Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
18 R
7

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
55
6 H
9 H

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ANDREAE VESALII BRVXELLENSIS,

INVICTISSIMI CAROLI V. IMP. MEDICI,

DE HVMANI CORPORIS FABRICA LIBRI SEPTEM.

Cum Indice rerum & uerborum memorabilium locupletiſſimo.

VENETIIS,

pud Franciſcum Franciſcium Senenſem, & Ioannem Criegher Germanum.

M D LXVIII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

AD DIVVM CAROLVM QVINTVM, MAXIMVM, INVICTISSIMVM'QVE IMPERATOREM,

ANDREAE VESALII IN SVOS DE HVMANI CORPORIS FABRICA LIBROS, PRAEFATIO.

VTCVNQVE uaria in artibus ſcientijsq́; tractandis grauiter ob-
ſtent, quo minus accuratè perdiſcantur, minusq́; fœliciter in
uſum ſuccedant, Carole clementiſsime Cæſar, tamen haud me-
diocre diſpendium quoque adferre arbitror, nimium diductam
diſciplinarum, quæ uni cuipiam arti abſoluendæ famulantur, di-
uiſionem: & multo adhuc magis eius artis exercitiorum adeò
moroſam ad diuerſos artifices diſtributionem, ut qui artis ſco-
pum ſibi præfixerunt, unam eius partem ita complexentur, ut cæteris, quæ ipſum ma
ximopere ſpectant, & ab illo ſeiungi nequeunt, relictis, nihil unquam egregium præ-
ſtent, ac propoſitum finem nunquam attingentes, a uera artis conſtitutione perpe-
tuò declinent. Nam, ut cæteras quidem ſilentio prætercam, & de ea quæ ſanitati homi
num præficitur, aliquantiſper ſermonem inſtituam, profectò in hac, reliquarum om-
nium quas hominis ingenium adinuenit, longè commodiſsima, & in primis neceſſa-
ria, perdifficiliq́;, ac operoſa, nihil peſtilentius irrepere potuiſſet, quàm quòd aliquan
do, & præcipuè poſt Gotthorum illuuiem, Mãſoremq́; Bocharæ in Perſia regem (ſub
quo Arabes nobis adhuc cum Græcis meritò familiares uigebant) medicina eouſque
lacerari cœperit, quòd primarium eius inſtrumentum, manus operam in curãdo adhi
bens, ita neglectum ſit, ut ad plebeios, ac diſciplinis medicæ arti ſubſeruientibus neu-
tiquam inſtructos, id quaſi uideatur eſſe demandatum. Quamuis enim tres medicorũ
ſectæ olim extiterint, Logica uidelicet, Empirica, & Methodica, nihilominus tamen il
larum autores, uniuerſæ artis ſcopum, ad conſeruandam ſanitatem, morboſq́; profli-
gandos direxerũt. deinde huc omnia, quæ ſinguli in ſuis ſectis arti neceſſaria exiſtima
bant, referentes, triplici auxiliorum inſtrumento utebantur: quorum primum, uictus
fuit ratio: ſecundum, omnis medicaminum uſus: tertium, manus opera, quæ uel præ
cæteris medicinam eſſe deficientium additionem, & ſuperfluorũ ablationem, elegan-
ter oſtendit, ac nunquam non ſui uſum in affectuum curatione præbet, quoties in re
medica obimus, quorum beneficio hanc generi humano ſaluberrimam eſſe, tempora
uſusq́; docuerunt. Triplex hæc medendi ratio, cuiuſcunq; ſectæ medicis æquè erat fa
miliaris: ipſiq́; proprias manus pro affectuum natura curationi accomandantes, non
minorem induſtriam in illis exercendis impenderunt, quàm inſtituendæ uictus ratio-
ni, aut medicamentis dignoſcendis, ac componendis. quemadmodum pręter cęteros
diuini Hippocratis libros, ij liquidò arguunt, quos de Medici munere, de Oſsium fra-
cturis, Articulorum luxationib. eiusq́; generis malis, omnium abſolutiſsimè conſcri-
pſit. Quin & Galenus, poſt Hippocratem medicinæ princeps, pręterquam quòd Per-
gamenſium gladiatorum curationem ſibi ſoli commiſſam ſubinde gloriatur, neq; in-
graueſcente iam ætate, ſimias ab ipſo ſecandas, famulorum opera excoriari uoluit, cre

brò inculcat,quãtum manus artificio oblectatus ſit,quãq; ſtudioſe id cum cæteris Aſiæ medicis exercuerit.Imò ueterum nullus nõ æquè attẽtè curationẽ quæ manu fit, atq; eã quę uictu ac medicamentis perficitur,poſteris tradidiſſe uidetur. Verùm maximè poſt Gotthorum naſtationẽ,quãdo oẽs ſcientiæ, antea pulcherrimè florentes, utq; decebat exercitæ,peſſum iuere,lautiores medici primùm in Italia, ad ueterum Romanorum imitationẽ,manus operã faſtidientes, quæ in ægris manu faciẽda ducerent,ſeruis pręſcribere,ac illis tãtùm architectorum mõ aſtare,cœperunt. Mox quum ſenſim cæteri quoq; ueram medicinam exercitantium incõmoda detrectarent, quæſtui honoriq; nihil interim ſubducentes,à priſcis medicis promptè degenerarunt, coquendi modum,omnemq; adeò uictus præparationẽ ægrorum cuſtodib. medicamintum cõpoſitionẽ pharmacopolis,manuum uerò munus tonſorib.relinquentes. Atq; ita temporis ſucceſſu,curandi ratio tam miſerè diuulſa eſt,ut medici quidem, ſe phyſicorum nomine uenditantes,medicamentorum & uictus ad recõditos affectus præſcriptionẽ ſibi duntaxat arrogauerint:reliquam autem medicinam, ijs quos Chirurgos nominant,uixq; famulorum loco habent,relegarint,turpiter à ſe, qđ præcipuum & antiquiſsimum eſt medicinæ membrum,quodq; naturæ ſpeculationi (ſi modò qđ aliud) præcipuè innititur,depellentes:id quod tamen hodie apud Indos maximè reges exercent,Perſæ hæreditario iure ſuis liberis,perinde ac quondam tota Aſclepiadum familię tradunt,Thraces cum pleriſq; nationib.ſummè colunt,ac uenerantur. ea artis parte propemodum neglecta,quam olim multi, tanquam eludendis interimendiſq; hominib.excogitatam,è Republica proſcripſerunt: ut quæ citra naturæ opem nihil penitus accõmodet,imò & illam alioquin in morbo à ſe explicando ſatagentem, iuuare ſtudens,frequenter totam peſſundet,& ab officio prorſus abſtrahat Vnde etiam illi potiſsimum debemus,quòd tot cõuicijs in medicos iaci ſolitis, hæc ſacratiſſima ars eluditur:quum tamen ipſius pars,quam liberalib.diſciplinis inſtituti, à ſe turpiter diuelli ſinunt,præcipua laude illam perpetuò illuſtret. Quando enim ingeniorum fons Homerus medicum uirũ multis præſtantiorẽ eſſe affirmat, & cum uniuerſis Græciæ poetis Podalyrium & Machaonem celebrat, hi diui Aeſculapij filij non ideo prædicantur,quòd febriculam,& quæ ſola Natura, abſq; medici auxilio leuius, quàm illo adhibito,plerunq; ſanat,remouerent, hominum ve palato in recõditis deploratiſq; affectib.ſubſeruirent:ſed quia luxationum,fracturarum, contuſionum,uulnerum,& reliquarum continuitatis ſolutionum, ſanguiniſq; fluxus curationi potiſsimùm præeſſent,ac ſpiculis,telis,atque alijs eiuſmodi malis (quæ bella in primis inferunt, diligentemq; medici operam ſemper expetunt) generoſiſsimos Agamemnonis milites liberarent. Verùm haudquaquam unum medicinæ inſtrumentum alijs præferre propoſui,quum triplex dicta auxiliorum ratio minimè diſiungi diſtrahique poſsit,& tota ad unum artificem attineat:atque ad hanc ut debitè exequatur, omnes medicinæ partes ex æquo ita conſtitutæ paratæq; ſint, ut ſingula eo felicius in uſum referantur,quo quis cumulatius omnia inuicem iungat. Quamuis etiam rarus omnino morbus occurrit,qui non ſtatim triplex præſidiorum inſtrumentum requirat: itaque opportuna uictus ratio inſtituenda, & medicamentis, ac demum manu aliquid moliendum ſit. adeò ut huius artis tyrones modis omnibus hortandi ueniant, ut illorum (ſi Dijs placet) phyſicorum ſuſurros uilipendentes,Græcorum more, ac quemadmodum artis natura & ratio penitus pręcipit,manus quoq; curationi admoueant, ne laceram deinceps medicinam, in communis hominum uitæ perniciem conuertant

uertant. Atque hoc eo inſtigandi ſunt diligentius, quo in arte integrius hodie erudi-
tos, à manus opera, tanquam à peſte, ideo præſertim abſtinere cernimus, ne à medico
rum Rabinis apud indoctam plebem pro tonſoribus traducantur, ipſisq́; poſtmodũ
neque par cum iſtis uix dimidiatò medicis quæſtus, neque honor, neque apud impe-
ritum uulgus & principes quoque æſtimatio accedat. Hæc etenim deteſtabilis multo
rũ opinio in primis remoratur, quo minus totum curandi artificiũ, uel hoc etiam ſecu
lo aſſumamus, & interiorum affectuum curationem duntaxat nobis aſciſcentes, ma-
gna mortalium noxa (ut ſemel uereq́; dicam) modica ſolùm ex parte, medici eſſe ſtu
deamus. quippe quum primùm ad pharmacopolas uniuerſa medicamentorum com
poſitio relegaretur, mox etiam medici impenſe ipſis neceſſariam ſimplicium medi-
caminum cognitionem amiſerunt: atque ut tot barbaris uocibus, & falſis etiam phar
macis officinæ ſcaterent, totq́; elegantiſsimæ ueterum compoſitiones nobis pariter
deeſſent, ac adhuc complures etiam lateant, autores fuere: & inexhauſtum denique
laborem pararunt cùm ætatis noſtræ, tum qui ante annos aliquot hanc præceſſere e-
ruditiſsimis uiris, indefeſſo ſtudio ſimplicium medicamentorum cognitioni ſic incũ-
bentibus, ut illam priſtino nitori reſtituere conati, plurimum contuliſſe uideãtur. Cæ
terùm peruerſiſsima hæc curationis inſtrumentorum ad uarios artifices diductio, ad
huc multo execrabilius naufragium, ac longè atrociorem cladem præcipuæ natura-
lis philoſophiæ parti intulit: cui, quum hominis hiſtoriam complectatur, firmiſsimũq́;
totius medicæ artis fundamentum, ac conſtitutionis initium iure habenda ſit, Hippo
crates & Plato tantum tribuerunt, ut illi inter medicinæ partes primas eſſe adſcriben
das non dubitarint. Hæc namq; cum prius à medicis unicè excoleretur, ipſiq; in hac
adipiſcenda omnes neruos intenderent, tum demum miſerè collabi cœpit, quum ipſi
manuum munus ad alios reijcientes, Anatomen perdiderunt. Dum enim medici ſo-
lam interiorum affectuum curationem ad ſe pertinere autumabant, uiſcerum dunta-
xat cognitionem ſibi abundè ſufficere arbitrati, oſsium, muſculorum, neruorum, uena
rum, arteriarum quæ oſſa muſculosq́; perreptant, fabricam, ueluti ad ipſos non ſpectã
tem, neglexerunt. Ad hæc, quum uniuerſa adminiſtratio tonſoribus committebatur,
non ſolùm uera uiſcerum cognitio medicis perijt, uerùm etiam diſſecandi induſtria
prorſus intercidit: eo quòd ſcilicet hi reſectionẽ nõ aggrederentur: illi uerò, quib. ma
nus artificiũ delegabatur, indoctiores eſſent, quàm ut diſſectionis profeſſorũ ſcripta
intelligerent: tantum abeſt, ut difficillimam artem, manu ipſis traditam, id hominum
genus nobis aſſeruaret, utq́; hæc deploranda curatiuæ partis diſperſio, deteſtabilem
ritum in Gymnaſijs nõ inueheret, quo alij humani corporis ſectionem adminiſtrare,
alij partium hiſtoriam enarrare conſueuerunt. his quidem graculorum modo, quæ
nunquam aggreſsi ſunt, ſed tantum ex aliorum libris memoriæ commendant, deſcri-
pta ve ob oculos ponunt, altè in cathedra egregio faſtu occinentibus: illis autẽ adeò
linguarum imperitis, ut diſſecta ſpectatoribus explicare nequeant, atque ex phyſici
præſcripto oſtendenda lacerent, qui manu ſectioni nunquam adhibita, tantum ex
commentario nautam non ſine ſupercilio agit. Atque ut ſic omnia perperàm docen
tur, ac ridiculis quæſtionibus dies aliquot abeunt: ita quoque ſpectatoribus in illo
tumultu pauciora proponuntur, quàm lanius in macello medicum docere poſſet.
ut eas prætercam ſcholas, ubi de humani corporis compage reſecanda uix unquam
cogitatur: uſqueadeò uetus medicina à priſtino decore ante plures annos deſciuit.
Porrò quum illa iampridem in tanta huius ſeculi (quod tuo numine prudenter mo-

derari uolunt ſuperi) felicitate cum omnibus ſtudijs ita reuiuiſcere, atque à profundiſsimis tenebris caput ſuum erigere cœpiſſet, ut ueterem candorem citra controuerſiam in nonnullis Academijs propemodum recuperaſſe uideretur, nihilq́; illa impenſius adhuc deſideraret, ac prorſus emortuam humani corporis partium ſcientiã, ipſe tot præſtantium uirorũ exemplo prouocatus, huic pro mea uirili, ac ijs quibus poſſem rationibus opem ferendam duxi. & ne, omnibus aliquid communium ſtudiorum gratia tanto ſucceſſu attentantibus, ſolus torpeſcerem, aut etiam à meis progenitoribus, non obſcuris ſanè medicis, degenerarem, hoc naturalis philoſophiæ membrum ita ab inferis reuocandum putaui, ut ſi non abſolutius apud nos, quàm aliàs unquam, apud priſcos diſſectionum doctores uerſaretur: eò tamen pertingeret, ut aliquando haud puderet aſſerere, noſtram diſſectionis rationem cum antiqua illa conferri poſſe: hacq́; tempeſtate nihil ſimul ita collapſum, moxq́; integritati reſtitutum, ac Anatomen fuiſſe. Verùm id ſtudium neutiquam ſucceſsiſſet, ſi, quum Pariſijs medicinæ operam darem, huic negocio manus non admouiſſem ipſe, ac obiter mihi & conſodalibus à quibuſdã tonſorib. in una atque altera publica ſectione uiſcerib. aliquot ſuperficietenus oſtenſis, acquieuiſſẽ. adeò enim perfunctoriè illic, ubi primùm medicinã proſperè renaſci uidimus, Anatome tũc tractabatur, ut ipſe in bruto tũ aliquot ſectionib. meo marte exercitatus, tertiã, cui unquã mihi adeſſe contigit, ſectionẽ (quæ circa uiſcera ſolùm potiſsimũq́;, ut illic moris fuit, uerſabatur) ſolito abſolutius, & cõmilitonum & præceptorũ hortatu adductus, publicè adminiſtrarem. Quum autẽ ſecundò illã aggrederer, muſculos manus cũ accuratiori uiſcerũ diſſectione conatus ſum oſtendere. præter octo enim abdominis muſculos turpiter, peruerſoq́; ordine laceratos, nullũ unquã muſculũ, ut neq; etiam os aliquod, multoq́; minus adhuc neruorũ, uenarũ, & arteriarum ſeriẽ, quiſquã mihi (quod uerè dixerim) cõmõſtrauit. Mox Louanij, quò ob belli tumultus mihi redeundum fuerat, quòd illic decẽ & octo annis de Anatome ne ſomniauerãt quidẽ medici, utq́; de eius Academiæ ſtudioſis bene mererer, ac ipſe in re prorſus abdita, & mihi ad uniuerſã medicinã apprimè neceſſaria, peritior redderer, accuratius paulo quàm Pariſijs, humanã fabricã ita interreſecandũ enarraui, ut iuniores eius Academiæ profeſſores nunc magnũ, atq; adeò ſerium in hominis partib. dignoſcẽdis ſtudium impẽdere uideãtur, probè intelligentes, quàm egregiã philoſophãdi ſupellectilẽ earum notitia ipſis ſuppeditet. Porrò Patauij in clariſsimo totius orbis gymnaſio, quia ad medicinæ chirurgicæ profeſsionẽ mihi iã annis quinq; ab illuſtriſsimo, & erga doctrinarũ ſtudia lõgè liberaliſsimo Senatu Veneto cõcreditã, Anatomes tractatio pertinet, eã in hominis cõſtructione inquirẽda nauaui operã, ut modò ſæpius hãc ita adminiſtrauerim, ridiculoq́; ſcholarũ more exploſo, ſic docuerim, ut in ipſa nihil quod à ueterib. proditum ad nos puenit, deſiderare poſsimus. At medicorum ſegnities nimium cauit, ne Eudemi, Herophili, Marini, Andreæ, Lyci, ac aliorum diſſectionis procerum ſcripta nobis reſeruarentur, quum ne fragmẽtum quidẽ alicuius paginæ ſuperſit tot illuſtrium autorum, quos uel Galenus ſecundo commentario in Hippocratis librum de Natura humana, plures uiginti commemorat: imò & ipſius Anatomicorum librorum uix dimidia pars ab interitu eſt uindicata. Qui uerò Galenum ſunt ſecuti, in quorum claſſem Oribaſium, Theophilum, Arabes, & noſtros quotquot legere hactenus mihi contigit, recenſeo (illorum bona ſcripſerim uenia) omnes, ſi modò quid lectu dignum tradiderunt, ex ipſo id ſunt mutuati. & per Iouem ſtudioſe ſecanti, nihil unquam minus aggreſsi

greſsi uidentur,quàm corporũ ſectionem: adeò mordicus horum primarij neſcio cui dicendi generi,aliorumq́; in reſecando oſcitantiæ fidentes,Galenũ in diſpendioſa cõpendia turpiter redegerunt,nunquam ab illo,dum ipſius ſenſa aſſequuntur, ne latum quidem unguem recedentes:imò librorum frontibus,adijciunt,ipſorum ſcripta è Galeni placitis penitus conſarcinata,ſuaq́; illius eſſe omnia. Atq; ita huic uniuerſi fidem dedere,ut nullus repertus ſit medicus,qui in Galeni anatomicis uoluminib.uel leuiſsimum quidẽ lapſum unquã deprehenſum eſſe multoq́; minus deprehẽdi poſſe cenſuerit:quum interim(præterquam quòd Galenus ſe frequenter corrigit,ſuamq́; negligẽtiã in quibuſdam libris cõmiſſam,in alijs,poſtea exercitatior redditus, non ſemel indicat,contrariaq́; ſubinde docet) nobis modò ex renata diſſectionis arte,diligentiq́; Galeni librorũ prælectione, & in pleriſq; locis eorundẽ non pœnitenda reſtitutione conſtet,nunquã ipſum,nuper mortuũ corpus humanũ reſecuiſſe. At uerò ſuis deceptũ ſimijs (licet ipſi arida,ac ueluti ad oſsium inſpectionẽ parata hominum cadauera occurrerint)crebrò ueteres medicos, qui hominũ conſectionibus ſe exercuerãt, immeritò arguere.Quin etiam quamplurima apud illum inuenias,quæ in ſimijs quoq; minus rectè eſt aſſecutus.Vt taceã,mirandũ eſſe maximè, in multiplici infinitaq́; humani corporis organorũ ad ſimiã differentia,nullam ferè niſi in digitis,ac poplitis flexu,Galenũ animaduertiſſe:quam cum cæteris procul dubio omiſiſſet, niſi citra hominis diſſectionẽ ipſi fuiſſet obuia. Verùm in præſentia haudquaquam inſtitui,falſa Galeni,diſſectionis profeſſorum facilè primarij, dogmata perſtringere: multoq́; adhuc minus in ipſum bonorum omnium autorem,mox initiò impius, ſuæq́; autoritatis parum obſeruans haberi uelim.Haud enim ignoro,quàm medici(longè ſecus quàm Ariſtotelis ſectatores)turbare ſoleant, quum multo ſæpius quàm ducenties à uera hominis partiũ harmoniæ,uſus functionisq́; deſcriptione,Galenũ declinaſſe,in unius,quam modò in ſcholis exhibeo,Anatomes adminiſtratione, obſeruant, toruè interim, & ſummo defendendi ſtudio,diſſectas particulas expendentes. Quamuis & hi ueritatis amore ducti paulatim inde miteſcant,ſuisq́; oculis ac rationib.nõ inefficacibus plus fidei,quàm Galeni ſcriptis adhibeant: hæc uerè paradoxa non ex aliorum conatibus emendicata, neq; autoritatũ congerie tantum firmata, huc illuc ad amicos tam ſedulò perſcribentes,& ad illorũ inſpectionem,ac demum ad ueræ Anatomes cognitionẽ,adeò ſolicitè & amicè hortantes,ut ſpes ſit,hanc breui in omnib. Academijs ita excolendã, quemadmodum in Alexandria olim exerceri conſueuit.Quod quo felicioribus Muſarũ auſpicijs ſuccedat,quantũ in me fuit, præter illa quæ aliàs huius argumenti in lucẽ edidi,& quæ plagiarij quidã,me procul à Germania abſentẽ arbitrati, tanquam ſua illic emiſerunt, iam de integro humani corporis partium hiſtoriam eo ordine in ſeptem libros redegi,quo in hac urbe,& Bononiæ,& Piſis, in illo eruditorũ uirorũ cœtu ipſam pertractare ſoleo.Hac ſiquidẽ ratione,qui ſecanti adfuere, demonſtratorũ habebunt cõmentarios,cæterisq́; leuiori negotio Anatomen oſtendent.Quanquam alioquin & his,quib.inſpectio denegatur,minimè futuri ſint inutiles, quum cuiuſq; humani corporis particulę numerum,ſitum,formam,ſubſtantiã,ad alias partes connexum, uſum, munus,ac eiuſmodi permulta,quæ in partium natura diſſecantes rimari conſueuimus unà cũ mortuorũ uiuorumq́; reſectionis artificio,ſatis diffuſè perſequantur, & partiũ omnium imagines ſermonis contextui inſertas ita contineant,ut ueluti diſſectum corpus operum Naturæ ſtudioſis ob oculos collocent.Ac primo quidem libro omnium oſsium cartilaginumq́; naturam enarraui,quæ,quòd illis reliquæ partes ſuffulciantur,

& ſecundum hæc deſcribantur, ab Anatomes ſtudioſis primùm cognoſcẽda ueniunt. Secundus liber ligamenta, quorum beneficio oſſa cartilaginesq; inuicem connectuntur, & dein muſculos, motus è noſtro arbitratu pendentis opifices, cõmemorat. Tertius, uenarum quæ muſculis & oſsibus, cæterisq; particulis familiarẽ, quo enutriantur, ſanguinem deferunt, ac dein arteriarum, inſiti caloris ſpiritusq; uitalis temperiem moderantium, frequentiſsimam ſeriem complectitur. Quartus non modò neruorum, qui muſculis animalem ſpiritum perferunt, ſed & reliquorum quoq; omnium propagines edocet. Quintus organorum nutritioni, quæ potu & cibo perficitur, famulantium cõſtructionem tradit: ac inſuper ob ſedis uiciniã, inſtrumenta etiã continet, ad ſpeciei ſucceſsionem a ſummo rerum Opifice fabricata. Sextus cordi uitalis facultatis fomiti, ipſiq; ſubminiſtrantib. particulis dicatur. Septimus uerò cerebri & ſenſus organorum harmoniam ita perſequitur, ut illic neruorum à cerebro originẽ ducẽtium ſeries quarto libro expreſſa, non repetatur. Quippe in horum librorum ordine digerendo, Galeni ſententiam ſum ſequutus, qui poſt muſculorum hiſtoriam, uenarum, arteriarum, neruorum, & dein uiſcerum Anatomen pertractandam duxit. Quantumuis nõ ineptè, ac potiſsimum apud huius ſcientiæ tyronẽ, aliquis cum uaſorum diſtributione, uiſcerum cognitionẽ ita perſequendam contendet, quemadmodum in Epitome præſtiti: quam ueluti horum librorum ſemitam, ac in illis demonſtratorum indicem præparaui ſereniſsimi Principis Philippi, Maieſtatis tuæ filij, uiuiq; paternarum uirtutum exemplaris ſplendore decoratam. Verùm hic quorundam iudicium mihi ſuccurrit, qui nõ duntaxat herbarum, ſed & humani corporis partium quantumuis etiam exquiſitiſsimas delineationes, rerum naturalium ſtudioſis proponi, acriter damnant: quòd has nõ picturis, uerùm ſedula ſectione, rerumq; ipſarum intuitu diſci oporteat. perinde ſanè, ac ſi hoc nomine uerißimas, & utinam à typographis nunquam deprauandas partium icones, ſermonis contextui adhibuiſſem, ut ſtudioſi illis freti, a corporum ſectione temperarent: ac non ijs potius, quibus poſſem modis, medicinæ candidatos ad cõſectiones proprijs manibus obeundas hortarer. Profectò ſi ueterum, qui pueros domi in cõſectionibus adminiſtrandis, perinde atque in pingendis elementis & lectione exercebant, cõſuetudo huc uſque deducta fuiſſet, non picturis modò, uerùm & omnibus cõmentarijs, perinde atq; ueteres illos, facilè nos carere permitterem: qui tum primùm de Adminiſtrandis diſſectionibus ſcribere ſunt aggreſsi, quum non liberis ſolum, ſed alienis etiam uiris, quos uirtutis nomine ſuſpiciebant, artẽ cõmunicare, honeſtum eſſe cẽſuerunt. Cum primùm enim pueri non amplius in ſectionibus exercebantur, protinus neceſſariò accidit, ut Anatomen infelicius diſcerent, exercitatione, quam in pueritia auſpicari ſolebant, abolita. Adeò ut quum ars Aſclepiadum familia excidiſſet, multisq; ſeculis in deterius uergeret, opus fuerit libris, qui ſpeculationem ipſius integram cõſeruarent. Quantum uerò picturæ illis intelligendis opitulentur, ipſoq; etiam uel explicatiſsimo ſermone rem exactius ob oculos collocent, nemo eſt qui nõ in geometria, alijsq; mathematum diſciplinis experiatur. Vtcunq; uero ſit, toto opere id unicè ſtudui, ut in negocio longè reconditiſsimo, neque minus arduo, quamplurimis prodeſſem, humaniq; corporis fabricæ non decẽ, aut duodecim (uti obiter ſpectanti apparet) ſed aliquot mille diuerſis partibus exſtructæ hiſtoriã, quam uerißimè & abſolutiſſimè pertractarem, ac intelligẽdis huius doctrinæ Galeni libris, inter cætera ipſius monumenta, præceptoris operam maximè requirentibus, non ſpernendã frugem medicinæ candidatis adferrem. At interim non me latet, quàm conatus iſte, meæ ætatis,

qua

qua uigeſimum octauũ annum nondũ exceſsi, occaſione, parum autoritatis habebit, ac quàm minimè ob crebrã non uerorum Galeni dogmatum indicationem, ab illorum morſibus erit tutus, qui, perinde ac nos in Italicis ſcholis, Anatomen ſedulò non ſunt aggreſsi, quosq; iam ſenes inuidia ob iuuenum rectè inuenta tabeſcentes, pudebit cũ cæteris Galenum ſubſecutis, hactenus cæcutiuiſſe, eaq; quæ modò proponimus, etſi magnũ ſibi in arte nomen arrogent, non animaduertiſſe, niſi magno alicuius numinis patrocinio ex more cõmendatus, in lucẽ auſpicatò prodeat. Verùm quia maiori nullo, quàm diui Caroli, inuictiſs. maximiq; Imperatoris, nunquã intermorituro nomine tutius muniri, ſplendidiusq; ornari poteſt, tuam Maieſtatem obſecro, ut iuuenile hoc meum ſtudiũ, multis rationib. cauſisq; ſibi obnoxium, ſub ipſius ductu, ſplendore, ac patrocinio, in hominũ manib. tantiſper uerſari ſinat, donec per rerũ uſũ, ac quod ætate creſcit iudiciũ, eruditioneq;, hunc laborẽ ſummo optimoq; Principi dignũ reddã, aut aliud nõ reijciendũ alius ex arte noſtra deprompti argumẽti munus offeram. Quãuis augurer, ex uniuerſa Apollinea diſciplina, adeoq; tota naturali philoſophia, nihil tuæ Maieſt. gratius acceptius ve procudi poſſe, hiſtoria, qua corpus & animum, ac præterea diuinũ quoddã numen ex utriuſq; ſymphonia, & noſmetipſos deniq; (qđ uerè hominis eſt) cognoſcimus. Atq; ut id plurib. colligo argumentis, ita inde in primis cõijcio, quòd in illa librorũ frequentia, quę felicis memoriæ Maximiliano Rom. maximo Imperatori, auo tuo, conſecrati fuere, nullus pręſentis negocij libello unquã gratior extiterit. Neq; unquã obliuiſcar, qua uoluptate tabulas meas Anatomicas inſpexeris, quãq; curioſe de ſingulis percũctatus ſis, quas pater meus Andreas, Maieſt. T. à pharmacis primarius iuxtà ac fideliſsimus, aliquando intuendas obtulit. Vt nunc pręteream incredibilẽ illũ, ut in oẽs diſciplinas, ita etiam multo maximè in mathematicas, & præſertim eius quę mũdi aſtrorũq; ſciẽtiam pertractat amorẽ, & in tanto heroe admirabilẽ eius peritiam. Adeò, ut haud fieri queat, quin ut mundi ſcientia unicè teneris, ita etiam aliquando omniũ creaturarũ abſolutiſsimę fabricatione expẽdenda delecteris, & immortalis animę diuerſorio inſtrumentoq; cõſiderando uoluptatẽ capias: quod quia ꝑmultis nominib. mũdo egregiè correſpõdet, ueterib. haud ab re paruus mũdus nuncupabať. Cęterùm uti modò homini digniſsimam ſui corporis ſtructurę cognitionẽ, ꝑ ſe lõgè cõmendatiſsimã, & cui tantopere uel Romę ſummos uiros, tum reb. tum diſciplinis philoſophicis ꝑ omnia pręcipuos, operam impendere iuuit; minimè hic pręedicandam ſtatui: ita quoq; Magni illius Alexandri, qui nõ niſi ab Apelle pingi, à Lyſippo in ære duci, & à Pyrgotele ſculpi uoluit, probè memor, multo minus hic laudum tuarum aliquid recenſendum duxi, ne ieiuna & parum exercitata oratione, illis pro luce tenebras offundam. pręſertim quum prorſus improbandus ſit, nimium receptus in Præfationibns ritus, quo abſq; omni delectu, & ferè præter meritum, ueluti ex typo & formula quapiam, uilis alicuius præmioli gratia, omnibus aſcribi ſolent, ſuſpicienda doctrina, ſingularis prudentia, mira manſuetudo, acre iudicium, indefeſſa liberalitas, erga literatos & ſtudia mirus amor, in rebus agendis matura celeritas, omniſq; adeò uirtutum chorus, quo tuam maieſtatem non minus quàm dignitate, ac felicitate, rerumq; geſtarũ triumphis uniuerſos mortales anteire, nullus non (quamuis hic à me non dicatur) perſpectiſsimum habet. unde etiam ſummi numinis loco adhuc uiuus coleris: quod ut Dij ſtudijs & toti orbi non inuideant, ſed diutiſsimè mortalibus incolume, perpetuoq; felix ſeruent ac tueantur, precor. Patauij. Calend. Auguſti, Anno poſt natum Chriſtum M. D. XLII.

IO. OPORINVS LECTORI.

Quoniam Epiſtola, quam unà cum Tabulis, ad hoſce de Humani corporis fabrica libros & ipſorum Epitomen paratis, ab Andrea Veſalio ex Italia miſſam accepimus, pleraq; continere nobis uiſa eſt, quorum alioquin Lectorem initiò admonendum putaſſemus, quæq; Typographis, præcipuè ita parui Principum decreta pendentibus, & ad ea quæ in rei literariæ uſum euulgantur deprauanda natis, ſignificanda uidebantur: operæprecium duximus, illam ita quoque, uti ad nos miſſa eſt, candidis Lectoribus communicare.

IOANNI OPORINO, GRAECARVM LITERARVM APVD BASILIENSES PROFESSORI, AMICO CARISSIMO SVO.

ACCIPIES propediem, mi Oporine, per Mediolanenſes mercatores Danonos, tabulas, ad meos de Humani corporis fabrica libros & eorundem Epitomen ſculptas. Vtinam tam integrè ac tutò Baſileam perferantur, atque ſedulò cum ſculptore, & Nicolao Stopio, in humanioribus ſtudijs apprimè uerſato uiro, eas compoſui: ne aliqua ex parte atterantur, aliud ve incommodum ipſis uectura inferat. Inter tabularum ſeriem exemplar fruſtatim repoſuimus, ſimul cum impreſſo ſingularium figurarum typo, cui quo quaque loco reponenda ueniat, aſcripſi: ne fortè illarum ordo ac diſpoſitio tibi tuis ve operis negocium faceſſeret, figuræq; non ordinatim imprimerentur. In exemplari promptè diſcernes, ubi genus characterum ſit immutandum. quandoquidem ſcripturæ partem, quæ organorum hiſtoriam complectitur, continuoq; orationis contextu ſingulis capitibus abſoluitur, lineis ab ea diſtinxi, quæ ad characterum qui in tabulis ſculpti occurrunt, explicationem iuuat: ob idque figurarum & earundem characterum Index appellatur. In continua orationis ſerie, nuſquam figuris indicandis interrupta, literulas expendes, quas in officinis ſuperlineares nuncupatis: quæ illis reſpondent annotationibus, quas interiori margini non tanta induſtria, quanto labore & tædio, adhibui. ut lectori uelut ſcriptorum eſſent commentarius, exprimens in qua nam potiſſimum figura pars, cuius mentio incidit ſpectari poſſit: uti annotationes in exteriori margine obuiæ, eorum quæ enarrantur ſeriem & argumentum quodammodo proponunt. In interioribus, ne eſſem prolixior, eam rationem obſeruaui, ut quotieſcunque figura indicatur, quæ capiti, ubi annotatio ſpectatur, præfixa eſt, nullum capitis numerum indicem: quem alioquin appono, ſi figura alteri præponatur capiti. Rurſus, ſi figura in libro ubi annotatio occurrit, inueniatur, libri numerum figuræ haud ſubijcio. Quamobrem uerò figuras hoc illo ve loco collocandas duxerim, in librorum titulis, & characterum ferè indicibus explicatum reperies. Notarum enim, quibus partes in delineatione quapiam inſigniendæ fuerunt, loco, characteres, quorum in officinis perpetuò uſus eſt, in tabulis ſculpſimus: primùm ferè à maiuſculis, & dein alijs Latinorum orſi: inſuper Græcorum minoribus, mox ab eorundem grandioribus, qui Latinis non ſunt familiares. Quum uerò hi omnes non ſufficerent, numerorum typos aſſumpſimus, & ſi quæ alia notula in communibus typis occurrebat. In horum indicum deſcriptione obſeruatum eſt, ut indicans, unamq; priuatam explicationem habens character, in margine liber collocetur: ſi uerò peculiarem non habeat indicem, ac ueluti cum alio charactere exprimatur, ipſi punctum in margine ſubieci, ut unà cum cæteris lectori in ſerie obuius fieret. Verùm nunc ijs quibus poſſum modis hortor, & rogo pariter, ut omnia quàm nitidiſſimè & ocyus excudantur, utq; in meis conatibus expectationi, quam omnes de tua Officina, nunc primùm magno ſtudioſorum commodo, feliciq; Muſarum omine inſtituta conceperunt, ſatisfacias. Præcipuum ſtudium in tabularum impreſſione erit impendendum, quòd non uulgariter ac ſcholaſticè, uelutq; ſimplicibus duntaxat lineis ſint expreſſæ: nuſquam picturæ ratione (ſi interdum locum, quo res delineatæ ſuffulcirentur, excipias) neglecta. Et quanquam hic iudicio ualeas, nihilque non de tua induſtria & ſedulitate mihi pollicear, hoc unum perciperem, ut inter excudendum id exemplar quàm proximè imitareris, quod a ſculptore ſpeciminis ſui loco impreſſum, unà cum ligneis formis recluſum inuenies. ita enim nullus character, quantumuis etiam in umbra reconditus, oculatum ſedulumque lectorem latitabit. & quod in hac pictura longè eſt artificioſiſſimum, mihiq; ſpectatu perquàm iucundum, linearum in quibuſdam partibus craſſities ſimul cum eleganti umbrarum obfuſcatione apparebit. Verùm non eſt quòd hæc tibi præſcribam, quum in papyri læuitate & denſitate, ac in primis in ueſtrarum operarum diligentia poſitum ſit, ut ſingula nitidiſſimè ex tua Officina omnibus proponantur, multiſque fiant communia. Dabo operam, ut non ita multo pòſt ad nos proficiſcar, & ſi non toto impreſſionis tempore ſaltem aliquandiu Baſileæ commorer, mecum formulam decreti Senatus Veneti allaturus, quo cauetur, ne quis tabularum aliquam abſque meo conſenſu imprimat, aut quauis ratione meorum ſcriptorum quicquam mutetur. Cæſaris, quantumuis tu generale in omnes libros, quos primus imprimis, habeas, mater mea ad te Bruxella mittet. dudum enim mihi impetratum fuit: ſed ut recentius eſſet, ad pluresque annos utile, hactenus non curauimus deſcribendum. Regis Galliæ, ſe mihi adepturum recepit ipſius apud Venetos Orator, Monſpeſſuli antiſtes. Licet hac ex parte paruum ſim anxius: imò diplomatum exemplaribus ne paginam quidem occupandam duxerim. Nam quid Principum decreta apud bibliopolas, & in omnibus angulis nunc denſiſſimè ſatos typographos ualeant, abundè in meis Anatomicis tabulis, ante annos tres Venetijs primùm impreſſis, & poſtmodum miſerè paſſim deprauatis; maio-

natis, maioribusq́; interim titulis exornatis, eſt animaduertere. Auguſtæ enim, mea nuncupatoria ſubducta epiſtola, neſcio quis rabula Germanicè eſt præfatus, & præter meritum in Auicennam, reliquosq́; Arabes blaterans, me inter quoſdam ſuccinctos Galenos connumerat, & (quo emptori fucum faceret) me coegiſſe in ſex tabulas falſo aſſerit, quæ Galenus pluribus quàm triginta libris diffuſe complexus eſt: Dein Latina ſe Germanico idiomate donaſſe ſubiungens, atteſtatur Græcas & Arabicas uoces ab ipſo adhibitas: quum interim non ſolùm tales omnino ſubduxerit, ſed ea ex reliquo orationis contextu omiſerit, quæ conuertere nequiuit, quorumq́; nomine tabulæ in primis debebant eſſe commendatiores. præterquàm quòd Venetam ſculpturam peruerſe iſtic ſunt imitati. Hoc Auguſtano ſculptore longè rudior imperitiorq́; extitit, qui Coloniæ iiſdem tabulis manum admouit: quantumuis illic neſcio quis in typographi gratiam ſcribat, non tantum ex meis tabulis hominis conſtructionem melius quàm ex humanæ fabricæ reſectione intueri poſſe, uerùm etiam ipſos ex elegantiſſimis figuris feciſſe multo elegantiores, quum tamen & picturam ualde corruperint, & neruorum delineationem parum feliciter imitatam adiecerint, quam ego characterum adhibito indice, uni atq; alteri amico, qui id tantiſper dum ipſe eam ederem, a me expetebant, rudıter delineaueram. Pariſijs tres priores eleganter expreſſerunt, alijs interim propter ſculpturæ (uti conijcio) difficultatem & in Latina & Gallica editione, omiſſis: quum potius a prioribus, ſi ſtudioſorum habenda erat ratio, abſtinendum fuiſſet. Cæterùm apud Argentinenſes quidam plagiarius de ſtudijs peſſimè eſt meritus, quòd meas tabulas, quæ alioqui nunquam ſatis magnæ ſtudioſis proponi poterunt, tam fœdè contraxerit, & turpiſſimè pictas, ac præter omnem rationem circumſcriptas, cum Auguſtani uerſione emiſerit. Huius gloriæ is inuidere uiſus eſt, qui undecunque citra delectum compilatis ex aliorum libris, imaginibus, Marpurgi & Francofordiæ eius generis libros adhuc emittere pergit. Adeò ut diuina illa & fœliciſſima Italorum ingenia leuiter feram, & ualde exoſculer, quòd aliud in pleriſq; Germaniæ medicis iudicium ob ſordidorum quorundam typographorum mancipia requirant, quæ nullum non ſcripti genus, uilis alicuius præmioli à typographis emungendi gratia, abſq; omni delectu contrahere, emutare, tranſcribere, ſuoq́; nomine, ut nouum quid editum uideatur, decretaq́; Principum ſileant, emittere audent. Hæc eò ſcribo, ut intelligas, quàm parum illa impreſſioni tuæ adhibenda putauerim, quin potius ſignificandum duxerim, me multo lubentius tabulas alicui induſtrio typographo quocunque tranſmiſſurum, quantumque in me eſſet, operam meam in rei literariæ uſum communicaturum: quàm ut ineptus aliquis, cui pro mea uirili rationibus omnibus obeſſe conabor, tabulas tanto labore in communem ſtudiorum uſum confectas imitaretur: illæq́; turgido quopiam præfixo titulo, cum diſpendioſa quorundam meæ corporis humani hiſtoriæ contractione, in hominum manus uenirent. Atq; hæc potiſſima eſt cauſa, cur tabulas meo ſumptu parauerim: ac nunc iterum atq; iterum abs te contendam, ut quàm integerrimæ & mundiſſimæ à tuis operis ſeruentur. Vale. Venetijs, nono Calendas Septembres.

Tuus And. Veſalius.

ANTONIO MONTICATINO
DOCTORI IN FERRARIENSI
GYMNASIO CLARISS.

Franciſcus Franciſcius Senenſis. S. D.

SI quanta eſt tui ac nobiliſsimę familię tuę dignitas atq; amplitudo, tantum in me eſſet uirium; ſperarem ego profectò fore, ut immenſam animi in te tuosq; mei promptitudinem inſigni quandoq; argumento ſignificarem. Cęterùm quando & ſplendoris tui magnitudo, uires omnes meas longè exſuperat, &, quod maximè uelim ac debeo, pręſtare ipſe non poſſum; quod poſſum, Vir clariſs. & quicquid in me eſt, nunc toto animi candore tibi offero, pergrati erga te tuosq; uoluntatis, ſummęq; obſeruantię meę teſtimonium. Veſalij uolumen, nomini tuo dicatum ad te mitto, quod pręclariſsimus ille Vir in anatomen ſummis aliàs laboribus ac uigilijs congeſsit, & ſecundo illuſtratum edidit. nunc autem à me ex uaſta illa mole in anguſtiorem typum eſt redactum ſtudioſorum gratia, eorum pręſertim quibus res domi eſt anguſtior. Porrò icones exculpſit Ioannes Criegher Pomeranus, iuuenis diligentiſsimus. cętera uerò quantis ſtudijs & quantis noſtris ſumptibus confecta ſint; incredibile eſt: ſed arduum tamen hoc opus, quando diuino auxilio ſuperauimus, quod ſupereſt, operam omnem meam rectè collocatam mihi ſemper erit perſuaſum, ſi tibi, grauiſsimi iudicij uiro, hac in re ſatisfactum, et hoc ipſum beneuolentię ac ſtudij in te tuosq; mei ſignum, libenti animo ſuſceptum fuiſſe intellexero. Vale. Venetijs XV. Cal. Februarij. M. D. LXVIII.

ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER PRIMVS,

IIS QVAE VNIVERSVM CORPVS ſuſtinent ac ſuffulciunt, quibuſque omnia ſtabiliuntur & adnaſcuntur, dedicatus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

QVID OS, QVISQVE OSSIVM vſus & differentia. Caput I.

QVIA primum hoc Caput omnibus pariter oſsibus eſt commune, ipſi nulla illorum præponitur delineatio, neque etiam hac ratione ullam ſibi uendicat peculiarem, niſi quis fortè omnes figuras arbitraretur hic præfigendas, quæ ſingulorum oſsium Capitibus neceſſariò adhibebuntur, quibuſque uniuerſus & integer oſsium contextus, cum uarijs eorundem nominibus, ad primi huius libri calcem exprimetur. Verùm omnes huc reponere, uel ideo parum conduceret, quòd tunc eadem ſibique ſimiles figuræ paſsim eſſent obuiæ, ac præter modum paginas occuparent: quodque ſtatim initio de Lectoris in totius operis leuiter ſpectandis imaginibus, totoque adeò librorum & capitum ordine curſim ante ſeriam lectionem expendendo, induſtria & ſtudio nimium diffidere uideremur.

OS CAETERARVM hominis partium maximè eſt terreum, ac proinde aridiſsimum & duriſsimum. Eius enim temperamenti ſummus rerum opifex Deus ſubſtantiam meritò efformauit, corpori uniuerſo fundamenti inſtar ſubijciendam. Nam quod parietes & trabes in domibus, & in tentorijs pali, & in nauibus carinæ ſimul cum coſtis præſtant, id in hominis fabrica oſsium præbet ſubſtantia. Oſsium ſiquidem alia roboris nomine tanquam corporis fulcra procreantur: è quorum numero ſunt tibiarum & femorum oſſa, & dorſi uertebræ, ac omnis ferè oſſium contextus. Alia, præterquam quòd ſuſtinent, reliquis etiam partibus ueluti propugnacula, tutiſsimique ualli & muri à Natura obijciuntur: quemadmodum caluaria, uertebrarum ſpinæ, & tranſuerſi earundem proceſſus, pectoris os, coſtæ. Alia tendinibus præcipua ſui parte innata, quorundam oſsium articulis prælocantur, tendinum robori eleganter ſuccurrentia, laxoque articulorum motui quodammodo præfecta. Hac etenim occaſione, [a] patella in genu occurrit, ipſaque pariter [b] oſsicula ſeſamo ſemini à diſſectionum peritis aſsimilata ſecundo pollicis manus internodio, & quatuor reliquorum digitorum primis internodijs, & primis etiam internodijs quinque digitorum pedis, apponuntur. Dentes porrò incidendis & confringendis & atterendis moliendiſque cibis priuatim conducunt, perinde ac duo auditus Inſtrumenti [c] oſsicula peculiari uſu, audiendi officio famulantur. Verùm cuiuſque oſsis primarium munus, Capita quibus ſingula oſſa ſumus deſcripturi, fuſius oſtendent, quandoquidem in præſentia abundè ſit, generatim illorum uſum recenſere: quo (ut ſemel dicam) oſſa fulcrorum modo uniuerſam corporis molem ſuſtentant, & ijs omnia adnaſcuntur & firmantur, & ab ijſdem ſuſpenduntur, adeò ſanè ut ex oſsium uſu aut officio, non alia quàm modò ferè diximus, deſumi poſsit illorum differentia. In magnitudine uerò oſſa uariant, quòd nonnulla quidem ſint grandia, ut femur, tibiæ os, humerus, & oſſa ſacri oſsis lateribus utrinque connexa: nonnulla autem parua exiſtant, ut brachialis oſſa, dentes, & oſsicula quæ ſeſamo comparantur. Alia rurſus ampla ſunt, ut oſſa ſacri oſsis lateribus coarctata, ſcapulæ, ſacrum os, uerticis oſſa, frontis & occipitij. Alia anguſta & gracilia & longa, ut fibula, radius, ulna, & coſtæ. Porrò ſatius erit omnes differentias, quas à forma petere integrum eſſet (cum innumeræ occurrant) ad priuatas oſsium deſcriptiones reſeruare. Arduum quippe eſſet, oſsibus nondum enarratis aſſequi, quænam horum ſint aſpera: ut ea quæ lapidea in caluariæ baſi uocabimus, quòd præruptæ rupi ſimilia uideantur. item quæ læuia ſint, ut uerticis oſſa, frontis os, pectoris os. deinde quæ triangulum referant, ut ſcapulæ: & quadrangulum, ut uerticis oſſa: & quæ cunei ſpeciem obtineant, ut ſeptimum in capite enumerandum os: & quæ cribri ac ſpongiæ, ut octauum capitis os: & quæ iugis aſsimilentur, ut ea quæ iugalia uocantur: & quæ ſ noſtrum imitentur, ut claiculæ: & quæ enſis effigiem oſtendant, ut pectoris os: inſuper quæ υ referant, ut linguæ radici impoſitum os: & quæ radij quo latiores cordulæ texuntur, figuram exprimant, ut cubiti os, radij nomine donatum: & quæ cubo teſſeræque & grandini comparemus, ut pedis os, à cubi forma nomen obtinens: & quæ cymbæ ſeu ſcaphæ modo caua exiſtant, ut pedis os, cui cymbæ imago nomen dedit: & quæ molæ, ſcuto, & patellæ ſimilia dicantur, ut os genu articulo præpoſitum: ad hæc quæ totius Italiæ circunſcriptionem quodammodo proponant, ut femur: & quæ fibulam repræſentent, ut tenuius in tibia os, fibula appellatum: & quæ coccygis, ſeu cuculi auis roſtro comparentur, ut ſacro oſsi ſup-

Oſsis natura.
Oſsiū uſus.
Oſsium differentia ab uſu.
a utraque fig. cap. 32. 8 muſc. tab. K.
b 1. fi. cap. 25 T, V, X. fig. cap 28. fi. 2. ca. 33. 4. cu.
c fi. cap. 8.
Differētia à magnitudine & forma.

poſitum os, quod coccyx nuncupatur: dein quæ incudis, uel molaris dentis effigiem leuiter repræſentent, ut minus organi auditus oſsiculum: & quæ malleum, ut grandius eiuſdem organi oſsiculum: præterea quæ à uerticuli forma nomen ſortiantur, ut dorſi uertebræ: & quæ clauo correſpondeant, ut dentes: & quæ mediã maiuſculæ piſæ, ſeu ciceris formam præſeferant, ut duo pedis oſsicula, primo pollicis internodio ſuppoſita: eiuſque generis oſsium, quæ forma inuicem uariant, permulta, non ita obiter ab illo, cui oſſa adhuc incognita ſunt, intelligerentur. Atque hac etiam ratione, quæ in oſsibus proceſſuum, appendicum, capitum, ſuperciliorum, ſinuum, & tuberculorum occurrunt imagines, in præſenti neutiquam recenſendæ ueniunt: quemadmodum neque aliqua quæ ex hiſce ſumi poſsit oſsium differentia, quum quid proceſſus, appendix, eiuſque ordinis reliqua ſint, hactenus non expreſſerim, iſta ſecundo ab hoc Capite pertractaturus. Ac proinde etiam differentiæ ab oſsium commiſſurarum ſpeciebus petitæ, niſi commiſſuris accuratè explicatis, obuiæ eſſe non queunt. Quòd autem quamplurimæ ſint, & cognitu non admodum faciles, quartum Caput atteſtabitur. Item differentias quæ à cartilagine dependere poſſunt, nondum natura cartilaginis expoſita, haud promptè quiuis aſſequeretur. Incognita enim cartilagine, intellectu difficile eſt, quænam oſſa cartilagine prorſus deſtituantur, ut uerticis oſſa: quæ illa undique ferè, ut quædam brachialis oſſa, aut aliqua tantum ex parte, ut femur, incruſtentur: quæ item in cartilaginem degenerent, ut naſi oſſa, coſtæ, pectoris os. His igitur differentijs in ſuum locum aſſeruatis, eas quæ à ſubſtantia & oſsium conſtitutione colliguntur, ſermoni hic adijciamus. Sunt enim quædam oſſa planè ſolida, neque quouis pacto effracta, interius cauernulis ſinibusve obſita uidentur: ut, præter cætera, duo naſi oſſa, & quod in oculorum ſede minimum, ac ſuperioris maxillæ oſsium ſecundum numerabitur: & ea quæ ſeſamo ſemini comparantur: & duo oſsicula auditus organo propria. quæ omnia, niſi temporis ſucceſſu impenſè reſiccata, nullam omnino cauitatem intus oſtendunt, Nonnulla uerò exterius, quaſi continua cruſta aut lamina obducerentur, ſolida apparẽt, ſed effracta. quædam paruis tantum ſinibus cauernulisque compactiſsimæ ſpongiæ, uel læuiſsimi pumicis foramina quamproximè referentibus, intus oppleta cernuntur, quandam exiccati fungi ſpeciem exprimentia: ut in minorum oſsium numero, brachialis oſſa, & tarſi oſſa: in maiorum autem, ſacrum os, uertebrarum corpora, pectoris os, calcis os, talus, deinde & uerticis oſſa. quædam uerò præter has cauernulas, nulla ſerie aut numero poſitas, amplum aliquẽ & inſigniter cauum oſtendunt ſinum, qui ſolidiſsima ualidiſsimaque oſsis ſubſtantia circundatus, in extremis angulis, oſſeis ueluti lineis interſtinguitur. Hunc ſinum ſingula oſſa, quibus obtigit, unicum ferè adipiſcuntur. Sunt autem huius claſsis inter minora oſſa, pedij, poſtbrachialis, & digitorum oſſa: atque ex his potiſsimum primæ & ſecundæ digitorum acies, quantumuis ſecus Galeno Anatomes profeſſorum præcipuo uiſum ſit, oſſa digitorum ſolida conſtituenti, Grandiora uerò oſſa eiuſmodi ſinu donata, ſunt, femur, tibiæ os, humerus, maxilla inferior, quartum ſuperioris maxillæ os, frontis os, temporum oſſa, & plerunque ipſum cuneiforme os. Dentes autem, qui omnium oſsium facilè ſunt duriſsimi, huius generis ſinum quoque obtinent: ſed interim dictis nuper cauernulis, & pumicis modo efformatis foraminulis, prorſus deſtituuntur. Maiores iſti ſinus, & illa pumici ac fungo non abſimilis conſtructio, oſsibus contigerunt, cùm quò motus nomine, quum neceſſariò magni alicuius uſus occaſione craſſa, aut alioquin grandia eſſe debuerunt, leuiora redderentur: tum ut medullam proprium ipſorum nutrimentum illis continerent, aut priuatim aerem, aliquamve peculiarem materiam (ut frontis os, & temporum oſſa) præter medullam, amplecterentur. Neque ſolum in maioribus ijs oſsium ſinibus, ut quiſpiam fortè arbitraretur, medulla reponitur: uerùm illæ etiam ſpongiæ modo extructæ cauernulæ, non minus quàm inſigniores illi ſinus, medulla infarciuntur. Præter cauernulas & ſinus, quibus oſſa intus ſcatent, quædam etiam amplis foraminibus ſunt peruia: ut occipitis os, & uertebræ, quà dorſalem tranſmittunt medullam. pubis quoque oſſa, quò pondere minus grauent, cæteris omnibus grandius foramen obtinent. Alia autem paruis perforantur foraminibus, ut pleraque capitis & maxillarum oſſa, uenis, neruis, arterijs uiam præbentia: & os quod inter capitis oſſa octauum numerabitur, odorum gratia tenuibus foraminulis cribri, aut ut quibuſdam placuit, ſpongiæ modo perforatum cernitur, Alia exterius ac in ſuperficie nullum quod ſenſu dignoſcitur, foramen commonſtrant: ut brachialis oſſa, & dentes, & digitorum oſsium permulta. Non paucis autem oſsibus foraminula obtingunt, quæ exterius ac in ſuperficie ſunt conſpicua: non tamen uniuerſum os penetrant, ſed tantum uenis & arterijs craſsiora oſſa ſubeuntibus præparantur, Eiuſmodi foramina in calcis oſſe, & talo, & craſsioribus ſacri oſsis ſedibus, & in grandium uertebrarum corporibus paſsim occurrunt: quòd uidelicet hæc corpulentiora ſint, quàm ut à uaſis ipſorum ſuperficiem tantum perreptantibus, alimentum commodè poſsint aſſumere. Ab oſsium ſenſu leuis admodum pendet differentia. Solos enim dentes ſenſu præditos, reliqua autem oſſa illo deſtituta arbitramur:

quamuis

Differentia ab appendicibus, proceſſibus, capitibus, &c.

Ab oſsium commiſſuris.

A cartilagine.

Ab oſsium ſubſtantia, & conſtitutione.

In 1. de uſu partium, & 2. libr. Commentar. in Hippocr. li. de Fracturis.

Quæ oſsium parte medulla reponatur.

Ab oſsium foraminibus.

A ſenſu.

Quoniam quæ hic traditur oſsium differentia in figuris, Capitibus ſingulis, quibus priuatim os aliquod deſcribitur, propoſitis, & non fracta oſſa oſtendentibus, iam ut reliqua quæ hoc Capite pertractantur, non eſt obuia, hic appinximus humeri ſecundum longitudinem diſſecti alteram partem, quæ ipſius capite, quod ſcapulæ articulatur, cauernulas pumicis modo efformatas, & A inſignitas commonſtrat. quã admodum & ſquamam illis cauernulis obductam, & B notatam. C autem inſcribitur parte exterioris ſuperficiei iſtius oſsis, hic conſpicuæ, & dicta ſquama conterminæ. Inſuper D ſinum commonſtrat amplum cauum, qui ſolidiſſima craſſaq; oſsis parte E ac F indicata circumdatus, ſecundum humeri longitudinem exporrigitur. Ad ſinus uerò ſummum, ubi G reponitur, & imum ubi H uiſitur, oſſea occurrunt lineæ, medullam hoc ſinu contentam intercedentes. Cæterum ſub humero os cymbam referens, ac undecima figura trigeſimi tertij Capitis exprimendũ, hic uerò per mediũ diſſectum & I & K inſignitum delineauimus, ut oſsis appareret ſubſtãtia pumicis inſtar conſtructa. Ac utrunque quidẽ L, cauernoſã fungoſamq; huius oſsis notat ſubſtantiam. M uerò, ſquamam, quæ oſsis conſtituit ſuperficiem, & undique illi fungoſa ſubſtantia circumducitur. Præterea huic oſsi unum oſsiculorum ſubiunximus, quæ primo pollicis pedis internodio coarctata, in ſecunda trigeſimi tertij Cap. figura O & P oſtenduntur. Atque hoc ideo, N notatum, integrè per medium diuiſimus, ut aliquod os impenſe ſolidum, & cauernulis penè deſtitutum, in conſpectum quouis pacto ueniret.

quamuis non nimium temere oſsibus omnem ſentiendi uim adimere conueniat, quum in crebris quas manu obimus curationibus, interdum oſſa dolore affici, etiam præſtantiſsimi medici affirment: non ignorantes interim membranam quandam oſsibus circunduci, quam ob id Græci περιόστεον (ac ſi circumoſſalem diceres) uocarunt, cuius gratia alijs oſſa (ſi quid modò ſentiunt) ſenſu pollere uiſum fuit. Præterea & ſoli dentes tota ſede qua extra gingiuas prominent, nudi ſunt: reliquis interim oſsibus omni ex parte tectis, & ante ſectionem latitantibus. Ad hæc, dentes ubi prominent, communi membrana oſſa inuoluente deſtituuntur, ut & caluariæ interior ſuperficies, quà cerebrum continetur, quam dura cerebrum induens membrana proximè ſuccingit: quum alioquin cæteris oſsibus dicta prius membrana undique circumducatur, ſi eas ſedes exceperis, quibus oſſa uel articulantur inuicem, uel alioquin mutuò conſtruuntur.

> *Ab occultatione.*
> *A membrana oſſa circũcingente.*

QVID CARTILAGO, ET QVIS IPSIVS VSVS & differentia. Cap. II.

QVVM & præſens quoque Caput omnibus ſimul cartilaginibus commune ſit, nullas quibus illæ delineantur figuras (quia ſcilicet omnes alioquin hic adhibendæ erant) ipſi præpoſuimus, earum imagines ad ſingula quibus priuatim deſcribuntur Capita aſſeruantes.

CARTILAGO oſſe mollior eſt: terreſtris tamen, ac duriſsima partium corporis ſecundùm os particula, prorſus ſolida, & nullis foraminibus cauernulisque oſsium modo intus oppleta, & medullæ ac ſenſus ferè expers. Huius uſus perquàm uarius eſt. Primùm namq; idem præſtat quod oſſa, quum uelut fulcrum quoddam ſit, cui proximæ partes adnaſcantur & adſtabiliantur. [a] Cartilagines enim, quibus larynx conſtat, oſsium munere eleganter funguntur. quippe ipſis quidam implantantur muſculi, ac nonnulli ab illis enaſcuntur. Inſuper laryngem perinde effingunt, atque ruſticorum domus ex trabibus confectas cernimus, prinſquam ſtramina, tegulæ, & lutum illis adhibentur. Neque ſanè hominum oſſa & cartilagines carne nudatas, ac poſtmodum unà contextas, propius cuipiam imagini aſsimilaueris, quàm tuguriorum fabricæ iamprimùm erectæ, & nondum ramis aut terra ornatæ. Pari quoque ratione cartilagines aliæ oſsium uicem obeunt, quæ inibi reponuntur, ubi nullo locato oſſe, muſculi ſuam inſertionem tentant: quod palpebris euenit. In harum enim extremis [b] oblongæ conſiſtunt cartilagines, in quas [c] muſculi palpebras mouentes inſeruntur. Ad hæc, naſi alæ [d] cartilaginibus efformantur, quæ muſculorum inſertionem perinde ac oſſa excipientes, unà cum [e] alijs cartilaginibus à naſi [f] oſsibus prognatis, apicem naſi eleganter oſsium ritu ſuffulciunt, eriguntque. Præterea coſtarum oſſa in cartilagines [g] finiunt, ſuffulciendi munere illis oſsibus reſpondentes: uerùm ex abundanti cartilaginibus oſsium uicem hac in parte ſubeuntibus, peculiaris uſus, ob molliorem, magisque ſequacem, quàm oſsibus obtigit, temperiem, accedit, quo quam efformant cauitatem, promptius dilatari & conſtringi patiuntur, quàm ſi rigidæ, oſsisque modo duræ eſſent. Atque ita huius etiam uſus occaſione, aſperæ arteriæ [h] cartilagines C noſtri imaginem exprimentes, in hoc ab oſsibus diſcrepant, quòd præter id quòd bellè ſuſtinent, citra uarium articulorum contextum, ſecus quàm oſſa comprimi diſtendique poſſunt. Adde & alium cartilaginis uſum neutiquam infimum, quo hæc oſsibus occaſionem præbet, ut in continuis frequentibusque motibus attritu minus uitientur. Oſsium namque commiſſuræ motus gratia extructę, propter oſsium ſiccitatem ex mutuo contactu, leui opera rumperentur, niſi oſſa, tota ſede qua ſe inuicem contingunt, articulumque formant, cartilagine quadam ueluti cruſta ſeorſim obducerentur, & hæc cartilago ſuo in duritie mollitieque temperamento oſsium impetui reſiſteret, & unà incidentis uim cedendo leuiter exolueret. Neque ſolum cartilago in oſsium affrictu, quo minus mutuo contactu atterantur, commoda eſt: at ita læuis planaque uiſitur, ut promptiſsimè oſsis caput in ſuo ſinu uoluatur, nullaque aſperitas motus promptitudinem impediat. accedente huc uiſcido lubricoque humore, & uelut ſmegmate quopiam, quo rotulas & cardines, ut ad reflectendum reddantur aptiores, oblinimus. Quinetiam ſagax rerum Opifex adeò præſtantem cartilaginis uſum in articulis fore cognouit, ut non ſolum ad eum quem diximus modum, oſſa in mutuo contactu cartilagine læui & lubrica incruſtauerit, uerùm in nonnullis articulis priuatorum quorundam motuum gratia, tertiam inſuper quandam adhibuerit, quæ neutrius oſsis cartilagini, ſed tantum membraneis articuli ligamentis orbiculatim connaſcitur, & ueluti cartilaginum oſsibus obductarum quoddam interſtitium efficitur, utrinque, quà inter alias cartilagines conſiſtit, læue, & lubricum, & multo illis cartilaginibus, quæ oſsibus obnaſcuntur (quo promptius comprimatur, aſſurgatque iterum) mollius. Huiuſmodi [i] cartilaginem inferioris maxillæ ad temporum oſſa articulos intercedere, ſuo loco audies: deinde [k] aliam pectoris oſsis cum clauicula articulum, [l] & nexum clauiculæ cum ſuperiori ſcapulæ proceſſu, [m] & ulnæ cum brachiali, [n] & tibiæ oſsis cum femore: in quo articulo huius generis cartilagines, ſinus, quibus femoris capita excipiuntur, magna Naturæ prouidentia peculiariter augent. Huiuſmodi itaque uſum cartilago in articulis ſuppeditat. ad quem rurſus accedit, quòd in pleriſque oſsium commiſſuris non ad motum inſtitutis, cartilago quaſi glutinis uice interuenit: [o] quemadmodum in pubis oſsium commiſſura fieri animaduertimus, [p] & pueris, in appendicis cum reliquo oſſe coalitu. Porrò de conglutinantis cartilaginis natura, ubi oſsium commiſſurarum differentias perſequemur, denuò agendum erit: uti & cartilaginis ſpecies, quam ligamenta cartilaginoſa aliquando efformare docebimus, in ligamentorum enarratione pertractabitur. Sunt autem eius generis in corporum uertebrarum [q] contextu, [r] in coxendicis articulo, [s] & in genu. Cartilagines inſuper quędam in hoc fabricantur, ut quippiam in ipſis quod continuò erectum eſſe oportuit, firmetur. Cuius generis palpebrarum ſunt cartilagines,

> *Cartilaginis natura.*
> *Vſus communis oſsiũ uſui reſpondens.*
> *Cartilaginem oſſe ſequaciorem eſſe.*
> *Cartilaginis uſus in articulis.*
> *Tertia in articulis quibuſdam cartilago.*
> *Cartilago glutinis uice ſubiens.*
> *Ligamentorum ſubſtã tiam ingrediens cartilago.*
> *Cartilagines aliquid continuo erigentes.*

> a fig. cap. 38. & fig. ca. 21. li. 2.
> b fi. ca. 35.
> c fig. cap. 10. lib. 2.
> d 4. muſc. tab. L.
> e 4. muſc. tab. K.
> f 1. fig. 9. cap. Z. Z.
> g 1. 3. fig. cap. 19. A in B.
> h 14. 15. fig. cap. 38.
> i fig. capiti 10. inſerta.
> k 4. fig. ca. 22 S.
> l 4. fi. cap. 22 R.
> m 1, 2, 3 fi. ca. 24 T.
> n 8. fi. cap. 31.
> o in integris oſsium figuris s.
> p fi. ca. 40. lib. 2. charactere 2, s.
> q eiuſdem fig. char. 3.
> r 2. fig. ca. 49. lib. 2. P
> s fi. cap. 1. lib. 2. X.

Extantibus particulis adnata cartilago. quæ cilia ſeu palpebrarum pilos erectos ſuſtinent: præterea nudæ prominentesque corporis particulæ, & oſſium fines alteri oſsi non commiſsi, cartilagine adaugentur, ut tali conſtent ſubſtantia, qualis neque frangi propter mollitiem, neque rumpi propter ſiccitatem queat. Quòd autem cartilago non minus quàm ungues ea formetur ſubſtantia, uel pueri nos docent, qui maiuſculam cartilaginei piſcis, aut uituli cartilaginem nacti, eam in globulum ſcindunt, ac ut ualidiſsimè frequentiſsimeque reſiliat, lapidi cuipiam inijciunt. Is enim reſultus liquidò cartilaginis temperiem ita arguit, ac quum cæſim punctimque cartilago ſuperficietenus cultro petitur, & ab illo dein reſilit. In cartilaginum, quæ nudis partibus contigerunt, numero, obſeruabis naſi cartilagines, [t] eam quæ in mucronem gladij modo à pectoris oſsis fine exacuitur, ſpuriarum coſtarum [u] cartilagines, & [x] eam quæ oſsis coccygis termino adnaſcitur: & auris cartilaginem, quæ tenuis molliſq; eſt, ac cute obducta, auris corpus oſsis inſtar pulchrè ſuffulcit. Cæterum iſti cartilaginum inter ſe uariantes uſus, *Cartilaginum differentiæ.* earundem quoque differentias explicant, adeò ut nunc neque has, neque cartilaginum formas, prolixius enarrare conueniat, præſertim quum ſingulæ cartilagines perinde ac oſſa à nobis priuatim ueniant deſcribendæ. Quamuis fortè aliquis hic adhuc additum uelit, in minoribus natu cartilagines molles eſſe: in ſenioribus uerò ita ſubinde indurari, ut fragilis ac friabilis oſsis naturam referant, quod potiſsimum laryngis accidit cartilaginibus, & illis quas ſuperiores coſtæ educunt. Hæ enim temporis ſucceſſu, idque maximè in brutis, oſſeæ fiunt, exterius duntaxat cartilagine ueluti membrana quapiam obcinctæ, quæ ab oſſea illa cartilaginis ſubſtantia per elixationem leui negotio abſcedit & diuellitur.

t 1. fi. cap. 19. K
u 1. fi. cap. 19. F, P
x 2, 3. fig. cap. 18. c.

NOMINA, QVIBVS OSSIVM CARTILAGINVMQVE partes, ſedesve appellantur. Cap. III.

TERTII CAPITIS FIGVRA.

TERTII CAPITIS FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum index.

PROPOSITA *modò figura, aliquot oſſa in hoc tantum delineantur, ut oſſium partes & ſedes, quarum nomina hoc Capite perſequar, in nonnullis ſaltem oſsibus exprimantur. Cuiuſmodi uerò hic occurrant oſſa, characterum index docebit.*

A *Dextrum femur, cuius appendices ſua ſede dimouimus, ac ueluti quodam interſtitio à reliquo oſſe disiunximus.*

B *Dextrum femur, cui appendices ſuis ſedibus adhuc commiſſæ hærent.*

C *Maxilla inferior, unà cum humiliori dentium ſerie.*

D *Hic os dextro ſacri oſsis lateri coarticulatum, externa ſede exprimitur.*

1.2.3.4. *Sub iam commemorato oſſe, & inferiori maxilla, pedis dextri oſſa ita uidentur, ut quatuor tarſi oſſa, characteribus*
E.F.G. 1.2.3.4 *inſignita, cum oſſe cymbæ non abſimili, ac E indicato, & talo F inſcripto, & calcis oſſe G ſignificato, à quinq; pedij*

H. I, II, III, &c. H H. *pedij oſsibus I, II, III, IIII, V notatis, & digitorum oſsibus H & H oſtenſis, adeò remoueantur, ut ſedes qua pedij oſſa tarſi oſsibus committuntur, intueri poßit. Hac namque ratione ſinus in ſuperficie tantum inſinuati, & capita leuiter admodum protuberantia, opportunè commonſtrantur.*

I *Pedi ſubiacet humerus, anteriorem ipſius ſedem oſtendens.*

K *Scapulæ portio, in hoc ex dorſo posterioriue parte depicta, ut ſpinam ipſius cum ſua appendice lineis interſtincta, uarijsque partibus efformata oſtenderet. Reliqui characteres oſsium partibus oſtendendis hunc in modum ſeruiunt.*

L &c. *Quatuor L in femore A notato poſitis, quatuor femoris appendices indicantur.*

M &c. *Quatuor M in femore B notato locatis, etiam quatuor femoris appendices inſinuantur, quarum circumſcriptionem lineæ notant, quibus illæ à reliquo femoris oſſe dirimuntur.*

N, N *Superius N in oſſe ſacri oſsis lateri commiſſo, appendicem notat oſsis ilium. inferius autem N, appēdicem oſsis coxēdicis.*

O &c. *Aliquot O in pedij oſsibus ponuntur, & deinde in primo ſecundóque pollicis oſſe, & primo ſecundóque medij digiti appendices aliquot in his oſsibus inſinuantia.*

P *Humeri appendix.*

Q *Appendix ſpinæ ſcapulæ.*

R *Lineæ, quæ plures ſpinæ ſcapulæ appendicis portiones intercedunt.*

S, S *In utroque femore duo ſcripſimus S, femoris notantes proceſſus.*

T *Proceſſus acutus inferioris maxillæ.*

V, V *Duo ſunt proceſſus, in oſſe alteri ſacri oſsis lateri coarctato.*

X *Proceſſus ſuperioris appendicis pedij oſsis, paruo digito præpoſiti.*

Y, Y *Duo proceſſus, ſeu tuber inferioris ſedis humeri, qua cubiti oſsibus articulatur.*

a, a, a, *In utroque femore ter a ponitur, tria femoris oſtendens capita.*

b *Caput maxillæ inferioris dextrum.*

c *Caput tali, ſinum oſsis quod cymbam refert, ſubintrans.*

d *Caput tali, tibiæ ſinum ſubiens, quod & F notatur.*

e, e, e, e, *Aliquoties in pedis figura e occurrit, capita notans pedij & digitorum oſsium.*

f *Caput humeri ſuperius, quod ſcapulæ articulatur.*

g, g *Duo capita inferiora humeri, ſeu potius ſedes, quibus ulna & radius articulantur.*

h, h *In utroque femore ſemel h ponitur, ceruicem capitis indicans, quod coxendicis oſsi inmittitur.*

i *Ceruix in inferiori maxilla.*

k *Ceruix in talo.*

l, l *Ceruices pedij oſsium.*

m *Ceruix in humero.*

n *Acetabulum in coxendicis oſſe, cui femur inarticulatur.*

o *Acetabulum in humero, anteriorem ulnæ proceſſum admittens.*

p, p, p *Superficietenus exculpti ſinus, qui in tarſi oſsibus uidentur.*

q, q *Pedij oſsium minimè extuberantia tubercula.*

r, r *Supercilia in coxendicis oſſe, ad ſuperiorem acetabuli ſedem conſpicua. Si fortè in cartilaginibus einſmodi quoque oſsiū partes aut ſedes contueri lubet, omnes ferè quæ in cartilaginibus ſpectari poſſunt, effigies cartilaginum trigeſimo octauo Capiti præpoſita commonſtrabunt.*

Varias eſſe uoces, quib. oſsium partes ſedeſq; nuncupantur.

VTCVNQVE uocum multitudo, & uarius illarum uel apud eundem authorem uſus, rerum deſcriptionem arduam reddat: nulla tamen æquè uaria pugnanſque dictionum eſt congeries, ac uominum, quibus oſsium partes ſedesque indicantur. Vt enim ad ſequens Caput uarias adhuc appellationes aſſeruē, quibus commiſſurarum oſſa iungētium ſpecies ſignificanē, huc modò referuntur, ἐπίφυσις, ἀπόφυσις, κορώνη, κεφαλὴ, ἄρθρον, κόνδυλος, τράχηλος, αὐχὴν, κοτύλη, κοτυλοειδὲς βάθρον, γλήνη, ἴτυες, ὀφρύς, ἄμβωνες, χειλοειδεῖς, eiuſque generis uoces quamplurimæ, quæ Græcorum ſunt uomina: Latinis autem, & ſi priuatim nonnulla tantum illis habeantur, interpretum tamen laſciuia, tot nominum myriades paſsim ita ſunt obuiæ, ut iam nobis ſeorſum unumquodque Græcorum nomen aſſumendum ueniat: & quid ueteres, qui pueros domi ſedulò diſſecandi rationem docebant, illis intellexerint, addendum, quò tandem cuiuſmodi uoce nos quoque ſimus uſuri, ſtatuatur. Ἐπίφυσιν itaque, quam Latini appendicem, applantationem, adnexum, additamentum, adnaſcentiam, & alijs innumeris profectò modis reddunt, perpetuò appendicem appellabo. Eſt autem ἐπίφυσις ſeu appendix, os alteri oſsi adnatum, & peculiarem obtinens circunſcriptionem, neque illius oſsis cui committitur, penitus uera portio. Huiuſmodi appendicis naturam, quoties aut uituli, aut hœdi, aut agni, aut alicuius iunioris animalis pars aliqua menſæ apponitur, diſcere licet. Femore enim, humero, tibia, radio, ulna, aut alio his ſimili oſſe à cæteris oſsibus carnibuſque liberato, & ualidius nonnihil extremis partibus attrectato, ab illo ueluti aliud quoddam os decidere conſpicimus, appendicis nomine donatum. Atque id iu iunioribus duntaxat animantibus intuemur: in ætate enim prouectis, appendices adeò pertinaciter ſuis oſsibus adnaſcuntur, ut ab oſſe auelli nequeant, uixque coniunctionis lineam exprimant, & ueræ ſuorum oſsium portiones eſſe uideantur: cum interim iu nuper natis magnam cartilaginis portionem inter appendicem & os cui ea adnectitur, intercedere uideamus, quæ appendicem oſsi glutinis modo connectit. Coalitus hic non [a] læui planaque contingit ſuperficie: uerùm os cui appendix committitur, plerunque ſinibus quibuſdam & aſperitatibus abundat, quibus appendicis tubercula ſinuſque mutuo ingreſſu ualidè accommodantur. Præterea [b] connexus iſte hoc quoque priuatim naucifcitur, quòd os cui appeudix committitur, nulla prorſus ſui ſe

Ἐπίφυσις. Appendix.

a Expende femoris appendices ſi. A.

b ſi. capitis I. inferna inter G & A

de mollius, & in duritia infirmius, quàm circa ipſum connexum, cernatur. Perpetuò enim os inibi pumicis ſpongiæve modo multis cauernulis intus plenum eſt. & quamuis id ſubinde reliqua propemodum ipſius longitudine unum ſinum ampliter cauum, & duntaxat medulla oppletum ſibi uendicet, ac duriſsimum ualidiſsimumque ſecundum ſinus illius longitudinem exiſtat: nihilominus tamen priuſquam appendici os annectitur, ſinus ille deficit, & ipſum mollius redditum, cauernulis ſcatet, quemadmodum & appendix ipſa, quæ reliqua oſsis parte mollior ſemper cernitur. Atque id ita perficitur, ut Galenus appendices, ſinuum medullam continentium opercula eſſe tradiderit. quaſi uerò appendicum cauernulæ medulla, aut ſucco ipſi prorſus ſimili deſtituerentur, & non quamplurima oſſa ſinibus quibus medulla oſſuoſis fibris non intertexta continetur carentia, appendicem aſciſcerent. Amplis enim oſsibus, quæ ſacri oſsis lateribus coarctantur, eiuſmodi ſinus neutiquam adeſt: nihilominus tamen toti ilium oſsis ſpinæ [c] appendix coaleſcit, quemadmodum & toti infimæ ſedi coxendicis oſsis. Quin & ſcapulæ nulla ferè ex parte medulloſæ, [d] quatuor appendices annectuntur. duæ quidem ad ipſius baſim, una ad mucronem interioris ſui proceſſus, & quarta ad ſuperiorem ipſius proceſſum: [e] quæ peculiariter ex pluribus particulis extruitur. Demum dorſi uertebræ eius generis ſinu carent: attamen ipſarum corpora ſuperius inferiuſque ſibi [f] appendices uendicant. Imò non modò uertebrarum corpora appendices habent, ſed etiam tranſuerſorum in thorace ac lumbis uertebrarum proceſſuum & ſpinarum mucronibus appendices annectuntur. Inſuper & coſtarum radici uertebris coarticulatæ appendix committitur, etiam ſi coſtarum os nullo amplo ſinu medullam recipiente donetur. Cæterum uertebræ & puerorum dentes, qui etiam appendicibus decorantur, non ſolum indicant oſſa his ſinibus deſtituta appendices obtinere: uerùm etiam argumento ſunt, non ſolis grandibus oſsibus Naturam appendices dediſſe: quantumuis antehac Anatomicorum præcipui oppoſitum aſſeruiſſe uideantur, appendices magnis tantum oſsibus adſcribentes. adeò ſanè, ut ſi appendicum rationem rectè ſcrutabimur, eas non ſinuum opercula quocunque tandem modo ſtatuemus, uerùm illis rerum Opificem uſum eſſe, haud immeritò aſſeremus, quum os aliquod parte quapiam mollius quàm reliqua ipſius ſede fabricandum duxit, ſiue commodæ opportunæque articulationis, quæ craſſam, ac proinde non prorſus ſolidam compactamque oſsis ſedem requirebat, ſiue molliorum corporum inſertionis, exortuſve, aut eiuſmodi alicuius occaſione. quantumuis interim Galenus undecimo libro de Partium uſu, appendicum ſubſtantiam reliqua oſsium quæ illis donantur ſede ſolidiorem dulioremque eſſe cenſuerit: appendices in nuper natis parum expendens, quibus magna ex parte ſunt cartilagineæ, quemadmodum & in ſenibus cætera oſsium ſede (uti iam antea dixi) molliores rarioreſque occurrunt. Oſsium itaque amplos illos & oſſuoſis fibris non undique oppletos ſinus habentium, femori quidem [g] quatuor annectuntur appendices: unus capiti, quo coxendicis oſsi inarticulatur: unus inferiori ipſius parti, quæ tibiæ committitur: & duo alij duobus ipſius proceſsibus, quos ferè rotatores uocamus. Tibiæ oſsi & fibulæ ad genu & ad pedem appendices adnaſcuntur. Radius quoque iuxta brachiale & humerum appendicibus donatur. Humero autem tantummodo ſuperius, quà ſcapulam ſpectat, appendix contigit: quemadmodum ulnæ duntaxat ad brachiale. quanquam huic interdum in admodum puerulis ad ſupremam ipſius partem parua appendix adnata [h] occurrat, uti & humero [i] tota inferior pars cubiti, articuli portionem efformans, quibuſdam appendice efformari uiſa eſt. Atque hæc oſſa grandia ſunt, quibus inſignes Natura ſinus largitur. Parua autem, quæ & nos quoque eius generis ſinu contra Galeni placitum donari diximus, haud quaquam appendice carent: quippe poſtbrachialis & [a] pedij oſſa ad unum omnia manifeſtiſsimam appendicem obtinent, ubi primorum digitorum oſsium ſinus ad articulationem ſubeunt. Superius uerò quà hæc oſſa brachiale & tarſum reſpiciunt, ſubinde appendicem quidem adipiſcuntur, at firmius ſemper quàm ima parte, ipſorum oſsi coalitam. Item omnia digitorum oſſa ſuperius & inferius appendicibus plerunque decorantur, ſi ultima excipias, quæ ſuperius tantum appendices habent. ἀπόφυσις, quem interpretes proceſſum, exceſſum, explantationem, & neſcio quibus alijs uocibus uertunt, nobis proceſſus appellabitur: eſtque oſsis pars, nihil à ſuo oſſe differens, quàm quòd tuberculi ſeu gibbi inſtar ex oſſe procedit, quemadmodum ex arboris trunco radices & rami ex tuberare procedereque uidentur. Eiuſmodi proceſſus, qui & ἐκφύσεις quandoque uocantur, in oſsibus ſunt quamplurimi. Nulla enim dorſi eſt uertebra, quæ non multis donetur. quandoquidem aliquot [b] ceruicis uertebras etiam plures undecim proceſſus habere, thoracis autem uertebras ſeptem, lumborum uertebras nouem, ſuis locis docebimus. Deinde & [c] inferior maxilla proceſsibus utrinque duobus donatur, & [d] humerus quoque, & omnia corporis oſſa proceſſus oſtendunt, quoties extra planam ſuperficiem aliqua ſui ſede extuberant. Porrò proceſſuum, ſicut & appendicum, nonnullæ ſunt differentiæ. Quibuſdam enim proceſsibus appendix adnaſcitur. nam femoris proceſſus [e] rotatores nuncupati, & ſcapulæ ſpina (quæ proceſſus ſcapulæ eſt) appendicem obtinent: quemadmodum & interior quoque ſcapulæ proceſſus. Alijs proceſsibus nulli ſunt appendices. nam maxillæ inferioris, tali, & reliquorum ferè fungoſorum oſsium proceſsibus appendices rariſsimè contingunt, modò & eorum quoque oſsium proceſſus fungoſi ſint. Rurſus ipſi appendices plerunque ſibi proceſſus uendicant. Vlnæ enim appendici [f] proceſſus accidit, quem columnæ, & quo ſcribimus ſtilo, diſſectionum periti aſsimilarunt. Tibiæ quoque oſsis inferiori appendici [g] proceſſus obtigit, quem interiorem malleolum nuncupamus. Deinde & pedij oſsis paruum digitum ſuſtinentis ſuperior appendix [h] proceſſum habet, cui [i] octauus pedem mouentium muſculus inſeritur. Appendix quoque infima femoris, in [k] duos proceſſus adeò inſignes diuiditur, ut utrique capitis nomen ſeorſim mereantur. Ad appendicem itaque & proceſſum referuntur, quæ iam explicabimus oſsium capita, ceruices, ſinus, tubercula, & ſupercilia. Quanquam tamen proceſſus nomen illis tantum proceſsibus adhiberi ſatius erit, qui alteri oſsi non articulantur. Femoris namque & humeri capita proceſſus ferè non nuncupamus: quemadmodum ſanè acutos maxillæ inferioris proceſſus, & tubera humeri, quæ ad cubiti articuli latera prominent. Deinde

In 11. de Vſu partiũ. Appendices ſinuum medullam continentiũ nõ eſſe opercula.

Non ſolum grãdibus oſſibus appendices contingere.

Galen. libr. de Oſsibus.

ἀπόφυσις. Proceſſus.

Proceſſuum & appendicum differẽtia.

c N. N. fi. D.
d X. Y. E. K fig. 1. 2 cap. 21.
e Q R. fig. K.
f 1, 2 fi. ca. 17. A, B, &c.
g Quatuor L fi. A. deno 4 M. fi. B
h ad X & Y fi. 6. cap. 24.
i quod ſub N conſiſtit in 1. fi. cap. 23. & ſub O 2. fig.
a O O in fi. pedis.
b 8. fi. 15. cap. numeris notãtur.
c T & s fi. C.
d Y Y fi. 1.
e S S fi. A. B.
f fi. 1, 2 ca. 24 R.
g fi. 3. cap. 31 i.
h X in pede.
i 25. muſc. tab. a, b.
k 1, 2 fi. c. 30 E, F.

inde & proceſſus appendicibus ornatos,non appendices,ſed proceſſus ſimpliciter appellare, opportunius fore putamus.Femoris enim rotatores,& ſcapulæ & uertebrarum proceſſus,etiam ſi appendices habeant, proceſſus aliorum Anatomicorum more (qui ſubinde ἐπίφυσιν cum ἀποφύσει confundunt) nuncupabimus: Appendicis autem proceſſum ſimpliciter nunquam,non addito appendicis nomine,proferemus. quippe interiorem malleolum,inferioris tibiæ oſsis appendicis proceſſum eſſe dicemus.At hæc omnia, obiter tantum intellectis nominibus,in oſsium deſcriptionibus erunt obuia,ut & proceſſuum quoque uſus in ſingulis oſsibus manifeſtus euadet.Conferunt autem proceſſus præcipuè ad commodam articulationem, & oſsium commiſſuram:deinde ad multarum partium exortum,aut inſertionem.Si enim oſſa nullibi extuberarent, neque collium ritu educerentur,ac rurſus uallium modo exculperentur,pauciſsima ex ipſis naſci, ipſiſq; inſeri poſſent. Nunc autem proceſſus montis inſtar prominent,à quo plura quàm ex plano pronaſcuntur, aliaque ei deiu inſeruntur,& ſuper ipſum exædificantur.Quinetiam proceſſus quoſdam propugnaculi uice quodammodo eſſe,ſcapularum & uertebrarum proceſſus teſtabuntur. κορώνη, ſeu κορωνὶς, & κορωνὸν, interpretibus quibuſdam cornix,alijs corona dicitur.At ueteres Græci in oſsibus hac uoce acutũ ſignificabant proceſſum, quem ad arcus cornu & inciſionem,ubi neruus ſedet,referebant. Huius generis [l] unus utrinque in inferiore maxilla habetur,cui temporalis muſculi tendo inſeritur.Deinde in temporum oſſe [m] alius cernitur, quem mammarum papillis aſsimilant.Sic & in eodem oſſe [n] alius conſiſtit,qui gallorum calcaribus, & ſcriptorio ſtilo comparatur. Verùm Galenus non eiuſmodi acutos proceſſus, muſculorum inſertionibus & exortibus paratos,ita ſolum appellaſſe uidetur:ſed & nonnulla oſsium capita,aliorum oſsium ſinus articulationis ergò ſubeuntia.Occipitij enim oſsis [o] capitula primæ ceruicis uertebræ [p] ſinibus articulata, non ſemel eo nomine appellauit: quum interim,idque potiſsimum in homine,acuti proceſſus nomen neutiquam mereantur. κεφαλὴ & κεφάλαιον,Latinis nomine capitis explicantur:qui hac uoce appellant oſsis tuberculũ,alterius oſsis cauum articulationis motusq; arbitrarij occaſione ſubintrans.Et caput rurſus prominẽs aut depreſſum nuncupamus, ad ipſius ceruicẽ id referentes.Femoris enim [q] caput,coxendicis oſsis [r] ſinui inarticulatũ,prominens dicitur, ꝙ ab ipſius ceruice ad uerticem uſq; longus pertingat ductus:quemadmodũ & humeri [s] caput ſcapulæ commiſſum,prominentis capitis loco numeramus, quòd ipſius eminentiſsima parte ceruicem aut collum longè excedat. Verùm pedij oſsium [t] capita,quæ tarſi oſsibus committuntur, adeò depreſſa planaq; ſunt, ut uix dicere queas,num ipſa tarſi oſsium ſinus ſubintrent,aut tarſi oſsium tubercula in ſe recipiant.Præterea neque in [u] trium interiorum tarſi oſsium cum oſſe cymbam referente contextu, à ſinibus capita diſtinguere licet.dein eiuſmodi capitula in pleriſque uertebris [x] haberi,ſuo loco admonebimus. In præſentia enim ſufficit addidiſſe, Græcos Naturæ operum ſtudio flagrantes, capita prominentia nuncupaſſe, quæ manifeſtum oſtendunt tuber,& ipſorum medio (quantum ad ſuperficiem ſpectat) magis quàm lateribus, aut in orbiculo,eminent & extuberant.depreſſa autem,quæ adeò obſcuro tubere gibbove prædita ſunt, ut num caput, num ſinus ea uocari debeant,non ſatis conſtet.Atque hæc poſteriora capita illi κονδύλους uidentur appellaſſe,priora autem ſimpliciter κεφαλὰς.At de condylo non ita multo pòſt quædam (quum ita uariè à multis id nomen uſurpetur) adhuc ſubijciemus. ἄρθρον,quem nos Articulum dicimus, Græci primùm uocarunt, oſsium commiſſuram ad motum paratam. Verùm Hippocrates crebrò,idque potiſsimum in libris de Fracturis & articulis,ac Galenus etiam in eorundem librorum Commentarijs,articulum nominarunt rotundam oſsis partem in proximi oſsis cauum ſinumve immiſſam,& capitis nomine appellatam. Huiuſmodi caput, Latini etiam uertebrum ſeu uertebram appellare uidentur,quando femoris [a] caput coxendicis oſsis [b] ſinum ſub ingrediens,ita nominant.quanquam alijs rurſus uniuerſum coxendicis oſsis cum femore articulum ita uocare libuit.Satius tamen fuerit, uertebræ nomen [c] dorſi oſsibus tantum accommodare, ut nobis uertebra idem ſignificet,quod Græcis σπόνδυλος,nimirum quoduis dorſi os: quod & uerticulum nonnullis dicitur, à uerticuli uidelicet,quo mulieres fuſos aggrauant,forma.Cæterum capita quæ iam dicto modo extuberant, quibuſdam oſsibus ſimplicia obtigerunt,ut femori qua coxendicis oſsi articulatur, pedij & [d] poſtbrachialis oſsibus,qua digitorum prima oſſa ſubeunt.Alijs duplicia ſunt,ac gemina, & ſinu quodam interſtincta, ut [e] femori quà tibiæ committitur, [f] primis & ſecundis digitorum oſsibus,in inferioribus partibus, quæ ſubſequentium oſsium ſinus ſubintrant.Rurſus capitum alia rotunda conſpiciuntur, ut femoris ſupremum caput: alia à dextra ſede ſiniſtrorſum longius ducuntur,atque ita quodammodo lata fiunt, ut maxillæ inferioris [g] capita.& alia à priori ſede retrorſum longius feruntur,ut [h] capita occipitij oſsis primæ uertebræ ſinus ſubeuntia.præter alias innumeras capitum ex forma differentias, in priuatis oſsium deſcriptionibus explicandas. Porrò oſsium capita non ſemel Galeno ἐπιφύσεις, ſeu appendices uocantur, fortaſsis quòd eorum nonnulla appendice conſtent: quemadmodum femoris capita,ſuperius humeri caput, pedij & poſtbrachialis oſsium capita,quibus primis digitorum oſsibus coarctantur. Sed interim pleraque oſsium capita neutiquam appendice formantur. Talus enim prorſus appendice caret: quemadmodum & maxilla quoque inferior capita,non autem appendices obtinet. Vnde non admodum recipienda uenit Galeni oratio, qua κώλων, hoc eſt artuum capita, ἐπιφύσεις & κονδύλους uocari docuit. Porrò κόνδυλον,Latini nunc articulum, nunc nodum, nunc gibberum,nunc caput,nunc capitulum,nunc digitorum oſſa uertunt: quòd admodum uariè hanc uocem à Græcis haberi cognoſcant. In Galeni enim iam dicta oratione artuum capita eo nomine nuncupari uidentur. In libris autem de Adminiſtrandis ſectionibus,ita duo inferiora femoris capita uocat, & tubera capitave inferiora humeri,perinde ac ſi eo nomine indicarentur gemina oſsium capita.quod & Hippocrates in libro de Articulis inſinuat,ubi luxatum humerum κονδύλοις, hoc eſt digitorum articulis reſtituere docet. Veriſimile enim eſt,digitorum oſſa ita ab aliquibus fuiſſe nuncupata, ꝙ geminis [a] capitibus, quemadmodum femur inferiori ſede donentur.& potiſsimum prima quatuor digitorum oſſa, quæ in luxationis reſtitutione, manu in pugnum acta,humerum extrorſum,& dein ſurſum præcipuè ducunt. Cæterùm Galenus in primo

Proceſſuum uſus.

κορώνη.

In libro de Oſsibus.
κεφαλὴ.
κεφάλαιον
Caput.

Capitum alia prominentia,alia depreſſa.

ἄρθρον.
Articulus.

Vertebrum
Vertebra.

σπόνδυλος
Capitum differentiæ.

In 11. de Vſu partiũ.
κόνδυλος.

l 7 fi. C. et 6. muſ. tab. A. B.
m 4, 5 fi. 6. cap. K.
n eiuſdem fig. i.
o 1 fi. cap. 15 B.
p 2 fi. cap. 15 N.
q Maiore id à D ad B 1. fi. cap. 30.
r 1, 2. fi. c. 29 e. f. g.
s Ab m ad ſ in fi. I.
t q. q in pede.
u Confer fi. 2. n 13 fi. ca. 33. cum n, m, l fi. 10
x 9 fi. 15. ca. d: & figura 16. c. X, Y.
a. b. Immiſſu A 1 fi. c. 30 ieo. f. g fig. 1 cap. 29
c figura ca. 14, 15, 16, 17.
d 1 fi. cap. 27 C.
e 1 fi. cap. 30 E, F, L.
f 2 fi. cap. 27 G. H. L.
g 1, 2 fi. c. 20 A.
h 1 fi. cap. 15. à C. ad D.
a G, H fi. 2. cap. 27.

de Muſculorum motu, κόνδυλον appellat, depreſſum oſsis capitulum, quando κεφαλὴν ſeu caput, κοτύλην ſeu acetabulo, profundove ſeu alto ſinui confert: κόνδυλον uerò, ſeu depreſſum, minimeque extuberans & planum capitulum γλήνῃ, quam ſinum eſſe dicimus, adeò leuiter in oſſe cælatum, ut an ſinus, an capitulum ſit, dijudicare uix poſsis. Atque in hunc modum à primis diſſectionum profeſſoribus, κονδύλων nomen proculdubio inſtitutum fuit. quamuis interim facilè curauero, ne hoc nomen quicquam obſcuritatis alibi in noſtra oratione pariat: quum non minus promptum fuerit, obſcurè & leuiter extuberans capitulum, aut internum externumve femoris iuxta genu caput, dicere, quàm ambigua uoce condylum, uel nodum, uel quippiam ſimile ſermoni inſerere. τράχηλον & αὐχένα, Latini collum & ceruicem nuncupant, his uocibus oſsis partem, quæ collo noſtro reſpondet, ſignificantes. Collum namque & ceruix tenues oſsium ſunt proceſſus, quorum extremum craſsius redditum, in oſsis caput finitur. Huiuſmodi ceruices nullibi perinde conſpiciuntur, ac in [a] femore, iuxta ipſius caput, coxendicis oſsi inarticulatum. Dein in maxilla inferiori adeò inſignis [b] ceruix ſe offert, ut & caput inferioris maxillæ, ceruicis nomine ab Anatomicis ſubinde donatum fuerit. Quinetiam in talo quoque [c] ceruix apparet, ante orbiculatum ipſius caput conſpicua, quod nauiformi oſsi inarticulatur. Ad hæc, [d] pedij & poſtbrachialis oſſa, quà digitis coarctantur, ceruices oſtendunt. In reliquis autem oſsibus illæ non æquè manifeſtò conſpiciuntur. Ceterùm aliquando non modò tenuiores oſsium partes in capita extuberantes, ceruices dicuntur: quinetiam & tenues proceſſus ita uocamus, qui latiores dein redditi, ſinum conſtituunt, cui aliud os coarctatur. quod ſi in aliquo oſſe conſpicitur, ſanè in ſcapula eſt manifeſtiſsimum: cuius [e] arctior pars ante ſinum cui humerus inarticulatur poſita, ceruicis quoque nomen ab Anatomes profeſſoribus obtinuit. κοτύλη. & κοτυληδὼν ac inſuper ὀξύβαφον, Latini in oſsium deſcriptione (nulla namque nobis modò menſurarum eſt ratio) acetabulum & acceptabulum, & uulgò pyxidem, & interdum buccellam uocant: his nominibus ſinus indicantes, qui altius profundiuſve deſcendunt, excauanturque, ac oſsium capita excipiunt. Obſeruatur autem eiuſmodi ſinus [f] in coxendicis oſſe, quo femoris caput admittitur: dein & in [g] oſſe cymbam referente, in quem tali caput ingreditur. Neque ſanè in uniuerſo corpore alij ſinus, quibus oſsium capita inarticulantur, illis duobus profundiores exiſtunt. Verùm arbitror à primis diſſectionis profeſſoribus, non ſolum inſigniter profundos ſinus acetabuli nomine appellatos eſſe, ſed omnem ſinum alterius oſsis caput excipientem: modò quiuis illum primo intuitu ſinum eſſe atteſtaretur. γλήνη autem ab ocularis ſinus (quantum coniector) forma ſinus dicitur, qui leuiter & ſuperficietenus tantum cauatus eſt: ac talis occurrit, ut ignores num aliud os admittat, aut aliud os ſubeat, nihilo ſecus quàm ſi duo plani læuigatique aſſeres inuicem imponerentur. atque ſic γλήνη depreſſo reſponderet capiti, quod omnium primum κόνδυλον nuncupatum eſſe arbitror. Tales ſinus habentur in [h] tarſi oſsibus, qua pedij oſſa ipſis coarctantur. Item [i] oſsis cymbam referentis ſedes, quibus id tarſi oſſa excipit, huiuſmodi quoque ſunt: ut & [k] brachialis oſsium nonnullæ, quibus poſtbrachialis oſſa articulantur. Præterea in prima ceruicis uertebra, [l] ubi hæc depreſſa ſecundæ uertebræ capitula admittit, uix cauati illi ſinus occurrunt. Verùm hæc non ita dico, quaſi inhibere uelim, ſinus quoſdam (qui etſi manifeſti ſinus formam præſeferant, tamen non admodum profundè inſinuantur) etiam γλήνας appellari. Nollem enim contentioſe rixari, num tibiæ oſsis [m] ſinus, quibus inferiora femoris capita inſident, κοτύλης, aut γλήνης nomen mereantur. Attamen ſi articulationis ſpecies diligenter diſcuſſerimus, meritiſsimò κοτύλην uocabimus apparentem ſinum: γλήνην uerò, ſinum adeò obſcurum, ut ambigamus an uerè ſinuum numero ueniat adſcribendus. Quamobrem autem ſinus nunc leuiter, nunc profundè inſculpantur, ſequenti Capite, quod oſsium commiſſurarum differentias explicabit, oſtendemus: quandoquidem articulationis gratia tam ſinus quàm capita formentur. Hic autem ſufficerit nomina duntaxat declaraſſe: & ſi cui interim uiſum fuerit, licebit & alias quaſdam ſinuum differentias hic quoque ſermoni obiter adijcere. Quippe præterquam quòd alij altè, alij uero in ſuperficie tantum inciduntur, alij rotundi orbicularesque ſunt, ut coxendicis oſsis [n] ſinus, femoris caput excipiens, & digitorum oſsium [o] ſinus, quibus poſtbrachialis oſſa inarticulantur. Alij autem oblongi ſunt, ut radij [p] ſinus, brachiale admittens: & primæ uertebræ [q] ſinus, qui occipitis oſsis capitula excipiunt: & maxillæ ſuperioris [r] ſinus, admittendæ inferiori maxillæ parati, in horum quoque ſinuum numero reponuntur. Alij gemini ſunt, ut tibiæ oſsis ſinus, quibus inferiora femoris capita committuntur: dein digitorum oſsium [s] ſinus plerique gemini quoque cenſentur. Alij trochleis rotuliſq; reſpondent, ut humeri [t] ſinus, ulnam mutuò admittens. Alij Creſcentes, ut [u] ſinus ulnæ, quem humerus ingreditur. Cæterùm ut ſinus & capita articulorum gratia conſtituuntur, ita quoque & ἴτυας, ὀφρύας, ἄμβωνας, χείλη, quæ Latinis ſupercilia & labra nuncupantur. Sunt autem proceſſus ad ſinuum orbem inſtar labrorum prominentes, ſinuumque profunditatem augentes. Hi tametſi in omnibus articulis ferè & oſsium commiſſuris conſpicui ſint, euidentiſsimè tamen ipſorum naturam in profundiſsimis ſinibus oſtendunt. Quare etiam in coxendicis oſsis ſinu, cui femur inarticulatur, altiſsima, maximeque prominentia uidentur. [a] ſupercilia, ut ſinum impenſius cauum redderent, femorisque luxationem accuratius prohiberent. Quo minus enim oſſa promptè luxentur, ſupercilia in primis conducunt. βαθμίδες autem, ſinus quidam eſſe creduntur, qui baſis firmamentique ritu, ultrà quàm animanti ex uſu ſit, os moueri haudquaquam ſinunt. In [b] anteriori enim humeri ſede, & in [c] poſteriori ſinus exculpitur, ulnæ [d] proceſſum excipiens. Anterior namque ſinus priorem ulnæ admittit proceſſum, quando cubitus extremè flectitur: poſteriorem autem ſinum poſterior ulnæ proceſſus in cubiti extenſionibus ingreditur. Quoniam itaque poſterior ſinus in anteriorem non eſt peruius, hi ulnam ultrà quàm expedit, haudquaquam moueri ſinunt. Si enim eſſent peruij, neque proceſsibus obuiam irent, cubitum æquè in acutum angulum extenderemus, atque modò flectimus. Atque ita primi diſſectionum profeſſores, hos ſinus βαθμίδας uocarunt: quamuis Hippocrati non huiuſmodi tantum ſinus ita appellentur, uerùm etiam reliqui, quibus oſsium capita paſsim inarticulantur. Vlnæ namque [e] ſinum, C modo exculptum, & quem humeri orbita ſubit, βαθμίδα nuncupauit, quemadmodum

τράχηλος. αὐχήν. Collum. Ceruix.

Galenus hiis uo lib. de oſsibus.

κοτύλη. ὀξύβαφον. Acetabulum &c.

γλήνη.

Sinuum differentiæ.

ἴτυες. ὀφρύες. ἄμβωνες. χείλη. Supercilia. Labra. βαθμίδες.

Libro de Fracturis.

a fig. A & B, lib. h.
b fi. C. l et 1, 2. fi. cap. 10 B.
c in pede K.
d in pede l, h.
e 1, 2 fig. c. 21 C, D.
f n fig. D.
g 11 fi. 35 cap. K.
h p, p, p in pede & 12 fig. cap. 33
i n, n. A, c. B.
k fig. 10. &c. 21. n. m, h
k 6 fig. 25 cap. M. L. K.
l X quarta fi. c. 15. ex cipe c quarta fig.
m 7 fi 31 cap. F, G.
n fig. D. m
o 1. fig. ca. 27 D.
p 8 fig. 24 cap. x, c. y.
q 2 fig. ca. 15 N.
r 5 fig. ca. 6 b.
s 2 fig. 27 cap. l, K.
t 1, 2 fi. 23 cap. K, L M.
u 1 fig. 24 ca. E, C, D.
a in fig. D. r, r. & 1, 2 fi. 29 i, i.
b 1. fig. ca. 23 N.
c 2. fig. ca. 23 O.
d 1 fig. ca. 24 C, D.
e 1 fig. ca. 24 C, E, D.

modum alij totum cubiti cum humero articulum. Illi quos paulo antè in humero narrabam ſinus, id priuatim ſibi uendicant, quòd illi ferè ſoli omnium ſinuum alterius oſsis proceſſus in articulorum motibus excipientiũ, cartilagine uix incruſtentur: quemadmodum alij plerique oſsium ſinus, articulandis oſsibus nonparati, ſed ſolum in hoc inciſi, ut ligamenta aut muſculi in ipſis ualidius aptioríque ſede inſerantur, & interdum quoque aliqua ex iiſdem initium commodius ducant. Cuiuſmodi f ſinus in interno latere magni externique proceſſus femoris obſeruatur, & in talo & calce, in g medio duorum articulorum, quibus hæc oſſa inuicem coarctã tur. At hæc omnia (quemadmodum & ſinus, quibus tendines uehuntur, atque ne ſua aberrent ſede, continentur, h quales in externa radij ſede iuxta brachiale non pauci occurrunt) in priuatis oſsium deſcriptionibus magis erunt obuia: & ſi aliud quodpiam nomen, quo in oſsium deſcriptione utendum erit, hic prætermiſerim, id ſequentibus Capitibus recenſebo. Vereor enim ne iſta, utcunque utilis ſit, ante oſsis cuiuſque enarrationem prolixitas, ab Anatomes ſtudio aliquem properandi cupidum deterreat, iſque non mediocri diſpendio aliud perquirat compendium. Quamuis non minus Galeni librorum occaſione, quàm quę ſubſequetur oſsium deſcriptionis gratia, in hunc modum nomina prælibauerim.

f 1 ſi. cap. 30 R.
g 4 ſi. 33. ca. T. Y & 7, 8 ſi. V, V.
h 2 ſi. cap. 34 γ, δ, Δ, Ζ

Sinus articulationum nomine non parati.

DE OSSIVM CARTILAGINVMQVE INTER ſe ſtructura & contextu. Caput IIII.

OSSA humani corporis inſtar unius continuique oſsis, lapideæ cuiuſdam ſtatuæ modo, ſimul confingi conſtruique nequierunt. Nam etſi ita quidem hominis fabrica iniurijs minus foret obnoxia, & ipſius oſſa firmiorem adipiſcerentur ſedem, neque luxari ac diſtorqueri poſſent: tamen quia homo motu (qui animali maximè, ſi quid aliud, proprius cenſetur) neutiquam deſtitui debuit: & quum motus citra oſsium diuiſiones commiſſuraſque haud perficiatur, hominem è multis oſsibus fabrefieri admodum conduxit. Quinetiam oſſa inuicem componuntur non tantum motus gratia, ſed etiam alicuius corporis tranſitus occaſione, aut ſecuritatis, ſeu noxas melius ferendi cauſa, aut partium diuerſitatis nomine. Propter motum quidem digitorum oſſa inuicem committuntur, deinde ulna & radius cum humero, & humerus cum ſcapula, & femur cum tibia, præter eiuſmodi innumeros oſsium connexus. Tranſpirationis uerò ſeu trãſitus alicuius corporis gratia, ſuturas capitis efformari, tunc dicam, quando has fortè fuliginoſa cerebri recrementa tranſmittere, & duræ cerebri membranæ fibris uiam præbere docebo, ex quibus membrana caluariam obcingens conflatur. Pariter quoque & in capitis ſuturarum ſermone, caluariam non uno oſſe, ſed pluribus efformari audies, ne fortè hæc quapiam ex parte læſa, latè rumpatur, uitiumque uelnti in fictilem ollam longius quàm ad oſsis circunſcriptionem pertingat, ſed ut ipſum unà cum oſſe ad ſuturam terminetur. Ad hæc, propter partium differentiam, uerticis oſſa utcunq; mollia duris temporum oſsibus committi, in eorum oſsium commiſſurarum ſermone intelliges. Omnia igitur oſſa ſimul cum cartilaginibus inter ſe ſunt contigua, neque os ullum (niſi aliquod in cordis baſi conſiſtat) ſeorſim per ſe habetur: ſed aut pars continui eſt, aut aliud os, mediante ſubinde cartilagine, contingit, alterique adnectitur: adeò ut ſagax rerum parens Natura, oſsibus ſimul cum cartilaginibus ipſis adnatis, tanquam uno continuoque, & tãquam pluribus ad commemoratos uſus hominem uti uoluerit. Cæterùm ut uarius compoſitionis oſsium uſus eſt, ita quoque multiplex eiuſdem eſt ratio. Primùm itaque uoluntarij motus gratia, oſsium naturalis fit compoſitio, quæ à Græcis ἄρθρωσις & ἄρθρον, nobis articulatio articuluſque nuncupatur. Verùm motus huiuſce in omnibus articulis non idem eſt modus: quandoquidem alij motus euidentes ſunt, neque quenquam latent. Nemo enim non caput ſuper collum moueri ſentit, femurque ad coxendicis os, & manum ad cubitum. Atque hęc articulationis ſpecies euidentem motum oſtendens, διάρθρωσις dicitur, quaſi laxa eſſet dearticulatio: quemadmodum & Hippocrates eam ἀπάρθρωσιν, quaſi abarticulationem, uocauit. Quorundam articulorum neque ualidus, neque manifeſtus, ſed obſcurus, adeoque difficilis latenſque motus ſentitur, ut is neutiquam à ſingulis promptè dijudicari queat. Cuiuis enim poſtbrachialis oſsium ad brachialis oſſa coarticulationis motus nõ eſt obuius: ſi tamen in planam ſuperficiem primùm digitos extenderis, ac indicem dein, minimumque digitum medio & annulari inſtar X, ſeu decuſſatim ſubieceris, digitorumque radicibus ueluti ſemicirculum ſtatuere coneris, poſtbrachialis oſſa non prorſus immobilia apparebunt. Atque idem quoque in brachialis oſsium inter ſe commiſſuris, & calcis cum talo, talique cum oſſe cymbam exprimente, ac rurſum huius cum tribus interioribus tarſi oſsibus, & calcis cum tarſi oſſe cubum referente, tarſique oſsium cum pedij oſsibus nexu, uſuuenit. Harum namque commiſſurarum uel maximos motus, niſi mente ſedulò adhibita, animaduertes. Vocata eſt autem hæc articulationis ſpecies, συνάρθρωσις, quaſi coarticulationem dixeris, quæ ſolius motus quantitate à dearticulatione diſcrimen recipit. Cæterùm utramque articulationis ſpeciem Natura non ſimplici compoſitionis genere nexuit, quemadmodum etiam neque omnibus articulis par motus forma attribuitur. Alij enim flectuntur & extenduntur, atque in hoc illudque latus adducuntur, & abducuntur, ac demum ueluti in gyrum quoque circumuertuntur. Femur enim & brachium hos motus oſtendunt. quippe brachium pectori adducis, & retrorſum ad dorſum agis, dein ſurſum ad caput moues, deorſumque ad ilia fers: ac demum circumagis quoque, quum pollice in menſam fixo, reliquis digitis circulum quàm potes maximè moliris. Ita & femur antrorſum retrorſumq; & introrſum ad aliud femur, & extrorſum ab alio ducis, & circũuertis pariter, quũ calce in terram firmato, quaſi circulum facturus, digitos huc atque illuc in latera agis. Hoc enim pacto circũuerſionis motum ſubaudire conuenit: non autẽ quum brachium, modò antrorſum, modò ſurſum, modò retrorſum, modò deorſum, ſuccedentibus motibus ueluti in circulũ, ac quaſi funda lapidẽ emiſſurus, moues. Alij articuli duntaxat flectuntur & extenduntur, atque in latera mouentur, omnis motus circumuerſionis expertes: ut prima digitorum internodia, & ipſum brachiale quà cubito iungitur. Alij uerò flectuntur & extenduntur, ſimulq;

Hominem pluribus oſſibus conſtare, motus gratia.

Tranſitus alicuius, ſeu reſpirationis gratia.

Gratia difficultatis patiendi.

Partium differentia gratia.

Quibus commiſſurarum differentijs oſſa inuicem compinguntur, & quæ harum motum edant.

ἄρθρον. Articulus.

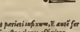
διάρθρωσις.

Lib. de Artic.

συνάρθρωσις. Coarticulatio.

Articulos omnes non eiſdem agi motibus.

mulque circumuertuntur, nullum interim in latera motum ſibi uendicantes: ut radius ad humerum flectitur & extenditur, ac etiam circumuertitur, ſeu in pronum ſupinumque agitur. Alij ſolum flectuntur & extendun tur: ut ulna ad humerum, & tibia ad femur, & ſecunda & tertia quatuor digitorum internodia, & tertium pollicis. Alij duntaxat circumuertuntur: ut prima ceruicis uertebra ſupra ſecundam, uelut ad axem cum uniuerſo capite circumuoluitur: & radius ſupra ulnam, non niſi in pronum ſupinumque circumuerſionis motu ducitur. Quoniam igitur omnes articuli non ſimili pollent motu, nequaquam mirum uideri debet, diuerſa quoque compoſitionis forma ſeu ſpecie eoſdem neceſſariò compingi. Ac ſpecies hæc eſt tripartita, & à uetuſtiſsimis Græcorum triplici uoce fuit donata, ἐνάρθρωσις uidelicet, ἀρθρωδία, & γιγγλυμός. Quanquam fortaſsis hæc nomina à Diocle, & illis qui primùm reſecandi rationem commentarijs tradidere, poſtmodum fuerint confuſa. ἐνάρθρωσις itaque articulationis ſpeciem ſignificabat, in qua excipientis oſsis cauum ſinusve altus, & acetabuli modo exculptus eſt, caput autem quod illi inarticulatur extuberans. adde & ſinum in hac articulationis differentia ſimiliter ac caput eſſe ſimplicem, unicum ſcilicet ſinum, & unum caput, [a] perinde ac in femoris articulatione cum coxendicis oſſe, [b] & in humeri cum ſcapula, [c] & poſtbrachialis pedijque oſsium cum primis digitorum oſsibus fieri conſpicimus. Commemorati modò articuli manifeſtis pluribusque motibus donantur. Femur enim & humerus flectuntur ac extenduntur, & ad latera ducuntur, ac dein circumuertuntur. Prima autem digitorum oſſa non circumuertuntur, ut neque [d] brachiale in radio circumuertitur, etſi haud ſecus quàm illa digitorum oſſa flectatur & extendatur, & in latera quoque agatur. Præterea [e] radius quantumuis ad humerum flectatur & extendatur, & inſuper circumuertatur, motu tamen deſtituitur laterali, quòd Natura priuatim horum articulorum, qui etiam inarticulatione componuntur, capita non adamuſsim extruxit rotunda, idque magni alicuius beneficij, ut ſuis locis docebimus, occaſione. Natura enim etſi hanc articuli ſpeciem in ſimplicibus articulis tum ſemper machinetur, quum pluribus ſimul motibus oſſa moueri cupit, nõ tamen omnibus mox inarticulationibus triplex motuum genus tribuit: at tertium plerunque genus, quo nõ indigebant, peculiari ſtructura ipſis abſtulit, qua interim articuli conſulitur robori: isque ualidior, & minus luxationi expoſitus redditur, quàm ſi ea conſtaret fabrica, cuius ope triplici motuum differentia polleret. Quanquam interim inarticulatio, non tantum in articulis manifeſtiſsimos motus edentibus ſpectatur, ſed [f] tali etiam rotundum caput (ut & obſcurorum motuum quædam proponantur exempla) oſsi cymbam referenti inarticulatur, perinde ac quædam brachialis [g] oſſa inuicem, non minus quàm ſecundæ, tertiæ, quartæ, & quintæ, ſextæque coſtarum cartilagines pectoris oſsis finibus hac articuli ſpecie [h] committuntur. ἀρθρωδία ſpecies articuli eſt, quæ unius oſsis cauum ſinumve leuiter tantum, ac ueluti ſuperficietenus exculptum habet & alterius oſsis caput depreſſum, uixque extuberans adipiſcitur, perinde ac ſi planæ quodammodo ſuperficies hunc contextum efficerent. Vti enim in enarthroſi, quis ſinus caputque ſit, iudicatu eſt facillimum: ita è diuerſo in arthrodia, utraque adeò obſcura ſunt, ut ignores cuinam oſsi ſinus aut capitis nomen opportunè debeas aſcribere. Hac ſpecie committuntur [i] tria interiora tarſi oſſa, cymbam referenti oſsi, & [k] pedij oſſa tarſi oſsibus, [l] nonnullaque brachialis oſſa poſtbrachialis oſsibus, dein [m] quartum brachialis os tertio brachialis oſsi, & [n] clauicula ſuperiori ſcapulæ proceſſui. In quibus commiſſuris adeò obſcuri ſunt motus, ut perquàm arduè ſentiri dijudicarique poſsint. ita ſanè, ac ſi Natura hanc articulationis differentiam in ſimplici unicoque duorum oſsium articulo fabricaret, quum uix tantillum os moueri ſtatuit. γιγγλυμος manifeſtis ſinibus capitibusq́; perficitur, ſed nequaquam ſimplicibus, unave tantum ſuperficie, aut gibba, aut caua, aut plana conſtantibus. Occurrit enim ginglymos, quum mutuo ingreſſu oſſa inuicem iunguntur, ſic ut unius oſsis gibba, alterius caua ſubintrent: & rurſus unius oſsis ſinus, alterius gibba admittant. perinde ac oſtiorum feneſtrarumque cardines, à quibus tertia hæc articuli ſpecies nomen inuenit, contexuntur. Atque ut illorum duæ præcipuæ ſpectantur differentiæ, ita quoque mutui oſsium contextus, duplex eſt potiſsimum ratio. Cardines enim, quibus plerunque duo aſſeres inuicem hærent, ſic mutuò gibbi ſunt & caui, ut unius ferri gibba in alterius ferri caua ſuſcipiantur, & unius caua alterius gibba admittant, & clauus dein omnia ſimul gibba permeet. Cardines uerò quibus oſtia aut feneſtræ parietibus firmãtur, ita ſe habent, ut ferrũ rectà parieti infixum, tereti & tanquam ex perpendiculo ſurſum ducto emineat tubere, quod cauũ ferri oſtio feneſtræve clauibus firmati orbem ſubingreditur, adeò ut cauus ille orbis ſeu anulus aut uertebra teres excipiat tuber, & ferrũ ex quo id educitur, uertebram illam mutuo ingreſſu admittat. Ad imaginem itaque priorum cardinum ([o] præcipuè ſi alterum ipſorum ferrum, unum duntaxat in ſui medio gibbum habeat, & ſuprà infràque exciſum ſit: alterum uerò duo oſtendat gibba, in eorumque medio excauetur) ſecundi & tertij quatuor digitorum manus & pedis committũtur [p] articuli, & præter alios quamplurimos, femoris ad tibiam [q] articulus. Vnum namque horum articulorum os duo habet capita in medio ſinu quodam dirẽpta: alterum uerò duos obtinet ſinus, in medio tubere quodam diſtinctos. atque ita duo unius oſsis capita, alterius oſsis binos ſubeunt ſinus: & unius oſsis ſinus, alterius oſsis tuber admittit. Ad ſecundi autem cardinis formam, [r] ulna uidetur humero coniungi, quum orbicularis ulnæ ſinus ad humeri orbitam rotulamve flectitur & extenditur, ſeu alioquin aduoluitur. quamuis inſuper & in hoc articulo pleraque cum priori cardine conueniant. Molitur autem Natura mutuos iſtos contextus, quum articulorum robori in primis uult eſſe conſultum, uniq́ue tantum motui illos præeſſe ſat eſt. quod nuper commemorati atteſtantur articuli, quos tantum flectere extenderéque poſsimus, nullo alio interim indigentes motu. Cæterùm dictos hactenus Naturæ in tribus articulorum ſpeciebus formandis ſcopos, in articulis ſubaudire conuenit, qui ſimplices ac unici tantum in duorum oſſium

Superiori figura cardo exprimitur, quo his duos aſſeres hærere ſcribimus. ac A unum indicat ferrum, B alterũ, quæ clauo C indicato, ad mutuum ipſorum ingreſſũ firmantur. Inferiori figura alius delineatur cardo, in quo D ferrum notat parieti infixum, E autẽ ferrum quo oſtio aut feneſtra clauus affigitur.

Tres articulorũ formæ.

ἐνάρθρωσις.

ἀρθρωδία.

γιγγλυμός.

Qui Natura interdũ duo oſſa pluribus articulis commiſit

a Femoriſ hic ſinge A 1, 2 fi. 30. cap. in e, ζ. f. 1 & 2 fi. 29 capitis a.
b 1, 2 figurarum cap. 23 in A, B 2 figura ca. 21.
c 1 tabellæ fig. cap. 27. C in D.
d characteres 1, 2, 3 fi. 1, 2 cap. 25 in x, 3, u, fi. 1 cap. 24.
e 4 fig. ca. 24 O ad P 1 fi. ca. 23.
f lunge O 3 fi. ca. 33. in K 11 fi. cap. eiuſdẽ.
g 2 fig. ca. 25 characteres 7. 10 l.
h ac fi E 3 fi. ca. 19 immitteres in x aut y fi. 6 cap. eiuſdẽ.
i lunge ſ. 1 u fig. 13 ca. 33 cũ num.
l fig. 10.
k fig. ca. 3 q, q ad p, p.
l char. 8 ad 511, IIII fi. 1, 2 cap. 25.
m fi. 1 ca. 25 char. 4 ad 3.
n 3 fi cap. 22 Q ad L 1 fi. ca. 21.
o ut hoc ſuperior habet figura.
p in 2 tabella figura ca. 27 iunge G, H, L ad I, K, M.
q cõfer G, F, & I 1 fi. ca. 31 cum E, F, et I, fi. 1 cap. 30.
r fi. 1, 2 ca. 23 K, L, M ad C, D, E fi. 1 ca. 24.

ſium applicatione occurrunt. Non uulgaris enim ſubinde uſus occaſione impedita, duo oſſa ſimplici articulo neutiquam committere potuit, ſed duos, ac interdum quoque plures à ſe inuicem diſtantes, neque ſibi continuos nexus articuloſve effinxit. Vt enim in media cubiti longitudine radius ab ulna plurimum non leui ſanè cauſa dehiſceret, ipſa [s] duplici articulo, non autem ſimplici per totam cubiti longitudinem tenſo, radium ulnæ commiſit: iuxta cubiti quidem flexum, radij [t] capitulo [u] ſinum ulnæ ſubeunte, & iuxta brachiale, ulnæ [x] capitulo in radij [y] ſinum articulato. quum interim duobus illis nexibus radius tantum circumuertatur, ſeu in pronum ſupinumque ducatur. Dein propter dorſalis medullæ tranſitum, [z] occipitis os primæ uertebræ duplici articulo nectitur, utroque ad inarticulationis ſpeciem quodammodo extructo: & tamen illius beneficio, caput ſupra primam uertebram, meritò ob ſtructuræ in diſtantibus inuicem articulis rationem, in poſteriora & anteriora tantum agitur. Inſuper [a] prima uertebra, ſupra ſecundæ uertebræ corporis latera, duabus ueluti arthrodijs, ſeu planis contextibus, iungitur: & ſecundæ uertebræ dens, primæ uertebræ quodammodo inarticulatur: attamen tribus illis articulis prima uertebra cum capite ſupra ſecundam, duntaxat (uti ſuis locis contra Galeni ſententiam docebimus) circumagitur. Ad hæc, quia dorſalis medullæ quoque gratia, cæteræ dorſi uertebræ perforandæ, & ſimul multæ conſtituendæ fuerant, Natura non ſimplicibus nexibus articuliſque in duarum uertebrarum compoſitione eſt uſa. præter contextum enim rarum & peculiarem, quo uertebrarum [b] corpora non læui lubricoque, ut cæteri omnes articuli, attactu, compinguntur, à ſecunda ceruicis uertebra ad duodecimam uſque thoracis, arthrodia quodammodo ſubditæ uertebræ aſcendentes nobis appellandi proceſſus, ſuperpoſitæ ſeu incumbentis uertebræ deſcendentibus proceſsibus ſubmittuntur. Verùm interim hæ uertebræ præter manifeſtam flexionem & extenſionem, etiam motum in latera experiuntur. quemadmodum & lumborum uertebræ, quæ perinde ac duodecima thoracis deſcendentibus proceſsibus, in ſubditæ uertebræ aſcendentes proceſſus enarthroſi articulantur. Cæterum quid Galeno in mentem uenerit, neſcio, quum uertebrarum contextum ad ginglymon refert. nam etſi præter primam ceruicis, & duodecimam thoracis (quæ ſuprà infraque ſuis aſcendentibus & deſcendentibus proceſsibus à proximis illi uertebris excipitur, uti prima, quaſi ſupra infraque ſibi contermina oſſa admittit) omnes uertebræ una parte ſuſcipiantur, altera, uti prius dixi, recipiant: non tamen hic ginglymos, ut ipſe arbitratur, eſt recenſendus. Neutiquam enim Galenus expendit, ſe ita ad ginglymon tribus [c] oſsibus, ea ratione opus habere: primo uidelicet, quod ſuperiori ſua ſede exciperetur: ſecundo, quod ſuperiorem hanc ſedem admitteret: tertio, quod à primi oſsis inferiori ſede ſuſciperetur. At iam tempeſtiuum fuerit, commiſſuras omni prorſus motu deſtitutas aggredi: quarum prima γόμφωσις dicitur. eſtque, cum inſtar claui os oſsi infigitur, qua [d] dentes ad unum omnes maxillarum præſepiolis tanquam claui adeò impinguntur, ut ne tantillum quidem moueantur. Cæterùm ueteres interdum inſtar claui connexum, etiam ad articulum, ſed alia ratione contulerunt, quum oſſa inuicem alterius oſsis beneficio, tanquam claui cuiuſdam interuentu, coarctari dicerent. quemadmodum Ariſtoteles innuit, quum duo oſſa carta in medio clauum habere ſcribit, [e] tibiam & calcis os ſinus obtinere, & talum ſuis tuberibus eos ſinus claui ritu ita ſubire arbitratus, ac ſi duo aſſeres eodem ſpiculo committerentur. Verùm trigeſimo tertio Capite tali hiſtoria tradetur, cuius connexus ad tibiam & calcem ginglymo, in hominibus, ut & in quadrupedibus articulatur. Homines enim talo non deſtituuntur, quamuis is à ſolipedum ac biſulcorum talo forma (non autem ſitu, uti ſuo dicemus loco) diſcrepet. Sutura, quam ῥαφὴν Græci appellant, compoſitio quędam eſt, ad conſutarum rerum ſimilitudinem. Hanc nonnulli quum explicare ſtudent, ſerratam compagem ſtructuramque, alij in unguem commiſſuram eſſe definiunt. Sed illi nobis in memoriam reuocant, mutuum ſerrarum contrario occurſu ingreſſum, quo dentatæ alterius ſerræ partes in alterius ſinus ſubeunt. Hi uerò, quæ in unguem committi dicuntur, quum gibbæ uidelicet partes ad unguium figuram ſtructæ, in ſinus quibus concinnè excipi poſſunt, inſeruntur, qua connexus ſerie arcarum ſeu lecticarum aſſeres ſubinde inuicem compingi cernimus. Cæterùm poſteriores, ſuturæ formam accuratius quàm priores explicant. quemadmodum omnium proximè eam aſsimilant, qui ſuturas ad limborum ſuturæ effigiem conferunt, quando, ut de unguibus diximus, panni unius floſculi in alterius ſinus mutuis ingreſsibus conſuuntur. Eiuſmodi [f] ſuturis oſſa capitis magna ex parte compinguntur: & inter reliquas ſemper ſuturæ ſpeciem elegantiſsimè ea oſtendit, [g] quam Λ literæ in occipitio comparamus. ἁρμονία oſsium ſtructura eſt per ſimplicem lineam, citra omnem tuberis, ſinus, & aſperitatis mutuum ingreſſum commiſſa. Ad hunc [h] modum quædam maxillæ ſuperioris oſſa, & præſertim naſi inter ſe iungi putantur. Cæterùm quia harmoniæ connexus uix unquam ad amuſſim inſtar ſimplicis lineæ perficitur, ſed nonnullæ aſperitates mutuò ingredientes, perpetuò ferè cum oſſa rumpuntur, in harmonia occurrunt, plerique ſuturarum uoce etiam harmonias plurimùm complexi uidentur. σύμφυσις, eſt naturalis oſsium unio, qua commiſſuræ forma appendices ſuis oſsibus connaſcuntur, [i] in ætate quidem minoribus, quum oſſa adhuc mollia fungoſaque exiſtunt, cartilaginis interuentu: in grandioribus uerò, ubi iam oſſa induruere, appendices citra alicuius corporis interuentum oſsibus adeò uniuntur, ut coalitus lineam uix conijcere queas. Hac quoque unione, oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, inuicem [k] in pube coaleſcunt. Dein admodum pueris utriuſque lateris os tribus formari oſsibus apparet, quæ tribus lineis in coxendicis oſsis acetabulum concurrentibus interſtinguuntur: ut etiam in agnis uidere eſt, in quibus cartilago lineas has ſicut in pueris intercedit. in paulo autem prouectioribus tres illæ partes adeò connaſcuntur, ut ne linearum quidem ſpecies ſe offerat. At de his oſsibus, ipſis dicando Capite pertractabitur: quemadmodum & de uertebris, quæ in pueris quoque pluribus conſtant partibus. quemadmodum & occipitis os, & alia corporis pleraque: quæ alioquin unius oſsis nomine ideo habentur, quòd coalitus imago planè in ætate prouectiori bus

Serrata compage.

Inſtar unguium commiſſura.

Aſſerum unus.

Limborum uaria inſutio.

s 1 fi. cap. 24 b, L
t 3, 9 fig. ca. 24 m.
u 5, 11 fi.
x 5 fi. cap. 24 p.
y 7 fi. ca. 24 o.
z Confer 2 figurā cum ſecūda cap. 25.
a Cōfer 4 figuram cū 5. cap. 25.
b fi. ca. 14 R. R. Atque ita deinceps ſpecta illā figuram & alias tres ſubſequentiū dein ca. ad proceſſus aſcen. et deſcen.
c quaſi ſpectares 3 figura ca. 19 S, T, V. ut T primum ſit. S 2, V 3.
d Inuiſe dentium ſeriē A, A notatā fig. ca. 11. in quartā fig. ca. 6.
e Expende qui in 3 integrarū fi. Ω inter ♦ & a conſpicitur.
f 1 fi. 6 ca. & A. B. C, D 3 fig. 6. cap.
g B in tertia integrarum.
h 1 fig. ca. 12 a Z ad f
i fi. ca. 40 li. ſecūdi 1, 2. 4. 5.
k 1 fi. integrarum L.

Libro de Oſsibus, & 3 lib. Comment. in Hippoc. lib. de Artic.

Quæ oſsium commiſſurarum differētia nullo prædita ſūt motu.

γόμφωσις.

Cap. 9. lib. 2. de Partibus animalium.

ῥαφὴ. Sutura.

ἁρμονία.

σύμφυσις.

bus lateat, Libri Introductorij, ſeu Medici, qui Galeno aſcribitur, author, oſsium diſciplinam inſtituens, non eiuſmodi unionem, quam nos iam deſcripſimus, σύμφυσιν uocat, uerùm ſuturas ad harmoniam quodammodo accedentes. Maxillæ enim ſuperioris oſsium commiſſuras, συμφύσεις (at non rectè interim) appellat. Omnes oſsium conſtructuræ ſpecies, aut alicuius, aut nullius corporis beneficio committuntur. Vniuerſi namque articuli, [l] ligamentis inuicem alligantur, quæ orbiculatim oſſa inueſtiunt. interdum uerò & hæc in oſsium medio conſiſtunt, [m] ut in ſemoris cum coxendicis oſſe articulo, & in uertebrarum corporum [n] nexu. Hic oſsium connexus, ligamentorum auxilio commiſſus, Græcis συνδέσμωσις nuncupatur: nerui interim uoce ad ligamenta propriè dicta, & ad tendines, neruoſque qui à cerebro dorſaliq́ue medulla prodeunt, deducta. Hæc namque omnia ueteres, ut & uulgus hodie, nerui nomine ſubaudierunt: & præcipuè Ariſtoteles, cùm aliàs ſemper, tum maximè quum oſsium recenſet contextum. Nonnulla uerò oſſa carnis etiam ope committuntur, [o] ut generatim omnes articuli muſculis obducti. Muſculi enim quum ab uno oſſe plerunque principium ducentes alteri inſerantur, uinculorum etiam loco iure habentur, oſſaque inuicem nectunt. Cæterùm quia muſculi ueteribus pleriſque, & potiſsimum Ariſtoteli, carnis nomine appellantur, connexus qui muſculis fit, συσσάρκωσις meritò nuncupatur. Porrò & dentes quoque in ſuis alueolis carne quapiam firmari uidentur, adeò ut ea quaſi ratione, oſsium conſtructio reperiretur, in qua caro non duntaxat muſculorum modo connexum exterius ambiret, ſed & interueniret quoque. Inſuper alia cartilaginis medio connaſcuntur. quippe [p] appendices in prima ætate cartilaginis interuentu ſuis oſsibus committuntur, quemadmodum & [q] pubis oſſa, & [r] oſsis υ imitantis oſsicula. Hæc connexus ſpecies à cartilagine συγχόνδρωσις uocatur. Suturæ autem & harmoniæ nullius corporis beneficio, quàm oſsium ſtructuræ coeunt. Nam & ſi duræ cerebrum inueſtientis membranæ fibræ aliquot ſuturas tranſeant, non tamen ob id eas connectunt: quemadmodum neque cartilagines in articulis oſſa oblinentes, ad oſsium firmitatem & connexum quicquam auxiliantur. Præterea in ſenioribus appendices non amplius cartilaginis, quæ glutinis uicem ſubeat, interuentu oſsibus connaſcuntur, ſed cartilagine prorſus deperdita, adeò committuntur, ut, quemadmodum iam antea quoque dixi, coalitus regionem obſeruare arduum ſit. Inſtitutum modò erat huic Capiti finem imponere, atque ad ſingulares oſsium deſcriptiones ſermonem dirigere, niſi magnopere Galeni authoritas me remoraretur: quæ meritò prohibet, adeò leuiter ea quæ in præſenti Capite ab ipſius placitis deflectunt, prætergredi. Vt enim ex multis, præter prius etiam commemorata, aliquid proponam, primùm ipſius dogmati non acceſsi, quo in libro de Oſsibus, ſuturam, harmoniam, & gomphoſim, ſynarthroſis ſpecies eſſe docet. Ego enim ſynarthroſi obſcurum, & non manifeſtum aſcripſi motum, iiſdemq́ue articulationis differentijs ac formis illam atque diarthroſin fieri commemoraui: deinde ſuturæ, harmoniæ, & gomphoſi non obſcurum aut difficilem, ſed nullum prorſus motum dedi, & has connexus ſpecies nequaquam articuli nomine cum Galeno ſum complexus. quod profectò neque ab ipſo faciundum fuerat, niſi brachialis, & poſtbrachialis, & tarſi, & pedij, & coſtarum cum pectoris oſſe cartilaginum conſtructionem ſuis locis enarrans, hæc per ſynarthroſin committi falsò aſſerere uoluiſſet. Quum enim inibi uerè hæc oſſa ſynarthroſi coarctari diceret, nonne animaduertendum ipſi fuerat, hæc neque ſutura, neque harmonia, neque gomphoſi connecti? Quod ſanè fieret, ſi modò ſynarthroſis ſpecies harmoniam, ſuturam, & gomphoſim rectè ſtatuiſſet. Verùm per me cuiuis integrum erit, de ſynarthroſi ex ſuo arbitratu conſtituere: ſi interim non ignoret, hanc longè ſecus plerunque à Galeno accipi, quàm initio libri de Oſsibus. Nam uel in XIII, XIX, XXI, XXIIII, Capitibus eiuſdem libri, aliter quàm inibi, Galenus ſentit. Deinde Introductorij ſeu Medici author, Galeni decreto non acquieſcens, & ſibi priuatim oſsium connexus diuidens, inquit: Ea aut ad motum componi, uocariq́ue eam compoſitionis ſeriem ἄρθρον, ſeu articulum: aut ad nullum motum, ac tunc συνάρθρωσιν appellari: cuius ſpecies, ſuturam, gomphoſim, & ſymphyſin enumerat. Verùm hac ratione brachialis, poſtbrachialis, tarſi & pedij oſsium compoſitioni ſynarthroſis accommodari nequaquam poſsit, quum neque ſutura, neque gomphoſi, multoq́ue minus ſymphyſi inuicem connectantur. Inſuper magis à Galeni dogmate receſsi, quum omnes oſsium commiſſuras, aut alicuius corporis beneficio, aut nullius committi proponerem: quandoquidem Galenus id ſoli ſymphyſi, in libro de Oſsibus tribuerit, atque ſynneuroſin, ſyſſarcoſin, & ſynchondroſin, ſymphyſeos tantum ſpecies enumerauerit. Quòd autem illum non ſim ſecutus, primam occaſionem mihi ipſius parum uera præſtitit oratio, qua fungoſa molliaque inter ſe nullis medijs per ſymphyſin connaſci, ſicciora uerò denſioraque nonnullis intermedijs coaleſcere docuit. Comperio enim in mollibus adhuc & teneris oſsibus, appendices cartilaginis interuentu ſuis oſsibus uniri: in duris uerò & aſsiccatis, & in ſenibus, nihil prorſus ſymphyſin intercedere. Deinde nulla prorſus mihi ſe exhibet ſymphyſis, ſeu unio, quam ligamenti interuentu uerè unitam liceret aſſerere. adeò ut ſynneuroſis ſub ſymphyſi comprehendi nequeat, dummodo nulla unio ligamenti ope perficiatur: uti ſanè articuli ad unum omnes ligamenti beneficio coeunt, nunc (ut & antea dixi) orbiculatim obducti, nunc etiam in mutuo oſsium contactu interuenientis. Præterea ad amuſsim mihi ſingula perpendenti, multo adhuc minus ſymphyſis ſeſe obtulit, quam carnis interuentu committi quis rectè aſſereret. In nullo enim oſsium connexu caro intercedit, niſi fortaſsis in dentium cum maxillis connexu, qui gomphoſis, non autem ſymphyſis cenſetur: quantumuis etiam ille dentium connexus nullum oſtendat motum, non magis ſcilicet quàm harmonia, aut ſutura. At carnis interim, hoc eſt muſculorum auxilio, omnes ferè committuntur articuli: quem connexum ſymphyſis ſpeciem nemo dicere poſsit. Ad hæc, Ariſtotelis quoque locus ſecundi libri de Partibus animalium, ut promptius à Galeno diſſentirem, admonuit: ubi Ariſtoteles oſſa neruis, carne & cartilagine committi affirmat, eum connexum uniuerſim ad omnes oſsium commiſſuras doctiſsimè referens. Quamuis etiam hanc Ariſtotelis ſententiam Galenus haud oſcitanter præterijt, quando eorum quæ in libro de Oſsibus docuit immemor, ad finem ſecundi de Adminiſtrandis ſectionibus libri, oſsium conſtructiones perfunctoriè, licet ſanè eleganter, percurrit, & quodammodo Ariſtotelis uerba recenſet. Cæterùm nunc tandem tempeſtiuum fuerit, priuatas ſingulorum

Quorum beneficio oſſa inuicem committuntur.

Ligamentorum, συνδέσμωσις.

Lib. 2. de Part. anim. cap. 9.

Carnis, συσσάρκωσις.

Cartilaginis, συγχόνδρωσις.

Quæ nullius corporis interuentu cõmittantur.

Quæ potiſsimum à Galeni placitis hoc Capite declinant.

Cap. 9.

l fig. ca. 1 lib. 2.

m fig. cap. 49 lib. 2 P.

n fi. ca. 14 R. R.

o Paſsim in muſculorum tabul. ut ſeptima tab. Q. X.

p fi. ca. 40 lib. 2. characteres 1. 2. 4. 5.

q 1 fi. integrarum 2.

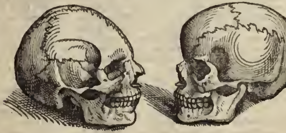
r fi. 1, 2. ca. 13 G.

gulorum oſsium hiſtorias aggredi, ijsque à ſtructuræ capitis ratione, & uarijs eiuſdem figuris initium ponere.

CAPITIS STRVCTVRAE RATIO, quotq; eiuſdem figuræ. Caput V.

PRIMA FIGVRA V. CAPITIS. SECVNDA. TERTIA.

QVARTA QINTA.

QVINQVE FIGVRARVM QVINTI Capitis index.

PRIMA figura, naturalis capitis ſeu caluariæ forma, oblongam ſphæram utrinque leuiter depreſſam referens, et anterius poſteriusque extuberans, delineatur.

Secunda, primam non naturalem capitis figuram demonſtrat, in qua anterior eminentia perijt.

Tertia, ſecundam capitis figuram non naturalem oſtendit, in qua anterior eminentia deperditur.

Quarta, tertia non naturalis capitis figura indicatur, in qua utrunq; tuber, anterius nimirum & poſterius, intercidit.

Quinta, quartam non naturalem capitis figuram expreſſimus, in qua ambæ naturalis figuræ eminentiæ ad latera, non autem antrorſum retrorſumque ſpectant.

HVMANVM caput, oculorum gratia efformari, cancrorum, locuſtarum, & quorundam quæ capite deſtituuntur animalium oculos manifeſtò commonſtrare, Galenus docuit. His ſiquidem oculi ſuper proceſſus prælongos locantur, neque imi, quemadmodum os, naſus, & aures in pectore ipſis conduntur. Oculos enim alta eguiſſe ſede, atteſtantur hoſtium incurſus, latronumque ſpeculatores, qui muros, montes, & altas turres eodem uſu aſcendunt, quo nautæ nauium antennas, terram ocyus, quàm qui ſubſunt in naui, conſpecturi. Commemoratis igitur animalibus teſtacea & dura cute obtectis, integrum fuit oculos in oblongis proceſsibus tutò reponi, quòd illi duriores erant futuri, & tunica extrorſum obduci poterant, quæ ab illorum animalium cute prognata, ſimul duriſsima & teſtacea eſſet. Homini uerò, propter corporis ſubſtantiam, & mollem tenuemque, qua oculi inueſtiuntur, membranam, exquiſitioremque ſenſum, totos oculos neceſſariò molles habituro, hi prælongis proceſsibus citra periculum apponi nequierunt. Quando itaque in imo hominis oculos locare, non erat eorum functioni commodum, & nudis ceruicibus eos adnectere haudquaquam decebat, Natura nec oculorum uſum prohiberi, neque eorundem ſecuritatem uitiari uolens, partem extruxit altam, & eleganter ocu-

Caput oculorum gratia formatum.

Libr 8 de Vſu partiũ.

Qui natura oculos muniverit.

los ab iniurijs uindlcantem. Superius enim palpebras, ſupercilia, & frontis os collocauit: inferius uerò, præter palpebras, malæ etiam & genæ oculos tutantur. Internis autem partibus naſus muri inſtar oculis interiectus eſt, exterius deinde ualidiſsimum os externum oculorum ſedis angulum occupat, adeò ut editis ac extuberantibus undique partibus oculi ſepiantur, utiliterque ueluti in ſinuoſa ualle latitent.

Cerebrum oculorũ gratia in capite locari, & dein cerebri nomine reliquos ſenſus.

Cæterùm horum quæ oculos muniunt coaceruatio & congeries, caput minimè eſt, quamuis etiam illa ſine capite conſiſtere nequeant. Quæ igitur fuit neceſsitas, hic quoque alias componi partes, quarum fabrica capitis nomen mereretur? Singula ſenſus organa, uiſus nimirum, odoratus, guſtus, & auditus, quæ neruo indigent molli: neruo quidem, quòd ille ſit animalis ſpiritus facultatiſque uehiculum: molli autem, quoniam affici & diſponi quodammodo oportet, ab extrorſum incidente ſenſibili. Quando itaque oculi mollibus cerebri neruis indigebant, ac mollia omnia ſi ulterius procederent promptè diuulſa frangerentur, offenderenturque, aut etiam uix longitudine plus æquo indureſcerent, cerebrum iurè non procul ab oculis reponi debuit. Atque ita colligitur, cerebrum in capite locari oculorum cauſa, odoratus autem & auditus guſtuſque organa propter cerebrum. Quanquam & hæc organa alioquin altiſsimam ſedem opportunè ſortiantur. Aures enim quum ſonum percipere debeant, qui naturà in ſublime fertur, rectè in altis corporum partibus locatæ ſunt. Item nares, eò quòd omnis odor ad ſuperiora ducitur, meritò ſurſum ſunt: & quòd magnum cibi & potionis iudicium ad nares quoque pertinet, non ſine cauſa uicinitatem oris illæ ſequuntur. Iam guſtatus, qui ſentire eorum quibus ueſcimur genera debet, commodè habitat in ea oris parte, qua eſculentis & poculentis Natura iter patefecit. Tactus autem toto corpore æqualiter fuſus eſt, ut omnes ictus, omneſque nimios & frigoris & caloris appulſus ſentire poſsimus.

Naturalis capitis figura.

Cæterùm caluariæ [a] figuram maximè naturalem concinnamque omnes definiunt, quæ inſtar ſphæræ utrinque in anteriora leuiter compreſſæ ſpectatur: ac ueluti compreſsionis occaſione, anteriori parte multo anguſtior, quàm poſteriori, redditur. Formæ huius rationem Galenus ad cerebrum refert, caluariam, quum cerebri ſit [b] receptaculum, ac ueluti galea & propugnaculum, illius debere formam exprimere aſtruens: & addens pariter, qui poſteriori cerebri parti cerebellum allocetur, dorſaliſque medulla illinc prodeat: anteriori uerò parte ad olfactus organa, & ad oculos à cerebro proceſſus educantur. quum interim nos facilè in ſeptimo libro oſtendemus, cerebrum nulla peculiari eguiſſe figura, & poſteriorem eius partem retrorſum magis quàm ipſum cerebellum [c] prominere, ac præterea proceſſus illos olfactui ſeruientes, & uiſorios neruos ex cerebri baſis quaſi medio, non autem ex anteriori ipſius ſede initium ducere: adeò ut cerebri ratione nihil obſtiterit, quo minus caluariam inſtar exacti globi, ſphæræve, utpote figuræ iniurijs repellendis promptiſsimæ, efformatam cernamus. Verùm maxillæ ſuperioris, & naſi, oculorumque ſedium, & temporalium muſculorum habenda fuit ratio, & inſuper connexus caluariæ cum dorſi uertebris gratia, poſteriorem capitis partem latiorem capacioremque fieri decuit, ſi modò iuſti ponderis haud negligenda erat occaſio.

a prima f. & pleraq; 6 cap fi.

b Apparet ad figuris ferè omnibus libri 7.

c in 1 et 2 f. c. a, 2 li. 4

In li. de Aere, aquis et locis.

Hippocrates porrò naturalis appellatæ nobis formæ cauſam in obſtetrices nutriceſque uidetur reieciſſe, quum aſſerit quoſdam oblonga capita exiſtimaſſe eſſe pulchra, hoſque ideo in puerulis ea compreſsiſſe, atque ita tandem natura in hanc oblongam formam procreata eſſe; eo propè modo, quo pleraſque nationes peculiare quid in capitis forma ſibi uendicare conſtat. Genuenſium namque, & magis adhuc Græcorum & Turcarum capita globi ferè imaginem exprimunt, ad hanc quoque (quam illorum non pauci elegantem, & capitis quibus uariè utuntur tegumentis accommodum cenſent) obſtetricibus nonnunquam magna matrum ſolicitudine opem ferentibus. Germani uerò compreſſo plerunque occipitio, & lato capite ſpectantur, quòd pueri in cunis dorſo ſemper incumbant, ac manibus ferè citra faſciarum uſum; cunarum lateribus utrinque alligentur. Belgis oblongiora cæteris propemodum reſeruantur permanentve capita, quòd matres ſuos puerulos faſcijs inuolutos, in latere & temporibus potiſsimum dormire ſinant. Vtcunque autem ſit, Anatomici eam capitis figuram appellant naturalem, quæ ad oblongæ ſphæræ formam potiſsimum extruitur, priorem poſterioremque partem obtinens magis proceram.

Prima non naturalis capitis figura.

Secunda.

Tertia.

Omnes autem reliquæ ab hac euariantes figuræ, non naturales cenſentur: quemadmodum ea, in [d] qua anterior eminentia à ſyncipite, frontiſve elatiori ſede producta perit: poſterior autem, quæ occipitis eſt, reſeruatur. Item [e] quæ huic planè contraria uiſitur, ac poſteriorem, occipitij nimirum, eminentiam manente anteriore perdidit. Deinde [f] tertia, naturali adhuc magis opponitur, in qua ambæ capitis eminentiæ abolentur, & caput ad amuſsim rotundum, & inſtar exactæ ſphæræ, ac ueluti ſcillæ obſeruatur: qua figura Therſites ab Homero fuiſſe traditur. hanc enim ab ipſo φοξὸν appellari, nonnulli aſſerunt: quanquam plerisq; omnes acuminatas capitis figuras eo nomine, & ὀξυκεφάλου, nuncupare libuerit.

d 2 figura

e 3 figura

f 4 figura

Quarta.

[g] Quarta ſpecies non naturalis figuræ ab Hippocrate quoque enumeratur, in qua caput in latera ad utranque aurem inſignius, quàm in anteriori poſterioríque ſede, prominet. Ac hæc naturali capitis figuræ omni ex parte diſsimilis eſt, haud ſecus quàm ſi ad alteram aurem in naturali figura faciem, ad alteram uerò poſteriorem ceruicis ſedem fingeres.

g 5 figura

Libr. 9. de Vſu partiũ.

Varia inſuper capitis figura.

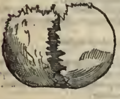
Verùm Galenus alibi hanc excogitari quidem, non autem in rerum natura conſiſtere poſſe affirmat: quamuis interim Venetijs puer multis partibus deformis, & admodum amens, hac figura hodie conſpicitur. Imò apud Bononienſes mendicus obambulat, cui caput quadratum, ſed latius paulo quàm longius contigit. Præterea Genuæ puellus annos natus fortè tres, à mendica oſtiatim circumlatus eſt, & paulo pòſt in nobiliſsima Belgarum Brabantia ab hiſtrionibus fuit propoſitus, cuius caput in utrunque latus protuberans, duobus uirorum capitibus grandius extitit. Verùm arbitror illum puerum ſimili affectu laboraſſe, quem Auguſtæ Vindelicorum in bienni puella obſeruaui, cuius caput in menſibus plus minus ſeptem ita increuerat, ut nullum uiri caput unquam uiderim, quod non molle illi cederet. Fuitque is affectus, quem ueteres hydrocephalum uocarunt, ab aqua quæ in capite aſſeruatur, ſenſimque colligitur. Quanquam ea non inter caluariam, & exterius ipſam luccingentem membranam, aut cutem (ubi aliàs aquam reponi, medicorum libri docent) huic puellæ fuerit collecta: uerùm in ipſius cerebri cauitate, adeoque in dextro ſiniſtroque illius [h] uentriculis: quorum cauitas amplitudoque ita increuerat, ipſumque cerebrum ita extenſum fuerat, ut nouem ferè aquæ libras, aut tres Augu-

h 6 f. li. 7 D. D & E. E.

ſtanas

ſtanas uini menſuras (ita me ament Superi) continuerint. Ad hæc, ut cerebrum in capitis uertice, membranæ quaſi modo erat tenue, & quodammodo continuum cum tenui ſua membrana corpus: ita quoque caluaria fuit prorſus membranea, tantaque duntaxat ſede oſſea, quanta caluariæ puellæ erat amplitudo, priuſquam caput extra modum increſceret: ea ferè ratione, qua in nuper natis pueris, frontis os & uerticis oſſa conſtare cernimus, ubi illa alioquin mutuò ſunt contermina, & in admodum pueris, inſigni interuallo, amplitudineque uiſuntur membranea. Cerebellum interim, cerebrique uniuerſa baſis, ſecundum naturam habebant, uti & neruorum productiones. Dein nullis prorſus ſedibus, quàm in cerebri uentriculis adeò atque dixi adauctis, aquam reperi, & puella ad mortem uſque ſenſibus omnibus integrè eſt uſa: & quoties caput, quum illā paucis ante mortem diebus conſpexi, ab aſtantibus mouebatur, & nonnihil, quantumuis etiam leuiter, erigebatur, grauis ilico tuſsis puellæ moleſta fuit, cum difficili reſpiratione, & totius faciei miro rubore, ſanguinisque ſuffuſione, & lacrymarum prouentu. Reliquo corpore mediocriter habuit: etſi laxis infirmisque, ſed non reſolutis tamen fuerit articulis, neque præſente etiam inſigni macie, aut etiam ſeroſo in membris tumore, aut morbi comitialis, aut tremoris alicuius notis. Iecur quum paulo poſt mortem ſpectaretur, ſuppalidum, & nonnihil naturali aliâs iecore contractius duriusque occurrit: liene interim maximo & molli conſpicuo, perinde ac ſi iecoris uices aliquandiu obiuiſſet: adeò ut cum præſentibus medicis nihil æquè admiratus fuerim, ac tantam aquæ uim in cerebri uentriculis abſque maioribus ſymptomatibus tam diu fuiſſe collectam. Quemadmodum eodem ferè tempore non uulgariter nos mirari coegit, nobiliſsimi & unà doctiſsimi uiri cor, in cuius ſiniſtro uentriculo glandulosæ (ſed ſubnigricantis interim) carnis libras propemodum duas reperimus, corde inſtar uteri, ac puellæ illius cerebri, ad eius carnis molē extenſo, & homine ante mortem habitu utcunque melancholico, & admodum uigili, & pulſu prædito miris ſanè modis inæquali & uario, quique arteriæ contractionem manifeſtè oſtendebat. Ita enim multis mēſibus ante mortem (quum tamen alioquin ueluti ſanus obambularet) pulſus aut arteria potius contrahi uiſa fuit, ut trium aut quatuor pulſationum ictuumve interuallo contracta maneret, uelutque expulſionem moliretur. Imò poſtremis uitæ ſeptimanis, ex nouem ictuum interuallo tres tantum aut duæ dilatationes arteriæ, tactui ſubinde occurrerunt. Dein animalis facultas cum principis animæ functionibus ad mortem uſque ſatis conſtabat, quæ non tam ex cordis uitio proximè obuenit, atque ex ſiniſtri cruris grangręna, quę ab impedito arteriæ pulſu occaſionem perinde duxit, ac ſi intermiſsi illi ex cordis uitio pulſus, cruris illius natiuum calorem parum aptè euentilaſſent. potiſsimum quum ex ſclopeti ictu ante annos aliquot
a fig. ca. 12 lib. 3. A ipſi uitiata eſſet a arteria quæ fibulam petit. Cæterùm eiuſmodi perquam innumera alio Opere latius perſequemur, quo diſſectorum à me hiſtorias, ad morborum cognitionem, totiusque artis medicæ tractationem apprimè idoneas deſcribemus: quum interim præſenti Opere, corporis humani affabrè compoſiti tantùm hiſtoriam enarrare inſtituamus, monſtruoſa omnia, & quæ in malè ſanis ægrisque ſolum occurrerunt, ſilentio præterituri. Capitis autem figurarum non naturalium hic meminimus, quòd illæ à diſſectionum profeſſoribus ſunt quoque paſsim pertractatæ: quodque non naturales capitis uocatæ effigies, etiam in egregiè prudentibus (quandoquidem ſcilicet cerebrum nulla, uti iam innuimus, propria admodum indigeat figura) interdum ſpectentur, etiamſi tales caluariæ, ac potiſsimum futurarum ſpecie, ut proximo dicetur Capite, à naturali forma differentes, nobis in cœmiterijs perquàm rarò ſeſe offerant. ut profectò ſubinde forſan occurrerent, ſi alpium quæ Stiriam ſpectant, accolarum cœmiteria ſcrutaremur: quum illos homines, non dictis modò capitis figuris, ſed longè etiam magis diſcrepantibus deformes eſſe audiā.

DE OCTO CAPITIS OSSIBVS, ET SVTVRIS hæc inuicem, & cum conterminis ipſis maxillæ ſuperioris oſsibus, committentibus, Caput VI.

PRIMA SEXTI CAPITIS FIGVRA, quæ duas uerticis oſsium portiones inuicem nonnihil ſeiunctas commonſtrat, ut commodius artificioſiſsima ſuturæ fabrica oculis ſubijceretur.

SECVNDA SEXTI CAPITIS FIGVRA, portionem quandam oſtendens uerticis oſsis, ſerra à reliqua oſsis parte diuiſam, ut caluariæ in fronte, uertice & occipitio proponatur ſubſtantia, quæ duabus denſis ſolidisque efformatur ſquamis ſeu laminis, quas uulgò capitis appellamus tabulas & diploas. hicque ipſarum ſuperior exteriorve ιι inſignitur, interior autem ιι. In harum medio cauernoſa ac ueluti fungoſa fiſtuloſave oſsis conſiſtit ſubſtantia, cui αα inſcripſimus.

TERTIA SEXTI CAPITIS *figura, integram caluariam abſque inferiori maxilla in ſiniſtro latere depictam exhibens.*

QVARTA SEXTI CAPITIS *figura, caluariam ſiniſtro lateri magis incumbentem exprimit, ut et baſis caluariæ in conſpectũ nonnihil ueniret. Aliquot uerò ſuturarum cauſa, ab hac figura os iugale ſerra ademimus. ipſum namq; ſuperioris maxillæ oſsibus cognoſcendis, & quibuſdam caluariæ foraminibus oſtendendis ſubſeruire, ſuorum characterum inſinuabit Index.*

CHARACTERVM TERTIAE ET QVARTAE figurarum Index.

PRAESENS *characterum index, tertiæ ac quartæ figuræ communis erit, quòd ſcilicet eidem ferè characteres in utraque collocentur. etſi caſu quis aut tertiæ, aut quartæ figuræ duntaxat peculiaris occurret, illi pro figuræ ratione, aut 3 aut 4 ſubijciam.*

A, B *Coronalis anteriorue ſutura earum quæ tranſuerſim ducuntur. Huius dextra pars in tertia, ſiniſtra uerò in quarta ſpectatur.*

C, D *Poſterior ſutura tranuerſarum, quæ Λ Græcorum maiuſculæ literæ aſsimilatur. In tertia huius ſuturæ ſiniſtra pars conſpicitur, in quarta uero dextra.*

E 3 *Sutura à medio ſuturæ Λ referentis ad medium coronalis, ſeu à D ad B deducta.*

F *Squamoſa conglutinatio, ac in tertia quidem figura uidetur ſiniſtra, in quarta autem dextra. Dein in ambabus à C*
G *ad G interuallum notatur, quod non mutuò incumbentium ſquamarum, ſed ueræ ſuturæ cõſtructionem oſtendit. Quod*
H *autem à G ad H per F porrigitur, uera ſquamæformis eſt conglutinatio, uerticis oſsi & temporis oſsi communis. Ab H autem ad A indicatur glutinatio ſquamæformis, oſsi uerticis & frontis oſſi communis.*

I 3 *Siniſtrum uerticis os.*

K *Dextrum uerticis os.*

L *Frontis os, quod unicum eſt.*

M *Occipitis os, ſimiliter unum.*

N *Siniſtri temporis os in tertia, dextri autem in quarta oſtenditur.*

O *Os cuneiforme, quod unicum eſt, & coniugis expers.*

P *Cuneiformis oſsis proceſſus, ueſpertilionum alis comparati. Hi utrinque duo ſunt, in quarta figura conſpicui, & præ-*
2, 3, 4, 5 *ter P, etiam numeris his 2, 3, 4, & 5 notati, ac denique in quinta figura accuratius ſeſe offerentes.*

Q, Q, Q *Primum in utroque latere ſuperioris maxillæ os, quod pluribus Q inſignitur, ne fortè ſedem Q, quòd dicimus eſt, no-*
* *tatam, aliud os à præſenti eſſe arbitrarêris. Linea inter duo Q conſiſtens, ac * inſignita, proceſſum eius oſsis delineat, qui cauitatem in tempore exculptam ualde auget.*

R, R, R *Lenis in frontis oſſe & uerticis aſperitas, à qua ſemicirculi modo temporalis muſculus pronaſcitur.*

S S *Quartum maxillæ ſuperioris os: in tertia ſiniſtrum, in quarta dextrum notatur.*

V, X 3 *Caluariæ ſedes, quam os iugale appellamus. V hic notat proceſſum temporis oſsis, ad iugalis oſsis conſtitutionem edu-*
Z 3 *ctum. X uerò, proceſſum primi maxillæ ſuperioris oſsis. Z autem ſutura indicatur, dictos nuper proceſſus nectens, qui-*
V, X 4 *bus iugale os efformatur. Porrò V & X in quarta figura notant ſedes, à quibus proceſſus illos ſerra reſecuimus.*

a a *Sutura cuneiformæ os circumſcribentis interuallum, illi oſſi ac temporis oſsi commune.*

b *Sutura cuneiforme os circumſcribentis interuallum, huic & frontis oſsi commune.*

c 4 *Pars hæc cuneiformis oſsis interdum peculiare uidetur oſsiculum, ſquamæ modo tenue, & linea à cuneiformi oſſe di-*
q; *remptum, quam quæ in quarta figura indicauimus. Verùm hæc non ita crebrò ſe offert.*

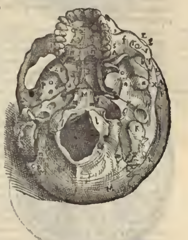
e *Sutura os cuneiforme circumſcribentis interuallum, ipſi & maximo ſuperioris maxillæ oſsi paulo antè S inſignito commune.*

f, f 4 *In quarta figura f conſpicis, præſenti Capiti nihil ſeruiens: notatur enim ſutura primo & quarto ſuperioris maxillæ oſsibus communis, quam cum reliquis maxillæ ſuperioris ſuturis perſequar.*

g,g Sutura, frontis os à cuneiformi & maxilla ſuperiori dirimens.
h 4 Sinus, cui capitulum inferioris maxillæ inarticulatur.
i Temporis oſsis proceſſus, ſcriptorij ſtili modo prominens.
k Mammillaris proceſſus, è temporis oſſe productus. Quarta figura utriuſque lateris proceſſum k notat.
l, l 4 Capita occipitij oſſis, quæ primæ ceruicis uertebræ ſinibus articulantur. In horum medio foramen occurrit, dorſalis medullæ cauſa cælatum. Verùm ut præſenti Capite oſsium foramina enarrare nõ inſtituimus, ſic neque eadem hic cha
* 4 racteribus inſignienda duximus. Quamuis priuatim in quarta figura * ponatur, ad quod à duodecimo Capite foraminibus dedicando remitteris.

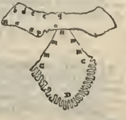
CHARACTERVM QVINTAE Figuræ index.

QVINTA SEXTI CAPItis figura, baſim caluariæ referens.

QVINTAE figuræ multos characteres, tertiæ et quartæ figuris communes, in hunc modum adhibuimus.

A Coronalis ſuturæ extremum, in temporis cauo conſpicuum.
C, C Sutura Λ exprimens: atque hi characteres inferiorem huius ſuturæ crurum partem notant, ubi hæc non amplius ſuturæ eſſigiem accuratè commonſtrat.
F Squamæformis conglutinatio non omni ex parte hic uiſitur. quare etiam alios characteres tertiæ et quartæ figurarum ipſi non accommodauimus.
K Verticis ſiniſtrum os, uerùm modica ipſius conſpicitur portio.
L Frontis os, cuius etiam modica pars hic occurrit.
M, M, M Maximam occipitij oſsis partem hic cernere licet, totam nimirum quæ in caluariæ baſi conſiſtit.
N, N Vtrinque unum temporis os notatur.
O O Cuneiforme os.
P P Proceſſus cuneiformis oſsis, ueſpertilionum alarum imagini reſpondentes. Qui numero quatuor ſunt, bis characteribus
2, 3, 4, 5. 2, 3, 4, 5 notati.
Q, Γ Primum maxillæ ſuperioris os, quod & Γ hic notaui.
S, Λ Maximum quartumue maxillæ ſuperioris os, & hoc quoque peculiariter aliquos Λ indicatur.
V, X Os iugale.
Υ Sutura oſsis iugalis.
a, a Suturæ os cuneiforme circumſcribentis interuallum, illi & temporum oſsi commune.
b Suturæ os cuneiforme circumſcribentis interuallum, illi ac frontis oſsi commune.
d Hac ſede occultatur ſuturæ os cuneiforme circumſcribentis interuallum commune illi & oſsi externum angulum ſedis oculorum conſtituenti.
e Suturæ os cuneiforme circumſcribentis interuallum, illi & quarto maxillæ ſuperioris oſsi commune.
f Hæc ſutura ſuperiori maxillæ peculiaris cenſetur, ac proinde hic non uenit explicanda.
g Sutura frontis oſsi & ſuperiori maxillæ communis.
h Sinus, cui capitulum inferioris maxillæ inarticulatur.
i Proceſſus ſcriptorio ſtylo non abſimilis.
k Mammillaris proceſſus.
l, l Capita occipitij oſſis, quæ primæ ceruicis uertebræ coarctantur.
m, m, m His characteribus, qui quintæ figuræ, ut et ſubſequentes, proprij ſunt, notãtur ſuturæ Λ imitãtis additamenta, per caluariæ baſim antrorſum deducta, atque ad ſe inuicem, nempe ad n tendentia.
n, n Linea, dicta nunc additamenta iungens, ac oſsi cuneiformi & occipitis oſsi communis.
o, p Sutura à linea n indicata, in dextrum latus repens, inter os cuneiforme & ſiniſtri temporis os. Verùm ab n ad o non propriè ſutura eſt, quemadmodum neque ab anteriori m ad n; ſed rima & oſsis ab oſſe notabilis diſtantia, ſecus nimirum quàm in alijs ſuturis harmonijsve occurrit.
q, q Sutura os cuneiforme circumſcribentis interuallum, illi & ſextis ſuperioris ma
Π xillæ oſsibus Π notatis commune. Verùm ut cuneiforme os ſuturis circumſcribas, hanc quintam figuram & tertiam cum quarta intuere, ſingulorum animaduertens characteres. Ab u igitur ad o, hinc ad p, a, e, H, b, d, e, & q procede, atque ita utrinque cuneiforme os ſuturis terminatum fingito, ſed non niſi hominis caluariæ inſpectioni adhibita, ut quæ in omnem partem promptè uerti poterit. quũ interim hic tres ſimul tabulæ inſpiciendæ ſint, ut uel in externa caluariæ ſede id os circumſcribas. quod quo leuius præſtes, ſuturam Λ ſimilem cum ſuis additamẽtis, & linea occipitis oſsi & cuneiformi communi, ſutura denique cuneiforme os circumſcribente, hic delineaui, iiſdem characteribus in hac figura, atque in tertia, quarta, & quinta undique adiectis.

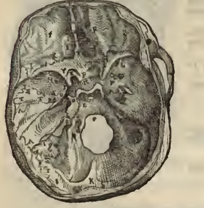
r *In hac quinta figura, ut & in quarta, temporis oſſis linea notatur, inibi ſuturæ modo os, cui auditorij meatus initium inſculpitur, continens, & ueluti à reliquo oſſe ſeiungens.*

ſ *Oſſis temporis aſperitas & proceſſus, quo id tranſuerſam reſpicit lineam, cuneiformi oſſi & occipitis oſſi communem, & n notatam.*

Σ *Octaui capitis oſſis proceſſus, ſeu ſeptum cauitatem narium intercedẽs. Reliqui characteres oſtendendis ſuperioris maxillæ oſſibus priuatim conferunt.*

SEXTA SEXTI CAPITIS FIGVRA, internam caluariæ baſis ſedem oculis ſubijciens. Hic namq; caluariam delineauimus, in qua ſuperior ipſius pars, ſubſequenti figura exprimenda, ad eum modum ablata eſt, quo cerebri fabricam oſtenſuri, caput ſerra diuidere conſueuimus.

SEPTIMA SEXTI CAPITIS figura, reliquam internæ ſedis caluariæ partem commonſtrans, figura ſexta non expreſſam.

CHARACTERVM SEXTAE ET SEPTIMAE
Figurarum index.

DVAE proximè præcedentes figuræ pluribus ornantur characteribus. uerùm huc potiſſimum ſeruiunt maiuſculi Græcorum, capitis oſſium ſuturas indicantes: quæ in interna caluariæ ſede, qua cerebrum continetur, etiam ſe ſpectandas offerunt. Reliqui autem characteres in his figuris conſpicui, caluariæ foraminibus oſtendendis conducent.

Γ Γ 7 *Coronalis ſutura, non adeò exactam ſuturæ compagem, ac in externa caluariæ ſede, exprimens.*

Δ Δ *Sutura Λ literam referens, notatur in ſeptima. Verùm & in ſexta Δ eam quoque indicat ſuturam.*

Θ Θ 7 *Sagittalis ſutura.*

Λ Λ 6 *Squamoſa ſiniſtri temporis conglutinatio.*

Ξ Ξ 6 *Additamentum ſiniſtri lateris ſuturæ Λ imitantis, quod per caluariæ baſim contendit.*

Π 6 *Linea cuneiformi oſſi & occipitis oſſi communis, quæ duo ſuturæ Λ imitantis latera additamentave iungit.*

Σ Σ 6 *Suturæ os cuneiforme circumſcribentis interuallum, illi & temporis oſſi commune.*

Ψ Ψ 6 *Suturæ cuneiforme os circumſcribentis interuallum, commune illi & frontis oſſi, & octauo capitis oſſi. Si itaque à Π ad Σ, & hinc ad aliud Σ, hinc uerò ad primum Ψ, ac inde ad ſecundum Ψ perrexeris, cuneiforme os in ſiniſtro latere internaque caluariæ ſede circumſcribes. Vnde ſi eoſdem characteres in dextro latere ad ſuas ſuturas poni finxeris, eodem modo ut in ſiniſtro latere, per characteres pergens, uniuerſum cuneiforme os complecteris.*

OCTAVAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE
characterum index.

QVAMVIS modò tabularum frequentia lectori minimè moleſtus eſſe uelim, eóque potiſſimum nomine ſingula capitis oſſa priuatis inſuper figuris non exprimam: tamen quia oſſis cuneo comparati, & dein octaui capitis oſſis circumſcriptio, non ita promptè ac cæterorũ capitis oſſium intelligitur, præſenti figura cuneiforme os cum octauo capitis oſſe, à cæteris omnibus liberum, ea facie exprimitur, qua internam caluariæ ſuperficiem reſpicit. quod ideo maximè præſtitimus, ut cauernæ in cuneiformi oſſe plerunque occurrentes, in conſpectu eſſent, uti characterum oſtendet index.

Octauum

A, B. A Octauum capitis os. uerùm B priuatim ſeptum inſignitur, olfactus organorum ſedes interſtinguens.
C, D Duæ præcipuæ cuneiformis oſsis cauernæ.
E Septum indicatas modò cauernas interdiuidens.
F Alterius cauernæ ſeu antri foramen, in narium amplitudinem pertinens.
G Cauitas in humiliori ſede ſepti poſita, quod duo potiſsima antra interſepit.
H Cuneiformis oſsis proceſſus, ueſpertilionum alis ſimiles.

OCTAVA SEXTI CAPITIS FIGVRA.

Cur uniuerſum cerebrum oſsibus ambiatur, & quamobrem illa uaria ſint, & ſuturis maxima ex parte commiſſa.

CEREBRVM rationis ſedem (quæ inſtar regis in altiſsimo corporis ſita, duabus concupiſcibilibus animis dominatur ac præeſt) tuto quodam munimēto cuſtodiri magnopere expedit. Quocirca etiam prouidus rerum Opifex, non ſoli cuti, carnoſiſque partibus, ut in abdomine: aut per interualla à ſe inuicem remotis oſsibus, ut in thorace, cerebri commiſit cuſtodiam, ſed undique os ipſi inſtar galeæ circumpoſuit. Verùm etſi nulla occaſione galea hæc, totam qua cerebrum continetur cauitatem conſtituens, uarijs extrui debuit oſsibus, quæ inuicem articulata, motu pollerent uoluntario: nihilominus ipſa octo peculiaribus conſtat, a oſsibus, quæ b ſuturarum, aut alio ualido prorſusque immobili & tenaci contextu mutuo, & dein alijs inſuper duodecim maxillæ ſuperioris oſsibus compinguntur, & unà cum illis caluariam, uti in cœmiterijs occurrit, conſtituunt. Quum enim illa galea differentibus admodum ſedibus neceſſariò efformatur, quumque ideo oſſeam ipſius ſubſtantiam & naturam inſigniter in duritie, craſsitie, in finibus proceſsibusque, & magnis intus cauitatibus effingendis uariari oportuit, non unico tota potuit effingi oſſe. ut taceam nos uulgò arbitrari, illam minus iniurijs eſſe expoſitam, ſi pluribus extruatur partibus: quum ſcilicet oſsium fracturæ, aliaque nonnulla illorum uitia, cum ipſis oſsibus terminentur, neque per totam galeam, perinde ac fictilium uaſorum fiſſuræ, procedant. Dein frequens hic oſſium contextus, ad uaporoſorum quoque & fuliginoſorum excrementorum purgationem conducit. quippe quum caput tectum quoddam calidæ domus referat, excrementa ea quæ ſurſum conſcendunt excipiens, ac proinde copioſiore indigens euacuatione, neceſſum fuit duram ſolidamque non uerò intus ac foris cauernoſam, & foraminulis inſtar ſpongiæ aut pumicis obſitam, & ideo prorſus infirmam, & conterminis partibus nimium aſperam & inimicam oſsiū c ſubſtantiam, illi excremento alicubi egreſſum præbere, quem præſtant uariæ oſsium ſuturæ. Quanquam galea hæc, ſeu caluaria, non dictis tantum occaſionibus ſuturas obtinuit, ſed præcipuè, ut per illam membraneæ tranſirent d fibræ, quæ præter e uaſorum quorundam fines, duram cerebri membranam ipſi caluariæ committerent: & huius dein interuentu ac beneficio, cerebrum quod promptè aliàs ob molliciem concideret, ſuoſque met f uentriculos & cauitates comprimeret, admodum concinnè, uti ſeptimo docebimus libro, ſuſtinerent, ac ueluti ſuſpenſum ſeruarent. adeò ut duræ cerebri membraneæ fibræ, quæ ſuturas tranſeunt, & dilatatæ explicatæque membranam caluariæ exterius obductam conſtituunt cauſa, ſuturas potiſsimum parari, eaſque pro cerebri formæ, capitis oſsium cauitatem imitantis, ratione digeri arbitremur. Quandoquidem igitur oblongum corpus uinculis & apprehenſionibus ſecundum longitudinem ipſius, & dein tranſuerſim ductis, opportunè ſubleuatur, ac ueluti ſuſpenſum continetur, naturalis uocata capitis figura primùm tres ſuturas obtinet: duas quidem tranſuerſas, quarum g altera in ſyncipite eſt, in occipitio h altera: i tertia à medio poſterioris, ſeu eius quæ in occipitio conſiſtit, per capitis longitudinem ad medium uſque anterioris extenditur. Anteriorem coronalem uocant, quandoquidem coronæ potiſsimum in ea capitis parte collocantur: poſteriorem à literæ Λ imagine λαμβδοειδῆ nominant: tertia per uerticem capitiſque longitudinem procedens, ὀβελιαῖα Græcis nuncupatur, quòd uerò ſagittæve inſtar rectà incedit. unde etiam à uirgæ ductu, ῥαβδοειδὴς fuit appellata. Hæc interdum, & in primis quibus lata anguloſaque admodum frons obtigit, per k frontis medium ad naſi uſque ſummum, at non adeò inſigni atque in ipſo uertice complexu, exquiſitave adeò ſuturæ compage, prorepit. Atque id nonnulli uiris omnibus, alij autem mulieribus peculiare eſſe, falſo contendunt: quum rariſsimè in uiris, atque adhuc multo rarius, aut uix unquam in mulieribus illud accidere, non obiter animaduerterimus. Et hoc uel inde conijcias, quòd ex uiginti quæ in cœmiterijs occurrunt caluarijs uix duas, cui frontis os diuidatur, reperias: neque ulla, etſi ſecus tradiderit Ariſtoteles, in ſuturarum enarratione prorſus aberrans, uiris ac mulieribus hac in parte uniuerſim uidetur differentia. Cæterùm quadrupedibus à poſteriore ſutura Λ referente, ſagittalis ſutura ad ſuperciliorum uſque medium protenditur: l id quod canum caluariæ, equorum, boum, & id genus animalium, quibus cum fronte maxilla admodum protenditur, manifeſtè oſtendunt. Non enim audiendus eſt Ariſtoteles, qui canib. continuam, nulliſque ſuturis diſtinctam aſcribit caluariam: quum canum caluariæ commemoratas hactenus ſuturas, & quæ hoc toto Capite enumerabuntur ferè omnes, eleganter exprimant. Non deſunt etiam, qui infantibus hanc ſuturam per medium occipitij oſsis ad m foramen uſque dorſali medullæ uiam porrigens deſcendere, totumque occipitij os diuidere aſſerant: quod ſanè & nos quoque obſeruauimus. uerùm potius ea diuiſio ad unionem coalitumque, quàm ad ſuturæ ſpeciem referenda eſt: quum hæc cartilaginis beneficio in pueris

a Illa adnotabimus quum in capitis contextu ſeriati deſcribitur.
b Suturas, ut & alios contextus, ſuo loco deſcribemus.
c Cuiuſmodi cauernis caluariæ ſedis ſit ſubſtantia, 2 ſigu. oſtendit.
d 1 ſi. lib. 7 G, H, I.
e eiuſdem fig. F.
f Pete hos, ſi lubet, ſeriatim ex 4, 5, 6, 7, 10, 11 ſi. li. 7.
g 3. 4 ſig. A, B, in 7 Γ Γ.
h 3, 4 ſi. C, D, in 6, 7 Δ Δ.
i 3 ſi. à D. per E ad B, in 7 Θ Θ.
k tale quid oſtendūt 2, 4 ſi. 5. ca.
l Canina caluaria 1 ſi. cap. 9.
m 6 ſig. 6.

Naturalis figura capitis ſuturæ.
Coronalis ſutura.
Λ literam referens.
Sagittalis, & uarius ipſius ductus.
Virorum capita à mulierum non perpetuo uariare.
7. cap. lib. 3 Hiſtor. anima. & 2. de Part. anim.
Lib. 2. ca. 7 de Hiſtor. anim.

 perficia-

perficiatur,& in ætate prouectioribus nullum eius diuiſionis rudimentum occurrat. Vnde etiam eiuſmodi
diuiſionis ratio non hic in ſuturarum ſermone,ſed potius in occipitij oſsis deſcriptione enarranda uenit.
Lib 9. Capita ſuturis deſtituta.
Quòd autem Herodotus,ac præter illum plerique etiam alij, in Perſia caluarias reperiri ſcribunt, nullis
prorſus ſuturis interſtinctas,ipſeq́ue Ariſtoteles ſuo tempore uiri caluariam abſque ſuturis repertam tra-
dit,neutiquam miror:quum ualde ſenum caluariæ nobis ſuturarum ſitum duntaxat, idq́ue perquàm obſcu
rè,referant,nulla interim ſuturæ conſpicua imagine. Neque profectò mirum eſt, ſenibus ſuturas concreſce
re,ſiquidem illis uertebras uniri connaſciq́ue cernamus: & oſsium quoque ſupercilia proceſſusq́ue ita ipſis
excreſcere conſtet,ut conſuetis motibus illorum oſſa agi nequeant. Cæterùm tres iam enarratæ ſuturæ,cal
uaria in latus cubante,literam H,aut potius ҳ(propter ipſius extrorſum obliquatas ſuis apicibus columnas)
exprimunt. In capitum autem formis à naturali ſtructura euariantibus ſuturæ ad hunc modum ſe habent.
Non naturalium capitis figurarum ſuturæ
a Vbi anterior capitis eminentia perit,ſutura coronalis aboletur,ſeruata ea quæ Λ exprimit, unà cum ſa- *a 2 fi. 5 ca.*
gittali,quæ tunc ad medium uſque ſuperciliorum porrigitur. b At poſteriori eminentia deficiente, ſutu- *b 3 fi. 5 ca.*
ra Λ referens deperditur,manente coronali, & ſagittali interim per occipitij medium ad caluariæ uſque
baſim ducta. Quapropter ſi hanc capitis figuram occipitio inniti finxeris,utraque remanentium ſuturarum
effigies T literæ ſimilis erit:quemadmodum & primæ quoque non naturalis figuræ, quum illa fronti inni-
titur,ſuturæ T,aut magis fortè Y referunt. c Anteriori uerò poſterioriq́ue eminentia ſimul conciden-
tibus,binæ quæ tunc uidentur ſuturæ,ad rectos angulos ſe inuicem interſecantes, X literam repræſentant. *c 4 fi. 5 ca.*
Vna namque tranſuerſa ab unius auris regione,ad alterius auris regionem, per medium caput deducitur: *d 6 fig. c.*
altera autem à d foramine in occipitis oſſe,dorſalis medullæ gratia inciſo, per capitis longitudinem ad *e 3 fi. 5 ca.*
ſummum uſque naſi pertingit,illius ritu,quam ſagittalem uulgò dicimus. Hæc ſiquidem ſemper in tribus *f 3, 4 fig. F. & 6 fig.*
prioribus capitis figuris à naturali differentibus ſeruatur: duæ autem tranſuerſæ cum totius capitis figura *A, A.*
uariè intercidunt. e Quinta capitis figura,ut prorſus naturali eſt contraria, ſic quoque omnino pugnan- *g 3. 4 fi. à C ad G.*
tes cum ipſa ſuturas nanciſcitur. Coronalis enim,& illa quæ Λ refert, ſecundum capitis procedunt longi- *h 3. 4 fi. à*
tudinem,recta interim ſeu ſagittali tranſuerſim lata. Verùm nunc & ad reliquas capitis commiſſuras ſer- *G per F, H ad A.*
Squamoſa temporum commiſſura
monem dirigamus.eſtq; e primùm f una utrinque à ſagittali ſutura quodammodo æquè diſtans linea,
per capitis longitudinem ſupra aurem porrecta. Huic g principium ab humillima ſuturæ Λ imitantis ſe *i 3 fi. I. & 4 fig. K.*
de pendet,qua hæc propter occipitij inferiora uix amplius integram ſuturæ refert effigiem. Hinc nonnihil *k 1, 4 fi. N.*
præſens linea quodammodo recta fertur:& h mox ſurſum aſcendens,quaſi inſtar ſemicirculi ad corona- *l 6 fi. A. A.*
lis ſuturæ terminum perrepit. Hæc maxima ex parte duobus oſsibus conſtat, mutuò ſibi incumbentibus, *m 7 fig. Γ. Γ. Δ. Δ. Θ. Θ.*
connexisq́ue:non per ſuturam quidem,ſed paulatim i uerticis os deſcendens, inſtar ſquamæ attenuatur,
atque in k os intrà ab auribus aſcendens, ſimiliterq́ue in ſquamam attenuatum ſubintrat, utriſque oſsi- *n 3. 4 fig. ab H ad A.*
Suturas capitis etiam in interna caluaria ſede conſpici.
bus,quà inuicem compinguntur,aſperitatem quandam mutuam obtinentibus. Vnde etiam neque Hippo-
crates,neque aliquis eorum qui accuratè corporis fabricam expenderunt, ſuturarum nomine eas lineas di *o 3 fig. L.*
gnatus eſt:ſed à ſquamæ ſimilitudine, eas λεπιδοειδῆ προσκολλήματα, hoc eſt, ſquamoſas conglutinationes *p 3. 4 fi. O.*
appellarunt. Non enim cum pleriſque arbitrandum eſt, l has conglutinationes minus quàm m tres *q 3. 4 fi. b ſub A.*
ſuturas prius enarratas,in caluariæ cauitate qua cerebrum reponitur apparere, ob idq́ue ſuturarum nomi- *r 3. 4 fig. ad L. & O.*
ne neutiquam donari. Quamuis interim tres ſuturæ,ipſaq́ue potiſsimum coronalis,non tam ſuturæ, quàm
harmoniæ effigiem inibi exprimant. Cæterùm ſquamoſarum conglutinationum, de quibus hic ſermo eſt, *ſ 4 muſ. ta. tab. T.*
n pars coronali ſuturæ proxima,etiam uerticis o oſsi,& p illi quod cuneo aſsimilabimus, communis *t Has proponent temporis oſſis & cuneiformis baſis.*
cenſenda eſt. quemadmodum etiam maximè antica conglutinationum q ſedes, r ad frontis os & cu-
Quamobrē in temporibus ſquamoſæ potius occurrant cōglutinationes, quàm ſutura.
neiforme refertur:perinde ſanè ac ſi Natura ipſas potius,quàm ſuturas hic conſtituiſſet,quòd caluariæ ſe-
des temporali ſ muſculo,tanquam ſtrato quopiam & puluinari tecta, non æquè craſſa (ne ſcilicet fruſtra
pondere nimium grauaret) eſſe debuit,ac excarnes caluariæ regiones, & ipſius baſis, quam multarum t
cauitatum & foraminum occaſione inſigniter uarieq́ue craſſam,eſſe oportuit: uti illæ, ne nimium breuis uia *u 3 fig. ea conſiſtit inter os et os.*
uulnerantibus aut alioquin lædentibus occurrerent,craſſæ ſpectantur: quamuis tamen non prorſus duræ &
ſolidæ,at inter duas denſas ſquamas,ponderis potiſsimum uitandi cauſa, u cauernoſæ. Quum itaque tota
ea caluariæ ſedes,qua conglutinationes illæ excurrunt,tenuis fieri potuit. ſuturarum compoſitio ampliores *x 3 fi. N. O.*
craſsioresq́ue oſsium ſedes requirens,hic fuiſſet inualida. præterquàm quòd x oſſa à baſi conſcendentia,
duriora ſunt y deſcendentibus,adeò ut hac quoque gratia conglutinationes ſic effingantur, ut duriorum *y 3 fi. L. l.*
oſsium ſquammæ meritò exterius conſcendant,molliorum uerò introrſum dimittantur,ac ueluti à ſolidio *a 3. 4 fig. à C ad G.*
ribus in plana alioquin ſuperficie obtegantur. Quòd uerò temporalis muſculus præcipua harum congluti- *b 3. 4. fi. à b uerſus g.*
nationum ſit cauſa,ipſarum oſtendit a ſedes,ſuturæ Λ referenti contermina, quæ tanto interuallo ſutu- *c 3. 4 fig.*
ræ exprimit imaginem,quanta excarnis qua incedit caluariæ eſt portio, quantoq; interuallo ipſa oſſa craſſa *Q. Q ad L.*
exiſtunt. Quinetiam ad anteriorem conglutinationum b ſedem, ſuturæ illic ſpeciem cernimus, ubi c *d 6 fig. ad*
oſſa ſuperiorem maxillam conſtituentia,cum capitis oſsibus craſſa euaſerunt,adeò ut toto ipſarum ductu *characteres*
Sutura oſsium capitis os circumſcribens.
conglutinationes iſtæ non prorſus ſquamoſæ occurrant. Præter dictas hactenus ſuturas & contextus, d *n. l. Ψ.*
alia in capitis cauitate cerebrum ambiente potiſsimum ſpectatur, frontis oſsi, illiq́ue e oſsi communis, *e 8 fig. A. B. A.*
quod f olfactus organorum ſedes conſtituit, ac inſtar cribri peruium cernitur. Id enim os ueluti frontis *f 13 fi. 7 li.*
oſsis baſi inſertum,hac ſutura ipſum ambiente in capitis cauitate obſcurè circumſcribitur, aliam quoque ſu *L. ad O.*
turam obtinens,ipſi & ſuperioris maxillæ oſsibus communem. Præſens enim os, g oſſeum ſeptum, fora- *g 5 fi. de 30 fi. 9 capitis.*
mina narium interdiuidens producit,quod h ſutura quadam per humiliorem ſui ſedem, ipſiusq́ue longi-
tudinem ducta à maximis ſuperioris maxillæ oſsibus,quæ dentes continent,& ⁜ ijs quæ ad palati uerius *h 2 fi. 9 capitis g.*
fauces terminum habentur,& ſexta ſuperioris maxillæ numerabuntur oſſa,dirimitur: perinde ac ab oſſe cu-
neum

neum referente m inibi etiam ſeparatur, quà narium foramina in fauces pertinent. Cuiuſmodi autem hoc cribri modo perforatum ſit os, poſtqoam alias inſuper ſuturas expreſſero, in cæterorum capitis oſsium enarratione perſequar. Sunt enim & aliæ adhuc ſuturæ capiti cum alijs oſsibus communes, nimirum cum ſuperiori maxilla, & n eo oſſe quod à cunei ſimilitudine σφηνοειδὲς uocant, quod ſimiliter unicum, ac, ut permulta corporis oſſa, coniugis expers eſt: ab aliquibus inter capitis oſſa, ab alijs inter maxillæ ſuperioris oſſa connumeratum. Quamuis tamen capitis oſsibus longè rectius, quàm ſuperioris maxillæ aſcribetur, quum haud minimam caluariæ cauitatis, qua cerebrum reponitur, ſedem cum cæteris oſsibus conſtituat, quę ab omnibus Anatomicis capiti attribuuntur. Quibus uerò id circumſcribatur ſuturis, recenſere nunc conabimur.

Sutura Λ imitātis ad diramenta.

Suturæ Λ imitantis o extrema, quæ iuxta occipitij humiliora, non amplius exactam ſuturæ compagem exprimunt, uerſus capitis inferiora baſimve protenduntur, ac per mediam baſis ſedem (quæ prçruptæ rupi & imagine & duritia ſimilis eſt) & quà caput primæ ceruicis uertebræ articulatur, in anteriora prorepunt, mutuò ſenſim appropiuquantia.

Cuneiformis oſsis circumſcriptio.

Quum autem iuxta narium foramina oris amplitudinem ſpectantia pertigerint, P tranſuerſa linea ſimul iunguntur, quæ nec ſutura nec harmonia meritò dici poteſt, ſed ad coalitum prorſus eſt referenda. In pueris enim cartilagine in eum modum oppletur, quo in illis appendicum cum ſuis oſsibus unio committi uiſitur: in natu uerò grandioribus præſens linea omnino latet, perinde ac unio appendicum in ætate prouectis obſcureſcit. Vtcunque ſit, hęc linea & occipitis oſsi, & oſsi cuneum imitanti communis eſt. & q ab hac utrinque in latera, q ſutura per temporum caua obliquis anfractibus ſurſum ducitur, uerſus q anteriorem ſquamoſarum conglutinationum ſedem. Vbi uerò ſutura hæc r anteriorem illarum ſedem attigit (quod notabili interuallo à coronalis ſuturæ in cauis temporum extremo eſt) in priora modicè deorſum ad coronalis extrema ducitur. s Hinc rurſus parumper deorſum repit, quouſque ſuperioris maxillæ contingat os, quod externum oculi ſedis angulum conſtituere docebitur. t Hinc decliuis per caua quoq; temporum incedit: inde ad poſteriorē intimorum dentium ſedem ducta, u per totam narium amplitudinem tranſuerſim fertur. Hęc ſutura à tranſuerſa linea, quam ſuturę Λ referentis extrema committere diximus, in hunc modum ſurſum ad caua temporum utrinque ducta, & deorſum ad palatum uſque ab utroque latere, eo quo ſcriptum eſt modo, rurſus deſcendens, cuneiforme os exterius circumſcribit. a Interius uerò in capitis cauitate, huius oſsis circumſcriptio leuiori negotio, quàm externa ſede deprehenditur: ſi modò quis accuratè dictę iam ſuturę progreſſum expenderit: nam hęc paſsim ac pluribus locis ſedibuſque ſeſe offert.

Quibus ſedibus ſutura occurrit, cuneiforme os circumſcribit.

Linea enim primùm oſsi occipitis & cuneiformi communis, pariter & b exterius, & c interius apparet: quemadmodum & ſuturę etiam interuallum, à linea obliquè ſurſum per caua temporum uſque ad anteriorem conglutinationum ſquamęformium ſedem pertinens, etiam d interius & a exterius cernitur, & commune eſt oſsibus temporum & cuneiformi, ac demum uerę ſuturę, non autem ſquamarum nexus, ſpeciem oſtendit. Quod autem ab hac ſede antrorſum ad coronalis extrema ducitur, ſquamoſam refert conglutinationem, uerticis oſsi & cuneiformi commune. Interuallum uerò à ſuturę coronalis extremis ad oſſa externos oculorum ſedium angulos conſtituentia procedens, etiam ſquamoſę conglutinationis formam commonſtrat, eſtque frontis oſsi & cuneiformi commune. Pręſentis ſuturę interuallum ductusve conglutinationi ſquamoſę reſpondens, exterius tanto elatius, quàm in interiori caluarię ſuperficie, apparet, quanto interuallo cuneiforme os inſtar ſquamę attenuatum, frontis & uerticis oſsibus committitur. Cęterùm ſuturę cuneiforme os circumſcribentis f interuallum, quod per caua temporum deorſum fertur, in interna caluarię ſede non conſpicitur, ſed tantum in cauis temporum & g oculorum ſedibus, in externis ſcilicet earum ſedium angulis. Atque hoc ſuturę interuallum commune eſt cuneiformi oſsi, & oſsibus externos oculorum ſedium angulos occupantibus. h Interuallum autem eius quam modò proſequimur ſuturę, iuxta poſteriorem intimi dentis ſedem prorepens, exterius apparet, & in narium etiam amplitudine: eſtque commune cuneiformi oſsi, & ſuperioris maxillę utrorumque laterum maximis oſsibus. Interuallum uerò eius ſuturæ in ſuperiori narium amplitudinis ſede conſpicuum, in i interna caluariæ ſede melius quàm in k externa, ſpectanti occurrit: & commune eſt ipſi oſsi cuneiformi, & illi oſsi quod cribri modo perforatum dicitur. Porrò interna caluariæ ſede, non ſolum præſentis ſuturæ interuallum illi oſsi & cuneiformi commune obuium eſt, uerùm etiam utrinque ad id interuallum, l aliud eiuſdem ſuturæ interuallum ſeſe offert, quod cuneiformi & frontis oſsi commune cenſetur. atque id etiam m in oculi ſedis radice liquidò cernitur, iuxta eminentiorem illius regionem. Adeò, ut ſi ad amuſsim oculorum ſedes expenderis, n radicem ipſarum, & magnam externi earum lateris iuxta interiora portionem, à cuneiformi oſſe conſtitui ſpectabis, ſi modò in hominis fabrica huiuſmodi etiam duxeris intuenda, illiſque caperis, quæ etſi ad artis uſum non magnopere conducant, immenſi tamen Creatoris admirabilem arguunt induſtriam, & proculdubio à ueteribus Anatomes profeſſoribus ſedulò ac ſtudioſe fuerunt examinata.

Galeni locus in libro de Oſsib. explicatur, & ſutura frontis os a maxilla oſsib. &c. dirimens.

Cæterùm hoc ſuturæ interuallum, quod & cuneiformi & frontis oſsi commune exiſtit, magna pars alterius ſuturæ eſt duarum, quas capiti cum alijs oſsibus Galenus communes eſſe retulit: tunc ſcilicet, quum unius loco illam enumerat, quæ cuneiforme os inibi circumſcribit, quà id occipitis oſsi, & temporum ac uerticis oſsibus contiguum eſſe narrauimus: o alteram uerò, à cauis temporum per mediam oculorum ſedem ad naſi ſummum, ſeu ſuperciliorum medium, pertingere ait. quemadmodum etiam pertingit, illic incipiens, ubi cuneiforme os circūſcribens ſutura, per caua temporum deorſum uerſus intimum dentem primùm deſcendit. Atque hæc ſutura primo ipſius interuallo, frontis os à ſuperioris maxillæ oſſe externum oculi ſedis angulum conſtituente ſeiungit: dein magno interuallo cuneiformi oſsi & frontis oſsi communis efficitur, toto nimirum ductu, quo cuneiforme os frontis oſsi in oculorum ſedibus & caluariæ interna ſuperficie contiguum eſſe uiſitur. Vnde etiam id interuallum in ſuturæ cu

neiforme

Sutura capitis & ſuba & alijs communes.

- m 2 fi. 12 capitis ſecundum π, μ, ν, ξ.
- n 3, 4, 5 fi. O, P, & toto ferè 8 fi.
- o 5 fi. C, C. dein utrinque m, m.
- Sed potiſsimum fi. iudici characterum inſerta huc facit.
- p 5 fi. n n. 6 fig. Γ,
- q in 5 fig. ab n per o & p in dextro latere: in ſiniſt. per a & a ad A. in 3, 4 fi. per a, a uerſus H:
- r 3, 4 fig: ab H ad A.
- ſ 3, 4 fi. ab A ad b.
- t 3, 4, 5 fi. à b per d ad e.
- u 5 fi. q, q.
- a In 6 fi. ſecundum Γ. Σ. Σ. Ψ & Ψ.
- b 5 fi. n, n.
- c 6 fig. Γ,
- d 6. fi. a Γ per Σ. Σ.
- e 5 fi. ab n per a. a ad A. in 3, 4 fi. a, a ad H
- Confer 3 & 4 figuras hic ſeorſa.
- f 3, 4 fi. a b p d ad e.
- g 1. fig. 9 cap. Q.
- h 3, 4 5 figur. n.
- i 6 fig. Ψ ad ſiniſt. latus L poſitum.
- k 5 fi. q. q.
- l 6 fi. Ψ ad dextr. latus L poſitum.
- m 1 fig. 9 cap. S, T.
- n 1 fig. 9 cap. N.
- o 3, 4 fi. a b ad g, g. Dein 1 fi. 9 ca. R, S, T, Y, X, Z, apud eos huius ſuturæ interualla patent.

BIBLIOTECA N. ROMA VITTORIO EMANUELE

neiforme os circu[illegible]ſcribentis dimenſione, non autem in frontis oſsis à cæteris maxillæ oſsibus ſeparatione, haber[illegible]um uenit. Vti ſanè ſubſequens ſuturæ tranſuerſim per oculorum ſedem ductæ interuallum, frontis [illegible] à ſecundo, tertio, quarto, & quinto maxillæ ſuperioris in altero latere oſsibus dirimens, frontis oſsi & illis maxillæ oſsibus commune exiſtit, tota nimirum ſede, qua præſens ſutura internum ſedis oculi angulum, & ſuperciliorum medium occupat. Verùm de ſuperioris maxillæ oſsibus ſuturiſque nono agemus Capite, illic neceſſariò rurſus ſuturæ huius ſermonem inſtituturi, nunc autem octo capitis oſſa, dictis hactenus ſuturis circumſcripta, priuatim ſunt aggredienda. quorum duo uerticis ſunt, utrinque nimirum unum: duo item infra hæc, ad utranque ſcilicet aurem unum, quæ temporum uocantur oſſa. quintum frontis eſt os, ut ſæpius, unicum. ſextum occipitis, ſimiliter unum. ſeptimum cuneiforme, unum quoque. octauũ id eſt, quod ad cribri aut ſpongiæ refertur imaginem, a Verticis itaque oſsibus in ſuperiori parte ea ſutura peculiaris eſt, quæ recto tramite ſecundum capitis longitudinem ducta, hæc oſſa inuicem dirimit. In anteriore autem ſede uerticis oſſa coronali ſutura, & poſteriore Λ imitante, ab alijs diſcernuntur. Inferioribus uerò ſedibus, ſquamoſis conglutinationibus circumſcribuntur: quo fit, uerticis oſſa quadrilatera uideri, undique ſibi quodammodo ſimilia, præterquàm ubi inſtar ſquamæ attenuãtur, temporumque oſſa ſubeunt. Hic enim tenuiſsima ſunt, ſed ſolida, & neutiquam fiſtuloſa: quemadmodum b reliqua ipſorum ſede, qua temporalibus muſculis non obteguntur, fiſtuloſa cauernoſaque inter ſuas ſquamas cernuntur, eandem craſsitiem undique ea ſede obtinentia. quanquam interim qua frontis oſsi committuntur, tenuiora, quàm iuxta occipitij os appareant. Si uerò aliquibus donantur ſinibus, aut foraminibus, illa duodecimo Capite ipſis dedicando percurram. c Frontis os circumſcribitur coronali ſutura, & ea quæ octauum capitis os terminat: & illa quæ à temporum cauo incipiens, ac per medium oculorum ſedium ducta, ad ſuperciliorum uſque congreſſum fertur, ac frontis os à maxillæ ſuperioris oſsibus ſeparat, inque ſuturarum numero ultimum locum ſibi uendicanit. Frontis itaque os quodammodo orbiculare eſt, nullibi tenuius, quàm d ubi ſuperiorem oculorum ſedis regionem conſtituit, & octauo capitis oſsi committitur. Hic enim ueluti duobus tenuibus efformatur ſquamis, in medio uacuis, & aere oppletis, quemadmodum & ipſius e cauitas, quam inter ſuas ſquamas ad ſupercilia naſique ſummum haberi audies. Vbi etiam hoc os cauitatis & formæ cuiuſdam, quam oculos munire debet, ergò, reliqua ipſius ſede craſsius eſt, ac ueluti protuberat. Verùm altera illarum ſquamarum, quæ oculi ſedem reſpicit, exteriorque eſt, læuis uiſitur: quæ autem internã capitis ſpectat amplitudinem, f inæqualibus nubis ferè forma tuberibus eminet, quæ cerebri reuolutionibus mutuò correſpondent. In temporibus, ubi temporales muſculi conſiſtunt, frontis os tenue etiam eſt, ac ſolidũ, minimeq; intus cauernoſum, g præterquàm ubi cum uerticis oſſe inibi iungitur. Natura enim illic aliquo interuallo utrunque os uerſus interiora priuatim craſsius effecit, nè fortè nimia oſsium tenuitas caluariam ibidem plus æquo infirmam redderet. Cæterùm frontis os in fronte, paulo ſupra ſupercilia, & reliquam dein ipſius ſedem, quæ excarnis eſt, nullam inter ſuas ſquamas cauitatem oſtendit notabilem, & multo craſsius ſpiſsiuſque quàm uerticis oſſa ſentitur. Quà tamen illud his committitur, h & ſagittalis ſutura in coronalem incidit, frontis os tenuius infirmiuſque eſt, quàm in ipſa fronte. Hæc ſedes, qua dictæ iã ſuturæ inuicem committuntur, totius caluariæ pars molliſsima rariſsimaque occurrit: eſt enim illa, quæ in nuper natis infantibus adhuc membranea, ac recenti caſeo ſimilis tangentibus ſentitur, & quæ in puerulis manducantibus reſpirantibuſque mouetur. Quoniam uerò hæc ſedes Arabibus Zeudech nuncupata, inter excarnes capitis partes tenuiſsima eſt, & ſuturæ nuſquam laxius hærent, medici huic cauteria uulgò dicta, uel candeſcente auro, uel ferro, uel urente quopiam medicamine, pro affectus ratione (ſed parum tutò interim, exiguoque adeò commodo) adhibent. Locus autem iſte in nobis, apice medij digiti promptè conijcitur, ſi brachialis principium ſuperciliorum medio quis accommodauerit, ac medium digitum ad capitis uerticem rectà depreſſerit. i Occipitis os ſutura Λ ſimili, & eiuſdem ſuturæ additamentis, & linea hæc iũgente terminatur. Vnde etiam quinque quodammodo lateribus conſtat, duobus quidem à Λ imitantis ſuturæ cruribus efformatis: & alijs duobus, quæ ab eiuſdem ſuturæ additamentis ſepiuntur, ac demum quinto à linea quæ occipitis oſsi & cuneiformi cõmunis habetur, deſcripto. Hoc os in craſsitie admodum inæquale eſt, neque omni ex parte ſibi reſpondet. Quicquid enim ipſius in occipitio excarne, ac à muſculorum exortibus inſertionibuſque liberum eſt, inſigniter craſſum cernitur, tanto ſcilicet oſſe frontis craſsius, quãto illud uerticis oſsium craſsitiem uincit. Neq; etiam occipitis os tota excarni ſede parem adipiſcitur craſſitiem, uerùm ad eius ſedis radicem k in medio longè craſsiſsimum apparet, l illa nimirum regione, qua duos maximos duræ cerebri membranæ ſinus, ſanguinem & ſpiritum uitalem uenarum arteriarumque modo continentes, iungi, alioſque duos ſinus educere, in cerebri uaſorũ enarratione audies. Videtur enim Natura oſsis craſsitie huic ſinuum concurſui proſpexiſſe, tum quòd ex ipſius læſione extremum homini immineret periculum, tum quòd hanc occipitij ſedem oculis deſtitutam, ſubinde percutiendam, ac crebrò in terram uarijs caſibus illidendam, haud ignoraret. Craſsiſsima hæc occipitij oſsis ſedes, ſimiliter atque tota excarnis ipſius oſsis pars, intus cauernulis conſtant, utrinque ualida obductis ſquama: quemadmodum uerticis & frontis oſſa, ubi excarnia ſunt, m conſtare retulimus. Verùm reliqua occipitij oſsis ſedes, cui poſteriorem colli regionem ſibi uendicantes muſculi partim inſeruntur, & à quo partim principium ducunt, ſolida, admodumque denſa, ſed perquàm tenuis, neque cauernulis donata, cernitur. Eſt autem hæc ſedes, quam cerebellum implet. Ne uerò ob inſignem illam tenuitatem, oſsis robori malè conſuleretur, in huius ſedis, qua os tenue eſt, medio, a oblongum, & inſtar lineæ exporrectum eminet tuberculum, oſsis robur inibi plurimum adaugẽs. Porrò quia id in internam caluariæ amplitudinem uergit, duos quaſi ſinus, utrinq; uide licet unum efformat, quos cerebellum infarcit. Hoc tuberculum, quemadmodum & tenuis iſta occipi

tij

Verticis oſſium circumſcriptio.

Frontis oſſis circumſcriptio.

Molliſsima rariſsimaq; caluariæ pars.

Occipitis oſſis circumſcriptio.

Occipitis os ubi craſsiſsimum.

a 3 ſi. 1. ſi. 4 K. In utraque autem os circumſcribitur B. D. A. B. C. D. C. G. F. H. A.

b ſupra R. R 3. 4 ſig. Internã uerò ipſius ſubſtantiam a oſtendit figura [illegible]

c 3. 4 ſi. L. Circumſcribitur uerò B. A. A. ſig. g. In 6 ſi. ſecundum, & extra u. L. Y.

d Ad literas u. et l. ſi. 6.

e 6, 7 ſi. K.

f Tale quod oſtendit 12 & 13 figu. 7 lib.

g 6 ſig. ad literam 3.

h 3 ſig. R.

i 3, 4, 5 ſi. M. M. Circumſcribitur autẽ in 3 C. D. deinde in 5 m. m. m. m. & n. n.

k 6 ſi. k.

l 7 ſigu. 7 lib. R.

m quemadmodum uidere eſt in 2 figura.

a In 6 ſi. d

k ad foramen notatum. aut ex pſde hac in 9 ſi. Lib. 7.

tij oſsis pars, pertinet à radice excarnis partis occipitij oſsis, ad poſteriorem uſque regionem foraminis dorſali medullæ parati. b Ab anteriori enim parte foraminis dorſalem tranſmittentis, & quà occipitis os maximè in anguſtum cogitur, id ſenſim ita craſſeſcit, ut inſigniter etiam craſſum, ſed appendicis modo rarum uideatur, quà cuneiformi oſsi committitur. Hoc os in externa ſede ad latera foraminis medullæ dorſalis graria exculpti, c duo proponit capitula, quæ primæ ceruicis uertebræ articulantur, quorumque beneficio caput proprio motu flectitur & extenditur. Hæc capitula in puerulis, appendicibus conſtant: quarum coalitus in ſenioribus, uti & reliquarum appendicum, latet. Præterea puerulis id os tribus extruitur partibus, quæ lineis tribus cartilagine oppletis dirimuntur. Atque harum una à ſagittalis ſuturæ termino ad foraminis dorſali medullæ parati poſteriorem pertingit ſedem, aliæ duæ à foraminis lateribus tranſuerſim, in ſuturæ Λ referentis additamenta pertinent. Adeò, ut admodum pueris in occipite duo habeantur occipitis oſſa, & unum in baſi capitis, cuneiformi oſsi commiſſum. Occipitis os intus læue, minimeque aſperū eſt: perinde ac exterius tota ipſius ſede excarni, etiam læue cernitur. Sede autem huic ſubiecta, & ubi occipitis os non minimam capitis baſis portionem conſtituit, id egregiè aſperum inæqualeque ſe offert, ut commodius ab ipſo ligamenta & muſculi quidam pronaſcerentur, & rurſus quidam alij tutius firmiusque illi insererentur.

Occipitis oſsis capitula.

d Temporum oſſa circumſcribuntur ſquamoſis conglutinationibus, & ſuturæ quæ Λ refert additamentis, itemque ſuturæ cuneiforme os terminantis interuallo, quod utrinq; à tranſuerſa linea, quæ occipitis oſsi & cuneiformi communis eſt, ſurſum per caua temporum ad ſquamoſas conglutinationes obliquè contendit. Hæc oſſa non perperam dicerentur circularia, niſi extra circuli deſcriptionem ea oſsium pars promineret, quæ Λ referenti ſuturæ proxima eſt, capitisque e mammillarem educit proceſſum, qui in utroque temporis oſſe unus habetur, non ſolum ad opportunam caput mouentium muſculorum, qui a pectoris oſſe & clauiculis principium ducunt, inſertionem protuberans, uerùm ut auditus organo apta hic conſtitueretur ſedes, magna cauitate indigens. Ac proinde etiam temporis os, non hic modò mammillari proceſſu extuberat, f ſed etiam in capitis cauitatem, ut ampla uacuaque ſedes in ipſo conſtitueretur, qua auditus organum tum ſuo neruo dilatando, tum etiam ſinibus efficiendis, & peculiaribus oſsiculis reponendis, opportunum locum adipiſceretur. Cuiuſmodi uerò hæc ſint oſsicula, ſecundo ab hoc Capite exequar, nunc temporis oſsis hiſtoriam abſoluturus: cuius iam recenſui proceſſum, qui à uaccini uberis papillæ forma Græcis quidem μαστοειδὴς, nobis autem mammillaris nuncupatur. maior enim eſt, quàm ut aptè teneris muliercularum papillis uel maximæ etiam turgidulis aſsimilari poſsit. Deinde temporis os g alio donatur proceſſu, qui non longè à mammillaris proceſſus interno latere initium ducens, oblongus, tenuisque, & perquàm ſolidus eſt. unde etiam ab acus imagine illum Græci βελονοειδῆ uocāt, à ſtyli uerò ſcriptorij ſpeciæ γραφοειδῆ & στυλοειδῆ, ac dein à galli calcaris imagine πλῆκτρον. Hic etſi ſolidus uideatur, quū tamen tenuis exiſtat, & admodū promineat, leuiq; occaſione abrumpatur, in caluarijs è terra effoſsis rarò occurrit. Ex hoc proceſſu ad os υ referens, & ad linguam h muſculi porriguntur, quemadmodū & ad inferiorem maxillam, i illi nimirum, quorum beneficio ea deorſum trahitur. Deinde υ referens os, aut k oblongorum teretiumque oſsiculorum, aut ualidi teretisque ligamenti interuentu huic proceſſui committitur.

Temporum oſsium circumſcriptio.

Mammillaris proceſſus.

Temporis oſsis cauitas.

Proceſſus ſcriptorio ſtylo ſimilis.

His l alius adhuc in temporis oſſe accedit proceſſus neutiquam infimus, qui mediam oſsis iugalis partem efformat: quod proximo Capite nihil aliud eſſe audies, quàm duorum oſsium proceſſus, obliqua m ſutura inuicem nexos. Ad huius proceſſus radicem ante auditorium n meatum o ſinus oſsi inſculpitur, tranſuerſim oblongus, cui inferioris maxillæ p capitulum inarticulatur. & hic auditorij meatus initium, quod impenſe craſſum eſt, ueluti q ſutura quapiam exigua obſcuraque à reliquo temporis oſſe alicubi, & potiſsimum anteriori inferiorique ſede diſcernitur. Cætera oſsis amplitudo, uerticis ſpectans os, ampla & tenuis admodum, ſed ſolida & cauernulis deſtituta cernitur, exterius læuis, intus uerò inæqualiter extuberans, ſecundum cerebri r reuolutionum quæ inteſtinorum gyris comparantur effigiem. Ad baſim uerò capitis, hoc os aſperum & inſigniter inæquale eſt, & potiſsimum s ubi proceſſus ritu tranſuerſam reſpicit lineam, occipitis oſsi & cuneiformi communem. Hac enim parte inæqualiter extuberat, pumicisque modo aſperum occurrit, tranſuerſo foramine peruium, quo ſoporalis arteriæ t præcipuam ſobolem in caluariam ferri audies.

Temporis oſsis proceſſus, iugalis oſsis portionem conſtituens.

Cæterùm quibus ſuturis a cuneiforme os circumſcribatur, ſuperius abundè diximus. Hoc, ſi quod aliud, inſigniter uarium eſt: unde etiam non iniuria à multiplici forma Græci id quoque πολύμορφον, nuncupauere. Ad latera enim, & in temporum cauis, tenue & perquàm ſolidum eſt, & denſum. In ſui autem medio, capitisque adeò baſi, omnium totius capitis oſsium longè ſpectatur craſsiſsimum, quamuis ſanè non ſimul denſiſsimum & duriſsimum. In ſuæ enim craſsitiei medio, inter ipſius nimirum ſuperficiem cerebro, ſeu duræ cerebri membranæ conterminam, & eam quæ oris cauitatem reſpicit, quodammodo inſtar cauarum imaginum, quas è cera fundi cernimus, b uacuum cauumve exiſtit, ad eam ferè rationem, qua frontis os c ad ſuperciliorum ſedem, & quarta maxillæ ſuperioris d oſſa, ubi narium latera conſtituunt, inania creantur: idque tum uocis gratia, tum, ne ſi tota ſua craſsitie, quam neceſſariò, uel communis oſsium uſus occaſione nanciſcuntur, eſſent ſolida, nimio pondere hominem grauarent. Caua itaque hunc in modum oſsis cuneiformis ſedes, duo inſignia oſtendit e antra, tenui quodam oſſeo f ſepto interſtincta: in cuius inferiori etiam ſede, qua ueluti bipartitur, exiguum conſiſtit g antrum, non ſecus quàm ſi ſeptum illud in hac caua ſede ad totius oſsis robur, inſtar mediæ alicuius in domo parietis conduceret. Cauitas hæc undique continua obducitur ſquamma, neque uſquam eſt peruia, quàm in narium amplitudinem, ad quam duobus pertinet h foraminibus aerem admittentibus. Nihil enim præter aerem in hac cauitate continetur, cum molli quadam medulla, magnitudine ſuis quibus amplectitur ſedibus non reſpondente. Si quando uerò in quibuſdam caluarijs antra hæc non occurrunt, Natura huius oſsis

Cuneiforme os.

Media oſsis cuneiformis ſedes qualis.

craſsi-

b In 6 fi. ab c ad l. c 4.5 fig. L, L. d 3.4.5 fi. alterū os N notatur, & uel 3.4 circumſcribitur à C per G, F ad H. demum in 5 à C per m, m ad n & illinc per a, a ad H, figura 4 3. e 3.4.5 fi. k cui inſeritur Θ 4 muſc. tabul. f Inter T & i 6 figu. aut 8 fi. li. 7 a. g 3.4.5 fi. ∂. h 1, 2 fi ca. 19 F. & 4 muſ. ta. Q. i 5 muſ. ta. H, I. k 1 fi. cap. 13 L, M, N. l 3.4.5 fi. x. m 3 fi. Z. & 5 fig. Y. n 2 fig. 12 cap. a. o 4.5 fi. b. p 1, 2 fig. cap. 10. A. q 4.5 fi. r. r 3 fig lib. [illegible] C, C. s 5 fig. f. t fig. cap. 14 lib. 3 L. a 3.4.5 fi. O, P. et primum 8 fi. b Sedes hæc occurrit in 8 figura ad C, D, E, F, G. c 3.4 fig. cap. 12. K. oſtendit cauitatē frontis oſsis. d 1, 2 fig. ca. 9. A. A. e 8 fi. C, D. f 8 fig. E. g 8 fig. G. h 8 fi. alterum foramen F inſignitur.

craſsitiei ea [i] ratione proſpexit, qua talus, & calx, aut appendices ipſæ oſsium formantur. Ipſum namque tum intus cauernoſum ad ſolidioris compactiorisque pumicis ac ſpongiæ formam effingitur, & eius compoſitionis ſuperficiebus continuæ, quamuis non craſſæ, obducuntur ſquammæ. Siue enim hoc pacto, ſiue apertis illis, craſsities cuneiformis oſsis conſtet, interna ipſius [k] ſuperficies, quæ cerebrum ſpectat, nunquam in integris, & carie non uitiatis oſsibus mihi aſpera & cauernoſa, foraminulisve plena occurrit, at læuis, perinde ac reliqua ipſi contermina capitis ſuperficies. Interior hæc cuneiformis oſsis ſedes, [l] ſinu quodam donatur amplo, & [m] glandem continente, cui cerebri pituita inſtillatur. Sinus huius eminentiſsimæ [n] partes, ueluti quatuor conſtant proceſsibus, quibus dura cerebri membrana ualidè committitur, quique inferiorem lecticæ menſæ ve partem utcunque exprimunt, & κλινοειδεῖς inde uocantur. Ab ipſo dein ſinu, utrinque duo diducũtur oblongi [o] ſinus, quibus ſoporales incumbunt [p] arteriæ, & per quos pituita uidetur ad [q] foramina defluere quæ priuatis uenis, ſeu arterijs, ſeu neruis tranſmittendis primariò exculpuntur, & ad [r] rimas quaſdam cuneiformi oſsi & temporalibus oſsibus communes. Verùm de totius caluariæ foraminibus ſinibusque duodecimo agam Capite: hic autem oſsis cuneiformis hiſtoriæ gratia, leuis hæc quorundam neceſſariò incidit mentio, ut conſtaret, id os mihi in ſua ad cerebrum ſuperficie non uideri cauernulis obſitum, aut citra ſquamæ leuisve oſsis obductionem, pumicis aut ſpongiæ talem referre ſpeciem, qualem proponit [s] effracta appendix, aut uerticis os [t] inter ſuas ſquamas. quum interim nonnulli autorum potius placitis, quam ueritati addicti, me eiuſmodi foraminula non uelle conſpicere mugennt, exiſtimantes pituitam debere per cauernulas & foraminula ſpongiæ fabricæ reſpondentia (uti Galenus docuit) tranſcolari. quumque inſuper aliqui, dum meam de repurganda pituita ſententiam expendunt, Galenum ita non ſenſiſſe arbitrantur, quòd libro de Partium uſu nono uocem ἠθμῷ quod eſt cribro aut colo, pro σφηνὶ quod eſt cuneo, à librarijs aut ſcriptoribus illic poſitam ſibi perſuadeant: ubi Galenus pituitæ ad palatum egreſſum docens, inquit, glandem cui cerebri pituita inſtillatur, ab oſſe cribrum referente excipi. perinde ac ſi Galenus per tortuoſa, & non recto ductu peruia foraminula cauernulasque pituitam in cuneiformi oſſe tranſcolari, ne per ſomnium quidem (ut ipſi aiunt) cogitaſſet, ſi ſcilicet legeretur, ab oſſe cuneum referente glandem eam excipi. Verùm hic in cuneiformis oſsis deſcriptione, uti neque unquam aliàs, unius aut alterius dictionis, quæ fortè deprauata eſſet, occaſione, à Galeno non diſſentio. Vtcunque enim dicta nuper uox immutetur, non tamen totius libri ſeries, ita ut Galeni ſententiam non aliquo adhuc modo aſſequamur, poterit uitiari. Galenus namque quum in octauo de Vſu partium, olfactus [u] organa proceſſus neruis ſimiles, ab anterioribus ſedibus priorum cerebri [x] uentriculorum enaſci, & meatuum duorum inſtar pituitam, quum paulo amplius iuſto excedit, ad [y] foraminula odoribus tranſmittendis exculpta diffundere (at non uerè interim) docuiſſet, ac illam per ea tranſcolari dicens, ſedulò tranſcolandi moram, à tranſitus tempore diſtinxiſſet, quo per cribrum rectà pertuſum aliquid transfunditur: in nono inquam de Partium uſu libro ſermonem uniuerſum de excrementorum cerebri purgatione abſoluturus, primùm cauſam perquirit, cur uerticis, frontis, occipitij, & temporum oſſa ad fuliginoſorum adeoque tenuium excrementorum purgationem debuiſſent eſſe cauernoſa & foraminulenta. dein quum eiuſmodi, ut pote aſperam, conſtructionem inibi fieri non potuiſſe deducit, futuras ad eam expurgationem auxiliari reperit: & ſenſim rationes texuit, quamobrem in capitis baſi ad pituitæ expurgationem oſſa oportuerit eſſe cauernoſa & foraminulis plena, non uerò continua ſquama interius & exterius incruſtata. Atque ita quum eius compoſitionis neceſsitatem, ut ipſe quidem exiſtimat, admodum callidè inuenit: mox, ut pituitam ad illam uſque compoſitionem deducat, ſubiungit, ſe in octauo libro meatus duos (ipſa nimirum olfactus organa) quibus ad nares pituita educitur, tractaſſe, hicque [z] alios duos inſuper enarrandos, qui in cerebri ſubſtantia exculpti, & ſuis finibus mutuò [a] coeuntes, pituitam in [b] cyathum & infundibulum à tenui cerebri membrana pronatum deferunt, per quod illa deinceps in [c] glandem quandam defluit. Galenus itaque hæc commemorans, pituitam uſque ad oſſeam illam deducit fabricam, quam pituitæ occaſione cauernoſam & foraminulentam debere eſſe, ſuis argumentis collegit. Dein rurſus de tranſcolandi modo ita agit, ut ſermonem octaui libri cum nono communem reddat, neque aliam deſcenſus pituitæ ad palatum, quàm per foraminula odorum nomine cælata, rationem deſcribat. Quum igitur cauernularum, quam toto hoc contextu Galenus proponit, ſubſtantia, pumicis & ſpongiæ imagini reſpondeat, quumque tam ſtudioſe colandi per ſpongioſum corpus modum (quem in Venetorum uocatis ciſternis fieri uidemus) ab eo qui per cribrum fit, diſcernit, ueteresque, quaſi illius uſum ignoraſſent, arguit: cuique conſtare debebat, quæ Galeni ſit ſententia, & qui per magna & recta, ſeu utrinque peruia foramina, quæ nobis in cuneiformi oſſe occurrunt, pituitam citra ridiculam & prorſus inartificioſam moram deduci non exiſtimauerit; quouis tandem pacto illa dictio, cuius prius memini, legeretur. Quòd autem Galenus in libro de Partium uſu undecimo, ubi os cuneiforme, quod aliàs in illis libris palati os (etſi palatum uix contingat) undique uocauit, quodque ex ipſius ſententia uulgus medicorum os colatorij nuncupat, cuneo aſsimilans, denſum ac durum eſſe tradidit, & nihilominus foraminulorum ſuorum pituitam expurgantium inibi non eſt oblitus, eiuſmodi cenſetur, ac permulta in Galeno occurrunt. Vt enim taceam, quàm pulchrè ſibi conſentiat, oſsis cuneiformis uacua inanisve [d] ſedes, & antra, totiusque adeò oſsis hic fabrica atteſtantur, quàm ſua ueritati ſint conſona, qui propter robur ſibi confictum, & in cerebri ſubſtantia, & infundibulo, tenuique membrana, & glande pituitam excipiente, & alijs partibus innumeris potius quàm in oſſe ſtatuendum, hic quædam rara & peculiaria imaginatur, non expendens occipitis os, [e] quà cuneiformi coaleſcit, nullibi quàm illic rarius & minus denſum & durum euaſiſſe, & appendicum quodammodo ſubſtantia idcirco extrui, quòd inibi craſſum, non tamen ideo quoque durum & denſum eſſe debuerit. Verùm quum hic ſermo ijs quæ mihi

à quibuſ-

i *Occurrit hæc in figura capitis 1 inſerta, ad A, B & dein L, L, M.*
k *Vbi M conſiſtit, 3 fig. cap. 12.*
l *3 fig. cap. 12 M.*
m *16, 18 fi. lib. 7 A.*
n *quatuor anguli circa M fig. 3 cap. 12.*
o *3 fig. cap. 12 O, P.*
p *16 fi. lib. 7. E, F.*
q *3 fi. cap. 12 G, H, Q, R, S, Y.*
r *2, 3 fi. cap. 12 N.*
s *figuræ 1 capiti inſerta A.*
t *ut et inter et et.*
u *12 fi. lib. 7 C, D, 13. fi. L, L, nerorum uo dicuntur meatuum modo*
x *4 fi. lib. 7 L, M, L, M*
y *3 fi. cap. 12 I ſupra L, & 13 fi. lib. 7 D, D, G, G*
z *6 fi. lib. 7 Q, & 7. fi. I nunc ad ter uero 7. fig. K.*
a *14 fi. li. 7 D.*
b *einſdē fi. C, C. et 15 fig. E ad F.*
c *16, 18 fi. lib. 7 A.*
d *8 fi. C, D, G.*
e *5 fig. M. 6 fig. I.*

f 5 ſi. Σ. g 4.5 ſi. P, P. & dein charact. 1, 2, 3, 4. h 6 muſc. tab D. • 8 fig. A, B. A. in 6 fig. ſecundũ a. A. Ψ. i 1 fig. ca. 9 g. k 12 ſi. li. 7 C.D.E.

à quibuſuis tandem obijciuntur diluendis, non ſit dedicatus, neque hic de pituitæ expurgatione ſeriò ueniat pertractandum, reliquam adhuc cuneiformis oſsis hiſtoriam modò abſoluemus. In humiliori itaque ipſius ſuperficie, ubi tunicæ narium cauitatem ſuccingentis potiſsimum nomine aſperum eſt, & oſſeo narium f ſepto committitur, quatuor inſignes educit g proceſſus, utrinque binos, & ueſpertilionum alarum modo tenues & prominentes: unde etiam ab illarum imagine, πτερυγοειδεῖς nuncupantur. In duarum alarum medio ſinus cauitaſque occurrit, à qua ualidus enaſcitur h muſculus, qui ſui lateris maxillam inferiorem mouentium tertius numerabitur. Adeò ut huius præcipuè muſculi exortus cauſa, proceſſus iſti extuberent, cùm ut is aptum ex illis duceret principium, tum etiam ut principium ab ipſis tutò muniretur. ☙

Cuneiformis oſsis proceſſus alis ſimiles.

l figura ca. 1 impoſita L. m 6 fig. n. n 3 ſi. lib. 7 D, D & N. dein 12 ſi. lib. 7 H. o 7 ſi. lib. 7 M. p 8 ſi. lib. 7 R.R.R. q 7 ſi. li. 7 O.O. O. & 8 fig. lib. 7 V.V. r iuxta V fig. 7 lib. 7. ſ 7 fig. lib. 7 T. t 6 fig. lib. 7 H.

Octauum capitis os in frontis oſsis baſi comprehenſum, ſutura illa circumſcribitur, quæ id à frontis oſſe & cuneiformi terminat, & i illa inſuper, quam in humiliori narium ſepti regione incedentem, hoc os à maxillæ ſuperioris oſsibus dirimere, antea diximus. Præſens os, pręter narium ſeptum ab ipſo eductum, & in mediam naſi cartilaginem anteriori in ſede terminatum, k olfactus etiam organorum ſedes in caluariæ cauitate conſtituit, & multis inibi foraminulis odorum & aeris ad cerebrum ingreſſus cauſa, peruium eſt. quæ quum pueros Anatomen docentium quidam cribri aut coli foraminulis contulerunt, id os à cribri uel coli imagine, ἠθμοειδὴς appellarunt. Alij autem hęc foraminula ſpongiæ potius, quàm cribri foraminibus aſſimilantes, ipſum σπογγοειδὴς uocandum putarunt. quamuis interim tenue, ſubſtantiaque denſum, ac ueluti ſolidum ſeſe offerat, non uerò, ut l interna craſſorum oſsium ſedes, fungoſum & laxum. Dein in caluariæ cauitatem oblongum exerit m proceſſum, ſepti cuiuſdam modo ſedes interdiuidentem, quibus olfactus organa reponuntur. Quinetiam proceſſui illi, quem gallorum criſtæ nonnulli contulerunt, duræ cerebri n membranæ proceſſus ualidè connaſcitur, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimit. Quandoquidem uerò Galenus alicubi cartilagineæ ac oſſeæ cuiuſdam ſubſtantiæ meminit, quæ iuxta cerebri o glandem nucis pineæ imagini à diſſectionum peritis aſsimilatam conſiſteret, hincque forſitan aliquis in mea capitis oſsium hiſtoria quidpiam ueluti à me prætermiſſum deſideraret, ſtudioſos admonitos uelim, in canis caluaria, ſecus quàm in hominis, latum tenueque admodum os ſpectari, ab occipitis oſſe pronatum, ac toti ſuperiori cerebelli p ſedi non ſecus inſtratum, quàm duræ cerebri membranæ q proceſſum in hominibus cerebello obductum cernimus, qui id a cerebro, quà cerebello innititur, diſiungit ac ſeparat, quique ea r parte eſt duriſsimus ac craſsiſsimus, qua in anteriores cerebri uentriculos ſ iuxta dictam nuper glandem, ex proprio ipſi ſinu uaſa t educit. Cuius partis ſedisue durities quibuſdam tanta in nonnullis animalibus uiſa eſt, ut cartilagineam, aut etiam oſſeam, illam appellauerint. niſi fortaſsis tenue illud latumque canis os, de cerebri cartilagine aut oſſe diſputantes ſubaudiuerint, etiamſi in homine neutiquam occurrat: quum ſcilicet adeò confuſam multorum animalium anatomen pleroſque ueteres, perinde ac Galenum, propoſuiſſe, neminem latere debeat.

Octauum capitis os.

Cartilago aut os in cerebro.

Li. 4 de Administrandis diſſectionibus.

DE OSSE IVGALI, ET OSSIBVS PRAE-ruptæ rupi aſsimilatis. Caput. VII.

HVIC Capiti nulla præfigitur figura, quòd iugale os in præcedentis Capitis tertia & quinta figuris V & X notatum fuerit: quemadmodum & ipſius ſutura in tertia quidem Z, in quinta autem Y indicabatur. Oſſa uerò quæ rupi prærupta aſſimilantur, ſeu quæ lapidea uocamus, etiam quinta præcedentis Capitis figura oſtenduntur, tota ſede, qua C, C, M, M, M, m, m, m, m, k, & huiuſmodi in caluariæ baſi characteres occurrunt.

a 3 fig. ca. 6 Z. b 3.5 ſi. 6 cap. X. c 3. 5 fig. 6 cap. V. d 4 muſculorum tabula primum D. dein Γ, poſt Δ.

INTER corporis oſſa, quædam proprijs circumſcriptionibus terminiſque deſtituta, non ſecus quàm ſi peculiaria eſſent oſſa, diſſectionum profeſſoribus deſcribuntur, inque oſſium numerum cum cæteris referuntur. Huius generis eſt os iugale Latinis, Græcis uerò ζύγωμα ob hoc nuncupatum, quod utraque oſſa (ſunt enim utrinque ſingula) boum equorumve iugis comparentur. Conſtat autem os iugale, aut potius caluariæ ſedes hoc nomine dicta, ex duorum oſsium proceſsibus inuicem a obliqua ſutura coeuntibus. b ac posterior quidem eius pars, temporis oſsis proceſſus eſt: c anterior autem pars, illius oſsis proceſſus exiſtit, quod uniuerſum oculi ſedis externum angulum efformans, maxillæ ſuperioris oſsium primum numerabitur. Vterque proceſſus, ſeu ſedes, quam iugale os dicimus, medullæ eſt expers, & ſolida, ſuaque duritie pellendis iniurijs apta, quo d idoneum temporali muſculo efficeretur propugnaculum, foris quidem gibbum, intus autem cauum. Quamuis interim Natura non ſic ſolum temporalem muniuerit, uerùm inſuper ipſum in capitis oſsibus magna ex parte occultauit, ſinum oſsibus inſculpens, illo recipiendo apprimè idoneum, & eum undique uicinarum partium tuberibus promontorijſque circumſepientem. Atque id meritiſsimò Natura molitur, quandoquidem temporum muſculi malè affecti, cõuulſiones, febres, ſopores, amẽtias inferant, quòd neruorum principio proximè accedunt, & tantum os eos à cerebro ipſiuſque membranis dirimit. Adde e quinos neruorũ cerebri ſurculos (præter tres enim alijs notos Anatomicis, duos adinueni) ſingulis muſculis exporrigi: ob idque non iniuria diuum Hippocratem pronunciauiſſe, plagas præcipuas, ac ſtuporem inducentes, eſſe temporales. Sed horum muſculorum præſtantiam in ſecundo libro cũ reliquis ad unum omnibus abundè proſequemur. ubi etiam docebitur, iugale os in hoc præcipuè formatum, ut ab ipſo maſſeter, ſiue manſorius muſculus (quem inferiorem maxillam mouentium ſecundum deſcribemus) opportunè principium ducat. Veteribus f λιθοειδῆ oſſa uocabantur, quæ petram & effractam rupem non duritia modò, uerùm etiam imagine referunt. Huiuſmodi autem eſt inferior capitis pars, qua

Quibuſdã oſsium ſedibus perinde ac ſi undiq; circumſcriberetur nomina impoſita.

Os iugale.

Iugalis oſsis uſus.

Quo nat. ra temporalibus muſculis proſpexerit.

e ſi. ante 2 ca. lib. 4 poſita Q, R, b, c, d.

f Hæc in 5 ſi. 6 ca. baſi ſunt obuia.

Oſſa præruptæ rupi ſimilia.

C dorſalis

dorſalis medulla è caluaria delabitur, ac ubi [g] mammillares & [h] ſtylum referentes temporum oſsium proceſſus exoriuntur. Eius enim regionis, oſſa omnium uniuerſi corporis duriſsima & ſolidiſsima (auditus organi, uti arbitror, occaſione) exiſtunt, commodi muſculorum exortus ac inſertionis gratia, præruptæ aſperæque rupi quàm ſimillima. Vnde etiam hanc partem meritò ita nominandam arbitror, nullumque in corpore os propria finitum circumſcriptione petroſum lapideumue à ueteribus fuiſſe appellatum reor. Quanquam rurſus non ignorem, plurimos temporum oſſa hoc nomine priuatim tantumque indicauiſſe, non quidem adhuc uniuerſa, uerùm illam ipſorum portionem, quæ dictos antè proceſſus educit. Per me igitur ita temporum oſſa nominare licebit: modò neminem lateat, dictam nobis caluariæ baſis regionem, creberrimè petroſum os nuncupari: & dein interdum oſſa quædam commemorari, ac ſi propria donarentur circumſcriptione: quum tamen nihil aliud uerè cenſenda ueniant, quàm duorum oſsium mutuò coeuntium (ut iam diximus) fines, & aliquando unius alicuius oſsis una ſedes: quemadmodum eueniſſe audies in [i] oſsibus, quæ ſacri oſsis lateribus coarctata, triplex nomen pro ſedium ratione aſſumunt.

g 3.4.5 fi. cap. 6 k. h eiuſdem fig. 1.

i Tres figuræ cap. 29.

DE OSSICVLIS, AVDITVS ORGANI constructionem ingredientibus, Caput, VIII.

OCTAVI CAPITIS FIGVRAE AC eiuſdem characterum Index.

OCTAVI CAPITIS FIGVRA, uarijs efformata partibus.

HAEC figura, auditus organi oſsicula exprimit. Præcipua enim illius figuræ effigies, portionem ex dextri temporis oſſe exectam commonſtrat: quæ dein per medium diuiſa, duas quæ in illis oſſis cauitate reponūtur, membranas unà cum oſsiculis ob oculos ponit: uti characterum index hunc in modum explicabit.

A, A *Foraminis portio, quod ab aure introrſum ad membranam B notandam pertinet.*

B *Membrana tranſuerſim foramini obducta, quod ab aure in cauitatem fertur, in temporis oſſe auditus organi nomine exculptam.*

C *Vnum auditus organi oſsiculum, malleolo aſsimilatum.*

D *Quinti neruorum cerebri paris neruus.*

E *Quinti paris ramus, per cæcum foramen ad muſculum temporalem potiſsimùm digeſtus.*

F *Quinti paris ramus, per foramen procedens, quo uena auditus organum petens excipitur.*

G *Series nerui quinti paris ad planam cauitatis ſedem hic auditus organi occaſione cælata.*

H *Sedes orbicularem circulum referens, cuius anteriori ſedi auditus organi oſsiculum iam I notandum committitur.*

I *Alterum auditus organi oſsiculum, quod incudi & molari denti comparatur.*

K, K *Cauernulæ indicantur, quibus cauitas auditus organo parata, intus ſcatet.*

L *Mallei ab omnibus conterminis partibus liberi anterior facies.*

M *Mallei ab omnibus partibus liberi poſterior facies.*

N *Incudis, ſeu molaris dentis ab omnibus partibus liberi anterior facies.*

O *Incudis ſeu molaris dentis ab omnibus partibus liberi poſterior facies.*

P *Incudis ac mallei, ita ut in aure committuntur, ſimul nexorum anterior facies.*

Q *Incudis ac mallei unà iunctorum poſterior facies.*

ETIAMSI in ſeptimo libro cum reliquorum ſenſuum organis, auditus inſtrumenti fabricam ſimus pertractaturi, nihilominus tamen ipſa oſsiculorum quorundam illam ſubeuntium occaſione, nunc obiter uenit deſcribenda, ne fortè in ſeptimum uſq; librum ea oſsicula prorſus aſſeruantes, in uniuerſa alioquin oſsium hiſtoria, illa præterijſſe uideamur. Quanquam neque Galenum, neque ante illum quemuis alium hæc, uti & alia ſanè non pauca, obſeruaſſe, hinc conijcitur, quòd iſtorum nuſquam inciderit mentio. Temporis itaque oſsi magna admodumque uaria inſculpitur [a] cauitas, quatuor à ſe producens foramina, quorum [b] primum utcunque amplum, ſed anfractuoſum, in capitis ſedem, qua cerebrum continetur, ſpectat, alterius lateris quinti paris neruorum cerebri [c] neruum admittens. [d] Secundum foramen iam dicto breuius, ſed multo amplius, ad aurem pertinet. [e] Tertium foramen anguſtum eſt, uarieque implexum: & cæcum, uti ſuo dicemus loco, appellatum, nerui quinti paris [f] ramum tranſmittit. [g] Quartum nunc dicto nonnihil amplius occurrit, & neutiquam perinde tortuoſum. dein antrorſum, uti illud retrorſum, procedens, præter alium nerui quinti paris [h] ramum, cui iter præbet; [i] uenam tranſmittit, auditus organū petentem. Verùm quinti paris neruus haudquaquam totus in binos illos ramos abſorbetur, ſed inſigniori ſua [k] portione, cauitatem temporis oſsi inciſam, membranæ quodammodo ritu ſuccingit & oblinit: non quidem uniuerſam, ſed nonnullas tantum ipſius ſedes, haud ſecus quàm ſi inſignior nerui portio in plures diduceretur membranas, aliquot eius cauitatis regionibus obductas. Inter cæteras autem cauitatis ſedes, quarum quædam planæ ſunt & læues, quædam uerò laxioris pumicis & ſpongiæ modo cauernoſæ, admodū que profectò uariæ, ſibique diſsimiles, [l] una eſt orbicularis & plana, oſſeoque circulo lineæ in modum extuberante,

Cauitas auditus organo parata, & foramina ab ipſa educta: ac demū quinti paris neruorum cerebri in illam ſeries.

a In præcipua effigie et in penultima fi. cum sexti cap. 12 inſerta.
b 3 fi. cap. 12 a.
c 1, 2 fi. ca. 2 lib. 4 a.
d 2 fi. cap. 12 a.
e 2 fig. ca. 12 h.
f 1, 2 fi. ca. 2 lib. 4 c.
g 2 fig. ca. 12 V.
h 1, 2 fi. ca. 2 lib. 4 h.
i fi. ca. 3 4. lib. 3 u.
k 1, 2 fi. ca. 2 lib. 4 e.
l H.

m G. n L,N,O. o ſi.ca.11. K tali pro ponit dentē. p C.L,M. q B. r figura ca. 30. s P,Q.

tuberante,ſepta,ac demum præcipua quinti nerui m portione tanquam membranula quapiam obducta. Ad circuli huius exteriorem,aurique proximam ſedem, n oſsiculum reponitur, duobus tenuibus & acutis proceſsibus,ſeu cruribus firmatum,aſtabilitumque.horum exterius,ac auri uicinius,eſt breuius & craſſius,latiusque,ac in acutum deſinit apicem. Alterum crus,quod interius conſiſtit, & membranæ orbicularem illam cauitatis ſedem ſuccingenti magis, quàm exterius crus, innaſcitur, longius nonnibil & tenuius eſt,ipſiusque extremum quaſi in unculum ceſſat,quo membranæ illi implicatur,firmiusque innectitur. Oſſiculi huius pars extra membranam prominens,ſuperius partim plana,partim rotunda cernitur:quemadmodum minores nonnulli incudes effingi ſolent,quorum amplior pars plana eſt: altera,quæ ueluti in mucronem deſinit inſtar coni rotunda. Grandiores enim incudes penitus plani depreſsive & quadranguli fiunt. Cæterùm ſi hoc oſsiculum, quia tantum binis donatur cruribus, incudi aſsimilare minus placuerit, nihil profectò obſtiterit, o molari denti duabus tantum radicibus prædito id conferre. p Alterum oſsiculū à iam commemorato plurimùm uariat,alterique innaſcitur membranæ. Foramen enim cauitatis,ſeu antri in temporis oſſe inciſi,quod aurem ſpectat,ea parte qua cauitatis amplitudini uicinum eſt, q membranula tenuiſsima & prorſus pellucida in eum modū obtegitur, quo uas ſuo fundo obturari dicimus. Huic itaque membranulæ tranſuerſim id oſsiculum innaſcitur,itaque ipſi intus tranſuerſim iuſternitur,ac in tympanis ſidem unam atque alteram craſsiorem membranæ,ſeu aſinorum pelli,obtendi conſpicimus. Vt uerò oſſiculum ualidius firmaretur,longum tenuemq; habet proceſſum, quo membranæ ſecundum illius latitudinem innaſcitur. Hunc proceſſum liceret r femoris oſsis parti comparare,quæ ab ipſius proceſsibus, quos rotatores uocamus,ad inferiora uſque femoris capita pertinet. imò ſi hæc interiora capita à reliquo femore reſecta finxeris,uniuerſum oſsiculum femori opportunè aſsimilabitur. Quemadmodum enim femur iuxta ipſius ceruicem duos aſciſcit proceſſus,ſic etiam oſsiculum hoc eadem ſede proceſſulos aliquot ſibi uendicat,quorum beneficio membranæ ſuæ firmius innaſcitur. Dein,ut femoris oſsis ceruix obliquè uerſus corporis interiora, ad coxendicis oſsis ſinum uergens, in caput ad amuſsim rotundum ceſſat: ita etiam oſsiculum à membrana introrſum abſcedit, in rotundum caput deſinens, quod læue minimeque aſperū eſt, & ſuperiori parti alterius oſsiculi,quod molari denti,aut incudi aſsimilauimus, ita tenuiſsimarū membranarum interuentu s committitur,ac ſi malleus incudi laxè alligaretur:non ſecus, quàm ſi oſsiculum poſtremò enarratum,malleoli præſtaret munus,alterum uerò incudis uicem gereret, ſed pro mallei mole nimis quàm parui. Num autem oſsicula incudis & malleoli officio ita fungantur,atque formam referunt, & leuiſſimo afflatu ſecundum oſsiculum cum membrana cui innaſcitur,inter diſſecandum mouetur,primo oſsiculo interim quodammodo quieſcente,à me haudquaquam aſſertum uelim, quandoquidem auditus rationē non ſatis ex ſententia percipiam. Non quòd mihi animo exciderit,commune illud medicorum ad partium temperiem,ac formam demum eſſentialem,aſylum, & aeris gyri, quos ex huius percuſſu in aurem ferri, & quandam membranam ferire, uulgò nobis è lapillorum in aquam iactu perſuademus, interim organi huius conſtructionis prorſus ignari. Longè enim diuiniora rerum Opifex callidiſsimo artificio hic machinatur,quorum fabricam ſatis dilucidè in ſcholis quidem commonſtro, uſum autem & operandi modum non magis quàm oculi ipſius aſſequor. Verùm quia de auditus organo poſtea pertractabitur, hic ſat ſit oſſicula recenſuiſſe: quæ ſi hoc ſermone non fueris aſſecutus, uituli, aut agni, aut alterius animalis capite in menſam poſito,temporum os nunc hoc,nunc illo modo diuides. Quanquam multo ſatius ſit, hæc in crudo capite,quàm in cocto aggredi: idque in homine potius,quàm alio quouis animali. Neque ſolum hac adminiſtratione,ſpectatu iucundiſsimam oſsiculorum conſtructionem adinuenies,uerùm inſuper omnium penè muſicorum inſtrumentorum fabricæ rationem ex auditus organi compage deſumptam perinde admiraberis,ac uel hoc in primis nomine, auditus organi harmoniam ſumma uoluptate intueri ſolitus eſt, non modò muſicorum abſolutiſsimus,uerùm & noſtræ ætatis philoſopborum eximium decus, Marcus Antonius Genua,cui rerum naturalium ſtudioſi tantum debebunt, quantum frugis ex hoc meo conatu ipſis accedet: quippe qui ad hunc inchoandum primus autor, ac ſedulus monitor haud minus extitit, quàm rarū uirtutis exemplar Vuolphangus Heruuort, patritius Auguſtanus, ob incredibilem erga literas earumque cultores amorem, immortalitate digniſsimus, ac mihi dum uiuam unicè colendus, quòd ad huius operis abſolutionem,quantum in ipſo fuit,nihil fecerit reliqui.

Oſsiculum incudi aut molari denti comparatum.

Oſsiculum malleolo non admodum diſsimile.

Secundi oſsiculi ad femoris ſiccō-paratio.

Auditus organi oſsiculorum uſus.

Marcus Antonius Genua,et Vuolphāgus Heruuort,huius operis et inchoandi & abſoluendi autores præcipui.

DE DVODECIM SVPERIORIS MAXILLAE OSSIBVS,
in quorum claſſem naſi oſſa etiam referuntur. Cap. IX.

PRIMAE NONI CAPITIS FIGVRAE,
eiuſdemque characterum Index.

HAEC figura anteriorem caluariæ ſedem exprimit,maxillæ ſuperioris oſſa, quàm datum eſt accuratiſsimè,oſtēſura. Humanæ autem caluariæ caninam ſubiecimus,ut Galeni ſuperioris maxillæ oſsium deſcriptio, leuiori negotio à quouis intelligatur. Præterea ut oculorum ſedes,ac in ijs apparentes ſuturæ oſſaque apertius ſpectarentur, hominis caluariam occipitio inniti,& anteriori ſede ſuper caninam erigi oportuit. Præſentis autem figuræ characterum indicem ita digeram,ut maiuſculi Græcorum,maxillæ ſuperioris oſsibus (quæ ſex utrinque erunt) primùm adhibeantur: reliquis autem oſſibus & ſuturis,ut ſors fert,omnes accommodentur. Cæterùm priores aliquot characteres oſtendendis foraminibus capitis iuuabunt,quare etiam illi ad Caput bis dicandum opportunè reſeruabuntur. Sunt autem illi A,B,uſque ad I.

PRIMA NONI CAPITIS FIGVRA.

I,I Frontis os. I etiam ponitur in oculorum ſedibus, eam frontis oſsis partem notans, quæ ſuperiorem oculorum ſedium regionem conſtituit.

K Verticis os ſiniſtrum.

L Siniſtri temporis os.

M Mammillaris proceſſus ſiniſter, iuxta quem proceſſus ſtylum referens etiam occurrit.

N Cuneiforme os, in ſiniſtri temporis cauo & in dextri oculi ſede N inſignitur. In ſiniſtri autem oculi ſede G & H reponuntur, idem os indicantia: quanquam illi characteres huius ſedis foraminibus oſtēdēdis peculiariter ſubſeruiāt. Ad hac, N quoque reponitur ad intimum ſiniſtri lateris dentem, notās cuneiformis oſſis particulam, & dein ſuturam, id os à ſuperiori maxilla hac in ſede diuidentem.

Γ,Γ Hoc os nobis primum maxillæ ſuperioris numerabitur. ac Γ in oculi ſede poſitum, huius oſſis partē notat, in oculi ſede conſpicuam.

Δ In ſiniſtri oculi ſede Δ tantum apparet, ſuperioris maxillæ ſecundum os indicans.

Θ In ſiniſtri quoque oculi ſede Θ tantum occurrit, tertium maxillæ ſuperioris os indicans.

Λ,Λ Quartum maxillæ ſuperioris os. Λ in oculi ſede poſitum, huius oſsis partem notat, quæ inferiorem oculi ſedis regionem magna ex parte conſtituit.

Ξ Quintum maxillæ ſuperioris os. Sextum uerò in ſecunda figura Π notandum, hic nullibi ſeſe offert.

O Narium ſeptum, quod octaui capitis oſſis cribri modo perforati proceſſus habetur.

P Sutura duos oſſium proceſſus committens, quibus iugale os efformatur.

Q A Q ad S ſutura notatur, cuneiforme os à primo maxillæ ſuperioris oſſe dirimens, ac hic in oculi ſede conſpicua, in dextrique oculi ſede ad characterem Q clarius ferè, quàm in ſiniſtri, apparens.

R,S T,V,X,Y,Z, Sutura frontis os à maxilla ſuperiori & cuneiformi diuidens. Ab R enim ad S, ſuturæ interuallum notatur, frontis oſsi & primo maxillæ oſsi commune. Ab S ad T ſuturæ huius interuallum indicatur, frontis oſsi & cuneiformi commune. A T ad V interuallum metitur, tertio maxillæ oſſi & frontis oſſi commune. Ab V ad X interuallum inſignitur, commune frontis oſſi & ſecundo maxillæ oſsi. Inter X & Y interuallum conſiſtit, quarto maxillæ oſſi ac frōtis oſſi commune. Ab Y uerò ad Z ſignificatur interuallum commune frontis oſſi, & quinto maxillæ oſsi.

a Maxillæ ſedes aſpera, inæqualisque. Verùm ab a ad b ſutura indicatur, primo & quarto maxillæ oſsibus communis, ubi hæc in anteriori caluariæ ſede eſt conſpicua.

b A b ad Q ſutura primum os à quarto diuidentis pars indicatur, quæ in oculi ſede eſt conſpicua, quæque in huius figuræ ſiniſtra oculi ſede characteribus paucioribus occupata, eſt manifeſtior.

c Ab V ad c ſutura notatur, ſecundo oſsi & tertio communis. Quicquid autem ſurſum per anteriora iuxta C & Δ ad X uſque ducitur, ſecundum os à quarto dirimit.

d d ſeruit deſcribendo tertio maxillæ oſsi. T enim ad V ſuperiorem eius oſsis ſedem deſcribit, V ad c anteriorem, T ad d poſteriorem, c uero ad d inferiorem.

e e ad Y ſuturam notat, quarto maxillæ oſsi & quinto communem.

f f ac Z ſuturam inſinuat, quinto unius lateris oſsi & quinto alterius lateris oſsi communem.

g In narium amplitudine g ponitur, ſuturam indicans, qua ſeptum nariū à quartis maxillæ ſuperioris oſſibus diſiūgitur.

h Sutura, aut harmonia potius, quartis maxillæ ſuperioris oſsibus communis, cuius beneficio illa inuicem in muſtacis uocata regione dirimuntur.

i Ad ſuperiorem foraminis B notati ſedem, i ponitur, indicaturum quarti oſsis ſuturam, quæ elatius quàm id foramen conſiſtit, ipſique quarto oſsi duntaxat peculiaris eſt.

k Ab hoc charactere, eorum qui in canis caluaria occurrunt primo, ad l uſque, ſutura notatur à malæ ſurſum aſcendēs, ad medium uſque inferioris ambitus ſedis oculi.

l.m Ab l uſque ad m ſutura notatur, à medio inferioris regionis ambitur ſedis oculi, ad ſupercilia uſque iuxta internum oculi angulum aſcendens.

n Sutura ab illa quæ externum naſi oſſium latus circumſcribit, inter caninum dentē & inciſorium ipſi proximū delata.

SECVNDAE FIGVRAE EIVSDEMQVE characterum index.

SECVNDA figura, caluariæ baſim palatumque exprimens, eam maxillæ ſuperioris oſsium ſedem proponit, quæ præcedente figura non fuit obuia. Quanquam uerò hæc pluribus inſignitur characteribus, eos tamen hic tantum explicabi-

explicabimus, qui ad maxillæ ſuperioris oſſium ſpectant hiſtoriã.

L *Hic modica oſsis frontis portio in conſpectum uenit.*

OOPP *Cuneiforme os.*

Q,Γ *Primum ſuperioris maxillæ os.*

S,Λ *Quartum ſuperioris maxillæ os.*

V,X *Caluariæ ſedes, quam os iugale Anatomes peritis uocari, iam antea dictum eſt.*

Υ *Sutura quæ duos proceſſus os iugale efformantes committit.*

d *Hic latitat ſutura, primo maxillæ ſuperioris oſſi, & cuneiformi communis. dein ſuturæ primo oſsi & quarto communis ſedes, in temporis cauo conſpicua.*

e *Sutura quarto maxillæ oſsi & cuneiformi communis.*

f *Suturæ primo maxillæ oſſi & quarto communis pars, in anteriori maxillæ regione apparens.*

g *Sutura frontis oſſi & primo maxillæ oſsi communis.*

Π *Sextum maxillæ ſuperioris os.*

q *Ab e uerſus q ſutura ſexto maxillæ oſsi & cuneiformi communis indicatur.*

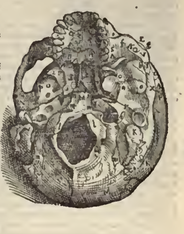
Σ *Septum narium, & ſedes qua id à cuneiformi oſſe dirimitur.*

t,u *A t ad u tranſuerſa notatur ſutura, ſexto maxillæ oſsi & quarto communis.*

x *Ab x ad t ſutura indicatur, duobus ſextis maxillæ ſuperioris oſſibus communis.*

y *Sutura notatur rectà per palatum ducta, & quartis maxillæ oſſibus communis.*

z *Priuatim indicatur foramen in anteriori palati ſede, poſterioriq́ue dentium inciſoriorũ regione apparens: ad cuius latus interdum obſcura occurrit ſutura, tranſuerſim aliquouſque in quarto ſuperioris maxillæ oſſe prorepens, & a inſignita.*

SECVNDA NONI CAPITIS figura.

SVPERIOREM maxillam in oſsium hiſtoria appellamus, eam caluariæ partem, quæ *Quæ caluariæ pars ſuperior uocetur maxilla.*
poſt octo capitis oſſa, ſedem qua cerebrum continetur, ſimul efformantia, & duo utriuſ-
que auditus organi oſsicula, nobis adhuc commemoranda ſupereſt: quæq́ue inferiorem
oculorum ſedis partem, & latera, magnamq́ue illam narium cauitatem, & altiorem naſi
regionem, & palatum conſtituit, ſuperioremq́ue dentium ſeriem complectitur. Hanc nõ *Cur pluribus conſtet oſsibus et quæ canis & leuibus.*
unico quidem, ſed pluribus extrui credimus oſsibus, ut pellendis iniurijs reddatur prom-
ptior, noxasque minori ſuſtineat incommodo: quum ſcilicet partis ſuæ alicuius uitium ſimul cum ipſius cir
cumſcriptione terminetur, neque in totam maxillam, ueluti per fictile uas, pertingat. Verùm alia inſuper co
piæ oſsium habetur ratio, ipſa nimirum maxillæ ſedium uarietas, quæ non undique oſſa pariter aut denſa,
aut dura, aut craſſa, aut mollia exigit: utcunque interim hęc maxima ex parte duris conſtet, ſed ijs admo-
dum leuibus. nam præter narium, quam efformant, cauitatem, illa intus ad eius cauitatis latera impenſe exi
ſtunt caua, inſigniaque antra ſic continent, ut maxillæ ſuperioris compoſitionem imaginibus pulchrè aſsi
milaueris, quas intus cauas è cera fundimus: quo ſcilicet neceſſariæ ipſius magnæ moli peculiaris raraq́ue
accedat leuitas, quæ pondere non grauans, etiam producendæ uoci miris modis ſit opportuna. Haudqua- *Lib. 11. de Vſu partiũ.*
quam enim Galeno eſt aſſentiendum, qui ſuperiorem maxillam medullæ expertem, durisq́ue oſsibus, nec
leuitate indigentibus, efformatam docet, quòd hæc perinde ac inferior non moueatur. Quum interim hęc
illa multo ſit ualidior, & oſſe conſtet iniurijs propellendis longè promptiori. Cæterùm maxillæ ſuperioris *Breuis maxillæ oſsium enumeratio*
oſſa (præter ſuperiores dentes, & tenuia quædam, fungoſa, & quodammodo membranea, cartilagineaq́ue
a 1, 2 fig. Γ, Γ. oſsicula, in narium cauitatis ſummo occurrentia) duodecim ſunt, ab utroque latere ſena. quorum a pri-
b 1 fig. Δ. mum, ſedis oculi externum conſtituit angulum. b ſecundum & c tertium, ad oculi ſedis internum refe
c 1 fi. Θ. runtur angulum. d quartum omnes ſui lateris ſuſcipit dentes. e quintum è duobus quæ naſo aſcribi-
d 1, 2 fig. Λ, Λ. mus oſsibus, alterum cenſetur. f ſextum cum ſuo coniuge ad palati finem collocatur, quà narium g fo
e 1 fi. Ξ. ramina in oris amplitudinem pertinent. Hæc inuicem & conterminis ipſis capitis oſsibus, per ſuturas & har
f 2 fig. Γ. monias compinguntur. at quum harmoniæ iſtæ magna ex parte, ſi quando effringuntur, intus mutuum quẽ
g 2 fi. ca. dam contextum referant, quem ſuturæ quodammodo comparare queas, illæ ſuturarum etiam nomine in
11 u, a. ſuperioris maxillæ hiſtoria à diſſectionum peritis donantur. Vt uerò has omnes cum circumſcriptis ab ip-
ſis oſsibus opportunè expendas, quiq́ue Galeni hic obſcuræ alioquin, parumq́ue ſibi conſentientes deſcri-
ptiones, canibus & ſimijs potius, quàm hominibus quadrent, obſerues, perinde atque ego in ſcholis facere
conſueui, omnes humanæ caluariæ, quæ tibi undique occurrunt, ſuturas, quantumuis leuiter conſpicuas, &
harmoniæ etiam ſpeciem referentes, in altero latere atramento obliterabis: ita enim promptius ſic ueluti
incraſſatæ & tinctæ obuiam uenient, leuiorique negotio uniuerſam oſsium circumſcriptionem, noſtra, quã
a 1, 2 fig. Γ, Γ. modò ſubijciam, accommodata hiſtoria, comprehendes, canis & ſimiæ dein fabricam conſideraturus. a
Primum itaque ſuperioris maxillæ os, alteram oſsis iugalis partem conſtituit, & nonnihil temporis, ſuper- *Primi maxillæ oſsis hiſtoria.*
cilijq́ue, ac ſedis oculi, totum uidelicet exteriorem angulum, in ſe comprehendit, non minimam malę etiã

portionem efformans. Coniungitur autem hoc os, temporis oſsi, interuentu [b] ſuturæ, quæ duos proceſſus os iugale efformantes iungit. Dein committitur oſsi cuneiformi, [c] eius ſuturæ beneficio, quæ per caua temporum, decliuis ducta, [d] etiam in oculi ſede conſpicitur, huicque primo maxillæ oſsi & cuneiformi communis eſt. In ſuperiori parte [e] nectitur frontis oſsi, ea ſede, qua ſupercilij habetur extremum. Fit uero hæc commiſſura illius [f] ſuturæ beneficio, quæ à cauis temporũ per oculorũ ſedes ad ſuperciliorum medium fertur, frontisque os à maxilla ſuperiori & cuneiformi diſcernit. Inferiori autem parte inſigni amplitudine primum os quarto ea ſutura compingitur, quæ tribus locis in conſpicuo eſt: [g] in cauo ſcilicet temporũ ſub oſſe iugali, [h] in anteriori maxillæ regione iuxta malã, [i] & in oculi ſedis inferiori parte. Suturæ pars in cauo temporum conſpicua, ab inferiori fine ſuturæ, os cuneiforme à primo maxillæ oſſe diuidentis incipit, obliquè deorſum nonnihil in priora tantiſper deſcendens, quouſque ad. [k] infimam malæ ſedẽ, ubi hæc aſpera inæqualisque eſt, pertingat. Pars autem in anteriori maxillæ ſede occurrens, à mala obliquè ſurſum contendit, ad mediam regionem inferioris ambitus hic oculi ſedem circumſcribentis. Pars uero in oculi ſede apparẽs, à medio inferioris ambitus ſedis oculi, per humiliora eius ſedis retrorſum obliquè ad infimam [l] ſuturæ, cuneiforme os à primo maxillæ oſſe dirimentis regionem conſcendit. Hunc igitur in modum primum os circumſcribitur, quatuor (uti diximus) oſsibus commiſſum: temporis ſcilicet oſsis proceſſui alterã oſsis iugalis partẽ efformãti, dein cuneiformi oſsi, frõtis oſsi, & quarto maxillæ oſsi.

Secundum maxillæ os.

[a] Secũdũ os cæteris omnibus lõgè minus, & ſquamæ quaſi modo tenue, in interno oculi ſedis angulo conſiſtit, ubi [b] foramen habetur, cui [c] caruncula præeſt, internum oculi angulum occupans, & in hoc creata, ne quid pituitæ ad oculi ſedem à cerebro expurgatum, in genas defluat, ſed totum per id foramen in narium amplitudinem procumbat. Oſsiculum hoc ſuperiori parte, [d] modico interuallo ſuturæ terminatur, frontis os à ſuperiori maxilla diſtinguentis. unde etiam ſuturæ illius interuentu, oſsiculum id frontis oſsi committitur. Ab hac ſutura, [e] alia ſecundùm poſteriorem oſsiculi regionem deſcendit, quæ ſecundùm oſsiculi, inferiora dein repens, per anteriorem illius regionem ſurſum in eam ſuturam denuò aſcendit, quam frontis os à ſuperiori maxilla dirimere diximus. Cæterùm ſutura, quæ ad eum modum in orbem penè fertur, in poſteriore oſsiculi regione (quæ oculi ſedis conum reſpicit) ſecundo oſsiculo communis eſt, & illi quod tertium maxillæ nobis enumeratur. Ad inferiorem uerò oſsiculi partem, & ſecundum anteriorem ipſius regionem, ſutura hæc communis eſt ipſi oſsiculo, & quarto maxillæ ſuperioris oſsi. Vnde etiam præſens oſsiculum ſuperiori partè frontis os, poſteriori tertium maxillæ os, inferiori uerò anterioriq; quartum maxillæ os contingit. quod quia laxè hæret, anterioríque parte quarto oſsi harmonia uerius quàm ſutura iungitur, in caluarijs è terra efoſsis rarò occurrit: potiſsimum quum inſuper tenue ſit, & humida hac ſede poſitum, facilè putreſcat. In coctis uerò caluarijs, & arte ad oſsium diſciplinam paratis, abſque negotio ſeruatur.

Tertium maxillæ os.

[a] Tertium os ſimiliter ferè ac ſecundum tenue, & ſquamæ inſtar pellucidum, ſi quando effringitur, intus amplis ſinibus aere oppletis ſcatere cernitur, paulo minus toto quadrangulum, & in interno latere ſedis oculi repoſitum. [b] Superius enim terminatur ſutura frontis oſsi, & ſuperiori maxillæ communi. [c] anterius communem ſuturam cum ſecundo maxillæ oſſe adipiſcitur. [d] Poſterius communem cum cuneiformi oſſe ſuturam obtinet. [e] inferiori parte, cum quarto maxillæ oſſe, communi ſutura donatur. Vnde etiam quatuor oſsibus tertium hoc os connectitur, ſuperius ſcilicet frontis oſsi, anterius ſecundo maxillæ oſsi, poſterius cuneiformi, inferius quarto maxillæ oſsi. Interius uerò, quà narium ſpectat amplitudinẽ, cum inordinata oſsium compage intus in narium ſummo repoſita, coit.

Quartum maxillæ os.

[a] Quartum ſuperioris maxillæ os, reliquorum ipſius oſsium longè maximum, omnes ſui lateris dentes excipit, uarijsque ſuturis circumſcribitur: quemadmodum & ipſum quoque uarium eſt, huc atque illuc in plura loca pertingens. Primùm itaq; ſutura illa terminatur, quæ primum os ab ipſo diſcernit: eam dico, quæ ſimul in [b] cauo temporis, [c] & in anteriori maxillæ regione, & [d] in oculi ſede conſpicitur. Deinde quartum os terminatur ſuturis, ſecundum maxillæ os & tertium ab ipſo dirimentibus: [e] quæ ſecundùm totam ſedis oculi longitudinem in inferiori eius ſedis parte, & in anteriori regione ſecundi maxillæ oſsis, ducuntur. Ad hæc, iuxta ſuperciliorum medium, quartum os, ſuturæ ſuperiorem maxillam à frontis oſſe diſiungentis finitur [f] interuallo, quod ab anteriori ſede ſecundi oſsis, ad exterius quinti nobis enumerandi oſsis latus pertinet. à quo quartum dirimitur, [g] ſutura à naſi ſummo iuxta ipſius externum latus, deorſum ad quinti eius oſsis longitudinem porrecta. Secundum narium uerò à facie ad oris uſque amplitudinem inceſſum, quartum maxillæ os ab illorum ſepto [h] ſutura interſtinguitur, per humillimam ſepti ſedem prorepente. In poſteriori ſede quartum os à cuneiformi dirimitur, [i] tum in oculi ſede, [k] tum etiam iuxta intimum dentem, ubi ſutura cuneiforme os à ſuperiori maxilla terminans conſiſtit. In palati fine, uerſus interiora, quartum os [l] tranſuerſa ſutura ab illo oſſe ſeiungitur, quod ſextum maxillæ appellamus, quodque hic ad narium foramina cum ſuo coniuge reponitur. Atque has omnes ſuturas quartum os cum alijs ſibi conterminis oſsibus habet communes: ijsque [m] alia accedit quarto oſsi dextri lateris, & quarto ſiniſtri lateris oſsi propria: quæ per palati lõgitudinem prorepens, non ſolum in palato, uerùm & in narium amplitudine eſt conſpicua. [n] uti & in anteriori maxillæ ſede ſub naribus illic cernitur, ubi ſuperioris labri ſulculus conſiſtit: etſi interim illic linea potius, quàm ſutura cenſeri debeat. Quartum itaque os ſeptemdecim conterminum eſt oſsibus, primo uidelicet, ſecundo, tertio, quinto, & ſexto maxillæ ſuperioris: deinde frontis oſsi, cuneiformi, & octauo capitis oſsi, ipſi uidelicet foraminum narium ſepto. ac demum quartum maxillæ os ſuo coniugi, ſeu alterius lateris quarto oſsi iungitur: quemadmodum & octo dentibus ſibi ipſi infixis, quoties ſuperior maxilla ſedecim dẽtibus decoratur. Præſens os magna ex parte latera & inferiorem ſedem foraminum narium conſtituit: & ad hæc latera, non uulgari ſanè ad uocis productionem uſu, cauum eſt, & cereis imaginibus intus uacuis per-

quàm

b 1 fi. P. 2 figura Y,
c 3. 4 fi. 6 capitis d.
d 1 fi. Q.
e 1 fi. R.
f 1 fi. R, S, T, V, X, Y, Z.
g 4 fig. 6. cap. f. f.
h 1 fig. ab a ad b.
i 1 fi. a b per D ad Q
k 1 fig. a.
l 1 fig. Q.
a 1 fig. Δ.
b 1 fi. C.
c fi. 19 ca. 14 li. 7. λ.
d 1 fig. ab V ad X.
e 1 fig. ab V ſecundum Δ & ſ deorſum, ac illinc rurſus ſurſum ad X.
a 1 fig. Θ.
b 1 fi. a T ad V.
c 1 fig. ab V ad c.
d 1 fi. a T c ad d.
e 1 fig. a ad d.
a 1, 2 fig. Λ, Λ.
b 4 fi. ca. 6 f, f.
c 1 fig. ab a ad b.
d 1 fig. a b ad D.
e 1 fi. ab X ſecundum C ad c, dein ad d.
f 1 fi. ab X ad Y.
g 1 fig. ab Y ad e.
h 1 fig. g. occurrens in O.
i 1 fi. a D ad H.
k 1 fig. N 2 fi. e.
l 2 fi. ab n ad t.
m 2 fig. a t per x ad r.
n 1 fig. h.

o 1 fig. A in oculi ſede poſitum, dein B. *p 1 fig. L.* *q 5 fi. Z.* *r 5 fi. d. d.* *s 1 fi. caninæ caluariæ a.*

quàm ſimile, neutiquam uerò ſolidum. Huic oſsi, præter alia ipſius foramina, ᵒ unum accidit, quod ab inferiori oculi ſedis regione incipiens, deorſum in anteriorem maxillæ partem porrigitur. Iſtud ubi primùm in oculi ſede inchoatur, notabili interuallo ſuperius, ueluti oſſea conſtat ſquama: ubi autem in anteriorem maxillæ partem pertinet, iam penitius in oſſe exculptum uiſitur: atque etiam interuallum notatu dignum apparet inter oculi ambitum & ſuperiorem foraminis ſedem. Hoc interuallum creberrimè non continuum eſt, ſed ᵖ ſutura donatur, quæ huic quarti oſsis particulæ (ubi foramen conſiſtit) propria peculiarisque eſt. Quis uerò huius foraminis uſus cenſeatur, in communi omnium caluariæ foraminum ſermone exequar. in præſentia autem obiter in illius mentionem incidi, quò aptius ſuturam quarto oſsi propriam hic recenſerem: ne quis fortè, quum ipſam obſeruaret, illam plura conſtituere oſſa, ac altius quàm ab oculi ſedis ambitu ad foramen uſque ferri arbitraretur. Præterea in anteriori palati ſede, ad poſteriorem inciſoriorum dentium regionem, aliud ᑫ foramen ſe offert, quartis maxillæ ſuperioris oſsibus commune, & ex palato narium amplitudinem ſpectans. Ad huius foraminis latera interdum ʳ ſutura apparet, aut potius linea, in pueris cartilagine oppleta, quæ quaſi ad caninorum dentium anterius latus pertingit, nuſquã tamen adeò penetrans, ut huius ſuturæ beneficio, quartum maxillæ os in plura diuiſum cenſeri queat: ˢ quod (ut paulò pòſt dicam) canibus & ſimijs porcisque accidit, in quibus ſutura quartum os in duo diuidens, non ſolũ in palato, uerùm exterius in anteriori maxillæ ſede, etiam conſpicuè cernitur, nullam appendicum cum ſuis oſsibus coalitus ſpeciem referens.

Quintum maxillæ os.

a 1 fig. Z. *b 1 fig. ab Y ad Z.* *c 1 fig. ab Y ad c.* *d 1 fi. a Z ad f.* *e 1 fig. ab f ad c* *f 4 muſculorum tabulæ K. L.*

ᵃ Quintum maxillæ ſuperioris os, ex duobus naſi oſsibus alterum eſt, oſsiculum uidelicet durum, ſolidum, latum, tenue, oblongum, & quadrangulo potius quàm triangulo ſimile. ᵇ Superiori enim parte non in acutum deſinit angulum, uerùm adeò obtuſum eſt, ut inibi duobus donetur angulis, ea ibidem finitum ſutura, quæ frontis os à ſuperiori maxilla illic terminat. ᶜ Externum uerò oſsis latus communem ſuturam nanciſcitur cum quarto maxillæ oſſe, quæ ſecundum naſi latus, tantum decliuis pertingit, quanta quinti huius oſsis eſt longitudo, quæ in homine longè breuior quàm canibus & ſimijs uiſitur. ᵈ Internum uerò oſsis latus, quo coniugi ſuo committitur, ſuturam obtinet harmoniæ non admodum diſsimilem, ac utriſque naſi oſsibus communem. Hæc à medio ſuperciliorum ex ſutura frontis oſsi ac ſuperiori maxillæ communi incipiens, decliuis ſecundum oſsium naſi longitudinem porrigitur. ᵉ Inferiori autem parte, quintum os ſutura haud intercipitur, neque alteri oſsi iungitur: uerùm hoc unà cum ſuo coniuge aſperum inæqualeque eſt, & ᶠ in cartilaginem finit deorſum procedentem, eoque molliorem, quo longius ad naſi apicem defertur. Hanc cartilaginem cum reliquis naſi & totius corporis cartilaginibus priuatim poſt oſsium enarrationem proſequemur.

Sextum maxillæ os.

a 2 fi. Γ. *b 2 fig. ab a uerſus c.* *c 1, 2 fi. c.* *d 1, 2 fi. P.* *e 2 fig. a 1 ad o.* *f 2 fig. a 1 ad x.* *g 2 fig. t. 3 x.* *h 1 fig. g.*

ᵃ Sextum os, cum ſuo pari non minimam palati & narium amplitudinis portionem conſtituit. Reponitur enim ad palati extremum, quà nares in fauces pertinent: eſtque os tenue, ſed ſolidum, latumque. Id ᵇ poſteriori ſede partim cuneiformi committitur oſsi, partim liberum eſt, ſemiparentheſis (formam referens. Vbi cuneiformi oſsi committitur, ᶜ illa circumſcriptum eſt ſutura, quæ iuxta poſteriorem intimi dentis ſedem fertur, maxillamque ſuperiorem à cuneiformi oſſe dirimit, ea potiſsimum parte, ubi os cuneiforme ſuos educit ᵈ proceſſus, ueſpertilionum alis ſimiles. ᵉ Anteriori parte & externo latere ſextum os ſutura terminatur, ipſi & quarto maxillæ oſsi communi, ac tranſuerſum in palato ducta. ᶠ Interiori autem latere, quo ſe coniugi ſuo iungit, ſutura quadam terminatur, quæ ambobus ſextis oſsibus communis eſt, portioque ᵍ illius exiſtit, quæ per palati longitudinem prorepens, quarta maxillæ oſſa inuicem ſeparat. Contingit igitur ſextum os, cuneiforme os, quartum maxillæ, & ſuum coniugem, & poſtremò narium ſeptum: quod etiam à ſexto oſſe, quemadmodum à quarto, ea dirimitur ʰ ſutura, quam per ſepti humiliorem ſedem duci, antea commemoratum eſt.

Vniuerſa ſuperioris maxillæ oſſa eſſe duodecim.

Hactenus itaque ſex alterius lateris deſcripſi oſſa, quæ ſi ſenis oppoſiti lateris connumerentur oſsibus, omnia ſuperioris maxillæ oſſa conſurgent duodecim, quibus nullum octo capitis oſsium adieci.

Non omnia præſenti Capite hactenus tradita Galeni placitis reſpondere. quorũ quædam ad Capitis uſque ſinẽ recenſentur.

i 1 fi. a in homine, in cane k. *a 4 muſc. tab. Δ.* *b 4 fig. 6 ca. f in temporis cauo.* *c 1 fi. ab a ad b in homine, in cane a k ad l.* *d 1 fig. in cane ab l ad m.* *e 1 fi. ad X. non ad Z.* *f finge in 1 fi. a b per e et d ad T tõ tinuam ductum ſuturam, ut in cane è cõſpicuum.* *g 2 fi. D.*

Cæterùm ſi ad amuſſim ſingula quæ hoc Capite perſecutus ſum, excuſſeris, ac demum non perfunctoriè Galeni ſuperioris maxillæ deſcriptionem euolueris, permulta iam occurrerunt, in quibus ab illius placitis declinem. quæ etſi omnia in præſentia (tuæ fidens induſtriæ) non commemorauero, nonnulla tamen ſubijciam, è quibus meæ diligentiæ ſpecimen aliquod animaduertere queas. Galenus itaque in libro de Oſsibus, ſuturas maxillæ peculiares deſcripturus, earum ſeriem à ⁱ malæ infima & extima ſede aggreditur, quam ego aſperam inæqualemque eſſe recenſui, quòd ᵃ maſſeter muſculus ſui principij ualidiſsimam neruéamque admodum portionem illinc educat. Hic igitur Galenus ſuturam deſcribit, primum maxillæ os à quarto dirimentem: ac primam appellat eius ſuturæ partem, quæ ᵇ in cauo temporis eſt conſpicua. ᶜ Secundam uerò numerat, huius ſuturæ partem in anteriori maxillæ ſede occurrentem, quæ ab illa malæ aſperitate ſurſum ad medium inferioris ambitus ſedis oculi pertingit. Hanc poſtmodum tripartitò ait diſcindi, ac ᵈ primam huius ſecundæ ſuturæ partem prope magnum ſeu internum oculi ſedis angulum exteriori in parte ad mediũ ſuperciliorum, & communem frontis & maxillæ ſuturam inquit procedere. Hac ſuturæ parte homines deſtituuntur, uerùm in canibus caudatisque ſimijs eſt maniſeſtiſsima. ᵉ quamuis interim non exactè ad ſuperciliorum feratur medium, ſed ad eam tantum ſedem, in qua quartum maxillæ os à ſecundo dirimitur. Vt itaque Galenum aſſequaris, hanc partem ex canis petes caluaria. Porrò ſecundam partem ſecundæ ſuturæ, inquit Galenus, ᶠ per concauum ſedis oculi ſub magno angulo ad communem capiti & maxillæ ſuturam pertinere, hancque eundem angulum comprehendere. Hæc pars ea eſſet ſutura, quam ſecundum & tertium maxillæ oſſa in inferiori ipſorum ſede, à quarto dirimere docuimus. Verùm hęc in homine nequaquam ſecundæ Galeni ſuturę committitur: multoque minus primam partem ſecundæ ſuturę contingit, quum hæc in canibus tantum & ſimijs, non autem hominibus cernatur. Porrò ᵍ foramen, quod huic ſecundę parti Galenus ſubijci ſcribit, id eſſe opinor, quod in oculi ſede oblongum, admodumque patulum

eſt,inter quartum maxillę os & cuneiforme conſpicuum. h Tertiam partem ſecundę ſuturę Galenus appellat portionem ſuturæ primum os a quarto diuidentis,quę in oculi ſede ſpectatur, unà cum illa quę cuneiforme os à primo maxillæ oſſe diſiungit,atque in oculi ſede etiam ſpectatur. Galeni enim eſt ſententia, ſub dictis duabus ſuturis (quę duę primę partes ſunt ipſius ſecundę ſuturę) tertiam eiuſdem partem inferiorem in ſede oculi ambitum inſcendentem,interius ad imum contendere,ibiq́ue communi ſuturę capiti & maxillę ſuperiori iungi.His ſuturis Galenus tria maxillę ſuperioris oſſa circumſcribi, poſtea ſubiecit, quibus hęc capiti committitur. i Primum eſſet,quod ego primum maxillę ſtatui. k ſecundum, ea quę mihi ſecundum & tertium numerabantur:duo enim illa unius oſsis loco ex Galeni placito recenſerentur. l Tertium,pars eſſet noſtri quarti oſsis,quicquid ſcilicet ipſius in oculi ſede conſiſtit, ea nimirum pars, in qua m foramen incipit,ab oculi ſede in anteriorem maxillę regionem pertinens. Quòd uerò Galenus peculiaria conſtituat oſſa,quibus inciſorij dentes infiguntur,hinc accidit,quòd ſuis nimium fauens ſimijs, eas homini ſimiles eſſe,plus ſatis ſibi perſuadebat.In canibus enim & ſimijs,porcisq́ue, ac alijs animalibus, quibus canini dentes ualidi exertiq́ue obtigerunt, n duę (uti prius dixi) occurrunt ſuturę, aut harmonię potius,admodum conſpicuę,quibus homo deſtituitur.A ſutura enim quintum caninę maxillę os à quarto diſtinguente,alia prodit ſutura,obliquè deorſum inter caninum & inciſorium canino proximum delata,& cum illa communis euadens,quę in palati extremo iuxta inciſorios dentes tranſuerſim in illis animalibus fertur.Hęc ſutura citra omnem cartilaginis interuentum adeò inſignis eſt, ut quartum à me enumeratum maxillę os,canes in duo diuiſum commonſtrent. Verùm non arbitrandum eſt, ſuturam hanc, inter dentium pręſepiola in canibus aut ſimijs ductam,à ſuperciliorum medio deorſum continuo progreſſu (etſi Galenus ita doceat) ferri:quum,uti iam admonuimus,ex medio ferè ductu illius ſuturę incipiat, quę externum quinti oſsis latus terminat.Quod ubi in cane ſimiave inſpexeris,accuratè expendito, quàm impoſsibile ſit,hanc ſuturam porrigi inter dentes hominis,maxillam adepti breuiſsimam, & dentibus caninis prorſus exiguis donati.Inſuper animaduertito,quid in libris de Partium uſu Galenus ſibi uoluerit, quum duodecim ſuperioris maxillę eſſe oſſa obiter ſcripſit:uti & Introductorij ſeu Medici autor, duodecim tantum
Lib. 11. maxillę oſſa,è Veterum indubiè placito,enumerat: aut quum Galenus hęc oſſa prolixius commemorans, nouem tantum recenſet,nullumq́ue os priuatim inciſorijs dentibus tribuit, in eo etiam numero cuneiforme os haud complectens.

h 1 fig. a b ſecundum D per Q ad S.
i 1 fig. Γ.
k 1 fig. Δ. & Θ.
l 1 fi. Λ in oculi ſede poſitum. atq; id Galeni os quodammodo illic circumſcribetur b, C. c. d, H, D.
m 1 fig. Λ l oculi ſede.
n Canina caluaria n.

DE MAXILLA INFERIORI.
Caput X.

PRIOR FIGVRA.

POSTERIOR.

VTRARVMQVE DECIMI CAPITIS FIGVrarum,& earundem characterum Index.

PRIOR, ſeu dextra huius Capitis figura,inferiorem maxillam unà cum ſuis dentibus anteriori facie exprimit. Poſterior figura,inferiorem maxillam ſimul cum humiliori dentium ſerie,poſteriori ſede delineatam exhibet. Figura autem tertio huius libri Capiti præpoſita,& C inſignita,maxillam à latere delineatam oſtendit.

A 1,2 *Alterum maxillæ inferioris capitulum,quo illa temporis oſſi dearticulatur.*
B 1,2, *Ceruix,ſeu collum capitis A inſigniti.*
C 1,2 *Alterius lateris acutus proceſſus,cui temporalis muſculus inſeritur.*
D 2 *De in umbra latitat,ſiniſtræ figuræ amplum indicans ſinum,cui tertius maxillam mouentium inſeritur muſculus.*
E 1,2 *Aſperitas ad poſteriorem inferioremq́ue maxillæ ſedem conſpicua,ad quam manſorius inſeritur.*
F 2 *Foramen,tertij paris neruorum cerebri ſobolem admittens.*
G 1 *Foramen,quo dicti nuper nerui ſurculus in humilius labrum procidit.*
H 2 *In hac tubercula maxillam detrahentes muſculi implantantur, & quidam linguæ ſubſeruientes ab ipſis oriuntur.*

Homini breuiſsimã obtigiſſe inferiore maxillam.

ANIMALIVM omnium homo inferiorem maxillam,pro totius corporis mole, breuiſſimam adipiſcitur.Huic enim facies obtigit rotunda,non autem longa,ut reliquis animalibus,quæ cibum aſſumptura inclinantur.Duram uerò hominibus maxillam fieri decuit, quòd ſola mobilis ſit,& uarios atque fortiſsimos motus in mordendo mandendoq́ue ſuſtineat.Cæterùm ne ſic dura ſolidaq́ue nimio pondere ipſam mouentibus muſculis incommodo foret,ſinus & cauitates notatu dignas,medullaq́ue infarctas oſtendit, interim appendicis undique expers.Sinus hi non adeò in poſteriori maxillæ parte homini ac quadrupedibus exculpuntur,ſed antrorſum magis,uerſus menti regionem,& ad maxillæ latera.Plurimis animaliũ maxilla duobus conſtat oſsibus in ſummo mento,per unionem connexis.Homini autem, unico conformatur oſſe, ac in ſummo mento lata & craſſa,non uerò,ut in cæteris animalibus,acuta cernitur. Nulla enim parte maxil-

6 muſculorum tabula, maxillam p medium ſectam propoſuit.

Maxillam homini ferè unico oſſe extrui.

la

la difficilius quàm hic diſcinditur,& coctione,aut carie in terra illam diſſolui, nondum animaduerti. Canum uerò,boumq́ue & aſinorum maxillæ,etiam citra coctionis beneficium, inuicem paruo conatu interdum diuelluntur.Quamuis interim Galenus,& alij plerique poſt Hippocratem diſſectionum periti,maxillam non unicum eſſe os aſſeruerint,ſed coctum in ſumma menti extremitate laxari, ob idq́ue ipſum coaluiſſe,manifeſtum indicium eſſe.Vtcunque ſit,hactenus mihi nulla gemino cõſtructa oſſe occurrit. Et licet fortè inter tot hominum myriades,in canino aliquo homuncione,aut puerulo,talem quampiam maxillam aliquando obſeruarem,non tamen ideo mox aſſeram,hominis maxillam duplici oſſe conſtare: quin Celſo potius,aut illi Græco autori,ex quo Celſus,quicquid de oſsibus prodidit, mutuatus eſt, accedam, qui cum Galeno canes (nam de ſimijs tandem alia ipſi fuit in libro quarto de Adminiſtrandis ſectionibus ſententia) parum curans,maxillam ſimplici oſſe componi docuit. Et quamuis hæc in pueris duobus oſsibus per unionem commiſsis efformaretur,non ideo tamen ſimpliciter duplici oſſe maxillam conſtare,rectè diceremus,niſi etiam occipitij os,uertebras,& oſſa quæ ſacri oſsis lateribus coarctantur, pluribus effingi oſsibus donaremus.ſiquidem hæc in pueris compluribus oſsibus mutuò per unionem coeuntibus extrui,nemo

a 1,2 fi.C. & 6 muſc. tabul. A,B. — negauerit. Inferior maxilla utrinque in duos definit proceſſus,quorum [a] alter in mucronem productus, muſculi temporalis inſertionem excipit,totus ab illius tendine complexus. [b] Alter, qui poſterior eſt, in capitulum tranſuerſim oblongum finit,ſibi correſpondenti [c] ſinui inarticulatum, qui ad iugalis oſsis radicem & anteriorem auditus organi ſedem temporis oſsi inſculpitur. — *Duo utrinque maxillæ proceſſus.*

b 1,2 fig. A.B.

c 5 fig. 6 cap. b.

Huic ſinui,ut & maxillæ capitulo,cartilago cruſtæ modo obducitur.uerùm præter hanc cartilaginem omnibus articulis pariter communem,inter ſinum capitulumq́ue alia reponitur cartilago læuis,tenuis, & mollis,ligamentiq́ue naturæ,quod ad ſubſtantiam ſpectat,nonnihil compos. Hæc ligamentis articulum, in orbem continentibus,non autem oſsibus,connata,durorum præſentis articuli oſsium impetus exoluit,& quo minus mutuo affrictu in ualidis aſsiduisq́ue maxillæ motibus oſſa rumpantur,ſcitè unà cum cartilaginibus ſinui & capitulo obnatis præſtat. — *Peculiaris in maxillarum articulo cartilaginis effigies.*

d 2 fig. F. — Dein maxilla duobus utrinque donatur foraminibus,quorum [d] alterum in interiori ipſius regione, non

e 1 fig. G. — procul à nunc commemoratis proceſsibus, [e] alterum uerò in exteriori ſede ad labri inferioris radicem — *Maxillæ foramina.*

f 2 fi. earũque 5 ca. 4 libr. proponuntur T. — latusq; cernitur. Interius,quod & amplius & inæquale,ſeu aſperum eſt, uiam præbet [f] portioni nerui tertij paris neruorum cerebri ad dentium radices diſperſæ,unà cum uenula & arteria,quæ dentibus & maxillæ nutriendis hoc foramen ſubeunt.

g dicta figura V & b muſculorum tab. G. — Exterius uerò,eius nerui [g] ſobolem ex maxilla in humilius labrum ſinit procidere, eſtq́ue longè minus interiori.Porrò ſi ſetam exiccatæ maxillæ interno foramini indideris, eam ab hoc foramine ad externum uſque leui opera protrudes.& ſi maxillam effregeris,continuum iter ab uno foramine in alterum canalis modo cælatum obſeruabis.Præter hæc foramina,in maxillæ externa ſuperficie,alia prorſus nulla reperias:niſi fortè & alueolos præſepiolaq́ue illis annumerare lubeat, quibus dentes inſtar clauorum infigi,mox trademus. — *Dentium alueoli.*

Quòd uerò horum quoque ſinuum alueorumq́ue gratia,inferior maxilla etiam craſsior euaſerit,hinc potiſsimùm conſtat,quòd in uetulis,illisq́ue quibus dentes eruti ſunt, ac in quibus ipſi dentium alueoli ſuccreuerunt,maxilla ab imo ſurſum multo tenuior & anguſtior efficiatur.Maxilla,ubi dentes ipſi non infiguntur,eaq́ue ſede,qua commemoratos nuper educit proceſſus,latiſsima,&,ſi latera ſpectes,tenuiſsima, [h] intusq́ue ac [i] exterius quaſi amplo & in ſuperficie tantum cauato ſinu inſculpta uiſitur,quò aptius muſculi maxillam,præter temporalem muſculum attollentes,inſertionem molirentur, [k] isq́ue qui illorum in ore deliteſcit, minus ſua craſsitie ac mole faucium anguſtiam infarciret:adeò,ut intus magis quàm foris,maxilla meritò inſinuetur. — *Maxillæ in posteriori ſede amplitudo, tenuitas,ſinus,aſperitates.*

h 2 fig. D.

i 1,2 fi. E.

k 6 muſc. tabula D.

l 1,5 fi. E. — Quinetiam huic latiori maxillæ ſedi id ſeparatim accidit,quòd aſpera inæqualisq́ue cernitur,idq́ue potiſsimum iuxta ſedis illius [l] inferiorem poſterioremq́ue regionem.quod etiam muſculorum inſertionis occaſione rerum Opifex machinatur, non ignorans aſperis inæqualibusq́ue locis promptius aliquid adhærere,& adnaſci,quàm planis & glabris.

m 2 fi. H.

n 5 muſc. tab. H, I.

o 1,2 fi. 19 ca. lib. 2 H.

p 4 muſc. tab. N.

Pari etiam ratione interior maxillæ ſedes ad mentum [m] aliquot tuberculis aſperitatibusve extuberat, ut [n] muſculi(quorum ope ipſa deorſum trahitur) ſuam inſertionem ualidius conficerent, ac denique [o] nonnulli linguæ peculiares muſculi hinc aptius enaſcerentur. Tale quid etiam uſuuenit in externa inferioris maxillæ ſede,ad ſummi menti regionem, [p] ut nimirum labri humilioris muſculi commodius illinc pronaſceretur.

DE DENTIBVS. Caput XI.

VNDEGIMI CAPITIS FIGVRAE, ipſiusq́ue partium & characterum Index.

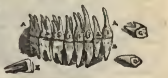
HAC figura tam ſuperioris maxillæ,quàm inferioris dentes,in altero tantum latere, quum ſcilicet utrinſque lateris eadem ſit ratio,exprimuntur.Si uerò dentes maxillis adhuc infixos contemplari uiſum ſit, ſuperioris Capitis figuræ inferiorem commonſtrant ſeriem,quemadmodũ tertia & quinta ſexti Capitis figuræ ſuperiorẽ. ubi & quarta eius Capitis figura alueolos promptè oſtendit, quibus dentes inibi euulſi infiguntur.

A A *Dextri lateris octo ſuperiores dentes.*

B B *Dextri lateris dentes octo inferiores.*

1,2 *Duo dextri lateris inciſorij.*

VNDECIMI CAPITIS FIGVRA, aliquot conſtans partibus.

3, *Dens eximius dexter.*
4,5,678 *Quinque molares dextri. Porrò numerum hũc tam inferiori quàm ſuperiori dentium claſſi accommodare integrũ eſt.*
C *Baſis notatur molaris dentis.*
D *Acie dentis inciſorij.*
E *Media molaris dentis pars hic delineatur, ſinum in dentibus conſpicuum oſtenſura.*

Dentes ſentire. Libro quinto de Medicamentorum compoſitione ſecundum locos.

OSSIVM ſolos dentes ſentiendi uim obtinere, Galenus non perfunctoriè atteſtatur, aſ-
ſerens ſe dentium dolore uexatum, diligenter expendiſſe, num dentes ipſi doleant: ſenſit-
ſeque manifeſtò, dentem non modò dolere, uerùm etiam pulſare, carnibus inflammatio
ne obſeſsis non diſsimiliter. Applantantur enim dentium radicibus [a] molles quidam *a 1 fi.1 ca. libr. 4 5 & XX.*
neruuli, à tertio neruorum cerebri coniugio propagati, quorum gratia dentes duntaxat
euidenti inter oſſa ſentiendi facultate donatos credimus. Nouerat namque rerum Opi-
fex, hos crebrò occurſuros ijs quæ ſecant, uel frangunt, uel rodunt, uel ualidè excalefaciunt, aut refrigerant,
uel alia quauis occaſione alterant: quibus omnibus dentes multo aliter, quàm reliqua oſſa, nudi exponun-
tur. Verùm hi non ſolum ſenſu, & quia nudi ſunt, ab alijs oſsibus diſtinguuntur: at etiam quia illos plus cæ-

Dentium à cæteris oſſibus differẽtia.

teris oſsibus enutriri, & longiori uitæ tempore incrementum accipere, ideo præcipuè arbitramur, quòd dẽ-
tes illis quos eximimus oppoſiti, ſubinde in eruti dẽtis locum extra reliquam dentium ſeriem ſuccreſcant:
ob hoc uidelicet, quòd contrarijs dentibus non amplius atterantur. Reliqui enim dentes tantum augentur
quantum læuigandis cibis comminuuntur. Sunt autem dentes plurimùm numero triginta duo, una ſerie in

Dentium numerus. Inciſorij. Canini.

utraque maxilla ſedecim, inſtar iuſtiſsimæ choreæ ſiti. [b] Quatuor priores, aduerſive, quia ſecant, inciſo- *b 1,2 D.*
rij uocantur: ſunt enim lati & acuti, quò oblatum ipſis cibum mordendo cultri modo promptè abſcindãt,
diuidantque. Deinceps [c] canini utrinque ſinguli conſtituuntur, ampli quidem ſua baſi gingiuis proxima: *c charact. 3.*
ipſorum autem fine à gingiuis remoto, acuti: ut ſi quid propter duritiem ab inciſorijs non præſcinderetur,
hoc illi confringerent. Porrò ipſis id nomen inditum eſt, quòd exertis canum (qui hos habent multos, &

Molares.

hac ferè ſede inſignes) dentibus correſpondent. Poſt hos, [d] maxillares ſeu molares quini ab utroque la- *d 4.5.6. 7,8.*
tere habentur, aſperi, ampli, duri, & magni, quò inciſa ab inciſorijs, effractaque à caninis in læuorem exa-
ctum terere poſsint. Si enim prorſus læues crearentur, idonei ad proprium munus minimè exiſterent: ſiqui
dem ab inæqualibus aſperiſque omnia melius terantur. quare & molas, quibus fruges moliuntur, temporis
proceſſu, diuque minuendo læuigatas, rurſus incidi atque exaſperari uidemus. Neque ſi aſperi quidem eſ- *; Dens molaris C inſignitur.*
ſent, non autem omnium oſsium duriſsimi, plus commodi ex ijs eſſet, ut qui prius contererentur, quàm ci-
bos in læuorem comminuerent. Quinetiam, ſi aſperi & duri facti, non eſſent unà & ampli, neque tales plus
illis concredito accommodarent muneri, ſi modò quæ leuiſsimè atteri debeant, in amplis firmari baſibus
oporteat. Inciſorijs enim & caninis niſi longiſsima mora quicquam, propter ipſorum ſtrictam & anguſtam

Qui dentes maxillis infigantur.

aciem, comminuitur. Dentes ad unum omnes in maxillarum ſinibus clauorum ritu inſiguntur, qui propter
imaginem, quam cum brutorum præſepibus habent, Græcis φάτναι Latinis autem præſepiola nũcupantur.
quemadmodum & à fouearum ſpecie βόθρια, ac ueluti alueoli & foſſulæ quibuſdam uidentur appellati, ita
ſanè dentes ipſis inſertos, adamuſsim ſtringentes continentesque, ut non promptè uel tantillum hi commo

Dentium radices.

ueantur. Cæterùm dentes omnes non paribus radicibus, dictis iam inſiguntur ſinibus. quandoquidem par- *In ea. initio eam quæ ſæpius occurrit radicum ſeriem expreſsimus.*
uis una radix, duæ uerò maioribus, tres autem & quatuor maximis obtigerunt. Inciſorij enim ſingulis im-
mittuntur radicibus. Canini quoque radices habent ſingulas, quæ inciſoriorum radicibus multo altius inſe
runtur: tantoque maiores ſunt, quantum caninorum robur excedit. unde & inter inciſorios duo medij al-
tioribus hærent radicibus, quàm duo laterales, caninis proximi: nimirum quòd medij latiores grandioreſ-
que ſint. Molares radicibus inter ſe uariant. nam qui maxillæ inferiori ſunt infixi, binis radicibus: qui ſupe-
riori, ternis ſubinde inſiguntur. Differunt tamen & hi interdum. qui namque ſuprà ſunt, quaternis: qui in-
frà, ternis radicibus immitti aliquando deprehenduntur, præſertim duo denti intimo proximi. Dein fre-
quentiſsimè duos molares ſuperiores, canino denti ſuccedentes, duobus tantum immitti radicibus ſpecta-

Dentium numerũ aliquando uariare.

bis, tres reliquos ternis: ſic & duos inferiores canino proximos, una radice, tres reliquos duabus. Præterea
obſeruabis quoque omnium intimos minoribus inſigi radicibus, quàm illis attiguos. Inciſoriorum & cani
norum numerus, rarò in hominibus, ut molarium, mutatur. Interdum enim in utroque latere quinque mo-
lares occurrunt, interdum quatuor: nonnunquam quatuor à ſiniſtris, quinque uerò à dextris: uel contrà in

Genuini dentes.

ſiniſtris quinque, ex dextris quatuor: uel infrà quatuor, ſuprà autem quinque. quam differentiam potiſsi-
mum pariunt poſtremi dentes, quos plerique genuinos uocant, etiamſi Cicero ita molares uocauerit. Sunt
autem illi, qui primùm poſt pubertatem, ueneriſque uſum, hominibus cum maximis ſubinde cruciatibus
prodeunt: id quod medici parum obſeruantes, aut alios dentes euellunt, aut humorum uitio eos infeſtari ſi
bi perſuadentes, ægros catapotijs atque id genus pharmacis obruunt: quum dolore affectis nullum leui gin
giuarum ad poſtremum dentem ſcarificatione, ac interdum oſsis pertuſione, præſentius remedium adferri
poſsit. id quod ipſe etiam modò experior, cui hæc ſcribenti trigeſimus ſecundus dens ætatis meæ uigeſimo
ſexto anno ſuccreſcit. Atque id etiam arguunt permultæ caluariæ in cœmiterijs occurrentes, in quibus po
ſteriores illi dentes ueluti in cauea quapiam adhuc reponuntur ac latitant, quibuſdam ſuæ baſis apici-
bus os tenuiſsimum perforantes. Cuiuſmodi caluariam nuper mihi exhibuit humanæ fabricæ quàm ſtu-
dioſiſsimus ac ualde peritus iuuenis, Ioannes Paulus Guiducius Vrbinas, mihi amiciſsimus. Cæterùm Ari-
ſtoteles, alijque complures, uiris copioſiores dentes quàm mulieribus aſſcribunt. quod cuiuis, num uerita-
ti conſentiat, non minus promptum eſt experiri, quàm mihi falſum id eſſe dicere, quum nulli non dentes

numerare

numerare liceat: ex quorum frequentia plerique etiam uitæ longitudinem breuitatemque arguunt. Dentes non ſolum dictos nunc præſtant uſus, uerùm etiam ad uocis modulationem iuuant, quum dura lapidea que conformentur ſubſtantia. *e dens E inſignitur.* e exiguas, ſed notatu dignas cauitates intus obtinente: quæ ut dentes leuiores ſint, commodiusque enutriantur, occaſionem præbent. *Dentium cauitas.* Huius cauitatis cauſa, ſi quando dentibus foramina ex humorum acrium erodentiumque influxu oboriantur, quæ ad eam cauitatem uſque pertingant, ocyſsimè dentes ad radicis uſque extrema eroduntur. Deinde puerorum dentes imperfectis & mollibus, & quaſi medullosis conſtare radicibus, non prætereundum eſt: quemadmodum & pueris dentium partem extra gingiuas conſpicuam, dentis radici appendicis quaſi modo committi. *Dentium appendices.* Atque id quidem uel ſeptennes pueri didicimus, quum uacillantes nobis ſocijsque dentes, & præcipuè inciſorios, unguibus, aut filo denti circundato, eximere conſueuimus. Quin & in mulis quoque, ac multis canibus, dentium reſeruatis radicibus, ipſorum appendices procidere indies obſeruamus. Atque id ſanè accuratiſsimè expendendum eſt, ne pueris reliquam effracti alicuius ex caſu dētis portionem unquam eruamus, ſed duntaxat appendicem, in cuius locum alia (modò radix ſeruetur) promptè ſuccreſcet. Dein plurimum id quoque in pueris animaduertiſſe conducit, quibus mox ab ineunte ætate molares dentes erodi uitiarique ſolent. In his namque operæprecium eſt, molarium dentium appendices (quæ non ita ut inciſoriorum procidere in ipſis ſolent) auferre, quò nouæ earum loco ſuccedant, dentesque integri ſeruentur. Si enim appendicum unio, ætatis progreſſu firmabitur, appendix nunquam decidet. quinimò uel pubertatis tempore aliquot dentes cum radicibus, ob eroſionis uitium, plerunque eruendi uenient.

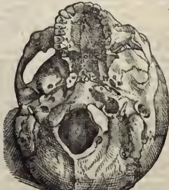
DE OSSIVM CAPITIS ET MAXILLAE SVPERIORIS FORAMINIBVS, & multis in interna caluariæ ſede occurrentibus oſsium ſinibus. Caput XII.

QVANDOQVIDEM in uenarum, neruorum & arteriarum deſcriptionibus, foraminum caluariæ ignorantia non modicum obſcuritatis adferret, quumque in illis enarrandis (quum cognitu ſint difficillima) Anatomicorum præcipui multum aberrarunt, operæprecium fore duxerim, hoc Caput omnibus illis foraminibus dedicare. *Cur foraminum deſcriptio inſtituatur.* Vt uerò id fiat compendioſius, quatuor figuras præſenti negotio famulantes, huc reponam, unumquodque foramen cum ipſi præfixo charactere ſeorſum ita enarraturus, ut ſermo characterum ſimul Indicis & Capitis contextus uices opportunè ſuppleat. Inde, ſi caſu, aut induſtria aliquis ſinus uel proceſſus eorum quæ hactenus deſcripta ſunt oſsium, fuerit omiſſus, illum etiam nunc deſcribam.

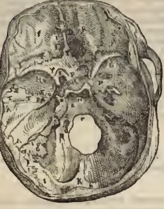
PRIMA DVODECIMI CAPITIS FIGVRA, anteriorem caluariæ ſedem exprimens, ac proinde omnia etiam foramina in oculi ſede, maxillaque ſuperiori, in hac ſuperficie apparentia, oſtendens. Caninum autem caput humanæ caluariæ ſubiectum, iam prius maxillæ ſuperioris oſsibus ſuturisque indicandis unicè, perinde ac tota hac figura, iuuit,

SECVNDA DVODECIMI CAPITIS figura, exteriorem caluariæ baſis faciem, quà palatum reſpicit, proponens.

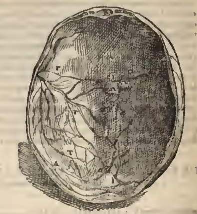

TERTIA DVODECIMI CAPITIS *figura, internam caluariæ baſis ſedem commonſtrans.*

QVARTA DVODECIMI CAPITIS *figura, ſuperiorem internæ caluariæ ſedis partem ſpectandam offerens.*

A 1 Age igitur characterum indicem aggrediamur, ſingulis characteribus eius figuræ, cuius ſunt peculiares, numerum ſubijcientes. Atque ita A in prima figura foramen, frontis oſsi proprium notatur, ad medium ſupercilij inciſum, quo a ramus minoris tertij paris neruorum cerebri radicis ex oculi ſede ad frontis muſculoſam cutem diſpergitur. Hoc in utroque latere non ſemper perfectum orbiculareque exiſtit foramen, ſed ſubinde ſinus duntaxat ſemicirculi ritu exculptus apparet. Aliquando in uno quidem latere foramen, in altero autem ſemicircularis tantum ſinus, perinde atque hic, cernitur.

a 2 fi. 2 ca. lib. 4 N. & 4 muſculorum tab. H

B 1 Foramen, quo dictæ minoris tertij paris neruorum cerebri radicis b ſoboles, ex oculorum ſede in genas ad ſuperioris labri & alarum naſi muſculos procidit. Præſens foramen inſtar oblongi meatus in quarto ſuperioris maxillæ oſſe ſculpitur: & in anteriori maxillæ ſede, ubi in prima figura B ponitur, foraminis huius ductus penitius in oſſe cælatur. per oculi uerò ſedem, ubi A in ipſa occurrit, tenui tantum ac ſquamæ ſimillimo oſſe tegitur.

b 2 fi. 2 ca. lib. 4. O. et 4 muſculorum tab. L.

C 1 Foramen nunc commemorato amplius, quod ex magno internove oculi angulo in narium cauitatem rectà deorſum pertinet, ſecundo ſuperioris maxillæ oſsi & quarto pariter commune. Iſtud c portiunculæ minoris tertij paris neruorum cerebri radicis uiam præbet, & nonnihil pituitæ ex cerebro ad oculi ſedē confluentis ad nares tranſmittit. Cæterùm præter id foramen, aliud quoque grandius pituitæ ex oculi ſede in narium amplitudinem, hincque magis ad fauces quàm naſum defluxui præparatur. Quod quū profundius latitet, neque ullo pacto propoſitis iam figuris indicari poſsit, quartam ſexti Capitis ſpecta figuram, à qua ♦ iugale os (quo cauum temporis exactius oculis ſubijceretur) excuimus, illi figuræ ♦ aſcribentes, ut ſaltem foraminis huius in cuneiformi oſſe inciſi ſedes indicaretur. Quo autem id magis in caluarijs conſpectum fugit, eo minus quoque mirandum eſt, hoc quacunque etiam dignum ſit animaduerſione, hactenus diſſectionum peritos latuiſſe.

Præcipuum excolàde in nares pitui tæ paratum foramen.

c 2 fi. 2 ca. lib. 5. P.

D 1, 2 Præſens foramen cuneiformi oſsi & quarto maxillæ ſuperioris oſsi commune, omnium quæ in oculi ſede conſpiciuntur, facilè maximum eſt, ac inſtar patentis rimæ oblongum, commemoratæ iam ſæpius minoris tertij paris neruorum cerebri radicis a ramulo uiam dat in b temporalem muſculum, & c manſorium ex oculi ſede digeſto. Dein d neruulo cuidam paratur, quem iuxta quinti paris neruorum cerebri radicem exoriri nos primò reperimus. Simulatque enim neruulus ille proprio ductus e foramine, ex caluariæ amplitudine in oculi ſedem procidit, foramine nunc D indicato in nuper dictos exporrigitur muſculos, & f illum qui in ore deliteſcens, maxillam inferiorem mouentium tertius numerabitur. Quinetiam foramen, hoc præterquam quòd externo ſuo latere muſculi temporalis hinc quoque educti initio commodam unde id prodeat ſedem offert, pulchrè unà quoque iter præbet pituitæ hac defluenti ad inſigne in narium cauitatem pertinens foramen, quod in quarta ſexti Capitis figura ♦ notauimus.

a 2 fig. ca. 2 lib. 4 Q.
b 4 muſc. tab. Γ.
c 4 muſc. tab. Δ.
d 1, 2 fig. cap. 2 lib. 4 d iuxta a.
e paulo poſt in ſua ſerie notabitur H.
f 6 muſc. tab. D.

E 1, 3 E in tertia figura poſito, & E in utriſque oculorum ſedibus primæ figuræ obuio, foramen indicatur, in ſedis oculi radice ſeu uertice elatiſsimum, & in cuneiformi oſſe inciſum, quod foris, quà oculi ſedem ſpectat, prorſus orbiculare cernitur, g neruo uiſorio (cuius gratia exculptum eſt) amplitudine reſpondens. Verùm interius, ubi cerebro propius accedit, iuxta externum ipſius latus, exiguum eundemque acutum obtinet angulum, qui uenulæ cum uiſorio neruo hac excidente paratur. Angulum hunc γ notat. Is namque inter E & γ in tertia huius Capitis figura conſiſtit.

g 1: fi li. 7 N. O.

Huic

F 3 Huic ſinui cuneiformi oſsi hac in ſede inciſo, uiſoriorum neruorum [h] coitus innititur.

G 1,3 G in primæ figuræ ſiniſtra oculi ſede occurrit: in tertia autem figura, G dextrum eius figuræ latus ideo
h 13 ſi. li. 7 M. occupat, quòd in ſiniſtro latere foramen G indicatum, nuſquam obuium ſit, eo quòd huius figuræ caluaria in latus uel iſtius foraminis aliquo modo uidendi cauſa inflexerimus.

Quoniam præſens foramen obſcurè in huius Capitis figuris cernitur, hic foraminis dextri lateris effigiem delineans, atque humiliorem ipſius partem δ ſuperiorem ue-ro, ſeu eiuſdem foraminis angulum ε inſignimus. Quanquam utriuſque lateris foramen etiam pulchrè in octaua ſexti Capitis figura in conſpicuo ſit.

Inſculpitur autem cuneiformi oſsi, ac humiliore ſui parte paulo minus toto orbiculare eſt, elatiore uerò in acutum longumque & anguſtum definit angulum. Foramen hoc, etiamſi Galeno ſecus uiſum ſit, nerui uiſorij foramen amplitudine uincit. & ſi ſimiliter atque illud prorſus orbiculare eſſet, facilè triplo aut quadruplo efficeretur amplius. Verùm interim humilior ipſius pars (quam paulo minus toto orbicularem eſſe diximus) uiſorij neruis his foraminis amplitudinem adhuc longè ſuperat. *Lib. 9 de Vſu partiũ.*

i 14 fig. 7 lib. G. Præſens foramen exlatur [i] ſecundi paris neruorum cerebri, in oculi ſedem progredientis gratia: dein [k] minoris etiam tertij paris neruo-
k eadem figura H. rum cerebri radicis, quæ frontis & totius ferè faciei cuti, & occurrentibus ſub illa muſculis, ac inſuper ad nares & muſculos inferiorem maxillam attollentes digeritur. Hæc quidem per humiliorem foraminis ſedem procidunt, unà cum [l] inſigni ſoporalis arteriæ ramo, ex interna
l fi. ca. 14 lib. 3 X. caluariæ amplitudine elabente. Verùm per elatiorem foraminis ſedem, [m] uena ex oculi ſede, duræ ce-
m eadē fi. G. & 13 fi. lib. 7 H. rebri membranæ hic diſtribuitur, & ſuæ diſtributioni in caluariæ baſi ſinus exculptos habet, uenularum tuberibus congruentes, & in ea caluariæ ſede conſpicuos, cui in tertia figura ζ inſcribitur. Neq; profectò ner-
ζ uis hic duntaxat, & uenæ, & nuper dictæ inſigni arteriæ, amplum id foramen excauatur: uerùm etiam pituitæ ex cerebro in oculi ſedem, & hinc in narium amplitudinem promananti. adeò ut non iniuria foraminis huius inſignis amplitudo, uenæ & arteriæ & neruis ipſam tranſeuntibus impar conſpiciatur.

H 1,3 Foramen iſtud adamuſsim orbiculare, multo quàm duo proximè commemorata arctius eſt, ac in cunei
a 1, 2 fig. cap. 2 lib. 4 d iuxta a. formi oſſe, cui etiam inſculpitur, longius procedit, [a] neruulum tranſmittens, quem quum haud procul à quinto pari neruorum cerebri oriatur, minorem eius paris radicem uocabimus, unáque cum quinto pari
b 1, 2 fig. cap. 2 lib. 4 L iuxta M. deſcribemus. Quia uerò foramen hoc nonnunquam amplius, & ueluti oblongius ſeſe offert, & ſimul cum dicto neruulo b gracíliorem tertij paris neruorum cerebri radicem, cum [c] ſecundo aliàs pari exciden-
c eiuſdem fig. K. tem complectitur, ipſum in ſiniſtro tertiæ figuræ latere ſub G, aliter quàm in dextro expreſſum conſpicis.

I 3 Hac ſede in octano capitis oſſe [a] multa, ſed exigua ſpectantur foramina, odorum & aeris in inſpiratio
a 12 fi. li. 7 E. nibus ad cerebrum ingreſſus nomine inciſa. Hæc non ut hactenus dicta, ipſo ductu inceſſuve recta ſunt, & utrinque peruia, ſed obliqua, & anfractuoſa, ſpongiarumque foraminibus ſimilia. Inter reliqua tamen utrinque unum eſt rectum, & grande ſatis, quod primum quodammodo eſt, & anteriori frontis oſsis ſedi proxi-
b 13 fi. li. 7 G. & fig. cap. 14 li. 3 H. mum, [b] uenam ad duram cerebri membranam ex narium amplitudine exporrectam tranſmittit. Verùm cætera interim huius ſedis foramina, etiam recta & utrinque pertuſa uiderentur, ſi modò interiora narium oſsicula in ipſorum ſummo non pari ſemper numero repoſita, & inſigniter fungoſa, & nonnihil membranea cartilagineaque eximerentur. Num uerò hæc foraminula pituitæ cerebri expurgandæ ſecundariò efformentur, ſeptimo libro pertractabimus. In præſentia tamen addendum duxi, his nunquam niſi oppleto, ac præter naturam affecto cerebro, pituitam excolari, & leuiſsima pituitæ copia hac defluente, ea foramina obturari, aliaque grauedinis ſymptomata induci. Inſuper admonendus es, in omnibus caluarijs non æ-
c 12 fi. 7 lib. E. què frequentia hic apparere foramina: quemadmodum & [c] ſedes, quibus [d] olfactus reponuntur orga-
d eadem figura D. na, non pariter amplæ in ſingulis conſpiciuntur. Cæterùm canis animal minimè pituiroſum, at exactiſsimo odoratu præditum, ut has ſedes habet ampliſsimas, ita quoque permulta, admodumque patentia in illis cernuntur foramina, antrorſum, non autem ut homini deorſum, ſpectantia.

K 3,4 Cauitas inter duas frontis os conſtituentes ſquamas, ad ſuperciliorum regionem in fronte & in ſuperiori parte ſedium oculorum repoſita, & quibuſdam reconditis foraminibus in narium amplitudinem pertinens, quam nonnulli olfactus organum eſſe aſſerunt, propter aerem in illa concluſum, quem odoratui mirificè neceſſarium eſſe non ambigimus. Quàm uerò hæc cauitas ad frontis oſsis leuitatem in neceſſaria ipſius hic oculorum gratia craſsitiæ, & forma, plurimum conferens capax ſit, & qui oſſeis ueluti fibris ſquamulis q; interſtinguitur, promptè obſeruabis, ſi frontis os in ſuperciliorum regione fregeris: eſt enim ampliſsima, & molliuſculum corpus membranula obductum complectitur, quod medullæ quodammodo re-
c 8 figu. 6 cap. C, D. ſpondet: uniuerſum tamen eiuſmodi eſt, ut nullum ſimile in toto corpore reperias, præterquàm in [c] cauernis antriſve in cuneiformi oſſe conſpicuis. Præterea quibus Gallico morbo anterior frontis oſsis ſquama eroditur, aut uulnere perfringitur, tanto impetu in expiratione aerem ex cauitate illa propelli cernimus, ut is etiam candelæ lumen promptiſsimè exufflet.

L 3 Foramen, aut rima potius, talis formæ, qualem unguis apice quis ceræ imprimeret, quæ [f] duræ cerebri
f ſub D 13 fig. 7 libri. membranæ hic firmandæ extruitur. Neceſſum quippe erat, non hic ſolum, ubi ea membrana multis foraminibus eſt peruia, uerùm alijs compluribus locis caluariæ alligari, & duram membranam fibras uinculaque per caluariam tranſmittere. quamuis etiam rimas has aeri in cerebrum ducendo aliquid auxiliari intuebe ris, ſi illas intruſa ſeta, in nuperrimè dictam frontis oſsis cauitatem, nariumque amplitudinem deſinere expenderis, ac denique in oſsis cuneum imitantis antra pertinere animaduerteris.

M 3 Sinus in cuneiformis oſsis medio inciſus, ac glandulam continens, cui pituita ex cerebro defluens inſtillatur. Ab hoc ſinu, qui læuis eſt, ac planus, & quodammodo quadratus, utrinque duo deriuantur ductus, ſi- *Meatus per*

gãda cere bri pituitæ paratæ.

Quoniam hæc ſeptimo libro peculiaris figura, quantumuis rudis, præſenti loco accuratius intelligendo non inutilis eſt, hic illam adieci, A glandulam indicans, cui

N *pituita influit B peluim, ex tenui membrana cerebri extructam. C, D, E, F, quatuor uelut ductus, à glande aut ſitu potius, quæ continetur, pituitam deducentes.*

O.P.

nuum modo exculpti: quorum prior ad ſecundum foramen nobis in oculi ſedis radice enarratum, ac G inſignitum tendit, & pituitam in oculi ſedem, & hinc per foramina, quæ prius C & Φ expreſsimus, defert. Poſterior ſinus ad aſperum inæqualeque foramen, ſeu rimam potius deorſum porrigitur, qua pituita ori palatove potiſsimum influit, & aer quoque inter ſpirandum caluariam petit. Rimam hanc temporis oſsi & cuneiformi oſsi communem, N notauimus in ſiniſtro latere ſecundæ figuræ, & in dextro tertiæ. Ductus uerò & ſinus non adeò commodè (quum non admodum caui uideantur) in tertia figura ſe ſpectandos offerunt. quanquam interim priorem ſinum O, poſteriorem uerò P in eadem figura indicauerimus: ut his adiutus characteribus, ſinuum ſedem in ueris caluarijs ocyus adinuenias. Proceſsibus, qui orbiculatim circa ſinum M inſignitum apparent, ac inferiori menſæ aut lecticæ ſedi ueteribus comparabantur, [a] dura cerebri membrana firmiſsimè adnaſcitur, ac ueluti ea ſede ſuſtinetur, qua hic à caluariç baſi abſcedit, inſigniores'que ſoporalium arteriarum ramos ſibi ſubditos habet, qui commemoratis nuper pituitam deducentibus uijs ſeu ſinibus perinde innituntur, ac ſi illorum potiſsimum nomine eſſent exculpti, ipſaque pituita ſecundum arterias difflueret. Cæterùm mediam oſsis cuneiformis ſedem, in qua quadratus ille ſinus M notatus conſiſtit, ſimul cum ſinibus ramos ſoporalium arteriarum continentibus, non eſſe extima ſua ſuperficie cauernoſam, & ſpongiæ modo foraminibus obſitam, multoque minus pituitam ipſi influentem tanquam per ſpongiam longiori mora (uti Galeni eſt ſententia) colare, in ſexto Capite cum totius cuneiformis oſsis hiſtoria comprehendimus.

a 15 fig. 7 lib.

Lib. 9 potiſſimum, de Partiũ uſu.

Q 2,3 Ad latus inæqualis aſperæque rimæ ſeu foraminis N notati, uerſus anteriora magis, aliud occurrit foramen, in cuneiformi oſſe inciſum, quod læue eſt, & non ad amuſsim orbiculare, ſed circulo reſpondet utrinque modicè in longum compreſſo. Hac enim effigie foramen inſinuari decuit, quod duo teretia corpora inuicem membranis connexa, ſimul erat tranſmiſſurum. [b] Tertij namque paris neruorum cerebri craſſiori, præcipuæque radici ſimul cum [c] quarto pari uiam præbet.

b, c 14 fi. lib. 7 I, K. & 2 figu. 2 cap. 4 libr. M, Z

R 1,3 Rurſus ad externum foraminis Q indicati latus, aliud multo minus illo, & exactè orbiculatum, in cuneiformi oſſe cernitur, quo internæ iugularis uenæ [d] portio à ſoporali abſcedens arteria, caluariam ſubintrat. Aliquando exiguum foramen ad internum latus foraminis, duo nuper commemorata neruorum paria tranſmittentis, obſeruatur, eiuſdem uenæ ramulo paratum. Verùm id in uno caluariæ latere rarò uiſitur, atque adhuc multo rarius in utroque. Nos tamen id foramen ſiniſtro lateri hic quoque appinximus, ac

d fi. ca. 14 lib. 3 F.

S. S in ſecunda & tertia figuris inſigniuimus, quod una caluaria cæteris quas unquam uidi elegantior, uirique mediæ ætatis longè formoſiſsimi, id foramen proponat.

T, T 3,4 Sinus à foramine R indicato, per interiora caluariæ uenarum quaſi ſerie aſcendentes, & conuexo dimidiatæ uenæ correſpondentes, inque hoc cælati, ne caluariæ os [d] ſinus in dura cerebri membrana uenarum modo ductos premat, conſtringatque.

d 1 fig. 7 lib. D, D.

V 2 Foramen hoc in externa tantum infernaque caluariæ baſis ſede (idque non admodum promptè) eſt obuium: hinc enim obliquè uerſus exteriora protenſum, [a] in auditorij organi cauitatem temporis oſsi inſculptam deſinit. Quare etiam id paulo pòſt cum aliquot eius cauitatis foraminibus delineatum, rurſus ſubijciam. Efformatur autem, ut uiam porrigat quintæ coniugationis neruorum cerebri [b] ramulo, ab auditus organi cauitate hàc ad muſculos inferiorem maxillam attollentes excurrenti. Inſuper hoc etiam foramine iugularis internæ [c] ſoboles auditus organum petit: ac aer etiam in temporis oſsis antrum auditus organo proprium, per id foramen fertur. Id quod facilè perceperis, ſi attracto in os aere, illum quaſi per aures propellere conaberis, in auribus ſonum percepturus uentorum, aut aquæ turbinum ſonis parum abſimilem.

a Præcipua pars figuræ 8 capitis. b 2 figu. 2 cap. lib. 4 b. c fi. ca. 14 lib. 3 n.

X 2,3 Inſigne foramen, maiori ſoporalis arteriæ [a] ramo caluariam ingredienti excauatum, quod non rectà caluariam perforat, ſed inſtar oblongi meatus, ex poſterioribus obliquè introrſum in priora temporis oſsi inſculpitur. Oſsis pars hoc foramine peruia, ubi deorſum ad fauces ſpectat, ac in ſecunda figura œ notatur, inſtar pumicis aſpera inæqualiſque uiſitur. Cæterùm huius foraminis progreſſum commonſtrant X in ſecunda & tertia figuris poſitum, & deinde hæc quam modò adijcimus figura in qua utraque X, ut & in maioribus figuris, ſitu inuicem minimè reſpondent. Hunc uerò obliquum, & in oſſe longo tramite procedentem ductum, Natura fortaſsis effinxit longioris obliquioriſque arteriæ ſoporalis inceſſus gratia: nimirum ut uitalis ſpiritus hoc errabundo ductus itinere, cerebro exquiſitius præpararetur. Quare etiam Galenum in primis admiror, quem cum pleriſq; alijs foraminibus grande hoc foramen latuit: & qui per foramen tertij & quarti paris neruorum cerebri Q indicatum, ſoporales arterias caluariam ingredi, in ſuo de neruorũ diſſectione libro ſcriptum reliquit. Et quemadmodum de hoc foramine, neque canes, neque ſimias hic etiam intuitus, falſa poſteris tradidit: ita non mirum eſt, ipſum mirabilem illum reticularem plexum ſua imaginatione in hominibus quoque confinxiſſe, ac uaſorum cerebri ſeriem non undiquaque ueram

a fi. ca. 14 lib. 3 L.

œ *Præſens figura foraminibus X & Y notatis, promptius oſtendendis tenuat. Complectitur enim utrinſq; lateris foraminũ ductus, ea ſerie poſitos, qua illis in caluariam immiſſis ſetis, aut ex plumbo filis ferri cernuntur. Vtrunque igitur X ſiniſtrũ foramen notat, maximo ſiniſtræ ſoporalis arteriæ ramo paratum. Vtrunque uerò Y foramen indicat, ſoporalis arteriæ ramulum in uarium amplitudinem excurrentem tranſmittens.*

ueram poſteris prodidiſſe.

Y 3 E regione foraminis nunc dicti, ac X inſigniti ſinis, qui caluariæ cauitatem reſpicit, aliud foramen cuneiformi oſsi proprium inchoatur, rectà antrorſum in narium uſque amplitudinem, meatus oblongi modo

a *f. ca. 14 lib. 3 ſ. e.* protenſum, & arteriæ a ramo uiam exhibens, qui à ſoporalis arteriæ maiori portione caluariam ingrediẽte, ad naſum uſque exporrigitur, inibi cum alijs eò porrectis arteriæ ſurculis pulſum edens ſenſibilem.

a 2,3 Meatus a quinto neruorum cerebri pari adaptatus, auditoriusve porus, cuius principiũ interiùs in cal-

a *2 fig. ca. 2 lib. 4 a.* uariæ amplitudine occurrens, a notatur in tertia figura poſito. Exteriorem autem ipſius partem, quæ ab aure excipitur, ac auriculæ quodammodo imagine reſpondet, aſperaque uiſitur, & ſcaphus nonnullis eſt nuncupata, ſecundæ figuræ a indicat. Meatus iſte, etſi intus admodum amplus cauusque ſit, adeò tamen tortuoſus & anfractuoſus, ac impenſe uarius inuenitur, ut non niſi rariſsimè, magnoque caſu, impulſam tranſmittat ſetam. licet quo minus ſeta traſmittatur, non ipſius meatus gyri anfractusve in cauſa tantũ ſint, uerùm etiam quòd is ad aurem, & dein quà cerebrum reſpicit, arctior euaſerit, quàm in b medio, ubi admodum amplus latusque, & impenſe uarius occurrit. Verùm interim haudquaquam audiendus eſt Ariſtoteles, quum ab aure ad cerebrum nullum aſſerit pendere meatum. at in „ oris palatum uſque ſemitam pertingere, & uenam de cerebro eòdem „ deſcendere inquit. In caluariæ enim amplitudinem auditorius meatus „ pertinet, & c uenam quoque admittit: non quidem illam à cerebro aſſumens, uerùm ab interna iugulari caluariam ingrediente, à qua auditus organo ramus exporrigitur, per foramẽ iam antea V expreſſum, & quinti quoque paris neruorum cerebri ſurculo uiam præbens. Præterea ſi ſetam auditus meatui exterius indideris, hancque modicè in anteriora introrſumque obliquè protruſeris, in foramen V notatum, illã multo facilius quàm in caluariæ amplitudinem ferri conſpicies.

b *fig. 8 ca. lib. 1.*

c *f. ca. 14 lib. 3 n.*

Lib. 1 Hiſtor. ca. 11 cap. 11.

Hanc eandem figuram in hoc appoſui, ut foraminum ductus in conſpectu eſſet, quæ V & a & b notamus. Significet igitur rudi Minerua, utrunque a auditoriũ meatum. V foramen ſuperius V notatum b autem, id quod mox ſub litera b explicabitur.

b 2 Foramen ex auditus organi cauitatis in temporis oſſe inciſæ medio, retrorſum ad hanc externæ caluariæ

a *3.4.5 fi. cap. 6. k.* ſedis iuxta a mammillarem proceſſum regionem pertingens, inque internam caluariæ ſedem nuſquam pertinens. Hoc quia anfractuum & ſui inceſſus labyrinthorum occaſione impulſam ipſi ſetam, aut plumbeum filum, non promptè ad auditus uſque organi cauitatem tranſmittit, τυφλὸν Græcè, & cæcum Latinè *Foramen cæcum.*

b *2 fi. ca. 2 lib. 4 c.* nuncupatur, b ramulo nerui quinti paris neruorum cerebri præparatum: quem quum Natura indureſcere uoluit, admodum callidè per duriſsimi ſiccisſimique oſsis anfractuoſum foramen illum deduxit.

c 2,3 Foramen occipitis oſsi & temporis oſsi commune, ac a ſexto pari neruorum cerebri, & b maiori in-

a *9 figu. 7 lib. N.* ternæ iugularis uenæ ramo, c minorique ſoporalis arteriæ ſoboli paratum. Iſtud, quia hàc tranſeuntia organa craſſa ſunt, amplum uiſitur, tranſeuntium corporum formæ reſpondens. Non enim

b *fi. ca. 14 lib. 3 C.* examuſsim circulare eſt, ſed quodammodo geminum intortumq́;, & ipſius una pars (quæ

c *eiuſdem fig. 1.* interior eſt) neruo ex caluaria antrorſum quodãmodo elabenti paratur: altera uerò (quæ exterior eſt) uenæ & arteriæ caluariam ad poſteriora ingredientibus ſubſeruit.

Hic ſeorſum quodammodo deſcribitur foramen expreſsimus interiori quidem ipſius parti 1 exteriori autem 2 aſcribentes.

d 2,3 Foramen in occipitij oſſe gratia a nerui ſeptimi paris neruorum cerebri inciſum,

a *9 fi. lib. 7 O. & 2 fi gu. cap. 2 lib. 4 P.* quod quidem orbiculare eſt, ſed ductu oblongum, obliquumq́;. Ex poſterioribus enim, internaque caluariæ ſede antrorſum deſcendit, quò citius ſeptimi paris neruus hoc ductus foramine, ſexto pari committeretur: amboque ſimul cohærentes, tutius aliquouſq; proreperent.

e 2,3 Foramen unicum, cæteriſque omnibus facilè maximum, quod occipitis oſsis medio b dorſalis medul-

b *9 fi. li. 7 H.* læ gratia inſinuatur.

f 2 Non inſigniter amplum foramen, quod ab externa caluariæ ſede, ex poſteriori nimirum ſede c capitis

c *5 figu. 6 cap. l.* occipitij oſsis, quod primæ ceruicis uertebræ articulatur, incipiens, in internam caluariæ ſedem longo ductu per os fertur, in elatiori ſede foraminis, quod ſeptimum tranſmittit par, & d notatur, ceſſans. Hoc d ue-

d *fi. ca. 14 lib. 3 D & K.* næ & d arteriæ gratia cælatur, per tranſuerſos uertebrarum ceruicis proceſſus ſurſum conſcendentium. Cæterum in quibuſdam caluarijs id foramen in altero latere aliquando deeſſe reperies, interdum etiam in utroque: uerùm tunc huius foraminis uices gerit ſeptimi paris neruorum cerebri foramen, quod tunc non adamuſsim orbiculare cernitur, ſed oblongum, & neruo ſimul cum uena arteriaque tranſmittendo

g 2,3 idoneum.

a *3.4.5 fi. 6 cap. C.* Foramen id ad poſteriorem regionem proceſſus mammillaris, iuxta ſuturæ Λ referentis a latus, in tem-

b *fi. ca. 14 lib. 3 E.* poris oſſe cælatur, & tranſuerſim caluariam ingrediens, uiam externæ iugularis uenæ b ramo hàc caluariam petenti offert. Animaduerti quoque interdum id foramen, modò in altero latere, modò in utroque

c *Vide hic præter figuras ca. 14 li. 3 M N O, P. etiam 7 fi. libr. 7 P, Q, R, S. deìn 9 fig. S, T. inſuper 1 fi. C. 2 fi. B.* defuiſſe.

c In tertia figura, non oſcitanter ſinus in interna caluariæ amplitudine, qua cerebrum continetur, animaduertendus uenit, in quem tria foramina e & f & g inſignita, & uenis arterijsque tranſmittendis parata *Caluariæ ſinus duræ membranæ uaſis ſeruientes.* ſubeunt. A foramine enim e notato, & interna parte foraminis f inſigniti, in dextra ſiniſtraque caluariæ ſede ſinus incipit, quem in ſiniſtro latere h, h & h indicauimus, in dextro autem tribus i. Sinus iſti obliquè in- h, h, h.

ſtar quartæ circuli partis ſurſum in poſteriora tantiſper conſcendunt, dum dexter ſiniſtro inibi committi- i, i, i.

tur, ubi K repoſuimus. Huius enim coitus ſedes in media regione occipitis oſsis uiſitur, quæ inter elatiſsimam ſuturæ Λ exprimentis d regionem, & poſteriorem foraminis dorſalem medullam tranſmittentis, ac

d *fi. 3 cap. 6 D.* e inſigniti regionem, media conſiſtit, & K inſcribitur, ubi occipitis os craſsiſsimum denſiſsimumque eſſe, K.

in eius oſsis hiſtorịa retulimus. Ex hoc duorum ſinuum congreſſu, alius rectà ſurſum fertur, ſub eminentiſſima parte ſuturæ Λ ſimilis, & ſub tota ſagittali ſutura, & frontis oſſe, uſque ad olfactus organorum ſedium
ll ſeptum, ll quodammodo in tertia figura inſignitum. Hunc ſinum quarta figura aliquot l notatum gerit: ter-
m tia autem in frontis oſſe, litera m eundem indicat. Cæterùm ſinus hi exculpuntur duræ cerebri membranæ gratia: cuius uaſis ipſos, ne illa caluariæ oſsibus premerentur, cedere tunc audies, quando cerebri uaſorum non minus elegantem, quàm parum ab alijs diſſectionis profeſſoribus animaduerſam ſeriem, in tertio libro exequar.

n,o 2 Animum accommoda ſecundæ figuræ palato, in quo his characteribus ampla narium foramina ſepto
x. quodam inſigni X notato, ab inuicem interſtincta, & in faucium amplitudinem à naſo tendentia, n ac o indicantur. quæ etſi homini ad plurima conducant, præcipuè tamen naturali inſpirationi uocique cenſentur idonea.

p 2 Foramen hoc iuxta poſteriorem dentium inciſoriorum ſedem ex palato in narium amplitudinem deſinit, quartiſque maxillæ ſuperioris oſsibus commune habetur. Deinde hominibus unicum adeſt, equis uerò & canibus geminum. Paratur autem gratia connexus, conſenſuſque [e] tunicæ palatum ſuccingentis, cum illa [f] quæ narium amplitudini obducitur. Portiuncula enim illius tunicæ ſimul cum uenula, & item arteriola, id pertranſit. *c 2 figu. 2 cap li. 4 in ferius Z* *f eiuſdem figura hu- milius P.*

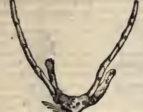
q 2 Ad palati finem, iuxta maxillæ ſuperioris ſexta oſſa, utrinque duo uiſuntur foramina: unum quidem alte-
λ. ro prius, & amplius. prius enim anteriuſve, ac λ inſignitum, notatu dignæ eſt amplitudinis, ex palato ſurſum in poſteriora ad oculi ſedis uerticem radicemve properans. Inibi enim deſinit, ubi foramen occurrit, quod alterum pituitam in nares expurgantium eſſe retulimus, & ſub litera ♦ iam antea deſcripſimus. Poſterius
* autem, * notatur, eſtque exiguum omnino. & ſurſum aſcendens, aliquando in idem foramen cum anteriori λ inſignito terminatur: interdum uerò peculiarem terminum, in ſutura cuneiformi oſsi & quarto ſuperioris maxillæ communi adipiſcitur. Præter foramina hactenus commemorata, ſi caluariam in manus ſumpſeris, alia quamplurima (ſed exilia) obſeruabis, uenis tranſmittendis & membranarum nexibus exculpta. Viſuntur uerò huius generis aliqua è directo maioris interioriſve anguli ſedis oculi, iuxta ſuturam ſecundo & tertio maxillæ ſuperioris oſsi & frontis oſsi communem. Hæc in cauitatem pertingunt, inter frontis oſsis ſquamas comprehenſam, & K prius indicatam. Horum quoque ſedes in prima præſentis Capitis figura, T & V indicatur: quibus characteribus nuper dictam ſuturam ſuo loco expreſsimus. Deinde in frontis quoque oſſe iuxta ſuperciliorum ſedem huiuſmodi quoque occurrunt foraminula: quemadmodum & in utroque naſi oſſe, quod quintum ſuperioris maxillæ recenſuimus. Inſuper in primo maxillæ oſſe, quod externum oculi ſedis angulum conſtituit, unum aut alterum huius generis foramen inuenitur. Præterea oſsis cuneum referentis latera, quæ temporum caua cum alijs oſsibus conſtituunt, tali quoque foramine donantur. Ad hæc, in lateribus ſagittalis ſuturæ in uerticis oſsibus, & potiſsimùm iuxta ſuturam Λ ſimilem, talia *Foraminula per caluariæ ſuperficiem ſparſim obuia.*
ſ,ſ. etiam apparent, quorum ſedes in quarta figura aliquot ſ in umbra latitantibus indicantur. Verùm præter commemorata, unum notatu dignæ magnitudinis habetur interius in frontis oſſe, quà octaui capitis oſsis anterior pars ipſi committitur, & anterior ſepti olfactus organorum ſinuum pars cernitur, nimirum inter
m,ν. tertiæ figuræ m & ν conſpicuum. Pertingit autem hoc foramen in frontis oſsis cauitatem, ſuperius K indicatam. In quarto quoque ſuperioris maxillæ oſſe, iuxta magnum interioremve oculi ſedis angulum, dicti iam ordinis foramen etiam ſe offert. In baſi uerò oſsis cuneum imitantis, extrinſecus, quà id ſepto narium
μ,ν,ξ. committitur, ſubinde quina numero uiſuntur, ac tria quidem μ,ν,ξ inſignita poſteriùs conſiſtunt, utrinque nimirum unum, & in horum medio tertium, quæ antrorſum inſtar arctiſsimorum meatum producta, in narium amplitudinem deſinunt. quamuis interim medij foraminis ν indicati finis, ſetam rarius admittat. Alia
π,ω. autem duo, quæ π & ω inſigniuimus, anteriùs incipiunt, & recto tramite antrorſum quoque conſcendentia, in oculi ſedis uerticem radicemque terminantur. Cæterùm horum foraminum termini hic commodè delineari nequeunt. quare etiam eo uehementius hortor, ut ex hominum caluarijs potius, quàm ex nudis oſsiũ picturis, hæc diſcas, foraminis cuiuſque ſedis coniecturam hinc à characteribus ſumens, & cõſideratè, an me aliquod foramen notatu dignum prætererit, expendens. Superſunt adhuc in tertia figura & quarta Græci maiuſculi characteres, quibus in ſuturis caluariæ indicandis, iampridem uſi ſumus: adeò ut nullus præter Ω in quarta occurrens, ueniat enarrandus. Illo enim ſinus quidam in uertice notantur, quibus [a] duram cerebri membranam innaſci audies. Atque horum ſinuum non eadem ſemper eſt ſeries: quippe modò nulli, modò pauci, modò plures, atque hi uarij, cernuntur: profectò (ſi quis me audit) illis animaduertendi, qui nimis promptè hanc uerticis ſedem urunt, aut in oſsium fracturis nimium intrepidè ac cõfidenter terebrãt. Huc quoque referrem [b] ſinus duos cuneiformis oſsis, in ipſius medio antrorum modo repoſitos, niſi iam antè in eius oſsis hiſtoria ipſos deſcripſiſſem, perinde ac amplas cauitates in quartis maxillæ ſuperioris oſsibus ad narium amplitudinis latera repoſitas. *a 1 fi. lib. 7 K.* *b 8 fig. ca. 6 C, D.*

DE OSSE ν LITERAE IMAGINI comparato. Caput XIII.

DECIMITERTII CAPITIS FIGVRARVM, earundemque characterum Index.

PRIMA figura anteriorem faciem exprimit oſsis ν imaginem referentis, unà cum minoribus elatioribusve ipſius

PRIMA DECITERTII Capitis figura.

ſius lateribus, & oſsiculis, quæ his uſq; ad temporũ oſsium proceſſus in ſtyli modum exertos connectuntur.

SECVNDA FIGVRA.

Altera figura poſteriorem oſsis υ referentis regionem commonſtrat, ſimul cũ elatioribus coſtis: uerùm interim illis oſsiculis non delineatis, quæ ad proceſſus ſtyli ſpeciem exprimentes pertingunt.

A, B, C 1 *Grandius mediumque oſsis υ referentis oſsiculum, anteriori ſede conſpicuum. Verùm A & B gibbam huius ſedis regionem indicant. In horum characterum medio peculiare huius regionis apparet tuberculum,* ✳
✳ *notatum. C autem indicat ſinum tranſuerſum oblongum, & in ſuperiore medij iſtius oſsiculi ſede obuium.*

D 2 *Poſterior grandioris oſsiculi ſedes, ſinuata & caua.*

E, F 1, 2 *Humiliora oſsis υ referentis latera, quæ cum medio oſsiculo figuram υ ſimilem repræſentant.*

G 1, 2 *Connexus humilioris lateris, cum latiuſculo grandiorique oſsis υ referentis oſsiculo.*

H 1, 2 *Humilioris lateris apex, qui laryngis cartilaginis ſcutum exprimentis proceſſui alligatur.*

I, K 1, 2 *Superiora oſsis υ referentis latera, humilioribus longè tenuiora, magisque teretia.*

L, M, N 1 *Tria oſsicula, ſuperioribus lateribus utrinque ut plurimùm commiſſa. Cæterùm ad oſsis υ referentis inſpectionem etiam faciunt, præter quinta muſculorum tabulam ad characterem L, priores aliquot figuræ duodecimi Capitis libri ſecundi ad A, B, C, D.*

EMINENTISSIMAE laryngis parti os unitatis nomine comprehenſum, ſed uarijs multiplicibusque oſsiculis extructum, præponitur, quod nonnulli à literæ υ figura ὑψιλοειδὲς alij ſuccinctius ὑοειδὲς appellant: qua uoce diſſectionum rudes deluſi, in Galeno os ſuem referens uerterunt. Alijs rurſus id os à Λ imagine λαμβδοειδὲς nuncupatur: quo etiam nomine interpretes decepti, a ſuturam capitis Λ literæ ſimilem uertere conſueuerunt. eiuſmodi tamen mendas pro noſtra uirili nuper ex Galeno, in Italia & Germania latinè edito, ſubduximus. Herophylus quoq; id os παραστάτην appellaſſe dicitur, fortè quòd linguæ, aut laryngi, aut faucibus apponatur, uel adſtet: quemadmodum ipſi in organis generationi famulantibus quædam b παραστάται κιρσοειδεῖς, & c παραστάται ἀδενοειδεῖς uocantur. Nõ deſunt etiam, qui quũ in faucibus conſiſtat, id φαρύγγετρον nuncupauere. Nos uerò paſsim, os υ referens, aut uoce contractiore, hyoides nominare inſtituimus. Homo igitur hoc os longè aliter quàm quadrupeda, quæ hactenus aggreſsi ſumus, extructum obtinet, ac maximum d oſsis υ referentis oſsiculum eſt latiuſculum, & foris gibbum, priuatoque tubere prominens: intus autem, ſeu poſteriori ſede, cauum in anteriori etiam ſede ſuperiùs quaſi in oblongum ſinum deprimitur, pro figuræ nimirum ipſi idoneæ, & muſculorum ligamentorumque illi commiſſorum ratione. Superiori enim ſinui implantantur e tertius & quartus huius oſsis peculiares muſculi: ad tuberis uerò in hac ſede conſpicui latera, quæ quodammodo in gibba ſede ſinuantur, inſertionem tentant f duo primi huic oſsi peculiares muſculi. Ex poſterioris autem ſedis cauo, muſculi g duo priores linguam mouentes, præcipuè enaſcuntur. Præterquàm quòd gibba extrorſum, caua uerò introrſum, atque ab iniurijs extrinſecus occurrentibus remotius opportunè collocentur. Grandius id oſsiculum paulo ſupra laryngem conſiſtens, tangentibus occurrit, ipſius interim lateribus penitius ferè latitantibus. Huic enim latiori oſsiculo utrinque h alia duo uniuntur, quæ oſsis υ referentis latera cum Auicenna in Capite de Gutture appellamus: quorum alterum humilius eſt, alterum ſuperius. Humilius oſsiculum nonnihil breuius latiusque ſuperiori eſt, nullique alteri oſsi committitur, i quàm lateri medij ac latiuſculi oſsis υ referentis oſsiculi, ad quod cartilaginis ligamentique cartilaginei interuentu ualidè, & notatu digna amplitudine nectitur. Verùm k finis ipſius l ſuperiori ſui lateris proceſſui cartilaginis laryngis, quæ ſcuti imaginem exprimit, colligatur. Humiliora hęc oſsis υ referentis latera, muſculis aliquot admittendis educendisque apta, ſimul cum medio grandiorive oſsiculo, υ imaginem pulchrè exprimunt. Porrò ſuperiori oſsiculo ſeu lateri, quod magis teres uiſitur, & elatiori ſedi lateris medij oſsis υ referentis oſsiculi, tanquam ex puncto committitur, m alia rurſus oblonga teretiaque oſsicula tantiſper continua ſerie uniuntur, quouſque ipſorum finis, temporis oſsis compingatur n proceſſui, ſcriptorij ſtyli imaginem proponenti. Oſsicula hæc non pari ſemper obſeruantur numero, ut plurimùm tamen terna quaternave utrinque cernuntur. quanquam etiam interdum, idque maximè in mulieribus, illa uiderimus ſimul cum ſuperioribus oſsis υ referentis lateribus omnino deeſſe, & ipſorum uicem teres quoddam, ualidum & oblongum ligamentum gerere, quod ab oſsis υ referentis medio oſsiculo ad ſtylum imitantem uſque proceſſum pertinebat. Os itaque υ referens, rarò liberum, neque nulli contiguum eſſe oſsi, indicant ſuperiora oſsis latera, temporum oſsibus cõnexa: & inferiora, cartilaginis ſcuto ſimilis proceſsibus commiſſa. Cartilagines enim laryngis, ut & coſtarum cartilagines, oſsium præbẽt uſum: & quod ad contiguitatem ſpectat, in oſsium quoque claſſem recenſentur. At quum os υ referens non adeò firma, atque reliqua oſſa, nititur baſi, proprijs id muſculis in omnem poſitionis differentiam ita trahi, in ſecundo libro narrabimus, ut neque in latera, neque ſurſum aut deorſum, neque prorſum aut retrorſum, ſecus quàm homini ex uſu eſt, ſua ſede dimoueri queat, maximos ſanè plurimosque uſus, etſi minimum ſit, præſtans:

Oſsis υ referentis ſitus et nomina.

Medium oſsis υ referentis oſsiculũ.

Latera oſsis υ referẽtis humiliora.

Superiora latera et cõmiſſa ipſis oſsicula.

Qui hyoides os firmetur.

Ipſius uſus.

a 3. 4 fig. 6 ca. C. D. & 3 interiorum B. b 22. 23 fi. lib. 5 à D ad I. & etiã Ξ. c eiſdẽ figuris Ξ. & 4 figu. cap. 49 lib. 2 R. d 1 fi. A. B. e, C. 2 fi. D e 4 muſcu. tabula R. f 4 muſcu. tab. S. T. & alij eius oſſis muſculi Q. V. g 1. 2 fig. cap. 19 lib. 2 D. D. h Vtrũ 1, 2 fig. E. F. Alterum I. K. i 1, 2 fi. G. k 1, 2 fi. H. l 3, 4 fig. ca 38. A. B. m 1 fi. L. M. N. n 3. 4 fig. 6 cap. i.

quos tunc recenſebimus, quum ᵒ aliquot linguæ muſculos ab ipſo enaſci, illudque linguæ, fundamenti, ac tutiſsimæ baſis modo ſubijci, & ᴾ muſculorum laryngis quædam principia porrigere oſtendemus.

o 1. 2 fig. 19 cap. li. 2 D, D & E. p 1. 2 fig. cap. 21 lib. 2 F. deinde 2, 3 fig. K.

DE DORSO. CAPVT XIIII.

DECIMIQVARTI CAPITIS FIGVRAE, Ac ipſius characterum Index.

HAC figura uniuerſi dorſi oſſa ex latere expreßimus, ut primùm integer illorum cernatur contextus, ac poſtmodum ſingulæ dorſi partes priuatis Capitibus delineentur.

A, B *Collum ſeptem conſtans uertebris, quæ numeris internæ ipſarum ſedi appoſitis ſigillatim notantur.*

C, D *Dorſi pars, thoracem conſtituens, & duodecim formata uertebris.*

E, F *Dorſi pars, quinque complectens lumborum uertebras.*

G, H *Os ſacrum, ſex oſsibus ſeu uertebris efformatum.*

I, K *Os coccyx, quatuor extructum oßiculis.*

L, L *Aliquot uertebras L inſigniuimus, nimirum in tota dorſi compage ſecundam, nonam, decimamoctauam, & uigeſimamquartam: ita indicaturi uertebrarum partem, ſeu ſedem, quam ipſarum corpus nuncupamus.*

M, M *In iiſdem uertebris M uiſitur, in quibus L occurrit, uertebrarum proceſſus notans in latera exporrectos, atque ideo transuerſos, aut laterales nobis appellatos.*

N, N *In octaua totius dorſi fabricæ uertebra N obſeruabis, dein in decimaſeptima, & uigeſimatertia. Notantur autem N quidam uertebrarum proceßus deorſum nutantes, quibus ſuperiores ſeu incumbentes uertebræ ſubditis articulantur uertebris. Hos proceſſus ab ipſorum ductu, deſcendentes nominabimus.*

O, O *In uertebris quæ poſtremò commemoratis ſubijciuntur, O uiſitur, indicans uertebrarum proceſſus ſurſum ſpectantes, quibus ſuperpoſitæ ſubiacentibus articulantur, quosque aſcendentes proceſſus rectè nuncupabimus.*

P, P *Illis uertebris P inſcribitur, quas prius L, M & O inſigniuimus. Notantur autem uertebrarum proceſſus in corporis poſteriora exerti, & aculeo ac ſpinæ comparati.*

Q, Q *Prope eaſdem uertebras Q reperis, quibus poſtremò enarratos characteres inſcripſimus. Ac Q nullam uertebræ notat partem, ſed foramen in uertebrarum conſiſtens lateribus, & neruos à dorſali medulla pronatos tranſmittens.*

R, R *Cartilagineum ligamentum, uertebrarum corpora interueniens. Cæterùm quum tres figuræ, & earum præcipuè tertia, ad præſentis libri calcem poſitæ, dorſum pariter commonſtrent, non abs re illas etiam obiter hic intueberis, unà cum tertij libri figuris, neruorum à dorſali medulla originem ducentium ſeriem exprimentibus, & ad undecimi eius libri Capitis initium repoſitis.*

DECIMIQVARTI Capitis figura.

RERVM parens Natura homini dorſum, quod Græcis ῥάχις & νῶτον dicitur, carinæ cuiuſdam inſtar, & fulcri, machinata eſt. Illius enim ope recti ambulamus, & erecti cõſiſtimus. Verùm Natura in hoc duntaxat dorſum non fabrefecit, ſed perinde atque aliàs ſubinde membrum aliquod ad uarios ſimul uſus aptum reddit, ita nec hic quoque induſtriæ ſuæ eſt oblita. Dorſi enim oſsibus, ut tantum ſuſtinerent, corpusq; communi oſsium uſu ſolum ſtabilirent, magnum inſculpſit ᵃ foramẽ, quo idoneũ ᵇ dorſali medullæ per dorſum deſcenſuræ iter, ac ueluti ſacra quædam fiſtula, Græcis ἱερὰ σῦριγξ nuncupata, adaptaretur. Atque hoc foramen ſic eſt cælatum, ut eius gratia diſſectionum periti à uerticulorum quibus fuſi aggrauantur imagine, oſſa dorſi uertebras appellauerint. Dein, Natura non ex uno ſimplicique oſſe dorſum conſtituit, et ſi ita ad ſtabilitatem, & magis à luxationibus diſtortionibusque tutam dorſalis medullæ ſedem, fuiſſet commodum: at uariorum motuum, quibus hominem neceſſariò agi oportuit, occaſione, pluribus oſsibus dorſum extruxit, utcunque etiam ſic luxationibus magis reddatur expoſitum. Quamobrem uerò id nõ ex duobus aut tribus oſsibus tam longis, ac in toto brachio eſt humerus, & ulna cum radio, in crure autem ſemur & tibiæ os cum fibula, ſed quatuor ferè & triginta efformetur ᶜ oſsibus (quorum ſeptem ad ceruicem, duodecim ad thoracem, quinque ad lumbos, ſex ad ſacrum os, & quatuor ad coccyx os referimus) ipſa potiſsimum dorſalis medulla in cauſa eſt: quam, quum ᵈ triginta parium neruorum debebat eſſe origo, quumque inſtar cerebri, partibus ſub capite locatis, erat futura, ab omni ſanè compreſsione ac diſtortione muniri ſeruarique decuit liberam, ne omnes mox partes eiuſmodi cuipiam dorſalis medullæ uitio inferiores, ſenſu careant, motuque deſtituantur uoluntario. Quàm promptè autem dorſalis medulla contunderetur

Dorſum, ut commodè cõmuni oſsiũ uſu ſuſtineat, extructum.

Alij dorſali medullæ aptum parentur uer.

Dorſi oſsiũ copiæ cauſa.

a In quatuor ſubſequentiũ Capitum figuris id eſt obuium.

b Tres figu. capiti 11 libri 4 propoſita.

c Seriatim in figurabus Capitis occurrũt numeris inſignita.

d Spectanda ſunt in tribus figu. cap. 11 li. 4

tur, alias've grauiſsimis noxis eſſet expoſita, ſi dorſum duobus aut tribus tantum oſsibus conſtaret, ex angulari cubiti genuúque flexione, & cuiuſuis articuli magno laxoque motu prædıti oſsium tranſpoſitione diſcimus. adeò, ut neceſſum fuerit, dorſum tot paruis oſsibus conſtrui, quæ inuicem ſuccedentia, ſenſimque ſimul ad motum aliquid conferentia, dorſum moueri permitterent, & interim nullum prorſus in acutum angulum conficerent motum, dorſali medullæ ob compreſsionem non leuiter noxium. Hinc itaque ſolers Natura in omnibus animalibus, tam auibus, quàm piſcibus, & reptilibus, & quadrupedibus, tantam eiuſmodi paruorum oſsium ſemper inſtituit ſeriem, quanta colli & totius reliqui corporis eſt pars, quæ dorſalem complectens medullam, moueri debuit. Oſsium namque illa parcit multitudini, & magis adhuc laxæ ipſorum compoſitioni, quum medulla ſede quapiam continetur, quam moueri non erat neceſſe: quemadmodũ teſtudines pulchrè oſtendunt, quæ in collo tantum & circa caudæ initium uertebras obtinentes, in immobili ipſarum teſta uiam nanciſcuntur longam, quæ dorſalem amplectens medullam, nullis cõſtat uertebris. Dein aues quoque idipſum, ne quid de hominis ſacro dicam oſſe, atteſtantur, quum illis thorax, ſecus ac collum, paucis conſtet uertebris: tantaque oſsis ſacri appareat in illis longitudo, ſimplici ferè unico've oſſe fabricata. Mirum namque eſt, quàm affabrè Natura omnibus animalibus, ut ipſis ex uſu erat, dorſi oſſa conſtituerit. quod uel in coordinatione magnitudineque oſsium inſuper diſcimus, quum natantium animalium & ſerpentium oſſa mox à capite ueluti à baſi ſenſim diminui cernimus: & greſsilium animalium oſſa ad eã corporis trunci ſedem, quæ femoribus firmatur, ipſiſve aliàs proxima eſt, maximum ipſorum os habere expendimus: à quo, tanquam à baſi, ampliſsimaque qua ueluti ſuffulciuntur ſede, reliqua oſſa ad caput conſcendentia, paulatim redduntur minora. perinde ac illa etiam, quæ à baſi ea, maximoque illo oſſe, à quo ueluti dependent, deorſum uerſus caudam, aut aliquid caudæ proportionatum, pertingunt, redduntur arctiora. Sic itaque in homine, maximum dorſi oſsium, [e] ſacrum eſt os, quod ſuis lateribus illis committitur oſſibus, quæ unà cum ipſo corpus conciunè firmant, & ſemorum ad coxendicem articulationes ſuſcipiunt. Neque ſanè ſacrum os ideo duntaxat, quòd ſex ueluti peculiaribus oſsibus ſeu uertebris extruitur, & perinde ac ſi ſimplex unum've os tantum eſſet, nominatur, magnum eſſe dicimus: uerùm etiam quòd ſex ipſius oſſium ſupremum, & dein illi ſubditum, ſingula dorſi oſſa ſeorſum magnitudine uincunt, ipſumque ſupremũ ueluti baſis etiam in mole eſt ſtatuendum. Viginti autem quatuor uertebrarum ipſi incumbentium, [f] ea occurrit maxima, quæ ſacro oſsi proximè coarticulatur. & reliquæ dein, quantum poſitu ab illo diſcedunt, tanto etiam ſpectantur minores. Hæcque diminutio uſque ad ipſum perficitur caput, præterquàm ſi quando uertebra interueniat paulo maior ſubiecta. quod ſanè non abſque magna occaſione fieri, primæ ceruicis uertebræ oſtendet hiſtoria, quæ illam reliquis ceruicis uertebris latiorem eſſe docebit, gratia commodæ [g] quinti & [h] ſexti caput mouentium muſculorum inſertionis, & [i] ſecundi ſcapulam attollentium muſculi exortus. Quemadmodum & [k] ſecunda ceruicis uertebra, articulationum cauſa, aliquot ſibi ſubditis ualidior craſsiorque eſſe docebitur. Oſſa uerò ſex, quibus ſacrum os compingitur, & quatuor oſsicula, quibus coccyx os conſtituitur, ita in magnitudine ſe habent, ut continua ſerie ueluti in mucronem à lata baſi, adeoque primo ſecundoque ſacri oſsis oſsibus [l] imminuantur.

Dorſi oſsib non par magnitudo.

Dorſalis medullæ uia proportio.

Cæterùm etſi dorſi oſsium moles tam ſit inæqualis, neque illa à capite ſenſim minora reddantur, nihilominus foramen dorſalis medullæ cauſa exculptum, non oſsium magnitudini, ſed dorſalis medullæ proportioni reſpondet. quũ enim illa gignendis neruis ſenſim [m] attenuatur, iure in ſuperioribus oſsibus ampliora foramina, quàm in demiſsioribus ſe offerunt. Præterea ab hac dorſalis medullę in dorſi oſsibus uia, oibus neruis ab illa pronaſcẽtibus iter patet per [n] foramina inter ipſa oſſa ſic inſculpta, ut duo ſemper oſſa ad unius foraminis conſtitutionẽ aliquid conferant, quãuis interim non in iiſdẽ undique ſedibus. Nã etſi quamplurima oſſa in ſuis lateribus hæc obtineãt foramina, in [o] oſſe tamen ſacro, & [p] ſupremis ceruicis uertebris, illa anteriùs & poſteriùs conſiſtũt. idq; potiſsimum (uti ſuo dicemus loco) oſsium dorſi tum inter ſe, tum ad alia contermina ipſis oſſa contextus occaſione. quem Natura, totius dorſi roboris, & motuum ipſius pariter rationem habens, admodum profectò ſtudioſe molitur.

Foramina neruos tranſmittentia in dorſi oſsibus etiam celari.

Vertebrarum corpora, & quis eorundem contextus. Cartilagineum ligamentum, corpora uertebrarum intercedit.

Ampliſsimis namque oſsium [q] ſedibus, quæ uertebrarum appellamus corpora, tanquam latis baſibus illa inuicem, ac ſi unum ſimul eſſent os, unaque ſeries, commiſit, non quidem læuibus & lubricis [r] ſuperficiebus, uti aliàs ferè ſemper in articulis fieri cernimus: uerùm baſes illas, amplas've ſedes exaſperans, [s] cartilagineum ipſis interiecit ligamentum, quod illis ſedibus connatum, uertebrarum corpora ualidiſsimè connectit. & quum impenſe craſſum ſit, molliorisque cartilaginis temperiem ſibi uendicet, hacque ratione comprimi & attenuari à prementibus, & muſculorum ui aliquo allectis oſsibus queat, & quum rurſus non compreſſum, in priſtinam craſsitiem promptè exurgat, in cauſa ſanè eſt, [t] ut uertebrarum corpora eius interuentu conſtricta, illis quibus indigent motibus agi poſsint: qui leues ſunt, & circulares potius, admodumque obliqui, quàm quouis tandem pacto in rectum angulum inclinati. Porrò præter rarum hunc, & nullis ferè quam dorſi oſsibus communem contextum, qui ad anteriorem foraminis dorſalem tranſmittentis ſedem, adeoque ad totius corporis interiora [t] conſiſtit, iuxta poſteriorem foraminis eius ſedem; Natura utrinque unum extruxit [u] articulum, qui lubricis & læuibus cæterorum corporis uniuerſi articulorum modo fit ſuperficiebus. Ex elatiori enim uertebrarum ſede, hic duo ſurſum educuntur [x] proceſſus, quos ideo aſcendentes nuncupamus: & ex humiliori ſede [y] alij totidem deorſum exeruntur, deſcendentes proceſſus iccirco appellati. Hiſque proceſsibus uertebræ poſteriori hac ſede articulantur, uerùm non undique paribus ſinibus & tuberibus, eodemque, ut ſequentibus iam docebitur Capitibus, ingreſſu. ubi etiam audies, [z] primã ceruicis uertebram, quam ſupra ſecundam peculiari motu circumagi oportuit, tribus his contextibus à cæteris uertebris uariare. & quia ſacri oſsis oſſa non debebant reliquarum uertebrarum modo moueri, ideo ipſa ſimul undique [a] connata coalita've eſſe intelliges, [b] Oſsiculorum au-

Articuli aſcendentibus & deſcendentibus proceſsibus parati.

e G, H, & I fig. ca. 18 A, B, C, D, E, F & integrarũ fig. M. cui committitur O, & illi rurſus A.
f F ans char. 24.
g 14 muſ. tab 1, H.
h eiuſdem tab. k, L.
i 13 muſ. tab. Q.
k Confer in figura huius Capitis ſecundã uertebram cum ſubditis, aut id ſpecta in 10 & 11 figur. cap. 15.
l G, H, I, K. & tota 1, 2 fig. ca. 18.
m 2 fi. ca. 21 lib. 4.
n Q, Q.
o 1, 2 fig. c. 18. char. 2, 3, 4, 5, 6.
p 11 fi. ca. 15 Y, m, r. aut ſpecta 2 et 3 fi. c. 21. lib. 4.
q L, L, L.
r figurarũ cap. 16 & 17 A.
s R, R, R. & figura capiti 40 libri 2 inſerta char. 3.
t uti ſpectas in 5 muſcul tab.
u N cũ O.
x O, O, O. & 8 fi. ca. 15 char. 3, 4. & 1 fig. cap. 16 T, V. & 2 fig. X, Y, & 2 fig. cap. 17 I, K.
y N, N, N. & 8 fi. cap. 15 char. 5, 6. et 2, 3 fi. ca. 16 a, b. et 3 fig. ca. 17 N, O.
z Specta 10, 11 fig. cap. 15.
a Specta 1, 2 fi. ca. 18.

tem oſsis coccygis contextum (qui ſimplex & unicus eſt) illi reſpondere ſcribam, quo uertebrarum corpora ligamenti cartilaginei interuentu attexuntur. Porrò quemadmodum Natura dorſi oſsium motibus, quoad fieri potuit, ualidis, luxationíque minus obnoxijs contextibus (ne quid de reliqua ligamentorum adferam ſerie) prouidit: ita quoque dorſalis medullæ inter hos contextus deſcendentis gratia, quo ſcilicet ab extrinſecus occurſantibus melius muniretur, alij adhuc dictis nuper inſigniores proceſſus, ab oſsibus illam continentibus educuntur. Ex poſteriori enim illorum ſede, longi enaſcuntur in poſteriora c proceſſus, quos ſpinas appellamus, ab illis etiam totius dorſi compagem, ſpinam uocitantes. Præterea ex tranſuerſis lateralibusq́ue ſedibus alius utrinque promitur d proceſſus, quem tranſuerſum nuncupamus, in ſuo mucrone perinde ac poſteriores proceſſus cartilagine eo uſu donatum, quo oſsium extremis alteri oſsi non attextis, cartilagines obnaſci ſcimus. Cæterùm hi proceſſus, non tantum ut dorſali medullæ & ſubditis partibus inſtar propugnaculi ſint, creantur: uerùm inſuper educendis frequentium muſculorum exortibus, & admittendis corũdem inſertionibus unicè conducunt, & tranſuerſi præterea thoracis uertebrarum e proceſſus, coſtarum articulationibus ſunt accommodi. quemadmodum ſacri oſsis tranſuerſi proceſſus contextui famulantur, quem id os cum oſsibus ex latere ipſi commiſsis f molitur. Quamobrem uerò prima ceruicis uertebra priuatim ſpina g deſtituatur, & cur h ſpinæ ceruicis uertebrarum, ut & earundem tranſuerſi i proceſſus, ſpectentur bifidi, & cur thoracis uertebræ (in primis uerò ſuperiores) longiſsimas educant k ſpinas: contrà autem, quæ in l lumbis ſunt, & oſsis ſacri m oſſa, & n demum quàm proceſſus hi omnes ductu formaque uarient, & quibus priuatim appendices obtigerunt, & quæ corporum uertebrarum in ſingulis ſit forma, & quæ appendices ſuprà infraque peculiariter obtinent, quatuor ſequentibus Capitibus enitar perſequi, unum Caput ſingulis maioribus dorſi ſedibus tribuens. Breui namque & ſuccincto ſermone complecti nequit, quàm multa, rara, peculiariaque Natura in dorſi oſsium conſtructione moliatur.

Dorſi oſsiũ ſpinæ ſeu poſteriores proceſſus. Tranſuerſi proceſſus.

b 3 fig. ca. 18 G, H, I, K.
c P, P, P.
d M, M, M.
e 1, 2 fi. ca. 16 H, I.
f 2 fig. ca. 18 L, M, N, O, P conuertuntur cum 3 figura ca. 19 A, B, C, D, E, F.
g 3 fig. ca. 15 X.
h 8 fig. ca. 15 ...
i eiuſdem fig. char. 8, 7 & 9, 10.
k 1, 2 fig. cap. 16 N, O, P.
l 2 fig. ca. 17 C, D, E, F, G.
m 2 fi. ca. 18 d, d, d.
n Si lubet has ſpectare differentias, confer quatuor ſubſequentium Cap. figuras inter ſe.

DE COLLI VERTEBRIS. CAPVT XV.

PRIMA XV. CAP. FIGVRA.

SECVNDA.

TERTIA

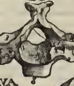
QVARTA. *QVINTA.* *SEXTA.*

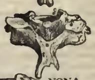

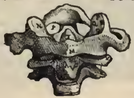

SEPTIMA OCTAVA NONA

VNDECIM CAPITIS DECIMIQVINTI
figurarum & earundem characterum Index.

PRIMA figura, occipitij oſſis partem ab alijs oſsibus liberam, & in externa caluariæ baſis ſede conſpicuam,
proponit.
Secunda, primam colli ceruicisve uertebram anteriori ſuperiorique facie expreſſam continet.
Tertia, primæ ceruicis uertebræ ſuperiorem poſterioremque faciem oculis ſubijcit.
Quarta, primam ceruicis uertebram inferiori poſteriorique facie delineatam exhibet.
Quinta, ſecundæ ceruicis uertebræ anteriorem commonſtrat faciem.
Sexta, ſecundæ ceruicis uertebræ poſteriorem faciem deſignat.
Septima, ſecundam ceruicis uertebram inferiori facie ſpectandam offert.
Octaua, tertiæ ceruicis uertebræ anteriorem ſuperioremque faciem oſtendit.
Nona, tertiæ ceruicis uertebræ poſterior ſuperiorque facies delineatur. Quoniam uero huius ceruicis uertebræ infe
rior ſedes ſecundæ uertebræ inferiori ſedi reſpondet, illam hic non apponimus, ne fortè præſenti Capiti nimius tabula-
rum aceruus præponatur. Atque hac etiam ratione, cæteras ceruicis uertebras tertiæ ſubiectas ſingulatim non depin
ximus, præcipuè quum illarum deſcriptio ex trium ſuperiorum uertebrarum figuris promptè deſumi queat.
Decima, trium primarum ceruicis uertebrarum compago anteriori parte depicta cernitur.
Vndecima, trium primarum ceruicis uertebrarum contextus poſteriori facie exprimitur.
A in 1 Foramen in occipitis oſſe, dorſalis medullæ gratia exciſum.
B 1 Dextrum occipitis oſſis capitulum, quod primæ coarticulatur ceruicis uertebræ. Siniſtrum uerò capitulum, C, D, E
C, D & F inſignitur. Siquidem C & D capituli notant longitudinem, ſeu ductum, quo longitudinem in horum capitulo-
E, F 1 rum deſcriptione metimur. Dein E inſinuat internum latus capituli, quod magis deorſum, quàm externum F inſi-
gnitum protuberat.
G 1 Anterior foraminis dorſalem tranſmittentis ſedes, quæ ob teretis cuiuſdam ligamenti inſertionem aſpera & in-
æqualis eſt.
H 1 Sinus in poſteriori ſede utrorumque capitulorum occipitis oſſis inciſus, ac uiam primo dorſalis medullæ neruorum pa-
ri porrigens.
I 2, 3, 4 Foramen tranſmittendæ dorſali medullæ in prima ceruicis uertebra exculptum.
K 2, 3 Hic primæ uertebræ corpus exculpitur, ſecundæ uertebræ dentem, qui Γ notabitur, ſuſcepturum.
L 3, 4, 10 Sinus in poſteriori ſede corporis primæ uertebræ inciſus, ac cartilagine incruſtatus.
M 2 Proceſſus & tuberculum, in anteriori corporis primæ ceruicis uertebræ ſede prominens.
N 2 3 10 11 Dextræ primæ uertebræ ſinus, quo dextrum occipitis oſſis capitulum excipitur. Siniſtrum ſinum in ſecunda &
O, P, Q, decima figuris O, P, Q, R Notaui: O quidem & P, eius ſinus longitudinem indicaturus: Q uerò, internum latus, lon
R. gè ipſo exteriori R inſignito, decliuius.
S 2, 3, 4, 10, 11 Tranſuerſus primæ ceruicis uertebræ proceſſus dexter, cui ſiniſter reſpondet.
T 2, 11 Foramen tranſuerſo primæ uertebræ proceſſui inſculptum.
V 3, 11 In dextro tantum latere ſinus primæ uertebræ indicatur, qui cum occipitij oſſis ſinu H notato communem efficit du-
ctum, quo primum dorſalis medullæ neruorum par elabitur.
X 3, 4, 11 Hac aſpera ſede prima ceruicis uertebra poſteriori deſtituitur proceſſu.
Y 4 Dexter primæ ceruicis uertebræ ſinus, dextrum ſecundæ uertebræ tuber c ſignandum excipiens.
a, b. Siniſtrum autem ſinum a & b notauimus: a quidem internum ipſius latus, b autem externum indicantes.
c 5, 6 Dextrum ſecundæ uertebræ tuber, ſeu inſigniter depreſſum capitulum, commemoratum iam prius primæ uertebræ
d, e, f. ſinum Y inſignitum ſubingrediens. d, e, f, ſiniſtrum oſtendunt capitulum. uerùm d priuatim latus ipſius notat in-
ternum, elatiusque e uerò externum, & depreſſius. f autem eam capituli partem, quæ ad poſteriora ueluti extra circu
li circumferentiam educitur.
Γ 7, 10, 11 Secundæ ceruicis uertebræ proceſſus, quem à dentis imagine dentem uocabimus, quique etiam in quinta figura &
g. ſexta conſpicuus, pluribus notatur characteribus, priuatim aliquid ſignificantibus. g enim in quinta, tuberculum
h. ipſius notat cartilagine obductum. h in ſexta, notat poſteriorem dentis ſedem, quæ craſsior eſt, magisque quàm dentis
i. radix in poſteriora extuberat. i ſinum indicat, ad quem tranſuerſum ligamentum aduoluitur, quod dentem in prima
k, l. uertebra conſtringit ac continet. k & l utrinque ſinus inſignitur, ad dentis principii radicisve latera inciſus, atq; an-
m. terioris ſecundi neruorum dorſalis medullæ paris propagines admodum exiguas tranſmittens. Cæterùm foramen, hic
n. ſinu & prima uertebræ ſinu efformatum, in undecima figura m ſignatur. Poſtremò n in quinta figura dentis notat
mucronem.
o 3, 11 Sedes dextri lateris notatur aſpera, inter primæ uertebræ ſuperiorem ſinum N indicatum, & inferiorem Y indicatum
conſiſtens, ubi foramen non peruium conſpicitur.
p 6 Sinus ad poſteriorem ſecundæ uertebræ tuberis c inſigniti ſedem exculptus, & cum ſinu mox q notando commune
foramen conſtituens, quo ſecundum neruorum dorſalis medullæ coniugium in poſteriora proſilit.
q 4 Primæ uertebræ ſinus, quo dicti iam foraminis pars efformatur.
r 10, 11 Via, ſeu foramen, dextram portionem ſecundi coniugij in poſteriora tranſmittens.
ſ 5, 6, 7 Poſterior proceſſus, ſeu ſpina ſecundæ ceruicis uertebræ.
t 9 Tertiæ ceruicis uertebræ ſpina.
u 5, 6, 7 Dextri lateris tranſuerſus ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſus, cui ſiniſter correſpondet.
x 5, 6, 7 Foramen tranſuerſi ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſus.

γ,ζ 9,10 *Tranſuerſus ſiniſtri lateris proceſſus, tertiæ ceruicis uertebræ. Verùm γ internam partem, ζ autem externam notant.*
α 8,9 *Foramen tranſuerſi tertiæ ceruicis uertebræ proceſſus.*
β 6,7,11 *Dexter deſcendens ſecundæ uertebræ proceſſus, cuius ſinus formam ſeptima figura indicat.*
γ 9,11 *Dexter deſcendens tertiæ ceruicis uertebræ proceſſus. uerùm γ in nona & undecima poſteriorem ipſius indicat ſedem. Inferior autem ipſius ſedes, ſeu ſinus, imagine ſinui reſpondet in ſeptima β inſignito.*
δ 9,11 *Dexter aſcendens tertiæ ceruicis uertebræ proceſſus, ac nona quidem figura ipſius tuber oſtendit.*
ε 5,6,7,10 *Sedes, qua ſecundæ uertebræ corpus deorſum porrigitur.*
ζ 9 *Sedes, qua tertiæ ceruicis uertebræ corpus decliuius fertur.*
η,θ,ι 9 *Superior tertiæ uertebræ corporis ſedes ſinuata. & η quidem ſinum indicat θ uerò & ι utrinque prominentem ipſius proceſſum.*
λ,μ,ν,10 *Anterior ſecundæ uertebræ corporis ſedes, in qua λ prominens indicat tuber, μ uerò & ν utrinque depreſſa tuberis latera.*
ξ,π 8 *Duo apices ſpinæ tertiæ ceruicis uertebræ.*
ρ 8 *Inferior corporis tertiæ ceruicis uertebræ ſedes. ſuperior autem numeris 1,2 inſignitur.*
σ 8,9 *Sinus inferiorem partem conſtituens foraminis, quo tertium dorſi neruorum par exilit.*
τ,τ 7 *Sinus ſuperiorem dicti iam foraminis partem efformans.*
1,2,3 &c. *Hi characteres in octaua figura, proceſſuum tertiæ ceruicis uertebræ numerum indicant. Quandoquidem 1,2 notantur duæ eminentes partes ſuperioris ſedis coporis uertebræ. 3,4 duo aſcendentes proceſſus. 5,6 duo deſcendentes proceſſus. 7,8,9,10 tranſuerſi proceſſus. 11 ſpina.*

Homo pulmonis occaſione collo donatur.

PVLMONIS, qui in thoracis cauitate reponitur, occaſione, homini collum dari, hinc potiſsimum conſtat, quòd hoc perpetuò cum illo deperditur. Quum enim [a] aſperam arteriam, qua inſpirantes, aerem attrahimus, & expirantes, eundem rurſus efflamus, ab ore in pulmonem ferri oportuit, neceſſariò quoque ſpacium aliquod inter hunc & fauces intercedere debuit. ſiquidem homo opportuna per longum canalem, ſeu fiſtulam potius, efflatione (quæ uocis eſt materia) donandus fuerat: qui tantam colli nanciſcitur longitudinem, quanta aſperæ arteriæ ad uocis generationem ex uſu eſt. Præterea quum partes ſcapulis conterminas, & brachia, & ſeptum denique tranſuerſum, [b] neruos à dorſali medulla collum perreptante adipiſci oportebat, illorum quoque propagationis cauſa, neceſſum fuit, in ſpacio inter caput & thoracem medio uertebras reponi, quibus collum ceruix've hominis texeretur. Non enim hic auium quadrupedumque, quibus longa obtigerunt crura, colli uſum recenſere propoſitum eſt: quamuis interim collectu promptum ſit, Naturam illis, quòd manibus carent, colli maxillarumque longitudine ad cibum aſſumendum proſpexiſſe, hacque ratione illis pluribus uertebris quàm homini collum extrui. Conſtat autem humana ceruix [c] uertebris ſeptem: in quarum hiſtoria eam quoque occipitis oſsis [d] partem complectar, quæ primæ articulatur uertebræ, quæque ad ambo [e] foraminis ſui, quo dorſalis medulla in dorſum procidit, latera, unum obtinet [f] capitulum, magis ad [g] anteriorem foraminis ſedem, quàm poſteriorem uergens. Capitula hæc, ſi [h] priorem [i] poſterioremque ipſorum ſedem ſpectes, oblonga ſunt, & arcta, ſicque prorſus extructa, ac ſi rotundum aliquod oſsis caput (quale femoris eſt coxendicis oſsi [k] articulatum) in duas partes diſcinderes, ac utrinque ad foraminis in occipitis oſſe cælati latera, unam illius capitis partem reponeres. Si enim utraque occipitis oſsis capitula internis lateribus iuncta fingeres, ex ambobus rotundum quodammodo caput tibi conſurgeret, adeò ut conſtet utrunque capitulum eſſe oblongum, [l] interiorique latere magis quàm [m] exteriori ad eum modum protuberans, quo rotundi alicuius capitis in tota ipſius ſuperficie media, magiſque prominens pars, procerius, quàm partes in orbiculo poſitæ, exeritur. Hęc capitula, uti mox dicemus, [n] primæ articulantur uertebræ, quæ reliquis omnibus dorſi oſsibus undique ſolidior eſt, & denſior, formaque à cæteris omnibus plurimùm differt. [o] Foramen namque ipſi, dorſalis medullæ gratia inciſum, obtinet ampliſsimum, quòd hæc etiam inibi reperiatur craſsiſsima. Deinde ipſius corpus poſteriori ſua ſede, qua dorſalis incedit medulla, admodum [p] excauatur, ut inſignis ſecundæ uertebræ [q] proceſſus, quē dentem appellabimus, axis alicuius modo in primæ uertebrę reponatur corpore, hæcque (uti poſtea docebimus apertius) unà cum capite ad illum circumuertatur. Quod ut fieret commodius, anterior excauatæ in primæ uertebræ corpore regionis ſedes [r] ſinum obtinet leuiter inciſum, & chartilagine incruſtatum, cui [s] anteriorem dentis illius ſedem extuberantem, chartilagineque oblitam, conguere audies. Cæterùm ne prima uertebra in ſuo corpore ſic excauata, & corpore propemodum hac occaſione deſtituta, plus æquo imbecillis inualidaque redderetur, [t] proceſſu quodam & tuberculo in anteriori ſede augetur, cuius beneficio illa extra reliquam anteriorem uertebrarum ſedem craſſeſcit, robuſtiorque efficitur: præterquàm quod ipſum etiam accommodum ſit ſuſcipiendæ inſertioni, [u] primi dorſum mouentium muſculorum paris. Galenus uerò in quarto de adminiſtrandis diſſectionibus, tuberculum id in hoc exertum docet, ut nimium capitis flexum prohiberet, caputque in flexione ſuſtineret: aut in cauſa eſſet, ut flexum caput, alacriùs denuò in poſteriora ſurſum reflecteretur. quum interim nulla ratione caput in ullo ipſius motu tam laxè inclinari poſſit, ut tuberculum illud contingat: tantum abeſt, ut tuberculum ipſi à Galeno aſcriptum uſum præſtet. Quàm quam etiam quouſque is capitis motus ſit aſſecutus, ad Capitis finem non leuibus occaſionibus ſubijciam, reliquo toto capite orationis contextum diſſentientibus mihi Galeni placitis alioquin non interturbaturus. Prima itaque uertebra ad latera [x] cauitatis, quà ſecundæ dentem admittit, eſt ualidiſsima, & pro ſua proportione craſsiſsima, & utrobique [y] unum oſtendit ſinum, quo ſui lateris occipitij oſsis capitulum excipitur.

Ceruicis uertebræ ſeptem.
Occipitis oſsis capitula, quæ primæ articulātur uertebræ.
Primæ uertebræ foramen, dorſalem tranſmittens medullam.
Quæ ipſius corpus excauetur, ut ſecunda uertebra dentem excipiat.
Corporis ipſius ſinus.
Tuberculū.
Sinus, quibus occipitis os articulatur.

a *Hæc oſtēdit fig. 1 ca. 38. Vaſa autem per collum repentia, & pulmones, figurales 3 libr. appoſita, ut & illa quæ 4 lib. fini ſubiunctur.*
b *2,3 fi. capi. 11 præpoſita π, ρ, σ, τ, φ, *, ... deinde.*
c *fi. ca. 14 A, B. & in tribus integris ab I ad K.*
d *tota 1 fi.*
e *1 fig. A.*
f *dextrum 1 fi. B oſtenditur.*
g *verſus G 1 fig.*
h *1 fig. C.*
i *1 fig. D.*
k *1, 2 fig. cap. 30 A.*
l *1 fig. F.*
m *1 fig. F.*
n *tota 2. 3.4 figuræ.*
o *2.3.4 figur. L.*
p *2,3 fi. K.*
q *7.10,11 fig. Γ.*
r *3,4 fi. L.*
s *5 fig. g.*
t *2 10 fi. M.*
u *8 muſc. cap. A, B.*
x *3 fi. K.*
y *2,3,10 fi. dextrum notat O.*

cipitur. Vt uerò ſinus capitulis exquiſitè reſponderent, ipſi (ſi [z] priora [a] poſterioraque ſpectes) oblongi ſunt, & [b] exterioribus lateribus aſſurgunt, [c] interioribus uerò cauantur, nõ ſecus profectò, quàm ſi ambo ſinus ex uno rotundo profundoque ſinu eſſent diſciſsi. Si enim coxendicis oſsis [d] ſinuum diuideres, & utrinque in prima ceruicis uertebra unam ipſius partem collocares, iſti primæ uertebræ ſinus tibi conſtituerentur, in quibus occipitis oſsis capitula flectuntur & extenduntur, ſeu antrorſum retrorſumque rectiſſimo, nulloque pacto in latus inclinante motu aguntur. Ad exteriora horum ſinuum latera, prima ceruicis uertebra [e] tranſuerſos ſuos educit proceſſus: quorum unus utrinque eſt, multo proceriùs, quàm cæteri trãſuerſi uertebrarum ceruicis proceſſus, exertus, & craſsiuſculus: non tamen æquè in hominibus, ac in canibus caudatiſque ſimijs inſtar alæ cuiuſdam amplus. Educuntur autem traſuerſi primæ uertebræ proceſſus inſigniùs, ut ex abundanti, & præter reliquos ceruicis tranſuerſos proceſſus, commodam duorum muſculorum inſertionem ſinguli acciperent. Illis enim priuatim [f] quinta & [g] ſexta muſculorum caput mouentium paria inſeruntur. & non leuis portio [h] muſculorum ab ipſis enaſcitur, qui ſcapulas attolentium ſecundi numerabuntur. Proceſſus iſti magno perforantur [i] foramine, per quod [k] arteria & uena hàc caluariam petentes feruntur. Ad poſteriorem quoqne ſinuum, quibus caput inarticulatur, ſedem, [l] ſinus utrinque in prima uertebra exculpitur, cui [m] alius in occipitis oſſe correſpondet, ad poſteriorem utriuſque capituli ſedem cælatus, & unà cum primæ uertebræ ſinu uiam præbens [n] primo neruorum dorſalis medullæ pari. Canibus uerò in prima ceruicis uertebra non ſinus tanto neruo cedens, ſed integrum foramen utrinque inciditur, quòd illis prima uertebra, quum inſigniter ampla altaque ſit, commodè perforari queat. Quamuis interim in homine maior uiæ neruum tranſmittẽtis portio in uertebra, quàm occipitis oſſe exculpitur. Hęc uiæ portio in uertebra occurrens, etiam ad poſteriorem [o] foraminis ſedem pertinet, quo tranſuerſus proceſſus eſt peruius: ut is non neruo duntaxat, ſed [p] uenæ etiam & arteriæ iter porrigat caluariam ſubeuntibus, per [q] foramen ad radicem capituli occipitis oſsis, poſteriori in ſede exculptum. Prima ceruicis uertebra, poſteriori proceſſu ob hoc inter reliquas uertebras ſola [r] deſtituitur, quòd is, quum nullius muſculi occaſione procul educi debuit, [s] tertium muſculorum caput mouentium par aculei modo uulneraſſet, & aptum quo id duceretur iter, ac ſedem occupaſſet. Ea tamen parte, qua aliæ uertebræ in poſteriorem proceſſum ſpinamue deſinunt, hæc [t] aſpera eſt, & ueluti acuta linea extuberat, quo facilius [u] quartum caput mouentium muſculorum par hinc principium ſumeret. In inferiori primæ ceruicis uertebræ regione, ſub duobus, quibus caput excipitur, ſinibus [a] alij totidem inſculpuntur, leuiter ac in ſuperficie tantum caui, ob idque etiam γληνοειδεῖς appellari. Horum circumferentia orbicularis eſt, [y] in medio uix aliquid, quod dijudicari poſsit, caui obtinens, ſed [z] exteriora ſinuum ſupercilia longè inferius quàm [a] interiora deſcendunt. His ſinibus cartilagine obcruſtatis, [b] duo ſecundæ ceruicis uertebræ excipiuntur capitula, quæ ad latus corporis eius uertebræ habentur minimùm prominentia. Horum circumferentia ſinuum quoque modo orbicularis eſt, quamuis interim nonnihil [c] poſteriori parte extra circuli conuexum deduci uideatur. Ad hæc, [d] internum latus capitulorum elatiùs [e] exteriori latere aſſurgit. Verùm hæc laterum altitudo depreſsioque non adeò inſignis eſt, atque ſuperciliorum primæ ceruicis uertebræ ſinuum. Deinde capitula in medio ſeu centro non æquè prominent, ac primæ uertebræ ſinus inter ſupercilia cauantur: non ſecus ſanè, quàm ſi capitulorum latera procerius quàm ipſorum medium exurgerent. Vnde etiam fit, in nudis oſsibus inuicem adaptatis, ſinus non adamuſsim capitulis reſpondere, & in illorum ſinuum medio ſpacium non prorſus oppletum dehiſcere. quod hominibus priuatim accidit: canibus autem & equis, alijſque animantibus plurimùm caput circumducentibus, unum continuum amborum ſecundæ uertebræ laterum eſt caput, & ſinus quoque in prima ceruicis uertebra continuus apparet, capiti illi concinnè reſpondens. Hanc in hominibus inæqualitatẽ Natura ſubinde peculiari chartilagine corrigit, quæ præter chartilagines oſsibus cruſtæ modo obnatas, ſinũ & capitulum intercedit, ac ligamẽtis in orbem articulum continentibus duntaxat adnaſcitur, & ſuperius inferiusque admodum uiſcoſo humore, tanquam ſmegmate, oblinitur. In medio duorum ſecũdæ uertebræ capitulorum, ex ſuperiori corporis ſui regione, [f] proceſſus quidam inſignis & altus, admodumq; ſolidus enaſcitur, quem

Hic peculiarẽ utrinſque lateris cartilaginẽ nonnunquam à nobis obſeruatam depinximus.

quòd denti, ac potiſsimum hominis canino aſsimiletur, ὀδοντοειδῆ & ὀδόντα Græci uocarunt: quo etiam nomine Hippocrates ſecundam uertebram nuncupauit, non autem (ut Iulius Pollux, & Cœlius, diſſectionum prorſum imperiti malè recenſent) primam. Verùm alij hunc proceſſum à turbinis, ſeu nucis pinei imagine, κωνοειδῆ: alij, quòd cuſpidis pyramidiſue, aut etiam oliuæ nuclei modo extuberat, πύρηνον & πυρηνοειδῆ appellarunt. Proceſſus hic primæ uertebræ [g] cauitatem ſubit, quam illic haberi ſcripſimus, ubi primæ uertebræ corpus deberet conſiſtere, & ubi [h] ſinum illi inſculpi ſcripſimus, qui cartilagine oblitus, anteriorem dentis partem læui & lubrico [i] tubere capitulóue prominulam excipit. Poſterior dẽtis pars, è regione eius capituli [k] poſita, magis extuberat, craſsiorque eſt, quàm ubi primùm is à ſecunda uertebra producitur. Hic enim utrinque ad latera ſingulos [l] ſinus, & [m] tertium in poſteriori ſede obtinet. Qui in dentis lateribus conſiſtunt, unà cum primæ ceruicis uertebræ ſinibus, qui ipſis reſpondent, [n] foramen utrinque parant, [o] neruulo tranſmittendo aptum, quem interdum hàc in [p] muſculos collum flectentes procidere uidimus, ſecundique paris neruorum dorſalis medullæ ſurculum cenſemus. Sinus uerò in poſteriori dentis ſede conſpicuus, in hoc exculpitur, ut ligamẽtum inſigniter ualidum ipſi firmius obuoluatur, quod ab uno primæ uertebræ latere, in [q] interna ipſius ſede, ad aliud tranſuerſim procedit, dentem accuratè in cauitate primæ uertebræ continens: & cauens præterea, ne is ſua ſede aberrans, dorſalẽ medullam hic comprimat. Cæterùm ut ligamentum aptius enaſceretur, prima uertebra [r] ea ſede, qua

id

Tranſuerſi primæ uertebræ proceſſus.

Via primi paris neruorum dorſalis medullæ.

Prima uertebra ſpina caret.

Sinus primæ uertebræ, capitula ſecundæ excipiẽtes.

Capitula ſecundæ.

Secũda uertebra dens.

Libro de Articulis.

Dentis cum prima uertebra contextus.

z 2 fig. O.
a 2 fig. P.
b 2 fig. R.
c 2 fig. Q.
d 1, 2 fig. ca. 19. a, f, g.
e 2, 3, 4, 10 fig. S
f 14 muſc. tab. H, I.
g eiuſdem tab. K, L.
h 13 muſ. tab. Q.
i 2 fig. T.
k ultima fi. lib. 3. f.
l 3, 10 fig. V.
m 1 fi. H.
n 3 fig. ca. 21 lib. 4 F, deinde G.
o 2 fig. T.
p ultima figu. lib 3 f.
q 2 fig. ca. 12 f.
r ubi X occurrit in 3. 4. 11 fig.
s 14 muſc. tab. A, a.
t 3. 4. 11 fig. X.
u 14 muſ. tab. G. F.
x 4 fig. dexter Y. ſiniſter a. b notatur.
y 4 fig. inter a & b.
z 4 fi. b.
a 4 fig. a.
b 5, 6 fig.
c dextrũ ſiniſtr d. e. f.
c 5, 6 fi. f.
d 5, 6 fi. d.
e 5, 6 fi. e.
f 5 fi. g, n. & 6 fig. h, i, k, l, m. & 10, 11 fi. Γ
g 3 fig. K.
h 3 fig. L.
i 5 fig. g.
k 6 fig. h.
l 5, 6 figu. k, l.
m 6 fig. l.
n 11 fi. m.
o 2 fi. ca. 21 li. 4 N.
p 8 muſcu. tab. A, B.
q 3 fi. K.
r 3, 11 fig. e, n.

Quamuis preſens figura prius \[?\] in ſecundo libro ſit propria, illã tamen hic repoſui, quod ea quæ hic traduntur, intelligẽdis nõ mediocriter iuuet. Significetur itaque obiter A, B, C, prima ceruicis uertebra. D & D ſecunda uertebra. G ſecunda corpus. H ſecunda uertebra dens.

I teres ligamentũ à dente occipitis oſſi inſertum. K tranſuerſum ligamentum, dentem in prima uertebra ſtringens.

id originem ducit, ſiue inſeritur, aſpera inæqualiſque eſt, & foramen quoque non altè penetrans oſtendit. s Superior dentis pars, ſeu ipſius apex, in mucronem teſtudinis capitis modo exacuitur, ut t altiùs extra primam uertebram prominens, robuſtum tereſque educeret ligamentum, quod occipitis oſſi ad u eam ſedem inſeritur, quæ in anteriori parte foraminis dorſalem medullam tranſmittentis, aſpera leuiterque extuberans cernitur, modiceque inſertionis finem admittit x primi dorſum mouentium muſculorum paris. Eiuſmodi itaque primæ uertebræ cum ſecunda contextus perficitur, qui uniuerſus capitis ſubſeruit motui, quo id ueluti ad axem unà cum affirmata tunc ipſi prima uertebra, ſupra ſecundam circumagimus. quæ in poſteriori præcipuorum capitulorum, quibus primæ uertebræ articulatur, ſede leuiter y exculpitur, ut commune cum prima uertebra z foramen utrinque conſtituat, quo a ſecundum dorſalis medullæ neruorum par primaria ſua portione in poſteriora labitur. Verùm maiorem huius foraminis partem prima efformat uertebra, inſigniter ſatis ad poſteriorem ſedem ſinuum, quibus ſecundæ articulatur uertebræ, b inſinuata. Reliqua in ſecunda ceruicis uertebra commemoranda, cæteris etiam quinque inferioribus uertebris magna ex parte ſunt communia. c Hæc enim ſimiliter atque ✱ illæ, ſpinam obtinet: quæ hoc priuatim in ceruicis uertebris ſibi uendicat, quòd ſuo mucrone d bipartitur, ac præcipuè ſecundæ uertebræ, triumque ipſi ſubiacentium ſpinæ. Sexta enim uertebra admodum obſcuræ ſuæ ſpinæ diuiſionem oſtendit, atque adhuc multo minus ſeptima. quæ priuatim hoc cum ſexta ſortitur, quòd ipſius ſpina plerunque donetur appendice, ac procerius educatur, quodammodoque ad ſuperiorum thoracis uertebrarum e ſpinarum imaginem ſuo mucrone accedat. Superiorum uerò ceruicis uertebrarum ſpinæ appendicibus carent, & latæ, inæquales, aſperæ, & (ut ita dicam) ramoſæ, & inferiùs cauæ, & ſuperiùs gibbæ cernuntur. In ſuperiori dein ſede ſecundum ſpinæ longitudinẽ longa extuberat linea, quemadmodum & ſede inferiori, ut ambæ educendo admittendoque ſeruiant ligamento, quod ſpinarum occupat interualla, dextroſque ſpinis commiſſos muſculos à ſiniſtris dirimit. Cæterùm diuiſionis in proceſſulos potiſsima occaſio, muſculi cenſentur, in poſteriori ceruicis ſede repoſiti. ut enim hi promptius principium ducerent, & ualidius quoque in uertebrarum ſpinas inſertionem molirentur, ſpinæ etiam in proceſſulos dirimuntur. Atque id Natura in his colli uertebris peculiariter machinatur, quòd non adeò longas ſpinas à paruis illis uertebris, atque à thoracis lumborumque uertebris producere tutum fuerat. Deinde maior muſculorum copia, eaq; admodum uaria, in ceruicis poſteriori ſede, quàm in alijs dorſi partibus collocatur: quemadmodum ubi muſculos, ſcapulas, thoracem, caput & dorſum mouentes perſequar, auditurus es fuſiſsimè. Porrò muſculorum etiam gratia, ſecundæ uertebræ ſpina proceriùs, quàm aliquot ipſi ſuccedentes ſpinæ, exeritur, cæteriſque latior & craſsior uiſitur, quòd ſcilicet hæc priuatim f tertio muſculorum caput mouentium pari, & g ſexto quoque principium præbeat. Ne tamen Natura iniuſtè ex gracili uertebra prolixiorem latioremque educeret ſpinam, ipſa ſecundam aliquot ſibi ſubditis grandiorem effecit. quanquam id non tam ſpinæ producendæ gratia, quàm ut ſecunda articulationi abundè ſufficeret, quam cum prima molitur uertebra. Atque hoc illud eſt, quod antea innuimus, Naturam ſemel ac iterum ſuperiorem uertebram inferiore maiorem creaſſe. Secunda enim craſsior, & maior ualidiorque eſt tertia: dein primam uel tranſuerſorum proceſſuum occaſione, omnibus ceruicis uertebris latiorem eſſe, ſuprà docuimus. Cæterùm tranſuerſi proceſſus in reliquis colli uertebris non admodum exporriguntur, h & in primis ſecundæ uertebræ, cui breuis & ſimplex utrinque tranſuerſus obtigit proceſſus. Videtur autem is in ſecunda uertebra minus quàm in alijs prominere, breuiorque eſſe, propter huius uertebræ capitulorum, quæ primæ ſinus ſubeunt, amplitudinem, craſsitiemque. Inſuper ea capitulorum amplitudo in cauſa etiam eſt, i foramen quo tranſuerſus ſecundæ uertebræ proceſſus perforatur, non rectà, ſed obliquè exculptum uideri, ſecus atque in prima ceruicis uertebra, k & quinque ſecundæ ſubiectis, quarum tranſuerſus proceſſus recto amploque foramine peruius eſt, quo ſolæ ceruicis ornantur uertebræ, ut l uenam arteriamque ſurſum ducant, quæ dorſali medullæ, ac tandem ipſi cerebro ſanguinem ſpiritumque deriuant. Præterea quatuor uertebræ, quæ ſtatim ſecundam ſequuntur, hoc etiam peculiariter ſibi uendicant, quòd illorum m tranſuerſi proceſſus ampli & bifidi ſunt: non tamen, ut earundem ſpinæ, aſperi & inæquales. Tranſuerſi enim proceſſus, forma inuicem reſpondent, & interior ipſorum pars ſemper latior eſt, elatiuſque ipſa poſteriori effertur. Spinæ autem partium impar in omnibus quaſi uertebris eſt forma, & illæ perpetuò uarijs modis protuberant & exaſperantur. Quamuis interim hæc tranſuerſorum proceſſuum amplitudo ac bipartitio eadem ratione accidat, qua ſpinas bifidas eſſe, prius relatum eſt, nimirum muſculorum in primis ortus inſertioniſque gratia. Vt enim alios huius ſedis prætercam muſculos, utrinq; tranſuerſis uertebrarum proceſsibus priuatim n duos committi, in ſecundo libro ſcribemus, quorum beneficio collum, & poſtea ſecundario motu caput in latera ducuntur. Hi muſculi in utroque latere ita collocantur, ut unus anteriori tranſuerſorum proceſſuum ſedi, alter uerò poſteriori aſcribatur. Septima interim ceruicis uertebra tranſuerſos proceſſus (qui canibus & ſimijs raròperforantur) latos quidem obtinet, at admodum obſcurè bipartitos. Quum enim ampli proceriique ſint, nulla incumbit neceſsitas, eoſdem quoque bifidos fieri, præcipuè quando muſculi collum in latus ducentes, non adeò ualidè ſeptimæ ac cæteris committantur: quòd hæc obſcurè, non ſecus quàm thoracis uertebræ, in latus moueatur. o Aſcendentes p deſcenden-

Foramen, ſecundũ par dorſalis medulla neruorum in poſteriora trã ſmittens.

Spina ſex humiliorũ ceruicis uertebrarum.

Secundam uertebrã aliquot ſibi ſubditis maiorem eſſe.

Tranſuerſorum ceruicis uertebrarum proceſſuum natura.

Foramen tranſuerſorum proceſſuum.

Aſcendentium & deſcẽdentium proceſſuum natura.

s 5.6 fi. n.
t 10.11 fi. Γ
u 1 fig. G.
x 8 muſc. tab A, B.
y 6 fig. P.
z fi. 11 e.
a 3 fig ca. 11 lib. 4 l.
b 4 fig. q.
c 5, 6, 7 figuris f.
✱ 9 fig t. & 8 fi. charactere 11.
d 8 fi g. r.
e 1 fi. cap. 16 N, O, P. Hæ erunt obuiæ. ſi 7 fig ſpinam cum ſpinis cæterarũ figurarum cõtuleris. aut N. O, P. obſerues 1. 2 figura capitis 16.
f 14 muſc. tab. A, B.
g eadem 14 tabula, K, L.
h 5, 6, 7 figuris u.
i 5. 7. 15 fig. x.
k 8 fig. æ.
l ultima 3 lib fig. ſ.
m 8, 10 fi. 7, Z & 9 figura numeris 7. 8. 9. 10.
n 8 muſc. tab. alter C notatur. 14 autem tab. alter N.
o 9, 11 fi. ℘ & numeris 8 fi. 3, 4.
p 6, 7, 9. 11 fig. γ.

ſcendentesque proceſſus, quibus uertebræ mutuò articulantur, in omnibus ceruicis uertebris ſecundæ ſubiectis ſibi ſimiles ſunt: & ſecunda quoque deſcendentes proceſſus obtinet, aliarum proceſsibus non diſsimiles. Qui itaque deorſum ſpectant, & ſubditam admittunt uertebram, orbiculari ſinu ab anteriori ſede inſigniter obliquè deorſum in poſteriora ducto, & nihil minus quàm altè cælato inciſo've, ornantur. Aſcendentes uerò proceſſus, qui incumbenti immittuntur uertebræ, capitulum orbiculare habent, quod adeò leuiter ſuperficietenusq; extuberat, ut ignores ſinuum'ue id, an capitum numero aſcribere debeas. Hoc capitulum aſcendentium proceſſuum ſinui cógruit: & cartilagine perinde ac ſinus incruſtatum, ab anteriori ſede deorſum in poſteriora admodum etiam obliquè fertur. id quod non obiter cóſiderandum eſt. Nam obliquus ille ductus in ceruicis uertebris, quæ thoraci propiores ſunt, minor ſemper ac ſecundùm corporis longitudinem rectior euadit, quòd illæ uertebræ non adeò laxè ac ſuperiores moueri, atque ob id etiam non tam laxè articulari debeant. Verùm Natura non ſolum his uertebris laxiores communicauit articulos, ſed ut collum promptiùs omnino quàm reliquæ dorſi partes, inſigni uſu moueri poſsit, ipſa aliud inſuper colli uertebris priuatim elargitur. Quum enim uertebrarum thoracis & lumborum corpora inuicem planis minimeq; extuberantibus committantur ſuperficiebus, ad eum modum, quo duo ampli aſſeres mutuò incumbunt, Natura q inferiorem ceruicis uertebrarum corporis partem oblongam, capitisque alicuius articuli ad motum euidentem facti ritu, extuberare uoluit, ac r ſuperiorem corporis uertebrarum partem amplo ſinu ita excauauit, ut oblongum ſuperioris uertebræ corpus in hunc ſubditæ uertebræ ſinum ingrediatur, uertebrarumque compago ad motum, potiſsimùm uerò lateralem, & qui uerſus humeros fit, promptior conſurgat. Atque hæc compago, quæ etiam, ut in thorace & lumbis, ✲ cartilaginei, & impenſe craſsi, pulchreque uiciſsim cedentis & aſſurgentis ligamenti perficitur interuentu, in ſecundæ uertebræ cum tertia, & deinde in aliquot ſubiacentium uertebrarum corporibus magis eſt conſpicua. Colli autem ſeptima, primæ thoracis quaſi omnino plana innititur ſuperficie, ac etiam ipſius corpus elatiori ſede non adeò atque ſuperiorum uertebrarum excauatur: idque præcipuè accidit, quòd ſuperiores laxius inferioribus moueri, ex uſu ſit. Quòd uerò ſecundæ uertebræ corpus in s anteriori ſede non planum reliquorum ceruicis uertebrarum corporum modo uiſitur, at tubere ſecundum longitudinem ducto, amplioris lineæ forma eminet, & utrinque ad eius tuberis latus deprimitur, t muſculi illi in cauſa cenſendi ſunt, qui collum flectentes, & hac ſede coeuntes, in iſtam uertebræ corporis formam ualidius inſeruntur. Verùm quum tertia ceruicis uertebra ſecundæ ſubiaceat, & utriuſque lateris collum flectens muſculus ſupra hanc etiam inſeratur, non mirum eſt, anteriorem corporis tertiæ uertebræ faciem ſecundæ uertebræ nonnihil eſſe conſimilem: imò dictorum muſculorum occaſione anteriorem omnium ceruicis uertebrarũ ſedem ueluti compreſſam, non autem ut thoracis lumborumque uertebrarum, ſemicirculi, aut potius noſtri C inſtar, protuberantem uideri. Quæ quum ita ſe habeant, neminem latet, omnibus ceruicis uertebris non eundem proceſſuum obtigiſſe numerum. Ne autem aliquid hic prætermiſiſſe uidear, neceſſum fuerit uel Galeni nomine, alicuius uertebræ ceruicis proceſſus ita recenſere, ut undecim numero in illis proceſſus adinuenias: totidem namque his uertebris à Galeno aſcribuntur. Aſſumito itaq; tertiam, aut quartam, aut quintam, aut ſextam colli uertebram, ac primùm duos numerato proceſſus in ſuperiori corporis ſede, utrinque uidelicet unum ad latus cauitatis, cui incumbentis uertebræ oblongum corpus inſidet. tertium autem & quartum recenſe duos aſcendentes proceſſus, qui incumbentem ſubeunt uertebram. quintum uerò & ſextum, duos deſcendentes, quibus ſubditæ uertebræ aſcendentes proceſſus excipiuntur. Porrò ſeptimum, octauum, nonum & decimum, numerabis tranſuerſos proceſſus: qui quum utrinque ſint ſinguli, ac illi rurſus gemini bifidique cernantur, quatuor conſtituunt proceſſus. undecimus erit ipſa ſpina. Verùm quum uertebræ, quibus geminus utrinque tranſuerſus accidit proceſſus, ſpinam quoque u bipartitam gerant, nihil obſtiterit, cur minus hic duodecimum quoque fingas, Galeni numerum aucturus. Item quia x oblongum uertebræ corpus inferiori ſede proceſſus modo quoque educitur, quid prohibebit, & id pariter decimitertij proceſſus loco, cæteris adijcere? Quòd autem in prima ceruicis uertebra, & ſecunda, ſeptimaque, alius proceſſuum obſeruetur numerus, isque adhuc uarius, citra negotium ex his quæ hactenus ſcripſimus, promptè colligitur. y Foramina in uertebrarum lateribus, neruis à dorſali medulla tranſmittendis, & uenis quoque ac arterijs ad illam admittendis parata, eadem ſerie ſub ſecunda ceruicis uertebra ad ſacrum uſque os conſtituuntur. Inter latus enim poſterioris ſedis corporis uertebræ, & aſcendentes deſcendentesq; proceſſus, ſinus quidam z ſuprà a infraque in ambobus lateribus exculpitur, qui cum proximæ uertebræ ſinu commune foramen efformat, quo neruus proſilit. Verùm ſinus iſti in omnibus uertebris non pari ſe habent modo: in ceruicis enim uertebris ſemicirculus in ſuperiore uertebra, & ſemicirculus in inferiore exculpitur, utraque uertebra parem operam ad foraminis conſtitutionem præſtante. Aut ſi quis adamuſsim ſingula excutiat, inferior uertebra in ceruice paulo maiorem portionem foraminis conſtituit, ipſa ſuperiore. b Sinus enim in ſuperiore uertebræ parte, c inter proceſſum aſcendentem, & proceſſum quem elatior corporis uertebræ pars producit, exculptus, profundior eſt d ſinu qui e inter deſcendentem proceſſum & corpus uertebræ cęlatur. In lumborum uertebris contraria eſt ratio: ſuperior enim uertebra ſuperiorem foraminis ſedem lateraque efformat, inferiore interim uertebra duntaxat inferiorem foraminis partem, ſeu ueluti tertiam ſolum circuli portionem, conſtituente. Sinus enim in illis uertebris inter corpus ac deſcendentem proceſſum exculptus, multis numeris eius cauitatem ſuperat, qui in ſuperiore uertebræ parte inter corpus ipſius & aſcendentem proceſſum occurrit. Thoracis autem uertebræ medio ſe habent modo: quæ enim ex illis collo propius accedunt, colli uertebris hoc neruorum foramine

E reſpon-

Motiva obliquum ductum ab a ad b.

Corporum ceruicis uertebrarũ contextus.

Hic confer ceruicis uertebras, thoracis & lumborum uertebris figu. cap. 14.

q 9 fig. ζ. & 8 fig. ρ.
r 9 fig. η, θ, κ. Nona enim figura numeri 1, 2
✲ fi. ca. 14 R. R.
s 5, 10 fi. λ, μ, ν.
t 8 muſcu. tab. A, B.

Proceſſuum numerus.

Lib. 13. de Vſu partiũ.

Obſeruato hic 8 figuram, cuius numeri proceſſus ſeriatim denotãt

u 8 fi. ξ, π.
x 8 fig. ρ. & 9 fig. ζ.
y fi. ca. 14 Q. Q.

Foraminũ neruos in latera tranſmittentium natura.

z 8, 9 fi. λ.
a 7 fig. τ.

In colli uertebris.

b 8. 9 fi. λ.
c 9 fig. inter δ & θ.
d 7 fig. τ.
e 7 fig. inter ß & ι.

In lumborũ uertebris.

In thoracis uertebris.

reſpondent: quæ iuxta lumborum uertebras conſiſtunt, lumborum etiam uertebris in foraminis forma aſsimilantur. Quamobrem uerò Natura, in alia ſede neruorum foramina f inter occipitis os & primam uertebram, ac rurſus g inter hanc & ſecundam cælauerit, quàm in reliquis uertebris, cuiuis obuium eſſe arbitror, qui primæ uertebræ cum capite, & eiuſdem uertebrę cum ſecunda, articulorum compagem ſedesque intellexerit. Hæ namque liquidò commonſtrant in lateribus articulo occupatis, uertebras illas inſculpi neutiquam potuiſſe, niſi prorſus infirmum inualidumque Natura hic feciſſet contextum, & mutuo oſsium in aſsiduis motibus affrictu, neruos rumpi uitiarique cupiuiſſet. Qua uerò prouidentia hæc foramina h in ſacro oſſe exculpſit, in eius oſsis hiſtoria percurram. Cæterùm quod ad præſens Caput adhuc ſpectat, colli uertebræ aliud nihil ſibi priuatim aſciſcunt. Nam etſi illarum uertebrarum ſecundam ſequentium corpora ſuperius inferiusque, & ipſius etiam ſecundæ corpus infrà appendices in minoribus natu oſtendant, id quoque omnibus thoracis & lumborum uertebris commune eſt. Quemadmodum & uertebras non uno oſſe in puerulis efformari, omnibus commune eſt uertebris. Prima enim ceruicis duobus conſtat oſsibus, inuicem appendicum more commiſsis, ubi primæ i anterior pars conſiſtit, & k quà aliæ in ſpinam exacuuntur. l Reliquæ autem ceruicis & thoracis & lumborum uertebræ, preter appendices, tribus extruuntur partibus. Vna enim linea cartilagine oppleta, à foramine dorſali medullæ parato ad ſpinæ uſque apicē pertinet. Aliæ autem duæ ab eodem foramine productæ, corpus uertebrę à duobus tranſuerſis proceſsibus reliquisque uertebrę poſterioribus partibus dirimunt. Cæterùm in ętate paulo prouectioribus, hęc oſsium frequentia aboletur: appendices tamen etiam uigoris tempore aliquando non ita difficulter diſtinguuntur. In ſenibus autem non ſolum appendicum connexus obliteratur, uerùm uertebrarum corpora aliàs magno interuallo ob m cartilaginei ligamenti interuentum diſsita, adeò coaleſcunt, ut modò tres, modò quatuor uertebras in illis ita concreuiſſe, ac ſimul in cœmiterijs effodi uideas, ut inuicem diuelli nequeant. Coalitus iſte quorundam tempore pronaſcentium proceſſuum fit interuentu, quos corpus unius uertebræ ab externa ipſius ſuperficie in aliud producit. Cæterùm coalitum hunc in cauſa eſſe, cur minus dorſum moueant ſenes, & quòd neqnaquam dorſum extendant, ipſique magis incuruentur, neminem ambigere reor, præcipuè ſi quis aliquando gibboſi uertebras inſpexerit, hasque incuruatas, quodammodoque luxatas, ſuisque corporibus pertinacisſimè unitas. Quanquam ad hæc, difficilem in ſenibus motum augent oſsium ſuperciliorum mira aſperitas, & oſsium tubercula, quæ capita in ſuis ſinibus moueri prohibent. Poſtremò & inſignis ligamentorum durities prompto uertebrarum motui obſtat. Huic Capiti modò finem imponerē, ſi in ceruicis uertebrarum hiſtoria mihi prorſus cum Galeni ſcriptis conueniſſet. nam ut pleraque taceam, quibus Galenum ex primæ uertebræ tranſuerſorum proceſſuum amplitudine, ex uijs ramos primi paris & ſecundi dorſalis medullæ neruorum tranſmittentibus, ex ſeptimæ uertebræ tranſuerſi proceſſus perforatione, eiuſmodique non paucis, ſimias potius & canes, quàm hominem in illis uertebris deſcripſiſſe, leui negotio oſtenderem, neutiquam prætereundum eſt, Galenum de Capitis ſupra primam uertebram, & primę uertebræ ſupra ſecundam, & dein reliquarum ceruicis uertebrarum motibus, longè ſecus ac ego ſentire. Quin imò id tanto diligentius uenit expendendum, quanto maiori ſtudio Galenus, diligentem & eruditum ſolertemque & induſtrium requirit auditorem, qui ea capere poſsit, quæ in duodecimo de Partium uſu libro, de capitis motibus pertractat. Quid multa? tam paucos quæ inibi docentur aſſequuturos contendit, ac uelut rei difficultate lectorem, eumq; in primis qui in Mathematis & demonſtrandi methodo parum eſt exercitatus, ita deterret, ut nemo non conari debeat ipſius ſenſa eruere, ac denique num ex merito ab illis tantopere declinem, hunc in modum mecum obſeruare. Galenus capiti duos motus aſcribens, unum in annuendo renuendoque, alterum in latera fieri docet. ac prioris quidem loco eum habet, quo caput antrorſum flectimus, inclinamus, annuimusq;, ac deinde quo caput retrorſum reflectimus, & reclinamus, ea prorſus functione, qua Thraces & Cretenſium plerique hac etiam ætate abnuunt. Illi enim abnuentes, in poſteriora caput rectà remouent, ſubleuant've: non autem ut nos, id circumagunt, ſeu circumducunt. Cæterùm altero motu Galenus illum ſubaudit, quo caput in latus inclinamus, ac ueluti humeris ſeu ſcapulis admouemus. Quòd autem hæc de laterali motu, atque adeò de renuendo annuendoque ipſius ſit ſententia, ex quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro doceberis, ſi modò accuratè expendas, quo ſitu Galenus occipitis oſsis capitula, quæ primæ uertebrę inarticulantur, locari, aſſurgere, innitique aſſerit, quum in hoc illud've latus caput agitur, & quum ex Galeni placito renuimus annuimusve: qui priorem motum, qui annuendo renuendoque fit, ſecundæ ceruicis uertebræ beneficio, aut ſupra ſecundam perfici affirmat: poſteriorem uerò, quo caput in latera ducitur, ſupra primam ceruicis uertebram fieri ait: quemadmodum eùm ex pluribus ipſius locis, tum præcipuè ex quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro colligere promptisſimum eſt. Vt enim illos libros omnium poſtremos ſcripſit, ita quoque ſuam ſententiam & breuius & apertius in illis, quàm aliàs, explicuit. Num uerò hoc eius placitum ueritati ſit conſonum, ipſe nunc mecum inquirito: aliter multo quàm Galenus, capitis motus conſtituens. Caput itaque aut primario motu quieſcente collo mouemus, aut ſecundario, quum ſcilicet caput colli motum ſequitur, etiamſi id in aliam partem, quàm collum mouetur, ducere coneris. Proprij capitis motus duo ſunt. priore id antrorſum flectimus, retrorſumque inclinamus, extendimusve: quem motum conficis aut rigido immotoque collo, aut collo etiam ſimul moto, ſiue id pari motu cum capite agas, ſiue contrario. Quamuis enim in anteriora collum ducas, caputque neceſſariò collum inſequatur, nihilominus tamen caput proprio motu in poſteriora poſsis reflectere, & unà promptè obſeruare, collum & caput ſeorſum proprios & priuatos in flexu reflexuque motus obtinere. Alter proprius capitis motus, is cenſendus eſt, quo caput ita quodammodo circumducimus, in gyrumve agimus, ac rota ad axem reuoluitur, quemque etiam quieſcente collo obibis, ſi modò dextra, modò ſiniſtra uiciſsim

Vertebrarũ appendices.

Vertebram ſ pueris pluribus conſtare oſsibus.

Vertebrarũ in ſenibus nexus.

Quæ hoc Capite Galeni ſcriptis parũ conuenerunt. Lib. 12. de Vſu partiũ. 4 de Adminiſt. diſſect. l. li. de Oſsibus, cap. 8.

Galeni de capitis motibus ſententia.

Alia quàm Galeni de capitis motibus ſentẽtia

f 2 fig. ca. 11 l. 4 H. & 3 fig F.
g 2 fig. ca. 11 l. 4 N. & 3 fig. L.
h 2 fi. ca. 11 l. 4 charact. 25. ad 30 uſq. & 3 fig. E. ad 56.
i 2 fig. M. 3. 4 fig. L.
k 3. 4 fi. X.
l prima linea, in 7 fi. à foramine illo per ſ ducitur. ſecunda autem & tertia à foramine g 7 & 7.
m fig. ca. 54 R.

ciſsim

ciſsim intueri ſtudueris, caputve circumuerteris. Præſens motus capiti omnino eſt proprius, & collum illo deſtituitur. unde etiam quocunque modo collum moueris, hic capitis circumactus commodè perficitur. Flexo enim collo, capiteq; cum illo inclinato, id facilè in gyrum ducis. ſic etiam, ſi collum fuerit extenſum aut in latus humero admotum, caput promptè circumagis. Cæterùm ut caput uno motu, qui circumactu fit, priuatim donatur: ita collum quoque peculiarem motum, quo in latus ueluti ad humeros ducitur, ſibi uẽdicat. Caput enim nullum propriũ obtinet motum, quo in latus inclinatur, ſed colli tantum beneficio, motuq́ue ſecundario illuc fertur. Nobiſq́ue denegatum eſt, caput huic illive ſcapulæ uel minimum, niſi collo illuc ducto, admouere. Duobus itaque proprijs motibus caput donatur: quorum priorem, qui flexione ac reflexione perficitur, capitis cum prima ceruicis uertebra, articulorum beneficio, celebrari diximus: uti poſteriorem motum, quo caput in gyrum agitur, ſupra ſecundam ceruicis uertebram, uelut ad axem confici, relatum eſt. Mea itaque ſententia duplicibus capitis cum prima uertebra articulis caput flectitur & extenditur, ſeu antrorſum retrorſumq́ue rectiſsimo motu ducitur. Nulla autem ratione illorum articulorum ope in latera fertur, quamuis id Galeno tot locis ſit proditum. Immoto namque collo, caput ne tantillum quidem in latera mouere poſſumus. Et, ſi caput ſupra primam uertebram in latus ageretur, quis ambigit, in eo motu primam uertebram debere immotam ſeruari? ſi modò in motu alterum articuli os oportere quieſcere, Ariſtoteles in libro de Communi animalium greſſu, rectè demonſtrauerit. Præterea, quum primæ uertebræ cum capite articulationes ſint eiuſmodi, ut ne minimo quidem temporis momento paruam exarticulationem ac luxationem ſuſtineant, quin homo mox reſpirationis expers, mutus, & abſque motu & ſenſu, tanquam affecta neruorum radice, reddatur, qui poterimus cum Galeno Naturæ tantam imponere oſcitantiam, ut fateamur eam in digniſsimis totius corporis articulis ita dormitaſſe, ut neceſſum ſit, oſsis quod mouetur caput, ex ſinu, cui aliàs inarticulatur, ita debere ſubleuari, ut ſinum non amplius contingat, ipſiq; non aliqua ex parte ita firmetur & inſiſtat, ut reliqua omnia oſſa penitus ex ſuo ſinu neutiquam in concreditis ipſis motibus abſcedere dehiſcereve nouimus? Galenus namque caput ſupra primam uertebram in latus duci arbitratus, in quarto de Adminiſtrandis diſſectionibus aſſerere coactus eſt, capite in dextrum latus ducto, dextrum tunc occipitij oſsis capitulum in dextrum primæ uertebræ ſinum ſtringi, ſiniſtrum uerò capitulum ex ſiniſtro ſinu aſſurgere: & contrà, ſi quando caput in ſiniſtrum latus inclinatur. Non igitur huic gemino capitis cum prima uertebra articulo motum in latus, ſed ſimplicem flexum & reflexum tribuamus: & in Galeni excuſationem haudquaquam ſtudeamus hic comminiſci, ab illo motum in latera intellectum, quem ego in gyrum & circumactu fieri dico: neque etiam illum motum ſupra primam uertebram fieri, cum Iulio Polluce concedamus. Præter id enim quòd Galenus illum motum minimè lateralis motus loco habuit, quis adeò ſtupidus eſt, ut duo oblonga occipitis oſsis capitula mutuò diſtantia, & duos primæ uertebræ ſinus altos, ſeu profundos, & ſimiliter oblongos, ac ab inuicem lato interuallo diductos ſubeuntia, circumagi poſſe autumet? Quis enim unquam circinum utriſque cruribus aſſeri infixum, circumduci animaduertit? Neque eſt quod quis Galeno patrocinaturus, occipitis capitula ſibi depreſſa planaq́ue conſingat, hacq́ue ratione caput ſupra primam uertebram circumagi poſſe contendat. quum Galenus inter reliqua oſsium capita, κορώνη nomine uix ulla unquam dignatus ſit, præter hæc occipitis oſsis capitula, quæ paſsim κορώνας (ſed non rectè admodum) uocat, eo nomine raros, qui in canibus potius quàm hominibus occurrunt, oſsis occipitis capitulorum mucrones inſinuans. Quod uerò ad primæ uertebræ cum ſecunda contextum attinet, neutiquam cum Galeno annuere poſſum, caput quouis tandem pacto illius auxilio flecti, & in poſteriora reclinari. Quandoquidem ſi ſingula in horum oſsium fabrica perquiſiueris, ſecunda ceruicis uertebra tibi trabem referet, cui terræ infoſſo axem infigimus. Ipſe autem dens, axis erit: prima uerò uertebra (cui caput in hoc circumactus motu, ac ſi cum illa unum idemq́ue eſſet corpus, iungitur) trabi aſsimilabitur ad axem reuoluto. Dein ligamentum denti tranſuerſim obductum, abundè commonſtrat primam uertebram nequaquam ſuper ſecundam flecti. ſi modò quieto dente, prima uertebra antrorſum retrorſumq́ue in flexu mouenda eſſet. Quis enim ambigit, ligamentum id dentem in primæ uertebræ cauitate continere? & illi non tantam laxitatem (etſi Galenus ipſi eam tribuat) aſcribi poſſe, ut primam uertebrã adeò à dentis contactu in anteriora ferri ſinat, ut caput iuſtum experiatur flexum? Porrò iam duo apud Iulium Pollucem nomina mihi ſuccurrunt, quorum unum primæ accommodat uertebræ, alterum ſecundæ. ac prima quidem ἐπιστροφεὺς ſecunda uerò ἄξων ipſi nuncupatur. Hæc nomina proculdubiò à ueteribus manarunt, qui pueros in Anatome exercebant, hoc quidem nomine uertebram uolentes innuere, ad quam uelut ad axem alia circumuertitur: illo autem uertebram, quæ tanquam ad axem circumuoluitur. Quòd uerò à ueteribus ante Galenum hæc nomina uſurpata exiſtumem, præter poetas, Celſus mihi autor eſt, qui, tametſi ipſius codex, ubi ceruicis explicat uertebras, uitiatus ſit, ipſeq́ue minimè à ſe intellecta uerterit, attamen à ueterum quopiam eam ſententiam aſſumpſiſſe uidetur, quæ meæ ac ipſi denique ueritati eſt proxima. Quòd autem Natura flexum tantum & reflexum, non uerò inſuper alios duos motus, quorum alter in latera, alter in gyrum circumactuq́ue fit, ſupra primam uertebram perfici uoluerit (quemadmodum brachium & femur triplici motuum differentia aguntur) hinc potiſsimùm factum ducito, quòd primam uertebram magis amplius q́ue quàm reliquas omnes, dorſalis medullæ cauſa, perforari operæ precium fuerit, quodq; ob id unus duntaxat rotundus amplusq́ue ſinus in illa efformari nequiuerit, neque etiam occipitis os foraminis ſui occaſione in unum tantum grande caput extuberare potuerit. quod in illo primæ uertebræ ſinu, perinde ac femur in coxendicis oſsis ſinu, omni motus ſpecie ageretur. Quum itaque duplici articulo, dextro nimirum & ſiniſtro, caput iungendum erat, omniſq́ue propemodum duplex articulus ſimplici ſolum motui (quum ille inſignis eſt) famuletur, meritò Natura caput ſupra primam uertebram flecti ac reflecti uoluit. Nam ſu-

Caput ſupra primã uertebram flecti, & reflecti non autem in latera, aut aliter duci.

Non ſemel in lib. de Oſſib. & 4 de Admin. diſſect.

Supra ſecũdam uertebram caput cum prima uertebra circumagi, non tamen uero flecti & reflecti.

Lib. 12. de Uſu partiũ.

Non potuiſſe caput ſupra primã uertebrã in latus duci, neque etiã circumagi.

pra hanc in latus moueri haud potuit:niſi Natura hic ſui oblita,unum occipitis oſsis capitulum in uno uertebræ ſinu ſtringi,aliud uerò capitulum egregiè attolli,ac à prima uertebra prorſus diſiungi cupiuiſſet:quę aliàs ſemper ſtudet,ut articuli oſſa mutuò ſint contigua,neque ab inuicem abſcedant, & neſcio quam uacuam à Galeno confictam ſedem ſtatuant. Præterea minus adhuc caput in gyrum ſupra primam uertebrã moueri potuit,niſi Natura acutum proceſſum in capitis amplitudinem,qua cerebrum continetur, à prima uertebra produxiſſet,ad quem caput perinde ac ad axem uolueretur, ac deinceps alia quàmplurima nunc concinnè efformata,uitiare propoſuiſſet. Super ſecundam itaque uertebram caput ſummo artificio in gyrum mouetur. ſi enim flecteretur,dens dorſalem frangeret medullam. Quum enim quieſcente dente, prima uertebra deorſum duceretur,poſteriori ſede ſurſum eleuata:tunc dorſalis medulla in primæ uertebræ foramine prorſus coarctata,compreſſaque abrumperetur. Dein prima uertebra ſupra ſecundam retrorſum nullo modo reflecti poſſet,niſi prima in anteriori ſede,qua dentem continet,prorſus exculperetur: primaque tunc uertebra à dente non præpedita,retrorſum liberè duceretur. Adde, caput neutiquam in latus ſupra ſecundam moueri potuiſſe:eadem ratione qua probauimus,lateralem motum ſupra primam nequiuiſſe fieri. Aliàs enim neceſſum eſſet,primam uertebram in altero latere à ſecunda plurimùm attolli, quod periculum nunc in circumactu non impendet. Lateralem itaque motum Natura non uulgari induſtria omnibus ceruicis commiſit uertebris,quę ſingulę ſeorſum in latus moueri nequeunt:uerùm ſimul omnes ſuccedentibus motibus illuc adeò concinnè inclinantur,ut caput ſecundario motu in latus citra omnem noxam ipſarum auxilio commodè feratur.

Libr. 4. de Adminiſtr. diſſect.

Non potuiſſe caput ſuper ſecundã uertebrã flecti & reflecti, neq; etiam in latus inclinari.

Quibus uertebris motus lateralis committatur.

DE THORACIS VERTEBRIS.
Caput XVI.

PRIMA XVI. capitis figura — *SECVNDA.* — *TERTIA.* — *QVARTA.*

QVATVOR DECIMISEXTI CAPITIS FIGVRARVM,
& earundem characterum Index.

DVODECIM thoracis uertebrarum eas hic delineauimus,quas oſtendendæ illarum deſcriptioni ſufficere duximus. Prima enim figura unã ex medijs thoracis uertebris anteriori parte delineatam oſtendit, cui decem ſuperiores thoracis uertebræ ferè correſpondent.

Secunda,eandem uertebram,quæ prima explicatur figura,poſteriori facie ſpectandam offert.

Tertia figura,thoracis undecima uertebra poſteriori facie oſtenditur.

Quarta,duodecimam thoracis uertebram poſteriori facie expreſſam continet.

A 1,2,3 4 *In omnibus figuris A obſeruatur,ſuperiorem corporis uertebræ partem notans, cui inferior imagine correſpondet.*

◆. *◆ uerò in tertia figura poſitum,appendicem notat ſuperiorem corporis uertebræ,quæ adhuc poſt oſsium coctionẽ & emundationem ferè relinquitur,& in humiliori corporis ſede aliam habet ſibi ſimilem.*

B 1 *Medium eius ſinus,quem duobus uertebrarum corporibus communem eſſe dicemus,cuiq; coſtæ radix inarticulatur.*

C 1 *Eiuſmodi ſinus pars in inferiori uertebræ corporis ſede ſculpitur,quæ tanto minor eſt ſuperiori parte B inſignita,quanto communis ſinus coſtæ articulandæ paratus,ad ſubiacentem uertebram magis quàm ad ſuperpoſitam pertinet.*

D 3 *Sinus undecimæ uertebræ,cui undecima dextri lateris coſta inarticulatur.*

E 4 *Sinus duodecimæ uertebræ,cui duodecima dextri lateris coſta coarctatur.*

F 4 *Sinus aſper & profundus,ex quo ligamentum prodit,duodecimam coſtam ſuæ connectens uertebræ.*

G 2, 3,4 *Aſperum foramen,poſteriori uertebræ corporis ſedi,quæ dorſalem medullam reſpicit,inciſum.*

H et I 1, 2,3,4 *Tranſuerſi proceſſus uertebrarum thoracis.*

K 1 *Sinus in apice tranſuerſi proceſſus,cui coſta articulatur,conſpicuus.*

L 1 *Sedes tranſuerſi proceſſus,quam gibbam eſſe dicemus.*

M 1 *Sedes tranſuerſi proceſſus caua.*

N,O,P 1 2 *Spina,ſeu poſterior proceſſus. ac in ſecunda quidem figura ſuperior ſpinæ exprimitur ſedes, in qua N & O & P tres lineas notant, triangularem figuram ſimul conſtituentes. & interuallum inter N ac O una eſt ſuperficies ſuperior,& aliud interuallum inter N & P altera eſt ſuperficies ſuperior. Verum prima figura tertiam ſpinæ ſuperficiem*

ciem notat, quæ inferior eſt, ac inter O & P conſiſtit. Quod autem iuxta N in prima figura non umbratum cernitur, alterius ſuperiorum ſuperficierum eſt portio.

Q 1 *Linea in tertia ſuperficie extuberans, quæ aſpera & inæqualis eſt.*

R 3 *Spina undecima thoracis uertebræ.*

S 4 *Spina duodecimæ thoracis uertebræ.*

T, V 1 *Vertebrarum thoracis, quæ ſupra duodecimam conſiſtunt, aſcendentium proceſſuum anterior ſedes.*

X, Y 2, 3 *Aſcendentium thoracis uertebrarum proceſſuum poſterior ſedes, qua illi proceſſus extuberant, & cartilagine incruſtantur.*

a, b 2, 3 *Deſcendentium thoracis uertebrarum proceſſuum exterior ſedes.*

c 1 *Hic uidetur dextri deſcendentis proceſſus anterior ſedes, quæ cartilagine obducta ſinuatur.*

e, f 4 *Aſcendentes duodecimæ thoracis uertebræ proceſſus, undecimam ſubeuntes uertebram.*

g, h 4 *Deſcendentes duodecimæ thoracis uertebræ proceſſus, qui aſcendentium primæ lumborum uertebræ proceſſuum ſinibus inarticulantur.*

Plurimum duodecim thoracis eſſe uertebras.

THORACIS uertebræ numerantur [a] duodecim, præterquàm quòd aliquando, tamet ſi rarò, aliquibus uel deeſt una, uel ſupereſt. Sed deeſſe rarius, quàm ſupereſſe, inuenitur. Non ſemel namque tredecim thoracis uertebræ mihi occurrerunt, quum interim hactenus undecim tantum nunquam uiderim. Neque etiam lumborum ceruicisque uertebrarum numerus tam crebrò, atque thoracis, excedit, quæ etiam omnibus ſuis partibus inuicem minimè correſpondent.

Qui earum ſe habent corpora.

Primùm enim ipſarum corpora tantum magnitudine inter ſe [b] diſcrepant, quantum una, alia collo eſt uicinior. atque ita primæ thoracis uertebræ corpus magnitudine admodū duodecimæ corpori cedit. [c] Deinde corpus primę, ſuperiori ſua ſede, qua ſeptimæ ceruicis connectitur, non omnino planum eſt, ſed modicè utrinque ad latus extuberat, ceruicisq; uertebrarū [d] corpora obſcurè imitatur. Inferior autem ſui corporis pars, plana conſtat ſuperficie, [e] uti & inferior ſuperiorque omnium thoracis uertebrarum corporum ſuperficies. Nullum enim thoracis uertebrarum corpus inferiori parte, uel leuiſsimè deorſum exeritur, inque ſubſequentis uertebræ corporis ſinum([f] ceruicis uertebrarū ritu) deſinit. Vtcunq; etiam aliter Galenus atteſtetur, parem quaſi articulationem thoracis uertebris tribuens, quā præcedente Capite ceruicis uertebrarum corpora moliri docuimus.

Lib. de Oſſib. cap. 9.

Ad hæc, primæ ſecundęque thoracis uertebræ corpus non adeò anteriori parte orbiculatim prominet, ac reliquarum thoracis uertebrarum corpora, quæ multo magis quàm ſupremarum corpora ad ſemicirculi, ſeu potius literæ C conuexi imaginem accedunt, proceriuſque in thoracis cauitatem protuberant. Videntur enim duæ ſuperiores thoracis uertebræ ceruicis uertebrarum modo, in anteriori corporis ſui ſede depreſſæ, multoque magis conuexum ſemiparentheſis (, quàm C exprimere. Quod ipſis priuatim cùm articulationis laxo motui aptæ gratia, tum [g] muſculorum collum flectētium occaſione euenit: qui ita primarum thoracis, omniūq; ceruicis uertebrarum corporibus utrinque inſternuntur, ut liquidò ea corpora ab illis in planum comprimi conſtet.

Sinus, quibus coſtæ ad uertebrarū articulātur corpora.

Præterea omnibus thoracis uertebrarum corporibus hoc commune accidit, quòd utrinque ſinus habeant, coſtarum capitibus inarticulādis aptos. Verùm ut hęc in illo articulo uariant, ita etiam iiſdem omnino ſinibus non omnes uertebræ decorantur. Vbi enim prima thoracis uertebra ſecundæ committitur, & ſecunda tertiæ, atque ita deinceps ad nonæ uſque cum decima connexum, [h] ſinus quidam in ambobus lateribus iuxta [i] foramina neruos tranſmittentia inſculpitur, utrarumque inuicem colligatarum uertebrarum corporibus communis, ac partim in ſuperioris uertebræ corpus, partim in inferioris exciſus. quanquam interim grandior ipſius portio ad inferiorem potiſsimùm pertineat uertebram. Sinus iſte cartilagine incruſtatus, obtuſi anguli penè forma cælatur, quemadmodum & coſtarum [k] capitulum ſinum ſubiens, anguli obtuſioris modo extuberat. Cæterùm prima thoracis uertebra cum undecima & duodecima hoc habet proprium, quòd utrinque peculiarem offerat ſinum, proximis ipſi uertebris non communem, in ipſiusq; duntaxat corpore inciſum. Ad ſuperiorem enim ſedem corporis primæ thoracis uertebræ, ſinus utrobique exculpitur rotundus, & ſatis inſigniter cauus, ac denique cartilagine oblitus, cui primæ thoracis coſtæ radix rotundo capitulo inarticulatur. Deinde ad inferiorem huius ſinus ſedem alius inſigniter profundus conſpicitur, aſper, & foraminibus quibuſdam inæqualis, nullaq; cartilagine inunctus: à quo ualidiſſimum prodit ligamentum, coſtam in ſuo ſinu robuſtiſsimè ſtringens. Pari ratione rotundus ſinus in duodecima tantum uertebra, duodecimæ coſtæ gratia inſculptus, ad inferiorem ipſius ſedem, alium quoq; aſperum, ſed minus inæquali primæ uertebræ ſinu, profundum adipiſcitur, ligamenti duodecimam coſtam firmius uertebræ adnectentis nomine cęlatum.

Cæca foramina in uertebrarū corporibus.

Poſtremò thoracis uertebrarum corporibus etiam ſubſtantię ratione quædam accedit differentia. quanto enim cuiuſque uertebrę corpus grandius maiusq; eſt, tanto etiam minus apparet ſolidum, ſed fungoſum, & multis inæqualibus uarijsq; foraminibus incerta ſerie punctum, in quę uenę arterięq; corpus uertebrarum enutrituræ ſubintrant. Niſi enim uaſorum ſurculi craſſorū oſsium ſubſtantię inſinuarentur, impoſsibile eſſet, mediam intimamq;, & à ſuperficie remotiſsimam oſsis ſedem, ſibi nutrimentum (quandoquidem ita à uaſis oſſa perreptantibus diſtat) allicere. Inter cętera huius generis foramina, nullibi inſigniora ſe offerunt, [l] quàm in poſteriori corporis uertebrarum regione, dorſalem medullam reſpiciente. in qua plurimis uertebris unum peculiare cernitur foramen, pro uertebrę mole magnum, & aſperum, & in multa cęca deſinens foraminula. Et quamuis Galenus hęc priuatim lumborū uertebris uideatur aſcribere, ſi tamen quis ſingula ſtudioſe rimabitur, conſpiciet primam lumborum & thoracis duodecimam, & undecimam, aliquotq; uertebras ipſis ſuperpoſitas, ea foramina pro illarum magnitudine

Libro de Oſſibus ca. 10

[a] *fig. cap. 14 C, D. integra fi. K. ad L. Dein totius uertebrarum contextus 1, 2 fig. cap. 19.*
[b] [c] *Hanc molis differentiā oſtēdit 1 fig. integrarum, ac fi. ca. 14*
[d] *9 fig. ca. 15 n. & ò.*
[e] *1, 2, 3 fi. A.*
[f] *8 fig. ca. 15 p. & 9 fig. 2.*
[g] *8 muſc. tab. A, B.*
[h] *1 fig. B, C. Sed manifeſtius 3 fig. cap. 19 X. d.*
[i] *1 fig. ca. 14 Q. Q.*
[k] *4 fi. 19 cap. L. Hæc potes ex 4 fig. E. B.*
[l] *2, 3, 4 fi. 6.*

gnitudine inſigniora,plura & altiora nanciſci,harumq; uertebrarum corpus illorum foraminum occaſione fungoſius quàm cæterarum omnium eſſe:quòd ſcilicet magnę ſint uertebrę, & cauę uenę [m] caudicē promptuarij cuiuſdam modo ſibi innitentem non ſortiantur,ac duntaxat [n] uenæ pari carentis propaginibus hic ferè exhauſtis & ceſſantibus implicentur. Omnibus thoracis uertebris [o] tranſuerſi obrigerunt proceſſus,qui in nouem ſuperioribus uertebris uix quicquam magnitudine differunt, coſtarum quæ ipſis articulantur,ſubſeruientes contextui.Decimæ uerò uertebræ proceſſus minus quàm ſuperiorum uertebrarū extuberant:ut etiam decimæ coſtæ,quæ ipſis articulantur,admodum paruæ ſunt,& ſpuriæ.Vndecimæ autē uertebræ tranſuerſi proceſſus,minores ſunt decimæ proceſsibus:& duodecimæ proceſſus, undecimæ cedūt proceſsibus.quòd ſcilicet undecimæ & duodecimæ thoracis coſtæ uertebrarum duntaxat articulentur corporibus.Ad [p] apices itaque tranſuerſorum proceſſuum,nouem ſuperiorum thoracis uertebrarum ſinus cartilagine incruſtati occurrunt,quibus quoddam coſtarum articulatur [q] capitulum. In tranſuerſis autē decimæ uertebræ proceſsibus eiuſmodi ſinus aut nulli,aut interdum obſcuri conſpiciuntur:in duarum uerò infimarum proceſsibus nulli penitus occurrunt. Præterea ſinus in tranſuerſorum proceſſuum apicibus ſculpti,omnes quidem anteriore proceſſuum ſede habentur:uerùm alij eius ſedis medium magis occupāt, alij regionem ipſius ſuperiorem,alij inferiorem.Primæ enim uertebræ tranſuerſorum proceſſuum ſinus deorſum ſpectant,nonæ uerò ſurſum,mediæ autem medio ſe habent modo. Quod Galenus quidem parum animaduertiſſe uidetur,quum coſtarum nexus explicans,huiuſmodi ſinus omnes deorſum ſpectare, ac inferiori apicis tranſuerſorum proceſſuum ſedi inſculpi arbitratur.qui decimam thoracis uertebram, & duas huic ſubiectas nequaquam tranſuerſis proceſsibus in 13.de Partium uſu,ob id debebat priuare, quòd illi totius dorſi in latus motum eſſent præpedituri.Si enim motus illius ratione Natura tranſuerſos proceſſus illis uertebris abeſſe uoluiſſet,non magis uertebras decimæ (quam Galenus aſcendentibus ſuis ac deſcendentibus proceſsibus,ut paulo pòſt dicemus apertius,à proximis ipſi uertebris excipi tradidit) ſubditas, quàm ſuperpoſitas,debuiſſet illis proceſsibus priuare. Nam ſi inferiorum uertebrarum tranſuerſi proceſſus motui laterali obſtaculo erant futuri,profectò ſuperiores non minus illi motui, quàm inferiores obſtitiſſent. Quemadmodum enim dorſi pars,quæ uertebræ ſuprà infraq; exceptæ ſubijcitur,ſurſum in illo motu ducitur:ita etiam ſuperiacentem partem deorſum ferri neceſſum eſt,ſi modò ueluti in ſemicirculum dorſum in latus duci debeat,cuius ſemicirculi circumferentiæ medium punctum uertebra illa meritò cenſetur,quæ ſuprà infraque (quæcunque ea tandem ſit) ſuſcipitur. At quid opus eſt huic ſermoni, adhuc propter uertebrā utrinque ſuſceptam intellectu difficili,immorari?quum decima, & duæ ipſi ſuccumbentes thoracis uertebræ,tam inſignes tranſuerſos proceſſus habeant,quàm illorum uſui in muſculorum exortu inſertioneq; expedit. Quinetiam Galenus ſui neſcio quàm memor, paſsim omnes coſtas duobus internodijs articulari prodidit,uno ſcilicet uertebræ corpori,altero aūt tranſuerſo proceſſui.quod ſi eſſet(uti ſanè nō eſt) nunquid & decima thoracis uertebra,& duæ ipſi ſubditæ,neceſſariò tranſuerſis donarentur proceſsibus? Quo autē ductu illi aut ſurſum aut deorſum porrigantur,tunc dicemus,quum thoracis uertebrarum ſpinas ſermoni quoque addiderimus. Natura enim omnibus thoracis uertebris ſpinam toto inceſſu ſimplicem, minimeq; [r] bifidam largitur,etſi interim in omnibus uertebris non ſibi forma ſimilem. Superiores namque nouem uertebræ [s] longiſsimas educunt ſpinas,non admodum amplas,attamen ex ampla baſi in mucronem ſenſim deſinentes,trianguliq; imaginem ita referentes,ac ſi triangulari conſtarent pyramide. Superiori enim ſede [t] rectam acutamq; oſtendunt lineam,ſecundum ipſarum longitudinem exporrectam, & deinde utrinque ad [u] latera iuxta inferiorem ipſarum ſedem,conſimilem etiam obtinent lineam. adeò ut ſpinę unius,tres longæ acutæq; lineæ,ternas ſuperficies efforment:quarum [x] duæ ſuperiorem ſpinæ ſedem conſtituunt, [y] tertia autem inferiorem. Tres iſtæ eiuſdem ſpinæ ſuperficies,in nouem ſuperioribus uertebris ut plurimùm pares & æquè amplæ cernuntur,& duæ ſuperficies exactè leues ſunt: tertia autem & inferior aſpera eſt,& ueluti [z] linea ſecundum ipſius longitudinem ducta interdiuiditur. Ab hac tertiæ ſuperficiei linea ligamentum prodit,quod lineæ duabus reliquis ſuperficiebus communi inſeritur,quodq; inuicem ſpinas colligans,interuallumq; earundem opplens,dextros ſpinæ muſculos à ſiniſtris dirimit, illi reſpondens ligamento,quod [a] inter ulnam & radium, [b] ac inter tibiæ os & fibulam conſiſtere dicam. Interdum ſuperiores ſuperficies inferiori ampliores apparent,ipſæq; ſpinæ à lateribus magis (quemadmodum in quadrupedibus occurrit) ſunt depreſſæ. Decima thoracis uertebra non ita prominentem,atque ſuperiores uertebræ,ſpinam exerit,neque hæc triangularem illam imaginem adeò ſcitè commonſtrat. Duæ enim ſuperiores ſuperficies amplæ admodum ſunt:tertia autem inferiorve anguſta cernitur, eaq; non depreſſa, minimeq; æqualis. Præterea ſpinæ huius mucro obtuſus ampluſq; eſt, non, ut ſuperiorum uertebrarum ſpinæ, acutus & ſtrictus. Vndecimæ uertebræ [c] ſpina adhuc minus quàm decimæ exporrigitur, & utrinque magis deprimitur,ampliorq; (ſi latera inſpexeris) efficitur. Deinde inferior ipſius ſuperficies in lineam inſigniter extuberat,arctaq; & aſpera uiſitur,huiuſq; ſpinæ mucro admodum obtuſus eſt, ac ſpiſſus. Duodecimæ [d] ſpina adhuc magis à ſuperiorum uertebrarum ſpinis uariat, ad lumborum uertebrarum [e] ſpinæ imaginem magna ex parte accedens,quæ utrinque admodum depreſſa eſt,& lata & ampla. Cæterùm ut omnibus uertebris non eadem ſpinarum forma accidit,ſic etiam ſpinæ inuicem ductu diſcrepant. Nouem namque ſuperiorum thoracis uertebrarum ſpinæ,ut & ceruicis,inſigniter decliues ferūtur, ſeu à ſummo ad imū tendunt. Decimæ autem thoracis uertebræ ſpina minus quàm ſuperiorum ſpinæ deorſum conniuet, magiſq; rectà retrorſum fertur. Vndecimę ſpina adhuc rectius erigitur, & huius rectitudinem duodecimæ ſpina uincit. Verùm interim harum nulla adeò rectà fertur,quin ipſius mucro ſemper magis deorſum quàm ſurſum uergat.quod etiam omnium in lumbis uertebrarum ſpinis accidit, deorſum magis quàm ſurſum ſpectan-

Tranſuerſi proceſſus cuiuſmodi.

Libro de Oſſibus, & octauo de Admini. diſſect.

In lib. de Oſſibus.

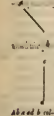
Tum alibi ſæpius, tum maximè octauo de Admin. diſſect.

Thoracis uertebrarū ſpina.

Spinarum ductus.

m ſi. 6 ca. lib. 3 præpoſitę ſ uerſu a.
n eiuſd. ſi. F, & G.
o 3, 4, 5, & 6 fig. H, I.
p 1 fig. K, & 3 fi. ca. 19 c. p.
q 4 fig. ca. 19 M.
r 8 fig. 15 cap. ξ, π.
s 1, 2 fig. N, O, P.
t 2 fig. N.
u 1, 2 fig. O, P.
x 2 fi. una ab O ad N, altera ab N ad P.
y 1 fig inter O & P.
z 1 fig. Q.
a 7 muſcu. tab. S, T, V.
b 1 fig ca. 3 lib. 2 inter E & I.
c 1 fi. R.
d 4 fi. S.
e 2 fi. cap. 17 C, D, E, F, G.
Obſeruato fig. cap. 64, et 2 & 3 figu. uertebrarum.

ſpectanribus. Atque hæc in hominis dorſo ſubaudienda ſunt. Canibus enim, ſimijs, leporibus, & alijs ferè quadrupedibus prorſus contraria eſt ratio, Galeni dogmatibus pulchrè quadrans. His enim decimæ thoracis uertebræ ſpina neque deorſum neque ſurſum uergit: & duæ deinceps, quę ſtatim decimę ſubijciuntur, ſpinam habent obſcurę ſuperiora ſuo mucrone ſpectantem. Reliquę uerò has adhuc ſubſequentes, ſpinas obtinent ab imo ſurſum porrectas. Tranſuerſi colli uertebrarum proceſſus, quemadmodum & nouem ſuperiorum thoracis, ex Galeni ſententia, decliues, ſeu à ſummo ad imum deberent porrigi: uerùm id adeò obſcurè leuiterq; fit, ut uix mentione dignum uideatur. Quandoquidem ſi tranſuerſos colli uertebrarum proceſſus non perfunctoriè conſideraueris, illos dices [f] externo ſeu poſteriori eorum latere deorſum reſpicere: [g] interuo autem, ſeu anteriori latere, quod poſteriori latius eſt, ſurſum tendere. Tranſuerſi autē nouem ſuperiorum thoracis uertebrarum proceſſus, toto ipſorū corpore retrorſum ſurſumq; magis, quàm deorſum feruntur. Verùm [h] ſuperior corundem pars gibba uiſitur, [i] inferior caua, & nonnihil ſinuata, quaſi hac ratione deſcenſus ad inferiora ſpeciem proceſſus illi referrent. Tranſuerſi autem duodecimæ thoracis uertebræ proceſſus non ſolum ſurſum conniuent, uerùm etiam egregiè retrorſum ducuntur, quemadmodum & undecimæ & decimæ proceſſus nonnihil ſurſum ſpectant. [k] Tranſuerſi uertebratum in lumbis conſiſtentium proceſſus admodum obſcurè ſurſum ducuntur: quanquam uertebra ſacro oſsi commiſſa, paulo manifeſtius cęteris, ſuos proceſſus ſurſum efferre cernitnr. Porrò in paulo antè commemoratis animalibus, tranſuerſi proceſſus colli uertebrarum perquàm conſpicuè & manifeſtò deorſum tendunt. Thoracis autem uertebratum proceſſus, aut non deorſum feruntur, aut admodum leuiter. Lumborum uerò uertebrarum proceſſus inſigniter in altum obliquè porriguntur, & Galeni deſcriptiònibus adamuſsim conueniunt. Quòd uerò ſpinarum & tranſuerſorum proceſſuum ductu ea animalia tantopere ab homine diſcrepent, muſculi dorſum mouentes in cauſa ſunt, ſecus longè in hoc quàm illis occurrentes, uti quoque admodum impar in utriſque dorſi motuum ſpectatur ratio. Quandoquidem uerò muſculorum hiſtoria in ſecundum uſque librum nobis eſt differenda, qui aſcendeutes deſcendenteſq; thoracis uertebrarum ſe habeant proceſſus, modò non inopportunè aggrediemur. Vertebratuui omnium quæ ſupra ſacrum os habentur, articulationū, quæ iſtis conſtant proceſsibus, ea eſt ratio, ut ſuccūbens uertebra ſupra iacentē ſubintret, & ab illa ſuſcipiatur, aut ſuccūbens ſuperiorē in ſuos ſinus ita excipiat, ut uniuerſæ, duabus tantum dēptis, una parte ſuſcipiant altera ſuſcipiātur. Prima .n. ceruicis uertebra, & ſuperiori & inferiori ſede ſuſcipit. [l] ſuperiori quidem occipitis oſsis capitula, [m] inferiori autem ſecundam ceruicis uertebram. etſi interim id ad primam pertinentes uertebram articuli, aſcendentibus deſcendentibusq; uobis uocatis proceſsibus (quum nimirum hæc illis deſtituatur) nou ſiut aſcribendi. [n] Duodecima uerò thoracis (niſi alia quæpiam interdū eius uices ſubeat) utrinque, ſeu ſuprà infraq; ſuſcipitur, nullam interim admittens. Omnium itaque hac uertebra ſuperiorum, ad primam uſque ceruicis, elatior, inferiorem ac ſubſtratam excipit, ut decima thoracis undecimam, & nona decimam. Quæ autem ſub utrinque ſuſcepta locantur, ſuperiori quidem ſui parte ſuperiacentem excipiunt, inferiori uerò ſubiacentem ingrediuntur. atque ita prima lumborum uertebra à ſecunda, & hæc à tertia ſuſcipitur. Thoracis uertebræ ſupra utrinque ſuſceptam repoſitæ, eandem in aſcendenribus deſcendentibusq; proceſsibus ſpeciem cum [o] colli uertebris obtinen. Sunt porrò hæ thoracis uertebræ, ſecundum Galeni ſententiam in libro de Oſsibus, nouem ſuperiores: aut alicubi in libris de Vſu partium, decem. Is enim hic undecimam, illic uerò decimam thoracis utrinque ſuſcipi tradidit, uti in ſimijs & canibus cernebat. Mihi autem nunquam in homine decima utrinque excipi uiſa eſt, ſed plurimùm duodecima. Aliquando enim cum ſacrum os quinque tantum oſsibus efformatum reperi, undecima mihi utrinque ſuſcepta occurrit. Verùm Bononiæ Galli cuiuſdam ſacerdotis oſſa contexuimus, in quibus prima lumborum utrinque ſuſcipitur, & illa tranſuerſos ſuos proceſſus perinde ſibi articulatos gerit, ut duodecima thoracis uertebra duodecimas coſtas. Quum igitur frequentiſsimè duodecima thoracis utrinque ſuſcipi appareat, ab hac ſequentem modò orationem inſtituemus. Vndecim thoracis uertebrarum aſcendentes [p] proceſſus ſurſum extuberant, & in [q] exteriori poſteriorive ſede, notatu digna orbiculariq; circumferentia cartilagine incruſtantur. quæ adcò leuiter ac plana ſuperficie eminet, ut num ſinus, num capitulum cenſenda ſit, uix internoſcas. Deſcendentes autem proceſſus [r] interna anteriorive ipſorum ſede, qua foramen dorſalis medullæ gratia cælatum reſpiciūnt, ſinum adipiſcuntur quodammodo orbicularem, & leuiter ac ſuperficietenus tantum exculptum, & cartilagine incruſtatum, nuperq; dicto capitulo adamuſsim correſpondentem. Hi ſinus & capitula, à colli uertebrarum proceſſuum ſinibus capituliſq; in ductu ſolum uariāt. Colli enim uertebrarum ſinus & capitula obliquè ab anterioribus ſurſum porriguntur, aut coutrà obliquè deorſum tendunt. Nihil enim refert, ſiue ſurſum, ſiue deorſum porrigi dixeris, modò obliquitatem illorum intelligas, & cum thoracis uertebrarum ſinuum capitulorumq; ductu eam cōferas: qui quadautenus recto perficitur tramite, quo firmior, minusq; ad motum ſequax thoracis uertebrarum eſſet contextus. Quum igitur thoracis uertebrarum, ut & colli, aſcendentes proceſſus poſteriori ſua ſede protuberent, deſcendentes uerò interna ſede cęlentur, meritò aſcendentes inferioris uertebræ proceſſus, ſubintrant deſcendentes ſuperioris uertebræ proceſſus, inferiorq; uertebra à ſuperiori excipitur. Cæterùm lumborum uertebræ alia ratione coordinautur. [s] Aſcendentes enim illarum proceſſus interno latere, quo ſe inuicem illi reſpiciunt, ſiuum habent oblongum, & ampliter ſatis cauum & rectum. [t] Deſcendentes autem proceſſus, latere ſuo externo (modicè interim uerſus anteriora) oblongo & ueluti recto protuberant capitulo, quod in inferioris uertebræ aſcendentis proceſſus ſinu aptè excipitur.

Ab a ad b colli uertebrarum proceſſuum ductus metitur. à c uerò ad d thoracis.

Tranſuerſorum proceſſuū ductus.

Tum alibi, tum in lib. de Oſsib.

Differentia ab aſcendentibus & deſcendentibus proceſsibus, eorūdemq; articulationis ratio.

Lib. 13.

Quo modo lumborum uertebr. mutuò dearticulentur.

f 8, 10 fi. cap. 15 x. g earundem fig. 2. h 1, 2 fi L. i 1 fig. M. k 1, 2, 3 fi. cap. 17 H.

l 2 fig. 15 cap. N ſuſcipit 1 fig. B. m 4 fi. 15 cap. Y ſuſcipit 5 fig. c. n fi. ca. 14 E & 3 integrarū ad 12 coſtam.

o 7 fi. 15 cap. ß. dein 9 fig. δ. & 11 fi. δ.

p 1 fi. T, V. q 2, 3 fig. X, Y. r 1 fig. ε.

ſ 2 fig. ca. 17 K, L, M. t 2, 3 fig. cap. 17 O.

Adeò, ut in lumborum uertebris inferior uertebra ſuis ſinibus ſuperioris admittat capitula: ſecus quàm in ceruice & thorace, ubi ſuperior ſuis ſinibus inferioris uertebræ capitula excipit. Duodecima autem thoracis uertebra u aſcendentes proceſſus ſimiles gerit aſcendentibus ſuperiorum illi thoracis uertebrarum proceſsibus, quos poſteriori ſua ſede extuberare diximus. Atque ideo duodecima illis proceſsibus undecimæ thoracis uertebræ deſcendentes ſubit, ipſaq; ab undecima excipitur. x Deſcendentes etiam duodecimæ proceſſus extuberant, non quidem ipſius aſcendentium proceſſuum modo, uerùm ut deſcendentes uertebrarum in lumbis occurrentium proceſſus. Quum igitur hi, aſcendentium primæ lumborum uertebræ proceſſuum ſinus ſubintrent, quid promptius colligi poſsit, quàm ſuprà infraq; duodecimam ſuſcipi? Verùm interim non ita multum refert, an hæc, an undecima, an alia quæpiam utrinque ſuſcipiatur: modò nos ſingularis Naturæ hic non lateat induſtria, quæ in dorſi medio uertebram effinxit ſtabilem, & utrinque ita ſuſceptam, ut in cameratis & arcualibus ædificijs architectos inter utriuſque lateris lapides unum locare cernimus, qui utrinque ſuſcipitur, ipſo interim nullum ſuſcipiente: quemadmodum cæteri omnes unum lapidem ſuſcipiunt, & ab alio excipiuntur, ſuſtinenturq;. Vt enim dorſum ſibi dicatis ageretur motibus, hanc uertebram utrinque ſuſceptam quieſcere, quodammodoq; firmari neceſſum fuit, reliquis interim omnibus ab hac & à ſe inuicẽ leuiter ſecedentibus. Illa enim quieſcẽte, quum dorſum flectimus, ſuperiores deorſum ducimus, inferiores autem aliquo pacto ſurſum incuruamus. In tenſione uerò rurſus oppoſito motu uertebras agimus: ſi quidem hi dorſi motus, & alij quos antea commemorauimus laterales, circulari, non autem prorſus angulari figura celebrentur. Quàm parum uerò hæc cum Galeni in decimotertio de Partium uſu, placitis conueniant, ſi mutuò loca contuleris, promptè animaduertes. Hic autem in thoracis uertebris, ad radicem aſcendentium deſcendentiumq; proceſſuum, adeoq; ad poſterioris earundem proceſſus ſeu ſpinæ exortum, inſignes adhuc y obſeruandę ſunt aſperitates, inæqualiterq; extuberantes proceſſuli, in hoc parati, ut ualida hinc pronaſcerentur ligamenta, tanto robuſtius firmiusq; thoracis uertebras inuicem colligantia, quanto obſcuriori motu thoracis uertebras, quàm ceruicis moueri, ex uſu fuit. Quæ quum ita ſint, omnes thoracis uertebræ ſeptem donantur proceſsibus. z duobus nimirum tranſuerſis, a duobus aſcendentibus, b & totidem deſcendentibus, c unoq; poſteriori, ſeu ſpina. Qui autem foramina neruos trãſmittentia, in thoracis ſe habeant uertebris, ſuperiori Capite expreſsimus.

Quamobrẽ unam uertebrã in dorſi medio utrinque ſuſcipi oportuerit.

Figura huius Operis fronti adhibita, uarios arcus oſtendit.

Thoracis uertebrarũ proceſſuum numerus.

u 4 fi. e.f.
x 4 fi. g.h.
y 2 3 fig. circa G.
z 1,2,3,4 fig. H.I.
a 1 fig. T.V. 2, 3 fig. X.Y.
b 2, 3 fig. a,b.
c 1, 2 fig. N,O,P.

DE LVMBORVM VERTEBRIS. Caput XVII.

PRIMA XVII. CAPITIS figura.

SECVNDA.

TERTIA.

TRIVM DECIMISEPTIMI CAPITIS FIGVRARVM, & earundem characterum Index.

QVONIAM omnes lumborum uertebræ eadem forma conſtant, unam duntaxat ipſarum triplici facie hic expreſsimus: Prima quidem figura anteriorem uertebræ faciem, Secunda latus, Tertia poſteriorem faciem proponentes.

A 1, 2, 3 *Appendix ſuperior corporis uertebræ.*
B 1, 2 *Appendix inferior corporis uertebræ.*
C, D, E, F, G *His characteribus non in eadem figura obuijs, ſpina ſimul notatur, ac ſinguli priuatim in ſpina aliquid hunc in modum indicant.*
C 1, 2, 3 *Indicatur ſpinæ lumborum uertebræ ſuperior pars, ſeu lata aſperaque ipſius linea:*
D 2 *D latitat in umbra, ſub ſpina ſecundæ figuræ, notans lineam inferiorem ſpinæ.*
E 2 *E non procul à D diſtat, notans alterius lateris ſinum, ad latus lineæ D inſignitæ conſiſtentem.*
F, G 2, 3 *Appendix ſpinæ, triangulum referens, qui in baſi G notatur, in acuto autem angulo F inſignitur.*
H 1, 2, 3 *Alterius lateris tranſuerſus proceſſus.*
I 1, 2, 3 *Aſcendens alterius lateris proceſſus. Verùm K, L & M in ſecunda figura & tertia expreſſiùs alterius lateris aſcẽ*
K. L. *dens notatur proceſſus. K enim ſinus inſignitur. L uerò anterius eiuſdem ſinus labrum, ſeu ſupercilium. M autem po*
M. *ſterius ſupercilium indicatur.*
O 2, 3 *Deſcendens alterius lateris proceſſus. O in tertia figura poſitum, eius proceſſus caput notat.*

QVAR-

QVARTA DECIMISEPTIMI CAPITIS FIGVRA.

QVO leuiori opera proceſſuum hoc Capite priuatim deſcribendorum ſedem formámq; aſſequaris, præſenti figura caudatæ ſimiæ lumborum uertebram dextra facie expreſsimus. in qua A & A uertebræ illius notant corpus. B tranſuerſum proceſſum hic manifeſtò ſurſum ſpectantem. C ſpinam, quæ etiam ſurſum uergit. D & E duos indicant aſcendẽtes proceſſus. F uerò & G duos deſcendentes proceſſus inſinuant. Poſtremò H indicatur proceſſus, quo humana lumborum uertebra priuantur.

FERE omnia quæ ad lumborum uertebras ſpectant, antea recenſuimus: ac proinde illarum
deſcriptioni modò prolixius non immorantes, obiter prius commemorata reſumemus: de
a fig. cap. 14. E, F. tres integra I ad M. in ea quæ hoc Caput priuatim ſibi uendicabit, ſubiecturi. Sunt itaque lumborum a uer- *Cuiuſmodi ſint lumborum uertebrarum corpora.*
tebræ oumero quinque, omnium quas hactenus deſcripſimus maximæ & craſsiſsimæ: ob
quod etiam ipſarum corpora multis foraminibus opplentur, quæ non peruia ſunt, at dunta
xat uaſorum nutrimentum afferentium occaſione parata. Foramen uerò dorſali medullæ
in his exculptum, tanto minus eſt incumbentium uertebrarum foraminibus, quãto iam toto progreſſu dor *Foramina.*
ſalis medulla gignendis neruis b tenuior graciliorq; euaſit. c Foramen emittendo neruo & admitten-
b 1 fig. ca. 11 lib. 4 E, F. dæ uenæ arteriæq; in ambobus uertebrarum lateribus cælatum, ferè uniuerſum ad ſuperiorem refertur uer
tebram, quæ eius foraminis ſuperiorem ſedem ac latera conſtituit, quum interim ſubiecta inferior ve uerte
c fig. cap. 14 Q. bra duntaxat humiliorem foraminis ſedem efformet. d Tranſuerſi harum proceſſus utrioque ſinguli, lon *Tranſuerſi proceſſus.*
gè tenuiores ſunt thoracis uertebrarum e tranſuerſis proceſsibus. At interim admodum procerè educun
d 1. 2. 3 fig. H. tur, quaſi coſtarum uſum in lumbis nonnihil præſtarent. ac proinde etiam prima & quinta lumborum uer-
e 1, 2 fig. ca. 16 H, I. tebræ breuioribus tranſuerſis f donantur proceſsibus, quàm mediæ, oon ſecus quàm ſi ſuperiùs infimæ
thoracis coſtæ, & inferiùs ilium g oſſa eos proceſſus longius exeri prohibuiſſent, neque eoſdem inibi co-
f Oſtendit id 1 fig. integrarum. ſtarum uices adeò obire neceſſum fuiſſet. Præterea nullius uertebræ tranſuerſi proceſſus ſurſum manifeſtò
aſſurgunt, præter quintæ uertebræ proceſſus, quibus quo minus tranſuerſim aliorum modo porrigantur,
g 1 fig. integrari Θ. o. ilium quoque oſſa obſtant, illius uertebræ corpori uicinius accedentia, quàm mediarum in lumbis uerte- *Spina.*
brarum tranſuerſorum proceſſuum eſt longitudo. h Spina his eſt ualida & craſſa, at pro ipſarum mole nõ
h 2 fig. C, D, E, F, G. admodum procera aut longa. Si dextrum ſiniſtrumq; in ſpina ſpectes, ipſa tenuis eſt: i ſi autem ſuperiora
inferioraq; conſideres, latiſsima. k ſuperius quidem acuta, & in aſperam deſinens lineam: l inferius ue
i 2 fig à C ad D. rò craſsior, & quaſi duobus donata ſinibus. in quorum medio linea educitur, à qua ligamentum ad ſuperio-
k 1, 2, 3 fig. C. rem ſpinæ inferioris uertebræ lineam pronaſcitur, quod ſpinarum interuallum opplens, dextros muſculos à
ſiniſtris dirimit. Spinæ m mucro appendice, ut & thoracis uertebrarum ſpinæ, conſtat: & ualde obtuſus,
l 2 fig. D lineã, E autem alterũ ſinũ notat. ac quodammodo triangularis uiſitur. ſi modò utrinque ad latera unam trianguli coſtam, & tertiam (quæ
alijs longè breuior eſt) in ſpinæ appendicis baſi conſtituas. n Aſcendentes proceſſus interno latere, quo *Aſcendentes proceſſus.*
ſe inuicem èregione ſpectant, o ſinum adipiſcuntur profundum, & ſi animum ſuperiori & inferiori ſinus *Deſcendentes proceſſus*
m 2, 3 fig. F, G. partibus accommodaueris, rectum & oblongum. p Deſcendentes proceſſus ioſigniter decliues feruntur,
& externo ipſorum latere in q oblongum rectumq; capitulum deſinunt, quod magis uertebræ anteriora
n 1, 2, 3 fig. I, K. quàm poſteriora reſpicit. Capitula hæc in ſubiectæ uertebræ aſcendentes ſubeunt proceſſus, quemadmo-
o 2, 3 fig. K. dum etiam antea fuſius exequutus ſum. Conſtat itaque lumborum uertebras ſeptem duntaxat exerere pro
ceſſus, unum ſcilicet poſteriorem, ſeu ſpinam, duos tranſuerſos, & totidem aſcendentes & deſcendentes. a-
p 2, 3 fig. N, O. deò ut huic Capiti hactenus, quod priùs non receoſui, nihil ferè adiectum ſit. Neque etiam aliud ſubnecte- *Proceſſus, quem Galenus ex abũdanti lumborum uertebris aſcribit lib. 13. de Vſu partium, & li. de Oſsibus. cap. 10.*
q 3 fig. O. rem, niſi Galenus lumborum uertebris ex abundanti unum utrinque tribueret r proceſſum, quem ad in-
r 4 fig. H. feriora oergentem, iuxta foramen ſitum ſcribit, quò neruus à dorſali medulla principium ducens prolabi-
tur. Ego hunc proceſſum in humanis uertebris nunquam reperi. unde etiam in hoc obſeruando eadem uia
& ratione mihi utendum duxi, qua ea indagare ſoleo, quæ à Galeno deſcripta, in homine haudquaquam mi
hi occurrerent, quæ ve ſecus quàm ipſe tradidit, habere cernerem. Conſueui enim hæc omnia mox in bru-
tis animantibus examinare, quæ Galeni deſcriptionem perſæpe mihi oſtenderuot: aut ueluti manu du-
centia, quid ſibi uoluerit, edocuerunt. Hic itaque proceſſus me tantiſper latuit, donec omnium partium
diſſectionem Bonooiæ in ſimia illa aggrederer, cuius oſſa præter humanum ſceleton, Ioanni Andreæ Al-
bio, Hippocraticæ medicinæ apud Bononienſes profeſſori clariſsimo, compegi: quum is, ut uir eſt ſplendi-
diſsimus, omni humanitate, admodumq; liberaliter in ipſius ædibus me Bononiam Anatomes docendæ
gratia uocatum, ſecundò excepiſſet. In ſimiæ igitur lumborum uertebris ad radicem s tranſuerſi proceſ-
s 4 fig. G. ſus in inferiori ipſius ſede, t acutus conſpicitur proceſſus, rectà deorſum protenſus, & ſinus qui nerui no-
t 4 fig. H. mine illic inciſus eſt, externum latus quodammodo conſtituens, ac ueluti interuallum cum deſcendente
proceſſu efformans, in quod aſcendens inferioris uertebræ proceſſus ſubintrat. Quanquam is præcipuus hu
ius proceſſus non ſit uſus, ut neque etiam in hoc potiſsimùm creatur, quo hàc procidentem neruum ab in-
u Petes hũc ex ſimiarũ canũ ſectione. iuria uindicet, illiq; inſtar propugnaculi exiſtat. Peculiari enim cuidam extruitur u muſculo, quem ſimiæ
cum canibus communem obtinent, & quo homines inferiorem dorſi partem noo æquè ac illa animalia in
circulum flectentes, non minus deſtituuotur, quàm omni præſentis proceſſus ſigno. Enaſcitur uerò hic mu
ſculus nerueo & utcunque lato principio ex coxendicis oſsis ſede, qua primarij femur flectentes muſculi de
orſum conuoluuntur. Hinc obliquè aſcendens, & in lumborum regione primùm carneus euadens, omnib.
ſui lateris acutis uertebrarum inſeritur proceſsibus, ſuperiorιq; inſertionis ſuæ extremo in uertebram
ceſſat,

ceſſat, illi quæ utrinque ſuſcipitur, mox ſubditam. Inferiori extremo non pariter in canibus ac ſimijs deſcẽdit, quum in plures lumborum uertebras his, quàm illis inſeratur. uti etiam ſimiarũ plures lumborum uertebræ hunc obtinent proceſſum: qui tanto ſemper eſt manifeſtior, longiusq́; è uertebris exeritur, quo hę illi quæ utrinque ſuſcipitur uertebræ ſunt uiciniores, muſculusq́; iſte ualidiorem in illas molitur inſertionẽ. Adeò ut thoracis etiam uertebræ inſerius quàm utrinque ſuſcepta, quæ illis animalibus plurimùm eſt decima, collocatæ, hunc proceſſum ſibi perinde uendicent, ac lumborum uertebræ ſuperiores. nam ſacro oſſi proximæ, & muſculi huius inſertionem non plenę excipientes, proceſſu illo priuantur. Quod à Galeno uenerat obſeruandum, quum ſibi primùm hunc proceſſum innotuiſſe ſcribit, & quum alibi muſculos in lumbis poſitos, dorſiq́; motibus inibi famulantes, parum rectè ueteribus cognitos fuiſſe iactitat, ſuas undique proponens nobis ſimias, ubi accuratius, ac ueluti ſtudio quidpiam perſequitur. Verùm interim omnes à me hactenus diſſectæ ſimiæ, quæ potiſsimùm fuerunt caudatæ, non ſecus quàm canes, in lũbis plures quinque obtinuerunt uertebras: neque ſat ſcio, num aliqua ſimiarum genera breuiori corporis trunco, quàm noſtræ hæ donata, caſu reperiantur, quibus tantum quinque in lumbis, quemadmodum hominibus, conſiſtũt uertebræ. quum Galenus quinque tantum paſsim enumeret, reliquum nihilominus ſuum ſermonem ſimijs (uti iam oſtendimus) potius, quàm homini accommodans. niſi etiam fortè poſito hic à ueteribus ſimul omnibus numero, ita acquieuerit, ut pauciores uertebras, quàm ipſi in ſimijs offerebantur, poſteris tradiderit: forſan in humanis ipſi ruri oblatis, at ſanè, ut uериſimile eſt, domum non allatis ſceletis, quinarium obſeruans numerum: & in reliqua interim fabrica, plenioriq́; oſsium hiſtoria, hominis uertebras ſimiarum uertebris ſimiles pareſq́; eſſe, citra diligentius examen, ſibi (quemadmodum aliàs ſæpe) perſuadens.

Libr. 13. de Vſu partiũ. Libr. 5. de Adminiſt. diſſect.

Simijs & canibus plures in lumbis ſex uertebras

DE OSSE SACRO, ET OSSE COCCYGE. Caput XVIII.

PRIMA XVIII. CAPITIS figura. *SECVNDA.*

TERTIA.

TRIVM DECIMIOCTAVI CAPITIS FIGVRARVM, & earundem characterum Index.

PRAESENTES figuræ uniuerſum dorſi oſsium, quæ lumborum uertebris ſubijciuntur, contextum exprimunt. ac prima quidem figura, quæ dextrum latus occupat, anteriorem horum oſsium faciem ſpectandam proponit. Secunda uerò in ſiniſtro conſiſtens latere, poſteriorem oſtendit faciem, modicè in latus delineatam, ſinus commonſtrandi gratia, cui dextrum ilium os coarctatur. Tertia autem figura in dictarum medio repoſita, integrum coccyx os ea forma magnitudineque oculis ſubijcit, qua id in uegetæ ætatis hominibus plurimum obſeruatur.

A, B, C, D, E, F, G, H, I, K *Hi characteres in prima figura decem denotant oſſa, quintam lumborum uertebram ſubſequẽtia: quorum ſex ſuperiora, ſacri oſsis loco in homine habiturus ſum: quatuor uerò inferiora (quæ etiam G, H, I, K in tertia figura inſinuãtur) mihi coccyx, ſeu (uti interdum loquimur) coccygis os appellabuntur.*

L, L, R *In prima figura notantur tranſuerſi oſsium ſacrum os conſtituentium proceſſus. uerùm hic L & L priuatim indicant amplitudinem proceſsus ſecundi oſsis. R autem, & in hac, & in ſecunda figura, oſtendit proceſſus tranſuerſi quinti oſ-*

M. *ſis tuberculum, cui nonnulla implantantur ligamenta. In ſecunda itaque figura L, M, L & R tranſuerſos proceſſus oſſis ſacri oſſium inſinuant.*

N, N, *deinde O, O, poſtremò P, Q, & ⁎ in ſecunda figura oſſis ſacri dextrum ſinum notant, cui dextrum ilium os connectitur.*

&

& qui poſtmodum in plures ſinus & tubera ſubdiuiditur. N enim & N notatur ipſius oblongus ſinus, & anterior. O uerò & O tuberculum indicant, inſtar amplæ cuiuſdam lineæ prominens, ac anteriorem ſinum N & N notatum, à poſteriori P, & Q inſignito dirimens. P enim ſuperiorem ſinus poſterioris ſinum notat, Q autem inferiorem. ◆ uerò tuberculum deſignat, ſuperiorem ſinum ab inferiori interdiuidens.

S *In prima & ſecunda figura, primi oßis dexter aſcendens notatur proceſſus.*

T, V, X *Hi characteres in ſecunda figura tantum apparent. ac T quidem notat ſinum aſcendentis proceſſus, cui capitulum deſcendentis dextri proceſſus quintæ lumborum uertebræ inarticulatur. V uerò & X, ſinus huius anterius poſteriusq; notant ſupercilium. quanquam interius etiam ſupercilium in ſecundæ figuræ aſcendente ſiniſtri lateris proceſſu, X inſigniuimus.*

Y *In ſecunda figura connexus frequenter apparens ſignificatur, quo primi ſacri oßis deſcendentes proceſſus, aſcendentibus ſecũdi oſſis ad eum modum committũtur, quo hac ſede lumborum uertebras articulari, iam multo antea didiciſti.*

Z *In prima ſecundaq; figuris connexus notatur tranſuerſi proceſſus primi oßis, cum tranſuerſo ſecundi oſſis proceſſu.*

a *In prima figura & ſecunda, indicatur inferior extuberansq; ſexti oſſis pars, quæ primo coccygis oſſis oßi coarticulatur.*

b, b *In tribus figuris inſinuatur cartilaginoſum ligamentum, coccygis oſſis commiſſuras intercedens.*

c *In ſecunda & tertia inſignitur cartilago, mucroni coccygis oſſis adnata.*

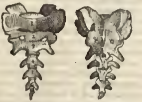
d, d *In ſecunda, ſacri oſſis oſſium ſpina, poſteriores ue proceſſus oſtenduntur.*

e, f, g, h, i, k *Hi characteres in ſecunda figura admodum latitant, notantes dorſalis medullæ in oſſe ſacro iter, foraminaq; hic inter ſpinarum interualla ſubinde conſpicua.*

1, 2, 3, 4, 5, 6 *His numeris in prima & ſecunda, inſcribuntur foramina, neruorum à dorſali medulla in ſacro oſſe complexa originem ducentium, quæ ſex conſtituunt paria, quorum quinque inferiora in anteriori ac poſteriori ſacri oßis ſede excidunt.*

QVARTAE ET QVINTAE DECIMIOCTAui Capitis figurarum, & earundem characterum Index.

QVARTA XVIII. capitis figura. *QVINTA.*

QVONIAM in præſentis Capitis contextu, Galeni gratia, ſimiarum & canum ſacri oßis & coccygis mentio incidet, non ab re duximus, & hic quoque ea oſſa, uti in ſimijs obſeruantur, exprimere: quarta quidem anteriorem ſedem ſacri oßis & dein coccygis explicantes, quinta uerò eorundem oſſium poſteriorem ſedem proponẽtes. Numerus igitur ille 1, 2, 3, 4, 5, 6 indicat oſſa, quorum ſexto cartilago priuatim ſubnaſcitur.

1, 2, 3, 4, 5, 6

a fig. cap. 14 E. F. b fig. cap. 14 G. H. et I. K. deinde integrarũ fig. M. N. & huius Capitis figurarũ 10 ni 1, & 2. c fig. cap. 14 charact. 25, 26, 27, 28, 29, 30. et huius Capitis figu. 1 A. B. C, D, E. F. d latißima portiones ſi gurarũ ca. 29. integr. fig. o. e integr. ſi gu. A. f integ. ſi. ◆. g ſi. ca. 14 characteres 31, 32, 33, 34. & 1, 3 ſi. huius ca. G, H. I. K. h in medio A. B. C, D, E F fig. 1, i ſi. ca. 14 k.

Decem oſſa adhuc i dorſo enarranda. Quid ſacrũ, ſeu amplum os. Quid os coccyx. Sacri oßis deſcriptio. Ipſius oßiũ inter ſe connexus.

SVB lumborum [a] uertebris [b] decem reponuntur oſſa, quibus reliqua dorſi pars, à lumbis ad anum uſque pertinens, conſtituitur, horumq; [c] ſex ſuperiora inuicem ita coaleſcunt, ut inſtar unius ferè oſsis ex ſepulchris ſimul omnia effodi ſoleãt, quod πλατὺ Græcis, latum uerò & amplum Latinis ideo uidetur appellatum, quòd eius latitudo, idq; potiſsimum in homine, cui illud ad proportionem præ cæteris animalibus, non ſecus quàm uniuerſum aliàs dorſum, obtigit latiſsimum, facilè reliquarum uertebrarum amplitudinem elatiori ſua ſede ſuperat, ijs baſis tutiſsimiq; fulcri modo ſubiectum. Non enim arbitror ueteres id amplitudinẽ omnibus corporis contuliſſe oſsibus, quum ilium [d] oſſa ipſo longè ſint ampliora. Vnde uerò id etiam ἱερὸν, ſeu ſacrum uocarint, non ſatis mihi conſtat, niſi à rara quadam effigie formaq; id acciderit, aut quòd adeò egregij, & cuiuis (qui uel obiter illud ſuæ baſi innitens ſpectat) uarijs modis obuij propugnaculi imaginem referat: aut quòd diuinitus, citra muſculorum auxilium, in partu illius cum ilium oſsibus connexus reſerari, dehiſcereq; ac denuò committi pleriſque (at falſo interim) perſuaſum ſit: aut fortè quòd grande magnumq; uiſitur. quemadmodum apud Poetas Ilium, mare, famem, & alia quædam, ſacra nuncupari credimus. Verùm & tunc (uti de amplitudine dictum eſt) ſacrum os uertebris duntaxat eſſet conferendum, quum oſſa ipſi utrinque coarctata, & [e] femora, & interna tibiarum [f] oſſa, illo grandiora exiſtant, & tamen unico tantum oſſe efformentur, ſacro ex ſenis interim compacto. Alij huius nominis rationem ſolicitè indagantes, neſcio quid de ueterum ſacrificijs comminiſcuntur. præterquàm quòd nonnulli alia inſuper ipſi indant nomina, cum omnibus cæterorum oſsium nomenclaturis ad huius libri calcem ideo ſubijcienda, ne hic aut alibi etiam ineptis barbarisq; uocibus orationis cõtextũ plus æquo interturbemus. [g] Quatuor itaque oſsicula ſacro oſsi ſuccedentia, à quadam coccygis, ſeu cuculi auis roſtri figura, ac ueluti colore non ſecus quàm ſi unum aliquod etiam eſſent os, Græcis uti & Latinis, κόκκυξ præcipuè appellantur, quemadmodum nunc in uniuerſa decem horum oſsium hiſtoria conſtabit apertius. Sex igitur ſuperiora oſſa, ſacrum os efformantia, inuicem ita conſtruuntur, ut anterioris ſuæ ſedis medio talem oſtendant [h] connexum, qualem uertebrarum proponerent corpora, ſi eouſque coaluiſſent, ut nihil amplius cartilaginei [i] ligamenti inter ipſa conſpiceretur. quamuis interim pueris, quibus hæc oſſa nondum plenè, aut æquè ualidè, ac in prouectæ ætatis hominibus, coaluerunt, non ſecus quàm in illorum appendicum nexu, cartilago quædam in hac unione occurrat. In lateribus uerò anterioris ſedis, ubi tranſuerſi ſex horum oſsium uocati proceſſus (qui non minus quàm oſsium corpora lati ſunt) mutuò compinguntur, lõgè adhuc obſcurior, quàm

in

ſn medio, connexus apparet ſpecies. k In poſteriori autem ſede unio prorſus aboletur, unumq́; ueluti os ex illis ſex efformatum cernitur. Nulla enim hic unionis ſe offert linea, niſi interdum in primi oſsis cum ſecundo coalitu. Primum namque os nonnunquam ſecundo, poſteriori ſede ea articuli forma l committitur, qua aſcendentes deſcendentesq́; in lumbis uertebrarum m proceſſus mutuò ſolēt articulari. Verùm etſi illi ſacri oſsis proceſſus ita iungantur, tranſuerſi tamen primi oſsis proceſſus omni ex parte ſecundi oſſis n coaleſcunt proceſsibus: & omnes iſti connexus adeò ſunt ualidi, ut primum os ne tantillum quidem ad ſecundum moueri queat. Memini tamen, ſacrum os non ſemel in cœmiterijs mihi obuium fuiſſe, cui primum os abruptum erat, quodq́; ac ſi lumborum penè eſſet o uertebra, ſeorſum inueniebatur. & niſi primum illud os craſsis & amplis donatum fuiſſet proceſsibus, à lumborum uertebris forma uix diſcerni potuiſſet. Porrò in pueris, ſex horum oſsium coalitus, etiam in poſteriori ſede eſt conſpicuus, quemadmodum in ijs anteriori quoque parte illum inſigniter manifeſtum eſſe diximus. Præterea ut nullis hominibus in anterioris ſedis medio, coalitus ſpecies locusve omnino penitusq́; obliteratur, ita etiam perpetuò in poſteriori ſacri oſsis ſede, coalitus imago ſe offert, qui oſsium corporibus perficitur. Si enim p foramini dorſali medullæ in omnibus ſimul ſacri oſsis oſsibus inciſo, animum accommodaueris, per foraminis progreſſum oſsium corpora ita liquidò inibi committi cernes, atque in anteriori ſede. Vniuerſa ſex horum oſsium q ſeries ex ampla baſi deorſum in mucronem ducta, eſt eiuſmodi, ut ſingula oſſa tanto reddantur minora, quãto humiliorem in ſacro oſſe, ipſaq́; adeò ſerie, locum ſibi uendicant. Quanquam nihilominus r ſecundũ os, inter reliqua oſsis ſacri oſſa, priuatim amplioribus, craſsioribusq́;, & antrorſum retrorſumq́; magis prominentibus tranſuerſis extruatur s proceſsibus. Primi ſeu eminentiſsimi oſsis ſuperior t pars, ſuperiori cuiuſuis lumborum uertebræ u ſedi forma correſpondet. In ſui enim medio orbiculari protuberat x corpore, appendice donato, & inferiori quintæ lumborum uertebræ corporis ſedi in amplitudine congruente. Hoc enim illi perinde y committitur, ac uertebrarum corpora in lumbis mutuò z craſsi ligamenti cartilaginei interuentu connecti cernimus. Dein poſterior primi oſsis ſedes duos aſcendentes educit a proceſſus, pari modo exculptos, quo aſcendentes uertebrarum in lumbis proceſſus b excauantur. Hiq́; ſacri oſsis proceſſus admittunt deſcendentes quintæ lumborum uertebræ proceſſus, eadem penitus ratione, qua lumborum uertebræ inuicem eiuſmodi proceſsibus coarctantur. Sexti uerò oſsis humilior c pars admodum gracilis (uti & ipſum os exiguum occurrit) nullos deſcendentes adipiſcitur proceſſus, quibus ſibi ſubdito oſsi coarticularetur: uerùm duntaxat in orbiculare, ſed paulo latius deſinit tuberculum, aut corpus quod primo oſsis coccygis d oſsiculo non aliter committitur, quàm uertebrarum corpora inter ſe ampli cartilagineiq́; ligamenti medio conſtringuntur. Tranſuerſis oſsis ſacri oſsium proceſsibus in externo latere, parumper uerſus poſteriora, e ſinus exculpitur, cui alterius lateris ilium f os ualidiſsimè coarctatur. Eſt autem hic ſinus admodum aſper & inæqualis, ac primùm quidem per ipſius longitudinem in medio extuberantem habet g lineam, aut amplioris lineæ inſtar prominens tuberculum. quod ſinum ipſum rurſus ueluti in unum h anteriorem ſinum, & alterum i poſteriorem dirimit. Anterior utcunque ſimplex eſt, aſper tamen, & inæqualiter admodum inciſus cernitur. Poſterior altius cauatur: at in medio k proceſſum oſtendit tranſuerſim extuberantem, qui ſinum hunc poſteriorem denuò in unum l ſuperiorem & alterum m inferiorem interdiuidit. His ſinibus tuberibusq́; conueniunt ilium oſſa, n mutuis tuberibus ſinibusq́; donata. Verùm interim ſinus iſti & tubera, leui lubricaq́; cartilagine aliorum ſinuum capitumq́; ad articulationem fabricatarum modo haud obducuntur, quum nihil præter cartilaginea educant ligamenta, ſacrum os robuſtiſsimè ilium oſsibus citra lubricum planumq́; contextum ita ferè adnectentia, ut appendices ſuis compinguntur oſsibus. Sinus iſti tranſuerſis ſacri oſsis proceſsibus inſculpti, & poſteriori ſede nõ peruijs foraminulis ligamentorum educendorum gratia exaſperati, ad tria potiſsimùm ſuperiora ſacri oſſis referuntur oſſa. quippe inferiora proceſſus habent tenues, at amplos tamen, & mutuò continuos, ex quibus o muſculus pronaſcitur, quem femur mouentium quartum ſtatuemus. Verùm tranſuerſus quinti oſſis proceſſus ea parte, qua tranſuerſo ſexti oſsis unitur proceſſui, p tuberculum utcunque craſſum & prominens in hoc educit, ut opportunè duo q ligamenta hic ſacro oſsi implantarentur: quorum alterum ab acuto coxendicis oſsis r proceſſu enaſci docebitur, alterum ab elatiori poſterioriq́; s ſede appendicis, qua coxendicis os donari audies. Cæterùm t ſpinæ, poſteriores ve proceſſus, etiam oſsis ſacri oſsibus obtigerunt, tanto in ſingulis oſsibus proceriores, quanto os ipſum, unde prodeunt, grandius ſuperiusq́; eſt. Sextum tamen os, & quintum ferè, ea u ſede, qua ſpinam alia educunt, quaq́; dorſalis medullæ porrigitur terminus, dehiſcunt, uarieq́;, & non omnibus pari ſemper modo, aperta ſunt, & ſpinis denique deſtituuntur. Vtcunque uerò ſit, nulla ſacri oſsis ſpina, ſi modò quid rectè aſſequor, ne minimum quidem ſurſum conniuet, at deorſum omnes potius ſpectant. & non aliter quàm in cæteris uertebris, cum tranſuerſis proceſsibus interuallum quoddam & ſedem conſtituunt, in quam nonnulli dorſum mouentes x muſculi aptè reponuntur, & à qua illi iuſtiſsimè cum y alijs hinc initium ducentibus muſculis enaſcuntur. Vnde etiam poſterior hæc ſacri oſsis ſedes inſigniter aſpera, ac ueluti carioſa eſt, ut muſculorum ſcilicet principia commodius ab illa cum ligamentis educantur. Tota dein gibba & curua ſpectatur, quo ita tutius propugnaculi ritu ijs quas ſacrum os continet partibus præeſſet. Anteriori uerò ſede id leue ac latius eſt, non autem aſperũ ſed ſimum cauumq́;, quo aptiorem illis organis, quæ cum alijs ipſi commiſsis z oſsibus inſtar peluis cuiuſdam complectitur, ſedem efformet. ac infimam dorſi regionem, ueluti ſemicircularem, non autem rectam cum ſubdito ipſi coccyge oſſe conſtituat. Interdum, neque id infrequenter, os ſacrum quinque tantũ extruitur oſsibus, in tota ferè ipſius fabrica nihil aliàs peculiare oſtendens, quàm in foraminum neruos ipſius tranſmittentium, uti paulo pòſt dicam, ſerie. A dorſalis enim medullæ a parte in ſacro oſſe repoſita, ſex

Foramen dorſali medullæ paratum.

Superior ſacri oſsis ſedes cuiuſmodi.

Inferior cuiuſmodi.

Latera cuiuſmodi.

Poſterior ſedes cuiuſmodi.

Foramina neruis emittendis parata.

k In 1 fig.
l 2 fig. Y.
m ſuſinus N & O fi. cap. 14.
n 2 fig. Z.
o figura ca. 17.
p 2 fi. & fi. g. b. a. k.
q hæc promonis 1, 2 fi.
r 1 fig. B.
s 1, 2 fig. L. L.
t ſuprema ſedes 1, 2 fi.
u ſuperior ſedes 1, 2 figu. cap. 17.
x ſupra A fig. 1.
y fi. ſe. 14
z committitur G.
x fi. ca 14
R proximo L.
a 1, 2 fig. 5, deinde T, V, X.
b 2, 3 fig. cap. 17 K.
c 1, 2 fi. a.
d 1, 2, 3 figu. C.
e 2 fig. N, N, O, O, P, Q, Φ.
f quod eſt ſupra S, N, e fig. 3 cap. 29.
g 2 fig. O, O.
h 2 fi. N. N.
i 2 fig. P, Φ. Q.
k 2 fig. Φ.
l 2 fig. P.
m 2 fi. Q.
n 3 fi. ca. 29 A, 2, C, C. D, D, E, F, G.
o 11 muſ. tab. Φ.
p 1. 2 fi. R.
q 10 muſ. tab. y et δ
r 2 fi. cap. 29. d.
s eiuſdem fig. L.
t 2 fi. d, d, d.
u 2 fig. a. k.
x 15 muſ. tab. Γ et 14 tab. T.
y 10 muſ. tab. T muſculi Θ 12 tab. K. muſculi Δ.
z integrarũ fi. Θ cõmittitur M.
a 1 fi. ca. 12 li. 4 F, G et char. 24. 30

b 2 fig. ca. 11 li. 4. characl. 25.
c 1, 2 fig. charact. 1.

ſex plerunque neruorum pullulant paria, eorumq́; b primum inter quintam lumborum uertebram, & primum ſacri oſsis os perinde egreditur, ac nerui in lumbis & thorace è uertebrarum proſiliunt lateribus. A tergo namque corporis primi oſsis, & ante priorem aſcendentis eiuſdem oſsis proceſſus ſedem, c ſinus utrinque cauatur, qui cum quintæ lumborum uertebræ ſinu commune foramen cõſtituit, quo ſui lateris neruus elabitur, & uena arteriaq́; dorſalem medullam hic petentes ingrediuntur. Porrò reliquis neruorum paribus, foramina non parantur in ſacri oſsis lateribus ſuperiùs ilium oſsium connexu occupatis, & inferiùs ita per tranſuerſum tenuibus, ut in latera nimis longo ductu perforari nequiuerint. adeò, ut quando ſacrum

d ut in omnib. noſtris figuris.
e 1, 2 fig. charact. 2, 3, 4, 5, 6.
f Spectãdos in 2. 3 fig. cap. 11 lib. 4.

os ſex efformatur d oſsibus, in anteriori & poſteriori ipſius ſedibus, decem orbicularia ſpectentur foramina, in utroque nimirum earum ſedium latere e quina, quæ inter oſſa, quà inuicem illa coaleſcunt, exculpta, tanto arctiora redduntur, quo humiliorem in ſacro oſſe ſedem obtinent. uti & f nerui, quibus uiã præbent, non pari mole inferiùs & ſuperiùs conſtant. Pari etiam occaſione, foramina in poſteriori ſede cælata, illis ſunt minora, quæ in anteriori ſpectantur: quòd hac ſede craſsiores nerui, quàm illa elabũtur, quodque plures inſigniores q́; uenæ & arteriæ per anteriora foramina, quàm poſteriora, ſacrum os ſubeunt. Foraminibus itaque hunc in modum ſe habentibus, ſecundum ſacri oſsis neruorum par duos antrorſum, & totidem retrorſum educit ramos, per quatuor inter primum os & ſecundum apparata illis foramina. Dein alia inſuper paria eum in modum proſiliunt, ut excidens par ad ſubditum os, quemadmodum & in uertebris, nu

g 2 ſ fig. h.

mero referatur. Præter hæc autem foramina, neruorum occaſione inciſa, in poſteriori ſacri oſsis ſede, g alia ſubinde occurrunt, inter oſsium ſpinas, in uiam, qua dorſalis medulla ducitur, pertinentia, & ligamentis perinde oppleta, ac interualla foramina ve inter ſpinas reliquarum uertebrarum conſpicua. Cæterùm ſi quando ſacrum os quinis tantum conſtat oſsibus, tũc in anteriori ipſius ſede duo deſunt foramina, ſextoq́; pari in poſteriori tantum ſede (at uerſus latera magis) iter exculpitur, alia tunc etiam obuia inferioris ſedis ſacri oſsis cum coccyge oſſe articuli ſpecie. Supremum enim coccygis oſsis oſsiculum, tum ſinu elatiori ſuæ ſedi exculpto, quinti oſsis ſacri corpus non tantum excipit, uerùm duos etiã inſuper exerit proceſſulos, qui ſurſum educti, quinti oſsis ſacri oſsis proceſſulis deorſum ſpectantibus coaleſcunt: & exigua admodum ligamenti cartilaginei portio, reliquo nexui interuenit, propemodum oſsis ſacri oſsium mutuæ ſtructuræ re

Quid eueniat, oſſe ſacro tantum quinque oſſibus extructo.

Coccygis oſsis deſcriptio.

h 1, 2, 3 figu. G.
i 1, 2 fi. a.
k 1, 2 fi. b.
l 1, 2, 3 fi. H.
m 3 fig. b.
n 3 fig. K.
o 1 tab. fi. cap. 49 lib. 2 M.
p 3 fig. c.

ſpondenti. quum interim, quando ſex ſacri oſsis ſeſe offerunt oſſa, coccygis oſsis h elatiſsimum oſsiculũ proceſſulos nullos poſteriori in ſede extollat, & laxè ſexti oſsis ſacri oſsis i corpori duntaxat, idq́; cartilaginei k ligamenti medio, committatur. Oſsiculum hoc ad ſinus ſui latera utrinque tranſuerſim ſurſumq́; extuberat, & hinc ſenſim uerſus inferiora anguſtum redditur, & ſecundo coccygis oſsis l oſsiculo perinde ut ſexto oſsis ſacri oſsi m firmatur. Secundo oſsiculo dein tertium & quartum ſuccedunt, eodem penitus modo inuicem commiſſa, tantoq́; arctiora breuioraq́;, quanto unumquodq́; in ipſa ſerie humiliorem locum obtinet. Quartum n oſsiculum ſuo mucrone, quo recti inteſtini poſticam, infimamq́; o ſedem contingit, in p cartilaginem terminatur, eiuſdem uſus gratia, qua uertebrarum ſpinis, reliquorumq́; oſsium extremis cartilagines obnaſci retulimus. Præterea his quatuor oſsiculis nullum inciditur foramen, quo dorſalis medulla incedat, aut ex quo ulli exiliant nerui. Horum dein oſsiculorum ſubſtantia, appendicum ſubſtantiæ correſpondet. fungoſa namque eſt, & rara, & in pueris admodum cartilaginea. Ipſorum inſuper uniuerſus contextus ex ampliori baſi in mucronem deſinit, introrſumq́; inſigniter obliquo flexu incuruatur: & laxi nexus occaſione, in partu, ac interdum in magna ani apertione, eſt mobilis. Quum itaque is quatuor illorum oſsiculorum cõtextus ueluti ex baſi quadam ſenſim in arctum ceſſet, incuruetur q́;, & quodammodo pectoris oſsis modo, priuſquam exareſcit, obſcurè rubeat, uerisimile eſt, ueteres, qui pueros artem reſecandi corpora docebant, hunc ad cuculi roſtri cõtuliſſe ſpeciem: hincq́; κόκκυγα præcipuè, uti prius diximus, appellaſſe, ut & ὀῤῥοπύγιον quòd contextus ille, mobilius in auium cauda oſsiculis, non uerò quadrupedum caudæ initio, magna ex parte conueniat. Quàm uerò noſtra hæc ſacri oſsis & coccygis oſsis hiſtoria, Galeni congruat deſcriptionibus, promptè expendes, ſi illas (quum nimirum ſibi undique haud reſpondeant) primùm mutuò, & dein cum noſtris contuleris. In libris namque de Partium uſu, ſacri oſsis nõ ſemel incidit mentio: idq́; inibi quatuor oſsibus extrui docetur, nullo interim uerbulo de coccyge oſſe aſcripto. Et præterquàm quòd coccygis oſsis Galenus ijs libris non meminerit, haud ambigendum eſt, hoc ipſi illos libros ſcribenti, & iuſtum neruorum numerum neutiquam tradẽti, fuiſſe incognitum. Quatuor enim oſsis ſacri oſſa eſſe docens, talem illorum extremo cartilaginem adnaſci ſubiungit, qualem nos coccygis oſſis mucroni obtingere diximus, & in quam oſsium fines alteri oſsi non commiſsi, perpetuò ferè degenerãt. Præterea in duodecimo de Partium uſu, tranſuerſos ſacri oſsis proceſſus tenues & ſubtiles eſſe aſſerit: quum in libro de Oſsib. eos (uti mehercule ſunt) craſſos & amplos eſſe doceat. Dein hoc libro, ſacrum os tantũ tribus efformari oſsibus percenſet, ijs alia tria ſubijci ſcribens, quæ coccygis nomine donauit. In libris quoque de Adminiſtrandis ſectionibus, ſacri oſsis & coccygis ſubinde meminit, quemadmodum nonnunquã in Commentarijs in Hippocratis librum de Articulis: uerùm ea prorſus (quoad ipſius ſententiam aſſequor) ratione, qua in libro de Oſsibus plenius quàm alibi illa deſcribuntur. Vt autem accuratiùs modò iudices, num illic ſimiæ potius, quàm hominis oſsium tradatur conſtructio, lubens nunc enarrabo, qui oſſa ſub lumborum uertebris repoſita, in ſimijs & canibus occurrant. quod uel ideo faciendum eſt diligentius, ut illorũ

Qui Galenus ſacrum os & coccygis deſcripſerit.

Lib. 12. 13. 15. & alibi.

Cap. 11. & 12.

Lib. 2, 6. potiſsimum.

Lib 3. Commentariorũ

q 4 fi. charact. 1, 2, 3. & figura 5 poſteriorem oſtendit ſedem.

modis omnibus execranda conſtet impudentia, qui quum Galenum homines magis quàm ſimias deſcripſiſſe contendunt, ipſius libros ita indies turpiſsimè deprauant, & neſcio quid non tandem librarijs ſcribisque imponentes, magis magisq́; præſtant, ut illi tandem Chimeræ cuiuſdam modo, neq; ſimijs, illis ve quæ Galenus potiſsimùm ſecuit brutis, neque hominibus accommodari poſsint. In ſimia itaque & cane, ſub infima lumborum uertebra, q os quoddam reponitur, tribus efformatum oſsibus, ita inuicem iunctis, ut in

Os tribus in ſimia & cane efformatum oſsibus, quod ſacrũ uocamus.

anteriori ſede,iuxta eorum medium,talem connexus oſtendant ſpeciem,qualem uertebrarum corpora mutuò compacta exhiberent,ſi quando ſic coaluiſſent,ut ne tantillum quidem moueri poſſent, & in ipſorum medio omnis cartilago temporis ſucceſſu iam euanuiſſet.quanquam & in catulis,trium illorum oſsium unio,cartilagine etiam aliqua,perinde ac appendicum cõnexus,repleatur.In lateribus anterioris dictæ nũc ſedis,hæc oſſa in ætate prouectis uix aliquam coalitus exprimunt imaginem, quemadmodum & poſterior ipſorum ſedes,omnino (niſi fortè in admodum catulis) continua conſpicitur. Primum os ſuperiori ſua ſede,non ſecus ac quæpiam lumborum uertebra,orbiculare obtinet corpus, infimæ lumborum uertebræ ita commiſſum,ut lumborum uertebræ mutuò compinguntur.Dein primum id os aſcendentes proceſſus exerit inſinuatos,quibus infimæ lumborum uertebræ deſcendentes excipiuntur proceſſus. Inferior tertij oſsis ſedes inferiori cuiuſuis lumborũ uertebræ ſedi in hoc reſpondet,ꝙ orbiculari corpore & deſcendentibus proceſsibus,quemadmodum & illa,donetur,quibus ſubdito ſibi cuidam [r] oſsiculo haud aliter coarticulatur,ac uertebræ in lumbis inuicem componuntur.Trium iſtorum oſsium latera, quæ tranſuerſis ipſorum conſtant proceſsibus admodum amplis & latis,ſibiq; inuicem continuis, ſinum quoque uerſus poſteriorẽ eorundem ſedem habent inſculptum,qui aſper & inæqualis,ſui lateris ilium oſsis ad hæc oſſa nexui famulatur.Sinus iſte ad proportionem tanto humani oſsis ſacri ſinu breuior eſt,quanto ilium os in homine multo latius quàm in quadrupedibus cernitur.Deinde tranſuerſi proceſſus ſecundi oſsis in his magnitudine non excedunt primi oſsis proceſſus,ſecundumq; os modis omnibus minus eſt primo,ut & tertium ſecundo. Tribus his oſsibus continuum etiam inſculpitur foramen,quo dorſalis medulla prorepat, & poſteriori ſua ſede ſingula ſpinam poſteriorem ve proceſſum educunt,ſurſum potius,quàm deorſum, etſi tamen non inſigniter,ſpectantem:& tanto minorem,quanto os à quo exoritur,in ſerie minus exiſtit.In ſpinarum interuallis nulla occurrunt foramina,neque oſſa quicquam inibi dehiſcunt, imò ſpinæ inſtar unius lineæ inuicem continuæ ſimul plerunque protuberant.Foramina tamen neruis emittendis parata, in anteriori ſede & poſteriori,quatuor ſe exhibent,utrinque nimirum bina,quibus ſecundi & tertij parium neruorum,qui ad hęc oſſa referuntur,ramis antrorſum retrorſumq; iter præbetur.Primo autẽ pari foramen eo pacto, quo in lumborum uertebris,paratur,ad tergum uidelicet corporis primi oſsis,& humillimæ lumborum uertebræ.Dorſalis medulla his animalibus neutiquam in tertij oſsis extremo finitur, ſed deorſum per alia inſuper [s] oſsicula incedit,uiam neruis,lumborum uertebrarum modo offerentia,ad poſteriorem nimirum ſuorum corporum ſedem,non uerò etiam anteriùs,qao ſecundum & tertium oſsis ſacri oſsium paria præcipuos ipſorũ educunt ramos.Nerui itaque ſub tertio oſſe exilientes,ac primum dorſalis medullæ in ſubditis illi oſsiculis contentæ neruorum par conſtituentes,foramina [t] inter tertium os & primum id oſsiculum perinde obtinent,ac nerui è lumborum uertebris egredientes,à tergo nimirum corporum uertebrarum. Sub tertio igitur oſsis ſacri oſſe, [u] alia tria,interdumq; in caudatis ſimijs & quibuſdam canibus plura ſuccedunt oſsicula,lumborum uertebris conformatione ſimillima.In nullo namq; ab illis imagine diſcrepãt, niſi quòd tranſuerſos proceſſus latiores,quàm lumborum uertebræ,obtinent,& eoſdem magis deorſum, quàm ſurſum conniuentes: dein quòd ſpinam aut nullam, aut perquàm puſillam à ſe porrigunt. Corporum enim forma penitus illis reſpõdet uertebris,niſi fortè pro oſsiculorum mole,hæc aliquis, minima quæque expendens, ampliora eſſe aſtrueret. In aſcendentibus uerò & deſcendentibus proceſsibus ne minimum quidem uariant:pariq; articulatione contextu ve illorum ſupremum cum infima ſacri oſsis parte, & ipſa dein inuicem committuntur,quo lumborum uertebræ inter ſe.adeò,ut in horum oſsiculorum quoque corporum nexu,cartilaginis,aut potius cartilaginei ligamenti notatu digna occurrat portio. Præterea haud ſecus quàm in lumborum uertebris,uia dorſali medulla in his oſsiculis paratur, illaq; tribus neruorum paribus iter perinde ac lumborum uertebræ accommodant,poſt tergum nimirum (uti & prius diximus)ſuorum corporũ, & ante aſcendentes deſcendenteſq; eorum proceſſus.Infimum [x] oſsiculum,è quo dorſalis medulla quodammodo inconiugata ſimplexq́ue proſilit,non caudatis ſimijs aliorum oſsium extremis ſimiliter, in cartilaginem fortè ceſſat.Canibus uerò & caudatis ſimijs,quibus hæc oſsicula ſunt impenſe laxa & mobilia, infimo oſsiculo alia permulta continuo ordine adnectuntur oſsicula,dorſalis medullæ gratia non perforata, ſed ſolida & oblonga,& ſuperiùs inferiusq;,quà inuicem cartilaginei ligamenti beneficio,quemadmodum uertebrarum corpora compinguntur,craſsiuſcula:in medio autem tenuia,caudamq;, ut ſemel dicam,conſtituentia.Quandoquidem igitur in ſimia & cane, mox ſub lumborum uertebris unum occurrit os, ex tribus [y] oſsibus,tanquam è uertebris quibuſdam ſic coalitum, ut ipſorum nexus à uertebrarum commiſſura potiſsimùm differat,quòd in illo nullum cartilaginoſum ligamentum,perinde ac [z] inter uertebrarum corpora reponatur:& quum os iſtud ſpinas ſurſum magis quàm deorſum uergentes profert,quumq; ſecundo & tertio ſuorum neruorum paribus(ut hic Galeno aliquid concedamus)foramina anteriùs & poſteriùs exculpta habet,arbitror inquam,illi id os in libro de Oſsibus ſacri oſsis loco deſcriptum. Item quia in ſimijs & canibus ſub iſto tria ut minimum ſuccedunt [a] oſſa,quæ dorſalem medullam quoque tranſmittentia,in corporum ſuorum nexu, ligamentum cartilagineum ſecus quàm tria eorum animalium oſsis ſacri oſſa,adipiſcuntur: & quum ideo citra multam longam ve decoctionem, aut magnam aliàs uim, haud aliter quàm lumborum uertebræ inuicem promptè diuellantur, quumq; hæc oſſa neruos duntaxat à tergo ſuorũ corporum,non uerò antrorſum quoque,emittant,mihi perſuadeo,Galenum illa coccygis oſsis nomine donaſſe. exiſtimoq; ipſum inter ſacri ſui oſsis cum coccyge oſſe, in nexu & neruorum eductione ac foraminibus,præcipuas ſtatuiſſe differentias.Quippe cum oſsis coccygis oſsibus plus cartilaginis, quàm ſacro oſsi tribuit,eam ſubaudiendam duco [b] cartilaginem,quam ueteres præcipuum corporum uertebrarum eſſe uinculum, ſecus atque Galenus, affirmabant,quamq; ego ſubinde cartilaginoſum (uti reuera eſt) appello ligamentum

r 4 fi. charact. 4.

Cuiuſmodi oſsicula in ſimia & cane ſub ſacro oſſe occurrant,adeoq; ipſorum coccygis oſsis deſcriptio.

s 4 fi. charact. 4.5.6. Spectantur tamen et in 5 fig.

t 4 fi. inter char. 3 et 5

u 4 fi. charact. 4.5.6.

x 4 fi. charact. 6.

Galeno ſacrum os & coccygis os ut in ſimia ſe habens deſcripta.

y 4 fi. charact. 1.2.3

z fi ca. 14 R.R.

In fine capitis 11. ubi etiam primo pari uidetur eandem egreſſum cum 2 et 3 parum expoſitiè perhibere.

a 4 fi. charact. 4. 5.6 quos conferes cũ eiuſdem figura char. 1.2.3

b fi ca. 14 R.R. & figura capitis 40 li. 2 inſerta charactere. 3.

Cap. 8. lib. de Oſsibus.

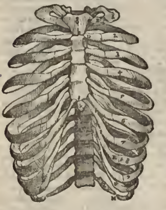
gamentum. Nequaquam enim cum nonnullis ſibi admodum peritis Galeni librorum corruptoribus exiſtimo, illum hic de ea loqui cartilagine, quæ oſsium adnaſceretur lateribus. quum plus eius cartilaginis, ac cartilaginei etiã ligamenti, iliũ oſſa excipientibus [e] ſinibus, idq́; potiſsimùm poſteriori ipſorũ ſede, qua iliũ oſſa nonnihil à ſacro oſſe dehiſcunt, obtingat, quàm oſsibus quę, mox ilium oſsium cum ſacro cõnexui, ſiue in [d] ſimia, ſiue in [e] homine ſubſunt. Quòd uerò corruptores illi, ne Galenus [f] ſeria humanorũ oſsium præteriiſſe aut ignoraſſe uideretur foramina, in Capite ipſius de coccyge oſſe adijciunt, neruos illius oſsis & anteriùs quoque educi, hoc à librarijs omiſſum, intrepidè contendentes, ideo uenit improbandum, quòd uti antea in oſsium nexu coalitu ve, ſic modò in neruorum ductu egreſſuq́; omnem ſecludant differentiam, qua Galenus coccygis ſui oſſa à ſacri oſsibus peritè admodumq́; anatomicè ex ſimiarum canumque fabricã diſtinxit, cui poſthac Galeni deſcriptiones neutiquam accommodari poterunt. Cæterùm qui uel ſic etiã adauctæ, aut deprauatæ potius, uitiatæq́;, ad hominis decem oſſa lumborũ uertebris ſuccumbentia referantur, nequeo ſatis colligere. Vt enim ſex primorum oſsium, quæ ſacri oſsis loco mihi deſcribuntur, inter ſe coalitum, & in una ſerie ex ampla baſi quodammodo in mucronẽ ceſſantẽ contextum, & neruorum parem antrorſum retrorſumq́; productionem, & ſpinas haud ſurſum eminere, taceam, neſcio quamobrem quatuor [g] oſſa, quæ coccygis oſsis loco à me ſunt pertractata, nullamq́; dorſali medullæ uiam præbent, Galenus neglexiſſet, quum duo horum ſuperiora tam ſint inſignia, & illa conſtent fabrica, tantumq́; cum reliquis ſuppeditent uſum, ut ab humanum corpus ſecante non debeant facilè præteriri. Verùm illi librorum Galeni euerſores aiunt, noſtrum coccyx os ab ipſo dedita opera præteritum, quòd è monumentis cum ſacro oſſe non effodiatur. aut quòd Galenus id perinde ac os υ referens, & cordis os, & oſsicula ſeſamo ſemini comparata, tyronibus non uoluerit in libro de Oſsibus proponere. aut quòd omnia quatuor eius oſſa, unius cartilaginis loco habuerit. Poſtremumq́; iſtud in primis approbant, ne in libris de Vſu partium Galenus alijs ſuis ſcriptis minus coaptari poſsit. ut ſcilicet tria ſui oſsis ſacri oſſa trium loco, & tria oſſa ſui coccygis oſsis unius tantum uice enumerarentur: & noſtrum coccyx os cartilago ea eſſet, quam quarti oſsis, ſacri oſsis extremo adnaſci, in ijs libris prodidit. Hæc quum referuntur, ac meæ ſententiæ obijci ſentio, illos mihi audire uideor, qui Galenum & Auicennam, aut neſcio quos tandem medicos & philoſophos, aut pugnantia eiuſdem autoris ſcripta, inter ſe non diſſentire, conantur admodum ridiculè magnoq́; ſupercilio oſtendere: eaq́; autoribus ipſis imponunt, quæ ne per ſomnium quidem cogitarunt, quæq́; ab illorum ſententia ſunt prorſus aliena. Si enim Galenus noſtrum coccyx os in Capite libri de Oſsibus undecimo & duodecimo, idcirco omiſiſſet, quòd illius tractatio ad eos qui introducuntur, haud pertineret: indubiè in libri de Oſsibus fine, noſtri coccygis periode meminiſſet, ac aliorum oſsiculorum, quæ alibi plenius deſcripſit. quum tamen in nullis Galeni libris, iſtius noſtri coccygis incidat mentio. Quod autem id è monumentis aut ſepulchris à ſacro oſſe diſſolutum occurrit, ipſiusq́; oſsicula uertebrarum modo diſiuncta ſpectantur, argumento eſt, Galenum ueterum deſcriptiones ſuis ſimijs accommodaſſe, quòd nimirum oſſa ipſarum ſacro oſsi ſuccedentia inuicem, marceſcentibus ligamentis diſſoluantur, ſecus quàm tria noſtri ſacri oſsis humiliora. Neceſſum namque eſt cum his hominib. de nullo ſacro hominis oſſe, quàm quod ſenis extructum ſit oſsibus, ſermonem inſtituere. Nam quum quinque aut quatuor tantum in homine reperiuntur oſſa, noſtrum ſacrum os conſtituentia, tunc illa nullo penitus modo Galeni ſex oſsibus accommodari queunt, quum ne numerus quidem oſsium reſpondeat, dorſali medullæ uiam offerentium. Dein ſi diſſolutorum ab inuicem in cœmiterijs oſsium habenda eſſet ratio, quid de uertebris, coſtis, manus, pedis, pectoris, & omnium ferè partium cenſendum eſſet oſsibus? quum hæc ſecus quàm noſtri ſacri oſsis oſſa ſeſe offerant dirempta & diducta? Porrò quum fingunt Galenum coccyx noſtrum os meritò cartilaginis loco habuiſſe, quòd ipſius oſſa in pueris mollia & cartilaginea ſpectentur, &, ut ipſi aiunt, quatuor tantum cartilagines eſſe appareant, eſt eiuſmodi, ac ſi Galenus puerorum potius, quàm mediæ ætatis hominum, aut brutorum hiſtoriam texuiſſet. At hi nimis obiter expendunt, hanc in multorum oſsium ſubſtantia, in tota appendicum ratione, & numero in primis, in coſtarum cartilaginibus, & alibi ferè centies, ſimijs & canibus, utpote ſicciſsimis, maximeq́; oſſeis, ut ſic dicam, animalibus, elegantius congruere, quàm homini, præ cæteris ferè humidiſsimo & molli. At per me integrum eſt, quiduis ab illis hominibus comminiſci, ac cum Galeni ab ipſis deprauata ſententia ſuis auditoribus imponere, modò pro mea uirili ueram hominis exhibeam ſtudioſis fabricam. qui tunc maximè Galeni libros, tanquam ſacroſancta, non duxerim emutandos, quum in magno infinitoq́; hominis cum ſimijs & ijs brutis, quæ Galenus potiſsimùm aggreſſus eſt, diſcrimine, Galeni hiſtoria illis quàm homini eſt conformior: præcipuè ſi quando diſcrimen illud, quantumuis inſigne, à Galeno non uideatur fuiſſe animaduerſum, uel alioquin expreſſum. Quinimò ipſe audiendus eſt initio tertij libri Commentariorum in Hippocratis librum de Articulis, quum ait ſe de Oſsibus librum conſcripſiſſe, cũ ſigillatim quale unumquodque os eſſet, præcipuè quidem in ipſis hominum aridis cadaueribus, ſin minus, in ſimijs certè, diligenter inſpexiſſet: ita pulchrè indicans, ſe omni ſtudio ſaltem ſimias enarraſſe, haſq́; homini in oſsium conſtructione eſſe ſimillimas. Vnde etiam nullus omnium Anatomicorum Galeni librorũ mihi magis, quàm hic de Oſsibus illi uidetur aſcribendus: isq́; ſanè eſt, quem toties prædicat, grauiterq́; dignum cenſet, qui ſubinde legatur, totusq́;, quum ita ſuccinctus ſit, memoriæ commendetur. Et quamuis ille exactiùs ſimijs quàm hominibus reſpondeat, paucioribus tamen falſis ſcatet deſcriptionibus, & modis profectò, quàm cæteri omnes: uti in ſcholis apertè, & ſanè (ita mea ſecundent Superi) citra omnem prorſus affectum, candidè ſolitus ſum in rerum præſentia oſtendere. utcunque interim quorundam ſenum maleſeriatorum, & inuidia (quòd hæc nimirum ipſos lateant) tabeſcentium calumnias, falſiſsimasq́; obtrectationes nequeam ſubterfugere.

[Left margin:] c 2 fig. M. N. O, O. P. Q. — d 4 fi. chara. 4, 5, 6. — e 1 fig. D. E. F. — f 1 fig. notantur foramina anterius Lateris, chara. 4, 5, 6. — g 1, 3 fig. G. H. I. K.

[Right margin:] *Talis eſt Galeni liber, cum Syluij editus commentarijs.* — *Præ cæteris Anatomicis Galeni libris, librum de Oſsibus ipſi tribuendum.*

DE THORACIS OSSIBVS. Caput XIX.

PRIMA DECIMINONI CAPITIS *figura, qua thoracis oßium integra compago anteriori facie exprimitur, duodecim nimirum thoracis uertebræ, et duodecim utrinque coſtæ, unà cum pectoris oſſe pluribus efformato oßibus.*

SECVNDA DECIMINONI CAPITIS *figura, poſteriorem integræ thoracis oßium compagis faciem proponens.*

TERTIA FIGVRA EX MEDIIS *uertebrarum thoracis, tres continet uertebras, dextro latere expreſſas, unà cum media eiuſdem lateris coſta. Atque huius figuræ beneficio, coſtarum ad uertebras articulatio, dein & coſtarum quoque ductus oſtenditur.*

QVARTA FIGVRA EXPRIMITVR COSTAE *poſterior & uertebris proxima portio, ut capitula exactè in conſpectum uenirent, quibus nouem ſuperiores coſtæ uertebris articulantur. Præterea huius coſtæ partem effregimus, ut oſſea coſtarum interiori in ſede oſtenderetur ſubſtantia, ♦ indicata.*

QVINTA FIGVRA *portionem exhibet duodecimæ coſtæ poſteriori facie, et qua duodecimæ thoracis uertebræ coarctatur, depictam. Hanc quoque, ubi ♦ poſitum cernis, à reliqua ſua portione effregimus, oſſeam coſtæ ſubſtantiam oſtenſuri.*

B, B 1, 3 *Cartilagineæ coſtarum ſubſtantiæ principium. Linea enim B & A intercedens, eius ſubſtantiæ cum oſſea coalitum notat.*

C 1 *Primæ coſtæ cartilaginis cum pectoris oſſe coalitus.*

D 1 *Secundæ coſtæ cartilaginis cum pectoris oſſe articulatio, à qua etiam promptè ſubſequentium quinque coſtarum articuli ſpecies colligitur.*

E 3 *Cartilaginis capitulum, quo ſecunda coſta ac quinque ſubſequentes, pectoris oßi inarticulantur.*

F, F 1 *Terminus cartilaginis illegitimarũ coſtarũ, qui acutus ſpectatur.*

G 1 *Sedes, qua undecimæ coſtæ cartilago à decimæ cartilagine frequenter dehiſcit.*

H 1 *Sedes, qua duodecimæ coſtæ cartilago ab undecimæ perpetuò dirimitur.*

I, I 1 *His ſedibus coſtarum cartilagines inæqualiter protuberant, ſua interualla plerunque opplentes.*

K, K 1 4 *Hac regione internæ mediarum coſtarum ſedi ſinus oblongus exculpitur, cui uena, arteria & neruus inſident.*

SEXTA FIGVRA, *anteriorem pectoris oßis à cartilaginibus coſtarum liberi partem proponens.*

SEPTIMA PECTORIS *oſſis cartilaginibus coſtarum liberi poſteriorem commonſtrans faciem.*

Capitulum

L 4 Capitulum, quo coſtæ uertebrarum corporibus articulantur.

M 4 Capitulum, quo coſtæ tranſuerſorum proceſſuum apicibus articulantur.

N 5 Species capituli, quo undecima & duodecima coſtæ uertebris articulantur.

O 4, 5 Tuberculum, in coſtarum poſteriori ſede iuxta apicem tranſuerſi uertebræ, cui coſta articulatur, proceſſus conſiſtens, ad quod undecimus dorſum mouentium muſculus complantatur.

Q 4 Interuallum, inter L & M apparens, quod aſperum ligamenti producendi gratia efficitur.

R 4 Hæc quoque ſedes, inſertionis muſculi thoracem mouentium quarti gratia potiſſimum exaſperatur.

S, T, V 3 Tres ſimul contextæ uertebræ.

X 3 Sinus duobus uertebrarum corporibus communis, cui coſtæ capitulum inarticulatur.

a 3 Coſtæ ad uertebræ corpus articulus.

b 3 Sinus in tranſuerſo uertebræ exculptus proceſſu, cui coſta etiam articulatur.

c 3 Coſtæ ad tranſuerſum proceſſum articulus.

d 3 In ſuprema uertebra S inſignita, etiam d talis ſinus indicatur, qualem inter mediam & infimam uertebram X expreſſimus.

e 3 Sinus articulandæ coſtæ in tranſuerſo proceſſu calatus, uertebræ S inſignitæ.

f 3 Coſtæ regio in poſteriora maximè exporrecta. Ab a igitur & c ad f coſta à uertebris deorſum obliquè in poſteriora fertur: ab A uerò & B ad E, ſurſum in anteriora circulatim reflectitur.

g. h. i. k 1 His characteribus in prima figura pectoris os notatur. ac g quidem ad h, primum pectoris indicatur os. h uerò ad i uſque, ſecundum. i ad k uſque, tertium. k autem mucronatam pectoris oſſis notat cartilaginem. Verùm iam exactius pectoris os in ſexta & ſeptima aggrediemur.

l 6 In anteriori primi oſſis ſede protuberans inſtar trianguli pars, quæ t, q, & r poſſet circumſcribi.

m, n 6 Sedes utrinque ad partem eam protuberantem depreſſa.

o 7 Poſterior primi oßis ſedes, quæ utcunque caua cernitur.

p 6, 7 Sedes primi oßis, cui primæ coſtæ cartilago innaſcitur.

q, r 6 Sinus primi oßis, quibus clauicularum capitula articulantur: ac r etiam in ſeptima figura dextrum indicat ſinum.

ſ 6, 7 Sedes inter duos clauicularum nomine inſculptos ſinus conſiſtens, quæ lunæ modo excauatur.

t 6, 7 Hac ſede primum os ſecundo committitur.

u 6, 7 Communis primi & ſecundi oßis ſinus, cui ſecundæ coſtæ cartilago coarctatur.

x, y, z, α, ζ 6, 7 Sinus ſecundi oßis, quib. cartilagines tertiæ, quartæ, quintæ, ſextæ & ſeptimæ coſtarum inarticulantur.

γ, δ, ε 6, 7 His ſedibus interdum in pueris ſecundi oßis diſtinctiones apparent, perinde ac ſi id ex pluribus efformaretur oßibus, per unionem mutuò coaleſcentibus.

ζ 6, 7 n. Hoc tertium pectoris oßis os cenſetur, quod in cartilaginem enſis mucroni non abſimilem, ac n in ſexta & ſeptima notatam, finitur. Foramina, quibus interna pectoris oßis ſedes abundat, etſi notis non indicentur, ſeſe facilè demonſtrãt. Iuuerit modò, tres quoque figuras obiter inſpicere, quibus ad præſentis libri calcem totus oßium contextus triplici facie proponitur. Deinde non mediocriter iuuerit, octaua muſculorum tabulæ, & decimaquartæ tabulæ thoracem hic contueri: quòd illæ ueriorem thoracis formam, coſtarumq́; ductum oſtendant, quam ex illis oßibus delineari queunt, quæ noſtra induſtria rurſus compinguntur, & non ſatis obliquum coſtarum ductum commonſtrant. unde etiam maius quàm deceat interuallum, inter humillimæ coſtæ apicem & ilium oßis ſpinam referunt.

Omnium thoracis oſſium ſtruč[tura] 1 & 2 fig. oſtendunt.
a integra figur. ab O ad s.
Quid thorax.
Lib. 1. Hiſtor. anim. cap. 7.
Pectus.
Pectoris os.

THORACEM opportunè uocabimus, quicquid coſtis interceptum circumſcriptumq́; eſt: non autem cum Ariſtotele, [a] uniuerſum corporis truncum, quem à iugulo ad pubẽ uſque metimur. Anteriorem uerò thoracis ſedem, Pectus: & [b] latum in ea ſede conſiſtens os, cui coſtæ coarticulantur, Pectoris os ritè nominabimus. quò minus tres Græcorum, & in primis Galeni uoces, θώρακα, στῆθος, & στέρνον, oſcitanter uideamur confundere. Pectoris itaque os, & coſtæ, itemq́; duodecim dorſi uertebræ, quas thoraci hactenus aſcripſi, thoracis ſunt oſſa. Eſt autem admirabilis ſummi rerum Opificis induſtria, qua totus thorax neque oſſeus, neque carnoſus efficitur, uerùm os cum muſculis uiciſsim alternatimq́; commutatur. quanquam interim caluaria quidem uniuerſa oſſea, abdomen uerò muſculoſum magna ex parte extruatur. Cæterùm decet hæc accuratè, præcipuoq́; ſtudio expendere. quum enim tria ſint principia hominem diſpenſantia, os quidem immobile, ac nullis interſtinctum muſculis, primo principio circundatur, muſculi uerò tertio: at ſecundo ex oſsibus muſculisq́; medium quid circumtexitur. Cerebrum namque in nullos uſus muſculis eguit, quum nulla caluariæ pars aut dilatatione, aut compreſsione indigeat. Quare etiam meritò caluaria, ueluti galea & murus immobilis ipſi circumponitur. Porrò ſi organis iecori famulantibus, uentriculo ſcilicet, & inteſtinis, & ueſicæ, ac demum ipſi utero, non minimo ſanè generationis inſtrumento, aliquod tale ſeptum circumponeretur, ubi cibum & potum uentriculus ſuſciperet? quorſum utero geſtantium tumor emineret? quà educerentur excrementa, aut quomodo partus felici conatu propelleretur? nullo hic opem ferente muſculo? Thoracis autem motus, quem maximè ad aeris inſpirationem requirimus, omnino aboleretur, ſi ſolis duntaxat oſsibus thorax conſtaret. Si uerò is ſolis muſculis motuum opificibus conformaretur, ij pulmoni & cordi, nulla etiam re externa eos urgente, inciderent. Vt igitur aliqua thoracis capacitas intus fiat, ac thorax etiam motu agatur uoluntario, muſculi [c] alternatim oſsibus ſunt interpoſiti. Mox autem & hoc ad ſecuritatem non parum cordi pulmoniq́; conducit: magis enim nunc muniuntur, quàm ſi ſolis muſculis thorax fabricatus eſſet. Quinetiam oſſea thoracis moles firmandis ſuſtinendisq́; ſcapulis (quibus dein brachia coarctantur) mirificè confert. has enim ſolis inniti coſtis, & clauiculas nullo oſſe, quàm

b 1 fig. g, h, i.
Hæc oſtendunt 7 et 8 muſ. tab.
Opificis rerum in thorace creãdo induſtria.
Hæc commonſtrant priores .li. figuræ.
c 6 muſc. tab. S, T, V. X. & 11. tab. T, T, V.
Hæc integra figura Q. R. S. T. V. Z. Γ. Δ.

ſcapulis & pectoris oſſe firmari, docebimus. Præterea ſi nullis oſsibus thorax conſtaret, nullus eſſet locus, unde ſcapulis & brachijs & abdomini, ac alijs quibuſdam membris muſculi pronaſcerētur: neque ullis fundamentis muſculi hærereot, aut conſiſterent. Atque hác ſanè oſſei thoracis neceſsitatem, ſi quid aliud, profectò teſtudines pulcherrimè edocent: quæ etſi tam tuto ſepiantur domicilio, tamen in pectoris & thoracis laterum ſedibus elegantiſsimum & iucundiſsimum ſpectatu oſium demonſtrant textum, in hoc duntaxat incredibili artificio creatum, ut illi priora crura innitantur: utq; muſculi teſtudinis humerum mouentes, commodè originem ſumant. Quum igitur neque reſpiratio, neque uox abſque thorace fieri poſsit: quumq; cor, inſuperq; cum ipſo pulmo, thorace muniri debeant, ad quatuor uelut ſcopos rerum Opificem in thoracis fabrica potiſsimum attendere oportuit: uocem nimirum, reſpirationem, cordis & pulmonis magnitudinem. Thorax enim, qui quodammodo ouali conſtat figura, tam amplus eſt, [d] quantam pulmonis molem eſſe oportuit. At pulmo interim thoracis ſequitur formam, non autem thorax pulmonis. In pulmonis enim hiſtoria ipſum diſces nulla peculiari eguiſſe forma, ut neque iecur, neque lienem, neque quodammodo cerebrum. Porrò iam tempeſtiuum erit, thoracis oſſa ſeriatim deſcribere: & cum duodecim eiuſdem uertebras prius [e] enarrauerimus, à coſtis ſermonem auſpicari, quæ uiris & mulieribus ab utroque latere [f] duodeno conſtant numero: à quo ſi quando uariant, tredecim ſæpius quàm undecim ſolum ſeſe offerunt: quemadmodum tredecim quoque thoracis uertebras ſæpius quàm undecim tantum occurrere, ſuprà retulimus. Singulis enim thoracis uertebris, ſingulæ in ambobus lateribus articulaotur coſtæ. Quòd autem uiros coſta quapiam in altero latere deſtitutos, ac uiros unius coſtæ numero à muliere ſuperari, uulgus opinatur, ridiculum planè eſt: etiamſi Euam ex Adæ coſta à Deo procreatam, Moyſes prodiderit. Quamuis enim forſitan Adæ oſſa, ſi quis ea in ſceleton compegiſſet, ex altero latere una caruiſſent coſta: noo ob id tamen omnibus quoque niris unam deficere neceſſe eſt. Ariſtoteles homini octo coſtas tantum tribuit: conceſſurus etiam, quoſdam gentis Turdulorum ſeptenis coſtis creari, ſi modò id alicuius idonei autoris teſtimonio ipſi cooſtitiſſet. Verùm ut hic Ariſtoteles aliorum duntaxat ſuffragijs ſuum dogma firmaret, ita quoque non diſsimile uero eſt, illic octo coſtas homini ex aliorum relatu eundem aſcripſiſſe, hacq; ratione rē ipſi non uiſam parum rectè nobis tradidiſſe. Quanquam interim dum memoratum iam Ariſtotelis locum aliquando Patauij enarrarem, à ſummæ (propter ſingularem literarum ac Iuris ciuilis cognitionem) ſpei adoleſcentibus, Iacobo Nigro, & Ioanne Centurione, patricijs Genuenſibus accepi, generoſiſsimos Ligures in ueterum monumentis ἰσοπλευροι fuiſſe appellatos: quum tamen is populus, ut eſt nauali terreſtriq; pugna ſtreouus, optima quoqoe membrorum ſymmetria ac numero ſit ſpectatiſsimus. Sunt itaque plurimùm utrinque duodecim coſtæ: ac ſeptem ſuperiores pectoris oſsi & uertebris, ut poſtea dicemus, articulātur: quinque autem humiliores ſolis compinguntur uertebris, & ad pectoris uſque os non pertingunt, ſed in thoracis deſinentes lateribus, ſuarum cartilaginum finibus [g] inuicem committuntur: duodecima duntaxat excepta, quæ ab undecima penitus [h] dehiſcit, oeque aliqua ex parte ipſam contingit. id quod & undecimæ non rarò uſuuenit, decimæ cartilaginem tunc non [i] attingenti. Quinque iſtæ humiliores, quòd pectoris oſsi non articulantur, νόθαι quaſi dicas ſpuriæ & illegitimæ, Græcis appellantur. Omnibus coſtis commune eſt, quòd [k] oſſea ſimul [l] cartilagiooſaq; conſtent ſubſtantia, quodq; [m] appendicem ea ſede ſibi uendicent, qua uertebrarum connectuntur corporibus. Oſſea coſtarum ſubſtantia non omni ex parte ſibi ſimilis eſt. ubi enim coſtæ uertebris coarticulantur, & ubi dorſum conſtituunt, ſolidiores multo dunioreſq; ſunt, quàm in thoracis lateribus, & iuxta pectoris regionem, ubi magis fungoſa extruuntur ſubſtantia, quæ tenui ſqoama, ſeu lamina obducitur: hæcq; illic demum tenuiſsima eſt, ubi in cartilaginem degenerat. Cartilago etiam noo parem undique oſtendit ſpeciem: inferiorum enim coſtarum cartilago mollior eſt. unde etiam fortaſsis nonnulli illegitimas coſtas priuatim χόνδρους quaſi cartilagines dicas, uocari tradūt. Superiorum uerò coſtarum cartilago durior eſt, ſolidiorq;, ac in ualde ſenibus intus oſſea efficitur: quemadmodum in ouibus & bobus, alijſq; ferè omnibus eius geoeris animantibus mediocris etiam ætatis fieri cernimus, quorum cartilago intus friabili conſtat oſſe, exterius tantum cartilagine ueluti membrana quapiam obuoluto. Atque id etiam in ſimijs & canibus, otpote ſicciori temperie quàm homines conſtantibus, adeò eſt manifeſtum, ut haud mirum ſit, Galenum illorum præcipuè animalium fabricam docentem, uerarum coſtarum cartilagines, oſſeas: ſpuriarum autem cartilagines, exquiſitas eſſe cartilagines ſcripſiſſe. Huius cartilaginis moles in omnibus coſtis non eadem eſt, ut etiam omnium coſtarum non par eſt longitudo. prima namqoe & duodecima breuiſsimæ ſunt, mox ſecunda & undecima, quæ omnes breuibus donantur cartilaginibus. Sexta uerò, ſeptima & octaua, longiſsimæ ſunt, ac longiſsimas etiam obtinent cartilagines. Primæ coſtæ cartilago ampliſsima eſt, quemadmodum & prima coſta cæteras quoque amplitudine ſuperat: mox hanc ſecunda, & deinde tertia in amplitudine ſubſequuntur. duodecima uerò & undecima omnium ſunt tenuiſsimæ, & in tenuiſsimas quoque terminantur cartilagines. Mediæ autem medio ſe habent modo: quamuis harum quandoque cartilagines in progreſſu, oſſea ſuarum coſtarum ſubſtantia efficiantur latiores. Quum enim ſex ſuperiorum coſtarum cartilagines dehiſcentia efforment interualla, totoq; ductu ab inuicem æquè diſtent: ſextæ tameo, ſeptimæ, octauæ, & interdum nonæ coſtarum cartilagines uariè in progreſſu lateſcunt, inuicemq; continuatæ interualla ipſarum ſuamet ſubſtantia [n] implent. Ad hæc, quinque ſpuriarum coſtarum cartilagines in acutum [o] mucronem deſinunt, uerarum autem cartilagines non item. Primæ enim coſtæ cartilago, [p] ſuo fine qui pectoris oſsi ualidè connaſcitur, amplior fit, quàm qua primùm ab oſſea coſtæ educitur ſubſtantia. Secuodæ ac tertiæ, triumq; ſubſequentium coſtarum cartilagines modicè in progreſſu arctantur, & ſingulæ in [q] capitulum finiunt, quo has pectoris oſsi coarticulari poſtea docebimus. Coſtis non omni ex parte eadem adeſt læuitas. interna enim ſede, qua membranam ipſas

ſimul

Margin notes (left): *Coſtarum numerus.* — *Viris ac mulieribus idē coſtarū numerus.* — *In 2. cap. Geneſ.* — *Lib. 1. Hiſtor. anima. cap. 15.* — *Corporum in Liguribus ſymmetria.* — *Coſtarum ſubſtantia & appendix.* — *Oſſea ſubſtantia.* — *Cartilaginea ſubſtātia.* — *Libr. 8. de Adminiſt. ſect. & partim in libr. de Oſſib. ca. 13.* — *Coſtis omnibus non par longitudo.* — *Nō par amplitudo.* — *Coſtarum læuitas & aſperitas.*

Margin notes (right): d 12, 13 fi. lib. 6. — e fi. ca. 14 C. D. & figura capitis 17. — f 1, 2 fig. thoracſ. 1. 2 uſque ad 12. — g 1 fig. F. — h 5 fig. H. — i 1 fig. G. — k 3 fi. ab a per f ad A. — l eadē fig. à B ad E. ant 5 figu. A. B. — m 4 figur. L. M. — 4. 5 fi. fractam oſtendunt coſtā ad Q. — n 5 fi. I. L. — o 1 fi. F. — p 1 fi. C. — q 5 fig. D. — [illegible] 3 fi. E.

Coſtarum ſinus.

r 1, 4 fi. K.

ſimul omnes ſuccingentem ſpectant, uniuerſæ læues minimeq́; aſperæ apparent. tertia tamen, & quæ illam ad decimam uſque ſubſequuntur, in interna ipſarum ſede uerſus humiliora ^r ſinum oſtendunt, ipſis ſecũdum earum longitudinem exculptum, non quidem per uniuerſam coſtæ longitudinem conſpicuum, ſed maximè ea ſede, qua primùm à uertebris abſcedunt, & in thoracis latera ferri incipiunt. Sinus iſte paratur ^s ramo, quem uena coninge carens, coſtæ exporrigit: deinde etiam illò uehitur arteriæ magnæ ^t ſoboles, & ^u neruus à dorſali medulla pronatus. Verùm quia hæc uaſa in medijs coſtis grãdia ſunt, ac pari ſemper incedunt ſerie, in tribus autem ſuperioribus minima, eademq́; ſparſim ducta occurrunt: non mirum eſt, medias coſtas his ſinibus magis quàm ſuperiores ornari. Porrò tres coſtæ humiliores, etiamſi magna illis attendantur uaſa, quum tamen tenues & interna ſede depreſſæ cernantur, etiam citra magnam huiuſmodi ſinuum operam, illis uaſis tutum iter præbent. Sinus iſte uaſis deducendis cælatus, inferiorem coſtæ partem acutiorem tenuioremq́; efficit, quàm ſit ſuperior, quæ obtuſior magisq́; teres cernitur. Externa, eademq́; gibba coſtarum ſedes, non omni ex parte læuis eſt. ea enim ^x parte, qua coſtæ uertebris alligantur, præter quàm quòd capitula efformant, quibus uertebrarum inarticulantur ſinibus, etiam aſperæ inæqualesq́; ſeſe offerunt, quo aptius hinc ligementa educantur, coſtas uertebrarum corporibus & tranſuerſis earundem proceſsibus colligantia.

s fig. 6 ca. lib. 3 G. G.
t fi. ca. 11 lib. 3 k. k.
u 2 fig. ca. 11, libri 4. præcipui ramì coſtarũ ductum ſer uantes.
x 4 fig. L. M. ſed præcipue Q.

Coſtarum aſperum tuberculum.

y 4. 5 fi. O.
z 13 muſ. tab. Γ.

Præterea in hac externa coſtarum ſede, ſimulatq: à tranſuerſis uertebrarum abſcedũt proceſsibus, ^y tuberculum quoddam aſperum inæqualeq́; uiſitur, tendinibus ^z undecimi dorſum mouentis muſculi excipiendis paratum: qui partim in apices tranſuerſorum proceſſuum, & partim in hæc coſtarum inſeruntur tubercula. Deinde, quà coſtæ adhuc magis à tranſuerſis uertebrarum recedunt proceſsibus, in hac poſteriori externaq́; ipſarum ſede, * aſperæ inæqualesq́; ſunt, ac etiam ueluti tubere quodam modicè prominenti donantur, ut in illas apta inſertionis ſedes eius ^a muſculi efficeretur, quem in homine thoracem mouentium quartum numerabimus. Dein hæc aſperitas non duntaxat illius muſculi inſertioni idonea eſt, imò etiam ^b externi intercoſtales muſculi hinc enaſci docebuntur, qui hac iuxta uertebras regione non ſolum ab inferiori ſede ſuperioris coſtæ in elatiorem humilioris coſtæ partem pertinent, uerùm etiam ab externa unius coſtæ ſede ad externam alterius hic exporriguntur. Reliqua uerò regione coſtæ leues æqualesq́; ſunt, niſi fortè quiſpiam eas modicè aſperas in ſuperiori & inferiori ſede eſſe contenderet, à qua intercoſtalium muſculorum pendet origo, in quamq́; eorundem etiam inſertio perficitur. Prima tamen coſta ſuperiori ſede, qua latiſsima eſt, priuatim aſpera inæqualisq́; cernitur, ut ^c muſculus dorſum mouentium quartus hinc principium opportunè ſumat.

** 4 fig. R.*
a 12 muſ. tab. Δ.
b 11 muſc. tab. V.
c 8 muſc. tab. C.

Coſtarum ad uertebras articulatio.

d 3 fi. a, c,

Coſtis omnibus non par ad uertebras obtigit articulatio. nouem enim ſuperiores ^d duplici coarctantur articulo, undecima autem & duodecima ſimplici, quemadmodum & decima quoque rariſsimè duobus articulis ſuæ committitur uertebræ: utcunque etiam ſecus Galeno uiſum fuerit, qui ſingulas coſtas duplici articulo uertebris coarctari docuit.

Tum aliàs ſæpius tum maxime 8. de Adminiſtr. ſect.

e 4 fi. unũ L, alterum M.
f 3 fi. X, d.
g 3 fig. b, c,

Cæterùm coſtæ duobus nodis articulatæ ^e duo oſtendunt capitula: unum quidem, quo ^f ſinui uertebrarum corporibus inciſo inarticulantur: alterum autem, quo ^g internæ ſedi apicis trãſuerſi proceſſus firmantur. Atque hæc capitula ſinibus illis reſpondent, quos uertebris, quum earum recenſeretur conſtructio, inſculptos retulimus. Prima igitur coſta rotundo capitulo primæ thoracis uertebræ corpori inarticulatur: ac deinde tranſuerſum eiuſdem uertebræ proceſſum tantiſper aſcendit, quouſque ipſius apici alio capitulo inarticuletur. Secunda uerò coſta, & ſeptem ſubſequentes, communi ſemper duarum uertebrarum corporum ſinui, non rotundo, ſed inſtar obtuſi anguli protuberante capitulo inarticulantur: tranſuerſis autem proceſsibus perinde ac prima coarctantur coſta. quanquam & hic quædam in articulis, propter ſinus nõ eadem ſede in tranſuerſis proceſsibus exculptos, conſurgat differentia. Superiorum enim uertebrarum tranſuerſi proceſſus, ſuos ſinus in humiliori parte internæ illarum ſedis inciſos gerunt, inferiorum autem (uti ſuprà etiam contra Galeni ſuffragium admonuimus) in ſuperiori parte: mediarum uerò uertebrarum ſinus medio ſe habent modo. Cæterùm quòd coſtarum articulatio, quæ ad uertebræ corpus efficitur, tanto elatior ſit illa quã coſtæ ad tranſuerſos proceſſus moliuntur, quanto apex tranſuerſi proceſſus demiſsior eſt, ſinu uertebræ corpori exculpto, hic etiam non uenit negligendum. Porrò trium inferiorum coſtarum articulatio, quæ ad uertebrarum duntaxat corpus perficitur, ſinibus quoque non admodum altè cauatis, neque ualde protuberantibus ^h capitulis perficitur. Atque hac ratione coſtæ uertebris committuntur. quam autem articuli ſpeciem cum pectoris oſſe moliantur, & quo ductu à uertebris antrorſum contendant, tunc primùm opportunè explicabimus, quum pectoris oſsis conſtructionem ſermoni addiderimus: quæ profectò enarratu eſſet facilis, ſi humanum os, ſimiarum & canum & uitulorum, eiusq́; generis animantium oſsi reſpõderet.

h 5 fig. N.

Quadrupedum pectoris oſsis deſcriptio.

In his namque animalibus (ut etiam inter edendum uidere eſt) pectoris os ſeptem conſtat oſsibus, non admodum inter ſe forma differentibus. In canibus enim, porcis, & ouibus, inuicem conueniunt: in ſimijs uerò, & ſciuris, propter clauicularum articulationem, primum ſupremumq́; os aliquantulo cæteris amplius uidetur. Septem hæc oſſa latiora, quàm profunda craſſave ſunt: & qua inuicem committuntur, latiora nonnihil, quàm in ipſorum medio exiſtunt. Horum connexus cartilaginis interuentu interdum tam laxè perficitur, ut à uertebrarum quam corporibus ſuis proponunt, ^i compage modicum differat: eſt tamen is connexus ad ſymphyſin ſeu unionem ita referendus, ut appendicum cum ſuis oſsibus connexus. niſi quòd hunc connexum etiam in admodum decrepitis bobus eſt cernere. Vnde etiam Galenum in libro de Oſsib. miror, qui pectoris oſſa ſynarthroſi ſcripſerit committi: quum tamen neque harmonia, neque ſutura, multoq́; adhuc minus gomphoſi componantur, quas compoſitionis ſpecies in eius libri initio ſub ſynarthroſi complectitur. In harum commiſſurarum lateribus ſinus utrinque exculpitur, cui cartilaginis alicuius, in quam coſtæ degenerant, capitulum inarticulatur. Ad primi enim oſsis cum ſecundo contextum, ſecundæ utriuſque lateris coſtæ cartilago immittitur. Ad ſecundi oſsis cum tertio commiſſuram, tertiæ utriuſque lateris co-

i fi. 14. 14 R. R.

ſtæ cartilago (ut & reliquæ ſuccedentes quatuor utrinque cartilagines ſua ſerie ſuorum oſsium commiſſuris) coarctatur. Verùm primi oſsis lateribus, primæ coſtæ cartilago non articulatur, ſed prorſus adnaſcitur. Septimum os, quod reliquis gracilius, magisq́; teres eſt, in cartilaginem exacuitur, ipſo oſſe latiorem, enſisq́; mucroni quàm ſimilimam. Huiuſmodi ſanè pectoris oſsis in canibus & ſimijs eſt ratio. quam Galenum ſpectaſſe annues, quum ipſius de pectoris oſſe hiſtoriam, his quæ modò prælibauimus, contuleris.

[*Humani pectoris oſsis deſcriptio.*]

k Verùm ſi humanum pectoris os (quod, ut generatim dicam, amplum, & ſi cum aliorum animalium oſsibus conferatur, longè breuiſsimum eſt) intuitus fueris, multo aliter id habere animaduertes: uti etiam homini pectus meritò obtigit breuiſsimum, & ſimul latiſsimum. Nunquam enim, quod certò affirmare poſſim, in humano pectoris oſſe mihi ſeptena occurrerunt oſſa, neque etiam hæc in, homine eodem ſemper numero cernuntur. In adultis enim tria ferè conſpiciuntur, prorſus inter ſe uaria. ac l primum quidem inſigniter amplum eſt, & nonnihil etiam craſſum: ita tamen, ut ipſius craſsities ab amplitudine plurimum uincatur. Os id m poſteriori ſede, qua thoracis reſpicit cauitatem, modicè cauum eſt: in anteriori autem gibbum, & in medio ſecundùm ipſius longitudinem longè craſsius, quàm in lateribus. uidetur enim in anterioris ſedis n lateribus depreſſum, atque ut aptè primæ coſtæ cartilaginis craſsitiei o reſponderet, extenuatum. In medio autem, roboris gratia, p triãguli modo protuberat. q Superior etiam oſsis pars multo craſsior amplioŕq; eſt r inferiore, & utrinque unum s ſinum longum, ac uerſus poſteriora inciſum, & cartilagine incruſtatum obtinet, cui clauiculæ t caput inarticulatur. In horum ſinuum medio, propter extuberantia illorum interiora latera, primum iſtud os in ſuperiori hac ſede u lunatum cernitur, & ueluti foueam oſtendit, quam σφαγὴν & iugulum uocamus. x Inferior oſsis pars utcunque aſpera eſt: & ſecũdo, quod iam deſcribam, oſsi cartilaginei ligamenti interuentu adeò laxè committitur, ut nunquam horum oſsium lateat connexus, imò & ipſius quoque motus in magnis reſpirationibus interdum animaduertitur. y Secundum os multo amplius eſt, quàm craſſum: z ſuperiori ſede, qua primo connectitur oſsi, ſtrictius eſt, a quàm prope inferiorem. At nullibi interim æquè amplum cernitur, ac elatior primi oſsis ſedes. Quà ſecundum os primo cõmittitur, in utroque cõnexus latere b ſinus inſtar obtuſi anguli inſculpitur, ambobus oſsibus cõmunis, & cartilagine incruſtatus, cui ſecundę coſtę c cartilago inſtar obtuſioris trianguli uerticis protuberãs inarticulatur. Pręter hunc ſinũ pręſens os utrinq; d alios multos ſibi uẽdicat, inſtar obtuſioris anguli cauós, & parib. interuallis ab inuicẽ nequaquã diſtãtes. Primus enim in altero latere huic oſſi proprius ſinus, qui tertię coſtę cartilagini paratur, à ſinu ſecũdæ coſtæ gratia inciſo lõgius diſtat, quàm ſecundus huius oſsis peculiaris ſinus, quartæ coſtæ gratia cælatus, à ſinu remouetur tertiæ coſtæ cartilaginem ſuſcipiente. Rurſus, plus interualli conſiſtit inter ſecundum ſinum & tertium, quàm inter tertium & quartum: adeò ut ſinus ſextæ & ſeptimæ coſtarum nomine in hoc oſſe ſculpti, ſe inuicem contingant, & non tã altè, atque ſuperiores, excauentur. Suſcipit itaque hoc os priuatim tertiæ, quartæ, quintæ, ſextæ & ſeptimæ coſtarum cartilagines, ſecundæ coſtæ cartilaginis e modo protuberantes. Secundum os in pueris ex f plurimis efformatur oſsibus, inuicem unione per cartilaginis interuentum contextis. Verùm hæc unio, nequaquam canis aut ſimiæ oſsium compagi uenit conferenda, quum longè magis lateat, inferioraq́; oſſa multo breuiora ſuperioribus cernantur. Et in cœmiterijs ſecundum os integrum, & à primo diſiunctum ferè ſemper effoditur, quemadmodum uertebræ mutuò diremptæ eximuntur. & ſi fortuitò in ſecundo oſſe aliquam compaginis ſpeciem, ac ſi ex pluribus id conſtaret, obſeruabis, ea potiſsimum apparebit, g ubi tertiæ coſtæ cartilago oſsi articulatur, & deinceps h ubi quartarum coſtarum cartilagines pectoris oſsi iunguntur. i Tertium uerò os exiguum eſt, & inferiori ſecundi oſsis ſedi interna ex parte eadem ratione cõmittitur, qua primum ſecundo iungi relatum eſt: illicq́; ſecundo oſsi nectitur, qua ſeptimarum coſtarum cartilagines infimæ ſecundi oſsis ſedi articulantur. Hoc os modicè amplum eſt, ac tenue, humilioŕq; ſede in mucronatam cartilaginem degenerat. Verùm id non infrequenter, & potiſsimum in minoribus natu, deeſſe reperies, & k mucronatam cartilaginem inde enaſci conſpicies, ubi ſeptimarum coſtarum cartilagines mutuò ferè coeunt, ſecundoq́; oſsi pectoris oſsis articulantur.

[*Pectoris oſſis ad enſem comparatio*]

Tria hæc pectoris oſſa ſimul iuncta, manubrij alicuius gladij imaginem referunt. primi namque oſsis ſuperior, admodumq́; lata ſedes, illi manubrij parti reſpondet, quæ ſub paruo digito in apprehenſione conſiſtit. Secundum autem os, illi parti congruit, quam manus tota intus complectitur, in qua ſinus coſtarum cartilaginibus parati, eum præſtant uſum, quem in gladijs ex manubrij aſperitate quærimus, quoties intortis nodoſisq́; funiculis, aut ſcabra piſcis cute, illud obduci curamus. Tertium os, unà cum cartilagine, (niſi hæc nonnunquam ſuo mucrone bifida geminaq́; occurrat) reliquæ gladij parti aſsimilatur: adeò ut nonnulli uniuerſam hanc oſsium ſtruem ξιφοειδῆ ab enſis imagine uocarint. alij, qui canes potius ac ſimias, quam homines ſpectarunt, mucronatam cartilaginem duntaxat illo nomine dignantur: quòd hæc ſcilicet gladij mucronis formæ accedat: ipſumq́; canum pectoris os, enſis imagini non ita aptè, ac humanum os conferri poſsit. Hæc imaginum collatio atteſtatur, ueteribus illis hominum cadauera, Galeno autem ſimiarum, diſſectioni fuiſſe adhibita. cui ſententiæ

[*Pectoris os utrinque lunatum.*]

Celſi quoque oratio, qua ille pectoris os utrinque lunatum eſſe, ex ueterum quopiam tranſcripſit, ſuffragatur. id enim de ſimijs & canibus falſo protuliſſet, quum tale quid in illis nihil appareat. in homine uerò primum pectoris os ſuperius, & ſecundum inferiùs, multo latiora ſunt, quàm ubi hæc inuicem committuntur.

[*Pectoris oſſis ſubſtãtia*]

Pectoris oſsis ſubſtantia admodum fungoſa molliſq́; eſt, & anteriori ſede magis continua ſquama, quàm poſteriori obducitur. Poſterioris enim ſedis ſquama multis inæqualibusq́; donatur foraminibus, quæ haud peruia ſunt, ſed l uaſis ſolùm uiam præbent, id os enutrientibus. Hæcq́; foramina in primo oſſe tanto magis ſunt conſpicua, quanto huius oſsis craſsities ſecundi oſsis craſsitiem excedit.

[*Pectoris oſſis uſus.*]

Quòd itaque pectoris os, illis coſtis quæ orbiculatim thoracis amplitudinem efformant, ſtabiliendis procreatum ſit, neminem latere arbitror.

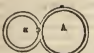
[Right margin notes: k tota 6, 7 figur. — l 1 fig. à g ad h. 6 autem fi. et 7 ab ſ ad t. — m fig. 7 o. — n 6 fi. m. n. — o 6, 7 fi. p. — p 6 fig. q. r, d. — q 6, 7 fig. q r, ſ. — r 6, 7 fi. ſ. u. — s 6, 7 figr. q, r. — t 1 fi. caſ. 2 2 A. — u 6, 7 fi. ſ. — x 6, 7 fi. 1. — y 1 fig. ab h ad l. — z 6, 7 fi 1. — a 6 figur. iuxta 1. — b 6, 7 fi. a. — c 1 fig. D. — d 6, 7 fi. x, y, Z, a, b. — e 3 fig. F. — f 6 fi. y, δ, ε — g 6 fig γ — h 6 fig. δ. — i 1 fig. ab i ad k. 6, 7 fig. ζ. — k 1 fi. k. 6, 7 fi. n. — l ſecundum A, A fi. 2 li. 6.]

arbitror: quemadmodum neque, quod propugnaculi etiam uicem ſecundariò gerat, eoſq; uſus homini præſtet, quos generatim thoracis oſſa præbere, in huius Capitis initio retulimus. Cartilago, in quam pectoris os exacuitur, ſubditarum quoque illi partium eſt propugnaculum, & malum granatum uulgò appellatur, quod (ut arbitror) unius balauſtij apicis imagini illa accedat. A qua etiam forma, uulgus ipſam epiglottalem appellat cartilaginem, ab imagine uidelicet laryngis [m] operculi, pectoris oſsis cartilagini ſpecie non admodum abſimilis. Verùm huiuſmodi nominum copiam ad præſentis libri calcem unà cum cæterorum oſsium nominibus ſubijciemus. modò autem nihil in thoracis oſsium hiſtoria addendum ſupereſt, niſi fortè coſtarum ductus, qui longè in coſtarum oſsibus, quàm in cartilaginibus eſt alius. Coſtarum enim oſſa [n] quũ primùm à uertebris abſcedunt, egregiè in poſteriora deorſum obliquantur, & [o] hinc ad thoracis latera deorſum ſemper obliquè uerſus anteriora declinant, [p] quouſque in cartilaginem deſinunt, obliquè ac circulatim ſurſum in anteriora conſcendentem: adeò ut coſtæ, ubi cartilaginem primùm educunt, arcuatim & in angulum quodammodo ſurſum reflectantur. [q] Iſtæ coſtarum ductus non in illis ſolum, quæ pectoris oſsi committuntur, euidens eſt: uerùm & in reliquis omnibus, ſi fortè duodecimam exceperis, cuius cartilago admodum obſcurè ſurſum ſpectat. quanquam etiam hic inflexus potiſsimum in medijs, quinta nimirum, ſexta, ſeptima, octaua & nona uiſitur.

m 12, 13 fig. cap. 38. — *n 3 fi. ab a per e ad f.* — *o 3 fi. ab f ad A.* — *p eadem fi. a B ad E.* — *q Hæc integra & potiſsimum ſecūda.*

Mucronata cartilaginis uſus. — *Coſtarum ductus.*

DE CARTILAGINEA QVAE CORDIS BASI ASCRIBITVR ſubſtantia, ſeu cordis oſſe. Caput XX.

HAEC figura magnæ arteriæ & arterialis uenæ radices perfunctoriè exprimit, ab omnibus connatis corporibus partibus ve diuiſas, & duobus circulis ſimilimas. Ac A quidem arteriæ magnæ radicem notat, B uerò arterialis uenæ radicem. C autem cõnexum, quo uaſa ea inuicem in ipſo exortu connaſcuntur. Verùm conduxerit hæc ex ſexti libri figuris, potiſsimum autem octaua & decima, petere: quas huic Capiti præponerem, ſi non ijſdem figuris paginas occupare uererer.

NE forſitan hoc libro os aliquod prætermiſiſſe uideamur, iam oſſeæ cordis ſubſtãtiæ facienda eſt mentio. Galenus namque ab elephantis corde, à quopiam ſuorum familiarium os eximiæ magnitudinis exectum prodidit: & grandium quidem animalium cordibus os, minorum uerò cartilaginem aſcribit. Ego autem hactenus, uti in nullo corde, ita neq; in humano (quod humida admodum, ſi reliquis animalibus conferatur, eſt conſtitutione) exquiſitum os reperi: eaque ſede, qua Galenus cordis os conſtituit, ſubſtantiam obſeruo cartilagineam, quæ mea quidem ſententia nihil eſt aliud, quàm [a] magnæ arteriæ & [b] uenæ arterialis radices, à corde principium ducentes. Quippe radices hæ, in quibus membranarum baſes conſiſtunt, quæ materierum è duobus illis uaſis in cor refluxui præficiũtur, multo duriores ſunt, quàm reliqua illorum uaſorum ſubſtantia, adeò ut radices cartilaginis natura participare nonnihil uideantur: quæ in bobus, & magis adhuc in ceruis, ſiccisſima oſſeaq; temperie donatis, ita tempore indureſcit, ut quadrupedum coſtarum cartilagines in album & friabile os, extrinſecus cartilagine tanquam membrana obductum, degenerare ſcripſimus. Hæ itaque uaſorum radices [c] perinde ad ſe mutuò ſunt conterminæ, ac ſi [d] duos circulos in puncto inuicem committeres, continuareſq;, ita ut dexter circulus uenæ arterialis eſſet radix, ſiniſter uerò (qui amplior exiſteret) magnæ arteriæ. Vbi autem circuli mutuò committerẽtur, is locus eſſet, quo hæc uaſa ſuis orbibus ſimul connaſcuntur, uniunturq;, ac ubi præcipua oſſeæ cartilaginis conſiſteret portio, quæ oblonga & ueluti teres eſſet: tota nimirum ſede, qua illæ radices inuicem committuntur, & reliquæ interim circulorum portiones eſſent reſectæ. Ac proinde per me licebit radices has, pro animalis in quo incides temperamento, & magis adhuc ætate, aut cordis cartilaginem, aut os uocare, modò accuratè ipſarum naturam quis intueatur, neque unà cum Galeni ſectatoribus, ipſius ſenſa admodum oſcitanter eruentibus, tam ſtolidus ſit, ut cordis os inſtar Λ aut υ efformatum ſibi perſuadeat. Qui enim poſt Galenum humani corporis hiſtoriam ſcribere aggreſsi ſunt, in humani cordis baſi os quoddam extructum recenſent, quod laryngi [e] præpoſito, & ab υ imagine ὑοειδὴς nuncupato oſsi aſsimilant. Neque ſat fuit illis hominibus, ad hunc modum os in humani cordis baſi confingere: quin imò ſermoni adiecere, cordis baſim, atque ideo etiam uniuerſum cor, ab ipſo non ſecus firmari, quàm linguæ radix illo oſſe quod laryngi præponitur. Arbitrantur namque, cor eiuſmodi oſſe firmatum, moueri: non expendentes, cor etiam tali oſſe donatum, ipſo non minus ſuffulciri poſſe, quàm ferreus palus lectum in aere ſuſtineret, quando is lecto alligatus, ſimul cum ipſo deorſum ex alto proijceretur. Quamuis interim quatuor cordis uaſorum ad conterminas ſedes connexum nonnihil cor ſuſtinere, haud inficiari poſſumus. uti etiam ex uniuerſa Galeni de cordis oſſe hiſtoria, in qua ueteres, ſuiq; temporis medicos, qui id in homine reperiri negabant, præter meritum arguit: nobis quoq; fatendum eſt, Galenum id quod pertractat os, in humano corde, præceteris, uti monuimus, humido & molli, nunquam eſſe aggreſſum.

a 10 fi. li. 6 ſub B, C, D. — *b 8 fig. li. 6 ſub E, F, G. quibus charact. mẽbrana notãtur.* — *c C.* — *d A, B.* — *e 1, 2 fig. 53. cap.*

Li. 8 de Adminiſt. ſect. — *Humanum cor uero oſſe deſtitui.* — *Cartilaginea cordis ſubſtantia.* — *Anatomicorum lapſus.* — *Potiſsimum 8. de Admi niſt. diſſect.*

DE

DE SCAPVLIS. Caput XXI.

PRIMA FIGVRA XXI. CAP.

SECVNDA.

TERTIA.

TRIVM VIGESIMI PRIMI CAPITIS FIGVRARVM, earundemq́; characterum Index.

PRIMA figura internam, ſeu anteriorem ſcapulæ dextræ ſedem exprimit.

Secunda, dextræ ſcapulæ externam poſteriorem ve ſedem oſtendit.

Tertia, ſcapulam dextri lateris in latus depictam continet, ut ſinum gibbæ exteriorisq́; ſcapulæ ſedis proponeret, qui inter elatiorem ſcapulæ coſtam, & ſcapulæ ſpinam conſiſtit.

A, B 1, 2 *Scapulæ ſinus, cui humeri caput articulatur.*

C, D 1, 2 *Ceruix ſeu collum ſcapulæ.*

E, f, *F in prima figura, & E F in ſecunda, interiorem inſinuant proceſſum ſcapulæ, in quo F protuberantem notat partem, cui clauicula alligatur, & penè innititur. E uerò, proceſſus huius appendicem. f autem, aſperam commonſtrat partem, à qua ligamentum pronaſcitur, hinc in ſuperiorem ſcapulæ proceſſum pertincus.*

G, H 2 *Radix ſpinæ ſcapulæ, ſeu ipſa ſcapulæ ſpina, quæ in homine ſuperiorem ſcapulæ educit proceſſum, in quo K & L in prima figura & tertia, & L in ſecunda quoque, occurrunt, priuatim aliquid indicantia.*

I 2, 3 *Scapulæ ſpinæ pars craßior, interdum appendice decorata.*

K 1, 2, 3 *Vbi K in prima & tertia conſiſtit, coalitus incedit appendicis proceſſus ſuperioris ſcapulæ, cuius mediæ ſedi K ſecundæ figuræ inſiſtit.*

L 2, 3 *Sinus ſuperioris proceſſus ſcapulæ, leuiter cælatus, & articulandæ clauiculæ accommodus.*

M, M, M 1 *Inſtar obliquarum linearum tubercula, quæ ſinus perinde in ſcapulæ cauo conſtituunt, ac ſi illi à coſtarum conuexis eſſent impreßi.*

N, O 1 *Sedes in interna ſcapulæ regione magis caua, quæ ſecundæ figuræ literis G & H reſpondent.*

P 1 *Protuberans craſſiorq́; inferioris coſtæ pars, quæ in internam ſcapulæ ſedem prominet.*

p 1 *Hac ſede inferior ſcapulæ coſtæ latus ve efficitur acutius, ideoq́; magis prominet, ut tertius brachium mouentium muſculus hinc promptius exoriretur.*

Q 1 *Scapulæ inferioris coſtæ aſper ſinus, unde interior cubitum extendentium pronaſcitur muſculus.*

S 2 *Ad ſcapulæ externam ſedem protuberans inferioris coſtæ pars.*

T 2 *Impreßio & amplitudo inferioris coſtæ, unde tertius brachium mouentium muſculus naſcitur.*

V, V 2 *Hic externa ſcapulæ ſedes propter craſſitiem inferioris coſtæ inſigniter caua cernitur.*

X 1, 2, 3 *Appendix baſis ſcapulæ, ad principium ipſius ſpinæ coalita.*

Y 1, 2, 3 *Appendix inferioris anguli baſis ſcapulæ.*

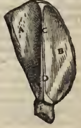
Φ 1 *Superioris anguli ſedes, internam ſcapulæ regionem modice protuberans.*

Z 1, 2, 3 *Superior baſis ſcapulæ angulus.*

a 1, 3 *Semicirculare foramen, ſeu ſinus, in ſuperiore coſta ſcapulæ conſpicuus.*

b, c 3 *Sedes in externa ſcapulæ regione, inter ſpinam & elatiorem ſcapulæ coſtam conſiſtens. Verùm b priuatim ſcapulæ ſedem hic notat tenuiſſimam, & quodammodo pellucidam. c autem foraminulum indicat hic frequenter apparens, & uenulæ inibi ſcapulam nutrituræ uiam præbens.*

QVARTA VIGESIMI primi capitis figura.

Præſenti figura externam ſeu poſteriorem canis ſcapulæ ſedem in hoc delineauimus, ut promptè expenderetur hominis ſcapulæ ad canis, aut ouis differentia, quam in ſummo humero, aut ſuperiori ſcapulæ proceſſu notauimus. Significet igitur A & B ſcapulæ gibbum, ſeu dorſum ac A quidem ipſius inferiorem ſedem, B autem ſuperiorem, & animantis collo capiti ve propinquiorem. C & D ſpinam ſcapulæ notent, ſuper ſcapulæ ceruicem non excedentem. E ſcapulæ ceruicem.

Scapularum

Scapularũ ſitus & nexus.

SCAPVLARVM, utrinque nna, poſteriori thoracis regioni uerſus ſuperiora [a] innititur: & occipitis oſsi, ceruicis thoracisq́; uertebris, coſtis ac oſsi ν referenti, muſculorũ duntaxat interuentu copulatur. Occipitis quidem oſsi, beneficio [b] ſecundi ſcapulam mouentium, qui etiam hanc plurimarum ceruicis & thoracis uertebrarum ſpinis committit, quemadmodum & [c] tertius illam tranſuerſis uertebrarum ceruicis nectit proceſsibus, & [d] quartus ipſam aliquot thoracis & ceruicis uertebrarum ſpinis firmat. Coſtis uero ſcapulam nectunt [e] primus illam mouentium muſculus, & thoracem mouentium [f] ſecundus. Oſsi antem ν referenti ſcapula [g] ſeptimi eius oſsis peculiarium muſculorum ope hæret. In hominibus præterea, & ſimijs, & ſciuris, & ſi quæ alia clauiculis donantur, ſcapula ligamentorum ausilio clauiculæ [h] contexitur, illiq́; eſt contermina. In omnibus uerò animalibus brachij os ſeu humerus ſcapulæ [i] inarticulatur.

Scapularũ uſus.

Ac proinde ſi hominem ſcapula deſtitutum finxeris, nuſquam uocatum humeri articulum opportunè conſtitues. Ad eius namque fabricam, neceſſum eſt, humeri caput alicuius oſsis ſinum ſubire, ac ut moueatur, in aliquo oſſe ueluti in baſi quapiam ſtabiliri: adeò ut hunc ſcapulæ uſum cenſeri oporteat præcipuum. cui alius mox ſubſequitur, non ſanè pœnitendus, partium nimirum thorace contentarum cuſtodia. Poſteriori enim thoracis ſedi Natura ſcapulas tanquam duos clypeos & ſcuta obiecit. hinc rurſus alium uſum homini acceſſurum minimè ignorans, quo [k] complures muſculi motuum brachij ac thoracis & cubiti autores, ſedem qua ſuſfulciantur, & à qua originem ducant, commodè adipiſcuntur. Magnæ igitur ſingularisq́; induſtriæ eſt, ſcapulas tam uarijs prorſusq́; neceſſarijs uſibus adaptare, & undequaque non ſecus eas extruere, quàm ſi priuatim ad ſingulos uſus, uti nunc deſcribemus, conſigerentur.

Scapula forma triangularis.

Scapula enim inæqualis eſt admodum, omniq́; ex parte ſibi diſsimilis. præter uarios namque ipſius proceſſus, ſinus, tubera, appendices, eiusq́; generis reliqua, è quibus oſsium diſcrimina petimus, ſcapula trianguli differentibus coſtis lateribus ve eſformati imaginem quodammodo exprimit.

Baſis ſcapulæ.

[l] Primum enim ipſius latus, quod ſcapulæ baſim perpetuò uocabimus, ea ſcapulæ ſedes eſt, quæ ſecundum dorſi longitudinem, thoracis uertebrarum ſpinis proximè exporrigitur, obliqnaq́; cõſtat linea, ſuperiùs & inferiùs ad exteriora corporis ve latus obliquè tanquam in circuli connexum inclinata, in medio autem paululum lunata & caua. Verùm interim ſcapulæ baſis nonnunquam continuo ductu, hunc ferè in modum, (homini, perinde ac cæteris quaſi animantibus, gibba eſt. Deinde baſis hæc admodum tenuis ſpectatur: quamuis inferiore tamen parte & ſuperiore nonnihil quàm in medio craſsior appareat, inferiorisq́; partis craſsities, partis ſuperioris craſsitiem adhuc uincat.

Baſis appendices.

Huic baſi plerunque [m] duæ adnaſcuntur appendices: una quidem, quę grandior craſsiorq́; & longior eſt, ad baſis inferiorem conſiſtit angulum, inſigniter obtuſum, ac ueluti orbicularem: altera autem appendix aliquantulum ſub ſuperiore habetur angulo, illiq́; baſis ſedi coaleſcit, à qua uocatam nobis ſcapulæ [n] ſpinam principium ducere audies.

Baſis cartilago.

Præter has appendices, baſi inſuper mollis quædam adnaſcitur cartilago, eius cartilaginum generis, quo oſsium extrema nulli commiſſa oſsi, augeri ſolent. Verùm in hominibus hæc cartilago longè breuior minorq́; eſt, quàm in ouibus & bobus, alijsq́; quadrupedibus, quorum ſcapulæ thoracis potius incumbunt lateribns, quàm, ut in homine, poſteriori thoracis ſedi uertebris proximæ. Atque ita primum ſcapulæ latus ſe habet: duo autem reliqua inter ſe uariant.

Superioris inferiorisq́; laterum differentia.

[o] Inferius enim, ab humiliore baſis ſede admodum obliquè ſurſum in exteriora ducitur: [p] ſuperius uerò (quod tanto breuius eſt inferiore, quanto inferius eſt ipſa baſi breuius) nonnihil deorſum in exteriora fertur, quodammodo tranſuerſim procedens.

Tres ſcapulæ anguli, ac laterum plenior deſcriptio.

Duo hæc latera in [q] angulum coeuntia, latiuſculam ſcapulæ partem ſuis externis finibus complectuntur, quam ſcapulæ ceruicem dicimus, cuiq́; ſinus inſculpitur articulando humero apparatus. Cæterùm duo hæc latera ſuis finibus tertium eum ſcapulæ angulum conſtituentia, non ſolum ductu & breuitate inter ſe diſcrepant, uerùm etiam craſsitie. Inferius enim latus, quo altiùs à baſi ſurſum conſcendit, eo [r] craſsius & multo ſpiſsius efficitur. non aliter quàm ſi Natura huius lateris beneficio, ſcapulæ alioquin tenui & infirmæ magnum robur additum uoluiſſet, ac deinde ſecundariò quibuſdam muſculis commodi exortus locum præparaſſet. Præter id enim, quòd muſculorum quorundam gratia (ut mox ſubijciam) huius lateris craſsities internam ſcapulæ ſedem [s] cauiorem reddit, & in externa ſede ſeu gibbo, ueluti [t] ſinum efformat, ipſum quoque in ſua externa ſede prope inferiorem baſis ſcapulæ angulum [u] compreſsionem obtinet, deorſumq́; quadantenus educitur, ut [x] muſculus illinc principium ſumeret, cuius ope brachium ueluti à pectore retrorſum flectimus. Quinetiam interna huius lateris ſede, iuxta elatiorem ipſius partem, qua ſcapulæ ceruicem terminat, oblongus quoque ſpectatur [y] ſinus, aliquantulum aſper & inæqualis, [z] muſculoq́; principium porrigens, quem cubiti extenſionis autorem ſtatuemus. Porrò ſuperius latus, tenue minimeq́; craſſum eſt, ad eam uſque ſedem, qua ſcapulæ ceruicis [a] ſuperior pars conſiſtit. illic enim impenſe craſſeſcit, ipſiq́; priuatim iuxta interioris ſcapulæ, quem hinc enaſci audies, [b] proceſſus radicem, [c] ſinus quidam ſeu medium foramen inſtar ſemicirculi inſculpitur, uiam porrigens quinti paris neruorum dorſalis medullæ [d] ſurculo, hàc unà cum uenula arteriaque poſteriorem ſcapulæ ſedem adeunti.

Ceruix ſcapulæ.

Scapulæ [e] ceruix craſſa eſt, ipſaq́; ſcapula ex ampla tenuiq́; baſi ad hanc coarctata, & ſecundum latitudinem incraſſata cernitur. Ceruicis tamen [f] longitudo ſeu interuallum, quod à ſuperiori corporis parte ad inferiorem metior, admodum ceruicis craſsitiem ſuperat, quæ ab anteriori parte in poſteriorem pertinet.

Sinus humero excipiendo paratus.

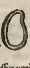
Ceruix hinc magis adhuc extrorſum ducta, dilatatur: & ut ipſa oblonga eſt, ita etiam oblongum efformat [g] ſinum, inferiori quidem parte circulari circumferentia terminatum, ſuperiori autem parte in acutum quodammodo exporrectum. Atque id propter [h] impreſsionem accidit, hic internæ ceruicis ſedi factam, tendinis eius [i] muſculi ducendi gratia, qui intrò antrorſumq́; brachium circumuertit. Præterea ſinus ceruicisq́; ſcapulæ [k] ſuperior pars, in hoc proceriùs extuberat,

quò

a trium integrorũ R.
b 9 muſc. tab. Γ. Δ.
c 12 muſ. tab. G.
d 10 ta. Γ.
e 5 tab. Γ.
f 7 tab. L.
g 5 ta. R, S.
h integrarũ Q ad A.
i integrarum figu. S ad R.
k 4 muſc. ta. Ξ. 7 ta. M. & L & 1. 11 tab. L & Γ & G. 7 tab. L. 6 ta. Θ, m, n. 11 ta. Θ, f. 5 tab. R, S.
l 1, 2, 3 fig. à Z per X ad Y.
m 1, 2, 3 fi. una Y. altera X.
n 1 fig. G. H. 3 fig. G.
o 1, 2 fig. à Z ad Y.
p 1. 2 fig. à Z per F ad A.
q 1, 2 fig. inter A, B.
r ad prima fig. P ad 2 fig. S.
s inter 2 fi. N, O, P, p.
t inter 2 fi. G, H, S, T.
u 2 fig. T.
x 8 muſc. tab. K. & tab. 13 S.
y 1 fig. Q.
z 12 muſ. tab. T.
a 5 fig. C.
b 1, 2 fi. F.
c 1 fig. a.
d 3 fi. cap. 12. lib. 4 i.
e 1, 2 fig. C, D.
f 1, 2 fi. à C ad D.
g 1, 2 fig. A, B.
h 2 fig. C.
i 7 muſcu. tab. Γ & 8 tab. H.
k 1 fig. a.

quò aptius hinc l duo ualidiſsima huius articuli pronaſcerentur ligamenta, & m externum quoque ea- put eius muſculi commodè hinc principium duceret, qui cubitum flectentium eſt anterior. Hic ſcapulæ ſinus cartilagine reliquorum articuli ſinuum modo incruſtatus, non admodum altè cælatur. neque etiam ipſius longitudo & amplitudo reſpondent, humeri n capitis quod ipſi inarticulatur, longitudini & amplitudini, propter uarios coſq; admodum laxos motus, quibus humerus ad hunc ſinum agi debuit. Quanquam interim Natura, quum ſcapulæ ſinum ita leuiter non ſine maxima occaſione exculpſiſſet, illumq; non ualde amplum longumq; creaſſet (præter peculiaria huius articuli ligamenta, quæ in ſecundo libro unà cum muſculis proſequemur: & quoſdam ſcapulæ proceſſus, paulo infra explicandos) cartilaginem quandam ligamenti ſubſtantiæ compotem, in hoc ſinu crebrò effingit, qua ipſum auget, profundioremq; efficit, nimiamq; luxandi promptitudinem impenſe corrigit. In huius enim ſinus ambitu ea cartilago ponitur, ſcapulæ interim, neque etiam humero connata, ſed tantum ligamentis articulum in orbem amplexantibus adnexa, illiſq; o cartilaginibus proximè reſpondens, quæ inſtar creſcentis lunæ in genu articulo ſemper occurrunt. Huius itaque cartilaginis externa ſedes craſſa eſt, ſenſimq; ad ſinus centrum ducta gracileſcit, ac multo ante centrum deſinit: quaſi quis ſinum in ambitu anulo augeret, cuius corpus inſtar trianguli eſſet contuſum: & iſtius trianguli externum latus, exteriorem articuli ambitum reſpiceret: inferius uerò latus ſinui incumberet: ſuperius autem, humeri caput ſpectaret. adeò ut iſtius cartilaginis beneficio, quotieſcunque reperitur, ſinus ſcapulæ profundior euadat, & interim cartilago impetui cōpreſsioniq; oſsium facilè cedens, laxum huius articuli motum minimè cohibeat.

Cartilago ſcapulæ ſinū frequenter augens.

Hac figura cartilaginē ſcapulæ ſinum adaugentem utcunque expreſsimus.

l 5 muſc. tab. num e, 13 tab. alterā V notat. m 6 muſ. tab. m. n 1, 2 fig. 23 cap. A, B, C. o tota 6 figur. cap 31.

Proceſſus uerò, quibus præſenti articulo Natura etiam proſpexit, duo cenſentur: quorum alter p ſuperior eſt, paulo pòſt latius deſcribendus: q alter uerò interior & minor, qui r ampla radice ex ſuperiori ſede ceruicis ſcapulæ principium ducit, & hinc utcunque latus antrorſum fertur, anteriori articuli parti, at magis uerſus ſuperiora, s oppoſitus. Inferior huius proceſſus pars, inſtar antiquæ Græcorum literæ C, noſtro C non admodum abſimilis, caua eſt: unde etiam is *σιγμοειδὴς* appellatur. Alij uerò à quadam imagine, quam cum altera obtinet anchoræ parte, quæ terræ infigitur, *ἀγκυροειδῆ* ipſum uocarunt. Nonnullis quoque à corniculæ roſtri ſpecie, *κορωνοειδὴς* dicitur, inferna ſede cauus, & inſigniter læuis, ne munus inſertionemq; t muſculi impediat, brachium in anteriora circumuertentis. Superiori parte proceſſus iſte aſper & inæqualis occurrit. in elatiſsima namque ſui principij ſede, craſsior quàm reliquo inceſſu cernitur, & inæquali prominet u tubere, cui clauicula ferè innititur, ualideq; alligatur. In x apice uerò, ubi appendicem ſibi uendicat, & interno ſuo latere, etiam aſper eſt, ut aptius internum anterioris cubitum flectentium muſculi y caput ab ipſo exoriretur, & z ligamentum, quod peculiarium humeri articuli ligamentorum primum recenſebimus, hinc principium obtineret. * Inter apicem quoque ſuum, & tuberculum, ſuperior ipſius ſedes exaſperatur, ut a ligamentum hinc promptius educeretur, ab interiori proceſſu in ſuperiorem ſcapulæ proceſſum pertinens, utq; in totam ipſius longitudinem commoda foret inſertio b muſculi ſcapulam ad pectus mouentis, cuius ſanè potiſsimum gratia (ſi accuratè ſingula expenderimus) proceſſum hunc à Natura homini datum eſſe fatebimur. Cæterum nunc tempeſtiuum erit, ſuperiorem ſcapulæ proceſſum aggredi, & cum ipſius hiſtoria anteriorem poſterioremq; ſcapulæ ſedes perſequi.

Duo ſcapulæ proceſſus. Interior proceſſus.

p 1, 2, 3 figur. K. q 1, 2 fig. E, F. r 1, 2 fi. F. s integram fig. μ. t 7 muſcu. tab. Γ. 8 ta. H. u 1, 2 fi. F. x 1, 2 fi E. y 6 muſc. tab. n, o. muſculi Θ. z 5 muſc. tab. d. * 1 fig. f. a 5 muſc. tab. c. b 5 muſc. tab. Γ.

Scapula itaque c anteriori ſede ſima & caua eſt, ut commodè coſtarum conuexis reſpondeat, ac ſuper ipſas ſtabilita, debitè moueatur. Deinde etiam, ut opportuna hic ſedes adaptaretur muſculo, qui totam anteriorem ſcapulæ ſedem implens, intrò antrorſumq; brachium circumuertit. Caua hæc ſcapulæ ſedes læuis quidem eſt, ſed non omni ex parte æqualis. nam iuxta inferiorem ipſius ſedem d tubercula quædam obtinet, modicè inſtar obliquioris lineæ extuberantia, quæ quodammodo ſinus conſtituunt, ac ſi thoracis coſtæ, quibus ſcapula hac ſede incumbit, temporis ſucceſſu in ſcapulam comprimerentur, ipſaq; ſcapula illarum effigiem cedendo aſſumeret. Hi enim ſinus tuberaq; in ſenibus apparent magis, quàm in iuuenibus, quibus omnia minus adhuc conſpicuè excreſcunt. Ad hæc, ſcapulæ anterior ſedes e ad radicem elatioris anguli baſis ſcapulæ nonnihil protuberat, aptamq; regionem efficit, cui f alter ſcapulam attollentium muſculorum ualidè inſertatur. g Præterea ſcapulæ anterior ſedes, quà proceſſui, quem ex poſteriori ſcapulæ ſede educi, illiq; ſedi inſtar ſpinæ cuiuſdam eſſe audies, correſpondet, inſignius quàm alibi excauatur: non ſecus quàm ſi Natura, quum proceſſum illum fingeret, anteriorem ſcapulæ partem in poſteriora extraxiſſet, ſicq; ipſius cauitatem dictorum iam uſuum gratia adauxiſſet. Inter reliquas tamen anterioris ſcapulæ ſedis regiones, ea maximè cauam ſe exhibet, quæ ipſius ceruici eſt proxima. præter id enim, quod in poſteriora inibi uidetur extracta, ſcapulæ etiam ceruix hic impenſe craſſa, antrorſumq; protuberans, hanc cauitatem non leuiter auget: quemadmodum & i inferius ſcapulæ latus, quod quum craſſum ſit, illam quoque profundiorem reddit.

Anterior ſeu coſtis proxima ſcapulæ ſedes.

c 1 figur. d 1 fig. M, M, M. e 1 fig. O. f 12 muſc. tab. G. g Confer hic N, O fi. prima cum H et G fi. 2 h 1 fig. C, D. i 1 fig. P.

k Poſterior ſcapulæ ſedes, gibba eſt, quòd hanc figuram iniurijs citra noxam ferendis accommodatiorem eſſe, Natura haud ignorauerit. Verùm ſi preſsius hanc ſedem contemplamur, duæ in ipſa occurrunt cauitates, muſculis ſuſcipiendis aptiſsimæ, & l proceſſu quodam inſigni, qui inſtar ſpinæ ex hac ſede educitur, diremptæ. m Vna enim ſub eo proceſſu inter inferiorem ipſius ſedem, & extuberantiorem craſsioremq; inferioris ſcapulæ lateris partem conſiſtit. n Altera uerò inter ſuperiorem proceſſus ſedem, & ſuperius ſcapulæ latus habetur. Atque hanc quidem o muſculus occupat, quem brachium circumuertentium primum ſtatuemus: illā autem, p qui eiuſdem muneris opificum tertius numeratur. Porrò etſi hæc externa poſterior ve ſcapulæ ſedes, cùm illius ſcapulæ proceſſus, tum ſuorum laterum gratia, duas has quaſi cauitates oſtendit, nihilominus uniuerſa (quoniam extuberare cernitur) ſcapulæ dorſum à ueteribus fuit appellata, ſimilitudinem à uerò hominis dorſo ſumentibus. Proceſſum autem, qui ab hoc ſcapulæ dorſo enaſcitur, ſuperiorisq; ſcapulæ

Poſterior ſcapulæ ſedes, ſeu dorſum.

k 2 figur. l 2 fig. G, H, I. m 2 fig. inter G, H, D, S, T, Y. n 3 fig. inter Z, a, I, G. & præcipuè b, c. o 6 muſc. tab. k. 11. tab. G. p 11 muſ. tab. Γ.

proceſſus radix exiſtit, ſpinam uocarunt, ad poſteriorum uertebrarum proceſſuum ſpinarum ve imaginẽ. Summus humerus uerò nobis dicitur, quod illis ἀκρώμιον nuncupabatur: quanquam non adeò promptum ſit diuinare, quid quiſque hac uoce intellexerit. Neque etiam uel Hippocratis cauſa nomen id negligendum, aut de ipſo obiter ſtatuendum eſt, ſi modò diuina illius de oſsium fracturis & luxationibus, idq́; genus malis oracula, ad nos quoque pertinere duxerimus. Quare etiam non ab re fuerit, ſcapulæ ſpinam, ſummumq́; humerum, uti uiſum erit, deſcribere, atque tunc demum Hippocratis & Galeni ſententiam ſermoni adijcere.

Superior proceſſus, ſeu ſummus humerus, cuius iam diligẽs ſubſtituitur deſcriptio.

q 2 fig. G, H. *r Nõ in medio Z & Y fi. 2, ſed magis ad Z.* *s ab H uerſus K fi. 3.* *t 1, 2, 3 figur. K.* *u fig. ca. 3 Q, R.* *x 2, 3 fi. 1.* *y 9 muſc. tab. Γ, Δ.* *z 10 muſc. tab. Δ.* *a 1, 2 fi. L.* *b 3 fi. cap. 22. Q*

Ex tota igitur propemodum latitudine dorſi ſcapulæ q ualidus craſſusq́; enaſcitur proceſſus, non quidem è dorſi r longitudinis medio, uerùm non procul à ſuperiori ipſius ſede. Proceſſus iſte (qui ſcapulę ſpina eſt) ſenſim magis magisq́; augetur, ac s tandem iuxta ſcapulæ ceruicem à ſcapulæ dorſo abſcedens, teresq́; quodammodo apparens, modicè antrorſum fertur, insigniter ſupra ſcapulæ cum humero articulum t lateſcens, & ampla donatus appendice, quæ in pueris u pluribus oſsiculis conformatur, cartilaginis interuentu coaleſcẽtibus. Huius proceſſus pars omnis anterior, & poſterior, & humilior, læuis minimeq́; aſpera cernitur: ſuperior autem ipſius ſedes neutiquam læuis eſt, ſed rudis, & foraminulis quibuſdam non pernijs decorata. idq́; potiſsimum in ſuperiori ſui appendicis ſede, & x ubi non procul à ſcapulæ baſi proceſſus iſte craſsior apparet, ac ſubinde appendicem quoque nanciſcitur. Neque has ſanè aſperitates fruſtra machinatur Natura, quum y maximus ſcapulam ſurſum ducens muſculus illis implantetur, & principium præbeant z digniſsimo brachium moueñti muſculo: quem, quòd brachij cum ſcapula articulum eleganter integit, ἐπωμίδα (quemadmodum & hunc ipſum aliquando proceſſum) diſſectionum periti uocarunt. In anteriori proceſſus ſede, iuxta ipſius extremum, a ſinus adeò leuiter & ſuperficietenus inſculpitur, ut num capitulum, num ſinus ſit, ægrè dijudices. Huic modicè prominens claiculæ b capitulum articulatur ualidiſsimisq́; ligamentis conſtringitur. interueniente hic peculiari cartilagine, illi prorſus ſimili, quam in maxillæ inferioris cum capite articulis obſeruari retulimus, quæ ſcilicet utrinque quà oſſa ſpectat, læuis & lubrica eſt, ligamentisq́; articulum amplectentibus duntaxat continuatur.

Peculiaris cartilago clauiculæ cũ ſuperiori ſcapulæ proceſſu articulo.

c 2 fig. G, H. *d 4 fig. C, D.* *e ab H uerſus K fi. 2.*

Dicti itaque modò proceſſus pars, c quæ ſcapulæ dorſo proxima eſt, Spina, uti iam ſcripſi, opportunè nominatur: quę etiam in d canibus, ouibus & equis cernitur. proceſſus uerò e partem, quæ à ſcapula antrorſum uerſus exteriora abſcedit, ac ſenſim dilateſcit, inq́ue ſolis hominibus, & animalibus clauicula donatis, obſeruari poteſt, ſummum humerum appellamus: id nomen à Gręcis mutuantes, qui proculdubio brachij oſsis cum ſcapulis articulum, ὦμον nuncuparunt. ac proinde ἀκρώμιον hanc proceſſus partem uocarunt, quòd articuli ſuperiorem extremamq́; cõſtituat ſedem, ac ueluti illius tutiſsimum habeatur propugnaculum. Atque ita ſanè ab Hippocrate perpetuò accipitur, cùm aliàs ſæpius, tum præcipuè quando in libro de Articulis humerum (quem ipſe βραχίονα uocat) nequaquam ad ſuperiora (impediente nimirum ſummo humero) luxari docet, & quum de effracto ſummo humero pertractat, librosq́; de Oſsium natura eundem è ſcapula (uti ſanè eſt uerìſsimũ) enaſci docet.

f integra- tũ Q ad λ.

Quanquam & hic Galenus etiam libro de Oſsibus audiendus eſt, qui compaginem f præſentis proceſſus cum clauicula ἀκρώμιον nonnullis diſſectionum profeſſoribus uocari aſſerit. Vbi etiam ſubiungit, hic quoſdam tertium os præter proceſſum hunc & clauiculam in ſolis hominibus ponere, idq́; acromion & κατακλεῖδα uocare. Tertium hoc os Galenus decimotertio de Partium uſu, in hominibus recenſet, & ſimias illo priuat: quemadmodum & in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, & in ſuis in Hippocratis de Articulis librum commentarijs. Scribit enim, præter hunc ſcapulæ ſuperiorem proceſſum, & clauiculam, tertium quoddam os eſſe cartilagineum, quod clauiculæ ad illum ſcapulę proceſſum contextui inſternitur, & à quo membranæ ligamentaq́; pronaſcuntur, quorum beneficio contextus iſte ualidius committitur. Galenus in quinto de Adminiſtrandis conſectionibus libro, huiuſmodi os Hippocrati ἀκρώμιον uocari ait, ipſeq́; eo nomine ibidẽ id appellat: quẽadmodum in libro de Oſsibus teſtabatur, quoſdam hic tertiũ quoddam os collocare, idq́; ab illis ἀκρώμιον nuncupari. quum interim Galenus ſubinde in libris de Partium uſu, & in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, ac ferè in omnibus in Hippocratem commentarijs, hunc ſcapulæ proceſſum, aut ſaltem huius ſcapulæ proceſſus cum clauicula compagem, ἀκρώμιον uocitauerit. adeò, ut non parum Galeni inconſtantiam hic admirer, multoq́; magis tantiſper admiraturus ſim, dum in homine tertium id cartilaginoſum os mihi occurrat. Neutiquam enim arbitror, Galenum peculiarem ſuperiùs cõmemoratam huius articuli cartilaginem oſsis loco habere, quum eius generis cartilagines ad ligamenti naturam à uera cartilagine plurimum recedant, multoq́; minus oſſeæ ullo pacto ſint: prętérquam quòd hæc in ſimia perinde ac in homine reperiatur. Et ſi forte oſsis loco habenda eſſet, præterquam quòd Galenus aliter huius meminiſſet, & articulum interuenire, non autem ipſi inſterni ſcripſiſſet: etiam reprehenſione non careret, quod peculiare os in clauiculæ cum pectoris oſſe g articulo, & rurſus in inferioris maxillæ ad temporum oſſa h articulis, & i in genu non ſtatuiſſet, quum interim illic huius generis cartilagines manifeſtius quàm hic in ſummo humero appareãt, etiamſi illæ Galeno prorſus incognitæ & prætermiſiſſæ uideantur. Hactenus itaque mihi hic nunquam, quantumuis diligenter ſecanti, tertium os animaduertere licuit. Satisq́; perſpectum habeo, Galenum id nunquam etiam uidiſſe: & ſi auſim euſque in ipſum impietatis progredi, affirmarem illum huiuſmodi os confinxiſſe à quadam cum k oſsium quæ ſeſami ſemen referunt, ſimilitudine, quæ quibuſdam muſculorum capitibus uel tendinibus firmata, aliorum oſsium articulis contextibusq́; præponi audiet. Dein nullum unquam animal, præter hominem, ſimiam, & ſciurum, & ſi rectè memini, glirem, mihi occurrit, ſuperiorem hunc ſcapulæ obtinens proceſſum: adeò ut uix ambigem, eum qui primus hominem duntaxat ἀκρωμίῳ donari ſcripſit, intellexiſſe ſolum hominem hunc proceſſum obtinere: quando illum in canibus, ouibus, capris, leporibus (qui etiam interiorem ſcapulæ proceſſum ſeparatum nanciſcun-

Tertium os à Galeno in ſuperioris ſcapulæ proceſſus cum clauicula nexu recenſeri.

g Grãdior pars 4 figuræ cap. 22. *h fig. marginis ca. 10* *i 8 fig. ca. 32.* *k 1 fi. cap. 25 V, V & 2 fig. ca. 33 λ, μ & ipſa patella k inſignita in 8 muſ. tab.*

Quibus tantum animalibus ſuperior ſcapulæ proceſſus obtigerit.

nanciſcuntur) & alijs quæ menſæ apponi ſolent quadrupedibus, nullum ſuperiorem ſcapulæ proceſſum (at duntaxat ſpinam) ſpectaret, parum de ſimijs cum Galeno ſolicitus. Porrò cuius uſus gratia is homini & alijs animalibus clauiculas nanciſcẽtibus detur, tum demum melius explicabimus, ubi clauicularum hiſtoriam aggrediemur. Præter hoc enim, quòd humeri ad ſuperiora luxationem is proceſſus prohibeat, & tutiſsimũ humeri articulo propugnaculum ſit, & quòd muſculorum inſertioni & exortui eleganter famuletur, in hoc potiſsimum iuuat, [l] ut accedente clauicula, humeri articulum à thoracis lateribus & coſtis quàm longiſſimæ remoueat, illumq; in eo ſitu reſeruet, quo maximè ad ſuos motus indiget. Cæterùm Galenus etiamſi paſsim interiorem ſcapulæ proceſſum ἀγκυροειδῆ appellet, in decimotertio tamen de Vſu partium, ſuperiorem proceſſum eo nomine donauit: quemadmodum & is κορακοειδὴς ab illo quoque nonnunquam eſt perinde appellatus, ac ſibi undique Galenum conſtare cernimus. At iam opportunum fuerit, ſcapularum ſermoni modum imponere: præcipuè quum nihil narrandum ſuperſit, quàm baſim ſcapulæ, quà appendicibus decoratur, utcunque fungoſam fiſtuloſamq; uideri, & nonnulla foraminula in ſcapulæ ſpinam porrigi, quæ ipſi (quum craſſa ſit) uenas deducunt, nutrimentum illi ſuppeditaturas. Cernitur autem [m] unum ſubinde in illa amplitudine, quam ſuperior ſcapulæ coſta cum ipſius ſpina efformat: ac etiam in interna ſcapulæ ſede, qua hæc impenſius cauatur. Deinde & in ceruicis [n] ambitu, eiuſdem uſus, producendorumq; ligamentorum gratia, huius quoque generis occurrunt foraminula.

Summi humeri uſus.

l integrarũ figur. Q & λ.

m 3 figu.

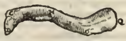
n 1, 2 fig. iuxta C. D.

DE CLAVICVLIS. Caput XXII.

TRIVM VIGESIMI SECVNdi Capitis figurarum, & earundem characterum Index.

PRIMA VIGESIMI ſecundi Capitis figura.

SECVNDA.

TERTIA.

PRIMA præſentis capitis figura, dextri lateris clauiculam anteriori externa ve & ſuperiori ſede expreſſam habet.

Secunda, poſteriorem interiorem ve clauiculæ faciem, unà cum ſuperiori ipſius ſede oſtẽdit.

Tertia, inferiorem clauiculæ ſedem commonſtrat.

A 1, 2, 3 *Clauiculæ capitulum, quod pectoris oſſi articulatur.*

B 1 *Capituli huius primus angulus.*

C 1, 2, 3 *Secundus capituli angulus.*

D 1, 2, 3 *Capituli nuper commemorati tertius angulus. In prima tamen figura, uniuerſa triangularis capituli circumſcriptio eſt conſpicua literis B, C & D, perinde ac in figura, manifeſtioris doctrinæ gratia, indici characteris D hic ſuperpoſita.*

E 1, 2 *In anteriori clauiculæ ſede protuberans notatur linea, è directo primi anguli B inſigniti conſiſtens.*

F 2, 3 *F & G in tertia figura, protuberans linea inferioris ſedis clauiculæ indicatur, quam F & G in ſecunda figura utcunq; etiam oſtendunt.*

G 2, 3 *G priuatim indicatur aſperitas, ad lineæ F inſignitæ poſteriora apparens.*

H 1, 2 *Clauiculæ longitudinis medium, quod teres eſſet, niſi linea F inſignita, inferiori ex parte protuberaret.*

I 1, 2 *Hac ſede clauicula ad ſuperiorem ſcapulæ tendens proceſſum, dilateſcit, ſuperioriq; ſede (qua etiam I ad K uſque notatur) gibba eſt.*

K 1 *Aſperitas in ea clauiculæ ſede conſpicua, ubi hæc anteriori ſui parte maximè caua cernitur.*

L, M 3 *Latiuſcula ſedis clauiculæ inferior pars, leuiter ſinuata, & aſpera, non autem ſuperioris partis modo gibba.*

N 3 *Hac ſede clauicula etiam aſpera eſt, perinde ac iuxta M, ex qua ligamentum ad internum ſcapulæ proceſſum fertur.*

O 2, 3 *Clauiculæ ſedes maximè retrorſum introrſum ve protuberans, & huius ſedis peculiare tuber.*

P 3 *Locus inſigniter aſper, in inferiori clauiculæ ſede conſpicuus, qua ſuperiori ſcapulæ proceſſui coarticulatur.*

Q 1, 2, 3 *In tertia figura Q capitulum inſignitur, quo clauicula ſuperiori ſcapulæ proceſſus committitur. In prima uerò figura & ſecunda, Q ſedes indicatur, qua id capitulum conſiſtit.*

QVARTA XXII. CAPITIS FIGVRA.

HANC figuram integrùm erit præſentis Capitis quartam conſtituere, in qua pars R inſignita, cartilaginem exprimit articulo clauiculæ cum ſuperiori ſcapulæ proceſſu peculiarem. Altera autem pars, S indicata, cartilago eſt peculiaris clauiculæ cum pectoris oſſe articulo.

IN VTRISQVE lateribus clauiculæ [a] (quæ Græcis κλεῖδες nominantur) ſingulæ conſiſtunt, pectoris oſsi & ſeperiori ſcapulæ proceſſui coarctatæ. Pectoris oſsi in illis articulantur [b] ſinibus, quos in primi ipſius oſsis ſummæ ſedis lateribus exculptos diximus. ac quemadmodum ſinus illi oblongi ſunt, ab anterioribusq; partibus deorſum in poſteriora ducti, & antica ſede quàm poſtica latiores, internoq; latere altiores quàm externo cernuntur: ita quoque ſe habent clauicularum [c] capita, pectoris oſsi connexa. Hæc enim

Clauicularum numerus.

Earundem ad pectoris os articulatio.

a integrarum Q ad O & λ.

b 7 fig. ca. 19 r.

c 1, 2, 3 fi. A.

enim ſinuum (in quibus deorſum & ſurſum præcipuè uoluuntur) modo oblonga ſunt, ac depreſſa:& ſi quis accuratius eorum circumſcriptionem animaduerteret,illam quodammodo triangulã iudicaret. d Vnus enim angulus in anteriori capitis parte ad humiliora conſiſtit, utcunque obtuſus. e Secundus etiam obtuſus eſt, in ſuperiori capitis parte nonnihil uerſus poſteriora conſpicuus. f Tertius acutior longiorq; eſt,in poſteriori ſede repoſitus,deorſumq; declinans. Porrò ut præſentes anguli obtuſi ſunt, ita etiam trianguli lineæ inæquales,extrorſumq; obliquatæ occurrunt. g Quæ enim à primo angulo ad ſecundum ducitur,breuiſsima eſt:à ſecundo autem angulo ad tertium h procedens, illa multo longior uiſitur. i quæ uerò à primo ad tertium fertur,omnium longiſsima,maximeq; curua eſt. Caput hoc clauiculæ multa cartilagine incruſtatur,læueq; eſt:cartilagine tamen unà cum tenuiſsima appendice effracta, caput aſperum ac inæquale cernitur. Verùm etſi clauicula hic cartilagine non minus quàm & pectoris oſsis ſinus abundet,nihilominus tamen Natura huic articulo k cartilaginem interiecit, illi ſimilem, quam priuatim in inferioris maxillæ ad temporum oſſa articulis reponi commemorauimus. Inter pectoris enim oſsis ſinum,clauiculæq; caput,cartilago quædam adeò ampla interuenit,atq; capitis & ſinus eſt amplitudo. Hæcq; tenuis undecunque eſt,ac æqua omni ex parte conſtat craſsitie:& quà ſinum & caput articuli reſpicit, admodum læuis eſt,& unctuoſo humore perfuſa,& pectoris oſsi & clauiculæ nuſquam connata, ſed tantùm ligamentis, articulum in orbem amplexantibus. Clauicula hinc non recto tramite,ad l alterum ipſius porrigitur articulum,quo ſcapulæ ſuperiori proceſſui connectitur,uixq; manifeſtum motum experitur. m A pectoris enim oſſe procedens,extrorſum ſenſim curuatur,& anteriori parte gibba,poſteriori uerò concaua efficitur. n Verùm ilico poſt medium ipſius longitudinis,contrario ductu procedit. introrſum namque curuatur,& gibba fit,anteriori autem ſede concaua uiſitur:in anteriora rurſus inſigniter prominens, ubi ſuperiori ſcapulæ proceſſui proxima eſt:adeò ut bis gibba,biſq; caua reddatur. Pars enim ipſius pectoris oſsi contermina,& κατακλεὶς à iuguli uicinio dicta,retrorſum,ſeu ad thoracis interiora magis pertinet. quæ autẽ ſuperiori ſcapulæ articulatur proceſſui,ac quia humeri articulo inſternitur, ἐπωμὶς quibuſdam nuncupatur,antrorſum uergit,& ab interna thoracis ſede extrorſum remouetur, clauicula interim in medio ductu etiam obliquata. Iuxta ipſius igitur cum pectoris oſſe articulum,anteriori parte gibba eſt,poſteriori autem caua. non procul uerò à ſuperiori ſcapulæ proceſſu,anteriori parte inſigniter breuiq; flexu caua cernitur: poſteriori autem,gibba & conuexa. Atque ut res ſedulò propter crebras clauicularum luxationes fracturaſq; expendenda breuiter dicatur,clauiculæ ductus huic noſtro ſ reſpondet, præcipuè ſi id in medio ductu paulo magis maiuſculi S ritu in hunc modum S obliquari fingeremus. Neque horum ullum temerè & fruſtra à rerum Opifice factum eſt. ubi enim clauicula iugulum ſpectat,meritò poſteriori ſeu inferiori parte caua eſt, quum hàc præter uenas & arterias quàmplurimas,aſpera arteria,ſtomachus,ſextum par neruorum cerebri, & in primis inſignium neruorum ſeries à dorſali medulla axillam petens,ferri debebant: quibus potiſsimũ neruis clauicula uiam exporrigit,& propugnaculi etiam loco præfigitur. Quia uerò à iugulo, aut potius à ſuæ longitudinis medio clauicula in poſteriora porrigitur,neque alicuius uſus gratia hic in anteriori ſede gibba eſſe debuit,neceſſariò rurſus iuxta ſuperiorem ſcapulæ proceſſum antrorſum uergit, quouſque proceſſus illius o partem contingat,cui aptè coarticulari poſſet. Tantùm autem inibi antrorſum fertur,quantùm retrorſum ante hunc inflexum p abſceſſerat. Si enim clauicula à ſuæ longitudinis medio ad colli latera protrepens,duntaxat in poſteriora tenderet,neque elatiori ſcapulæ proceſſus apici articularetur, nihil profectò inhiberet,totam ſcapulam,clauiculæ beneficio non firmatam,ſuper thoracem cadere, thoraciſq; lateri proximè applicari, q articulumq; humeri coſtis uiciniſsimum fieri,hacq; occaſione quàmplurimos brachij motus aboleri. Brachium namque ob id potiſsimùm in homine & ſimia,& alijs quæ clauiculis donantur animalibus,tam uarijs differentibuſq; motibus duci poteſt,quòd ipſius cum ſcapula articulus à thoracis latere plurimùm diſtet. Si enim articulus ille thoracis coſtas contingeret, uel quauis ratione ipſis proximè,quemadmodum in alijs quadrupedibus,locaretur,ipſas manuum circulationes & iactationes ad pectus,dorſum,collum,& ilia,nequaquam moliremur:perinde ac euenire nouimus,quum luxatus humerus in coſtas procidit,uel ſcapula inſtar alæ ob effractam clauiculam dependet. Ne igitur adeò neceſſarijs deſtitueremur munijs, Natura humeri articulum à thorace plurimùm ſeiunxit,id præſtans ſuperiori ſcapulę proceſſu, qui ita educitur,ut clauiculæ beneficio à pectore detruſus,ſuſtentetur ac ſtabiliatur, ipſeq; articulus hac occaſione procul à thorace abſcedat. Articulatur uerò clauicula huic proceſſui minimùm extuberanti r capitulo,eoq; latiore,quàm longo:taliſq; hic cõſurgit articulatio,ut quod nam os ſuſcipiat, ſuſcipiaturve, dijudicare uix queas:interueniente hic etiam peculiari cartilagine, quam ſuperiori Capite propter eos deſcripſimus,qui huic articulo tertium quoddam os,præter ſuperiorem ſcapulæ proceſſum & clauiculam, parum rectè aſcribunt. Clauiculæ s pars,quæ ſuperiori ſcapulæ proceſſui connectitur, latiuſcula eſt,quẽadmodum & proceſſus quoque latus ampluſq; cernitur. Præterea hæc clauiculæ pars, ut & illa quæ pectoris oſsi committitur, intus fiſtuloſa, magiſq; rara eſt, quàm reliqua clauiculæ portio, quæ in ſuæ longitudinis t medio ſolidiſsima eſt,quòd etiam ſit tenuiſsima, quodammodoque teres. non enim prorſus teres eſt, quum in humiliori ipſius parte ueluti in u lineam protuberet, quæ non procul incipit à clauiculæ capite, pectori articulato, iuxta medium ſcilicet poſterioris & anterioris eius capitis angulorum. Pertingit autem hæc linea paululum ultra clauiculæ longitudinis medium,in hoc parata,ut x muſculus thoracem mouentium primus ab ipſa principium duceret. Iuxta huius lineæ principium, propter caput clauiculæ, y aſperitas ſinuoſa conſpicitur,unde ualidum pronaſcitur ligamentum, clauiculam pectoris oſsi illic colligans, z qua ipſi primæ thoracis coſtæ cartilago connaſcitur. Quinetiam ad aliud huius lineæ extremum,altera occurrit a aſperitas,& ueluti aſper quidam ſinus, quo clauicula b tuberculo

Marginal notes (left): d 1 fig. B. — e 1,2,3 fi. C. — f 1,2,3 fi. D. — g 1 fig. à B ad C. — h 1,2,3 fi. à C ad D. — i 1 fig. à B ad D. — k 4 fig. S. — l ad Q 1, 2,3 fig. — m 1,2 fi. ab A uerſus H. — n 1,2 fig. ab H uerſus Q. — Hæc organa ferè ſimul oſtendit ultima fi. lib. 3. & in ultima quarti. — o 1 fi. cap. 21 L. — p 2,3 fig. O. — q Hæc patet ab integris fig. ubi articulus ex R cum S cõpactus, à coſtis remouetur, propter nexum Q ad R. — r 3 fig. Q. — s 1,2 fig. ab 1 ad Q. — s 1,2,3 fi. H. — t 2,3 fig. F. G. — x 4 muſc. tab. d. — y 2,3 fig. G. — z 1 fi. cap. 19 E. — a 3 fig. N. — b 1,2 fig. cap. 21 F.

Marginal notes (right): Peculiaris cartilago articulationis clauiculæ cũ pectoris oſſe. — Mira clauiculæ curuitas. — Curuitatis uſus. — Humeri articulus cur à coſtis remoueatur, & clauiculæ ſuperioriſq; ſcapulæ proceſſus uſus. — Clauiculæ ad ſuperiorem ſcapulæ proceſſũ nexus. — Clauiculæ ſubſtantia, tubera, aſperitates, cauitates, & foramina.

radiciq́; interioris ſcapulæ proceſſus penè incumbit, ac à quo ligamentum promitur, clauiculam illi tuberculo pertinaciter colligans. Porrò inferior hæc clauiculæ ſedes, ubi linea illa deſinit, clauiculaq́; c ampla uiſitur, ſinuoſa fit, & aſpera, idq́; potiſsimùm iuxta connexum clauiculæ ad ſuperiorem ſcapulæ proceſſum, ubi ligamenta articulum hunc continentia, ualidiora quàm ſuperiori ſede enaſcuntur. Superior totius clauiculæ regio læuis omnino eſt, præterquàm iuxta ipſius articulos, ubi ligamentorum producendorum occaſione, quemadmodum & muſculorum gratia, nonnihil exaſperatur. A clauiculæ enim ſuperiori parte, iuxta pectoris os, d muſculus ille enaſcitur, qui etiam à pectoris oſſe pronatus, in e mamillarem capitis proceſſum implantatur, caputq́; mouentium muſculorum ſeptimi paris alter numerabitur. Superiori uerò clauiculæ parti, ſcapulæ ſuperiori commiſſæ proceſſui, f muſculus ille inſeritur, qui ſcapulam ſurſum ducentium primus recenſebitur. In anteriori etiam clauiculæ parte, ad radicem primi ſui capitis anguli, g linea quoque protuberat, ante medium longitudinis clauiculæ deſinens, à qua non minima pars h muſculi brachium pectori adducentis principium ducit. Ad hæc, in anteriori clauiculæ ſede, ubi retrorſum inflectitur, & ubi non procul ab ipſius cum ſuperiori ſcapulæ proceſſu articulatione caua uiſitur, etiam i aſperitas notatu digna conſiſtit, k muſculo brachium attollenti parata, cuius principij magna pars hinc pronaſcitur. In poſteriori clauiculæ ſede, nihil quod non dictum ſit, inæquale occurrit, præter quoddam l tuberculum, hic protuberans, ubi clauicula inibi maximè gibba eſt: idq́; tuberculum, ueluti illius gibbæ ſedis angulum conſtituit, ligamentumq́; ad interiorem ſcapulæ proceſſum educit. Præterea, in maximè ſolida clauiculæ parte, idq́; potiſsimùm in poſteriori ipſius regione, duo, & interdum tria non peruia ſpectantur foramina, in hoc cælata, ut uenulas admittant, clauiculam enutrientes.

c 3 fig. ab L per M ad Q præcipuè autem P.
d 4 muſc. tab. Θ.
e 3, 4, 5 fi. cap. 6 k.
f 9 muſcu. tab. Γ, Δ. de in 4 tab. b.
g 1, 3 fi. E.
h 3 muſc. tab. Δ. deni à K ad L.
i ad 1 fig. K.
k 4 muſc. tab. ab e ad
l iuxta Ξ. 1, 2, 3 figur. O.

DE HVMERO, SEV BRACHII OSSE. Caput XXIII.

CHARACTERVM DVARVM VIGESIMI tertij Capitis figurarum Index.

PRIMA VIgeſimi tertij Capitis figura, dextri humeri anteriorē faciem referens.

SECVNDA huius Capitis figura, dextri humeri poſteriorem faciem proponēs.

A, B, C, D, E, F, G, H *Horum characterum alij in prima figura, alij uerò in ſecunda obuij ſunt, indicantes humeri appendicem, uti modò ſubijciam, ualde uariam.*

A, B, C *In ambabus figuris rotundum humeri caput circumſcribitur, quod ſcapulæ inarticulatur.*

D, E *His characteribus in prima figura externum aſperumq́; humeri appendicis caput notatur, cui ligamenta articuli inſeruntur. Verùm D rurſus externi huius capitis anterius caput tuber ve indicat. E uerò poſterius, quod in ſecunda figura magis quàm in prima eſt conſpicuum.*

F, G *Duo iſti characteres in prima, & G tantum in ſecunda, ſinum indicant patulum, qui interius humeri appendicis caput ab exteriori dirimit.*

H, I 1 *Sinus externum caput in duo diuidens, ac externo capiti anterioris muſculi cubitum flectentium paratus. Ac H quidem ipſius ſedem in humeri appendice notat, I uerò eam quæ in humeri ceruice conſiſtit.*

K, L, M 1, 2 *Humeri rotula, ad quam ulna flectitur & extenditur. ac K quidem ſinum rotulæ notat, L uerò internũ ſinus latus, M autem externũ.*

N 1 *Sinus ad ſuperiorem rotulæ partem in humeri anteriori ſede inciſus.*

O 2 *Sinus ad ſuperiorē rotulæ partem in humeri poſteriori ſede admodum altè excauatus.*

P 1, 2 *Humeri caput, cui radius articulatur, cuiq́; exterioris humeri tuberis nomen tribuimus.*

Q 1, 2 *Hac ſede humerus ad magnum uſque ſuæ longitudinis interuallum plurium muſculorum exortus occaſione, inſtar acutæ lineæ protuberat.*

R 2 *Sinus in exteriori humeri tubere, quarti manum petentium nerui gratia exculptus.*

S 1, 2 *Interius nobis appellatum humeri tuber, quod muſculorum educendorum nomine potiſſimum eminet.*

T 1 *Interioris tuberis ſinus, tertio neruo manum adeuntium paratus.*

V 2 *Sinus interioris tuberis, quo quintus brachium petens neruus uehitur.*

X, Y, Z 2 *Poſterior humeri ſecundum ſuam longitudinem ſedes. ac X quidem notat partem ſuperiorē, quæ ſinuata eſt: Z uerò inferiorem, quæ gibba cernitur. Y impreſſionem indicat, ad quam quartus neruus brachium accedens reuoluitur.*

a, b, c, d 1 *Anterior ſedes humeri, in qua b inſinuat prominentem eius partem: a uerò & c locum, qui utrinque ad illam partem deprimitur. Deinde tres iſti characteres ſimul notant inferiorem anterioris humeri ſedis partem ſinuatam: d uerò ſuperiorem, quæ gibba uiſitur.*

e 1, 2 *Aſperitas paulo ſupra medium longitudinis humeri conſpicua, & præcipuam portionem educens muſculi cubitum flectentium anterioris.*

Aſperitas

f 1 *Aſperitas in anteriori humeri ſede,potiſſimum uerò ad latus ipſius externum apparens,cui brachium attollens muſculus præcipuè inſeritur.*

a integrarũ S ad R, & ad T, V.
Confer hic integrarum S cũ A deinceũ ✠ & ⸸. inſuper cum Θ.
Humerus.
Brachium.
Humerum poſt femur non eſſe omnium oſsiũ Maximum.

HVMERVS Celſo,atque alijs compluribus, a id os uocatur, quod ſcapulæ & cubito articulatum,Græcis (uti & Latinorum non paucis) βραχίων nuncupatur.Vt uerò totam oſſis & muſculorum molem,cum neruis,uenis,arterijs, cute & alijs quæ brachij conſtructionem fortè ingrediuntur,ab ipſo oſſe in ſermonis contextu diſtinguamus, quum ſolius oſſis mentio incidet,id Humerus,aut interdum Brachij os appellabitur: quum autem reliquas membri partes unà cum oſſe indicabimus,Brachij uoce, (quam Celſus interim appellato nobis cubito tribuit) clarioris doctrinæ ſtudio,utemur.Humerus itaque , Galeni in libro de Oſsibus ſententia,omnium totius corporis oſsium,femore tantum excepto,maximum eſt: licet tamen in homine fibula & tibiæ os,humerum longitudine inſigniter uincant.dein tibiæ os craſsitie ac grauitate , perinde atque oſſa ſacri oſsis lateribus coarticulata,pondere,humerum longè ſuperant:adeò ut pleraque nobis præter femur occurrant oſſa,quibus humerus magnitudine cedit. Verùm id cum alijs permultis Galeni concedemus autoritati,quum quorundam uenia nobis non liceat ipſius placitis contraire, & neutiquam uel hic innuere,quæ homini cum ſimia in femoris,tibiæ,humeri & cubiti longitudine ſpectetur differentia. Humeri igitur ſumma pars,qua is ſcapulæ articulatur,admodum magna b conſtat appendice, quæ in duo dirimitur capita.quippe hæc interna ipſius ſede c amplum,& in ambitu orbiculare , & paulo minus quàm medij globi modo protuberans efformat caput,quod læue,æqualeq́;,& cartilagine incruſtatum, ſcapulæ d ſinui articulatur.Hoc caput,appendicis internum latus conſtituens,ſuperioris etiã appendicis ſedis aliquantulo plus quàm mediam regionem occupat.Cæterùm appendicis externum latus , in e aliud aſperum & inæquale protuberat caput,non quidem articulationi cuipiam erectum,ſed duntaxat collis modo prominens,in quem ualida multaq́; ligamenta,humerum ſcapulæ nectentia,opportunè implantentur. Ad externum interioris capitis latus,quod in eminentiori & ſumma appendicis ſede habetur,& deinde in anteriori posterioriq́; huius capitis ſedibus f amplus quidam patulusq́; ſinus orbiculatim ducitur , interius caput ab exteriori dirimens,& idoneam quoque ligamentorum inſertioni ſedem parans. In hunc namque ſinum in anteriori humeri ſede magis quàm in poſteriori patulum,ſeu amplum,profundumq́;, tanquam in uallẽ, ligamenta inſeruntur,perinde ac illa in exterius caput,ueluti in collem & promontorium aliquod implantari dicebam.Et quemadmodum omnium oſsium ſedes,in quibus aliquid inſeritur , aut principium ducit, aſperæ inæqualesq́; ſunt:ſic quoque & præſens ſinus,unà cum exteriore capite, aſper meritò inæqualisq́; cernitur.Porrò præterquam quòd exterius caput inæqualiter prominet, uariumq́; eſt, alio quodam g ſinu ueluti in duo rurſus capita diuiditur,in h anterius nimirum,& i poſterius, quod anteriori multo eſt grandius.Sinus enim iſte paululum uerſus exteriora in anteriori appendicis ſede cælatus , inſigniter profundus, longus,& ſecundùm cauitatem ſeu concauum ad amuſsim teres perinde uiſitur, ac corpus ſecundùm connexum teres eſt,cuius gratia inſculpitur,quod k externum caput eſt muſculi cubitum flectentium anterioris.Cæterùm hic ſinus non tantum ad appendicem pertinet,uerùm etiam per eam humeri oſsis l ſedem protenditur, cui appendix coaleſcit, & quæ humeri ceruicem perquàm breuem & impenſe craſſam conſtituit. Inferior humeri pars, quæ m duobus in cubito exiſtentibus oſsibus, ulnæ nimirum & radio articulatur, & obſcura appendice in pueris quibuſdam conſtat, longè magis adhuc uaria eſt, tum ſinuum, tum capitum ac tuberum copia & imagine. In medio enim inferioris humeri ſedis, n ſinus primùm cum ſuis tuberibus talis prorſus conſpicitur, qualem in trochleæ rotula eſt cernere, ad quam funes uoluuntur.Nam ut rotula hæc rotunda orbicularisq́; in ambitu eſt , in lateribus autem plana & lata:ſic etiam in iſta humeri ſede orbicularis rotundaq́; conſpicitur pars, quam nullæ imagini propius quàm rotulæ aſsimilaueris.Dein,quemadmodum rotula in ambitu, cui chorda aduoluitur , ſinu quodam (ut ſic dicam) tereti & læui,ac lubrico exculpitur,& ſinus huius latera utrobique protuberant , funemq́; in ſe,quo minus aberret,æquè amplexãtur:ita etiã hęc humeri pars in medio ſinuata eſt,& utrinq; protuberat. In hoc tamẽ ab exquiſitæ rotulę tuberib.differt,quòd rotulę ſinus latera æqualiter ferè exporrigũtur:hęc uerò humeri pars o interno quidẽ latere admodũ inſigniter prominet,& ad amuſsim rotulę reſpondet: p externo autẽ latere,multo minus educitur.idq́; q capitis humeri occaſione,cui radiũ articulari audies,quodq́; ad externum humeri orbitæ latus poſitũ,citra eminentẽ ualde ſui productionẽ,eleganter unà cũ radio obſtat,quo minus ulna extrorſum promptè luxetur.Cæterùm in ſuperiori orbitæ ſeu rotulæ huius ſede,Natura duos inſignes exculpſit ſinus: r unum quidem anteriori in parte, s alterum uerò in poſteriori , qui multo amplior,profundior,& quouis modo inſignior eſt anteriori.Sinus hi quaſi ſquama duntaxat dirempti, t proceſſus ulnæ in ſuperiori ipſius parte conſpicuos excipiunt.Atque horum anteriorem , quum cubitus flectitur,anterior ſinus admittit:quum uerò cubitus extenditur,poſterior ſinus poſteriorem ulnæ proceſſum recipit.Sunt enim hi ſinus extremæ flexionis extenſionisq́; termini,tanta prouidentia facti, ut cubitum in acutiſsimum angulum flecti ſinant,& uix ultra rectam lineam eundem extendi permittant : quòd ſcilicet nulla prorſus in angulum extenſione,ſicuti ſanè flexione,indigeamus, præcipuè quum humerus ad ſcapulam admodum laxè circumuerti,& in poſteriora inſigniter duci queat. Quia uerò præſentes ſinus in cubiti motibus ueluti baſes & obſtacula ſunt,quæ ulnam non ultro ferri ſinunt, Hippocrates eos βαθμίδας nuncupauit,cui etiam humeri orbita à quadam u cardinum imagine γιγγλυμοειδὴς appellatur. Ad externũ humeri orbitæ latus,uti iam prius obiter monuimus, x rotundum & oblongum quodammodo habetur caput,quod ſimiliter atque orbita,cartilagine incruſtatum & læue , ſuperiorem radij y ſinum ſubintrat,

b 1 fig. A. B, F, H.
c 1, 2 fig. A, B, C.
d 2 fi. ca. 21 A, B.
e 1 fig. D. 1, 2 fig. E.
Superioris humeri partis deſcriptio.
f 1 fig. G. F. 1 fig. G.
g 1 fi. H. I.
h 1 fi. D.
i 1, 2 fi. E.
k 6 muſc. tab. muſculus Θ notatur, caput autem m.
l 1 fig. I.
m Quatuor prioris cap. ſequentis figura.
Inferioris humeri partis deſcriptio.
Humeri orbita, cui ulna articulatur.
n 1, 2 fig. K, L, M.
o 1, 2 fi. L.
p 1, 2 fi. M.
q 1, 2 fi. P.
r 1 fig. N.
s 2 fig. O.
t 1, 5 figu. 24 cap. C, D.
u prima figura cap. 4 inferna A.
x 1 fig. P.
y 9 fi. cap. 24 O.
Externum humeri tuber, cui radius articulatur.

radiuſq; (ut aliàs fuſius exequar) ad id caput in pronum ſupinumq; agitur. Deinde capitis longitudo, quam
à ſuperiori ipſius parte ad inferiorem ſecundùm humeri longitudinem metior, in cauſa etiam eſt, quòd in
cubiti flexione ac tenſione, caput id à radij ſinu (qui rotundus, non autem oblongus eſt) haud elabatur, ab-
erret ve. Atque hac etiam occaſione, tota capitis pars cartilagine obducta, anteriorem tantum humeri ſpe-
ctat ſedem, quòd ſcilicet in nulla cubiti extenſione radius poſteriorem humeri ſedem adeat. Veruntamen
ad externum huius capitis latus, humerus inſigniter protuberat, montis rupis ve imaginem oſtendens, in
hoc paratæ, ut quamplurimi muſculi hinc opportunè principium ducant. z Ab hac enim humeri ſede
(quam in muſculorum, uenarum, arteriarum & neruorum hiſtoria externum humeri tuber appellabimus)
& acuta linea, ab illa ſurſum aliquouſq; per externum humeri latus conſcendente, ſex enaſcuntur muſcu-
li, quorum a primus & altiſsimus, cæteris latior eſt, & inter radium mouentes facilè longiſsimus, illum in
ſupinum ducit. b Secundus ſub primo exoritur, bicorni tendine brachiale extendens. c Tertius is eſt,
cuius ope index, medius & anularis extenduntur. d Quartus, quem præcipuum parui digiti extenſionis au
thorem ponemus. e Quintus, qui ulnæ exporrectus, extenſionis quoque brachialis opifex eſt. f Sextus,
radium in ſupinum agẽtium alter numerabitur: qui etiam ab infima externi huius humeri tuberis ſede, ma
gna ex parte initium ſumit. Poſterior autem tuberis regio * muſculis cubitum extendentibus intecta, g
ſinum quendam obtinet, illi iuxta h externum latus orbitæ humeri inſculptum, quo i quartus brachiũ
adeuntium neruus uehitur. Quemadmodum uerò externum humeri latus inferiore ipſius ſede protuberat,
ita quoque ab interno orbitæ humeri k latere, muſculorum neruorumq; ratione inſignis acutusq; exori-
tur l proceſſus, internum humeri tuber meritò nobis appellandus, quod nullius articulationis gratia, pe
rinde ac m externum, radio inarticulatum, prominet. Ab ipſius itaque apice, nonnihil ampla, n muſcu
lus enaſcitur, qui lato tendine internam manus cutem adit: deinde o duo flexus brachialis authores. Ex
infima uerò tuberis huius ſede, portio eius p muſculi exoritur, qui radium in pronum mouentium ſupe-
rior habetur, cum obſcura quorundam digitos flectentium q muſculorum principij parte. Cæterùm ner
uorum occaſione, quibus tuber iſtud commodam ipſorum inceſſus ſedem exporrigit, ac ueluti propugna-
culum iiſdem efficitur, in anteriori ſua ſede, iuxta humeri orbitam, r ſinum leuiter exculptum oſtendit,
quo s tertius brachium petentium neruus dirigitur. In poſteriori autẽ ipſius ſede, t alio ſinu, u quin
tum brachij neruum deducit. x Porrò utcunque internum humeri tuber grande ſit, & in uiuentibus tactu
promptè deprehendatur, non tamen ob id Galeno credendum eſt, qui id externo grandius eſſe prodidit,
quum externum multo maius interiore ſit. nam quòd tactui non ita atque internum ſeſe offert, non ipſius
quantitas in cauſa eſt, uerùm radius, cui id articulatur, quiq; quo minus tactu ipſum dijudicari poſsit, pro-
hibet. Nihilominus, ſi ſimiarum, & magis adhuc canum, & inſuper quadrupedum (quibus craſſus inſigniter
obtigit radius, ad tenuiſsimam ulnam non mobilis) humerum expendes, Galeni ſententiam illi aptius mul
to, quàm hominis humero coaptabis. Cæterùm humerus, ut & medias ipſius ſedes unà deſcribamus, per lõ-
gitudinem teres quodammodo eſt: uerùm poſteriori ſede amplior, magiſq; depreſſus, quàm anteriori. Hu-
ius namque ſedis y medium, utcunque ſecundum longitudinem tereti forma extuberat, quæ dein in z
lateribus nonnihil comprimitur. Latera autem humeri magis, ut & anterioris ſedis medium, extuberare,
quàm deprimi conſpiciuntur. Hæcq; accumbentium muſculorum ratione accidunt, qui, quum ipſorum fa-
bricam rationemq; habueris perſpectam, ſuo uoto eleganter os compreſsiſſe tibi uidebuntur. Ex abundan
ti autem, in poſteriori humeri ſede, iuxta ſuæ longitudinis medium, * quædam apparet compreſsio, ad
quam a neruus brachium adeuntium quartus, ab interno brachij latere in externum latus obliquè deor-
ſum repit. Qui uerò anteriores quidem & exteriores humeri ſedes gibbæ, poſteriores autem & interiores
ſimæ Galeno in libro de Oſsibus uiſæ fuerint: & cur in ſecundo libro de Partium uſu, humerum exteriùs
gibbum eſſe, interiùs autem ſimum prodiderit, non ſatis aſſequor. Nam niſi humerum ſtatuerimus rectum
eſſe, gibbus profectò cenſebitur b anteriori ſuperioriq; parte, ſimus uerò c poſteriori ac ſuperiori: rur-
ſus d anteriori inferioriq; ſimus, e poſteriori & inferiori gibbus. Deinde, ni fallor, interiùs, & potiſsi-
mum ad inferiora, gibbus, exteriùs uerò ſimus. Atque hanc formam muſculi potiſsimum inducunt, cubiti
flexionis & extenſionis opifices: quamuis interim minor humeri ſit obliquitas, quàm quæ in diſſenſionem
uocari debeat. f Aſperitas autem, quæ in anteriori humeri ſede, ſupra medium ſuæ longitudinis, uerſus
exteriora conſiſtit, in hoc paratur, ut ualidior muſculorum brachium mouentium hic ſuccedat inſertio, &
g poſterior cubitum flectentium muſculus hinc idoneum educat principium. Hæcq; aſperitas tanta eſt,
ut in admodum ſenibus hinc inſignis proceſſus enaſci conſpiciatur, in primis ad h muſculi brachium at-
tollentis inſertionem paratus. Præter hanc aſperitatem, i alia occurrit iuxta ſinum, quo externum muſ-
culi caput uehitur, qui cubitum flectentium anterior eſt: cuius interioris capitis k carnoſa pars, huic aſpe
ritati connaſcitur. Foramina notatu digna in humero nulla occurrunt, præter pauca iuxta ſi-
nuum & capitum ſupercilia, in hoc inciſa, ut hinc ligamenta ualidius educerentur,
aut eadem hic implantarentur. Sunt etiam nonnulla, ſed rara foramina,
ſecundum humeri longitudinem conſpicua, & uenis admit-
tendis potiſsimum in interno ipſius latere (quà ma
xima ſcilicet uaſorum fertur series) cæ
lata, & in amplũ l ſinum medul
læ aſſeruãdæ gratia, & hume
ri læuitatis occaſione
paratum perti-
nentia.

DE

Internum tub.r ſuperioris ſedis humeri.

Tum alibi, tum etiam libro de Oſſib. cap. 16.

Mediarum humeri partium deſcriptio.

z 2 fig. P. *uerſus 1 & 2 fi. Q. quo linea notatur.*
a 12 muſ. tab. Θ.
b 11 ta. Λ.
c 9 tab. Z.
d 9 tab. Θ.
e 9 tab. Λ.
f 11 ta. m.
* 13 muſ. tab. b, c, d.
g 2 fig. R.
h 2 fig. M.
i 2, 3 figu. cap. 11. lib. 4 Φ.
k 1, 2 fi. L.
l 1, 2 fig. S.
m 1. 2 fi. P.
n 3 muſc. tab. Π deinceps l.
o 3 muſc. tab. Λ. m.
p 7 tab. Q.
q 5 ta. Θ. deinde 6 tab. Ξ.
r 1 fig. T.
s 2 fi. cap. 11 lib. 4 T.
t 2 fig. V.
u 2 fi. cap. 11 lib. 4 *.
x *Obſerua hic integrarum ſi cubiti articulum.*
y 1 figu. b.
z 1 fi. a, c.
* 2 fig. Y.
a 2, 3 fig. cap 11 lib. 4 Φ.
b 1 fig. d.
c 2 fig. X.
d 1 fig. b.
e 2 fig. Z.
f 1, 2 fig. e.
g 8 muſc. tab. Γ. dein L.
h 10 muſ. tab. Δ. dein 11 tab. P.
i 1 fig. f.
k 6 muſc. tabu. o. ubi muſculus Θ notatur.
l *figura 1 capitis ſuperſtes.*

DE CVBITI OSSIBVS, VLNA, ET RADIO. Caput XXIIII.

PRIMA VIGESIMI quarti capitis figura, ſiniſtri cubiti duo exprimens oſſa, anteriori facie delineata. Quò uerò in hac, uti & in ſubſequentibus ferè huius Capitis omnibus figuris, ſiniſtri lateris oſſa ſint obuia, quum tamen alioquin quodammodo ſemper dextra potiùs, quàm ſiniſtra explanentur, fortuitò & caſu hinc accidit, quòd in lignis ſeu formis, pro ſiniſtris dextra hic depinxerimus. quãuis interim in oßibus, dextrum ne an ſiniſtrum proponatur, nihil interſit.

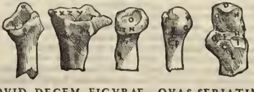
PRIMA.

SECVNDA. TERTIA. QVARTA. QVINTA. SEXTA.

SEPTIMA. OCTAVA. NONA. DECIMA. VNDECIMA.

QVID DECEM FIGVRAE, QVAS SERIATIM primæ huius Capitis figuræ ſubiecimus, denotent, ac omnium characterum quæ undecim figuris inſcribuntur, Index.

SECVNDA uigeſimiquarti Capitis figura, utrunque ſiniſtri cubiti os, radius nimirum & ulna, exteriori facie proponitur. Tertia, ſolus radius interna ſede: quarta autem, radius externa ſede delineatur. Quinta internam ulnæ ſedem, ſexta uerò externam exprimit. Septima ſiniſtri radij inferiorem oſtendit portionem, cui brachiale inarticulatur: atque hãc partem ueluti ex inferiori, ſeu aliàs ulnam ſpectante facie, ita delineauimus, ut ſinus in conſpicuo ſit, quo ulnæ capitulum hic iuxta brachiale excipitur. Octaua figura, ad dextrum cubitum, perinde ac tres ipſam ſequentes, pertinens, inferiorem radij portionem exteriori facie ſic delineatam continet, ut ſinus pateat, cui brachiale inarticulatur. Nona ſuperiorem radij portiunculam indicat, in qua ſinus obſeruatur, quem humeri caput ſubintrat. Decima inferiorem ulnæ portiunculam exhibet, partem quæ brachiale ſpectat oſtendens. Vndecima ſuperiorem ulnæ partem expreſſam offert, in qua ſinus tuberaq; & proceſſus occurrunt, quibus humeri orbita ſeu rotula adaptatur.

A,B 1, 2 *Interuallum his characteribus incluſum, Cubitus uocatur. ac A ſuperiorem ipſius notat partem, quæ humero coarctatur: B uerò inferiorem, quæ brachiale ſpectat.*

C 1,5,11 *Anterior proceſſus ulnæ, humeri ſinum ſubiens, in elatioris humeri rotulæ ſedis anteriori parte cælatum. Et C quidem quidem in prima figura internam proceſſus notat ſedem, cartilagine incruſtatam: in quinta uerò & undecima externam ſedem indicat, aſperam & inæqualem.*

D 1,2,5, 11 *Poſterior ulnæ proceſſus, ſinum intrans, in humeri poſteriori ſede ad elatiorem ipſius rotulæ regionem exculptum. Ac D in prima quidem, & ſecunda, & quinta, internam proceſſus ſedem indicat: in undecima autem externam, ſeu poſteriorem.*

E 1,2,5. F,F. G,G. H,H. I,k. *Vlnæ ſinus, humeri rotulam excipiens. Hunc ſinum undecima figura exactiùs, ut modò ſubijciam, notat. F & F tuber, quod ſecundum ſinus huius longitudinem fertur. G & G, latus tuberis internum. H & H, latus tuberis, ſeu, ſi mauis, ſinus ulnæ, externum. I & k, ſinus huius ſedes, qua in ſuis lateribus infima ipſius parte à læui circumferentia nonnihil intermittitur, ligamentorumq; producendorum gratia aliquantulum aſper & modicè foras tuſcernitur.*

L 1,5,11 *Proceſſuli, ſeu magna aſperitas in radice anterioris ulnæ proceſſus C inſigniti conſpicua, & quorundam muſculorum*

exortui & inſertioni aptam ſedem parans.

M 1,2,3, 4,9 *Ceruix ſeu collum radij.*

N 1,2,3, 4,9 *Radij capitulum,cui ſinus inſculpitur,quē humeri caput ingreditur. Sinum hunc O in nona figura indicat. O.*

P 1,2,5, 6,10 *Vlnæ ceruix.*

Q 1,2,5, 6,10 *Vlnæ appendix notatur.*

R 1,2,5, 6,10 *Vlnæ appendicis proceſſus,quem ſtylo ſcriptorio comparamus.*

S 10 *Sinus appendicis ulnæ,cui cartilago iam T notanda adnectitur,ſeu potius innaſcitur.*

T 1,2,3, 4,7,8 *Cartilago quæ ulnæ appendicis maximam portionem à brachiali dirimit. ac T quidem in prima & octaua, cartilaginis ſedem indicat,quæ primùm à radij appendicis ſinu,x,y & ζ indicando, pronaſcitur. In ſecunda uerò ſedem notat,qua cartilago radij appendici adnaſcitur. In tertia,cartilaginis ſedes indicatur, brachiale reſpiciens. In quarta,cartilaginis ſedes,ulnæ incumbens,occurrit.*

V 2,6 *Sinus in ulnæ appendice,& oßis ulnæ,cui appendix adnaſcitur,ſede,in hoc paratus,ut alterius brachiale extendentium muſculi tendinem deducat.*

X,Y,Z *Hi tres characteres in ſexta,& X ac Z in ſecunda,triangulum circumſcribunt,qui in ulna excarnis gibbusq; eſt. Verùm Z priuatim trianguli notat uerticem.*

a,a 1,2,6 *Prima protuberans ulnæ linea.*

b,b 1,2,5 β. *Secunda protuberans ulnæ linea. Verùm β priuatim in prima & quinta figuris, huius lineæ ſedem indicat. obliquè ſecundùm ceruicem ulnæ ductam.*

c,c 1,2,5 *Tertia protuberans ulnæ linea.*

d 1,6 *Vlnæ latus,prima linea & ſecunda circumſcriptum.*

e 2,6 *Vlnæ latus,prima & tertia linea circumſcriptum.*

f 1,5 *Latus ulnæ,inter ſecundam lineam & tertiam conſiſtens.*

g,g 2,6 *Linea illi ulnæ lateri peculiaris,quod prima linea tertiaq; continetur.*

h,i 1 *Duo hi characteres ſedem utranque notant,qua radius ulnæ coarctatur. ac h quidem ſedes indicatur ſuperior,& humero proxima. i uerò inferior, & brachiali contermina.*

k,k 1 *Tota hac ſede (eo quòd radius arcuatim obliquatur) duo cubiti oſſa inuicem dehiſcunt.*

l 5,11 *Sinus ulnæ inciſus,in quo radij capitulum uoluitur.*

m 3,4,9 *Radij capituli ſedes,quæ ulnæ ſinui,l inſignito inſidet.*

n 1,3 *Inferioris radij appendicis interior ſedes notatur: in reliquis autem figuris,ſecunda nimirum, quarta,ſeptima & octaua,exterior ſedes extenditur,alijs characteribus ornata.*

o 7 *Sinus in radij exculptus appendice,in quo ulnæ appendix excipitur.*

p 5,10 *Protuberans ulnæ appendicis pars,radij ſinum o indicatum ingrediens.*

q 1,2,3,4, 9 *Amplus abruptusq; radij proceſſus,cui tendo muſculi cubitum flectentium anterioris inſeritur.*

r,r 1,2,3,4 *Acuta radij linea,ipſius interna ſede,qua ſecundùm cubiti longitudinem ulnam reſpicit, extuberans.*

ſ,ſ 1,3 *Internum lineæ r prius inſignitæ latus.*

t,t 2,4 *Externum lineæ r indicatæ latus.*

u 2,4 *Hac ſede radius aſper eſt,ut duo ex quatuor ipſi peculiaribus muſculis, hic ualidius inſererentur.*

x,y,ζ 1,8 *Sinus in radij appendice,articulando brachiali inciſus. Et ζ quidem notat ſinus tuberculum nonnihil prominens, & ſinum ipſum ueluti geminum conſtituens,cuius partes x & y indicari poſſunt.*

α 1,3,4, 6,7,8 *Radij appendicis maximè eminens portio,quæ ſinum cui brachiale articulatur,interiori ſede adauget.*

γ,δ,ε,ζ,η θ. *His characteribus in ſecunda & quarta figuris gibba externaq; inferioris radij appendicis regio, cum ipſa oſſis cui appendix coaleſcit ſede,notatur. & ſinguli characteres aliquem huius ſedis ſinum priuatim indicant: γ quidem primum ſinum,δ ſecundum,ε & ζ tertium,η quartum. In ſecunda autem figura θ ſinum indicat, radio ulnaq; communem. Sinus iſti uehendis ſeruiunt tendinibus.*

a 1,2 fi. A, B. integrarũ fi. T, V. b tota fi. 5 & 6 ant 2 fig. integrarum Y. c tota 3, 4 fig ant 2 fi. integrarum X. d 1, 2 fig. cap. 23 K, L, M. e 1,2,5,11 fig. C anterior, D poſterior. f 1 fig. cap. 23 N. g 2 fi cap. 23 O.

VNIVERSA [a] pars inter brachium & brachiale poſita,Græcis πῆχυς, Latinis uerò Cubitus appellatur. Hæc duobus conſtat oſsibus, inuicem incumbentibus & dearticulatis: quorum [b] inferius,quod & longius eſt,πῆχυς quoque ac Cubitus uocatur. Ne autem homonymia ſermoni aliquid obſcuritatis pariat,quoties integræ duobus illis oſsibus extructæ partis mentio incidet,Cubiti uoce utendum duximus, inferius quidem os ulnam, [c] ſuperius uerò,quod κερκὶς Græcis dicitur,Radium nuncupantes. Duo hæc oſſa,longa ſunt & omni propemodum ex parte inter ſe uaria. Vlna enim ad humeri [d] orbitam,rotulam ve, apto in hoc exculpta ſinu,& idoneis donata proceſsibus articulatur. In ſuperiori namque ipſius ſede, admodum craſſa & ſolida, [e] duos inſignes adipiſcitur proceſſus: quorum quum unus altero prior anterior ve eſt, hunc quidem anteriorem,illum uerò poſteriorem haud inopportunè uocabimus. Anterior itaque [f] ſinum in priore humeri ſede ad elatiorem rotulæ ipſius regionem exculptum reſpicit, ſuisq; tuberibus illi ſinui ad amuſsim coaptatur,reſpondetq;. amplus enim eſt,& obtuſo angulo ſimilis,& perquàm durus, ac ſolidus. Poſterior autem proceſſus,anteriori forma quodammodo correſpondens, [g] ſinum ſubintrat, qui in poſteriori humeri ſede ad elatiorem rotulæ regionem excalatur. cum tamen ſinus iſte anteriore ſinu multo profundior ampliorq; exiſtit,proceſſus etiam poſterior anteriore craſsior ampliorq; meritò euaſit, & anguli magis adhuc obtuſi ſpeciem referet. Proceſſum hunc Athenienſes quidem ὠλέκρανον. Dores autem κύβιτον, Hippocrates uerò ἀγκῶνα, Galenus porrò iam ὠλέκρανον, iam ἀγκῶνα appellarunt. Quæ uoces magno eorum qui Latina legunt incommodo,ab interpretibus confunduntur, non has ſolum unico cubiti nomine crebrò uerten-

Cubitus. Vlna. Radius. Vlna ad humerum articulatio, & ipſius bic proceſſum & ſinus deſcriptio.

uertentibus,ſed & ulnam,& totam partem inter brachium ac brachiale ſitam,& humeri cum ulna ac radio articulum,& internam eiuſdem articuli ſedem,ipſiusq; flexum. Cæterùm h in horum ulnæ proceſſuum medio,quà ſe inuicem è regione ſpectant,grandius exculpitur ſinus, humeri rotulam excipiens, illiq; omnino reſpondẽs. Primùm enim inſtar ſemicirculi,aut paulo etiam profundius quàm ſemicirculus, cælatur: noſtriq; C,ac Græcorum *C* imagini accedit. unde etiam ab eius characteris forma, Veteres hunc ſinum σιγμοειδῆ appellarunt. Deinde ſinus iſte non tantum obiter ad C, eiusq; potiſsimùm, cui introrſum curuati eductiq; apices in hunc modum C reſecarentur,imaginem exculpitur: uerùm ut ad amuſsim humeri rotulæ congrueret,in ipſius medio, i tubere obtuſo amploq; protuberat, quod ſecundum ſinus illius longitudinem fertur,& utrinque ad k latera ita comprimitur,ſinuaturq;, ut funi chordæ ve ad trochleæ rotulam conuolutæ,poſsit conferri. Quemadmodum enim teres chorda,rotulæ ſinui pariter ſecundùm concauum tereti inuoluitur,ita quoque hoc ulnæ ſinus tuber ſinui rotulæ conuenit: & depreſſa ſinuataq; rurſus tuberis latera,rotulæ ſinus extuberantibus æquantur lateribus. Quod ut fiat exactius, internum ulnæ ſinus latus altiùs ipſo externo cauatur: quum internum rotulæ latus multo proceriùs externo promineat, extuberetq;. Vniuerſus hic ulnæ ſinus læuis eſt,& cartilagine incruſtatus, & unà cum ſuis proceſsibus rotulæ humeri,ut ſemel dicam,ſic coaptatus,ut eius beneficio cubitus duntaxat, citra luxationis periculum, flectatur & extendatur. ad quod non ſolum ſpectatu iucundiſsimus ille,qui mutuo ingreſſu perficitur, oſsium cõtextus opitulatur,uerùm etiam ligamentorum articulum ſtringentium robur. Vt enim ualida articulum ambirent ligamenta,proceſſuum l ſedes ſinum non reſpicientes, aſperæ inæqualesq; ſunt. Quanquam denuò non ligamentorum tantum,ſed & muſculorum nomine proceſſus aſperi cernantur. Poſterior enim poſterioris proceſſus ſedes,quæ interdum in puerulis appendice conſtare uiſa eſt, ac gibbi & gibberi nomen apud nonnullos meretur,admodum inæqualiter protuberat,quodammodoq; ſinuata conſpicitur, ut cubitum extendentium m muſculorum inſertionem fortius exciperet. Ita & anterior prioris cubiti proceſſus pars,in hoc aſpera exiſtit,ut ualidior n muſculi cubitum flectentium poſterioris inſertio efficeretur,& muſculi o ſecundos ac p tertios digitorum articulos flectentes, hinc promptius originem ducerent. Neque ſolum hæc anterior prioris proceſſus regio exaſperatur,uerùm & iuxta eius proceſſus radicem, eorum muſculorum nomine aſperis q quibuſdam tuberculis Natura ulnam decorauit. Ad hæc, ut ualidioribus ligamentis hic articulus amplexaretur,in infima ulnæ ſinus C literam referentis ſede, r utrinq; ad latera ſinulus inſtar anguli cuiuſdam imprimi cernitur, & ipſe ſinus C ſimilis à ſua circumferentia inibi deſinit,aſperq; redditur: non alia ſanè occaſione, quàm ut ex hac ulnæ parte foraminulis non peruijs obſita, ligamentorum fortium penderet exortus. Atque in hunc modum ulna humero articulatur: radius autem, quà humero iungitur,utcunque tenuis eſt,& ex s oblonga tenuiq; ceruice, quodammodo in amplum orbiculatumq; porrigitur t capitulum,quod ea parte,qua humerum ſpectat, u ſinum obtinet rotundum, & non impensè cauum,quem humeri x caput,ad externum orbitæ ſuæ latus exertum,ſubintrat. Ad hoc caput radius,quieſcente ad humerum ulna,in pronum ſupinumq; agitur: & interim,quo minus cubitus flectatur,extendaturq;,radij cum humero articulus,nequaquam obſtat. Tanta enim eſt humeri capitis longitudo,tantaq; id ſede læui & lubrica cartilagine incruſtatur,ut radij ſinus in illo quoque motu ab ipſo non abſcedat,ulla ve ex parte dehiſcat. Cæterùm ulna à ſuo cum humero articulo deorſum y recta penè uerſus brachiale fertur,ſenſim gracileſcens,tenuiorq; tantiſper facta,dum ad brachiale uſque pertingat. illic enim ex z tenui longaq; ceruice,rurſus nonnihil aucta, a appendice donatur inſtar capituli cuiuſdam rotunda,ſed interim uaria. Hæc namque inferiori ipſius parte b proceſſum obtinet, quem, quia in acutum procedit, Græci diſſectores à ſcriptorij ſtyli imagine γραφοειδῆ & στυλοειδῆ appellant: in hoc formatum, ut ſinum adaugeat,quo brachiale ad cubitum articulari docebimus, utq; ab ipſo c ligamen articulum hic cõtinens pronaſcatur. Verùm huius proceſſus uſum paulo pòſt,ne Galeni nimium illi tribuentis nomine,explicatius aggrediar. Inferior hæc ulnæ appendicis ſedes brachiale reſpiciens, ad internum latus acuti iſtius proceſſus inæqualem nanciſcitur d ſinum,in quem e cartilago firmatur, quam à radio pronatam, magna ex parte ita inter brachiale & ulnam reponi audies,ut neque brachiali, neque ulnæ adnaſcatur, eiusq; generis cartilago ſit, f quam priuatim in maxillæ inferioris ad temporum oſſa articulis, g & in clauicularum cum conterminis oſsibus nexu,contineri dudum retulimus. Porrò ſi hunc appendicis ulnæ ſinum & acutum ipſius proceſſum exceperis,tota illius ſedes brachiale ſpectans, obtuſi depreſsiq; capitis ſuperficiẽ refert,ad eumq; modum cartilagine incruſtatur,quo ſinus capitaq; articulorum obduci læuigariq; ſolent. Ad hæc,ulnæ appendix in externa ipſius ſede h ſinum quoque ſibi inſculptum gerit,qui oblongus, & ſecundum cauum teres eſt,tendini paratus eius i muſculi,qui poſtbrachiali ante paruũ digitum inſertus, brachialis extenſionis autor habetur. Cæterùm præter hanc appendicem,ulnæ per ipſius longitudinem forma & impreſsiones quædam,& ipſius inſtar linearum tubera,adhuc obſeruanda ueniunt. Humilior enim ulnę ſedes ad poſterioris ipſius iuxta humerum proceſſus radicem, quà cubito innitimur, aliquouſque k gibba eſt,ſua amplitudine triangulum referens,qui excarnis,& muſculis non intectus, mox adempta cute conſpicitur,duntaxat neruoſam tenuitatem l muſculorum excipiens,quorum beneficio cubitus extenditur. Huius trianguli m uertex deorſum exporrigitur,& lineæ modo ob hoc maximè ultra medium longitudinis ulnæ protuberat,quòd huius lineæ latera à muſculis duobus comprimantur,ipſa ve ulna muſculis illis cedat,quorum n alter exteriori lineæ lateri exporrigitur,poſtbrachiali ante paruum digitum inſertus, ac brachiale extendens. o Alter,qui interno lineæ lateri exporrigitur,& cui ulnæ os impenſius cedit, brachiali ante paruum digitum inſeritur,idq; flectit. Præter hanc lineam,aliæ adhuc duæ cernuntur, cum nuper dicta ſic ulnam conſtituentes,ut ipſa ab humero uerſus brachiale procedens,non teres, ſed triangularis

Radij ad humerum articulatio.

Vlna ad brachiale ductus,& inferioris ipſius ſedis hiſtoria.

Qui ulna ſecundum ipſius longitudinem ſe habeat.

h 1,2,5 fi. C,D. dein E.
i 11 fi. F,F.
k eadẽ fig. G,G. dein H,H. quæ conferes cũ K,L,M 1,2 fig. cap. 23.
l 11 fi. C,D
m 13 muſ. tab. b,c,d.
n 8 muſc. tab. Γ.
o 5 muſc. tab. Θ.
p 6 muſc. tab. Ξ.
q 5,11 fi. L.
r 11 fi. I,K.
s 3,4,9 figur. M.
t eiſdem figur. N.
u 9 fig. O.
x 1 fig. ca. 23 P.
y 1,2 fi. ab A verſus B.
z 1,2,5,6,10 fig P.
a eiſdem figur Q.
b eiſdem figur. R.
c 12 muſ. tab. i.
d 9 fig. S.
e 1,2,3,4,7,8 fig. T.
f In margine cap. 10.
g 4 fi. cap. 22 R,S.
h 2,10 figur. V.
i 9 muſcu. tab. Λ.
k 6 fig. X, Y, Z. & 9 muſ. tab. V.
l eadẽ tab. S,T.
m 2 6 fig. à Z per a, a anti & prima fi. a, a.
n 9 muſc. tab. Λ.
o eadẽ ta. Z.

ris quodammodo uideatur. p Secunda igitur protuberans linea, ab interiori latere radicis anterioris proceſſus ulnæ rectà deducitur, & commune q latus cum prima linea conſtituit, quod ab illo muſculo impreſſum eſt, quem modò brachiale flectere diximus. r Aliud aotem ulnæ latus cum ſecunda linea, s tertia efformat linea, quæ trium linearum acutiſsima aſperrimaq; eſt, & ab externo latere radicis anterioris ulnæ proceſſus longiſsimè procedit: inq; hoc educitur, prominet ve, ut ab ipſa ualidum pronaſceretur t ligamentum, quod radium ulnæ ſecundùm cubiti longitudinem robuſtioris membranæ inſtar connectit. u Latus hoc inter ſecundam lineam & tertiam repoſitum, muſculorum gratia comprimitur, qui internam cubiti ſedem occupant, quibusq; hic ab ulna & radio apta paratur ſedes. Horum autẽ præcipuus eſt, x quẽ tertium quatuor digitorum articulum flectere audies. Verùm quia muſculi ſecundum iſtud latus occupantes, in ipſorum per ulnam progreſſu, etiam ſui exortus portionem ab illa aſſumunt, ipſum magis aſperum occurrit, quàm latus inter ſecuodam lineam & primam coospicuum: à quo oullus pronaſcitur muſculus, niſi iuxta ulnæ cum humero articulum, ubi y is principium ducit, qui radium in pronum ducentium ſuperior eſt. Latus tertia & prima lineis circumſcriptum, reliquis duobus minùs eſt compreſſum, & priuatim z lineam obtuſam, ſed longam, & modicè prominentem, ac uiciniùs tertiæ lineę, quàm primæ deductam, adipiſcitur. Hanc Natura a trium muſculorum gratia produxit, qui ab ipſa triplici principio originem ducunt. Ac primum quidem eius muſculi eſt, qui radium in ſupinum ducentium breuior habebitur. ſecundũ autem & tertium pollicis ac indicis famulari motibus, in ſecundo libro docebimus: quem eo leuiori negocio intelliges, quo conſideratius ea quæ modò narramus, in oſsibus ſpectaueris. Sunt enim hæc non minus uiſu cognituq; iucunda, quàm cerebri & aliarum, quas hodie ſolum miramur, partium ſectio. ot interim de ſummo in artis noſtræ operibus uſu nihil dicam, dum ad has lineas ſcopum figentes, fractum ac luxatum os ritè nos repoſuiſſe, certiſsimò cognoſcimus. Ad hunc itaque modum ulna multum etiam ultra medium ipſius longitudinis ſe habet. Vbi uerò brachiali propinquiùs accedit, teres omnino eſſet, niſi ſecunda linea inſigniùs inibi b protuberaret, ac obliquè deorſum protenſa, ſedem adaptaret c quadrangulati muſculo, qui radij in pronum motus opifex, hinc principium ſumere docebitur. Porrò ſi quid de ulna adhuc dicendum ſuperſit, id iam unà cum radij hiſtoria perſequar, qui obliquus eſt, quatenus ulna recta.

Radij obliquitas. Radius nãque d ſuprà e infraq; uloæ committitur: in f medio autem, ac per reliquam longitudioem ita arcuatim obliquatur, ut admodũ ab ulna dehiſcat. quod partim fit, ut radius obliquo ductu ulna ſuffultus, in pronum ſupinumq; promptè ageretur: partim, quò apta ſedes muſculis conſtitueretur, quos neceſſariò internam externamq; cubiti regiones occupare oportuit. Quanquam magis obliqui ſui motus occaſione, quàm muſculorum gratia radium obliquari, plurimumq; in medio ductu duo cubiti oſſa inuicem abſcedere, illa nos doceant animalia, quibus neq; radius, neq; radij beneficio manus in prooum ſupinumq; ducitur. Equus namq;, ouis, eiusq; generis animalia, ſolidis aut biſulcis donata unguibus, tota cubiti longititudine radiom ulnæ adeò connatum aſtabilitumq; obtinent, ut ne tantillum quidem citra ulnam radius moueatur. Io canibus uerò, & felibus, & ijs animalibus quibus pedes in digitos dirimuntur, radius mouetur quidem, ſed tanto obſcurios ac difficilius, quanto uos manuum motus perfectiores obimus. Diſtat igitur in his quoque animalibus radius ab ulna, uerùm longè minus quàm in homine: & non adeò laxam articulationis ſpeciem in illis, atque in homine cernimus.

Radij ad ulnam articulatio. unde etiam haud miror, Galenum non accuratius radij ad ulnam explicuiſſe articulos, inter ſe admodum uarios: ſuprà enim ulna radium excipit, infrà uerò hæc à radio excipitur. Ad externum namque latus anterioris ulnæ iuxta humerũ proceſſus, g ſinus quidam inſtar quartæ circuli partis tranſuerſim exculpitur, læuis, & cartilagine incruſtatus. Huic ſinui h internum latus capitis radij, cui ſinus inſculpitur, humeri externum caput excipiens, appoſitè cõgruit, ac læue & orbiculatum hic factum, in illo ulnæ ſinu uoluitur. Infrà autem iuxta brachiale, ubi radius craſſeſcit, dilataturq;, & inſigni i appendice donatur, huius appendicis humillimæ ſedi k ſinus inſculpitur, illi non abſimilis, quem paulo antè in olnam inciſum retulimus. In hunc ſinum cartilagine incruſtatum, ſuperior appeudicis ulnæ l ſedes, capituli modo protuberans, cartilagineq; obducta, reuoluitur: hacq; ratione radius utriuſque articuli beneficio tantummodo in pronum ſupinumq; agitur.

Radij per ipſius longitudinem lauitas & aſperitas. Non procul à ſuperiori articulo, ubi radij m ceruix cõſiſtit, radius n aſperum abruptumq; educit proceſſum, qui internam cubiti ſedem reſpicit, & inſertioni anterioris cubitum flectentium o muſculi aptam ſedem parat. Rurſus reliquo ab humero uerſus brachiale ductu, radius non omnino teres & læuis eſt: uerùm per ipſius longitudinem humiliori ſua ſede p acutam & inſigniter extuberantem producit lineam, quæ tertiam ulnæ lineam reſpiciens, q ligamentum admittit, membranæ ualidiſsimæ ritu ambo cubiti oſſa, quà inuicem dehiſcunt, colligans. r Externom huius lineæ latus, perinde ac s internum quoque, compreſſum ſinuatumq; eſt: ut hoc internam cubiti ſedem occupantibus muſculis, illud oerò ijs qui in externa habeotur, cedat. Porrò internum latus externo aſperius eſt, quòd t muſculus tertium pollicis os flectens, non infimam ſui exortus portionem ab illo latere priuatim obtineat. Superior radij ſedes è directo dictæ nuper lineæ conſiſtens, penè teres eſt, & iuxta medium ſuæ longitudinis aliquouſque u aſpera occurrit, ut in hanc duo muſculi ualidiorem molirentur inſertiooem: quorum x alter radium in ſupinum agentium breuior eſt, y alter uerò radium in pronum ducentium ſuperior, cuius potiſsimum occaſione aſperitas illa cælatur, quòd ipſe nerueam potius quàm carneam inſertionem efficiat, longiusq; in oſſe producatur.

Inferioris radij partis hiſtoria. Io radij z ſede, brachiali contermina, pleraq; examuſsim inquirenda ueniunt. Primùm enim hanc partem augeri, ac dilatari, incraſſariq; oportuit, ut apta conſtitueretur ſedes, cui a brachiale articulari queat. neceſſum etenim erat, brachialis cum cubito articulum, in hominibus paulo minus toto ad radium referri: ſi modò quieſcẽte ad humerum ulna, manus radij beneficio, & uelut ſecundario, in pronum ſupinumq; agi debuit. Si namque ſinus brachiale excipientis

p 1.2.5 fi. b.b.
q 1.6 fi. d.
r 2.6 fi. e.
s 1.2.5 fi. c.c.
t 7 muſc. tab V.
u 1.5 fi. f.
x 6 muſc. tab. Z.
y 7 muſc. tab Q.
z 2, 6 fig. g.g.
a 10 muſc. ta. Λ.Ξ.Π.
b 1.5 fi. ll.
c 7 muſc. tab. X.
d 1 fig. h.
e 1 fig. i.
f 1 fi. inter k & k.
g 5.11 fi. l.
h 3.4.9 figu. m.
i 1.3 fi. n. Verùm in alijs figuris radij illa appendix quoque eſt obuia.
k 7 fig. o.
l 5.10 fi p.
m 1.2.3.4.9 fig. M.
n eiſdem figuris q.
o 6 muſc. tab. Θ.
p 1.2.3.4 fig. r, r.
q 7 muſc. ta. T, V, S.
r 1.3 fig. ſ.ſ.
s 3.4 fi. s.s.
t 6 muſc. tab. u.
u 1.3.4 figu. u.
x 11 muſc. tabu. Λ. & deinde d, e.
y 7 muſc. tab. Q.
z tota 7 et 8 fig.
a 5 primarum ij. cap. 25 charac. 1.2.3.

cipientis par portio, in ulna & radio exculperetur, & ipſe interim ſinus ſuperiorem brachialis ſedem imitãs, neceſſariò tranſuerſim oblongus eſſe deberet, prorſus foret impoſsibile, radium & manum ſimul in pronũ ſupinum ve ferri, ulna ad humerum quieſcente, ac ueluti huius motus baſi ac fulcimento. Pars enim brachialis, quæ tunc ulnæ ſinui inarticularetur, claui modo obſtaret, quo minus uel tantillum radius, immota ulna, moueri poſset. Operæpretium igitur fuit, inferiorem radij partem ſinus cui brachiale inarticularetur occaſione, admodum craſſeſcere. Verùm quia tenue os nimium augeri, nequaquam expediebat, Natura etiam brachialis portionem ab ulna ſuſtineri uoluit: at ita, ut ulna ex puncto, ſuoq; adeò acuto [b] proceſſu, brachiale uix contingeret. Ne enim ulna, reliqua ſui appendicis ſede, brachiali citra alterius corporis interuentum committeretur, Natura ab inferiori ſede [c] ſinus in radij appendice brachialis gratia exculpti [d] cartilaginem deduxit: quæ ulnæ appendicem aſcendens, illam à brachiali dirimit, itaq; articulum hunc aptat, ut ulna brachiale quidem ſuſtineat, uerùm proximè non contingat, totusq; ſinus (uti ſanè oportuit) ad radium ſpectet. Atque hæc ſanè tanto uelim inquiri diligentius, quò magis cum Galeni dogmatibus pugnant. non enim lubet in hoc negocio, alioqui ſatis prolixo, paſsim Galeni loca, à quibus prudens diſſentio, ſubnectere, rationemq; cur aliter ſentiam ſubijcere, quum diligens lector etiam non admonitus, hæc abundè animaduerſurus ſit. Verùm ne nimium ipſius interim placita, eaq; potiſsimùm quæ à ſtudioſis in publicis ſectionibus, ut expendantur, requirere ſoleo, iam præterijſſe uidear, in radij ulnæque Galeni hiſtoria, portionem & particulam modò aſſumam, prolixius ſæpiusq; ab ipſo inculcatam. eſt autem hæc, acutus ulnæ proceſſus, quem ſtylo comparamus. Vt itaque prætercam, quòd magnam, & (quantum ex ipſius ſcriptis aſſequor) dimidiam ſinus cui brachiale inarticulatur portionem, ulnæ aſcribit, acuto huic proceſſui priuatum ad brachiale contexum inibi tribuit, ubi ulnam radiumque in libro de Oſsibus pertractat. Vbi autem paulo pòſt brachialis oſſa recenſet, contextus illius ſpeciem exprimit, quando ſcilicet [e] tertium ſuperioris brachialis oſsium ordinis os, quod paruum digitum ſpectat, ſinuatum eſſe, atque in illud acutum ulnæ proceſſum ingredi commemorat, ac ueluti duos brachialis cum ulna & radio articulos proponit: quorum unum quidem ad radium & ulnam ſimul refert, altero uerò ad acutum ulnæ proceſſum. atque ad hunc quidem articulum pertinere aſſerit, brachiale in obliquum ducere: ad illum uerò, in rectum, cuius opera manum extendimus, inflectimusq;. Arbitror autem Galenum per obliquum motum, illum intelligere, quo manus in utrunque latus ducitur, pari nimirum motu, quo digitos inuicem adducimus & reducimus: ita enim obliquum lateralem ve motum aliàs ferè ſemper Galenus intelligit. Quod ſi eſt, quid dici poſſet abſurdius, quàm hunc motũ acuti illius proceſſus munere celebrari? quũ is, ſi brachiale altiùs ſubingrederetur, eũ motum haud ſecus impediret, quàm longus aliquis baculus ſecundum ulnam ad cubitum ligatus, & ad externum uſque poſt brachialis latus ſuo apice pertingens, pulchrè obſtaret, quo minus in externum latus manus abduci poſſet. Porrò ſi Galeni locum in ſecundo de Partium uſu excutere uolueris, inibi illum quoque duplicem articulum recenſere, ac eum qui acuto fit proceſſu, in hoc factum dicere, animaduerſurus es, ut manus illius ope in pronum ſupinumq;, & deinde etiam in latus duceretur. Hãc ſententiam, re ad amuſsim perpenſa, non minus quàm priorem ueritati repugnare fateberis. idq; tunc potiſsimùm, quando omnem ferè brachialis articulationem, ad radium ob hoc præcipuè referri diſces, ut radij motum, qui in ſupinũ & pronum fit, manus ſecundariò ſequeretur: & inſuper colliges, illos motus debere impediri, ſi acutus ille proceſſus, ex Galeni ſententia, brachiali articularetur. quod oues, bouesq; liquidò oſtendunt. nam ipſorum brachialis ad cubitum articulatio, Galeni deſcriptionibus, quantum ad acutum ſpectat proceſſum, reſpondẽs, neque in latera, neque in pronum, neque ſupinum aptè moueri poteſt. Illis namque animalibus acutus ulnę appendicis proceſſus oblongus eſt, & ſinum priuatim in brachialis oſsibus ſibi uendicat, nullaq; cartilago peculiaris ulnam ac brachiale interuenit, præter eam quæ oſsibus cruſtæ modo obducitur. cuiuſmodi tamẽ cartilago in homine ſpectatur, in quo etiam proceſſus ille non tantum cartilaginis illius altitudinem excedit, quantum [f] ſuperior illius qui in radij appendice ſculpitur ſinus pars porrigi educiq; cernitur. Eminet autem illa radij pars eadem cum acuto illo proceſſu ratione, ut ſcilicet ſinũ efformaret brachiali aptum, [g] hincq; ualidiora articulum continentia producerentur ligamenta. Quum uerò huic radij ſinui non unicum tantum brachialis articuletur os, uerùm inter tria brachialis oſſa, quæ radium ulnamque ſpectare docebimus, [h] duo ad ſolum radij ſinum referantur, & [i] tertium cartilaginem illam à radio peculiariter pronatam, & acutum ulnæ appendicis proceſſum reſpiciat, radij ſinus [k] geminus eſſe apparet, eo quòd ſinus modicè [l] inibi protuberat, ubi ſecundum brachialis os primo committi, Capite quod ſubſequitur dicturi ſumus. Nunc uerò inſuper conſiderandum uenit, radij partem, cui appendix ſua hic coaleſcit, ipſamq; appendicem [m] interna parte ſinuatam & leuiter cauam uideri, cùm ut [n] muſculo cederent radium in pronum ducentium inferiori, tum ut exactum iter [o] tendinum ſeriei adaptaretur, qui cubito exporrecti, digitorum flexui famulantur. Externa autem huius radij ſedis pars, quemadmodum & externa brachialis regio, gibba eſt, quòd ita (quum extrà ponatur) iniurijs ferendis pertinacior reddatur. Ne tamen muſculorum tendines, manum hàc petentes, & gibba illa ſede deducti, hinc inde aberrarent, ſinus multi huic ſedi inſculpuntur; quibus tendines [p] tranſuerſis obducti ligamentis, tanquam per anulos traijci, in ſecundo libro deſcribemus. Sunt autem huiuſmodi ſinus numero quatuor. ac [q] primus quidem amplus eſt, [r] tendinibus paratus, qui indicem, medium & anularem extendunt. [s] Secundus [t] tendinem tranſmittit, indicem & medium à pollice in latus abducentem. [u] Tertius quodammodo geminus eſt, [x] bicornem tranſmittens tẽdinem alterius muſculi brachiale extendentium, unà cum tendine [y] muſculi pollicem uerſus indicẽ euertentis, extendentis ve, [z] Quartus ſinus leuiter admodum exculptus eſt, uixq; ſinus nomen meretur, aſper tamen locus eſt, qui ligamentum tranſuerſum [a] tribus tendinibus obuolutum educit: quorum unus bra-

chialis

Marginal notes (left):

b 1, 2 fi. R.

c 8 fig. x. 3. c.

d 1, 2, 3, 4. 7. 8 figurarum I.

e 1, 2, 4, 5 fig. cap. 25. charact. 3.

f 1, 3, 4, 5 fig. a.

g 12 muſ. tab. k. & i.

h 1, 2, 4, 5 fig. cap. 25. charact. 1, 2.

i earũdem figur. charact. 3.

k 3 fi. x. y.

l 8 fig. Z.

m 1, 3 fi. n.

n 7 muſc. tab. X.

o in muſc. 5 & 6 muſcul. tab.

p 1, 2 muſ. tabula numero hac ſede poſiti.

q 2, 4 fi. y.

r 9 muſcu. tab. Z.

s 2, 4 fi. δ.

t 10 muſ. tab. p.

u 2, 4 fig. e. ζ.

x 11 muſ. tab. Λ.

y 10 muſ. tab. e.

z 2, 4 fi. e.

a 10 muſ. tab. k, m, n. & 2 tab. b, a.

Marginal notes (right):

Cartilago brachiale ab ulna dirimens.

Lib. de Oſſib. Primo de Admini ſtr. diſſect. Secundo de Vſu part.

Sinus radij, deducendis locandisq; muſculis & ipſorum tendinibus apti.

chialis oſsi pollicem ſuſtinenti inſeritur, ſecundus primo pollicis oſsi, tertius autem ſecundo & tertio pollicis oſsibus. Verùm quarti ſinus ſedes, ligamenti illius gratia, non duntaxat aſpera eſt, protuberatq́;, uerùm etiam ut b tendo illi ualidius implantetur muſculi radium in ſupinum agentium longiſsimi. Præter hos ſinus, etiam in externa articuli, quo radij appendix iuxta brachiale appendici ulnæ articulatur ſede, c ſinus etiam conſiſtit, qui ulnæ & radio pariter communis, tendinem uehit d muſculi, cui potiſsimum beneficio paruus digitus extenditur. Notatu digna foraminula, præter ea quæ neruorum & muſculorum exortibus ſubſeruiunt, neque ulnæ, neque radio obtigerunt: & undique, præterquàm ubi appēdices ſibi uendicant, ſolida impenſeq́; dura conſtant ſubſtantia. quamuis interim e ſinum, perinde ac humerus, femur & tibiæ oſſa, ſecundum ipſorum longitudinem intus exculptum obtineant, medullæ reponendæ paratum, & oſsium leuitati accommodum.

b 12 muſc. tab. Θ. b.
c 2 fig. 8.
d 9 muſc. tab. Θ.
e qualis departes in figura capiti 3 inſeria.

DE BRACHIALI. Caput XXV.

PRIMA VIGESIMI QVINTI Capitis figura.

SECVNDA.

TERTIA.

QVARTA.

QVINTA.

SESTA.

SEX VIGESIMI QVINTI CAPITIS FIGVRARVM, & earundem characterum Index.

DVAE priores figuræ non præſenti tantum ſeruiunt Capiti, uerùm etiam tribus ordine iam ſubſequentibus, quibus manus partes quoq; explicantur. Prima enim figura internam manus oſsium ſedem proponit. Secunda uerò, eorundem oſsium externam oſtendit faciem. Quatuor autem figuræ, has ſeriatim ſubſequentes, huic Capiti ſunt propriæ, ac duntaxat octo brachialis oſſa uaria facie exprimunt. Illa namq; quæ tertia inſcribitur, octo brachialis oſsium ſimul in ſua ſede commiſſorum internam faciē commonſtrat. Quarta, eadem oſſa externa facie delineat complectitur. Quinta ſuperiorem brachialis oſsium partem continet, quæ cubito articulantur. Sexta, brachialis oſsium infernam oſtendit ſedem, cui primum pollicis os, quatuorq́; poſtbrachialis oſſa coarctantur. Characterum uerò index erit huiuſmodi.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 *Octo his numeri characteribus, octo brachialis oſſa in omnibus ſex figuris inſigniuntur, ſi modo in illa ſuperficie, in qua brachiale ſe offert, omnia in conſpectum ueniant.*

I,II,III. IIII *In prima & ſecunda figura notantur quatuor poſtbrachialis oſſa.*

A,B,C 1, 2 *Tria pollicis oſſa.*

D,E,F 1, 2 *Tria indicis oſſa.atq; eadem ratio in cæteris eſt digitis.*

G 3,6 a,b. c,d. *Quinti brachialis oſſis ſinus, ſedesq́;, cui primum pollicis os articulatur. Sinus huius longitudinem tranſuerſim in ſexta figura ab a ad b metimur. Internam uerò ſedem c, externam autem d notat. ac d quidem in quarta figura etiam eſt conſpicuum.*

H 3,4,6 h. *Sedes ſexti brachialis oſsis, cui poſtbrachialis os indicem ſuffulciens coarctatur. h uerò in quinto oſſe ſedem indicat, quam idem quoq; poſtbrachialis os contingit.*

K 3,4,6 k. *Sedes ſeptimi brachialis oſſis, cui poſtbrachialis os, medium digitum ſuſtinens, coarctatur. k uerò in eiſdem figuris ſedes indicatur, qua idem poſtbrachialis os, ſextum brachialis os contingit.*

L 3,4,6 *Sedes octaui brachialis oſſis, cui poſtbrachialis os, anulari præpoſitum, coarctatur.*

M 3,4,6 *Sedes octaui brchialis oſsis, cui poſtbrachialis os, paruum digitum ſuſtinens, coarticulatur.*

N 1,2 *Oſsiculum ſubinde accumbens externo lateri articulationis octaui brachialis oſsis, ad poſtbrachiale os, quo paruus digitus ſuſtinetur.*

O 2,3,6 *Proceſſus octaui brachialis oſsis, in internam brachialis ſedem protuberans.*

P 2,3,6 *Proceſſus quinti brachialis oſsis, ex quo tranſuerſum pronaſcitur ligamentum, quod in octaui oſsis proceſſum O notatum inſertionem tentans, tendinibus obducitur, ex cubito internam manus ſedem adeuntibus.*

Q 2 *Appendix poſtbrachialis oſsis indicem ſuſtinentis ſuperior, quæ brachiali coarctatur.*

R 2 *Appendix poſtbrachialis oſsis indici præpoſiti inferior, quæ capitulum conſtituit, primi indicis oſſis ſinum ſubiens, quaq́; longè manifeſtior eſt ſuperiori.*

S 1,2 *Interuallum occurrens inter poſtbrachialis os indici præpoſitum, & id quod medium ſuſtinet. In cæteris autem poſtbrachialis oſſibus eadem appendicum interuallorumq́; eſt ratio.*

T 1,2 *In prima figura, ex duobus ſeſaminis oſsibus internæ ſecundi pollicis articuli ſedi præpoſitis, internum os notatur: in ſecunda uerò figura, externum.*

V,V 1 *Duo ſeſaminæ oſsicula, primo indicis articulo præpoſita.*

X,X 1 *Inferiori X oſſiculum notatur ſeſaminum ſecundo indicis articulo præpoſitum. Superiori uerò, oſsiculum tertio indicis arsiculo attributum. In cæteris digitis eadem quæ in indice hoc oſsiculorum eſt ratio.*

HIPPOCRATI, quemadmodum & Galeno ſubinde, manus (aut χεὶρ potius) uocabatur, [a] quod uulgò brachium appellamus, quum hominem cruribus & brachijs donari dicimus, id ſcilicet uniuerſum, quod à ſcapula ad extremum uſque digitorum, unguiumq́; terminos pertinet. [b] quod uerò Latinis ferè omnibus manus nuncupatur, & ab infima cubiti [c] ſede, laxoq́; illo manum cubito iungente articulo, ad digitorum uſque ſummum metimur, Hippocrati ἀκρόχειρ, ac ſi extremam ſummam ve manum diceres, appellabatur. quæ diſtinctio, etſi Græcis fortè ſit commoda, latinè tamen ſcribentibus nnn undique poteſt eſſe uſui. Manum itaque in brachiale tantum, & poſtbrachiale, & digitos diuidentes, ſingulis ipſius partibus ſua tribuemus Capita, præſente eam [d] partem deſcripturi, quæ cubito articulatur, & à Græcis καρπὸς, à nobis uerò Celſum imitantibus, brachiale uocatur, octoq́; oſsibus duplici ordine diſtinctis conſtruitur: quæ in natu grandioribus dura ſunt, & paruula, intusq́; parum fungoſa, mudicaq́; medulla appendicũ modo oppleta: non autem prorſus medullæ, uti quibuſdam uiſum eſt, expertia, & potiſsimùm quæ horum occurrunt maiora. Haud parem enim omnia ſortiuntur magnitudinem, ut nec formam, nec ſitum: quum ex omnibus nullum ſit, quod alteri omnino reſpondeat, & ſingula priuatim aliquid adipiſcentur, quo ab inuicem diſcerni queant. Porrò utcunque ſint uaria, nihilominus mutuò tam concinnè adaptantur, ad tantamq́; compoſitionis accedunt harmoniam, ut eorum numerus non admodum inuentu facilis ſit. [e] Niſi enim ualidiſsima cartilagineaq́; ligamenta, quibus obducuntur, ſimul cum membranis reſecueris, & accuratè abraſeris, unum eſſe tibi omnia uidebuntur, aut cum Celſo ipſa incerto conſtare numero, & inter ſe cõnnata eſſe opinaberis. [f] Cæterùm cũcta nerueis his cartilaginoſiſq́; nexibus ſimul conſtricta, duas integras ſuperficies unà efformant, exteriori quidem regione, quantum manui ex uſu eſt, gibbam, interiori autem ſinuatam, quantumq́; & hoc manui expedit, concauam. Hæ tantum ſuperficies ligamentis obuinciuntur. [g] ſuperiùs enim, quà oſſa cubito committuntur, læuia ſunt, & cartilagine incruſtata: quemadmodum & [h] inferius, quà poſtbrachialis oſsibus, & primo pollicis oſsi coarctantur. Quin etiam ubi oſſa ſe inuicem contingunt, læuibus & lubrica cartilagine incruſtatis donantur ſinibus & capitulis, quibus inuicẽ coarticulantur. In mutuo enim nullorum brachialis oſsium contactu, ligamenta membranæ ve interueniunt, niſi in inferioris ordinis oſsium inter ſe connexu, ubi nonnihil, ſed uix animaduerſione dignum, ligamenti cartilaginei ueluti in puncto intercedit: uti inferiora etiam oſſa non adeò conterminè inuicem, atque ſuperiora, conſtringuntur. Quod etiam meritò Natura molitur, in hoc potiſsimum duos brachialis oſsium ordines confingens, quòd [i] ſuperior cubito, [k] inferior autem alia prorſus ratione poſtbrachiali & primo pollicis oſsi debuerit committi. His namque ut diſtinctis diremptiſq́; coarticulatur oſsibus, cubito autem unius oſsis inſtar. adeò ut hoc articulationis diſcrimen, potiſsima inſuper cenſenda ſit ratio copiæ brachialis oſsium. cui diſſectionum periti ſecundariò addunt patiendi difficultatem, exiſtimantes brachiale iniurijs ferendis pertinacius fieri, quia multis componitur oſsibus, occurſantium uim articulorum cauſa cedendo exoluentibus, eo modo, quo haſtam ſagittam ve difficilius laxa quàm tenſa penetrare conſpicimus. Quanquam rurſus & ad innumeras manus motuum differentias, hanc oſsium uim & copiam à

a tota 2 figura cap. 2 lib. 3.
b tota 1 et 3 fig.
c integrarum fig. V. cui iunguntur Z.Z. dein Γ. Γ. & Δ.Δ.
d integrarum Z.Z. et omnium huius cap. figurarum charact. 1,2,3, 4,5,6,7,8.
e 8 muſc. tabu. Δ. & 12 tab. l.
f Confer 1 figuram 2. dein tertiã quarta.
g 5 figur.
h 6 figur.
i omnium ferè figur. charact. 1, 2.3.4.
k omnium fi. charact. 5,6,7,8.

Brachiale octo oſsibus conſtrui, inter ſe forma differentibus.

Brachialis oſſa quibus ſedibus, ligamentis et quibus cartilagine obducantur.

Cur duo brachialis oſsium ordines.

Brachialis oſsium nomina.

Natura non poſtremo loco extructam eſſe animaduertimus. Quatuor in ſuperiori brachialis ordine, qui cũ bitum ſpectat, repoſitis oſsibus, ex ipſorum qua ordinantur ſerie, nomina non ab re imponemus: [l] primum perpetuò uocantes, quod ſuperioris ordinis internum conſtituit latus: [m] ſecundum uerò, quod huic ſubſequitur, atque magis ab interno abſcedit latere: [n] tertium, quod ſecundo ad externum latus proximum eſt: [o] quartum uerò, quod externum latus iam omnino occupat. Quatuor pariter inferioris ordinis [p] oſſa, quintum, ſextum, ſeptimum & octauum nuncupabimus, atque in hunc modum ſingulorum hiſtoriam aggrediemur.

Brachialis ad cubitum articulus.

Primum itaque ſecundum & tertium, inuicem ualidiſsimè proximeq; committuntur, & uno ordine iuncta, ſuperiorem brachialis ſedem ita efformant, ut inſtar unius alicuius oſsis lati, & tranſuerſim oblongi capitis, in radij ſinum concinnè articulentur. Ac primum quidem & ſecundum, in [q] ſinu radij appendici inſculpto reponuntur: tertium uerò [r] cartilagini innititur, quam à radio pronatam magna ex parte ulnam à brachiali dirimere ſcripſimus. Quanquam externum tertij oſsis latus etiam [s] acutum appendicis ulnæ proceſſum tunc contingit, quum in externum latus manum inclinamus. Verùm interim tertium id os, ſinum cartilagine oblitum, qui uiſu dignoſci queat, in homine neqnaquam adipiſcitur, quem proceſſus ille ſibi proprium haberet, quum etiam proceſſus ipſe niſi ſecundùm ſinus, quo brachiale arctatur, latus perinde extuberet, ac reliquorum ſinuum ſupercilia, ipſeq; radij appẽdicis in interiori ſinus latere [t] apex. Atque id uel tactu leuiter dijudicatur, ſi manu in latus internum ducta inter brachiale & ulnam, alterius manus pollicis apicem inſerere quis fuerit adniſus.

Quæ quartum os ſibi peculiaria uendicat.

[u] Quartum brachialis os ulnam haudquaquam contingit: at ſuperiori ſua ſede eam huius articuli ligamenti portionem admittit, quæ ab acuto ulnæ appendicis proceſſu enaſcitur. Dein ſuperiori quarti oſsis ſedi [x] tendo muſculi inſeritur, qui brachiale flectentium eſt inferior. Ex humiliori autem ipſius ſede [y] muſculus pronaſcitur, cuius beneficio paruum digitum à reliquis abducimus. Præterea & [z] muſculus ſuæ originis portionem hinc aſſumit, qui duorum primum parui digiti os flectentium habetur exterior. adeò ut quartum hoc os neque inferiori, neque ſuperiori ipſius ſede, neque etiam externo ipſius latere, alteri oſsi committatur: ſed tantum interno ipſius latere, depreſſo admodum capitulo, tertij oſsis externo lateri (magis tamen ad manus uolam) in eum modum coarticulatur, quo oſſa per planas omnino ſuperficies, cartilagine interim lubrica oblitas, cõſtrui diximus.

Cui oſsi cõmittatur.

Hoc itaque quartum brachialis os, id peculiare ſibi uendicat, quòd uni tantum brachialis oſsi iungatur, quodq; omnium brachialis oſsium minimum ſit, reliquisq; minus protuberet, ſinueturq;. Eſt enim quodammodo ſphæricum, ſed paulo lõgius quàm craſſum: quia ſcilicet inferiùs muſculos educit, ſuperiùs autem ualidiſsimi tendinis inſertionem, uti diximus, excipit, eaq; ratione ſurſum deorſumq; magis quàm in latera protuberare debuit.

Cui ordini adſcribendum ueniat.

Vnde etiam ueteres diſſectionum profeſſores, id (uti conijcio) Rectum appellarunt, ambigentes quem in ordinem ipſum referrent. nos autem ſuperiori ordini aſcripſimus, quòd tertio huius ordinis oſsi coarticuletur, ac reuera in eo ordine conſiſtat. Nuncuparunt etiam Anatomici præſens os, cartilaginoſum: nõ ſecus quàm Marinus [a] os genu articulo præpoſitum, eo nomine donauit, quod molam patellamq; uocamus. Non ſanè (quantum reor) quòd id os molle, omninoq; cartilagineum eſſe arbitrati ſint, quum omnium brachialis oſsium facilè duriſsimum & ſolidiſsimum ſit: at quòd coctum exteriùs cartilagine obductum uiſatur, propter muſculorum principia, tendinumq; fines, qui poſt elixationem cartilaginis molliuſculæ ſpeciem referunt.

Lib. 1. de Vſu part.

Galenus hoc os, octauum brachialis os uidetur recenſuiſſe, id proprium ipſi tribuens, quòd propugnaculum nerui cuiuſdam ſit, qui ab interna manus ſede ad externam ſecundùm id brachialis os reflectitur. Hic neruus me non latet, uerùm ad hoc oſsiculum in hominibus non reuoluitur. eſt enim [b] ille neruus, quem à quinto brachium petentium, paulo pòſt cubiti longitudinis medium, ab interna cubiti ſede in poſteriorem porrigi, atque duos ſurculos paruo digito, totidemq; annulari, unum autem medio deriuare, in quarto libro audies.

Primum os quot oſsibus conterminũ ſit.

Porrò præter quartum brachialis os, nullum penitus occurrit, non pluribus adnexum contiguumq; oſsibus. Primum enim, præterquàm quòd radio articulatur, etiam ſecundo brachialis iungitur oſsi, amplo utcunque capitulo in ſecundi oſsis ſinum ſubiens. Deinde alio capite multo ampliore, & ab inferiore ipſius ſede educto, communem ſinum ingreditur, quem quintum brachialis os cum ſexto efformat. Verùm Natura præcauens, ne primum os undique aliorum oſſium ſinus ingrederetur, & ipſum interim tyranni more nullum ſuſciperet, inſignem in ipſo cælauit ſinum, quo unà cum ſecundo brachialis oſſe (cui is ſinus quoque communis eſt) ſeptimi oſsis omnium facilè maximi grande rotundumq; admitteret caput. atque ita primum os radio, & ſecundo brachialis oſsi, & quinto, ſexto, ac ſeptimo committitur.

Quot ſecundum.

Secundum os (quod tanto minus eſt primo, quanto ipſum maius eſt tertio) connectitur primo oſsi, & ſeptimo, uti iam diximus. tertio autem, amplo connexu planis ſuperficiebus conſtringitur: adeò ut ſecundum os radio, & tribus brachialis committatur oſsibus, primo uidelicet, ſeptimo, & tertio: neque etiam multum ab octauo remouetur.

Quot tertium.

Tertium os, cui quartum articulari, iam prius diximus, modicè protuberante, ſed amplo capitulo ſinum ſubit octaui oſsis: hincq; facilè conſtat, id os & ulnæ, magisq; adhuc [c] peculiari huius articuli cartilagini, dein & ſecundo oſsi brachialis, & quarto & octauo conterminum eſſe:

Quot quintum.

Quintum brachialis os, quod inferioris ordinis primum recenſuimus, ſuperiori ſua ſede in ſinum ſibi exculptum primi brachialis oſsis capitulum excipit, & externo latere etiam ſinuatum, ſexti oſsis capitulum admittit.

Primi pollicis oſsis, & poſtbrachialis oſsiũ ad brachiale contextus.

Verùm præterea id [d] primum quoque pollicis os ſuſtinet. inferiori namque ſua ſede [e] ſinum adipiſcitur patulum & [f] oblongum, ac in [g] interna [h] externaq; regione magis quàm in lateribus ac medio exculptum, cui primi pollicis oſsis capitulum ea articulationis ſpecie committitur, quæ motũ edit omnibus manifeſtum: aliter multo quàm brachialis oſsium inter ſe connexus, cuius motus ita latet, ut uix dijudicari queat. Atque hac etiam articuli ſpecie, obſcuriſsimo motu prædita, quatuor [i] poſtbrachialis oſſa, quatuor inferioris ordinis oſsibus adnectuntur. Primum enim poſtbrachialis os indici præpoſitum,

l quinque primarum ſi. charact. 1. m eorundem figur. charact. 2. n eorundẽ ſi. charact. 3. o eorundẽ ſi. charact. 4. p ſeriatim in omnibus ſi. charact. 5, 6, 7, 8. q 1, 8 fig. ca. 24 x, y. r 1, 2, 3, 8 fig. cap. 24 T. s 1, 2, 5, 10 ſi. ca. 24 R. t 1, 2, 7 ſi. cap. 24 α. u Non eſt quòd poſthac oſſa in margine ad notem, quũ numeri characteres in omnibus fere cap. figuris ſint obuij. x 4 muſc. tab. δ. y 3 muſc. tab. r. z 4 tab. ζ. a 1, 2 fig. cap. 32. & integrarum Ξ. b 2 ſi. cap. 11 li. 4 charact. 46. Si uiſum fuerit, hic figuras reſpicies, quot oſſibus quodq; os committatur examinaturus. c 1, 2 fig. cap. 24 T. d 1, 2 ſi. A. e 3, 6 ſi. G. f 6 ſi. a, b. g 6 fig. c. h 6 fig. d. i 1, 2 ſi. I. II. III. IIII cũ charact. 5, 6, 7, 8.

k 3.4.6 ſigur. H. | l 3.4.6 ſi. h. | m 3.4.6 ſigur. K. | n earundẽ ſig. k. | o 3.4.6 ſi. L. dein M.

ſitum, magna ex parte [k] ſexto brachialis oſsi coarticulatur, [l] portionem quoque quinti oſsis attingens. Vbi enim quintum os ſexto coarctatur, communis ſinus utrique oſsi exculpitur, cui capitis primi poſtbrachialis oſsis pars articulatur. adeò ut quintum brachialis os, præter primum ſextumq́; brachialis oſſa, etiam primum pollicis os, unà cum primo poſtbrachialis oſſe contingat. Porrò ſecundum poſtbrachialis os, medium ſuffulciens digitum, depreſſo, ſed obliquo, capite [m] ſeptimi oſsis brachialis ſinui leuiſsimè, at obliquè interim, exculpto articulatur, acutiore ſui parte, lateréq; interno, [n] ſextum brachialis os modicè etiã contingens. Duo autem reliqua poſtbrachialis oſſa, ea ſcilicet quæ anularem & paruum ſuſtinent, duntaxat octauo brachialis oſsi [o] læuibus, ac in ſuperficie tantum excauatis ſinibus coarctantur. Sextum itaque brachialis os duobus committitur poſtbrachialis oſsibus, illi nimirum quod indici præponitur, & obſcurè illi quod medio ſubijcitur digito. brachialis autem tribus committitur oſsibus: primum enim os ſuo ſinu excipit, & ſuo capite in quinti oſsis ſinum ſubintrat. dein ſeptimo oſsi leuiſsimè protuberante capitulo, aut potius plana ſuperficie articulatur: eſtq́; inferioris ordinis minimum, quemadmodum ſeptimum maximum. quintum autem & octauum medio ſe habent modo, quanquam octauum quinto paulo grandius cernatur. Septimum os ſuo capite rotundo, ac impenſiùs protuberante, in communem primi ſecundiq́; oſsis ſinum ſubit, hacq́; ratione duobus illis oſsibus committitur. ab interno autem latere ſexto oſsi articulatur: ab externo uerò articulatur octauo oſsi, ampla admodum articulatione, quæ depreſſo fit capite, ſinuq́; in ſuperficie tantum cælato. Hanc articulationem aliqua ex parte cartilaginei ligamenti interuenit portio: quæ etſi ſeptimum os ualidè octauo oſsi committat, attamẽ id omnium brachialis oſsiũ creberrimè uerſus interiora luxatur: tum ꝙ grandius ſit, ueq; ita facilè, ac coutermina, occurrentiũ impetum ſuſtineat: tum etiam, ꝙ ligamentum interna ſede hoc os uicinis colligans, non æquè craſſum ſit, atq; in reliqua brachialis regione. Atque id hinc potiſsimũ accidit, quòd Natura ligamenti mole craſsitieq́;, [p] tendinibus iter præpedire noluerit, qui frequenti multitudine, hàc digitos flectendos ab interna cubiti ſede prorepunt. Vtcũque uerò ſit, ſeptimum os quatuor brachialis connectitur oſsibus, primo nimirum, ſecundo, ſexto, octauo, & poſtbrachialis oſsi, medium digitum ſuſtinenti. Octauum os, cunei quodammodo ritu ſeptimum & tertium ſubintrat, illiſq́; duobus committitur: ſeptimo quidem, ut paulo antè retulimus. tertium autem, in ſinum ſibi exculptum admittit: dein duobus etiam poſtbrachialis coarctatur oſsibus, quæ anulari & paruo præponuntur: adeò ut quintum os quatuor oſsibus conterminum ſit. quibus ſubinde paruulum accedit [q] oſsiculum, ex illorum numero, [r] quæ ſeſami ſeminis imagini aſsimilantur. Ad externum enim latus coarticulationis poſtbrachialis oſsis paruum ſuſtinentis cum octauo brachialis oſſe, eius generis reponitur oſſiculum, ſedem quaſi oppleturum. quæ ideo hic quodammodo uacua relinquitur, quòd hoc poſtbrachialis os ſua ſuperiori parte totum octauo brachialis oſsi inniti nequeat, atque in externum latus paululum abſcedat. Videtur itaque id oſsiculum hanc articulationem firmare, ac poſtbrachialis os, paruum ſuſtinens digitum, nonnihil ſuffulcire. niſi etiam communi ferè ſeſaminorum munere ac uſu, [s] tendini ſubſeruiat, qui huic poſtbrachialis oſsi inſertus, à muſculo brachiale mouentium tertio educitur. Quotieſcunque igitur oſsiculum iſtud ſe offert, octauum brachialis os ex abundanti illi quoque, quemadmodum & prius commemoratis oſsibus, contiguum uiſitur. Quinetiam & hoc adhuc octauum os ſibi proprium uendicat, quòd ipſius interna ſede, qua manus uolam ſpectat, notatu dignum educit [t] proceſſum, ab externo latere uerſus internum latus inclinantem, & interno ſuo latere C modo exculptum, ut aptam conſtitueret ſedem, qua tendines muſculorum digitos flectentium (qui ex cubito procedunt) opportunè uehi contineriq́; poſſent. Vt uerò tanti tendinum moli ſedes hæc aptior redderetur, etiam quintum brachialis os interna ſua ſede [u] proceſſum educit, uerſus externum latus uergentem, & in externo latere pariter exculptum, eiuſdẽ omnino uſus, quo octaui oſsis proceſſus gratia, nimirum ut tendinibus illis uia exhiberetur, ac poſtmodum ex proceſſuum illorum apicibus ualidiſsimum [x] ligamentum enaſceretur, quod tranſuerſim tendinibus circundatum, ipſos, ne à ſua ſede [y] aberrent, exurgant ve, contineret, amplectereturq́;. Hæc ſedes tendinum nomine excauata, & ligamentis obducta, utcunque læuis eſt: quemadmodum & reliquos quoque ſinus, quibus tendines tanquam in anulis uehuntur, læues & lubricos eſſe nouimus. Quum tamen ligamenta ex hoc ſinu prorſus euellimus, oſſaq́; illis omnino libera ſpectantur, is quoq; ſubaſper educendorum ligamentorum occaſione exiſtit: quemadmodum & reliqua brachialis oſsium pars, extra hunc ſinum, eaſq́; ſedes, quibus oſſa articulantur, inæqualis, & inſigniter ſatis aſpera eſt, ut fortiora educat ligamenta, eademq́; ualidius excipiat, quibus oſſa obuinciri, ac inuicem colligari, iam antea retulimus.

Quot oſsibus ſextum os conterminum ſit. | *Quot ſeptimum.* | *Quot octauum.* | *Oſsiculum ad nexum quarti poſtbrachialis oſsis cũ brachiali repoſitum.* | *Octaui oſsis proceſſus.* | *Quinti oſsis proceſſus.*

p 5 muſcu. tab. Θ. & 6 tab. Ξ. | q 1.2 fig. N. | r 1 fig. V, V, X. | s 9 muſcu. tab. d muſculi. Λ. | t 2.3.6 ſigur. O. | u 2.3.6 ſi. P. | x 4 muſcu. tab. & | y fig. capiti 1 lib. 2 inſerta.

DE POSTBRACHIALI. CAPVT XXVI.

POSTBRACHIALIS delineatio ſumenda eſt ex duabus prioribus figuris iam præcedentis Capitis, quibus quatuor poſtbrachialis oſſa I, II, III, IIII inſcribuntur. Verùm ſubſequentis Capitis prima figura ad A poſtbrachialis os indicem ſuſtinens exprimit, omni oſſe liberum.

a 1.2 fig. ca. 25 I, II, III, IIII. & integrarum Γ.

PARS manus, à brachiali ad radicem uſque digitorum [a] pertinens, Græciſq́; μετακάρπιον appellata, Celſo, & alijs Græcorum interpretibus permultis, palma dicitur: quibuſdam autem pectus & pecten (uti & Græcorum nonnullis ςῆθος, & κτείς, ac κτενίον) nuncupatur. Quandoquidem uerò in palma plerique etiam brachiale complectuntur, ac alijs rurſus palma idem quod uola denotat, quumq́; pedis pedio, pectinis & pectoris nomen etiam accommodatur, ego μετακάρπιον modò, uti & hactenus feci, poſtbrachiale appellabo.

Poſtbrachialis uoce utendum.

Quibuſdam poſtbrachia lis oſſa quatuor, quibuſdam quinq; enumerari.

quod Galeno quatuor conformatur oſsibus: Eudemo autem, Celſo & Ariſtoteli, quinque: prout nimirum pollicis [b] os, quinto brachialis oſsi articulatum, hi quidem poſtbrachiali, Galenus uerò digitorum oſsib. adnumerant. Porrò nonnulli id poſtbrachiali adſcribunt, quòd non ut prima reliquorum digitorum [c] oſſa nudum exeratur, ſed quodammodo poſtbrachialis oſsium ritu lateat, uulgusq; ob id pollicem duobus tantum donari [d] oſsibus exiſtimet: quodq; primum pollicis os tota ipſius forma poſtbrachialis oſsibus multo magis, quàm primis aliorum digitorum oſsibus reſpondeat. Galenus autem id os inter digitorum oſſa recenſet, quòd ſuprà infraq; per διάρθρωσιν, hoc eſt, laxam, & quæ manifeſtum motum edit, articuli ſpeciem articuletur: ſuprà quidem brachiali, infrà uerò ſecundo pollicis oſsi: quum interim quatuor poſtbrachialis oſſa, infrà tantum, quà digitis committuntur, ea articuli ſpecie coniungantur. Suprà enim, uel Galeni ſuffragio, brachiali per συνάρθρωσιν coarticulantur: hoc eſt, differentia articuli, qui perquàm obſcurum, & quem ſentire uix queas, motum oſtendit. Ita namque arbitror Galenum ſynarthroſeos nomine in Capite libri de Oſsibus decimonono uſum. Haudquaquam enim exiſtimãdum eſt, ipſum adeò perfunctoriè poſtbrachialis oſſa uel ſimia, uel cane intuitum eſſe, ut aut ſutura, aut claui ritu, aut harmonia, hæc brachiali coarctari uoluerit. quamuis ea Galeni eſſet ſententia, ſi illum ſui dogmatis non oblitum hic dixerimus, quo in libro de Oſsibus ſynarthroſeos ſpecies diffuſè exequitur. Vtut uerò ſit, quò rectiùs nos ipſius placito accommodemus, quatuor quidem poſtbrachialis, quindecim autem digitorum oſſa, ſemper enumerabimus.

b 1, 2 fig. cap. 25 A. ad charact. 5.
c 1, 2 fig. cap. 25 D.
d 1, 2 fig. ca. 25 B. C.
In initio libri.

Quatuor poſtbrachialis oſſa cuiuſmodi ſint.
In longitudine.
In appendicibus.

Sunt itaque poſtbrachialis oſſa reliquis digitorum oſsibus longiora, & magna ex parte teretia. Longiſsimum & craſsiſsimum indici præponitur, atque ita ſenſim fiunt breuiora & tenuiora, ut omnium facilè breuiſsimum tenuiſsimumq; paruo præponatur digito. At quia os indicem ſuſtinens, magis [e] ſuperius brachiali articulatur, ſuo ve inibi nexu ad cubitum uicinius accedit, quàm os medio præpoſitum digito, hoc illo in manu adhuc integra meritò longius eſſe apparet, & deorſum, adeoq; ad digitos magis deducitur. Cęterùm omnia poſtbrachialis oſſa, digitorum quos ſtabiliunt numero pulchrè correſpondentia, & longo intus ſinu, quo medulla in ipſis reponatur, quemadmodum brachij os, donata, [f] ſuperiùs & [g] inferiùs appendices obtinent: quorum ſuperiores, quæ ipſorum ad reliquum os coalitum in pueris nonnunquam ægrè oſtendunt, brachialis oſsibus, uti antea diximus, coarctantur: ipſaq; oſſa hic externa ſede nonnihil latiora quàm interna occurrunt, ut poſtbrachiale unà cum brachiali ſuperficiem exteriùs gibbam, intus uerò cauam, aptius hic conſtitueret. Quin etiam appendices hæ lateribus ſe inuicem contingunt, & cartilaginei ligamenti interuentu inuicem alligantur. Inferiores appendices conſpicuo nexu oſsibus coaleſcunt, grandesq; ſunt admodum, & in rotundum, ac ab externa manus ſede in internam oblongum caput deſinunt: quod cartilagine obductum, primi digitorum oſsis ſinum ſubintrat. Hæ etiam lateribus ſe contingunt, ſed non adeò uicinè, ac ſuperiores. nihilominus tamen quà inuicem reſpiciunt, ſinuatæ ſunt, ligamentaq; cartilaginea educunt, quorum opera ualidè mutuò connectuntur. In medio autem ductu, & ſecundùm poſtbrachialis longitudinem, quoniam oſſa inibi multo quàm ſuprà infraq; tenuiora ſint, ipſa ab inuicem dirimuntur, & digno notatu [h] interuallo dehiſcunt, idq; magni cuiuſdam uſus gratia. in quolibet enim trium interuallorum, quæ quatuor poſtbrachialis oſſa conſtituunt, [i] duo reponuntur muſculi illorum octo, qui prima quatuor digitorum oſſa flectunt: quorum etiam unum ad internum latus oſsis poſtbrachialis indicem ſuſtinentis habetur, & externo lateri oſsis paruo digito præpoſiti unus quoque exporrigitur. Verùm quum hi muſculi uix poſtbrachialis oſsibus ſint longiores, oſsiumq; interualla non tantum hient, diducantur ve, ut ſufficiens muſculorum moles in ipſis collocari queat: poſtbrachialis oſſa meritò, quà uolam conſtituunt, omnia ſimul caua apparent, dictisq; iam muſculis aptam exporrigunt ſedem, qua præcipua ipſorum reponatur portio. In externam uerò oſsium ſedem muſculi nihil prominent: & parem inibi cum oſsibus ſuperficiem conſtituentes, illorum gibbum, quod depreſſum magis, ac planum, quàm teres cernitur, ne minimum quidem excedunt. adeò, ut quemadmodum ulnam & radium attenſis ipſis cedere oſtendimus muſculis, ſic quoq; poſtbrachialis oſſa ſecundùm longitudinem anguloſa, & lineis quibuſdam pulchrè extuberãtia ſpectentur, pro muſculorum uidelicet, qui ipſis exporriguntur, ratione. uti etiam poſtbrachialis os, indicem ſuſtinens, in internam manus ſedem, quà brachiali articulatur, notatu dignum educit [k] proceſſum, cui [l] muſculus brachiale mouentium ſecundus inſeritur. Dein poſtbrachialis os, paruo præpoſitum digito, quà brachiali committitur, externo ſuo latere, ueluti à brachiali [m] protuberat, ut commodè tendinis inſertionem admitteret [n] muſculi brachiale mouentium tertij. Inſuper oſſa indicem & medium digitos ſuffulcientia, ipſorum externa ſede ad brachiale [o] ampla quoque & aſpera ſunt, ut bifidum excipiant tendinem [p] muſculi brachiale mouentium quarti, qui ideo potiſsimum uidetur bipartiri, & dein lateſcere, quòd ſimplex & teres uni alicui proceſſui parum aptè insereretur, qui extra brachialis & poſtbrachialis exteriorem gibbamq; ſedem extuberaſſet.

e Expende hanc diuerſam articulorum ſedē & oſsium productionē in 1 2 fi. cap. 25 ad characteres 5. 6. 7. L. II.
f 2 fi. cap. 25 Q.
g eadem fi. R. atq; iterũ quà deinceps oſtende pete, primã figuram ſecunda comparans.
In mutuo nexu.
Poſtbrachialis oſsium interualla.
h 1, 5 fig. cap. 25 S.
i Interim 8 muſ. tabulã ſub Δ. & 12 tab. m.
Qui poſtbrachialis oſſa muſculis cedant & adaptentur.
k 1 fi. cap. 25 ſupra charact. 6, & 7.
l 3 muſcu. tab. A.
m 1, 2 fig. ca. 25 ſupra N.
n 9 muſcu. tab. H.
o 2 fi. ca. 25 ſupra charact. 5. 6, 7.
p 11 muſ. tab. A.

DE OSSIBVS DIGITORVM MANVS. Caput XXVII.

TRIVM TABELLARVM HVIVS CAPITIS FIGVRAE, & earundem characterum Index.

OSSIVM digitorũ ſeriem duæ priores figuræ ad initium uigeſimiquinti Capitis repoſitæ, commonſtrant: quemadmodum & tres integrum oſsium contextum exprimentes figuræ, ad huius libri calcem locandæ. Figura autem hic
A. *occurrens, ac in tres ueluti tabellas digeſta, digitorum articulos oculis ſubijcit. Harum enim prima, duo exprimit oſ-*
B. *ſa: quorum alterum A inſigniui, eſtq; poſtbrachialis os, indicem ſuſtinens. alterum B indicatur, eſtq; primum indicis*

os ab

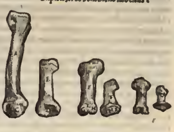
os ab externa ſede, quemadmodum et illud poſtbrachialis os, delineatum.

C. D. *Præſenti itaque tabella, primi digitorum articuli effigies proponitur. C enim caput rotundum notat poſtbrachialis oſſis. D uerò ſinum primi oſsis, quo caput C inſignitum excipitur.*

E.F. *Secunda tabella primum indicis quoque os notat, E notatum, & ſecundum pariter F inſignitum: ut horum oſſium delineatio ſecundi quatuor digitorum articuli ſpeciem proponeret.* G. H, I, K. *G itaque & H duo indicant capitula primi indicis oſſis. I uerò & K ſinus* L. *ſecundi oſsis, quos duo primi oſſis capitula ſubintrant. L autem ſinum ſignificat, in medio capitulorum primi oſsis conſiſtentem, ac in quem tuberculū ſecundi oſſis inter duos ſinus I & K nota-* M. *tos prominens, et M inſignitum ſubingreditur.*

N. O. *Tertia tabella ſecundum indicis os N inſignitum, & tertium O notatum proponit, tertij cuiuſque digiti articuli ſpeciem oſtenſura, quam quia penitus ſecundo quatuor digitorum articulo reſpondet, alijs characteribus non obliterauimus. Verùm iſtas articulorum imagines etiam ex duabus primis uigeſimiquinti Capitis figuris petere, integrum eſt. Varias autem digitorum appellationes, cum cæteris oſſium nominibus ad huius libri calcem reperies.*

FIGVRA VIGESIMI SEPTIMI Capitis, tres continens tabellas.

PRIMA tabella. SECVNDA. TERTIA.

a 1, 5 fig. cap. 25 pollicis oſſa A, B, C. indicis uerò D, E, F indicantur. qualis ratio etiam reliquorum eſt.

b Hanc ſpectas, quum ſimul omnia oſſa in ſua ſerie occurrunt.

Singulos digitos tribus oſſibus meritò efformari.

OMNES manus digitos [a] ternis conſtare oſsibus, inſtar [b] aciei cuiuſdam & agminis, optima ſerie poſitis, ſuperiori Capite recenſuimus. Quòd uerò neque pluribus, neque paucioribus extrui debuerint, uel hinc promptè colligitur, quod oſſa ſi illum excederent numerum, perfectam ualidamq́; extenſionem, qua manu ueluti unico tantum compoſita oſſe, utimur, uitiarent, hanc minus firmam, quàm nūc ſit, efficientia: quodq́; ſi paucioribus oſsibus digiti efformarentur, in tam uarias pugnanteſq́; figuras illos agere nequiremus. Quia autem prælocatum os poſtpoſito, aut uehens uecto, maius fieri operæprecium eſt: Natura quoque primum cuiuſque digiti os grandius ſecundo, & id rurſus maius tertio, iurè fabrefecit, inferiora oſſa non ſolū longitudine, ſed & craſsitie & latitudine minuens, hacq́; potiſsimum ratione digitos ex ampliori baſi ſenſim in mucronem coarctans. Ipſa enim non leuiorem digitorum oſsium numeri, magnitudiniſq́; rationē habuit, quàm integrorum digitorum, quos meritò quinos ex ijs quibus funguntur munijs extrui uidemus: horumq́; quatuor uno ordine collocatis, unum magnum quodammodo opponi, & inſtar promanus cuiuſdam (unde etiam ἀντίχειρ Græcis, ut nobis à pollendo pollex, uocatur) illis exiſtere. Sic pariter digitos adeò mole ac robore inuicem differre cernimus, atque illorum officia mutuò uariant. uti quamobrem longitudine inæquales ſint, ſpectamus, quoties rotundum aliquod corpus amplectimur, aut commiſsis inter ſe digitis, in manu aquam, uel eiuſmodi quid continemus, aut coniunctos ſimulq́; extenſos digitos aliquò ui inſerimus.

Decens illorum moles.

Cæterùm quo diligentius manuum uſus unà cum diſſectione expenderimus, eo etiam magis conſtabit, non eandem penitus formam digitorum oſsibus, & integris obtigiſſe digitis, adhuc cute & unguib. obtectis, adipemq́; habentibus duriuſculam, qui neruis oppletus, in digitorum lateribus, & maiori inſuper copia, in internis eorundem ſedibus, cuti ſubijcitur. [c] Integri enim digiti paulo minus toto teretes efformantur, quòd eiuſmodi figura, nullis eminentijs uariè protuberans, iniurijs minus ſit obnoxia. Non ita autem accuratè adamuſsimq́; interna ipſorum ſede, atque externa teretes occurrunt, quòd in hac duntaxat propellendarum iniuriarum habenda fuerat ratio: illa uerò digiti molliunt, ſubigunt, terunt & apprehendunt: quæ omnia deterius præſtarēt, ſi hic redderentur teretes. Ad hæc, quum digiti in lateribus minus ſint noxis expoſiti, quumq́; inuicem adducti, uarijs occaſionibus conſtringi, in ipſorumq́; medio nullam ſedem uacuam relinquere debeant, illos in lateribus teretes fieri, haudquaquam ex uſu erat. unde etiam pollex ambo latera, ſed internum magis, teretia adipiſcitur: paruus autem externum duntaxat, index uerò contrà internum, teres obtinet: quòd his ſedibus illi digiti alios non contingant, externæq́; propemodum digitorū ſedi, quantum ad abigendas pertinet iniurias, reſpondeant.

Quæ integrorum digitorum ſit forma.

c Hoc ſana & obeſula proponimus.

Qui digitorum oſſa ſupra & infrà ab integris digitis forma uarient, & cuiuſmodi oſſium ſit ſubſtantia.

Cæterùm nullum digitorum os ſe offert, quod non ſuprà infraq́; craſsius & amplius ſit, quàm ſecundùm ipſius longitudinem: id quod omnibus ferè etiā longis oſsibus commune cernitur, ad articulationem perpetuò craſſeſcentibus, auctiſq́; [e] Si enim undique pari atque in articulis conſtarent craſsitie, homini pondere moleq́; admodum incommodarent. & ipſi articuli, niſi amplioribus concinnè adaptarentur baſibus, & non magis quàm reliqua aliàs oſsium longitudo augerentur, penitus eſſent infirmi. Hac igitur ratione, etſi digitorum oſſa dura ſint, & denſa, non tamen, ut Galenus arbitratur, medullæ prorſus ſunt [d] expertia. Præter id enim, quòd ſuprà infraq́; appendicum ferè modo nonnihil fungoſa exiſtunt, etiam ſingulis ſinus contigit grandior, medullæ aſſeruandæ gratia, ut & in poſtbrachialis oſsibus, paratus.

d Hæc pote exuerit fractis oſsibus.

e figurarū cap. 25 characterūm 5.

Libr. 1 de Vſu part.

Articulorū, quibus digitorum oſſa inuicem & conterminis oſsibus committuntur, ratio.

f 3, 6 fig. cap. 25 G.

g 6 fi. cap. 25. ab a ad b.

h eiuſdem fig. c.

i eiuſdē fi. d.

k 1, 2 fig. cap. 25 A.

Primi pollicis oſsis ad brachiale cōtextus.

Porrò quibus nam articulorum formis digitorum oſſa articulētur, modò enitar perſequi, ſuo dein loco quam hæc per ipſorum longitudinem referant imaginem, explicaturus. [e] Quinti itaque brachialis oſsis [f] ſedes, quæ primi pollicis articuli gratia, læui & lubrica cartilagine incruſtatur, tranſuerſim oblongo amploq́; prominet [g] tubere, & [h] anterius [i] poſteriuſq́; (ſed longè magis anterius) inſinuatur. [k] Primùm uerò pollicis os ſuprà tranſuerſim, ſeu ab interno latere ad externū, oblongo amploq́; ſinu inſculpitur, & anteriùs poſteriùſq́; (at magis anterius) extuberat, dictæ quinti brachialis oſsis ſedi, mutuo ingreſſu congruens. quamuis tamen non adeò inſigni, ut hic articulus unico

 tantum

tantum agatur motu, reliquorum ferè articulorum eo ingreſſu nexorum ritu. Is namque, etſi potiſsimum laterali polleat motu, quo pollicem indici admouemus, & ab eodem rurſus abducimus, ipſeq; articulus ad hunc præcipuè motum extructus uideatur: nihilominus tamen aliquantulum flectitur & extenditur, tantoq; magis flectitur, quàm extenditur, quanto articulus ipſe in anteriorem manus ſedem, ſeu uolam, magis quàm in poſteriorem externam ve ſedem producitur.

Qui primũ pollicis os ſecundo articuletur.

l Hic articulus non nihil reſpõdet 1 tabellæ ad C & D.

Primum pollicis os ſecundo ueluti l inarticulatur: inferior enim ipſius pars in unicum definit caput, unicum ſimplicemq; ſecundi oſsis ſinum ſubiẽs. Verùm id caput non adamuſsim rotundum eſt, nec pariter in orbem undique deprimitur. In poſteriori namq; ipſius ſede, & magis adhuc in lateribus non minus ferè, quàm mediæ ipſius ſedis uertice extuberat, & ad interiorem tantum ſedem eductum, inibi deprimitur, itaque cartilagine obductum adaptatur, ut ſecundum pollicis os, ſupra id caput magis flectimus, quàm extendimus, ac in latera ducimus.

Qui ſecundum tertio.

m hic prorſus reſpõdet ſecunda tabellæ.

n a tab. G, H.

o 2 tab. L.

p 2 ta. I, K.

q 2 ta. M.

Tertius pollicis m articulus, & à primo & à ſecundo conſtructionis ſpecie admodum uariat: quippe inferior ſecundi oſsis pars in duo oblonga bipartitur n capitula, ab externa ſede in internam procedentia, & in hanc priuatim educta & orbiculata. Hæc o ſinu quodam oblongo dirimuntur, non minus quàm ipſa capitula cartilagine incruſtato, & in internam ſedem magis quàm in externam pertinente. Superior uerò tertij oſsis ſedes, duos obtinet p ſinus, q tubere quodam oblongo diſiunctos, & duo ſecundi oſsis capitula excipientes. ipſum autem tertij oſsis tuber ſinum ſubingreditur, in ſecundi oſsis capitulorum medio cauatum. Hac igitur ratione, ſecundum os in tertium ſubit, & uiciſsim tertium excipit, amboq; oſſa mutuo ingreſſu tam ſcitè coarctantur, ut tertium os duntaxat extendi flectiq; queat: nequaquam autem, uel minimum etiam in latus ducatur. Quandoquidem uerò ſecundi oſsis capitula cum eorundem ſinu in internam ſedem adeò atque diximus peringunt, conſiſtunt ve, tertium os in angulum flectitur, & interim uelut à flexione tantum erectum, non ultra rectam lineam bene articulatis uiris extenditur.

Qui ſecundi et tertij quatuor digitorum articuli.

Qui illorum primus.

r ut ſecundo ta. G & H in 1 et K, ac M in L.

s ut 3 habet tabella.

t 1 tab. A cum B.

u 1 tab. C.

x 1 tab. D.

Pari prorſus articulationis ſpecie, reliquorum digitorum r ſecundi s tertijq; compinguntur articuli, ſolamq; acutam flexionem, & rectam tantũ extenſionem, citra omnem in latera motum, experiuntur. Cæterùm primus quatuor digitorum t articulus, unico perficitur u capite, & unico item x ſinu. Poſtbrachialis enim oſſa in unum ſingula deſinunt caput, ab externa oſsis ſede in internam multo longius, quàm ab uno latere ad aliud, tranſuerſim ve latum & amplum. Dein caput hoc in internam manus ſedem longè magis, quàm in externam pertinet, longioriq; inibi interuallo cartilagine incruſtatur. Sinus tamen in ſuperiori ſede primi quatuor digitorum oſsis cælatus, utcunque orbicularis eſt, primumq; os ſupra caput illud flectitur & extenditur, ac in latera utrinque agitur: non uerò, capitis formæ, quam ita oblongam eſſe diximus, occaſione, etiam circumuertitur. Præterea huius articuli extenſio, & laterales motus, non æquè ac flexio ſunt inſignes, aut in acutos pariter celebrantur angulos, quòd caput poſtbrachialis oſsium adeò modicè exteriùs & in lateribus deprimitur. Quanto tamen id caput magis exteriùs, quàm ſecundi & tertij articulorum capita, cartilagine obducitur, tanto etiam magis extra rectam lineam primi articuli, quàm ſecundi & tertij extenduntur. perinde ac index in internum latus, & paruus digitus in externum latus magis quàm cæteri digiti inclinantur: quòd primi ipſorum articuli capita in ea latera exporrigũtur, & ueluti in orbem dilatentur.

Naturæ in digitorũ articulis ſcopi.

adeò ſanè, ut undecunque ſingularis occurrat Naturæ induſtria, tam ſolicitè partium robori conſulentis, ut primos articulos circumuerti noluerit, quum manus radij ve in pronum & ſupinum motus, abundè digitorum circumductui accommodent. Quemadmodum inſuper motus illi, ſimul cum humeri ad ſcapulam circumactu, præſtant, quo minus æque digitorum extenſione ac flexione indigeamus: ſic quum primos digitorum articulos in latera agere poſsimus, nihil opus eſt ſecundos & tertios tam laxè componi, ut eodem quoque pollerent motu. Atque ita, quo diligentiùs hæc, unum profectò Naturæ artificium ex alio mox proponentia, expendo, eo etiam magis Galenum miror in libris de Partium uſu, omnes digitorum articulos ad mutuum ferè ingreſſum comparaſſe: & in libro de Oſsibus eandem articuli ſpeciem omnibus oſsibus tribuere, quum ait, ſuperioris oſsis caput in ſubſequentis ſinum ingredi, non ſecus quàm ſi inarticulatione omnes ſimul articulos committi arbitratus fuiſſet. Deinde in libris de Adminiſt. ſect. ita muſculorum undiq; contrà ueterum placita inſtituit hiſtoriam, ut tendines digitos in latera ducentes non minus ſecundis & tertijs, quàm primis digitorum tribuat oſsibus.

Libro 5.

Tertij digitorum oſsis extremum & apex cuiuſmodi.

Interna oſsium ſedes cuiuſmodi ſecundum lõgitudinem.

y apices 3 2 ſi. ca. 25.

z 6 muſcu. tab. θ. muſculi π. & 3 muſculi Ξ.

a Cõfer hic undique primam ſi. ca. 25 ſecunda, et oſſa interſe.

b 6 muſc. tab. θ. muſculi π.

c 5 muſc. tabu. o muſculi Θ. & 6 muſc. tab. β muſcul. a.

d 6 muſcu. tab. γ muſculi Ξ. & 6 tab. f muſculi c.

Vtcunque uerò ſit, uel articulorum ratione digitorum oſſa ab integrorum digitorum imagine plurimum uariant. & inſuper tertium os inferiori ſua y ſede, qua nulli coarctatur oſsi, etiam protuberat, aſperumq; capitulum duobus quaſi exiguis uncis donatum obtinet, ut toti internæ huius oſsis ſedi z tendo, qui ipſum flectit, adnaſcatur, ac demum ſuo fine, ueluti in oſsis apicem, qui nonnihil ſuo extremo cartilaginoſus euadit, ualidiſsimè inſeratur. a Atque huius etiam tendinis occaſione tertium os tota interna ſua ſede, qua modicè protuberat, aſperum inæqualeq; occurrit. Cæterùm interna primi pollicis oſsis ſedes ſecundum ipſius longitudinem internæ reſpondet ſedi oſsium poſtbrachialis, quæ paulo acutiùs quàm teres forma, extuberat. quum tamen prima quatuor digitorum oſſa, uti & eorum ſecunda, & ſecundum quoque pollicis tota regione inter articulos ipſorum conſpicua deprimantur, & potius in plana ſuperficie ſinuentur, quàm extuberent: idq; tendinum qui ipſis exporriguntur cauſa, qui quum teretes ſint, tereti etiam corpori nequiuiſſent inniti. Quinimò non tantum eiuſmodi tendines oſsibus illis exporriguntur, at ligamenta etiam ab oſsibus educuntur, in quibus tendines ueluti in anulis repunt, quibusq; ad depreſſam oſsium ſedem continentur, ab illaq; exurgere haud permittuntur. Conſiſtit autem in ſecundo pollicis oſſe b tendo, tertium ipſius os flectens. in primis uerò quatuor digitorum oſsibus, duo ſe offerunt tendines, quorum c unus ſecundum ſui digiti flectit os, d alter tertium, qui etiam ſecundo deducitur oſſe, quum interim primo pollicis oſsi nullus eiuſmodi alligetur tendo, quod ſimiliter ac poſtbrachialis oſſa externa ſede latum depreſſumq; magis eſt, quàm gibbum: quantumuis tamen reli-

quorum

e 9 muſc. tab. tendines muſculorũ Z,Θ,ſ.

quorum oſsium digitorum externa ſedes ſit prorſus gibba,& teres,hiſq; ſedibus inſtar membranarum expanſi dilatatiq; inſerantur e tendines,neque ulli teretes ipſis uehantur.At tertia interim digitorum oſſa, etſi externa ſede teretia ſint,ab articulatione tamen,quo ſecundis committuntur oſsibus,ad ipſorum extremum ducta,non æquè ac reliqua eminent:ſed unguibus cedentia,tanto minus protuberant,quantam ſedẽ ungues occupant,ne ſcilicet integer digitus in tertio oſſe proceriùs quàm in reliquis oſsibus exurgat. Latera primi pollicis oſsis,uti & tertiorum oſsim latera,ſunt quodammodo teretia.Primorum uerò oſsium,qui in quatuor ſunt digitis & ſecundorum oſsium quinque digitorum latera dimidiæ partis lateri reſpondent, quæ à tereti corpore per medium eſſet reſecta:quòd nimirum ea oſſa ſede interna debuerint eſſe plana,& externa gibba.neque hic quicquam pollicis,& indicis,& parui digiti oſsium latera , priuatim (ut integri aliàs digiti) ſibi uendicant:adeò ut Galenus parem integrorum digitorum , & eorundem oſsium formam, minus rectè uideatur proponere.

Latera cuiuſmodi.

DE OSSICVLIS, QVAE SESAMO SEMINI comparantur. Caput XXVIII.

HVIC Capiti præcipuè famulatur prima figura,uigeſimoquinto Capiti præpoſita, & internam manus ſedem unà cum oßiculis hoc Capite deſcribendis commonſtrans:ad characteres nimirum N,T,V,V,X & X.quorum etiam N & T,in ſecunda eius Capitis figura cernuntur.Item huc impenſè facit ſecunda figura,trigeſimotertio Capiti prælocanda,ad characteres μ,↓,ν & ✠. Quin etiam figuræ integram oßium compagem referentes, & ad primi libri calcem poſita,hæc oßicula k notata proponunt.

Cæterùm priuatim hac tabella duo delineãtur oßicula, primo pollicis in pede internodio ſubiecta,ac in ſecunda trigeſimitertij Capitis figura μ & ↓ inſignita.ac A quidem hic notat interioris oßiculi inferiorem ſedem,terræ innitentem: B eiuſdem oßiculi ſuperiorem ſedem , quæ caput ſpectat pedij oßis pollicem ſuſtinentis. C exterioris minoriſq; oßiculi ſuperiorem ſedem indicat : D uerò humiliorem.

A B

C D

a 1 fig. ca. 25 T. V,X. X.

PRAETER oſſa tribus iam proximè præcedentibus Capitibus explicata , a alia quædam exigua in manu occurrunt,ſeſamo ſemini à diſſectionum peritis comparata. Cuiuſmodi tamen ea ſint,& quibus ſedibus,quoque numero in homine,aut etiam ſimia reponantur,neminem obſeruaſſe deſcripſiſſe ve ſcio.atq; adhuc minus illorum oſsiculorum uſus à quoquam exactè uereq; eſt pertractatus.Opportunè igitur quot huius generis oſsicula diligenti muſculorum tendinumq; examine hactenus inuenerim , hic perſequar. Muſculorum namque magis quàm oſsium inſpectione,præſentium oſsiculorum non pœnitendum numerum,tam in pede,quàm in manu comperi:quum ſcilicet maxima ex parte,ac tota ferè,tendinibus innaſcãtur,unaq; tantum ſuperficie,læui & lubrica cartilagine incruſtata,alterius cuiuſdam oſsis lubricam læuemque ſedem contingant,peculiaribus ligamentis illi oſsi nuſquam commiſſa.perinde ſanè ac b os genu articulo præpoſitum,ac patella nobis appellatum,tendinibus quibuſdam tibiam extẽdentibus innatum cernimus.Imò non aliunde ſeſaminorum oſsium conſtitutionem promptius , quàm ex patellæ fabrica petas. uidentur namque hæc oſsicula tendinibus immerſa , innataq;,ut ſua duricie in quibuſdam motibus impetum oſsis ſuſtineant,excipiantq;,cui tendo eiuſmodi adauctus munituſq; oſsiculo , prætenditur.Atq; quaſi impetum illum oſsis reprimunt,unà quoque in hoc ipſa conferre quis haud immeritò putauerit, ne cui præponuntur os,facilè ex ſua articulatione proſiliat:adeò ut patella,utpote os ſeſaminis longè grandius, horũ naturam ſcitè oſtendat.Spectantur autem hæc tanto inſigniora,ac quodammodo plura,quo ſenioris, magiſq; oſſuoſi hominis corpus ſectioni adhibes.In pueris namque adhuc ſunt cartilaginea , & non admodũ in ſuis,quibus continentur,tendinibus conſpicua,unde etiam in canibus & ſimijs , & alijs ferè quadrupedibus,magis quàm in homine,animali uidelicet humidiore,minuſq; duris oſsibus prædito,ſeſe offerunt.Homo itaque,qui iuſtum attigit incrementum, c bina in anteriori ſede ſecundi pollicis manus articuli habet oſsicula,capiti primi pollicis oſsis,quod ſecundi pollicis oſsis ſinum ſubit , præpoſita , tendinibuſq; d muſculorum innata,qui principium ex uola ducentes,ſecundum pollicis flectunt articulum. Conſiſtunt uerò hæc oſsicula,fœnugræci ſeminis molem uix excedentia,ad anterioris articuli ſedis latera , e tendinemq; per ipſorum medium conſcendere ſinunt,qui tertij pollicis articuli flexionis autor habebitur. Ac quemadmodum hæc oſsicula ad ſecundum pollicis cernuntur articulum:ita quoque ad primos quatuor digitorum articulos, f alia duo ſpectantur,dictis nuper minora , ſed pari interim cum illis modo breuibus g muſculorum tendinibus innexa:qui à poſtbrachialis oſsibus pronati,primos quatuor digitorum flectũt articulos.Inſuper in anteriore tertij pollicis articuli ſede unicum inuenitur oſsiculum,articuli medio præpoſitum,ac læui ſua ſuperficie ſinui congruens,qui inter duo ſecundi pollicis oſsis cernitur capitula , tertij oſsi ſinus ad articulationem ſubeuntia.Innaſcitur autem id oſsiculum tendini tertium pollicis os flectenti,hicq; ad articulum lateſcenti.Hoc oſsiculo h aliud minus multo,& quaſi prorſus cartilagineum , in ſecundo & tertio quatuor digitorum articulis occurrit,ſitu cum pollicis oſsiculo reſpondens, & tendini innatum,cuius beneficio articulus ad quem oſsiculum refertur,flexionem obtinet.Cæterùm oſsiculis ad mediam articulorum ſedem occurrentibus adhuc minora ſpectantur,quæ in duris externeq; ſeneſcentibus uiris ad externam digitorum ſedem nonnunquam reperimus,tendinibus dignos extendentibus ad omnes ferè articulos calli in modum innata,aut tendinibus ibidem lõgo attactu ita indureſcentibus ut oſſei euaſiſſe

Cuiuſmodi ſeſamina ſint oſsicula.

b figura capit. 32 demonſtratha 6 muſcu. tab. & 8 muſcu.tab.k.

Patella fabricam ſeſaminorũ naturam docere.

c numero 1 fig. cap. 25 T. alterũ 2 fig.ca. 25 T. d 7 muſcu. tab. 1.2.3. e 6 muſcu. tab. f 1 fig. ca. 25 V.V. g 8 muſcu. tab.Δ. h 1 fig.ca. 25 X. X.

Quot in manu occurrãt ſeſamina.

Quot in pede obſeruantur ſeſamina.

fiſſe uideantur. In pede [i] omnia cum manu ſunt paria, præterquàm quòd in quatuor pedis digitis hæc oſsicula tanto ſunt minora, minusq́; conſpicua, quanto magis manus digiti pedis digitos magnitudine ſuperant. Vt autem pedis pollex amplioribus quàm manus pollex efformatur oſsibus, ita quoque multo grandiora ipſi, quàm manus pollici obtigerunt oſsicula. Ac [k] duo ſatis inſignia primo ſubijciuntur pollicis articulo, capiti appoſita pedij oſsis, quod primo pollicis oſsi inarticulatur. Horum interius dimidio ferè maius eſt exteriori, ac indici pedis uiciniori, adeò ut dimidiam maiuſculæ piſæ iam cortice emundatæ molem quodammodo æquet, uti etiam forma illi non admodum eſt diſsimile. Innaſcuntur autem hæc duo pollicis oſsicula neruea [l] muſculorum iuxta inſertionem parti, qui primum pollicis os flectunt. [m] Oſsiculum uerò, ſecundo pollicis ſubditum articulo, innectitur [n] tendini ſecundum pollicis os flectenti: multoq́; etiã minus eſt exteriori eorum quæ ad primum pollicis referuntur articulum. Oſsiculorum quæ hoc Capite tractamus claſsi, quis fortè adnumerabit [o] oſsiculum, quod ſubinde in manu conſpicimus, iuxta connexum poſtbrachialis oſsis, paruum digitum ſuſtinentis, ad octauum brachialis os, quod ad [p] tendinem ferè ſpectat, hic poſtbrachialis inſerto, & brachialis extenſionis opifici. Deinde bina recenſebit in poplite occurrentia oſsicula, quæ duorum primorum pedem mouentium muſculorum innaſcuntur [q] capitibus, mox in illorum ex femoris oſſe principio. Oſsicula enim hæc læui ſua & lubrica ſuperficie, qua extra muſculorum ſubſtantiam prominent, elatiorem ſpectant ſedem poſterioris regionis inferiorum femoris [r] capitum, quorum impetum illa ſoluunt & ſuſtinent, hoc priuatim ſibi uendicantia, quòd muſculorum exortibus, nõ uerò aliorum ferè omnium oſsiculorum ſeſamo comparatorum modo tẽdinibus innectantur. Præterea his forſan adijcietur oſſea pars, in ſenum tendine occurrẽs, qui ad os [s] teſſeram referens, ſingulari Naturæ induſtria reflexus, ſeptimi pedem mouentium muſculi tendo exiſtit. Inſuper his accedit [t] oſsiculum, non ſemel repertum ad externum latus articulationis pedij oſsis paruum digitum ſuſtinentis, cum pedio, ad inſertionem nimirum [u] tendinis octaui pedem mouentium muſculi. Horum tamen omnium nullum æquè magnum durumq́; eſt, ac interius oſsiculum duorum quæ ad primum pollicis pedis ſpectantur articulum. unde etiam ſuſpicor magos & occultæ philoſophiæ ſectatores huius oſsis meminiſſe, quum in homine durum quoddam, & nulli corruptioni obnoxium, & ciceri imagine reſpondens oſsiculum eſſe tradunt: id poſt mortem in terra reconditum, inſtar ſeminis, hominem extremi iudicij die productur ũ affirmantes. Illud enim pedis oſsiculum in infima hominis ſede collocatur, inſigniter durum: quamuis tamen dentibus duritia cedat, neque minus ipſis dentibus corruptioni obnoxium ſit: ipſumq́; etiam [x] octauum brachialis os ciceris imaginem melius, quàm hoc pedis oſsiculum exprimat. Num tamen Arabes, & uerè occulti illi tenebrioſiq́; philoſophi, ex hoc oſsiculo, ipſis Albadaran nuncupato, hominem rurſus propagandum rectè ſentiant, Theologis diſceptandũ relinquo, qui liberam ſibi de reſurrectione, animarumq́; immortalitate ac euentu diſputationem & ſententiam uendicant.

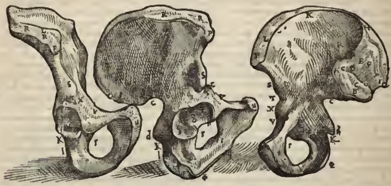
Cuiuſmodi oſsicula ſeſaminis adnumerari poſſunt.

Albadaran oſsiculum.

i Oſtenditur 2 fi. ca. 33.
k 2 fi. cap. 33 ↓. ω. & figura præſenti capiti præpoſita.
l 14 muſc. tab. ſ.
*m 2 fi. ca. 25 *.*
n 14 muſc. ta. δ. δ muſculi A.
o 1, 2 fig. cap. 25 N.
p 9 muſc. tabu. p muſculi A.
q 12 muſ. tab. π. φ. π. p muſculorũ θ. ψ.
r 1 fi. cap. 30 E. F.
s 15 muſ. tab. X muſculi V.
t ad u figure 2 capitis 33.
u 15 muſ. tabu. b muſculi a.
x 1, 2 fig. cap. 25 N.

DE OSSIBVS, SACRI OSSIS LATERIBVS commiſsis. Caput XXIX.

PRIMA XXIX. Capitis figura. *SECVNDA.* *TERTIA.*

TRIVM VIGESIMI NONI CAPITIS FIGVRARVM, & earundem characterum Index.

HIS tribus figuris os delineatur, dextro ſacri oſſis lateri commiſſum. ac prima quidem anteriorem oſſis ſedem eo ſitu exprimit, quo id in ſceleto ab anteriori regione inſpecto ſe offerret. Secunda figura, huius oſſis ſedem undecunque exprimit, quæ externa eſt, corporisq́; interiora non ſpectat, eo nimirũ ſitu, quo id integram oſsium compagem ex dextro

tro latere intuenti occurreret. Tertia figura oppoſito ſitu internam huius oſsis ſedem appoſitiſsimè oſtendit. Cæterùm etſi omnes harum figurarum notæ priuatim aliquid, ut mox perſequar, indicent, ipſis tamen obiter integrum quod hic delineatur os, in ilium os, & coxendicis, pubisq́; tanquam in peculiares ipſius ſedes, ſubdiuidere licebit. ut nimirum in ſecunda figura à c, per b, ad S: ac rurſus in tertia, ab S, per N, ad c lineam duci fingeres, ilium os à coxendicis oſſe quodammodo terminantem. Quid enim ſupra hos habetur characteres, ilium os nuncupabitur. Quod autem inter hos characteres, & in ſecunda figura inter V, per ſ, & b, ad ♦: & in tertia inter V per O, & ſ, ad ♦ intercluditur, coxendicis oſsis loco nobis erit. Reliqua uerò totius oſſis ſedes, pubis os appellabitur: quæ ſcilicet in ſecunda figura ad ſiniſtrum latus characterum V, ſ, b, & ♦ conſiſtit: in tertia autem ad dextrum latus V, O, ſ, & ♦.

A, B, C, C, D, D, E, F, G in 3 — *Sedes ilium oſsis notatur, qua ſacri oſsis tranſuerſis nectitur proceſſus. ac A quidem & B priuatim indicantur ſinus, quos anterior trium ſuperiorum oſsis ſacri oſsium tranſuerſorum proceſſuum protuberans pars ſubit. Et B rurſus oſſis ilium pars indicatur, inſtar cultri acuta, tenuisq́;. C & C oblongum tuber ilium oſsis, proceſſuum ſacri oſsis oblongo ſinui congruens. D & D longus ilium oſsis ſinus, qui ſacri oſsis tuber dorſi ſpinæ modo protuberans admittit. E & F & G ſedes ilium oſſis, non ad amußim ſacri oſsis ſinibus tuberibusq́; reſpondens. quanquam E & F duo ueluti tubera indicentur, ſinus ſacri oſsis obſcurè ingredientia. G autem ſinus notatur, qui oſsis ſacri tuber admitteret, tranſuerſim duos illos ſacri oſsis ſinus intercedens.*

H, I 2, 3 — *Quicquid ad dextrum H & I in ſecunda figura habetur, & in tertia ad ſiniſtrum, portionem ilium oſsis indicat, poſterius quàm tranſuerſorum ſacri oſsis proceſſuum amplitudo eductam.*

L, R, — *R, P in prima: Q uerò, H, R, R, P in ſecunda: & P, L, H, Q in tertia, appendix ilium oſsis indicatur. Cæterùm L internum appendicis latus priuatim notatur. R uerò & R externum appendicis latus, interno minus compreſſum. P anterius appendicis extremum, Q poſterius appendicis extremum.*

K, K 3 — *Sedes ad horum characterum ſiniſtrum latus, in ilium oſsis interna regione conſiſtens, nono dorſum mouentium muſculo principium præbet.*

M, N O 3 — *Tuber, à quo principium decimi femur mouentis muſculi pendet. Amplitudo autem, quæ P, L, K, K, M, N, S in tertia figura circumſcribitur, principium offert ſeptimo femur mouenti muſculo.*

T 1, 2, 3 — *Sinus in elatiori coxendicis oſsis ſede cælatus, & ſexto ac ſeptimo femur mouentibus muſculis, unà cum primo crus petente neruo, uiam præbens.*

S 1, 2, 3 — *Tuber externum latus dicti nunc ſinus conſtituens, iliumq́; oſsi & coxendicis pariter commune.*

X 1, 2, 3 — *Tuber internum dicti nuper ſinus latus efformans.*

Z, Y 2 — *Prima in ilium oſsis dorſo admodum obſcurè apparens linea.*

a, b 2 — *Secunda dorſi ilium oſsis linea.*

e, f, g 1, 2 — *Sinus, acetabulum ve coxendicis oſsis, cui femur inarticulatur. Porrò g ſeparatim huius ſinus ſedem notat, leui cartilagine non incruſtatam, altiusq́; quàm reliqua ſinus ſuperficies inſculptam.*

i, i 1, 2 — *Supercilia acetabuli in coxendicis oſſe cælati.*

h 1, 2 — *Sedes ubi ſupercilia intercidunt, ac ueluti ſinu quodam inſigni donantur.*

c 2, 3 — *Sedes, qua neruus cæterorum corporis maximus, atque ex pluribus neruis conflatus porrigitur.*

d 2, 3 — *Proceſſus coxendicis oſsis, à quo ligamentum ad ſacrum os enaſcitur.*

k 1, 2, 3 — *Sinus coxendicis oſſis, ad quem decimus femur mouentium muſculus, ueluti ad rotulam reflectitur.*

l, m, n. — *o, p, q in ſecunda figura, l autem duntaxat in prima, coxendicis oſsis appendix notatur. ac l quidem poſterior appendicis terminus inſignitur, q uerò anterior: m autem prima appendicis impreßio, o ſecunda, n tertia, p ad q uſque quarta. quæ ſingula peculiarium muſculorum parantur initijs.*

u 1, 2 — *Sedes, qua dextrum pubis os, cartilaginis interuentu ſiniſtro coaleſcit. Sed u in prima figura priuatim notat oſſis aſperitatem, à qua cartilago abſceßit: in ſecunda uerò, externa eius oſsis ſedes uſitur, quæ muſculorum educendorum occaſione aſpera eſt.*

r 1, 2, 3 — *Pubis oſsis foramen, omnium oſsium foraminum patentiſſimum.*

V 1, 2, 3 — *Sinus ſuperiori pubis oſsi ſedi inciſus, quo maxima crus petens uena & arteria, ac in uiris ſeminaria uaſa deducuntur.*

ſ 1, 2, 3 — *Sinus in elatiori foraminis pubis oſsis ſede inſculptus, ac uenæ cuidam & arteriæ, tertioq́; crus petenti neruo, uiam porrigens.*

t 1, 2, 3 — *Hac ſede pubis os nonnihil, ne nimium extenuetur, craſſeſcit, & in uiris ſecundum penis muſculum, & alterum ipſius corpus, educit.*

a 2 fi. cap. 18 à ſuperiori L per M ad L. ſinus aût utriusq́; proceſſuū. N. O. P, Q. ♦ indicâtur.
b tota 1, 2, 3 fig. Integrarū uerò figurar. Θ. Quo autem horum oſsiū ſedes circu-

TRANSVERSIS trium ſuperiorum oſsis ſacri oſsium [a] proceſsibus, utrinque unum connectitur [b] os, cui integro nullum nomen Galenus inditum affirmat: unde & ἀνώνυμον, ac ſi dicas innominatum, quidam id appellarunt. Verùm lata ipſius, & ſuperior, ac poſterior, ſacroq́; oſsi commiſſa pars, Ilium os uocatur: anterior autem oſsis pars, qua in pubis regione cum alterius lateris oſſe [c] committitur, ampliterq́; perforatum eſt, Pubis os: media uerò eiuſdem ſedes, ad femoris ingreſſum poſita, Coxendicis os appellatur. adeò ut unius lateris os ſibi continuum, non ſecus denominetur, quàm ſi tribus propria circumſcriptione terminatis extrueretur oſsibus: poſteriori ſcilicet, anteriori, & medio: ſeu ilium oſſe, pubis oſſe, & oſſe coxendicis. Cæterùm Celſo uniuerſum os, coxæ os: autori uerò Introductorij, ſeu Medici, quemadmodum & Hippocrati, nonnunquã ἰσχίον (quod eſt coxendix) dicitur. quamuis interim & latiorem poſterioremq́; huius oſsis partem, ilium: anteriorem uerò, pubis os uterq́;, aliorum diſſectionis profeſſorum modo nuncupet. His oſsibus non parua in uſu cum ſcapulis, eſt affinitas. ut enim ſcapulæ potiſsimum articulandis humeris formantur, ita ſanè hæc oſſa in hoc præcipuè ſunt accommoda, [d] ut femora ipſis articulentur, horumq́; ope homo

Lib. de Oſſib. cap. 20.
Ilium os.
Pubis.
Coxendicis.
In lib. de Articulis.
Oſsium ſacri oſsis lateribus commiſſorū uſus.

homo erigatur & ſedeat. Dein, ut ſcapulæ cernuntur amplæ, uarijsq; proceſsibus donatæ, quo muſculis pluribus educendis aptiores eſſent: ſic hæc oſſa omnem ferè conſtructionis rationem in eum modum fabricatam oſtendunt, ut ab ipſis omnes propemodum femur mouentes muſculi pronaſcantur: præter alios, qui ab illis principium ducentes, tibiarum & thoracis & dorſi motibus famulantur, & peni in uiris peculiares exiſtunt. At qui nam muſculi & ligamenta, penisq; corpora ab his oſsibus enaſcantur, orationis ſeries, oſſium partes enarrans, ſenſim edocebit. Nunc autem minimè prætereundus eſt ipſorum uſus nequaquam infimus, quo multis corporis partibus inſtar fulcrorum ſubijciuntur, & pleraſque continent & amplexantur. [c] Duo enim hæc oſſa ſimul cum ſacro oſſe ueluti peluim quandam efformant, [f] quæ inteſtina concinnè ſuſtinet, & ueſicam, & in fœminis uterum elegantiſsimè comprehendit, ac demum eas quas amplectitur partes tutò munit.

Ilium oſsis ſedes ſacro oſsi commiſſa qualis.

Ilium itaque oſsis [g] ſedes, ſacro oſsi commiſſa, egregiè uaria eſt: quemadmodũ ſacri oſsis tranſuerſos proceſſus ea ſede, qua illi oſsi connectuntur, admodum uarios multiplicesq; eſſe retulimus. Singulis namque illorum proceſſuum ſinibus, ilium oſsis tubera, & eorundem proceſſuum tuberibus, ilium oſsis ſinus ita correſpondent, ut multis partibus mutuo ingreſſu ilium os ſacro committatur: nõ quidem connexu ad motum conſtructo arbitrarium, aut ſinibus tuberibusq; læuibus, & cartilagine lubrica incruſtatis: uerùm connexu ualidiſsimo, & in ſymphyſis ſeu unionis claſſem quaſi referendo: quæ cartilaginoſi ligamenti, aut potiùs puræ cartilaginis interuentu perficitur. Ilium oſsis ſinuum, & tuberum, quibus id ſacro oſsi committitur, forma, ex ſacri oſsis deſcriptione læui negocio petitur. Vt enim tranſuerſos ſacri oſsis proceſſus primùm oblongo ſinu donari dictum eſt, ita etiam ilium os, [h] oblongum tuber ſinui congruens obtinet. & quia proceſſuum ſinus anterior pars, ſinus ve ſupercilia, ſatis inſigniter extuberant, porriguntúrq;, ilium etiam oſsi ad anteriorem oblongi ſui tuberis ſedem [i] ſinus inſculpuntur, quos extuberantes illæ proceſſuum partes ſubeunt. Vbi autem humillima eorum [k] ſinuum ſedes conſpicitur, ilium os quaſi in cultri aciem exacuitur, ut eandem cum quarti oſsis ſacri oſsis [l] tranſuerſo proceſſu conſtituat ſuperficiem. Rurſus oblongo ſacri oſsis tuberi, quod inſtar latioris lineæ in proceſſuum ſinibus eminere relatum eſt, [m] oblongus etiam ilium oſsis ſinus conuenit, tuber id ad amuſsim ſuſcipiens. Porrò duobus proceſſuum ſinibus ad poſteriorem dicti nunc tuberis ſedem conſiſtentibus, & tuberi tranſuerſim in illorum ſinuum medio prominenti, ilium os non æquè accuratè [n] reſpondet, quum ſacrum os ilium oſsi non admodum hac ſede fit conterminum: ſed plurima cartilago ligamenti natura participans, hæc oſſa intercedat, totam amplitudinem, qua inuicem oſſa inibi dehiſcunt, infarciens. Vniuerſa igitur ilium oſsis ſedes ſacro commiſſa, aſpera eſt, ac inæqualis, & inſigniter craſſa: quemadmodum & reliqua oſſa illis ſedibus, quibus inuicem compinguntur, amplã craſſamq; ideo eſſe nouimus, ut ualidiorem ampliorémq; connexum efficerent.

Ilium oſsis pars retrorſum magis quam ſacri oſsis tranſuerſi proceſſus exporrecta.

Atque hæc craſſa ilium oſsis pars [o] in poſteriora longè magis quàm tranſuerſorum ſacri oſsis proceſſuum amplitudo, porrigitur, prominetq;: tum quòd ilium os ampliſsimum latiſsimumq; ſcapulæ modo eſſe oportuit, ut femur mouentes, & alios pleroſque muſculos, paulo pòſt enarrandos, à ſe pronaſci ſinat: tũ ut ad poſteriorem ſacri oſsis ſedem aptum conſtitueret locum, à quo [p] quartus hominis thoracem mouẽtium muſculus principium duceret: unà cum dorſum mouentium [q] undecimo, qui ſimul cum illo thoracis muſculo, ab interno latere oſsis ilium (qua id in poſteriora ferri diximus) & ab oſsis ſacri poſteriori ſede, originem nanciſcitur: ſimiliter ac [r] muſculus dorſum mouentium decimustertius, ab hac etiam oſsis ſacri, & ilium oſsis ſede, initium ſumit.

Ilium oſsis appendix. Spina. Dorſum. Lib. 2 de Admin. diſſec.

Tota ilium oſsis amplitudo planæ ſemicirculari figuræ non admodum abſimilis, ſuperiori ſua ſede ſecundùm totam ſemicirculi circumferentiam, [s] appendicem obtinet, quæ ueteribus Spina ilium oſsis dicebatur. Ipſi namque dorſum ilium oſsis uocarunt, externam ſuæ amplitudinis ſedem: quia hæc ampla eſt, & ſi, cum interna conferatur, quodammodo gibba. Appendicis autem ſedes extrorſum prominet, ac ueluti illius dorſi cenſetur ſpina. Verùm etſi ueteres hæc nomina rectè inſtituerint, & Galenus etiam eorum nominum, ut & oſsis ſedium quoque differentiam, apud illos fuiſſe animaduerterit: nihilominus is ſubinde Dorſum cum Spina in tibiam & femur mouentium muſculorum deſcriptione confudit. quod nos, quoad licebit, euitantes, Dorſum oſsis ilium ſuæ amplitudinis externam regionem appellabimus: Spinam uerò, ſemicircularem ipſius appendicem, quæ aſpera, inæqualisq;, & [t] interno

Quibus muſculis appendix occupetur.

[u] externoq; latere ſuperius compreſſa uiſitur. Comprimitur quidem interna ſede, ut inibi amplior reddita, carnoſam [x] tranſuerſi abdominis muſculi partem, illinc aptius educat: Externo autem latere appendix comprimitur, amplioŕq; fit, ut potiſsima obliquè [y] aſcendentis abdominis muſculi carnea pars hinc principium ſumat, & obliquè [z] deſcendens abdominis muſculus illic inſeratur. His enim tribus muſculis uniuerſa ſuperior appendicis ſedes occupatur.

Ilium oſsis dorſi lineæ, et quibus id occupatur muſculis.

atque ut illi ampliores carnoſioresq; in ilium laterib. quàm iuxta dorſum, aut in abdominis anteriori ſede ſunt: ita quoque appendicis [a] pars, quæ abdominis latera reſpicit, anterioŕq; eſt, unà cum ilium oſsis ſede, cui appẽdix committitur, craſsior eſt, quàm [b] pars uertebris & dorſo proxima. [c] Anterius uerò appendicis extremum, anterior ve ſpinæ ilium oſsis pars ideo eſt craſsiſsima, ac ueluti antrorſum educitur, quòd præter abdominis muſculos ipſi commiſſos, duobus muſculis principium porrigat: quorum [d] alter tibiæ motorum primus, [e] alter autem ſextus cenſebitur. Cæterùm ab ilium oſsis dorſo [f] tres potiſsimum enaſcuntur muſculi, ſuis principijs id uniuerſum occupantes. Quantam uerò ipſius ſedem ſinguli oppleant, [g] duæ admodum obſcurè in hoc dorſo utcunque aſpero eminentes indicant lineæ, quæ inſtar ſemicirculi ductæ, totius dorſi amplitudinem in tres ſedes diſterminant: quarum primam, quæ extra poſteriorem lineam in poſteriori potiſsimum dorſi regione conſiſtit, muſculus ſibi uendicat femur mouentium primus. Secundam uerò ſedem, inter duas lineas conſpicuã, muſculus obtinet femur mouentium ſecundus. Ex tertia ſede, à priori breuioriq; linea, ad coxendicis uſq; articulum pertingente, principium porrigitur muſculo femur agentium tertio.

Quibus interna ilium oſsis amplitudo.

Ab interna autem ilium oſſis

ſcribẽda ſunt ex characterum indice petendã eſt.
c integrar. fig. 5.
d. integrarum figu. A in Θ.
c 1, 3 integ. fi. Θ. & M.
f Petuntur hæc ex 5 li. figuris præcipue autem 22, 24, 25.
g 3 fig. A. B. C, D, E, F, G.
h 3 fi. C, C. & dein ſeriatim conferẽ 2 fig. cap. 18.
i 3 fi. A, A.
k 3 fig. B.
l 2 fi ca. 18 humilius L.
m 3 fi. D, D.
n 3 fig. E, F, dein G.
o 2, 3 fig. H, I.
p 12 muſ. tab. Δ.
q 13 muſ. tab. Γ.
r 14 muſ. tab. T, V.
s 1 fig. L. R. R. 2 fig. H. R. R. P. 3 fig. P, L. H, Q.
t 1, 3 fi. E.
u 1, 2 fig. R. R.
x 6 muſc. tab. Δ.
y 4 muſcu. tab. Π.
z 3 muſcu. tab. Θ.
a 2 fig. ab R per R ad P.
b 2 fig. ab R per H ad Q.
c 1, 2, 3 figur. P.
d 3 muſc. tab. Σ. dein ſ.
e einſdem ta. Θ deinde x.
f primus 9 muſ. tab. P. ſecũdus 10 tab. Σ. tertius 11 tab. Σ.
g 1 fig. Z. Y linea poſterior. anterior autẽ ab a ad b einſdem fig.

ſis ſede, primùm [h] muſculus enaſcitur, qui dorſi motorum nonus erit, quiq; ex [i] læui, ſed utcunque ampla ilium oſsis impreſsione, ad regionem tranſuerſi quintæ lumborum uertebræ proceſſus conſpicua, exortus ſui portionem adipiſcitur. Dein præter hanc ilium oſsis compreſsionem, [k] alia inſignis in ipſius interna ſede eſt amplitudo caua, & minimum aſpera, [l] muſculoq; occupata femur mouentium ſeptimo, quē carneo amploq; principio inſtar ſemicirculi ex hac amplitudine pronaſci, ac deinde ſenſim arctari, ſimulq́ue cum [m] ſexti femur mouentium muſculi tendine, [n] primoq; crus petente neruo, per [o] ſinum ferri docebimus, ſibi priuatim in coxendicis oſſe, ſeu media uniuerſi quod hoc Capite proſequimur, oſsis parte exculptum. In elatiori enim coxendicis oſsis ſede, ſinus inciditur amplus, qui in mundato oſſe foraminulis quibuſdam in hoc oppletus cernitur, ut is ligamentum educat, cuius beneficio os inibi læue, lubricumq; ac ueluti oleo inunctum cernitur, ut rectè ad hunc ſinum ſeptimus ille femoris muſculus, unà cum ſexti muſculi tendine, reflecti conuoluiq; poſsit. Vtrinque ad ſinus iſtius latera, [p] unum inſigne prominet tuber, ſinum augens, ac quo minus hàc deſcendentes muſculi ex ipſo declinent, accommodum. Dein tuber ad externum ſinus latus conſiſtens, iliumq; oſsi & coxendicis oſsi pariter commune, priuatim [q] nonum tibiam mouentium producit muſculum, cuius etiam uſus gratia utcunque amplum inæqualeq; uiſitur, [r] paruū ſinulum inſtar ſciſſuræ ſibi uendicans, à quo muſculus ille fortius enaſcitur. Interius uerò tuber, plurimùm ad coxendicis oſsis robur confert, quod neceſſariò craſſum ualidumq; eſſe oportuit, tum articulationis roboriſq; nomine, tum etiam quòd id totius corporis, uti mox dicemus, altiſsimo ſinu, cui femur articulatur, cælandum fuerit. Atque huius etiam uſus occaſione, ilium os interna ipſius ſede ad elatiorem ſui cum ſacro oſſe connexus regionem, [s] craſſum ualidumq; redditur, & ueluti ad interni tuberis internam ſedem continuo tubere porrigitur: quod non ſolum coxendicis oſsis robur adauget, uerùm etiam principium offert [t] muſculo femur mouentium decimo, qui internam pubis oſsis ſedem occupans, & ex tota interna coxendicis oſsis ſede etiam pronatus, femur extrorſum circumuertit. Externæ itaque coxendicis oſsis (cuius robori tam ſolicitè Natura proſpexit) ſedi [u] amplus rotunduſq;, & omnium corporis ſinuum, cui oſſa articulantur, profundiſsimus ſinus inſculpitur, non omni ex parte læuis, lubricaq; cartilagine incruſtatus. In anteriori enim ſede, non modica ipſius [x] portio altius quàm reliqua illius circumferentia inciditur, ac aſpera, cæciſq; foraminulis quibuſdam oppleta cernitur, [y] ligamenti producendi gratia, quod teres in uerticem capitis femoris inſeritur. Deinde præſentis ſinus [z] ſupercilia, quæ nonnullis puerulis appendice efformata uidimus, in anteriori ipſius ſede leuiùs quàm in poſteriori protuberant, quòd ſcilicet femur ſedentibus magis in angulum flecti oportebat, quàm ſtantibus, aut aliud quid agentibus extendi, aut in poſteriora duci. Præterea in [a] humiliori coxendicis ſinus, acetabuli ve ſuperciliorum ſede, animaduertendum quoque eſt, ſupercilia non continuo ductu orbiculatim ferri, ſed incidi, ac intermitti, ac ueluti iter parare [b] uenulæ hac in aſperam & cartilagine nō obductam acetabuli ſedem exporrectæ, articuloq; alimētum ſuppeditanti, à quo uiſcidus adaptetur humor, cuius auxilio articulus promptè mobilis euadat. Ne tamen ſinus huius in ſupercilio inciſi ratione, articulus nimium luxationi obnoxius redderetur, Natura ualidum cartilagineumq; ligamentum orbiculatim ſupercilijs adnexuit, quod nullibi intermiſſum apparet, acetabulumq; adhuc magis quàm ſupercilia adauget, & uenulæ illi uiam præbet, inter os & poſteriorem ipſius ligamenti ſedem tutò prorepenti. Cæterùm nunc quoque perpendenda ueniunt cæca foraminula, paſſim in coxendicis oſsis acetabuli ſuperciliorum externa ſede in hoc parata, ut ualidiſsimum educant [c] ligamentum, orbiculatim femur coxendicis oſsi colligans. Quinetiam modò [d] ſedes animaduertenda eſt, quæ inter anteriorem ilium oſsis partem, quæ ſacro committitur oſsi, & poſteriorem coxendicis regionē exculpitur, ut [e] neruo uiam præbeat, qui crus adeuntium quartus, omniumq; corporis neruorum ex pluribus compoſitus maximuſq; exiſtit. Eſt quoque hic obſeruandus coxendicis oſsis [f] acutus proceſſus, qui [g] ligamentum educit, in [h] tranſuerſum proceſſum quinti ſacri oſsis pertinens, & qui [i] muſculo principium porrigit, quem aut decimo femur mouēti muſculo aſcribemus, aut priuatim undecimum femur mouentium numerabimus. [k] Neque etiam prætereundus eſt ſinus, coxendicis oſsis poſteriori externæq; regioni ſub dicto nuper proceſſu exculptus, ad quem mira Naturæ ſolertia, ueluti ad trochleæ rotulam, decimus femur mouentium muſculus reflectitur. Inſuper non perfunctoriè coxendicis oſsis [l] appendix indagabitur, toti infimæ ipſius ſedi, cui ſedentes innitimur, adnata, & oſsis, cui coaleſcit, amplitudinem ſeruans: quod cùm roboris gratia, tum muſculorum exortus cauſa, inſigniter craſſum uiſitur. Ab hac enim appendice, ut minimum quatuor grandes exoriuntur muſculi, quorum ſingula capita [m] priuatim in appendice impreſsionem ſedemq; ſibi uendicant, in emundato integræ ætatis hominis oſſe ſatis conſpicuam. [n] Primus horum muſculorum, tibiam mouentium tertius erit, qui ab elatiore, & maximè poſtica eius appendicis ſede principium ducit. [o] Secundus, tibiam mouentium quartus habebitur, cuius principium minus quàm primi muſculi latum eſt, magiſque uerſus anteriora, iuxta extimum primi muſculi latus, pronaſcitur. [p] Tertius, tibiæ motorum quintus numerabitur. [q] Quartus uerò, maxima portio eſt eius muſculi, quem femur mouentium quintum ſtatuemus, quiq; maximam præſentis appendicis ſedem ſuo principio occupans, totius corporis muſculorum facilè craſsiſsimus eſt. Sic itaque poſterior, lata ve, & dein media eius quod deſcribimus oſsis partes ſe habent. Anterior uerò, quæ Pubis os dicitur, tenuis utcunque cernitur, & dextrum os ſiniſtro [r] cartilaginis interuentu, quaſi unionis modo committitur. quo enim homo ætate fit prouectior, eo ſemper connexus iſte minus cartilagine oppletur, minus ve oſtendit cartilaginis. Atque id uiris pariter ac mulieribus commune eſt. neutiquam enim cū plebeijs medicis arbitrandum eſt, pubis oſſa uiris eſſe continua, mulieribus autem in hoc cartilaginis interuentu compacta, ut partus tempore remitti, inuicemq; disiungi queant. Parturientibus namque mulieribus

Sinus coxendicis oſsis ſuperiori ſedi inſculptus. Sinus eius tubera.

Quomodo coxendicis oſsis robori ſit proſpectū.

Acetabulū femori articulando paratum.

Sinus quo craſsiſsimus corporis neruus fertur.

Coxendicis oſsis acutus proceſſus.

Sinus, ad quem decimus femur mouentium muſculus uoluitur.

Appendix coxēdicis oſsis.

Pubis oſsis hiſtoria.

Oſsium ſacro oſsi nexorum in uiris & mulieribus differentia.

h 8 muſc. tab. Ξ.
i ad ſiniſtrum latus K, K figuræ 3.
k inter P, L, K, K, M, N, S figu. 3.
l 8 muſcu. tab. Λ.
m eiuſdem tab. Θ
n 2 fi. cap. 11 li. 4 characl. 57.
o 1, 2, 3 fi. T.
p 1, 2, 3 fi. externū tuber S inſignitur, internum uerò X.
q 4 muſcu. tab. Φ.
r S in prima figura ſinulo ponitur.
s 3 fig. M, N, O.
t 16 muſc. tab. F. G. et 13 tab. Γ.
u 1, 2 fig. e, f, g.
x 1, 2 fi. g.
y 2 fi. cap. 49 lib. 2 P.
z 1, 2 fi. i, i.
a 1, 2 fi. b.
b fi. cap. 6 lib. 3 prepoſita a.
c fi. cap. 1 lib. 2 P, P.
d 2, 3 fi. c.
e 2, 3 fi. ca. 11 lib. 4. charac. 71.
f 2, 3 fig. d.
g 13 muſ. tab. o.
h 1, 2 fig. cap. 18 R.
i 13 muſ. ta. x. aut 12 ta. ß. ubi decimus muſ. æ inſignitur
k l Hic ſpecta 13 muſ. tab. r, ſ, t, u, x, y, Z,
l 2 fi. l poſteriorē, q ałt anteriorē appendicis ſedē notat.
m 1 fi. prima impreſſio m, ſecunda o, tertia n, quarta à p ad q.
n 10 muſ. tab. Φ.
o muſdem tabu. Ψ. &

ribus (uti neque quadrupedibus) hæc oſſa inuicem non diſiunguntur: uerùm id mulieres in hoc oſsium coalitu peculiare ſibi uendicant, quòd ipſis non tam longa linea, atque in uiris, committuntur. Deinde coxendicum oſsium infimæ partes (dextram dico & ſiniſtram) in mulieribus mutuò longè magis diſtant, quàm uiris. Præterea infimæ pubis oſsium partes mutuò ſub ipſorum connexu diremptæ, multo etiam magis mulieribus quàm uiris ſciunguntur, ac ueluti ſinuatæ, tenuesq; redditæ, inuicem diſtant. adeò ut in mulierum oſsibus uacua ſedes inter coccyx os & internas regiones infimarum partium coxendicum oſsium, multo amplior quàm in uiris occurrat. Hæcq; differentia tam eſt inſignis, ut uel ipſa abundè doceret, pubis oſſa in partu non recludi: etiamſi tactus inter pariendum, idem non leui opera atteſtaretur. Hac itaque ratione (ne id quod de [s] coccyge oſſe ſuo loco proditum eſt, adijciam) Natura fœtui excludendo proſpexit. Quo autem minori negocio leuiusq; mulieres uterum gererent, ilium oſſa illis multo ampliora ſunt, ipſorumq; [t] ſpina in latera longè magis quàm in uiris educitur, & etiam illa oſſa extrorſum inſignius cauantur: & ut ſemel dicam, hæc commodam geſtando fœtui ſedem efformant. Quòd autem nuper natis puellis, partus facilioris gratia, apud nullas gentes pubis oſſa aut comprimantur, aut diſiungantur, neminem diſſectionis ſtudioſum latere arbitror: quantumuis id pertinaciter uulgus nunc de his, nunc illis nationibus affirmet.

Cur pubis os maximo foramine peruium, et dein ipſius ſinus & tubera.

Quamobrem uerò pubis os maximo totius corporis oſsium [u] foramine (quod etiam propter magnitudinem, ab oſtij imagine θυροειδὴς nuncupatur) peruium ſit, illi demum cognoſcunt, qui ad amuſsim inter ſecandum didicere, qui nam muſculi a coxendicis & pubis oſsibus pronaſcantur: illi enim arguunt, pubis os amplam & aptam educẽdis muſculis ſedem neceſſariò oportuiſſe fieri. Ne uerò interim fruſtra animal grauaret, ſed ut leue eſſet, eo quo diximus foramine donatur. Neque eſt quod hàc aliquis [x] uaſa ſeminaria, aut maximas crurum [y] uenas & [z] arterias, aut etiam [a] neruos deduci arbitretur: quemadmodum nemo non credit, qui Anatomes rudis, nudam oſsium compagem intuetur. Illa enim organa aliam nanciſcuntur uiam: quippe maxima crus petens uena, arteriaq;, ſimul cum [b] ſecundo crus adeunte neruo, proprium [c] ſinum obtinent, in ſuperiori pubis oſsis ſede inſinuatum, è regione elatioris ſedis nuper dicti [d] foraminis. Porrò ſeminarijs uaſis etiam elatiùs quàm pubis os prominet, in abdomine iter paratum eſſe audies. Deinde ingens illud pubis oſsis foramen ualida [e] membrana oppletur, quæ [f] muſculum internæ foraminis ſedi proximum ab illo dirimit, [g] qui externam foraminis ſedem occupat. Neque profectò aliquid, foramen hoc tranſit, præter [h] uenam, & [i] arteriam, [k] neruumq;, non ad genu uſque ramorum ſerie digeſtos. Præterea hæc uaſa non per foraminis medium feruntur: ſed in elatiori foraminis ſede [l] ſinus cælatur, illis uaſis deducendis paratus. Cæterùm ſuperior pubis oſsium [m] pars, qua inuicem committuntur, idcirco exaſperatur, quòd [n] rectos abdominis muſculos hinc enaſci, Naturæ uiſum fuerit. Deinde anterior quoque oſsium ſedes inibi aſpera eſt, ut neruoſum caput [o] ſecundi tibiam mouentium muſculi hinc ritè pronaſceretur. Ad hæc, in anteriori pubis ſede, [p] à coxendicis oſsis acetabuli interno latere, ad pubis oſsium uſque commiſſuram, tuber, & quædam ueluti prominentia conſpicitur, à qua [q] octauus femur mouentium muſculus principium ducit. Quemadmodum uerò hæc anterior pubis oſsis ſedes protuberat, ita quoque poſterior [r] acutam oſtendit lineam, à qua muſculus femur mouentium decimus ſui etiam exortus [s] portionem aſſumit. His omnibus accedit pubis oſsis [t] craſsities, iuxta infimam pubis oſsium connexus ſedem, & magni illius foraminis internum latus, ubi pubis os quodammodo teres craſſumq; ob hoc in uiris uiſitur, ut ipſius oſsis robur adaugeatur: utq; hinc præter quoſdam penis [u] muſculos, alterum corpus [x] eorum quæ penem conſtituunt, originem duceret.

Oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, in pueris tribus eſſormata oſsibus.

Atque in hunc modum oſſa ſe habent, ſacri oſsis lateribus connexa, quorum utrunque in nuper natis pueris, tribus conſtat oſsibus, quæ ternis lineis cartilagine oppletis diſtinguuntur. Hæ lineæ à coxendicis acetabuli centro, ubi inuicem ſunt conterminæ, porriguntur: una quidem ad ſuperiorem acetabuli ſedem, ſecunda ad externum acetabuli latus: tertia autem ad latus internum, quæ etiam per pubis os procedit, ubi id quodammodo teres eſt. adeò ut lineæ alterius lateris os neutiquam in eas ſedes interſecent, quas ilium os, & coxendix os, & pubis os nuncupabimus.

11 tab. μ, dein ω. p 11 ta. Ψ. q 11 tab. charact. & ac 12 tabu. Ξ. r integrarum fig 1. s 1,3 fi. ca. 18 O, H, I, K. t 1,3 fi. L. & 1, 2 fi. R, R. u 1,1,3 figur. r. x 2 in fi. li. 3 e, & 1 ors fui n. aut 21 fig. y ad ζ. y fi. cap. 6 lib. 3 s. z fi. ca. 12 lib. 3 φ. a 2 fi. cap. 11 libr. 4 charac. 91. b eiuſdẽ fi. charac. 60. c 1,2,3 fi. V. d 1,2,3 figur. r. e 2 fi. cap. 49 li. 2 O, O. f 16 muſc. tab. F, G. g 8 muſc. tab. Ψ. h 1 fi. cap. 6 libr. 3 ω. i fi. ca. 12 lib. 3 s. k 2 fi. cap. 4 li. 4 charact. 66. l 1,2,3 fi. S. m ad dextrũ latus ω ſecunda fi. n 5 muſc. tab. Λ. o 16 muſc. tab. Δ. p ab h 2 figure ad ω. q 7 muſc. tab. α. r 3 fig. O. s 16 muſc. tab. G. t 1,2,3 fi. S. u 1, 2 fig. cap. 49. lib. 2 L, K. x eorundẽ fig. A, B.

DE FEMORE. Caput XXX.

CHARACTERVM, QVI DVABVS TRIGESIMI CAPITIS figuris adhibentur, Index.

A 1,2 *Caput femoris, acetabulum oſsis coxendicis ſubiens.*
B 1 *Sinus, femoris capiti inſculptus, & teretis ligamenti inſertionem à coxendicis oſſe excipiens.*
C 1,2 *Appendicis, rotundum femoris caput efformantis, cum reliqua femoris portione coalitus.*
D 1,2 *Ceruix femoris.*
E, F 1,2 *Inferiora femoris capita ac E quidem internum, F uerò externum notat.*
G 1,2 *Hæc linea coalitum indicat appendicis, duo inferiora femoris capita conſtituentis.*
H 2 *Sinus, qui utriſque capitibus E & F inſignitis eſt communis, ac quem patella ſubit.*
I 1 *Sinus ac interuallum, duo inferiora femoris capita inuicem dirimens.*
K 1 *Ab hac ſede interioris capitis primus pedem mouentium muſculus initium ducit.*
L 1 *Hinc ſecundus & tertius pariter pedem mouens muſculi exoriuntur.*
M 1 *Huic interni capitis ſedi, quinti femur mouentium muſculi tendo inſeritur.*
N 1,2 *Sinus in externo inferiorum femoris capitum exculptus latere, quo quartus tibiam mouentium muſculus uehitur.*
O 1 *Hac ſede internum latus interioris femoris capitis compreſſum eſt, ut hac tendines primi, ſecundi, tertij & quinti tibiam*

biam mouentium muſculorum aptius porrigerentur.

P 1 *Hac regione idem interioris capitis latus inſigniter protuberat, & dictorum iam tendinum reflexui eſt accommodum.*

Q, R, S, V, X, Y *Exterior femoris proceſſus. uerùm ſinguli characteres non in utraque figura ſimul obuij, aliquid priuatim, ut modò ſubijciam, indicãt. Q quidem in prima & ſecunda coalitum appendicis huius proceſſus ad reliquum os. R autem in prima, ſinum internæ præſentis proceſſus ſedi ea latum. S uerò in prima figura, primam exterioris proceſſus impreßionẽ.*

Y, T. *Cæterùm T, T in prima, inſignitur aſpera linea, deorſum a prima impreſſione ducta: V autem in ſecunda, exterioris proceſſus ſecunda impreſſio: X uerò, tertia impreſſio. At Y in ambabus figuris quarta indicatur impreßio.*

a, b 1, 2 *Interior femoris proceſſus. Verùm b priuatim in ſecunda, hic appendicis indicat coalitum.*

c, c 1 *Linea aſpera, à radice interioris proceſſus deorſum obliquè gratia octaui femur mouentium muſculi procedens.*

d, d 1 *Linea ſecundùm femoris longitudinem protuberans, & quinti femur mouentis muſculi inſertione admittens.*

e 2 *Hac ſede femur amplum, ac ueluti compreſſum eſt, quum interim reliqua ferè longitudine teres ſit.*

f 2 *Aſpera ſedes, à qua octauus tibiam mouentium muſculus ſui exortus initium ducit.*

PRIMA TRIgeſimi Capitis figura, *dextri femoris os poſteriori facie delineatum referẽs.*

SECVNDA figura, *femoris dextri anteriorem faciem oſtendens.*

Femoris ſuperius caput.

Duo inferiora femoris capita, et rotundi ſinus.

a tota 1, 2 fig. & integrarum A, ſuperius cũ a, inferius cum b arti culorum. FEMORIS [a] os, quod μηρὸς Græci uocant, magnitudine cunctis humanæ fabricæ oſsibus præſtat: in auibus autem & omnibus ferè quadrupedibus, tibiæ oſsi & fibulæ, longitudine cedit, ſuprà quidem coxendicis oſsi, infrà autem tibiæ oſsi, diuerſa articuli ratione, omnibus pariter

b 1, 2 fig. ſuprà C, infra G. coarctatum. Superiori enim parte, qua ſimiliter atque inferiori [b] appendice donatur, rotundiſsimum [c] caput obtinet, prolixæ [d]

c 1, 2. fi. A. ceruici ad interiora inclinatæ adnatum, coxendicisq; oſsis [e] ace

d 1, 2 fi. D. tabulo exquiſitè congruens. Vniuerſum hoc caput, cuius gratia

e 1, 2 fi. ca. 29 e. f. g. femur flecti & extendi, & in latera duci, & denique circumuerti poteſt, læue, cartilagineq; incruſtatum uiſitur: at nonnihil inferiùs, quàm ipſius uerticis medium conſiſtit, anguſtum, profun-

f 1 fig. B. dumq;, & inæqualem obtinet [f] ſinum, cui teres [g] ligamentum,

g 1 fig. ca. 49 lib. 2 P. à coxendicis oſsis acetabulo enatum, robuſtiſsimè implatatur. Inferiori autem ſede femur inſigniter craſſum eſt, & in duo oblon

h 1, 2 fig. E, F. ga [h] capita, omnium totius corporis oſsium capitum maxima, dirimitur, quæ in poſteriorem femoris ſedem longè magis quàm in anteriorem porriguntur, & in lateribus non minus ferè quàm ipſorum medio extuberant, lateribus ue

i longe E, F, 1 1, 2 fi. ad G, F, 1 7 fig. cap. 31. uix deprimuntur, quemadmodum etiam ipſorum cum tibiæ oſſe articulo ex uſu fuerat. [i] Hæc namque oſſi tibiæ mutuo ingreſſu ad eum modum articulantur, ut tibia duntaxat flecti extendiq; poſsit: nequaquam uerò in latus, uel tantillum quidem, duci. utcunque etiam id Galeno uiſum fuerit, qui in tibiæ motuũ examine, femoris ad coxendicis os motu deludebatur. Cæterùm iſta femoris capita retrorſum ideo producuntur, quòd tibiam in angulum flecti, & nó extra rectam lineam extendi, aut antrorſum erigi ſatius erat: adeò ut motus illius ratione, femoris capita in anteriori femoris ſede nequaquam promineant. Et quamuis hęc, *Lib. 3 de Vſu part. et 2 de Administ. diſſ.*

k 2 fi. H. in anteriori eorundem ſede, [k] ſinum oſtendant utriſque capitibus communem, & impenſe patulum, læ-

l 2 fig. ca. 32 A, B, C, D. uiq; cartilagine cinctum, is tamen aliquo tibiæ oſsis tubere excipiendo non paratur: uerùm os orbiculare, & breui ſcuto non abſimile, apto [l] tubere ſinum illum ſubire, altero ab hoc Capite audies. In poſteriori femoris ſede capita hæc magno [m] interuallo inuicem dirimuntur, atque in ipſorum medio amplum pro

m 1 fig. I. n 7 fig. ca. 31 I. fundumq; ſinum, utcunque aſperum, & cartilagine nequaquam obductum habent, qui aſperum inæqualemq; tibiæ oſsis [n] tuber excipit, quod in tibiæ oſsis ſinuum medio protuberat, [o] ligamentumq; educit,

o fig. ca. 1 lib. 2 X. quod ualidiſsimè illi ſinui inſeritur, unà cum alio admodum robuſto ligamento, à poſteriori tibiæ oſsis ſede pronato. Iuuat etiam ſinus iſte, deducendo totius corporis maximo [p] neruo, hàc ſimul cum [q] uena &

p 10 muſ. tab. ζ. dem n. β. arteria in tibiam contendenti. Humiliora enim femoris capita, quum tibiæ flexus gratia adeò in poſteriora ducantur, etiam id præſtant, ut in illorum medio neruum illum ſimul cum uaſis tutiſsimò deorſum repe

q ultima figur. li. 3 r. n. re ſinant: atque etiam proceſſuum modo, aliquot muſculorum pedem mouentium principia porrigant. In poſteriori enim femoris regione, ab elatiore interni capitis [r] ſede primus pedem mouentium [s] enaſci-

r 1 fig. K. s 12 muſc. tab. Φ. tur muſculus, cuius capiti haud procul ab exortu ſeſaminum innectitur oſsiculum, quod læui ſua & lubrica ſuperficie, qua ex muſculi ſubſtantia prominet, læuem interni femoris capitis regionem ſpectat, durumq; ipſius contactum excipit, & citra muſculi noxam, communi ſeſaminorum uſu, illius impetum diſſoluit. Ab

eaterni autem capitis ſuperiori ^t^ ſede, ſecundus pedem agentium educitur ^u^ muſculus, cui perinde ac primo ſeſaminum obtingit oſsiculum. adeò ut bina ad poplitem eius generis referenda ueniant oſsicula, in ceruis, canibus & leporibus, utpote ſiccis animalibus, admodum, ut & in ſenio confectis hominibus, conſpicua. Inſuper ab externo femoris capite is quoque ^x^ muſculus prodit, quem tertium pedis motibus præfectorum ſtatuimus. Præterea ſi ^y^ muſculus in poplite latitans, ab oſſe aliquam ſui exortus portionem ſumit, hanc ſanè ab eaterno hoc femoris capite mutuatur. præcipua enim ipſius origo ex ^a^ ligamento pendere docebitur, dictum nunc femoris caput tibiæ potiſsimùm colligante. Deinde in elatiorem capitis interni ^a^ regionem modicè uerſus eius capitis internum latus ^b^ tendo inſeritur, quinti femur mouentis muſculi, cuius etiam inſertionis occaſione hoc femoris caput inibi compreſſam oſtendit ^c^ ſedem, tendini excipiendo aptam. Atque ita anterior & inferior, poſteriorq; horum capitum ſedes ſe habent: latera uerò eorundem, nulla cartilagine incruſtata, multis cæcis foraminulis opplentur, ut ualidiſſima genu articulum continentia ligamenta hinc aptè pronaſcantur. Porrò externum exterioris capitis latus, priuatim ^d^ ſinum nanciſcitur, obliquè ipſi iuxta poſteriorem eius lateris regionem inſculptum, ac ^e^ quarti tibiam mouentium muſculi tendini paratum. Quo minus enim tendo ille hac obliquè reflexus, à ſuo ductu aberret, Natura ipſi hunc ſinum, lubrico & læui ligamento obductum, præparauit. Internum uerò latus interioris capitis femoris, etiamſi ad ipſum plures conuoluantur reflectantur ve ^f^ tendines, nullum tamen eiuſmodi manifeſtum adipiſcitur ſinum. At oſſe ligamentis emundato, iuxta poſteriorem eius lateris ſedem lata, ſed admodum interim profunda, apparet ^g^ cõpreſsio, qua tutò tendines deferri queát, à ſua ſede tuberis beneficio non reclinantes, quod in medio dicti nunc lateris latè ^h^ protuberat, atque ſecundùm ipſius poſteriorem ſedem tendines opportunè deferri ſinit. Tendines autem hàc deducti, trium primorum & quinti tibiam mouentium muſculorum cenſebũtur. Ad femoris oſsis ceruicem, cui ſuperius femoris caput adnaſcitur, duo conſpiciuntur proceſſus: quorum ^i^ alter externum femoris latus occupat, omniumq; corporis proceſſuum, nulli alteri oſsi commiſſorum, facilè maximus eſt, ^k^ inſigni etiam donatus appendice. ^l^ Alter minor eſt, & quod ad magnitudinem ſpectat, priori neutiquam comparandus, multoq; inferiùs in interno femoris latere nonnihil uerſus poſteriora conſpicuus, & ^m^ appendice ſimiliter adauctus. Græci ambos τροχαντῆρας, quaſi rotatores dicas, nuncupant: hunc interiorem, illum uerò exteriorem appellantes. quum tamen ſimpliciter τροχαντῆρα dicunt, perpetuò externum ſubaudiunt: quem etiam propter amplitudinem, & quandam cum nate imaginem, γλουτὸν uocarunt. Horum proceſſuum idem uſus cum reliquis ferè oſsium proceſsibus eſt: in hoc enim parantur, ut collis ritu muſculorum inſertionem probè admittant, alijsq; muſculis eleganter principij ſui ſedem præbeant. Interior namque femoris proceſſus, qui modicè oblongus, neque admodum inæqualis eſt, in hoc prominet, ut illi ^n^ ſexti & ſeptimi femur mouentium muſculorum tendines inſerantur. Ad huius proceſſus radicem in poſteriori femoris ſede, aſpera quædam ducitur ^o^ linea, obliquè deorſum in poſteriora aliquouſque ducta, & octaui femur mouentis ^p^ muſculi aptata. Exterior femoris proceſſus, interna ſede, qua femoris caput reſpicit, aſperum inæqualemque commonſtrat ^q^ ſinum, cui ^r^ nonus & ^s^ decimus femur mouentes muſculi inſeruntur. Externa autem ſedes gibba eſt, in oſſeisq; hominibus & ætate prouectis quatuor impreſsiones ſedesq; proponit, ^t^ quatuor muſculorum inſertionibus excipiendis paratas. Ac ^u^ prima quidem ampla eſt, & gibba in poſteriori proceſſus ſede apparens, cui primus femur mouentium muſculus lata inſertione implantatur. Ab huius compreſsionis radice, aſpera quædam ^x^ linea deorſum per femoris poſteriora nonnihil obliquè deducitur, cui primus ille femur mouens muſculus ualidiſsimè etiam inſeritur. ^y^ Secunda compreſsio in anteriori proceſſus conſiſtit latere, magis quàm prima inæqualis & aſpera, & utcunque ſinuata, ac demum ſecundi femoris motuum autoris muſculi ſeruiens inſertioni. ^a^ Tertia ad ſuperiorem proceſſus regionem uiſitur, inter primæ & ſecundæ elatiores conſiſtens ſedes. Hæc gibba eſt, & inſertionem tertij femur mouentis muſculi admittit. ^a^ Quarta, in apice proceſſus ſe offert, reliquis tribus longè arctior, & quarti femur mouentis muſculi tendinem excipiens. Horum ſanè muſculorum inſertionem exterior proceſſus aſſumit: ab ipſius uerò radice in anteriori externaq; ipſius ſede ^b^ muſculo principium præbet, qui tibiæ motorum ſeptimus recenſebitur. ^c^ Quod uerò ad reliquam femoris formam ſpectat, uniuerſum femur anteriori ipſius ſede, & in lateribus teres & utcunque læue eſt, undique ab ^d^ octauo tibiam mouentium muſculo circundatum: cuius gratia anterior femoris ſedes iuxta ipſius ceruicis radicem nonnihil ampla eſt, & ^e^ aſpera, quo ualidiùs & ampliori principio muſculus ille enaſceretur. In poſteriori autem ſede femur in acutum quodammodo fertur, & ^f^ lineam inſigniter protuberantem, & aſperam inæqualemq; oſtendit, quæ à femoris proceſſuum radice aliquouſque ultra medium longitudinis femoris prorepit. Huic lineæ ^g^ quintus femur mouens muſculus pertinaciter inſeritur: ^h^ ipſaq; duntaaat ex reliqua femoris amplitudine, ab octauo tibiam mouente muſculo non circundatur. Porrò ad inferiorem huius lineæ ^i^ ſedem, ac iuxta inferiorum femoris capitum radicem, femur amplum depreſſumq;, non autem teres cernitur, quo tutius hàc maxima tibiam petens uena, cum arteria & neruo feratur: ac ne, ſi femur hic gibbum eſſet, à femore errabunda declinet. Quamuis & leuitatis occaſione, Natura hanc femoris partem, quæ neceſſariò in latera, inferiorum ipſius capitum educendorum gratia, lateſcere debuit, non uoluerit poſteriori in ſede eſſe teretem & prominentem, quum ſcilicet nullorum muſculorum productioni aut inſertioni ibidem ſubſeruiat, & iniurijs non ſit expoſita, inferioribusq; femoris capitibus in poſteriora ductis, quodammodo ſepiatur. adeò ſanè, ut ſpectatu iucundiſsimum ſit, qui Natura præter partium functionem, præcipuumq; uſum, roboris ſimul & leuitatis rationem undique habuerit, quæ etiam femori ſecundùm illius longitudinem ^k^ ſinũ communicauit longum & amplum, qui medulla oppletus, maximum iſtud corporis os pro ſua mole admodum

leue

Duo femoris proceſſus ſeu rotatores.

Femoris ſecundum ipſius longitudinem forma.

t 1 fig. I.
u 12 muſc. tab. Ψ.
x 13 ta Φ.
y 14 ta Γ.
a fig. ta. 1 tab. ſ Γ.
a 1 fig. M.
b 12 muſc. tab. Ξ. dein ζ.
c 1 fig K.
d 1.2 fi N.
e 10 muſc. tab. Ψ
f 16 muſc. tab. tendines muſculorum L, Δ, R, V, V ac 2 tab. q, γ, β, δ, δ.
g 1 fig O.
h 1 fig. P.
i 1.2 figu. Q.Y
k femoris figura tab. 3 hic antè Q.
l 1, 2 fi. q.
m 2 fig h.
n 8 muſc. ta Vnus Θ. alter Λ.
Io 14 antè tab. c, d.
o 1 fi. :, e.
p 7 muſc. tab. a.
q 1 fig R.
r 12 muſc. tab a. 8 ta. Ψ.
s 13 muſc. tab. r, s, ?, Z.
t primus 9 muſcu. tab. Π ſecundus 10 tab Σ. tert. 11 ta. Σ. quart. 11 tab. Φ.
u 1 fig. S.
x 1 fi. T, T.
y 2 fig. V.
a 2 fi X.
a 1, 2 fi. Y.
b 5 muſc. tabu. Λ. 10 tab. μ.
c ab f ad G figura 2. & ac ad G figura 3.
d 7 muſc. tab. γ. et 13 tab. δ. δ.
e 2 fig. f.
f 1 fig. d. d.
g 12 muſc. tab. Σ. Ξ.
h 13 muſc. tab t. s.
i 1 fig. e.
k Pete illũ ex fracto aliquo femore.

1 progreſſus eſt ab A per D, c, e, d, d ad 1 figura 1 aut per D, f ad H figura 1. Aut expende integrarum fig. A.

lene efficit. Præterea femoris [1] ductus, non recto tramite à coxendicis oſsis acetabulo deorſum tenditur: ſed femoris ceruix à capite ipſius ualde extrorſum obliquè, & quaſi tranſuerſim fertur, & hinc femur rurſus reliquo ipſius corpore obliquè uerſus interiora ad genu deſcendens procedit. Quam ſanè figuram non ob iter Natura excogitauit: quum omnes quibus à prima conformatione femur rectius quàm homini ex uſu eſt, contigit, uari & claudi in genu reddantur. Hoc autem quàm non modò ad curſum, ſed ambulationem, firmamq; ſtationem noxium ſit, quotidie uidentes diſcimus. Dein ſi utriuſque femoris ceruix non ſtatim à coxendicis articulo, uti diximus, foràs porrigeretur, quæ nam ſedes internis femur amplexantibus muſculis reliqua eſſet? quæ rurſus neruis, uenis, ac arterijs in uniuerſum crus diſtributis? quæ item glandulis, horum uaſorum propagationi præfectis? Non enim per externas cruris regiones hæc deſcendere decebat, quum ita omnibus foris occurſantibus, leui quaque occaſione lædenda, exponerentur. Cæterùm poſterior femoris pars, ſima cauaq; uiſitur: anterior autem gibba, quòd ad ſeſsiones is femoris ductus admodum ſit idoneus: uti etiam ad multa quæ ſedentes obimus munia, quando ſcilicet unum femur alteri inijcimus, ut modò taceam, quàm eleganter femur muſculis cedat, poſteriorem ipſius ſedem occupantibus.

DE DVOBVS IN TIBIA REPOSITIS OSSIBVS. Caput XXXI.

PRIMA CAP. xxxi. figura. *SECVNDA.* *TERTIA.* *QVARTA.*

TRIGESIMIPRIMI CAPITIS FIGVRARVM, ET earundem characterum Index.

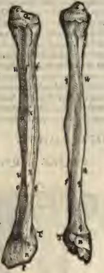
VNDECIM huius Capitis figuræ ad dextram ſpectant tibiam, ac prima utrunque in tibia locatum os anteriori facie exprimit, craßius nimirum, interiusq;, quod tibiæ os uocabimus: & gracilius, quod exterius poſitum, fibula nobis potius quàm ſura nuncupabitur. Secunda figura, tibiæ os ſimul cum fibula poſteriori facie appoſitiſsimè delineatur. Tertia, ſolius tibiæ oſsis anterior ſedes commonſtratur. Quarta, tibiæ oßis poſterior facies oculis ſubijcitur. Quinta, fibulam anteriori facie exprimit. Sexta, fibulam poſteriori ſede delineatam exhibet. Septima, tibiæ oßis ſuperiorem oſtendit ſedem, cui femur articulatur. Octaua, duas continet cartilagines, quæ ſinus adaugent, quibus femoris capita in tibiæ oßis ſinibus excipiuntur. Nona, imam tibiæ oßis & fibulæ ſedem anteriori parte proponit, ut cauitas in conſpectum ueniret, tali cum tibia articulationi parata. Decima, ſolam tibiæ oßis infimam ſedem poſteriori ex parte delineatam offert, qua talus excipitur. Vndecima, internum latus inferioris fibulæ ſedis commonſtrat, quod talo articulatur. Characterum autem index erit huiuſmodi.

A, B *His duobus characteribus in prima figura, ſuperior tibiæ oßis appendix notatur. In tertia uerò & ſecunda, indicatur linea coalitum commonſtrans appendicis cum reliqua oßis portione.*

C *Appendix ſuperior fibulæ in prima figura indicatur, in quinta autem coalitus appendicis cum reliquo oſſe inſignitur.*

D *In prima appendix tibiæ inferior, in tertia appendicis illius coalitus indicatur.*

QVINTA. SEXTA. SEPTIMA. OCTAVA.

NONA. DECIMA. XI.

E *In prima appēdix fibulæ inferior, in quinta coalitus appendicis ad os notatur.*

F, G 2, 4, 7 *Sinus tibiæ oſsis, quibus inferiora femoris capita articulantur.*

H, I, K 7 *Tibiæ oſsis tuber, ſinus, quibus femoris capita excipiuntur, dirimens. ac H quidem ipſius anterior ſedes indicatur, I uerò media, & impenſiùs prominens. K autem poſterior. Atque hi characteres in eius tuberis ſedibus, quæ ſinuantur, obuij ſunt. & horum K & I in ſecunda figura, tertia & quarta, idem quod in ſeptima, indicant.*

L 8 *Cartilago, externũ tibiæ oſsis ſinum adaugens, quo externum femoris caput excipitur.*

M 8 *Cartilago, internum tibiæ oſsis ſinum augens, cui internũ femoris caput articulatur.*

N 8 *Hac ſede cartilagines, tibiæ oſsis ſinus augentes, uidentur craſsiſsimæ.*

O 8 *Hac ſede nuper dictæ cartilagines ſunt tenuiſsimæ, ac ante ſinuum centrum deficiunt.*

P, P 8 *His ſedibus illæ cartilagines in apices terminantur.*

Q 5 *Fibulæ ſinus leuiter cælatus, cui tibiæ oſſis capitulum iam R indicandum coarticulatur.*

R 4 *Tibiæ oſſis capitulum, quod fibulæ ſuperiùs coarctatur.*

S 4, 10 *Sinus tibiæ oſsis, quo id inferiorem fibulæ ſedem excipit.*

T 5, 6, 11 *Internum fibulæ latus, quod tibiæ oſsi inferius committitur.*

V 2 *Contextus ſuperior fibulæ ad tibiæ os.*

X 2 *Contextus inferior fibulæ ad tibiæ os.*

Y 2 *Interuallum, quo fibula à tibiæ oſſe inter ſuos articulos dehiſcit.*

Z 1, 2 *Hac ſede fibula non rectà ducitur, ſed introrſum nonnihil obliquatur, exteriorię; latere ſima fit.*

a, b 1, 3, 7 *Anterior tibiæ oſsis ſedes, in quam muſculi tibiam extendentes inſeruntur.*

c 5, 6 *Superioris fibulæ appendicis proceſſus, cui tendo quarti tibiam mouentis muſculi inſeritur.*

d, e, f, g, b 9 *Sedes, cui ſuperior tali pars lateraą; articulantur. ac d quidem, & e, & f ſuperiorem huius ſedis regionem in nona & decima figuris commonſtrant. Deinde rurſus d notat eius regionis tuber. e uerò & f partem huius regionis utrinque ad tuberis d notati latus altiùs quàm ipſum tuber inſinuatam. Porrò g ſedis huius internum latus indicat, quod ab externo latere conſtituitur proceſſus inferioris appendicis tibiæ oſſis, quem ✦ in prima figura indicat. Cæterùm b in nona & undecima externum huius ſedis, quæ talo aptatur, latus oſtendit, ab interno conſtitutum latere appendicis inferioris fibulæ, in prima figura E notatæ.*

✦, i *In prima figura ✦, proceſſus indicatur inferioris appendicis tibiæ oſsis, qui exterior eſt malleolus. Ceterùm i in ſecũda, tertia, nona & decima, eundem appendicis proceſſum notat.*

k 4, 10 *Sinus interioris malleoli, ex quo caritilagineum ligamentum talo inſeritur.*

l 1, 3, 9 *Sinus aſper & inæqualis in anteriori ſede inferioris appendicis tibiæ oſſis conſpicuus, à quo ligamentum cartilagineum ad tali ceruicem pronaſcitur.*

m 2, 4, 10 *Hac ſede ſinus ſpectantur, qui tres tendines ad pedis inferiora protenſos deducunt.*

n 2, 5, 6, 9 *In prima figura E externum notat malleolum. is namque aliud nihil eſt, quàm inferior fibulæ appendix, qui in pleriſque figuris n indicatur.*

o, p 1, 5 *Vmbrata hæc fibulæ ſedes, ab o ad p uſque pertinens, ea fibulæ pars eſt, quæ nuda, nulliſą; muſculis tecta, ante ſectionem ſe offert.*

q, q 2, 6 *Hac ſinuata fibulæ ſede, ſeptimi & octaui muſculorum pedem mouentium tendines reflectuntur.*

r 2, 6, 11 *Sinus inferioris fibulæ appendicis, à quo ligamentum in talum fertur.*

ſ, ſ 1, 5 *Prima fibulæ linea, ſeu primus eiuſdem angulus.*

t, t 1, 2, 5, 6 *Secunda fibulæ linea.*

u, u 1, 2, 5, 6 *Tertia fibulæ linea.*

x, x 1, 5 *Primum fibulæ latus. Verùm x & x priuatim huius lateris lineam indicant, inibi gratia muſculi pollicem extendentis modicè prominentem.*

Secundum

α,α 1,5 *Secundum fibulæ latus.* β,β,2,6 *Tertium fibulæ latus.*
γ,γ 1,3 *Prima tibiæ oſsis linea.* δ,δ 1,2,3,4 *Secunda tibiæ oſsis linea.*
ε,ε 1,2,3,4 *Tertia tibiæ oſsis linea.* ζ 1,3 *Primum tibiæ oſsis latus.*
η 1,3 *Secundum tibiæ oſsis latus.* θ 2,4 *Tertium tibiæ oſsis latus.*
κ 2,4 *Aſpera tertij tibiæ oſsis lateris linea,cui muſculus in poplite latitans inſeritur.*

IN TIBIA, perinde ac in cubito,bina reponuntur ª oſſa,quæ Hippocrates perpetuò tibiæ oſſa appellat. ac horum ᵇ alterum interius eſt,& craſsius,quod totius membri nomine κνήμη & tibia nuncupatur: ᶜ alterum uerò exteriùs locatur, & interiori admodum craſsitie cedit,Græcis quidem περόνη,Latinis autem ſura & fibula uocatum. Ego euidentioris doctrinæ ſtudio,craſsius os,tibiæ os appellabo:id à tibia,hoc eſt, toto membro diſtinguens,quod his oſsibus,muſculis,uenis,arterijs, neruis, & cute hæc omnia ambiente formatur.Gracilius autem os,fibula opportunè dicetur:ne,ſi id ſuram uocaremus, eam quis ſubaudiat muſculorum poſteriorem tibiæ ſedem occupantium craſsitiem & pulpam, quæ etiam ſura nobis appellatur,quamq́; Græci,quia ueluti tibiæ uenter eſt,γαστροκνημίαν nuncupant. Tibiæ itaque oſsi,& fibulæ, quibus longus ſinus,aſſeruandæ medullæ paratus,ad oſsiumq́; leuitatem accommodus, ſecundùm ipſorum longitudinē inſculpitur,ſuprà infraq́; appēdix coaleſcit:ac ſuperior quidē tibię oſsis ᵈ appēdix admodū craſſa lataq́; eſt,& anteriori ſede magis quā poſteriori † deorsū ducitur.Huic * duo oblōgi inſculpūtur ſinus,inuicē ᵉ aſpero inæqualiq́; tubere diſtincti,& lubrica cartilagine incruſtati,quib. inferiora femoris ᶠ capita excipiūtur. Tuber autē ſinus diſtinguēs,grandē ᵍ ſinū ſubit,femoris capita inferiori ac poſteriori in ſede dirimētē.Dein tuber ex ſuperiori ʰ mediaq́; ipſius ſede,quæ aſpera & ſinuata,neq́; ulla cartilagine inūcta uiſitur,ualidiſsimū emittit ⁱ ligamentū,nuper dicto femoris capitū interuallo ſinui ve, in poſteriori potiſsimū ipſius ſede,inſertū.adeò ſanè,ut media huius tuberis ſedes in hoc aſpera ſinuataq́; ſit, quò fœlicius ligamenta in femur porrigat,hæc è maximè protuberante ſua ſede,ac deinde ex ᵏ poſteriori ipſius regione educens. Ab ˡ anteriori namque tuberis regione,quæ minimum prominet, etiamſi illa ſimiliter aſpera ſit,ac latè ſinuata,nullum tamen ligamentum femori inſeritur:ſed ligamenta inibi producuntur, quæ ᵐ cartilagines anteriori huius tuberis ſedi colligant,quas nunc tibiæ oſsis ſinus augere dicam. Quum enim duo tibiæ oſsis ſinus,femoris capita admittentes,quodammodo ſuperficietenus duntaxat inſculpantur,neque ad amuſsim femoris capitum gibbis (etiamſi Galeno ſecus uiſum fuerit) ſuis cauis reſpondeāt, Natura mirabili artificio ſinuum profunditatem adauxit.quippe præter lubricas cartilagines tibiæ oſsis ſinibus & femoris capitibus cruſtæ modo obductas,utrique ſinui unam adhibuit cartilaginem, neque femori,neque tibiæ oſsi aliter quàm ligamentorum beneficio connexam. Hæc namque orbiculatim ligamentis genu articulum amplexantibus ſolum connaſcitur,& præterea ligamenti interuentu, anteriori poſterioriq́; ſedi tuberis connectitur,quod tibiæ oſsis ſinus,femoris capita excipientes, dirimit. Iſtæ cartilagines, exactè ſimplici cartilagine molliores ſunt,& quaſi ligamenti naturæ participes. Dein quà oſsibus applicantur,impensè æquales, lubricæ,læues,ac denique unctuoſo humore oblitæ ſpectantur. Ad hæc, in articuli ambitu ⁿ craſſæ ſunt,& multo ante ſinuum centrum ᵒ extenuatæ deſinunt.Harum ſiquidem figura lunaris eſt,quemadmodum interioris ſinus internum latus,& exterioris ſinus externum. Præterea nullibi craſſiores,quàm ad lateris ſui medium cernuntur. ᵖ quà enim anteriori poſteriorìq́; tuberis tibiæ oſsis ſinus diſtinguentis ſedibus appropinquant,tenuiſsimæ ſunt,& in acutos apices finiunt: quorum qui anteriori eius tuberis ſedi committuntur,inuicem proximi ſunt,dextraq́; cartilago ſiniſtræ ibidem alligatur. Apices uerò poſteriorem tuberis ſedem accedentes,magis mutuò diſtant,neque inuicem,ut anteriores, committuntur.Ligamentum enim craſsiſsimum,ex tubere in femur inſertum,poſteriores cartilaginum apices diſtinguit.Quæ quum ita ſint,leui negocio colligitur,quàm concinnè harum cartilaginum auxilio, oſsis tibiæ ſinuum cauitas adaugeatur,non ſolum quidem in hominibus, uerùm in omnibus quæ hactenus uidi quadrupedibus & auibus.His namque in genu articulo eiuſmodi quoque cartilagines reponuntur. unde etiam in menſa cuiuis harum naturam contueri promptiſsimum eſt,ſi modò exactè genu articulum quis inſpexerit:neque paſsim cum Ariſtotele,& Galeno in tertio de Partium uſu, quadrupedum genu illic eſſe exiſtimauerit,ubi tibiæ inferior pars illorum talo coarctatur. Atque hoc ſanè modo tibiæ os femori articulatur.Fibula autem non adeò altè conſcendit,ut femur contingat:uerùm ſuperior ipſius appendix interno ſuo latere ᑫ ſinum gerit amplum,& leuiter admodum inſinuatum, cui minimum protuberans tibiæ oſsis appendicis ʳ caput coarticulatur,quod ad externum tibiæ oſsis latus uerſus poſteriora conſiſtens, cartilagine,ſimiliter atque ſinus fibulæ, incruſtatur. Porrò ˢ ima ſede fibula tibiæ oſsi diuerſa articuli ratione, quàm ᵗ ſuprà coarctatur.externum enim tibiæ oſsis latus,oblongum oſtendit ᵘ ſinum, cui protuberans internum fibulæ ˣ latus immittitur,quod aſperum nonnihil eſt:quemadmodum & tibiæ oſsis ſinus aſper quoque,& læui cartilagine neutiquam incruſtatus cernitur.Sinus enim ille fibulam lubrico contactu non excipit:uerùm quà hæc oſſa inuicem committuntur,ualidum intercedit ligamentum,non quidem duntaxat in circuitu ipſa connectens,at etiam ubi mutuò ſe contingunt.Per reliquam tibiæ longitudinem, fibula à tibiæ oſſe ʸ plurimùm dehiſcit.non quidem quòd hæc radij ᶻ modo obliquè ducatur, ac ueluti à tibiæ oſſe foràs obliquetur:ſed quòd tibiæ os ſuprà infraq́; adeò craſſum ſit, & in reliqua ipſius longitudine gracile,ut fibula illis tibiæ oſsis ſedibus,quibus craſſum cernitur,commiſſa, facilè à tota graciliori tibiæ ſede multùm diſtet.quamuis tanto adhuc minus fibula à tibia dehiſcat,quanto minus recta conſpicitur. Fibula enim ª paulo ſub medio longitudinis tibiæ,introrſum ac uerſus tibiæ os nōnihil curuatur,externoq́;

Marginal notes (left): a tota 1 et 2. fig. integrarum Φ & Ψ ad Λ & Ω. — b tota 3.4 figura. — c tota 5.6 figura. — d tibiæ oſsis appendices primorum A, B 1,3 fi. dein D 1,3 fi. fibulæ autem C 1,5 fig. inſuper E & 5 figur. — † 1,3 fi B. — * 2,4 7 figur. F, G. — e 7 fig. H, I, K. — f 1,2 fi. 30 cap. E. F. — g 1 fi. 30 cap. I. — h 2,3,4,7 fig. I. — i fig. ca. 1 lib. 2 X. — k 2,4,7 figur. K. — l 7 fig. H. — m tota 8 figura, ubi dextra L. ſiniſtra autem M inſignitur. — n 8 fi. N. — o 8 fi. O. — p 8 fig. P. P. — q 5 fi. Q. — r 4 fi. R. — s 2 fig. X. — t 2 fig. V. — u 4.10 figur. S. — x 5,6.11 fig. T. — y 2 fig. Y. inter V & X conſiſtens. — z 1 fi. 24 — a 1,2 fi. Z.

Marginal notes (right): Tibia. — Fibula. — Tibia os. — Tibiæ oſsis & fibulæ appendices. — Sedes cui femur ad tibiam articulatur. — Cartilagines quibus tibiæ oſsis ſinus augentur. — Lib. 3. de Vſu part. et in commentarijs in Hippoc. librum de Fracturis. — Lib. de Cõmuni animaliū greſſu. — Fibula ad tibiæ os nexus. — Vbi fibula à tibiæ oſſe dehiſcat.

ipſius latere ſima, ſeu concaua redditur. Cæterùm tibiæ oſsis fibulæq; ductum, & per ipſorum longitudinem extuberantes lineas, impreſsionesq;, tum demum opportuniùs deſcribam, ubi ſupernas infernasq; illorum partes, quibus alijs coarctantur oſsibus, plenè expreſſero. Superior itaque tibiæ oſsis appendix, ad eũ quem dixi modum ſemori fibulæq; coarctatur. ac [b] anterior proceraq; eiuſdem ſedes, unà cum tibiæ oſsis anteriori ſede, appendici proxima, & à pleriſque Græcorum ἀντικνήμιον uocata, utcunque aſpera & foraminulenta cernitur, ut ualidiſsimos [c] muſculorum tibiam mouentium exciperet tendines: quorum etiam tendinum gratia, ſuperior fibulæ appendix inſigniter externo ipſius latere & ſuperiori parte [d] protuberat, robuſtiſsimum [e] quarti tibiam mouentis muſculi tendinem exceptura: præterquàm quòd hæc fibulæ ſedes caput educat [f] ſeptimi pedem mouentis muſculi. Inferiores tibiæ oſsis & fibulæ appendices, ſimul [g] ſinum ſedemq; efformant, cui [h] talus mutuo quaſi ingreſſu articulatur. In infima enim appendicis tibiæ oſsis ſede, ſinus inſculpitur amplus, & quodammodo [i] geminus. media namque ſua ſede, amplo, ſed modicè prominente [k] tubere interſtinguitur, liquidoq; altiùs ad tuberis eius latera excauatur. Ad internum huius ſinus latus, inferior tibiæ oſsis appendix, ualido magnoq; [l] proceſſu deorſum fertur, qui externo ipſius [m] latere, quo ſinum reſpicit, cauus, & ſimiliter ac ſinus ipſe, læuis & cartilagine incruſtatus eſt: interno autem [n] latere, alterum crus reſpiciente, gibbus eſt. ac quum [o] excarnis ſit, nulliſq; muſculorum partibus obtectus, in nobis tactu facilè percipitur, eſtq; interior malleolus. Proceſſus hic in infima ipſius ſede uerſus poſteriora [p] ſinum obtinet aſperum, ex quo [q] ligamentum prodit cartilagineum, tibiæ os talo colligans. Atque eiuſmodi etiam ligamenti producendi gratia, anterior appendicis inferioris tibiæ oſsis [r] ſedes, in humillima ipſius parte, etiam ſinum proponit tranſuerſim oblongum, & aſperum, & inæqualẽ: à quo ligamentum prodit, tibiæ oſsi [s] ceruicem tali nectens. Poſterior etiam huius appendicis ſedes, ubi primùm internum educit malleolum, [t] depreſſa eſt, ſinusq; oſtendit, qui tranſuerſis obducti ligamentis, muſculorum tendines hàc pedem adeuntes, tutò, ne ſuis ſinibus aberrent, ferri ſinunt. Sunt autem illi numero tres, [u] quintus ſcilicet pedem mouentium, & duo pedis digitorum flexui famulantes. Porrò externum inferioris appendicis tibiæ oſsis latus, nullum educit proceſſum interno malleolo reſpondentem: uerùm [x] appendix fibulæ externo tibiæ oſsis lateri adnexa, impenſe hic craſſeſcit, deorſumq; magis quàm interior malleolus fertur. ac in cauſa eſt, ut rarius in externum pedis latus, quàm in internum, talus luxetur. Tanto enim fibula hic decliuiùs ipſo tibiæ oſſe deſcendit, quanto altius tibiæ os ad ſemur ſuprà porrigitur: adeò ut fibula ne minimum quidem longitudine à tibiæ oſſe uincatur. Inferior hæc fibulæ appendix, externum [y] latus ſinus conſtituit, talum excipientis. Verùm appendix interno ipſius latere adeò protuberat, & cartilagine incruſtatur, ut eam à [z] talo ueriùs ſuſcipi, quàm eundem excipere, meritò quis dixerit. etiamſi externum tali latus appoſitè tegat, atque in eum modum unà cum interno malleolo talum comprehendat, ut nuſquam in integris hominibus talus contingi queat. [a] Tibiæ enim oſsis appendix ſuperiorem ipſius integit ſedẽ, & internũ quoq; ipſius latus. fibula autẽ inferiori ſua appẽdice externũ tali latus occupat: anterior tali ſedes, quæ in nuda oſsiũ cõpage oculis ſubijcitur, tendinib. occultatur, per pedis ſuperiora ad digitos deductis. ita etiã poſterior ipſius ſedes, quæ non minus in nudis ſceletis eſt cõſpicua, tendinib. obtegitur in calcẽ inſertis, & quibuſdã hàc pedis inferiora ſubeũtib. Ima hæc fibulæ pars, talo cõmiſſa, externoq; ſuo latere gibba, & nulla prorſus muſculi parte [b] obtecta, exteriorẽ conſtituit malleolũ, quẽ ſimul cũ interiori malleolo à quibuſdam talum perperàm appellatum fuiſſe, Galenus teſtatur. Atqui is error ad nos uſque manauit. Nam, ut cæteros taceam, Eraſmus noſter Roterodamus in ſuo de talorum luſu Dialogo, malleolos in hominibus talos ſimul cum Plinio uocari innuit. quod nonnullis Galeni interpretibus adeò arriſit, ut σφυρά, hoc eſt malleolos, ſubinde talos reddiderint. Poſterior itaq; exterioris malleoli ſedes amplum oſtendit [c] ſinum, qui tranſuerſo obductus [d] ligamento, ſexti & ſeptimi pedem mouentium muſculorum tendines deducit, illos, quo minus à ſua ſede reclinent, continens. Internum eiuſdem malleoli latus in infima ipſius ſede uerſus poſteriora, profundum aſperumq; oſtendit [e] ſinum, ex quo [f] ligamẽtum prodit cartilagineum, hic fibulam talo ualidiſsimè connectens. Cæterùm ex uniuerſa fibulæ amplitudine, nulla ipſius pars nuda excarnis ve eſt, præter infimæ ipſius partis externum [g] latus, quod etiam aliquouſque ſupra appẽdicem fibulæ inferiorem excarne cernitur. quum interim reliqua ipſius amplitudo muſculis obtegatur, ita fibulam amplexantibus, ut hæc paſsim ipſis cedere, ab illiſq; ueluti in angulos comprimi uideatur. Si enim fibulam examinaueris, eam ſecundum ipſius longitudinem triangulam eſſe conſpicies, atque id potiſsimum iuxta ſuæ longitudinis medium. In anteriori enim fibulæ ſede, acuta & inſigniter protuberans apparet [h] linea, primum fibulæ angulum conſtituens. In poſteriori autem ſede, fibula deprimitur, planaq; eſt, ac utrinque unam egregiè extuberantem obtinet [i] lineam: quarum interna ſecundum fibulæ angulum, externa autem tertium conſtituit: hiſq; tribus angulis, lineis ve, tria fibulæ continentur [k] latera. ac unum quidem inter primam & ſecundam conſiſtit, quod ſimul cum tibiæ oſsis externo [l] latere aptam ſedem præbet illis muſculis, qui à tibiæ anteriori ſede in pedis ſuperiora ſeruntur. Sunt autem illi, pedem mouentium [m] ſextus, deinde quatuor pedis digitos [n] extendens, ſimul cum [o] nono pedem mouentium, & illo qui pollicem [p] extendit, ac priuatim in primo hoc fibulæ latere [q] lineam quandam ſibi uendicat, modicè protuberantem, à qua illi muſculo principium offertur. Secundum latus, prima linea & tertia terminatur: & amplũ, egregieq; ſinuatum, [r] ſeptimo ac [s] octauo pedẽ mouentibus muſculis locum præbet. Quin etiam latus hoc utcunque aſperum cernitur, ut octauus ille muſculus hinc uniuerſum ipſius principium pul-

Tibiæ oſsis ſinus, & tubera quibus talo articulatur.

Interior malleolus.

Fibulæ cũ talo articulatio.

Talum ante ſectionẽ tactui non occurrere.

Exterior malleolus.

Lib. de Oſsib. cap. 22.

Excarnis fibulæ pars.

Fibulæ ſecundum ipſius longitudinem triangula.

b 1 fi. A. B. dein 1, 2, 7 fig. a, b. c 6 muſc. tab. characl. 5. 6. dein 8 tab. Ω. g, h, i, &c. d 5, 6 fi. c. e 10 muſc. tab. Ψ. 2 tab. a. f 2 muſc. tab. χ et 6 tab. Φ. g 9 fig. d, e, f, g, h. h tota 3, 4, 5, 6 figur. cap. 33. i 9, 10 fi. e, f. k 9, 10 figur. d. l 1 fi. Φ et 2, 3, 9, 10 figur. i. m 9 fi. g. n 2, 3, 9, 10 fig. i. o 2 muſc. tab. κ. p 4, 10 figur. K. q fi. cap. 1 lib. 2 f. r 1, 2, 9 figur. d. s fi. 3 cap. 33 N. t 2, 4, 10 figur. m & 15 muſ ta. charact. 1, 2, 3. u eiuſdẽ tabul. D, E primus notatur ſecundus O, tertius P. x 1 fig. E. dein 2, 5, 6, 9 fig. m. y 9, 11 fi. b. z 6 fi. ca. 33 H. a Confer figuras integram oſsiũ compagem exprimentes, muſc. tabulas ĩ pede. b 1 muſc. tab. a. 2. ta. Ξ. & integrarum figur. Φ. c 2, 6 fi. q. d 2 muſc. tab. Σ. ligamentu. m fibula autem n, n. p 5 tab. Φ.

tẽ χ & ψ. e 2, 6, 11 figur. r. f fi. cap. 1 lib. 2 g. g 1, 5 fig. o, p. h 1, 5 fi. ſ, ſ. i 1, 2, 5, 6. fig. ſecunda linea, t, t notatur. tertia k primum latus 1, 5 fig. π, ſecundus, 5 fig. α. tertiũ 2, 6 fig. β. l 1, 2 fi. ζ. m 3 muſ. tab. ψ. n 4 muſc. tab. Ψ o 4 tab. Ω. q 1, 5 fig. x, x. r 6 muſ. tab. Φ. s 6 tab. Ψ.

t 14 ta. A. pulchrè educat. Tertium latus, ſecunda & tertia lineis circumſcriptum, à muſculis comprimitur poſterio-
u fig. ca. 1 rem tibiæ ſedem occupantibus, & potiſsimum ab eo t qui pollicis ſecundum os flectit, ab hocq́; fibulæ la
lib. 2 a. tere carneus enaſcitur. Secunda linea priuatim u ligamentum educit, fibulam tibiæ oſsi tota illa ſede, qua
x 1, 2 fig. δ, δ. hæc oſſa inuicem dehiſcunt, colligans, & in x ſecundam tibiæ oſsis lineam inſertum. Tibiæ enim os, ſimi-
y 13 fi. γ, γ liter ac fibula, ſecundùm longitudinem quadantenus triangulare eſt. ac prima ipſius y linea in anteriori
oſsis ſede conſiſtit, inſigniterq́; prominet. unde etiam Spina Anatomes profeſſoribus appellatur. Hæcq́;
z 1, 2, 3, 4 fig. δ, δ. adeò acutè porrigitur, ut nuſquam potius concertantes pueros pedibus inuicem petere uideamus, quàm
a earundi fig. ε, ε. ad anteriorem tibiæ ſedem, ubi linea proximè cuti ſubiecta, hanc cultri modo ſcindit, quoties ipſa impetu ad tibiæ os colliditur. z Secunda & a tertia tibiæ oſsis lineæ, poſterioris ſui b ſedis angulos conſtituunt.
b 2, 4 fi. ϑ. ac tertia quidem eius ſedis internum efformans angulum, non admodum acutè producitur: ſed obtuſa, pro
c 1, 3 fi. ζ. pemodumq́; teres eſt. Secunda autem externum poſterioris ſedis tibię oſsis angulum educens, paulo eſt
d 1, 5 fi. x. acutior, ligamentumq́; admittit, fibulam tibię oſsi, quà hæc inuicē diſtant, colligans. His tribus lineis, tria
e 1, 3 fi. n. tibiæ oſsis conficiuntur latera. ac c primum quidem prima ſecundaq́; linea terminatur, ſinuatumq́; eſt, ac
& 1 muſc. tab. x, y. 2 planum: eorundemq́; muſculorum occaſione cauatur, quibus primum fibulæ d latus cedere dictum eſt. e
tab. θ, x. ſecundum uerò tibiæ oſsis latus prima tertiaq́; linea terminatur, & inſigniter gibbum eſt, nulloq́; prorſus
f 2, 4 fi. θ. obtectum muſculo: Græcis κνήμη, & ſtequentius adhuc ἀντικνήμιον nuncupatur. f Tertium tibiæ oſsis latus,
g 14 muſ. tab. Ξ. ſecunda & tertia circumſcriptum lineis, non ualde depreſſum eſt, ac muſculis occupatur, poſteriorem ti-
h 25 muſ. tab. D, E. biæ ſedem ſibi uendicantibus: præcipuè uerò g illo qui quatuor digitorum tertij oſsis flexus autor habe-
i 2, 4 fi. n. bitur, & h illo quem pedis motuum quintum ſtatuemus. Ad hæc, tertium latus in ſuperiori ipſius ſede a-
k 14 muſ. tab. Γ. ſperam oſtendit i lineam, obliquè exporrectam, cui k muſculus inſeritur, quem in poplite latitantem uo
camus. Huiuſmodi ſanè fibulæ tibiæq́; oſsis lineæ & latera leui negocio arguūt, quàm ſuffulciēdis, educē-
disq́;, & admittendis muſculis hæc oſſa conueniant. Articuli uerò oſtendunt quàm affabrè motibus, quos
cruribus molimur, obeundis, Natura hæc extruxerit: qui tanto ſanè opportunius ſui rationes offerunt, quo
omnes ſimul cruris articuli, in coxendice nimirum, in genu, & tali cum conterminis oſsibus nexu, magis
expenduntur: quum unus ſcilicet alteri præſtet, ut non æquè multis omnes ſubſeruire debeant motibus. un
de etiam fit, articulos quoſdam extrui potuiſſe ualidiores, & luxationi minus expoſitos.

Tibiæ oſsis ſecundum ipſius longitudinem figura.

DE PATELLA. CAPVT XXXII.

CHARACTERVM SECVNDAE figuræ Index.

A, B *Dextri cruris patellæ tuber, ſinum inferiorum femoris capitum ſubiens.*
C *Sinus, qui interno femoris capiti adaptatur.*
D *Sinus patellæ, gibbo externi femoris capitis congruens.*
E *Hac parte patella inferiori ſua ſede tibiæ os ſpectat, & ueluti proceſſum educit, qui ſimuliter atque tota anterior ipſius ſedes, tendinibus tibiam extendentibus innaſcitur, quemadmodum pulchrè oſtendit octaua muſculorum tabula, charactere K, qui innaſcitur characteribus g, h, i. Foraminula uerò hac parte, ut & in patellæ anteriori ſede conſpicua, etiam citra characterum operam promptè obſeruantur.*

PRIMA TRIgeſimiſecūdi capitis figura, anteriorem patellæ faciem oſtendens.

SECVNDA figura, poſteriorem patellæ ſedem proponens.

a tota 1, 2 fi. integrarum uerò fi gur. E. ANTERIORI genu ſedi a os quoddam præponitur orbiculare, & breui ſcuto non
abſimile, quod à molaris lapidis rotunditate Gręcis μύλη, & ab ipſius ſede ἐπιγονατίς: Lati
b 2 fi cap. 30 H. nis autem mola, & à patellæ imagine, patella potiſsimum uocatur. Hoc poſteriori ſua ſe-
c 2 fi. A, B. de, quà femur ſpectat, lęui lubricaq́; cartilagine, magna ex parte obductum niſitur, apto tu
bere ſinibusq́; b anteriori inferiorum femoris capitum ſedi eleganter congruens. Secun
dùm ipſius enim longitudinem c tubere amplo & mediocriter prominenti extuberat,
d 2 fi. C, D. quod patulum femoris capitum ſinum in anteriori illorum ſede exculptum ſubit. d Vtrinq; ad tuberis
huius latera, unus habetur ſinus, prominentes & cartilagine incruſtatas femoris capitum ſedes excipiens.
Verùm ut exterius femoris caput antrorſū magis, quàm interius caput, porrigitur, & ampliori ſede lęui car
tilagine obducitur: ita ſanè exterior patellæ ſinus, ad tuberis ſui externum latus conſiſtens, longè amplior
latiorq́; interiori ſinu occurrit. Patella igitur illa parte, qua femoris os contingit, læuis & lubrica,
e tota 1 fi gura. perinde ac illud, cernitur. e Anteriori autem ipſius ſede, & in lateribus aſpera, & cæcis quibuſdam fora-
minulis obſita ſpectatur. quemadmodum & in poſteriori ipſius ſede, f ubi infima ſui parte, tanquam acu-
f 2 fig. E. to quodam proceſſu deorſum ducitur, elatioremq́; tibiæ oſsis ſedem reſpicit: aſpera etiam, & foraminulis
g 8 muſc. tab. K. illis ornata eſt, quò aptiùs firmiusq́; tendinibus tibiam extendentibus innaſcatur. g Vniuerſa enim patel-
la, tota ipſius amplitudine ſedeq́;, ubi lubrica cartilagine non obducitur, tendinibus illis innaſcitur, neque
femori, neque tibiæ aliter quàm tendinum beneficio commiſſa. Hoc enim priuatim patella ſibi uendicat,
quòd alteri oſsi ligamentorum ope non alligetur, ſed tendinibus illis genu articulum tranſcendētibus in-
nata, & unica tantum ſuperficie ex ipſis quodammodo eminens, ad femoris os ualidiſsimè conſtringatur.
Patellæ ſubſtantia in natu grandioribus impenſe dura & ſolida eſt, utcunque etiam Galenus eam extrinſe
cus cartilaginoſam eſſe aſſerat: ac Marinus quoque, cum alijs Anatomicorum præcipuis, eam ſeparatim car

Patella ſitus & forma.

Qui patella femori eſt connectatur.

Patella ſubſtantia.

tilaginoſum os uocauerit, & ſuum quod patellis dedicauit Caput, de Cartilaginoſis oſsibus inſcripſerit. Atque iſti fortaſsis animum adhibuere tendinum cui patella innaſcitur ſubſtantiæ, quę elixa, molliuſculæ cartilaginis ſpeciem obtinet, earum partium modo, ex quibus neruoſa muſculorum capita, aut ligamenta, principium ducunt, aut in quæ eadem inſeruntur. Verùm quando patella debitè à tendinibus emundatur, aut ſola in cœmiterijs occurrit, nequaquam cartilaginea, ſed perquàm ſolida fortiſq́; cernitur, non quidē in hominibus tantum, ſed in bobus etiam, ouibus, & cæteris quadrupedibus: quorum etiam genu articulo rerum Opifex patellam præpoſuit, multo quàm in hominibus longiorem & anguſtiorem: quemadmodum in pleriſque auibus, inferiorum femoris capitum occaſione, latiorem & breuiorem. Creatur autem patella, quo minus promptè femur in tibiæ genu ve flexu, in anteriora luxetur. Verùm hunc patellæ uſum, quem ipſi ſolum diſſectionum periti uidentur tribuiſſe, quis meritò ſecundarium indicabit, ſi haud ſegniter expendat, qui hæc ualidiſsimi tendinis, cui inſeritur, robori conſulat, quoties genu impenſe flectitur, ipſeq́; ideo tendo à prominente antrorſum femore premendus foret, ſi patella duritie ſua femoris impetum, durumq́; contactum non ſuſciperet, innoxieq́; pari uſu admitteret, quo h permulta ſeſamo ſemini comparata oſsicula, rerum Opificem extruxiſſe innuimus.

Patellæ uſus.

h 1, 2 fig. cap. 25 T, V, X. & 2 fig. cap. 33 huius.

DE PEDIS OSSIBVS. Caput XXXIII.

TREDECIM PRAESENTIS CAPITIS FIGVRARVM, & earundem characterum Index.

PRIMA figura integram dextri pedis oſſium ſtruem ſuperiori facie exprimit. Secunda, dextri quoque pedis oſſium compagem ea ſede delineatam proponit, cui ſtantes innitimur. Tertia, dextri pedis talus anteriori facie ita oculis ſubijcitur, ut ipſius ſuperior pars in conſpectum ueniat. Quarta, eiuſdem tali inferior ſedes ab anteriori facie exprimitur. Quinta, talus ab interno latere ſpectatur. Sexta, talum conſpiciendum offert, externo latere deſignatum. Septima, dextri pedis calcis os anteriori ſede ita exprimitur, ut externum ipſius latus magis quàm internum appareat. Octaua, calcis os ab interno latere oſtenditur. Nona, calcis oſſis externum latus commonſtrat, & perinde ac duæ præcedentes, ſuperiorem calcis ſedem depictam exhibet. Decima, pedis os cymbam referens anteriori facie, qua tarſi oſsibus committitur, delineatum cernitur. Vndecima, eiuſdem oſsis poſteriorem refert ſedem. Duodecima, quatuor tarſi oſsium ſimul nexorum anterior facies conſpicitur, cui pedij oſſa coarctantur. Decimatertia, quatuor tarſi oſsium poſterior facies ſpectatur, quæ calci & oſſi nauiformi eſt contermina.

PRIMA XXXIII. SECVNDA. capitis figura.

Γ 1, 2 *Talus.*

Δ 1, 2 *Calx.*

Θ 1, 2 *Cymbam referens os.*

1, 2, 3, 4 *His numeri characteribus in prima figura, ſecunda, duodecima & decimatertia, quatuor tarſi indicantur oſſa.*

I, II, III, IIII, V *Quinque pedij oſſa in prima figura notantur, quæ in ſecunda etiam citra characterum appoſitionem ſunt conſpicua.*

A. Z. 1. 2 *Digitorum pedis oſſa.*

A, B, C, D 3, 5, 6 *Tali tuber inferiori tibiæ oſsis appendici articulatum. ac A quidem ad B, primum huius tuberis latus indicat: C uerò ad D, ſecundum: & A ad C, tertium: B autem ad D, quartum.*

TERTIA. QVARTA. QVINTA. SEXTA.

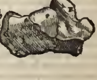

SEPTIMA. OCTAVA. NONA.

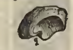
E, E 3 *Sinus dicti iam tuberis tali, ſecundum ipſius longitudinem inſculptus.*

Duæ

DECIMA.

VNDECIMA.

DVODECIMA.

DECIMATERTIA.

F,F 3 *Duæ tali tuberis partes, elatius quàm ſinus E indicatus prominentes.*

G 5 *Internum tali tuberis latus, quod cartilagine incruſtatum, interno malleolo committitur.*

H 6 *Tali tuberis ſinus, externo ipſius lateri inſinuatus, qui cartilagine ſimiliter obductus, externum malleolum excipit.*

I 5 *Sinus tali aſper, cui ligamentum cartilagineum ab interno procedens malleolo inſeritur.*

K 6 *Tali ſinus, cui ligamentum cartilagineum ab externo malleolo pronatum innaſcitur.*

L,M,5,6 *Duo ſinus, quos poſterior tali regio uerſus internũ latus ſpectandos exhibet, qui deducendis reflectẽdisq́; muſculorum tendinibus parantur, hàc pedis inferiora ſubeuntibus.*

N.3.4.5.6 *Tali ceruix.*

O 3,4.5.6 *Tali caput, oßis cymbam referentis ſinum ſubiens.*

P 7,8,9 *Calcis oſſis caput, cartilagine obuolutum, & in tali ſinum Q notandum ingrediens.*

Q 4 *Tali amplus ſinus, calcis caput P iam indicatum admittens.*

R 7,8,9 *Calcis oſſis ſinus, cui inferior tali capitis ſedes S iam indicanda articulatur.*

S 4 *Inferior tali capitis, quod oſſi cymbam referenti articulatur, ſedes, calcis ſinum ſubiens.*

T,T 4 *Aſper tali ſinus, ex quo cartilaginea ligamenta calci inſeruntur.*

V,V 7,8 9 *Aſper calcis ſinus, cui cartilaginea ligamenta ex nuper dicto tali ſinu immittuntur.*

X,Y,Z 2 *Calcis oßis ſedes, quæ pede in terram firmato, deorſum ſpectat. Verùm Y & Z in ſecunda, & Y in octaua, & Z in nona, priuatim huius ſedis proceſſum notant, muſculis quibuſdam educendis aptum, & propinquius reliqua calcis ſede terræ innitentem.*

a,b 7,8,9 *Ab a ad b, ſuperioris calcis ſedis interuallum notatur, à poſteriori tali regione ad poſticam calcis deductum.*

c 2,8,9 *Poſtica calcis ſedes.*

d,e 2,8 *Internum calcis latus. Verùm e priuatim ſedem notat, quà tendines quidam hàc reflectuntur, pedisq́; inferiora petũt.*

f,g 1,7,9 *Externum calcis latus. Verùm g ſeparatim huius lateris regionem inſinuat, cui ſeptimi & octaui pedem mouentium muſculorum tendines exporriguntur.*

h,i 7 *In ſeptima figura, anterior calcis ſedes eſt conſpicua. & h quidem eius ſedem indicat, quæ talo committitur. i uerò eã notat, quæ oßi cubum imitanti articulatur.*

k 11 *Admodum cauus oßis cymbam referentis ſinus, tali caput O ſignatum ſuſcipiens.*

l,m,n 10 *Anterior oßis cymbæ aßimilati ſedes, tres perquàm leuiter prominentes commonſtrans ſuperficies, quibus tria interiora tarſi oſſa coarticulantur.*

o,p 11, et o in 10 *Superior oßis cymbam referentis ſedes, quæ pedis ſuperiora ſpectat.*

q,r 10, & q in 11 *Inferior oßis cymbam referentis ſedes, terram intuens. Verùm q priuatim huius ſedis ſinum indicat, quò ſextus pedem mouentium muſculus deducitur.*

ſ,t,u 13 *Tres planæ trium interiorum tarſi oßium ſuperficies, quæ naviculari coarticulantur oſſi.*

x 13 *Oſſis cubum referentis ſinus, in ſuperficie leniterq́; cælatus, quo calci id articulatur.*

α,β 12 *Oßis cubum referentis ſedes, cui pedij os, anularem ſuffulciens digitum, & illud quod minimo præponitur, planis ſuperficiebus coarctantur.*

γ.12,13 *Oßis cubo aſſimilati ſedes, quæ tertio tarſi coarctatur oſſi.*

δ.12,13 *Oßis cubo aßimilati ſedes, externum pedis ſpectans latus.*

ε 12,13 *Oßis cubo aſſimilati ſuperficies, in pedis ſuperiori conſiſtens ſede.*

ζ 12,13 *Oßis cubo aßimilati ſedes, terræ innitens.*

η 12 *Sinus oßis cubo aßimilati, ad quem ſeptimi pedem mouentium muſculi tendo reflectitur.*

θ 13 *Proceſſus tertij tarſi oſſium, cui quintus pedem mouentium muſculus inſeritur.*

ι 12 *Sedes intimi tarſi oßium, cui pedij os pollici præpoſitum articulatur.*

κ 12 *Huic ſecundi tarſi oßis ſedi, pedij os indicem ſuſtinens coarctatur.*

λ 12 *Huic tertij oßium tarſi ſedi, os pedij articulatur, cui medius innititur.*

μ 1,2 *Oßiculum ad externum articulationis latus obuium, quo pedij os, paruo præpoſitum digito, oßi cubum exprimenti committitur.*

ν,ν 1,2 *Interualla, ſedesq́;, quibus pedij oſſa inuicem dehiſcunt.*

ξ,ξ 1,2 *Capitula pedij oßium, ſinus primorum digitorum oßium ſubeuntia.*

π 2 *Proceſſus pedij oſſis pollicem ſuffulciens, cui ſeptimi pedem mouentis muſculi tendo implantatur.*

ρ 2 *Proceſſus pedij oßis, minimo præpoſiti, cui octaui pedem mouentis muſculi tendo implantatur.*

σ,τ,υ 1,2 *Tria indicis oſſa. Eadem ratio medij, anularis, minimiq́; eſt.*

φ,χ 1,2 *Duo pollicis oſſa.*

ψ,ω 2 *Duo oßicula, pedij oſſi pollicem ſuſtinenti ſuppoſita, ac in ſeſaminorum numerum relata.*

* 2 *Oßiculum ſecundo pollicis internodio præpoſitum. Reliqua autem pedis ſeſamina oßicula, nullis notis inſigniuimus.*

QVEM-

Quadrupedum cum hominis cruribus ac pedibus ſimilitudo.

QVEMADMODVM canes,muſtelæ,feles,cuniculi,lepores,urſi, ſimiæ,ſciuri, omniaque quadrupeda,quibus pedes in digitos ſinduntur,eandem cum hominibus, femoris ad coxendicis os,& femoris ad tibiam articuli ſpeciem obtinent:ita ſanè, par quoque in poſteriorum pedum oſsibus illis,& huic cernitur contextus. Quippe ſi illorum animalium pollicis conſtructionem à noſtro differre,& magis minusq́; ad illum accedere, ac plures interdum pauciores ve digitos illis animalibus obtingere ſubaudias,nullo prorſus oſſe humanum pedem (cui talum,calcis os,nauiculare os,quatuor tarſi,quinque pedij, & quatuordecim digitorũ oſſa,præter non pauca ſeſamina oſsicula, ª aſcribimus) donari ſpectabis, cui penitus ſimile,cum ſitu,tum articulatione,tum mouendi ratione,in dictis animalibus non reperias:quibus pes illic incipit, ubi Ariſtoteles proportionalem noſtro genu articulum in omnibus quadrupedibus ſtatuit. Vnde etiam liquet, quàm hoc meum de quadrupedum oſsibus paradoxum,Ariſtotelis,omniumq́; (quod ſciam) philoſophorum, & inter Anatomicos facilè principis Galeni de communi animalium greſſu,in crurum flexione, extenſione, ſeſsione,ac femorum cum dorſo ductu,& corporis erectione,dogmata perturbet.Cæterùm ab hac oſsium in illis animalibus cum homine ſimilitudine,pedis oſsium ſermonem aggreſſus ſum,quò minus aliquis hic mox initiò à me requireret,quæ tot chartis in tertio de Partium uſu Galenus perſequitur.quando hominis pedem (qui alioquin breuiſsimus eſt) quadrupedum pede longiorem eſſe ſcribit, adeoq́; diffuſe hominem in oſsium compoſitione ab alijs animalibus diſtinguit:ac demum tam ſolicitè,cur homo erigatur, ſedeatque,ratiocinatur,in Pindaro irridendo magis,quàm ſpectandis oſsibus occupatus. Arbitror itaque,ſtudioſos poſthac hominum & quadrupedum,& auium quoque oſſa inuicem collaturos, ac quo nam pacto nos quatuor ueluti cruribus innixi progrediamur,quaq́; ratione felis aut canis (ne quid de ſimijs & ſciuris & currentibus leporibus dicam) ſedeat,aut erectus parieti innitatur,ac denique ſingula ſeorſim, in quo conueniant aut diſcrepent,indagaturos:ut deinceps placita tantorum uirorum adeò latè pertractata, rectiùs euoluant:tandemq́; admoniti agnoſcant,quàm manifeſtò huiuſmodi oſsium ſimilitudo illa redarguat.

Lib. de Communi animaliũ greſſu.

Libr. 3. de Vſu part.

a quicquid 3 & 2 fig. continent.

TALI ſitus, ac ipſius cum tibiæ oſſe et fibula articulationis ratio.

Hominis itaque ᵇ talus (qui forma canum,urſorum,ſimiliumq́; animalium, quibus pedes in digitos dirimuntur:& dein ſolipedum fere,non autem biſulcorum talo reſpondet, & ἀστράγαλος & ἀστρος Græcis appellatur) ſub tibiæ oſſe & fibula continetur,magna ſui ſede ab illorum oſsium appendicibus, ut ſuprà retuli, comprehenſus.Elatior enim tali pars,quæ ſurſum,quoties totus pes terræ innititur, ſpectat,inſigni admodum prominet ᶜ tubere,lubrica cartilagine incruſtato,ac denique inuerſæ in baliſta, ut uocamus, nuci, aut quartæ rotulæ cuiuſdam parti non abſimili.Eſt namque hoc tali tuber rotulæ illius partis modo orbiculare ac læue,& quatuor lateribus ſeu coſtis terminatum.ac ᵈ prima quidem & ᵉ ſecunda ad tuberis latera ſecundùm ipſius longitudinem ueluti in orbem ducuntur: ᶠ tertia ſecundùm anteriorem tuberis terminum, ᵍ quarta autem ſecundùm poſteriorem feruntur.adeò ut hoc tali tuber quadrangulare quodam modo ſit,ob idq́; etiam Græcis τέτρωρον, Latinis autem quatrio appelletur. Neque uerò coſtis illis duntaxat præſens tuber quartæ illi rotulæ parti correſpondet:ſed rotulæ etiam,ad quam funis reflectitur, modo, ʰ ſinu quodam in ipſius medio donatur,qui leuiter admodum cælatus,ad latera ⁱ utrinque magis protuberat,illi ᵏ ſedi exactiſsimè conueniens,quam in ima tibiæ oſsis appendicis ſede talo excipiendo paratã ſcripſimus.Cæterùm hoc tali tuber,non ſuperiori ſua tantùm ſede,illi rotulæ parti aſsimilatur, uerùm uti rotulæ latera,quibus ipſa ueluti in furcula,aut ut alijs placet, in trochlea,ſuſſulcitur,detrita & læuia,unctaq́; uiſuntur:ita quoq; tali tuber ad latera,quibus malleolos contingit, cõprimitur,læuiq́; cartilagine incruſtatum cernitur,quamuis non pari modo utrinque.In interno ſiquidem latere, ˡ parua amplitudine & ſuperficietenus tantum comprimitur,quòd ſcilicet inferioris tibiæ oſsis appẽdicis proceſſus, interiorem malleolum conſtituens,& hoc tali latus comprehendens,non admodum amplo ᵐ ſpacio,læui cartilagine incruſtetur.Externum uerò tali tuberis latus ⁿ ampliter ſinuatum, & maiori interuallo cartilagine incruſtatum apparet,ut aptam ſedem conſtituat,cui ᵒ internum exterioris malleoli latus concinnè congruat, ᵖ qui magis deorſum,quàm interior malleolus,exporrigitur. Vniuerſo itaque hoc tali cum tibiæ oſſe & fibula articulo,& mutuo ueluti ingreſſu,talus flectitur & extenditur,abſque omni ferè in latera motu:quo etiã canes tanto magis deſtituuntur,quanto illorum tali tuber profundiore quàm in homine ſecundum ipſius longitudinem exculpitur ſinu,magisq́; mutuo ingreſſu tibiæ coarctatur. Quemadmodum uerò externum interioris malleoli latus aſperum ᑫ ſinum obtinere diximus,ex quo ʳ ligamentum cartilagineum,talum tibiæ oſsi colligans,pronaſcitur:ita quoque eius ligamenti recipiendi gratia internum tali latus aſpero ˢ ſinu inſculpitur,perinde ac externum quoque tali latus ᵗ cælatur,ut ᵘ ligamentum admittat, ab interno exterioris malleoli latere eductum.Huiuſmodi quoque ligamentorum ratione, poſterior tali ſedes, ad deſcripti iam tuberis ˣ radicem conſiſtens,aſpera eſt,ut inibi ligamẽta exciperet, à tibia principium ducentia,& rurſus alia in calcem porrigeret.At præter eiuſmodi aſperitatem, poſterior quoq; tali ſedes, ʸ ſinus oſtendit,muſculorum tendinibus,qui hàc pedis inferiora ſubeunt, uehendis parati. ᶻ Deſcendunt autem hàc tendo quinti pedem mouentium muſculi, & muſculi ſecundum pollicis os flectentis, & illius tendo, qui tertia quatuor digitorum oſſa inflectit.Ab anteriore tali ſede,idq́; magis ab interno huius ſedis latere, oblonga producitur ª ceruix,quæ aliquouſque progreſſa,in ᵇ caput rotundum, lubricaq́; cartilagine incruſtatum deſinit,quod nauicularis oſsis alto ᶜ ſinui inarticulatur,contextum efformans, cuius beneficio pedem modicè obſcuroq́; motu in latera agi circumduciq́; arbitramur. Inferior tali pars, duplici articulo calcis oſsi articulatur,illiq́; totus inſternitur.ac unus quidem in poſteriori conſiſtit regione, ubi calcis os amplo latoq́; prominet ᵈ capite,amplum profundumq́; tali ᵉ ſinum ingrediente.Alter uerò anterior eſt, ac uerſus internum pedis latus uergens,ſecus quàm poſterior ſe habet. Calcis enim os hic oblongo ᶠ ſinu exculpitur,

Sinus tali, quibus à tibiæ oſſe et fibula ligamẽta aſſumit.

Sinus, quibus tendines deducti.

Tali cum oſſe cymbam referente articulus.

Tali ad calcem contextus.

b 1.2 fig. Γ. et tota 3, 4.5.6 figura, ac integrarũ Ω ad Φ & Ψ. deinde a et b.
c 3.5.6 fi. A,B,C, D.
d 3.5.6 fi. ab A ad B.
e 3.5.6 fi. à C ad D.
f earũdem fig. ab A ad C.
g earũdem fi. à B ad D.
h 3 fi. E, E.
i 3 fi. F. F.
k 9. 10 fi. ca. 31 d.e.f.
l 5 fig. G.
m 9 fi. ca. 31 g.
n 6 fig. H.
o 9. 11 fi. cap. 31 h.
p Confer 1 figura cap. 31 E et Θ.
q 4. 10 fi. cap. 31 k.
r fig. cap. 1 lib. 2 f.
s 5 fig. I.
t 6 fig. K.
u fig. ca. 1 lib. 2 g.
x poſt B. D fig. 5.
y 5.6 fi L. M, aut 15 muſc. tabu. charact. 1, 2, 3.
z eiuſdem tab. D, E. O, P muſculos notant.
a 3.4.5.6 fig. N.
b earũdem fig. O.
c 11 fig. k.
d 7.8. 9 figur. P.
e 4 fig. Q.
f 7.8.9 figur. R.

g 4 fig. S. h 4 fig. O. i 4 fi. T, T. k 7, 8, 9 fi. V, V.

exculpitur, qui cartilagine incruſtatus, g humiliorem & tranſuerſim oblongo læuiq; tubere gibboſam, tali h capitis ſedem excipit, quod nauiculari oſsi inarticulatur. In horum articulorum medio, i talus & k calx pariter exaſperantur, profundosq; obtinent ſinus, ex quibus cartilaginea pronaſcuntur ligamenta, talum calci ualidiſsimè connectentia. Atque iſti aſperi horum oſsium ſinus adeò altè cælantur, ut in emundatis oſsibus, & poſtmodum inuicem commiſsis, magnum inter talum calcemq; inibi pateat interuallum, in uiuentibus cartilaginoſis illis ligamentis oppletum: quæ adeò pertinaciter talum calci colligant, ut uix tantillum is ſupra calcem moueatur, ſuaq; inferiori ſede tam ſit immobilis, ut ſuperiori, qua tibiæ articulatur, occurrit uerſatilis. Talus, quum pari undique propemodum indigeat robore, neque muſculorum inſertionem excipiat, neque iiſdem principium offerat, nulla donatur appendice: quemadmodum & ſi magnum ſit os, nec ſinu quopiam amplo, quo medullam aſſeruet. adeò ut in tanto ſuæ imaginis formæ ve diſcrimine, intus duntaxat rarus fungoſusq; ſpectetur, inibiq; ſolidiſsimus denſiſsimusq; euadat, ubi proceſſus conſtituendis articulis aptos exerit.

Sinus inter talū et calcē, ad eorū commiſſuras apparens.

l Calcis os, Græcis πτέρνα nuncupatum, omnium pedis oſsium facilè maximum eſt, ac ſimili ferè cum talo conſtat ſubſtantia, m eaq; parte, qua ingredimur, non omnino teres ſpectatur: uerùm tutæ baſis, ſtabilitatisq; gratia, nonnihil latiuſculum, & quorundam muſculorum occaſione aſperum & inæquale. Primùm enim in inferiori ipſius ſede tranſuerſim iuxta poſteriora deorſum prominet, ac aſperum educit n proceſſum, à cuius anteriori ſede o muſculus principium ducit, qui quatuor pedis digitorum ſecundum os flectit. Dein illic p muſculoſa ſubſtantia enaſcitur, quaternas producens particulas, quibus quatuor digitos pollici adducimus. Horum enim muſculorum educendi gratia, hæc inferior calcis ſedes, latior & inæqualis eſt, & proceſſus ille ob hoc prominet, terræq; propinquiùs quàm reliquum calcis corpus accedit, quo minus ſcilicet illorum muſculorum capita inter calcandum comprimantur. Superior calcis ſedes, q à poſteriori tali parte ad poſticam uſque ipſius calcis regionem pertinēs, teretis corporis ſpeciem refert, priuatim nihil præter exiguam aſperitatem, in quam tibiæ oſsis & tali ligamenta inſeruntur, commonſtrans, & à muſculorum exortu & inſertione & articulatione libera. Poſterior autem hæc calcis regio, extra tibiæ oſsis rectitudinem admodum, in hoc retrorſum educitur, ut tibia opportunè inſtar perpendicularis lineæ in pede, tanquam in alia linea tranſuerſim ducta, ſuffulciatur, utq; totius corporis robuſtiſsimus r tendo s poſteriori calcis parti inſeratur. Huic enim depreſſæ, & utcunque aſperæ parti (quę in pueris appendice conſtat) tendo implantatur, ex primo, ſecundo & quarto pedem mouentibus muſculis conflatus. In quadrupedibus autem, ut canibus, ouibus, & equis, poſterior hęc calcis oſsis pars ex abundanti ſinum quendam oblongum ſibi uendicat, quo tendo is tutò uehitur, qui in illis ſecus ac in homine latum tendinem plantę cuti ſubnatum procreat. Cęterùm calcis laterum, quę ampliter ſunt depreſſa, lataq;, t internum latus læue, & inſigniter ſinuatum conſpicitur, ut aptam conſtituat ſedem muſculorum tendinibus, hàc pedis inferiora petentibus, tutiſsimoq; reflexis. Deducuntur uerò ad internum hoc latus, præter præcipuam pedis inferiora petentem u uenam, & x arteriam, & y neruum, z tendo quinti pedem mouentis muſculi, & a tendines duorum muſculorum, qui ultimos pedis digitorum flectunt articulos. Hi tendines potiſsimum ad poſteriorem proceſſus calcis ſedem conuoluuntur, cui Natura b ſinum inſculpſit, tali caput excipientem, & anteriorem tali cum calce articulum conſtituentem. adeò ut is proceſſus, in internum pedis latus protuberans, internum calcis latus impenſe cauum efficiat, unà hic opem ferente c interno poſterioris calcis ſedis latere: quod ideo inſignius ad pedis interiora prominet, ut d muſculus ab illo enaſcatur, cuius beneficio pollicem introrſum à cæteris digitis abducimus. Externum autem calcis e latus non ſinuatur, ſed aſperum & inæquale, ac excarne eſt, ſi modò humiliorem ipſius f ſedem exceperis, quæ g muſculum educit, paruum digitum à cæteris digitis in externum latus abducentem. Deinde anterior huius lateris h ſedes, aliqua ex parte læuis, modiceq; admodum in ſuperficie ſinuata cernitur, tendinibus cedens ſeptimi & octaui i muſculorum pedem mouentium, qui ad poſteriorem k externi malleoli ſedem reflexi, ſecundum hanc calcis regionem porriguntur. Cæterùm calcis anteriorum partium, l ea quæ è regione magni digiti habetur, & proceſſus modo in internum calcis latus excedit, talo, quemadmodum antea diximus, articulatur, nulli interim alteri oſsi contigua. At m pars minimo digito ſitu reſpondens, in anteriori ſua facie læuis eſt, & lubrica cartilagine incruſtatur, depreſſo amploq; prominens capite, quod oſsis teſſeram imitantis n ſinui coarticulatur: qui ſimiliter lubrica obductus cartilagine, ſuperficietenus duntaxat inſculpitur, ea articuli ſpecie calci commiſſus, quam planis ueluti ſuperficiebus fieri dicimus.

CALCIS oſsis ſedes terram ſpectans.

Superior calcis ſedes. extra tibiæ rectitudinem retrorſum ducta.

Internum calcis latus quale.

Externum latus.

Anterior calcis pars.

o Nauiculare os, poſteriori ſede admodum p profundo, & tranſuerſim oblongo, q caputq; tali (uti ſuprà diximus) excipiente, donatur ſinu: inde etiam à cymbæ, ſeu ſcaphæ imagine, σκαφοειδὲς nūcupatum. Anterior ipſius ſedes, lubrica quoque cartilagine incruſtatur, & tres admodum leuiter prominentes commonſtrat r ſuperficies, tribus tarſi s oſsibus, quæ ipſi articulantur, paratas, adeoq; modicè protuberantes, ut num ſinus, num capita ſint, penè dijudciare nequeas. Harum ſuperficierum intima, & interno pedis lateri proxima, reliquis duabus amplior eſt: & inſigniùs quàm illæ ideo prominet, quòd tarſi os ipſi coarticulatum, maius & amplius ſit, & profundiùs quoque ſinuetur alijs duobus tarſi oſsibus, quæ reliquis duabus ſuperficiebus committuntur. Læues has, adeoq; obſcurè protuberantes ſuperficies, diſſectionum periti, à planarum cubi teſſeræ ve ſuperficierum imagine, cubos uocant, quum tria tarſi oſſa cubis eius oſsis quod cymbam refert, coarctari docent. Superior huius oſsis t ſedes, gibba, & quodammodo rotulæ modo ſecūdum tranſuerſum orbicularis eſt, eam obtinens figuram, quæ pedi hac in ſede fuit optima, iniurijsq; ferendis pertinacior. Atque hæc ſedes uniuerſa nonnihil aſpera eſt, quò fœlicius ligamenta educat, id os talo & tarſi oſſibus connectentia. Inferior oſsis cymbę ſimilis u ſedes utcunque ſima & anguſta uiſitur, ut hac parte cauitatem

OSSIS cymbam referentis ſinus.

Anterior oſsis ſedes, & tres ipſius plane ſuperficies.

Superior ſedes.

Inferior.

l 1, 2 fi. Δ. et tota 7, 8, 9 fi. integrarum autem 2, 3 fig. a. m 2 fi. X, Y, Z. n 2 fig. Y, Z. & 6 fig. Y. 9 autem figura Z. o 14 muſ. tab. Θ. p 14 muſ. tab. λ, μ. et 15 tab. N. q 7, 8, 9 fi. ab a ad b. r 13 muſc. tabu. λ. aut 14 tab. tendo ex n, o, q conflatus. s 2, 8, 9 fi. c. t 2, 8 fi. d, e ac e ſinus tam indicat ſedem. u ultima libri 3 fi. δ. x ultima libri 4 fig. ω. y 14 muſ. tab. n. z 14 tab. ω. s 7, 8, 9 fi. R. b 2, 8 fi. Y. c 6 muſc. tab. χ. d 1, 7, 9 fi. f. g. e 2, 9 fi. Z. f 2 muſ. ta. Π. et 14 ta. ϛ. g 1, 7, 9 fi. ϛ. h 6 muſ. ta. Φ. dein Ψ. i 6 tab. ω. k 7 fig. h. l 7, 9 fi. i. m 13 fi. α. n 1, 2 fi. Θ. & tota 10 & 11 fi. integrarò antem b cū Ω & d, e, f. o 11 fi. k. p 3, 4 fi. O. q 10 fig. l, m. s 5, 2, 12, 13 fi. characteres 1, 2, 3. s 11 fi. o, p & 10 fi. e. t 10 fi. q, r. & 11 fi. q. u 10 fi. q. r. & 11 fi. q.

uitatem pedi magnopere neceſſariam adaugeat. Verùm hæc oſsis pars, ſuperiori parte aſperior ac inæqualior cernitur: quòd hinc ualidiora ligamenta, quàm ex ſuperiori enaſci debuerint. Præterea inferior hæc ſedes iuxta internum ipſius latus, [x] ſinum obtinet, ad quem ſexti pedem mouentis [y] muſculi tendo appoſitiſsimè reflectitur. Nauiculari itaque oſsi, ut neque etiam calci, neque talo, in manu nullum proportionale os conſiſtit. quæ autem adhuc in pede recenſenda ſuperſunt, manus partibus aliqua ex parte correſpondent: cuiuſmodi tarſi ſunt oſſa, brachialis oſsibus conferenda.

Quibus pedis oſsibus ſ manu nullum reſpondeat.

x 10, 11 fig. 4.
y 9 muſc. tab. 4.

TARSVS.

Vocatur autem Græcis ταρσός, quatuor pedis [z] oſsium ſeries: quorum tria nauiculari coarctantur, quartum uerò calci. quamuis interim Græci ſubinde tarſi nomen, quo etiam remorum in nauibus ſeriem, & palpebrarum cartilagines exprimunt, non his ſolum oſsibus accommodent, uerùm uniuerſam pedis ſuperiorem partem eo nomine plerunque intelligant: uti Galenus in libris de Adminiſtrandis ſectionibus perpetuò facit, tendines, & uenas, & arterias, neruosq́; ſecundùm tarſum ferri ſcribens, quæ per pedis ſuperiora exporriguntur, digitosq́; accedunt. Latinorum quamplurimi hanc oſsium ſtruem, plantam nuncupant: uerùm quando plantæ nomen latiùs patet, non ineptè tarſi nomine, dum aptius ſeſe offerat, mihi utendum duxi. Tarſi igitur ad [a] brachiale conſtructionis proportio non eſt obſcura: ex quatuor enim oſsibus tarſus, ex duplicatis autem brachiale conſtituitur. Ex pluribus namq; & minoribus particulis apprehendẽdi organum componi debuit: ex grandioribus uerò, paucioribusq́;, ambulandi inſtrumentum. Tria tarſi oſsium interiora, planis quodammodo [b] ſuperficiebus nauiculari oſsi coarctata, proprio carent nomine: at nonnullis ſimul omnia χαλκοειδῆ appellantur. Quartum autem, extrinſecus ſitum, à cubi ſeu teſſeræ forma (quum quaſi ſex habeat latera) κυβοειδὴς uocatum eſt. Atque unum ipſius [c] latus poſterius eſt, quod [d] calci committitur: [e] ſecundum anterius, quo continua ſuperficie duobus pedij [f] oſsibus coarctari docebitur. [g] tertium interius eſt, quo ipſi proximo tarſi oſsi coarticulatur. [h] quartum pedis exterius reſpicit latus, uixq́ue lateris nomen meretur, quum admodum obſcurè planum ſit. [i] quintum ſuperius eſt, nulli etiam nexum oſsi, ſed pedis ſuperiora ſpectans. [k] ſextum terram reſpicit, nulli ſimiliter oſsi commiſſum, cæterisq́; lateribus longè inæqualius, & priuatim oblongo quodam [l] ſinu donatum, ad quem maxima Naturæ ſolertia, ſeptimi pedem mouentis [m] muſculi tendo reuoluitur. Quia uerò aliquot huius oſsis latera ad eum modum obſcura & inæqualia ſunt, quodq́; os non ad amuſsim teſſeræ imagini accedit, Arabes ab inæquali effigie, & quadam grandinis imagine, id grandinoſum appellarunt. Alij rurſus à multiplici forma illi idẽ nomen cum cuneum referente capitis [n] oſſe indiderunt, id πολύμορφον uocantes. Hoc tarſi os (uti & antea monuimus) calci coarticulatur, terræq́; innititur: reliqua autem tria ſimul cum nauiculari ſurſum à terra ſubleuantur, ut pedem hac ſede cauum altumq́; conſtituant. [o] Tarſi oſſa quantitate & figura inter ſe diſcrepant, nec ſuperiori nec inferiori parte æqualiter porriguntur. Os enim cubum referens, & primum os, quod interius pedis latus occupat, duobus quæ in medio habentur, multo maiora ſunt. atque illorum duorum rurſus grandius eſt. quod cubum referenti nectitur: quemadmodum & cubum referens, intimo oſſe grandius cernitur. Quinetiam os cubum referens, poſteriùs, ad calcem ſcilicet, uergit: intimum uerò os antrorſum uerſus pollicem multo magis, quàm cætera, eminet. Ex medijs, quod intimo oſsi proximum eſt, breue occurrit, non adeò antrorſum, atque id quod cubum referenti committitur, productum. Omnia ſimul iuncta, ſuperiorem eorum ſuperficiem gibbam arcuatamq́; efformant, inferiorem uerò cauam, ſimamve: quemadmodum & pedi ex uſu eſſe, nemo non nouit. Duo media cunei accedunt imagini. quà enim pedis ſuperiora ſpectant, lata arcuataq́; nonnihil ſunt: quà uerò plantam conſtituunt, non ſecus acuta uiſuntur, quàm ſi cuneorum ritu inter intimum & extimum tarſi oſſa ipſa inijcerentur. Deinde tarſi os, oſsi cubo ſimili coarctatum, priuatim acutius & demiſsius in pedis inferiora porrigitur, quàm ſecundum tarſi os, intimo commiſſum, quòd ipſius huc deducto [p] proceſſui tendo quinti pedem mouentis [q] muſculi ualidiſſimè inſeratur. Tarſi oſſa, ubi lateribus inuicem committuntur, tota connexus amplitudine, læui lubricaq́; cartilagine non obducuntur, ſed duntaxat in poſteriori laterum ſede, oſsi cymbam referenti proxima: quippe in reliqua parte nonnihil mutuò diſtant, cartilaginoſorum ligamentorum interuentu inuicem copulata. Hæc omnia appendicibus deſtituuntur, & perinde ac nauiculare quoque os, ſubſtantia tali extruuntur.

Tria tarſi oſſa interiora.

Quartum & extimū os.

Tarſi oſsiū formam & quantitatē uariam eſſe

z 1, 2, 12, 13 fi. charac. 1, 2, 3, 4. integrarum fi. d, e, f, g ad b, c & h, h.
a figurarū 25 cap. charac 1 2, 3, 4. 5, 6, 7, 8.
b 13 fi. ſ. t, u.
c 13 fi. x.
d 7 fig. i.
e 12 fi. α, β
f 1 figur. IIII, V.
g 12, 13 fi. γ.
h 12, 13 fi. δ.
i 12, 13 fi. ε.
k 2 fi. ζ, η. 13 fig. ζ
l 2 fig. n.
m 13 muſc. tab V. X.
n 8 fi. cap. 6.
o Confert inuicem tarſi oſſa primæ fi. cū 2 & rurſus duodecimā cum 13 figura oſsib.
p 3 fig. θ.
q 15 muſc. tabu. D, E. dein c, d.

PEDII hiſtoria.

Tarſum ſubſequitur pedis [r] pars, quam Hippocrates à coſtarum in pectore fortaſsis ſerie στῆθος, alij uerò Græci πεδίον, Latini plantam, & nonnulli pecten, ueſtigiumq́; appellant. Cæterùm quum illæ Latinorum uoces in muſculorum narratione, & in uaſorum neruorumq́; deſcriptionibus plurimum obſcuritatis (ſi modò illis uteremur) adferrent: conduxerit profectò, hic quoq; à Græcis nomen mutuare. eſt enim & planum (quo nomine alij πεδίον uertunt) in hac ſignificatione, qua pedis partem ſignificat, penè inauditum. Pedion igitur, manus [s] poſtbrachiali reſpondet: uerùm quinq; oſsibus, nõ autem quatuor, ut poſtbrachiale, conformatur. In manu namq; pollicem reliquis digitis opponi decebat, atq; hac ratione primum ipſius os brachiali, articulo laxiore, quàm quatuor poſtbrachialis oſſa, alligatur. quare etiam primum pollicis os digitis, non autem poſtbrachiali, Galenum ſecuti, aſcripſimus, pollici perinde ac cæteris digitis tria oſſa tribuentes. Quinq; uerò pedij oſſa, quæ tota ſubſtantia & ſinu longo medullam complectente, poſtbrachialis oſsibus reſpondent, [t] tarſi oſsibus planis, ijsq́; læuibus ſuperficiebus una ſerie cõmittuntur. Pes enim, quum ambulandi ſit organũ, ſtabilitatis ſecuritas illi maximè conuenit, quę in uno ordine locatis indiget, non ſolum quidem pedij, uerùm etiam & digitorum oſsibus. Pedij itaq; os, pollici præpoſitum, intimo tarſi committitur oſsi: quod indicem ſuffulcit, ſecundo: quod medium ſuſtinet, tertio oſsi coarticulatur. duo autem reliqua, oſsi cubum referenti attexuntur: [u] perinde ac octauo brachialis oſsi ea poſtbrachialis oſſa committi proditum eſt, quibus annularis & medius innituntur. Et quemadmodum articuli, quo poſtbrachialis os, minimum digitum ſuſtinens, brachiali nectitur, externo lateri [x] oſsiculum quoddam apponi diximus:

Pediū quinque oſsibus conſtare.

Pedij ad tarſum coarticulatio.

r 1 fig. I. II, III, IIII. V integrarū uero fig. b, b add. & fig. a, i, i.
s 1, 2 fig. ca. 25 I. II. III. IIII.
t Sedes in tarſo ſeriatim notantur ι, κ, λ, μ, ν.
u 2 fi. cap. 25 charac. III, IIII, ad 8.
x 1. 5 fig. cap. 25 N.

y 1,2 ſi. μ. muſ: ita etiam non rarò in pede y oſsiculum uiſitur, ad externum latus articuli poſitum, quo quintum pedij os cubiformi oſsi articulatur. Porrò quemadmodum tarſi oſſa non eadem linea anteriori parte finiunt: ſic etiam pedij oſsium aliud alio magis in poſteriora porrigitur. Pedij oſſa illic, ubi tarſo committuntur, lateribus ſibi proxima craſſaq; ſunt, & aliqua ex parte planis læuibusq; ſuperficiebus inuicem coarctantur. Quà autem à tarſo ad digitos abſcedunt, tenuiora fiunt, atq; in illorum medio z interualla efformant, quibus a muſculoſa reponitur ſubſtantia, cuius auxilio primi digitorum articuli flectuntur. Atque ut pedij oſſa illi ſubſtantię aptiorem ſedem porrigant, non adeò acuta tenuiaq; ſuperiori parte, atq; ea quæ terram ſpectant, uiſuntur. Vbi autem digitis articulantur, omni ex parte poſtbrachialis b oſsibus reſpondent, & appendice donata, in unicum c caput deſinunt, ſinum primi digitorum oſsis ſubiens. Pedij os, pollici præpoſitum, quod cæterorum omnium craſsiſsimum eſt, & caput magis quàm reliqua orbiculatum (ut pollex in latera magis quàm reliqui digiti moueretur) poſsidet, ea parte qua tarſo articulatur, in inferiori ipſius ſede terræ contermina, d proceſſum exerit, cui ſeptimus pedem mouentium e muſculus inſeritur. Et ſimili etiam occaſione pedij os, minimum ſuffulciens digitum, quà tarſo articulatur, inſignem commonſtrat f proceſſum, in externum pedis latus excedentem, in quem octaui pedem mouentium g muſculi tendo inſeritur.

z 1,2 fig. γ,γ. — a 15 muſ. tab. L. — b 1 fi. cap. 27 C. dein D. ac inſuper illinc digitorum reliquam per articulationem. — c 1,2 fi. Ξ, Ξ. — d 2 fi. ω. — e 15 muſ. tab. V, X. dein Y. — f 2 fi. ρ. — g 15 muſ. tab. α. dein b.

Pedis oſsiũ interualla. — *Pedij ad digitos articulatio.*

Pedij oſſa, h digiti ſubſequuntur, qui ex ternis i oſsibus omnes ad eorum quæ in manu ſunt, ſimilitudinem extructis conſtant: pollice tantum excepto, qui inter alios duplici tantum k oſſe extruitur, ut anterior cauitatis pedis ſedes firmius terræ innitatur. Cuiuſmodi uerò pedis digitorum articulis, l oſsicula ſeſamo ſemini comparata adlocentur, ſimul cum manus oſsiculis iam antea recenſuimus, quòd eadem propemodum in iſtis pedum manuumq; ſit ratio. Cæterùm illis ſecluſis oſsiculis, pedem à manu uno oſſe uinci ſuperari ve manifeſtum eſt. hæc enim uigintiſeptem efformatur oſsibus: octo nimirum brachialis, quatuor poſtbrachialis, & quindecim digitorum. Pes autem uigintiſex tantum donatur oſsibus: calce nimirũ, talo, nauiculari oſſe, quatuor tarſi oſsibus, quinq; pedij, & quatuordecim digitorum. Atq; id Galeni nomine hic addendum duxi, qui in ſecundo libro Commentariorum in Hippocratis librum de Fracturis (ubi is inquit, hominis pedem multis ac paruis oſsibus non ſecus ac manum efformari) ſcribit, pedi non aliter quàm manui uigintiſeptem adeſſe oſſa: parum mehercule perpendẽs, ſe bis cubum imitans os enumerare: aut præter id os, alia quatuor tarſi recenſere. quemadmodum ſanè facit eodem in libro, quum quatuor tarſi oſſa cubum referenti oſsi, & illi quod cymbæ aſsimilatur, articulari (ſed parum profectò anatomicè) tradit. Cæterùm nunc tempeſtiuum erit, ungues, & quæ adhuc reliquæ ſunt, cartilagines recenſere: ſi modò omnia quæ corpus firmant, ſuſtinentq;, hoc libro, uti inſtitutum fuit, abſoluenda ueniunt.

h 1,2 fi. Λ, Ξ. integrarum autem i, i ad h, h. — i 1,2 fi. ſ. τ, υ. — k 1,2 fig. φ, χ. — l 2 fi. ψ, ω. •, ſub 1. & iuxta Ξ.

PEDIS digiti. — *Pedem à manu uno oſſe. contra Galeni ſententiam, ſuperari.*

DE VNGVIBVS. CAPVT XXXIIII.

HIS duabus figuris unguem ita expreßimus, quemadmodum conſpici ſolet, quum à manu ad ſceleti præparationem cocta, aut pede, diuellitur. Ac dextra quidem figura, internam unguis regionem, ſeu cauum ipſius denotat, altera interim unguis gibbum oſtendente. Cæterùm A hic unguis ſedes indicatur, ante confectionem apparens. B uerò ſedes inſignitur, quæ mollis eſt, nulli biq; detegitur, ac ueluti radix unguis cenſenda uenit.

MANVVM pedumq; digiti unguibus decorantur, ut ipſis firmamenti uice ſint. Digiti enim ſuis partibus carneis, quibus in extremo donantur, mollia duntaxat corpora apprehendunt. Dura autem, & propter hoc carnis naturam pellentia, uiolenterq; à ſe cogentia, digiti ſine unguium adminiculo nequeunt amplecti. Ipſorum enim caro, quam poſtea ueluti duriuſculam quandam adipem cuti ſubſtratam eſſe docebimus, tunc reflectitur, ſubuertiturq;, ob id firmamento indigens. Quinetiam pleraq; dein commoda ex unguibus homini accedunt, ſi quando radere quid, aut ſcalpere, aut uellicare, aut excoriare, aut euellere oporteat. Summus rerum Opifex iuſtiſsimè unguium (qui & munimenta & propugnacula digitorum cẽſentur) duritiem effinxit. Si enim duriores quàm nunc ſunt, inſtar oſsis cuiuſdam procrearentur, ita quidem ad apprehendendum magis eſſent idonei, ut qui ne minimum reflecti reclinariq; poſſent: at rumperentur promptiſsimè, non ſecus quàm alia, quæ dura fragiliq; conſtant temperie. Itaque ſecuritati ſimul & robori prouidens, illos mediocriter duros extruxit: ut neque uſui, cuius gratia creati ſunt, quicquam incommodaret, neque ipſi (quòd ſua mollitie extrinſecus incidentium uim, cartilaginum ritu, exoluere poſſunt) leui quaq; occaſione afficiantur. Ob eandem hanc cauſam gibba conſtant ſuperficie, quòd hac figura iniurijs reſiſtendis melius comparentur. Quò minus uerò ſuſpenſi uacillent, ligamento quodam extremi digitorum oſsi iuxta ſuum articulum radici, eorum ſuperiori termino colligantur. Quoniam autem carni cutiq; illos connaſci operæprecium fuit, hæc extrinſecus uniuerſæ unguium radici circundatur, illa interius uſquequaq; ipſis ſubnaſcitur. In unguiũ radicem, nõ modò arteriam, uenamq;, ſed etiam neruum porrigi, Galenus atteſtatur: ipſoſq; ex his ſenſum, uitã & alimentum, aliarum partium modo, aſſumere ſcribit. Scio quidem, non ſolum duos a neruulos ad unguium uſque radicem ferri, ſed eoſdem cum b uenis ſub unguibus quoq; ad digiti ſummum repere. ungues autem ſenſus omnis interim expertes eſſe arbitror. Ac proinde non leuiter illorum, qui ungues ex oſsis, nerui, cutis (quidam & carnis addunt) concretione gigni cenſent, ſententiæ accedo. Quòd uerò uenæ, arteriæ & nerui, quemadmodum in hortis alueoli, in unguibus non diſpenſentur, uel hinc conſtat, quòd pilorum modo ab radice procedentes augeantur.

Cur digiti unguibus donati. — *Vnguium naturam eſſe iuſtam.* — *Vnguium nexus.* — *Libr. 1. de Admi. diſſ.*

a manus 2 figura cap. 11 lib. 4. — b manus figura cap. 6 lib. 3.

Satius enim erat,& hos pilorum ritu ſemper renouari,atque quum indies atterantur, nunquam non incrementum admittere, quod potius in longum, quàm latum & profundum aſſumunt.

DE PALPEBRARVM CARTILAGINIBVS. Caput XXXV.

HAC figura ſuperioris inferiorisq́; palpebræ cartilaginem à reliquis partibus liberam delineauimus.

VTRIQVE palpebræ,tam inferiori,quàm ſuperiori,una contigit cartilago,utcunq; mollis & longa: in palpebrarumq́; extremo, quà illæ inuicem conniuent, inter cutem & membranulam palpebras intus ſuccingentem, repoſita. Huic cartilagini, palpebrarum pili (quos cilia uocāt)infiguntur,in illaq́;,tanquam in durius quoddam ſolum,inſerti eriguntur. Ideo enim cartilagines hæ (quas ab illa pilorum ſerie,remorumq́; in longis nauibus, ſeu galeris,ſimilitudine,ταρσοὺς uocamus)potiſsimum creantur,ut pilos illos erectos,neque cæterorum pilorum modo flaccidos dependentesq́; contineāt. Dein ſuperior etiam creatur,ut [a] muſculorum ſuam palpebram mouentium implantationi, & opportuno palpebræ motui ſubſeruiat: quemadmodum in ſecundo libro,eorum muſculorum naturam explicantes,non obiter docebimus.

a ſi.ca.10 lib.2 A,b, c,D,&c ac 3 muſ. ta c,D.

DE AVRIS CARTILAGINE. Caput XXXVI.

QVONIAM auris cartilago à cute,qua obducitur, exquiſitè libera, auris totius formam (ablata interim eius pinnula) exprimit, illam hic non delineauimus.

QVIS potiſsimum auris in excipiendis aeris conuolutionibus gyrisq́; uſus cenſeatur, quibusq́; nominibus auris ſedes donentur,in auditus organi conſtructionis ſermone, libro ſeptimo exequendum eſt. Hic autem obiter auris recenſenda uenit cartilago, quæ auris formam referens,in hoc formatur, ut cute ueſtita, auris corpus inſtar uanni conſtituat, idemq́; commodè ſuſtineat,& erectum ſeruet. Eſt autem hæc cartilago mollis & tenuis, tanto ſemper à capitis oſſe uerſus auris extrema euadens mollior, quanto auris orbiculo propius accedit, & quo minus ſuſtinere aliquid debet. Ac proinde etiam in auris pinnula, huius cartilaginis nulla exporrigitur portio,quod ſcilicet hanc propendentem,neq; erigi neq; ſuffulciri oporteat. Ad temporis igitur os hæc cartilago durior ſentitur,& ut firmiori radice hæreat,craſsior. enaſcitur enim in orbiculo [a] foraminis auditus meatui in temporis oſſe cælati: cuius circumferentia ideo exaſperatur,ut promptius auris cartilaginem educat. Quamobrem uerò Natura ex huiuſmodi cartilagine aurem conſtituerit, non uerò oſſeam aliquam ſubſtantiam ipſi indiderit, in ſecundo Capite executus ſum: quum Naturam tanta prouidentia cartilaginis temperiem finxiſſe dicerem,ut hæc oſsis modo nonnulla ſuſtineat commodè: & interim adeò mollis ſit,ut occurſantium impetu non rumpatur,ſed cedendo leuiter eum exoluat: atq; ita extremas partes iniurijs minus expoſita,quàm ſi oſſeæ eſſent,reddat.

a 2 ſi.cap 12 a.

DE NASI CARTILAGINIBVS. Caput XXXVII.

QVANQVAM naſi cartilagines tactu propemodum ante ſectionem debitè dignoſcantur, nihilominus tamen quartæ muſculorum tabulæ naſus has literis K & L inſignitas,utcunq; proponit.

RERVM Opificem,naſi terminum extremumq́; cartilaginibus eadem ratione extruxiſſe, qua auris cartilaginem paulo antè procreatam diximus, quadrupedum naſi extremum ferè comprobat: quod ideo minori amplitudine, quàm hominis naſi terminus cartilagineū exiſtit,ꝙ non æquè ac hominis naſus ex reliqua faciei ſuperficie extuberat. Ab inferiori itaq; naſi oſsiū [a] ſede,qua hæc aſpera & latiora,quàm ſuperiori [b] ſede exiſtūt,duæ enaſcūtur cartilagines,quę deorſum in anteriora exporrectæ,inuicēq; coniunctę,ſenſim molliores euadunt: ac in naſi extremo,ueluti in cartilagineum ligamentum degenerantes, totam anteriorem naſi regionem conſtituunt, quæ à naſi oſsium inferiori ſede ad naſi terminum apicemq́; pertinet. Ab oſſeo autem [c] ſepto,narium foramina dirimente, quod octaui Capitis [d] oſsis partem eſſe, ſuprà commemorauimus, alia enaſcitur cartilago, quæ à tota anteriori ſepti illius ſede antrorſum procedens, internæ duarum primarum cartilaginum regioni ſecundum ipſarum longitudinem adnaſcitur, tanto magis ligamenti naturæ compos mollisq́;, quo naſi extremo fit uicinior. Hæc pari ratione in ea naſi parte,quę ueluti ex faciei planicie porrigitur, naſi foramina interdiuidit, qua oſſeum illud ſeptum ipſa [e] foramina ibidem diſijungit, ubi ſuper palati regionem, à naſo ad fauces uſq; ducuntur. His tribus naſi cartilaginibus,aliæ duæ, utrinque nimirum ſingulę accedunt,quæ magis adhuc alijs cartilaginibis ligamentorum natura participant, & orbiculatim ſingulæ unum naſi foramen conſtituunt. Cartilagines hæ internis ſuis lateribus inuicem colligantur,& aliarum naſi cartilaginum extrema integunt,ſolæq́; motu pollent uoluntario,cuius ope ſurſum deorſumq́;,& introrſum extrorſumq́; uelluntur, proprijs in hoc donatæ [f] muſculis. Harum cartilaginum latiores mollioresq́; partes in naſi lateribus, uerſus poſteriora, conſiſtunt, ac naſi alę nuncupantur: quòd

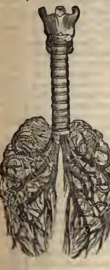
a 1 ſi.ca.9 ad ſ ad e.
b eadē fig. à Z ad Y.
c eiuſdem fig. O.
d 8 fig.ca. 6 A.B.A.
e 2 ſi.cap. 12 o,p.
f 3 muſc. ta. E 4 tab. K.

quòd quaſi alarum modo nares occludant, referentq́; homini ita inter reſpirandum haud uulgarem uſum præbentes.

DE ASPERAE ARTERIAE CARTILAGINIBVS. Caput XXXVIII.

PRIMA TRIGESIMI *octaui Capitis figura, totius aſperæ arteriæ, ab omnibus partibus libera, anteriorem faciem exprimens.*

SECVNDA FIGVRA *aſperæ arteriæ candicis tantum, poſterior facies delineatur. ab re enim fuiſſet, huic etiam figuræ, ramorũ in pulmonis ſubſtantiam pertinentium feriem appingere, quũ illam prima figura abunde oculis ſubijcias.*

TERTIA IIII V VI VII VIII

IX. X. XI. XII. XIII. XIIII. XV.

TERTIAE ET RELIQVARVM DVODECIM hic ſeriatim p ſitarum figurarum, & earundem characterum Index.

HARVM figurarum prima, quæ tertia inſcribitur, primam laryngis cartilaginem ex dextro latere expreſſam oſtendit. Figura, aũt quæ quarta ordine eſt, eiuſdem cartilaginis internam ſeu poſteriorem faciem proponit. Quinta, eadem cartilago externa ſeu anteriori facie delineatur. Sexta, ſecundæ laryngis cartilaginis anteriorem commonſtrat faciem. Septima, ſecundam laryngis cartilaginem ex dextro latere expreſſam continet. Octaua, ſecundam laryngis cartilaginem poſteriori ex facie depictam offert. Nona, laryngis tertia cartilago ex dextro latere delineatur. Decima, tertiæ cartilaginis anterior ſedes occurrit. Vndecima, eandem cartilaginem poſteriori facie oculis ſubijcit. Duodecima, inferiorem laryngis operculi ſedem oſtendit, qua id laryngis cauitatem ſpectat. Decimatertia, ſuperiorem laryngis operculi ſedem continet, quæ palatum reſpicit. Decimaquarta, unam aſperæ arteriæ trunci cartilaginem, C modo extructam, anteriori externa ve facie uidendam obijcit. Decimaquinta, eandem cartilaginem poſteriori facie proponit, quæ internam aſperæ arteriæ amplitudinem ſpectat.

A, B 3, 4, 5 *Duo elatiores primæ cartilaginis proceſſus.*

C, D 3, 4, 5 *Duo humiliores primæ cartilaginis proceſſus.*

E, F in 8, in 7 *uerò duntaxat E. Secundæ cartilaginis ſedes, quibus inferiores primæ cartilaginis proceſſus coaleſcunt.*

G, H 3, 4, 5 *Hac ſede prima cartilago arctiſſima breuiſſimaq́; uiſitur, ſubinde lineam oſtendens, qua dextram cartilaginis partem à ſiniſtra inſtar duarum cartilaginum dirimit.*

I 6, 7 *His ſedibus ſecundæ cartilaginis regio ſpectatur, laryngis internam amplitudinem reſpiciens. Reliquis autem ſedibus, quæ his tribus figuris conſpi ciuntur, ſecunda cartilago exteriorem laryngis regionem ſeu amplitudinem conſtituit.*

K, L 6, 7 *Inferior ſecundæ cartilaginis ſedes, perfectum efformans circulum. ac K quidem huius partis anteriorem notat regionem. L uerò poſteriorem inferioris huius ſedis regionem indicat, deorſum proceſſus inſtar eductam, ac in octaua etiam figura L inſignitam.*

M 7, 8 *Linea, ſpinæ modo in poſteriori ſecundæ cartilaginis ſede protuberans.*

N, O 8 *Sinus in poſteriori ſecundæ cartilaginis ſede, ad lineæ illius M notatæ latera inciſi.*

P, Q 6, 7, 8 *Duo ſecundæ cartilaginis tubercula, ſeu capita, ſinus tertiæ cartilaginis ſubeuntia.*

R, S 9, 10, 11 *Duæ tertiæ cartilaginis partes.*

T 9, 10, 11 *Hæc tertiæ cartilaginis regio uacua eſt, ac duntaxat membraneis ligamentis occupatur.*

V, X 9, 10, 11 *Tertiæ cartilaginis ſedes, quibus ſecundæ cartilagini articulatur.*

Y, Y 9, 10 *Tertiæ cartilaginis proceſſus, qui lingulam laryngis efformant.*

Z 9, 10, 11 *Tertiæ cartilaginis regio, uaſorum parti aſſimilata, qua manus lauaturis aquam affundimus.*

a 12, 13 *Laryngis operculi baſis, quæ primæ laryngis cartilagini continuatur.*

b 12, 13 *Apex, ſeu in poſteriora antrorſumq́; uerſus dorſum eminens laryngis operculi regio. Præter quindecim figuras modò explicatas, huc cum primis faciunt figuræ Capiti uigeſimoprimo lib. ſecundi præponendæ, quibus laryngis muſculi explicabuntur. inter cæteras autem, illas opportunè non minus quàm ſi hic locarentur, inſpicies, quæ illarum figurarũ tres poſtremæ habebuntur, quib. laryngis lingulæ ſeu rimæ imago, quàm fieri potuit accuratiſſimè, delineatur.*

Vbi aſpera arteriæ natura pertractabitur.

LICET ſextus liber, cordi reſpirationiſq; organis dedicandus, [a] aſperæ arteriæ naturã diffuſe pertractabit, in præſentia tamen ipſius cartilagines explicandæ ueniunt, ne quicquam oſſeum cartilagineumq́; hic non expreſſum, in muſculorum enarratione nos remoretur. In ſexto igitur libro docebimus, aſperam arteriam à faucibus in thoracis cauitatẽ deduci, & multiplici ramorum ſobole in pulmonem diffundi, ut aerem illi reddat, & eundem rurſus ab ipſo educat. Neque ſolum hanc reſpirationis inſtrumentum ponemus, uerùm etiam principaliſsimum ipſam uocis eſſe organum atteſtabimur, exactè tum ſuæ ſubſtantiæ rationẽ pertracturi. Conſtat enim partim cartilaginibus, partim membraneis uinculis, ſimplicibuſq; membranis, ſeu tunicis, ac demum muſculis ipſius capiti peculiaribus. Ac caput quidem hoc aſperæ arteriæ (quod laryngem potius quàm guttur mihi appellandum putauerim) primùm tribus conſtituitur cartilaginibus:

a tota 1 et 2 fig. cap 9 lib. 4 H I, K, L, M, N.

PRIMA laryngis cartilago.

quarum [b] prima, maxima ampliſsimaq; & anterior eſt, foris quidem gibba, intus autem caua, ſcuto quodammodo ſimilis, non rotundo, ſed prælongo, quali ueteres in prælijs uſos, & Turcarum aliquot adhuc, in nauibus præſertim, uti cernimus. Atque hanc ob cauſam diſſectionum periti eam θυρεοειδῆ (quaſi ſcutiformem, aut ſcuto ſimilem diceremus) uocatunt. Hæc in homine ſuperiori ſede amplior, quàm inferiori conſpicitur: quod tamen ad imaginis ſpectat ſpeciem, ipſa ambabus ſedibus ſibi reſpondet. [c] Suprà enim [d] infraq; binos educit proceſſus, utrinque in lateribus ſingulos. ac horum quidem duo ſuperiores proceriùs inferioribus educti, membraneis uinculis, oſsis υ referentis humilioribus [e] lateribus [f] alligantur. Inferiores autem, [g] lateribus ſecundæ cartilaginis uerſus poſteriorem ipſius ſedem uniuntur. Scutiformis hæc cartilago, quæ uiris antrorſum magis quàm mulieribus prominet, tactuiq; magis exponitur, ſubinde gemina, idq; potiſsimum in uiris obſeruatur. In ipſius enim [h] medio, ubi breuiſsima eſt, maximeq; antrorſum extuberat, ſecundùm ſuam longitudinem crebrò linea ducitur, quæ ad amuſsim à membranulis repurgata, duas cartilaginis partes mutuò commiſſas etiam ante ſectionem fuiſſe arguit. Atque id ſanè hominibus peculiare obtigit. boum enim cartilago ſimplex eſt, & plurimum ab hominis cartilagine forma uariat: quam ſedulò ab architectis ſpectari uelim. mirum namque eſt, quàm ſcitè boum ſcutiformis cartilago propugnaculi formæ accedat, quamq́; affabrè id ſpeculatoribus in ipſius elatiori ſede (ob priuatos ipſi inciſos ſinus) accommodum ſit, & quàm aptè bombardarum ictibus retorquendis comparetur: haud ſecus profectò, quàm ſi machina quædam eſſet portatilis, quæ duobus proceſsibus ſuis humilioribus, tanquam duobus palis terræ infigi, ac exercitui præponi poſsit.

b tota 3, 4, 5 fi. & figurarum cap. 21 lib. 2 g & h.
c 3, 4, 5 fi. A, B.
d eiuſdem fi. C, D.
e 1, 2 fi. ca. 13 E, F.
f 2, 3 fi. ca. 21 li. 2 C.
g 8 fi. E, F. & 7 fig. E.
h 1, 2, 3 figur. G, H.

SECVNda laryngis cartilago.

[i] Secunda cartilago minor eſt prima, & maior tertia, maximaq; ſui portione in poſterioribus laryngis ſedibus reponitur, quà [k] ſtomachus deorſum à faucibus fertur. Quantum enim ſcutiformis cartilago à perfecta circuli figura deficit, hoc ipſa ſuperiori poſterioriq; eius parte ſupplet. Ima autem ipſius [l] ſede perfectum conficit circulum, cuius anteriorem partem ſub ſcutiformis cartilaginis radice, tactu in antica laryngis regione percipimus. Interna huius cartilaginis [m] amplitudo exactè leuis eſt: poſterior autem ipſius ſedes, ſtomachum ſpectans, longa extuberat [n] linea, ſecundum cartilaginis longitudinem, ſpinæ quaſi modo exporrecta. Hæc duos præſentis cartilaginis [o] ſinus dirimit, magnaq; ex parte conſtituit, in quibus duo finguntur [p] muſculi, recto ductu à ſecunda cartilagine in tertiam inſerti. Superior huius cartilaginis ſedes, qua poſteriorem laryngis regionem efformat, in duo deſinit [q] tubercula oblonga, & utrinque ſingula, quæ tertiæ cartilaginis [r] ſinibus inarticulari mox audies. Secunda cartilago primæ eo modo committitur, quem ſuprà expoſui, quum humiliores primæ cartilaginis proceſſus ipſi uniri dicebam. Vt uerò firmior eorum proceſſuum fieret connexus, ſecunda cartilago inibi, qua proceſſus ipſi coaleſcunt, modicè [s] extuberat, craſsiorq́; eſt: & in hac utrinque protuberante ſede, ſinus uiſitur, ſui lateris proceſſum ualidiſsimè excipiens. [t] Inferior cartilaginis ſecũdæ pars, ubi laryngis poſteriora conſtituit, nonnihil tenuis cernitur, deorſum magis, quàm reliqua ipſius inferioris partis ſedes, porrecta: idq;, ut [u] muſculi ex remotiori ſede initium ducerent, qui rectà per cartilaginis ſecundæ longitudinem expanſi, tertiæ cartilagini inſeruntur. Huic cartilagini nullum nomen eſt inditum: ac idcirco peculiari quodammodo nomine, Innominata uocari poteſt. Si quis tamen ſedulò eius effigiem inſpexerit, atque alicuius rei formæ illam conferre, tandemq́; hinc nomen indere uoluerit, uix aliam ipſi conformiorem adinueniet, illo Turcarum anulo, quem ſagittantes dextro imponunt pollici, ut eius anuli beneficio arcus neruum robuſtiùs trahant. Is enim anulus illa parte, qua pollicis interiora reſpicit, anteriori ſecundæ cartilaginis ſedi ſimilis uiſitur: qua uerò externam pollicis ſedem tegit, poſteriori ſecundæ cartilaginis regioni utcunque conuenit.

i tota 6, 7, 8 fi. & figurarum cap. 21 lib. 2 i, dein k.
k 2, 3, 5 fi. cap. 21 lib. 2 H. et 14, 15 fig. li. 5 A, B, C, D.
l 6, 7 fig. K, L.
m 6 fig. I.
n 8 fig. L, M. 7 fig. M.
o 8 fig. N, O.
p 6, 7 fig. cap. 21 lib. 2 P.
q 6, 7, 8 figur. P, Q.
r 10 fi. V, X.
s 8 fi. E, F.
t 6, 7, 8 fi. L.
u 6 fi. cap. 21 lib 2 P.

Anuli, quo Turcæ ſagittantes utuntur effigies.

TERTIA laryngis cartilago.

[x] Tertiam laryngis cartilaginem Græci ἀρύταιναν & ἀρυταινοειδῆ uocarunt, quòd quum integra adhuc eſt, & membrana aſperam arteriam intus ſuccingente adhuc obducitur, illi ollarum parti ſimillima ſit, qua aquam manus lauaturis affundimus, quamq́; Græci ἀρύταιναν & Latinorum aliqui gutturnium appellarunt. Illi namque ollarum oris ſedi aptius congruit, quàm ligneis illis & longis conchis, quibus nautas uela, olitores autem hortos irrigare conſpicimus. ſiquidem & eiuſmodi obliquatis uaſculis Græci hanc cartilaginem contuliſſe uidentur, non quidem toti uaſculo, ſed ipſius mucroni. Vtcunque ſit, tertiam laryngis cartilaginem unicam ſimplicemq́; omnes deſcripſere: quum interim membranis ſuis liberata, perpetuò duabus conſtituatur [y] cartilaginibus, ligamentorum & laryngem ſuccingentis membranæ duntaxat beneficio, inuicem admodum laxè commiſsis. Ac harum una quidem dextro ſecundæ cartilaginis [z] lateri, altera uerò ſiniſtro innititur, [a] ſinum læuem & altè ſatis cælatum obtinens, quo ſecundæ cartilaginis tuberculum excipit: itaq; articulatur, ut ad internam laryngis amplitudinem, ac rurſus extra illam moueri poſsit, hæcq́; cæteris laryngis cartilaginibus maximè mobilis exiſtat. Vtriuſque cartilaginis baſis ampla eſt, & anteriori ſede in longum [b] proceſſum finit, in interiora laryngis exporrectum. Superiores uerò harum cartilaginum [c] partes ſenſim à baſi inuicem [d] dehiſcentes, ac dein tenuiores, mollioreſq;

x tota 9, 10, 11 fi. et figurarum ca. 21 li. 2 l.
y 9, 10, 11 fig. R, S.
z 6, 7, 8 fi. Q, P.
a 10, 11 figur. V, X.
b 9, 10 fi. Y.
c 9, 10, 11 fig. Z.
d 10, 11 figur. T.

molliorésq́;,& adipoſæ redditæ,mutuò uniuntur:& dextræ cartilaginis ſuperior pars, ſiniſtræ cartilaginis parti coniuncta,eam laryngis [e] ſedem extruit,quæ illi uaſorum parti congruit, qua aquam manibus affundi,paulo antè commemorauimus.Hæc laryngis ſedes adeò mollis flexiliſq́; eſt, ut uomentibus in internã laryngis amplitudinem antrorſum reclinetur,aſperamq́; arteriam adeò exquiſitè integat, ut ne minimum quidem ex uomitu arteriæ ipſi illabatur.Cæterùm etſi tertia hęc cartilago gemina ſit,duabusq́; meritò ſui officij cauſa extruatur cartilaginibus,ob id tamen eam duarum cartilaginum loco nõ enumerabimus: ſed unius tantum,aliorum Anatomicorum more,nobis habebitur,quo minus illorum placita (etſi cartilagines interim numerauerint potius,quàm deſcripſerint) plus ęquo turbare uidear. His tribus laryngis cartilaginibus, [f] alia quædam accedit,quæ laryngis perelegans efficitur operculum, accuratè prohibens, ne quid cibi aut potus in illam defluat.Enaſcitur autem hoc laryngis operculum ampla & antrorſum curuata [g] baſi,ab interiori ſcutiformis cartilaginis regione,iuxta partem ipſius elatiorem.Hinc introrſum [h] procedens,trianguli,aut ut Hippocrates pulchrè docuit,hederæ ſolij imaginem exprimit: cuius baſim operculi à ſcutiformi cartilagine exortus,ipſius ve cum ea cartilagine connexus efformat. Verticem uerò ea pars conſtituit,quæ introrſum ueluti ad ſtomachi regionem producitur.Corpus hoc, quà palatum reſpicit, gibbum eſt,ac mollius:quà autem laryngi innititur,cauum,ſimumq́;,ac multo quàm ſuperiori parte durius.In extremo autem ipſius,quo ſtomachum ſpectat,inſigniter molle eſt:pinguiq́; obductum membrana, ligamenti quodammodo naturam refert,ſuperiorió; tertiæ cartilaginis ſedi ſubſtantia conuenit. quà uerò ſcutiformi committitur cartilagini,etiam multa abundat adipe:neque inibi adeò durum,atque in ſuo medio, cernitur.Plerique corpus hoc,præcipuum uocis organum eſſe putauerunt, id temerè γλωττίδα,& ἐπιγλωττίδα uocitantes:quum tamen hæc nomina penitus pugnantes, diuerſasq́; prorſus partes ueteribus ſignificent. Γλωττὶς enim laryngis [i] rimam indicat,quam duo tertiæ cartilaginis [k] proceſſus, in media laryngis cauitate pingui membrana obducti,conſtituunt,& quam præcipuum uocis eſſe organum, ſuo loco demonſtrabimus.Veteres namque eiuſmodi rimam γλωττίδα,ſeu lingulam uocarunt, ab ea lingularum ſimilitudine, quas ex duabus arundinum laminis compactas,tibijs accommodamus. [l] Ἐπιγλωττὶς autem nuncupatur laryngis operculum,dictæ iam laryngis lingulæ impoſitum,& ne quid inter edendum in eam decidat,cauẽs. Quod uerò hæc noſtri ſeculi medicos lateant,non ipſi tantum in cauſa ſunt, nihil præter autorum ſenſa,citra omnem diſſectionis uſum,ſectantes:uerùm & Celſus etiam iſta perperàm (uti ſanè quæ ad Anatomen ſpectant permulta) intelligens,laryngis operculum,lingulam appellauit,non expendens,id Græcis ἐπιγλωττίδα fuiſſe appellatum, quod laryngis rimæ,quam lingulæ fiſtularum aſsimilamus, incumbat. Quinetiam Celſi (qui forſan laryngis operculum,humanæ linguæ imagini contulit) errore Theodorus Gaza deluſus, in Ariſtolete ἐπιγλωττίδα lingulam uertit,quum interim Ariſtoteles laryngis intelligat operculũ. Vt modò prætercam,quoties apud Galenum,tum interpretum,tum etiam græci exemplaris ſcriptorum uitio, γλωττὶς pro ἐπιγλωττίς, ac rurſus diuerſo ordine,legatur.Verùm hæc latius ſuo loco exequar. hic namque tantum de laryngis cartilaginibus ſermonem inſtituiſſe ſat eſt,quanto ad muſculorum in ſecundo libro tractationem indigemus.Ac proinde etiam [m] cartilagines,quæ C noſtri formæ magna ex parte conueniunt, & mox ſub larynge per uniuerſum aſperæ arteriæ caudicem,& omnes ipſius in pulmonis ſubſtantia digeſtos ramos,ſeriatim occurrunt,unà cum cæteris ad aſperæ arteriæ hiſtoriam pertinentibus, in ſexto libro pertractabuntur.

e 3, 9, 10, 11 fig. cap. 21 li. 2 l.

f tota 12, 13 fi. & 3, 4, 5, 6, 11 fig. cap. 21 lib. 2 l.

g 12, 13 figur. a.

h earundẽ fig. b.

LARYNgis operculum.

Libr. 4. de Morbis.

i 11 fi. ca. 21 lib. 2 e. dem 12, 13 fig. d.

k 9, 10 fi. Y, Y.

l Cõfer l. cum e figu. 21 cap. 21 lib. 2.

Laryngis lingula, ſeu rima, et præcipuum uocis organũ.

Libr 2. de Partibus animalium, cap. 3.

Præcipuè in 8 lib. de Vſu part.

m tota 14, 15 fi. et ſub larynge in aſpera arteria caudice & ramis 1 & 2 figuræ.

Reliquæ cartilagines aſperæ arteriæ, C ſimiles.

DE OSSIVM CARTILAGINVMQVE NVMERO Caput XXXIX.

Oſsium numerus.

QVANDOQVIDEM parum dubito,pleroſque abſoluta nunc ſingulorum oſsium & cartilaginum hiſtoria,hic alicubi illorum numerum,perinde ac in noſtris ſcholis ſtudioſi ſolent,à me deſideraturos:modò oſſa & cartilagines obiter ſic recenſebo, ut qui nam certo comprehendi queant numero,quiſque promptè percipiat.In prouectæ igitur ætatis homine,cui appendices iam ſuis oſsibus plenè coaluerunt, licebit oſſa hunc ferè in modum numerare.Caluariæ uiginti ſunt oſſa,octo nimirum capitis uocata,& maxillæ ſuperioris duodecim:ita tamen,ut frontis os unicum hic duntaxat ſtatuamus, & dein iugalia & lapidea priuatim non enumeremus,quum quorundam illorum uiginti oſsium partes ſedes ve tantum ſint, propriaq́; circumſcriptione deſtituãtur. Auditus organi oſsicula quatuor ſunt,duo ſcilicet ad ſingulas aures. Dentes utplurimum cenſentur trigintaduo.Maxillæ inferioris os unicum.Oſsis υ referentis oſsicula, ſunt ferè undecim,ceruicis uertebræ ſeptem,thoracis duodecim,lumborum quinque,oſſa ſacri oſsis ſex, oſsicula coccygis oſsis quatuor:coſtæ uigintiquatuor.Pectoris oſsis tria enumerauimus oſſa, alijs autem ſeptena recenſentur.ſed agè,hoc catalogo tria tantum ſint:& aliàs,quotquot ex tuo arbitratu uiſum fuerit. Scapulæ duę, totidem clauiculæ,humeri duo,ulnæ duæ,radij duo:brachialium oſſa ſedecim, utriuſque ſcilicet manus octo:poſtbrachialium item oſſa octo,in utraque nimirum manu quatuor.digitorum oſſa triginta, utriuſque ſcilicet manus quindecim.Seſamina oſsicula in ſingulis manibus ut minimum occurrunt duodecim. ac proinde iam uigintiquatuor illa in manibus ſtatuamus.Oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, duo, utrinque nimirum unum.femora duo.in utroque poplite duo ſeſamina oſsicula. duo tibiarum oſſa. fibulæ duæ,patellæ duæ,calces duæ,tali duo,nauicularia oſſa duo:tarſi oſſa in utroque pede quatuor, pedij oſſa in utroq; pede quinque,digitorum oſſa in utroque pede quatuordecim: pedis unius ſeſamina oſsicula uel minimo numero ſunt duodecim. Ac proinde ſi hæc oſſa in unum numerum reijcies, uniuerſa erunt (ſi rectè addo) trecenta & ſeptem:quibus ſi pectoris oſſa quatuor adhuc adijci uelles,& duo maxillæ inferioris oſſa ſtatue-

 res,

res,& cordis denique cartilagineam ſubſtantiam in oſsium claſſe unius oſsis loco haberes, trecenta & tredecim conſurgerent. Porrò ſi priuatim omnes inſuper appendices, eo quòd oſſa ſint, propria omnino in pueris ſaltem circunſcriptione terminata, enumerare lubebit, facilè dictum nuper numerum ſemel, ac rurſus dimidio duplicabis. quod uel hinc colliges, ſi uertebras, ſcapulas, femora, tibiæ oſſa, & alia, quæ multis appendicibus donantur, in memoriam reuocaueris: ac dein etiam recorderis, unam ſubinde appendicem pluribus quoque efformatam eſſe partibus: uti in illa euenit, quæ ſuperiori ſcapulæ obtigit proceſſui. Rurſus, ſi oſſa, ut in pueris uiſuntur, ſubduxeris, Dij boni, quantum oſsium aceruum cumulabis? quum occipitis os ferè tribus, & multæ uertebræ, non habita appendicum ratione, duobus, plurimæ autem tribus conſtent oſsibus: quumq; pectoris os in illis quoque pluribus, quàm in ijs qui iuſtum attigere incrementum, oſſibus compingatur: & oſſa, quæ ſacro coarctantur, etiam ſingula tribus fabricentur oſsibus. adeò ut cuique ſuo uoto numerum oſsium confingere ſit integrum. Quanquam in certo cartilaginum numero diffiniendo, plus adhuc ſit operæ, quùm tam reperiantur uariæ, ac non in omnibus ætatibus eædem. Nihilominus, utnum quauis tandem ratione in numerum redigi poſsint, expendas, eæ primùm recenſeantur, quæ oſsibus ſunt prorſus continuæ: ut utriuſque auris cartilago, ex temporis oſſe pronata: duæ naſi, à duobus naſi oſsibus exortæ: ea quæ à narium ſepto pronaſcens, ad naſum quoque refertur: uigintiquatuor coſtarum cartilagines: eæ in quas totius dorſi oſsium ſpinæ, & multi eorundem tranſuerſi proceſſus finiunt: ea in quam pectoris os exacuitur: baſis utriuſque ſcapulæ cartilago: ea quæ oſsis coccygis mucroni obtigit: exiguæ, quæ ultimis digitorum manus & pedis obtigerunt oſsibus. Dein omnes læues & lubricæ cartilagines, quibus oſſa ad articulorum fabricam incruſtantur, quæq; non ſecus quàm articulorum ſuperficies, ſunt quàmplurimæ, ac trecentorum & quinque oſsium numerum longè excedunt. Inſuper quæ in appendicum cum ſuis oſsibus connexu ſpectantur, quæ etiam dictum oſsium numerum ſuperant, præter eas quæ oſsium quorundam partes mutuò in pueris priuatim committunt. Adduntur his, quæ in ſacri oſsis oſsium mutuo contextu interueniunt, ea quæ pubis oſſa inuicem nectit. Item illæ, quæ ligamenti natura participantes, etiam oſsibus ſunt continuæ: at eæ quibus oſsis υ referentis oſsicula compinguntur, eæ quæ uertebrarum interueniunt corpora, eæ quæ ſunt inter tria pectoris oſſa: eæ quæ occurrunt inter ſacrum os, & oſſa ipſi commiſſa: eę quę oſsicula coccygis oſsis mutuò iungunt. Cæterùm earum quæ oſsibus non ſunt continuæ, utriuſque oculi ſtatuuntur duæ: quarum una in ſuperiori, altera in humiliori conſiſtit ipſius palpebra. alarum naſi duæ, in larynge tres præcipuæ: quarum prima ſubinde, tertia autem perpetuò reperitur gemina. laryngis operculum: cartilagines C imaginem exprimentes, quæ in aſperæ arteriæ caudice, & ipſius in pulmonem digeſtis ramis ſunt innumeræ: cartilaginea cordis baſis ſubſtantia. Poſtremò, quæ in articulis ſunt liberæ, ac oſsib. non prorſus continuæ: quales nonnunquam in duobus humilioribus primæ uertebræ ad ſecundam nexibus duæ occurrunt, & aliquando in utriuſque lateris humeri ad ſcapulam articulo una. ſemper autem in articulis maxillæ inferioris ad temporum oſſa, duæ: in clauicularum cum pectoris oſſe, & dein cum ſuperioribus ſcapularum proceſsibus, quatuor: in utroque genu duæ. quæ uerò inter ulnam & brachiale quodammodo ſpectatur libera, radio eſt continua. Quum itaque cartilaginum tam multiplex ſit ratio, oſsiculorumq; ſeſamo comparatorum cum hæc adhuc prorſus ſunt cartilaginea & induratæ quodammodo calloſæq; tendinum ſedes haud exiguus aceruus referri huc queat, non facilè ex cuiuſque ſententia ipſarum numerum diffinire poſſem. ac proinde iam tempeſtiuum erit, modum ſubijcere, quo oſſa & cartilagines ad diſciplinam parentur, aut per Anatomen diſcantur: ad eam uidelicet methodum, qua ſemper poſt partium deſcriptionem, illarum ſecandi artificium (prout id ſuo loco aptius fieri poſſe putauero) ſubijciam.

Cartilaginum numerus.

QVO ARTIFICIO HVMANI CORPORIS OSSA & cartilagines inſpectioni apparentur. Caput XL.

Oſsium in calce macerandorũ, ac dein in flumine emundandorum ratio.

CONSVEVERVNT medici, Hippocratieę arti dignè incumbentes, non mediocri labore oſſa, quę ad diſciplinam ſeruantur, apparare, ſiue ea inuicem iuncta, ſiue ſingula ſeparatim eſſent inſpecturi. Solent enim ſuſpenſum, uel aliàs mortuum cadauer, magna ex parte primùm carnibus liberare: & uiſcera, nullo ſoluto corporis articulo, exſecare. poſtea oblongæ arcæ ita diſſectum corpus immittebant, hanc calce opplentes, ac nonnihil aquę dein aſpergentes. Deinceps ubi arcam ad hunc modum octiduo obſeruaſſent, eam undiq; anguſtis foraminibus perforatã, rapido illigabant fluuio, ut calx unà cum marceſcentibus iam carniũ reliquijs, tẽporis ſucceſſu deflueret, ac undiq; ab oſsibus abſcederet. Poſt dies aliquot, exẽptum cadauer paſſim cultrorum beneficio emundabatur, mente adhibita, ne aliquis oſsiũ connexus in eo opere diſſolueretur, ligamentaq; oſſa colligantia (quorum ſcilicet interuentu in poſterum adhuc hærerent) integra cuſtodirentur: ac demum omnia, præter oſsium articulos, niterent. Emundatum cadauer, eo ſitu, quo id aut ſedens, aut erectum, hæq; aut illa forma compoſitum ſpectari uolebant, ſoli exponebatur: ut ligamenta ſolis æſtu reſiccata, oſsium articulos in eo poſitu continerent. Verùm hæc præparandi ratio, præterquàm quòd moleſta, ſordida, ac difficilis eſt, nullos ferè oſsium oſtendit proceſſus, appendices, capita, ſinus, & eius generis reliqua, in oſsibus præcipuo ſanè ſtudio ſpectanda: quod ſcilicet hęc omnia inſigniter nigricantibus ligamentis adhuc obducantur. adeò, ut hic oſsiũ mundandi repurgandi ve modus, ad doctrinam penè nihil accómodet. Quemadmodum neq; ridicula muſculorũ, tendinum, ligamentorum, neruorum, uenarũ & arteriarum uidendi ratio, qua hactenus Medicinæ candidatis noſtræ artis profeſſores impoſuerunt, quicquam commodi adfert: ſed duntaxat ſtudioſorum animos cohibet, ne eorum quæ iam dicebam organorum demonſtra-

monſtrationem à Rabinis illis expetant. Hi namq; aſſerebant, illa ſolum è corporibus in aquarum gurgitibus (ſi Dijs placet) emaciatis, non autem è nuper mortuis diſcenda eſſe. quaſi uerò quicquam eruditione dignum, in corporibus ad eum modum coaptatis, prorſus ve hac ratione corruptis, diſci poſsit. Cęterùm quonam pacto aliæ corporis particulæ ſint aggrediendæ, ſuis locis affatim proſequar. Oſſa autem, ut modò ſubijciam, leui negocio concinnabis, ſi diſcendi ſaltem cupidus, & quod in diſſectionum ſtudioſo Galenus in primis requirit, laborum patiens, ac induſtrius fueris. Alicunde itaq; nactus cadauer, qualecunq; id ſit (quamuis tamen morbo emaciatum, longè aptius cenſebis) uas unum, carnibus & uiſceribus & cuti reponendis, & ſanguini denique admittendo, ad manum eſſe curabis, unà cum magno grandiq; lebete, aut cacabo, cuiuſmod illi ſunt, quibus lixiuium mulieres igni adhibent. is namq; coquendis oſsibus eſt aptiſsimus, illiq; oſſa opportunè inijcies. Pręterea & ampla papyrus charta ve in aſſere quopiam diſtendetur, ut huic cartilagines non elixandæ applicari, ſeriatimq; imponi poſsint. Mox acutiori cultro orbiculatim per frontem & tempora & occipitium, ſectionem tentabis, ad caluariam uſque penetrantem. Ad huius deinceps ſectionis orbiculum, ſerra caluariam diuides, parum ſolicitus, etiamſi cerebrum ui ties, aut paulo humilius elatius ve caluariam diuidas; quandoquidem nunc duntaxat oſſa ac cartilagnes intueri, ſeruareq; propoſitum eſt. [a] Diſſecta igitur caluaria, cerebrum ſolis manibus ex ipſa euulſum, uaſi inijciendū eſt: ac caluariæ pars, à reliquo capite adempta, cacabo indetur, liberata tamen prius ab illa uerticis cute. Iam utranq; aurem proximè à temporum oſſe abſectam, ſeorſum in chartā, cui cartilagines adhibentur, collocato, unà cum palpebris, & naſi extremo, quod cartilaginibus conſtat, quæ uiciniſsimè ab illis quibus committuntur oſsibus, ſimul cum cute ſunt reſecandæ. Deinceps maxillam inferiorem à ſuo cum capitis oſsibus connexu liberabis: ac cartilagines, quas priuatim in ipſius cum capite articulis haberi diximus, cultello à ligamentis articulum continentibus diſſecabis: eas chartæ illi, cui promptè hærebunt, ſeriatim applicans. Quando inferiorem maxillam adimis, & eam obiter cute & lingua (relictis, ſi uoles, muſculorum applantationibus) liberas, ac tandem in cacabum reijcis, integram quoq; laryngem, cum oſſe υ referente, & lingua, & ſtomachi aſperæq; arteriæ portione, è faucibus auferes, ac chartæ illi non aliter emundatam impones. Iā à pectoris oſsis mucrone ad pubem uſq; ſectionem molieris, ad omentum uſq; penetrantem. cui deinceps aliam ſectionem, quæ tranſuerſim à dextro ilio ad ſiniſtrum pertingant, adiunges, & abſq; delectu omnia quæ peritonæo continentur, laniorum more euelles, eaq; uaſi inijcies. Abdominis cutem unà cum ipſius muſculis obiter ab oſsibus diſſecabis: & ſanguinem ſpongijs excipiens, eum in uas exprimes. Dein à iugulo ad pectoris oſsis uſq; mucronem, adeò profundam duces ſectionem, ut illa ad pectoris uſq; os penetrante, ſimul cū cute muſculos thoraci inſtratos à coſtarū oſsibus, earundemq; cartilaginibus, adimere poſsis, & clauiculæ ſimul nudæ, carnibusq; liberæ appareāt. Quippe hæ acutiori cultello à pectoris oſſe ueniunt liberādæ, & cartilagines his articulis propriæ (quēadmodum inferioris maxillæ cartilagines aggreſſus es) accuratè ſunt adimendæ, & dein chartæ ſeriatim adhibendæ. Pectoris os, unà cum coſtarum cartilaginibus, ſtudioſe à coſtarum oſsibus liberabitur, ſectionibus acutiori & non admodum craſſo cultro per cartilagines inibi ductis, ubi coſtarum oſſa in has degenerant. Atque id promptè obitur, ſi modò memoria non exciderit, primæ coſtæ cartilaginem à pectoris oſsis medio magis in latus, quàm ſecundæ coſtæ ferri. Neque tantum cartilagines pectoris oſsi coarctatæ, à coſtis ſunt dirimendæ: uerùm etiam omnes ſpuriarum coſtarum cartilagines, quæ uel intercoſtalium muſculorum interuentu ſuperioribus cartilaginibus hærebunt. Diſiunctis hunc in modum cartilaginibus, pectoris os à iugulo attolles, & id uenis & arterijs à iugulo ad ipſum porrectis, & membranis quoque liberabis, quæ thoracis cauitatem interſepiunt. Poſtremò cartilagines à ſepto tranſuerſo reſecabis, & ipſas ſimul cum pectoris oſſe non aliter mundatas, in chartā repones. Dein alterius lateris ſcapulam unà cum clauicula à thorace diſſecaturus, longam ſectionem à ſummo humero per brachium & cubitum ad pollicem uſq; duces, & ſcapulam, humerum, cubitum, & manum cute carnibusq; nudabis, non admodum anxius, etiamſi aliqua tendinum carniſq; portio oſsibus adhuc appenſa relinquatur. adeò, ut etiam ſuffecerit, relicta manus cute, illam aliquot ſectionibus hic atque illic ſcindere, quo poſtea leuiori negocio manus elixetur. Modò clauicula à ſuperiori ſcapulæ proceſſu ſecabitur, mente adhibita, num præter illum proceſſum, quem ſummum humerum appellamus, & clauiculam, inibi aliud tertium os occurrat. Hoc ubi præſtiteris, ac peculiarem eius articuli cartilaginem chartæ adhibueris, clauiculam in cacabum conijcies, ſcapulamq; ab humero, & deinde humerum à cubiti oſsibus ſeparabis: & cubitum cum manu connexum relinquens, ſimul omnia in cacabū quoque locabis. Priuſquam tamen ſcapula cacabo indetur, opportunè feceris, ſi cartilaginem, ſcapulæ ſinum, quo humeri caput excipitur, aliquando augentem, à ſcapula diremeris, chartæq; cum cæteris cartilaginibus applicueris. Iſtud ſimiliter in altero latere eſt præſtandum, ac ilico ad thoracem denuò accedendum, ex quo primùm pulmonem cum corde & ſepto tranſuerſo execabis: & priuſquam cor in uas conijcias, cordis baſim per tranſuerſum à reliquo cordis corpore diuides: & deinde baſim rurſus à uaſis, quæ ab ipſa prodeunt, ſic auferes, ut uenæ arterialis & magnæ arteriæ orificia illæſa habeas, ac poſtmodum (ſi uiſum fuerit) in cartilaginum numero illa ſeruaturus, chartæ applices: aut etiam, num mutua illorum duorum uaſorum radix os quoque in homine ſit, expendas. Vbi igitur reliqua quæ in thorace inueniuntur, in uas reiceris, cadauer in pronum uertes: & utcunque licebit, ceruicem, reliquumq; dorſum, unà cum tota thoracis amplitudine, carnibus emundabis: ſtudioſe cauens, ne coſtam aliquam (utpote fragilem) rumpas: aut nimium uicinè carnem diſſecans, proceſſum aliquem uities. Atque id adhuc magis cauendum eſt, quum iam ſingulas coſtas ſeorſum à uertebris thoracis es liberaturus. Etenim reſupinato cadauere, cultello acutiore coſtæ cuiuſque capitulum à uertebræ corporis ſinu uenit ſeparandum: & deinde ligamentis ſenſim diuiſis,

Oſsium per coctionē parandi modus.

a Ita diuides, ut ſeptima fi. ca. 6 à ſexta figura liberata cernitur. Verùm nō eſt ut tibi modo in oſsib. cartilaginibusq; probè iſtituto, hoc Capite aliquid admonem, potiſsimum quum ſingulis ferè dictionibus alioquin charactēres eſſent adhibendi.

à tranſuerſis quoque uertebrarum proceſsibus coſtæ ſunt adimendæ,obiterq́; repurgatæ, in cacabum mittendæ.Crura ad eũ modum,quo brachia & manus aggreſſus es , attrectabis,femur uniuerſum carnibus emundans,mox & tibiam,& pedem.Quum tamen genu nudas,& ad poſteriorem radicis inferiorum femoris capitum ſedem,num inibi ſeſamina quæpiam conſiſtant oſsicula,expendis, ex tendinibus anteriorem genu ſedem occupantibus,patellam execabis,& in cacabum non ſecus ac femur conijcies ilico, atque id à coxendicis oſſe tibiaq́; liberaueris,& cartilagines reſecueris,quæ tibiæ oſsis ſinus,femoris capita excipientes,adaugent.quippe & illas non inopportunè chartæ agglutinabis : ac deinceps tibiæ os, unà cum fibula & pede,cacabo indes.Id ubi in utroque crure præſtitum erit,& oſſa ſacri oſsis lateribus coarctata, aliquantulum repurgata fuerint,cartilaginea ligamenta,uertebrarum corpora intercedentia, ad amuſsim ueniunt execanda,& chartæ ſeriatim accommodanda.Ligamentis igitur, quæ uertebrarum corporibus in ſuperficie obducuntur,acutiori cultro ademptis,inter oſsis ſacri ſummum & cartilagineum ligamentum, os ſacrum ac infimam lumborum uertebram interueniens,ſectionem tentabis,quæ ligamentum id ab oſſe ſacro diuidat. Rurſus inter infimæ lumborum uertebræ corpus, & elatiorem dicti nunc cartilaginei ligamenti regionem, ſimilem duces ſectionem , hacq́ue ratione integrum auferes ligamentum. quod ubi chartæ impoſueris,ſequentia tantiſper excindes,dum ad ſecundam uſq; ceruicis uertebram deueneris. Quum igitur uigintitria ligamenta cartilaginea ad hunc modum chartæ erunt adhibita, dorſum in tres quatuor ve partes cautè & leniter diſiungendum uenit , ne impetu id tentans, caſu aliquem uertebræ proceſſum confringas. Quare etiam cauendum eſt , ne primam uertebram à capite negligentius liberare ſtudeas.Licebit enim cum capite ceruicis uertebras cacabo imponere,ut & thoracis uertebras cum lumborum uertebris: modò illas à ſacro oſſe prius diſiunxeris. Os ſacrum aũt,unà cum oſsibus ipſi utrinq; commiſsis,quæ ilium,coxendicis & pubis oſſa conſtituunt, & dein cum coccyge oſſe, nihil prohibet cacabo indere:quum ſcilicet ilium oſſa adhuc cruda,à ſacro difficulter & arduè ſeparentur,& pubis oſsium cartilago etiam tunc uitietur:quam aliàs integram aſſeruabis , ſi pubis oſſa non dirempta,cacabo inieceris. Oſsibus ad hunc modum cacabo immiſsis, aqua is uniuerſus implebitur, ut oſsibus altè in aquam ſubſidentibus,nulla oſsis pars emineat.Hoc enim in primis toto coctionis tempore obſeruandum eſt, ne os aliquod aqua non tegatur:multoq́; magis,ne id ex cacabo prominens,fumum excipiat,cuius etiam occaſione grandem cacabum eſſe conuenit. Vniuerſæ coctioni nullum peculiare adhibetur artificium : ſed ut in cæteris elixationibus, ſpuma ſedulò auferenda eſt,quo ius clarius reddas, ipſaq́; oſſa minus ſordida extrahas.Pari etiam ratione pinguedo omnis (quæ plurima nonnunquam ijs qui morbis non fuerunt emaciati , ſupernatare ſolet) eſt haurienda,ac in uas aliquod uel uulgi nomine reponenda, quod illi in obliterandis cicatricibus,& neruis tendinibusq́; producendis multum tribuit.Coctioni nullum tempus præfinitur,quum id ex ætatum ratione plurimum uariet.Duabus enim aut tribus horis pluſquam ſatis ſit,puerulorum oſſa coquuntur:quum ſcilicet in illis ſtudendum ſit,ne quum oſſa mundas,appendices decidant : quarum interim coalitus in prouectioris ætatis hominibus uix unquam,quantumuis coxeris,diſſoluitur. Is itaque coctionis ſcopus eſt,ut oſſa cultrorum beneficio,uti inter edendum fit,aptè mundari queant . ut autem id facias opportunius,pedetentim nonnulla oſſa inter elixãdum forcipe eximes,eaq́; ſolus repurgabis: niſi fortaſſe ſtudioſus adſit ſodalis,qui unà manus operi adhibeat.Summopere enim cauendum eſt , ne imperitior aliquis oſsium ſupercilia,proceſſus,capita & ſinus radendo uitiet,aut alicunde cartilaginem læuem, & cruſtæ modo oſsibus obductam imprudens auferat.hæc namque,quum carnem,ligamenta, tendines & membranas oſſa ambientes adimis,accuratiſsimè ſeruanda uenit.Neque uerò officium id hac duntaxat ratione inepto alicui,& Anatomes parum ſtudioſo,minus committi uelim:at ut unumquodque os priuatim purgans, ſinus ipſius & capita,& potiſsimum ligamentorum naturam,& tẽdinum inſertionem , muſculorumq́; exortum ſedulò contempleris.Non enim facilè dixerim, quantum cognitionis partium eo opere tibi paraturus ſis.Quando igitur hunc in modum ſeriatim oſſa ex bulliente iure extrahis , ac mundata terræ aut ſportulæ alicui imponis,non admodum anxiè expendito,quod nam os prius tibi occurrat . Manum tamẽ cum cubiti oſsibus extrahens,obſeruabis,ne uiolentius brachiale à cubiti oſsibus ſeiungas : ſed cultro articuli ligamenta ſenſim diuidens,brachiale à cubiti oſsibus accuratè liberabis , uti & in poſtbrachialis oſsium à brachiale ſeparatione.Caueri enim cuperem,ne brachialis oſſa inuicem dirimantur. unde etiam ilico atq; id integrum à cubito,& pollicis primo oſſe,& poſtbrachiale diſiunxeris,obiter duntaxat tendines ligamentaq́; ipſi obnata diuelles:id ſtudens,ne oſſa in interna externaq́; ipſorũ ſuperficie penitus ligamentis emundentur,ſed ut ligamentorum beneficio adhuc inuicem hæreãt.Brachiale enim ita igni adhibito, ligamenta inde ſenſim reſiccata,ipſius oſſa firmiter continent,leuioriq́; negocio in oſsium connexu illud cubiti & poſtbrachialis oſsibus committitur:niſi fortè iungendis oſsibus peritior, brachialis oſſa mutuò dirimere, ac ligamentis emundare,poſtmodumq́; ęneis filis inuicem committere audeas, aut etiam diſiuncta aſſeruare uelis.Mox ubi brachiale in eum modum igni appoſueris,chartam quamuis aſſumes, cui poſtbrachialis & digitorum oſſa,non prętermiſsis undique ſeſaminis oſsiculis,exactè emundata imponas : quo minus hęc illi chartę inuoluta,neque alterius manus oſsibus confuſa , in committendis oſsibus negotium augeant.Conduxerit igitur,manuum pedumq́; oſſa ſeparatim in quatuor chartas recludere. Priuſquam tamen huius illius ve manus aut pedis oſſa chartæ implicas,antea ſemper indagandum eſt , num aliquod os non mundatum ſuperſit:ne quum putamina & ius abijciendum curas, unà aliquot oſſa oſcitanter auferenda porrigas.Si fortè unguem quoque aſſeruare uiſum ſit,illum, dum pedis manuſq́; digitorum oſſa expurgas,auelles.Non minus enim humanos ungues , quàm auium & quadrupedum ungues,elixatione,aut calentis aquæ ui,abſcedere conſpicimus.Porrò quum ulnam & radium emundas, cartilago non negligetur,

quæ

quæ à radio profecta, magna ex parte ulnam à brachiale dirimit. Hæc namque ab ulna liberatur, ut radio adhuc connata, in oſsium connexu, rurſus ulnam & brachiale intercedat. Quinetiam quum caput purgas, accuratiſsimè caueto, ne membranam, quæ auditus organi foramen ſuccingit, euellens, oſsicula illa negligenter eximas, quæ eius organi conſtructionem ſubintrant: quippe illa ſtylo quopiam in foramen miſſo, ſunt ſtudioſe euellenda, & pariter excutienda. Hæc oſsicula ad reliquam oſsium colligationem, aliquò recondes, & uertebras omnium poſtremo è iure eximes, quemadmodum & ſacrum os: niſi fortè poſt aliquantulam elixationem, coccyx os à ſacro liberare lubeat: quòd ſcilicet huius oſsicula, ob cartilaginea ligamenta, quæ ipſa connectunt, ſi diutius coquantur, ab inuicem ſeiungi ſoleant. Si tamen coccygis oſsis præſcindendi gratia, os ſacrum prius exemeris, id denuò cacabo eſt immittendum, coccyxq́; os priuatim in chartam aut ſportulam conijciendum, in quam minuta locabis oſsicula: cuiuſmodi dentes ſunt, ſi fortè ipſorũ aliquis exciderit, aut aliqua oſsis portio oſcitanter effracta fuerit. Verùm ut pubis oſsium cartilaginem ſerues, priuſquam ilium oſſa à ſacro liberas, pubis oſſa anteriori poſterioriq́; ſede leuiter ſunt à ligamentis ac ambientibus membranis emundanda, ac dein inuicem ſolis manibus ſeiungenda, ut ipſa intercedens cartilago, ab altero oſſe abſcedat, uniq́; duntaxat commiſſa maneat, leui negotio poſtmodum in oſsium connexu, cum altero pubis oſſe iungenda. Oſſa hac ratione purgata, denuò numerabis, non quidem manuum & pedum oſſa, quæ iam ſeorſum chartis prius inuoluiſti: uerùm recenſebis caluariæ partem, quam ſerra à reliquo capite ademiſti: in qua conſiderabis, num portiunculæ temporum oſsium, quæ inſtar ſquamæ uerticis oſsibus applicantur, atque ſerra à cætera temporum portione auferri ſolent, ex elixatione deciderint, ne fortè illas cum oſsium ſpolijs aut iure dones reijciendas. Deinde, num dens aliquis ex ſuperiori inferiori ve maxilla exciderit, perpendes: & uigintiquatuor uertebras, totidemq́; coſtas enumerabis, duas clauiculas, duas ſcapulas, duos humeros, duas ulnas, & radios duos: ſacrum os, à quo iam antea coccyx os ademptum eſt: duo grandia oſſa, ſacri oſsis lateribus nexa: femora duo, tibiæ oſſa duo, & fibulas duas, item patellas ſimiliter duas. Vbi omnia enumeraueris, magnopere conduxerit, oſſa denuò mundæ & bullienti aquæ indere: ac mox exempta, ſeorſum aſpero rudiq́; linteo abſtergere: & ſi quę ligamentorum, aut membranarũ, aut muſculorum inſertionis exortus ve ſint reliquiæ, eas defricare ac abſtergere: ſtudio interim adhibito, ne lubrica, & cruſtæ modo oſsibus adhibita cartilago ſimul auferatur. Interea uerò dum hæc in orbē igni appoſita leuiter deſiccantur, aurium cartilagines cute detegentur, chartæ cum reliquis cartilaginibus applicandæ. Idem quoque in palpebrarum & naſi cartilaginibus moliendum eſt: ac deinceps acutis cultellis os υ referens, à muſculis ipſi commiſsis, quàm licebit exactiſsimè, crudum emundabis. Purgato illo oſſe, laryngis cartilagines ſimiliter crudas accuratè carnibus membranisq́; liberabis, ſimul cum una atq; altera aſperæ arteriæ trunci cartilagine, C imagini comparata. Iam pectoris os, ipſiq́; connexas cartilagines, ſeduò emundabis: quod eo minus promptè perfeceris, quo id pluribus obducitur membranis, pingueq́; eſt, & interim coquendum neutiquam uenit, uixq́; calente aqua aſpergendum. Quum uerò cartilagines carne ſpolias, cauendum eſt, ne membranam cartilaginibus proximè obductam, illiq́; correſpondentem auferas, quam circumoſſalem dicimus. Quippe hac membrana à cartilaginibus diſcerpta, illæ infirmiùs pectoris oſsi committuntur, & contractæ, breues & intortæ euadunt. Inſuper quo minus cartilagines hæ contrahantur, pectoris os ad ignem non eſt exiccandum: ſed alicubi tantiſper, dum oſſa nectere propoſueris, in loco non nimis humido reponendum, ne rurſus cartilagines plus æquo flacceſcant, ac poſtea deformem thoracis oſsium fabricam conſtituant. Nihil enim æquè elegantem ſceleti ſtruem uitiat, atque pectoris os cum cartilaginibus, ſi modò illæ negligentius obſeruentur, & non iam compactis oſsibus potius quàm antea exiccari permittantur. Reliquas autem cartilagines, chartæ adhibitas, licebit igni nonnihil admouere: at ita, ne nimium conuellantur: quum ſatius ſit, & has quoque poſt compactionem ſiccari. Iam integrum tibi eſt, oſſa & cartilagines ad eum quem mox dicam modum contexere, aut diſſoluta aſſeruare: quod longè etiam præſtiterit, ſi modò aut connexis, aut diſſolutis carendum eſſet. Oſſa namque diſiuncta, & in oblongam arcam ſeriatim poſita, quouis tempore ſeorſum conſpici, ac omnia quæ ad oſsium cognitionem ſpectant, edocere poſſunt. quæ autem erecta, ſimulq́; commiſſa ſunt, ſinus capitaq́; oſsium non admodum accuratè commonſtrant: ſed ut uerè dicam, ad oſtentationem potius quàm ad diſciplinam conducunt. Quanquam rurſus ad hanc illa oſſa accommodatiſsima ſint, quæ ex Italicis ſubducuntur monumentis, penus modo (ut hic ferè omnia) extructis, & ſub impluuio aliquo, aut alioquin aeri ita expoſitis, ut hæc pluuialem aquam quandoque excipiant. Præter id namque, quòd monumenta eiuſmodi humida ſunt, etiã aqua ſubinde accedit, cuius beneficio omnia quæ oſsibus adnaſcuntur, promptiſsimè marceſcunt: adeò ut illa oſſa poſt aliquod tempus exempta, & dein abluta, ſint integerrima, nihilq́; non in oſsibus ſpectandum commonſtrent, modò in arcam ſeriatim citra connexum reponantur. ad coniungendum enim propter deperditas coſtarum totiusq́; corporis cartilagines, prorſus quodammodo ſunt inutilia. ſi namq; illarum fortè aliquæ reperiuntur, ob putredinem ſunt friabiles, & undique ab oſsibus liberæ. Rurſus oſſa ad hũc uſum ſunt inepta, quæ è terra apud alias nationes effodiuntur, & cumulatim in cœmiterijs aſſeruantur. Præter hoc enim, quòd illa carie ob terræ ſiccitatem afficiuntur, omnia eiuſdem hominis oſſa nunquam, uelut in dictis nuper monumentis reperias, uel Pariſijs etiam in Innocentum cœmiterio: ubi, ſi uſquam modò mehercule, quamplurimos oſsium quæ è terra fodiuntur, habes aceruos: qui mihi primùm cognoſcendis oſsibus uacanti, adeò uberem ſuppeditarunt copiam, ut longo indefeſſoq́; ſpectandi uſu edoctus, etiam obuinctis oculis cum ſodalibus interdum deponere auſus fuerim, unius mediæ horæ ſpacio nullũ os ex tot aceruis porrigi poſſe, quod, cuiuſmodi eſſet, tactu non dijudicarem. Atq; id eo faciendum erat ſtudioſius, quo diſcendi cupidus, magis præceptorum opera, in hac medicinæ parte (quod uerè dixerim) deſtituebar. Hor

Quæ oſſa ad diſciplinam utiliſsima.

rò

Emundata oſſa quomodo iungenda.

rò quod ad coctorum oſsium connexum erectionemq́; attinet, ea mox poſt emundationem (ne nimium indureſcant) committenda ſunt. nam ſtatim à coctione, oſſa ſolis ſubulis, quibus ſuppingunrur calcei, citra negotium perforantur, æneisq́; filis mutuò alligantur: quod quiſque, prout manum uactus eſt induſtriam, & ad ea quæ hactenus toto libro deſcripſimus, minus obaudiuit, ſuo marte perficiet. Verùm interim ſi quãdo oſſa alicui aridiora dnrioraq́; obtingent, quàm ut illorum qui coria ſubulis perforant ritu, illa ex uoto terebrare poſſet, haudquaquam abs re erit, id inſtrumentum operi adhibere, quod aliquando in hunc uſũ, quum in duriſsima quædam oſſa, ſpectatu ob ſiccam hominis mediæ ætatis temperiem iucundiſsima, incidiſſem, oſsibus perforandis paraui: ſumptis uidelicet duobus ſtipitibus, trium ferè palmarum longitudine, & craſsitie trium propemodum digitorum: qui deinde altera parte, non procul ab extremo orbiculari, & quod pollicem admitteret, foramine, perforabantur, ut axis in illis uolui poſſet, quæ longa erat palmas ferè tres, & ſuis extremis craſsitie pollicis, in medio autem duplicata craſſitie, teres, ut ſcilicet extrema, ſtipitum foraminibus conuenirent, ac in illis commodè uoluerentur: & media craſſitudo axem ita cohiberet, ut ſtipitibus ſecundùm eius craſsitiei longitudinem ualidè alicuius menſæ uel ſcamni angulo intruſus, & cum axe illis indita firmatis, ipſa duntaxat in ſtipitibus circumduci poſſet, non autem antrorſum aut retrorſum ageretur.

Hac figura inſtrumentum id expreſsimus, quo duriora oſſa leui negotio perforantur. Significent itaque A & B duos ſtipites, qui menſæ aut ſcamni alicuius angulo poſſunt infigi. C, C axem. D axis partem, cui ferrum ſubulæ in modum inditur. E uerò arculum, quo axis circumuoluitur.

Atque ita unum axis extremum, ad trium ferè digitorum latitudinem, pollicis modo teres erat: ad quatuor autem, uel quinque digitorum latitudinem, duplo craſsius. & reliquum axis, pollicis craſsitiem ita æquabat, ut extra alterum ſtipitem, & ultra menſæ ſcamni ve amplitudinem aliquonſque promineret, illiq́; ferrum immitteretur, quo oſſa perforabam: modò tenuius, modò craſsius, pro rei uſu, illorum ratione aſſumens, qui ſphærulas, orationibus Dominicis, & ad diuam Virginem ſalutationibus ſanctè enumerandis aptas, indies præparant. Cæterùm media illa axis craſsities, inter firmatos conſiſtens ſtipites, exactiſsimè fuit teres, ut tenue lorum ipſi aptius circumuolueretur, quod ſemel axi circumductum, oblongi baculi extremis tanquam arcui nectebatur: ut baculo ſurſum & deorſum ſiniſtra manu, tanquam lyra ludente, uiciſsim ducto, axis cum ferro ipſi indito, in ſtipitibus circumageretur, ac os, quod dextra manu adhibebam, perforaret. Hoc itaque inſtrumento, aut ſolarum ſubularum ope, oſſa perforabûtur. & ad manum erit æneum filum, partim craſsius, partim tenuius: quod poſtmodum, quo magis ſequax reddatur, & quo rariùs, quantumuis intortum, frangatur, erit igni, ut aliquandin candeſcat, imponendum. His aderunt duæ tenaculæ, ſeu forcipes: unus quidem, quo filum intorquebitur: alter autem, quo iam intortum abſcecabitur. Inchoabis autem oſsium colligationem à pedibus, ac primùm calci talum iunges, & deinde cubiforme os calci, & cymbam referens talo, & tria interiora tarſi oſſa cymbam referenti: deinde his committes pedij oſſa, hisq́; ſeriatim digitorum oſſa, cum oſsiculis ſeſamo comparatis. quæ ideo cautius & tenuiori ſubula perforabis, quòd duriora ſolidioraq́; ſunt, & ex ſubulæ impetu promptius diuiſa diſsiliunt. Vbi utrunque pedem iunxeris, tibiæ oſsis tuber, quod ſinus femoris capita excipientes dirimit, tanto foramine in tibiæ uſque cauitatem, qua ipſius medulla reponitur, terebrandum eſt, quantum excipiendo duriori baculo ſufficiat: qui femori etiam intruſus, claui ritu ita tibiam femori committat, uti fundi uaſis aſſeres abſque glutine necti cernimus. Eſt enim in femoris inferiori ſede aliud foramen moliendum, illi è directo conſiſtens, quod in tibia fieri uolebam, ut idem baculus & femori & tibiæ indatur, huiusq́; ope articulus genu inflexus maneat. Præter hunc baculum tamen, femur tibiæ oſsi utrinque craſsiori filo committendum, eſt, non prætermiſsis cartilaginibus, tibiæ oſsis ſinus augentibus. quæ quum hæc oſſa iungentur, ſimul cum illis conſtricta, in articulo genu ſeruabuntur. Mox fibula tibiæ oſsi ſuprà infraq́; alligabitur, & patella ſimul femori ac tibiæ oſsi firmabitur. Hoc ubi in utroque crure præſtitum erit, ſacri oſsis lateribus ilium oſſa craſsiori filo ſunt nectenda: ac deinde pubis oſſa, interueniente etiam illorum cartilagine, iungenda. Iam ad manum erit orbicularis aſſer, in quem oſſa erigentur. conuenit autem, huius aſſeris orbem tantum eſſe, ut pedes illi eo ſitu, quo oſſa erigenda ducis, aptè firmari queant. In huius aſſeris medio foramen paratur, ut quum oſſa in erectam arcam recondes, inferior arcæ fundus axem habeat, quæ foramini illi indita, orbẽ conuolui ſinat. Præter hoc foramen, aliud iuxta orbis circunferentiam aptabitur, in quo lignum firmari queat, quod inſtar teli, aut haſtæ, aut falcis (utcunque niſum erit) paratum, ſceleti manus ſuffulciet. Extructo in hunc modum orbi pedes impones, & aſtantis alicuius ope ſuper pedes reliqua crurum oſſa inniti curabis: ac deinde femorum capita in coxendicum oſsium acetabulis indes, ut rectè filo aut uirgula interuallum metiaris, quod ab orbe ad humiliorem ſedem foraminis pertinet, in ſacro oſſe dorſalis medullæ gratia inciſi. Hoc etenim interuallum edocebit, qua menſura ferrum fabricandum ſit, quod orbi affixum, & oſſis ſacri reliquarumq́; uertebrarum foramini dorſalem medullam tranſmittenti inditum, uniuerſa oſſa pulchrè ſuſtinebit. Ferrum namque ita aptandum eſt, ut ualidè orbis medio clauis affigatur, & ab orbe ad infimam uſque nuper dicti foraminis ſedem, teres aut quadratum ſit. ab illa autem ſede ſurſum latius quàm craſsius eſſe conuenit, ut poſtmodum ad dorſi inflexum obliquari queat, uertebræq́; ipſi ita latioribus quoque adhibitis intruſisq́; bacillis adaptentur, ut immotæ maneant, neque ad ferrum circumuertantur. Atq; ideo ferrum inibi primùm tenuius fiet, ubi ſacrum os, ne deorſum ſubſideat, ſuffulciendum uenit. Niſi enim hoc os firmetur, ſuſtineaturq́;, unà cum ipſo reliquæ uertebræ ſenſim deſcendent, temporisq́; ſucceſſu ſceleti crura turpiter obliquabuntur. Verùm quia os ſacrum (quantumuis foramen dorſalis medullæ gra-

tia

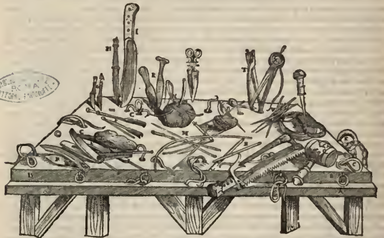
tia in illo cælatum, cultri ope rectum agas, ut ferrum per ipſum tranſmittas) in hac quam modò para-
mus oſsium ſtrue, non ſatis in poſteriora obliquatur, neque ad pubis os collatum ſatis ſurſum ſpectat: ſo-
leo interdum ex [a] medio corporis ſecundi oſsis ſacri oſsis foramen rectà ſurſum in debito ſacri oſsis ſi-
tu, in foramen uſque dorſalis medullæ exculpere, ubi id in altiſsima ſede primi oſsis ſacri oſsis conſiſtit. Ac
curatè igitur ab orbe ad ſacri oſsis foraminis, ſiue id ſit finis eius quod dorſali paratum eſt medullæ, ſiue
nouum prorſus ipſi oſsi, uti iam dicebam, inſculpſeris, præparandi ferri longitudo metienda uenit. De reli-
qua autem ferri longitudine non adeò curandum eſt: quum hæc, ſi fortè longior ſit, poſt oſsium compactio
nem facilè præſcindatur. Et etiamſi oſſa arcæ imponenda duxeris, magnopere iuuerit, ferrum plus minus
duabus palmis longius quàm uniuerſum ſit ſceleton, fieri: ut ipſius portio extra uerticem eminens, ſuperio
ris arcæ fundi foramini poſsit indi, in ipſoq; conuolui. Cæterùm oſſe ſacro, cum ipſi utrinque nexis ilium
oſsibus, uti iam diximus, ad ferrum orbi fixum ſuffulto, craſsiori filo femoris capita coxendicum acetabu-
lis innectes: diligenter perpendens, quantum hæc aut extrorſum aut introrſum intorqueas, ne forte crura
turpiter intorta committas: aut patellę, interiora potius crurũ, quàm anteriora reſpiciant. quod ſanè futurum
eſt, niſi ad amuſsim ſecundum totius cruris ſitum, femoris capita ſuis finibus iunxeris. Vtcunque tamen fe
ceris, in hoc connexu filum prorſus intorquendum non eſt, priuſquam pedes orbi & tibijs eo ſitu commiſe
ris, qui tibi apparebit elegantior. Hunc à baculi, quo manus ſtabilientur, forma, potiſsimum petes: alium
quippe ſitum meſſoria falx, & alium haſta, aut Neptuni tridens, aut aliud quoduis inſtrumentum expetit.
Modò uertebræ omnes ſeriatim accommodandæ ſunt, quo cuiuſque ſitum ordinemq; inuentu non arduũ
obſerues. hunc namque uertebrarum forma, & articulationis ratio promptè oſtendunt. Quum primùm ita
que ordinatim omnes in menſam repoſueris, quinque lumborum uertebras inuicem committes duobus
nexibus, in corporum lateribus factis, qui unà cartilagineum ligamentum contineant, quod uertebrarum
corpora interuenit. Huiuſmodi ligamenta ſeriatim à charta, cui illa applicaſti, ſunt aſſumenda: eo ſemper
relicto, quod eas intercedit uertebas, quas inuicem nunc non alligas. quemadmodum in præſentia eſt liga
mentum, ſeu cartilago, ſacrum os & infimam lumborum intercedẽs uertebram, idq; quod ſupremam lum-
borum & infimam thoracis uertebras interuenit. Iunctis enim lumborum uertebris, ſex inferiores thora-
cis inuicem, & poſtmodum ſex ſuperiores unà cum ceruicis humiliori connectentur. Reliquæ autem cerui
cis mutuò non ſunt colligandæ: ſed eas interueniens cartilagineum ligamentum, corpori inferioris uerte-
bræ duntaxat eſt glutinandum. quandoquidem ceruicis uertebræ, ferro tantum inditæ, ſuam ſeruant ſedẽ,
neque thoracis uertebrarum modo coſtas ſuſtinere debent. Ilico igitur atque uertebras ad eam quam prę
cepi rationem, priuſquam ferrum illis traijciatur, commiſeris, lumborum uertebras ita connexas ferro im-
pones, idq; ſedulò ad eorum inflexum obliquabis: ac infimam uertebram unà cum ſacro oſſe ita commit-
tes, ut iam prius lumborum uertebras mutuò uinxiſti. Mox his inferiores thoracis adiũges, perpetuò quàm
licebit accuratiſsimè ferrum, ſecundum totius dorſi ductum, complicans, & infimam thoracis uertebram
ſupremæ lumborum adnectens. His pari modo ſuperiores thoracis uertebræ addentur: & harum infima ſu
premæ earum quæ iam ferro appoſitæ fuerant, alligata, latiuſculum & longum, nigroq; colore intinctum
adaptabis baculum, qui poſteriori ferri parti appoſitus, quàm licebit demiſsè inter ferrum & uertebras in
trudetur, ut huius baculi beneficio uertebræ ad ferrum firmius contineantur, neque ulla ratione uerſatiles
ſint, ne poſtmodum uniuerſus thorax in hoc illud ve latus turpiter conuolui queat. Vt autem caluaria fer-
ro applicetur, neceſſum eſt uerticem foramine quodam perforari, ad amuſsim ferri amplitudini & craſ-
ſiciei correſpondente: ne ſi quando orbiculari alicui uerticis foramini ferrum traijceres, caluaria quauis
occaſione quoquouerſum circumuertatur. prout enim faciem anteriora exactè, aut uerſus latera ſpectare
uolueris, foramen uerticis aut tranſuerſim, aut obliquè inſculpi oportet. Iam caluaria quoque perforanda
eſt, ut ligulis ea ſectio, quam ſerra in caluaria molitus es, committatur: & quum uiſum fuerit, caluaria à fer
ro adempta, ruſus diſſolui queat. ſummopere namque conducet, internam caluariæ amplitudinem, qua
cerebrum continetur, quotieſcunq; libuerit, intueri. quod ut fiat, utraq; caluariæ pars tribus foraminibus
ſibi mutuò correſpondentibus perforabitur. ac unum quidem foramen opportunè in occipitio perficie-
tur, & in utroq; tempore unum. At inferiorem maxillam, non neglectis hic peculiaribus cartilaginibus,
æneo filo in ipſius temporum oſsium finibus committes. Verùm quũ hic connexus non adeò firmus ſit, ut
accuratè dentes mutuò applicet, ſed inferior maxilla dependeat, elegansq; ſit, hanc ſuperiori modò iungi,
& modò ab illa diſiungi: præter dictũ nexum, maxillæ inferioris acuti proceſſus etiã perforandi ſunt, & fu-
niculus ipſis illigandus, qui ſub iugalibus oſsibus traiectus, & uertici incũbens, nunc uerſus frontem, nunc
uerſus occipitium tendi poſsit, denteſq; ita collidi queant. Porrò nunc tempeſtiuum erit, coſtas uertebis
& ſuis cartilaginibus alligare: quod ſanè ut ad amuſsim & ſedulò facias, primùm omnes dextras coſtas à
ſiniſtris diſcernes, coniectura uel à ſinu ſumpta, quo uena, neruus & arteria ſecundum coſtas exporrigitur:
dein à ſuperiori coſtarum ſede, quæ latior ſpiſsiorq; inferiori occurrit. Deinceps in hunc ferè modũ ((( )))
coſtas menſæ ſeriatim impones, ut dextræ ſiniſtris reſpondeant, curans. Promptum enim erit, ſingulas ſuis
ſedibus ponere: ſi ea modò memoriæ non exciderint, quæ ad internoſcendas coſtas ſuprà commemoraui-
mus. Ex hac coſtarum ſerie, primam utriuſque lateris coſtam ſuæ cartilagini ad pectoris os adnectes, & de
inde ſodali pectoris os cum adnexis ipſi cartilaginibus in ſua ſede tenendum porriges, ac deinceps primas
coſtas primæ thoracis uertebræ tranſuerſis proceſsibus alligabis. Inſuper ſecundas coſtas ſuæ committes
uertebrę, & poſtmodum ipſarum cartilaginibus, atq; ita ſeriatim omnes: obſeruans interim, ut illas coſtas
toto interuallo prorſus dehiſcere ſinas, quę ante ſectionem cartilaginibus inuicem diremptæ fuerant. Nũc
humeros ſpiſsiori filo ſcapulis nectes, & deinde tenuiori filo clauiculas ſuperioribus ſcapularum proceſsi-
bus,

[a] *Quaſi à B primæ figuræ cap. 18 foramen duceres ſupra e ſecunda figuræ eiuſdem cap.*

bus,mox ſcapulas coſtis, & clauiculas pectoris oſsi. Quum tamen humeros ſcapulis aduincies,expendendum eſt, quò nam ſitu manus collocandas duxeris. Hic enim multum refert, quomodo ſcapulæ ſinui, caput humeri committatur. In quo etiam connexu cartilago neutiquam prætereunda eſt, cuius auxilio ſcapulæ ſinus interdum adaugetur:atq; ita etiam cartilagines,clauicularum articulis peculiares,nõ neglectæ, ſuis articulis nectentur. Cæterùm cubiti oſſa humero uincienda non ſunt, priuſquam manus tota ipſi fuerit nexa.Radius itaque,habita ad futurum manus ſitum ratione, ſuprà infraq; ulnæ eſt colligandus. deinde ſi brachialis oſſa diſiuncta,ſuisq; ligamentis libera ſunt, ea inuicem ueniunt committenda:aliàs autem ſuorum ligamentorum interuentu abundè continentur. Inferiori ipſorum ſedi primùm pollicis os,& quatuor poſtbrachialis oſſa, ac deindethis digitorum oſſa,unà cum ſeſaminis oſsiculis adnectes. Poſtremò autem brachiale radio iunges,& deinde ulnam humero. Atq; ubi id in utroq; latere præſtitum erit,manus baculo illi alligabis, quem ualidè orbi infixum, inſtar falcis,aut aliter extruendum dixi. Erectis nunc oſsibus, ex oſſe υ referenti, & auditus organi oſsiculis, ac aſperæ arteriæ,auriumq; & palpebrarum cartilaginibus, & ungue,cordisq; cartilaginea portione,monile licebit confingere: his omnibus catenulæ, aut exiccato cruris aut manus neruo adnexis.

DE INSTRVMENTIS, QVAE ANATOMES STVDIOSO debent eſſe ad manum. Caput XLI.

ANATOMICORVM INSTRVMENTORVM DELINEATIO.

QVADRAGESIMIPRIMI CAPITIS FIGVRARVM, eiuſdemq; characterum Index.

PRAESENTI figura,menſæ cuidam incumbentem finximus aſſerem, quo in uiuorum ſectionibus utimur: dein huic aſſeri omnia propemodum accommodauimus,quibus in diſſectionum adminiſtrationibus, adeoq; tota Anatome quis uti poſſet.

A,A *Menſa,cui reliqua omnia modò ſeriatim indicanda superſternuntur.*
B,B *Aſſer,uiuis ſectionibus adminiſtrandis idoneus.*
C,C *Varia foramina,quibus laqueos pro animalis mole adhibemus,quum femora & brachia uincimus.*
D,D *Eiuſmodi anuli manibus pedibusq; ligandis adaptantur.*
E *Huic anulo maxilla ſuperior,libera inferiori,catenula alligatur,ut caput immotum ſeruetur,ac interim neque uox, neque reſpiratio uinculorum aliàs occaſione præpediantur.*
F,F *Diuerſa nouacularum genera,quibus ſpongia accumbit.*
G *Cultelli,ad earum ſpeciem formati,quibus calami adaptantur.*
H *Vulgaris,qui menſa adhibetur culter.*
I *Grandis ac ualidus culter.*
K *Cultri è buxo parati.*
L *Hamuli.*
M *Varij ſtyli,unà cum ſiphone.*

Obliquata

N,N Obliquatæ acus cum filo craſſiore, quibus literarum faſciculos colligamus.
n Minores acus, quas uulneribus ſuendis accommodamus.
O Serra.
P Forficula.
Q Malleus ligneus.
R Arundines, inflando pulmoni & alijs quibuſdam partibus idonea.
S Filum æneum, oßibus nectendis aptum.
T Subula forandis oßibus parata.
V Varia ſubularum ferramenta.
X Forpex, intorquendis filorum extremis comparatus.
Y Forpex, quo intorti, & oſſa iam committentis fili reliquias præſcindimus.

QVANDOQVIDEM ſuperiori Capite in nonnullorum inſtrumentorum mentio-
uem incidimus, quibus ad Anatomen utimur, quumq; nó infrequens horum ſimiliumq;
in ſubſeqnetibus libris ſermo occurret: haud abs re fore duxerim, ea omnia obiter, ut in
huius Capitis figura exprimuntur, utq; deſſectionum ſtudioſis ad manum eſſe debent,
a F. recenſere. Primùm itaq; plures comparandi ſunt [a] cultri, quibus tonſores in abraden- *Nouacula.*
dis pilis utuntut, & quos uulgo nouaculas dicimus. ac harum quaſdam acutas eſſe con-
uenit, quaſdam uerò retuſiores. quamuis iſtarum maior ſemper, quàm ipſe uelis, futura tibi ſit copia. Eli-
gendæ ſunt minores & leuiores: quamuis etiam grãdes aliquot adeſſe, nihil prohibeat. plures uerò coemen
dę ſunt, quòd leui quaq; occaſione in membranis, aut tendinibus, ligamentisq; findendis corrumpantur: &
quum fragili admodum conſtent ferro, promptè exiliant, præcipuè ſi nouas, & acuenduo non detritas, ope
ri adhibueris. Quibuſdam ex his, & potiſsimum minoribus, illud ferri tuberculum non inutiliter aufertur
quod cultrum extra manubrij rectitudinem extendi prohibet. atq; id tũc in primis tentãdum uenit, quum
nullæ reperiuntur nouaculę obliquo extructę manubrio: quales illæ ſunt, quibus noſtrates & Galli tonſo-
res utuntut. Italis enim, ut & Anglis ferè, rudes, & magnis erectisq; capulis ſeu manubrijs prædicæ noua-
culæ ſunt in uſu: quarum capuli ſubinde in obliquis ſectionibus, quo minus ſcilicet manum ex ſententia
b G. inflectas, obſtaculo ſunt. His [b] paruos cultellos, quibus calamos adaptamus, addere oportet: & ex his *Parui cul-*
nonnullos orbiculato cuſpide, nonnullos uerò oblongo acutoq; eſſe conuenit. Horum autem potiores *tri, quibus*
c 1 muſc. ſunt, penitus ferrei: alijs enim, quum [c] tranſuerſa ligamenta ſcindere conamur, capulus promptè frangi- *calami ad-*
tab. charac. tur: ipſumq; ferrum imbecillius, emollita nimirũ ex calidę aquæ lotione reſina, in capulis firmatur. Prorſus *aptantur.*
1, 2, 3, 4, 5, reſpuendi ſunt incuruati, ac falcibus ſimiles: quoniã ſolo propemodũ mucrone intet diſſecandum utimut,
6. Δ. ſ. Ξ. qui introrſum in curuis illis cultellis reflexus, difficulter tranſuerſis ligameatis, & potiſsimũ per uniuerſam
d H.I. interiorem digitorum ſedem, ſubijcitur. Præterea nó inutiliter adhibentur [d] cultri aliquot illorum, quos *Vulgares*
menſæ apponimus. quorum unum & alterum maiorem eſſe conuenit, ſed retuſum & craſſum, ferreumq; *cultri.*
e K. potius quàm chalybeum, aut ſaltem nou impenſe fragilem. Si uiſum fuerit, poteris his adijcere [e] duos è *Buxei.*
buxo, aut ligno guaiaco confictos: atq; ex his alterum tenuem & oblonga cuſpide ſcindes, alterum uerò la-
tum & orbiculari cuſpide eſſe ſines. Verùm illos raró admodum ſectionibus adhibeo, quum retuſiores no-
f L. uaculæ ſemper ſint ad manum. Licebit etiam [f] hamulos duos effingere, illos referentes, quos Capitis ini- *Hamuli.*
tio appinximus. Conſueui autem illos parare ex furculis, quæ Italorũ menſæ indies apponuntut, & à pyra-
mide uomen ſibi uendicant. Si enim utraque eiuſmodi furculæ crura magis lima attenuaueris, & dein eo-
rum apices obliquè nonnihil inſtar ſemicirculi inflexeris, hamulum tibi elegantẽ paraueris, cuius mucro-
nes lima ex arbitrio acuere eſt integrum. atque ita unum hamulum obtuſiorem, alterum uerò acutiorem
comparare iuuerit. Quanquam interim relictis hamulis, ungues ſubinde operi in eleuandis quibuſdam
g M. corporibus utilius adhiberes, niſi ſiniſtræ manus umbra ſectionẽ obtenebraret. Inſuper [g] ſtylos longos, bre *Styli.*
ues, & craſsitie uarios, ex argẽteo aut æneo filo tibi diſſecari curabis, & quoſdã ex mollisſimo maximeq; ſe
quaci plumbo, ab aurifabro quopiam educi trahiq; inſtar filorum ſines. Hi enim unà cum porcinis ali-
quot ſetis, ad uarios uſus, & præſertim ad obliquorum ductuum foraminumq; naturam inueuiendam,
mirè conferunt. Iuuerit quoq; ſyphonem adeſſe, ſi fortaſsis illum per penem aliquando ueſicæ indere libe-
ret, ut in eo opere reddereris exercitatior. Et quemadmodum nucleum ſyphoni affiuximus, ita quoq; qui-
buſdam ſtylis illum adhiberi, & quoſdam etiam ſyphonis modo incuruari conduxerit. Neq; profectò me-
diocriter utiles ſunt ſtyli aliquot, inſtar mediæ canalis extructi: ita nimirum, ut ſyphoues parantur, in quo-
rum cauitatem ſectio tentatur, ex qua é ueſica calculus euellitur: aut ad eam ſtylorum formam, in quibus
piloſi ſerici textores ſericum in pilos ſeriatim ſecant. Conferunt namque illi ſtyli in ſectionibus, quibus
membranam longa ſectione diuidimus, cauentes, ne quid ſubditorum aut in membrana complexorum læ
h N. datur. [h] Acus quaſdam habere conuenit, inſtar C literæ, aut (obliquatas. quod ilico præſtabitur, ſi uul- *Acus uaria.*
gares acus ignitas, ac ueluti ductiles redditas, obliquaueris. Conduxerit uerò has eſſe magnas & paruas, ut
i n. filum funiculosq; graciles trãſmitant. Præter incuruas has, & retuſiori quaſi cuſpide præditas acus, [i] tales
quoque ad manum ſint, quibus in conſuendis uulneribus utimur, aut quibus chirothecæ aut pelles alio-
quin conſuuntur: ut cutem aliquando ſuere uales, quoties metuis, te abſente, aliquid à ſpectatoribus di-
k *ipſo filo* ſcendi cupidis uitiandum. His acubus [k] filum adaptatur ſericum, quo uulnera committuntur, aut peculia *Filum.*
acus ſunt in- re aliquod, ſi fortè quæpiam conſuta diſſolui turbariq; ab alijs, quum abes, uereris. Cæterùm ad uaſa reli-
ſtructæ. ganda, communi illo uteris filo, quo literarum faſciculos colligamus, quod præſtantiſsimum ex Germania

in Italiam adfertur: apud alias autem nationes imbecillius & craſsius, minusq; intortum & læue reperitur. l P.
Forficula. [l] Forficula, non niſi abſcindendis poſt ligationem funiculis eſt accommoda, quod etiam quouis obitur m O.
Malleus. cultro. [m] Serra uerò, quam interdum operi adhibemus, ea conducet, qua gangræna, aut eius generis affe- n Q.
ctibus uitiata membra præſcindimus: cui muneri illæ magis ſunt idoneæ, quæ à pectinum artificibus pe- o I.
tuntur, quàm quæ impenſe tenues, & ob id nimium uibratiles, apud chirurgos magno ſupercilio ſeruantur. p R.
Canula. [n] Malleus, ſi quando illo ad [o] grandiorem cultrum impellendum, quum aliorum animalium effringes q Y.
caluarias, aliud ve os illo diſcindes, quiuis ferè erit accommodus. Non inopportunè etiam ex arundinibus r X.
Inſtrumenta connectendis oſsibus idonea. oblongi aptabuntur [p] calami, quibus miniſter aliquis hoc illud ve corpus commodiùs quàm folle infla- s T.
re poſsit. [q] Forpicum uerò, quibus æneum filum in oſsium compactione intorquemus, & [r] aliarum, qui- t S.
bus id præſcindimus, uti & [s] ſubularum, & [t] æneorum filorum, & dein [u] inſtrumenti cuiuſdam, quo oſ- u in contextu ca. 40.
Aſſeres uiuis ſectionibus accommodi. ſa promptè terebrantur, rationem, in præcedente Capite complexi ſumus. [x] Aſſeres uerò, quibus magno x B, B. & ſi, occurrens in contextu ca. 19. li. 7 & in infima ſede figura in fronte operis poſita.
uſu uiuas obimus ſectiones, paratu quoque faciles ſunt: & illos ad finem ſeptimi libri deſcribemus, ubi ui-
uorum perſequemur Anatomen.

CHARACTERVM, QVI TRIBVS VNIVERSVM ſceleton exprimentibus figuris adhibentur, Index, unà cum uarijs oſsium nominibus.

TRIBVS figuris, quibus tota oſſium ſtrues exprimitur, quasq; integras nuncupare ſoleo, ijdem ferè inſcribuntur characteres. quanquam ſi quis illorum alicui tantum figuræ peculiaris ſit, ex numero promptè obſeruabitur, quē ſingulis characteribus modò in Indice ſubyciam, quo potiſsimùm inſtitui oſſiū nomina (ſed citra ipſorum rationem) aſcribere: primùm ea collocaturus, quibus toto ſermonis contextu præcipuè utor: dein Græca, mox (ſi quæ alia ſint) Latina, probatioribus recepta autoribus: idq; ita, ut ordo hic unum quandam habeat. His ſuccedent Hebræa, uerùm aliqua ex parte adhuc Arabica, quum ſcilicet ex Hebræo Auicennæ interprete propemodum omnia, à familiari mihi amico Lazaro Hebræo de Frigeis (cum quo in Auicennæ lectione uerſari ſoleo) ſint tranſcripta. Atque illis nominibus ideo latinas literas ſubiungendas duxi, quòd horum pleraque in Arabum libris latini: atc donatis adhuc occurrant: ac proinde etiam meritò poſt hæc locum habebunt alia in Latinis Arabum interpretibus paſſim obuia, ſimul cum ijs quæ in noſtræ ætatis manualium medicorum libris leguntur. Os itaque Græcis nominatur ὀστέον, Hebræis autem עצם bezem. Cartilago autem χόνδρος, סחוסים baſcechuſim. Cæterùm oſſium nomina opportunè auſpicabimur à caluaria, quæ Græcis dicitur κρανίον, κόγχος, κύτος, κεφαλή, σκαφίον. Calua, cerebri galea. Atque ita nonnullis totam capitis molem, uti in cœmiterijs occurrit, aut alioqui uulgò pingitur, uocare libuit: aliquibus uerò eam duntaxat partem, quæ crinibus ornatur, cuius circulus κρανίον & σφαιροειδής nuncupatur. קרקף המוח ckecb hamoah, בית המוח chederoth hamoach. theca & olla capitis, teſta capitis, & ſcutella capitis, aſoan.

Suturæ, quibus capitis oſſa inuicem committuntur, generatim uocantur ῥαφαί. תפרים ſcelauim. ſchuas, darezan, adoren, comploſa.

A 2,3 *Sutura coronalis, στεφανιαία. כלילי bachlilij, קשתי chaſcthij arcualis, ſutura puppis.*

B 2,3 *Græcorum maiuſculum Λ referens ſutura, λαμβδοειδής, & ab υ ſimilitudine ὑψιλοειδής. למדי lamdij. laude, hypſiloides, ſutura proræ.*

C 3 *Sagittalis ſutura, ὀβελιαία, ῥαβδοειδής. Inſtar teli, ueru, aut uirgæ ſecundum capitis longitudinem prorepens ſutura. חץ chech, שפודי ſcefodij. ueruallis, idq; potiſsimùm, ubi hæc coronali committitur: qui locus etiam zendech, idq; in primis Meſuæ uocatur.*

D 2,3 *Hæc compago, ueræ ſuturæ imaginem non exprimens, cum ſua coniuge uocatur, contextus ſquamarum modo commiſſi, λεπιδοειδεῖς, προσκολλήματα temporales, ſquamaformes. קלפים chelaphym. Corticales, mendoſæ. Reliquæ caluariæ ſuturæ & contextus alij ipſius omnes, proprijs deſtituuntur nominibus.*

α 2,3 *Hoc os, perinde ac ſuum coniunx, uocatur os uerticis, βρέγματος, κορυφῆς. Sunt quibus utraque, ſyncipitis oſſa nuncupantur. עצם הקדקד bezem hacbodchod. Neruallia, paria, arcualia: quanquam alij ita iugalia uocitent oſſa. Parietalia, quo nomine nonnullis temporum oſſa dicuntur. oſſa rationis, ſeu cogitationis.*

β 1,2,3 *Frontis os, μετώπου, quibuſdam ſincipitis. עצם המצח bezem bamezzech. Coronale, os puppis capitis, os inuerecundum, os ſenſus communis.*

γ 2,3 *Occipitis, ſeu occipitij os, ἰνίου. עצם העורף bezem haboreph. Laude os, pyxis os, os proræ, os memoriæ. Sunt qui & baſillare (quod magnam capitis uaſis portionem conſtituat) nuncupent: etiamſi id nomen cuneiformi oſsi priuatim inditum fuerit.*

δ 2,3 *Temporum oſſa utrinque ſingula, κροτάφων, κορυφῶν, λιθώδη, πετρώδη, aliquibus etiam λιθοειδῆ. lapidea, lapidoſa. הצדעים bazedabim, עצמות האזנים bazzamoth haaunym. aurium: etiamſi id nomen duobus oſsiculis accommodari poſsit, au-*

q;. *. *ditus organi conſtructionem ingredientibus, & in ſcāno, cui ſecunda figura cubitis innititur, q; & * expreſsis. Quādoquidem q; oſsiculum notat incudi aut molari denti aſsimilatum: * uerò, id quod malleolo, aut femoris oſsi compara mus. Quia uerò hæc oſſicula priſcis Anatomes profeſſoribus fuerunt incognita, non mirum eſt, illa nominibus deſtitui. Cæterùm temporum oſſa quibuſdam tymparum, mendoſa, parietalia, dura, armalia dicuntur.*

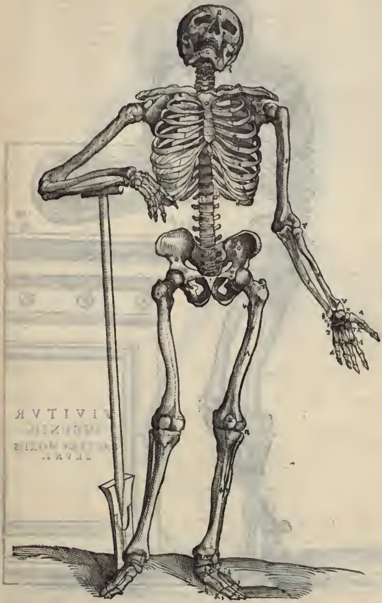
ε 2 *In temporis oſſe proceſſus, ſtyli acus ve imaginem referens, βελονοειδής, γραφοειδής, στυλοειδής, πλῆκτρον. calcar capitis. חוט המרבק chemo marbezz. Os calamiūum, ſagittale, clauale, acuale.*

ζ 1,2,3 *Temporis oſsis proceſſus, uberis papillam referens. μαστοειδής, mamillaris, עצם פטמיי bezem potmij.*

E 2,3 *Os cuneo comparatum. σφηνοειδές. Galeno κατὰ τὴν ὑπερῴαν ὀστοῦν (etiamſi palatum uix contingat) circunſcribitur, πολύμορφον. Cuneiforme, palati os, baſillare: quamuis ſic etiam appellent occipitis os. משכן המוח moſcan hamoach.*

Baxillare,

HVMANI CORPORIS OSSIVM SIMVL
Compactorum anterior facies.

HVMANI CORPORIS OSSIVM EX LATERE DELINEATIO.

CORPORIS HVMANI OSSA, POSTERIORI FACIE PROPOSITA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Paxillare, paxillum, os colatorij, os cribratum, cauilla: quanquam & ita talum quoque uocent.

x 2 Sedes caluariæ, quàm lapidoſam dicimus.

θ 2 Cuneiformis oßis proceſſus, ueſpertilionum alis aßimilati. πτερυγοειδῆς. עצם כנפי bezzem chenaphij.

F, 1, 2, 3 Hæc ſedes, ſimul cum ſua coniuge in altero latere, uocatur oßa iugalia & coniugalia. ζυγώματα, ζυγοειδῆ, ζυγώδη, συζυγώδη, λαγηρὸς. עצמות הזוג bazamoth lazogh. Oßa paris, paria, quæ nomina illi etiam temporum aſcribunt oßibus, anſæ oßium temporum, arcualia oßa. Octauum capitis nobis enumeratum os, quod cribro, aut colo, & quibuſdam ſpongiæ confertur, ob idq; ἠθμοειδὴς & σπογγοειδὴς nuncupatur: uti & uulgò criſtatum dicitur, nullibi ſeſe offert in tribus his integram oßium compagem exprimentibus tabulis, quum in interna tantum occurrat caluariæ amplitudine, quemadmodum oſtendit octaua figura Capitis ſexti, ad A, B, A. Niſi fortè, quia narium ſeptum conſtituit extra dictam amplitudinem, id aliqua ex parte uideri quis contendat.

Superioris maxillæ duodecim oßibus nullum inſcripſimus characterem, quòd priuatis deſtituantur nominibus. Cæterùm ſuperior maxilla dicitur σιαγὼν, γένυς, γνάθος. mandibula. לחי בבלי balechi babelion. quæ nomina & inferiori

G. maxillæ, G in tribus figuris notatæ, accommodantur, quam Halyabatis interpres priuatim Faucem uocat.

Dentes, ὀδόντες, שנים ſcinaijm, plurimùm in utraque maxilla ſedecim figuntur: quorum quatuor medij anterioresq; inciſorij uocantur. τομεῖς, διχασῆρες, κτένες, γελαστῖνοι riſorij, quaterij. המכחתכים hamechatechim. quadrupli. Verùm duo medij barbaris priuatim duales appellãtur. Qui utrinque inciſorijs proximus eſt, caninus uocatur: ſuntq; utrinſque maxillæ duo canini. κυνόδοντες. כלבים או מתלעות chelauijm, aut metalehoth. Mordentes, hos quidam quoque riſorios uocauerunt. Quinque autem utrinque inſequentes, molares appellantur. μυλῖται, γόμφιοι, molares, maxillares, paxillares, menſales, Cicero genuinos: quo nomine alij eos appellant, qui poſt pubertatem ferè creſcunt, ac Græcis σωφρονιστῆρες, κραντῆρες, ὀψίγονοι uocantur: noſtris dentes ſenſus ac ſapientiæ & intellectus, ſerotini, ætatem complentes, dein caſſeles. נואגד naghuid, neguegidi, nanged, albalm. Molares uerò, Hebræis dicuntur טוחנות tochanoth.

H 2 Os υ referens (quod in ſecunda figura menſa depictum iacet) ὑψιλοειδὴς, ὑοειδὴς, λαμβδοειδὴς, παραστάτα, φάρυγγος. os υ aut Λ imaginem exprimens. עצם לחי או לנדי bezem lhami aut landij. Linguæ os, & fulcrum, gutturis os, os laude, os morſus Adam. Alſaic.

I, K, L, M, N His characteribus, in tribus figuris ferè conſpicuis, dorſum notatur, quod ῥάχις, ἄκανθα, νῶτον, ἱερὰ σύριγξ, ſpina, tergum, hominis carina, שדרה ſcidra nuncupatum, multis extruitur uertebris, σπονδύλοις, cubis. חוליות chulioth. Verticulis, oßibus fuſi, quæ in poſteriori ſede acutum educunt proceßum, qui ſpina, ἄκανθα, Simineæ, a iſenaſcen, ſenaſem uocatur. Cæterùm ab I ad K indicatur ceruix. τράχηλος, αὐχὴν, collum. צואר או גרון zauor uel gharron. Tenon, athlas, quod nomen alij ſeptimæ ceruicis uertebræ duntaxat tribuunt. Porrò à K ad L uertebræ inſignuuntur thoracis, θώρακος, aliquando & νώτου, μεταφρένου, pectoris, interdum dorſi ſimpliciter. חזה chaze. Interſcapilij. Ab L ad M uertebræ lumborum. ὀσφύος, ἰξύος, ψοῶν. renum. מתנים mothnaim. Alchatia. Ab M ad N os ſacrum proponitur. ἱερὸν, πλατὺ. latum, עצם פי טבעת bezem pi batabahath. Lumbare, oſſu cluniium, clauium, alagas, agit, abbans, abbaum, uetula, oſamuon. oſanum, quæ nomina ſubſequenti iam oßi à quibuſdam tribuuntur. N itaque inſcribitur coccyx os. κόκκυξ, σπονδύλων, ὀρροπύγιον, οὐραῖον. עצה baaze. Caudæ os, alboſos: dein reliqua, quæ oßi ſacro ex quorundam interpretum ſententia aſcripſimus nomina.

O 1, 2, 3 Pectoris os. στῆθος. quo nomine nonnulli ſuperiorem oßis partem appellant, inferiorem tunc στέρνον nuncupantes. עצם החזה 'ezem hehace. thorax, aſſer, caſſos, ſcutum cordis. Superiorem huius oßis ſedem, quæ iugulum conſtituit, uocant furculam ſuperiorem: & ſedem inferiorem, appellant furculam humiliorem.

P 1, 2, 3 Mucronata pectoris cartilago, enſi comparata, ξιφοειδὴς, enſiformis. עצם בדלי רחב bezem bedelij rachaueb. גירוני gheroni, אלכנגרי alchangri: quibus nominibus uniuerſum pectoris os ſubinde donatur. Malum granatum, enſifoidis, cultralis, epiglottalis cartilago. ſcutum, clypeus oris ſtomachi, medium furculæ inferioris.

1, 2, 3 &c. uſque ad 12. In tribus figuris duodecim thoracis coſtæ, tam ueræ ac legitimæ, quàm nothæ, ſpuriæ ue, uel mendoſæ indicantur. πλευραί. צלעות zelaboth. Spuriæ uocantur etiam [illegible].

Clauiculæ κλεῖδες claues, iugula. Sunt qui & has humeros appellarunt. שכם ſcechem. Furculæ.

Q 1, 2, 3 Scapula. ὠμοπλάτη, ἀμοπλάτη, πλάτη, ὦμος. Hæc Latinis plerunque etiam humerus nuncupatur, ſcoptulum opertum,

R 1, 2, 3 ſcoptula. כתף chatheph. Spatula, clypeus & ſcutum thoracis. Cæterùm λ in tribus figuris, ſuperior ſcapulæ inſigni-

λ. tur proceßus, quem ſummum humerum ferè uocamus, ἀκρώμιον: aliquando autem Hippocrati τοῦ ἀκρωμίου ἐσίον. Galeno etiam nonnunquam ἀγκυροειδὴς, κορακοειδὴς, ματαλλεὶς, ἐπωμὶς dictus. Summus armus, אגרשו כרטום agraſſo chartom, פי חבורה pi haboreuh. Roſtrum procinum, caput ſcapulæ alachbaram, manchar, algorab, deſtructum. Proceſſus

μ. autem ſcapulæ interior inferior ue, in prima figura μ indicatus, dicitur ἀγκυροειδὴς, & Galeno interdum κορακοειδὴς, σιγμοειδὴς. Anchoræformis, C literam referens proceſſus. עין הכתף baijn hacateph. Oculus ſcapulæ, quo etiam nomine ſcapulæ ſpina nuncupatur.

S 1, 2, 3 Humerus, ſeu brachij os, βραχίων. Brachium. ſunt quibus ulna uocetur. קנה הזרוע chane hazeroba, עצד bazad. Paruum brachium, adiutorium brachij, canna brachij, aſeth.

T, V 1, 2, 3 Tota hæc ſedes, cubitus nobis, Celſo autem brachium nuncupatur. πῆχυς, ὠλένη, ἀγκὼν, πυγὼν. Cubitus, ulna: quæ nomina etiam inferiori huius ſedis oßi tribuuntur. זנדין zandin, זרוע zeroba. פני עמודים ſcete hamudim. Aſaid, aſeid, alſabad.

X 1, 2, 3 Superius in cubito os, radius nobis appellatum. κερκὶς, παραπήχυον. עמוד העליון hamud haelion. Focile minus brachij, canna, arundo minor brachij.

Y 1, 2, 3 Cubiti inferius os, ulna nobis dictum, eiſdemq; cum toto cubito uocibus donatum. πρόπηχυς. עמוד התחתון hamud

ν. batachthon. Focile maius brachij, canna, ac arundo maior & inferior brachij. Huius proceßum, in ſecunda figura ν inſignitum, Græci nuncupant ὀλέκρανον, κύβιτον, ἀγκῶνα: Latinorum quidam gibberum, gibbum. Additamentum necatum.

ξ. *catum. Proceſſus autem* ξ *inſignitus, ac ſtylum referens, στυλοειδὴς nuncupatur.*

Ζ,Ζ 1,2,3 *Brachiale. καρπός. Palma quibuſdam.* רסג *raſegh. Raſcha, raſeta. aſcam, oſſa raſete.*

Γ 1,2 *Poſtbrachiale. μετακάρπιον, ἀδὸν, στῆθος, κτείς, κτένιον. permultis palma, pectus manus, pecten.* מסרך כף היד *maſrech chaph haiad. alſelamat.*

Δ,Δ 1,2,3 *Digiti. δάκτυλοι.* אצבעות *bezbahoth. Horum oſſa dicuntur φάλαγγες, σκυταλίδες, κόνδυλοι. Agmina, acies, articuli, internodia. Dein ſingulis digitis priuata tribuuntur nomina. Pollex enim, ſeu primus, dicitur μέγας, ἀντίχειρ, magnus, promanus. Secundus, λιχανός, index. Tertius, μέσος, medius, impudicus, infamis, uerpus. Quartus, παράμεσος, ἰατρικὸς, annularis, medicus, cordis digitus, & potiſsimum ſiniſter. Quintus, μικρὸς, paruus, minimus, auricularis.*

Θ 1,2,3 *Oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, quorum utrinque unum eſt, in tres ueluti ſedes (etſi continuum ſit) à diſſectionis*
ο. *profeſſoribus diſtinctum. ac prima quidem* ο *inſignitur, ilium os nuncupata, λαγόνων,* עצם הכסל *bezem hachesel.*
π. *Albarta, ancha, interdum lumbare. Secunda autem ſedes, mediaq́; ac* π *inſignita, coxendicis os nuncupatur, ἰσχίον*
ρ. עצם הירך *bezem haiarech, coxæ os: quibus nominibus pleriſque totum os etiam uocatur, uti & ἀνώνυμον. Althanorat, pixis os femoris os, ſed ualde perperàm. Tertia uerò ſedes, anteriorq́; ac* ρ *inſignita, pubis os dicitur, ἥβης, pectinis,* גבי הערוה *gabe haherua,* בלבוה *helbaua. Penis os, pudibundum, & feneſtratum os. hoc etiam barbari ſemoris os ſubinde appellitant. Verùm uniuerſum os Hebræis dicitur* עצמות גב הערוה *bazamoth ghau haherua.*

σ 1,2,3 *Coalitus pubis oſſium. uerùm priuatim cartilago hic inſignitur, eorum oſsium unionem interueniens.*

Λ 1,2,3 *Femur. ſeu femoris os, femen. μηρὸς.* פחד הירך *pachad, haiarech. Os coxæ, coxa, agis, anchæ os. Quibuſdam crus appellatur.*

τ 1,2,3 *Exterior femoris proceſſus, qui rotator & natis ferè nuncupatur, τροχαντὴρ μέγας, γλουτός. Malum granatum teſticu*
υ. *lorum. tharuca, trachametra maior. Minor uerò interiorq́; proceſſus, υ inſignitur.*

Ξ 1,2,3 *Patella. μύλη, ἐπιγονατὶς, μυλακρὶς, κόγχη, κόγχος, ἐπιγονατὶς. Mola, ſcutiforme os, genu rotula.* עין או מגן הארכובה *hayn au maghen haharcuba. Oculus genu, polus, adaicon, raſga, alraſafe, areſfatu.*

Π,Σ 1,2,3 *Hæc pars uniuerſa Celſo crus nuncupatur. quanquam Galeno σκέλος dicitur, quicquid à coxendicis oſſe, ipſis ve inguinibus, ad extremum uſque digitorum pedis pertinet: femur nimirum, tibia, & pes ipſe. Nominatur itaque ſecus pars hæc, Π & Σ interſepta, tibia, κνήμη,* שוק *ſcoch. Quibus nominibus huius quoque ſedis grandius interiusq́; os,*
φ. *cui* φ *inſcripſimus, obuium eſt, quod tibia os ferè nuncupamus, προκνήμιον, & interdum ἀντικνήμιον appellatum,* קנה הגדול *chane hagadol. Focile maius, & arundo, & canna maior, ſeu domeſtica cruris. Cæterùm exterius graciliusq́; os*
ψ. ψ *inſignitum, ac fibula nobis dictum, appellatur περόνη, παρακνήμιον. Sura.* קנה הקטן *chane hachaton. Focile minus, canna, & arundo minor cruris.*

φ,χ 1,2,3 *Inferiores tibiæ oſſis & fibulæ ſedes, malleoli appellata, σφυρὰ, πέζα: Latinorum autem nonnullis malè tali appellantur.* פתי קצות הבולטים משני הקנים *fete chezzanoth haboletim miſcene hachanim. Clauiculæ, cauillæ, cababin. Ac* φ *quidem interiorem iudicat malleolum,* χ *autem exteriorem.*

Ω 1,2,3 *Talus, ἀστράγαλος, ἄστριος. Latinis interpretibus quibuſdam parum rectè malleolus appellatur, fortaſsis huc quorundã non Anatomicorum ſententia ductus, qui τὴν σφύραν malleum, neutro autem genere τὰ σφυρὰ talos potius ſignificare contendunt:* הקרסול *hacharſul,* הערקבים *haarcchom. Baliſtæ os: ſeu baliſtæ nux, cauilla, chabab, alſochi.*

a 2,3 *Calx. πτέρνα, χαλκάνιος. Calcis os.* העקב *haachen. Alrip, calcar pedis.*

b 1,2 *Os cymbam ſcapham ve referens. σκαφοειδὴς. Nauiculare, nauiforme.* עצם הספינה או הספינה *bezem haſcane, aut ſephina chetana.*

c,c 1,2,3 *Hæc pedis pars, quatuor efformata oſsibus, nobis tarſus, ut & Græcis, ferè nuncupatur.* רסג *raſegh. Raſeta pedis,*
d,e,f. *& oſſa raſeta pedis. Tria autem interiora, d, e, f inſignita, priuatim χαλαζοειδῆ quibuſdam appellantur, extimum ue-*
g. *rò, ac g notatum, uocamus os cubum teſſeram ve referens. κυβοειδὴς, πολύμορφον. Cubiforme, quadratum.* כרדי *chardij,* עצם נפרד *bezem niphrad. Grandinoſum, narium, nerdi.*

b,b 1,2,3 *πέδιον planta, planum, ueſtigium, & ſolum. μετατάρσιον, στῆθος. Pectus, & pecten.* מסרך הרגל *maſrech hareghel. Alſelameet.*

i,i 1,2,3 *Pedis digiti.*

k 1,2,3 *Charactere* k *oſſicula notantur ſeſamina, σησαμοειδῆ.* בלתשמיניאת *belthesaminiath. Alſemſeminia.*

LIBRI PRIMI FINIS.

ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI fabrica Liber Secundus,

LIGAMENTIS OSSA CARTILAGINESQVE INVICEM COMMITTENTIBVS, ET Muſculis, uoluntariorum motuum inſtrumentis, dedicatus: & figuras ipſi proprias, uti nunc deſcribetur, proponens.

TABVLAE ſeriatim modò ſequentes, omnibus ferè ſecundi libri Capitibus communes erunt. Primæ enim quatuordecim, integros exprimunt homines: harumq; ordine prima, anteriorem uiri faciem delineatam continet: ſecunda latus oſtendit: tertia, quarta, quinta, ſexta, ſeptima, octaua, anteriorem faciem quoq; proponunt, in hoc illud ue latus, pro muſculorum, qui indicantur, natura & ſitu, magis repoſitam. Sex uerò octauam conſequentes, poſteriorem corporis faciem referunt, omnes propemodum ita effigiatæ, ut muſculi in præcedēte tabula omnino conſpicui, in ſequente reſecti, ab inſertione pendeant. Deinde omnes tabulæ ita inuicem congruunt, ut uni, quæ anteriorem exprimit faciem, alia ſuccedere poſsit, poſteriorem exhibens. Integrum namque erat, tertiæ ſubiungi nonam, mox quartam, dein decimam: inſuper quintam, illi uerò undecimam: poſtmodum ſextam, ab hac duodecimam: deinceps ſeptimā, quam ſequeretur decimatertia: cui rurſus ſuccederet octaua, & huic decimaquarta. Vnde etiam non inopportunè feceris, ſi utraque ſerie has muſculorum tabulas intueàris, atque quid ſingulæ potiſsimùm expriment, ex ipſarum earundemq; characterum indicibus obiter requiras, quò promptius à Capitum contextu ad eas recurras. Perpaucis enim ſecundi libri Capitibus peculiares figuræ præponentur: ijs nimirum duntaxat, quorum muſculi communibus figuris ſcitè omnes exprimi nequiuerunt: in quorum numero ſunt, oculum mouentes muſculi, laryngis muſculi, peni peculiares, & recto inteſtino & ceruici ueſicæ proprij. Dein primi Capitis fronti tabella adhibebitur, ligamentorum differentijs oſtendendis præcipuè apta: & ſecundi Capitis initium eas oſtendet figuras, quæ muſculorum compoſitioni intelligendæ ſunt idoneæ.

Porrò nō ſuffecerit, in una tabula muſculum aliquem intueri, etiamſi illum charactere inſignimerim: ſed ut uideas, ubi nam quiſque emineat, alteri ue ſuccumbat, paſsim tibi is uenit inquirendus, & potiſsimùm ſpectandus, ubi totus ſe offert. quod ferè fit, ubi peculiariter uni muſculo plures characteres adhibentur, præcipuè quum is extra aliorum ordinē maiuſculo Græcis charactere peculiari notatur. Quòd uerò in integras tabulas, muſculorum effigies ita digeſſerim, neque ſingulis Capitibus ſinguli articuli cum ſuis muſculis appicti ſint, ea potiſsimum occaſione factum puta, quòd illi, ſi priuatim articuli pingerentur, à nemine, niſi Anatomes peritiſsimo, poſſent diſtingui. Nunc autem, quum omnia cohæreant, cuiuis obuium eſt, qua ſede quiſque muſculus reperiatur: adeò ſanè, ut prorſus fuiſſet operæprecium, integras ad hunc modum tabulas delineari, quantumuis etiam ſeorſim articuli fuiſſent expreſsi. Inſuper ſi ſingulis Capitibus ſuos muſculos adhibere, uel aliqua ratione neceſſarium fore putaſſem, non hoc uſu ſtudioſi caruiſſent: quandoquidem præter ſumptum, nullus labor inſuper mihi impendendus erat. Ex his namque integris tabulis neceſſariò ſculptis, particulas ſingulas articulos ue ſeorſim tranſcindendos dare, non maioris mihi eſſet operæ, quàm ex chartis, quibus tabulæ iam impreſſæ ſunt, nunc caput, nunc brachium, nūc crus aut thoracem utut uiſum eſſet, abſcindere, & ſculptori offerre. Ad hæc, idem ſemper labor lectori in uertendis folijs impendiſſet, quum eadem pagina & muſculorum effigiem, & characterum indicem, ac deinde muſculorum deſcriptionem hiſtoriamq; continere nequeat.

BIBLIOT. NAZ. ROMA

PRIMA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PRIMAE

PRIMAE MVSCVLORVM TABVLAE CHARACTERUM INDEX.

PRIMA tabula anteriorem corporis faciem exprimit, à quo cutis cum adipe, & omnibus in ſuperficie extantibus neruis, uenis, & arterijs reſecui, nulla etiã relicta carneæ uocatæ nobis membranæ portione, uel in illis ſedibus, quibus hæc muſculoſa euadit, quasq́; omnes in tertia potius tabula, iam multis locis diſſecta, quàm in hac expreßimus, ut iſta ſimul cum ſecunda & nona illis carneæ membranæ ſedibus non ita obſcurarentur: quin commodè id uniuerſum proponerent, quod pictores & ſculptores in muſculorum ratione ſolum ferè expendunt. Verùm quid aliæ potiſſimum commonſtrent tabulæ, ipſarum characterum edocebit index. Præſentis autem tabulæ characteres, ut modò ſubijciam, ſe habent.

A *Glandulæ quàmplurimæ notantur, quæ ſub aurium radice, ad poſteriorem inferioris maxillæ ſedem repoſitæ, cauitatem hic opplent, tutæq́; uaſorum diſtributioni præficiuntur. Hac ſede, qua glandulæ reponuntur, citra characteris adminiculum, præſciſſæ hic auris foramen obſeruatu eſt facillimum.*

B *Siniſtri lateris muſculus, ab inferiori maxilla in os υ referens inſertus.*

C *Muſculus à pectoris oſſe pronatus, qui cum ſuo coniuge inſeritur in os υ referens.*

D *Muſculus gracillimus, à ſuperiori ſcapulæ coſta, in os υ referens inſertus: ac in quarta muſculorum figura V & V, in quinta autem R & S notatus. Sedes, quæ utrinque ad literæ D latera uiſitur, cauaq́; eſt, neruos continet ſexti paris neruorum cerebri, interioribus uenis iugularibus, & arterijs ſoporalibus concomitatos.*

F *Muſculus, à pectoris oſſe & clauicula, in mamillarem temporis oßis proceſſum, carnea inſertione implantatus, & caput mouentium ſeptimi paris alter.*

G *Portio muſculi ſcapulam mouentium ſecundi. Præſentis muſculi aliud nihil hic eſt conſpicuum, quàm quòd in clauiculam, & ſummi humeri ſedem clauiculæ connexam, inſeritur. Verùm in nona figura totus apparet muſculus, Γ & Δ inſignitus.*

H *Sedes hæc iugulares uenas exteriores tranſmittit. quare etiam citra omnem muſculi diſtinctionem, in uiuis (niſi fortè qui ſpiritum ualidius contineant, iugularesq́; turgidas reddant) ſolum caua apparet. Vena autem hinc reſecta, & mucoſis quibuſdam membranulis ademptis, ille occurrit muſculus, quem D inſigniui: & etiam unus, qui à prima thoracis coſta, in anteriorem tranſuerſorum proceſſuum ceruicis uertebrarum ſedem inſertus, C in octaua muſculorum tabula notatur.*

I *Clauiculæ anterior ſedes, qua excarnis occurrit.*

K *Muſculus brachium attollens, cuius principium a clauicula, ſummo humero, & ſcapulæ ſpina enaſcitur: atque hic ipſius pars ſpectatur, à clauicula & ſummo humero pronata.*

L *Muſculus, brachium pectori adducens.*

M *Pectoris os, excarne apparens. nam muſculus pectori brachium adducens ad oſſis latus, primùm carneus eſſe incipit, & quamuis dexter ſiniſtrum neruoſo, & membranæ modo tenui exortu contingat, ob hoc tamen in uiuis adhuc hominibus pectoris os non prorſus occultatur.*

N *Sub axilla N latitat, partem notans muſculi, brachium deorſum uerſus dorſum detrahentis, ac ſequenti tabula Γ indicandi.*

O, O *Hæc digitorum imago, muſculi aliquot inſertiones indicat, qui in octo ſuperiores thoracis coſtas inſertus, inſpirationi famulatur, & in octaua muſculorum tabula F & F inſignitur.*

P, P *Iſta digitorum effigies, exortus eſt muſculi abdominis obliquè deſcendentis, quem pluribus characteribus hic notare non libuit: quemadmodum neque recto etiam abdominis muſculo notam adhibui, quòd prorſus adhuc ſub obliquorum neruoſis tenuitatibus, & muſculo brachium pectori adducente, reconditus ſit: utcunque etiam tubera, quæ ſecundùm abdominis longitudinem porrecta conſpicis, recti abdominis muſculi ſint. quæ quo minus extuberent, obliquorum tendinum tenuitatibus non inhibentur; quemadmodum neque cutis craſſities in non admodum obeſis obſtat, quo minus eadem ante ſectionem ſpectentur.*

Q *Anterior cubitum flectentium muſculus.*

R *Sub axilla R reconditur, notans dicti iam muſculi, interioris capitis carnoſam partem, peculiaris muſculi ritu hic extuberantem.*

S, S *Muſculus poſterior cubitum flectentium, quem duobus inſigniui characteribus, ne ſedes illis characteribus notatas, diuerſos eſſe muſculos quis arbitraretur.*

T *Muſculus ab inferiori ſcapulæ coſta enatus, cubitiq́; extenſioni ſubſeruiens.*

V *Superior muſculus eorum qui radium in pronum agunt. Cæterùm quum præſentis figuræ cubitorum & manuum non eadem ſit facies, haud inopportunè dextro & ſiniſtro lateri V ac ſubſequentes aliquot characteres adhibui.*

X *Muſculus, ante indicem poſt brachiali inſertus, idq́; flectens.*

Y *Muſculus, latum tendinem in manum producens. Sedes autem, quæ utrinque ad huius tendinis latus in cubiti longitudine protenditur, nulloq́; charactere inſignitur, muſculus eſt, flexionis ſecundi quatuor digitorum articuli autor, quem quinta figuræ Θ indicat.*

Z *In dextro cubito indicatur muſculus, ab interno humeri tubere principium ducens, qui recto brachialis oßi inſertus, brachiale flectit.*

a *In utroque cubito muſculus notatur, radium in ſupinum ducens: qui ab humeri oſſe natus, inferiori radij appendici implantatur.*

b *In utroque cubito muſculus inſinuatur, bicorni tendine brachiale extendens.*

c *In utroque cubito indicantur duo muſculi, ex ulna originem ducentes: quorum unus tendinem brachialis oſſi offert,*

pollicem ſuſtinenti: alter in binos diſſectus tendines, unum primo pollicis oſſi, alterum ſecundo & tertio inſerit.

d In ſiniſtra manu hic occurrit tendo muſculi, pollicem uerſus indicem euertentis.

e In ſiniſtra manu ſpectantur tendines, in exteriorem indicis ſedem exporrecti.

4, 5, 6 In ſiniſtra manu notatur tranſuerſum ligamentum, in cubiti externa ſede conſpicuum. uerùm numeri characteres ſeorſim indicant, quot in hac manus ſuperficie ſinus anuliq; diſſecantibus apparere poſſunt. Sunt autem omnes quatuor radio proprij, illisq; tendinibus adaptati, in quorum regione numerum conſpicis. In dextro cubito etiam 6 ſpectatur, idem quod in ſiniſtro indicans.

f Muſculus in dextra manu ſpectatur, externum uolæ latus occupans, ac paruum digitum à cæteris abducens.

g Ad internum latus muſculi f inſigniti, ſe offert portio muſculi duorum parui digiti primum os flectentium exterioris, ſeu os illud in externum latus magis inflectens.

h In ſiniſtra manu, ſedes muſculi indicatur, pollicem indici proximè adducentis.

i In dextra manu muſculus occurrit, pollicem ab indice plurimum abducens: atque ad demiſſius huius latus, portio eius muſculi uiſitur, qui primum pollicis os flectentium eſt ſuperior.

k Tunica, teſtem ac ipſius uaſa ſeminaria inuoluens, quæ hàc in uiris prorepunt. Mulieribus enim hæc uaſa, cum reliquis generationi famulantibus organis, in alto corporis reconduntur.

l Ad ſiniſtri teſtis latus l occultatur, notans glandulas cauitatem hic in inguinibus replentes, qua inſignis uena cum arteria crus adit. Glandulis enim reſectis, hic magnus exurgeret ſinus.

m Muſculus, à pubis oſſe in ſemur procedens, & in octaua tabula Σ notatus, femurq; mouentium octauus.

n Hàc prorepunt duo muſculi, quorum alter femoris motorum ſextus habebitur, in octaua tabula Θ notandus: alter uerò ſeptimus, in eadem tabula Λ indicandus.

o Ab ilium oſſe pronatus muſculus, qui tibiæ inſertus, illius motorum primus eſt.

p A pubis oſſium commiſſura enatus muſculus, ac tibiam mouentium ſecundus.

q Sextus inter tibiam mouentes muſculus, cuius carnoſa ſubſtantia hic conſpicitur: tendo autem ipſius adeò tenuis eſt, ut ſubiectorum illi muſculorum circūſcriptionem non obliteret. Quapropter etiam priuatim hic ſe non oſtendit, quēadmodum neque in ſecunda muſculorum figura. in tertia tamen & quarta, adhibita ſcilicet ſectionis quadam ratione, utcunque oculis ſubijcitur, in hac quidem charactere ȝ, in illa uerò ϕ notatus.

r Præſens muſculus, etſi cum alijs inibi ad ſuperficiem repoſitis, nuper dicto membraneo tendine ſexti tibiam mouentium muſculi obducatur, attamen ſeſe oſtendit: quemadmodum neque in muſculoſis, integra adhuc cute, conſpectum fugit. Notat autem r priuatim ſeptimum tibiam mouentium muſculum.

ſ Muſculus ſupra coxendicis oßis articulum principium ducens, & inter tibiæ motores nonus. Verùm & hic membraneo obtegitur tendine, muſculi tibiam mouentium ſexti.

t Muſculus, femoris os uniuerſum quodammodo amplectens, tibiamq; mouentium octauus, ſexti etiam muſculi tendine hic obtectus.

u Sedes hæc u notata, ad ſiniſtrum ſpectatur genu, eſtq; quarti tibiam mouentis muſculi pars.

x, y Tota hæc tibiæ oſſis regio excarnis eſt, nulloq; obtegitur muſculo.

z Muſculus, pedis motorum ordine ſextus, ac per tranſuerſum ligamentum in anteriori tibiæ ſede poſitum, & δ indicandum, deſcendens, pedijq; oßi pollicem ſuſtinenti inſertus.

α Muſculus, quatuor pedis digitos extendens, qui ſub muſculo z inſignito, maxima ſui portione occultatur.

β Quatuor digitos extendentis muſculi portio, quæ pedi in anteriora attollendo ſuppetias ferens, pedem mouentium nonus cenſetur.

γ Pollicem extendens tendo. Carnoſa autem muſculi hunc tendinem educentis pars, in alto alijs ſubijcitur muſculis.

δ Tranſuerſum ligamen, in anteriori tibiæ ſede locatum, & quatuor ultimò notatis muſculis uiam porrigens.

ε Exterior malleolus, ſeu fibulæ excarnis pars.

ζ Muſculus fibulæ exporrectus, qui in pedij os pollicem ſuſtinens, inſertionem molitur, ac pedem mouentium ſeptimus numerabitur.

η Muſculus, ab externo femoris capite pronatus, & pedem mouentium ſecundus.

θ Hunc characterem, & aliquot ſubſequentes, in dextro crure repoſui, quòd illis indicandi muſculi, in eo ſint conſpectiores. θ itaque notatur muſculus, ab interno femoris capite pronatus, pedemq; mouentium primus.

ι Tendo totius corporis gracillimus, ab illo enatus muſculo, qui ab externo femoris capite principium ducens, pedem mouentium tertius deſcribitur.

κ Maximus ſuræ muſculus, à commiſſura fibulæ ad tibiæ os enatus, pedisq; motorum facilè robuſtiſſimus, & quartus.

λ Muſculus, quatuor pedis digitorum tertium os flectens, modica ſua parte hic ſe offert.

μ Portiuncula quoque hic uiſitur, pedem mouentium quinti. Verùm hæc, ut & muſculi paulo antè in dextra potiſſimùm tibia commemorati, dilucidiùs multo in dextra ſequentis tabulæ tibia, quàm hic modò conſpiciuntur.

ν Tranſuerſum ligamentum, à tibia in calcem pertinens.

ξ Muſculus pollicem in internum latus agens, hicq; interno pedis lateri totus exporrectus.

ϖ In dextro pede muſculus notatur, pollicem alijs digitis adducens, ſeu illum in latus externum mouens. Apparent ad hæc, ſub tendinibus muſculi quatuor digitos extendentis, ac α notati, tendines indicem, medium & anularem in externum latus abducentes, qui commune ſibi uendicant caput cum ea portione, quæ pollici ſeruit, ac ϖ inſcribitur.

SECVNDA MVSCVLORVM TABVLA.

SECVNDAE MVSCVLORVM TABVLAE CHARACTE-rum Index.

SECVNDA tabula primæ, quod ad ſectionem ſpectat, omnino correſpondet, & in latus uerſa, eoſdem cum illa commonſtrat muſculos, unà cum oſsium ſedibus,in ſuperficie prominentibus, quodam modoq́; excarnibus. Facies itaque propemodum uniuerſa,& caput quoque,quum paulo minus toto ſit oſſeum, literis niſi paucißimis in hunc modum inſignitur.

A *Temporalis muſculus.Quicquid autem ſupra ſemicirculum hunc, quo temporalis muſculi exortus circumſcribitur, conſiſtit,prorſus excarne eſt.*

B *Os iugale.Foramen illud ad oſſis huius terminum ſeſe offerens,auditorius eſt meatus.*

C *Muſculus,à mandendo manſorius præcipuè nuncupatus,& inter maxillam inferiorē mouentes ſecundus deſcribēdus.*

D *Muſculus,buccarum motibus ſubſeruiens,qui ex una maxilla in alteram pronaſcitur.*

E *Muſculus ſiniſter,ab inferiori maxilla in os υ referens productus.*

F *Muſculus,à pectoris oſſe in os υ referens inſertus.*

G *Muſculus ſiniſter, à ſuperiori pectoris oßis ſede principium ducens, & in humiliorem cartilaginis ſcuti imaginem repræſentantis regionem inſertus.Is enim,quum ſub muſculo F inſignito latitet,non prorſus in latere hic conſpectum fugit.*

H,H *Muſculus à ſuperiori ſcapulæ coſta ad os υ imagini ſimile properans,qui ab lato adipe, & iugulari externa hinc diligenter excta,iuxta humilius H eſt conſpicuus.Deinde ſuperius H indicat etiam glandulas, ad auris radicem & internam inferioris maxillæ ſedem hic repoſitas.*

I *A pectoris oſſe & clauicula principium ducens muſculus,& in mamillarem temporis oßis proceſſum inſertus.*

K,L *Muſculus ſcapulam mouentium ſecundus.ac K quidem notat ſuperiorem ipſius partem, qua ſcapulam ſurſum trahit. L uerò inferiorem,cuius beneficio ſcapula deorſum agitur.Ad dextrum latus L hic quoque dextri muſculi portio ſe ſe ita offert,ut ad ſiniſtram natem,dextram hac quoque figura conſpicimus.Verùm in nona muſculorum tabula, utrinſque lateris muſculus literis Γ & Δ eſt ſpectatiſſimus.*

M *Muſculus brachium attollens, qui longè accuratiùs in quarta figura Ξ, & in decima Δ indicabitur. quod ideo additum uolui, ne quis hunc muſculum multis donatum impreßionibus, plures eſſe ex uera hac integraq́; delineatione ſibi perſuadeat,præcipuè quum hæ impreſſiones,peritos ſculptores pictoresq́; ludant:quos non hic ſolum, ſed & in toto externo brachij latere uelim eſſe attentißimos,quòd malè muſculum, quem iam N notabimus, ueluti in cubiti exteriora protrahant.Quanquam ſanè difficile ſit,muſculorum initia,quæ ab externo humeri tubere, & linea ab ipſo ſurſum ducta,ſeriatim oriuntur, in mortuis pulchrè exprimere: quod uel leui ſolum inter excoriandum cubiti flexione & extenſione, muſculi ab illis capitibus educti, in cubiti flexus regione flacceſcant, aliumq́; inflexum in mortuis quàm uiuis oſtendant. Vnde etiam quum ſubſequentes aliquot muſculos explico, abs te quoque ſpectari uelim nona tabula dextrum brachium:uti & decimæ tabulæ brachia,cum ſecunda figura ſecundi huius libri Capitis:quòd ſcilicet in illis fœlicius Naturam,quàm in præſentis brachij muſculorum S,T,V, X notandorum exortib. imitati fuerimus.*

N *Quanquam ex ſubſequentibus characteribus nonnullos in utroque brachio repoſitos cernis, tantiſper tamen ſiniſtro duntaxat animum adhibebis,donec & dextri meminero.N itaque notatur poſterior cubitum flectentium, qui nimis altiùs ſupra brachium attollentis muſculi inſertionem enaſci uidetur,quàm reuera principium ducit:licet hic non nimis inferiùs incipiat,ſed (quod pictoribus animaduertendum eſt) fortaſſis etiam elatiùs quam deceat.*

O *Muſculus cubitum extendens,qui ab humeri capitis ſcapulæ articulati ceruice principium adipiſcitur.*

P *Muſculus cubitum quoque extendens,cuius origo ab inferiori ſcapulæ coſta pendet.*

Q *Hac ſede duo dicti nuper muſculi cubitum extendentes,in unum coeunt,non amplius duplicis muſculi imaginem repræſentantes.Quòd autem hic inſignius quàm reliquo progreſſu extuberant,præter ipſorum partem ſummè carnoſam alius cubitum extendentium in cauſa eſt,qui hic ſub illis occultatus,ab humero ſeu brachij oſſe pronaſcitur, in duodecima figura X,in decimatertia autem d indicandus.*

R *Hac parte cubiti extenſionis autores in poſteriorem ulnæ proceſſum,& articuli ligamenta implantantur, nerueam ſuæ inſertionis partem in triangularem hanc ſedem porrigentes,quæ excarnis ulnæ eſt portio.*

S *Muſculus ab humero enatus,qui in inferiorem radij appendicem inſertus,radium in ſupinum ducit.*

T *Muſculus,bicorni tendine brachiale extendens.*

V *Muſculus indicem,medium,& anularem præcipuè extendens.*

X *Muſculus,extenſionis parui digiti primarius autor.*

Y *Muſculus brachiale extendentium inferior.*

a *Muſculus brachiale flectentium inferior.*

b,c *Duo hic indicantur muſculi,quorum ſuperior b inſignitus,brachiali inſeritur: inferior autem, cui c inſcriptum eſt, in duos diducitur tendines,unum primo pollicis internodio inſerens,alterum duobus ſuperioribus eiuſdem internodijs implantans.*

1,2, 3,4 5,6 *His numeris notatur tranſuerſum ligamentum,in exteriori ſede cubiti repoſitum, in totq́; rurſus anulos diuiſum,quot numeros ſcripſimus. 1 enim indicat ligamentum radio ulnæq́; commune. 2 ligamentum ulnæ proprium. 3,4, 5,6 uerò inſinuant quatuor ligamenta radio peculiaria.*

d *Sedes muſculi,aut ipſe etiam muſculus,pollicem indici proximè adducens.*

e *Tendo muſculi pollicem ad indicem euertentis.Verùm modò tempeſtiuum eſt, & dextro brachio animum accommodare:ac partim eaſdem notas,quas in ſiniſtro ſpectaſti,partim uerò nouas intueri. Idem igitur ſignificant N ac N,P,*

S,T,a.ſed uix hic muſculi a inſigniti linea conſpicitur.dein b,c,& 4,5,6,et d ac e idem in dextra, quod in ſiniſtra manu referunt. Cæterùm priuatæ dextræ manus notæ ſunt huiuſmodi.

z *Anterior cubitum flectentium muſculus.*

f *Muſculus ſuperior radium in pronum mouentium.*

g *Muſculus ſuperior brachiale flectentium.*

h *Latum in uola producens tendinem muſculus.*

i *Muſculus gibbam ſcapulæ ſedem occupans, qui extrorſum brachium circumuertens, illud mouentium ſeptimus numerabitur.*

k *Muſculus brachium mouentium tertius, quo illud retrorſum ad dorſum elatiùs, quàm iam ſignando muſculo ducitur.*

Γ *Præſentem muſculum, qui brachium mouentium quartus habebitur, nona tabula O, & detectum adhuc magis decima Θ oſtendent. At quum externum ſecundum ve ipſius latus nullibi opportuniùs quàm in hac tabula oſtendetur, hic aliquot characteres adijcere erit operæprecium. Eſt itaque muſculus hic, cuius beneficio brachium agitur deorſum, triangularis quodammodo figura, cuius internum latus ſpinarum apicibus exporrigitur (qui præſenti muſculo*

l,m. *principium offerunt) ab l ad m pertinens. Exterius uerò latus, quod à ſacro oſſe ſurſum obliquè in priora ad inſertio-*

n. *nem properat, ab m ad n uſque pertinet. n enim inſinuat huius muſculi partem, ſuæ inſertioni proximam, quæ citra alterius muſculi diſſectionem conſpici nequit. Atque hoc latus eſt, quod in prima tabula N notat, in ſequenti uerò V. & rurſus longè accuratiùs dextrum ſeptimæ tabulæ brachium O litera hanc inſertionem commonſtrat. Tertium latus ab l ad n porrigitur, quod tranſuerſim ductum, humiliori baſis ſcapulæ angulo inſternitur. Atque l etiam indicat huius muſculi partem, muſculo cui L inſcripſimus ſubiectam.*

Δ *Ne paruum o in umbra ad pectoris ſedes plus ſatis lateret, Δ inibi poſitum habes, muſculum indicans, quo brachium pectori adducitur.*

o,o,o. *Huiuſmodi forma, quaſi anguli acutioris ritu procedentes, inſertiones muſculi ſunt eius qui in octo ſuperiores thoracis coſtas, manus modo inſertatur.*

p,p,p. *Exortus abdominis muſculi obliquè deſcendentis, qui mutuò cum muſculi iam dicti, & aliquot o inſigniti inſertionibus ingrediuntur. Quod autem in uniuerſa abdominis ſede conſpicitur, obliquus ille eſt muſculus: quanquam rectus abdominis muſculus nonnihil propter obliquorum tendinum tenuitatem (quemadmodum & ante ſectionem) hic extuberet.*

q *Principium primi tibiam mouentium muſculi, quem ſequenti figura Σ notatum cernes. Hic autem in dextro femore q etiam indicatur.*

r *Muſculus tibiam mouentium ſextus, qui latum producit tendinem, omnibus ferè femur amplexantibus muſculis obductum. uerùm quum iſte membranæ propemodum ritu tenuis ſit, ſubditorum ipſi muſculorum inſpectionem multo minus quàm cutis ipſa hic occupat. Muſculum hunc in tertia tabula Φ, & in quarta charactere 3 notabimus.*

ſ *Portio muſculi tibiam mouentium noni, quem in quarta tabula Φ exprimam.*

t *Muſculus tibiam mouentium ſeptimus, membraneo tendine ſexti tibiam mouentis muſculi obtectus.*

u *Muſculus ſiniſtrum femur mouentium primus. Qui uerò dextrum femur agit, etiam magna ex parte hic ſe offert.*

x *Regio maioris exterioris ve proceſſus femoris, quem rotatorem dicimus.*

y *Conſpicua, iam ablata cute, ſecundi femur mouentis muſculi pars. Reliqua autem primo femur mouente muſculo u ſuperius indicato, & illo quem latum producere diximus tendinem, quemq; r notauimus, occultatur.*

α *Quartus tibiã mouentiũ muſculus, qui hic externo ipſius latere eſt ſpectatiſsimus, ac nullibi in dextro crure apparet.*

β *In utroque femore tertius notatur tibiam mouentium muſculus.*

γ *In dextro tantum femore indicatur ſecundus tibiam mouentium muſculus.*

δ *In dextro crure bis δ poſui, muſculum indicaturus, quem quintum femoris motorem enumeraturus ſum. In ſiniſtro autem crure δ iuxta poplitem ponitur, quintum quoque eius cruris notans muſculum.*

ε,ζ *In dextro femore indicatur quintus femur mouentium muſculus. ac ε quidem huius muſculi poſteriorem partem indicat, ζ uerò poſteriorem anterioris partis portionem, quanta ſcilicet ſeſe hac figura (quod & de cæteris adhuc magna ex parte latitantibus muſculis intelligendum eſt) ſpectandam offert.*

η *Muſculus hic extuberans, tibiam mouentium octauus cenſebitur.*

η,θ *Excarnis tibiæ oſſis pars: uerùm interior malleolus priuatim η notatur.*

λ *In utroque crure ſuram conſtituentium indicatur muſculus, quem pedem mouentium primum numerabimus.*

μ *Muſculus in utroque notatur crure, pedem mouentium ſecundus.*

ν *Gracillimus totius corporis tendo. à muſculo enatus, qui pedem mouentium tertius habebitur.*

ξ *Maximus ſuram conſtituentium muſculus, ac pedem mouentium quartus.*

π *Muſculus, tertios quatuor digitorum pedis flectens articulos.*

ρ *Portiuncula muſculi, qui pedem mouentium quintus erit.*

σ *Tranſuerſim ligamen, ab interno malleolo in calcem pronatum.*

τ *Muſculus pollicem in internum latus ab alijs abducens digitis.*

υ *Ligamentum, muſculo ſecunda quatuor digitorum internodia flectenti obnatum, et lati manus tendinis uicem in planta gerens.*

φ *In utroque crure muſculus modicè conſpicitur, qui in anteriori tibiæ ſede locatus, pedem mouentium eſt ſextus.*

χ *Muſculus fibulæ exporrectus, qui pedis motorum ſeptimus numeratur.*

ψ *Muſculus nuper dicto ſubſtratus, pedemq; mouentium octauus. huius tendo, ut & ſeptimi, ſub tranſuerſo ligamento, mox Σ notando, eſt conſpicuus.*

ω *Muſculus quatuor digitos extendens. ad latus autem ſiniſtrum characteris ω, occurrit huius muſculi portio, bicorni*

tendine

tendine in pedij os ante paruum digitum inſerta, quam pedem mouentium muſculorum nonum appellabimus, in quarta muſculorum tabula Ω aptius expreſſum.

Θ *Tendo muſculi, pedis pollicem extendentis.*

Λ *Tranſuerſum ligamentum, tibiæ oſſi & fibulæ commune, in utroque crure indicatur.*

Ξ *Exterior malleolus, ſeu fibulæ oſſis excarnis ſedes, triangulum quaſi referens.*

Σ *Tranſuerſum ligamentum, à fibula in calcem pertinens.*

Π *Muſculus, abductionis parui digiti à reliquis autor.*

TERTIAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS proponet pagina, characterum Index.

PRAESENS tabula, anteriorem corporis faciem exprimens, in hoc à prima muſculorũ tabula differt, quòd muſculos ex carnoſa membrana conſtitutos, & aliquot etiam faciei muſculos, ab adipe adamuſsim liberatos, commonſtret: quodq́; magis ad muſculorum diſciplinam, quàm priores duæ, ſit comparata, uti ſubſequens characterum index nunc inſinuabit.

A *Rectæ ſecundùm frontem ductæ lineæ, frontis & ſuperioris naſi ſedis muſculoſam conſtituunt ſubſtantiam.*

B *Temporalis muſculus, ſupra quem carnea membrana fibris etiam carneis aliquando enutritur, & aures utcunq; mouet.*

C *Muſculus, interiorem oculi occupans angulum, & palpebram attollens.*

D *Muſculus, palpebram deorſum trahens, & minorem exteriorem ve angulum ſibi uendicans.*

E *Mutuus palpebræ muſculorum ſecundùm palpebræ longitudinem connexus.*

F *Muſculus, media ſui parte naſi alam, altera uerò ſuperius labrum petens. Quemadmodum ſanè uarium muſculorum fibrarum in labijs implexum indicare non licuit, ita quoq; characterum copia faciem alioquin ſatis obſcuram, nõ ſum aliter hic occupaturus.*

G *Malum, ac iugalis oſſis anterior ſedes, quæ prorſus excarnia ſunt.*

H *Muſulus ſuperiori labro proprius, ac à malo quaſi à G pronatus.*

I *Muſculi maxillam inferiorem mouentium ſecundi origo, ipſaq́; adeo iugalis oſſis ſedes, muſculo iam Γ notando uix obtecta.*

Γ *Muſculus, carnoſa conſtans membrana, & præcipuus buccarum labiorumq́; & anterioris colli cutis motuum dux,*
qui hic ſubditis ſedibus in utroque latere hæret, reliqua carnoſæ membranæ parte, quæ carnea non efficitur, à corpore
K, L. *iam reſecta. Quod autem ad præſentis muſculi fibrarum progreſſum attinet, K ad L uſque, muſculi principium notat,*
è regione oſsis pectoris, ac mediæ claniculæ ſedis oſsi pectoris proximæ incipiens, cuius fibræ recto tramite ſurſum ad
M. *M exporriguntur. Ab L uerò ad N, principij pars notatur, è regione reliquæ ſedis claniculæ & ſummi humeri ſedis*
N. *incipiens, cuius fibræ obliquè ſurſum in anteriora porriguntur. Deinde etſi ea muſculi pars, quæ in poſteriori ceruicis*
O *ſede conſiſtit, non ſeſe ſpectandam offerat, nihilominus O ad auris radicem poſitum, tranſuerſas fibras illinc prorepentes utcunque oſtendit. Quare etiam in muſculi lateribus deſcribendis, primum latus tibi fingendum eſt ab N ad O, ſecundum ab O ad H. K uerò per L ad N, tertium indicabit latus. A K autem ad M, quartum habes latus. Intenſiùs enim nigricans linea, à K ad M ducta, dextri muſculi cum ſiniſtro interſtitij loco habenda eſt.*

P *Brachium attollens muſculus, quẽ hic in anteriore corporis facie L, N & Q circumſcribunt. quanquam inferiùs, quàm*
Q. *Q conſiſtat, ſua inſertione prorepat.*

Λ *Muſculus brachium pectori adducens, qui in ſequenti tabula ſimul uenit inſpiciendus. ibidem namque à ſuis liberatus initijs, Δ perinde ac hic notatur, iiſdemq́; ferè characteribus ibidem atque hic ita circumſcribitur. K ad L uſque, principij ipſius pars, à clanicula originem ducẽs. K uerò ad R, principij pars, ex media latitudine oſsis pectoris prona-*
R, *ta. Quinetiam R notat muſculi membraneam partem, quæ ad mucronatæ cartilaginis latus, obliquè deſcendentis mu*
S. *ſculi abdominis neruoſæ tenuitati exporrigitur. S autem ſignificat carneam muſculi partem, à ſextæ & ſeptimæ coſtarum cartilaginibus, propter obliquè deſcendentem abdominis muſculum peculiariter exortam. Q præſentis muſculi*
Q. *inſertionis index eſt, qua inter brachium attollentem (qui P notatur) & priorem cubitum flectentium, Z indicandum, in humerum inſeritur. Porrò ſi latera ipſius, & fibrarum inſertionem intueri animus ſit, ſequentem etiam in-*
T. *ſpicito tabulam, quæ præſentis muſculi inſertionẽ, Q & T (qui character illi tabulæ eſt peculiaris) notatam exhibet: quo ad hunc modum, ambarum tabularum characteribus ſimul iunctis, quinque muſculi latera metiaris. Primum à K ad L. Secundum à K ad R. Tertium ab L ad Q. Quartum ab R ad T. Verùm in præſenti tabula lata muſculi inſertio occultatur. unde etiam ſit quintum latus, à Q ad T pertinens, in quarta duntaxat tabula eſſe conſpicuum.*

V *Muſculus brachium deorſum trahens, idq́; mouentium quartus.*

5, 6, 7, 8 *His numeris, inſertiones aliquot muſculi thoracem mouentium ſecundi notantur. ac ſinguli numeri earum coſtarum, in quas hic conſpicuæ inſertiones fiunt, ſedes denotant.*

Θ *Abdominis muſculus obliquè deſcendens, qui cum ſuo cõiuge uniuerſam abdominis ſedem cooperit, & magnam quoque thoracis ſedem integit. Præſentis muſculi exortus, qui è coſtis pendet, etiam quodammodo numeris indicatur, quibus ſecundi thoracem mouentis muſculi inſertiones ſignificantur, quum ſcilicet exortus ille mutuò his inſertionibus reſpondeat. Cæterùm R ad X albam excarnemq́; abdominis oſtendit lineam, quam aliter ſimplici colore non datur exprimere. & quanquam fortè omnium exemplarium tabulas ſuis coloribus diſtinguere, eſſet quidem operæprecium, ſumptus tamen quibuſdam eſſet non admodum mediocris.*

X *Penis, ſua cute, quam præputium uocant, liberatus.*

Y *Vaſa ſeminaria, ſua adhuc tunica, quam peritonæum educit, intecta.*

TERTIA MVSCVLORVM TABVLA.

Z *Muſculus anterior cubitum flectentium.*
a,a *Poſterior cubitum flectentium muſculus.*
b *Muſculus cubitum extendens, qui ab humiliori ſcapulæ coſta principium ſumit.*
c *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens.*
d *Muſculus radium in ſupinum ducens, qui inferiori radij appendici implantatur.*
e *Superior radium in pronum mouentium muſculus.*
Λ *Muſculus brachiale flectentium is, qui poſtbrachiali ante indicem inſeritur. Ac f ipſius notat principium, g tendinis*
ſ,g,h. *ex muſculi uentre exortum: h ſedem, qua tendo negligentiùs ſecantibus deſinere putaretur.*
Π *Muſculus, latum manus producens tendinem, cuius caput i indicatur, tendinis autem ipſius principium k. at l locum*
i,k,l. *inſinuat, ubi tendo primùm dilateſcere incipit.*
m *Muſculus alter inferiorq́; brachiale flectentium, qui quarto brachialis oſsi præcipuè implantatur.*
n *Hic obſcurè uidetur portio muſculorum, quorum alter brachiali, alter uerò pollici tendines offert: quibus in decima Ξ, & dein k & l inſcribuntur.*
o *Excarnis primi pollicis internodij ſedes.*
p *Muſculus, ab indice pollicem remotiſſimè abducens.*
q *Inſignior duorum primum pollicis os flectentium.*
r *Muſculus minimum digitum maximè à reliquis in latus amouens.*
Σ *In dextro crure primus notatur tibiæ motuum opifex, cuius initium ſ inſignitur, t tendinis illius principium, u*
ſ,t,u. *eiuſdem inſertio. Cæterùm character 2, inſertionem ſecundi notat tibiam mouentis muſculi: 3 uerò, inſertionem*
2,3. *tertij.*
Φ *Sextus tibiam mouentium muſculus, cuius principium x notat: y uerò ſedem, qua carnoſus eſſe deſinit, membranaq́;*
x,y. *modo toti femoris amplitudini obducitur. Non licuit alter ipſius tendinem membranam ve exprimere, quam hic modò in utroque femore obſeruatur: in quo tenuiſſimam ipſius partem, interiori femoris ſedi obductam, ueluti laceram membranam diſſecuimus, ut ſectio aliquantiſper membranæ naturam commonſtraret.*
Quicquid enim ad externum inæqualis illius lineæ ſectionis ve latus habetur, ipſa adhuc eſt ſexti muſculi membrana, ſeu tendo.
α *Muſculus tibiam mouentium nonus.*
β *Octauus tibiam mouentium, magis in ſiniſtro crure, quàm in dextro, à ſexto tibiæ motuum autore detectus muſculo. Septimo tibiam mouentium muſculo characterem non adhibui. nam etſi aliquo pacto ſub ſexti tibiam mouentiū tendine, ſeu membrana, perinde ac in muſculoſis uiris ſub cute, protuberare uideatur: hac tamen figura, nulla ſui portione eſt detectus.*
γ *In inguinum regione indicantur muſculi, quos femur mouentium ſextum & ſeptimum recenſebimus. Cæterùm γ glandulas quoque inguinum inſinuat, unà cum ſinu, ex quo uaſa crus petentia reſecui.*
δ *Muſculus femoris motorum octauus.*
ε *Muſculus, tibiæ motus opificum ſecundus, cuius tendinem character 2 commonſtrat.*
ζ,η *Excarnis tibiæ oſsis pars. uerùm η priuatim internum notat malleolum.*
Ψ *Sextus pedem mouentium muſculus. cuius exortum θ indicat: ι autem principium ſui tendinis, cuius ductus citra cha-*
θ,κ. *racterum appoſitionem manifeſtus eſt, quanquam κ inſertionis quaſi ipſius ſedem oſtendat.*
λ *Muſculus ſeptimus pedem mouentium.*
μ *Muſculi pollicem extendentis tendo.*
ν *Muſculus quatuor digitos extendens.*
ξ *Muſculus pollicem à cæteris digitis in internum latus abducens.*
ο *Tranſuerſum ligamen, in anteriori tibiæ ſede poſitum, & facta ſectione, hic in latera reflexum.*
π *Tendo bicornis muſculi pedem mouentium noni.*
ρ *Primus pedem mouentium muſculus.*
σ *Pedem mouentium quartus muſculus.*
τ *Longiſsimus gracillimusq́; tendo, à tertio pedis motuum autore productus muſculo.*
υ *Muſculus tertium quatuor digitorum os flectens.*
φ *Muſculus pedem mouentium quintus.*

CHARACTERVM QVARTAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM ſequens proponet pagina, Index.

QVARTA tabula quamplurimos præcedentis tabulæ muſculos, ſectionis ſerie ademptos, commonſtrat: & deinde pleroſque, qui prioribus figuris nondum in conſpectum uenere, uidendos offert: quod omnes ad octauam uſque muſculorum tabulam ſubſequentes, tantiſper præſtabunt, dum oſſa anteriori facie nuda occurrant.
Γ *Muſculus temporalis, cuius principium, ſemicirculo non abſimile, A, B & C circumſcribitur.*
D *Oſsis iugalis externa ſedes, qua excarnis eſt.*
Δ *Maſſeter, qui inter muſculos inferiorem maxillam mouentes ſecundus deſcribetur. E huius muſculi principium in-*
E,F. *dicatur, à malo exortum. F principij ipſius portio, auri proxima. Atque ita ab E ad F totus ipſius principij ductus ſe*
G. *cundùm iugalis oſsis longitudinem metitur. G infima muſculi inſertionis ſedes notatur. Porrò ſi muſculum hunc triangulo aſsimilare lubet, E, F & G tres angulos tibi proponere finges: quorum tertius, G indicatus, tam eſt obtuſus, ut etiam latus dici queat.*

H Neruulus minoris radicis tertij paris neruorum cerebri, hàc frontis muſculoſam compagem & elatiorem palpebram petens.

I Neruulus dicta modò radicis, ad ſuperius labrum & externam alæ naſi ſedem propagatus.

K Cartilago, in quam ſiniſtrum naſi os deſinit.

L Ala naſi ſiniſtra, dicta modò cartilaginis extremo alligata, incumbenſq́;. Inter K & L, narium cute iam cum quibuſdam membraneis ligamentis ablata, in conſpectum uenit anterior alæ naſi muſculus, nimiſquàm tenuis.

M Muſculus, à ſuperiori maxilla in inferiorem inſertus, ac buccas mouentium in altero latere ſecundus.

N Muſculus ſiniſter inferiori labro peculiarium, cuius ſanè corpus minori negocio, quàm multiplex ipſius fibrarum interſectio delineari poteſt: quod etiam in muſculo M notato uſuuenit. Auris autem foramen citra O appoſitionem ſeſe oſtendit: uti etiam auris radici ſubditæ glandulæ, eum characterem quodammodo exprimentes.

O Vix conſpicua eſt eius muſculi portio, qui inferiorem maxillam deorſum uellit.

P Hac ſede os υ referens reponitur.

Q Muſculus, à temporum oſsis proceſſu ſtyli formam imitante enatus, ac oſsi υ referenti inſertus.

R Muſculus ſiniſter, ab inferiori maxilla in os υ referens, inſertionem tentans, cuius coniunx nonnihil quoque hic ſe ſpectandum præbet.

S.T Dexter & ſiniſter oſsis υ referentis muſculi, à pectoris oſsis ſummo pronati.

V,V Muſculus gracilis & longus, qui à ſuperiori ſcapulæ coſta oſsi υ referenti implantatur.

Θ Muſculus capitis motibus ſubſeruiens, qui ab oſſe pectoris principium X notatum ſumit: deinde aliam principij par-
X,Y. tem Y indicatam, à claviculæ ſede, pectoris oſsi proxima, obtinet. Cæterùm Z inſertionem ipſius inſinuat, qua uniuer-
Z. ſum mamillarem capitis proceſſum amplexatur.

Clauicula, magna ex parte anteriori ipſius ſede excarnis.

a Muſculi ſcapulam mouentium ſecundi in latiorem claviculæ partem & ſummum humerum inſertio.

b Muſculorum hic magnam obſcuritatem pariunt uaſa caput adeuntia, & nerui in brachium excurrentes.

c Muſculus, à clavicula in primam thoracis coſtam inſertus, thoracemq́, mouentium primus.

d Muſculi brachium attollentis anterior pars: poſteriorem uerò decima oſtendit tabula, adhuc in ſua ſede repoſitam,
Δ ac Δ præcipuè inſignitam. Proximè autem ſequens tabula anteriorem hanc partem ab exortu liberam, reflexamq́;,
e,f,g. ac γ notatam commonſtrat. Porrò in præſenti tabula, e, f & g conſpicuam hic muſculi brachium attollentis partem, triaguli ritu circumſcribunt.

h Muſculi brachium pectori adducentis inſertio, quam in dextro brachio Q & T notaui, & ipſi muſculo Δ quoque im-
Q,T,Δ. poſui, ut hi characteres ad præcedentis tabulæ notas referantur, ad quam quoque K, L & R ſpectant.

i Pectoris os, liberum ab initijs muſculorum brachia pectori adducentium.

2,3,4 Secunda, tertia & quarta thoracis coſtæ, ad quas reliquæ ſeriatim ſubſequuntur: atque in harum interuallis, exteriores muſculi intercoſtales ſunt obuij. Lineæ autem in coſtis ductæ, atque ad characterum ſiniſtram conſiſtentes, oſſa coſtarum ab earundem cartilaginibus determinant: ſunt enim illæ notæ cartilaginibus inſcriptæ.

k Muſculus ſcapulam mouentium primus.

l Muſculus thoracem mouentium ſecundus.

m In dextra axilla m latitat, muſculum notans, quo brachiũ deorſum trahitur, idq́; mouentiũ quartus nobis habetur.

n Dextri lateris rectus abdominis muſculus, hic altiùs quam obliquè aſcendentis muſculi neruoſa tenuitas cõſcendens.

o Abdominis muſculus, obliquè deſcendens, quem hic in poſteriora ab abdomine reflexum finximus.

Π Abdominis muſculus, obliquè aſcendens, ac totam ſui lateris abdominis ſedem amplectens. Hunc quodammodo circunſcribũt o, u, p, q, & linea ſecundùm inferiorem abdominis ſedem, ad ilium os, & coxendicis, & pubis ducta.

p,q Portio abdominis muſculorũ obliquè deſcendentium, quæ ad albam in abdomine apparentem lineam eſt relicta. Cæterùm q priuatim ſignificat penis conſtructionem, qui ad pubis os, quà primùm flaccidus, deorſum denuò propendet, diſſectus eſt. Duo itaque uelut inſigniores circuli, duo ipſius ſunt corpora: circulus autem ſub illis conſiſtens, meatus eſt, urinæ ſeminiq́; communis.

r Ablatis iam teſtium & uaſorũ ſeminaliũ exterioribus inuolucris, teſtes hic cum ſuis uaſis rectà deorſum propendet.

ſ Exterioris tunicæ teſtis ea hic adſeruata eſt portio, quæ uocatum teſtis conſtituit muſculum.

t Muſculus cubitũ flectentium anterior, cuius interioris principij carnoſæ, & hic in dextro brachio ualde cõſpicuæ parti, nullum adhibui characterem: quum is hic, uti neque in ſequenti tabula, adhuc auferri poſsit. Interuallum autem, inter duo ipſius apparens principia, humeri ſeu brachij os exiſtit.

u Muſculus cubitum extendens, cui ab humiliori ſcapulæ coſta principium præbetur.

x,x Poſterior cubitum flectentium muſculus.

y Muſculus ſuperior radium in pronum ducentium.

α Muſculus radium in ſupinum agentium longior.

β Muſculus quatuor digitorum ſecundos flectens articulos.

Σ Muſculus, qui ab interiori humeri tubere ortus, & ulnæ longitudini exporrectus, brachiale flectit. ac γ quidem ip-
γ,δ. ſius denotat initium: δ uerò, ipſius in quartum brachialis os inſertionem.

ε Alter brachiale flectentium muſculus, qui à cubito ſectionis ſeric reſectus, deorſum hic pendet.

ζ Muſculus, primum parui digiti internodium uerſus exteriora flectens.

η Hic muſculus propendet, paruum digitum à reliquis in externum latus abducens.

θ Tranſuerſum ligamen, in interna brachialis ſede obuium, tendinibusq́; hàc repentibus obductum.

ι Muſculus maior primum pollicis os flectentium.

κ Propendet hic ab inſertione muſculus, cuius beneficio pollicem ab indice remouemus.

QVARTA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

λ *Latus tendo manus, unà cum ipſius muſculo, à ſummis quatuor digitorũ aciebus in dextra manu dependens. Præterea hic in utrinſque manus uolæ tendines occurrunt, mucoſis membranis induti, atq; ad digitos, quo illos flectant, protẽſi.*
μ *Secundus femur mouentium muſculus.*
ν *Primus femur mouentium muſculus, nonnihil hic quoque ſeſe offerens: quòd tabulæ huius imago, ut externam tibiæ ſedem magis oſtenderet, in latus ſit poſita.*
ξ *Oßis dextro ſacri oßis lateri commißi ſedes, à qua primum & ſextum tibiam mouentes reſecuimus.*
& *Charactere & ſedes inſignitur, maioris exteriorisq; femoris proceſſus.*
ο *Nonus tibiam mouentium muſculus, cuius initium ſupra coxendicis articulum incipiens, ο notatur. π uerò tendinis*
π. ρ. *ipſius principium: ρ autem ſedes indicatur, qua præſentis muſculi tendo ſubditis connaſcitur tendinibus.*
σ *Muſculus femur mouentium ſeptimus, hàc deſcendens, ſe offert.*
τ *Muſculus femur mouentium ſextus, ſuo tendine cum ſeptimo muſculo hàc prorepens.*
υ *In ſiniſtro femore muſculus υ inſignitur, femur mouentium octauus.*
φ *Quinti femoris motibus ſeruientium muſculi anterior portio hic ſpectatur.*
χ *Secundus tibiam mouentium muſculus.*
ψ *Octauus tibiam mouentium.*
ω *Septimus tibiam mouentium muſculus, in dextro femore inſignitus, quòd ibidem is ſit conſpectior.*
2 *Primus tibiam mouentium muſculus, ab ilium oſſis ſpina reſectus & à femore auulſus, ab inſertione ſua propendet.*
3 *Sextus tibiam mouentium muſculus, ab ilium etiam oſſe liberatus, & à cæteris amplexantibus femur muſculis, cutis modo abſtractus, ab ea ſede propendet, cui ualidißimè iuxta ſuperiorem fibulæ appendicem inſeritur.*
4 *Sextus pedem mouentium muſculus, ab anteriori tibiæ ſede reſectus, humi hic procũbit, ipſius tendine ad inſertionem*
5,6. *adhuc relicto, quæ in ſiniſtro pede magis quàm dextro eſt conſpicua, ad characterem 6. quemadmodum & ſub dextro genu, tendinis primi tibiam mouentium muſculi inſertio eſt eadem ratione aſſeruata, charactereq; 5 ignita.*
7 *Septimus pedem mouentium muſculus.*
8,9 *Excarnis tibiæ oſſis pars, à cuius externo latere ſextus pedem mouentium muſculus ablatus eſt. Verùm 9 priuatim interiorem notat malleolum.*
ψ *Muſculus quatuor pedis extendens digitos. Charactere 10 ipſius exortus inſignitur. 11 uerò ipſius ſedes, qua portio*
10,11. *nem ſuam emittit, quam noni pedem mouentis muſculi loco numerabimus, & hic Ω notauimus. Cæterùm charactere*
12. *12 muſculi ψ inſigniti ſedes inſcribitur, quatuor tendines, quibus quatuor digiti extenduntur, pullulans.*
Ω *Vti & iam paulo antè ſcripſi, Ω muſculus notatur inter pedis motores nonus, qui bicorni tendine in peij os, paruum di-*
13. *gitum ſuſtinens, inſertionem 13 indicatam molitur.*
14 *Muſculus pollicem extendens.*
15 *Muſculus pedem mouentium octauus, hic ſeſe parum offert ſpectandum.*
16 *Muſculus pedem mouentium ſecundus. Reliquos autem in poſteriori tibiæ ſede non notabimus, quòd eadem hic cum tribus tabulis præcedentibus ſit ratio.*
17 *Portio muſculi hic ſeſe in pedis ſuperiori parte offert, qui pollicem indici adducit.*

CHARACTERVM QVINTAE MVSCVLORVM TABVLAE, quam ſequens habet pagina, Index.

QVEMADMODVM quarta tabula multos diſſectos ablatosq; oſtendebat muſculos, qui in tertia tabula erant integrè conſpicui: ita ſanè hæc quinta ſectionis ſerie plurimos adeptos habet, quos quarta penitus detexerat: unde etiã hæc pleroſq; omnino proponit, quos ſexta tabula reſectos cõmonſtrabit. Interim uerò haud negligendum eſt, quod ſtatim in huius libri initio monuimus, tabulas interiorem corporis faciem exprimentes, mutuo cum illis ſectionis ordine reſpondere, quæ poſteriorem faciem oſtendunt: perinde ſcilicet, ac ſi hæc decimam ſubſequeretur tabulam. Muſculos namque, quos decima tabula reſectos continet, hæc nullibi facit obuios.

A *Foramen, quo neruulus tertij paris neruorum cerebri frontis, & ſuperiori palpebræ muſculoſam petit ſubſtantiam.*
B *Temporalis muſculus.*
C *Hic magna oßis iugalis portio eſt execta, ut temporalis muſculi cum muſculo nunc D indicando coitus in conſpectum ueniret.*
D *Secundus inferiorem maxillam mouentium muſculus, quem manſorium ferè appellamus.*
E *Foramen, quo ſurculus tertij paris neruorum cerebri, ad ſuperius labrum & alam naſi deducitur.*
F *Amplus muſculus, à ſuperiori maxilla in inferiorem productus, ac buccarum motibus ſeruientium in altero latere ſecundus.*
G *Nerui utrinque ad hũc characterem ocurrentes, labro inferiori exporriguntur. Cæterùm ſuperior characteris ſedes, fungoſam labrorum ſubſtantiam inſinuat, ad utrunque labrum conſpicuam.*
H,I *Muſculus, inferiorem maxillam deorſum trahens. Singuli characteres ſingulos eius muſculi uentres notant, in quorum medio excarnis teresq; muſculi pars conſiſtit.*
K *Portio muſculi caput mouentis, qui à pectoris oſſe & clauicula enatus, toti mamillari proceſſui inſeritur.*
L *Os υ imaginem referens, à quo primum & ſecundum & tertium par eorum qui id mouent muſculorum reſecuimus.*
M *Primus & ſecundus linguæ muſculi ab oſſe υ referente pronati.*
N *Laryngis cartilago, ſcutum referens, & iam narrandis muſculis adhuc obtecta.*
O *Dexter duorum muſculorum, qui ab oſſe υ referente, in cartilaginem ſcuto ſimilem inſeruntur.*
P *Dexter duorum muſculorum, qui à pectoris oſſe ſcutum imitanti laryngis cartilagini inſeruntur. Ad huius*

muſculi

QVINTA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA ... EMANUELE

muſculi exterius latus, cõgeries uiſitur ſoporariæ arteriæ, interioris uenæ iugularis, & ſexti cerebri neruorũ paris.

Q Aſpera arteriæ anterior ſedes.

R, S Muſculus oſsi υ referenti proprius, & à ſcapulæ ſuperiori coſta enatus. Singuli characteres ſingulos ipſius indicant uentres. Pars autem in horum medio conſiſtens, eius muſculi ſedes eſt, tendinis ſubſtantiæ non abſimilis.

T Portio muſculorum ſecundi paris caput mouentium.

V Tertius ſcapulam mouentium muſculus, ex tranſuerſis ſuperiorum ceruicis uertebrarum proceſſibus initium ducens.

X Quoniam hic locus nihil aliud peculiariter, quàm ſeptima tabula in homine oſtendiſſet: & quia in Galeni uerba iurati, ipſius ſententia, quum hæc pingerentur, plus æquo fauimus: muſculum hic ex cane delineatum cernis, quo homines prorſus deſtituuntur, & qui Galeno tertius thoracem mouentium habetur, ſequenti tabula integer Γ notandus.

Y Dextri lateris claniculam hic à pectoris oſſe auulſimus, adhuc ſummo humero connexam, & ſibi adhuc muſculum

Z. ſeruantem, qui thoracis motorum primus numerabitur, hicq; Z inſignitur.

a Summus humerus, ſeu ſcapulæ elatior proceſſus.

b Interior demiſsior ve ſcapulæ proceſsus.

c Ligamentum brachij oſsis ad ſcapulam articuli peculiarium quartum ab interiori ſcapulæ proceſsu ſummum petens humerum.

d Ligamentum teres, ab apice interioris ſcapulæ proceſſus, in anteriorem ſedem externi capitis humeri inſertum, ac huius articuli, poſt membraneum omnibus articulis commune, primum.

e Aliud teres ligamentum, ex eminentiſſima ſcapulæ acetabuli ſede, ad externum quoque humeri caput procedens, atque huius articuli peculiarium ligamentorum ſecundum.

f Hac ſede duo ligamenta, d & e inſignita, ſuis lateribus uniuntur, & uelut tranſuerſum efformant ligamentum, tranſmittens caput externum muſculi cubitum flectentium anterioris, ac mox ζ notandi.

g Pectoris os, cui ſeptem ſuperiorum coſtarum cartilagines utrinque connectuntur.

h Prima thoracis coſta: reliquæ dein etiam, unà cum ipſarum internallis, citra characterum opem ſunt conſpicua.

Γ Muſculus ſcapulam mouentium primus. i & k huius muſculi principium notant, quandam manus ſpeciem perinde in

i, k, l. exortu, ac muſculus ipſi ſuccumbens, & m inſignitus, in inſertione repræſentans. l tendinem præſentis muſculi indicat. Porrò i, k & l ſimul, huius muſculi trianguli ſpeciem quodammodo oſtendunt.

m Muſculus, qui à ſcapulæ baſi pronatus, octo ſuperioribus thoracis coſtis inſeritur.

Δ Dexter rectorum abdominis muſculorum. Ac n carneum recti abdominis muſculi principium, triangulo non abſi-

n, o. mile notat. o principium eiuſdem muſculi nerueum inſcribitur, penè uniuerſum efformans muſculum. Toto interual-

p, q. lo, à p ad q pertinente, recti abdominis muſculi internis ſuis lateribus inuicem contingunt. Tota autem ſede ſupra q, aut mox ſupra umbilicum conſiſtente, tanto magis muſculi mutuò ſeiunguntur, quanto altius conſcendunt. Cæterùm q notabit etiam obliquorum abdominis muſculorum neruoſæ tenuitatis, ad tranſuerſum abdominis muſculum, hac in

r. parte ad pectoris uſque ſedem connexum. Porrò r linea inſignitur, quæ carneam recti muſculi partem finit, quæq; ultima ipſius inſertionis in homine eſt portio, uti in quarta tabula ad characterem n eſt cernere. Intercapedine igitur

ſ. ab r ad ſ pertinente, ſe offert recti ſimiæ abdominis muſculi tendo ſeu membrana, excarnis ve muſculi pars. t autem

t. indicat carneam muſculi ſedem, prima coſta & ſecundæ thoracis inſertam. eſtq; latus ille tendo & carnea hæc pars is muſculus, quem Galenus quintum thoracem mouentium enumerat, in hominibus haudquaquam, ut in caudatis ſimijs & canibus, conſpicuus. Nos autem hic illum, Galenum intelligendi gratia, delineauimus, quòd alioquin hæc pe-

u, u, u. ctoris ſedes, ſequentium duarum tabularum pectoribus erat abſque his muſculis reſponſura. Poſtremò, u, u, u notantur inſcriptiones, ſeu neruea delineamenta, tranſuerſim recto muſculo impreſſa, quibus obliquè aſcendentis muſculi neruoſa exilitas pertinaciſsimè connaſcitur.

x Linea hæc portiunculam notat muſculi abdominis obliquè aſcendentis, quæ is tranſuerſo abdominis muſculo inibi adeò ualidè committitur, ut inter diſſecandum, niſi relicto eiuſmodi ſigno, à tranſuerſo liberari nequeat.

y Tranſuerſus abdominis muſculus.

α Obliquè aſcendens abdominis muſculus, ab abdomine hic reflexus.

β Vaſorum ſeminalium portio. Cæterùm tres illi quodammodo circuli, ad rectorum muſculorum radicem, ſeu iuxta n & o ac p conſpicui, idem quod in mox præcedente tabula, abſecti nimirum penis conſtructionem ac naturam, oculis ſubijciunt.

γ Reuerſa eſt muſculi brachium attollentis anterior pars: adeò ut ſedes ipſius in conſpicuo ſit, quæ anteriorem humeri articuli regionem proximè integebat.

δ In ſiniſtro brachio inſertionis pars adhuc reliqua eſt, muſculi brachium attollentis.

ε Excarnis nunc humeri pars, inter duo capita apparens, muſculi cubitum flectentium anterioris.

ζ Muſculus cubitum flectentium anterior.

η Muſculus, cubiti extenſionis autor, cuius principium ab inferiori ſcapulæ coſta pronaſcitur.

θ, θ Poſterior muſculus cubitum flectentium.

ι Superior muſculus eorum qui radium in pronum agunt.

κ Radium mouentium longiſſimus, cuius auxilio radius in ſupinum ducitur.

Θ Quatuor digitorum ſecundum os flectens muſculus, cuius principium ſub muſculo radium in pronum agentium ſupe-

λ, μ. riore, & ι notato, reconditum, λ inſignitur. μ uerò, muſculi huius in quatuor carneas partes diſtributio indicatur, quæ poſtmodum in ſingulos tendines degenerant.

ν, ξ Tranſuerſum interioris brachialis ſedis ligamentum, longa ſectione diuiſum, & utrinque in latus reflexum. Verùm ν præterea muſculum priorem primum pollicis os flectentium commonſtrat. ξ autem muſculum, cuius ope primum parui digiti internodium extrorſum flectitur. Porrò quod ad quatuor tendinum, ſecundum quatuor

digitorum

digitorum os flectentium ſeriem attinet, omnia ſunt conſpicua: quamuis interim tendinibus indicem & paruum digi-
ο. *tum petentibus ο inſcripſerim.*
π *Nonnihil hic ſeſe offert muſculus, quatuor digitorum tertium flectens os.*
ρ *Portio muſculi tertium pollicis os flectentis, qui in ſiniſtro cubito eſt conſpectior.*
* *Muſculus ulnæ exporrectus, quo brachiale flectitur, hic ab exortu & ulna liberatus, à ſua pendet inſertione.*
σ *Secundus femur mouentium muſculus.*
τ *Apparet hic obſcurè femoris caput coxendicis oſſis ſinum ſubiens, & ligamento adhuc obductum: ſed τ in hoc præcipuè adhibetur, ut ceruix ſeu collum femoris hic indicaretur.*
υ *Femoris magnus exterior ve proceſſus.*
φ *Femur mouentium ſeptimus, qui perinde ac tres modò ſubſequentes, modica tantum ex parte eſt conſpicuus.*
χ *Muſculus femur mouentium ſextus.*
ψ *Femur mouentium octauus.*
ω *Quintus femur mouentium muſculus.*
Λ *Septimus tibiam mouentium muſculus. Charactere 2 ipſius amplum principium, à radice magni femoris proceſſus*
2, 3. *enatum, indicatur. 3 hic in tendinem latum deſinit, cum octaui & noni muſculorum tibiam mouentium tendinibus*
4. *commixtum, unitumq́;. 4 hæc linea illum in anteriori femoris ſede terminat, ubi octauus muſculus ipſi primùm ſubijci incipit.*
Ξ *Octauus tibiam mouentium muſculus.*
Π *Π octauum tibiam mouentium muſculum indicat: ſed priuatim ſinum oſtendit, cui nonus tibiam mouentium muſculus inſidebat, quem mox charactere 5 notabimus. Maximam itaque ſinus ſedem octauus muſculus conſtituit: uerùm ſeptimus eius tantam portionem efformat, quanta à linea, charactere 4 inſignita, ad umbram ſeptimi muſculi uſque protenditur: ita ſanè, ut ab utriſque muſculis ſinus iſte conſurgat.*
5 *Hoc charactere muſculus inſignitur tibiam mouentium nonus, qui à ſuo exortu liberatus, & à femore auulſus, illic à genu pendet, ubi ſeptimi & octaui tibiam mouentium muſculorum tendinibus commiſcetur.*
6 *Hic ſuo liberatus etiam initio, et à femore abſtractus, ab inſertione propendet tibiam mouentium ſecundus muſculus.*
Σ *In hac tibia, tibiæ os anteriori ſede prorſus excarne cernitur, propter hactenus reſectos muſculos: ſupereſt enim ex omnibus illi adnatis, tantum is quem modò Φ notabimus,*
Φ *Muſculus, ab interno tibiæ oſsis latere & ligamento membraneo in tibiæ longitudine oſſa colligante enatus, ac polli-*
7. *cem pedis extendens. Huius tendinem 7 inſcriptum conſpicis.*
8 *Septimus pedem mouentium muſculus.*
9 *Octauus pedem mouentium muſculus, parum ſe ſpectandum, quum ſeptimo recondatur, offerens.*
Ψ *Carnea moles, in ſuperiori pedis ſede repoſita: quæ in quatuor carneas partes digeſta, quatuor educit tendines, & pollicem tresq́; ipſi proximos digitos in latus externum mouet.*
Ω *Hic proſternitur muſculus quatuor extendens digitos, unà cum ipſius portione, quam noni pedem mouentium muſcu-*
&. *li nuper recenſuimus, ac cui iam (&) characterem inſcriptum cernis. Muſculis poſteriorem tibiæ ſedem occupantibus nullos adhibui characteres, quòd ipſorum eadem cum præcedentibus tabulis adhuc ſit ſeries & copia.*

SEXTAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS PROponet pagina, characterum Index.

SEXTAE *tabulæ caput in poſteriora reflexum eſt, & maxillam inferiorem in ſummo mento diuiſam, & utrinque in latera diductam refert.*
A *Hic eadem iugalis oſſis portio reſecta eſt, quam in quinta tabula quoque ademeramus. Notatur uerò A priuatim temporalis muſculus, ablato iam manſorio muſculo.*
B *Acutus maxillæ inferioris proceſſus, cui temporalis muſculus ualidiſſimè inſeritur.*
C *Siniſtra maxillæ inferioris pars.*
D *Muſculus in ore deliteſcens, qui internæ inferioris maxillæ ſedi, ubi latiſſima eſt, inſeritur, eamq́; mouentium tertius habetur.*
E *Gurgulio, à palati fine propendens.*
F *Glandula ſiniſtra, amygdalæ non abſimilis, ac eminentiſſimæ laryngis ſedi appoſita: niſi etiam paulo altius in faucibus quàm larynx, conſiſtat.*
G *Lingua: uerùm ſuperior characteris pars, laryngis operculo eſt contermina.*
H *Hac ſede plures capitis & colli motibus famulantes muſculi confunduntur.*
I *Muſculus inferiorem maxillam deorſum trahens, hic ab exortu pendet.*
K *Tertius hominis ſcapulam mouentium.*
L *Glandula inſigniter carnea, quæ ſiniſtro laryngis radicis lateri adnaſcitur, ac in altero latere coniugem obtinet.*
M *Aſpera arteria, ipſi incumbentibus muſculis iam libera.*
N *Hæc congeries, eſt uaſorum & neruorum lateribus aſperæ arteriæ exporrectorum. quanquam & muſculi dorſum mouentium primi aliqua ex parte hic ſe oſtendant.*
T *Quoniam hanc pectoris colliq́; ſedem, illi ſimilem delineare oportuiſſet, quam ſequens oſtendit tabula: non abs re fore duxi, ex cane hunc Galeni muſculum exprimere, qui à tranſuerſis uertebrarum ceruicis proceſſibus originem O*
O. *notatam ducens, ad quartam uſque coſtam carnoſus fertur: ubi P notatus, in membraneum ceſſat tendinem Q inſi-*
P, Q. *gnitum, & deorſum ad aliquot adhuc coſtas pertinentem.*

Muſculus,

R Muſculus, à ſcapulæ baſi principium ducens, thoracemq́; mouentium ſecundus.

Pectoris os citra characterum impoſitionem conſpicuum eſt, quemadmodum & coſtæ, & earundem internalla,
S. unà cum exterioribus muſculis intercoſtalibus. Quo tamen meliùs ſingula expendas, ſignificet S tertiæ coſtæ os, T
T, V. tertiæ coſtæ cartilaginem, V muſculum exteriorem intercoſtalium, in tertiæ & ſecundæ coſtarum oſſium internallo
X. repoſitum, cuius fibræ deorſum in priora feruntur. X uerò denotabit exteriorem intercoſtalium muſculum, inter ſecundæ & tertiæ coſtarum cartilagines conſpicuum, cuius fibræ ſurſum in anteriora prorepunt. Arteria & uena, ſub
a pectoris oſſe deorſum ad abdominis ſuperiora propagata, hicq́; à rectis abdominis muſculis reſecta.
Δ Tranſuerſus abdominis muſculus, quem coſtarum ductus, ſeu fines, & oſſis ſacri oſsis ſiniſtro lateri commiſſi regio,
b. abunde hic circumſcribunt. Cæterùm b ſedem notat, qua obliquè aſcendentis muſculi tendo, tranſuerſo abdominis mu
c. ſculo pertinaciſsimè aduaſcitur, priuſquam rectum conſcendat. c autem indicat aſperitatem, quum muſculorum obliquè ductorum cum tranſuerſis muſculis connexus nobi molitur, ubi recti muſculi ſupra umbilici ſedem, uerſus pectoris os mutuò dehiſcunt.

d Foramen, uaſis ſeminarijs uirorum uiam præbens.

e Vena & arteria, in rectos abdominis muſculos, conterminasq́; ſedes ſurſum excurrentes, à magna uaſorum crura adeuntium diſtributione.

f Hic ſiniſtri lateris rectus abdominis muſculus, à pubis oſſe dependet, uaſorum poſteriori ipſius ſedi commiſſorum ſeriem quoque proponens.

g Spina oſsis ilium, carnoſis partibus duorum obliquorum abdominis muſculorum liberata.

h Scapulis & ſiniſtro brachio mentem ueccommoda. ibidem namque h ſuperiorem notat ſcapulæ angulum, cui muſculus ſcapulam mouentium tertius, & K inſignitus, inſeritur.

i Summus humerus, ſeu ſcapulæ elatior proceſſus.

k Muſculus brachium mouentium quintus, ſcapulæ ſinum occupans, qui inter elatiorem ipſius coſtam, & ſuperioris proceſſus radicem, ſeu ſcapulæ ſpinam, conſiſtit.

l Interior ſcapulæ proceſſus, anchoræ imaginem referens.

Θ Muſculus anterior cubitum flectentium, cuius exterius caput, quod à ſcapulæ acetabuli ſupercilio naſcitur, m notat.
n uerò indicat internum caput, ab interiori ſcapulæ proceſſu enatum. Quo tamen huius cupitis nerueam partem
m, n. à carnea exquiſitiùs diſcernas, huius tabulæ dextrũ brachium ſpectabis, in quo n nerueam partem denotat, o autem
o, p, q. carneam. Cæterùm p duorum capitum coitum indicat: q uerò tendinis, quem muſculus hic educit, principium.

r, r Muſculus poſterior cubitum flectentium.

ſ Muſculus, cubiti extenſionis autor, cuius principium ab humiliori ſcapulæ coſta enaſcitur.

Λ Muſculus radium mouentium longiſſimus, cuius altiſſimam partem, quæ hic oculis ſubijci poteſt, t indicat: ipſius enim
t. ortus in nona muſculorum tabula ſpectari poteſt, quæ hunc muſculum X inſignitum habet, uti decima tabula illum litera e oſtendit. Cæterùm in hac tabula u præſentis muſculi inſertionem notat, quam in inferiorem radij appendicem
u. molitur.

x Muſculus ſuperior duorum, qui radium in pronum ducunt.

z Muſculus, tertium quatuor digitorum os flectens. & α quidem huius muſculi caput inſinuat. β autem ſedem, qua
α, β. muſculus in quatuor partes carneas diſcinditur, quæ ſingulos poſtmodum porrigunt tendines. Porrò qua ratione ad tertium uſque digitorum internodium tendines huius muſculi porrigantur, & incumbentis muſculi tendines
γ. tranſeant, hic in utraque manu eſt conſpicuum. Si tamen, doctrinæ gratia, γ tendo, tertium medij digiti os acce-
δ. dens. δ autem tendo, qui ſecundum os flectit, ut nunc dicam, cum cæteris ſui muſculi tendinibus, ex uola ad inſertionem uſque anulſus.

ε Muſculus ſecundum quatuor digitorum flectens articulum, qui ſuo principio, adeoq́; à cubito liberatus, à tendinum ipſius in ſecunda quatuor digitorum oſſa inſertione propendet.

ζ, ζ Hos characteres referre oportet ad quatuor muſculos, quorum beneficio quatuor digiti adducuntur pollici, atque hi interno lateri tendinum tertium os flectentium exporriguntur.

η, θ Muſculus tertium pollicis os flectens, η notatur. θ autem ipſius tendinem proponit, inter muſculos primum pollicis os flectentes, & eos qui ſecundum pollicis os flectunt, prorepentem.

κ Muſculus maior primum pollicis os flectentium, hic ab inſertione dependet.

λ Muſculus minor primum pollicis os flectentium, qui ſub maiori κ indicato recondebatur. Inter λ uerò & κ, primum pollicis os nudum excarneq́; apparet.

μ Muſculus primum parui digiti os uerſus exteriora flectens. Tuberculum uerò ante huius muſculi initium apparens, ulnæ eſt ſedes, qua ualidiorem ligamenti exporrigit portionem brachiale cubito colligantis.

ν Tertius femur mouentium muſculus, hic magna ex parte conſpicuus.

ξ Magnus exterior ve femoris oſsis proceſſus.

ο Muſculus femur mouentium ſeptimus.

π Muſculus femur mouentium ſextus.

ρ Muſculus femur mouentium octauus.

σ Quintus femur mouentium muſculus.

Π Octauus tibiam mouentium muſculus, uniuerſum femoris os quodammodo amplectens. τ inſinuatur amplum huius
τ. muſculi principium, à radice magni femoris proceſſus, & femoris collo enatum. Deinde Π priuatim indicat ſinus illius portionem, quo nonus tibiam mouentium muſculus continetur. Cæterùm carnoſæ huius muſculi partis terminus,
υ. inſtar ſemiglobi extuberans, in utroque femore υ inſignitur,

φ Dependet hic muſculus tibiam mouentium ſeptimus, cuius cauitas argumento eſt, qui octauum tibiam mouentium amplexetur

SEXTA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

amplexetur muſculū, & qui horū tendines unà coeant. Quod ut commodiùs expenderes, in dextro genu ſeptimus muſculus adeò ab octaui muſculi tendine diſſectus eſt, ut & patellæ ſeu molæ pars ibidem in conſpectū ueniat, • *notata.*

χ ✝ *Hæc ſedes, ad exteriorem genu regionem occurrens, oſtendit portionem quarti tibiam mouentis muſculi. atque hic χ notat quarti muſculi ſedem, ipſius inſertioni proximam. ✝ autem eam partem abſcißam oſtendit, cui coxendicis oßis appendix principium præbet, quum reliqua à femoris oſſe initium ducat.*

Σ *In ſiniſtra tibia totum externum tibiæ oßis latus conſpicuum eſt. Id dico latus, quod ad externam ſedem excarnis etiam ante ſectionem partis habetur, quam & dextra tibia totam oculis ſubijcit. Cæterùm Σ priuatim notat ligamentum, tibiæ os & fibulam, quà hæc inuicem dehiſcunt, intercedens.*

• *Externus malleolus, & pars fibulæ excarnis.*

♦ *Muſculus pedem mouentium ſeptimus. Character 2 ipſius exortum indicat, 5 tendinis principium, quod anteriori &*
2, 5. *poſteriori parte, ac dein interiùs, quà fibulam ſpectat, carne adnutritur, ac 4 partem notat anteriorem carneam, 3 ue*
4, 3. *rò poſteriorem.*

✝ *Octauus muſculus pedem mouentium, magna ſui proportione ſub ſeptimo occultatus. Cæterùm charactere 6 huius*
6. *muſculi tendo, ad poſteriorem exterioris malleoli ſedem reflexus, indicatur.*

Ω *Muſculoſa moles, cuius beneficio pollex & tres ipſi proximi digiti in externum latus ducuntur.*

7 *Hic procumbit muſculus pollicem extendens, ſuæq; inſertioni adhuc hærens.*

8 *Muſculus paruum digitum in exteriora abducens, hac ſede obuius eſt.*

9 *Secundus muſculus pedem mouentium.*

ϗ *Muſculus in dextro pede inſignitur, pollicem in internum latus à cæteris digitis abducens. Poſteriori dextræ tibiæ ſedi nullos adhibuimus characteres, quòd eá cum præcedentibus tabulis prorſus reſpondeat.*

SEPTIMAE MVSCVLORVM TABVLAE characterum Index.

SEPTIMAE muſculorum tabulæ corpus laxato fune, à quo inter pingendum pendebat, in poſteriora tantùm procidit, quantùm reſecto iam peritonæo, & omnibus quæ illo amplexantur, uidendo ſepto tranſuerſo ſufficit. quod etiam in præſenti tabula ad ſiniſtram ea forma appictum cernis, qua exectum, parietiq; ſuo lentore hærens, nobis apparuit. Quo minus autem dextra ſcapula, effracta alæ ritu deorſum decumberet, illam funiculo ita ſuſpendimus, ut uniuerſum ipſius cauum in conſpectu ſit.

A *Gurguglio, à palati termino propendens, inferiori interim maxilla prorſus amota.*

B *Aliquot ceruicis uertebrarum corpora anteriori ſede, qua muſculis non obteguntur, ſe hic oſtendunt.*

C, D *Primum par muſculorum dorſum mouentium.*

E *Stomachi ſeu gulæ hic præſecta pars.*

F *Aſperæ arteriæ ſtomacho inſtratæ pars, hic quoque iuxta iugulum à reliqua candicis ſui portione liberata. Cæterùm uaſa utrinque ad aſperæ arteriæ latera occurrentia, ſoporales ſunt arteriæ, cum internis iugularibus uenis, & ſexto neruorum cerebri pari.*

G *Muſculus alter ſecundi paris dorſum mouentium.*

H *Scapulam mouentium tertius, qui in dextro latere tranſectus eſt.*

I *Muſculus brachium mouentium quintus, inter elatiorem ſcapulæ coſtam, & ſuperioris ipſius proceſſus radicem repoſitus.*

Γ *Muſculus brachium mouentium ſextus, totam ſcapulæ cauam anterioremue occupans ſedem. Huius inſertio K inſi-*
K. *gnitur. reliquaq; ipſius forma ex ſcapulæ imagine deprehenditur. quanquam ſi præſentis muſculi triangularem figurā uolueris conſtituere, licebit K, L & L ſimul conferre.*

L, L *Muſculus thoracem mouentium ſecundus, octo ſuperioribus coſtis manus modo inſertus.*

M *Brachium agentium tertius, & ab inferiori ſcapulæ coſta, iuxta baſis ſcapulæ inferiorem angulum enatus.*

N, N *Muſculus cubitum extendentium, cuius initium ſuperiori N inſignitum, à ſcapula educitur.*

O *Portio tendinis muſculi brachium mouentium quarti.*

P *Cubitum flectentium poſterior, qui totus ferè hic eſt conſpicuus.*

Q *Radium in pronum conſtituentium ſuperior.*

R, R *Anterior cubitum flectentium, qui ab oßibus, unde initium duxit, liberatus, ac à brachio auulſus, à ſua dependet inſertione.*

S *Radius.*

T *Vlna.*

V *Ligamentum inter radium & ulnam, quà inuicem dehiſcunt, intercedens.*

X *Radium in pronum mouentium inferior muſculus, propemodum quadratus.*

Y, Y *A dextro radio (qui cum uniuerſa manu magis quàm ſiniſtra attollitur) dependet à ſua inſertione longior radium in ſupinum ducentium muſculus.*

a *Minor pronum pollicis os flectentium muſculus, ſuo initio liberatus, ab illo cui inſeritur oſſe tantum pendet.*

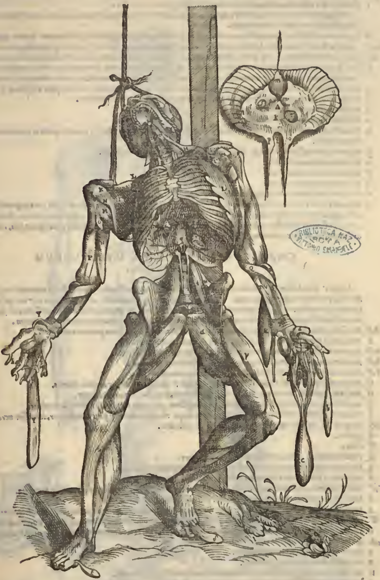
1, 2, 3 *Tribus his characteribus muſculi notantur ſecundum pollicis os flectentes.*

b *Dependet a ſua inſertione muſculus tertium pollicis internodium flectens.*

c *Muſculus tertij quatuor digitorum oſſis flexus autor, à cubito reſectus, deorſum eſt reflexus. Hunc ſedulò intue-*
d. *bere, quòd illius tendinibus muſculi attendantur, quatuor digitos pollici adducentes: quorum is qui indicem mouet, d inſignitur, perinde ac reliqui tres, ab inſertione dependens. Quinetiam tendinum muſculi ſecundum qua-*

tuor

SEPTIMA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE

e. tuor digitorum os flectentis portiones hic adhuc ſeruantur ac portioni quidem indici propriæ e inſcripſi: tendini au-
f. tem tertium indicis os flectenti, f. Cæterùm in dextra manu dictorum muſculorum duntaxat conſpiciuntur inſertiones
g.h. ac g in indice inſertionem indicat muſculi indicem pollici adducentis: h inſertionem tendinis ſecundum indicis os fle-
i. ctentis. i inſertionem tendinis, qui tertij eius digiti oſſis flexioni præficitur.

Præſentis tabulæ thorax, quòd ad intercoſtales ſpectat muſculos, præcedentis tabulæ thoraci reſpondet: unde etiã characteribus non uenit obliterandus.

Δ Septum tranſuerſum, cuius membraneus circulus in ſepto extra corpus expanſo, & ſuo mucore parieti agglutinato,
k,l,m,n. circumſcribitur k,l,m,n. quod uerò exteriùs hos characteres ambit, & foris ex ſtit, fibriſq́; interſtinguitur, carneam
o,p. ſepti partem eſſe putato. o,p Duo ligamenta, ſeu tendines ſepti, uertebrarum in lumbis conſiſtentium corporibus in-
q. ſerti. q Septi ſciſſura, qua id uertebrarum incumbit corporibus, ac magnam arteriam, uenamq́; coniugis expertem
tranſmittit, aut illis cedit, quarum orificia q in corpore huius tabulæ poſitum indicat, quemadmodum & arteriæ ra-
r. mos in ſeptum excurrentes. r Foramen ſepti, ſtomacho uiam præbens, qui etiam r in corpore inſignitur. ſ Foramen
ſ. in ſepto tranſuerſo, uenæ cauæ caudici paratum, qui in corpore ſ notatus conſpicitur.

t Muſculus femur mouentium ſextus.

u Muſculus dorſum mouentium nonus.

x Femur mouentium ſeptimus, qui perinde ac ſextus, propter ablatum peritonæum, magis quàm in præcedentibus tabulis ſe offert.

y Sacrum os hic inſignitur, neruiq́; aliquot ab ipſius medulla educti, obuij ſunt.

α Femur mouentium octauus.

β Quintus femur mouentium.

γ Tibiam mouentium octauus.

δ Muſculus pollicem à cæteris digitis amouens, ſua tantum hæret inſertione.

ε Dependet & hic quoque ab inſertione muſculoſa moles, pollicem & tres ipſi proximos digitos in externum latus ducens. Quæ uerò in præſentis tabulæ tibijs occurrunt, illis reſpondent, quæ prioribus tabulis fuere obuia. hactenus namque ex poſteriori tibiæ ſede nullus eſt abſectus muſculus: & in anteriori tibiæ regione, hoc figuræ ſitu, nihil præter excarnem, etiam ante anatomen, tibiæ oſſis partem, eſt obuium.

CHARACTERVM OCTAVAE MVSCVLORVM tabulæ Index.

HAEC tabularum anteriorem corporis faciem exprimentium poſtrema eſt, muſculos in anteriori hac ſede ex ſectionis ſerie adhuc reliquos proponens. Vt uerò interiores intercoſtalium oſtenderet muſculos, & eos qui in interna thoracis ſede pectoris oſsis attenduntur lateribus, os illud unà cum coſtarum cartilaginibus exectum, & ſub dextra manus indice ita propoſitum cernis, ut internam ipſius referat faciem, thoracis cauitatem reſpicientem.

A,B Muſculi collum, ſuperiorem ue dorſi partem flectentes, dorſumq́; mouentium primum coniugium.

C Muſculus à prima enatus coſta, ſecundiq́; dorſum mouentium paris alter.

D,D Exteriores muſculi intercoſtales, in coſtarum oſsium interuallis conſpicui.

E,E Interiores muſculi intercoſtales, in coſtarum oſsium interuallis obuij.

F,F Muſculus octo thoracis coſtis inſertus, ipſiusq́; motorum ſecundus.

G Vtrinque ſcapula modò nuda excarniſq́; eſt, muſculi F inſigniti ope adhuc corpori hærens.

H Muſculus dependet, brachium antrorſum circumuertens, ſcapulæq́; cauum occupans.

I Muſculus ſuperiori ſcapulæ baſis angulo inſertus, ipſamq́, agentium tertius, ab inſertione pendens.

Γ Poſterior cubitum flectentum muſculus, cuius principij elatior exteriorq́; pars L inſignitur, demiſsior uerò interior
L,M,N. que pars M. Inſertio autem præſentis muſculi N indicatur.

O Radius.

P Vlna.

Q Tendinis muſculi cubitum flectentium anterioris pars.

R Muſculus ab inſertione dependet, radium in pronum mouentium ſuperior.

S Muſculus à ſiniſtra ulna dependet, radium in pronum ducentium inferior.

T,V Sede T inſignita, ligamentum, brachiale ad cubitum nectens, craſsius apparet, ut etiam ſede V notata.

X Muſculi ab inſertione propendent, ſecundum pollicis internodium flectentes.

Δ In poſtbrachiali dilucidiùs exprimi nequierunt octo muſculi, quatuor digitorum primos articulos flectentes. Cæte-
Υ. rùm dextra manus in latus picta eſt, ut muſculum Υ inſignitum offerret, qui primum indicis os introrſum flectit.

Θ Sextus femur mouentium muſculus, cuius initium è uertebrarum procedens corporibus, a inſignitur. b uerò ipſius ſe-
a,b. des indicatur, qua tendinem educere incipit.

Λ Septimus femur mouentium muſculus.

Ξ Muſculus dorſum mouentium nonus.

Π Sacrum os, ex cuius anterioribus foraminibus nerui proſilire hic uidentur.

Σ Octauus femur mouentium muſculus, qui ut ualde eſt carneus, nonnihil hic laxus propendet.

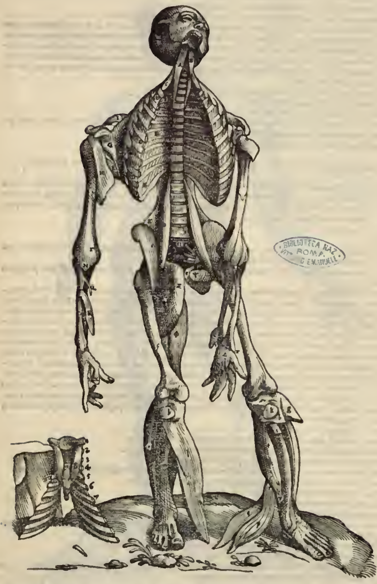
Φ Quintus femur mouentium muſculus. Verùm Φ priuatim huius muſculi partem notat poſteriorem, c autem an-
c. teriorem.

Ψ Pubis oſsis anterior ſedes, quæ hoc latere ex ſectionis ſerie, carne eſt denudata.

Ψ Muſculus femur mouentium nonus, anteriorem pubis oſsis foraminis ſedem occupans.

In ſiniſtro

OCTAVA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE ROMA

NONA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

commixtio omnibus nō ſit eadē, hāc ex uarijs ſectionib. te potius quàm ex hac unica delineatione, petere optauerim.

Λ *Muſculus brachiale extendentium, cuius principium c inſignitum, ab humero pendet: inſertio autem d indicata, in poſt*
c,d. *brachialis os perficitur, paruum digitum ſuſtinens.*

Ξ *In utroque cubito Ξ inſignitur muſculus, brachiale flectens, quartoq; brachialis oſſi inſertus, ac in nulla muſculorum tabula æquè atque hic conſpicuus. Quemadmodum & muſculi latum manus tendinem producentis initium, hic*
q;. *ad characterem q; eſt obuium, unà cum exortu muſculi brachiale flectentis, qui poſtbrachiali inſertus, Λ in tertia muſculorum tabula notatur.*

Muſculi hàc obliquè prorepentes, illi ſunt, quorum alter unum tendinem brachialis oſſi pollicem ſuffulcienti inſerit: alter uerò unum tendinem primo pollicis oſſi offert, alium ſecundo & tertio pollicis oſſi inſerens.

f *Muſculus tribus pollicis oſſibus externa ſede inſertus, & pollicem uerſus indicem euertens.*

g *Muſculus pollicem indici proximè adducens.*

h *Muſculus, parui digiti à reliquis abductionis autor.*

Π *Primus femur mouentium muſculus, i, k, l, m & n circumſcriptus. Quandoquidem i uſque ad k, ſui principij partem no*
i,k,l,m,n *tat, quæ ex oſſis ilium ſpina enaſcitur. k autem ad l, principij partem indicat, ab oſſe coccyge, imimaq; ſacri oſſis ſede pendentem, ubi etiam ſiniſter muſculus dextro contiguus eſt. m indicat elatiorem ipſius inſertionis partem. n autem inſertionis infimam notat partem; quæ quia inter muſculos tibiam mouentes hic penitiùs ſe inſinuat, reconditque omni ex parte non eſt conſpicua.*

o *Secundus femur mouentium muſculus, magna ex parte primo adhuc obtectus.*

p *Sextus tibiam mouentium muſculus, in latum illum degenerans tendinem, qui femur amplexantibus muſculis obuoluitur: attamen non ad eam pertingit craſſitiem, ut ſubditos ipſi muſculos obſcurare poſſit, adeò ut illis quoque chara*
q. *cteres iam ſim inſcripturus. Cæterùm q notat huius ſexti tibiam mouentium muſculi carnoſæ partis terminum.*

r *Septimus tibiam mouentium muſculus, membraneo tendine ſexti tibiam mouentium muſculi obtectus.*

ſ *Quartus tibiam mouentium muſculus, ſeptimi muſculi poſteriori ſedi attenſus.*

t *Tertius tibiam mouentium muſculus, in utroque crure (quemadmodum & ſubſequentes aliquot) notatus.*

u *Muſculus, quem quinti tibiam mouentium loco habemus.*

x *Apparet & hic quoque portio muſculi femur mouentium quinti.*

y *Muſculus ſecundus tibiam mouentium.*

α *Muſculus tibiam mouentium primus.*

β *Octauus tibiam mouentium muſculus.*

γ *Nonus tibiam mouentium muſculus, modica ex parte, ut & duo proximè præcedentes muſculi, conſpicuus.*

δ *Hoc ſinu, tibiā accedens arteria, unà cum maxima cruris uena, & neruo quoq; totius corporis craſſiſſimo uehuntur.*

ε *Muſculus primus pedem mouentium.*

ζ *Secundus pedem mouentium muſculus.*

η *Septimus pedem mouentium muſculus.*

θ *Octauus pedem mouentium muſculus, ſub ſeptimo occultatus, modicè admodum ſe hic ſpectandum offert.*

ι *Excarnis fibulæ pars, ipſeq; adeò exterior malleolus.*

κ *Aliqua ex parte portiuncula hic occurrit, muſculi pedem mouentium noni: hic enim ipſius tendo ad inſertionem ſuam ſe offert.*

λ *Muſculus paruum digitum à cæteris abducens.*

μ *In ſiniſtra ſura, tendo tertij pedem mouentium muſculi notatur.*

ν *Interior malleolus.*

DECIMAE MVSCVLORVM TABVLAE, QVAM SEQVENS PROPONET pagina, characterum Index.

IN HAC omnium tabularum decima, poſteriorem uerò faciem exprimentium ſecunda, muſculi aliquot, qui in præcedente tabula erant prorſus conſpicui, iam ſectionis ſerie adempti dependent: multiq́, in illa non obuij, hic ſeſe commonſtrant. Verùm interim prorſus ablatus eſt ille muſculus, quem nona tabula Γ & Δ inſigniuimus, quòd uidelicet nuſquam aptè formam ipſius dependens oſtendere potuiſſet, quorundamq́; muſculorum inſpectionem occupaſſet.

A *Dexter primi paris caput mouentium muſculus.*

B,B *Secundi paris caput mouentium dexter.*

C *Scapulam mouentium tertius muſculus.*

D *Clauicula, ſectionis ſerie muſculis hic denudata.*

E *Muſculus humani thoracis motorum tertius, ſequenti tabula F notandus.*

Γ *Muſculus ſcapulam mouentium quartus, cuius primum latus ad dorſi uertebrarum aliquot ſpinas deductum, à G ad*
G,H. *H metitur. Secundum uerò latus, ad ſcapulæ baſim pertinens, ab I ad K protenditur. Tertium latus à G ad I, & quar*
I,K. *tum ab H ad K pertinet.*

L *Muſculus brachium mouentium quintus, inter ſcapulæ ſpinam, & elatiorem ſcapulæ coſtam locatus.*

M *Scapulæ ſpina, ac ſummus humerus, à ſecundo ſcapulam mouentium muſculo liber.*

Δ *Muſculus brachium mouentium ſecundus, quem in poſteriori corporis ſede promptè circumſcripſeris, ſi P muſculi in-*
P. *ſertionem eſſe cognoueris. P namque ac N & O, trianguli modo, dictam muſculi partem terminant, anteriori ue-*
N,O. *rò parte Ξ in quarta tabula muſculorum inſignita.*

Q *Brachium mouentium ſeptimus muſculus, gibbam ſcapulæ ſedem occupans.*

Muſculus

R *Muſculus brachium mouentium tertius, ab humiliori ſcapulæ coſta circa eius baſim enatus.*
& *Hac ſede aliquot dorſum mouentes muſculi exporriguntur, uná cum humanum thoracem mouentium quarto.*
Θ *Hunc muſculum ſecunda tabula Γ inſignitum proponebat: eſt autem is, cuius beneficio brachium deorſum, uerſus*
S,T. *dorſum uellitur, idq; mouentium quartus. S & T, muſculi baſes principij indicant longitudinem: V partem ipſius in-*
V. *ſertioni proximam, quæ hic oſtendi nequit: uerùm in ſeptima tabula O inſignita, utcunque fuit obuia. X autem muſcu*
X. *li latus ea ſede indicat, ubi ab ilium oſſe non amplius enaſcitur. Circumſcribes uerò præſentis muſculi latera ab S ad*
Y. *T, dein à T per X ad V, inſuper ab S ad V. Cæterum Y notabit inferiorem ſcapulæ baſis angulum hic extuberantem,*
& tertio muſculi latere intectum.
Z *Obliquè deſcendentis abdominis muſculi portio.*
a *Muſculus, ab humiliori ſcapulæ coſta principium ducens, & cubiti extenſionis opifex.*
b *Muſculus, à ceruice capitis humeri iuxta ſcapulam originem ducens, ac cubiti extenſionis autor.*
c *Portio anterioris cubitum flectentium muſculi.*
d *Portio poſterioris cubitum flectentium muſculi.*
e *Muſculus radium in ſupinum agentium longior, qui à brachio ad humiliorem uſque radij appendicem protenditur.*
f *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens.*
g *Hac ſede ligamentum conſpicitur membraneum, ſuperiorem radij partem humero colligans. Sunt uerò ab hac ſede re*
ſecti tres muſculi, qui deorſum à manu pendent.
h,h *Hac ſede, inter utrunque h, h occurrente, ulna iam carne omni, muſculis ve libera cernitur.*
i *Muſculus brachiale flectentium, qui quarto brachialis oſſi inſeritur.*
Λ,Ξ,Π *Tres iſti characteres, tria notant muſculorum principia, ab ulna pronata. Primum Λ inſignitum, illud eſt, quod radio*
ante medium illius longitudinis inſertum, muſculum conſtituit, radium in ſupinum agentium breuiorem.
k,l. *Secundum principium Ξ indicatum, illud eſt, quod in duas portiones, k & l notatas dirimitur. k enim eam ſignificat*
portionem, quæ tendinem brachialis oſſi pollicem proximè ſuſtinenti offert. l uerò inferiorem inſinuat portionem, quæ
m,n. *dein bipartita, unam partem, quæ m inſcribitur, primo pollicis oſſi inſerit: alteram n indicatam, in ſecundum & ter-*
tium pollicis oſſa implantat. Porrò tertium principium, Π inſignitum, illud demum eſt, quod in duas quoque partes, o
o,p. *& p indicatas diſcinditur: quarum ſuperior o, notata, tribus pollicis oſſibus inſeritur: inferior uerò, p indicata, indicē*
ac medium à pollice abducere creditur, etſi potiſſimum indicem adeat.
q *Propendet ab inſertione muſculus, brachiale unico tendine extendens.*
r *Propendet hic quoque ab inſertione muſculus, paruum digitum præcipuè extendens.*
ſ *Muſculus à digitorum radicibus hic dependet, qui indicem, medium & anularem in primis extendit.*
t *Muſculus, pollicem indici proximè adducens.*
Σ *Secundus femur mouentium muſculus, cuius exortum, ſemicirculi formæ quodammodo reſpondentem, u & x notant.*
u,x. *quanquam u in anteriora magis adhuc deberet exporrigi, ſi præſens tabula in latus magis uerteretur.*
y *Cæterùm y huius muſculi indicat inſertionem. unde etiam u, & x, & y, uniuerſum muſculum circunſcribunt.*
α *Magnus exteriorq; femoris proceſſus.*
β *Quartus femur mouentium muſculus.*
γ *Ligamentum à tranſuerſo quinti oſſis ſacri oſſis proceſſu, in acutum coxendicis oſſis proceſſum pertinens.*
δ *Ligamentum à dicto nunc ſacri oſſis proceſſu in poſteriorem elatioremq; appendicis oſſis coxendicis ſedem inſertum.*
ε *Muſculus femur mouentium decimus, qui hàc à poſteriori pubis oſſis ſede reflexus, alium ueluti muſculum ſuprà in-*
fraq; ipſi attenſum commonſtrat.
ζ *Quoniam hæc ſedes, quantum ad muſculorum ſeriem attinet, ſequenti tabula, perinde atque hic erit conſpicua, neruū*
ab hac tabula non reſecuimus, quem quartum femur petentium numerabimus, cum ſecunda tertiaq; figuris, Capiti
undecimo libri quarti præponendis, charactere 71 indicaturi. Præſens etenim neruus, is profectò eſt, ſecundùm quem
ex caluariæ cauitate, per dorſi uertebrarum foramina, quod dorſali medullæ tranſmittenda paratur, deſcendens hu-
mor, in pedes confluit, quem nonnulli haud infrequenter inſtar tepentis, alij inſtar frigidæ aquæ demanare, ac in crus
η *profluere ſentiunt. Ad hæc, eundem neruum in poplite η notatum cernis. quanquam η priuatim ipſius grandiorem in-*
dicet portionem: quæ etſi in alias quamplurimas ſoboles diſſeminetur, præcipua tamen ipſius parte, pedis inferiora in
θ. *ter calcem & interiorem malleolum petit. θ uerò præſentis nerui in poplite bipartiti minorem inſinuat ramum, maxi*
ma ſui parte in muſculos digeſtum, exterius tibiæ latus, & anteriorem eiuſdem ſedem occupantes: qui mehercule non
minus quoque accuratè, quàm quiuis corporis neruus eſt obſeruandus, ſi non ob aliud, ſaltem propter urentia medi-
camina, quæ ſubinde hic ægris adhibentur, ut ulcus eorum ui inuſtum, humorem ſecundùm hunc neruum decurrentē
expurget. Nam quod inuritur ulcus, huic nerui ramo, θ indicato, uicinum eſt: & quum paulo inferiùs fiat, quàm ſu-
perior fibulæ conſiſtit appendix, ramus ille præcipua ſua portione contingi nequit. Atque eiuſmodi ſanè pleraque cre-
bro ſermoni adijcerem, niſi ridiculum arbitrarer, reliquas medicinæ partes huic Anatomicæ miſceri, aut ego etiam
eiuſmodi aliqua non eſſem priuatim ſuo tempore, uti iam cœpi, exaraturus.
κ,κ *In utroque femore κ occurrit, muſculum notans femur mouentium primum, qui in ſiniſtro crure integer à ſua ſede re-*
flexus eſt, inſertione duntaxat corpori commiſſus, quæ in dextro crure ſolùm inibi reliqua eſt, ubi ualidiſſima ſpecta-
λ. *tur: ubi autem leuiter, membranaq; tantùm ritè inſerebatur, λ aſcriptum cernis.*
μ *Septimus tibiam mouentium muſculus, non amplius membraneo ſexti muſculi tendine obtectus.*
φ *Tertius tibiam mouentium muſculus, cuius caput ν inſignitur: ſedes uerò tendinem primùm educens, ξ. Inſertionem au*
ν,ξ. *tem tertia muſculorum tabula proponebat, charactere 3 inſignitam.*
ψ *Quartus tibiam mouentium muſculus.*
ω,ω *Quintus tibiam mouentium muſculus.*

DECIMA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

p Quinti femur mouentis muſculi portio.
c Secundus tibiam mouentium muſculus.
v Portio octaui tibiam mouentis muſculi,r.ſecto iam interim primo tibiam mouente, qui aliâs hic in orbe occurreret. Quod uerò ad muſculos in tibia pedeq́; repoſitos attinet,omnia præcedenti conueniunt tabulæ,ut & duodecimæ, quam ibi characteribus primùm occupabimus.

VNDECIMAE MVSCVLORVM TABVLAE characterum Index.

A,A SINISTER primi caput mouentium paris muſculus.
B,B *Secundum par muſculorum caput mouentium,in ſiniſtro tantùm latere characteribus inſignitum.*
* *Muſculus hic obſcurè occurrit,cuius beneficio inferiorem maxillam deorſum agimus.*
C *Muſculus ſcapulam mouentium tertius.*
D *Clauicula,hac in parte nunc muſculis denudata.*
E *Dependet hic muſculus,à ſcapulæ oſſi v referenti inſertus.*
F *Humanum thoracem mouentium tertius.*
G *Brachium mouentium quintus.*
Γ *Muſculus,ſcapulæ gibbum ſub illius ſpina occupans,ac brachium mouentium ſeptimus, cuius initium ab H ad I pertinet,inſertionis uerò ſedes K indicatur:atque ita totus trianguli modo H, I & K circunſcribitur.* H,I,K.
L *Muſculus ab humiliori ſcapulæ coſta ad humiliorem baſis ipſius angulum originem ducens, brachiumq́; mouentium tertius.*
M *Hic muſculus brachium mouentium ſecundus,ab exortu liberatus,antrorſum tota parte reflectitur, quam proximè præcedens tabula,O,N & P.circumſcribebant.Atque ita interna muſculi ſedes, qua humeri articulo incumbit,hac tabula in conſpectum uenit,& trianguli uertex etiam quodammodo proponitur, ad cuius ſimilitudinem ueteres huius muſculi initium deſcribebant.* N. *N enim eius muſculi pars eſt,quæ baſi ſcapulæ fuit proxima: O autem illa, cuius ini-* O. *tium à ſummi humeri cum clauicula articulo pendet. Dein ſi D eam muſculi partem eſſe finxeris,cui clauicula initium largitur,promptè aſſequeris, muſculi ſuo exortu liberi principium inſigniter obtuſum angulum referre, uti figura modò inſerta comprobat,qua tota muſculi interna ſedes exprimitur,articulum proximè integens.Atque hic A,B,C muſculi indicant principium: ab A quidem ad B, principij portionem,à ſummo humero & ſcapulæ ſpina pronatam:à B uerò ad C, reliquam principij partem, quæ clauiculæ debetur. Poſtremò D muſculi inſertionis ſedes inſignitur. Quod autem ad trianguli obtuſum attinet uerticem, nulli non obuium eſt, B humilius poni, quàm A & C,quibus characteribus triangulum terminari promptè animaduertit.*

P *Dictus nuper brachium mouentium muſculus,ab omnibus,unde principium ducit,ſedibus liberatus, ac ab inſertione duntaxat in dextro brachio pendens,pulchrè oſtendit,hanc tranſuerſim in humerum fieri.*
Q *Humanum thoracem mouentium quartus.*
R *Muſculus dorſum mouentium undecimus.*
S *Dorſum mouentium decimusquintus,ſeu octaui dorſum mouentium paris alter.*
T,T,V *Characteribus T,T,duas coſtas earũ quæ iam ſectionis ſerie deteguntur,inſignimus, V uerò earundem coſtarum interuallum:ut intercoſtalium muſculorum exterioris ſpecies obſeruaretur,qui in coſtarum oſſiũ interuallis conſiſtunt.*
X *Muſculus thoracem mouentium ſecundus.*
Δ *Quintus humanum thoracem mouentium muſculus,hic uniuerſum ſe ſpectandum offerens.*
a,b *Obſcurũ impenſeq́; membraneũ muſculi obliquè aſcendentis abdominis initiũ,à ſpinarũ apicibus inter a ac b pronatũ.*
c *Muſculus ab inſertione hic dependet,brachium mouentium quartus.*
Θ *Muſculus cubitum extendens,cuius initium d inſignitum,à ceruice capitis humeri educitur, quod ſcapulæ articulatur.e autem ſedem indicat,qua præſens muſculus ab alio cubitum extendentium muſculo, mox f indicando, amplius propter mutuam connexum diſtingui nequit.* d,e.
f *Cubitum extendentium muſculus,ab humiliori ſcapulæ coſta pronatus,ac cum muſculo Θ inſignito ad characterem e coiens.*
g *Muſculus cubitum flectentium poſterior.*
h,h *Longior muſculus radium in ſupinum ducentium.*
Λ *Muſculus bicorni tendine brachiale extendens,cuius initium in dextro brachio i inſignitur. ſedes uerò,qua tendinem* i,k,l. *educit,k indicatur. tendinum autem ipſius inſertio,l notatur.*
m *Muſculus radium in ſupinum ducentium breuior.*
n *Radius,diſſectionis ſerie magna ex parte denudatus.*
o *Vlna.In horum oſſium medio ligamentum occurrit,tota ſede illa oſſa intercedens,committensq́;,qua inuicẽ dehiſcũt.*
x *Secundum principiũ triũ principiorum,quibus ulna ſeriatim originem præbet,ab ulna hic eſt reſectũ: & ut commodè eius ſeries tota conſtaret,illud,quaſi quis manu id eleuaſſet,depinximus:ne ab inſertionibus deorſum pendẽs, manum* p *obſcuraret:aut ſi per manus interiora depẽdiſſet,ipſummet obſcurũ euaſiſſet.Cæterùm p eius principij pars eſt,quæ tẽ-* q,r. *dinẽ brachiali offert.q autẽ tẽdo,primo pollicis oſſi inſertus.r uerò is tẽdo,qui ſecũdo et tertio pollicis inſeritur oſſib.*
ſ *Muſculus pollicem indici proximè admouens.*

Tertium

VNDECIMA MVSCVLORVM TABVLA.

Π *Tertium principium eorum quæ ab ulna pronaſcuntur, hic ab inſertione ſua pendens. At ι quidem notat eius princi-*
ι,μ. *pij portionem, quæ indici ac medio præcipuè tribuitur: μ uerò eam quæ pollici eſt peculiaris.*
Σ *Tertius femur mouentium muſculus, cuius initium κ,γ,λ circunſcribitur. Quod uerò ad horum characterum latera,*
κ,γ,λ. *ſuperiusq́; ſpectatur, ilium oſsis dorſum eſt, primo ſecundoq́; femur mouentibus muſculis liberum.*
α. *Cæterùm α tertij illius muſculi inſertionem proponit.*
◆ *Quartus femur mouentium muſculus, à tribus humilioribus ſacri oſsis oſſibus initium ſumens, & illic primùm tendi-*
β. *nem educens, ubi β conſpicitur. Inſertio autem ipſius ſub α quoque conſiſtit.*
γ *Magnus femoris proceſſus.*
δ *Secundus femur mouentium muſculus, ab inſertione duntaxat deorſum pendet.*
•ζ. *Septimus tibiam mouentium muſculus. Quid uerò ζ indicetur, ad characterem Ω paulo pòſt commemoraturus ſum.*
η *Ligamentum ab oſſe ſacro, in coxendicis oſsis acutum pertinens proceſſum.*
θ *Muſculus decimus femur mouentium, hàc ab interiori pubis oſsis ſede reflexus, ac ueluti inter duos muſculos, ι & κ*
ι,κ. *inſignitos, prorepens.*
λ *Caput tertij tibiam mouentium muſculi, quod primum eorum cenſetur, quæ à coxendicis oſsis appendice pronaſcun-*
tur. Muſculus interim ipſe, à femore auulſus, deorſum ab inſertione pendet, mox ς notandus.
μ *Caput quarti tibiam mouentium, quod quatuor ut minimùm capitum, à coxendicis oſsis appendice pronatorum, ſe-*
ψ *cundum numeramus. Muſculus autem ab hoc eductus capite, à femore eſt auulſus, π paulo pòſt inſigniendus.*
ν,ξ. *Muſculus, quem quinti tibiam mouentium loco habemus, cuius initium ν inſignitur, quod tertium eorum capitum ha*
ο. *betur, hinc à coxendicis oſſe eductorum. ξ uerò præſentis muſculi oſtendit ſinum, cui tertius tibiam mouentium alio-*
Ω *quin inſidet. ο hic quintus muſculus in tendinem deſinit, anteriori tibiæ oſſis ſedi implantandum. Subſequenti tabula*
&,&. *muſculum explicabo, quem femur mouentium quintum recenſemus, characteribus Ξ, Σ & Π inibi indicandum. In*
præſenti autem idē muſculus, characteribus & ac & tū ζ ac Ω inſignitur, ſingulisq́; peculiaris muſculi pars indica-
tur. Vterque enim character &, poſteriorem notat muſculi partem, ζ uerò & Ω anteriorem. Cæterùm ζ priuatim in-
dicat eius anterioris partis anteriorem portionem. Ω autem poſteriorem ſignificat portionem anterioris partis.
π *Quartus tibiam mouentium muſculus, hic ab ipſius parte, quam femoris os educit, quæq́; ρ inſignitur, pendet, ipſius ca*
ρ. *pitis portione adhuc in exortu relicta, & μ ſuperius notata.*
ς *Muſculus tibiam mouentium tertius, ab inſertione pendens, cuius capitis portio in ipſius origine adhuc relicta, ſupe-*
riùs λ eſt inſignita.
τ *Muſculi tibiam mouentium octaui portio. Tibiæ autem nullum adhibui characterem, quòd ſequenti tabula ijdem,*
qui hic modò, proponantur muſculi, illic characteribus ex ſectionis ſerie occupandi.

DVOCECIMAE MVSCVLORVM TABVLAE,
Quam ſequens proponit Pagina, characterum Index.

Γ **SINISTER** *primi caput mouentium muſculorum paris muſculus, cuius principium A notat: B uerò & C in*
A,B. *ſertionem, quam in occipitis os molitur. D autem ſedem indicat, qua dexter muſculus a ſiniſtro primùm abſcedit. Po-*
C,D. *ſtremò E inſinuat internum inſertionis dextri muſculi latus. Quare ſi illum muſculum in trianguli formam agere ui-*
E. *ſum fuerit, illum circunſcribes lineis, A,B. A,C. B,C. Quinetiam ſi interuallum inter dextrum muſculum & ſiniſtrum*
conſiſtens, quoque trianguli modo ſpectare uolueris, circunſcribes id opportunè, à B ad E, dein à B ad D, & ab E
ad D.
F,F *Siniſtri lateris muſculus ſecundi paris caput mouentium, qui uarijs muſculis, ut ſequens tabula pulchrè oſtendet, eſt*
conformatus.
G *Scapulam mouentium tertius.*
H,H *Brachium mouentium quintus.*
I *Summus humerus, à connatis ipſi muſculis liber. Cæterùm neque coſtas, neque earundem interualla characteribus*
in præſente tabula inſigniuimus, quòd in hac eadem, quæ in præcedente tabula, ad characteres T,T,V ſit ratio.
Muſculus humanum thoracem mouentium quartus, cuius initium K inſignitur: L uerò ſedes indicatur, qua primùm
K,L. *longiſsimo dorſum mouentium muſculorum, N mox notando, non ampliùs pertinaciter (quemadmodum inferiùs à K*
M,M. *ad L uſque) adnaſcitur. Tendines autem præſentis muſculi aliquot M,M indicantur.*
N *Dorſum mouentium undecimus muſculus, ſeu dorſum mouentium ſexti paris dexter.*
O *Dorſum mouentium decimusquintus muſculus, hic modicè conſpicuus.*
P *Scapulæ dorſi ſedes, ſub ſummi humeri radice, aut ſcapulæ ſpina conſiſtens, modò excarnis eſt, ob liberatum muſcu-*
lum, quem nunc Q notabo.
Q *Muſculus brachium mouentium ſeptimus, dictam nuper ſcapulæ ſedem occupans. uerùm hic ab illa exectus, à ſua de*
pendet inſertione.
R *Muſculus brachium mouentium tertius.*
S *Secundus thoracem mouentium muſculus.*
T *Muſculus cubitum extendentium, qui ab humiliori ſcapulæ coſta initium ducit.*
V *In ſiniſtro brachio muſculus cubitum extendentium exterior, ab ea ſede propendet, qua cum interiori, T notato, im-*
penſe commiſcetur. In dextro autem brachio propendens ea pars, reſecta cernitur.
X *Hac ſede ab humero carnea exoritur portio, quam ſecundi muſculorum cubitum extendentium loco habebimus, ſe-*
quentiq́; tabula d notabimus.

Υ *Muſculus cubitum flectentium poſterior.*

Θ *Muſculus radium in ſupinum ducens, qui ab humero multo ſuperiùs, quàm externum illius conſiſtit tuber, inibi exoritur, ubi a aſſcripſimus, ipſius inſertionem, quam in humiliorem radij appendicem molitur, b indicantes.*

a,b. Λ *Muſculus alter, cuius ope radius in ſupinum agitur. Huius initium c indicatur, inſertio autem d inſignitur.* c,d.

e *Neruea portio, ſeu inſertionis terminus muſculi ſuperioris radium in pronum agentium.*

f *Radius.*

g *Vlna.*

h *Ligamentum, radium ulnamq́; quà inuicem dehiſcunt, committens.*

i,k *Hanc ſedem, ſinuum uehendis muſculorum tendinibus paratorum, & cartilaginis ulnam à brachiali dirimentis nomine, pluribus ornaſſem characteribus, niſi illa ſuperiori libro pulchrè fuiſſent obuia, præcipuè autem in ſecunda & quarta figuris Capitis uigeſimiquarti.*

l *Hac ſede, iam ex ſectionis ſerie muſculis tendinibusq́; libera, aliter ligamenta, quibus oſſa compinguntur, proponi nequeunt.*

m *Poſtbrachialis os, anularem ſuffulciens digitum: quod ideo priuatim notauimus, ut oſſa poſtbrachialis ab ipſorum interuallis, muſculisq́; illa occupantibus, interſtingueres.*

n *Hic muſculus reponitur, pollicem indici proximè adducens.*

o *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens, ab inſertione in dextra manu propendet: in ſiniſtra autem ſuæ inſertionis termini duntaxat ſunt aſſeruati.*

p *Hic bona tranſuerſi abdominis muſculi pars occurrit.*

q *Ilium oßis dorſum, nunc prorſus excarne, muſculisq́; liberum ſpectatur.*

r *Femoris caput, coxendicis oſſis acetabulum ſubiens: aut ipſum potius ligamentum, præſentem ambiens articulum.*

ſ *Ligamentum, à ſacro oſſe in acutum coxendicis oßis proceſſum deſinens.*

t *Dependet hic ab inſertione tertius femur mouentium muſculus.*

u *Quartus femur mouentium muſculus, hic quoque ab inſertione propendens.*

x *Magnus exterior ve femoris proceſſus.*

α *Decimus femur mouentium muſculus, cuius præcipuam partem in decimaſexta muſculorum tabula opportunè ſpectabis, ad characteres F, G, H. Præſens autem tabula eam muſculi partem commonſtrat, quæ ad peculiarem ipſi in coxendicis oſſe cælatum ſinum reflexa, ad magnum femoris ducitur proceſſum.*

β *Muſculus gracilis, ab acuto coxendicis oßis enatus proceſſu, elatioriq́; muſculi α inſigniti ſedi exporrectus.*

γ *Muſculus ſimiliter gracilis, à coxendicis oſſe etiam pronatus, & inferiori exporrectus parti eius muſculi, quem α notauimus.*

Ξ.Σ.Π *Muſculus femur mouentium quintus. Verùm Ξ priuatim notat poſteriorem huius muſculi partem, cuius caput par-*
δ,ε. *tim nerueum, ac δ inſignitum: & partim carneum, ε notatum, à coxendicis oßis appendice enaſcitur, hincq́; prodeun-*
ζ. *tium capitum numero quartum cenſetur. ζ Hac ſede poſterior hæc quinti femur mouentis muſculi pars, admodum*
η *carnea eſt, ueri muris, ut ita dicam, effigiem præ ſe ferens. η Hic poſterior quinti muſculi pars in tendinem degenerat: interiori capitum femoris inſertum. Cæterùm Π & Σ, anteriorem quinti femur mouentium muſculi indicant partem: ac Π quidem eius partis poſteriorem portionem, Σ uerò anteriorem. Quo autem hæc non admodum ſanè obuia, promptiùs percipias, eoſdem illos Græcorum maiuſculos characteres in ſequenti tabula repoſiturus ſum, in qua muſculus ſuis principijs liberatus, duntaxat illa inſertione adhuc fixus propendet, quam in interius femoris caput circa poplitem molitur: & characteres inibi iiſdem quibus in præſenti tabula, muſculi quinti ſedibus, erunt obuij.*

θ *Muſculus tibiam mouentium ſeptimus.*

ι.κ *Muſculus tibiam mouentium octauus.*

λ *Ampla depreſſaq́; femoris oßis ſedes, ſupra radicem inferiorum ipſius capitum, poſteriori in ſede conſiſtens.*

μ ν *Quartus tibiam mouentium muſculus, in ſiniſtro crure ab inſertione pendens. ac μ quidem partem illius indicat, à coxendicis oſſe enatam: ν uerò partem, cui femur principium præbet.*

ξ *Tibiam mouentium quintus muſculus, à femore auulſus, & ab inſertione tantum pendens.*

Φ *Primus pedem mouentium muſculus.*

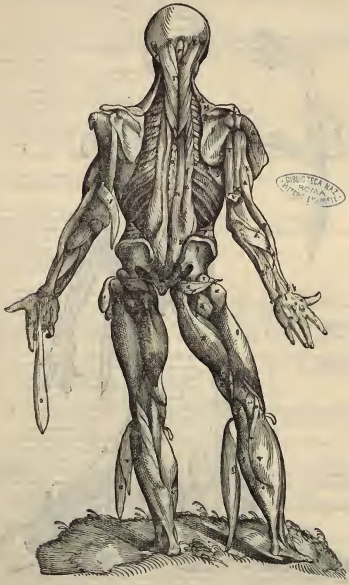
Ψ *Secundus pedem mouentium muſculus. Cæterùm huius muſculi (perinde ac primi) principium duobus notatur characteribus, ut duæ utrinſque principij partes melius occurrerent. Eſt enim principium partim carneum, ac ϖ inſigni-*
ϖ,ρ,τ. *tum: partim nerueum, ac ρ indicatum. τ autem ſedes ſignificatur, ubi primùm duo iſti primi pedem mouentium muſcu-*
ς. *li contigui fiunt. ς Hactenus muſculi illi in ſura extuberant, hicq́; carnei eſſe deſinunt: uerùm hæc tubera, nona ta-*
υ. *bula etiam accuratè exprimuntur. υ Tendinis, qui è duobus præſentibus muſculis educitur, principium.*

ω *Initium muſculi pedem mouentium tertij, cuius tendinem proponit character &, in ſiniſtra poſitus tibia.* &

DECIMAETERTIAE MVSCVLORVM TABVLAE characterum Index.

A,B C,D,E,F,O,G Dextra portio ſecundi muſculorum caput mouentium paris, in quo ſinguli characteres aliquid priuatim inſinuant. A enim indicatur muſculus ſecundi paris, acuto principio ex tranſuerſis quintæ & quartæ thoracis uertebrarum proceßibus enatus. B muſculi huius ſedes, qua carneus eſſe deſiuit, ac uelut in tendinem degenerat. Porrò B quoque muſculum ſignificare debet, qui à ſeptima ceruicis uertebræ ſpina enaſcitur, & cum muſculo A in ſignito commiſcetur. Congreſſus autem ſedi, C inſcriptum eſt, ubi uterque exactè carneus efficitur. D utrinſque muſculi inſertionem notat. E ſecundi paris tertius in altero latere muſculus indicatur, cuius etiam principium in alto latitat,

DVODECIMA MVSCVLORVM TABVLA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DECIMATERTIA TABVLA.

latitat, inſertione interim ipſius ad F conſpicua. Poſtremò G ac G, ſecundi paris carnea moles inſignitur.

H Muſculus dorſum mouentium quintus.

I Portio muſculi dorſum mouentium ſexti.

K Decimusquintus dorſum mouentium, ſeu eorum muſculorum octaui paris alter.

Γ Vndecimus dorſum agentium, cuius principium à ſacro oſſe pendens, L inſignitur: ipſius uerò anſulæ, tendinesve, M,

L,M. M notantur, ſuperiori interim M ad huius muſculi ſummum repoſito.

ν Character ν, loco N poſitus, muſculum dorſum mouentium nonum indicat.

O,O Muſculus hic ab exortu propendet, thoracem hominis mouentium quartus.

P,P Hæ coſtarum aſperitates, earum tubercula referunt, in quæ quartus thoracem mouentiũ muſculus inſerebatur. Quod autem ad coſtas, earundemq; interualla attinet, eadem hic atque in aliquot præcedentibus tabulis eſt ratio.

Q Scapulam mouentium tertius.

R Scapula, poſteriori parte prorſus iam muſculis liberata.

S Brachium mouentum tertius, hic pulchrè conſpicuus.

T Secundus thoracem mouentium muſculus.

V Tertium ligamentum peculiare articuli humeri.

X Dependet muſculus brachium mouentium quintus.

Y In utroque brachio poſterior humeri pars, excarnis prorſus, muſculisq; libera cernitur.

a Poſterior cubitum flectentium muſculus.

b,c,d Muſculi cubitum extendentes. Ac b is inſignitur, qui ab humiliori ſcapulæ coſta initium ducit: c ille, qui ab humeri capitis ceruice exoritur: d autem, carnoſa pars, quæ ab humero ad medium ferè longitudinis ipſius originem ſumit.

e Radius.

f,g Muſculus radium in pronum ducentium ſuperior, cuius inſertionem priuatim g inſinuat.

h Dependet hic ab inſertione muſculus radium in ſupinum mouentium breuior.

i Vlna.

k Ligamentum, radium ulnæ, quà hæc oſſa inuicem dehiſcunt, committens.

l Reſecto muſculo, pollicem indici proximè adducente, hic notatur is qui primum indicis os introrſum flectit.

1,2,3 Tribus his characteribus tres notantur muſculi, ſecundum pollicis articulum flectentes. Quod ad oſſa hic in manu, et ligamenta ſpectat, omnia præcedenti tabulæ reſpondent.

m Ilium oſſis dorſum, quemadmodum & coxendicis oſſis exterior ſedes, prorſus excarne occurrit.

n Coccyx os excarne, ſeu muſculis ipſi adnatis liberum cernitur.

o Ligamentum à ſacro oſſe, coxendicis acuto proceſſui inſertum.

p Femoris caput.

q Magnus exteriorq; femoris proceſſus.

r Hic ab inſertione propendet decimus femur mouentium muſculus, internam ipſius ſedem, quæ oſſibus undique attenditur, commonſtrans. Aeque ita ſ,t,u, huius muſculi tendines notant, ad coxendicis os reflexos.

ſ,t,u.

x,y,z. Tribus his characteribus, carnoſa indicatur pars, uaginæ quaſi modo decimum femur mouentium muſculum inibi deducens, quà ad coxendicis os reflectitur. Atque ita x huius carnoſa partis ſupremam indicat ſedem, y mediam, z autem infimam.

α Muſculus femur mouentium nonus, hâc ab anteriori oſſis pubis foraminis ſede magnum petens femoris proceſſum.

β,γ In dextro femore duæ muſculorum notantur inſertiones, in paruum femoris ſactæ proceſſum. Ac β quidem inſertionem indicat muſculi femur mouentium ſexti, γ autem femur agentium ſeptimi.

δ,δ Muſculus tibiam mouentium octauus, uniuerſum femur propemodum ambiens.

ε,ε Aſpera femoris indicatur linea, cui quintus femur mouentium muſculus inſeritur.

Ξ,Π,Σ Quintus femur mouentium muſculus, ab interno femoris capite propendet, in quo Ξ poſteriorem ipſius notat partem, Π uerò, & Σ anteriorem. atque hic rurſus priuatim Π poſteriorē indicat portionem partis anterioris, Σ uerò anteriorem partis anterioris portionem.

φ Muſculus in pedem mouentium claſſe tertius enumeratus, ac principium φ indicatum, à femoris externo obtinens ca-

ζ. pite: tendinem autem illic educens, ubi ζ inſignitur.

η,η Muſculus quem in poplite latitantem uocamus.

ϑ Quartus pedem mouentium muſculus, cuius initium ϑ indicatur. ipſius autem ſedem, qua tendo duorum primorum pe-

θ,κ. dem mouentium muſculorum illi primùm pertinaciſſimè adnaſcitur, κ notauimus. λ uerò tendinis inſignitur inſertio,

λ. qui è duobus illis primis pedem mouentibus & tertio conſurgit.

μ Hac ſede tibiæ os muſculis liberum conſpicitur, quemadmodum & magna portio exterioris capitis duorum humiliorum femoris capitum.

ν Tendo muſculi pedem mouentium octaui.

ξ Tendo ſeptimi pedem mouentium, qui ſecundùm poſteriorem externi malleoli ſedem, quemadmodum & tendo ν inſignitus, hâc reflectitur.

ο Præſenti charactere indicatam uolui figuram, ad dextrum integri hominis hac decimatertia tabula expreſſi crus repoſitam, lapidiq; innitentem: quo tandem inferior pedis ſedes oculis ſubijciatur, & ſectionis ſerie, muſculi in hac apparentes. ſenſim in ſequentibus tabulis proponantur. Significetur itaque primùm π ligamentum, ſeu membranea ſubſtantia, primo digitos mouentium muſculo obnata, latiq; tendinis uicem in planta ſubiens.

π.

ρ Muſculus, pollicem à cæteris digitis introrſum abducens.

ς Muſculus, abductionis parui digiti à cæteris opifex.

τ,τ *Primus ſecundusq́; pedem mouentium muſculi, in integro quidem homine à quarto pedem mouentium propendentes: in iſta autem figura, quam Ω proponit, ſua ſede adhuc repoſiti.*

υ *Tendo tertij pedem mouentium muſculi, qui ζ in integro homine notabatur.*

φ *Portio quarti pedem mouentium muſculi, quem in integro homine ψ inſignitum cernis.*

χ *Tendo ex primo, ſecundo & quarto pedem mouentium muſculis conflatus, calciq́; inſertus: quanquam χ hic priuatim cauitatem proponat, inter anteriorem huius tendinis partem, & poſteriorem ſedem aliorum muſculorum conſpicuã, qui hanc tibiæ ſedem occupant.*

ψ,ω *Excarnis, nullisq́; muſculis, uel ante ſectionem, obtecta tibiæ oſsis pars.*

* *Hic portiones occurrunt muſculi tertium quatuor digitorum articulum flectentis, & quinti pedem mouentium.*

DECIMAEQVARTAE MVSCVLORVM TABVLAE characterum Index.

PRAECIPVA huius tabulæ imago, iam ſectionis ſerie ſcapulis & brachijs caret, & genua flectit, ut plantam altero crure ſpectandam proponeret. Ad genua uerò, ne alia quapiam integra delineanda eſſet tabula, caput unà cum duabus primis ceruicis uertebris reponitur, quartum muſculorum caput mouentium par oſtenſurum. Deinde dextro pedi (qui ſectionis ſerie illi ſuccedit, quem figura iuxta integriorem decimætertiæ tabulæ imaginem repoſita, & Ω indicata, commonſtrat) alia accumbit figura, ſectionis quoque ordine integrioris hic imaginis pedem ſubſe-

Λ. *quens, ac Λ inſignita.*

A,B *Tertium caput mouentium par, à ſecundæ ceruicis uertebræ ſpina occipiti inſertum.*

C *Mamillaris proceſſus, tam in præcipua imagine, quàm illa quæ ad genua ſpectatur, conſpicuus.*

D *Hic character, cum tribus ſubſequentibus, figuræ ad genua locatæ proprius eſt, tranſuerſum primæ ceruicis uertebræ indicans proceſſum.*

E *Spina ſecundæ ceruicis uertebræ, atque ita etiam E ſecundam ceruicis denotat uertebram.*

F,G *Quartum caput mouentium muſculorum par, à prima ceruicis uertebra occipiti inſertum.*

H,I *In ceruice præcipuæ imaginis inſinuatur quintum par muſculorum caput mouentium.*

K,L *Sextum caput mouentium par, à ſpina ſecundæ uertebræ, tranſuerſis primæ proceſſibus inſertum.*

M *Muſculi ſcapulam mouentium tertij pars, in primo muſculi exortu relicta.*

N *Dorſum mouentium muſculorum tertius.*

O *Dorſum mouentium ſeptimus muſculus, ſeu quarti paris alter.*

P *Character P in lumbis reponitur, notans nonum dorſum mouentium muſculum.*

Q *Vndecimus dorſum mouentium muſculus, hic ab ultima ipſius inſertione pendens, ac ſinum R inſignitum oſtendens,*

R,S. *quo decimotertio dorſum mouentium cedit: ipſius autem principium S indicatur.*

T *Decimustertius dorſum mouentium muſculus, cuius principium V notatur, finis uerò X: quod etiam principium deci-*

V,X. *miquinti dorſum mouentium muſculi indicat, iam Y inſigniendi.*

Y *Decimusquintus dorſum mouentium, cuius ſuperius extremum, a inſignitum, ſub ſeptimo dorſum agẽtium recõditur. Coſtis & intercoſtalibus muſculis nullos adhibui characteres, quòd hæc cum præcedentibus tribus tabulis ſint communia. atque eadem etiam ratione, oſſa iam ſectionis ordine denudata non explicantur, quòd hæc ex integris oſſium figuris ſint petenda. Conduxerit tamen, huius thoracis, ut & octauæ tabulæ thoracis, formam & coſtarum ductum cum illis conferre, quòd omnia hic magis ſuo ſitu exprimuntur, quàm ex oſsibus, noſtra induſtria rurſus compactis, delineari queunt. Quocunque enim modò oſſa connecto, ſemper mihi maius inter humillimæ coſtæ apicem & ilium os interuallum conſurgit, quàm omnibus ſuo ſitu in homine poſitis occurrit.*

b,b *Ligamentum, ſeu membrana, pubis oſsis foramen occupans.*

c *Muſculus ſextus femur mouentium, ab inſertione propendens.*

d *Muſculus ſeptimus femur mouentium, ab inſertione quoque propendens.*

e *Hic muſculus propendet femur mouentium nonus.*

f,g *Pendet hic carnea pars, ſeu, ſi uoles, priuati muſculi, decimum femur mouentium deducentes.*

I *Muſculus, quem in poplite latitantem uocamus, cuius exortum h inſigniuimus, ipſius interim inſertione i notata.*

k,k *Septimus pedem mouentium muſculus, in utraque occurrens tibia.*

l *In ſiniſtra tantum tibia notatur octaui pedem mouentis muſculi tendo, cuius inſertio in pedij os, paruum ſuſtinens, fa-*

m *cta, m inſignitur.*

n,o,p,q *A ſiniſtri pedis calce quatuor humi proſtrati pendent muſculi, pedis motorum opifices. n enim & o, duos primos pedẽ*

r. *mouentium inſinuant, p autem tertium, q uerò quartum. Cæterùm r priuatim tertij muſculi tendinem hic notat.*

ſ *Ligamentum, ſeu membrana pedis, à digitorum terminis pendet, quæ lati in manu tendinis uicem gerebat.*

t *Dependet muſculus, pollicem à cæteris digitis abducens.*

u *Muſculus hic à ſua inſertione dependet, minimum digitum à reliquis in latus abducens.*

Θ *Muſculus ſecundum quatuor digitorum os flectens. x ipſius principium à calce enatum, α illius in quatuor tendines*

x,α. *partitio. Cæterùm qua ratione huius tendines diuiſi, ſubditos tranſmittant tendines, in dextro integrioris imaginis pede expreſſum habes: quanquam & figura Λ notata, hoc etiam commonſtret, muſculum illum ab inſertione propendentem, & Θ quoque inſignitum obtinens.*

β *Muſculus, primum pollicis os introrſum flectens: qui in uno pede, ſuo loco aſſeruatus, in altero ab inſertione de-*

Λ *pendet.*

γ,δ. *Muſculus, ſecundum pollicis os flectens. γ in dextra tibia huius muſculi notatur principium. Ea ſede, qua ſuperius δ*

ι. *occurrit, præſens muſculus ab interno ipſius latere tendinem educit, qui in carnea ipſius ſubſtantia aliquouſque inceperat, iuxta characterem ι. Humilius autem ſ in utraque etiam figura plantam referente, tendinem indicat, pollici iam proximum.*

ξ *Muſculus, quatuor digitorum tertium os flectens, cuius principium aliquantiſper altiùs adhuc, quàm ζ, ſub muſculo in*
ζ.η. *poplite latitante conſiſtit. η tendo illius, ab interno etiam latere carnoſa ſua ſubſtantia enatus, atque in pedis planta,*
θ. *in quatuor alios tendines inibi, ubi θ occurrit, diuiſus.*

κ *Hic ſeſe oſtendit portio muſculi, quem inter pedis motores quintum numeramus.*

λ *Muſculoſa caro, quæ in quatuor portiones diducta, tendinibus tertium quatuor digitorum os flectentibus exporrigitur, & quatuor pedis digitos ad pollicem mouet. Vt uerò & tendines illos, & has muſculoſæ ſubſtantiæ portiones ac-*
ν. *curatiùs cognoſcas, tendinem, qui tertium indicis os flectit, ν notatum conſpicis: portionem uerò, indicem pollici addu-*
μ. *centem, μ.*

DECIMAQVINTA MVSCVLORVM TABVLA.

DVARVM DECIMAEQVINTAE MVSCVLORVM tabulæ figurarum, earundemq́; characterum Index.

DVAE præſentis tabulæ figuræ, in ea ſeruantur effigie, in qua integrioris imaginis decimaquarta tabula dextra tibia ſimul cum pede ſeſe exhibuit. Atque prior hic figura in ſectionis ſerie figuram ſubſequitur, quam præcedens tabula Λ notatam oſtenderat. Poſterior autem huius tabulæ figura ſuccedit priori. Notæ uerò harum figurarum ita ſe habent.

A 1 *Tibiæ os.*
B 1 *Fibula.*
C 1 *Muſculus à tibiæ oſſe dependet, qui in poplite latitat.*
D, E 1 *Muſculus quintus pedem mouentium: ac D quidem ipſius notat principium, E uerò tendinem, ab interno muſculi latere pronatum.*
F 1 *Sinus, quo tendo uehitur muſculi tertium quatuor digitorum os flectentis.*
G 1 *Sinus, cui tendo inſidet, ſecundi pollicis internodij flexionis opifex.*
H 1 *Muſculus pedem mouentium ſeptimus, hic adhuc ad fibulam, ut i & ſubſequens, illiq́; ſubſtratus, ſe offert.*
I 1 *Muſculus pedem mouentium octauus.*
K 1 *Sexti pedem mouentium muſculi tendinis portio, ad ipſius inſertionem hic aſſeruata.*
L 1 *Muſculoſa congeries, primum quatuor digitorum os flectens, abſecta nimirum iam eius congeriei parte, primum pollicis os flectente.*
M 1 *Oſsicula ad primum pollicis internodium repoſita, quæ à ſeſami ſeminis imagine nomen inuenerunt, quæq́; ab Arabibus & Occultis philoſophis dimidiati ciceris formæ aſsimilantur.*
N 1 *Pendet hic muſculoſa ſubſtantia, quæ ſingulis quatuor digitorum internis lateribus portionem exporrigit, digitos pollici adducentem.*
O 1 *Muſculus ſecundum pollicis os flectens, humi proſtratus iacet, inſertione ſua tantum hærens.*
P 1 *Muſculus tertium quatuor digitorum os flectens, ab inſertione tantum hæret, ac humi extenſus uiſitur.*
Q 1 *Portio tendinis ſecundum pollicis os flectentis, illi tendini commixta, qui tertium indicis os flectit.*
R 2 *Tibiæ os.*
S 2 *Fibula ſimiliter ac tibiæ os poſteriori ſede iam prorſus muſculis libera.*
T 2 *Ligamentum membraneum, fibulam tibiæ oſsi illic committens, ubi hæc oſſa inuicem dehiſcunt.*
V 2 *Muſculus pedem mouentium ſeptimus. X hic ſeptimi muſculi tendo, ſub oſſe cubum teſſeram ue imitante reflectitur,*
X Y. *& lateſcit quoque. Y tendinis huius in pedij os pollicem ſuſtinens inſertio.*
a, 2 *Muſculus ſub ſeptimo occultatus, & pedem mouentium octauus, cuius inſertionem b notat, quæ in pedij os, parum ſuffulciens*

ſuffulciens digitum, perficitur.

1,2,3 *Tribus his characteribus, in ſecunda ſiniſtra ve figura, tres ſinus indicantur, tendinibus à poſteriori tibiæ ſede inferiora pedis ſubeuntibus exculpti. Atque 1 ſinum notat, quo quinti pedem mouentium muſculi tendo uehitur. 2 ſinum tendini tertium, quatuor digitorum os flectenti inſinuatum. 3 uerò ſinum indicat, nomine tendinis exlatum, cuius beneficio ſecundus pollicis articulus flectitur.*

c 2 *Muſculus humi dependet pedem mouentium quintus, in dextra figura D & E notatus, ac in ſiniſtra figura ad inſer-*
d. *tionem d inſignitus.*

e 2 *Muſculoſa moles, primum quatuor digitorum os flectens, hic ab inſertione pendet, à pedij oßibus, quæ iam nuda excarneaq́; ſpectantur, liberata.*

DECIMAESEXTAE TABVLAE, eiuſdemq́; characterum Index.

DECIMAMSEXTAM tabulam licuiſſet ſtatim tertiæ muſculorum tabulæ ſubijcere: ſed quoniam corporis duntaxat pars exiſtit, huc eam reponere magis uiſum fuit, qua ſiniſtri femoris, tibiæ, pedisq́; interna facies, nullo liberata muſculo, exprimitur, unà cum oſſe ſacro, & oſſe ipſius ſiniſtro lateri commiſſo, ut decimus femur mouentium muſculus ea ſui parte alicubi in conſpectum ueniret, qua internam pubis oßis & coxendicis oßis ſedem occupat.

A *Os ſacrum.*
B *Oſſis ſacri latus, cui dextrum ilium os committebatur.*
C *Ligamentum à ſacro oſſe, in coxendicis oßis appendicem pertinens.*
D *Siniſtri pubis oßis ſedes, quæ dextro pubis oßi committebatur.*
E *Notatur quartus femur ſubiens neruus.*
E,F,G *Decimus femur mouentium muſculus, cuius tres ueluti partes, E,F,G inſignitæ, inſcriptionibus quodammodo diſtinguun-*
H. *tur. Atque his partibus ab interna pubis oßis ſede, & interna quoque coxendicis oßis regione, muſculus iſte carneus pronaſcitur. Ad ſedem uerò H indicatam, arctior redditur, & ad ſinum ſibi in coxendicis oſſe inſculptum reflexus, ad magnum femoris perfertur proceſſum.*
I *Conſpicua eſt portio ſeptimi femur mouentium muſculi.*
K *Portio ſexti femur mouentium muſculi.*
L *Primus tibiam mouentium muſculus, cuius ſedes, qua iuxta*
M *internum femoris caput in tendinem ceſſat, M indicatur.*
Δ *Secundus tibiam mouentium muſculus. N & O muſculi hu-*
N,O. *ius principium, ab oſſis pubis commiſſura pronatum indicāt. M quoque, etſi in primo tibiam mouentium ponatur muſculo, huius ſecundi muſculi etiam ſedem notat, qua prorſus in tendinem deſinit.*
P *Nonus muſculus tibiam mouentium, parua ipſius portione hic conſpicuus.*
Q *Octauus tibiam mouentium muſculus.*

DECIMASEXTA MVSCVLORVM TABVLA.

R *Tertius tibiam mouentium muſculus, cuius tendo, quemadmodum & primi & ſecundi tibiam mouentium muſculorum, M quoque indicari poteſt. & promptißimum etiam eſt intueri, ubi nam muſculorum tendines in anteriorem tibiæ oßis ſedem inſerantur.*
S,T *Quintus femur mouentium muſculus uerùm S poſteriorem eius muſculi partem notat. T autem eius muſculi anterioris partis poſteriorem indicat portionem.*
V,V *Quintus tibiam mouentium muſculus.*
X,Y *Excarnis tibiæ oßis pars. uerùm Y interiorem notat malleolum.*
a *Primus pedem mouentium muſculus.*
b *Secundus pedem mouentium muſculus.*
c *Tendo tenuißimus, idemq́; ſummè gracilis, qui à tertio pedem mouentium muſculo educitur.*
d *Muſculus ſuram conſtituentium maximus, pedemq́; mouentium quartus.*
e *Muſculus, quatuor pedis digitorum tertium os flectens.*
f *Portio muſculi pedem mouentium quinti.*
g *Tendo ſexti pedem mouentium muſculi.*
h *Tendines digitos extendentes.*
i *Muſculus, pollicem à cæteris digitis introrſum abducens.*

TABVLARVM

TABVLARVM MVSCVLORVM, ET EARVNDEM CHAracterum indicum finis.

QVID LIGAMENTVM, AC QVIS LIGAMENTI VSVS ET differentia. Caput I.

FIGVRA bic in latere poſita, uniuerſum femoris os exprimit, unà cū tibia oſſe, & fibula: quibus ea ligamēta adhuc cōnata hærēt, quæ primi Capitis cōtextu intelligendo ſubſeruiūt. CAPITIS *primi figura.*

A,B,C,D *Femoris os.*
B *Femoris oßis caput, ſinum coxendicis oſſis ſubiens.*
C,D *Femoris oſſis humiliora capita, quæ tibiæ articulantur.*
E,F,G,H *Tibiæ os.*
F *Eminens ſuperioris ſedis tibiæ oßis proceſſus, qui ſinum ſubingreditur, quem duo humiliora femoris oßis capita in ipſorum medio continent, & qui ligamentum mox X inſinuandum educit.*
G *Sedes tibiæ oßis, quà complures uehuntur tendines eorum muſculorum, qui anteriorem tibiæ regionem occupant.*
H *Interior malleolus.*
I,K *Fibula. uerùm K exterior malleolus priuatim inſignitur.*
L,M *Muſculus notatur in ſura maximus, pedemq́; mouentium quartus, atque inter reliquos corporis muſculos intenſißimè liuens. Verùm M huius muſculi tendinem, calcis oßi inſertum, particulatim indicat.* N. *N autem portiunculam tendinis primi & ſecundi pedem mouentium muſculorum oſtendit, quæ quarto pedem mouenti muſculo connaſcitur, ac ſimul cum illo unita, calci inſeritur.*
O *Teres ligamentum, femoris os coxendicis oßi iungens.*
P,P *Ligamentum, orbiculatim femoris cum coxendicis oſſe articulum amplectens.*
Q *Ligamentorum portiones, ex magno externoq́; femoris proceſſu in muſculorum ſubſtantiam abſumptæ, ac potißimùm in tibiam mouentium ſeptimi.*
R *Portiunculæ ligamentorum quoque, à radice interioris minorisq́; proceſſus femoris pronatæ, & in octauum tibiam mouentem muſculum præcipuè degenerantes.*
S,S *Membraneum ligamentum, reliquis etiam omnibus articulis commune, quod uniuerſum genu articulum ambit: ea tantùm parte excepta, cui mola patella ve præponitur.*
T *Ligamentum, genu articulo proprium, quod externo ipſius lateri attenditur.*
V *Ligamentum hoc, etiam genu articulo peculiare cenſetur, interno ipſius lateri attenſum.*
X *Ligamentum, ex tibiæ oſſis proceſſu F notato, in femoris os inſertum.*
Y *Ligamentum, ſuperiorem fibulæ partem tibiæ oſſi connectens.*
Z *Ligamentum, inferiorem fibulæ partem tibiæ alligans.*
a *Membraneum ligamentum, fibulam tibiæ oßi toto ductu, quo inuicem hæc oſſa dehiſcunt, committens.*
b,c *Hic ligamentum notatur, tendines anuli ritu amplectens, qui à tibiæ anteriori ſede, in pedis ſuperiora porriguntur. Vt uerò ipſius natura exactiùs oculis ſubijceretur, id ſectione ſecundùm longitudinem ducta diuiſum, utraq́; ſui parte in latus reflexum finximus.*
d *Ligamentū, à tibiæ oſſe ad calceū inſertū, & tēdines hàc ad pedis inferiora deſcēdentes cōtinēs.*
e *Ligamentum, à fibula ad calcem porrectum, & tendinibus hàc pedis inferiora petentibus obductum.*
f *Ligamentum cartilagineum, ab interno malleolo, in tali internum latus inſertum.*
g *Ligamentum cartilagineum, fibulam talo colligans.*

Huc ſanè & tabulam retuliſſem, trigeſimo præſentis libri Capite proponendam, quæ primæ ceruicis uertebræ ad ſecundam, & primæ ſecundæq́; ad caput connexum exprimit: niſi quam hic modò exhibui, omnem utcunque ligamenti differentiam & uſum commonſtraret.

Quid ligamentum.

QVANDOQVIDEM primus liber omnia quæ ad oſsium cartilaginumq́; hiſtoriam ſpectare duximus, recenſuit: præſens ipſorum ligamenta, & eos quibus mouētur muſculos, peropportunè proſequetur. [a] Ligamentum itaq;, quod nerui generatim dicti nomine etiam conprehendimus, Græcisq́; συνδεσμος nuncupatur, corpus eſt ſimilare, primario ex oſſe, aut cartilagine principium ducens, durum, ſed tamen cartilagine mollius, album, uariosq́; in colligando, continendo, obtegendo, dirimendo, & muſculis conſtituendis, uſus præſtans. Niſi enim oſsium & cartilaginum articuli, non leui ſanè occaſione extructi, [b] ligamentis tenerentur, nihil ſanè prohiberet, illos quouis ferè motu luxari, & à ſua naturali ſede egredi. Vnde etiam miranda eſt rerum Opificis Dei induſtria, qui ex mutuò coarticulatis partibus ſubſtantiam quandam pronaſci uoluerit, ita duram, ut eas ſimul adamuſsim tutoq́; colliget, & quo minus per uiolentos & continuos, propemodumq́; indefeſſos motus à ſe inuicem rumpantur & diſsiliant, pulchrè præſtet. & interim in mollitie ita temperatur, ut tantum tendi remittiq́; poſsit, ut articulorum, quibus ſinguli ex ſua conſtructionis ratione agi debent, motus haudquaquam prohibeat, & quo minus concinnè celebrentur, obſtet. adeò ut iſte præcipuus primariusq́; ligamenti habeatur uſus, à quo etiam ſuum nomen potiſsimum inuenit. [c] Secundo autem uſu ligamentum, tendines ſuis, quibus uehuntur, ſinibus continet, ac ne ex ipſis declinent,

Ligamentorum uſus in colligando.

Ligamenti ſubſtantia.

Ligamenti in tendinibus continendis uſus.

a *undique in figura. Capitis huius initio propoſita, ligamenta occurrunt.*

b O. P. S. T. V.

c *b, c.*

aut

aut ab illis eleuentur, præcauet. Huius generis ligamenta in externa cubiti ſede, quà brachiale illi articula-
d 1 muſc. ca. charact. 3, 4, 5, 6. ſecunda autē ta. charact. 1, 2, 3, 4, 5, 6.
tur, d ſex uiſuntur: in interna uerò brachialis reginne, e unicum inſigniter ualidum. deinde in interna digitorum manus ac pedis ſede, unicum quoq; in tota ferè ipſorum longitudine conſiſtit. In anteriori inſuper tibiæ ſede, quà pedi articulatur, f unum quoq; occurrit, amplum & ualidum. & g alia deniq; inter tibiam & calcem, ac inter fibulam & calcem obſeruantur, omnia potiſsimum in hoc creata, ne tendo in muſculi contractione è proprio ſinu aſſurgat. Niſi enim huiuſmodi ligamentum anteriori tibiæ ſedi iuxta pedem præpoſitum, inter reliquos, quibus uiam præbet, tendines, eos qui digitorũ extenſionis authores ſunt,
e 4 tab. β.
f 1 tab. δ. 2 tab. λ.
g 2 tab. ς. dein Σ uerum ſufficerit ſemper unum atq; alterum in ſingulis exēplis adnotaſſe.
tranſmitteret & contineret: illi, qnoties digitos tenderemus, antrorſum à tibiæ & pedis articulo prominerent nihilo minus ſanè, quàm ſi funiculum uni digito alligatum, ad genu uſq; protenderes, illoq; digitum eleuare conareris. funiculus namq; ille, uerſus genu attractus, plurimum à pedis cum tibia articulo abſcederet. At ſi alium funiculum tranſuerſim infimę tibiæ ſedi obligaueris, & ſub illo eum quo digitum extendi uolebam, traduxeris, funiculus iſte, etiamſi protrahatur, non amplius à tibia rectus abſcedet: ſed tibiæ pediq; tranſuerſi uinculi occaſione toto ductu exporrectus, digitum eleuabit. Hanc Naturæ ſolertiam aurigas anulis illis imitari cernimns, quos equorum ingis connectunt, nt oblongiori habena per anulũ traiecta, equos, quibus non inſident, opportuniùs reflectant. Quia uerò ligamenta hęc, perinde ac anulus habenę, tranſuerſim tendinibus obducuntur, aut potius illos orbiculatim amplexātur, Gręcis ἐγκάρσια fuere nuncupata. nos autē illa nunc trãſuerſa, nũc anularia appellamus. Interior eiuſmodi ligamentorũ ſuperficies anulis, per quos funes traijcinntur, penitus reſpondet, quum ſecundùm cauũ (uti tendo ſecundùm conuexũ) orbicularis ſit, & lęuis, & uiſcido humore, ceu oleo quopiam, perfuſa. Quippe hæc ligamenta non ſolùm tendinibus, qua cutem ſpectant, extrinſecus obducuutur uerùm etiam uelut ſtratum ipſis fiunt, oſsiſq; duritiem correctura, inter os & tendines ſeſe inſinuant, undiquaq; in orbem eos, citra omnem prorſus connexum amplexantia, & ut anulus habenam, tranſmittentia. Horum ligamentorum ferè ordini aſſcribendæ ſunt membranę, tranſuerſim alicui integræ muſculorum cōgeriei obductę, ac ne illi inter ſe implicentur, ſua ve ſede aberrent, pulchrè auxiliantes. huiuſmodi enim membranas in tota cubiti, femoris & tibiæ longitudine, muſculis præeſſe recenſebimus. Inſuper & tranſuerſum primæ ceruicis uertebræ h ligamentum, dentem ſecundæ uertebræ in ſuo ſinu continens, ac ne ille aliquando dorſalem medullam conprimat, inſtar ualli prohibens, in horum quoq; numero haberi poteſt. Præterea, ſi nnn fictos penitus arbitrarer cerebelli i proceſſuum, qui uermibus comparantur, motus, inter hæc ligamenta quoq; enumerarem, tenuis cerebri membranę partes, quæ anteriorē cerebelli ſedem, cerebri k natibus, & poſteriorem l dorſali medullę connectunt. Quandoquidem Galenus illas membranæ partes in hoc formari arbitratus eſt, ne proceſſus uermium modo extructi, à ſua ſede reclinarent. His itaq; tenuis membranæ omiſsis partibus, huc quoq; referam membranas, ſeu ligamenta potiùs ex oſsibus pronata, & quoſdam oſsium ſinus ideo ſuccingentia, ut, etſi muſculum tendinem ve ſinui incumbentem, anuli modo orbiculatim undiq; non amplexentur, nihilominus tamen (quum nullus eleuationis tendinis alioquin metus ingruat) ſinum ita ſubungant, & ipſa uiſcido quoque humore ſic oblinentur, & læuia ſint, ut pinguis rotulæ modo, muſculum & tendinem ſibi ſuperuehi ſinant, & quo minus is atteratur præſtent. m Reperies autem non ſine ſumma uoluptate huiuſmodi ligamentum, in poſteriori coxendicis oſsis ſede, ſinui obnatum, ad quem muſculus reflectitur, qui in ternam pubis oſsis ſedem occupans, femur extrorſum circumagit: deinde etiam in ſuperiori coxendicis oſsis n regione, qua o duo muſculi deſcendunt, primarij femoris flexus opifices. Huc quoq; ſpectant ligamenta, cartilagineam ligamentorum naturam ſeruantia, quæ oſsiũ acetabulorum cauitatem augent, cuiuſmodi ad coxendicis ſinus, quo femur excipitur, ſupercilium obnaſcitur. Et fortaſsis huc reponendæ eſſent ligamentoſæ p cartilagines, quas in genu articulo haberi, in primo libro retulimus. Videtur namq; Galenus & genu cartilaginibus, ligamentorum nomen indidiſſe, licet ad colligationem nimis quàm parum (uti ad femoris capita cōtinēda plurimũ) conducant. Porrò tertius ligamentorũ uſus cenſebitur, quo illa inſtar indumenti & propugnaculi, corporibus quibuſdam obducuntur, in quorũ albo in primis tranſuerſa ſecũdi uſus ligamēta cōprehendimus, & priuatim mucoſas qnaſdam membranulas, tendinibus tunicæ ritu circundatas, q cuiuſmodi in manu præcipnè obſeruantur. Tendines enim mnſculorũ, qui ex cubito ad digitos procedunt, mēbranulis proprijs obteguntur: & potiſsimùm ea tendinũ portio, quæ in brachialis ſinu, & manus uola, ad digitorũ uſq; radices habetur. Cæterùm hæ membranæ à tendinibus, ipſiſq; muſculorũ peculiaribus membranis potius, quàm ab oſſe, primariò ortum ducunt: unde ēt membranarum ordini non ineptè aſſcribuntur. & ſi huius generis membranas inter ligamenta cũ Galeno enumerauerimus, reliquę propemodũ corporis membranę huc quoque non inopportunè referentur: quouiã quibuſdam obducuntur corpnribus, & uelut uincula eorum exiſtunt. Eſſent autem ex harum numero, peritonæum præcipuè, membrana coſtas ſuccingēs, interſepiētes thoracis cauitatem membranæ: dura, & magis adhuc tenuis cerebri membranæ, unà cum omnibus quos educuut proceſsibus. Præterquàm enim q non minus ab oſsibus ferè, quam cætera ligamenta, enaſci conſpiciuntur, etiam in ſe aliquid colligant, continent & amplexantur, proximiſq; oſsibus aſtabiliunt. Quartus ligamentorum uſus haberi poterit, quo ſepti alicuius ac interſtitij uice illa muſculos intercedunt. cuius notæ r ligamentum illud profectò eſt, quod inter ulnam radinmq; ſecundùm cubiti longitudinem porrectum, muſculos internam cubiti ſedem occupantes ab exterioribus interdiuidit, & s illud quoque,

h fig. cap. 30 K.
i 12 fi. li. 7 B, D, c, d. H, I.
k 10 fi. li. 7 E, F, G, H
l 9 fi. li. 7 H, aut E ad H.
Lib. 8 de Vſu part.
Ligamenta aut mēbrana ſinibus obducta, ad quos muſculi reflectuntur.
m ſpecta 12 tabula α, β, γ. dein 13 tab. ſi. u, x, y, z.
n 1 fi. cap. 29 lib. 1 T.
o 8 ta. Θ, Λ.
p 8 fi. cap. 35 lib. 1.
Ligamenta oſsium acetabula augentia.
Li. 2 de Ad min. ſect.
Vſus ligamentorum, quæ inſtar propugnaculi ſunt.
q 4 tabularum manus ta.
Li. 1 de Ad min. diſſ.
Has oſtendunt priores figura 5, 6, 7 librorum.
r 7 tab. V. dein 5, T.
s huius ca. fig. 4.
Ligamentorũ uſus, quæ inſtar interſtitij ſūt.

quoque, quod tibiæ oſsi fibulam, membranæ cuiuſdam ualidioris ritu, ubi inuicem oſſa hæc dehiſcunt, con nectit. dein præter [t] ligamentum in ſpinarum interuallo occurrens, & dextros muſculos à ſiniſtris dirimens, his quoque adnumerari poſſent [u] membranæ, pubis oſsium foramina occupantes, muſculoſq; anteriori foraminum ſedi attenſos, ab illis qui poſteriori committuntur, oſsis quaſi modo diſcernentes. [x] Quintus ligamentorum uſus neutiquam infimus eſt: in huius enim ordinem ea ligamentorum portio reponenda uenit, quæ muſculi conſtitutionem ingreditur, muſculoq; non infimam ſubſtantiam ſuppetit. Qua autem ratione id fiat, ſequenti Capite, quod muſculorũ conſtructionem enarrabit, opportunè proſequemur. Hic uerò ſuffecerit addidiſſe, muſculum etiam ad oſsium cartilaginumq; colligationem plurimum auxiliari, quum capite ſuo ex uno oſſe aut carlagine principium ducat, & ipſius fine in aliud os uel cartilaginem implantetur. Hac itaq; ratione ligamentorum uſus commiſcere, promptum erit. ſunt enim primi duntaxat uſus omnia, quę ſemoris os coxendicis oſsi, & tibiam femoris colligant. nullum enim aliud homini, quàm colligandi officium præſtant: niſi etiam forſitan aliquis tertio ligamentorum uſu, ipſa oſsibus obduci aſſereret. Secundi uerò duntaxat uſus nullum reperies: quum omnia tertio uſu inſtar propugnaculi, aut ab oſsis iniuria uindicis inſtar, tendinibus ſint. Verùm ex his occurrent nonnulla, quæ aliud nullum beneficium, quàm ſecundi & tertij uſus conferunt, neq; oſſa aut cartilagines inuicem nectunt: qualia omnia ſunt, quæ uni ſolummodo oſsi propria continua ue cenſentur. ut [y] quatuor illa, quæ in externa cubiti ſede, radij appendici aſſeribuntur, & [z] unum ulnæ proprium. Ea autem ſecundi uſus ligamenta, quę duobus oſsibus ſunt communia, primi etiam ligamentorum uſus uicem ſupplent. tendinem namq;, quem tranſmittunt, tuentur, & oſſa etiam inuicem ligant: ut [a] illud ſex tranſuerſorum cubiti ligamentorum, quod radio & ulnæ cõmune dicemus. deinde tranſuerſum quoq; [b] ligamentum, anteriorem tibiæ ſedem iuxta pedem occupans, & ad fibulam tibiæq; os relatum, & tranſuerſum internæ [c] brachialis ſedis ligamentum, pluribus omnino oſsibus commune. Tertij duntaxat uſus illa ſunt, quæ tendinibus ſecundùm ipſorum longitudinem obuoluuntur: niſi etiam primi uſus ſint, quòd tendines uicinis ſedibus commiſſos ſeruent, aut ligent. Quanquam rurſus ex his quædam & quinti uſus uicem gerant: [d] quandoquidem mucoſę membranæ, tendinibus tertium quatuor digitorum os flectẽtibus, in barchiale & uola obductæ, etiam muſculis gracilibus, quatuor digitos pollici adducentibus, principium præbent. Cæterùm in quarti ſolummodo uſus numero propemodum habendæ ſunt [e] membranæ, in pubis oſsium foraminibus obuiæ. Id autem, quod in [f] cubito & [g] tibia habetur, etiam primi uſus ligamentũ exiſtit, quum & ad oſsium connexum egregiè auxilietur. quamuis ẽt hęc omnia & ad quinti uſus ligamentorum claſſem reijci poſſent, ꝙ non obſcurè muſculis etiam principium porrigant. Qui enim internam & externã pubis oſsis foraminis ſedem obtegunt muſculi, ab illius quoq; foraminis membrana partim enaſci dicentur: uti etiam ab eiuſmodi ligamento in tibia nonnulli muſculi originis portionem aſſumunt. Porrò ut ligamentorum non idem uſus eſt, & plures inter ligamenta eius gratia conſurgunt differentiæ: ita quoq; in ortu, inſertioneq;, & partibus quas committunt, uariant: quum alia ad ſolas ſpectent cartilagines, ut laryngis, & naſi alarum ligamenta: alia ad ſola oſſa, ut genu, cubiti, humeri, & alia permulta corporis ligamenta: alia ad cartilaginem & os pertineant, ut ea quę pectoris oſsi, coſtarum nectunt cartilagines. Alia uerò aliam partem quampiam oſsi aut cartilagini committunt, ut corporis membranæ ad unam ferè omnes: atq; hæc ſemper duabus partibus ſunt communia. Alia uerò uni duntaxat oſsi priuata cenſentur, ut ſex cubiti exteriorum ligamentorum, quæ tranſuerſim ducuntur quinq;. nam primũ, quod ulnæ radioq; commune eſt, non ad unicum tantum os referetur. Inſuper & quæ pubis oſsium foramina opplent membranę, huc quoq; ſpectant, ſi modò illæ (quum non ligent) in ligamentorum numero habeantur. Subſtantia demum alia conſtant molliori, magiſq; membranea, ut omnia ferè quæ in orbem articulos ambiunt: quanquam in illis rurſus quædam ſit differentia. Digitorum enim internodia mollius ambit ligamentum, quàm humeri articulum: & huius denuò duritiem, coxendicis articuli ligamentum longè ſuperat. Alia autem dura ſunt, mediamq; inter ligamenta quæ articulos ambire dixi, & cartilagines, naturam ſortiuntur. unde etiam Græci hæc *νευροχονδρώδη σύνδεσμα*, quaſi ligamenta cartilaginea dicas, appellant. Huius generis omnia propemodum ſunt, quæ extrinſecus articulis non obtenduntur, ſed inter oſſa ipſa latitant: quale illud eſt, [h] quod ex medio capitis femoris in coxendicis acetabulum fertur, & [i] ea quæ uertebrarum corpora intercedunt, & [k] id quod ex media tibiæ ſede, quà hæc femur reſpicit, inter femoris capita ducitur, & [l] quædam malleolos talo nectentia, & quod ſacrum os iliumq; oſſa interuenit, & generatim omnia quæ inter oſſa ſedem habent. Vnde etiam & ſitu ligamenta inter ſe pugnant, quum alia extrinſecus oſsibus obducantur, ut molliora illa: alia autem inter ipſa oſſa, ubi ſe inuicem reſpiciunt, continguntq;, ſituentur, quemadmodum cartilaginea propemodum uniuerſa. A forma quoq; ligamenta differentiam mutuantur: ſunt enim quędam prorſus lata, membranea & tenuia: uti illud, quod ſecundùm cubiti longitudinem inter ulnam radiumq; conſpicimus: & illud, quod pari modo inter fibulam & tibiæ os, ubi hæc mutuò dehiſcunt, obſeruatur, & etiam pleraq; in orbem articulos circundantia: eaque tandem omnia, quæ tendinibus muſculiſq; obuoluuntur. Alia autem craſſa ſunt, & ex his quędam teretia: ut [m] ligamentum ex dente ſecundæ ceruicis uertebræ, in occipitis os procedens: & [n] id pariter, quod tranſuerſim denti obducitur, primæq; uertebræ eſt peculiare: deinde & [o] ligamentum, femoris caput coxendicis oſsi in articuli medio committens, teres etiam uiſitur. Alia ampla lataq; ſunt, ue [p] tertium peculiarium humeri articuli ligamentorum: præter membraneum quoddam, in orbem articulum ambiens. Inſuper genu articuli peculiaria omnia, craſſa quidem ſunt, non tamen prorſus teretia: ut & cartilaginea, talum tibiæ & fibulæ colligantia. Rurſum quædam continua, & nullo foramine peruia cernũtur, ut ligamentorum maxima multitudo. quædam uerò aliquid tranſmiſſura perforantur, ut ligamenta anu

li

Ligamentorum uſus, quo muſculi conſtructionem ſubeunt.

Quæ ligamenta unicum tantũ præſtant uſũ, quæ plures.

Ligamentorum differentia. Ab uſu. Ab ortu.

A partibus, quas connectunt.

A partibus, quibus committuntur.

A ſubſtantia.

A ſitu.

A forma.

t 14 tab. b. b.
u 2 tab figura ca 49 O. O.
x Q. R. & 1 fig. cap. 2 C.
y 2 ta. chara. 3. 4. 5. 6.
z 2 ta cha ract. 2.
a 2 tab. 1.
b 2 ta. A.
c 4 tab. B.
d uide 6 tabula γ. ζ. et 7 tab. d. f.
e 14 tab. b. b.
f 7 tab. V.
g a. & 15 tabula 2 fi. 4.
h O.
i fi. ca. 14 lib. 1 R.
k X.
l f. g.
m fig. 30. cap. 1.
n eiuſdem fig. H.
o 2 fi. ca. 49 P.
p 13 ta. V.

li modo tendines transmittentia: & membrana pubis oſsis foraminis, neruo cum uena & arteria uiam præbens: ut & membraneum ligamentum, inter tibiæ os & fibulam conſiſtens. Commune autem omnibus ligamentis eſt, quòd obtuſo admodum ſenſu (nollem enim dicere nullo) participent: ne propter crebrum frequentemq́; motum, & continuum affrictum, dolore uexentur. Qua etiam ferè ratione (quum ſcilicet natura ſicca ſunt) ne ocyus exſiccentur, ligamenta mucoſo quodam lentoq́; humore, ut etiam articulorum cartilagines, oblinuntur.

QVID MVSCVLVS Caput II.

PRIMA Secundi capitis figura.

*PRIMA huius Capitis figura, muſculi ſtructuræ ratio, qua omnes diſſectionis profeſſores muſculum formari hactenus tradiderunt, utcunque exprimitur. Quod enim inter * et Ω continetur, nerui cuiuſdam eſt portio ſuprà infraq́; abtruncata. uerùm hæc characterum indice opportuniùs explicabuntur.*

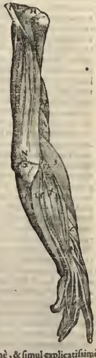

- A *Nerui in plures ſoboles diſtribuendi portio.*
- B *Nerui A notati ſoboles, muſculi conſtitutionem ſubiens.*
- C *Ligamentum, quod ab oſſe ad muſculum conſtituendum pronaſcitur, cui æqua ferè cum nerui ſobole debebat eſſe proportio.*
- D *Ligamenti & nerui ad muſculum efformandum congreſſus, ac prima in fibras diſtributio, muſculiq́; caput.*
- E *Sedes, qua fibrarum maxima eſt diuiſio, & qua muſculi uenter conſiſtit.*
- F *Diuiſionis fibrarum concurſus, commixtioq́;, & tendinis ſeu caudæ muſculi initium.*
- G *Tendinis pars, qua mouendo oſſi inſeritur.*

SECVNDAE FIGVRAE EIVSDEMQVE characterum Index.

SECVNDA FIGVRA.

SECVNDA figura, muſculorum humerum, ſeu brachij os, & cubiti oſſa, & externam manus ſedem ambientium fibras, à carne quodammodo liberas, commonſtrat, unà cum quarto brachium adeuntium neruo: ut hic, quàm fieri poſſet commodiſſimè, muſculi fabricæ natura oculis ſubijceretur.

- H *Humeri caput, quod ſcapulæ articulatur.*
- I *Quartus brachium petens neruus.*
- K *Principium muſculi cubitum extendentis, qui ab humeri capitis radice exoritur.*
- L *Principium alterius cubitum extendentis muſculi, qui ab humiliori ſcapulæ coſta pronaſcitur.*
- M *Sedes, qua quartus brachium accedens neruus, duobus cubitum extendentibus muſculis propagines offert.*
- N *Cubitum extendentium muſculorum finis, ſeu eorundem in poſteriorem ulnæ proceſſum inſertio.*
- O *Poſterioris ulnæ proceſſus pars, quæ excarnis perpetuò cernitur.*
- P *Quartus brachium petens neruus, inibi conſpicuus, quà poſteriori ſedi exterioris tuberis humeri innititur, ac muſculis hinc ab humero principium ducentibus ramos offert.*
- Q *Initium eſt cubitum flectentium muſculorum poſterioris.*
- R *Caput oblongi muſculi, qui radij appendici iuxta brachiale inſertus, radium in pronum ducit.*
- S *Muſculus, bicorni tendine brachiale extendens.*
- T *Muſculus brachiale extendentium alter, qui è regione minimi digiti poſtbrachiali implantatur.*
- V *Muſculus ulnæ exporrectus, & brachiale flectens.*
- X *Muſculus indicem, medium & anularem extendens.*
- Y *Muſculus, quo minimum digitum præcipuè extendi docebo.*
- Z *Carnea pars eius muſculi, qui in tres diductus tendines, unum brachialis oſſi pollicem ſuſtinenti inſerit, ſecundum primo pollicis oſſi, tertium ſecundo pollicis oſſi & tertio.*
- a *Muſculus, cuius beneficio pollex indici adducitur.*

MVSCVLVM motus uoluntarij, ex noſtroq́; arbitratu pendentis proprium eſſe inſtrumentum, omnibus conceſſum uidetur diſſectionum profeſſoribus: idemq́; ab omnibus muſculi conſtructionis modus enarratur. Qui equidem probabilis apparet, magnumq́; Naturæ artificium commonſtrat: attamen quum in paucisſimis muſculis, aut potius in nullis illum obſeruem, ſecus profectò quàm illi, de muſculorum conſtructione ſentire cogor. Quæ autem omnium ferè ſit ſententia, nunc quàm potero breuisſimè, & ſimul explicatisſimè

ſubijciam: eorum placita in continuam orationis ſeriem, quæ ueritati proximè ſit conſona, congeſturus. Diffiniunt itaque muſculum, partem eſſe inſtrumentalem ex neruo, ligamento, carne, uenis & arterijs confabricatam, motusq́; uoluntarij peculiare organum, in cuius fabrica ad hunc ferè modum Naturæ opus recenſent. Quum bina ſint corpora, quibus in præſenti ſermone (qui de muſculi conſtitutione eſt) indigemus, ligamentum ſcilicet, & neruus ſua propria uoce dictus: quumq; ligamentum ſit durũ, neruus uerò mollis: mirãda Creatoris eſt induſtria, qui in ſingulis motui uoluntario præfectis partibus, utroq; utitur, neq; in ligamenti locum neruum aliquando tranſponens, neq; in nerui regionem ligamentum. Conceſſum enim eſt omnibus, neq; durum ad ſenſum (utpote quod non facilè afficiatur) neq; molle ad motum (quum imbecillius ſit) eſſe idoneum. Ergo neq; per ſolos neruos mouetur aliqua particula, neq; per ligamenta. Neruus enim ſenſitiuus quidem eſt, quatenus mollis: inualidior autem, quàm ut moueret & transferret totum membrum. Ligamentum uerò tutò quidem colligare, & interim membrorum motibus non obſtare poterat: ipſum tamen motus uoluntarij organum per ſe nequiuit produci, quum originem ex oſſe aut cartilagine, non autem nerui modo, ex cerebro uoluntarij motus fonte obtineat. Nemo enim ambigit, huiuſmodi fontis ſeu principij corpus molle oportuiſſe fieri: quandoquidem neque ex molli perfectè durum, neq; ex duro molle quicquam enaſci, poſsibile eſt. His igitur occaſionibus, Natura neq; ſolis ligamentis uti ad motus uoluntarios potuit: quoniam neq; ſenſu, neque motu prædita ſunt, ut quæ animæ principatus ſedi non continuentur. neq; neruis etiã ſolis utendum fuerat, cum hi propter mollitiem tenuitátemq́; transferre tam magna pondera minimè ualerent. Permixtum igitur ex ambobus oportebat aliquod creari motus organum, quod omnino neruo eſſet durius, & ligamento mollius: & ideo quoq; participare ſenſu, minus quidem quàm neruus, magis autem quàm ligamentum. Inſuper decuit & id quoq; in medio roboris & imbecillitatis, aliorumq́; contrariorũ, quæ ligamentis & neruis inſunt, exiſtere. Atq; hac occaſione motus inſtrumentum, utriſq; ipſum componentibus ſubſtantijs communicat: non tamen exactè alteram, neque ſolam, neq; eam impermixtam obtinet, ſed ex ambabus commiſcetur. Verùm quum nihil alicui per totum confundi poteſt, non confractum prius in minimas particulas, neceſſarium fuit utrunq;, neruum uidelicet & ligamentum, in fibras tenues diſcindi, deinde ſibi inuicem eas copulari ad uoluntarij motus organi generationem. Perficitur autem nerui ac ligamenti in fibras diſtributio in hunc modum. neruus accedit ligamentum, ac ſimul commixta in fibras duas quodam modo digeruntur, illæ rurſus ſingulæ in alias, & hæ iterum in plures tantiſper diuiduntur, donec in tenuiſsimas membraneasq; fibras procedant. poſtquam hæ ad extremum diffuſionis peruenere, rurſus ut diuiſæ fuerunt, mutuo concurſu coaleſcentes, & cõmixtæ in unum colliguntur. Et quemadmodum [a] prima diuiſio, muſculi caput conſtituebat: ita hæc [b] poſtrema collectio finem muſculi efformat, quem Græci ἀπονεύρωσιν, quaſi eneruationem dixeris, & ut nos quoq; tendinem muſculorum appellant. [c] Medium uerò, in quo diuiſionis ſeries conſiſtit, muſculi uentrem nuncupamus, ſimilitudinem à mure, & lacerta, & piſcis muſculi, aut alioquin communi piſcium forma mutuãtes. Muſculi namq; ſeu lacerti caput, muris lacertęq́; capiti conferimus: tendinem autem caudæ, & uentrẽ uentri. Cæterùm ſi Natura ſolummodo ita neruum & ligamentum diuiſiſſet, nec medias regiones, fibrarũmq́; interſtitia molli infarſiſſet ſubſtantia, quæ fibris, thori ac texturæ alicuius, & firmę ſedis loco eſſet, haudquaquam muſculi uel tantillo temporis ſpacio fibras illas infractas incorruptasq́; ſeruarent. Eſt autem ſedes ea, ac thorus, ſimplex caro fibris obducta, quæ non aliter fibris committitur, quàm calathis alijsq́ue fiſcellis lac, dum harum rerum periti id in illis coagulant. Finge igitur fibras ex neruo & ligamento diffuſas, iuncis reſpondere, lacti uerò ipſi ſanguinem, & caſeo carnem proportionari. nam ut ille ex lacte, ita hæc ex ſanguine paratur. Quanquam tanto ueriorem tibi confinges imaginem, quanto per caſeum plures crebrioresq; iuncos funiculos ve porrectos, & non ſolum ad caſei latera attenſos, imaginatus fueris. Ne autem caro hæc, reliquaq; muſculi ſubſtantia, ſanguine nutrimentoq́; indiga relinqueretur, & ſuus innatus calor non refocillaretur, uenas ac arterias, tanquam riuulos quoſdam, muſculis immiſceri fuit neceſſarium. Deinde quoque membranam, uniuerſum muſculi corpus integẽtem, à ligamentis, quæ muſculi caput & finem oſsibus committunt, produci oportebat. Commemorata iam muſculi conſtructio, quantumuis concinna & elegans diſſectionum imperito apparere queat ad amuſsim nulli prorſus conuenit muſculo: quum nullum in uniuerſo corpore adinuenias, qui parem ligamenti, ſeu ex oſſe aut cartilagine exortus ſui, & nerui portionem ſibi aſſumat. Nam ut cæteros taceam, [d] tendo in poſteriorem calcis ſedem inſertus, ſolus craſsior eſt [e] quatuor femur petentium neruorũ radicibus, utcunq; eas ſimul collegeris. Deinde ſi nunc omnes tibiæ inſertos tendines, ac reliquos pedis oſſa accedentes perpenderis: quæ nunc cum tendine illo, in calcem inſerto, erit proportio, ut illa ſcilicet mediam tendinum portionem neruo, & mediam ligamento formari oſtendat? Profectò ſi tendines neruis hic comparabuntur, neutiquam nonageſimam tendinum portionem neruis conſtare fatebimur. Deinde ſi fortaſsis aliquis muſculus parem ligamenti & nerui portionem ſibi uendicare reperiretur, eſſet profectò [f] temporalis, & [g] ſeptum tranſuerſum, quippe in hoc [h] duo ſatis inſignes nerui implantantur: illum uerò etiam [i] quinq; neruorum propagines adire docebo, quãuis interim in neutro neq; trigecupla nerui cum ligamẽto uideatur proportio. Sed quid tantopere Galeni præcepta, tanquam oracula ſubuerentes, & ipſius libros de Muſculorum motu exoſculantes, de illis dicemus muſculis, qui latiſsimo oriuntur principio, ac ſenſim in anguſtum uerſus ipſorum inſertionem deſinunt? cuiuſmodi, præter temporalem, inter reliquos, brachium [k] attollens eſt: deinde [l] is qui brachium pectori admouet, & femoris motibus famulantes propemodum omnes, in quorum exortibus neruum, qui, ut Galenus cenſet, cum ligamento diffundi poſsit, confingere nequimus. Nam ſtatim in eiuſmodi muſculorum origine multo maior fibrarum eſt copia, quàm in muſculi reliqua parte: ſiquidem in

Quid muſculus. ipſiusq́; compoſitionis ratio, ſecundum aliorum Anatomicorum ſententiam.

Ligamenti & nerui in muſculo neceſsitas.

Muſculum natura inter ligamentum & neruũ eſſe medium.

Ligamenti et nerui permixtio.

Muſculi caput.

Finis, ſeu cauda, & tido.

Venter.

Carnis in muſculo uſus.

Venæ & arteriæ in muſculo neceſsitas.

Muſculi mẽbrana.

Muſculorũ nõ æquè nerui ac ligamenti natura participare.

Hæc ex prima figura, ſeriatim petes.

a 1 fig. D.
b 1 fig. F.
c 1 fig. E.
d 14 ta. et de muſculorum n. o. q.
e 2 fi. cap. 12 li. 4. characte. 57, 60, 66, 71. licet uera proportio ex neruorũ tabulis, ut atque e neruorum peti nequeat.
f 4 tab. Γ.
g tab. Δ.
h 2. 3 fig. cap. 11 li. 4 n.
i 2 fi. ca. 3 lib. 4 Q. R. b, c, d.
k 4 tab. Ξ.
10 tab. Δ.
l 3 tab. Δ.

in illis muſculis,& pręcipuè qui femoris motibus præſunt,fibræ ab ipſo ortu non amplius in plures diuidun tur : imò ſenſim ad inſertionem properantes, inuicem colliguntur, muſculos triangularis figuræ efforman tes. Vnde etiam conſpicuum euadit,ſi modò illam,quę Anatomicis proponitur,nerui ac ligamenti diuiſio nem commixtionemq; in muſculis fieri oporteret,ſingulis fibris in ortu neruulū debere miſceri : quod nequaquam accidere ipſa neruorum ſeries commonſtrat. Quandoquidem in pleriſq; muſculis duntaxat neruulum admodum gracilem,neq; magis quàm uenam diuiſum,ad ſuperficiem muſculi nunc interiorem,nunc exteriorem,uenæ ac arteriæ modo exporrigi, mēbranæq; muſculi adhærere conſpicies, neutiquam autem in fibras per muſculi ſubſtantiam diffundi. Quod inter pleroſq; corporis muſculos in [m] illis liquidò condiſces,qui ab ilium oſſe,femoris os accedunt.ex quibus etiam quoſdam reperias,quorum ne ſuperficiei quidem neruus,uti neq; uena & arteria,uix ut contiguus omnino ſit, attendatur. Neq; id hic ſolum obſeruabis, imò etiam in quadrato [n] muſculo, radium in pronum mouente, cui nunquam neruum, uenam & arteriam exporrigi intuitus ſum: præter illos neruos, uenas ac arterias,quæ cum tendinibus digitos flectentibus ad manum prorepunt: quę etſi à muſculo illo non multum diſtent,ipſum tamen non contingunt,& minus adhuc illi adnaſcuntur & inſeruntur. Adde neq; neruulum obſeruari inſertum in graciles [o] muſculos qui quatuor digitos pollici adducunt: ut neq; in [p] illos, qui primi quatuor digitorum nſsis flexionibus præſunt.Adiunge præter hos, abdominis etiam [q] muſculos (quos prius, quia omnibus notiores uidentur, recenſere decuerat) nullam nerui cum ligamento proportionem oſtendere: quum nequaquam in ſingulis muſculorum, qui obliquè & tranſuerſim fibras porrigunt, principiorum ſedibus neruus implantetur: quūque ipſorum eneruatio ſeu tendo multo latior eorundem origine exiſtat, quod cum pleriſq; muſculis habent cōmune. Non eſt itaque muſculus inter ligamentum & neruum natura medius: neque etiam illa, quā uulgò imaginantur,ligamenti & nerui fit commixtio. Nam etſi fortè neruum in muſculi alicuius caput inſeri animaduerſurus ſis,nunquam ſanè nerui ſoboles,ligamenti fibrarum modo, ad tendinis uſque principium diffundi,aut aliquo pacto ligamenti fibris uniri,uereq; permiſceri reperies. Quod profectò in nullo muſculo perpendes facilius,quàm in illis [r] qui ab interno humeri tubere principium capiunt:illorum etenim capita ſunt acuta,& neruorum inſertiones in ipſorum ſubſtantia,non ſolum autem in ſuperficie adipiſcuntur. Atque id etiam in [s] illo animaduertes,qui à fibulæ ſuperiori appendice principiū ſumens,ad pedem prorepit:ſic & in [t] ijs,qui ab inferiorum femoris capitum radicibus ad calcem feruntur. Non enim omnes muſculi,nerui implantationē (quando in ipſorum ſubſtantiā neruus porrigitur) in capitis exortu adipiſcuntur:ſed ſubinde multo inferiùs quàm caput habetur,& in medio ſui quodāmodo ductus & lōgitudinis. quod,præter temporalē muſculū, [u] anterior cubitū flectentiū muſculorū oſtendit,nerui primum [x] propaginē aſſumēs,ubi duo ipſius capita in unū coeūt. Idē in nonnullis femoris os amplexātib. obſeruatur, & in abdominis muſculis,& pleriſque qui in collo habentur, & in omnibus ferè qui coſtis inſternuntur. Verùm utcunque nerui,uel in muſculi ſubſtantiam ſeſe inſinuent,ſiue ipſius tantum ſuperficiei attendantur,ſemper ferè ſua ſerie & propaginibus, ſecundùm muſculi ductum (quod & [y] recurrentes nerui arguunt) porriguntur. Rurſus tendo elixus,neque ſapore,neque colore,neque ſubſtantia à ligamento uariat: niſi fortaſsis illum molliorem,non quidem omnibus ligamentis,ſed tantum quibuſdam eſſe quis contenderet. utut tamen ſit,tendo muſculi capiti mollicie nequaquam cedit:quamuis id ſtatim in ortu purum,& neruo minimè mixtum eſſe ligamentum,nemo inficias ire poſsit. Neque etiam mirandum eſſet,tendinem ligamento oſſa colliganti utplurimum molliorem,minusq; cartilagineum eſſe:cum ligamentorum,quæ oſſa mutuò colligant,ſubſtantiæ,in duritie eadem non ſit ratio. Adde etiam, tendinem elixum cum neruo non proportionari:hic enim elixus aut crudus,ſi per tranſuerſum diuidatur, ex multis quaſi funiculis conſtructus apparebit,non aliter,quàm ſi chordam aliquam craſsiorem diuiſiſſes. tendo autem ſolidior,& magis ut ligamentum ſimilaris,continuusq; uiſetur: præcipuè ſi craſſum aliquem tendinem ex illis qui pedē, aut tibiam,aut manum adeunt,examini adhibueris. In latis enim & quodammodo membraneis tendinibus ſeries fibrarum aliquanto eſt manifeſtior: quo etiam nomine à ueris membranis inter diſſecandum diſtinguuntur, [z] quemadmodum in peritonæi cum obliquorum & tranſuerſorum abdominis muſculorum neruoſis tenuitatibus collatione eſt cernere. Ac licet id in quouis animante inter edendum intueri integrum ſit:in bubula tamen carne id feceris aptiſsimè,cum pars aliqua menſæ apponetur, quam inſignis per reptat neruus,qui plerunque cum uena & arteria inter glandulas conſpici conſueuit. Inuento autem neruo,nunquam tendo deeſſe poterit,qui modò propoſita non edoceat. Vti etiam in auium excarne in cruribus ſede,noſtro calci ſimul cum talo tarſoq; & pedio in motus ſpecie quodammodo reſpondente, ac ueluti tibiæ loco ab alijs habita,tendinum cum neruis diſcrimen expendere promptum eſt,quòd ſcilicet tendines inibi (perinde ac in oſsiculis ſeſamo comparatorum alioquin regione etiam ferè euenit) prorſus oſſei reddantur,ſtyloſq; illos conſtituunt,quibus repurgandis dentibus nonnulli utuntur. Deinde id,quo diſſectionum profeſſorum plerique tendinem neruo miſceri,atque ex ligamento & neruo æqualiter, aut plus minus confuſis fieri,maximè probare contendunt,prius num ita ut illi proponunt, res ſe haberet, perpendendum erat,priuſquam aliquid inferrent. Dicunt namque,tendinem capite muſculi ob id craſsiorem eſſe,quòd is non capitis ſolum muſculi ſubſtantia,ſed & neruo quoque conſtet. [a] Quaſi uerò quis rectè aſſerere poſsit,exortus muſculorum ſuræ ſimul collectos,quod ad nerueam generatim dictam attinet ſubſtantiam,minores eſſe ſuorum muſculorum tendine,qui calci inſeritur, & perinde ac ſi [b] brachium attollens muſculus,pauciores fibras in ortu haberet,quàm ipſarum collectio ad inſertionem oſtendit. Erat itaque id prius probandum,quàm falſa concluſio inducenda. Quemadmodum & hæc quoque inefficax aſſumptio eſt: Tendo ſenſu exactiſsimo participat,neruo igitur & ligamento conſtat. Quaſi uerò muſculo-

m 9 ta. Π. 10 tab. Σ. 11 tab. Σ.

n 7 ta. X.

o 6 tab. ζ. 7 tab. d.

p 8 ta. Δ.

q ſeriatim abdominis regio 3, 4, 5, 6 tabularum.

r 3 tab. Π. Λ. m. & 9 tab. φ.

s 6 tab. Φ.

t 12 tab. Φ. Ψ. ω.

u 6 ta. Θ.

x 2 fi. cap. 11 li. 4 charac. 5. 6.

y 2 fi. ca. 2 li. 4 m. p. & fi. ca. 9 li. 4 inſerta Q. S.

z Cōfer abdomen 6 tabula cū abdomine 1 figura lib. 5.

a colige lit ex 14 tab. n. o. q.

b Confer A. B. C. cum D in figura indici 11 tabula inſerta.

Neruum ſingulis muſculis, ita ut alijs diſſectionū profeſſorib. uiſum fuit, nō miſceri.

Omniū muſculorum capitibus neruos non inſeri, aut alioquin attendi. etiāſi alias ipſorum ſubſtātia neruus inſeratur.

Tendinem ligamento, non autem neruo reſpōdere.

Excarne muſculi caput tendine non ſemper eſſe tenuius.

Muſculorū capita, maximè carnis expertia, non minus quàm tendinē ſentire.

Quid nerui muſculis ue re præſtet.

rum capita,& præcipuè ligamentoſa,& prorſus excarnea, minus ipſis tendinibus ſentiendi ui pollerent, &
læſa conuulſionis periculum minus quàm tendines inducerent,etiamſi capitibus mox in exortu neruus nō
inſeratur,ſed tantum attenſus occurrat,isq; etiam ſubinde notabili interuallo à capite remotus. Hac igi-
tur occaſione,& huiuſmodi pluribus,quas recenſere prolixum foret,efficitur,ut fateri cogar, nullam pror-
ſus aliam nerui in muſculos,quàm uenæ & arteriæ diſtributionem eſſe:& pari etiam ratione neruum, qua
uenam arteriamq;,muſculum accedere. Neque ullam aliam in uena arteriaq; cum neruo differentiam ſta
tuo,quàm quòd ad finem ſeu inſertionem muſculi neruus nunquam, ut aliquando illa uaſa, implantetur,
quanquam etiam paucisſimos prorſus muſculos eius generis enumerare poſſem. Sunt uerò inter alios [c]
recti abdominis,qui & à uenis & arterijs,ſub pectoris oſſe deorſum repentibus, ramulos aſſumunt,& [d] té-
poralis etiam ab inferioribus ſuis ſedibus [e] uaſa admittit,quum is tamen ex elatioribus principium dedu
cat. Vt itaque uena nutriendo muſculo ſubſeruit,& arteria ipſius innatum calorem recreat: ita quoque ner

Qualiter muſculi ſuū munus obe-ant.

uum animalem ſpiritum continuè ipſi deferre,neruumq; illo ſpiritu muſculum nunquam indigum relin-
quere arbitror,ut neque uena alimento muſculum deſtituit. Deinde ſpiritus animalis ui, & debitæ pecularis-
q; muſculi conſtructionis,eſſentialisq; formæ beneficio,muſculum contrahi & laxari ſentio: neque ali-
ter ſuum munus obire,quàm oculum,reliquaq; ſenſuum organa: quæ ſingula propriam peculiaremq; fabri
cam obtinent,& animali ſpiritu (quem per neruos cerebrum ipſis porrigit) imbuta,ſuis funguntur munijs.
Non enim alius animalis ſpiritus oculo,aut linguæ,aut auditus organo,quàm muſculis diffunditur: uerùm
ſuæ conſtructionis ratione,& accedente ſpiritu,oculus uidet,lingua guſtat, auditus organum ſonos perci-
pit,& ſanè muſculus ipſe uoluntarijs motibus præeſt. Atque hac etiam ratione omnia,quibus neruus attē-
ditur,ſentiendi ui pollent,niſi propria eorum ſubſtantia id prohibeat. Cæterùm ut quamplurimos muſcu
los arteria non contingit,quorundam autem ſuperficiei tantum attenditur, & aliquando adnaſcitur,inter-
dum uerò etiam in muſculorum ſubſtantiam penitius ramos exporrigit,& interim omnium calorem tem-
perat,tam eorum ſcilicet quos non proximè contingit,quàm illorum quorum ſuperficiei adnaſcitur, ac in
quorum ſubſtantiam penitius diſſeminatur:ita profectò & neruis uſuuenit, qui ſuam facultatem tam illis
muſculis exporrigunt,quibus uix attenduntur,quàm quorum ſuperficiei adnaſcuntur, & in quorum ſub-
ſtantiam aliqua ramorum ſerie digeruntur. quanquam neruos propinquius uenis quàm arterijs aſsimilare
queas. Pauciores enim muſculi uenæ,quàm arteriarum attactu inſertioneq; deſtituuntur: licet etiam quoſ
dam prius recenſuerim, quos neque neruo, neque uena proximè contingi obſeruabis, qui nihilominus in

Quid uerò muſculus ſit.

terim,ut neque alimento,& uitali facultate,ita quoque ſpiritu animali non priuantur. Eſt itaque muſculus,
uoluntarij motus inſtrumentum,uti oculus uiſus, & lingua guſtus, ex ligamenti natura in fibras complures
diuiſa, & carne has continente firmanteq; fabricatū,uenarū arteriarum & neruorum ſurculos in ſe interdū

Caro, præcipua muſculi ſubſtā tia.

aſſumens, ac neruorum beneficio animali ſpiritu nunquam, dum ſanum eſt animal, deſtitutum. Atque
hanc carnem, non ſolum ſtratum aliquod,& ueluti thorum & fulcrum eſſe exiſtimo, quo muſculorū fibræ,
nerueæ ve generatim dictę diuiſiones contineantur: aut etiā carni cum Platone & Ariſtotele (quibus mu-
ſculorum ratio penitus latuit) tam leuem uſum duntaxat tribuo,ut adipis & pinguedinis, ac ueſtimenti ali
cuius modo, in æſtu calori obſtare, & in frigore frigus potiſsimùm arcere concedam: uerùm muſculorum
carnem,cui alia nulla in uniuerſo corpore eſt ſimilis,præcipuum autorem eſſe,mihi perſuadeo, cuius bene
ficio (non deficientibus interim neruis,animalium facultatum nuncijs) muſculus craſsior effectus,ſeſe bre
uiat & colligit,itaq; partem cui inſeritur, ad ſe allicit & mouet: & cuius dein occaſione ſe rurſus laxat &
educit,attractamq; partem remittit: perinde ſanè ac cerebri,cordis,iecoris,pulmonum,lienis, renum, uen

Adipem etiam carni paſſim at-tendi.

triculi & teſtium propriam ſubſtantiam,primarium ſuarum functionum autorē eſſe,nobis conſtat. Quòd
uerò muſculorum carni, aut carni ſimpliciter, nullum adipem intexi, omnes hactenus falſo prodiderint,
obeſi boues,quos Brabanti ſale condiunt,atteſtantur, in quorum muſculorum fibris per carnem adeps at-
tenditur. Adde etiam, obeſarum mulierum muſculos, qui femur extendunt pinguitudine, adeò oppletos
inter diſſecandum uideri,ut ambigas,num caro adipi,an adeps carni commiſceatur. Neque hic de muſco-
rum ſuperficie ſolùm loquor, uerùm de intima & maximè carnea ipſorum ſubſtantia, quam præcipuam

Tendines quando muſculis dentur. Muſculi tendinibus deſtituti.

muſculi partem eſſe aſſerui. Tendines autem, & eneruationes illæ, quas caro deſtituit,in illis tantum mu-
ſculis habentur, qui longo ductu feruntur, plusq; habent ſpacij, quàm carnea muſculi ſubſtantia requirit,
Breues enim,& ſuccincto arcto ve loco repoſiti muſculi, tendine carent, & undique carnoſi ſunt: ut laryn
gis omnes,ſi [f] duos rectos exceperis, quatuor muſculorum tertiam cartilaginem primæ iungentium: illi
enim longi,in inſertione nerueam naturam obſcurè exprimunt. Deinde inter eos qui oſſa mouent, [g] qui
primum pollicis flectunt articulum,& [h] qui pollicem indici maximè admouet. Inter magnos
autem huius generis eſt quadratus [i] muſculus,ſcapulam dorſo admouēs: & [k] mu-
ſculus,qui à ſcapulæ baſi enatus,octo elatioribus coſtis implantatur. Ve-
rùm de innumeris muſculis tendine carentibus, tendinumq;
generibus,iam agemus, muſculorum differentias
aggredientes, quæ inſuper muſculo-
rum conſtructionis rationē,
à me propoſitam,pul
chrè doce-
bunt.

c obſerua 6 tab. ſ. a.
d 3 tab. Γ.
e ſ. cap. 6 lib. 3 a. & ſ. ca. 12 g.
f 6, 7 ſi. ca. 51 P. Obliqui autem 7, 8 ſigur. R.
g 6 ta. x. λ.
h 11 ta. ſ.
i 10 ta. Γ.
k 7 tab. L.

DE MVSCVLORVM DIFFERENTIIS. Caput III.

Vnde muſculorum differentiæ petantur. A ſubſtantia.

DIFFERENTIAS muſculorum non paucas recenſere, promptiſſimũ eſt, ab illorum ſubſtantia, ortu, inſertione, quam mouent particula, forma, foraminibus, colore, ſitu, fibrarum ſpecie, & muſculi capite, uentre, tendine, ac denique ex mutuo muſculorum concurſu, aut unius muſculi uelut in plures ſeparatione. Quæ igitur à ſubſtantia petuntur differentiæ, ex uenis, arterijs, neruisq; potiſsimum pendent. Nullum enim corporis muſculum reperias, qui non aliqua ligamenti membranæq; portione in fibras decta, & carne illas continente firmanteq;, ac præcipua adeò muſculi ſubſtantia conſtituitur. Verùm præter hæc, alij neruum, arteriam & uenam in ſuum corpus quoque diffundi ſinunt: ut [a] ſeptum tanſuerſum, & maximus totius corporis [b] muſculus, qui femur mouentiũ quintus erit: præterea abdominis omnes, ac præcipuè [c] recti. In alios neruus nullus, neque uena, neque arteria (quod animaduerti poteſt) inſeritur: ex quorum claſſe [d] muſculus eſt, qui latum in manu educit tendinem. deinde præter alios quamplurimos, quadratus [e] muſculus, radium in pronum uertens: & [f] graciles illi, qui digitos ad pollicẽ in latera agunt. Solus neruus quibuſdam propaginibus in illorum [g] muſculorum capita diſtribuitur, qui à radicibus capitum femoris principium ſumunt, atque ad calcem ducuntur. horum namque ſubſtantiæ neque uena, neq; arteria penitius inſeritur. Latus in collo [h] muſculus, qui genas mouet, uenis abundat & neruis, arteria interim deſtitutus. Qui uerò ſolam nanciſcitur arteriam, nullus occurrit. Cæterùm adeps, quem interdum muſculorum fibris per carnem digeſtis attendi diximus, in macilentis non reperitur. In obeſis autem illi muſculi adipe potiſsimũ abundant, [i] qui ilium oſsibus obducuntur, ac clunes, & ueluti ſedentibus puluinaria conſtituunt. In ortu magis adhuc muſculi uariant: alij enim ab oſſe originem ſumunt, ut [k] qui à femoris oſſe & coxendicis oſſe ad tibiam procedunt, & plurima muſculorum multitudo. Alij à cartilagine ipſorum ortum obtinent: ut omnes laryngis muſculi, quos laryngis proprios nuncupabimus: deinde intercoſtales muſculi, [l] qui inter coſtarum cartilaginum habentur interualla. Alij à membrana quapiam enaſcuntur: cuiuſmodi ſunt oculi omnes [m] muſculi, à dura membrana uiſorium neruum inuoluente nati: deinde duo [n] muſculi ſtomachum retrò amplexantes, & in ſcutiformis cartilaginis latera inſerti. his namque ab externa ſtomachi tunica principium pẽdet. Idem & de [o] circulari ani & ueſicæ ceruicis muſculo cenſendum uenit. Alij à membrana tendines obuoluente enaſcuntur: ut quatuor graciles [p] muſculi, quatuor manus digitos ad pollicem in latus ducentes. Alij ab alio quouis ligamento originem petunt: ut [q] duo pollicis primum internodium flectentes, qui à tranſuerſo [r] ligamento tendines in brachialis interna ſede tranſmittente enaſcuntur. Tales etiam ſunt, [s] qui in ſuperiori pedis regione locati, pedis digitos extrorſum ad latus mouent, qui à ligamentis tibiam talo, & talum calci & nauiformi oſsi, calcemq; cubiformi oſsi colligantibus enaſcuntur. Alij ueluti ex altero muſculo prodeunt: ut [t] qui à circulari ani muſculo, ueluti digiti duo, meatum urinarium, quà ſub penis corporibus ferri incipit, amplexantur. Alij uelut ex nullo corpore principium obtinent: uerùm membraneæ partes aliqua ſui ſede carneæ, ac muſculoſæ, ſeu muſculi euadunt: ut omnes [u] muſculi ex carnea membrana conſtituti, qui in collo & facie in hominibus habentur: deinde & teſtis [x] muſculus, in rubicundo teſtis & uaſorum ſeminalium inuolucro, inſtar carnoſioris lineæ innatus. Quinetiam [y] ſepti tranſuerſi ortum, ex peritonæi & tunicæ coſtas ſuccingentis partibus ipſius centro adnatis, pendere fateamur neceſſe eſt: niſi illius ortum, contra aliorum muſculorum rationẽ, ubi coſtis inſeritur, eſſe dicamus. Cæterùm non omnes muſculi ab una duntaxat parte originem ſumunt: permulti enim ex pluribus oſsibus enaſcuntur. nam dorſum mouentibus muſculis plures plerunque uertebræ principium præbent. Sic & abdominis [z] muſculus, obliquè deſcendens, à pluribus coſtis exorditur. [a] Qui brachium pectori admouet, ex pectoris oſſe, & quarundam coſtarum cartilaginibus, & ipſa demum clauicula enaſcitur: quemadmodum & [b] is, cuius auxilio brachium attollitur, ex ſcapula quoque & clauicula procedit. Pariter etiam [c] recti abdominis muſculi, à [d] cartilagine, pubis oſſa interueniente, & ab ipſis oſsibus enaſcuntur. adeò, ut quidam muſculi ex pluribus oſsibus, alij ex oſſe cartilagineq; non ineptè principium habere dicantur. Alij ex pluribus eiuſdem oſsis proceſsibus enaſcuntur: ut [e] prior flectentium cubitum, qui ab eminentiori ſede ceruicis ſcapulæ, & proceſſu ipſius interiore educitur. Ab inſertione uerò integrum eſt dicere, muſculorum alios in os, ut qui femur & tibiam, caputq; mouent, inſeri. alios uerò in cartilaginem: ut laryngis omnes, & qui palpebrarum motuum autores ſunt, & qui narium alis aſſeribuntur. alios in cutem, ut labrorum muſculos. alios in aliud quiduis: ut oculorum muſculos, in duram oculi tunicam: & penis quatuor muſculos, in penis corpora, & urinæ meatum: dein teſtis muſculum, in uas ſemen à teſte ſurſum deferens. Ad hæc, muſculos recto inteſtino proprios, in eius inteſtini exteriorem tunicam: & circularem ueſicæ colli muſculum, ad meatus urinæ corpus applantari inſeriq; cernimus. Cæterùm & ab inſertione muſculi iſto quoque modo differunt. Quidam à pluribus partibus enati, in unicã inſerũtur: ut muſculus brachium pectori admouens, & is qui brachium attollit, ex pluribus orti ſedibus, duntaxat in humerum inſeruntur. Ita etiam [f] qui brachium deorſum trahit, ex plurium uertebrarum ſpinis oritur, attamen in humerũ tantummodo deſinit. Pari etiam ratione & ſcapulæ motuum autores muſculi ad unum omnes, ex pluribus oſsibus initium ſumunt, & uni tantum ſcapulæ implantantur. Quidam uerò ex uno oſſe exorti, in plura inſeruntur. [g] Muſculus enim, qui à ſcapulæ baſi prodit, reſpirationiq; ſubminiſtrat, in octo ſuperiores thoracis coſtas inſeritur. Eius quoq; generis ſunt, [h] qui quatuor pedis & manus digitos extẽdunt. deinde [i] qui naſi alas, ſimul & ſuperius labrum mouent, in cutem cartilaginemq; implãtantur: quemadmodum & ſeptum tranſuerſum, quod alicubi oſsi, alicubi cartilagini innaſcitur. Quidam etiam à pluribus

Ab ortu.

Ab inſertione.

a 7 ta. Δ.
b 12 tab. Σ, Ξ.
c 6 tab. f.
d 3 ta. Π.
e 7 ta. X.
f 6 tab. ζ. 7 tab. d.
g 12 ta. Φ, Ψ, ω.
h 3 ta. Γ.
i 9 tab. Π. 10 Σ. 11 Σ
k Illi in ſedibus, quas occupãt, in tabulis ſunt citra nouorum opẽ cõſpiciendi.
l 6 tab. X.
m 1, 2 fi. cap. 11.
n 2, 3, 5 fi. cap. 21 I.
o 8, 2 fig. cap 49 M. dem 4 fi. N.
p 6 tab. ζ. 7 tab. d.
q 6 ta. Λ, Δ.
r 4 tab 8.
s 6 tab Ω.
t 1, 2 fi. ca. 49 H, I.
u 3 tab. A. deinde Γ.
x 22 fi. li. 5 ↓.
y 7 tab. Δ.
z 3 ta. Θ.
a 3 ta Δ.
b 4 ta. Ξ.
10 tab. Δ.
c 5 ta. Δ.
d integrarum fig. lib. 1 5.
e 6 ta. Θ.
f 10 ta. Θ.
g 7 tab. L.
h 5 ta. Θ. 6 ta. Ξ. 14 tab. Θ, deinde Ξ.
i 3 tab. F.

enati oſsibus, in plura quoque inſeruntur: ut [k] muſculus à ceruicis uertebrarum ſpinis enatus, qui in ali- k 11 ta. F.
quot ſuperiores thoracis coſtas implantatur, thoracemq; mouentiũ in homine tertius habebitur. Præterea l 9 tab. II. 10 tab. Σ.
dorſum mouentes muſculi ad unum ferè omnes, in hunc ordinem referuntur. Item his differentijs illæ 11 tab. Σ.
Ab ea quæ mouetur particula. conſentiunt, quæ ab ea quam muſculus mouet, particula deſumi poſſent: quum omnes muſculi eius, cui in
ſeruntur, partis uoluntario motui præſint. Porrò ab inſertione & ortu ſimul, alia ſumitur differentia, quum
alij muſculi ab illo oriantur oſſe, quod mouendo ab ipſis oſsi cui etiam inſeruntur, alligatum eſt, proxi-
mumq; uiſitur: ut [l] tres muſculi ex ilium oſſe in femoris os inſerti, [m] ſeptimus & [n] octauus tibiam m 5 ta. A.
mouentium, quia à femoris oſſe enati, tibiæ implantantur. Alij uerò à ſuperiori aliquo oſſe, & non illi, cui n 5 ta. Π.
inſeruntur, proximo, originem ducunt: ut muſculi tibiæ motibus famulantes, qui à magnis oſsibus ſacro
oſsi connexis principium obtinent: ex quorum numero ſunt uniuerſi tibiam mouentes, ſeptimo & octauo
tantum exceptis. Iſtis reſpondent, qui ſecundum cubiti aut tibiæ longitudinem extenſi, digitos adeunt.
A forma. Forma etiam omnium muſculorum haud eadem eſt. Quidam enim ſunt, quos muri aut lacertæ (ſi ipſis pe
des abſectos finxeris) ac piſci muſculo, quem & mytulum uocant, & alijs multis piſcibus appoſitè conferas:
ut ſcilicet muſculi caput, lacertæ, aut piſcis, aut muris capiti, uentrem autem corporis trunco, tendinem ue
rò caudæ aſsimilare queas. Eſt autem huius ordinis muſculus, [o] qui ab interno humeri tubere enatus, ac o 3 ta. A.
radici poſtbrachialis oſsis, quo index ſuſtinetur, inſertus, brachialis flexioni ſubſeruit. Talis etiam eſt, [p] p 1 tab. ζ.
qui primus in tibiæ anteriori ſede occurrit, & in pedij os, cui magnus digitus articulatur, inſertus, ad pedis * In manu notantur 3
eleuationem famulatur. Qui autor eſt longiſsimæ pollicis abductionis à cæteris digitis, & alius, qui paruum tab. p & ι.
digitum à cæteris maximè in latus amouet, tam in pede, quàm in manu, ad nuper dictam quoque figuram in pede autem 2 tab.
eleganter * accedunt. Vnde etiam arbitror, inter reliquos corporis muſculos (quaſi nulli eſſent alij) illos, 7 & Π.
[q] qui ad pollicis manus primum articulum habentur, Bruxellenſibus, & alijs quibuſdam nationibus mu- q 3 ta. p. 4.
res nuncupari, alijs uerò ita appellari cubitum flectentium [r] anteriorem. Italorum autem uulgus in qui- r 1 ta. Q.
buſdam corporis partibus, neſcio quem piſciculum eſſe fingit, eo nomine indicans muſculos, piſcis ima- s fig. indici
Muſculi nomen unde deſumptũ. gini non abſimiles. Vtcunque ſit, ab eiuſmodi ſimilitudine omnes muſculi à Græcis & Latinis ſuum no- 12 tabula
men ſortiuntur, etiamſi quam plurimi muſculi illorum animalium effigiem nulla ex parte referant. Qui- inſerta.
dam enim figura conſtant triangulari: ut brachium [s] attollens muſculus, & [t] is qui ſcapulam pectori ad t 5 tab. Γ.
ducit, & qui brachium decliuè ad dorſum uellit. Alij quatuor efformantur angulis: ut ſcapulam dorſo ad- u 10 ta. Θ.
mouens [x] muſculus, & [y] qui ad brachiale poſitus, radij motus in pronum autor eſt, qui ambo etiam quo- x 10 ta. Γ.
dammodo quadrati ſunt: ut & latus ſub colli & genarum cute occurrens [z] muſculus, qui ex carnea mem- y. 7 tab. X.
brana conſtituitur. Alij quinque angulos exprimunt, ut is † qui brachium pectori adducit [a] Qui ex ſca- z 3 tab. Γ.
pulæ baſi natus, octo ſuperioribus coſtis inſeritur, ſi obiter ſpectetur, quadrangularis apparebit: at ſi ipſius † 3 et 4 tabula Δ.
in coſtas inſertiones quis perpenderit, tot angulos ſuæ inſertionis lateri tribuet, quot digitis illud implan- a 7 tab. L.
tatur. Atque huius etiam figuræ eſt, abdominis [b] muſculi obliquè deſcendendentis exortus, & quorundam b 3 ta Θ. & charact.
thoracem mouentium inſertio. Sed plures anguli etiam tribuuntur muſculo latum tendinem ſub manus 6,7,8.
cute producenti, & alijs omnibus in plures tendines ceſſantibus. Verùm angulis his poſtpoſitis, mirabilis c 12 ta. Δ
formæ eſt muſculus, ſingulis coſtarum radicibus tendinis exporrigens, quem palmiti non ineptè aſsimila-
ueris: ut palmitis quidem lignoſa pars, muſculi carnoſa eſſet portio: folia autem ab altero duntaxat latere d 13 ta. Γ.
educta, ipſi tendines. Quinetiam huius quoque ordinis eſt, longiſsimus dorſum mouentium [d] muſculus, e 7 ta. Δ.
qui in apices tranſuerſorum proceſſuum thoracis uertebrarum potiſsimùm inſeritur. [e] Septi quoque tran- f. 1. 2 fig. cap. 49 M.
ſuerſi figura admodum rara eſt: accedit autem raiæ (quem βάτον Græci appellant) piſcis effigiei, ſi modò
illi prius caudam ſecundum longitudinem diuiſam finxeris. Anulis uerò reſpondent, qui fæcium excretio- g 4 fi cap. 49 N.
nibus præficiuntur: tam is ſcilicet [f] qui ad anum ſpectat, quàm [g] qui orbiculatim ueſicæ ceruicem am h 2 fig. ca.
bit. Piramidem uerò & turbinem [h] muſculus refert, inter oculi muſculos ordine ſemptimus. [i] Muſculus 12 O.
quem palpebram deorſum agere credimus, noſtro C ſimilis uiſitur. In tibiæ etiam hominis poſteriori ſe- i fig. cap. 10 D, et ta.
de, iuxta calcem, [k] muſculorum imagines occurrunt, laniorum ſecuri aliquantulum ſimiles: ut muſculus 3 D.
ſecundum pollicis os flectens, & qui tertium quatuor digitorum os flectit, & unus qui ſub planta tendinem k 1 fi. tab.
porrigens, ad pedis in poſteriora reflexionem iuuat. Horum namque muſculorum uenter, ſecuris ferro, 15 D, E. O, P.
tendo autem capulo obſcurè reſpondet. Iam ſi utriuſque lateris [l] muſculum, qui ſecundus inter ſcapulæ l 1 tab. K,
motores habebitur, conſideraueris, non cum quibuſdam parum religioſis, à ſatanæ qui Ieſum in deſerto ten L. 9 tab. Γ.
tauit, ſed ab horum muſculorum forma Franciſcanos, Iacobitas, & præcipuè Benedictinos ſuæ cucullæ ima Δ.
ginem mutuaſſe contendes, quantùm ſcilicet eius, dorſum ſcapulaſque integit. Verùm ne in muſculorum m 7 ta. L.
figuris recenſendis, & potiſsimùm eorum qui ad femur tibiamque pertinent, in monachos alicubi impin- n 6 ta. Δ.
gam, duntaxat commemoratis à figura differentijs adijciam, quoſdam muſculos ampliorem multo habe- o 4 ta. Π.
re inſertionem, quàm ortum. qualis [m] ille eſt, qui à ſcapula pronatus, octo thoracis coſtis inſeritur: dein p 4 ta. Ξ. 10 tab. Δ.
[n] tranſuerſus abdominis muſculus, quemadmodum & [o] obliquè deſcendẽs. Alij latũ obtinent principiũ q 10 ta. Θ.
& ſenſim coarctati, in acutum feruntur: ut [p] muſculus brachium ſurſum agens, & [q] alius qui id deorſum r 10 ta. Γ.
ad dorſum trahit, præterea omnes ab ilium oſſe in femur inſerti. Alij ortum inſertioni æqualem nanciſcun s 6 fig. X. V. 11 ta. V.
tur: ut [r] qui ſcapulæ baſi inſertus, eam dorſo attrahit, dein & [s] intercoſtales omnes: præterea quadratus t 7 tab. K.
[t] muſculus in cubito, iuxta brachiale reconditus, radiumq; in pronum circumuertens. Ex enarratis mu- u 3 ta. Σ.
ſculorum differentijs liquidò conſtat, alios eſſe longos & graciles: ut eum [u] qui ab ilium oſsis appendicis x 5 ta. B. S.
anteriori parte in tibiam fertur, totiuſq; corporis longiſsimus eſt, & etiam gracilis. [x] Muſculus à ſcapula
ad os υ referens deductus, pro ſua proportione ſimiliter longus & gracilis eſt, quemadmodum & teſtium y 12 fig. tab. 5 ⊥.
[y] muſculi. Alij autem ampli admodum ſunt: ut abdominis [z] obliquè deſcendentes muſculi, & ſeptum z 3 ta. Θ

tranſuer-

transuerſum. Huc quoque referri poſſent inſertionis principijq́; formæ. nam aliud principium uelut pun-
a 3 ta. Π. cto tantum fit: ut [a] muſculi latum tendinem in manu producentis principium, & principia eorum [b] mu-
b 19 ta. ψ. ſculorum, qui à coxendicis oſsis appendice pronati, in tibiæ os & fibulam inſeruntur. Quidam uerò inſtar
11 ta. Λ, Μ, ſimplicis lineæ principium obtinent: ut [c] is quo brachium deorſum, uerſus dorſum trahitur: & [d] is quo-
ν. c 10 ta. Θ. que, qui ſcapulæ baſi inſertus, eam dorſo attrahit: deinde cum alijs compluribus, [e] qui inter ſcapulam ſur
d 10 ta. Γ. ſum trahentes prior maiorque recenſebitur. Alij rurſus muſculi non lineæ ſimplicis modo, uerùm latæ ſu-
e 9 tab. Λ. perficiei ritu enaſcuntur: ut [f] tres, qui ab ilium oſsis dorſo femur adeunt, & [g] muſculi cauam gibbamq́;
Δ. f 9 tab. Π. ſcapulæ ſedem occupantes, quorum ope brachium circumagitur. Quinetiam hæ lineæ ſuperficiesq́; in re-
10 tab. Σ. ctas, circulares & angulares rurſus ſubdiuidi poſſent. at ne hæc curioſiùs quàm decet, aliquis me perſequi
11 tab. Σ. arbitretur, ad alias differentias orationé reflectam, ſi prius addidero, inſertiones ſimiliter alias, rectæ lineę
g 7 tab. Γ, inſtar, & ſecundùm oſsis longitudinem fieri, cuiuſmodi eſt muſculi brachium pectori admouentis [i] inſer
11 ta. Γ, G. tio: alias per tranſuerſum, & lata apprehenſione, ut [k] muſculi brachium attollentis inſertio. Velut pun-
i 4 tab. Q. ctum autem inſeritur, [l] tendo prioris muſculi flectentium cubitum. Cæterùm & ad formam quoque fo- *A foraminibus.*
Y. k 11 ta. P. ramina fortaſsis ſpectant, quæ quibuſdam muſculis inſunt: ut [m] ſepto tranſuerſo bina obtigerunt fora-
l 6 ta. Θ, φ. mina, quibus uenam cauam ſtomachumq́; tranſmittit: quà autem magnæ cedit arteriæ, & uertebris uiam
m 7 ta. Δ. præbet, uix foramine peruium eſt, ſed ſectione quadam inibi diuiſum dici debet. Præterea [n] orbicularis re
dein 1. f. et φ. cti inteſtini muſculus, & [o] ille qui ueſicæ ceruicem ambit, anulum referunt, perforatorumq́; loco habendi
n 1, 2 fig. ſunt. Eſt & unus quoque perforatorum is [p] muſculus, qui à prima thoracis coſta pronatus, anteriori tran-
cap. 49 M. ſuerſorum ceruicis uertebrarum proceſſuum ſedi inſeritur, ac uenam in brachium cum arteria tendentem,
o 4 fi. cap. 49 N. unà cum multis neruis tranſmittit. Alij foramine nullo ſunt peruij, ut corporis reliqui ferè omnes. nam for-
p Specta hunc in epi- taſsis quis intercoſtales ideo perforatos eſſe dixerit, quòd uenas, neruos & arterias, ad muſculos coſtis in-
tomes figu- ſtratos tranſmittant. Et aliquot inſuper abdominis muſculi in perforatorum quoque claſſem non imme-
ra hic autē ritò fortè numerabuntur, quòd * ſeminalibus naſis alicubi uiam in uiris præbent. Quanquam etiam per-
8 tab. C. forati dici poſsint [q] muſculi, qui ſecundo digitorum quatuor manus & pedis oſsi tendines, qui id flectāt,
* 3 tab. Y. largiuntur: quum illi longa ſectione diuiſi, ſubditum ipſis tendinem ad tertium digitorum os conſcende-
in Θ. 4 ta. re ſinant. In magnitudine autem muſculi uariant, quòd alij maxima conſtent mole: ut maximus corporis
r in Π. 5 ta [r] muſculus, qui toti propemodum femoris longitudini implantatus, femoris motorum quintus numera- *A magnitudine.*
bu. fi in y. bitur. Deinde magnus quoque eſt femur mouentium [s] primus: inſuper & tibiæ motorum nonnulli, præ-
q 5 ta. Θ. et 14 ta. Θ. cipuè autem [t] ſeptimus & [u] octauus: ſic & pedis motus autorum [x] quartus, à fibula principium obti-
r 13 ta. Ξ. nens. Minimi uero ſunt, [y] qui in tertiæ cartilaginis laryngis baſi reponuntur, & [z] qui primam cartiláginé
Π. Σ. ſecundæ copulant: dein proprij laryngis ferè omnes, ut & penis muſculi. Reliqui in horum medio conſi-
s 9 tab. Π. ſtunt, nunc maioribus, nunc minoribus accedentes. Omnibus muſculis ferè communis obtigit color: ubi *A colore.*
t 5 tab. Λ. u 6 ta. Π. enim carne uacant, neruoſorum corporum modo albent, quod in principijs & eneruationibus præcipuè
x 13 ta. ψ, accidit: ubi autem carne abundant, carnis quoque modo rubent, cui fibræ nerueæ permiſcentur. Porrò ea
y 6, 7, 8 fi. parte, qua rubent, interdum candorem unà obtinent: quod illis muſculis uſuuenit, qui tendinem, priuſquā
cap. 21 V. caro deſinat, in ſui etiam uentris medio educere uidentur. Eſt autem talis, [a] qui à fibula enatus, inter cal-
z 1, 4 fig. cap. 21 N. cem & fibulam, ſuo tendine inferiora pedis ſubit, ac tandem in os pedij pollici præpoſitum inſeritur, pe-
& 5 fi. O. diſq́; motorum ſeptimus erit. Sunt etiam & eius generis in tibia nonnulli, quemadmodum & in cubito.
a 6 tab. Φ. Alij tale quid in ipſa inſertione oſtendunt: [b] muſculus enim brachium ſurſum trahens, propter ipſam in-
b 4 ta. Ξ. ſertionem, interna quidem ſede, qua os reſpicit, candicat, externa autem magis rubet. Alij muſculi aliqua
c 13 ta. ψ. ſui parte prorſus liuidi plumbei ve conſpiciuntur: ut ſuræ [c] muſculorum facilè maximus, qui pedem mo-
d 11 ta. Σ. uentium quartus recenſebitur: deinde & nonnulli, ab ilium oſſe enati, & præcipuè [d] qui ex illis articulum
e Seriatim proximè integit, femurq́; mouentium tertius erit: [e] præterea & ex tibiæ motoribus aliquot, præcipue au-
ſpecta 5 ta tem ſeptimus & octauus, ubi nonum tanquam in proprio ſinu continent. Liuor iſte muſculis accidit, pecu
bula A. Π. 4. 5. liaris ipſorum membranæ gratia: quæ interdum adeò craſſa eſt, ut prorſus non uideatur pellucida. unde
quum craſſa nerueaq́; ſit, & caro ſubtus rubeat, aut nigricet potius, facilè color ex nigro & albo permixtus
conſurgit. quamuis non idem carnis rubor in omnibus hominibus occurrat: uti ſanè neque ſanguinis, quo
caro enutritur, natura eadem eſt. Porrò albam hanc muſculi ſubſtantiam, quæ adhuc excarnis eſt, in ſermo *Nerueæ muſculorū pars.*
f 14 ta. F. nis contextu nerueam, quaſi diceremus ligamentoſam, appellabimus, hac uoce illam à carnea diſtinguen-
g 16 ta. Π. tes: uerùm quæ in harum partium media eſt, non inopportunè liuida nobis uocabitur. Par etiam ſitus om- *Carnea.*
G. 5 ta. ψ. nibus muſculis non contigit: quoniam alij ad corporis habentur ſuperficiem, cutiq́; accumbunt, ut omnes *Liuida.*
h 6 ta. A. ex carnea membrana conſtituti: & alij innumeri, quos ferè ſemper inter articulorum motores primos re- *Differentia à ſitu.*
B. censebo. Alij penitus reconditi deliteſcunt: ut in poplite latitans [f] muſculus, pubis oſsium foraminibus
i 7 ta. Q. proximè [g] attenſi, ſub ſtomacho [h] latitantes. Alij rurſus ſecundum membri longitudinem locantur, ut
11 tab. m. omnes in tibia repoſiti: illo tantum excepto, qui in poplite occultatur, obliquumq́; ſitum ſibi peculiariter
k 7 ta. X. uendicat: ut & [i] illi, qui radij mediæ propemodum longitudini inſeruntur, proprijsq́; radij motibus ſub-
l 3 tab. Θ. m 4 ta. Π. ſeruiunt. Tranſuerſim autem fertur, [k] qui iuxta brachiale locatus, radium in pronum mouet. Quin etiam
n 5 ta. Δ. o 6 ta. Δ. diuerſum muſculorum ſitum, ſeu potius fibrarum ductum, abdominis muſculi eleganter oſtendunt: quum
p 3. 4 ta. Δ [l] alij obliquè deorſum in priora ferantur, [m] alij ſurſum oblique in priora, [n] alij rectà ſurſum, [o] alij
q 9 tab. Γ, Δ. prorſus orbiculatim, tranſuerſimq́;. Fibrarum genus omnibus ferè muſculis unum duntaxat ſimplexq́; eſt: *A fibrarū genere.*
r 3 tab. Γ, niſi enim [p] muſculo brachium pectori adducenti, & etiam illi qui [q] ſecundus inter ſcapulam mouentes
H. F. 4 tab. eſt, duplex, & genarū labrorumq́; [r] muſculis multiplicius adhuc fibrarum genus tribuerimus, ſingulis pror
M. N. ſus muſculis unicum tantum fibrarum genus, muſculorum ductui & formæ magna ex parte reſpondens aſ-

 ſcribetur.

ſcribetur. Muſculi autem, quos ab aliorum numero uidebamur ſecludere, ita ſe habent. Muſculus brachiū pectori admouens, fibras quaſdam ex ſuperioribus deorſum, uerſus exteriora ductas adipiſcitur: quaſdam uerò ab inferioribus ſurſum, etiam uerſus exteriora. Qui ſcapulam mouentium ſecundus eſt, quaſdam etiā à ſuperioribus deorſum in priora, ſeu extrorſum protenſas obtinet: alias autem ab inferioribus ſurſum ſimiliter in priora, aut extrorſum. Vnde illis duobus duplex fibrarum genus accidit, quæ in illo, cuius ope brachium pectori admouemus, in aliqua ſui ſede, idq; potiſsimum iuxta inſertionem, inſtar X ſe interſecant, ſeu decuſſatim feruntur. Rurſus, ſi labra mouentium muſculorum, eos qui ab inferiori maxilla & malis ortum ducunt, inſpexerimus uariam profectò fibrarum iuxta inſertionem differentiam intuebimur. Quemadmodum & latum muſculum, qui carnea conſtat membrana, fibras rectas, obliquas & tranſuerſas obtinere conſpicimus. & prout etiam diuerſæ fibræ his muſculis obtingunt, ita quoque diuerſis famulantur motibus, ad harum illarum ve fibrarum tenſionis remiſsionisq; rationem. Ad hæc, quid de lingua dicemus, [s] omni fibrarum genere intertexta? aliud ſanè nihil, quàm & muſculis diuerſas adeſſe fibras, & has ſeorſum ſuis ſubſeruire motibus. Nequaquam enim hanc fibrarum in eodem muſculo contrariam ſeriem penitus inficiari poſſumus, & præcipuè in illis muſculis, ubi mutua perficitur fibrarum interſectio, ſeu ubi fibræ decuſſatim aguntur: adeò ſanè, ut prorſus aliorum Anatomicorum (qui omnibus muſculis ſimplex & unicum fibrarum genus aſcribunt) placito acquieſcere nequeam. etſi interim per me licebit unumquemque de fibrarum genere ſuo arbitratu ſtatuere, modò has ab ipſarum inceſſu petitas muſculorum differentias, uti nunc ferè propoſui, ſubintellexerit, ac etiam fibras non æquè in omnibus muſculi partibus collectas & tenues eſſe didicerit. In muſculis enim acuto capite enatis, & in craſſum tendinem finientibus, in uentris muſculi medio, ubi is craſsiſsimus eſt, fibræ tenuiſsimæ, inuicem propter carnis interuentum magis diſtant, quàm in capitis & tendinis initio. Alijs autem muſculis in principio & origine, plures, & magis diſsitæ, laxioresq; obtingunt fibræ, quàm in fine: ut omnibus ferè, qui ex lato principio inſtar trianguli in acutum feruntur, & ampla ſuperficie principium ducunt. Alijs muſculis in ortu fibræ magis conſtringuntur, quàm in ipſa inſertione: quod illi accidit [t] muſculo, qui à ſcapulæ baſi enatus, octo thoracis coſtis inſeritur. Quinetiam id in [u] ſepto tranſuerſo uſuuenit, cuius fibræ plures, magisq; inuicem remotæ ſunt in ipſa inſertione, quàm in capite, uel reliquo ipſius corpore. Alijs propemodum æqualis undecunque fibrarum eſt ratio: ut [x] illi, qui ad brachiale locatus, radium in pronum ducit, [y] intercoſtalibus, & laryngis primam cartilaginem ſecundæ [z] nectentibus, & [a] muſculis orbicularibus, qui recto inteſtino & ueſicæ ceruici obducuntur. Alij rurſus muſculi toto ipſorum corpore rectà ferri uidentur, obliquas tamē habent fibras: ut dorſum mouentium [b] ſextum par, cuius muſculi tendines in apices tranſuerſorum proceſſuum præcipuè inſeruntur. Verùm illis etiam muſculis aliquid priuatim euenit, qui duobus donantur uentribus: ex quorum albo illi ſunt, [c] qui inferiorem maxillam deorſum trahunt: & [d] illi, qui à ſcapulis ad os υ referens porriguntur. His enim in fibris accidit, ac ſi duo, unus poſt alium ſcilicet, poſiti eſſent muſculi, qui acutum caput & teretem tendinem oſtenderent. In muſculorum capitibus exortibusq; quàmplures conſurgunt differentiæ: quarum prima à forma craſsitieq; muſculorum deſumi poſſet, quam ſuperiùs commemorauimus. Secunda uerò à ſubſtantia ad hunc modum accipi poterit, quòd alij penitus carnei in exortu appareant, fibris duntaxat raris & incompactis interſtincti, ut [e] qui ab ilium oſſe femur accedunt. Alij neruei in ortu apparent, & rurſus quidam ex his ilicò in ipſius oſsis contactu carnei euadunt: ut [f] maximi in ſuram muſculi origo, & in externa internaq; cubiti ſede plurium muſculorum principia. Quidam uerò longo ductu neruei permanent, priuſquam carnem adipiſcantur: ut inter reliquos tibiam mouentes, [g] qui tertium caput à coxendicis oſsis [h] appendice aſſumit, & tibiæ motorum quintus cenſebitur: dein [i] muſculus brachium deorſum ad dorſum trahens. Alij unico quidem capite oriuntur: uerùm haud ſecus, quàm ſi duo obtinerēt. quædam enim ipſorum principij pars aliquouſque neruea apparet, quædam prorſus carnea, quod [k] rectis abdominis euenit muſculis, qui ex pubis oſsibus enaſcuntur: dein [l] duobus ex radice capitum femoris principium ducentibus, & calci inſertis. Alij, duo ſortiuntur capita: & unum nerueum prorſus eſt, longoq; ductu tale permanet: alterum uerò, ut rectorum abdominis muſculorum principia, carneum nerueumq; ſimul uiſitur. Atque id in [m] anteriori cubitum flectentium muſculo uſuuenit, cuius caput à ſcapulæ ceruice enatum, prorſus nerueum cernitur: quod uerò ab anchoram imitante proceſſu enaſcitur, nerueum carneumq; ſimul exiſtit. Iſte etiam muſculus ilicò commonſtrat, quoſdam muſculos plura habere capita, in ipſo exortu inuicem neque continua, neque contigua: hoc namque illi ultimo commemorato euenit muſculo. Alijs unicum eſt caput, ut uniuerſis qui tibiam cubitumq; amplexantur, quibus omnibus aut in inferiori, aut ſuperiori parte capita ſunt: ſepto tamen tranſuerſo caput in medio conſiſtere credimus, non autem in altero extremorum. Dein oſsiculorum quæ ſeſamo ſemini comparantur ratione, ipſa muſculorum capita uariant. inter reliquos namque muſculos, capita duorum primorum pedem mouentium, mox in exortu, ſeſaminum ſibi priuatim innatum habent oſsiculum, quo inferiorum femores capitum uim reprimunt & exoluunt. Quæ à muſculorum uentribus ſumuntur differentiæ, præcedentibus differentijs ferè omnes explicatæ ſunt, quum muſculorum formas & fibras recenſerem. Neque hic aliud addendum eſt, quàm uentrem muſculi illic propriè reponendum eſſe, ubi fibræ muſculi inuicem minus compinguntur, ac copioſiore carne continentur. ac proinde quibuſdam muſculis, in ipſo exortu uentres potiſsimum habentur, ut qui ab ilium oſſe in femoris os inſeruntur: alijs ad finem, ac ad inſertionem magis quàm ad caput, uentres conſiſtunt: ut ſepto tranſuerſo, quod carnoſius in extremis, atque ipſis adeò inſertionibus, quàm alibi conſpicitur. Alijs muſculis uentres ſtatim poſt ortum incipiunt, ut ſuram [n] conſtituentibus. Alijs muſculis uenter longiùs ab ortu conſpicitur: ex quorum numero is eſt, [o] qui brachium deorſum ad dorſum trahit: & [p] unus

Left margin notes:

Galenus cū alibi ſæpius tum maximè ubi cor non eſſe muſculum, probare nititur. ſecus tamen li. 1 de Admi. ſect.

A fibrarum compactione.

A muſculorum capitibus.

A uētribus.

Right margin notes:

s 3 f. 19 cap.

t 7 tab. L.
u 7 ta. Δ.
x 7 ta. X.
y 6 tabulæ V. X.
z 4. 5 fig. cap. 11 N. O.
a 1. 2 fig. cap. 49 M. & 4 f. K.
b 13 ta. Γ.
c 5 ta. H. L.
d 5 ta. R. S.

e 9 ta. Π. 10 tab. Σ. 11 Σ 8 ta. Δ.
f 13 ta. Ψ.
g 11 ta. Ψ.
h 2 f. cap. 19 lib. 1 & ſ.
i 10 ta. Θ.
k 5 ta. Δ & ua.
l 12 ta. Ψ. & Φ. p
m 6 ta. Θ. & m. n. π.

n 14 ta. e. f. φ.
o 10 ta. Θ.
p 11 ta. Ψ.

unus inter tibiæ motores,qui à coxendicis oſsis appendice enatus, ſuum caput diu neruoſum obtinet, ti-
biamq; mouentium quintus mihi habebitur. Alijs uenter per uniuerſum muſculi corpus permanet: ut in-
tercoſtalibus,& illi qui ad brachiale repoſitus,radium in pronum agit,& laryngis non paucis. Atque ita ali
qui muſculi uentrem ad ipſam uſque inſertionem ſeruant: ut nunc poſtremò commemorati. Aliorum uen
q 13 ta. Φ. ζ. tres longè admodum ab inſertione diſtant: ut q muſculi illius,qui à femoris externo capite natus, in cal
cem tenuiſsimo longoq; tendine fertur:& illorum omnium,qui ex cubito tibia ve procedentes, digitorum
r 3 tab. Φ. motibus famulantur:& r eius qui membraneum tendinem, muſculis ſecundùm femoris longitudinem
protenſis obductum profert. Alij rurſus geminum uentrem oſtendunt: cuius generis muſculi ſunt, quos
paulo antè inferiorem maxillam deorſum trahere,& quos à ſcapulis in os υ referens pertinere dicebam.
s 5 tab. Δ. & π,μ,ν. Deinde s recto abdominis muſculo ex abundanti quædam tranſuerſim ductæ impreſsiones inſunt, quæ *Muſculorũ impreſsiones.*
illum muſculum ita exornant,ac ſi pluribus efformaretur uentribus. Huiuſmodi uerò impreſsiones, ſeu li-
neamenta,& circunſcriptiones,quas Græci *[Greek]* uocauere, ſunt ueluti albæ quædam lineæ, in muſcu-
li alicuius ſubſtantia impreſſæ: quarum quum frequens nobis mentio incidet,non abs re feceris, ſi has in re
t 8 tab. A. B. ctis muſculis,atque ijs etiam t qui ſub ſtomacho latitant,in muſculorum tabulis intueri non grauaberis.
Quæ à tendinibus ſumi poſſent differentiæ,ex commemoratis ferè etiam pendent. Quidam enim in ten- *A tendinibus.*
u 3 ta. Γ, H,F. dinem eneruationem ve prorſus non deſinunt: ut labrorum u muſculi,& x rectum inteſtinum & y ueſi-
x 7 ſi.cap. 49 M. cæ ceruicem ambientes,& laryngis omnes: illis tantum exceptis, z qui recto donantur ſitu, ac ſecundæ
cartilagini tertiam committunt: hi ſiquidem in inſertione neruеum quid commonſtrant. At non ſolum il-
y 4 ſi.cap. 49 N. li,qui aliud præter os mouent,tendinibus deſtituuntur: uerùm (etiamſi ſecus in primo de Muſculorum mo
z 6,7 fig. cap.21 P. tu,& alibi quoque Galenus ſentiat) eorum quibus oſſa mouentur, quàmplurimi tendinibus carent: neque
in inſertione magis neruеum quid,quàm omnes muſculi in ſuis uentribus commonſtrant. Eſt autem eius
a 11 ta ſ. claſsis in manu, a qui pollicem indici proximè adducit: dein duo, b qui primum pollicis os inflectunt: ac
b 6 ta.κ,λ. c qui ad brachiale poſitus,radij motus in pronum autor eſt. Intercoſtales etiam muſculi tendine priuan-
c 7 ta X. tur: ut & ille grandis d muſculus,qui à ſcapula ortus,octo ſuperioribus thoracis coſtis inſeritur: deinde e
d 7 tab.L. is qui à clauicula in primã fertur coſtam. Atque ita etiam inſignis f muſculus, inter mouentes dorſum nõ
e 4 tab. d. f 8 ta. Ξ. infimus,qui ab ilium oſſe in uertebras lumborum & infimam coſtam ducitur, flexioniſq; dorſi autor eſt,
nullibi neruеum quid (perinde ac dorſum mouentium alij permulti) oſtendit. His accedit ſeptum tranſ-
g 7 tab o. uerſum,in inſertione nullibi neruеam ſubſtantiam exprimens, g præterquam ubi lumborum uertebris ex
h 4 tab.n. porrigitur. Neque etiam in homine recti abdominis muſculi, h ubi coſtarum cartilaginibus implantan-
i 5 tab. ab v ad t. tur,tendinem commonſtrant: ut i neque in ſimijs & canibus, quibus ad primam uſque coſtam conſcen-
dunt. At in illis,quà pectoris oſsi exporriguntur, in medio ductu neruеam naturam habent, ac ſi inter illos
prorſus reponendi eſſent,qui duos commonſtrant uentres. Neque etiam complures muſculi, in occipitij
os capitis motuum gratia inſerti,tendinem magis in inſertione, quàm in ipſorum uentre oſtendunt præ-
k ſi ca.11. ter alios ſanè quamplurimos corporis muſculos. Porrò alij muſculi tendines habent, ut eorum qui aliud
l 3 tab.Θ. 4 tab. Π. quàm os mouent, k ſex oculi muſculi: ſeptimus enim in neruеam ſubſtantiam non deſinit. Ex muſculis
m 6 ta.Δ. oſſa mouentibus omnes qui ex cubito manum adeunt,tendinibus ornantur. Tendinum quidam lati mem
n 6 ta.γ,δ. braneiq; ſunt: ut ſex oculi muſculorum tendines,& l obliquorum, & m tranſuerſorum abdominis. Alij
o 13 ta.λ. omnino teretes: ut n qui ex cubito procedentes, digitos flectunt. Alij paulo minus toto teretes, & latio-
p 3 ta.k,L. res nonnihil,quàm profundiores: ut o tendo in calcem inſertus, & p tendo in latum ceſſans tendinem,
q 7 tab.Γ. 11 ta.Γ,G. priuſquam brachiale attingit. Et alij tendines breues ſunt: ut q circumuertentium brachium muſculo-
r 7 ta. Q. rum tendines,& radium mouentium, r qui circa mediam radij longitudinem inſertionem moliuntur.
deinc 12 tabul. A. Alij autem longiſsimos edunt tendines: ut s muſculus ab externo femoris capite natus, & gracilem ten-
dinem,priuſquam genu articulum prorſus ſuperauit, educens. quin etiam is qui latum in manu educit ten-
s 13 ta.Φ. ζ. dinem,& omnes qui ex cubito & tibia procedentes, digitorum motibus ſubſeruiunt: & præter nonnullos
t 3 tab. Φ. tibiæ inſertos,is etiam, t qui ex ilium oſſe natus, in membranam omnibus femoris amplexantibus mu-
u 8 tab.k. ſculis obductam deſinit,ac tibiæ oſsi fibulæq; inſeritur. Muſculi qui tendines educunt,illos alicubi ab ex-
x 7 ta cha rac. 1,2,3. tremo porrigunt: temporalis tamen,ex ſui corporis medio tendinem emittere, Galeno in libris de Vſu par
& 8 ta. Δ. tium dicitur. Quid autem hac de re ſentiam, Capite de muſculis maxillam inferiorem mouentibus ſcri-
& 14 tab. bam. Priuatim etiam robuſtiſsimo tendini,ad tibiæ extenſionem auxilianti, os ipſa nimirum patella u in-
ſi.et 15 ta, L et c. naſcitur: perinde ac breuibus x muſculorum tendinibus,quorum beneficio ſecundum manus pollicis os,
& primum quatuor digitorum manus,& primum quinque pedis digitorum os flecti docebimus,quibus ſe-
y 1 ſi. cap. ſamo comparata y oſsicula peculiariter ad inſertionem propemodum innaſcuntur. uti etiam alijs quibuſ-
25 lib. 1 T, V, V. & 2 dam tendinibus,reliquorum digitorum oſsium flexioni præfectis,eius generis oſsicula quædam inſerta in-
ſi.ca. 33 ll. nataq; audies. Sic & z tendo ex tibia inter fibulam calcemq; ductus, & ſub cubiformi oſſe, priuſquam in
z 4 ſi. m. pedij os,quod pollicem ſuſtinet,inſeratur,protenſus, quà ſub illo oſſe reflectitur, inſtar oſsis, durioris ve
* 2 ſi. tab. 15 X. cartilaginis induréſcit,modicè ibidẽ dilatatus. Ad hæc,unus muſculus plures emittit tẽdines, ſingulos qua
* 5 tab. Θ. ſi ex priuatis ſui uentris carnoſis propaginibus educẽs: ut * qui in cubito locati,ad quatuor digitorũ manus
6 tab. Ξ. flexionem auxiliantur. Alij unum quidem educunt tendinem, at is poſtmodum in plures diſcinditur: ut
a 14 tabu. Ξ. dein ß. a muſculi ex tibia enati tendo,qui in pedis planta, tertijs quatuor digitorum oſsibus tendines exporrigit:
deinde b qui bicorni tendine in poſtbrachialis oſſa inſeritur, & ad brachialis extenſionem iuuat. c Qui
b 11 ta. A. autem indicem,medium & anularem manus extendit, in harum differentiarum medio conſiſtit. is namque
c 9 tab Z. neque plures educit tendines, neque etiam ipſius tendo in plures diuiditur, ſed medium quid inter iam
d 14 tab. m,n,q. dictos commonſtrat. Rurſus plures muſculi unum efficiunt tendinem: d tres enim ſuræ maximi, tendi-
nem

nem unum in calcem inſerunt. Inſuper & cubitum extendentes [e] muſculi in unum coeunt, unamq́; ſimul inſertionem efformant. [f] Preterea & tres tibiam extendentium maximi, in unum quoque tendinem, cui patellam innaſci diximus, colliguntur. At de muſculorum numero & concurſu aliquid nunc ſubijciendum uenit: & ſi quid ex muſculorum differentijs omiſſum ſit, quum ſeorſum ſingulos percurram, in libri huius progreſſu explicabitur. Quemadmodum & hoc eſſe poſsit, muſculos quoſdam habere alios, qui ſuo motui opponuntur: ut flectentibus digitos opponuntur, qui eoſdem extendunt. Sic qui caput inclinant, contrarios ſortiuntur, qui Idem rurſus in poſteriora releuant. At quidam, motus ſui nullum habent cōtrarium. teſtium namque [g] muſculis nulli, qui teſtes deorſum trahant, opponuntur. Neque etiam anum furſum [h] nellentes, qui eundem priuatim deorſum trahant, oppoſitos adipiſcuntur. Vt neque etiam circulares illi, qui recti inteſtini finem, & ueſicæ ceruicem amplexantur: & poſtmodum [i] muſculi à nobis inuenti, qui laryngis operculum ſurſum atque in anteriora mouent, nullos quoque oppoſiti motus ſocios obtinent. Sic etiam à muſculorum munere differentia pendet: quum alij rectis præſint motibus, ut qui quatuor & manus & pedis digitos extendunt. Alij duntaxat obliquis ſubminiſtrant motibus, ut radij motores omnes. Alij utrunque motum præſtant: ſi enim [k] muſculus à pectoris oſſe & clauicula enatus, ac in mamillarem occipitij oſsis proceſſum inſertus, qui in dextro eſt latere, una cum ſiniſtro contrahitur, caput flexionem rectiſsimam experitur: ſi uero is ſolus, quieſcente ſiniſtro agit, caput ſiniſtrorſum in anteriora circumuertitur.

A mutua muſculorū in officio oppoſitione.

A munere.

e 13 tabu. c, d, e.
f 8 tab. g, h, i, dein k.
g 22 ſi. ll. ſ ⊥
h ſi. ea. 55 n. C.
i 2, 3, 4 ſi. cap. 21 K.
k 4 ta. Θ.

MVSCVLORVM NVMERVM NON PROMPTE diffiniri. Caput IIII.

ARDVVM difficileq́; eſſe, muſculorum numerum perſequi, ac ſemel, quot uniuerſi corporis ſint, recenſere, pręcedens Caput liquidò ſatis commonſtraſſe reor. non ſanè quòd illum deſcribere, prorſus impoſsibile ſit: ſed quòd uaria, eademq́; non admodum abſurda de muſculorum numero unicuique poſsit eſſe ſententia. Aliquis namque unum dicet eſſe muſculum, [a] qui brachium pectori adducit, eo quòd nulla ſui parte ſibi non continuus contiguusq́; ſit. Alius uerò duorū muſculorum loco illum fortaſsis cēſendum contendet, quòd omnes ipſius fibræ non parem ductum obſeruent, ipſeq́; muſculus utcunque contrarios motus obeat. Eius enim pars, cui clauicula, & media pectoris oſsis pars, clauiculæ proxima, principium præbent, deorſum obliquè, uerſus muſculi in brachium inſertionem, ſuas fibras porrigit, & brachium pectori elatius, quaſi ad guttur clauiculamq́; trahit. Inferior autem pars, quæ à reliqua pectoris oſsis ſede, & quibuſdam coſtarum cartilaginibus enaſcitur, ſurſum obliquè ad brachium fibras dirigit, brachiūq́; humiliori pectoris ſedi adducit. Vtriſque autem muſculi partibus in ſe collectis, brachium pectoris medio admouetur. Præterea ad hāc muſculorum continuitatem, & unius inſtar partis circunſcriptionem, & nullam, ut inter duos manus digitos, ſectionem, ſed diuerſum fibrarum ductum, ac latum muſculi principium, uariumq́; eiuſdem munus, non ſolum, quem nunc recenſuimus, muſculum quis referre poteſt: uerùm & illum, [b] quem ſcapulam mouentium ſecundum recenſebo, qui continuus quidem eſt, attamen ſuperiori ſua parte ſurſum, uerſus occipitium ſcapulam attrahit: inferiori uerò deorſum, uerſus dorſum: media autem ſede, aut utraq; ipſius parte, rectà retrorſum ſcapulam mouet. Dein huius muſculi fibræ, ſupra ſcapulæ ſpinam conſpicuæ, deorſum in exteriora feruntur: quæ autem ſub ſcapulæ ſpina uidentur, ſurſum exteriora contendunt: uerùm nullæ interim decuſſatim ſe mutuò interſecant. Item [c] qui brachium attollit, unus quidem continuitate eſt: uerùm apud Anatomicorū præcipuos non defuiſſe uidentur, qui duos hunc eſſe dicerent, unum à clauicula, alterum à ſcapula oriri contendentes, ac motibus, non autem continuitati animū adhibentes. Quinetiā præter alios pleroſque his adnumerari poſsint, femoris motibus famulantes omnes, [d] qui triangulæ figuræ proximi ſunt, & interim nullam diſiunctionis aut incontinuitatis notā referunt: uerùm fibras ueluti ea latiori baſi ad conum tendentes, & ideo non pari prorſus ductu delatas, ſibi uendicant. Fibrarum etiam ductus diuerſitas, alijs [e] quatuor intercoſtales muſculos in uerarum coſtarū interuallis conſtituit, propter diuerſam illarum inter coſtarum oſſa & cartilagines ſeriem, nihilominus tamen continuitas ſeruatur: unde etiam alijs duo tantummodo in toto interuallo recenſentur. Sed & muſculorum dorſum mouentium [f] quàmplurimi, uarium muſculis aſcribi numerum indicant: quum alius continuitatem perpendēs, unum utrinque ſtomacho ſubiectum eſſe dicet: alius fibris & explantationibus implantationibusq́; attendens, tot muſculos recenſebit, ea quot oſsibus is enaſcitur, & in quot inſeritur. alius non oſsibus, ſed quibuſdam leuibus impreſsionibus inſcriptionibusq́; attendens, tot muſculos enumerabit, quot inſcriptiones uiderit. Atque id maximè in [g] ſecundo caput mouentiū pari uſuuenit, quod ex pluribus enaſcitur oſsibus, & multas oſtendit fibras: & præterea in hominibus adeò uarias priuatorum muſculorum deſcriptiones obtinet, ut id par quibuſdam neuriquam duorum muſculorum loco haberi poſsit, ſed pluriū, neque id quidem adhuc eodem numero omnibus. Cæterùm & muſculorum capita numerum turbant. non enim dubito, [h] muſculum à pectoris oſſe & clauicula enatum, ac poſtmodum in mamillarem temporis oſsis proceſſum inſertum, duorum muſculorum numero nonnullis Anatomicorum proceribus comprehenſum fuiſſe, quòd eam principij partem, quam à pectoris oſſe educit, ab illa quæ à clauicula prodit, nonnihil diremptam putarint, quodq́; una aliquantulum neruoſior altera ſit, etiamſi reliquo ductu muſculos non ſeparetur, neq; diuerſam fibrarum naturam habeat. Pari etiam ratione certiſsmum eſt, non defuiſſe, qui [i] primum & ſecundum pedem mouentes muſculos, à radicibus femoris capitum originem ducentes, ſeorſum ſingulos po

fuerint

Alij alium muſculorū numerū propter fibras et motus ſtatuu.

Ab impreſſionibus.

A capitibus

a 3, 4 tab. Δ.
b 9 tab. Γ. Δ.
c 4 ta. Δ. 10 tab. Δ. et priuatim figura iudi ci 11 tabu la inſerta.
d 9 ta. Π. 10 tab. Σ. 11 tab. Σ. 8 tab. Λ.
e 6 tab. V, X. dein 8 tabula E, B. & interior poſterioris ſedes, huius illic poſita.
f 8 tab. A, B. 14 ta. O.
g 13 ta. A, B, C, D, E, F.
h 4 ta. Θ.
i 12 ta. R. dein Ψ. inſuper π, ρ

k 5 ta. Δ. dein a, e. ſuerint eſſe duplices: quòd unam originis partem nerueam, alteram carneam, ut & k recti abdominis, *l 6 ta. Θ. dein m, n, et o.* proponant. Alij tamen eam originis diuerſitatem non tanti, ut eius gratia muſculorum numerus ipſis excreſceret, fecerunt, & ſingulos unius loco habuerunt. At hoc poſtremum magis adhuc uſuueniret, in anteriori cubitum flectentinm l muſculo: qui etſi nullis, quod ſciam, duorum numero habitus fuit, duo tamen diſtincta nanciſcitur capita, magis quàm nuper dictorum muſculorum capita inuicem dirempta: quamuis in communem conueniant muſculi uentrem, qui unicum tandem educit tendinem. adeò, ut ad capita reſpicientibus, non idem omnibus placitum fuerit. Quanquam id illis conſtitutum fuiſſe uidebatur, ut unum dicerent muſculum, cuins capita in eundem muſculi uentrem porriguntur, quod iam dictis fit muſculis: atque plurium muſculorum uice eos haberent, qui etſi in unum coeunt tendinem, uentribus tamen non con- *m 14 tab. n, o, q.* tinuantur. Quod exactiſsimè in ſuræ muſculis obſeruatum eſt, quum m muſculos ualidum illum calcis tendinem conſtituentes, tot numero eſſe uolunt, quot uentres, qui tres uiſuntur: duo nimirum à femore producti, quos etiam quatuor alijs enumeratos dixi: & tertius, qui pedem mouentium eſt quartus. Idem *n 5 ta. A. Π charact. S.* quoque maximis tibiam extendentibus n muſculi, ſeptimo uidelicet, octauo & nono tibiam mnuentium contingit: qui etſi unum tendinem tibię inſertum unà producant, tamen quoniam uentribus non continuantur, plurium muſculorum loco cenſentur. Cæterùm tendinum ratio talis eſt, ut omnes unum numerent muſculum, qui uno enatus capite, unicum educit tendinem, etiamſi ille poſtmodú in plues diuidatur: *A tendinibus.* *o 14 ta. Ξ.* quemadmodum o muſculo accidit, qui tertios quatuor digitorum pedis flectit articulos. Ita etiam muſculus unum capnt habens, & adhuc carneus, in plures tendines diſſectus, qui eiuſdem motus autores exi- *p 5 ta. Θ.* ſtunt, unius muſculi loco comprehendebatur: quemadmodum p muſculus quatuor manus digitnrum ſe- *q 6 ta. Ξ.* cundos flectens articulos: & is etiam, q qui tertios inflectit: à quo nos illum ſuo diſtinguemus loco, r qui *r 6 tab. n.* pollicis tertium internodium flectit, quòd is ab illo prorſus ſit ſeiúctus: & ſi alibi fortè ipſi continuus cernatur, id obſcurè admodum in primo tantú eſt exortu. In dictorú modò claſſe etiam ferè, præter aliquot alios *s 9 tab. Z.* muſculos habetur, s qui indicem & medium atque anularẽ manifeſtè extendit. Verùm ſi tendines in diuerſa ſpecie oſſa inſerantur, diſſectionum periti muſculum, qui tendines educit, plurium muſculorum numero *t 10, 11 tab. Ξ.* recenſent. quemadmndum nonnulli t muſculum, qui pollici duos tendines, & unum brachialis oſsi pollicem ſuſtinenti exporrigit, duorum loco enumerarunt, etiamſi omnes iſti tendines ad euerſionem faciant: pollicis quidem tendines, ad pollicis motum: brachialis autem, ad brachialis. Verùm tale quid in anterio- *u 4 tab. Ψ, Ω.* ri tibiæ ſede magis adhuc eſt u conſpicuum: ad medium enim longitudinis tibiæ, à muſculo quatuor pedis digitos extendente, carnoſus educitur muſculus, qui in pedij os minimo digito præpoſitum inſeritur, ad pedisq; eleuationem interiora iuuat, quum digitorum interim tendines digitos extendant. Adeò ut alicui uideatur duos hic enumerandos eſſe muſculos, alij uero unicum: prout hic exortus continuitati, ille uerò diuerſis tendinibus, & in uaria oſſa inſertionibus, differentibusq; functionibus animum adhibuerit. Ne- *A mutuo cõnexu.* *x 4 tab. S, T.* que minorem in numero obſcuritatem parit mutuus muſculorum connexus. x Qui enim à pectoris oſsis ſummo enati, in os υ referens inſeruntur, internis ſuis lateribus adeò inuicẽ adnectuntur, ut quis hos duos *y 1, 2 fig. cap. 49 H. I ab M.* eſſe, alius autem unicum, non ineptè dixerit. Quod etiam illi commonſtrant, y qui à circulari ani muſculo enati, ueſicæ meatum, ubi primùm ſub penis corporibus expor rigi incipit, tãquam duo digiti, amplexan- *z 10 ta. Ψ. 11 ta. Ψ, φ.* tur. Numeri etiam muſculorum obſcuritatem auget eorundem concurſus: ex quorum albo, ſi quis alius, *A concurſu.* z quartus tibiam mouentium profectò eſt, qui à coxendicis oſsis appendice enatus, ualidus deorſum fertur: & ad medium longitudinis femoris nerueus factus, alteri carnoſæ parti connaſcitur, cui femoris os initium præbet. Dein ambæ hæ partes, ea ſcilicet quæ à coxendice ducitur, & ea quam femori aſſcribimus, unum tendinem ſimul efformant, elatiſsimæ fibulæ parti robuſtiſsimè inſertum: adeò ut & unum & duos muſculos hunc recẽſeri, nihil prohibeat, dummodò à uera deſcriptione non declinetur. Porrò & ad hunc *a 2 ta. O. P. Q. R. 11 tab. Θ, f, e. 12 ta. T, V. X. 13 ta. b, e, d.* uariarum partiú concurſum, a illi muſculi referri poſſunt, qui cubiti extenſionis habentur opifices: quum & tres & duo & unus, ante inſertionem, tẽdinisq; productionem, connexus continuitatisq; ratione, enumerari poterunt. Vti & uario numero b decimum femur mouentium muſculum haberi, nihil prohibet, propter carneas partes, quas ſibi ueluti nouos muſculos aſſumit, ad ipſius ſecundùm poſteriorem coxendicis oſsis ſedem, reflexum: quos alius fortè à decimo, propter uarium exortum, numero ſeiunget: alius, quòd *b 16 ta. F, G. H. dein 12 ta. a, b, γ. et 13 ta. r, s, t, u, x, y, z.* ſimul cum decimo concurrant, & ante inſertionem, totiusq; tendinis productionem decimo cõnaſcantur, uniantur ve, hos cum reliqua decimi muſculi portione, unius tantum loco recenſebit. Atque hinc fit, ut toto ſermonis progreſſu accuratè mihi de muſculorum numero ueniat conſtituendum, ad quos iam tempeſtiuum eſt accedere, ne prolixiùs in generali muſculorum explicatione hæſiſſe uidear. Cæterum ne quid obſcuritatis ſequens pariat oratio, & præcipuè quum cutis motores pertractaturus ſum, aut quoties crebra carnoſæ membranæ mentio incidet, nunc cutis & membranæ eius naturam proſequar.

DE

DE CVTE, CVTICVLA, ET MEMBRANA PER VNIVERSVM CORPVS cuti ſubiecta, præterea & adipe inter cutem membranamq; illam repoſito. Caput V.

PARTES hoc Capite deſcribendæ, uigeſima quinti libri figura utcunque exprimuntur, iuxta r, ſ, t: dein & in uigeſimaquinta figura eiuſdem libri, iuxta dextram mamillam.

CVTIS quid. CVTIS, omnium corporis partium eſt indumentum, corpori iuſtar natiui tegumenti obductum, non duntaxat omnium hominis partium, ſed uniuerſæ ſubſtantiæ, quam generationi & corruptioni ſubiectam ſcimus, duritie mollitieq; media. *Cutis ſubſtantia.* Eſt enim cutis, ueluti ſanguine præditus neruus, ac inter neruum muſculorumq; carnem quiddam planè medium, *Cutis differentia.* perinde ac ſi ex mixtis utriſque conſtitueretur. Hæc in homine, Herodoto ἀνθρωπηΐη aut ἀνθρωπείη dicta, boum & equorum tergoribus, ex quibus coria adaptantur, reſpondet, & non *A connexu.* pari ratione omnibus ſubiectis ipſi partibus adhæret, cōnectiturq;. Secus enim in manus uola & pedis planta ſubditis partibus adnaſcitur: aliter rurſus in fronte ſibi ſubditæ muſculoſæ ſubſtantiæ, & aliter in labris, palpebris, auribus, naſo, ano, ac pudendo, quam fere per uniuerſum corpus, ſubſtratis partibus cutis com- *A neruorū copia.* mittitur, ac inter ſecandum, diuerſa ratione à ſubditis aufertur. Deinde in omnes cutis regiones non æqualis eſt neruorum diſtributio, nec cutis etiam undecunq; eadem craſsities: internæ enim manuum cuti, plu- *A mollitie.* rimæ neruorum fibræ porriguntur, uerticis uerò cuti pauciſsimæ. Quinetiam faciei cutis mollior & tenuior, uerticis autem & plantæ pedum durior uiſitur. Quæ interuam manus ſedem inueſtit (niſi labore calloſior euaſerit) exquiſitiſsimè in duritie mollitieq; inter reliquam cutem, & omnia prorſus corpora, media eſt, quàm proximè æquali ad pondus temperamento accedens. Vtcunque uerò ſit, cutis homini pro magnitudine corporis tenuior, quàm animantibus quadrupedibus obtigit: quanquam etiam homini profectò in *A motu.* uertice, dorſo, cruribus, & pedis planta, craſſa ſit admodum, ſed non omnibus æqualiter. Quinetiam aliæ cutis partes prorſus immobiles ſunt, & circumactu difficiles: ut uolæ & plantæ cutis. aliæ uerſatiles quidem ſunt, ſed nullo aguntur motu uoluntario: ut tota corporis cutis, ea excepta quæ mouetur, ut eſt frontis & faciei uniuerſa, & quæ anteriorem colli ſedem lateraq; complectitur. Atque hæc motu participat, aut proprijs in hoc famulantibus muſculis, ut cutis frontis, colli, genarum & labrorum: aut uicinæ ipſius cutis gratia, ut *A pilis.* malarum cutis, quæ muſculis deſtituta, ſimul cum proxima ipſi cute (at obſcurè interim) mouetur. Quòd quidem alia cutis ſedes piloſa ſit, ut uerticis, axillarum, pudendorum, in uiris mēti: alia autem penitus pilis *A foraminibus.* orbata, ut palmæ & plantæ cutis, omnibus cōſpicuum eſſe arbitror. Quemadmodum neminem latere ſcio, cutem maximam totius corporis partem eſſe, perpetuo contextu efformatam: niſi quòd tenuibus foraminulis, ad fuliginoſorum excrementorum propulſionem, & pilorum generationem paratis, peruia ſit: atque etiam in palpebris, naſo, auribus, ore, ano, pudendo, & ubi unguibus uiam præbet, interpellitur, perforataq; conſpicitur. Ad hæc, ex cætera cutis regione, interna manus cutis (ut & pedis plantam inueſtiens) maxi- *CVTICVLA quid.* mè continua, minimeq; perforata uiſitur: quod & nuper natorum cuti aliquibus aſſcribere libuit. Cuti alia tenuis, & prorſus exanguis cuticula obducitur, propemodum cęparum tenuioribus ac pellucidis reſpondēs inuolucris: niſi quòd alicubi, & præſertim in uola, & pedis planta, craſsior duriorq; occurrit. Hanc quum cutis (quæ δέρμα Græcis uocatur) uelut quædam efflorescentia ſit, ἐπιδερμίδα illi appellant. Quod ſi aliquan- *Cuti uenas & arterias ac neruos porrigi, ipſamq; ſenſus eſſe compotem.* do attritu in ſcabie, aut in uulneribus, ex unguentorum applicatione, aut ignis admotione, aut feruentis aquæ infuſione, aut ex longo itinere auferatur, & interdum ueſiculæ ac papulæ inſtar à cute abſcedat, promptiſsimè, aliterq; ac uera cutis renaſcitur, quæ ſola ſanguinis & uitalis ſpiritus compos eſt, ob quod uenarum arteriarumq; alicubi, & neruorum tenuiſsimæ partes, finesq; ad eam confluunt, ipſamq; ſimul concretæ quibuſdam efformare creduntur. Neque ſanè audiendus eſt Ariſtoteles, cutem ſenſu deſtituens, non ſe- *Libr. 2. de Anima, ca. 11.* cus, quàm ſi carnis cuti ſubditæ duntaxat beneficio tactus ſenſus perficeretur: quum cuti proprios, certaq; ſerie neruos exporrigi, ex Anatome diſcamus, illi præcipuè, quæ in facie eſt, ac brachio, cubito & manu, deinde & cruribus & pedibus. Per reliquum autem corpus, etiamſi non ordinata ſerie nerui ad cutem deducantur, attamen complures in illam deſinunt, ſub ipſaq;, & potiſsimùm ad thoracis latera exporriguntur, membrana cuti ſubdita (ut & uenæ ipſæ) ſuffulti: quemadmodum etiam in quarto libro, qui neruis dedicabitur, enarraturus ſum explicatius. Atque ita muſculorum (quos carnem Ariſtoteles appellabat) gratia, cutis nequaquam ſentit: uerùm, uti diximus, propriorum neruorum occaſione. Et quamuis uerticis cutis obſcuriori ſenſu ſit prædita, attamen ſentit, utcunque etiam incommodiſsimum Naturæ fuerit, ſurſum ad uerticem neruos diſtribuere, ipſaq; etiam cutis hic non admodum ſenſu indiguerit. Deinde quis non quotidiana experientia edoctus, cutem à ſubditis muſculis, aut oſsibus quoque auulſam, & poſtmodum ſcalpello ictam, unguibusq; compreſſam, ſentire non didicit? Neque eſt, quod Ariſtotelis ſectatorum quiſpiam hic neſcio quam Terreſteritatem mihi aſtruat: quum nerui à dorſali medulla (& potiſsimùm humiliori ipſius ſede) enati, ipſa cute duriores ſint, & his adhuc ipſi tendines, quos potiſsimùm facilè affici, nemo inficiatur. Imo ſi non minus rationi, quàm experientiæ ſimul fides habenda erit, auſim aſſerere, muſculorum uentres quamplurimos (ut quorundam femur amplexantium) obtuſius quàm ipſam faciei manusq; cutem affici. Atque etiam mihi ridendi uidentur, qui cutem ob hoc ſentire poſſe auerſantur, quòd nullum hic ſit medium: quaſi uerò etiam neruum proprijs membranis prorſus denudatum, aut etiam in medio diuiſum, grauiſsimè cruciari non uideremus, quoties ipſius denudatæ ſubſtantiæ acriores pulueres inſperguntur. Et *CARNOſa membrana.* ſi medium etiam præter rationem in tactus ſenſu ridiculè deſideraremus, non ne in promptu eſt ipſa cuticula cuti obnata, & interim (ut putamus) ſenſu priuata? At nunc membranam quoque aggrediamur, cuti

per

per uniuerſum corpus ſubditam, quæ cuticula longè robuſtior craſsiorq́; eſt, & fibris quibuſdam his raris, qui ſubſternuntur illi muſculis adhæret, cuti uerò pertinacius committitur. Siquidem quamplurimæ uenæ, & paucisſimæ tenuisſimæq́; arteriæ, cutem nutrientes, & neruorum propagines, cuti ſenſum communicantes, hác membranam tranſeunt, ipſæq́; inter cutem & illam prorepentes, hac ſuffulciuntur, membranamq́; cuti copulant, præter continuam quandam, ſibiq́; proximam fibrarum membranearum ſeriem, cuius etiam beneficio membrana ualidisſimè cuti connaſcitur. Hæc non eandem in uniuerſo corpore craſsitiem obtinet: uerùm quibuſdam corporis ſedibus, carnoſis fibris adaugetur: & craſsior reddita, adeò carnoſa efficitur, ut muſculi nomine donetur. Huiuſmodi regio in tota [a] colli amplitudine habetur, & in [b] fronte, & in reliqua propemodum facie: quibuſdam autem animalibus undecunque ferè carnoſis oppletur fibris, & præſertim illis quæ totius corporis cutem (ut nos frontis) mouent. Audio & homines fuiſſe, qui in thoracis regione, & alibi etiam in corpore cutem mouere ualuerint, quibus proculdubio membrana hæc, ſimilis equorum aſinorumq́; carnoſis membranis contigit. Porrò huic membranæ, quam aliarum membranarum nomine ὑμένα Græci appellant, non perperàm uocem Carnoſa adiectam arbitror, quum inter reliquas corporis membranas hæc ſola propemodum carnoſa appareat, uereq́; talis cenſenda ſit. Quod Arabes paulo exactiùs perpendentes, primi omnium, quod ſciam, hanc membranam Carnoſam appellauiſſe uidentur. Atque id ſanè penitius huius noſtræ ætatis medicorum præcipuis indagandum fuerat, qui panniculum carnoſum, à Barbaris quibuſdam non malè mehercules eo nomine appellatum, octo abdominis muſculos eſſe contendunt, & contra Galeni ſententiam, ac rei ueritatem, cuti membranam in uniuerſo corpore, & in ipſo demum abdomine (de quo duntaxat ſapere uidentur) ſubtendi inficiantur. Alij, etſi per uniuerſum corpus à me hanc membranam demonſtrari conſpexerint, adeò ineptiunt, ut hanc non fateantur eam eſſe, cuius Galenus tum alibi ſæpius, tum in tertio de Adminiſtrandis ſectionibus meminit, eo quòd ego adipem inter cutem & hanc membranam oſtendo, ſæpe trium etiam digitorum craſsitudine: quodq́; hominis membrana tantum à cute ſemper abſcedat, quanta adipis eſt craſsities. Debebant profectò eiuſmodi Naturæ & ueritatis hoſtes perpendere, Galenum de ſuis ſimijs, non autem hominibus locutum, quibus nullus adeps inter membranam & cutem interuenit: ipſaq́; membrana non fibris duntaxat cuti continuatur ſed prorſus undique citra alterius corporis interuentum ipſi contigua eſt. Vnde etiam non adeò arduum eſt, in homine cutem, ſolam illæſa membrana diuidere, ac in ſimijs, canibus, & illis animalibus, ex quibus Galenus Anatomen deſcripſit. Huic membranæ ea parte, qua muſculorum proprias reſpicit membranas, lentor ille mucoſus, quem cuti Ariſtoteles tribuit, obducitur, ob hoc fortaſsis, ne ipſa ſubiectorum muſculorum motum præpediat. Membranis enim omnibus, quæ corpus, quod ſitum locumq́; aliquando mutat, cótinent, ambiunt ve, mucoſo quodam lentoq́; humore, quà corpus id reſpiciunt, oblini, commune habetur.

a 3 tab. T. b 3 tab. A. ac in eiuſ tabula facie.

Præſens membrana cur carnoſa dicatur.

Et Auicennæ Hebræo. [illegible] t'eron hamechaſe hagʼgholeli, aut hachedera.

Panniculus carnoſus.

Sunt itaque tria, uniuerſum hominis corpus perpetuò cingentia: cuticula nimirum, cutis, & membrana hæc carnoſa. quibus & quartum accedit, ipſa uidelicet pinguedo, ſeu adeps, πιμελὴ Græcis nuncupatus: qui, niſi extremè homo emacietur, undique propemodum inter cutem, & quam nuper diximus membranam, copioſisſimè continetur. Ex uenis enim compluribus, & arterijs (ſi quæ reperiantur) membranam perreptantibus, atque inter illam cutemq́; propagatis, plurimus ſanguis reſudat, membranæ frigiditate, calorisque inopia, in adipem, ſeu pinguedinem, aut ut alij etiam in cornutis animalibus uocant, axungiam degenerans. Eſt namque hæc adipis ad uniuerſi corporis membranas, ligamenta, & (ut ſemel dicam) ad omnia ſanguine indiga, frigidaq́; corpora, generationis ratio: uidelicet quòd ex uenis emanans ſanguis, frigoris ui congeletur, illisq́; adhæreat corporibus. Verùm interim à Natura cautum eſt accuratisſimè, ne adeps naſcatur, ubi noxia inutilis ve eſſe posſit. Non enim Natura adipem cerebri membranis obduxit, non teſtium inuolucris, non internæ ſedi cordis inuolucri, quamuis tamē cor hac non deſtituerit: non internæ ligamentorum ſedi, quæ tendinibus tranſuerſim obuoluuntur: neque etiam palpebrarum, aut frontis, aut penis cuti adipem ſubiecit, neque etiam adeò multum manus pedisq́; externæ ſedi. quemadmodum profectò copioſisſimum clunibus obduxit, ut illi adipe, puluinaris uice uterentur. Adeps humidis frigidisq́; animantibus (ex quorum numero homo & porcus ſunt) plurimus colligitur: ſiccis uerò & calidis nullus, aut perquàm exiguus: ut leonibus, & canibus uenaticis, ipſiq́; etiam ſimiæ. Quanquam præter hominem, & porcū & ericium, nunquā aliud terreſtre occurrerit quadrupes, quod inter cutē & carneā membranam, adipem nanciſcitur, utcunq́; etiam aliàs oues & glires illi ſubinde reperiantur præpingues. Albet autem adeps, etſi in omnibus animalibus non æquè, & in homine minus adhuc quàm in cæteris omnibus, quòd membranæ, cutisq́;, & alia, quibus adhæret, corpora, alba, & non carnis modo rubra ſint: omnia enim quæ in noſtro corpore ab aliquo emutantur, mutantis alterantisque colorem quàm posſunt proximè etiam ſortiuntur. Et ridiculum prorſus eſt, ob hoc adipem album arbitrari, quòd aereæ ſubſtantiæ compos ſit: quum oſſe, & cartilagine, & ligamento, & tendinibus uix aliquid candidius occurrat, quibus nihil æquè terreum in corpore reperias. Adipi inter cutem membranamq́; collecto, cum uſum aſſcribere posſumus, quem ueſti tribuimus: ut corpus ſcilicet caleſaciat frigoris tempore, & ſi Soli homo exponatur, ueſtis quoque modo refrigeret, calorem, quo minus penetret, inhibens. Atque tam leuis eſt adipis uſus, ut homini neceſſariam corporis partem aut ſubſtantiam nequaquam deeſſe putemus, ſi adipe fortaſsis deſtituatur. Vnde etiam haud mirum eſt, nuper natos pueros, aliorumq́; animalium fœtus, nihil adipis, quibuſuis etiam membranis attenſum adnatum ve oſtendere.

ADEPS, ſeu pinguedo.

Vbi adeps copioſior ſit.

Quibus animalibus adipis copia.

Adipis uſus

QVI CVTICVLAE, CVTIS, ADIPIS, ET CARNOSAE MEMBRANAE natura per ſectionem obſeruari debeat. Caput VI.

Qui muſculorum ſecãdi ratio ipſorum interſeratur hiſtoriæ.

VTI præcedente libro, poſtquam oſsium cartilaginumq́; hiſtoriam abſolui, rationem modumq́; tradidi, quo quis hæc ad diſciplinam opportunè ſibi parare queat: ita quoque hoc libro, omnium quæ ſeriatim tradentur, ſecandi artificium poſt cuiuſque enarrationem ſic ſubiungam, ut quis in uno corpore omnem muſculorum ac ligamentorum diſſectionem rectè aggreſſurus, & ordine abſoluturus eſt. Vnde etiam alia modò muſculorum deſcribendorum tradendorum ve ſeries, quàm in mea horum librorum Epitome, nonnunquam incidet, in qua uiciniæ potius quàm ſectionis rationem in ordine digerendo habuimus: adeò ut uarijs ſcopis, uarij præfigantur ordines. Quanquam & hic fortè uicinitatis rationem habuiſſem, muſculorumq́; ſecandi modum ad libri calcem ueluti uno quopiam Capite, unaq́; ſerie reieciſſem, niſi is longior omnino eſſet, & ſubinde aliquid ad muſculorum hiſtoriam pertinens contineret, quod alioquin in ipſorum deſcriptionibus fuiſſet complectendum, ne dicam Galeno (qui in muſculorum quàm in aliarum corporis partium hiſtoria prolixior & diligentior eſt) intelligendo, nos debere aliquando accommodare. Varius itaque in eodem libro ordo non tantum eſſet ineptus ac incommodus, uerùm inſuper prolixitatem fruſtra augeret. Vtcunque interim per me licebit unicuique mea Capita lectione ſuo arbitratu tranſponere, qui eos quoque ferre cogar, qui ne per ſomnium quidem in ſectionibus exercitati, & aliorum laboribus quouis tandem prætextu ſibi uindicandis deditі, ac denique auream quandam mediocritatem ſe aſſecutos arbitrati, meos conatus & uigilias in epitomen, aut diſpendium potius aliquod turpiter concinnabunt, peſtilentiq́; fuco ſtudioſis imponent: nuncq́; mihi profectò autores ſunt, ut præter animi ſententiam ſubinde breuitati ſtudere, ab ijsq́; non ſemel, quæ alioquin utiliſsima forent, me temperare cogar. Ea igitur ratione, quam modò præſtantiorem ducimus, partium præcedente Capite traditarum anatomen auſpicaturus,

Cutis adminiſtratio.

nouacula acutiori, in abdomine, aut quacunque uiſum fuerit corporis parte, adipe non deſtituta, cutem ad adipem uſque recta ſectione, & deinde tranſuerſa (ut ſaltem unum, aut plures angulos moliaris) incides, tam leuiter ac moderatè cuti nouaculam admouens, ut ſolam ipſam, illæſa interim carnea membrana, diuidas. Quod ſine negotio in homine facies, & præcipuè pinguiori: quum ſubinde, & potiſsimum in mulieribus, adipis craſsities duorum digitorum latitudinem in thorace & abdomine ſuperet: in coxis autem ac clunibus etiam palmæ latitudinem, in mulieribus non extremè etiam obeſis uincere, in publicis ſectionibus uiderimus. Ac proinde ſectiones ducendæ ſunt eo accuratiùs, quo macilentius obtigerit corpus. Deinde etiam conandum eſt, ut hanc ſectionem citra negocium obire aſſueſcas, cum propter muſculos ex carnea membrana conformatos, tum ad diſcendas neruorum uenarumq́; ſeries, inter cutem membranamq́; hanc ſparſas. Poſtquam igitur cutem ad adipem uſque (non tacta interim carnea membrana) diſſecueris, hamulo aut unguibus, in aliquo ex ſectionibus angulo cutem attolles: & diligenter tranſuerſis acutiori nouacula ad cutem ductis ſectionibus, cutem ab adipe, quouſque libuerit, ſeparabis. Cuti

Cuticula. Adips.

deinde reflexæ ardentem candelam admouebis, ut cuticula ignis ui ueſiculę inſtar abſcedat, ſeorſimq́; cutem & cuticulam intuearis. Dum uerò cutem ab adipe liberas, neruulos indagare conuenit, & uenas, quæ ſuper membranam in adipe prorepentes, cutem adeunt: deinde ipſa quoque membrana, fibris illis frequentibus cuti commiſſa, ſedulò inſpicienda eſt.

Carnoſa membrana.

Iam ſi obeſum ad manum ſit cadauer, adipem à membrana liberare contendito: quod eadem prorſus ratione, qua cutem ab adipe ſeiungebas, pręſtandum eſt. Cauendumq́; ne membrana oſcitanter cum adipe auferatur: in quo Galenum ſecuti Anatomici aberrarunt, eam membranam in homine reperiri inficiantes, hacq́; potiſsimùm occaſione neceſſariò ignorantes muſculos, ex carnea membrana conſtitutos, & per illam exporrectas uenas & neruos. Ablato adipe, leuem ſectionem per carnoſam membranam ad ſubiectos ipſi muſculos uſque induces: & parua opera, ſolis ferè digitis per tranſuerſum hinc inde actis, aut buxeo cultello, aut ſi uoles, nouacula, illam à ſubditis partibus ſeparabis: aliamq́; membranæ à cute ſeparationem eſſe diſces, quàm membranæ ab illis quibus incumbit corporibus

Diſcrimen ſectionis inter cutem et carnoſã mẽbranam, & dein inter carnoſam et ſubditos illi muſculos.

auulſionem, quam Herophilus δάρσιν nuncupauit. Hæc enim ſactu facilis eſt, ocyusq́; perficitur, illi operationi penitus reſpondens, qua bobus, uitulis, ouibus, leporibus cutem citra negocium auferri uidemus: imò auulſio hæc adeò prompta eſt, ut ſolo flatu hœdis, agnis, & etiam iunioribus uitulis, membranam hanc cum cute à ſubditis corporibus ſeparari indies cernamus. Verùm cutis ab adipe aut à membrana ſeparatio, non niſi frequentiſsimis ſectionibus, acutiſsimisq́; nouaculis, longoq́; ſpacio cõpletur. Quod etiam & lanij nos docent, quoties ſub axilis cutem auferre conantur, carnoſam membranam, corpori bouis adnexam (ne nimium carnis auferant) relinquentes. Neque iſta tantum apud lanios diſcuntur, uerùm etiam cuticulæ natura, quum lanij obuſtos prius porcos deradunt: aut potius, quum calidæ aquæ ipſos immergentes, unà cum cuticula pilos deſcalpunt.

DE MVSCVLOSA FRONTIS CVTEM MOVENTE SVBSTANTIA Cap. VII.

CARNEAM membranam, quæ uniuerſæ cuti ſubijcitur, quibuſdam corporis ſedibus carneis fibris augeri, & alicubi in muſculi naturam degenerare, prius commemoraui. Nunc autem pertractabitur, cur & quo nam pacto id ſub frontis cute accidat, quam μετωπίδιον Græci uocant: quemadmodum & inſinuatas illi lineas, ῥυτίδας & ἀμαρυγὰς appellant. Vt itaque ſupercilia attollantur, & interdum demiſſa, oculi ſedem anguſtam reddãt, ipſamq́;

ipſamq; corrugata muniant, frontis cutis uniuerſa, quæ depilis eſt, ſimul cum naſi cute, motu uoluntario opportunè agitur: quod carnoſæ membranæ, totius frontis & naſi cuti ſubtenſæ, fit beneficio: [a] hæc namq; carneis fibris augetur quàmplurimis, & muſculoſa reddita, plures neruorum propagines mutuatur. Deinde frontis naſiq; cuti membrana hæc tenacius, & citra adipis alicuius, aut perquàm modici interuentum connaſcitur, quàm per reliquum corpus cuti adnecti conſueuit. Quod etiam alijs impoſuit Anatomicis, arbitrantibus frontis cutem, carnoſam muſculoſamq; ſubſtantiam eſſe: quum cutis non magis hic, quàm alibi, carniformi ſubſtantia donetur, ſed duntaxat præſens membrana carnoſior reddatur, cuti ipſi (quemadmodum iam diximus) pertinacius, quàm in abdomine, aut dorſo, aut cruribus connata, haud ſecus, quàm ſi membrana unum corpus cum cute eſſet efformatura: quandoquidem ſic rectè idem motus amborum, membranæ ſcilicet & cutis perficitur. Porrò huius muſculoſæ compaginis fibræ, mutuò ad latera accumbentes, à naſi ſummo uſque ad mediam frontis ſedem (quæ inter primas capillorum radices & ſupercilia conſiſtit) & ad huius quoque loci latera, carnoſiores uiſuntur, omnes ſurſum recto tramite procurrentes, ſi modò interim perquàm raras exceperis, obliquo ductu exporrectas. Atque hæc ſanè recta fibrarum ſeries, non perfunctoriè à medicis uenit perpendenda, ne in fronte tranſuerſas potius, quàm rectas moliantur ſectiones. Accidit enim, quum tranſuerſim quandoque ſectionem inibi, & maximè iuxta ſupercilia, ubi carnoſiores eſſe fibras dixi, aliquis tentat, ad palpebrarum radices, tum ſupercilia, tum contiguam ipſis cutem deorſum ita conuolui, & oculos, quibus incumbunt, aggrauare, ut neque aperiri ex ſententia queant, neq; liberè ſuo munere fungi.

a Hanc nō aliter quàm in 3 tabula fronte deliueate licuit ad A.

Frontis muſculoſa ſubſtantia.

Fibrarum in fronte ſeries.

In fronte tranſuerſas ſectiones nō tentandas.

MVSCVLOSAE FRONTIS SVBSTANTIAE ADMInistratio. Caput VIII.

DESCRIPTAE modò muſculoſæ [a] ſubſtantiæ adminiſtratio, duplex tibi erit. Vna quidem, qua ſimul cum carnoſa membrana cutem à membrana caluariam cingente auferes. Altera autem, qua cutem à muſculoſa ſubſtantia ſeparabis, carneam membranam capiti affixam relinquens. Vt uerò utranque in uno cadauere ex ſententia perficias, detonſis crinibus, à uertice rectà per frontem & ſuperciliorum medium, ad naſi uſque extremum, ſectionem nouacula per cutem duces: deinde aliam in ſincipite, ſecundùm coronalis ſuturæ ductum, ad tempora & aurium radices uſque moliere. Ductis ſectionibus, in altero latere, hamulo, aut ſummis digitis, cutis propter ſectionum angulos (qui in elatiſsima frontis ſede, & ipſo ferè uertice erunt) eleuanda eſt, ac ſimul cum carnea membrana ad ſupercilia uſque auellenda, eodem prorſus modo, quo carneam membranam à ſubditis muſculis ſeparari, ſuperiùs relatum eſt. At in alio latere, uarias eaſdemq; tranſuerſas ſectiones experieris: donec relicta ad caluariam carnea membrana, cutem commodè ab ipſa, ad ſupercilia uſque adimas, iam in palpebrarum [b] muſculos incidens. Neque id tam factu arduum eſt, atque alij uidentur innuere diſſectionis proceres: quum, uti antea teſtatus ſum, membrana non eo pacto cuti connaſcatur, ut unum prorſus ex ambobus ſimul confuſis corpus conſurgat.

a 3 tab. A.

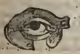
b 3 ta. C.

Duplex administratio

Prior.

Poſterior.

DE MVSCVLIS PALPEBRARVM. Caput IX.

QVAMVIS tertia muſculorum tabula, ad characteres C, D, E, hos muſculos utcunque exprimat, hic tamen iſtam peculiarem locauimus figuram, in qua A primum indicat palpebræ muſculum: b uerò & C muſculi illius principium. D autem ſecundum muſculum inſinuat, cuius initium e notatur. Mutuus uerò duorum muſculorum connexus, F inſignitur.

PALPEBRAM utranque, tam inferiorem, quàm ſuperiorem, efformat membrana, quæ à caluariam ſuccingente membrana principium ducit, & unum continuum cum adhærente alba ve oculi [a] tunica corpus exiſtit, deinde & cutis quoque cum carnea membrana. Atque hæc ſimul ad palpebrarum fines, & ubi [b] cartilago cilia erigens, & tarſus dicta, conſiſtit, firmiſsimè uniuntur. Per reliquam uerò palpebrarum regionem, cutis carnoſæ membranæ, ut in cæteris ferè omnibus corporis partibus, quod ad connexum attinet, committitur: at nullus interim adeps, ſed unctuoſus duntaxat quidam humor, inter cutem membranamq; iacet. In ſuperiori quoque palpebra, ſecundùm uniuerſam ipſius amplitudinem ex abundanti, carnea membrana muſculoſis adaugetur fibris, ac uelut duos efficit muſculos, in medio cutis & eius membranæ, quam adhærenti oculi tunicæ continuam eſſe diximus, repoſitos. Moueri enim oportebat ex noſtro arbitratu ſuperiorem palpebram, alioqui in nullũ uſum nobis accommodaturam. Etenim fruſtra palpebras Natura largiretur, ſi aliquando extrinſecus illato, uerſus hominis oculos, ſcarabæorum & cancrorum oculis longè molliores, quod percuſſurum ipſos & læſurum eſſet, ex noſtro arbitratu eas non clauderemus. Duos itaque tenues, latos, membraneos, ac ſubſtantia propemodum omni ex parte ſibi ſimiles muſculos Natura produxit, unum in maiori oculi ponens angulo, alterum in minori. [c] Qui portionem maioris anguli occupat, ex media anguli ſede ad naſi latus incipit, ſuo principio etiam ſuperciliorum partem naſo proximam contingens. Huius finis amplus, quemadmodum totus etiam muſculus, cartilagini, in quam pili firmantur, applantatur, mediam ipſius ſedem, quæ maiorem reſpicit angulum, uniuerſam occupans. [d] Alter uerò muſculus totum minorem angulum amplectitur, ductum quodammodo ſemicircularem obtinens. A

a 18 ſi. ca. 14 li. 7 n.ca.

b ſi. ca. 35 lib. 1.

c A. dein C. b. & 3 ta bu. C.

d D. dein e. & 3 ta. D.

Palpebrarũ conſtructio.

Duo palpebra muſculi

Superiorem palpebram cur moueri oportuerit.

Vnus muſculus.

Alter.

medio namque inferioris palpebræ exortus, per minorem angulum circunducitur, & in ſuperiorem palpebram aſcendens, in reliquam cartilaginis dimidiam ſedem ſeſe inſerit: prioríq; muſculo, non ad cartilaginem tantùm, ſed etiam per reliquam ſuperioris palpebræ longitudinem ita [e] committitur, ut niſi fibris ambos diſtinxeris, uterque unus eſſe apparebit. Fibræ enim ſecundi, noſtro C. palpebra ſurſum ducta, reſpondent: ea autem conniuente, acutum magis efficiunt angulum. Prioris uerò muſculi fibræ, minus obliquæ conſpiciuntur, & uelut ex duplici ducuntur principio: [f] nimirum ex angulo maiori, [g] & ſupercilij parte naſo contermina. Muſculus iſte ſuperiorem palpebram attollit, ſecundus uerò eam deorſum agit. Simul namque ſemper attrahitur, tam altera tarſi pars, cui contractus muſculus non implantatur, quàm reliqua: idq; tarſi, cui muſculi inſeruntur cartilagineæ conſtitutionis, beneficio. ſi namque is eſſet membranoſus, uel carnoſus, uel quomodocunque libet (ut reliqua palpebræ ſedes) mollis, præterquàm quòd cilia non reſeruaret erecta, attractam ex muſculi collectione partem reliqua haudquaquam ſequeretur. Quemadmodum enim ſi baculum aliquem obliquum & retortum, utra uoles parte apprehenſum, attraxeris, ſe totus ſequitur: pari modo tarſus nunc utrunque etiam muſculum uniuerſus alternatim ſequitur. Quod uerò palpebræ motus, eodem ritu, quo reliqui totius corporis motus, qui oppoſitis perficiuntur muſculis, celebrentur, omnibus conſpicuum eſſe debet, uno ſcilicet muſculo in ſe contracto, altero uerò à propria functione quieſcente, & longiore reddito, laxatoq;. Si enim uterque muſculus conuelleretur, & ad ſeipſum ſibi continuam tarſi partem alliceret, ſurſum quidem pars eius, quæ magnum reſpicit angulum, reuelleretur, deorſum autem traheretur ea quæ paruo uicinior eſt: ac ita nó magis aperiretur oculus, quàm clauderetur: eaq; uideretur palpebra, quam in Præſagiorum libris retortam uocauit Hippocrates. Cuius ſanè oraculi gratia non oſcitanter palpebrarum muſculos à ſtudioſis obſeruari uelim: eſt enim, ut omnium propemodum in facie motuum, eorum quoque ſpeculatio ardua. Quod uel Galenus facilè atteſtatur, qui in libris de Affectorum locorum cognitione, tres palpebræ muſculos ſecus atque alibi recenſuit. Duos enim illos, quos iam enumeraui, innuit palpebram deorſum trahere: & tertium à fronte natum, ductus palpebræ ad ſuperiora autorem ponit. Neque adeò adhuc palpebrarum motus admirandus uenit, atque pelliculæ illius, quàm in auibus & teſtudinibus, alijsq; plurimis animalibus, ex maiore oculi angulo, quoties oculus conniuet, toti oculo obduci conſpicimus, & quæ aperto oculo, rurſus ad maiorem oculi angulum collecta, quid ſimile commonſtrat, noſtræ [h] carunculæ, in maiore oculi angulo repoſitæ. Quæ itaque ad ſuperioris palpebræ motum pertinent, ſic ſe habent, inferiori interim palpebra optimis rationibus & minori & immobili.

Cur tarſus perinde ac reliqua palpebra non eſt mollis.

Difficilem eſſe palpebras mouentium muſculorum cognitionem.

Inferior palpebrarum mobilis.

e F. & ſ fol. 2. *f E.* *g G.* *h 19 fig. cap. 14 lib. 7.*

MVSCVLORVM PALPEBRAS MOVENTIVM ADminiſtratio. Caput X.

MVSCVLORVM palpebras mouentium adminiſtrationem illi reſpondere conuenit, qua muſculoſam frontis ſubſtantiam es aggreſſus: nimirum, ut in unius lateris palpebris, muſculos unà cum cute ad ipſarum uſque inſertionem auferas: ac dein muſculos à cute, quod id tibi conceſſum erit, integros ſepares. In alterius uerò lateris palpebris, cutis à muſculis ad ipſos uſque tarſos eſt auferenda, muſculis ad illam membranam integrè aſſeruatis, aut dimiſſis, quæ ab adhærente alba ve oculi tunica pronaſcitur, & internam palpebrarum ſedem conſtituit, interq; ſe & cutem muſculos ſuperiorem palpebram mouentes comprehendit, citra omnem (quemadmodum ferè & in fronte) adipis interuentum. Vbi igitur muſculos, aut potius carneam membranam, hic ſuperioris palpebræ motuum gratia muſculoſam redditam, à cute liberaſti, niteris dein illam à ſubdita ipſi membrana tranſuerſis undique ſectionibus adimere, quo palpebrarum motuum rationem, perquàm ſanè obſcuram & difficilem, abſolutiùs perdiſcas: ne quid interim de affectibus dicam, his ſedibus tam crebrò oboriuntibus, diligentemq; manus operam expetentibus.

DE OCVLORVM MVSCVLIS. Caput XI.

VNDECIMI CAPITIS FIGVRArum, et earundem characterum Index.

QVANDOQVIDEM in integris muſculorum tabulis, oculi muſculos depingere non dabatur, ipſeq; oculus ex caluaria ad muſculorum oſtenſionem euellendus ſit, hic ipſorum delineationē extra reliquorum muſculorum proportionem repoſuimus. Ac in harum prima quidem, oculus ſimul cum ſuis muſculis, in ipſorum ſede adhuc repoſitis, una facie delineatur. Secunda uerò ſex primos oculi muſculos, ab inſertione bum proſtratos, commonſtrat, ſeptimo adhuc ad uiſorium neruum ſua in ſede aſſeruato.

A 1,2 *Anterior oculi ſedes, in qua iris conſiſtit.*

B 1,2 *Viſorius neruus, inibi reſectus, quà primùm ex caluaria in oculi ſedem delabitur.*

PRIMA oculi muſculorum figura.

SECVNDA oculi muſculorum figura.

C, D, E I Tres in hac facie muſculi occurrunt, nondum ſcilicet aliquo muſculo ſua ſede liberato.
F, G I. Interuallorum inter ſex primos muſculos conſiſtentium, & adipe oppletorum, duo in hac facie apparent.
H, I, K, L, M, N Primi ſex oculi muſculi. Verùm H muſculum notat, quo oculus ſurſum agitur: I, quo deorſum: M & N, quibus leuiter circumagitur: K, quo ad maiorem oculi angulum ducitur: L, quo ad minorem angulum fertur.
O. Septimus oculi muſculus, nulla ex parte à uiſorio neruo liberatus, ſed ab adipe ipſum alioquin integente omnino detectus.

Oculos motu uoluntario moueri.

QVVM neque ex lateribus, neque alijs omnino ſedibus, quàm ad pupillæ rectitudinē, oculorum perficiatur uiſio, paucisſima ſanè uideremus, ſi oculi penitus eſſent immobiles. At quia tres oculorum nobis occurrunt motus: unus nimirum, quo hi intrò uerſus naſum adducuntur, & quo extrorſum ad paruum angulum aguntur: ſecundus, quo ſurſum tenduntur uerſus ſupercilia, & deorſum ad malas trahuntur: tertius, quo obſcuro admodum motu circumuertuntur: meritò ſingulis motibus bini adaptantur muſculi, quorum [a] primus ad internum oculi conſiſtit latus, introrſumq́; oculum agit. [b] Secundus autem ad externum latus repoſitus, illum extrorſum ducit. [c] Tertius ſuprà habetur, oculumq́; ſurſum mouet: uti [d] quartus, qui infrà locatur, deorſum. Hi quatuor muſculi ut rectis oculi præſunt motibus, ita quoque rectum ſitum obtinent, ſibiq́; omni ex parte ſimiles ſunt. Capita enim ipſorum ex dura cerebri [e] membrana, neruum uiſorium obtegente, & è neruo [f] ſecundi paris neruorum cerebri, mox in nerui uiſorij è caluariæ cauitate prolapſu originem ducunt: dein ipſorum uenter amplior, quàm profundior, attamen propemodum teres uiſitur: & quum ad oculi uſque regionem, quæ inter poſteriorem & anteriorem media habetur, uenter ille peruenit, in latam membraneamque ceſſat eneruationem, quæ ultra mediam eam oculi regionem in anteriora perfertur, & duræ oculi [g] tunicæ, tanquam mouendo oſsi, non procul ab [h] iride, maiorīq; oculi circulo inſeritur, recta ſecundùm oculi latitudinem incedente linea. Porrò [i] quintus & [k] ſextus, circumductionis ſunt opifices, dictisq́; nunc quatuor forma quidem & ortu reſpondent: at minores, & ductu & inſertione ab illis differunt. Vnus namque à dura cerebri membrana, uiſorium neruum ambiente, è regione minoris anguli originem ducit, & in humiliorem oculi ſedem, neruoſa ſua tenuitate iuxta iridem obliqua linea implantatur. Alter uerò à uiſorij nerui membrana, è regione maioris anguli enaſcitur, & duræ oculi tunicæ, neruoſam ipſius tenuitatem obliqua quoque lineam ad ſuperiorem oculi ſedem inſerit. Cæterùm etſi hi ambo circumuerſioni præcipuè conducant, attamen & ſurſum deorſumq́; oculum quodammodo agunt. Sex iſti muſculi, quum ſimul omnes ſuum adhuc ſeruant ſitum, unaq́; cōmittuntur, [l] figuram conſtituunt turbinatam: cuius conus, ipſorum eſt exortus: baſis uerò, eorundem inſertio. Breuisſimo enim ductu, neruo connectuntur uiſorio: quum in illorum quam unà conformant capacitate, multus contineatur [m] adeps duriuſculus, & albus admodum, qui rurſus alteri cuidam obuoluitur muſculo. Eſt enim præter commemoratos oculi muſculos, [n] alius adhuc grandis, & undecunque ab illis & eo quem diximus adipe circundatus, ac ſolus ſimilem figuram illi quam priores ſex ſimul efformabant, conſtituens. Nam muſculus iſte paulo anteriùs, quàm ſex illi, à dura quoque membrana, neruum uiſorium inuoluente, principium aſſumit carneum, quod neruum illum orbiculatim ambiens, in prioraq́; porrectum, inſtar turbinis tantiſper dilateſcit, dum muſculus poſteriorem oculi ſedem contingat, illiq́; circuli modo carneus implantetur, non quidem proximè ad neruum uiſorium, ſed ferè ubi oculus hac poſteriori ſede amplisſimus fieri incipit. Quemadmodum uerò inter hunc muſculum, & ſex priores, adipem repoſitum dixi: ita etiam inter neruum ipſum, & præſentem muſculum, eo interuallo, quo is à neruo abſcedit, adeps colligitur. Muſculus hic nullam prorſus inſcriptionem obtinet, niſi fortaſsis unam in inferiori ſede, ſecundùm ipſius longitudinem protenſam. Vnde etiam miror, hunc non unius muſculi loco ab Anatomicis enumeratum fuiſſe, ſed ab alijs duorum, ab alijs trium: quum interim muſculum hunc uix obiter omnes deſcripſerint. Ac proinde etiam uereor, ipſos non admodum aptè illius uſum expreſsiſſe, dum hunc priuatim retentionis oculi in ſua ſede autorem eſſe aſſerunt, nullum præterea illi uſum aſſcribentes. Quum tamen ſex priores muſculi id munus ſibi aptius uendicare poſsint, quòd externa ipſorum ſuperficie, membranæ oculi ſedem in caluaria exculptam ſuccingenti, fibris quodammodo connaſcantur, ſeptimum muſculum undique in ſe occultantes, ac ne caluariam ullibi contingat, arcentes. Quinimo fortè non deerunt, qui ſex muſculorum exortum non à membrana neruum inueſtiente, uerùm ab illa quæ os ſuccingit, pendere contendent, quum interim ſeptimus muſculus multis interuallis undiquaque ab os ſuccingente membrana diſtet: quod profectò factum non fuiſſet, ſi modò huius beneficio oculum in ſua ſede retineri, ac quodammodo ad cerebrum trahi oporteret. Proinde ſi ipſius naturam accuratè rimatus fueris, illum inſtar tegumenti uiſorio neruo obduci concedes, & poſtmodum etiam oculum rectis motibus agere fateberis, prout nimirum has illas ve ſui corporis fibras contraxerit, laxauerit ve.

Margin notes: a 2 fig. K. b 2 fig. L. c 2 fig. H. d 2 fig. I. e Spectãda 7 fig. 17 cap. 14 lib. 7. f 1, 2 fig. cap. 2 lib. 4 K. g fi. 16 & 17 cap. 14 lib. 7. h secunda fig. X. i 2 fig. M. k 2 fig. N. l tota prima fig. m 1 fi. F, G. n 2 fig. O. — *Primi quatuor oculum motu recto mouent.* — *Quintus & ſextus.* — *Adeps oculi muſculis interpoſitus.* — *Septimus muſculus.* — *Septimi officium.* — *Oſtendit hæc prima figura.*

OCVLI MVSCVLORVM ADMINISTRATIO. Caput XII.

a 1 fi. ca. 9 lib. 1 T, V, Θ, & alÿ multi characteres. — *Adminiſtratio in oculo à caluaria reſecto, & huius eximēdi modus.*

RECTIVS muſculorum oculum mouentium adminiſtrationem, illo ex caluariæ [a] ſinu eunlſo, perficies. Euellitur autem promptè uniuerſus, integra adhuc caluaria, ſi omni ex parte oblongo cultello, ad os ſemper ductis in circuitu ſectionibus, à ſuo ſinu ipſum liberaueris, & tandem neruum uiſorium, ubi primùm ex caluaria procedit, abſecueris. Si uerò caluaria fortè ad cerebri inſpectionem prius fuerit diſſecta, ipſumq́; cerebrum auulſum,

conduxerit duabus lineis caluariam ſerra diuidere: una quidem linea à regione maioris anguli, uerſus uiſorij nerui foramen facta: altera autem à minori angulo, ad prioris ſectionis, iuxta foramen illud, terminum. Si enim ad eum modum ſerram in oculi uſque ſedem penetrare coegeris, totam ſuperiorem ſedis partem, inſtar cuiuſdam trianguli auferes: ac deinceps undique oculo à pinguedine liberato, illum adimes: aut ſi uiſum erit, oculum ab oſſe undecunque liberatum, ſolius uiſorij nerui interuentu, caluariæ appendere ſines. Euulſum ſodali tenendum porriges ſic, ut ſummis dextræ manus digitis nerui uiſorij finem (quem & eleuabit) ſiniſtra autem manu uelut in pugnum coacta, in indice ac pollice anteriorem oculi partem comprehendat. Mox adipem oculo circumpoſitum, & glandulas, uenarum & arteriarum diuiſionem intercedentes, adimito. Dein conſideratis muſculorum ductibus, & quam ſimul omnes conſtituunt, forma, ſex capita primorum à neruo uiſorio, cultello acutiori liberato: ac ſingulos deinde muſculos leuiter ſecando, ad mediam uſque oculi regionem deducito, unumquemque ſupra læuam ſodalis manum, quaſi ſtellam effigiaturus, extendens. hac namque ratione cuiuſque implantationem, formam, & uſum leui negocio condiſces. Porrò nihil æquè diligenter præcauendum uenit, ac ne [b] adhærentem albam ve oculi tunicam à [c] corneа prorſus abradas, nimiumq́; oculum emungas, priuſquam ſex muſculorum inſertionem intuitus fueris: aliàs enim (niſi fortè exercitatior ſis) eam uitiabis, neruoſam alicuius muſculi tenuitatem unà cum adhærente membrana incurioſe abſecans. Iam ubi adipem in media horum muſculorum cauitate coaceruatum unguibus aut cultello à ſeptimo oculi muſculo adempſeris, illum quoque aggredi integrum eſt. Qui itaq; neruum ambiat, circulatimq; in oculi radicem implantetur, examina, ipſum à neruo prorſus ad duram uſq; oculi tunicam radendo. Cæterùm ſi oculum, caluariæ adhuc hærentem, adminiſtrare animus ſit, muſculorum capita primùm liberans, ad eum quem iam dixi modum, muſculos attrectabis, capita ſcilicet à neruo adhuc fixo, ad inſertionem uſque deducens. Commodiùs tamē, minoriq; moleſtia priorem ſectionem obibis. In utroque tamen adminiſtrandi modo, oculi ſitus ſemper perpendendus eſt, quem [d] caruncula indicabit, maiorem angulum in homine occupans, & (ut creditur) pituitam in genas defluere præcauens. Hæc namque (dummodo cognoſcas, an dextrum, an ſiniſtrum oculum in manus aſſumpſeris) oculi regionem, quæ magnum ſpectat angulum, perpetuò commonſtrabit, à qua ilico reliqua oculi latera opportunè petes. Aut ſi lubet, neglecta caruncula, poteris cultello corneam membranam, priuſquam oculum à caluaria reſecabis, punctim in aliqua parte radere, hincq́; oculi regiones ſemper augurari. Intereſt autem, oculi regiones, propter obliquos muſculos potiſsimùm, cognoſcere.

Hæc quaſi oſtēdit duo ca. 11 figu.

b 18 fi. ca. 14 lib. 7 n. *c 17 fi. ca. 14 lib. 7 n.*

Adminiſtratio oculi muſculorum, quum is adhuc caluariæ hæret.

d 19 fi. ca. 14 lib. 7 A.

DE BVCCARVM, LABRORVM, ET NASI ALARVM MVſculis. Caput XIII.

LIBRO ſuperiore, [a] duo naſi oſſa in [b] duas deſinere cartilagines, atque horum extremo ſecundùm latera alias [c] duas molles & latas cartilagines (quas alas uocant) accumbere alligariq́;, ſcriptum fuit. Nunc uerò muſculos, qui eas mouent, ſimul cum buccarum labrorumq́; motoribus exequemur, buccarum & labrorum motus hic intelligentes, quos quieſcente etiam inferioris maxillæ oſſe obimus. Alijs ſiquidem muſculis maxillæ os, alijs uerò buccæ labraq́;, motu aguntur uoluntario. Duorum itaque primorum, qui buccas & labra mouent, in utroque latere [d] ſinguli habentur membranei, admodumq́; ampli. Ex omnium enim uertebrarum ceruicis ſpinarum regionibus, deinde ſcapularum, & clauicularum, & pectoris oſsis ſedibus originem ducunt, uſque ad faciei medium protenſi. Sūtq́; hi aliud nihil omnino, quàm carnea membrana, carnoſis fibris adaucta, & dictis iam regionibus muſculoſa penitus reddita. Cæterùm fibræ à nullo prorſus oſſe originem (ut fortaſsis quiſpiam, ab alijs Anatomicis luſus, arbitraretur) ducunt, neque etiam quis muſculos hos ab aliquo oſſe principium petere, non perperam dicturus eſt. At quia fibris his multi [e] neruorum ſurculi exporriguntur, qui à ſubditis membranæ corporibus in illam excurrunt, membrana ſubſtratis ſibi ſedibus ualidius hic, quàm in reliquo ferè corpore affirmatur, uarium ſanè fibrarum proponens inceſſum. Fibræ enim [f] à pectoris oſsis ſede, mediaq́; clauiculæ regione, pectoris os ſpectante, ſurſum uerſus faciem conſcendentes, ſecundùm colli longitudinem recto tramite protenduntur. [g] Quæ autem ex reliqua clauiculæ ſede, & ſummi humeri, & ſcapulæ ſedibus, ad ceruicis uſque ſpinam incipiunt, obliquè ſurſum contendunt, tantoq́; obliquiores uiſuntur, quanto ceruicis ſpinæ ſunt propinquiores. Omnes enim carneæ fibræ, à ceruicis uertebrarum ſpinarum ſedibus prorepentes, ſurſum trāſuerſim feruntur, idq́; eo magis, quo muſculus occipitio uicinior exiſtit. Porrò eiuſmodi fibrarum ductus, in collo admodum conſpicuus eſt: nullaq́; fibrarum interſectio, ut neque etiam in ſummo mento, & in inferioris maxillæ iuxta aurem regione ſeſe offert. Verùm ubi fibræ iam labra [h] contingunt, inter ſe adeò confundūtur, ut rectas & obliquas & trāſuerſas iā amplius diſtinguere, prorſus arduum & impoſsibile ſit, idq́; præcipuè ſecundùm totam inferioris labri regionē. Superior enim huius muſculi [i] pars, ab elatiore ſui principij, quod per ſpinæ ceruicis ſumit longitudinē, ſede, ſecundū occipitij oſsis baſim fertur, mox ſub aurē, ut ipſius radicē perreptando cōtingat, incedens. Imò interdū hic adeò carneis ſuis fibris aſcendit, ut & auris ipſius beneficio quibuſdā hominibus uti & ſimijs, moueatur. Muſculus dein ab aure in faciē ductus, [k] illū quem inferiorē maxillā mouentiū ſecundū ſtatuemus, integit muſculū: & paulo ualidius oſsi in mala, quàm alibi in reliquo ipſius progreſſu connaſcitur, hinc ad naſi uſque radicem pertingens. unde etiam fit, [l] primum quidem muſculi latus per ceruicis ſpinæ longitudinem, [m] ſecundum autem ab occipitij medio ad ſuperius uſque labrum opportunè ac manifeſtò diffiniri. Reliqua uerò duo ipſius latera (ſortitur enim quatuor) haud æquè ſunt diſtincta.

a 1 fi. 9 ca. lib. 1 E, F. *b 4 ta. K.* *c 4 tab. L.*

Alterius lateris primus muſculus, uel ſimul omnium primus ac ſecūdus.

d 3 ta. muſculus Γ notatur circū ſcriptus H, I, O, N, L, K, M.

Lib. 4 de Adminiſtrādis ſectionibus.

e Hās uerorū ſeriem aliquo pacto oſtendit collum 3 fi. ca. 11 lib. 4.

f 3 tabu. à K ad L. *g 3 tab. ab L ad O.*

h iuxta H, M, 3 tab. *i 3 tab. ab O ad H.*

Nonnullis hominibus aures moueri.

k 4 ta. Δ. *l 3 ta. quæ ſi ab O ad N.* *m 3 ta. ab O ad H, M.*

Quòd

n 3 ta. qua ſi ab N per L ad K. ⁿ Quod enim à ſpina ad ſummum uſque pectoris oſsis,ſecundùm ſcapulam & clauiculam exporrigitur,inæquale eſt, ac uarium. Quandoquidem non inſtar rectæ lineæ carnoſarum fibrarum hic apparet principiũ,ſed inſtar obliquæ,admodumq́; inæqualis,nunc paululum ſub ſcapulæ ſpina & clauicula incipiẽs,nunc
o 3 ta. ab M ad K. paulo ſuperius,& nunc è regione. ᵒ Quartum autem latus,quod à ſummo mento , ad ſuperiorem pectoris oſsis ſedem protenditur,uix ob id diſtingui poteſt, quòd hominibus utriuſque lateris muſculi hic adeò coeant,ut duo muſculi unus eſſe uideãtur : quodque hac in parte carnoſiores longè , quàm in reliqua ipſorum ſede exiſtant. Hi muſculi buccas,& totum inferius labrum deorſum retrahunt, & ad latera ſimul cum ſuperiori labro abducunt : aut,ut dicam uerius,reliquam faciei cutem,quæ à muſculoſa frontis & naſi ſub-
p 4 ta. M. ſtantia,& palpebræ muſculis non mouetur,circumagit,ad hoc opitulante ᵖ lato quoque,& quodammodo *Secundus ac tertius lateris,ſeu omnium 3 & 4.*
5 tab. E. orbiculari muſculo,à tota ferè ſuperioris maxillæ longitudine,in inferioris longitudinem , ad gingiuarum radicem inſerto . Eſt autem hic muſculus ſimiliter membraneus,& uaria fibrarũ ſpecie intertextus , totam eam buccarum ſedem complectens,quam inflare poſsimus . Neque ſanè aliud corpus id uniuerſum , quod
q 3 tab. T. inflatur,cenſendum eſt , quàm cutis , cui immediatè ſuccumbit ᑫ primus iam commemoratus muſculus : deinde,prout obeſiores homines ſunt,adipis maior minor ve copia:& poſtmodũ quidam ſuperioris labri ʳ
r 3 tab. G, H. muſculus,& ˢ alius,labro quoque eidem, & alę naſi communis,quos poſtea deſcribemus.pręterea orbicu
s 5 tab. F. laris & amplus muſculus,cuius naturam explicare iam contendimus,cuiuſq́; internam ſuperficiem os ſuccingens tunica oblinit,ipſiq́;'adeò connaſcitur,ut nullo prorſus modo illacera à muſculo , aut muſculus ab illa auferri queat. Imò ſecundus hic buccarum muſculus,uix aliud eſt, quàm carnoſarũ fibrarum implexus admodum tenuis,ac quodammodo membraneus. Cognoſces autem eam, quam diximus , utriuſque iam commemorati buccarum muſculi,& potiſsimùm primi functionem promptiſsimè, ſi inferiore maxilla ſuperiori adducta,immotaq́;,plurimùm ad quãcunq; partem,ſedẽ ve,labra & buccas duxeris:unaq́; et obſeruaueris,qui anteriorẽ colli cutẽ,primi muſculi beneficio,unà cũ buccis deorſum uellere poſsis.Rurſus ſi immota colli cute,totã buccarum ſedem,quã inflare integrum eſt,nunc in oris amplitudinẽ uolueris:nunc autẽ extrorſum,nunc ſurſum,nũc deorſum,nunc prorſum, nunc retrorſum duxeris,ſecũdi muſculi functionẽ,
t 3 tab. T. & motus,quos illius & aeris in ore ui obimus,plurimùm admiraberis. Cæterùm Galenus ᵗ primo utriuſq; lateris muſculo,qui ipſum,quũ libros de Vſu partiũ conſcriberet,latuit, quemq́; à ſe tandem inuentum fuiſſe,non ſemel in libris de Adminiſtrãdis ſectionibus inculcat, adeò fauit,illumq́;,ut ueterũ oſcitantiam magis argueret,tanti momenti eſſe tradidit,ut in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus, ipſum duntaxat omnium functionum,quas labris & ore,edentes,aut bibentes, aut differentes obimus,autorẽ uideatur ſtatue-
u 4 tab. I. re, ᵘ neruis quoque huc concurrentibus mouendi officium priuatim tribuens , & nullam ferè (uti tamen
5 tab. G & decebat) aliorum inſuper muſculorum mentionem faciens. Sunt autem nerui eiuſmodi utrinque bini:quo
2 fig. cap. 2 rum unum ex foramine inferioris maxillæ, ad inferius labrum elabi,ſuo loco docebimus:alterum, ex oculo
lib. 4 O, V. rum ſede per peculiare foramen deductum;in malarum regionem decumbere audies . Verùm quum eiuſmodi nerui (ſi modò motibus præeſſe debuerint) muſculis indigeant, & omnes labrorũ motus illis ˣ latis
x 3 tab. T. y alterius lateris unus G, H 3 tab. alter 4 tab. N notatur. & tenuibus tantùm peragi nequeant,ipſiq́; alios exigant auxiliares,meritò Natura alios ʸ quatuor muſculos mouendis labris conſtruxit. Quorum principia,euidentia quidem & manifeſta ſunt,anteaquam labrorum extremis permiſcentur : concreta uerò illis,omnifariam redduntur obſcura, & inſeparabilia à reliqua labrorum ſubſtantia. Vniuerſa enim labrorum cute,& oris amplitudinem ſuccingente tunica, toti muſcu- *Labrorum conſtitutio, dein quatuor muſculi labris proprij,ſeu i alterο latere tertius et poſtea quartus,uel omnium 5, 6, 7, 8.*
z 5 tab. G. loſæ naturæ commixtis,ac muſculis,ut quiſpiam non ineptè dixerit,ibidem corruptis,unà cum ᶻ fungoſa, quam poſtea explicabimus,ſubſtantia,hominis labra procreantur. Quatuor itaque enarrandorum iam muſculorum duo primi , labro ſuperiori peculiares ſunt , ipſorumq́; in utroque latere ᵃ unus habetur, qui à
a 3 ta. G, H. maxillæ ſuperioris oſſe,ubi mala conſiſtit,carnoſo principio enatus,deorſum obliquè in priora fertur, quo
b 4 ta. N. uſque in ſui labri latus ſeſe inſerat.Duorum inferiorum utrinque etiam ᵇ unus obſeruatur , ſuperiori muſculo latior,ſed breuior.Exoritur namque carneus & hic quoque,ab inferioris maxillæ humiliori parte,ad menti quaſi latera,hinc ſurſum obliquè in priora protenſus,latusq́; permaneus, in mediam inferioris labri ſedem implantatur.Sunt itaque omnes quatuor lati,ac quodammodo,quod ad fibras attinet:duplici donati initio:ipſorumq́; fibræ circa inſertionem,X literæ modo ſeſe interſecant,pertinaciter(uti admonuimus) labrorum cuti immixtæ.His muſculis duodecim motus ut minimùm obimus:quatuor quidem obliquos,in utroque labro duos:& alios octo rectos,in utroque labro quatuor. Duo quidem ad amuſsim recti fiunt, quando labra plurimùm à ſe inuicem diſtant:hoc quidem à duobus muſculis ſurſum agentibus ad nares tenſo,altero autem deorſum ad mentum ducto,dum duo inferiores muſculi laborant. dein quando ad ſeſe labra retrahuntur,& inuicem coeunt,uno ex ſuperiore loco deorſum , altero ex humiliore ſurſum protenſo.Cæterùm ab internis horum muſculorum fibris, labra introrſum conuertuntur & ſubimplicantur, ab exterioribus uerò foras euelluntur:ut ita & duo alij in ſingulis labris recti conſurgant motus , qui paulo minus toto ad obliquos quaſi referendi ſunt.Quatuor uerò obliqui motus, unico duntaxat laborante muſculo,reliquo interim laxato,celebrantur.Si enim dexter ſuperioris labri muſculus,remiſſo ſiniſtro, contrahitur,dextra labri pars obliquo motu,ſiniſtra dependente,attollitur:atque hac ratione reliqui tres obliqui motus labrorum peraguntur. Vt uerò ualidiùs adhuc ſuperius labrum moueretur, & ſecundùm totam ip- *Alarum naſi muſculus praeſidis Capitis in altero latere 5, aut omniũ 9 & 10.*
c 3 tab. F. ſius ſubſtantiam muſculis participaret,illi alia portio ᶜ muſculi elargitur , qui narium ᵈ alam extrorſum
d 4 tab. L. ſurſumq́; agit.A mala enim,iuxta proprium ſuperioris labri ᵉ muſculum,carneus quidam,ſed tenuis mem
e 3 tab. G. braneusq́; enaſcitur muſculus,qui in ipſo modicè uerſus priora deſcenſu,in duas portiones partitur, unam naſi alæ radici,alteram ſuperioris labri parti,quam Latini muſtacem,Græci uerò ὑπήνην uocant , inſerens. Portio naſi alæ exporrecta,eam extrorſum ſurſumq́; mouet:quæ autem labro propria eſt,id quoque ſurſum

In altero latere 6, aut omnium 11 & 12.

Muſculorũ epilogus.

f ad regionem K tab. 4.

g ſub F 3 tab.

h 3 tab. ad M ad K.

uellit: & tãtus huius portionis cum alæ portione eſt connexus, ut ſuperius labrum, immota ala, ſurſum uehementer mouere nequeas. Verùm præter hunc alæ muſculum, [f] alius in interna narium amplitudine habetur: qui ad ſuæ cauitatis externum latus, ſub tunica nares ſuccingente reconditus, impenſe tenuis eſt, ac membraneus: inq; interiorem alæ regionem inſertus, illam introducit & colligit: hacq; ratione cum oppoſito ſibi muſculo in repentinis inſpirationibus & expirationibus homini accommodus redditur. Sunt itaq; hoc Capite nobis enumerati duodecim muſculi, ſi omnes utriuſque lateris iunxerimus: duo quidem lati, ex carnea conſtantes membrana: duo admodum uarij, ex una quaſi maxilla in aliam pronati: & quatuor labris proprij, & totidem alarum naſi. niſi fortaſsis illum, qui labrum ſuperius & alam ſimul adit, propter ipſius [g] diſſectionem in progreſſu, & in diuerſas partes inſertionem, duos fingere, atque ita quatuordecim muſculos ſtatuere, uiſum fuerit. Sic etiam nihil obſtat, & duos qui carnea membrana efformantur, unum dicere, quum adeò in anteriori colli parte continuentur, ut [h] diuiſionem nullam notatu dignam oſtendant.

MVSCVLORVM BVCCAS, LABRA, ET NASI ALAS MOVENtium adminiſtratio. Caput XIIII.

Primi ac ſecundi duodecim præcedentis Capitis muſculorũ adminiſtratio.

a 3 tab. Γ.

HORVM muſculorum adminiſtrationem, à [a] latis, & ex carnea conſtantibus membrana muſculis, opportuniſsimè auſpicaberis, ac primùm acutiori nouacula in cute rectam ſectionem, à ſummo mento, mediaq; inferioris labri ſede (ubi cutis in ruborem deſinit) ad pectus uſque, ſecundùm colli longitudinem duces, ita quidem ad amuſsim, ut ſola cutis ad ſubiectum uſque muſculum, carneam ve membranam diuidatur. Deinde alia ducenda eſt ſectio, ad utriuſque labri extremum, ſecundùm ruboris finem, ſic ut orbiculari ſectione os uniuerſum obducatur. His alia per naſi longitudinem addetur ſectio: & ſi prius frontis muſculoſam compagem, & palpebræ muſculos aggreſſus fueris, nulla præter has (niſi ſub aure, ad medium uſque occipitij) in facie eſt ducenda: aliàs enim ex ſummo narium, ſub inferiori palpebra & aure, uerſus occipitium tranſuerſam moliri deberes ſectionem. Cæterùm à fine ſectionis ad pectoris uſque os ductæ, tranſuerſa una ſub clauicula, & ſummo humero, & ſcapulæ ſpina ad dorſum uſque perficietur. Licebit; & his tranſuerſam ex faucibus, ſeu ex gutturis regione, uſque ad ſpinam adijcere. His tentatis ſectionibus, hamulo cutis leuabitur: ac in altero latere, acutiori nouacula, cutis à ſubiecto membraneo muſculo, omni induſtria liberabitur. quod nullibi feceris moleſtiùs, quàm ubi laqueus ceruicem compreſsit: hic enim laquei occaſione, cutis membraneo muſculo pertinaciſsimè cõnata reperitur: & etiam cutis inſtar cornu adeò inibi mox indureſcit, ut uix nouaculam admittat. Quanquam muſculorum ſectioni corpus opportunius adhibebitur, ex quo uenæ prius ſectæ, uniuerſum ſanguinem in aquam calentem effuderint: quandoquidem tunc non toties uenæ ſanguine inanitæ, dum muſculos diuidis, uenient colligandæ, atque adeò frequenter ſpongijs abſtergendæ. Ex altero autem cadaueris latere, unà cum cute (quod factu facillimum eſt) muſculum latum tenuemq; auferes: & utrinque muſculi naturam, & fibras, neruosq;, ac munia (ſi hinc inde ſuas, quas prius enarrauimus, partes attraxeris) intuebere. Fibrarum autem huius muſculi ſeriem nequaquam oſcitabundus in tota humiliore inferioris maxillæ ſede præteribis: quin prius eas ſtrumarum, uel, ut uulgò dicimus, ſcrophularum gratia diligenter examinaueris, quo in eo abſceſſus genere, quum uſus expetet, fœlicius ac magis induſtriâ tumentes glandulas exſeces. Adminiſtratio enim ſectionis in hoc affectu extra fibrarum ductum tentata, admodum obſcœnè hinc inde colli cutem aut tendit, aut corrugat. Vbi hæc igitur ſedulò obſeruaueris, eius lateris muſculum, quem ſubditis corporibus adempta cute affixum reliquiſti, omni ex parte adimes, adminiſtrationemq; ad proprios labrorum muſculos conuertes, qui in conſpectum ueniunt, quamprimùm adipem ademeris, qui his præcipuè in buccarum regione incumbit, & unà cum lato, qui ex carnea conſtituitur membrana, permiſcetur muſculo. Liberabis itaq; ab inferiori maxilla primùm [b] duorum, qui inferiori labro elargiuntur capita, ſenſim ea ad inſertionem uſque, ut fibras examines, deducens.

Corpus muſculorum ſectioni opportunum.

Adminiſtratio 5. 6. 7. 8.

b 4 ta. N.

Labrorum fungoſa ſubſtantia.

c 5 tab. G.

Atque hic labra fungoſæ cuiuſdam [c] ſubſtantiæ interuentu, maxillæ oſsi connata reperies, quæ labris opitulatur, quoties diſtrahuntur, tenueſq; fiunt, & quoties contracta incraſſantur, ac corrugantur. Quippe eiuſmodi ſubſtantia omnino & inanitur, & repletur promptè: inanita quidem ſubmittitur, repleta uerò attollitur. Præter hanc ſubſtantiam occurrent & [d] nerui duo, maioris tertij paris neruorum cerebri radicis ramuli, ex maxilla inferiori in eos quos iam diſſecas, muſculos diffuſi. Cæterùm poſteaquam inferiores liberati fuerint, à malis [e] duos quoque ſuperiores diſſecabis: illiſq; ad ſuperius uſque labrum deductis, quatuor muſculorum functiones, capita huc illuc trahens, ſpectabis. Dein [f] muſculo alæ naſi, & ſuperiori labro communi, à malis deraſo, ac ad alam uſque & labrum deducto, eius quoque uſum contemplabere. Hic uolens prætermitto [g] neruum, minoris gracilioris ve tertij paris neruorum cerebri radicis propaginem, ex ſuperiori maxilla excidentem, ac nuper dictis muſculis communicatum: ſiquidem neruorum omnium ſeriem, quàm dabitur accuratiſsimè in quarto libro proſequar. Atque eadem ratione hic nullam neque uenarum, neque arteriarum mentionem facio, etiamſi lato muſculo [h] externa iugularis ſit contermina, quum tertius liber uenis arterijsq; dedicabitur. Integrum itaque eſt, ut conſideres membranoſa ligamina, narium alas cæteris naſi cartilaginibus colligantia, & deinde mutuum earum cartilaginum connexum. nam de narium [i] tunica, in neruorum diſtributione ſimiliter pertractabitur. In præſentia autem ſuffecerit, adhuc ſermoni adiecisſe, tunicam illam, quæ narium cauitatem ambit, aliquouſque cultello à ſubditis partibus abradendam eſſe, ut commodè tenuem membraneumq; [k] muſculum, intrò alam mouentem, intuearis. His

d ad latera G tab. 5. & 2 fig. cap. 2 lib. 4 V.

Adminiſtratio 9 et 10.

e 3 tab. d G ad H.

f 3 tab. F.

g 4 tab. I. & 2 fi. ca. 2 lib. 4 Θ.

h fi. cap. 6 lib. 3 T. V.

i 2 fi. cap. 2 lib. 4 homulus P.

k 4 tab. K.

l 4 tab. M.

omnibus reſectis, ſecundus alterius lateris enarratus mihi l muſculus, externa ipſius ſuperficie ſpectatiſsimus eſt. Vt tamen ipſius naturam quoque examuſsim obſerues, undecunque unguibus hamuliſq; eſt diuellendus: ac poſtmodum à maxillis & dentium gingiuis deraſus, à tunica, oris cauitatem oblinente, quoad fieri poteſt commodè, uenit liberandus. Et quo huius muſculi rarior, magiſq; admiranda eſt conſtructio, fibrarumq; mirabilior implexus, eo ſtudioſius illum in multas particulas non mediocri delectatione diſcerpes: & ad buccarum motum, non uerò maxillæ inferioris, illum auxiliari ſpeculaberis.

Adminiſtratio 11 & 12. Adminiſtratio 3 & 4.

DE MVSCVLIS INFERIOREM MAXILLAM MOVENTIBUS. Caput XV.

a figura cap. 10 lib. 1. — b 1, 2 fig. cap. 10 lib. 1 A.

INFERIOR a maxilla homini, quieſcente interim immotaq; ſuperiore, motu agitur uoluntario: quemadmodum animalibus ad unum omnibus, ſi fluuiatilem crocodilum exceperis, cui unico ſuperior maxilla mobilis uiſitur, inferiore interim cum temporum oſsibus adeò unita, ut ne tantillum quidem moueri queat, ipſaq; duos ſinus nanciſcatur, quibus ſuperior ſingulis utrinque capitulis latis, nec b noſtris admodum diſsimilibus inarticulatur, magna ex parte lacertarum teſtudinumq; inferiori maxillæ reſpondens: quemadmodum etiam totus crocodilus imagine (non autem magnitudine, & geniculatis caudæ tuberibus) lacertæ ſimilis uiſitur. Hominis inferior maxilla ad ſuperiorem, quum os claudimus, inſigni ualidoq; admodum motu ſurſum ducitur, & deinde manducantibus prorſum ac retrorſum in lateraq; circumfertur: & denique quum os aperimus, nunc rectà, nunc paululum in alterutrum latus declinans, deorſum agitur. Complemus uerò hos maxillæ motus, c quatuor utrinque muſculis: quorum d unus, ſui lateris tempus occupans, ac proinde temporalis ab omnibus nuncupatus, principium ducit e à uerticis & temporis & frontis oſsibus, & oſſe cuneum imitante, & eo oſſe, quod minorem externum ve ſedis oculi angulum amplectitur, maxillæq; ſuperioris oſsium mihi primum habetur. f Inſtar tertiæ enim circuli partis muſculus iſte à uerticis ac frontis oſſe multo elatius enaſcitur, quàm g commiſſura ſquamæformis conſiſtit: & hinc ſenſim craſſeſcens, & carnoſior redditus, arctatuſq;, in cauitatem inibi in capitis oſsibus concinnè, magnaq; Naturæ induſtria, totius muſculi gratia exculptam, & uallis pulchrè circundatam, ſeptamq; deſcendit, à temporis oſſe, & cuneum imitante, & frontis, & illo quod externum oculi ſedis angulum efformat, toto ſuo inceſſu enatus. Quum uerò ad h iugale uſque os pertingit, admodumq; craſſus (ſed anguſtus interim) euaſit, ſuperiori quoque iugalis oſsis ſedi adnaſcitur, i muſculo illi admodum k continuus, quem ſecundo loco enumeraturi, à iugali potiſsimum oſſe enaſci docebimus. Vniuerſum itaque temporalis muſculi corpus, ad iugale uſque os carneum eſt, & exteriori tantum ſede, propter propriæ membranæ craſsitiem, perquàm liuidum: idq; potiſsimum ad exortus ſui initium, & ipſius ad os iugale connexum. Vbi uerò acutum maxillæ inferioris l proceſſum contingit, in breuem, quanquam inſigniter ualidum, nerueumq;, finit m tendinem, ſua amplitudine proceſſum amplectentem, illiq; ualidiſsimè inſertum. Ad tendinem hunc omnes temporalis muſculi fibræ, tanquam ex tribus circuli partibus, ad ſuum centrum procurrunt: tendinemq; hunc efformant illorum muſculorum ritu, n quos gibbum & cauum ſcapulæ implere audies, & qui ex ilium oſſe pronati, femoris motibus famulãtur. ita profectò, ut ſatis mirari nequeam, quid nam peculiare illud ſit, tantopere in temporali muſculo à Galeno decantatum. Neq; ſatis aſſequor, quamobrem is Naturam tot laudibus efferat, quaſi hic magno ſingulariq; artificio ab aliorũ muſculorum forma declinaſſet, tendinẽ educens non ex muſculi extremo, ut alias ſemper, ſed ex muſculi medio: quũ ego in tendinis productione hic nihil rarũ, ac à cõmemoratis muſculi ſanè quàmplurimis diuerſum reperiam. adeò, ut non mirer, Galenũ ſecus de tẽporali muſculo in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro (dum iam ſectionum eſſet peritior) ſermonem, quàm in undecimo de Partium uſu inſtituiſſe. Quod uerò temporalis muſculi ſit munus, tum opportunè explicabitur, ubi duos adhuc muſculos orationi adiecero. o Secundus itaque hoc Capite cõmemorandorũ, ille eſt muſculus, quem ad poſteriorem maxillæ, inferioris ſedem, ſub oſſe p iugali poſsimus manu amplecti. Dum enim pollicẽ inter auris radicem & inferiorem maxillam inſeris, medium uerò digitum genę admoues, illumq; quaſi in oris amplitudinem protrudere tentas, totam præſentis muſculi externam ſuperficiem contines, quam denuò tactu dignoſces, ſi mutuò adductas prius maxillas, adhuc ualidius comprimere adniſus fueris: quia tunc muſculus ille in ſe magis collectus, pollicẽ & indicem feriet, ſeſe dilatans & contrahens. Præterea & hunc quoque muſculum in equis uides ſpectatiſſimum: is enim cum q. illo quem tertium in uniuerſa ſerie ſtatuemus, ij ſunt muſculi, quos crebrò in equis amplectimur, obſeruaturi, num carneus aut nerueus nobis equus proponatur, & num is fauces mollibus laxiſq; glandulis oppletas infarctaſq; habeat. r Enaſcitur itaque ſecundus hic muſculus nerueo & amplo ualidiſsimoq; principio, ab ea malarum s ſede, qua infima pars ſuturæ illius conſiſtit, quæ maxillæ ſuperioris t os, totum minorem oculi ſedis angulum occupans, u mediamq; oſsis iugalis portionem educens, maximo eiuſdem maxillæ x oſsi coniungit: quod dentium ſuperiorum præſepeola continere, ac narium amplitudinem magna ex parte conſtituere, ſuperior liber edocuit. y Deinde hoc muſculi principium à malis in poſteriora ducitur, è tota inferiori interiorıq; oſsis iugalis ſede ad aurem uſque pronatum. Vt uero id in malis impenſe nerueum eſſe dicebam, ita quoque ubi ab inferiore exterioris iugalis oſsis ſuperficiei parte prodit, nerueum liuidumq; conſpicitur: z ubi autem ab interiore iugalis oſsis ſede originem ducit, ac magna amplitudine inibi conſiſtenti, tendinemq; ſuum producenti muſculo temporali adnaſcitur, carneum eſt. Muſculus hoc enatus principio, deorſum tendit, totamq; inferioris maxillæ amplitudinem,

in

Left margin: c 4 muſculorum tab. Γ et Δ. & 6 ta. D. e 5 tab. H. I. — d 4 tab. Γ. 3. 5 tab. B. 1. 6. 9 tab. A. — e 3. 4 fig. cap. 6 lib. 1 R, R unde hæc oſſa petes. — f 4 tab. A, B. C. — g 3. 4 fig. cap. 6. libr. 1 F. — h 2 tab. B. 4 tab. D. — i 4 ta. Δ. — k 5 ta. C. — l 1, 2 fig. cap. 10 lib. 1 C. & 6 tab. B. — m 6 ta. A. — n 11 ta. Γ. 7 tab. Γ. 9 tab. Π. 10. ta. Σ. 11 ta. Σ. 8 ta. A. — o 3 ta. Δ. 2 9 tab. C. 5 tab. D. — p 4 ta. D. ſupra Δ. — q 6 ta. D. — r 4 tab. E. — s 1 fi. ca. 9 lib. 1 a. — t eiuſdem fig. Γ. — u 3. 5 fig. cap. 6 lib. 1 Y. — x 1 fi. cap. 9 lib. 1 A. — y 4 tab. ab a ad F à D — z 5 tab. C.

Right margin: *Inferiorem maxillam, ſuperiore quieſcente, moueri.* — *Maxillæ inferioris motus, quos octo complẽt muſculi.* — *Primus alterius lateris muſculus, ſeu temporalis.* — *Lib. 11. de Vſu part.* — *Secundus, ſeu maſſeter.*

in externa poſteriorių; ipſius ſede conſpicuam amplectitur, illi ualidiſsimè partim carneus, partim nerueus latiſsima inſertione [b] implantatus. Ex tota autem inſertionis amplitudine, nulla inſignior, nullaų; ualidior eſt ea quam muſculus molitur in [c] aſperitatem, in infima maxillæ inferioris ſede uelut proceſſulis aliquot extuberantem : [d] ubi muſculus etiam eſt anguſtiſsimus, & obtuſiorem trianguli alicuius angulum quodammodo exprimit. Totus enim quadantenus triangularis eſt. una namque ipſius linea ſecundum totam principij amplitudinem porrigitur : ſecunda à malis, ſeu anteriori principij parte, ad infimam maxillæ inferioris ſedem retrorſum ducitur, illam quam nuper diximus maxillæ aſperitatem contingens : tertia linea, ab aure, ſeu poſteriore principij ſede, in anteriora deorſum ad demiſsiorem ſecundæ lineæ ſedem fertur, angulum cum illa linea tam obtuſum conſtituens, ut ferè hic muſculo aliud latus poſsit aſcribi. Vtcunque uerò ſit, obtuſus hic angulus, ſeu, ſi modò ita uelis, quartum hoc muſculi latus, multo ſtrictius eſt amplo illius principio. unde etiam ilico fibrarum ipſius quoque ductum uariare neceſſe eſt. [e] Fibræ enim ab anteriore principij parte originem ſumentes, deorſum in poſteriora feruntur: [f] quæ autem à poſteriore principij ſede prodeunt, obliquè deorſum in anteriora repunt, omnes ex amplo principio ad obtuſum quem recenſui angulum protenſæ, maxillæų; inferioris amplitudini citra tendinis eductionem inſertæ Galenus hunc tantum maxillam mouentium muſculū, maſſeterem ſeu manſorium undecunque appellauit: quūų; in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro illum deſcribit, ſatis uidetur innuere, quoſdam fuiſſe Anatomicos, qui duos maſſeteres in uno latere enumerarunt, fibrarum præſentis muſculi ductui & lato principio (ut ipſe cenſet) animum adhibentes. & dein alios extitiſſe quodammodo inſinuat, qui tres maſſeteres utrinque recenſuerunt, muſculi huius principijs & inſertionibus attendentes: perinde ac ſi ſingulos muſculi angulos, unius muſculi loco, præter omnem ſanè rationem, enumeraſſent. Verùm mihi muſculus iſte unius tantum loco, quouis tandem pacto habetur: arbitrorų;, eos qui duos maſſeteres ſtatuerunt (in quorum claſſe fuit Hippocrates) [g] unum quidem maſſeterem commemoraſſe præſentem muſculum: alterum uerò maſſeterem, ipſum [h] temporalem, cum [i] eo quem in ore deliteſcentem, temporalių; admodum continuum eſſe, ac inſuper ad manducandum apprimè etiam conducere audies. Atų; quum alij hunc à temporali numero diſiungerent, [k] tres maſſeteres conſtituerunt, quòd mordētibus manducantibusų; omnes tres (uti mox dicemus) ſuppetias ferant. quantumuis ego interim, dictionis fugiens æquiuocum, ſecundum maxillam mouentium muſculum, maſſeterem paſsim cum Galeno appellauerim. [l] Tertius itaque muſculus principium perquàm neruoſum aſſumit, ex tota cauitate ſinu ue oſsis cuneum referentis [m] proceſſum, qui ueſpertilionum alis comparati; unà cum eorundem ſinu in hoc extruuntur, ut muſculi huius principium concinnè ambiant, idų; ab ipſis opportunè enaſcatur. Cæterùm ilico atų; nerueum illud principiū dictorum iam proceſſuū cauitatem ſinū ue egreditur, ipſum carneus, amplus & craſſus efficitur muſculus, internæ temporalis muſculi parti iuxta ſui tendinis productionem inſertionemų; admodum connatus, & magna ex parte maſſeteri, ſeu ſecundo maxillam mouētium muſculo ſimilis, itaų; in internam poſterioremų; maxillæ ſedem ampla & lata, impenſeų; etiam nerueа inſertione implantatus, atque ille in externam maxillæ ſedem figitur. Vt uerò tertius hic muſculus ſua craſsitie oris ſpacium faucesų; minus occuparet, maxillæ (uti & in primo libro explicuimus) amplus patensų; [n] ſinus inſculpitur, in quem muſculus commodè reponatur, magnaų; ſui portione latitet.

Tertius muſculus, qui in ore latitat.

Deſcriptorum hactenus muſculorum munus.

Tribus his muſculis, cum ſuis in altero latere coniugibus, primario concreditur, ut maxillam inferiorem nobis mordentibus ſimul ſurſum ducant & contrahant. nulli.n. priuatim id munus cōmiſſum exiſtimo: etſi fortè tēporalis & maſſeter, utpote grādiores, amplioresų;, ualidius quàm tertius id preſtent. Quàm uerò muſculi iſti hoc munus alacriter ualideų; cōpleant, etſi in omnibus hominibus ferè ſit obuium, hiſtriones tamen permulti id liquidò atteſtantur, quorum quidam ferreos quoſdam palos dentibus perinde ac manibus ferè tractant: quidam uerò maximas trabes, inferioribus tantum dentibus innitentes, miro robore ſuſtinent. Vidimus namque Patauij Tridentinum hiſtrionem, mira articulorum tamen laxitate preditum, qui ferreum palum uigintiquinų; librarum, dentibus à terra ſubleuatum, & aliquandiu in ore erectum, retrorſum à tergo punctim parieti inieeit, quem triginta pedum interuallo ab hiſtrione deſtitiſſe, ipſe metitus ſum. Turcum inſuper quendam, ut & Mantuanum, non admodum proceræ ſtaturæ hiſtrionem, à duobus adductam erectamų; uiris trabē, ſolis inferioribus dentibus ſuffulciſſe, & aliquandiu geſtaſſe, ſæpius uidi, quum interim aſtantium plerique trabem à terra ſubleuare uix poſſent. Cæterùm maxillæ uerſus priora poſterioraų; motus, quem manducantes potiſsimum obimus, ſecundis ſeu maſſeteribus præcipuè conficitur, idque latorum ſuorum principiorum, ductusų; fibrarum gratia. Anterioribus enim principiorum partibus contractis, inferior maxilla prorſum ducitur, mentumų; in anteriora prominet. Poſterioribus uerò, principiorum ſedibus in ſe collectis, retrorſum, ac uelut ad aures maxilla retrahitur: quamuis huic etiam motui temporales muſculi latis principijs pronati, & in acutum uerſus ſuas inſertiones deſinentes, ſuppetias nonnihil ferre uideantur, prout has illas ue ſuorum corporum fibras colligunt, aut remittunt. Inſuper maſſeterum, & in ore deliteſcentium muſculorum in primis opera, inferior maxilla in latera circunducitur: dextro enim maſſetere duntaxat, & ſiniſtro in ore deliteſcente, ſimul contractis, maxilla in dextrum latus agitur: ſiniſtri autem lateris maſſetere, & dextri lateris in ore deliteſcente, unà contractionem molientibus, inferior maxilla in ſiniſtrum latus mordentibus manducantibusų; circunfertur. Enarrationi adhuc ſuperſunt duo [o] muſculi, utrinque ſinguli & graciles & oblongi, originem ducentes ex prominentibus oſsium temporum [p] proceſsibus, qui ſcriptorij ſtyli imaginem referunt. Hinc membraneo latiuſculoų; capite exorti, ſtatim carnoſi teretesų; fiunt: ac uerſus priora maxillæ, ubi ſummū mentū habetur, obliquè procurrētes, interiori eius parti inſeruntur: & dexter muſculus ſiniſtro, in ea inferioris maxillæ [q] ſe

Alterius lateris maxillam mouentium quartus, aut omnino 7 & 8.

b 4 ta. G.
c 1 f. cap. 10 lib. 1 L.
d 4 ta. G. ubi totū muſculum circunſcribo E, F, G.
e 4 ta. ab E ad G.
f 4 tab. ab F ad G.
g 4 ta. E.
h 4 tab. F.
i 6 tab. D.
k 4 ta. A. & 4 ta. F. & 6 ta. D.
l 6 tab. D.
m 1 f. ca. 6 lib. 1 P. deinde charactere 1, 3, 4, 5.
n 2 f. cap. 10 li. 1 D.
o Alterius lateris muſculus notatur in 5 f. H, I. 4 tab.
O. 6 tab. h
p 3. 4. 5 f. ca. 6 li. 1 n
q 2 f. cap. 10 li. 1 H.

de unitur, ubi uel horũ muſculorũ occaſione ea exaſperatur, proceſſulosq́; inæqualiter extuberantes gerit. Muſculi hi, quum ambo in ſe colliguntur, os aperiunt, maxillamq́; inferiorem rectà deorſum uellunt. ac de in obliqui ipſorũ ſitus ductusq́; gratia, quum alteruter ſolum agit, is obliquæ, ac ad ſuum latus deductionis maxillæ, autor exiſtit. Cæterùm utriſque his muſculis peculiare aliquid, & nulli totius corporis muſculo, præterquàm [r] uni, quem contra Galeni placitum oſsi υ referenti aſcribam, commune obtigit. His namq; in [s] medio itinere, quod ab exortu ad inſertionem uſque emetiuntur, pars carnoſa prorſus aboletur, & exanguis neruoſaq́; efficitur, ceu tendo, uel ligamentum quodpiam, carniformibus fibris neutiquam enutritum: ita ſanè, ac ſi quis ex duobus muſculorum uentribus, in quorum medio teretis tendinis ſpecies cerneretur, utrunque muſculum conſlari diceret. Verùm hic uó perperàm, neque ocioſe à conſueta muſculorum fabrica rerum Opifex declinauit, quod ego, perinde ac Galenus, nó ad exortum ipſorum referam, quem ille è directo eorundem inſertionis aliàs debuiſſe fieri (ſi loci ratio id modò admiſiſſet) aſſerit: quum obliqui motus, cui etiam præeſſe debuerunt, occaſione, is quem nunc obtinent exortus, ipſis ſit impenſe neceſſarius: isq́; interim rectum maxillæ motum, quũ ambo unà laborant, neutiquàm impediat. Neq; etiã ad organorũ in faucibus & in maxillæ inferioris amplitudine conſiſtentiũ frequentiã (quaſi hæc muſculos iſtos in ipſorum medio carneos eſſe uetaſſet) iſtud rerũ Opificis artificium adeò referendũ duxerim, atq; ad reflexũ eum, quẽ muſculi ſecundùm inferiorẽ maxillæ [t] angulũ moliuntur, ubi [u] tertij maxillã mouentiũ muſculi infima pars conſiſtit. Quũ.n. muſculi maxillam detrahẽtes, ad angulũ hunc in ipſorũ collectione inſigniter ualideq́; contrahi debuerunt, & quum graciles omnino ſunt, ſuæ tenſionis impetum innoxiè non ſuſtinuiſſent, niſi ibidem neruei excarnesq́; ac duri facti fuiſſent, ac denique muſculorum naturam aſſumpſiſſent, qui neruei illis ſaltem ſedibus euadunt, quibus ad os aliquod ueluti ad trochleam reflectuntur: quemadmodum uidere eſt in [x] ſexto & [y] ſeptimo, & magis adhuc in [z] decimo femur mouentium muſculis. Inſuper & roboris quoque cauſa, [a] gracilis longiſsimusq́; ille muſculus, qui à ſcapula oſsi υ referenti inſeritur, in medio ductu prorſus nerueus euadere docebitur: nimirum ut impetum promptius repellat ſuſtineatq́; ualidiſsimi illi accumbentis [b] muſculi, quem ſeptimi caput mouentium muſculorum paris alterum ſtatuemus. Ligamenta inferiorem maxillam temporum oſsibus alligantia, ligamentis alios articulos membranæ inſtar ambientibus correſpondent, nihil ſibi quicquam peculiare uendicantia.

r 5 tab. R. S.
s 5 tab. in ter H & I.
Lib. 11. de Partiũ uſu.
t a ſi. cap. 10 lib. 1 E.
u 6 tab. D.
x 8 ta. Θ.
y 8 ta. Λ.
z 13 ta. Γ. ſi. Σ.
a 5 tab. R. S.
b 4 ta. Θ.
Ligamenta maxillæ articulorum.

MVSCVLORVM INFERIOREM MAXILLAM mouentium adminiſtratio. Caput XVI.

EORVM qui maxillam inferiorem mouent, muſculorum adminiſtrationem à [a] temporali opportunè aggredieris. Capite igitur in latus reclinato, grandiori cultro, & admoto etiam malleo, [b] iugale os ad aurem & malam excindes, & acutiori cultello undequaq; à muſculo temporali liberis, exactè tum temporalis muſculi ad illud os connexum, & maſſeteris exortum conſiderans. Ablato iugali oſſe, temporalis muſculi principiũ, quod ſecundùm capitis longitudinem trium ferè circuli partium inſtar exoriri dicebatur, undecunque cultello proximè ab oſſe abrades, quouſque totum muſculũ à capitis & maxillæ ſuperioris oſsibus ademeris. Iam temporali muſculo deorſum & extrorſum reflexo, intuebere neruoſiſsimum ipſius tendinem, acutum maxillę inferioris proceſſum amplexantem. deinceps qui is muſculo in ore deliteſcenti, & maſſeteri committatur, ſpectabis. poſtremò, ſi aperto ore, muſculi temporalis initia ſurſum trahere non detrectaueris, ipſius quoque munus promptè condiſces. Nunc integrum eſt, [c] maſſeterem à iugali oſſe & malis liberatum, ab humiliori maxilla ſimiliter cultello deradere, atque illius inſertionem munusq́; non oſcitanter perpendere. [d] Muſculum in ore deliteſcentem ad amuſsim, non niſi inferiori maxilla in menti regione per medium diſſecta, adminiſtrare poteris: ac proinde grandiori cultro operi adhibito, ipſam à ſummo mento auſpicatus, per medium dentium inciſorium diuides: illamq́; manibus apprehendens, utranque ipſius partem in latera reflectes, & à temporis oſsis illi inſculpto [e] ſinu luxabis. Mox circa maxillæ extrema, oris tunicam à ſubditis ſibi corporibus, cutis inſtar ſeparabis, quouſque muſculus in ore reconditus ſeſe omni ex parte offerat: quem, ſi uiſum fuerit, aut oſsibus cõmiſſum relinques, aut ab ipſis deraſum abijcies, ipſius quoque functionem non oſcitanter expendens. [f] Muſculũ maxillam deorſum trahentem, inferiori ſedi maxillę ſecundum ipſius longitudinem exporrectum, & maxillæ in interna ſummi menti ſede inſertum, modò reperies: quum is nulla peculiari opus habeat adminiſtratione, muſculo maſſetere iam cum [g] glandulis & uenis & arterijs, quæ auribus ſubijciuntur, reſectis. Quanquam interim quarti huius muſculi, ſuiq́; coniugis, perinde ac tertiorum, ſeu in ore deliteſcentium muſculorum ſectionem, & officij muneris ve eorundem examen, tum demum opportun ius aggredieris, quum linguæ & oſsis υ referentis & laryngis muſculos perſcrutaberis.

a 4 tab. Γ.
Temporalis adminiſtratio.
b at in 5 tabula ad C. inter B & D.
c 4 ta. Δ.
Maſſeteris.
d 6 ta. D.
Muſculi in ore deliteſcentis.
e 4. 5 fig. cap. 6 lib. 1 b.
f 5 ta. H. I.
Muſculi maxillam deorſum trahentis.
g ſub F 4 tabula.

DE MVSCVLIS OSSI υ REFERENTI COMMISSIS. Caput XVII.

OS [a] υ referens, in faucibus ſuperiori laryngis ſedi prælocari, & radici linguæ fundamenti uice, ſuper quod moueri eam oporteat, & plurium muſculorum uelut anchoram eſſe, iam antea diximus. Ex muſculis uerò qui oſsi committuntur, alij quidem ipſi ſunt proprij, & ſolius ſui gratia conſtructi, qui omnes ab alijs oſsibus principium ſumentes, oſsi υ ſimili inſeruntur: alij autem ex oſſe hoc procedentes, alijs organis famulantur. Qui igitur oſsi ipſi

a 1012 1, 5 fig. cap. 13 lib. 1. & 3 fig. cap. 21 lib. 1 A.
Muſculi oſsi υ referenti commiſsi, partim alijs ſubſeruiant partibus.

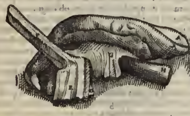
ipſi peculiares proprijq́; ſunt, potiſsimùm præſtare creduntur, ne os non admodum ſtabili firmatum baſi,
hinc inde ad latera, uel ſurſum aut deorſum, uel prorſum aut retrorſum præter rationem conuellatur. Sunt
porrò hi ad minimum numerum redacti ſeptem, ad maximum autem octo, utrinque nimirum quatuor, ut
Ipſi propriorum primũ par. ſeu alterius lateris 1. uniuerſi quatuor conſtituant paria. [b] Primus cæteris ualidior & craſsior, bifidus aut geminus eſt, ſcutifor- [b 4 tab. S. T. 1 tab. C. 2 tab. F.]
mi laryngis cartilagini, & aſperæ arteriæ in collo exporrectus. Lato namq; & carneo principio ex eminẽtio
ri pectoris oſsis ſede, ac partem magis internam exoritur: rectaq́; ſurſum tenſus, ac parem ſemper ipſi origi
ni latitudinem ſeruans, in [c] anteriorem oſsis υ referentis ſedem inſeritur, carnoſo innexu totam amplitu-
dinem medij oſsiculi cui oſsis υ referentis latera firmantur, apprehendens. Huic muſculo ſecundùm ipſius [c. conſule 1 figuram capitis 13 li. 1. ad * A, B, & cæt.]
longitudinem in medio linea inciſa eſt, cuius occaſione, ex duobus, dextro uidelicet & ſiniſtro muſculis cõ
ſtare, non ineptè dicitur: ac duorum muſculorum, ſeu unius paris uice enumeratur, qui os υ referens deor-
ſum, ſi quando uiolentiùs à ſuperioribus muſculis ſurſum nellitur, retrahunt: & [d] ſcutiformi cartilagini, [d 5 tab. N. dein Q.]
Secundum par. & aſperæ arteriæ, propugnaculi loco haberi poſſunt. [e] Tertius & quartus, utrinque nimirum unus, his duo
bus opponuntur: & ampli, breues, ac omni ex parte carnei, à maxilla inferiori, ſub ſummo mẽto interiùs ena [e 4 ta. R. 1 tab. B. 2 tab. E.]
ſcuntur: hincq́; deſcendentes, ac admodum modicè arctiores reddiri, υ referenti oſsi duobus primis conter
mini inſeruntur, [f] eandem prorſus inſertionis latitudinem in anterioti oſsis ſede cum illis obtinentes. Ac [f Confer 1 tabula B cū C.]
proinde hi os ſurſum, oppoſito duorum inferiorum motu, deinde & modicè in exteriora protrahunt: quẽ-
Tertiũ par. admodum & illi quoque in exteriora os perquàm obſcurè promouent. [g] Quintus ac ſextus, ab utroque
uidelicet latere ſinguli, admodum graciles teretesq́; ſunt, muſculi, qui à [h] proceſſuum, ſtylum & galli calca [g 4 ta. Q. h 3. 4. 5 fi. ca. 6 li. 1 i.]
ria referentium, radicibus explantati, υ referenti oſsi ad latus amplitudinis inſeruntur, quam primi quatuor
muſculi occuparunt. eſt aũt hæc regio, ubi oſsis latera cum medio oſsiculo coeunt. Muſculi hi toto ductu [i] [i 4 tab. O. 5 tab. H. L.]
illis exteriùs attenduntur, quos maxillã inferiorem deorſum trahere retuli: qui ẽt ab eiſdem ſtylum imitanti
bus proceſsibus, ſed paulo humiliùs, quàm hi oſsis υ referentis muſculi, exoriuntur: quibus ne os aut in dex
trũ, aut in ſiniſtrũ reuellatur, prohibendi munus concreditũ eſt, & præterea illud quoq; ſurſum nonnihil, in-
Quartum par. trorſumq́; contrahunt. At [k] ſeptimus & octauus præſentis oſsis muſculi, utrinque etiam ſinguli, graciles [k 5 ta. R. S. 4 tab. V. V. 1 tab. D. 2 tab. H.]
longiq́; uiſuntur: nullus enim uniuerſi corporis his ſimul & gracilior & longior occurrit. Deinde uterq;
eneruationem quandam, perinde ac muſculi maxillam deorſum trahentes, priuatim uendicat. [l] in medio [l inter R & S tab. 5.]
namque ipſius ductu carneus eſſe deſinit, tendinis aliquouſque naturam oſtendens, à qua denuò carneus
euadit, itaq́; duos ueluti uentres nanciſcitur. Principium etenim carneum, ex elatiori ſcapulæ coſta, iuxta
ipſius ceruicem, & proceſſus anchoram imitantis [m] radicem obtinet: & ſub [n] muſculo ſcapulam attol- [m 1 fi. ca. 21 lib. 1 F.]
lentium primo occultatus, ſurſum obliquè protenditur, ſub [o] muſculo à pectoris oſſe & clauicula in ma- [n 4 tab b. aut 9 ta Γ.]
millarem capitis proceſſum inſerto, qui oſsis υ referentis muſculum adeò comprimit, ut carnoſus ſub illo eſ
ſe deſinat, tendinisq́; ſpeciem oſtendat, perinde ac ſi digniori illi caput mouenti muſculo cederet, aut ipſe [o 4 tab. Θ.]
durior factus, in contractione impetum incumbentis muſculi faciliùs exolueret. Nam ſimul atque illum
ſuperauit, rurſus carneus apparet quouſque in eam oſsis υ referentis regionem implantetur, in [p] quam quin [p 4 tab. P.]
Quartum par. ſcapularum motibus non ſubſeruire. tum aut ſextum inſertionem moliri dictum eſt. Galenus quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro, iſtos
quarti paris moſculos ſcapulis proprios eſſe arbitratur, horũ ope illas ſurſum ad guttur agi aſſerens. Quàm
uero id ueritati conſonum ſit, obſeruari peroptarim: mihi. n. oſsi υ referenti, non uerò ſcapulis, proprij uidẽ
tur, nec quicquã his cum ſcapularũ motu cõmune eſſe exiſtimo. Quippe minores ſunt, minusq; firma (quũ
υ referenti oſsi cõmittantur) baſi ſtabiliuntur, quàm qui ſcapulas (quibus brachia, cubiti & manus appen-
dent) attollere obliquo motu poſsint. Deinde ſubſtantia formaq́; cæteris oſsis υ referentis muſculus, ne
quaquam autem ſcapularum motuum autoribus, reſpondent. Quod Veteres pulchrè norunt, ex quorum
ſententia Galenus in libro undecimo de Partium uſu, hos muſculos oſsi υ referenti aſcribit: licet rurſus
ſui oblitus, in decimotertio de Partium uſu, eoſdem inter ſcapulæ motores commemoret, facilè in illis; ut
& in alijs pleriſque ſcapulæ muſculis, aberrans. Quinetiam os υ referens his muſculis omnino indiget, ſi de-
mum id contrario motu agi debuit illi, quem quintus & ſextus muſculi perficiunt. Videntur itaque mihi
poſtremo loco enumerati muſculi, deorſum ac utrinque ad latera os υ referens detrahere. & niſi his illa con
crederetur actio, oſsis υ referentis ſitus prorſus fallax eſſet. Adde, muſculis his, ubi ſcapulæ committuntur,
[q] neruulum applantari: nequaquam autem, ubi oſsi υ referenti inſeruntur. Sunt igitur, mea quidem ſenten [q à ramo 1 notato fig. 2 ca. 11 li. 4.]
tia, octo muſculi, ſolius oſsis υ referentis occaſione efformati, in hoc ſcilicet, ne hinc inde ex ſua ſede id tur
Muſculi hyoidi oſsi non proprij. betur, fundamentumq́; plus ſatis infirmum linguæ, & ipſi quoque laryngi efficiatur. Cæterùm mu-
ſculi, quos huic oſsi non proprios eſſe dixi, ex ipſo originem uiuituantur. horumq́; quatuor la-
ryngi, & alij linguæ porriguntur. [r] Primi duo laryngem adeuntes, lati & carnoſi ſunt: & [r 1 fi. cap. 21 F.]
ab inferiori oſsis υ referentis ſede enati, ac poſtea anteriori ſcutiformis cartilaginis
parti attenſi, tandem humiliori eius cartilaginis ſedi ſecundùm latitudinem [s 2, 3 fig. cap. 21 K.]
inſeruntur. [s] Alij duo paulo minus toto teretes ſunt, & graciles: ex [t] [t 2 fi. cap. 13 lib. 1 D.]
mediaq́; oſsis υ referentis interna ſede principium ducentes, radici
laryngis [u] operculi implantantur. Quod uerò horum qua- [u 2, 3 fig. cap. 21 L.]
tuor ſit munus, & quos ex his Galenus prætermiſerit, in
muſculorum laryngis enarratione docebitur. Lin [x 1, 2 fig. cap. 19 H.]
guæ autem [x] muſculorum ſermo, mox
poſt ſubſequens Caput
inſtituetur.

PROPRIORVM OSSI υ REFERENTI MVSCVLORVM ADminiſtratio. Caput XVIII.

COMMODE horum muſculorum ſectionem adminiſtraturus, ceruici (ut in poſteriora pendente capite, ea exporrigatur) trunculum aut oblongum lapidem ſubijcies: & uenis, arterijs, ac glandulis, quæ in harum diſtributionibus locantur, utcunque reſectis, minoribus cultellis ſectionem auſpicabere. Ac primùm quidem ab inferiori maxilla, quæ *Secundi paris adminiſtratio.*
a 5 ta. H.I. adhuc integra eſt (niſi illam [a] muſculi ipſam deorſum trahentis, & [b] eius qui in ore de
b 6 ta. D. liteſcens, maxillam attollit, occaſione fregeris) obliquos & latos muſculos, qui [c] tertij
c 4 ta. R. & quarti loco habebantur, deradas, eos uſque ad regionem, qua oſsi υ referenti implantantur, diſſecans. De
d 4 tab. S. T. inde [d] primi & ſecundi capite à pectoris oſſe liberato, utroſque uerſus os deducito, illos à [e] muſculis ſe- *Primi paris.*
e 5 tab. P. parans, qui ipſis ſubſtrati, à pectoris oſſe in ſcutiformem laryngis cartilaginem pertinent. Quum enim pri-
f 4 ta. Θ. morum oſsis υ referentis muſculorum originem aggredieris, ſtudendum eſt, ne initia [f] muſculorum, à pectoris oſſe & clauicula ad mamillarem capitis proceſſum aſcendentium, uities: ac ne ex eadem ſede natos,
g 5 ta. Q. nuperq; dictos ſcutiformis cartilaginis muſculos unà auferas. [g] Quintum & ſextum ſummis digitis, aut exiguo cultello à conterminis partibus, uſque ad ſtylum referentes capitis proceſſus deduces, illorumq; ini *Tertij paris.*
h 5 ta. R. S. tia illinc liberabis. [h] Septimum & octauum uix, niſi ſecundo ſcapulam mouentium [i] muſculo, & illo qui *Quarti paris.*
i 9 tab. Γ. Δ. à pectoris oſſe & clauicula mamillarem proceſſum petit, abſectis, aggredi promptum eſt. nihil tamen prohibet, ipſos à uicinis partibus, exiguo longoq; cultello buxeo, aut ſolis digitis liberare, ipſorumq; capite apprehenſo, id à ſcapula cultello diuidere. Quanquam hos, donec muſculos ſcapulam mouentes aggredieris, interdum ſeruandos duco: ut, quemadmodum non ſemel ipſe tentaui, tu quoque experiaris, num muſculi illi ſcapulam, omni prorſus carne liberam, ſurſum agere poſsint: contemplerisq;, quàm bellè primo quoque tenſionis impetu rumpentur. Muſculorum uerò oſsi υ referenti non propriorum ſectio, in eum locum reſeruabitur, qui earum quibus illi inſeruntur partium anatomen pertractabit.

DE LINGVAE MVSCVLIS. Caput XIX.

PRIMA DECIMINONI Capitis figura. *SECVNDA.*

TRIVM DECIMINONI CAPITIS FIGVRARVM, & earundem characterum Index. *TERTIA FIGVRA.*

PRIMA figura linguam, unà cum ipſius muſculis, à reliquo corpore liberatam, ex dextro latere commonſtrat, muſculorum dextri lateris naturam, ac ſitum, quam fieri licet, proximè exprimens.

Secunda figura eadem, quæ prima, oculis ſubijcit: uerùm ut primi linguæ muſculi, ac item noni natura aliquo pacto hic magis, quàm in prima conſpiceretur, tertium & ſeptimum linguæ muſculos ſurſum refleximus, quinto interim deorſum ab ipſius inſertione propendente.

Tertia figura nouem linguæ muſculos abſectos habet: ac lingua ſecundum longitudinem diuiſa cernitur, linguæ ligamento hic ab utriſque linguæ corporibus dirempto, & corporum ſuperficie, qua ligamento continuatur, hic apparente. Atque cum in modum hominis (ut ſemel dicam) linguæ conſtructio eſt expreſſa, quo nobis hanc picturis aſſequi datum fuit.

A, A, A 1, 2, 3 Linguæ portio, ante confectionem in hiante ore conſpicua, & tunica adhuc obtecta, ipſi, ac toti ori, & ſtomacho, item & aſperæ arteriæ communi.

B, B 1 Hac linea dictæ nuper tunicæ partem notat, ſecundùm inferioris maxillæ latera ab ore diſſectam. Linguæ enim portio ſupra lineam conſiſtens, illa adhuc obtegitur tunica: quæ autem ſub linea cernitur pars, hic (uti etiam nunquam) illa tunica non ſuccingitur.

C 1 Iam dictæ prius tunicæ portio, quam hic ab intimo palati unà cum lingua præſcidimus.

D, D 1, 2 Primus linguæ muſculus.

E 1,2 *Tertius linguæ muſculus.*
F 1,2 *Quintus linguæ muſculus.*
G 1,2 *Septimus linguæ muſculus.*
H 1,2 *Nonus linguæ muſculus.*
I,I 3 *Linguæ ligamentum, cui linguæ corporum fibræ continuantur.*
K,K 3 *Dextri linguæ corporis fibrarum ſpecies.*
L,L 3 *Siniſtri linguæ corporis fibrarum ſpecies. Verùm hæ adeò confunduntur, inuicemq́; permiſcentur, ut uiſu, nedum pictura, eas queamus aſſequi.*

Linguæ magnitudinem iuſtam eſſe, illamq́; muſculis egere, quorum cognitio difficilis eſt.

LINGVAE moles ori exquiſitè congruit, in omnem enim eius ſedem commodè pertingit: quod ſanè, ſi minor eſſet, ipſi negaretur. neque rurſus præ oris anguſtia impeditur. quāuis tamen id facillimè contingit, ſi aliquando in magnitudinem præter naturam excreuerit. Quoniam uerò promptè ipſam noſtro arbitratu, quocunque agi conueniebat, hanc muſculoſam fieri ſummus rerum Opifex uoluit: operæpreciumq́; fuit, multos illi elargiri muſculos, qui uariorum motuum autores exiſterent. Cæterùm qui, qualesq́;, & quot numero ipſam agant, cognitu eſt quàm difficillimum: adeò enim inuicem connectuntur, ipſorumq́; fibræ mutuò tam uariè coeunt, ut iuſtum numerum formamq́; muſculorum, & motuum linguæ differentias cognoſcere, non iniuria arduum cenſeatur. Imò linguæ conſtructionem hactenus à nemine ad amuſſim perſpectam fuiſſe, neque etiam ocyus fore metuo: ita, ut fateri cogamur, eo Conditoris noſtri in effingendo ex terra Adamo artem induſtriamq́; proceſsiſſe, ut tota hæc non inueniatur, quantumuis longo tēporis ſpacio, idq́; à uiris illuſtribus, fuerit indagata. Quouſque tamen in linguæ conſtructione Galenus eximium Naturę miraculum artificiumq́; perſpexerit, minimè conſtat: ea ſiquidem libri de Adminiſtrandis ſectionibus pars, in qua linguæ muſculos proculdubio recenſuit, nobis unà cum libris de Muſculorum reſectione interijt. In libris autem de Partium uſu, per tranſennam, leuiterq́; duntaxat de linguæ motu, abſque peculiari alicuius muſculi enarratione meminit. Ego, quantum hactenus aſſecutus ſum, linguam rarum quippiam, ac peculiare præter cæteros muſculos ſortiri obſeruo. Ad radicem enim, qua ampla lataq́; eſt, ac ueluti ſtabilitur (uti ſuo fine, ut ad motum promptior exiſtat, in obtuſum mucronem deſinit, tenuiſq́; uiſitur) proprios quoſdam, ac ſuis fibris utcunque diſtinctos obtinet muſculos, & quorundam ipſorum fines illic terminantur, ubi lingua in longitudinem ferri incipit, cum ſua radice quodammodo angulum illic conſtituens, ubi [a] corpus, laryngem in ciborum uoratu obturans, ſeſe offert. Alij eorum muſculorum hic neutiquam ceſſant: ſed mixti inuicem, raram corporis partem efformant, nempe duorum ueluti oblongorum muſculorum concurſum, qui ligamentum quoddam tenuiſsimum, membraneum, ac ad linguæ craſsitudinem latum, in ipſorum medio plerunque adipiſcuntur. ſic ſanè, ut uniuerſum linguæ corpus, ante ſectionem nobis apparens, ex duobus illis muſculoſis corporibus, ligamento hoc, accurrentibus uenis, arterijs & neruis, ac binis hæc omnia integentibus membranis conformetur: una quidem muſculis omnibus communi, quę eſt interior: altera autem eius tunicæ pars cenſetur, quæ uniuerſam oris amplitudinem ſuccingit, & eadem continuaq́; cum interna aſperæ arteriæ ac ſtomachi tunica exiſtit, priuatimq́; tertij paris neruorum cerebri præcipuas [b] portiones ſibi uendicat, quarum etiam beneficio lingua guſtatorium efficitur organū. Rarum uerò id, atque peculiare, quod duo hæc muſculoſa corpora obtinere diximus, ad hunc quaſi modum ſeſe habet. Quum cæteri corporis muſculi unicum ferè fibrarum genus, aut rectum ſcilicet, aut obliquum, aut tranſuerſum duntaxat obtineant: hæc tamen corpora obliquas, tranſuerſas, rectasq́; fibras ſimul adepta mihi uidentur, quæ inuicem adeò coeunt, commiſcenturq́;, ut in his aliquod fibrarum genus ſectione aſſequi propemodum ſit impoſsibile. imò muſculoſa hæc corpora quippiam non abſimile cordis [c] ſubſtantię, in ea fibrarum contrariarum commixtione adipiſcuntur: quanquam non adeò, atq; cor, ſolida conſtent ſubſtantia. Nam carnoſæ fibræ in pinguioribus, & iam ætate prouectis animalibus, pinguedinem in lingua, ſpongioſum quid & fungoſum exprimente, adnatam obtinent: & fibræ multo quoque rariùs in lingua conſeruntur, quàm in compactiſsima cordis ſubſtantia. Atque hæc uel inter edendum cuiuis euadunt perſpicua, quàm ſcilicet à uulgaris muſculorum carnis natura, formaq́;, & guſtu, linguæ pars, quam in delicijs habemus, uariet. Verùm ex quibus nam muſculis ea conformetur, ac unde muſculi linguæ, quos inter diſſecandum obſeruaui, originem ducant, nunc opportunè ſubijcietur. [d] Duo ſunt recti, & impenſe craſsi obſcureq́; ab inuicem, ac ſi plures duobus eſſent, aliquot locis diſcreti: qui ex media, ſuperiorią; [e] oſsis ν referentis ſede, carnei, ſed utcunque fungoſi, principium ducunt: ac ſecundùm linguæ longitudinem protenſi, ipſius medio inſeruntur, hancq́; contracti rectà intrò, & uelut ad poſteriora uellunt. [f] Tertius, & quartus, ex [g] duobus ſuperioribus oſsis ν referentis oſsiculis oriuntur: quæ ad ipſius latera haberi, ac ipſorum fine ad ſtylos uſque imitantes capitis proceſſus deſinere diximus. Quanquam etiam interdum hi muſculi ab [h] humilioribus eius oſsis lateribus, quæ ſuperioribus ſcutiformis cartilaginis proceſsibus colligantur, principium ſumant, tunc nimirum, quum ſuperiora oſsis latera non planè oſſea, cum ligamentorum natura aliquid commune adipiſcuntur, quod potiſsimùm in mulieribus obſeruatur. Muſculi igitur illinc exortum adepti, & obliquè quodammodo procedentes, linguæ lateribus implantantur. Si horū alter, uno remiſſo laxatoq́;, contrahatur, lingua, & potiſsimùm ſua radice, in latus deorſum uellitur: at ſi ſimul uterq; agat, lingua in neutrā partem inclinans, deorſum uerſus interiora quoq; mouetur. [i] Quintus ac ſextus, ſimiliter carnoſi, & utcunq; craſsi, duobus nuper dictis opponuntur: ac à temporum oſsium [k] proceſsib. qui ſtyli acusq́; imaginē referūt, explātati, linguę ad nuper [l] dictorū fines innaſcūtur. Hi, quoties

Quid linguæ in muſculis rarū obtigerit.

Linguæ pars ante ſectionem conſpicua, quibus conſtet partibus.

Inter manifeſtos linguæ muſculos duo primi.

Tertius & quartus.

Quintus & ſextus.

a 2 ſi. cap. 21 L.

Hæc ferè tertia ſi ſeriatim propouit literis K. K. L. L. I. I.

b 2 ſi. cap. 2 li. 4 Y. Y.

c 11 ſi. li. 6 L. I.

d 1, 5 ſig. D. D.

e figura capitis 13 li. 1, ſed præcipue 2 figura D. & 1 fig. C.

f 1, 2 ſi. E

g 1, 2 fig. cap. 13 li. 1 I. K.

h eorundē fig. E. F.

i 1, 2 ſi. F.

k 3. 4. 5 ſi. cap. 6 li. 1 4.

l 1, 2 ſi. E.

ambo conuelluntur, uerſus interiora linguam ſurſum agunt: at ſi alter duntaxat in ſe colligatur, lingua ſurſum tracta, ad alterum latus inclinatur. Sunt & [m] alij duo, linguam ad inferiora contrahentes, ad lateraq; inuoluentes: qui ex inferioris maxillæ lateribus, intus ad dentium molarium radicem utrinque lato, & utcunque mucoſo principio enati, linguæ, ſecundùm ipſius longitudinem, uſque ad ligamenti finem, quo faucibus illa colligatur, ſeſe inferunt, non quidem prorſus in linguæ medium, ſed [n] duorum, quos primos enumerauimus, muſculorum latera. Horum altero tantùm ſuas fibras colligente, conſpicua ante ſectionem linguæ pars, in contracti muſculi latus coniicitur: at utroque laborante, pertinaciter lingua faucibus recto motu adigitur. Poſt hos [o] carnea quædam moles ab [p] interna quoq; inferioris maxillæ ſede, ex menti regione enaſcitur, ab illis præcipuè proceſſulis, ipſorumq; lateribus, qui inæqualiter in interna inferioris maxillæ ad ſummum mentum ſede extuberant. Præſens moles ſurſum retrorſumq; ad fauces ducta, in linguæ radicem, amplam inſertionem molitur, quemadmodum etiam lato principio originem ſumit. Hæc moles linguam ad mentum contrahere uidetur, nunc exquiſitè ad labrorum medium, nunc autem ad latus, prout nimirum has illas ve fibras laxat & intendit: fibræ enim ipſius, ſecundùm totam illius amplitudinem, ab anteriori ſede retrorſum rectà ducuntur. Deinde muſculus iſte, præter fibras, uelut quaſdam inſcriptiones quoque rectà progredientes ita obtinet, ac ſi harum occaſione plurium muſculorum numero etiã habendus eſſet. Enarratos iam muſculos, qui undique attenſum habent adipem, inter diſſecandum ad linguam porrigi cernimus, & horum plurimos circa ipſorum fines inuicem confundi, ac [q] duo muſculoſa linguæ corpora conſtituere: quæ triplex fibrarum genus adeò confuſum permixtumq; obtinent, ut fibras internoſcere ſit quàm difficillimum. Reliquarum tamen omnium obliquæ tranſuerſæq; in corporum medio plurimæ reperiuntur, quæ mihi utrinque in proprium linguæ [r] ligamentum longè tenuiſsimum, & membranæ non abſimile, tanquam in ipſorum firmamentum, hominibus, canibus & ſimijs ſecus quàm bobus & ouibus propemodum, deſinere uidentur: rectæ uerò pauciores ſeſe offerunt, omnes propemodum in externa illorum corporum ſuperficie excurrentes. Tranſuerſarum fibrarum beneficio, linguæ corpus ante ſectionem apparens, in ſe contrahi, incraſſariq;, & rurſus egeri tenuariq; arbitror: id enim in ligamentum fibrarum inſertio tibi diſſecanti utcunque commonſtrabit. Rectis autem fibris, lingua in ſemicirculum, ad palatum faucesq; conuolui ſpectatur: prout nimirum aut ſuperiores, aut inferiores collectæ fuerint. Porrò obliquis fibris in latera linguam agi omnino coniector, ſic ſanè, ut alij interim muſculi linguæ moueant radicem: alij uerò linguæ corpus, ante confectionem in hiante ore conſpicuum. Ligamentum uerò, cui fibræ firmantur, linguę oſsis uice datum eſt. Haud enim decuiſſet, linguæ ſecundùm ipſius longitudinem os, aut cartilaginem, quantumuis etiam in exiguas diuiſam uertebras, innaſci, quum tam uarijs diuerſisq; motibus inter mandendum loquendũq; moueri linguam oportuerit, ipſaq; interim nullum corpus ſuffulciat, ac quouis etiam ſerpente agilior fluctuoſiorq; eſſe debeat. Atque hæc ſanè ita trado, ut mihi occurrerunt, lubens, ſi quid ſeſe notius ueriusq; mihi offerret, id impertiturus. Porrò [s] neruos à ſeptimo præcipuè pari neruorum cerebri, & à ſexto, linguæ muſculis motus principium præbentes, de induſtria, ut & cæteros neruos, in quartum librum reijcio: & iccirco etiam hic, niſi de ligamento linguam faucibus colligante, pauciſſima recenſenda ſuperſunt. Eſt autem id quod ad palatum, reflexa lingua, apertoq; ore, ſub ipſa conſpicitur, magni uſus gratia efformatum. Niſi enim id eſſet ligamentum, lingua nimium aliquando retrorſum in ſe colligeretur, nec facilè exerta intrò traheretur: præterea neque ſedem obtineret ſtabilẽ & tutam, ut quæ undique eſſet ſoluta. Vtroque enim munere ligamentum fungi, ex artis operibus experimur, quoties id pręſcindimus, aut propter nimiam humiditatem laxum reſiccamus.

m 1, 2 fig. G. — Septimus et octauus.
n 1, 2 fig. D, D.
o 1, 2 fi. H. p 2 fi. cap. 10 li. 1 H. — Nonus.
q 3 fig. K, K, L, L. — Muſculoſa ſubſtantia linguæ partis, ante ſectionem conſpicua.
s 3 fi. L, L.
s 2 fig. ca. 2 lib. 4 r, deinc g. — Ligamentũ linguã faucibus colligans.

LINGVAE MVSCVLORVM ADMINISTRATIO. Caput XX.

MVSCVLORVM linguæ ſectio, cum hactenus commemoratorũ in ore muſculorum ſectione communis erit. Deducta igitur, quantum licet, utraque maxilla, & [a] oris tunica, cutis modo à ſubditis organis, quàm licet exquiſitiſsimè cultello undecunque detracta, omnium primi ſecabuntur [b] obliqui, quorum principium à proceſsibus ſtylum imitantibus uenit liberandum. Iam hos ad linguæ radicem ſtudioſe ſecutus, eam [c] carneã molem, quam nono loco recenſui, ab inferiori maxilla liberabis: atque quàm poteris accuratiſsimè, ipſius inſcriptiones & ipſi immixtum adipem, deinde illius etiam exortus & implantationis latitudinem ſpectabis. Atque hæc perfeceris promptiſsimè, ſi modò ad dentium inciſoriorum radicem, & ſub mento uiciſsim ſectionem tentaueris. Mox poſt hos aggredieris, [d] qui ab internæ maxillæ ſedis lateribus enaſcuntur, & linguam ad latera mouent. Poſt hos autem, aliorum [e] duorum obliquorum, ab oſsis υ referentis lateribus originem ducentium, principia liberabis. Poſtremò autem [f] illi ab oſſe υ referente adimentur, quos primos recenſuimus, quiq; maximam linguæ radicis partem conſtituere uidebuntur. In huiuſmodi adminiſtratione, exiguum cultellum liberandis muſculorum capitibus operi accommodabis; ad reliquam uerò ſeparationem, buxeum cultellum, quòd mucoſi admodum ſint muſculi, adhibere, nihil prohibet. Cæterùm linguæ reliquum corpus ad hunc modum aggredi conſulo. Ante omnia id ambiens craſsior membrana, toti communis ori deradetur: firmiùs enim connaſcitur, quàm ut citra coctionem, cutis modo à lingua auferri poſsit. Deinde illa membrana, quæ muſculis omnibus eſt communis, quamq; fruſtra ſeparare contenderes, relicta, ſectio ad linguæ medium, ſuper id quod diximus [g] ligamentum, & ſecundùm linguæ longitudinem ducetur, non ſuperficialis tantùm, ſed quæ ad medium uſque linguæ penetret, aut etiam uniuerſam diuidat. Mox hamulis & cultellis, fibrarum corporis linguæ naturam ſedulò inquires:

a 5 fi. cap. 19 B, B, C. — Adminiſtratio quinti & ſexti.
b 1, 2 fig. cap. 19 F.
c earundẽ fig. H. — Noni.
d earundẽ fig. G. — Septimi & octaui.
e earundẽ fig. E. — Tertij & quarti.
f earundẽ fig. D, D. — Primi et ſecundi.
— Reliqui linguæ corporis adminiſtratio.
g 3 fi cap. 19 I, I.

ac qui fibræ ligamento committantur, eæq; inuicem uarient & commiſceantur, perſpicies.

DE LARYNGIS MVSCVLIS. Caput XXI.

TREDECIM VIgeſimiprimi Capitis figurarum, & earundem characterum Index.

QVONIAM in integris muſculorum tabulis, in præſentis libri initio ſeriatim poſitis, omnes laryngis muſculi oculis ſubijci nequierunt, non abs re fore putaui, in huius Capitis fronte priuatim laryngis muſculos hac figurarum copia exhibere.

Prima figura, oſſis υ referentis, et hic ſuis muſculis omnibus proprijs liberati anterior facies exprimitur, unà cũ anteriori laryngis, & aſperæ arteriæ caudicis (qui in collo conſiſtit) ſede, nullo interim laryngis muſculo reſecto. Qui uerò muſculi hic ſint conſpicui, characterum index dilucidè explicabit.

Secunda figura, eadem quæ prima ex dextro latere commonſtrat. quanquam hic non tantam aſperæ arteriæ caudicis portionem (quum id fruſtra factum fuiſſet) aſſeruauerimus: dein ſuperiora oſsis υ referentis latera hinc etiam reſecuimus.

Tertia, ſecundæ penitus reſpondet: niſi quòd hæc ex poſteriori facie eadem quæ illa ex laterè commonſtrat. Verùm & hic ſtudio ſuperiora oſsis υ referentis latera, perinde ac in prima, delineauimus.

Quarta anteriorem laryngis ſedem, cum portione caudicis aſperæ arteriæ proponit, reſecto iam υ referente oſſe, cum muſculis ab illo & à pectoris oſſe laryngi oblatis. Seruantur itaque adhuc ex communibus laryngis muſculis, quintus & ſextus, ac dein muſculi laryngis operculo proprij.

Quinta figura, à quarta ſectionis ordine nihil uariat, ſed eadem quæ quarta, ex ſiniſtro latere eleganter ſpectanda offert.

Sexta laryngem, à reliquo aſperæ arteriæ caudicis liberatam, ita poſteriori facie exprimit, ut neque ſtomachi, neque communis alicuius muſculi portionem adhuc reliquerim, interea tamen nulla laryngis cartilaginum ſua ſede dimota.

Septima laryngem ex dextro latere ita expreſſam continet, ut ipſius operculum iam reſectum ſit, unà cum muſculis primæ cartilagini ſecundam nectentibus. Dein primæ cartilaginis in hoc latere inferior proceſſus, à ſecunda liberatus eſt: ipſaq; prima antrorſum, atque à ſecunda ſic reflexa occurrit, ut media primæ cartilaginis ſedes, in poſteriori regione nuda ſe ſpectandam offerat.

Octaua à ſeptima in hoc differt, quòd hic rectos muſculos illorum quatuor, qui tertiam cartilaginem ſecundæ nectunt, reſcidimus, ipſaq; ſecunda cartilago magis detecta appareat.

Nona ab octaua in hoc uariat, quòd præter muſculos nuper dictos, etiam quatuor muſculorum tertiam ſecundæ iungentium obliquos, & dein duos in tertiæ cartilaginis baſi poſitos, abſtulimus, ſeruatis duntaxat cum tribus cartilaginibus illis muſculis, qui tertiam primæ alligant.

Decima, ex anteriori laryngis ſede ſe ſpectandam præbet, ablata iam prima cartilagine, & duntaxat cum ſecunda & tertia apparentibus muſculis, tertiam primæ committentibus.

Vndecimam, ut & duas ſequentes, oſtendendæ laryngis linguæ ſeu rimæ gratia delineauimus. Exprimitur itaque hic larynx, à reliquo aſperæ arteriæ trunco, & ſuis communibus muſculis libera: atque hæc, aſſeruato adhuc ipſius operculo, poſteriori ſuæ ſedi incumbit, ſuperiorem faciem commonſtrans.

Duodecima in hoc ab undecima differt, quòd hæc inferiorem laryngis ſedem delineatam contineat.

Decimatertia hoc à duodecima habet uarium, quòd laryngis rimam, ſeu lingulam, magis coarctatam occluſam repræſentet. Cæterùm characterum index erit eiuſmodi.

A *In prima, ſecunda & tertia figuris, υ referens notatur os, non prorſus ſuis membranulis liberum.*

B *In prima, ſecunda et tertia, humilius oſſis υ referentis latus, ſuperiori ſcutiformis cartilaginis alligatum proceſſui, qui*

C *C in ſecunda, tertia & quarta figuris indicatur.*

In prima

D *In prima & tertia, ſuperius notatur oßis υ referentis latus, à ſecunda figura inibi reſectum, ubi E aſſcriptum cernis.*

F *Muſculus ab oßis υ referentis inferiori ſede enatus, ac humiliori primæ cartilaginis ſedi inſertus. In prima figura dexter & ſiniſter eſt conſpicuus, in ſecunda dexter duntaxat.*

G *Muſculus ex pectoris oſſis ſummo, ad humiliorem primæ cartilaginis ſedem deductus. Prima dextrum & ſiniſtrum exprimit, at ſecunda dextri tantummodo portionem.*

H *Gula, ſeu ſtomachus, in ſecunda, tertia & quinta conſpicuus.*

I *Muſculus ex poſteriori ſede ſtomachi, primæ cartilaginis lateri inſertus. Ac tertia dextrum & læuum ferè uniuerſum oſtendit, & potißimum utriuſque initium: ſecunda dextrum, & minimam ſiniſtri portionem, Quinta uerò ſiniſtri inſertionem exprimit, ut etiam prima & quarta utriuſque inſertionem proponit.*

K *Duo muſculi, ab oſſe υ referente enati, ac in laryngis operculi radicem inſerti. Hi occurrunt in ſecunda figura, & tertia, & quarta.*

L *Laryngis operculum, in ſecunda figura, & dein in 3, 4, 5, 6, & 11 conſpicuum.*

M *Glandulæ, laryngis radici ad aſperæ arteriæ latera adnexæ, in 2, 3, 4 & 5.*

N *Muſculus à prima cartilagine ad ſecundam protenſus, exterior ve primam cartilaginem ſecundæ iungentium. Dextri muſculi & ſiniſtri pars in prima uidetur, uterque autem integer in quarta.*

O *Muſculus à ſecunda cartilagine in primam protenſus, alterius ve lateris interior ſecundam cartilaginem primæ connectentium. In quinta ſolus ſiniſter exprimitur.*

P *Muſculus ab infima ſecundæ cartilaginis ſede, poſteriori in parte principium ducens, & tertiæ cartilagini inſertus. Sexta dextrum & ſiniſtrum oſtendit, ſeptima dextrum, & quodammodo ſiniſtrum.*

Q *Sedes, iam dicti, ac P inſigniti muſculi, in octaua & nona.*

R *Muſculus à latere ſecundæ cartilaginis, in tertiam cartilaginem inſertus. Septima & octaua dextrum duntaxat oſtendunt.*

S *Sinus ſecundæ cartilaginis, in octaua & nona notatur, cui inferior primæ cartilaginis proceſſus, T in octaua & nona*
T. *inſignitus, connaſcitur.*

V *Alter muſculus duorum in tertiæ cartilaginis baſi locatorum. Sexta utriuſque lateris muſculum repræſentat, ſeptima dextrum, & ſiniſtri portiunculam, octaua etiam dextrum.*

X *In nona figura ſinus indicatur, cui muſculus inſidet, tertiæ cartilaginis baſim in altero latere occupans, ac V iam expreſſus.*

a *Muſculus ex tota primæ cartilaginis longitudine enatus, ac tertiæ inſertus, aut muſculus primæ cartilagini tertiam*
b. *copulans. Decima dextrum a inſignitum, & ſiniſtrum b notatum indicat, ablata interim prima cartilagine. Septima uerò, octaua & nona, integrum dextri lateris muſculum a indicatum exprimunt, & elatiorem ſiniſtri ſedem, quam ob hoc quoque b litera in illis figuris notaui.*

c *Lingula, ſeu rima, in medio laryngis obuia. ſuperior ſedes, in decima figura conſpicitur.*

d *Inferior facies lingulæ, quam in decimatertia magis, quàm duodecima apertam expreßimus.*

e, e *Duo ſinus, utrinque unus, qui clauſa lingula ſeu rima, in humiliori ipſius ſede ad latera euadunt conſpicui, in duodecima & decimatertia.*

f *Callus in medio rimæ laryngis apparens, ubi ipſa potißimùm conniuet, in decimatertia exprimitur.*

g *Ne fortaſſe aliquid obſcuritatis cartilagines literis non inſignitæ adferant, illas quoque notabimus. g itaque prima eſt cartilago, in anteriori parte ſe offerens, in prima figura, dein in 2, 4, 5, 12, 13.*

h *Prima cartilago, in tertia figura, & 6, 7, 8, 9, poſteriori facie ſe offerens.*

i *Secunda cartilago, anteriori facie conſpicua, in prima, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13*

k *Secunda cartilago poſteriori facie ſpectatur, in ſexta, 7, 8, 9, 11, 12, 13.*

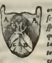
l *Tertia cartilago occurrit in ſecunda, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11.*

TRES laryngis [a] cartilagines libro ſuperiore deſcripſi, tertiam cartilaginem, etiamſi [b] gemina ſit, ne aliorum diſſectionis profeſſorum placita nimium interturbarentur, unius loco enumerans. Præterea his cartilaginibus [c] corpus ſimiliter cartilaginoſum, ſede adipoſæ membraneæq́; ſubſtantiæ etiam compos, incumbere retuli, quod ἐπιγλωττὶς nuncupatur. [d] Γλωττίδα enim, corpus quoddam, aut potius laryngis ſedem, in medio ipſius locatam eſſe recenſui, rimulæ ſeu fiſſuræ lingularum, quibus tibiæ inflantur, perquàm ſimilem. Nunc itaque laryngis perſequar muſculos. Quum enim hęc ex pluribus cartilaginibus, ut aptè clauderetur, aperireturq́;, conſtruitur: quumq́; ſpiritus retentionis, & uocis item occaſione, motu eam agi oportet uoluntario, iurè muſculos cartilaginum motores Natura ipſi communicauit: quorum quidam & exortibus & inſertionibus, ſolis committuntur cartillaginibus, proprijq́; idcirco laryngis appellantur: alij autem, ab alijs partibus enati, laryngis cartilaginibus, ipſiusq́; operculo inſeruntur, ob id communes ferè nuncupati. [e] Proprios humana larynx duodecim nanciſcitur: horumq́; quatuor primam cartilaginem ſecundæ iungunt, quatuor tertiam ſecundæ connectunt, duo tertiam primæ copulant, & duo in baſi tertiæ cartilaginis ſedem habent. Communes autem octo numeramus: ſex quidem primæ cartilagini, duos autem laryngis operculo inſertos. Cuiuſmodi uerò omnes ſint, iam ordine proſequar, à proprijs ſumpto ſermonis initio. Quatuor itaque primam ſecundæ iungentium, ad inferiora laryngis utrinque [f] duo habentur, in priori parte ipſius, uerſus latera locati. atq; hi breues ſunt, ſed lati, tenues, ac carnoſi: unuſq́; alteri incumbit, ac ambo ſe inuicem fibris ad X literæ ſimilitudinem interſecant. Exterior namque ab inferiori primæ cartilaginis ſede fibrarum originem ducit, quæ deorſum obliquè in priora procedentes, ſecundæ cartilagi-

a Spectãdæ ſunt fig. ca. 38 lib. 1
b 9. 10. 11 fig. cap. 38 libr. 1 R. S.
c tota 11, 13 fig. cap. 38 lib. 1.
d Conſpicitur in 11, 12, 13 fig.
e Paulo poſt ſinguli ſeorſum adnotabũtur.
f 1, 4 fig. ãmo N, alter 5 fi. O.

Duodecim proprios eſſe laryngis muſculos cõmunes octo.
Propriorũ 1, 2, 3, 4.

nis parti,priora laryngis ſpectanti,inſeruntur. Interior huic ſubiectus,ac forma exteriori ſimilis,à ſecundæ cartilaginis ſede,quæ primæ ſubijcitur,originē ducit primæ cartilaginis humiliori ſedi implātatus,& fibris ex poſtica parte obliquè in anticā aſcendētibus præditus. Quatuor iſti muſculi, [g] intercoſtalibus muſculis apprimè reſpondentes,primàm, ſecundamq́; cartilaginem inuicē adducunt, laryngis rimulam clauſuri. Ad hunc ſanè modum hos quatuor muſculos locari, non infrequenter oſtendi: aliquando tamen unicum duntaxat utrinque reperi,ductum fibrarū [h] anterioris enarrati nobis muſculi ſeruantem,ſed interim paulo craſsiorem. Pręterea,quum alterum duntaxat adeſſe obſeruaui, nō ſemel, idq́; præcipuè in uiris,duos graciles, ſed carneos animaduerti muſculos: qui ex media longitudine [i] ſpinæ ſecundæ cartilaginis enati,ac tandem deorſum obliquè ducti, in inferiores primæ cartilaginis [k] proceſſus inſertionem moliebantur. atque hi manifeſtò primā quoque cartilaginem ſecundæ propinquiùs accommodabant,rimulā laryngis hac functione arctantes.

Præſens figura,ſexta huius Capitis fronti præpoſita omni ex parte correſpondet. niſi quod hæc priuatim muſculos ſpectandos exhibet, quos à ſecunda cartilaginis ſpina, ad inferiores primæ cartilaginis proceſſus aliquando deductos uidi. A itaque et A prima laryngis notatur cartilago, B uero ſpina ſecundæ cartilaginis. C autem & D duo muſculi,à ſecūda cartilaginis ſpina principium ſumentes,ac in primam cartilaginem inſerti.

Propriorū 5,6,7,8. Quatuor uerò muſculorū,ſecundæ cartilaginis tertiam committentium, duo quoque utrinque habentur: ac [l] unus quidem exactè in tota ſui lateris poſteriori ſecundæ cartilaginis ſede,ſecundum ipſius longitudinem,qua ſtomachum ſpectat,locatur: & carneo principio ab infima ſecundæ cartilaginis [m] parte enatus,ac deinde recta ſurſum procedens,tantiſper lateſcit, donec tertiæ cartilaginis radici, [n] qua ſecundæ coarticulatur, utcunque neruoſius implantetur. [o] Alter muſculus,nunc dicto contiguus,& omnino carneus,à ſecundæ cartilaginis ſede enaſcitur, quæ primæ cartilaginis internam regionem reſpicit, primæq́; inferiorem proceſſum [p] admittit. Ex hac itaque ſede præſens muſculus,carnoſum latumq́; ducens principium,ac ſurſum obliquè protenſus,tertiæ cartilagini inſeritur, totam ſui lateris tertiæ cartilaginis radicis ſedem occupans, à priori ac recto muſculo non amplexam. Hi quatuor tertiam cartilaginem ad exteriora laryngis retrorſum euertunt, lingulam, aut ipſam, ſi uoles, laryngem aperientes. Ac duo quidem primi, poſteriorem cartilaginis ſecundę ſedem (quæ horum gratia utrinque ſecundum longitudinem [q] exculpitur, & in medio acuta ueluti [r] linea,ac dorſi quodammodo ſpina,prominet) occupantes,recto motu id præſtant: reliqui autem,ut obliquo ſitu præditi ſunt, ita quoq; tertiam cartilaginem in poſteriora obliquè reuellunt.

Propriorū 9 & 10. [s] Nonus & decimus, qui tertiam primæ copulant, etiam utrinque ſinguli ſunt lati & carnei: enaſcuntur autem inuicem continui, ex [t] media primæ cartilaginis ſede,ſecundum totam ipſius internę ſedis longitudinem. Dexter (idem de ſiniſtro ſubaudi) uelut triplex ſui principium oſtendit,propter quaſdam ipſius inſcriptiones,adeò impreſſas, ut harum occaſione triplex muſculus eſſe uideatur, à principio obliquè ſurſum aſcendens,& dextræ tertiæ cartilaginis partis anteriori ſedi implantatus. Duobus his ualidis ſanè muſculis tertia cartilago primę adducitur, illorumq́; beneficio duæ tertiæ cartilaginis [u] partes,contractis nimirum muſculis conniuent,ipſaq́; lingula horum potiſſimùm auxilio comprimitur.

Propriorū 11 & 12. [x] Vndecimus ac duodecimus,in baſi tertiæ cartilaginis conſiſtunt,ea regione, qua [y] ſtomacho larynx committitur, tertiaque cartilago ſecundæ coarticulatur. Sunt autem ab utroque latere ſinguli, qui ex radice tertiæ cartilaginis, quà hæc primę proxima eſt, principium ſumunt: & ſecundùm baſim tertiæ cartilaginis modicè ſurſum protenſi, ad tertiæ cartilaginis medium (ubi duæ ipſius partes inuicem colligantur) finiunt, ſe mutuò inibi contingentes. Præſentes itaque muſculi breues, & exteriùs quodammodo pyri modo rotundi, intus uerò omni ex parte cartilagini tertiæ connati ſpectantur: & ubi ſe inuicem contingunt, latiores craſsioresque ſunt, quàm ſtatim in ipſorum exortu. Ambo muſculi, tertiæ cartilaginis baſim conſtringentes, duasque eius cartilaginis partes inuicem comprimentes, lingulam claudunt, arctantq́;: & unà argumento ſunt, tertiā cartilaginem neceſſariò eſſe geminam: quum,ſi ſimplex eſſet,ab illis muſculis conſtringi nequiret: uti neque à [z] duobus tertiam primæ iungentibus occludi,neque à [a] quatuor ſecundæ tertiam nectentibus aperiri potuiſſet. Ex duodecim igitur laryngis peculiaribus muſculis,octo laryngē arctant,quatuor,ſcilicet primā ſecundæ nectentes,& duo tertiam primæ committentes, ac demum duo in baſi tertiæ cartilaginis repoſiti: quatuor uerò ipſam reſerant,aperiuntve, illi nimirum, qui tertiam ſecundæ iungunt.

Communiū primus et 2. Alij quoque muſculi, quos communes uocamus,utriuſque etiam motus quodāmodo duces ſunt,per quem ſpiritalis meatus lingula ve amplificatur & comprimitur. Horum enim primi duo,utrinque [b] ſinguli, ex tota propemodum inferiori [c] oſsis υ referentis ſede principium ducunt: ac lati & carnei, & internis lateribus inuicē proximi, contiguiq; uiſuntur. Hinc deorſum protenſi,& mutuò internis lateribus abſcedentes, ſinguli in ſui lateris inferiorem primæ cartilaginis ſedem implantantur,tanta latitudine, atque ipſorum originum eſt latitudo. Toto autem deſcenſu,qua anteriori primæ cartilaginis ſedi exporriguntur, ipſi fibroſis tantùm nexibus in eum modum hærent, quo aliàs incumbentes inuicem muſculi,mutuò committuntur.

Communiū 3 & 4. Ad præſentium muſculorum inſertiones,quæ non minus quàm ſui exortus carneæ exiſtunt, [d] alij duo muſculi, æquè propemodum ampli,primæ cartilagini implantantur,ab interiori [e] regione oſsis pectoris, in iugulo carneis, ſed non latis principijs ortum ducentes: qui ſurſum ſecundùm anteriorem aſperæ arteriæ ſedem protenſi, ac ſenſim latiores redditi,illi quam diximus primæ cartilaginis ſedi inſeruntur.

Communiū 5 & 6. [f] Quintus ac ſextus communium laryngis muſculorum,tranſuerſi ſunt,& ipſorum utrinque habentur ſinguli, [g] ſtomachum amplexantes. Ex ſtomachi enim poſtica parte,uertebras ceruicis reſpiciente,ſecundùm ſtomachi longitudinem principiū ſumunt,adeò inuicem continui,ut utrorumq́; muſculorum idem unitumq́; principium eſſe uideatur. Hinc ampli & carnoſi,uerſus priora tranſuerſim protenſi, lateribus primæ cartilaginis,ſecundùm ipſorum late-

rum

g 6 ta. V, X. ſed potius conſert 8 tabulæ D tum E. — h 3 fig. N. — i 8 fi. cap. 38 li. 1 M. — k 3.4.5 fi. cap. 38 lib. 1 C, D. — l 6.7 fi. P. — m 8 fi. ca. 38 lib. 1 L. — n P, Q 6, 7 fi. ca. 38 li. 1 committuntur V et X figura 10 et 11 eiuſdem cap. — o 7.8 fig. R. — p 8, 9 fig. T ad Q. — q 8, 9 fig. Q & 8 fig. cap. 38 lib. 1 N aut O. — r 8 fi. cap. 38 lib. 1 M. — s 7,8,9,10 fig. unus a. alter b. — t 4 fi. cap. 38 li. 1 G, H. — u 9, 10 fi. cap. 38 li. 1 Y, Y. — x 6,7,8 fi. V. — y 2,3,5 fi. H. — z 7,8,9,10 fig. a, b. — a 7 fig. P, R. — b 1,2 fig. F. 5 muſculi tab. O. — c 1,2 fi. A. — d Alter 1, 2 fi. G. 5 tabu. P. — e 7 fi. cap. 19 lib. 1 ſe uerſus a. — f 1,2,3,4,5 fig. I. — g 2,3,5 fi. H.

rum longitudinem implantantur, tota amplitudine, qua ſtomachum contingũt, impenſe ipſi connati, cõtinuiq́; Hi ad poſteriora contrahunt primæ cartilaginis latera, ſecundæ cartilagini eam ita applicantes, ut laryngem quoque, ſeu lingulam coarctent. Qui uerò ab oſſe υ referente procedunt, primam cartilaginem à poſterioribus ſurſum quodammodo abducentes, laryngem dilatant. Verùm his contrariam functionem adipiſcuntur muſculi, à pectoris oſſe primæ cartilagini inſerti. illi namque humiliores primæ cartilaginis ſedes contrahunt, eaſdemq́; deorſum uellunt, nonnihil unà contrahentes ſtringentesq́; [h] aſperam arteriã, ne quicquam, quum uocem edit homo, reduplicetur, ipſa ve plurimùm dilatetur. Præter hos ſex, alios [i] duos animaduerti, propemodum teretes, ac ex media interiori oſsis υ referentis ſede explantatos, & radici laryngis [k] operculi inſertos. Hos Galeno, quum in nullis quæ hodie extant operibus, illorum meminerit, incognitos fuiſſe opinor: non enim (quod fortè quis arbitraretur) in Galeni communium laryngis muſculorum numerum ſunt reijciendi. Quamuis enim hos octo eſſe dixerit, tamen ſex tantùm deſcribens, omnes octo primæ cartilagini committi, poſtmodum ſermoni ſubnexuit. Duobus his id munus concreditum eſt, ut laryngis operculum, cibis potuq́; depreſſum, denuò eleuent. ipſorum namque principijs uerſus [l] os υ referens tractis, operculum illud erigitur. Veruntamen muſculos, qui his duobus oppoſito munere fungerentur, nullos obſeruaui. Neque id mirum eſt, quum cibus & potus ſuo pondere euerſum eleuatumq́; laryngis operculum facilè comprimant, & ipſummet mole etiam ſua grauatum, laryngi promptè applicetur. Quamuis non hi ſolum muſculi oppoſitis deſtituantur, ſed & [m] illi, quorum beneficio rectum inteſtinũ & teſtes ſurſum allicimus. Corpora enim, quæ ſua natura plus ſatis deorſum tendunt, nec peculiarem motum in ductu, qui deorſum fit, exigunt, ad eam actionem minimè proprijs indigent muſculis. Larynx rarum aut peculiare ligamentum prorſus nullum obtinet, præter membranea, articulos orbiculatim cingentia: adeò, ut priuatim nobis neutiquam ueniant deſcribenda. & ſi quid fortè larynx, propter membranam, qua oblinitur, ſuccingitur ve, proprium ſibi uendicet, id ad [n] lingulæ refertur hiſtoriam.

Deſcriptorum iam cõmuniũ muſculorum functio.

h 5 tab. Q
i 2, 3, 4 fi. K.
Duo muſculi laryngis operculi.
k 2, 3, 4, 5 fig. L.
Lib. 7 de Vſu part.
l 2, 3 fi. A.
m fi. 24. 51 B, C inteſtini muſculi notãtur, figura autem 22 lib. 5 ⸸ teſtis.
n Spectatur 11, 12, 13 figuris.
Laryngis ligamenta.

LARYNGIS MVSCVLORVM ADMINISTRATIO. Caput XXII.

FABRICAM laryngis in boue primùm, ſi uiſum fuerit deinde exercitatior redditus, in homine aggredieris. Adminiſtratis itaque nunc ſectionis ſerie proprijs oſsi υ referenti [a] muſculis, ſtatim tibi occurrent [b] duo, ab illo oſſe ad primam cartilaginem procedentes: quorum principia paruo cultello ab oſſe liberans, paulatimq́; muſculos à cartilagine radens, eos ad ipſorum uſque inſertionem deduces. pariq́; ratione [c] muſculos, à pectoris oſſe ad primam cartilaginem ductos, primùm ob oſſe ſeparabis: ac poſtea ipſos ab aſpera arteria leuiter diuellens, ad primam uſque cartilaginem, cui inſeruntur, eoſdem conſequeris. Quatuor his diligenter inſpectis, ſectionem per palati tunicã, fauciumq́; intima duces, ac laryngem cum ſtomacho è faucibus eximes, ad eum prorſus modũ, quo lanij boum laryngas execare conſueuerunt. Liberatam dein, & à corpore cum aſperæ arteriæ & ſtomachi portione reſectam laryngem, ſodali tenendam porriges: ac mox [d] muſculos ex ſtomachi poſteriori parte ad primæ cartilaginis latera productos inſpicies, quod ut fiat promptiùs, ipſos longa ſectione, ubi illorum capita ſeſe contingunt, diuidito: & hamulo aut ſummis digitis alterius capite apprehenſo, totum à ſtomacho ad primæ uſque cartilaginis latera accuratè ſeparato. Licebit modò ſex horum muſculorum laryngi communium actionem diſcere, dummodo ipſorum capita huc illuc, uerſus ſua principia attraxeris. quo facto, omnes ilico à prima cartilagine liberabis, atque ad [e] duos, quos operculi laryngis radici implantari dictum eſt, ſectionem conferes. Linguæ igitur [f] tunicam, quæ cum palati tunica, & laryngis & ſtomachi interiori, ipſiusq́; demum operculi communis eſt, ad operculi radicem lunari linea incides, ac hamo exceptam, cutis modo excoriabis. Mox enim illorum muſcolorum fines in promptu erunt: quos poſteaquam ad os υ referens, leniter ipſos ab adipe illis proximè accumbente ſeparando deduxeris, ab oſſe eos diſſecabis. Vt autem illorum functionem diſcas, laryngis operculum digito deprimes: ipſorumq́; capitibus uerſus υ referens os attractis, operculum euerti, antrorſumq́; tendi & eleuari conſpicies. Modò & bos quoque muſculos, & ſtomachum, ipſumq́; (ſi libuerit) operculum à larynge in totum adimes, ut tres laryngis cartilagines cum duodecim ipſi proprijs muſculis ſolæ relinquantur. Quũ tamen reliquam aſperæ arteriæ partem à ſecunda cartilagine abſecas, inſpicito [g] glandulas, hominis laryngi appoſitas, & ut in ſexto libro exequar, utcunque carneas. In boue autem harum loco carneam prorſus reperies ſubſtantiam, ad ſecundæ cartilaginis latera repoſitam, & muſculo cuipiam ſimilem, qui ſeptimus & octauus communium laryngis muſculorum in boue cenſeri poſsit: quum interim homo eius ſubſtantiæ, ſeu muſculorum uice, quemadmodum nuper dixi, grandes inſignesq́; obtineat glandulas. Cæterùm nunc tempus eſt, ut ad amuſsim [h] lingulæ ſeu rimæ formam intuearis. cernes enim, laryngem ſuperiori parte & inferiori amplam eſſe: in medio autem rimam oblongam habere, ex ea quam in primo libro explicuimus ſubſtantia conformatam. Vt uerò hanc proprijs manibus ſubinde diſtendas, aperiasq́;, priuſquam muſculorum ſectionem auſpiceris, dextræ manus pollice, medioq́; digito, laryngis latera comprehẽdes, indice interim interiori tertiæ cartilaginis amplitudini inſerto: ſiniſtræ autem manus pollicem ac indicem inferiori laryngis orificio immittes, ac duobus illis ſiniſtræ manus digitis ſecundam cartilaginem à prima abducere conaberis, dextræq́; manus indice tertiam cartilaginem extrorſum euertes. liquidiſsimè enim hac ratione inſpicies, qui lingula aperiatur. Si uerò ſiniſtra manu ſecundam primæ adduxeris, & dextræ manus pollice ac indice tertiam cartilaginem uerſus interiora protuſeris, ac inuicem duas ipſius partes conniuere feceris, lingulam ad amuſsim claudi intuebere. Scribo autem hæc paulo fuſiùs, ut Galenus ali-

a 4 tab. S, T & Q, V, V.
b 5 tab. O.
c 5 tab. P.
Adminiſtratio primi & 2 cõmunium.
Communium tertij & 4.
d 2, 3, 5 fi. cap. 21 I.
Communium 5 & 6.
e 2, 3, 4 fi. cap. 21 K.
f 1 fi. cap. 19 C.
Duorum laryngis operculi.
g 2, 3, 4, 5 fig. cap. 21 M.
Hominis glandes, quarum loco in bobus ſunt muſculi.
h quemadmodo cernere eſt in 11, 12, 13 fi. cap. 22.
Laryngis rimula ſeu lingula quo modo ſpectanda.

quando intelligatur: nec poſthac laryngis operculum, uocis principaliſsimum eſſe organum, qui hodie ſeſe Galenicos profitentur, contendant: & idem corpus, γλωττίδα uel lingulam, & ἐπιγλωττίδα ſeu laryngis nobis uocatum operculum exiſtere opinentur, ignorantes profectò lingulam in medio eſſe laryngis, ac tibiarum linguis, quibus illæ inflantur, quàm ſimillimam. Quum itaque lingulam tuis manibus, utcunque uiſum fuerit, & clauſeris, & aperueris, proprios laryngis muſculos diſſecabis, à [i] quatuor primæ cartilagini ſecundam nectentibus auſpicatus. Leui igitur ac tranſuerſa ſectione exteriorem muſculum à prima cartilagine liberabis, præcauens, ne interiorem ſimul conuulneres. hoc ablato, interiorem ſimiliter à ſecunda cartilagine abrades, mentem adhibens illi quam dixi fibrarum interſectioni. Neque hoc duntaxat ad amuſsim, num ſcilicet unus duo ve ſint, rimaberis: ſed etiam, dum ſtomachum à larynge liberas, diligenter expendes, num [k] eos quos interdum obſeruari dicebam, muſculos reperturus ſis, qui à ſecundæ cartilaginis ſpina in humiliores primæ cartilaginis proceſſus inſeruntur. Quatuor itaque ſecundam cartilaginem primæ iungentibus à larynge reſectis, in altero laryngis latere [l] proceſſum inferiorem primæ cartilaginis à ſecunda liberabis: ac primam hac ratione à ſecunda antrorſum reflectes, [m] duos inſpecturus muſculos, tertiam primæ colligantes. Vbi hos utcunque examinaueris, integrum erit, acutiori cultello primam cartilaginem à reliquis duabus adimere, aut ſi uoles, ad duos muſculos illi tertiam nectentes appenſam ſeruare, ac poſtmodum te ad [n] quatuor tertiam ſecundæ nectentes conferre: quos licebit à ſuis principijs, quæ ex ſecunda cartilagine ſumunt, liberare, atque ad tertiam, cui inſeruntur, deducere. Poſtremò [o] qui in tertiæ cartilaginis ſunt baſi, auferes, ſimiliter quoque eorum principia primùm liberans, ac ad finem uſque, quo ſe mutuò contingunt, deradens. Ablatis muſculis, cartilagines inuicem ſeparabis. nec fieri poterit, quin nunc accuratè lingulæ ſubſtantiam habeas perſpectam: quemadmodum & naturam illius quoque, & uſum, & formam, ea adminiſtrationibus nimirum, quas proprijs manibus iam es aggreſſus.

Adminiſtratio propriorum 1, 2, 3 & 4.

Propriorũ 9 & 10.

Propriorũ 5, 6, 7 et 8.

Propriorũ 11 & 12.

i 21 ca. fi. 4 N. deau ſ fig. O.

k fig. capiti 21 inſerta C.D.

l ut Tab ſ fi. 8, 9 cap. 21.

m 7, 8, 9, 13 fig. cap. 21 a. b.

n 7 fi cap. 21 P.R.

o 7. 8 fig. cap. 21 V.

DE MVSCVLIS BRACHIVM MOVENTIBVS. Caput XXIII.

Alius uicinus quàm ſectionis ordo.

VICINITATIS quidem ordo, ante muſculos brachium mouentes, capitis & dorſi, & ſcapulæ motuum duces oportuiſſe deſcribi indicabit, ſi demum partes iam enarratis pinguiores aggredi, inſtitutum eſſet. Verùm quum integris adhuc brachium mouẽtibus muſculis, ſcapulam mouentes adminiſtrari nequeãt, quumq; multo minus, illis nondum oblatis, aut capitis aut dorſi diſſecare datum ſit: operæprecium me facturum duxi, ſi brachij, & dein ſcapulæ motores, ante caput mouentes muſculos, ſectionis nomine, uti & Galeni ordinis in quarto & quinto de Adminiſtrandis ſectionibus, occaſione perſequar. Brachium itaque antrorſum ad pectus, & retrorſum uerſus dorſum, & ſurſum ad ceruicem caputq;, & deorſum ad thoracis latera mouetur: & præter hos motus, brachium, quacunque ſede ductum ſit, quodammodo in gyrum quoque agitur, ita ve circumuertitur, ac ſi baculum aliquem in utraſque manus non fleſas, ſed ſecundùm longitudinem tantùm mutuò appoſitas acciperes, ac deinde alternatim, prorſum retrorſumq; actis manibus, baculum uolueres: adeò, ut triplici motuum genere brachium agi conſtet. Pectori brachium [a] unicus adducit muſculus, originem ſumens [b] ex media pectoris oſsis latitudine, & ipſi inſertis cartilaginibus: deinde quoque priuatim [c] ex ſeptimæ & octauæ coſtæ cartilaginibus, & [d] ex media clauiculæ ſede, qua hæc pectoris os ſpectat. Principij pars à clauicula procedẽs, omnino carnoſa apparet: quæ uerò ex pectoris oſsis ſecundũ dextrũ ſiniſtrumq; medio enaſcitur, alteriusq; lateris muſculi initio cõtigua eſt, neruoſior, mẽbranoſiorq;, & minus craſſa uiſitur. Attamen quæ ex oſsis pectoris latere, ipſiq; inarticulatis cartilaginibus pronaſcitur, penitus iam carnoſa exiſtit: quæ uerò priuatim ex ſeptimæ octauæq; coſtarum cartilaginibus, iuxta mucronatam cartilaginem exoritur, membranea & tenuis aliquouſque conſpicitur. Muſculus ex his ſedibus prodiens, & paulatim craſsior carnoſiorq; redditus, ſenſim arctatur: atque in acutũ tantiſper procedit, quouſque amplo & nerueo, admodumq; robuſto, ſed breui [e] tendine, humero ſeu brachij oſsi ſecundùm ipſius longitudinem implantetur, [f] ſubter humeri capitis ceruicem, in interiore ipſius regione, nõnihil interim in priora uergens. [g] Huius muſculi fibræ inuicem uariant: & paulo ante tendinis productionem, adhuc in carnea muſculi parte, deinde & ſecundùm totam tendinis amplitudinem ſeſe decuſſatim interſecant. Quæ enim ex clauicula, & medio pectoris oſsis longitudinis clauiculæ contermino enaſcuntur, ex ſuperioribus deorſum obliquè in exteriora procedentes, ſuperiorem tendinis partem, ſecundùm totam ipſius amplitudinem efficiunt: carnoſæq; toto ductu, præterquàm in muſculi ad humerum inſertione, permanent. Sed quæ ex reliqua pectoris oſsis ſede, ac priuatim ex ſeptimę & octauę coſtarum cartilaginibus originem mutuantur, obliquè ſurſum protenſæ, inferiorẽ tendinis partem ſecundùm ipſius latitudinem conſtituunt: & citius carnem ipſarum, qua implentur, ſuffulciunturq;, quam ſuperiores amittunt. Superiùs enim ad inſertionem uſque muſculus carneam naturam reſeruat: inferiùs autem, multò ante inſertionem, liuidus nerueusq; conſpicitur: quod ſuperiores fibræ proculdubio, propter breuiorem ductum adeptę ſunt. Id namq; omnibus commune eſſe diximus muſculis, ut tanto breuiori donentur tendine, quo ſuccinctiori ductu, pro motus ipſorum ratione feruntur. Cæterùm ſuperiora inferioraq; in tendine uoco non quæ humeri caput propinquiùs accedunt, aut remotiùs ab illo reclinant. ſed ad tendinis, quæ ſecundùm latitudinem perficitur, inſertionem, has poſitionis differentias in præſenti refero non ſecus, quàm ſi hanc chartam ſubdita altiorem, aut etiam anteriorem diceres. Eſt itaque muſculus hic quodammodo quinquilatris, ſed inæqualibus coſtis conſtitutus. [h] Vna namque ſecundùm mediam clauiculæ longitudinem ducitur: ſecunda, ad oſsis pectoris longitudinem procedit: tertia, ſecundùm inſertionis longitudinem fertur: quarta, à media clauiculæ

Brachij motus quot.

Primus brachium mouentium.

a a. 3, 4 ta. Δ 1 ta. L.

b 3 tab. à K ad R.

c 3 tab. à R uerſus S.

d 3 tab. à K ad L.

e 3 ta. Q. 4 tab. Q. T. in brachio.

f iuxta f. 5 fi. 5 ca. 23 lib. 1.

g Hic ciſſures 3 tabule muſculũ Δ cum muſculoΔ 4 tabule.

h prima coſta 3. 4 ta. K. L. ſecunda à K ad R. tertia 4 tabu. Q. T. quarta ab L ad Q. quinta ab R ad T.

clauiculæ ſede,ad inſertionis partem,humeri capiti propinquiorem,proficiſcitur: quinta uerò à remotiore
ab humeri capite inſertionis parte, ad pectoris oſsis mucronatam cartilaginem protenditur. hæcq́; coſta,
i 3 tab. V. illa demum eſt,quæ anteriorem cauitatis axillę ſedem efformat, poſteriore interim illo conſtituta [i] mu-
30 tab. Θ. ſculo,quem brachium deorſum dorſo admouere audies. Ceterùm ut brachium pectori adducens muſcu-
lus,differentes fibras,ac latum & amplum,uariumq́; principium ſortitur,ſic quoque alijs atque alijs pecto-
ris regionibus brachium admouet. Si enim ſuperiores ipſius fibræ,à clauicula & ſuperiori pectoris oſsis ſe
de eductæ,contrahantur,uerſus pectoris ſuperiora, & ad clauiculam brachium adducitur: ſin inferiores fi
bræ contendantur, pręſens muſculus humilioris brachij ad pectus adductionis opifex redditur, ſiquidem
k 1 fi. cap. tunc ad [k] mucronatam pectoris cartilaginem & ſpurias coſtas brachium fertur. At ſi utræque, & potiſsi-
19 lib. 1 k. mùm mediæ,laborauerint,in neutram partem brachium inclinans pectori adigent. Quia igitur hic muſcu
lus amplum,atque ex uarijs natum oſsibus principium obtinet,& fibras ſeſe interſecantes,contrariaq́; ſerie
ductas,& ad hæc differentes etiam motus adipiſcitur: nihil obſtiterit fortaſsis, ipſum geminum pronuncia
re,ac duorum muſculorum loco cum aliquot diſſectionis proceribus enumerare, quanquã unius duntaxat
uice mihi toto orationis contextu habebitur. Quandoquidem uerò inferior muſculi pars, quæ humiliores
fibras producit,uerſus inferiora brachium pectori adducit,meritò quoque minor,& ſecũdùm profundum
tenuior ſuperiori parte euaſit,quæ ſurſum agit,cuiq́; uehementior ualidiorq́; functio concreditur. Præter
hunc muſculum (pace interim Galeni dixerim) nullus alius brachium pectori admonet. Nam quem is in- *Muſculus*
ter brachij muſculos primùm enumerat,quemq́; iuxta mamillas exiguum, ad humeri articulum aſcende- *brachium pe-*
re,ac ad ſpurias coſtas brachium adigere ſcribit,in homine neutiquam reperies. Non enim nos fugere poſ- *ctori admo-*
ſet,quum hunc obliquè ſub cute,in aliorum ſuperficie extantem, ſurſum ad articulum humeri prorepere *uens,quo ſi-*
Galenus recenſeat,& illum in membraneam deſinentem exilitatem,articulo inſeri affirmet, propter hu- *mia abun-*
l 1 fig. ca. 23 li. 1 H, I. meri oſsis [l] ſinum, [m] exterius caput muſculi flectentium cubitum anterioris amplexantem. Nec quiſ- *dat.* *Libr. 5. de*
piam ſanè illum me oſcitanter cum cute auferre arbitrabitur,qui aut humeri articuli muſculorum ſectio- *Adminiſtr.*
m 6 tab. m muſculi Θ. nem aggreſſus fuerit,aut adminiſtranti adſtiterit. Et quomodo,quæſo, muſculus aliquis ex mammarum re *ſect. & 13*
gione incipiens,& aliorum ſuperficiei incumbens, etiamſi uel fibræ cuiuſdam craſsitiem duntaxat æqua- *de Partium*
n 3 tab. inter Δ et P, in linea ab L ad Q. ret,à quopiam in homine ignorari poſſet? ſi demum [n] inter illum quem modò recenſui muſculum, & illũ *uſu.*
quem brachium attollere audies,ad articulum conſcenderet. Nam etſi eius muſculi pars, cuti ſubiecta, im
peritè adimeretur,illa nihilominus pars ſeſe offerret,quæ inter duos illos brachium mouentes muſculos ſe
ſe inſinuans, articulo eſſet proxima. At quorſum attinet,oſcitantiæ excuſationem hic prætexere, quum
Galenum ſimiarum, me autem pro uiribus, hominum conſtructionem deſcribere, uel hic brachij mu-
ſculus atteſtetur? homines enim illo priuantur, & in ſimijs ad hunc modum obſeruatur. Cute detra-
o 3 ta. Δ. cta, [o] is quem nos in homine primùm occurrere diximus, pari modo in ſimijs ac hominibus conſpici-
p inter R et S tabula 3. tur, nullo prorſus alio tectus muſculo. Verùm ſub huius humillima [p] coſta, ſeu latere, ſuper [*] obli-
** ta. 3 Θ.* qui abdominis muſculi (quem deſcendentem uulgò dicimus) principium, gracile membraneumq́ue
muſculi initium reperitur, longè ſub papillæ regione conſiſtens. Initium hoc carnoſum euadens, ſed
gracile interim permanens, ſub magno illo brachium pectori adducente muſculo, ſurſum obliquè ad
humeri articulum porrigitur,eam prorſus,quam Galenus tradidit,inſertionem tentans. Ac proinde ne-
que huius muſculi inſertio, neque ipſius ductus, niſi magno illo muſculo penitus eleuato, in conſpectum
ueniunt: quod non perfunctoriè, ut Galenum intelligas, uenit obſeruandum. Niſi enim hunc Galeni
muſculum,ſuo progreſſu ita occultatum,& tãtùm membraneo principio modicè admodum extare cogno
ueris,erroneus omnino,atque admodum difficilis quintus de Adminiſtrandis ſectionibus liber ſtatim in
ipſa fronte uidebitur,quum is paſsim illum in aliorum,ac proinde etiam in eius,quem nos brachium pecto *Muſculum*
ri attrahere diximus,ſuperficie,ſub cute exporrectum,minus rectè tradiderit. Præter hunc, Galenus alium *qui ſcapulã*
q 5 tab. Γ. 4 tab. k. deſcribit [q] muſculum,quem altioris brachij ad pectus ductionis autorẽ eſſe exiſtimat. Iſte profectò in ho *antrorſum*
mine nequaquã me fugit: at minimè tamen,ut Galenus autumat,brachiũ pectori uerſus elatiora admouet, *agit, à Ga-*
imò ſcapulæ gratia,ut ſcilicet eam ad pectus ducat,creatus eſt: quod & ipſius origo & ductus, ſuiq́; tendinis *leno malè p*
r 5 tab. ab i ad k. inſertio,luce clariùs demonſtrant. [r] Principium enim ſub [s] muſculo quem ego brachium pectori accõ- *brachij mo*
s 3 tab. Δ. modare retuli,ſumit,illiq́; omnino ſubſternitur. [t] Enaſcitur autem carnoſo principio à ſecunda, tertia, *tore haberi.*
t Hæc petes ex 4 tab. I, deinde characte. 2, 3, 4 & k. quarta & quinta,nonnunquam (ſed perquàm raro) & ſexta,ſuperioribus thoracis coſtis, non quidem (etſi
Galenus non ſemel aliter affirmet) ubi pectoris oſsi coarctantur,& ex ipſo pectoris oſſe,ſed anteaquàm co *Libr. 5. de*
ſtarum oſſa in cartilaginem pectoris oſsi inarticulandam deſinere incipiunt: nec prorſus recto tramite,re- *Admi. ſect.*
cta ve linea enaſcitur,ſed quaſi digitis quibuſdam,ex coſtarum oſsibus longiùs exortis,procedit. Hinc ad
u 5 tabu. I iuxta b. exteriora porrectus,anguſtior & craſsior efficitur,quouſque ad humeri cum ſcapula articulum, in latum
neruenmq́; [u] tendinem,carne mixtum finiat,quo [x] proceſſus anchoræ imaginem referentis interno late
x 5 tab. b. aut 1 fi. ca. 31 lib. 5 E, F, F. ri implantatur,illic neruoſior euadens,ubi is proceſſus ex ſuo appendice [y] neruoſiorem interni capitis par
tem emittit,eius muſculi,quem inter cubitum flectẽtes anteriorem recenſebimus. Nequaquam autem ten
do iſte,articuli ligamentum in homine contingit,ut ſanè,ſed admodum adhuc obſcurè,in caudatis ſimijs,
y 6 tab. n muſculi Θ. quibus anchoram imitans proceſſus modicè extuberat: deinde nullam ſcapulæ regionem uacare, præter
hunc proceſſum,reperias,cui tendo ille commodè implantari poſsit. Ad hæc,ſi muſculi huius fabricam ad
amuſsim perpenderis,proculdubio ſuæ potiſsimùm inſertionis gratia illum exeri aſtrues. Iſtius muſculi
z 3, 4 tab. Δ. fibræ ſeſe non decuſſatim interſecant,quemadmodum [z] muſculi, qui nobis brachium pectori adducere
a 3, 4 tab. K, L. dictus eſt. Quum itaque hoc ſitu ac figura muſculus iſte à Natura creatus ſit,qui obſecro ad altiora, quàm
primi muſculi [a] ſuperior pars,brachium pectori admouebit? Eius enim principium longè à prioris mu-
ſculi

ſculi ſuperiori principio ſuperatur: quum hoc à clauicula, & ſuperiori pectoris oſsis ſede, inſigniter etiam deorſum obliquè feratur: illud uerò ex ſecunda coſta, & tertia, primùm, ut uel elatiſsimè procedat, longeq; inferiùs habeatur, ac minus obliquum ductum (qui & iam ad [b] ſuperiora ferè pertinet) moliatur. Quamobrem ſi hæc omnia haud ſegniter perpenderis, & Galeno conceſſeris, muſculi [c] inſertionem, quæ è regione humeri capitis in internum ſcapulæ proceſſum perficitur, nonnihil articuli ligamentum apprehendere: neceſſariò fateberis, eam quam muſculus iſte molitetur brachij adductionem, neque humiliorem, neque altiorem fieri ea quam à primo muſculo effici, dudum dixi.

Secundus brachiū mouentium.

Vnum igitur [d] muſculum, omnium adductionum brachij ad pectus autorem eſſe cenſeo: & [e] eum qui brachium ad ſuperiora attollit, unum quoq; ſtatuo. Eſt porrò hic muſculus carnoſus, uaria etiam, ſed cõtinua principia ſortitus, ac uelut ex diuerſis muſculis (ſi lato ipſius principio, & uarijs inſcriptionibus attenderis) conformatus. [f] Ex media enim clauiculæ parte, ſecundùm ipſius longitudinem, quæ ſcapulam ſpectat, principium ducit, muſculo brachium pectori adducenti [g] contiguus: deinde ex ſuperiori ſcapulæ proceſſu, ſeu ſummo humero, [h] ubi is clauiculę committitur, [i] & tota quoque ſcapulæ ſpina, [k] prodit, continua ueluti linea, & principio nerueo, quod uix bene prouatum, ilico carnoſum, craſſumq; admodum & extuberans efficitur. Mox à principio muſculus carnoſus permanens, [l] in anguſtum, tanquam in trianguli uerticem tantiſper porrigitur, donec humero tendine amplo, & ex carne neruoſaq; ſubſtantia mixto, robuſtoq;, ad humeri oſsis latitudinem, non modicè ſub ipſius ceruice [m] inſeratur. Ipſius inſertio, quæ intus quàm extra neruoſior eſt, non ad amuſsim ſecundùm tranſuerſum perficitur: ſed modicè obliqua ab anterioribus, deorſum in poſteriora nõnihil uergit, nihilq; minus quàm decliuis, recta ue (etſi Galenus ſecus atteſtetur) occurrit, qui ipſi eandem inſertionis formam tribuit, cum [n] muſculo brachium pectori adducente, quam ſecundùm rectum, ac humeri longitudinem perfici diximus.

Lib. 5. et ter tiā 3. de Admin. ſect.

Totus itaque muſculus, ſi quis illum obiter intueatur, trianguli imaginem præ ſe fert: ac proinde à Δ ſimilitudine, Græci illum δελτοειδῆ appellarunt: quemadmodum etiam ob id, quòd humeri ad ſcapulam articulo, quem ὦμον uocarunt, inſternitur, illumq; quodammodo contegit, eundem ἐπωμίδα nominarunt. Ego autem toto ſermonis contextu, muſculum appellabo brachium attollentem, muſculum ue brachium mouentium ſecundum. Cæterùm coſtæ hunc deſcribentes, ita ſeſe habent. [o] Prima, à media clauiculæ longitudinis ſede, ad ſummum humerum contendit, & hinc per ſcapulæ ſpinam, ad eiuſdem uſque baſim. Secunda, à clauicula obliquè deorſum ad inſertionis internum latus ducitur. Tertia, à ſcapulæ baſi, ubi eius ſpina eminere incipit, ad externum latus inſertionis obliquè deorſum in priora contendit.

A notat trianguli, de quo hic agitur, uerticē.

Cæterùm ueteres Græci uidentur & exortum præſentis muſculi cuidam trianguli uertici aſsimilaſſe, quem muſculus uix antea oſtendit, quàm ſuo principio undique liberatus, in planum ponitur. Tunc enim principij pars, quæ brachium pectori adducenti muſculo proxima eſt, & deinde quæ ad baſim ſcapulæ habetur, ambæ magis ea principij parte prominent & attolluntur, quæ à ſummo humero pendet, & quaſi ualde obtuſum trianguli uerticem exprimit. Huius fibræ inuicem non aliter uariant, quàm quòd anteriores, quæ clauiculæ debentur, deorſum obliquè in poſteriora ferantur: poſteriores uerò, quæ à ſcapulæ ſpina pendent, obliquè in priora deſcendant. Quæ autem à ſummo humero, & ipſius cum clauicula articulo pronaſcuntur, rectà deorſum procurrunt. Quamuis interim nullæ ſe inuicem fibrarum muſculi brachium pectori adducentis ritu, decuſſatim interſecent: etſi tamen ob inſcriptiones nonnullas obliquè ductas, fibræ parumper implicari conſpiciantur. Si itaque muſculi pars, à clauicula principium ducens, in ſe colligitur, brachium ſurſum ad anteriora colli & faciem attollitur. Si uerò fibræ à ſummo humero, & clauiculæ ſede ipſi commiſſa, originem mutuantes, contrahuntur, brachium rectà, & in neutram partẽ uergens, aſſurgit. At ſi poſterior muſculi pars, ex ſcapulæ ſpina prodiens, in ſe conglobatur, ad poſteriora ceruicis, ipſumq; occiput, brachium uergit. Muſculi huius initia, ex tota amplitudine illorum quæ diximus oſſium non exoriuntur: ſed duntaxat inſtar craſsioris lineæ, undecunq; à prominentiori ipſorum ſede, adeò ut parua omnino initij craſsities occurrat. Neque id prorſus negligendũ eſt: quum præter hunc muſculum, qui brachium motu proprio attollat, nullus ſit, neque etiam brachium alio egeat, qui eodem cum illo fungatur munere. Quanquam non ignorem, Galenum hic alios quoſdam deſcribere, at id tam uerè, ut ſibi in decimotertio de Partium uſu, & quinto de Adminiſtrandis ſectionibus, minimè cõſtet: cuius loca ſi omnia proſequerer, in nimiã prolixitatem præſens Caput excreſceret. Addam tamen cercopithecis prorſus eãdem eſſe ſpeciẽ muſculi brachium attollentis, cum hominũ muſculo. Canes autem, equi, boues, in hoc articulo, nõ ſolùm in oſsibus, ſed maximè in muſculis & ligamentis, ab hominis conſtructione uariant.

Tertius brachium mouentium.

[p] Muſculus brachiũ rectà ad dorſum agẽs, carnoſus eſt, & craſſus & inter cæteros huius articuli muſculos utcunq; teres. Oritur autem carneo principio, ex inferiori ſcapulæ baſis [q] angulo, à baſi quidem modicam principij partem aſſumens, ſed inſignem ab inferiori ſcapulæ coſta: ex media enim coſtæ illius longitudine, baſi ſcapulæ propinqua, & ab externa gibba ue humilioris anguli baſi ſede, cõtinua carnoſaq; origine enaſcitur. Iuxta medium uerò longitudinis coſtæ inferioris, muſculus hic à ſcapulæ oſſe abſcedit: & modicè ſurſum in priora tenſus, humerumq; accedens, in ualidum, breuemq;, ſed latum ceſſat tendinem, qui nõ ſolũ forma (quam ad latitudinem & craſsitiem ac inſertionem refero) [r] illius tendini correſpondet, qui ad pectus mouet: uerùm hi duo muſculi in eandem ferè regionem implantantur, in eorum medio interuallum demittentes, cui [s] tendo [t] muſculi inſeritur, quem retrorſum ad ilia brachium mouere, paulo pòſt ſubijciam.

Lib. 13. de Partiũ uſu, lib. 5. de Admini. diſſe.

Quãuis interim tendo muſculi ab inferiori ſcapulæ coſta pronati, paulo uiciniùs humeri capiti implantetur, quàm illius tendo, quem brachium pectori adigere relatum eſt. Hic rurſus non me fugit, præſentem muſculum inter brachium circumuertentes à Galeno perperàm recenſeri, atque ab illo [u] muſculum triangularem, & ſcapulę gibbum occupantem, & mihi in circumuertentium brachium claſſem ponendum, ab ipſo

autorem

b 5 ta. ubi ad I. quem ductum conferes cū K. L. ad Q 3 tabulæ.
c 5 tab. L.
d 3 ta. Δ.
e 4 tab. Z. 10 tab. Δ. dein 1 tab. K. 2 ta. M. 3 tab. P. 5 tab. γ. 9 ta. L. 11 tabu. M, p. & præcipuè figura eius tabulæ indici inſerta.
f 4 tab. ab e ultra f.
g 3 tab. lineæ ab L ad Q.
h ultimarum fi. li. 1 Q ad Δ.
i 2 fi. cap. 21 li. 1 à K per I ad G.
k 10 tab. N per M ad O.
l figura indici 11 ta. inſerta A, B. C concurrunt ad D.
m 11 tab. dependet P.
n 4 ta. Δ ad Q. T.
o figura indici 11 tabulæ inſerta A per B ad C primã notat, ſecundã ab A ad D 3 à C ad D. Aut conſule 4, 10, 11 tabulas, ne hic in notãdo nimius ſim.
p 13 tab. 8. 7 tab M. 8 K. 9 N. 10 R. 11 L. 12 R.
q 1, 2, 3 fi. cap. 21 lib. 1 Y ſedes unde muſculus prodit, 1 fig. & 2 fig. T.
r 4 ta. Q.
T muſculi Δ.
s 7 tab O.
t 10 ta. Θ.
u 11 ta. Γ.

x 8 tab. Γ. 10 ta. Θ. 8 N. 3 V. 4 m. 7, 9 O. 11 G. y 10 ta. ab 8 ad T. z 3 tab. I, in uerſus a. 10 tabu. S, T, X uerſus V. a 4 ta. Q, T muſculi Δ. b 7 ta. M. c 10 tabu. prima coſta ab 8 ad T, 3 à T per X ad V. 3 ab 8 ad V. d ad ſedem Y tab. 10. e ad ſedem Y tab. 10.

Quartus brachiū mouentium.

autorem ductus brachij ad dorſum poni. Brachium deorſum trahitur, à x magno quodam, latóq; admodum muſculo, qui à ſpinarum apicibus, quæ à ſexta thoracis uertebræ ſpina, ad oſsis ſacri uſque medium habentur, y principium ſumit, omnino iſtar amplæ membranæ tenue, continuumq́; ac recta linea pronatum. Verùm ubi muſculos dorſum mouentes id principium perreptauit, eamq́; coſtarum regionem contingit, quę maximè in dorſo, uerſus poſteriora extuberat, carnoſum denſumq́; efficitur: & uniuerſus muſculus ad eum modum auctus, in z anguſtum tantiſper procedit, donec tendinem latum & ualidum humero inſerat, ſubter ipſius ceruicem, & ſecundùm ipſius longitudinem, in medio a tendinis brachium pectori admouentis, & b tendinis qui brachium in poſteriora ad dorſum agit. Hic itaque muſculus etiam triangularis eſt, ſed planè inæqualibus conformatur c coſtis. Duas enim longiſsimas obtinet: unam, quæ ſecundùm dorſi longitudinem porrigitur: alteram, quæ ab oſſe ſacro, per ilia & inferiorem thoracis partem, ſurſum ad tendinis inſertionē conſcendit, alterumq́; axillæ cauitatis uallum conſtituit. Tertia uerò coſta, cæteris multo breuior, à ſextæ thoracis uertebræ ſpina, d ſuper angulū ſcapulæ, quē ipſius baſis humilior pars oſtendit, ad inſertionem tendinis tranſuerſim uehitur. Pro trianguli coſtarum inæqualitate, etiam muſculi fibræ differunt: quæ enim per ilia & ſpuriarum coſtarū extrema ſurſum porriguntur, prolixiſsimæ, ac minus obliquę ſunt: quæ uerò ab inferiorū uertebrarū thoracis ſpinis enaſcuntur, breuiores ſunt, & trāſuerſim magis prorepunt. Muſculus iſte, motus brachij deorſum opifex eſt, non quidem id ſimplici motu, ſed uario, pro fibrarum diſcrimine, præſtans: quandoquidem prout ſuperiores fibræ, aut inferiores in ſe colliguntur, contrahunturue, ita quoque deorſum, nunc ad ſuperiora, nunc ad inferiora, brachium uerſus dorſum deprimitur. Porrò muſculum hunc, dum ſcapulæ humiliorem e tranſcendit angulum, fibris quibuſdam ſcapulæ committi, atquę ipſi aliqua inſigniori apprenſione adnaſci, Galenus ſcriptum reliquit: deinde non modò brachium duntaxat ab hoc muſculo moueri aſſeruit, imò ēt illū inſertionis huius beneficio, detractionis ſcapulæ ad inferiora autorem eſſe commemorat. Profectò etſi quàm maximè uerear, Galeni placitis obuiam ire, & lubens hoc Capite ſaltem unicum muſculū citra controuerſiam plenè deſcribere optem: haudquaquam tamen, ut res ſeſe habet, hic ſubticere queo. Præſens enim muſculus, dum humiliorem ſcapulæ baſis angulum integit, ſcapulæ oſsi, non niſi muſculorum, qui ab illo pronaſcuntur, interuentu, contiguus uiſitur: neutiquam autem oſsi connatus, ut neque etiam, cui incumbit ibidem muſculorum regioni, aliqua peculiari inſertione committitur, cōnaſciturq́;. Non enim aliter inibi ſubditis adnectitur muſculis, quàm muſculis dorſum mouentibus, & thoracis & abdominis, qui huic muſculo non minus quàm illi ſcapulam occupantes ſubſternuntur. Quum itaque muſculus hic nullam in ſcapulam moliatur inſertionem, proprio etiam motu unà cum brachio eam nequaquam, ut Galenus opinabatur, deorſum uellit. Et ſi illum tota ea ſede, qua angulo ſcapulæ ſuperuehitur, ſcapulæ innaſci, aut quouis tandem pacto ualidius hærere aut nectidarem, id tantum mehercules tranſuerſis perficietur fibris, illis inquam, quæ in clariſsima ſuæ originis ſede habentur, & à ſextæ, ſeptimæ, octauæ, nonæ & decimæ thoracis uertebrarum ſpinis dependent, quæ ſanè non deorſum ſcapulam mouerent, ſed rectà ad dorſum. Quod Galenus facilè animaduertiſſet, ſi ſedulò præſentis muſculi initium obſeruaſſet. Nam etſi in quinto de Adminiſtrandis ſectionibus libro obiter ſcripſerit, muſculum hunc ex ſpinis uertebrarum, præcipuè autem quibus ſpuriæ coſtæ coarctantur, principium ducere: attamen (ut ſibi undique pulchrè conſtat) iſtum muſculum inibi exortus ſui uerticem aſſumere tradidit, ubi f ſecundus noſter ſcapulam mouentium muſculus ceſſat, cuius inferiorem partem Galenus demiſsiorem humiliorem ue muſculum uocat poſteriorum ſcapulam mouētium, quemq́; in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro, ad duodecimæ uſque thoracis uertebræ ſpinam pertingere affirmat: etſi interim homini ad octauæ propemodum thoracis uertebræ ſpinam terminetur, ſuoq́; etiam fine, notatu digno interuallo brachij muſculo incumbat, cuius modò hiſtoriam inſtituimus. Quia autem de ſcapulam agentibus muſculis, peculiari pertractabimus Capite, ad brachij motuum opifices, qui adhuc reliqui ſunt, ſermonem iam opportunè reflectemus, inter quos Galenus alium enumerat muſculum, eiuſdem ferè functionis, cui nuper dictus præeſt, gratia efformatum, ut ſcilicet brachium deorſum trahat: atque hunc quidem latum amplumq́; eſſe recenſet, ſed tenuem interim. Membranam enim, quam nos carnoſam uocamus, fibris carneis augeri narrat, quum primùm ilia contingit: ac fibras has ſurſum tenſas, carnoſiores tantiſper effici tradit, donec membrana ampli & tenuis g muſculi naturæ, quem buccas mouere diximus, reſpondeat, humeroq́; implantetur. Deinde hunc muſculum Galenus omnes qui illum præceſſerunt latuiſſe, atque ab ipſo in ſimijs inuentum, nuſquam non iactitat. Ego profectò in ſimijs & canibus, plurimiſq́; quadrupedibus ipſum obſeruaui, non tamen in omnibus æquè latum, carnoſum ue, At in ſimia (ut id priuatim dicam) ad hunc modum mihi apparuit: Membrana carnoſa, ſecundùm ſpinæ totius longitudinem firmiùs ſubditis organis, quàm alibi connaſcitur, haud aliter, quàm ſi ex ſpinarum apicibus, tanquam ex oſsibus aut cartilaginibus, principij ſui portionem, aliorum ligamentorum modo educeret. Verùm in ea ſede, qua membrana è regione quinque lumborum uertebrarum conſiſtit, iliumq́; os contingit, carneis, ſed tenuibus, rariſq́; fibris adaugetur: quæ ſurſum obliquè uerſus axillam prorepentes, ac ea lata baſi ſenſim in arctum collectæ, muſculum amplum, at tenuem exprimunt, qui in mucronem deſinens, obſcurè, uixq́; admodum, in humerum implantatur, tendini eius h muſculi continuus, quem brachium pectori adducere commemoratum eſt. In canibus manifeſtam inſertionem in humerum non oſtendit, & uidetur muſculi brachium pectori adducentis tendini aliquo pacto admiſceri, aut potius propriæ eius muſculi membranæ adnaſci. In equis quoque, bobus & ouibus, & id genus animalibus, admodum euadit conſpicuus, unde etiam conſulo, illum in boue potiſsimùm perpendi: quod fiet promptiſsimè, ſi excoriati bouis axillam inſpexeris. Apparebit namque is amplus, & conterminis ſedibus rubicundior: illiusq́; maximam portionem ablatam eſſe comperies, quam lanij

Lib. 13. de Partiū uſu, & 5 de Admin. diſſec.

f 9 tab. Γ. Δ. uerū hic de parte ipſius Δ inſignita tantū agimus.

Muſculus alius, quē ſimiæ & canes abundāt. Lib. 1 & 5 de Admini. diſſe & 13 libr. de Vſu part.

g 3 tab. Γ.

h 3, 4 tab. Δ.

lanij cuti adnatam relinquunt, eo quòd carnoſam membranam unà cum cute auferre inter excoriandum conſueuere: atque ideo etiam tantam præſentis muſculi partem, quanta nondum prorſus, & inſigniter carnoſa apparet, auferunt. Quapropter etiam iuuabit, excoriantes lanios uidere, qui longè acutiori cultello, maioriq́; mora in axillis cutẽ adimũt, quàm in reliquo corpore, ubi membranam unà cũ cute à ſubditis corporibus ſeparant. Non inutile quoque erit, excoriatam cutem iubere tibi exporrigi, ut & cuti eorum muſculorum portionem adhuc adnatam contempleris: obſerueſq́; huic muſculoſæ carni paulo rectiores fibras intertextas eſſe, quàm amplo illi [i] muſculo, quem brachium deorſum ad ſpinam mouere teſtamur. Atque hæc in ſimia, & quæ proximè nominata ſunt animantibus didicit at in homine me eiuſmodi quid reperiſſe, nequeo affirmare, quantumuis rectè cutem ab adipe, & quum obeſiua accidit corpus, adipem à membrana carnoſa, & membranam à ſubditis illi muſculis, per totum thoracem abdomenq́; non laceram ſemper diſſecem. Qui brachium circumagunt, tres mihi conſtituuntur muſculi, omnes ex ſcapula ducentes originem, & latis tendinibus, articulum continentibus ligamentis implantati. [k] Primus itaque, qui ordine brachiũ mouentium quintus haberi poteſt, ſcapulæ [l] ſinum occupat, qui inter ſuperiorem ſcapulæ coſtam, & eiuſdem ſpinam ſeu ſuperioris proceſſua ſui radicem uiſitur. Procedit enim à ſcapulæ baſi: & omnino carnoſus, totum, quem diximus, ſcapulæ ſinum implet, oſsi ſemper ualidè, ac ſi ab ipſo toto progreſſu enaſceretur, cõnatus. Quum uerò ad ſuperiorem ceruicis ſcapulæ ſedem pertingit, ſub [m] ligamento ualidiſsimo, ſummũ humerum interiori ſcapulæ proceſſui colligante, in anteriora contendit: & in amplum ualidumq́; ceſſans tendinem, humeri ad ſcapulam articulum ſuperat, eius articuli ligamento pertinaciſsimè, obliqua quodãmodo inſertione implantatus. Eſt itaque muſculus hic oblongus, & exteriùs gibbus: intus autem illi reſpondet ſinui, ſeu cauitati, quam implet. deinde fibras ſecundum ſui longitudinem exporrectas habet: quę ſi brachium attollentis [n] muſculi fibris conferantur, tranſuerſæ prorſus exiſtunt. Huius muſculi Galenum non meminiſſe opinor, niſi fortè inter brachium attollentes (quoa uarios, neque ſemper eoſdem recenſet) illum reponat: quamuis ipſi brachij ad ſuperiora contractio, quam obſcurè uerſus anteriora molitur, præcipuè demandata non ſit. Deinde Galeni deſcriptionum nulla illi congruit, etiamſi ſcapulæ eminentiori coſtæ quendam exporrectum obiter narret: quem ſi quis hunc noſtrum eſſe dixerit, non tamen ipſi inſignem cum brachium attollente muſculo connexum (imò uix contactum) tribuere poterit. [o] Sextus brachium mouentium muſculus admodum eſt carnoſus, ac concauam internamq́; ſcapulæ ſedem opplet, ex [p] baſi totius ſcapulæ carneam originem deducens, & in trianguli [q] uerticem, ad ſcapulæ formam tantiſper arctatus, dum ad interiorem articuli regionem pertingat, cui amplo tendine quaſi in ſemicirculum implantatur, brachium introrſum circumuertens. Huius muſculi ſuperius latus [r] illi admodum continuum exiſtit, quem poſtremò recenſui: adeò ſanè, ut niſi diligenter animum adhibueris, uterque unus eſſe tibi apparebit: ſextumq́; muſculum ad [s] elatiorem ſcapulæ coſtam, inflexionem in poſteriora feciſſe, atque ita portionem gibbæ ſedis ſcapulæ etiam occupare, & cum quem quintum uocauimus, conſtituere aſſeres. [t] Septimus uerò brachium mouentium muſculus ille eſt, quo Galenus decimotertio de Partium uſu (nam quinto de Adminiſtrandis ſectionibus, omnes à ſcapula in humerum porrecti muſculi mirè confunduntur, & præſens muſculus ferè inter brachium attollentes inibi recenſeri uidetur) brachium retrorſum ad dorſum agi credidit: [u] illum enim, qui uerè id munus præſtat, quemq́; inter huius Capitis muſculos tertio loco recenſui, Galenus circumuertentis ad exteriora uice deſcripſit. Cæterùm hic ſeptimus muſculus, cuius ope brachium ad exteriora circumagi ſcie, uniuerſum ſcapulæ gibbum, [x] quod ſub ipſius ſpina habetur, implet. [y] Exoritur enim carnoſus ex ſcapulæ baſi: deinde arctior ad ſcapulæ formam [z] redditus, tandem articuli ligamento, tendine amplo, at breui, tanquam in ſemicirculum extrinſecus inſeritur, ita ut trium muſculorum brachium circumagentium tendines, in orbem quaſi uniuerſum articuli ligamentum amplexentur, & qua ratione ſinguli ſuis fungantur munija, facilè demonſtrent.

Quintus brachiũ mouentium. — *Sextus brachium mouentium.* — *Septimus.*

i 10 ta. O. — k 12 ta. H, H. 13 X. 6 K. 7. 10 L. 11 G. — l 3 ſi. cap. 21 li. 1 b, c. — m 5 tab. e inter a, b. — n 4 ta. Σ 10 tab. Δ. — o 7 ta. Γ. 8 tab H. — p 7 tab. ab I ad L. — q 7 tab. ab L. L uerſus K. — r 7 tab. I. — s 1 ſi. cap. 21 lib. 1 ab A per 'a ad Z. — t 11 ta. T. 2 ta. i. 9 M. 10, 12 Q. — u 13 ta. S. — x 2 ſi. cap. 21 lib. 1 inter C, L. H, D, T, Y. — y 12 ta. ab H, I. — z 12 ta ab H, I ad K.

MVSCVLORVM BRACHIVM MOVENTIVM ADminiſtratio. Caput XXIIII.

SI hactenus ad brachium mouentes uſque muſculos, cęteros diſſectionis noſtrę ſerie, & in primis [a] latũ illum, qui buccarũ motibus præeſt, carneaq́; mẽbrana efformatur, adminiſtraueris, cutem quoque ex ſuperiori ſcapulæ parte, & pectoris elatiori ſede ademiſti: ac proinde hæc à brachio, abdomine, & uniuerſo thorace, uſque ad femora & nates, nunc ita cum adipe auferetur, ut carnea membrana illæſa, corpori adnata maneat. Quod profectò, niſi laborum ſis patiens, diſcendiq́; cupidus, moleſtè perfeceris: cum tot ſectionibus cutis prorſus aliter liberanda ueniat, quàm ſi carnoſam membranam unà cum cute adimeres. Ablata cute, unam rurſus lineam, à media pectoris regione, ad pubis uſque os, in membrana carnoſa duces: & deinde aliam à pubis oſſe tranſuerſim, ſecundùm coxendicis articulum, ad ſacri oſsis uſque ſpinam: & tertiam à ſummo humero, aduſque mediam brachij regionem. His ductis ſectionibus, membranam carnoſam hamulo aut unguibus apprehendes, & ab uniuerſo thorace & abdomine auferes, ipſam interim glandulis, quæ in axillis habentur adhuc, connexam ſinens. Auulſa itaque ad axillæ uſque cauitatem membrana, hæc ad lucem extendenda eſt: ac diligenter animaduertendum, num ea ſub axillis in carnoſum degeneret muſculum, à lumbis & ſpurijs coſtis (ut Galenus docuit) incipientem. Verùm interim ſedulò caueb1s, ne eò ruditatis uenias, ut adeps, qui in thoracis lateribus, totoque dorſo occurrit, carnis loco tibi imponat. Vidi enim quoſdam tam rudes, ac in ſimilaribus partibus dignoſcendis adcò negligenter uerſatos, ut pri-

Muſculi, quem carnoſa membrana ſimiarũ & canũ axillis conſti tuit, examẽ.

a 3 tab. Γ.

mo

mo intuitu adipem dorſi, carnem eſſe arbitrarentur, quòd multo magis illum hic, quàm alibi propter incubitum rubere cernerent. Quando enim cadauer longo morbo non extenuatum, una atque altera die dorſo incubuit, tota incubitus ſedes, quaſi inflamatione obſeſſa rubet, atque ideo & eius ſedis adeps.

Primi brachium mouentiu muſculi adminiſtratio.

b 3 ta. Δ.

Cæterùm uniuerſa iam membrana à corporis trunco & media brachij regione liberata, brachium pectori adducentem [b] muſculum aggredieris, ante omnia perpendens, num alicubi promineat ille gracilis muſculus, quo caudatæ ſimiæ donantur, quiq; à mammillarum regionibus ſurſum obliquè fertur. Verùm quū iſto homines deſtituuntur, iam muſculi brachium pectori adducentis caput, à clauicula, & tota oſsis pectoris regione, ipſiſque inſertis cartilaginibus, nouacula aut cultello abrades, ac hamulis aut ſummis digitis apprehenſum, ad humerum uſq; à ſubiectis corporibus ſeparabis. Dum uerò muſculi huius caput nouacula liberas, accuratè ſtudendum eſt, ne quid aliud unà cum illo auſeras. In canibus enim ac ſimijs, uerarum coſtarum cartilaginibus [c] muſculus obtenditur, quem ferè [d] recti abdominis muſculi partem eſſe dicemus, & qui à Galeno uice proprij thoracis muſculi habetur, quemadmodum in muſculorum thoracem mouentium enarratione dicturi ſumus latius. Nunc autem eius memini, ut etiamſi ego in homine illum minus reperiam, ſtudioſi tamen ipſum obſeruare conentur: commilitonesque inter diſſecandum ſeſe admoneant, eiuſmodi muſculum ex Galeni ſententia hic latere, ac proinde non oſcitanter muſculum brachium pectori adducentem oportere ſuo principio liberari, aut liberatum, non deberi negligenter abijci. Neque huic ſolùm animus accommodandus eſt, uerùm & illi, qui in ſimijs ſub muſculo brachium ad pectus mouente occultatus, ad articuli ligamentum exporrigi aliter atque in hominibus dicebatur.

c 5 tab. ab eadẽ & 1.
d 5 ta. Δ.
Li. 6 de Adminiſt corpor.

Adminiſtratio ſecundi ſcapulā mouentium, ut reliquos brachij ſcitè aggrediaris.

e 9 tab. Γ, Δ, ubi muſculus iſte plenè circumſcribitur.
f 2 ſi. cap. 21 lib. 1 G, I, K.
g 1, 2 fig. cap. 22 lib. 1 & 1 uerſus Q.

Cæterùm magnum hunc pectori brachium adigentem muſculum in præſentia humero adhuc appenſum relinquens, ad reliquos brachij accedes: quos commodè adminiſtrare nequis, niſi prius ablato [e] muſculo, qui ab occipitij oſſe procedens, per totam ceruicem extenditur, & [f] toti ſcapulæ ſpinæ, ſummoq; humero, unà & huic proximæ clauiculæ [g] ſedi inſeritur, quiq; hinc per ſcapulæ gibba & baſim deorſum protenditur, donec mucrone ſuo octauæ thoracis uertebræ ſpinæ committatur. Eſt enim muſculus iſte ab occipitio, ad octauam uſque thoracis uertebram, ſpinarum apicibus quodammodo connexus, ab ipſiſq; principium ſumit. Verùm de hoc muſculo, & cæteris ſcapulam mouentibus, poſtea agemus. nunc autem obiter eius mentio incidit, quòd poſteriores brachium mouentes conſpici aptè nequeant, niſi ille à ſpina & occipitio ad ipſius uſque inſertionem liberatus fuerit. Adminiſtratur uerò nouacula aut cultello, ſecundùm ſpinæ dorſi longitudinem facta ſectione; quæ muſculum illum duntaxat ad ſubiecta uſque uulneret: deinde altera ſecundùm occipitium eſt ducenda; quæ ibidem etiam muſculi principium ab occipitij oſſe liberet. At ſi fortaſsis ſubiectum aliquem muſculum illis ſectionibus uitiandum metuis, buxeum cultellum exterioribus muſculi lateribus ſubdes, illi ſcilicet lateri, quod ab occipitio ad clauiculam fertur: & deinde illi, quod à ſummo humero, ſeu clauicula, ad octauæ thoracis uertebræ ſpinam deſcendit. Cultello enim lateribus indito, & ſurſum deorſumq; acto, a ſubditis muſculis illum ſcapulæ muſculum abſcedere coges, atque ipſius neruei principij craſsitiem facilè tunc coniecturabis, muſculumq; à ſubſtratis corporibus iam liberatum, paruo negocio ad ipſius inſertionem perduces. Verùm rurſus ſub hoc, uti etiam in peculiari huius muſculi enarratione audies, obſeruandum eſt, ne unà cum ipſo muſculus ab occipitio in ſcapulam procedens auferatur, quem Galenus ſcapulam quoque ſurſum trahere prodidit. Neque hoc eò dico, quaſi homines hunc cum ſimijs communem haberent: uerùm ut non perfunctoriè, an illo quoque homines donentur, animaduertas, & ſimia adminiſtrationi ſimul adhibita, hæc noſtra cum Galeno (ſi modò diligens Naturæ ſis admirator) conferas: neque etiam canibus hic confidas, qui quemadmodum equi, & boues, & cætera quæ clauiculis carent animalia, plurimùm in brachium & ſcapulam mouentibus muſculis, à ſimijs uariant. Quæ adhuc alium inſuper habent muſculum, ab externa ſede tranſuerſorum proceſſuum quatuor primarum ceruicis uertebrarum enatum, & in ſcapulæ ſpinam inſertum, quo homines etiam carent: eſſet tamen & iſte quoque in hominibus, ſi reperiretur, iam diſſecandus.

Adminiſtratio ſecundi brachium mouentium.

h 4 ta. X. 10 tab. Δ.

In ſimijs igitur, tribus bis ſcapulam attollentibus muſculis ad ipſorum uſque inſertionem poſt liberata eorundem principia deductis, in homine autem unico duntaxat, quem is tantum ex tribus illis ſimiarum muſculis obtinet, uerſus inſertionem perducto, [h] muſculum, cuius beneficio brachium eleuamus, aggredieris, eius caput ab uniuerſa ſcapulæ ſpina, ſummo humero, & clauiculæ media ſede, nouacula aut cultello proximè oſsi adiecto abſecans, donec illum tranſuerſam in humerum inſertionem moliri conſpexeris. Poſteaquàm uerò huius muſculi triangularem figuram, & ſui capitis, quod iam obtuſum trianguli uerticem oſtendet, formam perpenderis, non ſolùm in ſuperficie is undique eſt intuendus: ſed ſumma diligentia inquirendum uenit, num tota illa moles, articulum exteriùs integens, quamq; nos unius muſculi loco habemus, plures muſculi ſint, mutuò ſibi incumbentes: quemadmodum Galenus in quinto libro de Adminiſtrandis conſectionibus uidetur innuere, immeritò, uti aliàs ſæpiùs, ueteribus diſſectionis profeſſoribus (qui in hominum cadaueribus ſeſe exercebant) neſcio quam oſcitantiam imponens. Examinabis itaque uniuerſum muſculi principium, ac quomodo craſſeſcat, carnoſusq; ſenſim muſculus efficiatur, conſiderabis: ac inſuper tendine etiam (qui ſimplex eſt) examinato, per tranſuerſum undique muſculum hunc diuides: ut aliquando fatearis, illum nihil minus quàm duplicatum eſſe, neque illam referre ſpeciem, quam [i], tres primi, ab ilium oſſe enati, & femoris motibus famulantes muſculi, ſimul mutuò incumbentes, pulchrè exprimunt.

i 9 tab. Π. 10 tab. Σ. 11 tab. Σ.
k 10 ta. Θ.
Quarti adminiſtratio

Cæterùm duobus primis brachium mouentibus muſculis ab humero abſectis, [k] muſculum, qui brachium deorſum mouet, à ſubditis illi partibus ad inſertionem uſque liberabis. quod factu eſt facillimum, ſi ſecundùm ſpinæ longitudinem, à qua principium aſſumit, lineam duxeris, quæ membraneum ipſius principium duntaxat perſecet.

Quum itaque principium liberaueris,hamulo aut digitis id apprehendes, uniuerſum muſculum retuſiori nouacula à ſubditis muſculis ſeparans,In hac adminiſtratione, [l] qualiter muſculus iſte baſis ſcapulæ humiliorem angulum tranſcendat,ſcapulæq; adhæreat,contueberis:& deinde, ſi principium ipſius uariè ad originis locum protenderis,manifeſtè quo modo hic muſculus brachium detrahat, & nihil minus quàm ſcapulam primariò moueat,addiſces.Porrò quum lineam illam moliris, qua eius muſculi principium à ſpinarum apicibus liberas,cauendum ſanè eſt,ne unà quoque diſſeces [m] initium abdominis muſculi obliquè aſcendentis:& deinde [n] illius,qui tranſuerſim à ſpinis quoque uertebrarum enatus, in decimam & undecimam thoracis coſtas inſeri dicetur.Quapropter ſi tuis manibus parum fidis, idem in hoc muſculo tentabis,quod in illo experiendum probauimus,qui [o] ſecundus ſcapulam mouentium nobis numeratur: ut ſcilicet protenſam manum,aut buxeum cultellum externo muſculi lateri ſubdas, atque illum tranſuerſim ſurſum deorſumq; actum,tantiſper moueas,donec ad ſpinarum uſque apices muſculum à ſubditis organis diuiſum eſſe conieceris,hac namque ratione principij ſui membranei craſsitiem promptè cognoſces, & quàm altè cultellus aut nouacula ad hoc ſeparandum immitti debeat,exquiſitè intelliges. Verùm omnino opportunè feceris,ſi ſtylum aliquem longiorem,rotundoq; ornatum tuberculo, ſub muſculi principio rectè protenderis,& ſenſim cultello ſub muſculo ad ſtyli latus demiſſo, principium diuiſeris, cultelli ſemper acie extrorſum ducta,& leuiter obliquata,ſurſumq; ſemper cum ſtylo protuſa, ad eum ferè modum, quo chartam diuidimus. niſi etiam eo artificio uti uelis,quod eruendis è ueſica calculis adhibemus,quum ſiphonem inſtar dimidiæ canalis effictum,ueſicæ ceruici indimus,ut dein in eius cauitatem ſectio moliatur, eo prorſus modo,quo piloſi ſerici textores ſericum in pilos diuidunt:his enim rationibus omnia pulchrè diuiduntur,quæ ſecundùm ſtyli longitudinem diſſecanda, in poſterum ſubinde audies. *Tertij adminiſtratio.* Quando igitur [p] muſculum,quo brachium decliue agitur,ad humerum perduxeris, tendinem ipſius ab humero liberabis: ac demum [q] muſculo retrorſum brachium trahenti te accingens,ipſius initium ſimiliter ab humiliori ſcapulæ coſta abſcindes:& accuratè indagabis,num Galenus uerius huic circumuertendi munus attribuerit, *Septimi,* quàm nos [r] muſculo gibbam ſcapulæ ſedem occupanti. Poteris itaque tertium brachij motuum opificem muſculum,tam diu humero appenſum relinquere,donec illum qui ſcapulæ gibbum opplet, & ſeptimus nobis enumeratur,à ſcapula ad articuli uſque ligamentum abraſeris, ut ſcilicet eo uerius ſingula expendas. *Quinti.* [s] Muſculum,qui ſcapulæ cauitati incumbit, quæ inter ſpinam & ſuperiorem ipſius coſtam uiſitur,à ſcapula ad ipſius uſque inſertionem derades duabus lineis, una per ſpinæ ſcapulæ ſuperius latus,altera ſecundùm elatiorem eiuſdem coſtam,ductis. *Sexti.* Brachium circumagentium [t] muſculus, qui internam ſcapulæ ſedem ſibi uendicat,non niſi priùs ſcapulam ſectionis ſerie à clauiculis ſolueris, commodè ſe ſpectandum offert. Verùm quia integris adhuc ſcapulam mouentibus muſculis, inopportunè hanc à clauicula ſeparaueris,aut etiam unà cum clauicula à thorace ipſam præter rationem modò ſeiungeres, ab eius muſculi,quem ordine brachium mouentium ſextum eſſe retuli,adminiſtratione tantiſper temperabis, dũ ſectionis ſerie cauum ſcapulæ tibi occurret,& muſculum hunc ex illo promptè deradere queas. Conduxerit quoque interdum & [u] quintum brachium mouentium muſculum huculque reſeruare, ut qui ſexto continuus ſit,pulchrè & commodè perſpiciatur.

DE LIGAMENTIS HVMERI AD SCAPVLAM ARTICVLI. Caput XXV.

PRIMO libro [a] rotundum magnumq; humeri caput, & non admodum latum, neque inſigniter profundum ſcapulæ [b] acetabulum (propter uarios,quos brachio obimus,motus) meritò extructa eſſe retuli. Ne autem laxus adeò articulus malè cuſtodiretur, & humerus quouis ferè motu ſua ſede excideret, [c] proceſſus quoſdam ſcapulæ, & uaria deinde ligamenta, inuicem oſſa colligantia, Naturam produxiſſe ſubiunxi. Cæterùm quum iam articulum quodammodo munientes proceſſus,ac pleroſque hunc ſtringentes [d] muſculos abſolui, tempus ſanè poſtulat, ut articuli etiam ligamenta ſeriatim nunc pertractem. *Ligamenta humerũ ſcapulæ connectentia.* Tria itaque robuſta humerum in ſcapulæ acetabulum connectunt ligamenta, præter commune, omnes articulos inſtar membranæ, nunc tenuioris, nunc craſsioris ambiens uinculum. [e] *Cæteris articulis commune.* Quod igitur amplum & membranoſum eſt, omnibusq; articulis commune, orbiculatim ex ſupercilijs ceruicis ſcapulæ principium aſſumit, ac totum articulum ambiens,in radicem interni capitis humeri primùm inſeritur:& deinde totius exterioris capitis amplitudini, ac utriuſque ceruici implantatur. *Tria propria.* Aliorum uerò trium [f] duo quidem ad amuſsim inſtar neruorum teretia uiſuntur, [g] tertium uerò nonnihil amplum. *Primum.* Enaſcitur autem [h] primum ex [i] apice interioris proceſſus ſcapulæ:& hinc procedens, internis anterioribusq; [k] partibus exterioris humeri capitis circuntenditur,ualidiſsimè huius capitis ſedis impreſsioni adnatum. *Secundum.* [l] Alterum uerò,quod craſsius maiusq; iſto eſt,ex ceruicis ſcapulæ ſuperiori [m] parte,ubi ſummo humero ſubmittitur,ortum ducit:& interius humeri caput ſuperans,inſeritur toti illi exterioris capitis [n] regioni,quæ ad externum latus eius ſinus extuberat, qui exteriori [o] capiti muſculi cubitum flectentium anterioris uiam præbet. Huius ligamenti anterius latus,poſteriori primi ligamenti connaſcitur lateri, [p] ac ſimul ambo uelut tranſuerſum ligamentum efformant,caput dicti nunc muſculi in ſuum ſinum ſeruans. *Tertium.* [q] Reliquum uerò tertium,ex eadem cũ ſecundo regione principium nanciſcitur: ac obliquè hinc porrectum,inſeritur in totam poſteriorem exterioris capitis humeri [r] ſedem, adeò ut præſens ligamentum poſteriorem articuli ambiat regionem:ut enim amplũ obtinet principiũ, ita quoq; ampliorẽ molitur

l 10 ta. Y.
m 11 tab. a, b.
n 11 ta. Δ.
o 9 tab. Γ, Δ.
p 10 ta. Θ.
q 23 ta. S.
r 11 ta. Γ.
s 12 tabu. H, H.
t 7 tab. Γ.
u 7 tab. I.
a Hæc ſeriatim petes ex 1 & 2 fig. cap. 23 li. 1 A, B, C, D, E, F, G.
b 2 fi. cap. 21 lib. 1 A, B.
c 1 fi. ultimarum lib. 1 μ, λ.
d magna ex parte qui brachiũ mouent.
e Id quum nullam obtineat craſsitiem, ſecus delineari nequit, quàm illic occurrit ubi in tabulis oſſa detecta ſpectantur, ut 8 tabula.
f 5 ta. d et e.
g 13 ta. V.
h 5 tab. d.
i 5 tab. b.
k 1 fi. cap. 23 li. 1 D.
l 5 tab. e.
m 1 fi. ca. 21 lib. 1 A.
n 1, 2 fig. cap. 23 li. 1 E, iuxta H figura 1.
o 6 ta. m. muſculo Θ.
p 5 tab. f.
q 13 ta. V.
r ab E ad F 2 fi. cap. 23 lib. 1.

in humerum inſertionem. Cæterùm præter hæc tria, quæ præcipuè humerum, ne deorſum extrorſumq́; ab acetabulo ſcapulæ labatur, continent, aliud eſt adhuc [s] ligamentum, humerum ſurſum & in anteriora, ad mediam nimirum inter ſummum humerum, & interiorem ſcapulæ proceſſum, ſedem luxari prohibens: hoc enim ſimiliter ualidum, ab interiori proceſſu ſcapulæ, ſurſum obliquè ad ſummum humerum porrigitur, articulum humeri cum ſcapula nuſquam contingens. Atque huic eidem muneri ſubſeruit [t] neruеum caput anterioris cubitum flectentium muſculi, quod ab eminentiſsima ſcapulæ acetabuli ſede enatum, inter articuli ligamenta humeri caput tranſcendere illiusq́; ſinui incumbens, deorſum ferri audies. Horum quoque ligamentorum adminiſtratio, non niſi ſcapulam mouentibus muſculis, & cubitum flectentibus diſſectis, aggredienda eſt, quæ tunc cultellis paruulis, ſed acutioribus celebrabitur. atque omnium primùm id ſecandum ueniet, quod ex interiori ſcapulæ proceſſu exoritur: deinde alia duo peculiaria, ab ipſorum radice ea liberans, uſque ad humerum ſingula deduces. Neque hic interim oſcitanter animus adhibendus erit, ne quum ſecundum ligamentum aggredieris, unà quoque caput exterius cubitum flectentium muſculorum anterioris præſcindatur, niſi fortaſsis antea ademptum unà cum toto muſculo eſſet. Porrò ligamentum ab interiori ſcapulæ proceſſu, in ſummum humerum pertinens, [x] muſculo brachium attollente ablato, citra ſectionem euadit conſpicuum. [y] Illud uerò, quod ſcapulæ acetabuli cauitatem aliquando auget, diuiſo prorſus articulo, in conſpectum uenit.

Ligamē ab interiori ſcapulæ proceſſu in ſuperiorem pertinens.

LIGAmentorū adminiſtratio

s 5 tab. è b ad a. t 6 tab. caput in muſculo Θ. u 1 fi. cap. 23 li. 2 H, I. x 4 ta. X. 5 tab. y. y 1 fig. occurrens in contextu 22 cap. lib. 1.

DE MVSCVLIS SCAPVLAM MOVENTIBVS. Caput XXVI.

SCAPVLA iiſdem quo brachium agitur motibus, ſi illum duntaxat exceperis, quo id circumuerti diximus. Hanc itaque pectori admouet triangularis [a] muſculus, illi ſubſtratus [b] muſculo, cuius beneficio brachium pectori adducimus. Eſt namque hic primus ſcapulæ muſculus, quem in uigeſimotertio Capite ex ſecunda, tertia, quarta, quinta, & interdum ſexta, ſuperioribus thoracis coſtis, paulo antequàm in cartilagines illæ ceſſant, [c] principium aſſumere, ac ualde à Galeni deſcriptionibus uariare docui. adeò ut hic neq; ipſius ſubſtantia, quæ tota, niſi iuxta breuiſsimum tendinem, carnea eſt: neque [d] inſertio, quam in interius latus anchoram imitantis proceſſus molitur: neque fibrarum ductus, qui ex amplo principio in obtuſum uerticem, nuſquam interſectæ feruntur, diffuſiùs recenſenda ueniant. Si itaque huius muſculi altiores fibræ contrahantur, elatiùs ſcapulam pectori admouent: inferioribus uerò in ſe contractis, uerſus pectus demiſsiùs ſcapula adigitur. At totius muſculi fibris, aut medijs potius laborantibus, ſcapula in neutram partem declinans, pectori adducitur. Quanquam interim ſcapula pectoris oſsis ſummo, aut mucronatæ cartilagini non æquè atque brachium adducitur, quod inſignibus in motu differentijs, nunc pectoris elatiori ſedi, nunc demiſsiori admouetur, [e] quemadmodum ipſius quoque muſculus elatiùs & demiſsiùs ipſo ſcapulæ muſculo initium ducit. Porrò ſcapulam ſurſum ad caput ualidi attollunt muſculi: ſiquidem & ipſa grandi mole conſtat, plurimamq́; ipſi carnem adnatam ſuſtinet. [f] Primus eſt, quem ante aliquot brachium mouentes muſculos diſſecandum diximus, quiq́; oritur ab occipitij oſſe tranſuerſa [g] linea, ab eius oſsis medio, uerſus auris radicem porrecta, & cuius externum latus ab auris pinnula tantum remouetur, quanta ipſius muſculi ab occipitio exortus eſt longitudo. Si enim occipitij interuallum, quod ab ipſius medio ad aurem pertinet, in duas æquales regiones diuiſeris, earum unam, quæ occipitij medio uicinior eſt, præſentis muſculi principium (quod carneum, ſed tenue interim exiſtit) occupare intueberis. In occipitij medio dexter muſculus ſiniſtrum contingit: ac ambo inuicem iuncti, unaq́; ueluti ex ſpinarum uertebrarum apicibus [h] principium ducentes, per ceruicis thoracisq́; ſpinam, uſque ad octauam thoracis uertebram protenduntur. Dexter (idē de ſiniſtro intelliges) qua quodammodo ex ſpinarum apicibus enaſcitur, membranoſus tanta ferè amplitudine apparet, quanta uertebrarum in ſuo latere eſt [i] latitudo: reliqua uerò tota regione carneus (ſi unicum duntaxat [k] locum exceperis) conſpicitur, quem paulo pòſt explicabimus. Duæ itaque huius muſculi iam enarratæ ſunt lineæ, quarum una ſecundùm occiput, altera ſecundùm ſpinas fertur. Præter has autē, aliæ duæ obliquę ſunt: [l] una ex termino tranſuerſæ lineæ, quo aurem ſpectat, obliquè deorſum uerſus anteriora tantiſper protenditur, quouſque latiorem clauiculæ [m] partem contingat, ſummo humero coarticulatam. [n] Alia à lineæ poſtremò commemoratæ fine, quo ipſa clauiculam tangit, deorſum uerſus poſteriora obliquè tantiſper deſcendit, dum unà cum termino rectæ [o] lineæ, ſecundùm ſpinam exporrectæ, acutum angulum conſtituat, è regione octauæ thoracis uertebræ conſiſtentem. Quatuor his lineis muſculus circunſcribitur. uerùm præter has, [p] aliam tranſuerſam in ipſius medio quodammodo nanciſcitur, qua [q] toti ſcapulæ ſpinæ, & ſummo humero, & clauiculæ latiori parti inſertatur. Hac parte, qua ſuam molitur inſertionem, neruoſus ſimul & carnoſus uiſitur: [r] ea uerò ſede, qua ſcapulæ ceruicem ſpectat, & quarta ipſius linea à clauicula deorſum ad octauam thoracis uertebram prorepit, ſemicirculum quodammodo membraneum ac neruеum commonſtrat, quaſi hic (ne fortè ſcapulæ gibbum [s] occupantes muſculos arctius premat, aut minus pertinaciter illorum impetum ſuſtineat) carneus ac mollis eſſe nequiret. Reliqua autem ſede, uti iam admonuimus (niſi quà dorſi ſpinæ committitur) omnino carnoſus exiſtit: ſed tamen undique tenuis eſt, ea ſui [t] ſede excepta, qua toti ſuperiori ſummi humeri ſedi, & latiori clauiculæ parti ualidiſsimè implantatur. [u] Fibras non uno omnes modo porrectas habet. nam quæ ab occipitio, ceruicisque uertebrarum ſpinis protenduntur, obliquè, ut & exterior eius muſculi partis linea, antrorſum ad ſcapulæ ſpinam, & ſummum humerum, & latiorem clauiculæ ſedem deſcendunt, tanto ſemper obliquiores, magis ve tranſuerſæ, quo magis à ceruicis uertebrarum ſpinis, thoraci propinquioribus, principium ducunt,

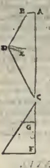
Primus ſcapulam mouentium.

Secundus ſcapulā mouentium.

a 5 tab. Γ. b 3, 4 ta. Δ. c 5 tab. ab i ad k. d 5 tabula l in b. e confer K, & 3 tab. cū s, h tab. 5. f 9 tab. Γ, Δ, 1 tab. G, a K, L 4 b. g 9 tab. ab E ad F. h 9 tab. ab E per K ad G. i 6 fi. cap. 15 lib. 1 ab f ad a, & 9 fig. à t ad u. k 9 tab. Θ. l 9 tab. ab F ad H. m 1, 2 fig. cap. 22 li. 1 ab I ad Q. cum L fi. 5 ca. 21 li. 1. n ab H ad G 9 tab. o 9 tab. ab E ad G. p 9 tab. ab H ad I. q 3 fi. cap. 21 lib. 1 à G per I, K ad L. r Inter H & G occurrit Φ 9 tab. s præcipuè M 9 tab. t 4 tab. b. u Has lineas referūt in 9 ta. muſculo ductus.

 adeò

QVAMVIS muſculi huius, de quo in præſentia agimus, effigies ex nona tabula ad Γ & Δ, aliiſq; his circinductis characteribus peti poſſit, ſubiecimus rudibus lineis in ſuperiori figura huic illius circumſcriptionem expreſſi. Inferiori uero effigie trapezion, quam obſcurè Galenus in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus libro proponit, delineaui. Pertinet itaque ab A ad B tranſuerſa linea, ſecundum occipitium protenſa. Ab A uero ad C linea recta ab occipitio, ad octauam uſque thoracis uertebra ſpinam ducta. A B uerò ad D, linea obliquè ab occipitio ad clauiculam pertinēs. A D ad C, linea obliquè à clauicula ad ſpinam octaua thoracis uertebra procedens. Poſtremò à D ad E, inſertio muſculi in ſpinam ſcapulæ, & ſummum humerum, & clauiorem clauiculæ partem facta notatur. In humiliori porro figura, F indicat trianguli rectangulum, & baſim etiam: G uero lineam, iuxta ductu eque diſtantem à baſi. Vniuerſum autem ſpacium, quod ab F ad G habetur, τραπέζιον, ſeu menſalem figuram notat, à qua ſcinditur acutiſſimus præſentis trianguli angulus, ſupra G conſiſtens.

adeò ut illæ, quas ceruicis radix exporrigit, iam paulo minùs toto tranſuerſæ ſint. Quæ uerò à thoracis uertebrarum ſpinis uerè enaſcuntur, ſurſum uerſus anteriora tenſæ, tanto quoque rectiores, minuſq; tranſuerſæ uiſuntur, quo octauæ thoracis uertebræ ſunt uiciniores. Eiuſmodi fibrarum ſeries commóſtrat, huius muſculi beneficio non modò uniuerſam ſcapulam ſurſum attrahi, ſed etiam deorſum uelli, rectaq; ad dorſum agi. Si namque [x] ſuperior muſculi pars inter ſecandum uerſus ſuam originem trahatur, totam ſcapulam ſurſum attolli cóſpicis. At ſi [y] humilior muſculi pars, quæ inter ſcapulæ ſpinam, & octauam thoracis uertebram conſiſtit, in ſe collecta fuerit, ſcapula deorſum uellitur. Deinde [z] media muſculi parte inter diſſecandum attracta, ſcapulæ molem rectà retrorſum duci cernimus. Atque hinc fit, præſentem muſculum motibus omnino pugnantibus præfici, fibraſq; contraria ſerie ductas obtinere: quamuis interim nulla prorſus ſui ſede hunc disiunctum, inconiunctum ue eſſe, quis uerè dixerit. Proinde unitatis ratione, muſculus iſte unius loco mihi habebitur: quo minus autem functionis gratia is duorum aut plurium uice à quopiam recenſeri queat, per me non obſtiterit. At Galenum miror, qui hunc muſculum diſiūgens, ad medium ferè libri quarti de Adminiſtrādis ſectionib. ſuperioris muſculi partis prolixiùs quàm de aliquo totius corporis, cótra Lycū oīmis profectò inuidioſe diſceptās, meminit: ad calcē uerò eius libri, inferiorē muſculi partē uix obiter nominauit, tūc ſcilicet quū ſcapulā duob. proprijs muſculis ad dorſum agi inſinuaret: quorū inferior, eſt huius noſtri muſculi humilior pars, ab octo ſuperioribus, nō autē (ut Galenus inibi docet) duodecim thoracis uertebrarū ſpinis præcipuè originem aſſumēs, quā ēt alibi demiſſiorem ſcaplæ muſculum appellauit. Vtcunque ſit, parua hic nobis cum Galeno futura eſt diſſenſio, ſi ambos ipſi enarratos muſculos, unum cōtinuum corpus eſſe annuerit. Nam etſi fortaſsis muſculi huius [z] inſertio, quæ inſtar latæ, ac obliquè admodum procedentis lineæ perficitur (quantumuis etiam & in hac tota muſculus continuus ſit) illum in duos diſtinguere appareret, nulla tamē prorſus diſcriminis nota [a] inter dorſi ſpinam & ſcapulæ baſim habebitur. ubi tamen diſtinctionem lineamq;, ſecus ac res ſe habet, confingere debes, ſi modò ſuperiorē Galeni muſculum, trapeziæ figuræ quouis pacto aſsimilaturus ſis. Ea ſiquidem [b] linea, quæ à ceruicis radice, ſecundùm ſcapulæ ſpinam, & ſummum humerum, & latiorem clauiculæ ſedem duceretur, comparanda uenit baſi trianguli rectanguli, in cuius ſummo linea æquè diſtans à baſi ducta ſit. Quemadmodum ea muſculi [c] linea, quæ ſecundùm ſpinæ ceruicis longitudinem fertur, illi trianguli lineæ aſsimilatur, quæ perpendiculariter trianguli illius baſi incidit. [d] Quæ autem ad occipitium tranſuerſim ducitur, illi lineæ correſpondet, quæ in trianguli uertice æquè cum baſi diſtat. At [e] quæ ab occipitio ad clauiculam procedit, obliquo trianguli lateri confertur. Cæterùm nunc magis à Galeni dogmatibus mihi reclinandum eſt, idq; præcipuè propter ſimiarum ad homines differentiam. Primùm enim, ſi Galeno credideris, teipſum inſcitiæ oſcitantiæq; inter ſecandum inſimulabis, quum deinceps alios muſculos ſcapulam attollentes, in homine ſedulò indagare conaberis. Ex Galeni namque placito, ſub eminentiori nobis dicti iam muſculi parte alium inquires, qui illo longè gracilior, minorq;, ſed totus tamen carnoſus eſſe deberet: & qui ex occipitij oſſe, ſub nuper dicto muſculo enatus, deorſum modicè uerſus anteriora obliquè deſcenderet, & altiori baſis ſcapulæ angulo exporrectus, in latum tendinē deſineret, ad medium uſque baſis ſcapulæ interiùs inſertum, è regione radicis ſpinæ ſcapulæ. Huic id munus concreditum eſſet, ut ſcapulæ baſim uerſus occiput attolleret. Verùm hunc fruſtra mecum in homine (quòd ipſe illo deſtituatur) indagabis: quum interim promptiſsimè is in caudatis ſimijs occurrat, eam prorſus fabricam, quam Galenus ipſi tribuit, quamq; ego iam deſcripſi, ſeruans. Rurſus in caudatis ſimijs alium obſeruamus muſculum, à Galeno quoque enumeratum, qui carnoſo principio, ex primæ ceruicis uertebræ tranſuerſo proceſſu, dein & ex tertiæ & quartæ uertebræ tranſuerſis proceſsibus enaſcitur, non quidem ex interna ipſorum ſede, ſed ab externa magis. Hic muſculus, poſtquàm primùm ex reliquis muſculis, qui ceruicis uertebris adnaſcuntur, emerſit, teres, ſed tamen latior, quàm profundior apparens, deorſum in poſteriora, uerſus ſcapulæ baſis ſuperiorem angulum perfertur, illiuſq; internæ ſedi carnoſus ac latior redditus inſertatur. Inſuper ſimiæ alio quoque muſculo donātur, quem inter Galeni muſculos ſcapulas attollentes, ſi quartum de Adminiſtrandis ſectionibus adamuſsim diſcuſſeris, quarto loco enumerari reperies. Atque hic mihi ab interna tranſuerſi primæ ceruicis uertebræ proceſſus ſede, deinceps & tertiæ quoq; & quartæ ceruicis uertebrarum tranſuerſis proceſsibus, carneo principio enaſci uiſus eſt: quod prædicto nunc muſculo latius redditum, deorſum quoque, ſed minus in poſteriora tantiſper ducitur, dum carnea lataq; inſertione in ſcapulæ ſpinam inſeratur, in ea ſpinæ ſede, qua hæc ſummum humerum producit, ac quæ quodammodo è regione ceruicis ſcapulæ conſiſtit. Cæterùm ut homines prorſus ſecundo Galeni muſculo, qui ab occipite in ſimijs exoriri dictus eſt, deſtituuntur, ita etiam & quarto. Verùm [f] tertium muſculum homo cum ſimijs cómunem nanciſcitur, ſed nonnihil quàm ſimiæ ualidiorem. Exoritur enim homini muſculus ualidus à [g] tranſuerſo primæ ceruicis uertebræ proceſſu: deinde & [h] tranſuerſo proceſſu tertiæ uertebræ, quartæ & quintæ, quaſi

Muſculus ſcapulam attollens, quo ſimia abundat.

Tertius muſculus ſimiæ ſcapulā attollentium.

Quartus, quem ſimia ſibi priuatim ſecus quàm homini uendicant.

Tertius hominis ſcapulam mouentium.

x 9 tab. Γ. *y 9 ta. Δ.* *z ad K tabula 9.* *z 9 tab. ab H ad I.* *a 9 tab. A I ad K.* *b 9 ta. à K per I ad H.* *c 9 tab. ab E ad K.* *d 9 tab. ab E ad F.* *e 9 tab. ab F ad H.* *f 9 tab. H. 6 tab. K. 8 L. 10. 12 C. 14 G. 13 Q.* *g 10. fi. ca. 15 lib. 1 S.* *h eiuſdem fig. Z.*

quaſi diſiunctis conſtaret principijs: uno nimirum, quod primæ ceruicis debetur uertebræ: altero autem,
i 5,6,7 fi. cap. 25 li. 2. quod tribus ſecundæ uertebræ proximè ſubiectis aſcribitur. quanquam etiam interdum à [i] tranſuerſo ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſu muſculus hic, ſed parua origine enaſci uiſus ſit. Principia hæc, ſimulatq; ex reliquis uertebras ceruicis amplexantibus muſculis emergunt, unà coeunt, & ualidum efformant muſcu
k 1 fi. cap. 22 lib. 1 Θ. lum, nonnihil latiorem, quàm profundum; qui lata carneaq; inſertione in [k] internam ſuperioris anguli ſcapulæ baſis ſedem inſeritur, ſcapulam ſurſum uerſus anteriora, ceruiciſq; latera trahens. Non inopportunè itaque hic muſculus nobis ſcapulam attollentium alter dicetur, aut ſaltem omnium ſcapulæ motorum tertius in hac noſtra ſerie locabitur. Galenus ſuis omnibus ſcapulam attollentibus muſculis, addidit oblon
l 5 tab. R, S. gum gracilemq; [l] muſculum, quem ex oſsis υ referentis lateribus procedentem, ſcapulæ, propter ipſius ceruicem, interiori ex parte inſeri, ſcriptum reliquit, & eius muſculi beneficio in anteriora colli ſcapulam attolli opinatus eſt. Ego autem in Capite de oſsis υ referentis muſculis, huius oſsis gratia, non autem ſcapulæ, muſculum hunc efformatum aſſerui: ac proinde cuius nam motus autor is cenſeri debeat, diligenti ſectione uenit indagandum. In hoc enim ſimijs nulla cum hominibus eſt differentia, niſi quòd ſimijs toto progreſſu carneus uideatur: hominibus autem in medio ductu gracileſcit, tendinis ſpeciem commonſtrans, & duobus quaſi muſculorum uentribus donatus. quod ſanè Galenus, ſi hominem unquam ſecuiſſet, non minus animaduertiſſet, quàm [m] muſculos inferiorem maxillam deorſum ducentes duobus donari uentribus obſeruauit. [n] Vnus adhuc muſculorũ ſcapulam mouentium reliquus eſt, qui hanc retrorſum ad dorſi ſpinam, uerſus ſuperiora nonnihil agit. Hic muſculus amplus & tenuis, ſed omni ex parte carneus uiſitur: & à quartæ, quintæ, ſextæ & ſeptimæ ceruicis uertebrarum, deinde quatuor aut quinque primarum thoracis uertebrarum ſpinis [o] principium ducens, toti propemodum ſcapulæ baſi carneus, ac æquè ut in exortu [p] latus inſeritur, fibras obtinens non prorſus tranſuerſas, at nonnihil obliquè à dorſo, ad ſcapulæ baſim deorſum ductas. Quibus uerò muſculis hic quadrilateris muſculus (cui Galenus nimium latum initium aſſeripſit) & alij omnes tegantur, quibus ve illi obducantur, ſectionis ſemper ſeries, & muſculorum tabulæ leui negocio commonſtrant. Quod profectò non oſcitanter in illo [q] muſculo obſeruandum præcepimus, qui brachij ad dorſum uerſus inferiora motus autor eſt: quem Galenus in libro decimotertio de Vſu partium, ſcapulam quoque deorſum ducere, parum rectè prodidit. Ego autem huius quoque modò memini, ne quis in muſculorum ſcapulam mouentium numero, Galeni nomine alium inſuper, quàm hactenus enarraui, requirat.

Marginal notes: m 5 ta. H, I. — n 10 ta. F. — o 10 ta. à G ad H. — p 10 ta. ab I ad K. — q 11 ta. O. — *Muſculus, inter ſcapulam attollentes a Galeno perperã deſcriptus.* — *Quartus hominis ſcapulam mouentium.* — *Libr. 4. de Admin. diſſ. Muſculum quo brachiũ detrahitur, ſcapulã non mouere.*

MVSCVLORVM SCAPVLAM MOVENTIVM ADMINISTRATIO. Caput XXVII.

HORVM muſculorum adminiſtrationem pari, qua reliquos omnes, methodo aggredieris. [a] Primi enim, quo ſcapula pectori adducitur, principium, nouacula à coſtis, unde prodit, liberandum eſt: & deinde toto muſculo à thorace ad internum uſque ſcapulę proceſſum ſeparato, ipſiuſq; attractis principijs, cuius potiſsimùm motus opifex habendus ſit, inquires: num ſcilicet brachium potius, ut Galenus docebat, quàm ſcapulam, uti ego dicebam, moueat. [b] Secundum muſculum, quem & ſcapulam attollere, & deorſum trahere dixi, in muſculorum brachium mouentium adminiſtratione iam antea es aggreſſus: unde etiam hic ipſius ſectionem neutiquam oportet repetere, quemadmodum nec eorum muſculorum obſeruationem, qui ſimijs in collo priuatim tribuuntur, & à Galeno, perinde ac ſi hominibus quoque communes forent, deſcribuntur. Verùm [c] tertius ſcapulam mouentium, qui à ceruicis uertebris ad ſuperiorem ſcapulæ baſis angulum ducitur, ſuo principio prorſus liberandus non eſt, niſi aliquot ceruicis muſculis antea præſectis. Ac proinde operæpretium erit illũ, tranſuerſim, ubi primùm ex ceruicis muſculis emergit, abſcindere: ipſiuſq; principio ad uertebras relicto, illũ à ſcapula liberare, illius tamẽ functione prius perpenſa, [d] Quartum muſculum leui longaq; ſectione à ſpinarum apicibus ſecabis: & ubi ipſius inſertionem adamuſsim obſeruaueris, eundem à ſcapula amouebis, ſedulò cauens, ne [*] tertium hominis thoracem mouentium muſculum ſimul reſeces, aut ſaltem imprudenter ſuo exortu liberes. Deinde ſi [e] longus ille muſculus, quem contra Galeni ſententiam, oſsi υ referenti proprium eſſe retuli, adhuc aſſeruatus ſit, non oſcitanter ſpecta, num ſcapulę, an illius oſsis gratia, hunc rerum Opifex procreauerit. Nunc cultello, quàm licebit proximè, ligamenta à ſummo humero & clauiculis, quà inuicem committuntur, reſecabis, ſummum humerum à clauiculis liberans, & [f] peculiarem huius articuli cartilaginem obſeruans, quæ illi ſimilis eſt, [g] quæ in maxillæ inferioris ad temporum oſſa articulis, & [h] clauiculæ rurſus cum pectoris oſſe nexu adinuenitur. Deinde accuratè perpendes, num tertium aliquod os hic, præter clauiculam, & ſummum humerum, cum ipſius appendice, dictaq; nunc cartilagine exiſtat: cuius Hippocratem in libro de Articulis, de brachij luxationibus diſſerentem meminiſſe, Galenus docet. Sed quid de illo oſſe ſentiam, primo libro ſum executus. Vbi itaque clauiculam à ſcapula diremeris, hæc in ſua ſede diligenter ſeruanda uenit. Verùm uaſis ex thorace in brachium prorepentibus funiculis binis interceptis, & deinde in funiculorum medio reſectis, ſcapulam à thorace euertes, ut iam circumuertentis brachium [i] muſculi naturam inſpicias, qui cauam ſcapulæ ſedem occupat. Hoc itaque ab oſſe undique eraſo, atque ad articuli ligamentum deducto, & eius functione perpẽſa, illum quoque abijcies, ut nunc ſcapula nulli alteri firmata parti, à thorace maximi [k] muſculi interuentu hæreat, qui thoracem mouentium ſecundus enumerabitur.

Marginal notes: a 5 tab. T. — b 9 tab. T, Δ. — c 7 ta. H. 53 tab. Q. — d 10 ta. T. — * 10 ta. E. 11 tab. F. — e 5 tab. R, S. — f 4 fig. ca. 22 lib. 1 R. — g in margine cap. 10 lib. 1. — h 4 fi cap. 22 lib. 1 S. — i 7 tab. Γ. — k 8 ta. P. — *Primi adminiſtratio.* — *Secundi.* — *Tertij.* — *Quarti.* — *Clauicula à ſcapula liberatio.*

DE MVSCVLIS CAPVT MOVENTIBVS. Caput XXVIII.

Capitis motus.

SVPERIORI libro, ceruicis uertebrarum fabricam deſcribentes, & Galeni ſententijs nos meritò parum accommodantes, caput proprijs motibus & ſecundarijs moueri retulimus. Quot enim proprijs motibus ceruix agitur, totidem etiam ſecundarijs caput mouetur: ac ceruix quidem extenditur, ſeu in poſteriora uerſus dorſum ducitur, & in anteriora flectitur: deinde utrinque ad latera, ad humeros ſcilicet etiam inclinatur. Caput autem uno proprio motu, uel quieſcente etiam ceruice, flectitur & extenditur, ſeu antrorſum & retrorſum, idq; ſupra primam ceruicis uertebram, fertur: & dein alio ipſi prorſus peculiari motu ſupra ſecundam uertebram, ueluti ad axim circunducitur, ſiue flexum, ſiue extenſum cum ceruice, aut citra ceruicem exiſtat. In latera uerò, ſeu uerſus humeros, caput non, niſi ceruicis beneficio, ac ueluti ſecundario, inclinatur: quum immota rigidaq; ceruice, ne minimum quidem caput proprio motu humeris adducamus. Tempeſtiuum itaque nunc fuerit, ijs muſculis, qui ceruicis præſunt motibus, in ſuum locum aſſeruatis, eos aggredi, qui proprijs capitis motibus famulantur, ſeptenis complexi paribus, partim caput, partim primam ceruicis uertebram agentibus, quorum ſex in poſteriori ceruicis conſiſtunt ſede, à quibus ſermo modò eſt inchoandus.

In 4. libro de Admini. ſect.

Verùm anteaquam ad horum enarrationem Galenus acceſsit, duo alia muſculorum paria ex diſſectionis ſerie præpoſuit, ſcapulæ motibus ſeruientia: quorum [a] unum homines cum ſimijs commune nanciſcuntur, id ſcilicet, cuius alterius lateris muſculus in ſcapulæ ſpinam, ſummum humerum, & latiuſculam claiculæ partem inſeri dictus eſt. altero autem pari homines deſtituuntur, cuius in altero latere muſculus ab occipitio enatus, ad altiorem baſis ſcapulæ angulum in ſimijs protendi commemoratus eſt.

a 9 tab. T.

Primũ par muſculorũ aut caput, aut primã uertebram mouentium

Atq; hinc fit, [b] primum caput mouentium par Galeno tertia ſerie inter muſculos ceruicem occupantes enumerari, quod duobus conſtat muſculis, [c] principium ducentibus ex apice quintæ thoracis uertebræ ſpinæ: dein etiam ex quartæ, tertiæ, ſecundæ & primæ uertebrarum thoracis ſpinarum apicibus. Principium hoc, quà primùm ex quinta thoracis prodit uertebra, acutum refert angulum, qui ſurſum tenſus, ſenſim ita lateſcit, ut ad tertiam ſecundamq; thoracis uertebram iam porrectum, adeò amplificetur, ut externum ipſius latus è regione tranſuerſorum proceſſuum earundem uertebrarum conſiſtat. Ambo muſculi hanc ſeruantes latitudinem, ſurſum feruntur, à quinque etiam inferiorum ceruicis uertebrarum ſpinis (ſed nimis quàm leuiter) exortum aſſumentes. [d] Quando autem ad tertiæ ceruicis uertebræ uſque ſpinam conſcenderunt, quum hactenus toto progreſſu dexter ſiniſtro coniunctus fuerit, utrique ab inuicem ſenſim magis magiſq; tantiſper abſcedunt, dum tranſuerſa [e] linea occipitis oſsi carnea lataq; inſertione implantentur. Eius enim inſertionis tanta eſt amplitudo, quantum internum alterius muſculi latus à media occipitij ſede, & externum latus ab auris radice remouentur: adeò, ut inſertionis amplitudo utriuſque muſculi tanta ſit, quantũ ab una aure ad alterã occipitij eſt interualli, quod muſculorũ inſertione non occupatur. Cæterùm iſtius muſculorũ ab inuicẽ receſſus forma, [f] triangularis exactè uiſitur, ſi modò unã lineã trãſuerſim ad occipitiũ, ab interno unius muſculi latere, ad internũ latus alterius duxeris: & deinde alias duas ab eius lineę terminis, ſecũdùm utriuſq; muſculi internũ latus, ad tertię ceruicis uertebrę ſpinã, ueluti ad triãguli uerticẽ porrexeris. Rurſus ſinguli muſculi [g] triãgulari forma cõſtãt, ſi lineam ſecũdùm ſpinæ longitudinẽ ad occipitium uſque ductam, unius lateris loco habueris: & ſecundi lateris uice, lineã ſecundùm externũ muſculi latus exporrectam: & tertij lateris loco lineam, quæ tranſuerſim muſculi inſertionem ad occipitium deſcribit. Fibræ horum muſculorum, à ſpinis uertebrarum ſurſum obliquè, quaſi ad tranſuerſos ſuperiorum uertebrarum proceſſus tantiſper ducuntur, dum ſimul omnes in occipitium finiant: præſentes enim muſculi modicum prorſus & exiguum in tranſuerſos uertebrarum proceſſus nexum moliuntur.

b 12 tab. F. 10, 11 tab. A.
c 13 14 A.
d 13 14. D.
e 12 ta. B, C.
f 13 14. B. E. D.
g 12 tab. B. A. C. A. C. B.

Secundum par imprimiſe uarium.

[h] Secundum muſculorum par, admodum ſanè uarium, & ſecus multò in homine, quàm canibus & ſimijs, obſeruamus. His namque ex tranſuerſis tertiæ quartæ ve thoracis uertebrę proceſsibus, & inſuper ſecundæ ac primæ quoque thoracis, & quinque humiliorum ceruicis uertebrarum tranſuerſis proceſsibus, muſculi iſtius paris enaſcuntur, & ad earundem uertebrarum ſpinas procedentes, ipſis nonnullis inſertionibus applantantur. Deinde dexter nuſquam toto progreſſu à ſiniſtro recedit, ſimulq; ambo in occipitij medium ampla inſertione innaſcuntur, nullibi nerueum aliquid, quod notatu dignum ſit, oſtendentes: etſi interim obliquas quaſdam impreſsiones exprimant, ex tranſuerſis inferiorum uertebrarum proceſsibus, ad ſuperiorum quodammodo ſpinas excurrentes. at illæ leuiores cenſendæ ſunt, minuſq; penetrant, quàm ut his aliqua ex parte muſculũ diuidi quis dicere queat. Quanquã Galenus nonnullos diſſectionũ profeſſores, nõ duos huius paris tantùm muſculos enumeraſſe, uerùm quoſdã quatuor, quoſdã uerò ſex ibidẽ recenſuiſſe, uideatur teſtari, qui aliter ac Galenus homines aggrediebantur. In ſimijs enim & canibus (de quibus hactenus in hoc ſecundo pari locutus ſum) unum duntaxat utrinque muſculum recenſerem: quandoquidem ſi illis attendẽdũ foret impreſsionibus, totidem ferè muſculorum loco uterque habendus eſſet, quot ſunt ex tranſuerſis uertebrarum proceſsibus exortus, & in earundem ſpinas inſertiones. In homine itaque multo aliter hanc coniugationem, quàm Galenus illam deſcripſit, aut enumerauit potiùs, obſeruaui. Apparent enim quàmplurimi utrinque muſculi, ſerie multiplici inuicem commixti, & admodum uariè principium obtinentes, & diuerſis omnino rationibus inſertiones in occipitium molientes. Ilico enim atque primum muſculorum par ſubductum eſt, [i] muſculus occurrit, qui acutum principium ex medio tranſuerſorum proceſſuum quintæ & quartæ thoracis uertebrę educit, & ilico ab exortu carneus apparens, muris & lacertæ formam adipiſcitur: quum uerò ſurſum ad ceruicis initium [k] perreptat, carnoſus eſſe deſinit, ac ueluti in teretis tendinis naturam ceſſat, [l] muſculum imitatus, qui maxillam humiliorem deorſum trahit, duobuſq; uentribus donatur.

h 13 tab. A. B. & ſq. ad G. 5 tab. T. 10, 11 B. 12 F, F.
i 13 ta. A.
k 13 ta. B.
l 5 ta. H. L.

quando-

quandoquidem [m] inibi, quà muſculus iſte ſecundi paris caput mouentium, ceruicis radicem ſuperauit, carnoſus denuò eſſe incipit, quouſque in occipitij oſsis mediũ [n] inſeratur. Verùm ante ipſius inſertionem cum illo alius [o] coit muſculus, qui ex ſeptimæ ceruicis uertebræ ſpina, nerueo teretiq; principio enatus, ſurſumq; aſcendens, carnoſus quoque euadit, & una cum dicto muſculo occipitio inſeritur, ubi dextri lateris muſculi, ſiniſtri lateris muſculis contigui ſunt, neq; ab inuicẽ (ut primum par) remouentur. [p] Alius deinceps occurrit, qui ueluti alterius lateris tertius eſſe poſsit, ac ex apicibus tranſuerſorum ſecundę & primæ thoracis uertebrarum proceſſuum, partim carneus, partim nerueus enaſcitur: & ſurſum uerſus exteriora obliquè exporrectus, carnoſusq; ac latior redditus, occipitio ad radicem [q] mamillaris in capite proceſſus ualidè inſeritur. Sub his [r] magna moles carnea conſiſtit, ſecundo in canibus pari quodãmodo reſpondens, quæ à tranſuerſis uertebrarum proceſsibus obliquè ſurſum ad ſpinaa exporrecta, occipitij oſsi implantatur, fibras obtinens ab exterioribus ſurſum intrò obliquè repentes. Huiuſmodi itaque ſecundum muſculorum homini eſt coniugium: in quo cuinis integrum erit, utrinque quatuor collocare muſculos: primum ſcilicet, ſecundum & tertium, tres illos ante carneam molem enarratos: & quartum, ipſam carneam molem. Niſi fortaſsis quis denuò illam carnẽ in tot muſculos ſubdiuidere propoſuiſſet, quot in ipſa impreſsiones, aut exortus inſertionesq; uiſuntur. At conſultius fore arbitror, unicum tantũ par ex omnibus his, & unum duntaxat utrinque muſculum numero ſtatuere, quum cætera paria duobus tantùm conformentur muſculis, & omnes huius ſecundi paris muſculi eiuſdem functionis gratia procreati ſint. Hoc enim (ut primum quoque par) capitis, & obſcurè admodum ceruicis etiam extenſionem, aut in poſteriora ductum perficit. Si igitur muſculi utriuſque lateris contrahantur, caput rectiſsimè extendent: at ſi alternatim laborauerint, circumuerſionis capitis motui famulabuntur. [s] Tertium par duobus gracilibus conſtat muſculis, qui neutiquam prædictis mole correſpondent. Ex ſecundæ enim ceruicis uertebræ [t] ſpinæ extremo, duo enaſcuntur muſculi, non admodum neruei, qui ſurſum porrecti, in occipitij medium teretes inſeruntur, in ipſa inſertione minus quàm in ortu inuicem contigui: ab ipſo enim nonnihil obliquè ſurſum ducuntur, ſenſim mutuò abſcedentes. Hi ſi ſimul contrahantur, caput quoque ſolum in poſteriora agunt: at ſi alter tantùm in ſe colligatur, ſui inceſſus ratione, circũuerſionis capitis, ut duo priora paria, opifex erit. [u] Quartum par, capitis etiam extenſioni præfectum, ſub tertio reconditur, illi, quod ad ſubſtãtiam, formam, ductumq; attinet, ſimile. A poſteriori n. primæ uertebræ [x] ſede, ubi aliæ in ſpinam deſinunt, ipſaq; lineæ modo prominens tuberculũ proceſſum ve obtinet, utrinq; ad proceſſus eius latera unus enaſcitur muſculus gracilis, & omnino carneus. amboq; huius paris muſculi in exortu contigui ſunt: & ſurſum porrecti, modicè ab inuicem diducuntur: & nonnihil mutuò dirempti, in occipitium inſeruntur. [y] Quintum par, forma & ſubſtantia duobus prædictis iam paribus reſpondens, iuxta externum latus tertij paris, ab occipitij oſſe principium obtinet: atque illinc deorſum obliquè deſcendens, in apicem [z] tranſuerſi primæ ceruicis uertebræ proceſſus inſeritur, dexter quidem muſculus in dextrum proceſſum, ſiniſter uerò in ſiniſtrum. [a] Sextum par [b] à ſpina ſecundæ ceruicis uertebræ enaſcitur: & obliquè ſurſum procedens, in tranſuerſum quoque primæ ceruicis uertebræ proceſſum implantatur, pari proſus cum quinto coniugio ratione, formaq;. Sunt enim utriuſque paris muſculi oblongi, carnei, & paulò minus toto teretes. In cane uerò & ſimijs multò quàm in hominib. ſunt craſsiores & inſigniores, ut etiam borum animalium ſecundæ ceruicis uertebræ ſpina perquàm ampla lataq; occurrit, perinde ac tranſuerſi etiam primæ uertebræ proceſſus ampli exiſtunt: etſi interim illis animalibus æquè ac hominibus tertium par cum quinto & ſexto pares æqualesq; triangulos utrinque formare conſpicitur. Si enim trium illorum parium dextros muſculos unà contuleris, in dextro latere [c] triangulum ſtatues: ſi uerò ſiniſtri lateris muſculos inuicem comparaueris, etiam & hic triangulum fieri obſeruabis: cuius unus angulus conſiſtit in occipitij medio, ſecundus ad ſecundæ uertebræ ſpinam, tertius in ſiniſtri lateris tranſuerſo primæ uertebræ proceſſu. Cæterùm quinti & ſexti parium munus eſt, primam uertebram unà cum capite ſupra ſecundam circumuertere: utriuſque enim paris dextris muſculis in ſe contractis, prima uertebra in poſteriora dextrorſum circumuertitur: ſiniſtris autem laborantibus, in poſteriora ſiniſtrorſum conuoluitur. Atque ad hunc modum poſteriores capitis muſculi habent, [d] anteriores uerò hac ratione. [e] Vtrinque à media ſuperioris oſsis pectoris ſedis regione, ſecundùm ipſius amplitudinem, & [f] clauiculæ parte, pectoris oſsi ibidem coarticulata, amplum ac neruoſum membrancumq; muſculi prodit caput, neruoſius ex pectoris oſſe, quàm à clauicula pronatum. Caput hoc obliquè uerſus ſuperiora procedẽs, carnoſum, denſumq;, & paulo latiorem quàm profundum efficit muſculum, qui carnoſo craſſoq; admodum [g] fine, [h] mamillari temporis oſsis proceſſui innaſcitur, illum ſua amplitudine uniuerſum amplexus: ſic ſanè, ut unicus duntaxat utrobique in hominibus mihi repertus ſit muſculus, membraneo latoq; in collo occurrente [i] muſculo proximè ſubditus, ac citra ſectionem omnibus ferè hominibus conſpicuus. Cæterùm in quibuſdam quadrupedibus, muſculum hunc in medio ductu, quò ſurſum fertur, diuiſum bipartitum ve obſeruaui, una quidem parte mamillari proceſſui, altera autem ad auris radicem caluariæ inſertum. Tres uerò huius muſculi fines ac inſertiones hactenus in nullo comperi animante: multoq; minus principium à pectoris oſſe & clauicula procedens, in duas tres ve partes manifeſtè diſſectum, mihi occurrit. quãuis interim hos muſculos utrinque ab aliquibus Anatomicis tres, aliquando & duos enumeratos fuiſſe, nõ ignorem. Verùm hic numerus pro muſculi finium ratione, in ſimijs & canibus inter diſſectionis peritos uariat: licet plerique hos à capite natos, pectoris oſsi & clauiculis inſeri, thoracisq; motibus præfici contenderint. At neminem interim lego, qui mentione digna deſcriptione eos donauerit, tantum abeſt ut quis uerè ipſorum functionem naturamq; nobis expreſſerit. Vtriuſque enim lateris muſculus contrarijs prorſus munijs quatuor primorum parium præficitur: ambobus enim contractis, caput in anteriora, ſiue rigida, ſiue

Marginal notes (left): m 13 tab. C. — n 13 tab. D. — o 13 tab. à C ad D. — p 13 ta. E. ad F. — q 3. 4. 5 fi. cap. 6 lib. 1 k. — r 13 tabu. G, G. — s 14 tabu. A. a. — t 14 ta. E. — u 14 tab. F, C. — x 3. 4. 11 fig. cap. 15 lib. 1 X. — y 14 tabu. H, I. — z 14 tab. D. — a 14 tab. K, L. — b ab E ad D 14 tabu. — c Huius coſta in 14 tab ſunt A. H, K. alterius autem triãguli coſta B. I, L. — d Alterius lateris muſculus 4 ta. O. 2 tab. F. 2 tabu. I. 5 tab. D. — e 4 tab. X. — f 4 tab. Y. — g 4 ta. Z. — h 3. 4. 5 fi. cap. 6 lib. 1 k. — i 3 tab. Γ.

Marginal notes (right): Primi ac ſecundi paris munus. — Tertiũ par. — Quartum par. — Quintum par. — Sextũ par. — Muſculi à pectoris oſſe & clauiculis in caput inſerti, atque in his ius capitis num. 13 & 14. — Munus 13 & 14 muſculorum.

inclinata ceruice, flectitur. Si uerò dexter duntaxat contrahatur, caput in anteriora ſiniſtrorſum circumuertitur: ſiniſtro autem ſolo laborante, caput in anteriora dextrorſum circumagitur. Porrò præter hos, [k] alij conſpiciuntur muſculi, quos ferè ſub [l] ſtomacho latitantes, ueteres appellaſſe uidentur. Hi namque quatuor primarum thoracis uertebrarum, & omnium ceruicis uertebrarum corporibus connaſcuntur, ac partim ab iiſdem principium ducunt, partimq́; ipſis inſeruntur, non nimis liquidò poſtmodum in occipitis os inſerti, iuxta [m] anteriorem foraminis dorſalem medullam tranſmittentis ſedem. At hos exactiùs inter dorſum mouentes muſculos recenſebimus: flectunt enim ſuperiorem dorſi partem, capite interim proprio motu horum ope uix flexo: Quamobrem etiam inter capitis muſculos uix eueniunt enumerandi: quemadmodum neque [n] alij adhuc quatuor (utrinque nimirum duæ coniugationes) ad ceruicis latera repoſiti, qui ceruicem, non autem caput proprio motu in latus agunt. Et rurſus [o] alia coniugatio ceruicem extendens, hic prætereunda eſt, ac ad reliquum de dorſum mouentibus muſculis ſermonem aſſeruanda: quū & illa quoque non niſi ſecundariò caput moueat, ea nimirum ratione, qua brachium mouentes muſculi, cubitum manumq́; ducunt.

k 8 ta. A, B. l 7 tab. E, aut 14 fig. lib. 5 A, a. m 1 fi. ta. 15 G. n 8 tab. C 13 tab. H. o 14 ta. O.

Muſculi ſolius ceruicis motibus proſpecti.

CAPVT MOVENTIVM MVSCVLORVM ADMINISTRATIO. Caput XXIX.

EORVM qui capitis motibus præſunt muſculorum adminiſtrationem à [a] primo pari auſpicaberis, perpendens membraneum [b] cuiuſdam muſculi principium, quod ex inferiorum ceruicis uertebrarum ſpinis enatum, primo capitis muſculorum pari, reliquiſq́; hic dorſum mouentibus muſculis inſternitur: ac tandem aliquot ſuperioribus thoracis coſtis inſertum, reſpirationis opifex efficitur. Licebit itaque huius muſculi (qui hominis thoracem mouentium tertius erit) principium à uertebrarum ſpinis cultello liberare: & muſculo ad inſertionem uſque à ſubditis diuulſo, illum ibidem à coſtis appenſum tantiſper ſinere, dum thoracis muſculos aggredieris. In præſentia enim cultellum retuſiorem, aut buxeum, ſub externo primi paris muſculi latere ſubijcies, & illum à ſubditis liberare conaberis: deinde ſecundùm ſpinæ longitudinem ducta ſectione, ipſum ad inſertionem uſque in occiput duces. quod ubi in utroque latere præſtiteris, huius paris muſculos, ab occipitio non amputatos, ita ad latus aliquò reflectes, ut reliquam ſectionem non impediant. Mox uarios [c] ſecundi paris muſculos conſiderabis, ea illos ſerie, qua enumeraui, à uertebris abſecans, & ad occipitium deducens, ut modò illorum tractis principijs, quarum functionum potiſſimùm autores ſint, rectè perſpicias: quod tunc demum optimè uiſitur, quum cerebrum ex caluaria ademptum eſt, ipſaq́; inferior maxilla, quò caput leuius, magiſq́; ſequax ſit, abſecta. [d] Tertium par à ſpina ſecundæ ceruicis uertebræ poſtmodum liberabis, ſenſim illud ad occipitium uſque à [e] quarto pari ſubleuans, præcauensq́;, ne & id unà imprudens auferas: hoc enim nunc à prima uertebra ſeparandum uenit, atque ut cætera, ad ſuam, quam molitur, inſertionem ducendum. [f] Quintum inſuper par, ab occipitio liberatum, ad tranſuerſos primæ uertebræ proceſſus, quemadmodum [g] ſextum à ſpina ſecundæ uertebræ ad eoſdem proceſſus, ducetur. Reflexo iam cadauere, à pectoris oſſe & clauiculis, [h] anteriorum muſculorum principia ſunt acuto cultello reſecanda, mente interim adhibita, num plura muſculorum principia ſimul concurrãt, aut utrinque plures muſculi obſeruari queant. Vbi itaque & hos ad mamillares proceſſus perduxeris, illorumq́; inſertionem rimatus fueris, eos à capite abſecato: & proprijs ceruicis muſculis in præſentia relictis, ad ligamenta capiti & duarum primarum ceruicis uertebrarum peculiaria, ſectionem confer, quibus nunc priuatum Caput dedicabimus.

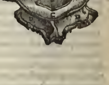
a 11 ta. A. 12 F. b 11 ta. P. c 13 ta. A, B uſque ad G. d 14 tab. A, B. e 14 tabu. G, F. f 14 tabu. H, I. g 14 tab. L, K. h 4 ta. Θ.

Primi paris adminiſtratio. *Secundi paris.* *Tertij.* *Quarti.* *Quinti. Sexti, Decimitertij & decimiquarti muſculorũ.*

DE CAPITIS ET PRIMAE SECVNDAEQVE CERVICIS VERTEBRARUM LIGAMENTIS. Caput XXX.

TRIGESIMI CAPITIS FIGVRAE, ET EIVSDEM CHARACTERUM INDEX.

CAPITIS TRIGESIMI FIGURA.

PRAESENS figura primam ſecundamq́; ceruicis exprimit uertebras, poſteriori ſede delineatas, unà cum earundem ligamentis, hoc Capite deſcribendis.

A, B, C *Prima ceruicis uertebra, ſecundæ connexa. Verùm A priuatim dexter primæ uertebræ ſinus, qui dextrum occipitis oſſis caput ſuſcipit, indicatur. B autem ſiniſter ſinus, cui ſiniſtrum occipitis oſſis caput inſidet. C uerò primæ uertebræ ſedes, ubi in ſpinam alia terminantur.*

D, D, G, H *Secunda ceruicis uertebra.*

E, E, E *Membraneum ligamentum, primam ceruicis uertebram occipitis oſſi colligans, aliqua ex parte hic primæ uertebræ adhuc adnatum cernitur.*

F, F *Ligamentum membraneum, primam ceruicis uertebram ſecundæ nectens uertebræ.*

G *Corpus ſecundæ uertebræ, dentem producens.*

H *Dens, acutus ue ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſus.*

I *Teres ligamentum, à dente in occipitis os inſertum, hic tranſuerſim abſectum occurrit.*

K *Tranſuerſum ligamentum, dentem in ſinu continens, qui dentis gratia in prima ceruicis uertebra calatur.*

CAPITIS

a K, L, F. b L. c H. d 1 fi. cap. 15 lib. 1 G.

Ligamentũ primã uertebram capiti committens.

Secundam uertebra capiti.

CAPITIS cum prima ceruicis uertebra articulationem, & ſecundæ item uertebræ cũ prima, ſecundæque rurſus cum capite coniunctionem, omni dignas eſſe admiratione, libri ſuperioris decimumquintum Caput explicauit. Præſens autem ligamenta articulos hos continentia perſtringet. Quum itaque primam ceruicis uertebram capiti copulari neceſſum fuit, meritò uniuerſum articulum ambiens [a] ligamentum (quod & cæteris articulis commune cenſetur) forte robuſtumq́; Natura procreauit: rarum tamen nihil, aut peculiare, præter robur craſsitiemq́;, id ligamentum adipiſcitur. [b] Quod uerò ſecundam ceruicis uertebram capiti committit, teres & ualidiſsimum eſt, & cartilaginis naturam participat, & ex uertice [c] dentis enatum, occipitis oſsi inſeritur, [d] quà anteriorem foraminis, quo dorſalis medulla delabitur, regionem conſtituit. Id ligamẽtum firmiſsimè ſecundam uertebram occipitis oſsi colligans, unà cum dente ueluti axem efformat, ſecundùm quam caput, primæ uertebræ (quæ tum ueluti continuum os cum capite efficitur) interuentu in gyrum agitur. Verùm ne dens ille [e] internam primæ uertebræ ſedem occupans, & dorſali medullæ ibidem prælocatus, quandoque ex ſuo ſinu in uehementioribus capitis motibus deuiet, luxetur ve, atque tunc dorſalem medullam comprimat, aut frangat, [f] aliud ligamentum rerum Opifex procreauit, quod ex uno latere interioris regionis primæ uertebræ prodiens, alteri lateri inſeritur, poſteriori dentis ſedi tranſuerſim obductum, & egregiè robuſtum, cartilaginisq́; naturæ compos. Reliquum eſt [g] aliud ligamentum, primam uertebram ſecundæ colligans, quod eiuſdem cum alijs membraneis articulos continentibus ligamentis fabricæ & uſus cenſetur. Vt autem hæc ligamenta examuſsim adminiſtres, cõduxerit muſculos ceruicem mouentes prius eſſe diſſectos: ac tunc demum acuto cultello membraneum ligamentum, primam uertebram capiti colligans, opportunè diuidetur: & capite ad anteriora inflexo, dorſalem medullam quoque per tranſuerſum abſecabis, ut teres ligamentum, dentem capiti colligans, in conſpectum ueniat. Quod ubi intuitus fueris, tranſuerſo quoque ictu id diuides: ac ligamentum tranſuerſim denti obuolutum, dentemq́; in ſua cauitate continẽs, diligenter obſeruabis: & mota omni ex parte prima uertebra, qui motus ſupra ſecundam & primam complentur, diſces. Poſtremò membraneum ligamentum, primam uertebram ſecundæ copulans, in circuitu quoque acuto cultello aggredieris: & ablata prima uertebra, denuò dentis ſinum, & ligamentum dentem complectens, & quod ex ipſius uertice procedit, conſiderabis.

e 3 fi. cap. 15 li. 1 K. f K. g F, F.

Ligamentũ tranſuerſim denti obductum.

Primam ſecunda colligans.

Ligamentorum adminiſtratio.

DE MVSCVLIS ABDOMINIS. Caput XXXI.

VEREOR ne & hic pariter moroſior quiſpiam diſciplinę ordinem culpaturus ſit, quòd ante muſculos abdomen conſtituentes, aut cubiti, aut thoracis, aut dorſi motores non aggredior: nihil enim prohibet, cubitum mouẽtes muſculos modò pertractare. Sed quum hos, uicinitatis ratione dorſum agentes muſculi præcedant, & ante dorſi muſculos, quod ad ſectionis ſeriem attinet, thoracem mouentes, & ante hos illi, quos abdominis uocamus, diſſecari debeant: proximum eſt, abdominis muſculos perſequi, quibus à fibrarum ductu nomina imponimus, quosq́; octonario numero comprehendimus, quatuor obliquos, & duos rectos, & totidem tranſuerſos enumerantes. Obliquorum igitur in utroque latere bini ſunt, qui inuicem incumbunt, & contrarias, ſeq́; mutuò decuſſatim interſecantes fibras obtinent. [a] Superioris enim fibræ deorſum uerſus priora obliquè procedunt: [b] inferioris uerò ſurſum obliquè ad anteriora tendunt. Rectorum ab utroq; latere [c] unicus eſt, ſuas fibras ſecundùm corporis longitudinẽ extenſas obtinens. [d] Tranſuerſorũ ſimiliter unus utrinque habetur, cuius fibræ ſecundùm corporis latitudinem, aut à dextris ad ſiniſtra nullo obliquo ductu tranſuerſim feruntur. [e] Obliquè deſcendens, cæteris abdominis muſculis ſuperſternitur, [f] & ex ſexta, ſeptima, octaua & nona coſtis, priuſquam in cartilaginem finiant, carnoſum principiũ ſumit, propter muſculum, quem ex ſcapulæ baſi pronatum, octo elatioribus thoracis coſtis inſeri, thoracemq́; mouere diximus. Hoc amplum principium non inſtar rectæ prodit lineę, uerùm inſtar manus. ille enim thoracis muſculus, coſtis, quaſi digitos ſingulis porrigendo, inſeritur: ex quorum interuallis prominentiores obliquè deſcẽdentis muſculi partes, digitorum ritu enaſcuntur, non ſecus, quàm ſi ſiniſtræ manus digitorum interuallis, dextræ manus digitos inſereres. Deinde poſt nonam coſtam, à tribus etiam inferioribus coſtis iſte muſculus enaſcitur, illam ſemper originem imitatus, quam ad magni thoracis muſculi interualla adipiſcitur, non quidem amplius cum illo thoracis muſculo ingreſſu mutuo commiſſus, uerùm cum [g] alio quodam, qui ab inferiorum thoracis uertebrarum, & unius alteriusq́; in lumbis poſitarum ſpinis enatus, thoracis decimæ & undecimę coſtis potiſſimùm inſeri, in thoracis muſculorum enarratione dicetur. Is enim manus quoque ritu coſtis, priuſquam in cartilaginem ceſſare incipiunt, implantatur: & obliquè deſcendentis muſculi principium, manus quoque modo ex eius muſculi interuallis, ab ipſis coſtis alternatim procedit. Hoc obliqui muſculi principium, undiq; carnoſum quidem eſt, ſed tenue: uerùm muſculus ipſe ſenſim carnoſior craſsiorq́; euadens, deorſum in priora fertur, ilia (quę quaſi inania inter ilium os & infimam coſtam, κενεῶνας & λαγόνας Græci uocant) carnoſa ipſius parte amplectens, quouſque ad ilium os perrepſerit, cuius [h] ſummitati ſecundùm totum eius oſsis appendicis ductum, carneus inſeritur. Quum uerò carnoſa muſculi pars, ex ilium regionibus, ad corporis anteriora mediaq́;, ſecundùm totam abdominis longitudinem properat, in neruoſam exilitatem, membranæ quàmſimillimam degenerat, quæ ſextæ & ſeptimæ coſtarum cartilaginibus, & pectoris oſsis mucroni, & rectis muſculis expanditur, firmiſsimeq́; ſuperiori oſsis coxendicis, & pubis regioni, ubi hanc excarnem reperit, implantatur. Quà enim [i] ſextus & [k] ſeptimus femur mouentium muſculi, ſuper coxendicis & pubis os deſcendunt, obliquus hic muſculus oſsi proximè non committitur.

a 3 ta. Θ. b 4 ta. Π. c 5 ta. Δ. d 6 ta. Δ. e 3 ta. Θ. 4 ta. 9 P. f 3 ta. cha ract. 6, 7, 8. et 1 tab. O, O, P, P. 2 tabu. o, o, p, p. g 11 ta. Δ. h 2 fi. cap. 29 li. 1 H, R, R, P. i 8 tab. Θ. k 8 ta. Λ.

Octo abdominis muſculorum breuis enumeratio.

Obliqui deſcendens.

titur. [l] Secundùm autem corporis longitudinem, in abdominis medio dexter muſculus cum membranea tenuitate ſiniſtri ita ſanè coit, ut ſimul utrique deſcendentes, ueluti tunicam quandam uniuerſo abdomini obductam efforment. [m] Obliquus huic ſubſtratus, ex ſuperiori oſsis ilium regione, quam ipſius ſpina & appendix circunſcribunt, carneus enaſcitur, ac ſimul impenſe tenuem mēbraneamq́ue originem à lumborum uertebrarum & oſsis ſacri ſpinis aſſumit, quæ in muſculi progreſſu carnoſis fibris tandem adaugetur, enutritur ve. Muſculus iſte ſurſum tendens, ilia carnoſa ſui parte integit, & quatuor infimarum coſtarum finibus carnoſus inſeritur. Vbi autem abdominis priora & medium conſcendit, in neruoſam deſinit exilitatem, quæ inter rectum muſculum, qui ipſi ſubijcitur, & membraneum obliquè deſcendentis tendinem, media intercedit, pubisq́ue oſsi, & mucronatę pectoris oſsis cartilagini inſeritur: per reliquam uerò abdominis longitudinem, cum alterius lateris obliquè aſcendentis muſculi tendine ſic unitur, ut ex utriuſque lateris muſculo, ſimul toti quoque abdomini tegumentum efficiatur. Membranei horum muſculorum tendines, eundem ferè cum reliqua muſculorum parte, fibrarum ductum ſibi uendicant. Cæterùm ea ſede, qua tendines ſuper abdominis medium inuicem inſternuntur, utrique firmiſsimè ſimul tanta amplitudine connati occurrunt, quanta media recti muſculi eſt latitudo: atque id adeò ualidè ſecundùm totam abdominis longitudinem perficitur, ut hic in abdominis medio, quatuor obliquorum muſculorum tendines, unum producere quis arbitraretur, niſi duos utrinque haberi, accuratiſsima ſectio, fibrarumq́ue ductus commonſtrarent. Vbi dextri ſiniſtris uniuntur, nullam prorſus ſeparationis neque coitus lineam exprimunt: ſed paulo craſsiores redditi, ac ſeſe inter rectos muſculos, [n] ubi illi inuicem diſtant, imprimentes, robuſtiſsimè tranſuerſorum muſculorum neruoſis tenuitatibus, ipſiq́ue adeò peritonæo [o] connaſcuntur. [p] Quod etiam obliquè aſcendentium neruoſis, tenuitatibus uſuuenit, ſecundùm externa rectorum muſculorum latera, priuſquam illos conſcendunt: per abdominis enim longitudinem, inſtar lineæ inſertionem ualidam moliuntur in neruoſas tranſuerſorum tenuitates, & etiam ad quaſdam rectorum muſculorum [q] impreſsiones nunc commemorandas. Sub obliquorum itaque neruoſis tenuitatibus [r] recti abdominis muſculi reconduntur, ſinguli ex media oſsis pubis regione, [s] duplici quodammodo principio ducentes originem, uno quidem ſuperiore interioreq́ue, altero inferiore ac exteriore: non quòd hæc principia ſingulis muſculis diſiuncta incontinua ve ſint, ſed ipſa muſculi origo diuerſam ſubſtantiam ad hunc modum exprimit. Superior originis pars, ſeu, ſuperius (ut ita dicam) principium, introrſum nonnihil uergens, exactè carneum eſt: ac ex lato in anguſtum deſinens, priuſquam ad mediam ſuminis regionem pertingit, in acutum quaſi angulum terminatur. Inferius uerò, quod & extrorſum paulo magis prominet, neruoſum eſt, carnis omnino expers: uerùm ſurſum porrectum ſenſim aſſumpta carne dilateſcit, totumq́ue rectum muſculum producere uidetur. Recti itaque muſculi, duobus eiuſmodi principijs ſinguli ex pubis oſſe nati, [t] inuicem contigui ſunt, rectà ſurſum porrecti, donec ad umbilicum peruenerint: [u] ibidē enim nonnihil mutuò diſtantes, modiceq́ue ampliores facti, ad pectus uſque feruntur, cui ſupra mucronatam cartilaginem, ad oſsis pectoris latera, illiq́ue connexas cartilagines, lati carnoſiq́ue [x] implantantur. Muſculi hi non uno fibrarum ductu, ſecundùm totam longitudinem ferri uidentur: ſed ſinguli in abdominis regione diuerſa [y] delineamenta, ſeu inſcriptiones tranſuerſim, & incurua albaq́ue linea, ipſis inductas exprimunt, non aliter ſanè, quàm ſi rectorum ſinguli plurium muſculorum numero eſſent habendi. Non enim rectà ab oſſe pubis, ad pectus fibrę nuſquam inclinantes feruntur: ſed ad nunc dictas circunſcriptiones impreſsiones ve nonnihil implicatæ obliquantur, atque ex alijs aliæ produci quodammodo apparent. Deinde muſculis rectis, non propter pubis os nerui duntaxat inſeruntur, ſed interiori quoque ex parte, ubi his impreſſionibus muſculi donantur. Iſtarum impreſsionum duæ plurimùm ſupra umbilicum conſiſtunt, & interdum una ſub umbilico in ſumine, aliquando etiam tres ſupra umbilicum. Neque has Naturam muſculis fruſtra largitam arbitror, uerùm ut commodiùs ſurſum in priora nonnihil uergentes porrigerentur, & ſecundùm orbicularem abdominis regionem obliquati, peritonæum appoſitè premerent, eoq́ue quod narraturi ſumus munere opportuniùs fungerentur. Quum thoracem mouentes exequemur muſculos, [z] unum in ſimijs & canibus enumerabimus, qui inter ipſos ordine quintus futurus eſt, quemq́ue uerarum coſtarum cartilaginibus ad pectoris oſsis latus exporrectum, docebimus totum eſſe membraneum, prȩterquàm ad primæ ſecundæq́ue coſtæ interuallum, ubi carnoſior redditus, in primam coſtam deſinit. Profectò muſculus hic in omnibus animalibus, in quibus ſectione illum deprehendi, pars recti abdominis muſculi mihi eſſe uidetur, & rectum muſculum ad primam uſque thoracis coſtam in illis animalibus aſcendere prorſus aſſero. quod in canibus, caudatisq́ue ſimijs maximè euadit conſpicuum: in hominibus autem (ut uerum fatear) hunc muſculum nunquam obſeruaui: hominesq́ue illo, quum breuiſsimo donentur pectore, facilè deſtituuntur. Omnibus modò commemoratis muſculis ſubſunt [a] tranſuerſi, utrinque unus, qui ex tranſuerſis lumborum uertebrarum proceſsibus, tenui membraneoq́ue principio enaſcitur: deinde in progreſſu ex dorſum mouentibus emergens muſculis, & carnoſis adauctus fibris, ſuperiori ilium oſsis regioni, & ſpuriarum coſtarum finibus exactè carneus connaſcitur, carnoſa ipſius parte uniuerſa inueſtiens ilia. Vbi uerò uerſus abdominis medium, [b] ad exterius recti muſculi latus uſque prorepſit, in neruoſam finit exilitatem, quæ pubis oſsi & mucronatæ cartilagini implantatur: per reliquam inter hæc extrema longitudinem, membranoſus iſte tendo neruoſæ exilitati tranſuerſi alterius lateris muſculi continuatur, ac ſimul ambo tunicę inſtar uniuerſum abdomen circumcingunt, in hoc obliquos muſculos imitati. Verùm neruoſa horum muſculorum tenuitas non æquè atque obliquorum lata eſt: tranſuerſi enim nonnihil ſub rectis muſculis, & potiſsimùm iuxta pectoris regionem, carnei conſpiciuntur. Tranſuerſis muſculis [c] peritonæum, ſeu membrana nutritioni famulantibus organis circumpoſita, adeò ualidè ſubnaſcitur, ut arduum ſit, illos ab hac, id

que

Left margin notes:

Obliqui aſcendens. (beside "mini obductam efforment")

Recti. (beside "rum impreſsiones nunc commemorandas")

Recti muſculi pars, qua ſimia abundat. (beside "cundùm orbicularem … in ſimijs & canibus")

Tranſuerſi. (beside "hunc muſculum nunquam obſeruaui")

Right margin notes:

l 3 tab. ab X. ad X.

m 4 ta. II. 5 tab. a. atque nūc potiſsimū 11 tab. a. b.

Hæc ſedulò confer inter ſe 3 & 4 et 5 & 6 tabulas.

n 5 ta. à q ſurſum.

o 6 tab. c.

p 5 tab. a. 6 tab. b.

q 5 tab. n, n.

r 5 tab. Δ. 4 tab. a. 6 tab. f.

s 5 tab. a. notatur ſuperius, o inferius principium.

t 5 tab. p ad q.

u 5 ta. à q ſurſum.

x 5 tab. r. 4 tab. a.

y 5 tab. n, n.

z 5 tab. ab r per ſ adi.

a 6 ta. Δ. 5 tab. y. 12 tab. p.

b 6 tab. h.

c prima fi. 5 tab.

que potiſsimùm in homine, illaceros liberare. Carnoſæ tamẽ muſculorũ partes uix aliter peritonæo cõmit
tuntur, quàm mutuò incũbentes muſculi inuicẽ hærere ſolẽt. Tranſuerſi.n. muſculi propria muſculorũ mẽ-
brana illic, quà peritonæo obducuntur, neutiquam (etſi pleriq; ſecus arbitrentur) deſtituti ſecantibus occur
runt. neq; unquã alius muſculorũ abdominis, quàm nunc enarrauimus, ſitus uiſitur: uti forſitan aliquis, libro
rũ duntaxat ope nautã agens, promptè colligeret, pugnantibus nimirũ Galeni locis deluſus. Quandoquidẽ
hos aliter recenſet in libris de Affectorũ locorum cognitione, rurſus aliter in libris de Partium uſu, & aliter
prorſus in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, ubi eos ita enumerat, ut in ſexto libro curatiuæ methodi ip
ſorum ſitum rectè deſcribit. Octo abdominis muſculi, præter communem omnium muſculorũ uſum, quo *Abdominis muſculorũ uſus.*
corpori calefaciendo refrigerandoq; auxiliantur, & propugnacula quædam cenſentur, primario uſu thora-
cis motibus præſunt, ut in proprio thoracem mouentium muſculorum Capite dicturi ſumus prolixiùs. De-
d 7 ta. Δ. inde homini ad durorum recrementorum expulſionem aptiſsimè ſubſeruiunt: quando enim omnes unà in
ſe collecti contractiq; laborant, [d] ſepto tranſuerſo interim ex ſpiritus retentione depreſſo, ita inteſtina
comprimunt, ut ex anguſto loco in ampliorem (qui inferior eſt) fæces protrudant, expellantq; : & rurſus
ad uentriculum ſuperiora ve illas deferri, præcaueant nihilo ſecus, quàm ſi duabus ad brachiale iunctis ma
nibus, & ſemper magis magiſq; ſenſim ad extremam uſque digitorum aciem diſtantibus, madentem ſpon-
giam imponeres, manibusq; paulatim coeuntibus, aquam exprimere litereris. Verùm hoc muſculorum
abdominis munus, niſi cognita ſepti tranſuerſi functione ſituq;, apertè percipi nequit. Pari etiam ratione,
quo pacto abdominis muſculi parientibus (ut commodiùs fœtus propellatur) conferant, non aptè cogno-
ſcitur. Atque hæc adhuc minus ab illis aſſequuntur, qui ſeptum tranſuerſum, dum contrahitur, thoracemq;
adaperit, deorſum pelli arbitrantur, non animaduertentes, quum aerem intrò ducimus, ac thoracem conti-
nuò, citra ſpiritus retentionem, thoraciſq; repleti compreſsionem, diſtendimus, ſeptum tranſuerſum nullũ
impetum in excretione moliri, quod ſcilicet perpetuò ſurſum tractum, non deprimatur: quemadmodum id
ſpiritum retinentibus, & ui interim thoracem comprimentibus, in firma ſede permanet. Cæterùm noſtri
ſeculi medicos, qui hos tantum muſculos recenſere ita uidentur, ac ſi alij in corpore nulli eſſent, omnino de
lirare exiſtimandum eſt: qui rectis muſculis cibum in uentrem attrahi, tranſuerſis autem expelli, & obliquis
retineri contendunt, præſentibus muſculis attribuentes, quod uerè uentriculi inteſtinorumq; fibris aſcri-
bendum fuerat. Sed hæc abſurdiora ſunt, quàm quæ in medium adduci debeant, quum aliæ fibræ uolunta-
rio motui, aliæ uerò naturali, qui à noſtro non pendet impetu, famulentur. Neutiquam ſanè hæc ab ipſis cõ
fingenda uenerant: at laudandus erat rerum Opifex, qui quum abdomen oſſe deſtitutum neceſſariò creari
uoluit, tam affabras tunicas inuolucraq; ipſi parauit, quæ præterquàm quòd tegumenta & aptiſsima propu
gnacula ſunt, thoracis quoque motibus, uti monuimus, utiliſsimè ſubſeruiunt.

ABDOMINIS MVSCVLORVM ADMINISTRATIO. Caput XXXII.

ADMINISTRATIONEM hanc, aut à muſculorum capitibus, aut tendinum termi *Duplicem eſſe horum muſculorum adminiſtrationem.*
nis aggredi, nihil prohibet: uerùm facilior eſt, muſculorumq; naturam accuratiùs com-
monſtrat, quæ ab exortibus auſpicatur. Qualitercunque igitur ſectionem exordiri propo
a 10 ta. Θ. ſueris, cutem unà cum carnoſa membrana, ab uniuerſo abdomine, & lumborum regioni-
bus, ad femora uſque liberatam eſſe oportet, unà cum [a] muſculo, quem brachium deor-
ſum trahere oſtendimus, quiq; iampridem ex ſectionis hactenus commemoratæ ſerie ab-
latus eſt. His igitur ademptis, & membrana inſuper perquàm tenui & fibroſa, quæ muſculis, præter carneã,
obducitur, unguibus hinc inde leuiter (ut ipſius naturam diſcas) diuulſa, priorem ſectionem hunc in mo-
b 3 ta. Θ. dum aggredieris. Cadauere ad alterum latus inuoluto, ut commodè & lumborum uertebris, & abdominis *Adminiſtratio à muſculorum exortu, obliquè deſcendentis.*
medio manus adhibeas, à ſexta coſta niteris [b] muſculi abdominis obliquè deſcendentis principium par-
uo cultello, aut exigua nouacula liberare, leui ſectione ducta ſecundum reliquas coſtas, uerſus dorſum, &
ſecundùm ſuperiorem ilium oſsis regionem, ad pubis oſsis uſque medium. Hanc ſectionem adeò duces le-
uiter, ut nihil præter præſentem muſculum uulneres. Mox ab his oſsium regionibus eleuato muſculi prin-
c 4 ta. Π. cipio, conaberis paulatim ab [c] obliquè aſcendente deſcendentem eouſque liberare, dum ad abdominis
uſque medium illum perduxeris, præcauens, ne unà tanquam obliquè deſcendentis muſculi partem aufe-
d 11 ta. Δ. ras, tenuem [d] muſculum, qui ad decimam undecimamq; thoracis coſtam cum obliquo mutuis interual-
e 3 tab. Υ. lis committitur. Si enim hunc ſcopulum uitaueris, & in uiris quoque à [e] tunica uaſa ſeminaria inuoluen-
te abſtinueris, muſculum obliquè deſcendentem, uerſus medium abdominis promptiſsimè duces. Cæte-
f Hæc eſſet, in querella doceretur li nea per u, x, u tab. 5. rùm ubi ad [f] mediam uſque recti muſculi amplitudinem peruentum erit, pertinacius cum aſcendentis
muſculi tendine, obliquè deſcendentis tendo coire uidebitur, quàm ut integrum, & non uulneratum, lace-
rum ve, ad lineam uſque (quæ in abdominis medio ambientibus meritò, quòd illi nulla ſubſit caro, candi-
dior apparet) ipſum diſſerare ualeas, utcunque acuta nouacula uſus fueris: retenſiori enim nihil penitus pro *Candidior in abdomine linea.*
mouebis. Quamobrem reflexo pendenteq; à media recti muſculi amplitudine primo abdominis muſculo,
g 4 ta. Π. [g] aſcendentem, qui ſecundus eſt, ſimiliter aggredieris, ducta nimirum à pubis oſſe, per ſuperiorem ilium *Obliquè aſcendentis.*
oſsis regionem, & lumborum uertebras, & fines quatuor infimarum coſtarum ſectione, quæ ab his omni-
h 11 ta. Δ. bus muſculum ſeparare poſsit: & ab illo etiam reſpirationis [h] muſculo abſtineat, qui decimæ & undeci-
mæ coſtæ potiſsimùm inſeritur. Poſt ſectionem, muſculi huius principia hamulo aut unguibus attolles, &
i 5 tab. γ. à [i] tranſuerſo, cui inſidet, in priora procedens, liberabis. Quod [k] uſque ad exteriorem coſtam, latus ve
k 5 tab. π. recti abdominis muſculi, mediocri negocio perfeceris, ſi modò in uiris uaſorum ſeminalium tunicis (quæ
ad

ad teſtium [l] muſculorum ſectionem ſeruandæ ſunt) animum adhibeas, ne unà etiam illæ præſcindantur. l 22 fi. lib. 5
Nexus neruoſæ tenuitatis obliquè aſcendentis muſculi cum transuerſo. Vbi uerò membranoſus obliquè aſcendentis muſculi tendo externum recti muſculi latus ſpectat, acutiori nouacula à ſubditis ſeparandus eſt: neque id quidem oſcitanter, ne eum tendinem pertundas, ipſumq́; hic finire arbitreris. Tantus enim huius tendinis cum neruoſa tranſuerſi muſculi exilitate iuxta externum recti muſculi latus, occurrit nexus, ut aliquando obliquè aſcendentis tendinem diuidi putauerim: & unam ipſius partem, tranſuerſo muſculo connatam, ſub recto muſculo procedere, alteram uerò ſuper rectum expandi arbitratus fuerim, atque id potiſsimùm ſupra umbilici regionem eſt manifeſtius. Verùm ſi ad amuſſim obliquè aſcendentis tendinem à tranſuerſo liberaueris, recto muſculo illum ſuperſterni comperies, à quo ad albam uſque abdominis lineam accuratè ſeparandus uenit: quod in carnoſis recti muſculi partibus factu eſt promptiſsimum, at in [m] nerueis illis recti muſculi inſcriptionibus id arduum eſſe obſeruabis. m 5 tab. n, n. Hic modò doceberis, qui aſcendentis deſcendentisq́; tendines circa abdominis medium inuicem connaſcantur, ubi recti muſculi mediæ amplitudini (quæ interior eſt) incumbunt: nec niſi maxima induſtria, & acutiori nouacula, ad albam uſque abdominis lineam mutuò ſeparari queũt. Cæterùm poſteaquam unius lateris, cuius iam ſectionem aggrederis, obliquos abdominis muſculos ad albam uſque lineam perduxeris, expende, [n] qualiter obliquorum tendines rurſus tranſuerſorum tenuitatibus in ea abdominis regione ad naſcantur, qua recti muſculi ab inuicem magis ſeiunguntur. n 5 tab. ſo præq. 6 ta. c.

Recti adminiſtratio. Vtroque obliquo muſculo in illud cadaueris latus, quod menſæ incumbit, pendente, ſola manu [o] rectum muſculum à tranſuerſi neruea tenuitate ſeparabis, dextræ manus digitis ab exteriori muſculi latere iniectis, & ſecundùm abdominis longitudinẽ hinc inde ſub muſculo ductis. o 5 ta. Δ Quum primùm rectus muſculus a tranſuerſo abſceſsit, integrum eſt, eius fibras unà cum [p] tranſuerſis ipſius inſcriptionibus contueri, ac tandem muſculum a thorace nouacula liberatum, ab abdomine detrahere: [q] ita tamen, ut adhuc pubis oſsi hæreat, ipſiusq́; hic initiũ accuratè examines. p 5 tab. n, n. q 6 tab. ſ. At quum hunc à pectore in cane aut ſimia adimes, ſtudendum eſt, ne [r] continuum illi membraneum tendinem ſimul auferas, aut uulneres, qui ſecundùm pectoris longitudinem, à recto muſculo ad primam uſque thoracis coſtam porrigitur, ac re uera in eiuſmodi animantibus recti pars eſſe conſpicitur. r 5 tab. r, ſ.

Tranſuerſi. [s] Tranſuerſum pari modo, quo obliquos aggreſſus es, opportunè adminiſtrabis, ducta ſimiliter à pubis oſſe, per ilium os, & tranſuerſos uertebrarum lumborum proceſſus, aut potius [t] muſculorum dorſum hic mouentium exterius latus, & demum ad fines ſpuriarum coſtarum, leui ſectione, quæ intacto peritonæo, ſolum muſculũ penetret. s 6 ta. Δ t 13 tab. r. Mox tranſuerſi principia hamulo eleuabis, & nouacula quàm poteris attentiſsimè à [u] peritonæo paulatim liberabis, donec ad neruoſam ipſius deueneris exilitatem: quæ maiori adhibita cura, à peritonæo ita ſeparanda eſt, ut neque peritonæum, neque neruoſa ea tenuitas lacerentur. u, 1 ſ. 5 libri. quod quidem non adeò arduum eſt, atque operoſum, & præcipuè iuxta abdominis elatiora, non procul à pectore. nam in ſumine tendo ipſe (ut etiam peritonæum) nimis quàm tenuis occurrit.

Altera abdominis muſculorum adminiſtratio uerſus ipſorum initia. Nunc uerò, ubi & hunc muſculum ad medium abdominis perduxeris, ac à peritonæo, ut licuit, optimè liberaueris, rurſus in ſuum locum quatuor huius lateris muſculos repones: ac cadauere in dorſum reflexo, ſecundam adminiſtrãdi rationem aggredieris, quę à tendinum finibus, in abdominis medio auſpicatur.

Obliquè deſcendentis. Duces itaque à pectore ad pubem uſque, per totam abdominis longitudinem, ſuper medium recti muſculi eius lateris, cuius adminiſtrationem moliris, adeò leuem ſectionem, ut nihil præter [x] obliquè deſcendentis muſculi tendinem uulneret. x 5 ta. Θ. Atque hanc ſectionem ad mediam recti muſculi amplitudinem tentandam ſcribo, quòd nollem fruſtra per albam lineam, quæ in abdominis medio occurrit, eam ſectionem fieri. ſiquidem impoſsibile arbitror, deſcendentis tendinem, non uulnerato illæſoq́; aſcendentis tendine, ſeorſum hinc liberari poſſe. quanquam & ab alba linea interdum ſectionem incboari experiri ve non improbauerim, utcunque etiam laceratos tendines inuicem ſeparares. Quapropter hac illa ve ſectione ducta, adniteris hamulo deſcendentis tendinem attollere, ac à ſubiecto ipſi muſculo nouacula diſſecare, quouſque uniuerſum muſculum uerſus dorſi ſpinam à coſtis & ilium oſſe liberatum deduxeris.

Obliquè aſcendentis. Poſt hunc, [y] aſcendentis tendinem à recto ſeparabis, principium ſeparationis ab alba linea exorſus. y 4 ta. Π. In hoc opere rurſus intueberis, qui tendo ille tranſuerſis recti muſculi inſcriptionibus adnaſcatur, ac cum neruoſa tranſuerſi muſculi tenuitate, ad externum recti muſculi latus coaleſcat. Quod ſimulatque obſeruaueris, à reliqua tranſuerſi muſculi parte, obliquè aſcendentem auelles ipſum à pubis & coxendicis & ilium oſsibus, & inferioribus thoracis coſtis, ad lumborum uſque uertebrarum ſpinas abſecans.

Recti. [z] Rectum ſimiliter, ut alterius lateris rectum in priori adminiſtratione diſſecaſti, à tranſuerſo muſculo attolles: & ipſius capite à pubis oſſe abſecto, illum ſuper thoracem reflectes. z 5 ta. Δ

Tranſuerſi. Modò recta ſectione ſecundùm albæ lineæ longitudinem ducta, quæ duntaxat neruoſam [a] tranſuerſi muſculi tenuitatem illæſo peritonæo diuidat, conaberis eam à peritonæo diligenter ſeparare. a 6 ta. Δ quod quidem in homine, & potiſsimum iuxta pubem, [b] uaſorumq́; ſeminalium tranſitum, facturus es difficillimè, in porcis autem minimo negocio. b 5 tab. ß. Cæterùm tranſuerſi muſculi tendine ad carneam uſque ipſius regionem à peritonæo liberato, eam quoque tantiſper ab ijs quibus committitur partibus reſecabis, quouſque uniuerſus muſculus à peritonæo diſſectus pendeat. Integrum iam quoque eſt, & huius lateris muſculos in priſtinum locum reponere, & adamuſsim eorum formam, ſitum, & fibrarum ductum examinare: ac demum illis reſectis, ad teſtiũ muſculos continua quadam ſerie te accingere.

DE VIRILIVM TESTIVM ET MVLIEBRIS VTERI MVſculis. Caput XXXIII.

LICVISSET huc aliquot quinti libri figuras reponere, ex quibus teſtium uteriq́; muſculorum natura utcunque

que peti poſſet: uerùm ne eaſdem figuras diuerſis in locis proponamus, hic tantùm adÿcietur, in quibuſnam figuris præſentes muſculi ſint obuÿ. Teſtis itaque muſculus nonnihil ſpectatur tertia muſculorum tabulæ ad ſ, & uigeſimaſecunda figura libri quinti ✝. Vteri autem muſculoſa ſubſtantia, eiuſdem libri uigeſimaquarta figura ad characterem O, quoad id fieri potuit, exprimitur.

IAM tempeſtiuum eſt, ad muſculorum thoracem & dorſum & femur mouentium inſpectionem, peritonæum adminiſtrare, atque cum eo quoque teſtium muſculos aggredi. Pertingunt itaque ad unumquemque teſtem [a] ſinguli muſculi graciles admodum, ex ea uaſorum ſeminalium & teſtis tunica efformati, quæ à peritonæo principium ducens, uaſa ſimul cum teſte continet. Hæc enim in poſteriori ſua ſede, mox in ipſo à peritonæo exortu, longis, ac inuicem ſibi proximis, carneiſq́; fibris ita adaugetur, ut fibræ illæ graciles oblongiq́; muſculi naturam exprimant, qui illi teſtis tunicæ ſemper innatus, deorſum protenditur, ac tandem iuxta infimam teſtis ſedem, unà cum illa tunica [b] uaſi ei ſeminario applantatur, quod à teſte para tum iam ſemen aſſumit, idq́; ſurſum in peritonæi cauitatem deducẽs, in ueſicæ ceruicem [c] profundit. Neque aliqua prorſus parte, teſti aut ſeminario uaſi tunica illa pertinaciter adnaſcitur, quàm ubi unà cum muſculoſa ipſius ſubſtantia, inſertionem ad uaſis inflexum teotat, qui ad infimam teſtis ſedem perficitur, unde etiam muſculus ipſe nuſquam teſtem contingit. Reſpondet itaque teſtis muſculus (qui nonnullis gemino conſtare principio uiſus eſt) illis qui ex carnoſa membrana efformantur: quum is aliud nihil ſit, quàm carneæ fibræ, uaſorum ſeminalium & teſtis inuolucro innatæ: quemadmodum carnoſæ membranæ [d] muſculi, carneis quoque fibris per membranam digeſtis conſtituuntur. Teſtium muſculorum beneficio, uiri arbitrario motu teſtes modicè (ut & ipſi muſculi graciles tenueſq́; ſunt) ſurſum alliciunt: ne teſtes fortè plus æquo laxati, deorſumq́; pendentes, nimio oneri [e] ſeminarijs uaſis ſint. Hunc uſum muſculi in coitu quodammodo conuulſi, potiſsimùm præſtãt: ſi enim teſtes uaſis ſeminarijs oneri ſemper eſſent, atque hæc ad inferiora protracta, perpetuò arctarentur, non adeò commodè ſemen tranſmitterent, atque modò, quũ teſtium à muſculis iam attractorum pondere ſubleuata, magis pateſcunt. Vtcunque uerò ſit, conſtat muſculos hos (qui [illegible] Græcis uocantur) ex eorum claſſe cenſendos eſſe, qui nullum ſortiuntur muſculum, contrarij motus autorem. Nulli enim, qui teſtes ad inferiora reuellant, extruuntur: quum teſtes, quos niſi recta deorſum, nec in ullam partem inclinantes prolabi decebat, abundè à naturali ipſis indita grauitate dimittantur: idq́; ſubinde adeò, ut ne minimùm quidem ſurſum ægris ſenibuſq́; horum muſculorum beneficio allici queant. Quid uerò Arabibus in mentem uenerit, ignoro, qui binos in uiris cuiuſque teſtis muſculos, in mulieribus autem unicum haberi, ſcriptum reliquerunt: unicum enim hactenus ad ſingulos porrigi teſtes, ſemper in maſculis obſeruaui. Mulieribus porrò Natura ſimiliter muſculos largitur, quos in magna peritonæi amplitudine, ut & reliqua ipſarum generationis organa, recondidit. Ea namque peritonæi [f] pars, ſeu proceſſus, qui utrinque à lateribus ad uterum inſtar [g] meſenterij pertingit, uenaſq́; & arterias utero deducit, & teſtes ſibi innatos obtinet, & demum cum alterius lateris peritonæi proceſſu, exteriorem uteri [h] tunicam procreat, [i] carnoſis quoque adaugetur fibris, ex ilium regionibus deorſum obliquè, ad uteri latera, ipſoſq́; teſtes perreptantibus: adeò ſanè, ut & mulieribus utrinque ſinguli ſint muſculi, illis ſpecie ſimiles, quibus uirorum teſtes donantur. Et quamuis plerunque graciles ſint, neque admodum carnei, craſſi ve: ego tamen eos aliquando in nõnullis mulieribus uteri cornua eſſe arbitratus ſum, Galeni uteri deſcriptione eleganter deluſus, qui non muliebrem, ſed uaccinum caprinum ve deſcribit [k] uterum, cornua arietum cornibus longè ſimillima obtinentem, ſecus multo quàm muliebris uterus. Porrò his uteri muſculis, obſcura uteri, ſed magis adhuc teſtium, ad ſuperiora attractio perficitur, quam mulieres tunc ferè percipiunt, quum ilia iuxta ſacrum os trahere colligereq́; conantur, atque adeò (ut ſic dicam) uteri ceruicis [l] os, totumq́; uterum penitiùs in peritonæi cauitatem allicere ſtudent.

Viriliis teſtis muſculus. — *Muſculi muliebris uteri.* — *In libro de Vteri ſectione.*

MVSCVLORVM TESTIVM ADMINISTRATIO. Caput XXXIIII.

QVEMADMODVM in quinto libro, muſculorum, quos teſtibus aſſcripſi, mentionem incidere neceſſum erit: ita quoque eorum adminiſtrationem, cum reliquarum partium illo libro enarrandarum, ſectiooe pertractabo. Quod tamẽ ad adminiſtrationem hoc libro perſequẽdam ſpectat, [a] à mucronata pectoris oſsis cartilagioe, ad pubis uſque os, nouacula peritonæum diuides, alia rurſus ſectione per tranſuerſum utrinque ab umbilici regione ducta. Mox abſque delectu, in uiris omnia quæ peritonæo cinguntur, præter recti inteſtini [b] finem, & ueſicam, auferes. His ita ademptis, [c] & etiam ſeorſo à teſtibus, unà cum carnea membrana ipſi ſubdita, liberato, exiguum ſtylum ab interiori peritonæi parte meatui [d] indes, qui ſeminarijs uaſis in humiliori peritonæi regione, ad inguina uiam præbet. Poſteaquam uerò ſtylum ad teſtem uſque protruſeris, atque ad illius latus, ſeu (ſi modò talis ſtylus ad manum ſit) in ipſius rimam aut canalem, cultellum indideris, longa ſectione à peritooeo ad teſtem uſque ſecundùm ſtyli longitudinem facta, membranam tunicam ve, uaſa cum teſte inueſtientem, diuides: haeq́; diducta & extenſa, gracilem teſtis [e] muſculum, quo tunica ea uelut enutritur, conſpicies. Hoc muſculo ab humillima uaſis à teſte ſemen deferentis inflexione liberato, eius naturam promptiſsimè condiſces, qualiterq́; teſtem ſurſum trahat, intueberis. Liceret modò, teſtibus cum ſuis uaſis muſculiſq́; abſectis, penis & ueſicæ ceruicis muſculos aggredi: at quum ante hos integrum ſit, & thoracis & dorſi & brachij & cubiti & manus diſſecare, ad thoracis muſculos ſeſe iam

Qui os quo peritonæo cõtinetur, modò reſecãda ueniant. — *Virilis muſculi adminiſtratio.*

Muliebris muſculi ad miniſtratio

conuertet oratio. [f] Cæterùm mulierum muſculi, aperto iam peritonæo, & inteſtinis ad latera ſurſumq́; reductis, & mulieris teſtibus quoque ſubleuatis, in conſpectum citra aliam ſectionem ueniunt, dummodò uteri lateribus membranisq́;, illum peritonæo alligantibus, animum accommodare non pigeat.

f uti ferè ſe offert 24 fig. lib. 5.

DE MVSCVLIS THORACEM MOVENTIBVS. Caput XXXV.

Thoracis motum iure arbitrariũ eſſe.

THORACEM eius motus, quo reſpirantes indigemus, gratia, [a] non unico conformatum oſſe, aut omnino oſſeum eſſe, ſuperiori libro declaratum eſt. Iam uerò proximum erit, thoracis motum ex noſtro arbitratu debuiſſe pendere, non autem naturalem eſſe, ſermone perſequi: dein, ſi uoluntarium eſſe, ex uſu homini fuerit, quibus is motus perficiatur muſculis, ſubiungere. Summus itaque rerum Opifex reſpirationem homini, animalis ſpiritus reficiendi, & cordis occaſione largitus eſt: quòd & ipſum quidem ſubſtantia aeris indigeat, & plurimùm feruens in eo calor refrigerari expetat. Inſpiratio quidem correfrigerat, ſuppeditata ei frigida qualitate: expiratio autem, feruentis in corde, & quaſi combuſti & fuliginoſi recrementi effuſione expulſioneq́;, illi etiã refrigerando conducit. Atque ita cordis potiſsimùm cauſa, reſpiratio duobus contrarijs motibus perficitur: attrahit enim hæc in diſtentione & dilatatione, euacuat uerò in conſtrictione, eiſdem ſcilicet motibus, quibus & cor ipſum perpetuò agitur. Quanquam reſpirationis cordisq́; motus aliàs genere plurimum uarient. ſiquidem cor naturali motu, uelimus nolimus, mouetur: reſpiratio autem adeò ex noſtra pendet uoluntate, ut quoſdam ſpiritus retentione ſeſe necauiſſe (etiamſi unde tandem uires illis fuerint ſuppeditatæ, mirer) legamus. atque id magnoperè non ad bene uiuendum duntaxat, ſed etiam ad ipſam uitam homini utile cenſetur. Si enim idem rhythmus conſonantiaq́; reſpirationis cum cordis motu neceſſariò eſſet, neque ipſa reſpiratio ex noſtro impetu uoluntateq́; penderet, multum diuq́; loqui nequiremus. ne quid de ſubmerſione in aquam, & per fumum, alium ue corruptum aerem, dicam tranſitu. Cæterùm quum pulmo thoracis motum, quoties ille comprimitur, dilatatur ue, uacui potiſsimùm ui ſequatur, muſculos debuiſſe extrui certiſsimum eſt, qui thoracem dilatarent, arctarentq́;. Erunt autem hi in uniuerſum, unà cum octo abdominis muſculis in homine, [b] octuaginta nouem, utrinq; ſcilicet quatuor & quadraginta, ac poſtmodum unus, utrique lateri communis. Verùm canes & ſimiæ duobus abundant utrinque, ut ſimul tres habeãt & nonaginta, quòs Galeni intelligendi occaſione, in ſerie ſua enumerare haud grauabor. [c] Primus itaque alterius lateris muſculus, ex inferiori interioriq́; clauiculę regione, ſecundùm ipſius longitudinem, quà primam reſpicit coſtam, exoritur, principium carnoſum undique obtinens: & carnoſo quoque termino primæ coſtæ, quà pectoris oſsi committitur, ipſiq́; etiam pectoris oſsi, ubi eius coſtæ cartilaginem excipit, inſertus. Muſculus hic breuis, ſed amplus eſt, & tenuis, fibraſq́; ſortitur impenſe obliquas, & propemodum tranſuerſas: huiuſq́; beneficio prima coſta ſurſum uerſus exteriora retrahitur, hacq́; ratione thorax ibidem dilatatur. [d] Secundus muſculus grandis eſt: carnoſo enim principio, ex tota ſcapulæ baſi interiore in parte enatus, & hinc carnoſus perpetuò procedens, ac coſtis exporrectus, admodum lateſcit, & octo, interdum uerò nouem ſuperioribus coſtis ſeſe inſerit, ad mediam potiſsimùm illarum longitudinis ſedem. Reliqua autem parte, qua muſculus coſtis exporrigitur, ipſis duntaxat incumbit, exiguisq́; tantùm fibris (ut mutuò inſtrati ſolent muſculi) illis cõmittitur. Cæterùm nõ recta ſimpliciq́; linea, ipſius inſertio coſtis implantatur: ſed muſculus hic tanquam in digitos diſcretus eſt, qui per coſtarum oſſa longiùs quàm eius pars, quæ coſtarum interuallis connaſcitur, in priora procedunt: [e] contrario nimirum modo, quàm obliquè deſcendens abdominis muſculus, ex inferioribus ſex coſtis ſuam aſſumit originem. Is enim ex coſtarũ interuallis prolixiùs ſuos digitos educit, cum ſecundo reſpirationis muſculo ſerratam efformans compagem. Secundi huius muſculi fibræ, ſi quando in ſe colliguntur, uniuerſas coſtas, quibus muſculus inſeritur, uerſus exteriora uellunt, thoracem dilatantes. Hic muſculus in hominibus ita ferè habet, in canibus uerò & caudatis ſimijs ſecus: non enim ſolum ipſis in octo coſtas inſeritur, ſed etiam ualidiſsimè tranſuerſis ſeptimæ & ſextæ & quintæ & quartæ ceruicis uertebrarum proceſsibus implantatur, aut potius (ut quiſpiam fortè non admodum abſurdè contenderit) ab illis proceſsibus ſui principij portionẽ aſſumit. [f] Tertius, qui ob Galeni doctrinam in ſerie occurit, muſculus, homini nequaquam perinde ac cani & ſimiæ communis eſt: ideoq́; duntaxat à me deſcribitur, illoq́; orationem, hominis fabricam enarrantem, interpello, ut Galenus promptius intelligatur, & ne quis me aliquem in homine muſculum pręteriſſe nugetur. Hic itaque ſecundùm anteriora inſertionis [g] ſecundi muſculi exporrectus, ab interiori parte tranſuerſi ſecundæ ceruicis uertebræ proceſſus, carneo exortu [h] enaſcitur: deorſumq́; protenſus, ex tranſuerſis inſuper aliquot ſubditarum uertebrarum proceſsibus principium ducit, donec uarijs auctus exortibus, primæ thoracis coſtæ committatur: hic enim latior, ſed tenuior efficitur, & quatuor ſuperioribus coſtis undique carnoſus inijcitur. [i] Vbi uerò quartam, interdum autem, idq́; præcipuè in canibus, quintam prætergreditur coſtam, in [k] membraneum neruoſumq́; tendinem deſinit, qui ſubſequentibus coſtis ad ſeptimam, aliquando & octauam uſque exporrigitur, ſingulis, quibus incumbit, coſtis firmiter adnatus: quas quum attollit, dilatando thoraci pulchrè præeſt. Hoc autem canes tanto magis indigere uidentur, quanto longiori pectore quàm homines donantur, iſto Galeni muſculo prorſus deſtituti. [l] Quartum in muſculorum hoc Capite deſcriptorum ſerie, homines iuxta ac ſimiæ canesq́; adipiſcuntur, ſed nonnihil diuerſum. Hominibus enim ex trium inferiorum ceruicis uertebrarum, ac primæ thoracis uertebræ ſpinis, membraneum latumq́; exoritur principium: quod [m] primo caput mouentium muſculorum pari, & hac ſede [n] repoſitis, dorſum thoracemq́; mouentibus muſculis inſtratum, in priora, ſeu ſi dextrum ſpectas muſculum, dextrorſum decliue

expor-

Muſculorũ thoracẽ mouentium numerus.

Primus in altero latere thoracẽ mouẽtium.

Secundus.

Tertius canum thoracem mouentium, quo homines deſtituuntur.

Tertius hominis, qui canum et ſimiarũ quartus eſt.

a 1, 2 fig. ca. 29 lib. 1.

b Sibſimſanguios ſeorſim adnotabimus.

c 4 tab. d 5 tab. Z.

d 1 ta. O, O, 2 ta. o, o, o, 3 ta. charact. 5, 6, 7. tab. 4 l. 5 tab. m. 6 R. 7 L. 8 F. 11 X. 12 S. 13 T.

e Obſeruatur id 1 ta. O, O, O. P. P. P. & 2 tab. o, o, o. p, p, p.

f 6 tab. aſſictus eſt. et Γ notatus.

g 6 ta. R.

h 6 ta. O.

i 6 tab. P.

k 6 ta. Q.

l 11 ta. F. 10 tab. E.

m 11 tab. A, A.

n 11 tab. Q. R. S.

exporrigitur,carneum euadens,latiq; muſculi naturam oſtendens, ſimulatque primi illius paris externum
latus ſuperauit. Deinde ubi primam thoracis coſtam contingit,in latera ſenſim obliquè ductus,in tres ue-
luti digitos tripartitur,ſingulos tribus quatuor primarum coſtarum interuallis exporrigens, illisq; ſeſe co-
ſtis inſerens. Canibus porrò ex eodem principio muſculus iſte prodit,niſi etiam altiùs oonnihil exoriatur.
Verùm ubi membraneum eius principium magis obliquè,quàm tranſuerſim deſcendens,ad tertiam thora-
cis deuenit coſtam,muſculus ipſe carnoſus latusq; inibi conſpicitur: ac tertiæ coſtæ, & tribus ordine deor-
ſum ipſi ſuccedentibus implantatus,in priora,ſeu io latus ſemper obliquè tantiſper deſcēdit,donec aliquo-
o 11 ta. X. uſque ſub o ſecundi thoracem mouentis muſculi principio reconditus, atque in digitos diſcretus finiat.
Muſculus iſte, ſi quando contrahitur,eas quibus implantatur coſtas ſurſum alliciens, thoracem manifeſtò
p 5 tab. r. ſ. t. dilatat,hominis thoracem mouentium tertius, ſimiarum uerò quartus ſtatuendus. p Muſculo,qui quinto *Quintus ca nū. quo humanus thorax deſtituitur.*
loco iam uenit commemorandus,homines carent: isq; anteriori coſtarum parti,qua pectoris oſsi proximæ
ſunt, exporrigitur: paulo enim ſupra latus mucronatæ cartilaginis, tendo membranci ualidiq; ligamenti
inſtar,ſuper coſtarum cartilaginum fines,ſurſum nōnihil in poſteriora inclinans procedit,quouſque ſecun-
dæ coſtæ ſuperſternatur. Ibidem namque tendo ille carnoſis adaugetur fibris,ex ipſoq; carnoſa & tendinis
ritn latinſcula muſculi conſtituitur portio, quæ primę coſtæ cartilaginis principio,& ipſius oſsis fini adna-
ta,ad ſuperiorem eius coſtæ regionem terminatur,eminentiori ſua ſede ſemiorbicularis, & externo latere
loogiùs,quàm interno carnoſa. Muſculum huoc (ut in abdominis muſculorum enarratione admonui) nul
lum peculiarem eſſe arbitror: nam recti abdominis muſculi portio, quantumuis accuratè diſſecanti appa-
q 5 ta. Δ. ret. Videtur enim carnoſa q recti muſculi pars,quæ paulo ſupra mucronatæ cartilaginis latus conſiſtit, in
hunc membraneum ualidumq; tendinem deſinere: atque ita ſurſum conſcendens,denuò carnoſo fine pri-
r 5 ta. H. I. mę coſtæ inſeri: r eiusq; muſculi oaturam referre,qui maxillam inferiorem deorſum trahit,qui in medio
tendinis ſpeciem exprimens,duobus uentribus donatur. Aut ſi hæc coſtis exporrecta portio, recti muſculi
pars non cenſenda ſit,nemo illius termino firmiſsimè connatam,aut potius ex ipſo enatam,ibit inficias. Vt
cunque uerò res habeat,ſiue peculiaris ſit muſculus, ſiue recti portio,eiuſdē ſemper functionis opifex erit:
nimirum uerarum coſtarum terminos,pectoris oſsi coarticulatos,comprimendi, conſtringeudiq;, ob idq;
& thoracem arctandi. Cæterùm quum in hominibus mihi nunquam uiſus ſit (uti neque ijs qui Galenum
præceſſerunt Anatomicis,ſeſe in hominum corporibus exercentibus) hominis duntaxat tres muſculos ha-
ctenus recenſui,in caodatis uerò ſimijs & canibus quinque:atque id adhuc ea conditione,ut reclamantibus
s 12 ta. Δ. oculis,quintum muſculum à recto abdominis diſtinctum, Galeni gratia recenſeamus. s Sextus itaque ſi-
11 tab. Q. miarum,& quartus hominum,ad dorſum mouentium muſculorum latera,coſtarum radicibus,& tranſuer- *Hominis quartus, ſimiarum 6.*
13 ta. O. O. t 12 ta. K. ſorum uertebrarum proceſſuum apicibus expotrigitur. t Originem enim ducit cum u longiſsimo dorſum
u 13 ta. Γ. mouentinm muſcnlo,ex poſteriori oſsis ſacri regione,& interiori ilium oſsis ſede,quam extra ſacrum os in
12 tab. N. poſteriore prominere nouimus. Hinc cum undecimo dorſum mouente muſculo, tranſuerſis uertebrarum
x 12 tab. à K ad L. lumborum proceſsibus innixus,ſurſum deducitur, tam pertinaciter x toto per lumbos ductu illi muſculo
cōmixtus,cōnatusq; ,ut meritò ipſius pars cenſeri queat,oeque facilè ab ipſo ſectione dirimi poſsit. Quum
primùm uerò uterque duodecimam thoracis reſpicit uertebram,ſextus hic muſculus à dorſum mouēte un
decimo,notatu digno interuallo abſcedit:adeò ut inibi incurioſe ſecaotibus, ex illo principium ſumere ui
deretur.Hinc modicè obliquus ſurſum in latus conſcendit,& decem ſuperioribus coſtis ex carnoſa ſua ſub
y 12 tab. M. M. ſtantia y tendines paulo minus toto teretes diffundit,non perpetuò carneis conſtans partibus: quantum
nis etiam Galenus hunc undique carnoſis partibus conſtare, in quarto de Adminiſtrandis ſectionibus li-
z 4 ſi. cap. 19 lib. 2 O verſus K. bro prodiderit. Inſeruntur autem illi tendines,coſtarum z tuberculis,quæ ex ipſis paulo poſtea, quàm à
tranſuerſis uertebrarum proceſsibus abſceſſerunt, extuberare relatum eſt. Ceſſat autem muſculus hic ad
primam thoracis uertebram:interdum tamen adeò conſcendit,ut & tranſuerſo ſeptimæ ceruicis uertebræ
proceſſui tendinem quoque non minus quàm coſtis offerat. Vndecimæ & duodecimæ coſtæ carnoſus dun
taxat inijcitur:quo enim altiùs muſculus aſcendit,eo nunc dicti tendines magis enadunt conſpicui: ipſeq;
muſculus,quaſi à tendinum generatione abſumptus,ſenſim gracilior redditur,thoracis coſtas deorſum tra
a 11 ta. Δ. hens,easq; comprimens,ac denique thoracem arctans. a Septimus canum,& quintus hominum, in poſte-
riori thoracis ſede,ſecundùm inferiora collocatur,originem ducens membraneam latamq;, ex undecimæ *Hominis 5 Simiarū 7.*
b ijs quibus ſede in 13 tabula & 14 occurrit & duodecimæ,ac aliquando decimæ thoracis uertebrarum ſpiois,tum aliquot etiam primarum lumborum
uertebrarum ſpinis. Principium hoc b muſculis dorſum agentibus,& quarto humani thoracis ſuperſterni-
tur,tranſuerſim rectà in priora porrectum. Vbi autem præſens muſculus hos tranſcendit, coſtarumq; oſsi-
bus committitur,ſtatim carneis adaugetur fibris:& tandem uelut in aliquot diuiſus digitos,nonæ,decimę,
undecimæ & duodecimæ coſtarum interuallis,ipſisq; coſtis ſeſe inſerit,multo antè, quàm in cartilaginem
ceſſant. Hic muſculus hominibus longè latior eſt,quàm ſimijs & canibus: quamuis etiam in canibus inſi-
c 3 ta. Θ. gnior quàm in ſimijs uiſitur,& in omnibus ſerratam quoque compagem, cum abdominis c muſculo obli
què deſcendente, efformat:& quum retractionis earum quibus inſeritur coſtarum opifex eſt, thoracem di
d 8 tab. ß. ſteodentium numero etiam opportunè aſcribitur. d Octauus canum ſimiarumq;,& ſextus hominum, in *Hominis 6, ſimiarū 8.*
thoracis cauitate ſitum ſibi peculiariter uendicat,extenditurq; per uniuerſum pectoris oſsis latus, ſub tota
uerarum coſtarum cartilaginum regione,propemodum coſtarum os exteriori ipſius latere cōtingens. Eſt
autem muſculus iſte triangularis,ex duobus longiſsimis lateribus,unoq; breui conſtructus, & tenuis, om-
niq; ex parte carnoſus. Fibras ſortitur obliquas,ex oſsis pectoris lateribus ſurſum in poſteriora protenſas.
niſi fortaſsis mauis aſſerere,ipſas à coſtis ad pectus,à poſterioribus deorſum in priora ferri, huncq; muſcu-
lum huius ſedis intercoſtalibus annumerare. Adnaſcitur autem omnibus uerarum coſtarum cartilagini-

 bus,

bus, [c] illas ad pectoris os, in ſinus nimirum, quibus illæ inarticulantur, attrahẽs, & eo motu thoracem quoque arctans, & coſtarum cartilagines inuicem colligens.

Intercoſtales muſculi utrinq; triginta quatuor.

[f] Superſunt præter utrique lateri communem ad huc, utrinque duo & uiginti, ac deinde duodecim. In ſingulis enim coſtarum interuallis, quæ undecim in alterutro latere ſunt, bini producuntur muſculi, inde intercoſtales nuncupati. Ad illorum ſiquidem generationem, per totam coſtarum longitudinem, [g] ab inferiori regione ſuperioris coſtæ, in ſuperiorem humilioris, & in deſcenſu proximæ ſedem, nervoſæ quædam fibræ, mox ab ortu carni commixtæ, deorſum producuntur. [h] Et rurſus à ſuperiori parte inferioris coſtæ, aliæ fibræ in inferiorem elatioris coſtæ ſedem obliquè ſurſum procedunt, ſic ſanè, ut in ſingulis coſtarum interuallis duo intercoſtales muſculi habeantur, qui mutuò incumbunt, ac fibras decuſſatim prorepentes ſortiuntur, & per uniuerſum interuallum ſemper carnoſi permanent, nec ob loci anguſtiam in tendinem ceſſant. ac proinde intercoſtalium muſculorum alios exteriores, alios uerò interiores non ineptè dicimus.

Externi intercoſtales.

[i] Externi in ſingulis coſtarum interuallis, ſimulatque coſtæ [k] à tranſuerſo uertebrarum proceſſu abſcedunt, principium habent, ac fibris conſtant, ex ſuperiori coſta in inferiorem obliquè in priora deorſum prorepentibus. Hunc fibrarum ductum, per uniuerſa ſpuriarum coſtarum interualla, tam quæ inter oſſa, quàm quæ inter cartilagines conſiſtunt, exteriores muſculi ſeruant: & uerarum coſtarum muſculi, uſque ad coſtarum partem, qua in cartilaginem finiunt, eũ quoque ductum retinent. [l] Vbi autem uerarum coſtarum oſſa in cartilaginem degenerant, mox fibrarũ ductus uariat. ab inferioris namque coſtæ cartilagine, ſurſum in priora obliquè, uerſus ſuperioris coſtæ cartilaginem, fibræ inibi procedunt, donec & in hac parte exterior muſculus pectoris oſsi committatur. Externis his intercoſtalibus muſculis id priuatim accidit, quòd longè magis neruoſi excarnesq; uiſuntur in ea coſtarum ſede, quæ à uertebris primùm abſcedit, quàm per reliquam interualli longitudinem: deinde non ſolum ab inferiori ſede ſuperioris coſtæ, in ſuperiorem humilioris coſtæ ſedem ducuntur, uerùm etiam ab externa ſuperioris coſtæ incipiunt ſede, & in externam inferioris inſeruntur.

Interni intercoſtales.

[m] Internorum intercoſtalium muſculorum fibræ, ſitum prædictis contrarium obtinent: quà enim uertebrarum corporibus proximi ſunt, ex inferioris coſtæ ſuperiori ſede, in inferiorem elatioris coſtæ ſedem, fibras obliquè ſurſum in priora protenſas mittunt. Hanc fibrarum ſeriem interiores muſculi per tota ſpuriarum coſtarum interualla retinent: ut & in uerarum quoque interuallis, ad eam uſque coſtarum ſedem, ubi in cartilaginem degenerant: ibidem enim ilico ac interni eò deuenerint, fibrarum ductum emutant. nam à ſuperioris coſtæ cartilagine, in inferioris coſtæ cartilaginem, fibræ in priora deorſum obliquè protenduntur. Atque ut ſemel dicam in uerarum coſtarum interuallis muſculi, qui inter coſtarum oſſa habentur, omnino his qui inter cartilagines exiſtunt, contrario fibrarum ſitu donantur. quod quum preſsiùs Arabes animaduerterent, in ſingulis interuallis non duos, ſed quatuor muſculos eſſe, ueterum quorundam Anatomicorum modo tradiderunt: quanquam de ſex tantum uerarum coſtarum (quæ ſeptem numero cẽſentur) interuallis id uerè aſſeruerint. nam in ſpurijs coſtis bini duntaxat muſculi numerari queunt. Quum itaque ſex ſint uerarum coſtarum interualla, nihil ex fibrarum ſerie obſtiterit, in utroque latere quatuor & triginta intercoſtales muſculos enumerare: quemadmodum & ego paulo antè, quum adhuc utrinque duos & uiginti, ac deinde etiam duodecim, præter [n] muſculum ambobus lateribus communem, enarrationi deeſſe dicerem.

Intercoſtalium muſculorum munus.
In fragmento de Reſpirationis cauſis.
Ad finem libri de Motu muſc.

Intercoſtalium muſculorum beneficio Galenus pleriſque locis thoracem ſtringi & laxari cenſet: at quum duplices hi ſint, exteriores expirationem moliri prodidit, quod eſt coſtas ſimul adducere, thoracemq; comprimere: interioribus autem inſpirandi munus aſcripſit, quod eſt coſtas ab inuicem abducere, amplioremq; thoracis cauitatem efficere. Interdum uerò non ſibi conſtans, exteriores inſpirationi, interiores autem expirationi præeſſe uoluit. Num uerò uel altera, quæcunque magis tibi arridet, harum ſententiarum ueritati ſit conſona, diligenter (at ſepoſito interim affectu) perpendas uelim. Ego enim, quantumuis Galeni doctrinæ deditus, neutiquam ipſius placitis hic queo aſſentiri: quandoquidem hactenus, qua ratione intercoſtales, ſiue interiores, ſiue exteriores muſculi, coſtas dirimere, ac ab inuicem deducere poſsint, haudquaquam comperi: quantumuis etiam uiuas Galeni ſectiones animaduerterim, & primùm ſolus mihi has, & deinde in ſcholis eaſdem aggreſſus fuerim: quæ profectò contrarium potius Galeni dogmatibus probant, quàm quòd illis ſubſcribant. Ad hæc, intercoſtalium muſculorum ſitus, figura, fibræ, aliaq; omnia ad eorundem fabricam ſpectantia, dilucidiùs hos muſculos inuicem coſtas adducere, quàm laxare ſuadent. Exteriores quidem inter uerarum coſtarum oſſa, & per uniuerſa ſpuriarum interualla repoſiti, inferiorem coſtam ſuperiori adducere apparent: interiores autem, ſuperiorem inferiori. Deinde exteriores muſculos, inter uerarũ coſtarum cartilagines collocatos, ſuperiorem cartilaginem inferiori, & interiores inferiorem cartilaginem ſuperiori attrahere exiſtimo. quod ſi ſit, quid id aliud eſt, quàm ſimul omnes thoracem arctare, anguſtioremq; efficere? Neque mehercule à ratione abſonum eſt, ad expirationem, thoracis ve arctationem, Naturam omnes muſculos intercoſtales produxiſſe: quum fortiori motu impetuq; ad efflationem, uocem, tuſsim, ſternutationem, fæcium excretionem, ad partum faciliùs excludendum, breuiter ad thoracis compreſsionem, quàm ad inſpirationem, thoracis ve dilatationem, indigeamus: adeò, ut muſculi inſpirationis autores meritò inualidi paucíq; ſint, quorum præcipuus nunc recenſebitur.

Septum trãſuerſum, ſeu muſculus utrique lateri communis.

Quum itaque hactenus omnes unius lateris muſculos, qui in altero latere pares ſortiuntur, explicauimus, opportunum modò erit, orationem ad [o] muſculum utrique lateri communem deflectere. Eſt autem is, quem Græci φρένας, & διάφραγμα, & ὑπόζωμα, & διάζωμα: Latini uerò ſeptum tranſuerſum, nonnunquam & præcordia uocarunt. Hic neque ſitu, neque forma, ulli totius corporis muſculo reſpondet: ſiquidem amplus eſt, & orbicularis, & in ipſius medio [p] caput ſuum, principium ve gerit. Inibi enim ampla latitudine exactè membraneus exiſtit, ex qua fibræ inſtar linearum ex centro ad circuli circumferentiam eductarum excurrunt, ijs quibus ſeptum inſeritur, partibus exporrectæ.

c 3 ſi. cap. 19 lib. 1. & in n. aut x. aut 7 fig. 6 uel 7.
f Spectæ 6 tab. V, X. & ea D, E. & figuram illi tabulæ appoſitam, deinde V 11 tab.
g 6, 11 ta. V.
h 8 tab E.
i 6 tab. V, X 8 tab. D.
11 V.
k 3 fi. cap. 19 li. 1 at per f ad A.
l eiuſdẽ fi. à B ad E; aut potius 6 ta. T, deinde X.
m 8 ta. E, E, ac deinde figura illic internam pectoris ſedẽ oſtendens.
n 7 ta. Δ.
o 7 ta. Δ. 1 fig. li. 6 L, l. 2 fi. R. R. 3 fig. H. 4 Q. 5 E 6 ta. 12 I.
p 7 tab. inter k, l, m, n.

exporrectæ. Hæ peculiari muſculorum carne adauctæ, reliquam muſculi partem carnoſam efficiunt, quæ paulatim in progreſſu denſior caro oſiorq; pro fibrarum ductus longitudine redditor. Procedunt itaque fibræ ex membraneo circulo, q ad inferiorem oſsis pectoris regiooem, iuxta mucronatæ cartilaginis radicem, deinceps aliȩ ſeſe ſuccedentes ordine, ad ſpuriarũ coſtarum extrema inſeruntur: ooo quidem exteriori cartilagioum ſede, at interiori, ut coſtarum cartilagines ſimul cum mucronata pectoris oſsis cartilagine, tutiſsimum ſepti tranſoerſi propugnaeulum efficiantur. Duodecimæ autem coſtæ cartilagini oon ſolùm inſeritur, ſed toti coſtæ longitudini carnoſus adnaſcitur, & ad inferiorum coſtarum extrema, obliquè aſceodente abdominis r muſeulo, & longè magis s tranſuerſo admodum unitur. Cæterùm ſepti fibræ, ad uertebras dorſi prorepeotes non in undecimam thoracis uertebram, quam ſpectant, inſertionem moliuntur, quòd magoa t arteria ſub ſepto tranſuerſo repens, & u ſextus femur mouens muſculus, adeò undecimæ uertebræ obducantur, ut ſeptum ipſi connaſci nequeat. Ac proinde ſepti fibræ, quas hic undecimæ thoracis uertebræ connecti opotebat, in x duos mẽbraneos, ſed perquàm ualidos deſinunt tendioes: qui deorſum ad magnæ arteriæ latera protenſi, lumborum muſculis inibi cohȩrent: & ſenſim arctiores redditi, ac arteriæ nonnihil ſeſe ſubijcieotes, tantiſper porriguntur, donec lumborum uertebras excarnes reperiant, ipſiſq; robuſtiſsimè & longo ductu inſerantur. Vniuerſum itaque ſeprum paulo minus toto orbiculare eſt, ſitomq; obliquum commonſtrat: à pectoris eoim oſſe, per ſpuriarum coſtarum extrema, ad eam quam diximos, in lumborum uertebris regionem protenditur, ſitumq; ob id à prioribus deorſum ad poſteriora uergentem obtinet. Quioetiam y duos ſortitur circulos: unum membraneum, qui caput ipſius putatur: alterum hunc ſuccingentem, qui carneus eſt. Verùm quemadmodum hic, quo coſtis propinquiùs accedit, ſenſim carnoſior efficitur: ita & ille, quo ſepti centro uicinior eſt, membranoſior euadit: non tamen ambo exacti circuli imaginem referunt, ſed, ut ita diçam, lati, & una parte io acutum angulum ceſſantis. Membraneus eoim ſurſum, atque in anteriora acutum porrigit angulum: carneus autem deorſum, atque ad inferiora, illis reticulis quàm ſimillimus, quibus in paruæ pilæ ludo utimur, & præcipuè ſi eius reticuli capulus diſſolutus, modiceq; pateſcens fuerit, & ipſum lignum (quo breuius & latius reddatur) non ſegniter parietibus attuſum. Cæterùm uniuerſum ſepti tranſuerſi corpus duabus obducitur membranis. totam enim inferiorem ipſius amplitudinem, qua outritionis organa ſpectat, peritonæum ſuccingit: ſuperior uerò uniuerſa latitudo, cor pulmonemq; reſpiciens, membrana coſtas ſuccingeote obducitur. Quinetiam contra aliorum muſculorum naturam, z paucis demptis, ſeptum tranſuerſum quibuſdam foraminibus peruium eſt, quæ Galenus ex Hippocratis ſententia duo eſſe recenſuit: a unum, quod uertebris, arteriæ magnæ, & deſcendeoti ad uentriculi orificium ſtomacho uiam præbet: b alterum, quo uena caua in thoracem tranſceodit. Nobis uerò tria eſſe obſeruantur: c primom, ubi ab inuicem deducuntur d tendioum illorum principia, quæ ſolam tranſmittunt arteriam, & finem e uenæ pari carentis, & f ramos deinde ſexti paris oeruorum cerebri, qui ad coſtarum radices, ſub membrana coſtas ſuccingente propagantur, ac poſtmodum iecori, lieoi, renibus, inteſtinis & omento oumeroſo ſerie inſeruntur. Si quis modò uertebras his cum Galeno adnumerare uelit, permitto quidem, quanquam impropriè admodum uertebris ſeptum uiam præbere uideatur; imò uix appoſitè, uiam, qua arteria fertur, foraminis nomine donamus, quum hæc potius ſemicirculum in ſepti tranſuerſi circumferentia exculptum, quàm forameo referat, ſeptumq; ſuperiori ſeu anteriori uertebrarum corporum parti, non autem lateribus committatur. g Secundum foramen, ad ſepti traoſuerſi medium, uerſus dextrum tamen conſiſtit, h uenæ cauæ in thoracem reptanti extructũ, cuius corpori ſeptum firmiſsimè, membranarum ipſi obnatarum beneficio coonaſcitur: quemadmodum & hæ membranæ reliquis quoque, quibus ſeptum iter præbet, pertinaciter committuntur. i Tertium foramen, inferiùs quàm mediam ſepti ſedes, ad ſiniſtrum latus modicè uergeos habetur, quo k ſtomachus, & ſexti neruorum paris rami, ad ueutriculi orificium dimittuntur: longè profectò ſecus, ac Hippocrates, Galeous, cæteriq; Anatomicorum proceres arbitrati ſunt. Meæ huic ſententiæ noo ſectio duntaxat, ſed & ipſa ratio quoque aſtipulatur. Arduus enim fuiſſet ſtomachi anfractus, ſi dorſo propter duodecimam thoracis uertebram in primo foramine innixus, ſurſum ad priora in ueotriculi ſuperius orificium detorqueretur. Eſt enim primum foramen paulo inferiùs, quàm l media uentriculi ſecuodùm corporis longitudinem metita regio: & ipſe uentriculus ea parte, qua ſtomachus illum ingreditur, teres exiſtit: neque magis uerſus priora, quàm poſteriora, ſtomachus cum ipſo continuum corpus efficitur. Cæterùm quum hæc de ſepti fabrica dixiſſe ſufficiat, meritò oonc ipſius functionem enarrabimus. Plato exiſtimauit ipſum duntaxat concupiſcibilis, ſeu naturalis animæ, & animoſæ ſeptum eſſe tranſuerſum. Ariſtoteles uerò, quum has animas, unius tantùm in corde repoſitæ partes eſſe arbitraretur, in hoc ſeptum à Natura procreatum affirmauit, ut cordis ſedem à uentre dirimat, & animæ originem inoffenſam à ciborum exhalationibus, & caloris aduentitij copia ſeruet. uerùm eiuſmodi noo modò præſtat, ſed inter moſculos thoracem mouentes, ad reſpirationem, ac ad propellenda uentris recremeota, in primis conducit. huius tameo officium, quo thoracem mouet, obſcurum eſt: neque ſat ſcio, an quiſpiam uerè id ſcriptum poſteris reliquerit, aut etiam illud condignè tradere aggreſſus ſit. Id enim Galeno (ſi auſim proloqui) peculiare eſt, ut quum alioquin prolixiſsimus ſit, id quod maximè explicandum eſt, nonnunquam taçitus, at non ueluti ex propoſito, prætereat, & fabula quapiam, aut aliquo in cæteros conuicio ſeſe ſurripiat. Porrò quantum hactenus aſſequor, ſeptum tranſuerſum proprio motu oſſis pectoris inferiorem terminum, & ſpuriarum coſtarum extrema, ad ſuum caput, tanquam ad centrum intrò trahit, nonnihil quoque ſurſum uellens. Septi enim tranſuerſi caput io medio moueodarum partium reponitur: & elatiori ſui capitis ſedi, quæ thoracis amplitudinem reſpicit, m nerui à ceruice decurreotes inſeruntur. Quum itaque in ſeptũ ſe conuellitur, & ſpuriarum coſtarum extrema quodammodo ad centrum

T 3 colligit,

Marginal notes (left): q Inſertionem uniuerſam 7 oſtendit tab. — r 4 ta. Π. — s 6 ta. Δ. — t 7 tab. q. ante 25 fig. lib. 5 Q. — u 7 tab. t. — x 7 ta. o, p. — y 7 tab. n, nos uero k, l, m, n, alter extra. — Hæc ex 5 & 6 lib. figuris ſunt petenda. — z 8 ta. C. — a 7 tab. q. — b 7 tab. ſ. — c 7 tab. q. — d 7 ta. o, p. — e ſi. 6 cap. lib. 3 G. — f 2 fig. ca. 2 lib. 4 b. — g 7 tab. ſ. — h ſi. cap. 6 lib 3 a. — i 7 tab. r. — k 14. 15 ſi. libr. 5 D cũ T, V ad G. — l 15 ſi. li. 5 M, N. — m 2, 3 fig. cap. 11 lib. 4 n, o, 1 ſi gu. lib. 6 P, P.

Marginal notes (right): Septi foramina. — Septi munus.

colligit, ſolam inferiorem, eandemq; anteriorem thoracis partem, quam ſpuriarum coſtarum cartilagines conſtituunt, arctat: poſteriorem uerò, quæ ab harum cartilaginibus ad uertebras uſque habetur, dilatat, ac inuicem quinque inferiores coſtas dirimit, unà cum ſexta & ſeptima thoracis coſtis, quarum etiam cartilaginibus ſeptum applantatur. Hac igitur ratione inferiorem thoracis partem ſeptum tranſuerſum dilatat, ac diſtendit. Vt uerò, quod dico, aſſequaris manifeſtius, primùm utranque manum notharum coſtarum cartilaginibus accommodato: & ui attracto ſpiritu, qui intrò ſurſumq; cartilaginum extrema uellantur, ſentito: deinde hic una manu relicta, alteram poſteriori coſtarum regioni extenſam impone: & rurſus ſpiritu aſſumpto, qualiter iuxta dorſum coſtæ dirimantur, & cartilagines inuicem conniueant, examinato: niſi fortaſsis canis, aliud ve animal ad manum ſit, cuius uiua ſectio, ſepti functionem doceat. Atque in hac adminiſtratione cauendum eſt, ne dum animal intrò ſpiritum ducit, id expirare arbitreris: quod ſanè faceres promptiſsimè, ſi duntaxat ſpuriarum coſtarum extremis, illiſq; ſedibus animum adhiberes, quibus ſeptum implantatur. Neque me latet, quoſdam noſtræ ætatis præcipuos uiros, qui mihi adminiſtranti aliquando obiter aſtitere, proprium ſepti motum ad inferiora fieri adhuc contendere: quos præter uiuam ſectionem longè euidentiſsimam, docere oportuit, quòd aluum exonerantes, ſpiritum, ualidè compreſſo interim thorace, retineamus, non autem continuò inſpiremus, & thoracem dilatemus. quod ſanè tum faciendum eſſet, ſi in thoracis dilatatione ſeptum deorſum duceretur, ut ſcilicet tunc cum abdominis muſculis excretioni opitularetur. Atque id etiam docet ualidiſsima inſpiratio, quoties illam ita moliri conaris, ac ſi ſpuriarum coſtarum cartilagines ſurſum introrſumq; moueri non ſtatueres: quandoquidem cum ui illas retines, una atque altera inſpiratione facta, cartilaginum ſedes non ſecus laborat, quàm ſi ui eam pugnis colliſiſſes. Verùm opinor & te quoque uarijs modis hæc experiri: quemadmodum & ego nunc adeò uarijs reſpirationibus attento, ut præ laſsitudine calamus è manibus ueniat reponendus. Addam tamen, & ſuffocatos, aut alia etiam ratione mortuos, qui extremum ſpiritum aſſumunt, eundem non remittentes (quod & mirum ſanè eſt) liquidò meæ ſententiæ ſubſcribere. His namque ſeptum tranſuerſum, ad ſuperiora attractum cõuulſumq; adeò, inter ſecandum apparet, ut ſeptum in thoracis amplitudinem allatum, iecur & uentriculũ in thoracem trahat, difficilemq; illorum ſectionem nobis exhibeat: quæ tamen ilico prompta euadit, ſi thorax alicubi inter coſtas aut ipſum ſeptum perforetur: id enim tunc ſtatim flaccidum, inſtar madidi panni deorſum concidit, ac plus quàm uoles, iecur & uentriculum propendere ſinit. quod quo nam pacto fiat, illi demum non ignorant, quibus muſculorum contractionis & laxationis ratio perſpecta eſt. Hactenus omnes muſculos, ſolis coſtarum motibus ſubſeruientes, explicauimus, qui ſimul omnes in ſimijs numero ſunt octuagintaquinque, in hominibus autem octuaginta unus. Quum uerò & his octo abdominis muſculos, in thoracem comprimentium claſſem prorſus reponendos ſubnectimus, in homine omnes ſunt octuagintanouem, in ſimijs autem tres & nonaginta. [n] Obliquè enim deſcendentes abdominis muſculi, ſi tendãtur, admodum humiliorem thoracis ſedem comprimentes, thoracem arctant. [o] Recti uerò, cum [p] obliquè aſcendentibus coſtas deorſum trahunt, thoracemq; non parum conſtringunt. [q] Tranſuerſi etiam, intrò coſtas adducentes, ad arctandum thoracem faciunt. Porrò eos qui brachium & ſcapulam mouent, parum etiam thoracis motibus auxiliari, aliquis arbitrari poſſet, ſi aliquando thoracem fortiùs conſtringerent. uerùm ita longè adhuc magis reſpirationis muſculorum numerus excreſceret, qui omnes non in omnibus reſpirationibus ſimul operari creduntur. Sunt autem primùm reſpirationis duo genera, inſpiratio ſcilicet, & expiratio: & hæc rurſus ſingula duplices partes habent. Expirationum enim alia eſt naturalis, & non uiolenta, quæ nulla niſi naturali urgente neceſsitate fit: alia uehemens & uiolenta, quam efflationem nuncupamus. Sic quoque inſpiratio alia naturalis, alia ad uocis generationem, aut ad aliud quippiam uiolenta exiſtit; atque hæ rurſus differentiæ plurimum maioris minoris ve ratione inter ſe uariant. Naturalis inſpirationis & expirationis [r] ſeptum duntaxat manifeſtus autor cenſetur: ipſo enim cõtracto, tenſo ve, medici thoracem abundè dilatari, inſpirationemq; illam perfici arbitrantur. deinde rurſus laxato ſepto, thoracem ſua grauitate promptè concidere, expirationemq; moliri affirmant. Atque id eſt, quòd Galenus naturalem expirationem citra muſculorum opem perfici, ſcriptũ reliquit. At ſi aut cordis caloris qualitas increſcat, aut ad uocem, aliud ve munus maiori indigueris aere, mox [s] primus, [t] ſecundus, & hominis [u] tertius & [x] quintus, ac ſimiarum canumq; [y] tertius, utrinque unà cum ſepto ad inſpirationem operabuntur, & ex Galeni ſuffragio [z] interiores intercoſtales muſculi quoque agent. Quanquam neſciam, num [a] exterioribus, an uerò interioribus muſculis intercoſtalibus inſpirandi munus Galenus, quum ita uarius ſit, aſsignauerit. Si autem maioris expirationis efflationis ve, ad uocem, clamores, tibias ac tubas, & id genus inſtrumenta inflanda, neceſsitas ingruerit, exteriores intercoſtalium muſculi ſeſe operi accingent, unà cum interioribus. nam & hos quoque coſtas inuicem adducere, thoracemq; arctare (quicquid Galenus interim ſentiat) autumo. His ſtatim in opere ſuccedet, [b] qui in ſimijs recti abdominis muſculi pars eſſe dicebatur: præterea [c] qui ad longiſsimi dorſum mouentis muſculi latus utrinque porrigitur, & [d] qui in thoracis cauitate ſub uerarum coſtarum cartilaginibus latitat: poſtremò ipſi abdominis muſculi, uix autem aut brachium, aut ſcapulam mouentium aliqui.

Muſculorũ thoraci mouentium enumeratio, & quando illi ſuo fungantur officio.

Lib. de Motu muſculorum, & alibi ꝑ ꝛ nonnibil aliubi lib. 8 de Adminiſt. ſect.

n 3 ta. Θ.
o 5 ta. Δ.
p 4 ta. Π.
q 6 ta. Δ.
r 7 tab. Δ.
s 4 tab. Δ.
t 7 tab. L.
u 11 ta. K.
x 11 ta. Δ.
y 6 tab. Γ.
z 8 tab. E. E.
a 8 tab. D. D.
b 5 tab. Γ. Γ.
c 12 ta. Δ.
d 8 tab. ß.

MVSCVLORVM THORACEM MOVENTIVM ADMINIſtratio, Caput XXXVI.

OMNIBVS muſculis, quos hucuſque diſſecari docuimus, relectis, thoracem mouẽtium
a 4 tab. d. adminiſtrationem à [a] primo auſpicabere, haudquaquam omittens, quin Galeni doctri-
næ gratia, ſimiam, aut ſi eius non detur copia, canem unà operi adhibeas. Acuto igitur cul *Ligamenta claviculæ ad pectoris os.*
tello membraneum, ſed impenſe ualidum ligamentum, quo clauicula pectoris oſsi necti
b 4 fig. ca. 32 lib. 1 S. tur, primùm diſcindes, mollem neruęamq; [b] cartilaginem expendens, quæ præter carti- *Primi muſculi adminiſtratio.*
laginem oſsibus obnatam, pectoris os & clauiculam interuenit. Ad hæc, inter reliqua hu
ius articuli ligamenta, ualidum quoddam ligamentum inquires, quod ab humiliori clauiculæ ſede enatũ,
illic pectoris oſsi inſeritur, ubi primæ coſtæ cartilago pectoris oſsi adnaſcitur. Mox clauiculam à prima tho
racis coſta nunc ſurſum, nunc deorſum reflectes, ac primi muſculi originem & inſertionem, ſimul cum ip-
ſius fibrarum ductu conſiderabis: & muſculo dein à clauicula liberato, illum pectori adhuc adhærere ſines.
c 7 tab. L. [c] Secundus muſculus, quoniam ſcapula modò à thorace dependet, totus ſeſe offert: unde etiam citra aliã *Secundi.*
operam, à ſcapulæ baſi diſſecandus eſt, & uſque ad inſertiones, quas in coſtas molitur, deducendus. In hac
adminiſtratione ſedulò animaduertes, num ſecundus muſculus, à ſcapulæ baſi in coſtas porrectus, thora-
cis motibus ſuppetias ferat: num uerò à coſtis initium ducens, in ſcapulam inſeratur, ipſamq; moueat. Atq;
ad hanc ſpeculationem non mediocriter confert, quòd in canibus tot tranſuerſis uertebrarum ceruicis pro
ceſsibus illum aut inſeri, aut ab eiſdem enaſci intueberis. Adempta nunc pariter cum brachio ſcapula, illã
aliquò repones, quo poſtmodum hæc ad muſculorum brachium & cubitum & manum occupantium ſe-
d 6 tab. Γ. ctionem ſubſeruiat. Cæterùm iam [d] tertium canini thoracis muſculum aggredieris, & illo à uertebris li- *Tertii canis muſculi adminiſtratio*
e 6 ta. Q. berato, ac ad inſertionem diuulſo, [e] tendinis ipſius naturam ad amuſsim examinabis. Quum itaque hunc
muſculum in cane obſeruaueris, in homine quoque eſt quærendus. quod ubi fruſtra aliquandiu præſtite- *Tertii hominis, 4 canis.*
f 11 ta. F. ris, ad [f] quartum canis, hominis uerò tertium muſculum ſectionem conferes: huiusq; membraneo prin-
cipio à uertebrarum, unde prodit, ſpinis longa ſectione liberato, muſculum ad ſuas, quibus inſeritur, coſtas
à ſubiectis illi ſedibus detrahes: niſi fortaſsis huius principiũ, quando capitis aggrediebaris muſculos, à ſpi-
g 11 ta. A. A. na diremeris, & à [g] primo illorũ muſculorũ pari auulſeris. [h] Septimũ canis, hominis autẽ quintũ, ſimili- *Quinti hominis, 7 canis.*
ter à ſuis quoq; unde enaſcitur, ſpinis auferes: ac ipſum à dorſũ hic mouẽtib. muſculis, & canis [i] ſexto, ho-
h 11 ta. Δ. minis autẽ quarto thoracem mouentiũ, ad terminũ uſq;, quo coſtis implãtatur, liberatũ, thoraci appendere
i 12 ta. Δ. ſines. Poſtquam hos prędicta modò ratione adminiſtraueris, integrum eſt, ſingulos ad ſuum principiũ tuis
manibus trahere, ipſorumq; motum, quo thoracem dilatare creduntur, obſeruare, ac poſtmodum in to-
tum à thorace illos reijcere. Vt uerò [k] quintum canis ad amuſsim examines, dummodo abdominis mu-
k 5 tab. r, ſ s. ſculos aggredienti is ſeſe tibi non obtulerit, aut eoſdem nondum diſſecueris, optarim te tranſuerſa linea, *Quinti canis.*
l inter ſupremum o & r. recti muſculi carnoſam [l] partem, quæ pectus conſcendere incipit, in totum diuidere, ac ſuperiori parte
hamulo aut digitis eleuata, eam à coſtarum cartilaginibus nouacula liberare. Conſpicies enim unà cum
carnoſa muſculi recti parte, latum tendinem à coſtarum cartilaginibus ſeparari, atque, ut dixi, à carnoſa
recti parte enaſci: ac quintum nobis inter thoracis motores enarratum muſculum, recti abdominis muſculi
protionẽ cẽſendum eſſe. Atq; id quidem in canibus & caudatis ſimijs inuenies, in hominibus autem (utpote
m 12 ta. Δ. quibus breuiſsimum pectus contigit) minimè. Hæc intuitus, [m] quarti hominis, canis uerò ſexti muſculi *Quarti hominis, 6 canis.*
caput, ab [n] undecimo dorſum mouente diuides: ac illum à coſtis omnibus diſſecans, qui ipſis inſeratur, in
n 12 ta. N. 13 tab. Γ. Pete hæc ex 8 tabula. ueſtigabis. Huius itaque functione obſeruata, & ipſo muſculo à thorace abſecto, intercoſtales muſculi ex-
teriores uniuerſi manifeſtiſsimè oculis ſeſe obijciunt. Quò autem & interiores contuearis, leui admodum
ſectione, in uno coſtarum interuallo, ſecundùm inferiorem coſtę ſedem, conaberis exteriorem muſculum
diuidere, ac paulatim hamulo eleuatum, ab interiori ſeparare: ilico enim intercoſtalium natura & fibræ oc-
current, inuicem contrario ſitu incumbentes. quanquam & interiores, aperto thorace, rurſus licebit exami-
nare. Hortor interim, utcunque eos indagaueris, ut diligentiſsimè inquiras, num interiores alijs quàm ex-
teriores fungantur munijs, ac illi inſpirationi, hi uerò expirationi (aut contrà) famulentur: an ſimul omnes,
mea ſententia, eidem muneri præficiantur, omneſq; thoracem arctent. Quoniam autem iam antea, quæ pe *Septi tranſuerſi.*
ritonæo obcinguntur, exempta ſunt, iecur inquam, lien, uentriculus, inteſtina & renes, nulla ſectione adhi-
o 7 ta. Δ. bita, inferior [o] ſepti tranſuerſi pars conſpicua euadit: ubi mox duos inſpicis circulos, membraneũ unum,
& carnoſum alterum: ad hęc tria, quæ dixi, foramina, & tendines, lumborum uertebris adnatos. Vt uerò
fibras ad amuſsim, reliquamq; ſedem ſepti inferiorem exactiùs intuearis, peritonæum à ſepto manibus ue-
nit dirimendum: quod in porcis citra omne fiet negocium, in homine autem & cane non item. Cæterùm
ut ſuperior ſepti pars, thoracis amplitudinem reſpiciens, in conſpectum quoque ueniat, in homine cultro
p uti factũ eſt in 8 tabula. aliquo mediocri, [p] à primæ coſtæ cartilagine, quà oſsi ipſius coſtæ committitur, ſectionem ad infimam uſ
que coſtam, per cartilagines utrinque molieris: deinde mucronata cartilagine, ſiniſtra manu eleuata, ab
inferiori oſsis pectoris regione, & huius loci cartilaginibus, ſeptum tranſuerſum abrades. Deinceps erectis
q Hæc petes à 2 fig. lib. 6. cum pectoris oſſe cartilaginibus, [q] membranas interiori oſsis ſedi connatas, ac thoracis amplitudinem
interſepientes, & uenas ſimul & arterias, è iugulo pectori exporrectas, abſecabis, donec pectoris os ab omni
bus liberatum, cum cartilaginibus à thorace commodè auferas. Repoſito itaque pauliſper pectoris oſſe, à
ſepto membranæ thoracis amplitudinem interſepientes, & cordis etiam inuolucrum, reſcindentur. [r] quod
r ſpectaſſe licebit ſim 3 & 4 f. lib. 6. longè ſecus, quàm Galenus undique arbitratur, magna ſui parte ſepto in hominibus adnaſcitur, multo ſanè
aliter, quàm in canibus, & Galeni ſimijs. Inſuper à ſepto neruos ipſi inſertos, uenam cauam, & ſtomachum

Sexti homi nis,canis 8.

abſecabis,id à lumbis ſenſim cum ſuis tendinibus abradens: liberatum uerò,ac menſæ exporrectũ, rurſus, ſi libuerit,examinabis. Iam pectoris os in manus aſſumens,in parte ipſius interiori, ſecundùm illius longitudinem ſingulos utrinque [a] muſculos tenues,carnoſos & amplos exporrigi conſpicies. Licebit hos à pectoris oſſe ac cartilaginibus nouacula acutiori liberare,& cuius motus autores ſint inquirere. Vbi & hos abſecueris, interiores intercoſtalium contemplaberis: ac corde, pulmone,uenis, arterijs, ſtomaho,& ſi quæ alia in thoracis capacitate habentur,ablatis, thoracis muſculorum adminiſtrationi ſummam manum impones.

a 8 tab. ſi.

DE THORACIS LIGAMENTIS. Caput XXXVII.

THORACIS ligamenta notatu digniora, pręter ea quæ ſuperiori Capite in claiculæ ad pectoris os nexu deſcripſimus,unaq; diſſecuimus,ad duodecim thoracis uertebras ſpectant: unde & hæc cum reliquis dorſi ligamentis examinanda ueniunt. Coſtis autem ad uertebras nullum peculiare ligamentum obducitur,præter membraneum, articulis omnibus commune,quod hic durisſimum eſt,& cartilaginis naturæ particeps: atq; id potisſimùm [a] inter tranſuerſi proceſſus radicem, ſeu primum coſtæ ad uertebram articulum, & tranſuerſi proceſſus apicem,uel ſecundum articulum accidit. Dein prima coſta, quòd maius ferè cæteris onus ſuſtinet, ualidiori ac ueluti peculari ligamento primæ uertebræ corpori, quàm decem inſequentes, nectitur. Duodecima enim,quum prorſus ab undecima undique dehiſcit,nulloq; pacto tranſuerſo ſuæ uertebræ committitur proceſſui,etiam inſigniter ualido ac quaſi proprio nectitur ligamẽto, cuius gratia duodecimam uertebram priuatum ſinum(uti & primam,ſui ligamenti etiam occaſione)nanciſci diximus. Coſtarum cartilagines ſuis oſsibus non alligantur,quum hæc in illas degenerent. Vbi autem pectoris oſsi oblongis capitulis inarticulantur,nulla quoque propria ſibi uendicant ligamenta,præter mẽbranea,alijs quoque articulis communia. Pectoris etiam os,in ligamentis nihil peculiare obtinet. nam ut & cęteris oſsibus membrana quędam, quam, quòd os ambit, περιόστεον Græci uocant,pectoris oſsi obducitur, atque hęc ualida ac quaſi duplicata eſt, & hanc etiam ipſæ coſtarum cartilagines, unà cum coſtarum oſsibus communem obtinent. Licebit itaque eiuſmodi membranas & ligamenta exiguis cultellis in pectoris oſſe & cartilaginibus obſeruare. quę autem coſtas uertebris committunt ligamenta, non niſi ablatis dorſum mouentibus muſculis, opportunè aggrediuntur.

a 3 ſi. ca. 19 lib. 1 ab a ad c. atq; ita ex oſſiũ ſedibus,ligamentorũ pe te naturam quæ cum mẽbranea ſint, picturis noſtris proponi nequeunt.

Ligamento rum admi- niſtratio.

DE MVSCVLIS DORSVM MOVENTIBVS. Caput XXXVIII.

MVSCVLORVM ſanè uicinitas,ilico muſculis caput mouentibus illos qui dorſi motibus præſunt,ſubiungi oportuiſſe,nobis inſinuat: uerùm quum ante thoracis & abdominis muſculos,dorſum agentes muſculi aptè adminiſtrari nequeant,nunc primùm eorum quoque ſermonem aggredi tempeſtiuum fuerit. In quo mehercule (ſi modò in aliqua muſculorum enarratione,oſsium cognitio neceſſaria ſit) memoriam in promptu habere oportet eorum quæ ſuperiori libro de dorſi fabrica narrauimus. Non altiùs itaq; uniuerſum dorſum in ceruicem,thoracẽ,lũbos,ſacrum os,& coccyx os partientes,neq; diuerſam uertebrarum articulationis rationem repetentes,neque etiam duodecimę thoracis uertebræ,aut quæcunque ea ſit,quæ ſuprà infraq; ſuſcipitur,& oſsis ſacri quietem enarrantes, quot motibus dorſum agatur, modò recenſea mus. Vniuerſum itaque dorſum, à capite ad ſacrum uſque os, inſtar ſemicirculi quodammodo in neutrum latus inclinans,flectitur: deinde in rectã ueluti lineam,in neutram uergens partem,erigitur: poſtea in latus quoque,nec antrorſum,nec retrorſum exporrectum,inſtar ſemicirculi quoque inuoluitur: ut iam quatuor ſimplices ſint dorſi totius motus,flexio ſcilicet,& extenſio,& ad dextrum ac ſiniſtrum latus inclinatio. atque hi motus(ſi qui alij corporis)in obliquum quoque,ſeu in alteram partem uergentes fiunt.Flectimus enim dorſum non ſolùm rectà,ſed etiam dextrorſum aut ſiniſtrorſum magis inclinatum. ſic etiam, quum uelut in ſemicirculum ad latus id inuoluimus,ad anteriora quoque,& ad poſteriora,non autem ſolùm rectà in latus, illud ducere ualemus: adeò,ut etiam obſcurus quidam circunactus ſimul toti dorſo adſit. Rurſus hos motus,uti iam diximus,ſimul omnes peragunt uertebræ: aut dorſi parte,quæ ſub ceruice eſt, quieſcente, ſola ceruix eiſdem prorſus, quos iam toti dorſo tribuimus, motibus pollet: quos non ſolùm quieſcente reliqua dorſi parte ceruix obit, ſed etiam reliquo dorſo aut flexo,aut extenſo, aut in latus inclinato: quandoquidem laxè admodum & priuatim ceruicem moueri, homini utiliſsimum fuit, & in primis quum in contrarios oppoſitos ve motus reliquis dorſi partibus ceruix agitur. Vtcunque enim lumborum uertebras unà cum thorace in anteriora flexeris,atque in flexione reſeruaueris,nihil obſtiterit, quo minùs ceruix in poſteriora ualidè reclinari extendiq; poſsit. Lumborum autem uertebrarum motus, à thoracis uertebrarum motu non admodum diſtinctus eſt: unà enim ferè mouentur,præterquàm quòd lumborũ uertebris laxior motus in omni differentia concreditus ſit: quod tum coſtarum uertebris, thoracis adnexarum occaſione euenit,tum etiam muſculorum, qui ipſis motibus præficiuntur. Totus enim thorax unà quodammodo in latus inclinatur,quum tamen ſingulæ lumborum uertebrę priuatim id magis poſsint. Verùm ut hæc omnia oſsium articulatio cõmonſtrat,ita multo maximè hos motus ipſi dorſales docent muſculi, nimis quàm frigidè,& nequaquam omnes à Galeno deſcripti. Erunt autem omnes utriuſque lateris [a] muſculi ſimul in minimum numerum redacti,ſexdecim, octo nimirum paribus complexi. [b] Primus itaque, qui parem in

Figura ca. 14 li. 1 hac ſeri propo- nit.

Quot moti- bus dorſum agatur.

Sedecim dorſum mouentes muſculi.

Primus ac ſecũdus, ſom primo par.

a Seorſim ſingulos adnotabimus.

b 8 ta. A, & 7 tab. C, D.

in altero latere ſecundũ habet, à quintæ thoracis uertebræ corporis latere, ubi ipſi coſta coarticulatur, principium ſumit, quod carneum, tenueq́ʒ, & acuti inſtar anguli uiſitur: & ſurſum obliquè conſcendens, uerſus medium magis quartæ thoracis uertebræ corporis, obliquo fibrarum ductu proficiſcitur. Illæ namque ab exterioribus, ſurſum obliquè in interiora prorepunt adeò, ut iam ad tertiæ thoracis uertebræ corpus utriuſque lateris muſculi ampliores facti, inuicem quodammodo contermini fiant: in exortu autem tantũ ab inuicem diſtant, quanta corporis uertebræ eſt latitudo. Hanc feriem (ut ſcilicet ex inferioris uertebræ corporis latere principium ſeu explantationem ducant, atque magis uerſus medium ſuperioris uertebræ corporis, inſertionem moliantur) perpetuò ſeruant, quouſque ſenſim mutuò appropinquantes, ad anteriorem

c 2, 10 fi. cap. 15 li. 3 M. primæ ceruicis uertebræ ſedem uſque conſcenderint: cuius ibidem extuberanti [c] proceſſui, neruoſa inſertione ſimul ambo coeuntes, tanquam trianguli uertice inſeruntur, non admodum manifeſtè occipitis oſsi ad

d 1 fi. cap. 15 lib. 1 G. anteriorem dorſalis medullæ foraminis [d] ſedem implantati. Ego hos muſculos, magna ex parte [e] ſtomacho ſubditos, duorum duntaxat loco, ut ſcilicet unus utrinque habeatur, numero: quamuis ex Galeni ſen-

e 7 tab. E. et 14. 15 fi. lib. 5 A, B. tentia ſingulos, duorum uice, aut trium etiam, nonnulli enumeraſſe uideantur, quòd quibuſdam (uti opinor) inſcriptionibus, ſecundùm ipſorum fibrarum ductum exporrectis, inſtarq́; albæ lineæ apparentibus, animum attenderint. quamuis interim hæ neque ſemper eædem, neque tam paucæ appareant, ut earum beneficio utrinque ſolùm duo tres ve recenſeri poſſent muſculi. deinde etiam longè minus penetrant, quàm ut in plures muſculos alterius lateris muſculum diſtinguere queant. At ſi fortè muſculi principijs inſertionibusq́; diſſectionum proceres animum adhibuere, multo pluribus, quàm tribus muſculis hic noſter conformaretur. nam tres muſculi ad tres ſuperiores thoracis uertebras referrentur, & ſeptem ad ſeptem ceruicis. quare ſatius longè eſt, utrinque unum enumerare muſculum, aut, uti iam dixi (quantumuis etiam præter rationem) decem. Duobus his muſculis proprio motu ceruix, & uix admodum caput ipſum flectitur: ſi enim utriuſque muſculi partes ſimul omnes egerint, recta efficietur ceruicis flexio, uertebris ſcilicet mutuò ſeſe ſuccedentibus: at ſi alteruter tantùm in ſe colligatur, in contracti latus ceruix inclinabitur: uti etiã muſculorum exortus, inſertio, & fibrarum ductus, ipſorumq́; continuitas, luce clariùs commonſtrant. Cæterùm hi muſculi non ſolùm ceruicem creduntur flectere, at etiam, uti paulo pòſt audies, thoracis uertebras ſuperiores. Quòd uerò Galenus parum rectè in decimotertio de Partium uſu, hos muſculos caput re-

f 7 tab G. 8 C. 14 ta. N. leuare, & ſurſum ducere docuerit, etiamſi non prolixiùs id modò exequar, neminem latere ſat ſcio. [f] Tertius & quartus, quorum alter in dextro eſt latere, alter uerò in ſiniſtro, ad hunc modum habent. Dexter ex *Tertius & quartus.* ſuperiori exterioriq́; primæ thoracis coſtæ ſede, carnoſus ampluſq́; enaſcitur, ex totius nimirum dextri la-

g 1 fig. 19 cap. li. 1 A, B elatiſſima. teris primæ coſtæ ſede, quæ à uertebris ad eam uſque coſtæ oſsis [g] regionem pertingit, quæ iam in cartilaginem degenerata eſt. Muſculus ex hac enatus baſi, ſenſim arctatur, & in omnium ceruicis uertebrarum tranſuerſos proceſſus, interiore ipſorum ſede implantatur, fibras ſurſum obliquè intrò producens. Fibræ enim à coſtæ regione uertebris proxima principium ducentes, in tranſuerſum ſeptimæ ceruicis uertebræ proceſſum inſeruntur. Deinde huic ſedi proximè in ortu ſubſequentes, tranſuerſo ſextæ uertebræ proceſſui adnaſcuntur: ſicq́; continua ſerie inſertionem moliuntur, ut illæ tandem, quæ coſtæ cartilagini proximæ ſunt, primis ceruicis uertebris implantentur, totuſq́; muſculus triangularem figuram referat, cuius primum latus primæ thoracis coſtæ exporrigitur: cui & id priuatim obtigit, quòd [h] foramine quodam peruium ſit, quo uenæ & arteriæ in brachium excurrentibus iter exhibet. Secundum latus ad ceruicis longitudinem, ipſiuſque in tranſuerſos proceſſus inſertionem fertur. tertium uerò, à coſtæ cartilagine, ad tranſuerſum primæ ceruicis uertebræ proceſſum pertinet. Huius muſculi, ſuiq́; coniugis functionem orationi adijciam, ubi quintum & ſextum expreſſero.

Præſenti figura, muſculi, quem hic deſcribimus, fibrarum unionẽ & ſeriem, ac latera rudiiter delineauimus. Significet igitur A ad B, ipſius latus uertebris exporrectum. C ad B, latus ſecundum coſtam ductum. C autem ad A, latus, quod ab anteriori coſta ſede, obliquè ſurſum ad muſculi apicem contendit.

h Id expreſſimus in tabulis epitomes horum librorum.

i 13 ta. H. [i] Quintus itaque, qui ſextum in ſiniſtro latere ſibi parem ſortitur, principium in dorſo aſſumit, ex tranſuerſi ſextæ thoracis uertebræ proceſſus radice, ad primum eius uertebræ poſterioris proceſſus, ſeu ſpinæ exortum. *Quintus & ſextus.* Hinc aſcendens, ex reliquarum quinque ſuperiorum thoracis uertebrarum tranſuerſis proceſsibus enaſcitur, ſenſim craſsior ualidiorq́; redditus, quouſque admodum pertinaciter in externam ſedem tranſuerſi proceſſus ſeptimæ ceruicis uertebræ inſertionem teneat: huic enim primùm muſculus in-

k 9. 10 fi. cap. 15 li. 1 2, & 8 fig. charact. 5. 6. ſeritur, & deinde reliquarum omnium ceruicis uertebrarum tranſuerſis proceſsibus, ad [k] exteriorem eorundem ſedem. quanquam in [l] tranſuerſum primæ uertebræ proceſſum inualidam, & non admodum patentem implantationem (ut neque etiam tertius muſculus) perficiat. Quinto itaque & tertio muſculo, qui *Muſculi 3. 4. 5. 6 munus.* dextris uertebrarum proceſsibus inſeruntur, ceruix duntaxat in dextrum latus inclinatur: recto quidem du-

l 2, 3 fig. cap. 5 lib. 1 6. ctu, utriſque muſculis unà laborantibus: obliquo autem, alterutro duntaxat ſe colligente. Tertius enim, quieſcente quinto, in latus quidem, ſed magis antrorſum ceruicem inclinat, quintus autem in poſteriora

m 14 tab. O. 13 ta. I. n 14 ta. Y. magis. [m] Septimus muſculus, cui in ſiniſtro latere octauus reſpondet, à ſeptimæ thoracis uertebræ ſpinæ *Septimus et octauus.* radice, deinceps & à reliquarum ſuccedentium thoracis uertebrarum ſpinarum quoque radicibus, ubi inuicem uertebræ articulantur, principium ſumit: non autem à ſpinarum lateribus, quę [n] muſculo occupãtur, quem decimumquintum enumerabo. Quando ſeptimus hic muſculus, ſenſim ad ceruicem exporrectus, infimam ceruicis uertebrã contingit, uehementiùs ampliorq́; ſede ab illa enaſcitur, & obſcuram admodum inſertionem illarum fibrarum, quæ à thoracis uertebris originem duxere, in illius uertebrę ſpinam molitur. Reliquis autem ceruicis uertebrarum ſpinis ualidè innaſcitur, atque ab earundem tranſuerſorum proceſſuum radice, noua ſemper initia educit, enatas perpetuò fibras, ſpinæ ſuperioris uertebræ tantiſper inſerẽs,

donec

donec ualidiſsimè in totam º inferiorem ſpinæ ſecundæ ceruicis uertebræ ſedem implantetur; dexterq; musculus ſiniſtro coniungatur, uti & toto per ceruicem progreſſu mutuò accumbunt, hærentq;, duntaxat uertebrarum ſpinis inuicem dirempti. Horum muſculorum fibræ non prorſus rectà ſurſum conſcendunt, uerùm ab exterioribus ſurſum modicè intrò feruntur: quare etiam & hi quoque muſculi obliquis præſunt motibus. Si enim ſeptimus unà cum octauo contrahatur, recta ceruicis peragetur extenſio: at ſiniſtro laborante, & quieſcente dextro, ſiniſtrorſum extenſio fiet: quemadmodū ſolius dexri lateris muſculo cōtracto, in dextrum quoque latus ceruix magis extenditur. Atque hi omnes, ceruicis potiſsimùm famulantur motibus, ac inter muſculos caput agentes ſubinde recenſentur, etiamſi caput ſecundariò duntaxat mouent. ᵖ

º 7 fi. cap. 15 lib. 1 ſ.

Nonus & decimus. Nonus autem & decimus, quorum utrinque etiam unus eſt, in illorum muſculorum habentur numero, qui ψόαι & νεφρομήτραι & ἀλώπεκες Græcis dicuntur. quanquam Clearchus exteriores quoque, quos ᵠ undecimum, & duodecimum, & ʳ decimumtertium, & decimumquartum in ſermonis progreſſu numerabo, ſic appellauerit. Quàm uerò dilucidè uereq; Galenus hos muſculos, ſeu lumborum carnes (ut interpretis uoce utar) deſcripſerit, & num etiam ſimiæ, aut cani (qui hic muſculis admodum ab homine uariat) ipſius enarratio, qua ueteres, hominum corpora ſecantes, immeritò arguit, conueniat, penes te eſto iudicium. ipſa enim ſimiæ non admodum quadrat, & longè minus homini: quod tum demum abundè intelliges, quando hæc noſtra, adhibitis ſectionibus, cum ipſius oraculis contuleris. Nolo enim prolixiùs ſermonem uera narrantem, & aliàs ſatis diffuſum, quibuſdam diſceptationibus hic interturbare: id ſatis eſſe artus, ſi mea hæc cum Galeno pugnare moneam.

p 7 tab. a. 8 tab. Ξ. 13 ψ. 14 P.
q 13 ta. Γ.
r 14 ta. Σ.

In quinto et ſecundo de Admi. ſect.

Qui muſculi in anteriori lumborū ſede occurrunt. In lumborum itaque interna ſede, quando iam omnia inteſtina ſimul cum peritonæo reſecta ſunt, in hominibus utrinque tantùm * duo apparent muſculi, quorum alter femoris famulatur motibus, alter uerò huius Capitis, ſeu dorſum mouentium, nonus erit. Qui femoris motui præeſt, in Capite muſculorum femur mouentium ſextus habebitur. quamuis nunc obiter, Galeni gratia, illum & hic deſcribere, nihil prohibeat: ut præſens ſermo, Galeni de lumborum carnibus enarrationi abundè conferri poſsit. Ab undecimæ itaque & duodecimæ thoracis uertebræ corporis latere, quo coſtæ tuberculum excipit, carnoſus ˢ oritur muſculus, qui etiam à duarum, aliquando & trium, ſuperiorum in lumbis uertebrarum corporibus carnoſus ſimiliter prodit, & teres effectus, ab interioribus deorſum uerſus exteriora obliquè deſcendit, ſemper, quouſque coxendicis ᵗ os contingat, carneus. ᵘ inibi enim arctatus, & excarnis redditus, in teretem finit tendinem: qui tandem in ˣ minorem interiorem ue femoris proceſſum ʸ inſertus, femoris flexui auxiliatur. Hic muſculus in lumbis modò magis, modò minus apparet liuidus, & potiſsimum iuxta ipſius tendinis productionem: Atque hic unus lumborum interiorum eſt: non quòd lumbi uertebrarum motibus præſit, ſed quòd hic ſituetur. ᶻ Muſculum autem, qui ex ilium oſsis cauitate eandem cum prædicto in femur inſertionem molitur, in lumborum muſculorum numerum, uti nemo, quòd ſciam, fecit hactenus, non repono. ᵃ Secundus itaque lumborum muſculus, inſignis, craſſus & carnoſus eſt, priori ſubiectus, ſed illo longè breuior & amplior. Enaſcitur enim ex ᵇ poſteriori ſuperioriq; oſsis ilium cauitatis ſede, quæ è regione ſuperioris ᶜ ſedis primi ſacri oſsis tranſuerſi proceſſus habetur. deinde etiam ex tota illa oſsis ſacri quoque parte, muſculus iſte carneo craſſoq; admodum principio exoritur: & modicè anguſtior redditus, ſurſum ad duodecimam thoracis coſtam protenditur, cui carnea inſertione inferiori in parte inſeritur. Ab interno autem latere muſculus iſte ᵈ tranſuerſis omnium quinque lumborum uertebrarum proceſsibus, ſecundùm ipſarum longitudinem, ab interna ſede inſeritur, lateribus etiam uertebrarū, unde nerui primùm emergunt, applanatus: adeò ut quadrangulum muſculus hic conſtituat, cuius unum latus in ilium oſſe, & ſacro, ad exortus radicem cenſetur: ſecundum, duodecimæ thoracis coſtæ longitudinis pars: tertium, ipſæ lumborum uertebræ: quartum uerò, à duodecima coſta, ubi iam à duodecima uertebra aliquouſque abſceſsit, ad externam exortus partem producitur, quæ propemodum ad ᵉ medium oſsis ilium ſpinæ longitudinis conſiſtit. Fibræ autem ipſius, ab exterioribus introrſum obliquè ad ſuperiora aſcendunt: & quæ ab oſſe ſacro principium ducunt, quintæ & infimæ lumborum uertebræ inſeruntur: quæ autem has ordine uerſus ilium os, exteriusq; latus inſequuntur, ſenſim in ſuperiores uertebras deſinunt. Huic muſculo, qui inter dorſum mouentes nonus mihi enumeratur, & decimo, qui noni muſculi coniunx eſt, lumborum uertebrarum flectendi munus concreditum eſt, ipſiq; ambo duntaxat illius motus autores ſunt. Sed quum horum utrinque unus conſiſtat, & is obliquis donetur fibris, præſentes muſculi obliquam quoque flexionem moliuntur, prout hic ille ve ſolus in ſe colligitur. Sola itaque inferior dorſi pars, & ſuperior, proprios muſculos flexionis opifices ſibi adnatos obtinent: quorum etiam beneficio media dorſi pars, ipſæ uidelicet thoracis uertebræ, ᶠ quorum corpora ſunt excarnea, nonnihil inclinantur, ſuperioribus ſcilicet unà cum ceruice, inferioribus uerò ſimul cum uertebris lumborum inflexis. Quanquam non ineptè fortaſsis quiſpiam dixerit, thoracis flexioni (quæ non niſi uniuerſo thorace ſimul inflexo perficitur) etiam ᵍ rectos abdominis muſculos, thoracem deorſum trahentes, ſuppetias ferre.

Præſens figura, muſculi quem hic perſequimur, circumſcriptionem aliquo pacto proponit. & D ad B latus, quod modo primum appellatur, terminat. C ad A, ſecundum. A ad B tertium. C ad D, quartum.

* nonus 7 tabu. u, alter u. & decimo 8 ta. Θ nonus, Ξ alter.
s 8 tab. a.
t 1, 2, 3 fi. cap. 29 li. 1 T.
u 8 tab. b.
x 1, 2 fig. cap. 30 li. 1 a.
y 13 ta. ß. 14 tab. c.
z 8 ta. A.
a 8 ta. Σ. 14 tab. P.
b 3 fi. cap. 29 lib. 1 ſedes ad Latus ſiniſtrū K, K conſiſtēs.
c ad Z 1 fi. ca. 18 li. 1.
d Si ex muſculorum tabulis oſſium ſeriem non aſſequeris, illā ex tribus ultimis lib. 1 petes.
e ad elatius K 3 fi. cap. 29 lib. 1.
f Oſtendit hoc 8 tab.
g 5 ta. Δ. h 2, 3 ta. Γ. 13 tab. N. 14 tab. Q. R. S.

Vndecimus & duodecimus. ʰ Vndecimus & duodecimus utrobique ſunt ſinguli, & ſoli duntaxat ex ſex adhuc recenſendis, in poſterioriq; dorſi ſede poſitis, Galeno cogniti: quamuis etiam neque horum deſcriptionem rectè nobis tradiderit. Vndecimus enim, ex longioribus totius corporis eſt ⁱ muſculis, ab infima oſsis ſacri ſede, ad primam uſque thoracis uertebram exporrectus, illiq; thoracis ᵏ muſculo imagine ſimilis, quem ipſi in exortu, & per lumbos progreſſu connatum, in omnium coſtarum radices inſertionem moliri diximus. Iſte itaque dorſum mouentium muſculus, ex totius oſsis ſacri ſpinæ ſummo, ſecundùm ipſius

Ad finem 5 libri de Admin. ſect.

i 16 tab. Σ & Δ, & q. alij ferè tibiam mouētes.
k 13 ta. Δ.

ſius longitudinem,& deinde ex ſpinis quinque uertebrarum lumborum, neruco ualidoq; admodum prin-
l 14 ta. T. cipio enaſcitur,quod l illi,quem in tota ſerie decimumtertium appellabimus, inſternitur: deinde à tota
m quæ conſiſtit ad ſiniſtrum M. 13 ſi. cap. 29 lib. 1. quoque oſsis ilium interna ſede, m quæ extra tranſuerſam oſsis ſacri regionem retrorſum prominet,prin
cipium hoc carnoſum omnino educitur:& ut ſedes,à qua muſculus hic exoritur,acuta eſt, n ita quoq; acu
ti inſtar anguli muſculus inibi uiſitur.Hinc ſurſum aſcendens, carnoſior paulatim ad externum ipſius la-
tus efficitur,tranſuerſis lumborum uertebrarum proceſsibus inſertus, ac ueluti teretis muſculi imaginem
n 14 ta. S. o 14 ta. Q. o carnoſa ſua ſede exprimens.Si enim & p neruoſo ipſius, quod ex uertebrarum ſpinis pendet,principio
p 14 ta. R. attenderes,latior multo quàm profundior dicendus eſſet.attamen externa ipſius ſede læuis æqualis ve eſt:
interna autem parte,propter ſuæ carnoſæ partis craſsitiem,& neruoſæ tenuitatem, ſecundùm ipſius longi
q 14 tab. inter Q & R. tudinem q ſinus quodammodo illi inciſus uidetur,quo decimotertio nobis enarrando muſculo cedit, &
locum porrigit.Vbi uerò ad undecimam uſque thoracis uertebram conſcendit,arctior longè redditus,ne-
que reliquis ſuperiorum uertebrarum ſpinis adeò connatus, ſenſim ad primam uſque thoracis uertebram
anguſtior redditur,tranſuerſis omnibus thoracis uertebrarum proceſsibus innixus,quibus ſingulis ex inter
r 13 tab. M, M. na ſua ſede, r tendinem inſtar anſulæ cuiuſdam exporrigit,ipſorum proceſſuum apicibus, & ueluti coſtę
s 12 ta. Δ. dein M, M. cum ipſis articuli termino inſertum:pari omnino modo,quo s quartus hominis thoracem mouens muſcu
lus,qui coſtis ſingulis tendinem quoque offerebat. Verùm is thoracis muſculus, ab externo ipſius latere e-
iuſmodi tendines remotiùs à ſe diſpargit. dorſi autem muſculus,non ex altero latere, ſed potius ab interna
anteriori ve ſede tendines emittit,nõ recto tramite,uerùm obliquè uerſus exteriora ſurſum expanſos,quē-
admodum etiam muſculi fibræ omnes obliquæ ſunt. Vnde quoque euenit,thoracem lumboſq; horum mu
ſculorum,undecimi ſcilicet & duodecimi ope,rectà,& etiam in latera extendi. Ambobus enim æquè con-
tractis,tota illa dorſi pars,cui præſentes muſculi inſeruntur,in neutrum latus uergens extenditur:at altero
t 14 ta. T. tantùm contracto,in ipſius latus ſpina extenſionem experta inuoluitur. t Decimustertius, cui in ſiniſtro *Decimustertius & 14.*
u 14 tab. Q. R. S. latere decimusquartus reſpondet,ſub u undecimo occultatur, ab illa oſsis ſacri ſede x principium obti-
x 14 ta. V. nens,quæ ab ipſius ſpina ad eius cum ilium oſſe connexum pertinet. Atque ut illa ſedes ſurſum aſcendens,
modicè lateſcit,ita muſculi huius quoque initium infima ſede acutum eſt, & latius modicè effectum, tan-
dem ad tranſuerſum quintæ lumborum uertebræ proceſſum ducitur:& illic rurſus reliqua ipſius ſede latior
y 14 ta. X. redditus,& à tranſuerſis reliquarum uertebrarum proceſsibus initium ducens, y ad undecimæ uſque tho
racis uertebræ ſpinam conſcendit:& progreſſu gracilior tenuiorq; factus,inibi in acutum finitur angulum.
Exortus,quem decimustertius muſculus ab oſſe ſacro ducit, ſui coniugis muſculi exortui contiguus eſt:
quemadmodum etiam per reliquum in altiora progreſſum præſentes muſculi inuicem committuntur, in-
ter ſpinarum interualla tantum mutuò dehiſcentes,quanta ligamenti eſt craſsities, quod in ſpinarum in-
teruallis reponi,ſecundo ab hoc Capite audies. Horum muſculorum fibræ,ab inferioribus ſurſum uerſus in
teriora obliquè aſſurgunt,& ex inferiorum uertebrarum tranſuerſis proceſsibus,& ſpinarum radicibus enā
tæ,in ſuperiorum uertebrarum ſpinæ amplitudinem perpetuò ſeſe inſerunt. Quotieſcunque igitur utriuſ-
que lateris muſculus in ſe colligitur,ſuaſq; fibras contrahit,lumborum uertebrarum, & ſi quæ thoracis ſub
uertebra utrinque ſuſcepta reperiantur,ſpinæ ad ſe inuicem conniuent: earundemq; interualla conſtrin-
guntur adeò,ut ſimul contracti muſculi,totam illam ſpinæ partem,cui committuntur, appoſitiſsimè exten
dant:at altero in ſe tantùm collecto,in obliquum hæc dorſi pars extenditur, lateralemq; illam in ſemicircu
z 14 ta. Y. lum quodammodo inuolutionem patitur. z Decimusquintus & decimuſſextus (utrinque etiam unus) ab *Decimusquintus & 16.*
undecima thoracis uertebra ad primam uſque ipſius protenduntur,totam ſpinarum amplitudinem,quę ab
ipſarum radice ad apicem uſque conſiſtit,amplexantes,& ſimiliter ac poſtremò dicti, carnei,ſed ualidiſsi-
a iuxta X 14 tab. mis interim neruoſisq; fibris admodum intertexti. Hi muſculi a ad duodecimam thoracis uertebram,aut
ad eam quæ ſuprà infraq; ſuſcipitur,tenues ſunt, quemadmodum decimitertij quoque ad eandem uerte-
b ad Y 14 tab. bram inſertio tenuis prorſus uiſitur:at ſurſum exporrecti,paulatim craſſeſcunt, b quouſq; ad quintæ tho-
c propter a 14 tab. racis uertebræ ſpinam aſcendunt. hic enim tota ſua mole craſsiores euadunt, & ſurſum tenſi,denuò c ex-
tenuantur,propter primæ thoracis uertebræ ſpinam,parem craſsitiem cum illa quæ ad undecimam eſt,ſor
titi. His quoque muſculis interualla ſpinarum opplentur,& inuicem inibi contigui ſunt: quum inter illos
nihil mediet,præter membraneum ligamentum,à ſuperiori ſpina in inferiorem porrectum. Functio uerò
horum muſculorum potiſsima eſt,ſpinas,quibus inſeruntur, mutuò colligere, itaq; eam dorſi partem, cui
adnaſcuntur,cum reliquis muſculis extendere. Sed ut præſentes muſculi, inter reliquos dorſi motuum au-
tores,rectis fibris magna ex parte donantur,ſic quoque admodum modicè obliquis motibus præſunt.

MVSCVLORVM DORSVM MOVENTIVM ADMINISTRATIO. Caput XXXIX.

DORSVM mouentium adminiſtrandi ratio in promptu iam eſt, ſi hucuſque ſectionis *Adminiſtratio primi et*
noſtræ ſeriem obſeruaueris. In anteriori enim dorſi parte,illi etiam citra ſectionem con-
a 8 tab. A, B. ſpicui ſunt,quos a primum & ſecundum nominauimus. Si uerò horum ortum & inſertio *2.*
nem lubet exactiùs condiſcere,illos à ſuis uertebris paruo & acutiori cultello abrades. de
b 8 ta. G. inde b tertio à prima thoracis coſta liberato,qui tranſuerſis ceruicis uertebrarum is in- *Tertij et 4*
ſeratur proceſsibus,examinabis. In lumbis,quoniam peritonæum & ſeptum quoque trāſ
c 8 ta. Θ. uerſum dudum ademiſti,licebit muſculum,quem nos c primum in lumbis recenſuimus, ac femoris moti- *Noni et 10*
bus famulari diximus,ſuo principio à uertebrarum corporibus liberare,& ad coxendicis uſque os, à ſubdi-
to

to ipſe [d] muſculo, qui noſter lumborum ſecundus eſt, dorſum autem mouentium nonus, ſolis manibus diuellere, ut omni ex parte nonus muſculus in conſpectum ueniat, quem ab oſſe ilium & ſacro oſſe eraſum, à tranſuerſis lumborum uertebrarum proceſsibus, & earundem corporibus, & duodecima thoracis coſta acutiori cultello diſcindes, eius naturam munusq; non oſcitanter examinans. At ſi canis, aut caudata ſimia ad manum ſit, primò illum diſſecabis, quem in illis animalibus membraneo nerueoq; principio, à coxendicis oſsis elatiori ſede enaſci conſpicies, quiq; obliquè uerſus interiora ſurſum aſcendens, ac carnoſa auctus ſubſtantia, in ſuperiorum lumborum & inferiorum aliquot thoracis uertebrarum corporibus inſeritur, dorſi quoque flexioni ſubſeruiens, quam canes in circulum magis quàm homines moliuntur. Si enim hunc indagaueris, Galeni de lumbo. um carnibus enarratio tibi aliquantulo reddetur dilucidior. Hoc igitur, quo homines deſtituuntur, adempto, reliquos duos, canibus & hominibus in lumbis communes, in cane quoq; diſſecabis, ut nonnullam in illis quoque muſculis differentiam, Galeni intelligendi gratia, intuearis. Reſupinato iam cadauere, [e] quintum muſculum à thoracis uertebris paruo cultello continnò derades, donec illum in omnibus inſertionibus conſpexeris. Huic [f] ſeptimus ſuccedet, ſimiliter à uertebris deradendus. At in hac functione cauendum eſt, ne [g] decimiquinti muſculi portionem, ſeptimi loco abſcindas: inuicē enim pertinaciter hærent, & decimusquintus ſeptimi muſculi principium aliquouſque [h] ſubit. Nunc nouacula, acutiori ve cultello, ſecundùm ſpinarum in lumbis & in oſſe ſacro ductum, tentanda eſt ſectio, quę [i] undecimi muſculi principium à ſpinis liberet. Ne uerò ſimul [k] decimumtertium (ut Galenus proculdubio in ſimijs, alioquin ad ſectionem aptiſsimis, fecit) imprudens auferas, ac undecimi partem eſſe arbitreris, ſectio illa non altiùs inijcienda eſt, quàm ut undecimi duntaxat exortum diuidat: cuius craſsitiem facilè coniecturabis, ſi paruo cultello muſculum à tranſuerſis lumborum uertebrarum proceſsibus diſſecabis, & à decimotertio ſubleuatum, ad ſpinas quoque uertebrarum inuerteris. Hoc itaq; muſculo à lumborum & oſsis ſacri ſpinis liberato, cauendum eſt, ne illum thoracis uertebrarum ſpinis adeò connatum arbitreris, ut [l] decimumquintum muſculum unà cum ipſo undecimo auferas, cumq; reliquis omnibus Anatomicis hallucineris. Poſtquam igitur internum quoque muſculi latus, utcunque à ſubditis connatisq; ſibi partibus diremptum conſpexeris, ab ilium etiam oſſe deradetur, & principio ipſius apprehenſo, ſenſim attolletur: ut ipſum ab illis quibus inſeritur partibus liberans, tandem intuearis [m] tendines illos, quos à ſe palmitis inſtar, in tranſuerſorum thoracis uertebrarum proceſſuum apices elegantiſsima ſerie digerit. Hoc adempto, citra aliam ſectionem [n] decimustertius, & [o] decimusquintus, ſunt in conſpicuo. Vt tamen illorum naturam ad amuſsim inquiras, neceſſum eſt & hos quoque à uertebris ſedulò deradere: quod ſanè in ſpinæ muſculis eo operoſiùs præſtiteris, quo ijdem pluribus oſsibus & innaſcantur, & à pluribus ortum ducant. Ob quod laudandus etiam uenit rerum Opifex, qui ita muſculos hos fabrefecit, ut ſeorſum unamquāque dorſi partem ſuccedentibus motibus agere poſsimus: ne ſimul uniuerſum, multas actiones impedituri, ſemper mouere cogamur. Cæterùm ubi & hos abſtuleris, tranſuerſam duces ſectionem, quæ ſacrum os & infimam lumborum uertebram, ab anteriori ſede, ad dorſalem uſque medullam penetret: ut deinde inflexo unà cum coſtis thorace, dorſum ab oſſe ſacro diuidere queas, uertebrarum ligamenta iam indagaturus.

Ad finem 5 de Admini. diſſe.

Quinti et 6 adminiſtratio.

Septimi & 8.

Vndecimi & duodecimi.

Decimiter- tij & 14. 15. 16.

d 8 Z.
e 13 tabu. H.
f 14 ta. O.
g 14 ta. Y.
h ad a 14 tabula.
i 13 ta. T.
k 14 ta. T.
l 14 ta. Y.
m 13 tab. M, M.
n 14 ta. T.
o 14 ta. Y.

DE VERTEBRARVM LIGAMENTIS. Caput XL.

LIGAMENTA primam uertebram capiti, & ſecundam primæ, & ſecundam rurſus capiti [a] colligantia, ſuperiùs enarraui: [b] quæ autem reliquas uertebras inuicem conuinciunt, nunc pertractabo, ab illis quæ uertebrarum corpora colligant, ſermonis facturus initium. Inter ſecundæ itaque & tertiæ uertebræ ceruicis, ac deinceps inter reliquarum omnium uertebrarum corpora, [c] ſubſtantia quędam reponitur, quam Galenus cartilaginem nocat, & qua uertebras inuicem haud colligari, contra eorum qui illum pręceſſerunt diſſectionis Proceerum ſententiam, aſſerit. Nam non huius cartilaginis beneficio ipſas, committi uult, uerùm tertiæ dorſalis medullæ tunicæ, inter uertebrarum corpora ſe inſinuantis. Cuiuſmodi uerò hæc ſit, in dorſalis medullę ſermone perſequar, tunc nimirum, quando præter duas cerebri membranas, dorſali medullæ proximè adnatas, uertebrarum foramina, ſeu cauitatem (quæ dorſali uiam præbet) membrana quadam oſsibus undique connata ſuccingi audies. Hæc mēbrana nihil prorſus, niſi fortaſsis craſsitie ab illa differt, quam circumoſſalem uulgò dicimus. Num uerò Galeni ſententiæ, an Veterum illorū, qui in diſſectionibus, quantum Galeni ſcripta oſtendunt, admodum fuere ſeduli, accedendum ſit, penes te eſto iudicium. Nam etſi humanum cadauer ad manum nō ſit, non tamē fieri poterit, quin tibi iā à lectione ſurgenti, alicuius animalis dorſum mensæ adbibeatur, uel etiamſi piſce ueſcendum erit, ac proinde uel ludi cauſa (dummodo diuina illa Hippocratis in libro de Articulis oracula nō faſtidiueris) unam uertebram ab alia ſeiungito: & quacunq; etiam corporis adhibita cartilagine, tecum perpendito, num illa uertebrarum cartilago, exquiſitæ cartilaginis naturam obtineat, num uerò ligamenti cartilaginoſi. Hac enim ratione manibus pedibusq; in Veterum ſententiam, relicto procul Galeni placito, iturus es: neque tibi perſuaderi ſines, membranam quandam, cuius beneficio uerte-

Ligamēta, uertebrarū corpora cōmittentia.

Cap. 8. lib. de Oſsibus.

a ſi. ca. 30.
b Neq; hæc eadem ligamenta ſecus quam quis ad oſsiū circumſcriptionem fingere poſſet, proponere nobis licuit: quare etiā ad oſſa te cōferes.
c ſi. ca. 14 lib. 1 R, R.

Vt leuiori negocio, quæ hic pertracto, aſſequaris, duas ceruicis uertebras, anteriori ſede ex puerili corpore depictas habes. In quibus 1 notat ſuperioris uertebræ cartilaginem ſui corporis inferiorem appendicem, ipſumq; corpus intercedentem. 2 eiuſdē uertebræ humiliorem appendicem. 3 cartilaginem ligamentum, ſuperioris inferiorisq; uertebræ appendices intercedens. 4 ſuperiorem inferioris uertebræ appendicem. 5 cartilaginem, dictam modo appendicem ſuæ uertebræ copulantem.

bræ inuicem connecterentur, duci inter uertebræ os,& cartilaginem hanc ligamentoſam,fibroſam,mollem, mucoſam, neque cartilaginis modo ſolidam, continuam ve, ne fortè duntaxat de duritie loqui uideamur. Quum tamen hæc expendes, ſedulò cauendum eſt,ne in agni, aut hœdi, aut uituli ſpinam incidenti, cartilago inter appendicem corporis uertebræ,& ipſum corpus occurrens, tibi imponat, illamq́; cartilaginem eam eſſe arbitreris, de qua hic ſermonem inſtituimus. Quin potius in illis uertebris perpendito tres cartilaginum,ut ſic dicam,ordines, duobus oſsibus inter duas uertebras diremptos:ac poſtmodum illis ordinibus animaduerſis, cartilaginū naturas obſerua, firmiusq́; adhuc Veterum dogmati ſubſcribito. Conſpicies enim duas cartilagines inter utrarunque uertebrarum corpora, & ipſarum appendices poſitas, ad amuſsim eſſe cartilagines,nihilq́; ab illis differre,quæ reliquos appendices & oſſa interueniunt. At cartilaginem inter appendices mediam,profectò (niſi Galeni nomine oculis parū fidas tuis) nihil prorſus aliud quàm ligamentum eſſe dices,quod Aſclepiadum familiæ,quæ pueros ſuos in cadauerum ſectionibus tanta cura exercebant, τὸν χονδρώδη σύνδεσμον appellarunt: atque huius interuentu, non autem tertiæ dorſalis medullæ tunicæ,uertebrarum corpora colligari aſtrues,nulla interim interueniente membrana. Quapropter ſi Veteribus accedis,inter ligamēta,cartilaginis natura pollentia, has uertebrarum cartilagines cōnumera: expenditoq́; pariter magnam Naturæ induſtriam, quæ cartilaginoſum hoc ligamentum ita adaptauit, ut dorſi quoque motibus (uti iam prius à me comprehenſum eſt) cedendo aſſurgendoq́; opituletur. Cæterùm alijs adhuc ligamentis uertebrarum corpora colligantur: per totam enim dorſi longitudinem, ualidiſsima ligamenta toti uertebrarum corporum ambitui obuoluūtur: quæ etſi undique craſſa, ſpiſſa & robuſta,ſed mucoſo interim humore oblita ſint,attamen in anteriori corporis ſede,ad utrunque latus,ob ſui craſsitiem conſpectiora euadunt. Quum itaque hęc ligamenta,aut (ſi unius nomine omnia complecti uelis) ligamentum hoc durum forteq́; euaſerit, & omnibus uertebris ex æquo obducatur,obſtaculo ſanè eſt, ne in extenſione dorſum nimium porrigatur,incuruetur ve. Dorſum enim,ſi plurimùm reflecteretur,ſtomacho, arteriæ magnæ,& uenæ cauæ fuiſſet ſummè noxium. Rurſus ex ſingulis tranſuerſis proceſsibus in contermi-

Ligamenta alijs ſedibus quàm ad corpora uertebrarum poſita.

nos proceſſus tranſuerſos membraneum ligamentum tota interualli amplitudine porrigitur:& in ſpinarum interuallis,ab una ſpina ad alteram,membranea ligamenta continentur, ſpinas inuicem colligantia,& ueluti muſculorum interſtitia. Hæ membranæ in ſpinarū apicibus adeò craſſeſcunt,ut ad apices ſimul coeuntes,quaſi toti ſpinæ dorſi ligamentū conſtituant,cartilaginis etiā naturæ compos. Deinde ubi aſcendentes uertebrarū proceſſus deſcendentibus coarticulantur, membranea quoq́; ligamenta (ſed perquàm ualida) articulū undiq; ambiunt. Inſuper priuatum quoddam,idq́; ſubflauum ligamentum,ex interna ſede foraminis uertebræ,quod dorſalis medullæ exculptū eſt,ad radicem ſpinæ,poſterioris ve uertebrę proceſſus,inter duos aſcendentes aut deſcēdentes proceſſus exoritur,ſemper in ſubſequentis uertebræ eandem ſedem inſertum. In canibus,& illis animalibus, quæ rictum tergo leui opera accommodant, & longè laxiores ceruicis uertebrarum articulos,& etiam longiores ceruicis uertebras,quàm homo,obtinent,ligamentum quoddam obſeruamus,cuius naturam Galeni gratia hic non grauabor ſubiungere. In canibus igitur, ſimulatque ſe-

Propria canum ligamenta.

cundum par muſculorum capitis motibus famulantium agreſſus es, in ceruice ligamentum ſeſe offert rarum,& nulli in uniuerſo corpore reſpondens,niſi fortàſsis illis uertebrarum ligamentis,quæ poſtremo loco recenſuimus: id enim cæteris robuſtius eſt,& colore flauum,in fibras multas diſſolui poteſt. Enaſcitur autem id ex apicis ſeptimæ ceruicis uertebræ ſpinæ lateribus:& ſurſum aſcendens,nulli connaſcitur uertebræ, quouſque ad ſecundum ceruicis pertigerit,cuius ſpinæ lateribus in ſummo apice inſeritur. aliquibus quoq́; animalibus,ut ouibus, occipitij oſsi inſeritur. Ligamentum hoc peculiari inuolutum eſt membrana, geminumq́; apparet,ob impreſsionem illius longitudini exporrectam. Porrò huius ligamenti naturam diſcere licebit,quoties uituli, aut porcelli,aut hœdi,aut uetuſtioris etiam bouis ceruix menſæ apponitur. Eſt enim ligamentum hoc,flauum illud corpus,quod ex carnibus liberatum,canibus offerre ſolemus. nam inter reliqua corporis ligamenta ſolum,tanquam eſui ineptum, reijcitur. Vnde etiam à robore Bruxellenſibus Vaſt nuncupatur,qui huius eſum puellis ad comam prolixiorem conciliandam cōmendant,hinc (opinor) ipſas ridentes,quòd uelut in flauam pallidamq́; comam promptè diſſoluitur, pręcipuo uſu accommodum, ne uertebræ ceruicis ſuo loco promptè exiliant, quum illæ laxè admodum coarticulētur, & præ cæteris uertebris admodum obliquè agantur. Atque ita etiam in quibuſdam quadrupedibus, ſecundùm totius dorſi longitudinem ferè,utrinque unum amplum huius naturæ ligamentum, inter muſculos dorſum mouentes occultatum,ſecundùm ſpinas ferri conſpicimus,quale Galenus hominibus ferè in libris de Partium uſu tribuit. Ligamentorum dorſi adminiſtratio peculiare nihil obtinet. quum enim dorſales muſculi omnes

ADMINIſtratio ligamentorum.

adempti ſunt,in anteriori dorſi parte,ſecundùm omnem corporis uertebrarum circunferentiam, membranea illa,duraq́;,& mucore quodam imbibita ligamenta in conſpectu ſunt,quæ cultellis paruis, tranſuerſim ipſis ſubditis,à uertebrarum corporibus liberare potes: non pręteriens,haud unum hic, ſimplexq́; ligamentum apparere,at ueluti multas membranulas inuicem incumbentes,adnataſq́;. Poſtmodum coſtis à uertebris dearticulatis,earum quoque ligamenta inſpicies:quemadmodum & membranea illa, tranſuerſorum proceſſuum & ſpinarum interualla occupantia. Vt uerò ad amuſsim cartilagineum inter uertebrarum corpora uideas ligamentum,aliquot uertebræ inuicem ſunt cultro aliquo dirimendæ. Dum uerò uertebras, quarum corpora iam ſeiunxiſti,retrorſum reflectis,& dorſalem medullam extrahis, tunicam, membranā ve,uertebrarum cauitatem ſublinentem,intueris: atque uertebris ab inuicem prorſus diſſectis, ualidum illud ligamentum occurret,in medio aſcendentium deſcendentiumq́; proceſſuum locatum. Reiectis nunc uertebris,& aliquò quod adhuc ex reliquo corpore ſupereſt,repoſito,ſcapulam & brachium, quod reponi antea uolebam,repetes,muſculos qui humerum,cubitum & manū amplexātur, iam ſeriatim aggreſſurus.

DE MVSCVLO, NERVOSA SVA EXILITATE MEDIAE VOLAE, & internæ digitorum ſedis cuti ſubnato. Caput XLI.

Quo ordine muſculi tradãtur, à Galeno in 1. li. de Adminis. ſect. & in 1 et 2 de Vſu partium deſcripti.

QVANDOQVIDEM muſculos ea doctrinæ ſerie exequi inſtitutum eſt, quo in uno corpore omnes adminiſtrare ſoleo, commodum fore arbitratus ſum, nunc muſculos in brachio & cubito & manu repoſitos, priuatis Capitibus aggredi, ac poſtmodum communi omnium capite, ipſorum confectionem ſubnectere. Vt itaque Galeni ordini in his muſculis, quos cæteris omnibus prolixiùs deſcripſit, me accõmodem, à [a] muſculo exordiar qui internæ manus regioni, dilateſcente neruoſa ipſius exilitate ſubtenditur, ac neruoſo teretiq; [b] principio, ex interioris humeri [c] tuberis apice enaſcitur, medio [d] duorum brachiale flectentium muſculorum (qui ex eodem tubere prodeunt) incumbens, adnatusq́;, non tamen in illorum capitũ medio (ut alij ſcribunt) repoſitus. Principium hoc ilico carnoſum craſsiusq́; redditum, muſculi uentrem non impenſe craſſum conſtituit, qui priuſquam ad medium longitudinis cubiti, obliquè nonnihil uerſus medium internæ cubiti ſedis ductus prorepſerit, [e] denuò tenuis graciliſq́; factus, in tendinem anguſtum, ſed ampliorem, quàm profundum, & neutiquam prorſus teretem ceſſat. Hinc ad brachialis uſque radicem pertingens, ſenſim in brachialis interiori ſede [f] lateſcere incipit, ac manus cuti, ad extremam ferè uſque digitorum aciem ſubnaſcitur. Atque id fibroſis nexibus adeò ualidis continuiſq́; perficitur, ut internam manus cutem à neruoſa tendinis tenuitate, uel etiam acutiori nouacula liberare arduum ſit. Verùm interim Galeni ſuffragio acquieſcendum minimè eſt, ſi hunc toti depili manus cuti in hominibus ſubnaſci (ut de ſuis docet ſimijs) arbitratus fuerit. Siquidem tendo mediæ uolæ cuti in palma tantum ſubnaſcitur, non autem cutem contingit, [g] muſculo obductam, quem paruum digitum à cæteris in obliquum abducere docebimus: neque etiam cuti ſubtenditur, [h] muſculoſam carnem inueſtienti, quæ primo pollicis articulo incumbens, ex pluribus muſculis conſtituitur. Ad hæc, nullæ huius tendinis portiones in digitorum latera excurrunt: quinimo præſens tendo perquàm obſcurè internæ etiam digitorum regioni obnaſci uiſitur. Muſculus tendinem hunc producens, gracilis eſt, atque in cubiti medio, ſuper reliquos huius regionis, uti monuimus, exporrigitur: non enim decuiſſet hunc magnum extrui, quum nullius oſsis motu illum præfici credamus.

a 1 tab. Y. 2 tab. b. 3 tab II. 4 tabu. λ.
b 3 tab. i.
c 1, 2 fig. cap. 23 li. 1 S.
d 4 tab. nonus λ. alter no, qui eis 3 9 tab Σ indicatur, ubi etiam ſpectabis characl. q;.
e 3 tab. k ad l.
f ſub l 3 tabula.
g 3 tab. r.
h 3 ta. p, q.

Cuiuſmodi internã ſumma manus cutem parari decuit.

Vt enim cutis circumactu pertinax depiliſq́; fieret, ac proinde manus ad accuratiùs ſentiendum aptior efficeretur, cuti internæ manus hunc tendinem ſubſterni (ſed nimium fortè) nobis perſuaſum habemus. Conueniebat namque, ut manus apprehendens inſtrumentum, internam ipſius cutem adipiſceretur, non modò ægrè mobilem, cùm ob alia quædam, tum maximè ob exactiorem tutioremq́; corporum comprehenſionem, ſed reliqua totius corporis cute ſenſu exactiori præditam. Quanquam non huius tendinis beneficio, manus accuratum tactus ſenſum nanciſcitur, uerùm plurium neruorum auxilio, ex quibus ad ſingulos digitos [i] quatuor ſurculos propagari, ſuo loco docebimus, duos nimirum externæ digitorum ſedi, & totidem internæ. Confert quoque non parum ad exquiſitum tactum, depilem eſſe interiorem manus cutem, quod eam à tendine ſub illa dilatato præcipuè obtinere Galenus affirmat: ſi enim admodum piloſa foret, nequaquam ſibi appropinquantia tangeret, quòd pili nimirum tangendo corpori ante cutem occurrerent, illiusq́; contactum arcerent. Quoniam autem tendo iſte etiam huius regionis cutem ſubduram efficit, cuiuis manifeſtum eſt, & id ad plurimos uſus nobis conducere. Horum itaque gratia, tẽdo internæ manus cuti ſubnaſci creditur.

i Manus 2 fi. ca. 11 li. 4 & etiam manus illius libri ultima fig.

Muſculũ ſuo tendine lateſcentem, nõ ſemel deeſſe.

Oſtendi uerò non ſemel in ſcholis, hunc quem narramus muſculum, certò defuiſſe, ac portionem [k] tendinum brachiale flectentium, priuſquam illi brachiale aſcendant, in latum tendinem deſijſſe. Interdum uerò non ab illis tendinibus portionem, quæ lati tendinis uicem gerit, porrigi uidimus, uerùm à [l] ligamento tranſuerſo, tendinibus in interna brachialis ſede obducto: quemadmodum etiam in hominibus ſecus atque in ſimijs, ſub pede nullus tendo dilateſcit. nam à calcis oſſe [m] membranã in homine enaſci audies, lati tendinis naturam appoſitiſsimè exprimentem.

k 3 tabu. b & m.
l 4 tab. β.
m 13 ta. α.

Inter cutem & tendinẽ, adipem reponi.
Lib. 1, 2, 3 de Vſu partium, & 1, 2 lib. de Admin. ſect.

Cæterùm interim ob nonnulla Galeni loca haud colligendum eſt, hos tendines, nerueam ve naturam, cuti citra alicuius interuentum adnaſci, aut nullo interuallo cutem à tendine ſemoueri. Inter tendinem namque & cutem in manu & pede, adeps plurimus continetur, cuius naturam iamiam explicabo: neque homines hanc ſolùm habent, imò canes plurimam quoque obtinent. Vniuerſum enim tuberculum, quod ad illorum quatuor digitorum radicem prominet, & quo pedem præcipuè figunt, adipoſæ eius ſubſtantiæ præſentia extuberat, utcunque interim adipe inter carneam membranam & cutem ſimiæ ac canes prorſus alioquin deſtituantur.

DE CARNEA SVBSTANTIA, INTERIORI DIGITORVM REGIONI, ipſorumq́; radicibus, & mediæ ſedi uolæ ſuperſtrata. Caput XLII.

SVBSTANTIAM præſenti Capite deſcribendam, nulla figura expreſsimus, neque illam ſecus delineare integrum erat, quàm cutem & adipem in dextro pectoris latere fingere conati ſumus uigeſimaquinta libri quinti figura.

PER uniuerſam quatuor digitorum, & ſecundi tertijq́; articuli pollicis longitudinem, ac quatuor manus monticulos, quos in Chiromantia ad quatuor digitorum radices reponimus, & ad uolæ medium, carnea quædam ſubſtantia reperitur, quæ inter latum [a] tendinem & cutem partim interiacet, partim (ſed minori portione) tendini ſubijcitur. Cæterùm hæc ſubſtantia, muſculorum carni, aut propriæ peculiariq́; illorum ſubſtantiæ, aut, ut

a muſculi II 3 tabula inſigniti.

ut fortè quiſpiam diceret, ſimplici carni, non reſpondet: uerùm ſubſtantia quædam eſt ſubalba & duriori, neruoſoq́; (quo id aptiùs explicem) adipi ſeu pinguedini quodammodo ſimilis. Opinor enim ab oſsium neruoſarumq́; partium huic ſubſtantiæ ac ueluti pinguedini accumbentium attactu & uicinio illam duriorem effici, illius adipis quaſi modo, qui in oſsium articulis ſubinde colligitur. Quanquam non duritia ſolùm hæc ſubſtantia ab adipe differt, uerùm & frequenti neruoſarum fibrarum & tenuium uenarum implexu. Ad hæc, in extremè emaciatis huius ſemper ſubſtantiæ portio quædam occurrit, perinde ac ſi propria peculiariſq́; corporis eſſet pars, ſecus ferè, quàm adeps, qui in admodum pueris, & prorſus extenuatis, & maraſmode mortuis hominibus, inter ſecandum uix deprehenditur. Verùm Arabes mihi hallucinari uidentur, hanc ſubſtantiam extra muſculi corpus, carnem ſimplicem immixtamq́; eſſe affirmantes, illorum modo, qui neſcio quam ſimplicem carnem in gingiuis ac pene collocant. Haudquaquam enim expēderunt innumeras neruorum fibras, & capillorum modo tenues uenas, hanc ſubſtantiam intercurrentes, illamq́; nec colore (quum ad album potius quàm rubrum uergat) nec ſubſtantia, nec æqualitate continuitate ve etiã muſculorum carnem (quæ alioquin tot fibris implicatur, nihilq́; ferè quàm fibra quædam eſt) referre. Natura huiuſmodi ſubſtantiam, quam non niſi duriuſculæ conglobatæq́; pinguedini examuſsim aſsimilaueris, tanquam ſtratum aliquod, aut terram præparauit, cui aptè infiniti neruulorum ſurculi implantentur, quos ob exquiſitum tactus ſenſum, à maioribus neruorum propaginibus, internam manus ſedem adeuntibus, diffundi undique oportuit. Cæterùm etſi hæc pinguedo durior, admodumq́; neruea ſit, nihilominus in uniuerſa rerum ſubſtantia mollis eſt: ac proinde occurſantibus cedit, & ad aliud quippiam, neque id minimum, digitis conducit. Media enim inter tendines digitos flectentes, & dura, quæ apprehendimus, corpora reponitur: & aptiſsimè tendines, ne aut premantur, aut contundantur, munit: unde etiam meritò huius ſubſtantiæ quàmplurimum infernæ pedis cuti ſubijcitur. præterea oſsium rectitudinem tunc corrigit, quãdo in circulum manus quippiam eſt comprehenſura. Ac proinde externæ digitorum regioni hanc rerum Opifex minimè communicauit, ut quæ ibidem inutile pondus digitis inferret: quum hæc regio, neque illo abſolutiſsimo indigeat tactus ſenſu, neque quicquam in obliquum apprehendat, neque toties ſubulas, ſcalpella ve, & id genus artium inſtrumenta propellat, multaq́; molliat & terat. Quinetiam in interna manus ſede, ipſis quidem articulis minimum, in partibus uerò inter articulos medijs, plurimum huiuſmodi ſubſtãtiæ induſtrius rerum Conditor produxit. Haudquaquam enim oſsium ſedes, quibus illa inuicem coarticulantur, huiuſmodi ſubſtantia indiguerunt, quum flecti, atque ideo ab apprehendendo corpore abſcedere debeant. & ſubſtantia ea, præterquàm quòd nihil commodi in illis præſtaret, obſtaculo motui fieret, tum grauans, ut ſuperfluitatum etiam prohibens, quo minùs articuli in acutos angulos flecti poſſent. Lateribus autem digitorum Natura tantum eius ſubſtantiæ adnutriuit, quantum medias ibidem regiones, quæ ob articulorum tubera uacuæ manſiſſent, replere potuit, quo & inde manus, non ſolùm ut diuiſum in multas partes organum, ſed etiam uelut uariè indiuiſum, ſuo munere fungeretur. Adductis enim inuicem digitis, ita eorum media regio ab hac ſubſtantia oppletur: ut ſi quid etiam liquidi manu ſupina continere libuerit, id non elabatur. Quantum uerò huiuſmodi ſubſtantia ad corpora ſummis digitis apprehendenda auxilij præſtet, nemini non perſpectiſsimum eſt, quem minimè latet, ſi oſsium finibus nihil, quod cederet, appoſitum fuiſſet, ea facilè debuiſſe rumpi, nec illis potuiſſe plurima corpora eleuari: quod modò huius ſubſtantiæ, & renitentium illi unguium opera obimus feliciſsimè.

DE MVSCVLIS, MANVS DIGITOS mouentibus. Caput XLIII.

a Seriatim hanc oſtendunt figuræ cap. 27 lib. 1.

Digitorum motus.

QVVM ſuperiore libro quinque digitorum oſsium conſtructionem perſequerer, longè [a] aliam articuli ſpeciem in primis quinque digitorum internodijs, & in ſecundo pollicis haberi ſcripſi, quàm in ſecundo & tertio quatuor digitorum, & tertio pollicis internodio. Illa namque mutuò ea articuli ſpecie ingrediuntur, quam γίγγλυμον Græci uocant. Superius enim os in ſuum ſinũ inferioris oſsis tuber excipit, ipſumq́; inferius os in ſuis ſinibus ſuperioris oſsis capitula admittit. Vnde etiam ſimplicem tantũ motũ hęc internodia obtinent, qui extenſione & flexione nuſquam ne tantillum quidem in latus declinantibus perficitur. At quatuor digitorum prima oſſa in articulatione cum illis quibus ſuſtinentur oſsibus coarctantur: unicus enim digiti oſsis ſinus unicum poſtbrachialis oſsis caput excipit. quapropter etiam illa prima digitorum oſſa, ut & primus quoq; pollicis articulus, duplici motu agi poſſunt, quo flectuntur & extenduntur, inſuperq́; ad latera inclinantur, ſeu, ut ſemper loqui inſtituimus, ad hos illos ve digitos adducuntur, uel ab ijſdem abducuntur. Cæterùm omnes digitorum motus, uiginti & octo compleri docebimus muſculis: at quum in illorum ſermone [b] muſculus quidam brachiali inſertus, neceſſariò etiam pertractandus uenit, hoc Capite nouem & uiginti deſcribentur. [c] Primi muſculi [d] principium teres, & ſtatim ab exortu grande, ac ex carnea nerueaq́; ſubſtantia mixtum, ab interiori humeri [e] tubere enaſcitur: non quidem ex ſuperiori, magiſq́; prominente tuberis ſede, uerùm ab interiori ſub [f] muſculi ad internam manus cutem latum tendinem porrigentis, & [g] duorum, quos brachiale flectere audies, capitibus: præterea & ſub [h] illius ferè muſculi origine, qui inter radium in pronum agentes ſuperior enumerabitur. quanquam potius ex anteriori ſede, & inferiùs illa origine, primus hic digitorũ muſculus initium ducat, mox ab illo latior redditus, & ad ulnæ radijq́; medium perreptans: quò quum peruenit, exactè iam carnoſus & teres (in amplitudinem tamen modicè depreſſus) ad brachiale fertur. anteaquàm uerò brachialis radicem contingit, notabili ſatis internallo,

b 10 ta. k, 11 tab. p.
c 9 ta. Θ. 4 tabu. β. 6 tab. 1.
d 9 tab. λ.
e 1, 2 fig. ca. 23 lib. 1 s.
f 3 tab. Π.
g 3 ta. Λ. m.
h 9 tab. ι. 7 tab. Q.

Digitos mouentes muſculi 28.
Primus.

ipſius uenter in anguſtum magis [i] coactus, in quatuor carnoſas partes diuiditur, quæ ſingulę neruoſiores anguſtioresq; factæ, ilico in exactos ceſſant tendines: qui examuſsim teretes, & ſimul communi membrana utcunque tenui mucoſaq; inuoluti, brachialis cum cubito articulum, ipſumq; brachiale tranſcendunt, communi omnes [k] ligamento in brachialis ſinu obducti. Eſt autem ligamentum id ualidum & tranſuerſum, anuliq; formam (quod ad eius cauitatem ſpectat) præcipuè referens, & totā brachialis ſinus amplitudinem, quà ex ipſa originem ducit, ſuccingens. Simulatque uerò tendines ligamentum id prҫteriere, inuicem diducti, trés acutos & interuallis pares conſtituunt angulos, & ſinguli unum quatuor digitorum ſibi prҫpoſitum adeunt, & latiores membraneiq; facti, ſecundi digitorum oſsis radici, & dein toti oſsis longitudini inſeruntur. Dum uerò prima digitorum oſſa perreptant, [l] tranſuerſo quoque obuoluūtur ligamento, quod ex tuta internæ oſsis ſedis amplitudine enatum, canalem oblongum ſeu anulum effingit, quo primi muſculi tendo, unà cum [m] alio, quem huic ſubijci dicemus, ſecundùm digiti longitudinem ſecuriſsimè deducitur, ac ne ſua ſedè à digito declinet, aut contractus, ſuo ve munere fungens, eleuetur, pulchrè amplectitur: ita tamen, ut tendini liberum iter citra omnem connexum per ligamētum pateat. Tendines enim, quà primis digitorum oſsibus porriguntur, neque tranſuerſis ligamentis, neque oſsibus, uel quouis pacto adnexi hærent: ſed ligamenta uelut per lubricos & læues anulos, ſibi laxè exculptos, minimè impediti perreptant. Cæterùm his primi muſculi tendinibus, [n] ubi primo digitorū oſsi incumbunt, & priuſquam ſecundum cōſcenderunt (quanquā ſecus Galeno uiſum fuit) peculiare ratumq; accidit, ꝙ lōga ſectione diuiſi, alium ipſis ſubſtratū tranſmittant tēdinem, de quo ſtatim ac pręſentis muſculi functionē ſermoni addidero, ſum pertractaturus. Functio autē ipſius eſt, ſecundū quatuor digitorum os flectere, illud brachialis medio, ubi inuicē adhuc ipſius colligantur tendines, quàm poteſt proximè admouens. Et quemadmodum minimi digiti ſecundū os, cæteri digitorū ſecundis oſsibus minus eſt, ita quoq; & eius digiti tendo reliquis tribus gracilior uiſitur: ut & carnoſa muſculi pars, tendinem parui digiti promens, cæteras gracilitate ſuperat. [o] Secundus muſculus, [p] primo ſubiectus, ab interiore humeri [q] tubere, ſub primi capite, ſui initij uix aliquam portionem aſſumit: ſed ex anteriori ulnæ [r] proceſſu (quo illa humero coarticulatur) potiſsimùm enaſcitur, idq; præcipuè ab eius proceſſus radice: quandoquidem ipſius ſuperior pars, ſeu apex, illius [s] muſculi excipitur inſertione, qui cubitum flectentium eſt poſterior. Secundus itaque muſculus hinc [t] prodiens, exactè carnoſus & teres (nonnihil latus tamen, & ut primus, modicè depreſſus) euadit, & mediam cubiti ſedem cōprehendens, ulnæ adhuc adnaſcitur, à qua exortus ſui robur non modicum ea ſede aſciſcit, qua ulnæ [u] mēbraneo connectitur ligamento, inter radium & ulnam tota cubiti ferè longitudine conſiſtenti. Quando uerò muſculus parum ultra medium longitudinis cubiti deſcendit, aliquanto anguſtior redditus, [x] in quatuor carnoſas portiones ſimiliter ac primus finditur. Quæ ante brachiale in teretes ceſſans tendines, tanto primi muſculi tendinibus ſpiſsiores, quantum ſecundi muſculi moles primi magnitudinem excedit. Hi tendines communi membrana perquàm mucoſa, ac cæteris omnibus nō carneis membranis rubicundiori inuoluuntur, ſimulq; cohærentes, ſub primi muſculi tendinibus per [y] tranſuerſum internæ brachialis ſedis ligamentum, In manus uolam contendunt, in qua æquales angulos efficientes, mox inuicem dirimuntur, ſinguli ad unum quatuor digitorum excurrentes. Quemadmodum autem per uniuerſam cubiti longitudinē & brachiale ſecundus muſculus primo ſubſternitur, ita quoque primi tendinibus, ſecundi tendines ſubijciuntur, & eodem ſimul ambo ſecundùm primi oſsis digitorum longitudinem, tranſuerſo ligamento obducti, æquè inibi atque in uola & brachialis ſinu ſpectantur, teretes. Minimè enim ueritati conſonum eſt, ſecundi muſculi tendinem in primo internodio, ut Galenus alicubi aſſerit, dilatari. [z] Porrò ut ſecundi muſculi tendines concinnè ad tertium digiti internodium pertingerent, primi iam muſculi tendinibus in ſecundum os neceſſariò inſertionem molientibus, operæpreciu m fuit, ſecundi muſculi tendines aut ad tendinum primi muſculi latera porrigi, aut quum ipſis rectà ſubijciuntur, incumbentem illis tendinem perforari, hacq; ratione ſubſtratum ſecundi muſculi tendinem tranſmitti. At quum oſsium latitudo, ut tendines ſecundi muſculi ad latus declinent, minimè admittit: quumq; ſi fortè ad latus ducerentur, obliquum ſanè ſitum obtinerent, ac proinde obliquo etiam motui præeſſent: reliquum fuit, longa ſectione ſuperiorem tendinem mirabili induſtria findi, ut ea ſectione ſecundi muſculi tendo uectus, ad tertij oſsis radicem pertingeret, ipſius flexionis, ut poſtea dicam, autor. Verùm etſi tendines primi muſculi perforentur, ob id tamen cum Galeno neutiquam credendum eſt, eos ſecundi digitorum oſsis lateribus inſeri, quum maximè internæ illorum ſedi implantentur, ac ſuis apicibus poſt perforationem, ſub ſecundi muſculi tendinibus colligantur: & perinde ac ſi non fuiſſent perforati, ſed tantùm latiores redditi, inſertionem moliantur, nonnihil ante hanc inſertionem in ſenibus, impenſeq; oſſeis, ut ſic loquar, hominibus, [a] oſsiculum ſibi innatum uēdicantes, quod oſsiculorum ſeſamo ſemini comparatorum claſsi aſcribitur, & [b] patellæ genu uſum formamq; quodammodo, ut & reliqua ſeſamina oſsicula, refert, ſuaq; lubrica ſuperficie (quæ ex tendinis ſubſtantia tantùm prominet) [c] ſinui præponitur, inter duo capitula occurrenti, quibus primum quatuor digitorum os ſecundi oſsis [d] ſinus ſubit. Atque ut primi muſculi tendinibus eiuſmodi innaſcuntur oſsicula, ſic quoque alia ſecundi muſculi obtingunt tendinibus, priuſquam tertijs digitorum oſsibus inſerantur. Horū tendinum [e] oſsiculum ſinui prælocatur, reſpondetq;, quem in ſuo medio habent ſecundi digitorum oſsis capitula, tertij oſsis ſinibus inarticulata. Quanquam interim [f] omnibus aliàs nobis conſpicuis in manu ſeſaminis oſsiculis, hæc quæ dictis iam duorum muſculorum tendinibus innaſcuntur, ſint minima, obſeruatuq; difficillima. Cæterùm ut in brachiale, & tota primi digitorum oſsis longitudine, primi ſecundiq; muſculi tendines tranſuerſo ligamento cinguntur: ſic quoque in tota ſecundi oſsis longitudine aliud ligamentum tendinem ſecundi muſculi hàc porrectum obuoluit, aut, ut ſemel dicam, eiuſmodi ligamentum toti in

Lib. 1 de Vſu part.

Secundus.

Lib. 1 de Partiū uſu. Secundi muſculi tendinum per primi tendines tranſitus.

Li. 1 de Administ. ſect. et multo aliter 1 libr. de Vſu part.

i 5 tab. μ. & ita ſenſim 5 tabulam et 6 ſpecta.
k 4 tab. β.
l Id ſecus en primi nequit, quàm digiti 4 tabula id proponunt.
m 6 ta. γ.
n ad o 5 ta. aut ſpecta & γ 6 tab.
o 6 ta. Ξ. 7 tab. ς.
p 5 ta. Θ.
q 1 ſi. cap. 23 lib. 1 S.
r 5, 11 ſi. cap. 24 li. 1 C, dein L.
s 8 tab. Γ.
t 6 tab. α.
u 7 tab. V inter S & T.
x 6 tab. β.
y 7 tab. β.
z Hic ſeriatim ſpecta extremas manus 5, 6, 7 tabularū.
a inferius X 1 figura ca. 25 li. 1.
b Figura cap. 32 lib. 1 & 8 muſcul. tab. k.
c 2 ſi. cap. 27 lib. 1 L. inter G & H.
d eiuſdem ſi. L, K.
e ſuperius X 1 figura ca. 25 li. 1.
f Spectatur 1 ſi. cap. 25 lib. 1.

g 6 tab. n. 5 tabu. p. 7 tab. b. — *h 6 ta. Z.* — *i 1 fig. ca. 24 lib. 1 L. & dein h.* — *k 7 tab. V inter S, T.* — *l 6 tab. β.* — *m 6 ta. Ξ.* — *n 4 tab. β.* — *o 1, 2, 4 fi. cap. 25 li. 1 proceſſus P notatur, ad cuius internum latus ſinus iſte ſpectatur.* — *p 6 tab. κ, λ & 7 tab. characl. 1, 2, 3.* — *q quaſi à tendine γ in 6 tab. notato ad θ portio ducetur.* — *r 6 tab. κ.* — *s 6 ta. Ξ.*

Tertius muſculus.

ternæ digitorum ſedi obtenditur, quod nulla membrana, nullo ve alio uinculo, aut fibra etiam, tendinibus adnaſcitur, nec ibidem quicquam membraneum inter duos tendines inuicem ſuffultos interuenit. In uola tamen, priuſquam tendines, digitorum ligamenta ſubeunt, ſinguli proprijs induuntur membranulis, quę tendinibus, quibuſdam fibroſis nexibus adnaſcuntur. g Tertius muſculus à h ſecundo mihi prorſus diſtinguitur, non anxiè interim ſolicito, num ſecundo illum adnumeres, ac ſecundum tunc in quinque carnoſas partes, totidemq; tendines diſſciſſum proferas, dummodo uera tertij muſculi deſcriptio non reticeatur, qui tota cubiti longitudine, ſuperiori lateri ſecundi muſculi exporrigitur, illi nuſquam, niſi fortaſsis ad cubiti cum humero articulum, continuus: ſed perinde ac cæteri muſculi mutuò accumbentes ſolent, toto progreſſu illi duntaxat cohærens. Enaſcitur quidem carneo teretiq; principio ex ulnæ i ſede, qua hæc radij capitulum in proprium ſinum excipit: & hinc prodiens, radio attenditur, illi uniuerſa ipſius propemodum longitudine adnatus, & ab ipſo principium continuè ducens, ex ea potiſsimùm ſede, ubi k membraneum ligamen, ſecundùm cubiti longitudinem porrectum, ex radio ad ulnam enaſcitur, quod etiam huic muſculo principij portionem offert. Quum uerò muſculus radio ad hunc modum expanſus, ad brachiale properat, in teretem ceſſat l tendinem, peculiari membrana, quam mucor imbuit, obtectum: non autem communi membrana, quæ in brachialis ſinu m ſecundi muſculi tendines inueſtit. Quinetiam tertij muſculi tendo nulli quatuor ſecundi muſculi tendinum ſubijcitur: quamuis interim per tranſuerſum brachialis feratur n ligamentum, illius attenſus lateri, quod ad pollicis radicem conſiſtit: ubi etiam brachialis os, pollicem ſuſtinens, o ſinum huius tendinis potiſsimùm occaſione inſculptum habet, ad quem tendo reflexus, mediusque inter p muſculos primum pollicis os & ſecundum flectentes occultatus, ad ſecundum pollicis repit internodium, ubi tranſuerſo ligamento in tota ſecundi oſsis longitudine exceptus, tertium os accedit, cui lateſcens ualidè inſeritur, eius oſsis flexionis, uti mox ſubiungam, futurus opifex. Priuſquam uerò tertiũ pollicis articulum tendo iſte ad ſuam uſque inſertionem omnino ſuperat, illi ſeſaminum innaſcitur oſsiculũ, quod ſua læui & lubrica ſuperficie, qua extra tẽdinem prominet, anteriori ſinus ſedi præponitur, inter duo capitula conſpicui, quibus ſecundum pollicis os, tertij oſsis ſinus ſubingreditur. In caudatis ſimijs tertium hunc muſculum non reperies: uerùm in uolæ medio, à q tendine ſecundi muſculi, medium digitum petente, exigua portio enaſcitur, quæ tranſuerſim ad pollicem ducta, ultimo ipſius oſsi implantatur. Atque ita hæc tendinis portiuncula peculiarem portionem carnoſam, ut cæteri quatuor ſecundi muſculi tendines, neutiquam adipiſcitur, aut etiam accedenti medium digitum tendini alligatur: at ab ipſo prorſus enaſcitur, ſuper indicis tendinem tranſuerſim uecta. Cæterùm non caudatæ ſimiæ, magis humanæ conſtructioni accedentes, r tertium muſculum hominis muſculo figura ductuq; (niſi quòd etiam inſigniùs s ſecundo muſculo continuus ſit) ſimilem nanciſcuntur: uerùm uti illis quoque ſimijs pollex multo minor inualidiorque quàm homini obtigit, ita etiam tertius ipſarum muſculus ad proportionem minor graciliorq; quàm hominis muſculus ſpectatur. Quinimo, quum earum ſimiarum pollex etiam adhuc breuioribus gracilioribuſq; oſsibus extruatur, quàm cæteri illarum digiti, tertius muſculus graciliorem meritò tendinem in ipſis profert, quàm ſecundi muſculi ſunt tendines: quum interim in homine tertij muſculi tendo, ſecundi muſculi tendines craſsitie inſigniter uincat, quemadmodum & humanus pollex mole & robore cæteros anteit digitos. Adeò, ut haud mirum ſit, Galenum iam exactiùs diſſectiones aggredientem, in primo de illis Adminiſtrandis libro ſcripſiſſe, tertij nobis ita uocati muſculi tendinem illis tendinibus graciliorem eſſe, qui à ſecundo muſculo producuntur. quod ſanè haud feciſſet, ſi hominis perinde ac ſimiarum hiſtoriam poſteris tradere ſtuduiſſet, aut homines alioquin ſectioni accommodaſſet, uel tunc præcipuè, quum Epicuri philoſophos, & Aſclepiadis medicos, ea quæ hominis pollici cum ſimiæ pollice in magnitudine & robore eſt differentia, tam prolixè irridet, ipſeq; eos reprehendendo facilè oſtendit, quàm hominis pollicem nunquã ſecuerit. Porrò ſi inſuper noſtrum de uera hominis fabrica ſermonem permulta hactenus Galeni placitis in primo de Partium uſu libro renitentia adduxiſſe expenderis, & potiſsimùm illi figmento, quo is adhuc in anatomicis rudior, pollicem non ad brachialis medium, cæterorum digitorum modo, ſed ſuper alios, uerſus uolæ medium flecti comminiſcitur: non me inſcitiæ, aut in Galenum communem præceptorem impietatis prius inſimulato, quàm proprijs manibus (ut & id cum ipſo dicam) ſectionem obieris, aut alteri accuratè illam tractanti, admonitus iam aſtiteris, rem uniuerſam diligenter in ſimijs & hominibus obſeruãs. Reperies namque, non modò nunc commemorata, Galeni ſententiæ doctrinæq; meritò reluctari: ſed & id quoq; maximè, quod de ſecundi ac tertij muſculorũ functione ſubnexurus ſum. Opinatur enim Galenus, & cum illo omnis reſectionis profeſſorum chorus, ſecundum muſculũ quatuor digitorũ primũ tertiumq; os flectere: & quem nos tertium recenſuimus, ſecundi pollicis oſsis & tertij flexum moliri: quum tamen ambo ſuorum digitorum duntaxat tertij oſsis, ut primus ſecundi, flexionis reuera opifices ſint. Nullũ enim muſculum primariò os mouere, niſi eidem inſeratur, Galeno cæteriſq; Anatomicis firmiſsimi axiomatis loco habetur. at ſecundi muſculi tendines neque primis quatuor digitorum oſsibus, neque tertij tendo pollicis ſecundo oſsi, ne obſcuriſsimè quidem inſeritur, applantatur ve: ergo nec eorum quodpiam hi muſculi agunt. Neminem enim fore arbitror, qui (etſi Galenus id primo de Partium uſu aſtruat) ſecundi muſculi tendinem primo oſsi dilateſcentem implantari dicturus ſit: quum Galenus in diſſectione temporis ſucceſſu exercitatior, tribus interiectis de tranſuerſo ligamento uocibus, integram paginam ibidem reſtituere conatus fuerit: parum tamen ſui memor, quum poſtea inſertiones tendinum in digitos, ſimul in numerum colligit. Ac proinde ſi beneficio tranſuerſi ligamenti, quod in primis quatuor digitorum oſsibus, & ſecundo pollicis exiſtit, hæc oſſa à ſecundi & tertij muſculi tendinibus flecti, quis pro Galeno certans, illiuſq; poſteriora ucrioraq; ſenſa capiens contenderit, reſpondeat is quæſo, cur minus & t primi muſculi tendines,

Primo libro de Partium uſu.

Pleraq; hic Galeni placitis contraria propoſui.

Ad finem 1 libri de Admin. ſect.

t 5 tab. Θ.

prima quatuor digitorum oſſa flectant? quum & hi eodem ligamento contineantur. Non enim quicquam
prorſus eſt, cuius beneficio potius ſecundi muſculi, quàm primi tendinibus prima internodia flecti, quis de
monſtrare poſſet. Quinetiam in medium adferat obſecro, quamobrem Galenus non ſenſerit, ſecundi qua-
tuor digitorum oſsis flexiones, tendines ſecundi muſculi omnino autores eſſe? quum tamen & in ſecundi
oſsis radice, totaq; ipſius longitudine, hi tendines tranſnerſo obuelentur ligamento. Ad hæc, illum me do-
cere optarim, quamobrem & primus & ſecundus & tertius digitos mouentium muſculi, etiam brachiale
non flectant, quum in interna brachialis ſede [u] tranſuerſo ualidoq; ligamento non mediocri ductus lon- u 4 tab. B.
girudine contineantur. Similiter rationem comminiſci uelim, quapropter quamplurimi tibiam occupan-
tes muſculi, qui pedem adeuntes, [x] tranſuerſis ligamentis inter tibiæ oſsis extremum & calcem, ac rurſus x 1 ta. Σ. a.
inter fibulæ apicem, exteriorem ve malleolum ac calcem obuoluuntur, non illorum ligamentorum etiam
auxilio pedem moueant, quum tamen in his omnibus par ſit ratio: uti etiam in omnibus cæteris muſculis,
qui tranſuerſo ligamento in alio oſſe, quàm unde principium duxere, induuntur. Ac proinde pleroſque in
[y] cubiti exteriori ſede, & in [z] tibiæ anteriori regione, tendines ibidem ligamentis circundatos, in me- y 1 ta. cha
dium, ad robur huic meo paradoxo conciliandum, non adfero. Vt itaque tres hactenus ex digitorum mu- ract. 1, 2, 3
ſculis enarratos brachiale non flectere, certo certiùs conſtat, ita quoque niſi ſuorum, quibus inſeruntur, oſ- 4, Ψ, 6.
ſium flexionis opifices cenſendi ſunt. Si quis tamē nihilominus (etſi præterea Naturā primis quatuor digi- z 1 tab. δ.
torum ſingulis oſsibus [a] duos peculiares muſculos, & ſecundo pollicis oſsi tres, eorum oſsium flexionis au a tab. Λ.
tores elargitam eſſe mox docebimus) tranſuerſi ligamenti interuentu, primo & ſecundo muſculo primum a 7 ta. cha
quatuor digitorum os, & tertio item muſculo ſecundum pollicis os flecti arbitratus fuerit, non oſcitanter ract. 1, 2, 3
cuiuſque internodij flexionis uim perpendat. nam primum internodium, quod ex ipſius ſententia, primi ac 8 tab. Δ.
ſecundi muſculorum tendinibus, ac dein alijs duobus paulo pòſt explicandis muſculis inflecteretur, uix fir-
mius flexionis robur, quàm tertium internodium commonſtrat, utcunque etiam unicus tantùm tendo hu-
ius motus dux cenſeatur. Inſuper ſi quis tranſuerſorum ligamentorum beneficio flexum peragi contendet,
rationem ſanè adferat oportet, qui eueniat, tertia & ſecunda digitorū oſſa, extenſis & immotis primis, poſſe
flecti: ſi enim tranſuerſorum ligaminum auxilio ſecundi muſculi tendines prima oſſa inflecterent, neceſſa
riò tertijs oſsibus flexis, prima quoque flexionem ſemper experirentur, quum contractum tendinē in ſuum
quo obuoluitur ligamentum, perpetuò uim & renixum moliri neceſſum ſit. [b] Tres itaque nunc dictos mu b 6 tab.
ſculos, ex diſsitis regionibus, per totam nimirum cubiti longitudinem Natura produxit: ne ſi fortè in ma- Ξ, a.
nu principium aſſumerent, eam carne obruentes, magnam ponderoſamq; redderent: quod quantum ad
uaria, quæ manu obeuntur, munia incommodi intuliſſet, quiuis promptiſsimè colligit. Deinde robur in fle
xione maius requirebatur, quàm quod breuibus muſculis præſtari ualebat, qui ex proximis ijs quæ mouen-
da erant oſsibus principium ducerent. Atque hanc pariter ob cauſam, ut digiti ſcilicet ualida flexione pol
lerent, non unius tantum muſculi ope tres digitorum articuli flectuntur, ſed ſinguli proprios exigunt. Illi
quidem articuli, quos rectà duntaxat, & in neutrum latus inclinante flexione agi oportuit, unico eodemq;
ualido contenti fuere tendine: illi uerò, qui flexu ſuo in latera etiam inclinari debebant, pluribus tendini-
bus muſculiſq;, & illis non admodum ualidis (ut etiam illorum flexio infirma eſt) eguerunt. Porrò ten-

Tranſuerſorum ligamentorum uſus.

dinibus tranſuerſa ligamenta ſecundùm digitorum oſſa (uti hactenus ſatis conſtat) obducuntur: ne quo-
ties ſecundum aut tertium digitorum os inflectimus, tendines tanquam recti protenſiq; funiculi, & uirgulæ
ſecundùm oſsium flexionem non incuruatæ, à flexo iam oſſe ad cubitum tenſæ exurgerent, & cutem in mi-
ram altitudinem eleuantes, manus uolam turpiter implerent. Ligamenta enim, etſi tendines contrahantur,

Mucoſarū membranarum uſus.

eos tamen oſsibus, quibus non inſeruntur, adiacere cogunt. In uola uerò & brachialis ſede mucoſis mem-
branis tendines induuntur, quo tutiores procederent, eaſq; membranas tanquam propugnacula & muros
ſortirentur. Sed ſecundi muſculi membranę alius quoque uſus exiſtit: ſiquidem [c] muſculos oblongos & c 6 tab. ζ
paruos, quorum opera digitos quatuor pollici adducimus, ab illa enaſci audies. Cæterùm iam opportunum ad γ. 7 ta.

Tredecim poſt tertiū in numero, ordine ſuccedentes. Illorum octo, qui quatuor ſubſeruiunt digitis.

erit, muſculos prima quatuor digitorum oſſa, & primum ſecundumq; pollicis flectentes, aggredi. Sunt au d ad f.
tem hi omnes numero tredecim: ad ſingulos nimirum quinque digitorum primos articulos bini, & ad ſe-
cundum pollicis terni. [d] Qui quatuor famulantur digitis, omnes rectà ſecundùm poſtbrachialis longitu d ſub Δ 8
dinem digitos adeunt omni propemodum ex parte carnei, ac poſtbrachialis [e] oſsibus connati, & denique tabula.
primorum in digitis oſsium lateribus interiori in ſede inſerti. Duorum igitur paruum digitum flectentium e 1, 2 fig.
[f] unus ab exteriori latere ſuperioris partis poſtbrachialis oſsis, quod paruo prælocatur, carnoſo principio cap. 25 li. 1
oritur, etiā nonnihil inibi adnatus brachiali. Hinc rectà aſcēdens, ad primum uſque digiti hos carnoſus per I, II, III,
manet: ubi uerò os contingit, latiuſculo tendine exteriori oſsis lateri, uerſus interiora tamen, inſeritur. IIII.
Alter ex interiori eiuſdem poſtbrachialis oſsis latere, ad ipſius iuxta brachiale extremū, originem ducit: f 4 tab. ζ.
& inter id os & ſibi proximum ad digitum tendens, carnoſum quoque permanet, donec lato ac ueluti
membraneo tendine interiori lateri primi oſsis parui digiti implantetur. Quando utrique muſculi colli-
guntur, primum digiti os in neutrum latus uergens flectitur: ſi uerò exterior egerit, interiore quieſcente,
digitus in exteriorem partem nonnihil inclinans flectitur: at ſolo interiore laborante, digitus ad interiora g 8 ta. Ψ.
conniuens, flexionem experitur. Ad hunc ſanè modum aliorum trium digitorum muſculi habent, adeò ut h 1 fi. cap.
bini in ſingulis poſtbrachialis oſsium interuallis (quæ tria ſunt) reponantur, & [g] is qui indicis interiori la 25 li. 1 V.
teri inſeritur, interno poſtbrachialis oſsis indicem ſuſtinentis lateri adnaſcatur, in uolam magis quàm in V.
externam manus regionem, ut & cæteri primos articulos flectentes muſculi, protuberans. Horum muſculo i 1 fig. ca.
rum tendinibus, qui admodum breues ſunt, &, uti iam monuimus, latiuſculi, [h] ſeſamina oſsicula illis ma- 25 lib. 1
nifeſtiora innaſcuntur, [i] quæ [k] primi & [l] ſecundi digitos mouentium muſculorum tendinibus pecu- X. X.
k 5 ta. Θ.
l 6 tab. Ξ

llaria eſſe diximus. In mulieribus namque, & non admodum exiccatis, ſenibusq́; aut nſſcis uiris, ea oſsicula inter diſſecandum etiam facilè occurrunt, quæ læui ſua & lubrica ſuperficie, qua ex ſuo, cui innaſcuntur, tendine prominent, anteriorem contingunt [m] capitis ſedem, quod primo digitorum oſsis [n] ſinui inarticulatur: ita ut ſingulis poſtbrachialis oſsium capitibus unum utrinque in anteriori ipſius regione præfigatur oſsiculum, eius uſus gratia, quem in primo libro, horum oſsiculorum naturam explicans, commemoraui. Cæterùm [o] muſculi, quorum beneficio primum pollicis internodium flectitur, unà cum [p] muſculo, qui pollicem à cæteris digitis maximè abducere dicetur, carneam molem conſtituunt, quæ ad pollicis radicem repoſita, montem, quem chiromanticorum alij Veneri, alij Marti aſſcribunt, effingit. Galenus autem in libris de Vſu partium, hanc molem falſo unicum eſſe muſculum arbitratus eſt, quem pollicis ab indice abductionis autorem recenſuit, cuiq́; ualidiorem motum, craſsioremq́; tendinem, quàm muſculo tertium pollicis articulum flectenti, perperàm aſcripſit. Quemadmodum etiam ueritati parcens, [q] molem illam carneam, quam chiromantici Lunæ monti tribuunt, unum quoque muſculum, quo paruus ab alijs abducitur, eſſe ibidem docuit, quum interim maiorem ipſius portionem exterior muſculus primum minimi digiti os flectentium procreet. [r] Primus itaq; pollicis muſculus, ex ſuperiori [s] tranſuerſi brachialis ligamenti ſede carneus enaſcitur, & toti primi pollicis oſsis longitudini interna regione attenſus, perpetuò carneus illi inſeritur, perquàm obſcurè ſecundum pollicis contingens internodium. [t] Secundus, qui nuper dicto prorſus occulitur, longeq́; minor illo eſt, ex tranſuerſo quoq; ligamento, & [u] oſſe brachialis pollicem ſubſiciente enatus, in primi pollicis oſsis radicem implantatur, non ultra medium longitudinis primi eius oſsis pertingens. Sunt itaque hi duo pollicis muſculi inter digitorum motores duodecimus & decimustertius, ſi modò octo muſculos, quatuor digitorum prima internodia flectentes, ante hos enumeraueris. Porrò qui ſecundum pollicis os flectunt, [x] tres numero cenſentur, magis differentem ſitum ab illis qui quatuor digitorum prima oſſa flectunt, obtinentes, quàm duo primi pollicis oſsis flexus opifices. Qui enim quatuor famulantur digitis, rectà ſecundùm manus longitudinem procedunt: qui autem primum pollicis os flectunt nonnihil obliquè ducuntur: ſed muſculi, ſecundi pollicis internodij flexionis autores, quodammodo tranſuerſi cernuntur. Operæprecium namque erat, quatuor digitos uerſus brachiale inclinari: pollicem uerò illis in functione oppoſitum, ad ipſos inflecti. Meritò igitur tres muſculi, ſecundum pollicis os flectentes, ex uola, tanquam è quarta circuli parte, principia ſortiuntur: nimirum ad eius lineæ circunſcriptionem, quę uitalis & cordis chiromanticis appellari conſueuit. quamuis nonnihil ulteriùs, quàm ea conſiſtat linea, ex uola initium ducant, ad trianguli nimirum illius, quem chiromantici in media uola collocant, ſuperius & exterius latus. Primus itaque muſculus obliquum latumq́; principium ducit ex poſtbrachialis oſſe, cui medius innititur, modicè ſubter ipſius capitulum digito inarticulatum. Hinc carnoſus prorepens, nonnihil anguſtior redditur, & membraneo tendine, ſecundi pollicis oſsis lateri, quod indicem ſpectat, uerſus interiora ſe inſerit. Secundus inferiore ſuo latere iam dicto muſculo cōtiguus, ex media ſede poſtbrachialis oſsis, quod medio præponitur, originem ducit, nonnihil tamen & os, quo anularis fulcitur, contingens. Origo huius quoque tenuis lataq́; eſt, & ſtatim carnea ad inſertionem uſque conſpicitur, quam in medio interioris partis ſecundi pollicis internodij tentat. Tertius huic proximus, ex poſtbrachialis oſsis anularem ſuſtinentis radice, quæ brachiali coarctatur, originem pariter latiuſculam ſumit: & obliquè pollicem accedens, lateri interiori ſecundi pollicis internodij uerſus priora implantatur, tendine etiam latiuſculo & breui, cui præcipuum maximum ve ſeſaminorum oſsiculorum circa manus digitos repertorum [y] oſsiculum innaſcitur: uti & primi ſecundum pollicis os flectentium muſculorum tendini aliud, ſed paulo minus, obtigit [z] oſsiculum. Contingunt uerò, aut prælocantur duo hæc oſsicula, læui & lubrica ſua ſuperficie, qua ex tendinibus prominent, anteriori ſedi capitis primi pollicis oſsis, quod ſecundi oſsis ſinui inarticulatur: itaq́; oſsicula hæc eius ſedis latera ſpectant, ut inter ipſa [a] tendinem tertij digitos mouentium muſculi tutò ac citra cōpreſsionem, fallacem ve aliàs ſedem, ad tertium pollicis os ferri ſinant. Cæterùm tres iſti muſculi, dum unà contrahuntur, in ſeſeq́; colliguntur, fortiſsimè ſecundum pollicis internodium flectunt: primo autem duntaxat agente, ad ſuperiora uerſus indicem pollex dirigitur. dum uerò ſecundus ſolus cōtrahitur, ad medios digitos pollex flectitur: quemadmodum infimo ad ſuum principium contracto, pollicis deorſum, & magis uerſus paruum digitum flexio perficitur. Hos tres, etſi in ſimijs quoque obſeruentur, Galenus non modò ignorauit, uerùm etiam falſas rationes in primo de Partium uſu aſtruit, quibus imperitior aliquis animum adhibens, ne hos quidem inter ſecandum aggredi tentaret. Neque etiam ueriſimile eſt, quum ſecundò Adminiſtrationes anatomicas emitteret, ac in ſecundo de, Partium uſu libro lineam unam de muſculis primos digitorum articulos flectentibus, poſt illorum librorum indubiè editionem, & non ex totius in ipſis alioquin occurrentis enarrationis ſententia, interijceret, hos muſculos ipſi cognitos fuiſſe, quum illos nullibi deſcripſerit: quemadmodum fecerunt Arabes, hos, quantum auguror, cognoſcentes, & duos, qui primi pollicis oſsis flexioni præſunt, negligentes. Vndecim namque muſculos in manu digitis flectendis extructos recenſuerunt, octo quidem ad quatuor digitos, tres autem ad pollicem referentes. Quanquam rurſus ambigam, num caſu ipſi Vndecim, loco Decem, ex Galeno ſcripſerint: quum citra aliam deſcriptionem, muſculos tantum Oribaſij more enumerent. Quinetiam in primo de Adminiſtrandis ſectionibus Galeni libro, omnes quos hactenus uidi codices, tres mendas in numeris habent. Octo namque duorum loco illic legitur, ubi manus muſculi, pollicis in latera motibus ſeruientes enarrantur. & rurſus ad calcem propemodum libri, quo cubitum mouentes muſculi recenſentur, Tres ſcribitur, ubi Duo, inſuper Duo, ubi Tres ſcribendum fuerat: non ſecus ſanè, ac malè etiam Primi uſus, pro Secundi illic legitur, ubi Galenus in eodem libro ligamentorum uſus commemorat. Verùm hæc, cum innumeris ſanè alijs, pro mea uirili in Galeno

V 4 candidè

Marginal notes (left):

m 1 fi. ca. 27 li. 1 C.

n eiuſdem fig. D.

o 6 ta. κ, λ.

p 3 tab. φ. 4 tab. μ.

q 3 tab. τ, ac dein 4 tab. π, ζ.

r 4 tab. ι. 6 tab. α.

s 4 tab. θ.

t 6 tab. λ. 7 tab. α.

u figurarũ cap. 25 lib. 1 chara. 5.

x 7, 13 ta. charact. 1, 2, 3. 8 tab. X.

y 1 fi. cap. 25 lib. 1 T.

z 2 fi. ca. 25 lib. 1 T.

a 6 muſc. tab. 6 muſculi a inſigniti.

Marginal notes (right):

Illorũ duo, qui pollicis primo oſsi famulantur.

Tres, qui ſecundo pollicis oſsi famulantur.

Tres ſecundum pollicis os flectentes muſculi, Galeno ignorati.

eandidè ſunt reſtituta, quem nuper Italia & Germania latinum dederunt. Hactenus itaque ſedecim muſculos, quibus digiti flectuntur, commemoraui: ac proinde nunc [b] decimusſeptimus, digitos extendentium primus futurus, opportunè deſcribetur, qui [c] principio ex carnea neruea q́; ſubſtantia mixto, & utcunque lato, à prominentiori ſede exterioris humeri [d] tuberis enaſcitur, & per mediam cubiti ſedem magnus & carnoſus, & paulo minùs toto teres porrigitur, nulli alteri connatus oſſi, neque aliunde quàm ab humero principium ducens. Quum uerò propter radij extremum, cui brachiale inarticulatur, [e] pertingit, arctior redditus, In tres portiones carnoſas finditur, quæ ſimul communi membrana indutæ, fibrisq́; tenuibus inuicem cohærentes, in tendinem ilico ab ipſarum à muſculi uentre diductu degenerant: ac unà per [f] ſinum, in radij exteriori ſede exculptum, ad brachiale contendunt. Eſt autem ſinus ille, ex quatuor in exteriori ſede appendicis radij excauatis, radij cum ulna [g] articulo proximus. Huic itaque ſinui utcunque amplo, & admittendorum corporum magnitudini ad amuſsim reſpondenti, tres iſti tendines incumbunt, tranſuerſoq́; [h] ligamento ipſis peculiari obuoluuntur, ne aliquando ex ſinu decelinent, & ne contracto ipſorum muſculo in altum exurgant. Vbi uerò ligamentum perrepſerunt, brachialiq́; iam inſternuntur, lateſcentes, & ab inuicem ſemoti, unus indicem, ſecundus medium, tertius anularem petunt. Mox autem atque ſuorum digitorum radices contingunt, adhuc multo tenuiores amplioresq́; redditi, ac, ut poſtea dicemus, uariè inuicem [i] permixti, primi oſsis radici inſeruntur, & per totam digiti longitudinem aſcendentes, medio exterioris trium oſsium regionis adnaſcuntur, trium illorum digitorum extenſionis potiſsimùm opifices.

Decimusſeptimus digitos mouentium.

Decimusoctauus.

[k] Decimusoctauus muſculus, gracilis longusq́; eſt, ab [l] exteriore humeri tubere principium ſumens, inter decimiſeptimi muſculi caput, & [m] exortum muſculi, qui poſtbrachialis oſsi, quo minimus digitus ſuffulcitur, inſertus, brachiale extendit. Hinc itaque decimusoctauus ſecundùm inferius latus decimiſeptimi carnoſus fertur, quouſque cubiti finem attingat, ubi in unum ceſſans tendinem, communi radio & ulnæ [n] ſinu & tranſuerſo [o] ligamento utitur. Tendo iſte ſtatim atque brachiale ſuperauit, ad paruum contendit digitum: & latior redditus, nonnihilq́; cum tendinis anularem à decimoſeptimo adeuntis portione, ad parui digiti radicem commixtus, & illi quodammodo tendini portionem unà offerens, poſteriori trium parui digiti oſsium regioni implantatur, illorũ extenſionis opifex.

Decimusnonus.

Tres muſculorum radices, ab ulnæ longitudine procedẽtes, quarum tertia, 19 muſculus eſt pars.

[p] Decimusnonus, duobus ultimò deſcriptis in cubito ſubſtratus, obliquo ductu donatur. A poſteriori namque ulnæ proceſſu, uſque ad ulnæ ſedem, qua nõ multo ante brachiale ueluti exactè teres euadit, continua ſerie, tanquam ex recta [q] linea, [r] muſculi quidam enaſcuntur, omnes obliquo ſitu præditi. Atque hi tres obtinent radices, principia ve: ac primum quidem, quod elatiſsimum, & brachio uicinius eſt, ad [s] muſculum refertur radio peculiarem. Secundum autem, primo iam ordine ſuccedens, ad pollicem & brachiale ſpectat: cuius ductum, ac in plures ueluti muſculos diſtributionem, muſculorum pollicem extendentium enarratio docebit. [t] Tertium autem, quo in præſentia potiſsimùm egemus, quodque ſecundo principio ordine ſuccedit, ab ulnæ oſſe ultra medium ipſius longitudinis, uerſus bracchiale enaſcitur, exactè carneum, & inſtar oblongæ lineæ originem ducens, paulo anguſtius ab exortu redditur: & obliquè deorſum uerſus radij ad brachiale appendicem conſcendens, in [u] duas carnoſas portiones diſcinditur: quarum inferior decimumnonũ efformat muſculum, à ſuperiori illius principij parte diſtinctum, quam doctrinę gratia uigeſimumprimum, & pollicem uerſus alios digitos euertentem muſculum appellaturus ſum. Hoc igitur tertium principum in duos muſculos diſtinguam: quamuis interim principij ratione non obſtem, quo minùs ambas ipſius partes, unius muſculi loco quiuis recenſere poſsit. Decimus itaque nonus, ab ulna eo quo dixi modo enatus, obliquè radij appendicem petit: ac priuſquam hunc contingit, in duos inuicem cohærentes finitur tendines: qui proprio [x] ſinui in radij appendice incumbentes, & peculiari [y] ligamento tranſuerſim obuincti, ſuper brachiale expanduntur. Sinus autem horum tendinum nomine, in radij extremo ſculptus, inter [z] ſinum, decimiſeptimi muſculi gratia inciſum, & illum conſiſtit, quo bicornis tendo eius [a] muſculi uehitur, cuius beneficio brachiale extenditur. Hic bicornis tendinis ſinus [b] alteram quoq; portionem tertij illius ex ulna prodeuntis principij tranſmittit, quam pollicis motibus famulari audies. Haud enim arbitrandum eſt, ambas tertij principij portiones unico ſinu ac ligamento uti, & huic decimonono muſculo ligamentum peculiare non obduci. Porrò ubi iam deciminoni muſculi tendines brachiale ſuperarunt, compreſsiq́; admodum ſunt, indicis & medij digiti radicem petunt, illi ut eorum digitorum, ac in primis indicis, à pollice abductionis autores ſint, inſerti. Obliquus namque totius muſculi ductus affatim atteſtatur, illum non niſi obliquo præfici potuiſſe motui: uti contrà, decimumoctauum parui digiti extenſionem potius, quàm ipſius à cæteris digitis abductionem moliri, rectus ipſius per cubitum inceſſus, & magis adhuc ipſius ſitus arguit, qui ſub paruo digito neutiquam uerſus inferiora obliquus cernitur. Atque iſtud non obiter ſanè in ipſa reſectione tibi ſpectandum uenit. neque uulgariter profectò animus adhibendus eſt uariæ, & non omnibus hominibus pari commixtioni, quam tendines ad digitorum radices moliuntur, à tribus poſtremò commemoratis muſculis educti: ut diligenter expendas, quàm multa Galeni placitis pugnantia, neceſſariò in illorum muſculorum hiſtoria ſcripſerim. Is namque decimumſeptimum muſculum, anteaquàm brachiale conſcendat, in quatuor tendines ſcindi tradidit, horum unum paruo quoque digito tribuens: quum tamen in tres tantùm tendines cum muſculum diſſecari inuenerim. Præterea Galenus tendines hos digitorum oſsibus illic tantum connaſci ſcripſit, ubi ad articuli compagem accedunt, quum tamen toti oſsium longitudini æquè adnaſcantur. Ad hæc, [c] muſculum digitos extendentem, per [d] ſinum, tranſuerſumq́; [e] ligamentum ferri ait, quod radio & ulnæ eſt commune: quum id decimooctauo ſeruiat muſculo, & proprium [f] ligamentum & [g] ſinum in radij appendice decimusſeptimus ſibi uendicet. Deinde, quum deciminoni muſculi fabricam enarrat, multo ſecus quàm res ſe habet, huius [h] principium

In 1 de Partium uſu, et 1 de Adminiſt. ſect.

b 9 ta. Z. 2 tab. V. 10 tab. ſ.
c 9 tab. a.
d 2 ſi. cap. 23 lib. 1 P.
e 9 tab. b.
f 2, 4 fi. cap. 24 lib. 1 ζ.
g 1 ſi. cap. 24 lib. 1 λ aut potius 2 figuræ θ.
h 1. 2 ta. charact. 3.
i Vtcunque uidere eſt id in extrema manu 9 tab.
k 9 ta. Θ. 2 ta. X. 10 tab. τ.
l 2 ſi. cap. 23 li. 1 P.
m 9 tab. Λ. σ.
n 2 ſi ca. 24 lib. 1 θ.
o 2 ta. charact. 1.
p 10 ta. p.
q per ξ. ξ 2 & 6 fig. ca 24 li. 1.
r 10 tab. Λ. Ξ. Π.
s 10 13 tab. Λ.
t 10 ta. Π.
u 10 ta. o. ſuperior p. uerò inferior notatur.
x 2, 4 fig. cap. 24 lib. 1 δ.
y 2 ta. charact. 4.
z 3, 4 fig. cap. 24 li. 1 notat, quod ter 2 & ζ notatur.
a 11 ta. Λ.
b 10 ta. σ.
c 9 tab. Z.
d 2 ſi. cap. 24 lib. 1 θ.
e 2 ta. charact. 1.
f 2 ta. charact. 3.
g 2 ſi. cap. 24 lib. 1 γ.
h 10 ta. Π. & expende ſimul alia duo principia.

principium à tota ulna, aut ulnæ ſuperiori parte brachio uicina pendere commemorat: quum tamen trium principiorum radicum ve, ab ulna ſeriatim prodeuntium, decimumnonum muſculum tertij ac infimi principij humiliorem, ac brachiali propinquiorem eſſe portionem (uti reuera eſt) deſcripſerim. Inſuper decimooctauo duos tribuit tendines, illumq́; anularis & parui digitorum à pollice abductionis autorem ſtatuit, nulla raræ illius à nobis commemoratæ tendinum mixtionis habita ratione: quum ego interim decimumoctauum, in primis paruum digitum extendere, dictis antea occaſionibus contendam. Verùm quia paruum digitum (ne in contrarijs mihi cum Galeno deſcriptionibus enarrandis nimius ſim) adeò ac uelut ex abundanti à cæteris abduci oportuit, quoties rotundas figuras manu complectimur, & quia huiuſmodi motus [i] decimooctauo muſculo acceptus ferri nequeat, rerum Opifex [k] muſculum breuem, ſed ualidũ in manu repoſuit, illi motui præfectum. A [l] quarto enim brachialis oſſe, quod rectum appellauimus, muſculi huius principium prodit, quod per Lunæ monticulum ad paruum digitum pergens, toto ductu carneum uiſitur, muris ſeu lacertæ formam eleganter exprimens. quippe muſculus iſte in exortu utcunque tenuis, in medio teres craſſusq́; eſt: in inſertione autem, quam in externum primi oſsis parui digiti latus molitur, gracilis, tenuisq́; & nerueus euadit. ſit itaque hic ordine uigeſimus. Cæterùm [m] uigeſimusprimus, pollici peculiaris cenſetur, eſtq́; ille altera [n] tertij ex ulna pendentis principij portio, quam à [o] decimonono, qui ad indicem potiſsimùm fertur, diſtinguimus. Ab ulnæ itaque exteriori ſede, iuxta [p] ligamentũ membraneum, inter cubiti oſſa, qua inuicem dehiſcunt, conſiſtens, & iuxta medium longitudinis cubiti iſte muſculus enaſcitur, uerſus radium obliquè properans. Priuſquam uerò radij inferiorem contingit appẽdicem, in paulo minus toto teretem ceſſat tendinem, qui communi cum bicorni [q] tendine, brachiale mouente [r] ſinu, & [s] ligamento plerunque (nanciſcitur enim aliquando proprium) deductus, ad manum cõtendit, & ilico lateſcens, totius pollicis longitudini inſeritur, non quidem in medio exterioris regionis, ſed in exteriore eius regionis latere, quod indicem ſpectat. Quo tamen tendo magis ad tertium pollicis os contendit, eo magis quoque medium exterioris ſedis pollicis ſibi uendicat. Cuius autem motus hic muſculus opifex ſit, ilico ſubijciam, atque duos ſequentes nunc muſculos deſcripſero. Ex [t] tribus itaque muſculorũ principijs, quæ ab ulna ſecundùm ipſius longitudinem exoriri relata ſunt, [u] medium principium utcunque amplum, longa ve ſatis linea enatum uiſitur: & obliquè ſuper radium conſcendens, illi inſternitur [x] muſculo, quem bicorni tendine brachiale extendere docebo. Simulatq́; uerò principium hoc eum muſculum integit, in [y] duas impares portiones diuiditur, à ſeſe nullo interuallo diſtantes, ſed mutuò accumbentium muſculorum ritu inuicem hærentes. Superior portio aliquandiu carnea permanẽs, in teretem quodãmodo tendinem ceſſat, inſertum exteriori brachialis [z] oſsis ſedi, quod pollicem ſuſtinet. Inferior autem principij portio, ſtatim ac aliquouſque in anteriora prorepſit, in [a] duas rurſus carneas partes diſtinguitur, quæ ſingulæ in tendinem finiunt, ac eum ſuperioris portionis tendine, proprio [b] ſinui in radij appendice leuiter, ſed latè inciſo inſident, peculiariq́; [c] ligamento tres ſimul tendines mutuò accumbentes obducuntur: etſi interim nonnunquam ſingulos tendines ſingulis anulis, ſeu trãſuerſis ligamentis donari uiderimus. Poſtquam autem inferioris portionis tendines brachiale ſuperarunt, unus in primi pollicis oſsis radicem implantatur, illic in externam ipſius regionem iuxta internum latus finiens. Alter tendo, membranoſo tantùm nexu primi pollicis oſsis longitudini adhærens, in ſecundi oſsis radicem exteriori ſede, uerſus internũ latus inſeritur, non totus inibi ceſſans, uerùm ad ſummum uſque pollicis apicem, ſecundo & tertio oſsibus pertinaciter, ac inſtar membranæ adnatus. Nobis itaque integrum erit, [d] principij ſecũdi, quod ulna profert, occaſione, unum hic ſtatuere muſculum: aut tendinum, ac ueluti carnoſi principij [e] diuiſionis gratia, tres muſculos enumerare, ut ſcilicet ſingulis tendinibus ſingulos aſcribamus muſculos: aut propter [f] continuitatem inferioris portionis carnoſæ, & [g] tendinum ipſius in eundem digitum inſertionem, duos tantum recenſere licebit muſculos: ut ſcilicet [h] ſuperior portio ad brachiale ſpectans, unius loco habeatur: & [i] inferior portio ſuo inceſſu in duas carneas partes & totidem tendines diuiſa, unius muſculi uice commemoretur. Quod Galeni etiam ſententiæ magis erit accommodum, quum is quauis etiam enumeratione inferiorem portionem unius tantùm muſculi loco recenſuerit, ut qui unicum ipſius tantùm [k] tendinem tribus pollicis oſsibus communem cognouerit, deſcripſerit ve. quanquam & non caudatæ ſimiæ eo deſtituantur [l] tendine, quem hominibus primo tantum pollicis oſsi inſertum eſſe diximus. imò caudatarum ſimiarum, ab hominis fabrica magis adhuc quàm non caudatæ uariantium, totum ſecundum ſeu medium ex ulna prodiens [m] principium, unicum tantùm educit tendinem, qui in brachialis regione modico interuallo primùm diſſectus, parua portione brachialis oſsi pollicem ſuſtinenti inſeritur, maiori portione pollicem ita ac in cæteris apparet ſimijs, accedens. Sit igitur in noſtro muſculorum numero ac ſerie, inferior ea medij principij portio, in duos tendines digeſta, mouentium digitos muſculorum uigeſimusſecundus: ipſa uerò ſuperior portio ad brachiale pertinens, muſculorum hoc Capite hactenus commemoratorum uigeſimustertius: etſi interim is digitorum uix famuletur motibus, uerùm cuidam brachialis extenſioni & obſcuro radij circumducti opem ſecundariò ferat. Porrò [n] uigeſimoſecundo (ut tandem ipſius munus explicem) & qui prius deſcriptus eſt, [o] uigeſimoprimo pollex rectà euertitur, extenditur ve, quoties ambo muſculi unà contrahuntur: quippe uigeſimoſecundo tantùm in ſe collecto, pollex obliquè ac ueluti in latus à cæteris abductus digitis, extenſionem patitur, à uigeſimo autem primo ad indicem magis euerti ſolet. Cæterùm adhuc reliqui ſunt [p] duo lateralibus pollicis motibus ſubſeruientes muſculi: & [q] alij inſuper quatuor, quibus quatuor digiti ad pollicem ducuntur. Pollex enim, quum inſtar alterius manus, reliquis digitis opponi debuit, meritò muſculos ſibi uendicat, quorum beneficio ab illis maximè abducitur, & rurſus uariarum actionum gratia, indici proximè admouetur. [r] Qui igitur pollicem maximè abducit, ab anteriori

ſede

Vigeſimusprimus.

Vigeſimusſecũdus, qui ſimul cũ 23 recenſetur.

In 1 lib. de Admin. diſſ.

Vigeſimitertij muſculi munus, non ad digitos pertinens.

Munus 21 & 22 muſculorum.

Sex muſculi digitos mouentes adhuc reliqui

ſede oſsis brachialis, cui pollex innititur, nerueo principio, quod ſtatim carneum euadit, enaſcitur: ac deorſum protenſus, ſecundo pollicis articulo, membraneo tendine inſeritur. Hic muſculus, unà cum [s] duobus, primum pollicis internodium flectentibus, quibus iſte inſternitur, carnoſam uolæ partem efformat, quæ ad pollicis radicem conſiſtit. Galenus autem in libris de Partium uſu, præſentem muſculum non admodum uerè in primum pollicis os inſeri, ſcriptum reliquit: quum notabili & uera inſertione ipſi non adnaſcatur, ſed duntaxat fibroſis nexibus inualidè hæreat. Verùm non mirum eſt, Galenum eiuſmodi inſertionem nos docuiſſe, quum id ſcribens, duos muſculos primum pollicis os flectentes ignorauerit, ac illos præſentis muſculi partes eſſe arbitratus fuerit. Muſculus iſte [t] interioris pollicem euertentium, qui ordine uigeſimusſecundus erat, actionem excipit: atque ita quàm maximè pollicem ab indice remouet, id priuatim adeptus, quòd inter muſculos manum & cubitum occupantes, ſolus quodammodo lineat, propriæ ipſius, quæ craſsior eſt, membranæ gratia. [u] Alter muſculus, lateralibus pollicis motibus ſeruiens, ex interiori latere, uerſus poſteriora tamen, [x] oſsis poſtbrachialis, quod indici præponitur, initium ducit carneũ, & ſecundùm totam eius oſsis longitudinem enatum. Muſculus iſte inſeritur carnea implantatione, toti externo lateri primi pollicis oſsis, membraneum tendinem radici quoque ſecundi oſsis porrigens. unde etiã huius fibræ tranſuerſæ quodammodo ſunt, à poſtbrachiali ad pollicem ductæ, ac proinde etiam illum indici proximè accommodantes, & muſculi pollicem ad exteriora [y] euertentis (qui in noſtra ſerie uigeſimusprimus eſt) actionem excipientes. Porrò [z] muſculi, quatuor digitos pollici adducentes, graciles & teretes ſunt, ſingulis quatuor ſecundi muſculi tendinibus (qui quatuor digitorum tertium os flectunt) ſinguli exporrecti: oriuntur enim ex membraneo inuolucro, tendines illos, cum brachialis ſinum, & [a] tranſuerſum ipſius ligamentum perreptant, induente. Hinc ſimul cum tendinibus ad digitos procedentes, ac interiori tendinum lateri attenſi, in digitorum radicem inſeruntur, ad internum eorundem latus, uerſus interiora inſertionem membraneam moliti. iſta namque ſede illos inſeri decuit, qui in latus ad pollicem quatuor digitos erant inclinaturi. Præſentibus muſculis hoc ſanè rarum, perinde ac oculi [b] muſculis obuenit, quòd non ex oſſe, aut cartilagine, ſed ex membraneo tendinum inuolucro originem ſumpſerint. Iam ſi his quoque muſculis tuum numerum, diſciplinæ gratia auxeris, in uniuerſum uigintinouem in hoc Capite deſcripti exurgent: quorum uigintiocto, digitorum duces ſunt, [c] uigeſimotertio interim ad brachiale relato. Porrò mirabitur forſitan aliquis, cur mittus [d] muſculos, quatuor digitos pollici adducentes, & [e] eum qui paruum à cæteris abducit, primo quatuor digitorum oſsi dixerim inſeri, nulla interim mentione ſuccedentium internodiorum oſsium ve facta: quum tamen Galenus in omnibus digitorum oſsibus ſecundùm totam illorum longitudinem, eorum muſculorum tendines, membranæ modo inſeri, connaſciq́; in primo de Adminiſtrandis ſectionibus ſtudiò ſerioq́; ſcriptum reliquerit: ſecus quàm in libro de Partium uſu, ac illo etiam priores Anatomici. Ego nequaquam inficias eo, digitorum oſſa ſecundùm eorum longitudinem, eregionè inſertionis illorum muſculorum membranis obduci, uerùm non talibus, quales commemoriati modò muſculi porrigere deberent. quandoquidem illæ nullum fibrarum genus, ſecundùm longitudinem excurrens oſtendunt, neque parem etiam ductum cum [f] muſculorum ex cubito in exteriorem digitorum ſedem inſertorum tendinibus retinent. Quinetiam ſolius primi in quatuor digitis articuli, & primi ſecundiq́; quodammodo in pollice beneficio, digiti in obliquum & latus aguntur: cuius cauſa, dum digitorum oſſa perſequerer, articulationis differentia eſſe commemorabatur. Si itaque quiſpiam eiuſmodi membranas, muſculorum in latera agentium tendines cum Galeno (quem articulorum in digitis diſcrimina & differentię latuerunt) eſſe cõtenderit, fruſtra eos & ligamenti tantùm uice ſecundis & tertijs digitorũ oſsibus comiſſos fateatur oportet. Ruſus ſtudioſior aliquis in Galeni libris uerſatus, illũq; admodũ contraria de inſertione tendinum docere animaduertens operietur, donec omnes muſculorum digitos mouentium inſertiones in unum numerum redegero, Galenum in primo de Partium uſu imitaturus, qui eas parum rectè perſequitur: quoniam [g] tredecim muſculos, qui in manu locati, digitorum flexus autores ſunt, omittens, falſo [h] ſecundi muſculi tendines, primo quatuor digitorum oſsi implantatos, inibi tradidit. Deinde etiam [i] decimoſeptimo muſculo, & [k] decimooctauo, & [l] decimonono, alios quàm educunt tendines, Galenus tribuit, ac proinde alias quoque quàm moliuntur inſertiones. Et ſanè niſi uaria illa tendinum, quos tres dicti proferunt muſculi, ad digitorum radices commixtio, ac ipſorum ueluti in plures ſurculos diuiſa per externam digitorum ſedem ſeries, obſtarent, quo minus certum illorum omnium inſertionum numerum ſtatuere ipſe breui oratione queam, Galenum intelligendi gratia, uniuerſorum digitos mouentium muſculorum inſertiones tecum in catologum recenſerem. Si tamen ſingulis quatuor digitorum oſsibus, ex tribus dictis muſculis quaſi geminam (quum ego interim quibuſdam illorum, & præcipuè parui digiti oſsibus, ſimplicem ferè aſſcribam) in poſteriori ipſorum ſede implantationem, Galeni nomine, & ſuccinctę orationis cauſa, aſcriberes, omniaq́; deinde, ut ex noſtra ſententia habent, ſubaudires, ſexaginta omnes ueræ inſertiones (non accubitus, leues ve annexus dico) erunt: in primum ſcilicet pollicis articulum quinque, in ſecundum ſeptem, in tertium tres, in minimi digiti primum internodium ſex, in reliquorum autem trium digitorum prima internodia duntaxat quinque, in quatuor uerò digitorum ſecundum & tertium internodium tres. Quæ porrò eiuſmodi ſint inſertiones, ipſe tecum, ut muſculos rurſus in memoriam, quaſi in epilogum contrahas, repetito: ac deinde rurſus perpendito, quot uniuerſæ eſſent, ſi etiam [m] muſculi lateralibus motibus præfecti, qui in manu reponuntur, inſertiones in ſuccedentia oſſa, quæ in latus (niſi ſecundariò) non aguntur, ex Galeni ſententia molirentur: & deinde etiam, ſi [n] uigeſimiſecũdi muſculi utrunque tendinem, primo pollicis oſsi inſeri uera inſertione admiſeris, ut nunc primum pollicis internodium ſex admitteret inſertiones ([o] qui enim pollicem maximè abducit, in primum ipſius

Ex uiginti nouẽ deſcriptis muſculis, 28 digitorum motibus famulari.

De tendinũ inſertionibus nõnulla.

Muſculorũ inſertionum collectio.

s 6 tab. λ.
t 10 ta. m, n. 11 tab. q, n.
u 1 tab. h, 2 d. 9 ξ. 10 t. 11 ſ. 12 o
x 1, 2 fig. cap. 24 li. 1
y 10 ta. a.
z 6 tab. ζ, ζ ad γ. 7 ta. d ad f.
a 4 tab. b.
b 1, 2 fig. cap. 11.
c 10 ta. k. 11 tab. p.
d 6 ta. ζ ζ.
e 3 tab. n.
f 9 tab. Z, Θ. 10 ta. ſ, r, p, A.
g 6 tab. λ. 7 ta. cha. r. x 7. 1, 2, 3, 14. 8 ſub Δ.
h 6 ta. Ξ.
i 9 tab. Z.
k 9 ta. Θ.
l 10 ta. p. 11 tab. p.
m 3 tab n, p. 6 tab. ζ, ζ. 11 tab. ſ.
n 10 ta. & deinde m, n.
o 3 tab. p.

os non uerè inſeritur) tertium autem pollicis os quinque, & ſecunda tertiaq́; internodia indicis, medij, & anularis etiam quatuor, parui autem digiti ſecundum & tertium internodium quinque inſertiones obtinerent, conſurgent omnes ſeptuagintatres. Si etiam dein tranſuerſorum ligamentorum beneficio factas oſſibus applicationes adnumeraueris, & ſecuodum quinque digitorum internodium una applicatione, & primum quatuor digitorum duabus auxeris, inuenies (niſi me additio fugerit) octuagintaſex. nam primo pollicis internodio ᵖ tertij muſculi tendinem tribuere nequis: quamuis hic numerus adhuc & ᑫ lati tendinis applicationes ſibi uendicare poſſet, ut tria quatuor digitorū, & duo pollicis internodia, adhuc una augerentur commiſsione, numerusq́; nonagintaocto conſtitueret. Quem ſi ad utranque manum conferens duplicaueris, quot nuoıeris centum & octodecim Galeni ἰνφύσεις & παραφύσεις modò ſuperaſti? ac facilè expendis, quàm promptum ſit, cognita hominis fabrica, in Naturę laudes expaciari, multasq́; paginas in partium uſu diffuſe recenſendo abſumere.

DE MVSCVLIS MOTVVM BRACHIALIS OPIFICIBVS. Caput XLIIII.

CVM brachiali reliqua manus pars flectitur, ac extenditur: deinde etiam in utrunque latus agitur, idq́; quatuor maximè muſculorum beneficio. Quorum ᵃ primus ex ᵇ interiore humeri tubere ᶜ principium ex carnea nerueaq́; ſubſtantia mixtum aſſumit, hinc totius ulnæ longitudini adnatus, & in progreſſu ab ipſa exortus ſui robur aſſumens. Exporrigitur autem hic muſculus inferiori lateri muſculorum, ᵈ qui per cubitum repentes, digitorum flexionibus præſunt, unde etiam internam ulnæ ſedem ᵉ magna ex parte amplecitur: quemadmodum & medium quoq; ioferioris ſedis cubiti occupat, cui ſcribentes innitimur. ᶠ Reliquum autem ioferioris illius cubiti ſedis, quod exterius eſt, ᵍ alius muſculus ſibi uendicat, quem ante paruum digitum poſtbrachiali inſertum, illius extenſionem moliri audies. Duo enim illi muſculi, inuicem fibroſis nexibus ualidè hærentes, uelut ſtratum quoddam & puluinar, cui commodè totum cubitum inniti ſinimus, efformant. Cęterùm primus hic muſculus, quum ad ulnæ uſque finem prorepſit, paulo ante cubiti cum brachiali articulum, in ʰ ualidum, & quodammodo teretem ceſſat tendinem, carniformi ſemper ſubſtantia interiori ſua ſede ad brachiale uſque auctum: ubi uerò id tranſcendit, prorſus excarnis eſt, ualidiſſima inſertione ſuperiori ⁱ quarti brachialis oſsis ſedi implantatus: quod rectum cartilaginoſumq́; appellari, ac ᵏ unico tantum oſsi committi, primo libro diximus. Præſens tendo, qua ulnæ appendice articuloq́; brachialis ſuffulcitur, peculiare ligamentum, quo ipſi tranſuerſim obducatur, nullum obtinet: ſed communi omnium muſculorum membrana, quæ ligamenti uice eſt, quamq́; inter manus ligamēta quodammodo etiam recenſebimus, circundatur, & perquàm ualidè brachialis cum cubito articuli ligamentis connectitur. ˡ Secundus brachiale mouentium muſculus, ab interiori quoque humeri tubere ᵐ exoritur, illius, quod nuper commemorauimus, capiti proximus, & inſtratum quoque habens ⁿ caput eius muſculi, qui internæ manus cuti dilateſceotem exporrigit tendinem. Secundus hic muſculus a ſuo initio ingreſſu obliquo ad elatius ᵒ primi digitos flectentis muſculi latus contendit, ipſi magna ex parte innitens, radioq́; exporrectus. ᵖ Ante brachialis autem radicem, in teretem ceſſat tendinem: qui ſimulatque brachiale ad pollicis radicem ᑫ contingit, incurioſe illum ſecantibus, ibidem brachialis oſsibus inſeri putatur. uerùm ubi ʳ muſculus ab indice pollicem abducens, unà cum duobus primum pollicis internodium flectentibus, à brachiali liberatus eſt, hic brachialis muſculus conſpicitur internam brachialis ſedem præterire, & lateſcens in poſtbrachialis ˢ oſsis, quod indici præponitur, radicem inſeri, internæq́; tranſuerſi hic ᵗ ligamenti ualidè adnaſci. Duobus internis alij totidem externi reſpondent. ᵘ unus ab ˣ exterioris humeri tuberis radice principium capit, ad latus eius ʸ muſculi, qui præcipuus extenſionis minimi digiti autor eſt. Plurium enim ex eo tubere certa ſerie prodeuntium capitum, hic brachialis muſculus humillimam & ulnę proximam ſedem obtinet. unde etiam & ex ˣ poſteriori ulnæ proceſſu, qui humero articulatur, hic muſculus nonnihil principium ducit, illi inſtratus ᵃ muſculo, qui originem inibi quoque ſumens, radium adit, illumq́; in ſupinum agit. Hinc itaque tertius brachialis muſculus ᵇ prodiens, humiliorem exterioremq́; ulnæ regiooem amplexatur, ᶜ inter primum brachiale mouentium, & cum qui paruū digitum extendit, exporrectus. Quando uerò brachiali appropinquat, in teretem finit ᵈ tendinem, qui ᵉ ſinui in appendice ulnæ exculpto innititur, ᶠ tranſuerſo ligamento, quod unicum ulna proprium nanciſcitur, obductus. Quum primùm ſuperato ligamento, brachiali ſuperuehitur, latior factus, poſtbrachialis ᵍ oſsis minimum ſuſtinentis radici inſeritur, nonnunquam ante inſertionem oſsiculum ſibi innatum obtinens ſeſaminum, quod nonnihil dictum modò poſtbrachialis os etiam ſuffulcire uidetur. ʰ Alter exteriorum, qui ordine quartus eſt, latiuſculo ⁱ principio longè ſupra exterius humeri tuber enaſcitur, ubi humerus uelut in oblongam ᵏ acutiem lineāque prominet. Hinc carnoſus, & longa utcunque linea prodiens, radio inſternitur, & paulo ſub illius longitudinis medio, in robuſtum definit ˡ tendioem, qui bicornis bipartitus ve ſtatim ab ortu ſpectatur, utranque partem paulo minus toto teretem gerens: eſt enim nonnihil latior, quàm profundior. Hæ partes, aut tendines, etſi inuicem dirimantur, non tamen digno notatu interuallo diſsiti, recto tramite radio exporriguntur, ad illius appendicem iuxta brachiale contendentes: quò quum peruenerint, illis exculpto ᵐ ſinui incumbunt, & communi ipſis & illi ⁿ muſculo, qui pollicem uerſus indicem euertit, ᵒ ligamento circundaotur. Quod deinceps ſuperantes, magis tum quàm prius, inuicem diſtant, in poſtbrachiale amplis inſertionibus (ne fortè craſsis & teretibus extra reliquam manus ſuperficiem hic emineant) ᵖ implantati: unus

Lib. 1 de Vſu partiū.

Brachiale mouentium primus.

Secundus.

Tertius.

Quartus.

p 6 tab. n. deinde 9. q muſculi 11 ta. 3. ubi tendo l inſigitur. a 4 tab. Σ. 1 ta. Z. 2 a. 3 m. 5 e. 9 Ξ. b 1 fi. cap. 23 lib. 1 S. c 4 tab. γ. d 4 tab. β. et 5 tab Θ. & 6 ta. Ξ. e 1, 6 fig. ca. 24 lib. 1 d. f 2, 6 fi. ca. 24 li. 1 e in ata a. a. g 9 ta. Λ. quod dein ē cōtiguū Ξ. h 4 tab. δ. i 1, 3, 5 fi. cap. 25 li. 1 charact. 4. k eaiidem fi. char. 3. l 3 tab. A. 1 ta. X. 2 g. 4 e. m 3 ta. f. n 3 tab. i. muſculi Π. o 4 tab. β. p 3 tab. g. q 3 tab. h. r 3 tab. p. dein 6 tab. λ. λ. s 1 fi. cap. 25 lib. 1 l. t 4 tab. 9. u 9 tab. A. x Y. 10 q. x 2 fi. cap. 23 lib. 1 P. y 9 ta. Θ. ante uide qui in 2 tab. Y ducitur iter X & a. z 1, 2 fig. cap. 24 li. 1 D. a 10, 12 tab. A. b 9 tab. c. c 9 ta. inter Ξ & Θ. d 9 tab. d. e 2 fi. cap. 24 li. 1 V. f 2 ta. charact. 2. g 1, 2 fig. cap. 25 li. 1 IIII. cui ſub eſt oſsiculū N notatum. h 11 ta. A. 16. 2 Y. 3 c. 9 Y. 10 ſ. 22 o. i 21 tab. l.

k 1, 2 fi. ca. 23 lib. 1 Q. l 11 ta. k. m 2, 4 fig. cap. 24 lib. 1 i. ζ. n 10 tab. o. o 1, 2 tab. charact. 5. p 11 tab. l.

unus enim in radicem oſsis indicem ſuſtinentis, alter uerò in radicem eius cui medius innititur, inſertionem tentat. Quartus hic muſculus, unà cum tertio, brachiale, ſi ambo in ſe colligantur, extrorſum reflectunt, extendunt ve. hisq́; auxiliatur [q] muſculus, quem brachialis oſsi, quo pollex ſuſtinetur, inſeri docuimus, quum ſuperiore Capite illum in tota inibi deſcriptorum muſculorum ſerie uigeſimumtertium nominaremus: & ut his duobus brachiale extenditur, ita etiam duobus interioribus ſeu primis idem pulchrè flectitur. Dein eiſdem muſculis, quibus brachialis flexio extenſioq́; concreditur, brachiale ad latera quoque ducimus. [r] Si enim interior muſculus, & exterior, qui indicem ſpectant, [s] reliquis duobus laxatis contrahantur, brachiale introrſum atque ad interius latus agitur: at ſi his laxatis, alij duo, qui minimum reſpiciunt digitum, in ſe colliguntur, brachiale ad exteriora in latus mouetur. Cæterùm præter hos, quos brachiali tribuimus, motus, Galenus ipſi uerſionem in pronum ac ſupinum adſcripſit, peculiarem ab ea quam ſecundariò manus radij beneficio adipiſcitur. Mihi tamen manus aut brachialis, quieſcente radio, in pronum ſupinum ve motum aliquem perfici, hactenus percipere non licuit. [t] Deinde radij ſinus, cui brachiale inarticulatur, oblongus eſt: & ipſum brachiale, quà ſinui imponitur, oblongum quoque, neque ut humeri, aut femoris ſuperius caput, rotundum uiſitur: adeò ut hic oſsium articulus conſurgat, prorſus ad circumactum ineptus. Verùm ut Galenus proprios in pronum & ſupinum motus brachiali aſcribit, ita quoque quatuor enarratos muſculos, illorum autores eſſe contendit: prout hic nimirum, ille ve contrahatur, aut quieſcat. Cuius ſententiam ſi non oſcitanter perpenderis, hæc illum finxiſſe, imaginatumq́; citiùs, quàm in reſectione perſpexiſſe (ut alia in libris de Vſu partium per Iouem pleraque) animaduertes.

Muſculorũ manus. — *Brachiale proprio motu in ſupinũ & pronum non agi.* — *Libr. 2. de Partiũ uſu.*

DE MVSCVLIS RADIVM IN PRONVM ET SVPINVM AGENTIBVS. Cap. XLV.

DVMMODO in præſenti eorum memineris, quæ [a] de radij ad rotundum humeri caput articulo, [b] & brachialis rurſus cum radio, [c] radijq́; & ulnæ inter ſe commiſſuris, ſuperiore libro tradidimus: nunc mediocri negocio percipies, qua ratione radius à proprijs tractus muſculis, quieſcente interim ad humerum ulna, in pronum ſupinumq́; circunducatur, & quo nam pacto radij beneficio manus eoſdem motus ſecundariò obtineat. Quũ itaque radius ulnæ & ſuperiori ipſius & inferiori extremo articuletur, quumq́; per reliquam longitudinem duo illa oſſa inuicem diſtent, operæprecium fuit, ſuprà & infrà muſculos illum moturos extrui. Sunt autem hi quatuor, duo quidem ſuperiori radij extremo ſubſeruientes, reliqui autem duo inferiori. atque ex his duo internam cubiti ſedem, alij duo externam occupant: interioresq́; radium in pronũ mouent, exteriores eundem ad ſupinum conuellunt. [d] Interior, qui radij partem brachiali proximam mouet, ſecundùm ulnæ longitudinem, ex tota amplitudine interioris ipſius ſedis, qua brachiali proxima eſt, enaſcitur: hincq́; carneus, ad interiorem radij regionem tranſuerſim procedens, ipſi carneus adhuc inſeritur. Habet itaque muſculus hic, ſi cum reliquis ſecundùm cubiti longitudinem expanſis conferatur, fibras tranſuerſas, ex ulna nimirum in radium tranſuerſim conſcendentes. Neque hic muſculus, ut uiſum eſt diſſectionis profeſſoribus, radium ulnamq́; intercedit: ſed ſecundùm cubiti amplitudinem, totam interiorem radij ulnæq́; ſedem complectitur, adamuſsimq́; quadratus eſt. Tantam enim obtinet longitudinem, quanta eſt latitudo interioris cubiti regionis, quam ſimul cum radio ulna cõſtituit: deinde tam latus uiſitur, quàm longus. ad hæc omni ex parte carneus, & in ipſius medio ſpiſſus extuberansq́; obſeruatur, inſtar puluinaris ipſum tranſcendentibus ad digitos [e] tendinibus ſubſtratus. Huius muſculi fibræ, radij partem, quæ brachiale ſpectat, introrſum trahentes, radium in pronum adigunt. [f] Exterior muſculus, contrarij motus autor, & huic neque ſitu neque figura reſpondens, omnium qui cubitum perreptant longiſsimus eſt, quantum ſcilicet ad muſculi uentrem, & longiorem carnis ductum attinet. Aliàs namque perperàm illum omnium longiſsimum eſſe Galenus dixiſſet, quum plerique ad digitos protenſi, ſimpliciter multo longiores ſint. Ab externa itaque humeri regione [g] elatius, quàm muſculi bifido tendine brachiale extendentis caput conſiſtit, huius radij muſculi [h] principium educitur: quod quia ſecundùm humeri longitudinem latum naſcitur, carneumq́; eſt, longè ſupra exterius humeri [i] tuber elatiori ſua ſede reponitur. Muſculus hinc deorſum expanſus, & latus ualidusq́; apparens, radio inſternitur, ſuperiori lateri muſculi bifido tẽdine brachiale extendentis contiguus. Vbi uerò ad radij finem, cui brachiale coarctatur, proceſsit, in exactum finit [k] tendinem, qui membranæ modo lateſcens, radij appendicis ſuperiori [l] regioni inſeritur, quadantenus in interiora productus. Muſculorũ ſuperiorẽ radij partem mouentium [m] interior, ex interioris humeri tuberis [n] radice, & [o] ex interiori ulnæ latere, quà humero articulatur, carnoſo ualidoq́; principio enaſcitur: & hinc admodũ obliquè internã radij ſedẽ cõſcendẽs, carnea [p] inſertione ante mediũ radij lõgitudinis ipſi implãtatur. A carnea hac inſertione, neruea implãtatio ad mediũ uſq; radij lõgitudinis educitur, radijq́; ſuperiori regioni ualidiſsimè inſeritur, peculiarẽ inibi in radio [q] aſperitatẽ, cui firmetur, ſibi uẽdicans. Muſculus iſte, quoties contrahitur, intrò radium ducens, illum conſtituit pronum. [r] Exterior, qui peculiarium radij muſculorum quartus eſt, ductu figuraq́; nunc dicto propemodum par, [s] enaſcitur ab exteriori articuli cubiti regione, ex articulum circundante ligamento, ualidè etiam ex ulnæ poſterioris [t] proceſſus externo latere, principij ſui portionem ſumens. Hinc ad radium in priora conſcendit, & radio propter interioris muſculi inſertionem [u] applantatur. uerum huius inſertio non æquè atque interiori neruoſa eſt, neque adeò in radij longitudinem producitur. Attamen ductus breuitas hos duos, ut & [x] primum, qui ad brachiale habetur, exacto tendine deſtituit. [y] Muſculus itaque, quem poſtremò recenſui, ſuperiorem radij partem

Quatuor radium peculiariter agẽtes muſculi. — *Primus.* — *Libr. 1. de Admin. diſſ.* — *Secundus.* — *Primo de Admin. ſect.* — *Tertius.* — *Quartus.*

tem

q 3 ſeb h. 10 k. 11 p. r 3 tab. A. unus, alter 11 tab. A. s 9 tab. unus A, alter Z. t 1, 2, 4, 5 figurarum ca. 25 lib. 1 char. 1, 2, 3 in x, y, Z ſi. 8 cap. 24 li. 1. a 9 ſi. ca. 14 li. 1 O ad P 1 ſi. ca. 23. b 1, 2, 5 figurarũ ca. 25 li. 1 characte. 1, 2, 3, in x y, Z ſi. 8 ca. 24 li. 1. c ca. 24 li. 1 ſig 1 i k. ant m 2, 9 ſi. m l 11 ſi. & rurſus p 5, 10 ſi. ua 7 figura. d 7 tab. X. 8 S. e 5 ta. muſculi ſi. 6 tabu. muſculi Z et e. f 6 tab. A. 12 Θ. 1 a. 25. 3 d. 4 a. 5 π. 9 Y. 9 X. 10 e. 11 h. g in 9 tab. X elatius è quàm Y, in 10 tabu. e quàm f. h 12 ta. a. 6 tab. b. i 2 ſi. cap. 23 lib. 1 P. et in 1014. a diſtat à g. k 6 tab. u. 12 tab. b. l 2 ſi. cap. 24 lib. 1. a uerſus a. m 7 ta. Q. 1 V. 2 f. 3 a. 4 7. 5 i. 6 x. 8 R. 12 a. 13 f. n ſub 5 & T 1 ſi. cap. 23 lib. 5. o ſub L ſi. 1 ca. 24 li. 1. p 12 tab. e. 23 g. q 2, 4 ſi. ca. 24 lib. 1 n. r 10, 12 ta. A. 11 m. 13 h. s 12 ta. e. t 1, 2, 8 ß

ſ g cap. 24 lib. 1 D. u 12 tab. d iuxta e. x 7 tab. X. y 12 tab. A.

tem extrorſum obliquè conuellens, radium in ſupinum mouet.

DE MVSCVLIS CVBITVM FLECTENTIBVS & extendentibus. Capur XLVI.

QVEMADMODVM radius ſui cum humero [a] articuli beneficio pronus ſupinusq́; conſtituitur, ita quoque ulnæ cum humero [b] articulus appoſitiſsimè cubiti totius flexioni extenſioniq́; famulatur: & interim radius in eum modum humero eſt articulatus, ut ſimul cum ulna ad humerum flecti extendiq́; queat. Muſculi uerò, horum motuum duces, ſi in maximum redigantur numerum, duo flexionem, & tres extenſionem perficiunt. ſi autem ad minorem referantur, aut duo, aut unus, erunt extendentes: duo tamen, utcunque numeraueris, flectentes. In canibus & caudatis ſimijs neceſſariò tres extendentes perpetuò recenſentur: quorum etiam deſcriptionem ilico atque hominis muſculos enarrauero, ſubnectam, quo accuratiùs primi de Adminiſtrandis ſectionibus Galeni libri calcem aſſequaris. Atque hos ea tradam lege, ut omnia de cubitum mouentibus muſculis figmenta ſecundi de Vſu partium libri non cogar recenſere. quandoquidem quum ueram illorum muſculorum naturam didiceris, abundè ea tuo Marte refelles, ſtupens profectò, qua ratione eiuſmodi ſenſui repugnantia Galenus poſteris tradiderit, ac poſtea ſectione peritior factus, ea cum alijs quibuſdam in libris de Partium uſu non recognouerit. [c] Primus itaque flectentium, duobus ualidiſſimis & mutuò diſtantibus enaſcitur principijs: [d] unum quidem exactè, neruеum, & ad amuſsim teres, exoritur ab eminentiori [e] parte ceruicis ſcapulæ, ſeu ex ſuperiore ſupercilij ipſius acetabuli ſede. Hoc ſub [f] ligamentis humeri articulum continentibus, & huic principio tranſuerſi inſtar ligamēti obductis, ſuper humeri caput in anteriora procedit, [g] ſinuq́; uehitur, ipſi in prioribus capitis & ceruicis humeri regionibus priuatim cælato. [h] Alterum huius muſculi principium, à tota inferiori ſede & apice interioris [i] proceſſus ſcapulæ, quem anchoræ comparamus, duplex quodammodo enaſcitur, non quidem diſiunctum, ſed duplicem ſubſtantiæ ſpeciem exprimens, & dicto nuper [k] principio (etſi Galeno ſecus uiſum fuerit) multo latius. principij enim [l] pars, ab apice proceſſus initium ducens, exactè neruea eſt, & craſſa, & propemodum teres: [m] pars autem huic continua, ac ex reliqua proceſſus ſede prodiens, carnea lataq́; uiſitur. Neutrum iſtorum principiorum, ſtatim ab exortu deorſum tendens, humeri oſsi adnaſcitur. Verùm aliquantulo ſub humeri capitis ceruice, ubi ambo [n] inuicem coitura, unum efformare muſculum incipiunt, carnoſa pars interioris principij, ab interno ſcapulæ proceſſu enata, humeri oſsi lata & utcunque carnea inſertione aut nexu adnaſcitur, priuatam oſsis [o] aſperitatem, cui aptè committatur, nanciſcens. Conſiſtit autem hæc aſperitas ad radicem eius [p] ſinus, quem externo præſentis muſculi principio inciſum diximus. Eiuſmodi nexus adeò ualidus interdum mihi apparuit, & carnoſam illam interioris principij partem adeò proceram uidi, ut proprium muſculum à ſcapulæ interiori proceſſu in humerũ inſeri arbitratus fuerim, qui brachium etiam attolleret. Poſtquam uerò hic anterior cubitum flectentiũ muſculus, ex duobus illis efformatus principijs, hunc nexum in humerum molitus eſt, ab humero iam abſcedens, & ad amuſsim teretis carnoſiq́; [q] muſculi effigiem, ante reſectionem in muſculoſis egregiè conſpicuam præ ſe ferens, alium conſcendit [r] muſculum, ipſi toto progreſſu ſubtenſum: non amplius enim, uel puncto etiam, humerum ſeu brachij os contingit. Cæterùm paulo ſupra cubiti articulum, [s] neruoſior excarnisq́; redditus, in robuſtum & craſſum, & ad amuſsim teretem finit tendinem, qui articulo expanſus, & ſubdito ipſi muſculo ſuffultus, in interiorem radij partem modicè lateſcens [t] inſeritur, nonnihil & articuli ligamento adnatus. Vt uerò commodior tendinis in radium efficeretur inſertio, [u] latum, & modicè prominentem, inæqualemq́; admodum in radij ſuperiori fine proceſſum extrui, iam antea diximus. Atque hæc primi muſculi eſt ſeries, hoc ſibi cum alijs quibuſdam proprium uendicantis, quòd liuidus comperiatur. [x] Secundus muſculus huic ſuccumbit, omnino carneus, & nuſquam inſigniter nerueam oſtendens ſubſtantiam: præterea longè primo muſculo breuior, multoq́; iuxta humiliorem ipſius [y] ſedem latior exiſtit. Ex humero enim ea ſede principium ducere incipit, ubi infima muſculorum brachium mouentium fit [z] inſertio, quam attollens brachium muſculus, cum illo qui brachium pectori admouet, molitur. A latere namque exteriori inſertionis brachium attollentis muſculi, ſecundus hic muſculus carneum [a] principium ab humero ſumit, quod acutum eſt, & ſenſim deorſum obliquè in priora humeri tendens, ſecundùm attollentis brachium muſculi inſertionis formam (quæ tranſuerſa eſt) dilateſcit, ac ab exterioribus introrſum modicè uerſus inferiora declinat. Quum autem principium id ad infimam inſertionis brachium attollentis muſculi ſedem prorepſit, [b] ſurſum denuò ad internum inſertionis latus modicè fertur, non adeò altè conſcendens, atque iuxta externum ipſius latus enaſcebatur. Propter medium igitur longitudinis humeri, ſecũdus cubitum mouentium muſculus enaſcitur carneo latoq́; principio, quod [c] bicorne eſt, & in ſui medio obtuſum exprimit angulum. Quandoquidem principij exortus linea ab externo latere humeri in anteriora deorſum obliquè repit, & hinc ab anteriori parte ſurſum obliquè uerſus internum humeri latus ducitur: adeò ut unum principij cornu in externo humeri habeatur latere, alterum uerò quodammodo in interno, & angulus in antica humeri ſede conſiſtat. Porrò ſi præſentem obliquæ huius lineæ ductum, illaq́; duo principij cornua tanti æſtimes, ut duplici principio poſteriorem hunc muſculum cum nonnullis Anatomicis enaſci dicas, nunc me ueriſsimè, & multo aliter quàm ipſos, huius muſculi initia enarraſſe putato, atq; mihi unius principij loco duo, quę ponis, principia haberi ſinito, ne omnib. latis muſculorũ exortib. pręter morem plura principia cogar aſſcribere. Niſi enim id mihi donares, omnia lata muſculorum principia geminanda,

X aut,

Cubitũ mouent 5 muſculi aut 5, aut 4, aut 3.

Primus flectentium.

Lib. 3. de Admin. diſſ.

Secundus, ſeu flectentium poſterior.

a figura 9 cap. 24 lib. 1 O cum P fi. 1 cap. 23 lib. 1.
b 1, 2 fig. cap. 23 li. 1 K, L, M cum C, D, E 1, 5, 11 fi. ca. 24 lib. 1.
c 6 ta. Θ. 1. 9 Q, 2, 3 Z 4, 1 5 ζ. 7 R. 10 τ. 11 ξ.
d 6 ta. m.
e 1 fi. cap. 23 lib. 1 A.
f 5 tab. de ad f.
g 1 fi. cap. 23 li. 1 H, I.
h 6 ta n, o.
i 1, 2 fi. ca. 21 lib 1 E.
k 6 ta. m.
l 6 tab. n.
m 6 ta. o. 1 tab. R.
n 6 tab. p.
o 1 fi. cap. 23 lib. 1 fi.
p eandem fig. 1.
q 6 ta. Θ.
r 6 tab v.
s 8 tab. Γ.
t 6 tab q.
t 8 tab Q.
u 1, 3 fig. cap. 24 li. 1 q.
x 8 tab. Γ.
y 5 S, S. 2 N. 3, 1 3 a, a. 4 κ. κ. 5 b. 6 v. v. 7 P. 9 R. 10 d. 15. ξ. 12 Y.
y 8 tab. inter Γ & N.
z 4 tab ξ. b. 11 ta. P.
a 8 tab L.
b Ducas in 8 tab. angulum ab L ad M.
c 8 tab. L. M.

aut,ſi cum hoc ſecundi muſculi principio conferantur,pleraq; principia etiam decuplanda præter omnem rationem forent. Præſens itaque muſculus hoc enatus principio,ſenſim craſsior carnoſiorq; efficitur, deorſum rectà protenſus,& humero ualidiſsimè adnatus,ex ipſoq; exortus ſui robur toto deſcenſu tantiſper aſſumens,quouſque cubiti articulum contingat,quem [d] ſua amplitudine carneaq; ſubſtantia in tota anteriori ſede integens,ualidiſsimè articuli ligamento,& anteriori ulnæ ac radij ſedi, ampla implantatione inſeritur,ea parte,qua articulum tranſcendit,montis ſpeciem appoſitiſsimè repræſentans. Cæterùm ut huius muſculi ductus recto perficitur tramite, ita quoque prorſus rectas obtinet fibras, quemadmodum & primus,quem nulla ratione ſecundi muſculi fibris inſtar X literæ aut decuſſatim incumbere, auſim aſſerere.

d 8 ta. N.

Primi & ſecundi muſculorum munus.

Et quantumuis accuratè horum muſculorum functionẽ intueor,haud aliud colligo, quàm utruoque rectiſſimæ cubiti flexionis autorẽ eſſe,ſiue ambos unà,ſiue ſeorſim ſingulos duntaxat cõtrahi demus. Et cur,quæſo,Galeni diſſectionis profeſſorum principis gratia, quas nunquam conſpicimus, cubiti flexiones nos deceet confingere?ut ſcilicet cubitum rectà primùm,& deinde in alterum latus inclinantem, flecti dicamus, ac dein utriſque ſimul muſculis rectam flexionem,& inſuper ſingulis priuatam ad latera flexionem tribuamus. quando interim Galenus ſibi non conſtat,utri nam muſculo,in internum latus, aut in externum, flexionis munus aſsignare debeat. Aliter enim longè in libris de Partium uſu,quàm in libris de Adminiſtrandis conſectionibus,de horum muſculorum dignitate uſuq; ſentit. In his namque poſteriorem muſculum cubiti flexionis in exteriora inclinantis autorem eſſe cenſet:anteriorem uerò,flexum moliri tradit, introrſum uergentem. In illis autem,muſculum anteriorem extrorſum magis, poſteriorem uerò introrſum magis flectere,ſcriptum reliquit. Verùm non ignoro,quum hæc perpendis, te cubiti flexionem ſedulò moliri, atque quum digitos ſummo humero adducis,arbitrari rectam flexionem effici: quum uerò ad clauiculam, pectoriſq; oſsis ſummum,manum ducis,in internum latus flexionem fieri: dum autem uerſus ſcapulam digitos agis,in externum latus inclinantem cubiti flexionem celebrari. Ac proinde, ſimiliter ac ego quondam,Galeno nimium fidens,ſolebam,pulchrè colligis,ipſum rectiſsimè has flexionum ſpecies propoſuiſſe:quantumuis etiam in enarranda muſculorum functione, ſibi in commemoratis modò libris haudquaquam conſentiat. Cæterùm paulo pòſt ſecus autumabis,quando iam humeri quoque in ſcapulæ acetabulo motum unà expenderis. Conare igitur nudis alicunde aſcitis oſsibus,quæ unà perſpiciendo negocio adhibeas,ab omni circunductu tuum ipſius brachium immotum ſeruare, atque tum demum ſtude in eodem brachij ſitu diuerſam cubiti flexionem moliri: quam ſi tunc obſeruaueris,tempus erit, fibrarum decuſſationem ſeu interſectionem,& diuerſum cubiti flexionis opificum muſculorum ductum cum Galeno (etiamſi tale quid nihil ſit) comminiſci. Porrò quum præter rectiſsimam flexionem aliam nullam fieri conſpicies,ſummi rerum Opificis ſolertiam encomio celebrabis, quòd huic motui duos ualidiſsimos præfecerit muſculos,quia illum ualidum,& ad plurima utilẽ homini futurũ cognoſceret, ne inſuper alias in medium adferam rationes. Quæ modò de flexione dixi,de extenſione quoque propoſita arbitrator: quam etſi uarijs modis experiri queas,nullo tamen melius cubitum ne tantillum quidem in latus agi animaduertes, quàm ſi exactè protenſum,uel pilo in alterum latus,quieſcente brachio, dimouere fruſtra conatus fueris.

Extendentiũ primus.

Inter cubitum itaque extendentes muſculos, [e] primus ualido latoq; & neruoo prorſus principio, [f] ex humiliori ſcapulæ coſta nõ procul ab eiuſdẽ ceruice exoritur,peculiarẽ illic,unde prodeat, ſinũ obtinens. Principiũ id paulo poſt exortũ carne adaugetur,muſculũq; conſtituit, qui rectà deorſum ad internũ latus poſterioris ſedis humeri fertur,illi nõ niſi magno ſatis ſub ceruicis ipſius interuallo firmiter adnatus. Iuxta infimã namq; ſedẽ inſertionis [g] muſculi brachiũ ad dorſũ uerſus inferiora trahẽtis, iſte cubitũ mouens muſculus primùm humero connaſcitur: aut potius [h] alia ex humero inibi enata carnoſi muſculi pars ipſi cõmiſcetur,qua muſculus adauctus,deorſum rectà fertur,medio interni lateris humeri, & medio poſterioris ſedis humeri tantiſper adnatus,dum partim carneus,partim nerueus, ampliſsimè in internũ latus [i] poſterioris ulnæ proceſſus inſeratur,in deſcenſu ſemper ab ea quã dixi humeri ſede ad finẽ uſq; ipſius, humero adnatus,ac ex ipſo principij robur aſſumens. Integrum itaq; eſt,in homine hunc muſculum uniuerſum, aut unum dicere,aut duos:ut [k] unus quidem à ſcapula enaſcatur, [l] alter autẽ ab humero qui cum illo cõfunditur,cui ſcapula principiũ præbet. At Galeni nomine,illos duorum loco nunc recenſeamus, [m] tertium extendentiũ enumerantes,qui extendentium à poſteriori ſede ceruicis humeri neruoſus [n] enaſcitur, & ſenſim rectà deorſum deſcendens,& externã ſedem poſterioris humeri regionis occupans, carnoſus euadit,& pertinaciſsimè humero adnatus,ab ipſo principij ſui uigorẽ mutuatur. [o] Priuſquam uerò medium lõgitudinis brachij ſuperauit,duobus nuper dictis ita commiſcetur,& cum ipſis adeò coit,ut nullo prorſus pacto in hominibus ab illis ad inſertionem uſq; integer diſcerni queat,nihilq; aliud quàm unum ueluti corpus ex tribus muſculis conſtitui uideatur. quamuis interim tertius muſculus,ſuum ſeruans inceſſum, ualidiſsimè in externum latus poſterioris ulnæ [p] proceſſus partim carneus,partim nerueus inſeratur. Atq; ita tribus his muſculis mutuò coeuntibus,totus ille poſterior ulnæ proceſſus amplexatur, in ſui ſedis inferiori parte, [q] cui innitimur,neruoſiorem inſertionis portionem,quàm in lateribus,& ſuperiùs,aſſumens. Mutuus enim ille muſculorum concurſus, in poſteriori ſede admodum liuidus conſpicitur, tanto neruoſior euadens, quanto ulnæ proceſſui propiùs accedit. Vtcunque uerò inter ſe muſculi hi concurrant, nullus tamen ab initio inceptum fibrarum ductum deperdit:ſed rectæ omnes deorſum, nuſquam implexæ, neque ſeſe decuſſatim interſecantes feruntur, & eandem omnes functionem obeunt, qua cubitum in neutrum latus inclinantem extendunt. Conſtat igitur, tres hos muſculos unius loco recenſeri poſſe, qui ex tribus conformatus eſſet principijs: aut duorum,ſi uidelicet primum & ſecundum unius loco habueris. At in caudatis ſimijs & canibus fieri id nequit. nam his animalibus,perinde ac equo, & boui, & alijs pleriſque, quæ

Carnoſa pars, qua primus extẽdentium augetur,quem ſecundũ conſtituere licet.

Libr. 1. de Admi. ſect.

Tertius extẽdentium.

Quomodo in canibus cubitũ agentes muſculi habeant.

e 11 tab. ſ. 1,9,12 T. a P. 13 b. 4 n. 5 n. 6 ſ. 7 N. 10 a. f 1 ſi. cap. 22 lib. 3 Q. g 10 ta. Θ. 11 c. h 12 ta. X. 13 tab. d. i 1,5,11 ſi. cap. 24 li. 3 D. k 13 tab. b. l 13 tab. d. m 11 ta. Θ. 2 tabu. O. 9 S. 10 b. 12 V. 13 c. n 11 ta. a. o 11 ta. a. 2 tab. Q. p 2 tab. R. q 6 ſi. cap. 24 li. 1 triangulus in X. Y. Z concluſus.

quæ anterioribus cruribus innituntur, atque in ingreſſu ualida cubiti extenſione indigent, tres obtigerunt muſculi, egregiè conſpicui, præter unum gracillimum in caudatis ſimijs, à ſcapula ad ulnam porrectum, & penitus à Galeno prætermiſſum. Quum interim canibus unicus tantum flexionis autor adſit, ut ſanè ſimijs duo, illis prorſus ſimiles, qui in homine uiſuntur: niſi quòd poſterior nonnihil poſteriùs ab humero in ſimijs procedit, & neruoſior in ipſa inſertione conſpicitur, adeoq; Galeni in primo de Adminiſtrandis ſectionibus libro hiſtoriæ per omnia melius quàm hominum muſculus conueniat. Cæterùm caudatis ſimijs extendentium cubitum muſculorum primus ex ſcapulæ humiliori coſta, ut hominibus, oritur: ſed duo principia mox inuicem coeuntia obtinet: & deorſum tenſus, carnoſusq; admodum redditus, nulli connaſcitur muſculo: ſed paulo ſupra cubiti articulum extenuatus, nerueusq; factus, internæ ſedi poſterioris ulnæ proceſſus inſeritur. Secundus huic ſubiacet, & ubi homini ſecundus enaſci dictus eſt, exoritur, toti humeri longitudini tantiſper adnatus, quouſque ualida inſertione mediæ & poſticæ proceſſus ulnæ ſedi inſeratur. Tertius, ut in hominibus, ab humeri ceruice principium ducit: inde carnoſus euadens, & nulli muſculo, præterquàm fibroſis nexibus, hærens, in exteriorem ſedem poſterioris ulnæ proceſſus implantatur. Atque hi ſunt muſculi, quos poſt ſcriptos de Vſu partium libros Galenus diligenter ſecuit, & obſcurè in libris de Adminiſtrandis ſectionibus deſcripſit, etiamſi interim prorſus nihil à prima editione libris de Partium uſu, ad muſculorum cubitum mouentium hiſtoriam adieciſſe uideatur, uti aliàs ſæpe lineas quaſdam ſuo exemplari poſteris aſſeruato immiſcuit, quæ tãquam notæ illi fuerunt, quibus per ocium temporisq; rationem libros de Partium uſu, perinde ac libros de Adminiſtrandis ſectionibus, magis ueritati conſonos reddidiſſet. Occurrunt uerò eiuſmodi lineæ aut notæ, in [r] muſculorum, qui in manu & pede poſiti, primorum digitorum oſsium flexioni præſunt, & in tranſuerſorũ [s] ligamentorum in digitis, & in [t] muſculi in poplite latitantis leui & perfunctoria (ſed ſeria tamen) mentione, & aliàs mehercule ſæpius: quemadmodum facilè cõſtabit, meis in Galeni anatomica annotationibus, iampridẽ non infœliciter cœptis, ac ſeorſum, aut cum Galeni libris, multo quàm antea emendatioribus, aliquando cudendis. *In Galeni anatomica annotationes.*

DE LIGAMENTIS, AB HVMERI CVM SCAPVLA ARTICVLO AD extremam uſque digitorum aciem conſiſtentibus. Caput XLVII.

INTER ligamenta in brachio, cubito & manu occurrentia, quædam omnium ferè ligamentorum differentiarum ac uſuum occurrunt. Quæ in horum itaque numero ſint [a] inuolucra, prius enarrauimus, quum ſingulis tendinibus per brachiale & uolam ad digitos reptantibus, obductas diximus membranas, mucore quodam imbutas, & ligamentorum ritu tendinibus circundatas. Quæ uerò ſubditis corporibus munimenta, & ne ex ipſorum cauitatibus declinent, ſimul quoque uincula cenſentur, tranſuerſa ſunt ligamenta, tendines in ſuis ſinibus, ne ab illis aſſurgant, aut uagentur, continentia. Horum uniuerſæ propemodum interiori [b] ſedi quatuor digitorum unum exporrigitur, & pollicis etiam ſecundo & quaſi tertio internodio unũ eius generis expanditur: illis nimirũ ſedibus, quibus [c] tendines digitos flectentes, ab illis ligamentis amplexantur, & ueluti anulis cõtinentur. In interna brachialis regione [d] unũ conſpicitur, omnes digitorũ tendines, qui hàc prorepũt, conſtringens. atq; hoc latũ eſt, & cæteris omnibus huius generis robuſtius: ſed interim neq; poſtbrachiali, neq; cubito commune. Cæterùm in externis cubiti partib. quà brachiali articulatur, [e] ſex trãſuerſa ligamenta ſeſe offerunt, quorum beneficio tendines in oſsiũ ſinibus reſeruantur. At hæc, ſi in ſuperficie tantùm ſpectentur, unicum eſſe uidebuntur, totius cubiti latitudini expanſum: quod diſſectum, ſex ſpectandos offert anulos, tranſeuntibus tendinibus obductos. Vnde etiã id in ſex ligamenta, perinde ac cæteri Anatomici, diſtinguimus: non ſanè, quòd omnia ipſis cognita fuerint (nam Galenũ ut minimùm duo latuerunt) ſed quòd ipſi hic tot ligamenta recenſuerint, quot reperiere anulos. [f] Primum ex ulna in radiũ procedit, & ad communem ulnæ & radio [g] ſinum refertur. at non [h] tendinibus decimiſeptimi digitos mouentium muſculi (ut Galenus arbitratur) obuoluitur: uerùm illi peculiare eſt [i] muſculo, quem paruum digitum extendere aſſeruimus, eum digitos mouentium decimumoctauum enumerantes. [k] Secundum, ad externum primi ligamenti latus repoſitum, ſoli ulnæ, illiq; [l] muſculo proprium eſt, qui ante paruum digitum poſtbrachiali inſertus, brachialis extenſionis opifex cenſetur. [m] Tertium, ad internum primi ligamenti latus habetur, ſoliq; radio proprium eſt, eos amplectens [n] tendines, qui indicis, medij & anularis extenſionibus præſunt. [o] Quartum, ad internam latus tertij poſitum, anguſtiſsimum efficit anulum: ut & tendo, quem tranſmittit, gracilis eſt. ille enim à [p] muſculo procedit, qui indicem & medium à pollice deberet abducere. [q] Quintum bicorni [r] tendini, quo brachiale extenditur, & [s] illi qui pollicem uerſus indicem euertit, uiam largitur: quanquam interdum pollicis muſculo priuatum quoque ligamentum obducatur, adeò ut ſeptem tunc ligamenta in externa cubiti ſede reponantur. Alioquin enim [t] ſextum [u] tres tendines tranſmittit: quorum unus brachialis oſsi ante pollicem, alter primo pollicis oſsi, tertius autem ſecundo & tertio inſeritur. Sanè & hos tendines, quum hæc ligamenta ad amuſsim, magnaq; cura perpendimus, ſingulos ſua ligamenta ſortiri, non ſemel obſeruauimus. Præter hæc ligamenta, per uniuerſam cubiti longitudinem, omnibus muſculis ualida [x] membrana obnaſcitur, muſculos inuicem committens, atque ne ſua ſede illi dimoueantur, aut inter ſeſe implicẽtur tranſuerſi alicuius ligamẽti ritu continens: cuiuſmodi etiã in tibia quandam haberi audies, omnib. illic repoſitis muſculis eleganter obductam. Quum itaq; & huius membranæ ligamenti ve naturã inter diſſecandum ad amuſsim didiceris, id quoq; in trãſuerſorũ ligamentorũ claſſe reponito: quanquã non laxè, ſed pertinaciter

Ligamentorum in brachio, cubito & manu occurrentium, quæ inſtar inuolucrum habeatur.

Ligamenta, anulorũ modo tendines continẽtia.

Libr. 1. de Adm. ſect.

Membrana muſculis obnata.

r 6 fa. x. λ. 8 ta. Δ 14 tabu. β. 13 tab. L. o. s digitis manuum 4 tabula. t 14 tab. Γ. a in 3 tab. nota. b manus 4 tabula. c 5 ta. o. 6 tab. δ, γ. θ. d 4 tab. θ. 5 r. ξ. e 2 ta. characl. 1, 2, 3, 4, 5, 6. et ta bu. 1 chara. 3. 4. 5, 6. e f 2 ta. charactl. 1. g 2 ſi cap. 24 lib. 1 θ. h 3 ta. muſculi V. cum 9 tab. Z. de in b. i 2 tab. X. 9 Θ. k 2 ta characl. 2. l 2 tab. Y. 9 Λ. m 1, 2 tab. charactl. 3. n 2 ta. muſculi V. o 1, 2 tab. charactl. 4. p 10 tab. p. q 1 2 tab. charactl. 5. r 11 ta. muſculi A. s 10 ta. o. t 1, 2 tab. charactl. 6. u 10 ta. k, m, n. x Hác, quã tenuiſsima & pellucida ſit, pictores alter ꝑ ponere nequiuimus; quàm tota 1, 1, 9 tabula ſe offerunt.

Ligamenta oſſa inuicē committentia.

tinaciter muſculis adnaſcitur, propriæ muſculorum membranæ modo. Ligamenta quæ oſſa inuicem colligant, in omnibus ſunt articulis, nullam peculiarem naturam à cæteris articulos ambientibus ligamentis ferè ſortita. [y] Membraneis enim & articulum ſolum circundantibus ligamentis, digitorum nectuntur internodia. Poſtbrachiale etiam brachiali ualidis ligamentis per exteriora ductis colligatur. At poſtbrachialis oſſa, quà mutuò in ipſarum radice iuxta brachiale ſe ſpectant, cartilaginis naturam referentibus ligamētis inuicem committuntur, quæ non orbiculatim oſſa tantùm ambiunt, uerùm & in ipſorum medio habentur, quà uti diximus, oſſa ſe inuicem reſpiciunt. Brachialis oſſa ualidiſsimis ligamentis, cartilaginis naturā referentibus, ſimul unita hærent: atque hæc ligamenta ipſis undique obducuntur, & quibuſdam etiam ſedibus illa intercedunt: idq́; potiſsimum in illorum oſsium interuallis, quæ in ſecundo reponuntur ordine, quibusq́; poſtbrachiale contactatur. Quæ cubitum ſeu radium ulnamq́; brachiali colligant, membraneis reliquorum articulorum ligamentis reſpondent. ſed ab apice [z] proceſſus ſtylum imitantis, ligamentum huius articuli durius efficitur, quaſi hinc peculiare quodammodo teres in brachialis [a] os duceretur, quod rectum eſt, & cæteris magis cartilaginoſum, uniq́; tantùm oſsi commiſſum. Huic ligamento Galenus digniorem, quàm ego aſſequor, uſum tribuit. nam ad nullum mihi motum priuatim magis, quàm uniuerſum huius articuli ligamentum, famulari uidetur. Quinetiam ex apice radij appendicis ſimile & inſignius quoque in brachiale fertur, quod liquidiſsimè cum uſum, quem Galenus alteri aſcribit ligamento, uanum eſſe commonſtrat. Radius uerò & ulna, propter brachiale & cubiti cum humero articulum, ligamentis ualidis, in circuitu oſſa ambientibus inuicem alligantur. At accuratiſsimè tibi in memoriam reuocanda uenit ea [b] cartilago, quam à radio procedentem ulnam à brachiali diſtinguere diximus, quæ ualidè etiam ulnæ ad radicem acuti illius proceſſus, quaſi ligamenti naturam nacta, inſeritur. Per totam longitudinem, qua inuicē radius & ulna dehiſcunt, ualidum & membraneum [c] ligamentum habetur, ab acutiori ulnæ [d] linea in radij quoque [e] lineam inſertum. Hoc non ſimplex conſpicitur membrana, uerùm (ut pleraque ligamenta) ex fibris conflatum ſpectatur, à radio deorſum in ulnam obliquè proreptantibus. Huius beneficio, prætérquam quòd ipſo oſſa inuicem alligantur, interiores cubiti muſculi ab exterioribus dirimuntur, & ut antea monui, ex ipſo [f] muſculi etiam nonnulli ſuorum principiorum robur aſciſcunt: quemadmodum & ab inuolucris [g] tendinum tertium quatuor digitorum os flectentium muſculi prodeunt graciles, & hos digitos pollici adducentes. Radius humeri exteriori tuberi ſeu capiti ualidis, ſed membraneis ligamentis, perinde ac cæteri articuli, alligatur. Et quamuis tutiſsimus ſit ulnæ cum humero articulus, tamen robuſtis quoque ligamentis Natura humerum ulnæ commiſit, quæ ſimiliter articulum in circuitu amplexantur. Præter hæc

Ligamēta musculorum constitutionem subeuntia.

ligamina, in manu aut cubito nulla ſunt: niſi & horum albo [h] ligamenta, quæ in muſculorum conſtitutionem ingrediuntur, & proprias ipſorum membranas efformant, reponere ſtatueris: quæ interdum in tantam pertingunt craſsitiem, ut quum muſculi caro ipſis ſubſit, liuorem quendam muſculis inducant. Atque eiuſmodi craſsius ligamentum uentri obducitur [i] muſculi, pollicem à cæteris digitis maximè abducentis. Præter hunc, [k] muſculus anterior flectentium cubitum, uentrem quoque liueſcentem, ob membranæ craſsitiem adipiſcitur: quemadmodum etiam illi (idq́; admodum clarè) qui cubitum extendunt, [l] multo ante ipſorum inſertionem, quam in ulnæ poſteriorem proceſſum, moliuntur.

ADMINISTRATIO MVSCVLORVM ET LIGAMENTORVM BRAchium, cubitum & manum occupantium. Caput XLVIII.

NVNC brachium id cum ſcapula depromendum eſt, quod ad muſculorum cubitum, radium, brachiale & digitos mouentium adminiſtrationem, quum thoracis aggredereris muſculos, aliquò relocandum præcepi. Priuſquam uerò ſectionem auſpiceris, quot ſingulis partibus muſculi reponantur, in memoriam reuoca. Vt autem id promptiùs facias, nunc omnes in compendium tibi digeram. In manu itaque uiginti nobis ſunt enumerati [a] decem nimirum, quibus prima quinque digitorum internodia flectuntur, quorum bini ad ſingulos referuntur digitos. [b] tres, quibus ſecundum pollicis flectitur internodium. [c] unus, pollicem maximè à reliquis digitis abducens. [d] unus, eundem proximè cæteris digitis admouens. [e] unus, qui minimum à cæteris ualidiſsimè in latus remouet. poſtremò [f] quatuor illi graciles muſculi, quorum beneficio quatuor digiti ad pollicem laterali ductu aguntur.

Quot musculi in manu.

In interna cubiti ſede.

Internam cubiti ſedem octo muſculi occupant: quorum [g] primus latum educit tendinem. [h] ſecundus & [i] tertius, quibus brachiale flectitur. [k] quartus, ſecundum quatuor digitorum flectens os. [l] quintus, qui tertium quatuor digitorum os flectit. [m] ſextus, qui tertij pollicis oſsis flexus eſt autor. [n] ſeptimus & [o] octauus, radium in pronum ducunt. Si uerò muſculum, tertium quatuor digitorum os flectentem, unum eſſe cum illo qui tertio pollicis oſsi famulatur, putaueris, interna cubiti ſedes ſeptem tantùm muſculos habitura eſt.

In externa.

In externa cubiti regione decem deſcripſimus: quorum primus eſt [p] decimusſeptimus digitos mouentium: ſecundus, [q] decimusoctauus: tertius, [r] decimusnonus ſimiliter digitos agentium. Deinde hic recenſuimus [s] unum, qui pollicem ad indicem magis euertit: [t] alium, qui pollicem euertens, eundem ab indice magis remouet: [u] alium illi proximum, ac ad brachialis extenſionem aliquid accommodantem: [x] duos inſignes, brachiale extendentes: & [y] duos, quorum ope radius in ſupinum ducitur. Si uerò [z] tertium principium, quod ex ulna enaſci, & in [a] duas carnoſas partes diffundi diximus (quarum altera indicem præcipuè, & medium digitum, altera pollicem petebat) unius muſculi uice enumeratum eſſe uelis, hic reponentur nouem: deinde ſi [b] ſecundum principium iunxeris, [c] uniusq́; muſculi loco habueris, octo erunt. nam bis unum, ubi nos duos conſtituimus,

y Et hac in oſsibus duo iaxas potenda ſunt.
z 1,2,5 fi. cap. 24 lib. 1 fi.
Poteris autem hoc ſpectare i,k 12 tab.
a 1, 3 fig. cap. 35 li. 1 charact. 4.
b 1,2,3 fi. cap. 24 lib. 1 T.
c 7 tab. V inter S & T. 13 tab. k inter e & i.
d 1 fi cap. 24 lib 1 c.s.
e eiuſdem fig. r, r.
f 6 ta. Z. a. 10 ta. Ξ. Π.
g 6 ta. γ, ζ. 7 tab. d, f.
h Talia omnium muſculorum ſunt principia.
i 3 ta. p.
k 6 ta. Θ.
l 2 tab. ſub Q ad R.
a 6 tab. R. λ & 8 tab. ſub Δ.
b 7 ta. characť. 1,2,3.
c 3 tab. p.
μ.
d 11 ta. ſ.
e 3 tab. r. 4 n.
f 6 ta ζ, ζ. 7 tab. d.
g 3 ta. Π.
h 3 ta. Λ.
i 3 tab. m.
k 4 tab. ß.
l tab. Θ. 6 tab. Ξ.
m 6 tab. n.
n 7 ta. Q.
o 7 tab. X.
p 9 tab. Z.
q 9 ta. Θ.
r 10 ta. p.
s 10 ta. o.
t 10 tab. h et dein m, n.
u 11 ta. q, r.
n 10 ta. h.
11 tab. p.
x 11 ta. m ons Λ alter 9 ta. Z.
y 12 tabu. mus Θ. alter Λ.
z 10 ta. Π.
a 10 ta. o, p.
b 10 ta. Ξ.
c ut k & l unus eſſet muſculus in 10 tab.

d 6 ta. Θ. unus, alter 8 tab. Γ. *e in 13 ta. omnes tres dependent. b c d inſigniti.* — *In brachio.*

conſtituimus, recenſeres. In anteriori brachij ſede, [d] duo flectentes cubitum ſunt: in poſteriori autem, aut [e] tres, aut duo, aut unus, extendentes, pro ratione nimirum collectionis in pauciores, uel diſtributionis in plures: quam tuo arbitratu proponere nihil obſtat, ſi modò accuratè illorum ſitum, connexum, amplitudinem, compoſitionem, functionem, & id genus alia ſecando didiceris. Eo itaque, quod iam prius dixi, brachio in manus aſſumpto, cutem primum cum adipe & membrana, quam carnoſam uocare libuit, adimes: atque id perfeceris commodiſsimè, ſi ab externa brachij ſede, ſecundum radij ductum, & pollicis exteriora, ſectionem duxeris: quæ cutem membranamque carnoſam ſimul diuidat. Dein ad cuiuſque digiti latus alia ducenda eſt ſectio, quæ depilem manus cutem ab exteriori dirimat, ut illa cum brachij & cubiti cute auelli queat, ea quæ internam manus ſedem integit, adhuc relicta. Neque in cute adimenda nunc alio indiges artificio, quàm quo lanij boues excoriant. Quum tamen ad brachialis radicem in interna manus ſede peruentum fuerit, tranſuerſa ſectione cutem nunc liberatam, ab illa quæ in uola adhuc reliqua eſt, reſecabis. hæc namque lateſcentis [f] tendinis nomine aſſeruanda uenit. Priuſquam uerò tendinem illum aggrediaris, accuratè perpendito, totam cubiti ſedem: paulo minus toto liueſcentem, ob membranam, quæ muſculis proximè adnata, illos inuicem committit, neq; ſua ſede declinent, amplectitur. In conſpectum enim cubitum occupantes muſculi iam ueniunt, ſed ita commiſsi, ut ſolùm lineas, quę ipſos dirimant, intuearis: qui tamen mutuò prorſus diſiuncti apparebunt, ſi leues duntaxat ſectiones ſecundùm dictas modò lineas duxeris. Huius uerò membranæ naturam eo obſeruabis diligētiùs, quo magis perfunctoriè, imò nihil prorſus Anatomici illius meminerint. Cæterùm ut lateſcentem uideas tendinem, animum accommoda cubiti internæ ſedi, in cuius longitudine ipſius muſculus, & tendo, quum adhuc gracilis eſt, exporrigitur. Cultello itaque à brachialis radice ſectionem leuem, ad tendinis, ſuiq; muſculi latus utrinque, [g] uerſus internum humeri tuber molieris, & poſtmodum iuxta brachiale tendinem, à ſubditis organis liberabis: & cultello tranſuerſim ipſi ſubiecto, & ſiniſtræ manus digitis tendine eleuato, uniuerſum muſculum ad ipſius uſqua caput à commiſsis ipſi muſculis ſeparabis. Deinceps acutiori nouacula cutem manus adhuc reliquam à uola & digitis abſecare conator, à brachiali ſectiones ſemper tranſuerſas molitus, eadem omnino ratione, qua cutem à carnea membrana diuidere iamdudum aſſucuiſti. Quemadmodum enim in illa ſectione membranam corpori affixam ſeruas, ita quoque tendinem dilateſcentem manui iam hærere ſinis. Quum uerò id tentas, duriuſculus ſeſe offeret adeps, cutem & tendinem illum intercedens: qui tanto accuratiùs quoque animaduertendus eſt, quanto tendinem magis à cute dirimit, & tendinem non toti cuti proximè adnatum, ſed duntaxat fibroſis nexibus, membranæ carnoſæ modo, & ſuimet ipſius interuentu pertinaciſsimè commiſſum oſtēdit. Examinata cute, muſculi caput ab humero liberatum, à brachiali pendere ſines, lateſcentem tendinem à ſubditis quoque aut nouacula, aut paruo & acutiori cultello auulſurus. Si uerò aliquando uiſum fuerit, licebit tendinem, priuſquam cutem ſeparas, unà cum cute adimere. at tunc arduum erit, tendinem à cute integrum liberare: quamuis non adeò, ut Galenus arbitratus eſt, nihil medium inter cutem & tendinem recenſens. Porrò ſi hic muſculus ſe in interna cubiti ſede non offerat, [h] duorumq; muſculorum, qui brachiale flectunt, capitibus, ad interius humeri tuber, nullum muſculum incumbere uideris, præſentem muſculum, à quo lateſcens educitur tendo, deeſſe conijcito: quod ſanè non infrequenter tibi occurſurum ſcio. Non quòd negligentia illum præteriturus ſis, uerùm quòd prorſus deerit, eius uicem tunc ſupplente [i] inferiori; interdum etiam [k] ſuperiori brachiale flectentium muſculo, aut [l] tranſuerſi in brachiali ligamenti portione, quam pari modo, ut latum tendinem, indagabis. Iam itaque omnia cute libera ſunt: unde etiam & quoſdam manus muſculos citra aliam ſectionem aggredi poſsis, cum uidelicet, [m] qui pollicem à reliquis digitis remotiſsimè abducit, & deinde [n] duos primum ipſius internodium flectentes, & [o] muſculum, cuius beneficio paruus digitus à reliquis abducitur, & [p] exteriorem primum eius digiti os flectentium. At opportuniùs feceris, ſi, donec omnes manus muſculos unà adimere queas, hos ſeruaueris, ad internamq; cubiti ſedem te rurſus contuleris, in qua nunc adminiſtrandi ueniunt [q] duo brachiale flectentes, quos primùm ab ipſorum tendinibus, iuxta brachialis radicem commodè aggredieris. Si enim hos à ſubditis muſculis aliquantiſper auulſos eleuaueris, ac deinde tranſuerſis ſectionibus illos ad internum uſque humeri tuber à ſubditis liberaueris, uniuerſam ipſorum ferè naturam mediocri negocio ſpectabis. Inferioris namque capite abſecto, & muſculo dein ab ulna liberato, ut is duntaxat ab inſertione [r] dependat, ipſum, ut uiſum fuerit, illinc aut adimes, aut adhuc appenſum ſines. Superioris autem tendo à brachiali non eſt abſecandus: uerùm aut muſculus ſuo liberatus capite, in latus eſt reponendus, aut [s] tendo nonnihil ante brachiale uenit reſecandus, ut in ſectionis ſerie, eius tendinis inſertio reddatur conſpicua. Cæterùm nunc [t] primus digitos mouentium ſeſe totus offert, quem uel ſolis digitis à ſubdito dirimes: quemadmodum etiam omnes, quorum latera non committit neruoſa illa membrana, quæ communis ligamenti munere fungitur. Vbi itaque ipſius capite adhuc ad exortum commiſſo, quatuor ipſius ante brachiale carnoſas portiones inſpexeris, ualidus cultellus in tranſuerſum brachialis [u] ligamentum rectà eſt inijciendus, ut huius acie antrorſum ducta, id ligamentum diuidatur. Dein eadem ratione ſecundùm indicis longitudinem, tranſuerſum internæ ipſius ſedis ligamentum diuides, mentem accommodans, ne hàc prorepentes tendines lædas: quod optimè caueris, dummodo cultelli dorſum ſemper tendines reſpiciat, ipſeq; cultellus rectus ſit. Eandem ſectionem in tribus reliquis digitis moliri in præſentia poſſes, niſi ſenſim magis magisq; horum ligamentorum naturam aut diſcere, aut alijs oſtendere propoſitum eſſet. In indice itaque duntaxat, aut alio quouis digito hac ducta ſectione, primi muſculi digitos mouentiũ caput liberato: & illo apprehenſo, & ad te ſurſum tracto, muſculum ex brachialis ſinu tantiſper reponito, quouſque quatuor ipſius tendines ad quatuor digitos porrigi conſpexeris, & deinde priuatim illius tendi-

Marginal notes (left): *f 3 ta. muſculi Π.* — *g uerſus 3 3 tabula.* — *h 3 ta. A. m.* — *i 3 tab. m.* — *k 3 ta. A.* — *l 4 tab. δ.* — *m 3 ta. p.* — *n 6 tab. λ. A.* — *o 3 tab. r. aut 4 ta. n.* — *p 4 tab. ζ.* — *q 3 ta. A. m.* — *r ut 5 ta. *.* — *s ut in 4 tabula ſiniſtra manu.* — *t 5 tab. Θ. atque in ſequentem notatam in margine tabulā & ipſam præcedentem et ſequentem, ut in cæteris adminiſtrationibus, inſpicito.* — *u 4 tab. β.*

Marginal notes (right): *Brachij, cubiti & manus excoriatio.* — *Membrana præter carnoſam muſculis cubito obuoluta adminiſtratio.* — *Muſculi lateſcentem tendinem educentis.* — *Libr. 1. de Adm. ſect.* — *Primi & ſecundi brachiale mouentium.* — *Primi digitos mouentium.*

nis inſertionem obſeruaueris,qui indici exporrigitur. Hac enim inſpecta,& muſculo rurſus in ſuam ſedem repoſito,eius caput trahendum uenit,ut ipſius innoteſcat munus,intuearisq́;, qua ratione primo indicis articulo inflexu ſecundi,tendo ille adniti nolit:uti ſanè reliqui tranſuerſis adhuc ligamentis inuoluti tendines,ſuis quibus accumbunt oſsibus innituntur,proximeq́; attenduntur. Nunc ligamentis trium reliquorũ digitorum,ac cuiuſque tendinis inſertione & perforatione,qua ſubditum tranſmittit tẽdinem, notatis,muſculum à manu in anteriora reflexum menſæ exporriges:aut ſi in ſinu manum habueris, propendere à digi-

Secundi.

tis ſines, [x] eumq́; qui tertium quatuor digitorum internodium flectit,ſuo capite liberabis, quod nonnihil occultatur ſub [y] muſculo,ſuperiorem radij partem in pronum ducente. Priuſquam tamen id ab ulna abradas,conducet ex brachialis ſinu quatuor ipſius tendines attollere,& animum adhibere, qui citra omnem operam muſculus hos tendines producens,ab [z] illo diuellatur,qui ipſius ſuperiori lateri accumbens, tertij pollicis oſsis flexionis autor habetur,adeò ut utrunque muſculi uniut loco in homine habere nequeas. Liberato itaque ſecundi muſculi capite,& ipſius quoque exortu,quem ab ulnæ [a] ligamẽto aſſumit (quod inter radium & ulnam,ubi inuicem hæc oſſa dehiſcunt, obuium eſt) uniuerſum muſculum ex brachialis ſinu repones,eius mucoſam perpendens membranam,& tendinum ipſius ſeriem. Cauendum tamen eſt, ne quum eos attollere ſtudes,gracilem [b] muſculum,ſingulis tendinibus exporrectum,uioles:is enim, quum tendini committitur,atque etiam primo digiti oſsi (eius ad pollicem adductioni ſubſeruiens) implantatur,ad tertium uſque articulum ſecundi muſculi tendinem oſcitanter eleuare prohibet. Quum itaque hos tendines [c] primi muſculi tendinibus traijci,atque in tertium os inſeri uideris,utrunque muſculum in ſuũ locum repoſito,examinaturus,num ſecundi muſculi tendines primum digitorum os flectant ſoli, aut ſimul cum ipſis primi muſculi tendines,& eius generis reliqua,quæ in horum muſculorum functionis enarratione propoſuimus. Primo nunc muſculo à digitis reſecto,ac ſuis, ſi quæ habet, ſeſaminis oſsiculis aliquantulum obſeruatis,ſecundum in brachialis ſinu tranſuerſim diuides, ut ipſius tendines adhuc in uola

Tertij digitos mouentium adminiſtratio.

reſeruentur,illorum gracilium muſculorum cauſa,qui quatuor digitos pollici adducunt. Modò [d] tertium muſculum,pollici ſubſeruientem,à radio liberabis,& ad tertium pollicis internodium duces, ipſius tamen tranſuerſo ligamento,ut in reliquis digitis,prius diuiſo. Hunc ubi abſtuleris, ac ipſius ſeſaminum oſsiculũ animaduerteris, [e] muſculi brachiale flectentium ſuperioris inſertionem ſpeculabere, quam in radicem poſtbrachialis [f] oſsis indicem ſuſtinentis molitur. Atque nunc tibi in interna cubiti ſede adhuc [g] duo tantum muſculi ſuperſunt,radium uidelicet in pronum mouentes: qui quum citra aliam operam conſpicui ſint,donec & horum oppoſitos uideas,opportuniùs ſeruabuntur. In præſenti itaque ad externam cu-

Tranſuerſorum ligamẽtorum in externa cubiti ſede.

biti ſedem accedas,in ea primùm obſeruaturus [h] tranſuerſa ligamenta,quæ ac ſi unum eſſent, ſeſe offerent. Verùm dum tendinibus,quos ligamenta continent,mẽtem accommodabis,ac ſeorſum unumquodque,ut in interna digitorum ſede præcepimus,diſſecueris,ut minimùm ſex numero occurrent, quæ,antequam muſculos ſepares,diuidere poſsis,niſi prius in cubito cuiuſque muſculi tendinem ſeparare ſtatueris. At commodiùs erit,aut ſimul omnia ante muſculos,aut priuatim unumquodque ſaltem ante ſuum, quem

Tertij brachiale mouẽtium.

tranſmittit,muſculum aggredi. Primus autem eſſe poteſt, [i] qui poſtbrachiali ante paruum digitum inſertus,id extendit,cuius tendo ex ſuo [k] ſinu eleuabitur:& deinde acuto cultello,aut nouacula, totus muſculus ab ulna liberabitur,accuratè interim ab illo, [l] qui ſuperiori ipſius lateri committitur, quiq́; parui digiti extenſioni potiſsimùm famulatur,diuiſus. Vbi itaque huius caput ab externo humeri tubere diſſecueris, illum poſtmodum à poſtbrachiali liberabis: niſi appenſum ipſi aſſeruare lubeat, quò tandem brachiale ex-

Decimioctaui & 17 digitos mouentium.

tendentium & flectentium muſculorum munus conſpicari ualeas. Poſt hunc [m] is ex ſuo [n] ſinu & ligamento attolletur, quem decimumoctauum enumerauimus, paruiq́; digiti extenſionis autorem ſtatuimus, cuius tendo ad digitos ducendus non eſt, niſi ab externo humeri tubere is, cum [o] ſubſequenti iam in enarratione muſculo (qui digitos mouentium decimusſeptimus numerabatur) liberatus fuerit. Illum autem diligenter ex ſuo, quem nos ipſi tribuimus, [p] ſinu attolles: atque ab illis, qui ſuperiori ipſius lateri exporriguntur, muſculis,diuulſum,ab humero quoque reſecabis,nunc ſedulò animaduertens,num in tres aut quatuor ducatur tendines,& quibus nam digitis illi inſerantur, quæq́; ipſorum ad digitorum radices ſit commixtio. Idem in illo qui paruum digitum præcipuè extendit, molieris,neutrum

Deciminoni adminiſtratio.

ab ipſis digitis abſcecans,niſi & modò [q] ſubſequentem ad inſertionem uſq; deduxeris. Occurrẽt enim nũc [r] tria illa, quæ ulna producit, muſculorum principia: quorum infimum & brachiali proximum, obſeruandum uenit,à quo muſculus pronaſcitur,qui indicem & medium à pollice abducit. Huius itaque principij portionem,quæ illum muſculum conſtituit,ab ulna diuides: & ex ſuo peculiari [s] ſinu & ligamento eleuatam,ſenſimq́; à brachiali & poſtbrachiali,quibus fibroſo nexu hæret,liberatam, ad digitos uſque dedu-

21,22 digitos mouentium,& de in eius qui in illorũ deſcriptione 23 numeratur.

ces,ad amuſsim nunc [t] trium illorum muſculorum tendines & inſertionem perpendens,quæ multo accuratiùs ſe offeret,quàm ego illam (quum uaria ſit) deſcribere poſsim. Cæterùm illis à quatuor digitorum internodijs ad unguium uſque radicem reſectis,qui pollicem euertunt, aggredieris. Ab ulna itaque, [r] reliqua tertij principij parte reſecta,muſculus pollicem uerſus indicem euertens ad ipſius inſertionem ducetur: ſimiliter [u] ſecundi principij muſculi,qui bicornem tranſcendunt tendinem,ad pollicem & brachiale uſque auellentur,atque unà cum reliquis à digitis reijcientur. [x] Qui bicorni tendine brachiale extendit muſcu-

Quarti brachiale mouẽtium.

lus,modò prorſus eſt conſpicuus, niſi quòd nonnihil ſub [y] muſculo longiori radium in ſupinum mouentium occultatur. Hic itaque ſuo exortu liberatus,ad poſtbrachiale ducetur: & ipſius examinata functione,

Radium mouentium adminiſtratio.

etiam cum cęteris abijci poterit. Superſunt adhuc in externa cubiti ſede, [z] duo radium in ſupinum agentes,qui citra ſectionem etiam,ut & [a] interiores radij duces,occurrunt,longiſsimi, tantùm [b] capite excepto,quod penitiùs nonnihil inter [c] poſteriorem cubitum flectentium muſculum, & extendentium [d] exteriorem

x 6 ta. Ξ.
y 6 tab. π. & 7 ta. Q.
z 6 tab. π.
a 9 tab. Y inter Σ.T.
b 6 tab. ζ.
ζ 7 tab. Δ.
c 6 tab. π. tranſmittis tendines Ξ.
d 6 tab. π.
e 9 tab Λ.
f 1 fig. cap. 25 lib. 1 l.
g 7 ta. Q. X.
h 1 ta. charact. 1,2,3, 4,5,6.
i 9 tab. Λ. 2 tab. Y.
k 2 f. cap. 24 lib. 1 V.
l 9 tab Θ. 2 tab. X.
m 2 f. ca. 24 libr. 1 & ſinus, ligamentum an tem 2 tabu. charact. 5.
n 9 tab. Z. 2 tab. V.
o 2 f. cap. 24 lib. 1 γ. 2 tabu. charact. 3.
p 10 ta. p.
q 10 tab. Λ.Ξ.Π. 1, 2, 4 fig. cap. 24 li. 1 & ſinus, ligamentum an tem 2 tabu. charact. 4.
s 9 tab. Z. Θ. 10 ta. p.
t 10 tab. α.
u 10 ta. Ξ. deinde k, f. (?) tráſcendens f.
x 11 ta. A.
y 11 ta. Θ.
z 11 tabu. Θ. Λ.
a 7 tab. Q. X.
b 11 ta. α.
c 11 ta. Y. 8 tab. Y.
d 11 ta. Θ. aut illic inter Θ & ξ occulitur β.

e 7 tab. V. alter 5. T. 11 tab. h.
f 6 ta. ζ. ζ. 7 tab. d.
g 6 tab. γ. 7 f.
h 3 tab. p.
i 6 ta. λ. λ.
k 1, 2 fig. cap. 25 li. 1 T.
l 7 tab. charact. 1, 2, 3.
m 11 tab. f.
n 3 tab. r.
o sub Δ 8 tabula.
p 1 fi. cap. 25 lib. 1 V. V.
q 1, 2 fig. cap. 24 li. 1 T.
r eorūdem fig. R.
s ead. fi. a.
t 12 ta. i, k.
u 6 ta. Θ.
x 5 tab. f.
y 6 ta. n, o.
z 1 tab. R.
a 7 tab. R. R.
b 8 tab. Γ.
c 11 ta. Θ.
d 12 ta. Γ.
e 12 ta. X. 13 tab. d.

Muſculorū manum occupantium.

terioreṁ latitat, nō tamen adeò impēnſe, ut non liceat ipſius capite ab humero reſecto, illum ad inſertionem uſque cum reliquis radium mouentibus perducere. Si itaque nunc [e] ligamentum in cubiti longitudine inter oſſa obuium animaduerteris, repoſitos in manu muſculos ordine aggredi tempeſtiuum fuerit: ex quibus [f] quatuor ſtatim graciles euadunt conſpicui, quos Natura [g] tendinibus tertium quatuor digitorum os flectentibus exporrexit. Deinceps [h] ille liberatur, qui pollicem ab indice maximè remouet, mox [i] duo primum pollicis internodium flectentes. Deinde [k] tres ſecundum pollicis os flectentes: quos eo diligentiùs obſeruare oportet, quo magis antèhac diſſectionū profeſſoribus fuerunt incogniti, quodq́; illorum tendinibus præcipua manus ſeſamina [l] oſsicula ſint innata. Hos ſubſequetur, [m] qui pollicem indici proximè accommodat, dein [n] qui paruum ualidiſsimè abducit: ut tantùm [o] octo adhuc ſint reliqui, quorum ope prima quatuor digitorum internodia flectimus, quorumq́; tendinibus exigua innaſcuntur [p] oſsicula, quæ ſeſamo cōparamus, quæq́; hic in primis ſunt perſcrutanda. Cæterùm nunc digitorū articulos diuidens, ipſorum ligamentorum naturam, eorundemq́; ſpeciem perquires: ac brachialis poſtbrachialisq́; nexibus haud neglectis, longè diligentiſsimè brachialis ad cubitum articulo animum accommodabis: quòd hic [q] cartilago examinanda ueniat, ulnam à brachiali dirimens. Quinetiam perpende, obſecro, [r] ſtylum imitantem proceſſum, non proceriùs extra ſinum, quo brachiale excipitur, prominere, quàm radij appendicis [s] mucronem. Dein expendito, parem ligamenti huius articuli in utroque latere [t] formam eſſe, ut unà mecum omnibus quoque ſimilem uſum aſcribas: ne fortè quum Naturā celebrare inſtituis, illi inartificioſiſſimam conſtructionem cum Galeno imponas. Reiecta nunc manu, [u] priorem cubitum flectentium muſculum ſuis principijs liberato, quorum exterius ex ſuo ſinu eleuandum eſt: & [x] ligamento articuli humeri, ipſum continente, recta ſectione diſſecto, id à ſcapulæ collo adimetur. [y] Interius ualido quoque cultello ab interiori ſcapulę proceſſu diuidetur: & utroque principio deorſum reflexo, huius muſculi [z] carnoſa inſertio in os humeri animaduertetur, qua diſſecta ad radiū uſque, ſola manu à ſubdito muſculo iſte prior auelletur. Vbi uerò huius inſertionem intuitus fueris, is [a] appenſus ſeruabitur, & [b] poſterior ab humero deraſus, ad ipſius quoque inſertionem ducetur. Poſteriorum, ſeu cubitum extendentium, [c] illum primùm ab humero derades, quem tertium nominauimus. dein [d] primus à ſcapula abſecabitur: ut illo poſtmodum deorſum tracto, [e] ſecundum animaduertas ipſi innatum, ac ſub illo ab humero prodeuntem. Quando itaque hi ad inſertionem producti ſunt, neque ullam fibrarum interſectionem animaduerteris, cubiti articulum ſubinde flectito & reflectito, examinaturus, num uel tantillum quidem extra rectum tramitem dimoueri queat. quod quum in articulo ſolis ligamentis hęrenti, & iam propemodum luxato, obſeruas, quid fieri in nobis arbitrabere, articulo tot muſculis adhuc ueſtito? Vt tamen hæc omnia exactiùs rimeris, oſſa inuicem ſeiungenda ſunt, non ſolùm humeri cum ulna articuli gratia, uerùm & radij cū humero, & radij rurſus cum ulna. Præter hoc enim, ꝙ nihil utilius ſeſe inſpiciendum in tota reſectione, luxationum gratia offert, nulla profectò eiuſmodi articulorū inſpectione, in uniuerſa Anatome mihi iucundior occurrit ſpeculatio.

Ligamentorum reliquorum adminiſtratio.

Cubitū mouentium adminiſtratio

DE MVSCVLIS PENI PECVLIARIBVS. Caput. XLIX.

QVADRAGESIMINONI CAPITIS TABVLA, quatuor figuris comprehenſa.

QVADRAGESIMINONI CAPITIS TABVLAE, eiuſdemq; figurarum & characterum Index.

HAEC quadrageſiminoni Capitis tabula, quatuor complectens figuras, numero inſignitas, non huic tantum Capiti, uerùm etiam & alijs pleriſque utilis erit. Ne uerò dein pluribus præfigenda ſit Capitibus, hic omnes ſuarum notarum indices ſum explicaturus.

1 *Prima figura, corporis in menſa proni femora oſtendit, in latera admodum diſtenſa, & penis corpus, uniuerſo interim ſcorto cum teſtibus, cute, adipe, uenis, neruis, & arterijs undique abſectis.*

2 *Secunda figura, nuda quodammodo commonſtrat oſſa, quæ ſacri oßis lateribus committuntur, quibusq; (hic femorum oßium portiones adhuc appendent, unà cum ani & penis muſculis, quos ab ipſorum exortu dependere finximus, ut penis corporum origo, urinæq; & ſemini communis meatus nobis in cõſpectu eſſet, quà ſurſum ſub pubis oßibus flectitur.*

3 *Tertia, penem tranſuerſim diſſectum in hoc oſtendit, ut penis corporum ſubſtantia, & eorundem cum urinæ meatu connexus oculis ſubycerentur.*

4 *Quarta figura integrum commonſtrat penem, unà cum ueſica hic exporrectum, ut proprius ueſicæ ceruicis muſculus aliquo pacto intueri poßit.*

A,B 1,2,3,4 *Duo corpora, penem quodammodo uniuerſum conſtituentia.*

C,C 2,4 *Duorum penis corporum exortus.*

D 1,2,3,4 *Penis glans.*

E,E 3 *Fungoſa rubraq; penis corporum ſubſtantia.*

F 3 *Mutuus penis corporum connexus, & neruea eorundem ſubſtantia, quæ orbiculatim fungoſam ſubſtantiam complectitur.*

G 1,2,3,4 *Veſicæ meatus, urinæ ſeminiq; genitali communis.*

H,I 1,2 *Duo primi penis muſculi, in prima quidem figura ſuam ſeruantes ſedem, in ſecunda autem ab eorundem principio dependentes.*

K,L 1,2 *Tertius & quartus penis muſculi, qui in prima figura integri, in ſecunda uerò ab origine ſua pendentes conſpiciuntur.*

M 1,2 *Muſculus orbiculatim recti inteſtini finem ambiens, faciumq; excretioni præfectus.*

N 4 *Veſicæ ceruicis muſculus, urinam, ne præter noſtrum arbitrium defluat, cohibens.*

O,O 2 *Membrana, pubis oßium foramina occupans.*

P 2 *Teres ligamentum, à coxendicis oſſe in rotundum femoris caput inſertum.*

Q 4 *Veſicæ corpus.*

R 4 *Glandoſum corpus, uaſorum ſemen à teſtibus deferentium inſertionem excipiens.*

S,S 4 *Portiunculæ meatuum, quibus urina è renibus in ueſicam ducitur.*

T,T 4 *Portiunculæ meatuum ſemen in ueſicæ ceruicem eiaculantium. Muſculos autem in prima figura femur amplexantes, characteribus non inſigniuimus, quòd illi muſculorum tabulis diligentißimè annotati fuerint.*

Penis conſtitutio.

ETSI, penis conſtructionis enarratio in quintum librum, ubi generationis organa commemorabuntur, opportunè reſeruanda uenit, nihilominus tantam huius mẽtionem modò facere expedit, quanta ad muſculorum penis deſcriptionem ex uſu eſt. Penem itaque, præter [a] cutem, qua inuoluitur, [b] duo grandia & neruea, & [c] intus ſpongiæ modo caua efformant corpora: quorum dextrum à pubis oſsis dextri [d] ſede enaſcitur, paulo inferiùs quàm ubi inuicem pubis oſſa dehiſcere incipiunt. Hoc uerſus ſiniſtrum latus modicè exporrectum, cum ſiniſtro coit corpore, à pubis oſſe ſiniſtro principium ducente. His corporibus præcipua penis conſtat moles. atque hæc corpora ad inferiorem ipſorum ſedem, qua coeunt, ueſicæ [e] meatum ſibi toto ipſorum ductu ad [f] glandis uſque radicem ſubnatum obtinent, ubi meatum hunc urinæ ſeminiq; communem, corpora illa in unum penitus corpus confuſa amplexantur, quemadmodum quinto libro auditurus es prolixiùs: ad quatuor enim penis muſculorum deſcriptionem, modò dicta abundè ſufficiunt.

Primi duo penis muſculi.

Ab anteriori itaque anularis [g] muſculi ſede, quem recto inteſtino, ut excrementorum præſit egeſtioni, obnatum eſſe docebimus, [h] duo carnei enaſcuntur muſculi, [i] illis prorſus ſimiles, qui à pectoris oſſe ad os referens porriguntur. Ambo enim inuicem proximi ſunt, & internis lateribus mutuò committuntur: rectaq; ſurſum in priora, ad urinarij [k] meatus, ſub corporibus illis ad ſuperiora reflexum aſcendentes, eius meatus lateribus inſeruntur: & inuicem dirempti, corpora penis nonnihil digitorum modo amplexantur.

Tertius & quartus. Muſculorũ officium.

[l] Alij duo utrinque habentur ſinguli, ab [m] appendice oſsis coxendicis, paulo inferiùs quàm penis corpora, principium ducentes: quod carneum, ac gracile, ſurſum obliquè procedentem efficit muſculum, qui carnoſus ſemper permanens, ſui lateris corpori non procul ab exortu inſeritur. Quatuor his muſculis penis radix uoluntario impetu trahitur, hinc & erectionis tentiginis ve quandam uim, præter naturalem facultatem ipſi inſitam, obtinens. Quanquam duo priores muſculi in urinæ ſeminiſq; excretionibus, communem illum urinæ ſeminiq; meatum ueluti digiti quidam aperire uideantur, ne meatus in obliquo hoc inflexu reſtrictus, eiuſmodi humorum expulſionem prohiberet, & potiſsimùm ſeminis, cuius eiaculationem (etſi urina multo craſsius ſit) Natura impetu perfici uoluit. Niſi enim fortè hi muſculi inferiorem meatus ſedem in hoc reflexu deorſum uellerent, in penis tentigine totus meatus occluderetur, quòd ipſius ſuperior pars à diſtentis corporibus adeò pertinaciter huc illuc alliceretur.

ADMINIſtratio.

Porrò ut muſculos hos commodè aggrediaris, reliqua cadaueris pars, quæ adhuc ex quadrageſimo Capite

a 20 *ſi. lib.* 5 *r.*
b *præſentis cap. figurarum* A, B.
c 3 *ſi.* E, E.
d 2 *ſi. cap.* 29 *lib.* 1 *q. notatum his* 2, 4 *fig.* C, C *exortus notatur.*
e 1,2,3 *ſi.* G.
f 1,2,3,4 *fig.* D.
g 1,2 *fig.* M.
h 5,2 *fig.* H, I.
i 4 *tab.* S, T.
k 1,2 *ſi.* G.
l 1,2 *ſi.* K, L.
m 2 *ſi. ca.* 29 *lib. m. p. q. & circa q enaſcitur muſculus.*

pite ſupereſt,reſumetur:ac diſtentis quàm maximè poſsis femoribus, orbicularem ſectionem in ani ambitu duces,qua cutem ad adipem uſque (quem hic habes copioſiſsimum,maximeq́; humidum) diuidas. Deinde longam ſectionem per ſuturam,in penis inferiori ſede ac ſcorto conſpicuam, in cute per perinæum (quod interfemineum alij uocant) molieris,quæ ad anteriorem uſque orbicularis lineæ ſedem pertingat. Poſtmodum cutem hamulis aut digitis eleuatam,hinc inde à ſubditis organis nouacula diuelles: & muſculos,qui ſeſe abſecta cute offerunt,paruo cultello à ſuis exortibus liberatos, ad inſertionem uſque perduces,non per tranſennam ſingulos ſeorſum expendens,cùm calculorum eruendorum gratia, tum fiſtularū ulcerumq́; nomine,hac ſede non infrequenter homines infeſtantium. Deinde eo obſeruandi ſunt quoque exactiùs,quo minus aliquid à Galeno de his proditum habemus. Quandoquidem locus, in quo illos in opere de Adminiſtrandis ſectionibus proſecutus eſt,unà cum quinque & dimidio eius operis libris, incuria tēporum intercidit,ſimul cum ipſius de Muſculis peculiari libro. Quantum uerò ex libris de Partium uſu augurari poſſumus,uidentur hoc Capite à me deſcripti [a] muſculi parum à Galeno fuiſſe animaduerſi, quum inibi nullos ad penem referat,quàm duos,ſecundùm [o] meatus urinarij longitudinem per totum penem digeſtos,& à me hactenus (quod lubens fateor) non repertos. Vt modò taceam, Galenum penis [p] corporum originem non rectè aſſecutum eſſe,quum is unum duntaxat,idq́; prorſus cauum, & nullo humore intus imbutum proponens corpus,illud ex ſuperioribus pubis oſsium ſedibus pronaſci [q] doceat: non expendens,penis præcipuam molem inferiùs multo,quàm humillima pubis oſsium [r] commiſſuræ conſiſtit ſedes,enaſci,penemq́; mox [s] ad anum & per ſcorti regionem æquè craſſum corpulentumq́; eſſe,atque [t] ea parte,quæ à ſuperiori pubis oſsium ſede propendet,aut erigitur. adeò,ut quum penis origo Galenum lateret,neque is ſecus quàm Anatomes imperitus aliquis de illa ſenſerit, ueriſimile ſit, ipſum quoque eos non aggreſſum eſſe muſculos,qui peni non multo ultra ipſius initium exporriguntur.

Lib. 11 c. de Par. uſu.

n 1, 2 fig. H.I,K.L. o 1,2 fi. G. p 1,2,3 fi. A. B. dein C.C. q ac ſi oriret ad q 4 muſc. tab. r 1 fi. ultimam li. 1 p. s 2 fi. C.C ſunt iuxta M. t ubi G con ſiſtit 1 figu ra.

DE CERVICIS VESICAE MVSCVLO. Caput L.

HVIVS muſculi effigiem in uiris quarta figura tabulæ præcedenti Capiti præpoſitæ commonſtrat, N litera notatam: quemadmodum & uigeſimaſecunda & uigeſimatertia figura libri quinti, ad characterem ρ. Muliebris uerò ueſicæ muſculum proponit uigeſimaquinta libri quinti figura γ.

AD uirilis [a] ueſicæ finem, ubi in collum ceruicem ve terminatur, [b] glandoſum quoddā corpus ipſi obnaſci,quintus liber declarabit. [c] Muſculus autem iam nobis propoſitus, inter glandoſum id corpus & [d] reflexum præcipuè conſiſtit,quem ueſicæ ceruix,poſteaquam modicè deſcendit,ſurſum ducta,ſub pubis oſſe primùm molitur. Muſculus enim totam hanc meatus ſedem ambit,orbicularis,& oblongi anuli, aut oblongi rotundiq́ue meatus effigiem exprimens,ac fibris tranſuerſim circularibus intertextus, & ſuperiùs iuxta glandoſum corpus,quàm inferiùs,craſsior. In mulieribus uerò, quarū [e] ueſicæ [f] ceruici eiuſmodi corpus glandoſum non adnaſcitur, [g] muſculus totum meatum ambit, qui à ueſicæ corpore in ſuperiorem ſedem colli uteri,non procul à pudendo [h] ſubingreditur.

Viriliſ ueſicæ muſculus.

Muliebris.

a 4 fi. cap. 49 Q. b eiuſdem fig R. c eiuſdem fig. N. d inter M & G 2 fig. cap. 49. e 25 fi. li. 5 ß. f eiuſdē fi. δ. g eiuſdem fi. γ. h 27 fi. li. 5 L.

Muſculus iſte in mulieribus & uiris parē præſtat uſum,in hocq́; primariò à Natura conditus eſt,ut meatui ueſicæ præficiatur,obſtaculo futurus,ne tranſuerſæ ueſicæ fibræ motu ſuo naturali urinam, quoties aut copia,aut praua qualitate illi moleſta eſſet,præter noſtram uoluntatem & impetum excernant, & quouis abdominis compreſſu,ualidaq́; ſpiritus retentione,illa mox profluat. Operæprecium enim fuit, egerendis ex corpore recrementis motus præeſſe uoluntarios. ſi caſu enim naturali duntaxat motui excrementorum propulſio committeretur,continuò recrementa emanarent:quod non duntaxat fœdiſsimum eſſet, uerùm inſuper plurimis munijs,quę tota uita obimus,inſignes noxas inferret. Quo minus igitur urina non noſtro arbitratu profluat, Natura meatui ueſicæ hunc muſculum circundedit,inſtarq́; fidi ianitoris præfecit, qui ſeſe colligere ac ſtringere poſſet,quum preſſam alioquin à ueſica,& [i] abdominis muſculis, & [k] ſepto trāſuerſo,urinam emittere nolumus:quiq́; etiam cum communi muſculorum ratione ſeſe non contrahit, ſed media ſua (ut ſic dicam) habetur figura,preſſæ à ſuperioribus corporibus urinæ cedit,ſeq́; extra figuram illam & habitum ab ea educi laxariq́; patitur. Quum uerò ſupernarum partium ceſſat compreſsio, ipſa ve urina uniuerſa effluxit,muſculus ſeſe colligens & conſtringens,quicquid ex urina reliquum meatui adhuc inhæret,protrudit. Relinquuntur autem tres quatuor ve guttulæ,quæ emiſſa continuo fluxu, & patente prorſus meatu urina,promanare ſolent. Atque is urinæ,quæ meatui adhuc fortè inhæreret, aut ſenſim tantùm promanaret,compreſſus,alter præſentis muſculi uſus habetur. Quòd uerò ad excretionis promptitudinem uelocitatemq́; quicquam (ut Galenus aſſerit) alioquin auxilietur,quodq́; is præcipuus ipſius ſit uſus, ſatis aſſequi nequeo. Quanto enim magis remittitur,ſuamq́; comprimendi uim impenſiùs laxat, ſeſeq́; non ſecus ac quieſcentes,& ab alijs oppoſitis producti muſculi,educi dilatariq́; permittit: tanto liberiorem reddit meatum,qui apertus & amplus,maiorem urinæ à ſuperioribus ſedibus preſſæ copiam tranſmittit,quàm ſi muſculus non prorſus laxatus,ſolutus ve,nonnihil ſuas fibras,ad expulſionem fluente urina, intenderet: ac neſcio qua ratione per uniuerſum egerendi tempus, muſculorum munere,quod contractione fit,fungeretur,meatum anguſtiorem neceſſario reddens,fœlicioremq́; aut craſsiorem urinæ excretionem uitians: quicquid hic tandem de urinæ acrimonia,prauaq́; qualitate,laxiorem alioquin & magis ſolutum muſculū requirentibus,comminiſcemur. Cæterùm quòd ad urinæ retentionem,præter hunc muſculum,meatus longitudinem & circumactum conducere Galenus atteſtatur,in uiris fortaſsis locum habebit. nam mulierculalarum

Muſculi uſus.

i 3 tab. Θ. 4 tab. Π. 5 Δ. 6 Δ. k 7 ta. Δ.

Lib. 15. de Vſu partiū.

larum

larum [l] meatus breuis omnino eſt, rectaq; deorſum protenſus, nuſquam deflectitur, aut cōuoluitur. Quod Ariſtotelem latuiſſe uidetur, quum fœminarum ueſicam, adeò in corporis alto repoſitam, non uerè arbitratur.

Problemate 22 ſectionis 10. — *l 25 ſi. lib. 5 γ. δ.*

DE RECTI INTESTINI MVSCVLIS. Caput LI.

QVINQVAGESIMIPRIMI CAPITIS FIGVRAE, eiuſdemq; caracterum Index.

QVINQVAGEſimiprimi Capitis figura.

RECTI inteſtini hic delineatur portio, cum ſuis muſculis à corpore reſecta, quam aliàs ferè, dum reliqua eximimus inteſtina, in corpore adhuc relinquere ſolemus.

A *Rectum inteſtinum, quod in libri quinti figuris euadet conſpicuum, præſertim autem octaua figura, & uigeſima.*

B, C *Duo muſculi, inteſtinum poſt egeſtionem ſurſum trahentes.*

Muſculoſa ſubſtantia, penis radici adnata, in mulieribus porrò ad infimam pudendi partem commiſſa.

D *Inſuper D ſedes notatur, à qua in penem muſculi duo pronaſcuntur.*

E *Circularis muſculus, ne præter arbitrium excrementa deijciantur, præcauens.*

LAVDATA nunquam ſatis natura, [a] recti inteſtini extremo muſculos largitur, qui in fæcium excretione protuſum recti inteſtini finem, alacriter ſurſum reuellunt: dein alium ipſi dedit muſculum, qui in tempeſtiuam inuoluntariamq; excrementorum egeſtionem prohibet. [b] Muſculi itaque ſedem ſurſum attrahentes, lati & tenues, neque admodum carnoſi aut rubentes ſunt, uix ab aliquibus oſsibus originem ducentes. A ligamentis enim ex pubis oſsibus, & coxendicis oſſe, & ſacro exortis, quæ huius regionis muſculis obducuntur, ipſaq; demum peritonæi infima ſede, utrinque ſinguli enaſcuntur muſculi, qui deorſum protenſi, rectum inteſtinum amplexantur, [c] extimæ ipſius tunicæ inſerti. Præſentes muſculi, quum lati admodum ſint, & ſuis finibus totam inteſtini latitudinem ambiant, ipſorum [d] portio radici quoque penis, mulieribus uerò uteri collo adnaſcitur. Quod nonnulli perpendentes, tres ſedem ſurſum agentes muſculos recenſuerunt. Vtcunque uerò ſit, omnes horum muſculorum partes pari præficiuntur muneri, quo ſedē ilico ab excretione ſurſum alliciunt, quæ deorſum pellebatur ui abdominis muſculorum, & ſepti tranſuerſi auxiliantibus etiam ſubinde omnibus thoracem arctantibus, ſpiritumq; continētibus muſculis. Cæterùm his qui anum ſurſum ducunt muſculis, nullus e regione opponitur contrariæ functionis opifex, quemadmodum in omnibus ferè alijs partibus, muſculi equidem opponi conſueuerunt. Neque oſcitanter hic Natura priuatim ab aliorum muſculorum conſtructione aberrauit: quum à muſculis octo abdominis, unà cum ſepto tranſuerſo, ſedes adeò interdum propellatur, ut ne à relatis quidem muſculis promptè queat retrahi. [e] Alius præterea muſculus extremum recti inteſtini amplectitur, qui prædictis ſimiliter non admodum carneus, ſed mucore quodam oblitus exiſtit, fibras orbiculares tranſuerſas ve adeptus, & elatiori ſede quàm inferiori craſsior, & quà cuti (ut labrorum [f] muſculi) permiſcetur, commune cum ipſa corpus efformans. Cohæret autem fibroſis nexibus [g] meatui ueſicæ in uiris, in mulieribus uerò [h] ceruicis uteri principio. quanquam etiam [i] duorum muſculorum, quibus in uiris principium porrigit, interuentu, peni committatur. Cæterùm poſteriori ſua regione, [k] quatuor ad oſsis ſacri finem locatis oſsiculis (quæ coccyx os nuncupauimus) adnaſcitur. Ex lateribus connectitur teretibus [l] ligamentis, à ſacro oſſe, in coxendicis os pronatis. Præſens muſculus non adeò atque medentium uulgus arbitratur, breuis eſt: ſed longus, ſecundumq; magnum recti inteſtini longitudinis interuallum exporrectus uiſitur, mirè ſedem attollentium muſculorum inſertioni commixtus. Quod non perfunctoriè ab illis uenit perpendēdū, qui ſedis fiſtulas & excreſcentias ſubinde ſcindere uerentur, huius muſculi muneris abolendi metu. Licet enim muſculi portio aut ferro diuidatur, aut quauis alia occaſione diuulſa laceretur, tamen quum latior ſecundùm inteſtini lōgitudinem ſit, eius uſus non ita promptè, atque uulgò arbitrantur, in eiuſmodi adminiſtrationibus deperditur. Muſculus iſte circulatim inteſtinum ambiens, quum in media ſua figura, ac ueluti quiete conſiſtit, inteſtini recti finem ita collectum, in ſeq; concidentem ſeruat, ut excrementa ſuo duntaxat pondere defluentia, & non magnū conatum ad excretionem molientia, haudquaquam tranſmittat: dein ſi quando illa ab inteſtinis, aut abdominis etiam [m] muſculis, & [n] ſepto tranſuerſo comprimuntur, uimq; ad egreſſum tentant, muſculus propria functione ſua, extra mediam figuram & habitum ita colligitur, conſtringiturq;, ut non uoluntariam excrementorum eductionem concinnè prohibeat. Quæ ſi forte eſt tempeſtiua, muſculumq; proprio munere fungi noluerimus, is extra mediam figuram ſic ſeſe exeuntium ui laxari educiq; permittit, ut excrementis egreſſus pateat: poſt quem muſculus denuò cum cute, inteſtiniq; ſubſtantia, in mediam redit figuram, ceruicis ueſicæ [o] muſculo, ut imagine, ſubſtantia & cōformatione, ita quoque functione reſpondens, ſeduliq; ianitoris uices gerens, & perinde ac ille σφιγκτὴρ Græcis, Latinis autem conſtrictor & anulus nuncupatus.

Marginal notes, left: *Muſculi ſedem attollētes.* — *Muſculus orbiculatim inteſtino obductus.*

Marginal notes, right: a 8 ſi. li. 5 ab Χ ad a. & 20 ſi. li. 5 o. et 22 o — b a. C. et 8 fig. li. 5 b. c. — c 9 fig lib. 5 L. — d D. — e, E & 8 ſi. li. 5 a. et 1, 2 ſi cap. 49 lib. 2 M. — f 3 tab. F. G. H. I. 4 tab. M. — g 1, 2 fig. cap 49 G. — h 25 ſi. li. 5 x. x. — i 1, 2 fig. ca. 49 H. I. — k 1, 2 fig. cap. 18 li. 1 G. H. I. K. — l 10 ta. γ. δ. — m 3 ta Θ. 4 tab. Π. 5 tab. Δ. 6 ta bu. Δ. — n 7 ta. Δ — o 4 ſi. cap. 49 N.

COLLI VESICAE ET ANI MVSCVLORVM adminiſtratio. Caput LII.

a 3 fig. lib. 5 O. — *b 2 fi. cap. 49 C.C.* — *c ultima fi gu. lib. 5 S.* — *d Vti factū eſt in 22 fi. lib. 5.* — *In uiris adminiſtratio*

COLLI ueſicæ & ani muſculorum adminiſtratio, ab ipſa ueſica inchoabitur: [a] hanc enim à peritonæo, quà internæ pubis oſsis regioni obtenditur, cultello aut nouacula liberare adeò conuenit, ut ipſa non amplius aliqua ſua ſede peritonæo ſit continua. Deinde penē à pubis oſsibus dirimere oportet: quod, ubi inuicem hæc committuntur, mediocri negocio perficies, quum nerucis duntaxat & fibroſis nexibus penis ibidem hęreat. At ubi inuicem oſſa remouentur, penisq; corpora [b] initium ducunt, acutiori cultello horum corporum initia proximè ab exortu ſunt abradenda, ut penis à b oſsibus liber pendeat. Mox cultro aliquo pubis oſſa inuicem dirimes, ſectione per ipſorum [c] cartilaginem ducta. quam ſanè leuiori opera, quàm plerique autumant, perfeceris, ſi modò oſsium medium ad amuſsim tetigeris. Hæc ſectio, quoniam prius femora in penis muſculorum adminiſtratione erant diſtenſa, ilico ut inuicē oſſa abſcedant, occaſio erit. [d] Quo uerò remotiùs oſſa diſiungas, uehementiùs quoque adhuc femora abducenda ſunt. quod feceris longè cōmodiſsimè, ſi uno cadaueris crure à menſa pendente, & reliquo adhuc illi incumbente, os ſacrum in menſæ latus acutum ve collocaueris, & deinde utrinque femoribus & ilium oſsibus reflexis, oſſa pubis, quantū lubet, diduxeris. Nunc ueſica uniuerſa cum pene in conſpectu adeò iacet, ut etiam [e] muſculum ueſicæ collo obductum, promptè animaduerſurus ſis. Vt autem ſedis [f] muſculos pariter intucaris, cultello ſenſim ueſica ſimul cum ipſius ceruice à recto inteſtino tranſuerſis ſectionibus ſeparanda eſt. In quo opere ſanguinem, ſi is ex uenis & arterijs profluxerit, ſpongia ſedulò elues. Vix enim (niſi fortaſsis admodum operoſe omnia uaſa uinculis ita intercipere poſsis) fiet, quin inter diſſecandum, uas aliquod, aut caſu punctim ictum, aut tranſuerſim neceſſariò inciſum, ſanguinem profundat. Ablata igitur ueſica, & connexu recti inteſtini muſculorum ad penis radicem, & ad muſculum ueſicæ propenſo, ipſius inteſtini muſculos aggredieris; qui ſanè citra operoſam ſectionem ſunt ſummè conſpicui, ſi modò diligenter ab ipſis ſanguinem, qui hic ſolet eſſe moleſtiſsimus, abſterſeris. Hæc adminiſtratio propemodum & mulieri communis eſſe poterit. ut enim ueſicæ ceruicis [g] muſculus in ipſa uideatur, ueſica ſimiliter ac in uiris, eſt à peritonæo & pubis oſsibus liberanda: ut diuiſis dein diductisq; pubis oſsibus, in propatulo ſit muliebris ueſicæ collum, quod ſuo circulari muſculo potiſsimùm conformatur. Recto autem inteſtino peculiares muſculi, execto utero, erunt perinde ac in uiris examinandi. Operæprecium nunc foret, ualidiùs adhuc pubis oſsibus diremptis, cultro aliquo acutiori ligamentum, ſacrum os ilium oſsi connectens, in ſiniſtro latere diuidere, ut utrunque crus cum oſſe, quod ſacro committitur, ſeorſum tractari poſsit, dextroq; cruri ſacrum adhuc hæreat, aut [h] ſiniſtro, prout nimirum muſculos, qui adhuc reliqui ſunt, in dextro aut ſiniſtro crure aggredi uiſum erit.

e 22 fi. lib. 5 e. — *f fi cap. 51 B.C.D.E.* — *g 25 fi. li. 5. quæ hac adminiſtratione parata eſt.* — *In mulieribus.* — *h Talis ferè eſt 16 ta.*

DE MVSCVLIS TIBIAM MOVENTIBVS. Caput LIII.

Galeni in li. 3. de Vſu part. de tibiam mouē tibus muſculis ſententia.

PROXIMVM quidem nunc erat, femur mouentes muſculos deſcribere, ſi demum explicatis antea muſculis, ſitu uiciniores aggredi inſtitutum fuiſſet: uerùm quando ſectionis potius, quam uiciniæ ſeriem ſequi propoſitum eſt, ante muſculos femoris motuum opifices, tibiæ motores in præſentia ueniunt pertractandi. nam quouſque hos aſſeruas integros, commodè illos adminiſtrare nequis. Cæterùm quo tibia mouentes muſculi inſigniores & proceriores, magisq; conſpicui ſunt, eo etiam minus Galeni ſententiæ paſsim aſſentiri queo, quāuis interim etiam nō omni ex parte is ſibi conſentiat. Haud procul enim à calce tertij de Vſu partium, tibiæ motuum opifices muſculos recenſens, eos hac breui oratione nouē enumerat.

Quoniam in orationis ſerie tibiam mouētes muſculos ſeorſim ſingulos pertractabimus, ante noſtram enarrationē nullas notas margini adijciemus.

Tres, qui »
anteriorem femoris ſedem occupant, atque omnium huius loci muſculorum maximi ſunt, rectà ad ge- »
nu feruntur: horum quidem unus implantatur patellæ carnoſa apprehenſione: duo autem reliqui unom »
maximum procreant tendinem, qui lateſcens, implantatur toti patellæ, ſtringens eam exquiſitè, & con- »
tinens cum ſubiectis. Deinde autem præteruectus articulum, anterioribus tibiæ partibus inſeritur, »
eam, ſi iubeatur, extendens, unà cum toto ipſius genu articulo. Alij uerò duo muſculi, utraque »
prædictorum parte, hic quidem externus, ille autem internus, in tibiæ lateribus inſeruntur, ambo obliqui »
motus opifices. Qui namque internus eſt, crus intrò adducit, alter autem extrorſum abducit. Enaſcitur au- »
tem ille quidem ex commiſſura oſsium pubis, hic uerò ab extremis partibus oſsis coxendicis: optimè enim »
ſic utrique crus ad motus obliqoos abducturi erant. In medio autem inter hos ſpacio, aliæ tres ſunt muſcu- »
lorū explantationes, paruis motibus ipſum genu mouentes. Flectit enim genu, & ad interiora adducit tibiā, »
is qui eſt continuus interioribus: abducit autem extrorſum ſimul flectendo, uelut inuoluens eam, is qui tan »
git externos. Reliquus, qui & medius omnium eſt, in femoris caput internū inſertus, flectit quidem totum »
quoque femur, cum eo autem ſimul & totam tibiam euellit, immittens ſe eis quæ articulum ambiunt [liga- »
mentis] uſqoe ad [a] alterum maximorum muſculorum, qui in tibia reponuntur, ut ſimul quoque tibiam ip »
ſam totam trahat. Reliquus uerò nouem muſculorum articulum genu mouentium, gracilis & longus, ex iliū »
oſſe enatus, tibiam ſurſum extendit, in ea potiſsimùm figura crus totum ſtatuens, in qua mollientes, ac ſubi »
gentes, pedem ad inguina alterius cruris ſurſum ducimus. Poſt hęc uerba Galenus, Naturam in horum mu »
ſculorum conſtructione laudaturus, proculdubio in primis exemplaribus ſubiunxerat, Mirificè & hic Na- »
turam omnia prouidiſſe: & quæ reliquo contextu ſubſequuntur. At eum [b] muſculum, quem in poplite la »

a Intelligit opinor primum pedem mouentiū, & in 3 tab. inſignitum. — *b 3 ta. F.*

titare

itare innuit, temporis ſucceſſu, & in reſectione ſimiarũ peritior, cognoſcens hæc quoque ſuo, quod ad nos demanauit, exemplari interiecit: Præter autem hos omnes, eſt paruus muſculus in poplite, genu quoque flectens. ut ſimul omnes ab ipſo hac ſerie enarrati numero decem cenſeantur. Hæc ſanè ipſius oratio clariſſima eſt, ex qua quiuis etiam citra inſpectionẽ, cuiuſmodi enarrat muſculos, imaginatione ſibi pulchrè confingit: at quàm ſit ueritati conſona, partim ab ipſo in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus, partim uerò ex ipſa inſpectione diſcito. Verùm quando ipſius orationis ſeries in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus longior eſt, quàm ut tota hic deſcribi debeat, ego femoris muſculos eo ordine, quo ibidem recenſentur, enarraturus ſum, Galeni ſententiam poſt muſculi cuiuſque deſcriptionem continuò ferè ſubijciens, ac pariter addens, quotum in præſcripta ex libris de Partium uſu oratione unumquẽque enumerauerit. Priuſquam uerò muſculos aggrediar, id ſummo ſtudio abs te contendo, ut quot motibus tibiam agas, accuratè examines. Galenus enim in libris de Vſu partium, ut præcedens atteſtatur oratio, tibiam extendi ſimpliciter dixit: non adiungens, eam magis aut introrſum, aut extrorſum, aut prorſus in medium rectà extendi. At flexionem uidetur triplicem enumerare: unam, qua tibiam retrorſum, ſeu in poſteriora ſurſum uerſus exteriora duci innuit: alteram, qua introrſum illam ſurſum tractam agi dicit: tertiam, qua tibiam in neutrum latus inclinantem, rectà flectimus. quanquam tertium hunc ductum duntaxat flexionis nomine, & præcipuè in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus donare uideatur. Deinde in præſcripta ipſius oratione, ſecus atque in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, tibiam in latera moueri affirmat, quum unum muſculum hanc extrorſum abducere, alterum introrſum adducere ſcribit. Verùm tamen in ambobus libris, tibię motum aſsignat, quo hæc ſurſum obliquè, uelut ad alterius cruris femur ducitur: & quo tibiam agi ab illis conſpicimus, qui pedibus coria in ligneis ſtratis emolliunt, aut quum piſtores maſſam apud pleraſque nationes calcant. Hos motus omnes ita Galenus enarrat, ut proprios prorſus tibiæ illos eſſe arbitretur, ipſisq; peculiares muſculos aſsignet: quum interim tibia, quieſcente femore, rectiſsima flexione & extenſione ſolum agatur. Si enim tibia cum pede in latus digna animaduerſione ducitur, id ſanè femoris fit beneficio. Neque eſt quòd huic paradoxo corroborando prolixiùs inſiſtam, quum ipſe iam admonitus, luce clariùs animaduertas, tuam tibiam, immoto prorſus femore, duntaxat rectiſsimo tramite flecti, extendiq;. Quanquam quum motus hos, adhibitis etiam nudis oſsibus, examinas, non perfunctoriè animus femoris motibus adhibendus ſit. niſi enim gnauiter attenderis, te inſcio femoris caput in coxendicis oſſe ſitum mutabit, moxq; alia tibiæ flexio extenſioq;, quàm prius, apparebit. Cæterùm iam tempeſtiuum fuerit, muſculos ipſos aggredi: quorum [c] primus acuto exortu [d] principium, è neruea ſubſtantia & modica carne commixtum ducit, ab [e] anteriori oſsis ilium ſpinæ ſede, ſeu ab ilium oſsis appendicis anteriori extremo. Hic muſculus non procul ab origine totus carneus euadit, & modicè dilateſcens, gracilis permanet: eius tamen latitudo, ipſius craſsitiem ſpiſsitudinem ve duplo (ut ſic dicã) ſuperat, muſculusq; hac forma deorſum obliquè uerſus interiora ſenſim adeò prorepit, ut internum femoris latus iuxta medium longitudinis femoris exquiſitè occupet: hinc adhuc magis in interiora retrorſum paulatim procedens, e regione [f] interni femoris capitis iuxta genu tandem conſiſtit: ad quod ueluti obliquo ductu reflexus, & [g] anguſtior excarniſq; redditus, antrorſum deſcendit, tendinem educens, qui non latus, ſed ad amuſsim (quicquid Galenus, ſuis fidens ſimijs, aſſerat) teres eſt, tibię oſsi ad internum latus acutæ ſuæ [h] lineæ, ſecundum ipſius longitudinem exporrectæ, [i] inſertus. Hunc muſculum Galenus in ſecundo de Adminiſtrand. ſectionibus primum enumerat, in præſcripta autem oratione nonum. & utrobique huius muſculi beneficio tibiam ſurſum ad alterius cruris inguina, aut ad femur allici arbitratur: qui motus non huius ſolum muſculi opera, uerùm femur mouentium & tibiæ muſculorum auxilio unà perficitur. Tibia namque ſuis muſculis flexa, & femore deinde ſuorum muſculorum ope ſurſum in anteriora flexo, & ſimul extrorſum ualidiſsimè circumacto, motus ille ſuccedit. Niſi enim flexa prius tibia, dictum iam femoris motum ſequeretur, eiuſmodi motu tibia nequaquam alterius cruris femori aut tibiæ obduceretur. [k] Secundus muſculus amplo & prorſus nerueo [l] principio ex pubis oſſe enaſcitur. Vbi enim pubis oſſa inuicem [m] cartilagine committuntur, per commiſſuræ longitudinem duo ſibi contigua oriuntur muſculorum principia: quorum alterum ad dextrum crus, alterum uerò ad ſiniſtrum defertur, ſecundum hunc muſculum conſtituens. Tanta itaque huius muſculi principij eſt amplitudo, quanta ferè pubis oſsium commiſſuræ eſt longitudo. Principium hoc non procul ab origine ſtrictius, ſed craſsius, carnoſumq; prorſus ita efficitur, ut eius latitudini craſsities uix cędat, & muſculus paulo minus toto teres euadat: qui deorſum per femoris interiora deſcendens, ſenſim gracilior efficitur, ut iam internum femoris caput non procul à genu articulo contingens, in exactum teretemq; [n] tendinem finiat, eadem ſede, qua primi muſculi tendo, tibiæ innatum: ſed tanto interiùs, ſeu poſteriùs, quanta primi muſculi tendinis eſt craſsities. Hic muſculus in parum obeſis mulieribus, ſi quando femora diducunt, rigidum quoddam & durum ligamentum, ſeu neruus, aut tale quid eſſe apparet, eo quòd excarnis quodammodo in illis muſculus nerueam ſubſtantiam duntaxat habeat, nulloq; obtegatur adipe. Præſentis muſculi beneficio Galenus in præſcripta oratione, tibiam ad internum latus duci atteſtatur, illum in ſerie quotum enumerans. In ſecundo autem de Adminiſtrãdis ſectionibus, tibiam elatiùs & interiùs muſculi huius auxilio attolli prodidit. hoc eſt (ſi modò rectè ipſius ſententiam aſſequor) muſculum hunc tibiam uerſus interiora maximè inclinantem flectere. quod enim attollere ipſe dixit, mihi flexum inſinuat. Perficeres autem eiuſmodi motum, ſi erecto prius corpore, dextram tibiam ſiniſtro popliti, aut flexuræ genu nonnihil tranſuerſim ſubijceres: qui motus nuper dicto, ac quem Galenus primo muſculo tribuebat, tãto minus reſpondet, quo femur in exteriora minus eſt circumuerſum: adeò ut & præſens motus, flexa tibia, & femore in anteriora ſubleuato, extrorſumq; ſimul circumacto, fieri debeat, quod ſanè à Galeno haud perfunctoriè obſeruandum fuerat. [o] Tertius, cum alijs ut minimùm tribus muſculis, ex infima coxẽdicis

oſsis

Galeni in 2 de Admini. ſect. ſententia cum uera muſculorum deſcriptione conuenit. (beside "ex ipſa inſpectione diſcito")

Tibiæ motus. (beside "ter dixit … At flexionem")

Primus tibiam mouẽtium. (beside "muſculos ipſos aggredi")

Lib. 2 de Admi. ſect. (beside "longitudinem exporrectæ")

Secundus. (beside "tibia nequaquam alterius cruris")

Tertius. (beside "perfunctoriè obſeruandum fuerat")

Right-margin keys: c 3 ta. Σ. 2 tab. o. 2 9. 4 tab. charac. 2. 9 tab. a. 16 L. — d 3 tab. ſ. — e 1, 2, 3 ſi. cap. 29 li. 2 P. — f 1, 2 fig. cap. 30 li. 2 E. — g 3 tab. r. — h 1. 3 fig. cap. 31 lib. 2 γ. γ. — i 3 ta. charact. 1. — k 16 ta. Δ. — l p. 27. 38 47. 5 charact. 6. 97. 10 ſ. — l 16 ta. N. — m ultimarum ſi. lib. 2 ſ. — n 3 ta. charact. 2, imo ta quem cũ ſtilis charactere 1. — o 10 ta. Φ. 2 ſi. 91. 12 ta. charact. 5. 16 ta R.

p 2 f. cap. 29 lib. 1 ob lad q per φ — oſsis ſede enaſcitur. Ab eius namque oſsis p appendice (quæ nobis ſtantibus, in eius oſsis infima ſede: in ſimijs uerò & canibus, quum anterioribus innituntur pedibus, in extima, & maximè poſtica habetur) ordinata ſerie, multorum muſculorum capita principium ducunt, quorum tertius hic muſculus omninm q po-
q 10 ta. r. 11 tab. λ. — ſtremum obtinet. Ab elatiori enim, & maximè poſteriori eius appendicis r ſede, nerueum gracileq́; prin-
r 2 f. cap. 29 li. 1 m. — cipium educitur: quod deorſum deſcendens, aliquantulum ſub origine carneum fit, teretem quodammodo conſtituens muſculum, ſuo principio iam longè craſsiorem. Hic deorſum per femoris poſteriora prorepit, aliquantulum obliquè tantiſper ductus, donec ad poſteriorem ſedem interni femoris capitis propter ge-
s 10 ta. ξ. — nu pertingat. s Ibidem enim extenuatus, & in teretem quoque (non uerò, ut Galenus docet, ac in ſimijs
t 3 ta. cha ract. 3. — ferè occurrit, latum) degenerans t tendinem, in tibiæ anteriora reflectitur, eadem regione, qua nuper cómemorati, inſertionem tentans. Sed eius muſculi tendo hoc ſibi priuatim uendicat, quòd anteriori tibiæ ſedi ad internum acutæ illius lineæ latus hærens, ad medium uſque longitudinis tibiæ properet, alijs tendi-
u 19 tab. L, M. — nibus tibiæ inſertis, haud æquè deſcendentibns. Galenus nulli muſculo tibiam mouenti, adeò obliquum adſignat ductum, atque huic tertio, non animaduertens, primum u muſculum longè obliquiùs duci, quũ *Libr. 2. de Admi. ſect.*
x 10 ta. ψ. — is ſcilicet ab ilium oſſe antrorſum, & hinc in interiora femoris ad poſteriora uſque propemodum deſcendat, & inde rurſus obliquo ductu in priora tibiæ feratur. Deinde x muſculus, qui ordine quartus erit, obliquior tertio uiſitur. illum namque, ſimiliter atque hunc à coxendicis oſſe pronatum, in anteriora tibiæ, ſecundùm femoris externum caput, prorepere audies. Vnde etiam tanto obliquiorem ipſo tertio quartus iſte ſitum nanciſcitur, quanto coxendicis oſsis ſedes, unde uterque principinm ſumit, femoris interiora magis ſpectat. Tertius muſculus, in præſcripta Galeni oratione ſextus eſt, quem inibi inquit tibiam in internum latus inclinantem flectere. In libris uerò de Adminiſtrandis ſectionibus, ut obliquiſsimum illi ductũ aſsignat, ita quoque obliquiſsimi motus ipſum autorem ſtatuit. Neceſſe enim (inqnit) eſt, tibiam hac tractam anſa, retrorſum ſurſumq́; ferri, & hac in orbem conuolui. Atque hunc quidem motum obimus, at nó quieſcente ſemore: neceſſe enim eſt, hoc motu tibiam flecti, & femur extrorſum non leuiter circumuerti.

y 10 ta. ψ. — y Quartus muſculus non æquè latum principium, atque tertius, ex coxendicis oſsis z appendice ducit. Hu- *Quartus.*
z 11 ta. 1 a. 6 tab. χ ψ. 12 ta. r. — ius enim a principium gracilius eſt, ſed ſpiſſum tamen. Deinde ad tertij muſculi b externum latus, nonnihil ſub ipſo occultatum enaſcitur. Veritati enim parum conſentit, quod à Galeno in quinti muſculi enarratione, de capitibus à coxendicis oſsis appendice principium ducentibus aſſeritur, quum quatuor capitũ, *Libr. 2 de Admi. ſect.*
z 2 f. cap. 29 lib. 1 a. — ab illo oſſe originem ducentium, quarti huius muſculi extimum eſſe, & deinde tertij muſculi caput ſuccedere ſcribit. Cæterùm principium quarti muſculi paulo ſub exortu primùm efficitur carneum, exacti mu-
a 11 ta. μ. — ſculi formam multo quàm tertij craſsiorem referens, ac per femoris poſteriora ſenſim deorſum uerſus ex-
b 11 ta. λ. — teriora deſcendens. Quum uerò muſculus medium longitudinis femoris ſuperauit, tenuior redditur, & ex-
c 11 ta. p. — terna ſui ſede nerueus admodum, quaſi tendinem educturus, apparet. In interna autem ſede, c alia pars carnoſa, ex femore pronata, ipſi, ubi tendinem uidetur procreaturus, ita adnaſcitur, ac ſi alius hic oriretur muſculus, qui quartum augeret: ſimulq́; ex ambobus unus efformaretur muſculus, qui denuò craſſeſcens, carnei cuiuſdam muſculi imaginem exprimit, & deorſum protenſus, exterioriq́; parte admodum neruo-
d 5. 6 fig. cap. 31 li. 1 C. — ſus, inſigni tendine fibulæ implantatur, ualidam inſertionem in d proceſſum ſuperioris appendicis illius pertinaciter molitus. Huius enim tendinis occaſione, fibula acutum huiuſmodi proceſſum, quà tibiæ coarctatur, exerit. Quinetiam femoris externum caput, in externo ipſius latere oblongum e ſinum gerit, ten-
e 1. 2 fig. cap. 30 li. 1 M. — dinis huius occaſione, ut aptè ac tutò ueheretur, priuatim exculptum, læuiq́; & lubrico ligamento incruſtatum. Cæterùm ſiue quartum hunc muſculum unius loco, aut duorum enumeres, nihil intereſt: quanquam Galeni gratia, ne ordinem perturbes, unicum opportuniùs ſtatues. Is enim, quum hunc muſculum in homine non uiderit, unicum duntaxat ipſum recenſet, utq́; in caudatis ſimijs illum ego reperi, deſcribit. In ſimijs enim nulla à femoris oſſe enaſcens portio, quarto muſculo admiſcetur: ſed is unicus eſt, admodum inſignis & latus. unde etiam Galenus illum perpetuò latum, in libris de Adminiſtrandis ſectionibus appellat. Hunc muſculum præſcriptæ ex tertio de Partium uſu orationis, ſeptimum collocabimus, quo Galenus aſſerit tibiam extrorſum ſimul cum flexione abduci, & quodammodo inuolui. In ſecundo autem de Adminiſtrandis ſectionibus, totam tibiam huius ope ſimplici motu in externam partẽ agi atteſtatur, eorum quæ in libris de Vſn partium tradiderat, oblitus, & proculdubio huius muſculi naturam exactiſsimè, propter curſorem illum, cui hunc in certamine auulſum putauit, cognoſcens. Veriſimile enim eſt, Galenum illo *Libr. 2 de Admi. ſect.*
curſoris (cui alij tibiam flectentes adhuc famulabantur) ſymptomate allectum, ſedulò huius muſculi naturam in ſimijs perpendiſſe, atque tunc (ut ſanè debuiſſet in omnibus) didiciſſe, hunc ſimplici, quod ad genu articulum attinet, motui à Natura fuiſſe præfectum, & flexionem in neutrum latus inclinantem moli-
f 11 ta. ψ. h tab. δ. δ. 9 tab. n. 10 tab. π, n. 12 ξ. — ri, utcunque etiam obliquo dnctu quartus hic mnſculus ad tibiam prorepat: quem ſanè oſsium ſitus compoſitioniſq́; ratione, & femoris formæ gratia, potius quàm ut non recto præeſſet motui, obtinet. Verùm interim ego Galeni ſermonem, quo in exteriora tibiam ſimplici motu hoc quarto muſculo duci ſcribit, ita interpretor, ac ſi per exteriora, poſteriora intellexiſſet, itaq́; flexionem, non uerò in externum latus ductum
g 2 f. cap. 29 lib. 1 n. — innueret. Aliàs enim Galeni ſententia à ueritate nimium declinaret: quum tibiam in externum latus,
h 11 ta. λ. μ, quibus ſubeſt v. — idq́; ſimplici motu, neutiquam agi, certo certius ſit. f Quintus muſculus etiam à coxendicis oſsis appendice pronaſcitur, initium ducens inter h capita tertij & quarti muſculorum tibiam mouentium, & i *Quintus tibiam mouẽtium.*
i 12 tab. muſculo Ξ, Σ. Π. — caput eius muſculi, quem femur agentium quintum enumerabimus, cuiq́; quartum caput eorum quibus coxendicis oſsis appendix initium præbet, aſſcribemus: uti huic quinto tibiæ motibus præfectorum muſculo, tertium k caput meritò tribuimus, quod prorſus nerueum eſt, & non niſi longè ſub exortu carneum eua-
k 11 ta. r. — dit, craſſeſcitq́;, hoc ſibi præ cæteris corporis muſculis rarum & peculiare uendicans. Nullus namque

alius tam longo ab ipſius principio ductu nerueus uiſitur, præterquàm quòd in poſteriori ſua ſede, etiam
ultra medium longitudinis femoris, impenſe liuidus appareat, [l] ſinumq; ſibi eleganter & concinnè in- l ✝ poſitū eſt in ipſo ſi
ſculptum habeat, ſecundùm longitudinē muſculi teretē, cui anterior [m] tertij tibiam mouentiū muſculi nu in 12 ta bu.
pars ita pulchrè innititur, ut prorſus exiſtimem, tertiū muſculum cum quinto, unius muſculi uice à multis
Anatomicis ablatum diſſectumq; fuiſſe. Vt uerò tertius muſculus, mox ab exortu craſſus, carneusq;, & teres m 10 ta. Φ
denique efficitur, ac longè ſupra genu articulum extenuatur, in tendinemq; ceſſat: ita contrà quintus mu- poſitum ſu
ſculus, ut ſuperiori ſede diu nerueus permanet, ſic humiliori ſede craſſeſcit, ac ueluti carneus & teres conſpi- ω. ω.
citur, ad poſteriorem primùm regionem [n] interioris capitis femoris, iuxta genu, tendinem [o] producens te- n 1 fi. cap.
retem, qui ad id femoris caput cum tertij muſculi tendine reflexus, interiori lateri anterioris tibiæ oſsis ſe- 30 lib. 1.
dis inſertatur, non adeò in tibiam deſcendens, uel etiam antrorſum prorepens, ac trium primorum tibiam o 11 ta. a.
mouentium muſculorum tendines, quos hac in ſede inſertionem [p] moliri ſcripſimus. Quāquam uerò quin-
ti muſculi tendo non æquè demiſſam inſertionem, atque nuper dicti tentet, non tamen interno femoris ca- p 3 tab. 1, 2. 3.
piti, iuxta [q] initium muſculi inſeritur, quem pedem mouentium primum enumeraturi, ab interno illo fe- q 11 tab.
moris capite principium ducere teſtabimur. Et quemadmodum quinti muſculi tendo in illud femoris ca- iuxta ψ: p
put non implantatur, ita neque tibiam femori committentibus [r] ligamentis præcipuo nexu firmatur, aut muſculi Φ.
Galeni de quinto muſculo ſententia. inſeritur. Quod ſanè haud oſcitāter Galeni gratia eſt obſeruandum, qui quinto ſuo muſculo, in ſecundo de r fi. cap. 1. S, V.
Adminiſtrandis ſectionibus libro, in femoris caput & articuli genu ligamenta inſertionem tribuit, & mi-
ris modis de huius muſculi officio & munere ſolicitus, ſibi parū conſtat. Primò enim ait, quinto loco enu-
meratum ab ipſo muſculnm, tibiam ſenſim in exteriora circūuertere, ac motu tertij muſculi fungi, quam-
uis non æquè magno. Secundò autem inquit, ſi hunc muſculum ad caput ſuum tendas, cum femore etiam
tibia retrorſum introrſumq; ferri uidetur. Tertiò uerò ſcribit, ſe propemodū dicturum, quintum ipſi enar-
ratum muſculum, tibiæ flexus ſolum autorem exiſtere: addens, ipſum non magis tibiam flectere, quàm ad
internam regionem abducere uideatur. Quartò addit, hunc muſculum leuiter & obſcurè quodammodo
genu articulum mouere, aut flectere, ac [s] alium quendam in poplitis articulo latenter repoſitum eſſe, qui s 14 ta. Γ.
uel ſolus ipſum flectere poteſt, uel maxima potentia præditus eſt: cum ſubaudiens muſculum quem nos in
poplite latitantem ferè nuncupamus, quemq; priuato Capite poſt nouem tibiam mouentium muſculorum
hiſtoriam deſcribemus, cuiq; Galenus digniſsimum munus, quòd primus illum obſeruauerit, immeritò aſ-
ſcribit. Ad hæc, in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus libro, Galenus ueteres (qui [t] quintū noſtrum t 11 ta. Ψ.
muſculum, ſimul cum tertio fortaſsis, cum ita mutuò hæreant, unumq; quaſi muſculum efformare uidean-
tur, unius muſculi loco, inter diſſecādum unà abſtulerunt) non ſemel irridet, quòd quendam femur mouen-
tem muſculum, tibiam flectere ſcripſerint: illum inſinuans [u] muſculum, qui omniū corporis muſculorum u 12, 13
craſsiſsimus eſt, & femur mouentium quintus mihi, perinde ac Galeno in libris de Vſu partium, enumera- ta. Ξ. Π. Σ.
Lib. 15. bitur: qui eundem in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, femur mouentium primum recenſet, & in tibiā
non pertinere admodum uerè aſſerit. Vnde etiam miror, qui tertium de Vſu partium librum in præſcripta
oratione tum non reſtituerit, qnum in poplite latitantis [x] muſculi, poſt libros iam indubiè prius editos, x 14 ta. Γ.
mentionem fecit. In præſcripta enim oratione, octaui muſculi loco, non ſecus quàm Veteres factitaſſe in-
nuit, unum enarrat, quem ego prorſus arbitror eſſe, poſteriorem quinti femur mouentium muſculi [y] por- y 12, 13
tionem, ſuo tendine in internum femoris caput inſertam, iuxta initium primi pedem mouentium muſcu- tab. Ξ.
li. quanquam interim illi eius quinti femnr mouentium muſculi portioni cum tibiæ motibus nihil prorſus
ſit commnne: uti [z] quintus tibiam mouentium muſculus mihi enarratus, ſolius tibiæ flexioni, non uerò fe- z 11 ta. Ψ.
moris motibus, famulatur. Ac proinde ſi quando (ne hic in Galeni ſententijs recenſendis nimius ſim) hu-
mani corporis fabricæ cognitionem adeptus eris, unà mecum promptè iudicabis, ex ſedula diſſectione Ga-
lenum potius poſſe intelligi, quàm ex ipſius libris adeò diſſonis, illam poſſe ad amuſsim & uerè diſci. At
nunc deinceps reliquos tibiam mouentes aggrediamur, Galeni communis præceptoris, & Anatomes pro-
Sextus. feſſorum facilè principis autoritate ob oculos ſemper poſita. [a] Sextus itaque muſculus (quem primo lo- a 3 tab. Φ.
co, niſi Galeni habita fuiſſet ratio, deſcripſiſſem) eo accuratiùs uenit inſpiciendus, quo rariorem inter reli- 19. 2 r. 4
quos muſculos naturam adipiſcitur. A latere enim externo primi [b] muſculi, ab ilium oſsis ſpina enaſcitur, charact. 3. 9 tab. p.
intus acutum carneumq; [c] caput obtinens, quod muris lacertæ ve modo lateſcens, deorſum ad regionem b 3 ta. Σ.
coxendicis articuli fertur, ubi rurſus caput id ſeu muſculus anguſtior redditur, & priuſquam magnum exte- c 3 tab. ab x ad y.
rioremq; femoris [d] proceſſum perreptet, non [e] amplius carneus conſpicitur. adeò ut ſextus muſculus a-
liud nihil tandem ſit, quàm longiſsima & latiſsima membrana, tendinis naturam referens, cui nunc deſcri- d 1, 2 fig. cap. 30 lib.
pta & carnei exactiq; muſculi formam repræſentans pars innaſcitur. Statim enim ab initio in exteriori par- 1 Y. Q.
te, inſtar latæ membranæ in conſpectum uenit, aliquouſque coxendicis articulum amplexantibus muſcu- e fig. 3 tab.
lis obductæ. Quum uerò membrana magnum femoris proceſſum ſuperauit, totam anteriorem femur am-
plexantium muſculorum ſedem, deinde & poſteriorem & exteriorem cutis quaſi modo tantiſper integit,
quouſque ad genu articulum deſcendat: quem ubi ſimiliter quoque membrana obuoluit, ipſa in anteriorē
tibiæ ſedem & externum illius latus inſeritur. Cæterùm huius membranæ, ſeu tendinis, utcunque appellare
lubeat, non eadem undique eſt craſsities. Tota namque pars, quæ anteriori femoris ſedi, & poſteriori obdu-
citur, tenuiſsima eſt: atque hæc tanto tenuior conſpicitur, quanto interiorem femoris regionem uiciniùs
accedit. Ea uerò membranæ pars, quæ externo femoris lateri exporrigitur, ualida craſſaq; eſt, & accuratè la-
ti tendinis ſpeciem exprimit. Huius fibræ recto tramite, quouſque anteriori tibiæ parti ad latus magis ex-
ternum & ad fibulam inſerantur, decliues deſcendunt. Tendo autem hic ad inſertionis ſedem illis tendini-
bus commiſcetur, qui cum ipſo quoque tibiam extendere dicentur. Præſens namque muſculus extendentiū

numero

numero uenit aſcribendus. quanquam inſignem uſum femur ambientibus muſculis etiam præſtet, tranſuer ſi cuiuſdam ligamenti ritu omnes quos amplectimur muſculos, in ſua ſede (ne aliquo ſcilicet permutētur) continens. Atque ita eius membranæ uices gerit, quam cubitum occupantibus muſculis circulatim obnaſci, prius inſinuauimus. Quàm uerò perfunctoriè Galenus hunc muſculum deſcribat, tria, quibus illum dignatur, uerba, in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus oſtendunt. Arbitror enim hunc in libris de Vſu partium Galenum latuiſſe, quum in trium, quos ibidem recenſet, tibiam extendentium claſſem illum non repoſuerit, quumq́; quarti præſcriptæ orationis muſculi ortum ſermoni addiderit. Si enim ſimpliciter (ut de cæteris muſculis loquitur) quarti inſertionem & motum tantum expreſsiſſet, arbitratus fuiſſem, hunc [f] ſextum ab ipſo eius muſculi loco haberi, quem in externum latus tibiam abducere tradidit. Quod ſanè hic muſculus, ſi ſitum ipſius ductumq́; ſpectes, præſtaret, modò tibia uel minimùm in latus ageretur. Verùm quum explicatiùs de quarto muſculo locutus, eius originem ſermoni addidit, liquidò Galenus commonſtrat, ſe ſextum hunc non proponere: quandoquidem hic non ab [g] appendice coxendicis oſsis, cum [h] tertio, quarto & quinto nobis enarratis principium ducit: ut ipſe tamē innuebat, ab extima ſede oſsis coxendicis abducentem muſculum exoriri affirmans. adeò ſanè, ut fateri cogamur, hunc muſculum Galeno in præſcripta oratione incognitum fuiſſe: & quemadmodum falſos tibiæ motus ſibi effinxit, ita quoq; muſculum aliquem, ſua imaginatione excogitatum, nobis tradidiſſe. [i] Tres, qui adhuc enarrandi ſuperſunt, dilucidiùs fortaſsis recenſerentur, ſi quem Galenus poſtremum numerat, nunc ſeptimi loco deſcriberemus: uerùm quum hoc Capite Galeni ordinem ſequi uiſum ſit, eos etiam qui adhuc reliqui ſunt, ſua ſerie aggrediamur. [k] Septimus itaque neruea, lataq́; & ampla [l] origine ab externo femoris oſsis latere naſcitur, totam radicem magni femoris [m] proceſſus in orbem amplexus. Origo hæc ſtatim ab initio craſſa carnoſaq́; efficitur: & ilico à femoris oſſe abſcedēs, illi inſternitur [n] muſculo, quem octauum nominabimus. Is namque aliqua ſui portione huic ſeptimo ſubtenſus, in cauſa eſt, quo minùs ſeptimus tota femoris longitudine ipſius oſsi, quemadmodum ipſe octauus, adnaſcatur. Septimus itaque muſculus ſua amplitudine totum externum femoris latus citra omnem, præterquam in exortu, ad os connexum amplectitur, magnā quoque anterioris & poſterioris ſedis femoris partem occupans. Hic toto deſcenſu carnoſus uiſitur, [o] paulo ſupra molam aut patellam in amplum [p] tendinem deſinens, quem octaui muſculi & noni [q] tendinib. commixtum, [r] ſimul cum illis patellam apprehendere; tandemq́; in anteriorem tibiæ ſedem inſeri audies. Quanquam etiam ſeptimi muſculi tendinis poſterior pars ualidè ſexti [s] muſculi permiſceatur tendini, qui huius ſeptimi externam ſedem præ cæteris femur occupantibus muſculis integit. Poſteriori autem ſeptimi ſedi [s] quartus tibiam mouentium muſculus attenditur, quemadmodum anteriori is qui [t] nonus omnium futurus eſt. Quotus uerò ordine ſeptimus hic muſculus in præſcripta Galeni oratione habendus ſit, ubi & duos alios adhuc abſoluero, ipſe augurabere. [u] Octauus muſculus totam propemodum femoris oſſis amplitudinem obcingit. In poſteriori enim duntaxat ſede, iuxta femoris longitudinis medium, nudam relinquit [x] lineam, cui maximus totius corporis [y] muſculus, ſeu femur mouentium quintus, inſeri docebitur. Dein ad radicem quoque inferiorum femoris capitum, poſteriorem oſsis femoris [z] amplitudinem octauus hic muſculus non integit, cuius [a] principium à femoris oſsis ceruice nerueum exoritur: ſed ſenſim carne adauctum, à femoris quoque magni proceſſus radice ipſius portio ita enaſcitur, ac ſi eius obliqui ductus gratia, duo principia obtinere nō perperàm diceretur: ac unum quidem femoris ceruici, alterum uerò magno illius proceſſui ferendum eſſet acceptum. Vtcunque ſit, muſculus obliqua hac & ampla origine enatus, deorſum deſcendit, femoris os, uti diximus, adeò ambiens, ut duo ipſius latera in poſteriori femoris regione paulo minus toto ſint contigua. Quo uerò magis deſcendit, craſsior ſemper carnoſiorq́; efficitur, quouſque ad internum latus anterioris in femore regionis, quodammodo in craſſum & admodum carneum [b] ſemicirculum propter patellam extuberet, ex quo latus ualidusq́; enatus tendo, [c] patellam, ſicuti paulo pòſt dicam, amplectitur. Hic muſculus tota ipſius longitudine è directo ſemper illius carnei ſemicirculi & ceruicis femoris carnoſior craſsiorq́; apparet, quàm quà [d] ſeptimo muſculo ſubſternitur: ſub illo enim tenuior euaſit, attamen carnoſus inibi quoque permanet. Quando itaque ſecundùm femoris longitudinem in anterioris ipſius ſedis interno latere octauus muſculus proceriùs extuberat, & ſeptimi quoq; anterior pars è directo lateris exterioris eius ſedis femoris, quæ anterior eſt, exporrigitur, in medio anterioris femoris ſedis ſeptimus unà cum octauo [e] ſinum efformant impenſe liuidum, cui tota femoris longitudine muſculus innititur, quem ordine nonum eſſe dicam, ſimulatque octauum muſculum in Galeni oratione proculdubio primum eſſe addidero: quandoquidem adhuc quodammodo carnoſus, molæ ſeu patellæ inijcitur. [f] Nonus (cui Galenus exortus ſedem perperàm aſsignat) non ex femoris oſſe enaſcitur, uerùm ex ilium oſsis [g] tuberculo, in anteriori ipſius regione, ſuper coxendicis oſsis acetabulum prominente. Ab hoc enim tuberculo nonus muſculus [h] principium nerueum acutumq́; aſſumit, & deorſum rectà in femoris anteriora deſcendens, lacertæ murisq́; formam adipiſcitur, carnea ſubſtantia auctus, & illi ſinui incumbens, quem ſeptimum muſculum cum octauo efformare nuper retulimus. Priuſquam uerò nonus medium longitudinis femoris deſcendendo ſuperarit, [i] arctior graciliorq́; ſenſim efficitur, multoq; ſupra genu articulum in [k] tendinem finit utcumque amplum, ſed tenuem: qui rectà patellam accedens, in anteriori ipſius ſede denuò dilatatur, [l] tendinibus ſeptimi & octaui muſculi permixtus. Attamen hic tendo alijs non adeò ualidè, atque ſeptimi & octaui muſculi tendines inuicem, connaſcitur. quandoquidem tranſuerſis, quæ nouacula ducuntur, ſectionibus, non admodum laceratus, à ſubditis tendinibus ad anteriorem uſque tibiæ ſedem auelli poteſt. Vtcunque ſit, ex tribus poſtremò enarratis muſculis, unus hic tendo conſtatur, cui patellæ corpus uniuerſum innaſcitur. Nihil enim patellæ illo tendine non obducitur, præter interiorem

Septimus.

Octauus.

Nonus. Libr 2. de Admi. ſect. & alter li. 15. de Vſu partium.

f 3 tab. ф. g 2 fi. cap. 29 lib. 1 ab l ad q. h 11 ta. λ, μ, ν. & charact. &c. i 4 tab. ф. 5 tabu. λ. 6 tab. Π. k 5 ta. λ. 1 r. 2 t. 4 ω. 6 ф. 9 r. 10 μ. 11 t. 12 ф. l 5 tab. charact. 1. m 5 tab. ν. n 5, 6 tab. Π. o 5 ta. charact. 3. p 8 tab. ξ. q 8 ta. h, i, quæ comprehendunt k. r 3 tab. ф. 4 tab. charact. 3. s 10 ta. ψ. attēditur μ. t 4 ta ф. 4 tenditur ω. u 5, 6 ta. Π. 11. 1 n. 3, 9 β. 4 ψ. 7 γ. 8 L. 10, 11 τ. 12 λ. 13 δ. δ. 16 Q. x 1 fi. cap. 30 lib. 1 d. 13 ta. t. a. y 12, 13 ta. X. Σ. Π. z 1 fi. cap. 30 lib. 1 e. a 6 tab. τ. b 6 tab. υ. c 8 ta. k patella notatur, tendo autem b. d 5 ta. λ. e 5 tab. Π. ex cuius characteris indice præſentia petes. f 4 tab. ф. 5 tab. charac. 5. 1 ta. ſ. 3 tab. α. 9 γ. 16 P. g 1, 2, 3 fi. cap. 29 li. 1 s. h 4 tab. o. i 4 tab. ω. k 4 tab. p. l Specta hoc 8 tab. Ω. g, h, i, k.

poſteriorem ve Ipſius ſuperficiem, quæ læui cartilagine incruſtata, ſinum Inferiorum femoris capitum reſpi
cit, mutuoq́; ingreſſu cum illo reſpondet. Quum uerò tendo iſte ad eum modum patellam amplexus, & po
ſteriori ipſius ſede, qua femoris oſsi non connaſcitur, multo duriuſculoq́; adipe, & mucoſo ac uiſcido hu-
more imbutus, genu articulum tranſcendit, arctior & craſsior efficitur, ualidiſsimè in anteriorem tibiæ [m] *m 1 ſi. ca.*
ſedem, non procul ſub articulo, implantatus. In caudatis uerò ſimijs non æquè arctatur, neque etiam pari- *31 lib. 1 A,*
ter craſſeſcit: ſed membraneus quodammodo, tibiæ inferiùs multo, quàm hominibus, inſeritur. Deinde il- *B, a, b.*
lis quoque ſimijs reliqui tendines in tibiam implantati, membranoſiores latioresq́; quàm hominibus obti-
Libr. 2. de gerunt. Quod uel Galeni nomine expendendum eſt diligentiſsimè, qui omnes propemodum teretes tibiã
Admi. ſect. mouentium muſculorum [n] tendines, ac ſi lati ampliq́; eſſent, ut in ſimijs uiderat, deſcribit, ac aliorum ue- *n 3 ta. cha*
luti Anatomicorum in hominum corporibus exercitatorum oſcitantiam præter meritum ſubnotat. Si igi- *ract. 1, 2, 3.*
tur ſeptimum & nonum ſecundi & tertij loco in præſcripta ex tertio de Vſu partium oratione enumera-
ri uoles, per me quidem licet: ſi modò neque numero duntaxat nimium attentus, neque libris plus æquo fi-
dens, rem ipſam aggrediaris, aut alteri ſedulò adminiſtranti aſtes. Quod non ſolùm in nouem enarratis ti-
biæ motoribus præſtabis, uerùm etiam in [o] muſculo ſub alijs in poplite recondito, cuius naturam ſecun- *o 14 ta. Γ.*
do ab hoc Capite ipſi dedicando ſum explicaturus.

TIBIAM MOVENTIVM MVSCVLORVM ADMINISTRATIO. Caput LIIII.

SECTIONEM tibiam mouentium muſculorum in illo crure aggredieris, cui, dum
pubis oſſa in ani muſculorum adminiſtratione ſeiungeres, ſacrum os adnexum ſiuiſti. Ab
ilium igitur oſsis ſummo, ad medium uſque tibiæ, longa ducetur ſectio, cutem, adipem,
& carneam membranam diuidens: abſque omni enim arte cutis cum carnea membra-
na, laniorum artiſicio, ad medium uſque longitudinis tibiæ auferenda eſt. Mox ſecun-
Septimi mu dùm femoris longitudinem in interna ipſius parte obſeruabitur [a] ſexti muſculi mẽbra- *a 3 tab. Φ.*
ſculi admi- na, ſeu tendo, quem cutis modo à ſubiectis liberare conuenit. Eius igitur parte, quæ anteriorem femoris ſe
niſtratio. dem ambit, ad externum ſemoris latus deducta, eam quoque, quę poſteriorem ſemoris ſedem integit, ſimi-
liter uerſus externum latus à ſubditis dirimere neceſſum eſt: quo manu tranſuerſim inter ipſius tendinem
& [b] ſeptimum muſculum interiecta, & ſurſum deorſumq́; mota, tendinis inſertionem, & ſui quoque mu- *b 3 tab. ω.*
ſculi originem expendas. Vbi originis locum inueneris, nouacula aut cultello hanc ab ilium oſsis ſpina ab-
ſecabis: & illam digitis attollens, ad tibiam uſque totum muſculum auelles, accuratè tendinis iſtius ampliſ
ſimi naturam, & carnoſam huius muſculi partem inſpiciens, & muſculũ à ſua inſertione pendentẽ relinquẽs,
quo poſtea ipſius functio, præter inſignem illum, quem cæteris muſculis præſtitit, uſum, rectiùs innoteſcat.
Primi. Poſt hunc, [c] primi muſculi caput ab anteriori ſummaq́; oſsis ilium parte cultello liberabis: & ipſius capite *c 3 ta. Σ.*
digitis apprehenſo, abſq; negocio ad inſertionem uſq; à ſubditis diuelles. Mox nouacula à pubis oſſe, [d] quà *d ultimorũ*
Secundi. id alterius lateris pubis oſsi cartilaginis interuentu committebatur, [e] ſecundi muſculi initiũ dirimes: & *ſi. lib. 1 ſ.*
illo ſimiliter digitis apprehenſo, muſculum uniuerſum ad inſertionem uſque perduces. Iam [f] nonum ag- *e 16 ta. Δ.*
gredi liceret: uerùm commodiùs feceris, ſi uerſo crure, illos [g] qui à coxendicis oſſe oriuntur, priùs admini- *f 4 tab. Φ.*
Eorum qui ſtraueris. Quod ut rectè ſuccedat, neceſſe eſt [h] inſignem muſculum, qui alteram natem conſtituit, auferre: *g 10 ta. Φ.*
à coxendicis qui à ſpina oſsis coccygis & poſteriori parte oſsis ilium ſpinæ & dorſi enatus, magno femoris proceſſui po- *Ψ. 11 tab. Ψ. Φ.*
oſsis appen- tiſsimum inſeritur, femur, uti ſuo loco audies, moturus. Nouacula igitur huius muſculi carneum principiũ *h 9 ta. Π.*
dice enaſcũ ab illis, unde prodit, oſsium ſedibus eſt abradendum, ut à ſubditis muſculis quoque eleuatum, in latus com *i 11 ta. λ.*
tur. modè uerſus ſuam inſertionem reflecti poſsit: aliàs enim ex coxendicis oſsis appendice pronati muſculi, ſe *μ. r. & 12*
ſe ſuis capitibus non oſtenderent, quæ ſua exortus ſerie iam ueniunt dirimenda. Cæterum ut exactiùs uoti *tab. ſ.*
compos ſias, digitis in poſteriori ſemoris ſede muſculos inuicem ſeiunges, ut [i] capitum mutuò incumben *k 10 ta. Φ.*
Tertij & tium craſsitiem leuiori cura coniectari queas. Animum itaque hic adhibebis, num [k] tertij muſculi caput, ut *l 10 ta. Ψ.*
quarti. ego dixi, [l] quarti inſternatur capiti: num uerò tertij caput, quarti muſculi capiti, ut Galeno uidetur, ſuc- *m 11 tab. Ψ.*
Libr. 2. de cumbat, & quo nam pacto e regionè illa inuicem magna ex parte ſituentur, connaſcanturq́;. Quod ubi præ- *n 11 ta. μ.*
Admi. ſect. ſtiteris, utrunque à coxendicis oſſe abſecabis: & tertij capite in manum ſumpto, illum ad ipſius uſque in- *o 11 ta. λ.*
ſertionem à ſubditis detrahes, hoc ſolum perpendens, qualiter [m] quinti à me commemorati muſculi ſinui *p 11 ta. ſ.*
incumbat. Quum uerò quarti etiam muſculi caput ſimiliter diuellis, ſedulò attendendum eſt [n] illi carno *q 11 ta. Ψ.*
ſæ parti, quæ à femore pronata, quartum auget. Hæc enim cultello à ſemoris oſſe liberanda eſt, priuſquam *r 11 ta. π.*
Quinti. totus muſculus ad inſertionem perduci poſsit. Poſteaquam igitur tertij muſculi [o] caput ab oſsis coxendi- *s 12 ta. Ξ. Σ. Π.*
cis appendice reſectum erit, ac totus [p] muſculus à [q] quinto tibiam mouentium, ad ipſius uſque inſertio- *t 1 ſi. cap. 30 E.*
nem diſtractus, quinti [r] caput ab exortu liberabitur: & ubi uniuerſum muſculum à [s] quinto ſemur mo- *u ſi. cap. 1 S. V.*
uentium diuulſeris, ipſius inſertionem ſedulò expendes, quo conſtet, num in internum femoris [t] caput, & *x 12, 13*
articuli genu [u] ligamenta, ut Galeni eſt ſententia: an in tibię os, uti ego ſcripſi, muſculus inſeratur: modò *tab. Ξ.*
Galeni quintum muſculum eundem cum meo eſſe ſtatuas: & non ſorte quinti tibiam mouentium loco, [x] *y 4 tab. Φ.*
poſteriorem partem quinti ſemur mouentium muſculi, Galenum habuiſſe, haud admodum ſortè præter ra *z 4 tab. ſ. Ψ.*
Noni. tionem exiſtimes. Cæterùm uerſo nunc crure, [y] noni muſculi principium, altiùs nonnihil inter [z] quoſ- *a 1. 2, 5 ſi.*
dam ſemoris motores reconditum, ab oſsis coxendicis [a] tuberculo ſeparabis. quod ubi digitis attraxeris, *cap. 29 li. 1*
ad genu uſque citra ſectionem adimetur: & liuida ipſius ſubſtantia, quę [b] ſinui octaui & ſeptimi muſculi in *S.*
ſidet, unà cum ipſo ſinu ſpectandam ſeſe exhibebit. Nono hoc muſculo ad genu relicto, [c] ſeptimi muſculi *b 5 ta. Π.*
Septimi. *c 1 ta. A.*

exortum

exortum ab oſſe ſedulò derades: & muſculi principio ſenſim in exteriora reflexo, ab octauo muſculo illum
d 6 ta. II. ad patellam uſque liberabis. [d] Octauum uerò operoſiùs à femore deradere conuenit, quum undique ferè *Octaui.*
oſsi adnaſcatur: ubi tamen ad patellam uſq; abraſus, unaq; cum ſeptimo & nono à femoris oſſe reflexus erit,
operæpretium feceris, ſi ſingulorum muſculorum motum expenderis: quod pari ratione atque in alijs muſculis,
præſtiturus es, illorum ſcilicet capitibus ad ſedes, unde pronaſcuntur, attractis. Verùm hic tibiæ motuum
conſideratio propter frequentia in genu & femore uulnera, tibi tanta eſſe debet, ut pede à tibia abſecto,
& tibiæ carnibus quàm poſsis examuſsim citra muſculorum tibiam mouentium, in eorum inſertionibus
læſionem, ipſos nonnunquam aggredi debeas, ut num ego de tibiæ motibus immeritò ſecus atque alij
omnes ſenſerim, diſcas. Neque tunc ſanè pedem cum tibiæ carnibus ademptum eſſe, ſat foret: imò nihil æquè
conduceret, atque omnem carnem coxendicis articulo incumbentem unà auferre, ne femoris motus
tibi cum alijs Anatomicis in hoc opere illuderet. Nudo enim articulo, ſemper unà intuebere, num femoris
caput uel tantillum in ſuo ſinu mutetur. Et quo minus præter rectam flexionem extenſionemq;, tibiam,
immoto femore, aliam ullam moliri conſpicaberis, expende quanto minus id in nobis tibia præſtet, quum
e 8 tab. II. tot carnibus undique femur circumueſtitur. Porrò extendentium tibiam [e] tendinum permixtio nouaculæ
deinç. h. i. inquirenda uenit: ut ſcilicet intuearis, quis muſculorum inſigniorem commixti tendinis portionem obtulerit.
& inſuper k. Quinetiam attēdendum erit, cuiuſmodi patellę in illo tendine nexus ſit: ac demum, qui nullius ligamenti
beneficio, imò nullius prorſus corporis interuentu, patella femori innitatur.

DE MVSCVLO IN POPLITE OCCVLTATO, QVI NON RECTE Galeno præcipuus tibiæ flexionis autor habetur. Caput LV.

a 14 ta. T. 13 tab. n. n. 15 tab. C. INTER tibiæ motuum duces, Galenum quendam [a] muſculum in poplite latitantem recenſuiſſe, antè diximus: modò autem, qua ſede is contineatur, cuiuſq; formæ, ductus, & magnitudinis ſit, narrabimus. *Lib. 2. de Adm. ſect.*
Ex ligamētis itaque femur tibiæ connectentibus (quorum
naturam peculiari Capite, unà cum coxendicis articuli & pedis oſsium ligamentis perſequar)
b ſ. cap. 8 V. [b] in externo genu articuli latere habetur, admodum ualidum & craſſum, à cuius
c 14 ta. h. poſteriori parte neruеum muſculi [c] principium exoritur, quod ſua amplitudine in
exteriori latere poſteriorem genu articuli ſedem contingit, femoris oſsi nuſquam interim pertinaciter connatum.
Hinc carnoſis adauctum fibris, admodum obliquè deorſum uerſus interiora adſcendit, muſculum
d 14 tab. i. efformans paulo admodum longiorem, quàm amplum. [d] Finis enim huius, ſeu inſertio, iuxta radicem [e]
e 2 ſ. cap. 13 lib. 1 A. B. appendicis tibiæ oſsis, in ipſius poſterioris ſedis interno latere adeò ampla conſiſtit, atq; totius muſculi uſitur
latitudo. Deinde ut muſculus hic obliquus eſt, obliquam quoque molitur inſertionem: à poſterioris enim
tibiæ ſedis externo latere muſculus iſte deorſum uerſus internum latus obliquè ita deſcendit, ut minima
ipſius pars genu ligamentis, maxima uerò tibiæ cōmittatur. Præſenti muſculo alius nullus, aut in exortu,
f 12 tab. & 4. ac 13 tab. Φ. aut in inſertione ſubijcitur: ſed articuli ligamentis & oſsibus proximè attenſus, ſub illis [f] muſculis occultatur,
qui ab inferioribus femoris capitibus enati, ſuram cum [g] quarto pedem mouentium muſculo potiſsimùm
efformant: adeò, ut non iniuria hunc in poplite latitantem Galenus uocauerit. num uerò huic tibię
g 13 ta. Ψ. flectendæ munus rectè tribuerit, ipſe ratiocinator. Eouſque enim illi muſculo (quòd fortè ipſum primus inueniſſet,
aut quòd alij Diſſectores illum flectendi opificem non recenſuiſſent) fauit, ut in ſecundo de Adminiſtrandis
ſectionibus, hunc ſolum poſſe poplitem flectere, aut maxima potentia præditum eſſe ſcripſerit.
Mihi uerò non modò haud maxima potentia ad tibiam flectendam ualere uidetur, ſed nulla prorſus,
quandoquidem muſculus hic obliquus omnino, ac penè tranſuerſus, recto motui præfici nequeat: deinde
adeò eſt inualidus, ut ne tantillum tibiam ſurſum uellere poſsit. Ad hæc, nulla huic cum reliquis tibiam agētibus
h 1, 2, 3 ſ. cap. 19 lib. 1. eſt proportio, quum breuiſsimus & tenuiſsimus ſit, femoriſq; oſsi, & multo minus [h] illi oſsi quod
ſacri oſsis lateri commiſſum uidemus, non connaſcatur. At hæc inter ſecandum exactiùs multo obſeruabis,
quum hic muſculus inuentu facilis ſit. ilico namque ac ſuræ muſculi, è femoris capitibus nati, à femore
liberantur, deorſumq; reflexi pendent, is muſculus eſt admodum conſpicuus. Priuſquam uerò ex diſſectionis
ordine detegetur, femur mouentes muſculos deſcribemus: quorum adminiſtratione abſoluta, pedis, &
deinde digitorum motoribus nos accingemus, in quorum anatome muſculus in poplite latitans ſpectandum
i 9 tab. Q. ſe offert: ac oſtendit pariter, num commune aliquod munus obeat cum [i] ſuperiori radium in pronum
mouente muſculo.

DE MVSCVLIS FEMVR MOVENTIBVS. Caput LVI.

FEMVR decem, aut ſi in maximum redigantur numerum, quatuordecim proprijs agitur *Femoris motus.*
muſculis, qui id extendunt, flectunt, introrſum alteri cruri adducunt, extrorſum in latus
amouent & circumagunt. Flectitur itaque femur, nobis id ſurſum antrorſumq; ferentibus:
extenditur autem, nobis ſtantibus, ac deorſum & uerſus terram, in poſterioraq; id deducentibus.
Vnde etiam meritò Natura magnis & fortibus multiſq; muſculis extenſionem
concredidit, quos iam enitar perſequi, eum Galeni ordinem ſeruaturus, quem ad calcem
decimiquinti de Partium uſu eſt ſecutus. ille namque mihi longè potior, & ex aliorum diſſectionis procerum
ſuffragio magis deſcriptus apparet, quàm is quo coxæ articuli muſculos in ſecundo de Adminiſtrādis

ſectionibus nimis quàm obſcurè, & ſecus quàm humana oſtendit fabrica, pertractat, uti ad Capitis finem
Primus femur mouentium. obiter adijciam. a Primus itaque ipſorum mox ſub cute conſiſtit, alterius lateris natem præcipuè effor-
mans. b Exoritur enim lato & admodum carnoſo principio, ex c tota ſpinæ oſsis ilium poſteriori parte,
quæ uerſus os ſacrum magis eminet, deinde etiam ſpinæ ſuperioris regionis portionem ſuo quoque exortu
apprehendit. Infimam autem ſui exortus partem à coccygis oſsis & humillimi oſsis ſacri oſsis poſteriori ſe-
de aſſumit, inibiq; alterius lateris primo muſculo eſt contiguus. Ex his ſedibus, uelut ex ſemicirculo prona-
tus, in corporis latus nonnihil obliquè deorſum prorepit, toti coxendicis articulo ſuperuectus. d Vbi ue-
rò articulo inſternitur, e gracilior anguſtiorq; tantiſper efficitur, donec in latum & ualidum finiat tendi-
nem, quo f exteriori magni femoris proceſſus parti ſecundùm ipſius longitudinem obliquè inſeritur.
Principium enim inſertionis paulo ſub ſuperiori eius proceſſus apice, nonnihil uerſus anteriora molitur:
hinc deorſum in poſteriora modicè deſcendens, & magnam, tandemq; ualidam ſui tendinis g portionem
Secundus femur mouentium. in proceſſus eius radicem, longa lineæ ſecundùm femoris poſteriora inſerens. h Secundus magna ex par-
te i primo ſubſtratus, ab anteriori ſuperioriq; oſsis ilium ſpinæ regione, lato quoque & carneo exortu e-
naſcitur, k totam ferè ilium oſsis ſpinæ ſedem occupans, à qua primus initium non mutuauit. Verùm
hac tantùm ſede ſecundus muſculus non contentus, ab ilium oſsis dorſo, ubi primus muſculus ab oſſe pri-
mùm abſcedit, ſub illo quoque enaſcitur: adeò, ut huius quoque l initium tanquam ex ſemicirculo pro-
deat, poſteriori ſua inferiorique ſede primo muſculo ſubiectum. Ex his oſsis ilium regionibus, muſculus de-
orſum obliquè nonnihil ad latus deſcendit: & ſenſim arctior redditus, primum muſculum totus ſubit, arti-
culum quoque coxendicis integens: cuius regione in membraneum, ſed ualidum ceſſat m tendinem,
qui elatiori magni femoris proceſſus parti implantatus, n anteriorem quoq; proceſſus regionem aliquan-
tulum comprehendit, latam tranſuerſamq; inſertionem (ſi cum primo conferatur) molitus. Quum itaque
primi muſculi fibræ, quaſi tranſuerſim in latus, minimùm ſcilicet deorſum inclinatæ, prorepant: ſecundi au-
tem fibræ, recto quaſi ductu decliues, & modicè admodum in latus propagentur, utriuſque muſculi fibræ
ſibi mutuò X literæ modo decuſſatim incumbunt. Hic muſculus, ſimiliter ac primus, nulla ex parte aut craſ-
ſior, aut carnoſior conſpicitur, quàm ubi ab ilium oſſe (unde principium ducit) primùm abſcedit, at o ter-
Tertius. tio interni muſculo incipit, qui tanto minor eſt ſecundo, quanto ſecundus primo. Subijcitur autem peni-
tus ſecundo, p initium ducens ab q externis demiſsioribusq; oſsis ilium dorſi ſedibus, ubi id coxendicis
oſsis nomen primùm obtinet: atque id tertij muſculi initium ſimiliter latum & ſemicirculare eſt, & ut duo-
rum primorum principia, carneum, craſſumq;. Præterea, hic in priora modicè deorſum procedens, coxendi-
cis articuli r ligamento fibroſis nexibus hæret: & arctius quoque redditum, in latum robuſtumq; ceſſat s
tendinem, qui maiori femoris proceſſui expanſus, anteriori ipſius t parti, atque adeò apici innaſcitur. Hic
muſculus admodum, idq; præcipuè in muſculoſis, & non inſigniter obeſis, liuidus apparet: in quibus & ſe-
cundus, quà tertio incumbit, pariter liuet: ut etiam tota ipſius pars, primo muſculo non obtecta, quæ præ-
terquàm quòd liuet, etiam ualida membrana obducitur, ſuperiori lateri primi muſculi pertinaciter ea ſede
connatus, qua illum ſubit. In obeſis autem & præpinguibus, nimis quàm parum liuent: imò plerunque ner-
ueæ fibræ, per hos muſculos exporrectæ, in mulieribus per totam muſculi carnoſam partem, adipe enutri-
Quartus. tæ conſpiciuntur, ita commodiùs ſtratum ſedentibus futuri. u Quartus muſculus, magna etiam ex parte
liuidus, & paulo minus toto teres, non autem dictorum modo amplus exiſtit, neque cæterorum ritu ab iliū
oſſe principium adipiſcitur: at à lateribus x trium inferiorum oſsis ſacri oſsium, quibus ilium oſſa non co-
arctantur, carneū craſſumq; educit caput, non quidem duntaxat ab illorum oſsiū lateribus enatum, at non-
nihil quoque ita ex illorum interna ſede prodiens, ut utriuſque lateris muſculi ſeſe initijs aliquando in in-
terna ea ſede contingant. Hinc ad femoris magnum proceſſum tranſuerſim excurrens, carneus aliquouſq;
permanet: & tandem arctior redditus, priuſquam femur contingat, in teretem ceſſat y tendinem, poſterio-
Quintus. ri maioris femoris proceſſus ſedi implantatum, iuxta ipſius z ſummum & apicē. a Quintus muſculus, ſub
b tribus capitibus, quæ à coxendicis oſsis appendice pronata, tertium, quartum & quintum tibiam mouen-
tes muſculos conſtituere ſcripſimus, ſuum obtinet c initium. A tota namq; appendicis d ſede, tribus mo-
dò dictis capitibus non occupata, ad pubis uſque regionem, qua inferior pubis oſsium e commiſſuræ ſedes
habetur, quintus hic muſculus omnium totius corporis muſculorum craſsiſsimus, &, ut ſemel dicam, mole
maximus, principium ducit: quo ſecundum appendicis illius amplitudinem prodiens, exactè carneum uiſi-
tur, ea tantum f parte excepta, quæ tribus commemoratis tibiæ muſculorum capitibus proximè ſuccedit,
& neruea, admodumq; ualida exiſtit. Muſculus iſte, eiuſmodi enatus principio, g ſtatim parui femoris h
proceſſus radicem, ad poſteriorem ipſius regionem amplectitur, & deinde ab hac in acutam aſperamq; fe-
moris oſsis i lineam continuò inſeritur: quam in poſteriori femoris ſede, ſecundùm ipſius longitudinem
deorſum à parui proceſſus radice protendi, in primo libro dictum eſt. Quemadmodum autem muſculi hu-
ius principij continuus eſt ortus, ita quoque continua eiuſdem uiſitur inſertio, ſi modò k poſteriorem mu-
ſculi partem ab anteriore, quaſi inſcriptione quadam diſtinctam, ſubaudias, quæ l tendinem in interni fe-
moris capitis radicem inſerit. Hæc enim pars à coxendicis appendice nerueo, ac dein m carneo exortu
pronata, muſculum quodammodo per ſe efformat; qui in miram uentris amplitudinem dilatatus, deorſum
rectà per femoris poſteriora fertur, donec denuò gracileſcens, teretem educat tendinem, n in internum
femoris caput inſertum. Et niſi huic quinti femur mouentium muſculi parti, reliqua muſculi pars o adna-
ſceretur, illa diſtincti & peculiaris muſculi uice ab omnibus meritò haberetur. Nunc autem, quum poſte-
rior hæc pars adnatam continuamq; eiuſdem muſculi aliam habeat partem, nihil obſtabit, diuerſis doctri-
næ modis, aut unum (uti nos hactenus fecimus) uniuerſum hunc muſculum appellare, aut primùm in p
duos

a 9 tab. Π. 5 tab. n. 10 n.
b 9 tab. k. 11 tab. b
c Oſsis circumſcriptionem petes ex 2 fi. cap. 19 lib. 1.
d 9 tab. m.
e 9 tab. ab m ad n.
f 1 fi. cap. 30 lib. 1 S. dein T.
g 10 14 à λ uerſus u.
h 10 14. Σ.
i tab. 3. 4 14. 4. 5 6. 9 10. 18 δ.
l 9 tab. Π.
k Hic conſeres 9. 10 & 11 tabulas inter ſe.
l 10 14. n. x.
m 10 14. y.
n 2 fi. cap. 30 lib. 1 V.
o 14 ta. Σ. 6 y. 13 s.
p 11 14. ξ. Z.
q 2 fi. cap. 29 lib. 1 a. b, uerſus s. i.
r fig. cap. 1 P. P.
s 11 tab. a.
t 2 fi. cap. 30 li. 1 X.
u 11 ta. Φ. 12 tab. φ.
x 1 fi. cap. 18 li. 1 Δ. δ. ε.
y 11 tab. β.
z 1 fi. cap. 30 lib. 1 Y.
a 12, 13 ta. Ξ. Σ. Π, 2 5 6. 6 5. 7 β. δ. Φ. c. 9 λ. 10 14
b 11 ta. μ. ν.
c 12 tab.
d 2 fi. cap. 29 lib. 1 a p ad q.
e ultima figura lib. 1 f.
f 12 tab.
g 12 ta. Σ.
h 1, 2 fi. ca. 30 lib. 1 a.
i 1 fi. ca. 30 lib. 1 d.
k 12 ta. K.
l 12 tab. n.
m 12 ta.
n 1 fi. cap. 30 li. 1 K.
o ne cadem 8 tab.
p 11 ta. K diſtinguuntur à Σ & Π.

duos illum diſtinguere: ut ſcilicet unus eſſet, qui femoris interno capiti tendinem porrigat: alter uerò, qui paruo femoris proceſſui, & dein acutæ femoris lineæ implantetur. Atque hæc una eſt [q] inſcriptio, iſtam poſteriorem partem ab anteriori diſtinguens. Præterea [r] anterior pars priuatam quoque inſcriptionem obtinet, non tamen adeò manifeſtam, ac modò narrata: uerùm talem, cuius gratia hanc partem in duas portiones, aut ſi quis uelit, in duos muſculos ſubdiuidere, integrum ſit. Huius namque anterioris quinti muſculi partis portio, quæ enaſcitur ab anteriori appendicis oſsis coxendicis ſede, quæ à pubis oſsium commiſſura, ad infimam uſq; coxendicis partem pertinet, ab illa anterioris muſculi partis portione, inſcriptione quadam dirimitur, quæ à reliqua appendicis ſede, uſque ad poſterioris partis muſculi totius anteriorem regionem pronaſcitur. Dein duæ hæ anterioris partis portiones non inſcriptione impreſsione ve ſolùm diſtinguūtur, ſed etiam fibrarum ductu, ac item inſertione: quemadmodum etiam totius muſculi poſterior pars ab anteriore, fibrarum inſertionisq; occaſione uariat. [s] Portio namque anterioris partis, quæ pubis oſsium commiſſuræ proxima eſt, admodum obliquas, & ferè tranſuerſas obtinet fibras, quæ ab exortu retrorſum ad radicem parui femoris proceſſus contendunt, & ſuperiori parti acutæ femoris lineæ inſeruntur. Reliqua autem anterioris partis portio, quæ ad infimam magis coxendicis oſsis ſedem principium ducit, obliquas quidem naniſcitur fibras, ſed propemodum rectas, & inferiori aſperæ prominentisq; lineæ ſedi continuò implantatas, & poſterior dein pars penitus quodammodo rectas ſibi uendicat fibras. Ac proinde aut mecum unum conſtituito in uno femore muſculum, aut ſi uiſum fuerit, ambas partes duorum muſculorum uice enumerato: aut ſi maiori adhuc numero, iam in ſectione peritior, caperis, anteriorem partem in duos muſculos ſubdiuidito, tres tum enarraturus: ea tamen ratione, ut memineris, me de hominum, non autem ſimiarum muſculis, ſecus quàm Galenum, loqui: ne fortè aliquando illum legens, me poſteriorem huius quinti muſculi partem, quæ radici interioris capitis femoris implantatur, oſcitanter ſpectaſſe arbitreris, quòd illam tendine inſertionem moliri ſcripſerim, quum interim carneam inſertionem in caudatis ſimijs teneat. Hactenus commemoratis quinque muſculis, tenſio femoris primariò concreditur, & ijdem quoq; femori in motu, qui in latus, & qui circumactu fit, famulantur. [t] Primus enim ualidæ extenſionis autor eſt, femur retrorſum, ac quaſi extrorſum in latus magis agens, prout ampli ſui principij hanc illam ve partē, aut ſe ſimul uniuerſum colligit. [u] Secundus autem extendit quoque non ſegniter; ſed multo magis quàm primus, femur uerſus exteriora in latus ſurſum agit. [x] Tertius & [y] quartus ſurſum modicè, ac in poſteriora trahentes, femur extendunt: uerùm & ad femoris in exteriora circumactum uterque (ſed magis quartus) pulchrè iuuat. At interim ambo infirmiùs multo huic qui in gyrum fit motui ſubminiſtrant, quàm muſculi, quibus hoc munus peculiariter ac ueluti proprium delegari, paulo pòſt audies. Cæterùm [z] quinti muſculi fibræ poſteriores, ſeu muſculi illius poſterior pars, rectis donata fibris, crus firmum ſtabilit, ac terræ affigit, femur extendens. Anterioris autem partis poſterior portio, non minus id ipſum ſuis fibris præſtat, cū modica tamen femoris ad interiora, ac uelut ad aliud femur adductione. Altiores uerò fibræ, quæ oſsis pubis [a] cartilagini uicinæ ſunt, aut potius anterioris muſculi partis prior portio, introrſum ducit femur, flexionisq; quodammodo autor euadit.

Quinq; primorum femoris muſculorū munus.

Nunc enarratis quinque muſculis, flectentes opponuntur, qui illis pauciores ſunt: nempe tres tantum proprij, quos ſextum, ſeptimum & octauum, memoriæ iuuandæ gratia uocabimus. [b] Sextus itaque is eſt muſculus, quem, dum dorſum mouentes recenſerem, ac de lumborum muſculis ſermo incidiſſet, Galeni gratia deſcripſi, quòd is in lumborum muſculorum, ſeu carnium enarratione, ab hominum compoſitione, ſuis ſimijs delectatus, aberrauerit. Hic igitur muſculus, ex undecimæ & duodecimæ thoracis, & primæ & ſecundæ & tertiæ lumborum uertebrarum lateribus, carneo enaſcitur [c] principio: quod ſimulatque prodijt, muſculum teretem conſtituit, deorſum obliquè uerſus exteriora deſcendētem. Procurrit enim per interiora oſsis ilium, ſemper carnoſus permanens, [d] quouſque ad eam oſsis pubis [e] regionem deuenit, quà coxendicis oſsis nomen aſſumit. Hic namque in ualidum & teretem ceſſans tendinem, dictam nunc pubis oſſis ſedem tranſcendit: & deorſum productus, tandem interiori ſeu minori femoris [f] proceſſui [g] implantatur, elatiorem proceſſus partem occupans. Muſculi huius gratia, ubi pubis oſsi expanditur, ſinus aliquis oſsi inſculpitur, ligamento læui & lubrico, ac ex oſſe nato, obductus: ut ſimul tutò, nec errabundus, hàc ſexti muſculi tendo deſcenderet, nec intenſus laxatus ve, oſsis duritie uitiaretur. [h] Septimus ex tota interiori oſsis ilium [i] regione, tanquam ex ſemicirculo quoque carnoſam originem accipit: & lato hoc eductus principio, paulatim arctior craſsiorq; redditur, deorſum in priora corporis procedens. Ex omnibus enim lati principij fibris, teres efformatur muſculus, qui per altiorem oſsis coxendicis [k] regionem uectus, adhuc carnoſus ad minorem femoris proceſſum deſcendit. Vbi uerò proceſſui uiciniùs appropinquat, in teretem quoque ceſſat [l] tendinem, qui humiliori eius proceſſus parti, prædicto nunc tendini proximus inſeritur. Porrò quà hic muſculus ſuper coxendicis oſsis elatiora deorſum tendit, cauitatem quoque quodammodo & ſinum ſimiliter læuem & lubricum, ne uagabundus feratur, in oſſe obtinet: eaq; parte, qua muſculus iſte ſinum eum contingit, liuidus, neruеusq;, ac ualidus eſt, ut faciliùs in hoc ad hoc reflexu, quoties contrahitur, laxatur ve, oſsis impetum & duritiem ſuſtineat. [m] Octauus muſculus, oſcitanter ſecantibus femur mouentium [n] quinti portio cenſetur, ex pubis oſſe carneo amploq; initio in homine enatus. Ex tota enim oſsis pubis [o] linea, ab anteriori coxendicis oſsis acetabuli ſede, ad oſsium pubis uſque commiſſuram extuberante, muſculus hic principium ducit, quod ad poſteriora admodum obliquè deſcendens, æquè amplum tantiſper aſſeruatur, donec breui, ſed amplo tendine femoris oſsi [p] inſeratur. Fit uerò ipſius inſertio e regione parui femoris proceſſus, in interius femoris latus, obliquè deorſum uerſus poſteriora tendens. Hic muſculus in hominibus liuidum ſe ſpectandum offert; at non æquè atque in caudatis ſimijs,

Sextus.

Lib. 2 & 5 de Admini. ſect.

Septimus.

Octauus.

Margin notes: q inter 4 & 5 8 tab. — r 13 ta. Σ, Π, quæ diſtinguitur in Π & Σ — s Confer inter ſe 12 tabu. Σ, Π, Ξ. — t 9 ta. Π. — u 10 ta. Σ. — x 11 ta. Σ. — y 11 ta. Φ. — z 12, 13 ta. Ξ, Σ, Π. — a ultima 5 fi. lib. 1 ca. — b 8 ta. Θ. 4, 5, 6, 7 ... 13, 14, 15, 16 K. — c 8 tab. Δ. — d 8 tab. Δ. — e 1 fi. cap. 29 lib. 1 T. — f 1, 2 fi. ca. 30 lib. 1 a. — g 13 ta. Δ. — h 8 tab. Λ. 3, 13 ta. γ. 4 ta. 5, 8 φ. 6, 7 a. 14 ... — i 3 fi. cap. 29 lib. 1 inter P, L, K, K, N, O. — k eiuſdem fig. T. — l 13 tab. γ iuxta δ. — m 8 ta. Σ. 1 m. 3 δ. 4 ν. 5 φ. 6 β. 7 a. — n 8 tab. φ. & c. — o 2 fi. cap. 29 lib. 1 ſecundum X, V ad ω. — p 1 fi. cap. 30 li. 1 c.

Sexti, 7 & 8 munus. quibus muſculus iſte minor, & non ſimiliter lato principio enatus conſpicitur. q Tribus his muſculis Natura, ut ſimul femur flecterent, & introrſum uerſus alterum crus admouerent, commiſit. Sextus enim, quem flectentium primum recenſuimus, ſurſum ualidè femur attrahit, flectitq́;, ad interiora id agens. Septimus ſimiliter femur ſurſum attollendo flectit, ſed multo minus ſexto uerſus interiora admouet. Octauus modicè ſurſum femur contrahit, infirmæq́; flexionis autor cenſetur: uerùm femur ualidè introrſum uellit, ita profectò, ut flectẽtes & extendentes muſculos, duob. quoq; reliquis, ijsq́; lateralibus ad interiora exterioraque

Nonum aliqui muſculi ſecundario femur flectit. Lib. 15. motibus Natura præfecerit. Galenus, quum femur flectentium munus in libris de Vſu partium recenſet, r unum tibiam mouentium, femoris quoque flexionis opificem facit, eum uidelicet, quem nos nonum enumerauimus, quiq́; elatius quàm coxendicis eſt articulus (quod s ſeptimo & t octauo tibiam mouentibus haud euenit) principium mutuatur: non quòd proprio motu muſculus id efficeret, ſed ſecundario. Num uerò id ueritati conſentiat, tecum expendito, unà animaduertens, an cæteris quoque tibiam mouentibus, qui elatiùs quàm femur conſiſtit, aut non ab ipſo femore principium mutuantur, aliquod in femoris motibus officium aſcribere uelis. Ego, quo minùs id faciam, ex multis muſculis rationem ſumo, qui non ex oſſe, quod mouendo, aut cui inſeruntur oſsi proximum eſt, originem ducunt: cuiuſmodi in tibia & cubito & brachio occurrunt permulti, quibus ſecundarium munus (ut hic fecit Galenus) à nemine, idq́; meritò, attribuitur: ut taceam, ſi uera eſſet Galeni ſententia, debuiſſe femoris flexionem cum tibiæ extenſione ſemper concurrere, aut ſaltem homini femoris extenſionem, extenſa tibia, moleſtam eſſe: quemadmodum flexis in uolam digitis, ægrè brachialis extenſionem ferremus: aut brachio retrorſum acto, non lubenter cubitum flecteremus. Poſthabitis itaque ſecundarijs illis, aut ex accidente euenientibus Galeni muſculorum functionibus, duos, qui adhuc ſuperſunt, ac femur contorquent, muſculos ſermoni addamus, eos nonum & decimum enumerantes.

Nonus. u Nonus igitur ſub x octauo nobis commemorato occultatus muſculo, anteriorem y foraminis oſsis pubis regionem ſibi uendicat, hicq́; ex oſsis & z membranæ foramen occupantis amplitudine principium ducit carneum, & anteriori ſede liuens, elegantisq́; muſculi ſpeciem præ ſe ferens, qui tranſuerſim in exteriora, ſecundùm poſteriora coxendicis articuli, & a ceruicis femoris ſuperiora ductus, ac ſenſim anguſtior redditus, ualido ſatis & utcunque amplo tendine inſertionem molitur, in magni femoris proceſſus b ſinum, qui femoris ceruicem & caput, oſsis coxendicis acetabulum ſubintrans, è directo reſpicit.

Decimus. c Decimus internam dicti nuper foraminis ſedem occupat, & nono longè ualidior, principiũ ducit à tota d linea, quæ ab interna ilium oſsis ſede, qua primi oſsis ſacri oſsis tranſuerſo proceſſui committitur, per internam coxendicis oſsis & pubis oſsis regionem, ad pubis uſque oſsium commiſſuræ elatiorem partem procedit. Latum hoc principium, quod ueluti tribus lineis ſeu inſcriptionibus inſignitur, carnoſum eſt, & totam internam oſsis pubis & oſsis coxendicis ſedem occupans, liuidumq́; apparens, ſenſim adeò e arctatur, ut eius amplitudo coxendicis oſsis f interuallum non uincat, quod inter acutum ipſius proceſſum, & poſteriorem ſui appendicis ſedem habetur. Ad hoc enim interuallum, quod amplum ſinum ſibi inſculptum gerit, decimus muſculus extrorſum g reflectitur, magnum femoris accedens proceſſum. Hunc ſanè reflexũ magna Conditoris induſtria muſculus molitur: quà enim ad h ſinum hunc circumuoluitur, externa parte carnoſus eſt: ea autem parte, quà ſinum tangit, omnino neruoſus conſpicitur, & ueluti i tres teretes commoſtrat tendines, ſerie quadam ad ſinum reflexos. Tendines hi in muſculi ſubſtantia, paulo anteaquam muſculus ſinum contingat, lati exiſtunt: ſed quà ſinui obuoluuntur, ſtrictiores euadunt, ſinguli rurſus in magno hoc ſinu peculiarem ſinum ſibi uendicantes. Amplus enim ſinus duas leuiter extuberantes oſtendit lineas, quæ tranſuerſim ductæ, illum ueluti in tres partiuntur, tribus eius muſculi tendinibus celatos. Tendines, ubi ſinum ſuperarunt, inuicem collecti, in unum finiunt tendinem, k ſinui magni femoris proceſſus unà cum nono muſculo implantatum. Quum itaque tres hos tendines, qui exteriori parte carnẽ obnatam habent, intueberis, facilè colliges, hic Naturam decimo muſculo robur additum uoluiſſe: ne ſi carneus omnino eſſet (uti & de ſeptimo femur mouentium muſculo ſuperius monuimus) in reflexu & motu, oſsis duritia compreſſus laceraretur. Vnde etiam ſinui ligamentum ſeu craſſa ualidaq́; membrana obnaſcitur, ne oſsis contactus muſculum in reflexu uitiaret. Ad hæc, ligamentum id læue admodum, & uiſcido unctuoſoq́; humore oblitum eſt, quo facilior muſculi ad ſinum efficeretur circumactus, quod Naturæ artificium in rotulis & cardinibus ſedulò imitamur, non ſolùm motum accelerantes, uerùm ut ſeriùs, qui reflectitur funis, attritu corrumpatur, ſtudentes. Præterea ut ſolo rotulæ ſinui funem non committimus, ſed rotulam in trochlea aut furcula (ne ex ſinu funis labatur) firmamus: ita quoque Natura, oſsium ſinu non contenta, à ſuperiori ſinus parte l unum, & ab inferiori alterum eduxit muſculum: qui ambo unà cum decimo

Carneæ portiones, decimo muſculo ... porrecti, illum, quo minus ſua ſede decliner, quodammodo aſſeruant. Ab acuto enim coxendicis oſsis m proceſſu carneus enaſcitur muſculus, ſuperiori parti decimi muſculi, ad ipſius uſque inſertionem adnatus. Deinde ab n appendice quoque oſsis coxendicis, alius ſimiliter carnoſus & gracilis prodit, inferiori decimi muſculi ſedi ad inſertionem uſque exporrectus. Vterque enim in ſinum magni femoris proceſſus, inſertionem cum decimo molitur, & cum ipſo circunductui femoris ſubminiſtrat. Cæterùm ſubinde non ſolùm eiuſmodi muſculos ad elatiorem & humiliorem reflexus ſeu orbitæ ſedem pronaſci conſpicies, o imò etiam ab interna regione, ubi iam flexus ac orbita non amplius obliquatur, carnoſam ſubſtantiam à coxendicis oſſe enaſci obſeruaturus es: quaſi p tres illi tendines in q carneam à coxendicis oſſe pronatam

Quot femur mouentes muſculi poſſint conſtitui. ſubſtantiam, poſt illorum circumactum immitterentur, itaque inuoluti, ad magnum femoris proceſſum contenderent. In tuo igitur eſt arbitratu, aut hos muſculos, aut carneam molem, tendines excipientem, decimo iungere; itaq; proprios femoris muſculos decem enumerare: aut ſi mauis, utrunque diſtingues, & duodecim recenſebis. Rurſus ſi quintum muſculum in tres diuiſeris, omnes erunt quatuordecim.

cim. In noſtro itaque numero decimus unà cum duobus illis gracilibus femur in poſteriora circumagit: nonus uerò in anteriora, nihilo ſecus, quàm ſi baculum inter duas manus extenſas repoſitum, alternatim in priora & poſteriora ductis manibus, circumuerteres. Hactenus itaque quàm potui uerisſimè, femur mouentes muſculos recenſui: quos poſteaquam diligenri ſectione uideris, ac ſimiam hic hominis fabricæ adhibueris, licebit ſecundum librum Galeni de Adminiſtrandis ſectionibus accuratè euoluere, augurariq́; quam is tandem ſeriem in horum muſculorum enarratione obſeruet. Diuinandum enim potius, & coniiciendum inibi eſt, quàm certò aliquid ſtatuendum, in primis, quum nemo non ſibi hodie conceſſum putet, ſibiq́; non deroget, Galeni ſcripta ex libito emutare, & non uulgariter deprauare: quum alij ipſius ſcripta neutiquam aſſequantur, alij autem illa homini, non autem ſimijs conuenire cupiant: id tandem præſtituri, ut neque homini, neque ſimijs, Galeni ſcripta à ſtudioſis in poſterum accommodari posſi:it. Quo tamen per ea, uti adhuc ſeſe habent, meliùs, & tanquam filo quodam ducaris, addam, me ipſius ſententiam ſic modò aſſequi, ut arbitrer Galenum eum muſculum primo loco enarrare, quem [r] quintum appellauimus: dein obiter eum deſcribit, quem [t] nonum ſtatuimus, quemq́; poſtea Galenus pleniùs aggreditur. Poſt hunc [s] octauum, in ſimijs aliter quàm hominibus conſpicuum, pertractat: & inſuper [u] ſextum, & [x] ſeptimum ſibi proponit, at uariè admodum, & ob hominis hic cum ſimijs diſcrimen, perquàm obſcurè. His ſucceduot [y] primus, [x] ſecundus, [a] tertius, & [b] quartus, in ſimijs quoque aliter quàm in hominibus ſeſe offerentes: ac denuò [c] nonus, & poſtremò [d] decimus. Quàm uerè interim & horum muſculorum hiſtoria & munus à Galeno inibi commemoreotur, promptè dijudicabis, ſi, quemadmodum prius monui, mea ſcripta cum Galeni ſententia, quæcunque tandem fingetur, & quouis pacto ipſius libri indies magis uitiabuntur, ſedulò, adhibita quoque rerum inſpectione, contuleris.

Quem horum muſculorum ordinem Galenus inſtituat in libro de Admi. ſect.

r 12, 13 ta. Ξ. Σ. Π.
t 8 tab. Ψ.
s 8 tab. Σ.
u 8 ta. Θ. 14 tab. c.
x 8 ta. Λ. 14 tab. d.
y 9 ta. Π.
z 10 ta. Σ.
a 11 ta. Σ.
b 11 ta. Φ.
c 8 ta. Ψ. et 13 ta. α.
d 12 ta. α, β, γ. & 16 tab. F, G.

MVSCVLORVM FEMVR MOVENTIVM ADMINISTRATIO.
Caput LVII.

EORVM, qui femoris motibus præſunt muſculorum adminiſtrationem, ab extendentibus meritò in illo crure, in quo tibiæ motores aggreſſus es, exordieris. Aſſumpta itaque ex minus fragili ferro nouacula, quæ oſsis impetum aliquando ſuſtinere posſit, [a] primi muſculi caput (ſi modò, dum mouentes tibiam muſculos diſſecares, illud nō abſtuleris) ab oſſe coccyge, & ilium oſsis ſpina dorſoq́; tranſuerſis ſectionibus niteris abradere, quo uſque in [b] ſecundum muſculum incidas. Quando autem uniuerſi muſculi principium ab oſſe deraſum erit, licebit hoc reflectere, & ſolis manibus (niſi nouacula quoque uti uoles) à ſubditis partibus ad magnum uſque femoris proceſſum liberare. Quod ubi præſtiteris, ipſius longam intueberis [c] inſertionem, procul etiam ſub magni femoris proceſſus radice deſcendeotem. Hæc enim non uulgariter uenit perpendenda: uti neq; huius muſculi forma, ſubſtantia, fibrarum ductus, & munus, uel abſceſſuum dūtaxat nomine, quos crebrò in ipſo, & præcipuè iuxta magnum proceſſum, in illius teodine incidimus. Secūdus dein pariter ab ilium oſſe nouacula dirimendus eſt, meote adhibita, ne tertij quoque principium unà adimatur. exortus enim continuitas, quæ linea duntaxat interſtinguitur, utrunque muſculum unà facilè auferri ſinit. Vbi itaque ſenſim reflexo ſecundi muſculi initio, & tranſuerſis ſemper ſecundùm ilium oſsis dorſum factis ſectionibus, ad tertij muſculi principium deoeneris, ſecundus iam totus uenit reflectēdus, & manibus attractus, ad inſertionem uſque à tertio diuelleodus. [d] Tertius quoque eadem ratione ab oſsis iliū dorſo, poſt ſecundum abradetur: atque hoc ad ipſius etiam inſertionem deducto, [e] quartus ab oſsis ſacri lateribus cultello auferetur, & manibus appreheoſus, ad magnum uſque femoris proceſſum, à [f] ligamento, cui innititur, & coxendicis articulo, dirimetur. Facillima enim horum quatuor muſculorum, poſtquam primum adminiſtraueris, eſt aggreſsio: qua obita, licebit ſingulorum motibus examinatis, omnes abijcere. [g] Quintum poſt hos muſculum à coxeodicis oſsis infima ſede, & pubis oſſe, acutiori oouacula ſimul totū callidè abrades: & hunc ad ſuam in femur inſertionem perducens, eam accuratè obſeruabis, non neglectis ipſius muſculi inſcriptionibus, ſeu delineamentis, fibrarumq́; ductus differentia. Animum etiam, dū hunc præſcindis, accommoda, ne ſimul quoque [h] octauum muſculum, tanquam quinti partem, incautus auferas. Quinto itaque à femore reſciſſo, acutiori cultello à lateribus corporum undecimæ, & duodecimæ thoracis uertebrarum, & trium primarum lumborum, [i] ſexti muſculi caput uenit liberandum: & capite eius apprehenſo, totus muſculus ad paruum uſque femoris proceſſum, à ſubditis eſt dirimendus: quod, ſi uoles, ſolius manus ope perfeceris. niſi fortè & hunc muſculum, quum dorſum mouentes adminiſtrares, iamdudum inſpexeris. Poſtquam uerò ipſius tendinem, & quo ſuper pubis os fertur, [k] ſinum indagaueris, [l] ſeptimus opportunè aggredietur. Hunc itaque nouacula tranſuerſis ductis ſectionibus, ab interna oſsis iliū ſede, ad coxendicis uſque os, quà deſcendit, erades: & muſculo manibus eleuato, ad minorem uſque femoris proceſſum, ipſius inſertionem conſideraturus, detrahes, non prætérita interim ſinus ſui, quo deducitur, inſpectione. Mox [m] octauum tranſuerſa linea à pubis oſſe abſectum, uſque ad inſertionem, quæ ſimiliter ſuo principio lata eſt, diuelles: obſeruans interea, ne [n] nonum quoque imprudens adimas. Duo qui adhuc ſuperſunt muſculi, quoniam pubis oſſa, dum ueſicæ & ſedis ſpectares muſculos, dirempta ſunt, atque iam unum tantum crus, in quo tibiam mouentes muſculi adminiſtrabas, ad manum habes, facilè ſecabuntur. Nonum itaque & [o] decimum à pubis oſſe & coxendicis abrades, & ipſorum connexum & in maioris femoris proceſſus ſinum implantationem examinabis, nequaquam perfunctoriè præteriens decimi reflexū & quæ ad huius latera undique naſcitur, [p] muſculoſam ſubſtantiam, cum decimo muſculo ad inſertionē uſque

Primi muſculi adminiſtratio.
Secundi.
Tertij.
Quarti.
Quinti.
Sexti.
Septimi.
Octaui.
Noni & decimi.

a 9 ta. Π.
b 10 ta. Σ.
c 10 ta. x in ſiniſtro crure.
d 11 ta. Σ.
e 11 ta. Φ.
f 11 ta. x.
g 12, 13 ta. Ξ. Σ. Π.
h 8 ta. Σ.
i 8 tab. Θ.
k 5, 2, 3 & 30 cap. 29 lib. 1 T.
l 8 tab. Λ.
m 8 ta. Σ.
n 8 ta. Ψ.
o 16 ta. F, G, H, 12 α.
p 13 ta. x, y, z.

Quorundã ligamentorum inſpectio.

uſque ipſius exporrectam. His femur circumuertentibus reſectis, [q] membrana ſe ſpectandam offert, totũ pubis oſsis foramen comprehendens, & hoc loco ſibi utrinque incumbentes muſculos dirimens. Similiter etiam ab acuto coxendicis oſsis proceſſu, in quinti ſacri oſsis latus [r] durum ligamentum produci contueberis, cui [s] quartus femur mouentium muſculus innitebatur, quodq́; hæc oſſa firmiùs committit. Deinde [t] aliud iamdudum ſeſe obtulit, ab eodem ſacri oſsis latere, cui nuper dictum inſeritur, enatum, atque in poſteriorem, illicq́; elatiorem coxendicis oſsis appendicis [u] ſedem inſertum, quod [x] recti inteſtini, ut & mox in enarratione præcedens, muſculorum firmamentum efficitur. Articuli uerò coxendicis ligamenta, unà cum genu articuli & pedis ligamentis, in unum Caput reijciam, pedem & ipſius digitos mouentium muſculorum ſermoni ſubnectendum.

q 14 tab. b.b.
r 10 ta. y. 11 z.
s 10 ta. ß. 11 Φ.
t 10 ta. δ.
u 2 fi. cap. 29 lib. 1.
x 8 fi. li. 5 ab Y ad a. dein b.c.

DE LATESCENTE TENDINE, CVTI PLANTAE SVBNATO. Caput LVIII.

Ordo in reliquorũ adhuc muſculorũ tractatione obſeruandus.

OMNES quos hactenus non commemorauimus muſculi, in tibia & pede reponuntur, pedis ipſiusq́; digitorum motibus famulantes. Quo autem & hi aptiùs pertractentur, primùm pedis motores recenſebimus, & deinde qui digitorum duces exiſtunt: ut tunc poſt modum, quot quaq́; ſede reponantur, unà colligentes, eorundem adminiſtrationem ſubnectamus. Verùm quanto Galeni oratio in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus obſcurior imperfectiorq́; eſt, & non undique ſuis in tertio de Partium uſu placitis reſpondet, tanto eiuſmodi muſculorum diligentior nobis ſermo inſtituendus uenit. Neque profectò cum Galeno arbitrari conuenit, ſimiam ab homine duntaxat in pedis digitorum diductu differre: quòd ſcilicet ſimia longiores & magis diſcretos digitos, quàm homines, adipiſcatur: & inſuper quòd [a] unico tantùm tendine ſimia hominem uincat, quem Galenus ad tarſum reflecti, cartilagineumq́; inibi fieri, ac in pedij os, pollici præpoſitum, inſeri docet, muſculi tendinem intelligens, quem nos pedem mouentium ſeptimum ſtatuemus: quiq́; talem in homine profert tendinem, qualem Galenus priuatim ſimiæ tribuit, & quo hominem, falſam proponens differentiam, priuat: facileq́; atteſtatur, quàm hominis pedem nunquam ſectione aggreſſus fuerit. Verùm aliàs homini cum ſimia in muſculis, eorundemq́; tendinibus, magnum eſt diſcrimen: quod ſi non uniuerſum, ne prolixior fiam, explicuero, prout tamen orationis ſeries, in eorum qui adhuc cõmemorandi ſuperſunt muſculorum hiſtoria, ſuppeditabit, id quod animo mihi obuerſabitur, lubens enarrabo, amicè ſtudioſos hic admonens, ut non ſolùm uera hominis muſculorum enarratione & inſpectione contenti, ſimiam quoque aggrediantur, quo Galenum (qui nuſquam æquè ac in Anatome arduus eſt) fœliciùs intelligant: ne quum hunc (uti profectò debemus omnes) profiteri inſtituerint, ſuos præceptores imitati, elegantiſsimam maximamq́; ipſius librorum copiam, qui Anatomica complectuntur, negligant: & ſolùm illis quos quiuis mediocriter in liberalibus ſtudijs eruditus, citra omnem præceptoris operam aſſequitur, ſeſe totos dedant: memores, quàm turpiter in leuibus Galeni operibus pedem, qui ſeſe Galenicos hodie appellitant, retrahere cogantur, quoties in ſectionis & corporis partium mentionem Galenus incidit. incidit autem creberrimè, tum quòd diſſectionibus mirificè oblectabatur, tum quòd medico in corporis quod ſibi curandum proponit, mentionem ſubinde ſit prorumpendum. At age, [b] tendinem plantæ cuti ſubtenſum aggrediamur, in quo in primis homo à ſimia egregiè differt. Hæc namque proprium, qui hunc producat tendinem, obtinet muſculum, ab externi femoris capitis radice in poſteriori ſede, carnoſo principio enatum, & ſub [c] duobus muſculis occultatum, qui ab inferioribus femoris capitibus enati, prominentem in ſura partem efformare, atque in calcis os inſeri dicentur. His itaque muſculis is ſimiæ muſculus coopertus, deorſum carnoſus fertur, [d] illi forma perquàm ſimilis, qui latum in manu producit tendinem. Poſtquam uerò ad medium uſque longitudinis tibiæ deſcendit, in gracilem ceſſat tendinem, qui duobus illis muſculis non amplius obtectus, ad horum tendinis, quem ipſi producunt, internum latus porrigitur, decliuis ad poſteriorem calcis ſedem deſcendens: quæ priuatim in caudatis ſimijs, ut & canibus, ſinum ſibi exculptum gerit, quo hic tendo non errabundo ductu tutò uehitur: calcis oſsi interim, niſi fortaſsis tranſuerſi alicuius, quo obducitur, ligamenti interuentu, non adnatus: atque in hoc à Galeni deſcriptione in primo de Adminiſtrandis ſectionibus libro uarians, quòd in duas non diſcindatur partes, altera quidem calci inſertus, altera uerò in latum tendinem explicatus. Calcem enim totus ſuperat, & in pedis plantam dilatatur, [e] muſculo, quem ſecundum quatuor digitorum articulum flectere audies, obnatus, maniſeſtiusq́; in inferiorem quinque pedis digitorum ſedem protenſus, quàm latus manus tendo digitos accedit. Deinde ut latus tendo manus cuti citra alicuius corporis medium non adnaſcitur, ita neque in pede: quandoquidem multus adeps tendinem & cutem intercedit, idq́; potiſsimùm in hominibus, quibus nullus omnino muſculus latum tendinem educit. Verùm ab infima calcis parte, qua terræ innitimur, [f] ualidum ligamentum prodit, totam inferiorem pedis amplitudinem ſubiens, ſi unum utrinque muſculum exceperis, cui id non obducitur. In interno quidem pedis latere is [g] muſculus eſt, qui pollicẽ à cæteris abducere dicetur: in externo autem, [h] qui minimum digitum à cæteris amouet. Obnaſcitur itaque hoc ligamentum longè manus tendine craſsius & robuſtius, toti inferiori ſedi eius [i] muſculi, quem ſecundos quatuor digitorum articulos flectere docebimus. Atque id eo fit pacto, ut quis propriam eius muſculi membranam hoc ligamentum diceret: niſi iuxta digitorum radices, quà eius muſculi tendines tranſuerſum quatuor digitorum ligamentum ſubeunt, id à muſculo abſcederet: & dein tranſuerſis digitorum ligamentis obductum, ac in quinque partes diſcretum, inferiori quinque digitorum ſedi obnaſceretur. Ceterùm

Magna ſimiæ ad hominem differentia.
Libr. 2. de Adm. ſect.
Simiæ ab homine in tẽdine pedis ſubnato differẽtia.

a 15 muſ. tab V, deĩn X, Y.
b 13 ta. Θ. 14 ſ.
c 12 ta. Φ. Ψ.
d 3 ta. Π.
e 14 ta. Θ.
f 13 ta. Θ. 14 ſ.
g 13 ta. p.
h 13 ta. ſ.
i 14 ta. Θ.

terùm (uti etiam paulo antè monuimus) plurima duriuſculi adipis copia ligamentum id (aut utcunque ap-
pellare tibi uiſum ſit) & cutem intercedit: quanquam interim fibroſis nexibus admodum frequentibus ip-
ſi committatur. Eiuſmodi itaque ligamentum priuatim homines tendinis lati uice ſortiuntur: quod ſi for-
tè ab aliquo ducendum fuiſſet tendine, profectò illum ualidum craſſumq́; admodum procreari oportuiſſet.
Nam ſi manus tendinem cum hoc corpore ligamentoſo contuleris, quadrupla tendinis per cubitum expor
k 13 ta. φ. recti craſsities in tibia neutiquam ſuffecerit. Nihilominus tamen in poſteriori hominis tibiæ ſede [k] mu-
ſculum reponi audies, qui carnoſo principio ab exteriori femoris capite enatus, & carnoſus, priuſquam be-
ne poplitem ſuperauit, eſſe deſinens, tendinem producit, longè illo qui manus latum tendinem emittit, gra-
ciliorem. Verùm hic tendo, pedis plantam hactenus mihi neutiquam ſubire uiſus eſt: at interno calcis la-
teri, ad poſteriorem ipſius ſedem implãtatur, neutiquam ſummè poſticam calcis ſedem, ut ille caudatarum
ſimiarum muſculi tendo, attingens, multoq́; adhuc minus ſinum in hac calcis oſsis ſede ſibi uendicans, quo
non errabundus uehatur. Quòd uerò mihi commemoratum in hominis pede ligamentum, & ſimię latus
tendo, parem uſum cum lato, qui manum ſubit, tendine præſtent, conformationis ſimilitudo argumento
eſt. atque id eo adhuc firmiùs perſuadet, lati in manu tendinis non infrequens defectus. Haud ſemel enim
l 4 tab. θ. illum in manu deeſſe, & [l] tranſuerſum in interna brachialis ſede repoſitum ligamentũ, ſui portionem por-
m 3 ta. Δ. m. rigere, quæ tendinis lati uicem ſupplebat, in homine ſecus multo quàm in ſimijs comperi. Vti etiam à [m]
tendinibus brachiale flectentibus, eum tendinem produci, interdum obſeruatum eſt, nunc ab illo qui quar
to brachialis oſsi inſeritur, nunc ab illo qui per tranſuerſum brachialis internæ ſedis ligamentum ductus,
poſt brachialis oſsi indicem ſuffulcienti multo antè inſeri dicebatur.

DE MVSCVLIS PEDEM MOVENTIBVS. Caput LIX.

PEDEM uniuerſum perinde ac manum flectimus & extendimus, & deinde in latera du- *Pedis motus.*
cimus. Quibus autem id fiat articulis, in pedis oſsium enarratione, ſuperiori libro non
obiter percurrimus: hic pedem mouentium muſculorum hiſtoriam, à poſteriorem tibiæ
a 12 ta. φ. 18. 2 λ. 3 p. 8 p. 9 t. 13 τ. 14 π. 16 a. ſedẽ occupantibus, opportunè inchoaturi. [a] Primus itaq́; à radice interni femoris iuxta *Primus pedem mouentium.*
genu articulum [b] capitis, unico coaſcitur principio, ſi modò ipſius continuitatẽ ſpectes.
ſi autẽ ſubſtantiæ animũ attenderis, id principium duplex apparebit: [c] unũ quidem ſu-
perius, & magis iuxta femoris mediũ interius: [d] alterũ uerò inferius, & nõnihil exterius, pari omnino mo-
b 1 ſi. cap. 30 lib. 1 E. do, quo rectũ abdominis muſculũ [e] enaſci retulimus. Superior namque principij huius muſculi pars, car-
c 12 ta. π. nea lataq́; eſt: & deorſum protenſa, paulo ſub genu articulo cum reliqua initij parte confunditur, quæ exa-
d 12 tab. p. ctè neruea liuidaq́; in exortu erat: & deorſum rectà per genu articuli poſteriora deſcendens, ualde carneum
e 5 ta. π. craſſumq́; efformat muſculum, qui formam exacti (ut ſic dicam) muſculi refert. [f] Priuſquam uerò ad me-
f 12 tab. ſ. dium tibiæ longitudinis, iam anguſtior redditus, pertingat, carnoſus eſſe deſinit, & ex ſuæ inferioris partis
amplitudinem tendinẽ latum educit, in cuius medium aliquandiu adhuc carnoſa muſculi pars porrigi-
g 12 ta ψ. tur. Hic itaque muſculus in interno poſterioris tibiæ ſedis latere ducitur: in externo autem latere [g] ſecun *Secundus.*
1 κ. 3 μ. 4 charact. 16. dus muſculus conſiſtit, qui ab externo femoris capite enatus, deorſum fertur, omni ex parte primo muſcu-
6 tab. cha- lo ſimilis. Quum uerò utrique à femoris capitibus deorſum tendunt, non procul ab exortu ſeſe [h] contin-
ract. 9. 9 ta gunt, inuicem fibroſis nexibus hærentes. & quo magis deorſum prorepunt, eo ualidiùs connaſcũtur: ut iam
bu. ζ. 13 τ. tendo, quem ambo producunt, [i] unus omnino exiſtat. Interior tamen, ſeu primus muſculus, prolixiùs nõ-
14 o. 16 b. h 12 ta. τ. nihil carneus, quàm ſecundus, deorſum ducitur: quod in muſculoſis citra confectionem eſt euidentiſsimũ.
i 12 tab. υ. Duo enim in ſura prominentes muſculorum uentres, carneæ partes ſunt præſentium muſculorum, ſuræ ma
gnam molem efformantium. Tendo autem ab ambobus muſculis enatus, & paulo anguſtior redditus, in
caudatis ſimijs in poſteriorem calcis ſedem ualidiſsimè inſeritur. In hominibus uerò non multo ſub carno
k 13 ta. ψ. ſa muſculorum ſede, ſubiecto cuidam [k] muſculo [l] adnaſcitur, quem quartum inter pedis motores recen
l 13 ta. ad π. ſebimus. Atque hic connexus adeò eſt pertinax, ut nulla ratione hunc tendinem ad calcem uſque à ſubie-
m 13 ta. λ. cto muſculo dirimere queas, & aſſerere cogaris, ab hoc tendine & quarti muſculi tendine [m] unum effor-
ant 8 tab. τ adſ. mari, in poſteriorem calcis ſedem inſertum. Ac proinde etiam fortè Galeno ſuccenſebis, dum alios ſectio- *Lib. 2. de Admin. diſſ.*
nis profeſſores falſo increpat, quod duorum primorum muſculorum tendines tertio cuidam tendini com-
miſceri, neque alteri non connexos in calcem inſeri ſcripſerint. Hoc namque uerè de hominibus illi prodi-
derunt, parum ſoliciti, num tendines ſecus in ſimijs calci implãtarentur. Duobus his muſculis hoc priuatim
inter cæteros ferè totius corporis obtigit, quòd in ipſorum capitibus non procul ab exortu ſingula innaſcũ-
tur ſeſamo comparata oſsicula, quæ lęui ſua & lubrica ſuperficie, qua ex muſculorum eminent ſubſtantia,
læuem ſpectant inferiorum femoris capitum ſuperficiem, cui innituntur, cuiuſq́; uim & impetum excipiũt,
n 13 ta. φ. ſic communi ſeſaminorum oſsiculorum uſu ad robur muſculorum haud obiter conducentia. [n] Tertius *Tertius.*
3 tab. 4. 2 γ. muſculus ille eſt, quem ſuperiori Capite tendinem inſigniter gracilem producere diximus. Ab externo e-
3 τ. 8 ſ. 9 nim femoris capite teres enaſcitur principium, iamiam ipſo exortu carneum & gracile. Ab ortu tamen nõ
μ. 12 π. 14 p. τ. 16 c. ita procul dilateſcit, exacti muſculi uentrem utcunque craſsiuſculũ referens: uerùm mox ſub poplite uen-
o 13 ta. ζ ter iſte [o] gracileſcens, ſummè gracilem tenuemq́; educit tendinem, qui quemadmodum & muſculi uenter,
ſuper ψ. ſub duobus nuper commemoratis muſculis occultatus, & ſuper quartum expanſus, ſenſim obliquè deorſum
p 2 tab. υ. 16 c. prorepit, quouſque ad internum duorum primorum muſculorum tendinis latus [p] elabatur, ubi is quarto
muſculo ualidiſsimè connecti incipit. Tertij muſculi tendo hinc deorſum ad internum uſque calcis latus
fertur, iuxta poſteriorem calcis ſedem ipſi implantatus, non autem pedis plantam ſubiens, illius muſculi mo
do,

Quartus. do, quem in ſimia latum plantæ tendinem educere, priùs recenſui. q Quartus non ſolùm ſuram conſtituentium muſculorum, uerùm etiam omnium tibiam amplexantium maximus, posterioré tibiæ regionem ſua amplitudine occupat. r Enaſcitur enim ex poſteriore ſede s coarticulationis fibulæ ad tibiam, nerueo & ualido initio, quod deorſum modicè ductum, adeò dilateſcit, ut latitudinem tibiæ oſsis & fibulæ uincat: non tamen æquè craſſus eſt, ac latus, amplus ve. Ex hac uerò amplitudine, priuſquam medium tibiæ longitudinis ſuperauit, ſenſim arctatur, & paulo ſupra calcis regionem in ualidiſsimum & craſſum degenerat tendinem, non ſolùm ab ipſo t formatum, ſed etiam à primi & ſecundi muſculi tendinis concurſu. Ex tribus itaque his muſculis procreatus tendo, uniuerſæ poſteriori calcis u ſedi implantatur, quam Natura, quo facilior promptiorq; tendinis perficeretur inſertio, depreſſam aſperamq; effinxit. Cæterùm quia calcis os extra tibiæ oſsis rectitudinem x prominet, & ipſe quartus muſculus propemodum toto progreſſu tibiæ oſſi & fibulę incumbit, paulo ante inſertionem tendo à tibiæ oſſe procul y abſcedit, triangulam efformans cauitatem, cuius baſis eſt longitudo calcis extra tibiæ oſsis rectitudinem prominentis: alia autem duo cauitatis latera conſtituuntur, unum quidem tendinis ipſius anteriori ſede, alterum uerò poſteriori regione illorum z muſculorum, qui ſub quarto reconditi, poſteriorem tibiæ regionem occupant. Atque hæc ea demum eſt cauitas, cui Homerus Achillem in Hectoris crure funem traiecisse, illumq; ad currum religatum, circum mœnia Troiæ traxiſſe cecinit. Quod etiam lanios, quum boues aut oues iugulatas attollunt, imitari conſpicimus, baculum tranſuerſim ſub hoc tendine tranſmittentes. Porrò quartus muſculus externa poſteriori ve ſede, qua primi duo, illi incumbunt, admodum liuidus eſt: quemadmodum & primus quoque, & ſecundus, ea potiſsimùm parte, qua quartum reſpiciunt muſculum. Interna uerò, ſeu anteriori ſede, quartus non admodum liuet: & ipſius etiam tendo in anteriori ſede longiùs carniformi ſubſtantia enutritur, quàm in poſteriori. Non enim à fine carniformis muſculi huius ſubſtantiæ, ad calcem uſque, inſigne interuallum in hominibus uiſitur, quamuis & id quoque notatu dignum ſit. In ſimijs uerò quartus hic muſculus quodammodo etiam carneus calci inſeritur: quod

Libr. 2. de Adm. ſect. & 3 lib. de Vſu partiū. Galenus animaduertens, alios Anatomicos inſimulat, quos hominum cadauera, non autem cum ipſo duntaxat ſimiarum, ſecuiſſe, uel ex ijs conſtat, quæ præter meritum illis à Galeno imponuntur, digno ſanè qui interdum (niſi ipſius obſtaret autoritas, & quam illi tribuimus fides) à nobis notaretur, idque tunc potiſsimùm, dum pro hominum Anatome, ſuarum ſimiarum hiſtoriam, ſecus ac ueteres illi, nobis obtrudit.

Quintus. a Quintus pedem mouentium muſculus, in poſteriori etiam tibiæ ſede locatus, ſub b duobus muſculis adhuc occultatur, quos digitorum pedis flexui famulari docebimus. Priuſquam enim quintus in conſpectum ueniat, c quatuor commemoratos iam pedis muſculos, pariter cum duobus illis, digitorum flexui ſubſeruientibus, ademptos eſſe conuenit. Quintus namque d ligamento membraneo proximè incumbit, quod ſecundùm tibiæ longitudinem, tibiæ oſsi fibulam colligat. e Principium ſiquidem quinti muſculi, à tibiæ oſſe & fibula, quà hæc oſſa inuicem dehiſcere incipiunt, exoritur, & ſtatim ab exortu carneum latumq; uiſitur, eadem prorſus latitudine ad inferiorem uſque tibiæ oſsis appendicem progrediens. Hac latitudine præſens muſculus poſteriorem illius membranei ligamenti ſedem, & magnam quoque poſterioris tibiæ oſsis regionis partem integit, ligamento interim & interno fibulæ lateri adnatus, ab ipſiſq; toto progreſſu, exortus ſui robur aſciſcens. f Cæterùm ilico atq; inferioré tibiæ contigit ſedem, & propemodū æquè latus adhuc, atque in media tibiæ regione conſpicitur, ab interno ipſius latere teretem profert tendinem, qui iam aliquouſque in muſculi carniformi ſubſtantia incipere uidebatur. Eſt enim hic muſculus ex g illorum numero, qui ſua carniformi ſubſtantia non coarctati, ex altero tantùm latere teretem emittunt tendinem. Vbi igitur tendo prorſus excarnis eſt, deorſum fertur, h ſinui incumbens, in poſteriori ſede appendicis tibiæ proceſſus, qui interiorem malleolum conſtituit, exculpto. In hoc ſinu tranſuerſum ligamentum tendini obducitur, hinc obliquè pedis inferiora i ſubeunti. Sub omnibus enim k muſculis inferiorem pedis ſedem occupantibus tantiſper prorepit, dum in inferiorem l tarſi oſsis ſedem ualidè inſeratur, quod cubitum teſſeram ve imitanti oſsi proximum eſt: quodq; cum alio ſibi commiſſo, cunei formam appoſitiſsimè exprimere, præſentisq; muſculi gratia priuato m proceſſu donari, in primo libro diximus. Quinti enim muſculi tendo, non in n primum tarſi os, quemadmodum Galenus ſcripſit, inſertionem tentat.

Libr. 2. de Adm. ſect.

Sextus. o Sextus pedem mouentium, in anteriori tibiæ ſede locatur, omnium huius regionis anterior, & exacti muſculi formam repræſentans. p Enaſcitur autem ab anteriori ſede coarticulationis fibulæ cum tibiæ oſſe, ex utriſque oſsibus, & communi illorum q ligamento, exortus ſui portionem aſſumens, qui acuto incipit angulo, & ilico dilatatus, muſculi uentrem conſtituit nonnihil latiorem quàm profundiorem. Priuſquam uerò muſculus medium longitudinis tibiæ ſuperat, ſenſim arctatur, & multo ſupra pedem, in teretem finit r tendinem, qui deorſum per tibię oſsis anteriora prorepens, tranſuerſum s ligamentum à tibiæ oſſe in fibulam pronatum ſubit: & ſimulatque id ſuperauit, deorſum in pedis interiora deſcendens, modicè patenti ſinu, in intimi oſsis tarſi, t cum oſſe cymbam referēte, ligamentum impreſſo, tantiſper uehitur, quouſque ad internum latus pedij oſsis pertingat, quod pollici præponitur. Illius enim oſsis peculiari u proceſſui x inſeritur, ualida ſanè applātatione oſsis pedij cum tarſo commiſſuram apprehendens. Sexti itaque muſculi anteriori ſedi alius nullus obtenditur: poſteriore autem ſede illis incumbit y muſculis, qui ſub eodem tranſuerſo tibiæ z ligamento contineri, & digitorum extenſionibus præcipuè famulari dicentur. Verùm ſextus muſculus latere ſuo interiore committitur lateri externo acutæ tibiæ oſsis a lineæ, quæ externum excarnis tibiæ ſedis latus conſtituit, quæ etiam ſecundùm ſexti muſculi latus introrſum obliquatur, tum ut huic cedat muſculo, tum ut alijs quoque ſedes exhibeatur, qui ſub ſexto reponi commemorabuntur. Externum ſexti muſculi latus, in ipſo ortu, & toto quo dilateſcit progreſſu, committitur muſculo, quem

q 13 ta. Ψ. 1 ta. Ξ. 2 ξ. 3 & 8 tab. 1. 14 φ. 16 d.
r 13 tab. θ.
s 2 fi. cap. 31 lib. 1 V.
t 13 tabula λ conſtituuntur a, τ, τ et Ψ.
u 2, 8 fig. cap. 33 lib. 1 c.
x Obſerua id in 2 & 3 ultimarum fig. lib. 1.
y 13 ta. χ.
z 14 ta. Λ. Ξ.
a 15 ta. D, E, dein c. 1 μ. 8 p. 3 φ. 8 α, 14 κ. 16 f.
b 14 tab. Λ. Ξ.
c 14 ta. n, o, p, q.
d 15 ta. T inter S, R.
e 15 ta. D, uerſus E.
f 15 tab. E.
g 14 ta. Λ. Ξ. 15 O, P.
h 2, 4 fig. ca. 31 lib. 1 m. et 15 ta. charact. 1.
i 15 ta. d.
k 28 14 φ. deus 14 Θ, β, & λ, ſic ac tendones δ, θ, & 15 tab. L.
l 1, 2, 12, 13 fi. ca. 33 lib. 1 chara. 3 proximos charact. 4 & 2.
m 13 fig. cap. 33 lib. 1 θ.
n 1, 2, 12, 13 fi. ca. 33 libr. 1 charact. 1.
o 3 ta. Ψ. 1 Ζ. 2 φ. 4 ta. chara. 4. 16 tab. ξ.
p 3 tab. θ.
q fi. ca. 1 Υ.
r 3 tab. π.
s 1 tab. δ. 8 tab. Λ.
t 1 fi. ca. 33 li. 1 charac. 1 cum. Θ.
u 2 fi. cap. 33 lib. 1 φ.
a 15 ta. K.
y 4 ta. Ψ. et charac. 14.
a 1 tab. δ.
a 1, 3 fi. ca. 31 li. 1 γ. γ.

quem iam deſcripturus, pedem mouentium [b] ſeptimum appellabo: qui quemadmodum & [c] octauus, à fibula principium ducit, totiusq́; fibulæ externo ferè lateri attenditur: adeò, ut neque inter tibiæ muſculos anteriores, neque poſteriores recenſeri deberet, ſed priuatim in externo tibiæ latere reponi, aptè diceretur. Septimus itaque muſculus nerneum ualiduḿq; [d] principium circa genu, ab externo [e] appendicis fibulæ latere, & ligamentis oſſa hic connectentibus inibi aſſumit, quà [f] quartum tibiam mouentium muſculum inſertionem moliri diximus. Principium id non longo progreſſu fibulæ connatum, ab ipſa abſcedit, ſibi ſubſtratum obtinens caput [g] muſculi pedem mouentium octaui. Quum igitur ſeptimus muſculus à fibula abſcedit, externa ipſius ſede liuidus ſemper apparet: interna autem, qua alijs accumbit muſculis, rubicundus, & exactè quaſi carneus uiſitur. Non enim ita multo ab origine carneus factus, dilateſcit, muris ſpeciem exprimens. Ad hunc modum carnoſus, paulo ultra medium longitudinis fibulæ rectà decliuis fertur, in exteriori ipſius ſede non exquiſitè carneus. Quandoquidem hic muſculus iſtud ſibi priuatim uendicat, quòd in externa ipſius ſede, etiam ſupra medium longitudinis tibiæ, [h] utrinq; ad latera carneus ſit, & inter duo illa latera ualidiſsimum [i] tendinem commonſtret interna ſede, & à lateribus carne enutritum. Vbi autem muſculus digno notatu interuallo medium longitudinis fibulæ ſuperauit, totus excarnis efficitur, teretem procreans tendinem, qui ſenſim obliquè retrorſum uerſus fibulæ poſteriora contendit. Non enim amplius tendo, perinde atque carnoſa muſculi pars, totum externum fibulæ latus integit: ſed iam in poſteriora reflexus, [k] externum malleolum excarnem nuduḿq; trianguli quodãmodo forma relinquit: & poſteriorẽ inferioris fibulæ appendicis [l] ſedem adiens, hic ſinum proprium, & tranſuerſum quoq; [m] ligamentum obtinet. Tendo itaq; hoc ligamento inuolutus, quod à fibula in calcẽ taluḿq; procedit, deorſum in priora uerſus pedis plantam [n] ducitur, adeò ſanè inflexus, ut in radicem pedij oſsis inſeratur, quod pollici præiacet, quodq́; in externo ipſius latere [o] proceſſum exerit, cui ſeptimi huius muſculi tendo aptè implantatur. Aliquando tamẽ non in hoc pedij os ſeptimus muſculus inſertionem moliri uiſus eſt, at in radicem pedij [p] oſſis, medium digitum ſuffulcientis. Cæterùm Natura non obiter, neque negligenter obliquum huius tendinis ductum molitur, ſed tendinem inter oſſa & muſculos, pedis inferiora occupantes, medium [q] deduxit: ne ſi fortè inter cutem & muſculos illum duxiſſet, is ſurſum contractus, muſculos in planta locatos comprimeret, & ijs, quo minus ſuo fungi poſſent munere, obſtaculo eſſet. Cæterùm quum non ſolùm ad poſteriorem ſedem exterioris malleoli tendinem hunc reflecti oportuerit, ſed etiam ad aliud quoddam in externo pedis latere locatum [r] os, Natura incredibili artificio huic etiam reflexui prouidit. In inferiori enim ſede oſsis teſſeram imitantis, quæ plantam & externum pedis latus ſpectat, [s] ſinum latiuſculum, neque admodum profundum exculpſit, quem uiſcido humore obliniuit, & perquàm læui lubricoq́; ligamẽto circumdedit. Dein ad hunc ſinum Natura tendinem circumduxit, non quidem, ut reliqua ipſius regione, teretem: ſed [t] quà tendo ad ſinum reflectitur, illum dilatauit, ut eo firmiùs ad modicè patentem ſinum reuolueretur: & ne, ſi teres permanſiſſet, hinc aliquò declinaret. Denique hac latitudine nequaquam contenta, tendinem etiam peculiari artificio euſque inibi indureſcere uoluit, ut cartilaginis ſpeciem exprimat: imò interdum cartilaginis duritiem uincens, tendo ibidem oſſeus ac ueluti ſeſamino oſsiculo donatus, conſpicitur, quo is promptiùs ad acutum angulum flexuræ uim exoluat. Cæterùm quo diligentiùs hoc Naturæ artificium intueor, eo etiam magis Galenum admiror, quòd quum diſcrimen hominis digitorum in pede ad ſimiam in præſentium muſculorum hiſtoria propoſuiſſet, admodum apertè ſubiunxerit, diſcriminis eius occaſione, homines illo priuari tendine, quem ad tarſum ita concinnè induſtrieq́; reflecti diximus. Hac namque ratione, quum homines eum tendinem adeò eleganter proponant, Galenus facilè atteſtatur, quàm parum hominis pedem diſſecuerit: quamq́; nos turpiter demus, quando Galeni (qui etiam præſentis muſculi officium parum eſt aſſecutus) hiſtoriam hominibus conuenire uolumus. noſtrorumq́ue aliqui euſque inſuper inſaniunt, ut ad homines potius, quàm ad ſimias, Galeni doctrinam inibi referant, ubi ſimiarum cum hominibus inſignis occurrit differentia, & interim Galeni ſermo ſimiarum fabricæ ad amuſſim congruit. [u] Octauus muſculus, qui ſub ſeptimo prorſus (ſi tendinis ipſius anteriorem ſedem excipias) reconditur, ex fibula quoque prodit. Aliquantulo enim ſub fibulæ ſuperiori appendice, ab externo fibulæ latere, uerſus anteriora nonnihil enaſcitur: & ad amuſsim carneus, fibulæq́; ſemper attenſus, ſub ſeptimo deorſum prorepit. Quum autem medium longitudinis fibulæ aliquouſque ſuperauit, in teretem quoque ceſſat tendinem, qui ſimiliter atque ſeptimi tendo, deorſum uerſus fibulæ poſteriora reflectitur. Verùm hic tendo ſeptimi tendine omnino non integitur: ſed in priora prominens, anteriori ſeptimi tendinis lateri attenditur, & ſinui in poſteriori fibulæ appendicis ſede exculpto incumbens, tranſuerſo etiam ligamento circundatur. Hinc rurſus in priora deſcendens, [x] proceſſui pedij oſsis ualidiſsimè inſeritur, quod teſſeram referenti oſsi adnexum, paruum pedis digitum ſuſtinet. Verùm hic tendo, aliorum hactenus dictorum ritu, non ſimplicem [y] inſertionem perficit: uerùm nonnihil ante ipſius inſertionem tendo bicornis redditur, duplici & lata (ne fortè tereti & ſimplici nimium extuberaret) inſertione dicto oſsi implantatus. Neque eſt, quòd quiſpiam Galeno confiſus, [z] ſextum nobis commemoratum muſculum, in duos quoque tendines diuidi arbitretur. Hominibus enim ad eum quem ſcripſi modum, ſextus muſculus habet, aliter ſanè, quàm in caudatis ſimijs obſeruatur: non enim in his tantùm duplex tendo uiſitur, uerùm etiam duo ſunt muſculi, admodum conſpicui, quorum anterior poſteriore minor eſt, ambo in pedij os pollici præpoſitum implantati. Cæterùm quando his (etſi ad Galenum intelligendum iuuent) non admodum concinnè ſermonem uera enarrantem interpellimus, [a] nonum muſculum iam prædictis addamus: quem quis proprium per ſe muſculum recenſere poterit, alius uerò cuiuſdam [b] alterius partem non ineptè dicet: prout nimirum ille motui & inſertioni, hic uerò connexui & principio attenderit. A

Marginal notes (right): *Septimus.* — *Libr. 2. de Admi. ſect.* — *Octauus.* — *Nonus.*

Marginal notes (left): b 6 tab. Φ. 2 ζ. 2 χ. 3 λ. 4 ta. characť. 17. 5 tab. char. 8. 8 ta. *. 91. b. n. 13 tab. ξ. 14 k. 15 V. c 6 tab. Ψ. d 6 ta. characť. 2. e 1 ſi. cap. 31 lib. 1 C. f 6 tab. χ. g 6 tab. Ψ. h 6 ta. characť. 3. 4. i 6 ta. characť. 5. k 6 tab. ω. l 6 ſi. cap. 31 lib. 1 q. m 2 ta. Σ. n 15 ta. X. Y. o 3 ſi. cap. 33 lib. 1 ω. p 1 ſi. cap. 33 li. 1 III. q Oſtendit hæc ſiniſtra figura 15 tabula ad X. Y. r 1. 2. 12. 13 ſi. ca. 33 lib. 1. char. 4. s 2 ſi. cap. 33 lib. 1 n. t 15 ta. X. u 2 ta. ⚓. 4 tab. characť. 15. 5 ta. characť. 9. 6 tab. Ψ. 9 θ. 13 γ. 14 l. m. 15 a ſub V, ad b. x 2 ſi. cap. 33 lib. 1 p. y 6 ta. characť. 6. item 8 & 15 tab. b. z 1 tab. ς. 3 tab. Ψ. a 4 tab Ω. 1 ſi. 2 inxta ω. 5 charac. & 9 x. b 4 tab. Ψ.

muſculo enim, qui in anteriori tibiæ ſede locatus, quatuor pedis digitos extendit, [c] carnoſa quædam portio iuxta medium tibiæ longitudinis, ab externo ipſius latere enaſcitur: quæ deorſum ducta, in tendinem degenerat, qui [d] tranſuerſum anterioris tibiæ ſedis ligamentum ſubit: & ſuperiori pedis regioni exporrectus, fibroſisq; nexibus [e] muſculis ſuccumbentibus commiſſus, in [f] duas portiunculas bipartitur, quas pedij oſsi, paruum digitum ſuffulcienti, latè inſerit, non procul ab eius oſsis ſuperiori ſede, qua imitanti teſſeram oſsi alligatur. Nihil itaque prohibet, hunc muſculum aut partem digitos extendentis recenſere, aut illum numero ab extenſionis opifice diſtinguere, illumq; nonum pedem mouentium muſculum enumerare: ut hactenus deſcripti, nouem cenſeantur, pedis motibus famulantes: quorum primus & ſecundus & quartus, [g] qui ſuram ſeu tibiæ uentrem præcipuè efformant, robuſtiſsimi pedis motus autores ſunt. Calcem enim ſurſum in poſteriora trahunt, pedemq; terræ firmant, ſeu in poſteriora deorſum reflectunt. atque his [h] quintus ſuppetias fert, pedem quoque terræ admouens, & interdum, ut ſummis tantum digitis erigi queamus, in poſteriora ducens. Quod uerò munus tertio pedem mouentium [i] muſculo concredatur, non ita affirmare poſſum. nam latum tendinem in pedem non producit, & ſanè inualidior uiſitur, quàm qui cum inſignibus illis quatuor muſculis in pedis extenſione conferri queat. Si tamen hunc tantum opus ſubire poſſe quis crediderit, id addendum prorſus erit, eum obliquo & in internum latus, pedis motui ſuppetias ferre. Cæterùm [k] ſextus & [l] ſeptimus, unà cum [m] octauo & [n] nono, contrarij quàm primus, ſecundus, quartus & quintus muſculi, motus, quum ſimul tenduntur, duces ſunt: pedem enim ſurſum ad tibiæ anteriora flectunt, motu ſanè non æquè atque poſteriores digno & ualido. Si uerò iſti alternatim cum muſculis poſteriorem tibiæ ſedem occupantibus contrahantur, in hoc illud ve latus pedem agunt: atque ita, qui flexionis extenſionisq; autores ſunt, etiam motus in latera appoſitiſsimè obeunt, quemadmodum de brachialis [o] motoribus abundè propoſuimus.

Nouem muſculorum pedem mouentiũ munus.

c 4 tab. Ω a Ψ.
d 1 tab. δ.
e 5 tab. Ψ.
f 4 tab. characte. 13.
g 13 ta. T, 7, Ψ.
h 15 tab. D, E.
i 13 ta. Φ.
k 5 tab. Ψ.
l 6 tab. Φ.
m 6 ta. Ψ.
n 4 tab. Ω.
o 3 tab. Λ.
m. & 9 ta. Λ. 11 ta. Λ.

DE MVSCVLIS, PEDIS DIGITOS MOVENtibus. Caput LX.

DIGITI pedis iiſdem prorſus motibus aguntur, quibus quatuor manus digitos duci relatum eſt. Pedis enim pollicis (qui duobus tantùm oſsibus donatur) primum internodiũ pari omnino ratione cum primis reliquorum digitorum internodijs flectitur: nõ autem, ut in manu, oppoſito flexu alijs digitis obducitur. Atque hic primorum articulorum flexus, aut rectus eſt, aut in alteram partem modicè inclinans, quemadmodum primos quatuor manus digitorum articulos moueri diximus. Secundum autem pollicis internodiũ, & ſecunda quoque & tertia reliquorum digitorum internodia, ſimplici duntaxat, ac in neutrum latus uergente donantur flexione ac extenſione, nullo interim proprio motu in latus prædita, quum interim prima internodia & adductionis & abductionis motum inſuper nanciſcantur. Cæterùm ut motus digitorum manus & pedis par quodammodo eſt ratio, ita ferè etiam ſimilis muſculorum in utriſque eſt ſeries. unde etiã in illorum deſcriptione non inopportunè eundem ordinem, quem in manus muſculis obſeruauimus, aggrediemur. [a] Primus itaque is futurus eſt, qui quatuor digitorum ſecunda flectit internodia, in hoc à manus [b] muſculo uarians, quòd breuior ſit, & pro ſua mole amplior & depreſsior, quodq; non ex tibia (quemadmodum muſculus digitorum manus è cubito) porrigitur. Totus namque infernam duntaxat pedis ſedem occupat, uniuerſæ ipſius carnoſæ ſubſtantiæ pertinaciter ſubnatum habens [c] ligamẽtum, quod lati in manu [d] tendinis uices gerere, iam antea proditum eſt. [e] Ab inferna itaque calcis oſsis ſede, & anteriori illius calcis tuberculi parte, quod terræ innititur, primus hic muſculus [f] principium ducit partim neruеum, & partim carneum, quod ilico ab exortu prorſus carnoſum euadẽs, ſenſim dilatatur, multo latius quàm craſsius redditum. Quum uerò mediam pedis longitudinem, ad digitos repens, [g] ſuperauit, in quatuor carnoſas portiunculas dirimitur, quæ inuicem diductæ, & æquales conſtituentes angulos, ſingulæ unũ producunt tendinem, ad ſibi præpoſitum digitum excurrentem. Tendo iſte, ſimiliter ac in manu, ad primi digitorum internodij radicem tranſuerſo ligamento excipitur, quouſque longa ſectione diuiſus, & ſubiecto ſibi tendini [h] uiam præbens, in ſecundi internodij radicem implantetur, & toti oſsis ſui longitudini lateſcens innaſcatur. Huius muſculi beneficio, ſecundum quatuor digitorum flectimus articulum, eũ quàm poſſumus proximè uerſus calcem protrahentes. [i] Secundus uerò & [k] tertius digitorum muſculi, tertij quatuor digitorum & ſecundi pollicis articuli flexus opifices ſunt. Atque hi integri non in pedis planta reponuntur: ſed in tibiæ etiam poſteriori ſede locati, totam illius ferè longitudinem perreptant. Sunt porrò hi, quos [l] quarto pedẽ mouentiũ muſculo, qui ſurã conſtituentium maximus eſt, proximè ſubſterni, & [m] quinto pedem mouentium muſculo incumbere diximus. Vt uerò eandem cum eo muſculo ſedẽ occupant, ita quoque illi forma admodũ ſimiles ſunt. latiores enim, quàm ſpiſsiores uiſuntur: deinde toti propemodum carnei, in tibiæ regione exiſtunt. & quum ad calcem uſque deſcendere, ab interno tantùm [n] latere non admodum prius arctari, unum ſinguli teretem promunt tendinẽ. Eorum itaq; [o] poſterior, ſuræq; (ut ſic dicã) uicinior, qui digitos mouentiũ ſecundus cenſebitur, à poſteriori ſede cõnexus fibulæ ad tibiã [p] enaſcitur, ſtatim ab ortu carnoſus, & latus utcunq;, uerſus tibiæ extremum prorepens. Toto hoc progreſſu, maximo ſuram efformante [q] muſculo cõtegitur: anteriore autem ſua ſede, poſteriori fibulæ [r] parti attenditur, ipſi etiam aliquandiu adnatus: deinde qui ordine [s] tertius digitos mouentium futurus eſt, externo ſuo latere ipſi ſecũdo hic quoq; ſubijcitur. Ilico uerò atque ſecũdus ad infimã tibiæ ſedem deſcendit, ab interno ipſius latere [t] tendinẽ edit teretẽ, qui [u] priùs aliquandiu in carne pronaſci uiſus eſt. Huius tendinis nomine,

Pedis digitorum motus.

Primus pedis digitos mouentiũ.

Secundus et tertius.

a 14 ta. Θ.
b 5 ta. Θ.
c 13 ta. Σ.
d 3 tab. muſculi II.
e 2 ſi. cap. 33 lib. 1 Y, Z.
f 14 ta. Σ.
g 14 ta. a.
h ut in 5 tabula manu inſtar c, aut 6 tabula γ per δ.
i 14 ta. Λ. 15 O.
k 14 ta. Ξ, 15 P.
l 13 ta. Ψ. 14 tab. q.
m 15 tab. D, E.
n 14 ta. δ, ε.
o 14 tab. Λ 15 O.
p 14 ta. γ.
q 13 ta. Ψ.
r 15 ta. R & S.
s 14 ta. Ξ. 15 tab. P.
t 14 ta. η θ.
u 14 ta. ι.

x 15 ta. G. & chara. 3. y 1 tab. y. z 14 ta. λ. et μ. 15 ta. N. a 15 ta. L. b 15 ta. Q. c 14 tab. ſ.

nomine, ad internum calcis latus, ubi talum excipit, [x] ſinus inſculpitur, qui tranſuerſo [y] ligamẽto obductus, præſentis muſculi tendinem tutiſsimè deducit. Poſtquam tendo ligamentum id ſuperauit, pedis inferiora obliquè ſubintrat: & inter [z] illos qui quatuor digitos pollici adducere dicentur, & [a] eos quibus primum digitorum internodium flectendi munus aſcribitur, prorepit, totus propemodum ad pollicem cõtendens. A præſenti.n.tendine, circiter plantæ medium, [b] portiuncula diffunditur, quę aliquot [c] tẽdinibus eius quẽ tertium digitos mouẽtium numerabo, cõmiſcetur, atq; unà cum illis ad tertij indicis, & quaſi ad medij quoq; digiti, articuli flexionẽ auxiliatur. Reliqua autẽ tendinis ſecundi digitos mouentium muſculi portio (quæ profectò ualidiſsima eſt) ad pollicẽ, uti diximus, obliquè perfertur, ſecũdumq; primi pollicis oſsis longitudinẽ tranſuerſo ligamẽto excepta, in ſecundi pollicis oſsis lõgitudine lata inſertione implãtatur, flexionis eius oſsis autor. Huic tendini, priuſquã ſecundo pollicis oſsi inſeritur, ſeſaminũ accedit [d] oſſiculum utcunq; grande, & lubrica ſua & læui ſuperficie ſinui præpoſitũ, quẽ in ſui medio habent primi pollicis oſsis capitula, ſecundi oſsis ſinus ſubeuntia. [e] Tertius muſculus, qui quinto pedẽ mouentiũ inſternitur, pari prorſus cũ ſecundo digitorũ muſculo ratione, in poſteriori tibiæ ſede exporrigitur, ad internũ magis latus, quàm ſecundus, reſpiciens: longè enim [f] magis tibiæ oſsi, quàm fibulæ innititur. Quũ aũt ad calcem ferè deſcendit, atque adhuc latus conſpicitur, ab interno ipſius [g] latere teretem promit tendinem, cui peculiarem [h] ſinum & tranſuerſum ligamentum Natura fabrefecit, in medio duorum qui hic quoque habentur ſinuum. Tertij itaque muſculi tendo, hoc ductus ſinu, teres adhuc pedis inferiora ſubit, ſecundi muſculi [i] tendini uerſus plantæ cutem ſubiectus, & cum illo X literæ imaginem efformans. Secundi enim muſculi tendo ab exterioribus introrſum obliquè in anteriora fertur: tertij autem tendo quodammodo ab interioribus extrorſum contendit, ob idq; in plantæ medio cum ſecundi tendine decuſſatim conſtituitur. Tertij muſculi tendo, pedis plantam hoc modo ſubintrans, ac iam in pedis ferè longitudinis medio repoſitus, modicè [k] dilatatur, ac in quatuor alios tendines digeritur, ad quatuor digitos excurrentes, illiſq; manus [l] tendinibus reſpondentes, qui tertium quatuor digitorum inflectunt articulum. Sub primi enim muſculi tendinibus occultati, digitorum radices ſubeunt, unà cum [m] primi muſculi tendinibus, tranſuerſo ligamento, ut in manu quoque, obducti. Vt uerò ad tertium uſque os proreperent, primi muſculi tendines ſectione per longum diuiſos permeant: & latiores redditi, tertij oſsis longitudini implantantur. Cæterùm tendini indicem adeunti, & interdum illi pariter, qui medio exporrigitur, hoc priuatim obtingit, ut in plantæ medio [n] portiunculam ſecundi muſculi tendinis ad pollicem proficiſcentis nanciſcantur, quæ cum illis digitorum tendinibus omnino coit & permiſcetur. Interdum uerò quantumuis accuratè ſingula obſerues, à ſecundi tendine nihil porrigi, ſed hunc totum in pollicem abſumi conſpicies. Atque ita ſanè tres digitorum primi habent muſculi, quorum primus ſecundum quatuor digitorum flectit internodium: reliqui autem duo, ultimi quinque digitorum internodij flexionis opifices ſunt.

d 2 ſ. cap. 33 lib. 1 *. e 14 ta. Ξ. 15 tab. P. 1 λ. 2 ω. 3 υ. 8 n. 16 e. f 15 ta. magis A quàm B. g 14 tab. ψ. h 15 ta. F. & chara. 2. i 14 ta. δ. δ. k 14 ta. ß. l 6 tab. γ. muſculo ſcalpto Z inſigniti. m 14 ta. Θ. n 15 ta. Q.

Verùm hic non ambigo, ſtudioſiſsimum quemque, qui accuratiſsimè Galeni loca iampridem euoluit, & illum ſibi haud conformia dicere, libroſq; ipſius hic quoque uitiatos eſſe intelligit, auidè expectare, quamobrem à Galeno diſſentiam. Cui in præſentia aliud nihil additum eſſe uelim, quàm uerìſsima me hactenus de pedis digitorum muſculis in hominibus enarrauiſſe, & Galeni loca (ut iam, ſimulatque aliquid de muſculorum functione addidero, audies) uix ſimijs conuenire. Trium itaque dictorum muſculorum functionem, cum manus digitorum muſculis communem eſſe cenſui, quum [o] ſecundus muſculus ſecundi pollicis internodij flexus autor poneretur, nulla primi articuli, quod ad flexum attinet, facta mentione: quẽadmodum [p] tertij muſculi beneficio tertium reliquorum digitorum internodium moueri, iam antea ſcripſi: quum interim ex Galeni ſententia, primos etiam articulos duobus poſterioribus muſculis flecti, dictum eſſe oportuerit. Arbitratur enim Galenus, eandem hic atque in manu horum muſculorum functionem eſſe. imò exactè in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus, ſuum ipſius perpendens placitum; quo tranſuerſorum ligamentorum ope primos manus digitorum articulos flecti innuerat, dixit, ab illis qui tertio digitorum internodio inſeruntur in pede, non ſolùm tertios primoſq; articulos in flexionem duci, uerùm primum, ſecundum & tertium internodium ipſorum ope flecti. quod ſanè neceſſum eſſet, ſi modò tranſuerſi ligamenti ui tendines illa quibus tantùm incumbunt, non autem inſeruntur, oſſa mouere donaremus. At ita non ſuffeciſſet adhuc illis [q] tendinibus, quos nos tertium internodium flectere diximus, à Galeno inſigne illud flectendi munus aſcribi, quin etiam [r] primum muſculum, qui ſecundis quatuor digitorum internodijs inſeritur, prima quoque internodia flectere, orationi addendum ueneràt, quum & illius muſculi tendines eodem cum alijs tendinibus in primo digitorum oſſe ligamento obuelentur. Quia igitur tranſuerſorum ligamentorum gratia, oportere oſsibus motum aſcribi, non admodum concedimus: haud mirum quoque eſſe debet, noſtrum placitum à Galeni decreto diſſentire. Cæterùm functione poſtpoſita, qualiter in caudatis ſimijs præſentes muſculi habeant, enarrare non grauabor: haud interim immemor Galeni loci, quo tendines non eodem ſemper modo permiſceri tradidit: ne fortè quis me ipſius dogmata nimis perfunctoriè arbitretur expendere. Simiæ igitur primũ muſculũ, quo ſecunda digitorũ flectũtur internodia, cũ hominibus commune habentia, tanto longioribus donatũ tendinibus, quanto interuallo ſimiæ pes hominũ pedem unà cum digitis in longitudine pro proportione ſuperat. Secundus quoque & tertius in tibia eodem modo ſimijs atque hominibus collocantur. quum tamen tendinem educunt, non ex altero latere illum promunt, ſed cæterorum muſculorum modo coarctati, illum emittunt: quod etiam in ſimiarum quinto pedem mouentium muſculo uſuuenit. Vnde etiam haud mirum uideri nobis debet, ſi Galenus raræ illius peculiariſq; tendinum eductionis nullo prorſus modo meminerit. Verùm interim tendines caudatarum ſimiarum, pedis plantam, ut in hominibus, ſubeunt: & ubi X literæ inſtar inſectionem moliuntur,

Lib. 3. de Vſu part. Lib. 2. de Admi. ſect.

o 14 ta. A. p 14 ta. Ξ. q 14 ta. δ. & ε. r 14 ta. Θ.

Hæc ex hominis fabrica ſunt obuia.

Primus & 2 & 3 muſculi quomodo in ſimijs ſe habeant.

Z 2 tur,

tur, ſecundi muſculi tendo tendini tertij muſculi prorſus permiſcetur, atque ex ambobus unus quodammodo conſurgit tendo, à quo tranſuerſim portiuncula ad pollicem fertur, illi prorſus ſimilis, quam in caudatarum ſimiarum manu, à tendine indicem accedente, è uolæ medio ad pollicem ferri retulimus. Reliqua uerò huius tendinum permixtionis pars in quatuor tendines diuiditur, eam portionem, quæ pollici exporrigitur, mole uincentes. Hi ut in homine ſub primi muſculi tendinibus deducti, & hos permeantes, tandemq; latiores redditi, tertio internodio inſeruntur. [s] Muſculi primos quinque digitorum pedis articulos flectentes, in homine illis reſpondent, [t] qui in manu inter poſtbrachialis oſſa repoſiti, primorum quatuor digitorum oſsium flexioni præſunt: quamuis interim in pede non ita exacto numero, atque in manu, comprehendi diſtingui ve queant. Rudis enim indigeſtaq; moles in planta conſpicitur, quæ ad amuſsim carnea eſt, & fibris rectis interſtincta: deinde ſecundùm pedij longitudinem ducta, & illius quoque [u] interualla opplens, in quinque digitorum radicem implantatur, utrinque ad primi internodij latus uerſus interiora in feriora ve inſertionem tentans. Hanc itaque carneam molem ex ſententia in muſculos proprios ſubdiuidere nequeo, quantumuis etiam ſibi implicatas quaſdam inſcriptiones commonſtret. Vtcunque tamē ſit, hæc non minus quàm in manu ualids eſt, & primorum articulorum flexionem perficit, quam primus pollicis articulus parem cum cæteris digitis adipiſcitur. Vnde etiam carneæ illius molis [x] pars, ad pollicem porrecta, illis reſpondet partibus, quę reliquos adeunt digitos. Atque huius etiam partis tendinibus admodum breuibus & latiuſculis, maxima totius corporis ſeſamina innaſcuntur [y] oſsicula, quorum interius exteriori longè maius eſſe diximus. Hæc lubrica ſua & læui ſuperficie inferiorem terram ve ſpectantem contingunt ſedem capitis pedij oſsis, quod primo pollicis oſsi inarticulatur, utrinque ad eius ſedis latera mutuò recedentia, hacq; ſecundi digitos mouentium muſculi [z] tendini iter quodammodo parantia. His dein ſeſaminis oſsiculis longè [a] minora reliquis etiam tendinibus carneæ huius in pede molis innexa ſunt: adeò, ut ad ſingula reliquorum pedij oſsium capita digitis inarticulata, duo reponantur ſeſaminæ oſsicula, [b] illis grandiora, quæ ad quatuor manus digitorum radicem, muſculis eorū prima oſſa flectentibus innata ſcripſimus. Quandoquidem igitur carneę huius molis tanta cum muſculis quatuor digitorum manus primos articulos flectentibus eſt ſimilitudo, integrum ſanè erit, hic decem muſculos, primis quinque digitorum articulis in flexione famulantes enumerare, ut bini ad ſingulos referantur digitos, atque hi decem tribus reliquis flexionis autoribus aſcribantur. [c] Decimusquartus itaq;, cui quatuor digitos extendēdi munus concreditur, in anteriori tibiæ ſede locatus, & ſub [d] ſexto pedem mouentium muſculo reconditus, à tibiæ oſſe, qua id fibulæ ſub genu articulo connectitur, nerueum ſumit [e] principiū, quod ilico ab exortu carneum euadens, recto tramite deorſum uerſus pedem deſcendit, in medio propemodum [f] ductu carnoſam quandam ſui [g] portionem ab externo latere diffundens: quę deorſum protenſa, ea eſt, quam nonum inter pedem mouentes muſculos recenſuimus. Poſtquam uero eam eduxit portionem, reliquo ſuo corpore carnoſus adhuc deorſum tantiſper fertur, dum tranſuerſum [h] ligamentum, anteriorem tibiæ ſedem occupans, contingat. Ibidem enim in [i] tendinem degenerat, qui per id ligamentum, ueluti per anulum prorepit. Priuſquam tamen ligamentum prætergreditur, in quatuor alios ſcinditur tendines, qui inuicem diducti, ac per pedis ſuperiora æquales angulos conſtituentes, ad quatuor digitos pertingunt, & toti illorum longitudini, ampliores redditi, inſeruntur, tres ſimul ipſorum articulos extendentes. [k] Decimusquintus muſculus ad pollicem ſpectat, & in anteriori tibiæ ſede collocatus, partim nuper commemorato [l] muſculo ſubijcitur, partim uerò illius interno lateri exporrigitur. A tibiæ enim oſsis [m] externo latere, ubi membraneum [n] ligamentum in tibiæ longitudine fibulam tibiæ oſsi colligans, ab ipſa educitur, hic muſculus principiū ſumit, quod carnoſum in ea ſede exoritur, qua tibiæ os à fibula primùm dehiſcit. Muſculus hinc deorſum protenſus, ac ligamento illi pertinaciter adnatus, anteriorem tibiæ oſsis ſedem aditi ac in [o] tendinem finiens, per trāſuerſum [p] ligamentum, in anteriori tibiæ regione conſiſtens, ducitur: dein per pedis ſuperiora ad pollicem prorepens, toti ipſius longitudini inſeritur. Huius muſculi beneficio, pollex in neutrum latus inſigniter uergens, extenditur. neque alius ex tibia homini in ſuperiorem pollicis ſedem inſeritur: uerùm [q] quidam toti pedis ſuperiori regioni ſecundùm longitudinem obductus, externo ſuperioris pollicis ſedis lateri tendinem inſerit, cuius ope pollex alijs digitis adducitur. Iuxta latus enim tali, [r] ubi calcis oſsi os teſſeram referens coarticulatur, ab eius ſedis ligamentis ampla moles carnea enaſcitur, quæ antrorſum obliquè uerſus digitos porrecta, in quatuor carnoſas partes dirimitur, quæ ſingulę teretem efformant tendinē. Horum quatuor tendinum intimus & maximus, pollicis externo lateri uerſus ſuperiora inſeritur: ſecundus, indicis externo lateri implantatur: tertius uerò, medij digiti, quartus autem anularis. adeò, ut ſolus paruus huiuſmodi tendine deſtituatur: quanquam ſemel, & admodum obſcurè, illi quoque exiguum tendinem exporrigi animaduerterim. Tendinum iſtorum beneficio, quatuor digiti illis donati, in externum latus abducuntur. Num uerò huiuſmodi carneum corpus, in hos diductum tendines, unius aut plurium muſculorum uice numerandum ſit, non uehementer inſtandum arbitror: quum in ortu unicus uideatur eſſe muſculus, & poſtmodum, uti diximus, in quatuor tendines diuidatur. Verùm ex Galeni ſententia, duo hic eſſent muſculi: quorum unus indicē & medium à pollice abduceret, alter uerò anularem & paruum extrorſum in latus amouerent: deinde ex tibia in pollicem alius insereretur, eius tendinis uicem ſupplens, quem ab hoc carneo corpore, in pedis ſuperiori ſede locato, in pollicem inſeri commemorauimus. At non mirum eſt, Galeni deſcriptionem hic plurimum à noſtra uariare, ueterumq; placitis cōtradicere, quum ſimiæ ab hominibus hac in ſede inſigniter differant. Illis namque in pollicis ſuperiora à tibia duo exporriguntur muſculi, quemadmodum in manu accidit: deinde duo in ſuperiori pedis ſede repoſiti uiſuntur, quatuor digitos à pollice abducentes, quibus perinde ac muſculoſo corpori, ſuperiorem humani pedis ſedem occupanti, obliquus admodum

Muſculi primos articulos flectētes, qui tertium muſculū in numero ſuccedunt, ac decē nobis enumerantur.

Decimusquartus.

Decimusquintus.

Muſculus in ſuperiori pedis ſede locatus & pollicē tresq; ipſi proximos digitos extrorſum abducens & numero 16.

s 15 ta. Ł deinc. t 8 tab ſub Δ. u 2 fi. cap. 33 li. 1 ra. x 14 ta. ß. y 5 fi. cap. 33 lib. 1 ... z 14 ta. ß. ß. muſculi Λ. a Spectatur 2 fi. ca. 33 lib. 1. b 2 fi. cap. 35 lib. IV. V. c 4 ta. Ψ. 1 ta. 2 a. 3 y. 5 Ω. d 3 ta. Ψ. e 4 ta. characl. 10. f 4 ta. charact. 11. g 4 tab. Ω. h 1 tab. ß. i 4 tab. charact. 12. k 5 tab. Φ. l 5 tab. γ. a Θ. 3 μ. 4 charac. 14. 6 ta. chara. 7. l 3 tab Ψ. m 1, 3 fig. cap. 31 lib. 1 ζ. n 6 ta. Σ. 15 ta T inter R. S. o 5 tab. charact. 5. p 1 tab. ß. q 5 tab. Ψ. 6 tab. Ω 1 π. 4 ta. chara. 17. 7 ß. r 1 fi. cap. 33 li. 1 chara. 4 ad Δ.

modum ſitus obtigit. Age igitur, doctrinæ gratia, in homine nobis enarratum iam muſculoſum corpus, unius loco habeatur, ſitq; is decimusſextus pedis digitos mouentium. [s] Decimusſeptimus igitur in externo latere pedis reponitur, inſignis utcunque muſculus, & ab externo latere calcis oſsis, ubi id [t] tuberculũ quoddam gerit, neruco principio enatus, quod non procul ab exortu carnoſum efficitur, exquiſiti muſculi formam exprimens. Priuſquam uerò ad primum parui digiti articulum pertingat, in teretem finit tendinem, externo lateri primi illius oſsis inſertum. Hic muſculus, quum ualidus admodum ſit, etiamſi paruus digitus à decimoſexto nullum nanciſcatur tendinem, eius digiti abductionem abundè perficit, quemadmodum etiam in hominis manu factum eſſe affirmauimus. [u] Decimusoctauus, cuius beneficio pollex introrſum à cæteris digitis abducitur, interno pedis lateri ſecundùm totam ipſius longitudinem protenditur, muris quoque effigiem proximè referens. à ligamentis enim calcem talo connectentibus, nerueum aſſumit principium, quod craſsius carnoſiusq; effectum, tandem in teretem degenerat tendinem, externo lateri prioris articuli pollicis implantatum. In ſimijs adhuc unus eſt, à pedij oſſe indici præpoſito in pollicem pronatus, illumq; indici quàm poteſt proximè admouens, quo homines meritò deſtituuntur, quemq; interim Galenus (etſi digitorum in homine cum ſimia diſcrimen cognouerit) in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus, cum cæteris in pede repoſitis muſculis recenſet, planè ac ſtudio oſtendens, ſe ſimiarum undiq; hiſtoriam potius quàm hominum proponere. Poſt decimum itaque octauum, in homine [x] quatuor tantùm adhuc enarrandi ſuperſunt muſculi, quatuor digitos in internum latus ducentes: qui ſimiliter atque in manu, illis [y] tendinibus exporriguntur, qui tertium digitorum flectunt internodium. quamuis in hoc pedis muſculi à manus uarient, quòd illi non à tendinum inuolucris horum modo, ſed à calcis oſſe exoriantur. A ligamentis namque oſſa tarſi poſterioribus pedis oſsibus in planta colligantibus, muſculoſum corpus enaſcitur, quod in quatuor poſtea graciles diductum muſculos, interno quoque lateri quatuor digitorum inſeritur. Si itaque carneam hanc molem, quatuor muſculorum loco habueris, omnes pedis digitorũ in homine muſculi, duo erunt & uiginti: ſi uerò unius loco id corpus numeraueris, tantùm erunt decem & nouem. Rurſus, prout id [z] corpus, quod pollicem & tres ipſi proximos digitos in externum latus abducit, in plures diſſecueris, numerum quoque augebis.

Margin, left: s 12 ta. II. 9 λ. 13 ſ. — t 1. 9 fig. ca. 33 lib. 1 f. — u 1. 3 ta. ξ. 2 tab. τ. 6 χ 7 ta. 13 ρ. 14 λ. — x 14 ta. λ. μ. 15 ta. N. — y 14 ta. β. deinde γ. — z 6 ta. Ω.

Margin, right: *Decimusſeptimus.* — *Decimusoctauus.* — *Quatuor muſculi, digitos quatuor pollici adducentes, ſeu 19. 20. 21. 22.*

DE LIGAMENTIS, ILIVM OSSA SACRO COLLIGANTIBVS, ET coxendicis ac genu articulorum, deq; reliquis omnibus, quæ in tibia & pede habentur ligamentis. Caput LXI.

LIGAMENTVM, ilium oſsis ad ſacrum os contextum ambiens, membraneum quidem eſt, ſed admodum robuſtum: Ligamenti autem portio, ſeſe ubi oſſa inuicem committuntur, inſerens, ita ualidum craſſumq; euadit ligamentum, ut cartilaginei ligamenti naturam prorſus repræſentet: cuius beneficio, & demum cartilaginis quoque interuentu, ilium os ſacro ualidiſsimè nectitur. Quemadmodum enim cartilaginis interceſſu, & ligamento orbiculatim commiſſuram ambiente, pubis oſſa inuicem contexuntur, ita quoque ilium os ſacro coarctatur. Præter hæc ſacri oſsis ligamenta, [a] aliud ex latere connexus quinti oſsis ſacri cũ ſexto quodammodo teres enaſcitur, in acutum proceſſum coxendicis oſsis inſertum. Quinetiam ab eadem ſacri oſsis ſede, in oſsis coxendicis appendicem, aliud [b] ligamentum fertur, quod unà cum prædicto oſſa hæc firmiùs connectit, & præterea recti inteſtini, & muſculorum ipſius fulcrum exiſtit. Poſtremò, in pubis oſsis foramine [c] membrana uiſitur, illi [d] ligamento omnino ſimilis, quod ſecundùm cubiti longitudinẽ radium ulnæ colligat: ſubſtantia enim huic ad amuſsim reſpondet, & fibris conſtat deorſum in latus obliquè procurrentibus. Ligamenta femur coxendicis oſsi adnectentia, duo magis præcipua cenſentur, [e] unũ orbiculatim articulum amplectens, cuiuſmodi etiam alijs articulis eſt commune. Cæterùm ne aliquando femoris caput luxaretur, quoties uarijs motibus femur, magnam corporis molem ſuſtentans, mouetur, ligamen hoc quod diximus, craſsiſsimum robuſtiſsimumq; euaſit, nulli ligamento ex his quæ articulos circundant, craſsitie ſecundum. Et tanti momenti uſusq; id ligamentum Græci eſſe putarunt, ut etiam totius articuli nomine illud ἰσχίον appellare non dubitauerint. Quin etiam huic ligamento articulum ambienti, non ſolùm priuata craſsities duritiesq; acceſsit: uerùm hoc peculiariter ſibi uendicat, quòd neque capitis femoris, neque acetabuli oſsis coxendicis ſupercilio inſeritur, aut ab illis prodit: totam enim femoris ceruicem ambit, illi nuſquam quàm ad magni femoris proceſſus radicem orbiculatim circumnatum: reliquæ autem parti tantum citra omnem connexum incumbit. deinde acetabuli ſupercilio non adnaſcitur, ſed paulo ſupra ſupercilij radicem oſsi coxendicis. Atque hic prouidè Natura ab aliorum articulos ambientium ligamentorum fabrica reclinauit. nam ſi hoc coxendicis ligamentum aliorum ligamentorum ritu ſupercilijs connatum fuiſſet, neutiquam oblongum femoris caput aptè moueri permiſiſſet. quod ſanè ad amuſſim ſpectabis, quum inter ſecandum femora inuicem adducere, & rurſus abducere conaberis. Mirum enim dictu eſt, quàm femoris caput antrorſum extra ſinum feratur, dum alterius pedis calcem, ueluti perpendiculi lineam, medio interioris lateris alterius pedis adhibemus: quod in illo pedum ſitu fieri cernimus, quum in choreis notam, quam bis ſimplicem uocant, hocq; ſigno ſſ. indicant, erecti fingimus. Ad hæc, præterquàm quòd coxendicis oſsis ſinus admodum cauatus eſt, aliud adhuc ligamentum, etſi non colliget, orbiculatim ſinus ſupercilio adnaſcitur, quod ſinum adauget, & eorum ligamentorum naturæ participat, quæ cartilaginea ſunt. Verùm id cauitatem non ſolùm auget, ſed etiam in cauſa eſt, cur minus oſſis ſupercilium in uehementibus femoris motibus, quum fragile ſit, abrumpatur: ſua enim duritie ligamen

Margin, left: *Perpauca ligamenta de lineauimus: & quũ membranea ſint, ab oſsiũ potiſsimùm circumſcriptionibus peten da et conſpicienda ueniunt.* — a 13 tab. o. — b 10 ta. ſ. — c 14 ta. b. — d 7 tab. V inter S. T. — e fig. ca. 8 P.P.

Margin, right: *Ligamenta ſacri oſsis, et ipſi adnexorum oſsium.* — *Membrana, pubis oſsis foramen occupans.* — *Femoris ad coxendicis os ligamenta.*

tum impetui reſiſtit, & ſua mollitie cedens, eundem exoluit. Porrò [f] aliud coxendicis articulo peculiare ligamentum, teres eſt, & adeò durum, ut cartilagineus neruus meritò ab alijs appellatum fuerit. Hoc ex medio capitis femoris enatum, non in acetabuli centrum inſeritur, at in humillimam ipſius ſedem, [g] ubi adeps, non autem cartilago ſinui oblinitur, ipſumq́; coxendicis oſsis acetabuli ſupercilium [h] deficit.

Ligamenta genu articuli.

[i] In genu uerò articulo, præter commune ligamentum, omnibus obductum articulis, alia quædam ualida robuſtaq́; (potiſsimùm quum illud uniuerſum articulum certis rationibus ambire non poſſet) rerum Opifex ſabrefecit. quando enim quinque ſunt genu articuli regiones, anterior, poſterior, interior, exterior, & media, ſingulis peculiare quippiam Natura præpoſuit. Anteriori quidem, quæ membraneo ligamento prorſus deſtituitur, & tamen regio admodum fallax, & ſummopere laboratura eſt, [k] mola patella ue ſimul cū illam continentibus tendinibus prætenditur: quæ quum abundè articulum ſtringat, nullo hic opus erat ligamento, neque etiam (ut dixi) membraneo, omnes articulos ambiente, quod malè inter femoris os & patellam fuiſſet repoſitum. Poſteriori ſimiliter laboraturæ, robuſtum neruoſumq́; ligamentum præponitur, quod ex media poſteriori tibiæ regione originem capiens, rectà ſurſum fertur, & bifidum [l] utrorumque femoris capitum poſteriori ſedi, qua maximè illa dehiſcunt, implantatur. Cæterùm mediæ regioni duab. nuper dictis digniori maioriq́; egenti firmamento, Natura ualidiſsimum & cartilagineum largitur ligamentum, quod ex tota prominentiori inter duos tibiæ ſinus [m] parte enatum, femoris poſteriori parti, quà ipſius capita maximè inuicem diſtant, cum paulo antè dicto inſeritur. Verùm præter hoc ligamentum, interdum adhuc mucoſum quoddam & gracile reperias, in medio genu articuli locatum, ad anteriorem iam dicti ligamenti regionem, quod ſimiliter à tibia in femur pronaſcitur. Exteriori genu regioni iniurijs magis quàm interior patenti, craſſum quoque & quodammodo teres obductum eſt ligamen, femoris & fibulæ tibiæq́; oſſa inuicem colligans. Huius ligamenti humilius extremum, capiti [n] muſculi ſubſternitur, cuius tendinem ad poſteriora inferioris fibulæ appendicis perreptantem, uerſus pedij os pollici præpoſitum protendi relatum eſt. Porrò interior genu regio, quæ cæteris omnibus in tibiæ motibus minus debebat dehiſcere, & ijs quæ cruri occurſant, minus obuiam ire, ligamen nanciſcitur, iam dicto tum gracilius, tum mollius. quod etſi ex interiori femoris latere enaſcatur, in tibiæ tamen latus non inſeratur, ſed uelut ad aliud exterius ligamentum in tibiæ priora maiori ſua portione contendit. Cæterùm præter hæc omnia, peculiaris huic articulo, quemadmodum ſuperiori libro ſcripſi, [o] cartilago inijcitur, quæ duritia exquiſitæ cartilagini nonnihil cedit, & cum ligamento quippiam commune obtinet. Quantum uerò ad articuli genu ſecuritatem ea cartilago ualeat, illic quoque diximus. nunc autem in exteriori ipſius circumferentia, qua quodammodo ex articulo eminet, membraneis ligamentis ex ipſa prodeuntibus, femori & tibiæ eam colligari, additum eſſe uoluimus.

Ligamenta fibulam tibiæ oſsi committentia.

[p] Ligamen fibulam tibiæ iuxta genu articulum colligans, forte quidem eſt: ſed ut in aliorum oſsium commiſſuris, ab exteriori tantùm parte, oſsium connexum circundat. Quà uerò tibia fibulaq́; inuicem dehiſcunt, per oſsium longitudinem [q] ligamentum membraneum habetur, illi par, [r] quod in cubito repoſitum eſſe commemorauimus. atque id à tibiæ oſſe in fibulam porrigitur, fibris intertextū, à tibiæ oſſe deorſum obliquè in fibulam excurrentibus. Quemadmodum uerò cōformatione hoc tibiæ ligamentum cubiti ligamento reſpondet, ita & parem cum illo uſum præſtat: fibulā enim tibiæ alligat, & interſtitij ritu anteriores tibiam occupantes muſculos à poſterioribus dirimit, illiſq́; qui ipſi adnaſcuntur, exortus robur porrigit.

Pedis ligamenta trāſuerſa.

Pedis ligamentorum nonnulla prius expoſita ſunt, [s] tranſuerſa nimirum, quæ tendinibus obducuntur: quorum quædam ad oſsium commiſſuram ſimul faciunt, alia uerò duntaxat munimenta quædam tendinum, & ne illi è ſuis finibus exurgant, uincula ac anuli exiſtunt. Sunt uerò tranſuerſa pedis ligamenta, ſi obiter conſiderentur, tria. [t] Primum in anteriori tibiæ ſede, ad ipſius cum pede articulum conſiſtit, & ad tibiæ os & fibulam refertur: hoc enim oſſa connectit, & plurimos tendines tranſmittit. Iſtud utcunque perpendas, unum ſimpliciter eſt. [u] Secundum ab interno malleolo in calcis os inſeritur, oſsiumq́; etiam colligationi auxiliatur. ſi uerò exactè diuidatur, tres anulos, & ueluti tria ligamenta efformare uiſitur, quę priuatim ad ſuos quoſque ſpectant [x] ſinus, trium tendinum nomine, ut & ipſi tres ſunt, exculptos: quorum calci proximus, [y] muſculi tendinem admittit, qui pollicis ſecundum flectit internodiū. Sinus huic accumbens, ſecundusq́;, [z] tendini uiam præbet, tertios quatuor digitorum articulos flectenti. Tertius uerò ſinus, unà cum ligamento in poſteriori interioris malleoli ſede repoſitus, à Natura illi tendini præparatus eſt, quem [a] muſculus efformat, inter pedis motores quintus. [b] Tertium porrò tranſuerſum pedis ligamentum, à fibula in calcem fertur, itaq́; ad oſsium colligationem iuuat: quà autem duobus, quibus commune eſt, ſinibus obducitur (quum illi ſinus in uno duntaxat cauentur oſſe) tantùm tendinibus famulatur, [c] ſeptimi & [d] octaui muſculorum pedem mouentium. Ad hæc, in inferna pedis digitorum regione, tranſuerſa ligamenta perinde conſiſtunt, ac in manu.

Alia pedis ligamenta, oſſa tantùm committētia.

Verùm præter tranſuerſa ligamenta, quæ etiā prius expreſsimus, in pede alia permulta habentur. Primum ex tibiæ oſſe in fibulam procedens, inferiùs tibiæ oſsi fibulam colligat, membraneū ſimiliter ac aliorum articulorum ligamenta exiſtens. Deinde & aliud quoque reliquis articulorum ligamentis reſpondet, quod uniuerſum articulum tibiæ cum talo amplectitur. Poſt hæc, quatuor ſunt ligamenta cartilaginoſa, ex quibus nōnulla in alto conduntur, alia exteriùs oſſa ambiunt: quæ ſimul omnia talum quatuor, quibus firmatur, oſsibus connectunt. Primum ex internis tali partibus, quibus interno malleolo excipitur, originem obtinet, & in tibię oſsis partem, quę talum reſpicit, innaſcitur, id os talo colligans. Secundum exterius eſt, interioriq́; reſpondet, fibulam talo nectens. Tertium cæteris robuſtius, & admodum inſigniter cartilagineum, ab inferiori tali ſede, propter ipſius ceruicis radicem, nimirum quà calci is committitur, principium ducit, & calci inter duas, quibus talo coarticulatur, commiſſuras innaſcitur. Quartum, tali caput oſsi nauiformi connectit: ex tali enim

Hæc nullibi picturis propoſuimus, ſed ex oſsiū delineationibus petūtur ex figuris ſcilicet cap. 32 et 33 lib. 1.

ceruicis

ceruicis termino originem ducens,iam dicto oſsi inſeritur, uniuerſumq; ambit articulum. Verùm præter
cartilaginea hæc, membraneum aliud ligamentum omni ex parte calcis cum talo obducitur connexui, &
ualidum quoque aliud à tali ceruice in teſſeră imitans os implantatur. Porrò ligamen,calcis os huic teſſeræ
ſimili oſsi committens,robuſtum quoque eſt,& cartilagineum,ſed duntaxat articulum amplectitur. Quẽ-
admodum uerò in manu brachialis oſſa inuicem durißimis cartilagineiſq; ligamentis colligantur, ita
quoque tarſi oſſa tum inuicem committuntur,tum etiam oſsi cymbam imitanti. Validißimum autem &
peculiare uinculum in inferiori parte tarſi oſſa obtinent,quod non ſolùm extrema uincit, imò penitiùs ſin
gulis inſertum,oſsium quoque media inuicem conſtringit. Pedij autem & digitorum ligamenta, manus li-
gamentis correſpondent. Sunt enim omnia membranea, his tantùm exceptis, quæ ſuperiori pedij oſsium
interuallorum parti immittuntur: illa ſiquidem cartilaginea ſunt, & in profundo ſeu medio articuli genu
e 5. cap. 3 x. repoſiti, e ligamenti naturam referunt.

MVSCVLORVM IN TIBIA ET PEDE SEDEM OBTINENTIVM, ET ligamentorum omnium quæ hactenus non reſecta ſunt,adminiſtrandi ratio. Caput LXII.

SI modò omnes muſculos,pedis ac digitorum motibus famulantes, memoriæ confirman *Quot muſculi in poſteriori tibia ſede conſiſtant.*
a 18 ta. Φ. Ψ. dæ cauſa, in ſuis ſedibus ordine recenſebis, in poſteriori tibiæ ſede primùm a duo oc-
currerent,à radice inferiorum femoris capitum ducentes originem, & ſuræ nõ mediocrem
b 13 ta. Φ. portionem efformantes. Poſt hos ſeſe exhibet, b qui totius corporis longißimum pro-
c 13 ta. Ψ. mit tendinem. Sub hoc ſuræ c maximus, ſeu pedem mouentium quartus conſiſtit,in cal
d 14 ta. Λ. cem cum nuper commemoratis inſertus. Huic ſuccumbit, d qui pollicis ſecundum in-
e 14 ta. Ξ. ternodium flectit: deinde, e qui quatuor digitorum tertij internodij flexionis præcipuus autor eſt. Om-
nium autem intimus habetur, f qui pedem mouentium quintus enumerabatur,uniq; tarſi oſsium implan
f 15 ta. D, E. tatur. adeò, ut iam omnes poſterioris tibiæ ſedis muſculi ſeptenarium conſtituant numerum, præter g
g 14 ta. Γ. muſculum in poplite latitantem. Si enim & illum poſterioribus tibiam amplexantibus muſculis adnumera *Quot in anteriori tibia ſede.*
h 2 tab. χ, ψ. re uiſum fuerit,octo tunc in poſteriori tibiæ ſede conſtitues. In anteriori tibiæ ſede, unà cum illis h qui
propriè externum ipſius latus occupant,ſex numero deſcripſimus: i primum quidem, qui pedij oſsi polli-
i 3 tab. Ψ. cem ſuſtinenti inſeritur,ac pedem mouentium ſextus recenſebatur: k ſecundum,qui quatuor digitos ex-
k 4 ta. Ψ. l 4 tab. Ω. tendit,huius autem l portio,quæ in pedij os minimo prælocatum digito inſeritur,tertius erit. Aut ſi hanc
portionem à ſecundo non diſtinxeris,iam duo duntaxat hactenus tibi in anteriori tibiæ ſede habentur. At
m 5 ta. Φ. age,tres eſſe dona,ac m quartum enumera,cuius ope pollex extenditur: n quintum uerò, qui fibulæ ex-
n 6 tab. Φ. porrectus,pediſq; inferiora ſubiens,in os pedij pollicem ſuſtentans inſeritur: o ſextum autem, qui iam di
o 6 ta. Ψ. cto ſuccumbens, pedij oſsi ante minimum collocato implantatur. In inferiori pedis ſede p ligamen- *Quot in pede.*
p 13 ta. Ψ. tum primum ſeſe offert, lati tendinis uicem gerens: poſtmodum q muſculus ſecundum quatuor digito-
q 14 ta Θ. rum os flectens: deinde r utrinque ad huius latera unus; hic quidem pollicem introrſum ducens in la-
r 13 ta. ρ, σ. s 14 ta. δ, θ. tus, ille uerò minimum extrorſum abducens. Poſt hos in conſpectum ueniunt s tendines, tertia qua-
tuor digitorum internodia flectentes: quibus exporriguntur t quatuor muſculi, quatuor digitos polli-
t 14 ta. λ, μ. 15 ta N. ci admouentes. Omnium autem intimi illi conſiſtunt, u qui primos digitorum articulos flectunt.
u 13 ta. L, ε. In ſuperiori autem pedis ſede illud duntaxat x muſculoſum corpus reponitur, quod pollicem & tres il-
li proximos digitos in latus externum abducit. Cæterùm dicta iam muſculorum ſeries, etiam ſectionis ra-
x 6 ta. Ω. tionem commonſtrat,quam in eo crure aggredieris,in quo iam antè tibiam mouentes muſculos reſecui-
ſti. Per ſuræ itaque longitudinem ſectio in cute & adipe & carnoſa membrana ad calcem uſque ducc-
tur: deinde alia ab interno pollicis latere ad calcem uſque,& hinc per pedis exteriora ad paruum uſque di
gitum tentabitur. adeò,ut uniuerſam tibiæ & pedis cutem auferre poſsis,ea tantùm relicta,quæ plantam in
duit. Quum primum igitur laniorum more hoc præſtiteris,acutiori nouacula à calce cutem adimes,per a- *Ligamenti lati, cutis, tendinis uicem ſubeuntis,*
dipem tranſuerſis ſemper ductis ſectionibus. In quo opere,attento animo cutis connexus ſpectandus ue-
y 13 ta. π. nit,qui ad liueſcentem perficitur y ſedem muſculi ſecundum quatuor digitorum os flectentis, num ſcili-
cet tendo aliquis (uti quorundam uidetur eſſe ſententia) citra adipis interuentum cuti proximè adnaſca-
tur: ac deinde,quum nullus erit tendo,cuiuſmodi ligamentum id cenſere debeas, quod ego nunc primus
lati tendinis in manu uices gerere dixi. Vbi hæc (adhibita ſectioni quoque ſimia) in pedis planta eo diligẽ-
tiàs,quo ego hic plura recenſuerim paradoxa,intuitus fueris,ad tibiam te conferes,ligamento illo,uel mẽ-
brana,utcunque id tandem appellare tibi uiſum eſt,à muſculo,qui ſecundos quatuor digitorum articulos
z 1 tab. z, 3. flectit,nondum deraſo. Atque hic omnium primùm ſpectabis, qui ex tota excarni tibiæ oſsis z ſede mem
braneum ualidumq; ligamentum prodit, quod pertinaciter omnibus in tibia repoſitis muſculis obnaſci-
tur,& eorum ſummas ſuperficies unà connectit,& ueluti uinculi uſum præſtat,cuius beneficio muſculi in
a 12 ta. Φ. Ψ. ſua ſede non errantes,continentur. Mox nouacula aut cultello à femoris inferioribus capitibus, a duorũ *Primi & ſecundi pedi mouentium,*
muſculorum principia liberabis,quos primos in poſteriori tibiæ ſede dicebam occurrere. In horum capitũ
b 13 ta. Φ. diſſectione aliud nihil cauendum eſt,quàm ne cum externo muſculo,tertij b muſculi caput ab externo fe
moris capite unà imprudens auferas. Illud enim caput opportunißimè ſeruatur, donec primos duos à quar *Tertij.*
to eouſque diuulſeris,ut iam non amplius communem illorum tendinem à quarto c diſſecare ualeas. Re-
c 8 ta. r ab ſ. flexis itaque his duobus muſculis,& ſeſaminis,quæ illis innaſcuntur,oſsiculis unà quoque obſeruatis, ter-
d 13 ta. Ψ. tij quoque caput liberabis: quod in manu ſiniſtra aſſumens, à quarto d muſculo deorſum uelles. atque id
citra negocium tantiſper feceris,dum ad quarti muſculi internum latus peruenias: hic enim cultello acu-

tiori à ſubditis ad calcem uſque eſt diſſecandus. Dein ipſius inſertio tanto accuratiùs eſt animaduertenda,

Quarti.

quanto hæc in hominibus à ſimijs magis uariat. Hoc itaque muſculo à calcis oſſe reſecto, pedem mouentium quartum, & totius ſuræ maximum ſuo exortu libera, & utrinque ad ipſius latus, quà ſubditis incumbit corporibus, longam ſectionem ducito, quæ membraneum id ligamentum inuolucrum ve diuidat, cuius auxilio muſculos inuicem externa ſuperficie connecti diximus. Siquidem ilico atque muſculum ſuis lateribus & capite liberaueris, promptiſsimum erit, illum à ſubditis ad calcem uſque detrahere. Vt uerò accuratiùs inſertionem ſpectes, profuerit illum proximè à calcis oſſe acutiori nouacula ſeparare: & dein ſtudioſe expendere, num fortaſsis aliqua tendinis huius portio latum in pede produceret tendinem. nam & id quoque ſemel Galenus uidetur innuere.

Lib. 2 de Adminiſt. ſect.

Primi digitos mouentium. Decimiſeptimi. Decimioctaui.

Tempeſtiuum nunc erit, à e muſculo quatuor digitorum ſecundum internodium flectente, f ligamentum illud abradere, quod ego tendinis lati uicem gerere protuli. Deinde ſedulò à calcis oſſe g muſculus ille liberabitur, qui paruum digitum in externum latus abducit, & ſtatim ille h qui pollicem in internum latus à cæteris digitis amouet: ut i muſculus quatuor digitorum ſecundum articulum flectens, ſeſe offerat, isq́; à calcis oſſe liberari, ac poſtmodum ad digitorum radices duci queat. In tendinum uerò ipſius adminiſtratione, pari modo, ut in manu fieri præcepimus, cultello exiguo tranſuerſum digitorum ligamentum per ipſius longitudinem diuides: ac deinde, qualiter id ſubditos tendines tranſmittat, ac qui in ſecundos articulos illi inſerantur, ſpectabis, ſectionem rurſus ad tibiæ poſteriora conferens.

e 14 ta. Θ. f 13 ta. Υ. g 13 ta. ſ. h 13 ta. λ. i 14 ta. Θ.

Muſculi in poplite latitantis.

Iam enim in poplite latitans k muſculus, adeò pulchrè occurrit, ut ipſius naturam non minus, atque ego illam deſcribere poſsim, intueri ualeas: & non oſcitanter animaduertere integrum ſit, num uel minimùm tibiæ flexioni opitulari queat. Hæc intuitus, illum à genu articulo liberabis: & niſi articulum ad ligamentorum inſpectionem ſeruare propoſitum ſit, nihil prohibet, à tibia femur liberare, quo commodiùs tibiam & pedem poſtmodum pertractes.

k 14 ta. P.

Secundi & tertij digitos mouentium.

Abſecto igitur, aut relicto, utut lubet, femore, l muſculum, pollicis ſecundum flectentem internodium, ſuo principio liberatum, à ſubditis ad calcem uſque detrahes. Deinde & illum quoque ſimiliter auelles, m qui tertium quatuor digitorum os flectit: ut iam utriſque ad ſuos ſinus deductis, tranſuerſa ipſorum ligamenta, longa ſectione diuidere, ac poſtmodum illorum X literæ inſtar incubitum examinare liceat. Ille enim e ueſtigiò obuius eſt, quum ex ſuis ſinibus detractos tendines, à pedis planta deorſum reflectis. Neque ita duntaxat incubitus ille conſpicitur: imò etiam n portiuncula ſe offert, à muſculi pollicem flectentis tendine, illi admixta tendini, qui tertium indicis internodium flexurus eſt.

l 14 ta. Λ. m 14 ta. Σ. n 15 ta. Q.

Muſculorũ tres digitos pollici adducentium, & prima quinque digitorum oſſa flectentium.

Quinetiam hac adminiſtratione occurrunt o muſculi, quatuor digitos pollici adducentes: quos à calcis oſſe liberatos, atque ad inſertionem perductos, unà cum tendinibus, quibus illi porriguntur, adimere conuenit, ut p carnea moles, primos digitorum articulos flectens, inſpiciatur: quam ex tuo arbitratu, aut prorſus à pedij oſsibus abrades, aut illis connexam ſines: neutiquam hic præteriens ſeſaminorum oſsiculorum examen, quæ carneæ illius molis tendinibus diximus eſſe peculiaria.

o 14 ta. λ. μ. & 15 tab. N. p 14 ta. ß. & 15 tab. L, deinc.

Quinti pedem mouentium.

Iam q muſculus, qui adhuc in poſteriori tibiæ ſede reliquus eſt, quiq́; pedis motibus famulatur, à fibula & tibiæ oſſe, & horum membraneo ligamento, ad poſteriorem uſque interni malleoli ſedem liberabitur: ac proprio ipſius tranſuerſo ligamento longa ſectione diuiſo, muſculus ille ad inſertionem uſque ducetur.

q 15 tab. D. E.

Sexti pedẽ mouentium.

Cæterùm iam opportunum eſt, & anteriores tibiæ muſculos aggredi, hicq́ue omnium primùm tranſuerſum in humiliori ſede tibiæ iuxta pedem occurrens r ligamentum longa ſectione diuidere. In quo opere magna tendinum congeries ſeſe exhibebit, quorum (ut ſingulos ordine intuearis) primùm attolles, qui à s ſexto pedem mouentium muſculo producitur: cuius capite, aliorum muſculorum modo, ab exortu liberato, is ad inſertionem uſque ducendus eſt. quod mediocri fit negocio, ſi utrinque muſculi latera ab ipſi connatis cultello aut nouacula diuiſeris.

r 2 tab. δ. s 1 tab. Z. 3 tab. Ψ.

Decimiquarti digitos mouentium, unà & noni pedem mouentium.

Poſt hunc, totum ſeſe oſtendit quatuor digitos extendens t muſculus, unà cum portione illa, u quam nonum pedem mouentium enumeraui. Vbi hic à tibia liberatus, ad inſertionem ductus erit, is aggredietur, x qui pollicem extendit: quem ſimiliter à tibia liberatum, ad inſertionem [illegible] expedit:

t 4 tab. Ψ. u 4 ta. Ω. x 5 tab. Φ.

Decimiquinti.

Seſamini oſsibus ſimiles tendinibus digitos pedis & manus extendentibus reſpondentium ſedium examen.

mente adhibita, qui eius muſculi tendo, quà caput pedij oſsis primo pollicis oſsi inarticulatum ſuperat, calli in modum indureſcit, perinde ac quà primi pollicis oſsis ſedem ſecundum os ſubeuntem contingit. eo namque uſu, quo innumeris ſanè tendinibus ſeſamo comparata oſsicula innaſcuntur, tendo iſte cartilagineus, & in ſenibus penè oſſeus, dictis nunc locis efficitur. quod etiam cæteris tam manus quàm pedis digitos extendentibus tendinibus inibi quodammodo euenit, ubi oſsium læuem & cartilagine obcruſtatam tangunt ſuperficiem, quæ oſsibus articulatur, quibus tendines, ut illa moueant, inſeruntur.

Septimi & 8 pedẽ mouentium.

Superſunt adhuc in tibia y duo pedis motibus famulantes muſculi, qui fibulæ exporriguntur: quorum adminiſtratio à z ligamentorum tranſuerſorum, inter calcem & fibulam exiſtentium, diſſectione inchoabitur: & deinde illorum tendinibus eleuatis, uniuerſum muſculorum corpus à fibula dirimetur, ut poſtmodum ipſorum inſertionem liquidò uideas. ac demum a muſculoſum corpus, quod ſuperiorem pedis ſedem occupat, ſuis principijs liberatum, ad ipſius tendinum inſertionem perducas:

y 6 ta. Φ. & Ψ. z 2 ta. Σ. a 6 ta. Ω.

Decimiſexti digitos mouentium.

Ligamentorum adhuc reliquorum adminiſtratio.

atque ita uniuerſæ muſculorum fabricæ unà nunc mecum ſummam manum imponas, ac ligamentorum, quæ adhuc reliqua ſunt, naturam ſpectes, quorum adminiſtratio priuatim nihil, aut peculiare exigit. Si enim iam b ligamenta, ex latere oſsis ſacri, ubi quintum os ſexto committitur, prodeuntia, ſimul cum c membrana, pubis oſsis foramen occupante, inſpexeris, integrum erit, ilium os à ſacro, impetu abrumpere, & cõmiſſuram ambiens ligamen ſimul cum cartilagineis ligamentis intueri. Mox ad coxendicis articulum accedens, orbiculatim ipſum ambiens, d ligamentũ acutiori cultello tranſuerſim diuidito, eiusq́; craſsitiem & ortum & inſertionem inſpicito. Si modo femur in exteriora modicè duxeris, ex acetabulo ipſius caput elabetur, & teres e ligamentum ſe ſpectandum exhibebit: quo tranſuerſim diſſecto, acetabulum accuratè obſeruãdum uenit, propter iam commemorati ligamenti inſertionem, & id ligamentum, quod ſinum augere diximus.

b 10 ta. γ. δ. c 14 ta. δ. b. d fi. cap 2 P. P. e 2 fi. cap. 49 P.

Priuſquam

f fig. cap. 1 S, T, V, X.
g 8 tab. k.
h 8 fi. cap. 31 lib. 1.
i fi. ca. 1 Y.
k fi. ca. 1 4.

Priuſquā uerò genu [f] ligamenta adminiſtrentur, opportunum eſt prependere, anteriori articuli ſedi, præter [g] patellam, cum extendentibus tibiam tendinibus nullum ligamentum preponi. id enim ubi cōſtabit, exterius ligamentum á femoris capite liberatum, ad fibulam deduces. Poſt hoc, internum quoque à femoris interno capite liberatum, ſimiliter uerſus anteriora tibiæ diſſecabis: poſterioris uerò regionis ligamentum, opportunè à tibia diſſectum, ad ipſius in femur inſertionem perduces. Diuiſo poſtmodum omni ex parte ligamento articulum ambiente, in latus tibiam poſtmodum reflecte, ac cartilagineum huius articuli ligamentum ad amuſsim obſerua; [h] cartilagines tibiæ oſsis ſinum augentes, ab articulo acutiori cultello ſeparans. [i] Ligamenti, quod hic fibulam tibiæ alligat, natura, ſi ad commiſſuram id diuidatur, citra negocium conſpicitur. [k] Membrana quoque, iſthæc oſſa, quà inuicem diſtant, intercedens, ſeſe iam citra ullam ſectionem offert. Tranſuerſa omnia modò diſſecta ſunt, atque idcirco ſupereſt duntaxat, fibulam à tibia diſrumpere, & ligamen hac humiliori ſede ambo oſſa colligans inquirere: dein acutiori cultello fibulam à talo, & poſtmodum à tibiæ oſſe talum liberare: ita enim duo ſeſe offerunt tali ligamenta, cartilaginis ſpecie donata. Duo autem reliqua diſces, ſi cultello talum ab oſſe cymbam imitante diuiſeris, & à calce talum abraſeris: quod difficulter, idq; niſi acuto cultello perfeceris. Ad hunc modum reliqua pedis ligamenta aggredieris, nempe ipſis ſecundum oſsium commiſſuras circumſectis. Quàm uerò concinnè hæc omnia ſint formata, ex cuiuſque oſsis uſu, & generali ligamentorum facultate, cuiuis notum eſſe arbitror. Quapropter neque hic, neque aliàs ſæpius ad ſummi rerum Opificis encomia digreſſus ſum, ne eadem ſemper aut de muſculis aut ligamentis repetenti, in nimiam molem hæc excreſcerent. præcipuè, quum nihil facilius ſit, quàm prolixè in uſus enarrationem excurrere: ſi modò partium munus & officiū, à me ſemper deſcripta, non lateant.

LIBRI SECVNDI FINIS.

ANDEREAE

ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER TERTIVS,

QVO VENARVM ARTERIARVMQVE PER VNIVERSVM CORPVS SERIES DESCRIBITVR, ET PECVLIARES ipſi figuræ, quibus potiſsimùm conueniunt, Capitibus præponuntur.

QVID VENA, ET QVAE IPSIVS SVBSTANTIA & uſus. Caput I.

Quid tertio libro dicendum.

a Oſtendūt has 5, 6, 7 librorum figuræ.

OSSIVM muſculorumq́; hiſtoria ſuperioribus libris enarrata, proximum uidetur, uenarum arteriarumq́; per uniuerſum corpus diſtributionem aggredi: ſiquidem Galenus in primo de Adminiſtrandis ſectionibus libro, hunc in Anatome diſcenda ordinem obſeruandum rectè præceperit. Nam alius fortaſſe quiſpiam earum [a] partium, quæ peritonęo & coſtas ſuccingente membrana & caluaria continentur, deſcriptionem, non uenarum modò, ac arteriarum, uerùm & neruorum quoque deſcriptionem oportere neceſſatiò præcedere, haud ineptè arbitrabitur: quòd abſque earum partium notitia, omnis de uenis, arterijs & neruis ſermo tam difficilis futurus ſit, ut ego nequaquam improbauerim, hunc librū, & quartum, qui neruis dedicabitur, quinto libro, ſexto ac ſeptimo ſubijci, eoſq́; præſentem anteire: atque id maximè, cum quis ſectionum prorſus rudis, in iſtos libros primùm inciderit, & non in noſtra Epitome uel obiter ſeſe exercuerit. Ne tamen longiùs in pręſentia à Galeni & cæterorum qui ipſum præceſſere diſſectionis profeſſorum placito declinem, hunc librum uenis arterijſq́; conſecrabo, à uenis, quòd plures ſint, arterijſq́; magna ex parte inſternantur, ſumpto ſermonis exordio, liberaq́; ſentētia lectori in noſtris libris tranſponendis relicta.

Quid uena.

Vena corpus in quo à membrana differat.

b fig. cap. 3. ſi. cap. 6.

[b] Vena igitur pars eſt inſtrumentaria, teres, fiſtulæq́; inſtar cauata, & ſanguinem, corporis partes enutriturum, unà cum naturali ſpiritu, inſigniter (ſi quis modò ſit) caliginoſo, deferens. Hæc unica peculiari propria ve conſtat tunica, quæ colore, ac quodammodo craſsitie & forma membranis reſpondet, ſed aliàs ab illarum natura plurimum diſcrepat. Membrana namq́;, ſimplex ac ſimilare corpus cenſetur: & omni ex parte, quomodocumq́; diſcerpatur, perpetuò membranę nomen retinet. Venæ autem tunica, corpus eſt inſtrumentarium, ex ſimilaribus partibus, fibris uidelicet, cōformatum. Quemadmodū enim membranei muſculorum tendines ferè unico fibrarum genere intexuntur, atque hoc occaſione non in ſimilarium, ſed inſtrumentalium partium claſſem reponuntur, ita uenę tunica triplici fibrarum genere conſtituitur.

Fibrarum quæ naturalimotui præſunt, ab ijs quæ arbitrario famulātur, differentia.

Cuiuſmodi fibræ Græcis ἶνες nuncupantur: & ſubſtantia quidem, forma & colore, muſculorum fibris reſpondent, actione autem plurimum ab illis uariant. Hæ enim maxima ex parte, carnea muſculorū ſubſtantia obſitæ, arbitrario: illæ uerò nulla eiuſmodi carne implicitæ, naturali motui præficiuntur. quippe ut motus è noſtro arbitratu pendentes, fibrarum in muſculis auxilio perficimus: ſic naturales motus, uniuerſo corpori ſubſeruientes, fibris quibuſdam obeuntur, quæ organis toti corpori famulantibus intertextæ ſunt. Quanquam naturales motus non omnes, ſed materiæ duntaxat alicuius attractio, retentio & expulſio, huiuſmodi fibris adimpleantur. Voco autem in præſentiarum uim attractricem, retentricem & expultricem, non quæ ſingulis partibus ad ſui nutritionem à Natura eſt ingenita, ſed qua quædam corporis partes commune aliquod uniuerſo corpori munus præſtant. Etenim prorſus alia mihi cenſetur attractio cibi per ſtomachum in uentriculum, & ſanguinis è caua uena in dextrum cordis ſinum, & aeris ex arteria uenali in ſiniſtrum cordis ſinum, & ſeminis in uterum, & ſanguinis in uenas, & ſpiritus in arterias, quàm attractio, cuius beneficio partes illæ nutrimentum ſibi familiare, & quo priuatim aluntur, ad ſeſe pelliciūt. Rurſus longè alia excretrix facultas eſt, qua uentriculus cibum à ſe confectum, in inteſtina propellit, & qua rurſus inteſtina ſuperiora eundem in inferiora protrudunt, & qua cor ſanguinem in pulmones, uitalemq́; ſpiritum ſimul cum ſanguine, impetu per corpus ruente, in magnam arteriam mittit, & qua ſanguinem una uenæ pars in ſubſequentem continuò deriuat, & qua uterus fœtum & ueſica urinam excernunt: quàm ea ſit, qua nūc dictæ partes proprij nutrimenti recrementa à ſe abigunt. Ad hæc, prorſus alia putatur cibi potuſq́; in uentriculo, & fœtus in utero, & urinæ in ueſica, & ſanguinis in uenis, & ſpiritus ac ſanguinis pariter in corde retentio: quàm ea ſit, cuius beneficio cor, uētriculus, ueſica, uteruſq́; familiare nutrimentū ſibi ſeruant & retinent. Motus igitur omnibus ſimiliter partibus proprij, atq; alijs non ſubminiſtrantes, inſita partibus duntaxat ui, citra fibrarū opem omnino fiunt. Sed partes, quas aut attractionem, aut retentionem, aut expulſionem partibus alijs, uel toti etiam corpori ſubſeruientem & commodam obire neceſſum eſt, ad eam functionem fibras quaſdam ſibi uendicant, quarum auxilio illam complent.

Fibrarum ſpecies & functio.

Et quemadmodum tres ſpecie ſūt motus, ita quoque triplex fibrarum genus à Natura conſtructum eſſe credimus: rectum uidelicet, obliquū, & tranſuerſum. Ac rectæ quidem fibræ attractioni conducunt, obliquæ autem retentioni, tranſuerſæ expulſioni.

Rudis fibrarum delineatio, in qua A transuerſas indicat, B autem & C utriuſque obliquarum generis differentias, D uerò rectas. At E triplicis fibrarum generis implexum quodammodo exprimit, quod mox ſubijcienda uenæ effigies accuratius proponet.

ſioni. Rectæ enim ſunt, quæ ſecundùm organi longitudinem expanduntur. Obliquæ autem, quæ ſecundùm obliquum organo obducuntur. Atque hæ circulares ſunt: ſed quum in duplici ſint differentia, inuicem contrariantur, ac ſe mutuò X literæ, aut potius duorum inuicem implexorum circulorum modo decuſſatim interſecant, ita commode, quicquid organi cauitate comprehenditur, retinentes. Tranſuerſę ſecundùm corporis latitudinem exactè tranſuerſim locantur, corpusq; orbiculatim, quemadmodum obliquæ, ambiunt: quanquam tranſuerſæ interim, circulares orbicularesq; priuatim nuncupentur. Diſcet porrò quiuis fibrarum naturam, ſi quum uentriculus, aut inteſtina alicuius animalis, menſæ apponentur, unguibus illorum fibras inuicem diuellere, eaq; corpora nihil præter fibras quaſdam inter ſe ordine, & prout parti ex uſu erat, intertextas eſſe, expendere haud grauabitur. Idem ſpectabit, dum nuper mactati bouis ueſicam, aut anſerum ingluuiem inflari intuebitur: quandoquidem triplex illud fibrarum genus in modicè diſtenta iam ueſica manifeſtò ſeſe ſpectandum offeret. Contrà, ſi membranam aliquam, ut quæ coſtas ſuccingit, aut peritonæum, in manus quis aſſumpſerit, leui negocio diſcet, hanc ſimplex ſimilareq; corpus eſſe omni ex parte ſibi par, nulliſq; eiuſmodi fibris conformatum. Quum itaque uena organū ſit, uniuerſo corporis in ſanguinis adminiſtratione utiliter ſubſeruiens, Natura corpus ipſius membraneum, ac fiſtulæ inſtar cauum conſtituit, ac certis quibuſdam fibris, non autem ut ſors ferebat, intertexuit: ijs nempe, quas ſanguinis adminiſtrationi utiles fore cognouit. Quamobrem quum ſciret, uenam neceſſariò ſanguinē ad ſe admiſſuram, rectas illi communicauit fibras, quibus uena ſanguinem in ipſius alliceret cauitatem. Deinde quia ſanguinis ad ſubſequentem uenæ partem, tanquā per riuum, propulſione opus erat, tranſuerſis quoque fibris eam donauit. Ne uerò ſtatim uniuerſus ſanguis in proximam uenæ partem citra moram ex alia aſſumeretur, propelleretur ve, obliquas etiam fibras uenę corpori implicuit. Ex tribus itaque fibrarum generibus, uenæ corpus iſtas albæ membraneæq;, ſeu nerueæ tunicæ conflatum eſt, diſtendi, & rurſus (ut cōtentæ materiei appoſitè congruat) in ſe collabi aptum. Præter hanc peculiarem tunicam, uena aliam ſubinde aſciſcit, pleriſque etiam corporis partibus communem. Quandocunque enim uenæ longo tramite aliquò ducuntur, aut oſsi, aut duriori cuipiā corpori incumbūt, aut alicubi ſuſpenduntur, tum ex conterminis membranis alia quædam inſtar membranæ tenuis tunica ipſis obuoluitur, cùm tutioris ductus, tum ad uicinas partes firmioris nexus gratia. Cæterùm uenæ uiſceri alicui inſertę, aut per muſculi corpus digeſtæ, huiuſmodi tunica toto inſertionis progreſſu deſtituuntur, eaq; neutiquam indigent, quòd abundè in illis corporibus firmentur: quodq; ea tunica impedimento eſſet, quo minùs promptè ſanguis ex uenis ſudaret: aut ut ſanguis in uenis collectus, ſubſtantiæ alicuius uiſceris uim tardiùs experiretur. Omnes uenas primaria ratione, ut ſanguinem ſingulis corporis partibus deferant, ac ueluti canales & ductus ſint, ex quibus partes omnes ſuum alimentum ſugant, rerum Opifex procreauit, quanquam quibuſdam earum ramis, ut [c] portæ uenæ propaginibus, ad ſucci in uentriculo elaborati ad iecoris portas attractionē, ceu alijs, ad excrementorum (ut [d] quæ in renes ſeroſum ſanguinem deferunt) repurgationem quoque utatur, quas omnes ſuo loco commemorabimus. Num uerò ipſe (ne ſanguis fruſtra nullam à uenę corpore elaborationem ſentiens, per uenas deflueret) quandam ſanguificationis uim uenis indiderit, non adeò promptè aſſertum uelim, quantumuis id omnibus confeſſum ſit diſſectionis profeſſoribus. & ſi fortaſsis hæc uirtus uenis tribuitur, ea non rubicundum parabit ſanguinem, ſed uenæ corporis inſtar album: ſiquidem in omni naturali corporis noſtri partium concoctione, concoctum neceſſariò ſibi cōcoquentis colorem aſciſcit. Verùm iam tempeſtiuum erit, ex quibus nam partibus arteria fabricetur, perſequi.

Venæ compoſitionis uſus.

Venæ cauæ portio, à dextro cordis ſinu ad iugulū uſque conſcendēs, qua fibrarum in uenarum corpore naturam, doctrinæ gratia ſtudioſè finximus. Si fortè interim ramorū hic paſſim abtruncatorū rationem expetis, hanc uenæ portionē integræ cauæ uenæ delineationi quarti Capitis fini ſubijciendæ confer, in illa quid D, F, G, H, L, K, N, S, T, & a indicēt, perpendens.

Aſcititia & non peculiaris uenæ tunica.

Venarum uſus.

c *fig. cap. 5. fi. 12 lib. 5 k.*

d *fig. ca. 6 θ. & fig. 22 lib. 1 m.*

Lib. 4. de Vſu part.

QVID SIT ARTERIA, QVAEQVE IPSIVS SVBSTANtia & uſus. Caput II.

ARTERIA uas eſt, ſimiliter ut uena, membraneum, teres, ac fiſtulæ modo cauū, [a] quo uitalis ſpiritus, & impetu ruens calidusq; ſanguis per uniuerſum corpus diffunduntur: quorum beneficio, accedente arteriæ ipſius motu (qui dilatatione ac contractione fit) naturalis ſingularum partium calor, uitaliſq; ſpiritus refocillantur. Porrò Hippocratis adhuc, & Platonis & Ariſtotelis tempore, arteria nuncupabatur, [b] qua inſpirantes, è naribus aut ore aerem in pulmones attrahimus: quaq; rurſus expirantes, è pulmonibus eundem educimus. Nobis uerò uocatas arterias, illi uenas appellabant: atque arterias à uenis nonnulli ea ætate diſtinguebant, quū has quidem nō pulſantes, illas autē pulſantes appellarent. Ad hunc ſanè modum Hippocrati ſecundo de Vulgaribus morbis libro, arteria uenæ nomine donatur: cuius agitatio, quū in infantis partu uelox & magna & ualida reperitur, ualidam, ac uegeto feruidoq; calore præditā, in corde iraſcibilem

Quid arteria, & quis eius uſus.

a *fi. ca. 12.*

b *1 fig. 38 cap. lib. 1.*

uim eſſe teſtatur. Cæterùm ſexto libro ſatis innuit, arterias ſubinde calidas uenas fuiſſe appellatas: uti arteriæ etiam nonnullis nominabãtur uenæ, flauum & ſpirituoſum, ac per corpus impetu diffuſum, & tenuis ſubtiliſq́; ſubſtantiæ ſanguinem uniuerſo corpori deducentes. Ita enim Platoni arterias, uenas uocare libuit, quãdo in Timæo atteſtatur, cor ſimul & uenarum fontem eſſe, & ſanguinis, qui per omnia membra uehemẽter circumfundiur. Ariſtoteles autem in libris de Animaliũ partibus, & eorundem hiſtoria, ſubinde arterijs uenarum nomen elargitur. Nam ut reliqua prætercam loca, is magnam arteriam cauæ uenæ comparans, in tertio hiſtoriæ de Animalibus, illam minorem uenam crebrò appellat. Sed ſucceſſu temporis, eam quæ ex ore in pulmones pertingit, aſperam uocare ueteres cœperunt: uaſa autem pulſantia, naturalemq́ue calorem recreantia, læues arterias nuncupauere. Verùm nunc ſola quæ ab ore in pulmones diffunditur, ſuum nomen ſeruauit, aſperaq́; arteria uocatur. Arteria itaque, cuius modò hiſtoriam inſtituimus, similiter ac uena, membraneo conſtat corpore, comprimi, ac in ſe collabi, & rurſus diſtendi idoneo: at longè ſolidiori, duriori, ac ex pluribus tunicis conformato. Arteria enim duas peculiares ſibi uendicat tunicas: quarum exterior profectò robore ac craſſitie uenarum peculiari tunicæ reſpondet: interior autem, plurium diſſectionis procerum ſuffragio ipſa exteriori tunica quintuplo ferè putatur craſsior: & dein totum arteriæ corpus ad uenam collatum, ſextuplum cenſetur. Interior tunica quibuſdam, quia durior, & quauis membrana longè craſsior exiſtit, χονδρώδης, ſeu cartilaginea appellatur. Vnde etiam Arabes forſitan, arteriam neruum pulſatilem uocauerunt. Tunicæ arteriæ, ſimiliter ut uenæ, fibris conformantur: ac interior quidem tranſuerſis duntaxat intertexitur, exterior uerò rectis, & quibuſdam mediocriter obliquis, tranſuerſis autem nullis conſtat. Interior arteriæ tunica, ceu cutem quandam internæ inteſtinorum & uentriculi ſuperficiei modo continet, latæ continuæq́; araneorum telæ manifeſtò perſimilem, & in grandioribus arterijs præcipuè conſpicuã, & à nõnullis tertiæ arteriæ tunicæ loco deſcriptam. Quarta uerò alia peculiaris nulla eſt: ſed ueluti quibuſdam uenarum, ita quoque arterijs alicubi membrana tenuis obhæreſcit & circumtenditur, contegens eas, aut ſtabiliens, connectens ue ipſas proximis partibus, quemadmodum de altera uenarum tunica retulimus. Atque hæc omnia iuſtiſsimè à ſummo rerum Opifice ſunt extructa. Fibras enim arteriæ corpus, eiuſdem quo uenæ uſus gratia ſortitur: ac plurimas quidem tranſuerſas obtinet, ut ocyus ipſi ex [c] ſiniſtro cordis ſinu immiſſum ſanguinem & uitalem ſpiritum toti corpori diſpenſet, neque alium in tranſmittendo recipiendoq́; rhythmum, quàm cor ipſum, efficiat. Ad hoc namque munus magnopere tranſuerſæ conducunt, quas expulſioni à Natura præfectas eſſe, dudum aſſeruimus. Quia autem expulſioni admodum obſunt obliquæ, ut quæ materias retineant ac reſeruent, Natura paucißimas obliquas arterijs elargitur. Quæ quum tenuiorem rarioremq́; & uelociori impetu ruentem ſubſtantiam, quàm uenæ, erant amplexuræ, ac dum uiuit animal, perpetuò dilatandæ, conſtringendæq́;, meritò etiam duriori & craſsiori, pluribuſq́; tunicis conformato corpore extruuntur.

Arteria magna, quà ex corde pronaſcitur, portionem hic diſſectam apertãq́; finximus, ut arteriæ conſpicerentur tunicæ. ac A quidem locum indicat, in quo potißimùm ea occurrit tunica, quam araneæ telæ aßimilamus. B autem & B interiorem notãt arteriæ tunicam. Numerus autem ille 1, 2, 3 inſinuat tres mẽbranas, magnæ arteriæ orificio præfectas, ac in decima ſexta libri figura B, C, D notandas. Hic uerò E & D duarum coronaliũ arteriarum originem oſtendunt. Foramina autem in arteriæ trunco ad uertebras deorſum deflexo conſpicua, earũ propaginum ſunt ora, quæ coſtis, dein ſepto, & alijs ad renes uſque organis digeruntur. Verùm hæc ſuo loco erunt dilucidiora: in præſenti enim figura tantum arteriæ tunicas obiter adnotare uiſum fuit.

Arteriæ corpus quale, & duæ ipſius peculiares tunicæ.

Aſcititia arteriarum tunica.

Arteriæ conſtructionis ratio.

c Patet in 9 & 10 fi. lib. 6.

QVIS VENARVM ET ARTERIARVM NVMERVS. Caput III.

AD hoc Caput omnes ſimul uenarum & arteriarũ ſpectant imagines: uerùm quia alijs locis opportuniùs quàm hic, reponendæ ueniunt, ab exteriori margine ad illas commodè remitteris.

QVOT in uniuerſum corpus uenæ, & item arteriæ deriuentur, ſi uniuerſæ ſoboles, uaſorumq́; omnes prorſus diſtributiones enumerandæ ſint, indicare arduum eſt, propemodumq́; impoßibile. At ſi uenæ arteriæq́; propriam obtinentes circunſcriptionem, ac proprijs ueluti terminis finitæ duntaxat, numero quodam ſint complectendæ, in procinctu illarum eſt numerus. In natis enim abſolutiſq́; hominibus omnes uenæ ut plurimùm quaternario numero comprehenduntur, quæ cæterarum omnium radices cenſentur. Atque [a] una, ex caua iecoris ſede prodiens, in bilis ueſiculam, uentriculum, lienem, inteſtina, meſenterium & omentum excurrit. [b] Secunda, ex gibbis iecoris, aut ut quibuſdam uiſum eſt, ex dextro cordis [c] ſinu originem ſumens, in reliquum corpus, ſolis duntaxat exceptis pulmonibus, innumera ramorum ſerie diſpenſatur. ita tamen in iecoris ſubſtantia huius rami, primæ enumeratæ uenæ propaginibus attenduntur, & quibuſdam ferè ſedibus eum in modum conuenire, unirìq́; ſ[illegible] mucronibus & terminis uidentur, ut quidam non dubitauerint, primam uenam ſecundæ eſſe continuam, aſtruere, utcunque duarum uenarum loco iam dictæ nobis recenſeantur. [d] Tertia itaque è dextro etiam cordis ſinu pronata, frequenti admodum propagine in pulmones digeritur. Verùm hanc uenam hoc ſibi priuatim uendicare audies, quòd arteriarum conſtat

Quatuor uenæ in maximum numerum redactæ.

a 5 cap. fi. & 12 fi. li. 5 h, k.
b figur. 6 capiti propoſita. & 5 fig. li. 6 C, D, E.
c Patet in 7 & 8 fig. lib. 6.
d 1 fi. cap. 15. & 6 fi. libr 6 l. & 8 fi. C, D.

conſtat [e] corpore,hinc etiam arterialis uena nnncupata:quæ etſi cauæ nenæ corpori citra alterius ſubſtantiæ medium non eſt continua (quum ſcilicet ambas uenas,quà inuicem proximæ ſunt, cordis quædam ſubſtantia intercedat) in communem nihilominus ambæ ſpectant cauitatem,quam dextrum cordis ſinum eſſe,in ſexto libro docebimus.His [f] quarta fortè adnumerabitur,quæ ab umbilico,ut ſi dicam,repens,in iecur abſumitur,ad fœtus enutritionem duntaxat animali ſubſeruiens.unde etiam,hic in uenarum claſſe uix haberi debet,& potiſsimùm nenæ circunſcriptione propria finitæ loco,quum ſi ad amuſsim ſingula examinentur,hæc non minus in iecoris uenas pertineat, quàm fœtui peculiares [g] arteriæ, in magnum arteriæ truncum,ipſius ve ramos aperiri,ac tanquam trunci illius quodammodo propagines eſſe ſpectantur. A commemoratis itaque uenis,utcunque eas in numerum redigere uoles,totius corporis uenarum ſoboles diſtributionesq́; pendent,ac ipſis reuera ſunt continuæ.Arteriæ uerò,in maximum etiam numerum redactę, duntaxat binæ cenſentur. [h] una,quæ ex ſiniſtro cordis ſinu originem capiens, in uniuerſum corpus,præter quàm in pulmones,diſpergitur. [i] Altera ex eodem cordis ſinu pronata, in ſolos pulmones diſtribuitur: quæ quia uenæ conſtat corpore,uenalis arteriæ nomen obtinuit.Cæterùm ſi fœtus interim arteriæ & uenæ peculiare quid nanciſcuntur,id ſuis locis,ubi uaſorum fœtus tradetur hiſtoria, fiet obuium. iam enim operæprecium eſt,à perfectorum uenis exordium ſermonis ſumere:ac ſingularum enarrata ſerie, ipſarum uſum,diſtributionisq́; rationem ſubiungere,ſimulatque nonnulla de glandulis addidero, quas Natura ſectionis partitionis ve uaſorum robori præeſſe uoluit.

Duæ arteriæ.

DE GLANDVLIS, VASORVM DIDVCTIBVS ROBORIS GRATIA immiſsis, adnexisq́;. Caput IIII.

PRAESENTI Capiti nullam figuram duxi præponendam, quòd quàmplurimæ huc ſimul locari debuiſſent quinti ac ſexti & ſeptimi librorum figuræ,præter aliquot etiam muſculorum tabulas, ad quas ab interiori margine opportunè remitteris.

HAVD ſecus quàm Natura uenæ & arteriæ,propter proprias ipſarum tunicas,aliam ſubinde membranam circundedit, cuius beneficio illæ cunterminis partibus aptè alligentur, tutoq́; prorepant: ſic quoque,quum minimè ignoraret,ununquodque uas inibi noxijs opportuniùs expoſitum eſſe,ubi in ramos diſcinditur,tutæ fiſsionis gratia, ſubſtantiam inſuper quandam utcunque mollem, & nonnihil cedentem condidit,qua nodorum in arboribus ritu,uaſorum diuaricationes ſic paſsim repleuit, hancq́; ramorum ſciſsionibus ſubſtrauit ac circundedit,ut nulla ipſarum facilè findi,uel inualida fieri poſsit. At quoniam uiolentiori motu uaſorum diuaricationes iniurijs potiſsimùm patent, & ſuper molli mediocriterq́; cedente ſubſtantia ſuanius naſa quieſcunt,& demum eius auxilio, quàuis moueantur uehementiùs, impercuſſa intregraq́; cuſtodiuntur: baudquaquam, ut ſors ferebat, ſingulis uaſorum diſtributionibus huiuſmodi ſubſtantiam (quæ communi nomine Græcis ἀδὴν & ὄγκος,Latinis uerò glans & glandula & glandium, & interdum caro dicitur) Natura interiecit. Quandoquidem illa paucißimam,aut nullam propemodum diuiſionibus, quæ neque ſuſpenſæ feruntur,neque articulis,uario admodumq́; laxo motu prędítis,incumbunt, communicauit, quòd illas uaſorum partitiones ex uiolento motu nihil paſſuras,ei perſpectum eſſet. Verùm ubi diuiſiones quapiam membrana ſuſpenſæ,aut ſuper articulos,qui in acutos mouentur angulos, longius porriguntur, eæq́; plures in iſtiuſmodi ſedibus numero habentur:Natura hanc,de qua agimus, ſnbſtantiam non mediocri copia illis uaſorum diuiſionibus circundedit: [a] uti per uniuerſam uenæ portæ diſtributionem eſt cernere,quòd hæc nimirum uniuerſa membranis duntaxat ſuffulta,ad uentriculum, lienem & inteſtina excurrit.Pari inſuper ratione in [b] membranis cauitatem thoracis interſepientibus,& in [c] cerebro, ſuper [d] cerebri teſtes,ac [e] in anterioribns cerebri uentriculis (quòd inibi uaſa in membranis ſuſpenſa ferantur) hanc,quæ diſtribntionis robori præeſt,ſubſtantiam progigni,ex reſectione doceberis:perinde ac [f] aliam, huic non admodum diſsimilem,inter uteri ſuperficiem,exteriusq́; fœtum integens inuolucrum, contineri audies,quæ multiplici,uariæq́; uaſorum,de nouo in fœtus productione generatorum, diſtributioni & ductui implicatur,attexiturq́;:ac demum illorum uaſorum, quæ membranis quodammodo ſuffulcienda erant,robori miris modis auxiliatur.uti & umbilici [g] uaſis eiuſmodi ſubſtantia nſui eſt,quà ab interiori fœtus inuolucro in ipſius umbilicum pertinent.Cæterùm [h] ſub ſuperiori pectoris oſsis fine, [i] ſub auribus, in axillis,in cubiti flexu, [k] in inguinibus,in poplite,& alijs nonnullis corporis ſedibus, propter adiacentium partium motus,numeroſæ uaſorum diſtributioni glanduloſam hanc ſubſtantiam artexi adhiberiq́; cernimus:etiamſi illa cauitatibus quoque quibuſdam implendis,infarciendisq́;,ea qua reponitur regione, ſubſeruiat. quemadmodum & glandulas quaſdam,ad uaſorum ſecuritatem ac robur etiam auxiliantes,alicuius maioris uſus,quàm tuendorum uaſorum gratia,à Natura procreatas ſcimus. Cerebri enim [l] glans, nuci pineæ aut coni imagini comparata,& cerebri teſtibus incumbens, præterquàm quòd [m] partitionis ipſi incumbentium uaſorum robori confert,in cauſa etiam eſt, quo minus ea uaſa deorſum dependentia, meatus [n] initium obſtruant,qui ab anterioribus cerebri uentriculis ad quartum per cerebri teſtes natesq́; [o] ducitur. Item [p] glans nonnihil quadrata,ac oſsis cuneum referentis [q] cauitati ſeu ſinui in interna caluariæ ſede incumbens, [r] adſtratis ipſi arterijs uaſis ve aliquid accommodat, ſed potiſsimùm excipiendæ cerebri pituitæ gratia procreatur.Dein [s] glandulæ ſuperiori aſperæ arteriæ laryngis ve ſedi in faucib. appoſitæ,ac amygdalis cóparatæ,inſuper [t] quæ laryngis radici totę propemodū carneæ accūbunt, etſi uaſo-

Cur & quàm de uaſorum diſtributionibus glandula immittantur.

Non omnes glandes, uaſorū diſtributioni accōmodas, huic tantùm muneri ſubſeruire.

e 1 fi. cap. 15 B,C. f 2 fig. lib. 5 F. g fi. capiti 12 præpoſi seq. et 2 fi. lib. 5 K, L. h fi. capiti 12 præpoſitæ et 10 fi. lib. 6 A. i 2 fig. ca. 15. & 9 fi. lib. 6 C, C. a Spectá id in 3 figura lib. 5. & in 4 ad n, n, et c. deinde 10 fig. l. & 11 fi. L, M, M. b 1 fi. li. 6 circa H, N, M, O. & 2 fi. ad F, G, G, I, I. c 6 fi. lib. 7 H 7 fi. V. d 7 fi. li. 7 M, N. e 4 fi. lib. 7 O, O. & 6 fi. F, G, H, I, K, L, M, N. f 1 tabella fig. 30 li. 5 E, E, E. 2 ta. I, I, I. fi. 31 lib. 5 A, A. fi. 32 li. 5 a, a. g Noduli apparentes in 4 tabella fi. 30 lib. 5 ad X, X. h 2 fi. lib. 6 F iuxta B. C. i 1 muſcul. tab. A. k 1 muſc. tab. I. l 7 fi. li. 7 L incūbens M. N et 10 fi. D ſupra E, G. m 6 fi. li. 7 H. & 7 fi. V. n 7 fi. lib. 7 K. o 8 fi. li. 7 K ductū p N, O, & P, Q. aut 10 fig. B, C. p 16, 18 fi. lib. 7 A. q 6 fi. ca. 6 lib. 1 M. r 16 fi. lib. 7 E, F. s 6 muſ. ta. F. & 14 fi. lib. 5 E, E. t 6 muſ. ta. L. et 1, 3 fi. cap. 21 li. 2 M.

rũ diſtributioni conducāt,In hoc tamẽ magis creatæ ſunt,ut ſaliuam parent,fauceſq́; humore imboant:uti & mamillarũ propria [u] ſubſtantia quodãmodo glandulosa,lactis generationi præeſt.imò [x] glãdoſæ ſubſtantiæ,in omento & meſenterio paſsim occurrenti,à diſſectionũ profeſſorib.uis quædã tribuitur, qua humorem quendã irrorandis ioteſtinis aptũ progignunt:non ſecus quàm ſtomachum humectat [y] glandoſum corpus,in medio ſtomachi ductu ad cordis ſedem diſſecantibus ſubinde occurreos. Rurſus mulierum [z] teſtes,etſi inſigniter uaſorum uterum adeuntium diſtributioni conſulere oideantur, attamen ad ſeminis generationem in primis conducunt. Virorum uerò [a] teſtes, quantumuis fortè in glandularum claſſe recenſeri poſſent,uaſorum tamen diſtributioni parum conferunt:etſi interim Ariſtoteles hos ideo potiſsimùm creatos atteſtetur,ut tanquam textricum plaoulæ uaſa erecta &, dependentia ſeruarent. [b] Glandoſum autem corpus,ad ueſicæ ceruicem io uiris poſitum,etſi uaſorum inibi uariæ partitioni opem ferat, excipiendis tamen uaſis ſeminarijs, & peculiari humore procreando, potiſsimùm famulatur. Quandoquidem uerò ſingularum glandularum formam,ſubſtantiam,& propriũ priuatumq́; uſum,ſuis locis ſumus pertractaturi,harum hic longior non eſt inſtituendus ſermo,oratione nunc ad uenarum ſeriem conuertenda:ſimulatque addidero commemoratis iam glandulis, non duntaxat illarum diſtributionis robori proſpectum eſſe,uerùm etiam uenarũ corpus inibi [c] craſsius compactiuſq́; conſpici, ubi ramus aliquis ueluti à caudice diducitur, aut truncus aliquis in ramos partitur : adeò,ut protuberans quid ipſis ramorum orificijs occurrat, [d] craſsiori uentriculi ſubſtantiæ non abſimile,quam inſtar circuli cuiuſdam in ambobus ipſius orificijs nõ leui induſtria,roboris occaſione procreatam audies. Imò uenarum hæc craſsior ſubſtantia, quum uenæ ſanguine inanitæ,intus conſpiciuntur,flaccidæq́; ſecundum ipſarum ductum diſlectæ propendent,ita uerſus uenarum amplitudinem conniuet,ut inter ſecandum aſtantium oonnulli eam inſtar [e] mẽbraoei corporis procreatam,aliquando cõtenderint,quod urinam in [f] meatus,hanc à renibus in ueſicam deferentes,refluere retrudi ve prohibet : uti etiam nonnunqoam eminentem illam oenarum corporis ſubſtãtiam [g] membraois comparare ſtuduerunt,quæ magnæ arterialis & uenæ articulis, ubi hæc è corde prodeunt,ſpectantur orificijs.perinde ſanè,ac ſi è uena ſine pari ,& è uenis brachia,caput,renes & crura adeuntibus,eiuſmodiq́; compluribus uenis,ſanguinem in cauæ caudicem,uel in ſanguinis miſsione, & uarijs animi motibus,eiuſmodiq́; occaſionibus remeare,refluere ve,ſecus multo quàm ego exiſtimo, foret impoſsibile:qui craſsiorem eam uenæ corporis in ipſa ramorum diſſectione occurrentem ſubſtantiam, roboris cuiuſdam gratia à Natura procreatam eſſe,in ſcholis contendere ſoleo,praui quorundam iudicij haod ignarus,qui integris uenis ne flatũ quidem è uena pari carente in cauæ caudicem duci poſſe, turpiter confingũt.

Qui proprij uaſorũ corporis in horũ diſtributionis craſſitie eorundem robori Natura proſpexerit.

u 25 fi. lib. 5 C.D. D.
x 3, 4 fig. li. 5 n. a. 12 fi. lib. 5 i. k. & 10, 11 fig. L.L.M, M.
y 14. 15 fi. lib. 5 F.
z 24 fi. lib. 5 M & 25 fi. V. & 26 fig. B.
a 22, 23 fi. lib. 5 ζ.
b earundẽ fig. ξ.
c Tale quid apparet ſub interiori A et B figura 3 cap. 6 inſerta.
d 16 fi. 5 lib. h, k.
e 23 fi. lib. 5 r.
f 23 fi. lib. 5 q.q.
g 8 fi. li. 6 E.F, G. & fig. 10 a, C.D.

VENAE PORTAE PROPAGINVM SERIES. Caput V.

NVDAE VENAE PORTAE DELINEATIONIS, QVAM SEQVENS proponit pagina, characterum Index.

A,A, &c. *QVINQVAE his characteribus,portæ uenæ propagines indicantur, per iecoris corpus diffuſæ, & hic ueluti iecoris formam ſecundùm cauam ipſius ſedem exprimentes.*

B *Vena porta,quà primùm à iecoris ſubſtantia libera & ampliſsima cernitur,ac ueluti ſuum caudicem conſtituit.*

C,C, *Duo ramuli,bilis ueſiculam adeuntes.*

D *Vena ad poſteriorem inferioris orificij uentriculi ſedem excurrens.*

E *Hac ſede uena portæ in duos maximos bipartitur truncos.*

F *Truncus ſiniſter & elatior.*

G *Truncus dexter & humilior maximæ diſtributionis uenæ portæ.*

H *Vena dextram fundi uentriculi ſedem perreptans, & geniculatim illi ſedi ac ſuperioris membranæ omenti dextræ parti ramulos præbens.*

I *Vena duodeno inteſtino & ieiuni principio exprompta.*

K *Vena,in dextram regionem gibbi uentriculi,quà id dorſum reſpicit,aliquot ſurculis digeſta.*

L *Vena,in dextram ſedem inferioris omenti membranæ,& colum inteſtinum,quà hàc fertur, excurrens.*

M *Soboles quædam à ſiniſtro trunco in glandoſum corpus inferiori membranæ omenti innatum,ſparſa.*

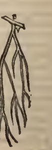
N *Vena inſignis ſub uentriculo,ubi dorſo is innititur, uerſus elatius ipſius orificium obliquè con-*
O,O. *ſcendens:quò priuſquam pertingat,utrinque unam educit propaginem,O inſignitam, & in uentri-*
P. *culum hac ſede,qua dorſo incumbit,digeſtam. P uerò indicat præſentis uenæ reflexum, quem per*
Q. *dextrum orificij uentriculi latus in anteriorem uentriculi ſedem molitur. Q autem reliquam præſentis uenæ ſeriem notat,quæ inſtar coronæ id orificium amplexatur.*

R *Ramus uenæ ſuperius uentriculi orificium ambientis, qui ſecundùm elatiòra uentriculi procedens,inferiori orificio ſurculos exhibet,ſoboles etiam ſatis frequentes in progreſſu ad anteriora poſterioraq́; uentriculi diſpergens.*

S *Grandis utcunque uena,in inferiorem omenti membranam & colum inteſtinum, quà uentriculo exporrigitur,numeroſa ſobole procurrens.*

T,T *Siniſtri trunci,ubi is iam lienem eſt acceſſurus,partitio.*

V *Venula in ſiniſtram ſedem inferioris membranæ omenti diſtributa,cuius radicem in integra figura (quod ſubinde deſit) duntaxat delineauimus,eius ſeriem hac peculiari figura, quam margini adhibemus,exprimentes,in qua T uenam,quæ lieni exporrigitur,commonſtrat utrinque abtruncatam.*

VENAE PORTAE, AB VNIVERSIS QVIBVS COMMITTITVR PARTIBVS LIBERAE, INTEGRA DELINEATIO,

in ea proportione expreſſa, ad quam ſecundùm præſentem figuram aliquis iecur, bilis ueſiculam, uentriculum, lienem, omentum, meſenterium & inteſtina, ex ipſorum magnitudine, ac inſuper in illorum ſitu depingeret.

catam. præſens uerò uenula, V inſignitur.

X, X *Vena ab illis quæ elatiora lienis petunt, in ſiniſtrum uentriculi latus diſpenſata.*

Y *Eiuſmodi etiam uena hic, qualem utrinque X indicabat, inſignitur.*

Z *Vena in ſiniſtram fundi uentriculi ſedem perreptans, multasq; ſoboles uentriculo ſuperiorię; omenti membranæ offerens.*

a, a, a, a *Venarum in lienis ſubſtantia diſtributio, adeò frequens, ut lienis imaginem facilè oſtendat.*

b, b, b *Prima dextri portæ uenæ trunci in meſenterium ſeries, quæ dein ſanè eſt infinita, & impensè uaria priuſquam ſuis extremis in inteſtina implicetur.*

c *Vena colo inteſtino, quà recto continuatur, exporrecta, ac à uenis diducta ſiniſtram meſenterij partem potiſsimùm intercurrentibus.*

d, d *Vena ſub recto inteſtino prorepens, & ramulos illi in progreſſu offerens.*

e, e *Venularum ſoboles, recti inteſtini finẽ amplexantes.*

Præter hanc figuram, cuius modò characterum indicem abſolui, aliæ complures, quinto libro dedicatæ, præſenti Capiti ſubſeruiunt, quibus illa exprimuntur organa, in quæ portæ ſoboles diffunduntur. Præcipuè autem huc ſpectant ſecunda, tertia, quarta, decima, duodecima, decimatertia, decimaquarta, decimaquinta. Quinetiam ad præſentem hiſtoriam maximè facit figura ex horum librorum Epitome ſumpta, quam ad huius libri calcem in hoc ſubnectam, ut uenarum & arteriarum mutua ſeries oculis obuerſetur.

Portæ ramorũ in iecoris ſubſtãtia ſeries.

a 12 fi. lib. 5 L, K, M, N, O.
b A, A, A.

IN iecoris ſubſtantia, ab omnibus [a] demiſsioribus, & quæ orbiculatim conſiſtunt, extremis ipſius partibus, [b] exiguæ admodum, numeroſæq; uenarum propagines incipiunt, quę uerſus iecoris medium porrectæ, ſenſim in maiores ſoboles, & inde in grandiores adhuc tantiſper coeunt, donec omnes (quæ profectò ſunt quàm frequentiſsimæ) in caua iecoris regione, uerſus eius [c] medium, ad interiora tamen & poſteriora, iuxta dorſum magis, unitæ, ac in maiores ramos congreſſæ, [d] unã grandem & impensè amplam conſtituant uenam, quæ nobis portæ uena nuncupabitur. Hæc ad eum modum ex iecoris cauo enata, aut (ſi non minus uerè, quàm clarè loqui uoles) omnes nuper dictos ramos, ſoboles & propagines in iecoris ſubſtantiam [e] diſpergens, obliquè ſiniſtrorſum deſcendit, in multos uenarum ſurculos, ad bilis ueſiculam, uentriculum, inteſtina, lienem, omentum, meſenterium, enarranda iam ſerie digeſta. Primùm [f] duos ualde exiguos ramulos ex ſuperiori, ſeu anteriori ſui corporis parte, bilis ueſiculæ ceruici diſtribuit: qui eam ceruicem amplexantes, ac in ſurculos capillorum modo prætenues diducti, in uniuerſum ueſiculæ corpus eo pacto excurrunt, quo in [g] alba adhærente ve oculi tunica uenulas porrigi cernimus. Poſt hos aliquanto inferiùs ab elatiori quoque & anteriori uenæ corporis ſede, uerſus dextrum tamen latus magis, [h] alius promitur ramus, nuper commemoratis inſignior, qui humilius uentriculi orificium, & uentriculi portionem, huic iuxta dorſum proximam, aliquot ramulis adit, nulla prorſus ſobole anteriorem uentriculi ſedem perreptans. Portæ uenæ caudex, poſtquam hos diffudit ramos, deorſum magis protenſus, [i] in duos maximos bipartitur truncos: quorum elatior (quem & ſiniſtrum, doctrinæ ſtudio opportunè nominabimus) propemodum uniuerſus in uentriculum & omentum, & quandam coli inteſtini [k] regionem, quæ ſecundùm humiliorem uentriculi ſedem fertur, deinde & in lienem abſumitur. Alter, qui & humilior & grandior eſt, ac dexter meritò appellabitur, totus, præter unam aut alteram ſobolem, in meſenterium & inteſtina exhauritur. Ab huius namque dextro latere, iuxta ipſam caudicis portæ in duos truncos diſtributionem, utcunque [l] inſignis ſoboles uena ve uentriculo exporrigitur, quæ omenti mem-

c 12 fi. lib. 1 inter N. N & T.
d B. & 12 fig. lib. 5 h. & 20 fi. L.
e à B ſpergeritur A, A, A.
f C, C & 13 fi. lib. 5
g ad V. ante ab I ad H fig. 20.
g 18 fi. ac. 24 li. 7 n. m.
h D 15 fi. li. 5 a.
i E partitur in F & G.
k 6, 8 fi. li. 5, à P ad Q.
l H. 14, 15 fi. lib. 5 c. et 2 fi. R.

Porta caudicis extra iecur diſtributio.

Ad bilis ueſiculam.

Ad uentriculi humilius orificiũ

Portæ caudicis in duos præcipuos truncos ſectio.

Ad dextrã uentriculi fundi ſedẽ, & ipſi proximã omenti partem.

brana ſuperiori ſuffulta,& ſub dextra uentriculi fundi ſede tranſuerſim producta, [m] exiguas frequenteſq; uenulas certo ordine,ac quodammodo geniculatim uentriculo diuaricat, qui & anteriorem & poſteriorē fundi uentriculi regionem multis ſurculis aliquouſque intertexunt. Hæc uena, ubi [n] ad mediam fundi uētriculi ſedem proceſsit,in quoſdam exiguos ramulos finitur, [o] illi uenæ contiguos, quam non multo pòſt reliquam fundi uentriculi regionem occupare audies. Porrò quemadmodum hæc uena plurimas uenulas ſeriatim ex elatiori ipſius ſede uentriculo offert,ita quoque innumeras uenularum ſoboles per totam dextram ſuperioris membranæ omenti regionem diffundit,illis ferè numero (quanquam non longitudine, & uario per omentum implexu) correſpondentes,quas in uentriculi fundum ſpargi,paulo antè dicebam. Verùm præſens uena [q] interdum,neque id ſanè infrequenter,à portæ uena, ſupra quam illa in duos grandes truncos bipartitur,originem obtinet:imò quandoque à [r] ſiniſtro portæ trunco non ſemel hanc ipſam pronaſci obſeruauimus. Quemadmodum uerò hæc ſubinde in ortu uariat,ita etiam [s] uena,quæ ipſam ſubſequitur,non idem ſemper principium exigit,nunc enim à dextro dextri trunci latere, nunc uerò à latere dextro uenæ portæ caudicis,priuſquam is in duos eiuſmodi truncos dirimitur, uena quędam originem ducit, quæ [t] primum inteſtinorum,quod duodenum uulgò uocamus,numeroſa ſerie implicat. Hæc enim inteſtinum id ad medium ferè ipſius longitudinis primum contingens,deorſum ad reliquam inteſtini longitudinem paulo ultra ieiuni [u] principium exporrigitur:& ſuperiori membrana omenti, & [x] glandoſo corpore huic inteſtino adnato ſuffulta,geniculatim inteſtinorum ſedi,quam perreptat,ramulos diſpergit,non negligens interim glandoſum,quo ſuſtinetur,corpus,nam & illi,& membranæ,quà prorepit, ſurculos quoſdam impartitur. [y] Siniſter portæ truncus tranſuerſim ad inferiorem omenti membranam, quà hęc poſteriori uentriculi ſubijcitur regioni,properat:hacq; omenti ſede,dein & [z] glandoſo corpori, huic membranæ innato,ſuſtinetur,apteq; ſuffulcitus,in plurimas notatu dignas ſoboles digeritur. Non procul enim ab ea ſede,qua à portæ caudice truncus iſte diſcinditur,inferioriq; omenti membrana implicatur, ab elatiori ipſius regione [a] uenam germinat,quæ non admodum frequenti ramorum ſerie in gibbum uentriculi,quà dextram dorſi ſedem id ſpectat,diffunditur. Ab humiliori autem trunci ſede, [b] alia diducitur uena,nuper dictæ quodammodo in ortu reſpondens, quæ deorſum in dextram inferioris omenti membranæ regionē ſurculos aliquot deriuat,& in colū inteſtinū,quà hac omenti membrana id continetur, quibuſdam ramulis pertinet. Porrò ulteriùs in ſiniſtri trunci uerſus lienē progreſſu,præter [c] exiguas ſoboles, quas is priuatim glādulọſo ipſum ſuffulcienti corpori elargitur,ab elatiori ſua ſede [d] uenā promit, omniū uentriculū adeūtiū facilè capaciſsimā,quæ inferiore etiam omenti mēbrana continetur,& obliquè ſiniſtrorſum ſub uentriculo,quà dorſo id innititur,cōſcendens,mox uentriculo [e] duos cōmunicat ramos, utrinq; ſingulos,in hāc uētriculi ſedē multis etiā ſurculis diſperſos. Reliquum uenæ ſurſum ad [f] elatius uentriculi orificiū,per uētriculi poſteriora exporrectum,ad dextrū orificij latus,ad anteriora ipſius orificij [g] emergit: & totā anteriorē ſedem ambiens,per ſiniſtrū eius latus denuò in poſteriora retorquetur, ac (ut ſemel dicam) coronæ prorſus modo uentriculi ſuperius orificiū concinnè (quod in canibus ſpectatu eſt iucundiſsimū) [h] perreptat,in progreſſu ramos rectà deorſum in uentriculi corpus geniculatim offerens, qui magnam uentriculi ſedem occupant. A ſuperiori autē ſede,uena hæc ramulos etiam diffundit, ſed exiguos prorſus,& in ſtomachi terminū,quà is uentriculo cōtinuatur,excurrentes. Porrò inter cæteras propagines, ab hac uena coronæ inſtar elatius uentriculi orificium ſuccingente exortas, [i] utcūq; inſignis uena ab ipſa pronaſcitur, quà à poſteriori uentriculi regione ſecundùm dextrum orificij latus antrorſum contendit. Atq; hæc propago,à dextro eius uenæ latere nata,ſecundum ſuperiorem uentriculi ſedem, inferius uentriculi adit orificium,id frequentib. utcunq; ſurculis amplexans,& in progręſſu geniculatim ramulos in priorem poſterioremq; uentriculi ſedem ſpargens. Iam commemoratæ uenæ tot propaginibus in uentriculum pertinenti, [k] alia reſpondet,ab humiliori ſede ſiniſtri uenæ portæ trunci prodiens, ac inferiori omenti membranæ implicita, quę nō longè ab initio in duos ramos plurimū ab inuicē diſcedentes bipartitur,ex quib. denuò quàmplures ſurculi deorſum prorepunt, in coli inteſtini partem (quæ inferioris membranæ omenti beneficio,tanquam à meſenterio ad dorſum committitur) excurrentes, & nonnullis propaginibus in partem inferioris membranę omenti pertingentes,quæ inteſtinis incumbit,ac ueluti à colo inteſtino pronaſcitur. Atque hæc quidem de hominibus me dixiſſe arbitrator,nam à ſiniſtro portæ trunco nę minima quidem ſoboles canibus ad colum inteſtinum digeritur,uti etiam in ipſis colum inteſtinum nulla ex parte omento alligatur. adeò, ut neque mirandum ſit,ſi hac orationis ſerie interdum à Galeni placitis recedam, qui ſimiarum uenas (uti ipſę etiam ad Antiſthenem ſcribit) ex profeſſo docens,hominū uenas non perſequitur. Cæterùm poſtquam ſiniſter portę truncus commemoratas eduxit propagines,ad lienem tranſuerſim accedens, in [m] duos ſecatur ramos, qui rurſus in alios partiuntur: atque hi duo in alios tantiſper dirimuntur, quouſque inferiori membrana omenti perpetuò ſuffulri,numeroſa ſerie in [n] cauam ſimam ve lienis ſedem recta linea ſecundùm totam ipſius longitudinem implantentur, & [o] infinita ſobole uenulas oppidò quàm graciles, inuicemq; implexas,per uniuerſum lienis corpus digerant. Ab infimo ramo,lienis interiora petente,priuſquam ſiniſter portæ truncus in frequentiſsimas ſoboles illas diſpargatur, interdū [p] tenuis uena prodit,quæ in ſiniſtram inferioris membranæ omenti ſedem uno atque altero ſurculo diſpenſatur: idq; tunc potiſsimùm, quando primus [q] maioris in humiliorem omenti membranam pertinentis uenę diductus, anguſtior eſt, quàm ut commodè uniuerſæ membranæ inibi ſurculos communicet. Prætereа à ramo quopiam illorum qui ad ſuperiorem lienis regionem repunt, quum is iuxta lienem conſiſtit, [r] uena exoritur, quæ dextrorſum lata,& omenti membranæ ſuperiori intertexta, in eam uentriculi ſedem pertingit, quæ elatiori lienis ſedi propinquior uiſitur. Hæc quandoque,ſed rariùs,in uentriculi tunicas adeò excurrit, ut non admodum procul

Ad duodenum inteſtinum.

Siniſtri trūci ſeries.

In li. de Venarū et arteriarum ſectione.

m 3 fi. lib. 5 V. 4 fig. p.p.
n 2 fig. lib. 5 ad T.
o Z.
q m o ab l m 4 fi. li. 5.
r ab F.
s I. & aliter 4 fi. lib. 5 r. 12 fig. h.
t 7 fi. li. 5 I, K.
u 7 fi. li. 5 L.
x 12 fi. li. 5 i, s.
y F.
z 4 fi. lib. 5 n, x, x.
a N. 4 fig. lib. 5 n. 15 fig. p.
b L. 4 fig. lib. 5 x.
c inter K et N ſuprà, infrà M.
d N. 4 fig. li. 5 7. 14. 15 fig. d.
e O.O.
f 14. 15 fi. lib. 5 G.
g P.
h Q.
i R à P. 14 fig. lib. 5 e contendens ad H.
k S reſpondet N. 4 fi. lib. 5 7.
m T.T.
n Spectatabulas fi. 19 lib. 5.
o a, a, a.
p V. 4 fig. lib. 5 δ.
q S.
r X, X. 14 15 fi. lib. 5 g.

procul à ſiniſtra ſede ſuperioris orificij uentriculi diſtet. Quòd autem hæc uena illud contigerit (ut ingenuè ſatear) uidi nunquam. Neque etiam præſens uena ab elatiſsimo lienem adeuntium ramo promitur, ſed ab illo qui ferè huic proximus eſt. Quemadmodum uerò hæc iuxta eminentiorem lienis partem principiũ
s Z. 2 fig. li. 5 S. 4 fi. ζ. ducit, ſic à maiuſculo ramo, imam lienis ſedem accedente, [s] alia exurgit uena, utcunque inſigni amplitudine donata: quæ perinde atque nuper [t] dicta dextrorſum retorquetur, & ſiniſtram uentriculi fundi re-
t X. gionem perreptans, [u] illi accuratè conuenit uenæ, quam ad fundi [x] medium uſque dextram eius ſedem
u H. amplecti retulimus: ambæ enim iuxta hoc medium in exiguos deſinunt ramulos, mutuoq́; implicantur.
x 3 fi. lib. 5 T. Dein ſiniſtra, perinde ac dextra in ſuo latere, ad ſiniſtram fundi uentriculi ſedem ſurculos geniculatim antrorſum retrorſumq́; diſpergit, ac ſuperiori membranæ omenti in ſiniſtram ipſius partem oblongas frequẽteſq́; ſobeles communicat. Cęterùm canes ea quam fundi uentriculi dextram ſedem adire commemoraui, deſtituuntur: & illius uicem ea ſupplet, quæ ſiniſtram fundi ſedem ramis conſerit. Atque ad hunc modum frequentiſsimè ſiniſtrum portę uenæ truncum abſumi ſpectabis. non rarò autem adhuc in hominibus, ex
y Y. 14 fi. lib. 5 X. G. ſingulis ferè uenis concauę lienis regioni iam inſerendis, [y] ſingulas uenas in uentriculum ad eum mo-
z X. Z. dum digeri comperies, quo [z] duas nuper commemoratas, à uenis lienem accedentibus propagari ſcripſimus. Atque hic ſedulò obſeruandũ uenit, huiuſmodi uenas ab eis quæ lienem accedunt, in uentriculum digeſtas, & lienem pertinaciter uentriculo colligantes, neque diſtributionis ſorma, neque colore, neque im
a G. 4 fig. plantationis ſpecie, quicquam ab alijs in uentriculum excurrentibus uenis differre. [a] Dexter uenæ portæ
lib. 5 I. 12 fig. k. truncus (quem in inteſtina potiſsimum diffundi narrabam) quà primùm meſenterio à dorſo naſcenti com- *Dextri caudicis portæ trunci ſeries.*
b b, b, b. de inſpectu 10 11, 12 fig. lib. 5. mittitur, in [b] tres præcipuos diſcinditur ramos: qui in alias denuò inumeras uenarum ſoboles diſtributi, inter duas meſenterij membranas producuntur, ac inferiorem poſterioremue inteſtinorum partem, quę meſenterio alligatur, & quã diſſectionum profeſſoribus cauam uocare libuit, amplectẽtes, in ieiunum, ileũ, cęcum, & dextram coli ſedẽ, quà id dextro reni & iecori adiacet, finiuntur. Et à tertio dextri portæ trunci ra
c c, c. 12 fi. lib. 5 n. mo, qui in ſiniſtram partem medij meſenterij potiſsimùm diſcinditur, [c] inſignis uena in [d] ſiniſtrum me
d 11 fi. li. 5 R, S, T. ſenterium, quod colon à lienis regione ad rectum uſque inteſtinum dorſo alligat, porrigitur: atque nunc dictis uenis, in inteſtina diffuſis ſimiliter, in plures deriuata ramos, eam coli regionem, quæ à uentriculi ſiniſtra ſede, ad rectum uſque inteſtinum pertinet, adit. Cæterùm omnium horum ſiniſtri meſenterij uenæ ra-
e d, d. 9 fi. lib. 5 k, k. morum, [e] unus inſigni magnitudine inter duas ſui menſenterij membranas intertextus, ſecundùm coli finem deorſum ſub recto inteſtino prorepit, multas uenulas ex ſuperiori anteriorue ipſius ſede, ad eam inteſtini partem, qua porrigitur, depromens. Hic ramus, quum ad recti inteſtini extremum uſque contendit,
f e, e. non amplius rectà ſub inteſtino deducitur: ſed in [f] plures utcunque exiles diffuſus ſurculos, finem recti inteſtini orbiculatim amplectitur. Portò etſi frequentiſsimę ſint trium nunc dictorum dextri portę trunci ramorum ſoboles, tamen plures numeroſioreſq́; in gracilia, quàm craſsiora inteſtina diſtribui, cuiuis ex diſſectione obuium eſt. Quo enim inteſtina uentriculo ſunt magis continua, eo pluribus uenarum implicantur ſurculis: quoniam ex illis plus ſucci, quàm ex ſedi uicinioribus ſit exugendum. Quemadmodũ uerò
g 3. 4 fig. li. 5 n. n. 12 fig. i. nonnullis priùs enarratis uenæ portæ ramis, [g] corpora quædam glanduloſa, atque ad amuſsim quodammodo carnea attendi circumduciq́; dicebam: ſic etiam ramorum per meſenterium ad inteſtina diffuſorũ ſe
h 10, 11 fig. li. 5 L, M. ctionibus, [h] glandulæ quædam interiacent, proportionem in magnitudine cum diſtributis propaginibus ſeruantes. In grandioribus enim propaginum diductibus (quemadmodum ubi dexter portæ truncus in tres primos ipſius ramos finditur) magnæ reponuntur glandulæ, in ſubſequentibus uerò horum ramorum diuaricationibus minores: quæ omnes capillorum modo prætenues uenulas, à uenis quas interiacent, mutuantur. In has igitur propagines portæ uena digeritur, quæ omnes aut ad nutritionem, aut excrementi alicuius expurgationem, aut in uentriculo excocti cibi in iecoris portas deductionem, propagatæ cenſentur: quip- *Venæ portæ diſtributionis ratio.*
i C, C. pe [i] quas bilis ueſiculæ oblatas dixi, alimentum illi ſubminiſtraturæ, ad eam excurrunt. Pari modo [k] pro
k 4 fi. li. 5 q, r, s, y, d. pagines numeroſa ſobole in omentum diffuſæ duntaxat, ut illud enutriant, multoq́; adipe imbuant, à portę
l M. uena deriuantur. [l] Surculi etiam, capillorum modo tenues, in glandulas digeſti, duntaxat ſanguini ad enu
m T, T. tritionem deducendo utiles ſunt. Propagines uerò lienem petentes rerum Conditor feciſſe conijcitur, ut ſimul lieni alimentum deſerant, atque ex iecore fæculentum ſanguinem, ſeu melancholicum ſuccum, in ipſum expurgent. Quum enim craſsius ſanguificationis recrementum his propaginibus in lienem uehatur, & quum hę illud lieni porrigant, ſimul quoque neceſſariò lieni nutrimentum offerunt. Siquidem, ut in quinto libro, non ſine religione tamen quadam, & metu (quum de his impenſe dubitem) ſcripturus ſum,
n X, Y, Z. lien atrum illud ſanguificationis recrementum in ſui nutritionem conficit, & lien per [n] uenas, ab illis quę ipſi inſeruntur, in uentriculum profuſas, quod illi ex fæculentiori ſanguine reliquum eſt, neque ſibi concoquere ac adaptare ualet, in uentriculum eructat, id non (ut diſſectionum profeſſores malè arbitrantur)
o Z. in ſuperius uentriculi orificium diffundens, ſed ad fundum pręcipuè, quòd huc [o] maior uena, à uenis lie-
p D, L, E, N, G. nem adeuntib. exorta, in uentriculum pertinet. Cęterùm [p] reliquę omnes portæ propagines, in uentriculum & inteſtina digeſtæ, duplici nomine extruuntur, partim ut illis nutrimentum ſubminiſtrent, partim ut ſuis finibus & oſculis, in uentriculum & inteſtina hiantibus, confectum à uentriculo cibum, ex ipſo ac inteſtinis exugant, atque ad iecur, tanquam concoctionis officinam toti humano corpori communem, transferãt. Ingreſſus autem & aſcenſus in hanc regionem, ex multis, quæ nunc narrauimus, ſtrictis itineribus unus *Portæ nomina.*
q B. præparatur: ipſe nimirum portæ uenæ [q] caudex, quem ueterum quiſpiam Naturæ operum peritus, ante Hippocratem πύλας nuncupauit, à quo in hunc uſque diem portæ uenæ nomen ad nos manauit, ipſaq́; (ut & Galenus teſtatur) à nonnullis porta iecoris, ab alijs ianitrix appellatur. Verùm nonnulli totam uenam *Libr 6. de Placitis.*
hoc nomine donari nolunt, ſed partem ipſius duntaxat, quę primùm à iecoris ſubſtantia cernitur libera.

Dicitur & caudicis nomine πυλαία: quod etiam nomen Galenus interdum cauæ uenæ, [r] quæ iecori eſt proxima, & præterea magnæ [s] arteriæ, quæ è corde pronaſcitur, tribuiſſe uidetur: quemadmodum & in quinto libro de Adminiſtrandis ſectionibus, & quinto de Partium uſu, portam uenam Magnam appellauit. Dein portæ uena ab alijs etiam iecoris manus nuncupatur, quòd iecur ea ad elaborati in uentriculo cibi attractionem tanquam manu utatur. Sunt qui lacteam appellent, quòd ſuccus, quem hæc ab inteſtinis iecori defert, lacteus ſit. Porrò uenam portæ, ſuccum eum, quem è uentriculo, præcipuè autem ex inteſtinis ad ſe allicit, & in iecur deducit, iecoris modo in ipſo deductū concoquere, ac eidem præparare, & in rudem ſanguinem mutare, haud facilè conceſſero, quantumuis grauiter id in quarto de Vſu partium libro Galenus aſſerat. Nullam enim ſanguificationis uim membraneo & coriaceo uenæ corpori aſsignare poſſum: & ſi quæ eſſet, illa profectò album pararet ſanguinem, non ſecus quàm à uentriculo emanata, lacteum colorem referunt: uti & uentriculi ſubſtantiam albam, non autem iecoris modo concreti ſanguinis inſtar rubram eſſe liquidò cernimus. Atque hoc Galeni placitum, non ſemel ab ipſo repetitum, altiùs refellerem, niſi Galenus ipſe ſexto de Dogmatibus Hippocratis & Platonis, eam mutaſſet ſententiam, ſuijpſius, quo acriùs Ariſtotelem oppugnaret, oblitus. [t] Ramum portæ, quem ſub recto inteſtino decliuem, ac meſenterio ſuffultum porrigi ſcripſimus, nonnunquam ad fæculenti ſanguinis per ani uenulas, ſanguine interdum manātes, expurgationem plurimùm conducere arbitror. Quandoquidem dum aut ob lienis obſtructionem, aut aliud quodcunque ipſius uitium, fæculentus ſanguis non uniuerſus, uel nullus planè in lienem abſumitur, uel lien eundem ad uētriculum eructare nequit, huius rami beneficio, certis quibuſdam interuallis, uti mulierum menſtruæ purgationes ſolent, per anum excerni credo. Rariùs enim ex uniuerſo corpore, hæmorrhoidum uitio laborantibus, ad uenæ cauæ [u] ramulos, in ſedem pertinentes, lutoſum eiuſmodi ſanguinē regurgitare, ueriſimile nobis uidetur, dum ueram uenæ portæ diſtributionem perſpectam habemus. Quippe ex hac coniecturari eſt promptiſsimum, qui is ſanguis, à liene non attractus, aut ob meatuum obturationem non admiſſus, unde fluebat, rurſus regurgitet, atque ſua grauitate per ramum ad inteſtinum rectum pertinentem, deorſum procūbat: ibiq; tantiſper reſeruetur, colligaturq;, donec nimiū turgentes uenæ, oſculis reſeratis, per anum manare illū ſinant. Huic meæ ſententiæ magnum robur adiecit is, quem hoc ſanguinis defluxu per interualla laborantem, non ita pridem reſecuimus. Huic enim minor, ſed durior lien fuit: & uena ſub recto inteſtino excurrēs, pollicis quaſi craſsitiē ſuperauit: eoq; modo ſanguine turgebat, quo iam parturientium animalium uenas, uterum amplexantes, inſigniter amplas diſtentasq; cernimus. Verùm hęc paulo latiùs à nobis relata ſunt in epiſtola, qua dextram axillarem in laterali morbo (ſi modò dextram aut ſiniſtram ſeces, quicquam interſit) aperiendam docui. ac proinde nunc ad uenæ cauæ ſeriem eſt accedendum: nam portæ uenam ſecandi modum, ad finem quinti libri reijciendum duxi, in quo omnium nutritionis generationisq; organorum adminiſtrationem unà perſequar.

Porta uenā ſanguinem non conficere.

Melancholicum ſuccum per portæ uenas purgari.

r ſ. cap. 6 B. ?

s ſ. 12 ca. A. C.

t d. d.

u ſ. cap. 6. ad +.

CHARACTERVM TOTIVS VENAE CAVAE DELINEATIONIS, adeoq; Figuræ Quatuor Capitibus iam ſeriatim ſubſequentibus communis, Index.

A, A *A TRES iſti characteres, ia regione, qua iecur in huius figura proportione conſiſteret, obuij, propaginem notāt, à uena caua in iecur perquàm numeroſa ramorum ſerie ſiniſtrorſum diſtributam. Alteram autem propaginem, in dextram iecoris ſedem ſimiliter diffuſam, characteribus non inſigniuimus: uti etiam nullas dextras uenæ cauæ ſoboles, quæ pariter utrinque habentur, & priuatim nihil in altero latere ſibi uendicant, ne fortaßis characterum copia delineationem obſcuraremus.*

a *Gracilis ſoboles, à caua iecori ſub grandibus illis propaginibus A indicatis digeſta.*

B *Venæ cauæ ſedes, inter iecoris gibbum & ſeptum tranſuerſum conſiſtens.*

C *Siniſtra propago duarum, quas caua ſepto tranſuerſo offert, et à quibus etiam ſurculi in cordis inuolucrum ſepto obnatum pertingunt.*

D *Cauæ uenæ orificium, in dextrum cordis ſinum pertinens, ipſum ue forſan cauæ initium.*

E *Vena, coronæ modo cordis baſim amplectens, ac deorſum per cordis ſubſtantiæ exteriora ad ipſius uſque mucronem ſurculos à ſe deriuans.*

F, F *Vena coniugis expers, quæ à cauæ dextro latere ſupra cor prodiens, decliuis ſecundùm dextrum uertebrarum latus ad ſecundam ferè lumborum uſque uertebram deſcendit.*

G, G *Venæ pari carentis propagines, quæ coſtarum offeruntur interuallis, ac poſtmodum in dorſalem medullam, & in muſculos uertebris, ipſisq; coſtis inſtratos, ac etiam in membranas, thoracis cauitatem interſepientes, ſurculos promūt.*

H *Cauæ ſub pectoris oßis elatiori ſede iuxta iugulum bipartitio.*

I *Vena, primæ thoracis coſtæ innixa, atque ad alam tranſuerſim perducta, brachijq; axillarem, poſtquam aliquot propagines diffudit, conſtituens.*

K *Exilis uena, in ſui lateris ſuccingentem coſtas membranam ſoboles deriuans, ad trium ferè ſuperiorum coſtarum interualla.*

L *Vena ſub pectoris oßis ſiniſtro latere ad abdominis uſque ſuperiora deſcendens, ramosq; uerarum coſtarum cartilaginum interuallis, ac demum thoracem interſepienti ſui lateris membranæ, ac etiam muſculis pectori inſtratis, & abdominis cuti ramos exhibens. Præcipuum autem ramum ſub recto abdominis muſculo diſpergit, qui ſupra umbilicum in aliquot finiens ſurculos, alterius uenæ, ab imo ſurſum aſcendentis, ac Γ notandæ, terminos reſpicit, ea nimirum ſede,*

M. *ubi M aſcripſimus.*

N, N *Vena per foramina tranſuerſis proceßibus uertebrarum ceruicis inſculpta, ad caluariam properans, ac dorſali medulla*

INTEGRA ET AB OMNIBVS PARTIBVS
Libera uena caua delineatio.

m *Axillaris uena,cuius nomina paulo poſt,perinde ac humerariæ, recenſebuntur.*

n *Axillaris uenæ ramus,in capita deriuatus muſculorum cubitum extendentium.*

o *Ramus nuper dictis muſculis & poſteriori brachij ſedis cuti exporrectus.*

p *Inſignis propago,obliquè deorſum ſub humero,brachij ue oſſe,uerſus exterius illius tuber ducta, quæ muſculis hinc principium ducentibus ramos exhibens,aliquouſque in externam cubiti ſedem cum quarto brachium petentium neruo fertur.*

q,r *Axillaris uenæ in duos truncos diſtributio:quorum alter binis q inſignitus,in alto ſemper, totoq; ipſius ductu occultatur,ac eodem prorſus modo,quo manus arteria digeritur,quam in totius magnæ arteriæ figura, duodecimo Capiti præponenda,licebit intueri.Alter uerò axillaris truncus (cui r inſcribitur,& quæ tota orationis ſerie nobis axillaris uocabitur) paſſim ſub cute excurrit,ac in uarias ſoboles diſpenſatur, Cæterùm hanc axillaris uenæ diſtributionẽ etiam ſuperiùs fieri,quàm hic delineauimus,obſeruabis.*

ſ *Vena ab axillari in anterioris brachij ſedis cutem,& nonnihil quoque in poſterioris ſedis cutem digeſta.*

t *Anterior axillaris uenæ ramus,eius diuiſionis,quæ hic iuxta interioris humeri tuberis cutem eſt conſpicua. Præſens ramus,t inſignitus,obliquè ad mediam cubiti articuli flexus ſedem ſub cute fertur:ac cum humerariæ ramo b notato coiens,communem efformat uenam,α indicandam.*

u *Axillaris iuxta interius humeri tuber bipartitionis poſterior uena, quæ plures eaſdemq; uarias à ſe ſoboles diffundit.*

x,x *Poſterioris uenæ u notatæ ramus,qui ſub ulna deorſum ad brachiale porrigitur, & paßim in conterminam ipſi cutẽ digeſtus,ſobolem offert humerariæ ramo,brachiale iuxta minimum digitum conſcendenti.*

y *Vena in poſterioris articuli cubiti ſedis cutem excurrens.*

z,z *Notatur multiplex uenarum ſeries,in interioris cubiti ſedis cutem diffuſa, & dein in interioris manus ſedis cutem excurrens.Ac ſuperius quidem z uenam notat,ab axillaris uenæ ramo t inſignito principium ducentem. Inferius autem z indicat propagines,quas axillaris uenæ ramus,x & x inſignitus, internæ cubiti regioni offert.*

q; *Venularum Veneris monticulum implicantium,cum ramo δ notando coitus,eſt namque ramus is propago illarum uenarum,quæ externam manus ſedem inter pollicem & indicem perrepant.*

α *Vena communis,ab axillaris ramo t inſignito,& humerariæ ramo,quem b notauimus,conflata: quæ per internam cubiti ſedem,deorſum obliquè radium conſcendens,exporrigitur:ac tandem radium ſupergreſſa, in exteriorem cubiti ſedem, propter inferiorem ipſius regionem,excurrit,ramulos quoſdam in progreſſu ad proximam ipſi cutem diſpergens.*

β. *Communis uenæ iuxta humiliorem radij partem,quæ brachiale reſpicit,diuiſio,γ aut Υ aut Λ nõ abſimilis:cuius qui-*
γ. *dem alterum crus,γ inſignitum,externam manus ſedem,pollici ac indici ſubiectam, ipſumq; pollicem & indicem ac-*
δ. *cedit,& ramulum δ indicatum,in internam manus ſedem digerit.Alterum autem crus, ε inſignitum, uerſus medium*
ε. *& anularem potiſſimum abſumitur.*

Ramis externam manus ſedem adeuntibus,uaria à noſtris medicis imponuntur nomina: quæ quum inter ſe admodum pugnent,& paſſim ſint obuia,aliquid de ipſis iam dicendum arbitror, hunc characterum indicem lubentiùs barbaris nominibus occupaturus,quàm orationis,qua has uenas deſcribam,ſeriem. Græci igitur & Latiniores medici, in cubito & manu paucas uenas proprijs nominibus appellarunt.Venam namque per brachij interiora alamq; excurrentem,ac r,aut etiam m notatam,in utroque brachio,quia axillam ſeu alam perreptat, axillarem uocauerunt: quemadmodum et cubiti interiorem,quòd ſcilicet per cubiti interiora potißimum exporrigatur.Verùm priuatim dextri brachij axillarem,iecorariam uocarunt, quòd in iecoris affectibus illam diuidere ſoleant. Siniſtri autem brachij axillaris,lienaria ipſis dicitur,quòd in lienis morbis hanc plerunque aperiant.Sic rurſus ὠμιαία,ſeu humeralis, a inſignita,ſimpliciter ſuum nomen obtinuit,quòd per humerum in manum feratur. & cubiti etiam exterior eſt nuncupata,quoniam cubiti exterius latus perreptat.Hippocrates in libris de Articulis,hanc uidetur craſſam uenam nuncupaſſe.Quia uerò hæc capitis morbis mederi creditur,etiam capitis uena uocitatur. Ramos uerò b & t notatos, & uenam communem,quam α notauimus,conſtituentes,medias uenas nuncuparunt, quòd ſcilicet ad flexus cubiti medium ducerentur,aut quòd inter cubiti exteriorem uenam & interiorem eſſent mediæ. Ab obliquo autem ipſorum ductu,obliquas quoque illas uocarunt.Communem (quæ α inſignitur) nuncuparunt, quæ ab illis ramis b & t notatis conſurgit,atque interiori & exteriori cubiti uenis communis eſt.Præter hæc nomina, uix alia apud illos reperias. At ſi Arabum libros leges,nominum acerui paßim occurrent,eidem uenæ uix unquam accommodatorum.Quo autem aliquid certius de his quoque depromam,ſtudioſorum gratia, qui me his nominibus in Anatome remorari ſolent,non grauabor Auicennæ interpretis nomina hic recenſere,quæ Fen prima libri primi, doctrina quinta, Capite quarto leguntur.In quo Capite Auicenna ex propoſito brachij uenas deſcribit,earum ſeriem à Galeni libro tertio de Adminiſtrandis ſectionibus,aut potiùs ab Oribaſio petens.Auicenna igitur, aut ipſius interpres, Spatularem uocat humerariæ partem,à iugulari externa ad eam uſque ſedem ductam,qua humeraria brachij cutẽ primùm ſubit, quæ pars duobus a in noſtra delineatione complectitur.Quà autem humeralis brachio exporrigitur, illam Cephalicam, quaſi capitis uenam nuncupat.Hæc inter inferius a & f continetur.Humerariæ ramum,quem i inſigniuimus, Funem brachij appellat.Axillaris ipſi Aſellaris dicitur.Communis uerò, α notata, Nigra:ubi autem hæc obliquè ad radium contendit,Baſilica ipſi uocatur.Alterum communis uenæ diuiſionis,quam β notatam,γ aut Υ aſſimilauimus, crus ε inſignitum,ac anularem & medium quodammodo petens,in poſtbrachialis ſede Syelen Auicennæ appellatur. Verùm aliàs ſubinde apud Arabes & barbaros illam Syelem uocari obſeruabis,quæ iuxta brachiale ab humerariæ ramo i notato,& axillaris uenæ propagine x inſignita,conſtituitur,& l notatur.cui eadem quæ axillari medicorũ uulgus nomina imponit,hanc quoque Saluatellam & Salubrem uocans.Quanquam rurſus communis uenæ ramum γ notatum,uerſus pollicis & indicis regionem exporrectum,alij Saluatellam uocent,huic eadem quæ humerariæ nomina largientes.

Varia uenarũ brachij, cubiti et manus cutẽ perreptantium nomina.

largientes. Ad hæc, axillaris medicis potiſſimùm Baſilica, interdum & Nigra aliquando & Funis brachij nuncupatur. Humeraria etiam ocularis & auris, quòd ſcilicet earum partium inflammationibus medeatur. Niſi fortè horũ nominum impoſitores adeò ſtulti fuerint, ut cum Ariſtotele, & illis qui hodie uenas, à me rectè antea pictas, turpiter in lucem ſuo nomine emiſerunt, arbitrati ſint, humerariæ ortum ſub aure primùm eſſe. Cæterùm communis uena, etiã Media, Mediana, & Corporalis uulgo dicitur.

ζ *VENAE cauæ portio, qua partibus ſub iecore repoſitis nutrimentum adminiſtratur.*

η *Vena in pinguem membraneamq; ſiniſtri renis tunicam, conterminasq; ſedes excurrens.*

θ *Grandis uena, ad dextrum renem exporrecta.*

ι *Grandis uena, ſiniſtrum renem petens.*

κ *Propago à uena in dextrum renem deducta, in pinguem renis dextri tunicam excurrens.*

λ λ *Seminalis uena ſiniſtra.*

μ μ *Seminalis uena dextra.*

ν *Seminalium uenarum ſedes, qua hæ primùm implicari, uaricumq; modo conuolui incipiunt.*

ξ *Venæ gemellatim à caua in dorſalem medullam, quæ lumborum uertebris continetur, ac demum ad ipſas lumborum uertebras, ipſisq; accumbentes muſculos & peritonæum digeſtæ.*

ο *Venæ cauæ ſupra oſsis ſacri initium in duos truncos diſtributio, Λ, aut inuerſo V, aut V non abſimilis.*

π *Ramus tranſuerſim in peritonæum & lumborum carnes, abdominisq; muſculos diſtributus.*

ρ *Ramuli aliquot, in ſuperiora oſsis ſacri foramina miſsi.*

σ.ς *Siniſtri trũci magnæ illius ſuper os ſacrum bipartitionis in duos ramos diſtributio, quorũ interior σ notatur, exterior ς.*

τ.τ *Interioris rami, quem σ notauimus, exterior propago, in muſculos exteriorem ilium oſsis ſedem occupantes, & in clunium cutem conterminasq; partes frequenti ramorum ſerie tranſuerſim digeſta.*

υ *Interioris rami σ inſigniti interior propago, eiusq; propaginis rami humilioribus ſacri oſsis foraminibus diſtributi, χ*

χ ψ *uerò & ψ reliquas huius propaginis ſoboles, uti hac parua tabella eas delineare datum eſt, exprimunt. Porriguntur autem illæ ad ani muſculos, ueſicæ fundum & ceruicem: mulieribus etiam ad humiliorem fundi uteri ſedem, ipſumq; adeò uteri collum.*

φ *Vena ab exteriori ramo, quem ς indicatum conſpicis, deprompta, atque cum reliquo interioris rami σ notati coiens, quà id pubis oſsis foramen perreptat.*

ω *Hac ſede uena, pubis oſsis foramen permeans, præter alios ipſius ſurculos, uenulam in coxendicis acetabulum porrigit, huicq; in iſtius regionis muſculos diſſeminatur.*

ϡ *Venæ pubis oſsis foramen tranſeuntis ramus, cutem ad internam femoris ſedem ſubiens.*

Ϙ *Congreſſus dictæ nuper uenæ, cum ramo magnæ in crus diſtributæ uenæ, quem Ζ notabimus.*

Γ *Vena ab elatiori ſede exterioris magni illius trunci rami ς inſigniti, quà is peritonæum perforat, principium ducens, qua peritonæo & abdominis muſculis cutiq; ramos offert: quorum præcipuus ſub recto abdominis muſculo ſurſum conſcendit, & ſupra umbilici regionem in aliquot diſſectus ſurculos, eas reſpicit ſoboles, quæ huc, ubi M conſiſtit, à uena ſub pectoris oſſe deducta pertingunt.*

Δ *Propago uenæ in crus tendentis, quæ tranſuerſim ad genitalia conterminasq; ſedes excurrit.*

Θ *Prima magnæ crus petentis uenæ propago, per interiorem femoris tibiæq; ſedem ſub cute deorſum ad ſummum uſque digitorum pedis perreptans.*

Λ *Propaginis Θ inſignitæ ramus, femoris interiora ad inguina accedens.*

Ξ *Dicta propaginis ramus, ad interioris femoris regionis cutem uerſus exteriora digeſtus.*

Π *Propaginis Θ inſignitæ ramus, primo tibiam mouentium muſculo oblatus.*

Σ *Dictæ propaginis ſoboles, in anteriorem & poſteriorem genu ſedes diſpenſatæ.*

Φ *Hac ſede propago Θ indicata, per ſedem tibiæ interiorem, ſub cute in uarios multiplicesq; ramos diſcinditur, hicq; opportune, dum ſanguinem mittimus, aperitur.*

Ψ *Hàc ad anteriorem interioris malleoli ſedem nuper dicta propago ducitur, atque uti cernere eſt, in pedis ſuperiora terminatur.*

Ω *Ramus à grandi uena crus petente, in anteriorem coxendicis articuli regionem exporrectus, eiusq; ſedis muſculis & cuti ſoboles utcunque frequentes deriuans.*

1 *Ramus ſeptimo nonoq; tibiam mouentium muſculis, & cuti femoris iuxta externam ipſius ſedem ſurculos deducens.*

2 *Grandis ramus, in quintum femur mouentium muſculum digeſtus.*

3, 4 *His duabus propaginibus inuicem coeuntibus uena conſtituitur, quæ inter muſculos poſteriorem femoris ſedem oc-*
5, 6. *cupantes excidens, ſurſum in femoris cutem ramos 5 inſignitos porrigit, & maiori præcipuaq; ſua portione 6 indica-*
7, 7. *ta, ſub cute per poplitem genu ueſlexum fertur, & in ſuræ cutem ad calcem uſque digeritur, 7 & 7 notata.*

8 *Vtrinque ad characterem 8 conſpicitur ſoboles, à magna crus petente uena muſculis oblata, qui ab inferioribus femoris capitibus principium ſumunt. Atque ita præſens character uenam inibi notat, ubi inter commemorata nunc femoris capita repens, in duos truncos diſcinditur.*

9 *Exterior truncus bipartitionis à magna uena in poplite facta.*

10 *Ramulus exterioris trunci 9 inſigniti, ad genu anteriorem exterioremq; regionem ſub cute exporrectus.*

11 *Portio exterioris trunci ſecundùm fibulam internæ ſeptimi & octaui muſculorum pedem mouentium ſedi oblata.*

12 *Portio exterioris trunci, externam tibiæ pedisq; ſedem ſub cute perreptans. Cæterùm ubi hæc portio externæ pedis ſe-*
13. *di exporrigitur, cæterisq; pedis cutem adeuntibus uenis commiſcetur, 13 inſcriptum obtinet.*

14 *Interior truncus diuiſionis, quam magna uena in poplite molitur.*

15 *Ramus interioris trunci 14 inſigniti, per internam tibiæ ſedem, uerſus poſteriora tamen magis, in ſurculos diſſectus, pedisq;*

16. *pediſq́; internum latus ſub cute accedens,ubi etiam 16 inſcriptum habet.*
17 *Ramus interioris trunci,ſecundùm quartum pedem mouentium muſculum in tibiam digeſtus.*
18 *Interioris trunci propago, quæ inter tibiæ os & fibulam,uerſus anteriores tibiam amplexantes muſculos ducta, per tranſuerſum ligamentum in anteriori tibiæ ſede iuxta pedem occurrens fertur,ac in muſculos finitur,digitos in externum latus mouentes.*
19 *Reliquum interioris trunci,quod inter muſculos reconditum,poſt interiorem malleolum inferiora pedis ſubit,ac tandem in omnes digitos abſumitur.*

Præter hanc uenæ cauæ nudam delineationem, cuius characterum indici modò finem impoſui, ac dein pleraſque quinti,ſexti & ſeptimi librorum figuras,huc in primis ea ſpectat,quæ ad tertij huius libri calcem, uenarum arteriarumq́; ſimul ſeriem exprimere conatus ſum.Quotieſcunque igitur in quatuor ſubſequentium Capitū interiori margine ſimplex character occurret,illum ad nudam cauæ delineationem referendum putato.

QVONAM PACTO VENAE CAVAE SOBOLES IN IECORIS SVBSTANtia,portæ uenæ propaginibus cōmittantur,quaq́; ratione uena caua iecori eas ſoboles offerat. Cap. VI.

QVOTIES alicubi in interioribus marginibus ſcribimus, ſi.cap.6.lib.3.nudā uenæ cauæ delineationem,modo quæ præceſſit,indicamus:non enim ſemper prolixè ſcribendum putauimus, Figuræ ſexto Capiti libri tertij præpoſitæ.

a tota figura huic capiti præpoſita. — *Prolixā autoribus de uena caua ortu eſſe diſceptationē.*

PROLIXE admodum de [a] uenæ cauæ exortu agendum eſſe,ſi quis autorum controuerſiam in medium adferendam arbitraretur,cùm pleraque Galeni loca, ipſius operibus paſſim interiecta,tum maximè ſextus de Hippocratis & Platonis dogmatibus liber atteſtantur,quem uniuerſum huic quæſtioni,ex quonam uiſcere uenis origo ducatur dedicauit.Si enim ex propoſito eadem diſceptatio mihi aggredienda foret, neutiquam Galeni argumenta oſcitanter præterire liceret: quin ſingula ſeorſim eſſent accuratiſsimo ſtudio examinanda,& quæ uera & quæ falſa ducerem,enarranda. Haudquaquam enim adeò Galeni uerbis eſt acquieſcendum, ut omnia quæ illic in Ariſtotelē congerit, uera indubitataq́; eſſe ducamus: uti iam in ſermonis progreſſu,qui ueram uenæ cauę ſeirē enarraturus eſt,cuiuis reddetur obuium. quippe relicta de uenę cauæ ortu contentione, ipſius diſtributionem aggrediar: quam quidem [b] à corde auſpicarer, ſi modò à maxima ampliſsimaq́; uenæ cauæ ſede hanc inchoandam opinarer. Nam contra Galeni placitum, in Ariſtotelicæ ſententiæ robur,uelimus nolimus,nobis quantumuis etiam ringentibus, fatendum erit, uenæ cauæ [c] orificium,quod ad dextrum cordis ſinum pertinet, multo [d] amplius eſſe, quàm uenæ cauæ corporis amplitudinem,quacunque etiam ex parte hanc metiendam duxeris. Deinde ſubſequens Caput commentum Galeni falſum eſſe docebit,quo cauam,quà iecoris gibbo committitur, ampliſsimam eſſe aſtruit: quodq́; illam ſtatim ab exortu in duos truncos, [e] arteriæ magnæ modo findi, ac unum ſuperiora petere, alterum uerò deorſum explicari, & poſtmodum ex illis truncis eum qui deorſum ſecundùm lumborum uertebras fertur, grandiorem eſſe tradit.unde etiam ilico in Galenum propria ipſius iacula, quæ ex fontium fluuiorumq́; ductibus & arborum radicibus tanta induſtria & callidè texuit, repellenda ueniunt. Eodem modo Galeni dogma prorſus eſt reſpuendum, quo uenam cauam ex corde prodire inficiatur: [f] quòd illic non ſimiliter,ut magna arteria,enaſcatur: hoc eſt, quòd mox ab ortu in duos truncos non diuidatur, ſed rectà ſecundùm cordis latus ducatur. Primùm enim,ut falſum,& diſſectionis profeſſori indigniſsimum eſt, Galeni axioma,quo uenam è iecoris gibbo pronatam,in duos trūcos, perinde ac magnam arteriam,partiri affirmat: ita etiam non ſua demonſtratiua methodo concludit,hac occaſione cauam à corde nō oriri, quòd rectà ſecundùm cordis latus porrigatur. Nam ſi quis arteriæ ortum attentè examinauerit, animaduertet profectò, illam è cordis baſis medio, tanquam ex ipſius centro enaſci: ac proinde ſi arteriæ pars aliqua deorſum ducenda fuerit non ita multo poſt ortum arteriam neceſſariò diuidi oportuiſſe. Venam autem, quæ ex cordis baſis latere (utpote uas mollius quàm arteria) ſecundùm Ariſtotelis ſententiam enaſceretur, nō oportuit in duos truncos ſtatim ab ipſo ortu diſcindi:quum citra diuiſionem peropportunè ſurſum deorſumq́; repere poſsit,illaq́; diuiſio incaſſum fieret,præterquàm quòd prorſus eſſet inartificioſa. Nam ſi hinc prodiens uena,arteriæ modo bifurcaretur, primùm ipſius origo & caudex aliquouſque in dextram thoracis ſedem omnino proreperet, ac inde tādem diuideretur, eiusq́; diuiſionis trunci denuò ſiniſtrorſum deberent duci: ſi modò uerſus corporis medium (ut nunc fit) cauæ partes porrigi debuiſſent. Accedit huc Galeni argumentum,nunquam non grauiſsimè ab ipſo reſumptum:Si cor uenarū eſſet principium, omnes uenas neceſſariò oportuiſſe ad cor pertingere, uti ſanè ad iecur pertingunt.quaſi uerò [g] arterialis uena ad iecur non minus, quàm [h] portæ uena ad cor,accederet: quamuis interim ramulos non paucos uenæ portæ cum cauæ uenæ propaginibus in iecore ita uniri uideamus,perinde ac ſi cauā uenā quis nō immeritò portæ uenæ cōtinuam eſſe, hacq́; ratione etiam portæ uenam cordi communicari aſſereret, ſecus nimirum, quàm arterialis uena ad iecur pertingit.At ſi fortè Galeni ſententiæ ſuffragaturi contenderimus, arterialem uenam ob id ad iecur nō pertinere, quòd arteriæ

b à D.

Galeni argumenta de uena caua ortu in Ariſtotelē ſcripta,non omnia ex tripode dicta.

c 7 fig. li. 6 C.C

d D amplius ē quā B ζ.

e ſi.ca.12 C diuiditur in I ac V cū D.

f Hic confer 5 ſi lib. 6 C, D, F, cum O, P, R figuræ 6. Deinſpecta hanc ſedem in ultima 3 lib. figura.

HAC figura finxi cauæ ſeriem, quam neceſſariò moliretur, ſi uno principio aliquouſque progrediēti enata,in duos truncos ad cordis dextrum latus diſcinderetur. Quo autem hoc Galeni argumentum toties ab ipſo repetitū, & hactenus optima demonſtrationis loco habitum, accuratiùs obſerues, confer præſentē figuram cum aliquot ſexti libri, & potiſsimum cum quinta, & etiam cū totius cauæ figura: ut animaduertas, quo illam citra diuiſionem adhuc obliquari oportuerit, ut ex dextro dorſi latere ad ipſius medium tandem pertingeret.

g 5 ſi. 15 cap.

h ſi.ca.5.

teriæ conſtet corpore: concedamus rurſus oportet, [i] uenalem arteriam uenæ corpore efformari, [k] atq; *i 2 fi. cap.*
ab illa ſiniſtri cordis ſinùs ſede principium petere, à qua caua è dextro cordis ſinu naſcitur. Adde & hanc *15.*
non ſecus ab origine, citra unius caudicis aliquouſque productionem & inceſſum, in dextram pulmonis ſe *k Confer*
dem & in ſiniſtram duci, quàm caua ſurſum ac deorſum à corde fertur. ac dein adijce, uenam arterialem ali *C 5 fi. li. 6*
quandiu unum caudicem ab ortu ſeruare, ac poſtea in duos truncos diuidi: perinde ſanè ac magnam arte- *cum G 6 fi*
riam, quæ ſimiliter ut uena illa arterialis è cordis baſis medio pronaſcitur. quod ſanè Galeni etiam anato- *gura, ubi*
mici argumenti robur oſtendit, quo conatur docere, uenam cauam arteriæ magnæ modo debuiſſe diuidi, *aliā ſeriem*
ſi illa à corde, nō autem à iecore initium duceret. Quod uerò ad Galeni rationem ſpectat, uenas omnes ad *etiam uide*
cor, perinde ac ad iecur, non pertinere aſſerentem, aliquid ſanè de [l] umbilici uena in medium adſerrem, *bis 1 quam*
ſi uenam in humano fœtu examinaſſem, quæ in canum fœtibus ab umbilici uena, maiori ſua portione ie- *G.*
cur petente, in meſenterium ac lumbos dirigitur. hæc namque doceret, umbilici uenam non debuiſſe in *l 2 fi. li. 5*
cor inſeri, etiamſi cor uenarum ſtatueretur initiū, præcipuè quum umbilici [m] arteriæ non in cor ceſſent: *F.*
ſed ſat ipſis fuerit, magnæ arteriæ illic continuas euaſiſſe, ubi hæc in crura eſt deducenda. Pari quoque oc- *m 11 cap.*
caſione, de primo in fœtus generatione organo nihil dico: quandoquidem etſi cæterorum Anatomico *fig 8. 2 fi.*
rum inuicem, ſibiq; met ipſis pugnantium decreta facilè in multis improbare refellereq; queam, nihilomi- *lib. 5 K, L.*
nus quo mihi ipſi undique ſanum ac indubitatum uideretur, nihil adferrem, adeò de fœtus formatione, cor
disq; mehercule uſu præcipua quædam mihi ſunt obſcura, & dubijs plena. Verùm irrefutabilis illa (ut Ga-
lenus inquit) demonſtratio, quam in Ariſtotelem de animalibus dextro cordis ſinu deſtitutis contexit, mi
nimè efficax eſt: quandoquidem illis animalibus caua uena unico cordis ſinui eum in modum tunc com-
mittitur, ut in alijs dextro ſinui, quum & his animalibus ſanguis à iecore ad cor, arteriarum ſaltem nomine
(etiamſi non pulmonis occaſione) diffundatur. Et quis obſecro eò uenit ſtupiditatis, ut Ariſtotelem cauā
uenam eiuſmodi animalibus ex dextro uentriculo, quem non habent, exoriri uoluiſſe, cum Galeno dicat:
& non cognoſcat, Ariſtotelem aliud orationis genus de animalibus pulmone deſtitutis, quàm de illis quæ
hoc non priuantur, inſtituturum fuiſſe? Ad hæc, quis uel perfunctoriè in diſſectionibus uerſatus ambigit,
argumentum quod à [n] membranulis uenæ cauæ orificio præfectis ducitur, per uenalis arteriæ [o] mem- *n 7 fi. lib.*
branas dilui poſſe? Neque ſat ſcio, quid de auium uenæ cauæ diſtributione Galenus comminiſcatur, quum *6 K, L, M.*
nihil peculiare in uenæ cauæ ſerie in illis obſeruem: niſi quòd iecur duabus fibris ſeu lobis ipſis priuatim *o 9 fig. li.*
conſtituatur, à quibus ſi caua principium ducit, profectò arteriæ magnæ ritu ab origine in duos truncos nō *6 E, F.*
diuiditur. Inſuper Galeno, quum cauam à corde non oriri aſſerit, eo quòd arteriæ modo nō pulſet, animad
uertenda uenerat arterialis uenæ ac uenalis itidem arteriæ natura. Pariter quando obijcit, cor ſanguifica-
tionis uim iecori per cauam non offerre, quòd illa coriacea ſit, ipſi expendendum erat, quàm breue inter-
uallum inter cor & iecur cōſiſtat: & quo pacto ipſe in quarto libro de Partium uſu, toti uenæ portæ ſanguifi
cationis facultatem, iecoris uirtuti ſimillimam tribuerit. Cuius uenæ diſtributionis ſeriem Anatomici à ie-
core inceperunt recenſere, non autem ab inteſtinis & uentriculo, à quibus confectum ex cibo & potu ſuc-
cum in iecur diducit: qui quum ex ipſo ſanguis, urina & bilis, lienemq; petens recrementum, conſurgant,
neutiquam proportione illi reſpōdet ſanguini, qui per portæ uenam remeans, illis quibus hæc committitur
partibus alimentum ſuppeditat. Adeò, ut planè rhetoricum ſit argumentum, quod Galenus à quorundam
Venæ cauæ Anatomicorum in uenarum ſerie enarranda deſcriptionibus, contra Ariſtotelem colligit. Sed ne hic Ga-
distributio- leni diſſectionis, atque adeò totius medicinæ principis placita uilipendere, ac ſeriatim ipſius argumenta re
nis deſcri- fellere uidear, à iecore ſeriem uenę cauæ iam auſpicabor, quòd ab hoc ſanguinem in cauam deriuari, aut ſal
ptionē à ie- tem ex portæ propaginibus in cauę ſoboles aſſumi adhuc credam: etſi cauæ ortum hinc eſſe, non ita annuā,
core incipiē neq; quicquam à me de ipſius origine aſſertum uelim, quicquid etiam caſu mihi inter ſcribēdum exciderit:
dam. ne hircoſis quibuſdā medicis calumniandi anſan ipſe ſuggeram, qui non niſi huius generis nugas morātur,
& oſsium interim ac muſculorum cognitionem, & uaſorum reliquam ſeriem, tanquam ad ipſos nihil perti
nentem, reijciunt. Verùm & ideo de cauę principio ex iecore nihil abſolutiùs ſubijciam, quòd iecur mihi po
tiùs è uenis, quę ipſi intexuntur, quàm uenas ab ipſo, uel etiam in prima fœtus conformatione, originem du
cere uideatur. Aliud enim nihil in quinto libro iecur eſſe audies, quàm uenularum infinitam ſobolem, cui
concretus ſanguis (qui propria iecoris eſt ſubſtantia) obnaſcitur: quum interim uenę cauæ [p] os ad cor *p 7 fig. li.*
pertinens, ſimile prorſus ſit magnæ arterię, & uenalis arterię, arterialiſq; uenę orificijs: quę à corde enaſci, *6 C, C, C.*
Caua in ie nemo ſanę mentis inficiari poteſt. Cęterùm quemadmodum (ne forte rurſus aliò excurrat oratio) ab ex- *atq; ita in-*
core ſeries. tremis iecoris partibus, orbiculatim ex ipſius concaua ſede, [q] exiguas uenularum propagines, paulatim ad *uicem con-*
iecoris medium uerſus poſteriora contendentes, inuicem coire, maioreſq; uenas conſtituere diximus: & *fer 6, 8, 9,*
deinde ex maioribus illis rurſus grandiores tantiſper effici, quouſque omnes illę ſoboles in uenę portę cau- *10 figuras*
dicem finiāt: [r] pari etiam ratione, ad concauę uenę generationem (ut ita modò loquar) ex ſummis orbi- *lib. 6.*
cularibusq; iecoris finibus, in gibba ipſius ſede, innumeræ uenularum propagines exoriuntur, quæ ſenſim *q fig. ca. 5*
uerſus medium poſterioris ſedis iecoris prorepentes, in inſigniores uenas coeunt: atque hę rurſus in am- *A, A, A uer*
pliores eò uſque colliguntur, donec tandem in elatiori iecoris parte, eius regionis quę dextram dorſi ſedem *ſus B.*
Cauæ uenæ reſpicit, in unam congrediantur [s] uenam, quę ab inſigni amplitudine Gręcis uocatur *κοίλη μεγάλη*, & inter *r A, A, A*
nomina. dum (quemadmodum & portę uena) *σπλεχαια*, deinde & *ἡπατικὴ*: Latinis uerò caua, magna, & iecoraria, ra- *ad B.*
riùs autem caudicis uena nuncupatur. Huius uenę rami, per iecoris corpus exporrecti, portę ramis [t] incum *s B, ζ.*
bunt, & utriuſque uenę ramulorum extrema oſculis inter ſe conniuent, & multis locis congredi conti- *t 13 fi. li.*
nuariq; iam diſſecantibus apparent. Ipſe autem ramorum in uenę cauę caudicem extremus coitus & con- *5 Z incum-*
greſſus, non in medio gibbi iecoris perficitur, ut Anatomicorum uulgus ridiculè arbitratur: ſed, ut iam *bit Y.*
prius

Præſens figura, iecoris gibbum, poſterioremq́; ipſius ſedem commonſtrat. ac A quidem & A indicant elatiorem gibbi regionem, ſepto tranſuerſo uerſus anteriora contermina. B uerò & B regionem humiliorem. C cauæ uenæ pars notatur, quæ hac ſeptum permeat, ipſiq́; ramos exporrigit. D ad E uſque ſedē indicat, qua caua iecoris ſubſtantia adnaſcitur. H portæ uenæ portiunculam inſinuat. Cæteri characteres aliò quàm ad præſens Caput referuntur.

ª Alter A inſignatur.

Hæc figura uenæ cauæ portionem oculis ſubijcit, poſteriori iecoris ſedi exporrectam, quam longa ſectione ſecundum poſteriorem uenæ ſedem ducta diſſecui, ac deīn diſtendi, ut propaginum foramina, quæ caua in iecur diffundit, aut quæ cauam conſtituunt, in conſpectum uenirēt. At utrunque A, propagines, quæ à caua in dextram iecoris ſedem diſſeminatur, orificium, & ipſam denique propaginem notat. B uerò & B propaginē indicant, quæ per ſiniſtram iecoris ſedem ſparguntur. C autem et C paruas ſoboles inſinuant, quæ iecori etiam à caua, præter duas maximas propagines, diffunduntur. Nihil enim intereſſe uelim, an propagines has, & ſoboles, à iecore enatas, cauam conſtituere, an à caua in iecoris ſubſtantiam diffuſas eſſe dicam. Cæterum D cauæ uenæ ſedes notatur, quæ hac ſeptum permeat, ipſiq́; ramos depromit.

ˣ 4.

prius admonui, in ea iecoris parte, quæ dorſi dextro lateri proxima eſt. adeò ſanè, ut nihil prorſus ſubſtantię iecoris, toti poſteriori uenæ cauæ parti, quà dorſum ſpectat, obduci cernatur. Neque rurſus, etſi Galeno & omnibus diſſectionum profeſſorib. aliter uiſum ſit, uenæ cauæ rami, ex iecore procedentes, cauam in eum modum conſtituunt, quo radices ad arboris caudicē pertinere colligiq́; conſpicimus. Nam cauæ rami, ac ſi uenam per poſteriorem iecoris ſedem, rectà quodammodo deorſum porrectam, & duntaxat iecoris cuidā ſinui innatam ingrederentur, ipſi continuantur. Sunt autem hi ª duo inſigniores rami, propter iecoris elatiora, in anteriorem cauæ ſedem, nō autem latera, aut poſteriorem ſedem, ſubingredientes, & neutiquam cū uenæ cauæ amplitudine comparandi. imò ſi non nimis anxiè in Galeni uerba mecum iuraueris, procul dubio aſſeres, uenam cauam à corde deorſum per iecoris poſteriora ferri, atque ab huius anteriori ſede duas inſignes uenas pullulare, numeroſa ſerie in iecoris ſubſtantiam diffuſas, portæq́; uenæ ramulis continuatas. Præter has inſuper uenas, quæ à caua iecori offeruntur, in reliquo ipſius per uiſceris poſteriora deſcenſu (qui ſanè breuiſſimus eſt) ˣ paruulos etiam ſpectabis ramulos, ab anteriori cauæ ſede etiam in iecoris ſubſtantiam excurrentes, & in omnibus hominibus numero neutiquam pares. Atque hæc omnia hominem accuratè ſecanti, adeò ſuot obuia, ut nullus nunc uenæ cauæ ſeriem ſpectans, non multo magis probauerit hanc, quod ad ſeriem attinet, oportere à corde primùm deſcribi, ac demum ipſius ad ſuperiora inferioraq́; ductum enarrari. Sed quum ſanguinem, qui in caua paſſim continetur, à iecore confici, cum Galeno adhuc arbitramur, uenæ cauæ ramorum diſtributionem à iecore quodammodo cum ipſo auſpicati ſumus, deinceps eam uenæ partem deſcripturi, quæ ſupra iecur conſiſtit.

In qua iecoris ſede caua caudex conſiſtat, ramiq́; primùm profe rat.

EIVS VENAE CAVAE PARTIS, QVAE SVPRA IECVR CONSISTIT, diſtributionis ſeries. Caput VII.

HAVDQVAQVAM Galeno ſatis fuit, neſcio quàm uerum uenæ cauæ ortum à iecore cōminiſci: ac, ut ab Ariſtotelis placito uerius, magisq́; ex merito declinare uideretur, fingere, uenam cauam mox à ſuo è iecoris gibbo progreſſu, in duos truncos, arteriæ magnæ modo bipartiri, unumq́; ad ſuperiora corporis, alterum uerò ad inferiora duci: quin imò, ut etiam probaret, ſanguinem in corde nō generari, adijcere non eſt ueritus, truncum qui ſuperiora petit, multo ſtrictiorem eſſe, minusq́; amplum illo qui deorſum porrigitur. Sed iam aſſeruimus, cauam in eiuſmodi truncos non diuidi. ª Et etiam ueritati neutiquam conſonum eſt, cauæ uenæ partem, quæ inter iecur, ᵇ dextramq́; cordis aurem conſpicitur, anguſtiorem illa uideri, quæ ſub iecore lumborum uertebris explicatur. quod non perfunctoriè inter diſſecandum obſeruari uelim. Nam ſi quis obiter ſectioni ſtudium impendat, & iecur, aut cor, aut aliud membrum inter ſecandum mouens, plus ſanguinis in uenæ partem, uertebris lumborum exporrectam, quàm in illam quę ſupra iecur habetur, propulerit, is ſanè Galeni ſentētiæ ſubſcribet: at ſi uiciſsim ex hac uenæ parte ſanguinem compreſſum, in illam ſurſum duxerit, leui opera Galeno non amplius aſſentietur. Quum uerò hæc ſectione conſtabunt, conduxerit Galeni rationem preſsiùs expendere, qua conficit, aſcendentem uenæ partē multo oportere minorem eſſe deſcendente, quòd hęc ſcilicet plures quàm illa partes enutriat. Nam ſi iſta Galeni ratio uera eſt, etiam citra ſectionem ipſius commentū nulli non innoteſcet: quandoquidem aſcendens pars plus ſanguinis, contra Galeni dogma, quàm inferior, quę lumborum uertebris exporrigitur, requirit. unde etiam mox inferendum eſt, hanc partem illa anguſtiorem meritò oportuiſſe confici. Primùm enim neque bilis ueſicula, neque uentriculus, neque inteſtina, neque omentum, neque meſenterium, neq; lien, ramulum aliquem à caua aſſumunt, hæcq́; ſub iecore collocantur. Verùm ſoli renes, altera ueſica, teſtes & crura, & inferior abdominis pars, ab ea quæ deſcendit cauæ parte ſanguinem adipiſcuntur. Ab aſcendente uerò, ſeptū tranſuerſum, & uniuerſus thorax, & ſuperior abdominis ſedes ad umbilicum uſque alitur. nam & thoracis partem iecori proximam, ad ſecundam uſque lumborum uertebram pertinentem, à ᶜ uena coniugis expertē nutrimentum obtinere audies. deinde brachia, collum, & caput uniuerſum, ab aſcendente uenæ por-

ª reſpōdet 2. ζ.
ᵇ 5 ſi. ſib.
ᶜ 2.
ᶜ F, F.

Cauæ partem ſeptum tranſeuntē, illa quæ ſub iecore conſiſtit, non anguſtiorē eſſe.

tione alimentum aſſumunt. ut taceam nunc ſanguinis copiam, in cerebrum tot uenis ſcaturientem, & eam quę in cor defertur, non ſolùm cordis & pulmonis, omnium maximi uiſceris nomine, uerùm & omnium arteriarum, quas ſanguine ad cor delato impleri credimus. Sed quorſum ſpectat, eiuſmodi rationes, ut Galeni placitum ſubuertatur, colligere? quum ſectio iam admonitis ſtudioſis abundè non hoc ſolùm infirmet, uerùm & alia, quæ in ipſius libris, de Hippocratis & Platonis decretis leguntur, quàm plurima, à medicis, propter ſecandi imperitiam, & nimiā quam autoribus damus fidē, tanquam Apollinis oracula, libenter conceſſa. Caterùm nunc tandem tempeſtiuū fuerit, cauæ uenæ d partis ſupra iecur conſiſtentis ueram ſeriem aliquouſque perſequi: ac poſt modū, ubi ſermo à Galeni ſentētia diſſenſerit (ne plus æquo ipſius autoritatem ſpernere uideamur) adijcere.

Caua per ſeptum trāſitus. ac ipſius in ſeptū rami.

Vena itaque caua neruoſam ſepti tranſuerſi partem in dextro ipſius latere, peculiari foramine e permeat, unà etiam cordis f inuolucrum perforans, ac ſepto g duas non uulgares offerens propagines, per uniuerſam ſepti ſedem multiplici ſobole excurrentes, & ramulos quoque cordis inuolucro, quà id ſepto committitur, diffundentes.

Caua in cordis dextrum ſinum adapertio.

Quum primùm uerò caua ſeptum h ſuperauit modicè ſiniſtrorſum, uerſus dextrum cordis i baſis latus procedens, ſiniſtro ipſius latere k adaperitur, atque in dextrum cordis ſinum pertinet: non quidem, ut Anatomicorum fex ſcribit, aliqua propagine, aut ramo quopiam, uerùm duntaxat foramine quodam, ſeu ſciſsione tam ampla, quanta ex uenæ cauæ partis ſub corde conſiſtentis, & eius quę mox ſupra cor habetur, amplitudinibus in unum circulum deductis, conſurgeret. Anteriori cauæ uenæ ſedi hic l dextra cordis auricula cōnaſcitur.

Cordis baſim cingens uena.

A poſteriori uerò cauæ ad cor connexus ſede, m inſignis uena promitur, quæ ſecundùm cordis poſteriora & ſiniſtrum latus antrorſum ita porrigitur, ut cordis baſim coronæ modo ſuccingat, ac ab inferiori ipſius ſede n ramos deorſum ad cordis uſque mucronem diſpergat: quorum præcipui ſunt, qui cordis ſubſtantiam illic petunt, ubi hæc eſt o craſsiſsima. unde etiam frequentiores uena ſiniſtro cordis lateri, & ubi ſinum ipſius ſeptum conſiſtit, ſparſas cernimus. Hæc uena interdum gemina uiſitur, grandiori quidem à poſteriori ſede orificij cauæ initium ducente, minori uerò ab anteriori ſede. Vena caua, à cordis baſi ſurſum aſcenſura, cordis inuolucrum perforat: & uerſus corporis medium ſenſim ducta, multoq́; quàm ſub corde gracilior, magnæ arteriæ p innititur: non autem magis retrorſum repens, uertebrarum corporibus inſidet, ut quæ à ſtomacho occupantur, cui rurſus, aſpera incumbit arteria, & huic non infima magnæ arteriæ propago, cui ultimo caua inſternitur.

Qui uenam coniugis expertem à caua educi oportuerit.

adeò ſanè ut quum caua tantùm à uertebris diſtet, mirabili artificio illis uena fuerit offerenda, quæ ipſis coſtisq́; ſanguinem ſubminiſtraret. Quum enim ſeptum tranſuerſum impedimento ſit, quo minus caua, q ubi ſub iecore exporrigitur, ac renibus ſoboles diſpenſat, uertebris ac coſtis propagines tribuere queat: & deinde, quum cordis baſis adeò à uertebris eleuetur, & uaſa in pulmonem diffuſa, cauam à uertebris ita ſubleuent, ut etiam hinc ad ipſas caua nullos deriuare queat ramos: rerum Opifex ab illa r magnam eduxit propaginem, poſtquam cordis inuolucrum tranſcendit, atque pulmonis dextræ partis cum ſiniſtra s connexum ſuperauit, ipſaq́; dorſo propinquiùs quàm antea accedit. Hæc propago, ſeu uena, à dextro cauæ latere pronata, deorſum ad quartæ propemodum thoracis uertebræ corpus contorquetur: & decliuis ſecundùm dextrum uertebrarum latus porrecta, ſuo t fine unà cum magna arteria, u ſub ſepto tranſuerſo ad aliquot uſque lumborum uertebras pertingit. Hæc uena, cauæ uicem toto progreſſu gerit, quo ipſius caudex uertebras ita x atque in lumborum regione nequiuit contingere, ac geniculatim ramos ad uertebras, ipſaſq́; adeò dorſi partes offerre. Meritò igitur caua hanc uenam à ſe tam grandem deprompſit, y ut arteriæ magnæ ritu utrinque ad coſtarum interualla z ramos geminare poſſet, quos quidem à lateribus non diffudit, ſed ex a media regione poſterioris ipſius ſedis, quæ uertebris innititur. Quia uerò coniuge priuatur, neq; in altero latere parem aſciſcit à caua propaginem, Græci eam ἄζυγον, nos uenā abſque coniuge, & paris expertem nominamus. Oritur autem potius à dextro cauæ latere, quàm à ſiniſtro: quòd ſecundùm dextram dorſi ſedem explicari debuit, ſiniſtra nimirum ſede, & media quodammodo à magna arteria digniſsimo organo occupandis. Ab anteriori etiam cauæ ſede non enaſcitur: ne fruſtra tunc longiori ductu, quàm modò, uerſus dextrum reflecti, itaq́; ſpinam accedere deberet. A poſteriori quoque principium ſumere nequiuit, quòd hæc ſedes alijs incumbat organis, quodq́; hinc uenam coniugis expertem dextrorſum magis deduci, quàm nunc, oportuiſſet. Ab hac igitur uena utrinque geniculatim pullulant propagines, ſingulę ad nouem coſtarum inferiorum ſingula interualla perreptantes, quæ in uerarum quidem coſtarum interuallis ad eam uſque b ſedem contendunt, ubi hæ in cartilaginem degenerant: in ſpuriarum uerò coſtarum interuallis, etiam in anteriora magis abdominis, quàm interualla pertinent, propagines hæ pertingunt, abdominis muſculis etiam c implicitæ. In ipſo autem per coſtarum interualla progreſſu ramulos diffundunt, qui in muſculos illi thoracis ſedi, quam ipſæ perreptant, incumbentes, diſperguntur. Præterea ab hac ſine pari uena, ad omnes ſecundùm quas deducitur uertebras, ſoboles quædam pertinent, quæ in uertebrarum corpora, & dorſalem medullam, & in muſculos his ſedibus accumbentes excurrunt. Iuſuper d membranis thoracem interſepientibus, quà illæ dorſo continuantur, ab hac uena ſurculi etiam offeruntur. Deinde non obaudiendum eſt, ab hac uena, quum primùm ab ortu uertebras contingit, ſubinde ramum quoque educi: eumq́; in tenues propagines diuiſum, etiam ſui lateris ſuperiores coſtas adire, atque inibi in membranam coſtas ſuccingentem numeroſis, ſed gracilibus ſurculis diſtribui. atque hi non ſeriatim ac rectà ſecundùm coſtæ ductum feruntur, quemadmodum propagines inferioribus coſtis digeſtæ, uerùm errabundo inceſſu excurrunt.

Varia uenæ pari carentis ſeries.

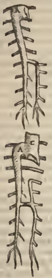
Atque id adeò frequenter in hominibus (quòd his ſcilicet multo breuior thorax, quàm quadrupedibus, à Natura datus ſit) uſuuenit, ut præſenti anno in publica ſectione, uiro & item mulieri omnes thoracis coſtas uenæ ſine pari propaginibus enutriri, hic Patauij uiderimus. Et Bononiæ etiam (ut priuatas ſileam ſectiones) quum primùm illic diſſectioni præeſſem, atq; de uenæ ſectione in laterali morbo ſatis pertinaciter

d B.
e 7 muſc. tab. ſ prope Δ. 5 fig. li. 6 O tranſit per E.
f 3 fig. li. 6 C, O, E, F, G. 4 fi. S. B.
g C altera notatur.
h 5 fi. li. 6 D.
i 4 fi. lib. 6 C, D.
k O. & 7 fig. li. 6 C, C, C, quæ cō ferēda ſunt cum A. B.
l 5 fig. lib. 6 B.
m E & 7 fi. lib. 6 G. & 6 fig. D.
n 6 fi. lib. 6 E, E.
o ſpecta 11 fi. lib. 6.
p F ſuper H 4 et 5 fi. li. 6 aut ſpecta hoc adsind. 3 lib. fig.
q ζ, 1. l.
r F, F. ult. fig. et 5 fig. lib. 6 G.
s ſpecta 11 fig. lib. 6.
t inſimum G.
u 7 muſc. tab. q.
x 10 fi. li.
y Q & 11 fig. g.
y fi ca. 11 ; diffundit k, k.
z G, G.
a ad ueſ fori rationē, quæ parte l fi. ca. 13 ſerta.
b 1, 3 fig. cap. 19 li. 6 A, B.
1 fi. lib. c E.
5 1 fig. d H, H et 6 fig. G. G a l. l.

tinaciter contenderetur, una eademq́; lectione tria nobis obtigerunt hominum cadauera, quibus omnes thoracis coſtas huius uenæ ramis enutriri, nemo ex tanto eruditorum uirorum cœtu inficiari potuit. Atque ut id ſubinde obſeruatur, ita ſanè interdum hanc ſine pari uenam, quum ad nonam ferè thoracis pertingit uertebram, in duos truncos diuidi cernes: quorum unus quidem dextri lateris coſtarum radicibus, alter autem ſiniſtri exporrigitur, ſuiq́; lateris coſtis, quà prorepit, ramos offert. Interdum uerò a ſiniſtro uenæ pari

e 5 cap. ſi. 5. & 4 ſig. lib. 5 ?.

carentis latere, in eadem propemodum regione, grandem uenam pronaſci obſeruabis, [e] illi ramo prorſus ſimilem, qui à portæ uena inferiorem omenti membranam adeuntium facilè maximus eſt. Hæc enim ubi primùm tranſuerſim uertebræ illius, cui exporrigitur, corpus tranſcendit, in duos ramos diffunditur: quorum alter ſurſum, alter deorſum ſecundùm coſtarum radices fertur, ac ſuarum coſtarum interuallis propagines deriuat. Non ſecus ſanè, quàm ſi Natura aliquando maluiſſet, unum grãdem ramum a dextro latere hic ad ſiniſtrum porrigi, quàm ſuper ſingulas uertebras unum tenuem gracilemq́; ramolum ferri. Adeò, ut mihi etiam perſuaſum ſit (quamuis id nũquam uiderim) interdum a ſiniſtro cauæ caudicis latere, ubi iugulũ contingit, uenam depromi, quæ ſecundùm ſiniſtrum uertebrarum latus deeliuis ducta, ſiniſtris coſtis ramos offerat, illa quam ſine pari uenam nuncupamus, dextras coſtas duntaxat alente. Atque huiuſmodi uenæ ortum non tantùm a iugulo primùm poſſe fieri, ſed paulo inferiùs, etiam agnus atteſtatur, in quo tale aliquid ſemel obſeruaui. Verùm eiuſmodi non niſi rariſsimè occurrentes uenarum ſeries, Anatomes ſtudioſo non aliter expendendas putauerim, quàm ſi interdum ſextus in manu digitus, aliud ve monſtruoſum ſe ſpectandũ offerret. Adeò, ut ſi quando in publicis ſectionibus hæc obſeruo, ea tanquã non eſſent, tacitè præteream, ne artis cãdidati in omnibus corporibus hæc obſeruari arbitrentur. Idq́; tanto, non in ſectionibus ſolùm, ſed modò in abſoluti hominis hiſtoria perſequenda, faciendum duxi ſtudioſiùs, quanto ipſos monſtruoſa illa magis admirari, experientia non ſemel didici. Porrò iam ſermoni adijciendum eſt, mihi hactenus in homine nihil eſſe prætermiſſum: uti ſanè arbitrabitur, qui Galeni placita ſedulò euoluens, primùm a me quintam pulmonis fibram ſeu lobum requiret, quo caua in interuallo inter ſeptum tranſuerſum & cordis inuolucrum, ex Galeni ſententia ſuffulciretur. Quippe quũ hunc lobum Galenus in ſimijs reperiſſet, oſcitãtiæ alios diſſectionis proceres arguit, quaſi illum ignoraſſent: uti ſanè & Galenum is lateret, ſi hominum cadauera potius cum illis, quàm ſimiarum ſecare aggreſſus fuiſſet. Quum enim in homine nullum ſit interuallum ductus uenæ cauæ a

Duabus his figuris geminas uenæ pari carentis ſeries expreſſimus, quæ ab illa uariant, quã integra uenæ cauæ delineatio indicauit. Notat autem hic A uenæ ſine pari truncum. B ipſius ramum, qui in ſiniſtrã ductus, in plures digeritur propagines. C uerò priuatim in inferiori figura, inſignẽ cauæ uenæ caudicis portionem.

Licebit hic 6 libri 3. 4 5. 6 figuras et ultimam huius libri ſpectare.

Libr. 7. de Adm. ſect.

ſepto in cordis inuolucrum, ſed hæc duo ſimul connata, unà ſemelque perforentur, nullus ſanè pulmonis lobus hic conſiſtere poteſt, qui in illo interuallo uenam ſuſtineret. In caudatis uerò ſimijs, & magis adhuc in canibus, amplum occurrit interuallum, inter ſeptum tranſuerſum, & inuolucri cordis mucronem: ac hic inter membranas thoracem interſepiẽtes, inane uacuum ve eſt ſpacium, per quod caua prorepit, ſibi ſubſtratum habens pulmonis lobum, quo is cauæ caudex mirabili Naturæ beneficio tanquam manu apprehenditur & ſuffulcitur. Proinde quando Galeni deſcriptionem canibus, noſtram autem hominibus conferes, utranque ueram eſſe fatebere. Verùm Galeni ſententia nuſquam non a caua, priuſquam ad cor pertingat, uenas in membranas thoracem intercipientes, deduci ac diſtribui docens,

Libr. 6. de Placitis. li. de Sect. uena. lib. 7 de Adminis. et 2 Cõmentariorũ in Hippocr. de Victus rat. in morbis acutis.

f L. 1 ſi. li. 6 M. N. Q.

ueritati parcit: quum hæ membranæ uenas aſſumant, partim ab [f] illis ramis, quos a iugulo ad has ferri audies, partim a uena ſine pari. Caua autem, quum ad cor fertur, interſepientes thoracis cauitatem membranas ne contingit quidem: tantum abeſt ut ramulos ipſis ita tenues, ut in illas digeri debent, priuatim offerat. Præterea alius, Galenum in libro de Venarum ſectione probè aſſecutus, mirabitur, qui, priuſquam

g 6 ſig. li. 6 l. 8 ſi. C. D.

cauæ ſupra cor progreſſum attingerem, à caua ſtatim atque in cor pertingit, [g] uenam arterialem in pulmonem porrigi, non aſcripſerim: quum interim illud Galeni ſit dogma. quod quàm ueritati conſentiat, ipſa uaſorum uicinia arguit. quippe quum nihil ab alio pronaſci uerè dicamus, niſi id ei ſit contiguum, aut ſaltem attiguum, arterialem uenam à caua principim ducere, neutiquam quis aſſeret. Præterquàm enim quòd

h 1 ſi. cap. 15 B. C.

arterialis uena ſextuplo craſsiori conſtat [h] corpore, quàm caua, illa hanc non contingit, & non mediocris cordis ſubſtantiæ portio inter cauæ orificij elatiorem ſedem, & dextram orificij arterialis uenæ, intercedit. Dein arterialis uenæ orificium non minus in cordis dextrum ſinum, quàm orificium cauę orbiculatim liberumq́; pertingit: nihilq́; minus apparet, quàm ſoboles aliqua, à caua ad arterialem producta. Vnde etiam hæc, quia propriam obtinet circunſcriptionem, non minus priuatim, quàm caua uenit pertractanda. Dein quis forſan me culpabit, quòd coronalem uenam dixerim eſſe (uti quoque profectò exiſtit) inſignem: quum in libro de Venarum arteriarumq́; ſectione Galenus illam ſcripſerit eſſe exiguam: uti contrà in ſeptimo libro de Adminiſtrandis ſectionibus, hanc perpetuò geminam reperiri tradidit. Huc accedit Galeni, de uenæ pari carentis principio, ſibi non conſtans ſententia. Primùm enim in commentario decimo ſecundi libri in Hippocratem de Victus ratione morborum acutorũ, ſibijpſi ter pugnat. nam in initio ſermonis de uenæ cauæ per thoracẽ diſtributione, uniuerſim inquit uenam octo inferiores coſtas enutrientem, à caua pronaſci, anteaquàm ad cor pertingat. Mox ſubijcit, in quibuſdam animalibus ſupra cor hanc à caua depromi:

Galeni de uena ſine pari ortu ſententia.

gines, extra thoracis cauitatem ad muſculos coſtis inſtratos excidere relatum eſt: ſic quoque a uenis ad cartilaginum interualla diſſeminatis, ramuli notaru digni, in muſculos pectori incumbentes, ipſasq; adeò mamillas propagantur, ſi modò ad has a uenis pectoris oſsi exporrectis, ſurculi deriuentur. Porrò quod ex uenis ſub pectoris oſſe deductis [y] reliquum adhuc eſt, ad latus mucronatæ cartilaginis deorſum in carnoſam rectorum abdominis muſculorum partem diſtribuitur. Venæ enim è thoracis cauitate prolapſæ, ſub rectis muſculis ad mediam uſque abdominis ſedem feruntur, ramulos quoſdam in proximas partes utrinque tranſmittentes: quorum præcipuus ad abdominis cutem ſubit, atque obliquè ſecundùm coſtarum cartilaginum terminos propagatus, in gracillimas & capillorum modo ſubtiles uenulas ceſſat. Cæterùm inſigniores uenarum rami, ſub rectis muſculis exporrecti, in plures ſurculos [z] ſupra umbilici ſedem terminantur, qui rectorum abdominis muſculorum ſubſtantiæ implexi, [a] illarum uenarum terminos fineſq; ſpectant, quas in ſermonis progreſſu, ab imo ſurſum ſub rectis muſculis conſcendere audies. Harum uenarum ſub pectoris oſſe reptantium originẽ, ex anteriori mediaq; in iugulo bifurcationis ſede, utplurimùm educi animaduerti. interdum uerò eas ab [b] axillarium uenarum radicibus, poſtquàm illę nonnihil a iuguli medio in latera receſſerant, enatas obſeruaui: quemadmodum aliquando alteram ipſarum, & præſertim ſiniſtram, ab axillari, alteram uerò ab ipſa bifurcatione pronatam uidi: quemadmodum etiam non infrequenter occurrit ab anteriori uenæ cauæ ſede, ubi in duos inſignes truncos partitur, unicam pronaſci, quæ ſurſum ad pectoris os ducta, in duas diſcinditur uenas: ac unam dextro pectoris oſsis lateri, alteram ſiniſtro exporrigit. Ab his quoque uenis, ſecundùm pectoris os deductis, membranæ thoracis cauitatem interdiuidentes primos mutuantur ſurculos: ac ſubinde etiam à caua, ubi nunc dictas promit uenas, [c] graciles quaſdam propagines ſibi uendicant, ſecundùm totam membranarum longitudinem, cum [d] neruis ſepti tranſuerſi exporrectas. Quinetiam, ut & antea monui, à [e] uena pari carente, in membranas thoracis cauitatem interſepientes, ſurculi accedunt, uenis quæ [f] adhærentem oculi tunicam implicãt, quàm ſimillimi. A uenis dein has thoracis membranas intertexentibus, etiam ſoboles in cordis inuolucrum, ubi illæ [g] hoc continẽt, pertingunt. Cæterùm [h] uena axillam accedens, priuſquam è thorace procidit, non ita procul ab ipſius initio, ex elatiori ſede, [i] uenam utcunque amplam promit, quæ ſurſum obliquè in poſteriora tendens, ad trãſuerſos uertebrarum ceruicis proceſſus deducitur: & per [k] foramina illis priuatim exculpta conſcendens, in muſculos uertebris proximè adnatos, ſoboles ſpargit. At præter illas, certo ordine, & ueluti geniculatim ſingulas ſoboles unicuiq; foramini neruorum exortibus in ceruicis uertebris inciſo deriuat, dorſaliq; medullæ, ipſiſq; adeò uertebris alimentum ſuppeditat. Quod uerò eius uenæ reliquum eſt, in caluariam contendit, [l] peculiare ſibi cum [m] ſua coniuge arteria foramen obtinens, quod ad poſteriorem occipitis oſſis capituli ſedem excauatur. Cæterùm quando uena in caluariæ amplitudinem pertingit, in [n] ſecundum ſeu ſiniſtrum duræ cerebri membranæ ſinum, uti poſtea auditurus es diffuſiùs, exhauritur. Præter hanc uenam, [o] alia adhuc ab illa quæ in axillam contendit, priuſquam è thoracis cauitate omnino labitur, ex ipſius poſteriori regione principium ducit, quæ in muſculos, humilioribus ceruicis & thoracis elatioribus uertebris adnatos, ac capitis dorſiq; & thoracis motibus famulantes, diſpenſatur. Simulatq; uerò axillam petens uena, inter primam thoracis coſtam & clauiculam, ex thoracis cauitate eſt egreſſa, [p] muſculumq; perforauit, qui ſecundi paris dorſum mouentium alter eſt, [q] eam, uti pòſt audies, [r] promit uenam, quam humeralem uocabimus: & ilico atque decliuis ducta, glandulas in axilla ad firmam uaſorum diſtributionem à Natura procreatas contingit, quas nunc dicam, à ſe diducit propagines. Primùm utrinque ſingulas emittit uenas: ad thoracis quidem anteriora [s] unam, ad poſteriora autem [t] alteram. Quæ antrorſum exporrigitur, in [u] muſculos à pectoris oſſe & coſtis ad brachij os & ſcapulam pertingentes diffunditur, & pectoris cutem ſimul & mamillas frequẽti admodum ramorum ſerie in mulieribus adit. Vena autem retrorſum proficiſcens, in muſculos cauam ſcapulæ ſedem occupantes, uicinaſq; ſedes multiplici etiam ſobole digeritur. Cæterùm nonnunquam à [x] priori, & quæ pectus accedit uena, interdũ uerò ab ipſo qui in axilla conſiſtit [y] trunco, [z] alia grandis utcunque uena exoritur, quæ deorſum ſecundùm thoracis latus exporrecta, potiſsimùm abſumitur in [a] muſculum, cuius beneficio brachium decliue dorſum admouemus. Præter hos ramos, maior uena, quæ in axilla habetur, [b] exiguos ablegat ſurculos glandulis & membranis, quæ inibi uaſorum diſtributionibus, eorundemq; colligationibus præſunt. Qua autem ſerie axillaris uenæ reliquum, in totum brachium excurrat, peculiari Capite mox atque cæteras aſcendentis uenæ cauæ partis ſoboles abſoluero, expediam. Proinde ad iugulum rurſus ſermone conuerſo, cæteros truncorum [c] magnæ illius in iugulo diuiſionis ramos aggrediar. Vena itaque caua, ad eum quem dixi modum, priuſquam pectoris oſsis ſummum tranſcendat, in duos truncos diducitur: ac ſtatim a diuiſione, nuper [d] commemorata uena, quæ axillam petit, principium obtinet. quod autem alterius diuiſionis illius trunci adhuc ſupereſt, a media iuguli ſede, cui priùs innitebatur, modicè recedens, ſurſum extra thoracem protenditur: & ſimulatque clauiculam pectoriſq; oſsis ſummum ſuperauit, in [e] duos impares ramos ſcinditur. Interior namque exteriori gracilior eſt, & ſecundùm aſperæ arteriæ latus [f] aſcendens, nonnullas uenulas, in ſpeciem capillorum exiles, aſperæ arteriæ conterminiſq; membranis communicat. Hæc interior cenſetur iugularis, quæ cum ſui lateris [g] ſoporali arteria uerſus cerebrum fertur, ac in aſcenſu graciles ramulos membranulis [y] ſexti neruorum cerebri paris in collo, & in faucibus etiam ſeptimi paris neruos colligantibus digerit, uniuerſo ductu ſoporariæ arterię, ad caluarię uſque baſim comiſſa: quò cum [i] peruenit, in duos inęquales amplitudine ramos diſcinditur: ac [k] amplior obliquè retrorſum, ſecundùm caluarię baſim ductus, caluariam ſimul cum quodam ſoporalis arterię ramo ingreditur, [l] foramine utens, ſexti neruorum cerebri paris gratia exculpto. Qua uerò ſerie in caluarię cauitate pręſens ramus digeratur, in cerebri uaſorum deſcriptione affatim

 perſequar:

Aliquot rami à uena axillam petente ſparſi, priuſquã brachium ſubeat.

Caua ſectionem ex parte ſuperiori.

Interior iugularis.

1 ſi. lib. 5 K. 6 muſ. tab. a. ubi uiſã rectũ muſculum f inſignitũ ſpectabes.
x M.
a F.
b ab I.
c 1 ſi. lib. 6 Q.
d 1 ſi. lib. 6 P. P.
e F.
f 18 ſi. ca. 14 lib. 7 u. u.
g Id licet colligere ex 1, 2 fig. lib. 6.
h I.
i N, N ultima fig. 5.
k 2 ſi. ca. 15. li. 1 T.
7 fig. u. 8 figur. a.
l 2 ſi. cap. 12 lib. 1 f.
m ſi. cap. 12 F.
n ult. ſi. 5, 1. & 7 ſi li. 7 Q. Q.
o O.
p 8 muſc. tab. C. aut potius quarta eũ muſculũ in Epitomes tabu.
q a. a.
r ut in ult. fig. ſiniſtro latere à Z a. oritur, eſtq; hac figura hac in parte cæteris uerior.
s P.
t Q.
u 3 mu. ta.
Δ 4 ta. Γ.
x P.
y m.
z R.
a 10 muſ. tab. Θ.
b inter P & R.
c H.
d I.
e S & T.
f ult. ſi. & ad E.
g ſi. c. 12 Z. aut X. aut potius ſeriatim hic ſpecta ult. fig.
h 2 ſi. ca. 3 lib. 4 c. c. dein y.
i figur. 14 cap. A.
k eiuſdem fig. C cũ l.
l 2, 3 ſi. ca. 12 lib. 1 c.

perſequar:modò autem ſat erit,ad caluarię uſque cauitatem uenas, quę eò pertingunt, ſermone deducere. Ab ampliori hoc iugularis internę ramo,quum (uti diximus) in poſteriora ſecundùm caluarię baſim is cõtendit, m propago diducitur,in elatiorem ſedem n muſculorum pertinens, qui anteriorem ceruicis uertebrarum regionem occupant,ſtomachoq́; ſubiacent. o Gracilior uerò internę iugularis ramus, ſoporali arteria penitus relicta, p priuato foramine caluariam ſubit, quod iuxta foramen tertio q & quarto pari neruorum cerebri commune,cęlatur.Priuſquam uerò ramus ille in duram cerebri membranam pertingit, totusq́; in caluariam mergitur, r ſobolem non admodum inſignem ad auditus organum depromit, eam per s foramen quoddam tranſuerſum mittens,quod huic ſoboli & t neruulo cuidam quinti paris neruorum cerebri commune cenſetur.Porrò u exterior,idemq́; grandior ſupra iugulum factę diuiſionis ramus, ab exteriori ipſius latere,poſtquam muſculorum dorſum mouentium ſecundi paris x alterum perforauit, y inſignem ex Galeni ſententia profert uenam,quę deorſum uerſus clauiculam reuoluta, ad ſummum humerum,ipſumq́; adeò brachium contendit,humerariamq́; nobis nuncupatam uenam conſtituit. Quum tamen propter Ariſtotelem,qui humerariæ ortum ſub aure eſſe,falſo tradiderat: & Galeni locorum, quibus uenarum in iugulo & collo ſeriem perſequitur,obſcuritatem,ſtudioſiùs ſolito humerariæ originem indagatus ſum,uenam hanc non ita ut Galenus cenſet,ab externa iugulari,ſeu maiori, quem paulo antè narrare cœpi,ramo,enatam uidi:uerùm ab ea uena,quam tranſuerſim ſupra primam coſtam in axillam tendere ſcripſimus.uti ſanè rationi uidebatur conſonum,quæ tutiùs unum caudicem,quàm duos ramos, mutuò æquè diſtantes,aliquouſque ſimul progredi atteſtatur.Oritur autem humeraria, ab eius uenæ medio ferè ductu,qui à iugulo ad axillam metiri poſſet.Atque hinc humeraria ſub ſummo humero tranſuerſim brachiũ petit,illa uerò ſub humeri articulo magis obliquè in axillam deſcendit. Cæterùm priuſquam humeraria brachium ſubeat,non procul ab ipſius ortu z ramum edit,qui in cutem poſteriori ceruicis ſedi obductã, & externos eius ſedis muſculos,numeroſa uenularum ſerie digeritur.Præter hunc, a alium quoque grandiorem depromit ramum,in gibbam ſcapulæ ſedem frequenti etiam ſobole diſperſum. Deinde quando ad b ſummum pertendit humerum,atque ſub illo in brachium prorepit,priuſquã penitus demergitur,in ſummi humeri cutem c propagines deriuat,quarum præcipuæ in cutem digeruntur, quæ d muſculum integit brachium attollentem.Eiuſmodi propagines interdum,idq́; potiſsimùm in mulieribus, ad mamillarum uſque cutem e excurrunt,deorſum in priora ſecundùm clauiculam errabundo progreſſu deductæ, & ante ſectionem in pleriſque mulieribus uireſcente quodammodo aut cæruleo colore conſpicuæ.Qua autem ſerie eius uenæ brachium adeuntis reliquum digeratur,poſteriùs dicam,quando peculiari Capite,ipſius axillarisq́; uenæ diſtributionem perſequar.Cæterùm f maior ramus,quem ſupra clauiculam haberi, atque ab externo ſuo latere,ſecundùm Galeni placitum,humerariam germinare diximus, ſub laro buccas mouente g muſculo,per colli latus ad fauces porrigitur,exteriorem efformans iugularem, quæ non pari ſemper modo (uti in uociferantibus,aut aliàs ui ſpiritum retinẽtibus,& uetulis,indies obſeruamus) per colli cutem fertur:ſed ferè quadruplicem,aut magis adhuc uariam diſtributionis ſpeciem proponit. Prima(quam frequentiùs eſt cernere) ea eſt,qua unus tantùm ramus hic ſub cute ad fauces uſque procedit,in ipſo progreſſu nullibi inſigniter diſciſſus:ſed duntaxat graciles ramos,in muſculos, conterminamq́, cutem partim rectà,partim obliquè,& interdum tranſuerſim conſcendentes,uariè ſpargens.Secunda autem ea uiſitur,qua in medio ductu iuxta colli longitudinis medium,iugularis in duos inſignes ramos dirimitur: & unus quidem in priora,alter in poſteriora quodammodo ſurſum properat. Tertiam cõſpicimus, qua propter clauiculam adhuc exterior iugularis in duas propagines diffunditur,quæ ſurſum ſub cute inuicem diſtantes feruntur. Quarta ex tertia paratur:aliquoties enim illæ propagines inuicem perpetuò diſtant, ac nuſquam ſe mutuò contingũt:interdum uerò ad humiliorem faucium ſedem mutuò rurſus coeunt, ac ex ambabus una conſtituitur uena,quæ mox bipartita, uti modò ſubiungam, in ramos ceſſat. Verùm ſubinde & ex tertia ſerie alia adhuc conſurgit differentia. Nam aliquando altera,neque illa ſanè minor propago, cuti non ſubtenditur, h muſculo recondita,qui à pectoris oſsis ſummo & clauicula pronatus, mamillari temporis oſsis proceſſui inſeritur.atque ea propago in eum modum ſubmerſa,frequenter adeò inſignis occurrit,ut etiam nonnulli diſſectionum profeſſores hanc internam iugularem uideantur appellaſſe:illam i uerò interim negligentes,quæ ſecundùm aſperæ arteriæ latus exporrigitur. Vtcunque uerò exterior iugularis,aut unica utrinque,aut in medio per collum ductu, aut ſtatim à clauiculis gemina aſcendat,ſemper cuti,quà prorepit, inſignes notatuq́; dignos offert ſurculos:ac quum ad fauces uſque,iuxta inferioris maxillæ humiliorem ſedem, ſub aurium regione k contendit,ſui l portionem ad oris interiora & duram cerebri membranam tranſmittit: m reliquum uerò ipſius,in faciei cutem,& illius muſculos,& ad tempora & poſt aures,& uniuerſam breuiter capitis cutem tranſfunditur. n Portio interiora oris ſubiens,in primis ſuis ſciſsionibus o glandulas obtinet intericctas,quas tertium glandularum in faucibus conſiſtentium genus in ſexto libro numerabimus.His glandulis,quæ uaſorum hic præſunt diſtributionibus,ab interiori externæ iugularis portione ramuli diſpenſantur:mox notatu digni in laryngem,& p glandulas ipſi proximè adnatas, & muſculos oſsis υ referentis, & linguæ, & uniuerſim ad omnes faucium ſedes, ſurculi deriuantur:

quorum

Exterior iugularis humerariaq́; ortus, & priuſquam brachium ſubit ſeries.

Exterioris iugularis ſeries.

PRImam diſtributionis externæ iugularis uenæ ſeriem,nuda ſua delineatio docet: reliquas uerò tres,primæ ſic & nunc ſeriatim hic repoſitis formulis expreſſi, ac earum primæ eoſdem characteres, quos integræ delineationi, accõmodaui,ratus ex illa hanc ita facilimè poſſe perpendi.

m ſi. cap. 14 Φ. n 8 muſc. tab. A.B. o ſig. cap. 14 F. ſacrũs ramos o, o, o. p 8, 3 ſig. cap. 12 lib. 1 R. iuxta Q. q 14 ſi. li. 7 1 & K. r ſigur. 14 cap. n. s 2 ſi. ca. 12 li. 1 V. t 2 ſi. cap. 2 li. 4 b ab a exorsum. u T. x 8 muſc. tab. C. y ſi. 6 ca. Galeni ſententiæ conuenit ad T. a. uerùm ultima ſig. ſiniſtrum latus ueram delineationem oſtendit ad z & a. z b. a c. b ultima ſi. lib. 1 A. c d,d d 4 muſ. tab. E, 10 tab. Δ. e 25 ſi. li. 9 A, A. f T. g 3 muſc. tab. Γ. h 4 muſc. tab. Θ. i S. k V. l X. m Y. n X. o 1 muſc. tab. A. p 6 muſc. tab. L.

quorum inſignis ſub lingua,ſecundùm ipſius longitudinem prorepit, in multiplices & errabunda ſerie pro repentes [q] ramulos ſciſſus. Quinetiam ab hac iugularis portione,præter [r] grandem ramum,qui in caluariam per [s] foramen ſubit,ad poſteriorem mamillaris proceſſus ſedem cęlatum: rami etiam in palatum,& tunicam narium cauitati obductam,digeruntur,à quibus poſtmodum non negligendæ [t] ſoboles caluariã petunt. Vna enim per [u] foramen,quod ſecundo cerebri neruorum pari inſculpitur,caluariam accedens,in duram membranam aliquot ſurculis excurrit: quemadmodum & altera ſoboles duræ membranæ offertur, caluariam ingrediens per grandius foramen [x] illorum quæ in octauo capitis oſſe,odorum gratia exculpuntur. Hæ ſoboles,quum caluariam ingrediuntur,ſurculos quoſdam oculo elargiuntur,in frontis cutem interdum diſſeminatos. [y] Exterior externæ iugularis portio,per capitis exteriora paſsim repens, mox glandulas ſuis quoque diſtributionibus præfectas obtinet,quæ inibi ſub aure reponuntur, ubi inferior maxilla ſuperiori articulatur. Pręſens portio inter has glandulas bipartitur: & [z] uno ramo in buccas,narium alas,& ad [a] frontem uariè exporrigitur, [b] altero autem tempus & auris regionem adit. Hic enim ramus denuò in duos præcipuos ſurculos diuiſus, [c] unum in ſui lateris tempus admodum errabundo & inuoluto ductu digerendum offert: [d] alterum uerò poſt aurem & ad occipitis cutem diffundit. Exterioris iugularis ſoboles, in faciem ac capitis cutẽ digeſtæ,hoc ſibi priuatim uẽdicant,ꝙ dextri lateris uenæ,ſiniſtri lateris uenis, quibuſdã ſedibus permiſceantur,ac inuicem coeant, idq́; potiſsimùm in facie & uertice, & in primis adhuc in fronte. adeò,ut frontis uena plerunq; ab utrarumq; iugularium propaginibus, per internos oculorum angulos ſurſum deductis,confletur. Ad hæc,per [e] exigua uerticis oſsiũ foramina & ſuturas, [f] graciliimæ uenulæ in caluariam procidunt: non aliter atque rurſus ex caluaria in cutem alias emergere tum dicam, quando cerebri uaſorum ſeriẽ priuatim enarrabo. Quippe hæc opportunè tantiſper dum in caluariam arterias quoque ſermone perduxero,aſſeruabitur, quòd uaria cerebri uenarum arteriarumq́; ſit commixtio: quam incognito adhuc arteriarum ad caluariã deductu,arduũ foret percipere. Quanquam interim cuiuis integrum ſit, Caput decimumquartum,cerebri uaſis dedicandum,aut hic,aut ſuo,quo id reponam,loco aggredi.

q *Hi ſub lingua conſpiciuntur.*
r *fi. ca. 14 E. & ultima fi. λ.*
s *2, 3 fig. 12 lib. 1 ζ.*
t *ſub 9. & ult. fig. μ. & fi. ca. 14 G, H.*
u *1, 3 fig. cap. 12 lib. 1 G.*
x *3 fi. cap. 12 lib. 1 l.*
y *Y.*
z *Z.*
a *9.*
b *a,*.*
c *a.*
d **.*
e *4 fi. cap. 12 li. 1 ſ, ſ.*
f *1 fi. lib. 7 F, F.*

VENAE AXILLARIS ET HVMERARIAE PER BRACHIVM cubitumq́; & manum ſeries. Caput VIII.

VENAS [a] duas à caua in brachium propagari,prius relatum eſt, quibus una eademq́; radix à iugulo extra thoracem uſque extitit. Gracilior,quę ueluti ab alia craſsiore [b] enaſcebatur,quòd [c] ſub ſummo humero,ipſaq́; adeò clauicula, in externam brachij ſedem procidat,humeraria & cubiti exterior dicitur: craſsior autem,amplior ve, quòd per axillam internamq́; brachij ſedem prorepat, axillaris interiorq́; cubiti uena nuncupatur. & quanto hæc grandior ampliorq́; humeraria uiſitur, tanto etiam in frequentiores numerofioresq; ſoboles diffunditur. Humeraria namque [d] illos quos pręcedente Capite recenſuimus ramos diſpergens,ad poſteriorem clauiculæ ſedem contorquetur: ac ſub ſummo humero,uti diximus,prorepens, [e] inter internum latus muſculi brachium attollentis, & ualidum tendinem muſculi brachium ad pectus ducentis,in brachium procedit. Dein carnea membrana ſub cute ſuffulcitur: deorſumq́; porrecta, etiam ante ſectionem in omnibus euadit conſpicua: niſi fortè graciliores omnino uenas homo obtineat,obeſior ve ſit. Porrigitur autem recto tramite per anteriorem (uerſus exteriora tamen magis) brachij regionem, ſecundùm exterius latus [f] muſculi cubitum flectentium anterioris. In deſcenſu uerò ad cubiti uſque articulum, [g] graciles duntaxat ramos utrinque in cutem ſibi proximam, anterioremq́; dicti muſculi ſedem diſpenſat, qui partim rectà,partim obliquè & tranſuerſim in cute ita prorepunt, ut interdum uerſus internam brachij ſedem ad axillaris uenæ [h] ſoboles in cutem digeſtas pertinere,cum illisq́; coire uideantur, [i] Quando humeraria cubiti attingit articulum,iuxta [k] exterius humeri tuber, in tres ferè ramos tota diducitur. [l] Primus (quem frequentiſsimè,& potiſsimùm in hominibus,deeſſe conſpicies) quotieſcunque ſe offert, gracillimus uiſitur: & penitiùs quàm ſub cute immergens, exteriori ſedi capitum [m] muſculorum præcipuè offertur,qui quatuor digitorum ſecundos & tertios flectunt articulos,& interno lateri eius [n] muſculi, qui radium in ſupinum mouentium longior exiſtit. Ramus iſte,mox in paucos ſurculos diſſectus, ceſſat: neque, ut Galenus ſcribit,alicui axillaris uenæ ramo ita commiſcetur, ut [o] præcipuũ humerariæ ramum,qui enarratione ſecundus erit, cum [p] quadam axillaris uenę propagine, in cubiti flexu ſub cute uniri mox audies. Vt enim Galenum axillaris uenæ [q] pręcipuam portionem,in alto inter muſculos reconditam, minus uerè deſcripſiſſe,ex ſedula reſectione obſeruabis: ſic quoque primi huius humerarię rami (ſi quando is unquam cernitur,& Natura pręter conſuetum ſibi artificium,à cute ad corporis penitiora, non autem ab his,utpote ſedibus ad uaſorum cuſtodiam tutioribus,uerſus corporis ſuperficiem,cutemq́;,uenas porrigi uoluit) ſeriẽ non eſt aſſecutus,aut imaginatione illam ſibi admodum inartificioſam confinxit. quanquam interim pereleganter uereq́; eas Galenus enarrauerit uenas, quæ citra ſectionem in nudato (uti in uenæ ſectione fit) brachio,plurimùm & frequenter illi occurrerunt. Quas quum ſimijs conuenire uidit,quàm illarum corpus humano ſimile ſit,longa oratione inducere conatus eſt,nullam,niſi ante diſſectionem omnibus obuiam,ſibi perſpectam habens differentiam: quum interim tam uarias & innumeras hactenus in oſsibus, muſculis, & uenis quoque propoſuerim,mihiq́; inde non uulgariter perſuadeam, humanum corpus nunquam à Galeno fuiſſe aggreſſum. [r] Secundus itaque & præcipuus humerariæ ramus, eorum in quos iuxta exterius humeri tuber ea diſcinditur, obliquè ſub cute, ad cubiti cum humero articuli flexus medium deſcendit: ac cum axillaris uenæ [s] ramo,quem poſtmodum commemorabo,coit: [t] unaq́; ex ambobus ramis,humera

Humeraria p brachium inceſſus.

Humeraria ſeries iuxta cubiti articulum.

Lib. de Venarum diſſect. & potiſsimum 3 libr. de Adminiſt.

a *m & a. ult. fi. x & a.*
b *ult. figu. a naſcitur quodammodo à Z.*
c *ſub λ & Q ult. figu. lib. 1.*
d *b, c, d, d.*
e *3 muſcu. tab. inter P & Δ per lineam ab L ad Q.*
f *6 muſcu. tab. Θ.*
g *e, f, g.*
h *f.*
i *f.*
k *2 fi. cap. 22 lib. 1 P.*
l *g.*
m *5 muſc. ta. Θ. 6 ta. Ξ.*
n *6 muſc. tabu. Λ. 12 tab. Θ.*
o *h.*
p *t uniuerſũ h ad a.*
q *q. q. ult. fig. ſ. ſ.*
r *h.*
s *i.*
t *a.*

riæ nimirum & axillaris, oena conflatur. [u] Tertius humerariç ramus, [x] muſculum qui radio iuxta brachiale inſertus, radij in ſupinum motus autor eſt, conſcendit: paulatim deorſum prorepens, obliquus per radiũ aote medium ipſius longitudinis in externã cubiti regiooem perfertur: quam ubi attigit, [y] ſurculos quoſdam, ut & reliquo, quem hactenus confecit, ductu, in proximam ſibi cutem depromit: quorum non [z] infimus eſſe ſolet, qui ab ipſo educitur, qoà humeraria in tres illos ramos ioxta externum humeri tuber partitur. Cæterùm tertius hic ramus ſenſim obliquè nerſus ulnæ appendicem, brachialisq; radiceui prorepens, tandem [a] alteri cuipiam inibi [b] commiſcetur uenæ: hacq; adauctus, externam brachialis ſedem conſcendit: & in aliquot ſurculos, errabundo inceſſu ſparſos, diſſectus, regionem intercurrit, quæ ante paruum digitum & anularem habetur, externa etiam illorum digitorum ſede ſoboles quaſdam ab hoc ramo ſibi uẽdicante. Cuius uerò uenæ propago illa demum ſit, quam tertio humerariæ ramo uniri iam ſcripſimus, ſubiungam, ubi primùm aliquot axillaris uenæ propagines abſoluero: quippe à quodam axillaris ramo, ſub cute per totam ulnæ longitudinem exporrecto, illius propaginis initium pendet.

Axillaris in brachio conſiſtentis ſeries.

Axillaris itaque, [c] quum primùm axillam ſuperat, brachiumq; ſubingreditur, inter muſculos brachij os amplexantes delitеſcit, præcipuè nerò inter anteriorem ſedem [d] primi cubitum extendentium, & poſteriorem ſedem tendinis [e] muſculi, quo brachium pectori admonetur, & dein iuxta muſculorum cubitum flectentium [f] poſteriorem. Hęc primùm capitibus [g] muſculorum, quorum ope cubitus extenditur, [h] propaginem offert, illis [i] uenulis eregionè eductam, quæ ab ipſa in glandulas hic repoſitas digeruntur. Poſt hanc, demiſsius axillaris ex poſteriori ſua ſede [k] uenam ijſdem muſculis diſpenſat, à qua medioeris etiam magnitudinis ſoboles in externæ brachij ſedis cutem diſſeminantur. Ab exteruo latere axillaris uenæ, [l] alia notatu dignæ amplitudinis propago diffunditur, obliquè deorſum ſub humero, ſeu brachij oſſe, ad [m] externum uſque huius tuber deſcendens, ac ſub [n] mnſculis cubitum extendentibus occultata: [o] muſculorumq; capitibus, ab externo humeri tubere pronaſcentibus, ramulos quoſdam exhibens: ac demum aliquouſqoe ſemper profundè occultata, io externam cubiti ſedem prorepens, ſimul cum [p] oeruo, qui brachium petentium quartus opportunè enumerabitur. Has propagines axillaris adhuc in alto latitans edit, ipſaq; in [q] duos truncos diſſcinditur, quos ſanè accuratiſsimè examinatos uelim, non tantùm Galeni nomine, quem hæc axillaris diuiſio latuit, uel qoam iuxta cubitum, atque adeò in brachij extremo fieri ſcripſit: ſed eorum quoque occaſione, qui ſe operæprecium aliquod in Anatome arbitrãtur præſtitiſſe, dum ſectionem ſemel atque iterum aggreſsi, ſimul cum axillari uena humerariam porrigi, ſe animadnertiſſe ſcribunt, oſcitanter humerariã (quæ etiam uel ante ſectionem notiſsima eſſe debuit) unà cum carnea membrana à brachio auferentes, & poſtmodum [r] alteram axillaris uenæ partem (quam modò perſequar) homerariæ loco deſcribentes.

Lib. 3 de Adminiſt. ſect.

Præcipua axillaris in duos truncos diſtributio.

Axillaris itaque hominis uena, non procul ab ipſius è thoracis cauitate in axillam egreſſu, in duos quodammodo pares diſcinditur truncos: quorum alter, qui ferè & craſsior uiſitur, toto ducto in profundo latitat, [s] arteriçq; in brachium exporrectæ perpetuò attenſus, eadem ferè cum ea diſtributionis ſerie digeritur, ſimul etiam [t] neruo brachium adeuntium tertio concomitatus. Inter [u] duos enim cubitum flectentes muſculos, deorſum ad mediam ſedem flexus articuli cubiti porrigitur, illis muſculis, & dein membranis, quibus nerui induuntur, ramulos ſpargens. Quando autem cubiti articulum ſuperauit, atque inter muſculos digitorum flexus autores ferri incipit, in [x] duos dirimitur ramos, qui modicè ab inuicẽ recedentes, ac muſculos quos perrepeant ſurculis implicantes, unà cum tendinibus internam manus ſedem petunt, qni per [y] ligamentom, in interna brachialis regione anuli modo conſpicuum, porriguntur. Rami inibi in alias ſoboles partiti, ſub [z] tendine feruntur, qui lateſcens, uolæ cuti ſubnaſcitur: atque hinc ita in internam digitorum ſedẽ digeruntur, ut binæ ſoboles pollici, & totidem indici, & una medio offerantur, à ramo qui ſecundùm radiũ per cubitum porrigitur. Ab illo autem, qui ulnæ attenditur, binæ ſoboles anulari & minimo, & una medio exhibentur: ab illoq; ramo ſurculus [a] muſculos adit, externam uolæ ſedem occupantes. atque ita ab altero etiam ramo ſurculus in [b] muſculos penitiùs pertinet, qui primo pollicis oſsi connaſcuntur.

Axillaris uenæ portionis cutem ſubeuntis ſeries.

[c] Alter axillaris truncus ſenſim ex alto ad internæ brachij ſedis cutẽ emergit, uerſus humeri [d] interius tuber properans, ac aote ſectionem ſub media brachij longitudinis ſede, non minus quàm hnmeralis ſupra cubitum, conſpicuus. Vbi autem interiori humeri tuberi ferè incumbit, ad elatiorem eius tuberis ſedem, in [e] duas magnitudine propemodum æquales partitur uenas: quarum anterior cuti ſubſtrata (quemadmodum & omnes præſentis trunci ſoboles) obliquè deorſum ad mediam cubiti articoli flexus ſedem repit, ac cum [f] ſecundo humerariæ ramo ad humiliorem mediamq; flexus illius ſedem coit, [g] onaq; inibi ex ambabus conſurgit uena, quam communem, quia ex axillari & humeraria conſtituitur, meritò appellamus. uulgus tamen medianam uocat: etiamſi Græci, & Latinorum præcipui, [h] ramos qui hanc communem efformant, medias, ut & obliquas, nuncupanerint. uerùm interim Galenus in primo libro de Curãdi methodo ad Glaucoem, mediam uidetur appellare, quam aliàs communem nocitat.

Communis uenæ conſtitutio.

[i] Poſterior uena illius axillaris trunci iuxta interius humeri tuber oipartitionis, frequentes ramos deriuat inferioris cubiti ſedis cuti, & interioris itidem exteriorisq; ſedis humiliorum, ac ſecundùm ulnam ſitarum regionum cuti. Ramorum per has ſedes excurrentium, [k] unus primarius, ſecundùm ulnæ inferiorem ſedem, ad exteriora tamen magis declinans, uerſus brachiale porrigitur, & ipſius ſoboles cum humerariæ [l] ramo illuc conteodente [m] coit: cõſurgensq; ex ramo hoc & ſobole illa propago, perinde ac prius enarratum eſt, in externam manus ſedem dirigitur. Interdum autem illo humerariæ ramo deficiente, ea axillaris uenæ ſoboles abundè eius rami uices in manu gerit. Rurſus ramorum [n] poſterioris illius uenæ trunci axillaris, qui ſub cute conſiſtit, [o] alius haud negligendus cutem adit, qua poſterior cubiti articuli ſedes induitur: quanquam is in externam cubiti ſedem noo admodum procul perreptet. Inſuper [p] alij etiam rami notatu digni, ab hac poſteriori uena

in

u l. | x 6 muſc. tab. Λ. 12 tab. Θ. | y k, k. | z ſuperius k. | a x, x. | b l. | c ſ. | d 1, 12 muſcu. tab. Υ. | e 3 ta. Δ. | f 8 tab Γ. | g 12 tab. Θ, ſ. | h m. | i inter P et R. | k o. | l q. | m 2 ſi. ca. 23 lib. 1 P. | n 9 muſc. tab. Υ, ς. | o conſi. ta. Υ. Ζ. Θ. Λ. | p 2, 3 fig. cap. 11 lib. 4 Φ. | q in q & r. | r q. q. & ulti. fig. ſ. ſ. | s fig. cap. 12 N. | t 2 fi. cap. 12 li. 4 T. | u 6 muſc. ta. inter Θ & ra. | x Poſt hac ex arteria ſerie. | y 4 muſc. tab. Β. | z 4 ta. ſecundo muſculi Π. | a 4 muſc. tab. x. Ζ. | b 6 muſc. tab. x, λ. 7 tabu. characteri. 1, 2, 8 11 tab. ſ. | c r. | d 1. 2 fig. cap. 23 lib. 1 S. | e t, u. ac 8 anteriorẽ notas. | f h. | g a. | h t, h. | i u. | k x, u. | l i. | m L. | n u. | o y. | p inferius Ζ.

in internæ cubiti ſedis cutem digeruntur,qui uario & admodum incerto implexu, modò inuicem permi-
q χ,χ. ſcentur & coeunt,modò iterum mutuò abducuntur,ſurculos à primatio illo [q] ramo,quem ulnæ exporrigi
dicebam,aſſumentes,aliosq́; rurſus illi ſurculos impartientes. His ſurculis & propaginibus in eum modũ,
r ſuperius per cubiti interiora reptantibus, [r] alia frequentiſsimè accedit non contemnenda, quam axillaris uenæ [s]
e. ramus,communem uenam cum humerariæ ramo efformans,ab humiliori ſede & ex medio progreſſu emit
s ε. tit. Hæc interdum rectà,interdum uerò errabundo ductu ad brachiale contendit, alijsq́; huius ſedis propa-
ginibus commiſcetur: quæ adeò graciles ſunt,uarieq́; inuicem implicantur, ut interna cubiti regio non mi
nus frequenter quàm tibiæ uenter,ſeu ſura,uaricibus moleſtetur, hicq́; quidpiam retis imagini non abſimi
le commonſtret. Propagines hæ neutiquam ad brachiale terminantur: ſed partim obliquè, partim rectà,
partim uerò tranſuerſim,& modò inuicem commixtæ,modò rurſus diremptæ, totam manus internam cu-
tem perreptant,ipſi cuti paſsim connatæ. Porrò harum propaginum,quæ pollicis radicem, ſeu Veneris, aut
t δ. ut alijs uiſum eſt,Martis collem accedunt,priuatim id ſibi uendicant, quòd ipſis [t] ramus ab illis uenis [u]
u φ. permiſcetur,quas à communi uena in externam pollicis regionem diffundi, iam dicturus ſum. [x] Commu *Communis*
x α. nis enim uena ilico atque è [y] duabus illis axillaris & humerariæ propaginibus conflatur, obliquè deorſum *uenæ ſeries.*
y ε,h. ducitur,ad elatiorem cubiti ſedem paulatim contendens,quouſque radium paulo ultra ipſius longitudinis
medium tranſcendat hinc inde: neque id eodem ſemper modo,in progreſſu ramulos diffundens, & nonnũ-
quam à propaginibus,internam cubiti ſedem ſub cute perreptantibus,alios,qui cum ipſa coeunt, aſſumẽs,
z β. donec tandem in externam cubiti ſedem pertingat. Vbi itaque communis uena eam ſedem attingit, [z] ſu
a γ,Δ. pra radium nonnihil ante illius cum brachiali articulum,in [a] duos ramos diſcinditur, ſectionemq́; oſten-
b γ. dit,quam non inopportunè Græcorum γ,aut Y,aut Λ, non autem Γ aſsimilaueris. [b] Alter iſtius ſectionis
c δ. ramus,qui elatior eſt, [c] portiunculam ad internam brachialis ſedem,uerſus pollicis radicem diſpẽſat,quæ
d φ. dictis nuper hanc ſedem perreptantibus ſurculis [d] commiſcetur. Quod uerò elatioris rami reliquum eſt,
exteriùs inter pollicem & indicẽ ſurſum repit: atq; hic in uarias ſoboles, inuicẽ nũc unitas nũc autẽ rurſus
e ι. ſeiũctas, diſpergitur. [e] Alter ramus,qui inferius γ aut Y caput cõſtituit,indicis & medij,& aliquouſq; anu
laris ſedem petens,in uarias quoque ſoboles exhauritur. Quippe hæc uenarum in manus cutem ſeries adeò *Variã ma-*
uaria eſt,pugnanſq;,ut hanc explicare prorſus arduum ſit,præſertim quum inter quàmplurimos homines, *nus cutem*
uix duos æquali correſpondentiq; uenarum in ramos diſtributione inuenias. Adde, eiuſdem hominis dex- *implican-*
tram ſiniſtræ raro admodum congruere. Operæprecium itaque fuerit, uenarum in manum propagines nõ *tium uena*
hinc,ſed ex ſectione,& ante conſectionem,in brachijs uinculo interceptis,quum uenam diuidimus, con- *rum eſſe ſe*
diſcere: atque ad amuſsim expendere,quàm in uenarum ſectionibus noſtri,ſi dijs placet, Aeſculapij hallu- *riem.*
cinentur,qui grauiter num humeraria,aut communis,aut axillaris in manu diuidenda ſit,ridiculè conten-
dentes,humerariam ſeſe aperire exiſtimant,quoties uenam inter pollicem & indicis radicem aperiunt: &
axillarem,ſi uenam ad anularem & minimum digitos exporrectam incidunt. Ad hæc, quis non conſpicit,
f ι. ipſos in cubito propemodum nullam,præter axillaris uenæ [f] ramum, ad communem uenam exporrectũ,
diuidere? utcunque etiam ante uenarum ſectionem (quod ſanè abſonum eſt,& parũ anatomicum) de ape-
rienda uena non ſecus contendant,quàm ſi peculiaris quæpiam uena,à ſingulis partibus, quas inflammatio
g α et χ in ne,aut aliter affectas ſuſpicantur,in brachium duceretur,& non,uti nos docuimus,ab [g] uno trunco,ex ma
ultima fig. gna cauæ uenæ in iugulo partitione educto,omnes quas hoc Capite deſcripſimus uenæ pullulent. Quan-
ab uno pen quam ridiculæ huic uulgi medicorum opinioni,Hippocratis,aut eius qui libros de Morbis conſcripſit auto
dent trunco. ritas ſatis congruat,qua hepatitis & ſplenitis ipſi uocatarum uenarum ductus & ſeries, imaginatione tantũ
traditur: & fortè qua nos de uenæ ſectione perpetuò diſceptantes,tantopere deuexamus, rectitudinis fun-
damentum iacitur. Cæterùm ut in manus cute (ne fortè aliò quàm ad humani corporis fabricam lubens *Venarum*
noſtra expacietur oratio) etiam in eodem homine uenarum diſtributio uariat,pari quoque ratione & in cu *ſeriem cre-*
h b,ε ad a. bito ſubinde diuerſam uenarum propagationem uidere eſt. Interdum enim [h] duarum mediarum ad com *brò uaria-*
munis uenæ generationem concurſus non in cubiti fit flexu,ſed multo humiliùs,non procul à medio lon- *re.*
gitudinis cubiti. Aliquando humerariæ ramus,communem accedens,occultatur, axillaris ramo uiſum non
fugiente. nonnunquam rurſus contraria eſt ratio. Contingit etiam non ſemel, axillaris ramum, qui ad cõ-
munem fertur,humerariæ ramo longè aut graciliorem,aut ampliorem eſſe: & interdum hunc, aut illum ge
i ι. minum uideri. Quandoque (& id non infrequenter) [i] tertius humerariæ ramus, externam cubiti ſedem
k α. accedens,omnino deeſt,ipſius uicem ramulis tunc ſupplentibus,qui à [k] communi uena in cutem excur-
l χ,χ. runt,ac ſubinde etiam axillaris [l] ramo,qui toti ulnæ longitudini exporrigitur. Ne uerò hanc orationis ſe
riem barbaris nominibus implerem,ac alioquin ſatis obſcuram,difficiliorem redderem, in uenæ cauæ de-
lineationis characterum indice,eiuſmodi nominum ratio mihi fuit inſtituta.

VENAE CAVAE PORTIONIS AD PARTES INFRA SEPTVM transuerſum locatas diſtributæ ſeries. Caput IX.

a ζ.& 20 fi.lib.5 Q. SIMVLATQVE uena caua ſecundùm poſteriorem iecoris ſedem deorſum [a] prore
22 fig. g. pens,non amplius iecori connaſcitur,nonnihil obliqua ex dextris quodammodo corpo-
25 P. ris partibus introrſum,ad medium dorſi fertur,ilico [b] ramum non admodum grandem
b n.& 20 ex ſiniſtro latere promens,qui potiſsimùm numeroſa uenularum ſerie in pinguem mem *Ad renis in*
fig.lib.5 X braneamq́; ſiniſtri renis tunicã digeritur,quæ à peritonæo pronata, renem inueſtit, eun *uolucrum*
ad V. demq́; dorſo alligatũ continet. Hic ramus infrequenter ex dextro cauæ caudicis latere, *uena.*
uenam

uenam congiugem adipiſcitur: quòd [c] uena dextri renis pinguem tunicam, conterminasq; ipſi peritonæi ſedes accedens, non à cauæ caudice principium ducat, ſed ab elatiori regione [d] eius uenæ, qua dextro reni ſeroſum ſanguinem deferri audies. Caua enim, ubi iam mediæ uertebrarum ſedi innititur, ab utroq; latere [e] ampliſsimam propaginem in renes diſtribuit, dextram quidem propaginem dextro reni, ſiniſtram autem ſiniſtro tranſuerſim deriuans. Atq; ut ſitus renum uarius eſt, ita quoq; harum propaginum exortus è directo ſibi neutiquam correſpondet. Quando enim dexter ren (uti plerunque accidit) ſiniſtro elatiùs locatur, dextri lateris propago altiùs quàm ſiniſtri renis, principium ducit: ſi uerò ſiniſter ren dextro ſuperior ſit, propago quoq; in ipſum repens, elatiùs quàm dextra propago, à cauæ caudice exoritur. Atque tunc etiam uena ſiniſtri renis, pinguem implicans tunicam, ex medio huius propaginis ductu originem ſumit, ea quæ dextri renis offertur tunicæ, à dextro cauæ uenæ latere initium mutuante. Hæ itaque propagines, ſeroſum ſanguinem ad renes, ut illum excolent, ac ab urina liberent, deferentes, ob idq; emulgentes uulgò dictæ, admodum craſſæ ſunt: ac quamprimùm concauam renum ſedem contingunt, hominibus in [f] duos ramos partiuntur: ac dein in renum ſubſtantiam, mirabili quodam artificio, hactenus nemini Anatomicorum cognito, digeruntur. Quod nam uerò id ſit, in quinto libro perſtringam, unà quoque rationem additurus, cur harum propaginum ortus nunquam è directo ſibi reſpondeat. Cæterùm priuatim ab humiliori ſede [g] propaginis ſiniſtrum renem petentis, iuxta ductus ipſius ferè medium, [h] uena pronaſcitur, in uiris ad ſiniſtrum teſtem tota excurrens: præterquàm quòd graciles [i] exiguosq; ſurculos in peritonæum, quà porrigitur, ac in membranas tunicas ve, ſiniſtrum teſtem & ſeminaria ipſius uaſa ambientes, producat. Hęc enim uena peritonæo, quà id lumborum [k] carnibus inſternitur, adnata, deorſum ſuper pubis os incedit. quod quum ſuperauit, atque ex magna peritonæi cauitate elabitur, in [l] uarios anfractus gyrosq; conuolui tur: quorum baſis ſuperiori teſtis ſedi connata, ramulos in tunicam, teſtis ſubſtātiam proximè continentem, digerit, & alijs frequentioribus ramis in teſtis ſubſtantiam paſsim diſſeminatur: quemadmodum quintus liber, ubi generationis organa perſequar, diffuſiùs docebit. Vena hæc, ſiniſtrum teſtem accedens, aliquando propaginem à cauæ caudice, ſub uenæ ad ſiniſtrum renem exporrectæ, principio enatum aſciſcit: quæ non procul ab exortu ſiniſtrorſum deſcendens, cum reliqua teſtem petente coit, unaq; ſeminalis uena ex ambabus conſurgit. [m] Vena autem dextrum accedēs teſtem, non à [n] uena in eius lateris renem protēſa, originem ſumit: at à cauæ caudice, aliquanto inferiùs quàm uenæ renibus oblatæ, principium ducunt. Huius ſeminalis uenæ exortus, non ut reliquarum ferè propaginum, in cauæ conſiſtit latere: uerùm ex ipſius eminentiori anteriori ve ſede, uerſus dextrum latus nonnihil, extuberanti ac ueluti rotunda origine enaſcitur. Præſenti uenæ ramulum quoq; ex ea quæ in dextrum renem procurrit, acceſsiſſe, ac ſimul cū ea coiuiſſe, Galenus ſibi ſemel obſeruatum teſtatur. Et nos quoque totam dextri teſtis uenam, à uena quæ reni offertur pronatam, ſemel uidimus. In mulieribus alia [o] harum teſtes adeuntium uenarum eſt diſtributio, quamuis enim illis par cum uirorum uenis ſit exortus, ipſæ tamen ex magna peritonæi cauitate haud elabuntur, neque ad pubis oſſa pertingunt: uerùm ad mulierum [p] teſtes, [q] pinguibus membranis ſuffultæ porriguntur, non uniuerſæ in ſeminaria uaſa ceſſantes, aut totæ in teſtes exhauſtæ. Nam priuſquam ad teſtes deueniunt, utriuſque lateris [r] uena bipartitur: ac [s] una portio, uenæ uirorum teſti implicitæ modo, ſeminarium uas efficitur. [t] Altera uerò, membranis quoque pinguibus intertexta, in uteri latera digeritur, elatiorem ipſius fundi ſedem potiſsimùm implicans. Præter commemoratas propagines, caua, ubi lumborum uertebris, ac magnæ [u] arteriæ colligatur, ab ipſius inferiori ſede, quæ uertebras ſpectat, [x] uenas geniculatim diffundit, per [y] foramina, neruis in uertebrarum lateribus exculpta, ad dorſalem medullam digeſtas, & ramos dein à ſe ſpargentes in muſculos uertebris adnatos, à quibus turſus aliæ ſoboles in abdominis muſculos orbiculatim ad abdominis uſque latera conſcendunt, & illis quas perreptant ſedibus alimentum elargiuntur. [z] Quum primùm uerò caua ad ſacri oſsis uſque [a] ſummum deſcendit, [b] atque iam magnæ arteriæ (quæ ipſi prius ad ſiniſtrum ſubijciebatur) tanquam digniori organo cedens, ipſi arteriæ ſe ſubſternit, in duos æquales partitur truncos: quorum hic dextro cruri, ille ſiniſtro (ubi eas quas modò dicam deprompſere ſoboles) offeruntur. [c] Siniſter enim truncus, perinde ac dexter quoque, ſtatim in ipſa partitione, aut potius ubi caua in duos truncos ſupra os ſacrū diuiditur, ab exteriori ipſius latere [d] uenam promit maiorem ijs quas ad lumborum uertebras, & abdominis muſculos, & alios ibidem dorſo connexos, diſſeminari diximus. Vena hæc etiam interdum altius ac ante cauæ ſupra os ſacrum partitionem, principium ducens, tranſuerſim lumborum [e] carnibus inſternitur, ipſis & peritonæo abdominiſq; muſculis ramulos diſpergens, & in canibus multo quàm in hominibus manifeſtior.

Quoniam in nuda integraq; caua uenæ figura, uenarum ad renes, eorundemq; pinguē tunicam pertinentium, ac deìn ſeminalium uenarum originem, ita atq; frequentiùs ſecantibus occurrit, expreſsimus: præſenti figura quandam differentiam, quæ hîc deſcribitur, pingere uiſum eſt. Notet itaque A. A, α, Θ, ι, κ, λ, μ, ξ, ξ, ο, & π, idem quod in nuda caua figura. B uerò ramum, à cauæ caudice ad ſiniſtri lateris ſeminalem uenam porrectum, ac cum ipſa coeuntem. C ramulum ſignificet, à uena pronatum, quæ dextro reni offertur, atque is ramus dextra ſeminali uenæ commiſcetur.

Ad renis corpus uenæ.
Seminalium uenarum in uiris ſeries.
Lib. de Venarum ſectione.
Mulieris ſeminalium uenarum ſeries.
Caua ramis lumborum uertebris carnibusq; oblatis.
Qui caua arteria magna ſupra ſacri oſsis initiū ſubijcitur, ipſiusq; hic ſeries.

c x. & 20 fig. lib. 5 Y.
d β.
e β. ac 26 fig. lib. 5 a. b. 22 23 figur. m, n.
f Spectaid in 20, 22, 23, 25 fig. lib. 5 in renum cauo.
g ι.
h λ. λ.
i 20 fi. li. 5 ξ. ab eo uno de etiā, uel & ex 22, 23 figuris, harum uena ſerię petes.
k 8 muſc. tab. Θ. Ξ.
l γ aut ſpecta 22, 23 fi. li. 5 δ ad ε. aut 23 fi. N, O. ac de in Q & T.
m μ. μ. et 20 fi. lib. 5 ſ et 22, 23 fig. n. t.
n β.
o 25 fi. li. 5 e, d.
p 25 fi. li. 5 r.
q l in 26 fi. lib. 5 hac in uaſis ſpectantur.
r 5 li. fig. 26 G.
s eiuſdem fig. 1. et 25 fig. ab e ad p.
t eiuſdem fig. H. u.
u 22, 23 fi. lib. 5 b.
x ξ.
y fig. cap. 14 lib. 1 Q.
z o.
a fi. ca. 14 lib. 1 thoraci. 25, aut G.
b Oſtendit id 20, 22, 23, 25 fig. lib. 5.
c p. s.
d σ.
e 8 muſc. tab. Ξ. Θ.

manifeſtior. Pnſteaquam ſiniſter truncus hanc derinauit nenam, obliquè deorſum nerſus exteriora fertur, figuram cum dextri lateris trunco Λ literæ, aut Y in hunc modum χ inuerſi non abſimilem conſtituens, & aliquot f ſurculos ſnperioribus ſaeri oſsis foraminibus offerens. Deinde mnx in progreſſu in g duos impares ramos finditur: interior namque gracilior eſt exteriore. ac mnx duas edit prnpagines, quarum alteram h interinrem, alteram i exteriorem, manifeſtioris doctrinæ gratia appellare conſueui. Exterior itaque propago tota quodammodn k inter ſacrum & coxendicis os, quà l maximus neruorum crus petentium ducitur, in exteriora tranſuerſim prorepit, & numeroſa ramnrum ſerie in omnes muſculos, ab ilium nſsis e ter na ſede pronatos, femoriſq; motibus famulantes, diſpenſatnr, ſurculos etiam deorſum in muſculos diffundens, qui ab inferiori coxendicis oſsis ſede principium ducunt: atque ita articuli cnxendicis oſsis cum femnre poſterinr ſedes, & elunium cutis, ab exteriori hac propagine uenas mutuantur. m Interinr autem propago ab interiori ipſius latere exiguas ſoboles ſacri oſsis quoque foraminibus diſpenſat: n & alias his maiores, in recti inteſtini o muſculos, cutẽq; ani digerit, quæ ſęculẽtum ſanguinem hàc expurgant, ſi quando is per uenam cauam huc decumbat, eodemq; colligatur. Deinceps hęc interior propago nntatu dignum diffundit p ramum, qui in uiris dextrum ueſicæ latus amplectitur: & in plures ſciſſus ſurculos, ueſicæ ceruicẽ ſeu penem adit, in eumq; numeroſe digeritur, ea ſemper ſerie, ut ceruici ueſicæ craſsiores amplioreſq; ſurculi, quàm ipſius fundo, exporrigantur. In mulieribus uerò q præſens ramus, ab interna diductus propagine, pingui membrana ſuffulcitur: ac quibuſdam ſurculis ueſicam quidem adit, uerùm frequentioribus inferinrem fundi uteri ſedem intercurrit, ramulos quoq; ſpectabiles in uteri ceruicem diſpergens, per quos uirginibus mẽſtruas purgationes defluere, hactenus medici ſunt arbitrati, hymenẽ in puellis corpus quoddam ſibi confingentes, non peruium, & obſtans, quo minus quicquam ex uteri fundo per ipſius ceruicem defluere poſsit. ac proinde colligunt, ſanguinem illum oportere per uenas manare, ſub hymene uerſus ceruicis uteri os, pudendum ve ſpectantes: qui alioquin iam mulieribus, ac ex coitu, alio ve petulanti affrictu, lacerum abolitum ve hymenem obtinẽtibus, ab nteri fundo, aut ueuis hymene ſuperioribus diſtillaret. Verùm ſi medicis hymenis fabrica, natura ve, quam quinto libro cum uteri deſcriptione meritò pertractabimus, cognita eſſet, neutiquam alias uenas uirginibus, quàm mulieribus ſanguinem menſtruum emittere contenderent: quum hymen carneam membranam tranſuerſim in uteri ceruice repoſitam referens, oblonga ſectione ita ſit peruius, ut ſanguinem illum facilè tranſmittat: perinde ac album illud profluuium, inuoluntario ſeminis fluxui non abſimile, quod etiam admodum puellis nonnunquam obuenire Ariſtoteles ueriſsimè docuit. Cæterùm ut medici hymenis conſtructionem non ſunt aſſecuti, ita quoque Arabum nonnulli parum rectè, ſcripſerunt, quinque numero uenulas in medium longitudinis nteri ceruicis diffundi, & dextrarum uenarum ora cum ſiniſtrarum oris ennniuere, committiq;, ac ab illis puellarum hymenem conſtitui, quam uenarum huc pertinentium copiam, centonem nuncupant.

Venæ, à quibus falſo uirginibus menſtruæ purgationes manare creduntur.

Quod uerò r interioris rami ſiniſtri trunci eius ſupra os ſacrum factæ diuiſionis adhuc poſt s dnas iam ipſius commemoratas propagines reliquum eſt, ad pubis os contendit, & t ab externn ramo trunci uenæ cauæ ſobolem aſſumit, quæ cum eo interioris rami reliqun congreſſa, unam cum ipſo u nenam efformat, quæ primùm peritonæum, ac dein x decimum femur mouentium perforat muſculum: & oſsis pubis y foramen permeans, z proprium ſinum in elatiori eius foraminis ſede ſibi uendicat, quo ſimul cum ſua coniuge a arteria, ac item b neruo fertur: ac foraminis eius c membranam, & d nonum femur mouentium muſculum tranſiens, illis quos perreptat muſculis ramos porrigit.

Vena per pubis oſsis foramen femur petẽs.

Quando autem in crus pertendit, in elatinrem e ſecundi tibiam mouentium muſculi ſedem, & in f quinti femur mouentium muſculi partem, à pubis oſſe pronatam, ac pnſtmndum in g octauum femur agentium, & penis h muſculos, ramis nnnnullis diffunditur, à quibus i ſurculi nimis quàm exiles in femoris internæ ſedis cutem in inguinum regione prodeunt. Præter hos ramos, k unus etiam articulũ cnxendicis accedit, proprio l ſinu coxendicis oſsis acetabulũ priuatim ſubiẽs. Et utcunque multifariã hæc in crus prolabens uena digeritur, modicè tamẽ medium longitudinis femoris ſuperat: & interdũ præcipuus ipſius ramus quinto femur mnuenti muſculn diſpenſatus, prnpagini m cnmmiſcetur, n quæ huc pertinet, à maiori uena in crus deducta. o Exterior uenæ cauæ diuiſinnis ſupra os ſacrũ factę trunci ramus, quũ obliquè crus accedit, priuſquã peritonæũ perfnrat, ab elatiori ipſius ſede p uenã mediocris magnitudinis expromit, quæ ſurſum ad abdominis anterinra per peritonæũ ducta, ipſi ramulos quoſdam utrobiq; cõmunicat. Vbi hęc ad iſtũ modũ peritonæo connexa, ad rectũ abdnminis muſculũ q cõſcendit, peritonæum permeans, in internam poſteriorem ve recti abdominis muſculi ſedem inſeritur, & ntrinque uarias ſnboles in tranſuerſum abdominis muſculum, & ipſi incumbentes obliquos, reliquaſq; proximas ſedes diſtribuit, recto tramite ſurſum ſub recto muſculo protenſus.

Inferiori abdominis ſedi exporrecta uena.

r Vbi nerò ad abdominis medium paulo ſupra umbilici regionẽ prorepſit, ipſius extremum in plures ſurculos diſſeminatur, qui ramulos ſpectant, quos à s uena ſub pectoris oſſe ab elatiori thoracis ſede delata, diffundi commemorauimus. Huius uenæ interuentu, mamillis cum utero communionem conſortiumq; exiſtere uulgò creditur. eius quippe beneficio, ex mamillarum uenis in uterum, quum fœtus enutritur, ſanguinis retractionem: quum autem mulier lactat, ex uteri uenis in mamillarum uenas menſtrui ſanguinis reuulſionem perfici, medicis pariter conceſſum eſt omnibus. Quid uerò me, cur minus in eam ſententiam totus deſcendam, remnretur, in mamillarum & uteri hiſtoria explicabo. Vena interim ab imn ſurſum conſcendens, t non ita procul ab uteri uenis originem ducit: & u alteram uenam in ortu quaſi coniugem ſortitur, ad pudendum excurrentem. x Exterior enim uenæ cauæ ſiniſtri trunci, quem nunc deſcribimus, ramus, quando ſupra coxendicis os in femur procidens, peritonæum tranſit, ab interiori ipſius regione aliam promit nenam, quæ ad nſsium pubis medium, quà inuicem y cartilaginis interuentu hæc uniuntur, accedens, uiris in penis z inuolucrum & ſcortum,

f φ. g interior ρ, exterior ϡ notatur. h υ. i τ. k inter M & π 3 ultimarũ fig. lib. 1. l 10 muſ. tab. ζ. 2 f. ca. 13 li. 4. chara. 72. m υ. n ↓. o fig. cap. 59 li. 3 B, C, E. p χ. q 25 f. li. 5 ϡ. r ρ. s 7. tab. t à s oritur ω. u ω. x 16 muſ. ta F, G, H. y 1, 2, 3 f. cap. 29 lib. 5 r. z earundem figu. ſ. a fig. cap. 12 ſ. b 2 fi. cap. 9 3 lib. 4. chara. 66. c 14 muſ. tab b. d 8 muſc. tab. ψ. e 6 tab. Δ. f 8 ta. Φ, ε. g 8 ta. Σ, h 1, 2 fig. cap. 49 lib. 2 HK. i υ. k ad regionem ω. l 1, 2 fi. c. 29 lib. 1 b. m ad χ. n chara. 2, o ς. p Γ. q 6 muſc. tab. c ad ſ. r M. s L. t Γ nõ procul à χ, aut 25 fi. lib. 4 u non procul ab y. u Δ. x ς. y ult. fig. lib. 13. z 20 fi. li. 5 rſ.

ſcortum, mulieribus autem in pudendi colliculos, & in [a] coriaceas carunculas (quas νυμφὰν uocant) uicinasq́; ſedes numeroſa ramorum ſerie digeritur. Porrò reliquum [b] rami illius ſiniſtri trunci, quod in crus copioſa propaginum ſerie digeritur, peculiari nunc Capite proſequemur, illo uniuerſam cauæ uenæ diſtributionem abſoluturi.

a 25 fi. li. 5 e.
b a.

VENAE CAVAE SOBOLES IN CRVS DIGESTAE. Caput X.

Quot uenarum uadices femur petant.

PRAETER cauæ [a] propaginem, ſecundùm poſteriorem coxendicis oſsis ſedem, in femur aliquouſque propagatam, ad crus duę deſcendunt uenæ: [b] una quidem gracilior, quam per pubis oſsis foramen ad quoſdam interiora femoris amplexantes muſculos per repentem, ad medium longitudinis femoris [c] ceſſare, iam antea narrauimus. [d] Altera uerò craſsior, cæterarumq́; uenarum in crus excurrentium caudex, ab [e] externo ramo alterius trunci uenæ cauæ ſupra os ſacrum factę partitionis pendet: & ſimulatque è peritonæo elabitur, per [f] ſuperiorem coxendicis oſsis regionem, ad internum latus [g] ſedis, qua ſextus & ſeptimus femur mouentium [h] muſculi deſcendunt, in inguina fertur, anterioremq́; (uerſus interiora tamen magis) femoris regionem ſubit: & nullo occultata muſculo, [i] ſinui cauitati ue inſidet, quæ in inguine efficitur, à [k] longo graciliq́; muſculo, tibiam mouentium primo, & [l] octauo femoris motuum autore. Vena itaque huic cauitati incumbens, in plures ramos diſcinditur: atque quo iniurijs minus redderetur obnoxia, primis ſuis diſtributionibus Natura [m] frequentes glandulas (uti in axillis, ac ſub auribus) hic circumpoſuit, quæ firmam ſtabilemq́; uenæ propagationem redderent, & quam diximus cauitatem cum uena ſimul, & [n] arteria, [o] neruoq́; hac deſcendentibux opplerent, propugnaculumq́; quoddam his uaſis efficerentur.

Maioris femoris uenæ series.

[p] Prima huius uenæ propago inſignis eſt, ac ab interiori ipſius latere principium ducens, ad cutem femoris interiora inueſtientem properat, & hâc deorſum per genu interiora, & hinc rurſus per internam tibiæ regionem uerſus [q] malleolum interiorem ſub cute exporrigitur: ac demum in pedis ſuperiora deſcendens, uariè inibi digeritur, alijs huc pertinentibus uenarum ſurculis commixta. Hæc propago, quà interiori exporrigitur malleolo, uniuerſim non eundem ſeruat ductum. quandoquidem nonnunquam ab interna tibiæ ſede, ſecundùm anteriorem malleoli regionem, ad pedis ſuperiora [r] excurrit: aliquando uerò (ſed rariùs) ſub malleolo contorquetur, illàc pedis ſuperiora conſcendens. Deinde in ramorum ad pedis digitos & ſupra pedion ſerie plurimum uariat. [s] aliquando enim alijs quibuſdam ramis hic commixta, ad minimum digitum, ipſiq́; proximum præcipuè deducitur, aliquando uerſus pollicem & indicem excurrit. Breuiter, in eodem homine uix parem unquam reperias huius propaginis ramorum in utriſque pedibus ſeriem. Rami quoque, quos in deſcenſu profert, rariſsimè inuicē aut numero, aut amplitudine correſpōdent: ſiquidem inordinatè ad cutem permeant. utplurimùm tamen in ſuperiorem internæ femoris regionis cutem, non procul à ſuo ortu, utrobique unam emittit ſobolem. ac [t] interior quidem, femoris interiora & inguina, ipſumq́; quaſi perinæum ſeu interfœmineum accedit: [u] exterior autem, quæ & craſsior eſt, femoris anteriora & exteriora ſub cute perreptans, ſimiliter ac interior, in ſurculos quoſdam ceſſat. Quum [x] grandis hæc propago ad medium femoris longitudinis quaſi deuenit, notatu dignos ramos hic etiam in cutem diſpergit, & inter cæteros [y] unum [z] gracili longoq́; muſculo porrigit, quem tibiam mouentium primum recenſuimus. Cæterùm quando ad genu articulum, uelut ad poſteriora orbiculatim ea propago non nihil conuoluitur, [a] duas quoque emittit ſoboles, mutuò quidem mole pares, ſed exiguas una in anterioris genu ſedis cutem ſecundùm patellam diſpergitur: altera interioris genu ſedis, uerſux genu flexum, cutem accedit. Hæc poſterior ſoboles aliquando penitus deeſt, aliquando impenſe gracilis reperitur: tunc ſcilicet, cum [b] propria genu flexus cutem accedens uena ſolito amplior uiſitur. [c] Ad interioris ſedis tibiæ cutem, à magna hac propagine, & antrorſum & retrorſum ramuli diffundūtur, qui impari numero ſparſi, rurſus cum proximis uenis uariè coeunt, inuicemq́; rurſus dirimūtur. Præter iſtam propaginem, maxima crus ſubiens uena, eregionè illius [d] aliam promit, quę extrorſum ducta, in anteriorē articuli coxendicis cutem, & eiux ſedis muſculos quoque diſtribuitur. Poſtquam uerò maxima uena has edidit propagines, penitiùs inter muſculos femoris os amplexantes immergitur, & [e] inſignem ramum [f] ſeptimo & [g] nono tibiam mouentibus muſculis communicat, à quo etiam tenues ſurculi in cutem deriuātur. Deinceps [h] aliū magis in profundum diſtribuit ramum, nunc commemorato ampliorem, qui per [i] quintum femur mouentium muſculum digeritur, ſobolesq́; in [k] octauum tibiæ motuum autorem diſpenſat. Ab hoc etiam ramo plures uenarum ſurculi in uniuerſos propemodum hic femoris os ambientes muſculos propagantur: inter cæteros autem præcipuus finem eius [l] uenæ, quam per pubis oſsis foramen in femur delabi dictum eſt, ad ſe [m] aſſumit: eoq́; adauctus, deorſum magis ad genu uſq; quodāmodo, inter muſculos occultatus, deſcendit. Cæterùm maxima uena ſenſim ad femoris os uerſus poſteriora contorta, ramulos oppidò quàm exiles [n] grandioribus femur petentibus neruis offert, qui in membranas neruis obductas digeruntur. Dein [o] aliam emittit propaginem, quæ in poſteriorem femoris cutem excurrens, ſurculos etiam ſurſum cutem ſubeuntes deriuat. Huic propagini frequenter à [p] ramo, quem in quintum femur mouentium muſculum diſpenſari diximus, ſoboles quædam accedit, quæ unà cum ipſa commiſcetur: & uena ex duabus confluens, ſicuti relatum eſt, cutem adit. Crebriùs tamen [q] duæ à grandi cruris uena enaſcuntur propagines, una humilior altera, & ex poſteriori magis ſede, quàm ex latere enata. Hæ in progreſſu inuicem unitæ, eam conſtituunt uenam, quæ hic in cutem promitur: ac ubi [r] ramulos ſurſum in poſteriorem femoris cutem germinauit, recto tramite deorſum per mediam flexus genu ſedem, ſeu poplitem, ad ſurę cutem [s] deſcendit, ipſi [t]

numeroſam

a T.
b ee.
c ad. χ.
d truncus inter Θ & Ω.
e ε.
f 1, 2, 3 fi. cap. 29 lib. 1 V.
g eorundē fig. T.
h 8 muſc. ta. Θ, Λ.
i 2 muſcu. tab. L.
k 1 tab. o.
l 1 tab. m.
m 1 ta. L.
n fig. cap. 12 Φ.
o 2 fi. ca. 11 lib. 4 chara. 60.
p Θ.
q ultimarum fi. lib. 1 Φ.
r Ψ.
s Inuerte & hic quoque continuò figurā 6 cap. propoſitam & ultimam inſpicere.
t Λ.
u Ξ.
x Θ.
y Π.
z 3 muſc. tab. Σ.
a Σ.
b char. 6.
c Φ ad Ψ uſque.
d Ω.
e char. 1.
f 2 muſc. tab. ſ.
g 1 tab. ſ.
h char. 2.
i 8 muſc. tab. Φ c. 2 a tabu. Ξ. Σ. Π.
k 8 ta. Σ.
l ee.
m χ.
n 20 muſc. tab. ζ.
o char. 3.
p char. 2.
q charact. 3. 4. et charact. 4 ex poſteriori uena magna procedit ſede.
r char. 5.
s char. 6.
t char. 7.

numeroſam ramulorum ſeriem porrigens, quæ ſibi in omnibus minimè correſpondet. Verùm ramulorum alij rectà, alij obliquè, alij tranſuerſim in cutem excurrunt: & denuò nonnulli inuicem coeuntes, permiſcentur: & denique cum aliarum nenarum, quas ſub eute [u] tum internnm latus ſuræ, [x] tum externam tibiæ regiooem perrepere mox audies, propaginibus, ſubinde u oinntur. Atque ita præſens, quæ per poplitis flexum ſub cute delabitur, uena, nonnunquam ad calcem uſque duntaxat [y] ineedit: nonnunquam uerò & ramulos in externum pedis latus depromit, nullibi interim in aitum ſubmerſa. Cæterùm grandis crus ſubiens uena, poſteriori femoris ſedi, quemadmodum diximus, accumbens, exiguam ſobolem [z] utrinque diffundit in exortus [a] muſculorum, qui pedem mouenrium tres primi enumerantur, hicq́; ex humilioribus femoris eapiribus prodeuot. Vbi autem uena in horum capitum medio iam ferè [b] exiſtit, in duos impares diſcinditur truncos: quorum [c] eaterior, qui [d] interiore longè eſt gracilior, obliquè uerſus fibulæ cum tibiæ oſſe iuxta genu connexum fertur, [e] ramulum in cutem externæ & anteriori genu regioni obductam digerens: ac mox inibi in [f] duas portiones diſſectus, quarum [g] pręcipua poſteriori interiorіq́; ſedi [h] muſculorum pedem mouenrium ſeptimi & octaui ſeſe inſiouat, ſecundùm fibulam deorſum tantiſper protenſa, ae dicti nuper muſculi carnei permanent, ſecundumq́; poſteriorem malleoli exterioris ſedem reflecti incipiuot: inibi enim portio hæc ceſſat, io progreſſu ipſis muſculis ſoboles offerens, & nullibi ad cutem emergens. [i] Altera uerò, eademq́; tenuior portio uniuerſa cutem adit, & ſecundùm externam tibiæ ſedem, exterioremq́; malleolum, ad pedis ſuperiora, uerſus externũ ipſius latus contendit, in progreſſu pari cum [k] uena ſub poplitis cute ſuram aecedente, modo, ſurculos uariè diffundens, ad conterminam, quà deſcendit, ipſi cutem. Et quanquam eiuſmodi ſurculi proximis uenulis permiſceantur, [l] inſignior tamen huius portionis coitus, & mutuus denuò diductus, in ſuperiori pedis regione eum illius [m] propaginis ſurculis ſpectatur, quam à magna crus petente uena, non procul ab inguine pullulantem, per femoris tibiæq́; interiora, ad pedem ferri narramus. Ab illius enim propaginis, & iſtius quam modò narramus portionis ramulis, uarius ille uenarum conſurgit implexus, qui in pedis ſuperiori ſede, & digitis ipſis, ante ſectionem ſub cute eſt conſpicuus, nec ſibi ſemper nel in eiuſdem hominis pedibus reſpondet. Verùm interim, uti externum pedis latus nenulas ſibi nonnunquam à uena, per poplitis flexum ſub cute deducta, aſſumit: ita quoque internum pedis latus à calce ad pollieem uſque ramulos perpetnò ſibi uendicat, ab ea [n] uena, quæ ſola tibiæ cutem adeuntium adhue nobis eſt enarranda. [o] Interior enim & craſsior truncus diuiſionis, quam grandis uena in poplite recondita molitur, rectà deorſum tendens, ab interno ferè ipſius latere [p] ramum depromit, qui ex alto emergens, per internã tibiæ ſedem, uerſus poſteriora tamen magis, ad internum uſque calcis ac pollicis denique latus, ſnb cute diſſeminatur, & ſuis ſurculis conterminarũ nenarum ramulis ita permiſcetur, ab eiſdemq́; ſurſus diducitur, nti hactenus de tribus cutem implicantibus nenis recenſere conatus ſum. Conſurgit enim (ut ſemel dicam) eiuſmodi harum uaoarum implexus & digeſtio, ut crebrius cutem hanc, perinde ac temporum & cubiti manusq́; cutem uaricibus infeſtari, haud mirum cenſeri debeat. Videtur enim Natura ſub cute undecunque propemodum multipliei illo nenarum implexu ſeu coitu, & rurſus earundem diductu, perpulcbrè luſiſſe: ne quum uenæ per cutem latæ, crebrò multiſq́; occaſiooibus ſunt uulnerandæ, & tranſuerſim abſecandæ, mox contermina & ſubſequens ſectionis cutis, alimento deſtituatur. Porrò [q] interior ille truncus diuiſionis, quam grandis uena in poplite tentabat, poſteaquam [r] ramum illum, quem poſtremum tibiæ cutem petentium enarrauimus, à ſe deprompſit, uniuerſo ſuo inceſſu reconditus, & in alto latitans, ilico [s] ramum educit, qui ſecundùm poſteriorem [t] quarti pedem mouentium muſculi ſedem exporrectus, exiguosq́; ſurculos à ſe diffundens, paulo humiliùs ceſſat, quàm [u] duorum primorum pedem monentium muſculorum tendo, quarti muſculi tendini commiſcetur. Atque ut is ramus ex poſteriori ferè interioris trunci ſede pronaſcitur, ita quoque ſimulatque is inter quartũ & [x] quintum pedem mouentium, & [y] ſecundum [z] tertiumq́; pedis digitos agentium muſculos recondi incipit, ad eamq́; regionem pertingit, [a] ubi fibula à tibiæ oſſe primùm dehiſcit, notatu dignæ amplitudinis educit [b] propaginem, ab anteriori ſua ſede enatam. Hæc antrorſum ducta, [c] ligamentum, fibulam tibiæ oſsi, qua mntuò diſtant, membranæ modo colligans, permeat, & ſecundùm tibiæ longitudinem inter muſculos anteriorem tibiæ ſedem occupantes prorepit, præcipuè attenſa [d] muſculo quatuor digitos extendenti, & [e] illi qui pollicis extenſioni præficitur. In hoc deſcenſu, propago nonnullos ſurculos proximis ſibi muſculis exporrigit: & per [f] tranſuerſum, quod in anteriori tibiæ ſede occurrit, ligamentum ducta, in ſuperiori pedis ſede terminatur: & [g] muſculoſæ ſubſtantiæ, cui pollicem tresq́; ipſi proximos digitos in externnm latus ducendi munus aſcribimus, ramulos offert, ligamentis oſsium hac in parte attenſa, & cutem nullibi ſubiens. Quod autem [h] trunci interioris, per tibiæ poſteriora deſcendentis, adhuc [i] reliquum eſt, & ioter dictos hac in ſede muſculos exporrigitur, ſimul quoque cum illorum tendinibus inter calcem & interiorem malleolum, pedis humiliora petit, & modicas ſoboles in conterminas ipſi ſedes digerit, inter [k] muſculum ſecundos quatuor digitorum articulos flectentem, & [l] tendines repens, quorum beneficio ultimi digitorum articuli flexum experiuntur. Atque ita huc pertinens eius trunci reliquum, in multos ramulos ſeriatim abſumitur, quorum ferè bini inferiorem cuiuſque digiti ſedem perreptant. Hac igitur propemodum ſerie nenam cauam in crus digeri, ſedula reſectione didicimus. Quàm uerò noſtra hiſtoria, Galeni deſcriptionibus undiquaq; conueniat, illi demum intelligent, qui hanc cum tertio libro de Adminiſtrandis ſectionibus, & libro de Venarũ arteriarũq́; ſectione, noo oſcitanter conferent, ac pariter expendent, quàm pulchrè Galenus in duobus illis libris ſibi conſentiat, non leuiter, neque uno tantùm loco à uera humani corporis uenarum deſcriptione aberrans. Loogum namque foret, pugnantia ea loca hic commemorare, præſertim quum præter compendia, noſtræ ætatis medici uix quicquam perlegant, prolixè

Galeni de uena caua per crus ſerie deſcriptiones uariæ, & parum ueræ.

u char. 15. x char 12. y ubi inferior chara. 7 conſiſtit. z utrinque ad chara. 8. a 13 muſ. ta. Φ.Ψ.ω. b ad char. 8. c chara. 9. d char. 14. e char. 10. f in chara. 11 & 12. g char. 11. h 14 muſ. tab. k, l. i char. 12. k chara. 7. 7. l char. 13. m Θ, Φ, Ψ. n char. 15, 16. o char. 14. p char. 15. q char. 14. r char. 15. s char. 17. t 13 muſc. tab. Ψ. u 13 muſ. tab. Τ, Γ. x 15 muſ. tab. D, E. y 14 muſ. tab. A. z 14 muſ. tab Ξ. a 15 muſ. tabu. ubi S diſtat ab R. b char. 18. c 15 muſ. tab. Τ. d 4 muſc. tab. Ψ. e 5 muſcu. tab Φ. f 1 muſcu. tab. Δ. g 5 muſc. tab. Ψ. h char. 14. i char. 19. k 14 muſ. tab. Θ. l 14 muſc. tab Δ, Δ. Θ, Ψ.

Ad finem tractatio-nis uenarũ, in libro de ſectione uenarum, & ext.

m Quũ me dici ſibi tã parum conſtent, uix quas illi proponunt uenas, in figu[…]ndicare queo.

interim de ſuperficiarijs pedem adeuntibus uenis, ſi quando earum aliquam aperiendam exiſtimant, perinde diſceptantes, ac ſi illæ ab uno trunco inguina ſubeunte tandem non deriuarentur, ſed peculiares, ſibiq; non continui eſſent riuuli, ex priuatis uiſceribus, corporis ve trunci ſedibus educti. Quum enim alicubi m quatuor uenas ad pedis ſuperiora pertinere, in Galeno legerunt, totidem uenas pedi tribuunt, ſingulis earum propriumq; ſanguinis educendi munus aſcribentes. ac primam ſtatuunt, quæ internum perreptat malleolum, & Saphena & matricis uena & uirginalis ipſis uocatur. Secundam exteriori aſsignãt malleolo, Schiaticam illam nuncupantes. Tertiam in ſuperiori pedis ſede recenſent, ex uenarum ramulo quopiam, pollici porrigendo eductam, illiq; Popleticæ uenæ nomen accommodant. Quartam renalem uocant, ipſam ex ramulis quibuſdam confingentes, qui minimo digito ſunt proximi. Verùm interim uenas in poplite & ſub genu, in ſanguinis miſsione magis quàm pedis uenę aperiendas, negligunt, uti & omnes in corporis alto reconditas. Qui autẽ uenæ cauæ ſeries reſectione ſit perdiſcenda, ſedulò ad quinti, ſexti & ſeptimi librorum finem cõmemorabo, ubi earũ partiũ, quas cauæ uenæ ſoboles implicant, perreptãtq;, adminiſtratio deſcribetur.

DE VMBILICI VENA. CAPVT XI.

VMBILICI uenam, ut & alia eiuſdem uaſa, quæ in nati iam fœtus corpore relinquuntur, ſecunda figura libri quinti refert, ad literas E, F, G, dein K, L & M. Series uerò umbilici uenæ, quæ extra fœtum adhuc in utero repoſitum, inter diſſecandum conſpicitur, in quatuor tabellis figuræ trigeſimæ libri quinti occurrit, ad literas E, E. I, I. L. N. R, S, S, X & X.

a 2 fi. li. 5 F. G.
b fi. cap. 6.
c fi. cap. 5.
d fi. ca. 12 p.p. & 2 fi. lib. 5 K. L.
e 1 fi. cap. 15.
f 2 fi. cap. 15.
g 27 fi. li. 5 A. A. B. B.
h 1 tabella fi. 30 lib. 5 F. F et 1 ta. K. K. et 31 fi. li. 5 B. B. & 32 fi. li. 5 A, A, A.
i 1 ta. fig. 30 lib. 5 E, E, E. & 2 ta. I. I. I. & 31 fi. lib. 5 A, A. et 32 fi. B, B. B.
k 25 fi. li. 5 i & y.
l ſpecta primò 3 tabel le 30 fi. li. 5 N. dein ta bella 4 S, S ad T.
m 3 ta. 30 fi. li. 5 O, O & 4 ta. V, V. X. X.
n 4 ta. fi. 30 lib. 5 Y, Y.
o 2 fi. lib. 5 M.
p 2 fi. lib. 5 G inter H, H.
q 12 fi. li. 5 N. 20 fi. lib. 5 G.
r 20 fi. li. 5 L.
s 12 fi. lib. 5 L. et 11 fi. lib. 5 L. L.
t 12 fi. lib. 5 k.
u 1 fi. lib. 5 N.
x fi. ca. 12 p continuatur inter E & F.
y 1, 2, 3 fi. cap. 29 lib. 1 P.

Quid umbilici uena appelletur.

IN uenarum hiſtoria, diſſectionum profeſſores, umbilici a uenam nuncupant, quæ ex uarijs uteri fundum petentibus uenis collecta, & tandem per fœtus umbilicum ſubiens, in ipſius potiſsimùm iecur exporrigitur, ſanguinemq; ad fœtus enutritionem perinde defert, ac cæterę matris uenæ illis quas perreptant partibus ſanguinem communicant. Quandoquidem uerò hæc peculiaris quædam, & à b cauæ & c portæ uenarum corporibus quodammodo diſtincta putatur: ac poſt partum, quicquid ipſius in corpore adhuc remanet, aridum, ac ueluti exangue, ſolidiorisq; inſtar funiculi efficitur; non inopportunè me facturum exiſtimo, ſi priuato Capite ipſius hiſtoriam uel obiter ſaltem perſequar: quod quum umbilici etiam d arterijs, quę fœtui quoque, dũ utero geritur, tantùm ſunt utiles, nonnihil commune eſſe debet, ipſum ſanè ad finẽ uſque præſentis libri aſſeruaſſem, & Capiti quod e uenæ arteriali, ac f arterię uenali dedicabitur, adhibuiſſem: niſi arterias umbilici promptè cũ magnæ arterię ramis deſcribere liceret, quum illæ tanquam huius propagines omnino haberi queant. Quòcunque igitur hoc Caput tranſpones, neceſſum ſanè fuit, fœtum tantiſper dum in utero conſiſtit, perinde à matris uenis enutriri, & ab eiuſdem arterijs illius calorem temperari, ac crus aliquod aut brachium matris, ſuis uenis arterijsq; frui nouimus. Quum itaque ſemen tam maris quàm fœminæ in uteri g ſinum receptum eſt, ac ueluti formationem integram in ſe primùm aſſumit, etiam ab ipſo h membranula generatur, quæ ſemini tanquam craſsiori quopiam iam refrigeſcenti iuſculo circundata, alicui uteri parti ualidiùs nouo quodam uaſorum interuentu i adnaſcitur. Vteri enim k uenæ ac arteriæ ſeſe in huius nexus regione aperiunt, & communes ſtatim fiunt cum uaſis in membranula ea formationem aſſumentibus, quę tot numero primùm ſunt, quot uaſorum ora in uterum tunc ſeſe aperiũt, uaſisq; illis nouis continuantur: adeò, ut hic ferè umbilici nobis uocatæ uenæ ſtatuendum ſit initium. Frequentes enim uenæ, in uteri ſinum ita pertinentes, ac per exteriorem illam membranam (quę exterius fœtum ambiens eſt inuolucrum) exporrectę, ſenſim (ne omnes ſimul diuerſis ſedibus fœtum ſubeuntes, illum innumeris foraminibus perforarent) in ſe colliguntur: atque ex pluribus gracilioribusq; propaginibus ſemper craſsiores paucioresq; eũ in modum exurgunt, ut tandẽ omnes in duas quaſi uenas coaceruẽtur, quę ab exteriori fœtus inuolucro l proficiſcẽtes, m interius inuolucrũ permeant: & poſteaquã illi exiguos ramulos per ipſius amplitudinẽ ſparſos obtulerũt (quicquid hac de re parũ rectè ſentiat Galenus) in unã mox homini cocunt uenã, quæ tandẽ ad fœtus umbilicũ longo n inceſſu, inſtar funis aut cordæ procerat, arterijs duabus, & o meatu, quo fœtus urina expurgatur, cõcomitata, & quaſi cõmuni corpore firmata. Poſt ipſum autem per umbilicũ ingreſſum, uena ab arterijs eoq; meatu recedit: & anteriori peritonæi ſedi in interna eius ſuperficie nexa, uerſus iecur cõtendit, & homini per propriã peculiaremq; p rimã, ac dein foramẽ in iecur fertur, ad ipſius uſq; cauũ illuc q pertingẽs, qua r portę uenę caudex è iecore labitur. Vbi hęc umbilici uena bipartitò ſciſſa (ſi quid iudico) in quẽdã portę uenę ramũ inſeritur, illius ve ramis cõmunis efficitur, perinde atq; in canibus, & quibuſdã alijs animalib. ab umbilici uena, poſteaquã umbilicũ ſubijt, ramũ quoq; ad meſenterij s centrũ deduci cernimus, qui portę uenę t præcipuo trunco in meſenterium diſperſo committitur: quanquam ſanè obſcuriùs quàm umbilici arterias, magnæ arteriæ communes eſſe conſpicimus. Dictis namque uenis undecunque ab interna uteri ſuperficie, ad fœtus uſque umbilicum, arteriæ attenduntur, prorſus eandem cum uenis ſeriem ſeruantes. quum tamen peritonæi cauitatẽ duæ arteriæ ingrediuntur, ab inuicem diductæ, ac anteriori peritonæi ſedi in ipſius interna regione nexæ, deorſum feruntur: ac ſecundùm u ueſicæ latera (uti ſuo dicemus loco) prorepentes, in magnæ arteriæ x propagines, paulo pòſt per pubis oſsium y foramina prolapſuras, ita inſeruntur, illisq; propaginibus ita communes fiunt, ac ſi ab ipſis principium ducerent, illarumq; rami ac ſoboles eſſent. Cæterùm quia in quinto libro, ubi generationis organa proſequemur, de fœtui peculiaribus uaſis & inuolucris, eiuſmodiq; alijs quibuſdam agendum erit, iam totius magnæ arterię ſeriem opportunè aggrediemur.

Vnde umbilici uena exurgat initiũ, & quæ ipſius ſeries

Vmbilici arteriarum ſeries.

TOTIVS

TOTIVS MAGNAE ARTERIAE DELINEATIONIS, ADEOQVE figuræ, duobus proximè ſequentibus Capitibus communis, characterum Index.

A *Arteriæ magnæ initium, quod ex ſiniſtro cordis ſinu educitur.*

B, B *Duæ arteriæ, cordis baſim coronæ modo ſuccingentes.*

C *Magnæ arteriæ caudicis in duos truncos bipartitio.*

D *Arteria obliquè ſurſum ad primam ſiniſtri lateris coſtam contendens.*

E *Ramus, qui quatuor ſuperiorum ſiniſtri lateris coſtarum interuallis ſoboles deriuat.*

F *Ramus per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus ad caluariam uſque prorepens, & geniculatim dorſali medullæ uicinisq; muſculis ſoboles offerens, ac in ſiniſtrum duræ membranæ ſinum ceſſans.*

G *Ramus ſub ſiniſtro pectoris oſsis latere ad umbilici uſque ſedem excurrens, à quo ſurculi digeruntur in uerarum coſtarum cartilaginum interualla, & hinc in muſculos pectori inſtratos: inſuper in ſiniſtram, qua thoracis cauitas intercipitur, membranam, & abdominis muſculos.*

H *Ramus poſteriores ceruicem occupantium muſculos accedens.*

I *Ramus ad cauam ſcapulæ regionem ac adſtratos illi muſculos prorepens.*

K *Ramus ad humeri cum ſcapula articulum & ſummi humeri inferiora propagatus, nuſquã interim ad cutem excidẽs.*

L *Propago in muſcolos anteriorem thoracis ſedem integentes ſparſa.*

M *Propago ſecundùm thoracis latera deorſum procidens, ac muſculo brachium deorſum trahenti intertexta. Inter L & M ramulus occurrit, eorum unus qui hic in ala glandulas diſparguntur.*

N *Arteria ſimul cum interiori axillaris uenæ trunco in brachium excurrens: ac primi illi ſurculi, ſub N mox conſpicui, in muſculos humerum ſeu brachij os amplexantes propagantur.*

O *Ramus ſecundùm poſteriorem humeri ſedem, unà cum quarto in brachium pertinente neruo, aliquouſque in externã cubiti ſedem reuolutus, ac undique in alto interim latitans.*

P, P *Hi ramuli articulo cubiti cum humero ſunt peculiares.*

Q *Arteriæ brachium petentis ramus, radio exporrectus, ac tandem pollici & indici medioq; digitis ſurculos offerens.*

R *Surculus ab arteriæ ramo Q inſignito, uerſus manus exteriora, inter primum pollicis os, & poſtbrachialis os, quo index ſuffulcitur, deductus.*

S *Ramus ulnæ exporrectus, & paruo, anulari, medioq; digitis ſoboles communicans.*

* *Ramulus muſculis elargitus, externum uolæ latus conſtituentibus.*

T *Arteriarum in manu ſeries.*

V *Amplior aſcendentis arteriæ trunci portio, quæ rectà ad iugulum contendens, in duos impares ramos dirimitur.*

X *Siniſter graciliorq; diuiſionis in iugulo factæ ramus, ſiniſtram ſoporalem conſtituens arteriam.*

Y, Z *Duobus his characteribus dexter in iugulo factæ diuiſionis inſignitur ramus, ſiniſtro longè amplior. Verùm Y priuatim propaginem indicat, quæ in dextro latere prorſus in eaſdem ſoboles digeritur, in quas arteriam D inſignitam, in ſiniſtro latere diſſeminari conſpicis. Z autem priuatim dextram ſoporalem notat, quam, uti & ſiniſtram, Arabum interpretes apopleticam, & ſomni, & letargicam, & ſubeteni, & decolationis uenam appellant, quæ nomina plerique iugularibus uenis accommodant.*

a *Siniſtræ ſoporalis arteriæ in faucium regionibus in duos ramos diſtributio.*

b *Exterior dicta iam & a inſignitæ diſtributionis ramus: in faciem & tempora poſterioraq; auris excurrens. Interiorem uerò ramum, ſub characteribus c & d nunc explicabimus.*

c *Arteriarum ad laryngem, fauces & linguam ſeries.*

d *Soporalis arteriæ pars, caluariam petens, atque iuxta baſim caluariæ in duos diſtributa ramos: quorum alter, qui ſiniſtrum duræ membranæ ſinum ſubit, hic quà in caluariam mergitur, abtruncatus eſt: quòd præſenti figura eius membranæ ſinus non duxerim delineandos, eos poſtmodum cum integra cerebri uaſorum ſerie, ad frontem decimiquarti Capitis peculiari figura exhibiturus: ex qua etiã alterius rami, ſoporalis arteriæ caluariam ingredientis, diſtributionem petes: & ſi uiſum fuerit, huic delineationi ex illa characteres adijcies, qui ferè eſſent, L, q, r, ſ, u, u, x, α, β, γ, δ.*

e *Propago rami paulo antè b indicati, penitiùs inter faciei muſculos excurrens.*

f *Rami b inſigniti ſub auris radice diſtributio: cuius anterior ramus, g notatus, per tempora fertur: poſterior uerò, cui h inſcripſi, ſecundùm auris poſteriora ſub cute pariter atque ille ſpargitur.*

g, h.

i *TRVNCVS magnæ arteriæ, deorſum ad dorſi uertebras explicatus.*

k, k *Propagines utrinque ad octo inferiorũ coſtarum interualla protẽſæ, à quibus dorſali etiã medullæ, ac muſculis dorſo et thoraci adnatis, ramuli offerũtur.*

l *Septi tranſuerſi arteriæ.*

Veritus ne characterũ copia integrã magnæ arteriæ delineationẽ, alioquin hic ſatis obſcurã, penitus corrũperet, priuata hac effigie modò utẽdũ duxi: quæ ſuperiùs, ubi ſepto trãſuerſo arteriæ l indicatæ offeruntur, inferiùs uerò ad ſeminaliũ arteriarũ, quas t & u indicabimus, exortũ, ueluti ex magnæ arteriæ caudice diſſecta cernitur. In præſenti itaq; figura, iam enarrandis propagini-

m. *bus duas radices pinxi, quum integra arteriæ delineatio unicam (ut frequen-*

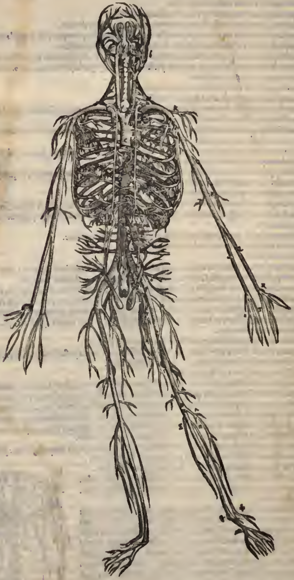
n, o. *ter etiã occurrit) tantũ habeat. Indicet igitur m utrinſq;, aut unius duntaxat*

p. *radicis exortũ. n dextrũ ramũ. o ſurculũ in humiliorẽ omenti membranã hic*

q. *exporrectum. p propaginem in dextram uentriculi ſedẽ, quæ dorſum ſpectat,*

r. *atq; inferius orificiũ educit, excurrentem. q ramũ duodeno inteſtino & ieiuni initio exporrectũ. r propaginẽ ad dex-*

INTEGRA TOTIVS MAGNAE ARTERIAE AB omnibus partibus libera delineatio.

ſ. *ſtram fundi uẽtriculi ſedẽ deductã, uẽtriculoq́; & ſuperiori mẽbranæ omenti ramulos exhibentẽ. ſ bilis ueſiculæ ar-*
t,u,x. *teriolas. t arteriam iecori diſtributam. Cæterùm u inſignitur ſiniſter ramus, qui potiſſimùm lienem adit. x propago ſe-*
y. *cundùm poſteriorem uentriculi ſedem, ad ipſius uſque elatiùs orificium progrediens. y eius propaginis ramuli, in uen-*
z. *triculum, quà dorſo innititur, deriuati. z ramus, orificium uentriculi ſuperius coronæ modo cingens. α ramus, ſecun-*
α.β. *dùm elatiorem ſedem inferius illius orificium accedens. β grandis in demiſſiorem omenti membranam excurrens pro-*
γ. *pago, quæ etiam colo inteſtino multis ſurculis implicatur. γ ſurculus in humiliorem omenti membranam hic ad ſi-*
δ. *niſtrum latus excurrens. δ & δ arteriæ, lienis cauum ſubeuntes. ε arteria ſiniſtram fundi uentriculi ſedem petens, ac*
ε. *uentriculo ipſiq́; ſuperiori membranæ omenti ſoboles deriuans. ζ ramuli ab alijs lienem accedentibus arterijs, in læ-*
ζ. *uum uentriculi latus deprompti.*

ζ. *In integra delineatione, & ea quam hic indicei adhibuimus, aliud ζ occurrit, quo inſignitur arteria, in ſuperiorem ac propemodum uniuerſam meſenterij ſedem propagata, & ſuis propaginibus in ieiunum inteſtinum, et ileum, & coli partem, à iecore ad dextrum renem conſpicuam, ſparſa.*

η *Dextrum renem accedens arteria.*

θ *Arteria, quæ in ſiniſtrum renem exporrigitur.*

ι,ι *Dextri lateris ſeminalis arteria.*

κ,κ *Siniſtri teſtis ſeminalis arteria.*

λ *Arteria humiliorem meſenterij ſedem ſubiens, ac potiſſimùm in colon inteſtinum excurrens, quà id à lienis regione ad rectum inteſtinum pertinet, cui etiam à præſenti arteria ſoboles diffunduntur.*

μ,μ *Propagines geniculatim lumborum uertebras accedentes, & in peritonæum & muſculos uertebris adnatos diſtributæ. Propago autem ad humilius μ conſiſtens, cæteriſq́; grandior, ad abdominis uſque latera excurrit.*

ν,ν,ν *Magnæ arteriæ ſupra os ſacrum in duos truncos diſtributio. Verùm iſti characteres etiam ſurculos notant, ab humiliori arteriæ regione in oſſis ſacri foramina deriuatos.*

ξ *Interior ramus ſiniſtri trunci iam dictæ diuiſionis.*

ο *Interioris rami exterior propago, in muſculos excurrens, qui externã ilium oſſis ſedẽ & coxendicis articulũ integunt.*

π *Interioris rami ξ notati interior propago, in humiliorem oſſis ſacri ſedem, ueſicam, & ueſicæ ceruicem, ipſiumq́; penẽ: in mulieribus uerò, in inferiorem uteri fundi regionem, & pariter in illius ceruicem, ſurculos diffundens.*

ρ,ρ *Hic etiam arterias appinximus, quarum ſiniſtra ab umbilico hic inter ξ & ς ad interiorem ramum ξ inſignitum perinde pertinet, ac ſi uerſus umbilicum ab ipſo deriuaretur.*

ς *Interioris rami ξ inſigniti reliquum, quod ab externo ramo trunci diuiſionis quæ ſupra os ſacrum fit, portionem aſciſcens, per pubis oſſis foramen in crus delabitur: & inibi in muſculos pubis os occupantes digeſtum, ſuo termino cum alia arteria, ↓ mox ſignanda, coit.*

τ *Propago exterioris rami, ſurſum ad rectum abdominis ſui lateris muſculum conſcendens, atque præcipua ipſius ſobole umbilici regionem petens, reliquos autem ſurculos tranſuerſim in humiliorem abdominis ſedem diſpenſans.*

υ *Surculus tranſuerſim ſecundùm pubis os ad pudenda prorepens.*

φ *Sedes exterioris rami, qua is modò in crus delabitur, in ipſamq́; diſſeminari incipit.*

χ *Ramus maioris crus petentis arteriæ, in muſculos propagatus, anteriorem femoris ſedem occupantes.*

↓ *Ramus ad quintũ femur mouentẽ muſculũ; & eos qui internam femoris ſedẽ occupant, digeſtus, unoq́; ipſius ſurculo,*
ω. *inibi ubi ω repoſitũ eſt, cũ illius arteriæ coiens fine, quam per pubis oſſis foramen procidere diximus, ac ς inſignimus.*

Γ *Ramus in muſculos poſteriorem femoris ſedem occupantes excurrens.*

Δ,Δ *Hic grandis arteria inter duo humiliora femoris capita reconditur, & utrinque ramulum offert genu articulo & pedem mouentium muſculorum capitibus, inibi principium ducentibus.*

Θ *In poplite iam conſiſtens magna arteria, ipſiusq́; in impares portiones diuiſio.*

Λ *Ramus fibulæ exporrectus, ſub ſeptimo & octauo pedem mouentium muſculis.*

Ξ *Præcipua magnæ arteriæ crus adeuntis portio, per tibiæ poſteriora deſcendens.*

Σ *Ramus quarti pedem mouentium muſculi poſteriori ſedi oblatus.*

Π *Ramus, qui per membraneum ligamentum, tibiæ oſſi fibulam colligans, in tibiæ anteriora excurrit, pediſq́; ſuperiora*
Φ. *inibi ubi Φ inſignitur, per tranſuerſum anterioris tibiæ ſedis ligamentum accedit.*

Ψ *Propago internam pedis ſedem uerſus eius ſuperiora petens.*

Ω *Arteria in humiliori pedis regione ad digitos ſeries.*

Subſequentibus modò duobus Capitibus non ſolùm hæc, cuius indicem abſoluimus, figura conuenit: ſed etiam huc attinet, præter crebras quinti libri & ſexti & ſeptimi figuras, ea quam huius libri fini ſubiungam.

VNDE ARTERIA MAGNA PRINCIPIVM DVCAT, ET IN QVOS ramos ipſius aſcendens pars digeratur. Caput XII.

QVANDO in interiori margine alicubi ſcribitur, fig. cap. 12. ea ſubaudienda eſt, qua integram arteriæ magnæ ſeriem ante præſens Caput propoſuimus.

a Tota figura huic capiti præpoſita.

Non prolixam de arteria magna ortu eſſe diſceptationem.

LONGE minor medicorum philoſophorumq́; proceribus, de [a] grandis arteriæ, quàm de uenarum neruorumq́; principijs, eſt diſſenſio. Hippocrates namque, Plato, Ariſtoteles ac Galenus pariter, cor arteriarum fontem ac originem (uti ſanè eſt) ſtatuunt. Et falſa prorſus eſt Pelopis Galeni præceptoris ſententia, arterias ſimul & uenas cum neruis è cerebro naſci docens, & ab eo autore propemodum tradita, qui ſpurium tractatulum de uenis, Hippocratis libro de Natura humana interiecit. Quandoquidem

Arterias neque à cerebro, neq; extremis corporis partibus naſci.

ut cætera taceam, cerebrum uitalis ſpiritus, & ſanguinis feruidi, ac impetu per corpus ruentis, quemadmodum cor, non eſt principium: arteriaq; nullibi, quam b ubi è corde pronaſcitur, amplior occurrit. Dein hæc quoque illorum dogma improbant, qui arterias ab extremis ſummiſq; corporis partibus non ſecus paſsim oriri arbitrantur, quàm ſi quis ab extremis arborum uirgulis illarum initium recenſeret. Cæterùm etiamſi philoſophiæ & medicinæ principes, cor arteriarum fontem ſtatuerint, nihilominus tamen de cordis ſinu, à quo grandis arteria pronaſceretur, nonnihil inter ſe diſſentiunt: quum illi quidem ex cordis medio ſinu, hi autem ex ſiniſtro eam oriri contendant.

Arteriæ ortus ſedes.

Quia uerò eiuſmodi controuerſia, de cordis uentriculis ſinibus ve potius, quàm de arteriæ exortu, accidit, quumq; duos tantùm cordis eſſe ſinus, uerè cenſeamus, ex elatiori ſede c ſiniſtri ſinus, propter baſis cordis centrum, magnam arteriam d originem ducere arteſtabimur. qua etiam ſede (e poſt dextram nimirum membranam, arteriæ uenalis orificio præfectam) Ariſtoteles tertium cordis ſinum uentriculum ve repoſuit, inſtar peculiaris ac à reliqua ſiniſtri ſinus amplitudine diſcretæ cauitatis. Neutiquam enim Galeno in libro de Venarum arteriarumq; diſſectione aſſentiri queo, quum tertium cordis ſinum, cui Ariſtoteles arteriarum originem tribuit, ad dextrum cordis refert uentriculum, eiuſq;, non autem uti ego iam ſiniſtri, portionem eſſe affirmat. Magna igitur arteria (quam Ariſtoteles, eo quòd neruoſam ipſius partem uel in mortuis conſpici poſſe diceret, inſtar uaginæ fortaſsis Macedonibus ἀορτὴν nuncupatæ, ἀορτὴν appellauit) in hoc ortu f orbicularis eſt, hicq; ipſius ampliſsima ſedes & durior & cartilaginoſior conſiſtit.

Coronales arteriæ.

Ipſa autem arteria ſimulatque enaſcitur, g duos graciles promit ſurculos, qui coronæ modo, cordis baſim unà cum coronali uena amplectentes, cordi ſecundùm ipſius longitudinem h ramulos transfundunt: quorum plures amplioreſq; inibi ſe offerunt, ubi cordis ſubſtantia craſsior uiſitur. eſt autem id potiſsimùm in ea cordis ſede, ubi ſiniſtrum ipſius ſinum continet, & quà ſeptum utriſque ſinibus commune porrigitur. Coronalium arteriarum ortus poſt membranulas conſiſtit, quas reſumptionem ſpiritus ſanguiniſq; ex ipſa arteria in ſiniſtrum cordis ſinum prohibere credimus. Verùm etſi utrarumque coronalium arteriarum par quodammodo ſit amplitudo, ea tamen amplior longiorq; cernitur, quæ ex dextro magnæ arteriæ orificij latere originem ducit. una namque hinc à tergo dextræ membranæ pronaſcitur, altera autem à poſteriori arteriæ orificij ſede principium ſibi uendicat, à tergo uidelicet poſterioris membranæ, à i ſiniſtræ interim, ut ſic dicam, membranæ tergo, aut ſiniſtra orificij arteriæ ſede, nulla pronaſcente coronali arteria.

Caudicis arteriæ bipartitio.

Poſtquam uerò magna arteria coronales deprompſit, à cordis baſis centro ſurſum quodam modo k ſub uenæ arterialis caudice conſcendit: ac cordis inuolucrum l perforans, bipartitò ſcinditur, ac m unam ipſius partem, quæ grandior eſt, deorſum ad quintam thoracis uertebram, & deinde per reliquam dorſi ſedem detorquet, in omnes quæ cordi ſubſunt regiones, ramos exhibituram.

Aſcendentis partis ſeries ac primum arteria ad ſiniſtri lateris primam coſtam obliquè tendentis.

At minor pars, ſedibus ſupra cor repoſitis diſtribuenda, ſurſum contendit: ac ſtatim in progreſſu aſperæ arteriæ n innitens, ac uenæ cauæ inter membranas thoracem interſepientes ſubſtrata, ex ſiniſtro ipſius latere o ramum diſtribuit, obliquè ſurſum ad primam ſiniſtri lateris coſtam exporrectum. qui quidem, quà pulmoni accumbit, atque ſiniſtræ thoracem interſepienti membranæ alligatur, nullas deriuat propagines: uerùm ſimulatque primam thoracis attigit coſtam, ab humiliori ipſius ſede p propaginem deorſum diffundit, quæ coſtarum radicibus attenſa, in tria quatuor ſuperiorum coſtarum ſiniſtri lateris interualla ſingulas ſoboles ſpargit: à quibus rurſus ſurculi in dorſalem medullam, & muſculos thoraci uertebriſq; hic inſtratos excurrunt. Cæterùm ab elatiori ſede q eius obliquè ad primam coſtam conſcendentis rami, r alia enaſcitur propago, nuper commemorata multo amplior, quæ ad ſiniſtrum ſeptimæ ceruicis uertebræ latus repens, in huius lateris tranſuerſi proceſſus foramen ſe inſerit: ac deinde per tranſuerſorum reliquarum uertebrarum proceſſuum s foramina conſcendens, perinde atque hàc t excurrens uena digeritur. Nam in progreſſu dorſali medullæ ſurculos communicat, ea ſubingredientes foramina, quæ neruis emittendis rerum Opifex exculpſit. Deinde & muſculis ceruicem hic occupantibus, ab illa propagine ramuli quoque ſparguntur. Quod uerò eius reliquũ eſt, ſimul cũ comite uena per u foramen in poſteriori ſede ſiniſtri capituli occipitis oſsis inſculptum, caluariam ſubit, atque in x ſiniſtrum duræ cerebri membranæ ſinum exhauritur. Præter hanc propaginem uertebris exporrectam, y arteria primam adiens coſtã, z aliam ab anteriori ipſius ſede pullulat, quæ pectoris oſsis ſummum accedens, ac ſiniſtræ thoracem interſepientis membranæ adhærens, decliuis perfertur ſecundùm pectoris oſsis ſiniſtrum latus, quà ipſi coſtarum coarctãtur cartilagines. Hęc propago in eoſdem omnino ramos digeritur, in quos a uenam hàc repentem diſpenſari retulimus, præterquàm quòd nullæ ſoboles à præſenti propagine cutem accedant: niſi forſitan obſcuriſsimæ, & mihi hactenus parum repertæ, in mamillæ b corpus pertingant. Quà itaque hæc arteriæ propago pectoris oſsi exporrigitur, uerarum coſtarum cartilaginum interuallis ramos offert, à quibus alij ramuli in muſculos aſſurgũt, cartilaginibus incumbentes. Deinde & ab hac propagine in ſui lateris membranam, quæ thoracis cauitatẽ interſepit, & in c glandium in iugulo repoſitum, ſurculi mittuntur. Quod autem ipſius d reliquum eſt, ſecundùm ſiniſtrum mucronatæ cartilaginis latus, thoracis cauitatem egreditur: & recto hic abdominis muſculo ſubnatum, ad umbilici quodammodo regionem concedit, in progreſſu utrinque ad ſuperiores abdominis partes ramulos offerens, & iuxta umbilicum in plures diſſectum ſoboles, e alteriuſq; arteriæ terminos reſpiciens, quam huc ab imo ſurſum contendere docebimus. Vbi f arteria obliquè ad primam protenſa coſtam, hactenus commemoratas edidit propagines, ſiniſtram aditura axillam, & g muſculum perforatura dorſi motorum ſecundi paris ſiniſtrum, ab ipſius elatiori parte, priuſquam penitus è thorace labitur,

Siniſtram axillam petitis portionis ſeries.

notatu etiam dignæ magnitudinis h ramum deriuat, qui in poſteriores ceruicem occupantes muſculos ad occipitium uſque diſciuditur, nullibi interim cutem ſubiens. At quum primùm illa arteria, thoracis cauitatem & primam coſtam euicit, iamq; uicinior axillæ redditur, ex poſteriori ipſius ſede i ramum utcunque

b A. & fi. 10 li. 6 A.
c Patet in 9 fig. lib. 6. quam conferes cum 7 figura.
d 4 et 5 fi. li. 6 H. 6 fi. O.
e 9 fi. li. 6 L ponitur post E, et arteria A quoque ſuſignatur.
f A. aut 10 fi. li. 6 S, S.
g a, a. 10 fi. li. 6 E, E. post a, C.
h 6 fi li. 6 E, E a D.
i 10 fi. li. 6 D.
k 6 fi. li. 6 O ſub L.
l 4 fi. li. 6 H per A.
m i.
n 6 fi. li. 6 R ſuper Y. aut ſpectã ſedulo ultimam fi. præſentis libri.
o D.
p E.
q D.
r F.
s 2 fi. cap. 15 lib. 1 T. 7 fi. x. 8 fi. a.
t fi. 6 cap. N.
u 2 fi. cap. 12 lib. 1 f.
x 7 fi. li. 7 Q. Q. 9 fig. T. T.
y D.
z G. & 2 fig. lib. 6 E.
a fi. cap. 6 L.
b 25 fi. li. 5 C, D, D.
c 2 fig. li. 6 F.
d 6 muſc. ta. a. & deorsum muſculo f notato.
e T.
f D.
g 8 muſc. tab C.
h H.
i I.

que inſignem ſpargit in cauam ſcapulæ regionem,& eius ſedis muſculos abſumendum. Poſt hunc, ex ſuperiori ipſius regione k aliam,ſed non adeò craſſam,depromit ſobolem, quæ ad humeri cum ſcapula articulum,iuxta ſummum humerum & ſcapulæ gibbum,in ramulos digeritur: quorum unus cum l humerali uena,ubi adhuc in alto reconditur,aliquouſque prorepit. Huic ſoboli m alius ſuccedit ramus, nonnihil demiſsiùs ab axillam petente arteria enatus,ac in muſculos anteriori thoracis ſedi inſtratos,numeroſa utcunque propagine digeſtus. Dehinc o ramuli in glandes axillæ cauitatem opplentes, ab hac arteria admodum rari ſparguntur. Quinetiam priuſquam tota arteria in brachium feratur, o propago quædam thoracis lateri exporrigitur,potiſsimùm in p muſculum excurrens,cuius beneficio brachium decliue dorſo adigitur. q Quòd præſentis arteriæ iam ſupereſt, r axillari uena concomitatum, ac in brachium procedens, penitiùs occultatur:& primùm s graciles ramos internæ muſculorum humerum amplexantium ſedi, & membranis neruos hic continentibus diſtribuit. Inſuper deorſum ſenſim adhuc prorepens, & continuò t interiori axillaris trunco attenſa, u aliam emittit propaginem, quæ ſecundùm x poſteriorem humeri ſedem,quà ipſi cubitum extendentes muſculi adnaſcuntur,obliquè prorepit,ad externum humeri tuber cōtendens. Hæc enim propago,unà cum y uena,quam hàc duci retulimus, & dein cum z quarto brachium petente neruo,ad externam cubiti ſedem pertingit,& ſub muſculorum capitibus aliquouſque deducta ceſſat,qui hic ab humeri externo tubere principium ducunt:& partim radij, partim autem brachialis, partim uerò digitorum motibus famulantur. Vbi autē ſiniſtri brachij a arteria has ſoboles digeſsit, inter b duos cubitum flectentes muſculos recondita,ipſisq; ramulum præbens,ad medium cubiti articuli flexus prorepit,hic utrinque c ſobolem ipſi articulo exhibens, & muſculi cubitum flectentis poſterioris d inſertioni innitens hicq; ſubinde pulſum euidentem edens. Hinc arteria inter e muſculum ſecundos quatuor digitorum articulos flectentem,& f illum qui tertios eorundem digitorum articulos flectit,mergitur; ac ubi nonnihil per cubiti internam ſedem prorepſit, bipartitò ſciſſa, g unum ramum radio, h alterum ulnæ exporrigit. Qui ſecundùm radium fertur,cuiusq; pulſum indies in ægris exploramus, non procul à brachialis radice i ſobolem deriuat,quæ ſub k tendinibus pollicem extendentibus, ad manus externam ſedem procurrit,in l muſculos digeſta,qui inter primum pollicis os,& poſtbrachialis os indicem ſuſtinens, collocantur. Quando ramus radio exporrectus,illam emiſit ſobolem,unà cum tendinibus digitos flectentibus, m tranſuerſum brachialis ligamentum tranſgreditur,& ſub n dilateſcente in manu tendine, ſimiliter ac pertinens huc o uena,& p neruus quoque illi attenſus,in tres ramos diſcinditur:quorum unus, in duas diremptus propagines,internam pollicis regionem accedit,ſecundus uerò duplici ramo internam indicis ſedem implicat:tertius autem indiuiſus,internum latus interioris medij digiti ſedis conſcendit. q Ramus arteriæ,qui ulnæ exporrigitur,ſimiliter per tranſuerſum brachialis ligamentum, manus uolam ſubit: r & duos ramulos minimo digito,& totidem anulari,unum autem medio offert: ſed interim nullam ſobolem in externam manus ſedem diſpenſat.quamuis interim s unam t illis muſculis porrigat, qui externum latus poſtbrachialis oſsis occupant,quo minimus digitus ſuffulcitur. Rami ulnæ exporrecti motum haud manifeſtò percipimus,niſi homo admodum gracilis ac macilentus,aut magno pulſu præditus fuerit. Quippe Natura,ut omnes propemodum arterias,hunc quoque ramum in alto retinet, tendinibus magis quàm is qui radio exporrigitur,occultatum:atque ita nuſquam earum portionem Natura in cutem conſpicuè emittit,quemadmodum ſoboles à uenis paſsim & frequenter perferri,prius commemoratum eſt. Meritò igitur nullam in externa manus ſede aliam à nuper u dicta,quam pollici ac indici aſcripſimus,reperies arteriam. Ad hunc ſanè modum x primus arteriæ magnæ partis ſuperiora petentis ramus diuaricatur, qui ad primam ſiniſtri lateris coſtam contendit. y Maior autem ampliorq; aſcendentis arteriæ partis portio,aſperæ z innitens arteriæ,rectà ſurſum ad a glandium in iugulo repoſitum properat:id enim arteriæ huic, ſimiliter ac uenæ,lectuli modo adſternitur,ipſiusq; beneficio ramorum ſciſsio iniurijs innoxiè ferendis promptior efficitur. Quum uerò in hunc modum arteria ſurſum tendit, priuſquam elatiorem pectoris oſsis ſedem ſuperat, adhuc in thoracis cauitate,in b duos impares ramos finditur. c Siniſter, qui gracilior eſt (amplus tamen & ipſe) nonnihil obliquè in læuum deflexus,ſurſum cum d interiori iugulari,ſecundùm aſperæ arteriæ ſiniſtrum latus,per ceruicem exporrigitur,ipſaq; ſoporalis eius lateris arteria cenſetur. Dexter e ramus,ſiniſtro craſsior,ſimiliter ſurſum tendit:& ſimulatque primam thoracis coſtam contigit, ex dextro ipſius latere f arteriam promit,in eaſdem prorſus ſoboles diſciſſam, quas à g ramo, qui ſiniſtræ axillæ offertur,diſtribui ſcripſimus:ad ſuperiorum uidelicet coſtarum interualla, ad tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus,ad pectoris os,ad poſteriores in collo locatos muſculos: & ut rem in pauca contraham,arteria illa dextrorſum ducta,in eoſdem omnino ramos digeritur,in quos ſiniſtri brachij arteriam deſinere commemorauimus. h Quod uerò maioris dextriq; rami illius in iugulo diuiſionis adhuc ſupereſt, craſsitie illi congruit i ramo, quem ſecundùm aſperæ arteriæ ſiniſtrum latus prorepere, paulo antè diximus.atque ut iſte illac exporrigitur, ita & illud dextri rami reliquum, ſecundùm aſperæ arteriæ dextrum latus ſurſum conſcendit,huius lateris ſoporalem efformās arteriam,quæ, uti & ſiniſtra,Græcis *καρωτὶς* nuncupatur. Quum autem ſiniſtri lateris arteria (perinde ac dextri etiam) ad fauces uſque k pertingit, in duos diſcinditur ramos: quorum grandior,idemq; interior, fauces ſubit: ac mox laryngi & linguæ l ſoboles deriuans,ad caluariæ baſim m properat: priuſquam uerò in caluariam mergitur,in duas impares diducitur propagines. n maior per o peculiare foramen,nulla concomitante uena, caluariam inibi ingreditur,ubi p glandula,cerebri pituitam excipiens,in quodam oſsis cuneum referentis q ſinu ponitur. Hęc pro

Arteria ramus, cuius pulſum ante brachiale exploramus.

Naturam arterias recondere.

Series maioris portionis magnæ arteriæ partis, quæ ſuperiora corporis petit.

Siniſtra ſoporalis.

Dextrum brachiū petēs arteria.

Dextra ſoporalis.

Soporalis ad caluariā fertur.

k K. l *ſi. cap.* 6 a. a. m L. n *inter* L & M. o M. p 10 *muſ. tab.* Θ. q N. r *ſi. cap.* 6 m. s *paulo ſub* N. t *ſi.* 6 *cap.* q. q. u O. x 2 *ſi. cap.* 23 *li.* 1 *per* Y *uerſus* P. y *ſi ca.* 6 p. z 2, 3 *fig. cap.* 22 *li.* 4 Φ. a N. b 6 *muſc. tab* Θ, r. r. c P, P. d 8 *muſc. tab.* N *muſculi* Γ. e 6 *ta.* Ξ. f 5 *tab* Θ. g Q. h S. i R. k 11 *muſ. tab.* n, q, r. l 11 *tab.* ſ. & 8 *ta.* Y. m 4 *muſc. tab.* β. o 3 *muſc. ta.* l *muſcu.* Π. o *à* q *fig. cap.* 6. p *ſi. ca.* 11 *li.* 4 *chara.* 44. q S. r *Spectantur hæc iuxta* T. s a. t 4 *muſcu. tab.* n, ζ. u R. x D. y V. z 6 *ſi. lib.* 6 R *ſuper* Y. a 2 *ſi. li.* 6 β. b 6 *ſi. li.* 6 *in* X & S. c X. d *ſi. ca.* 6 S. *aut ſpecta potius ultimam ſi. huius libr. hac in ſede.* e *ſi.* 6 *li.* 5 *collatum cū* X. f Y. g D, *cum cuius characteribus conferes arteriam* Y *inſignitam.* h Z. i X. k a. l c. m d. & *ſi. cap.* 14 B. n *fig. cap.* 14 L. o 2, 3 *ſi. ca.* 12 *lib.* 1 X. p 16 *ſi. li.* 7 A. q 3 *ſi. cap.* 12 *lib.* 1 M.

pago mox in ipſo ingreſſu utrinque ſingulas emittit ſoboles: ac ^r^ unam per ^s^ proprium foramen ad narium cauitatem diſpenſat, quæ ſuo extremo inter naſi cartilagines, adeoq́; ad naſi uſque extremum ita cum aliquot faciei arteriolis deperditur, ut tactu, ipſius quoque motum inibi percipiamus. ^t^ Altera maioris eius propaginis ſoboles, in latus ſiniſtrum duræ cerebri membranæ ^u^ multipliciter diſcinditur. ^x^ ipſa antè propago, iam caluariæ cauitatem ingreſſa, bipartitur: & caluariæ baſi ſuffulta, in anteriora nonnihil tantiſper repit, donec denuò colligatur. Subinde uerò hucuſque non diuiſa, neque collecta rurſus, ſed ſimplex prorſus fertur. Vtcunque autem ſit, ſiue ſimplex huc pertingat, ſiue prius in duas partes diuiſa, hic ſe rurſus colligat, inibi ^y^ inſignem utcunque ramum per ^z^ ſecundi neruorum cerebri paris ^a^ foramen, ad oculum & interiorem ^b^ temporalis muſculi ſedem, diſtribuit. Quod uerò ipſius ^c^ reliquum eſt, duram cerebri membranam ^d^ perforat: ac ^e^ partim in tenuem cerebri membranam, ^f^ partim ad ſiniſtrum cerebri uẽtriculum conſcendit, plexum inibi faciens, quem ſecundinis, potiſsimùm uerò exteriori fœtus ^g^ inuolucrotum comparabimus, quando cerebri uaſorum ſeriem ſecundo ab hoc Capite perſequemur, inibi etiam paulo diffuſiùs nunc poſtremò commemorata explicaturi. ^h^ Altera propago interioris craſsioriſq́; rami eius diuiſionis, quam ſoporalis arteria in faucibus molitur, cum ^i^ coniuge uena in poſteriora ſecundùm caluariæ baſim fertur, & ^k^ ramulum ^l^ muſculis ceruicis uertebrarum anteriorem ſedem occupantibus, iuxta primæ ſecundęq́; uertebrarum interuallum offert, ac dein caluariam ingreditur: & ^m^ commune foramẽ cum ^n^ ſexto cerebri neruorum pari nacta, ſimul cum uena in ^o^ ſiniſtrum, ſeu ſecundùm durę cerebri mẽbranę ſinum exhauritur. Porrò ^p^ exterior gracilior q́; dictæ nunc in faucibus ^q^ diuiſionis ramus, genis ſeu buccis ^r^ ſobolem offert, penitiùs latitantem. ^s^ Inſuper in duas propagines ſectus, ^t^ unam ſiniſtro tempori, ^u^ alteram ſecundùm ſiniſtræ auris poſteriorem ſedem digerit, pulſum etiam edentes ſenſibilem. Atque in hunc ſanè modum aſcendens arteriæ pars in ramos finitur.

AMPLIORIS DESCENDENTISQVE MAGNAE ARTERIAE TRVNCI in ſuos ramos ſeries. Caput XIII.

Ad inferiora coſtarũ interualla arteria.

TRVNCVS magnæ arterię, deorſum ad thoracis uertebras ^a^ explicatus, ab inferiori poſteriori ve ipſius ſede, qua uertebris incumbit, non autẽ lateribus, utrinq; ^b^ propagines in octo inferiora thoracis interualla deriuat: quæ ſimiliter ac ^c^ uenæ cõiuge carentis rami, ſecundùm interuallorũ ductum, ad coſtarũ uſq; cartilagines in ueris coſtis prorepunt, ſpuriarũ uerùm coſtarũ interualla excedunt, in abdominis latera magis q̃ ipſæ coſtę pertinentes. Ab his propaginibus ramuli in dorſalẽ medullã, per ^d^ foramina, neruorũ gratia in uertebris ſculpta, ac dein ad muſculos uertebris thoraciq́; adnatos ſparguntur, pari omnino ſerie, qua uenam coniugis expertem diſſeminari, ſuperius proditum eſt. ^e^ Ipſe autem arterię truncus, ſiniſtræ uertebrarum corporum ſedi quodammodo innitens, deorſum ^f^ ſub ſepto tranſuerſo, quà id undecimæ thoracis uertebræ corpus reſpicit, extra thoracis cauitatem labitur: ac mox utrobique ſepto tranſuerſo ^g^ unam offert propaginẽ, quæ in plures ſecta ſurculos, in humiliorem ſepti iuxta uertebras ſedem pręcipuè deperditur, exiguas ſoboles ſurſum ad ſepti elatiora, adeoq́; ipſum cordis ^h^ inuolucrum, quà id ſepto adnaſcitur, ſpargens. Poſt commemoratas propagines, magna arteria, ex elatiori ſui corporis ſede ^i^ unum promit truncum, ſoboles in uentriculum, iecur, bilis ueſiculam, lienem, omentum, & duodenum inteſtinum, & colon quoque, ubi uentriculo id exporrigitur, hunc in modum offerentem. Præſens truncus ſimulatque ^k^ prodijt, elatiori ſede inferioris membranæ omenti ſuffulcitur: ac in duos magnitudine propemodum æquales ramos diremptus, hunc ^l^ qui gracilior paulo eſt, dextrorſum, ^m^ illum uerò qui modicè amplior uiſitur, ſiniſtrorſum mittit. Dexter ramus uenæ portæ, in ^n^ glandoſo corpore, quod ſub uentriculi poſteriori ſede huic omenti membranæ intertextum cernitur, adnexus, ſurſum ad iecoris cauum contendit, in medio ductu ex humiliori ipſius ſede ^o^ ſurculum inferiori omenti membranę, ipſiq́; adeò colo inteſtino hic offerens. Poſt hunc, ab elatiori parte ^p^ ſobolem uentriculo exporrigit, quæ in poſteriorem ipſius ſedem, qua is dorſum ſpectat, pauculis ramulis digeritur. Ex humiliori rurſus ſede, dexter arteriæ ramus, ad iecoris cauum tendens, duas denuò profert ſoboles. ^q^ unam cum uenæ portæ ramo inteſtino diffundit, quod duodenum appellamus, ſecundùm cuius mediam longitudinem, & aliquouſque ad ieiuni inteſtini initium, ea ſoboles porrigitur. ^r^ altera ſoboles, nuper commemorata paulo amplior, ad dextram fundi uentriculi ſedem retorquetur: & ſuperiori omenti membranæ innexa, ex elatiori ſede in anteriora & poſteriora fundi uentriculi, ramulos frequenti ſerie ſpargit, perinde ac ab inferiori ſua ſede alios in omenti ſuperiorem membranam educit. ^s^ Atque hæc arterię ſoboles, cum portæ uenæ ramo hàc exporrecto, ad medium fundi uentriculi ceſſat. Quod uerò dextri arterię rami adhuc ſupereſt, poſtquam ^t^ duos inſigniter exiles ſurculos bilis ueſiculæ tranſmiſit, in ^a^ ramulos aliquot ſectum, ad iecoris cauũ terminatur, non admodũ altè in iecoris ſubſtantiam excurrens. ^z^ Siniſter ramus,

HAC figur. portionẽ arteriæ à tergo ſinximus, ut aliquo pacto ſeries proponeretur, qua hec ramos coſtarum interualis ex poſteriori ipſius ſede digerit.

Ad ſeptum tranſuerſum arteria.

Arteria magna ramus, omentũ, iecur, bilis ueſiculam, uentriculũ, lienem, duodenum, & coli partẽ accedentes.

r *ſi. ca. 14 ſ.* s *3 ſi. cap. 12 lib. 1 Y.* t *ſi. ca. 14 r.* u *1 ſi. li. 7 D, D.* x *ſi. ca. 14 q diuiditur m n, u. quæ coeũt in a. aut ſpecta 16 ſi. lib. 7.* y *ſi. ca. 14 z.* z *14 ſi. li. 7 G.* a *1, 3 ſi. ca. 12 lib. 1 G.* b *4 muſc. tab. Γ.* c *ſi. ca. 14 a.* d *ſi. 15 li. 7 C.* e *ſi. ca. 14 β.* f *ſi. ca. 14 γ. aut 6 ſi. lib. 7 G, N.* g *2 ca. fig. 30 li. 5 I, I. K, K.* h *truncatus ramus iuxta d. & fig. cap. 14 à B.* i *eiuſdem fig. C.* k *eiuſdem fig. Φ.* l *8 muſcu. tab. A, 2.* m *2, 3 ſi. ca. 12 lib. 1 e.* n *14 ſi. li. 7 N.* o *9 fig. li. 7 T, T.* p *b.* q *a.* r *e.* s *f.* t *g.* u *h.* a *i.* b *k, k.* c *ſi. cap. 6 F, F. educit G, G.* d *ſi. ca. 14 lib. 1 Q.* e *i.* f *7 muſcu. 14. q in Δ.* g *l.* h *3 ſi. li. 6 C, D, E, F, G.* i *Specta ſimul cũ integra delineatione figurã ipſius in o o. deſcriptionis, ne hic nimius in notando ſim.*

dici inſertam m. k *3, 4 ſi. li. 5 β. unde etiam huius arteria ſeriem petet, uena porta ramis exporrectam.* l *n.* m *u.* n *3, 4 fig. li. 5 n, n.* p *p.* q *q.* r *r.* s *2 fig lib. 5 R ad T. aut 14, 15 fig. lib. 5 c. uerum ſi hæc in quinto libro ſpectare uiſum eſt, recurrito ad marginem portæ* t *ſ.* u *t.* z *m.*

mus, quē [y] dextro modicè craſsiorē eſſe dicebamus, inferiori quoq; omēti mēbranæ, ipſiusq; glandoſo corpori committitur, ſeq; ramo uenę portæ hàc excurrēti ſociat, in totidē quot ille ſoboles digerēdus. Mox enim præſens arteriæ ramus ab eminētiori ſede [z] propaginē uentriculo, qua dorſo innititur, offert, quæ primùm [a] ſobolem unā utrinq; in mediā uentriculi ſedē eius quæ dorſo incūbit regionis exporrigit: deinde ſurſum aſcēdens, uenæ portæ [b] modo, ſuperius uentriculi orificium coronæ inſtar appoſitiſsimè [c] cingit, ramulos uentriculi corpori, & graciles ſurculos ſtomachi termino, quo is uentriculo continuatur, diſtribuens. Inter reliquos autem ramulos, [d] unus ſecundùm uentriculi ſuperiora dextrorſum exporrectus, uentriculi humilius adit orificium, ſurculos quoque in progreſſu, anteriori & poſteriori ſedibus uentriculi depromens. [e] Siniſter dein ramus, ad lienem properans, ab humiliori ipſius ſede [f] propaginem in inferiorem omenti membranam diffundit, quæ paulo poſt exortum in duos ramos inuicem ualde diductos diſcinditur, numeroſam arteriariarum ſobolem deorſum in nunc dictam omenti membranam & colon inteſtinum propagantes. Hac edita propagine, [g] ſiniſter ille arteriæ ramus ſiniſtrorſum magis ducitur, & uenæ ipſi attenſæ ritu, in duas diffunditur arterias: & hæ rurſus in alias tantiſper dirimuntur, donec [h] frequenti ramorum ſerie, lienis cauo ſecundùm rectam lineam implantentur. Priuſquam uerò omnes arteriæ in lienem ceſſent, ab humiliore parte eius quæ demiſsiorem lienis ſedem adit, plerunque [i] ramulus inferiori membranæ omenti offertur. Deinceps ab illa arteria, quæ infimæ lienis arteriæ proxima eſt, priuſquam hæc in lienem deperditur, [k] propago pullulat, quæ ſuperiori membrana omenti ſuffulta, dextrorſum ad uentriculi fundum contorquetur: ſiniſtramq; uentriculi fundi ſedem perreptans, geniculatim ramulos anteriori & poſteriori ſedibus, ac dein ſuperiori membranæ omenti ſoboles ſpargit. Item ab alijs lienem adeuntibus arterijs [l] ramuli enaſcuntur, qui ſiniſtrum uentriculi latus illo prorſus modo adeunt, quo à uenis lienem petentibus propagines eodem pertinere, ſuperiùs commemoratū eſt. Cæterùm à magna arteria, paulo inferius quàm [m] truncus, cuius iam ſeriem abſoluimus, principium ducit, ab elatiori quoque anteriori ve arteriæ corporis parte, [n] alia promitur arteria, quæ in ſuperiorem meſenterij ſedē in plurimas ſoboles diffuſa, uenæ portæ modo excurrit in ieiunum & ileum, & coli inteſtini partem, quæ à iecoris cauo ad dextrum renem uſque pertinet. Poſt hanc, inferiùs paululum ab utroque magnæ arteriæ latere, [o] ampla educitur arteria, in ſui lateris renem, [p] quemadmodum & uena, tranſuerſim prorepēs. Hæ arteriæ ortu, quum una elatiùs quàm altera, renum ſitus occaſione, pronaſcatur, è directo ſibi non correſpondentes, integræ in renes abſumuntur, uixq; uenarum modo ramulos notatu dignos in [q] pinguem renum tunicam diſſeminant. Inſuper ab arteria ſiniſtrum renem accedente, ſiniſtra [r] ſeminalis arteria non depromitur: ſed frequentiſsimè (ut & dextri teſtis [s] arteria) ab arteriæ magnæ quaſi caudice originem ducit. Aliquantulo enim humiliùs quàm dextræ ſeminalis uenæ [t] initium à caua exurgit, ab anteriori arteriæ magnæ ſede, ſeminalium arteriarum [u] exortus pendet, quæ ſuis principijs exortibus ve inuicem ſunt conterminæ: ac dextra quidem cauæ uenæ corpus [x] tranſcendens, dextræ ſeminali uenæ attenditur, quouſque pubis os ſuperans, ac ex magna peritonæi cauitate excidens, ipſi uenæ permiſceatur, atque cum illa anfractus gyroſq; efformet, quorum baſis, humilior ve ſedes, ſuperiori teſtis regioni implantatur, ac teſtis ſubſtantiæ & hanc proximè inuoluenti tunicæ ramos præbet. Ad hunc quoque modum ſiniſtra ſeminalis arteria ſiniſtræ congreditur uenæ, & in mulieribus quoque [y] arteriarum ſeries [z] earundem uenarum diſtributioni penitus congruit: ut ſcilicet [a] media arteriarum pars teſtes adeat, ſeminaliaq; uaſa conſtituat, [b] altera autem fundum uteri implicet. Enarratis hactenus propaginibus [c] alia ſuccedit, inferiùs quàm ſeminales arteriæ, ab anteriori etiam magnæ arteriæ ſede principium ducens, & in humiliorem meſenterij ſedem diſtributa, ac in colum inteſtinū, quà à liene ad rectum uſque inteſtinum prorepit, ac dein in ipſum quoque rectum in primis digeſta. A poſteriori autem ſeu inferiori magnæ arteriæ ſede, qua hæc uertebris committitur, geniculatim [d] rami utrinque ad ſingulas lumborum uertebras promuntur, qui deinceps in dorſalem medullam & muſculos uertebris hic adnatos excurrunt. Atque huiuſmodi rami inuicem ferè amplitudinis ductuſq; ſpecie conueniunt, ſi modò [e] unicum utrobique ramum exceperis, qui quum cæteris inſignior multoq; craſsior ſit, ac iuxta ſacri oſsis ſummum præcipuè prodeat, non ſolùm muſculos uertebris attenſos accedit, uerùm tranſuerſim per peritonæum abdominiſq; muſculos ad latera uſque abdominis exporrigitur. [f] Hactenus magna arteria in lumborum regione ſiniſtro uenæ cauæ lateri ſuccubuit: quum uerò ſacri oſsis principiū attingit, uenę ſuperſternitur, in [g] duos grandes truncos inſtar Y ad hunc modum ⅄ inuerſi bipartita. Fit uerò ſitus huius permutatio propter arteriæ dignitatem: quum enim hæc dignior nobiliorq; cenſeatur, non immeritò ipſam magis quàm uenam recondi, occultari, & in alto corporis ferri, ac demum iniurijs ferendis pertinacem effici oportuit. Ne uerò hic ab excarni oſsis ſacri initio ea in dorſi motibus promptè lædatur, ſubditā prius arteriam inibi uena ſuperiorem eſſe, illamq; hanc conſcendere, perſuaſum eſt omnibus: ut ſcilicet uena inſtar ſubſterniculi cuiuſdam arteriæ inibi ſubderetur. [h] unde etiam, priuſquam uenæ cum arterijs in crus delabuntur, quum iam ſacrum os uaſa ſuperarunt, uenæ arterijs ſuperiores uehuntur: arteriæq;, quoniam digniores ſunt, ſub uenis reconduntur. Cæterùm rami, qui à magnæ arteriæ ſupra ſacri oſsis initium diuiſione prodeunt, uenarum ramis exactiſsimè correſpondent, ſi [i] exiguos fortè ſurculos ſecluſeris, qui ab humiliori arteriæ ſede, quà hæc primùm bipartitò ſcinditur, deorſum ducti, ac oſſe ſacro ſuffulti, ipſius [k] foramina ſubeunt, hàc dorſalem medullam poſterioremq; ſacri oſsis ſedem petentes. [l] Siniſter itaque, quemadmodum & dexter, huius ſupra os ſacrum factæ diuiſionis truncus, non procul à diuiſione in duos grandes partitur ramos, quorum [m] interior [n] exteriore gracilior eſt: ac ilico duas à ſe diffundit propagines, quarum [o] unam rurſus interiorem, [p] alteram uerò exteriorem, doctrinæ ſtudio non ineptè appellaueris. Exterior ſimul cum [q] uena inter ſacrum os & coxendicis os, quà hæc inuicem dehiſcunt, in exteriora

Præcipua meſenterii accedens arteria.

Renum arteria.

Seminales arteriæ.

Ad humiliorem meſenterii ſedem arteria.

Ad lumborum uertebras & carnes, abdominiſq; latera.

Arteriæ magnæ ſupra ſacrū os diuiſio, arteriaq; ſuper cauā aſcenſus.

Truncorum diuiſionis ſupra os ſacrū facta ſeries.

y ν. — z ν. — a γ. — b 14, 15 fig. lib. 5 d. — c ζ. — d α. — e α. — f β. — g ν. — h δ.δ. — i γ. — k ε. — l ζ ſuperius. — m μ. — n ζ in integra arteriæ delineatione. dein conſules 3.4.6.7.8, aliquotq; ſequentes lib. 5 figuras. — o π.θ. — p 22, 23 fi. lib. 5 m. n. — q 20 fi. lib. 5 T, V. — r κ.λ. — s ι.ι. — t 22, 23 fi. lib. 5 ν. — u earundē fig. α. — x eiſdem ſpectatur fi. guris, uti et ſubſequentia pleraque. — y 25 fi. li. 5 g. h. — z eiſdem fi. d. e. — a eiſdem fig. α. — b eiuſdem fi. n. — c λ. & 20 fi. lib. 5 k. — d μ.μ. — e inferius μ. — f Oſtendit hæc 20, 22, 23, 25 fig. lib. 5. — g ν.ν. — h Hæc, ut & totā quoque arteriæ ſeriem, ab ultima huius libri poteris fi. — i ſub ν.ν.π. — k 9 fi. cap. 18 li. 1 charact. 2, 3. — l ſiniſtrum ν. — m ξ. — n ὁ ν ad φ. — o π. — p ρ. — q fig. cap. 6 τ.

riora tranſuerſim exporrigitur, & frequenti ntcũq; ſobole muſculos ilium os amplexantes, ipſumq́; adeò co
xendicis articulũ implicat. Interior autẽ propago, ſoboles in uiris quidem ueſicæ fundo, & ceruici ipſius, ſeu
peni, & paucas admodum etiã podici offert: in mulieribus autẽ (quibus hæc t propago grãdior obtigit) in hu
miliorẽ fundi uteri regionẽ numeroſa ſerie diſtribuitur, muliebrẽq́; ueſicam & uteri ceruicẽ ramulis quibuſ
dã intertexit. Quod interioris rami, qui binas nunc explicatas eduxit propagines, u reliquũ eſt, deorſum re

Umbilici arteria.

pit, ſui lateris t arteriã, quę per umbilicum fertur, admittẽs. u Arteriæ etenim ab umbilico ſecundùm fun
di ueſicæ latera deorſum ductę, ac in natis hominibus coriaceę inanesq́; redditæ, ſui lateris arteriæ, portioni
x continuãtur, quã modò ab interiori illo ramo reliquã eſſe, deorſumq́; ferri dicebam. Hęc namq; nõ minus

Arteria pubis oſsis foramen tranſiens.

q̃ uena ipſi attenſa, pubis oſsis y foramen petit: priuſquam uerò id tranſit, z propaginẽ aſſumit ab exter-
no trunci magnæ ſupra os ſacrum factæ diuiſionis ramo, ubi is iam in crus eſt prolapſurus. Præſens itaque
interioris rami portio, ea propagine adaucta, per pubis oſsis foramen ducitur, & in muſculos foramen id oc
cupantes, & illos qui à pubis oſſe principium ſumunt, diſpergitur, perinde ac a uena, pubis oſsis foramen
tranſiens. Ac quemadmodum hæc paulo infra longitudinis femoris medium, extremo quodam ipſius ſur-
culo, alteri uenę in b quintum femur mouentium muſculum diſpenſatæ c commiſcetur: ita ſanè & arte-
ria per pubis oſsis foramen procideus, ſuo fine cum alia d coit e arteria, quam illi muſculo à maxima crus
petente arteria diſtribui, non ita multo pòſt ſubijciam. Exterior namque ramus ſiniſtri trunci eius f diui-
ſionis, quam ſupra os ſacrum fieri dicebam, per inguina læuum crus g deſcendit: anteaquàm uerò perito-
næum permeat, h propaginem ſurſum ipſi exporrigit, i quæ ad rectum abdominis ſui lateris muſculum
accedens, ſurculos In contermінas ſedes tranſuerſim utrinque digerit: & ſurſum ad umbilici uſque regionẽ
properans, in ramulos tandem diſcinditur, qui k arteriæ eòdem à pectoris regionibus tendentis ſoboles
ſpectant. Quum uerò grandis arteria in crus deſcendens, peritonæum ſuperauit, l ramulum ad pubis oſ-
ſium commiſſuram mittit, qui exiguus eſt, neque ut eò excurrens m uena, in multas ſoboles diſpergitur:

Arteria in femore ſeries.

quarum ne una quidem cutem ſubit, niſi fortè exilis quępiam in penis n inuolucrum diffundatur. In crure
autem o arteria p ramum in anteriores femoris os amplexantes muſculos digerit, qui etiamſi in frequen-
tes ſcindatur ſoboles, nullam tamen cuti exporrigit. Deinde à grandi arteria q alius educitur ramus, in
quintum femur mouentium muſculum, & eos qui internam femoris ſedem occupant muſculos, ad genu uſ
que quodammodo in propagines ſparſus, & quadam ſua ſobole illius r arterię extemo s commixtus, uni-
tusq́;, quam per pubis oſsis foramẽ in crus pertingere ſcripſimus. Cæterùm ipſa grandis arteria ſenſim deor
ſum prorepens, ſecundùm femoris os ita conuoluitur, ut ab anteriori inguinum ſede t inter duo inferiora
femoris capita in poplite feratur, nuſquam non u uena grandiori, quæ crus accedit, concomitata. In hoc
per femoris poſteriora deſcenſu, arteria x propaginem educit, quę in muſculos poſteriorem femoris ſedẽ
occupantes excurrit, & aliquouſque cum illis uenarum y propaginibus deducitur, quas uenam efformare
docui, quæ per genu flexũ, ſeu poſteriorem ipſius ſedem, in ſuræ cutem ſparſa ſobole pertingit, arteriæ inte
rim nulla propagine ad cutem emergente. At grandis arteria in ipſo poplite, uti diximus, recondita, z u-
trinque propaginem emittit, in alto quoque occultatam, & in genu articuli latus penitiùs digeſtam, illisq́; a
muſculorum capitibus pariter communem, quæ à femore inibi principium ducunt, ac tres primos pedem

Arteria per tibiam, & pedem diſtributio.

mouentium muſculos efformant. Poſteaquàm uerò b arteria tibiam primùm ſubit, ab externo ipſius late-
re notatu dignę amplitudinis depromit c ramum, fibulæ oſsis externo lateri præcipuè attenſum, ac ſub d
muſculis pedem mouentium ſeptimo & octauo reconditum, illorumq́; internæ ſedi ſurculos exporrigen-
tem. Hic ramus tantiſper deorſum fertur, ac muſculi illi adhuc carnei permanent, & ſecundùm exteriorem
malleolum contorqueri reuoluiq́; incipiunt. Dein paulo humilius quàm dictus modò ramus initium ducit,
ex poſteriori grandioris arterię ſede, alia educitur e propago, per poſteriorem f quarti pedis motuum au
toris muſculi regionem ad eum uſque g locum excurrens, quo duorum primorum pedem agentium mu-
ſculorum tendo, illi quarto muſculo ualidè connatus cernitur. Ipſa uerò grandis arteria, ſeſe inter quartum
eum pedem mouentium, & h ſecundum & i tertium muſculos, qui pedis digitorum motibus præficiun-
tur, & k quintum pedem mouentium ſubmergit: & mox ſimulatque eam tibiæ ſedem contingit, qua ti-
biæ os à fibula primùm ſeiungitur, l ramum educit, qui per m membraneum ligamentum tibiæ oſsi ñ-
bulam toto interuallo, quo inuicem hæc oſſa dehiſcunt, colligans, in anteriorem tibię ſedem fertur, muſcu
lis inibi repoſitia occultata, pręcipuè autem n ſexto pedem mouentiũ, & alijs duobus: quorum o uni qua-
tuor pedis digitos, p alteri pollicem extendenti munua concreditur. Verùm hic ramus cum carnea il-
lorum muſculorum ſede haudquaquam ceſſat: quinimò cum eorundem tendinibus per q tranſuerſum li-
gamentum in anteriori tibiæ ſede obuium, ad pedis ſuperiora r contendit, oblatus s muſculis, quorum
beneficio digiti in externum latus abducuntur. Atq́; hic ramus inibi non adeò ſubmergitur, reconditur ve,
quin plerunque hac in parte ipſius motum pulſumq́; tactu deprehendamus. Quod uerò t craſsioris arteriæ
adhuc reliquum eſt, ac inter ſecundum & tertium pedis digitos mouentium muſculorum, & quintum co-
rum qui pedis motibus pręſunt, reponitur, rectà deorſum incedit, ac cum illorum muſculorum tendinibus
inter calcem & malleolum interiorem, pedis humiliora ſubit, in progreſſu u ramulum internæ pedis
regioni offerens, qui x muſculo pollicem in internum latus ducenti communicatus, ad oſsis ſcapham re-
ferentis uſque ſedem, ſuperiora pedis perreptat. Ipſum autem arteriæ y reliquum, inter z primum digi-
tos mouentium muſculum, & a tendines ſecundi & tertij muſculorum digitos quoque mouentium, iam

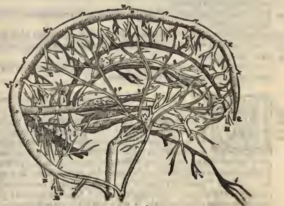
consiſtens

l Π. m 15 muſcu. tab. T inter R & S. n 3 muſcul. tab. Ψ. o 4 muſcul. tab. Ψ. p 5 muſcu. tab Φ. q 1 muſ. tab. Δ. r ubi Φ
s 5 muſ. tab. Ψ. t Ξ. u Ψ. x 6 muſ. tab. Ж. y Ω. z. 14 muſc. tab. Θ. a 14 muſc. tab. Λ, Δ.

conſiſtens,ita in ſurculos digeſtum ceſſat, ut bini ferè ramuli ad inferiorem cuiuſque digiti ſedem contendant. Huiuſmodi itaque magnæ arteriæ per crus ſeriem diligenti reſectione didicimus. quandoquidem uerò Galeni ſcriptis hanc omni ex parte neutiquam reſpondere, facilè expendes, optauerim ſedulò obſeruari, quàm Galenus in tertio de Adminiſtrandis ſectionibus, & in libro de Venarum arteriarumq; ſectione ſibi reſpondeat: ut dein partium anatome ſimul quoque adhibita, tandem conſtet, quoties ex merito noſtra humani corporis fabricæ hiſtoria, ijs quæ Galenus poſteris reliquit, parum conueniat: quod inſuper manifeſtiùs cerebri uaſorum indicabit ſeries, quam modò opportunæ aggrediemur.

VENARVM ARTERIARVMQVE CEREBRI SERIES. Caput XIIII.

DECIMIQVARTI CAPITIS FIGVRA.

DECIMIQVARTI capitis figuræ, eiuſdéq; characterum Index.

PRAESENTI figura, uaſorum cerebri nuda proponitur delineatio, à uenis arterijsq; incœpta, priuſquàm illæ penitus in caluariã merguntur. Ne autem ramorum frequentia, pleraque obſcurarentur, unius duntaxat lateris uaſorum ſeriem (niſi quãdoque res ſecus exigat) delineatam conſpicis.

A *Interior iugularis, quà iam caluariæ proxima eſt.*

B *Soporalis arteria.*

D *Prima caluariam petens uena.* C *Secunda uena.*

F *Tertia uena.*

E *Quarta uena.* G *Quinta uena.* H *Sexta uena.*

K *Prima caluariam ingrediens arteria.* I *Secunda arteria.* L *Tertia arteria.*

M *Dexter ſeu primus duræ membranæ ſinus.*

N *Siniſter duræ membranæ ſinus, quem ſecundum nuncupamus.*

O *Primi & ſecundi ſinuum congreſſus.*

P,P *Tertius duræ membranæ ſinus.*

Q *Tertij ſinus finis, oſſeo commiſſus ſepto, quo olfactus organorum ſedes interdiuiduntur.*

R *Quartus duræ membranæ ſinus.*

S,S *Ductus à dextro ſinu in duræ tenuisq; membranarum ſedes ipſi proximas excurrentes.*

T,T *Ductus ex tertij ſinus latere in tenuem membranam diffuſi, & ac ſi abtruncati eſſent, hic depicti.*

V,V *Ramuli ab infimo tertij ſinus angulo in eum duræ membranæ proceſſum deriuati, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra ſeiungit.*

X,X *Tertij ſinus ſurculi, cum illis commiſſi uaſculis, quæ per uerticem caluariam ſubingrediuntur.*

Y,Y *Exiguæ propagines, ab elatiſſimo quarti ſinus angulo in duræ membranæ proceſſum aliquouſq; excurrentes, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra hic ſupra cerebellum interdiuidit.*

a,a *Ductus à dextro quarti ſinus angulo deprompti, & in duram cerebri membranam, quà cerebello hic incumbit, ac dein in tenuem & cerebelli & cerebri membranam diffuſi.*

b *Ductus à quarto pendens ſinu, ac ſecundùm totam longitudinem, humilioremq; ſedem eius duræ membranæ proceſſus excurrens, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimit.*

c,c,c *Surculi ſurſum à commemorato iam ductu, in dictum quoque duræ membranæ proceſſum deriuati.*

d,e *A quarto ſinu propagati ductus, qui uenarum prorſus modo, tenui membrana ſuffulti, ſecundùm cerebri longitudinem, ſupra calloſum cerebri corpus ducuntur. Ac unus quidem d inſignitus, parti dextræ cerebri attenditur: alter uerò e notatus, ſiniſtra parti exporrigitur.*

f *Ductus à quarti ſinus humiliori ſede in tenuem cerebelli membranam propagatus.*

g *Ductus f notati propago, per cerebri anfractus gyroſq; in humillimam dextri cerebri uentriculi ſedem pertingens, ac cum hàc aſcendente arteria, quam y notabimus, coiens.*

h *Ductus f notati propago retrorſum repens, uarieq; in tenuem cerebelli membranam diſſectus.*

Præcipua quarti ſinus propago, ſub cerebri corpore, fornicis cameræ ve modo extructo, ad interiorẽ uſq; ſedẽ tertij uẽtriculi cerebri procurrẽs, & uariè in ramos diſſecta, rurſusq; inſtar reticuli cuiuſdã in ſe collecta, et carnea quadã ſubſtantia undiq; intertexta, quæ illi reſpondet, quam inter uterum & externum fœtus inuolucrum haberi cernimus.

k *Propaginis*

k *Propaginis i notatæ in duas partes diſſectio: in qua l partem indicat dextro exporrectam cerebri uentriculo, m uerò*
l,m. *eam quæ ſiniſtrum adit, hicq; abtruncata cernitur.*
n *Tertiæ caluariam ingredientis uenæ ſurculus, ad auditus organum exporrectus.*
o,o,o *Series ſinus duræ membranæ, in quem tertia uena exhauritur, cui perpetuò ſinus attenditur, in quem tertiæ arteriæ ramus r notandus abſumitur.*
p,p *Propagines eorum quos iam ultimò commemorauimus ſinuum, in tenuem cerebri membranam ſparſæ.*
q *Diuiſio tertiæ & maximæ caluariam ſubeuntis arteriæ, quam mox ab ingreſſu molitur.*
r *Ramulus tertiæ arteriæ, qui in duræ mēbranæ ſinum abſumitur, ſecundùm cerebri latera excurrentē, & o,o,o notatū.*
ſ *Ramulus tertiæ arteriæ, per proprium foramen in narium cauitatem digeſtus, & quodam ſurculo t inſignito, naſi ex-*
t. *tremum accedens.*
u,u *Duo grandes rami eius diuiſionis, cui q inſcribitur.*
x *Propago ex grandium illorum ramorum, quos u & u notauimus, coitu, per ſecundi paris neruorum cerebri foramen, ad oculum præcipuè excidens.*
α *Propago craßior dicti modò congreſſus, quæ duram cerebri membranam perforat, ac mox in duos ramos bipartitur, β & γ inſignandos.*
β *Ramus propaginis α notatæ, in tenuem cerebri membranam frequenti ſobole hic diſperſus.*
γ *Ramus propaginis α inſignitæ, dextrum accedens cerebri uentriculum, & plexum efformans, qui ſecundinis confer-*
δ. *tur, & hic δ notatur.*

Præter hanc figuram, cuius modò characterum indicem abſoluimus, huc ferè ſpectant omnes ſeptimi libri figuræ: & ea quoque, quam huius libri calci adhibemus.

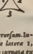
Sex uenæ, caluariā ex altero latere ingredientes.

DVM ſuperiùs uenæ cauæ rami, caluariæ baſim ſubeuntes, recēſebantur, utrinque ſex eos obſeruari relatum eſt. Arteriarum uerò diſtributionis hiſtoria, utrobique tres earum propagines caluariam ingredientes enumerauit. Ac [a] prima quidem illius enarrationis uena, propago ea cenſebatur, quæ per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus conſcendens, caluariam petebat. Secunda ac tertia internæ iugularis uenæ, [b] rami erant: [c] unus, qui cæteris caluariæ immiſsis uenarum propaginibus craſsior ampliorq; uiſitur, ac per [d] grande foramē, quod etiam [e] ſexto cerebri neruorum pari paratum eſt, caluariam ingreditur, prius [f] propaginem in anteriorem uertebrarum ſedem, uerſus primam & ſecundam ceruicis uertebram diffundens. [g] Alter [h] peculiari foramine iuxta tertij quartiq; [i] parium cerebri neruorum foramen inciſo utitur, caluariamq; citra arteriæ conſortium ſubit, [k] Quartam externæ iugularis ſobolem eſſe ſcripſi, quæ [l] priuato foramine caluariam petit, [m] ubi Λ imitans ſutura, poſtremæ parti temporis commiſſuræ iungitur. [n] Quinta eſt, quam per [o] foramen [p] ſecundo cerebri neruorum pari exculptum, in caluariam porrigi dicebam. [q] Sexta caluariam ſubintrat, per foramen in octauo capitis oſſe exculptum, quod eorum [r] foraminum, quæ odoris gratia cælari putamus, maximè anticum ampliſsimumq; cernitur. [s] Prima uerò arteria, quum magnæ arteriæ ſeriem perſequerer, illa occurrit, quæ unà cum prima caluariam ſubeunte uena, per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus ſurſum attollitur, ac communi cum ea uena foramine in caluariam mergitur: ſecunda autem & tertia, rami [t] ſoporalis arteriæ cenſebantur. [u] Vnus, quem uenæ coniunctum, per foramen nerui ſexti paris cerebri caluariam ingredi, atque [x] propaginem ad anteriorem ceruicis uertebrarum ſedem deriuare dictum eſt. Alter uerò, qui commemorato nuper ramo amplior apparens, abſque uena comite per [z] proprium ſibi foramen caluariam petit. Atque huiuſmodi ferè arteriarum uenarumq; in altero tantum latere caluariam ſubeuntium eſt numerus. Qua autem ratione & ſerie inuicē commiſtantur & coeant, rurſusq; dirimantur, ac uariè in cerebri membranas excurrāt, hic enitar perſequi: id ante omnia monens, nullam prorſus uenam aut arteriam in cerebri [a] ſubſtantiam ad eum modum intexi, quo pulmonibus, lieni, iecori, & pleriſque etiam muſculis eiuſmodi uaſa implicari nouimus. Nam uaſa cerebri membranis duntaxat contenta, paſsim cerebro accumbunt, [b] uixq; ullibi ipſius ſubſtantiæ adnaſcuntur, quemadmodum in ſermonis progreſſu audietur diffuſiùs. [c] Dura igitur cerebri membrana, ubi quadam ipſius [d] portione ſeu proceſſu inter dextram & ſiniſtram cerebri partem conſiſtit, ac dein [e] ubi inter cerebrum & cerebellum implicatur, penitiusq; uelut ſeptum quoddam ſubintrat, [f] ſinus quoſdam obtinet, uenarum modo oblongos, & uenis caluariam petentibus capaciores, ſed interim uenarum modo neutiquam teretes. Horum enim ſinuum cauitas, ſecundùm ipſorum ductus longitudinem inſinuata, trianguli ſpeciem exprimit, qui tribus coſtis longitudine paribus, & inſtar quartæ partis circuli incuruatis conſtat. Verùm hæc trianguli coſtarum obliquitas, ſeu incuruatio, in omnibus finibus non eadem exiſtit, ipſa enim (uti poſtea auditurus es latiùs) alicubi trianguli imaginem refert, cuius una coſta extrorſum obliquatur, reliquis duabus introrſum flexis: alicubi uerò trianguli formæ cauitas hæc accedit, cuius tres ſimul coſtæ æqualiter introrſum obliquantur. Sinus iſti non ſolùm uenarum uſum, ſed & arteriarum quoque præſtant. quanquam id à Galeno, cæteriſq; diſſectionum profeſſoribus, haud animaduerſum fuerit, quum illi hos ſinus uenarum munere tantùm fungi arbitrentur: neque ſinus eos arteriarum ritu pulſare, è uiuorum ſectione, aut uulneratorum inſpectione obſeruauerint. Quinetiam ipſis non uidetur per ſpectum

Tres arteriæ, ex altero latere caluariam ſubeuntes.

Cerebri ſubſtantia uenas non innaſci, ſed ipſius mēbranis implicari, membranisq; uenarū modo cauari.

Dura cerebri mēbrana ſinuum uſus.
Li. 9 de Admin. ſect.

VTERQVE *triangulus, tam ſuperior, quam inferior, tribus coſtis quartæ circuli partis modo curuatis conſtat, 1, 2, 3 inſignitis. Verùm ſuperior duo latera 1, 2 introrſum obliquata gerit: tertium autem 3 inſignatum, extrorſum. Inferior triangulus tria latera 1, 2, 3 notata, introrſum curuata ex habet.*

a O. ſi. ca. 6 N. ult. ſi. ſ.
b ult. fig. 1 à δ eductis.
c C.
d 2, 3 fig. cap. 12 li. 1 c.
e 14 ſi. li. 7 N.
f Φ.
g F.
h 2, 3 fig. cap. 12 li. 1
R iuxta Q.
i 14 ſi. li. 7 l. K.
k E. ult. ſi. λ.
l 2, 3 ſi. ca. 12 lib. 1 ξ.
m 4, 5 ſi. ca. 6 li. 1 C.
n G. ult. ſi. alter ramus μ.
o 1, 2 ſi. ca. 12 li. 1 G.
p 14 ſi. li. 7 G.
q H. ult. ſi. a ter ramus μ.
r 3 ſi. cap. 11 lib. 1 I.
s K. ſi. ca. 12 F. ult. ſi. gu. ſ.
t ſi. ca. 12 X.
u l. ult. ſi. ξ.
x Φ.
y L. ult. ſi. α.
z 3 ſi. 14. 12 li. 1 X.
a Hæc obuia eſt in 3, 4, 5, 6, 7, 8 ſi. lib. 7.
b 4, 5 fig. li. 7 P. 6 ſi. S. T.

O. c *potiſſimum ſpectatur in* 1, 2, 3, & 14 ſi. li 7. d 3 ſi. li. 7 D, D *inter* A, A & B, B. e 7 ſi. li. 7 O, O. f 2 ſi lb. 7 B, B. 7 ſi. P, Q, R,

ſpectũ fuiſſe, in iſtos ſinus & uenas & arterias pariter exhauriri, ſuamq́; quã amplexantur & cõtinent, materiam infundere: uenas quidem ſanguinem craſsiorem, arterias uerò uitalem ſpiritũ, unà cum ſanguine, impetu per corpus diffuſo. Præter iſtos ſinus, in duræ membranę proceſsibus excauatos, ipſa g alios quàmplurimos obtinet: ex quibus (quemadmodum & nuper commemoratis) h frequentes ductus in tenuem cerebri membranam, ac cum hac quoq; in cerebri uentriculos excurrunt, qui omnes exactè teretes uenarũ modo cauitates referunt. non tamen uniuerſi parem animanti uſum prębent: quum nonnulli uenarum pariter arteriarumq; munere fungantur, alij uenarum duntaxat, alij ſolùm arteriarum. Atque hæc duo, cerebri membranæ inter reliquas corporis partes peculiaria, rara & priuata ſortiuntur: eandem nimirum ipſarum cauitatem, ductum ve, arteriæ ac uenæ pariter munus obire, & interim in membranarum corporibus paratos ductus, ſeu ſinus, neque uenam, neque arteriam propriè cenſeri poſſe: uerùm proprias quaſdam, talesq; omnino fiſtulas ſinus ve exiſtere, quales quis formaret, quando ſtylos craſsiori cuipiam corio ſecundùm ipſius craſsitiem in longum, quaſi uenarum ſinus extructurus, impingeret. Horum itaque ſinuum, aut fiſtularum, aut cauitatum, aut uenarum, aut arteriarum, ſi mauis, ſeriem enarraturo, uariè nunc hac, nunc illa uoce, prout negocio accommodum uidebitur, uti, quid prohibebit? In dextro igitur latere (quod & de ſiniſtro, quum utrorunque eadem ſit ratio, ſubaudies) caluariam ſex ingredi diximus uenas, & tres arterias. ac i prima uena, ſimul cũ k prima arteria, deinde l ſecunda uena, & m ſecunda arteria, omnes ſimul in dextri durę cerebri membranæ n ſinus initiũ confluunt, qui ad carũ quas modò retulimus uenarum & arteriarum in caluariam ingreſſum o incipit, ad latus nimirum maximi in occipitis oſſe foraminis, quo dorſali medullę uia præbetur: deinde & ad eminentiorem foraminis ſedem, quod ſexti paris neruorum cerebri gratia inſculpitur. Sinus hic occipitis oſsi ſemper attenſus, ſecundùm p cerebelli circunſcriptionem ex q prioribus uerſus exteriora obliquè retrorſum ſurſumq́; conſcendit, & ilico in progreſſu r quartam aſſumit uenam, quam ab externa iugulari proprio foramine caluariam ingredi recenſuimus. Præſens ſinus hinc rurſus retrorſum modiceq́; ſurſum inſtar quartæ circuli partis protenditur, quouſque elatiſsimam cerebelli partem occipitis oſsi contiguam attingat: s ibidem enim dextri lateris ſinus cum ſiniſtro coit, atque ex ambobus una communis cauitas efficitur. Iſte amborum ſinuũ congreſſus, occipitis oſsi, quemadmodum & ſinus ipſi, contiguus eſt, non quidem ad amuſsim ſub t elatiſsima parte eius ſuturæ, quam Λ aſsimilamus, uerùm multo u humiliùs, & propemodum in media regione conſiſtit, quæ inter poſtremam foraminis, quo dorſalis medulla ducitur, ſedem, & dictæ modò ſuturæ uerticem habetur. Ex mutuo hoc amborum ſinuum x congreſſu, alij duo exoriuntur ſinus, longitudine & cauitatis forma inuicem uariantes: quippe y unus longior eſt, & caluariæ ſemper, quemadmodum prędicti duo, contiguus, ſecundùm capitis longitudinem antrorſum procedit. Ex eminentiſsima enim ſede congreſſus dextri ſinus & ſiniſtri principium ducens, z ſub elatiſsima ſuturæ Λ imitantis parte, & ſub ea quæ ſecundùm capitis longitudinem fertur, & deinde ſub frontis oſsis medio, ſinus ille protenditur uſque ad a oſſeum ſeptum, ab octauo capitis oſſe, in caluariæ cauitatem deducto. Quemadmodum uerò dexter & ſiniſter ſinus (niſi mauis illum primum, hunc uerò ſecundum nuncupare) inter cerebrum & cerebellum, quà hæc oſsi proxima ſunt, in dura cerebri membrana feruntur: ita quoque tertius ſinus, quem priorem ex mutuo duorum primorum congreſſu coatum recenſui, in ea duræ membranæ conſiſtit b ſede, quæ in ipſius c, proceſſu, dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimente, ſecundùm totiùs capitis longitudinem eſt eminentiſsima, & caluariæ ſemper contermina. d alter uerò ſinus, ex communi duorum primorum ſinuũ congreſſu pronatus, & qui opportunè quartus enumerabitur, diſſectionum profeſſores, quantum coniector, latuit. Porrigitur autem ab anteriori ſede communis primi ſecundiq; ſinuum congreſſus, recto tramite uerſus priora cerebri, nuſquam deorſum neque ſurſum uergens. Conſiſtit enim in dura cerebri membrana, e ubi ſecundùm cerebelli longitudinem id & cerebrum, ad eas uſque cerebri f ſedes intercedit, quas teſtium & clunium imagini aſsimilamus. Quartus itaque ſinus ſuo ductu cerebelli longitudinem, & duræ cerebri membranæ inter cerebellum & cerebrum proceſſum haud excedit, dextræ & ſiniſtræ cerebri partibus & cerebello æquè conterminus: ac proinde id ſibi priuatim uendicans, quòd ſit breuiſsimus, & nuſquam caluariæ uicinus. Præterea ipſius cauitas correſpondet triangulo trium æqualium coſtarum, quæ omnes ex æquo introrſum curuantur. Infimam enim coſtam imprimit g extuberantior, ac teres quodammodo in cerebelli longitudinem prominens portio: duas uerò ſuperiores coſtas incuruant h dextra ſiniſtraq; cerebri partes, hic nõ in acutũ, ſed in obtuſum angulũ ceſſantes. Cæterùm tres priores ſinus, duas coſtas introrſum, tertiã uerò extrorſum obliquatas gerunt. Horũ enim ſinuum coſta, oſsi attẽſa, extrorſum curuatur: quandoquidem iſtorum duræ mẽbranæ ſinuũ, & reliquorũ ipſius uaſorũ ſeu ductuũ, qui paſsim per alias membranæ ſedes excurrunt, occaſione, Natura caluariã exculpſit, i ſinus quoſdã efformãs, ſecundùm ſemicirculi canũ inciſos, qui durę mẽbranę ſinus ea parte, qua caluariã ſpectãt, k conuexos gibboſq; excipiũt & admittũt: ac deniq; in cauſa ſũt, quo minus mẽbranæ ſinus à caluaria cõprimãtur, ipſorũ ve motus, qui arteriarũ modo fit, impediatur. Verùm reliquæ duæ trium primorũ ſinuũ coſtæ introrſum curuãtur: in primo quidẽ ſinu & ſecũdo, à cerebello & cerebro: in tertio autẽ ſinu, à dextra & ſiniſtra cerebri partibus. Hæ enim, perinde ac cerebellum, quà ipſis ſinus accumbunt, obtuſos & ueluti in quartã circuli partem extuberãtes angulos efficiunt. Quas uerò propagines, quatuor nũc commemorati ſinus, deinceps in duram cerebri membranam & tenuem, ac demum ad cerebri uentriculos diffundant, ſubſequens modò ſermo enarrabit. A primo itaque & ſecundo duræ membranæ ſinibus, in l uniuerſam eius membranæ

TRIANGVLI *ſpecies cauitati quarti ſinus correſpondens.*

TRIANGVLVS, *cauitati reſpõdens primi ſecundi et tertij duræ membranæ ſinuum.*

Cuiuſmodi cerebri mẽbranarum ſint ſinus.

Vena & arteria in primum duræ membranæ ſinũ exhauſta, ipſiusq; ſinus ſeries.

Primi & ſecundi ſinus congreſſus.

Tertius ſinus.

Quartus ſinus.

Cuiuſmodi quatuor ſinuũ ſint cauitates.

Propagines à 1 & 2 ſinibus enatæ

g 1 ſi. li. 7. D, D, D. 5. ſi. G, G. 7 ſi. circa O, O. h 1 ſi. li. 7 D, D, G, G. & 6 ſi. H. i D. k K. l C. m I. n M. o infimum 3, aut T 9 ſi. lig. 7. uel 3 ſi cap. 12 lib. 1 i proximũ c, ad latus e, aut ſemel ſpecta ſedulò ultimũ ſi ſ ſenens libri. p 7 ſi. li 7 X. X. 8 ſig. R. R. 9 ſig. B. C. D. q 9 ſi li. 7 ſecũdum S, S, S, aut T, T, T. r E. s M, N coeunt ad O, aut 7 ſi. li. 7 ad R coit ſinus P, P. cum Q, Q. t 3 ſi. ca. 6 lib. 1 D. u 3 ſi. cap. 12 li. 1 k. x O. 7 ſi. lib. 7 R. y P, P. 1 ſi. lib. 7 C, C. z ſi. R, R. 7 ſi. S. z ſecũdum L, L, L ſi. 4 ca. 12 lib. 1. a 3 ſi. cap. 12 lib. 1 n. b 1 ſi. li. 7 C, C, C. c 3 ſi. li. 7 D, D. d R. 7 ſi li 7 T ab R. e 7 ſi. li. 7 O, O, O. f eiuſdem ſi. M, N. g 8 ſi. li. 7 medium R. 9 ſi. C. h 3 ſi. li. 7 A. Ac t B. B. i 3 ſi. cap. 13 li. 1 i, i, k. & 4 ſig. l, l, l. k 1 ſi. li. 7 C, C, C. l 7 ſi. li 7 O, O. & 8 ſi. V, V. 9 ſi. P, Q, R.

partem, qua cerebellum operitur, [m] uarij ſurculi deriuantur, inſtar uenarum ſinuati & ſparſi. Ab his deinde ſurculis, & ipſis, dextro inquam ſiniſtroque ſinibus, extra duram cerebri membranam, [n] ductus aliquot, uenarum corpore donati, propagantur, in tenuem, quæ cerebellum ambit, membranam, & eam quæ cerebrum, quà id cerebello innititur, implicat, excurrentes. Porrò à tertio ſinu [o] plurimi, iidemq́; ampli ductus utrinque ex lateribus pronaſcuntur, non quidem ulteriùs in duram cerebri membranam, uerùm in tenuem, quà hęc dextram ſiniſtramq́; cerebri partes ſecundùm elatiorem cerebri ſedem amplexatur & continet. Præſentes ductus, quemadmodum & alij, paulo antè commemorati, ſimulatque tenuem membranam contingunt, numeroſa admodum ſerie, uarijsq́; anfractibus per eam excurrunt, diſperguntúrq́;. Qua uerò id fiat ratione, quisq́; ductuum ſit numerus (quia multiplex is uiſitur, raroq́; eandem retinet ſeriem) hic non enitar prolixiùs commemorare, quum id etiam ex cerebri anfractuum, inſtar [p] tenuium inteſtinorum inuolutorum, forma numeroq́; pendeat. Præter hos ductus, à tertio ſinu in tenuem membranam diſperſos, [q] graciles aliquot ſurculi ex demiſsiore cauitatis tertij ſinus ſede, in eum duræ membranæ proceſſum decliues propagantur, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra interdiuidit. Deinde ex elatiſsima tertij ſinus ſede, [r] tenues admodum portiunculæ illis committuntur uenis, quæ ex uerticis cute in caluariam per [s] exigua ipſorum occaſione inſculpta foramina procidunt. Quartus duræ membranę ſinus frequentes etiam educit propagines, pari quodammodo ſerie perpetuò diffuſas. Quum primùm enim hic ſinus ad eas cerebri [t] particulas, quas clunibus & teſtibus comparamus, pertingit, atque iam [u] ramulos quoſdam exiles ex elatiſsima ipſius ſede in eum quoque duræ membranæ proceſſum, qui dextram ſedem cerebri à ſiniſtra diſterminat, ac dein ex lateribus in eam durę membranę ſedem, quæ cerebellum integit, in progreſſu obtulit, ex ſuperiori ipſius regione [x] propaginem educit, cauitate uenis ſimillimam, & quæ in humillimam dicti iam duræ membranæ proceſſus regionem, ſecũdùm capitis longitudinem, uſque ad [y] ſeptum ſinuum olfactus organorum perfertur, & in itinere [z] ſurculos ex elatiori ſua ſede ſurſum in eundem duræ membranæ proceſſum diffundit. Præter hanc notatu dignam propaginem, quartus ſinus ex eadem ſede, qua illam deprompſit, utrinque ſecundùm dextram & ſiniſtram cerebri partem, [a] unum edit ductum uenarum corpori ſimillimum, qui [b] calloſo cerebri nobis uocando corpori proximè ſecundùm capitis longitudinem propagatus, tenuiq́; membrana ſuffultus, in progreſſu tenui membranæ ramulos aliquot communicat: ac dexter quidem ductus dextræ cerebri parti, ſiniſter uerò ſiniſtræ exporrigitur. Quemadmodum uerò quartus ſinus ad utramque cerebri partem nuper dictas depromſit ſoboles, ſic quoque ab infima ipſius ſede, propter ſuum iuxta cerebri teſtes terminum, [c] propagines diſtribuit in tenuem membranam cerebellum amplectentem. Harum propaginum [d] nonnullæ retrorſum tenſæ, ſuperiorem cerebelli ſedem perambulant: [e] nonnullæ uerò per humiles cerebri anfractus, qui iuxta cerebri teſtes conſiſtunt, etiam ad anteriores cerebri uentriculos repunt, plexui quem illic haberi docebimus, commiſcendæ. Cęterùm præter has quarti ſinus propagines, is [f] aliam inſignem & amplam educit, quæ ex ſinus ad cerebri teſtes extremo, recto tramite antrorſum uerſus cerebri uentriculos excurrit, [g] plexum efformatura, quem Gręci ſecundinis fœtus comparantes, χοροειδῆ nuncupant. Hęc namque propago, ſimulatque è quarto ſinu prodit, aut ubi ipſe ſinus in hanc propaginem degenerat, illa pręter proprium ipſius corpus, à tenui membrana proceſſus quoſdam, ſeu membranulas adipiſcitur, quæ ipſi obuolutæ, tutò illius ramos atque implexus colligant, ac ſuſpenſos aptè ſuffulciunt. Simplex namque & abſque coniuge ex quarto ſinu enaſcitur, [h] teſtiũ medio ſupertenſa: quod ubi attigit, uelut in [i] multos diſcinditur ſurculos, qui unius retis texturæ inſtar inuicẽ dirimuntur & coeunt. Hæc propago [k] glandulã, cerebri teſtibus innixam, & nucis pineæ ſeu turbinis formæ haud abſimilem, tranſcendit, ac ſub [l] ea cerebri particula prorepit, quæ cameræ aut teſtudinis imagini à ueteribus fuit comparata. Quum uerò propago ad anteriorem uſque communis dextri & ſiniſtri uentriculorum cerebri cauitatis, tertij ue cerebri uentriculi ſedem [m] pertingit, bipartitò ſcinditur, [n] unam partem dextro offerens uentriculo, [o] alteram ſiniſtro. Cæterùm quo nam modo partes hæ, retis ſemper forma quaſi contextæ, & membranulis ipſis adnatis, ac carnea ueluti ſubſtantia quadam contentæ, [p] arterijs eodem pertinentibus commiſceantur, opportunè ſubiungam, ubi arterias ſermone in illos quoque uentriculos deduxero. Ac arbitrabitur fortaſsis quiſpiam, in hac duræ membranæ ſinuum enarratione aliquid à me prætermiſſum, quòd nulla adhuc mentio regionis inciderit, à torculari ληνὸν Græcis nuncupatæ: quam ſanè non præterijſſem, ſi modò quæ nam pars ita appellata fuerit, mihi certò conſtitiſſet. Apud Galenum namque ambiguum eſt, an [q] communem primi ſecundiq́; duræ membranæ ſinuum congreſſum, à quo & tertius & quartus prodeunt, ita primùm Græci appellauerint: num uerò quarti duræ membranæ ſinus [r] terminum, cerebri teſtes reſpicientem, atque in uentriculos exporrectum. uidetur namque Galenus modò huic, modò illi parti, torcularis nomen accommodare: uti ſanè utramque torcular dici, nihil obſtat. Concurſus enim ille in quartum & tertium ſinum, ſanguinem tanquam uinum è torculari promit: perinde ac terminus quarti ſinus, in omnes quas emittit propagines, ſanguinem diſpenſat. adeò, ut per me liceat, quamuis ſinuum ſedem torcular appellare, ac in illis regionem conſtituere, in qua Arabes ſanguinem extra uenas conſiſtere putarunt, modò ſinuum ac cerebri uaſorum ſeriem non perturbes: quorum quia iam primæ, ſecundæ & quartæ uenarum, & item duarum primarum arteriarum diſtributionem exequutus ſum, modò proximum eſt, reliquarum uenarum & tertiæ arteriæ ſeriem ſubnectere. [s] Tertia igitur uena, quæ minor eſt internæ iugularis portio, ſimulatque [t] ramulum per [u] foramen ipſi & [x] neruulo cuidam quinti paris commune, ad auditus organum tranſmiſit, caluariam ingreditur: ac duram contingens cerebri membranam, in [y] ſinum uenæ prorſus modo cauatum & prorepentem ceſſat, qui nullam arteriæ ſobolem in ſuiipſius cauitatem admittit, ſed paſsim alium ſinum ſibi comitem aſciſcit, in quem

Propagines à tertio.

Propagines à quarto.

Proceſſus à quarto ſinu, cerebri petens uentriculos.

Quid cerebri torcular

Tertia caluariam petentis uenæ ſeries.

m S.S. n 8 fi. li. 7 K.K. o T.T. et fi. 2 li. 7 C.C. D.D. fig. 3 E.E. uenæ etiã tenuis mebrana et cerebri anfractuũ natura potes. p tota 7 fi. gu. lib. 5. q V.V. 3 fi. li. 7 H.H. r X.X. 1 fi. lib. 7 F.F. s 4 fi. cap. 12 li. 1 ſ.ſ. t 7 fi. li. 7 M.N. u Y.Y. deinde a.a. x b. 3 fig. lib. 7 F. y 12 fi. H. 7 G. z c.c.c. 3 fi. lib. 7 G.G. a d.d. 3 fi. lib. 7 I.I. b 3 fi. li. 7 L.L. c f. d h 8 fi. li. 7 S.S. e g commiſcendo cum 7. 8 fi. li. 7 f commiſcẽdum cũ G. f 1.3 fi. li. 7 K. 6 fi. H. 7 fig. V. g δ. h 7 fi. li. 7 M.N. 10 fi. E.G. i i uerſus k 6 fi. li. 7 H uerſus I. k 7 fi. li. 7 L. l 6 fi. li. 7 A.A.A. atque eius figuræ et 5 fi. charac. indicem hic expendito. m k. 6 fi. lib. 7 I. n l. 6 fi. li. 7 K. o m. 6 fig. lib. 7 L. p γ obliquè uerſus ſer. 6. 7. 8 fi. li. 7 F.G. q O. 7 fig. lib. 7 R. r uide li. 7 fi. li. 7 ante V. s F. ult. fi. alterorum diuiſiones & inſignata. t α.

u 2 fi. cap. 12 lib. 1 V. x 5 fi. cap. 2 lib. 4 b. y 13 fi. lib. 7 K.

tertię

tertiæ arteriæ ᶻ ramum exhauriri mox dicam. ᵃ Præſens ſinus, in quem tertia abſumitur uena, uarias ſoboles in totam duræ membranæ ſedem, cerebri baſi ſubſtratam, diffundit, à quibus denuò ᵇ ductus aliquot in tenuem cerebri membranam deducuntur. Inter cæteras autem huius ſinus propagines, per duram membranam excurrentes, una ſecundùm cerebri latus ſurſum ad uerticem uſque contendit, ucnæ modo in multam ſobolem deriuata. Ad hanc quoque ſpeciem ᶜ quinta uena per foramen ſecundi neruorum cerebri paris ingreſſa, dein & ᵈ ſexta, per maius octaui oſsis capitis foramen, quà illi olfactus ᵉ organa incumbunt, caluariam petens, in proximam ſibi duræ membranæ ſedem exhauriuntur. Harum utrarumque & tertiæ uenarum ſinibus (quia illi caluariæ perpetuò attenduntur) caluaria aptis ᶠ cauitatibus cedit, quas ipſi elegantiſsimè inſculptas, primo libro recenſuimus. ᵍ Tertia arteria, peculiari tranſuerſoq; foramine in caluariam ingreſſa, in duos graciles & totidem craſſos dirimitur ramos. ʰ Vnus gracilium, qui exterior eſt, tertiæ uenæ mox attenditur, & in duræ membranæ ſinum exhauritur, illi undique attenſum & commiſſum, in quem tertiam uenam abſumi diximus. ⁱ Alter gracilium ramus, qui interior humiliorq; uiſitur, per ᵏ proprium & ſibi duntaxat exculptum foramen rectà ductus, in narium cauitatem procurrit: atque in plures diſſectus ramulos, ˡ unum naſi extremo offert. Verùm ᵐ duo grandes rami in dextro latere (quod, niſi aliud ſubiunxero, de ſiniſtro quoq; intelligendum eſt) nonnihil inuicē deducti, & adhuc caluariæ inſtrati, antrorſum prorepunt, & mox in ⁿ unum denuò coeunt, ſtatimq; à congreſſu in duos impares ramos diuiduntur. ᵒ Minor quidem, ᵖ commune cum ᑫ ſecundo neruorum pari foramen ſibi uendicans, tandem cum ʳ uiſorio neruo ad oculum prorepit, internæq; temporalis muſculi ſedi ſurculos communicat. ˢ Grandior autem ramus, ſurſum conſcendens, duram perforat membranam ad latus ᵗ glandulæ cerebri pituitam excipientis. Quum primùm uerò in duræ cerebri membranæ cauitatem contendit, in duos denuò ramos partitur: ac horum ᵘ unus multiplici ſobole in tenuem membranam, hic cerebro obductam, ſpargitur: ˣ alter uerò tenuis membranæ portiuncula concomitatus, in uarios ſurculos inuicem complicatos diſcinditur, ac in cerebri anfractus tantiſper aſcendit, dum in humillimam dextri uentriculi ſedem pertingat. Hinc in poſteriora primùm ſurſum ad poſtremam uſque eius uentriculi ſedem fertur, in aſcenſu ʸ portiunculam propaginis cuiuſdam aſſumens, quæ à quarto duræ membranæ ſinu, cerebri anfractibus inibi offertur. Quum uerò hic arteriæ ramus, retis quaſi modo implexus, poſteriorem dextri uentriculi cerebri ſedem ᶻ ſuperauit, ſecundùm eius uentriculi ductum in anteriora porrigitur, donec ipſi ᵃ altera pars eius propaginis miſceatur, quam ſub cerebri corpore, fornicis aut cameræ modo extructo, à quarto duræ membranæ ſinu huc pertingere, dictum eſt. Ab hac itaque arteria, & dextra eius propaginis parte, plexus ille, implicato ſibiq; inuoluto reti admodum ſanè ſimilis, ac hinc forſan aliquando primumq; reticularis plexu à primis diſſectionum profeſſoribus appellatus, in dextro cerebri uentriculo conflatur, quem etiam Græci χοροειδῆ nuncupant, comparatione aſſumpta à membranea inuolucrorum fœtus ſubſtantia, uaſorumq; per illam excurrentium ſerie: dein à fuſca quadam & ſubrubra ᵇ carne, glanduloſa ve ſubſtantia, quæ huic cerebri plexui quodammodo intertexitur, & aliquid commune obtinet cum ᶜ ea ſubſtantia, quæ inter uterum & exterius fœtus inuolucrum reperitur, uaſorumq; diſtributionibus pulcherrimè præeſt. ᵈ In ſiniſtro cerebri uentriculo, plexus iſte ſecundinis aſsimilatus, conſtituitur ex præcipuo tertiæ eius lateris arteriæ ramo, & eodem tendente altera parte eius propaginis, quam ad cerebri uentriculos à quarto ſinu pertinere, ſuperiùs ſcriptum eſt. De reticulari uerò Galeni plexu nihil hic mentiēdum duxi, quòd iam cerebri uaſorum ſeriem mihi perſpectam eſſe haud dubitem. Atque ideo minus quoque modò aliquid confingendum eſt, quòd nouimus Galenum, boum cerebri diſſectione deluſum, non hominis cerebrum, uti neque ipſius uaſa, ſed bouis, idq; etiam parum exactè, recenſuiſſe. ᵉ Si enim tertiæ caluariam petentis arteriæ ſeriem in homine examinaueris, illam, uti ego nunc enarraui, comperies: interdum tamen unicum obſeruabis eſſe ramum, duos illos, quos aliquouſque protenſos, inuicem coire dixi. Cæterùm ſi bouis arteriā indagaueris, duramq; cerebri membranam iuxta glandis pituitam cerebri excipientis latera diuiſeris, aliquid Galeni reticulari plexui ſimile comperies. Verùm hæc ad ſeptimum ſpectant librum, qui principis animæ ſedi conſecrandus, horum uaſorum diſſecandi rationem lucidiſsimè perſequetur.

Quinta ac ſexta uenarum ſeries.

Tertia arteriæ ſeries.

Plexus in prioribus cerebri uentriculis conſtitutio.

Quis Galeni reticularis ſit plexus.

z ſ. a o, o, o utriq; ſinus ſimul commiſſi notantur & 1 ſi. lib. 7 D, D. b p, p. 2 ſi. lib. 7 G, G, G. c G. 13 ſi. libr. 7. H. d H. 13 ſi. libr. 7. a G quodāmodo ad F. e 13 ſi. li. 7 L, L. f 3 ſi. cap. 12 li. 1 T, ζ. & 4 fig. T, T. g L ult. ſi. o. Specta hic partem 16 ſi li. 7. h r procedunt cum F per o, o, o. & 1 ſi. lib. 7 D, D. i ſ. k 3 ſi. cap. 12 li. 1 Y. l ſ. m u, u, u. ult. ſi. 6, T. n ſub a. o x p 1. 3 ſi. ca. 12 li. 1 G. q 14 ſi. li. 7 G. r 13 ſi. li. 7 N. s a. 13 ſi. li. 7 P. 14 E. 15 D. t 16 ſi. li. 7 A. u ß. 13 ſi. lib. 7 Q. x γ, 13 ſi. lib. 7 R. deinde 6, 7, 8 ſi. F aut G. y g. 8 fig. lib. 7 T. z δ, 6 fig. lib. 7 F, dein M. a 16 ſi. li. 7 K eductum ab H & I repentibus ſub A, A. b tabellæ ſi. 30 lib. 5. c Hanc aliter non potuimus exprimere, quàm apparet ad i, δ. & 6 ſi lib. 7 F, G, H, M, N. d 2 tab. fig. 30 lib. 5 I, I, I. e Expende 6 figuram lib. 7.

DE VENA ARTERIALI, ET ARTERIA VENALI. Caput XV.

PRIMAE DECIMIQVINTI CAPITIS FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRIMA figura exhibetur nuda, & ab omnibus partibus libera uenæ arterioſæ delineatio: cuius orificium apertum finxi, ut tres membranæ, ſanguinem è pulmone in dextrum cordis ſinum regurgitare prohibentes, in conſpectum uenirent. notantur autem illæ notis 1, 2, 3. 1, 2, 3.

A *Sedes, qua arterialis uena ex cordis dextro ſinu originem ducit.*

B *Interior arterialis uenæ tunica, quintuplo propria uenæ tunica craſſior.*

C *Exterior uenæ arterialis tunica, peculiari uenarum tunicæ craſſitie reſpondens.*

D *Arterialis uenæ caudicis in duos truncos diuiſio. ac E quidem dextrum truncum indicat, multiplici ſobole dextræ pulmonis ſedi diſtributum. F uerò ſiniſtrum indicat truncum.* E, F.

G, G *Arterialis uenæ per pulmonis ſubſtantiam ſeries.*

SECVNDAE PRAESENTIS capitis figuræ, eiuſdemq; characterum Index.

HAEC figura nuda omnibusq; partibus libera uenalis arteriæ delineationem proponit, ipſiusq; characteres ita ſe habent.

H *Venalis arteria à corde pronaſcens initium. Huius uaſis orificij membranas, quia in corde conſiſtunt, hic ſimul cum uaſe, ut in arteriali uena, non expreſſimus.*

I *Indicatur craſſities ſimplicis arteriæ uenalis tunicæ.*

K, L *Prima uenalis arteriæ in duos truncos diuiſio, mox in ipſius ortu facta.*

M, M *Series uenalis arteriæ, per pulmonis corpus innumeris propaginibus digeſta.*

PRIMA DECIMIquinti capitis figura.

SECVNDA DECIMIquinti capitis figura.

RELIQVA adhuc in nenarum arteriarumq; ſermone duo ſunt uaſa, quæ ſingula duabus uocibus à diſſectionum peritis explicantur: a ac unum quidem uenam arterialem, b alterum uerò arteriam uenalem appellant, nomen nimirum ab uſu, & appendicem ab ea qua conſtant ſubſtantia indentes. Vena itaque arterialis, c uas dicitur, ex elatiori ſede dextri cordis uentriculi in pulmonem numeroſiſsima ramorum ſerie digeſtum, ſanguinemq; in eo cordis uentriculo elaboratum, pulmoni ſubminiſtrans. Atque hoc nas non d uenæ, ſed e arteriæ conſtat corpore. unde etiam quia ſanguinem uenarum modo defert, uenæ nomen obtinuit: quia uerò arteriarum tunicis conformatur, appendix iſte arterialis illi adijcirur. Porrò alterum f uas, à ſiniſtro latere baſis ſiniſtri cordis uentriculi egreſſum, ſparſa etiam ſobole in pulmonē diſcinditur, ac aere ex pulmone in ſiniſtrũ cordis uentriculũ deferendo potiſsimùm ſamulatur, & interim nenarũ g corpore conſtituitur. unde quia aeris deductui ſubminiſtrat, ſpiritaleq; organũ eſt, arteria appellatur: à ſubſtantia autē & conformatione, uenalis dicitur. Quamobrē uerò hæc uaſa & ortu & uſu ac ſubſtautiæ cōformatione à uena arteriaq; diſcrepent, deinde cuiuſmodi h mēbranæ ipſorum orificijs præficiātur, in ſexto libro, qui uitalis animæ partibus dedicabitur, exequemur. Nobis uerò huic libro finē imponētibus, nemini mirum uideri debet, prolixũ Caput hic nō ſubnecti, quod uenas citra arteriæ conſortiũ in corpus diffuſas, itē arterias citra uenę cōſortiũ excurrentes, recēſeret. Quandoquidē ſi quis earum deſideret (uti ſanè debent omnes) enumerationē, ilico hanc ex uenarum & arteriarũ tabulis, cum has mutuò cōferet, ſpectabit. Integræ enim magnæ arteriæ delineationi nuda nenæ cauæ effigies proportione reſpondet, ambasq; in eandem circumferentiam digeſsimus. Cæterùm quo minus hac in parte meam operam quis requirat, ad tertij huius libri finem, præſentis Operis Epitomes tabulam impono, uenas & item arterias unà exprimentem: ac proinde etiam non obiter commonſtrantem, quæ nam uena citra arteriæ conſortium, & quæ rurſus arteria abſque uena coniuge per corpus digeratur. Verùm quum uenarum ſerieu ſuperiùs proſequerer, non ſemel ſanè ad uenæ ſectionis, qua ſanguinem minuimus, tractationem, ſermo lubens prorupiſſet: modò uenam huic illi ve parti uiciniorem, modò remotiorem, eamq; aut grandem aut exilem, & ſecundùm rectitudinem, undecunque hæc tandem petatur, fibrarumq; tam rectarum quàm tranſuerſarum conſenſum, huic aut illi parti correſpondentem, enarraturus: & non uulgariter admoniturus, ſanguinem è ſecta uena fluentem, in totius uenæ corpore complecti: ideoq; non partium uenis accumbentium ſitum, ſed uenarum ductum atque diſtributionem in illa quæ omnibus in ore eſt, rectitudine, animaduertendam: itaq; de uenæ ſectione agendum, atque de utero quopiam, qui hinc inde uarios proceſſus educeret, & interim unicus cōtinuusq; eſſet. at ſemper, quantumuis inuitus, ſermonem cohibui: quandoquidem ex uenæ diſtributionis enarratione, adeoq; ex uenarum effigie, cuiuis (qui modò tres euacuationis ſpecies, & præſentis aut eminentis affectus naturam minimè ignorat) promptiſsimum ſit dignoſcere, quæ nam uena huic illi ve membro, aut ſitu aut ductu propinquior ſit, quæq; amplior, uel gracilior: deinde, quæ leui aut difficili opera diuidi poſsit: poſtremò, quæ fibras & rectitudinem cum laborantis membri uenis participet.

Vena arterialis.
Arteria uenalis.

VNDE *uenarũ & arteriarum ſimul aut citra conſortium excurrentium petenda ſit hiſtoria.*

a 1 fig.
b 2 fig.
c 6 f. li. 6 1 et 8 f. C.
D prodiens ex aperto d hic fine.
d 2 fig. I.
e 1 f. B, C.
f 6 f. li. 6 G. 9 f. C, C
enatum ex patente illi uentriculo.
g 1 fig. I.
h 8 f. lib. 6 E, F, G. et 9 f. E, F.

CHARACTERVM OMNIVM IN SEQVENTI FIGVRA CVM SVIS partibus contexta occurrentium Index.

IN Sequenti figura primùm maiuſculi Latinorum ſpectandi ſunt characteres, organa præter uenas arteriasq; obuia notantes Significatur itaque.

A, A, *A* *Septum tranſuerſum.*

B *Cordis inuolucri portio, inibi aſſeruata, ubi id ſepto continuatur.*

C *Cor, ſua ſede repoſitum.*

D, D, D, D *Quatuor pulmonis fibræ, lobi ve.* E *Aſpera arteria.*

F, F *Gibbi iecoris magna portio.*

G, G *Cauum iecoris.*

H *Veſicula, excipiendæ bili flauæ parata. Si interim ex characterum ſerie aliqui omittantur, non ideo aliquid præſenti figura expreſſum, nos innotatam præteriſſe arbitraberis: quum ex Epitomes noſtræ tabulis huc duntaxat tantum aſſumpſerimus, quantum uenarum arteriarumq́; digeſtioni oſtendendæ ſufficere duximus.*

O *Lienis caua ſedes.*

P *Dextri renis anterior ſedes.*

Q *Siniſter ren.*

S *Virilis ueſica, ſimul cum umbilico, & uaſis umbilico aſcriptis, reliquisq́; partibus, quas ſparſim in characterum explicatione indicabimus.*

T *Venæ cauæ caudicis ſedes, inter ſeptum tranſuerſum & cor conſiſtens.*

V, X *Vaſorum coronarum ritu cordis baſim ambientium ſedes, atque adeò cordis baſis.*

Y *Cordis mucro.*

Z *Rami ab arterijs uenisq́; coronalibus deorſum per cordis exteriora diffuſi.*

a *Hac parte caua caudex in dextrum cordis ſinum dehiſcit.*

b *Dextra cordis auricula.*

c *Siniſtra auricula cordis mucro.*

d *Venæ arterialis caudex. Venalis autem arteriæ initium, quia in ſiniſtro cordis latere (ut hic cauæ orificium in dex-*
e, e. *tro) conſiſtit, conſpici hac figura nequit. Notant tamen e & e uenalis arteriæ & uenæ arterialis in dextram pulmonis partem progreſſus, nondum pulmonis ſubſtantia undique circundatos.*

f *Magnæ arteriæ caudex.*

g *Magnæ arteriæ truncus, partes cordi ſubditas petens.*

h *Superiora petentis magnæ arteriæ trunci portio, ſiniſtro brachio potiſſimùm oblata.*

i *Dicti modo trunci inſignior portio, atque adeò ipſius in duos impares ramos diſtributio: quorum alter, ſiniſtra eſt ſo-*
k. l. *poralis, k notata: grandior uerò dextram format ſoporalem, l inſignitam, et arteriã potiſſimùm in dextrum brachium*
m. *excurrentem, & m notatam.*

n, n *Hac excurrunt ſepti tranſuerſi nerui, ſuis principijs abtruncati.*

o *Venæ pari deſtitutæ initium: ipſius uerò ſeries in præſentis figuræ tergo eſt conſpicua.*

p *Cauæ in iugulo bipartitio, ac utrinque ad latera p exortus apparent uenarum pectoris oſſi propriarum, ac ad umbi-*
q. o. *lici uſque regionem excurrentium. Harum altera ſimul cum coniuge ſibi arteria * inſignita, in uno latere q notatur.*

r *Venæ ſuperiora aliquot coſtarum interualla adeuntis initium.*

ſ, ſ *Vena per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus caluariam petens, atque in ſecundum duræ membranæ ſinum*
t, t, u, u. *ſimul cum coniuge arteria abſumpta. Notatur enim primus ſinus t, t. ſecundus u, u. tertius x, x. quarti ini-*
x, x. y. *tium y.*

z. *Axillam petens uena, quæ in ſiniſtro latere humerariam α indicatam promit. In dextro autem latere illius initium hic*
α. *ab externa pendet iugulari: & delineatio Galeni potius ſententiæ, quàm ueritati reſpondet.*

β, γ *Hic abtruncatæ propagines, illæ ſunt, quæ ab axillam petente uena, in thoracis anteriora, poſteriora & latera digeruntur.*

δ *Interior iugularis.*

ε *Interioris iugularis in duas uenas diſtributio: quarum altera ſecundum duræ membranæ petit ſinum, altera in latus ſiniſtrum duræ membranæ excurrit.*

ζ *Exterior iugularis.*

η *Exterioris iugularis ad fauces diſtributio. θ ipſius pars poſt aures ad occipitium excurrens notatur, ι pars excurrens*
θ. ι. *ad tempus & uerticem, κ pars excurrens ad faciem & frontem, λ portio accedens ſecundum duræ membranæ ſinum.*
κ. *μ uerò duo ipſius rami indicantur: duorum alter per octauum capitis os, alter per ſecundi paris neruorum cerebri fo-*
λ. μ. *ramen, caluariam ingreditur.*

ν *Aliquot ſubſequentes characteres in dextro ponuntur latere, ſoporalis arteriæ ſeriem indicantes. Atque hic ν arteriæ portionem indicat, caluariam petentem, poſtquàm ramum à ſe diffudit, cum externa iugulari ad faciem et ad tempus & poſt aurem digeſtum.*

ξ *Soporalis ramus, primum duræ membranæ petens ſinum.*

ο *Præcipua ſoporalis portio, per priuatum foramen caluariam petens.*

π *Verſus narium amplitudinem exporrectus ramus.*

ρ *Ramus in dextrum latus duræ membranæ excurrens.*

σ. τ *Rami ſoporalis præcipui.*

υ *Ramus oculos petens, ac præcipuorum ramorum congreſſus.*

φ *Ramus tenuem adiens membranam, cerebri baſi obuolutam.*

χ *Plexus, quem fœtus inuolucris comparamus.*

ψ *Sexti paris neruorum cerebri dexter neruus, illic abſciſſus, quà ſecundùm laryngis latus deorſum fertur.*

ω. ω *Dexter recurrens neruus.*

1 *Sexti paris neruorum cerebri truncus ſiniſter.*

2, 2 *Recurrens neruus ſiniſter.*

3 *Neruulus, cordis baſim accedens.*

4 *Poſteriora ceruicis & occipitium adiens uena.*

5 *Scapulæ poſteriora petẽs uena. Verùm etſi poſthac arteriam priuatim non inſigniamus, promptè ex delineatione liquet, cui nã uenæ arteria exporrigitur.*

6 *Vena ad cutem, quà ſummus humerus integitur, excurrens.*

7 *Humeraria, quà cutem ſubit, cubitũq; adit.*

8 *Humerariæ ramus, altiora cubiti articuli admodum rarò petens.*

9 *Ramus ab humeraria ad communis uenæ conſtitutionem repens.*

Verùm modò conduxerit potius minores latinos characteres aſſumere, ne quum arithmetici characteres geminãdi eſſent, plura ipſis obliterentur.

a, a *Humerariæ ramus, per radium cubitiq; exteriora ad ulnæ appendicem & brachiale properans, axillarisq; ramo*

π. *p notando, illic ubi π uiſitur, auctа, & paruum digitum, deinde & anularem præcipuè accedens.*

b *Axillaris ramus, cuti anteriorem interioremq; brachij ſedem inueſtienti diſpenſatus.*

c *Ad muſculos cubitum extẽdentes oblata propago.*

d *Ramus quartum brachij neruũ ad cubiti uſque exteriora concomitans.*

e *Axillaris in duos truncos partitio.*

f, f *Truncus in alto latitans, & arteria undique concomitatus, & per cubiti flexum in cubitum tendens.*

g *Dicti trunci ramus, radio exporrectus, & ſurculos pollici, indici & medio exhibens.*

h *Arteriæ dictum ramum concomitantis ſoboles, externam manus ſedem inter indicem ac pollicem accedens.*

i *Reconditi illius trunci ramus, ulnæ exporrectus, & paruo digito, anulari & medio ſoboles depromens.*

k *Sub cute excurrentis axillaris trunci iuxta cubiti articulum diuiſio.*

l *Axillaris ramus, communem conſtituens uenam.*

m *Communis uena.*

n *Communis uenæ inſtar Υ diuiſio, ac dein ipſius per externam manus ſedem ſeries.*

o *Surculus communis uenæ, internam manus adiens ſedem, & his alijs commixtus ramulis.*

p *Axillaris ramus, ulnæ exporrectus, uarieq; in cutem diſſectus, et ſuo extremo cum quodam humerariæ ramo coiens,*

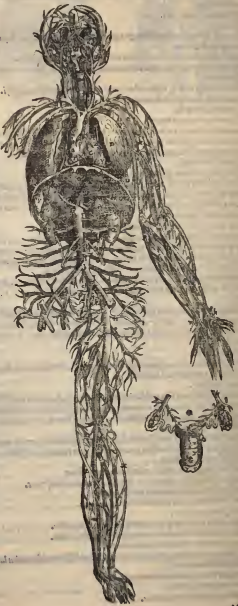
π. *ubi π poſuimus.*

q, q *Series uenarum internam cubiti cutem & uolam implicantium.*

r *Vmbilici portio.*

ſ, ſ, ſ *Vena ab umbilico in iecur exporrecta.*

VENARVM ET ITEM ARTERIARVM OMNIVM *integra delineatio, in hoc potiſſimum parata, ut in conſpicuo eſſet, quænam uenæ cum arterijs porrigantur, et quæ abſq; arteriarum conſortio per corpus repant, ac rurſus cuiuſmodi arterias Natura coniugibus uenis deſtituerit.*

Meatus,

ο *Meatus, urinam fœtus inter exterius ipſius inuolucrum & interius deferens.*
π, π, π, π *Arteriæ fœtui peculiares.*
ρ *Portiuncula nerui, iecoris cauo à uentriculi neruis deprompta.*
σ, σ *Meatus bilis ueſiculæ duodeno inteſtino inſertus.*
τ *Venæ portæ caudex.*
υ *Iecori inſerta arteria, & neruus quoque illi exporrectus arteriæ.*
φ *Arteria & neruus, bilis ueſiculam accedentes.*
χ *Venæ bilis ueſiculam adeuntes.*
ψ *Vena & item arteria, poſteriorem uentriculi ſedem iuxta ipſius inferius orificium accedentes.*
ω *Vena uentriculum petens, quà poſterior ipſius ſedes dextram ſpectat regionem.*
a *Vena, arteria, neruus, dextram fundi uentriculi ſedem implicantes, ac b etiam notati.*
b *Minor portæ maximæ diſtributionis truncus.*
c *Grandior truncus maximæ partitionis uenæ portæ.*
d *Vena & arteria, duodeno inteſtino potiſſimùm exporrectæ, & ipſis attenſo corpore glanduloſo ſuffultæ.*
e *Vena cum coniuge arteria, dextram ſedem adiens inferioris membranæ omenti.*
f, f *Radix arteriæ in iecur, uentriculum, lienem & omentum, & bilis ueſiculam digeſtæ.*
g *Vena cum coniuge arteria, ſuperius uentriculi orificium coronæ modo tandem cingens.*
h *Vena & arteria, præcipuam inferioris membranæ omenti ſedem petentes, & colon, quà uentriculo exporrigitur, implicantes.*
i, i *Glanduloſum corpus, uaſorum diſtributioni hic præfectum.*
k *Inferioris omenti membranæ ſiniſtram ſedem accedens uena.*
l, l *Vaſorum ſeries ad lienem.*
m, m, n *Vaſa ab illis quæ lieni inſeruntur, ſiniſtram uentriculi ſedem adeuntia. Verùm præcipua n indicantur, ſiniſtram ſedē fundi uentriculi implicantia.*
o, o, o *Series uenarum & item arteriarum inteſtinis propriarum.*
p, p *Radix præcipuæ arteriæ inteſtina petentis.*
q, q *Minor arteria inteſtinis propria.*
r, r *Glandulæ in meſenterio poſitæ, & nuper narratos uaſorum ductus corroborantes.*
ſ *Foramen ſepti tranſuerſi, ſtomachum tranſmittens, atque adeò ſinus iecoris, ſtomacho cedens.*
t *Iecoris ligamentum, quo ſiniſtra ipſius pars ſepto nectitur.*
u *Magna arteria, ſeptum permeans, atque adeò ipſius ramus, in dextram ſepti partem excurrens.*
x *Caua uena caudex.*
y *Vena, ſiniſtri renis pinguem accedens tunicam.*
α *Vena & arteria reni dextro oblatæ.*
β *Vena, dextri renis pinguem tunicam intexens.*
γ *Siniſtrum renem accedens uena & arteria.*
δ *Siniſtra ſeminalis uena.*
ε *Dextra ſeminalis uena.*
ζ *Arteriarum ſeminalium ortus.*
η, η *Siniſtra ſeminalis uenæ & arteriæ congreſſus.*
ι *Siniſtrum teſtem unà cum tunica adhuc ipſi propria, atque à peritonæo pronata, & ι, notata, delineauimus, ita tamen ea tunica hic eſt diſſecta, apertaq́;, ut nihil, quo minus teſtis aptè cernatur, impediat: imò etiam muſculus illi tu-*
κ *nicæ innatus commonſtratur, κ indicatus.*
λ *Hàc uena & arteria ſeminales peritonæi amplitudinem egrediuntur.*
μ *Varicoſum corpus, ipſaq́; adeò uenæ & arteriæ uaria & admirabilis implicatio.*
ν *Siniſter teſtis, tunica ipſi proxima obtectus.*
ξ, ξ *Vaſis ſemen deferentis, ad teſtem reuolutio.*
ο, ο *Vaſis ſemen deferentis aſcenſus ad pubis os.*
π *Siniſtri uaſis ſemen deferentis, ad pubis oſſis poſteriora reflexus.*
ρ *Dextri uaſis ſemen deferentis reflexus.*
σ *Dextri ſiniſtriq́; uaſorum ſemen deferentium coitus.*
φ *Vaſorum ſemen deferentium inſertio.*
χ, χ *Glanduloſum corpus, uaſorum ſemen deferentium inſertionem excipiens.*
ψ, ψ *Meatus, urinæ ſeminiq́; communis.*
ω, ω *Muſculus orbiculatim dicto iam meatui obductus.*
a, a *Penis atque adeò ipſius fiſtuloſa corpora.*
a, a *Vena & arteria, lumborum uertebris, illisq́; adnatis muſculis, & abdominis lateribus exporrecta.*
b *Venæ cauæ & arteriæ ſuper os ſacrum partitio.*
c, c *Arteriolæ ſacri oſſis foramina petentes.*
d *Siniſtri dictæ partitionis trunci diuiſio.*
e *Interioris rami dictæ diuiſionis propago, nates & coxendicis oſſi adnexa petens.*
f *Dicti rami propago, tandem ueſicæ & utero digeſta.*
g *Pars arteriæ, fœtui peculiaris, quam antea ad ueſicæ latera u, uti & hic quoq; in maiori figura portione notauimus.*

b *Portiuncula exterioris rami dictæ antea diuiſionis, ad reliquum accedens interioris rami.*
i *Reliquum interioris rami, per pubis oßis foramen in muſculos interiorem femoris ſedem occupantes diſtributum.*
k *Sedes, qua ſoboles dicti reliqui alteri uenæ commiſcetur. Verùm & hic quoq; ex tabula promptè animaduertis, quãdo & arteriæ ſubaudiendum eſt, quum ſcilicet uenæ arteriam attendi cernis.*
l *Exterioris rami propago, abdominis inferiorem ſedem ad umbilicum uſque perrepens.*
m,m *Vena per femoris & tibiæ inferiora ſub cute ad digitos uſque pedis diſtributa, & in progreſſu uarios edens ſurculos.*
n *Vena coxendicis anteriora petens, ſub cute tamen.*
o *Muſculos & cutem femoris exteriorem ſedem occupantes intertexens uena.*
p *Vena muſculis anteriorem ſedem femoris occupantibus digeſta.*
q *Dictæ modò uenæ congreſſus cum ea quæ per pubis oßis foramen femur adit.*
r *Hæc præcipua femur petens uena ſecundùm femoris os in poſteriora reflectitur.*
ſ,t *Propagines muſculos poſteriorem femoris ſedem occupantes, & cutem huius ſedis ad ſuràm ac ueluti calcem uſque accedentes.*
u *Diuiſio in poplite, atque adeò rami in muſculos à femoris capitibus hic pronaſcentes diſtributi.*
x *Maioris dictæ diuiſionis trunci uena, externam tibiæ cutem ad ſummum uſque pedis implicans.*
y *Vena & arteria, fibulæ exporrectæ, ac inter muſculos latitans.*
α *Maioris dictæ diuiſionis trunci ramus, cutem, internam tibiæ ſedem integentem, ad digitos uſq; uariè ſubiens.*
β *Ramus dicti trunci ſuram ad calcem uſque petens.*
γ *Propago grandioris trunci inter muſculos tibiæ anteriorẽ ſedẽ occupantes, ad pedis uſq; ſuperiora et digitos digeſta.*
δ *Trunci grandioris reliquum, inter muſculos poſteriorem tibiæ ſedem ſibi uendicantes deorſum repens, & inter tibiam ac calcem pedem ſubiens, & ramulos digitorum inferiori ſedi communicans.*

QVONIAM magna figura cum ipſi annexis partibus, uiri uenas ac arterias omnes proponit, haud me ſtudioſis incommodaturum duxi, ſi muliebrium uaſorum tantam ſeriem hic proponerem, quanta à uirilibus uaſis illa differt. Quod duntaxat in ſeminalium uaſorum ad teſtes ductu perficitur, & uenis arterijsq; uterum implicãtibus. quæ omnia præcedenti figura ✲ inſignita ſimul cum muliebri ueſica proponuntur: uti iam ſubſequens characterum edocebit index.

θ *Ramuli à uena & arteria in membranam excurrentes, quà illæ peritonæo committuntur.*
ι *Portio uenæ & arteriæ teſtem adeuntium, ſuperiorem fundi uteri ſedem petens.*
κ *Commixtio uenæ & arteriæ ſeminalium, quæ inſtar pyramidis eſt, & uaricibus aßimilatur.*
λ *Teſtis ſiniſter.*
μ,μ *Vas ſemen à teſte in uterum deferens.*
ν *Obtuſus uteri fundi angulus, in quem uas ſemen deferens inſertionem molitur.*
ξ *Hac ſede fundus uteri (quem R indicat) in ceruicem terminatur, hacq; regione ipſius conſiſtit orificium.*
ο,π *Vteri ceruix.*
ρ *Hic ueſicæ ceruix, cui x inſcripſimus, in uteri ceruicem producitur ac deſinit.*
σ *Vaſa inferiorem uteri fundi ſedem & ceruicem implicantia.*
τ,τ *Ceruicis uteri oris colliculi.*
υ,υ *Meatus urinam è renibus in ueſicam deducentes. quanquam hic abundè ſit, uaſorum rationem adnotauiſſe, ac non reliquorum omnium characterum huc non ſpectantium rationem habere.*

TERTII LIBRI FINIS.

ANDRAEE

CHARTA PARVAS ALIQVOT FIGVRAS COMPLECTENS, QVAE FIGVRAE AD COMMONSTRANDAM

uenarum arteriarumq; ſimul commiſſarum ſeriem parata, ac in pagina, numero 318 inſignita obuiæ, ueniunt agglutinandæ.

VT *figuras hac charta impreſſas, commodè ſuis ſedibus glutines, illaſq; ualidiores reddantur, primùm præſentis chartæ membranam ſub glutinabis, ſingulaſq; dein figuras à ſuperflua papyro reſecabis.*

PRIMA *dein, quæ uenæ pari carentis diſtributionem proponit, magnæ figuræ tergo illic uenit committenda, ubi caua caudex eã uenam promit, ac o in utriſque figuris ſcriptum ſpectatur.*

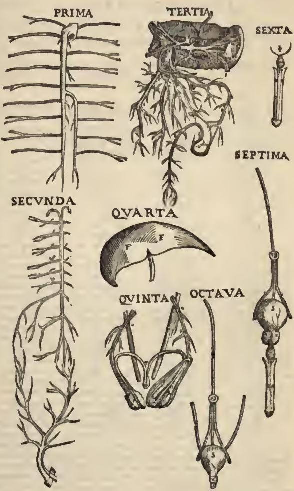
SECVNDA, *ubi à redundanti papyro circumciſa erit, duas partes conſtituet, quarum ſuperior uenam arteriamq; dextri lateris exprimit, ſub pectoris oſſe ſuperiorem abdominis ſedẽ petentes. Harum itaq; partis q, ad magnæ figuræ q in angulo occurrẽs figetur, et ª ad ramũque ad dextrũ latus z & m in magna figura ibidẽ occurris. Cæterùm humilior pars, uenã arteriamq; exprimẽs, quæ inferiorem abdominis ſedem implicant, illic eſt iungenda, ubi earum radices iuxta l in dextri quodammodo cruris initio, ac ſupra inguina ſpectantur.*

TERTIA *cæteris dignior, uenæ portæ diſtributionem, ſimul cũ arterijs illam concomitantibus, magnaq; inferioris membranæ omenti portione & liene pariter exprimens, ad cauam iecoris ſedem maioris figuræ nectetur, ubi υ, φ, χ, & conſimiles aliquot characteres in utriſque figuris ſpectantur.*

QVARTA, *portionem gibbæ ſedis iecoris proponens, non inutiliter ueluti ex puncto illic glutinabitur, ubi A inter ſ & F maioris figuræ conſiſtit.*

QVINTA, *præter teſtes, ipſorumq; inuolucra, & urinarios meatus, uenas arteriaſq; ſeminales oſtendens, illic eſt committẽda, ubi η in ambabus figuris obuium eſt, aut ubi uena ſeminalis arteriæ primum iungitur, meatuſq; urinarij illis ſubijciuntur.*

SEXTA, *quæ etſi nulla mẽbrana ipſi ſubglutinatur, ſatis ualida exiſtit, primùm ſub* SEPTIMA *uenit glutinanda. Septima enim ueſicam et penis anteriorẽ ſedẽ proponit, unà cũ uaſis quæ umbilico aſcribimus. Sexta autẽ humiliorem penis ſuperficiem in hoc expreſſimus, ut tota figura ex ambabus illis conſurgens, charactere φ ſuper quintæ figuræ φ nectĩ queat, et poſtmodum ad languidi penis formam inſtar S implicari.*

OCTAVA *figura, mulieris ueſicam, & umbilici uaſa, urinariorumq; meatuum portionem continens, maiori non eſt committenda, ſed illi figuræ, quæ ueluti ſub ſiniſtra magnæ figuræ manu repoſita, uterum & ipſius uenas & arterias ſeminariaq; uaſa commonſtrat. Iungetur itaque octaua ad paruam illam figuram, ubi η occurrit, uenaq; ſeminalis arteriæ committitur: nexus uerò fiat urinarijs tantum meatibus, proportione à ueſica ſitu ſumpta, ut ſcilicet u ad π reſpondeat.*

312

ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER QVARTVS,

NERVIS PROPRIVS, AC IPSI PECVLIARES FIGVRAS in Capitum, quibus præcipuè conueniunt, fronte exhibens.

QVIBVS CORPORIS PARTIBVS NERVI NOMEN TRIBVATVR, ac quid propriè neruus uocetur, & demum quid is ſit, unà cum ipſius differentia & uſu. Caput I.

TERTIO libro uenarum, ſanguinem à iecore in uniuerſum corpus deferentium, & arteriarum quæ uitalem ſpiritum ſimul cum ſanguine, impetu diffuſo à corde, corpori ſubminiſtrant, diſtributionis ſeriem complexus ſum. nunc uero proximum eſt, neruorum à cerebro animalem ſpiritum membris, qui illo ad ipſorum munia indigent, communicantium propagationem perſequi, à generali neruorum differentia ſumpto ſermonis exordio. Diſſectionum enim periti triplicem neruorum differentiam (uti & antea alicubi monuimus) ſtatuunt: quandoquidem [a] ligamentis oſſa colligantibus, & non minimam muſculorum portionem conſtituentibus, nerui nomen, perinde ac uulgus, accommodāt. dein [b] tendines, & uniuerſas muſculorum eneruationes, ſub neruorum nomine, uulgi quoq; ritu complectuntur. & tertium inſuper neruorum genus enumerant, quod nos in præſenti aggrediendum duximus: [c] organa uidelicet longa, teretia, nullamq; intus cauitatem, quæ ſenſu dignoſci queat, ſortita, & animalem ſpiritum à cerebro ad corporis partes deferentia. Atq; hæc organa diſſectionum profeſſores nerui nomine citra appendicem præcipuè dignantur: quod à Græcis ad nos demanauit, qui à functione ſeu munere unicum inſtrumentū duobus nominibus nuncuparunt, νεῦρον id à νεύειν, & τόνον à τείνειν appellantes, quòd muſculi neruorum potiſsimum ope & nutare & tendere ualeant: quippe quòd nulla corporis particula neq; motum arbitrarium, & qui è noſtra pendet uoluntate, neq; ſenſum ſine neruo nanciſcatur: ac quòd neruo præciſo, aut laqueis intercepto, aut alioquin corrupto, compreſſove, pars quam is accedit, confeſtim motu & ſenſu priuetur, conceſſum eſt omnibus. Quòd autem cerebrum, dorſalis medullæ origo ac principium ſit, quodque nerui partim ex cerebro, partim à dorſali medulla oriantur, minimè omnibus notum exploratumque fuit. Alij enim cor neruorum iudicarunt eſſe principium, nonnulli duram craſſamve cerebri membranam: nullus interim iecur, aut aliud eius generis uiſcus. Verùm Hippocrates, Eraſiſtratus, Herophilus, Galenus, cęterique Anatomicorum præcipui, ex his quæ in corporum ſectione conſpiciuntur ueriſsimè aſſerunt, cerebrum neruorum eſſe initium: & præterea neruos ab illo ſpiritum animalem aſſumere, atque ad eas partes, quæ illo aut ad ſenſum aliquem, aut motum arbitrarium indigent, deriuare, eſt quoque fatendum. A corde enim neruos (ut Ariſtoteli potiſsimùm, & alijs non paucis uiſum eſt) neutiquam principium ducere, uel hinc liquidò colligitur, quòd diſſectione nullus neruus ab illo pronaſci uideatur. Nullus namque omnino cordi committitur, præter [d] unum impenſe gracilem, ac uix tandem ſummo ſtudio à me inuentum, & à ſiniſtro ſexti paris neruorum cerebri neruo diſtributum. Quà enim neruus ille per ſiniſtrum cordis latus decliuis fertur, atque ſiniſtræ pulmonis parti, ac item cordis inuolucro ramuſculos prætenues offert, [e] neruumq; recurrentem ſiniſtrum conſtituit, à ſe neruulum deducit, qui cordis inuolucrum, ubi ſiniſtræ [f] arterialis uenæ ſedi id adnaſcitur, permeat, in cordis baſim, iuxta ſiniſtram poſterioremq; arterialis uenæ ſedem abſumptus. Quum itaque huiuſmodi neruulus perinde cordi à ſexto cerebri neruorum pari exhibeatur, ac reliquis uiſceribus uniuerſis neruulos offerri docebimus, quumq; cordis neruulus maximè gracilis ſit, promptè colligitur, cor ne ſiniſtro quidem ſexti paris neruo principium dare. tantum abeſt, quòd cæterorum omnium neruorum origo neruulus ille haberi poſsit. Præterea fibræ, quas cordis carni intertextas nouimus, non magis neruis ſunt, quàm aliorum organorum, puta uentriculi, inteſtinorum, uenarum ac arteriarum fibræ. Ad hæc, [g] fibræ, quæ in cordis ſinibus uentriculis ve excarnes occurrunt, quia duntaxat membranarum proceſſus ſunt, in neruorum etiam numero minimè ueniunt reponendæ. Nam fibræ in dextro cordis uentriculo ſe offerentes, trium membranarum proceſſus cenſentur, uenæ orificio pręfectarum. Fibræ autē in ſiniſtro cordis uentriculo apparentes, proceſſuli ſunt duarum membranarum, quas arteriæ uenalis orificium ſibi peculiares uendicat. Quum itaq; eiuſmodi cordis fibræ neutiquā in eorum neruorū claſſem referendæ ſint, qui animalē ſpiritum tanquam riuuli quidā ad corporis partes perferunt: annuendum quoque eſt, fibrarum illarum gratia, non poſſe cor neruorum cenſeri initium, præcipuè quum ab illis membranarum proceſsibus, extra cordis ſubſtantiam nihil prorſus aliò educatur. Cæterùm qui ex [h] dura cerebri membrana neruorum originem pendere affirmarunt (in quorum numero ad extremum uſque ſenium fuit Eraſiſtratus) exteriorem nerui partem duntaxat conſpexere à dura cerebri membrana enatam. Vnuſquiſque

a ſi. cap. 1 lib. 2.
b 1 ſi. cap. 2 libr. 2 ſi. & paſſim in muſculorū tabulis,
c paſſim in 1. 2 ſi. cap. 2. & 2. 3 ſi gu. cap. 11.
d 6 ſi. lib. 6 h a d diſſectum.
e eiuſdem ſig. f. x.
f eiuſdem ſig. 1.
g 7 ſi. lib. 6 ſub K, L, M. & 9 ſi. G, G ſub E, F.
h 1 ſi. lib. 7 A, A, B, B. 2 ſig. H, H.

Ligamenta tendines & proceſſus cerebri, dorſaliſq; medullæ, neruos generatim uocari.
Organum nerui nomine priuatim nuncupātū.
Neruorum ortus à cerebro.
Non à corde.
Neruos non è dura cerebri membrana oriri.
Quibus partibus neruus conſtet.

quiſque enim neruus [i] triplici conſtat ſubſtantia: nimirum media quadam, & intimæ arborum medullæ quàm ſimillima, quæ haud dubiè à cerebro initium ducit, coagulatæ induratæq; cerebri ſubſtantiæ omnino reſpondens. exterioribus duabus: una, eademq; intimæ ſubſtantiæ propinquiori, quam à [k] tenui membrana cerebri: altera, quam à dura oriri, compertum habemus. Non aliter enim quàm cerebrum duabus illis membranis induitur, ita quoque proceſſus à cerebro propagati (ipſi nimirum nerui) illis integuntur, ſicq; inuoluti per corpus excurrunt. Adeò ſanè, ut nemo ſuis oculis fidem non derogans, inficiari poſsit, neruorum principium à cerebro pendere. ac proinde etiam uix ambigere licet, num neruis à cerebro, an uerò à corde animalis ſpiritus, quem partibus deducunt, influat. Nonnulli enim (ut inter cæteros Chryſippus) etiamſi cerebrum neruorum darent eſſe principium, non tamen id ſenſus motusque arbitrarij principium ſtatuebant. Quos profectò uiua ſectio plus ſatis redarguit, in qua [l] omnia à corde ad cerebrum pertinentia colliduntur, aut laqueis intercipiuntur, aut etiam præſecantur. Hæc namque, ſi debitè adminiſtretur, uti in publicis ſectionibus non ſemel à me eſt tentata, edocebit ſanè, quantum cordis munere, hoc eſt, uitali ſpiritu, cerebrum indigeat: non minus ſcilicet, quàm cor illum quem inſpiramus aerem, & iecoris ſanguinem, ad ſua officia exigit. Dein ea ſectio oſtendet, cor neruis non magis animalem ſpiritum porrigere, quàm uitalem ſpiritum cordi à iecore deduci cognoſcimus. Verùm quia huiuſmodi diſceptatio ad cordis cerebriq; hiſtoriam potius quàm ad neruorum naturam ſpectat, hac modò poſtpoſita, neruorum propriè dictorum differentias aggrediemur. Quemadmodum igitur cerebri, & ex ipſo pronaſcentis medullæ dorſalis ſubſtantia, omni ex parte non eandem ſeruat duritiem: ita quoque nerui ab his originem ſumentes, inuicem ſubſtantia non correſpondent, ſed duritie ac mollitie plurimum uariant. Principij enim, à quo nerui prodeunt ſubſtantiæ occaſione, [m] uiſorij nerui, perinde ac linguæ inſigniter [n] molles cenſentur: qui autem à dorſali medulla, [o] ubi hæc in ſacro oſſe conſiſtit, originē ſortiuntur, duriſsimi ſunt. Deinde aut propter longiorē uel ſuccinctiorem progreſſum, nerui uel molliores uel duriores cōperiuntur. uiſus namq;, guſtus & auditus, [p] nerui molles ſunt, quòd breuiſsimo prorepāt interuallo. Gratia itineris uerò, uiæq; anfractuum occaſione, tertij neruorum cerebri paris [q] ramus, uitis aut cucurbitæ capreoli inſtar inuolutus, durior euadit. Præterea nerui per durum aut molle corpus tranſitus, eiuſce ve corporis contactus, illum molliorem aut duriorem efficit. Viſorius etenim neruus breuiſsimo ductu per [r] foramen in oſſe cælatum fertur: quemadmodum & [s] præcipua quoque tertij neruorum cerebri paris portio, quæ idcirco ex oſsium contactu, perinde etiam ac uiſorius neruus, minimùm induratur. At quinti neruorum paris [t] ſurculus, qui [u] cæcum tortuoſumq; temporis oſsis foramen perreptat, & [x] unus tertij paris neruorum cerebri ramulus, ab oculi ſede ad genas, ac [y] alius item, ad humilius labrum procidentes, quia longo itinere per os incedunt, oſsis contactus beneficio magis quàm ipſorum principia indureſcunt. Pari quoque cauſa, ob itineris longitudinem, & durarum membranarum contactum, omnes propemodum nerui muſculis exporrecti, duriores fieri conſpiciuntur, quàm ubi primùm à principio prodeunt. Quæ omnia mirabili induſtria à rerum Opifice ſunt excogitata. ſenſus namque organum neruo indiget molli neruo quidem, quia ſenſus eſt inſtrumentum, quodq; ad ſuum munus obeundum multo animali ſpiritu indigeat: molli autem, quoniam affici & diſponi quodammodo oporteat, & pati aliquid ab extrinſecus occurrente ſenſibili. Eſt enim ad patiendum quidem aptius molle, ad agendum uerò & ad robur (quo neruus in longo ductu indiget) durum. Propterea igitur ſenſus organa neceſſariò mollibus, cæteræ partes, quas moueri neceſſum eſt, durioribus neruis donantur. Vnde etiam ſenſus inſtrumenta, quæ motu aguntur arbitrario, ut oculus & lingua, duplex neruorum genus ſibi uendicant: [a] unum quidem ſenſui, [a] alterum uerò motui præfectum. Meritò itaque neruorum ex cerebro & dorſali medulla proceſſus, nō eandem exortus ſedem nanciſcuntur, neque ijdem ductus meatusq; mollibus ac duris neruis exculpuntur: illi enim ex mollibus & anterioribus cerebri baſis ſedib. hi uerò ex poſterioribus, ipſaq; dorſali medulla principium ducunt: rurſus illi quidem rectà, hi autem tortuoſe longoq; itinere prorepunt. Cæterùm Naturæ triplex in neruoſi generis diſtributione uidetur fuiſſe ſcopus. Primus, gratia ſenſus in ſenſorijs organis: ſecundus, occaſione motus ad partes, quas moueri operæprecium fuit: tertius autem in cæteris partibus uniuerſis ad triſtātium dignotionem. niſi fortè cuipiam magis uiſum ſit, & tertium hunc ſcopum, quia ad ſenſum pertinet, eundem cum primo conſtituere. Senſus igitur nomine, oculis, linguæ, auribus maximi offeruntur nerui: uti etiam [b] internæ manus ſedi, & [c] elatiori orificio uentriculi, quæ uelut propria præcipuaq; tactus, ſicut oculi uiſus, & lingua guſtus, organa non ineptè cenſerentur. Per manus enim magis exacta, quàm per aliam partem, quamuis plures ſentiant, eſt tactus ipſius dignotio. In ore autem uentriculi ſenſum penuriæ eſſe credimus eorum quibus animal nutriendum eſt, quem famem nuncupamus: in omnibus enim ijs tanquam ſenſus inſtrumentis, maximi inſeruntur nerui. Motus uerò cauſa nerui ad muſculos arbitrarij motus inſtrumenta diſpenſantur: qui propterea quòd corporis partibus mouendis extructi ſunt, grandes neruos admittunt, aut ſaltem circumtenſos habent. At quoniam ex neceſsitate tactus ſenſus omni adeſt neruo, propter hoc muſculos & ſenſus organa uirtus amplior, quàm egebant ad tactilium dignotionem, ſubſecuta eſt. Reliquis autem partibus, tactus ſenſu tantùm indigentibus, ex proportione nerui offerūtur. Viſceribus enim, ut [d] pulmoni, [e] iecori, [f] lieni, quia in alto latitant, graciles tantùm neruorum ſurculi offeruntur: in cutem uerò, quòd prima extrinſecus occurſantibus obuiam eat, complures ſoboles paſsim digeruntur. Porrò neruorum originis ſpecies, forma ve, non eadem undique uiſitur, [g] aliqui enim, & præcipuè molliores, continuò neque quaſi in plures ſurculos diducto corpore exoriuntur, proceduntq;: in quorum numero uiſorij nerui, & ſecundùm quoque cerebri neruorum par, habentur. [h] Alij, tanquam plures funiculi inuicem connexi, ex cerebro prodeunt: quales ſunt tertij & quarti & quinti paris nerui. [i] Alij etiā

in

Vnde neruis ſpiritus animalis ſuppeditetur.

Neruorum diſcrimen a mollitie & duritie, quarum gratia multa oriuntur neruorum differentiæ.

Cur alij nerui alijs molliores aut duriores reddantur.

Natura in neruis digerendis ſcopus.

Differentia ab originis forma.

i 17 fi. ca. 14 li. 7 a. fi. 7.
k 2 fi. lib. 7 E, E. 3 fi. O, O.
l Illa ſimul omnia pulchrè oſtēdit ultima fi. 3 li. in calce.
m 1, 2 fig. cap. 2 G.
n eorundē fig. M.
o 1 fi. cap. 11 ab F ad G.
p 1, 2 fig. cap. 2 G. M. a.
q 2 fi cap. 2 R.
r 1. 3 fi. ca. 12 lib. 1 E.
s 1, 2 fig. cap. 2 M.
t 1, 2 fig. cap. 2 c.
u 2 fi. cap. 12 lib. 1 b.
x 2 fi. cap. 2 O.
y eiuſdem fi V à T pronatum.
a 2 fi. cap. 2 G. deinde ab M, Y.
a 2 fi. cap. 2 K. deinde à r, π.
b Spectē manus 2 fi. cap. 13.
c 14, 15 fi. lib. 5 V, T.
d 2 fi. cap. 2 q.
e 2 fi. cap. 2 x.
f 2 fi. cap. 2 B.
g 1, 2 fig. cap. 2 G, K.
h 1, 2 fig. ca. 2 M, Z. a.
i 1, 2 fi ca. 2 e, r. atque ita etiā hoc ſpectabis 9 & 14 fi. li. 7.

in ipſo ortu ſurculos hos, ueluti funiculos inuicem diſtantes, ac ſingulos propria tenuis membranæ portione circundatos habent: qui quum caluariam egrediuntur, omnes inuicem commiſsi, unica duriori membrana induuntur. atque id potiſsimùm in [k] pluribus dorſalis medullæ neruis obſeruatur, ut & in ſexto pari & ſeptimo neruorum cerebri. Vnde etiam in multorum neruorum diſtributionis in ramos enarratione nihil intereſſe uidetur, ſiue prædictorum funiculorum frequentiam ſolui dicas, an totum neruum in ramos ad diuerſas partes exporrectos diſcindi. At neſcio qua fronte quidam Anatomicorum principes aſſerere auſi fuerint, ex huiuſmodi ſurculis funiculis ve alios quidem motui, alios autē ſenſui ſeruire: haud ſecus ſanè, quàm ſi quoſdam neruorum ſurculos tactus ſenſu Natura deſtituiſſet. Atque huiuſmodi funiculorum imaginem diſces, ſi inter edendum alicuius animalis ex axilla, aut inguine diſſecta caro, menſæ apponatur, atque in illa nerui aliquam portiunculam uena & arteria plerunque concomitatam ſpectaueris. Cernes enim nerui extremum alicui chordæ craſsiori reſpondere, quæ ex pluribus torta funiculis, tranſuerſim obtuſiori cultro diuiſa ſit. Cæterùm à neruorum cauitate uix ullam auſim petere differentiam, quum ne [l] uiſorium quidem neruum unquam cauum perforatumq́; uiderim: etiamſi neruos non minus quàm uenas & arterias, uaſa uocari, haud dubitem, uiſorijq́; nerui diſſectionum profeſſoribus forati dicantur. Ab ipſa autem ſerie, ſeu diſtributione, hunc in modum differentiam ſumere licet, quòd alij integri in aliquam partem abſumantur, ut uiſorij nerui in oculos: alij in plures dirempti ſurculos, quoſdam muſculis offerunt, quoſdam cuti, quoſdam oſsibus, quoſdam ſenſus organo: [m] ut tertium neruorum par, [n] quod quum linguæ quodammodo ſit proprium, [o] etiam muſculis quibuſdam, ut inter cæteros [p] temporali, motus gratia, [q] & cuti, ſenſus nomine, ad labra nimirum, & dentibus quoque dirigitur. Alij rurſus incommixti, neque cum alijs neruis coeuntes uniti ve feruntur: [r] ut ſecundum cerebri par nulli neruo commiſcetur, ac uerè congreditur, licet ipſi [s] minor tertij paris radix in progreſſu attendatur. Alij uerò inter ſe commiſcentur, ut primi paris neruus dexter ſiniſtro [t] permiſcetur. Alij alijs commiſcentur: ut [u] qui brachium adeunt nerui, ſimulatq; è uertebris proſilierunt, non ſecus uniuntur, quàm pictores galerorum funiculos delineare ſolent. Verùm quum hæc in priuatis neruorum deſcriptionibus abundè ſim perſequuturus, iam tempeſtiuum fuerit, ſingulorum neruorum ſeriem oratione complecti: ac primùm paria, quæ à cerebro exoriuntur, deinceps quę dorſalis medulla educit, recenſere. ſiquidem nullus neruus neque à cerebro, neque à dorſali medulla inconiugatus prodit: ſed perpetuò alter ad dextram, alter ad ſiniſtram eadem prorſus ſerie ſitum obtinet. eodemq́; prorſus modo dextri ac ſiniſtri nerui in ramos diffunduntur, ſi ſextum cerebri neruorum par exceperis, quod nonnihil ſecus in dextro latere, quàm ſiniſtro, [x] digeri audies.

Marginal notes (left): k Vide 1 ſi. cap. 11. — l 1,2 ſi. ca. 2 G ſig. 14 li. 7 B.B. 13 ſi. ca. 14 li. 7 k. — m 3 ſi. ca. 3 M. — n eiuſdem ſi. Y. — o eiuſdem ſi R. — p 4 muſc. tab. Γ. — q 2 ſi. ca. 3 T, V, X. — r 1, 2 ſig. cap. 3 K. — s 1, 2 ſig. cap. 3 L. — t 1 ſi. cap. 3 H. — u Vide hos in 2, 3 ſig. cap. 11. & alıſ. huius libri. — x Cōfer in 3 ſig. cap. 3 dextrū nerū ſiniſtro.

Marginal notes (right): Neruū omnem tactus ſenſu prædi tum. — Differentia à neruorum cauitate. A ſerie. — Neruos coniugatim enaſci.

CHARACTERVM DVARVM nouem ſubſequentibus Capitibus communium figurarum Index.

DVARVM FIGVRARVM, QVAE NOVEM ſubſequentibus capitibus communes erunt, prior figura, qua totius cerebri & cerebelli à membranis ipſa inuoluentibus liberorum baſis exprimitur, ut neruorum cerebri exortus opportunè oculis ſubijceretur. Hic enim ſimul cum primis illorū neruorum exortibus, tota ea dorſalis medullæ pars delineata eſt, quæ à primo ipſius principio ad eam uſque ſedem pertinet, quâ hæc in ceruicis uertebras labitur.

A, A 1, 2 *Cerebrum notatur.*

B, B 1, 2 *Cerebellum.*

C 1, 2 *Subſtantiæ cerebri tuber, huius lateris, cui characteres adhibiti ſunt, mamillarem cerebri proceſſum uulgò nuncupatum efformans.*

D 1 *Dorſalis medullæ principium, ex cerebri pēdens baſi.*

E 1, 2 *Dorſalis medullæ pars, iam caluariæ amplitudinem egreſſura, & in utriſque figuris inibi abtruncata, ubi hæc elatiſsimam ſubit uertebram.*

F 1, 2 *Olfactus organo ſubſeruientes proceſſus, neruis ſimiles: at caluariæ cauitatē, qua cerebrum continetur, notatu digna portione non egredientes.*

G 1, 2 *Viſorij nerui, ſeu primum cerebri neruorū par. In prima figura ſiniſtri nerui principium G inſignitur, in altera autem dextri nerui in oculi ſedem ductus.*

H 1 *Viſoriorum neruorum coitus.*

I 1, 2 *Oculi tunica, in quam uiſorius neruus expanditur.*

K 1, 2 *Secundum neruorum cerebri par.*

L 1, 2 *Tertij neruorum paris minor & gracilior duriorq́; radix.*

M 1, 2 *Tertij paris maior craſſior ve radix.*

N 2 *Minoris radicis tertij paris propago, frontis muſculoſam cutem accedens.*

O 2 *Minoris radicis tertij paris propago, ad ſuperiorem maxillam procidens.*

P, P 2 *Propago minoris tertij paris radicis, in narium degenerans tunicam, quæ humiliori P priuatim indicatur.*

Q 2 *Minoris radicis tertij paris propago, in temporalem muſculum digeſta.*

R 2 *Maioris tertij paris radicis ramus, capreoli uitis inſtar conuolutus, qui in temporalem inſeritur muſculum: ac duos à quinto neruorum pari ramos, b & e notandos, admittens, in manſorium muſculum, & buccarum muſculos, & cutem quoque diffunditur.*

S 2 *Maioris tertij paris radicis ramus, ſuperiorum molarium dentium gingiuis, ipſiſq́; adeò dentibus ſoboles ſeriatim diſtribuens.*

T 2 *Maioris radicis tertij paris propago, in maxillæ inferioris os prorepens.*

V 2 *Propaginis T inſignitæ ramus, inferiori labro multiplici ſobole oblatus.*

X, X 2 *Surculi à propagine T notata ordinatim in dentium inferiorum radices diffuſi.*

Y, Y 2 *Maxima maioris tertij paris radicis portio, in tunicã linguæ ſoluta.*

Z 1, 2 *Quartum neruorum cerebri par. Verùm humilius Z in ſecunda figura palati tunicam denotat.*

a 1, 2 ♦. *Quintum neruorum par, auditui dicatum. ♦ autem in utraque figura priuatim huius paris portionem indicat, quæ in concauitatem temporis oſſi, auditus organi gratia inſculptam, expanditur.*

b 1, 2 *Ramulus quinti paris, ex ipſius anteriori parte enatus.*

c 1, 2 *Quinti paris ramulus, qui per cæcum repens foramen, tandem, ut & ramulus b inſignitus, cum tertij paris propagine, capreoli modo intorta, ac R in ſecunda figura notata, coit.*

d 1, 2 *Neruus nõ procul à quinti paris principio enatus, qui ab alijs Anatomes profeſſoribus præteritus, in muſculos maxillam inferiorem mouentes exporrigitur, nobiſq́; minor quinti paris radix quodammodo appellatur.*

e 1, 2 *Sextum neruorum cerebri par, cuius utrorumq; neruorum ſeries in ſecunda figura exprimitur. ac ſiniſter quidem neruus eſt, qui umbroſus ſub quinto pari quodammodo ducitur. Dexter autem magis candicat, & ipſi aliquot ſubſequentes characteres priuatim adhibitos cernis.*

f 2 *Sexti paris ramus, muſculos poſteriorem ceruicis ſedẽ occupantes accedens.*

g 2 *Sexti paris ramuli, in quoſdam laryngis muſculos hic in deſcenſu tranſuerſim propagati.*

h 2 *Sexti paris ramus, coſtarum dextri lateris radicibus exporrectus.*

i, i 2 *Portiuncula intercoſtalium neruorum, ſexti paris ramum hàc deſcendentem adaugentes.*

k, k 2 *Rami neruorum ſexti paris, in muſculorum deprompti capita, quæ a ſuperiori pectoris oſſis ſede, & clauiculis principium ducentia, ſurſum feruntur.*

l 2 *Dextri nerui ſexti paris ramuli, recurrentem dextri lateris neruum efficientes.*

m 2 *Dexter neruus recurrens, ſeu reuerſiuus.*

n 2 *Soboles dextri recurrentis nerui, laryngis diſpenſatæ muſculis.*

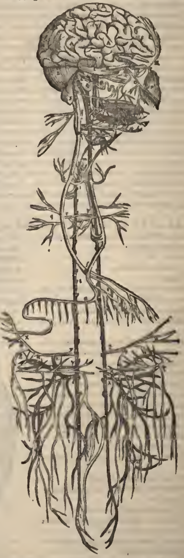
o 2 *Siniſtri ſexti paris nerui ſoboles, recurrentem ſiniſtri lateris neruum conſtituentes.*

p 2 *Siniſter neruus recurrens.*

q 2 *Sexti paris ramuli, in pulmonis tunicam excurrentes.*

r 2 *Ramuli ſexti paris, membraneo cordis inuolucro implicitiA ſiniſtri nerui ſurculis, ijs quos r indicauimus, correſpondentibus, cordis neruulus principium ducit.*

DVARVM FIGVRARVM, NOVEM MODO SVBſequentibus Capitibus communium ſecunda, dextrum latus proponens integri cerebri ac cerebelli, dictæq; in priori figura dorſalis medullæ partis, cum nuda ſeptem cerebri neruorum parium ſerie, in dextro latere expreſſa. Quanquam & ſiniſtros ſeptimi ſextiq; parium neruos hic quoque delineauerimus, propter uariam ſexti paris in utroque latere ſeriem. Cæterum uniuerſæ figuræ proportio, ea depicta eſt magnitudine, qua corpus circumſcriberes, cuius ueſtigia in infima figura ſede conſiſteret, & cuius thorax & abdomen ex anteriori parte conſpiceretur, facie interim uerſus ſiniſtrum humerum conuerſa, prorſuſq; ex dextro latere ſeſe offerente.

ſ2 Sexti paris neruorum portio, quæ ſtomacho committitur, & ſeries quoque, quæ utriuſque lateris neruus bipartitò ſcinditur. ac dexter ſiniſtram ſuperioris uentriculi oris ſedem adit, ſiniſter uerò eius orificij dextræ parti implicatur.

t2 Sexti paris ſurculi, in ſuperius uentriculi orificium & proximas illi uentriculi ſedes diſſeminati.

u2 Ramus ſexti paris neruorum dextram orificij uentriculi ſedem adeuntium, qui ſecundum elatiorem uentriculi regio-
x. nem ductus, tandem in iecoris cauum abſumitur, ubi x aſcriptum conſpicis.

y2 Prima propago rami neruorum ſexti paris, qui dextri lateris coſtarum radicibus exporrigitur, atque ut proximi aliquot characteres oſtendent, in ramulos diffunditur.

z2 Ramulos propaginis y notatæ, qui in dextram ſedem inferioris omenti membranæ & colon inteſtinum hic digeritur.

α2 Soboles primæ illius propaginis, duodenum accedens inteſtinum, & ieiuni initium.

β2 Soboles dextram fundi uentriculi ſedem perreptans, ac frequentes ſurculos uentriculo & ſuperiori omenti membranæ diſpergens.

•2 Propaginis y notatæ ſeries, in iecur & bilis ueſiculam.

γ2 Propago dextrum accedens renem.

δ2 Propago in dextram meſenterij regionem, & huius ſedis inteſtina frequenti ſerie diffuſa.

ε2 Neruorum ſeries, dextram ueſicæ regionem ſubinde implicans.

ζ2 Prima propago nerui ſexti paris rami, ſiniſtri lateris coſtarum radicibus exporrecti.

θ,ι2 Duæ propaginis ζ inſignitæ ſoboles, quæ inferiori membranæ omenti, & colo inteſtino, quà ſub uentriculo repit, offeruntur.

η2 Series neruorum qui lieni inſeruntur.

†2 Hac cruce ramum propaginis ζ notata inſigniui, qui ſiniſtram fundi uentriculi ſedem perreptans, uentriculo & ſuperiori membranæ omenti ſurculos deriuat.

κ2 Propago in ſiniſtrum meſenterij & eius ſedis inteſtina excurrens.

λ2 Siniſtrum renem accedens propago.

μ2 Series ramulorum ſiniſtrum ueſicæ latus admodum obſcurè implicantium.

ν,ι,2 Septimum cerebri neruorum par. In ſecunda etiam figura ambos huius paris neruos delineauimus, ν inſignitos.

ξ2 Septimi paris propago, muſculis diſpenſata, à ſtylum imitante temporum oßis proceßu enatis.

ο2 Septimi paris cum ſexto coitus.

π2 Septimi paris ſeries, compluribus linguæ ac oßis υ referentis, & laryngis muſculis intertexta.

1,2,3 Numeri characteres in priori figura ad dorſalis medullæ principium iuxta D conſpicui, tria indicant foramina: quorum duo lateralia, 1 & 3 inſignita, illa demum ſunt, per quæ arteriarum ſoporalium rami ad dextrum & ſiniſtrum cerebri accedunt uentriculos. Medium uerò foramen, 2 indicatum, illud eſt, quo pituita ex tertio cerebri uentriculo ad peluim ducitur, quæ pituitam excipit.

QVOT NERVORVM PARIA A CEREBRO ET DORSALIS MEDVLLAE parte adhuc in caluaria conſiſtente, originem ſumant. Caput II.

SI quando in totius Operis contextu, in margine interiori ſcripſimus, fig. cap. 2. lib. 4 duas, aut illarum alteram indicauimus, quas præſenti Capiti ad primi Capitis finem præpoſitas cernis.

LIBRO ſeptimo, quū cerebri pertractabitur cōſtructio, duplex id eſſe docebimus: [a] unum anterius ſuperiusq́; , quod cerebrum dicitur, uniuerſam propemodum implens caluariam: [b] alterum poſterius ac humilius, & cerebellum nobis appellatum, ipſoque cerebro etiam decuplo minus. Deinde anterius cerebrum tota ſuperiori ſua ſede [c] geminum eſſe, dextrum uidelicet & ſiniſtrum, aſſeremus. [d] inferiori autem parte, quà caluariæ baſis innititur medio, unicum indiuiſumq́; eſſe, & [e] dorſalem medullam ab hac, non autem (ut Anatomicorum præcipui ſcribunt) à cerebello enaſci, & cerebellum potius dorſali medullę inniti, & tenuis membranæ, parum uerò ſuæ ſubſtantiæ interuētu, medullæ committi, quàm illius principium eſſe, oſtendemus. *Qui cerebri ſedes et partes in ſeptimo libro diſtinguentur.*

Ad hæc, addetur præter alios quoſdam cerebri ſinus, meatusq́;, duos cerebri exiſtere uentriculos: [f] unum quidem dextrum, [g] alterum uerò ſiniſtrum: qui ambo in [h] unam communem coeunt cauitatem, ſinumve, qui tertius in cerebro uentriculus recenſebitur, qui [i] meatu quodam ad ſinum, inter [k] cerebellum & [l] dorſalem medullam, ubi inuicem committuntur, conſpicuum, & tam cerebello quàm dorſali medullæ communem, pertingit. *Qui uentriculi ſeu ſinus cerebri.*

Cæterùm nerueæ propagines ex caluaria procidentes, aut ab ipſo anterioris cerebri [m] enaſcuntur baſi, aut à dorſali medulla, priuſquam uertebrarum ſinus ingrediatur, non autem à cerebello. Vt uerò eam dorſalis medullæ partem, quæ à cerebri baſi ſub cerebello, ad foramen uſque, quo è caluaria labitur, procidit, dorſalis medullæ [n] principium nuncupare liceat, mihi conceſſum uelim: cum quid illo intelligam principio, ſatis iam explicuerim, ac item in ſeptimo libro diffuſiùs id ſim enarraturus. Per me enim licebit, illi principio, ſeu parti cerebri, quoduis nomen indere: modò non ignoretur, qui illa à cerebello iure diſtinguenda ueniat. *Vnde neruorum cerebri initium. Dorſalis initium.*

Porrò nerui omnes à cerebro, illoq́; dorſalis medullę initio pronati, quia geniculatim in caluariæ cauitate, qua cerebrum continetur, originem ducunt, Latinis neruorum paria, ſeu cōiugia, Gręcis autem συζυγίαι nuncupantur: quæ Marini, ac demum Galeni etiam ſuffragijs ſeptena enumerantur. quamuis, ſi accuratè ſingula expēderimus, plura etiam cenſeri poſsint. Olfactus enim [o] organa, huiuſmodi enumeratione nerui non appellantur, quòd dictam nuper caluariæ cauitatem non excidunt. Item par, quod nobis ex aliorum Anatomicorum ſententia tertium conſtituetur, uerius [p] duplex, quàm u- *Quot cerebri neruorum paria.*

a 1,2 fi. A. A. aut quid quid cerebri in 7 libri figuris octaui, præter cerebelli 7 fi. inſignitū X.X. 8 fig. R.R.R. 9 fi. B,C,D. & tota 11 fig.
b 1,2 fi. B.
c 3 fi. li. 7 A.A. & B.B.
d ut in 1 fi. ſpectatur.
e 1,2 fig. D,E.
f 4,5 fi. li. 7 L.L.
g 4.5 fig. lib. 7 M.M.
h 6 fi. li. 7 ubi conſiſtit H. I ſub A. A. 7 fi. H.
i 7,8 fi. li. 7 K.
k 11 fi. li. 7 E. *l 9 fi. li. 7 I. 10 fi. L,M,N,O.* *m Spectla ſedulò 1 fi. ca. 2.* *n 1 fi. à D ad E.* *o 1,2 fi. F.* *p 1,2 fi. L,M.*

nicum enumeraretur. Dein iuxta quinti paris radicem q aliud omnibus incognitum diſſectionum ſtudioſis par enaſci, diligens ſectio me docuit. Verùm à ueteri neruorum cerebri enumeratione haudquaquam receſſurus, ordine ſeptem paria ſeptenis Capitibus explicare contendam: prius tamen quædam de olfactus organis ſubnexurus, quum non uulgares etiam medici illis primum neruorum coniugium aſcribant, illa ve ita nuncupent.

q 1.2 fig. diuiſio c.

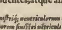
DE OLFACTVS ORGANO NONNVLLA. Caput III.

Multiplices de olfactus organo ſententia.

VARIA profectò de odoratus organo, noſtræ tempeſtatis medicis pariter ac philoſophis eſt ſententia: magnaq; inter ipſos, ob Anatomes imperitiam, oboritur diſſenſio. Quoſdam namque reperias odoratus organum in illa a cauitate conſtituere, quam in frontis oſſe ad ſuperciliorum regionem inter duas eius oſsis ſquamas conſpici, in primo libro recenſuimus. qui ſi b duos etiam inſignes ſinus, quos in oſsis cuneum imitantis medio, tanquam antra inter ipſius ſquamas ſubinde comperimus, adinueniſſent, ac ſubſtantiam illam quodammodo medullarem, in illis cauernis repoſitam, ſummoq; ſtudio hic expendendam, obſeruaſſent, proculdubio & inibi quoque in oſſe cuneum referente olfactus organum collocaſſent. Alij uerò quoſdam cerebri anfractuum reuolutionumq; c apices, ac ad frontis oſsis ſedem uerſus ſuperciliorum medium protuberantia cerebri tubercula, olfactus organa ſtatuunt: & tubercula illa, quòd promineant, carniſq; quaſi modo rubeant, mamillares cerebri proceſſus uocant, utrinq; unum (uti etiam eſt) enumerantes. Alij rurſus ex aliquot Galeni locis, præcipuè autem octauo de Partium uſu, ſimpliciter d anteriores cerebri uentriculos, olfactus organa eſſe aſtruunt, perinde ac ſi anteriores uentriculi, præſentis duntaxat ſenſus eſſent principia. Alij quidem duos anteriores cerebri enumerant uentriculos: uerùm deinde alios totidem confingunt, quos olfactus organa eſſe aſſerunt. Cæterùm quàm probè hi ſentiant, ex diſſectione diſcas licebit, dextri ſiniſtriq; cerebri uentriculorum conſtructionem formam ve inſpiciens: quam mehercule multo aliam eſſe, in ſeptimo libro intelliges, quàm hactenus diſſectionum periti tradiderunt. Quandoquidem uentriculi in poſteriori ipſorum ſede neutiquam lati conſpiciuntur: & in priora procedentes, paulatim in anguſtum coguntur, inibiq; olfactus organa educunt. neque etiam ad olfactus organorum e ſedē pituitam excernunt, multoq; minus ipſa olfactus f organa inſtar canalium cerebri pituitam, uel quantumuis maximè abundantem, eodem deducunt. g Præſentes namque cerebri uentriculi, ſecundùm cerebri longitudinem, ſuperiùs ampli exiſtunt, anteriori ſede nequaquā anguſtiores redditi, imò potius magis quàm in ipſo medio lateſcentes. In poſteriori autem parte ampli quoque uiſuntur: at hinc cornu modo per cerebri ſubſtantiam deorſum deſcendentes, atque antrorſum porrecti, tātiſper anguſtantur, donec ad eam uſq; cerebri pertingant h ſedem, quæ i glandulæ pituitam cerebri excipientis regioni incumbit, ac ſub qua grandiores ſoporalium arteriarum k rami duram cerebri membranam perforant, in cerebriq; uentriculos conſcendere l incipiunt. Illi namque in hos uentriculorum anguſtos ſubeunt terminos, quos modò ad cerebri baſim deſinere dicebam. Eiuſmodi itaque dextri & ſiniſtri uentriculorū cerebri ductus uiſuntur. A ſede uerò, ubi uentriculorū anguſtos terminos deſinere dicebam, m olfactus organa, ane ſaltem cerebri proceſſus, animalem ſpiritum præcipuo olfactus inſtrumēto deferentes, ac n ipſi etiam uiſorij nerui enaſcuntur. Hinc enim utrinque à cerebro alba molliſq; prodit ſubſtantia, quæ in progreſſu etiam cerebro, tenuis membranæ interuentu colligatur, quouſque ad o ſinus p octaui capitis oſsis pertingat, qui his proceſsibus excipiendis priuatim parantur. Ad poſteriorem enim horum ſinuum ſedem albicantes cerebri proceſſus, à cerebro abſcedunt: neque amplius tenui membranæ connati, in ſuum ſinguli porriguntur ſinum: & adhuc antrorſum magis protenſi, ad ſinuum finem, ſeu anteriorem illorum ſedem deſinunt, ſinibus ſuffulti, ac cerebro interim proximè accumbentes. Nam etſi cerebro in ſinuum regione non amplius adnaſcantur, nihilominus ipſi perpetuò attenduntur, illiq; ſunt contermini. Hi cerebri proceſſus ductu, colore, formaq; neruis correſpondent: quamuis interim longè neruis ipſis molliores ſint, pauloq; (quod ad teretem ſpectat formam) latiores, quàm profundiores. Verùm quia illi reliquorum neruorum ritu, extra caluariæ, ut neque etiam extra duræ membranæ cauitatem, non procidunt, nerui nomine eos Herophilus haud dignatus eſt: ut neque etiam Marinus, neque Galenus. licet Anatomicorum nonnulli hos interim in neruorum habuerint numero, ipſos primum neruorum par recenſentes. Porrò in horum proceſſuum, qui canibus & ouibus multo grandiores quàm homini obtigerunt, natura non negligenter conſiderandum eſt, quo nam pacto illi duræ membranæ ſuis finibus adnaſcantur, & quæ foramina hinc à dura membrana, & oſsium finibus, quibus proceſſus innituntur, ad nuper commemoratas frontis oſsis & cuneiformis oſsis cauitates pertingant. Ac demum expendendum quoque uenit, quod nam uerum ſit olfactus organum, ſimilitudine quadam ſumpta ab auditus inſtrumento, diſſectionum quoque ac philoſophiæ profeſſoribus nimis perfunctoriè cognito. Verùm de auditus inſtrumento, & olfactus quoque, & aliorum ſenſuum inſtrumentis, in ſeptimo libro abundè pertractabimus. Modò autem ſat fuiſſe uidetur, proceſſus illos cerebri commemoraſſe, quos aliqui etiam mamillares & papillares nuncuparunt: qui ſectionem paulo diligentiùs aggreſsi, dicta prius cerebri q tubera, mamillarum imagine prominentia, nihil ad olfactus organi conſtructionem auxiliari cognouerunt.

Anteriorū cerebri uentriculorum ductus.

Proceſſuum qui aut olfactus organū ſunt, aut ipſi præcipuè ſubminiſtrant, ortus.

Huiuſmodi ferè dextri ſiniſtriq; uentriculorum ductus uiſitur. ac A & B ſuperiorem ſiniſtri uētriculi indicant ſedē. A quidē anteriorē eius ſedis partē, B uerò poſteriorē. C regionē notat, quæ decliuis antrorſū ducitur ad D, quod uentriculi extremū terminumq; hac in parte indicat. At hæc in cerebrum exprimentibus ſeptimi libri tabulis ſunt longè euidentiora, potiſsimùm autē in quarta, & quatuor illam ſeriatim ſubſequētibus.

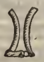
a 3.4 fig. cap. 12 lib. 1 K.
b 8 fig. cap. 6 lib. 1 C D.
c 1,2 fig. C. 12 fig. lib. 7 L.L. 13 fig. C.C.
d 4.5 fig. lib. 7 L.L. M.M.
e 13 fig. li. 7 D, D.G, G.
f 1.2 fig. F.
g Hæc ſectionis ſerie ſpectabis 5, 6, 7, 8 fig. lib. 7.
h 1 fig. charac. 1,2,3 ante 13 fig. lib. 7 notat M,P,Q.
i 16 fig. lib. 7 A.
k 13 fig. li. 7 P. & 15 fig. C.D.
l 13 fig. lib. 7 Q.
m 1,2 fig. F. 12 fig. li. 7 C, D. 13 fig. L.L.
n 1,2 fig. G. 13 fig. li. 7 M.
o 13 fig. li. 7 D, D.
p 8 fig. cap. 6 lib. 1 A, B, A.
q 13 fig. li. 7 C.C.

DE

DE PRIMO NERVORVM A CEREBRO ORIGINEM DVCENTIVM pari. Caput IIII.

a 1,2 fi. F.
b 2,2 fi. G

INIBI unde [a] proceſſus albos, & neruorum inſtar progredientes, à cerebri baſis medio initium ſumere ſcripſimus, utrinque [b] unus exoritur neruus, omnium corporis neruorum facilè mollisſimus, & circumferentia cæteris (dummodo illi ex uarijs non permiſceantur neruis) craſsior. In crure namque, & item in brachio [c] neruos quidem hoc primo pari craſsiores reperias, ſed qui ex pluribus conflentur neruis, inuicem coeuntibus. Vterque primi paris neruus ſub cerebri baſi, quà [d] ſinui innititur, cui [e] glandula inſidet, cerebri pituitam excipiens, antrorſum nonnihil obliquè fertur, dextro quidem neruo ſiniſtrorſum, ſiniſtro autem dextrorſum protenſo. In progreſſu, moxq; ab ipſo ortu, ambo inuicem [f] coeunt, atque in eum permiſcentur modum, ut dextrum à ſiniſtro nulla prorſus ratione queas diſcernere. adeò ſanè, ut uana penitus ſit quæſtio, num dexter neruus in hoc cõgreſſu dextram obtineat ſedem, an uerò ſiniſtrorſum continuo ductu feratur. Quandoquidem ille neruorum coalitus non aliud eſt, quàm commune corpus, à quo utrique nerui dicerentur pronaſci, modò iſtius corporis ex cerebri ſubſtantia origo non indagaretur, atq; illic initia neruorum ſeiuncta non apparerent. [g] Nerui à congreſſu è caluaria ducendi, inuicem mox dirimuntur: & per [h] foramina, ipſorum nomine inſculpta, in oculorum [i] ſedes extra caluariæ cauitatem procidunt, & [k] integri in oculos abſumuntur, non quidem accuratè in poſterioris oculi ſedis centrum implantati: ſed neruus dextrum petens oculum, ad dextrum magis latus poſterioris eius ſedis implantatur: qui uerò ſiniſtro oculo proprius eſt, ad latus ſiniſtrum centri poſterioris ſedis oculi ingreditur, ac (quemadmodum & dextri oculi neruus) quando oculum ſubijt, in latam degenerat expanditurve [l] tunicam, uitreo humori proximam, & mediam oculi ſedem duntaxat ambientem, & dilatatæ cerebri ſubſtantiæ admodũ ſimilem, ac proinde mollem, nihilq; minus quàm membraneam. unde etiam Anatomicorum nonnulli hãc tunicam, quæ à retis quadam imagine ἀμφιβληστροειδὴς dicitur, tunicam appellare haudquaquam dignati ſunt. Quòd uerò hæc tunica (aut quomodocunque ipſam appellare uiſum ſit) præcipuum uiſus organum à multis habeatur, in oculi conſtructionis enarratione perſequar. In præſentia enim neruos hos, aut oculos prolixiùs aggredi, omnino præter inſtitutum foret: quum hic ſuffecerit dixiſſe, uiſorios neruos illum quem recenſuimus ductum citra omnem ramorum propagationem obſeruare: hoc enim (perinde ac dextri nerui cum ſiniſtro mox ab exortu coitum) peculiare rarumq; uiſorij nerui ſibi uendicant. Quinetiam inter reliquos corporis neruos, hi duntaxat meatu, qui ſenſu dijudicari poſsit, perforati dicuntur, hincque Græcis πόροι ὀπτικοὶ nuncupantur. Cæterùm ego huiuſmodi meatum mihi aliquando occurriſſe, neutiquam queo aſſerere: quantumuis etiam canum adhuc uiuentium, & aliorum grandium animalium uiſorios neruos, uel hac ſolùm occaſione aggreſſus ſim: & hominis, cuius caput adhuc à decollatione calebat, uixq; quarta horæ parte, quum iam cerebrum pateret, abtruncatum fuerat, neruos non oſcitanter ſpectauerim, ac calente aqua ſedulò fouerim. Atque ut eiuſmodi meatus toto neruorum progreſſu me penitus latuit, ita ſanè in mutuo neruorum coitu is neutiquam ſe obtulit: utcunque tamen hunc inibi oportebat eſſe inſignem, ſi modò nerui ob hoc ex Galeni ſententia congrederentur, quo minus ſimplicia, nobis gemina eſſe perperàm uiderentur. Porrò ijs qui de congreſſu hoc meatuq; acriter citra partium inſpectionem indies altercantur, non grauabor duo, quæ in congreſſu animaduerti, hic adijcere, quò & hinc ſuarum nugarum habeant argumenta. Patauij itaque adoleſcens ſuſpendio necatus, publicæ ſectioni adhibitus fuit, cui ante annum dexter oculus à carnifice erutus fuerat: deinde mulier, eodem ſupplicio affecta, nobis obtigit, cui dexter quoque oculus ab ineunte ætate emarcuerat, ſiniſtro interim integerrimo. Mulieri dexter neruus toto progreſſu longè tenuior ſiniſtro uiſebatur, non ſolùm extra caluariæ cauitatem, uerùm in exortu quoque, & in dextra congreſſus neruorum ſede. ac præterquàm quòd dexter tenuis erat, durior quoque & rubicundior cernebatur, uti ſanè & in adoleſcente: ſed dexter non admodum neque craſsitie, neque mollitie adhuc ſiniſtro cedebat. His ille acceſsit, cuius neruos uiſorios illo de quo hic ſermo eſt congreſſu inuicem non connaſci, neq; ſeſe contingere uidimus: ſed dexter nonnihil ea ſede, qua caluariam egreſſurus fuerat, ſiniſtrorſum, & ſiniſter nonnihil dextrorſum reflectebatur. quaſi non coalitus occaſione nerui congrederentur, uerùm ut commodè per ſuum foramen è caluaria prociderent: potiſsimùm quum etiam hoc ductu progredientes, in oculi poſterioris ſedis medium non inſerantur. Quàm ſedulò autem ac ſolicitè eius uiri, cui in eum modum nerui dehiſcebant, familiares, num illi omnia gemina perpetuò oculis obuerſarentur, interrogauerimus, nemimem Naturæ operum cognitione flagrantem ambigere ſat ſcio: at nihil aliud reſciſcere licuit, quàm ipſum de uiſu nunquam conqueſtum fuiſſe, uiſuq; præſtanti ſemper ualuiſſe, familareſque de uiſorum duplicatione nihil unquam intellexiſſe. Quòd uerò Caſſius, & alij nonnulli, quum cauſam rimantur, quamobrem dextra cerebri ſede uulnerata, aut alioquin læſa, corporis ſiniſtra pars neruorum reſolutione infeſtetur, integra parte dextra, aſſerant, neruos omnes in ortu decuſſatim ferri, ſeu neruos à dextra cerebri & dorſalis medullæ ſede pronatos, in ſiniſtram corporis regionem diſtribui, & econtrà neruos è ſiniſtra ſede ortos, in dextrum latus ferri, apud me elegantiſsimum, & inter ſomniandum ab illis problematũ interrogatoribus excogitatum figmentum habetur. quum [m] ſecundi paris neruorum, ac dein [n] tertij & [o] quarti parium, dextri exortu à ſiniſtris aliquot digitorum amplitudine inuicem diſtent: ut modò de alijs neruis nihil dicam, idq; pariter ſileam, qui uiſorios porcorum neruos ſubinde non continuos, ſed perinde

PRAESENTI *figura, neruorum quos hic deſcribimus ductus exprimitur. ac A cerebri portiunculam indicat.*

Left margin notes: *c 8 fi. cap. 11 Φ. et charact. 71.* — *d 3 fi. cap. 12 li. 1 M.* — *e 16 fi. li. 7 A.* — *f 1 fig. H. 3 fi. lib. 7 M.* — *g 13 fi. li. 7 N, O.* — *h 1, 3 fig. 1 E.* — *i Conſpiciũtur facilè in 1 fi. cap. 12 lib. 1.* — *k 13 fi. ca. 14 lib. 7 k. aut ſimul cũ membranis in 18 1. in 17 ac li. 7.* — *l 1, 2 fi. I. aut 2 fi. ca. 14 lib. 7 E circum C.* — *m 1 fi. K.* — *n 1 fi. M, L.* — *o 1 fig. Z.*

Right margin notes: *Primi paris ortus.* — *Primi paris neruorũ in curſus.* — *In oculum ingreſſus et in tunicam quam reti coparamus, dilatatio.* — *Non uiſorij ſint perforati.* — *Neruorum cõgreſſus ratio.*

ac crurum neruos, quaſi è multis funiculis conflatos ſpectarim: ne in aliam quampiam prolixiorem diſceptationem ſermo deflectat, præcipuè cum illis diſſectionum profeſſoribus, qui dextrum cerebrum penitus à ſiniſtro diremptum, poſteris falſo tradiderunt.

DE SECVNDO PARI NERVORVM CEREBRI. Caput V.

CONIVGII [a] ſecundi exortus, nequaquam ex infima mediaq; [b] quodammodo (quod ad latera ſpectat) baſis cerebri ſede, ut [c] uiſoriorum pendet. Dein præſentis coniugij nerui plurimùm uiſorijs craſsitie cedunt: quamuis interim duritia eos ſuperent, uſuq; ab illis multum uarient. Paulo poſteriùs enim quàm uiſorij, ex cerebri baſis laterib. principium ducunt, quòd hæc cerebri regio nonnihil durior illa ſit, à qua uiſoriorum origo ſumitur. Atque id meritò accidit: ſiquidem ſecundi paris neruos muſculis inſerendos, ipſis uiſorijs duriores eſſe oportuit. Defertur enim neruus dexter (quod & de ſiniſtro, niſi peculiariter ſermoni quid addatur, in neruorum ſerie ſemper ſubaudiendum eſt) ſub cerebri baſis latere ad [d] foramen in oculi ſedis radice ſibi cum alijs aliquot [e] uaſis commune. Quamprimùm autem è caluariæ excidit cauitate, in ramos diſſectus, ſeptem [f] muſculis oculo proprijs offertur, illorum motibus ſubminiſtrans.

DE TERTIO PARI NERVORVM CEREBRI. Caput VI.

Duplex utrinque tertij paris radix.

TERTIVM par duplici radice In utroque latere principium ſumit: [a] una quidem craſſiore, cui opportunè tertij paris nomen accommodaueris: [b] altera autem longè tenuiore & duriore, & neque in ipſo exortu neque etiam in progreſſu, craſsiori radici commiſſa. Huius enim initium non modico in poſteriora interuallo, ab illius exortu diſtat: adeò ſanè, ut uerius graciliorem hanc radicem peculiare par quàm tertij paris portionem, quis eſſe aſſereret. At quum omnes Anatomicorum proceres hanc tertio pari aſcripſerint, nihil ſanè obſtiterit, manifeſtioris doctrinæ ſtudio, & me etiam cum tertio pari tenuem illam poſterioremq; radicem aggredi: priùs tamen ſtudioſos admonentem, in libro de Neruorum ſectione (quem Galeni libri uix fragmentum cenſuerim) parum rectè tertium par ſecundo mollius eſſe tradi: & in nono de Partium uſu libro Galenum parum uerè aſtruxiſſe, tertium par in duos truncos, aut in eas quas hic enarrare ſtatuimus radices, tum primùm diſtribui, quum duram cerebri perforauit membranam, perinde ac ſi utriſque radicibus unicus tantùm eſſet caudex, unicumq; principium. Exoritur itaque gracilior hæc tertij paris radix à latere baſis cerebri, ubi dorſalis medulla ab ipſa [c] initium ducere auſpicatur. Hinc recto tramite ſub cerebri baſi antrorſum progrediens, duram cerebri membranam perforat: & [d] ſecundo dein neruorum pari attenſa, cum ipſo per [e] commune foramen in oculi ſedem procidit, ilico in quatuor diſſecta propagines: quarum [f] prima ſurſum in adipe oculi muſculis obducto excurrens, per [g] peculiare foramen ad frontis cutem & [h] muſculoſam huius ſedis ſubſtantiā digeritur, frontis cutis & palpebræ ſuperioris motibus præfectam. [i] Secunda propago deorſum ducta, mox in [k] foramen ſibi priuatim exculptum fertur, quouſque in anteriorem ſuperioris maxillæ ſedem prolabatur, ac multiplici ſerie diſpenſetur in [l] muſculos ſuperius labrum & naſi alam extrorſum in ſuo latere mouentes, ac demum in ipſum labrum, & inciſoriorum dentiū gingiuas. [m] Tertia propago, [n] foramine etiam priuato utens, poſt [o] carunculam in interiori angulo oculi conſpicuam, narium adit cauitatem, inibi in narium degenerans [p] tunicam, & ramulum exporrigens [q] tenui & membraneo muſculo, introrſum naſi alam contrahenti. [r] Quarta propago, iam dictis craſsitie non inferior, per [s] foramen, ſeu ſciſſuram potius, quæ inter primum maxillæ ſuperioris os, & cuneum imitans os, in extimo latere ſedis oculi conſpicitur, ad internam ſedem [t] temporalis muſculi contendit, tota in eum muſculum abſumenda. [u] Craſsior tertij paris radix, à latere baſis cerebri, anteriùs tamen, & penitiùs, ſeu iuxta dextri & ſiniſtri medium magis, quàm enarrata modò radix, principium ſumens, rectà deorſum tendit, [x] foramen, quod ipſi & [y] quarto neruorum pari exlatur, perlabens. Hæc ſtatim ab egreſſu [z] propaginem diffundit, quæ uitis aut cucurbitæ capreoli pampini ve inſtar inuoluitur, duriorq; paulatim efficitur, ac [a] binos tandem quinti paris neruorum cerebri ramulos (quorum ſeriem poſtea recenſebo) in conſortium admittens, ipſiſq; unitus, in temporalem muſculum inſeritur: ac in [b] illum quoque, qui à iugali oſſe, enatus priuatim manſorius nobis dicitur, ramulos porrigit: deinde & [c] muſculis buccas mouentibus, ipſiq; demum faciei in buccis cuti etiam ſurculos offert. Poſtquàm uerò craſsior tertij paris radix propaginem hanc capreoli modo intortam exprompſit, nonnihil deorſum magis deſcendens, [d] ſurculum deriuat, qui antrorſum repens, gingiuæ molarium dentium, ipſiſq; adeò dentibus ſoboles ſeriatim diſtribuit. Dein priuſquàm maior hæc tertij paris radix decliuis ducta, linguam contingat, [e] ramum poſteriori ex parte germinat utcunque inſignem, qui [f] muſculo in ore deliteſcenti, & maxillam inferiorem attollenti inſerius, inferioris maxillæ [g] foramen adit, hic ubi is muſculus ipſi inſeritur conſpicuum. Ramus ille in foramen delapſus, antrorſum fertur, ſuiq; lateris dentium inferioris maxillæ radicibus [h] ſingulas ferè ſoboles offert, quorum beneficio dentes inter cætera hominis oſſa euidentiùs triſtantium occurſum ſentire credimus. Neque uerò ramus hic uniuerſus in dentes abſumitur: imò non minima ipſius [i] portio per [k] foramen in anteriori maxillæ ſede inſculptum excidit, dextræ ſedi inferioris labri complures ſurculos deriuās. At [l] maior portio craſsioris tertij paris neruorum radicis, quando linguæ baſi committitur, cum alterius lateris neruo linguæ tunicam efformat, aptum ſaporibus dignoſcendis inſtrumentum. Deinde & exiguos quoque

Tenuioris radicis ortus et ſeries

Craſsioris radicis origo, et diſtributionis ſeries.

a 1, 2 ſi. K. 14. 15 fig. lib. 7 G.
b 1 fig. G. …ad cha… poſteres a. 2, 3.
c 1 fig. G.
d 1, 3 fig. cap. 12 li. 1 G.
e ſi. ca. 14 li. 3 G. dein … et 1, 2 ſi. cap. 2 lib. 3 L.
f figura ca. 12 lib. 2.
a 1, 2 ſi M. 14 ſi lib. 7 t.
b 1, 2 ſi. L. 14 ſi. lib. 7 H.
c 1 fig. D.
d 1, 2 ſi. K.
e 1, 3 ſi. ca. 12 li. 1 G.
f 2 ſi. N. 4 muſ. ta. H.
g 1 ſi. cap. 12 lib 1 A.
h 3 muſc. tab. A. dein C.
i 2 fig. O. 4 muſ. ta. 1.
k 1 ſi. cap. 12 lib. 1 B.
l 3 muſcu. tab. H. F.
m 2 ſi. P.
n 1 ſi. cap. 12 li. 1 C.
o 19 ſi. ca. 14 lib. 7 λ.
p 2 ſi. muſculorum P.
q 3 muſc. tab. K.
r 2 fig. Q.
s 1, 2 ſi. ca. 12 li. 1 D.
t 4 muſcu. tab. Γ.
u 1, 2 ſi. M.
x 2, 3 ſi. ca. 12 li. 1 Q.
y 1, 2 ſi. Z.
z 2 fig. R.
a 1, 2 fig. b, c.
b 4 muſc. tab. Δ.
c 3 muſc. tab. Γ. 4 tabu M.
d 2 fig. S.
e 2 fig. T.
f 6 muſcu. tab D.
g 2 ſi. cap. 10 li. 1 F.
h 2 ſi. X. X.
i 2 fig. V.
k 1 ſi. ca. 10 libr. 1 & 9 muſ. tab. G.
l 2 ſi. Y. Y.

quoque ſurculos penitiùs in linguæ ſubſtantiam diſpenſat. Hotum enim & tunicæ linguæ producendorũ gratia, tertium par potiſsimùm à rerum Opifice creatum arbitramur: atque ut [m] primũ par uiſui, [n] quintum uerò auditui ſubſeruit, ſic hoc tertium guſtui famulari annuimus.

m 1, 2 fig. G.
n 1, 2 fi. u.

DE QVARTO PARI NERVORVM CEREBRI. Caput VII.

a 1, 2 fi. Z gracilius quàm N. 14 fi. lib. 7 K.
b 1 fi. inter D, E.
c 2, 3 fig. cap. 12 li. 1 Q.
d 2 fig. inferius Z.
e 2 fig. Y.

HOC [a] par craſsiore tertij paris radice nonnihil gracilius duriusq́; eſt. exoritur autem à dorſalis medullæ [b] principio, poſteriùs paulo quàm tertium par: ſed antrorſum modicè tenſum, poſteriori tertij paris ſedi committitur, atque unà cum illo per [c] commune ipſis foramen ex capitis cauitate, ſeu cerebri ſede, ad palatum elabitur: quò ſimulatque peruenit, in ſurculos quoſdam partitum, in palati degenerat [d] tunicam: quæ quum linguę tunica aliquantulo ſit durior, iure etiam quartum par poſteriùs tertio pari originem ducere, ac proinde etiam palati tunicam ſenſu hebetiore quàm linguæ [e] tunicam donari credimus.

QVINTI NERVORVM CEREBRI PARIS SERIES. Caput VIII.

a 1, 2 fig. a craſsius quàm Z. 9. 14 fi. lib. 7 M. ac fi. ca. 8 lib. 1 D.
b 1 fi. D, E.
c 3 fi. cap. 12 lib. 1 a.
d 1, 2 fi. g. ſed potius ſpecta fig. cap 8 lib. 1
e 1, 2 fi. b.
f 2 fi. cap. 12 li. 1 V.
g fi. ca. 14 lib. 3 n.
h 2 fi. R.
i 1, 2 fi. c.
k 2 fi cap. 12 lib. 1 b.
l 4 muſcu. tab. Δ.
m 2 fi. R.
n 1 fi iuxta M enaſcitur L.
o 1, 2 fig. iuxta a oritur d. 14 fi. lib. 7 L.
p 3 fi. cap. 12 li. 1 H. ſub G.
q 6 muſc. ta. unus A. alter D.
r 2 fig. Q. R. b. c. d.

QVINTVM [a] par nonnihil quarto craſsius, ac ueluti pluribus enatum ſurculis, inuicem mox ab ortu connexis, principium ducit, ex media propemodum dorſalis medullæ ſede, [b] eius partis, quæ à medullæ exortu uſque ad eam regionem pertinet, quà hæc à caluaria in uertebras labitur, ac dorſalis ſpinalis ue medulla uerè nuncupatur. Hoc quintum par uniuerſum per [c] foramen fertur impenſe tortuoſum, & priuatim ipſi inciſum, quouſque in cauitatem pertingat, auditus organo præparatam, in qua quintum par uariæ diſcinditur, & propagines quaſdam membranę modo [d] dilatatas, eius cauitatis ſedibus offert, auditus organi non infimam partem conſtituens. Pręter has uerò propagines, duos educit neruulos, ſeorſum ſingulos per proprium foramen elabentes. [e] Vnus quidem per [f] tranſuerſum ducitur foramen, quod etiam admittit [g] uenulam in auditus organum excurrentem: atque hic neruulus non procul ab egreſſu tertij paris [h] ramo commiſcetur, inſtar uitis capreoli inuoluto. [i] Alter uerò neruulus per [k] foramen repit impenſe arctum, & inſigniter quoque tortuoſum, & immiſſam ipſi ſetam aut plumbeum filum non admittens, ob idq́; etiam Anatomicis cæcum appellatum. Neruulus iſte tranſuerſim ſupra [l] muſculum ducitur, qui à iugali oſſe pronatus, inferiorem maxillam mouet: ubi uerò ad anterius uſque eius muſculi latus antrorſum prorepſit, [m] dicto iam & capreoli forma implexo tertij paris ramo commiſcetur, in genarum cutem & muſculos buccæ motuum autores digerendus. Atque illi demum duo ſunt neruuli, quos illi tertij paris ramo commiſceri, ſuperiùs dicebam. Porrò quemadmodum [n] iuxta præcipuam tertij paris radicem, alia quædam radix enaſcitur, tertio pari aſcripta: ſimili etiam ratione iuxta quintum neruorum par, inferiùs paululum [o] alia exoritur radix, quinti paris radice multo gracilior, ac quodammodo durior. Hæc ſurſum uerſus priora ſub cerebri baſi aliquandiu protenſa, duram cerebri membranam perforat: ac per [p] proprium foramen, ſub ſecundi paris foramine exculptum, è caluaria procidens, in [q] temporalem muſculum, illumq́; digeritur, qui in ore deliteſcens, inferioris maxillæ ad ſuperiora motus unà cum alijs autor cenſetur. Hanc radicem cum ſua coniuge liceret peculiaris coniugij loco cenſere, quo minus tamen aliorum Anatomicorum (qui eas radices prorſus ignorarunt) numerum perturbem, ipſas quinto pari aſcribam: ad eum uidelicet modum, quo minorem tenuiorem ve tertij paris radicem tertio pari ſuperiùs adnumeratam reliqui. Ad temporalem itaque muſculum [r] quinq; neruorum pertingunt propagines; prima quidem à graciliori tertij paris radice, ſecunda à maiori radice, tertia autem & quarta à quinti paris primario educuntur neruo; quinta autem is demum neruus eſt, quem iam quinto pari connumerebam. Neque ſanè fruſta, atq; ut fors fert, tot neruorum ſoboles temporali muſculo Natura uidetur porrexiſſe: ſciebat enim, hunc muſculũ pro ſua mole omnium corporis muſculorum ualidiſsimam functionem obiturum. Item quum haud ignoraret, quàm molles illi eſſent nerui, quos à cerebro eduxit, ſumma mehercule prouidentia illos, quantum licuit ex oſsium contactu, itinerisq́; longitudine, uoluit indureſcere. Nulli enim non obuium eſt, quàm callidè ſurculũ inſtar capreoli inuolutum, duriorem effecit, quòd is ſolus oſsi minimo ſpacio contiguus ſit: alios autem non inuoluit, quòd longo interuallo oſsibus attendantur, ipſorumq́; nonnulli per tortuoſos & inuolutos oſsium meatus etiam porrigantur.

Neruus iuxta quinti paris radicem principium ducens.

Quot neruorum propagines temporali muſculo offerantur.

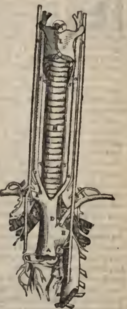
DE SEXTO PARI NERVORVM CEREBRI. Caput IX.

a 1, 2 fi. e. 9 fi. li. 7 N. 14 fi. N.
b 2, 3 fig. cap. 12 lib. 1 c.
c fi. ca. 14 li. 3 l et C.
d 2 fig. f.
e 9 muſc. tab. Γ.
f ult. fi. li. 3 k & δ.

INTER cætera neruorum paria, in caluariæ cauitate principium ducentia, nullum æquè ſparſam ramorum edit ſobolem, neque in tam multas eaſdemq́; uarias inſeritur partes, atque [a] ſextum cerebri neruorum coniugium, quod paulo inferius quàm quintum par, aliquot diſtinctis & à ſe inuicem diremptis ſurculis initium ſumit, qui mutuò mox ab initio commiſsi, unum efformant neruum, qui per [b] foramen caluariam egreditur, quod [c] minorem arteriæ ſoporalis ramum, & grandiorem internæ iugularis uenæ ramũ, ſimul admittit. Neruus hic non procul ab egreſſu in muſculos poſteriorem ceruicis ſedem occupantes [d] propaginem diffundit, numeroſa utcunque ſerie in ſoboles digeſtam: quarum pręcipuę [e] muſculo exporriguntur ſcapulam mouentium ſecundo. Ipſe autem ſexti paris truncus, [f] ſoporariæ arteriæ, & internæ

iugulari, ac [g] ſeptimo pari cohęrens, & ſimul cum ipſis membranæ interuentu connexus, ad laryngis uſque latera protenditur, inibi portionem à ſeptimo pari [h] aſſumens, illaq; ſe adaugens. Deinde ſextum par, quū hanc aſciuit portionem, laryngis muſculis [i] ramulos tranſuerſim exhibet. Sunt autem illi muſculi, [k] duo primæ laryngis cartilagini duntaxat proprij, qui ex ſtomacho, gulæ ve poſteriori ſede pronati, eius cartilaginis lateribus inſeruntur. deinde [l] duo, tertiæ cartilaginis baſim occupantes, & [m] duo primam cartilaginem ſecundæ committentium. Hinc uerò ſextum par, ſoporali arteria & interna iugulari [n] concomitatum, ad thoracis uſque elatiorem deſcendit ſedem, ac mox [o] inſignem utcunque propaginem ad primæ thoracis uertebræ latus deriuat, quæ ſub membrana coſtas ſuccingente, ſecundùm coſtarum radices prorepens, à [p] neruis in coſtarum interualla ex dorſali medulla porrectis, [q] ſurculos quoſdam aſſumit. Quum uerò hæc propago, eiuſmodi adaucta ſurculis, ſeptum tranſuerſum prætergreſſa [r] eſt, in organa nutritioni ſubſeruientia, uti mox audies, diſpenſatur. Præter hanc propaginem, ſexti paris neruus iuxta ſuperiorē thoracis ſedem [s] ramulos [t] muſculo offert, à pectoris oſſe & clauicula ad mamillarem capitis proceſſum deducto, & capitis motibus ſubſeruienti. deinde & [u] muſculo, qui hinc à pectore os υ referens accedit. prę terea & [x] illi, qui hinc ad infimam cartilaginis primæ laryngis ſedem perfertur. Huiuſmodi ſanè utrorumque ſexti paris neruorum, priuſquam thoracis cauitatem penitiùs ſubeant, occurrit ſeries. Quæ autem adhuc enarranda ſupereſt, mox atque hic figuram contextui interiecero, deſcribetur.

g 2 fig. v. h 2 fig. o. i 2 fig. g. k 2, 3 fig. cap. 21 lib. 2 l. l 7. 8 fig. cap. 21 lib. 2 V. m 4 fi. eiuſdem cap. N. n ut multis. fi. li. 3 & k, &. o 2 fig. h. p Spectantur 2 figu. cap. 11. ubi ſurculi x, x notantur. q 2 fig. i, i. r ad q ſub Δ 7 muſc. tab. s 2 fi. k, k. t 4 muſcu. tab. Θ. u 4 tab. S. x 5 tab. P.

QVAMVIS nuda ſeptem neruorum cerebri parium delineatio, ad finē primi Capitis poſita, omnem ſexti paris ſeriem oſtendat, atque ita pariter neruos recurrentes exprimat, non abs re me facturum arbitror, ſi peculiarem eorum tabulam unà cum arteriæ magnæ & aſperæ partibus, quantum ſcilicet ad ipſorum ſeriei oſtenſionem attinet, hic contextui Capitis interiecero, quum horum neruorum adeò frequens medicis ſit mentio, & intuitus pariter ob ſummum Naturæ miraculum nulli non ſit longè iucundiſſimus.

A *Arteria magnæ ex ſiniſtro cordis uentriculo exortus, ubi hæc duas coronales promit arterias.*
B *Arteriæ magnæ truncus, deorſum ad ſpinam reflexus.*
C *Arteriæ magnæ ramus, obliquè ſurſum ad primam ſiniſtri lateris coſtam tendens, ac in ſiniſtrum poſtea brachium excurrens.*
D *Aeteriæ magnæ portio, iugulum petens.*
E *Arteria tranſuerſim in dextrum brachium procedens. Quas uerò hæc, & illa quam D inſignimus, ſoboles diffundant, ex nuda arteriæ magnæ figura, decimo Capiti tertij libri ſubiuncta, petas licebit.*
F,F *Soporalis dextri lateris arteria.*
G.G *Siniſtra ſoporalis arteria.*
H *Aſperæ arteriæ caudex.*
I,K *Duo aſperæ arteriæ trunci, in quos hæc primùm ad pulmones finditur.*
L *Larynx, aſperæ ve arteriæ caput.*
M *Glandula, laryngis radici ad latus utrinque connata.*
N *Dexter ſexti neruorum cerebri paris caudex.*
O *Siniſter ſexti paris caudex.*
P *Dextri nerui ramuli, ad arteriam quæ dextræ exporrigitur axillæ, reuoluti, & in unum coeuntes neruum, qui interdum unico conſtat ramulo.*
Q,Q *Dexter neruus recurrens.*
R *Siniſtri ſexti paris caudicis ſurculi, qui ad arteriæ magnæ truncum uerſus inferiora corporis deductum, reflectuntur.*
S,S *Siniſter neruus recurrens. Reliquæ uerò ſexti paris neruorum propagines, hic paſſim detruncatæ, in nuda cerebri neruorum tabula ſpectandæ ſunt.*

Dexter neruus recurrens.

Quum itaque dexter ſexti paris neruus, thoracis cauitatem ingreditur, ac inter arterias & uenas in iugulo repit, ab interiori ipſius latere [a] modò tres, [b] modò duos inuicē ſuccedentes diffundit ramulos, [c] reuerſiuum dextri lateris neruum conſtituentes. Ramuli enim iſti ad [d] arteriam, quæ in dextram alam exporrigitur, ueluti ad trochlei rotulam reuoluti, ſimul coeunt, neruumq; unum efformant, ad dextrum aſperæ arteriæ latus ſurſum excurrentem. mox namque ex illis ramulis (quorum loco interdum ſimplex uiſitur) unus conflātur neruus, qui dextrum aſperæ arteriæ latus petit: & membranæ interuentu ipſi adnexus, ad dextrum uſque laryngis latus properat, [e] glandulæ incumbens, quæ alijs glandulis neque colore, neq; ſubſtantia reſpondens, laryngis radici hic in dextro latere (uti in ſiniſtro altera) connaſcitur. Ilico autem atque neruus laryngem contingit, in plures partitur ſoboles, in ſui lateris muſculos digerendas. Qui uerò illi ſint, poſteaquàm ſiniſtrum recurrentem neruum ſermone ad laryngem deduxero, ſubiungam.

Siniſter recurrens.

[f] Siniſter itaque ſexti paris neruus, iam thoracis cauitatem ingreſſus, [g] arteriæ in ſiniſtrum brachium propagandæ ramulos, qui ſurſum reflecterentur, exporrigere nequit: quòd ea obliquè ſurſum, non autem dextræ arteriæ modo, tranſuerſim, in alam contendat. Haudquaquam enim æquè tuta ad obliquum atque ad tranſuerſum, chordæ alicuius reflexus perficitur: imò hæc, ſi ad obliquum baculum reuoluitur,

a P. & 2 fig. L. b 6 fig. li. 6 b. c Q. Q. 2 fig. m. d E. fi. ca. 12 li. 3 Y. e M. & 6 muſ. ta. L. f O. fig. 6 lib. 6 d. g C. fi. ca. 12 li. 3 D.

[r]euoluitur, ſenſim ſurſum conſcendit, eandem reflexus ſedem nunquam ſeruans. ac proinde ſiniſter neruus [t]antiſper uerſus cordis baſim deſcendit, quouſque extra cordis inuolucrum arteriæ magnæ contingat [h] [t]runcum, ad ſpinam deorſum explicatum. Atque hic mox [i] tres, aut etiam [k] pauciores à neruo educun[t]ur ſurculi, qui ad arteriæ truncum, quà is ad ſpinam deflectitur, reuoluti, inuicem uniuntur, [l] ſiniſtrumq́; recurrentem neruum conſtituunt: qui ſurſum properans, membranæ beneficio aſperæ arteriæ ſiniſtro lateri adnectitur: ac cum primùm laryngem contingit, non minus quàm dexter neruus in ramos deriuatur, qui omnes in ſui lateris muſculos, deorſum capita habentes, ceſſant. Sunt autem hi, ſi utriuſque lateris muſculos iunxeris, [m] quatuor, ſecundæ cartilagini tertiam nectentes, quorum beneficio tertia cartilago retrorſum atque in latera ducitur, & laryngis [n] lingula adaperitur. Præterea [o] duo tertiam cartilaginem primæ iungentes, qui laryngis rimulam ſeu lingulam claudunt, ac ſoli propemodum tūc expirationi obſtant, quum egerentes, ui ſpiritum retinemus, ac interim quantum poſſumus, cæteris muſculis expirationem molimur. His præter alios nonnullos accedunt linguæ [p] muſculi, ab oſsis υ referentis medio, ut linguam moueant, pronati. Quum itaque præſentes muſculi inferiùs ſua ſortiuntur capita, atque mouendū corpus deorſum attracturi erant, neceſſum eſſe credimus, animalē ſpiritum ab inferioribus partibus ſurſum quodámodo ipſis deduci. Quod quanta induſtria immenſus corporis noſtri Opifex in horum neruorum (qui Græcis ἀλλοδρομοῦντες uocantur) conuolutione molitus fuerit, etſi ex ipſa diſſectione, & ſuccincta hac neruorum diſtributionis narratione dignoſcere poſsis: nihilominus Galenum, qui hos neruorum inflexus omnium primùm à ſe inuentos aſſerit, adeundū horior, ubi in ſeptimo de Partium uſu, ueros deo celebrat hymnos, magisq́; attentam requirit mentem, quàm ſi Eleuſinia & Samothracia, uel aliam quamcunque celebrationē diuinam, æquis auribus aſtans, intentusq́; ijs quæ fiunt dicunturq́; à ſacerdotibus, audias. Iure enim Galenus ſibi perſuadet, celebrationē inibi traditam his nulla parte inferiorem eſſe, neq; minus oſtendere incredibilem ſapientiam uirtutemq́; omnium conditoris Dei.

Reuerſiui nerui cur facti credantur.

Porrò ſexti paris nerui, poſtquàm reuerſiuos exprompſere, ac iam cordis baſim ſpectāt, ramulos notatu dignę craſsitudinis [q] in pulmonis tunicā [r] & membraneum cordis inuolucrum diſpergunt. Item à ramulis ſiniſtram cordis inuolucri ſedē implicantibus, atque à ſiniſtro ſexti paris neruo depromptis, [s] ſurculus quidā cordis inuolucrū inibi permeat, ubi id ſiniſtro lateri [t] arterialis uenæ unitur. Atq; hic ſurculus oppidò quàm tenuis, & non niſi accuratiſsimè ſectionē adminiſtrāti obuius, ipſi arteriali uenæ adnaſcitur: & ad ſiniſtrū ipſius latus, uerſus poſteriora tamē magis, exporrectus, in cordis baſim fertur, inibi mox in ſoboles capillorū modo gracillimas cōſumptus, ac cordis baſis ſuperficiei uix proprius. Quod nunc ex neruis ſexti paris [u] reliquū eſt, deorſum ad ſtomachum defertur: ac dexter quidem dextro ipſius attēditur lateri, ſiniſter autem ſiniſtro. Mox uerò atq; nerui ſtomacho, mēbranæ interuētu laxè adnectuntur, ſinguli in binos partiūtur ramos, adeò obliquè ſecūdùm ſtomachum conuolutos, ut dextri nerui rami ſiniſtrā ipſius ſedē in progreſſu obtineant, ſiniſtri autem rami dextram ſedē amplexentur. Atq; ita quotuor præſentes rami ſeptū tranſuerſum unà cū [x] ſtomacho permeāt, nullos prorſus in tranſgreſſu ſepto ſurculos offerētes. uerùm ſparſa admodū ſerie ſuperius uentriculi os [y] ambiunt, ramos in priora & poſteriora corporis uentriculi ſpargentes. Ab ijs ramis, qui dextrum huius orificij latus implicant, [z] propago utcunque inſignis depromitur, quæ per uentriculi ſuperiora ſecundùm ipſius latitudinem inferius uentriculi orificium accedens, in progreſſu anteriori poſteriorıq́; uentriculi ſedibus ſoboles quaſdam diffundit. Quum uerò illa propago inferius orificium ſuperauit, uenæ portæ inſtrata, in iecoris cauum [a] properat, ibidem in iecoris tunicam abſumenda. Dextri nerui ſexti paris [b] ramus, quem ante recurrentium neruorum principia, coſtarum radicibus ſub tunica coſtas ſuccingente exporrigi, aliorumq́; neruorum per earundem interualla excurrentium [c] congreſſu augeri docuimus, ſimulatque ſeptum tranſuerſum unà cum [d] grandi arteria prætergreſſus eſt, propagines diffundere incipit: ac [e] primam quidem inferiori membranæ omenti offert, trāſuerſim iecoris cauum adeuntem. Hæc in ipſo ductu inferiori membranæ omenti [f] ramum exhibet, qui deorſum tenſus, & in ſurculos diſſectus, tum ipſi membranæ omenti in dextra parte implicatur, tum etiam colo inteſtino, ubi id huic membranæ tanquam ad meſenterium committitur. Deinde [g] alius ramus ab illa propagine duodeno inteſtino, & ieiuni initio deducitur, adeò gracilis, ut interdum conſpici nequeat. Poſt hunc alius longè [h] craſsior ſuperiori membranæ omenti depromitur, [i] qui dextram ſedem fundi uentriculi perreptans, multas ſoboles uentriculo & ipſi omento communicat. Quod autem primę illius propaginis adhuc [i] ſupereſt, iecoris cauo & bilis ueſiculę ſurculos præbet. Secundam uerò [k] propaginem ſexti paris ramus, dextri lateris coſtarum radicibus attenſus, in dextrum renem & [l] pinguem membranam ipſi obductam digerit. [m] Tertiam porrò dictis iam grandiorem diffundit ad dextram meſenterij ſedem, & in inteſtina meſenterio hic cōnata ſpargendam. Quod autem eius rami [n] reliquum eſt, ſubinde in ueſicam, & in mulieribus in uteri fundum dextra ex parte nonnihil ceſſat: ueſica enim & uterus ſuos quoque neruos à dorſali medulla in ſacro oſſe deducta mutuantur. Ad eūdem ferè modum ſiniſtri ſexti paris nerui ramus, coſtarum exporrectus radicibus, digeritur. [o] Propaginem enim inferiori membranæ omenti largitur, tranſuerſim in lienis cauum porrectam: quæ in progreſſu, anteaquàm lienem contingit, [p] duos diffundit ſurculos, in humiliorem omenti membranam, & colum inteſtinum, quà uentriculo hic attenditur, diſperſos. Deinde [q] aliam ſobolem emittit, illis ſurculis craſsiorem, quæ ſiniſtram fundi uentriculi ſedem perreptans, uentriculo ipſiq́; ſuperiori membranę omenti (qua etiam ſoboles ipſa ſuffulcitur) per multa germina deriuat. Mo quoque à [r] propaginibus, lienis cauo ſe inſerentibus, [s] exiles ramuli ſiniſtrum uentriculi latus accedunt, illis concomitati uenis ac arterijs, quas à lienem petentibus uaſis huc reflecti, antea diximus. [t] Secundam propaginem ramus ille ſiniſtris exporrectus coſtis, ſui lateris meſenterio, ipſiq́; commiſ-

fis

Reliqua ſexti paris in thoracis amplitudine ſeries.

Sexti paris ſeries in nutritionis organa.

h 8. fi. ca. 12 lib. 3 l. — i R. 2 fi. o. — k 6 fi. lib. 6 c. — l 5. 5. 2 fi. p. 6 fig. lib. 6 g. g. — m fi. 7 ca. 21 lib 2 P. R. — n in fi. 11, 12, 13 ca. 21 lib 2. — o 8. 9 fig. eiuſdē cap. a. b. — p 1, 2 fig. cap. 19 lib. 2 D. D. — q 2 fig. q. — r 1 fig. r. — s 6 fi. lib. 6 b. — t eiuſdem fi. l. — u 2 fig. ſ. & 14, 15 fi. lib. 5 T. V. — x 7 muſc. tab. v. — y 1 fig. 1. — z 2 fi. u. & 15 fi. lib. 5 X. — a 2 fi. x. et 12 fig. li. 5 T. et 15 fi. Y. — b 2 fig. b. — c 2 fig. i 1. — d 7 muſc. tab q. — e 1 fig y. Dein ſpectā ſeriatim 3 & 4 fi. li. 5 ubi cum uena & arteria horum neruorū occurrit ſeries — f 2 fi. z. — g 2 fig. α. — h 2 fig. β. — i 2 fig. [illegible] & 5 fig. 13 lib. 5. — k 2 fig. γ. — l 20 fi. li. 5 T. — m 2 fi. δ. — n 2 fig. ε. — n 2 fi. ζ. et huius propaginis ſeriē petes ex 3, 4 & 14, 15 fig. lib. 5. — p 2 fi. θ. ι. — q 2 fig. †. — r 2 fig. κ. — s 15 fi. li. 5 g. g. — t 2 fig. λ.

ſis inteſtinis offert, & poſt hanc [u] tertiam ſiniſtro reni exhibet, ac demum ipſius [x] reliquo ſiniſtram ueſicæ ac fundi uteri ſedem interdum amplectitur. A propaginibus in meſenterium ſparſis, interdum cum [y] ſeminalibus uenis & arterijs ſurculos ad teſtes uſque deductos me animaduertiſſe arbitror. Huiuſmodi itaque ſexti paris neruorum cerebri eſt ſeries. u A. x μ. y 22, 23 fi li.5 π,ρ, σ. γ.

DE SEPTIMO PARI NERVORVM CEREBRI. Caput X.

NERVORVM cerebri [a] ſeptimum ac ultimum par, uti cæteris paribus durius eſt, ſic quoque ex duriori enaſcitur principio: incipit enim aliquot inuicem diſtantibus ſurculis à dorſali medulla, [b] ubi modò caluariam eſt egreſſura. Hinc in anteriora modicè tenſum, & ipſius ſurculis in unum coeuntibus, per [c] foramen procidit, ſibi priuatim exculptum. Simulatque uerò ſeptimum id par è caluaria lapſum eſt, [d] ſexto cohæret pari, & [e] propagines aliquot diſpenſat [f] muſculis, qui à proceſsibus ſtylum imitantibus principium ducunt: ex quorum numero eſt alter tertij paris muſculorum oſsi υ referenti peculiarium, isq́; qui inferiorem maxillam deorſum trahit, & alius linguę proprius. Septimum par hinc ad linguæ uſque radicem deſcendens, in plures diducitur [g] ſoboles, quæ in linguæ muſculos, & oſsis υ referentis, & in omnes laryngis muſculos, ſuperiori Capite non enumeratos, implicantur, eorumq́; muſculorum motibus præſunt. Verùm præter illas ſoboles, ſeptimum par non minimam ipſius portionem ſexto pari neruorum cerebri iuxta linguæ radicem inibi [h] offert, ſextum par illa portione adaugens. a 1,2 fi.r. & 9. 14 f. lib.7 O. b 1,2 fi.E. c 3 fi.cap. 12 li. 1 d. d 1,2 fi.e. e 2 fig. ξ. f 4 muſcu. tab. Q.& 5 tab. H,I. & 1,2 fig. cap.19 li.2 F. g 2 fig. π. h 2 fig. o.

PRIMA TRIVM FIGVRARVM, QVAE SVBSEQVENTIBVS capitibus communes habentur.

PRAESENS figura duabus modò conſequentibus figuris, quæ neruorum à dorſali medulla prodeuntium nudam ſeriem oſtendunt, potiſsimùm ſubſeruit. Hac namque ſola dorſalis medulla, ab ea ſede, qua è cerebri baſi principium ſumit, ad extremum ipſius uſque finem, ex humiliori ſacri oſsis ſede procidentem, delineatur.

A *Dorſalis medullæ initium, è cerebri baſi pronatum.*

B *Hac regione dorſalis medulla, caluariæ amplitudinem egrediens, primam ceruicis ſubit uertebrā: adeò, ut ipſius pars, adhuc in caluaria conſiſtens, ac quinque quodammodo neruorum cerebri poſteriora educens paria, ab A ad B metiatur.*

C *Hac ſede dorſalis medulla non amplius ſimplex, ac uelut ſolida, deorſum ducitur: uerùm imaginem refert multorum funiculorum, qui ſimul commiſsi, rectà tenduntur.*

3,4,5,6,7 *His characteribus neruorum radices notantur, à dorſali medulla, priuſquam è caluaria labatur, prodeuntium. Sunt autem radices hæ eorum cerebri parium, quæ ſingulis characteribus indicantur. Numeri autem in dextro figuræ latere repoſiti, triginta neruorum indicant paria, quæ à dorſali medulla, in dorſi oſsibus iam conſiſtente, producuntur, uti in characterum adhuc reliquorum indice modò explicabimus.*

D,7 *Inibi ubi dorſalis medulla, iam dorſi oſſa ſubiens, primum ipſius neruorum par educit, D conſpicitur, quod cum D in ſiniſtro latere, & charactere 7 in dextro, interuallum dorſalis medullæ denotat, ceruicis uertebris comprehenſum, ſeptemq́; ex illis proferens paria.*

E,19 *Duodecimo pari neruorum, quos dorſalis medulla in thoracis uertebris contenta profert, E & 19 adhibentur. atque ita etiam media inter D & E, aut 7 & 19 conſiſtentia undecim paria, citra characterum operam ſunt obuia.*

F,24 *Quinto pari eorum neruorum, quos dorſalis medulla, lumborum uertebris complexa, emittit, F & 24 accommodauimus. adeò, ut inter E & F, aut inter 19 & 24, etiam reliqua quatuor occurrant paria, lumborum uertebris aſcripta.*

G,30 *Sexto pari neruorum, à dorſali medulla in oſſe ſacro repoſita prodeuntium, G & 30 accommodauimus, ita oſtenſuri ſex neruorum paria, & dorſalis medullæ partem, ad ſacrum os relatam.*

H *Dorſalis medullæ extremum, quod inconiugatum ab oſsis ſacri fine procidit.*

CHARACTERVM SECVNDAE ET TERTIAE FIGVRAtum, quibus Dorſalis medullæ neruorum ſeries exprimitur, Index.

QVANDOQVIDEM hic characterum Index ad duas nunc ſubſequentes pertinet figuras, quæ multos characteres unà habent communes, & dein pleroſque ſeorſim proprios, non inopportunè has notas 2,3 characteribus pro ipſorum ratione ſubſcribam. & licet numeri characteres in figuris paſſim quoque ſint obuij, notis tamen illis modò ſubiungendis parum obſcuritatis acceſſurum arbitror.

A 2,3 *Dorſalis medullæ ſedes, qua primùm ea uertebras ingreditur.*

1,2,3, 4,5,6,7.2 *Septem ceruicis uertebræ.*

8,9, 10,11,12,13,14,15,16,17,18,19.2 *Duodecim thoracis uertebræ.*

20, 21, 22,23,24.2 *Quinque lumborum uertebræ.*

25, 26, 27,28,29,30.2 *Sex ſacri oſsis oſſa. Os autem quod coccyx nobis in homine dicitur, hic non appinximus, quia dor-*

ſalem

TRIGINTA PARIVM NERVORVM QVAE A DORSALI MEDVLLA, *dorſi oſsibus contenta, originem ducunt, nuda delineatio, quæ trium ſubſequentibus Capitibus communium figurarum ſecunda numeratur.*

ſalem medullam nō continet, nullusq́; neruus ab ipſo elabitur. Cæterùm numeri characteribus, quibus iam dorſi oſſa inſignimus, etiam dorſalis medullæ neruorum paria indicabimus, quæ ad elatiorem ſedem eius ſpectant oßis, cui numerus inſcribitur. Priusquam tamen neruorum ſeriem nunc explicabimus, dorſi oſſa in tertia figura notabimus.

B 2 *Prima ceruicis uertebra.*

C 3 *Prima thoracis uertebra. atque ita à B ad C ſeptem ceruicis notantur uertebræ.*

D 3 *Prima lumborum uertebra. à C itaque ad D duodecim thoracis uertebræ indicantur.*

E 3 *Principium oßis ſacri. unde etiam à D ad E quinque lumborum uertebræ in conſpectum ueniunt, & ſub F totius ſacri oßis poſterior ſedes.*

F 3 *Primi paris neruorum dorſalis medullæ iam in uertebris poſitæ poſterior propago.*

G 2,3 *Poſterioris primi paris propaginis ſeries. notatur autem præcipuè ramus ipſius, tranſuerſum primæ uertebræ proceſſum accedens, & inibi in muſculos aliquot digeſtus.*

H 2 *Anterior primi paris propago.*

I 3 *Secundi paris poſterior propago, atque hoc etiam charactere eius propaginis minor ramus inſignitur.*

K 3 *Poſterioris ſecundi paris propaginis craßior ramus.*

L 3 *Coitus tertij paris rami, in ſecunda figura S notandi, cum ſecundi paris ramo, K iam indicato.*

M,M 2,3 *Craßioris ſecundi paris rami ſeries, ad uerticis & occipitij cutem.*

N 2 *Anterior ſecundi paris propago.*

3.2 *Tertium par.*

O 2,3 *Poſterior tertij paris ramus, retrorſum ad ſpinam ſecundæ ceruicis uertebræ reflexus, ac inter muſculos uertebris hac ſede adnatos latitans. Quando uerò ſpinam contingit, extrorſum fertur per mutuum congreſſum dextri lateris muſculorum ceruicis poſteriora occupantium, cum muſculis ſiniſtri lateris: atque hinc rurſus obliquè in latera ducitur. Hunc ſanè ductum omnium parium à tertio hoc, ad uigeſimumquartum uſque, poſteriores rami imitantur.*

P 2 *Anterior tertij paris ramus, qui in quatuor dirimitur propa-*
Q,R. *gines. ac Q in ſecunda figura primam indicat, muſculis cerui-*
S. *cem flectentibus inſertam. R in ſecunda & tertia indicat pro-*
T. *paginem, quæ cum quarti paris propagine Y notanda congreditur. S in ſecunda figura tertiam notat, quæ poſterioris ſecundi paris propaginis grandiori ramo K notato inibi commiſcetur, ubi L in tertia figura ſcripſimus. T in ſecūda et tertia quartam anterioris tertij paris rami inſinuat propaginem, muſculis inſertam, qui tranſuerſis uertebrarum committuntur proceßibus.*

4,2 *Quartum par. Veritus ne characterum copia præſentes neruorum tabulas, neutiquam profectò caſu ludoq́; à me partas, obliteraret, quarti paris characteres in ſiniſtrum latus reieci: ut dextrum latus, alioquin pluribus oneratum characteribus, hac ſaltem ſede liberum eſſet, ipſæq́; quinti paris & ſubſequentium parium notæ opportuniùs accommodarentur.*

V,2,3 *Poſterior quarti paris ramus.*

X 2,3 *Anterior quarti paris ramus, in ternas diremptus propagi-*
Y. *nes. Y in ſecunda figura indicatur prima propago, tertij paris*
a.b. *propaginem R inſignitam admittens. a in eadem figura inſignitur ſecunda propago, in muſculos diſpenſata, tranſuerſos uertebrarum proceſſus occupantes. b ſimiliter in ſecunda figura notatur tertia propago, quinti paris portionem e indicandam, ad ſepti tranſuerſi nerui conſtitutionem accedens.*

5,2 *Quintum par.*

c 2,3 *Quinti paris poſterior ramus.*

d 2,3 *Quinti paris anterior ramus, ab ipſius interno latere ramulum muſculis ceruicem flectentibus exporrigens, qui inter d & characterem 6 in ſecunda figura eſt conſpicuus.*

TERTIA TRIVM FIGVRARVM ſubſequentibus capitibus communium, quæ oßium dorſi contextum poſteriori facie ita commonſtrat, atque modò præcedens eundem anteriori facie oculis ſubijcit. Dein uniuerſa dorſalis medullæ neruorum ſeries hac figura depingitur, quæ ſuperiori figura minus aptè ſpectari poteſt, & cui characteres non ſatis commodè illic aſcribere licuit. Cæterùm in utriſque figuris dorſalem medullam adhuc in dorſi oßibus repoſitam finximus, ut neruorum parium numerus & egreſſus in procinctu ocyus eſſet, quodq́; iam antè in prima figura, dorſalis medullæ oßib. liberæ effigiem propoſuimus.

Propago

e 2 *Propago anterioris quinti paris rami, maximam conſtituens ſepti tranſuerſi nerui portionem.*

f 2,3 *Anterioris quinti paris rami propago, quæ inter muſculos occultata, ad ſummum perreptat humerum. Characteres*
7,7. *in tertia figura hoc modo 7,7 conſpicui, huius propaginis ſoboles notant, muſculis ſcapulam attollentibus oblatas.*

g 2,3 *Propaginis f notata ramus, in cutem exporrectus, quæ ſummum integit humerum, & muſculum quo brachium attollitur.*

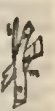
h 2,3 *Propaginis f notata ramus, muſculi brachium attollentis parti inſertus, quæ à clauicula & ſummo humero, quà is clauiculæ articulatur, principium ducit.*

i 2,3 *Propaginis quam f inſigniuimus ramus, brachium attollentis muſculi parti inſertus, quæ à ſcapulæ ſpina exorditur: ſoboles autem rami i notati, quæ in brachij cutem exporrigitur, cum brachij neruorum notis π in ſecunda & tertia figura indicabitur.*

6.2 *Sextum par.*

k 3 *Poſterior ſexti paris ramus.*

l,m *Neſcio qua incuria l & m in ſecunda figura omiſerim: nun ſcilicet in apponendis characteribus eos præterierim, quum in ſiniſtro latere fortaßis illos adhibitos arbitrarer: an uerò appoſitos ſculptor non expenderit. Vtcunque ſit, ad ſiniſtrum latus e, ſuo marte adſcribes l, ut ſexti paris anteriorem indices ramum. m uerò accommodabitur illi ſurculo, quem à ſexto pari uerſus n, hoc eſt, ſepti neruum, deduci conſpicis: Atque id figura hic inſerta monitus, multo præſtiteris faciliùs, quàm ego, delineationem fortè uitiaturus, & nihil interim promoturus, iam ſculpta ac prælo ſubijcienda tabula, l & m cæteris characteribus adijcere poſſem.*

n,n 2,3 *Septi tranſuerſi neruus, ex tribus ſurculis b, e & m conflatus. Quod uerò utrinſque lateris neruus & in ſecunda figura & in tertia obliquo ductu incedat, hinc fit, quòd interſepientes thoracem membranæ, propter cordis inuolucrum quod inibi amplexantur, hac ſede extuberant.*

o,o 2 *Septi tranſuerſi nerui in ſeptum ſeries.*

p 3 *Sexti paris ramus, cauam ſcapulæ ſedem petens, & uarijs oblatus muſculis.*

q 2,3 *Anterioris ſexti paris rami cum proximorum parium ramis amplexus, portioq́; brachium accedens.*

7.2 *Septimum par.*

r 3 *Poſterior ſeptimi paris ramus, ſimiliter atque alij huius ſedis rami ſparſus.*

ſ 2 *Congreſſus ſeptimi paris cum proximis paribus, qui neruos in brachium deducit.*

t,t,t 3 *Propagines ſunt ſeptimi paris, ſeu potius nerui brachium petentis tertij, ac τ notandi, quæ in huius ſedis muſculos ſcapulam & brachium mouentes accedunt.*

8.2 *Octauum par, ſeu parium dorſalis medullæ in thoracis uertebris repoſitæ primum.*

u 3 *Poſterior octaui paris ramus.*

x 2,3 *Octaui paris congreſſus cum ſeptimo pari, à quo in brachium aliqui exporriguntur nerui.*

y 2 *Octaui paris propago, per ſuperiorem primæ coſtæ ſedem ad pectoris uſque ſummum prorepens.*

α,α 3 *Surculi octaui paris, ſeu potius quarti brachium adeuntis nerui, in huius ſedis muſculos diffuſi.*

9.2 *Nonum par.*

β 3 *Poſterior noni paris ramus.*

δ 3 *Ne γ uicinum ipſi y offenderet, anteriorem noni paris ramum δ inſigniuimus, hic quoque notantes eius rami propaginem, primæ coſtæ exporrectam.*

ζ 2 *Propaginis δ inſignitæ ſurculi, in muſculos thoraci hic inſtratos protenſi. Verùm huiuſmodi ſurculi in ſubſequentibus paribus exprimentur dilucidiùs.*

10,11,12 13,14,15,16,17,18,19.2 *Paria neruorum à nono pari ad uigeſimum uſque notantur, quibus eadem penè propaginum, & potiſsimùm ad coſtarum interualla eſt ſeries.*

ξ,ξ 2 *Surculi intercoſtalium neruorum, ſexti paris neruorum cerebri ramum augẽtes, qui ſub tunica coſtas ſuccingente harum radicibus exporrigitur.*

θ,θ,θ 2 *In dextro ſecundæ figuræ latere rami notantur, ab intercoſtalibus neruis in muſculos uaria ſerie excurrentes, qui thoraci inſternuntur. Verùm in ſiniſtro latere paulo expreßiùs eiuſmodi ramos inſigniui. Nam ι & ι ramos indicant in*
ι,ι. *elatiorem partem exporrectos muſculi brachium pectori adducentis, cuius fibræ deorſum obliquè, ut & præſentes*
κ,κ. *rami, porriguntur. κ uerò & κ rami indicantur in humiliorem eius muſculi ſedem excurrentes, ac obliquè ſurſum re-*
λ,λ. *flexi. Porrò λ & λ rami oſtenduntur, obliquè deſcendenti abdominis muſculo exporrecti. μ & μ rami inſinuãtur, in*
μ,μ. *muſculum propagati, cuius ope brachium uerſus dorſi humiliora ducitur.*

ν 2 *In dextro latere ν ponitur, indicaturum nerui ſobolem, papillæ quodammodo elargitam.*

ο,ο 2 *Ramuli à decimooctauo pari & decimonono, accedentes principium muſculi femur mouentium ſexti.*

π,π 2,3 *Primus neruus brachium accedens, qui in externa brachij ſedis cutem digeritur. Verùm in ſecunda & tertia figuris, ρ ſecundus brachium ſubingrediens neruus erit, τ tertius, φ quartus, * quintus, ψ ſextus.*

φ 2,3 *Secundus brachium petens neruus, quem Galeni autoritati nimium addictus, graciliorem quàm oportuit expreßi, ſecus ac in figura huius libri calci inſuta, quam tunc delineaui, quum meis oculis plus fidei, quàm Galeni libris tribuere cœpi.*

ς,ς 2 *Secundi nerui propagines, quæ capitibus anterioris cubitum flectentium muſculi digeruntur.*

τ 2,3 *Tertius brachium accedens neruus. Quòd uerò ſecundus & tertius neruus paulo magis quàm natura ſe habent, in brachij exteriora delineati ſint, in hoc factum putato, ut nerui inuicem in pictura magis quàm natura diſtantes, omnia adamußim oculis ſubijciant.*

υ 2 *Tertij nerui propago, in brachij cutem aliquouſque excidens, inter muſculum pectori brachium adducentem, & eũ qui brachium ſurſum ducit.*

φ 2 *Tertij nerui ramulus, capiti oblatus muſculi cubitum flectentium poſterioris.*

χ 2 *Tertij nerui propago in cutem anterioris brachij ſedis diffuſa.*

ψ 2 *Hic congreſſus tertij nerui portionis cum ſecundo notatur. uerùm iam ſæpius obſeruauimus tertium neruum à ſecundo augeri: uti in figura etiam pinxi, huius libri calci adhibita.*

ω 2 *Secundus neruus poſt congreſſum ſuæ portionis cum tertio neruo, deorſum prorepens.*

Γ 2 *Secundi nerui ſurculus, capiti exporrectus longi, & radium in pronum ducentis muſculi.*

Δ, Δ 2 *Nerui ſecundi ramus, ſecundùm radium ad brachiale uſque properans, ac externam primi pollicis internodij ſedem ſub cute inibi aſcendens, ubi humilius Δ reponitur.*

Θ 2 *Nerui ſecundi ramus, iam dicto craſſior, qui mox in duas propagines diuiditur.*

Λ 2 *Rami quem Θ inſignius elatior propago, ſub cute ſecundùm internum latus repens longi, & radium in pronum ducentis muſculi.*

Ξ 2 *Rami Θ inſigniti inferior propago, iam Π & Σ notanda.*

Π, Σ 2 *Inferioris illius propaginis Ξ notata duo præcipui rami, ſecundùm internam cubiti ſedem ad uolam uſque frequenter exporrecti, quemadmodum & in dextra delineatum eſt manu.*

Φ 2, 3 *Quartus brachium ſubiens neruus. Huius nerui propagines, etiamſi accuratè in ſecunda & tertia delineata ſint figura, tertia tamen duntaxat characteres adhibiturus ſum, ne ſecunda plus ſatis hic obfuſcetur.*

Ψ 3 *Quarti nerui propagines, muſculis cubitum extendentibus, diffuſa.*

Ω 3 *Quarti nerui ramus, in cutem poſterioris brachij & cubiti articuli ſedis exporrectus.*

32. 3 *Quarti nerui propago, cutem accedens humiliori ſedi externi lateris brachij obductam.*

33. 3 *Quarti nerui ſoboles, in exterioris cubiti regionis cutem ad brachiale uſque protenſa.*

34. 3 *Diuiſio quarti nerui, quæ iam externa humeri tuberi inſidet.*

35. 3 *Elatior dictæ modò diuiſionis ramus.*

36. 3 *Elatioris rami 35 notati, in exteriorem pollicis, indicis & medij ſedem propaginum ſeries.*

37. 3 *Demiſſior ramus diuiſionis 34 indicatæ, qui ulnæ ad brachiale uſque exporrigitur.*

38. 3 *Propagines demiſſioris rami 27 inſigniti, quæ muſculis inſeruntur, ab externo humeri tubere initium ducentibus.*

39, 40 41. 3 *His notis propagines notantur demiſſioris illius rami, qui ulnæ exporrigitur, quas offert trium muſculorum initijs, ab externa ulnæ regione ſecundùm ipſius longitudinem pronatis.*

42. 3 *Rami 37 inſigniti finis, ac ſurculi, quos is articulo brachialis cum cubito præbet.*

* 2, 3 *Quintus brachium ingrediens neruus.*

43. 2 *Tertij & quinti brachium accedentium neruorum ſeries, in muſculos internam cubiti ſedem occupantes.*

44. 2 *Tertij nerui ramus, radio exporrectus, ac in internam ſedem pollicis, indicis & medij digeſtus.*

45. 2 *Quinti nerui ramus, ulnæ attenſus, & propagines deriuans internæ ſedi minimi digiti, & anularis, & medij.*

46. 2 *Rami 45 inſigniti propago, externæ ſedi minimi digiti, & anularis, & medij oblata.*

¤ 2, 3 *Sextus in brachium pertinens neruus.*

47. 2 *Sexti nerui finis, non procul à brachialis cum cubito connexu deſinens.*

48, 48. 2 *Surculi paſſim à ſexto neruo in cutem, cui is exporrigitur excurrentes.*

20, 21, 22, 23, 24. 2 *Quinque paria neruorum è lumborum uertebris egredientium.*

49, 49. 2 *Ramus à uigeſimo pari principium ducens, & cum ſeminali arteria ad teſtem plerunque exporrectus.*

50, 50. 2 *Series neruorum per abdominis muſculos.*

51. 2 *Rami à neruis qui abdominis muſculis offeruntur, in muſculum excurrentes, quo brachium uerſus dorſi humiliora ducitur.*

52, 52. 3 *Poſteriores rami neruorum è lumborum uertebris procedentium. Porrò ramuli qui in ſecunda figura hos characteres 20, 21, 22 ſpectant, illi ſunt, qui ramum augent ſexti paris neruorum cerebri coſtarum radicibus exporrectum, ac etiam ramuli ſunt in principium ſexti femur mouentium muſculi excurrentes. Ramuli autem 23 & 24 ſpectantes, illi ſunt, qui muſculis hanc dorſi partem flectentibus offeruntur.*

25, 26, 27, 28, 29, 30. 2 *Sex ſacri oſſis neruorum paria. Ramuli illi qui numero proximi ſunt, illi cenſentur, qui ueſicæ & uteri quoque ceruicibus implicantur, aniq; muſculos pariter accedunt.*

53. 2 *Primi paris oſſis ſacri, ſeu uigeſimiquinti paris propago, internæ ilium oſſis ſedi, ipſiſq; adeò abdominis muſculis hinc ab ilium oſſe prodeuntibus exporrecta.*

54. 3 *Vigeſimiquinti paris propago, gibbum oſſis ilium accedens, & muſculis eam ſedem occupantibus, cluniumq; cuti ramos offerens. Huc & à ſubſequentibus quoque paribus ramuli pertinent.*

55. 3 *Ramus eſt propaginis 54 inſignitæ, qui hic muſculis exporrigitur.*

56. 2, 3 *Dorſalis medullæ terminus abſque coniuge, indiuiſusq; procedens.*

57. 2 *Primus femur crus ve ſubiens neruus.*

58. 2 *Primi cruris nerui ramus cutem accedens.*

59. 2 *Primi cruris nerui portio, muſculis exteriorem femoris ſedem occupantibus implicita.*

60. 2 *Secundus in crus prorepens neruus.*

61. 2 *Secundi nerui ramus, per internam femoris & tibiæ ſedem ad ſummum uſque pedem ſub cute repens.*

62. 2 *Rami 61 inſigniti, in pedis ſummum diſtributio.*

63. 2 *Rami 61 inſigniti, notatu digna ſoboles, cui anteriorem genu ſedem, & interiorem quoque uerſus poplitem ambienti digeſtæ.*

64. 2 *Secundi crus petentis nerui portio, femoris profundiora ſubintrans.*

65. 2 *Portionis, quam 64 notauimus, ramus facilè primarius, ac quinto femur mouentium muſculo inſertus.*

Tertius

66.2 *Tertius in femur pertinens neruus.*
67.2 *Tertij femur petentis nerui ſoboles, in muſculos digeſtæ, pubis oſſis foramen occupantes.*
68.2 *Tertij femoris nerui ramus, in cutem exporrectus.*
69.2 *Tertij femoris nerui portio, in alto permanens, & muſculis implicita.*
70.2 *Præcipua modò dictæ portionis ſoboles, muſculo distributa tibiam mouentium ſecundo.*
71,2,3 *Quartus, idemq́; craſſißimus in femur procedentium neruus.*
72,2,3 *Quarti nerui propago, in poſterioris ſedis femoris cutem magna ex parte diffuſa.*
73.2 *Quarti nerui ſoboles, in muſculorum capita digeſta, à coxendicis oßis appendice exorta.*
74.2 *Quarti nerui ramus, primùm quarti tibiam mouentium muſculi portioni à femoris oſſe principium ducenti oblatus, ac mox in cutem excurrens, quæ inferiori ſedi obducitur poſterioris regionis femoris & genu articuli.*
75.2 *Quarti nerui rami, initijs muſculorum ab inferioribus femoris capitibus pronaſcentium oblati.*
76.2 *Quarti nerui in duos craßitie impares truncos diuiſio, inter humiliora femoris occurrens capita.*
77.2 *Gracilior exteriorq́; dictæ modò diuiſionis truncus.*
78.1 *Trunci 77 inſignitis ramus, cuti ſubtenſus externam tibiæ ſedem & externum pedis latus inueſtienti.*
79.1 *Præcipua exterioris trunci portio, fibulæ cum tibiæ oſſe connexum petens.*
80.1 *Ramus præcipuæ illius portionis 79 indicatæ, qui anteriorem tibiæ ſedem ſub cute implicat.*
81.1 *Pars præcipuæ portionis 79 inſignitæ, ſecundum fibulam inter ſeptimum & octauum pedem mouentium muſculos exporrecta.*
82.1 *Interior craßiorq́; truncus diuiſionis, quam quartus femur adeuntium neruus in poplite molitur.*
83.1 *Ramus internam tibiæ ſedem uerſus ſuram & internum pedis latus ſub cute perambulans.*
84.1 *Ramus in cutem ſparſus ſuræ potißimùm obductam.*
85,85.1 *Propago, quam craſſior quarti nerui truncus in anteriora tibiæ mittit, per ligamentum fibulam tibiæ oßi tota ſede committens, qua hæc oſſa inuicem dehiſcunt. Propago iſta per tranſuerſum in anteriori tibiæ regione occurrens ligamentum fertur, in ſuperiori pedis ſede abſumpta.*
86.1 *Propago inter quartum pedem mouentium muſculum, & duos primos pedem quoque mouentiũ muſculos excurrens.*
87.1 *Reliquum interioris trunci quarti femur adeuntis nerui, quod tandem ſecundùm interiorem malleolum pedis humiliora petens, ſingulorum digitorum inferiori ſedi binos ſurculos exporrigit.*

Præter figuras, quarum modò indicem abſoluimus, quædam ad præſentis libri reponetur finem, neruorum imaginẽ grandiori quàm ſuperiores forma non ineleganter exprimens, & ad horum librorum Epitomen præcipuè apparata: adeò ut ad illam quoque ex interiori iam ſubſequentium Capitum margine uenias nonnunquam remittendus.

DE DORSALI MEDVLLA, ET NERVORVM AB IPSA prodeuntium numero. Caput XI.

SI quando alicubi in interiori margine toto hoc Opere occurrit, fig. 1, aut 2, aut 3 cap. 12 lib. 4, illæ conſulendæ ſunt, quas huic Capiti præpoſuimus.

a 1 figura trium quæ ad hoc ei ſequentia Capita ſpectãt

Dorſalis medulla ab oſſium medulla differentia.

DORSALIS [a] medulla, neruorum modo ſubſtantiæ cerebri, à qua originem ſumit, correſpondens, quanto magis à cerebro recedit, protenditurq́;, tanto (neruorum etiam ritu) compactior duriorq́; efficitur. Variat enim plurimùm ab aliorum oſsium medulla impenſè humida, propemodumq́; fluxili: ſiquidem hanc, & præcipuè molliorem ipſius ſubſtantiam pinguedini, uel adipi aſsimiles licet, in oſsium ſinibus cauernulisq́; nutriendi humectandiq́; gratia aſſeruato. Quinetiam hæc oſsium medulla nec cerebri, aut dorſalis medullæ inuolucris obtegitur, nec præterea ipſi adeò dignæ notatu arteriæ ac uenæ obtenduntur: nec perinde ac dorſalis medullæ, aut cerebri ſubſtantia, candicans alba ve exiſtit. Quapropter etiam nulla ratione cerebro & dorſali medullæ ſimilis eſt, neque ulla illi cum ſenſus organis aut muſculis exiſtit communio. quum interim dorſalis medulla non paruam cum muſculis communionem ſibi uendicet. Quippe ſi rerum Opifex hanc, quàm alijs longum cerebrum appellare libuit, non produxiſſet, duorum alterum ſubſequeretur. aut enim omnes corporis partes capite inferiores, ac à [b] neruis ſexti paris neruorum cerebri propagines nullas admittentes, motu deſtituerentur arbitrario, triſtantiumq́; ſenſu priuarentur: aut neruum in ſingulas partes à cerebro deriuari neceſſum eſſet. Verùm ſi motu carerent, tunc homo non amplius animal, ſed lapideæ luteæ ve correſpoderet ſtatuæ. A cerebro autem in ſingulas partes exiguum neruum porrigere, artificis eſſet neruorum ſecuritatem nihili pendentis. Nam non ſolùm gracilem neruum, ut qui rumpi confringiq́; poſsit, longo progreſſu deduci non erat tutum: uerùm ne aliud quoddam ualidorum etiam organorum, & minus adhuc uenam aut arteriam. [c] Hæ enim ut dorſalis medulla à propria origine grandes amplæq́; enaſcentes, inſtar arborum caudicis in progreſſu uariè diſſcinduntur: & quum corporis partibus appropinquant, ſurculos ipſis offerunt, qui materiam ſibi à principio oblatam communicent. Vnde etiam ſatius fuit dorſalem medullam uelut fluuium aliquem, ex fonte nimirum cerebro effluentem, per eam ſedem qua tranſit, geniculatim neruos tanquam animalis facultatis aut ſpiritus uectores germinare, uti modò rerum Opifex probe eſt molitus. Cęterùm quando dorſalis medulla inſtar alterius cerebri omnibus propemodum partibus ſub capite poſitis cenſetur, hanc quoque oportebat, ſimiliter ac cerebrum, [d] duro & ferendis iniurijs pertinaci munimento, ac uelut propugnaculo cingi. Cuiuſmodi uerò id ſit, in primo libro,

b 1, 2 fig. cap. 2 e.

Dorſalem medullã procreandi neceſſitas.

c fig. ca. 2 lib. 3 b. fig. ca. 6 B D. ζ fi. cap. 12 A.

d fi. ca. 14 lib. 1.

Dorſalis quę munimenta.

dum dorſi uertebrarum ſtructuram proſequerer, abundè dictum eſt. Præterea duæ etiam membranæ dorſalem medullam amplexantur, [e] ijs omnino ſpecie reſpondentes, quibus cerebrum obuoluitur, etiamſi diſtantia inuicem non congruant. Duram enim cerebri membranam à tenui in caluaria dehiſcere, gratia diſtentionis cõtractionisq́; uaſorum tenuis membranæ, & ipſius adeò cerebri, in ſeptimo libro declarabitur. In uertebrarum autem ſinibus, ubi membranæ dorſalem medullam ambiunt, dura tenuem contingit. Atq; hoc uno inuicem membranæ pugnant: ac eo præterea, quod tertium quoddam inuolucrum egregiè ualidum membraneumq́;, duabus illis quæ dorſali obducuntur membranis, extrinſecus circunducatur: quòd dorſalis medulla uertebris quas uariè moueri neceſſum fuit, ſecus quàm cerebrum continetur, non mouendis ferè oſſibus amplexum. Dorſalem medullam unicam (uti & cerebri ſedes, à qua [f] principium ducit, unica ſimplexq́; eſt) iuſtè à Natura factam eſſe, neminem latere arbitror: quum homini duo dorſa procreari fuiſſet planè ridiculum, atque ad plurimas actiones ineptum, quodq́; dorſalis medulla ualidior per uertebras, ceu unicum iter, ſimplex, quàm gemina prorepat. Quàm uerò uana ſit Galeni ratio, qua [g] cerebellum ſimplex eſſe docet, ut unica fieret dorſalis medulla, in ſeptimo libro explicabimus. Quanquam ſanè & hoc loco hominis medulla dorſalis adhuc inſuper ueniat expendẽda. per [h] totam namq; ceruicem, & ad thoracis uſque medium, aliquando & inferiùs nonnihil, ſimplex, ac indiuiſa, mollisq́; adhuc deorſum fertur, neruos duntaxat geniculatim à ſe diffundens. [i] quum uerò thoracis medium perrepſit, ut duris duntaxat, ac motui potiſsimùm ſeruientibus neruis propagandis idonea redderetur, non ſimplex amplius, ſed in innumeras ſecta ſoboles deſcendit, non aliter profectò, quàm ſi frequentes multasq́; tenuiſsimas chordulas ſimul rectà tenſas membranæ cuipiam illigares: ac deinde per ſingula uertebrarum dorſi ve oſsium [k] foramina, per quę nerui proſiliunt, unam atque alteram chordulam ex mutuo illo connexu tantiſper diſtribueres, quouſque unica tantum ſupereſſet chordula, dorſalis medullæ fini reſpondens. Cæterùm neruũ, quos dorſalis medulla per uertebras ducta, ac paulatim in progreſſu gracileſcens diſtribuit, reſectionis profeſſoribus ſexaginta, & interdum quinquagintaocto enumerantur, modò triginta, modò nigintinouem complexi paribus. A dorſalis enim medullæ ſede ſeptem ceruicis contenta uertebris, ſeptena exiliunt paria. A medullæ autem [m] ſede per thoracis uecta uertebras, duodena dependent paria: [n] à quinis autem lumborum uertebris, quina: ab oſſe ſacro ſena. quamuis interim quinque inferiora oſsis ſacri neruorum paria, ſi quando id ſex efformetur oſsibus, [o] gemina (uti ferè duobus prioribus è ceruice eductis paribus uſuuenit) quodammodo dici poſsint, quum nerui utrinque antrorſum & retrorſum [p] ducantur, ab una radice uix enati. Dorſalis uerò medullæ [q] terminus ex oſſe ſacro procidens, neruus non cenſetur: neque in ramulos, qui neruorum nomen merentur, ceſſat. quanquam aliquando illum iam ex ſacro oſſe decidentem, in tres impenſe breues ſurculos diffundi uiderim, tunc ſacro oſſe quinque ſolum oſſibus conformato. In canibus autem & alijs animalibus, pro dorſi oſsium numero, neruorum dorſalis medullæ parium copia differt.

Oſsibus. Membranas inuicem [?] eris. — *Dorſalis cur unica.* — *Lib. 8. de Vſu part.* — *Vbi dorſalis uelut è multis funiculis copingatur.* — *Quot neruorum paria à dorſali diffundantur.*

[e] In priori buc ſi. li. 7. [f] 1 ſi. cap. 2 D uerſus E. [g] 11 ſi. D. 7. [h] 1 ſi. à 2 ad C. [i] 2 fig. ſub C ad H. [k] ſi. ca. 14 lib. 1 Q. [l] 1 fig. à B ad D. aut chara. 7. [m] 1 fig. à D ad E. aut à charac. 7 ad 19. [n] 1 fig. ab E ad F. aut à chara. 19 ad 24. [o] 1 fig. ab F ad G. aut char. 24 ad 30. [p] Pete id ex 2 & 3 fig. [q] 1 ſi. H. 2, 3 ſi. charact. 56.

SEPTEM NERVORVM PARIVM E CERVICIS VERTEBRIS proſilientium ſeries. Caput XII.

MODO hactenus memoriæ non exciderint primæ ceruicis uertebræ cum occipitis oſſe, & ſecundæ item uertebræ cum prima ſuperius traditæ articulationum ſpecies, meritò in præſentia Naturæ prouidentiam admiraberis, quæ primo ceruicis pari, & ſecundo, non cæterorum ceruicis aut thoracis neruorum ritu, ſed peculiari quodam, durum primarum uertebrarum articulationibus impedita, uiam inſculpſerit, ac duos utriuſque paris, quemodum & in ſacro oſſe, utrinque machinata ſit exortus: unum quidem anteriori corporis ſedi, alterum uerò posteriori exporrigens. Quippe ut [a] poſteriori primi paris propagini concinnè uia præpararetur, Natura in primæ uertebræ eminentiori ſede ad radicem, poſterioremq́; regionem ipſius cum capite articulationis [b] ſinum cælauit: atque hic etiam occipitis oſsi [c] ſinum inſculpens, foramen effecit, primæ ceruicis uertebrę, ipſiq́; occipitis oſsi commune. ne ſi fortaſſe integrum foramen tenui illi uertebræ (uti in canibus, quibus grandior eſt uertebra, euenit) inſculpſiſſet, ipſa, quum alioquin magno indigeat robore, multis perforationibus inualida redderetur. Quinetiam quo foramen id arctius eſſe poſsit, Natura poſteriorem primi paris exortum gracilẽ effecit, cumq́; in muſculos duntaxat diſtribuit, [d] qui à prima ceruicis uertẽbra in occipitis os inſeruntur, & [e] eos qui ab occipitij oſſe in tranſuerſos illius uertebræ proceſſus implantantur. ac dextra quidem propago in dextri lateris deperditur muſculos, ſiniſtra autem in ſiniſtri: quod etiam ſemper tota neruorum ſerie ſubaudiri uelim. Ab hac præterea poſteriori primi paris propagine, [f] ſurculus etiam deducitur in principium [g] muſculi à primæ ceruicis uertebræ, & aliquot ſubditarum uertebrarum tranſuerſis proceſsibus principium ſumentis, ac ſcapulam ſurſum attrahentis. [h] Altera primi paris propago non ſemper conſpicua, ab anteriori dorſalis medullæ regione enata, excidit inter primam ceruicis uertebram, & occipitis os, iuxta latus [i] teretis ligamẽti ſecundæ uertebræ proceſſum (quẽ denti aſsimilamus) occipitio colligantis. Hæc propago uti gracillima eſt, ita etiam mox in [k] muſculos abſumitur, qui anteriori uertebrarum ſedi obnati, dorſum mouentium primum par recenſentur. Secundum neruorum par, quando prorſus ex lateribus ſubſequentium parium modo pronaſci nequiuit, utpote ab articulatione primæ uertebræ cum ſecunda offendendum, & articulationis robore foramen inibi non admittente, Natura uertebrarum noxam fugiens, id ut frequentiùs, binis propaginibus exoriri operæprecium putauit. ac [l] poſteriorem propaginem, quæ [m] anteriori longè eſt craſsior (quanquam & ipſa gracilis uiſitur)

Quam uiã Natura primo parauerit pari. — *Secundi paris egreſſus & ſeries.*

Hæc memoriã, ſi opus erit, ex figuris cap. 15 lib. 1. reparabis. [a] 3 fig. F. [b] 3. 11 ſi. cap. 15 li. 1 V. [c] 1 ſi. eiuſdem ca. H. [d] 14 muſ. ta. G, F. [e] 14 tabu. H. I. [f] 2, 3 ſi. G. [g] 13 muſ. tab. Q. [h] 2 fig. H. [i] ſi. ca. 30 lib. 2 I. [k] 8 muſc. tab. A. B. [l] 3 ſi. I. [m] 2 ſi. N.

tur) per latus poſterioris ſecundæ uertebræ proceſſus, quem ſpinam uocamus, eduxit, ibidem opportuniſ-
ſimum tutiſsimumq́; [n] iter (uti in primo docuimus libro) machinata. Præſens propago ſiouſatque pro-
dijt, in duos craſsitie impares [o] diſcinditur ramos: ac [p] craſsior à prioribus quodammodo ad poſteriora
ſurſum tranſuerſim tendit, ex ſpinæ nimirum ſecundæ uertebræ lateribus, uerſus ſpinæ mediũ, ubi mutuus
eſt utriuſque lateris muſculorum poſteriorem ceruicis regioοem occupantium congreſſus. Ramus iſte, ter
tij paris [q] ſobole huc exporrecta [r] coauctus, ac ex dictorum iam muſculorum medio in exteriora prola-
pſus, contrario penitus ductu ex poſterioribus ſurſum in priora ad caput contendit, atque ioibi io uniuer-
ſam capitis cutem, tam quæ circa aures, quàm quæ poſt aures in occipite ad uerticis uſque ſummum habe
tur, [s] ſurculos ſpargit. Huius rami progreſſus accuratè propter ſubſequentium parium ſeriem uenit per-
pendendus. [t] Ab illis enim paribus rami à uertebrarum lateribus ad ipſarum ſpinas pertingunt, & hinc
rectà extrorſum per mutuum muſculorum utriuſque lateris congreſſum, & rurſus hinc à ſpinarum ſeu po-
ſteriorum proceſſuum apicibus, dorſiq́; medio, antrorſum ſeu uerſus corporis latera aſcendunt, & in muſcu-
los digeruntur à ſpinarum apicibus principium ducentes, uti ſubſequens oeruorum ſeries edocebit. Cæte-
rùm poſterioris ſecundi paris propaginis minor [u] ramus in proximorum muſculorum priocipia diuarica-
tur. ſunt autem illi, tertij & ſexti parium [x] muſculi, eorum quos capitis motibus præeſſe diximus. [y] Ante-
rior ſecundi paris propago admodum gracilis, ab anteriori dorſalis medullæ ſede originem mutuatur, at-
que [z] inter ſecundam & primam elabitur uertebrã ad latus radicis, eius ſecundæ uertebræ proceſſus, quem
denti comparamus. Digeritur autem hæc propago mox in [a] muſculos anteriori ceruicis uertebrarum ſe-
di adoatos, primumq́; muſculorum dorſum mouentium par conſtituentes. [b] Tertium par, ex [c] commu
oi foramine ſecundæ ceruicis uertebræ & tertiæ procidit, mox ab egreſſu in duos diſciſſum ramos. [d] po- *Tertij paris*
ſterior retrorſum flectitur, ac inter muſculos ceruicem [e] extendentes, qui dorſum mouentium ſeptimus *ſeries.*
& octauus eoumerantur: ac deinde inter caput mouentium [f] ſecundum par occultatus, ad ſecundæ uer-
tebræ ſpinam contendit: atque hioc ex mutuo muſculorũ poſteriorem ceruicis ſedem occupantium con-
curſu excidens, ad ceruicis properat latera, [g] muſculo ſuffultus, qui ex carnea conſtitutus mẽbrana, bucca
rũ motibus præeſt. [h] Anterior autem tertij paris ramus, in quatuor ſpargitur propagioes, ac [i] prima mu-
ſculorũ dorſum mouentium primum par implicat. [k] Secunda propago decliuis ducta, quartum adit neruo
rũ par, cuidam ipſius ſurculo commiſcenda, in dictos nuper muſculos abſumpto. [l] Tertia autem ſurſum cõ
tendit, ac poſterioris ſecundi paris propaginis ramo io uerticis cutẽ excurrenti congreditur, unà cum illo
(oti prius dictum eſt) diſpergenda. [m] Quarta autem tertij paris anterioris rami propago in [n] muſculos
digeritur, qui tranſuerſis uertebrarum proceſsibus connati, ceruicem in latera mouent: & [o] eum pariter,
qui à tranſuerſis uertebrarum ceruicis proceſsibus principium ducens, ſcapulam ſurſum uellit. [p] Quartum
ceruicis neruorum par è communi tertiæ & quartæ uertebrarum foramine excidẽs, tertio pari ſimiliter, in
duos partitur ramos. [q] Poſterior, aliorum qui retrorſum ad ſpinam inter muſculos occultati reflectuntur *Quarti pa-*
modo, uerſus tertiæ ceruicis uertebræ ſpinam cootendit, in progreſſu illis quibus intertexitur muſculis, ſur- *ris ſeries.*
culos diffundens. Quando autem ſpinam contingit, per mutuum elabitur congreſſum muſculorum poſte-
riorem ceruicis regionem occupantium, atque hinc in latum membraneumq́; digeritur muſculum, bucca-
rum motus autorem præcipuum. [r] Anterior autem quarti paris ramus, ternas educit propagines, ac [s] u-
nam promit, cui tertij paris [t] propago cõmiſcetur, quæq́; in muſculos deperditur ſtomacho ſubſtratos, ac
ceruicem flectentes. [u] Secuodam uerò propaginem in muſculos diſtribuit uertebrarum lateribus adnatos:
cuiuſmodi ſunt, quorũ beneficio ceruix in latera ducitur, ac is qui à tranſuerſis colli uertebrarũ proceſsibus
principiũ ducens, ſcapulã ſurſum allicit. [x] Tertia propago duabos nuper dictis gracilior decliuis fertur, cũ
quinti paris [y] ſobole congreſſura, ac ſimul cum illa & ſexti paris [z] propagine, ſepti tranſuerſi [a] neruũ cõ-
ſtitutura. [b] Quinto pari quinta ceruicis uertebra cũ quarta uiam præbet: ipſum uerò ſimiliter atq; quartũ *Quinti pa-*
in duos diſcioditur ramos, ac [c] poſteriorẽ ad ſpinarum apices retorquet, eodem prorſus modo digerendũ, *ris ſeries.*
quo poſteriorem quarti paris ramum digeri diximus. At [d] prior anterior'ue quinti paris ramus, primùm
[e] ſobolem ſpargit muſculis ceruicem flectentibus. dein [f] grandiorem depromit, qui deorſum repens, ra-
mulos utriuſque uicini paris, quarti nimirum & ſexti excipit: & illis adauctus, [g] oeruum [h] ſepti tranſ-
uerſi efformat, qui præcipua quinti paris conſtat propagine, & exigua ſobole quarti paris, & item exigua
ſobole ſexti. Interdum uerò & ſeptimi paris ſurculus ſepti tranſuerſi neruo accedit, at tunc quarti paris
ſoboles ipſi nulla offertur. Atque hæc ſanè regio admodum induſtriè ſepto tranſuerſo neruos elargitur. Va
riat enim id à cæteris muſculis non figura ſolùm, uerùm & functiooe. Orbicularis enim formę (uti in
ſecundo recenſuimus libro) uiſitur, & ſitu obliquo donatur. Mox caput ipſius, à quo fibræ dependeot, non
ut quiſpiam arbitraretur, ex pectoris oſſe, aut coſtarum cartilaginibus, aut uertebrarum corporibus educi-
tur: ſed in media totius ſepti regione, quæ neruoſa eſt, id conſiſtere nobis perſuaſum habemus. Ac proin-
de oeruos fibris illis motum largituros, eò prorepere ab alto operæprecium fuit, ut in uniuerſam ipſius ſe-
dem ſuam uim ex æquo diffunderent. Si uerò Natura oeruos ſepti partibus, quæ pectoris oſsi, coſtis & uer-
tebris connaſcuntur, inſeruiſſet, ſepti finis in ipſius medio haberetur: quum neruos in muſculorum initia
potius quàm fines exporrigi, Anatomes profeſſoribus axioma ſit. Atque hac ratione ſeptum duntaxat ner- *Septi tranſ-*
uos à ceruicis uertebris mutuatur. longo enim progreſſu eos ducere, quũ poſſent ex proximis ſedibus emit *uerſi neruo-*
ti, opificis eſſet ignurãtis, quid magis in fabrica conduceret. Hac itaque ratiooe, ſepto ex altis partibus oer *rum conſti-*
uos exhiberi oportuit: quos Natura, ne toto progreſſu, quem per uniuerſum thoracem moliuntur, parum *tutio.*
concinnè ducerentur, interſepientibus thoracem membranis adnexuit, unum neruum ſingulis membranis *Reliquum anterioris*
exterius firmans. Neque profectò minorem conditoris induſtriam arguit. [i] id quod adhuc anterioris *rami quinti paris.*

Ff 3 quinti

n 10, 11 fi ca. 15 li. 3 v. finem au tem 4 fi. q. & 6 fig. p.
o ad 13 fi.
p 3 fi K.
q 2 fig. S.
r 3 fig. L.
s 2, 3 fig. M, M.
t Petes hæc ex 3 figura medio.
u 3 fig. ſu per B, et ad ſiniſtram I.
x 24 muſc. ta. A, B, K, L.
y 2 fig. N.
z 11 fi. ca. 15 lib. 1 m ad latus Γ.
a 8 tab. A, B.
b 2 fi. cha ract. 3.
c 7 fi cap. 15 lib. 1 r com c 8 & 9 figura.
d 2, 3 fi. O.
e 14 ta. O.
f 13 ta. A, B, C, etc.
g 3 tab. Γ.
h 2 fig P.
i 2 fig. Q.
k 2, 3 fig. R commiſcen tem ram Y.
l 2 figu S. cum 3 figu ra K ad L.
m 2, 3 fi. T.
n 8 ta. C.
o 13 tab. H.
o 23 ta. Q.
p 2 fi. cha ract. 4.
q 2, 3 fig. V.
r 2, 3 fi. X.
s 2 fig. Y.
t 2 fig. R.
u 2 fig. a.
x 2 fig. b.
y 2 fig. e.
z 2 fig m.
a 2, 3 fi n.
b 2 fi cha. 5.
c 3 figu. c.
d 2, 3 fi d.
e 2 fig a d ad char. 6.
f 2 fig. e.
g 2 fi n ex b, e, m. dein 1 fig. lib. 6 P. 3 fi. L.
h 7 muſc. tab. Δ.
i 2, 3 fi. F.

quinti paris neruorum ceruicis eſt reliquum, atque in [k] muſculum præcipuè inſeritur, cuius auxilio brachium attollimus. Natura enim ab hac portione [l] ramulos quoſdam porrigens [m] muſculis ſcapulam attollentibus, primùm ab externo huius portionis latere [n] neruum deriuat, qui foràs emergens, atq; in multas ſciſſus ſoboles cutem implicat, qua attollens brachium muſculus integitur. Deinde reliqua portio in profundo recondita, ſimulatque ſcapulæ ceruici appropinquat, in duos magnitudine impares partitur ramos. [o] Anterior, qui & gracilior eſt, ſub ſummi humeri cũ clauicula [p] connexu porrigitur, & muſculi brachiũ attollentis parti ſoboles ſpargit, quæ à ſummo humero & clauicula inibi principium ducit. Atque hic ramus cuti nullum exporrigit ſurculum, niſi interdum extremè gracilem, aliquouſque [q] humeraria uena concomitatum. [r] Poſterior uerò eius quinti paris portionis, quam in profundo reconditam, decliuem ferri diximus, ramus qui anteriori craſsior eſt, poſtquam gracilem exprompſit ramulum [s] muſculo hinc à ſcapula ſurſum ad os [u] referens proficiſcenti, inſidet [t] foramini inſtar ſemicirculi in ſcapulæ elatiori coſta exſculpto. In hoc foramine poſterior hic ramus uena quoque & tenui arteria concomitatus, mox propaginem diffundit [u] muſculo ſinum occupanti, quem inter ſcapulæ ſpinam & elatiorem ipſius coſtam haberi ſcripſimus. Inſuper in muſculi brachium attollentis ſedem digeritur, à ſcapulæ ſpina & ſummo humero pronatam. Verùm hic ramus in præſentem muſculum non totus diſſoluitur, ſed [x] ſurculo quopiam cutem externæ brachij ſedi obductam adit, quem ſecundùm exterius latus [y] inſertionis ramus ille ab alto tranſmittit, quam muſculus is brachium attollens in humerum molitur. Eadem ſanè induſtria & à ſuccedentibus neruorum paribus, ſeu neruis in brachium progredientibus ad muſculos ſcapulam mouentes, [z] nerui tranſmittuntur, qui omnes intimis muſculorum ſedibus potiſsimùm inſerũtur. Cæterùm nunc tempeſtiuũ eſt, ſexti & ſeptimi parium ſeriem ſermoni ſubijcere.

Sexti paris ſeries.

[a] Sextum par ſub quinta uertebra excidens, eadem cum cæteris paribus ſerie ad ceruicis muſculos [b] poſteriorem ramum diſpenſat, tum eos qui ceruicis & capitis præſunt motibus, tum illorum capita [c] qui reſpirationis opifices ex ceruice thoracem accedunt. quanquam & hi ipſorum neruos à ſeptimo pari, & octauo quoq; ſeu primo thoracis pari potiſsimum mutuentur. [d] Anterior autem ſexti paris portio, poſtquam [e] neruum exprompſit, qui quinti paris portioni ad neruum ſepti tranſuerſi conſtituendum permiſcetur, cum contiguis paribus, ſeptimo nimirum & octauo [f] coit, & uariè rurſus diſcinditur, neruos unà cum proximis paribus efformatura, qui in brachium contendunt. Priuatim uerò præter cætera ceruicis paria, ſextum par [g] portionem notatu dignam deorſum ad ſcapulæ cauũ tranſmittit, & rami quoque tum ab hoc, tum & à cæteris coniugijs ad muſculos digeruntur, qui ſcapulam ſurſum ducunt. Validis enim, & magnam molem attollentibus muſculis, uarias quoque ac frequentes neruorum propagines inſeri, quàm maximè rationi eſt conſonum.

Septimi paris ſeries.

[h] Septimi etiam paris ex communi ſextæ & ſeptimæ ceruicis uertebrarum foramine prolabentis, magnus cum duabus proximis coniugationibus, ſexta uidelicet & octaua, [i] congreſſus perficitur, atque huius potiſsima portio in brachium fertur. Ab hoc enim pari, & quinto & ſexto ceruicis, & primo & ſecundo thoracis neruorũ parib. omnes brachij nerui propagantur. Qua autem ſerie illi digerantur, peculiari Capite perſequar: modò interim adhuc addens, ſeptimum par (uti & prius monui) interdum ramulum ſepti tranſuerſi neruo offerre, & perpetuò [k] ramum in poſteriora ad ſpinam ducere, qui præter cæteras propagines in muſculos poſteriori ceruicis ſedi inſtratos digeſtas, aliquot etiam offert [l] lato membraneoq; muſculo: qui buccas mouentium, ex carnea membrana conſtituitur. In hunc enim muſculum à quinti paris neruorum cerebri [m] propagine per [n] cæcum foramen excidente, ac dein ab omnibus ferè paribus uertebrarum ceruicis (ſi primum excipias) ſoboles pertingunt, uniuerſæ ſecundum muſculi fibrarum ductum exporrectæ, ac proinde etiam ad uenas & ligamenta multifariam (ut ductum illum ſeruent) reflexæ, ac cuti etiam communicatæ.

SERIES DVODECIM PARIVM NERVORVM DORSALIS MEDVLLAE, thoracis complexæ uertebris. Caput XIII.

Dorſalis medullæ neruorum octaui paris, ſeu thoracis parium primi ſeries.

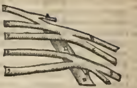
PRIMVM thoracis neruorum [a] par, inter ſeptimam ceruicis uertebrarum, & thoracis primam, quinque humiliorum ceruicis parium modo exiliens, ſi ſuperioribus dorſalis medullæ neruorum paribus comparetur, opportunè octauum nuncupabitur. Hoc itaque ſimulatque excidit, in duos impares diductũ ramos, [b] poſteriorem, qui & gracilior eſt, retrorſum ad ſpinam inter muſculos uertebris hic adnatos reconditum detorquet, à quo in progreſſu ſurculos accipit radix [c] muſculi à prima thoracis coſta in tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus inſerti, ac ceruicem in latus (uerſus anteriora tamen) inclinantis. Dein & qui ceruicis capitiſq; in poſteriora motibus hic præficiuntur muſculi, ab hoc octaui paris ramo ſurculos adipiſcuntur. Quod autem eius rami, ſeptimæ ceruicis uertebræ ſpinam contingit, extrorſum ducitur: & rurſus tranſuerſim à ſpina abſcedens, propagines offert humiliori ſedi eius [d] muſculi, qui ſcapulam mouentium ſecundus ac maior enumeratur. Inſuper & [e] muſculo ſcapulæ baſi inſerto, ſcapulamq; ad dorſum trahenti, ac demum [f] illi quem hominis thoracem mouentium tertium recenſuimus. At anterior octaui paris ramus, poſteriori longè inſignior, ſeptimi, ſed magis adhuc interdum noni paris non minimam portionem cum ipſo congredientem [g] ſuſcipit: totuſq; uariè uicinis paribus commixtus, ſi [h] unicam ipſius dempſeris propaginem, in brachium fertur. Ex demiſsiori namque ipſius ſede, ubi iam proximis paribus ſe commiſcuit, propaginem antrorſum emittit, quæ ſecundùm primæ thoracis coſtæ ductum ad pectoris oſsis uſque ſummum perlata, in progreſſu ſurculos diſpenſat thoracis [i] muſculo à clauicula in primam inſerto coſtam. Præterea huius propaginis terminus in illos digeritur muſculos, qui à pectoris oſsis ſummo principium ducentes,

k 2 muſc. tab. M.
l 3 f. T. T.
m 9 ta. Γ.
n 13 tab. Q.
n 2,3 f. g.
o 2,3 f. h.
p ult. f. li.
1 Q. ad A.
q f. cap. 6 lib 3 a. a.
r 2,3 f. L.
s 5 muſc. tab. R. S.
t 1. 3 fig. cap. 2 li. 1 a.
u 22 tab. H. H.
x 2,3 f. o.
y 20 muſ. ta. inter P. & d.
z 3 f. 1. 2, a. e.
a 2 f. cha. 6.
b 3 fig. k.
c 13 ta. S.
d 2 fig. L.
e 2 f. m ad e, ad conſtr. tionem n.
f 2, 3 f. q.
g 3 f. p.
h 2 f. cha. 7.
i 2 f. ſ. aut potius ſpecta fi. cap. 14. aut ult. figu.
k 3 fig. r.
l 3 muſc. tab. Γ.
m 1,2 fig. cap. 2 c.
n 2 f. cap. 13 li. 1 b.
a 2 f. cha caſt. 8.
b 3 fig. n.
c 8 muſc. tab. C. 14 tab. N.
d 9 muſc. tab. Γ. Δ.
e 10 ta. Γ.
f 11 ta. F.
g 2. 3 fig. π, aut ſpecta fig. cap. 14.
h 2 fig. ρ.
i 4 muſc. tab. d.

k 4 ta. Θ. centes, ſurſum exporriguntur, [k] tum ad mamillarem capitis proceſſum, [l] tum ad os υ imagini compar-
l 4 tab. 8. aut T. tum, & [m] ad laryngis cartilaginem ſcuto non abſimilem. quanquam interim & his muſculis à ſexto par[i]
m 5 ta. P. neruorum cerebri [n] ſoboles offerantur, ut & à primo intercoſtali neruo, quem mox noni paris [o] propagi-
n 2 ſi. cap. 2 k. k. nem eſſe dicam. Quæ autem octaui paris in brachium ſit ſeries, cum reliqua brachij neruorum explicatio-
ne perſequar: id etiam hoc loco ſubiungens, ab octauo pari, ſeu potius quarto brachium petente neruo, qu[i]
o 5 fig. Δ. is alam accedit, ex poſteriori ipſius regione etiam [p] ramos pullulare, in canam ſcapulæ regionem digeſtos.
p 3 ſi. 𝔞. a.
q 2 ſi. cha. 9. [q] Nonum par inter primam & ſecundam thoracis uertebras originem ducens, octaui quoque paris ritu [r] *Noni paris ſeries.*
ramum in poſteriora ablegat, ſimili quodammodo ratione atque poſterior octaui paris ramus digerendũ.
r 3 fig. Δ. Deinde non minimam ſui partem octauo porrigens, uti ſuo dicam loco, in brachium fertur. [s] reliquam
s 2 fig. Δ. uerò ipſius portionem primo coſtarum interuallo offert, quæ ſecundùm primæ coſtæ ductum ad pectus uſ
que fertur in progreſſu, ut & reliqui coſtarum interuallis exporrecti nerui, ſoboles diffundens in muſculos
t 2 ſi. cha- thoraci incumbentes. Porrò [t] decimum, undecimum, duodecimum, & reliqua ad primum uſque lumbo- *Reliquorũ pariũ e thoracis uertebris profiliẽtiũ ſeries.*
ract. 10. et- rum, ſeu uniuerſæ dorſalis medullæ uigeſimum par, ſubſequentia, eadem quodammodo ſerie digeruntur.
c. uſque ad thorac. 20. Quippe omnia mox atque è uertebrarum lateribus exiliere, bipartitò ſcinduntur, ac minor graciliorq; ra-
mus retrorſum ad uertebrarum ſpinas detorquetur, inter muſculos uertebris adnatos latitans. Sunt uerò il
u 12 muſ. tab. Δ. li, quos dorſi & thoracis motibus hic præeſſe retulimus. Videlicet humani thoracis motorum [u] quartus,
in canibus uerò & ſimijs ſextus: deinde dorſum mouentium ſexti paris [x] alter, mox & [y] alter octaui dor-
x 13 ta. Γ. ſum mouentium paris, & circa ſuperiores thoracis uertebras [z] alter primi & [a] alter ſecundi paris caput
y 14 ta. Y. mouentium, & [b] alter tertij paris, & [c] alter quoque quarti paris muſculorum dorſum priuatim mouen-
z 12 ta. Γ. tium. In hos enim muſculos thoracis neruorum poſteriores rami ſparguntur: ueruntamen in illos tori non
a 13 ta. A. abſumuntur: at ubi iam ſpinarum attigere apices, extrorſum properant, inter mutuum dextri ſiniſtriq; la-
B. etc. ad F.
b 13 ta. H. teris muſculorum congreſſum excidentes, atque in muſculos poſtmodum digeſti, qui ab illarum quas con
c 14 ta. O. tingunt ſpinarum apicibus principium mutuãtur: è quorum claſſe (præter aliquot nuper commemoratos,
d 10 ta. Γ. præcipuè autem alterum primi paris muſculorum caput mouentium) ſunt, [d] muſculus ſcapulam ad dor-
e 9 ta. Δ. ſum trahens, totiq; ſcapulæ baſi inſertus: & [e] humilior pars eius muſculi, quem ſecundum ſcapulam mo-
uentium enumeramus, ac monachorum cucullis cõferimus, quiq; hac parte ſcapulam deorſum uellit, mox
f 11 ta. Δ. humani thoracis motus opificum [f] quintus, & [g] is etiam qui brachium deorſum dorſo adducit. Et præ-
g 10 ta. Θ. terquàm quòd à poſterioribus horum parium ramis ſurculi in muſculos digerantur, etiam aliquot in cutẽ
dorſo inſtratam contendunt, at minus frequentes quàm nerui in brachij, aut pectoris, aut colli cutem ex-
h 2 ſi. n. n. porrecti. Cæterùm anteriores præſentium parium rami [h] ſurculos offerunt ſexti paris neruorum cerebri
i 2 ſi. cap. 2 h. [i] ramo ſub tunica coſtas ſuccingente coſtarum radicibus exporrecto, illiſq; ſurculis adaucto. Dein præſen
tes rami coſtarum oblati interuallis, [k] uena itemq; [l] arteria concomitantur, & proprio [m] ſinu coſta-
k ſi. cap. 6 lib. 3 G, G. rum interiori inferiorique ſedi inſculpto uecti, ſecundùm coſtarum ductum in anteriora properant. Rami
enim ueris exporrecti coſtis, ad pectoris uſque os pertingunt: rami autem ſecundùm ſpurias delati coſtas,
l ſi. cap. 12 lib. 3 k. k. haud unà cum illis ceſſant, uerùm in abdominis uſque anteriora ſuper peritonæum repunt. Ab his ramis in
m 1, 4 ſi. cap. 19 lib. 1 K. progreſſu [n] ſparſa admodum propaginum ſeries in muſculos thoraci adſtratos diffunditur, è quorum nu-
mero [o] ſecũdus eſt thoracem mouentium, & [p] qui brachium pectori admouet, & [q] qui ſcapulam pecto
n 2 ſi. 𝔟. 𝔟. ri adducit, & [r] qui brachium deorſum uellit, & [s] obliquè deſcendens abdominis muſculus. In hos enim
𝔟. dein characteres lateris ſiniſtri fig. 2. muſculos propagines ab intercoſtalibus neruis offeruntur, ſingulæ tanta induſtria ad coſtas, & uenas, & ar-
terias, & ligamenta reflexæ, ut muſculorum quibus porriguntur, fibrarum inceſſus adamuſſim quodam-
modo retineant. Atque ut his muſculis thoraci inſtratis ab intercoſtalibus neruis propagines exhibentur,
o 7 ta. L. ſic à neruis ſpurias coſtas ſuperantibus, ſoboles quoque abdominis muſculis communicantur, fibrarum e-
p 3 ta. Δ. tiam illorum quibus attenduntur muſculorum ingreſſum utcunque obſeruantes. A propaginibus muſcu-
q 5 ta. Γ. los implicantibus, neruuli etiam thoracis cuti offeruntur, non quidem certa, neque nunquam aberrante ſe
r 10 ta. Θ. rie: ſed ſparſim, eoq; prorſus modo, quo errantes uaſorum rami, πλάνητες Græcis nuncupati, digeruntur. Vt- *Nerui papillã petentes.*
s 3 ta. Θ. cunque tamen uaria, neque ſibi conſtans ſit eiuſmodi neruorum cutem petentium ſeries, Natura nihilomi
nus ſubuerita, ne tenero adhuc infanti lac familiare ipſius alimentum, à matre exigenti, papilla nonnun-
quam atrocius denegaretur, exactum papillæ ſenſum impartiri noluit, quo tenerorum infantuli labrorum,
molliſq; linguæ contactus illam uoluptate afficeret, qua homines illecti, hanc promptiùs ſugendam con-
t 2 fig. u. trectandamq; offerant. Ac proinde à neruis ferè, qui quartum coſtarum perreptant interuallum, [t] propa-
u 3 ſi tabu la ca. 49 li. 5 E. E. gines diffunduntur in muſculum, cuius beneficio brachium pectori adducimus: atque ab illis propaginibus
ſurculi in papillam pertingunt, ſimili [u] qua penis efformatur ſubſtantia conſtantem. Cæterùm ut præſen-
x ad latus thoracis 18, 19. tes ſurculi duodecimo neruorum pari quodãmodo peculiares cenſendi ſunt, ita ſanè decimooctauo & de-
cimonono paribus id priuatim aſcribendum uenit, quòd [x] ſurculos offerant principio [y] ſexti femur mo-
y 8 muſcu tab. Θ. uentium muſculi, quod hinc è uertebrarum lateribus pronaſci, iam multo antè commemorauimus.

NERVORVM PER BRACHIVM, CVBITVM ET MANVM ſeries. Caput XIIII.

PRAESENTI figura neruorum brachium accedentium plexum, de quo in huius Capitis contextu mox agetur, & qui ſupra primam thoracis coſtam in colli latere conſiſtit, nudum exprimere ita conatus ſum, quemadmodum in poſtrema diſſectione is mihi Patauij occurrit. Vt uerò delineatio eſſet apertior, omnes ramos qui à quinto, ſexto, ſeptimo, octauo & nono paribus aliò quàm in brachium deducũtur, reſectos finxi, uti contrà omnes ſunt conſpicui in fi-

gura huius libri calci adhibita, & huius plexus imaginem ita exprimente, ut neutiquam pigere debeat & illam quoque iſtius plexus occaſione intueri. Characteres autem, quibus hæc figura inſignitur, ita ſe habent.

5, 6, 7, 8, 9 *Radices parium neruos qui brachium ſubeunt conſtituentium, illic reſectæ, quà à uertebris iam procidere. Nerui uerò brachij illic ſunt abtruncati, ubi iam in brachium prolabuntur.*

A *Portio quinti paris, à qua tandem neruus deducitur, qui brachium ſubeuntium primus numeratur.*

B *Secundus neruus.*

C *Tertius neruus.*

D, D *Quartus neruus, qui hic ex poſteriori ſede prodit congreſſus quinti paris & ſexti, portionemq́; aſſumit ex poſteriori*
E. *ſede congreſſus ſeptimi paris: ac deinde ſub octaui paris noniq́, congreſſu prorepens, etiam ramum E inſignitum ab illo ita atque hic expreſsimus aſſumit.*

F *Quintus brachium petens neruus.*

G *Sextus brachium petens neruus.*

A quibus paribus nerui in brachiũ ducantur.

Implexus neruorũ brachium adeũtium.

AD brachium à quinto, ſexto, ſeptimo ceruicis neruorum [a] paribus, ac dein à primo ſecundoq́; thoracis, ſeu totius dorſalis medullæ uertebris contentæ octauo & nono [b] paribus, [c] ſex nerui digeruntur: quorum ſeriem proſequar mox atque addidero, neruos brachiũ adituros, ſtatim ab ortu ad uertebrarum latera ita inuicem permiſceri coireq́;, & rurſus inuicem dirimi, ac denuò congredi, & poſtremò ſeparari, ut neutiquam dicere queas, quisnam brachij neruus ab hoc illo ve pendeat pari. at uerius quodammodo ſex præcipuos neruos à quadam commixtione, neruorumq́; congerie, ac contextu reticulari, principium ducere aſtrues. Atque hic implexus tam elegans eſt, ut ab illius effigie chordulas, Cardinalium galeris appenſas, artifices primùm miſcere committereq́; forſitam didicerint. Quòd autem Natura artificio hoc peculiari, ſpectatuq́; iucundiſsimo utatur, quo neruos longiſsimo progreſſu deducendos, duriores, & ad iniurias pellendas pertinaciores reddat, neminem ambigere exiſtimo, potiſsimùm ſi [d] implexum neruorum crus petentium unà quoque ſpectauerit, ac non nimium interim Galeno in primo affectorum locorum libro acquieuerit. Cæterùm [e] primus brachium ſubiens neruus, eius quinti paris neruorũ ceruicis [f] rami, qui in [g] muſculi brachium attollentis ſedem à ſcapulę ſpina pronatam digeritur ſoboles eſt, quæ tantum in externæ brachij regionis cutem paulo ſub medio longitudinis brachij diffunditur, inibiq́; ceſſat. Quippe inferiorem huius regionis cutem [h] alia exilis propago implicat, quæ nunc dictæ ſobolis modo ex alto emergens, ab eo editur neruo, qui neruorum brachij [i] quartus erit. Atque hæc propago non iſti ſolum cuti ſurculos offert, ſed & illi etiam, quæ externam poſterioremq́; cubiti ad humerum articuli ſedem amplexatur. Præſentes nerui, ut & omnes quoque cutem accedentes, membrana, quam cum multis carnoſam uocare libuit, pulchrè ſuffulciuntur, & inter hanc & cutem prorepunt, in homine multo adipe etiam immerſi, membranamq́; illam cuti pertinaciter committentes, at pilorum interim modo graciles. Deinde non eandem perpetuò in ſitu, numero & craſsitie retinent ſeriem: ſicut in minoribus uaſis, neque parem numerum, neque ſitum, neque magnitudinem accuratè obſeruari, iam antea relatum eſt. Porrò cæteri quinque nerui per axillam brachium ſubeunt, atque in plures ramos quàm primus ſparguntur, ſinguliq́; maiores craſsiores ve ſpectantur. [k] Secundus itaque brachium petens neruus, ab implexu quem neruos brachium ingreſſuros ad uertebrarum latera efformare dixi, principium ducit. unde etiam nemo hunc neruum alicui pari uerè aſcribet: quum non uno, ſed pluribus neruorum paribus textus ille conſtituatur. Cæterùm neruus iſte ſub [l] muſculo cubitum flectentium anteriori brachium ingreditur. Vbi enim duo illius muſculi capita inuicem ſunt coitura, neruus ille primùm in brachium fertur: quo etiam loco [m] muſculus brachium pectori adducens, inſertionem ſecundùm humeri longitudinem molitur, uti etiam [n] muſculus brahium attollens, tranſuerſim inibi humero implantatur: præter inſertionem, quam hac propemodum regione [o] muſculus tentat, qui ab humiliori ſcapulæ coſta pronatus, brachium in poſteriora allicit. ac demum eius quoque [p] muſculi inſertio ſecantibus inibi occurrit, cuius beneficio deorſum uerſus dorſi humiliora brachium agitur. Secũdus igitur brachium petens neruus, priori cubitum flectentium ſubditur muſculo: & ſub [q] interiori eius capite, quod à ſcapulę proceſſu anchoræ ſpeciem referente originem ducit, occultatus, utriſque eius muſculi capitibus [r] ſurculum offert: ac decliuis prorepens, ſub poſteriori nuper commemorati muſculi ſede reconditur. Quas uerò propagines, dein diffundat, ubi & [s] tertium neruum huc ſermone deduxero, ſubijciam: qui ſecundo humilior, ex illo quoque complexu, reti ve, quod iam prius à neruorum brachium adeuntium radicibus confici diximus, prodit, & quum alam perreptat, [t] ramum promit [u] inter muſculum brachium pectori adducentem, & illum quo brachium attollitur, cuti exporrectum, quæ illorum muſculorum obducitur lateribus, quà illi ſe mutuò contingunt. Simulatque uerò tertius neruus humero, ſeu brachij oſsi appropinquat, mox etiam cubitum flectentium anteriori muſculo cooperitur: atque ſimul cum ſecundo neruo deorſum properans, [x] ramulum capiti præbet [y] muſculi cubitum flectentium poſterioris, quod etiam interdum & à ſecundo neruo propagine quadam donatur. Cæterùm Galenus aſſerit, à tertio noſtri numeri neruo, poſtquam is ramulum hunc in caput muſculi cubitum flectentium poſterioris deprompſit, [z] tantam propaginem diffundi illamq́; ſecundo neruo commiſceri, quãta ſecundi nerui eſt portio hàc ſub anteriori cubitum flectentium muſculo prorepens. Deinde ſubdit, ſe ſemel obſeruaſſe, à tertio neruo ad

Primus neruus.

Neruos cutem ſubeuntes non eandem ſemper ſeruare ſeriem.

Secundi nerui ingreſſus

Tertij ingreſſus.

Secundi cũ tertio congreſſus.

Libr. 3 de Admin. diſſ.

a 2 f. char. 5, 6, 7. b 2 f. cha. 8, 9. c 2, 3 fig. a. per A. u. d circa oſſis ſacri regionem, in 2 f. & leuius lib. ult. e 2, 3 fig. π. π. ult. f. R. f 2, 3 f. i. g 10 muſ. tab. Δ. h 3 f. char. 32. ult. fig. g. i 2, 3 f. θ. ult. f. a. k 2, 3 fig. p. ult. fig. S. l 6 muſcu. tab. Θ. m 3 ta. Δ. n 4 tab. Ξ. o 13 ta. S. p 10 ta. Θ. q 6 tab. m. muſc. Θ ab l. r 2 f. S. s 2, 3 f. T ult. fig. T. t 2 fig. u. u 3 muſc. tab. per longum ab L ad Q. x 2 fig. φ. y 8 muſc. tab. Γ. z 2 fig. ψ.

ſecundum nullam communicari propaginem. Nos ſanè utrunque quodammodo animaduertimus: ſed multo ſæpius, & perpetuò ferè in homine, à ſecundo neruo [a] propaginẽ notatu dignæ craſsitudinis ad tertium neruũ deductam ſpectauimus, qua tertius neruus craſsior ualidiorq́; reddebatur. Vtcunque uerò ſit, ſiue tertius ſecundo propaginem impertiatur, ſiue à ſecundo (quod uerius duco) ad tertium propago pertineat, ſiue etiam nullus ſecundi cum tertio congreſſus fiat, [b] ſecundus neruus perpetuò deorſum ad anteriorem articuli cubiti ſedem contendit, muſculo cubitum flectentium anteriore tectus, & in progreſſu ab externo ipſius latere [c] ramulum ſpargens in caput [d] muſculi ab humero principium ducentis, & radio ad brachialis radicem inſerti, radiumq́; in pronum mouentis. Quum primùm uerò ſecundus neruus ad anteriorem uſque cubiti articuli ſedem, cubiti ve flexum pertingit, ſecundum externum latus [e] tendinis muſculi cubitum flectentium anterioris, ad carnoſam [f] ducitur membranam, in cutem diſsipandus. mox enim atque ab alto emerſit, in duos craſsitie impares ſecatur ramos: quorum [g] unus, qui gracilior ac ſuperior eſt, aliquouſque cum humeralis uenæ [h] ramo, ſecundum radium, ad mediam uſque cubiti longitudinem exporrecto, ac dein uerſus ulnæ appendicem tendenti deducitur, uniuerſam cutem radio incumbentem pretenuibus ſurculis intertexens: quorum [i] pręcipuus, inferiorem radij appendicem ſuperans, ad ſecundum uſque pollicis pertingit internodium hic, uti & toto progreſſu, inter carneam membranam & cutem repens, ſobolesq́; tenuiſsimas diffundẽs. Huic ſurculo pollici exporrecto, interdũ ramuli accedũt, permiſcenturq́; ab ijs ſecundi nerui propaginibus, quas modò internam manus cutem adire ſcribam. [k] Humilior enim craſsiorq́; ramus eius ſecundi nerui diuiſionis, quę iuxta cubiti flexum perficitur, ſtatim in duas quoque dirimitur propagines, ſub [l] media prorepentes uena, ab humerali ad communis uenæ conſtitutionem proficiſcente. [m] Vna harum propaginum, quam elatiorem appellare nihil prohibet, poſtquam dictæ iam uenæ ſuccumbens, ad [n] uenæ communis uſque originem obliquo ductu acceſsit, relicta uena cuti ſubtenditur: & in deſcenſu elatiùs ad radij ſedem nonnihil obliquè conſcendens, ſecundùm internum latus [o] muſculi longi, & radio proprij, ad brachialis uſque radicem perfertur. [p] Altera propago, quam memoriæ doctrinæq́; gratia in ſcholis humiliorem nuncupo, magis obliquè quàm medium cubiti flexus, aut uenæ communis origo conſiſtat, deorſum fertur, ac tandem uenæ interioris cubiti ſedis cuti potiſsimum oblatæ attenſa, ad brachiale uſque [q] prorepit, in multos exiles ſurculos in progreſſu abſumpta. Nam priuſquam longo ductu in cubiti regionem feratur, in duos præcipuos partitur ramos: quorum [r] unus quodammodo radij regioni exporrigitur, [s] alter uerò ulnæ: ac uterque crebrò brachiale ſuperat, ramulos in cutem internę manus ſedis diſpargens. Dein ab illis ramulis, qui Veneris monticulum conſcendunt, interdum ſoboles in externam manus ſedem excurrunt, neruulis [t] commiſcendæ cutem primi pollicis internodij externæ regioni obductam implicantibus. atque in hunc modum ſecundus abſumitur neruus. Qui uerò Galenus huius nerui propaginem quandam diffundi ſcribat [*] arteriæ illi quoque adhæreſcentem, cuius ante brachiale pulſum tangimus, non ſatis aſſequor: quum ea arteria in corporis ducatur alto, profundeq́; incedat: non autẽ, ut deſcriptæ nobis ſecundi nerui propagines, in cubiti quodammodo ſuperficie. præterquàm quòd illa arteria ſimul cum attenſa ipſi uena, toto ipſius inceſſu alium inſignem ſibi in profundo corporis exporrectum, ac coniugem adhæreſcentemq́; uendicet [†] neruum, quem præcipuam tertij nerui brachium accedentium portionem eſſe, paulo pòſt audies. Tertius namque neruus, ſimulatque in brachij regione ſecundi nerui [u] propagine adaugetur, frequenter [x] ramulum in cutem diſpenſat, anteriori brachij ſedi hic obnatam. Hinc in alto uti ab initio repoſitus, cubiti flexum accedit, æquali propemodum interuallo in progreſſu à ſecundo diſtans, ac interiorem ſedem ſibi uendicans. Tertius enim neruus non adamuſsim per mediam cubiti flexus ſedem in cubitum delabitur: uerùm anteriori ſedi inſidet [y] tuberis interioris humeri, ac ſuper internum latus quodammodo uehitur inſertionis [z] muſculi cubitum flectentium poſterioris. Quũ uerò hanc tranſcedit inſertionẽ, in multas [a] dirimitur propagines, ſeriatim tunc recenſendas, ubi [b] quintum neruum ad cubitum uſque ſermonis ſerie deduxero, qui unà cum tertio in muſculos digeritur, ſedem cubiti interiorem occupantes. [c] Quartus itaque neruus à reticulari illo neruorum iuxta uertebrarum latera implexu principium quoque ducens, omnium neruorum qui in brachium porriguntur longè craſsiſſimus eſt, & ſimiliter atque tertius occultatus cum ipſo in brachium properat, [d] axillari uenæ & magnæ brachij arteriæ attenſus, moxq́; [e] inſignes utcunque ſoboles [f] muſculis diſtribuens, quorum miniſterio cubitum extendimus. Priuſquam uerò pręſens neruus ad medium uſque longitudinis brachij pertingat, oblique retrorſum [g] ad humerum brachij ve os contorquetur, hoc & muſculos cubitum extendentes intercedens. Verùm antequam penitiùs reflectatur, ab interno ipſius latere [h] propaginem emittit, quæ [i] inter muſculos cubitum extendentes, & poſteriorem cubitum flectentium in internam brachij ſedem procidit, uniuerſa in illius ſedis cutem abſumenda, ſurculosq́; partim ſurſum, partim deorſum multiplici ſerie ſparſura. Porrò ipſe quarti nerui truncus, ad eum modum ſecundùm humeri poſteriora reflexus, ſenſim ad externam brachij ſedem properat, ac ab externo latere [k] propaginem edit, quæ [l] inter exteriorem cubitum extendentium muſculum, & caput longi muſculi radium in pronum ducentis ex alto emergens, in cutem diſpenſatur externæ brachij & cubiti articuli ſedi obductam. Quum primùm autem quartus neruus in alto ſemper latitans, [m] exterius humeri cõtingit tuber, poſteriori illius ſedi innititur, in qua huius nerui nomine [n] ſinum à Natura priuatim exculptum, diximus, quò neruus muſculis occultatus, atque hic in frequentem ſobolem ſpargendus, tutò ueheretur. Mox enim atque neruus ille in cubitum ducitur, [o] ramum promit, qui ex alto emergens, errabundo ductu ſub cute ad brachiale uſque prorepit, frequentes ſurculus in progreſſu educens, à quibus cutis externam cubiti ſedem obtegens intertexitur. Deinde quartus

neruus

Reliqua ſecundi ſeries.

In 3 lib. de Admi. ſect.

Tertij nerui ad cubiti uſque flexũ progreſſus.

Quarti nerui in brachium ingreſſus, eiuſq; ſeries.

*a ult. fi. X. b 2 fig. α. c 2 fig. Γ. ult. fi. Υ. d 12 ta. Θ. e 6 tabu. q muſculi Θ. f ult. fi. Z. g 2 fig. Δ ult. a. h fi. cap. 6 lib. 3 i. i 2 fig. inferius Δ. k 2 fig. Θ. ult. b. l fi. cap. 6 lib. 3 b, ad a. m 2 fi. Λ. n fi. cap. 6 lib. 3 a. o 1 muſc. tab. a. p 2 fig. Ξ. q Quaſi ſecundũ m & q ult. fi. lib. 3. r 2 fig. Π. s 2 fig. Σ. t Quemadmodum uena ad cha. q. fi. cap. 6 li. 3. * fi. ca. 12 lib. 3 Q & ultima fig. li. 3 arteria cum attenſa illi uena g notatur. † 2 fi cha. 44 ult. fig. l d. u ult fi X. x 2 fig χ. y 1 fi cap. 23 lib. 1 S. z 8 muſc. tab. Γ. a 2 figura cha. 43 ult. fig. c. b ult. fi. m ad n. c 2, 3 fi. Φ. ult. fi. e. d ult. fi. li. 3 Z uerſus b. e 3 fig. Ψ. f 11 muſc. tab. Θ, a ad f. g Ad Υ fi. 2 ca. 23 li. 1. h 3 fig. Ω. ult. fig. f. i Inter P et N 7 muſc. tab. k 3 fi. cha. 32 ult. fi. g. l Inter S et X 9 muſc. tab. m 2 fi. ca. 23 lib. 1 P. n eiuſd. fig. V. o 3 figur. charact. 33 ult fig. h.*

nervus in duos p diſcinditur truncos, in profundo, ut & ipſorum radix, reconditos. Horum q alter altero elatior eſt, ac radio exporrigitur: r alter autem qui humiliùs conſiſtit, ſecundùm ulnam deorſum fertur. Elatior penitiùs s inter ſuperius latus muſculi bifido tendine brachiale extendentis, & exterius inferiusve latus muſculi longi radium in pronum ducentis, ad brachiale contendit, in progreſſu graciles ramulos utriſq; quibus attenditur occultaturq; muſculis cõmunicans. Vbi uerò elatior hic ramus brachiale accedit, per t tranſuerſum repit ligamentũ, in externa radij ſede bifido u tendini brachiale extendenti obductum. Mox autẽ atq; præſens quarti nerui ramus externã brachialis ſedem u contingit, in duas dirimitur propagines: quarum altera duplici ſurculo externæ pollicis regioni offertur: altera uerò in duas ſecta ſoboles, unã indici porrigit, in ipſius externam ſedẽ duplici quoq; ſurculo abſumendã. alteram autẽ medio largitur digito, eã ſimplicẽ indiuiſamq; interno lateri exterioris eius digiti ſedis applicans. x Demiſsior ulnæq; exporrectus ramus quarti nerui iam cubitũ ingredientis y bipartitionis, ilico z frequentes educit ſoboles: ac primã donat capiti a muſculi indicem, mediũ & anularẽ extendentis: ſecũdam capiti b muſculi, cuius auxilio minimus extenditur digitus: tertiã autẽ offert c muſculo, brachiale ſimplici tendine extendenti. In ipſo autẽ ſecundùm ulnã proceſſu, d tribus muſculorũ principijs ab hac originẽ ducentibus propagines exhibet. Horum muſculorum primus eſt, qui radium in pronum ducentium breuior uiſitur: mox ille qui triplicẽ diffundit tendinem, ac unum brachialis oſsi primum pollicis os ſuſtinenti innectit, ſecundum primo pollicis oſsi, tertium ſecundo pollicis oſsi & tertio. Dein muſculus, qui tribus pollicis oſsibus inſertus, pollicem extendendo uerſus indicem ducit. Mox muſculus, cuius beneficio index, ac interdum quoque medius à pollice in latus abducuntur. Quod uerò huius rami f reliquum eſt, brachiale non conſcendit, multoq; minus in minores abſumitur digitos: ſed uniuerſum hic ad brachialis radicem ceſſat, aliquot ſurculis brachialis cum cubito articulum implicans. ad hunc ſanè modum quartus neruus in ramos ſpargitur. g

Quinti nerui in brachiũ ingreſſus, ipſiusq; series cũ tertio.

Quintus autem à commemorato iam ſæpius nobis plexu inferiùs quàm quatuor hactenus deſcripti, principium obtinens, quartoq; attenſus, per axillam in brachium fertur, nullas omnino ſoboles cuiquam brachij parti diſtribuens. Nam indiuiſus h inter muſculos cubitum extendentium interiorem, & cubitum flectentium poſteriorem, ſecundùm internam brachij ſedem occultatus, tantiſper porrigitur, dum i internum humeri contingat tuber, ad cuius poſteriorem reflectitur ſedem, hic priuatim habens k ſinum, quo aptè in cubitũ uehitur. Quemadmodũ enim tertius neruus anteriorẽ interioris humeri tuberis ſedẽ occupare dictus eſt, ita ſanè & quintus hic neruus in poſteriori ſede eius tuberis conſiſtit, pariq; quodãmodo ſerie cũ tertio digeritur. A duobus namq; præſentibus neruis l propagines omnibus offerũtur muſculis internã cubiti ſedem occupãtibus, qui & ab interiori tubere humeri, & ab ipſa ulna radioq; principiũ mutuãtur. Ac à tertio quidẽ neruo potiſsimùm ſoboles ſpargũtur in m muſculũ ſecũdos quatuor digitorũ articulos flectentẽ, & n illũ qui tertios eorundem digitorum flectit articulos, mox o illum qui tertij pollicis oſsis flexus eſt autor, deinde propago quoque à tertio neruo p illi porrigitur muſculo, qui ab interno humeri prodiens tubere, ac poſt brachialis oſsi indicem ſuſtinẽti inſertus, brachialis flexus opifex habetur. Verùm is muſculus etiam à quinto neruo ſurculum ſubinde aſciſcit, ut & omnes ab interno humeri tubere pronati. ex quorum claſſe, præter nuper commemoratum q is cenſetur, qui tendine lato internæ manus cuti ſubnaſcitur: dein r qui quarto brachialis oſsi inſertus brachiale flectit, mox s qui radium in ſupinum ducentium ſuperior longiorq; deſcribitur. Porrò quintus & tertius nerui, etiamſi ſparſam hanc propaginum deriuent ſeriem, penitus hic non abſumuntur: uerùm utrorumque ſinguli adhuc ſuperſunt rami, inſignes ſanè, & in plures ſurculos diffundendi. Ac tertij quidem nerui t ramus inter muſculum quatuor digitorum ſecundos flectẽtem articulos, & illum qui tertium pollicis os flectit, radio exporrigitur, unà cum u uena ac arteria hàc deductis ad brachiale properans, & x tranſuerſum permeans ligamentum in brachialis interna ſede tendinibus obductum. Iſte tertij nerui ramus ſurculos, ſed nimis quàm obſcuros, quibuſdam muſculis exhibere dicitur: qui in manu repoſiti, digitorum motibus quoque præſunt. cuiuſmodi y is eſt, quo pollex ab indice maximè abducitur: dein x quo pollex indici proximè adigitur, & a duo pollicis primum flectentes internodium, & b tres ſecundi ipſius internodij flexus opifices, mox c qui indicem ac medium pollici adducunt, ac d duo qui indicis primum flectunt articulum, ac interior denique primum medij digiti os flectentium. Verùm his muſculis, ut & e illi qui radium in ſupinum ducentium inferior eſt, nerui potius attenduntur, quàm inſeruntur, aut etiam ſuperficietenus adnaſcuntur. Ipſe tamen tertij nerui ramus in uola tres notatu dignas emittit propagines, quarum prima pollicis internã accedit ſedem, in duos prius diſſecta ſurculos: ſecunda etiam binis ſurculis internæ indicis ſedi implicatur: tertia uerò ſimplex, interno tantum lateri interior medij digiti ſedis exporrigitur. Porrò quinti nerui f ramus, ulnæ attenſus, inter muſculum ſecundos quatuor digitorum articulos flectentem, & illum qui eorundem digitorum tertios articulos flectit, ad brachiale ducitur, g uena etiam & arteria concomitatus, quæ ulnæ exporriguntur, atque ad uolam per tranſuerſum brachialis ligamentum tendunt. Hic ramus ſimulatque ligamentum id ſuperauit, unam propaginem in duos diuiſam ſurculos, minimi digiti internæ ſedi communicat: ac unam ſimiliter in duos ſurculos diremptam, internæ ſedi anularis digiti offert: mox unam quoque medio communicat, quæ indiuiſa externo applantatur lateri internæ medij digiti ſedis. Præter has quinti nerui propagines, nullas in manus muſculos ſpargi animaduerto, in h illos dico, qui anularem & minimum ad pollicem ducunt, qui primum os minimi & anularis flectunt, cum externo muſculo primum medij digiti os flectentium, & i illo qui minimum à cæteris digitis in latus remouet. Nam, uti prius monui, his muſculis nerui potius attenduntur, quàm adnaſcuntur. Porrò præſens quinti nerui ramus, ulnæ exporrectus, ad hunc modum non totus

p 3 fi. cha. 34. ult. fi. h.
q 3 fi. cha. 35. ult. fig. k, k.
r 3 fi. cha. 37. ult. fig. l, l.
s Inter Y et X 9 ta. muſcul.
t 1, 2 muſ. tab. char. 3.
a 1 muſ. tab. k muſ. A.
u 3 fi. cha. 36.
x 3 fi. cha. 37.
y 3 fi. cha. 34.
x 3 fi. cha. 38.
a 9 muſcu. tab. Z.
b 9 ta. Θ.
c 9 tab. A.
d 10 tab. A. Z. Π.
e 3 fi. cha. 39. 40. 41.
f 3 fi. cha. 42.
g 2, 3 fig. ult. fi. m.
h 7 muſc. tab. P, N.
i 2 fi. cap. 23 li. 1. S.
k eiuſ. fig. V.
l 2 fi. inter 12 char. 43 ult. fig. c, n.
m 5 muſ. tab. Θ.
n 6 ta. Ξ.
o 6 tab. n.
p 8 ta. X.
q 8 ta. Y.
r 1 tab. Z.
s 1 tab. V, aut 7 tabu. Q.
t 3 fi. cha. 44 ult. fig. d.
u ult. fi. li. 3 g.
x 4 muſc. tab. δ.
y 3 muſc. tab. p.
x 11 tab. ſ.
a 6 ta. x. λ.
b 7 ta. cha. 1, 2, 3.
c 6 ta. ζ. ζ.
d Ad alterũ latus Δ 8 tab. n.
e 7 tab. X.
f 2 fi. cha. 45 ult. fig. e, e.
g ult. fi. li. 3. h.

h *Ex nuper ſcriptis petuntur tabul.* i 3 tab. r.

k 2.ſi.cha. 46 ult. fig. l 9 muſcu. tab. inter Ξ & Δ. m 3 fig. 4 educebat cha. 36.

tus abſum itur. nam non perfunctoriè expendendam promit [k] propaginem, paulo inferiùs quàm medium ulnę longitudinis conſiſtit. quū.n. ramus hic ulnę medium emenſus eſt, ab externo ipſius latere propaginem illam educit [l] inter muſculum brachiale flectentium inferiorē & inferiorē brachiale extendentium. Propago hinc ex profundo elabens, ſecundùm ulnam in externam ſedem cubiti porrigitur: & quum externam brachialis ſedem contingit, in externam regionem illorum digitorum ramulos ſpargit, in quam [m] quartus neruus nullas ſoboles prompſit. Diuiditur itaque ea quinti nerui propago in tres ramos, quorum primus duplici ſurculo externam minimi digiti ſedem adit, ſecundus duplici quoque ſurculo externæ anularis ſedi exporrigitur: tertius autem indiuiſus, externo implicatur lateri exterioris medij digiti regionis. Quoniam uerò quintus neruus hanc externæ manus ſedi exporrectam diffundit propaginem, ſubinde uidimus quintum neruum tot atque dixi ſurculos in internam manus ſedem non digerere. Haud ſemel enim obſeruaui, à tertio neruo etiam externum latus interioris ſedis medij digiti, & internum latus anularis ſurculos aſſumere, quinto tunc duas tantum propagines internæ minimi digiti ſedi, & unam anularis interiori ſedi porrigente. Dictam nunc neruorum in manum ſeriem non iniucundè in teipſo obſeruabis, modò adamuſsim neruos alterius manus pollice aut cubiti innixu, ad os ita compreſſeris, ut anima'is ſpiritus tranſitum compreſsione cohibeas, ac pars cui nerui inſeruntur ſtupeſcat. Fit uerò id iuxta cubiti articulum non multis intectum ueſtibus, aut non multa adipe (ut in obeſis mulieribus) inueſtitum commodiſsimè. nam ſi pollice quartum neruum aliquandiu compreſſeris, ſenties externam pollicis & indicis ſedem, & internum quoque latus exterioris ſedis medij ſtupeſcere. Quod autem quartum neruum compreſſuro, pollicem inter poſteriorem ulnæ proceſſum, & externum humeri tuber ui impingere oporteat, neminem latet, qui modò ſurda aure quarti nerui ſeriem non obaudiuerit. Iam ſi quintum neruum compreſſurus, pollicem ad poſteriorem interioris tuberis ſedem ui admoueris, mox interna externaq́; ſedes minimi digiti & anularis, & inferior medij, ſtuporem experientur. At ſi maiori conatu anteriorem interioris humeri tuberis ſedem compreſſeris, atque ita tertium neruum obſtruxeris, ilico interna ſedes pollicis & indicis, & pars medij, ſtupore laborabunt. Quum uerò hæc exploras, perpende pariter, quàm leue ſit, nonnunquam motum integro adhuc ſenſu perire, & ſenſum quoque motu adhuc integro aboleri. Nam ut cæteros taceam neruos (& ne à reconditis magis exempla petam) da uulnere aut alio affectu quartum neruum, quà is ſecundùm humeri poſteriora reflectitur, aut etiam quà à reticulari plexu ad uertebrarum latera conſiſtenti exorditur, præſcindi, aut aliàs ex humoris affluxu, eiusq́; generis malo quopiam ita uitiari, ut animalis ſpiritus cum ipſo non deducatur, & quintus neruus interim illæſus (uti factu eſt facillimum) ac integer ſit, non ne minimi digiti & anularis extenſio perdetur, illorum ſenſu haud uitiato? Nam quintus neruus ſenſum ſuppeditans, illæſus eſt: at propter quarti uitium, muſculorum digitos extendentium munus intercidit. Quid ſi caſu quintus neruus, integro interim quarto, contuſus, aut alioqui oblæſus fuerit: non ne paruus digitus & anularis ſtupeſcent, ipſorum interim motu haud corrupto? Atque ut hæc de quarto neruo & quinto, exempli gratia propoſui: ita ſanè illi, quem neruorum ſeries, & muſculorum natura non fugiunt, expendere confingereq́; promptiſsimum eſt, qui ſenſus illæſo motu aliquando aboleatur: aliquando autem ſeruato ſenſu, motus corrumpatur. Neque neceſſum eſt eò deflecti, quòd maior uis animalis ad motum, quàm ad ſenſum requiratur: & multo minus admittenda eſt Anatomicorum quorundam ratio, qua illi confingunt quoſdam neruorum ſurculos motui tantum, alios autem ſenſui præeſſe. quaſi uerò quis neruorum ſurculus ſenſu tactus deſtitueretur, & non quæuis tandem corporis pars ſua eſſentia conſtitutione ve ſenſui haud repugnans, à quolibet neruorum ſurculo ipſam perreptante, tangendi uim obtineret. Quia uerò hæc aliò ſpectant, ſexti nerui (qui adhuc enarrandus ſupereſt) ſeriem quoque perſtringemus. [n] Iſtius principium ab infima retis iam ſæpius dicti ſede enaſcitur, & incōiugatus per axillam in brachium properat, nullibi in alto reconditus, ſed cuti internæ brachij ſedis ſubſtratus, ad internum humeri accedit tuber, in progreſſu conterminis eius quam perreptat cutis partibus [o] frequentem depromens ſobolem. Ad internum uerò humeri tuber, in plures partitur ramos, uenæ axillaris [p] propaginibus ſub cute exporrectis partim incumbentes, partim quoque ſubſtratos. Hi deorſum numeroſa propaginum ſerie ſecundùm ulnam digeruntur, inter cutem & carneam membranam deducti, & priuſquam brachiale contingant ceſſantes, perpetuoq́; ſecundum inferiorem cubiti regionem ſeu ulnam exporrecti. [q] Præſens neruus craſsitie ſecundo reſpondet, ubi is cubitum accedit. Quintus autem neruus iuxta cubitum tertio in craſsitie conuenit. in axilla autem tertius quinto gracilior uiſitur, ipſiq́; ſimilis tunc propemodum eſt ſecundus, priuſquam ſcilicet ſui portionem tertio commiſcuit. Atque ita quintus, tertius & ſecundus ipſorum in axillam ingreſſu ſexto numeris aliquot ſunt craſsiores: omnium autem pleniſsimus eſt, quem quartum enumeraui: quemaduıodum ſummè etiam gracilis occurrit, qui primus recenſebatur.

Qui citra ſectionem neruorum in brachium ſeriem experiri poſſit.

Senſum ſeruato motu perire, & cōtrà.

Libr. 2. de Affectorum locorum cognitione.

Sexti nerui in brachiū ingreſſus ac ſeries.

Neruorum craſsities.

n 2, 3 ſi. & ult. ſi. q. q. o ſi. 2 cha. 48, 48. p ſi. cap. 6 lib. 3 o, x. q Cōferūtur ſe nerui in 2, 3 fig. ſed magis in ult.

QVINQVE PARIVM NERVORVM E LVMBORVM VERTEBRIS prodeuntium ſeries. Caput XV.

a 2 fig. & ult fig. cha. 20, 21, 22, 23, 24. b 3 ſi. cha. 52, 52. c 12 tab. muſc. Δ. * 13 ea. T. d 14 ea. T.

DORSALIS medullæ lumborum uertebris complexæ [a] nerui, in hoc thoracis uertebrarum neruis magna ex parte conueniunt, quòd à ſingulis [b] rami retrorſum ducantur in muſculos uertebris adnatos. Committitur autem hic uertebris [c] muſculus humani thoracis motorum quartus, dein dorſum mouentium [*] undecimus, ac demum [d] qui huic ſubſternitur decimuſtertius. Atque his muſculis propagines à poſterioribus ramis offeruntur, quum illi adhuc reconditi ad uertebrarum ſpinas ducuntur. Quando autem

rami

rami ex mutuo utriuſque lateris muſculorum connexu, atque ab ipſis ſpinarum apicibus procidunt, ad latera denuò excurrunt, cuti & [e] muſculo præcipuè intexti, cuius ope brachium uerſus dorſi humiliora agimus. [f] Anteriores autem horum parium rami in abdominis muſculos, ac illum qui brachium uerſus dorſi humiliora detrahit, ipſamq́; adeò cutem diſſeminantur, ut & in [g] muſculorum dorſum mouentium nonũ, & eum qui femur mouentium [h] ſextus mihi numeratur. Dein à uigeſimoprimo pari, ſeu ſecundo lumborum, unà cum ſeminaria ſui lateris arteria perquàm [i] exiguus ſurculus ad teſtem ducitur, ſi modò à ſexti paris neruorum cerebri [k] ramis coſtarum radicibus exporrectis, atque in inteſtina propagatis, nullæ ſoboles ad teſtes pertingant. nam & ab illis ramis interdum ſurculos teſtibus exporrigi animaduertimus. Quin etiam ab anterioribus ramis trium primorum parium ex lumborum uertebris proſilientium, [l] ſurculi etiã diffunduntur, qui nuper dictos ſexti paris ramos coſtarum radicibus exporrectos accedunt, illosq́; adaugẽt. A tribus uerò humilioribus è lumborum uertebris elabentium paribus, non minimi ſanè nerui crus accedunt: qua autem ſerie in illo digerantur, ſecundo ab hoc Capite exequar.

e 10 ta. Θ. f 2 fi. cha. 50, 50 dein 51. g 8 muſ. ta. h 12 muſ. tab Θ, Ξ. i 2 fi. cha. 49, 49. k 2 fi. cap. 2 b. l Ad latus charac. 20, 21, 22 fig. 2.

NERVORVM E SACRO OSSE PROSILIENTIVM SERIES. Cap. XVI.

QVAM concinnè Galeni oſsis ſacri deſcriptio[n]es inuicem ac demum [a] hominis oſsi congruant, primo explicuimus libro, addentes quoque inter ſex hominis ſacri oſsis oſſa anteriori & poſteriori ſede foramina exculpi: adeò ſanè, ut hominis neruorum ſeries à canum & caudatarum ſimiarum ſerie plurimum diſcrepet. Ac [b] primum quidem par tam in hominibus quàm quadrupedibus inter os ſacri oſsis primum, & infimam lumborum uertebram ea prorſus ratione, qua neruorum paria è lumborum uertebris egrediuntur, procidit, moxq́; ab egreſſu ramum in poſteriora non ſecus ac ſuperiora paria diffundit, qui etiam ſimiliter atque poſteriores illorum parium rami, digeritur. Priuatim uerò à poſteriori illo primi paris ſacri oſsis ramo, [c] propago utcunque inſignis in muſculos ſpargitur, ab ilium oſſe principium ducentes, potiſsimùm autem in [d] primum femur mouentium. Dein eius propaginis ſoboles non pœnitendę in cutem clunibus obductam deriuantur. Anterioris uerò præſentis paris rami præcipua portio neruis in crus deducendis permiſcetur. Is enim totus in crus non abſumitur, quum ab illo [e] propago ſecundùm internam ilium oſsis ſedem exporrigatur, ſurculos offerens abdominis muſculis, & illi pariter [f] muſculo, quem ab interna ilium oſsis ſede pronatum, femur mouentium ſeptimum recenſui. [g] Cæterùm quinque humiliora ſacri oſsis neruorum paria peculiari procidũt ratione. nam priuſquam ex ipſo oſſe elabantur, gemina ab utroq; latere ſunt, & unus neruus utrobique à ſingulis paribus in anteriora procidit, & unus item utrobique retrorſum: atque hæc ſeries in hominibus uiſitur. In ſimijs uerò & canibus alia occurrit. uti enim tria tantum in illis ſacri oſsis neruorum ſunt paria, ſic etiam duo ſolùm inferiora anteriùs poſteriusq́; excidũt. Dein reliqua paria (quæ in canibus & caudatis ſimijs cernũtur numeroſa) ab oſsis coccygis (ut ſic etiam de illis animalibus loquar) lateribus (uerſus poſteriora tamen magis) in eũ modum prodeunt, quo ex thoracis & lumborum uertebris nerui egrediuntur, quũ interim ab hominis oſſe nobis coccyge uocato, ne unus quidẽ exiliat neruus. Adeò ſanè, ut minimè mirandum ſit, ſi ego in horum neruorũ paribus recenſendis, à Galeni ſententia in libro de Oſsibus procul declinem. Quinque igitur ſacri oſsis inferiora paria neruos in poſteriora excidentes ad muſculos potiſsimùm digerunt, qui ilium oſsis & ſacri oſsis poſteriorem occupant ſedem: ex quorum claſſe in dextro latere eſt muſculus dorſum mouentium [h] undecimus, ac dein [i] decimustertius, pręter membraneum initium [k] muſculi brachium ad dorſi humiliora agentis, & [*] quartum humani thoracis motorum. Item [l] quatuor primi femur mouentium, ac cutis denique clunibus obducta, propaginibus quoque aliquot ab illis neruis donantur. Anteriores uerò nerui uariè magis digeruntur. ſiquidem tres ſuperiores, primi paris modo in crus (uti ſubſequenti narrabo Capite) properant. Duo autem humiliores nerui, qui ſexti ſeptimiq́; parium propagines ſunt, in ani muſculos digeruntur. ad hæc, in uteri ceruicem frequenti ſobole, uti etiam in uirorum ueſicæ ceruicem penem ve, pertinent. Nam ueſicæ ac uteri item fundus plerunque [m] neruulos ab illis mutuantur ramis, qui à ſexto pari neruorum cerebri coſtarum radicibus ſub tunica coſtas ſuccingente exporriguntur. [n] Terminus uerò dorſalis medullæ ex ſexto ſacri oſsis oſſe procidẽs, nerui ritu mihi haudquaquam digeri uiſus eſt, etiamſi hunc à quibuſdam neruum coniuge carentem uocari non ignorem. In homine tamen, cuius ſacrum os quinque tantum efformari uidebatur oſsibus, medullæ dorſalis terminus ab oſſe procidens, unum utrinque diffundebat ſurculum, hac ratione ſexti paris ſacri oſsis uices ſupplens.

*a Spectatur hæc fig. ca. 18 li. 1. b 2 fig. & ult. cha. 25. c 3 fi. cha. 54. d 9 muſc. tab. Π. e 2 fi. cha. 53. f 8 tab. Λ. g Cõfer ſecundam figu. tertiæ. h 13 muſ. tab Γ. i 24 ta. T. k 9 ta. Θ. * 12 muſ. tab. Δ. l 9 tab. Π. 10 Σ. 11 Σ & Φ. m 2 figu. cap. 2 1. ſi. n 23 figu. char. 56.*

NERVORVM FEMVR, TIBIAM ET PEDEM ADEVNTIVM distributionis ratio. Caput XVII.

Quatuor neruos crus petere.

CRVRI iuxta femoris initiũ à dorſi medullæ lumborum uertebris, & oſſe ſacro complexæ neruorum paribus, [a] quatuor nerui offerũtur, à reticulari quodammodo plexo perinde procedentes, atque præcipuos brachium petentes neruos pronaſci, iam antea relatum eſt: quanquam magis uarius in ceruice, quàm hic ad lumbos ſacrumq́; os neruorum implexus occurrat. His neruis non eadem obtigit craſsities, multoq́; minus par ſeries & ductus. qui enim primus ac tertius recenſebuntur, graciles ſunt. Secundus autem duobus illis craſsior ſubinde reperitur, licet interea tenuis quoque ſit. quartus uerò illorum trium unà complexorum craſsitiẽ

a 2 fi. cha. 57, 60, 66, 71. ult. fig. & 7. Ca.

longe

b 2 fi.cha. longe uincit. b Primus à ſuprema parte implexus neruorum in crus pertinentium originem ducit, ubi
57. ult fig. ſcilicet tertij lumborum paris (quod ordine in uniuerſo dorſo uigeſimum ſecundū eſt) anterior ramus quar *Primus neruus ſeries.*
c 8 muſcu. to lumborum pari commiſcetur. Neruus hic lumborum incumbens c carnibus, ac peritonæo ſubſtratus,
tab. Θ, Ξ. in femur procidit ſecundùm exterius latus tendinis d ſexti femur mouentium muſculi, qui unà cū ſeptimo
d 8 tab. Θ femoris motuū autore muſculo hàc ſupra coxendicis os ad e minorem femoris proceſſum contendit. Si-
cum Λ. mulatq; uerò neruus ille femur contingit, f ramum depromit cuti paulo minus quàm ad genu uſq; expor
e 1, 2 fig. rectum, quæ anteriori femoris ſedi uerius externum ipſius latus obducitur. Porrò g maior præſentis ner-
cap. 30 lib. ui portio in alto latitans, aliquot propagines deriuat h primo tibiam mouenti muſculo, qui ab aotica ſede
1 a. appendicis ilium oſsis principium ducit: dein & i ſeptimo tibiam mouenti muſculo, qui à maioris proceſ-
f 2 fi. cha. ſus femoris radice enaſcitur: mox quoque k nono tibiæ motuum autori, atque cum illis muſculis primi
58. ult. fig. huius nerui grandior portio decliuis ducta, elatiùs quàm genu conſiſtat articulus, terminatur. l Secundus
a. neruus ſuum principium inferiùs quàm primus adipiſcitur, e regionè uidelicet uigeſimiſecundi paris ner- *Secundi neruus ſeries.*
g 2 fi cha. uorum dorſalis medullę, ſeu e regionè articulationis tertiæ lumborum uertebræ cum quarta. Hic neruus
59. ult. fig. peritonæi etiam poſteriori regioni ſubtenſus, ſimul cum m uena & arteria per inguina femur petētibus in
β. crus porrigitur, ac mox ab interno ipſius latere n ramum deriuat, † uenæ ad pedis uſque pollicem o at-
h 3 muſc. tenſum, quam ab inguine per internam femoris ſedem, ac per genu articulum, internamq; tibię originem
tab. Σ. ſub cute ad ſummum uſque pedem protendi commemorauimus. Atque ut illa uena uarias ſoboles in pro-
i 5 tab. Λ. greſſu ad cutem illi conterminam diffundit, ita ſanè & hic ſecundi crus petentis nerui ramus anteriori ne-
ab v. næ illius ſedi toto ductu contiguus, ſoboles paſsim in cutem ſpargit: quarum p illæ ſunt præcipuæ, quas
k 4 tab. Φ. anteriori & interiori uerſus poplitem, genu regionibus offert. Neq; ſanè oſcitanter obaudiendum eſt, præ-
l 2 fi. cha. ſentem ramum anteriori uenæ parti exporrigi, ut in eius uenæ ſectione, quam mox ſub genu aut iuxta inte-
60. ult. fig. riorem malleolum molimur, ſcalpellus retrorſum atque in poſteriora impingatur, ne is caſu antrorſum a-
γ. ctus, neruum præſecet. Cæterùm q grandior ſecundi nerui portio ſimul cum uena ac arteria ipſum conco
m ult. fig. mitantibus, reconditur, & in muſculos anteriorem femoris ſedem occupantes quoque digeritur: præcipuè
lib. 3 d. autem in r quintum femur mouentium, & in s octauum tibiam mouentium, cum quo etiam ſecundùm
n 2 fi. cha. internum latus t noni tibiam mouentiū muſculi deorſum fertur, & ſupra genu articulum nō minus quàm
61. ult. fig. primus neruus ceſſat, in progreſſu membranulis uaſa colligantibus exiguas porrigens ſoboles. u Tertius
δ. β. neruus ſecundo ſuccedit, illic potiſsimùm enatus, ubi quarta lumborum uertebra quintæ articulatur. unde *Tertij neruus ſeries.*
† ult. fi. li. peritonæo quoque ſuccumbens, & x muſculo femur mouentium ſeptimo uectus, ad pubis oſsis y foramē
3. m, m. contendit. quod quum permeat, a nono & a decimo femur mouentibus muſculis ramulos porrigit: mox
o 2 fi. cha. uerò & b illis muſculis, qui à pubis oſſe pronati, peni peculiares cenſentur. At ubi paulo demiſsius prore-
62. pſit, duorum neruorum, quos iam deſcripſimus, c ramum emittit cuti internā femoris ſedem iuxta ingui-
p 2 fi cha. na occupanti. Dein eius nerui d reliquum, ſobolem offert e ſecundo tibiam mouenti muſculo, ac deio f
63. quinti etiam femur mouentis muſculi portioni à pubis oſſe pronatæ ramum deriuat, ſupraq; medium lon-
q 2 fi. cha. gitudinis femoris terminantur. g Quartus cruris neruus tertio quidem ortu ſubſequitur, at ſextuplo etiam
64. ult. fi. δ. craſsior eſt. atq; ex uigeſimiquinti ac triū ſuccedentiū parium anterioribus ramis potiſsimùm conflatur: nō *Quarti neruus ſeries.*
r 8 muſcu. ſolùm omniū corporis neruorū craſsiſsimus, uerùm etiam quū hinc à dorſalis medullę quaſi termino princi
tab. Φ. c. piū obtineat, duriſsimus, paritérq; ualidiſsimus. Hic neruus peritonæo quoq; ſubditus, inter ſacri oſsis la-
s 6 ta. Π. tus, & ilium os, quà hæc oſſa inuicem dehiſcunt, tanquam per h ſinum ipſi peculiariter paratum ducitur, &
t 4 tab. Φ. mox i ramum ex poſteriori ipſius ſede pullulat, qui aliquouſque ſub k primo femoris motorum latitans
u 2 fi. cha. muſculo, tandem ad cutem procidit, ſoboles diſtributurus cuti, inferiori clunium ſedi obtenſæ, & illi pari-
66. ult. fi. ζ. ter cuti, quæ poſteriorem femoris ſedem nonnihil ultra medium longitudinis femoris integit. Cutis enim
x 8 ta. Λ. ſupra genu in poſteriori femoris ſede repoſita, ab l alia quarti nerui propagine ramulos obtinere mox do
y 1.2.3 fi. cebitur. Poſtea quam igitur quartus neruus hūc ad cutē depromſit ramum, m alias utcunq; grandes diſtri
cap. 29 lib. buit ſoboles in muſculorum o capita digerendas, quæ à coxendicis oſsis appendice principiū ducunt, quo-
1 v. rum tria tibiæ motibus famulantur, ac tertium, quartum & quintū tibiam mouentes conſtituunt muſculos.
z 8 ta. Φ. quartum uerò caput, quintum femur mouentium efformat muſculum. Quartus neruus hinc inter muſculos
a 16 ta. F, poſteriorem femoris ſedem ſibi uendicantes reconditur, deorſum fertur, ac paulo ſub medio lōgitudinis fe
G, H. moris o ramum educit in quarti tibiam mouentis muſculi p partē à femoris oſſe, ac ſi peculiaris eſſet mu-
b 1, 2 fig. ſculus, enatam. Ab hoc ramo propagines in cutem excurrunt humiliori ſedi poſterioris femoris regionis in
cap. 49. lib. xta genu obductam. Simulatque quartus neruus inferiorum femoris capitū radicem ſpectat, q utrinque
2 K, L. unam edit propaginem, in r capita muſculorū diſſeminandam, qui tres primi pedis motores enomerātur.
c 2 fi. cha. Quando autem quartus neruus in s ſinu t conſiſtit, quem duo inferiora femoris capita mutuò dirempta
68. ult. fi. n. efficiunt, in u duos craſsitie inæquales truncos partitur, à quibus uniuerſæ propemodum tibiæ & pedi itē
d 2 fi 69. nerui offeruntur. Nullus enim in tibiam neruus procidit, à quarto non diductus, præter x ramum ſecundi
ult. fig. θ. crus petentis nerui interiori femoris & tibiæ & pedis ſedi exporrectū. cuius etiam uices is quarti nerui y
e 16 muſ. ramus non ſemel ſubire uiſus eſt, quem paulo pòſt ſecundùm internam tibiæ ſedē (uerſus ſurā tamē magis)
tabul. Δ. ſub cute ad internū uſq; pedis latus diffundi ſcribā. Cęterùm neminem mirari uelim, quòd quartū neruum *Qui quartus neruus uelut pluribus funiculis conſtare uidetur.*
f 8 ta. Φ. c. non ſecus quàm ſi unicus eſſet, non autem (ut Galenus docet) geminus, ſecundùm totam femoris longi-
g 2, 3 figu. tudinem ſermone deduxerim: quum uniuerſus in homine unicam obtineat circumſcriptionem. & ſi quia
cha. 71 ult. ipſius qua inueſtitur membrana unguibus dirēpta, hunc uelut in duos neruos dirimere propoſuerit (quod
fig. 1 ac o- *Libr. 3. de Admi. diſſ.*
uā 10 mu.
tab. ζ.
h 2, 3 fig.
cap. 29. lib.
1 a.
i 2.3 figu. charact. 72 ult. fig. v.
k 9 ta. Π.
l 2 fi. cha. 74.
m 2 fi. cha. 73. ul. fi. μ.
n 10 muſ. tab. φ. p. & 11 tabu. λ, μ v. &
30 lib. 1 l. t 2 fig. cha. 76. o 2 fig. charact. 74 ult fig. ξ. p 11 tabu. φ. q 2 figur. charact. 75. ult. figure o, o. r 12 tab. π, φ, ω. s 1 fig. ca. u 10 muſcul. tab. θ, λ. a 2 fig. cha. 61. y 2 fi. char. 83.

leui etiam fit negocio, ſi manum ab ea [z] ſede, qua neruus propè femoris inferiora capita bipartitò ſcinditur, ſurſum ad mediam uſque femoris longitudinem duxeris) etiam licebit in quàmplurimos neruos ipſum hac ratione diuidere: quum is aliud nihil ſit, quàm plures nerui inſtar plurium rectorum funiculorũ protenſi, & membranis circundati. Ac proinde ea ratione, qua quis quartum neruum geminum eſſe contendet, ego illum decem & octo neruis conflari aſtruam, quum aliquando tot ipſius portiunculæ ſeu funiculi illos ſtudioſe numeranti occurrerint. Quotcunque uerò quartus neruus conſtet partibus, in poplite, uti prius dicebã, uniuerſus in duos impares dirimitur truncos. [a] Exterior, qui & gracilior eſt, uerſus fibulæ cũ tibia connexum prorepens, mox [b] ramum à ſe profert, qui ſecundùm externum tibiæ latus, exterioremq́; malleolum, ad pedis uſque externam ſedem, minimumq́; digitum, ſub cute exporrigitur, ſurculos utcunque graciles ipſi conterminæ cuti toto inceſſu offerens. [c] Præcipua uerò exterioris trunci portio, [d] ſeptimi pedem mouentis muſculi caput ſubiens, [e] ramum ex alto quoque diſpargit ſub cute, ultra medium longitudinis tibiæ excurrentem, quæ anteriori tibiæ ſedi obducitur. [f] Ipſum autem [g] præcipuæ portionis reliquum, iuxta fibulæ externum latus deſcendit, inter ſeptimum eum muſculum, & [h] octanum pedem agẽtium occultata, & illuc uſque prorepens, ubi in exactos tendines illi muſculi deſinunt, uerſusq́; exteriorem malleolum reuolui incipiunt. [i] Interior idemq́; craſſior diuiſionis, quam quartus neruus in poplite molitur, truncus, rectà deorſum incedit, & ab interno latere [k] ramum depromit, ſecundùm internam tibiæ ſedem, modicè uerſus poſteriora ad internum malleolum, & hinc ad internum pedis latus ad pollicem uſque ſub cute exporrectum, & utrinque ſoboles in progreſſu perinde à ſe edentem, ac reliqui aſſueuerunt rami, inter [l] cutem carneamq́; nobis uocatam membranam excurrentes. Huius generis alius adhuc ramus, etſi non adeò inſignis, ab interiore quarti nerui trunco, humilius paulo quàm nuper dictus emittitur, in cutem quæ ſuram integit, uariè diſſeminatus. Verùm ipſe truncus in tibiam nunc plenè delapſus, ac ſub muſculis latitans poſteriorem tibiæ ſedem occupantibus, notatu dignam inibi edit [m] propaginem, ubi fibula primùm à tibia hic iuxta genu dehiſcit, [n] membraneiq́; oſſa ea ipſorum tota longitudine nectentis ligamenti ſuperior ſedes occurrit. Propago enim illa ligamentum hoc permeat, & in anteriorem tibiæ ſedem ducta, ſecundum illud ligamentum deorſum repit, inter [o] muſculum pollicem extendentem, & [p] eum qui reliquos pedis digitos extendit, recondita, illiſq́; quibus attenditur muſculis ſoboles quoque diſpertiens. [q] Quod autem ipſius eſt reliquum, unà cum dictorum muſculorum tendinibus per [r] tranſuerſum incedit ligamentum, in anteriori tibiæ regione iuxta pedem occurrens. Atque quum propago hæc in ſuperiora uſque pedis contendit, [s] muſculis potiſsimùm diſtribuitur pollicem, & tres ipſi proximos digitos in externum latus abducentibus. Quemadmodum uerò [t] propago hæc antrorſum ab interno quarti nerui trunco educitur, ita quoque [u] alia (ſed multo gracilior) in poſteriora ab illo diſtribuitur, inter poſteriorem [x] quarti pedem mouentium muſculi ſedem, & anteriorem [y] duorum primorum muſculorum eidem muneri præfectorum regionem eouſque deſcendens, ſparſaq́;: ac trium horum muſculorum tendines inuicem plenè non uniuntur. Porrò [a] quod ex quarti crus petentis nerui trunco interiore adhuc ſupereſt, ſecundùm poſteriorem tibiæ ſedem, cum [b] quinto pedem mouentium muſculo, & [c] ſecundo & [d] tertio pedis digitos mouentibus, deorſum fertur: & illorum muſculorum tendinibus concomitatum, ad poſteriorem malleoli interioris ſedem reuoluitur, pediſq́; inferiora ſubit, muſculis inibi repoſitis attenſum, & ita in ſurculos diſſectum, ut duo ferè humiliori cuiuſque digiti communicentur ſedi, totuſq́; quartus crus adeuntium neruus eum in modum abſumatur. In cuius ſerie (potiſsimùm uerò per tibiam) commemoranda, ſi haud leuiter à Galeni placitis me declinaſſe animaduerteris, non ſit obſecro moleſtum, ipſius deſcriptionem cum uera humani corporis ſectione expendere: ut unà mecum diſcas, quàm timidè quantumuis etiam probatiſsimis autoribus ueniat acquieſcendum. Quibus autem modis neruorum omnium ſectio opportunè ſit adminiſtanda, ſub finem trium ſequentium librorum ſuo loco utcunque enarrabo: nunc grandiore neruorum imagine quarto huic libro colophonem adiecturus.

z 2 ſi. cha. 76.
a 2 ſi. cha. 77. ul. ſi. τ.
b 2 ſi. cha. 78. ult. ſi. φ.
c 2 ſi. cha. 79. ul. ſi. τ.
d 6 muſc. 14. φ. 2 ta. χ.
e 2 ſi. cha. 80. ul. ſi. υ.
f 2 ſi. cha. 81.
g 2 ſi. cha. 79.
h 2 muſc. tab. ψ.
i 2 ſi. cha. 82. ult. ſi. ρ.
k 2 ſi. cha. 83. ul. ſi. θ.
l 2 ſi. cha. 84. ul. ſi. ξ.
m 2 ſi. cha. 85. ult. fig. ψ.
n 15 muſ. tab. Σ inter Ʀ & S.
o 5 muſc. tab. Φ
p 4 muſc. tab. ψ.
q 2 ſi. cha. inferior 85
r 1 muſc. tab. Δ.
s 5 muſc. tab. ψ.
t 2 ſi. cha. 85.
u 2 ſi. cha. 86.
x 13 muſ. tab. ψ.
y ead. tab. τ, τ.
a 2 ſi. cha. 87. ult. fig. ω.
b 15 muſ. tab. D, E.
c 14 muſ. tab. Λ.
d 14 muſ. tab. Ξ.

CHARACTERVM INDEX.

PRAESENTI figura cerebrum unà cum cerebello cerebriq́; exortibus eum in modum delineauimus, quaſi à caluaria enudatũ in ipſius baſi ita conſpiceretur, ut appareret, ſi quis erectus caput in poſteriora quàm maximè flecteret, ſurſum retrorſumq́; oculos acturus. Vt uerò characterum Index huic chartæ pulchrè adhiberi poſſet, figuram ac ſi altero careret brachio at crure delineauimus, præcipuè quum eadem utrinq́; ſit ratio.

A, B, C *Cerebri ex altero latere baſis notatur, ac A indicat partem ipſius ad narium ſimnum prominulam, nonnulliſq́; mamillarem proceſſum nuncupatam. B uerò cerebri partem inſinuat, amplum caluariæ ſinum ſubeuntem, qui ad latus ſinus conſiſtu, quo glans cerebri pituitam excipiens reponitur. C autem maximè poſticam cerebri ſedem notat.*

D, D *Cerebellum.*

E *Sinſter cerebri proceſſus, organo olfactus præcipuè ſubminiſtrans.*

F *Nerui uiſory ſiniſtri ortus.*

G *Neruorum uiſoriorum coitus.*

H *Tunica, in quam uiſorius neruus exoluitur, degenerat ve.*

I *Secundum neruorum cerebri par.*

K, K *Minor radix tertij paris.*

L *Craſsior radix tertij paris.*

Quartum

NERVORVM DELINEATIO, QVAE SEPTEM

parium neruorum qui à cerebro & dorſalis medullæ initio pronaſcuntur ortus proponit, & diſtributionem ſeriemq́; omnium parium quæ à dorſali medulla in dorſi oßibus complexa originem ducunt, pulcherrimè refert.

M *Quartum par.*

N *Quinti paris gracilior radix.*

O *Quinti paris inſignior radix.*

P *Membrana, in quam quintum par in auditus organo præcipuè exoluitur.*

Q, R *Maioris quinti paris radicis propagines, quarum hæc per cæcum elabitur foramen, illa uerò per aliud ſibi proprium.*

S *Sextum neruorum par.*

T *Septimum neruorum cerebri par. Atque horum neruorum progreſſus hic nō delineari potuere, uti elegantiſſimè proponuntur ſecunda figura, huius libri ſecundo Capiti præpoſita.*

V *Dorſalis medullæ ex cerebri baſis medio initium.*

X *Dorſalis medullæ ſedes, qua caluariam egreditur.*

1, 2, &c. *Numeri characteres ſeptem ceruicis, duodecim thoracis, quinque lumborum, & ſex ſacri oſſis indicant uertebras, atque adeò triginta neruorum à dorſali medulla iam in illis uertebris contenta proſilientium paria, quorum ſeriem quàm potui accuratiſſimè & ſimpliciſſimè in hac tabula meo marte expreſſi. Verùm quia hic locus exiguam characterum declarationem admittit, non omnes neruorum ſoboles literis inſigniturus ſum.*

P *Septi tranſuerſi ſiniſter neruus, quē citra aliam characterum operā ex quarti, quinti & ſexti parium propaginibus efformari conſpicis.*

Q *Neruus à quinto pari, cuti ſummū humerum inueſtienti, & dein muſculo brachium attollenti præcipuè diſtributus.*

R *Primus brachij neruus, ipſiusq́ue propagines hic in cutem excurrentes.*

S *Secūdus brachij neruus, ipſiusq́; in anteriorem cubitum flectentiū muſculum ſoboles.*

T *Tertius brachij neruus, ipſiusq́ue propago, cuti anteriorem brachij ſedem induenti oblata.*

V *Tertij nerui propago ad poſteriorem muſculum cubitum flectentium.*

X *Secundi nerui portio, tertium accedens neruum.*

Y *Ramus ſecundi nerui caput adiens longioris radium in pronum mouentium muſculi.*

Z *Secundi nerui diſtributio in duos impares ramos.*

a *Minor ramus ſecundùm radium cuti ad pollicem uſque exporrectus.*

Craßior ramus, mox in duas propagines diuiſus, quarum ſeries in conſpicuo eſt.
Tertij nerui ſoboles, in muſculos internam cubiti ſedem occupantes digeſtæ.
Tertij ramus radio exporrectus, ac dein pollici & indici & medio ſurculos offerens.
e,e *Quartus brachij neruus, atque inferius e ramos notat muſculis cubitum extendentibus depromptos.*
f *Quarti ramus, internam brachij cutem adiens.*
g *Quarti ramus, externam & poſteriorem brachij accedens cutem.*
h,h *Quarti ramus, cuti externæ cubiti digeſtus.*
i *Quarti præcipua diſtributio ad ingreſſum cubiti.*
k,k *Quarti ramus radio exporrectus, & externæ ſedi pollicis, indicis, & medij ſoboles offerens.*
l,l *Quarti ramus, ulnæ exporrectus, & muſculis ab externa ipſius ſede initium ducentibus ramulos exhibens, ac ante brachiale ceſſans.*
m *Quintus brachij neruus.*
n *Quinti nerui ſeries in muſculos ab interno brachij oßis tubere pronatos.*
o,o *Quinti nerui ramus, ulnæ exporrectus, & internæ ſedi parui digiti, & anularis, aliquando & medij ramuſculos diſpergens.*
p *Dicti modò rami ſoboles, in externam manus ſedem reflexa, & externæ parui digiti ſedi & anularis & medij ſurculos diſpenſans.*
q,q *Sextus brachij neruus, ipſiusq́; ſub cute tantum ducta ſeries. Quis uerò brachij neruorum ſit exortus, eorundemq́ue principiorum plexus, abſque notis promptè dignoſcitur.*
r,r,r *Nerui ſunt intercoſtales, illic præciſi, quà cum coſtis antrorſum reflectuntur.*
s,s *Rami in poſteriora deducti, hic etiam undique obuij.*
t,t *Huiuſmodi ſeriei nerui muſculos adeunt thoracis oſſibus inſtratos.*
u,u *Propagines indicantur, ſexti paris neruorum cerebri ramum coſtarum radicibus exporrectum augentes.*
x,x *Propagines neruorũ ex lumborũ uertebris exilientium, quæ abdominis & huius ſedis muſculis & cuti diſpenſantur.*
y *Neruulus teſtem frequenter petens, hicq́; reſectus.*
z *Propagines ſextum femur mouentium adeuntes muſculum.*
& *Primus femur petens neruus.*
α *Primi nerui propago, cuti oblata.*
Primi nerui propago, altius inter muſculos abſumpta.
γ *Secundus femur petens neruus.*
δ,δ *Secundi nerui ſoboles, per internam femoris & tibiæ ſedem ad pedis uſque ſuperiora ſub cute excurrens.*
ε *Secundi nerui propago, muſculis anteriorem femoris ſedem occupantibus deprompta.*
ζ *Tertius femoris neruus.*
η *Tertij propago, internam femoris cutem implicans.*
θ *Tertij propago muſculos adiens.*
ι *Quartus femoris neruus, cuius exortus æquè atque trium ſuperiorum eſt conſpicuus.*
κ,κ *Series anteriorum propaginum inferiorum parium è ſacro oſſe prodeuntium.*
λ *Dorſalis medullæ extremum.*
μ *Quarti femur petentis nerui propagines, ad capita muſculorum à coxendicis oßis appendice prodeuntium ſparſæ.*
ν *Quarti nerui ſoboles, in poſteriorem femoris cutem ad medium uſque longitudinis femoris excurrens.*
ξ *Propago præcipuè in quartum tibiam mouentium muſculum, ac dein in reliquam poſteriorem femoris cutem iuxta genu digeſta.*
ο *Soboles in muſculos ſparſæ ab inferioribus femoris capitibus pronatos.*
ρ,π *Quarti nerui in duos truncos diſtributio. ac π quidem minorem, ρ uerò inſigniorem notat.*
σ *Mmoris trunci propago, externæ tibiæ cuti ad parui digiti uſque extremum diffuſa.*
τ *Propago fibulæ inter muſculos exporrecta.*
υ *Ramulus anteriorem tibiæ cutem implicans.*
φ,φ *Grandioris trunci ramus, internæ cuti tibiæ ad pollicem uſque digeſtus.*
χ *Grandioris trunci ramus, poſteriori tibiæ ſeu ſuræ cuti exporrectus.*
ψ *Grandioris trunci ramus, qui ligamentum fibulam tibiæ, quà hæc oſſa inuicem dehiſcunt, committens permeat, ac dein ad digitorum uſque ſuperiora excurrit.*
ω *Præcipua grandioris trunci portio, inter tibiæ os & calcem pedis inferiora petens, ſingulisq́; digitis ſurculos offerẽs.*

LIBRI QVARTI FINIS.

ANDREAE

ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER QVINTVS,

ORGANIS NVTRITIONI, QVAE CIBO POTVQVE FIT, ET DEIN PROPTER PARTIVM CONNEXVM AC VICINIAM

inſtrumentis generationi famulantibus dedicatus,& omnes ſibi peculiares figuras ſeriatim ſimulq́; mox in initio oſtendens,quo minus eædem figuræ pleriſque Capitibus paſsim præponendæ ueniant.

PRIMA QVINTI LIBRI FIGVRA.

SECVNDA QVINTI LIBRI FIGVRA.

PRIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE CHARACTERVM INDEX.

PRAESENTI figura tanta humani corporis portio delineatur,quanta ad peritonæum oſtendendum ſufficit: exprimitur enim hic anterior peritonæi ſedes, ſectionis ſerie ab octo abdominis muſculis libera, nullaque ex parte diſſecta.

A,A, B,C,D *His characteribus peritonæum inſignitur.*

E,E *Linea à mucronata pectoris oßis cartilagine ad pubis uſque oßium commiſſuram procedens, cui obliquè deſcendentium & obliquè aſcendentium,& tranſuerſim procedentium abdominis muſculorum neruoſæ tenuitates pertinaciſſimè connaſcuntur.*

F *Vmbilicus,quem inter diſſecandum etiam ademptis abdominis muſculis, gratia opportunæ umbilici uaſorum demonſtrationis,reſeruare ſolemus.*

G *Seminaria ſiniſtri lateris uaſa,ſuis membranis,quas à peritonæo mutuantur,adhuc obuoluta.*

H *Seminaria dextri lateris uaſa.*

I *Vena ac arteria,quæ potißimùm inferiori ſedi rectorum abdominis muſculorum exporriguntur, quorum & hic quoque propendet portio, pubis oßibus adhuc connexa.*

K *Vena & arteria,quæ ſub oſſe pectoris exporrectæ,in anteriorem abdominis ſedem prolabuntur, præcipuè rectis ab-*

dominis oblatæ muſculis, ac ſuperiorem abdominis ſedem uniuerſam quoque implicantes: quemadmodum illæ quas I inſigniuimus, per humiliorem, & pubis oſsibus uiciniorem abdominis regionem expaciantur.

L *Soboles uenarum in peritonæi latera excurrentium, ac ab illis uenis deductarum, quæ aut à coniuge carente uena, aut à caua geniculatim pronaſcuntur, quæ ipſius caudex lumborum uertebris colligatur.*

M *Transuerſi abdominis muſculi portio, à peritonæo diuulſa, retrorſumq́; flexa.*

N *Ilium oſsis ſedes hic nuda conſpicitur, cui obliqui tranſuerſiq́; abdominis committebantur muſculi. Verùm quum præſenti figura, uti etiam ſubſequentibus omnibus, ea duntaxat organa explicare uiſum ſit, quæ hoc pertractabuntur libro, non eſt quòd illas quoque indicem partes, quæ figuris ob hoc adduntur, ut deſcribendæ partis ſedes in conſpectu promptior eſſet: cuiuſmodi in hac figura eſt thoracis inferior ſedes, abdominis muſculis, & ijs qui brachia & ſcapulas agunt, libera: ut & femorum inguia, cute duntaxat denudata.*

SECVNDAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE CHARACTERVM INDEX.

HAEC figura primam ſectionis ſerie ſubſequitur. hic namque peritonæum recta linea à pectoris oſsis mucronata cartilagine ad pubis uſque os ita diuiſum eſt, ut umbilici uaſorum nullum uitiauerim: dein tranſuerſa ſectione à ſiniſtro ilio ad dextrum ducta, quatuor peritonæi anguli ab anteriori corporis ſede in poſteriora reflexi conſpiciuntur. Præterea umbilici quoque pars, unà cum ipſius uaſis, quæ peritonæo prius connectebantur, oculis ſubiacet. Ad hæc, præſens figura iecoris portionem, & uentriculi ſedem, ac omenti inteſtinis obducti ſitum indicat, quem omentum obtinet, quum manibus ipſum uerſus pubis os inter diſsecandum trahitur, ſi quando ſurſum uerſus ſiniſtrum latus (uti plerunque accidit) retractum adinuenitur.

A, B, C, D *Quatuor peritonæi partes diſſectæ, ac in poſteriora reflexæ, adeò ut interna anterioris peritonæi ſedis regio hic ex ſectionis ſerie in conſpectum uenerit.*

E *Vmbilicus à peritonæo liberatus.*

F *Vena ab umbilico in iecur porrecta.*

G *Venæ umbilici in iecoris rimam ingreſſus.*

H, H *Portio iecoris, ex gibba ipſius ſede apparens.*

I *Præcipuum ligamentum iecur ſepto tranſuerſo connectentium, quod uerſus dextrum latus mucronatæ cartilaginis conſiſtit. Scutum enim id ad ſiniſtrum latus I conſpicuum, mucronata eſt pectoris oſsis cartilago.*

K *Dextra arteria ab umbilico ſecundùm dextrum ueſicæ fundi latus ad ramum quendam magnæ arteriæ prorepens.*

L *Siniſtri lateris arteria, ab umbilico ſecundùm ueſicæ ſiniſtram ſedem, ad ſui lateris quendam arteriæ magnæ ramum exporrecta.*

M *Meatus, quo à ueſicæ fundo fœtus urina inter duas illum inuoluentes tunicas expurgatur.*

N *Veſicæ fundus.*

O *Peritonæi ad ueſicæ fundum nexus.*

P *Ventriculi anterior pars, quæ neque iecore, neque omento obtegitur. Cæterùm hæc uentriculi ſedes ob hoc amplior apparet, quòd uentriculus quem hic depinximus, impenſè inflatus fuerat: quemadmodum & huius cadaueris ueſica paulo quoque elatiùs ſolito, ſupra pubis oſſa ſuperiori ſua parte efferebatur.*

Q, Q, Q, Q *Omentum.*

R *Vena & arteria ſimul cum neruo dextræ ſedi inferioris partis uentriculi exporrectæ.*

S *Siniſtri lateris uaſa, quæ ſiniſtram fundi uentriculi ſedem amplexantur.*

T *Hac ſede dextri lateris uaſa ſiniſtris committuntur: ac proinde etiam R, T & S futuram indicant, cuius Ariſtoteles tertio Hiſtoriæ de animalibus libro, ut & quarto de Animalium partibus, meminit, quum à medio uentre omentum oriri dependereq́; aſſerit.*

V, V *Vaſorum uentriculi fundum perreptantium ſoboles, huc geniculatim in uentriculum ſparſa.*

X, X *Venarum arteriarumq́; propagines, ſuperiori omenti membranæ exporrectæ, & multo adipe undique cinctæ.*

TERTIAE FIGVRAE, QVAM SEQVENS PROPONET PAGINA, eiuſdemq́; characterum Index.

TERTIA figura ſecundam adminiſtrationis ordine ſubſequitur, ac humiliorem omenti membranam à ſuperiori diuulſam laceratamq́; gerit. Superior enim omenti membrana anteriori thoracis ſedi hic eſt exporrecta, & in ſurſum ſimul cum uentriculo ex peritonæi amplitudine euulſa, ut uaſorum ſeries in conſpectu foret, quæ ad poſteriorem uentriculi ſedem in inferioris membranæ omenti ſuperiori parte admodum numeroſa conſiſtit, utq́; etiam inferioris membranæ omenti ortus ac natura promptius ſpectaretur, quæ hic ita in ſiniſtrum latus, ſurſumq́; collecta cernitur, atque uniuerſa omenti pars inteſtinis alioquin obducta, ſurſum conuulſa inter diſſecandum plerunque occurrit. Inteſtina autem nuſquam perturbata, ſuo loco hic iacent: uti & lien quoque, cuius etiam pars oculis hac figura ſubijcitur.

K, L, *M, N & O eadem hic atque in ſecunda figura notantur. nam K indicat umbilici arteriam dextram, L uerò ſiniſtram. M meatum, quo fœtus urina in exterius ipſius inuolucrum excernitur, quiq́; hic, ut & arteria, abtruncatus conſpicitur. Cæterùm N ueſicam notat: O autem peritonæi cum anteriori ueſicæ ſede connexum. In hac figura peritonæi angulos, qui ſecunda figura A, B, C & D inſigniti erant, reſecuimus*

a, a *Superioris membranæ omenti poſterior ſedes, quæ inferiorem membranam integro adhuc omento ſpectat.*

b, b *Extuberans hæc ſedes, uentriculus eſt, ſuperiori membrana omenti tectus.*

c, c *Inferior omenti membrana. Cæterùm extuberans pars, cui duo ſuperiora c & c inſcribuntur, colum eſt inteſtinum,*

qua

quà uentriculi exporrigitur fundo, ac inferiori membrana omenti, uice meſenterij utitur.

d *Hic lien quoque, etſi omento obducitur, protuberans ſeſe oſtendit, ad quod etiam pellucida omenti iuuat ſubſtantia.*

Inferior omenti membrana hic modò, quæ uentriculo ſubijcitur, quàmpluribus notanda erat characteribus: uerùm quo minus illam characterum copia obliterarem, eos in ſubſequenti figura ponendos duxi. præcipuè quum leui opera lector eoſdem characteres utriſque figuris ubi adhibitos fingere poßit, ubi ambæ figuræ idem exprimunt.

QVARTAE FIGVRAE, EIVSDEMque characterum Index.

HAC figura omentum ſuis quibus adnaſcitur, aut potius à quibus initium ducit, partibus liberum, & nulla interim alia ſede diuulſum delineatur, integraq́; ſua constructio, & præcipuè uenarum, arteriarum & neruorum per ipſum ſeries, & glandulosa corpora ipſi innata commonſtrantur. Inſuper quàm concinnè omentum ſacculo, aut peræ, aut minoribus piſcatorum retibus aßimiletur, hac quoque figura diſcitur.

e,e,e *Omenti circulus, ſeu orificium, quo id initium ducit.*

f,f,f *Omenti ſuperioris membranæ anterior facies.*

g,g,g *Inferioris omenti membranæ anterior facies. at hæc non integra, ut ſuperioris membranæ anterior facies, hic conſpicitur: quum ea tantùm inferioris membranæ ſedes obuia ſit, quæ uentriculo ſubſternitur, atque ad colon uſque inteſtinum, quà id uentriculo exporrigitur, pertinet, reliqua interim inferioris membranæ parte adhuc à ſuperiori membrana obtecta, & ſequenti figura utcunque proponenda.*

b,i,k *Tribus his characteribus ad ſiniſtram latus ſuperioris membranæ omenti poſitis, omenti constructio inſignitur. Nam b omenti partem notat membraneam, uenis arterijsq́; & adipe quoque carentem. i uerò uaſa indicantur, k autem adeps uaſis attenſus adnatus ve exprimitur. Atque ut iſtos characteres hac omenti parte repoſui, ita etiam quauis ipſius ſede eos potuiſſe collocari, nemo ambigit.*

l *Venæ portæ caudex, quà ex iecore prodiens, inferiori membrana omenti continetur ac ſuffulcitur.*

m *Arteria, iecoris cauum & bilis ueſiculam petens, neruoq́; concomitata, qui à dextri lateris ſexti neruorum cerebri paris nerui ramo, dextri lateris coſtarum radicibus exporrecto depromitur, ac iecoris cauum, bilisq́; ueſiculam adit.*

n *Principium uenæ poſteriorem inferioris uentriculi orificij ſedem potißimùm accedentis, & arteriam habentis coniugem.*

o,o *Arteria & uena & neruus, ſecundùm ſuperioris omenti membranæ principium, dextræ fundi uentriculi ſedi exporrecti.*

p,p *Illorum uaſorum quæ dextræ fundi uentriculi ſedi exporriguntur ſurculi, corpus uentriculi implicantes.*

q,q *Dictorum iam uaſorum, quæ fundi uẽtriculi dextræ ſedi exporriguntur propagines, in ſuperiorem omenti membranam ſparſa.*

r *Vena arteriaq́; duodeno inteſtino &, ieiuni inteſtini principio exporrecta, neruulumq́; ſocium frequenter admittentes.*

ſ *Portæ uenæ in duos truncos bipartitio. quòd uerò uenas r & o indicatas hic elatius quàm in nuda portæ uenæ figura delineauerimus, in hoc factum putato, quòd earum uenarum ortus in hunc modum ſubinde uariet.*

t *Dexter ſeu grandior uenæ portæ truncus, in meſenterium, adeoq́; in ipſa inteſtina excurrens.*

u *Vena in poſteriorem uentriculi ſedem citra arteriæ conſortium diſtributa.*

x *Vena cum arteria & neruo in dextram inferioris membranæ omenti ſedem ſparſa, ac colon quoque inteſtinum hac parte accedens.*

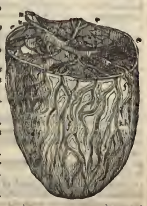
y *Vena ſimul cum arteria in uentriculi poſteriora excurrens, & tandem coronæ inſtar ſuperius uentriculi orificium amplectens. uerùm huius uenæ arteriaq́; tanta duntaxat delineatur portio, quãta inferiori membrana omenti ſuſtinetur.*

z *Hic grandior meſenterij arteria nonnihil ſe offert, etiamſi minimo interuallo inferiori membrana omenti ſuffulciatur.*

TERTIA QVINTI LIBRI FIGVRA.

QVARTA QVINTI LIBRI figura.

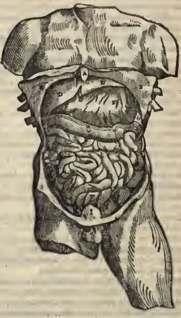

β *Truncus arteriæ, qui inferiori omenti membranæ intertextus, uentriculo, iecori, bilis ueſiculæ, colo, quà id uentriculo exporrigitur, ac dein lieni ramos depromit, neruoſq́; has partes adeuntes concomitatur.*
γ *Vena ſimul cum arteria & neruo, mediam potiſsimùm ſedem ſubiens inferioris membranæ omenti, & ramos quoque offerens colo inteſtino, quà ad uentriculi prorepit fundum.*
δ *Vena coniugis arteriæ expers, quæ ſiniſtra ſedis inferioris omenti membranæ pauculas ſoboles (ut & ipſa gracilis eſt) diffundit.*
ε *Venarum, arteriarum & neruorum in lienem ſeries.*
ζ *Vena pariter cum arteria neruoq́;, uentriculi fundi ſiniſtræ ſedi exporrecta.*
η *Glandulosum corpus, inferiori membranæ omenti innatum, uaſorumq́; robori præfectum.*
θ *Glanduloſi corporis, quod duodeno inteſtino ſubnaſcitur, portio.*

QVINTA QVINTI LIBRI FIG.

SEXTA QVINTI LIBRI FIGVRA, TERTIAM *ſectionis ſeriē ſubſequens, iecur, uentriculum & inteſtina in proprijs oſtendit ſedibus: omento interim, quà à uentriculo enaſcebatur, coloq́; inteſtino continuum erat, prorſus reſecto, ne fortè id relictum, alicuius organi ſedem oblitteraret. Præterea ut ſingula opportunius oculis ſubijcerentur, coſtarum aliquot fines (uti inter pingendum factū eſt) offregimus, ipſas unà cum peritonæo ſeptoq́; tranſuerſo illis connato in poſteriora reflectentes. Veſica autem hic reſpondet tertiæ ac ſecundæ figurarum ueſicæ. Cæterùm quia præſentis figuræ characteres magna ex parte cum duabus mox ſuccedentibus communes ſunt, non abs re erit, ante illarum indicum explicationem eas figuras proponere, ac deinceps communem characterum indicem ſubijcere.*

QVINTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

QVINTA figura omentum aliter prorſus quàm quarta figura expreſſimus. totam namque coli inteſtini partem è corpore reſectam huc repoſuimus, quæ a iecoris regione ſecundum uentriculi fundum ad lienem uſque pertinet, atque in hominibus uocata nobis inferiori omenti membranæ ad dorſum continetur. Dein cum ea coli parte, inferior omenti membrana oculis quoque ſubijcitur, magna iam ſuperioris membranæ omenti portione diſtracta & abſecta, ut omenti ad colum inteſtinum connexus coalituſq́; quouis tandem modo demonſtraretur, inferiori interim membrana non ita atque in tertia figura in ſeſe conuoluta, & ſupra colum quaſi contracta.

A, A B, C, D *His characteribus eius omenti partis portio inſignitur, quæ à dorſo pronata, uentriculi poſteriori regioni ſubijcitur, ac meſenterij quaſi modo duabus ſibi inſtratis membranis efformatur, coli partem ſecundùm uentriculi fundum exporrectam continentibus. Cæterùm B, C, D priuatim quædam, uti modò ſubiungam, inſinuantur.*

B *Prima uena à ſiniſtro portæ uenæ trunco in humiliorē omenti membranam ſparſa, cum comite ſibi arteria, & attenſo ipſi plerunque neruulo.*

C *Secunda uena, eaq́; inſignis, à ſiniſtro etiam portæ uenæ trunco in inferiorem omenti membranam diffuſa, & præ cæteris huc pertinentib. uenis, colo inteſtino oblata cū coniuge ipſi arteria, cui quibuſdam ſedibus neruulus attenditur.*

D *Hæc uena ſimiliter à porta tum omento offertur, quum uena nuper C inſignita, hanc omenti & coli inteſtini ſedem non ſatis impleat.*

E *Hic uinculo coli inteſtini pars eſt intercepta, & poſtmodum præſecta, quæ iecoris cauo ſubſternitur, aut dextræ iecoris ſedi maximè eſt contermina.*

F *Coli inteſtini portio hic quoque uinculo eſt intercepta, quæ lieni incumbit. atque ita totam coli regionem aſſeruauimus, quæ uentriculi fundo exporrigitur, ac G & G inſignitur.*

G, G. *(see F)*

H, H, H *His characteribus inferioris membranæ omēti pars indicatur, quæ ſub dicta nunc coli ſede G & G notata, cæteris incumbit*

[..]mbit inteſtinis, unicaq; eſt membrana à colo inteſtino quodammodo pronata, ubi ſuperiora H,H conſpicis. Vaſa autem hanc partem paſſim intertexentia ab illis pendent, quæ colo inteſtino alioquin quà ſecundùm uentriculi fundum incedit, offeruntur.

I,I,I,I Portio in hunc modum hic relicta eſt eius omenti partis, quam ſuperiorem membranam uocamus: quæ quum magna ex parte eſt diuulſa, promptè etiam oſtendit, qui omentum ſacculo aut peræ conferri queat.

CHARACTERVM SEXTAE, SEPTIMAE ET octauæ Figurarum Index.

SVBSEQVENS *modò characterum Index ſextæ, ſeptimæ & octauæ figuris communis eſt. Si quis uerò interim character harum alicui peculiaris ſit, illi pro figuræ numero aut 6 aut 7 aut 8 adijciam: characteres uerò, quibus huiuſmodi nulla ſubiungetur notula, tribus figuris communes cenſebis.*

A 6 *Mucronata pectoris oßis cartilago.*

B,B 6 *Peritonæum unà cum diſruptis coſtis, illisq; adnato ſepto tranſuerſo retrorſum atque in latera flexum.*

C 6 *Primarium ligamentum, quo iecur humanum ſepto tranſuerſo colligatur.*

D,D 6 *Gibbi iecoris magna ſedes.*

E 6 *Portiuncula uenæ ab umbilico iecori inſerta.*

F,F 6 *Ventriculi anterior ſedes, quæ hic ampla occurrit, quòd uiri huius uentriculus cibis admodum erat turgidus.*

G 6 *Lienis ſiniſtrum latus, ſeu ipſius pars in corporis anteriora uergens.*

H 7 *Ventriculi portio, quæ inferius uentriculi conſtituit orificium, ſeu inteſtinorum principium, quod hic cordula ligatum finximus.*

I,K 7 *Pars inteſtinorum ab I ad K protenſa, uulgato nomine nunc duodenum inteſtinum, nunc inteſtinum duodenum digitorum longitudine, nobis uocatur.*

L 7 *Ieiuni inteſtini initium, graciliumq; inteſtinorum ſedes, quæ hæc primùm in anfractus conuolui, antrorſumq; aſſurgere incipiunt.*

M 7,8 *Ilei inteſtini terminus, atque adeò gracilium inteſtinorum finis. Verùm quanam ſede ieiuni inteſtini terminus, aut ilei inteſtini principium ſit ponendũ, augurari nequeo: quũ toto ductu, qui ab L in ſeptima figura ad M uſq; pertinet, nullibi inſigne diſcrimen occurrat, quo ieiunũ ab ileo liceret interſtinguere.*

N *Extuberans craſſorum inteſtinorum initium.*

O *Appendiculus iſte admodum tenuis, & uermis in modum conuolutus, cæcum inteſtinum nobis appellatur.*

N,P, Q,R,S,T 6,8 *Colum inteſtinũ his characteribus inſignitur: uerùm ſinguli priuatim aliquid notant. N enim ad P uſque coli inteſtini ductum notat, à dextri renis ſede ad iecoris uſque cauum pertinentem. à P uerò ad Q coli ductus inſinuatur, ſecundùm uentriculi fundum à iecoris cauo ad lienis uſque regionem protenſus. à Q autem ad R ductus coli occurrit, à lienis regione ad pubis os ſecundùm ſiniſtrũ ile procedens. Cæterùm ab R ad S (quod in octaua figura priuatim uiſitur) coli indicatur aſcenſus anfractusq;, quẽ ſurſum ad umbilici uſque regionem molitur. At S ad T uſque progreſſum notat, dicti nunc aſcenſus ad recti uſque inteſtini initium.*

V,V 6,8 *Depreſſa coli inteſtini ſecundùm ipſius longitudinem ſedes.*

X,X 6,8 *Coli inteſtini utrinque ad depreſſam eam ſedem V & V inſignitam extuberantes ſemigloboli, quos cellulas uulgus uocat.*

Y 6,8 *Recti inteſtini initium. Quicquid uerò ſub Y conſiſtit, rectum eſt inteſtinum.*

Z 7 *Portio meatus bilem in inteſtina perferentis.*

a 8 *Muſculus recti inteſtini finem orbiculatim amplectens, & intempeſtiuæ fæcium excretioni præfectus.*

b,c 8 *Duo muſculi rectum inteſtinum poſt fæcium excretionem ſurſum contrahentes.*

SEPTIMA QVINTI LIBRI *figura, quæ tenuium duntaxat inteſtinorum ductum delineauimus, aliqua etiam uentriculi & coli inteſtini ſimul cum cæco aſſeruata portione, ut præſens figura iam ſubſequenti facilius conferatur. Quòd autẽ coli inteſtini initium paulo magis quàm par ſit, ab ipſis tenuibus inteſtinis abductum uideatur, in hoc factum arbitrator, ut ſola gracilia in conſpectum accuratè uenirent: potiſsimum quum coli inteſtini circum tenuia ſitum ingreſſumq; ſexta figura pulchre proponat.*

OCTAVA QVINTI LIBRI FIGVRA *quæ cæci inteſtini & coli & recti imago ductusq; commonſtratur, unà cum ilei inteſtini extremo, & muſculis recto inteſtino proprijs.*

d 8 *Hac ſede rectum inteſtinum uirorum peni, & mulierum uteri ceruici, muſculoſæ ſubſtantiæ interuentu connaſcitur.*

e,f 6 *Duæ arteriæ fœtui peculiares.*

g 6 *Hoc charactere ueſicæ fundus indicatur: uti & meatus, quo fœtus urina è corpore ipſius educitur, quemq; hic, ut & nuper commemoratas arterias, abtruncatum finximus.*

NONAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE CHARACTERVM INDEX.

HAC *figura recti inteſtini, & coli quoque, quà id recto continuatur, partem expreßimus, inteſtinorum tunicas aliquo tandem pacto commonſtraturam.*

NONA QVINTI libri figura.

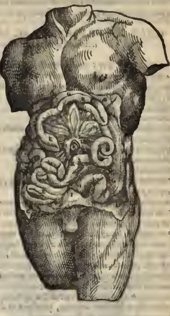
b *Prima inteſtinorum tunica, quæ & intima eſt, ac ſolis tranſuerſis circularibus ve conformatur fibris.*

i,i *Secunda inteſtinorum tunica, quæ tranſuerſis quoque conſtat fibris. attamen rectis etiam eo donatur pluribus, quo recto inteſtino uicinior eſt.*

k,k *Meſenterij portio, quæ rectum inteſtinum oſſi ſacro committit, ac tertiam ipſi exporrigit tunicam.*

L,L *Tertia inteſtinorum tunica, à meſenterij pronata membranis.*

DECIMA QVINTI LIBRI FIGVRA

DECIMAE FIGVRAE, eiuſdemq; characterum Index.

VT decima figura, quæ ſectionis ſerie ſextam ſubſequitur, meſenterij ſitum quam appoſitiſsimè oculis ſubijceret, gracilia inteſtina undecunque ad latera ſurſum deorſumq; inuicem manibus diducta continet: ac proinde meſenterij commonſtrat centrum, & rationem qua meſenterium inteſtinis uaſa porrigit, inteſtinaq; dorſo connectit. Ad hæc, meſenterij etiam partem oſtendit, quæ coli finem, & rectũ quoq; inteſtinum dorſo alligat.

A,B, C,D *Portiones peritonæi, aperto iam abdomine in latera extrorſum flexæ.*

E,E, E *Tenuia inteſtina.*

F *Cæcum inteſtinum.*

G,G, G *Colon inteſtinum.*

H *Recti inteſtini initium.*

I *Veſica, cui peritonæum ea potiſsimùm ſede connaſcitur, ubi alteram ipſi offert tunicam.*

K *Meſenterij centrum, eaq; dorſi pars, qua id à peritonæi membranis initium ducit, quá magnam arteriam & cauam uenam hic uertebrarum corporibus adnectunt.*

L,L *Corpus glandulosum, mox in ipſa uaſorum diſtributione poſitũ, quo meſenterij centro inſeruntur.*

M,M *Glandulæ uaſorum diſtributionibus interiectæ, quas uaſa in ipſo per meſenterium moliuntur progreſſu.*

VNDECIMA QVINTI LIbri figura.

VNDECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

VNDECIMA figura ipſum duntaxat delineatur meſenterium, è corpore exemptum, omnibusq; partibus ipſi connatis liberum, præterquàm ab inferioris membrana omenti portione, qua colon dorſo mihi colligatur, ubi ſecundum inferiorem uentriculi ſedem procedit.

K *Character K, ut & in decima figura, meſenterij indicat centrum.*

L,L *Hi quoque characteres, ſimiliter atque in decima, glanduloſum corpus notant, totius meſenterij maximum.*

M,M *Glandulæ illis interpoſitæ uaſorum diſſectionibus, quæ iam inteſtinis appropinquant.*

N,O *His characteribus meſenterij circumſcribitur pars, tenuia inteſtina dorſo alligans.*

P *P ad Q uſque meſenterij indicat portionem, colon inteſtinum dorſo affirmantem, quæ id à dextri renis ſede ad cauum uſque iecoris protenditur.*

Q *Q ad R uſque inferioris omenti membranæ partem notat, quæ colon tota illa ſede dorſo committit, qua id ſecundum uentriculi fundũ exporrigitur.*

R *R ad S uſque meſenterij inſinuat portionem colo inteſtino tota ea ſede propriam, qua id à lienis regione ad rectum uſque inteſtinum pertinet.*

S,T *Quod S & T intercluditur, meſenterij pars eſt, rectum inteſtinum dorſo nectens.*

V *Hac ſede meſenterij naturam exprimere conati ſumus, quandoquidem unam meſenterij membranam ab altera ungui*
X,Y. *bus diuulſam pinximus: uni quidem X, alteri uerò Y adhibentes. In harum membranarum medio, meſenterij uaſa excurrunt, & ipſius adeps, ut et glandulæ, etiam continentur, quemadmodum in uigeſimaquarta huius libri figura quo-*

quæ eſt cernere, ad characteres F, F & G, G.

CHARACTERVM DVODECIMAE ET decimætertiæ figurarum Index.

PRAESENS *characterum Index, duodecima & decima tertia figuris habetur communis. ac proinde quum character occurret duodecimæ figuræ peculiaris, illi 1 ſubiungemus, illis qui decimætertiæ priuatim inſcribuntur, 2 adiecturi. Si uerò quis utriſq; figuris ſimul communis erit, illi 1 & 2 addetur.*

H,H 1 *Peritonæi unà cum coſtis euerſi portio.*

I,K 1 *Cauum iecoris.*

L 1 *Portiuncula gibba ſedis iecoris.*

M 1 *Iecoris ſectio, cui fœtum alens uena primùm inſeritur.*

N,N 1 *Rima ac impreſsiones et tubercula in iecoris cauo iuxta uenæ portæ exortum conſpicua. N uerò ſuperius, ſeu ſiniſtrum, ſeu ipſo T uicinius, ſedem indicat, qua ab umbilico procedens uena, iecoris cauo, ubi portæ caudex prodit, inſeritur. Ab M enim ad ſiniſtrum N uſque foramen pertinet, quod liberè quodammodo per iecoris corpus umbilici tranſmittit uenam, ad ſedem illo N inſignitam.*

O 1 *Ligamentum ſiniſtram iecoris partem (qua in angulum quodammodo acutum deſinit) ſepto tranſuerſo hic colligans.*

◆ 1 *Sinus iecori hic inciſus, ac ſtomacho cedens, ubi is ſuperiori uentriculi orificio continuatur.*

P,Q 1 *Ventriculus ſiniſtrorſum ueluti ex peritonæi cauitate preſſus.*

R 1 *Ventriculi ſuperius orificium, ſeu ſtomachi finis, unà cum uenis, arterijs, & neruis id orificium amplexantibus.*

S 1, 2 *Humilius uentriculi orificium, ipſiusq́; duodeni inteſtini initium, quod in duodecima figura ſecus quàm ſecundùm naturam ſe habet, antrorſum reflexímus, ut in conſpectum ueniret bilis ueſiculæ meatus in ipſum inſertus, ac mox e notandus.*

T 1 *Neruus iecoris cauo inſertus, & à neruis deductus uentriculi ſuperius orificium implicantibus.*

V 2 *Bilis ueſicula. Hæc in utriſque figuris eſt conſpicua: uerùm priuatim illam duntaxat in decimatertia figura charactere notaui. ac proinde primùm decimætertiæ, ac dein duodecimæ mentem hic & in ſubſequentibus aliquot characteribus accommoda, quòd duodecimam characteribus haud obſcurandam duximus.*

X,X 2 *Bilis ueſiculæ meatus per iecoris corpus inter portæ uenæ & cauæ item uenæ ramos exporrecti.*

Y 2 *Venæ portæ propago in iecoris ſubſtantiam diffuſa.*

Z 2 *Venæ cauæ propago in iecoris ſubſtantiam digeſta. Volui enim hic utcunque exprimere uaſorum in iecoris ſubſtantia ſitum, quo ſcilicet portæ uenæ rami propaginibus cauæ ſubijciantur, & quo nam pacto in horum medio bilis ueſiculæ meatus excurrant. Quamuis interim modò ſecantibus, portæ uenæ propagines, cauæ uenæ propaginibus continuæ eſſe uideantur.*

a 2 *Concurſus coitus ue meatuum bilis ueſiculæ, qui per iecoris corpus digeruntur.*

b 2 *Veſiculæ bilis ceruix, cui meatus ex iecore ductus, ac a notatus inſeritur communisq́; efficitur.*

c 1, 2 d. *Bilis ueſiculæ meatus, in duodenum inſertus inteſtinum. In decima tertia figura duodenum inteſtinum humiliori ſede apertum finximus, ne meatus illius inſertio d notata lateret.*

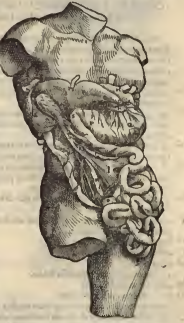
e 2 *Arteria in iecoris cauum & bilis ueſiculam digeſta.*

f 2 *Neruulus iecori & bilis ueſiculæ communis, & à ſexti paris neruorum cerebri propagine depromptus, qua dextri lateris coſtarum exporrigitur radicibus.*

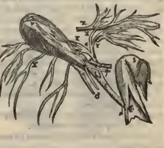
g 2 *Tenues portæ uenæ propagines, in bilis ueſiculam excurrentes.*

h 1 *Portæ uenæ caudex.*

DVODECIMA QVINTI LIBRI FIGVRA. *quæ iam præcedentibus integris figuris ſectionis ſerie ſuccedit. Habet enim diſſectum peritonæum, & omentum quoque in hac ablatum eſt, & coſtas aliquot etiam hic effregimus, quo uniuerſum iecoris cauum opportunius delineari poſſet. Dein uentriculi quoque apparent orificia, quem perinde ac inteſtina in ſiniſtrum latus depreſsimus, ut in conſpectu eſſet meſenterij pars, ac uenæ portæ in ipſum ſeries, & inſuper bilis meatus in inteſtinum inſertio, uti characterum index huic figuræ & ſubſequenti modò communis inſinuabit.*

DECIMATERTIA QVINTI LIBRI FIgura, *nudam bilis ueſiculam, eiuſdemq́ meatuum delineationem exprimens.*

i,i 1 *Glandulosum corpus, quod duodeno inteſtino adnaſcitur, uaſaq́; ipſi exporrecta opportunè ſuſtinet.*

k,l,m 1 *Meſenterium. Verùm ſinguli characteres priuatim quid indicant. k enim uenæ portæ dextri ſeu grandioris trunci diſtributionem in meſenterium notat. l uerò, glandulosum corpus in meſenterio primis uaſorum diſtributionibus præfectum*

ctum

ſtum. in autem, meſenterij inſinuat partem, cui colon inteſtinum tota illa ſede committitur, quæ à dextri renis ſede ad iecoris uſque cauum pertinet. Hic namque colon inteſtinum à meſenterio diuulſum eſt, quo meſenterij centrum aptius delinearetur.

n 1 Vena quæ ſub poſteriori recti inteſtini ſede deorſum protenditur, ipſiq́; recto inteſtino ſoboles porrigit.
o 1 Veſicæ fundi ſuperior pars etiam hic eſt conſpicua.
p 1 Quod hic extuberat, dexter eſt ren, ſua pingui membrana adhuc obtectus.
q 1 Meatus urinarius, à dextro renem urinam in ueſicam deducens.
r 1 Vena & arteria ſeminales dextri lateris.
ſ 1 Vas ſemen à dextro teſte uerſus ceruicis ueſicæ initium perferens.

CHARACTERVM DECIMAEQVARTAE & decimæquintæ figurarum Index.

CHARACTERES hoc Indice explicandi, partim utrique figuræ communes ſunt, partim nunc huic, nunc illi peculiares: ac proinde communes, his notis 1 & 2 indicabimus: peculiaribus uerò decimæquintæ figuræ characteribus, iſtam 1 ſubijciemus, decimæſextæ autem figuræ proprijs characteribus hanc 2 notam addemus.

A 1,2 Stomachi pars, in oris amplitudinem pertinens, hic à faucibus præſecta cernitur.
A, B 1,2 Ab A ad B uſque ductus ſtomachi notatur, rectà ſuper mediam uertebrarum ceruicis & quatuor ſuperiorum thoracis ſedem deſcendens.
B, C, 1.2 A B ad C uſq; ductus ſtomachi pertinet in dextrum latus ſuper quintam & aliquot ſequentes thoracis uertebras modicè declinans.
C, D 1,2 A C ad D uſque ſtomachi ductus inſignitur, ex dextra ſede ſiniſtrorſum ſupra magnam conſcendens arteriam, & per ſeptum trāſuerſum in uentriculi ſuperius orificium pertinens.
E, E 1 Duæ tonſillæ, quæ non procul à ſtomachi ſede in oris cauitatem pertingente diſtant.
F, F 1,2 Glanduloſum corpus ſtomacho frequenter adnatum, qua quintæ thoracis uertebræ corpori inſidet.
G 1,2 Superius uentriculi orificium.
H 1,2 Inferius uentriculi orificium.
I 1,2 Superior uentriculi pars.
K, K 1, 2 Ventriculi demiſſior pars, ſeu fundus.
L, L 1 Anterior uentriculi ſedes.
M, N, O 2 Poſterior uentriculi ſedes.
P 1,2 Duodenum inteſtinum, quod hic ad ieiuni inteſtini principium reſectum finximus.
Q 2 Bilis ueſiculæ meatus, in duodenum inteſtinum inſertus.
R 2 Hic character in interna dicti nuper inteſtini ſede uiſitur, inſertionem meatus illius notans, quem modò Q inſigniui.
S 2 Glanduloſum corpus duodeno inteſtino ſubnatum, uaſaq́; illi inteſtino exporrecta ſuffulciens.
T 1,2 Dextri nerui ſexti paris neruorum cerebri propago, ad ſtomachum exporrecta, multipliciq́; ſerie in elatius uentriculi orificium diſtributa.
V 1,2 Propago ſiniſtri nerui paris ſexti neruorum cerebri ſtomachum amplectens.
X 2 Siniſtræ propaginis ramus, ſecundùm elatiorem uentriculi ſedem ad iecur uſque excurrens, hicq́; quà iecori proximus eſt, Y inſignitus.
Y.
a 2 Prima (uti doctrinæ ſtudio nuncupare eam ſolemus) uentriculi uena & arteria.
b 2 Secunda uentriculum accedens uena, quæ coniuge caret arteria.
c 1,2 Tertia uentriculi uena, cum coniuge arteria, & neruo quoque, ſecundùm dextram uentriculi fundi regionem exporrecta.
d 1,2 Quarta uentriculi uena, coniugem obtinens arteriam, & elatius uentriculi orificiū coronæ ritu amplectens.
e 1 Rami iam dictæ uenæ & arteriæ, qui ſecundùm uentriculi elatiorem ſedem ad inferius uſque ipſius orificium contendunt.
f 1,2 Quinta uena, ſimul cum coniuge arteria & neruo, ſiniſtram ſedem fundi uentriculi perreptans.
g, g 1,2 Aliæ uenæ ac arteriæ, ab illis pronatæ uaſis, quæ lieni inſeruntur.

DECIMAQVARTA QVINTI libri figura, anteriorem integri uentriculi & ſtomachi faciem exprimens, unà cum uenis, arterijs & neruis uētriculo inſertis.

DECIMAQVINTA quinti libri figura, integri uentriculi & ſtomachi poſterriorem exhibens faciem.

DECIMAESEXTAE figuræ, eiuſdemq́; characte-rum Index.

DECIMASEXTA quinti libri figura.

DECIMASEPTIMA quinti libri figura.

HAC figura uentriculum à ſtomacho ac inteſtinis liberauimus, ac dein inuertimus, ut interior uentriculi ſedes, ſeu ſuperficies cibos & potus amplectens, in conſpectum ueniret. Occurrit uerò hic poſterior uentriculi pars: non autem, ut in ſubſequenti, aut decimaquarta figura, anterior.

b *Circulare uentriculi tuber, ea ſede conſpicuum, ubi ſtomachus uentriculo continuatur, aut ubi elatius ipſius conſiſtit orificium.*

k *Tuber orbiculatum, in humiliori orificio uentriculi apparens.*

DECIMAESEPTIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRAESENS figura uentriculi tunicarum ſeriem, numerumq́; & naturam, quantum pictura aſſequi potuimus, docet.

k *Tertia uentriculi tunica, à peritonæo pronata, atque hic à uentriculo magna ex parte diuulſa.*

l *Secunda uentriculi tunica, minus quàm tertia à uentriculo diuulſa.*

m *Prima intimaq́; uentriculi tunica, hac in parte à duabus exterioribus tunicis libera.*

DECIMAEOCTAVAE FIGVRAE, eiuſdemq́; characterum Index.

DECIMAOCTAVA quinti libri figura.

DECIMAOCTAVA figura, iecoris gibbam poſterioremq́; ſedem unà cum caua uena caudicis portione exprimit.

A, A *Iecoris gibbi ſuperior pars.*

B, B *Iecoris gibbi poſteriorisq́; ſedis infima regio.*

C *Caua uenæ ſedes, qua ſeptum permeat, ipſiq́; ſoboles exporrigit.*

D, E *Hoc interuallo ſedes notatur, qua caua caudex poſteriori iecoris ſedi innaſcitur.*

F *Portio præcipui iecur ſepto alligantis uinculi.*

G *Ligamentum, iecoris partem in ſiniſtra maximè exporrectam ſepto tranſuerſo alligans.*

H *Venæ portæ portio.*

I *Sinus, quo iecur ſtomacho cedit, quà is ſiniſtro uentriculi orificio continuatur.*

QVATVOR decimænonæ figuræ tabellarum, earundemq́; characterum Index.

DECIMANONA QVINTI LIBRI FIGVRA quæ quatuor complexa tabellis, ſeu imaginibus, lienem omni ex facie commonſtrat: ipſius autem ſitum, & ex proportione magnitudinem, uigeſima quæ mox ſubijcietur figura, literis O, O, P explicabit.

PRIMA. SECVNDA. TERTIA. QVARTA.

PRIMA effigies, ſeu tabella, lienē anteriori facie exprimit, unà cum omenti portione, ſeu inferioris ſuperiorisq́ue omenti membranarum partibus. A namque lienis ſiniſtrum indicat latus, dextra interim ac media ipſius ſedibus omento intectis. B, B enim & B inferioris omenti membranæ portionem indicant, lienis uaſa deducentem. C uerò & C ſuperioris omenti membranæ portionem ſignificant, quæ ad uentriculum uaſa perferentur, ab illis uaſis pronata, quæ in lienem iamiam inſerenda ueniunt.

A. B.B. C.C.

SECVNDA tabella, lienis caua regio exprimitur, ab omnibus quæ illi committuntur partibus libera. ac hic D notat ſuperiorem lienis ſedem, E inferiorem, F ſiniſtram, G dextram. H uerò & H lineam indicant in caua lienis

D.E.F.G.H.

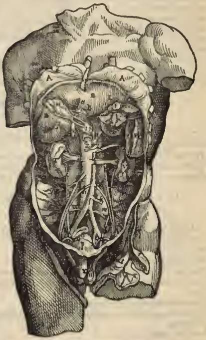
regione conſpicuam,cui lienis uaſa inſeruntur,& omenti membranæ innaſcuntur.

TERTIA *tabella,lienis gibbum commonſtrat.*

QVARTA, *lienis quoque cauam ſedem delineatam continet. At huic c priuatim duas indidi ſectiones, ut lie-*
I,K. *nis ſubſtantia conformatioq; oculis ſubijceretur. Atque hic I & K dictas modò ſectiones indicant.*

VIGESIMAE FIGVRAE, EIVSdemq; characterum Index.

VIGESIMA QVINTI LIBRI FIGVRA.

PRAESENS *figura ſectionis ſerie duodecimæ ſuccedit: ab hac enim omnia inteſtina execuimus, relicta duntaxat uētriculi portione, ſuperioris orificij uentriculi ſedem commonſtrante. atque ita hæc figura pleraque indicat, quæ nunc opportunè cum characterum indicibus ſeriatim inſinuabuntur.*

A,A *Portio ſepti tranſuerſi, peritonæo ſuccincta, atque unà cum coſtis aliquot ſurſum reflexa.*

B,B *Caua iecoris ſedes.*

C *Iecoris ligamentum, quo ipſius ſiniſtra pars ſepto alligatur.*

D *Venæ per umbilicum iecori exporrectæ portio, ubi & ſinus ille indicatur primùm hāc admittens uenam, quæ per priuatum ipſi in iecore humano inciſum foramē ad iecoris uſque ſedem perreptat, ubi hic G non procul à K adhibitum conſpicis.*

E *Hac ſede iecur ſinum obtinet, quo cedit ſtomacho, per ſeptum tranſuerſum ad elatius uentriculi orificium contendenti.*

F *Superius uentriculi orificium, uentriculiq; portio.*

G,G *Lineæ, impreßiones ve, tuberaq;, in iecoris cauo, ubi porta uenam educit, conſpicua.*

H *Bilis ueſicula.*

I *Portæ uenæ caudex hic abſciſſus. Verùm I quoque radices exortus ve indicat duarum uenularum bilis ueſicam adeuntium.*

K *Iecoris neruus, ab illis propagatus, qui elatiori uentriculi implicantur orificio.*

L *Arteria iecori & bilis ueſiculæ communis.*

M *Neruus, à ſexti neruorum cerebri paris propagine initium ducens, quæ dextri lateris coſtarum exporrigitur radicibus. atque hic neruus iecori pariter & bilis ueſiculæ communis cenſetur.*

N *Bilis ueſiculæ meatus hic abtruncatus uiſitur, qui ad inteſtina pertinet.*

O,O *Lienis anterior cauaq; regio.*

P *Lienis linea, cui uaſa ipſius implantantur.*

Q *Vena caua.*

R *Magna arteria.*

S *Radices arteriarum in uentriculum, iecur, lienem, omentum, meſenterium, ipſaq; demum inteſtina excurrentium.*

T *Dexter ren, pingui ſua adhuc obductus tunica.*

V *Siniſter ren, pingui ipſius adhuc inuolutus tunica.*

X *Vena in ſiniſtri renis pinguem diffuſa tunicam.*

Y *Vena pinguem dextri renis accedens tunicam.*

a *Vena art:r'aq; dextro reni ſeorſum ſanguinem deducentes.*

b *Vena arteriaq; in ſiniſtrum renem protenſa.*

c,c *Meatus, ex dextro rene urinam in ueſicam deferens.*

d,d *Meatus, quo ſiniſtri renis urina in ueſicam ducitur.*

e *Seminalis uena, ſiniſtrum accedens teſtem.*

f *Seminalis uena dextri teſtis.*

g,g *Surculi à ſeminalibus uenis, quà peritonæo cōmittuntur, in ipſoq; adeò uerſus teſtes progreſſu, ad peritonæū deriuati.*

h *Seminalis arteria, dextrum teſtem petens.*

i *Arteria ſeminalis, quæ ſiniſtro teſti eſt propria.*

k *Arteriæ in humiliorem meſenterij ſedem ad colon inteſtinum & rectum excurrentis radix.*

l *Arteriæ magnæ ſuper cauam uenam aſcenſus, ac ipſius magnæ arteriæ & cauæ ſupra oſsis ſacri initium in duos truncos diuiſio.*

Præcipua

m,m *Præcipuæ uenæ ac arteriæ earum quæ geniculatim à magnis uaſis lumborum carnibus, ipſiq́; peritonæo offeruntur.*
n *Arteriæ magnæ ſoboles, ſacri oſſis foramina accedentes.*
o *Recti inteſtini pars, à colo liberata, & , ut inter ſecandum fit, uinculo intercepta.*
p *Veſica, urinæ receptaculum.*
q *Vaſis ſemen à teſte ad penem deferentis portio, quà ſecundùm pubis os deorſum ad ueſicæ ceruicis initiũ retorquetur.*
r *Cutis, quæ penem inueſtiebat.*
ſ *Scortum, à tunicis teſtes inuoluentibus reſectum, hucq́; reflexum.*
t *Carnoſæ membranæ pars, quæ haud ſecus atque ſcortum, utrunque ambiebat teſtem.*
u *Tunica, à peritonæo inibi pronata, ubi id ſeminarijs uaſis iter præbet. eſtq́; hæc teſtis tunica, earum quas teſtibus ſingulis proprias peculiaresq́; aſcribimus exterior.*
x *Denudati penis portio.*

TRIVM VIGESIMAEPRIMAE FIGVRAE tabellarum, earundemq́; characterum Index.

VIGESIMA PRIMA QVINTI libri figura, quæ tres proprias continet tabellas, ſectionis ſerie inuicem ſubſequentes, ac appoſitiſſimè renum ſinus, meatuumq́; urinariorum principia oſtendentes.

PRIMA. SECVNDA. TERTIA.

PRIMA tabella ſectionem ſecundùm renis longitudinem per gibbum ipſius inductam habet adeò profundam, ut in ſecundum renis pertingat ſinum, interim nulla renis ſubſtantiæ ablata
α, β *portione. Significetur igitur α dextri renis anterior pars, β uerò poſterior.*
γ, γ *Orificia ramorum primi ſinus renis, ſeu ipſius membranei corporis, quibus inuicem illi rami coeunt. Hic enim rami neceſſariò per ſectionem in mutuo coitu diuiduntur.*
δ, δ *Primi ſinus renis corpus, ſeu membraneum corpus, in quod uena et arteria renis terminantur.*
ε *Foraminulum hoc, urinarij meatus eſt initium.*
λ *Vrinarij meatus pars.*
ζ, η *Super membraneum corpus δ & δ inſignitum, ſecundus renis conſiſtit ſinus: cuius interius, & corpori illi membraneo proximum latus, in hac ſectione tantùm apparet. Eius enim partes, quæ in exteriora ad utrunque ſepti ex renis ſubſtantia conformati latus producuntur, ipſumq́; ſinum uelut bipartitum efficiunt, niſi ſpecillo in circuitu ſub ζ hic & η deducto intueri nequis. Septum namque illud præſenti ſectione in duas partes, anteriorem ſcilicet & poſteriorē, diuiſum cernitur: ac η quidem partem ipſius notat anteriorem, ζ uerò poſteriorem.*

SECVNDAE tabellæ omnia cum nuper commemorata ſunt communia: niſi quòd uniuerſa propemodum renis ſubſtantia, ſeptum illud (cuius in primæ tabellæ indice memini) conſtituens, cultello orbiculatim adempta ſit. neque aliter ſanè ſepti illius figuram ob oculos ponere licuit. Conſpicitur hic itaque ſecundus renis ſinus uniuerſus, at non quemadmodum externo ſuo latere eſt bipartitus, eo quòd ſeptum abſtulerim, ſinum hunc in exteriori ipſius latere dirimentem. α igitur, & β, & γ, & λ, eadem hic quæ in prima tabella notant. Circulus autem in hac tabella inter
θ. *α & β ductus, ſecundum renis indicat ſinum. θ uerò anteriorem partem primi ſinus, ſeu membranei corporis, quà hæc*
ι. *in ramos diſcinditur. ι corporis membranei poſteriorem partem indicat. adeò ut θ & ι ſimul membraneum notent cor*
κ. *pus, ſeu primum renis ſinum. κ autem urinarij meatus inſignitur regio.*

TERTIA tabella primi ſinus ſeu membranei corporis ramos omnes inſinuat: renis enim ſubſtantia, quæ ſummis eius ſinus ramis adnaſcitur, penitus deraſa eſt. Atque hæc citra characterum operam ſunt obuia.

VIGESIMAESECVNDAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRAESENS figura ſectionis ſerie uigeſimæ ſuccedit. in hac namque coſtarum aliquot fines effracti, & extrorſum ſurſumq́; retorti occurrunt, ut iecoris gibbum ita hic ſpectaretur, ut ipſius cauum in uigeſima figura erat in conſpicuo. Renes etiam pingui ipſorum tunica denudati, ſeſe hic offerunt, & uenarum arteriarumq́; ſeminalium exortus ductusq́; etiam oſtenduntur. Verùm in hac figura priuatim à cauæ uenæ caudice ramulum pronaſci effinximus, ſiniſtræ ſeminali commixtum uenæ. Præterea peritonæum, quà uaſis ſeminarijs iter præbet, unà cum tunica ab ipſo pronata, teſtemq́; & ſui lateris uaſa ſeminaria amplectente, diſſectum eſt, unde etiam ſeminaria uaſa & teſtes cum ſuis muſculis obuia ſunt. Inſuper pubis oſſa inuicem ita dirempta, atque adeò reflexa uidentur, ut inuicem inſigniter dehiſcant, & ueſica, & glandoſum corpus ueſicæ ceruici proprium, unà cum ipſius muſculo, & penis corporibus, eorundemq; progreſſu, oculis ſubijciantur. Quòd autem præſenti figura, à dextro femore cutem prorſus, & à ſiniſtro aliqua ex parte ademimus, neminem ambigere reor.

a, a *Peritonæi pars, cum ſepti tranſuerſi portione, & effractis coſtis ſurſum extrorſumq́; reflexa.*
b, b *Iecoris gibbum.*
c, c *Caua iecoris ſedes, aliqua ex parte hic conſpicua.*
d *Præcipuum iecoris ligamentum, ad dextrum latus mucronatæ cartilaginis conſiſtens, & hic à iecoris anteriori ſede, magna ex parte diuulſum.*
e *Ligamentum, quod iecoris partem in ſiniſtro protenſam ſepto committit.*
f *Venæ portæ caudex, unà cum arteria & neruis iecur petentibus, & bilis ueſiculæ meatu inteſtina petẽte, hic uinculo*

eſt interceptus, & dein præſectus.

g *Venæ cauæ caudex.*

h *Arteriæ magnæ truncus, deorſum ad uertebrarum corpora exporrectus.*

i *Principium uenæ pinguem ſiniſtri renis tunicam adeuntis.*

k *Radices arteriarum in inteſtina excurrentium, & uentriculo, iecori, bilis ueſiculæ, lieni, & ipſi demum omento ramos offerentium.*

l *Initium uenæ dextri renis pingue inuolucrum petentis.*

m *Vena ac arteria dextrum accedente renem.*

n *Vena ac item arteria ſiniſtro reni ſeroſum ſanguinem deducentes.*

o,o *Dextri renis pingue inuolucrum, ab anteriori ſede renis liberatum.*

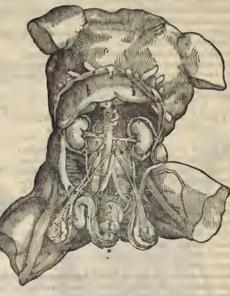
p,p *Siniſtri renis pingue inuolucrum, ab anteriori etiam ſede ſui renis diuulſum, & peritonæo, unde principium ducit, adhuc connexum.*

q,q *Et dexter & ſiniſter meatus, quo urina è renibus in ueſicam fertur, q inſignitus eſt.*

t *Seminalis uena, dextrum accedens teſtem.*

u *Principium ſeminalis uenæ dextrum teſtem adeuntis, quod inſtar rotundi tuberis prominet.*

VIGESIMA SECVNDA QVINTI LIBRI FIGVRA

x *Seminalis uena, ſiniſtro teſti exporrecta.*

y *Venula à uenæ cauæ caudice pronata, ac uenæ ſeminali ſiniſtræ commixta, unita ue. Quamuis enim hæc uenula rariùs occurrat, tamen quum in alijs figuris ſiniſtra uena abſque hac delineatur, illaq; hic nihil obſcures, ipſam exprimere uiſum eſt.*

α *Seminalium arteriarum origo.*

β *Surculi, quos uenæ ſeminariæ peritonæo inibi depromunt, quà ipſi connexæ, deorſum ad pubis oſſa contendunt.*

γ *Dextræ ſeminalis uenæ, & item arteriæ, per peritonæum ſupra pubis oßis, coxendicisq́, regionem deſcenſus, & aſcenſus pariter uaſis ſemen à teſte deferentis, quod η, ι & κ mox notabitur.*

δ *Venæ ſeminalis & arteriæ commixtio, & corpus quod uaricum imagini conferam, initium.*

ε *Varicoſi corporis in teſtem inſertio.*

ζ *Teſtis intimo ipſius inuolucro adhuc obtectus.*

η *Principium uaſis ſemen à teſte deferentis.*

θ *Sedes, qua deferens ſemen uas ſurſum ſecundùm teſtis humillimam ſedem reflectitur, & à teſte ipſi non amplius connatum abſcedere incipit.*

κ *Hic ſemen deferens uas nullam amplius conuolutionum oſtendit ſpeciem, at ſurſum inſtar nerui teres porrigitur.*

ν *Veſica, urinæ receptaculum.*

ξ *Glandulosum corpus, ueſicæ ceruicis initio adnatum, & ſemen deferentium uaſorum inſertionem excipiens.*

ρ *Circularis ueſicæ ceruicem ambiens muſculus.*

σ,τ *Duo penem conſtituentia corpora, quorum ſiniſtrum à ſuo principio, quod à ſiniſtro pubis oſſe ducitur, liberatum eſt: dextrum autem corpus ſuo principio adhuc pubis dextro oßi firmatur. Præterea hic S noſtri figura in conſpicuo eſt, quam penis flaccidus languidusq; cum ueſica effingit.*

υ *Venarũ & arteriarũ neruorumq; penem adeuntiũ ſeries, tam aptè ac in huiuſmodi figuris id moliri datur, expreſſa.*

φ,χ *Peculiarum teſtis inuolucrorum exterius, inibi à peritonæo pronatum, ubi φ aſcripſimus: ubi uerò χ locatur, ea huius inuolucri ſedes notatur, qua id infimæ teſtis parti connaſcitur.*

ψ *Teſtis muſculus, iam dicto inuolucro innatus.*

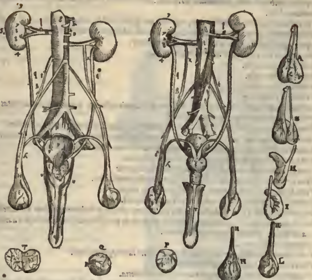
ω *Muſculus femur mouentium ſeptimus hic ſe ſpectandum offert, quà ſuper coxendicis os deorſum ducitur.*

ω *Recti inteſtini portio, quæ in corpore, dum inteſtina aliqua auferuntur, relinqui conſueuit. Supra hanc recti inteſtini portionem, uenæ cauæ & arteriæ magnæ circa oſſis ſacri regionem diſtributio eleganter quoq; uiſitur.*

VIGESIMAETERTIAE FIGVRAE, IPSIVSQVE PARTIVM & characterum Index.

VIGESIMATERTIA figura, multas peculiares obtinens effigies, tabellas ue, ſimul cum illa quæ mox præceſſit,

VIGESIMA TERTIA QVINTI LIBRI FIGVRA.

præceſſit, ac ordine uigeſimaſecunda fuit, potiſſimùm ad uirilium organorum generationi ſubſeruientium inſpectionem facit: & ambas, quum primùm characteribus inſignirentur, decimotertio huius libri Capiti præponēdas ducebam. unde etiam in utriſq; eadem prorſus eſt characterum ratio. Verùm quòd iam ſatius fore arbitrer, omnes præſentis libri figuras hic ſeriatim collocari, priuatum indicem huic uigeſimætertiæ figuræ dedicabo, characteres qui huic & uigeſimæſecūdæ cōmunes ſunt, denuò non grauatè explicaturus. Porrò in hac uigeſimatertia figura duæ ſunt præcipuæ tabulæ, quarum unam non inopportunè dextram, alteram uerò ſiniſtram appellabimus. ac in utriſque quidem tabulis renes, ueſicam, & ſeminaria organa, cum uena caua & arteriæ portionibus execta è corpore ſuximus. Atque hæc quidem in dextra, anteriore facie: in ſiniſtra autem, poſteriore delineantur. & in dextra adhuc priuatim ueſicam, & ipſius ceruicem, ſeu meatum ſeminis urinæq; communem, aperuimus, quum hæc in ſiniſtra adhuc ſint integra; quemadmodum in characterum explicatione dicturus ſum diffuſiùs, ſimulatque tabellas expreſſero, quæ ſiniſtrum latus, & inferiorem præſentis uigeſimætertiæ figuræ ſedem occupant, ac maiuſculis Latinorum literis in hunc modum notantur.

A, B *Duabus his tabellis dextrum teſtem anteriori facie, at magis ſecundùm ſiniſtrum latus oſtendentibus, idem exprimitur. Verùm ſuperior tabella A inſignita, ab inferiori B indicata in hoc differt, quòd ipſa ſemen deferentis uaſis ſitum inturbatum oſtendat: quum interim inferior deferentis ſemen uaſis partem, quæ ſecundùm teſtis anteriora ſurſum fertur, neque amplius teſti adnaſcitur, ex ſua ſede ſiniſtrorſum habeat reflexam, detruſam ve, ut inſertio. applicatioq; uenæ & arteriæ ſeminalium ad teſtem in conſpectum ueniret. At hæc characterum utriſque tabellis communium opera, iam reddentur dilucidiora.*

C *Vena & arteria ſeminales, illic abtruncatæ, ubi iam ex magna peritonæi cauitate excidentes, inuicem implicantur, commiſcenturq́;, ac corpus quod uaricoſum mihi appellabitur, efformare incipiunt. Atque ita huius uaricoſi corporis, quod pyramidi aſsimulabitur, conus, C inſignitur.*

D *Baſis uaricoſi corporis, ſeu ſedes qua uena & arteria ſeminales teſti inſeruntur, & ramulos in teſtis intimum inuolucrum & teſtis ſubſtantiam ſpargunt.*

E *Vaſis ſemen à teſte deferentis initium.*

F *Reflexus uaſis ſemen deferentis ſecundùm humiliorem teſtis ſedem.*

G *Surſum conſcendens deferentis ſemen uaſis portio, & ipſius regio, in qua teſti connaſci deſinit.*

H *Præſens tabella, deferentis ſemen uaſis portionem oſtendit, quæ teſtis intimo connata erat inuolucro: & foraminula illa aſperitatesq́; cernūtur, quæ poſt ſectionem in eius uaſis ſede conſpiciuntur, quæ inuolucro illi connaſcebatur.*

I *Hac tabella, eadem uaſis ſemen deferentis portio, quæ & mox præcedente, delineatur. uerùm hæc ſedem eius portionis oſtendit, quæ gibba eſt, teſtisq́; inuolucro non connaſcitur.*

L *Teſtis, à quo ſemen deferens uas abſectum eſt, ipſeq́; adhuc teſtis cum intimo ipſius inuolucro & uaricoſo corpore remanſit.*

M *Hac tabella, eadem cum tabella L notata indicat. uerùm ut illa anteriorem teſtis faciem exprimebat, ita hæc poſteriorem: & duæ ſubſequentes notæ utriq; ſunt communes.*

N *Prima uenæ & arteriæ ſeminalium commixtio, ſeu uaricoſi corporis conus.*

O *Varicoſi corporis baſis, & in teſtis ſubſtantiam, ipſiusq; intimum inuolucrum inſertio.*

P *Teſtis ſuo intimo adhuc obductus inuolucro, ſed à uaricoſo liberatus corpore, & ſuperiorem ipſius regionem oſtēdens, in qua uaricoſum illud corpus inſeritur. Apparent namq; hic foramina ramulorum uaricoſi corporis, qui (uti dicebam) teſti implantantur.*

Q *In hac tabella intimam teſtis tunicam inuolucrum ve nouacula diſſecui, et ex altero latere à teſtis ſubſtantia eius in-*

R. *uolucri partem R notatam diremi, in poſterioraq; reflexi, ut ductus in conſpectum uenirent, qui à ramis inuolucrum*
S. *intertexentibus in teſtis ſubſtantiam pertinent. Alteram uerò huius inuolucri partem S inſignitam, teſti adhuc connatam reliqui.*
T *Hic teſtis per medium diſſectus iacet, uaſorum per ipſius ſubſtantiam diffuſorum, ac V & V inſignitorum naturam,*
V, V, *diſtributionisq; ſeriem commonſtrans. Qui uerò modò ſubſequuntur characteres, duabus grandioribus & magis præcipuis uigeſimætertia figuræ tabulis proprij habentur.*

1 *Hac numeri nota indicatur anterior renis regio.*
2 *Poſterior renis regio.*
3 *Superior renis regio.*
4 *Inferior renis regio.*
5 *Externum renis latus.*
6 *Internum renis latus: in quo 6, 7 & 8 ſinum eius lateris indicant. uerùm 6 priuatim notat eius ſinus tuber: 7 au-*
7, 8. *tem & 8. ſinus eius angulos, impreſſionesq;.*
g *Venæ cauæ caudex, in ubi abſciſſus, ubi primùm ſub iecore conſiſtit, dorſiq; medium ſpectat.*
h *Arteria magnæ truncus, in ubi reſectus, ubi primùm ſub ſepto tranſuerſo in peritonæi cauitatem fertur.*
k *Radices arteriarum, quæ meſenterio & inferiori membranæ omenti digeruntur.*
l *Venæ pinguem dextri renis tunicam petentis principium.*
m *Vena & arteria dextro reni ſeroſum ſanguinem deducentes.*
n *Vena & arteria ſiniſtro reni in ſeroſi ſanguinis ductu famulantes.*
o *Venæ in pinguem ſiniſtri renis tunicam excurrentis origo.*
q, q *Meatus urinam è renibus in ueſicæ amplitudinem deportantes.*
r *Meatuum urinam è renibus deducentium, in ueſicam inſertio. ac in dextra quidem tabula orificia, quibus hi meatus in ueſicam pertinent, et membranei proceſſus his orificijs præfecti, indicantur. in ſiniſtra autem tabula ſedes ſpectatur qua illi meatus primùm ueſicæ applantantur.*
t *Seminalis uena dextra.*
u *Tuberculum, ſeu protuberans ſeminalis uenæ dextri lateris principium.*
x *Vena ſeminalis, ſiniſtrum petens teſtem.*
α *Seminalium arteriarum ex magnæ arteriæ caudice initia.*
β *Radices ſurculorum, quos uenæ ſeminales peritonæo offerunt, quà ipſi ſecundùm lumborum regionem committuntur.*
δ *Venæ arteriaq; ſeminalium coitus, commixtio ve, & uaricoſi corporis initium.*
ε *Venæ & arteriæ ſeminalium ad teſtem inſertio, ſeu uaricoſi corporis baſis.*
ζ *Teſtis, intimo ipſius inuolucro adhuc obtectus.*
η *Principium uaſis ſemen à teſte deferentis.*
θ *Deſcenſus uaſis ſemen deferentis ſecundùm poſteriorem teſtis regionem.*
ι *Locus, quo deferens ſemen uas, rurſus ſecundùm teſtis humiliora ſurſum fertur, neq; amplius teſti connaſcitur, uti ab η per θ ad ι connatum cernitur.*
κ *Sedes deferentis ſemen uaſis, ubi primùm nerui modo citra omnem reuolutionem ſpiram ve ſurſum properat.*
λ *Hac ſede ſemen deferens uas ad poſteriorem regionem uenæ ac arteriæ ſeminalium reflexum, in peritonæi cauitatem contendit.*
μ *Dextri ſemen deferentis uaſis cum ſiniſtro coitus, propter ueſicæ initium.*
ν *Veſica. Hæc in dextra tabula priuatim adaperta eſt, ſuam commonſtrans cauitatem.*
ξ *Glandulòſum corpus, uaſorum ſemen deferentium inſertionem excipiens, ac in dextra tabula longa ſectione ad meatus uſq; urinarij cauitatem diſſectum.*
ο *Amplitudo cauitasq; ceruicis ueſicæ, in quam uaſa ſemen a teſtibus deferentia inſertionem moliuntur.*
ρ *Muſculus ueſicæ ceruicem ambiens, ac urinæ excretioni præfectus.*
σ, τ *Duo penem potiſsimùm conſtituentia organa.*
υ *Vena ac item arteriæ penem ceruicemq; ueſicæ accedentes.*
φ *Sedes notatur meatus urinæ ſeminiq; communis, qua reliquo ipſius ductu amplior in penis glande uiſitur.*

VIGESIMAE QVARTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAC figura muliebris corporis truncus humi ſtratus exprimitur, cuius peritonæum unà cum abdominis muſculis adapertum eſt, ac in latera (uti inter ſecandum fit) reflexum. Deinde inteſtina omnia à meſenterio præſecuimus, recto inteſtino adhuc in corpore relicto, ſimul cum integro meſenterio, cuius membranas hic aliqua ex parte inuicem diremimus, ut meſenterij natura oculis ſubijceretur. Verùm præſens figura in hoc potiſsimùm delineata eſt, ut uteri & ueſicæ poſitum ita oſtenderet, quemadmodum in hac muliere, utero nobis nulla ex parte moto, is occurrit. Nulla enim hic ab utero diuulſa eſt membrana: ſed omnia integra ita hic uiſuntur, quemadmodum in mediocriter obeſis mulieribus, iam amotis inteſtinis, ſecanti obuiam ueniunt. Mulieres namque adeò pingues ſunt, ut longo etiam morbo enecatæ, & macilentiſsimæ, nullam uaſorum ſeriem (niſi membranis mutuò diremptis) oſtendant.

A, B, C, D *Anterioris peritonæi ſedis interior ſuperficies.*
E, E *Meſenterij pars, tenuia inteſtina dorſo connectens.*
F, F *Altera meſenterij membrana notatur, ab altera quam G & G inſigniui diuulſa. Vtraque autem membrana uaſorũ*

per

G,G *per meſenterium ſeriem,& glandularum uaſorum diſtributionibus interpoſitarum naturam indicat.*

H,H *Hac meſenterij parte colon inteſtinum, quà recto erat proximum continebatur.*

I *Hac meſenterij parte, coli inteſtini initium, dein cæcum quoque inteſtinum conſiſtebant.*

K *Rectum inteſtinum inibi præſectum, ubi colon deſinit, quæ ſedes eſt è regione connexus ſacri oßis cum infima lumborum uertebra.*

L *Anterior uteri fundi ſedes, à qua nihil prorſus auulſum cernitur.*

M *Dexter mulieris teſtis.*

N *Mulieris ſiniſter teſtis, cuius anterior pars hic tota oculis ſubijcitur, quum interim dextri teſtis modica uideatur portio: idq́; ideo accidit, quòd dextrum teſtem ita delineauerimus, quemadmodum uterque teſtis membrana tegitur, ſeminaria mulieris uaſa deducente, atque à peritonæo nata: ſiniſtrum uerò teſtem illa membrana ſolius manus beneficio deteximus. Hac namque membrana anteriori teſtis ſedi nulla ex parte adnaſcitur, ſed in cumbit ſolùm.*

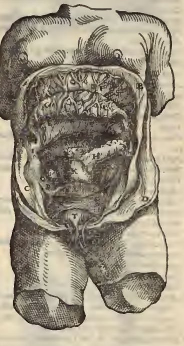
O,O *Membrana à peritonæi dextra ſede pronata, & teſtem dextrum unà cum huius lateris ſeminalibus uaſis ac illis quæ elatiorem uteri ſedem implicant, uenis & arterij dorſo committens, uterumq́; pariter continens, & deniq; cum alterius lateris membrana ſecundam uteri tunicam conſtituens.*

P *Hâc in nuper dicta membrana carneæ excurrunt fibræ, dextrum uteri conſtituentes muſculum.*

Q,Q *His characteribus ſiniſtræ lateris membrana notatur, quæ illi correſpondet, quam nuper O,O indicarunt.*

R,S *Vteri ceruicis anterior pars, inter R & S ea adhuc obducta tunica, quam peritonæi partes illi offerunt, quæ ipſi uaſa exporrigunt, deducuntq;, ac illum peritonæo adnectunt. Cæterùm interuallum inter R & S conſiſtens, uteri ceruicis amplitudinem quodammodo ſignificat. Rugæ uerò hic conſpicuæ, illæ ſunt, quas uteri ceruix in ſe collapſa, neq; aliàs diſtenta, inter ſecandum commonſtrat.*

VIGESIMAQVARTA QVINTI LIBRI *figura.*

T *Veſica, cuius poſterior facies hic potißimùm ſpectatur. Ita enim in figuræ huius delineatione oculum direximus, ac ſi in proſtrato corpore, poſteriorem ueſicæ ſedem, quæ uterum ſpectat, potiſſimùm cernere uoluiſſemus. Si enim præſens muliebre corpus, ſimiliter ac id quod modò ſubſequetur, erectum arbitrareris, etiam ſecus atque res ſe habet, uteri fundum multo elatiùs ipſa ueſica delineatum eſſe, tibi perſuaderes.*

V *Vmbilici portio, à peritonæo inter ſecandum liberata, & unà cum uaſis fœtui peculiaribus hic deorſum reflexa.*

X *Portio uenæ ab umbilico iecur petentis.*

Y *Meatus à ueſicæ fundi elatiſſima ſede ad umbilicum pertinens, ac fœtus urinam inter duo ipſius inuolucra deducens.*

Z, et & *Huc unà cum cæteris umbilici uaſis reflexæ ſunt duæ arteriæ ſecundùm ueſicæ latera prorepentes, ac magnæ arteriæ ramis, pubis oßium foramina potißimùm adeuntibus, inſertæ, ſeu continuæ.*

VIGESIMAEQVINTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

A dextra præſentis figuræ mamilla cutem abſtulimus, ut quàm fieri poſſet proximè mamillarum natura hic oculis ſubijceretur. Deinde uentriculum, & cum inteſtinis meſenterium & lienem reſecuimus, recto interim inteſtino non ſecus quàm in mox præcedente figura adhuc relicto. Ad hæc, uterum ſuo exteriore quod peritonæum ipſi porrigit inuolucro quodammodo ſpoliauimus, omnes membranas quàm licuit accuratiſſimè paßim, ideò amputantes, ut uaſa ſeminis materiam teſtibus deferentia, & alia ſemen à teſtibus utero deducentia, in conſpectum uenirent. Veſicam uerò deorſum in ſiniſtrum latus reflexímus, unà meatum qui ueſicæ à dextro rene urinam defert, abrumpentes, ut urinariorum meatuum inſertio appareret, ipſaq́; ueſica, uteri inſpectionem non occuparet. Poſtremò, pubis oßium portionem ab hac figura exſecuimus, quo uteri ceruix ac ueſicæ etiam collum appoſitè uiderentur.

A,A *Venæ ad mamillas ſubinde excurrentes, ab illis quæ cuti ſummo humero obductæ offeruntur.*

B *Venæ ab illis pronatæ, quæ per axillam in manum porriguntur.*

C *Præcipuum mamillæ corpus.*

D,D *Glandulæ ac adeps undecunque corpori illi glandoſo ac C inſignito adſtratæ.*

E,F,G,H *Peritonæi anterioris ſedis interior ſuperficies. eſt enim hic anterior peritonæi regio, ad latus, & ſurſum deorſumque flexa.*

I,K *Venarum ac item arteriarum ſub pectoris oſſe deorſum ad abdominis ſuperiora, à iugulo repentium portiones.*

L *Gibba iecoris ſedes.*

M *Iecoris cauum hic quoque aliqua ex parte conſpicuum.*

N *Venæ ab umbilico iecur petentis portiuncula, & cauæ ſedis iecoris pars.*

O *Venæ portæ caudex, hic ſimul cum uaſis ipſi attenſis præſectus.*

P *Vena caua.*

Q *Arteria magna.*

R *Arteriarum uentriculum, iecur, lienem, omentum, ac inteſtina petentium radices.*

S *Principium uenæ pinguem ſiniſtri renis tunicam implicantis.*

T *Vena ac arteria, dextro reni ſeroſum humorem deducentes.*

V *Vena ac arteria, ſiniſtro reni ſeroſum humorē deferentes.*

X *Principium uenæ pinguem dextri renis tunicam adeuntis.*

Y *Dextri renis anterior ſedes.*

Z *Anterior ſiniſtri renis facies.*

a,a *Meatus à dextro rene urinam in ueſicam deducens, & ad*
b. *humilius a effractus. portio autem huius meatus reliqua, ac ueſicæ adhuc continua, b inſignitur.*

c,c *Meatus urinam à ſiniſtro rene in ueſicam deferens.*

d,d *Dextra ſeminalis uena, cuius initium elatius d indicat.*

e *Seminalis uena, ſiniſtrum petens teſtem.*

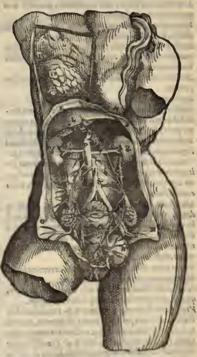
f *Seminalium arteriarum ortus.*

g *Seminalis arteria dextra.*

h *Seminalis arteria ſiniſtra.*

i,k,l *Anterior uteri fundi pars. ac i priuatim dextrum fundi obtuſum indicat angulum. k autem notat angulum ſiniſtrum. l uerò inſinuat regionem uteri, ubi ipſius fundi conſiſtit orificium, ipſiusq́; ceruix inchoatur.*

m *Rectum inteſtinum, hic à colo cæteris ve inteſtinis abſectum. Quo minus autem utrunque figuræ latus inibi ubi par utrinque eſt ratio, characteribus onerem, uni duntaxat lateri eas iam opportunè adhibebo.*

VIGESIMA QVINTA QVINTI LIBRI figura.

n *Vena ac arteriæ ſeminalis portio, ſuperiorem uteri fundi accedens ſedem.*

o *Venæ ac item arteriæ ſeminalium portiones, teſtem adeuntes, & inuicem coeuntes, corpusq́; inſtar pyramidis con-*
p. *ſtituentes: cuius conum o indicat, p uerò ipſius baſim inſinuat, teſti commiſſam.*

q *A nuper dicto corpore, pyramidis formam exprimente, eiuſmodi uaſcula in membranas excurrunt, teſtem peritonæo committentes.*

r *Teſtis anterior facies.*

ſ *Vaſis ſemen à teſte in uterum deferentis initium.*

t,t *Vaſis ſemen à teſte in uterū deferentis reflexus, quos id uermis imaginē pulchrè referens, circū teſtis latera conficit.*

u *Vaſis ſemen deferentis ad uterum progreſſus.*

x,x *Vteri ceruix.*

y *Vaſa inferiorem uteri fundi ſedem ac uteri ceruicem implicantia.*

α *Vena ueſicam ab illis uaſis accedens, quæ uteri ceruicem intertexunt. atque hic etiam character urinariorum meatuum inſertionem notat.*

β *Veſicæ fundi poſterior ſedes, cui etiam α inſcriptum eſt.*

γ *Veſicæ ceruicis muſculus.*

δ *Hac ſede ueſicæ ceruix uteri ceruici implantatur.*

ε *Cuticulares ceruicis uteri orificij carunculæ. Atque hic uteri colles, & ceruicis ipſius orificium, citra characterum operam neminem latent.*

ζ *Arteriæ humillimam meſenterij partem accedentis radix.*

η *Vaſa ab illis quæ crus adeunt uenis ac arterijs ſurſum ad abdominis muſculos, ad umbilici uſque regionē aſcendētia.*

VIGESIMAE SEXTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE
characterum Index.

P*RAESENS* *figura uterum unà cum illum peritonæo alligantibus membranis à corpore exſectum commonſtrat.*

ſtrat.ipſiusq́; ceruix adeò hic ſurſum eſt conuoluta & euerſa, ut fundi uteri orificium in conſpectu ſit. Veſicæ uerò fundum & ceruicem pariter ſectione aperuimus, ut ueſicæ cauitas, meatuumq́; urinariorum inſertio in propatulo eſſent.

A *Vteri fundi anterior facies, nulla membrana prorſus detecta.*
B,B *Vteri ceruix, uti iam diximus, extrorſum inuoluta.*
C *Fundi uteri pars, glandis in pene modo ad ſuperiorem uteri ceruicis ſedem protuberans.*
D *Orificium fundi uteri.*
E,E *Membrana uterum peritonæo connectens, ipſiusq́; uaſa continens.*
F *Siniſter uteri teſtis.*
G *Vena & arteria ſeminales.*
H *Portio uenæ ac arteriæ ſeminalium, ſuperiorem uteri fundi ſedem accedens.*
I *Portio arteriæ & uenæ ſeminalium, teſtem accedens.*
K *Vas ſemen à teſte in uterum deducens.*
L *Veſicæ cauitas.*
M *Vrinariorum meatuum inſertio.*
N *Vrinariorum meatuum fruſtula hic propendent.*

VIGESIMAESEPTIMAE FIGVRAE, eiuſdemq́; characterum Index.

PRAESENS *figura uterum à corpore exemptum ea magnitudine refert, qua poſtremò Patauij diſſectæ, & quæ ſæpius pepererat, proceræq́; ad modum ſtaturæ fuit, mulieris uterus nobis occurrit, uulgarem uterorum molem utcunque excedens. Atque ut uteri circunſcriptionem hic expreſſimus, ita etiam ipſius fundū per medium diſſecuimus, ut illius ſinus in conſpectum ueniret, unà cum ambarum uteri tunicarum ſubſtantiæ in non prægnantibus craſsitie.*

A,A. B,B. *Vteri fundi ſinus.*
C,D *Linea quodammodo inſtar ſuturæ, qua uirile ſcortum donatur, in uteri fundi ſinum leuiter protuberans.*
E,E *Interioris ac propriæ fundi uteri tunicæ craſsities.*
F,F *Interioris fundi uteri tunicæ portio, ex elatiori uteri ſede deorſum in fundi ſinum protuberans.*
G,G *Fundi uteri orificium.*
H,H *Secunda exteriorq́; fundi uteri tunica, à peritonæo pronata.*
I,I,I *Membranarum à peritonæo pronatarum, & uterum continentium portionem, utrinque hic aſſeruauimus.*
K *Vteri ceruicis ſubſtantia hic quoque conſpicitur, quòd ſectionem, qua uteri fundus diuiſus eſt, inibi incœpimus.*
L *Veſicæ ceruicis pars, uteri ceruici inſerta, ac urinam in illam proijciens.*

Vteri colles, & ſi quid hic ſpectandum ſit reliqui, etiam non appoſitis characteribus, neminem Naturæ operum ſtudioſum latent.

VIGESIMAEOCTAVAE FIGVRAE, eiuſdemq́; characterum Index.

HAEC *figura cauum, non prægnantem exprimit uterum, quem propter Veterum deſcriptiones hic humano utero adijcere uiſum eſt: uti magis adhuc uaccinum, quem modò ſubiungemus.*

A *Vena & arteria ſeminales.*
B,B *Vena & arteria ſeminalium portiones, uteri ſuperiori*

VIGESIMA SEXTA QVINTI LIBRI *figura.*

VIGESIMASEPTIMA QVINTI LIBRI FIGVRA.

ſedi

ſedi uaſa porrigentes.

C *Teſtis ac uas ſemen à teſte deferens.*

D,D *Membranæ uterum peritonæo committentes, & ſecundum exterius ue ipſius inuolucrum efformantes.*

E *Vena ac arteria, uteri ceruicem & humiliorem fundi partem implicantes.*

F *Dextra fundi uteri pars, exteriori ipſius tunica adhuc uniuerſim obducta.*

G *Siniſtra fundi uteri pars, quam media ex parte, exteriore ipſius liberauimus inuolucro. G enim ex-*

H. *terius inuolucrum, H uerò interius notant.*

I *Siniſtri lateris uas, ſemen deferens, hic à teſte liberatum, ac in ipſius ſede ſeruatum.*

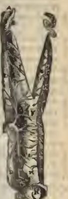
K *Regio, quæ fundi uteri orificium conſiſtit.*

L *Vteri ceruix, etiam ſiniſtra ex parte exteriori inuolucro detecta.*

M *Portio ceruicis ueſicæ.*

N *Cutis ad pudendum adhuc reliqua.*

VIGESIMA- octaua quinti libri figura.

VIGESIMAENONAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRAESENTI figura uaccini uteri fundum, & ipſius ceruicis portionem ita delineaui, ut magna fundi ceruicisq; ſedes exteriore uteri tunica ſit detecta, interiorq; tunica ob id oculis ſubijciatur.

A *Teſtis ſiniſter.*

B *Vas ſemen deferens à teſte in uterum.*

C *Sedes orificij fundi uteri.*

D *Sedes, qua uterus primùm ſua interiore tunica geminus fit, ac ueluti duæ uteri partes conſtituuntur, quæ ſimul unaq; longo adhuc interuallo, exteriore uteri tunica obteguntur.*

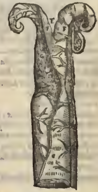
E *Hac ſede prorſus duæ uteri partes, etiam cum exteriore uteri tunica inuicem, arietum cornuum modo dirimuntur.*

F,F *Exterior uteri tunica, his ſedibus adhuc ſeruata.*

G *Interior uteri tunica, innumeris ac uermium implexu non abſimilibus uaſis intexta, quæq; hic etiam C & D indicari poſſent.*

H *Hic adhuc uiſitur membranæ portio, uterum ſiniſtra in ſede peritonæo committentis.*

VIGESIMA NONA QVINti libri figura.

TRIGESIMAE QVINTI LIBRI FIGVRAE tabellarum, earundemq; characterum Index.

TRIGESIMA figura quatuor tabellis, ſeu peculiaribus effigiebus conſtante, fœtus humani tunicas ſeu inuolucra exprimere conatus ſum, quæ de nouo cum fœtu in uteri fundi cauitate ac ſinu generantur.

PRIMA itaque tabella, uterum dextro ſuo apice magis extuberantem, ac ueluti maſculino fœtu turgidum effinximus, quem in anteriore parte una ſectione longa, & altera tranſuerſa diſſecuimus: ut deinde uteri tunica in latera extrorſumq; reflexa, et à fœtus exteriori inuolucro diuulſa, id in conſpectum ueniat, ſimul cum carnea illi obnata ſubſtantia, quemadmodum iam ſubſequens characterum Index proponet.

A,B, C,D *Interna ſuperficies uteri, quæ ante ſectionem, ac ipſius in exteriora euerſionem ac inflexum, fœtus inuolucris obducebatur.*

E,E,E *Sedes, qua uteri uenæ ac arteriæ ſeſe aperiunt, ac noua ueluti uaſa illis adgenerantur, quæ in uaria multipliciq; eorundem collectione attextam habent carneam ſubſtantiam, quam præcipuæ lienis ſubſtantiæ conferimus, quæq; firmandis continendiſq; uaſis hic etiam præficitur.*

F,F *Exterius fœtus inuolucrum, hic quoque magna ex parte uiſitur, ubi membraneum prorſus eſt, neque dicta iam carnea ſubſtantia illi obnaſcitur: adeò ut E,E,E ſimul cum F,F exterius inuolucrum fœtus deſignent.*

G *Vteri ceruicis pars, adhuc ex ſectione reliqua.*

H *Vena & arteria membranis utrinque uterum & ipſius ceruicem continentibus nectentibusq; ſuffultæ, & à magnis uaſis poſt illorum ſupra ſacri oſsis ſummum diuiſionem enata, uterumq; uariè implicantes.*

SECVNDA tabula fœtus inuolucra ita refert, atque ſe habent, quum carnea quæ exteriori inuolucro obnaſcitur, uaſaq; continet, ſubſtantia, ab utero eſt diuulſa, ac fœtus cum ſuis inuolucris aliàs non laceratis, inter diſſecandum ex utero liberatus, exemptusq;, menſæ alicui aut pelui imponitur.

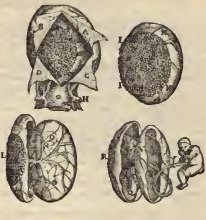
I,I,I *Carnea, lienisq; carni ſimilis ſubſtantia, exteriori fœtus inuolucro obnata: & in prima tabella E,E & E inſignita.*

K,K *Exterius fœtus inuolucrum illis ſedibus hic notatur, quibus carnea ea quam I, I & I indicauimus, ſubſtantia non obnaſcitur. Quia autem inuolucrum his regionibus membraneum prorſus eſt, & exiguis tantum uenulis & arteriolis proprij ipſius uſus gratia ornatum: haud mirum quoque eſt, id pellucidum eſſe, interiorisq; ueluti inuolucri effigiem*

nonnihil

TRIGESIMA QVINTI LIBRI FIGVRA, quatuor peculiaribus complexa tabulis.

PRIMA TRIGESIMAE figuræ tabella. *SECVNDA tabella.*

TERTIA TABELLA. *QVARTA TABELLA.*

nonnihil modò tranſparere.

TERTIA tabella, ſectionis quodammodo ſerie exterius inuolucrum aperuimus, & ab interiori inuolucro abſtractum, in latus repoſuimus, ut modò interius inuolucrum adhuc integrum, cum fœtu illi incluſo facilè occurrat.

L,L *L,M Exterius fœtus inuolucrum ac L,L,L exteriorem ipſius notant ſuperficiem: M uerò interiorem, quæ aliàs interiori fœtus inuolucro eſt proxima.*

N *Corpus, & ueluti funis aut corda quæpiam, in quam uenæ & arteriæ ab utero in exterius fœtus inuolucrum pertinentes, ac per carneam lienisq́; ſubſtantiæ ſimilem ſubſtantiam ſparſæ, ad umbilici tandem uaſorum conſtitutionem colliguntur, & ab exteriori inuolucro interius hic petunt, ubi meatus deſinit, fœtus urinam inter exterius inuolucrum & interius mediam diffundens.*

O,O *Interius fœtum ambiens inuolucrũ, omnino membraneum, præter uenulas quaſdam, et arteriolas, ſparſim per ipſum excurrentes. Quandoquidem uerò iſtud inuolucrum exactiùs pellucidum eſt, fœtum quoque in ſuo ferè, quo in utero conſiſtit, ſitu proponit.*

QVARTA tabella exterius quoque inuolucrum ab interiori reflexum habet. Verùm id interioris ſuæ ſuperficiei ampliorem exhibet ſedem, quàm in tertia tabella: ut ſcilicet carneæ ipſius, & lienis carni non abſimilis ſubſtantiæ effigies ſeſe hic offerret, quam in interiori inuolucri ſuperficie per pellucidam membranæ partem ea ſubſtantia exprimit, alioquin in externa tantum inuolucri ſuperficie conſiſtens. Deinde hac tabella interius etiam inuolucrum longa ſectione diuiſum eſt, & à fœtu abſtractum, utranque ſuam proponit ſuperficiem. Atque ita hic præter umbilici uaſorum ductum, inter fœtum & ipſius inuolucra occurrentem, etiam fœtus ſpectatur, ea propemodum figura, qua plurimùm in utero recumbit, & quæ omnibus partibus pulchrè uidetur media, laſſitudiniq́; ob id minus obnoxia.

P,Q *Exterius fœtum ambiens inuolucrum. ac P quidem externam ipſius notat ſuperficiem: Q uerò internam, quæ etiam S & S inſignitur, etiamſi illis characteribus aliud quid priuatim indicetur.*

R *Carneæ ſubſtantiæ exteriori fœtus inuolucro obnatæ portio hic externa ſua ſede conſpicitur, quæ illam utero aliàs connatam reperimus.*

S S,T *In internam exterioris inuolucri ſuperficiem, quæ leuis & lubrica, membraneaq́; exiſtit, hunc in modum tranſparet uaſorum collectio & ſeries, quæ ab uteri uaſis pronata, per carneam digeruntur ſubſtantiam, exteriori inuolucro obnatam, quæ unà quoque per pellucidam alioquin membranam hic ſpectatur. Ac S & S uaſorum ferè orbem indicant, T autem extremam collectionem.*

V,V *Exterior ſuperficies interioris inuolucri.*

X,X *Interior ſuperficies interioris inuolucri.*

Y,Y *Vaſorum umbilici progreſſus, qui ab interna ſuperficie interioris inuolucri hic in fœtum pertinet, quem aliàs ſatis conſpicuum, characteribus non inſigniuimus.*

Nihil obſtaret, his trigeſimæ figuræ tabellis illam adijcere, ac ueluti cum tertia tabella enumerare, quæ decimiſeptimi Capitis contextui inſeretur, membraneam, impenſeq́; mollem & amplam oſtenſura ueſicam, quæ non raro inter duo fœtum uniuerſum amplectentia inuolucra conſiſtens, quodammodo à meatu fœtus urinam ex umbilico deferente producitur, tertiaq́; fœtus membrana loco non paucis diſſectionum profeſſoribus recenſetur, illam farciminis ſpeciei aliquo tandem pacto conferentibus.

TRIGESIMAEPRIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

PRAESENTI figura, Galeni deſcriptionum occaſione, exterius canini fœtus inuolucrum delineatur: ut diſcrimen in conſpectu eſſet, quo id ab hominis inuolucro differt. Hæc namque figura ſectionis ſerie ſecundæ reſpondet tabellæ, trigeſimæ figuræ, quæ fœtus humani inuolucra, perinde ac ſi integra, neque ullibi diſſecta, ab utero euulſa eſſent, exprimuntur. Præterquàm igitur quòd hæc figura ſecundùm proportionem ea tabella oblongior eſt, etiam prorſus aliam oſtendit imaginem eius carnoſæ ſubſtantiæ, quæ exteriori inuolucro obnata, lienis ſubſtantiæ à me aſsimilatur, hic A & A inſignienda.

A, A *Carnea ſubſtantia exteriori ſuperficiei exterioris canini aut ſuilli fœtus inuolucri obnata, quæ tranſuerſim orbiculatim ve totum inuolucrum, ſecus quàm in homine, ambit & complectitur.*

B, B *Exterioris canini fœtus inuolucri ſedes, carnea ea ſubſtantia, quam A & A indicauimus, non obtecta: ſed membranea, & uenulis quibuſdam & arteriolis interſtincta apparens.*

TRIGESIMA prima quinti libri figura.

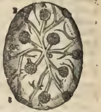

TRIGESIMAE SECVNDAE QVINTI LIBRI FIGVRAE, & eiuſdem characterum Index.

HAC figura bubali fœtus inuolucra in eum modum delineauimus, quo canini fœtus inuolucra in trigeſimaprima figura, & humani fœtus inuolucra in ſecunda trigeſimæ figuræ tabella exprimuntur: perinde ſcilicet, ac ſi aperto per ſectionem utero, fœtus inuolucra nullibi læſa, ab ipſo eſſent distracta, ac huc ab utero ſepoſita.

Adhibemus uerò hanc quoque figuram ijs quæ hominis partibus oſtendendis faciunt, ut diſcrimen appareret, quo uacca, bubalæ, capra, cerua, cornutorumq; adeò & acetabula in uteris poſt conceptum uerè demonſtrantium animalium fœtus inuolucra, ab hominis fœtus, ac rurſus à canis, aut ſuis, aut alicuius plures fœtus ſimul educentis, ac à me interim diſſecti animalis fœtus inuolucris differunt. Mirum namque eſt, quàm eiuſmodi diſcrimen autorum ſcripta perturbet, intellectuq; ardua reddat; quum in uteris & inuolucris animalium nullam ſtatuunt differentiam: quumq; omnia inuicem reſpondere autumantes, quod animal ipſi potiſſimum diſſecuerint, deſcripſerint ve, non exprimunt. Quandoquidem uerò noſtræ orationis in partium hiſtoria contextus, quantopere eiuſmodi figuræ etiam utiles ſint, abundè teſtabitur, præſentis effigiei characterum indicem nunc tantum ſubijciam.

TRIGESIMA SEcunda quinti libri figura.

A, A, A *Exterius bubalæ fœtus inuolucrum, hic quibuſdam ſedibus inſignitur, quib. membraneum conſpicitur, & illam ſubſtantiam non habet obnatam, quæ nunc B, B & B uenit indicanda.*

B, B, B *Sedes, quibus exterius bubalæ fœtus inuolucrum utero connectitur, uaſaq; admittit, & carnea ea ſubſtantia conſiſtit, quæ lienis ſubſtantiæ comparatur: hicq; ita ſparſim occurrit, ut nigra leopardorum pellis macula.*

C, C, C *Series concurſusq; uenarum & arteriarum per exterius fœtus inuolucrum ad umbilici uaſorum productionem digeſtarum.*

D *Sedes, ad quam uena arteriaq; per exterius inuolucrum ſparſæ magis colliguntur, ipſisq; umbilici uaſis conſtituendis fiunt proximæ.*

QVINTI LIBRI FIGVRARVM, ET IPSARVM characterum Indicum finis.

HOMINEM, VT AVGERETVR, DIVTIVSQVE VIVERET, INSTRVMENTIS eguiſſe uariæ nutritioni famulantibus, ac demum quæ inſtrumenta nutritioni circa cibos potusq; uerſanti, priuatim ſint extructa. Caput I.

Præcipua inſtituendæ nutritionis cauſa.

VTCVNQVE uarias inſtituendæ nutritionis cauſas commemorare liceat, tamen ea haudquaquam infima eſt, quæ augendi corporis gratia hanc utilem neceſſariamq; eſſe commonſtrat: quemadmodum & illa quoque exiſtit præcipua, quæ continuum ſubſtantiæ fluorem, ab inſito calore excitatum proponit. Quũ itaque tota hominis moles, etiam poſt iuſtum ipſius incrementum, in perpetuo ſit fluore, quumq; niſi altera ſimilis ſubſtantia in defluxæ locum accederet, uniuerſa ilico euaporata diſsiparetur, ſummus rerum Opifex homini inſitas quaſdam uires, deficiens ac deſideratum ſemper appetẽtes, ab initio ſtatim indidit. Non enim ſugere, ueſci, bibere, aut reſpirare à quoquam diſcimus uſquam: ſed ſtatim a principio facultates in nobis habemus, quæ hæc omnia citra docentem perficiant. & cibo, quicquid ſiccioris ſubſtantiæ effluxit, reſtituimus: potione, quicquid humidioris: atque ita ad priſtinam commenſurationem ambas reducimus. Sic uerò & aereæ igneæq; ſubſtantiæ modum, reſpiratu arteriarumq; pulſu tuemur. Cæterùm quum id quod ſingulis partibus defluit, tale natura eſſe credimus, qualis ipſa eſt particula: nihil autem eorum quæ bibuntur, eduntur ve, aut inſpirantur, eiuſmodi prorſus occurrit: neceſſum fuit animanti, ea primùm aſſumere, dein emutare & cũcoquere, ac quàm maximè licet, corpori alẽdo reſtituẽdoq; ſimilia efficere: ac demum recrementa, quæ neceſſariò has emutationes ſubſequuntur, expellere. Atq; hac potiſsimùm occaſione Natura nutritionis inſtrumenta in corpore triplicia inſtituit: quædam prima ratione ad id quod aſſumitur concipiendum elaborandumq;, & in totum corpus deferendum: alia ſecunda, quæ excrementorum ſunt receptacula. Reliquas partes ratione tertia, quæ horum excretionibus mittendis, & ne intempeſtiuè profluant cohibendis, ſuoq; tempore expellendis ſubſeruiunt. Porrò partes aeri aſſumendo, conficiendo, deferendo, ipſiusq; recrementis ex concoctione alteratione ve ſuccedentibus expellendis à Natura conditas, ſequens liber perſequetur, cordi omnibusq; reſpirationis organis dedicandus. Præſens uerò cibi ac potus inſtrumentis, & demum propter ſedis uiciniam nexumq; generationi ſubminiſtrantibus organis

Inſtrumentorũ triplicium nutritioni ſubſeruientiũ neceſſitas.

Quid præſenti libro docendi, ac partium nutritionis ex cibo potuq́; factæ ſummæ latio breuis enumeratio.

organis conſecrabitur. Ex ore itaque per ſtomachum cibus & potus in [a] uentriculum, uelut in communem quandam officinam ſeu promptuarium aſſumitur, quod omnia quæ amplectitur cogit, confundit, & concoquit, concoctum in [b] inteſtina protrudit: ex quibus quod cocti illius ſucci melius eſt, ſanguiniq́; efficiendo conueniẽs, unà cum humidiore huius concoctionis recremento, [c] uenæ portæ rami exugunt, id iecoris cauo deferentes. Recrementum uerò ſiccius, ac ſectioni ineptum, inteſtina depellunt: & hominis arbitratu, laxante ſe [d] orbiculari podicis muſculo, & [e] abdominis muſculis, ſimul accedente etiam [f] ſepti tranſuerſi opera, compreſsis, excernunt. Iecur autem, poſtquam eum ſuccum cremorem ue admiſit, illi ornamẽtum adijcit, ad ſanguinis perfecti generationem neceſſarium, duplici recremento ipſum expurgans: flaua ſcilicet bile, ceu recremento tenuiore & leuiore: deinde atro bilioſo ſucco, ceu lutoſo, terreſtri & craſsiori. Ac illud quidem in bilis ueſiculæ [g] meatus tranſmiſſum, in ipſam ueſiculam defluit à qua rurſus in inteſtina exeretum, cum durioribus fæcibus egeritur. Hoc autem, uti uulgò arbitramur, per portæ uenæ [h] ramos ad [i] lienis nutritionem tranſmittitur: & quicquid is conficere, ac in familiare nutrimentum ſibi adaptare nequit, id in uentriculum eructat, poſtmodum cum inteſtinorum excrementis ſubducendum. Ergo qui in iecore ad hominis nutritionẽ præparatur ſanguis, illa duo recremẽta deponens, portionemq́; ſui in portæ uena ad partium quibus illa digeritur, enutritionem aſſeruans, ruber iam ac purus ex [k] arctiſsimis, maximeq́; frequentibus eius uenę ramis per iecoris ſubſtantiam diffuſis, ad gibbam iecoris partem in cauę uenę [l] propagines ſimiliter innumeras anguſtiſsimasq́; conſcendit, tenui adhuc aquoſoque recremento, quod ex inteſtinis cum optima ſucci in uentriculo confecti portione exugebatur, concomitatus: eiusque aquoſi recrementi, tanquam uehiculi cuiuſdam auxilio, arctiſsimas uias minori opera perreptans. Quum uerò ſanguis eos ſuperauit angiportus, [m] renes recrementum hoc ad ſe ſedulò alliciunt, illoq́; ſanguinem purgant, id per [n] urinarios meatus in ueſicam huius conceptaculum depellentes: à qua rurſus opportuno tempore, relaxato ſuæ ceruicis [o] muſculo, excrementum illud ſeu urina è corpore redditur. Sanguis autem per [p] uenam cauam copioſiſsima ramorum ſerie propagatam, ad corporis partes deducitur: & quod in ipſo ſingulis partibus familiare ac idoneum eſt, illæ ſibi attrahunt, aſsimilant, & apponunt: duplexq́;, quod & in hac concoctione conſurgit recrementum, à ſe per proprios ductus excludunt. Iſta quidem de cibi potusq́; inſtrumentis in uniuerſum dicta ſufficiant. Quanta uerò ſapientia hæc rerum Opifex creauerit, eo ordine perſequar, quo ipſa nutritioni famulari commemoratum eſt. A peritonæo autem ſermonis opportunè ſtatuetur initium, quòd id horum organorum commune ſit inuolucrum.

a 14 fi. per A, B, C in I, L, ac 12 fi. in P, Q. b 12 fig. à P, Q in S, et ita deinceps, aut in 7 & 8 fig. c fi. cap. 5 li. 3 aut 12 fig. L, K, h in L, K. d 1, 2 fig. cap. 49 lib. 2 M. e 3 muſc. ta. Θ, 4 Π, 5 Δ, 6 Δ. f 7 tab. Δ. g In X, X. & inde in V, & rurſus per c in S ad d 13 figur. h fi. cap 5 li. 3 T, T ad a, a. i 13 fi. d. 20 fi. O, O. k fi. cap. 5 lib. 3 A, A. l fig. cap 6 li. 3 A, A, a. m 25 fig. Y, Z. n 22 fi. q, q in y, 25 fi. a, et c in β. o 22 fi. p. 25 fi. γ. p fi. cap. 6 lib. 3.

DE PERITONAEO. Caput II.

PERITONAEO oſtendendo pleræque quinti huius libri conducunt figuræ, & potiſsimùm prima, id integrũ anteriore externaq́; facie proponens. Secunda autem anteriorem ipſius partem interiori ſede oſtendit. Poſteriorem uerò peritonæi ſedem, illæ figuræ in primis intus referunt, quæ ex ipſo plura organa habent diſſecta, ut uigeſimaſecunda & uigeſimaquinta.

Peritonæi nomina.

LATINI nomen peritonæi (quod abdominis membranam aliqui nuncupant) à Græcis mutuantur. illis namque id quod multis organis circuntendatur, περιτόναιον περιτόνειος, & περιτόνειον appellatur. Neque ita abſolutè tantum, uerùm à nonnullis hæc tota appellatio ipſi inditur, περιτόναιον ὑμὴν, nomine uidelicet à ſubſtantia ipſius, quæ membranea potiſsimùm eſt, deducto. à nonnullis hæc περιτόναιος χιτών, à nonnullis περιτόναιον διάτασμα ab uſu ſcilicet, quo inuolucri ac tunicæ cuiuſdã modo omnibus propemodũ quæ quinto hoc libro proſequemur, organis obducitur. Arabes communi membranarum nomine ziphac & zimphac & chamel peculiariter id nominant. Peritonæum itaque ex ſimplicium & primorum corporum, quæ ſimilaria nuncupare ſolemus, numero cenſetur. Membrana enim eſt, nullis omnino fibris: ſecus ac uenarum arteriarumq́; [a] tunicæ, aut tenues membraneæq́; [b] muſculorum eneruationes intertexat. eſtq́; inter cæteras corporis ſimplices membranas ampliſsima & maxima. Carnoſa namque nobis uocata membrana, etſi amplior ipſo peritonæo ſit, ac uniuerſo corpori cutis modo obducatur, tamen ſimplex non eſt, quum quibuſdam carneis donetur fibris, & muſculoſa in ipſo [c] collo & [d] fronte efficiatur. Porrò peritonæum uniuerſam [e] cauitatem, quæ ſub ſepto tranſuerſo, ad os uſque coccygis, totius corporis cauitatum facilè capaciſsima habetur, ſuccingit, ac omnibus quæ illa continentur organis obtenditur, ea conceptaculi ritu amplectens: uentriculum ſcilicet, inteſtina, omentum, meſenterium, iecur, lienem, renes, utranque ueſicam, uterum, & uaſa demum quæcunque inter ſeptum tranſuerſum & crura ſitum habent. Atque hæc quidem peritonæum interna ipſius ſede continet, externa uerò undecunque muſculis connaſcitur. Ex ligamentis enim, quæ lumborum uertebras connectunt, & quæ ſacrum os ilium oſsibus committunt, peritonæum utrinque principium ducit, membranę latæ modo ab illis enaſcens. Mox ab utroque latere aſcendens, lumborum [f] muſculis, & ijs qui internam oſsis ilium & coxendicis ac pubis ſedem occupantes, femorum præſunt motibus, obducitur: & fibris talibus, qualibus inuicẽ muſculos committi uidemus, illis adhęreſcit. At ubi hos muſculos, qui quaternario numero utrinque complectuntur, peritonæum ſuperauit, internę [g] tranſuerſorum abdominis muſculorum, & uniuerſæ [h] inferiori ſepti tranſuerſi ſedi ſubtenditur, pertinaciſsimè ipſis, potiſsimum uerò neruoſis illorum tenuitatibus connatum, & quodammodo proprię muſculorum membranę uicem gerens. Refert itaque peritonęum oblongum oui inſtar utrem, ſeu ſphęram aliquam, cuius longitudo pertinet à ſepto tranſuerſo ad humilimam amplitudinis cauitatis ue ſedem, quam [i] ſacrum os cum oſsibus

Peritonæũ inſimilariũ partium eſſe numero.

Peritonæi magnitudo & ſitus.

Connexus. Ortus.

Forma. Ipſius ſuperficies tranſmodo.

a fi. cap. 1 li. 3 inſerta & fi. cap. 2. b In abdomine 3, 4, 5, 6, muſc. tab. c 3 muſc. tab. Γ. d 3 ta. A. e 7 ta. à Δ muſculo ſub 9, aut paſſim in interioribus 5 lib. fig. f 7 ta. ſ. m. deinde x, & 16 tabu. F, G. g 6 ta. Δ. h qua 7 ta. ſpectant, ac Δ inſeruntur. i 1 fi. ultimarum lib. 1 M cũ Θ.

ipſius lateribus cōmiſsis efformat.& quēadmodū utres ex tergoribus parati,exteriùs hirti aſperiq́;,intus plani ac læues quodāmodo eſſe ſolent:ita quoq; peritonęum externa parte, ut aptiùs muſculis undiquaq; hæreat, aſperum fibroſumq́; ad eum prorſus modum uiſitur,quo membranas mutuò connatas, inæquales eſſe dicimus. Interna autem peritonęi ſedes,uiſcera quæ complectitur ſpectans,impenſe lęuis & terſa,ac ueluti aqueo humore oblita,ſecantibus occurrit,adipis copiam ſibi interdum (ut in ſuibus quaſi perpetuò) adnatam obtinens. Verùm hunc non omni ex parte æquè copioſum reperies. Anterior namque ſuperior ve internæ huius peritonæi ſedis [k] regio , qua uentriculum contingit, ac dein poſterior quoque [l] regio ad lumbos & ſacrum os pertinens, copioſiori abundant adipe, quàm ſedis eius internæ [m] latera, [n] parsq́; umbilico contermina. Præterea hæc interna peritonæi ſedes quaſdam portiones ſeu proceſſus ijs quę continet organis porrigit, illisq́; proceſsibus ea organa inuicem colligat, & ſibi quoque adnectit, ac ſingulis præter peculiares ipſorum tunicas (ſi modò quas habeant) aliud etiam inuolucrum tunicam ve obducit. Atque hinc etiam fit, ut ijs organis quę duas peculiares ſortiuntur tunicas, quemadmodum uentriculus & inteſtina, [o] ternæ attribuantur: quæ autem unicam duntaxat peculiarem tunicam obtinent, è quorum numero ſunt uterus,& utraque ueſica, [p] binas nanciſcantur. Verùm organa, nulla peculiari donata tunica,ut iecur & lien, [q] eam quæ ipſis obducitur,à peritonæo adipiſcuntur. Quònam pacto autem,quibusq́; ex locis hoſce proceſſus in eiuſmodi tunicas dilatatos degenerantes ve, peritonæum educat, & quo modo illi inuicem craſsitie differant,in cuiuſque organi enarratione opportuniùs quàm hic recenſebitur. Quemadmodum uerò interna peritonæi ſedes ab externa uariat, ſic neque omni ex parte peritonęum ſibi craſſitie & robore correſpondet. Quà enim ex uertebrarum ligamentis pronaſcitur, craſsiſsimum eſt: deinde quà lumborum incumbit muſculis,craſſum quoque cernitur. Anteriore uerò parte, quæ à mucronata pectoris oſsis cartilagine ad pubem uſque pertinet tenuius graciliusq́; & inualidius occurrit. Ad hæc uiris peritonæum craſsius ualidiusq́; eſt iuxta mucronatam cartilaginem, quàm iuxta pubis ſedem.in mulieribus uerò ad pubem craſsius ualidiusq́; conſpicitur: neque his, uti uiris, peritonęum hic ad inguina utrobique ſeminarijs uaſis [r] uiam præbet.Eſt enim peritonæum peculiariter in uiris inibi foraminibus, ut ita dicam,peruium: & tunicam utrique teſti priuatim offert, quo is & ipſius ſeminaria uaſa tutò obuoluūtur. Dein in uiris pariter atque in mulieribus,peritonæum quà ſepto ſubducitur, [s] tria cum ſepto quoque cōmunia oſtendit foramina: primum quo uenam cauam, ſecundum quo ſtomachum cum ipſi cohærentibus neruis,tertium quo magnam arteriam uena coniuge experti,& aliquot ſexti paris neruorum cerebri ramis concomitatam deducit. Præterea [t] umbilici quoque uaſorum gratia, & in muliere quidem finis uteri [u] ceruicis,in uiro autem [x] ceruicis ueſicæ,in utriſque uerò [y] podicis nomine,peritonæum perforatur:ac demum [z] multis uenis,arterijs & neruis crus petentibus, deinde [a] illis quæ maxima portione in rectos abdominis muſculos ſurſum tendunt, & [b] alijs nonnullis, quæ dorſi & abdominis muſculis, & cuti à uaſis lumborum uertebris incumbentibus offeruntur,peritonæum iter præbet, ab ijſdem uaſis ſurculos ſibi aſſumens. Quà enim ſepto ſubductum eſt, ſepti uaſis ad nutritionem utitur: in lateribus autem ab ijs ramis, qui in lumborum regione geniculatim à magna uena & arteria porriguntur, [c] plurimas ſoboles quoque mutuatur. In anteriori uerò regione, peritonæum ſupra quidem, quà mucronatam ſpectat cartilaginem,à [d] uaſis ſub pectoris oſſe ad rectos abdominis muſculos excurrentibus ſoboles exigit: infrà autem, propagines aſciſcit ab [e] illis uaſis,quæ ſurſum ſub rectis exporriguntur muſculis. Cæterùm quòd peritonæo medici tactus ſenſum adimant, ridendum potius quàm refellendum eſt: quum unà cum illis quæ tranſmittit organis,frequentibus quoque neruis uiam offerat,à quibus ſurculos etiam adipiſcitur, idq́; ab ijs potiſsimùm [f] qui abdominis diſtribuuntur muſculis.& inſuper peritonæum ſua eſſentia conſtitutioneq́; à tactus ſenſu admittendo neutiquam eſt alienum. Peritonęi uſus complures enumerari ſolent.primus quidē, ut omnia ea quę diximus contegat: ex quibus quum pleraque tendi remittiq́; debeant, peritonæum (quo aptiùs fieri id poſsit) nerueum & membraneum meritò factum cernitur. ualidum quidem, ut opportunè contineret: ſed tenue,quo minùs pondere moleſtum eſſet. Secundus, quo omnia quæ amplectitur ab extrinſecus ambientibus muſculis interſtinguit, ne quando inteſtinorum aliqua in media muſculorum ſpacia incidant: & dum ipſos premunt, aut ab illis premuntur, inteſtina motui muſculorum obſtent, ac ne recrementa inteſtinis complexa difficiliùs deorſum tranſmittantur. Tertium peritonæi uſum Galenus cū cæteris Anatomes profeſſoribus recenſet, quo id ſicci alimenti ſuperflua ſepti tranſuerſi accedente opera propellit: quaſi uerò idem officium, quod abdominis muſculos unà cum ſepto in fæcium excretionibus obire commemorauimus,peritonæum præſtet, & arbitrario motu, quo ſe contrahat, diſtendatq́;, præditum ſit,ac non tranſuerſorum abdominis muſculorum,& ſepti,quibus connaſcitur, motum neceſſariò ſequatur.adeò,ut peritonæum non magis quàm cutis,aut abdominis adeps,ipſum ve omentum, illi uſui ſubſeruiat. Miror membranam coſtas ſuccingentem, quæ peritonæo ſubſtantia, uſu & conformatione penitus correſpondet, in thoracem arctantium organorum numero ab illis habitam non fuiſſe: quum illa non minus thoraci comprimendo, quàm hoc fæcibus eijciendis auxiliari deberet. His quartus peritonæi uſus ſuccedit, omnibus quæ peritonæum ambiunt, & potiſsimùm abdominis muſculis communis, quo is ceu inuolucrum exactè circundatum, omnia ſtringit,ne leui occaſione laxior uentriculus, aut inteſtina etiam flatibus infeſtentur. Præcipuus autem peritonæi uſus eſt, quo omnia quibus circundatum eſt, ab eo continentur,& ueluti à pelle quadam ſingula ſcorſum tecta,tutò colligantur, ſuisq́; ſedibus fixa hærent.

Proceſſus à peritonæo enati.

Peritonæū non undiq; pariter craſſum.

Quibus partibus peritonæum peruium ſit.

Vaſa & neruis quibus peritonæum implicatur.

Peritonæi uſus.

Libr. 4 de Vſu part.

k 2 fig. A, B. quibus ante ſectionē committebatur F, G, ſupra P.
l ad latera g. h. 22 fi. & P, Q figura 23.
m 24 fig. C, D.
n 2 figura C, D.
o Vide 9 figu. & 17
p ſpectta E, E, H, H 17 figu.
q Educitur ab F, G 18 fi. deinde 8, 8, C, C. 22. fig. 19.
r 1 fig G, H et 22 fi. Φ, Φ, tranſmittit γ, et educit χ. et 20 fi. υ.
s 7 muſc. tab. r. ſ. q.
t 2 fi. E. 4 tab 30 fig. X.
u 25 fi x.
x 1, 2, 3 fi. cap. 49 libri 2 G.
y 1, 2 fi. 2 inſ. cap M.
z In ult. fi. li. 3 & ult. fi. lib. 4.
a 3 fig. I. 25 fi n. aut 6 muſ. ta. a.
b fi. cap. 6 li. 3. ξ, π et fi. ca. 12 li. 3 μ. μ.
c 2 fig. L.
d 2 fig. K.
e 1 fi L.
f In 2 fig. ca. 11. li. 4 ad abdominis regionē.

DE STOMACHO ET VENTRICVLO. Caput III.

STOMACHVM & uentriculum præcipuè oſtendunt decimaquarta & decimaquinta figuræ: quibus in uētriculo commonſtrando ſuccedit decimaſexta, quæ hunc inuerſum refert: dein decimaſeptima, quæ illius tunicas uti commodiſsimè eas effingere potuimus, exprimit. Inſuper uentriculum ſua ſede repoſitum proponit ſecunda figura, ſimul cum ſexta: ſua ſede autem nonnihil motum refert duodecima.

VENTRICVLVS, qui promptuarij modo eſculenta poculentaq́; ſuſcipere, eaq́; primo labore concoquere ac mutare debuit, non ſtatim poſt os collocatus eſt, quanquam is ſitus ad cibi dentibus attriti aſſumptionem fuiſſet accommodus. Thoracem namque, & contenta illo uiſcera, rerum Opifex uentriculo prælocauit, ut is in demiſsioribus ſedibus excrementorum haberet effluxus, illaq́; procul à ſenſibus, qui in cápite ſedem obtinent, deducerentur. Thoracem uerò aerem per os & narium foramina attracturum, ac rurſus eundem neceſſariò emiſſurum, ut uocis reſpirationisq́; autor efficeretur, elatiùs collocari decuit. Porrò ne nimium uentriculus ab ore remoueretur, quumq́; longus ab ipſo ad recrementorum expulſionis locum, uel inteſtinorum occaſione, ductus eſſe potuit, Natura illum quàm licuit proximè ori ſubiunxit. Sub thorace enim & [a] ſepto tranſuerſo inter iecur & lienem ſtatim [b] ponitur, [c] uiamq́; ab ore cibos ad ſe deferentem obtinet, quæ ab uſu οἰσοφάγος Græcis nuncupatur, & communi nomine quo omnem anguſtum ductum, iſthmi ſeu colli modo alicui ampliori uentri præpoſitum uocitant, στόμαχος illis quoque dicitur: qua uoce nos Celſum & Ciceronem imitati potius utemur, quàm gula alijs (uti & meri & ueſcæ) non infrequenti dictione. Hæc itaque uia linguam ad radicem eius hærens excipit, & utraque parte [d] tonſillas attingens, à palati extremo principium ſortitur: ac agitatione motibusq́; linguæ depulſum, & quaſi detruſum cibum ſuſcipiens, illum deorſum pellit, partibus ipſius quę ſunt infra id quod deuoratur dilatatis: quæ uerò ſuprà, contractis. Neruoſa enim, membranea ve, ut facilè dilatetur, prompteq́; rurſus concidat, effecta eſt: & fibris ſuo muneri famulantibus concinnè intertexitur: ac reliquorum denique ductuum ritu teres, & intus accuratè lęuis lubricaq́; cernitur. * Duabus etenim proprijs conſtat tunicis, ſubſtantia, duritie, craſsitie, & fibrarum ſpecie uariantibus. Harum namque interior, & totius oris palatiq́; tunicæ continua, neruoſior quidem & durior, & paulo tenuior eſt, & rectis fibris manuum inſtar ciborum attractioni ſubſeruientibus donatur. Exterior uerò craſsior, mollior, propemodumq́; muſculorum naturâ participans, carnoſior uiſitur: & tranſuerſis tantum circularibus ve abundat fibris, quæ ciborum interioris tunicæ fibrarum beneficio attractorum fœliciorem, magisq́; ſubitam in uentriculum propulſionem efficiūt: & ſi quando uomentibus uentriculus quippiam protrudit, ad eius quoque eductionem ſummopere auxiliantur. Duabus his ſolùm fibrarum differentijs ſtomachus indiguit, ut rectæ quidem attraherēt, tranſuerſæ autem pellerent. Nam ſi obliquæ acceſsiſſent, cibus in ſtomacho longiori mora hæreret: quod nō ſolùm homini inutile, ſed & importunum moleſtumq́; eſſet: quando nimirum ſtomachus cibo plenus, ita diutius diſtenderetur, aſperæq́; arteriæ, ac pulmoni, & magnæ item arteriæ, dum ea dilatantur, longiori mora obſtaculo eſſet. Natura enim ſtomachum tutò, & ea quæ modò innuebam organa minùs moleſtaturum, per ceruicem thoraceq́; ad uentriculū porrigens, illū [e] exactè ſupra mediā ceruicis uertebrarū, & quatuor primarū thoracis ſedē, in neutrā partē inclinantē, aſperæq́; arteriæ ſubtenſum [f] deducit. Ad principiū uerò quintæ thoracis uertebræ [g] ſtomachus, ut ampliori magnæ arteriæ trūco ſecūdùm dorſi uertebras inferiora corporis petēti cedat, nōnihil in dextrū latus à media uertebrarū regione abſcedit, arterię illi proximus, ad nonā uſq; thoracis uertebrā repens: [h] quò ſimulatq; pertingit, ab eius uertebræ eleuatus corpore, arteriā clariùs (ne illa fortè à deuorato cibo comprimatur) aſcendit, neruoſam ſepti tranſuerſi partem uerſus ſiniſtrum latus [i] penetrans. Non equidem, ut cum Hippocrate Galenus cenſuit, arteriæ hic ad inferiora corporis prolabentis utens [k] foramine: uerùm peculiari, quod ipſi neruisq́; cum illo deſcendentibus (dum ſeptum deſcriberetur) præparatum eſſe diximus. Ad nonæ igitur thoracis uertebræ uſque initium, ſtomachus uertebrarum corporibus interuentu membranularum ex dorſi ligamentis originem ducentium committitur, atque ab illis membranulis tertiam tunicam nullis omnino fibris interſtinctam, & uelut ſecundæ ipſius tunicæ inuolucrum poſsidet. Quòd uerò iuxta quintam thoracis uertebram ad dextra potius arteriæ, quàm ad ſiniſtra ſtomachus explicetur, in cauſa ipſa eſt arteria, non adeò tyranni ritu (quamuis multo ſit dignior) mediam dorſi ſedem occupans: ſed quum à [q] ſiniſtro cordis ſinu ortum ducat, & per reliquum ipſius ductum uerſus ſiniſtrum cauæ uenæ [a] ſubijciatur, ſiniſtrorſum maiore ſui parte neceſſariò uergens, ac proinde aliquantulum ſtomacho cedens, communicatorem ac uelut ſocium ſedis uertebrarum admittit: adeò ut ſtomachus & minus obliquetur, & firmiorem adhuc ſedem quàm in ſiniſtro latere reperire poſſet, obtineat. Dein ſtomachus non dextram ſepti perforat ſedem, rectaq́; in uentriculum ex dextro dorſi latere porrigitur: ſed arteriæ, uti diximus, ſuperuectus, [s] obtuſoq́; obliquatus angulo, ſiniſtram petit, ne is uentriculum adeundo, iecur uniuerſam dextram ſedem inferioris regionis ſepti occupans, perforare cogatur: uerùm illam ſepti partem adinueniat, qua minor iecoris pars ipſi facilem aditum præbitura, conſiſtit. [t] Talis ſanè eſt tenuior totius iecoris portio, ſiniſtræ ſepti ſedi hic ſubtenſa: cui in poſteriori regione, quà ſtomachus ſeptum permeat, [u] ſinus inſtar ſemicirculi inſculpitur, ſtomacho (cuius anteriorem ſedem inibi amplectitur) proportione congruens. Neque eſt quòd quiſpiam ijs credat diſſectionum profeſſoribus, qui ſeptum, & ipſius in primis quod ſtomachum tranſmittit foramen, ne cibus è uentriculo ſuperiora repetat, obſtaculo eſſe arbitrantur: quum idem quoque tunc pari opera in uentriculum cibi deſcenſum potius prohiberet.

Ventriculus ſub thorace locatus.

Vie cibum potumq; ue... tis ulo differentis nomina.

Iſtum.

Subſtantia et forma ac tunica.

Inceſſus.

Lib. 5. de Admi. ſect.

Stomachum non eodem cum arteria magnæ uti foramine ſepto.

a 7 muſc. tab. Δ.
b 6 fig. F, F inter D, D & G.
c 14, 15 fi. A, B, C, D.
d 6 fi. muſ. tabu. F. 14 fi E, E.

* Harū delineationē pete ex ſimilitudine 9 aut 17 figurarum.

e 7 muſc. ta. E ſuper B ac ſub F.
f 15, 14 fi. ab A ad B.
g eiuſ fig. à uerſus C, uti coderes 1 fi ca. 12 li. 3.
h 15, 14 fi. C uerſus D, G.
i 7 muſc. tab. V.
k 7 muſc. tab. φ.
q Specta 10 cam 10 fi. lib. 6. ac O, P, 6 fig. lib. lib. 6.
r 12 fig. b ad g. & 10 fi. R. ad Q.
s 14, 15 fi. D. uerſ. G.
t Pate id ex 11 fi. ad Φ, R. 20 fi. ad E, E.
u 18 fi. I.

hiberet.

hiberet. Quemadmodum & mera quoque eſt fabula, qua alij anguſtiorem ſtomachum hic, quà uentriculo
continuatur, quàm in ceruice eſſe contendunt: atra bile in uentriculi ſuperius os à liene eructata, eum colli-
gi conſtringiq́; falſo exiſtimantes. Cæterùm obliquus ille ductus, quo ſtomachus arteriam conſcendens in
ſiniſtrum fertur, x neruis etiam (ne ſcilicet plus æquo extendantur) commodus eſt, quos paulo pòſt uen- x 14, 15
Glãdulæ ſto- triculo inſeri audies. Neque profectò ſufficit Naturæ, ſtomacho in eum modum obliquato, ad uelocem ci *ſi. T, V.*
macho cre- borum tranſitum commemoratas tribuiſſe fibras: uerùm ut ipſius cõcauitas ſemper humecta ac uelut ob-
brò adnatæ. uncta eſſet, glandulas illi adiunxit, in faucibus quidem y quaſdam ſtomacho & laryngi communes, quæ y 14 *fig.*
ſaliuam humoremq́; illis organis, ne exiccentur, præparantes, Latinis tonſillæ appellantur. z In medio au E, E.
tem propemodum ſtomachi ductu, quà is aſperæ arteriæ in * duos truncos ad pulmonem diuiſæ ſubijci- z 14, 15
tur, binas alias ſæpe ſtomacho non apponit modo, ſed & in poſteriore ipſius ſede & ad latera adnectit, a il *ſi. F, F.*
lis planè reſpondentes, quas ueſicæ ceruicis initio in uiris Natura circumdedit. & quemadmodum has uri- * *ſi. capitis*
næ ſeminisq́; genitalis in pene meatum irrigare ſuo loco commemorabimus: ſic etiam glandulæ ſtomacho *6 lib. 4 in-*
adnatæ, illius cauitatem irrorant, ac ne ob ſiccitatem cibus in uentriculum difficilius prolabatur, ſaliuali *ſerta K. L.*
quodam humore imbuunt. Cæterùm ſi quid de ſtomacho adhuc dicendum ſuperſit, in uentriculi deſcri- a 22, 23 *fig. ξ.*
VENTRI- ptione id iam perſequemur. b Ventriculum igitur (qui inter reliquos corporis uentres ſinus ve non mini b 2 *ſi. P, P.*
culi hiſto- mam cauitatem obtinet, hincq́; etiam γαστὴρ & κοιλία Græcis, ut nobis uenter & uentriculus potiſsimum *6 ſi. F, F. de*
ria. appellatur) mox ſub thorace collocari, iam obiter diximus: nunc exactè ipſius ſitum, reliquamq́; hiſtoriam *inſuper 14*
pertractaturi. Galenus itaque uentriculum in corporis medio repoſitum aſſerit: quod plerique diſſectionũ *15, 16 &*
Lib. 4. de profeſſores ab ipſo mutuati, non ſimpliciter enunciant, uerùm hunc ſecundùm omnes poſitionis differen- *17 figuras.*
Vſu part. tias ad amuſsim mediam ſedem, inſtar communis omnium partium officinæ, & regis alicuius, adeptum
Ventriculi contendunt: perfunctoriè admodum in hominis erecti, aut etiam diductis maximè cruribus & brachijs, ue
ſitus. luti in circulo poſiti proportione metienda uerſati. Neque etiam æqualis uentriculi portio dextrum & ſini
ſtrum occupat, neque uentriculus in poſteriora adeò atque in priora corporis exporrigitur, quamuis fortè
c elatius ipſius orificium id ſibi non immeritò uendicare poſſet. Statim enim ac ſtomachus ſeptum in ſi- c 13 *ſi. R.*
niſtra neruoſæ ipſius partis ſede penetrat, continuum cum uentriculo corpus d efficitur, quod in ſiniſtro *20 ſi. F.*
latere amplam ſepti ſedem contingens, totam regionem inter iecur & lienem uacuam complectitur. In de d *ad G 14*
xtro autem latere uentriculus nuſquam ſeptum attingit, ſed iecoris duntaxat concauo ſubtenſus, tota ip- *& 15 ſi. at*
ſius parte ſuperiore, & dextro item latere à iecore occultatur: tantumq́; à dextra ſepti ſede paſsim abſcedit, *que iis om*
quanta iecoris eſt craſsities, quum interim magnam ſepti ſedẽ (uti modò dicebam) ſiniſtro ſuo latere con- *figuras. &*
tingat. Neque id ſanè admodum lien impedit, qui non ita uentriculi ſiniſtro lateri attenditur, adeoq́ue in *inſuper 6,*
corporis anteriora, ut medicorum uulgus arbitratur, pertingit, ſed potius in poſteriora humilioraq́; (tamẽ *12, & 20*
& ad latus nonnihil) ſubſternitur. Dein, non ſolùm in ſiniſtrum (ad ſeptum uſque ſcilicet) magis quàm in *expendito.*
dextrum (utpote ad iecoris tantum cauum) uentriculus protenditur: uerùm ipſius forma in homine (nulla
enim nunc mi..i cum Galeno, neque canum, neque ſimiarum eſt conſideratio) talis cernitur, ut maxima
ipſius quoque portio in ſiniſtro collocetur, haud ſecus quàm ſi inibi maiorem quà aptè contineri poſsit ſe-
dem adinueniſſet, idq́; illius functionibus uideretur accommodum. Ventriculus enim forma perquàm ua-
Ventriculi rius eſt: at ſi quis illum obiter examinet, rotundus, & à dextro in ſiniſtrum oblongus, aut ſecundum latitu-
forma. dinem quodammodo teres, primùm occurrit: rotundus quidem, quòd rotunda omnia ſint capaciſsima, &
interim minimum noxijs expoſita: oblongus uerò, quòd id ſedes qua continetur, & deinde bina ipſius e o- e 14, 15 *ſi.*
rificia, alterum quo cibos admittit, alterum quo iam confectos in inteſtina protrudit, exigere uideantur. G, H.
Cæterùm ſi deinceps uentriculi forma accuratius expendatur, in ſiniſtro latere multo amplior rotũdiorq́;
& ad inferiora quoque prominulus cernitur: ac dein hinc uerſus dextra uergens, paulatim in anguſtum co-
gi, & ſuperiore quidem ſua regione deſcendere, inferiore autem aſcendere conſpicitur, adeò ut in dextro
latere multo quàm in ſiniſtro euadat gracilior. Sic quoque ſuperiore quidem ſede, quæ ab uno orificio ad
alterum pertinet, ſtrictior anguſtiorq́; eſt, inferiore autem latior ampliorq́;. f Anteriore parte æqualiter f 14 *fig.*
undique gibbus occurrit, nulla ex parte deformatus. Poſteriore ſede duos quodammodo gibbos common L, L.
ſtrat, g unum ſiniſtrum, eundemq́; magnum, proceriusq́; extuberantem: h alterum dextrum, minorem, g 15 *fig.* M.
ac depreſſum magis. Atque hos gibbos i ſinus quidam impreſsio ve parat, ſecundum corporis longitudi- h 15 *ſi. N.*
Duo uentri nem poſteriori uentriculi ſedi impreſſa. Quà enim uentriculus dorſi uertebras, ipſisq́; exporrectos uenæ ca i 15 *ſi. O.*
culi orificia uæ & arteriæ magnæ deſcendentes k truncos reſpicit, ac ſedi quam ſortitur ſeſe utcunque adaptat, poſte k 22 *ſi. ξ.*
rior ipſius regio introrſum quaſi ad ſuam cauitatem nonnihil imprimitur: quamuis interim uentriculus è h. 25 *ſi. P,*
corpore auulſus inflatusq́;, eiuſmodi ſinum non oſtendat, & perinde totus inibi ac anteriori regione gib- Q.
bus conſpiciatur. Porrò ad uentriculi quoque formam duo ipſius pertinent orificia, è quibus l unum quo l 14, 15
cibus & potus aſſumi dicebatur, in elatiſsima ſiniſtræ uentriculi partis ſede ob hoc conſiſtit, quòd *ſi. O.*
ſtomachus inibi ſeptum commodè perforans, illic primùm uentriculo connaſci, commune ve cum
ipſo corpus fieri potuit. Et quanquam ſuperius uentriculi os in ſiniſtra eius parte haberi dicimus,
propinquius tamen mediæ ipſius ſedi quàm ſiniſtro lateri accedit: quod tanto apparet manifeſtius,
quanto uentriculus occurrit turgidior. Alterum uentriculi orificium cibos in cremorem emutatos
ad inteſtina tranſmittens, & πυλωρὸς inde Græcis, nobis autem ianitor & inferius ſeu dextrum os
appellatum, m in dextra uentriculi ſede conſiſtit: non quidem, ut reliqui diſſectionum profeſſores m 14, 15 *ſi.*
tradunt, illiq́; exiſtimant, qui tam pertinaciter de eiborum aſſumendorum ordine altercantur, huicq́; H. 12. *ſi. S.*
orificio nomen à ſitu non admodum aptè impoſuerunt, & nunquam auium ingluuiem & ſtomachum,
ruminãtiumq́; animalium uentres expenderunt, in eius ſedis inferiori regione, ſed in elatiſsima, dextroq́;
uentriculi

uentriculi lateri proxima. Non enim ſat erat mutuo, è directoq; hæc orificia inuicem (nē ocyus cibus adhuc immutatus è uentriculo laberetur) non opponi: uerùm inferius ex elatiori quoque uentriculi ſede ex plantari oportuit, quo minus ſua grauitate cibus uentriculum præterfugeret: ſed tunc primùm, quando confectus, & in cremorem exquiſitè mutatus eſt, uentriculi potius excernendi robore, quàm ſuo pondere, in inteſtina propelleretur. quorum principium, iſtud uentriculi orificium conſtituit, explantatq;: quare etiam ⁿ primum inteſtinorum, quod duodecim digitorum eſt longitudine, Exortum plerique nominarunt. Neque profectò iniuria alterum hoc orificium dextram uentriculi ſedem occupat, quum hæc medio cauæ iecoris ſede contermina ſit, in quam iecur ſuarum uenarum beneficio, e inteſtinis, ipſoq; adeò uentriculo, quicquid ſucculentum ab illo confectum eſt, arripit ac depaſcitur. quod eo iecur præſtat facilius, quo partes elaboratum à uentriculo cremorem primùm excipientes, illi uicinius collocantur.

n 14, 15 fi. P. 7 fi. ab I ad K.

Orificiorũ non par amplitudo.

Præterea uentriculi orificia non ſitu duntaxat inuicem uariant, ſed inferius quoque ſuperiore arctius eſt: quòd rudes, non tritas, duras, magnasq; moles homo ſubinde deuoret, ad quarum ingreſſum amplam uentriculi uiam eſſe oportuit. Per inferius è contrà, rariùs magnum, durum, non conuerſum in ſuccum crudumq; tranſit: quanquam ſanè non adeò anguſtum ſit, ut ſolum cremorem tranſmittere queat. quandoquidem non pauci quamplurima fructuum oſſa impenſe etiam magna, crebrò deuorata innoxiè excernunt, & Galenus à quodam anulum aureum qui ore tenebatur, imprudenter deglutitum, eundemq; promptè excretũ narrat. Neque orificij huius amplitudinem ſe ignoraſſe callidus ille Hiſpanus docuit, qui ſuperiori anno Clinianæ cuipiam Bacchidi quadraginta uniones, ex illis quas hic nobiles matronæ collo geſtant, unà cum aurea cruce quinque gemmis inſtructiſsima, & fide pariter qua hęc continebantur, ſuffuratus eſt. Illa nanque quum huic noctem ſe daturam, niſi prius numeratis quinquaginta aureis, negaret, atque is lætè annuiſſet: ipſa à patricio Veneto pathico ſuo, ut comptior ornatiorq;, & magis placida eſſet, elegantiſsimum uxoris ſuæ monile obtinuit. cui Hiſpanus, quo meretriculæ uices reponeret, inhians, eam quàm potuit ſalaciſſimè, ut ſuauiùs tandem obdormiret, exercuit: ac poſtmodũ ſoluto monili ſingulos uniones, & crucem, ac poſtmodum fidem (ne quid ſuo furto obſtaret) deuorauit.

Lib. de Naturalibus facultatibus.

n 12 figu. & 15 fi. S.

Lib. 4 & 8 de Par. uſu.

Glandulosa caro no procul ab inferiore orificio distans.

Cæterùm Galenus & omnes eius aſſeclæ ⁿ glandoſam carnem inferiori orificio priuatim tribuunt, hanc ad eius orificij conſtrictionem auxiliari, ac in quibuſdam animalibus manifeſtiorem eſſe affirmantes. Iſtam ſanè in canibus primum, qui illa donantur maxima, & carnis colorem inſigniter prædita, deinde in homine examines uelim. Eam ſiquidem hanc eſſe arbitror, quę duodeno inteſtino adnaſcitur, qua portæ uenæ ᵒ ramus cũ coniuge arteria, illi ſubtenditur. Verùm hæc non in hoc ut inteſtinum illud, aut inferius uentriculi orificium claudat, arctet ve, procreata eſt: ſed ut uaſa inteſtino exporrecta ſuffulciat, ac parem cum glandio ᵖ iuguli & ᑫ meſenterij, & ʳ humilioris membranæ omenti uſum præſtet. Deinde ſi quæ conſtringendi uis huic glandoſo corpori præter communem glandularum, quæ conterminas ſibi partes lubricas humectasq; reddunt, uſum, indita eſſet, ipſum orificium aut inteſtinum neceſſariò ambiret, fibrarumq; natura participaret, aut tranſuerſarum, muſculi ueſicæ ceruicis inſtar, aut obliquarum ueſicæ & uteri corporis modo: quum interim id fibris omnibus deſtitutum, ad inteſtini longitudinem recta duntaxat linea illi adnaſcatur. Quanquam non deſint, qui ſolis libris edocti, ſuoq; arbitratu Naturæ opera comminiſcentes, glandoſum id corpus muſculum eſſe ſcribant, eo inferius uentriculi orificium orbiculatim amplecti nugaciter affirmantes, atque hinc etiam corpus id perinde ferè ac Galenus octauo de Partium uſu πύλωρον ianitoremq; appellantes.

o 12 fi. h.

p 2 fi. lib. 6 F.

q 10, 11 fig. L. L. M, M.

r 3, 4 fig. n. n.

Protuberãs uentriculi in orificijs ſubſtantia.

s Lutuere 16 fi. ad h, k.

Porrò (quod illis animaduertendum erat hominibus) ˢ non ſolum in inferiore uentriculi orificio, ſed & in ſuperiore, ſubſtantia uentriculi craſsior ſpiſsiorq; eſt, ac orificia uelut in interiora extuberantiorem inſtar circuli partem obtinent, uentriculum membraneæ neruoſæq; prorſus ſubſtantiæ, non uerò uti hoc in loco Galeni nomine quis ſibi falſo perſuadere poſsit, glanduloſæ cuipiam, penitus reſpondentem: quæ quidem inter diſſecandum integro adhuc uentriculo tactu percipitur, aperto autem inuerſoq; in conſpectum uenit, manifeſtè uentriculi initium ſtomachi ve finem & duodeni inteſtini originem proponens. Videtur enim tunc ſtomachus, idq; inteſtinum ex ipſo uentriculo quodammodo enaſci, aliæq; omnino quàm uentriculus ipſe, partes eſſe: quum tamen exteriùs nihil tale appareat, neque ulla uentriculi portio præter reliquam ſuperficiem emineat. Hæc craſsior adauctaq; uentriculi ſubſtantia ac ſedes in internam ipſius regionem educta, ad hoc potiſsimum procreatur, ut ora uentriculi robuſtiora denſioraq;, quàm reliquum eius corpus, euadant, ne fortè à tranſeuntium impetu diuellantur, rumpanturq;, & dein fortaſsis, ut quum ora conſtringuntur huius extuberantioris particulæ introrſum conniuentis occaſione, citius arctentur occludanturq;.

Ventriculi ſuperficies.

t 14 fig.

u 16 fig.

x 23 fig. & in dextra figur.

Et ſanè quemadmodum ᵗ exterior uentriculi ſuperficies læuis & plana eſt, ſic & ᵘ interior quoque ipſius amplitudo, ſi modò duo, quæ iã diximus, tubera circulatim prominentia exceperis. Ventriculus enim inibi nihil præter rugas quaſdam, ſi uehementer conſtrictus reperiatur, oſtendit, inteſtinorum & ˣ ueſicæ cauitati reſpondens, quamuis interim obfuſcum & quaſi nubeculis intenſe rubentibus interſtinctum colorem exprimat, quum tamen exteriùs omnino penè albicet. Verùm interim nonnunquam in admodum obeſorum hominum uentriculis, utcunque copioſus, ſed læuis & lubricus, adeps circa fundi in ſiniſtro latere regionem internæ ſuperficiei adnatus reperitur: quam nonnulli, ruminantium omaſis tot ueluti alueolis fauiquaſi in modum interiori amplitudine obſitis ornatisq; deluſi, cellulis quibuſdam & continuis ſinibus abundare, falſo ſcripſerunt.

Ventriculi quantitas.

Ventriculi quantitas, uaria eſt admodum. nam ſi è corpore exemptus, ueſicæ modo infletur, haudquaquam miraberis tantam ciborum uim, uiniq; copiam uno tempore poſſe abſumi. Neque in homine æquè ſemper eſt turgidus, ſed quum pro ſua natura ſe habet, conſtrictoriaq; ui utitur, quamlibet exiguum multum ve ſit quod continet, totum id undique complectitur, nullam uacuam ſedem relinquens. ac proinde pro aſſumptorum ſe habet ratione, ut & multa (ne perpetuò edere cogatur homo)

Ventriculi ſubſtantia quibus formetur tunicis.

aſſumere amplectiq; poſsit: & rurſus ſi modica offerantur, ea undique amplexetur ac concoquat. Huic actioni ipſius congruit ſubſtantia nimirum maxima ex parte membranea, quæ commodè uſu exigente ampliari dilatariq; queat: & rurſus quum opus eſt, colligi ac conſtringi. [y] Conſtat enim uentriculus duabus latis tenuibusq; tunicis ſibi inuicem iunctis, perinde ac ſtomachus, ſed nonnihil diſsimilibus. Quandoquidem interior uentriculi ſimiliter, atque interior ſtomachi, neruoſa membraneaq; eſt, & totius ſtomachi, oris & labrorum, uti ſanè & inteſtinorum interiori tunicæ continua: duritie tamen ab oris ſtomachiq; tunica modicè differt. quòd duriores aſperioresq; cibos, priuſquam in uentriculum decidant, ore conficiamus: à quibus id contunderetur & raderetur, niſi dura denſaq; eiuſmodi tunica euaſiſſet. Vnde etiam tunica ori, & ſtomacho, & uentriculo communis, ſenſim ad uentriculi fundum accedens, mollior efficitur. Fibris hæc duplicibus intertexitur, quo etiam ab interna ſtomachi uariat. Interior enim tunicæ pars, uentriculi cauitatem reſpiciens, rectis iiſdemque plurimis donatur fibris. Attrahat namque uentriculus cibos & potus per ſtomachum oportet, huiuſmodi fibris ceu manibus alliciens: quæ quum contrahuntur, ſtomachum uentriculumq; breuiant: adeò ut inter deglutiendum [z] larynx, deſcendente ſtomachi initio, ſurſum conſcendat, quòd mutuus ſtomachi & laryngis ſit connexus: & interior laryngis tunica, cum interiori tunica ſtomachi, adeoq; uentriculi, cernatur eſſe continua. Secundum uerò fibrarum interioris uentriculi tunicæ genus, obliquarum eſt, in externa tunicæ ſede, qua ſecunda illam amplectitur, ſitum. Quemadmodum enim cibi potusq; attractio, eorundem neceſſariò præcedit retentionem, ita rectas fibras interiùs obliquis Natura coordinauit. Deinde ut retentionem, ciborum iam confectorum ſuccedit expulſio, ita quoque ſecunda exterior ve uentriculi tunica tranſuerſas fibras obliquis exteriores meritò nanciſcatur. Hæc enim interiore craſsior & mollior, minusq; compacta, tranſuerſis abundat fibris, ſecundæ ſtomachi tunicæ reſpondens, niſi quòd illa paulo minus quàm hæc carnoſa eſt, & aliquot etiam obliquis implicatur fibris.

[y] Quoad fieri licuit, uentriculi tunicas 17 figura expreſsimus.

[z] Laryngē ſimul cū ſtomacho oſtendunt 2, 3, 5 fi. ca. 21 li. 2 ubi ſtomachus H notatur.

Exteriorem uentriculi tunicā in fundo impenſe non eſſe carnoſam.

Cur autem uentriculum, aut hanc exteriorem ipſius tunicam adeò impenſe carnoſam ſecundum uentriculi fundum, humiliorem ue ipſius ſedem, eſſe plerique ſcribant, non ſatis aſſequor. Videntur enim ſuis ſomnijs confiſi, [a] fundum uentriculi, quo melius concoquat (uti & ſtomacho, propter exteriorem ipſius tunicam utcunque muſculoſam, conficiendorum ciborum uim tribuunt) inſigniter carneum ſtatuere: quum interim uentriculus illic neque carnoſior, neque craſsior ſit, quàm ad elatiorem ipſius ſedem. Imò ſi uerùm fateri licet, [b] ſuperior uentriculi pars carnoſior eſt inferiore: ut nunc taceā neruorum ſuperioris ſedis frequentiā, tunicarum eius ſedis craſsitiem inſigniter adaugentē. Cæterùm duabus his uentriculi tunicis [c] tertia accedit, inſtar operimenti & propugnaculi cuiuſdā, tunicæ exteriori circundata & peritonæo, [d] qua id ſepti partem ſtomacho iter præbentem integit, pronata. Hic enim peritonæi portio primum elationi uentriculi orificio, deinde uniuerſo ipſius corpori ad duodeni uſque inteſtinī originem obducitur. Atque hæc à peritonæo procedens tunica, omnium quas id reliquis ſecundùm uterum organis exporrigit, facilè craſsiſsima cernitur: ac, ut poſtea dicturus ſum, [e] ſuperiori membranæ omenti principium præbet, omnes uentriculum petentes uenas, arterias & neruos primùm excipiens, firmansq;.

[a] Secundū K, K. 14. 15 fig.

[b] 14, 15 fi. iuxta G.

[c] 17 fi. k. k.

[d] 7 muſc. tab. r.

[e] 2 fig. Q, Q. Q. 3 fig. a, a, a.

Ventriculū petentes uenæ ac arteriæ.

Venæ omnes à ſola portæ [f] uena originē ducunt. Nulla enim quantūuis exilis à [g] caua uena uentriculo ſecundùm corporis longitudinem ſubſtrata, ac peritonæi hac in ſede initio proxima, uentriculum accedit. Quanquam fortè quiſpiam, perinde ac ego aliquando feci, ſecus arbitraretur, qui Galenum in ſexto de Adminiſtrandis ſectionibus libro, & quarto item de Partium uſu, de caua, atque adeò magna uena, non autem de uniuerſa portę uena, aut * ſiniſtro ipſius trunco loqui exiſtimaret: quum peritonæi uarios enarrans proceſſus, & omenti exortum cum meſenterij principio edocens, in uentriculum uenas uariè propagari ſcribit, à magna uena ſub uētriculo, ſecundùm ipſius longitudinem delata. Cæterùm arteriæ in uentriculum digeſtæ, omnes ab illis ortum habent, [h] quæ à magna arteria in humiliorem omenti membranam primùm digeruntur, ac in id & iecur, & bilis ueſiculam, & lienem, & in uentriculum denique ipſum deriuantur. Ac [i] prima quidem uentriculi uena, à portæ uena, priuſquam in duos grandes ipſius truncos diſcinditur, principium obtinet, ad inferius uentriculi orificium, conterminaq; ipſi ad poſteriorem eius ſedem loca excurrens. [k] Arteria autem huic uenæ coniunx, propago eius arteriæ cenſetur, quæ ſecundùm portæ ductum, iecoris cauum adit. [l] Secunda uena coniugem undecunque habens arteriam, toti dimidiæ inferiori uentriculi parti ſubtenditur, ſuperiore membrana omenti ſuffulta, à qua & anterior & poſterior fundi uentriculi dextra ſedes ſurculos mutuatur. Præſens uena frequenter ortum ducit ex dextra uenæ portę regione, quà in duos grandiores ipſius truncos finditur. [m] Arteria uerò ab illa pronaſcitur, quam in iecur deriuari diximus. [n] Tertia uentriculi uena impenſe gracilis eſt, comite carens arteria: & à uenæ portæ graciliori ſiniſtro ve enata trunco, in poſteriorem uentriculi ſedem (qua dextrum ipſius gibbum inibi prominet) pauca ramulorum ſerie diſpergitur. [o] Quarta uena ab eodem quo nuper dicta trunco prodiens, toto inceſſu [p] arteriā, ab ea quæ per inferiorem omenti membranam lienem petit, enatam, ſibi coniugem aſciſcit, omniumq; uentriculum accedentium uenarum (ut & arteria arteriarum) facilè eſt præcipua, ac in numeroſiores ramos diuiſa. Procedit enim ſurſum ad medium poſterioris ſedis uentriculi, ac primùm utrinque ramum ſpargit in plures ſurculos per poſteriorem uentriculi ſedem diuaricatum. Dehinc ſurſum ad dextrum ſuperioris uentriculi oris latus ſenſim conſcendit, illudq; coronæ modo amplectens, ramulos complures deorſum in uentriculi corpus digerit: paucos, eoſdemq; graciles in ſtomachi finem, quo is uentriculos committitur, ſurſum offerens. Ab hac uena, quum dextrum oris uentriculi latus ambit, [q] propago editur, ſecundùm elatiorem uētriculi ſedem ad ipſius uſque humilius orificium pertingens, ac in progreſſu deorſum quoque geniculatim ſoboles aliquouſque diffundens. [r] Quinta uena comite arteria non priuata, ſiniſtram uentriculi fundi ſedem implicat: & ſuperiori membrana omenti ſuffulta, ramos elatiore ſua ſede in uentriculi anteriora poſterioraq;

[f] fi. cap. 5 lib. 3.

[g] 22 fi. g.

** fi. 5 cap. lib. 3 F & 4 fig. ſ.*

[h] fi. Indici fi. ca. 12 li. 3 inſerta in hic uerò 4 fig. ß.

[i] fi. ca. 5 li. 3 D. fig. 15 a uerſus H.

[k] fi. ca. 12 lib. 3 p.

[l] fi. cap. 5 li. 3 H. 2 fi. R. 14, 15 fig. c.

[m] fig. cap. 12 lib. 3 r.

[n] fi. cap. 5 lib. 3 K. 15 fig. b.

[o] fi. cap. 5 li. 3 N. 14. 15 fig. d.

[p] fi. ca. 12 lib. 3 x nata ab n.

[q] 14 fig. e uerſus H.

[r] fi. cap. 5 li. 3 Z. 14. 15 fig. f. 2 fig. S.

rioraq; emittit. Huius principium dependet ab ampliore uenæ portæ ramo, lienis infimæ ſedi inſerendo: & [s] arteria, uenam eam concomitans, ab arteriæ ramo pullulat, lienem hic accedente. Sexta uentriculi uena, ea demum eſſet, quæ ſola Anatomicis in ore uerſatur, quamq; à liene in ſuperius uentriculi orificium perferri omnes aſtruunt. Ego ſanè, ut uerum fatear, non unicam, ſed [t] plures, easq; non ſemper pari numero ab illis quæ lieni exporriguntur uenas pronaſci, præter quintam antè enumeratam, obſeruo, ſiniſtri lateris uentriculi ſedem lieni proximam accedentes: inter quas ferè ea ſolet eſſe præcipua, quæ à maiori uenæ portæ ramo, altiori lienis parti inſerto, principium ducit: à qua rarò ſurculi, pilorum inſtar graciles, quaſi ad ſuperius uentriculi orificium pertingunt. His uenis ſiniſtrum uentriculi latus adeuntibus, comites perpetuò iunguntur arteriæ, ab illis quoque quæ lienem ſubeunt propagatæ. Commune omnium uentriculi uenarum officium eſt, ut & alimentum ipſi adſerant, & ſucculentioris ab illo confecti cremoris ad iecoris cauum, non aliter ac inteſtinorum uenæ deducant. Proprium uerò earum quas ſexto loco enumeraui uenarum, & potiſsimùm quintæ munus, cum alijs diſſectionum profeſſoribus eſſe (at timidè interim, & præter animi propemodum ſententiam) fatebor, ut ſi quid in uentriculum lien eructet, illæ eius ſint uehiculum, idq; in uentriculum fundant. Cæterùm frequentes uentriculi arteriæ innatum ipſius calorem recreant, & ſucculenti etiam aliquid (ſi auſim modò proloqui) ex uentriculo ſugere uidentur. Præter has uenas & arterias, uentriculo nullum aliud uas implantatur: & ſi fortè meatuum bilem deducentium aliquis in uentriculi fundum pertineat, id ſanè fit quàm rariſsimè: & mihi ſemel hactenus duntaxat eius generis tenuiſsimus meatulus occurrit in bilioſiſsimo homine, quem ex longis pontificijs nauibus ſectioni adhibuimus. Nerui uentriculi in hunc habent modum. [u] Præcipuæ ſexti neruorum cerebri paris portiones, poſtquam [x] recurrentes diffunderunt neruos, ramulosq; cordis inuolucro & pulmoni communicarunt, deorſum ad ſtomachum properant, dextra quidem ad dextrum latus, ſiniſtra autem ad læuum. Simulatq; uerò aliquantiſper nerui cum ſtomacho deſcenderunt, fibrarum duntaxat interuentu illi commiſsi, uterque neruus bipartitò ſcinditur: & dexter quidem ſuis ramis obliquè ſiniſtrorſum fertur, ſiniſter autem dextrorſum: atque ita ambo nerui ſtomachum concomitati, ſeptum tranſuerſum permeant, nullam interim (ut diſſectionum rudibus uiſum fuit) ſepto ſobolem offerentes. Vbi autem quatuor duorum neruorum rami [y] elatius uentriculi orificium contingunt, multiplici propaginum ſerie id amplexantur, ſurculos notatu digno interuallo rectà deorſum promentes. A ſiniſtro ſexti paris neruo dextram eius orificij uentriculi regionem implicante, [z] inſignis utcunque ramus ſecundùm elariorem uentriculi ſedem, ad ipſius uſque inferius orificium diducitur: qui etſi in progreſſu aliquot diffundat propagines, uentriculiq; inferius orificium ſurculis quibuſdam implicet, non tamen inibi totius abſumitur, ſed in iecoris quoque cauum [a] protepit. Cæterùm humiliorem uentriculi partem [b] alij duo accedunt nerui, à ſexti neruorum cerebri paris [c] propaginibus, ſecundùm coſtarum radices deorſum deductis principium obtinentes, ac illarum [d] arteriarum coniuges, quæ ſuperiore membrana omenti ſuffultæ, in uentriculi fundum digeruntur. Quinetiam interdum ſiniſtro uentriculi lateri [e] quædam neruorum offeruntur ſoboles, à [f] neruis pronatæ, qui cum arterijs lienem accedunt. Inter hos tam uarios neruorum, quos uentriculus obtinet, ſurculos, nulli profectò tantam Naturæ oſtendunt prouidentiam, atque ſuperiori ipſius orificio [g] inſerti. Non enim duntaxat id, ut noxam à bilioſo, eius ve generis humore aliquo inductam ſentiat, adeò frequentibus neruis ſcatere credimus: ſed ut per illos ueluti riuos & ductus, animalis uis ipſi in primis diſpenſaretur, ac cibo potusq; indigentiam uentriculus ſentiret, ad ſumendaq; cibaria excitaretur. Atque hi demum illi ſunt nerui, quibus [h] obliquum ſtomachi ductum conferre, prius retuli. Molles enim quum ſint, & graciles, ſi longa uia recto tramite tenderentur, & uentriculum cibis recipiendis deſtinatum, à ſe ſuſpenſum haberent, ab eius mole perpetuò tenti, leui occaſione rumperentur, niſi eiuſmodi implexibus & tortuoſis ductibus Natura illis ſedulò proſpexiſſet. Ventriculus (ut iam ipſius munus aggrediar) octo habet facultates: ac quatuor quidem omnibus uniuerſi corporis partibus, quæ nutriuntur, communes: quatuor autem ſibi peculiares, quibus uniuerſo corpori famulatur. Verùm hæc nimium obiter perpendunt, integros libros hac quæſtione, An uentriculus ſuo quē iecori conficit ſucco, aut ſanguine ſeorſum, an ſimul ambobus enutriatur? cõmaculantes. Quandoquidem beneficio illarum facultatum, quas uentriculus cum reliquis partibus communes adipiſcitur, proprium ſibi nutrimentum ex uenis allicit, retinet, elaborat: & ſi quid ſuperfluum ipſi fuerit, à ſe abigit. Munijs uerò, quibus toti ſeruit corpori, eſculenta quidem poculentaq; rectis fibris per ſtomachum ex ore aſſumit, mox obliquis fibris aſſumptum retinet: totumq; tantiſper amplectitur, donec id ingenita ſibi uel eſſentiali forma, facultate, in ſuccum cremoremq; colore ſubſtantiæ ſuæ ſimilem reddat: ac demũ quod confecit inteſtinis exhibiturus, inferius orificium ſuum laxet, tranſuerſisq; fibris quod amplexabatur, deorſum protrudat. Cæterùm uim ipſius alteratricem, undequaque eum circundantia organa, ac uelut lebetem ingentes foci ſolent, excalefacientia, non parum adiuuare credimus. totam enim ſuperiorem eius ſedem uerſus anteriora, & dextrum ipſius latus, iecur complectitur. elatior uerò ipſius pars, ad ſuperioris ſui orificij poſteriorem ſedem conſiſtens, & ſiniſtrum eius latus uniuerſum, ſepto ambitur: excepta ſolùm ea regione, quam lien ad ſiniſtrum uentriculi latus humiliori poſterioriq; parte occupat. In poſteriore autem ſede, uentriculus inferiorem omenti membranam, & quæ in illam excurrunt uaſa proximè ſubtenſa obtinet. Dein ſub hac ſepti tranſuerſi pars, & uena caua, & magnæ arteriæ truncus, præter dorſum, ipſiusq; muſculos, conſiſtunt. & uniuerſæ inferiori uentriculi ſedi omentum partim attenditur, partimq; connaſcitur. præterea & huic ſedi ſub omento colum inteſtinum elatiùs, tenuia uerò inteſtina demiſsiùs attenduntur. At alij anteriorem uentriculi ſedem omento integi ſomniant: quum tamen elatior omenti membrana, rectà duntaxat linea, inferior ipſius parti ſecundùm anteriora adnaſcatur, nulla interim omenti parte

Marginal notes (left):

s ſ.ca.12 lib. 31.

t ſ.cap. 5 lib. 3 X.Y. 14.15 ſig. Z.Z.

u 2 ſ.cap. 3 li. 4 ſ.14 15 ſi.T, V.

x 2 ſi.cap. 3 lib. 4 m, p.

y 14, 15 ſig. G.

z 2 ſi.cap. 3 li. 4 n ad m. 15 ſi.X.

a 15 ſi.Y. 20 ſi.K.

b 2 ſi.cap. 3 li. 4 ſi.t.

c 2 ſi.cap. 3 lib.4 h.

d 14, 15 ſi.e, f.

e 15 ſigu. ſ.g.

f 2 ſi.cap. 3 lib.4 n.

g 14, 15 ſi.T,V.

h 14 ſigu. B,C,D.

Hæ partes à 1,3,6,12, 20 ſiguris: uti quũ uentriculi ſitũ enarraremus, colligere promptũ fuit.

Marginal notes (right):

Venarum uentriculi munus.

Arteriarũ.

Veſicula bili meatus in uentriculũ.

Ventriculi nerui.

Neruorum uẽtriculi uſus.

Totius uentriculi munus.

Qui uentriculi munijs ſubſeruiant partes ipſi accumbentes, atq; ita illius ad alias partes contactus.

Nullam omenti partem anteriori uentriculi ſedi abduci.

uentriculi anteriori ſedi obducta. [i] Vacat itaque magna anterioris uentriculi (ſi quando impenſe turget ac diſtenditur) ſedis regio, neque iecore, neque ſepto tranſuerſo, neque omento, neque liene obducta: quanquam omenti uice aliud uentriculus hic obtineat ſubſidium, in calefaciendo iam dictis auxilijs non abſimile. Præter peritonæum enim, & octo abdominis muſculos, [k] uena ab umbilico iecori deducitur, qua fœtus nutrimentum accipit, quæq; poſt partum exanguis inutiliſq; efficitur. Huic uenæ, quà peritonæo nexa uentriculo inſternitur, in circuitu adeps multus, non tamen omnibus æquè copioſus, adnaſcitur: qui ut & uentriculus ſuo in concoquendo munere alacrius laboret, aliquid auxilij præbet. Impenſius enim concoquit iecur, lien, & quæ poſteriori uentriculi ſedi ſubtenduntur uenæ ac arteriæ, ut & ipſum quoque ſeptum indefeſſo ſuo motu uentriculum minimè negligit. Quinetiam cordis ſepto incumbentis calor, ad perfectiorem uentriculi functionem non cenſetur inutilis.

i Iſtud 2 fi. potiſsimum exhibet.

k 2 fig. F. dein G.

DE OMENTO. Caput IIII.

OMENTI delineationem in primis proponunt quarta & quinta figuræ, ac dein ſecunda & tertia: uti ex illarum figurarum indicibus eſt colligere.

Omenti ſermonem nūc inſtituendum.

PROXIMVM fortè nunc erat, inteſtinorum, ut quæ confectum à uentriculo ſuccum excipiant, enarrationem ſubiungi: ſed quia illis omentum incumbit, & uelut innatat (unde & à Græcis ἐπίπλοον & ἐπίπλουν, uulgoq; uentris mappa dicitur) & quia diſſecantibus prius quàm inteſtina occurrit, ac demum non minus quàm inteſtina uentriculo continuum magna ex parte eſt, non admodum inopportunè id hoc loco aggrediemur. [a] Omentum itaque, Arabibus Zirbus nuncupatum, in peritonæi amplitudine poſitum, mox anteriori illius ſedi ſubijcitur: & ſuper [b] inteſtina extenſum, ad lienem quoque, & iecoris cauum, ac poſteriorem uentriculi ſedem propemodum uniuerſam, eiuſq; fundum exporrigitur. Verùm etſi omentum iecori, uentriculo, lieni, ijsq; demum ſedibus, à quibus originem ipſius pendere ſtudies, proximum attenſumq; in diſſectionibus perpetuò reperitur, non ſemper tamen ad pubis uſque os, inteſtinis obductum uiſitur. Huius enim portio, quæ in homine alioquin inteſtinis, perinde ac in canibus, porcis & ſimijs, [c] inſterni debebat, rarò ultra umbilici regionem dimiſſa, [d] ſed maxima ſui parte ſiniſtrorſum lienem uerſus retracta conuolutaq; ſecantibus ſeſe offert. quamuis interim omentum humiliori ſua ſede manibus apprehenſum, ac ueluti deorſum & in latera diſtentum, promptè ad pubis oſsis uſque regionem, poſterioremq; ueſicæ [e] ſedem, ac ilia procedat, inteſtinaq; penitus obtegat. Neque hunc omenti ad ſuperiora retractum, in ſuſpendio necatis tantùm obſeruamus, ne quis forſan id corporis concuſſu, motu ve uehementiori in ſeſe conuolui exiſtimet: at in ijs quoque non infrequenter idem occurrit, qui aqua ſuffocantur, & qui morbo laterali, aut cerebri inflammatione, aut conſimili aliquo affectu placidè, & citra corporis agitationem pereunt, & quibus thorax abdomenq; uiuentibus in publicis ſupplicijs aperitur. Quinimò in ſanis, quod ad omentum attinet, hominibus, id tam rarò ad pubis uſque oſsis ſedem deſcendere inter ſecandum animaduertitur, ut nonnulli dubitauerint, num ramices ex omenti in ſcortum, aut [f] exteriorem potius teſtis uaſorumq; ſeminalium tunicam deſcenſu produci queant: & num omento uteri [g] os ita ſecundùm Hippocratis ſententiam in admudum obeſis comprimi poſsit, ut conceptum impediat. Verùm ego nō ſemel ſanè omentum in eam quam dixi teſtis ſeminaliumq; ipſius uaſorum tunicam (cui peritonæum [h] originem præbet) deuolutum, ac uarijs modis extra mediocrem omenti aliàs conſtitutionem, adauctum deprehendi. Nam quum tota omenti [i] pars alioquin inteſtinis incumbens, in mediocriter pingui homine, uix libræ aut ſeſquilibræ pondus excederet: uidi tamen omentum ita præter naturam in ea teſtis tunica auctum, ut quatuor aut quinque librarum pondus penderet, & uentriculum ex ſua ſede ita deorſum diſtraheret, ut uentriculi deficiente munere, uarijsq; obortis ſingultibus, id pondus mortis occaſionem fuiſſe, inter ſecandum collegerim: quum in morbo quodam laterali, qui alioquin bene expurgatus fuerat, ſcrotum ex more ab ægro aſtantibuſq; ſubligari neglectum fuiſſet. Quinetiam quo exactiùs ramicum herniarum ve, uti uocamus, rationem perquiro, eo etiam magis omnes illos molles ramices, quos carnoſos uulgus appellitat, ac meritò à uaricoſis affectibus diſtinguit, ex omenti prolapſu, incrementoq; progigni, mihi perſuadeo. Atque ut omentum in ſcorto ita nonnunquam augeri decumbereq; ſæpius conſpeximus, ita quoque indubiè Hippocrates quibuſdam mulieribus id ita increſcere arbitratus eſt, ut eius incrementi moles [k] inter uterum ueſicamq; collecta aſſeruataq;, fundi uteri os ita comprimere arctareq; poſſet, ut ad feminis conceptum ſeſe recludere aperire ve nequiret, & ceruicis uteri iuxta fundum amplitudo à pene, eoq; potiſsimùm languidiore, minuſq; procero, ita diſtendi haud poſſet, ut ſemini in uteri fundum aditus pateret. Præterea ab hac forſan omenti mole augmento ve, nonnulli primùm ἐπιπλοκομισταί, quaſi dicas, omenti geſtatores, fuerunt nuncupati. uix enim arbitror omnes homines ita appellatos, quaſi inter cætera animantia maximum, uti Galenus tradidit, nanciſcerentur omentum: quum quadrupeda ferè omnia maiori, & perpetuò ſupra inteſtina undique diſtento, explicatoq; omento, quàm bene habiti homines, donari mihi uideantur. Omenti [*] figura proximè marſupij, aut ſacculi, aut peræ imagini conuenit: ac in primis aucupum peræ, quæ orbiculatum habet orificium, poſteriori ſua parte elatiùs quàm anteriori aſcendens. Huiuſmodi namque pera omenti figuræ adamuſsim congrueret, ſi uno conſtaret corio, aut ex lana texeretur, ac undequaque inconſutilis, & unum duntaxat, uti ſic dicam, corpus eſſet. cuiuſmodi profectò eſt omentum, quod ſubſtantia eſt membrana nullis fibris implicita, ſed multis abundans uenis, arterijs, neruis, & aliqua ſui regione

Omenti ſitus.

Omenti figura.

Omēti ſubſtantiæ breuis commemoratio.

a In 8 fig. Q, Q, Q, mox in & ſub A, B, C, D.

b Confer 8 figuram ſextæ, & ſedulo ſpecta 3 figur. & 4 & 5.

c Vt apparet in 2 fi.

d ita ferè ac inferior membrana conuoluta iacet in 3 fi. c, c, c inſignita.

e ſub N ſecunda fig. aut ad β 25 figur.

f 20 fig. & 22 fig. φ, φ, χ, ψ.

g 26 fig. C. 27 fi. G.

h 22 fig. ad φ, φ.

i uniuerſum id quod 2 fi. ſpectatur.

k 24 figu. inter T & L, R, S. & 25 fi. inter β & l, m.

** Hanc potiſsimū oſtendit 4 figu. & 5 fi.*

gione glandoſum ſibi innatum habens corpus, & multum quoque adipem. Vnde uerò hæc omnia ortum ducāt, intelliges promptiſsimè, ſi talem peram, qualem antea propoſui, animo conceperis. in qua unam partem, anteriorem ſuperioremq́; : alteram, poſteriorem inferioremq́; appelles. Ad eum namque modum unam omenti partem, [h] ſuperiorem anterioremve membranam, & alteram rurſus, [i] inferiorem ſeu poſteriorem membranam dicimus. etiamſi omentum re uera duntaxat [k] unica (idq́; potiſsimùm in canibus) ſit membrana, anteriorq́; pars poſteriori, ut in dicta nuper pera, incumbat, continuaq́; ſit, & omentum quoque ſacculi modo, quæ repleri poſſet, cauitatem conſtituat. Inferioris itaque membranæ omenti origo à peritonæo pendet ea ſede, qua [l] primùm ſub ſepto magna arteria deſcendit, ac primùm uenam cauam ibidem contingit. Peritonæum enim, quà à uertebrarum ligamentis principium ducit, ac utrinque tanquam à uertebrarum corporibus abſcedit, membranulas magnæ arteriæ & uenæ cauæ offert, quibus illæ dorſo affirmantur. dein ab his mēbranis iuxta eam ſepti [m] partem, quæ undecimæ thoracis uertebræ corpus reſpicit, aliæ propagines membraneæ exurgunt, inferiori omenti membranæ originem præbentes, illudq́; dorſo hic alligantes. Hæc omenti membrana hinc dextrorſum ad iecoris cauum, unde portæ uena prodit, perfertur: ac iecoris portioni aliàs alij nonnunquam adnaſcitur, ut & alicui ſepti tranſuerſi ſedi ſpurijs coſtis inibi obductæ: at id rarius accidit, neque ex eiuſdem coſtæ ſemper regione. Præſens omenti membrana à iecoris cauo ad dextrum uentriculi latus, cui etiam connaſcitur, procedit: & ad duodeni inteſtini exortum, cui propemodum ad ieiunum uſque inteſtinum etiam ſubnaſcitur, hincq́; [n] orbiculatim ad infimam uentriculi partem continuò aſcendit: quam ſimulatque attigit, ac ex dextro uentriculi latere uerſus anteriora repit, ea omenti pars, quam ſuperiorem ipſius membranam dicimus, à uentriculo exoritur. [o] Tertia enim uentriculi tunica, à peritonæo pronata, ſecundùm totius uentriculi latitudinem [p] recta linea, & ut Ariſtoteles dicebat, futuræ modo ex humili ſede uentriculi uerſus anteriora, ſuperiorem omenti membranam ex ſe deducit. Quæ ex dextris uerſus ſiniſtra ſecundùm uentriculi fundum procedens, cauæ lienis ſedi recta linea [q] implantatur, quò etiam inferioris omenti membranæ ſiniſtra pars contendit: ambæq́; ſuperior uidelicet & inferior membranæ, lienis cauo ſimul commiſſæ innaſcuntur. ita ſanè, ut commemoratus iam omenti ductus orbicularem efficiat circulum à dorſi medio ad iecoris portas, & hinc ſecundùm uentriculi fundum ad lienis cauum, & inde ad dorſi medium procedentem. Totum igitur ſemicirculum inferiorem à lienis cauo per dorſum ad uentriculi uſque dextrum latus pertinentem, inferiori omenti membranæ attribuimus. ſuperiori uerò membranæ eam circuli partem aſcribimus, quæ à uentriculi dextro latere per ipſius fundum ad cauam lienis ſedem ducitur. Inferior membrana toti poſteriori uentriculi ſedi [r] ſubtenſa, decliuis, ac uerſus anteriora fertur, atque ad humillimam uentriculi ſedem ſecundùm corporis latitudinem omenti membranam ſuperiorem contingit. hincq́; ambæ mutuò ſibi incumbentes, deorſum ſuper inteſtina, ſubq́; peritonæo ducuntur: & ſi in hoc ſuper inteſtina ductu membranæ fortè non implicentur, illa anteriore parte, ac in lateribus obtegunt, & ad pubis uſque os humiliori ſuo extremo pertingunt. Si uerò membranæ, inteſtinorum ſedem duntaxat operiant, quæ ſupra umbilicum conſiſtit, ac, quod frequenter euenit, in ſiniſtrum latus contractæ iaceant, illæ ſeſe uiſui offerunt reuolutæ admodum, & uelut in ſpiras collectæ. Membranæ hæ nullis nexibus inteſtinis connaſcuntur, præter inferiorem membranam, quæ in hominibus colo inteſtino pertinaciſsimè * continuatur per totam eius inteſtini ſedem, quæ ſecundùm uentriculi fundum prorepit. Neque id ſegniter obſeruandum uenit, quum inferior omenti membrana meſenterij loco ipſi colo inteſtino ſit, qua id uentriculo exporrigitur. Colum enim toto illo ductu nullam obtinet meſenterij partem, ſecus multo quàm in canibus & ſimijs, quibus omentum uix colo connaſcitur. quū tamen homini inferior omenti membrana, quà uentriculo ſubſternitur, non ſolùm meſenterij, quemadmodum nunc diximus, uicem gerat: imò ſi accuratè ſingula examinaueris, membranæ inferioris omenti portionem inteſtinis exporrectam quodammodo ex tertia coli inteſtini tunica pronaſci fateberis. Atque id eo expendi uelim diligentius, quo minus à Galeno, qui ſimijs nimium tribuit, animaduerſum eſt: uti ſanè Herophilo & Ariſtoteli uidetur fuiſſe perſpectiſsimum, qui omenti partem colon dorſo colligantem, omenti loco non habuere: ſed eam tantum partem, quæ à uentriculi fundo & colo inteſtino enata, inteſtinis obducitur. Quanquam ſatius fore arbitror, eam quoque omenti partem, quæ uentriculo ſubtenditur, columq́; continet, omento attribuere, quum ea omenti reliquæ portioni ferè continuetur, & eoſdē uſus cum inferiori canum omenti membrana ſuppeditet: quamuis interim ex abundanti hominis colo, meſenterij uice ſit: ac quum duplici propemodum membrana inibi ſub uentriculo extruitur, meſenterij conſtructioni ac fabricæ plurimum reſpondeat. Dein ſuperior quoque omenti membrana in homine inferiori membranæ ad coli regionem, qua id uentriculo exporrigitur, adeò connata occurrit, ut quiſpiam nonnullis nexibus ſuperiorem omenti membranam colo quoque inteſtino ſecundùm uentriculi fundum connecti, haud abſurdè dixerit. Quod autem Galenus omentum modicis, & ijſdem laxis nexibus, idq́; ad dextrum duntaxat latus colo inteſtino committi prodiderit, in cauſa fuere ſimiæ, mediam inter canes & homines naturam ſortitæ. Omentum namque canibus nulla ex parte colo, alicui ve alteri inteſtino adnaſcitur. Simijs autem medio ſe habet modo: licet illæ adhuc ad canis conſtructionem potius, quàm hominis accedant. Venæ omento implicitæ, ſolius uenæ portæ ſunt ſoboles. nullæ enim à caua in omentum, uel ubi id principium ſub uentriculo ducit (etſi aliter Galenus ſenſerit) pertinent. Venas namque inferiori membranæ omenti diſpenſatas, ſi ad amuſsim ſingulas examinaueris, ab eo portæ [s] trunco diſpergi inuenies, cuius præcipua portio in lienem exhauritur, quemq́; doctrinæ ſtudio graciliorem & ſiniſtrum portæ truncum appellamus. Primùm itaque omentum portæ [t] caudicem ex iecore proficiſcentem excipit, ſibi iam commemorandas in ipſo ductu propagines aſſumens. Ac inferior quidem omenti membrana [u] tres uenarum radices admittit,

ex humiliori

h 4 fi. f. f. f. 3 fi. a. a. a. 5 fi. l. l.

i 4 fi. e, e, e. 5 fig. H. H. 3 fi. c, c, c.

k Qualis è tota 4 fig.

l 22 fi. ad g. k. h.

m Ad 97 muſcu. tab.

n Hunc ductum potiſsimum petes ex 3 figura dei ex quarta e, e, e, m. ζ. p. p. a. qui characteres circulum quodā modo circūſcribunt.

o 17 fi. k, k, k.

p Secūdùm R, T, S, 2 fi.

q Intuere 1 tab. 19 fig.

r Vt cernere eſt in 3 fig.

** Expende hic ſedulò quantum ſi.*

s fi. cap. 9 li. 3 P. 4 fi. ad ſiniſtrū latus ſ.

t fig. cap. 5 li. 3 a. 4 fi. b.

u fi. cap. 9 li. 3 Lib. V. fi. 4 x. y. d. fi. 5 B. C, D

Omenti ortus, ac ductus.

Lib. 3. Hiſtoriæ de animal. et li. 4. de partibus animalium.

Omenti cū colo nexus.

Venæ omentum implicantes.

Libr. 6. de Admi. diſſ. Libr. 4. de uſu part.

ex humiliori ſede eius portæ trunci, qui ad lienem fertur, depromptas. Vna notatu ſatis digna magnitudinis in dextram potiſsimùm eius membranæ partem multiplici ſerie diſpergitur, quibuſdam ſurculis in colon quoque pertingens. Secunda iam commemorata amplior, aliquantulum poſt originem in duos mutuò multum abſcedentes ramos diducitur, à quibus poſtmodum in mediam inferioris membranæ omenti ſedem, uerſus ſiniſtrum tamen magis, frequentes admodum ſoboles diffunduntur, quæ homini in colum inteſtinum ea [x] ſerie pertinent, qua uenas meſenteriu intertextas, alijs inteſtinis exporrigi nouimus. Tertia radix exigua, & non ſemper apparens, in ſiniſtram humilioris membranæ partem aliquouſque, perinde ac in ipſum quoque colum, deducitur. Porrò ſuperior omenti membrana uenas mutuatur à [z] duabus ſecundùm inferiorem uentriculi ſedem in ipſa membrana exporrectis. Ab his enim innumeræ ſoboles deorſum in eam omenti membranam excurrunt, non quidem recto prorſus tramite, ſed obliquo quodammodo, & errabundo, ac ita ut retium funiculos implicari cernimus, in ſe nunc coeunte, ac nunc rurſus abſcedente. Ac proinde etiam omentum Græcis γαγγαμὸν & σαγήνην, ut & uulgò rete & reticulum dicitur. Quanquã fortè non à uario uaſorum ductu omẽtum ita fuerit appellatum: ſed quòd ab ijs quibus committitur partibus [a] liberatum, & deinde diſtentum, rete piſcatorium uni accommodatum orbi referat. [b] Arteriæ omenti ab illis pendent, quæ uentriculo, lieni, iecori, & bilis ueſiculæ diſtribuuntur. has namque omnes non ſecus ac uenas omentum tutò deducit, ac ab illis ſuarum peculiarium uenarum coniuges adeò numeroſas adipiſcitur, ut quàm paucisſimi uenarum ſurculi, citra arteriæ conſortium, ipſum perreptent. Item præter commemoratas mudò arterias, inferior omenti membrana aliquouſque [c] grandiorem in inteſtina porrectam defert arteriam. Sic [d] neruis quoque illis omentum intertexitur, qui à ſexti paris cerebri neruorum portionibus ſecundùm coſtarum radices exporrectis, iecori, lieni & uentriculo implantantur. Cæterùm [e] adeps, quo omentum abundat, in obeſis præpinguibusq́; hominibus plurimus, in macilentis modicus, in extremè ſiccatis & maraſmo mortuis, etiam aliquis reperitur: isq́; perpetuò uenis & arterijs omenti attenſus, ad uaſorum quidem latera duntaxat quibus mediocris eſt: ſuperius uerò, ac inferius quoque, quibus multus, accidit: adeò ut illis etiam uaſa alioquin gracilia pinguedine prorſus occulteutur. In [f] intermedijs autem uaſorum ſpacijs, nullus adeps aſſeruatur: ut nec in alijs membranis, quibus adeps innaſci conſueuit. unde etiam promptius colligitur, hunc ab exudante è uenis ſanguine, & membranarum frigore incraſſato, mutantisq́; corporis colorem mutuante progigni. Præter adipem, qui ambabus omenti membranis communis eſt, inferior ipſius membrana poſteriori uentriculi ſedi ſubſtrata, priuatim [g] glandoſum quoddam corpus impenſe magnum nanciſcitur: quod quia ſimplicis carnis ſpeciem quodammodo exprimit; Græcis καλλίκρεας & πάγκρεας appellatur, in canibus magis quàm hominibus rubens. Hoc præcipuis uenæ portæ, arteriarum & neruorum ramis attenditur, ut illorum diuaricatio inferiore membrana omenti duntaxat hic ſuffulta, reddatur ſecurior, utq́; uentriculo inſtar ſubſterniculi ac puluinaris etiam ſubijciatur. Huiuſmodi planè [h] corpus ſubſtantia ue eſt, quæ duodeno inteſtino ſubtenditur, quæq́; hactenus falſo uentriculi humilius orificium (ne quid incoctum efflueret) occludere credita eſt. Atque is profectò præcipuus maximusq́; omenti uſus mihi cenſetur, ut ſecurè ramos portæ in lienem, uentriculum, & duodenum inteſtinum, ac coli non infimam partem exporrectos ſuffulciat, ac ipſi implexos deducat: ac dein ut arterias quoque & neruos illis quas modò dicebam partibus inſerendos ſuſtentet ac tueatur: & demum uſui potiſsimum reſpondeat, in utero quidem [i] exteriori fœtus inuolucro, in capitis autem cauitate [k] tenuis qua cerebrum inuoluitur membranæ. Deinde, quod haudquaquam minimum eſt, omentum dorſo uentriculum colligat, & rurſus iecur lienemq́; uentriculo unà cum uaſorum neruorumq́; interuentu connectit: ut iam taceam, quantum homini firmando colo officium ſeparatim ſubminiſtret. ex accidente uerò uelut quoddam inteſtinorum inuolucrum tegumentumq́; efficitur, ipſorum calorem inſtar penicilli cuiuſdam fouens ac continens. His ſanè uſibus omenti fabrica reſpondet. membraneum namque eſt, ut fortius uenas, arterias, neruosq́; ipſi implexos colliget, meliusq́; inteſtinorum calorem reflectat, ac promptè cum inteſtinis ſubſidere extendiq́; queat. Tenue autem, & potiſsimùm quà inteſtinis innititur, ne pondere grauet. Vnde etiam Bruxellenſi noſtro idiomate plumæ nomen meretur. Quòd uerò omentum ſanguine & ſpiritu frequentibus illis uenis arterijsq́; aſſeruato, inteſtinorum & uentriculi, qua parte ipſi attenditur, fouendo calori accommodum ſit, etiamſi non dicatur, manifeſtum eſſe arbitror. Cæterùm num adeps inſita ac peculiari natura calefaciendo proſit, an tantum penicilli carnis ue aut membranæ potius ritu iuuet, non æquè ab omnibus conceditur, alijs quidem frigidum adipem, alijs uerò calidum pronunciantibus.

Margin notes (left): *Omenti arteriæ.* — *Nerui omenti.* — *Adeps.* — *Glandulosum omenti corpus.* — *Omenti uſus.* — *Omenti fabricam ſuis uſibus reſpondere.*

Margin notes (right): x 10, 11 ſi. in meſenterij imagine. — z ſi. cap. 5 li. 3 H. Z. 2 ſi. R. S. dem X. X. 4 fig. o. o. ζ dem q. q. — a Quemadmodo 4 ſi. — b 1 & 2, & 4 fig. uenis attenditur, et ſi. ca. 12 lib. 3 m, n ferè tota illius trunci ſeries. — c 4 ſi. ca. 11 ſi. ca. 12 li. 3 ζ. — d Venis quoque & arterijs in 2, 3, 4 ſi. adtenduntur. & 2 ſi. ca. 2 li. 4 γ, ζ, a. b ζ, β, ι, † — e 4 figu. k ad i. — f 4 ſi. b. — g 4 ſi. na. — h 4 figu. 0 — 15 ſi. i, i. — i ſi. 30 tabulæ E. E, F. F. 2 tab. I. J. K. K. — k conſpicitur pulchri 2 ſi. lib. 7.

DE INTESTINIS. Caput V.

INTESTINORVM imaginem potiſſimùm ſexta figura, & ſeptima, & octaua, & nona exprimere conati ſumus. quanquam huc etiam faciat tertia figura. ſimul cum decima & duodecima.

INTESTINORVM conſtructionem, ipſorum officio & uſui conuenire, tum demum opportunè narrabo, ſimulatque eorum ſitum, formam, ſubſtantiam connexum, quæq́; ipſis implantantur uenas, arterias & neruos, ac ſi quid aliud ad eorum fabricæ enarrationem reliquum erit, explicuero. Inteſtinorum igitur, quæ Græcis ἔντερα dicuntur, nomine, non omnia in præſenti complectimur uiſcera, uel quæ coſtas ſuccingente membrana & peritonæo amplectuntur [a] organa: neque etiam uel ſtomachum & uentriculum, ijs quæ nunc inteſtina uocabuntur, aſcribemus: quum [b] ductus ab inferiori orificio uentriculi ad podicẽ

Margin note (left): *Quæ hic inteſtinorum nomine complectantur.*

Margin notes (right): a Horum et 6 li. figuris ſunt obuia. — b 7 ſi. 1 ab H. ad 8 fig. a.

uſque

uſque pertinens,ac ulnas Italicas utplurimùm quatuordecim & dimidiam longitudine æquans, peculiariter nunc inteſtinorum uoce ueniat comprehendendus. Et quamuis ille, ipſa ve adeò inteſtina continuum idemq́; ſint corpus, quum tamen in uarios & multiplices & figura differentes anfractus ſpiraſq́; circunducantur,neque omni ex parte eandem ſitus,ſubſtantię & formæ naturam obtineant, ac denique alia alij ſedi contigua efficiantur, neque pręcipuus omnium eorum uſus par eſſe uideatur, ac ſi plura inteſtina forent,diſſectionum peritis ipſa enumerantur, primùm in [c] craſsiora & [d] graciliora hæc diuidentibus, atque ex illis rurſus ſingulis ternarium numerum,ut ſex ſint uniuerſa conſtituentibus, ad eum quaſi modum,quo idē continuumq́; perpetuò iter plura uarijs occaſionibus nomina ſortiri conſtat. Quemadmodum Lutetiæ à diui Iacobi porta,ad eam uſque quæ ſancti Martini dicitur, iter,etiamſi penè rectum ſit,neque per uarios gyros procedat,nihilominus tamen ſexies (ſi rectè memini) nomen euariat: primùm à diuo Iacobo, inde à paruo ponte,mox à templo beatiſsimæ Virginis, & non multo pòſt ab eiuſdem ponte, inde ab œnopolio quodam, & poſtremùm ab æde ſancti Martini appellationem mutuans. Idem multo magis in fluminibus non regijs,& continuis,quæ per multos gyros procedunt uijs,fieri cernimus.

c 8 fig. d 7 fig.

Inteſtina cõtinuũ quidem eſſe corpus, ſed pluralitatis numero, uarijsq́; nominibus, diuerſas ob cauſas donari.

Cæterùm utcunque inteſtina inuicem uarient,omnia tamen inter uentriculum,& qua excrementa egerimus ſedem collocantur, forma tereti donata,ſed non omni ex parte æquè capaci & orbiculata.Subſtantiam habent membraneam,uerùm undique non pariter aut craſſam, aut tenuem: deinde duas peculiares tunicas orbicularibus, & alicubi etiam rectis fibris intertextas ſortiuntur,tertiam ad has tunicam à peritonæo obtinentia. Venarum præterea,& arteriarum,& neruorum ſurculos ſuſcipiunt, ſed non ubique ſimiliter numeroſos: quemadmodum nunc perſequi enitar,ab ipſo inteſtinorum exortu ſumpto ſermonis initio. Ex [e] humiliori itaque orificio uentriculi, quod in ſua elatiori, & dextro ipſius lateri proxima conſiſtit ſede, [f] principium inteſtinorum exoritur,illi ve orificio,ubi id craſsiori ſua † ſubſtantia introrſum protuberat, continuatur, & ſimulatque è uentriculo prodit, in poſteriora retortum, ſub ſede uentriculi poſteriore ſecundùm dorſi dextrum latus rectà deorſum [g] proficiſcitur, in nullos omnino anfractus reuolutum. Quum primum uerò ad inferiorē uſque uentriculi ſedem inteſtinum iſtud ſic occultatum, [h] pertingit, ſub colo inteſtino(quod paulo pòſt, hàc [i] porrigi audies) latitans,mox ſiniſtrorſum retorquetur,ac uelut ex alto antrorſum aſſurgens, in frequentes innumeroſq́; gyros & anfractus [k] reuoluitur,ac nullis omnino inteſtinis obtectum,ſedem uniuerſam quæ ſub uentriculo ad pubis uſque oſſa,& ad ilia utrinque habetur,implet: ea demũ excepta, qua huic inteſtino colum inſtar orbis ad latera [l] circunduci,poſtea dicam. Horum ſanè anfractuum ſeu reuolutionum nullus omnino neque numerus, neque idem penitus ordo habetur, neque illę magis dextram quàm ſiniſtram uentris ſedem occupant, præterquàm quòd in dextro latere ſupra ilium os ad pubem uſque,ampliorem ſedem,quam in ſiniſtro infarciant,coli nimirum, [m] anfractu quopiam eum in ſiniſtro latere locum ſibi priuatim uendicante.Vtcunque uerò multiplices, uarijq́; huius gracilis inteſtini conſpiciantur anfractus, perpetuò tamen [n] è directo mediæ ſedis dextri ilij ipſius forman amplitudinemq́;,& pleraque alia (uti pòſt ſubiungam) euariat, eandem nihilominus craſsitiem amplitudinemq́; ab orificio uentriculi inferiori,ad illam uſque ſedem obſeruans,niſi aliquando huius inteſtini [o] pars ſub uentriculi fundo ad dorſum proximè affirmata,inter diſſecandum capacior,ampliorq; reliquo inteſtini ductu (quemadmodum ſubinde fit) occurrat.

Breuis inteſtinorum hiſtoria enumeratio.

Inteſtinorũ à uentriculo exortus, gracilis ductus ſeu ſitus.

e 14. 15 fi. H. 16 fi. k.
f 7 figu. I ex H.
† 10 fi. k.
g 7 fi. ab I ad K. 14. 15 fig. P.
h 7 fi. K, L.
i 6, 8 fi. P. uerſus Q.
k 7 fi. ab L ad M continuo ductu.
l 6, 8 fi. N, P, Q, R, S, T.
m ab R, S ad T.
n ad 7, 8 figura M.
o Eſſet iuxta L et K 7 figuræ.
p 7 fi. ab I ad K.

Huiuſmodi itaque pręſentis inteſtini ductus uſitur,quod ter nomen,ac ſi tria eſſent inteſtina,uariat. [p] Primum quidem conſtituitur tota ea inteſtini pars,quę uentriculo ſubſtrata, ab inferiore ipſius orificio rectà quodammodo couſque deſcendit, ubi inteſtinum in anfractus orbeſq́; primùm conuolui incipit. ac de huius inteſtini nomine aniles admodum contentiones apud illos reperies, qui reſectione neglecta, futiliter de uoce altercantur. Sunt qui totam hanc partem quæ duodenum digitorum longitudinem in uiro ut plurimùm æquat,non inteſtinum,ſed ἔκφυσιν & exortum,ſeu proceſſum, uocandum contendant. Alij,etiam ſi ipſius principium è uentriculo naſcatur,inteſtinum tamen eſſe, ipſiuſq́; orificium ἔκφυσιν,reliquum uerò ipſius ductum,inteſtinum uocari affirmant,integros commentarios nugaci diſceptatione implentens. Vocetur itaque nobis uulgato nomine tanquam ſuccinctiore, duodenum, aut inteſtinum longitudinem duodecim digitorum æquans:ſiquidem id Græcis,δωδεκαδάκτυλον appellabatur. Secundum inteſtinum [q] illic incipit,ubi iam commemoratum in anfractus gyros ve primum conuoluitur:& νῆστιν, ſeu ieiunum uocant,quòd inter diſſecandum reliquis inteſtinis inanius & magis uacuum reperiatur. Huius nomen alij explicare conantes,tanquam nihil unquam in ſe contineat, ac per ipſum à uentriculo confectus cremor nunquam tranſeat,aut momento tantùm in eo hæreat,ſcribere uidentur. Tertinm inteſtinum uulgo nobis inter diſſecandum,uti & Græcis ἰλεόν, à frequentibus fortaſsis quibus inuoluitur gyris anfractibuſq́; nuncupatur:& morbo nomen dedit,qui ex huius inteſtini inflãmatione obſtructioneq́;, & interdum implexu quopiã obueniens,ægroſq́; miris cruciatibus torquens,εἰλεὸς Græcis, & uoluulus Latinis paſsim dicitur.etiãſi nonnuli tam εἰλεὸν quàm ἰλεόν,non inteſtini cuiuſdam,ſed dicti nunc morbi, nomē eſſe contendant,gracilis tenuis ve inteſtini partē,quã nunc enarrare ſtatuimus, cõmuni uoce, tenue inteſtinũ ad eum modũ appellantes,quo colon inteſtinũ ſubinde craſsi pleni ve inteſtini nomine priuatim donari nouimus. Vtcunque uerò præſentem inteſtinorum portionem,interuallum ve,tenue inteſtinũ,aut manifeſtioris ſermonis gratia,ueluti peculiari quapiã uoce uoluulũ,aut ileõ nuncupare lubeat, [r] id in craſsi inteſtini principium definit. Vbi autem ipſius ſtatuendum ueniat initium,non ſatis conijcere ualeo. Equidem me latet, quantam totius gracilis inteſtini portionem ieiuni nomine,grauiter de nominibus litigantes, comprehendi uelint: neque ſanè [s] à ieiuni inteſtini initio,ad ilei uſque finem, manifeſtum aliquod indicium obſeruo,quo ieiuni finem ileiq́; initium internoſcere queam. Vbi enim duodenum inteſtinum in ieiunum finire,ieiunumq́; inteſtinum incipere dicimus,copioſiores uenæ ac arteriæ, quàm propter ilei ad craſsiora inte

ſtina

Gracilis inteſtini in tria diuiſio. Primum.

Secundum.

Lib. 5. de uſu part.

Tertium.

q 7 fi. K.
r 7, 8 figu. N committitur M.
s 7 fig. ab L ad M.

ſcriptio cani fortaſsis accommodari hic poſſet, cui cæcum inteſtinum multo quàm homini contigit amplius: neque in illo, ut in homine, inane propemodum reperitur. Quin etiam ueras glires & ſciuros cæcum hoc inteſtinum adeò amplum nactos ſcimus, ut amplitudini ipſorum uentriculi facilè reſpondeat, fæcibusq; turgidum in ſectione obſeruetur: atque hinc conſtat, gracilem hunc appendicem in homine cæcum eſſe, quum uidelicet ductu ac ſitu & forma pariter (licet non amplitudine) illorum animalium cæco inteſtino congruat, unumq; (unde etiam cæcum primò dictum eſt) nanciſcatur orificiũ. Inſuper ſummus profectò Naturæ admirator Galenus, ſi hominis inteſtina unquam intuitus fuiſſet, hunc appendicem, & extuberans illud coli initium, ileiq; cum ipſo unitatem, & coli formam, longè ſecus deſcripſiſſet. quippe ſi aliud homo cæcum nanciſceretur, eum appendicem minimè præterijſſet Galenus, quanquam ortu nonnihil in homine à cane uariet. nam etiamſi utriſque in dextro ileo collocetur, hominis tamen, cæcum ex ſiniſtra magis coli initij ſede, quàm dextra principium ducit: ſecus ac in canibus, & quàm Galenus atteſtatur. Porrò ſi eum nonnullis, qui ſecanti mihi aſtiterunt, in homine quidem ad eum uſum, quem Galenus cæco inteſtino tribuit, appẽdicem hunc à Natura primùm formari dicerem, & ob nimiam hominum ingluuiem ex ileo inteſtino à uentriculo confectum ſuccum, abſque eo ut is totus cæcum ſubintret, protrudi: atque hinc appendicem in nobis, tanquam inutilem & marcidum, aliter fortè quàm in temperatis Galeni hominibus, pendere affirmarem, ad nugacem illam tergiuerſationem deueniendum foret, qua alios quandoque quàm modò homines fuiſſe fateremur, præcipuè quum amplum hoc coli inteſtini initium in homine cæci inteſtini uſum abundè ſuppleat, & notæ duntaxat gratia cæcum in homine haberi uideatur.

Craſsi inteſtini ductus ſitusq.

In dextro itaque ileo ad humiliorem [t] renis dextri ſedem, extuberans [u] illud, & amplum rotundumq; coli principium habetur, quod hinc ſenſim rectà ad iecur ſurſum [x] contendit, iecorisq; cauæ parti nonnihil ſubſternitur, ac [y] bilis ueſiculam in homine contingit: cuius etiam contactu, inteſtinum hic quandoque flauo colore tingitur. [a] inde ex dextro latere ſecundùm inferiorem uentriculi ſedem in ſiniſtrum fertur, uentriculi fundo attenſum: haud tamen, ut alijs uiſum eſt, eum conſcendens: aut, ut uulgò dicitur, uentriculi fundo ſuperequitans. Quum primùm uerò ad ſiniſtrum uentriculi latus pertingit, ſuper demiſsiorem anteriorem ue [a] lienis partem anfractus quoſdam leuiter inflexos obtinet, ac paulatim ſupra [b] ſiniſtrum renem per ilium ſiniſtrum decliue fertur, ſecundùm peritonæi latus ad pubis uſque oſsis regionem [c] deſcendens. [d] Hinc rurſus ſiniſtrorſum, quaſi ad umbilici uſque ſedem aſcendit, ac anfractum (quem à medicis clyſterum colicorumq; cruciatuum occaſione perpendi optarim) hic conſtituens, ad oſsis ſacri initium denuò fertur, [e] rectà deorſum ad podicem uſque deſcendens: ac in [f] uiris quidem ſub ueſica, in [g] mulieribus uerò ſub utero oſsi ſacro & coccygis oſsi inſtratum. Huic inteſtino, ab ilei inteſtini fine ad podicem uſque pertinenti: & ſi par, undique propemodum, præterquàm in initio, ubi multo capacius apparet, ſit amplitudo, ipſum tamen figura ductuq; uariat: ideoq; tanquam in duo inteſtina ſubdiuiditur, ut [h] quicquid à dextro ilio ſuper dextrum renem ſub iecoris cauo, deinde ſecundùm uentriculi fundum ad lienem properat, & hinc rurſus ſuper ſiniſtrum renem uerſus pubem fertur: ac alium anfractum ſupra internam oſsis ilium ſedem faciens, ad ſacri uſque oſsis initium prorepit, Latinis pariter ac Græcis colon appelletur. [i] quod uerò ab oſsis ſacri initio ad anum uſque pertinet, Græcis ἀπευθυσμένον & ἀρχὸν dicatur, Latinis longaon, rectum, & princeps.

Craſſum inteſtinum in colon & rectum diuidi.

Coli à recto differentia.

Colon enim in hominibus, non ad amuſsim, ut in canibus, teres eſt: uerùm per uniuerſum ipſius ductum ſuperius inferiusque [k] depreſſum, æqualeque ac leue uiſitur, ad latera utrinque quadam ſerie, uelut in [l] medios globos cellulasque extuberans. Atque hæc figura eo minus conſpicua fit, quo colon recto inteſtino uicinius accedit: quod exactè teres, non autem coli modo depreſſum extuberansque cernitur.

Craſſorum inteſtinorũ tunicæ.

Ambo itidem, ut & cæcum quoque, tunica extruuntur [m] duplici: quarum, ut in gracilibus inteſtinis, interna exteriore neruoſior, membraneaue magis, & durior eſt. uerùm colon interim utramque tenuiorem gracilioremq; quàm rectum obtinet: & quanto colon recto magis conterminum eſt, tanto quoque ipſius tunicæ craſsiores, meliusq; enutritæ conſpiciuntur. Interna utriuſque inteſtini tunica tranſuerſis duntaxat circularibusq; fibris, ijſdemq; frequentiſsimis abundat: externa uerò in colo inteſtino tranſuerſas quidem nanciſcitur, ſed & rectas quoque quamplurimas obtinet, non quidem ſecundum uniuerſam inteſtini ſuperficiem protenſas, ſed inferius duntaxat & ſuperiùs, ubi colon [n] depreſſum eſſe diximus. Secundùm enim eas coli impreſsiones rectæ fibræ protenduntur, & coli tunicæ ibidem ſunt robuſtiſsimæ, admodumq; ſpiſſæ: & ut Galenus de pluribus animalibus innuebat, colon fortibus ligamentis utrinque ſingulis inibi conſtringitur, ſecundùm longitudinem deſuper ad inferna porrectis: quod mehercule & homini aſcripſiſſet, niſi illius inteſtina canum inteſtinis eiuſmodi ligamentorum ſpecie carentibus, reſpondere putaſſet. *Lib. 4. de Vſu part.*

Porrò exterior inteſtini recti tunica per totum inteſtini ambitum rectis fibris admodum frequentibus paſsim abundat, adeò ut hæc plures rectas quàm orbiculares ſortiatur. Cæterùm [o] tertia craſſorum inteſtinorum tunica, quemadmodum & tertia gracilium tunica, à meſenterio ipſis uaſa porrigente pendet. quanquam coli inteſtini pars, uentriculi fundo attenſa, priuatim in hominibus ab [p] inferiore membrana omenti tertiam aſciſcat tunicam, quòd hæc coli ſedes eius membranæ beneficio ita dorſo affirmetur, atque reliqua inteſtina meſenterij interuentu dorſo colligari nouimus.

Coli & recti uena ac arteria.

Coli itidem & recti inteſtinorum uenæ & arteriæ, quas pauciores hæc quàm inteſtina gracilia adipiſcuntur, à portæ & magnæ arteriæ ramis pendent. Colo quidem inteſtino toto progreſſu, qui à dextro ilio ad ſiniſtrum ferè renem pertinet, arteriæ uenæque, non ſecus quàm ieiuno & ilio, implantantur, ex alto ſcilicet ſurſum ſeriatim conſcendentes. at parti ipſius inferiori à ſiniſtro rene ad rectum uſque inteſtinum ductæ, & ipſi pariter recto, uenæ arteriæque, perinde ac [q] duodeno [r] porriguntur. [s] Vna enim inſignis uena à portæ ramis in meſenterium excurrentibus enata, & arteria etiam ab [t] illa princi-

t 20 f. T.
u 6, 7, 8 f. N.
x 6, 8 fig. ab N ad P.
y 20 f. H.
z 6, 8 fig. à P ad Q. inſerta ſecundum F, F.
a 6 fig. G.
b 20 f. V.
c 6, 8 f. à Q ad R.
d 8 fig. ab R ad S. & inde ad T ac Y.
e 8 fig. ab Y ad a.
f 22 fig. * ſub r.
g 24 K ſub L.
h 8 fig. ab N per P. Q. R. S ad T.
i 8 fig. ab Y ad a.
k 6, 8 fig. V, V.
l 6, 8 figu. X, X.
m Has pates ex 9 f.
n 6, 8 fig. V, V.
o 9 f. k, k educte l ſuper i & h.
p 4 figur. e, e, e. & 3 f. A, A.
q 12 f. h.
r ſecundum II. f. 10 et 12 f. n.
s f. cap. 5 li. 3 c ad d, d, e, e.
t f. ca. 12 lib. 3 λ.

pium

pium ducens, quæ ab arteria magna ad meſenterium ſub uaſorum ſeminalium exortu depromitur, ſe-
cundùm dictam coli partem & rectum inteſtinum meſenterio ſuſfultæ, rectà protenduntur, ac in pro-
greſſu ſurculos ſeriatim unoque ordine inteſtinis offerunt. Verùm de inteſtinorum uenis ac arterijs
Nerui. in meſenterij deſcriptione rurſus pertractabitur. Neruos autem craſsiora hæc inteſtina cum gracili-
Adeps inteſtinis obuatus. bus communes habent, & utraque lento uiſcidoq; humore intus oblinuntur. Exteriori autem coli in-
teſtini ſuperficici, quà id recto proximum eſt, & ipſi quoque recto, pingues quidam appendices magno nu-
Recti inteſtini muſculi. mero paſsim ſubinde ac peculiariter adnaſcuntur. Dein rectum Inteſtinum [u] muſculos uoluntariæ fæ- u 8 fi. a,b,
cium excretioni præfectos ſibi priuatim uendicat: quos quum in ſecundo libro ſim perſequutus, non eſt ne- c,d. et fi. ca.
Inteſtinorū munus. ceſſe hic quoque recenſere. Sed admirabilis potius Naturæ induſtria nunc conſideranda uenit, quæ in- 51 li. 2 E,
teſtina primùm potiſsimumque extruxit, ut horum beneficio quicquid in cibo uentriculi opera elabora- B,C, D.
to eſſet ſucculenti, ad iecur ſanguinis officinam duceretur: dein ut fæces, & quæ ſuctui inepta eſſent,
debitè excernerentur. præterquàm quòd inteſtina coquendi alterandiq; ui modica etiam prodeſſe credi-
mus, ut à uentriculo ſcilicet prius confecta, abſolutius paulùm in ipſo per inteſtina ductu emutarentur.
Atque ad hos ſanè ſcopos Natura reſpiciens, inteſtina artificioſiſsimè fabrefecit. quod enim præcipuè ne-
que gratia eductionis excrementorum, neque concoctionis, ſed ut id quod in cremorem uerſum eſt, per
uenas aſſumptum in iecur totum deferatur, inteſtina ad eum quem diximus modum, fabricata ſint, colle-
ctu eſt promptiſsimum. Primò quidem, quòd in nullo animali constructus ſit uentriculus illis organis
contiguus, quibus egerendo idem expurgatur. quamuis non impoſsibile eſſet, uentriculum ad anum uſque
extendi. Deinde, quòd plurimis animalibus inteſtina in multos frequentesq; gyros & anfractus inoluun-
tur. Poſtremò, quòd conſtet uentriculum cibum non antea demittere, quàm probè illum confecerit. Ven-
triculum igitur ſedi non eſſe contiguum, aut illi recto ſaltem meatu ductu ve iunctum, liquidò commõ-
ſtrat aliud concoctionis eſculentorum, aliud uerò redditionis digeſtionisq;, organum fieri oportuiſſe.
Quippe ſi idem omnino exiſteret, metuendum eſſet, ne frequenter uenæ crudum inconcoctumq; aſſu-
merent cibum: qui poſtmodum à iecore malè confectus, homini inutilis noxiusq; foret. Sed & redditio-
nis inſtrumentum, quod non rectà à uentriculo ad anum extenditur, at quamplurimis orbibus & anfracti-
bus ſpirisq; (ne ocyus hominis nutrimentum non exuctum elabatur) inuolutum uiſitur, nunc dicta
confirmat. Si enim alius uenter uentriculo ſuccederet, eſſetq; ille redditionis, ſicut hic concoctionis,
promptuarium, nequaquam exiguo tempore, plurimum alimenti per uenas frequentes in iecur ſuſcipe-
retur. Nunc autem per innumeras uenarum ſoboles, ex uarijs illis copioſisq; inteſtinorum anfractibus,
quicquid ſucculenti à uentriculo confectum eſt, in iecur promptè tranſumitur. Alias uerò ſi raris uena-
rum orificijs parum cibi in cremorem uerſi, continuò incideret, tarda & diuturna ſuccederet digeſtio: quũ
neceſſarium ſit, ora uaſorum elaboratum ſuccum tangere. Si uerò alter magnus uenter priori ſubtende-
retur, cibus omnino modicam eius uentris ſedem tangeret, ſolam nimirum eam cui proximus attiguusq;
ſuis parietibus eſſet: atque ita præcipua cibi portio, quantacunque ſcilicet eſſet in profundo, ſeu medio eius
uentris ſpacio, uenarum apprehenſiones ſuctusq; effugeret. Sed nunc demum tranſitus anguſtia cibum
in exiguas comminuens particulas, cogit, ut is propemodum totus tangat inteſtinorum tunicam, ad quam
uenæ ſuis oſculis conniuent. Etſi enim quid in tranſitu primi anfractus, uaſorum ora effugerit, per ſecun-
dum quidem tangit: & ſi hunc præterlabatur, tum omnino per tertium, aut quartum, uel alium eorum an-
fractuum qui frequentes numeroſiq; ſubſequuntur, ut tandem nullus effugiat, aut lateat, aut excidat ci-
bus ad nutritionem utilis, quando lege Naturę & morbo liberum corpus diſpenſatur. Inteſtinorum ita-
que anfractus, ut quicquid ſucculenti humidiq; in confecto à uentriculo cremore eſſet, uniuerſum diſtri-
buatur comparati ſunt. Et id præcipuè tenuium inteſtinorum munus eſt. Craſſa enim, & ſi ipſa quoque
ad ſuccorum diſtributionem conducant, priuatim tamen in hoc conferunt, ne continuo, ſed per longa in-
terualla egeramus. Hæc enim tanquam uenter aliquis ſiccis excrementis, uti ueſica urinæ, ſubijciuntur;
excrementaq; ita in illis colliguntur, ut repentè uniuerſa ſimul educi queant: ſic tamen, ut & hinc
aliquis homini uſus accedat. quippe ſi gracilium inteſtinorum ſuctum aliquid præterfugerit, quum
longiori mora excrementa in craſsis inteſtinis reſideant, ipſorum uaſa id exugunt. Quod autem com-
Inteſtinorū constructionis ratio. memoratis iam uſibus, quæ de inteſtinorum constructione ſuprà ſcripſi, omnia competant, obiter
quoque nunc ſubnectam. Hæc itaque ad uentriculum ſtatim, à quo cibum accipiant, opportunè locan-
Situs ratio. tur: [x] Duodenum dein, etiamſi id fuiſſet utile, in nullos tamen anfractus ducitur, quòd ſub uentriculo, x 7 fi. ab I
quà fertur, nullam omnino uacuam ſedem obtineat, in qua aptè in gyros flecti queat: præterquam quòd ad K.
[y] portæ etiam uenæ à iecoris cauo prodeunti cedere oportuerit. [z] Ieiunum uerò & ilium mediam uentris y 12 fi. b.
ſedem iuſtiſsimè occupant, quòd inibi menſenterij [a] centro ſint proxima, breuiſsimoq; ductu & uenæ por- z 7 fi. à K
tæ rami, & arteriæ magnæ propagines illis hic diffundi poſsint. Porrò de [b] coli ſitu nimis quàm miſerè ſe per uarios
torquent diſſectionum profeſſores, quòd id quum excrementorum uelut quoddam ſit promptuarium, ad anfractus,
uentriculi tamen fundum iecorisq; cauum porrigi conſpiciunt. Vnde etiam alius quidem colon, quia fęces tandem ad
contineat, innatoq; calore deſtituitur, ad uentriculum ferri uult, ut illius uicinarumq; partium cõtactu, id M.
maiorem concoquendi uim aſſumat. Alius autem ſub iecoris cauo colon deduci contendit, ut ex bilis ueſi- a 10, 15
cula in illud refudans bilis, incitando, excrementorum egerendi uim feliciorem reddat. Alius uerò aliud cõ- fi. L.L.
miniſcitur: & interea nemo animaduertit, colon meſenterij centro non admodum debere uicinum b 6. 8 fig.
eſſe, neque id uenæ portæ ramos cauo iecoris proximos oportuiſſe aſſumere, quum parum quod exugi de- N.P, Q.R,
ceat amplexetur. Vt itaque [c] grandior dexter ve uenæ portæ truncus breuiori ductu gracilibus inte- S.T.
ſtinis inſereretur, ac ſuccinctiori uia cibum in uentriculo confectũ ad iecur transferret, colon inteſtinũ gra- c fi. cap. 5
lib. 3 G.

cilibus

tilibus cedit, ac ueluti per diſtantia maximè à meſenterij centro loca procedit: atque hac etiam occaſione, id præcipua ſua portione ſiniſtram corporis ſedem occupat. Rectum autem inteſtinnm illic commodiſſimè reponitur, quà opportunè paulatim aſſeruata egerere tandem queat. Forma autem tereti in hoc inteſtina creantur, ut ſint capaciora, minusq́; iniurijs occurſantibus expoſita. At anguſta ſunt gracilia inteſtina, ut minima quæque cibi portio ab ipſorum tunicis, adeoq́; ipſorum uaſis tangatur. Craſſorum inteſtinorum magna eſt amplitudo, ut multa colligere poſsint, ac ne frequentiùs egeramus opitulentur. Subſtantia conſtant, facilè quæ continet amplectente, & rurſus à contentis diſtendi apta. [d] Duplicem uerò habent tunicam, ut iniurijs innoxiè ferendis magis ſint idonea. nam interior aliquando in inteſtinorum difficultatibus, alijsq́; diuturnis affectibus putreſcit, exteriore ſalua: unde & ægri nonnulli euadunt. Porrò interior gracilium inteſtinorum tunica [e] interiori uentriculi tunica mollior eſt, quòd nulla aſpera intrita ve illa, ſicut hic, recipiant. Exterior uerò inteſtinorum tunica exteriore uentriculi minus fortè carnoſa eſt, quoniam digeſtionis potius quàm concoctionis organa ſunt. Cæterùm exterior craſſorum inteſtinorum tunica, tanto gracilium interiore tunica durior eſt, quanto illa materiam continent duriorem, & à ſucco magis liberam. Quandoquidem quæ gracilibus continentur inteſtinis, liquida, fluida, aqueaq́; adhuc ſunt: quæ autem craſsis, dura. Vtraque inteſtinorum tunica tranſuerſas ſortitur fibras, ut ocyus quod in illa defluit propellant, itaq́; citò uniuerſus ſuccus ad iecur exugatur. At externa recti inteſtini & coli tunica, præcipuè quoque rectas fibras obtinuit, ut hæ uelut uinculum circularium fibrarum efficerentur, ne fortè quum illæ dura excrementa crebrius protrudunt, inuicem abſcedant, diuellanturq́;. atque hac potiſsimùm occaſione recto inteſtino, ut quod ſicciora excrementa amplectitur, eius generis tribuuntur quamplurimæ. Quanquam fortaſsis non ob id ſolùm ut tranſuerſas colligent, rectæ fibræ huic offerantur, ſed etiam ut recrementa alioquin non admodum ſequacia, illæ attrahant. Tertia inteſtinorum tunica ſecundæ uelut propugnaculum eſt, & copula, cuius beneficio inteſtina [f] meſenterij interuentu dorſo colligentur. Cæterùm uenæ arteriæq́; (nam & hæ mihi ex inteſtinis aliquid elicere creduntur) non omnibus pari numero ac frequentia diſtributæ ſunt, quod non in omnibus inteſtinis eadem exugenda ſuccorum ſit copia. Quo enim inteſtina uentriculo in continuitate uiciniora ſunt, eo plus optimi cremoris continent: ac proinde frequentiora uaſa gracilibus inteſtinis deferuntur, pauciora craſsis. & pari hac ratione pauciores uenæ uentriculo, quàm tenuibus inteſtinis inſeruntur: quoniam qui in ipſo continetur cibus, non ſemper plenè confectus mutatusq́; eſt. Quemadmodum uerò uenas, uentriculum, ut ſanguinem illi ad nutritionem offerant, etiam implicare nihil dubito: Ita quoque eaſdem uenas, quæ cremori ex inteſtinis aſſumendo, & eodem in iecur traijciendo, famulantur, ad præcipuam illorum pariter enutritionem ſubſeruire, ſanguinemq́; ipſis commodum adferre exiſtimo, cremorem inteſtinis alioquin contentum, ad ipſa alenda nihil accommodare (quicquid alij ſentiant) arbitratus. Cæterùm inteſtina neruis donantur, ut infeſtantes humores dignoſcant: quandoquidem ſi ſenſus penitus eſſent expertia, nihil obſtaret, quin ex flaua bile, aut alio mordaci ſucco inteſtinum penitus ſubinde corroderetur, priuſquam homo ſentiret. iam uerò bilis [g] meatus in duodenum inſertus, inteſtina bilis influxu ſtimulans, eorum actionem uehementer adiuuat, ac pituitam ipſis inſedentem expellit. Atque hæc præcipua, præter ſucci tenuitatem, cauſa eſt, cur ieiunum inteſtinum ſuum quem continet cremorem ocyus quàm reliqua tranſmittat. nam dum bilis adhuc cremori non mixta, inteſtini lateribus adfluit, ſua acrimonia id magis ſtimulans, ad ea quæ continētur uelocius propellenda inuitat. Reliquæ.n. inanitatis ieiuni cauſæ, ut ſuccorū optimorū copia, frequentes uenæ, proximus iecori ſitus, & ante hæc omnia deorſum rectà tēdēs inteſtini ductus, & liquidiſsimus adhuc ſuccus, duodenū magis ieiunum debere eſſe, documento ſunt. Quāquam bilis in ipſum influens, & illud quoq; ad ſubitā excretionem irritat, impellitq́;. Sed de bilis natura, ipſiusq́; meatibus, ſuo poſtea loco accuratiùs pertractabitur.

Inteſtinorum formæ ratio.

d 9 fi. h et i, quibus adducitur poſtea l à k, k.

Subſtantia. Tunicarū.

e 17 fi. m.

Fibrarum ratio.

f Spectatur id fi. 10.

Venarum arteriarumq́; ratio.

Neruorum ratio.

g 13 fig. e add.

Veſiculæ bilis meatus inſertionis ratio.

Quamobrē ieiunum inteſtinū cremorē ocyus trāſmittat.

DE MESENTERIO. Caput VI.

MESENTERIVM inter cæteras figuras oſtendit undecima, mox decima & duodecima, & non perfunctoriè uigeſimaquarta.

CORPVS μεσεντέριον & μεσάραιον Græcis nuncupatum, Gaza in Ariſtotelis hiſtoria de Animalibus lactes appellauit: Cicero autem in tertio de Natura deorum libro, inteſtinum aliquod ijs Græcorum uocibus dici non admodum rectè arbitratus, illas uertit interpretatur ve medium inteſtinum. Quia uerò hic deſcribendum corpus, in inteſtinorum numero neutiquam uenit comprehendendum, & quia lactes non idem omnibus ſignificant, & medianum uox parum adhuc recepta uidetur, nō inopportunè à Græcis nomen mutuabimur. Meſenterium itaque (quod etiam pinguis membrana, quum etiam reliquis omnibus membraneis uniuerſi corporis partibus obeſior pinguior ve exiſtat, priuatim nuncupatur) ad poſteriorem inteſtinorum ſedem [a] locatum eſt, uinculum, cuius beneficio inteſtina inuicem & ad dorſum colligarentur, futurum. Vt uerò id adeò inſignem uſum commodè præſtet, dura membraneaq́; conſtat ſubſtantia. Ex [b] duabus enim mutuò attenſis accumbentibusq́; membranis, à peritonæo originem ducentibus, præcipuè extruitur, ipſinsq́; formam inteſtina ab illo colligata, propemodum effingunt, & uariant. Vt namque inteſtinorum omnium non par anfractuum ductus eſt, ita quoque non eadem undecunque meſenterij effigies. Quam Galenus fortè animaduertens, etiamſi meſenterium omnino continuum ſit, nihilominus tria menſenteria quodam modo in libro de Venarum arteriarumq́; ſectione recenſuit: [c] unum medium, [d] aliud dextrum, [e] ter-

Meſenterij nomina.

a Vbi uidere eſt in 10 fig. & 12.

b 24 fi. F. F una, altera G, G. fi 11 fi. X, X.

Ipſius ſitus.

Subſtātia.

Formæ ortus.

tium ſiniſtrum eſſe inſinuans, Ac ipſum quidem medium appellare arbitror meſenterij partem, ieiunum c 11 ſi. N.
iliumq́; inteſtina dorſo colligantem: quæ anguſto orta principio, in miram amplitudinem latitudinemq́; N.O.O
ducitur, ut omnibus ieiuni ilijq́; inteſtini coonaſceretur anfractibus. Dextrum uerò & ſiniſtrum appellare d 11 ſi. P.
potuit, quod colon inteſtinum, & rectum dorſo alligat, dextrum quidem in dextri ilij regione, ſiniſtrum ue perſ. Q 12
rò in ſiniſtro ilio collocans. Meſenterij itaque pars gracilibus inteſtinis peculiaris, ſimilem omnino cum ſi. m.
[f] inferiore, & colon quà ſecundùm uentriculi fundum exporrigitur continente omenti membrana ſorti- e 11 ſi. R. S.T.
tur exortum. Ex [g] magnæ enim arteriæ & uenæ cauæ tunicis, quas ea naſa ſecundùm uniuerſum per lum- f 4 fig. e. e. e, & 3 fig.
borum uertebras ductum à peritonæo obtinent, membraneæ fibræ admodum frequentes exurgunt, ſtatim A.A.
in duas degenerantes membranas, quibus mutuò adnexis, meſenterij pars gracilia inteſtina dorſo colligãs g 25 P.Q.
efformatur: partes autem colon & rectum dorſo connectentes, ab illis peritonæi regionibus principium
ducunt, ſecundùm quas hæc inteſtina exporriguntur, peritonæo fibras quaſdam, quæ in meſenterij mem-
branas degenerent, illic continuò emittente. Verùm meſenterij ſubſtantia non in hoc ſolùm, quo uali-
Subſtantia meſenterij ratio ac uſus. dius inteſtina dorſo adnecteret, membranea eſt; at alterius etiam magni cuiuſdam uſus gratia, quo [h] ue-
nas omnes ex iecoris porta, & [i] propagines à magna arteria ad inteſtina excurrentes tutò continet: ac ne h ſi. cap. 5 li. 3 G. b, b, b, & 12 ſi. k.
illæ, dum homo ſalit, aut cadit, diſrumpantur, tutò ſecurèq́; admodum ſuffulcit. Grandior enim uenæ por-
tæ truncus, qua meſenterium iuxta renum regionem à dorſo pronaſcitur, inter duas meſenterij membranas
ducitur, arteriam habens comitem, quæ à magna arteria, priuſquam hæc ad renes ramos diſpergat, in hoc i ſi. ca. 12
ut in inteſtina diffundatur, originem ducit. Huc quoque pertingunt [k] duo nerui, utrinque nimirum ſingu li. 3 ζ. λ.
Vena, arteria & nerui. li, ab illis prognati ramis, qui à ſexto neruorum cerebri pari coſtarum radicibus exporriguntur. Adeò ut in- k 2 ſi. cap. 3 li. 4 δ. λ.
gens is uenæ portæ truncus, & dicta nuper arteria cum duobus illis neruis ſimul meſenterij [l] centrum ſu-
beant, atq; inter duas ipſius mutuò cohærentes membranas ingrediantur, tutoq; poſtmodum per uniuer- l 10, 11 ſi.
ſam meſenterij ſedem numeroſa ſobole ad inteſtina procurrant. Præter commemoratam nuper arteriam, L. L. 12 ſi.
alia quædam magnæ arteriæ [m] propago, ſub ſeminalium arteriarum initijs exorta, eam meſenterij partẽ l.
ingreditur, quæ ſub renum regione à dorſo principium obtinet. Venas autem nullas, præter dictum nuper m 15 ſi. ζ
uenæ portæ truncum, meſenterium admittit. Neque ſatis aſſequor, quid Galenus ſibi uelit, quando inteſti- ſub ſ.
Lib. 4 de uſu part. nis, ipſiq́; adeò meſenterio uenas offerri teſtatur, in iecur non terminatas, aut (ut alij uertunt) ad iecur non
traijcientes. niſi fortè aliquas cauæ uenæ propagines in inteſtina diſſeminari indicauerit: quanquam & illæ
in iecur tandem uel ipſius ſententia terminarentur, etiamſi forſan cremorem ex inteſtinis iecori non offer-
rent: at potius inteſtinis meſenterioq́; enutriendis, priuatim conducerent. Verùm hactenus nullam uel te-
nuiſsimam ſobolem à caua uena in inteſtina meſenterium ve pertinere, quantumuis diligenti reſectione
deprehendi. Et quum Galenus in ſexto de Adminiſtrandis ſectionibus, quemadmodum & quarto de Par-
tium uſu, peritonæi proceſſus, ac omenti meſenterijq́; ex illis initia & ductum, perquàm diffuſe commemo
rat, & cum illis proceſsibus uenas diſtribui deferriq́; docet à magna uena ſecundùm uentriculi longitudi-
nem deſcendente, arbitror Galenum [n] portæ uenam ſubaudire: non uerò [o] cauam, adeoq́; magnam, quæ
dorſo inſidens, cum magna arteria ipſi comite ſub uentriculo decliuis fertur, inceditq́;, ubi peritonæum præ n tota fig.
cipuè oritur, & omento meſenterioq́; potiſsimum originem præbet. Et ſi fortè quis (uti ego nonnunquam cap. 1 lib. 3
feci: atque à me inter diſſecandum in ſcholis aliquando cauæ propagines in uentriculum & meſenterium & hic 4 ſi.
excurrentes, ab aſtantibus fruſtra ſunt expetitæ) aſtruet, Galenum ibidem de magna aliàs, caua ve, non ue b.
rò portæ uena, ſermonem inſtituiſſe: ego lubens conceſſero, eiuſmodi propagines quantumuis modicas & o 20 ſi. Q & 22, 23
graciles, me adhuc latere. Dein Herophili ſententiam à Galeno in quarto de Vſu partium adductam, de u- ſi. g. non h.
niuerſa portæ uena eum in modum intelligendam arbitror, quo nos de eius uſu egimus, quum proponere-
tur, non totam portæ diſtributionem in hoc tantum fieri, ut à uentriculo confectus ſuccus in iecur traijce-
retur, ac ex uulgi etiam opinione melancholicus ſuccus lieni offerretur: uerumetiam ut pleriſque inſuper
partibus alimentum ſuppeditaretur, quemadmodum uel illi portæ uenæ oſtendunt [p] ramuli, qui uariè per
omenti membranas inteſtinis inſtratas excurrunt, & [q] qui in omenti & meſenterij [r] glandulas terminan p 4 ſi. q. q.
tur, neque ultrà incedunt, ſoliq́; ita nutritioni famulantur. Portæ uerò propagines in inteſtina inſertæ, ſi- i.
mul ad cremoris in iecur traiectum, & ſanguinis enutriendis inteſtinis idonei deductum, ſubſeruire mihi q ſi. cap. 5
uidentur, mutuam materierum tranſumptionem neceſſariò multiſq́; argumentis (uti aliàs docebitur la- li. 3 M.
tius) concedenti, adeò, ut præter commemoratas uenas, nullæ aliæ in inteſtina & meſenterium pertinen- r 4 ſi. o. m. & 1 ſi. L.
tes, hactenus mihi fuerint obuiæ. Cæterùm, ut in canibus (ne hic fortè præter ſententiam in nugaces ſcho- L. M. M.
larum diſceptationes incidam) uaſorum per meſenterium inceſſum adinuenire promptum eſt: ita contrà,
ambæ meſenterij membranæ in iiſdem difficulter expenduntur, quòd illis macilentius quàm homini ob-
tigerit meſenterium: quodq́; ideo ipſorum meſenterij membranæ inuicem omni ex parte (niſi quà uaſa ad
mittunt) perinde ac ſi ſimplici unaq́; membrana id conſtaret, connatæ uiſuntur. At in homine binæ meſen
terij membranæ inuentu ſunt perquàm faciles, quum multa intercedente pinguedine, inuicem diſtant. Vt
Meſenterij adeps. enim homo copioſa undecunque abundat pinguedine, ſic meſenterium quoque præpingue adipiſcitur, ſan
guine hic ex uaſis reſudante, membranarumq́; ui in adipem mutato. Præter adipem aliud quoque meſen-
terio accedit, non enim ſagaci Naturæ ſat eſſe uiſum eſt frequentem illam uaſorum ſobolem meſenterij
Glandes. membranis contineri, quin glandoſum corpus, ſingulis uaſorum ſciſsionibus, ita undequaque ſubſtruxit
ſimul & circumpoſuit, ut nulla ipſarum inualida fieri, aut per motum quaſſari poſſet: non ignorans,
quiduis ſuſcipiendis noxis opportuniſsimum eſſe, ubi in ramos diducitur. Ac proinde ad meſenterij qui-
dem [s] centrum, ubi prima uaſorum fit diſtributio, grande corpus glandoſum extruitur, inſigniores ac s 10, 11 ſi. L. L. 12 ſi. L.
primas uaſorum diſſectiones ſecurè admodum ſuffulciens. Per reliquam uerò meſenterij ſedem, ſingulis

propè

propè uaſorum diductibus Natura [t] glandulam quoque aliquam interiecit, diuiſionis robur ſimul ac firmamentum futuram. Adeò ut ſimul quoque glandulis illis accedentibus, meſenterij membranæ uaſa uerſus inteſtina tutiſsimè deferant, inteſtinaq́; omnia dorſo quàm aptiſsimè colligent, ac demum [u] tertiam inteſtinorum tunicam efforment. Quum enim meſenterij membranæ, uaſa ad appellatam uobis cauam inteſtinorum partem deducunt, ipſis inteſtinis ſimul cum uaſis adnaſcuntur: atque hic inuicem abſcedentes, ſingulæ per ſuum inteſtinorum latus contendunt, in tertiamq́; inteſtini tunicam degenerant: hac occaſione fortius inteſtina ligantes, & ualidius uaſorum propugnaculum conſtitutæ.

t 10, 11 ſi. M. ſed maxime in 24 fig. ad F.F. G.G.
u 9 ſi. k.k conſtituit L.

DE IECORE. Caput VII.

IECVR pleraq; oſtendunt figuræ: uerùm inter cæteras duodecima & uigeſima cauam ipſius ſedem in primis ſpectandam offerunt. Gibbam uerò proponit decimaoctaua, & aliqua etiam ex parte ſecunda, ſexta, ac uigeſimaſecunda, & uigeſimaquinta, quæ & cauæ regionis nonnihil exprimunt.

IECVR nutritionis organorum facilè præcipuum, & ſanguinis craſsioris officina, animæq́; cibos ac potus, quæq́; corporis naturæ neceſſaria ſunt, appetentis ſomes, elatiſsimam miniſtrantium ipſi partium regionē ſibi uendicat. *Iecoris ſitus.* Mox enim ſub [a] ſepto tranſuerſo [b] collocatur, maximam inferioris illius ſedis regionē occupans. Totā namq́; dextram ſepti partem contingit, parum admodum eius partis intactum inibi relinquens, quà ſeptum undecimæ duodecimæq́; coſtis adnaſcitur, [c] ſuaq́; ligamenta, quib. uertebris colligatur, porrigit. Mediæ autem ſepti parti uniuerſæ iecur ſubtenditur, ſiniſtræ uerò parti non itidem: quanquam huius magnam quoque ſedem teneat, totam uidelicet anteriorem, ad eam uſque ſedem, qua ſiniſtrū ſepti latus coſtarum medio (quod ab ipſarum radicibus ad finem uſque earundem metior) incumbere incipit. *Situs ratio.* adeò ſanè, ut longè magis quàm noſtris uiſum eſt medicis, in ſiniſtrum latus iecur [d] pertingat. Neque uerò ſepti tranſuerſi latitudinem ullibi excedit: niſi quòd paulo demiſsiùs, quàm [e] mucronata conſiſtit cartilago nonnunquam, & potiſsimùm arctato thorace dependeat. quod etiam tanto fit manifeſtius, quo maius homini iecur (quemadmodum pueris ferè) accidit. Porrò humanum iecur maiorem ſui portionem in dextro latere extenſam habet, propter [f] lienem, qui ipſo dignitate multo inferior, ſiniſtram ſedē erat occupaturus. Vt igitur corpus redderetur æquilibre, ſagax Natura minorem iecoris partem in ſiniſtra deduxit: uti aues manifeſtò atteſtantur, quibus iecur æqualiter in utrunque latus, ut & canibus propemodum, conſiſtit. His enim quia gracilis, neque ualde ponderoſus contigit lien, magna iecoris portio in ſiniſtram fertur. Quòcunque tamen deducatur iecur, etiamſi ſub ſepto, ipſoq́; in peritonæo locetur, eam ſedem perpetuò obtinet, quæ coſtis ſuccingitur: adeò ut cibi organorum ſitus magnam rurſus Naturæ oſtendat prouidentiam. Quum enim abdomen propter ea quæ extendi ſubſidereq́; crebrò debent organa, oſsibus *Iecur maxima ex parte coſtis ſuccingi, muniriq́.* deſtituatur, Natura eas partes, quarum gratia illud oſsibus carere uoluit, ab iniurijs minus texit: reliquas uerò hac extenſione non indigentes, tutiſsimè condidit. [g] Atque ita peritonæo inter diſſecandum aperto, primùm occurrunt, uentriculus, inteſtina, ueſica, & uterus. Verùm iecur, lien, renes, uena caua, & arteria magna, tutiùs reconduntur. *Iecoris forma.* Forma iecoris uaria eſt, & ſuis quibus accumbit organis reſpondens, non aliter quàm ſi id nullam peculiarem exigeret formam, & ſibi à uicinis partibus, inſtar fictilis terræ, quamuis effigiem indi ſineret. Nam & ſuprà, & retrò omni ex parte qua ſeptum [h] ſpectat, gibbum læueq́, admodum uiſitur, nullis omnino extuberans proceſsibus: & cauitati ſepti, quæ in inferiore ipſius ſede neceſſariò [i] conſtituitur, ad amuſsim congruens. Videtur enim iecur uelut gleba illi inferiori ſepti ſedi impreſſum fuiſſe, ac ab ipſa hic formatum. [k] Ne uerò uenæ cauæ caudex ſecundùm poſteriorem iecoris ſedem protenſus, aut huius grauitate, aut ſepti tranſuerſi motu comprimeretur, tantus ſinus in poſteriori iecoris ſede exſculptus eſt, quantus amplectendo innaſcendoq́; cauæ caudici ſufficiat. Cæterùm [l] inferiori ſede, iecur admodum amicè uentriculo cedit, ac ab illo (quem rotundum, ſecundumq́; corporis latitudinem oblongum neceſſariò procreatum eſſe diximus) cauum efficitur: & læue quidem hic etiam exiſtit, ſed non undecunq; proceſsibus [m] tuberibus ve & ſinibus liberum. Quemadmodum enim organa quibus iecur caua ſui parte incumbit, ſimplici quadam ſuperficie neutiquam gibba ſunt: ita quoque iecur unica ſuperficie haud ſinuatum eſt, ſed rupis præcipitio aliqua ex parte accedit. Quà nanque [n] duodenum exporrigitur inteſtinum, & uena [o] portæ à iecore prodit, iecur quodam [p] tubere prominet, ſedem quam hic uacuam reperit adimpleturum. Præterea ubi bilis [q] ueſicula cauæ iecoris regioni innaſcitur, ſinus in illa exculpitur, medium eius ueſiculæ corpus eleganter excipiens. Ad hæc, iecur quoque ea parte [r] ſinum adipiſcitur, qua ſtomachum tangit, illiq́; ſeptum tranſeunti, & ſuperiori orificio uentriculi continuando, locum præbet. Adeò ſanè, ut iecur nullam peculiarem formam obtineat, ſed eam quæ à conterminis partibus ipſi imprimitur. Velut caninum caprarumq́; ſectio pulchrè atteſtatur, in quibus iecur priuato ſinu ſuperiorem dextri renis ſedem concinnè admittere cernitur. *Iecur nulla peculiari egere forma.* Atq; hoc rectè à Natura factum eſt, quum iecoris munus nullam ſeparatam propriam ve expetat figuram: uti contra uentriculus, inteſtina, ueſicæ, & eius generis permulta, quæ amplam cauitatem eamq́; unicam neceſſariò obtinentia, opportuniſsimè quoad licuit rotunda aut interdum teretia effinguntur, & ſeptum quoque tranſuerſum ob ſuam functionem dilatando thoraci in primis præfectam, neceſſariò quam nunc ſortitur formam obtinuit. Iecoris autem ſubſtantia & uenarum per ipſum reptantiū ſeries, facilè tibi documento erunt, ad ipſius uſum quo ſanguificationis eſt officina, magnum id & craſſum oportuiſſe fieri organum: ac nihil intereſſe, utrum rotundum an oblongum, gibbum ve an cauum extruere

a 7 muſcu. tab. Δ.
b Videtur id 2, 6, 12, 20, 22, 25 figuris et ultima quoq; fig. lib. 3.
c 7 muſc. tab. o.p.
d Ad O fi. 12, et ad C fig. 20.
e 6 fi. ſub A habetur D.D.
f 20 fi. O, O.P.
g confer 2 et 6 fi. cum 20, 22, & 25.
h fi. 18 et 22 præcipuè.
i 7 muſcu. tab. Δ.
k Id totum pete ex 18 figura.
l 22 fig. L. K cedit P, Q.
m 12 fi. N, N. 20 fi. G, G.
n 25 fi. P.
o 22 fi. h.
p 22 fi. inter N, N.
q 20 fi. H.
r 22 fig. 9 ordit R. 20 fi. E ſpectat F.

tur. Iecur itaque ſuperiùs poſteriusq; quà ſeptum ſpectat, præter ſinum nenæ cauæ caudici paratum, exactè gibbum & læue eſt, & quà uentriculum amplectitur, omni propemodum ex parte cauum cernitur. Rurſus ubi poſteriori oentriculi ſedi & dextro ipſius lateri attenditur, craſsiſsimum eſt: quà uerò ſuperiori orificio uentriculi eiusq; ſedi ſuperiori uerſus ſiniſtrum incumbit, tenue apparet, & ſenſim hominibus illic io acutum ſertur s angulum. In dextra uerò parte rotundum quodammodo & orbiculare obſeruatur: & nuſquam tenuius eſt, quàm in ambitu, & præcipuè in anteriori ipſius ſede. ubi interdum impreſsiones quaſdam propooit, ſed omnes e iguas, præter t unam patulæ ſectionis modo anteriori ipſius parti inductam, ac à mucronata pectoris oſsis cartilagine parum in dextrum iecoris latus uergentem, & ueluti u foramine quodã ad eã iecoris ſedem penitius pertinentem, à qua portæ uenæ x caudex principium ducit. Atque hæc ſectio inſtar foraminis eſt, quo umbilici y uena hominis iecori implantatur: cuius iam, non autem canis aut porci iecoris formam enarramus. Quæ enim diſſectiooum profeſſores de iecoris forma ac penulis ſeu fibris (quas λόβους Græci uocant) commentantur, è canũ potius & ſimiarum ſectionibus, quàm hominum didicerunt. Humanum enim iecur in fibras, porcini, & multo adhuc minus canini iecoris modo, non diſcinditur. Nam onicum continuumq; præcipua ipſius ſubſtantia corpus hominis (qoemadmodum ferè & bouis) iecur eſt: canis oerò iecur in quinque, nonnunquam in ſex aut quatuor tantum partes ſeu fibras, ſolarum uenarum interuentu inuicem continnatas diſiunctum occurrit. Porcis autem iecur in pauciores fibras uenis duntaxat hærentes, dirimitur: aut etiam io plures quatuor uel quinque, ſi ſectiones quoque impenſe altas fibrarum uice numerare lubeat. Atque hinc natum eſt illud medicorum commentum, quo uentriculum à iecore quinque fibris manus apprehendentis modo, amplecti aſſerunt. Quin Græcorum nonnulli, neſcio à quibus ut teſtaotur mathematicis medicis nomina mntuantes, illis fibris priuata (uti apud Theophilum illum, parum ſanè Anatomicum, nidere eſt) imponunt nomina. Quatuor enim quum ſint, inquiunt, iecoris fibræ, prima focus dicitur: maximè oanque ad ſucci concoctionem facit, quemadmodum concoquendis cibarijs focus. Secunda menſę oomen ſortitur, quòd menſę uices gerat: nam membrorum alimenta in ipſa apponuntur. Tertia culter nuncupatur: diuidit enim, ſegregatq; inter ſe humores: aut ſi quid craſsius diſtribueodum ſit, id ſecat atque commutat. Quarta aurigæ nomioe appellatur: nam naturales uires iam excoctos humores beoe regunt, atque in melius rectà ducunt. Huiuſmodi profectò eorum qui, humanam fabricam imaginationibus, noo ſectionibus, aut è brutorum potius quàm hominum corporibus diſcere conantur, nugæ figmentaq; ſunt. Quantumuis interim haud ignorem, iecori in libro de Natura oſſium ab Hippocrate quinque fibras, aut, ut ioterpres habet, extremitates dari. quod ſanè non leuiter mirarer, niſi uel perfunctoriè in Anatome uerſato, & autorum gratia ſuis oculis õdem non deroganti, plus ſatis conſtaret, quàm multa in eo libro, ipſiq; præſentis argumenti conterminis libris occurrant, ab hominis fabrica, omniq; prorſus ueritate aliena, & indigna pariter quæ ad Hippocratem referantur, quem nunquam in Anatomicis lapſum fuiſſe Galenus audacter (at neſcio quàm uerè interim) atteſtatur. Nimio itaque erga autores affectu nonnihil remiſſo, omnes qui mihi unquam ſecanti aſtitere teſtor, me iecur in fibras aliquo pacto diuiſum, nunquam inſpexiſſe. Neque eſt cur quiſpiam iecur duplici fibra conſtare aſtruat, propter z ſciſsionem ſeu foramen potius, quo uena ex umbilico proficiſcens excipitur: aut ob eius iecoris a portiunculam, ſub ortu uenæ portæ extuberantem, id fibris aliquot cqoſtare affirmet: ſi modò unquam oel per ſomnium animalia, quibus iecur in fibras, ut cani, diuiſum eſt, contemplatus fuerit. non autem hæc ſolùm leui negocio obſeruabit, ſed & animaduertet etiã, quotquot hactenus uenæ cauæ exortũ, & ad iecoris gibbum in duos truocos diſtributionem literis prodiderũt, ridiculè nugaciterq; admodum deliraſſe. De magnitudine uerò iecoris, quòd ſcilicet timidis guloſisq; maius obtigerit, & quòd iuxta proportionem homini, ut & cerebrum, inter reliqua animantia, grandius iecur datum ſit, non præter rationem à quibuſdam diſſectionum profeſſoribus dictum eſt: quanquam nonnulli noſtratium medicorum ijſdem crapula abſumi iecur, ſeriò adeoq; contentioſe affirment: ut rerũ omnium imperiti, & uulgo & ſibi ipſis perſuadeãt, inſignibus illis uini gurgitibus iecur ad nucis duntaxat molẽ reduci conſueuiſſe. Porrò de iecoris ſubſtantia, uenis, arterijs, tunica, & ligamẽtis nunc dicendũ eſt. Per uniuerſum itaq; iecoris corpus, ad humiliorẽ eius ſedem, uenæ portæ b propagines innumeræ diffunduotur, in ſuperiorẽ oerò ipſius ſedẽ nenæ cauæ c ſoboles numeroſæ ſparguntur: quas aut ab earum extremis ſurculis, aut ab ea parte, qua caudices uenarum conſtituunt, deſcribere iotegrum eſt. Orbiculatim nanque (uti in tertio libro complexus ſum diligentiùs) ex omnibus extremis iecoris partibus infiniti uenarum ſurculi prodeunt, quorum alij in elatiore uiſceris parte, alij in demiſsiore habeotur, inuicem propemodum continui, & mutuis oſculis quodammodo commiſsi. Inferiores ſurculi paulatim inter ſe in alios paulò craſsiores colliguntur, & hi rurſus in alios. Atque ita deinceps tantiſper cocunt, donec tandem omnes io iecoris cauo in d unam uenam congrediantur: non equidem (ut quiſpiam alijs diſſectionum fidens profeſſoribus putauerit) in cauæ ſedis ceotro, ſed in humiliori eius parte, qua dextro dorſi lateri iecur proximum eſt. Hinc prodiens uena, eos quos ſæpe recenſui ramos, in bilis ueſiculam, oentriculum, omentum, lienem, & inteſtina digerit. Sic ramorum qui ſuperiorem iecoris ſedem occupant, tenuiſsimę ſoboles in grandiores paulatim, & hę rurſus in maiores, ampliores ve tantiſper coaceruantur, quouſque omnes in e duos maximos coeant ramos, in anteriorem uenæ cauæ ſedem, quà hæc iecori innaſcitur, pertinentes. præter aliquot etiam f graciles ſurculos eidem uenæ cauæ ſedi inſertos, Neque rurſus hoc io gibbæ iecoris ſedis fit medio, ſed g in poſteriore ipſius ſede, qua ſepto incumbit potius quàm adhæret, dum reſupinatum hominem intelligimus, h In dictorum ramorum medio aliquibus in locis tenues gracileſq; admodum deducuntur ſurculi, qui caui ſunt, & uenarum corpore donati, in unum quoque caudicem mutuò collecti deſinunt, in bilis ueſiculam (uti pòſt dicemus) deducendum. Quin & in humiliore

Humani iecoris formã à canum et porcorũ iecoribus uariare.

s 20 fig. inata C.

t Inter H, H 2 figura. & ad E 6 fi. & ad O 20 fig.

u 20 fi. qua fi à O ad G

x 20 fig. 1.

y 2 fi. ad G.

Primo li. de Vſu part.

z 2 fi. inter H. H. quà ingreditur G.

a 20 fi. inter G, G.

Iecoris ſubſtantia.

b fi. cap. 5 li. 3 A. A. A

c fi. cap. 6 lib. 3 A. A, A.

Venarum ſeries.

d fi. cap. 5 lib. 3 B. & 20 fi. I.

e Alter A inſignitur fi. ca. 6 li. 3

f fi. cap. 6 li. 3 a.

g 18 fi. inter D et D.

h In 13 fi. X, X, habetur inter Z & Y.

Bilis ueſiculæ meatus in iecore.

i 20 ſi. L. & ſi. ca. 12 lib. 3. humiliore iecoris ſede, ubi portæ rami in ſuum caudicem coeunt, [i] exiles arteriæ in iecoris corpus expor-
riguntur, ab ea diffuſæ, quæ dextræ ſedi inferioris membranæ omenti à magna arteria offertur. His omni- *Subſtantia uaſis circumfuſa.*
bus uaſis rubra molliſq; aduaſcitur ſubſtantia, nuper concreto ſanguini quàm ſimillima, niſi quòd durior,
& potiſsimum in iecoris gibbo cernatur, ab Eraſiſtrato, quod uaſis his & propaginibus circunfunditur,
παρέγχυμα nuncupata. Hæc ſubſtantia iecoris uaſa continet, & amplectendo ſuffulcit, totam propemodum
iecoris molem conſtituens. quæ perquàm tenui obuoluitur tunica, à ligamentis pronata, quibus iecur peri-
k 18 ſi. F. 2 ſi. L. 6 ſi. C iuxta A. 22 ſi. d. tonæo, qua id ſepto ſubditum eſt, affirmatur. Sunt autem hæc duo præcipua: [k] unum quidem denſum & *Iecoris ligamenta ac ex illis pronaſcis tunica.*
inſigniter ualidum, ſed membranæ modo tenue quod peritonæi pars inferiorem ſepti ſedem ſuccingens,
paululum à latere dextro mucronatæ cartilaginis educit, rectà ex anterioribus in poſteriora protenſum,
l 18 ſi. G. 22 O. 20 C. 28 e. paucisq; omnino quadrupedibus ut quæ perinde ac homo neutiquam eriguntur commune. [l] Alterum ue
rò, quà iecoris ſiniſtra pars in acutum deſinit angulum, à peritonæo naſcitur. hic enim fortiſsimo & quodā
m iuxta A. A. 8. B 18 fig. modo tereti ligamento iecur peritonæo alligatur. Dein [m] qua cauæ uenæ caudex ſeptum permeat, & de-
in ſecundùm cauæ per iecoris poſteriora deductum, peritonæum iecori adnaſcitur, ſibiq; hac in parte iecur
connectit. Quinetiam cauæ iecoris ſedi, ubi portę eſt principium, omenti quoque portio adnaſcitur. Prete
rea iecur anteriori peritonæi ſedi (quod & alijs animaduertendum etiam fuerat Anatomicis) connectitur,
n 2 ſi. F ne ſlebatur A & B. atque ut H, H ad A, B. beneficio [n] uenæ ab umbilico in ipſum iecur pertinentis. Hæc enim fœtu è matre excluſo areſcit, ac in-
ſtar ualidi efficitur uinculi, ipſum iecur, uti iam dixi, peritonæo colligantis. Ex his omnibus uinculis quibus
iecur peritonæo adnectitur, tenuem ſuam & ſibi peculiarem ſortitur tunicam, in quam duo quoque inſe-
runtur nerui: [o] unus quidem à ſexti paris cerebri neruorum ramis, elatiori orificio uentriculi implanta- *Nerui.*
o 2 ſi. ca. 2 lib. 4 x. 12 fig. T. tis: [p] alter uerò ab alijs Anatomicis ignoratus, à ſexti eius coniugij diſcinditur propagine coſtarum dextri
lateris radicibus exporrecta. Neruus iſte in iecoris tunicam raris modicisq; ſurculis diſpergitur, priore ner-
p 2 ſi. ca. 2 li. 4 *. 20 ſi gu. M. uo in iecoris quoque ſubſtantiam pertinente. Et talis quidem uiſceris huius eſt fabrica. quòd autem ad ip-
ſius partium uſum attinet, ſic ſeſe ordine habent ſingula. Iecori quicquid humidum ſucculentumq; à uen-
triculo conficitur, [q] uenæ portæ rami ex ipſo uentriculo & inteſtinis potiſsimum id depaſcentes, adferūt. *Iecoris officiū, ipſiusq; ſtructuræ ratio.*
q ſi. cap. 5 lib. 3. Quod uerò iidem rami priuſquam iecori ſucculentum id porrigant, rudem aliquam ſanguinis formam illi
conferant, & ut Galenus atteſtatur, modo iecori ſimillimo ipſum præparent, non facile conceſſero. Nam ſi
uenis, non his ſolum, ſed & omnibus cauæ uenæ propaginibus præter proprij nutrimenti alterationem, alia
quæ toti ſubſeruiret corpori alteratrix uis, quemadmodum uentriculo, ineſſet, ea ſanè non in rubrum, at in *Lib. 4 de Vſu part.*
album quod à uenis amplecteretur, emutaret. ſiquidem alteratum in nutritione, alterantis colorem ut aſſu
mat, neceſſum ſit. Iecur itaque in omnes portæ ramos per ſubſtantiam ipſius digeſtos, quicquid humidum
ſucculentumq; uentriculus confecit, in ſe admittit, & ſubſtantiæ ſuæ ingenita ui alteratrice id emutans, ſi-
biq; quàm ſimillimum reddens, ſanguinem generat. Verùm ut in omni concoctione, ita quoque in hac ie-
coris ſanguificatione, duplex fit recrementum. Alterum quidem tenuius, alterum uero craſsius. At ſatius *Qui iecoris perficiatur ſanguificatio.*
fuerit cum Galeno ad ſimilitudinem actionis, humido liquori iam quidem præcocto, & prius elaborato, in
digenti tamen abſolutiore adhuc concoctione ſuccum aſsimilare, quem uenæ in iecoris cauum deducunt.
Sit itaque uinum nuper ex uuis preſſum, ac in dolia infuſum, & quod ab inſito innatoq; calore adhuc elabo
retur, ſecernatur, concoquatur & ferueat, eiusq; excrementorum quod quidem eſt graue & terreſtre (fæcē
uocant) in fundum uaſorum ſubſidat, alterum uerò quod eſt leue & aereū ſupernatet, hoc autem flos nun
cupatur tenuioribus uinis innatans copioſum, ſicut craſsioribus fæx reſidet plurima. Ergo iuxta exempli hu
ius ſimilitudinem, ſuccus à uentriculo & inteſtinis in iecoris uenas allatus, ab alteratrice iecoris ui conco-
quitur, ac inſtar muſti feruens ad ſanguinis benigni generationem alteratur. In hac autem ebulitione, re-
crementum quantumcunque lutoſum craſſumq; eſt, ſubſidet, & in lienem (uti uulgò credimus) depellitur.
Quod leue ac tenue eſt, ſpumæ modo ſanguini innatat, & à bilis ueſiculæ meatibus ſupra uenæ portæ ramos
in iecoris ſubſtantia ſtratis aſſugitur. At humidum illud, quod uelut uentriculi elaborationis aqueum exi-
ſtit recrementum in iecur per uenas cum benigno ad ſanguinis generationem ſucco aſſumptum, à ſangui-
ne nondum in iecoris cauo repurgatur, ſed ſui iam maximum præſtans uſum, nutrimēti uehiculum, ut Hip
pocrates ipſum uocabat, ſe eſſe eleganter oſtendit. Sanguis enim in iecoris cauo confectus, exilibus è por-
tæ uenæ ſurculis ad cauæ uenæ ramulos uerſus iecoris gibbum procedit, ad cuius per anguſtiſsimos ductus
tranſitum aquoſus ille liquor uehiculi ritu plurimum auxiliatur. Caro igitur iecoris, quæ proprium ipſius
eſt corpus, primarium ſanguificationis eſt organum. Venæ autem per uniuerſum eius corpus diſperſæ ſi- *Iecoris carnis propria ac ſubſtantiæ ratio.*
nus loco cenſentur, in quibus quod ab illa confici debebat appoſitè continetur, & hi poſtmodum ſanguinē
præparatum, alijs partibus tanquam proprij iecoris riuuli perferunt. Eſt autem uenarum, quæ in iecoris ſub
ſtantiam digeruntur, tunica longè tennior, quàm earum quæ per uniuerſum corpus diſtribuuntur, ne ſci-
licet uim ſubſtantiæ iecoris, cuius beneficio contentus in uenis ſuccus elaboratur, ſua craſsitie retundant:
quo fit, ut iecur etiam craſsiori ſanguine enutriatur, quem tenuis uenarum tunica à iecoris facultate alle-
ctum tranſmittit. Porrò ut ſanguis diutius in iecore moram traheret, ac perfectam elaborationem experire
tur, utq; totus iecoris ſubſtantiæ appropinquaret, non unum uentrem illi uelut lagenam quandam rerum *Venarum ſeries ratio.*
Opifex indidit, uerùm uenas illas omnes infinita ramorum ſerie, & in arctiſsimos ductus digeſsit. Meatus
autem bilis inter utraſque uenas locum obtinent, ut commodo ipſorum ſitu prius expurgatus ſanguis in ue *Bilis meatuum ſitus ratio.*
næ cauæ ramos aſſumeretur. Arteriam autem cauæ duntaxat iecoris ſedi arbitramur exporrigi, ut huius tan
tummodo calorem euentilaret, temperaretq;, ſuperiore iecoris parte, quæ ſeptum contingit, ab eodem mo *Arteria.*
tum adipiſcente continuum. Ne uerò iecur ſenſus plantæ modo expers eſſet, & à ui rationali concupiſcibi- *Neruorum.*
lis animæ pars minus moueri cohiberiq;, ut ſic dicam, poſsit, Natura iecori neruos exprompſit, quibus ceu *Tunica.*

freno illa pro imperio uteretur. Tunica iecoris inuolucrum quoddam & tegumentum eſt: uincula uerò, ne
iecur quum graue ſit, aliquando decidat, plura, eademq; ualida illi committuntur.

DE BILIS FLAVAE VESICVLA. Caput VIII.

HANC pulchrè liberam oſtendit decimatertia figura: iecoris uerò cauo adhuc innexam referunt duodecima & uigeſima.

Bilis ueſiculæ ſitus. VESICA, bilis flauæ [a] conceptaculum, in caua iecoris parte ſedem obtinet: iecori e- *a 13 ſ. V. 20 ſ. H.*
nim, quà dextrum uentriculi latus amplectitur, ſinum inſculpi, antea diximus, mediæ bi-
lis ueſiculæ portioni exquiſitè congruentem. Illi namque ſinni ſuperior eius ueſiculæ me
dia portio ſecundùm ipſius latitudinem innaſcitur: inferior autem extra iecoris ſubſtan
tiam deorſum prominet, à nullo cui innititur corpore grauiùs preſſa. Nam uacuo penè
interſtitio, ad dextrum uentriculi latus colonq; huc [b] prorepens inteſtinum conſpicuò *b 6 ſ. P.*
incumbit: & ſedem, qua commodè flauum tenueq; iecoris recrementum ſuſcipere, idemq; ad inteſtina de-
Forma. pellere poſſet, opportunam adipiſcitur. Forma huius ueſiculæ oblonga rotundaq; eſt, ſenſim ad ipſius fundi
uſque apicem longioris cuiuſdam pyri modo dilateſcens. Quo enim à caua iecoris ſede, ubi portæ [c] cau- *c 30 ſ. ab I.*
dex educitur, ipſiusq; ueſiculæ ceruix conſiſtit, hæc antrorſum magis fertur, eo ſenſim magis magisq; am-
pliatur. Cum enim, ut reliqua corporis receptacula, capax eſſe debuerit, neque interim globi modo adamuſ
ſim rotunda fieri potuerit, ipſius cauitas ſua longitudine adaucta fuit, ita nullo à preſſuro uentriculo affecta
Subſtantia. incommodo, ipſoq; iecore non nimis inſinuato. Vt autem inanita bilis ueſicula, appoſitè ſubſidere, ac im-
pleta uiciſsim extendi queat, membranea neruea q; conſtituitur ſubſtantia: quippe ſimplici & unica pecu-
liari conſtat tunica, tenui quidem, ſed denſa & forti, ac triplici, ut uulgò credimus, fibrarum genere inter-
texta. & rectas quidem fibras intimas habet, quibus ſuccedunt obliquæ, rectis multo pauciores: extimæ ue
rò orbiculares ſunt, tranſuerſæ ue. Huic tunicæ alia à iecoris tunica obtenditur, non toti ueſiculæ, ſed illius
Venæ, arteriæ, & nerui. duntaxat parti, quæ extra iecoris corpus dependet, ſolaq; propugnaculo & inuolucro indiguit. Veſicula, e-
tiamſi iecori ſanguificationis officinæ innaſcatur, à portæ uenæ tamen caudice [d] duas admodum graciles *d 13 fig. g & ſ. cap. 5 lib. 3 C.*
aſſumit uenulas, ea ſerie in ipſius tunicam diffuſas, qua in adhærentem [e] albam ue oculi tunicam nonnulla
digeri conſpicimus. Ab arteria quoque cauo iecoris exporrecta, [f] ramus perquàm gracilis ueſiculæ offer- *e 13 ſ. ca.*
tur, ad ipſius uſque fundi extremum excurrens. Dein [g] neruulis non deſtituitur, ne ſenſus ſit expers. nam *14 lib 7 n, p.*
iecoris neruus per humiliorem omenti membranam à dextra ſexti neruorum cerebri paris propagine co-
ſtarum radicibus exporrecta, diductus, etiam huic ueſiculæ ſurculum depromit, in macilentis uix minus *f 13 ſ. ob*
quàm illius arteria conſpicuum. At meatus, quibus ueſicula bilem allicit, rurſusq; aliò depellit, ita ſe habet. *e ſ. cap. 12 lib. 3 ſ.*
Meatus excipienda & emittẽda bili parati. Veſiculæ [h] ceruix fundo ipſius multo durior, paulatim in anguſtum deſinit meatum, ad eam iecoris partẽ *g 13 ſ. ob*
protenſum, unde [i] uena portæ egreditur. quò quum meatus peruenit, in duos diducitur proceſſus, [k] hũc *f. et 2 ſ. ca. 2 li. 4 ab *.*
quidem ſurſum, [l] illum autem deorſum porrigens. Qui ſurſum fertur, anteriori uenæ portæ ſedi innitens,
in iecur conſcendit: & in duas primùm diſſectus propagines, unam dextrorſum, alteram ſiniſtrorſum in ie- *h 12 fig. b*
cur porrigit. Hæ propagines, ſingulæ in ipſo iecore rurſus in [m] alios ſurculos, & hi in alios rurſus tantiſper *i 20 ſ. I.*
digeruntur, donec innumeram ramorum conſtituant ſeriem, per iecoris corpus inter portæ uenæ ramos & *k 13 fig. a*
cauæ propagines diffuſam. Atque hi ſurculi, ij ſunt, quorum ope bilis in ueſiculam defertur. At [n] proceſſus *l 13 fig. c.*
nuper dicti ueſiculæ meatus, qui deorſum porrigitur, inferiore membrana omenti ſuffultus, parumper obli *m 13 ſ. a diſcindunt in X, X inter Z & Y.*
què deorſum properat, ac duodeno inteſtino non procul à ieiuni principio [o] implatatur. Hic proceſſus
depulſam ex ueſicula bilem in inteſtina defert, interim nihil ab illis neque cremoris, neque flatus, neque ip *n 13 ſ. c.*
ſius denique, quam deduxit, bilis regurgitantis, admittens. Quod non ſolùm tortuoſi in inteſtinũ ingreſſus; *o 13 fig. d*
ſed & duarum membranularum beneficio fit, quæ utrinq; ad orificij latus laxè propendent, influentis bilis *& 15 fig. Q, R, & 7 ſ. Z.*
ponderi facilè cedentes, & ne quid in meatũ regurgitare poſsit, iter præpedientes: quòd ſcilicet collectæ, ac
meatus os primùm ſubeuntes, id occludant. Non autẽ una aliqua eſt membrana ori huic præfecta, uti unus
Bilis ueſiculæ meatus duodeno inſertus an pagině uentriculo offeratur. in follibus aſſer, aut ſimplex in pilis, quas inflamus, lingula uiſitur. Meatus huius in inteſtina implantatio, *p 15 ſ. Q diſtat ab H*
[p] longius ab inferiore uentriculi orificio, quàm Anatomicorum uulgus exiſtimat, remouetur. An uerò is
inteſtino inſertus, ſimplex omnino ſit, aut in progreſſu bipartitò ſcindatur, unam partẽ inteſtino, alteram
uentriculi fundo exhibens, hoc loco me dicturum expectas opinor, cùm hac de re in ſcholis indies, & in li-
bris medicorum pleniſsimè contendatur. alijs affirmantibus, hunc bilis ueſiculæ meatũ interdũ inteſtinis,
frequentiùs tamen uentriculi fundo inſeri: alijs aſſerentib. eum quandoq; bipartiri, atq; altera portione in
uentriculum, altera in inteſtina tendere: alijs uerò ſemper hunc bifurcantibus, ac perpetuò alterum ramo
rum, nunc tamen ampliorem, nunc anguſtiorem in uentriculum diſtribuentibus. Interea omnes quotquot
ſunt, autoritatum congerie tantùm, nõ rerum ipſarum inſpectione, ſeſe tuentur. Equidem ut ſemel dicam,
quid hic mihi inter ſecandum contingere ſoleat, uerè affirmare poſſum, in uniuerſo corpore neque mole-
ſtiorem, neque difficiliorem, mihiq; grauiorem ſectionem obuenire, quàm dum inferior omenti membra
na, & caua iecoris regio, organaq; contermina ſunt [q] aggredienda, maximè uerò in homine, aut animali *q Quaſ 3 & 12 figuras peram rus.*
quopiam præpingui. adeò ſanè, ut quemuis artificem, licet induſtrium, facilè hic hallucinari exiſtimem.
Nullam igitur (ut quod mihi occurrit, in medium adferam) uel minimam bilis ueſiculæ meatus portionem
in uentriculum porrigi animaduerti, præterquàm in uno pontificis triremium remige. Hic enim, ut alijs
quibuſdam organis, & præcipuè circa thoracis coſtas & muſculos, ab aliorum hominum fabrica uariabat: i

ita & meatum hunc in duas diſſectum propagines obtinuit, quarum minor gracilior ve uentriculi fundo, [e] quà primùm uena dextram inferioris ipſius ſedis regionem ambiens, uentriculo committitur, inſerebatur. Vir iſte calidi quidem, ſicciq́; temperamenti fuiſſe uidebatur. Vt autem reſciſcerem, num uomitu bilioſo, quem huiuſmodi hominibus frequentem Galenus eſſe teſtatur, uexari conſueuiſſet, ab eius familiaribus diligentiſsimè quæſiui, ecquid eiuſmodi in illo obſeruaſſent. Aſſerebant itaque, ſe nunquam illum uomentem, aut in maximis etiam procellis nauſeabundum uidiſſe: uerùm ut erat robuſtiſsimus, ab omnibus eum prædicari affirmabant, quòd longiſsimo ſpiritu ſubinde cornu inflaret, omnesq́; commilitones graui uoce, & uno ſpiritu recenſendis numeris longè ſuperaret. Verùm non ſemper meatus huius, de quo in præſenti agimus, portionem in uentriculum deduci, hinc mihi abundè perſuadeo, quòd inter diſſecandum, hoc à cõterminis uaſis membraniſq́; liberato, nullum foramen appareat, ex quo ad uentriculum propago eius meatus deducatur. quod ſeſe offerret, ſi modò uel minima quæpiam propago à pręcipuo meatu diducta, per incuriam præſcinderetur. Nam ſi uel acu meatum pertundas, ac bilis ueſiculam digitis comprimas, bilis ex meatu defluit, quæ citius ex propaginis eius (ſi quam Natura condidiſſet) orificio promanaret. Adſtipulatur itidem ratio. nam ſi diligenter expenderis, eum meatum bilem inteſtinis offerentem, non in quamcunque ſiue uentriculi, ſiue inteſtinorum ſedem decenter inſeri potuiſſe: ſed in quam & meatus ipſe tutò implantandus, uentriculoq́; & inteſtinis minus incommodaturus, bilioſum iſtud recrementum expurgare poſſet, non debuiſſe ad uentriculum nę meatulum quidem inſeri, uel citra ſectionem fatebere. Tutò enim ducuntur, quæ neque procul, neque alijs organis inconcomitata procedunt: quod huic meatui uſuuenit, qui nulla ſuccinctiori uia, aut in uentriculum, aut in aliam inteſtinorum partem inſeri potuit, quàm ea qua nunc implatatur: & interim tutò portę uenæ caudice, & inferiori membrana omenti deorſum modicè prorepens ſuffulcitur. Quòd ſi uentriculo inſerendus fuiſſet, non adeò commodè atque nunc omenti membranis ſuſtineretur: & obliquos anfractus faciens, etiam longiùs abduceretur. Eodem modo, ſi bilioſam hanc ſuperfluitatem oblongo meatu ad ſedem uſque (ut in inteſtina primùm illic defluens, unà cum fęcibus excerneretur) Natura perduxiſſet, metuendum erat, nę tenuis meatus quauis occaſione ocyus rumperetur. Quòd autem materia hæc nutritioni inepta, duodeno autem inteſtino aptiſsima, haudquaquam uentriculi fundo innoxiè immitti potuerit, primùm ex bilis natura, dein ex uentriculi & inteſtinorum muneribus, poſtremùm pituitæ, quæ ab utriſque neceſſariò in illorum obeundis functionibus aſſeruatur, examine, & è curatione quam huic exuberanti pituitæ adhibemus, diſcere licebit. Nam bilis flauæ naturam tenuem fluxilemq́; eſſe, & dein pituitæ incidentem, detergentemq́;, ac expurgantem, ſi quando nimium abundat, curationem adhiberi, medicorum præcipuis conceſſum eſt. Deinde cibum, quouſque concoctus ſit, retinendũ, ocyſsimè uerò cremorem confectum per gracilia inteſtina deducendum, nemo ambigit. Ventriculo itaq́; pituitę iſtius incidendæ expurgandæq́; gratia bilem deferens meatus utilis fuiſſet: uerùm quia ul retentrice uentriculo utendum maximè fuit, ſummo malo Natura nonnihil boni nequaquam prætulit. Nam ſi uẽtriculo bilis influeret, tum ille (uti Galenus rectè affirmat) huius mordacitate perpetuò ad excernendum irritaretur: neque tantiſper, dum cibus probè confectus eſſet, retentrice ſua facultate fungeretur: & bilem illam reſpuens, eiuſq́; occaſione nauſeabundus, quod ſibi offerretur, minus quàm decet, ambiret, amplecteturq́;. At quo minus in inteſtina bilis influeret, nihil omnino obſtitit. Hæc namque pituitam, quæ in gracilibus illis ductibus ex inteſtinorum munere coaceruatur plurima, incidit, detergit, atque expurgat. deinde inteſtina irritans & mordens, ad fæces excernendas inuitat & ſtimulat: & ipſa quoque unà cum excrementis nullam (quum lege Naturæ omnia in homine diſpenſantur) noxam, ſed, uti liquet, ſummum uſum præſtans, e corpore tandem propellitur. Meritò igitur inteſtinis, non autem uentriculo, meatus ille bilem deferens implantatur, neque obiter cuiuis inteſtinorum ſedi, ſed ferè duodeni termino: quòd id primum inteſtinorum ſit, quodq́; in eo bilis ſuum, quem inteſtinis præſtat, uſum citius conferre poteſt. Et interim duodeni ad ieiunum terminus tantùm à uentriculo remouetur, ut rariùs bilem in uentriculum ex inteſtinis ſurſum conſcendere contingat. Quanquam & id bilioſis naturis familiare ſit, quoties his ieiunus uenter paulo diutius (ut ipſe quoque nonnunquam experior) torquetur. At homines qui bilis ueſicula carerent, quos Ariſtoteles enarrat, & poſt hunc cum alijs permultis Plinius, hos uita firmiſsimos eſſe affirmans, hactenus nondum comperi. Quanquam facilè fieri poſſe arbitrer, ut ex iecore ad inteſtina meatus aliquis bilem deferat, ita ut ea in ueſiculam quampiam prius non colligatur. Imò haud mediocriter inter diſſecandũ mirari ſolitus ſum, cur minus bilis recto ductu ex iecore in inteſtina pellatur, non ignarus interim ſubtilis eius Anatomicorum commenti, qui bilem in ſuam ueſiculam aſſeruari docent, ut iecur à putredine uindicet: haud expendentes, quàm innumeros bilis folliculos cerebro, lieni, pulmoni, & pleriſq; alijs corporis partibus, ne ipſæ quoque putredinem contraherent, Naturam adhibere oportuiſſet.

[e] circa e. figur. 14 & 15.

Ex bilis ueſicula meatum in uentriculũ non ſemper pertinere.

Quò bilem expurgare conduxerit.

Bilis in inteſtina fluxus utilitas.

DE LIENE. Caput IX.

LIEN potiſſimùm quatuor tabellis decimanona figuræ exprimitur. earum namque prima lienis cauum cum omenti portione illi connata exprimit, ſecunda lienis cauum omento liberum, tertia lienis gibbum, quarta eiuſdem ſubſtantiam utcunque proponit. Quanquam etiam lien in corpore adhuc ſeruatus, in ſecunda figura ad characterem d, et in ſexta ad G, & in uigeſima ad O, O, P occurrat.

Lienis ſitus.

LIENEM ad ſiniſtram uentriculi ſedem, ſecundùm inferiora tamen magis, ac poſteriora, [a] locari, iam antea recenſuimus. Non enim is, ut uulgò arbitratur, ſano alioquin homini, ad abdominis quaſi medium, anterioraq; prominet, neque etiam tactu admodum deprehendi poteſt: quamuis interim medicorum plerique illum an mollis, an durus ſit, in omnibus ſeſe æquè contingere, perſuaſum habeant. Lien itaq; ſiniſtræ parti [b] ſepti tranſuerſi, medius ferè inter ſiniſtram uertebrarum corporum ſedem, & ſpuriarum coſtarum eius lateris cartilagines innititur, coſtis adamuſsim ceu tutiſsimis uallis ſeptus, [c] formamq; obtinens ſedis ſuæ effigiei congruentem, ac perinde ut iecori à uicinis partibus ipſi impreſſam. Quà enim ſeptum contingit, ut id leuiter inibi cauum eſt, ita etiam lien leuiter gibbus cernitur. Quà uentriculus lieni quodammodo innititur, ut amplus ilic, & inſtar grandioris globi hic extuberat: ſic quoque lien humanus modicè, ac in ſuperficie duntaxat, cauus occurrit. Nam porcis, canibus ac bobus, quum longior, ſed arctior interim lien obtigerit, ac uentriculi gibbo in ijs longiori interuallo obtendatur, magis quoque cauus, magisq; tertiæ circuli partis modo uentriculum complectitur, iureq; Galeno in illorum potius animalium ſectione, quàm hominum uerſato, longus nuncupatur. Homo enim craſſum & magnum & latum, ſed multo breuiorem quàm illius generis animalia, lienem habet: non tamen exactè, ut quiſpiam fortè à ſpleniorum forma monitus arbitraretur, quadratum. Longitudo namque latitudinem ipſius utcunq; ſuperat, deinde ſuperior pars inferiore paulo latior uiſitur, ut linguæ ad inciſorios dentes tantùm protenſæ imagini proximè accedat. unde etiam lien, linguoſum uiſcus nonnullis appellatur. [d] Humilior enim ipſius pars, ad corporis anteriora magis protenſa, in obtuſum deſinit angulum: [e] ſuperior autem in obtuſiorem adhuc angulum, ac ueluti latus quoddam adcò comprimitur, ut hæc pars utrinque unum obtuſum exprimat angulum. [f] Siniſtrum latus leuiter gibbum eſt, [g] dextrum uerò duabus quodammodo leuibus impreſsionibus modicè ſimum. Lienis magna, omniq; ex parte propemodum æqualis craſsities, ab ipſius latitudine, ac multo adhuc magis à longitudine uincitur. Cauum lienis profundiore [h] linea ſecundum eius longitudinem rectà incedente abundat: quæ inæqualiter extuberans, ſinuataq;, lienis uaſa (ut mox audies) admittit. At reliqua lienis ſuperficies non ita exactè ut iecoris, aut renum, læuis eſt: ſed obſcuris quibuſdam, leuiterq; prominentibus tuberibus, ad eam ferè formam, qua elephantiaſi morbo inſigniter laborantium cutis, uariè extumeſcere conſueuit. Neque illi ſolùm inæquali cutis ſuperficiei, lien tuberibus reſpondet: uerùm, etiam colorem quoque illius affatim exprimit. Pariſijs enim in diui Lazari monaſterio, & in pleriſque ſuperioris Germaniæ agris, & alibi quoque, elephantiaſi morbo affectos uidi, nigricantem lienis humani colorem ſuperficiéque ita exquiſitè referẽtes, ac ſi quis ex liene eos confinxiſſet. In homine namq; hoc uiſcus atro quodam, & perquàm obſcuro colore nigricat, in cane autem ſplendidius plerunque ipſo iecore rubet. Sues uerò & boues albicantem magis lienem oſtendunt. Deinde eiuſmodi colorum diſcrimen, non in lienum tantum ſuperficie, uerùm & in ipſorum quoque corpore utcunque occurrit, ſiue crudi, ſiue cocti lienes examini adhibeantur. Hominis namque uiſcera non inutiliter in aqua interdum leuiter elixantur, aut ſaltem, quo ſanguis impenſius concreſcat, in calidam aliquandiu ſubmerguntur, quum fluxilis ſcilicet adhuc ſanguis, non nunquam obſtare ſoleat, quo minus iecoris, lienis & pulmonis fabrica adamuſsim examinari poſsit. Cæterùm lienem præcipuè ita nonnunquam condenſandum duxi, quòd de ipſius uſu uehementer ambigerem, uenasq; & arterias longè aliter in illo, quàm in iecore, pulmone & renibus diſperſas intuerer. Lienis namq; ſubſtantia craſſo nigroq; admodum, ſed ſolidioris ſpongiæ, aut leuioris pumicis inſtar, raro tamen concretoq; ſanguine conſtare mihi uidetur, frequentibus fibris filamentisq; non inſigniter ualidis duntaxat implicita. Vtcunque enim multas uenas & arterias lieni inſeri certò cognoſcimus, nullæ tamen perinde ac in iecoris & pulmonis corpore, per ſubſtantiam ipſius diſperſæ animaduertuntur, niſi perquàm raræ, eædéq; admodum graciles: non aliter quàm ſi, ſimulatq; rectam lienis lineam uaſa ingrediuntur, in innumeram ramorum ſobolem diffunderentur, adeò tenuium, ut cauitate quodammodo carentes, fibrę potius quàm uaſa nuncupandi eſſent. Hiſce ramis ſeu fibris undecunque in ſe conuolutis, craſſus admodum ſanguis obducitur, quem Eraſiſtratus hic quoque, quòd uaſis circunfunditur, παρέγχυμα, uti & in iecore, appellauit. Neq; profectò tenuis ſanguis, quo lienem uulgò propter arteriarum frequentiam enutriri damus, ſola raritatis ſubſtantiæ lienis cauſa eſſe uidetur, ſed innumerus ille fibrarum (uix auſim enim arteriarum dicere, & uenarum) implexus. Talis igitur mihi lienis in ſanis hominibus apparuit ſubſtantia. In quodam uerò elephãtiaſi laborante, quæ nondum penitiùs radices egerat, turgidiorem maioremq; lienem reperimus: in reliquis autem, ſano ſimilem. In ciue Patauino, qui annis tribus carcere detentus, & tandem nigro arquato in maximis mœroribus defunctus, publicæ ſectioni abhibitus fuit, lienẽ pręter cętera minus craſſum latumq;, & exiguum omnino reperimus, & gibbæ eius parti adipem adnatum, inſtar candidiſsimi duriſsimiq; lapidis concretum. Subſtantia uiſceris huic erat arida, & impenſe dura. Qui Montiſſelis ſuſpenſus, ad Patauinas ſcholas in corporum penuria aduectus fuit, adeò grandem exhibuit lienem, ut modicè admodum iecoris moli cederet, & anteriori iecoris parti adnatus, anteriori quoque uentriculi ſedi exporrigeretur. Lienis eius ſubſtantia, ſanorum uiſceris ſubſtantiæ penitus reſpondebat. Adoleſcens hic erat candidiſsima & glabra cute, minimeq; natura melancholicus, aut alioquin ualetudinarius. Galli ſacerdotis Bononiæ in xenodochio, aqua ſubter cutem mortui, lienem albidum, ſed exiguum admueni. perinde ac Auguſtæ in muliere textrice, in cuius utero ſeroſæ aquę ſupra ſexaginta Auguſtanas menſuras, quę ſingulæ tres pendent libras, poſt mortem, unà cum multis medicis reperi, nullibi interim circum inteſtina præſente aqua, aut laxo in manibus aut pedibus tumore, aut etiam uiſcerum, aut alterius cuiuſdam organi ſeſe alioquin offerente uitio: præterquàm quòd magnus ille uterus, cuius fundi os miris modis occalluerat, tota anteriori ſua ſede

peritonęo

Forma. — *Lib. 4. de Vſu part.* — *Lienis ſuperficies ac color.* — *Hominis uiſcera ad ipſorũ fabricam diſcendã haud inutiliter coqui.* — *Vaſorũ per lienis corpus ſeries.* — *Lienis ſubſtantia.*

a 6 fig. G. 20 fi. O.O. P. — b 7 muſc. tab. Δ. — c Spectaſ figuram 19. — d 19 fi. E. — e 19 fi. D. — f 19 fi. F. — g 19 fi. G. — h 19 fi. H, H.

peritonæo erat connatus. & dextri teſtis glandulæ miris modis non ſecus excreuerant, quàm ſi nouem decem ve anſerum, aut ſtruthiocamelorum potius oua uni ineſſent membranæ, ſingula humore ouorũ albo non abſimili, aut paulo craſsiore oppleta. Belloarmatus inſignis Iuriſconſultus, poſteaquam annis multis palluit, & ueluti lienoſus à medicis iudicatus fuit, ex paruo uenæ portæ caudicis erupto & uniuerſum corporis ſanguinem in peritonęi cauitatem tranſmittente abſceſſu derepentè mortuus, contractiſsimum, & magna ex parte in caua ipſius regione conſumptum, & agnini pulmonis modo rubens iecur, nobis eius uiſcera Piſis, ut Senas tranſportaretur, eximentibus oſtẽdit, cum molli magnoq; admodũ liene, ſaniſsimi iecoris inſtar colorato. Proſper Martellus, quũ multis annis regio morbo laboraſſet, & ſubitò ex bilis in uẽtriculum miro confluxu Florentię expiraſſet, iecur habuit magnum & durum & uiride, cum molli ingentiq; liene. quorum hiſtorias plenius recenſerem, niſi hic ægrorum (quos à me diſſectos, non pœnitendo ad morborũ cognitionem opere, diffuſe aliquando perſequar) nullam mihi nellem eſſe rationem: qui uel horum nunc obiter memini, ut lienis ſubſtantia, de qua non mediocres controuerſias in ſcholis iam proponimus, à ſtudioſis ſedulò expenderetur. Cæterùm [i] uenæ, arteriæq; & nerui lienis in hunc habent modum. [k] Minor ſeu ſiniſter uenæ portæ truncus, inferiore membrana omenti ſuffultus, tranſuerſim ad lienem tendit, poſteriori primùm uentriculi ſedi, eiusq; elatiori orificio & humiliori membranæ omenti, adeoq; ipſi colo, quà uẽtriculo exporrigitur, ramos offerens: quos ubi deprompſit, reliqua ipſius portio in duos primùm ramos, deinde hi rurſus in alios diſſeminantur: ut tandem multiplici ſerie per humiliorem omẽti membranam ducta, cauæ lienis ſedis medio ſecundùm [l] rectam lineam implantentur. Prinſquam uerò in lienis ſubſtantiam deperdantur, ab inſigniori ramo uiſceris humiliora petente, [m] uena pronaſcitur, ſiniſtram fundi uentriculi ſedem amplectens. Ab alijs uerò lienem adeuntibus ramis modò [n] tres, modò etiam plures rami enaſcuntur, in ſiniſtrum uentriculi latus, uti ſæpe priùs relatum eſt, excurrentes, nequaquam autem ad ſuperius uſque uentriculi [o] orificium (ſi quid ſaltem ſectione aſſequor) conſcendentes. Quemadmodum uerò lienem petentes uenæ inferiore omenti membrana ſuffulciuntur, ſic quoque rami ab illis uentriculum accedentes, ſuperiore membrana omenti [p] ſuſtinentur, cuius ut & naſorum quoque interuentu lien uentriculo connaſcitur. [q] Arterię frequenti itidem ſerie lieni implicitæ, ortum ab illa ducunt arteria, quæ à magna arteria, ſupra renum regionem pronata, inferiori membranæ omenti innaſcitur, ac ſiniſtrorſum lieni potiſsimùm offertur, pari prorſus cum uenis ſerie in ipſum pertinens. [r] Nerui lienis à ſexti neruorum cerebri paris ſobole pendent, quæ ſiniſtri lateris coſtarum exporrigitur radicibus, & ſurculum humiliori membranæ omenti mittit in lienis potius tunicam, quam ipſius ſubſtantiam ſpargendum. Lien enim non minus quàm iecur tenui quadam & ſimplici obducitur tunica, ab omenti [s] membranis, quæ lienis rectæ lineæ innaſcuntur, orta. Hæ namque membranæ, lienis cauo inſertæ, in ipſius degenerant tunicam. Et quia à peritonæo originem ducunt, earundem beneficio interuentuq; peritonæum ipſum lieni tunicam offerre, meritò dicimus. Sed præter lienis ad dorſum & ad uentriculum, omenti auxilio nexum, à peritonæo, qua ſeptum ſuccingit, tenues interdum fibræ impari numero lienis gibbo adnectuntur, ipſi quoque ſepto lienẽ colligantes. Verùm ut in hominibus huiuſmodi fibræ rariùs reperiuntur, ita in canibus nunquam. Aliquando etiam lienis gibbum exteriori renis ſiniſtri inuolucro, quod multa abundat adipe, fibrarum quarundam medio firmatur, potiſsimùm ſi ren lieni (ut non infrequenter fit) magna ex parte [t] ſuccumbat. Atque hęc eſt lienis ſitus, formæ, & partium hiſtoria, quàm iuſtè uerò corporis noſtri architectus omnia diſpenſauerit, lienis edocebit uſus, & functio: de qua non medicorum modò proceres, uerùm & philoſophorum pręcipui diſſenſerunt. Eraſiſtratus namque uulgi opinione (quod curſoribus lienem ponderis & dein punctilis doloris uitandorum gratia, eximi ſtultè credit) perſuaſus, lienem fruſtra factum eſſe quodammodo atteſtatur, dum ait, Naturam timentem necubi artis ſuæ obliuiſcerentur, quum fœtui uix dum concepto ie- »
cur in dextris conſormaret, in ſiniſtro quoque latere aliquid molitam eſſe, & conſiſtentem in eo lienem ie- »
cori oppoſuiſſe: perinde, ac ſi ipſa uentriculo paulullum in ſiniſtram producto, creationem ſuperuacuam »
uitare nõ ualuiſſet. Ariſtoteles communem uſum, quem omnibus tribuit uiſceribus, lieni quoque primùm »
aſſcribit, uidelicet quo uenæ, utpote penſiles, copia uiſcerum ſuſtineri & ſtabiliri ad corpus poſsint: Quaſi enim (inquit) anchoræ partibus appenſæ, uiſcera ad corpus iaciuntur. Deinde iecoris lienisq; uſum priuatim docens, ſubiungit: Iecur & lienem ad ciborum concoctionem auxiliari, & lienem uapores uagantes diuertere, & ex uentriculo attrahere, eosq; poſſe concoquere, ut qui ſanguineus ſit. atque ut ſemel dicam, Ariſtoteles lienem adulterati iecoris loco recenſet. Eodem modo autor libri de Reſpirationis uſu, quem Galeno falſo tribuunt, præter quędam de uenis, quæ gibbo lienis inſeri arbitratur, nugamenta, lienem ex uentriculo & inteſtinis confectum cremorem per uenas uentriculi & inteſtinorum aſſumere, ac ſanguificationis organum eſſe contendit. Huic ſententiæ nonnulli etiam medicorum, perinde ac in quarto de Morbis libro Hippocrates propemodum, ſubſcribunt, lienem iecore malè affecto, nomine iecoris ſanguinem elaborare affirmantes. At qui cæteris diſſectionum profeſſoribus probabilior eſſe uidetur lienis uſus, in hoc illum à Natura fabricatum docet, ut lutoſi fæculentiq; in iecore confecti ſanguinis ſit receptaculum, utq; quemadmodum tenuiori leuiorіq; recremento bilis ueſicula præficitur, ita lien craſsiore & grauiore ſuſcipiendo extruatur. quod lien ad ſe per portæ uenæ truncum, tanquam familiare alliceret exugeretq;: attractum autẽ conficeret, elaboraret, ac ſuæ nutritioni aptum redderet, ſanguinem illum, & ſi craſſus fæculentusq; ſit, rarum ſpongioſumq; efficiens. Ad quod pręcipuè opitulari aiunt frequentes in lienem inſertas arterias, ſuo calore ad exactam ſanguinis illius elaborationem ſtrenuè auxiliantes. Sed quòd primarius pręcipuusq; huius actionis opifex, lienis habeatur caro, etiam ſi id non dicam, manifeſtum eſſe, haud ambigo. Atque ita etiam his autoribus conceſſum eſt, lienem non uniuerſum ſanguinem quem à iecore admittit,

conficere,

Vnde lienis uenæ, arteriæ & nerui ducãtur.

Lienis tunica.

Ipſius neruus.

Lienis uſus ac functio.

i Oſtendit horum ſorum 4 fig. ut & 3. ac inſuper 1 tabu. fi. 19.
k fi. cap. 5 lib. 3 F. diffundens primum K, L, M, N, S, diuiditur in T, T. & hic 4 fig. P.
l 2 ta. fig. 19 H, H.
m fi. ca. 5 lib. 3 Z.
n fi. cap. 5 lib. 3 X, X, Y. & 15 fi. Z, Z.
o 14, 15 fi. G.
p Oſtendit id 3 fi. & 1 tab. fig. 19.
q fi. ca. 12 lib. 3 δ, δ. ab m. ant 4 fig. A.
r 2 fi. ca. 2 lib. 4 n.
s 19 fi. R, R, C, C.
t 20 fig. V ſubiectum O, P, O.

Quid lien in uentriculo eructet, & quo meatu.

conficere, ac in ſui nutrimentum reponere: uerùm quicquid nutritioni ineptum continet, ſuæq; ſubſtantiæ adaptari nequit, in uentriculum magni cuiuſdam uſus gratia reuomi, ipſis creditur. Primùm enim omnes affirmant, ſuccum melancholicum à liene in uentriculum eructari, alij quidem per uenam à liene in uẽtriculum pertinentem, alij per proprium quendam meatum, atque inde à uentriculo in inteſtina, & hinc unà cum fæcibus è corpore expurgari. Porrò uenam illam, aut meatum, nonnulli ſimpliciter in uentriculum à liene duci ſcribunt: alij inſertionis locum intrepidè exprimentes, illum in ſuperius uentriculi orificium implantari adijciunt. Par etiam in eius excrementi uſu aſsignando, inter diſſectionis proceres occurrit diſſenſio. nam alij per quàm utile & amicum uentriculi functionibus hoc eſſe, ſicut bilem flauam inimicum & hoſtem pernicioſiſsimum aſtruunt. ſed alij quidem contenti ſunt, ſi doceant, atram hanc bilem ſua ſaporis qualitate, quam acerbam & acidam eſſe fatentur, omnes uentriculi functiones, quæ in amplexu quodam conſiſtunt, aſtringendo & colligendo corroborare, ac proinde, ne inconfectus à uentriculo cibus elabatur, prohibere. Alij autem hoc tantùm uſu non contenti, iam dictis addunt, uim uentriculi appetitricem iſto excremento adeò incitari, ut eius præcipuè uſus gratia uenam meatum ve à liene in ſuperius uentriculi orificium inſeri ſtatuant: imaginatione ſolùm, non ſectionibus ita edocti. Ego ſanè de hac recrementi lienis in uentriculum eructatione, & eius uſu, nihil affirmare audeo: neque etiam ſectio, hæc, quæ tamen citra ullam controuerſiam Anatomes profeſſores audaciſsimè aſſerunt, mihi luculenter commonſtrat. Primùm enim nullum meatum illi, quo bilis in inteſtina repurgatur, ſimilem eſſe haud ambigo: uenæ autem, quæ ſiniſtro uentriculi lateri implantantur, non à lienis [u] prodeunt corpore, ſed ab illis quæ iam lieni inſeruntur. Neque alia penitus harum uenarum per uentriculum ſeries uiſitur, quàm reliquarum omnium, corpus uentriculi petentium. dein nulla hic prorſus eſt uena, coniuge carens arteria. Poſtremò, ſi quid in uentriculum à liene defertur, id potius uentriculi fundum petit, quàm ſuperius illius orificium. [x] Vena namque ſiniſtram fundi uentriculi ſedem perreptans, omnium uenarum uentriculo ab illis quæ lieni exporriguntur oblatarum facilè maxima occurrit. Quanquam neque hæc uena, uti nec alia quæuis, ſiniſtrum uentriculi adiens latus, ullo alio turgeat ſanguine, quàm reliquæ uentriculum implicantes uenæ. adeò ſanè, ut niſi multorum modò metuerem calumnias, quas hactenus non mediocri meo malo expertus ſum nimium graues, hic mihi argumenta non deficerent, quibus uulgatam, omnibusq; nunc perſuaſiſsimam de lienis munere ſententiam interturbarem. Verùm interim nemini non conceſſum eſt, lienem ſuo calore innato, ac frequentibus qui illum intertexunt arterijs, uentriculi concoctionem fouere. Quòd autem uulgo lien riſus autor habetur, hinc ſumptum eſſe conijcio, quòd craſſum, fæculentum & lutoſum ſanguinem ad ſe allicere, reliquumq; ſanguinem agiliorem, ac, ut ita dicam, hilariorem reddere creditur. Porrò lienis beneficio, cor præcipuo quodam uſu (uti ferè de cerebro cenſuit Ariſtoteles) refrigerari (quod Arabum præcipuis affirmatur) non autumo: quum is cor non contingat, & ſi quod illi innatum eſſet frigus, lienis arteriæ id ad cor haud deducerent.

u Videre id eſt in ſ. ca. 5 lib. 3. & 3 ſi. & 1 ca. fig. 19.
x ſi. cap. 5 lib. 3 Z.

DE RENIBVS. Caput X.

RENES pingui ipſorum membrana adhuc indutos, uigeſima commonſtrat figura: uigeſima autem ſecunda, & uigeſimatertia, ac uigeſimaquinta figura, renes ea membrana liberos proponunt. Vigeſima uerò prima figura, tribus tabellis internam renum fabricam harmoniamq; concinnè ſpectandam offert.

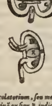
ORGANA bili flauæ, & fæculento lutoſoq; ſanguini expurgandis ſacrata, ſermo præcedens iam pertractauit. Hic uerò illis dedicabitur, quæ ſanguinem in cauam uenam ex iecore miſſum, ſeroſo aqueoq; humore colant, quem cremoris ex inteſtinis in uenæ portæ ſurculos ſumendi, & elaborati ſanguinis ex iecoris cauo in gibbum eiuſdem ducendi, uehiculum eſſe dicebamus. Hunc enim, poſtquam proprium opus expleuit, neque ſanguis per plures ita anguſtos meatus ducendus eſt, non decet amplius in corpore omnem aſſeruari, uenis alienis onus futurum. Huius igitur muneris occaſione [a] renes, quòd recrementum iſtud aqueũ, & bilem ipſam, & fæculentum ſanguinem copia ſuperat, bini ſunt facti, ſitum, formam, totamq; cõſtructionem illi muneri idoneam obtinentes. Quo ocyus enim renes humorem ſeroſum, quem urinam & lotium uocamus, ſanguini adimant, quàm fieri potuit proximè ambo iecori allocantur. Dexter enim [b] ſuperiore ſua parte humillimam iecoris portionem [c] contingit, in canibus ac capris ſinum etiam in iecore ſibi, ut altius collocaretur, inſculptum, appoſitè ſubiens. Siniſter uerò adeò altam ſedem occupat, [d] ut & lieni aliqua ex parte ſubſternatur. Vterque uerò iuxta uertebrarum corporum latera, humiliori [e] ſepti ſedi incumbit, qua id tribus humilioribus coſtis obducitur, ea potiſsimùm parte, qua illæ in poſteriora impenſius obliquantur. Is enim coſtarum in poſteriora flexus, ita opportunam renibus ſedem offert, ut & tutò uallentur, & antrorſum prominentes, cæterorum nutritionis organorum ſedem haud occupent. Quæ niſi reſpexiſſet Natura, unum forſan ſemper eundemq; maximum (ut interdum in habentibus uentrem impenſe prominulum, & uitiatum coſtarum ductum, illam moliri uidimus) [f] ſuper uenæ cauæ & arteriæ magnæ corpora renem collocaſſet, breuiori ſuccinctioriq; compendio ſeroſum ſanguinem attracturum. Non enim renes, ut alijs ſcribitur Anatomicis, lumborum [g] muſculis, qui dorſi & femoris hic famulantur motibus, prorſus inſternuntur. imò non multo humilius quàm coſtæ ſunt, uel [h] infima ſui parte uerſus ilia deſcendunt, etiam ſi alter altero ſemper ſit elatior, neque ad amuſsim è directo mutuò opponantur. Quum enim lien demiſſiùs quàm iecur deſcendat, uterque autem ren uenæ cauæ, quà ſub iecoris corpore ducitur, uicinus eſſe contendat,

Renum numerus & ſitus.

a 20 ſi. T. V. 25 Y, Z.
b 23 figu. cha. 3.
c 25 fig. Y uicinum eſt L. aut 22 ſigu. o ad e.
d 20 ſi. V ſub O. O.
e 7 muſcu. tab. Δ.
f ſuper P. Q 25 fig.
g 7 muſc. tab. s, n.
h 23 figu. char. 4.

tendat, meritò dextrum ſiniſtro elatiorem eſſe plerunque cernimus. quippe non rarò etiam ſiniſter dextro elatior obſeruatur, in ijs præcipuè quibus minor lien & maius iecur obtigit: perinde ac ſi id dextrum renē deorſum deprimeret, ille autem ſiniſtrum altius aſcendere, ſibiq; ſubijci ſineret. Porrò contrarium hunc ſitum renibus non tam loci, quo aptè locari poſſent, occaſione, quàm ne è directo utrique ſeroſum ſanguinem attrahant, ac unus in contrarium reuellens, alterius munus prohibeat, accidiſſe conſtat. Neque etiam in renum ſitu Galeni ratio probanda eſt, qua dextrum ſiniſtro editiorem eſſe docet, ut ſecundum rectitudinem magis trahat, quum ea quæ dextro uenæ lateri aſcribit, non magis illi quàm ſiniſtro lateri ſint propria. Nemo enim ſanæ mentis ex iecore in dextrum uenæ cauæ latus plures uenas, quam in ſiniſtrum pertinere fatebitur, ſi ad amuſsim eius uenæ ſecundum iecoris poſteriora [i] ductum contemplatus fuerit. Cæterùm utcunque renes ſitu inter ſe diſcrepent, neuter tamen alterius altitudinem, quâta media eſt illorum longitudo, ſuperat unquam. Sunt enim humani renes [k] oblongi, & minus [l] lati, omniq; ex parte æqualiter propemodum craſsi. [m] Anteriùs nanque & [n] poſteriùs comprimuntur, & in [o] latere quidem exteriore ad amuſsim orbiculares & gibbi, pauloq; craſsiores apparent. in [p] interiore autem (quod exteriore breuius eſt) partim gibbi, partim caui. In media enim interioris lateris ſede [q] ſinum profundius ſibi impreſſum oſtendunt, ſuperius inferiusq; uelut in acutum angulum deſinentem, in medio autem extuberantem. [r] Superiore etiam parte renes paulo quàm [s] inferiore latiores ſunt, ea donati magnitudine, qua probè quantum ſanguini ex uſu eſt, ſeroſo humore illum emundant. Superficiem iecoris gibbo ſimiliter impēſe læuem & lubricam ſortiuntur, ut & colorem intenſe rubrum & reſplendentem. Subſtantia nanque conſtant carnea, denſa, admodumq; ſolida & dura, parumq; a cordis ſubſtantia uariante, præterquam quòd nullis omnino fibris intertexitur. Renum enim ſubſtantia fibrarum, ut & iecoris pulmonumq; ſubſtantia, expers eſt: uaſorum per ipſam diffuſorum fibris ad attractionem, retentionem & expulſionem pulchrè famulantibus. Quum enim renes ſanguinis ſerum excolare opporteret, neque commodè uenæ cauę, magnæq; arteriæ [t] corporibus (ut [u] iecur ad uenam cauam) adnaſci potuerint, [x] inſignes rami a uena ac arteria in ipſos deducuntur. Ac a caua quidem duo grandes rami, utrinque nimirum ſinguli, ad ſingulos renes enaſcuntur, qui non è directo inuicem prodeunt: ſed pro renum ſitu, origine uariant, dexterq; ramus elatius ſiniſtro principium poſsidet, ſiquidem ren dexter altiùs collocetur: ſi uerò ſiniſter ſuperiorem dextro ſedem ſibi uendicet, ſiniſter quoque ramus elatiùs dextro à caua pronaſcitur. Ac par ſanè arteriarum eſt ratio, quæ ſub uenis protenſæ, unà cum illis tranſuerſim ad renum [z] ſinus, quos in internis ipſorum lateribus gerunt, perferuntur. Quum primùm uerò in hominibus ad illum alterius renis ſinum uena ac arteria peruenerint, in duos ramos, priuſquam renem ſubeant, ambæ diuiduntur, unum ramum ſuperiori eius ſinus angulo, alterum inferiori offerrentes. In ipſo autem uaſorum ad renes progreſſu, arteriæ admodum rarò a ſe ramulos diffundunt, ſed totæ in renes abſumuntur. quum interim à ſiniſtri renis uena, [a] ſeminalis uena ſiniſtrum petens teſtem depromatur: ab ea autem quæ dextrum renem adit, [b] ramus in pinguem membraneamq; renis tunicam numeroſa ſobole ſpargatur: quod & ſiniſtra uena interdum imitatur, dum ren ſiniſter elatiorem dextro ſedem obtinet. Cuiuſmodi uerò hæc pinguis renum ſit tunica, paulo pòſt caequar: [c] nunc enim uaſorum per renis corpus ductum ac diſtributionem, unà cum ipſius ſinibus, & meatus urinam è rene in ueſicam deducentis ortu, propter continuum de uaſis ſermonem, perſcribere aggrediar. Atque utinam hæc ita ob oculos ponere poſſem, ac ſi præſens eſſem, leui admodum opera in renis ſectione comonſtrarē: maximè quum tot fabulæ de renum officijs, ſinibus, membranis, & quæ in renibus diſtribuuntur uaſis, hactenus cæteris diſſectionum profeſſorib. efficta ſint. Galenus ſimpliciter ait, uenas ac arterias per renis corpus diffundi: & per ſpiſſam duramq; renum ſubſtatiam, retento ſanguine, urinam cum bilis quæ ſanguini adeſt portione tranſmitti, inq; urinarium meatum, à rene in ueſicam pertinentem, effluere. Noſtrorum medicorum, & qui Galenum ſequuti ſunt omnium, hæc exprimere ſtudentium, alij perperam oſcitanterq; renis fabricam aggredientes, & quæ hæc uaſorum ſit diſtributio & ſitus non obſeruantes, neſcio quas colatorias membranas ementiuntur. Alij ſectionem auerſati, & in altis cathedris ſedentes, ſibiq; ipſis mirificè placentes Promethei, abundè ſuo munere ſe perfunctos eſſe arbitrantur, ſi diſcipulis imaginatione hominem confingant. Atque hinc illud eſt, quod præcipuos noſtræ ætatis medicos & docuiſſe & ſcripſiſſe ſcio, nobis triplicem, quo urina à ſanguine in renibus diſcernitur modum excogitari poſſe: non addentes interim, quid in ipſa hominis ſectione appareat, ſed ſibi ſinus & ductus ſuo arbitratu effingunt. Adeò ſanè, ut nunc omnibus recepta probataq; ſit opinio, duos in renibus eſſe ſinus, ſecundùm uiſceris longitudinem ſitos, elatiorem ſcilicet unum, demiſsiorem alterum, qui tranſuerſa quadam membrana interdiuidātur, ſuperior dico ab inferiore. Deinde annuunt, in ſuperiorem ſinum, renis uenam arteriamq; ſinire, eaſq; ſeroſum ſanguinem in illum fundere: inſuper membranam duos ſinus intercipientem, tam arctis anguſtiſq; foraminulis peruiam eſſe, ut aqueum illud ac tenue recrementum & bilem quoque tranſmittat, ſanguine interim propter ſui craſſitiem non penetrante. Addunt præterea ſtupidi illi humanæ

DVABVS his figuris medicorum de urina excolatione commentum exprimere conatus ſum. ac ſuperiore quidem figura renem ab ipſius gibbo uerſus ſinū cauum re diſſectum finxi, inferiore autem renis duntaxat media ſpectatur portio. Cæterùm quid ſingulis indicetur figuris, ipſe characterum Index in hunc modum edocebit.

A *Vena et arteria, ſeroſum ſanguinem reni offerentes.*

B, B *Sinus, in quem medici uenam & arteriam nuper dictos ſeroſum ſanguinem profundere docent.*

C, C *Sinus, in quem urina ex iam dicto ſinu colaretur.*

D *Renis ſubſtātia, orbiculatim ſinus hos amplectens.*

E *Boatum & nugaciſsimum renis colatorium, ſeu membrana cribri modo perusa, et urinā ex ſinu B indicato in ſinum C infigutum, unà cum bile promanare ſinens.*

F *Vrinam e rene ad ueſicam deferens meatus.*

Ll fabricæ

i figura in ſecunda cap. 6 lib. 3. — *k 23 fig. à char. 3 ad 4.* — *l 23 fig. à cha. 5 ad 6.* — *m 23 fig. char. 1.* — *n 23 figu. char. 2.* — *o 23 figu. char. 5.* — *p 23 figu. char. 6.* — *q 23 figu. cha. 6. 7. 8. & 7. 8 angulos ſinus, & 6 ipſius gibbum notant.* — *r 23 figu. char. 3.* — *s 23 figu. char. 4.* — *t 22 fig. g. h.* — *u Specta 18 figurā.* — *x 20 fi. a, het 22, 23 fig. m, n.* — *z 22 figu. char. 7, 8.* — *a 20 fi. o.* — *b 20 fi. Y. ad T.* — *c Hic ne in notando minus ſim, ſpeciatim ſpectabis tabulas 22 fig.*

Lib. 5 de Vſu part. — *Renum forma.* — *Magnitudo* — *Subſtantia.* — *Vena ac arteria renibus oblata* — *Renū in internis ſedibus conformatio.*

fabricæ architecti, ut tanto ſcilicet elegantiùs falſum opus confingant, ex inferiori ſinu meatum urinarium explantari, illumq; urinam iam colatam excipere. Profectò ſagaciſsimus rerum Opifex tantum munus uni membranulæ criori modo perforatæ non tribuit, neque in renibus eandem extruxit. quin rennm ſubſtantia facultate ſibi innata, ac propria ad iuſtitiam temperie, formaq; eſſentiali, ex uenis ac arterijs per ipſius corpus deductis, ſeroſum illud recrementum excolat, ac in ſinum qui urinario meatu excipitur, diffundit. Vt uerò inſigne iſtud artificium uideas, caninum, aut etiam caprinum renem, utpote macilentum, & nulla, quemadmodum humanus, aut etiam ouinus eſt, pinguedine oppletum, ad manum tibi eſſe uelim: illumq;, uti renis adminiſtrationem ad præſentis libri calcem ſubiungam, te primùm aggredi. Poſt aliquot enim obitas ſectiones (dummodo prima non ſuffecerit) duos in renibus ſinus adinuenies, ſecus multo ac noſtri arbitrantur medici, formatos. [d] Vena enim & arteria in renem ſubeuntes, in unum degenerant corpus, quod arteriarum tunicis duritia craſsitieq; reſpondens, cauum, & uenæ arteriæ ve cuiuſdam modo per renis corpus diſtributum cernitur. Primum enim paulatim lateſcens, in duas quodammodo partes diducitur: quarum unam quidem anteriorem, alteram uerò poſteriorem (renum figuræ, quam ſuprà deſcripſimus, perpetuò memores) doctrinæ ſtudio uocabimus. Anterior una ſerie, unoq; ductu, modò ſex, modò ſeptem, modò plures etiam æquè craſſos producit ramos, qui per anteriorem renis partem æqualiter à ſe inuicem ſecundùm renis formam abſcedentes, uerſus exterius renis latus properant, non quidem ad externam uſque lateris eius ſuperficiem, ſed interius multo in renis corpore permanent: & hic in aliquot propagines rurſus diſſecti, corporis membranei poſterioribns ramis, quos nunc proſequar, commiſcentur. Poſterior enim corporis eius pars eodem modo quo & anterior, in ramos digeritur, ad externum renis latus contẽdentes. Quũ uerò poſteriores rami eò uſque quò anteriores deuenerunt, mutuò cum anterioribns coeunt: ac ſinguli ſingulis, ac ſi unum idemq; corpus eſſent, uniuntur, & mutuam cauitatem conſtituunt. elegansq; iſte ramorum coitus inſtar ſemicirculi, ad exterioris ſcilicet renum lateris formam, perficitur. Membraneũ cauumq; iſtud cum ſuis ramis corpus, non undecunque renum adnatam habet ſubſtantiam. corpori enim ipſi, priuſquam in ramos digeratur, anteriùs poſteriusq;, & ad internum latus ſuum, non autem ad externum, renis ſubſtantia adnaſcitur. Ramis uerò anterioribus duntaxat anteriùs, poſterioribus uerò tantum poſteriùs renis ſubſtantia adnaſcitur, quouſque ad mutuum coitum rami ducantur. Hic enim, ubi in plures ramos ſinguli diuiduntur, anterioresq; cum poſterioribus coeunt, renis ſubſtantiam adnatam undique habent. quanquam inter ramos ipſos, quà nihil adnaſcitur ad renis interiora, uelut ſeptum quoddam procedit, ramis nõ connatum, & ab illa renis ſubſtantia prodiens, quæ ramis, dum coeunt, connaſcitur. Adeò, ut hic inrer anteriores poſterioresq; corporis illius membranei ramos, alter quidam renis ſinus exurgat, quodammodo bipartitus. Qua enim is exterius membranei corporis latus, ubi id primùm ramos germinat, reſpicit, unicus eſſe apparet: quum autem ſecundùm ſeptum ex renis ſubſtantia pronatum, uelut ad exteriora fertur, geminus conſpicitur. Vna enim eius pars inter ſeptum & ramos anteriores, altera inter idem ſeptum & poſteriores ramos porrigitur. Sinus hic inter diſſecandum ſubhumidus exanguisq; omnino occurrit, corpus autem illud membraneum cum ſuis ramis omnibus, aut primus renis ſinus (ſi ita corpus id appellare uiſum ſit) ſanguine plenus ſemper inuenitur. Homines ut paſsim pinguetudine, quemadmodum & porci, ſcatent, ſecundùm ſinum quoque adipe duriuſculo, & quaſi ſeroſo humore enutrito óppletum habent: qui non ſolùm humanorum renum ſpeculationem diſſecantibus obſcurauit, ſed quibuſdam accuratius ſectionem aggredientibus ita impoſuit, ut hunc adipem [e] urinarij meatus operculum quoddam eſſe, & urinæ in renibus excretioni ſeu colationi præfici, & quoddam uelut colatorium eſſe, ſcriptum reliquerint. Qui enim ſuis imaginationibus & ſomnijs non contenti, plenam operam unà cum ratione ſectioni quoque impenderunt, ſi nihil aliud, ſaltem meatus urinarij [f] initium uiderunt, quod ſanè ex ſecundo renis ſinu pendet, non quidem ex humiliori ſua ſede, ſed ex interni lateris ipſius medio. Incipit enim meatus ille ab externo latere membranei corporis, ubi primùm in ramos ſcinditur. deinde per eius corporis medium procedens, ex renũ medio per internum renis latus, uenæ cuiuſdam inſtar procidit. Hæc mehereulè renum eſt conformatio, quæ in membraneum illud corpus ipſiusq; ramos ſeroſum ſanguinem renis ſubſtantiæ ui, & fibrarum eius corporis rectarum beneficio attrahi commonſtrat: nimirum ut ſanguis ſeroſo illo humore ita liberetur, ut ſanguinem à portæ uenæ ſurculis in cauæ ſoboles maxima ex parte aſſumi tranſmittiq; credimus. Cæterùm renes non uniuerſum alliciunt ſerum, imò ut ſanguis ad fluxum per uenarum cauitates aptior ſit, ſeri portio unà cum eo per reliquum adhuc corpus ducitur, quam extracto iamq; concreto ſanguini innatare conſpicimus. Quinetiam manifeſtum quoque euadit, renum ſubſtantiam à ſanguine non ſolùm in uena caua, ſed & in arteria magna contento, aqueum illum humorem, & ſi quid biliosi excrementi adhuc ipſi ſit admixtum, colare, atque in alterum illum ſinum protrudere, eumq; inde per [g] urinarium meatum ad ueſicam huic humori admittendo inſtar lagenæ præparatam ſenſim defluere. Quę uerò horum meatuum ſit ſtructura, ubi renum tunicarum explicationem præcedentibus addidero, ſtatim audies. Renibus enim binæ ſunt tunicę, ortu ſubſtantiaq; uariantes. [h] Prima, quę exterior eſt, renis corpori pertinaciter non adnaſcitur, nihilominus ipſi inſtar inuolucri circumquaque obducitur, & hinc etiam renis faſcia uulgò nuncupatur, à peritonæo humiliorem ſepti tranſuerſi ſedem ſuccingente principium ducens. Quà enim ipſi renes incumbunt, membraneas quaſdam fibras producit, in membraneam tunicam, quæ renes ipſi colliget, degenerantes. Præſens tunica frequentibus uenis inſtar omenti intertexitur, multa pinguedine (ut & illud) abundans, renumq; fortè actionem penicilli cuiuſdam ritu fouens. Dextri quidem renis tunica à uena ad ipſum renem pertingente [i] propaginem obtinet, in membranam frequenti ramorum ſerie excurrentem. Siniſtri autem renis tunica [k] uenam adipiſcitur à ſiniſtro uenæ cauæ

d Vti ſuperius monui ſedulò hic inſpicies tabulas 21 figura.

e 21, 23 f. q. q.

f 21 fig. n.

Renum ſinus.

g per q. q. in v figura 22, 23.

Renum tunicæ.

h 20 f. T, V. 22 o, p.

i 20 f. Y.

k 20 f. X.

l 20 ſi. b. cauæ latere,elatius quàm renis [l] uena enatam:aliquando etiam contraria eſt eiuſmodi tunicas implican-
tium uenarum exortus ratio. Altera renum tunica tenuior eſt,& nullis uenis , neque etiam adipe oblita , &
ualidiſsimè,ut iecoris & lienis tunica,renum ſubſtantiæ connata. Hanc procreat tertia renem petentis arte
riæ tunica,& uenæ item altera. nam dum hæc uaſa reni implantantur,hæ tunicæ ab eis abſcedentes,in hanc
m 2 ſi. ca. 2 li. 4 γ.λ. renis tunicam dilatantur. Cæterùm renis [m] neruus,quem quaſi prætericram,gracilis eſt, neque uenæ,ne- *Renum nerui.*
que arteriæ renis,proportione reſpondens. Illæ enim alterius uſus,quàm nutriendi caloriſq; inſiti recrean-
di gratia,reni offeruntur. neruum autem ſenſum duntaxat obtuſum præſtare oportuit: ac proinde à ſexti pa
ris neruorum cerebri ramis,qui coſtarum exporriguntur radicibus, Natura ſingulos ad utrunque renem dif
fudit,in internam ipſorum tunicam potius quàm in corpus illos diſpergens.

DE VESICA, VRINAE RECEPTACVLO, ET MEATIBVS ILLAM è renibus in ueſicam deducentibus. Caput XI.

*VIRILEM ueſicam in primis oſtendunt uigeſimaſecunda & uigeſimatertia figuræ , hanc ſimul cum urina-
rijs meatibus detectam prorſus exprimentes,uti & quarta figura Capitis quadrageſimmoni,libri ſecundi . Superio-
rem uerò ueſicæ fundi partem adhuc peritonæo nexam,proponit ſecunda figura,tertia,ſexta , decima,duodecima,ui
geſima. Cæterùm muliebrem ueſicam pulchrè delineatam continent uigeſimaquarta,uigeſimaquinta, uigeſimaſex-
ta,uti ex illarum figurarum Indicibus petere licet.*

PERINDE ſanè ac renes ſuis functionibus opportunam ſedem ſibi uendicant,tutoq́ue
a 20 ſi. p. 22, 23 r. et 24 T. 25 ſi. locantur:ita quoque & ueſica,& urinarij meatus. [a] Veſica enim , quum urinæ exiſtat re- *Veſicæ ſitus.*
ceptaculum , in quo hæc ſenſim à renibus colata (ne frequenter & perpetuò , ſed raro &
ſimul nobis reddenda ſit) coaceruatur,eam ſedem meritò obtinet, qua commodè , dum
urinæ copia aut qualitate moleſtatur,illam excernere poſsit: quem locum non decuit ab
b 1, 2 fig. cap. 49 lib. 2 M. [b] eo quo ſicca excrementa emittuntur,procul abeſſe. Deinde elatiorem ſedem alia nu-
tritionis organa,hac ueſica longè nobiliora,altumq́; ſitum neceſſariò expetentia,ſibi occuparunt : adeò ut
iure quodam ueſica non minus quàm rectum inteſtinum,humiliùs collocetur. Ad poſteriorem enim [c] pu
c ult. figurarum li. 1 p. bis oſsis ſedem conſiſtit,elatiore ſua parte ſuperiorem eius ſedem modò plus , modò minus , prout urina
diſtenditur,excedens. Eſt namque oblongæ ſphæræ inſtar aliquantulum rotunda, & ſuperiore parte , quàm *Veſicæ forma.*
d 23 ſi. o. 25 ſi. γ.δ. inferiore,in [d] ceruicem,anguſtumq́; meatum deſinente,ſpectatur amplior,idq́; ſitus propemodum occa-
ſione. Quanquam enim,ut ueſica capacior,iniurijſq́; minus expoſita redderetur , figura adamuſsim globi
modo rotunda,ipſi potius conueniſſet: attamen oblongiorem , ſuaq́; eminentiore parte ampliorem re-
rum Opifex hanc extruxit : ne ſi fortè ueſicæ cauitatem,quam ex ſua ſortitur longitudine , latitudini adie-
e 20 ſi. a. 24 ſi. K. ciſſet,hæc nimium à pubis oſſe,& [e] recto inteſtino,& mulierum inſuper [f] utero premeretur,eaq́; organa
f 24 ſi. L. 25 ſi. i, k, l. ueſicæ diſtentioni plus æquo obſtarent : quum interim ſuperior ipſius pars , pubis os excedens , pro-
pter cedentes abdominis muſculos,opportunè diſtendi dilatariq́; poſsit. Veſicam enim amplam, & extendi
promptam fieri oportuit,quo rariùs,ut dictum eſt,urina nobis reddenda ueniat. Vnde etiam membraneo *Veſicæ ſubſtantia.*
nerueo ue conſtat corpore,quod dilatari poſsit commodè: & rurſus,quum nihil continet , ſubſidere . Ete-
h Veſicam diſſectã proponit dextera ſi. figura 23, & ſigu. 26. nim [h] ueſica læui,dura,ualida,membraneaq́; conſtat tunica,quæ modò craſsior,modò tenuior uiſitur, pro
ut nimirum aut impenſiùs diſtenditur,aut arctatur:peculiariter hoc ſibi uendicans , quòd in elatiſsima ſui
fundi parte , & qua in ceruicem deſinit , ob meatuum quorundam inſertiones & exortus durior craſsior-
que occurrit . Hanc triplici fibrarum genere intertextam , uel pueri nouere , unguibus , dum ueſicam
inflant,ut promptiùs diſtendatur,illam fricantes , ac eiuſmodi fibras,additis interdum carminibus , diuel-
lentes . adeò , ut è ueſicis , quas puer , uti noſtratibus moris eſt , inflare , contundere , & unguibus ac di-
gitis terere ſolebam , quid tunicarum fibræ apud Anatomicos eſſent , ilico intellexerim . Veſicam im-
plicantes fibræ , eadem qua fibræ uentriculi , & bilis ueſiculæ collocantur ſerie. Rectæ enim intimæ ſunt,
extimæ tranſuerſæ,mediæ uerò obliquæ,pro functionum ordine ſitus ordinem adipiſcentes. Expulſionem
namque præit retentio , & hanc rurſus attractio . Duram uerò & craſſam ueſicæ tunicam fieri oportuiſſe ,
præter cætera argumento ſunt,quòd in magnam molem ſæpe diſtendi eam oporteat, quodq́ue urinæ acri-
monia & ulceribus ac calculis,idq́; generis malis alijs frequenter uexetur : quæ, niſi dura eſſet , eam facilè
lacerarent , eroderent , ac perforarent . Vt autem tunica hæc adhuc efficiatur ualidior, peritonæum
illi denſum robuſtumq́; inuolucrum peculiariter circundedit , quod ſecunda ueſicæ cenſetur tunica ,
i 3 fig. O. 20 ſi. p. illic à peritonæo procedens, [i] quà ſuprà pubis os ueſicæ fundus anteriorq́; ipſius ſedes uniuerſa illi in ho-
minibus utpote erectis,ſecus multo quàm in canibus ac Galeni ferè eſt ſententia , adnaſcitur. In canibus
enim & alijs quadrupedibus proceſſus tantùm à peritonæo ueſicæ offertur,neque tota ipſius ſedes anterior
peritonæo ne laxè quidem adnaſcitur,ſed ut & poſterior ueſicæ ſedes læuis & lubrica cernitur . quanquam
k 24 ſi. T. 25 ſi. ß. in hominibus quoque [k] poſterior ueſicæ ſedes rectum inteſtinum & uterum reſpiciens, læuis & lubrica &
aqueo humore oblita occurrat . Cæterùm cum urina ueſicæ (ut & bilioſum recrementum ſuæ ueſicu-
l 22, 23 ſi. r. 25 ſi. a. læ) ad nutritionem inepta ſit, Natura ueſicæ [l] uenas quibus alatur , & arterias quib. calor ipſius recreetur *Venæ & arteriæ ac nerui ueſicæ.*
peropportunè diſtribuit,ac primùm utrinque in ceruicis ueſicæ latera unam uenam, & arteriam item unã,
m ult. fig. lib. 3. à cauæ uenæ & arteriæ magnæ [m] ramis per pubis oſsis foramen crus accedentibus deriuauit , quæ
hinc ſurſum per corporis ueſicæ longitudinem conſcendentes,in tenuiſsimos piliq́; modo graciles ſurculos
diſsipantur. Neque neruis itidem,quibus ob triſtantium ſenſationem maximè indiguit , ueſica deſtituitur.

Quantumuis enim urina ueſicæ,ut bilis minori ueſiculæ,tanquam familiare quippiam influat,neque quum naturalis eſt,ullam ab illa ooxam patiatur:ea tamen interdum tantum billioſi excrementi admixtum habet, mordaxq́; & acris redditur adeò,ut niſi urinæ qualitatem ueſica perciperet,illam diutius continens, grauiter plerunque afficeretur. Ac proinde inter cæteras corporis partes , ueſica [n] neruos non minimos ſenſus tactus ſolum gratia obtinuit,eos à ſexti paris ramis coſtarum radicibus exporrectis , & ab [o] infimis ſpinalis medullæ paribus aſciſcens. Quemadmodum uerò hæc uaſa neruiq́; ueſicam petuot,ita quoq; ex elatiore mediaq́; corporis ſui ſeu fundi regione [p] meatus quidam exoritur,qui uenæ tunica utcuoqoe efformatus,per umbilicum incedit:cæteriſq́; umbilici uaſis commiſſus, [q] inter duo fœtus inuolucra ceſſat , huius urinam , quæ dum utero gerimur , contiouò aceruatur , illuc deferens:ne fortè hæc per fœtus pudendum reddita,ipſiuſq́; corpori circunfuſa,tenellam fœtus cutem ſua acrimonia exulceraret . Atque ut huius meatus in natis hominibus oullus amplius eſt in hac functione uſus,ita quoque is exareſcit, & uinculum duntaxat ueſicæ ad peritonæum efficitur : perinde ac bioæ fœtus umbilicum ſubeuntes [r] arteriæ,fundo ueſicæ utrinque attenſæ,ac ita adnatæ,ut ueſicam tunc quoque peritonæo pulchrè committant,quum hominibus in lucem editis funiculorum inſtar reſiccantur,& natiuo fœtus calore refocillãdo, aut aliàs arteriarum muoere obeundo,peoitus ſunt inutiles.

Meatus fœtus urinam educens, & fœtus peculiares arteria ueſicæ cõmiſſa.

n 2 fi. cap. 2 li. 4. u. o 2 fi. cap. 11 li. 4. chara. 27, 28. p 2 fig. M ab N ad E. 24 fi. Y. q 3 tabellæ fi. 30. inter M, N & O, O. r 2 fig. K, L 24 Z, et.

Porrò in humiliorem ueſicæ ſedem,præter ſuos neruos & oenas & arterias in cauitatem uſque ipſius,alij [s] duo inſeruntur meatus ad urinam ex renibus deducendam formati. Quum enim renes quàm proximè iecori neceſſariò allocentur,ueſica autem humilem ſibi ſedem uẽdicet, meatus quoſdam effingi oportuit , urinam ex renibus in ueſicam delaturos . Atque bos uenarum corpori quàm ſimillimos Natura conſtruxit. quippe ſimplici conſtant tunica,uenarum tunica paulo duriore , paucioribus tamen quàm illa obliquis fibris intertexta . ita namque meatus illi iniurijs ferendis redduntur aptiores,& tẽdi ſubſidereq́; facilè poſſunt,& obliquæ fibræ quo minns in ueſicam urina ocyus delabatur,nihil interim præpediũt. Verùm quod his meatibus,quos Græci ab officio ὑρητῆρας,& ὑρανὰς,& πόρους ὑρητικοὺς appellant,tanta cum uenis ſit ſimilitudo,quodq́; illi ſecus quàm uenæ ſanguioe turgentes, candiceot , Celſo albæ uenæ nuncupantur. [t] Horum principium ex ſecundo mihi appellato in reoum corpore pendet ſinu: & per primum eorundem ſinum exporrecti,è caua mediaq́; renum efferuntur ſede, hincq́; peritonæo ſuper lumborum [u] muſculos ſupertenſi,ſecuriſsimè deorſum ad ueſicam prorepunt . Adnaſcuntur enim in progreſſu peritonæo,& ab illo fibras quaſdam adepti,alteram aſſumunt tunicam , uenulis & arterijs ut peritonæum ipſum intertextam. Porrò inſceſſus ipſorum,quum itineris longitudo nihil commodi adferre hic poſſit,quàm minimè anfractuoſus eſt. ex renum enim ſinu deorſum modicè uerſus interiora,ut ad ueſicam pertingant,porriguntur. Ne uerò parum firmati,& omnino penſiles oeſicæ infererentur , aut obliquum nimis ductum efficerent,non elatiſsimæ parti ueſicæ,ex qua [x] meatus,urinam fœtus extra umbilicum deferens peodet, [y] implantantur:ſed illi ueſicę ſedi,quę poſteriori peritonęi regioni , ad quam meatus toto ductu ſecurè firmaotur,uicinior eſt. Cooſiſtit itaque inſertionis regio in poſteriore humilioreq́; ueſicę ſede paulo antea quàm io ceruicem deſinat:& meatus primùm ueſicę adnaſcootur , & obliquo anfracto ipſius tunicam a peritonęo pronatam penetrantes , taodem in ueſicę cauitatem (alteram quoque permeantes ipſius tunicam) aperiuntur , ingrediunturve , modo ſanè quam ſimillimo , [z] quo bilis meatum in duodenom inſeri relatum eſt : laxis nimirum membranulis utrinque ad meatus foramen non aliter appendentibus, quàm ſi ueſicę interoę tunicę inibi membranulæ adnaſcereotur.

Meatuum urinam è renibus in ueſicam deducentium hiſtoria.

s 22, 23 fig. 9, q. 25 fi. a. c. t 21 fi. E, κ, λ. u 7 muſc. tab. i, n. x 2 fi. M. y 23 fi. v. 25 fi. non procul ab a. 26 fig. M.

Quarum uſus, membraneorum proceſſuum bilem deducenti meatui adnatorum uſui reſpondet, ot ſcilicet urinæ quidem ex meatibus in ueſicam defluenti cedant: & dum ueſica diſtenta urinam rurſus in eoſdem meatus regurgitare uolet, collectæ meatumq́; opplentes , urinæ tranſitum impediant. Id quod præſeotes membranulæ adeò præſtant commodè , ut ueſica uel flatu plurimo repleta, nihil planè ſpiritus per hos meatus reddere queat:pari ferè cum follibus ratione. Per foramen namque quod à tergo illis adhiberi ſolet , aer quidem attrahitur : ſed quum follis rurſus comprimitur , propter aſſerculum impetu aeris foramini appreſſum, nihil uenti per illud expiratur. Idem quoq; in pilis quas flatu diſtendimus,& organorum quæ follibus inflantur fiſtulis,& multis aquæductibus eleganter obſeruamus. quaoquam interim rerum Opifex non ita pendulis latiſq́; ac manifeſtis operculis io urinariorum meatoum inſertione utatur , atque nos ipſius induſtriam imitantes follibus adhibemus & orgaois & pilis,ac columbariorum denique feneſtris, quibus admiſſas furtoq́; ingredientes columbas denuò egredi prohibemus. Cæterùm,& obliquum inſuper meatuum urinariorum in inſertione ductum , etiam urinæ per eoſdem regreſſom cohibere , in illis quas inflamus ueſicis experimur , quoties relictas meatuum portiones ſurſum oonnihil attrahimus , meatuſque quodammodo dirigentes,aeri in ueſicam per ipſius ceruicem inflato,iter damus.

Artificioſa meatuũ urinam deducentium inſertio.

z 23 fig. c ad d. & 25 fi. Q ad R.

Incipit aurem ueſicæ , uti & paulo ante monuimus, [a] ceruix aliquanto inferius quàm meatuum urinariorum conſiſtit inſertio . Homillima enim ueſicæ corporis fundi ve ſedes , ſui medio in arctum fioitur meatum , quem ueſicæ ceruicem ſeu collum nuncupamus : aliter in uiro quàm in muliere protenſum , & alijs quoque in illo quàm in hac adnatum coagmentatumq́ue partibus , & uſum denique ambobus diuerſum præbentem . Commune eſt enim utriſque,huic ceruici uel meatui urinam ex ueſica deferenti [b] moſculum orbiculatim circumduci, quo cauetur , ne urina præter uoluntatem noſtram effluat : cuius uſum, ſitum & formam in ſecundo libro diffuſe perſequuti ſumus . Deinde uiris & mulieribus per illum meatum urina excernitur : ſed uiris ad ſeminis quoque eiaculationem ſubſeruit. Vode etiam hi peculiariter [c] glandoſum illud corpus adnatum habent,ſemen deferentium uaſorum [d] inſertionem ſuſcipiens , quo corpore meatum urinæ humectante & irrigante mulieres interim deſtituuntur. Quioetiam mulieribus ſuper uteri [e] ceruicem meatus hic fibris membraneis illi adnatus extenditur,ac ubi primùm ſub humillima [f] connexus pubis oſſium

Veſicæ ceruix.

a 23 fig. à y per o ad φ. 25 fig. γ, δ. b 22, 23 fi. φ. 25 fig. γ. c 23, 23 fi. ξ. d 23 fi. μ. e 25 fi. κ, κ. f 1 fi. ultimarum fig. 15.

ſede

ſede cum uteri ceruice conſiſtit, citra ullum ad ſuperiora (quicquid Galenus interim in quinto de Partiũ uſu libro doceat) reflexum, in illius cauitatem ſinumq́; g ceſſat. Viris autem ultrà h porrigitur, ac promi net. quamprimùm enim humillimam pubis oſsium commiſſuræ regionem ſuperauit, penis corporibus ſubnatus, ad elatiorem uſque pubis oſsium commiſſuræ ſedem aſcendit: & hinc rurſus, prout rigidus flaccidus ve eſt penis, aut ſurſum ſpectat, aut propendet, nunc ϛ Græcorum nunc S Latinorum elemẽtũ exprimens. At hæc unà cum generationis organis (quorum iam ob partium connexum uiciniamq́; inſtituendus eſt ſermo) opportuniùs pertractabuntur.

g 25 fi. S. 27 fi. L. h Pete hæc ex 1, 2 fig. cap. 49 lib. 2 ad G, A, B.

NATVRAM PROPAGANDAE SPECIEI PROVIDISSE. Caput XII.

INITIO librorum de Sanitate tuenda, Galenus ex corporis humani primordijs hominem neceſſariò morti obnoxium eſſe, pulchrè colligit. Imò præterquàm quòd corpus humanum mixtum genitumq́; eſſe conſtat, idipſum immortale incorruptibileq́; nequaquam potuiſſe fieri, arteriæ, uenæ, nerui, caro, & id genus partes reliquæ, è quibus conformatur, abundè commonſtrant. Quando itaque uel materiæ occaſione, hominem produ cere immortalem non licuit, rerum Opifex ipſi ad immortalitatem quod potuit auxiliũ machinatus eſt: inſtar boni ciuitatum conditoris, cui non præſens duntaxat cohabitatio cordi eſt, ſed modum quoque prouidet, quo uel in æternum, uel ad quàmplurimos annos ea duret. Sed ciuitas quidem, quã tumuis bene fortunata, quæ non unà cum ſeculis ætatibusq́; quandoque intercidat, nulla uidetur unquam inſtituta. Prouidi uerò ſolertisq́; rerum Opificis opera, quæ multis annorum millibus iam ſuffecerunt & perdurarunt, adhuc permanent, rara quadam arte ab ipſo inuenta, qua ſemper pro hominibus qui corrumpuntur noui ſuccedant, perpetuaq́; ſpeciei conſeruatio fiat. Homines namque initiò ita extruxit, ut unus quidem potiſsimùm fœtus principij rationem exporrigeret: alter autem id ſuſcipiens, fœtum enutriret, foueretq́;. Sic uiro organa, ipſos ſcilicet a teſtes addidit, qui ſemen, præcipuum noui conſtituendi hominis principium, efformarent, uaſa illis adiungens duplicia: b alia quidem materiam, ex qua hi aptè illud conficerent, apportantia: c alia uerò confectum iam ſemen in unum d meatum, qui opportunè id in e uterum proijciat, deducentia. Is enim mulieri datur, ut principium hoc concipiat: deinde is quoque f uaſis conſeritur, quorum beneficio genitura temporis ſucceſſu enutriatur, ac ſingulari miraculo in nouum hominem prodeat. Interim & g teſtes, h uaſaq́; illorum functionibus ſeruientia, uterus ſibi uendicat, ut & mulier aliquam primarij principij rationem fœtui adijciat.

Partium generationi ſubſeruientium breuis enumeratio.

a 22, 23 fig. ζ. b 22, 23 fig. α, κ, & dein γ, δ, ε. c 22, 23 fi. η, θ, λ etc. d 23 fig. ο, φ. e 24 fi. L. 25 fi. ι, k, L. f 25 fig. n, y. g 25 fi. r. h 25 figu. primum d, g, o, p. dein s, t, u.

Quinetiam his omnibus non hominum duntaxat, ſed & cæterorum animalium generationi famulantibus organis meras commiſcendorum corporum libidines, & peculiarem quandam delectationis uim ad procreationem, rerum Opifex copulauit: ipſi uerò animæ ea uſuræ, mirabilem quendam & indicibilem utendi appetitum quoque elargiens: à quo animalia incitata, etiamſi ſtulta, aut iuuenilia, aut ratione prorſus priuata fuerint, prouident tamen ſucceſsioni ſpeciei, haud ſecus quàm ſi omnino eſſent prudentia. Quum enim Opifex haud ignoraret, ſubſtantiam, ex qua inſtrumenta hæc creauit, perfectam ſapientiam neutiquam admittere, illecebram, & uelut inſecationem, quam ſolam accipere poterãt, ad ſalutem conſeruationemq́; ſpeciei ijs indidit, delectationem uehementiſsimam illarum partium uſui adijciens. Atque hinc illa in Timæo Platonis, de generationis amore à Deo nobis ingenito diſſerentis, eſt ſententia: Quocirca pudendorum naturæ in uiris inſita uis inobediens ac imperioſa, & quaſi animal non exaudiens rationem, furioſarum libidinum uiolentia, ſubijcere ſibi cuncta conatur. Vulua quoque & uterus in fœminis pari ratione animal auidum generandi, ſi intempeſtiuè diuq́; à generando abſtineat, ægrè fert moram, plurimumq́; indignatur. Vt amorem nunc prætercam, quo animalia ſuos proſequuntur fœtus: & temperiem à Natura mulieri priuatim conceſſam, ut non ſolùm utero adhuc contento fœtui alimentum ſubminiſtret, uerùm narum quoque ſuis mamillis ſedulò & ſolicitè enutriat. Quàm uerò hæ, reliquaq́; generationi ſubminiſtrantia organa affabrè extructa ſint, iam paulatim enarrare aggrediar, à uirorum organis ſumpto ſermonis initio.

Vtendi appetitus generationis organis additus.

DE VIRORVM ORGANIS GENERATIONI ſubſeruientibus. Caput XIII.

PRAESENTIA organa primùm uigeſima figura, mox uigeſimaſecunda & uigeſimatertia abſolutiſsimè exprimuntur.

TESTIVM in uiris a ſitus nulli non eſt conſpicuus, ut & binarius ipſorum numerus, unde etiam *δίδυμοι* & gemini appellantur: quamuis interdum unus tantum, & interdum tres ſimul reperiantur: at id rarius quàm nonnulli exiſtimant, tertium teſtem tuberculum aliquod præter naturam in ſcroto reconditum enumerantes. Teſtes rotundi ſunt, ſed paulo admodum oblongiores, quàm aut lati, aut profundi: dein humiliori parte obtuſiores, amplioresq́;, quàm ſuperiori ſede uiſuntur: uerùm & id ipſis accidit admodum obſcurè: etiamſi teſtes, ouorum nomen à pleriſque, & præcipuè Arabibus inuenerint. In externa ſuperficie nullum penitus ſinum, impreſsionem ve, aut inæqualitatem obtinent: ſubſtantiaq́; conſtant alba, lactea, molli, & ſibi undecunque ſimili ac continua, niſi quòd b uenulis frequentibus, iiſdemq́; exiguis tenuiſsimiſq́; oppletur, ob idq́; rara cauernoſaq́;, perinde ac lienis c ſubſtantia, apparet. Virorum enim teſtes nullum omnino

a 22, 23 fi. ζ.

Teſtium ſitus ac numerus.

Teſtium forma.

b 23 fi. T & V. V. c 19 fi. I, K.

Subſtantia.

ſinum cauitatem ve ſortiuntur, præter eam quæ ſecundariò ipſis eiuſmodi nenularum gratia accedit. Vnde autem uenæ, uaſcula ve, quæ teſtium ſubſtantiæ implicantur, ortum ducant, ſimulatque teſtium inuolucra

Teſtium inuolucra, utriſque teſtibus communia.

expreſſero, ſubiungam. Teſtes itaque pluribus tunicis ſeu inuolucris integuntur, alijs quidem utrique teſti communibus, alijs autem priuatim ſingulos teſtes inuoluentibus. d Cutis enim & carnoſa e membrana ambos teſtes non ſecus quàm uniuerſum corpus, amplexantur, & duo illis communia ſtatuunt inuolucra: cutis quidem unum, quod reliqua corporis cute tenuius eſt, & uelut ſutura quadam & rugis interſtinguitur ac quibuſdam ſcrotum, quibuſdam uerò (qui ſe Latiniùs loqui exiſtimant) ſcortum, Græcis uerò ὄσχεον dicitur. Alterum autem carnoſa efformat membrana, hic perinde ac cutis, longè quàm in reliquo corpore tenuior, ſed uenis frequentioribus intertexta. Præter hanc uerò tenuitatem, cutis & membrana aliud quoq; peculiariter hic, ut & in fronte ac pene, ſibi uendicant, quandoquidem nullus inter ipſas interuenit adeps: non aliter profectò, quàm ſi Natura uirorum teſtibus laxius tenuiusq; uoluiſſet à cute & ea membrana obduci inuolucrum, à uirorumq; teſtibus non minus quàm è cerebro omnem abeſſe pinguedinem. Nam etſi membranarum, quæ uenis arterijsq; frequentibus intertexuntur, circa teſtes adſit copia: nullus tamen, ut ferè in reliquo corpore eſſe ſolet, hic conſpicitur adeps. Tunicæ ſingulos teſtes priuatim inuoluentes, ampli-

Priuata ſingulorum teſtium inuolucra.

tudine, ſtructura & tenuitate inuicem admodum uariant. f Vna enim, quæ & exterior eſt, teſtē cum ſuis uaſis ad eam uſque ſedem, qua magnæ peritonæi cauitati committuntur, induit, ualida quidem, ſed tenuis, uenisq; abundans. g Qua enim uenam arteriamq; ſeminales, ac dein uas ſemen à teſte ſurſum ducens, ex peritonæi magna cauitate in inguinum regionem, ipſumq; ſcortum duci audies, illic peritonæum hanc educit tunicam, quæ peritonæi pars proceſſusq; meritò cenſetur, itaq; ab ipſo peritonæo prodit, ut ſcortum à cute deduci pronaſciq; cernimus. Hæc tunica h exteriori ſuperficie, qua ipſam carnoſa contingit membrana, fibris quibuſdam membraneis illi connaſcitur, adeò ſanè frequentibus, ut interdum has aliam quandā teſtium tunicam conſtituere arbitratus fuerim. Atque ita etiam, ubi dextri teſtis tunica ſiniſtri teſtis ſpectat tunicam ambæ fibris mutuò committuntur: ob idq; etiam externam ſuperficiem non admodum leuē habere uidentur, ſed membranarum inuicem connatarum modo aſperam ac fibroſam. i Interior huius tunicæ ſuperficies, quà teſtem ipſiusq; uaſa reſpicit, læuis, & aqueo quodam humore obducta eſt: neque ulli penitus corpori connaſcitur, præterquàm quòd elatiore ſua k parte peritonæo illic continuatur, adnaſciturq;, ubi ab ipſo principium ſumit: quin & inferiori teſtis parti ualidè l applantatur, non quidem teſtis corpori, ſed humillimæ uaſis ſemen à teſte deferentis parti, quà id ſurſum ſecundùm teſtis humiliora reuoluitur. Ad hæc, ipſa tenuiſsimæ membranæ interuentu, interna ſua ſuperficie membranæ adnaſcitur, quæ à peritonæo enata, m uenæ quidem ſeminali alteram conſtituit tunicam, n arteriæ autem tertiam. Atque is connexus non orbiculatim ad uaſa perficitur: ſed ſecundùm rectam duntaxat lineam, quæ ad poſteriorē uaſorum ſedem conſiſteret. Huic tunicæ aliquid cum carnoſa corporis membrana commune obtigit: ut enim hanc carnoſius quibuſdam fibris o aliqua ſui parte augeri, intertexiq;, ac in muſculi naturam degene-

Teſtis muſculus exteriori ipſius inuolucro natus.

rare dictum eſt, ſic iſta quoque teſtis tunica ſecundùm totam ipſius p longitudinem poſteriori in ſede, à peritonæo uſque ad humillimam teſtis partem, q carnoſas nanciſcitur fibras, & longi ſtrictiq; cuiuſdam muſculi refert naturam, quem tunicæ innatum cernimus, nuſquam ab illa abſcedentem, ſed unà cum ipſa à peritonæo incipientem, & etiam inferiori parti uaſis à teſte ſemen deferentis, ſimul cum tunica r adnatum: quæ præterquàm quòd teſtem commodiſsimè integit, illumq; ſuſpenſum cōtinet, muſculi etiam illius beneficio, quaſi uoluntario motu teſtem, idq; potiſsimùm coitus tempore, ſurſum allicere ſentitur. Porrò muſculi huius occaſione, quòd ſcilicet ruber, ut reliqua caro, ſit, hanc tunicam ἐρυθροειδῆ priuatim appellatam à Græcis arbitror. aut etiam ob s uenarum gracilium illam implicantium copiam, quæ ruborem quoque aliquem conciliat. Non deſunt interim, qui ipſum ab ἐλύτρου (quod uelamen uaginamq;, quam inuolucrum pulchrè refert, Græcis ſignificat) ſpecie, ita nominari aſtruunt, λ in ρ Atticorum more conuerſum eſſe conijcientes. t Alterum uerò priuatum teſtis inuolucrum, nihil præter teſtis corpus ſubſtantiamq; cum implexis huic uaſis amplectitur, teſtis figuræ ad amuſsim reſpondens, aut potius illam efformans. Quippe dura & craſſa ualidaq; admodum eſt membrana, teſtis ſubſtantiam utcunque mollem ac ſequacem inuoluens. Atque is ſanè præſentis tunicæ præcipuus cenſendus eſt uſus. dein in hoc conducit, ut ipſius interuentu & medio, uaſa teſti committenda ipſi adnaſcantur. Tunica enim hæc laxior, tenuior, molliorq; inibi cernitur, ubi uaſa illi committuntur, quàm per reliquam circunferentiam. Et elatiori quidem tunicæ parti uena ac arteria teſti ſanguinem ſpirituinq; deferentes u adnaſcuntur, ac quamplurimi ramuli eam tunicam hic x perforantes, in teſtis ſubſtantiam y exporriguntur. Præter hos uerò, alij quoque deorſum in tunicæ illius corpus frequētes, ſed perquàm graciles z ſurculi à uena arteriaq; ſeminalibus deriuantur, in tauris & arietibus inſtar uitis capreolorū eleganter deducti. In poſteriori uerò ſede, tunica hæc per uniuerſam ipſius longitudinē ualidiſsimè adnatos habet oēs deferentis ſemen uaſis a anfractus teſti obductos, inibi etiam undecunq; tenuibus ac uiſum fugientibus foraminibus pertuſa. Cæterùm per reliquam exteriorem ipſius ſuperficiem, læuis & aqueo humore perfuſa, nulliq; penitus parti connexa cernitur. Interna uerò ſuperficie, qua hæc tunica teſtis ſubſtantiam continet, undecunque illi ſubſtantiæ b connaſcitur. Porrò hanc à primis Anatomes profeſſoribus, qui teſtem δίδυμον uocauere ἐπιδιδυμίδα, quaſi ſupergeminalem dixeris, apellatam ſat ſcio: quicquid alij de teſtis nugentur capite, qui quum tunicam hanc ignorarent, & apud ueteres Græcos ἐπιδιδυμίδα legerent, præter c elatiorem teſtis partem, Galeno teſtis caput procul dubio nuncupatam, aliam effinxerunt particulam, quæ parui teſtis inſtar teſti impoſita, ipſius caput & αὐτοδίδυμις uocaretur. Alij horum errore (quem & alij Græcorum interpretes, ἐπιδιδυμίδα teſticularem uenam uertentes, mirificè auxerunt) eluſi, ſed ſectionem interim aggredientes, quum huiuſmodi caput non reperirent, Arabes

quoſdam

d 20 fi. r, ſ.
e 20 fig. t.
f 20 fig. a. integra eſt. uigeſimæ tam ſeruanda adeo. φ, ↓, χ diſſecta.
g 22 fi. φ. φ tranſmittit γ, δ & α.
h 20 fig. a cui adnaſcebatur.
i 22 fi. φ. φ, ↓, χ.
k 22 fi. φ. φ.
l 21 fig. χ applantatur.
m 22, 23 fi. n, t.
n earundē fi. α uerſus δ, & ι.
o 3 muſc. tab. A. Γ.
p 22 fig. a φ ad χ cont ι.
q 22 fi. χ.
r 22 fi. χ adnaſcitur ι.
s 20 fi. n.
t Illa teſtis 22, 23 figurarū indicatur, in uigeſima tertia tamē ad Q à teſtis ſubſtantia modicè id diuulſum cernitur, R & S notatum.
u 23 figu. N, O.
x 23 fi. P.
y 23 fi. R & V, V.
z 23 figu. ſub O.
a 23 fi. n, θ, ι, & E, F, G.
b 23 fi. Q. R.
c 23 fi. ad O.

quoſdam imitati, uas aliquod hoc nomine appellãdum finxerunt, quod inter reſtem & uenam ac arteriam ſeminales, quæ præſenti tunicæ primùm adnaſcuntur, uedium poſuere, [d] eam fortaſſe ſemen deferentis uaſis particulam ita appellantes, quæ ipſius eſt principium, & in poſteriori teſtis ſede elatiorem huius regiooem orbiculatim aliqua ex parte complectitur. Sed quum ex reſectione horum nugæ etiam leui opera obſeruentur, poſtpoſita nominum contentione, hanc ex proprijs cuiq; teſti tunicis alteram habeto, & δαρτὸν etiam ueteribus Græcis appellatam ſcito, nunc uaſorum hiſtoriæ mentem alacriter accommodans. Ad ſingulos itaque teſtes ſingulæ pertingunt nenæ, ac item arteriæ, ortu differentes. [e] Veoa nanque dextrum accedens teſtem, à uenæ cauæ caudice demiſsiùs quàm uenarum ad renes exporrectarum origines pedẽt, principium ducit: non quidem à dextro eaudicis latere, ſed ex ſuperiori anteriori ve ipſius ſede ad dextrum modicè declinans, idq; oblongo quaſi & craſsiuſculo [g] tubere. Siniſtri uerò teſtis [h] uena, ex [i] uenæ ſiniſtro reni exporrectæ humiliori ſede originem habet. Huiuſmodi uenarum ortus plerunque cernitur, nonnunquam uerò, ſed rariùs, a ſiniſtro cauæ caudicis latere [k] ramulum exporrigi conſpicies, qui deorſum ad ſiniſtra repens, ſiniſtræ ſeminali uenæ coumiſcetur. Galenus idem & dextræ ſeminali uenæ aliquando contigiſſe teſtatur, quod ſcilicet a dextri renis [l] uena egrediens [m] ſurculus, deorſum protenderetur, & cum uena coiret a cauæ caudice principium obtinenti. At neſcio quid Prometheis in mentem uenerit, qui ſuis ſomnijs hominem in cathedra fingentes, dextram ſeminalem uenam a dextri renis uena, ſiniſtram autem ex cauæ caudice toties enaſci docent, quoties ſiniſter ren elatiorem dextro ſedem occupat: quaſi uerò dextra uena non demiſsins multò, quàm renum uenæ, initium duceret: & quia plerunque dextri renis uena nimis elata eſſet, teſtis dextri uena a cauæ caudice deriuaretur. Nos crebrò eum renum obſeruauimus ſitum, ſed dextri teſtis uenæ aliud principium ſemel duotaxat, quamuis tunc ambæ ſeminales uenæ a renum uenis originem mutuabant. Venæ ab ipſorum initijs deorſum in latus protẽſæ, peritonæo fibroſis nexibus qui in alteram earum degenerant tunicam committuntur, coniuges arterias ſortitæ. Vtræq; enim arteriæ humilius quàm, dextrum teſtem petentis uenæ principium cõſiſtit, è directo & ſibi proximæ ex anterioris magnæ arteriæ ſedis medio [n] promuntur: ac dextra quidem cauæ uenæ [o] caudicem (quod hactenus parum a diſſectionum profeſſoribus animaduerſum miror) conſceudens, deorſum obliquè ad dextri teſtis uenam properat. Siniſtra nerò, ſui lateris uenam accedens, non ſemel mihi defuiſſe uiſa eſt, ſiniſtri teſtis uena ſolito tunc longè ampliore. Ab arteria uerò ſiniſtro reni communicata illam enaſci, uix unquam uidi: quanquam id intetdum accidere poſſe, non eo inficias. quòd tamen crebriùs par uenarum & arteriarum teſtes petentium (ut paſsim Galenus docet) obſeruetur exortus, nequaquam cooceſſero. Dextra uena & arteria (idem de lateris ſiniſtri uaſis ſubaudito) ſeſe iouicem contingentes, peritonæo (uti dicebam) fibroſis mẽbraneis ve oexibus alligantur, decliueſq; deorſum protenſæ, ſuper [p] urinarium meatum ex dextro rene urinam ueſicæ deferentem ducuntur, peritonæo in progreſſu [q] tenues ac perquàm graciles ſurculos diffundentes. Quum primùm uerò uaſa hæc ad coxendicis oſsis uſque [r] ſedem peruenerint, qua [s] ſeptimus femur mouentium muſculus deorſum uerſus minorem femoris [t] proceſſum fertur, illa peritonæum iuxta internum eius muſculi latus [u] permeant: & ex magna peritonæi amplitudine procidentia, in [x] exterius teſti peculiarium inuolucrum quòd hic a peritonæo principium ducit, pertingũt, unà cum neruulo nimis quàm gracili & obſcuro ad teſtem contendeote, qui interdum a ſexti paris neruorum cerebri [y] propagioe coſtarum radicibus exporrecta, [z] interdum nerò a uigeſimo primo ſpinalis medullæ neruorum pari diducitur. Porrò peritonæi [a] foramen uaſa tranſmittens non ita patet, ac ſi quis ori pennam inderet, aut illa chartam hanc pertunderet: ſed peritonæum exactiſsimè [b] uaſorum lateribus connaſcitur, tutò ipſa non ſecus tranſmittens, quàm ſeptum tranſuerſum, & quibus id ſuccingitur membranæ, ſtomacho & uenæ cauæ [c] uiam offerunt. Simulatque uerò uaſa illud peritonæi foramen ſuperarunt, obliquè deorſum ad elatiorem dextri teſtis ſedem [d] ducuntur, & arteria non amplius, ut in reliquo proceſſu, uenæ duntaxat accumbit, fibriſq; membraneis tantum [e] connectitur, ſed uaria quadam peculiariq; ratione uena cum arteria [f] coit, & ambæ inuicem commiſcentur, [g] corpuſque unum pyramidis anteriùs poſteriusq; depreſſæ inſtar efformant: cuius quidem conus inibi conſiſtit, ubi uaſa primùm inuicem permiſcentur: baſis uerò, ubi eadem elatiori teſtis parti committuntur. Per nniuerſum hoc corpus ramorum myriades inuicem complexi obſeruantur, non quidem omnes rectà deorſum procedentes, ſed alij partim rectà, partim orbiculatim, partim tranſuerſim, alij aliò modo iouicem implicari apparent: impoſsibileque eſt, unam dnctus ſeriem, unum ve ordinem hic animaduertere. Neque etiam, quod alijs traditum eſt reſectionis profeſſoribus, ibidem expendere ualeo, quo nam pacto maiorem uaſorum dextrum teſtem petentiũ, quàm quę ſiniſtrum adeunt, implexum fieri nugentur: quum mihi hac ex parte naſorum nullum conſpiciatur diſcrimen: & aliunde profectò, quàm à maiori illo, minori ve implexu, maſculorum fœminarumq; pendet procreatio. Porrò quum tot ramorum in [h] membrana illa, quam peritonæum uaſis inibi offert, quà illi fibroſis nexibus in ipſis magna eauitate, toto inceſſu hærent, implexus fiant, corpus id nidum crueis aut lumbricis oppletum referre uidetur, aut etiam ſenioris ruſtici aut baiuli ſuræ, temporum ve cutem uaricibus turgidam. Vt enim multifariam in illa uenæ uarices ve inæqualiter extuberantes, errabundo ductu feruntur: ita quoque in hoc quod narramus corpore, uenæ ſeminalis ac arteriæ innumeræ ſoboles oberrant. Perquàm rarò enim accidit, uarices capreolorum pampinorum ve uitis imaginem exprimere: ſed ipſæ, uti dicebam, hic rectà, illic tranſuerſim & obliquè, uarieq; admodum prominent. Ab hac igitur ſimilitudinę reor parentes illos, qui pueros in cadauerum conſectionibus exercebant, corpus hoc κιρσοειδῆ παραστάτην, qua ſi uaricoſum aſsiſtentem, aut adſtitem diceres, appellaſſe. non ſecus quàm in nono de Partium uſu libro fecit Galenus, quum inibi in caluaria reticularem quendam comminiſcitur implexum. Cæterùm in reliquis

Vaſorum teſtibus ſanguinem ac ſpiritum deferentium numerus, moa & ortus.

Vaſorum iſtorum ad teſtem ductus.

Teſtis neruulus.

Vena cum arteria commixtio & implexus.

d 22, 23 fi. a. & 23 fig. E.
e 22, 23 fi. u. s.
f 22, 23 fi. m. n.
g 22, 23 fig. o.
h 20 fi. e. 23 fi. x.
i 22, 23 fig. n.
k 22 fig. y fertur ad z.
l Spectatur id fi. capiti 9 lib. tertij inſerta, ad C, quod miſcetur μ.
m 22, 23 figura m.
n 22, 23 fi. a educitur ſub n ab b.
o 22, 23 fig. g.
p 22, 23 fi. ſuper q.
q 22, 23 fi. β.
r 1, 2, 3 fi. cap. 29 lib. 2 I.
s 8 muſc. tab. Λ.
t 1, 2 fig. ca. 30 lib. 2 a.
u 23 fi. φ φ.
x in n 20 figura.
y 3 fi. ca. 2 libri 4 ab i iuxta t.
z 2 fi. cap. 13 li. 4 character 49.
a 22 fi. φ φ.
b 22 fi. γ δ.
c 7 muſc. tab. r. ſ.
d Ductum hũc pete ex 20 fig. qua teſtes ſuo loco oſtendit.
e 22 fi. γ
f 22, 23 fi. δ.
g 22, 23 fi. à δ ad e, aut 23 fi. à C ad D, aut N ad O.
h Accretia eſt uena & arteria præter pprias tunica.

de Partium uſu libris, unà cum Herophilo, nomen id [i] alij ferè parti, neque illi ſemper (ut paulo poſteriùs explicabo) eidem attribuit. & in libris de Semine, à uitis pampinotum figura [k] corpus hoc, cuius modò hiſtoriam inſtituimus, pampinoforme frequenter uocitat, ipſum à uaricoſa ſpecie, cui alioquin proximè accedit, diſtinguens. Vtcunque uerò illud nuncupes, [l] baſi ſua, elatiori ſedi intimæ teſtis tunicæ adnaſcitur: [m] ac multos ramulos rectà hanc tunicam perforantes, elatiori teſtis parti diſtribuit, multipliciter per teſtis ſubſtantiam, perinde ac iecoris uenæ in ipſius ſubſtantiam, diſſeminatos, & perquàm tenui conſtãtes tunica. Præter ramos, quos rectà uaricoſum hoc corpus teſtis ſubſtantiæ offert, alias per ambitum dictæ nunc tunicæ fraquentes, & uenis in adhærente oculi [n] tunica ſparſis, quàm ſimillimas ſoboles diffundit, à quibus denuò germina in teſtis ſubſtantiam pertingunt. Hæc uenæ ac arteriæ ſeminalium eſt ſeries, quas ſiue ita, ſiue uaſa teſti ſanguinem ſpiritumq́; deſerentia, aut præparantia uoces, nihil moror, modò ipſas à iã recenſendo [o] uaſe prorſus diſtinguas. Ad externum enim uaricoſi illius corporis latus quà teſti implantatur, [p] aliud corpus album, & durioris nerui modo dutum, intimæ teſtis tunicæ adnaſcitur, hincq́; incipit: & exteriùs, quà teſti non committitur, gibbum, quodammodoq́; teres eſt, latius nonnihil quàm craſſum ſe offerẽs: quà uerò tunicæ illi connatum eſt, ſecundùm conuexum teſtis, cauum [q] exiſtit. Hoc itaque corpus ab externo uaricoſi corporis latere incipiens, ſecundùm illius poſteriorem fertur ſedem: & deorſum modicè uerſus interiora prorepens, ſecundùm poſteriorem ſedem intimæ teſtis tunicæ ualidiſsimè tantiſper adnaſcitur, donec ad humiliorem teſtis [r] deſcenderit ſedem: à qua denuò ſurſum [s] reflectitur, intimæ teſtis tunicæ attenſum, incumbensq́; quidem, at non amplius illi connatum, neq; eandem ut hactenus, formam retinens. Per totum enim ductum, quo teſtis tunicæ corpus id nectitur, propemodum æqualiter craſſum, eiuſdemq́; figuræ eſt, quam compacto uitis aut cucurbitæ capreolo & pampino aſsimilare queas. quanquam tamen non in orbem, ſed uelut in latera, huius corporis reuolutiones fiant, ad eum ferè modũ, quo angues & anguillas ocyus repere cernimus. Huius namque corporis anfractus & gyri admodum inuicem continuæ & connatæ conſpiciuntur, ut & lignorum uermibus eas aſsimilare integrum ſit. Reſpondẽt enim illis, & deinde etiam multum referunt cerebelli [t] proceſſus, quos in ſeptimo libro à uermium imagine nomen inueniſſe dicam. Atque hinc etiam fortaſsis in Arabum interpretibus lumbrium nomen legitur: ita enim præſens corpus, quà teſti connaſcitur, Arabum nonnulli uocauiſſe uidentur. nam eorum aliqui, etiam [u] implexum uenæ arteriæq́; ſupra ſedem teſtis elatiorem conſpicuum, ita nuncupauere. Porrò corpus hoc, quod uermi aſsimilabam, nihil prorſus imagine uaricibus inæqualiter, neque eadem ſerie extuberantibus, accedit. Quanquam ſi bene Galeni ſententiam in libris de Semine percipiam, is alibi has [x] reuolutiones ex Herophili ſuffragio κιρσοειδῆ παραστάτην appellari uelit: alibi autem eo nomine appellitet, aliam huius quod iam tractamus corporis [y] ſedem, qua id peni inſeritur. quæ uerò ea ſit, ubi corpus iſtud ſermone ad ipſius uſque [z] inſertionem, & illius cum corpore alterius lateris coitum deduxero, audies. Ad hunc itaque modum corpus id intimæ teſtis tunicæ connaſcitur: & [a] exterius, demptis reuolutionũ impreſsionibus, læue eſt: [b] intus uerò, quum ab intima teſtis tunica acutiori cultello adimitur, aſperum, ſed nullis quæ oculis ſubijciuntur meatibus peruium eſt. Neque etiam aliter uenę aut arterię modo cauum eſſe uiſitur, non hic ſolùm qua teſtis tunicæ connaſcitur, uerùm neque quà ab illa abſcedens, ſurſum fertur. Quum primùm namque ad inferiorem teſtis partem deſcendit, rectà [c] ſurſum reflexum, ſenſim anguſtius efficitur: & non amplius inuolutum, in teretem quaſi neruum deſinit. atque id ipſi maximè euenit, ubi elatiorem teſtis partem ſurſum ſcandens ſuperat. Quò quum pertigerit, anteriori illius [d] corporis, quod nos uaricoſum eſſe diximus, parti uerſus interiora innititur: & ipſi tenuis membranulæ interuentu connexum, tantiſper aſcendit, donec per peritonæi [e] foramen, quo uena & arteria ſeminales ducuntur, in peritonæi cauitatem pertingat. In hoc tranſitu teres iſtud corpus non amplius anteriori uenæ arteriæq́; parti [f] attenditur: ſed in poſteriora reflexum, ſub illis in peritonæum tranſcendit. [g] Hinc ex dextro latere (dextri enim teſtis enarrationem proſequor) ad poſteriorem pubis oſsis ſedem reflectitur: & poſteriori peritonæi parti connexum, ſuper [h] urinarium dextri lateris meatum ſub [i] ueſica deducitur. Eodem pari omnino ratione, à ſiniſtro teſte corpus ſimile perfertur: & ambo ſub poſteriori ueſicæ ſede ſuper [k] rectum inteſtinũ ad ueſicæ ceruicis initium protenſa, ſenſim mutuò [l] appropinquant: & latiora craſsioraq́; facta, inter ſe tandem coeunt: unumq́; corpus ſub ueſicæ ceruicis initio conſtituentia, in [m] glandoſum, quod paulo pòſt explicabimus, organum abſumuntur. Hoc [n] corpus à teſte ad ueſicæ ceruicem procurrens, id ſanè eſt, quod Herophilus σπερματικὸν πόρον appellauit: quodq́; nos uas ſemen deferens, ad illius imitationem, aliquando & iactatorem, uibratoremq́; dicimus. nam re uera corpus hoc à teſtis ſubſtantia ſemen aſſumens, ad penem id defert. Porrò ut cauitas ipſius uniuerſo ſuo ductu perquàm obſcura eſt, raroq́; admodum ſectione deprehẽditur: ita quoque obſcuriores [o] meatus foraminaq́; ſunt, à teſte per intimam ipſius tunicam in eius corporis aut uaſis ſemen deferentis reuolutiones pertinent. Præterea uaſis huius in penem [p] inſertio conſpectũ quodammodo fugit, & coitus, aut aliàs excretionis ſeminis tantùm tempore aperitur; quod quidam Patauij diſſectus, facilè edocuit, qui ante ſuſpendium inuoluntario ſeminis fluxu laborans, hos meatus omnes apertos laxosq́; habuit, eos potiſsimùm, qui ex teſtibus in deferentis ſemen uaſis reuolutiones gyros ve pertingunt, & quibus dextrum & ſiniſtrum deferentia ſemen uaſa in ueſicæ ceruicem terminantur. Herophilus, & ex ipſius ſuffragio Galenus, [q] hic ubi dextrum uas ſiniſtro permiſcetur, amboq́; paulo antea quàm coeant, latiora craſsioraq́; reddi diximus, alijs quibuſdam reuolutionibus hæc uaſa circumagi inuoluiq́; uidentur innuere, quum & in hac ſede præſentia uaſa ſubinde παραστάτην κιρσοειδῆ nominant. Vaſa hæc inibi nunquam niſi perquàm [*] obſcurè mihi in hominibus inuolui uiſa ſunt: & ſi quæ ſit reuolutio, ea penitus illi ſimilis apparet, quam hæc uaſa obtinent, [r] quà primùm ab intima teſtis tunica non amplius illi tuni-

Vena ac arteria in teſtis ſubſtãtiam, ipſiusq́; proximũ inuolucrum inſertio.

Vaſis ſemen à teſte ad ueſica ceruicem deferẽtis hiſtoria.

*i 23 fi. m do quidẽ n θ, i aut ξ F, G aut H l modo autem ξ & 4 tab. fi. cap. 49 li. 2 T. k 22, 23 fi. à l ad ξ. l 22, 23 fi. aut 23 fi. D & O. m Seriatim ad pise ex 23 fi. P, Q, R, S & T. n 18 fi. ea. 24 li. 7 ma o dextra figura fi. 23 n ad λ ad ξ. p 22, 23 fig. n ad λ aut 23 fi. E ad D. q 23 fi. H. I. r 22, 23 fi. ab n ad π aut ab λ ad F. s 22, 23 fi. ab s ad π t 11 fi. li. 7 C, c. & H. I. u 23 fig. à C ad D. & ab N ad O. x 23 fi. n θ ad λ y ſiniſtra figur. figura 23 n ad ξ. z eiuſdem fig. ξ. a 23 fi. I. b 23 fi. H. c 22, 23 fi. ab s ad n d 22, 23 fi. δ, s aut 23 fi. C, D. e 22 fi. φ. φ tranſuentis δ. f ad λ 23 figuræ ad ſpeclatur. g 23 fig. à λ ad ξ. h 22, 23 fi. ſupra dextrum q. i 22, 23 fi. ſub r. k 22 fi. π. l in ſiniſtra fi. 23 fi. ad ξ. m 22, 23 fig. ξ. n 23 fi. n θ ad λ ξ. o 23 fi. H. p 23 fi. σ. q in ſiniſtra fig. 23 fi. ad ξ. * Vi tab. 4 fig. cap. 49 lib. 2 T. r 23 fig. à G ſurſum.*

cæ connata ſurſumq́; conſcendentia abſcedunt. tale enim quid canes, & magis adhuc caudati ſimij & tauri
s 22, 23 fi. ξ. & fig. cap. 49 lib. 2 R. indicant, modicè conſpicuis reuolutionibus ea ſede frequenter donati. Cæterùm corpus s glandoſum, in *Glandoſum corpus uaſorum ſemen deferētium inſertionem excipiens.*
quod deferentia ſemen uaſa, poſtquam coiere inſeruntur, quodq́; Herophilus ἀδενοειδῆ παραστάτην appellat,
ad humillimam ueſicæ partem ipſiusq́; ceruicis initium reponitur, eſtq́; unicum & ſubinde utriſque ſimul
teſtibus grandius: at non ad amuſsim rotundum. anterius enim & poſteriùs nonnihil depreſſum, a laterib.
t in dextra fi. 23 fi. à ν per o ad φ. autem rotundum inſtar globi cernitur. per ipſius uerò medium, ueſicæ t canalis procedit, qui hic paulo
quàm in reliquo progreſſu latior, amplior ve exiſtit: non tamen, quod manifeſtè conſpici poſsit, à ſemen de
ferentibus uaſis foratus, ſed aſper duntaxat, ac inæqualis & rugoſus: idq́; potiſsimum in poſteriori ipſius ſe
de, ubi interdum deferentium uaſorum ingreſſum accurato ſtudio ſecantes, conſpicuè deprehendimus. De
inde ueſicæ ceruix, qua per glandoſum hoc corpus fertur, diſtincta ab illo neutiquam membrana eſt. nam
ſolus glandoſi corporis ſinus communem hic urinæ ſeminiq́; meatum conficit, per reliquum autem proceſ
u 22, 23 fig. p. x 1, 2 fig. cap. 49 lib. 2 G adnaſcetur A. B. ſum canalis ille priuatum eſt corpus, u orbiculari muſculo ſtatim à glandoſo corpore circundatum, & x
dein duobus quæ penem præcipuè conſtituunt corporibus adnatum. Quæ uerò hæc penis ſint corpora, quæ
que uniuerſa ipſius habeatur conſtructio, ſimulatque ſingulorum quæ iam complexus ſum uſus, ſuccinctè
aſcripſero, peculiari Capite recenſebo. Quum primùm itaque hactenus commemorata diligenti ſectione *Partiū quæ hoc Capite deſcribuntur conſtructionis ratio.*
eris aggreſſus, ex iecoris, pulmonis, & renum fabrica, multorum autorum ſibi pugnantium neglectis dog-
matibus, pulchrè doceberis, teſtium ſubſtantiam ingenita ſibi facultate, ex materia quam uenæ ac arteriæ
illi deferunt, ac per totum teſtem diffundunt, ſemen efficere: & quemadmodum iecoris caro ſanguificatio
nis opifex cenſetur, ita & hanc teſtium ſubſtantiam ſeminis procreatricem, paremq́; hic organorum con-
ſtructionem, ac in iecore eſſe. Perinde enim ac cibos nutritioni aptos ore aſſumimus, eosq́; uentriculo con
ficimus, & quod confectum elaboratumq́; eſt, ex inteſtinorum anfractibus longo ductu in iecoris cauum
fertur: ita quoque optimam ſanguinis ſpirituumq́; portionem teſtium uenæ ac arteriæ ipſis perferunt. non
quidem breui aliquo, aut non anfractuoſo progreſſu, uerùm longiſsimo, & innumeris reuolutionibus ſpi-
riſq́; tortuoſo & oberrante: ut materiam teſti præparatam, ſeminiq́; efficiendo magis opportunam commu
nicent. neque id in unam amplam teſtibus inciſam cauitatem, ſed in tenuiſsima, eademq́; tunica ſubtili ad
modum formata uaſcula, per teſtis ſubſtantiam frequentiſsima ſerie diſtributa. Nimirum ut teſtis ſubſtan
tia (quemadmodum de iecoris carne dictum eſt) facultate ſibi inſita ſanguini & ſpiritui perfectam ſeminis
naturam impertiat. Atque hęc facultas in maſculis roboris & uirilitatis, in feminis muliebritatis cauſa exi-
ſtit: corpusq́; uniuerſum ita alterat, ut id quod neque mas, neq́; femina per ſe eſſet, mas uel femina euadat.
Rurſus ut in iecore uenæ cauæ ſurculi ex portæ ramis ſanguinem aſſumebant, atque in illis quoque is per- *Vaſorum teſti materiā deducētium ortus ratio.*
fectius elaborabatur: ſic etiam pori meatusq́; innumeri, ſed gracillimi, paratum à teſtibus ſemen in deſe-
rentis uaſis anfractus teſti connatos exporrigunt: ut hinc rurſus ex utroque teſte ſemen in eam ſedem in
uiris deducatur, qua commodè in uterum proijci & eiaculari queat. Ad hanc functionem conducit, dextri
teſtis uenam à cauę caudice ſub renum uenis enaſci, quò puriorem ſyncerioremq́; ſanguinem teſti offerat.
Sic & utraſque arterias à magna pariter oriri magnopere expedit: ut tenuioris, impetuq́; ruentis ſanguinis
& diuinam quæ ſemini ineſt animam, ſpiritum ve magis infæcatum deducerent. Quippe neminem iam
eſſe opinor, qui in arterijs ſanguinem cum Eraſiſtrato non contineri, & ſeminales arterias nihil præter ſpi-
ritum teſtibus adferre autumet. quanquam etiam & hoc Ariſtotelis fuerit dogma, ſeminales arterias ſan-
guine uacuas eſſe falsò docentis. Cæterùm à ſiniſtri renis uena, eius lateris teſtem, ſuam uenam in hoc ob
tinere Galenus cum alijs Anatomicis omnibus atteſtatur, ut hæc ſeroſum ſanguinem ſemini communica-
ret, cuius acrimoniæ & mordicationis ui in ſeminis emiſsione pruritus, titillatioq́; in organo multis neruis
implicito, concitaretur. Eiuſmodi enim hic delectationem Galenus fieri ſcribit, qualem ex ſalſis mordaci
busq́; ſuccis in his qui ſcabie laborant, eſſe cognouimus, quando illi igne, aut lecti ſtragulis excalefacti pru
riunt, ſcalpendoq́; ſuccis illis cutem ſtimulantibus locum dant. Hoc Galeni decretum, non admodum
probabile duco, quum mingentes ex tanti ſeroſi humoris copia pruritu non afficiantur, etiamſi rigido ex-
calefactoq́; pene crebrò & præcipuè ijs qui calculo uexantur, urinam reddi nouerimus. Quinetiam putridi
ſeminis inuoluntario fluxu laborantes, primis diebus languido & flaccido pene pruritum etiam ſentiunt,
nulla præcedente penem excalefaciente cauſa. Ad hæc, qui ex ramicum uitio, aut alia occaſione ſiniſtro te
ſte caſtrantur, coeuntes, neque pruritu, neque uoluptate afficerentur: quod falſum eſſe, indies ab his qui-
bus ramex manu curatur, audimus. Quod uerò alij halituoſum ſeminis ſpiritum ad delectationis cauſam
etiam concurrere teſtantur, non mihi ſatis arridet, quum ea pungendi ſtimulandiq́; uis ſpiritui ineſſe ne-
queat. adeò ut ad ſpecificam eſſentialemq́; ſeminis formam materiamq́;, ac dein ad corporis quod ſenſu
afficitur rationem hæc delectatio ſit referenda. quum tota ueſicæ ceruice hanc non percipiamus. neque pro
fectò ſemen pari ſenſu alias corporis partes, ac uterum afficit. Cæterùm uaſis à teſte ſemen deferentis ad *Vaſis ſemē deferentis ſtructuræ ratio.*
teſtem applantatio, niſi tenuiſsimis & anguſtis foraminulis, idq́; intimæ teſtis tunicæ interuentu fit, quòd
uas id durum, ualidum, denſumq́; iniurijsq́; ferendis pertinax fieri oportuerit, ſubſtantiam uerò teſtis laxā,
mollēq́;: adeò ut prudens Natura hic, quēadmodum etiam nuſquam, nulla eſſentijs contraria in unum coe
gerit, niſi copula aliqua amicitæ ſocietatiſq́; conciliatrice in medium cōiecta. Quantum enim à uaſe ſemē
deferente, intima teſtis tunica denſitate duritiaq́; uincitur, tantum ipſa teſtes ſuperat, non quidem per uni
uerſam circūferentiā qua teſti obducitur, ſed eo duntaxat loco, quo uaſa ſeminaria habet adnata. hic enim
quàm per reliquū corpus mollior exiſtit, &, ut dixi, tenuibus foraminibus perforata. in hoc nanque potiſsi-
mùm creatur, ut teſtis ſubſtantiæ exquiſitiſsimum ſit inuolucrū. Vas uerò ſemē deferens tot anfractibus ſpi
riſq́; ſuper teſtē obuoluitur, ut citius & copioſius à teſte ſemē aſſumat, & aliquā forſan elaborationē in ipſo

ſemen

ſemen obtineat. Poſteriori uerò teſtis ſedi, non autem anteriori uas illud connaſcitur, ut quum iam ſemen confectum porrigat, contineat ve, teſtis autem ſolum conficiat, tutiori loco uas reponatur, teſte propugnaculi loco utens: atque eadem ratione quum uas peritonæum y ingreditur, ſub uena & arteria meritò occultatur, quòd ſemen ſanguine ſpirituq́; ex quibus ſemen paratur, perfectius contineat. Dextrum uas cum ſiniſtro coit, atque in ueſicæ ceruicem ambo inſinuantur, ut utriuſque teſtis ſemen ſimul, eodemq́; tempore in uterum eiaculetur. Glandulоſum uerò corpus (quod caudati ſimij obtinēt maximū, & inſtar nubium exterius reuolutum) urinæ, ſeminiſq́; in ueſicæ ceruice meatum humectare certum eſt. Et deinde uelut meatuum qui per ipſum à deferentibus uaſis digeruntur, ſicut & uenarum, & arteriarum, & neruorum ueſicæ corpori & ceruici diſtributorum, fulcrum eſſe, & fortaſsis etiam ſemini quandam perfectionem indere, ad ſeminiſq́; generationem conferre uidetur. Etenim in inuoluntario ſeminis fluxu laborante, quem Patauij diſſecuimus, corpus hoc glandoſum quum diuideretur, non minus quàm teſtes ipſos, ſemine oppletum conſpeximus; & ſi uerum fatendum eſt, inter diſſecandum in nulla penitus corporis parte, tanta ſeminis uis uſquam, atque in hoc glandoſo corpore adinuenitur, quantumuis id à teſtium ſubſtantia mollitie æqualitateq́; multum uariet. Cæterùm Galeni de glandoſo hoc corpore demonſtrationē ad calcem ſecundi de Semine poſitam admiror plurimum: qui quum hoc diſſectionis imperitos ne prorſus quidem cognoſcere, peritos uerò uno ore omnes aſſerere ſemen illo contineri, dixiſſet, illorum ſententiam improbaturus, hanc ſæpius inculcatam ueramq́; & irrefutabilem ab ipſo habitam demonſtrationem ſubiecit. Si in glandulоſis aſtitibus (ut interpretis uoce, παραστάτας ἀδενώδεις ita uertentis, utar) ſemen gigneretur (periti tamen, quibus glandulоſum corpus cognitum fuit, contineri tantum dixerant) excretionem eius caſtrata animalia appeterent. at hanc non uidentur appetere: nullum igitur ſemen in his gigni perſpicuum eſt. Profectò ſi Galeni libri de Demonſtratione, eiuſmodi crebris ſcatent demonſtrationibus, quę ipſi (ſi modò auſim proloqui) non infrequentes, ac potiſsimùm in qua plurimum excelluit Anatome ſunt, non eſt quod tātopere eos libros expetamus, illiſq́; ipſos inuideamus, apud quos à tineis & blattis nullum ſui uſum præbentes, deuorandi aſſeruantur. Præter hoc enim quòd eiuſmodi animalia ſubinde ut pueri ſpadoneſq́; incaſſum uenerem appetunt, quo nam pacto quæſo, etiamſi tota ſeminis generandi uis glandoſo huic corpori ineſſet, teſtibus ademptis ſemen ea producent, quando reſecti teſtes uaſi ad glandoſum corpus ſemen deferenti nihil exporrigent? Id enim ex ſectione certo certius eſt, nullam omnino deferenti ſemen uaſi cum uenis ac arterijs teſtium communionem eſſe, qua ſemen citra teſtium opus aſſumerent. etſi quid tale eſſet, quod aliquando mihi cum pleriſque Anatomes profeſſoribus perſuaſiſsimum fuit, ut ſcilicet uena & arteria in deferentis ſemen uaſis naturam degenerarent, exq́; uena & arteria illud conformaretur, Galeni demonſtratio duntaxat in illis animalibus locum haberet, in quibus induſtrius caſtrator teſtem illęſis ſeminarijs uaſis (quod factu eſt impoſsibile) ademiſſet. Quantumuis enim ſtudueris deferentis ſemen uaſis ſuper teſtem circumactus, & ſpiras, gyroſq́; ab intima teſtis tunica reſcindere, id non pręſtabis, quin uaſis pars quæ teſti adnaſcitur, aſpera inæqualiſq́; & raſa uideatur. Etſi fortè huius experientiæ ſtudioſus in caſtrando animali intimam teſtis tunicam aliqua ex parte diuideres, & tunicam ad ſeminaria uaſa adhuc cōnatam relinquens, ſolam teſtis ſubſtantiam ex tunica liberares, neceſſariò adhuc pori meatuſq́; ſeminalium uaſorum diſrumperentur, quæ certò per teſtis ſubſtantiam digeri nouimus. Huius namque administrationis, & expendendæ Ariſtotelis ſententiæ, quæ teſtibus nullam ſeminis generandi uim tribuit gratia, in cane periculum feci: qui bellè quidem conualuit, ſed generationi, ut reliqui quibus teſtes eruti ſunt, ineptus eſſe uidetur. nam hic, ut & illi quoque, obeſus admodum & ingeneroſior redditus eſt. Verùm ut reliqua taceam, mirum eſt Galenum non animaduertiſſe, quum huiuſmodi texeret demonſtrationem, ab Ariſtotelis ſectatoribus illam, ut teſtes ad ſeminis generationem nihil conducere perſuaderent, in hūc modum retorqueri poſſe: Si ſemen in teſtibus gignererur, animalia quibus uena & arteria ſeminales, quà ex peritonæo elabuntur, uinculo ita eſſent interceptæ, aut præſectæ, ut teſtis in ſcorto adhuc relinquerentur, ſeminis excretionem appeterent. at hanc non uidentur appetere: nullum igitur ſemen in teſtibus gigni, eſt perſpicuum: Sed ut glandoſum corpus, ſi ſemen generaret, abſectis teſtibus ſuo munere, utpote deficiente materia, fungi nequiret: ita etiam teſtes ſuum non obirent munus, quum nullus ſanguis & ſpiritus, iam præſectis uaſis, ad illos deduci poſſet.

y 23 fi. ad λ ſub δ.

Glandoſi corporis ueſicæ collo adnati uſus.

Galeni Anatomica demonſtratio, quæ glandoſum corpus ſeminis parando non præeſſe conficitur.

DE VIRILIS MEMBRI, PENISVE STRVCTVRA. Caput XIIII.

PENIS *fabricam in primis oſtendunt figuræ Capitis quadrageſiminoni, libri ſecundi: ut & uigeſima figura huius libri, & uigeſimaſecunda, & uigeſimatertia.*

AFFABRĖ admodū Naturam penem extruxiſſe, illius functiones pulchrè atteſtantur. Hæc namque, quum ſatius fore duxiſſet, duos qui commodè generationi ſubſeruirent homines procreare, uni quidem præcipuè ad ſeminis ſuſceptionem, alteri autem ad eius excretionem idoneas partes adaptauit. Viro igitur membrum ſemini in uterum fundendo aptiſsimum eſt largita, quod concubitus tempore uarios ob uſus tumidum, rigidum & erectum prorſus eſſe oportuit. At ſi perpetuò ita tenſum prælongumq́; ſeruaretur, tota nita, præterquàm congreſſus tempore, moleſtum foret, promptcq́; iniurijs non ſecus afficeretur, quàm ſi quis ſemper manum circumferret protenſam. Quum itaque modò laxum, gracile & breue, modò uiciſsim tenſum tumidumq́; fieri debuit, laudanda eſt Natura, quæ membrum his uſibus idoneum confinxit. Penis enim

Penis ſtructuræ ratio.

Potiſsima penis ſubſtantia.

a 1,2,3,4 *fi.ca. 49 li.* 2 A, B. *& huius libri* 22, 23 *fig.* 6,7.

enim potiſsimùm a duobus corporibus, nullam partem (niſi fortè papillam) ſibi ſimilem nanciſcentibus' conſtruitur: quæ ſpiritu ſanguineq; repleta, erigi, produciq;, & inſigniter turgere poſſunt: & rurſus eodem ſpiritu ſanguineq; diſſolutis, arctari, concidere, flacceſcere, breuioraq; effici. Quòd uerò Galenus hæc corpora nunquam reſecuerit, neque illorum naturam perſpectam habuerit, ipſius in decimoquinto de Partiũ uſu orationis ſeries plus ſatis tibi argumento erit, ubi uirilis membri fabricam abſoluero: cuius ſitum Galenus prolixiſsimè & eleganter recenſet, quòd nimirum citra ſectionem is illum non magis latuerit, quàm hominis digiti, & ad inguina & in poplite flexus, quibus duntaxat locis hominem à ſimia differre, Galenus propemodum arbitratus eſt.

Galenũ humani penis fabricã nũquam ſpectaſſe.

Penis ſitus.

Atque ut ſitus in conſpectu citra longiorem enarrationem uenit, ita quoque leui opera colligitur, quàm is penis muneribus obeundis examuſsim quadret, neque aptiùs aliquò reponi poſsit: ita ſanè, ut moles ipſius & forma nulli non pateant. Conſtructionem uerò ipſius ſubintrant duo illum præcipuè efformantia corpora, meatus ſemini urinæq; communis, quatuor muſculi ad penis radicem repoſiti: ac demum uenæ, arteriæ, nerui, cutis, & quæ huic ſubſternitur carnoſa membrana, & uinculum cutem hanc cum carnea membrana peni connectens.

Penis conſtructionẽ ſubeuntia.

d 1,2,3 *fi. cap.* 29 *lib.* 11.

e 1 *fi. ulti marũ lib.* 1 1.

f 2 *fi. cap.* 49 *lib.* 2 B *& dein illi, ſubditũ* C.

g *eaſ. fig.* A *et illi ſubditum* C.

h 1,2,3 *fi. ca.* 49 *li.* 2 G *ſub* A, 2.

i *Figurarũ* 49 *cap. lib.* 2 D.

k 3 *fi cap.* 49 *li.* 2 E, E.

Duo præcipua ipſius corpora.

Ex dextro itaqne pubis oſſe, d ubi id craſsius & quaſi teres ad inferiorem e commiſſuræ pubis oſſa committentis ſedem uiſitur, f teres quoddam corpus ualidiſsimè principium ducit, ligamenti naturam prorſus referẽs, quod ab oſſe nonnihil ſurſum recendens, interno latere g aliud contingit corpus, ſimiliter à ſiniſtro pubis oſſe pronatum. Hæc corpora in eum modum inuicem committũtur, ac ſi utrarumque manuum indices internis partibus mutuò iungeres, unitosq; fingeres. Vt enim interna indicum ſedes plana, non autem gibba & teres, exterioris ſedis modo eſt, ita etiã hęc corpora qnà inuicem connaſcuntur plana ſunt, externis autem lateribus & ſuperiori ſede teretia inuicem iunctorum digitorum inſtar, qui ſimul commiſsi latius quàm profundius corpus ad penis modum efficinnt. Deinde ut inferior indicum, ita commiſſorum ſedes modicè dehiſcit, planaq; uiſitur: ſic & penis corporum inferior ſedes patens dehiſcit, ac h urinarium ueſicæ meatum ſub ſe ita porrectum obtinet, ac ſi calamum quo ſcribitur, inferiori indicum ſedi exporrigeres, & indices tibi penis corporum loco, calamus autem urinarij meatus uice eſſent. Mox enim à corporum exortu ipſis urinarius meatus, ſeu neſicæ ceruix ſubtenditur, ac cum illis ad i glandes uſque initium in eum modum porrigitur, ut corporum ſubſtantiam nuſquam ingrediatur: perinde ac in glandis ſede, ubi meatum in corporum ſubſtantiam duci paulo pòſt audies.

Meatus urinæ ſeminiq; communis.

Corpora hæc in hunc modum enata, ſimulq; commiſſa, ſeorſum ſingulum oblonga referunt corpus, ex neruea contextum ſubſtantia, inſtar coriaceæ fiſtulæ, cuius interior k ſubſtantia rubra prorſus, & nigricans, & fungoſa, & atro ſanguine oppleta cernitur, ad eum ferè modum, ac ſi ex innumeris arteriarum uenarumq; ſurculis quàm tenuiſsimis, ſimulq; proximè implicatis, retia quædam efformarentur, orbiculatim à neruea illa membraneaq; ſubſtantia tanquam in corio comprehenſa. Atque hæc duo penis corpora ad glandem uſque priuatim ſingula nerueum retinent innolucrum, & fungoſam hanc ſubſtantiam, ſumma diligentia à Naturæ operum ſtudioſo expendendam.

Glans.

l *ad* D *figurarũ cap.* 49 *lib.* 2.

m 23 *fi.* 4.

Quum autem ad eam uſque penis regionem perrepſere, in qua iam glandem l efformatura ſunt, in acutum feruntur, & carnoſa glandis ſubſtantia ipſis obnaſcitur, quæ meatum urinæ ſeminiq; communem non ſubnatum dunta at ut corpora illa obtinet, uerùm eum in ſe complectitur, meatumq; ambit, qui hic reliquo ipſius ductu m amplior efficitur: & rurſus ſuo fine extremo ve arctatur: non ſecus quàm ſi Natura in concubitu ſeminis moram, ac proinde intenſiorem delectationem in glande (quam affrictus potiſsimum occaſione adauxit) eſſe cupiuiſſet. Vnde etiam innoluntario ſeminis fluxu laborantes, hac ſede plurimum ulceribus infeſtantur, propter putridi ſeminis in hac amplitudine aſſeruati acrimoniam, urinarium meatum impenſe exulcerantem: qui profluentis urinæ mordacitate, dum urina redditur, in glande inſigniter infeſtatur, non minus ſanè, quàm rigido pene eiuſdem meatus ſedes inter anum & teſtes, ubi perinæum nobis uocatum habetur, conſiſtens, grauiter eo malo affectis cruciatur: quod in primis meatus obliquitatis ac reflexus, & inſuper decliuis etiam ſedis ratione accidit.

n 1 *fi. cap.* 49 *li.* 2 G.

Quum enim meatus n hàc primum ſub penis corporibus ſurſum reflectitur, hæcq; ſedes humillima eſt, ſeminis copia à quo meatus exulceratur, non minus hic quàm in glande conſiſtit, ac proinde magis quàm in reliqua meatus ſede erodit: & deinde eroſus meatus, quando unà cum pene tenditur, ſolutionem unitatis uehementius inibi percipit.

o 22, 23 *fi. u. & ultima fi. li.* 3 *f.*

p 1,2,3,4 *fi. ca.* 49 *li.* 2 A, 2.

q 20 *fi.* r.

r *Ea ſede, ubi u ſpectatur* 22 *fig.*

s *Inter* 5 *et* 7 *fi.* 22.

t 1, 2 *fig. ca.* 49 *li.* 2 H, I, K, L.

u 20 *fi. inter* 1 *&* r.

Venæ, arteriæ & nerui.

Porrò o uenæ ac arteriæ ad horum penis corporum radicem accedentes, ab illis deriuantur uenis ac arterijs, quæ humilioris illius diuiſionis rami ſunt, quam uaſa os ſacrum prætergreſſa tentare, in tertio libro prodidimus: & quanquam hæc uaſa ad penis corpora pertingant, uix tamen ſectione aſſequor, qno itinere in p corporum illorum cauitatem inſerantur, ſanguinem cum nigricantem & craſſum, quem fungoſa corporum ſubſtantia plurimum poſsidet, deductura. Rami tamen q cuti hæc corpora induenti, etiam ante ſectionem conſpicui offeruntur, illamq; intercurrunt. Nerui quoque huc plures ab infimis ſacri oſsis paribus pertingunt, ſecundum corporum longitudinem diffuſi: ac r duo tenues in humillima penis ſede exporriguntur, unus utrinque ad meatus urinæ ſeminiq; communis latera. Quinetiam & alius ſubinde conſpicuus eſt, ſuperiori corporum ſedi qua hæc inuicem connaſcuntur, s expanſus. His neruis accedunt membranea uincula, ſuperiorem corporum ſedem, qua primùm ſurſum ducuntur pubis oſſium commiſſuræ, ad eam uſque partem nectentia, qua primùm penis orbiculatim cute carnoſaq; membrana obtegitur.

Cutis.

Carnea mẽbrana Muſculi.

t Muſculi quatuor penem adeuntes, in ſecundo libro deſcripti ſunt: dum duos urinæ, ſeminiſq; meatui, & ſingulos ſingulis penis corporibus aliquò uſque exporrigi recenſuimus. Adeò ut nihil de penis fabrica modò dicendum ſuperſit: niſi quis Naturam laudare uelit, quòd nullum adipem u inter carneã membranam & cutem peni obductas interiecerit, quo tenuius, & cõuolui implicariq; & extendi aptius inuolucrum peni ſtatueretur, qnod præputium uulgò nuncupamus: in hoc in primis formatum, ut penem tegendo aſſeruet læuem, modiceq; mollem & lubricum, egregieq; ſenſu præditum, nõ uerò calloſum, cutiſq;

inſtar

Libr. 15. de Vſu part. Lib. 1 de Hiſto. cap. 13.

inſtar aridum & ſtupidum. Si itaque humanum penem reſecueris, non unum concauum reperies neruum aut ligamentum à pubis oſſe enatum, quemadmodum Galenus docuit, ſed duo quæ deſcripſi corpora: quæ non uacua & omni humiditate indiga, ut Galenus ſcribit, exiſtunt, ſed fungoſa illa & ueluti carnea, uti Ariſtoteles rectè innuit, materia, & plurimo nigricante ſanguine inſtar farciminum implentur. Deinde ad ſeminis urinæq; meatum non alij exporriguntur muſculi, quàm x duo illi quos à recti inteſtini orbiculari muſculo pronaſci oſtendimus: quantumuis interim Galenus per totam penis longitudinem duos exporrigi recenſeat muſculos, ſecundum urinæ ſeminiſq; meatum protenſos. Cæterùm haud mirum eſt, Galenum penis muſculos non probè aſſecutum, quandoquidem neruoſi illius cauiq; quod in pene ſtatuit corporis exortum non dubitè expendens, aſſerat, id ex ſuperioribus pubis oſsium ſedibus y pronaſci; haud ſecus ſanè, quàm quis diſſectionum rudis iudicaret penem illic primùm oriri, ubi is ab oſſe pubis ſupra ſcortum teres ac cute obductus propendet, aut erigitur: non uerò (quemadmodum nos ſcripſimus) animaduerteret, z neruoſa penis corpora inferiùs etiam a educi, quàm infima pubis oſsium b commiſſuræ conſiſtit regio, & penem mox ad anum in uocato nobis perinæo, uniuerſoq; ipſius per ſcortum inceſſu, & longo ad anteriorẽ pubis oſsium ſedem nexu, æquè craſſum corpulentumq; exiſtere, ac in tereti illa & ueluti ſua ex corporis trũco eminente ſede, quam uulgus penem uirgamq; appellitat. Neque iſtud ſolis obtigit hominibus, at uniuerſis quoque quadrupedibus præcipua penis portio moleſq; infra pubis oſsium commiſſuram, anum uerſus, auſpicatur: etiamſi hæc animalia in penis conſtructione, non rara alioquin uulgariaq; proponant diſcrimina. Cæterùm Arabes quoque admiror, qui tres in pene enumerarunt meatus: unum quidem urinæ dicatum ſecundum ſemini, tertium autem illi uiſcido humori, quem à glanduloſo c corpore ceruici ueſicæ circumnato parari arbitramur, quiq; humectum penem ſubinde reddit uiro impenſius cõcubitũ appetente, quum interim his omnibus unus extruatur meatus. Verùm facilè exiſtimo hanc ſententiam primùm ab Arabe quopiam fuiſſe inuectam, qui penis ſectionem aggreſſus, eiuſq; fabricam Galeni placitis non conuenire animaduertens, d tres arbitratus ſit eſſe penis meatus: duo quæ dixi corpora, & meatũ ſemini urinæq;, & dicto etiam nuper humori communem. Quandoquidem ſi tranſuerſim penem e reſecas, neque nigricantem qui inter ſecandum promanat ſanguinem abſtergis, profectò ſingula corpora ſinguli meatus tibi apparent: quib. tertius accedit, qui uerè meatus eſt. At expreſſo abſterſoq; ſanguine, corporum fungoſa ſe offert ſubſtantia, leui negocio commonſtrans, corpora illa meatus non eſſe cenſendos. Vtcunque tamen ſit, hic Patauij adoleſcens iuris ſtudioſus, ac è nobili Symionum apud Foroiulienſes familia natus, mihi familiaris eſt, qui in glandis apice duos obtinet meatus, unum ſemini, alterum urinæ paratum. Verùm quum ea quæ non niſi rariſsimè accidunt, hic nequaquam commemoranda duxerim, quæ præter naturam ſe habere comperi, non lubens ſcribo. Quare etiam hermaphrodytorum ſpecies, quas aliquot hactenus uidi, nunc non recenſeo: generationis, non monſtruoſæ mulieris organa, modò perſequuturus.

x 1, 2 fig. cap. 49 lib. 2 & H ad M.
y Vbi quĩ ſiſtu 4 muſ. tab. in qua penis pars in 3 ne. conſpicua eſt abſciſſa.
z 1, 2 fig. cap. 49 lib. 2 A, B.
a 2 fi. cap. 49 li. 2 C.
c iuxta M.
b 1 fi. ultimarum lib. 15.
c 22, 23 fig. E.
d 3 fi. ca. 49 libri 2 E, F, G.
e ut in di. illa fi. & 4 muſ. tab. ad G.

DE VTERO, RELIQVISQVE MVLIEBRIBVS GENERATIONI famulantibus organis. Caput XV.

PRAESENTIBVS organis oſtendendis ſeriatim faciunt uigeſimaquarta figura, & uigeſimaquinta, duæq; illas ſubſequentes.

Vterum in fundum & ceruicem diuidi.

Vteri ſitus, & cum accumbentibus ipſi partibus contactus.

QVVM uteri enarramus fabricam, illum opportunè in a fundum, & b ceruicem, ſeu collum, non ſecus ac ueſicam, diſtinguimus. quandoquidem, etſi uterus illis ambobus conformetur, unumq; ex illis conſurgat corpus: ea tamen ſitu, forma, magnitudine, ſubſtantia, uaſorum inſertione, & id genus alijs, in uteri hiſtoria diligenter ſpectandis, admodum differunt. Ceruix itaque uteri à mulieris pudendo ſurſum rectà per poſteriorem pubis c oſsium & d ueſicæ regionem, ac ſecundùm e recti inteſtini anteriora, in peritonæi f cauitatem tantiſper aſcendit, donec ferè è directo ſedis pertingat, qua è pubis oſsibus rectorum abdominis muſculorum exoriuntur g initia. illic namque uteri ceruix in fundum, aut fundus ipſe in ceruicem h deſinit, adeò ut & hic humilior quoque fundi pars plurimùm conſiſtat. Cæterùm ſuperioris fundi partis, & eiuſdem laterum ſedes, pro magnitudine ipſius & mole uariant. Quanto enim fundus cum fœtu magis increſcit, tanto etiam elatius, uel ſupra umbilici regionem, ſuperiore ſua parte protẽditur: ſuiſq; lateribus ad ilia ſic accedit, ut nullum peculiarem ipſi ſitum circunſcribere queam. In nullis tamen omnino mulieribus utero non gerentibus, fundus, ſacri oſsis i initium infimæ lumborum uertebræ coarticulatum ſuperat, neque in illis fundus & ceruix poſteriori parte aliud præter rectum inteſtinum tangunt, uixq; ipſius etiam uincunt amplitudinem, & elatiſsima fundi pars non tam altè ac recti inteſtini k ſedes in colon ceſſans prorepit. imò hanc nunquam adeò altè atque ueſicam uel prorſus inanitam, conſcendiſſe animaduerti, niſi uterum manu apprehenſum, ipſius producta ceruice, ſurſum traxerim. Prout namque hanc in ſe laxatam & cõuolutam ſinis, aut utero ſurſum attracto protendis, uteri ſitum plurimùm uarias. Is namque tam liberè connexus iacet, ipſiuſq; ceruix, uti ſuo audies loco, ea extruitur ſubſtantia, ut fundus leui opera deorſum ac ſurſum agi poſsit. unde etiam (ne quid de uteri adferam procidentia) non admodum magna occaſione in quibuſdam mulieribus, præcipuè autem ætate prouectioribus, & quibus uteri l ligamenta iam laxiora euaſere, fundi m os ad ceruicis uteri n os ita deuoluitur, ut mox in ceruicis ore, ipſo ve pudendo occurrat, ſicq; ſuprema fundi pars multo humiliùs quàm elatior ueſicæ regio deſcendat. Quanquam interim (uti iam prius monui) puellis etiam, & illis mulieribus quæ nondum pepererunt, & quibus fundi os altiùs adhuc reconditur,

a 22 fig. L, L.
b 25 fi. x. x. aut quod quod ſub G, K, K conſpiciu fi. 27.
c ultimarũ fi. li. 1 g. h.
d 24 fi. T. 25 fi. ß.
e 24 fi. K. 25 figu. m.
f 24 fi. G. n. 25 fig. G, H.
g 5 muſ. ta. n, o muſ. Δ.
h 24 fi. R. S in L deſinunt.
i ult. fi. li. 1 M & fi. cap. 24 lib. 1 G ad F.
k 8 fi. ius 14 T & Y.
l 24 fi. O. P. Q. 26 fi. E, E.
m 16 fig. D.
n 25 fi. b.

conditur,uteruſq; ſuis ligamentis detinetur,ſuprema fundi pars,inter diſſecandum,ueſicam minimè excedere uideatur:adeò,ut uniuerſæ anteriori fundi parti ueſica præponatur. Hic tamen [o] humillima omenti ſede in illis mulieribus interueniente,quibus id ſurſum uerſus lienem non conuolutum, omnibus inteſtinis obducitur. Omenti enim moles longitudoq; tanta eſt, ut inter uterum ueſicamq; aliquando implicari,ac ut Hippocrates de obeſis dicebat mulieribus,uteri fundi os,quo etiam minus aptè concipiat, leuiter comprimere poſsit. Cæterùm [p] anteriori ceruicis uteri parti,ueſicæ quoque fundus illic incumbit,aut præiacet,ubi uteri ceruix fundo ſuo eſt contermina.per reliquam uerò ſedem,quaſi ad pudendum uſque, collum ueſicæ ipſi duntaxat exporrigitur. Verùm quia uteri ceruix, ueſicæ collum latitudine plurimùm ſuperat,tota anterior ceruicis uteri pars,ueſica ipſiusq; collo non operta, eam peritonæi ſedem contingit, qua interna poſterior ve pubis oſsium regio ſuccingitur. Porrò latera ceruicis fundiq; uteri, [q] uaſa quæ ipſum adeunt,& [r] mēbranæ illũ proximis partibus nectentes,ſpectāt. Atque ita uterus ferè non prægnantibus ſituatur. in utero autem gerentibus, ſuper [s] gracilia inteſtina ſub omento (niſi id ſurſum uerſus lienem ſit reuolutum) & anteriore peritonæi parte ducitur, ilia quoque, quum partui uicinior eſt, impenſiusque turget, inſigniter opplens. Quinetiam uterus his non adamuſsim (ut aliàs ferè) mediam, quod ad dextrum & ſiniſtrum attinet,ſedem occupat:ſed quaſi elatiore apice in [t] dextrum magis, aut ſiniſtrum uergit. Quod etſi ſubinde fœtuum ſexus ratione fiat, non tamen perpetuum eſt. Mulieres enim dextram abdominis partem magis prominulam grauemq; habentes, & fœtus impetum inibi magis ſentientes, fœminas peperiſſe cognoui:& etiam in ſiniſtro latere facta tenſione ac motu,maſculos aliquando progenitos eſſe conſtat.

Vteri forma. Muliebris uteri formam,ueſicæ plerunque [u] aſsimilamus, & potiſsimum [x] uteri prægnātium,quibus adamuſsim propemodum ueſicæ reſpondet: quippe illis uteri fundus, ut & ueſicæ, amplus egregiè,magnuſq; eſt:& ceruix, ſi hanc ad fundi contuleris amplitudinem, anguſta. In non prægnantibus autem,ceruicis latitudinem, fundi latitudo uix ſuperat: & ſi ceruicem uel leuiſsimo conatu diduxeris,iam ipſius latitudinem plurimùm fundi latitudinem uincere ſpectabis,quum fundi ſubſtantia,utcumq; manibus protendēti, haud ſequax ſit.unde etiam tunc iniqua quodammodo uteri ad ueſicam eſt comparatio. Deinde ueſica, quod ad latum profundumq; attinet, exactè orbicularis eſt: uteri autem fundus non prægnantibus,anteriori poſteriorig; partibus (ut latior quàm profundior euadat) comprimitur. Veſicæ etiam ſuperior pars exquiſiti globi inſtar rotunda eſſet, niſi quà [y] meatus urinam è fœtu per umbilicum deducens,ab ipſa pronaſcitur,uelut in acutum aſſurgeret: quum uterus interim hic [z] obtuſus ſit,quartamque circuli partem, etiam nonnihil erectam aut nouilunij imaginem referat, non aliter quàm ſi ſuperior fundi pars [a] utrinque obtuſum conſtitueret angulum: perinde ac frontem uituli iam primùm cornua producentis,anguloſam extuberantemq; eſſe cernimus. *Vteri cornua.* adeò,ut ab eiuſmodi frontis imagine, cornuumq; exortibus,arbitrer ambos uteri angulos,ac ueluti papillas,à ueteribus cornuum nomen obtinuiſſe,& à nobis quoque cornua nuncupari. [b] Ab his angulis,ſeu cornibus, uteri fundus ſenſim arctior redditus, deorſum ad ipſius ceruicis originem fertur: ita tamen,ut totus fundus non multo fiat longior, quàm eſt latus,ceruice interim inſtar meatus cuiuſdam longa & tereti.

Externa uteri ſuperficies. [c] Fundus uteri,omni ea parte,præterquàm in lateribus, ubi exigua amplitudine uaſorum membranarumque admittit applantationes, externa ſuperficie læui & æquali,& madente ueluti linteo abſterſa,ſubrubicanteque conſtat. Ceruicis quoque exterior ſuperficies in poſteriori ipſius parte ab uteri fundo nonnihil ultra medium ſuæ longitudinis,& anteriori etiam parte fundo propinquiori læuis ac humecta (magis tamen quàm fundi ſuperficies candicans) conſpicitur. Per reliquam uerò externam ſedem, propter quarundam partium adnexum aſpera exiſtit, earum membranarum modo,quæ inuicem adnaſcuntur.

Fundi uteri ſinus. [d] Interna fundi ſuperficies,non prægnantibus æqualis quoque ac læuis, ut & inanitarum ueſicarum apparet. Sed harum [e] ſinus maioribus profundioribuſq; rugis uppletur, illius uerò pluribus quidem,at uiſum quodammodo propter continuitatem denſitatemq; fugientibus,non aliter quàm ſi exactiſsimè læuis foret. Attamē fundi uteri ſinus,perinde ac inuerſum uirile ſcortum, leuiter & perquàm modicè extuberantem [f] ſuturam, ſeu tenuiſsimæ lineæ inſtar prominens tuberculum obtinet, ſecundum uniuerſæ ſinus ſuperficiei longitudinem anteriùs & poſteriùs exporrectum,quaſi quoddam totius ſuperficiei in dextram ſuperficiem & ſiniſtram interſtitium, aut obſcuriſsima potius quæpiam cenſeri poſſet notula. Neque etiam aliud,præter hanc uix eminentem lineam,occurrit ſeptum,aut ſignum, quo internam fundi ſuperficiem,in duas ſubdiuidere liceat,adeò ut tota ſuperficies unica duntaxat ſit cauitas aut ſinus,quo genitale ſemen excipitur,fœtuſq; in utero continetur. Sinus iſte formam fundi uteri magna ex parte referens,latior eſt, & albior,quàm profundior,humillimaq; [g] ſede iuxta fundi foramen anguſtus cernitur: ſuperiore autem ſede latus, qua ueluti in duos ceſſat [h] angulos ad elatioris fundi partis [i] latera cornuaq; conſcendentes. Media enim [k] ſedes ſuperioris partis ſinus non tam altè ac latera ipſius conſcendūt, ob uteri ſubſtantiam deorſum hic quaſi ſeptum aliquod & tuber in cauitatem ſinus ſpectantem. Hunc ſinū in non prægnantibus,ut plurimùm uiſcido quodam & ſubalbo muco illitum, & colore inter pallidum & rubrum medio perfuſum,& in ſuis angulis ſuperioribus ve ipſius apicibus,quàm reliqua amplitudine rugoſiorem ac omnino illi [l] cauitati ſimilem comperi,in quam deferentia ſemen [m] uaſa uiro ad penis initium inſeruntur. Nullus enim inibi in mulieribus inuoluntario ſeminis fluxu, ſeu albis, ut uocamus, menſtruis non laborantibus,manifeſtus (quemadmodum neque in uiro) ſe offert meatus,niſi ex [n] uaſe ſemen deferente ſtylum acutiorem ſecundùm uaſis inſertionem ui intrudamus, ac ſecus quàm ſecundùm naturam habet,meatum dilatemus.

Interna ceruicis uteri ſuperficies. Cæterùm interna ceruicis uteri [o] ſuperficies,quum conniuet,nec alioquin diſtenditur,undecunque rugoſa implicitaq; eſt, ac in ſe concidit: ſi uerò admodum diducitur, exactè læuis & lubrica per uniuerſam ipſius longitudinem,apparet,præterquam ad eam partem, qua in pudendum termina-

o 2 fi. inferiora Q.Q. — p 25 fi. β, γ. & δ in ... X.X. — q 25 fi. n, u, y. — r 24 fi. O, P, Q. & 27 fi. l, l. — s tota ferè 7 fig. — t Ve 3 tab. fig. 30. — u 25 fi. & ſer β, γ, δ. — x tota ferè ... — y 2 fig. M ... ab N. ... 24 fi. Y à T. — z 25 ab i & k ad l. — a 25 figu. i & k. — b 25 fi. ab i ad k ad l. — c 26 fi. fundus læuis à ad A, aſper ad E, quod eſt proximū A. — d 27 fi. notatur A, A, a, B, C, D. — e 26 fi. L. — f 27 fi. C, D. — g iuxta G 27 fi. quo foramen notatur. — h utrinque ad latus F 27 fig. — i 25 fig. i, k. — k 27 fi. F, F. — l 23 fi. o. — m 23 fi. ... — n 25 fi. n. — o 26 fi. B, B.

Prominulæ in ceruicis orificio carunculæ.

tur. Hic namque perpetuò præter laxos implexus, illas cuticulares p carunculas non æqualiter omnibus (p 25 f. L.) mulieribus inſtar geminæ linguæ propendulas adipiſcitur, quæ Græcis νυμφὴ, μύρτον, ἐγκλεὶς & κλειτορὶς uocantur, qui earum præciſionem plus quàm quis facile arbitraretur cruentam, & cicatricem perinde ac reliqua huius ſedis ulcera difficulter ſuſcipientem, docuerunt: quòd illæ carunculæ nonnullis mulieribus ad tantam augeantur molem, ut pudorem deformitatemq́; inducant, & multis nationibus inſignis quoque impudicitiæ argumento ſint; imò à ueſtimentis iugiter attritæ, ad libidinem irritant. Vnde etiam Aegyptijs uiſum eſt, ut aoteaquam illæ longiùs exerantur & propendeãt, tunc potiſsimùm amputentur, quum proximè uirgines oupturæ ſunt, Ad hæc, uteri ceruix in anteriori ſua ſede, paulo ſupra pudendum, ubi ueſicæ q (q 25 f. B. 26 f. ueſica etiam cū ipſius ceruice aperta ſpectatur.) excipit collum, non adamuſsim æqualis cernitur. Nam præter ſcrobiculos quoſdam tranſuerſim ductos, quibus uteri ceruix hic contra pubis oſsis renixum, palaticuiuſdam inſtar, exaſperatus, utrinque ad inſertionis colli ueſicæ latera, tenuis uteri ceruicis portiuncula excreſcit, in ipſius cauitatem propendens, ac illis membraneis r proceſsibus forma perquã ſimilis, quos regreſſum urinæ ad urinarios meatus è ueſica, & bilis confecti ve in uentriculo cremoris ex duodeno inteſtino in deferentem bilem meatum, prepedire innuimus. (deīn 17 f. L.) Haud ſecus, quàm ſi uteri ceruix urinam promptè admitteret, penduli uerò illi proceſſus hanc aliam ve potius uateriam in ueſicæ collum regurgitare prohiberét. (r 23 fig. r. deīn 15 f. R. aut 15 d.)

Ipſius ſcrobes & ueſicæ colli in illā inſertio.

Hymen.

A tergo etiam huius colli ueſicæ inſertionis, paulo ve interiùs, carnea occurrit membrana, quæ hymen & eugion appellata, uirginibus eſt peculiaris. In cæteris namque mulieribus coitu, aut alioquin petulanti quopiam attritu diuulſa, lacerata ve abolетur, neque inter ſecandum alias ve liquidò ſeſe offert: quum interim uel citra diſſectionem in puellulis, diductis nimirum illarum, perinde ac ſi emicturæ eſſent, cruribus, perſæpe uiſitur. Perinde enim ut s ſeptum tranſuerſum (s 7 muſc. tab. Δ.) in homine reponitur, aut potius, ut uaſis alicuius ſundus tranſuerſim ipſi innexus commiſſus ve eſt: ita quoque membrana hæc tranſuerſim in ceruice uteri ea qua diximus ſede conſiſtit, & ceruicis ſubſtantiæ eum in modum continuatur, ac ſi ex ipſa non aliter enaſceretur, quàm cuticulares nuper dictæ carunculæ ex illa prodeunt. Carnea hæc membrana, tota ſede qua è ceruicis uteri lateribus enaſcirur, modicè craſsior eſt, quàm reliqua ipſius amplirudine: quæ alioquin inſigniter tenuis, & non ſecus quàm carnea quæpiam membrana mollis exiſtit, longa ſectione inſtar rimæ cuiuſdam peruia. adeò, ut huius ſectionis occaſione, hymen ſanguinis menſtrui purgationem in uirginibus oeutiquam impediat, & albi illius crudiq́; humoris fluxum quoque promptè tranſmittat: quem etiam admodum puellis oonnunquam accidere, Ariſtoteles rectè prodidit. Quòd uerò Arabes alicubi quinque uenulas in ceruicis uteri medium pertinere, ac dextrarum uenularum ora, ſiniſtri lateris uenularum oris committi, ex hisq́; Centonem ipſorum interpretib. uocatum, adeoq́; hymenem efformari ſcripſerint, coniectura magis, quàm ſedula reſectiooe factum mihi perſuadeo: quum ſcilicet membranæ huius noſtræ Arabes haudquaquam meminerint, ſed commiſſas inuicem ſuis oſculis quaſdam in uteri ceruice reperiri uenulas, ex ſanguiois fluxu imaginati fuerint, qui ſanè in prima coitione, quam Tereotius acerrimam duxit, copioſiſsimè profluit, modò tunc puella integrum aliàs, & prius quauis tandem cauſa non uitiatum hymenem habeat. Quanquam enim nollæ uenulæ ab Arabibus traditæ, ſuis finibus conniueant, connatæ ve ſint: nihilominus tameo rationibus aſſequi eſt promptiſsimum, qui membrana hæc, impetu rupta uel lacerata, & dein continuò affrictu diuulſa excalefactaq́; ſanguinem promanare ſinat: noo aliter quàm in coitu ruptum præputij uioculum, quod plus æquo excedẽs, glandis apicem deorſum præter modum intorquet. Cæterùm, ut uulgò (quãuis falſo interim) ferũt, modò apud has, modò apud illas nationes, nuper natis puellis, quo facilius aliquando pariant, pubis oſſa, neſcio quibus modis ſciungi: ita quoque ab obſtetricibus matronisq́; quibuſdam interdum audiui, nonnullis morem eſſe, ut puellulis membranulam quandam, ſeu pelliculam, perinde ac fruſtra mulieribus datam, ita effringant, ut Iudæos uirilem glandem detegere, præputiumq́; reſecare adhuc hodie cernimus: utq́; etiam ſedulas obſtetrices puerorum iamiam in lucem editorum ori indicem indere, ac linguæ uinculum, ſi fortè plus iuſto io anteriora pertingat, contractiusque ſit, dilacerare nouimus. quod ſi fit, hymenem tunc diſrumpi, uitiariq́;, & quibuſdam oupturis non leue ratumque commendandæ uirginitatis argumentum præberi, arbitror. adeò, ut hac quoque occaſione puellas abſque hymene non ſecus naſci contingeret, quàm Iudæorum pueros interdum recutitos in locem prodire certiſſimum eſt: utq́; raras quaſdam capitis figuras, citra omnem quæ ab obſtetricibus matribusq́; adhibetur compreſsionem, nonnullis nationibus, ueluti proprias iam eſſe factas, non ambigimus, multaque peculiaria in equorum pullia tempore euenire conſtat. Vtcunque ſit, nullus in uirginibus internæ ceruicia uteri ſuperficiei laterum ad inuicem eſt connexus, ab eo quem quis fortè hymeois aliàs etiam perforati beneficio, fieri diceret. Præterea uteri ceruicis cauitas, ipſius uniuerſo ductu, nullibi neque uirginibus, neque iam coiru exercitatis mulieribus anguſtior, quod ad compoſitionem attinet, redditur: imò æquè capax eſt t quà fundo continuatur (ſi modò inibi amplior diſtendiq́; aptior noo ſit) ac u quà in pudendum ceſſat. (t 27 f. K. K.)

Fundi uteri orificium.

In elatiorem huius cauitatis ſedem, ex humillima fundi uteri regione inſignis ſuæ ſubſtantiæ exporrigitur x portio, quæ penis glandem quaſi referens, obtuſo ſuoq́; mucrooe ceruicis uteri latera nuſquam contingens, foramine quodam peruia eſt: quod oteri aut fundi ipſius os non ſecus uocari ſolet, ac muliebre y pudendum ceruicis os ouncupamus. (u 27 f. ad ceruicem ſedem.) Verùm, ut hoc alioquin non diductum aut dehiſcens, ſectionis ſecundùm corporis longitudinem ductæ modo, aut inſtar I conniuet: ita quoque illud ſciſſura tranſuerſa & ueluti literæ Θ centro ſimlli, (at non perpetuò æquali) donatur. (x 26 f. C. deīn D. & 27 f. G. G. y 25 f. L.) Prægnantibus enim rugoſa admodum & perquàm anguſta eſſe, ſpecillumq́; uix admittere putatur. Quæ nuper pepererunt, ſciſſuram hanc ampliorem, minusq́; contractam rugoſam ve poſsident: non prægnantes, medio ſe habent modo. Quod tamen fundi orificium, quoties dehiſcit, orbiculare (ut & ceruicis orificium) reddatur, manifeſtum eſſe arbitror.

tror. Aperitur autem in partu, quum fœtum illiusq́; inuolucra emittit, & quum mẽſtruis purgationibus uiã dat, dein in coitu: nõ ſemper quidem, ſed quum uirile ſemen appetens, id naturali motu ſugendo allicit: & quando uterus non concepturus, uirile ſemen unà cum muliebri ſemine iterum eructat: aut quum in pollutione, uel affrictu, muliebre ſemen excernit. Nequaquam enim uteri ceruice uiri ſemen admittente, aut alioquin diſtenta, ſimul quoque fundi orificium perpetuò recluditur. quippe haud decuiſſet inſatiatæ mulieris arbitrio, etiam poſt conceptum, uenerem procaciter nimium deſideraturæ, orificium illud ſubijci. Vt interim prætereeam, quanta conſeruationis ſpeciei noxa, mulieres ſubinde genituram præter ſententiam nõ reſeruarent: quantaq́; licentia, nullo conceptionis habito metu, maritis parentibusq́; imponerent, ſi modo fundi orificium ita ac ceruicis orificium ex mulieris arbitratu aperiri potuiſſet. Vteri magnitudinem, quũ ipſius explicaretur ſitus, aliquo etiam pacto recenſuimus: neque hæc ſanè promptius, quàm uentriculi moles, deſcribi poteſt. Fundi enim magnitudo pro contentæ in illo genituræ aut fœtus quantitate uariat, & ceruix quoque modò complexa rugoſaq́; cõniuet, modò in coitu ad penis, in partu uerò ad fœtus formã diducitur. Et quemadmodum diſtentionis ratione, non eadem ceruici adeſt latitudo, ita quoque neque par longitudo. nam nobis uterum inter diſſecandum attollentibus, in miram longitudinem ceruix porrigitur. adeò ut non minus ridiculum ſit, uteri ceruicis quàm penis (cui illa inſtar uaginæ cenſetur) longitudinem latitudinem ve deſcribere. Quinetiam uteri ceruix pro mulieris libidine turgidior, anguſtiorq́; & directior (præterquam quod alijs natura ſit ſtrictior) efficitur, ac proinde etiam haud miror, omnes quodam digitorum numero eius longitudinem deſcribere aggreſſos, inter ſe diſcrepare: & hunc à pudendo ad fundi ſinum undecim, illum duodecim, iſtum plures, alium pauciores digitos enumerare: & quod omnium abſurdiſsimum eſt, parem in non prægnantibus fundi ceruiciſq́; ſtatuere longitudinem. Præterea uterus in eum modum à peritonæo ligatus pendet, ut ipſius fundus ſurſum & deorſum plus minus in coitu, quum generationem expetit, ſeſe ducere, ac ad penis ſummum tanquam animal quoddam (ut & Plato dicebat) hiare poſsit. Inſuper uetulis & ijs quæ ſæpius pepererunt, aut rudius ab obſtetricibus in ſecundarum euulſione fuerunt tractatæ, fundi os in pudendum quaſi dependet, ac proinde breuiſſima implexaq́; in illis ceruix uidetur: quæ tamen inter ſecandum ſurſum tracta, aut aliàs in uiuentibus intrò protenſa, longè educitur. Quòd autem puellis uteri fundus minor ſit, quàm illis quæ iam diu coiere, aut aliquando uterum geſſere, etiam alijs proditum eſt Anatomicis: quanquam in his omnibus teſtium ferè ritu, ſic fundus uariet, ut nullam ipſius molem (quemadmodum neque ueſicæ) priuatim circumſcribere queam. Vtcunque ſit, non prægnantis uteri [z] fundus multo minor eſt, quàm diſſectionum rudis facile ſibi perſuaderet. quum latitudine duos digitos parum excedat, & longitudine uix unquam trium digitorum latitudinem æquet. Porrò diſſectionum profeſſoribus, etiam menſtruæ purgationis occaſione fundi uteri magnitudinis poni differentiam, legi quidem, quando uterum ſanguine turgentem, & paulo pòſt eum repurgaturum, illo grandiorem eſſe docent, qui nuper uniuerſum ſanguinem profudit. Verùm hac ex parte nunquam mihi ſe obtulit uteri diſcrimen: & de ſanguinis illius collectione, & purgatione, infrà quædam ſubijciam, nunc uteri ſubſtantiam pertractaturus. Non prægnantium itaque fundi [a] ſubſtantia conſpicitur neruea, membranea ve, ſed interim admodum craſſa, & non adamuſsim, ut cætera quæ generatim neruoſa dicuntur, candicans, ſed carneum quid colore & ſubſtantia præ ſe ferens, & paſsim denique continua, & duritie ſibi æqualis, niſi fortè ad fundi [b] os paulo durior collectiorque aut denſior euadat. In exteriore huius ſubſtantiæ (quæ utero, ut ſemel dicam, quodammodo propria & peculiaris eſt) ſuperficie, obſcuræ gracileſq́; uenæ integro adhuc utero excurrere uidentur, inter [c] interiorem [d] exterioremq́; ipſius tunicas, incedentes. Sunt enim duæ uteri tunicæ, quarum exterior principium ducit à [e] membranis, quæ [f] uaſa uterum accedentia continent, uterumq́; peritonæo alligant. A peritonæo namque, quà uaſa ipſi adnaſcuntur, quæ à magna uaſorum [g] diſtributione ſupra ſacrum os facta, uerſus crura tendunt, partes quædam proceſſus ve exoriuntur, [h] membranis meſenterium efformantibus ſubſtantia formaq́; ſimilimi. Sunt enim hi proceſſus inſtar duarum tenuium membranarum in ipſarum medio uenas & arterias & neruos aliquot deducentium, & multo adipe oppletarum, quæ à peritonæo utrinque procedentes, totis ceruicis & fundi uteri lateribus ad eum modum committuntur, quo inteſtinis meſenterium [i] applantari docuimus: & quemadmodum meſenterium illis tertiam obducit [k] tunicam: ita etiam hæ peritonæi membranæ in ſecundam exteriorem ve uteri degenerant, longè ea craſsiorem, quæ à meſenterio inteſtinis offertur, quòd ſcilicet quatuor peritonæi portiones, utrinque nimirum duæ, uteri efforment tunicam, tertia interim inteſtinorum à duabus tantum conſtituta membranis. Verùm uteri tunicæ craſsities ob hoc duntaxat non tanta eſt, quòd ex tot peritonæi exurgit partibus: ſed quia hæc in contracto, & non grauido utero, impenſe collecta compreſſaq́; diſſecantibus occurrit. [l] Interior fundi uteri tunica, ipſi peculiaris & propria eſt, ab eaq́; compingitur ſubſtantia, qua fundum præcipuè conſtare diximus. Hæc itaque tunica in non prægnanti utero craſsitie omnes reliquorũ corporis organorum tunicas, uel tres etiam [m] uentriculi & [n] inteſtinorum ſimul implexas, uincit. Ipſa tamen omni ex parte non pariter craſſa uiſitur. [o] Vbi enim fundi efformat orificium, craſsiſsima eſt, deinde in media [p] ſede ſuperioris fundi partis craſſa quoque eſt admodum, & (ut in fundi ſinus enarratione dicebam) in ipſum quaſi ſinum extuberat. Cæterùm quà uterus in obtuſos [q] angulos ſua ve cornua deſinit, hæc tunica tenuior, minusq́; ſpiſſa uel denſa diſſecantibus quàm in reliqua parte occurrit. In lateribus autem, & anteriori & poſteriori ſede pariter craſſa exiſtit, adeoq́; compacta, ut nihil præter ipſius ſubſtantiam citra fibrarum quibus abundat diſtinctionem, & notatu dignum uenarum arteriarumq́; inceſſum, utcunque tunicam illam diſſeces, intueri liceat. Verum in illis quæ iam aliquandiu utero gerunt, interior hæc

Muliebris uteri magnitudo.

In Timæo.

Vteri fundi ſubſtantia.

Duarũ uteri tunicarũ exterior.

Interior tunica.

z Molis uteri ut maxima exprimitur 27 figu.

a Conſpicitur ad E, E,E. 27 fi.

b iuxta G 27 fi. et iuxta C, D. 26 fi.

c 27 fi. E, E.

d 27 fig. H.H.

e 24 fi. O, P,Q. et 26 fi. E,E. 27 I,I.

f 25 fi. n, o.

g ult. fi. li. 3 b.

h 24 fi. F, G.

i Spectatur in 10 fi.

k 9 fi. k,k educunt L.

l 27 fi. E. E.

m 17 fig.

n 9 fig.

o 27 fi. G.

p 27 fi. B.

q 25 fi. h, k.

tunica,triplex fibrarum genns,etiam mnlto manifeſtius,quàm nuper ex animãte reſecta, & quæ modò in-
flatur ueſica,proponit.ac rectas quidem habet intimas,easq; oon ad modum oumeroſas: extimas autem or
biculares tranſuerſas ve,rectarum copiam nonnihil ſuperantes:medias uerò nanciſcitur obliquas, eaſdéq;
plurimas & ualidiſsimas.Dein in prægnante utero uenarum arteriarumq; hanc tunicam perreptantium ma
gna conſpicitur copia,quæ ſuis oſculis tunicam ingredientia,in r ſecundinas (uti in ſœtus inuolucrorum *r tabula ſi.*
Ceruicis uteri ſubſtãtia. dicemus hiſtoria) pertinent:& ipſa denique tunica tanto eſt rarior tenuiorq; & magis neruea membranea *30.*
ve,ac minus carnea,quanto magis uterus ipſe in magnitudinem promouit.Cæterùm ceruicis uteri s ſub- *s 27 ſi. K.*
ſtantiæ aliquid commune cum uirili pene accidit.quemadmodum enim duo huius t corpora, & u glans *K.*
præcipuè,craſſo inuolucro inter neruum carnemq; ſubſtantia medio,& fungoſa ſpoogioſaq; quadam ſub- *t ſi. ca 49*
ſtantia infarto, x conſtant:ſic quoque ceruix uteri carnea nerueaq;, ſed non impenſe craſſa, conſtituitur: *lib. 2 A. K.*
tunica,ſubſtantiæ etiam illius fungoſæ nonnihil poſsidente.Huius ſubſtantiæ beneficio, quum mulier ue- *u eorũdem fig. D.*
nerem auidè expetit,uteri ceruix penis modo extuberat,pudendiq; ipſius colliculi ac cuticulares illius ca- *x Conſtitutionem hãc oſtendis 3*
runculæ extrà prominent,ceruiciſq; cauitas penem amplexura arctatur; & quod ad rectam uirilis ſeminis
euibrationem ſat eſt,dirigitur.At iſtud parum illi expenderunt,qui ceruicem uteri multis & orbicularibus *fig. cap. 49*
muſculis,non aliter quàm ueſicæ y ceruicem,& recti inteſtini z terminum intertexi finxerunt. Quod,etſi *lib. 2 ad E.*
pleriſque mulieribus concubitus uoluptatem forſan augeret,& pariter in cauſa eſſet, cur illæ conſtringen- *E. F.*
tium arctantiumq; medicaminum copiam noſtris officinis relinquerent : nimis tamen uoluntariam uim *y 25 fig. 3*
Natura genitalibus indidiſſet,& neſcio quo nam pacto penem plus iuſto uteri ceruicis arbitrio ſubieciſſet. *z 8 ſi. a.*
Porrò Anatomici uerius ſcripſerunt,ceruicem in puellari ætate delicatiorem molliorem q; eſſe : cootrà in
prouectioribus,& ijs quæ frequentius pepererunt,calloſiorem temporis ſucceſſu reddi, nt etiam cartilagini
aſperæq; arteriæ illam in uetulis ſubinde comparauerint.erebro enim coogredientium attritu, partiumq;
exeuntium colliſione ceruix occalleſcit:& frequenti aſtringentium lotione,aſsiduoq; meoſium fluxu,haud
ſecus induratur,quàm ob acrem humorem continuò defluentem ulcera ad fiſtulas permntari nouimus. Ve
næ & arteriæ ceruici inſertæ,ooo prægnantibus manifeſtiores propemodum mihi ſemper uiſæ ſunt, quàm
fundi:diuerſum tameo ntero gerentibus accidere certum eſt.At uenarum arteriarumq; uteri ſeriem, iam
Mulierum teſtes. unà cum ſeminalium uaſorum ſabrica,& uteri neruis,opportunè aggrediar.Mulierum itaque a teſtes, ute *a 24 ſi. M.*
ri accumbunt lateribus,non prægnantibus quidem paulo elatiùs quàm fundi ſuperior conſiſtit pars. utero *L. & 25 ſi.*
autem gerentibus eandem ferè ſedem occupant:at quo magis uterus extenditur, co inferiùs quàm ipſius *r. & 26 ſi.*
ſummum babetur,ad latera illius ſiti apparent.Innituntur autem peritonæo ea ſede, qua ilium oſſa ſacro *F.*
committuntur,omnino laxi,neque aliter quàm b ſeminalium uaſorum beneficio c laxiſq; membranis, *b 25 ſi. o.*
peritonæo connexi.Hi uirorum teſtibus multo minores ſunt,forma uerò oblongiores,& ſecundùm latitu- *p, r, s, m.*
dinem minus rotundi,& perinde ac ſi latiores quàm profundiores effici deberent, anteriùs poſteriuſq; de- *c 26 ſi. E.*
preſsi. Externa ipſorum ſuperficies inæqualis,& haud ſecus quàm ſi plures eædemq; exiguæ unà colliga- *E.*
rentur glaodulæ,multis inæqualibus tuberculis oppleta uidetur. Subſtantia quippe non conſtant, ut ui-
rorum teſtes,molli,ac innato ſibi humido læui,continua & æquali:uerùm duriori, meſenterijq; ac inferio-
ris omenti membranæ d glandoſis corporibus non abſimili, & præter exiguos uenarum & arteriarum in *d 10, 11*
Teſtium ſinus,& in illis cõtentus humor. ipſa conſiſtentes plexus,ſinuoſa cauaq;.Habent eoim mulierum teſtes intus præter uaſa, ſinus quoſdam te *ſi. L. L. et 4*
nui aqueoq; humore plenos,qui prius non læſo teſte,ſed ui compreſſo,ac inflatæ ueſicæ modo erepante,in *fig. a. a.*
miram altitudinem inter diſſecandum,non ſecus quàm ex ſcaturigioe quapiam exilire ſolet. Vt uerò is hu
mor nelnt craſsiuſculum lactis ſerum in ſanis mulieribus albus eſt,ità quoque illum mirè luteum croccũq;
& paulo craſsiorem deprehendi,in duabus noo uulgariter nobilibus puellis,quæ ante mortem, uteri ſtran
gulatu uexabantur,quibusque alterius teſtis ſiouum unus duntaxat, inſtar maiuſculæ piſæ protuberabat
croceo humore illo infartus, & conterminas ſedes noo ſecus tingens, quàm in hominibus coloo inte-
ſtinnm, quà ſub iecore fertur, à bilis ueſicula luteum reddi cernimus. Vtque huius humoris liquoris
ve uarus occurrit color, ita quoque grauiſsimè olebat, uenenoſumque quid & tetrum præ ſe ferebat:
illorum cerebri ſymptomatum indubiè autor, quæ in uteri ſtrangulatu indies oboriuntur. Vna uirgo
annos noodum nata quatuordecim, ex pulmonum, ut uidebatur, inflammatione, & frequenti in eo
morbo nteri ſtrangulatu perijt, qui noo ita pridem moleſtus eſſe cœperat. Altera annos iam attin-
gens duos de uiginti, poſteaquam uno aot altero aono inſigniter palluerat, illiſque ſymptomatibos ſu-
binde oppreſſa fuerat, quibus puellas modò ferè teneri conſtat, quæ perditè amantes, menſtruas
purgatiooes diu ſuppreſſas habent, aut quibus albus ille & crudus humor longo interuallo profluit: ex
uteri inquam ſuffocatione ita interijt, ut quum porrecti ueneni parentibus incideret ſuſpicio, ea mi-
hi mediciſque aliquot ad expetitam ſectiooem obtigerit. qua præter ingentem pulmonum albedinem,
mollitiemque, ac totius corporis exanguem habitum, nihil uitioſum, oel circa uterum ipſum, de-
prehendi, præter luteum illud miris modis olens alterius teſtis tuberculum. Muliebrium itaque te-
ſtium (oe fortè ad mulierem, cuius in Capite de liene obiter mentio incidit, & monſtruoſa alio-
quin & ægra prolixius excurrat oratio) ſinibus nulla peculiaris eſt forma : inæquales enim, uti exterior
Teſtium inuolucra. ipſorum teſtium ſuperficies, ſunt : & non unus, ſed plures, neque illi ſemper ijdem cernuntur. Te-
ſtium ſubſtantia membraneo inuolucro undiquaque circumdatur, quod ipſi ualidiſsimè adnaſcitur.
Atque hoc quidem, etſi durum ſit, longè illi tamen e inuolucro quod uirorum teſtes proximè am- *e 23 fig. 7*
bit, duritia & craſsitie cedit : neque adeò promptè à teſtium ſubſtantia inter ſecandum diuellitur, *R. S.*
non ſecus quàm ſi commune continuumque cum teſtis ſubſtantia eſſet corpus : quam ea quoque ra-
tiooe quis etiam membraneam eſſe, meritò diceret. quanquam interim præſens mulierum inuolu-

crum,

crum, eundem uſum ſuo teſti præbeat, quem uirorum teſtis intimum inuolucrū ſuo teſti præſtare conſtat. f Vaſorum namque ſeminalium applantationem excipit, glandulosámq; teſtis ſubſtantiam ueluti in forma quapiam continet. Præter hoc autem inuolucrum, mulìebris teſtis nullum aliud obtinet, niſi g quòd peritonæi proceſſus uaſa ſeminaria uteriq; uenas & arterias in teſtis ambitu continentes, & ueſpertilionum alis forma longè ſimilimi, & ab Eudemo retia non ineleganter nuncupati, teſtis mediam duntaxat partem integunt: non uerò (ut h exterior uirilis teſtis tunica ſuum teſtem, illiusq; ſeminaria uaſa) prorſus induunt. Cæterùm uaſa muliebribus teſtibus materiam ad ſeminis generationem adferentia, ſimiliter ac in i uiris, duæ ſunt k arteriæ, & totidem l uenæ, utrinque nimirum una uena, & una arteria, quæ exortu quidem uirorum uaſis prorſus correſpondent: in diſtributionis autem ſerie & progreſſu, ab illis differunt. Dextra enim muliebris m uena à cauæ uenæ pronata caudice, ſimul cum coniuge ſua n arteria, cui magnæ arteriæ truncus initium præbet, priuſquam ſui lateris o teſtem contingit, ſimul quidem cum arteria ita implicari permiſceriq; p incipit: ac uirorum uaſa poſteaquam è magna peritonæi cauitate prociderunt, q inuolui uidemus. uerùm mulieris uaſa non uniuerſum ipſorum corpus (perinde ac uiris euenit) in implicationem eam abſumunt, ſed r mediam ſui partem in ſuperiorem fundi uteri ſedem ſic digerendam porrigunt, ut s cæteras uterum petentes uenas ac arterias multis propaginibus diſcindi diſtribuiq; audies. Porrò ea t implicatio, quæ à reliqua media uaſorum portione conſtat, paulatim magis magisq;, ut in u uiris, inuoluitur, uaricoſumque corpus efformat, ſua x baſi, elatiori teſtis parti adnatum, & ramos in teſtis ſubſtantiam, & illum proximè ambiens inuolucrum diffundens. Hac quoque ratione y ſiniſtra ſeminalis uena à cauæ propagine ſiniſtro reni oblata, initium ſumens, cum z ſiniſtra arteria à magnæ arteriæ pronata caudice diſtribuitur. dein utriuſque teſtis a uas ſemen ab ipſo in uterum deferens, teſtis corpori, perinde ac in b uiris connaſcitur: quanquam interim teſti magis orbiculatim, quàm in poſteriori ſolum ſede, aduoluatur. Ab interna enim ſede baſis c uaricoſi corporis d incipiens, externo teſtis lateri, & deinde inferiori illius parti, ac nonnihil interno quoque lateri e adnaſcitur, haudquaquam tot reuolutionibus inſtar uermis æqualiter procedentibus, qua teſti adnaſcitur, ac uirile f uas donatum. Porrò à teſte nonnihil ſurſum aſcendens, & teſti nō amplius adnatum, reuolutiones eas amittit, ac g teres planumq; inſtar nerui in uterum errabundo ductu (quem ueterum quidam laxè contorto uitis pampino capreolo ve aſsimilarunt) fertur, in mediam ſui lateris cornu ſedem inſertum. h His organis, quæ peritonæi proceſsibus membranis ve admodum pinguibus intertexuntur, tutoq; ſuffulciuntur, per me quidem licebit quæuis nomina imponere: ego autem, quoniam uirorum organis forma ſubſtantiaq; correſpondent, eadem nomina illis, quæ his, inter docendum indere ſoleo.

Seminaria uaſa muliebribus cuiuſmodi.

Cæterùm præter nuper i commemoratas uteri uenas & arterias, quæ à media uaſorum teſti materiam adferentium portione conſtituuntur, k aliæ multo craſsiores uterum à caua & arteria magna poſt illarum ſupra ſacri oſsis initium factam l diuiſionem accedunt. Poſtquam enim ea uaſa primùm in duos inſignes truncos diuiſa ſunt, & hi rurſus ſinguli in m duos grandes, ſed amplitudine impares ramos diſſecti: unum quidem craſsiorem, ac per inguina crus adeuntem, alterum uerò humiliorem graciliorémq; cuius n finis per pubis oſsis o foramen elabitur, uteri inquam uenæ ac arteriæ oriuntur, à graciliori humilioriq; ſecundæ illius diuiſionis ramo utrinque pronatæ. Ramus enim in dextro conſiſtens latere (quod & de ſiniſtri lateris ramo ſubaudies) inſignem educit propaginem: uena quidem uenam, arteria autem arteriam: p quæ ſimul accumbentes, dextrum uteri latus propter fundi orificium accedunt, inibiq; in multas ſciſſæ ſoboles, quaſdam ſurſum in humiliorem fundi ſedem exporrigunt, quaſdam per uteri ceruicem deorſum digerunt, q nonnullas etiam ueſicæ impartientes. Ab his uterum accedentibus uaſis (uti quis fortè arbitraretur) r uenæ & arteriæ neutiquam originem ducunt, quæ ſecundùm rectos abdominis muſculos ſurſum feruntur, & s uaſis per poſteriorem pectoris oſsis ſedem deſcendentib. conterminæ fiūt. Hæ enim ortum ſumunt à præcipuis uaſis per inguina in crus deductis: à quibus etiam t ſurculi pronaſcuntur, muliebre pudendum colliculosq; ipſius petentes, unà cum præſentibus uteri uenis ac arterijs.

Uteri arteriæ & uenæ

ab oſsis ſacri neruorum u paribus utrinque etiam nerui propagantur, tenuibus ſurculis in uteri potiſsimùm ceruicem, & circa humiliorem fundi ſedem excurrentes. Ad elatiorem porro fundi regionem, ſubinde x neruuli perquàm graciles diffunduntur, à ſexti neruorum cerebri paris ramis diſſecti, qui coſtarum exporriguntur radicibus. Verùm, ut hi neruuli prætenues albicantesq; ſunt, & y pinguibus membranis, uti & prius commemorati, ſuffulciuntur: ita quoque inter ſecandum difficulter occurrunt.

Uteri nerui

Nunc itaque propemodum euadit manifeſtum, quas partes uterus tangat ſolum, ac quibus inſuper alligetur & adnaſcatur. Anterior enim, poſteriorq; & ſuperior fundi uteri regiones, nullis quas contingunt partibus adnaſcuntur, latera uerò connaſcuntur membranis uaſa utero deducentibus, ac demum z carneis illis fibris intertextis: quæ duos efformant muſculos, quorum beneficio uterus uoluntario motu nonnihil obſcureque ſurſum, dum mulieres ilia contrahunt & quaſi colligunt, allicitur, quique adeò obliquè prorepunt: & quà uterum accedunt, adeò interdum craſſeſcunt, ut perperam illos muſculos uteri cornua eſſe aliquando arbitratus fuerim, quòd ſcilicet a obtuſos muliebris uteri angulos papillas ve cornuum imagini non admodum accedere uidebam. Ceruix porrò uteri ex lateribus b membranis quoque & uaſis ipſi porrectis adnaſcitur, & illorum interuentu peritonæo (ſed, quemadmodum & uterus, laxè) connectitur. Poſteriore autem parte, ſuæ longitudinis medio, quod fundo propinquius eſt, c recto inteſtino ita innititur, ut accūbentes inuicem inteſtinorum * gyros mutuò allocari cernimus. Verùm ad ceruicis in pudenda finem, illa podici perinde connaſcitur, ac ſi recto inteſtino & ipſi communis quædam eſſet tunica, uti ſtomacho & aſperæ arteriæ communem eſſe tunicam non ambigimus. Rurſus ceruix anteriori ſede, elatiùs

Quibus partibus uterus adnaſcatur & ſolum quas tãgat.

f 25 fig. e. pſ. t. d. m. g Pone hæc ex 24 fi. O, P. & 26 fi. E. E. h 20 fi. m. i 20 fi. f. e. h. i. k 25 fi. g. h l 25 fi. d. e. m 25 fig. d. d à P. n 25 fi. g. à Q. & inuxta f. o 25 fi. r. p ad o 25 figura. q 22, 23 fi. d. r 25 fi. u. 56 fi. H. s 25 fi. y. t ab o ad p 25 fig. u 22, 23 fi. à d ad e. x 25 fi. p. y 25 fig. e ab V. z 25 fig. b à Q. iuxta f. a 25 fig. f. t. m. b 23 fi. m. b. i. c 25 fi. o. p. d 25 fi. f. e 25 fi. s. z f 23 fi. H. I. g 25 fi. e. uerſus i. h 25 fi. o. p. & f. s. z. m. i 25 fig. u ab o. & 26 fi. H à G. k 25 fi. y. l ultima fi. lib. 3 b. m conſ. fi. d. n conſ. fi. i. o 1, 2, 3 fi. cap. 29 lib. 1 r. p 1 tabella fi. 30 H. q 25 fi. a. r 25 fi. u & 6 muſc. tab. o m f. s 6 muſ. su. a. aut figu. cap. 6 lib. 3 L ad M. t fi. cap. 6 lib 3 Δ. u fi. 2 cap. 11 li. 4 iuxta cha. 25, 26 & c. x ab 1 & μ fi. 1 cap. 2 lib. 4. y 24 fi. O. O. et 26 E, E.

z 24 fi. P. a 25 fi. i. k. b 27 fi. L. L & 24 fi. R. S. c 24 fi K. * *Spectantur in 6. 7. 8 fi.*

quidem ac iuxta fundi orificium, innitentem duntaxat habet ueſicam: ſed paulo inferiùs fibris quibuſdam humillimam ueſicæ partem & ipſius ceruicem adnatam poſsidet. [d] Vbi autem hæc illi inſeritur, uelut cõmune quoddam utriuſque corpus, & tunica efficitur. Sic quoque, quà uteri ceruix in pudendum deſinit, cõmune utriuſque, ceruicis ſcilicet & cutis, quemadmodum in labris & palpebris, corpus conſtituitur. Hæc cutis, præterquam quòd piloſa euadit, ipſi duriuſcula, ſimiliter ac in mento, ſubſternitur pinguedo: in uetulis (etiamſi illis uteri ceruix occalluerit) unà cum mamillis flacceſcens, neque ita bellè pudendi colliculos alas ve, ut in iunioribus, ac magis conſiſtente duraq́; adipe obeſis, ſuſtinens. At quum hæc citra mortuorum ſectionem ſint obuia, quis omnium hoc Capite hactenus enarratorum ſit uſus, explicare modò conabimur. Vterus itaque concipiendo ſemini idoneus, & fœtum tantiſper complexurus, dum perficeretur, ac alijs quàm ſanguine nutriri queat, in humillima trunci corporis ſede locatus eſt, qua ad concubitum ſeminisq́; ſuſceptionem, & adhuc ad concepti fœtus augmentum, perfectiq́; partum, nulla aptior excogitari poſſet. Hæc ſiquidem longe à facie & nobiliſsima rationis arce ſituatur: deinde oſſa nulla, quo minus inſigniter uterus diſtendi queat, inibi præpediunt: atque etiam ipſi parituro hinc ad inferiora, & uerſus crura exitus facilis eſt. Forma autem uteri fundo conuenit rotundæ proxima, quo is reddatur capacior, iniurijsq́; minus obnoxius. Dein fundus unicus ſimplexq́; eſt, quod unicum fœtum amplecti debeat: attamen latior uiſitur, quàm profundior, quòd interdum & gemellos concipiat. Paruus autem, ac magis quàm facilè crederetur contractus in non prægnantibus uidetur, ut quàm minimum alia tunc comprimeret organa, [e] ſinumq́; ſuum adeò anguſtum redderet, ut quàm uiciniſsimè uniuerſam genituram amplecti queat, nulla ex parte eam à ſe intactam relinquens. Ac proinde commoda quoque ipſius functioni conſtat ſubſtantia, quæ affatim ſcilicet contrahi colligiq́;, quum nihil complectitur, poſsit: & rurſus ſecundùm contenti augmentum, ſenſim in egregiam amplitudinem explicari. Atque hæc non imbecillis, diſtendi ve citra diuulſionem inepta uiſitur: at ualida, & iniurijs ferendis pertinax, fibriſq́; non infirmis, neque ijs, ut ſors fert, intertexta. Verùm rectas habet intimas, quòd ante omnia ſemen allicere debeat: & eaſdem poſsidet paucas, quòd ſemen ipſi ex temperamento ad iuſtitiam, adeoq́; tota eſſentia placens, ac fluidum, aptoq́; membro porrectũ in illum ocyus labatur. Obliquas autem plurimas, eaſdemq́; rectis, ordine ſuccedentes ſibi uendicat, quòd ab ipſo conceptum, diutiſsimè retinendum ſit. Tranſuerſas uerò extimas nanciſcitur, quòd illas uterus tũ primum maximè requirit, quando fœtum diu ſatis amplexum, in lucem eſt editurus. Quòd unica, eademq́; craſſa contentus fuerit peculiari tunica, neque duas cum uentriculo, carnoſiorem uidelicet unam, & neruoſiorem alteram obtinuerit, hinc factum credimus, quòd uterus tantum continere amplectiq́; debeat, non autem uentriculi modo aliud quippiam à proprio nutrimento concoquere & elaborare. Peritonæum illi ualidam exporrigit tunicam, propriæ ipſius tunicæ inuolucrum, & tutiſsimum propugnaculum futuram. Hæc externa ſuperficie læuis aqueoq́; humore oblita eſt, aliarum partium ritu, quæ ſe inuicem tangere quidem, non autem mutuò connaſci ſatius fuit. Si enim uteri fundus non prægnantibus incumbenti ipſi ueſicæ, & quod ipſi ſubiacet recto inteſtino connaſceretur, & non laxis ipſius, ſed duris uinculis, ijs quibus accumbit partibus alligaretur: quis inficias ibit, uterum commodè tunc unà cum fœtu non poſſe diſtendi, aut etiam in congreſſu, uel partu, deorſum uelut animal quoddam repere? Rurſus ſi uterus fœtu turgidus, omnibus quas tunc contingit partibus connatus hæreret, quo nam pacto obſecro, ſemen denuò amplexurus in ſe concideret, debitamq́; anguſtiam efformaret? & quum minimè ſua diſtentione amplitudineq́; opus eſt, inteſtinorum functioni non ſemper obeſſet? Orificium fundi tale eſt, quod ſemper conniuet, niſi quũ naturali inſtinctu ſemen admittere, aut fœtui menſibus ve iter præbere debet. meritò enim ex mulieris arbitrio, uti & antea dicebam, ipſius apertio occluſioq́; haudquaquam pendet. Craſsiore uerò & denſiore, ac idcirco penis glandis modo in uteri ceruicis amplitudinem protuberante ſubſtantia, quàm reliquum fundi corpus, conſtituitur, ut in partu ſatis diſtendatur: utq́; in mira illa apertione, lacerari diuelli ve non periclitetur. Inſuper Inſigni prouidentia in uteri ceruicis ſubſtantia extruenda Naturam uti, quis ignorat? qui eã ut dirigi diſtendiq́; ad ſeminis ſuſceptionem facile poſsit, & rurſus ne uterus refrigeraretur, locuſq́; ſeu amplitudo fruſtra inanis ſeruaretur, colligi & conuolutim occludi queat, efformatam conſpicit. præterquam quòd ceruicem ſubſtantia ad ueneris pruritum apta conſtare, & propter affrictum ſcrobes quaſdam obtinere, diximus. Vt uerò ipſius cõuolutio & inflexus, ne uterus frigore afficiatur, plurimum auxilij præſtat: ita quoque conniuentes pudendi colles, & cuticulares ipſius carunculæ, ceruicis opplentes initium, eidem uſui, perinde ſanè ac titillationi & pruritui, accommodæ cenſentur. Vaſorum ſeminalium in mulieribus ortus & ductus, ipſaq́; teſtium ſubſtantia & conformatio, mulieres ſemen habere mihi utcunque perſuadent: uerùm id humidius frigidiuſq́; uirili ſemine exiſtere arbitramur, quòd teſtes ipſi & minores ſint, & mediã duntaxat arteriæ uenæq́; ſeminalium portionem aſciſcant: quodq́; mulierem uiro frigidiorem eſſe credimus. Neque etiam frequens ſcortorum concubitus argumento eſt, mulieri plus ſeminis, aut illius humoris quem libidinis nomine Ariſtoteles mulieri datum ſcribit, quiq́; ſecantibus copioſus in teſtium ſinibus occurrit, quàm uiro adeſſe: quum id non ex concubitus, ſed ex ſeminis humoris ve illius eiectionis frequentia & copia (quibus illa à uiris longè ſuperantur) metiendum ſit. Muliebrium itaque uaſorum & teſtium functionem ac uſum, ea quæ de uiri ſeminalibus organis prodidimus, ſatis commonſtrant. Sic quoque, ut uterus, & potiſsimum ipſius ceruix, exacto ſenſu donarentur, neruos illis frequentes inſertos fuiſſe, is quem nunc obtinent ſenſus, liquidò atteſtatur. Cæterùm uenas & arterias uterum implicantes, huic & quum concepit mulier fœtui etiam, commune uenarum arteriarumq́; munus in alendo natiuoq́; calore recreando præſtare, indubitatum eſt. Vti & menſtruas lunares ve purgationes, ex uterum petentibus uenis quoque euacuari conſtat. ſed qui id fiat, & per quas nam potiſsimum uenas, fundi ſcilicet, an ceruicis: perpetuò, an nunc ex his,

Marginal notes (left): *Vteri officiũ ipſiuſq́; conformationis ratio.* — *Situs ratio.* — *Forma.* — *Magnitudinis.* — *Subſtantia.* — *Fibrarum.* — *Superficiei et tunicæ ratio.* — *Orificij fundi ratio.* — *Vteri ceruicis ratio.* — *Teſtium & uaſorum ſeminalium.* — *Neruorum ac uenarũ & arteriarum ratio.* — *Menſtrua purgationes qui ſeruentur, & unde fluant.*

Marginal notes (right): d 25 fi. A. 27 fig. L. — e 27 fi. A. A, B. B.

ex his, nunc ex illis, forſan ſi diligens Naturę operum fueris admirator, neque in alicuius iuraueris uerba magiſtri,& tu quoque non mecum modò, uerùm etiam cum eruditiſsimo uiro Ioachimo Roelants primario apud Mechlinienſes medico,Belgarumq; ſingulari ornamento, ambigis: qui hac de re non ſemel, tum propter alias occaſiones, tum maximè propter Hippocratis Aphoriſmum ſexageſimum libri quinti, & Galeni in eundem commentarium, ad me ſcripſit. Non quòd quis menſtruus ſit ſanguis, & quæ ipſius natura,& quantus,& qua ratione in muliere abundet, & qui fœtum enutriat, quamq; falſa de ipſius prauitate & tetro odore Plinius cum alijs pleriſque tradiderit,nos lateat: aut quòd ignoremus,ſanguinem illum in fundi ſinum toto menſis interuallo ſenſim minimè coaceruari, ac menſis periodo, turgente iam utero (licet quibuſdam ſecus uiſum fuerit) promanare. Hoc enim ſi accideret, ſanguis menſtruus neutiquam tenuis,fluidus,ac illi perquàm ſimilis eſſet, qui è naribus aut ano guttatim diſtillat: à quo menſtruus neque manandi forma neque alijs omnibus differt, niſi fortaſsis plerunque tenuior & aquoſior, aliave eiuſmodi qualitate præditus occurrat. Qui ſi in utero ſeruaretur,quis dubitare poſſet, illum ferè concretum & fruſtulatim educendum? ut taceam, fundi orificium tum niſi purgatis menſibus non poſſe in congreſſu recludi.alioquin quando mulier iniretur,ac fundi ore ſemen exciperet,aut id os ſemē emitteret,etiā ſanguini menſtruo uia præberetur,isq; proflueret. Quin & magnam huius rei coniecturam mulieres quædam dant, nuper à partu neque fluidum neque tenuem emittentes ſanguinem: uerùm magna concreti ſanguinis cum ſeroſo quopiam humore fruſta, perinde ac ſi ſanguinem in uenæ ſectione extractum, atque in uitro horis aliquot aſſeruatum,in partes cultro diuideres,ac illum tunc in terram abijceres. Eius namque formę illis mulieribus ſanguinem profluere aliquando conſpexi,haud aliter ſanè, quàm ſi uenæ, quę ſecundinis innaſcebantur,adhuc apertæ in uteri ſinum (qui tum adhuc laxus eſt,& patet, prompteq; aliquandiu in ſe coaceruat) ſanguinem effunderent: & is ita concretus,non autem ſtillatim, ut aliàs ſolet,ex pudendo manaret. adeò, ut facilè in fundi cauitatem ſanis mulieribus ſanguinem menſtruum nequaquam ſenſim colligi,certò poſsimus conijcere, & arbitrari (ut in fœtuum diſſectione intuemur) uenas ad fundum ceruicemq; pertinentes,qua ſuis ſuffulciuntur membranis,ſanguinem hunc maxima ſui portione paulatim in ſe reponere: ac tandem turgentes,illum ſingulis menſibus,apertis ipſarum oſculis emittere. Inſuper id quod in quodam,hæmorrhoidum uitio laborante,non illubenter expendi,mihi certiſsimo,in uenis illum ſanguinem,non autem in fundi cauitatem accumulari,argumento eſt. Hic namque ordinatis uicibus, ut mulieres ſuis menſibus, ſanguinis fluxu ex uenis in anum pertinentibus uexari conſueuerat: & quum ex nigro arquato,iecorisq; mira duricie periſſet,num portæ rami,an cauæ hunc ſanguinem euacuarent, indagaturus,

f ſ. cap. 5. lib. 3 c. cap. & deinceps & 12 figur.

illum diſſecui: atque uenæ portæ [f] ramum ſub coli inteſtini fine, & tota recti longitudine in meſenterio ductum,pollicis ferè craſsitiem æquare,& ſanguine turgere animaduerti, conterminis cauæ uenæ [g] ramis nihil prorſus immutatis. Cæterùm etſi perinde in mulieribus fieri colligo,id tamen ſectione nunquam obſeruaui: quum hactenus mulierem non prægnantem, quæ uenarum craſsitie ab alijs non prægnantibus magnopere differret,haud inuenerim. quanquam tamen pleræque diuerſo modo affectæ, mihi inter ſecandum occurrerint, quæ eiuſmodi quid oſtendere potuiſſent: niſi etiam ſanguis in toto uenoſo uniuerſi corporis genere,anteaquam purgetur maxima ex parte,conſiſtat. Lutetiæ enim in publica ſectione, præſtanti forma & floridæ ætatis meretricem,ſuſpendio necatam,primùm ſecui. Pataui quoque altera obtigit, quæ ſibi laqueo mortem intulerat. Deinde monachi cuiuſdam,diuo Antonio hic ſacri,elegans ſcortum, repentè uelut ex attonito morbo mortuum, Patauini ſtudioſi ex monumento ereptum, ad publicam ſectionem attulere: mira induſtria cadauer uniuerſa cute liberantes, ne à monacho dignoſceretur, qui id ereptum cū ſcorti matre apud urbis præfectum conquerebatur. Præterea ſuperiori anno mulierculam utcunque ſenē, & fame (uti conijcio) in ea annonæ penuria enecatam, pari ratione ſubductam, in ſcholis adepti ſumus. Quæ autem poſtremò nobis obtigit, raræ magnitudinis, mediæq; ætatis mulier, ſuſpendij metu ſe grauidam falſo finxerat. Verùm prætoris iuſſu ab obſtetricibus (quæ illam minimè grauidam eſſe affirmabant) interrogata,nunquam,quantum à menſtruis purgationibus abeſſet, utcunque id ſedulò nos reſciſcendum ab ea curauimus,indicare uoluit. Cæterùm huic,perinde ac puellis,cæterisq;, quas non prægnantes hactenus uidi,omnibus,uenæ pari ſe habebant modo, reliquisq; totius corporis uenis ex proportione reſpondebant,nullo ſcilicet redundante copioſiore ve turgentes ſanguine: ita ſanè,ut ex diſſectis corporibus (quemadmodum iam prius quoque dixi) nullas rationes adferre queam. Verùm interim (ut ad id de quo potiſsimùm ambigebam,redeat oratio) non adeò de lunaris ac menſtrui ſanguinis collectione aut coaceruatione fui ſolicitus,atque lubens inſpexiſſem,qui utero non gerentibus per craſſam uteri fundi ſubſtantiam uenæ ſeſe aperiant,ac menſtruum ſanguinem ſtatis interuallis emittant, potiſsimùm quum & hanc duritia & compactione denſitate ve uix magnopere differentem perpetuò in omnibus repererim, quas non pręgnantes diſſecui: nullo quoque inſigni uenarum uteri fundo oblatarum occurrente unquam diſcrimine, cum

h 27 ſ. E, E.F.

i 27 ſ. K, K.

uenis & arterijs uteri ceruicem implicantibus. adeò,ut uteri fundi [h] craſsitiem cum ceruicis [i] ſubſtantia conferens,nonnunquam mihi ferè perſuaſerim,non prægnantibus mulieribus per uenas in ceruicem uteri pertinentes,menſtruas purgationes plerunque fieri.maximè quum uulgò confirmari ſcirem, uirginibus ex uenis ceruicem ſub hymene,qualiſcunque is tandem eſſet,adeuntibus, eas purgationes duci: quumq; in nuper dicti Aphoriſmi commentario apud Galenum legerem,utero gerentium ſanguinem,qui ipſis interdum inſtar lunaris purgationis defluit,non ex uteri uenis, ſed ceruicis, promanare. Quia tamen mulieres uteri procidentia laborantes, ex ore fundi uteri ſanguinem hunc excernere, indubitatum eſt, idq; non ſemel ipſe præſentis diſputationis gratia uidi,ac quia ad genituram fundi uteri ſubſtantiam extenuari, ipſiusq; uenas recludi neceſſum eſt: nunc non ambigo,ex fundi uenis,non uerò ceruicis,menſtruas purgatio-

Mm 4 nes ſanis

nes ſanis alioquin prouenire, etiamſi id ſectione nondum deprehenderim. Quod autem de uirginibus adfertur, ex ignorata hymenis euenit fabrica: quem quum plerique neutiquam peruium arbitrarentur, & neſcio quem ceruicis laterum mutuum connexum, ipſum eſſe putarent, neceſſum quoque eſſe finxerunt, ſanguinem menſtruum ex uenis humiliùs quàm hymen conſiſtit, in ceruicem uteri deductis purgari. Grauidis autem, quibus fortè ſanguis profluit, Galenus eum non per fundi uenas manare putauit, quòd illarum ora ſecundinæ continuentur. Verùm hæc (uti in fœtus inuolucrorum hiſtoria dicturi ſumus apertiùs) toti fundi ſinui non eſt continua, multæq; uenæ in illum pertinent, quibus ipſa non connaſcitur. adeò, ut grauidis per fundi uenas ſanguinem defluere, non ſit impoſsibile, uteri quoque tum craſsitie, quæ in non prægnantium purgatione aliquoties me hærere ambigereq; coegit, nihil prorſus obſtante. Neque etiam utero gerentibus tanta oris fundi uteri eſt commiſsio, ut eius occaſione, illis ſanguinem ex uenis uteri ceruicem intertexentibus deferri, contendēdū ſit, quum multi id orificium nonnunquam ſemen tum quoque admittere aſtruant. Quanquam interim ſanguinem per ceruicis uteri uenas quibuſuis tandem mulieribus emanare interdum poſſe, collectu promptiſsimum ſit uel ex ſanguinis è naribus, & ano, & faucibus, & uentriculo etiam ſubinde defluxu: quodq; uterum quibuſdam mulieribus & uirginibus, annis aliquot mira fuſcæ craſſæq; aquæ copia turgidum fuiſſe, iam ſectione non ſemel deprehendimus: quibus alioquin menſtruus ſanguis ſæpius, etſi non ordinatis omnino uicibus, certiſq; interuallis, eiuſdemq; perpetuò quantitatis, profluxit, non aliunde ſanè, quàm ex uenis uteri ceruicem implicantibus. Quid uerò interim de hymene Galenus cenſuerit, ignoro, quum illius nullibi, quod ſciam, meminerit: fortè quòd in illis animalibus, è quibus uteri hiſtoria ipſi potiſsimùm traditur, hymenem non reperit. Haudquaquam enim mihi perſuadere poſſum, Galenum uel ſemel ſaltem humanum uterum inſpexiſſe: at [k] uaccinum, & dein [l] caninum, inter ſe uarios, & miris modis à muliebri utero diſcrepantes. Vt uerò diſcrimen id ſtudioſis conſtet, ipſiq; Galeni placita promptiùs aſſequantur, & me non immeritò ab illis in humani corporis hiſtoria paſsim declinare expendant, obiter illos quoque uteros deſcribam. Vaccæ igitur, capræ, ouis & bubalæ, aliquotq; cornutorum, quæ ſecui, animalium uterus, ſua ceruice à pudendo ad ſacri oſsis uſque [m] ſedem pertingit, cui infima lumborum coarctatur uertebra: hicq; primùm uteri fundus [n] incipit, qui dein in lumborum regionem expanſus, externa ſuperficie teretis corporis anteriùs & poſteriùs compreſsi ſpeciem [o] longo interuallo refert, & dein [p] parte ſuperiori in [q] duos mucrones diducitur, arietis cornuum modo in latus incuruatos, perinde ac ſi medium digitum & indicem faſcia quapiam mutuò alligatos, ſimulq; circundatos ſpectares, qui ante unguium radicem à ſe inuicem dirimerentur, & in mucronem ſinguli ceſſarent, inſtar arietis cornu conuolutum. imò potius hic confinge duo arietis cornua longam hebere baſim, ac ueluti lōgum & rectum corpus, aliquidque hac in parte cum hirci aut capreoli cornibus, utcunque rectis, nanciſci commune: & dein baſes has, ſeu oblonga corpora, internis lateribus committe, faſciamq; illis ad eam uſque cornuum ſedem obducito, qua in latera abſcedunt, & in mucronem coarctantur. Huiuſmodi namque cornua inuicem (uti de duobus digitis) commiſſa, tota ſede, qua ſimul faſcia obducerentur, ſeſeque mutuò contingerent, fundi uteri portionem imagine exprimerent, quam inſtar teretis corporis eſſe dixi: quod ob compreſsionem anteriùs & poſterius ipſi per longitudinem inditam, quodammodo latum exiſtit. & abſcedentes dein à ſe inuicem cornuum partes, ſuperioris fundi ſedis formam referrent, qua is in duos mucrones à ſe inuicem diductos ceſſat. Externa fundi ſuperficies, membraneorum corporum ſibi mutuò tantùm accumbentium modo, prorſus læuis & lubrica eſt: & ſuis lateribus, tota ipſius longitudine, perinde ac ceruix quoque, [r] membranis connaſcitur, quæ uterum peritonæo committunt, uaſaq; illum petentia continent. Ipſi autem fundi apices, quà inuicem dirimuntur, internis ſuis lateribus etiam leues ſunt, neque ullis connaſcuntur partibus: externa autem ipſorum latera iam dictis membranis continuantur. Interna fundi ſuperficies, penitus figura dictorum arietis cornuum cauis ſedibus reſpondet, duaſq; ita cauitates obtinet, quæ ad unum fundi orificium, in uteri ceruicem pertinens, coeunt, illudq; orificium ſibi commune uendicant, non longam interim mutuam [s] cauitatem ante orificium id oſtendentes. adeò, ut duos omnino ſinus huic fundo tribuere oporteat: qui ſanè non læues ſunt, & plani: uerùm ſubflauis, ijſq; plurimis tuberculis ita ornantur, ac ſi planæ alicui ceræ multas piſas ex dimidio ferè impreſſas, & in cæra hærentes ſpectaremus: aut perinde ac ſi ea tubercula illis uenarum exortibus eminentijſque conferenda forent, quæ in ano protuberantes, ſanguinem nonnunquam profundunt. Tubercula hæc in utero, qui non ita pridem concepit, ſeſe aperiunt, & ſinus efformant, quales in cera conſurgerent, ſi quis dimidiatas piſas ipſi paſsim impreſsiſſet, eoſque illis ſimiles conſtituiſſet, quos in polypodum & loliotum cernimus promuſcidibus, & acetabula quoque uocamus. Si quando his animalibus unicus tantùm fœtus in utero continetur, una tantùm uteri pars ſeu cauitas dilatatur & diducitur: quum autem gemellos conceperunt, ambæ partes increſcunt, ſingulæq; unum fœtum continent. Fundi huius ſubſtantia, [t] duabus extruitur tunicis: una quidem interiori, ac ueluti propria: altera autem, quæ à peritonæi membranis, uterum illi colligantibus, & uaſa uterum accedentia deferentibus, interiori tunicæ obducitur. Cæterùm quia totus fundus inſtar ueſicæ non eſt rotundus, & non unica tantum conſtat cauitate, interior tunica duarum loco recenſetur, ſinguliſq; digitis cornibusq;, quibus fundum uteri conſtare diximus, una tribuitur, non tantùm [u] ubi fundi partes à ſe inuicem abſcedunt, & in mucronem exacuuntur: uerùm tota illa etiam [x] ſede, qua ſecundùm longitudinem tanquā faſcia quapiam ipſas ſimul contineri ſcripſimus. Quandoquidem uerò exterior tunica, per eam longitudinem inter fundi partes non intercedit, ſed anteriùs duntaxat & poſteriùs, & ſecundùm latera ipſis obnaſcitur, exterior hęc tunica, tanquā una ſimplexq; habetur: quanquā tamen ſingulis uteri apicibus, cornuū arietis modo obliquantis, ab inuicēq; abſcedentibus, peritonæū priuatim circundetur. Inter has uteri tunicas, quum

Galenū muliebrem uterum neque diſſecuiſſe, neq; deſcripſiſſe.
Vaccini aut caprini uteri hiſtoria.

k mte 29 fig.
l toto 58 fig.
m ſi. cap. 14 lib. 11 cum G.
n illic ubi C occurrit in 29 fi. & quicquid ſupra ad conſ illius fundus eſt.
o à C ad E ferè uſque 29 fig.
p 29 fi. E.
q 29 fi. F. F.
r 29 fi. H.
s à C ad D 29 fig.
t quia exterior tunica ex dimidia ferè parte in 29 fi. ablata eſt, utraque apparet. exterioriq; notatur F, F. interior autē C, D, G.
u ſupra E 59 fig.
x à D ad E 29 fig.

quum inuicem diuelluntur, etiam in non prægnantibus uaccis & capris mira uenarum arteriarumq́; occurrit y ſeries & implexus, longè quàm in mulieribus manifeſtior, & ſanè eiuſmodi, ut interior fundi uteri tunica non immeritò uenoſæ tunicæ nomen à quibuſdam obtinuiſſe uideatur. x Teſtes his animalibus conſiſtunt ad uteri latera, mox ſub apicibus illis, inſtar cornu arietis inrortis. Venarum arteriarumq́; teſtes & uterum adeuntium ortus ac ductus, cum muliebri fabrica ferè reſpondet, & a uaſorum à teſtibus ſemen deferentium par quoque eſt ratio: niſi quòd in uaccis & capris ipſorum inſertio in uteri cauitate ſit manifeſtior, faciliusq́; ſpecillum quàm in mulieribus admittat.

y ſpectatur in detecta tunica ſede 29 ſi.
x 29 ſi. A.
a 29 ſi. a.

Canini & ſuilli uteri hiſtoria.

Canes porrò, & ſues, uteri b ceruicem ad oſsis ſacri uſque cum lumborum uertebris conuexum, etiam habent porrectam: ipſius autem fundus, non duorum digitorum, ſimul aliquandiu commiſſorum, refert imaginem: uerùm mox à ſuo c initio in d duas partes ita bipartitur, ac ſi duo extenſi eſſent digiti, ab inuicem diducti, & ſenſim in mucronem acti. Verùm interim aliàs nuſquam in non prægnantibus ueluti in gyrum conuoluti, ac proinde rectoris quodammodo cornu imaginem exprimentes: quum tamen fœtus multi in ſingulis partibus ſeriatim continentur, partes iſtę primùm ſurſum, & dein deorſum, inteſtinorum quaſi modo, implicantur, obliquantur ve. Duæ hæ fundi partes, unum commune obtinent e orificium, in elatiorem ceruicis ſedem pertinens: ſingulæq́; duobus conſtant f inuolucris, ſeu tunicis: g interiore ſcilicet una ac peculiari, dein una h exteriore, à peritonæo pronata, quod ſuos i proceſſus exteriori partium lateri offert, & dein eos tanquam ad inteſtinum ſingulis partibus obuoluit. adeò, ut duæ fundi partes, nullo ferè interuallo communem habeant tunicam exteriorem. His animalibus k teſtes ad elatiorem ſedem, mucronemq́; duarum fundi partium collocantur, & l uaſorum par quodammodo eſt undique cum uaccis ſeries. quanquam interim caninus uterus ea in ſuis cauitatibus non propónat tubercula, quæ uenarum eminentijs comparantur, quibus ſanguis ex ano nonnunquam defluit.

b 28 ſi. L.
c 28 ſi. K.
d 28 ſi. F, G.
e ubi K cõſiſtit ſi. 28.
f confer G cum H 28 fig.
g 28 ſi. H.
h G, F, K 28 fig.
i 28 ſi. D, D.
k 28 ſi. C.
l 28 ſi. A, B, E.

Vnde conſtet, Galenũ muliebrem uterum non ſecuiſſe.

Quum itaque caninum uterum, & uaccinum, & muliebrem (ne quid de aſinino, aut equino, quorum Galenus non meminit, dicam) ſimul inſpectioni, quemadmodum ego in ſcholis facere conſueui, adhibebis, cuperem ſanè diligenter expendi, num Galenus muliebrem uterum unquam ſecuerit, ſiue libros de Vſu partium, præcipuè autem decimumquartum & decimumquintũ, ſiue librum de Vteri diſſect. euolues. & quia longum eſſet, à me omnes coniecturas, quibus id auguror, perſequi, aliquot duntaxat adijciam.

Ex ſitu.

Galenus itaque uteri ſitum ſic tradit, ut ſuo fundo ueſicam prorſus excedat, & ueluti in lumbis contineatur, tenuibusq́; inteſtinis conterminus ſit. quod ut de muliebri utero parum uerè eſt aſſertum, utpote qui ad ſacri oſsis cum lumborum uertebris contextum non pertingit: ita de uaccino rectè profertur, eò uſque in peritonæi cauitatem, atque diximus, conſcendente.

Ex fundi ſinu.

Dein etſi muliebris uteri fundus, unico tantum donetur ſinu, Galenus duos tamen ſuo utero tribuit, tum ſępius quando uterum deſcribit, tum etiam quum in libris de Part. uſu rationes texere conatur, quamobrem in dextris ſedibus mares, in ſiniſtris fœminæ, ex Hippocratis placito, magis concipiantur. Tunc enim aſſerit uterum eſſe geminum, & duos ſinus duosq́; ueluti uteros in unam ceruicem ceſſare. Ac proinde ſi Galeni mentem in hoc ſinuum numero pulchrè aſſequemur, & caprini muliebrisq́; uteri hac in parte diſcrimen nos non lateat, facilè conſtabit, qui is uera de caprino utero, non autem muliebri, tradiderit. Verùm interim hic ignoro, unde 'nam natum ſit egregium illud commentum, quo in iuriſconſultorum, & dein ſcholaſticorum theologorum libris, & Alberti illius magni indoctiſsimo de Virorum mulierumq́; ſecretis libro, & apud ineptiſsimum quendã Michaelem Scotum, & Gentilem noſtrum, & Nicolum, & Mundinum, atque adeò apud innumeros etiam Anatomicos legitur, muliebrem uterum ſeptem cellulas ſeu loculos obtinere: tres quidem in dextra uteri ſede, maſculis ſuſcipiendis aptos: tres autem in ſiniſtra, fœminis dicatos: ſeptimum uerò in horum medio exiſtere, hermaphrodytisq́; conſecratum eſſe. quum tamen muliebris uteri cauitas, perinde ac ego illam deſcripſi, habeat, nihilq́; minus quàm huiuſmodi loculos ſeu ſinus oſtendat. Verùm hos eum in modum effingere, quibuſdã non ſat uiſum eſt: imò inſuper ſeptem illos ſinus (quos & ſcrobes uocant) decem rugoſos obtinere inflexus affirmant: & ſeptenas quidem ſcrobes rugas autem ſeptuaginta enumerantes, totidem ſimul concipi poſſe fœtus contendunt: parum per Iouem in hominum, multoq́; etiam minus in brutorum, quæ plures ſimul fœtus utero plerunque gerunt, ſectionibus uerſati.

Ex uteri tunicarum numero, adeoq́; totius uteri formatione.

At quia Galenum harum nugarum autorem neutiquam fuiſſe, mihi perſuadeo, deinceps ipſius expendamus de uteri tunicis enarrationem, quæ uaccinum etiam uterum ab illo potius quàm muliebrem deſcriptum atteſtatur. Interiorem namque tunicam, geminam eſſe ſcribit: exteriorem uerò unicam, & ſimplicem: id non ſolùm numero proponens, uerùm diffuſiſsimè ita explicans, ut exteriorem tunicam, quæ à peritonæo pendet, ideo ſimplicem eſſe dicat, quòd ſimul utriuſque fundi uteri partibus obducitur, easq́; perinde continet, ac ſi ambæ una tantum eſſet pars: quæ tũ primùm gemina occurrit, quum exterior hæc tunica ab interiori m diuellitur, quæ ſingulis partibus eſt propria & peculiaris. adeò, ut hac occaſione maxima & notatu digna ſeſe offerat inter caprinum uterum & muliebrem differentia:

m Vt ſpectandum eſt in 29 ſi.

Galenum in quarundam uteri partiũ deſcriptione eſſe admodũ ancipitẽ ſibiq́; parum fidere.

quum interim Galenus in libro de Vteri ſectione, uaccas & capras mulieri ſecundùm uterum ſimiles exiſtere affirmet: itaq́; plus ſatis in tanto, tamq́; uario uterorum diſcrimine comprobet, ſe muliebrem uterum nunquam inſpexiſſe. Cæterùm quum hæc obſeruabis pluresq́; coniecturas, quibus iſtud meum placitum corroborare queas, in Galeni deſcriptionibus paſsim inuenies: haud prætereundum eſt, quàm Galenus anceps & ambiguus ſit, quum Herophili ſcripta ſuo uaccino utero non conuenire animaduertit, & quum Praxagoram & alios quoſdam ab Herophilo diſſentire expendit, quumq́; omnes non eiuſdem animalis narrant hiſtoriam, & Galenus denique Herophilo (quem humana corpora ſecuiſſe cognouit) multis locis præter ſententiam ferè aſſentitur, non lubens ſanè annuens, à ſe muliebrem uterum, etſi illum nunquam uiderat, haud deſcribi.

In uteri formæ explicatione.
Muſculorũ

Atque id profectò pulcherrimè (ne quid de uteri dicam forma, quam Galenus primùm rotundã, & dein aliam proponit, & pecuriaribus uteri muſculis, quos uarios

& ſibi non

Cornuum. Acetabulorum. Venarum et arteriarum.

& ſibi nnn niſos ſæpius inculcat) obſeruare licet, quum Galenus cornuum uteri ita perplexè meminit, ut ipſius enarratio, & obtuſos mulicbris uteri [n] angulos exprimat, & uaccarum abſcedentes à ſe inuicem [o] apices, cornuum arietum mucronibus ſimillimos, & dein totius canini uteri fundi [p] partes, in quibus ſeriatim fœtus reponuntur. Idem in acetabulorum explicatione Galeno accidere, ſequens Caput oſtendet: uti & uenæ illæ & arteriæ quoq; id inſinuant, quas præter hactenus [q] commemoratas, Galenus utero tribuit. Simulatque enim in libro de Vteri diſſectione [r] uenas & [s] arterias, quæ una quidem portione teſtes, alia uerò uteri fundum adeunt, deſcripſit, mox alia quatuor commemorat uaſa, quibus ex [t] uenis & arterijs ad renes procedentibus originem præbet, quæq; uterum non omnibus quidem mulieribus, at quibuſdam tantùm, ingredi tradit. Atque id ſanè Galeno ex Herophili ſententia ſic aſtruitur, ut non dubitet, hæc uaſa in mulieribus ita ſe habere: quas tamen mortuas, ab ipſo nunquam aggreſſas eſſe, inibi ſatis (etſi interim inuitus) fatetur. additq;, ea uaſa in alijs animalibus, præterquàm rariſsimè in ſimijs, à ſe neutiquam inuenta. Verùm ego duas has Galeni uenas, & totidem arterias, neque in mulieribus, neque alijs animalibus unquam reperi. Neque etiam ſcio, quamobrem Natura tam procul uaſa uterum, nutritionis duntaxat nomine petentia, exoriri uoluiſſet: quum ambas ſeminales arterias, & uenam ſeminalem dextram, humiliùs à cauæ uenæ & magnæ arteriæ caudicibus, quàm renum uenas & arterias eduxerit: ſiniſtra tantùm ſeminali [u] uena, ab ea quæ in renem ſiniſtrum fertur uena, initium mutuante. etiamſi Galenus in libro de Vteri ſectione, hanc quoque à cauæ caudice ſub renibus enaſci, parum uerè prodiderit: alijs uaſis, quorum iam mentio eſt, quæque me adhuc latent, altiora, magisq; remota, quàm illi etiam uenæ, tribuens principia. quum tamen uaſis, teſtibus materiam adferentibus, longum ductum ex uſu eſſe, [x] uaricoſus illorum ante teſtem implexus ſatis arguat: uti contrà, prolixior inceſſus alijs illis uaſis eſſet noxius, & periculis plenus. Ad hæc, Galenus præter [y] uaſa, quæ à teſtibus in uteri apices ſeu cornua ſemen deducunt, quorumq; inſertionem Ariſtoteli, Herophilo, ac omnibus denique, qui ſectionem ante ipſum aggreſsi fuerunt, incognitam ſcribit, ex Herophili inquam ſententia, quædam in libro de Vteri ſectione inſuper commemorat uaſa, à teſtibus perinde ac in [z] uiris ueſicæ muliebris [a] ceruicem accedentia, & præſente glanduloſo corpore in illam inſerta: haud ſecus ſanè, quàm ſi ſemen in ueſicæ etiam ceruicem mulieribus ſimiliter ac uiris deferretur. Galenus namque mulieri, & in uteri cornua, & in ceruicem ueſicæ ſemen excerni, hac ratione docuit: at quàm uerè interim, penes alios eſto iudicium. Quantum uerò ad me attinet, nulla uaſa à teſtibus in ueſicæ ceruicem inſerta, uti neque glanduloſum aliquod corpus ipſi ceruici in mulieribus, quemadmodum nec in omnibus quæ ſectioni adhibitæ mihi ſunt quadrupedibus fœminis, adnatum reperi. ac proinde etiam ſemen mulieribus in ueſicæ ceruicem neutiquam deduci putauerim: uti etiam illæ coeuntes, neque ſeminis excretionem, neque pruritum ex ſemine ſuo aliquem in ipſa percipiunt. Velim itaque, ut hæc Galeni uaſa diligenti reſectione exquiras, tum in mulieribus, tum cæteris quoque animalibus: inter quæ lepus haud eſt negligendus, quum generationis organis à catulæ ſuis ue fabrica, ipſi aliàs proximè ſimili, pereleganter uariet. Quòd ſi uerò uaſa Galeno commemorata, tandem tibi non occurrerint, expendas quæſo, num fortè Galenus hæc etiã ſibi nunquam uiſa, ideo deſcripſerit, quòd Herophilus parem uaſorum ſeminalium in mulieribus & uiris inſertionem, ac ueluti ſeriem eſſe, obiter tradiderit: quem nihilominus hac ex parte Galenus in ſecundo de Semine libro, non longam præfatus ueniam, mentiri affirmat. Cæterùm ne hic in Galenum annotationes potius, quàm humani corporis fabricam, præter inſtitutum deſcribere uidear, præſenti de utero Capiti finem imponam: præcipuè quum Galeni placitis in acetabulorum & fœtus inuolucrorum ſermone, ſubſequentibus iam Capitibus, parum quoque mihi ueniat acquieſcendum.

Vaſorum ſemen deferentium.

n 35 fig. h, k. o 29 figu. F, F. p 28 figu. F, G. q 25 fi. m, y & 28 fi. B, H, E. r 25 fi. d, d, e. s 25 fi. g, h. t 25 fi. T, V. u 25 fig. e ab V. x 25 fi. o, p. y 25 fig. ſ, s, n. z 23 fi. n, o, ξ. a 25 fi. γ, δ.

DE VTERI ACETABVLIS. Caput XVI.

Quid uerè uteri ſint acetabula, et qua primũ ita fuerint nuncupata.

VETERVM diſſectionis profeſſorum de uteri acetabulis diſſenſio ad nos quoque manauit. Grauiter enim in ſcholis contenditur, quid nam uteri ſint acetabula: qua etiam de re tantiſper dubitaui, donec in oue, quæ non ita diu utero geſſerat, quid uerè uteri acetabula appellare oporteat, inſpexiſſem. Hæc enim altero uteri ſinu ſemen receperat: qui diſſectus, aſperam inæqualemq; oſtendit ſuperficiem, multis [a] ſinibus oppletam: qui tales prorſus erant, ac ſi mediam piſæ partem ſingulis ſinibus quis non ſecus impreſsiſſet, quàm ſi in ceram eiuſmodi ſinus piſa quapiam moliretur. Quum itaque ſinus illos intuerer, ac Galeni loci ad finẽ libri de Vteri reſectione non immemor eſſem, quo acetabula ſinui foliorum herbæ aſsimilat, quam Græci ab acetabuli, ſeu potius heminæ forma, κοτυληδόνα, & à cymbali imagine κυμβαλίτιδα & κύμβαλον uocant: nos autem acetabulum, & Veneris hortum, ſeu umbilicum nuncupamus: promptè collegi, hos uteri ſinus κοτυληδόνας Græcis, acetabula uerò Latinis primùm fuiſſe ad eum modum appellatos, quo altiùs inciſis oſsium ſinibus acetabuli nomen accommodamus. Si enim coxendicis [b] acetabulum ſpectans, illud ad hos uteri ſinus contuleris, nullas reperies corporis partes æquè ex merito ab imagine idem nomen obtinuiſſe, atq; acetabulum id coxendicis oſsis, à quo iam paulo antè femur reſectum ſit, & hos uteri ſinus. Vt enim coxendis ſinus, ita ac ſi medius globus ipſi impreſſus fuiſſet, cauus cernitur: ſic etiam & hi uteri ſinus inſinuãtur. deinde ut coxendicis acetabuli [c] ſupercilia extra reliquam oſsis ſuperficiem prominent, ita etiam in uteri amplitudinem, ſuorum ſinuum ſupercilia proceriùs quàm reliqua uteri ſuperficies extuberãt. Ad hęc, ut coxendicis oſsis acetabulum mucoſo humore oppletur, ita ſanè & uteri ſinus mucoſo ſanguine mihi conſpiciebantur infarti: à quo iam in nonnullis ſinibus teres & inſigniter mucoſum uaſculũ uidebatur pronatum, ad eum prorſus modum, quo [d] teres ligamentum ex coxendicis acetabulo in femoris caput inſeritur.

a Hos ſinus ſpectabis in oue, aut capra, aut uacca, quæ non ita pridem conceperit. b 1, 2 fig. cap. 29 lib. 1 g, e, f. c 1, 2 fig. cap. 29 lib. 1 i. d 2 fi. cap. 49 lib. 2 P.

tur. Quum itaque hos ouilli uteri ſinus, etiam uocatis in polypodum & loliorum promuſcidibus acetabulis perquàm ſimiles, inſpexiſſem, unde uteri acetabulorum nomen primùm eſſet inſtitutum, nequaquam hæſi. Vt autem, quo nam pacto ſinus procrearentur, cognoſcerem, non prægnantis ouis uterum mox aperui, & uteri cauitatem multo aliter quàm muliebris uteri, aſperam inæqualemq́; adinueni. Per uniuerſam enim illius ſuperficiem [c] ſubflaua occurrebant tubercula, & ſemiglobuli, tales omnino, ac ſi dimidiatas piſas plane alioquin ſuperficiei paſsim quis agglutinaſſet. Atque hic primùm diſcere cœpi, quid Anatomes profeſſores ſibi uellent, uteri acetabula extumeſcẽtibus in ano uenarũ capitibus cõparantes, ex quibus iã paulo pòſt ſanguis eſt profluxurus. Si enim non prægnantem uaccæ, aut capræ, aut ceruę uterum ſecueris, illo quauis ratione aperto, nihil eiuſmodi prominentibus capitulis erit manifeſtius: nihilq́; addubitabis, illa acetabulorum loco pleriſque Anatomicis habita fuiſſe, non fortaſsis, quòd illa ueris acetabulis aſsimilarent, ueraq́; acetabula uteri eſſe arbitrarentur: ſed quòd ex uteri ſectione didiciſſent, uenas ac arterias inter internam externamq́; uteri tunicas admodum [f] multiplici & implexa prorſus ſerie in illis cornutis animalibus diſtributas, ſuis finibus in hæc capitula per uniuerſam uteri cauitatem extuberantia pertinere, ac demum concepto iam ſemine illa aperiri, ſemenq́; amplecti, & uaſa quædam educere, quæ à uenis & arterijs in capitula pertinentibus pronata, ad ſeminis uſque ſuperficiem infererentur: illiq́; implicita, ac uariè per [g] ſecundinam digeſta, tandem umbilici uenam & arterias conſtituerent. Præterea, ubi ſedulò in non prægnante uacca hæc tubercula expenderis, & rurſus in alia, quæ nuper concepit, illos ſinus, quos tubercula ſeſe aperientia efformant, didiceris: ac pariter obſeruaueris in uacca quæ paulo diutiùs concepit, qui ſinus illi oblitererentur, & diſtento iam utero prorſus uiſum fugiant, ac qui uaſa tantùm appareant ex ſinuũ loco, atque adeò ab uteri tunica ad ſecundinam porrecta: etiam facilè ratiocinaberis, quid medici indicauerint, qui acetabula uocauere non quidem ſinus illos, neque tubera, uerùm uaſa ex utero in ſecundinã pertinentia. Ea enim Hippocrates tum aliàs, tum maximè in quinto Aphoriſmorum libro, acetabuli nomine intellexiſſe uidetur: appellationem hinc fortaſsis ſumens, quòd hæc uaſa ab illis uteri ſinibus, quæ primùm acetabula nocari innuimus, porrigantur. Atque hinc liquet, unde in Naturæ operum hiſtoria tot exurgant contrariæ prorſus autorum ſententiæ: quòd ſcilicet Galeno, diſſectionis ſtudioſorum facilè præcipuo, nimium in humani corporis fabricæ cognitione credamus, & ipſi noſtris manibus diſſectionem non aggrediamur: aut ſi hanc teniemus, ab illis caſu abſtineamus animalibus, ex quibus Galeni dogmata expendere liceret. Fruſtra enim in muliebris uteri [h] cauitate tubercula illa, quæ ſubflaua & dimidiatæ piſæ ſimillima eſſe diximus, indagabis: quum illa his penitus non donetur, uti neque aſinæ uterus. Si tamen uaccinum uterum ex macello tibi curaueris adferri, nihil his tuberibus (quocunq́; etiam pacto uterum aperias) promptiùs occurret. Inſuper in muliere quæ non ita pridem concepit, incaſſum ſinus illos, quos coxendicis acetabulo conferebã, inquires, quod non ſolùm hinc conijcio, quia non prægnantium mulierum uteri illis tuberibus prorſus expertes ſunt: ſed quòd reſectione in muliere fuſte a marito interfecta, & quæ non multo antè conceperat, id etiam didicerim: cuius uteri interior ſuperficies, & uaſorum iam in ſemen pronaſcentium ratio, nullam eiuſmodi ſparſim occurrentium ſinuum imaginem præ ſe ferebat. uerùm continua tantùm in interna eius uteri ſuperficie ſpectabatur aſperitas, amplitudine continuo illi [i] connexu reſpondens, quo exterius humani fœtus [k] inuolucrum utero hærere committiq́; docebimus: & ubi uaſa illa, ſerie continua ſibiq́; commiſſa occurrunt, quæ ex utero in illud fœtus pertinent inuolucrum. Adeò, ut nihil in muliebri utero ſeſe exhibeat, cui Hippocratis occaſione (ſi modò illi corporis humani fabricam perſpectam fuiſſe, uelimus aſſerere) acetabuli nomen accommodare poteris, niſi uaſa hæc ab ipſo ſubaudita conieccerimus. In primo tamen de Semine libro Galenus uidetur innuere, quoſdam extitiſſe, qui [l] carnem quandam ab Hippocrate acetabula nuncupatam fuiſſe contenderent, quam uaſis inter uterum & exterius fœtus inuolucrum, de nouo cum fœtu progenitis, circumnaſci aſtabiliriq́; cernimus. Verùm iſti nomen acetabuli ad eam carnem, ut Hippocratem interpretarentur, perinde deduxerunt, atque ego paulo antè ad uaſa id diſtorſi: quòd nimirum in mulieribus caro hæc, non ſecus quàm in cornutis animalibus (quæ ſinus, adeòq́; ipſa uera acetabula, & tubera illa, ex quibus ſinus producuntur, tantùm obtinent) inueniretur. quanquam ſanè hæc in mulieribus ſit continua, unumq́; ueluti corpus exiſtat: in illis uerò animalibus [m] ita ſparſa eſt, atque ſinus illos, quibus acetabuli nomen meritò eſt attributum, ſparſos, ac à ſe inuicem diſsitos, occurrere prodidimus. Cæterùm quum hæc prorſus ad inuolucrorum fœtus ſermonem pertinere conſtet, eorum quoque tractationem ad ſubſequens modò Caput opportunè aſſeruabimus: nunc pulchrè memores, quàm ſibiundique conſona Galenus (qui ſolis ceruis & capris [n] carnem illam, cuius modò memini, aſcribit) de acetabulis paſsim tradiderit: quamq́; in ſolis ferè anatomicis, illius ſcripta interpretem magnopere deſiderent.

Quæ ſecundo acetabula à ueteribus fuerint appellata.

c Et hæc quoque ex uaccino utero petenda nominat.

f Specta D, G fi. 29.

g Specta 32 figurã.

Ad quæ tertiò acetabuli nomẽ fuerit deductũ.

Aphoriſ. 45.

h 27 fi. A, A, B, B.

i 5 ta. 30 fi. E, E. 2 tabu. I, I, I.

k 1 & 4 30 fi. E, E, F, F. 2 ta. I, L, K, K.

l 1 ta. fig. 30 E, E. 2 ta. I, I.

m 32 fig. B, B, B.

n 2 ta. fig. 30 I, I, I. et 31 fi. A, A. & 32 fig. B, B, B.

Lib. 15. de part. uſu. 3

DE INVOLVCRIS FOETVM IN VTERO TEGENTIBVS. Caput XVII.

FOETVS humani inuolucra, utcunque quatuor tabellis trigeſima figura exprimere conatus ſum. Dein trigeſimaprima figura diſcrimen oſtendit, quo canini aut ſuilli fœtus inuolucra ab humani fœtus inuolucris differunt. Et inſuper trigeſimaſecunda figura diſcrimen ſpectatur, quo bubala, aut uacca, aut alicuius alterius animalis cornibus donati, ac à me hactenus diſſecti, fœtus inuolucra ab hominis, & item canis fœtus inuolucris uariant.

QVANDO-

Quid ſecundina et χορίον.

QVANDOQVIDEM hoc libro, qui nutritionis ex cibo potuq; factæ organorum cõſtructionem docuir, propter ſedis uiciniam ea quoque inſtrumenta perſequi uiſum fuit, quæ immenſus rerum Opifex ad generationem extruxit: proximum ſanè erit, poſt acetabulorum ſermonem, hic quædam de fœtum inuoluentibus tunicis inuolucris ve ſubijcere, quæ de nouo unà cum fœtu in utero generantur, & cum eodem in partu prodeunt, ipſumq; mox ferè ſubſequuntur. Vnde etiam [a] totam horum inuolucrorum molem Latinis ſecundam, ſeu ſecundinam nuncupari arbitror: perinde ac ſi ſecundus ueluti eſſet partus, fœtui ve in lucem egredienti ſuccederet. Græcis uerò χορίον, & interdum χόρια (uti & Latinis quoque loculos) hanc inuolucrorum compagem appellatam duco, quòd inſtar loculi, ſpacijq;, ac aluei ſit, quo fœtus in utero continetur ac amplectitur. adeò ſanè, ut neque ſecundinæ, neque χορίου, ſeu loculorum nomen alicui priuatim inuolucro ab illius inſtitutore attributum exiſtimem: uerùm toti illi inuolucrorum ſubſtantiæ, aut compagi, quæ, poſteaquam ex ea fœtus prorupit, ac ueluti eductus eſt, illi in partu ſuccedit. Quum uerò dein Veteres illi, qui pueris domi Anatomen proponebant, non unum aliquod, ſed plura fœtum ambientia obſeruarent inuolucra, communi eo χορίου nomine haud contenti, ſingulis inuolucris priuata nomina putarunt indenda. Atque hinc fit, nobis adhuc duo hæc aſſeruata eſſe nomina, ἀλλαντοειδὴς, & ἀμνειὸν, ſeu ἀμνειὸς: quorum priore, ob quandam farciminis ſpeciem, [b] exterius fœtus inuolucrum: & poſteriore, ob molliciem, candoremq; ab agno ſumptam, [c] interius inuolucrum Veteres illi appellarunt. Vtcunq; tandem permulti poſt hos Anatomen libris commendantes, illis nominibus fuerint abuſi, facileq; ſpecimen dederint, quàm Veteres multo fœlicius diligentiusq; illis, diſſectiones aggrediebantur. Fœtum ita humanum, & caninum, & bubalum, quæ complectuntur membranæ, ſeu inuolucra, in omnibus his fœtibus ſubſtantia, & ferè conformatione ſibi reſpondentia. Si enim quandam exterioris ſuperficiei in exteriori inuolucro [d] differentiam in quodam uaſorum per inuolucrum ductu, & [e] ſubſtantia quadam carnea, exterioriq; illi ſuperficiei adnata, conſiſtentem ſubaudiueris, eadem inuolucrorum in dictis iam fœtibus eſt ratio. Cæterùm differentia hæc ex uterorum ferè diſcrimine, exteriorisq; inuolucri ad uterum connexu, oboritur. Duæ enim membranæ inuicem obductæ, uniuerſum fœtum ita amplectuntur, ac bombicem duobus inuolucris, poſteaquam ſe ſe aliquãdiu inuoluit, contineri cernimus: uno quidem, quod in ſerica fila ab eius rei peritis, ex calida aqua diſſoluitur: altero autem, quod membranæ inſtar bombicem proximiùs obtegit. Inſuper, ut exterius inuolucrum in nexibus, quos bombix primùm ad ramulos quoſdam, aut quempiam domus angulum, aut quod uis tandem antrum committit, pro loci in quo texit diſcrimine, quandam ueluti oſtendit differentiam: ita quoque exterioris fœtus inuolucri ad uterum nexus, in muliere alius quàm in cane, & alius adhuc in bubala aut uacca quam muliere ac cane, ſpectatur. Exterius namque fœtus humani inuolucrum, etiamſi utero undecunque ambiatur, [f] unica tamen duntaxat utero hæret continuatur ve amplitudine, quæ quodammodo orbicularis eſt, & neque tranſuerſim, neque ſecundùm longitudinem inuolucrum omnino complectitur. Ea enim tantùm amplitudine utero id continuatur, qua bombix unicæ tantùm ac planæ quaſi ſuperficiei attexeretur, aut qua nonnihil oblongior ceræ globus leuiter concauatæ manus uolæ hæreret, firmareturq;. Dein amplitudo hæc, ſeu exterioris inuolucri ad uterum nexus, non ſemper in eadem uteri occurrit ſede: uerùm modò in dextro, modò in ſiniſtro latere, ſed poſterius ferè quàm anteriùs magis. Exterius autem canini fœtus inuolucrum, [g] amplitudine quadam utero committitur, quæ inſtar latioris cinguli tranſuerſim [h] inuolucrum ambit: perinde ac ſi bombix ſeſe in latiori quopiam circulo texuiſſet. Vaccæ uerò fœtus [i] inuolucrum, unica non continetur amplitudine, ſed [k] plures exiguæ ſparſim ita occurrunt, ut leopardorum pelles maculis diſtinctas cernimus: non ſecus atque ſi ſingulæ nexuum inuolucri amplitudines, ſingulis maculis eſſent comparandæ. taliſq; ferè huius inuolucri eſt nexus (ut & illum ad ſimilitudinem aliquam referamus) qualem bombix molitur, quum tenuibus ramulis ipſum ſparſim ambientib. ſeſe primùm adnectit. Sunt itaque hæ quas deſcribere conor amplitudines, aliud nihil quàm ſedes locaq;, quibus exterius fœtus inuolucrum utero colligatur. Quum enim ſemen in utero conceptum eſt, illiq; ueluti in pulte, alijsq; craſsioribus iuſculis iam refrigeſcentibus membranula undique obducitur, uenæ ac arteriæ uterum implicantes, permulta ipſarum ora in uteri ſinum aperiunt, membranamq; eam, ipſum ve ſemẽ amplectuntur: & perinde ac ſi uenæ & arteriæ uteri augerentur, his oris noua uaſa accreſcunt, mutuam cauitatem continuitatemq; cum illis ſeruantia. Ex his nouis uaſis, uenas ac arterias conſtitui oportuit: quibus fœtus iam formandus, enutriendusq;, non aliter toto tempore, quo in utero conſiſtit, uteretur, ac matris crus aut brachium ſuis uenis ad enutritionem, & arterijs præcipuè ad natiui caloris temperiem moderandam frui nouimus. Quum itaque inartificioſum, prorſusq; incommodum fuiſſet, fœtus corpori tot uaſa inſeri, implantariq;, quot ipſius occaſione in uteri ſinum fuerunt aperienda: neceſſum ſanè fuit, uaſa hæc frequentia, & aliàs gracilia, ſenſim in ſe colligi, ac craſsiora pauciorăque mutuo congreſſu ita effici, ut [l] tandem ex omnibus ſeſe aperientibus uenis, [m] una ferè conſtituatur, & ex arterijs omnibus [n] duæ exurgant: ac uena quidem per umbilicum ducta, iecoris potiſsimùm cauo [o] inſeratur, ipſiusq; uenis communis fiat: arteriæ autem ſecundùm ueſicæ latera prorepentes, magnæ arteriæ propaginibus continuentur, quæ per pubis oſſa in femora mox ſunt prolapſuræ. Ad hæc, quum graciliũ uaſorum in craſsiora ampliotaq; mutuus ille congreſſus, ac uaria illa uaſorum ſeries de nouo fœtus gratia inter uteri ſuperficiem, fœtusq; umbilicum formanda, corpore quodam non ſecus ſuffulciri, implicarique, & intexi debuerit, ac multas uaſorum diſtributiones in reliquo animante (ſiue hæ in [p] meſenterio, ſiue [q] tenui cerebrum inuoluente membrana, ſiue [r] alibi ſpectentur) contineri ſcimus, ilico ſanè exterioris quoque fœtus inuolucri præcipuus uſus, ipſiusq; ad uterum nexus ratio, nobis occurrunt. Neceſſe enim fuit, illud inuolucrum uteri uaſorum

Fœtum duobus ambiri inuolucris. ac dein, quis exterioris inuolucri ad uterum ſit nexus uſus, &c.

a Id autem ſum, quod præter perum ſtabel la figur 30 continet.

b 1 tabellæ 30 fi. E, E, F, F, & 2 ta. I, K, K, 3 ta. L, L, M. 4 ta. P, Q, R, S, S.

c 3 tab. fi. 30 O, O, 4 ta. V, V, X, X.

d Spectes qui maxi differant 2 tabella 30 figuram 31 fi. & 32 fi.

e 2 ta. 30 fi. I, I, I. 31 fi. A, A. 32 fi. B, B, B.

f 1 tab. 30 fi. E, E, E. 2 tab. 30 fig. I, I, I.

g 31 fi. A. A.

h 31 fi. B. B.

i 31 fi. A. A. A.

k 32 fi. B. B.

l ad N 3 tabula fi. 30. & 5, 5 ad T tab. 4.

m 3 fi. R G.

n 3 fig. K. L. & fi. 11 ca. li. 3 primum ζ & ι.

o 12 fi. N. N. 30 fig. D.

p 11 fi.

q 2 fi. lib. 7 E, E.

r 4 fig. per omnium.

ſorum ora excipere, nouaque ueluti uaſa in ipſo procreari: hæcq́; uti diximus, per id inuolucrum, ut tandem umbilici conſtituant uaſa, in ſe colligi. Quia uerò uteri uaſorum cum inuolucri uaſis connexus infirmi inualidiq́; extitiſſent, ſi nouis illis ac tenellis uaſis Natura nihil, quo aptiùs continerentur, firmarenturq́; adiециſſet, carnea quædam ſubſtantia connexibus illis acceſsit, quam nulli in uniuerſo corpore ſubſtantiæ proximiùs quàm peculiari lienis [s] carni conferre poſſum. Atque ut ea caro, lienis uaſis undique attexitur ac circumfunditur: ita hæc quoque ſubſtantia uteri uaſa in inuolucrum ſeſe aperientia circumplectititur ac continet, tanto ſemper copiolior craſsiorq́; apparens, quo fœtus partui eſt uicinior. Adnaſcitur autem hæc ſubſtantia ualidiſsimè utero, & externæ inuolucri ſuperficiei. in partu uerò, aut quum aliàs in diſſectionibus inuolucrum ab utero diuellitur, ipſa inuolucro cum uaſis ipſi intextis adnata manet. Atque huius ſanè ſubſtantiæ amplitudo, quæ ſemper exterioris fœtus inuolucri ad uterum nexibus in latitudine ac ſitu reſpondet, ea demum eſt, quam hactenus deſcribere conatus ſum, quæq́; in una tantum inuolucri ſede in humano fœtu orbicularis ferè & unica occurrit: in canino autem unica quoque ſpectatur, ſed quæ tranſuerſim inſtar latioris cinguli aut faſciæ totum inuolucrum in ſui medio, ac ubi ampliſsimum eſt, comprehendit. In uaccis uerò, & bubalis, aliisq́; cornutis animalibus (uti & prius ſcripſi) exiguæ amplitudines ſparſim per totam inuolucri ſuperficiem ſeſe offerunt, inuicem non connatæ. Cæterùm etſi eiuſmodi amplitudinum nexuumq́; occurrat diſcrimen, omnibus tamen animalibus uaſa per hanc ſubſtantiam & exterius fœtus inuolucrum, uariè etiam diſtributa, ita tandem coeunt, ut ex interiore exterioris inuolucri ſuperficie, ueluti ex puncto, [t] unum teres longumq́; inſtar cordæ corpus prodeat, ſimul in ſe complexas continens umbilici duas arterias, & hic adhuc totidem uenas. Vt uerò [u] exterior huius inuolucri ſuperficies, ob uaſorum connexum, ſubſtantiæq́; illius ſeriem, inæqualis, ac quodammodo locis quibuſdam aſpera exiſtit: ita contrà [x] interior ſuperficies eſt prorſus læuis & lubrica, quodammodoq́; madens. Si itaque inuolucrum hoc, cum fœtu ab utero exemptum, ac dein, poſteaquam à fœtu amotum erit, inuerſum finxeris, ut iam carneam eã ſubſtantiam, & craſſum ſubuiridemq́;, qui tum ex uaſis ſubinde profluit, ſanguinem, in ſe amplexetur, facilè auguraberis, qui à farcimimis ſpecie Veteribus ἀλλαντοειδὴς fuerit nuncupatum. Vt enim farcimen exterius, propter internam inteſtini, priuſquam id inuerteretur, ſuperficiem, exactè lubricum & læue, ac ueluti membraneum eſt: intus uerò, propter externam inteſtini ſuperficiem, à qua ipſum accedentia uaſa cum meſenterii membranis reſecta ſunt, aſperum, ac tandem carne, aut concreto ſanguine, aut alia quauis materia infartum eſt: ita quoque exterius fœtus inuolucrum, inteſtini modo ad farciminis conſtitutionem inuerſum, externa tunc ſuperficie prorſus membraneum & lubricum læueq́; exiſtit, interna autem carneam illam, ac lienis ſubſtantiæ ſimilem obtinet compagem. Cæterùm [y] interius fœtum ambiens inuolucrũ, undecunque ab exteriori laxè circundatum exquiſita eſt membrana, longè quàm exterius inuolucrum mollior, & prorſus alba, & pauculis uenulis & arteriis, quæ illam non ſecus quàm [a] adhærentis albæ ve oculi tunicæ uaſa, ad ipſius tantum enutritionem, caloriſq́; temperiem perreptant, intertexta. adeò, ut à candore & mollicie ἀμνίος, ac ueluti agnina, uel ut quibuſdam placet, amiculum Veteribus ſit nuncupata. Exterior huius inuolucri ſuperficies exactè læuis & lubrica eſt, exteriori inuolucro nullibi quàm umbilici uaſorum [b] interuentu connata. Vbi enim hæc ab interna exterioris inuolucri ſede, tanquam ex puncto, inſtar chordæ, aut alterius teretis corporis ſimul implexa, membraniſq́; contenta prodeunt, ſuccinctiſsimo & neutiquã errabundo ductu interiori inuolucro adnaſcuntur: & exiguas uenulas arteriolaſq́; illi exporrigentia, in internam dein inuolucri interioris ſedem tranſeunt, ac chordæ in modum ad fœtus uſque umbilicum deducuntur: quæ ſanè oblonga hic eſt, ac locis nonnullis, ueluti tuberculis, nodiſq́; quibuſdam inæqualibus ornata: ex quorum numero obſtetrices ridiculæ, futurorum adhuc puerorum numerum parturientibus prædicere ſolent. Cæterùm hæc chorda, nunc in interioris inuolucri interna ſuperficie nõ tantùm umbilici uenã (quæ hic modò unica & ſimplex eſt) & duas ipſius arterias in ſe complectitur: uerùm & [d] meatum quendã continet, aſſumitq́;: qui ab elatiori ſede fundi ueſicæ enatus, & ſubſtantia conformationeq́; [e] meatibus, quibus urina ex renibus in ueſicam delabitur, reſpondẽs, per umbilicum excidit: ac per dictam nobis chordam ad externam uſque interioris inuolucri ſuperficiem procedens, in eam ſeſe [f] aperit: ac inter hanc & internam exterioris inuolucri ſuperficiem, fœtus urinam (unde etiam οὐραχὸς & οὐρανὸς appellatur) defert, illic toto tempore, quo fœtus in utero geritur, ſenſim mira profectò Naturæ induſtria coaceruandam. Si fœtus enim adhuc utero detentus, urinam, perinde ac ubi in lucem prodiit, per ueſicæ ceruicem redderet, hæc ipſi fœtui proximè obnatans, ſua acrimonia & mordendi facultate tenellam fœtus cutem exulceraret: haud ſecus profectò, quàm ſi interius fœtum ambiẽs inuolucrum hac potiſsimùm ratione eſformatũ uideretur, uti exterius inuolucrum, uaſorũ nexus collectioniſq́; gratia in primis extructũ colligimus. Verùm fœtus urina non ſemper undiquaq́; uaga, paſsim inter duo fœtus inuolucra diffluere manareue conſpicitur: at meatus urinã huc per umbilicum deferẽs, ueluti in membraneam, impenſeq́; mollem & tenuem, amplamq́; ueſicam ceſſat: quæ inter ambo uniuerſum fœtum uerè amplectentia inuolucra conſiſtens, urinam ſibi tãtiſper dum utero infans continetur, aſſeruat & colligit, non paucis diſſectionum profeſſoribus quodammodo ad farciminis ſpeciem (undecunque eam tandem aſſumant) relata: & in mem-

Marginal notes (left): s utrumque uidetur 4 ta. 19 fig. — t 3 tab. fi. 30 N. & 4 ta. fig. 30 S.S colligũtur ad T. — x nota 2 ta. fi. 30 & fi. 31 & 32 figu. — z 3 ta. fig. 30 M. & 4 ta. Q. 2. 2. S. 3. — y 3 tab. fi. 30 O.O. 4 ta. V. V. X. X. — a 18 fi. ca. 14 li. 7 n. — b 3 ta. fig. 30 N. 4 ta. T. — d 2 fig. M procedis ab N. — e 22 fi. q. — f iuxta N 3 tabula figu. 30.

Marginal notes (right): *Carnoſa ea inſidam ſubſtantia exterioris fœtus inuolucro obuacca neceſsitas.* — *Qui exterius inuolucrum à farciminis ſpecie nomẽ obtinuerit.* — *Interius fœtus inuolucrum.* — *Meatus urinam fœtus inter duo ipſius inuolucra perferens.* — *Peculiare inter duo inuolucra fœtus urinæ receptaculum.*

HAC figura utcunq; membraneam ueſicam expreſsimus, quæ, quum fœtus urina inter illius inuolucra uagans uò defluit, ex meatu ur. nã per umbilicum deferente ex plebitur. Significat itaq; A exterius fœtus inuolucrum ſecundum longitudinem diſſectum, & ab interiori inuolucro B notato, & adhuc hoc integro, diuulſum. C autem inſignitur mollis admodumq; tenuis membrana, ueſica ve, fœtus urinam ſibi in utero aſſeruans.

branarũ fœtus occaſione procreatarũ numero ita habita, ut illam tertij (ſed medij interim) inuolucri fœtus nomine donauerint, exterius duntaxat inuolucrũ ueluti propria & peculiari uoce ſecundas & loculos nũcupantes.

Sudor fœtus & reliqua dein excrementa ubi coaceruentur.

Fœtus porrò ſudor, quũ priuato aliquo meatu inter fœtus inuolucra, aut in peculiarem aliquam ueſicam educi nequeat, inter internam interioris inuolucri ſuperficiem & fœtum ipſum coaceruatur: & ne ſua forſitan acrimonia (quam nonnihil quoque ſibi uendicat) fœtui noxius ſit, craſſum, quod per inſenſibiles cutis meatus alioqnin educitur, & aliàs cuti noſtræ & induſijs quaſi hæret, excrementum præſtat: quod glutinis luti ve modo, fœtus cuti oblitum, ſudoris uim arcere cernimus. Videtur itaque ſanguis, qui ab uteri uenis per umbilicum in fœtus potiſsimùm iecur defertur, ad commodam fœtus enutritionem magna adhuc, & alia ſanè quàm reliquus matris membra accedens & enutriens ſanguis, indigere elaboratione: non ſecus ferè, quàm ſi puriſsimus tantum eſſet ſuccus, ex uentriculo & inteſtinis fœtui oblatus. Præter urinam namque & ſudorem, idq́; cuius modò memini lutoſum excrementum, quæ extra, fœtum adhuc in utero conſiſtentem ducuntur, in ipſius inteſtinis, ſi non ſtercus, ſaltem craſſam & uariam bilem unà colligi, inter diſſecandum, & aliàs mox à partu, quum illam fœtus excernit, liquidò ſpectamus. Atque hæc excrementa, pro matrum ferè temperie ac ualetudine, potiſsimùm quantitate, & nonnihil colore & conſiſtentia uariare experimur, prout nimirum illis ſanguis aliàs accidit ſeroſior, aut craſsior, alia ve qualitate ab optimo & laudato alienior.

Cuiuſmodi in partu uterine ſudoriſq; ac inuolucrorum egreſſus.

Quòd uerò ſudor & urina, in eum quem diximus modum aſſeruata, quum mox ante partum profluunt, ac uteri fundi os, uteriq́; ceruicem humectant, & emolliendo diſtendi aptiorem efficiunt, ad faciliorem partum magnopere adiuuant, uel me tacente, ijs notum arbitror, qui mulieribus, alijsq́; animalibus, expendendorum Naturæ myſteriorum gratia, nonnunquam aſtitere. Quum enim in partu fundi uteri os quaſi in pudendum delabitur, ac miro Naturæ beneficio dilatatur, uaſaq́; ab utero in exterius fœtus inuolucrũ inſerta, ab illo, ſuisq́; unde pronata fuerunt uaſis, eum in modum abſcedunt, quo maturos fructus, aut in autumno folia ſuis pedunculis ab arboribus abſcedere abrumpiq́; cernimus: tunc fœtus ipſe interdum, ſæpius autem bruta animalia ſuis dentibus, mulieres uerò nonnunquam ipſæ, aut obſtetrices, ambientia fœtum inuolucra diſrumpunt, dictiq́; liquores profluunt, fœtusq́; in lucem egreditur, umbilico adhuc nexus, quem mulieres ſorpicula aut cultello, bruta uerò dentibus ferè diſcindunt, ipſeq́; iam fœtus ſpiritum ducere, aereq́; ipſum ambiente uti incipit: quum prius in utero umbilici arteriæ, cordis pulmoniſq́; fœtus fungerentur muneribus. Ipſa autem inuolucra, fœtum mox cum ſanguinis quodam, ob abſcedentia uaſa, defluxu ſubſequuntur: quæ mulieres quidem aſperſo ſale ferè exurunt, aut aliquò defodiunt: bruta autem permulta, niſi ipſis ab aſtantibus præripiantur, illa deuorant. In hoc pueri egreſſu, nonnunquam interius inuolucrum, adhuc in utero aliquandiu manente exteriore, prius egreditur, fœtui aliqua ex parte obuolutum. adeò ut mulieres priuatim illi puero, ſi maſculus ſit, galeam aut thoracem: ſi fœmina, uittam aut induſium (prout nimirum huic illi ve fœtus parti potiſsimum in partu hæſerit) à Deo datum geſtiant, mira illi puero tunc promittentes. quum interim omnibus pueris ea membrana ſit communis, modò quis interius inuolucrum aſſumat, ac perinde atque illæ mulieres ſuam galeam & uittam, à fœtu & externo inuolucro reſecet, & ueſicæ alicuius inſtar aſsicatum aſſeruet, quò iam adoleſcentibus in quemuis tandem uſum eiuſmodi membranula exhiberi queat. Equidem mirum eſt, quàm religioſè mulieres, non minus ſanè quàm uerè occultæ philoſophiæ ſectatores, de illa ſentiant. In hunc igitur modum fœtus habent inuolucra, quæ in canibus, ſingulis fœtibus ſunt peculiaria, & nulla ex parte fœtus unius inuolucra alterius fœtus inuolucris committuntur.

Qui fœtus ſe habeant inuolucra, pluribus ſimul exiſtentibus fœtibus.

Seriatim namque, ueluti in longo quopiam inteſtino, fœtus in cane & ſue, in utriſque uteri partibus collocantur, non eam ſeruantes rationem: etſi fortè quis Hippocratis & Galeni occaſione ſecus arbitraretur, ut in dextra uteri parte omnes fœtus ſint maſculi, in ſiniſtra uerò fœminæ. In uaccis autem, & bubalis, & capris, quum unicus eſt fœtus, in altera tantùm parte, altero ve uteri ſinu is reponitur: ſin geminus utraque uteri cauitas (ut ſic dicam) unum fœtum cum ſuis membranis complectitur. Mulieres uerò, quum aliàs ſibi non connatos, aut monſtruoſos gemellos habent, eos quoque ſingulos in proprijs membranis inuolucrisq́; continent, & par eſt ad uterum amborum fœtuum exterioris inuolucri & carnoſæ illius ſubſtantiæ nexus: unius nimirum fœtus colligatione in unum uteri latus, alterius uerò ad alterum latus facta. adeò ut magnum uterorum occaſione in exterioris fœtus inuolucri nexu in hominibus, canibus & uaccis ſit diſcrimen. Quod quum obſeruabis, hancq́; noſtram deſcriptionem cum Galeno in libris de Semine, libris de Partium uſu, libro de Fœtus formatione, libro de Vteri diſſectione, ubi fœtus inuolucra perſequitur, conferes, obuium profectò ſiet, quàm Galenus ſibi undecunque conſentiat, & quàm ueritati conſona nobis de fœtus inuolucris tradiderit: ne quid dicam de fœtus formatione, multiſq́; huc pertinentibus diſputationibus, quas ille potiſsimùm cum Ariſtotele inſtituit.

Veram inuolucrorum hiſtoriam à Galeni placitis multũ eſſe remotã.

Nam etſi fœtus inuolucrorum hiſtoriam mihi proponere, & in hac procul à Galeni, aliorumq́; diſſectionis profeſſorum placitis diſſentire integrum fuerit: quum tamen innumera circa fœtus formationem me dubium & ancipitem habeant, quumq́; mihi ipſi magna ex parte in illis altercationibus neutiquam ſatisfaciam, pleraque me prorſus ignorare lubens fateor, utcũque etiam non oſcitanter diſſectionibus incubuerim: etſi brutorum interim præcipuè, quum ſcilicet hactenus, potiſsimumque quando in Anatome paulo factus ſum exercitatior, atque non modica, de quibus meritò ambigam, mihi obſeruantur, in paucas mulieres utero gerentes inciderim. adeò, ut ſatius multo fore duxerim, uniuerſum de fœtus formatione, & quæ huic proximæ ſunt diſceptationibus, ſermonem (qui non niſi prolixiſsimus eſſe poſſet) penitus hic omittere, illumq́; in alium locum, ac argumentum aliud reſeruare, ſi quid fortè mihi in poſterum ex conſectionibus, accuratioriq́; ratiocinatione, tradi dignum occurrerit.

DE MAMILLIS. Caput XVIII.

MAMILLARVM fabricam non aliter delineare licuit, quàm in dextro latere uigeſimæquintæ figuræ eam exprimere conati ſumus.

a Non continentur in ter A, B, C, D 2 & 24 fig.
b 3 muſc. tab. Δ.
Mamillarũ ſitus.

MAMILLAE, etiamſi peritonæo nulla ex parte [a] contineantur, quum tamen fœtum, ubi in lucem prodijt, alunt, & in organorum generationi ſubſeruientium numerum recenſentur, hocq; quoque loco ipſarum fabricam opportunè proſequemur. Mamillarum itaque ſitus nulli non conſpicuus eſt: ſuper pectus enim ad oſsis pectoris latera locantur, parti inferiori brachium pectori admouentis [b] muſculi ſuperſtratæ. Verùm ut figura admodum uariant, ſic quoque parem non ſemper ſedem occupant, ampliores enim mamillæ latiori firmantur baſi: propendulæ uero ac flaccidæ, à naturali loco declinant: & quibuſdam mulieribus uiciniùs ad pectoris medium inuicem accedunt, quibuſdam autem (quod & pulcherrimum ducitur) inuicem recedunt, thoracisq; lateribus magis appropinquant. Forma illis penè propria ſemiglobum refert: quippè exteriùs rotundæ gibbæq; ſunt, papillam (quæ Græcis [illegible] appellatur) inſtar proceſſus obtinentes: intus uerò, ſeu poſteriùs, qua pectus ſpectant, leuiter ſecundum huius gibbum inſinuantur, illi ampla baſi commiſſæ. Cæterùm quando mamillarum moles à brachium pectori adducente muſculo abſcedit, illæ quà potiſsimum dependent, ampliores quàm in medio ductu euadunt, ut pleriſque fœminis ſimul in baſi, & in ipſarum extremitate ampliores ob concidentem earundem ſubſtantiam uiſantur. Porrò ſubſtantia qua conſtant, glandulosa eſt, multo adipe abundans, & uenis utcunque frequentib. & arterijs perquàm paucis, prorſusq; gracilibus, ac aliquot denique neruis intertexta. Nerui quidẽ ſemper ijdem in mamillas pertingunt, ac ſibi perpetuò ſimiles ſunt: uenæ autem craſsitie & contento humore admodum, pro mamillarum mole, & quo tunc funguntur munere, differunt. Inſuper in glandulosæ mamillarum ſubſtantiæ forma, conſiſtentia, multitudine & ſitu, longè maior ſingulis temporibus eſt differentia. Viris namque multis nulla, aut ualde modica, eademque arida, eiuſmodi glandulosa obtigit ſubſtantia, uti etiam admodum puellis. Iuuenculæ uerò, quibus mamillæ in molem iam cum pruritu attolluntur, auideque maritum expetunt, huius naneiſcuntur copiam plerunque compactam & duriuſculam, nulloq; lacteo humore (ſecus ſcilicet quàm in lactantibus, aut propediem parituris euenit) oppletam, neque etiam ſubſtantiæ in anicularum mamillis cõtentæ modo, flaccidam, aut defluentem. Ad papillæ igitur centrum mulieribus [c] una magna, & mamillæ inſtar effigiata habetur glans, cæterorum animalium peculiari proprioq; glanduloſo uberum corpori, ſubſtantia reſpondens. cui [d] aliquot aliæ ferè, ſed paruæ & amygdalis à cortice liberatis ſimiles, in circuitu accumbunt glandulæ, pro mulieris temperie nunc duriori adipe, nunc molliori, & uenarum & fibrarum ex carnea mebrana in cutem pertinentium interuentu, mutuò commiſſæ connatæq;. Vniuerſa enim mamillarum ſubſtãtia adipis modo, inter cutem & membranã illam continetur: neq; coſtis incumbentibus muſculis mamillæ alio nexu committuntur, quàm per reliquũ corpus ea membrana ſubditis ſibi hæret muſculis. niſi fortè hic paulo plures interueniant uenæ, à muſculis in mamillas digeſtæ. Vtcunq; tamen mamillæ aliquando molles ac flaccidæ propendeant, carnea idcirco membrana à muſculis nunquam abſcedit: at glandulosa illa mamillarum ſubſtantia ſimul cum adipe non amplius conſtricta, ſed defluens & laxata, à carnea membrana diſſoluitur. Mulieres enim lactantes, & ultimis menſibus uterum gerentes, mamillarum uenas lacteo humore aut lacte oppletas habent, & ipſa etiam glandulosa ſubſtantia eo abundat, & ob id mollior & fungoſa admodum, neque ita denſa & continua redditur, ac tonum illum non amplius ſeruans, & duriuſculo adipe haud magis illam ſuffulciente, ſenſim flacceſcit propendetq;. Quanquam interim eò nunquam perueniat raritatis; ut deuoratum à muliere pilum in ſe (uti Ariſtotelis eſt ſententia) reciperet, & pilari morbo, Græcis [illegible] nuncupato, uexaretur: quandoquidem nulli dubium eſt, per tot angiportus, tennesq; anfractus ab ore ad mamillas, pilum nequaquam duci poſſe: etiamſi mamillæ illum fortè, quum in ipſarum conſiſteret uenis, amplexuræ eſſent. Non eſt tamen omni interim ex parte abſonum, quid pili ſimile in mamillis, quemadmodum in [e] renibus, [f] urinarijsq; meatibus, progigni poſſe. Cutis mamillæ obducta, reliquæ thoracis cuti congruit: mamillæ enim ſubſtantiæ, ut reliquo per corpus adipi connaſcitur, pariterq; inibi craſſa eſt. At ubi orbiculatim ad papillam quodammodo nigricat, circulumq; conſtituit, qui [illegible] Græcis nuncupatur, pertinacius præcipuo mamillæ glanduloſo corpori connaſcitur, plurium neruorum & tenuium uenarum inſtar fibrarum albicantium interuentu. Quinetiam cutis interdum hic tenuior quàm alibi euadit, fungoſum quidpiam, ut & papilla, adipiſcens. Huius namque conſtitutio præcipuæ penis [g] ſubſtantiæ accedit, hoc eſt neruæ quodammodo cuti ſpongioſa intus ſubſtantia oppletæ, quæ dirigi ac uiciſsim laxari non minus quàm penis ualet, & pari ſenſu prædita eſt. Obſcuri illi tenuesq; in papilla conſpicui meatus, fibræ prorſus ac nerui modo albicantes, uenarum ſurculi ſunt, multiplici ſerie per glãdulosam mamillarum ſubſtantiam excurrentium. Atque harum mamillas implicantium uenarum nonnullæ ab axillaris uenæ iam thoracis amplitudinem egreſſæ [h] ramo dependent, qui in [i] muſculos pectori ſuperſtratos & pectoris cutem, ipſamq; demum mamillam ſeſe diſtribuit. Item uenæ elatiorem ſcapulæ ſedem & ſummum humerum perreptantes, deorſum in pleriſque mulieribus conſpicuos ante ſectionem [k] ſurculos in mamillæ cutem, ipſamq; una mamillam deriuant. Apparent namque crebrò mamillarum cutis uenæ in multis mulieribus, & potiſsimùm quæ aliquando lactarunt, inſignes & ſubuirides, errabundoq; ductu, perinde ac in ſura & temporibus internaq; cubiti ſede progredientes. Præter commemoratas mihi modò uenas, diſſectionum profeſſores, alias magis præcipuas ac ſolas propemodum enumerant, quæ arterijs concomitatę,

Forma.
Subſtantia.
c 25 fi. G.
d 25 figu. D. D.
Lib. 7. Hiſtoriæ de Animalibus.
e tabulæ figuræ 22.
f 22. 23 fi. q. q.
g 3 fi. ca. 49 li. 2 E, E, F.
Papillæ ſubſtantia.
h fi. cap. 6 libr. 3 parũ ſupra m educitur p. et deinde 25 fi. lib. 5 B.
i 3 muſ. ta. Δ. 5 tab. Γ 7 tab. L.
k 25 fi. A. A.
Venarũ mamillam petentium ſeries.

tatę,

tatę, ab illis [l] uenis initium ducerent, quæ à caua uena in iugulo prodeunt, & ſub pectoris oſſe uerſus abdomen ad umbilicum uſque, propemodum ſimul cum attenſis ipſis [m] arterijs [n] excurrunt, ac per coſtarum cartilaginum interualla ſurculos in anteriora pectoris diſpenſant, internam potiſsimùm [o] muſculi partem implicantes, cuius beneficio brachium pectori adducimus. Num uerò præſentes ſurculi eum permeent penetrentq́; muſculum, unaq́; cum ſuis comitibus arterijs tandem in mamillas diſſeminentur, ſedulò inter ſecandum obſeruari uelim. mihi namque eiuſmodi mamillas adeuntes ſurculi aut uenæ repertu non ſunt faciles, uti minus quoque huc pertinentes arterias adinuenire queo, ita ſanè ut mamillis arterias uix aſcribere auſim. Cæterùm brutis, quibus alius mamillarum uberum ve, quàm homini ſitus accidit, ab illis [p] uenis propagines in mamillas diffunduntur, quæ humiliorem abdominis partem ſuis ramis intertexunt, ac quarum utrinque una inibi à caua uena initium obtinet, ubi hæc præcipua ſua portione, ſupra pubis os in inguina fertur, ac in crus extra peritonęi cauitatem primùm procidit, longè nimirum à [q] uenarum uterum adeuntium exortu. Atque in harum quidem uenarum quæ ad abdomen tum à iugulo ſub pectoris oſſe, tum ab inguinibus ſurſum deducuntur ſerie, bruta ab hominibus uix quicquā differunt. illaq́; in omnib. ferè uaſorum ſpectatur diſtributio, quam in tertio libro expreſsimus, quamq́; non obiter examinari uelim, quum hoc Capite, aut unquam aliàs, de uteri cum mamillis ages conſortio.

l ſi. cap. 6 li. 3 L. & 2 fig. li. 6 a, C.
m fig. cap. 12 lib. 3 G.
n ſi. cap. 6 lib. 3 M. & 6 muſ. ta. ſ.
o 3 muſc. tab. Δ.
p ſi. cap. 6 li. 3 T quod oritur ſub s.
q ſi. cap. 6 lib. 3 u. ante confer figu. 25 lib. 5 u cum y.

Mamillarū nerui unde ducantur. Mamillarum nerui ab illis pendent, qui ſubditis illis exporriguntur muſculis, neque aliter hi in mamillas quàm reliquam thoracis cutē deriuantur, præter [r] unicum, qui cæteris craſsior ex quinto ferè coſtarum interuallo papillam adit, multosq́; ſurculos ipſi offert.

r 2 ſi. cap. 11 lib. 4 r.

Mamillarū munus et cōſtructionis ratio. Quàm uerò ſingula primario mamillarum muneri idonea, rerum Opifex accuratè fabrefecerit, intelliges, ſi ſeroſum unumquodque ſuo uſui adhibueris. Præcipuum enim mamillarum officium in omnibus uiuiparis cenſendum eſt, tenero adhuc ac iam nuper nato fœtui alimentum præparare. Non enim in hoc præcipuè (quanquam in quarto de Animalium partibus libro Ariſtoteles id atteſtetur) ubera fuerunt creata, ut cordis ſedem operiant, & deinde, ut in mulieribus ueluti ſecundario, aut Natura illis quodammodo abutente, ad lactis generationem, & ad illud continendum ſubſeruirent. Quippe quum neque pueris, neque alicui animali ad generationem nondum apto, mamillæ exurgant, ſed ueluti notæ cuiuſdam gratia abſque peculiari aliquo in illis corpore, quo à reliqua inter cutem & carneam membranam pinguedine inſigniter diſcerni poſsint, duntaxat in illis habendæ ſint, certum eſt, eas primò non propugnaculi uice fieri, quum ſcilicet præter teneram papillam nihil habeant, quo propugnacula illis quibus incumbunt organis, meritò dicerentur. Ad hæc, ſi quod incrementum in uiris mamillæ recipere appareant, & quaſi alterius commodi cauſa, quàm notæ cuiuſdam habendæ ſint, id illis magna ex parte prouenit peracto anno bis ſeptimo, quum primum genitale ſemen ferre ac pubeſcere incipiunt. adeò ſanè, ut lactis gratia potius, quàm munimenti ac propugnaculi intumeſcere, effœminatioresq́; ipſas mamillas fieri conſtet. Nam & lac nonnullis uiris poſt pubem exprimi, & per ſuctum frequentiorem crebramq́; ac multam contrectationem prodijſſe, Ariſtoteles ipſe aſſerit, & nos quoque non ſemel id conſpeximus.

Situs ratio. Cæterùm mamillas homini ac ſimiæ, in pectore, non ita autem cæteris ferè animalibus, percommodè collocari, præter hoc quòd ipſæ brachiorum ac manuum munia non impediunt, homoq́; & ſimia latum pectus, neque ut reliqua ferè animalia in acutum prominens ſibi uendicent, mulier puerum lactans abundè indicat, nobisq́; in illo officio uarijs coniecturis colligere promptiſsimum eſt, mamillis commodiorem regionem ſeſsili animali & manibus uſuro (ut ueneris modos taceam) thoracis anteriore regione nullam excogitari poſſe. Nam hic ſitus lactis generationi propter cordis calorem non eſt ineptus, & ex abundanti mamillæ cordis propugnaculum & uallum quoddam cenſeri poſſunt, homini in primis pectus exporrecturo, neque illo cæterorum ferè animalium modo humi reclinaturo. Deinde præſens quoque ſitus, reciprocum quendam calorem (qui tamen magis fortè uentriculo & inteſtinis neceſſarius fuiſſet) cordi retribuit. Mamillæ enim lanei penicilli, aut ueſtis, aut ipſius in corpore adipis, aut carnis ritu, à corde caloris officina prius excalfactæ, calorem illum, reprimendo tegendoq́; reuerberant. Item, cordis thoracisq́; continuum motum, cordisq́; inexpugnabilem calorem ad lactis generationem plurimum conferre, qui concoctionis alterationisq́; naturam perſpectam habet, abſque negocio concipit. Porrò mamillas homini elatiùs, cæteris uerò animantibus humilius, ex Ariſtotelis & Galeni aliorumq́; philoſophorum & medicorum ſuffragio reponi, propter alimenti, aut, ut ipſi dicunt, excrementi quod in lac conuertendum erat penuriam, non omni ex parte uerum eſſe arbitror. Primùm enim hue ſcopum dirigunt, quòd fœtus in utero inferioris corporis partis excrementitium ſanguinem in nutrimentum aſſumit, mamillæ uerò ad lactis generationē ſuperioris partis ſanguinem præcipuè admittant alliciantq́;. Dein adijciunt, homini in elatiori parte mamillas reponi, reliquis autem animalibus non item, quòd his eius partis excrementum in cornua & iubas, ſecus multò quàm mulieri, ex ipſorum ſententia, conſumatur. Quaſi uerò ceruæ, uaccæ, equæ, eiusq́; generis animantia, uenis quæ à iugulo deorſum ſub pectore feruntur, aut ijs pariter quæ ab axillam petente uena pectori inſtratis muſculis, eiuſdéq́; cuti diſpenſantur, magis quàm homines carerent: & in illis ex ſuperioribus corporis partib. ad uterum ſanguis minus quàm mulieri poſsit tranſumi: & non multo plus mulieri, depili aliàs omnino, excrementi in longiſsimos capitis crines, quàm alijs animalibus in cornua & iubas, idq́; pro portione, deperiret. Sed profectò hæc Ariſtotelis ratio illi correſpondet, qua pleraque de menſtruis lunaribus ve purgationibus problemata, neſcio an tam uerè quàm audacter, medici & philoſophi ſoluunt.

Forma mamillarū ratio. Quandoquidem uerò hæc aliò ſpectant, nunc reliquam conſtructionis mamillarum rationem aggrediemur. His igitur forma exterius rotunda, quo minus iniurijs eſſent obnoxiæ, perquam idonea fuit: intus uerò ea parte qua pectori committuntur, planas lataſq́; meritò illas effinxit Natura, ut firma inniterentur baſi.

Papillæ conſtructionis, et totius ſubſtantiæ eiuſdem ratio. Teneram quoque & prominentem adipiſcuntur papillam, ut hanc anguſto teneroq́; infantis oſculo inditam, is confeſtim labijs molliuſculis

conſtringat,

conſtringat,& inferiorem deducens maxillam & buccas contrahens,lac ſugat, & linguam dein inſtar canalis inflectens ad ſtomachum id à nemine edoctus propellat. Vt uerò in illo ſuctu papilla turgidior proceriorq́; quàm aliàs (dum id ſcilicet minimè opus eſt) redderetur, ſimilem cum pene poſsidet ſubſtantiam, quæ & laxari concidereq́;,& rurſus à ſuaui contactu intumeſcere erigiq́; idonea exiſtit. Papilla autem ſenſu exactiore,& neruorum ſurculis abundat, quo mamillis hac etiam ex parte cum genitalibus foret affinitas. Vt enim illis ad uenereum congreſſum generisq́; propagationem, illecebram ac uoluptatem indidit Natura: ſic quoque & uberibus, potiſsimumq́; papillis, ut mater in lucem iam editi fœtus tenerulo & nondũ dentato ori papillam lubentius titillandam pruriendamq́; inderet, ac ſugendam offerret. Mamillarum uerò glanduloſa ſubſtantia eius eſt ad iuſtitiam temperiei, ac formæ, ut ſanguinem per uenas ipſi magna Naturæ induſtria adductum, in lac familiare pueri alimentum conuertere cõcoquereq́; poſsit. Cæterùm in uaſorum mamillas petentium diſtributionis uſu explicando, Galenus admodum eſt diffuſus, quum hanc ex remotioribus & diſsitis partibus deductam anfractuoſamq́; & gyris multis præditam eſſe affirmat, quò ſanguis ad lactis generationem in longis illis ductibus ac gyris commodè præpararetur: quum ego interim ignorem, qua tandem peculiari priuata ve ſanguis, priuſquam mamillis offerendus ſit, egeat præparatione, uaſorum nihilominus ſeminalium inceſſuum ductuumq́; haud immemor. Neque etiam ſuccinctior uia erat qua mamillis, aut homini aut cæteris brutis uaſa tutò diſtribui potuiſſent, quum cauæ uenæ caudicem meritò dorſum occupare conſtet, & Naturæ adeò artificium ſimul quoque euidẽs ſit, quo anterioribus corporis trunci ſedibus, pectori nimirum & abdomini uaſa exporriguntur, ſiue id ad iugulum, ſiue inguina, ſiue ad illos etiam ramos ſpectemus, qui à cauæ caudice & uena pari carente ſecundùm corporis latera diffunduntur. At non ita uaſorum ſeriem oblongi ductus gratia, quem uenæ mamillis oblatæ ſibi uendicant, expendendam putauerim, atque diſceptationum occaſione indies occurrentium, de uteri cũ mamillis conſortio, de lactis cum menſtruis purgationibus affinitate, de earundem & lactis copia, de abortibus, potiſsimumq́; de ſanguinis mutuo nunc ad uterum, nunc ad mamillas deductu. Mirum namque eſt, quàm eiuſmodi ſpeculationum gratia, Galenus ſeſe interdum torqueat, modò uenas abdominis inferiora petentes, ab illis quæ uterum adeunt oriri (& ſi rurſus alibi ſecus teſtetur) ſcribens, modò prolixè tradens qui per eaſdem uenas ſanguis circa uterum in prægnantibus abundans in mamillas ſurſum repat. perinde ſanè, ac ſi [1] uenę à iugulo ſub pectoris oſſe abdomen petentes, & illæ quibus inferior abdominis ſedes intertexitur, ſolæ eſſent uiæ ac meatus ductus ve, per quos uteri cum mamillis fieret conſortium, ſiue id per uenas ſub rectis abdominis muſculis progredientes, ſiue per eorundem ramos per abdominis cutẽ expẽſos exiſteret: quum ego interim eiuſmodi conſortium, qualecunque tandem ſit, ad uniuerſum cauę uenæ caudicem potius referendum putauerim. Imò quum Galenus ſtudioſe ſanguinis ad ſuperiora ductum explicare contendit, nõ mihi uidetur expẽdere, qui ſuis rationibus, ſanguis potius in crura, quàm ſurſum per abdominis regionem in mamillas defflueret, accedente etiam abdominis à grauido utero compreſsione, & nullo etiam pręſente orificio, quo humiliores abdominis uenas cum ſuperioribus conniuere continuariq́; conſtat. Verùm ne hunc in modum ſermo de mamillarum uſu inſtitutus, nimium excreſcat, omnium quæ hoc libro deſcripſimus organorum diſſectionem, nunc percommodè aggrediemur.

Venarũ ſeruici ratio, ac uteri cũ mamillis cõſortium.

Intuere hic figuram capi. 6 lib. 3.

*[1] Specta 6 muſc. ta. 4, c. f. & figu. cap. 6 lib. 3 L. M. Γ. & ſi. ca. 12 li. 3 G. Γ. et ultime fi. li. 3 *, q. k.*

OMNIVM ORGANORVM QVINTO HOC LIBRO deſcriptorum adminiſtrandi ratio, ac nonnulla generatim de Anatomen diſcendi, docendi ve ordine. Caput XIX.

IN PRIMI quidem libri calce diſcendorum aſſeruandorumq́; oſsium rationem diffuſe expreſsi: & in ſecundo libro muſculorum & ligamentorum ſecandi modum, ut res inibi exigebat, perſecutus ſum: in tertio autem libro, qui uenarum arteriarumq́; per uniuerſum corpus diſtributionem complectebatur, ac in quarto etiam, qui neruis erat proprius, nullus adminiſtrandæ ſectionis incidit ſermo, quòd ſcilicet illum ad præſens uſque Caput, ac proſtremum ſexti libri,& penultimum ſeptimi differendum putauerim. Quum enim ſingulis illis Capitibus, earũ quas ſui libri deſcriptas habent partiũ Anatomen proponere uiſum fuit: meritò etiam eiſdem Capitibus uenarum & arteriarum & neruorum eiuſmodi partibus dedicatorum ſectio, ita hic tractanda eſt, ut nullo pacto in ſuperioribus abſolutior integriorq́; inſtitui potuiſſet. Et ſi fortẽ quarundam uenarum & arteriarum neruorumq́; ſectiò, ſimul cum dictis modò organis, ſeriatim ac neceſſariò non comprehendetur, eam ad finem penultimi Capitis libri ſeptimi, unà ſubijciemus. Erit autem hæc brachij potiſsimùm & cruris uenarum, arteriarum & neruorũ diſſectio. ita ſanè, ut ſi pariter, cutis quoque adipis, carnoſæ membranæ, muſculorum, ligamentorum ac oſsium denique mentio ſuis locis obiter incidet, uniuerſa diſſecandi corporis ratio his tribus Capitibus utcunque enarrabitur. Imò ipſa (quòd id ſcilicet, ei quam prorſus complecti debent tractationi, pauculis adiectis uerbis fieri queat) ſic deſcribam, ut quum ſimul unaq́; quis capita hæc connexa finget, inſtar libri ac canonis ſint, quo humani corporis fabricæ ſtudioſi, eam ſuo marte in priuatis uarijsq́; domi cum ſodalibus tentandis ſectionibus aggredientur, aut in ſcholis ſecandarum oſtendendarumq́; partium ſeriem à præceptoribus expetent, aut quem illi obſeruaturi ſint ordinem iam multo ante cernant. qui ſanè alius in corporum frequentia, quàm cum unum aliquod tantum ad publicam anatomen obtingit, eſt inſtituendus. Ego itaque ſæpius, haud denegata profectò corporum copia, hoc quẽ modo ſubijciã ordine anatomẽ docui. Parato induſtrij alicuius fabri lignarij opera eleganti theatro, quod nonnunquam ſupra quingentos commodè ſpectantes reciperet, in illiusq́;

Quibus huius operis locis partium ſecandi traditur ratio.

Quis ordo in docenda oſtendẽdaq́; Anatome ſeruandus.

medio menſa quadam exſtructa, quam negotio accommodiſsimam fore ducebam, ſedulò effeci, ut uariorum hominum oſſa mihi ad manum eſſent, quædam inuicem attexta, quędam ſeiuncta ac in arculis poſita: puerorum dico, iuuenum, ſenum mulierum & uirorum oſſa, quæ tum mea, tum aliorum medicinæ candidatorum diligentia in Italiæ ſcolis mihi magno numero & copia adfuere, ſimul cum canis, & nonnunquam ſimiæ aliquotq; aliorum animalium oſsibus. Ea igitur ſerie oſsium doctrinam, priuſquam integrum aliquod hominis cadauer in ſcholas adduci curarem, ſtudioſis proponebam, qua primum huius noſtri Operis librum contexui. Cęterùm propter Anatomes adhuc imperitos, ante oſsium tractationem, ſimulatque quędam de humanæ fabricæ cognitionis dignitate & uſu, prout occaſio ferebat, ac dein ordine quo hanc diſcendam putarem, eiuſmodiq; alijs quibuſdam præfatus eram, ac uarias unà, quibus diſſectionum doctores humanum corpus diuidere ſolent, rationes ac differentias propoſuerã, qui id ſimilaribus partibus, ac dein inſtrumentarijs efformaretur, adniſus fui oſtendere. adhibito operi cane aut agno quopiam, quem magna ex parte primùm cute liberaueram, ac aperto thorace & peritonæo, ac inſuper caluaria, in eum modum diſſecueram, ut ferè omnes corporis partes ſeſe obiter ſpectandas offerrent: ac facile quãcunque tãdem inter docendum uellem partem, manu complecterer. Quum itaque de ſimilaris partis ex primis Naturæ principijs conſtitutione, ac potiſsimum eſſentiali forma (propter nouam quæ modò non indoctè proponi cœpit, morborum qui ſimilaribus partibus accidunt diuiſionem ac numerum) egiſſem, os tanquam primam ſimilarem corporis partem propoſui, qui id ſenſu ſimilare eſſet oſtendens, ac ipſius uſum in ſuſtinendo firmandoq; exprimens. Huic cartilaginem ſubieci, ipſius creandæ neceſsitatem addens: ac obiter docens, quæ de cartilaginis natura à me ſuo loco pertractantur. His ligamenti hiſtoria ſuccedebat, & uarijs differentibusq; oſtenſis ligamentis, ipſorum uſus & procreandorũ ratio proferebatur. Mox cum ipſis ligamentis, quid mẽbrana eſſet, quidq; corpori præſtaret ſermoni addebatur, cum aliquot mẽbranarum in cane iam dicto aut agno demonſtratione. Quum itaque ſimplicium dein membranarum, ad organorum tunicas ex fibris conſtantes diſcrimen docebatur, fibrarum quoque tractationem membranis adhibui, aliquot diuellens inteſtinorum tunicas, & fibras in ipſis indicans, ut qui ex fibris quibuſdam tunicæ nonnullæ à ſimplicis membranæ conſtructione differentes confingantur, in propatulo eſſet. atque ita deinceps cum fibris quæ inuicem oſtendæ erant, carnis in uniuerſum hiſtoria addebatur, quam ſimplicem in iecore, pulmone ac renibus oſtenderam: uiſceribus illis, quemadmodum eiuſdem quoque uſus gratia, & cerebro nonnihil diſſectis. Sed quibus modis caro fibras contineat, ipſisq; committatur, in laceratis diſcerptisq; quibuſdam muſculis, ac in cordis diſſecta ſubſtantia, obuiam reddebatur. Vbi autem glanduloſi corporis, ac dein adipis quoque, quam membranis ferè obnaſci cernimus, ac medullæ in oſsibus aſſeruatæ, & humorum qui in oculis uel negligenter adapertis ſpectantur, tanquam partium ſimilarium habita erat ratio, incœpi quoque recenſere, quo nam pacto inſtrumentariæ partes ex ſimiliaribus illis conſurgant: uenæ ſcilicet ac arteriæ & neruí, ac poſtmodum cum ſuis tendonibus muſculi, ac totius denique digiti ac manus cum cute efformationem proponens, ſimulq; ea quæ in magnis corporis cauitatibus obuia in cane illo erant, commonſtrans. Poſteaquã igitur tyronum gratia hæc docuiſſem, abiecto cane, integram oſsium cartilaginumq; diſciplinam ſcientiãq; aggrediebar. qua abſoluta, humanum cadauer in ſcholas ferri curauimus, quod muſculorum ac ligamentorum ſpeculationi ſubſeruiret. quàm ſedulò enim, atque adeò ex noſtro arbitratu in Italicis academijs præfectorum diligentia, & erga doctrinarum ſtudia ſingulari amore, ad publicam anatomen cadauera nũc ſuppeditentur, non mediocri uſu diſcimus: etſi fortaſſe illa non ita quadrata, ætatisq; mediæ, ac nonnunquam optaremus, exiſtant. Poſt oſsium itaque & cartilaginum tractationem, ea ſerie muſculorum, ligamẽtorũq;, ac omnium denique quæ ſecundo libro proſequimur, doctrinam in cadauere illo abſolui. Ad uenarum autem & arteriarum neruorumq; anatomen, aliud aſſumpſimus cadauer, quod etiam illis partibus, quorum hiſtoria tribus poſterioribus libris traditur, oſtendendis accommodabatur. In cadaueris iſtius ſectione, eo utebar ordine, quem hoc Capite, & ultimo Capite libri ſexti, & penultimo ſeptimi, in uaſorum dictarumq; iam partium ſectione commemoranda, potiſsimum enitar perſequi.

Similares & inſtrumẽtariæ corporis partes cuiuſmodi.

Pro cadauerum opportunitate, ſectionis ordinem eſſe uariandum.

Quandoquidem uerò, unum ſubinde tantum cadauer ad publicam anatomen nanciſci poteſt, in his Capitibus unà quoque oſsium & cartilaginum & muſculorum, ac cutis, cuticulæ, adipis, & carnoſæ denique membranæ, ita ut prius monui, mentionem faciam, ut præter exquiſitam eorum quorum diſſecandi modum hactenus non tradidimus organorum adminiſtrationem, ſeries ſimul pateat, qua in uno cadauere quis uniuerſam anatomen utcunque queat abſoluere.

Cutis, cuticulæ, adipis & carnoſæ membranæ in abdomine adminiſtratio.

Illam itaque aggreſſurus, ſtudiorum ſodalibus potius quàm miniſtris, qui ſecantem adiuuẽt, adhibitis, acutiori nouacula orbicularem ſectionem ſecundum umbilicum adeò profundam duces, ut cutẽ penetret. dein à media pectoris oſsis longitudine rectam ſectionem ad umbilicum uſque molieris, & ab infima umbilici ſede perges ad pubis uſque medium, uirilis membri (ſi modò uiri cadauer ad manum ſit) radicem contingens: aut, ſi mulieris corpus ſecas, quouſque pubis oſsis ſedem ad pudendi colliculos ſuperaueris, ut ſcilicet à pectore ad pubem uſque, una quaſi ſectio (integro interim umbilico) pertingat. Poſt hanc, utrinq; ab umbilici latere ſectionem tranſuerſim ad lũbos uſq; duces: id interim ſtudens, ut ſolam cutem pertundas, quod in homine, & potiſsimum obeſiore, factu nõ adeò eſt arduũ, quũ adipis craſsities, ne carnoſam uities membranã, promptè remoretur. Factis hũc in modum ſectionibus, cutis angulum, qui ex quatuor, rectis angulis umbilicum ſpectantibus ſuperior dexterq; eſt, hamulo, aut ſiniſtræ manus unguibus attollito, acutiſsimaq; nouacula cutem ab adipe ſecernere ſtudeto. Vbi cutis portiunculam liberaueris, hac ſiniſtra manu eleuata, depoſitoq; hamulo, paulatim cutem ad mamillas uſque uerſus dorſum tranſuerſis ſectionibus proximè ad cutem factis, ab adipe diuides. Hac abdominis thoracisq; parte à cute nudata, reliquæ tres pari modo ſunt detegendæ, ac cutis & cuticulę natura uenit inquirenda, quæ in cute quidem nunc

abſque

Venarum per abdominis regionẽ inter cutem & carnoſã membranã excurrentium.

abſque alio negocio ſeſe offert: cuticulę uerò naturam non commodè obſeruabis, niſi illam ardentis candelæ, quam cuti adhibeas, ui, ueſiculæ modo à cute abſcedere cogas. Cum cute deinceps & c uenis ſub ipſa ſecundum abdominis regionem, & ab imo ſurſum & à pectore deorſum excurrentibus adipe quoque examinata, ſi hac homo (uti ferè ſolent omnes diuturniore morbo non enecati) abundet, illam quemadmodum iam cutem ab adipe liberaſti, à carnoſa membrana ſeiunges. quod ſanè niſi acutiſsima nouacula nunquam aptè confeceris. Si uerò macilentius obtigerit corpus, adipem carnoſæ membranæ adhærere ſines, adeps enim tunc, quòd exiguam obtineat craſsitiem, quo minus carnoſioris membranæ natura in conſpectum ueniat, nihil impedit. Vtcunque feceris, ſiue adipem abraſeris, ſiue adnatam membranæ reliqueris, iiſdem per membranam ductis ſectionibus, quas à pectore ad pubis os, & ab umbilico ad ilia in cute faciendas retuli, ipſa membrana retuſiori ſi lubeat nouacula, aut digitorum ferè beneficio à ſubditis corporib. eſt ſeparanda, ut iam ſimul cum magna thoracis parte uniuerſum abdomen cute, adipe & carnoſa membrana detectum occurrat. Ad hunc ſanè modum adminiſtrationem in ſcholis ſubinde ſum aggreſſus: quãquam ſi quis uelit, integrum etiam ſit in una tantum abdominis parte cutem, adipem, & carnoſam membranam examinare, & à reliqua abdominis ſede cutem ſimul cum adipe & membrana abſque ullo artificio laniorum ritu auellere. Verùm de harum partium natura, adeoq; adminiſtratione, in ſecundo libro egi prolixius: in eodemq; libro rationem qua optimè d abdominis muſculos, qui utrinque quatuor ſunt, aggrediaris, & e peritonæum nudes, docui. Ac proinde ſi ſeriatim ſingula in uno corpore oſtendere animus eſt, ex ſecundo libro abdominis muſculorum adminiſtratio petenda uenit, in qua etiam priuatim f uenarum & g arteriarum & h neruorum ſeries eſt examinanda. uenarum quidem ac arteriarum, quæ à pubis regione ſurſum ſecundùm rectorum muſculorum poſteriorem regionem uerſus umbilici ſedem contingunt, & earum quæ à pectore huc quoque pertinent, & in proximas ſedes quemadmodum illæ ſurculos utrobique deriuant: neruorum autem ab illis productorum, qui coſtarum ſpuriarum interuallis offeruntur, & à lumborum uertebris ad abdominis muſculos (ut ſuo loco comprehenſum eſt) uariè diſpenſantur. Cęterùm tranſuerſis muſculis undecunque iam à peritonæo liberatis, i tota illius exterior propemodum ſuperficies oculis ſubiicitur. omni enim ex parte euadit conſpicua, præterquàm qua k ſepto tranſuerſo obnaſcitur, & quà ex uertebris & oſſe ſacro originem ducit. Cæterùm hominis peritonæum conſiſtentia craſſitieq; infirmius exiſtit, quàm ut leui negocio id undecunque à ſepto dirimi queat: quamuis interim ſolius manus beneficio peritonæum, dum adhuc integrum eſt, ad ſpinam uſque à l ſubditis illi muſculis, & nónihil quoque à carnoſa ſepti ſede liberetur, & ſphæram planè oblongam tunc referat. Porrò ſi minori negocio peritonæum penitus à ſepto auellere lubeat, in porcellis hoc pręſtiteris commodiſsimè, ſi poſtquam (ut in homine) à peritonæo tranſuerſum abdominis muſculum ſeiunxeris, id ab inferna ſepti ſede tuis digitis, cultri uice ſenſim ſeparare ſtudeas. ita nanque à neruoſa etiam ſepti tranſuerſi parte peritonæum abſcedet: & ſi deinde in opere perrexeris, ab uniuerſo uentriculi corpore ad omenti m uſque membranas, ac inſuper à iecoris gibbo peritonæum auelles, diſcesq; quonam pacto id illis organis tunicas inuolucraq; offerat. Poſtquam diligenter peritonæum cum ſuis foraminibus, uenis, arterijs, neruiſq; exterius perpenderis, n nouacula aut cultello à ſiniſtro mucronatæ cartilaginis latere deorſum ad ſiniſtram uſque umbilici ſedem ſectio in peritonæo ducenda eſt: mente adhibita, ne cultello altiùs impacto quicquam ſubditorum uulneres. Hinc ab umbilico eandem ſectionem modicè ſiniſtrorſum inclinantem ad pubis uſque regionem (ut aliquo interuallo ab illius medio in ſiniſtrum latus deuiet) tentanda eſt. Inſuper in hac ſiniſtra peritonæi ſede è directo umbilici tranſuerſam ſectionem uerſus ſiniſtrum ilium molieris, & ſuperiorem eius peritonæi ſedis partem ad coſtas, inferiorem uerò uerſus coxam reflectes. Leuata autem nunc, ſurſumq; nonnihil reuoluta, ſeu dextrorſum inuerſa peritonæi dextra ſede, o uenæ ex umbilico in iecur pertingenti animum adhibebis, hancq; quà iecori proxima eſt, & ubi duntaxat à peritonæo abſcedit, ſiniſtra manu apprehendes, & acutiori cultello inter ipſam & peritonæum iniecto, tranſuerſis ſectionibus eam ad umbilicũ ſenſim accedens à peritonæo diuides. Quò quum perueneris, non diſſecta uena, ab umbilici dextro latere ad ilia uſque ſectionem in peritonæo duces, p eam peritonæi partem, quæ nunc libera eſt, ſuper dextri lateris coſtas reflectens. Cæterùm iam adhuc una peritonæi pars, quæ in dextro latere inferior eſt, umbilico connata manet, nondum ve libera pendet. quare ut & hanc liberes, neque aliquid interim uities, umbilico ſiniſtra manu comprehenſo, ab ipſius dextro latere, ſectio in hanc peritonæi partem ad pubis uſque regionem facienda eſt, quæ digitorum aliquot latitudine à pubis oſsium q commiſſura in dextrum declinet. Inuerſa modò peritonæi particula, quæ triangularis adhuc ab umbilico ad pubem ac ueſicæ r fundum pertinet, s tres quaſi funiculi inuicem appoſiti, atque illi peritonæi parti interius adnati uiſuntur, qui ſtudioſe cultello acutiori ab ea ſunt diuidendi, ab inuicemq; poſtea attentè dirimendi, ne in homine uerſus pubis oſſa nimiũ liberè ſectionem producens, ueſicæ fundum uulneres. Hominis nanque ueſica, eo quòd tota anteriori ſede peritonæo connaſcitur, multaq; pinguedine obducitur, diſſectionum rudibus ita imponit, ut hic ueſicam collocari ignorent ueſicam quærentes, quæ ipſis in hominibus perinde atque in bobus & canibus libere occurrat. Quum itaque hæc non oſcitanter expenderis, medium funiculum ueſicæ fundi medio innaſci, & nuſquam à peritonæo abſcedere obſeruabis: reliquos autem duos ſecundum ueſicæ latera deorſum, penitiusque ad t arterias per pubis oſsium foramina in crus delapſuras porrigi conſpicies, modò eos à peritonæo acutiori cultello ad illorum uſque continuationem liberare non pigeat. Medius funiculus, meatus eſt, quo è ueſica, quum utero gerimur, urina inter duas fœtum inuoluentes tunicas excernitur. Reliqui autem duo, arteriæ ſunt, quibus præcipuè naturalis fœtus calor recreatur. Verùm neque hæc tria u corpora, neque x id quod iecori inſeritur, ullam nunc cauitatem habere uidebuntur, ſed planè emortua aridaq;

Octo abdominis muſculorum. Venarũ, arteriarũ, neruorum per abdominis muſculos repentium. Peritonæi à partibus extrinſecus ipſi commiſſis liberatio.

Apertio peritonæi, & una naſorũ umbilici administratio.

c ſi. cap. 6 lib. 3 à radicibus uenarum L et Γ. dein aliqua ex parte etiam P, R.
d 3 muſc. ta. Θ. 4 ta. Π 5 ta. Δ. 6 tab. Δ.
e ut in 1 ſi.
f ſi. ca. 6 li. 3 ab L et Γ
g ſi. ca. 12 li. 3 à G & T. aut in 6 muſ. tab. a, a. ſ.
h 2 ſi. cap. 11 lib. 4 & λ, char. 50, 51 &c.
i Quemadmodo 1 ſi.
k 7 muſc. tab. Δ.
l 7 muſcu. tab. 1, m. x.
m Quemadmodo in 17 ſi. k ab l diuulſum eſt.
n tàquam ex prima ſigura peranterus ſecundum.
o 2 ſi. F, G
p 2 ſi. A.
q ultimarum ſi. li. 8 ſ.
r 2 ſi. N.
s 2 ſig. M, K, L.
t ſi. ca. 12 li. 3 p ſeruntur E & e.
u 2 ſig. M, K, L.
x 2 ſi. F, G.

& multò adipe enutrita ac ueluti funiculi apparebunt. Vnde etiam alios Anatomes latuerunt proceres, ea omnino penitusq́; aboleri in natis hominibus, quemadmodum in canibus ferè accidit, aſſerentes. Cæterùm poſteaquam uenæ ab umbilico iecori inſertæ implantionem ſedulò inſpexeris, integrum eſt, eam cum umbilico, quem hactenus ſeruaſti, deinde & tres alios funiculos reſecare, animaduerſoq; peritonæi ad ueſicæ fundum [y] connexu ſectionem ad omentum conferre. Reliqua enim quæ in peritonæo adhuc uidenda ſuperſunt, niſi paulatim organa hoc obcincta abſtuleris, uidere nequis. Porrò priuſquam aliquid loco dimoueas, omenti ſitus uenit obſeruandus, num ſcilicet ut in canibus & porcis, atque adhuc multo magis in ſimijs, ad pubem uſque id ſub ueſicæ poſteriori ſede [a] exporrigatur: an uerò (uti non infrequenter obſeruatur) uerſus ſiniſtrum latus [b] reuolutum, ſurſumq́; etiam ſupra mediam inteſtinorum ſedem contractum occurrat. Si poſtremum illud inueneris, utraque manu humilius omenti extremum modicè eleuabis, ac ſenſim æqualiter deorſum detrahens, id omnibus inteſtinis ad pubis uſque os obtendes. ita enim quantum ſit, quodq́; interdum [c] ad inguina & ſcortum, ac [d] inter ueſicam & uteri ceruicem deuolui poſſit, condiſces. Vt uerò omenti ad colum inteſtinum, quà uentriculo id exporrigitur, [e] connexum cernas, duabus rurſus manibus humiliorem omenti finem ſurſum ad pectoris os attolles: & priuſquam inferioris omenti membranæ partem, quæ ueluti ex tertia coli inteſtini tunica enaſcitur, à colo liberabis, omentum quàm poſsis maximè pectori obtendes, ac inteſtinorum ſitum ſumma qua poteris induſtria ſolis utens manibus inueſtigabis: & primùm anteaquam alicuius inteſtini locum perturbes, ipſa ut ſe eleuato iam omento ſpectãda [f] offerunt, ad amuſsim contemplaberis. Simulatque igitur id accuratè ac non obiter profectò obſeruaueris, dextram manum recto inteſtino, [g] quà id oſsis ſacri incumbit initio, accommodabis, & ſiniſtra manu tenuia inteſtina leuiter in dextrum deprimes, non quidem omnia, ſed eorum partem quæ dextræ manui quum à recto conſcendes, in progreſſu erit uicinoir. Ad hunc itaque modum ſiniſtra dextræ famulanti, à recto inteſtino ſenſim dextram colo admouebis, & [h] ſecundùm ipſius ductũ reuolutionesq́; ad ſiniſtri renis ſedem, ac hinc ad lienem & fundũ uentriculi pertinges. quò quum perueneris, mutato manuum miniſterio, ſiniſtra colum eſt apprehendendum, dextra uerò tenuia inteſtina in ſiniſtrum modicè depellenda, quouſque omnem fundi uentriculi ſedem, iecurq́; ſuperaueris, & colum ſub dextri renis regionem (ubi finit) deduxeris. huc quum pertigeris, ſiniſtra manu coli termino modicè ſubleuato, ac [i] cæci inteſtini ſitu, formaq́; ſimiliter obſeruatis, dextram quoque manum huic coli termino accommodabis: & utriſque manibus ſibi proximis, iiſdemq́; ab inteſtinis nunquam remotis, [k] à colo mox ductum ilei inteſtini, & dein ieiuni ſequeris, quod factu longè eſt facillimum, uſque dum perueneris ad ieiuni principium, quà ſub colo retorquetur, ac dorſo quodammodo alligatum, [l] duodeno continuatur. Quapropter ut uniuerſus inteſtinorum ductus tibi occurrat, dextra adhuc ieiunum complecteris, ſiniſtram uerò inter iecur & dextram uentriculi ſedem intrudes, duodeni inteſtini inquirẽs principium: quod ubi inueneris, deorſumq́; ſecundùm ipſius inceſſum ſiniſtra deſcẽdetis, ieiuni inteſtini principium, & quæ illi proxima eſt pars, quãq; dextra adhuc amplecteris, etiam innoteſcet. Si modò lubet (quod & faciendum maximè conſulo) poteris à ieiuno ad ileum, & hinc ad cæcum ac colum, & à colo ad rectum contrario ductu, inteſtinorum ſitum ſecundò examinare, nulla interim (ne quid uulneres) facta auulſione. Perpenſo inteſtinorum ſitu, ac ijs utcunque in ſuum locum repoſitis, omentum rurſus inteſtinis eſt obuoluendum, uentriculiq́; & iecoris & lienis ſitus uenit examinandus. Primùm itaque inter ſeptum tranſuerſum & iecoris gibbum, manum inſeres, ut illius gibbum [m] ligamentaq́; in conſpectum ueniant: ac quo nam pacto ex præcipuo iecoris ligamento tenue ipſius inuolucrum naſcatur intuearis, manum tranſuerſim hinc inde ducens. Deinceps inter iecoris cauum & dextrum uentriculi latus ſiniſtram manum, dextram uerò inter ſeptum & latus uentriculi ſiniſtrum impones: paulatimq́; inuicem adductis manibus, ad uentriculi [n] ſuperius orificium accedes. quod in conſpectum ueniet, ſi modò iecur ſiniſtra ſurſum nonnihil protruſeris, & dextra corpus uẽtriculi deorſum cõpreſſeris, atque una eademq́; opera iecoris cauum ac uniuerſum ipſius ſitum obiter examinaueris. Præter hæc, ea quoque operatio uentriculi ſedem etiam accuratè commonſtrabit, dummodo hinc inde nunc iecur ſurſum trudens, nunc uentriculum deprimens, manus ducere non detrectes. Lienis porrò ſedem adinuenies, ſi inter ſiniſtrum uentriculi latus & ſeptum tranſuerſum ſiniſtram manum immiſeris, uentriculumq́; cum colo inteſtino hàc excurrente, in dextrum latus attraxeris. ſiquidem tunc ſuperius lienis latus & dimidium ipſius caui ſeſe uiſui [o] offerunt: dein ſi dextram manum inter lienem & ſeptum tranſuerſum mediam immiſeris, lienemq́; modicè eleuatum uerſus uentriculum protruſeris, ipſius quoque [p] gibbum apparebit. Quo tamen hæc omnia leuiori negocio conficias, non erit inutile, interdum aliquod coſtarum interuallũ arcto uulnere ad thoracis uſque cauitatem pertundere. Simulatque enim thoracem uulneraueris, ſeptum tranſuerſum deorſum concidens, inſigniter flacceſcet: quantumuis etiam uehementer antea tenſum, ſurſumq́; attractum, iecur & uentriculum in thoracis amplitudinem ſurſum duxerit; difficilemq́; horum inſpectionem ob id parauerit. Cæterùm omenti membranæ iam inuicem ſunt [q] dirimendæ, quod fiet, ſi dextram manum omento ſubieceris, hacq́; inferiorem membranam, ſiniſtra uerò ſuperiorem apprehendere, trahereq́; ſtudueris. hæ enim ocyus inuicem dirimuntur, marſupij, ſeu ſacculi ſpeciem commõſtrantes: qua uiſa, inuicem membranas adeò diuelles, ut alicubi lacerentur, commodeq́; manum in illarum cauitatem inferas, & utrinque in lateribus, & humiliore omenti fine ſuperiorem membranam ab inferiore diſcerpas.

Nunc inferiorem membranam inteſtinis exporrectam ſinere conuenit, & ſuperiorem adeò pectori ſupertendere, ut elatiùs uentriculum è ſua ſede eleuet. quòd ſi non ſucceſſerit, ſodalis manu id facias oportet, ut commodè inferioris omenti membranæ exortus, queq́; per ipſum feruntur organa, in conſpectum [r] ueniant: ac diſcas pariter, quo nam pacto hæc in hominibus colo inteſtino meſenterij uice ſit, tota ea ſede [s]

quà

Vmbilici vaſorũ præſectio.

Omẽtis ſitus obſeruatio.

Inteſtinorũ ſitus examen.

Ventriculi, iecoris et lienis ſitus examen.

Qui iecur uentriculus, lien, prius ueluti in thoracis cauitati tracta, deorsũ decumbere poſſunt.

Omentum qui diuellẽdũ, ipſiusq; ortus inueſtigandus, una cum uaſis illo ſuffultis.

y 2,3 *fi.* O. & 24 *fi.* T.

a Vt Q.Q *in* 2 *fi.*

b Vt *inferior membrana* c, e *notata in* 5 *figur.*

c *per* φφ 22 *figura.*

d *Inter* T & L 24 *fi.*

e *refert hic* 5 *figura.*

f *ut in* 6 *fi.*

g *Ad* T & Y 6 *et* 8 *fi.*

h *Secundi* 8 *figu.* T, S, R, Q, P *ad* N. *aut* 6 *fi.* R. Q. P, N.

i 6, 7, 8 *figur.* O.

k *Ab* N *per* M *ad* L, K *uſque* 7 *fi.*

l 7 *fig. ab* I *ad* K 12 *fig. ſub* S.

m 6 *fi.* C. 12 *fig.* O.

n 12 *fi.* R.

o *ut* 1 *et fig.* 19 *ſpectatur* A.

p *tota* 3 *et fig.* 19.

q *Corpus ad imaginem* 3 *fig. paratum.*

r *fig.* e, e.

s *fig.* A. A. *à* P *ad* Q 6 *fig.*

quà colum uentriculi fundo attenditur. In hac enim membrana ubi uentriculo ſubſternitur, minor portæ uenæ truncus ferri, ſuoſq́; in quos digeritur ramos educere, [t] apparebit. Deinde præter portæ truncum conſpicietur arteria quæ lieni, uentriculo, iecori, bilis ueſiculæ, & ipſi demum omento ſurculos deriuat. ſic quoque hic occurret arteriæ radix, quæ ſuperiori ſedi meſenterij diſſeminatur: & dein nerui duo, quorum dexter iecori, bilis foliculo, & dextræ fundi uentriculi ſedi, & hac quoque parte omento ſpargitur: ſiniſter uerò lieni & ſiniſtræ ſundi ueutricuIi ſedi, ipſiq́ue ſiniſtræ omenti parti diſtribuitur. ante hæc, omnia in humiliori omenti membrana, quà uentriculo ſubiacet, corpus glandoſum cernitur, uaſorum & neruorum ſeriem in illa muniens. Hæc obiter, neque ullo adhibito cultro, in præſentia ſunt intuenda, & ſolis manibus ſummiſque digitis ſuperior omenti pars ipſius ve [u] circulus diligenter eſt inquirendus: quem obſeruabis, ſi uentriculo, ſodalis opera ſemper eleuato, ac uelut ad ſuperiora truſo, ab ipſius fundo deorſum uerſus iecoris cauum, ubi omentum ſimul multa colligat corpora, & hinc per dorſum quà arteria magna ſeptum permeat, ac inſuper ſecundùm lienis cauum ad uentriculi fundum uſque deueneris. Hoc enim ductu ſuperior omenti deſcribitur circulus: aut ſi illud ſacco marſupio ve aſsimilauerimus, eius orificium. Quo nam pacto autem ipſius ortum adinuenias, paulo pòſt dicam. In præſentia enim uentriculo in ſuum locum repoſito, illum in ſiniſtrum latus cum inteſtinis trahi [x] curabis: iecur uerò, ut ipſius cauum adamuſsim uideas, in dextrum & uelut ſurſum protrudes. deinde poſtquam obiter bilis ueſiculam contemplatus fueris, ſectionem omnium totius corporis mihi moleſtiſsimam maximeq́; operoſam aggredieris. Bilis namque meatus, & neruorum & arteriarum uenarumq́; rami (qui omnes ſimul inferiori membrana omenti ad cauum iecoris colligantur) nunc ueniunt retuſiori cultello examinandi, ne acutioris cultelli mucrone uenam quampiam pertundas, ſicq́; omnia cruore obliteres. Offertur itaque primùm neruulus ab humiliori uentriculi orificio iecoris cauo inſertus, qui à ſexti neruorum cerebri paris propaginibus ſuperius uentriculi orificium adeuntibus pendet. Vbi hunc à uicinis organis diremeris à mẽbranarum connexu diuidendus eſt alter neruus, qui uno ramo iecoris cauum, altero autem bilis ueſiculam accedit. Huic neruo arteria attenditur parem cum illo efficiens diſtributionem, ac mox poſt neruum liberanda. Huius uerò, ut & nerui initium, paulo pòſt inuenies. nunc enim ſat eſt, hęc inuicẽ iuxta iecoris cauum ſeparare, inibiq́; eorum ſeriem diſcere. Sub arteria, bilis ueſiculę meatus conſiſtunt, à portæ uena iam liberandi: primùm duo illi, qui ex iecoris cauo ex multis ſurculis colliguntur, & ilico in unum coeunt meatum, qui una parte in bilis ueſiculam, altera in duodenum inteſtinum fertur. Vbi hos à portæ uena ad inteſtinum uſq; & bilis ueſiculam diuulſeris, illam pollice adeò comprimes, ut meatus bile turgentes commodius appareant, & num quis meatus ab hac ueſicula in uentriculum pertingat, animaduertas: quem ſi non inueneris, acu meatum in inteſtina properantem leuiter pertundes, ut profluens bilis argumento ſit, nullum proceſſum ab illo meatu tibi incuria præſectum. Poſtremò [l] uena portæ hic eſt examinanda, ac ilico atque ipſius circunſcriptionem quà ex iecore prodit animaduerteris, propagines illius obtuſiori cultello ſunt inquirendæ, ſemper arteriæ & nerui, qui uenæ per uniuerſam illius ſeriem attenduntur, diligenti habita ratione. Primùm itaque ſurculos portę aggredieris, qui bilis ueſiculę exporriguntur: deinde eum qui ferè citra arteriæ conſortium in dextram uentriculi ſedem, iuxta ipſius inferioris orificij poſteriorem regionem modica ramorum ſerie digeritur. Hunc ſubſequitur, qui dextram fundi uentriculi partẽ & medium ſuperioris omenti membranę perreptat. Poſt hunc, qui duodeno nobis uocato inteſtino deriuatur, quem ſecundum inteſtini longitudinem in [m] corpus quoddam glanduloſum carneumq́; deſcendere obſeruabis, ſi modò (uti iam monuimus) retuſiori cultello uenam, illiq́; accumbentem neruum, arteriamq́; nudare ſtudueris. Modò magnam portæ [n] diſtributionem deteges, truncum, qui meſenterium adit, obiter tantum expendens. Atque hoc in præſentia relicto, ad truncum qui lieni potiſsimùm exporrigitur, te conferes. Vtq́; ipſum commodè uideas, uentriculus & inteſtina tibi ueniunt ad eum [o] modum aptanda, quo ſituabantur dum inferiorem omenti membranam ſpectaturus, uentriculum ſodalis manu ſurſum attolli, & inteſtina deorſum premi curares. Patente itaque nunc tibi ſuperiore ſede humilioris omenti membranæ, accurata cura ramos omnes minoris portæ trunci examinabis, quos omnes aut uentriculo, aut lieni, aut ipſi omento, coloq́; inteſtino in homine exporrigi adinuenies. Interea uerò quum ramos hos inquires, ipſoſq́; à glandoſo corpore illos ſuffulciente liberabis, omnibus ferè arteriam, multis autem neruum attendi obſeruabis. [p] Arteriarum radix ſeſe offeret in elatiſsima inferioris omenti membranæ ſede, ubi etiam occurret magnæ arteriæ in meſenterium deducendæ origo: deinde utrinque unus ſeſe offeret neruus, ad magnæ hàc deſcendentis arteriæ latera exiliens, ac ſexti neruorum cerebri paris propaginum, quæ coſtarum radicibus exporriguntur, ſoboles. cuius ramuli unà cum arterijs dum uenas detegis, in conſpectũ ſemper ueniunt. Iam & grandioris portæ trunci & paulo antè dictæ arteriæ & nerui per meſenterium ſeriẽ, & quæ inibi diuiſionibus præſunt glandulas [q] inueſtigare tempeſtiuum eſt. Primùm itaque ſolis manibus inteſtina hinc inde inuicem diduces, & nunc in dextrum, nunc in ſiniſtrum latus reuolues, ut citra ſectionẽ meſenterij naturam perfunctoriè contẽpleris. Deinde obtuſiori cultellulo maiorem uenæ portæ truncum, & dictam nuper arteriam & neruum inuicem liberabis, & dein ut uniuerſum ipſorum inceſſum, & glandulas diuaricationibus interiectas intuearis, unguibus unam meſenterij membranam ab alia diuelles. Quanquam id per uniuerſum meſenterium haud uenit tentandum. ſuffecerit enim in præſenti à centro ipſius aliquot uaſorum ſurculos ad tenuia uſque inteſtina deduxiſſe, ac mox [r] alteram meſenterij arteriam aggredi, à magna arteria ipſi poſt ſeminalium arteriarum ortum diſtributam. Atque hanc promptè reperies, ſi cum inteſtinis meſenterium in dextrum latus reuolueris, unguibuſq́;, aut obtuſiori cultello meſenterij mẽbranas, [s] quà id colo ſub ſiniſtri renis ſede adnaſcitur, inuicem dirimere conaberis. Hic enim ilico eius arteriæ

t Spectabũtur omnia quæ 3 & 4 & 5 figuris, characterib. inſigniuimus.

u 4 fi. o. e, o, o, p, E.

x Quodam modo 12 figurã paraturus, atque ita hic ſpectabis, qua illa figura et 13 characteribus notaui. unde etiã ex alijs figuris ſequentiũ notas ſeriatim petes.

Qui organa in caua iecoris ſede poſita ſint ſpectanda.

l Et hanc quoq; petes ex 12 fi. deinde ex 3 fi. mul cum 4. aut integrã ſeriẽ ex fig. cap. 5. li. 3.

m 12 fi. i. o

n 4 fig. ſ.

o Prorſus ut in 3 fig.

p 4 fi. ß neruum ſi hic notas requiris, illas omnes ex 3 & 4 fi. ſumes. aut ex 3 et 4 librorum figuris uenas, arterias, neruos exprimentibus.

Portæ rami unà cum arterijs et neruis illis aſſẽſu qui examinandi.

q Partim ut in 10 fi. partim ut in 12 fi.

r 22 fig. k aut fig. cap. 12 lib. 3 A ſub 1 & 2 enatum.

s 10 fi. circa H. & illi proximum G. ac 12 fi. o aut 11 figu. ab R. ad S, dein ad T.

Meſenterij natura qui indaganda.

arteriæ rami neruis commiſsi ſeſe offerent, rurſus ſuæ arteriæ radicem commonſtrantes. quam ubi inueneris, ipſius diuaricationem proſequere, ut diſcas, qui ipſa cum uena meſenterio ſuffulta, recto inteſtino ramos exporrigat: parum modò ſolicitus, etiamſi uenæ huius extrema in rectum inteſtinum inſeri nunc non intuearis: id enim paulo pòſt fiet facilius. Eiuſmodi itaque adminiſtratione omenti, inteſtinorum, uentriculi, iecoris, lienis & meſenterij ſitus, præterea quæ his omnibus exporriguntur uenarum & arteriarum & neruorum ſurculi ſunt examinandi. Porrò adminiſtrationi, qua commodè quæ adhuc in illis organis uidenda ſuperſunt, cernas, alijſq; monſtres, nunc me accingam. [t] Maiuſculæ itaque in ſtar ſemicirculi obliquatæ acui filum, quo literarum faſciculi colligantur, traijcies, & hanc per meſenteriũ ſub [u] recto inteſtino, ubi ſacro oſsi incumbit duces, & eius inteſtini fæcibus ſurſum ad coli amplitudinẽ compreſsis, recto inteſtino uinculum inijcies. abſecto iam quod ſupereſt filo, fæces uinculo proximas ex recto inteſtino ſurſum denuò comprimes, & interuallo trium digitorum plus minus interpoſito, acum rurſus ſub recto inteſtino ſupra prius uinculum traijcies, ſecundò rectum inteſtinũ ita ligaturus, ut inter duo [x] uincula nihil excrementi ſit reliquum. Deinceps nouacula rectum inteſtinum inter duo uincula diuides, & ſuperiorem ipſius partem ſenſim à meſenterio obtuſiore nouacula (ne fortaſsis negligentior inteſtina uulneres) reſecabis: & dehinc colum, ileum, ieiunum continuò à meſenterio ad ieiuni uſque [y] principium liberabis, inteſtinaq; in peluim repones. In hac functione coli inteſtini ſupra renum [z] pingues tunicas cõnexus ſedulò eſt animaduertendus, unà cum uaſorum frequenti ſerie ſeſe in inteſtina implicante. Vbi uerò ad ieiuni uſque principium pertigeris, id perinde atque rectum, duob. uinculis intercipies, ita ut elatius uinculum [*] inſertioni meatus ueſiculę bilis proximum ſit, non autem elatius conſcendat. Inteſtina à uentre libera, alicui ægrorũ in xenodochijs miniſtro, quales hic ſectioni adhibemus, abluenda offeres: ut ſi uiſum fuerit, ablutorũ iã [a] tunicas & longitudinẽ examinare queas. Patauij & Bononiæ inteſtina poſtquã abluta, ſcholarumq; ſcamnis exporrecta eſſent, aliquando inſtar ueſicæ inflari curauimus: ita enim non ſolũ longitudinẽ, quæ omnibus uix eadem eſt (quanquã quatuordecim ulnas ferè æquet) uerùm formã ac amplitudinẽ facile didicimus. Inteſtinorũ quoq; tunicas, illis adhunc modũ exporrectis, inquirere eſt longè facillimũ. apparet enim meſenterij pars inteſtinis proxima, quæ ex duabus conſtat membranis, una ſuperiori, altera inferiori: quas ſi unguib. ab inteſtinis dirimes, qui tertiã inteſtinorũ efficiãt tunicã intueberis: ac qua ratione hęc à peritonęo pẽdeat, ex meſenterij ortu diſces. Hac tunica ab inteſtinis diſtracta, obtuſiori nouacula ſectionem ſecundùm inteſtini lõgitudinem duces, ſtudioſè præcauens, ne id prorſus in ipſius uſq; cauitatem pertundas. Huius inſuper ſectionis labra unguibus diuelles, & abſque negocio ſecundam inteſtinorum tunicam ab intima liberabis, præcipuè ſi id in ata rectum moliaris. in tenuibus enim inteſtinis, tunicæ non ita facile in conſpectum ueniunt, quas etiam illic, ubi propè uincula inteſtina tranſuerſim [b] diſſecuiſti nonnunquam examinare, nihil prohibet: quum illorum, ac in primis recti inteſtini, tunicæ in ea ſectione mutuò ſoleant abſcedere. Imò nunc integrum eſt, quouis tandem pacto, ac ubicunq; uiſum erit, inteſtina diuidere: illiſq; inuerſis, unicum eius [c] inteſtini, quod nos cæcum à ueteribus nuncupatum arbitramur, foramen, orificium ue expendere. Porrò interdum, priuſquam uaſa in iecoris concauo occurrentia, & humiliori membrana omenti ſuffulta, aggredieris, neceſſum erit inteſtina è corpore ad eum quem dixi modum à meſenterio deraſa, eximere: idq; tunc potiſsimùm, quando publicam obibis ſectionem, in qua diutius quàm tibi ea uſu eſſet, inteſtina fortè aſſeruarentur. Vtcunque uerò feceris, iam uentriculus ſectionis ſerie eſt adeundus: quem tunc quoque, dum in ſectione diutius propter ſpectantium commoda eſt morandum, unà cum liene auferre cogor, [d] neruis tamen elatiori ipſius orificio inſertis, diligenter prius examinatis. Aliàs enim uentriculum tantiſper relinquere conſueui, quouſque omnia ferè in thorace contenta organa abſoluiſſem, quo uentriculi orificium, ipſiuſq; nerui opportunius commodiuſq; unà cum ſtomacho tunc expenderentur. Meritò igitur in præſentia, quo nã pacto uentriculum nũc ritè eximas, docebo. quum uerò ſtomachum in thorace aggrediar, qui nam uentriculum adhuc in corpore aſſeruatum, debitè adminiſtres, ſubijciam. Vnguibus itaque, quantum fieri licet in homine, peritonæum à ſepto tranſuerſo ad uentriculi uſque ſuperius orificium [e] auellere conaberis, ut tertiæ uentriculi tunicæ uideas principium. Quod ubi paululum ab illo uentriculi orificio liberaueris, ſtudebis eam tunicam, utcunque etiam diuuſam, ad uentriculi uſque fundum [f] deducere, ut ab ipſa ſuperiorem omenti membranam conſtitui oririq; diſcas. Deinde acu ſub ſuperiori orificio uentriculi traiecto, uinculum ſedulò nexum ipſi inijcies, paulo ſupra uinculum ſtomachum à uentriculo tranſuerſim liberans. Nunc uentriculo ſodalis manu è uentre eleuato, non tamen penitus (ne uenas rumpat) exempto, inferioris omenti membranæ & meſenterij ex peritonæo originem diſces, ſolis unguibus hanc à dorſo ſenſim diſtrahendo utens, uinculis uerò pleraque intercipiens. [g] Ac primùm ſimul hæc omnia, in cauo iecoris occurrunt, portæ ſcilicet uenæ, arteriæ, & bilis meatui: aut ſi lubet, ſingulis ſeorſum funiculos accommodabis: poſt hæc arteriarum radicibus, quæ meſenterio & inferiori omenti membranæ primùm digeruntur, illa ſanè arteria non omiſſa, quæ ſub ſeminalibus arterijs orta in menſenterium fertur. Atque his omnibus unum duntaxat uinculum addi ſat eſt: quanquam duo (ut in inteſtinis faciendum monuimus) inijcere, nihil prohibeat. Inductis in hunc modum uinculis, uena portę, & reliqua quæ interſepta ſunt, ita ut uincula in corpore maneant, diuidentur: & ocyus ſolarum manuum munere uentriculus cum meſenterio, liene & omento, ex uentre exempta, menſæ imponentur. ac ſtatim [h] omenti pars lieni obnata, unguibus ab illo diſcerpetur: ut expendas, qui lienis tunica ab omento initium ducat. Quod uerò attentiſsimè, ſummaq; diligentia modò, uti & prius, quum lienis uentriculiq; ſitum obſeruares, inſpiciendum ſit, num meatus aliquis à liene in elatius uentriculi orificium pertingat, quæq; uaſorum hic habetur [i] ſeries, etiamſi taceam, neminem ambigere reor. Cęterùm ut lienis

Qui inteſtina à meſenterio reſecanda, & à corpore auferenda.

Inteſtinorum tunicæ qui examinanda.

Ventriculus & lien & omentum ac meſenteriũ quo ſimul eximenda, ac quæ in eo opere obſeruanda.

Lienis tunica quo obſeruãda, ſimul cum ipſius ad uentriculum nexu et ſubſtantia.

t 5. cap. 7 lib. 2 N. N.
u Ad Y & T 6 fig. aut H 31 fig.
x Vbi ſectum eſt 20 fi. ad o. aut 24 fi. ad K ubi etiã inteſtina reliqua à meſenterio reſecimus.
y uſque ad L fig. 7.
z 20 fi. T. V.
* 7 fig. Z. 13 a. 15 Q R.
a Vt in 9 fig.
b 7 fi. ſub Z & 8 fig. ad M. et 10 fi. o. & 24. K.
c 6, 7, 8 fig. O.
d 14. 15 fi. T. V.
e ut k diuulſum eſt ab l. fi. 17.
f 2 fig. Q. Q.
g Quedam modo ita facturus, ut 20 figurã parauimus, aut magis adhuc ut 22. aut 25.
h quaſi B, B & C diſcerpetur ab A in 1 tabula 19 fig.
i circa G 14. 15 fig.

k ut in 4 tab. 19 fig. · *l ut in 17 figura.* · *m ut in 16 figura.* · *n 15 fi. R.*

Ventriculi capacitas, & tunicarum examen.

nis ſubſtantiam obſerues, aliquot [k] ſectiones ipſi induces: & illo inter duos aſſeres compreſſo, ipſius ſubſtantiam ab illi inſertis uaſis, quibuſdam ſedibus ſeparabis, hac ratione uaſa aliquot ſola & lienis carne denudata ſpectaturus. Ventriculum uerò lauandum, & dein ueſicæ inſtar inflandum dabis, ut ipſius capacitatem, quæ ſanè eſt quàm maxima, intuearis: & tunicas ipſius, ut in inteſtinis faciendum præcepimus, [l] examines. illumq́; poſtmodum [m] inuertas, ac bilis meatus [n] inſertionem in inteſtinum, quod adhuc uentriculo appendet, uideas. Porrò ubi hæc omnia exemeris, ſi quis ſanguis alibi effluxerit, & quæ in uentre adhuc reliqua ſunt, obliterauerit, ſpongia copioſiori aqua potius quàm aceto imbuta, ſemel atque iterum eluendus eſt. nam ſi lino abſterſeris, plus tingendo oberis. Solent enim plerunque exigui uaſorum ductus, multa adipe & membranulis obſiti, difficulter admodum in homine reperiri, idq́; magis, ſi ſanguine oblitерentur. Eluto itaque ſanguine, ac obiter ijs quæ adhuc in uentre reliqua ſunt, abſque ſectione inſpectis, iecur non aggredieris: uerùm illud, uenæ cauæ exortus obſeruandi gratia, tantiſper integrum aſſeruabis, dū cordis ſectionem unà es pertractaturus. Modò autem circa uertebrarum in lumbis regionem, membranulas primùm, quæ uelut ſecundam uenæ cauæ hàc exporrectæ tunicam conſtituunt, ad ſacrum uſque os auellere conaberis: diligenter præcauens, ne [o] dextram ſeminalem arteriam, quæ cauę corpus tranſcendit, ſimul cum membranis adimas. Eſt enim hæc tenuis, & membranæ modo albicans, multaq́; pinguedine in homine obducta. Quapropter commodè admodum feceris, ſi priuſquam aliquid eorum quæ in uentre adhuc reliqua ſunt, aggrediaris, [p] arterias ſeminales inquiras: ac deinde, ne lædantur, in reliquarum partium adminiſtratione caueas.

o 20 fig. b super Q. 25 fig. g super P. · *p 20 fi. h, i. 25 fi. g. h.* · *q 20 fi. f. 25 fi. d.* · *r 20 fi. k.*

Seminalis arteria qui in ortu obſeruanda.

Vt uerò id præſtes acuratiùs, animum adhibebis [q] dextræ ſeminali uenæ, quà ex caua oritur: deinde & [r] arteriæ exortui, quæ inferiorem meſenterij ſedem adit. Inter hęc duo organa partim aſcendens, partim deſcendens, niteris obtuſo cultello cauam uenam ex ſiniſtro ipſius latere ab arteria magna dirimere, membranoſis fibris, quorum interuentu hæc uaſa committuntur, diſſectis. In hoc itaque opere duarum ſeminalium arteriarum radices in conſpectum uenient, quæ quò arteriæ porrigantur, commonſtrabunt, ſi modò ab exortu eas ex membranulis, quibus inuoluuntur, ad ſeminales uſque uenas ſedulò, nullaq́; in trahendo facta ui liberaueris.

s 20 fi. X. Y. · *t 20 fi. a, b. 22, 23 fi. m, n. 25 fi. T, V.* · *u Cōfer renes 20 figura cum renibus 22 fig.* · *x 20 fi. c. d. 22, 23 fi. q. q. 25 a. c.* · *y Hæc ſectiones ferme diligenter obſeruabis tabellas figura 21.*

Cauæ uenæ & arteriæ magnæ ſeries, in peritonæi amplitudine facta, quæ obſeruanda.

Renum tunicarum, ſinuumq́; adeo eorundē fabricæ examen.

Hæc ubi præſtiteris, uenaq́; caua, & magna arteria, ut commodiùs in conſpectum ueniant, membranulis, quibus paſſim integuntur, fuerint detectæ, ramos quos in ipſo per uentrem ductu emittunt, examinabis, [s] eos primùm expendens, qui pinguibus renum tunicis membranis ue offeruntur: ac dein cauæ uenæ propaginum, ſanguinem ſeroſum renibus deferentiū [t] initia. quæ ubi inueneris, uenæ cauæ propaginem dextro reni propriam ſuis membranulis deteges: & deinde eius renis pinguem membranam unguibus lacerans, quo pacto ren illi [u] inuoluatur, diligenter examinabis. Denudato rene, [x] urinarius meatus, quà ex rene prodit, cultello eſt inquirendus: deinde & arteriæ magnæ propago, dextrum renem accedens: quò ſimul integer ren, & uena, & arteria, & urinarij meatus principium conſpiciantur. Licebit autem modò totam renis naturam examinare, aut quouſque alia quædam diſſecueris, renem relinquere. [y] Vtcunque uerò id nunc, aut poſtea feceris, uenæ cauæ, arteriæq́; magnæ propagines uinculis iuxta dextri renis cauum intercipi debent: & deinde nouacula acutiore ſectio recta ſecundùm renis longitudinem in ipſius gibbo uerſus cauum eſt ducēda: renq́; ita bipartitus, uenit aperiendus: ſanguisq́;, ſi quis occurrat, ſpongia madente eluendus. Ita enim ilico renis ſinuum natura, deinde & urinarij meatus in rene principium ſeſe offerent, niſi cadauer nactus fueris obeſius. Solet enim pinguedo in ſecundo humani renis ſinu collecta, impedimento eſſe, cur minus ſinuum natura integrè ſecanti ſpectetur. Quapropter operæpr ecium fuerit, canis aut capræ renem diligenter prius examinare, & ex illo dein humanum cognoſcere. Diuiſo igitur ſecundùm gibbum ſeu exterius latus rene, primùm ſinus ſecundi, in quem urina colatur, latera digito inquires: & foramini quod in medio ipſius, ſeu in primi ſinus, membranei ue renum corporis externo latere apparet, ſtylum immittes, qui in urinariū meatum uerſus ueſicam facilè protrudetur. Deinde ubi membranei huius corporis, primi ue renis ſinus anteriorum ramorum cum poſterioribus ramis coitum, qui non procul ab externo renis perficitur latere, obſeruaueris, ut illorum ramorum ductus, & primi ſinus reliquum corpus, & ſecundi ſinus formam naturamq́; adinuenias, dicta ſectione diuiſum & adapertum renem uiciſsim claudes & recludes, quo mutuus nuper dictorum ramorum coitus manifeſtius appareat. dein ſtylum ſecundo ſinui indes: & ubi ipſius formam expenderis, ab anterioribus primi ſinus ramis eam renis abſcindes ſubſtantiam, quæ poſteriori illarum ſedi obnaſcitur: à poſterioribus autem ramis eam adimes, quæ illarum anteriori ſedi continuatur, ut modò primus ſinus integer appareat, cui nūc ſtylos, quo illum adhuc exactiùs cognoſcas, indere poſsis: & admirari, quàm ridicula ab Anatomes profeſſoribus de renum officio fuerint hactenus prodita. Cæterùm tunica præter pinguem membranam, renem inueſtiens, facilè tibi occurret, ſi ſectionis in renis gibbo ductæ labris animum adhibueris. Solet enim ea tunica ibidem tunc nonnihil à renis ſubſtantia abſcedere, & dein promptè ad renis uſque cauum unguibus diuelli, ac qualiter hæc è renis uenæ & arteriæ aſcititijs membranis pronaſcatur, conſpici.

Vaſorum ſeminalium ſiniſtrū teſtem petentium examen.

z 20, 25 fig. e. · *a 22, 23 fi. uena notatur m, cui attenditur arteria.*

Hæc ubi in dextro rene intuitus fueris, ſiniſtrum quoque ſua pingui membrana liberabis, & uenæ cauæ & arteriæ magnæ ramum uerſus ipſius cauum excurrentem inueſtigabis: animum, priuſquam aliquid diuellas, [z] ſiniſtræ ſeminali uenæ adhibens, quam ex medio uenæ cauæ rami ſiniſtrum renem adeuntis ductu enaſci, citra ſectionem conſpicies. Vt uerò ritè intuearis, num à renis ſiniſtri quoque [a] arteria, ſeminale uas originem ducat, obtuſo admodum cultello (niſi fortè ſecandi peritior fueris) membranulas à renis uena detrahes, & accuratè aliquouſque uenæ ſeminalis principium quoque à membranulis liberabis: dein renis uenam ab arteria nonnihil deorſum reflectes: numq́; ex toto arteriæ ductu ramus, qui cum ſiniſtra ſeminali uena exporrigatur, principium obtineat, inquires. Vbi uerò hunc non inueneris, ſiniſtro rene pari ratione cum dextro (ſi modò illum ſecuiſſe non ſuffecerit) aggreſſo, reliquæ ſeminalium uaſorum conſtru

ctioni

ctioni attendito. [b] Arteriarum itaque, & [c] ſiniſtræ uenæ originem iam prius indagaſti, ac [d] dextræ etiam uenæ principium citra ſectionem à caua oriri conſpicis. Vbi igitur uaſorum ortum didiceris, & uenas ad arterias uſque ſenſim, ex membranis ipſas liberans, deduxeris, ſi maſculi obtigerit corpus, penis cutem & ſcortum à teſtibus adimes. Primùm itaque à pubis oſſe rectam ſectionem per penem in cute duces: & deinde eius ſectionis labris hamulo aut unguibus eleuatis, cutem cum carnoſa membrana à pene [e] auferes, adamuſsim conſiderans in cutis extremo, ipſius cum carnoſa membrana coalitũ, & carnoſæ membranæ ſub glande à penis corporibus abſceſſum. ad hæc, perpendes ipſius ad glandis radicem ligamentum: deinde & uenas, cutem eam adeuntes: poſtremò, nullam pinguedinem adipem ve inter cutem & carnoſam membranam, ut neque in palpebris, hic reperiri. Pene detecto, & diductis cruribus, à pubis oſſe inter inguina & ſiniſtrum teſtem ſectio ad podicem uſque ducenda eſt: & deinde cum penis cute ſcortum à teſtibus & interfeminio liberandum, ſectionibus ſemper uerſus dextrum latus deductis. Quum uerò teſtes cute carnoſaq́; membrana nudas, ne illos ſuo loco moueas, inuertas ve, accuratè obſeruandum eſt. Quum primùm enim cute nudati ſunt, ipſorum ſitum, & qua nam potiſsimùm parte uaſa ſeminalia illis implantentur, indagare oportet: ut Naturæ diſcas prouidentiam, quæ teſtes ita collocauit, ut ipſius uaſa ſint tutiſsima, illisq́; ipſi teſtes uelut propugnacula præponantur. [f] Iam dextrum teſtem cum ipſius uaſis & tunicis à ſiniſtro digitis aut cultello dirimes: & iunctis, quæ iam diducta ſunt, cadaueris cruribus, dextrum teſtem femori impones: ac mox cultello [g] uenam & arteriam ſeminales dextri lateris, uicinis membranulis ad peritonęi uſque ſedem, qua illæ [h] procidunt, deteges: hic primùm in interiori ſede peritonæi, poſtmodum in exteriori, qualiter tranſeant, ſolis manibus conſiderans. Dein ſtylum foramini, quà egrediuntur, ui ad teſtis uſque infimam ſedem protrudes, & peritonæum uſque ad foramen illud diuides. Inſuper ſecundùm ſtyli lõgitudinem cultello foramini quoque indito, ad humillimam uſque teſtis ſedem, exteriorem ipſius peculiarem tunicam ſecabis: hacq́; diſtenta, explicata ve, illius à peritonæo [i] ortum, & ualidum ad humillimã teſtis partem [k] adnexum, & præterea teſtis [l] muſculum examinabis. Eius namque muſculi natura, ductus & forma in conſpectum iam pulchrè ueniunt, una cum gracilibus ramulis, à ſeminali uena & arteria in exteriorem hanc teſtis tunicam numeroſa ſerie [m] excurrentibus. Nunc itaque teſtem & uaſa rurſus hinc inde diligentiùs ſubleuans reuoluensq́;, uenam & arteriam ab ipſis contermino ſemen deferente uaſe ad teſtis uſque elatiora [n] diſcernes. Vt uerò uenæ arteriæq́; inſertionem adamuſsim examines, uas ſemen deferens ab intimo teſtis inuolucro ſeu tunica eſt [o] liberandum: non quidem uniuerſum, ſed ad eam duntaxat uſque partem, quæ uenæ arteriæq́; finibus eſt proxima. Liberabitur autem uas ipſum facilè, ſi tranſuerſas ſectiones inter teſtem & uas illud ad ſuum uſque principium acutiori nouacula duxeris. qua adminiſtratione, uaſis etiam illius anfractus, & ad teſtis tunicam connexum, ipſiusq́; ueluti poros manifeſtè animaduertes: & uenæ ac arteriæ ſurculos, intimæ teſtis tunicę oblatos, melius conſpicies. Vt uerò prorſus in conſpectum ueniant, ſanguinem ex uaricoſis uenæ arteriæq́; anfractibus ad teſtem comprimes: & inſuper anfractibus uinculo, ne ſanguis refluat, interceptis, teſtem ſecundùm ipſius longitudinem diuides: & dein, qui à ſurculis per intimam teſtis tunicam excurrentibus, & ex uaricoſorum anfractuum baſi complures rami ad teſtis ſubſtantiam pertingant, qualiterq́; teſti ea tunica committatur, quæq́; demum ipſius & teſtis ſit ſubſtantia, obſeruabis. Atque hæc primùm in uno quidem teſte, dein in altero ſunt examinanda. Vix enim prima fronte omnibus erunt obuia, quæ hactenus tam oſcitanter ab alijs ſunt pertractata. Atque hinc etiam pari perpetuò adminiſtratione non eſt utendum: ſed quum commemoratam in dextro teſte tentaueris, integrum tibi erit, ſiniſtrum tuo arbitratu aggredi. Expenſis igitur adhunc modum teſtibus, ipſorumq́; nihil reiecto, penis muſculi, & ipſius corpora, deinde ueſica, & urinarij meatus, & reliquus ſemen deferentium uaſorum ductus, inſertioq́; cum glanduloſo aſsiſtente, & omnium uenis, arterijs & neruis, ſecanda ueniunt. Diductis itaque rurſus cadaueris cruribus, primùm [p] duos muſculos ab orbiculari recti inteſtini muſculo in penis radicem, & potiſsimùm in meatum urinæ ſeminiq́; communem pertinentes, aggredieris. dein [q] alios duos, qui ab humiliori pubis oſsium ſede originem ducentes, penis corporibus inſeruntur, adimes: ac ilico penis corporum [r] originem examinabis, acuto cultello dextrum corpus ab oſſe, unde pronaſcitur, quàm poteris proximè diuidens. Deinceps uerò in penem excurrentibus uenis, arterijs & neruis perfunctoriè hic perpenſis, oſſa pubis inuicem ſunt [s] ſeiungenda. quod fiet ocyus, ſi ueſicæ corpus à peritonæi parte, pubis os ſuccingente, cultello diremeris, & deinde cultro quàm minimè craſſo pubis oſſium [t] cartillaginem recta ſectione penitus diuiſeris. Nouacula enim, quum iuſto craſsior ſit, illi officio non æquè eſt accommoda. Mox uno cadaueris crure in menſa relicto, & alio ab illa propendente, ita cadauer in menſa reclinabis, ut ipſius os ſacrum menſæ lateri incumbat, & ui diductis cruribus, ad trium quatuor ve digitorum latitudinem pubis oſſa inuicem ſeiungas. parum enim aptè feceris, ſi pubis oſsium portionem exemeris: quòd id & fiat moleſtè, & præter alia multos uitiet muſculos, neque ullus poſtmodum oſſium uſus ad ſceleti præparationem futurus ſit. Quapropter pubis oſsium cartilagine diſſecta, & dein ipſis oſsibus ui diremptis, primùm à renibus [u] urinarij meatus à ſuis membranis, quibus obuoluuntur, ſunt liberandi, & ad ueſicæ uſque corpus perducendi: deinde [x] uaſa ſemen deferentia, quà ad pubis oſſa deorſum in peritonęi amplitudinem reflectuntur, pari modo ad glandoſum aſsiſtentem uſque, ex pinguioribus, quibus integuntur, membranis ſunt denudanda. in quo opere, ſodalis manu ueſicam modò in dextrum, modò in ſiniſtrum comprimere eſt neceſſum: idq́; maximè, quum uenæ cauæ & magnæ arteriæ [y] ſeriem hac in ſede inquires. Ea namque iam uenit expendenda: ac primùm rami, quos uena & arteria lumborum muſculis, & ſpinæ, abdominisq́; muſculis, & peritonæo exporrigunt: qui omnes ſunt repertu faciles, ſi uenã & arteriã nũc in hoc nunc in illud latus ualidiùs reflectas, & [z] neruos qui ſub illis feruntur, obtuſo cultello

quoque

Teſtium et penis à ſuis inuolucris detectio.

Teſtium ſitus examẽ.

Exterioris teſtis tunicæ apertio, uaſorumq́; ſeminalium detectio.

Vaſorum ſeminalium circa teſtem, ac ipſius adeo teſtis examen.

Penis muſculorũ examen.

Penis corporum ortus, & uenarũ, arteriarum & neruorũ huc pertinẽtium examen.

Pubis oſſa qui dirimẽda.

Vrinariorũ meatuũ ad ueſicam, & uaſorum ſemen deferentium ad glãdoſum ueſicæ corpus uſque examẽ.

Caua & arteriæ magnæ diſtributionẽ ſub oſſe ſacro.

b 20 ſi. b.
c 20 ſi. e.
d 20 ſi. ſ.
e *ut factũ eſt in 20 ſi.*
f *factum id, in quo 20 ſi. hoc à 22 natum cernis.*
g 22 ſi. γ.
h 20 ſig. e et i in u. ant per φ. & 22 ſig.
i 22 ſi. φ φ.
k 22 ſi. inter τ & uelſi tur χ.
l 22 ſi. ✝.
m *ut inde re eſt in* 20 ſi.
n 22 ſi. *diſcernes ab o uſq; ad*
o *Hæc ſectionem expectes, ubi 23 ſi. uidere eſt. primùm ad A & B, dein H, I, &c.*
p 1, 2 ſig. cap. 49 li. 2 H, I ab M ad G.
q 1, 2 ſig. cap. 49 li. 2 L, K in A, B.
r 2 ſi. cap. 49 li. 2 C, C.
s *uti factũ cernis 22 ſig.*
t *ultimarũ ſi. lib. 2 c.*
u 22 ſi. q. q ad γ.
x 21, 23 ſi. u. a. n. uerſus ξ.
y *Vetebẽ ex ſi. cap. 6, & ſi. ca. 12 & ult. li. 3.*
z *infimi ſurculi ſi. 2 ca. 2 lib. 4.*

quoque inquiras,ac demum ad ipſorum quibus inſeruntur organa deducas: illos dico, qui teſtibus & ueſicæ fundo potiſsimùm exporriguntur. Porò rami, uenæ ac arteriæ, poſt ipſarum ſuper os ſacrum bipartitionem excurrentes,in conſpectum uenient,ſi radicibus ſemper animum adhibueris, & cultello retuſiore, ne ſcilicet ramorum aliquem uities, ipſorum ſequaris proceſſum ductumq;: & id eo leuiori præſtiteris negocio, quo noſtras uaſorum delineationes diligentiùs operi accommodaueris. Verùm ubi hæc accuratè eris intuitus,ſiniſtrum penis corpus à pubis oſſe etiam dirimito: & quàm poteris commodiſsimè ueſicam, ipſiusq; ceruicem,à recti inteſtini termino,cui fortium fibrarum interuentu hæret,diuidito,abſectis interim uenis & arterijs in ueſicam penemq; excurrentibus; quas ſi prius uinculis fortè interciperes, parum profectò ſectioni obeſſes.Veſicam modò ſimul cum pene exemptam,alteri cruri aut aſſerculo impones:& denuò ſeminalis uenæ ac arteriæ ductum uerſus teſtem, & à teſte dein ſemen deferentis uaſis ad glandulosum aſſiſtentem, progreſſum obſeruabis, quo denuò exactiùs ſeminalium uaſorum harmoniam ſimul ſcruteris.

Muſculi ceruicis ueſicæ, ipſiusq; ueſicæ fundi & ceruicis examen.

Poſt hæc [a] muſculum ueſicæ meatui præfectum examinabis: & oblongiori ſtylo penis glandi ad ueſicæ uſque fundum impoſito, ueſicæ meatum à glande ad ipſius uſque fundum cultello ſecundùm ſtylum porrecto [b] diuides,ut ſimul ueſicæ cauitatem,& ipſius tunicam, & urinam deferentium meatuum inſertionē, & meatum ſemini urinæq; communem intuearis. Alicubi igitur urinarium meatum ex renibus in ueſicam pertinentem forato,ſtylumq; ad ueſicæ fundum uſque ipſi indito,ut [c] membranulas, meatus illius ori in ueſicæ fundo connatas,ſpectes.quanquam etiam integrum ſit, ex ueſicæ fundo ſtylum ipſis meatibus indere. Corpus uerò glandoſum,quod ſemen deferentium uaſorum ſuſcipit implantationem, ut lubet,poteris diſcindere,& quo nam pacto ea ueſicæ meatui immittantur,perquirere.

Penis corporum.

Poſtremò ueſicæ ceruicem, meatū ve urinæ ſeminiq; communem, à duobus penis corporibus ad glandem uſque cultello ſecernes: ac deindè duo corpora,quoad poteris, inuicem dirimes: quamq; habeant formam, quaq; natura ad glandem uſque ſint prædita, conſpicies. Vt uerò admuſsim ipſorum excutias ſubſtantiam, peni nunc tranſuerſas, nunc longas,rectas ve ſectiones indues.

Recti inteſtini muſculorum.

Reiecta modò cum ſuis appendicibus ueſica, [d] tres recti inteſtini muſculos,& [e] uenas exquires, quæ partim à portæ uena huc deducuntur, & partim cauæ hac in ſede ſunt ſoboles. Vbi id quoque præſtiteris,recti inteſtini finem è corpore exſectum abijcies. Deinde [g] cauam uenam,quà primùm ſub iecore conſpicitur,& [h] magnam arteriam, [i] quà ſeptum tranſit,deinde ipſarum præcipuos ramos crus adeuntes,uinculo intercipies: ut ſimul cum renibus, ſi adhuc eos in corpore reliqueris, uenas omnes,arteriasq;,ex uentre auferre liceat.ita enim peritonæi diſces ortum, & huius ſedis muſculos, & neruos quoque crus petentes (ſi fortaſsis illos poſtmodum aggredi ſtatueris) incorruptiores longè habebis.

Peritonæi ortus examen.

Iecur autem,ut & antea dixi,tantiſper illæſum ſeruandum eſt,quouſque cor, reſpirationisq; organa administraueris. Interea uerò quum cauæ uenæ & arteriæ magnæ portionem in peritonæi amplitudine conſiſtentem aufers,& nihil ſanguinis fluxu obliterandum amplius metuis, licebit uaſa ſecundùm ipſorum ductum longa ſectione aperire, ut proprij illorum corporis craſsities (potiſsimùm uerò, ubi ramos ad renes & crura educunt) ſeſe offerat: & expendas pariter, num ea ad ſanguinis refluxum impediendum potius, quàm ad uaſorum robur,uti ego ſentio,conferant. Atque hæc quidem organorum nutritionis generationisq; in uiro eſt adminiſtrandi ratio: in muliere uerò erit huiuſmodi.

Cuiuſmodi dictarū partium adminiſtratio ſit in muliere. Mamillarū examen.

Primùm mamillarum uiſuro naturam, [k] in cute ab ipſo iugulo deorſum ad umbilicum uſque ducenda eſt ſectio:deinde à iugulo ſecundùm clauiculam alia ad ſummum uſque humerum: cutisq; à mamillis, non aliter ac ſi in alia corporis ſede, ea ab adipe diuideretur,uenit liberanda. Mamillis cute detectis, & uenarum [l] ramis, qui à uenis brachium petentibus,illis porriguntur,perpenſis, dextram mamillam à [m] muſculo brachium pectori adducente auferto,uenarum arteriarumq; (ſi modò aliquæ occurrant)examinans propagines, ab illis quæ muſculis thoraci incumbentibus deriuantur, in mamillam aſſurgentes. Vbi mamillarum corpus à thorace fuerit liberum,& adeps undiquaque ſtudioſiſsimè ademptus, uarijs per mamillarum corpus ductis ſectionibus, ipſarum ſubſtantiam condiſcere licebit. Quanquam hæc quoque in uiro inquiri poterunt. is namque,ſi colore fuſco,& habitu ſit obeſiore,hic magna ex parte eandem cum muliere oſtendet fabricam. Dein [n] uenæ & arteriæ ſub rectis latitantes muſculis, pari modo in muliere, ac iam prius in uiro factum eſt, expendentur: reliquaq; adminiſtratio,ad uaſorum uſque ſeminalium [o] ortum, mulieri perinde ac uiro communis erit.

Vteri ac ueſicæ ſitus qui obſeruandus.

Simulatque igitur mulieris ſeminalium uaſorum originem didiceris, ſolis manibus adinueniendus eſt [p] uterus & [q] ueſica,inſuper teſtes,& muſculi,& uenæ quoque cum arterijs uteri fundo & ceruici exporrectæ: priuſquam ſcilicet horum aliquid diſſeces,ſuis ve quibus committuntur membranis detegas. quippe prius diductis cruribus à pubis oſſe utrinq; ſecundùm pudendi colliculos ſectio in cute ad podicem uſq; ducenda eſt,ut deinceps inguina aliquouſque opportunè cute denudentur:& quæ ſectionibus intercipitur cutis,uerſus pudendum à pubis oſsibus etiam ſeparetur,uuluæq; adhuc appenſa maneat.

Seminalium uaſorum examen.

Pubis uerò oſsium cartilaginem,ut in uiris faciendum præcepi, [r] diuides, ac illis inuicem quàm poteris maximè ui diremptis,mox cultello [s] uenam ac arteriam ſeminales dextri lateris ad teſtem uſque ex pingui,cui obducuntur,membrana nudabis,obſeruans,ne [t] ramos ab illis,priuſquam anfractus ſuos conſtituant, ad elatiorem fundi uteri ſedem exporrectos uulneres. Poſtquam uerò [u] anfractus ad teſtem deduxeris, perinde ac in uiris, ipſorū inſertionem,& [x] deferentis ſemen uaſis proceſſum, ipſiusq; in uterum inſertionem, & teſtis ſubſtantiam formamq; examinato,uas illud ex pingui,cui inhæret, [y] membrana liberans, quæ ueſpertilionum alis imaginè multum accedit.

Venarum uteri fundi humiliorē ſedē & ceruicem petentium.

Quando hæc in altero quoque latere obſeruaueris, animum adhibebis [z] uenis ac arterijs,inferiorem uteri fundi ſedem,& ceruicem,ueſicamq; adeuntibus, quæ in grauidis animalibus accuratiſsimè,ut & [a] illæ quæ à ſeminarijs uaſis in uterum porriguntur, utq; etiam omnia uteri reliqua,in conſpectum ueniunt,quandoquidem his ſupra modum uenæ arteriæq; turgeant. [b] Vrinarij meatus,à renibus

a 22, 23 fig. f.
b uti factum eſt in dextra figura 23 fig.
c 23 fi. r.
d 8 fi. a, b, c, d, ua d.
e fi. cap. 5 Lib. 3 e, e.
g 20 fi. Q.
h 22 fi. h.
i 7 muſc. tab. q.
k ut factū eſt in 25 fi.
l 25 fi. A, A, B.
m 3 muſc. tab. Δ.
n 6 muſc. tab. e, e, f.
o 25 fi. d, e, f, g, h.
p 24 fi. L.
q 24 fi. T. & cætera, quemadmodum ex reliquis 24 & 25 figurarū indicib. petere licet.
r ut in 25 figura.
s 25 fi. d, dein g.
t 25 fi. n. 26 fig. H.
u 25 fig. o & p ad r. aut 26 fig. I ad F.
x 25 fi. ſ. t. u. & 26 K.
y 24 fi. O, P. 26 E, E.
z 55 fi. y. & 1 tab. fi. 30 H.
a 25 fi. n.
b 25 fi. a, b, & c, c.

Vrinariorū meatuum.

in ueſicam pertinentes,ſimiliter ac in niris, ad ueſicam uſque à ſuis membranulis ſunt emundandi, & deinceps uterus cum ueſica ex corpore uenit eximendus,diſſectis in ipſum & ueſicam procedentibus uenarū, arteriarum & neruorum ramis,& membranulis uterū uaſaq; illa continentibus,& fibris etiam, ipſoq; adeò peritonæo,quorum interuentu uteri collum inteſtino recto ualidè continuatur, unà amputatis. Exempti iam uteri formam comtemplaturus,ipſius ceruicem c inuolues:quo unà ueſicæ ceruicis in illum pertinentis foramen, & uteri ſundi orificium uideas: &, modò opportunè ueſicam, & ipſius ceruicem,muſculumq; ueſicę ceruici pręfectum,longa ſectione diuidas,ueſicæ cauitatem, & urinariorum meatuum inſertionem, ueſicęq; ceruicis cum uteri ceruice coalitum inſpecturus. Quo opere ſi puellam, aut alioquin opinione tibi uirginem ſecas,hymenis haudquaquam eris immemor. Inſuper uteri quoq; ceruici codē modo ad illius uſque os longam ſectionem inferes, ac acutiori nouacula uniuerſum uterum ſecundùm latera ab ipſius orificio ad cornua uſque d diuides: ita enim illius ſinū,ſubſtantiā,formamq; exactiſsimè contēplaberis. Porrò ſi interdū tibi grauidę mulieris cadauer nacto,uterū duntaxat cum ſœtu, ipſiusq; inuolucris intueri animus fuerit,ilico à mucronata pectoris oſsis cartilagine,ad pubis uſq; os, acutiori nouacula ſectionē molieris, quę peritonęum quoq; penetret: deinde aliā utrinque ab umbilico ad ilia duces. Hac namque ratione ilico ſe uterus offeret:& ſi in alterū latus illū detruſeris, uenę & arterię ipſi inſertæ, ſupra modū apparebunt turgidæ adeò,ut ipſarū neque ſeries,neque ortus latere poſsint. His itaque uenis & arterijs diligenter obſeruatis,ac e uenis per humiliora abdominis cōſcendētibus(ut ſcilicet,nū unà quoque turgeant, exquiras) neutiquā neglectis,leuē ſectionem nouacula ſecūdùm uteri lōgitudinē f tentabis,cauens, ne altiùs quàm uteri eſt craſsities,illā dimittas.Poſt hanc alias duas, utrinque nimirū unam molieris, cum lōga illa rectos angulos cōſtituturas. Sectionū labra unguibus apprehenſa,inuicē modicè dirimes:& cui nam potiſsimùm uteri parti ſœtus hæreat,expendes: ut ſcilicet à craſſa ea,quā lienis fabricę cōparauimus, ſubſtantia, uteri tunicā dilaceres,oris nimirū uenarū arteriarumq; diſrupris,quę ex utero in eam ſubſtantiā pertinet.Quum primùm itaque ſubſtantiæ huius amplitudinē connexumq; ad uterū in ipſa diuulſione didiceris,eam cum fœtu ſuiſq; inuolucris utero eximes,ſimul omnia pelui imponens:ut affuſa dein aqua, ſubuiridis & ater ſanguis & liquor diffluere abluiq; poſsit:qui plurimus ex ea ſubſtantia, diſruptis iā laceratiſq; uaſis emanat:potiſsimùm quādo illam cōprimes,ac ueluti rurſus à fœtus exteriori inuolucro abrūpere ſtudebis. Non leuiter enim ſubſtantia ea uenit exquirenda, uaſorūq; per illam ſeries animaduertenda.quod quū feceris, ac cultellis ab exteriori fœtus inuolucro eā ſubſtantiam utcunquę abraſeris, ſœtū cum ſuis inuolucris menſæ imponito,& quæ exterioris huius inuolucri ſit forma ſubſtantiaq;,expendito,urina,quæ illi innatat, per foramē aliquod,aut ſectionem,qua inuolucrū pertundes,emiſſa,& dein ipſo inuolucro diuulſo & diuerſo: ut interior ipſius ſuperficies in cōſpectū ueniat,ipſiusq; cū interiori & molliori fœtus inuolucro nexus pateat, qui per umbilici uaſa tanquā ex puncto duntaxat perficitur.Cæterùm dum exterius fœtus inuolucrū ab interiori aufers,lotijq;,quod tantiſper dum fœtus utero geritur,inter duo ipſius inuolucra colligitur, locum examinas,diligenter expende,num id uagū inter inuolucra paſsim diffluat:an uerò meatus, urinam fœtus per umbilicum deducens,uti plerunque à ſagaci Natura factū fuiſſe comperimus,ueluti in prælongā quandam ueſicam dilatetur:quæ impensè molli tenuiq; conſtans mēbrana,exiguis uenulis obſita, inter duo uera fœtus inuolucra complectitur,& ſarcimini non uulgarib.diſſectionū profeſſoribus ſuit comparata, & in fœtus inuolucrorum claſſe,etſi parū admodum tegat,commemorata.His non obiter expenſis, interius fœtus inuolucrum perforabis. id namque totum iam ſeſe offert: atque quum impensè pellucidum ſit, promptè contentum in ipſo ſœtum,& innatantem ipſi ſudorem,ſpectandum præbet. Longa igitur ſectione eſt diuidendum:ac extracto fœtu,emiſſoq; ſudore,inuertendum: quò omni tandem ex parte eius intuearis fabricam,umbiliciq; uaſa peritè aggrediaris.Venam dico,& arterias,& meatum, quo ſœtus urina expurgatur: quæ mutuò ſunt accuratè ſeiungenda, ac rurſus ad inuolucra fœtus referenda. Abſciſsis modò umbilici uaſis, unà cum fœtus inuolucris, & ſœtu in menſam extenſo, à clauiculis per molles coſtarum cartilagines ad pubis uſque os ſectionem, ſed in ſiniſtro magis latere, molieris, quæ in thoracem,& peritonæi uſque cauitatem pertingat. g Deinde ab umbilico uenam in iecur, & arterias ad ſuos, quibus continuantur, magnæ arteriæ ramos, & meatum urinam ſœtus educentem ad ueſicæ fundum, paruo admodum negocio, quum ſcilicet nullo impedieris adipe, perduces, omnemque ſœtus adminiſtrationem abſolues. Niſi etiam uiſum eſſet hic unà inquirere,num in ſœtu peculiaris aliquis proceſſus h à uena caua ad uenalem arteriam,& i ab arteria magna in uenam arterialem pertineat. Quandoquidem uerò prægnantes mulieres uix unquā ad publicā anatomen obtinemus, hanc quæ ad ſœtū priuatim ſpectat ſectionē,in brutis animalibus experituri,ea ſubinde in ſcholis proponimus:quemadmodū Galeni etiam occaſione,toti alioquin ſectioni illa quoque adhibemus animalia, quib.ſcripta ipſius in primis cōuenire arbitramur. Arq; ita ad acetabulorū examen, quū uterum muliebrē qualemcunque tandē tractabis, capra aut ouis,quę nō ita pridem concepiſſe colligetur,operi eſt accōmodanda:ut diſſecto huius utero,ſinus illi appareant,quibus acetabulorū nomen ex merito,primoq; à Veterib.fuit inditum. Tubercula uerò illa,ex quib. ſinus iſti cōſurgunt,in uaccę aut caprę nō pręgnantis utero,quauis tandē ratione adaperto,ſunt inquirēda. Vaſorū autem ab utero in ſecundinā pertinentiū,& carnis illius quæ ipſis circumnaſcitur, inueſtigatio, in brutis quę partui iā ſunt proxima,rectè tentabitur,& in mulieribus,& illis,quod ego hac in parte propoſui, diſcrimē perquiretur,pari omnino aggreſſu,quo mulierē utero gerentē adminiſtrari uoluimus. Hactenus itaq; partiū hoc libro deſcriptarū diſſecādi rationē abſoluimus,& corpus nobis pręcipuè propoſitū,in ea ſectionis ſerie reliquimus:ut ad cęterarū partiū,quas ſimul modò nō plenè inſpeximus,demonſtrationē,neutiquā futurū ſit inutile,quā ultimo ſexti libri Capite,& penultimo ſeptimi,nos pertractaturos promiſimus.

LIBRI QVINTI FINIS.

Fœtus,ipſiusq; inuolucrorum examen.

Vmbilici uaſorum examen.

Acetabulorum examen.

c ut in 26 figura.

d ut in 57 figura.

e 1 ſi.1.5 ſi.11.ſi. cap. 6 lib. 3. f. f ut ſaltē eſt in 1 tab. fig. 30. & hæc omnia ſeriatim oſtendūt reliqua tabel la eius figu ræ.

g ſerè ut 1 figura 8 G. M.K.L.

h à c figu ra 5 libr 6 in G fig. 6.

i ab O in 1 figura 6 libri 6.

ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER SEXTVS,

CORDI IPSIQVE FAMVLANTIBVS ORGANIS DEDICATVS, AC MOX IN FRONTE FIGVRAS SIBI PROPRIAS OFFERENS,

quo minus & hic quoque eædem figuræ uarijs Capitibus paſsim præfigantur.

PRIMA SEXTI LIBRI FIGVRA.

PRIMAE FIGVRAE EIVSDEMQVE CHARACTERVM INDEX.

PRAESENS figura tantam hominis in dorſo cubantis partem ex ſiniſtro latere commonſtrat, quantam oſtendendæ thoracis ſedi ſufficere arbitrati ſumus. Ab interiori itaque thoracis ſede, & lateribus, ac dein ab aliqua colli regione cutem primùm hic ademimus: ac dein muſculis, qui coſtis obducuntur, reſectis, coſtarum oſſa à ſuis cartilaginibus unà cum pectoris oſſe liberauimus: & coſtarum oſsibus (ut inter ſecandum fit) effractis, coſtarum cartilagines ſurſum uerſus dextrum latus attraximus: ut thoracis cauitas, hancq́; interſepientes membranæ, & pulmo, reliquaq́; in conſpectum uenirent, quæ modo in characterum Indice ſignificabuntur.

A,A *Siniſtri lateris coſtarum indicantur cartilagines, unà cum pectoris oſſe, dextrorſum ſurſumq́; tracta.*

B,B *Intercoſtales muſculi, interualla cartilaginum occupantes.*

C,C *Coſtarum à cartilaginibus ſeiunctarum oſſa.*

D,D *Intercoſtales muſculi, interualla oſsium adimplentes.*

E *Clauicula hic nuda, atque in ſua ſede adhuc aſſeruata, cernitur.*

F *Venarum, arteriarum, neruorumq́; in axillam perreptantium ſeries.*

G *Exterior iugularis uena hic, mox auulſa cute, ſecantibus occurrens.*

H,H *Siniſtra thoracis cauitatem interdiuidens membrana, ſuperficie ipſius ſiniſtra hic conſpicua: quam etiam L, M, N et O indicant.*

I,I *Septum tranſuerſum, ea ſuperficie hic apparens, qua ſiniſtram cauitatis thoracis ſedem reſpicit.*

K *Sedes, ubi ſiniſtra interdiuidentium thoracem membranarum, ſepto connaſcitur.*

L *Hæc protuberans ſedes, cordis gratia hic in ſiniſtrum adeo prominet. id namque unà cum ſuo inuolucro inter membranas thoracem interdiuidentes comprehenſum, in ſiniſtrum longè magis quàm in dextrum porrigitur. atque huius potiſſimùm tuberis occaſione, præſentem figuram ex ſiniſtro potius quàm dextro latere expreſſimus.*

M *Vena ſiniſtro pectoris oſſis lateri exporrecta, & tandem in ſuperiora abdominis diſtributa.*

N *Arteria ſiniſtro pectoris oſsis lateri exporrecta, & ſimiliter ac uena M inſignita, abdominis petens ſuperiora.*

O,O *Ramuli hic notantur, quos uena M inſignita, & arteria N notata, in ſiniſtram porrigunt membranam, thoracem interdiuidentem.*

P,P *Neruus ſepti tranſuerſi ſiniſter, hic conſpicuæ thoracem interſepientis membranæ ſuperficiei in progreſſu adnatus.*

Q *Vena in hominibus potiſſimùm à iugulo unà cum ſepti tranſuerſi neruo deorſum excurrens, & membranæ thoracem interſepienti ramulos deriuans.*

R,S,T,V *Pulmonis pars, ſiniſtram thoracis cauitatem occupans. ac R & S huius partis ſedem notant, quæ coſtis, ſeu ipſas ſuccingenti membranæ proxima eſt, gibba ve cernitur. T uerò & V eius partis ſedem indicant, quæ priuſquam collaberetur, exteriori ſuperficiei ſiniſtræ membranæ thoracem interdiuidentis committebatur. Rurſus R & T partis huius pulmonis ſuperiorem inſinuant fibram, ſeu lobum. S autem & V inferiorem.*

SECVNDAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

SECVNDA SEXTI LIBRI FIGV

PRAESENS figura, qua erectum, non autem humi proſtratum uirum finximus, primam ſectionis ſerie ſubſequitur. etenim anteriori thoracis ſede, & lateribus cute et muſculis, qui illis adnaſcebantur, denudatis, ac coſtarum cartilaginibus ab oſſibus liberatis, ipſisq; oßibus extrorſum effractis, tandem pectoris os unà cum ipſi coarctatis cartilaginibus, ab utriſque thoracem interſepientibus membranis liberauimus, ſurſumq; deduximus, ut illius interior ſuperficies obuia eſſet, & membranarum earum fabrica accuratiùs adhuc quàm in prima figura exprimeretur.

A, A *Pectoris os, unà cum coſtarum ipſi commißis cartilaginibus interior, ſeu thoracis cauitatem ſpectans ſuperficies.*

B, C *Duæ uenæ, à iugulo pectoris os petentes, & ad elatiorem abdominis uſque ſedem excurrentes.*

D, E *Duæ arteriæ, uenas nuper commemoratas ad umbilici uſque regionem concomitantes.*

F *Glãdula ſub elatiſſima pectoris oßis ſede in iugulo repoſita, uaſorumq; diſtributioni præfecta.*

G, G *Dextra membrana thoracem interdiuidentium membranarũ ſedes, quæ dextro pectoris oſſis lateri adnaſcebatur.*

H *Dicta modò membrana dextra, ſeu pulmonem ſpectans ſuperficies.*

I, I *Siniſtra membrana thoracis cauitatem interdiuidentium membranarum pars, quæ ſiniſtro pectoris oſſis lateri ante ſectionem connata fuerat.*

K *Dicta modò membrana ſiniſtra, ſeu pulmonem reſpiciens ſuperficies.*

L, L *Interuallum indicatur inter duas thoracem interdiuidentes mẽbranas inibi conſpicuum, ubi humano pectoris oſſi continuãtur.*

M, M *Hæc protuberans regio, cordis indicat ſitum. cor enim unà cum ipſius inuolucro innotum, inter membranas thoracem interſepientes hic collocatur.*

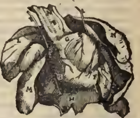
N, O, P, Q *Pulmonis gibbum, ſedes ue coſtis contermina indicatur. neutra namque ex parte pulmonis partes in latera reflexímus. Verùm N & O duas fibras dextra partis pulmonis inſinuant: N quidem elatiorem, O uerò humiliorem. atque ita etiam in ſiniſtro latere P quidem elatiorem, Q autem humiliorem proponit.*

R, R, S. *Septi tranſuerſi ſedes, quam à mucronata pectoris oßis cartilagine hic S inſignita, & dein à cartilaginum quæ pectoris oßi non coarticulantur, mucronibus, liberaui.*

T, V *Cutis deorſum ab anteriori thoracis ſede euerſa, eaq; ſuperficie conſpicua, qua muſculis obducebatur.*

TERTIAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

TERTIA SEXTI LIBRI figura.

QVONIAM duæ præcedẽtes figuræ, cordis ac pulmonis ſitũ abunde indicant, præſentem figuram (uti & ſubſequentes uniuerſas) tanquam è thoracis cauitate euulſam delineauimus: ne ſi ſingulis figuris truncũ corporis appinxiſſemus, negocium fruſtra operoſius redderetur. Tertia itaque figura, ademptis modò membranis thoracem interdiuidentibus, cor ſuo ueſtitum inuolucro continet, unà cum pulmone, & ſepti tranſuerſi portione, cui in hominibus magna amplitudine cordis inuolucrum connaſcitur.

A *Hic uenæ cauæ portionem ſurſum conſcendentem, & magnam arteriam præſcidimus, tanta duntaxat uaſorum cordis aſſeruata portione, quanta*

B. *ipſius inuolucri origine oſtendenda ſufficit. ubi enim hic B aſcripſi, illic inuolucrum pertinaciſſimè cauæ uenæ & magnæ arteriæ & uenæ arteriali*

C. *adnaſcitur, ab illis uaſis non ſecus quàm à corde, toto illo interuallo abſcedens, quod à B ad C pertinet. C enim cordis baſis ſedem regionem ue indicat.*

D, E, F *Cordis inuolucri anterior ſedes, cordis figuram nuci pineæ non admodum abſimilem referens. D enim & E baſim notant, F uerò mucronem.*

G *Ab F ad G ſedes inſignitur, qua cordis inuolucrorum ſepto tranſuerſo in hominibus, ſecus multo quàm in canibus adnaſcitur. Cæterùm uenulæ hic in cordis inuolucro conſpicuæ, non cordis, at ipſius inuolucri ſunt. id namque in hominibus*

nibus tam craſſum ualidumq́; uiſitur, ut cordis color per illud uix tranſpareat.
H *Septi tranſuerſi pars.*
I,I *Septi tranſuerſi nerui.*
L,M, N,O *Pulmo. at ſinguli characteres ſingulas humani pulmonis fibras lobos ue inſinuant.*

QVARTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

QVARTA SEXTI LIBRI figura.

HAC figura cordis inuolucrũ longa ſectione diuiſimus: idq́; in latera deflectẽtes, cor et cordis uaſa anteriori ipſorũ ſede deteximus, corde interim immoto.

A *Sedes, qua cordis inuolucrum, cordis uaſis ſupra illius baſim continuatur, adnaſcitur ue.*
B,B *Cordis inuolucrum, ab anteriori cordis ſede in latera reflexum.*
C,D,E, *Cordis anterior ſedes. ac C quidem & D ipſius indicant baſim, E uerò mucronẽ.*
F *Vena caua.*
G *Arterialis uena.*
H *Magna arteria. Venalis autem arteria, niſi corde in dextrum latus (uti ſexta oſtendit figura) reflexo, nulla ex parte conſpici poteſt.*
I *Dextra cordis auricula.*
K *Siniſtræ cordis auriculæ apex.*
L,L *Vena ac arteria, à uaſis baſim cordis cingentibus pronata, atque huc ex poſteriori cordis ſede, adeoq́; ſiniſtro ipſius latere autrorſum reducta.*
M,N, O,P *Pulmonis indicantur fibræ, lobi ue.*
Q *Septi tranſuerſi pars.*

QVINTA SEXTI LIBRI figura.

QVINTAE FIGVRAE, ET IPSIVS characterum Index.

PRAESENS figura, cum pulmone cor exprimit, ab ipſius inuolucro iam ſectionis ſerie penitus liberum: ac in ſiniſtrum latus in hoc reflexum, ut uenæ cauæ ad cordis baſim continuitas oculis ſubijceretur.

A *Cordis dextrum latus, magnaq́; ipſius poſterioris ſedis regio.*
B *Dextra cordis auricula.*
C *Vena caua, quà in dextrum cordis uentriculum dehiſcit, aut ab illo pronaſcitur.*
D *Venæ cauæ portio, ſeptum tranſuerſum permeans.*
E *Septi tranſuerſi pars.*
F *Venæ cauæ portio, iugulum petens, quam hic uinculo cum comite ipſius arteria excepimus, ac dein præſecuimus.*
G *Venæ pari carentis initium.*
H *Arteriæ magnæ radix.*
I *Arteriæ magnæ truncus, qui deorſum ad ſpinam explicatur.*
K *Portio nerui ſiniſtri, ſexti paris neruorum cerebri, à quo ſubſequens figura, cordis neruulum depromi oſtendet.*
L,M, N, O *Quatuor pulmonis fibræ.*
P *Hic aliqua uaſorum pulmonem adeuntium ſeries conſpicitur.*

SEXTA LIBRI SEXTI FIG.

SEXTAE FIGVRAE, ET IPSIVS characterum Index.

PRAESENS figura cor in dextrum latus ita deuolutum proponit, ut mox præcedens figura id ad ſiniſtrum latus oſtendebat reflexum. Atque ut illa uenæ cauæ ad cordis baſim continuitatem indicabat, ſic præſens uenalem exprimit arteriam, & ſiniſtram cordis aurem, & cordis deniq; neruulum. Vt uerò huius ductus eſſet manifeſtior, arteriæ magnæ aliquot propagines, & quaſdam aſperæ arteriæ & neruorum ſexti paris cerebri portiones huic figuræ adnexas reliquimus.

A,B,C *Cordis ſiniſtrum latus, & poſterioris ipſius ſedis magna regio.*
D *Vena & arteria, cordis baſim cingentes.*
E,E *Vena & arteria, à uaſis cordis baſim ambientibus deorſum per cordis longitudinem exporrecta.*
F *Siniſtra cordis auricula.*
G *Arteria uenalis.*

H,H *Arteriæ uenalis ſoboles, in ſiniſtram pulmonis partem excurrentes. quæ uerò in dextram feruntur, oculis non potent: quòd illarum radix ſub corde mox in arteriæ uenalis ortu ad dextram pulmonis ſedem prorepat.*
I *Venæ arterialis principium.*
K *Arterialis uenæ pars, ſiniſtram pulmonis partem petens.*
L *Arterialis uenæ pars, dextræ pulmonis parti diſtributa, ac ſecundùm poſteriorem caudicis magnæ arteriæ ſedem reflexa.*
M *Apex dextræ cordis auriculæ.*
N,N *Vena caua.*
O *Magnæ arteriæ caudex.*
P *Magnæ arteriæ portio, deorſum ad dorſi uertebras detorta.*
Q *Magnæ arteriæ portio, ſiniſtram axillam obliquo ductu accedens.*
R *Arteriæ magnæ portio, iugulum petens.*
S *Arteriæ magnæ portionis iugulum petentis dextra pars.*
T *Dextræ eius partis S inſignitæ ramus, præcipua ſua portione dextrum petens brachium.*
V,X *Soporariæ arteriæ, ſecundùm aſperæ arteriæ latera aſcendentes.*
Y *Aſperæ arteriæ caudex.*
a *Dexter neruus ſexti paris neruorum cerebri.*
b *Ramuli, quos neruus a inſignitus ad dextri recurrentis nerui conſtitutionem digerit.*
c *Dexter recurrens ſeu reuerſiuus neruus.*
d *Siniſter neruus ſexti paris neruorum cerebri.*
e *Siniſtri nuper commemorati nerui ſurculus, ſiniſtræ pulmonis parti oblatus.*
f *Ramuli ſiniſtri nerui d inſigniti, à quibus ſiniſter recurrens neruus conſtituitur.*
g,g *Siniſter recurrens neruus.*
h *Neruulus ſecundùm uenam arterialem exporrectus, ac cordis baſis centrum adiens.*
i,k,l,m *Pulmonis indicantur fibræ.*
n,o *Septum tranſuerſum.*

SEPTIMA SEXTI libri figura.

SEPTIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAEC figura cor à pulmone & ſepto tranſuerſo liberum oſtendit, cuius dextrum uentriculum unica ſectione, ab anteriori ſede orificij uenæ cauæ ad cordis uſque mucronem ducta, aperuimus, & quoad fieri potuit, eundem diſtendimus: ut id uenæ cauæ in hunc uentriculum pertinens orificium, & ipſi præfectæ membranæ, in conſpectum uenirent. Dein ut interior quoque dextræ cordis auriculæ ſuperficies oculis ſubijceretur, eam intrò euerſam finximus.

A *Venæ cauæ pars, ſeptum tranſuerſum permeans.*
B *Venæ cauæ pars, iugulum petens.*
C,C,C *Orificium uenæ cauæ, in dextrum cordis ſinum pertinens.*
D,E *Orificia aſcendentis & deſcendentis uenæ cauæ partium.*
F *Dextra cordis auricula inuerſa, & inæqualem fibroſamq́; ipſius internam notans ſuperficiem.*
G *Coronalis uenæ principium.*
H,H,H *Protuberans in uenæ cauæ orificio circulus.*
K,L,M *Tres membranulæ, uenæ cauæ orificio præfectæ.*
N,N *Fibræ ab inferiori ſede membranularum uenæ cauæ orificij, deorſum ad uentriculi dextri latera mucronemq́; ductæ.*
O,O *Carneæ partes, quæ fibras nuper dictas amplexantur, teretemq́; formam exprimunt.*
P *Hac uentriculi dextri cauitas uerſus uenæ arterialis orificium ſpectat.*
Q,R *Craſſities ſubſtantiæ dextrum cordis uentriculum conſtituentis.*

OCTAVA SEXTI LIbri figura.

OCTAVAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

OCTAVA figura in hoc à ſeptima differt, quòd inſuper in hac ex dextri cordis uentriculi ſede, quam P in ſeptima figura notabat, ſectionem duxerim in uenæ arterialis uſque cauitatem: quodq́; eius uenæ orificium ita diſtenderim, ut membranæ ipſius aptè in conſpectum ueniant.

A *Venæ cauæ portio, iugulum petens.*
B *Arteriæ magnæ caudex.*
C,D *Venæ arterialis orificium. Verùm ſinguli characteres indicant ſingula foraminaramorum, in quos arterialis uenæ caudex primùm diſcinditur.*
E,F,G *Tres membranæ, arterialis uenæ orificio præfectæ.*
H,H *Cordis uentriculorum notatur ſeptum, ſeu ſiniſtrum latus dextri cordis uentriculi. atque ita hic uniuerſa dextri uentriculi cordis cauitas in conſpectu eſt.*

Vna

I Vna membranarum uenæ cauæ orificio adnatarum.
K Dextra hic pendet cordis auricula, adhuc inuerſa, & cum cordis ſubſtantia, cui proxima eſt, reflexa.

NONAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

NONA SEXTI LIbri figura.

PRAESENS figura cor refert, cui una ſectio ex arteriæ uenalis orificio ad cordis uſque mucronem ita inducta eſt, ut uenalis arteriæ orificium ſimul cum ſiniſtro cordis uentriculo diſtendatur, apparentibus unà membranis illi orificio præfectis, & inuerſa cordis ſiniſtra auricula, ut & hac internam ipſius ſuperficiem oſtenderet.

- A *Magnæ arteriæ caudex.*
- B *Venæ arterialis portio.*
- C,C *Venalis arteriæ orificium.*
- D,D *Protuberans in uenalis arteriæ orificio circulus.*
- E,F *Duæ uenalis arteriæ orificio præfectæ membranæ.*
- G,G *Fibræ ab humiliori dictarum membranarum ſede deorſum ad ſiniſtri cordis uentriculi latera protenſæ.*
- H,H *Carnea cordis ſubſtantia, eas quas modò G & G inſigniui fibras amplectens.*
- I *Siniſtra cordis auricula, introrſum inuerſa.*
- K *Septum cordis uentriculorum, aut ſiniſtri cordis uentriculi dextrum latus.*
- L *Hàc ſiniſtri uentriculi amplitudo ad magnæ arteriæ orificium conſcendit.*
- M,M *Subſtantiæ cordis, quæ ſiniſtrum ipſius uentriculum conſtituit, craſſities.*

DECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

DECIMA SEXTI LIBRI figura.

DECIMA figura, idem cor, quod in mox præcedente, proponitur. uerùm hic amplius ex ſiniſtri cordis uentriculi dextra elatioriq́; ſede ſectionē ad arteriæ magnæ cauitatem uſque duximus, ut diſtento quoque eius orificio, tres membranæ illi præfectæ unà conſpicerentur.

- A *Arteriæ magnæ orificium.*
- B,C,D *Tres membranæ, in arteriæ magnæ orificio obuiæ. uerùm harum trium (uti inter diſſecādum crebrò fit) una, cui B inſcripſimus, per medium diſſecta eſt, & utrinque altera ipſius pars conſpicitur.*
- E,F *Principia duarum coronalium arteriarum.*
- G *Coronalis uenæ & coronalis arteriæ hic apparet portio per tranſuerſum diſciſſa.*
- H *Arteriæ uenalis orificium.*
- I,K *Duæ membranæ, uenalis arteriæ orificio appoſitæ.*
- L *Siniſtra cordis auricula introrſum inuerſa.*
- M *Fibræ ab humiliori membranarum ad uenalis arteriæ orificium occurrentium ſede, ad ſiniſtri cordis uentriculi latera pertinentes.*
- N *Carnea cordis ſubſtantia, dictas nuper fibras adaugens, amplectensq́;.*
- O *Portio uenæ arterioſæ.*
- P,Q *Cordis ſubſtantiæ craſſities, ubi hac ſiniſtrum cordis efformat uentriculum.*
- R *Cordis uentriculorum ſeptum, aut potius ſiniſtri uentriculi dextrum latus.*
- S,S *Hic ad arteriæ magnæ radicem dura & ueluti cartilaginoſa cordis uiſitur ſubſtantia, quæ quibuſdam animalibus euadit oſſea.*

VNDECIMA SEXTI LIBRI FIG.

VNDECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAEC figura integrum aliàs cor per tranſuerſum diſſectum oſtendit, ut cordis ſubſtantia ſecundùm ipſius uentriculos craſſities in conſpectum ueniret, unaq́; uentriculorum quaſi effigies & præſtantia proponerentur.

- A *Cauæ uenæ pars.*
- B *Dextra cordis auricula.*
- C *Arteriæ magnæ caudex.*
- D *Vena arterialis.*
- E *Siniſtra cordis auricula, cui portio appendet uenalis arteriæ. Atque hi characteres, cordis baſim inſinuant.*
- F *Cordis mucro.*
- G,G *Dexter cordis uentriculus.*

H,H Siniſter cordis uentriculus.

I,I Septum cordis uentriculorum: aut ea cordis pars, qua dextrum latus ſiniſtri uentriculi conſtituit, ac in dextrum uentriculum protuberat, illius ſiniſtrum latus efformans.

DVODECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

DVODECIMA SEXTI LIBRI figura.

PRAESENTI figura anterior pulmonis ſedes, à qua cor cum ipſi conterminis membranis præſectum fuit, delineatur: quæ inferiori, terramq; ſpectanti bubuli pedis ſedi non admodum imagine abſimilis uiſitur.

A,A Stomachi, quo cibus in uentriculum fertur, pars.

B Aſperæ arteriæ trunci portio.

C Vena arterialis.

D Venalis arteria.

E,F,G, H Quatuor pulmonis fibræ, ſeu lobi. Verùm G & H priuatim pulmonis ſedem indicant, quæ ſepti tranſuerſi gibbo, thoracis cauitatem ſpectanti, congruit.

I Septi tranſuerſi portio, hic flaccidè propendens.

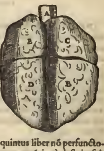
DECIMAETERTIAE FIGVRAE, EIVSDEMque characterum Index.

DECIMATERTIA ſexti libri figura.

HAEC figura, pulmonis ex thorace euulſi poſteriorem notat ſedem, quæ ſuperiorem bubuli pedis regionem forma utcunque exprimit.

A Aſperæ arteriæ portio, poſteriori ex ſede hic conſpicua.

B,C, D,E Quatuor pulmonis fibræ, ſeu lobi.

SEXTI LIBRI FIGVRARVM, ET EARVNDEM Indicum finis.

QVAS PARTES RERVM OPIFEX AEREAE ſubſtantiæ reficiendæ fabrefecerit, & quæ priuatim uitali ſpiritui ſubminiſtrent. Caput I.

Libri ſexti argumẽtũ.

QVAM affabrè corporis noſtri architectus, cibi potusq; órgana extruxerit, quemq; ipſorum uſus & actionis gratia numerum, ſitum, formam, connexum & ſubſtantiam denique ſingulis largitus ſit, quintus liber nõ perfunctoriè explicuit. ac proinde præſens inſtrumenta aeream, quæ cõtinuò defluit, ſubſtantiam reſtituẽtia, & calorem innatum recreantia, opportuuè complectetur. Quòd autem omnes reſpirationi pulſuiq; famulantes particulæ, in horum claſſem collorandæ ueniant, cuiuis perſpicuum eſſe arbitror: & minus quoque reſpirationis ar pulſus uſum (quoad nobis animæ ſubſtantiam ignorantibus, hũc noſſe datur) quenquam modò latere exiſtimo. unde etiam nunc in illorum uſu explicando, non eſt diu hærendum: præcipuè, quum in ſecundo libro, ubi reſpirationi ſubſeruientes proponebantur muſculi, & in tertio, dum arteriarum munus recenſebatur, de reſpirationis & pulſus natura uſuq; nõnulla pertractauerim. Abſolutam namque horum tractationem neque illic, neque hic aggrediendam duxi: quòd hanc priuatos, eoſdemq; complurimos libros exigere, Galenus nobis abundè oſtenderit. Quando inſpiramus itaque, omnibus corporis partibus ſecundùm naturam ſeſe habẽtibus, & caloris ingeniti (quem Galenus animam, aut primarium ſaltem ipſius inſtrumentum eſſe tradidit) qualitate, nulla occaſione adaucta, tũc aerem per nares diſtenti thoracis beneficio attrahimus: cuius portio ad cerebrum, quum per [a] octaui capitis oſsis foramina, quibus præcipuæ olfactus organorum [b] partes incumbunt: tum etiam, atq; id magis, per [c] meatus pituitam ex cerebro ad fauces deducentes, aſſumitur, ſpiritum animalem nonnihil enutritura. Verùm copioſior per nares attracti aeris portio, ex amplis narium [d] foraminibus in fauces ſecundùm poſterioré [e] gargarij ſedem ducitur, nonnihil ab illo temperata. Hinc [f] in laryngem, & dein per totam aſperam arteriam infrequentes ipſius per pulmonis ſubſtãtiam propagatas ſoboles fertur. Poſtquam uerò aer ab hac ſubſtantia cordi quodammodo præparatus eſt, à [g] uenalis arteriæ ſurculis, pulmoni etiam intextis, ex aſperæ arteriæ ramis elicitur: & in [h] ſiniſtrum cordis uentriculum delatus, tenui admodumq; feruido, quem cor inibi continet, ſanguini commiſcetur. Huius aeris qualitate, contenti in hoc uentriculo caloris qualitas euentilatur, ſubſtantia autem caloris (quæ aere & ſpirituoſi ſanguinis exhalatione conſtat) iſtius aeris ſubſtãtia enutritur. Quod uerò uelut fuliginoſum ex hac peculiari cordis functione congeritur, ruſus per uenalem arteriam in pulmonem ablegatur: & ab aſperæ arteriæ propaginibus exceptum, unà cum reliquo aere, quem ex illis arteriæ uenalis germina, tanquam cordi ineptum, non attraxerant, denuò per aſperam arteriam

Qui aer in reſpiratione digeratur, cordiſq; & ipſi ſubminiſtrantium partiũ functionis enumeratio

Lib. 2. de Arte curat. ad Glauconem.

a 8 ſi. cap. 6 lib. 1 A. A.B.

b 12 ſi. li. 7 C, D & 13 ſi. L. L.

c 3 ſi. cap. 52 li. 1. hæ rectiores ad latera M poſita.

d 2 ſi. cap. 12 li. 1 n. a

e 6 muſc. tab. E.

f in figurã aſperam arteriã exprimente ca. 3 8 lib. 1. et hic 6 ſi. Y.

g 2 ſi. cap. 15 lib. 3. et hic 6 fig. G. & 12 fig. D.

h Apertus eſt in 9 fig. & in 10.

teriam,& laryngem,fauceſq́;,& nares,concidentis contractiq́; thoracis opera, educitur. Huiuſmodi ſanè in naturali reſpiratione,aeris ductus perficitur:in non naturali uerò,aer potiſsimùm per os attrahitur, efferturq́;. Vocamus autem uulgò non naturalem reſpirationem,qua alterius quàm temperatæ caloris innati qualitatis nomine utimur:ut quum ea qualitas aliqua ex cauſa in eum modum increuit, ut per nares allatus aer homini non ſufficiat:aut quoties exufflationem,uocem, eiuſq́; generis reliqua, ad quæ ſecundariò reſpiratio famulatur,tentamus. Ab aeris ſubſtantia in ſiniſtro cordis uentriculo ſanguini ibidem contento permixta,uitalis ſpiritus conficitur:qui ex hoc uentriculo in [i] magnam arteriam unà cum ſanguine impetu ruente ac feruido diffuſus,per uniuerſum corpus ſecundùm arteriæ ſeriem digeritur,& calorem ſingulis membris priuatim innatum reficit,temperatq́;,quod ipſius diffuſum eſt inſtaurans,haud ſecus ſanè atq; membrorum ſubſtantia à ſanguine per uenas adducto reſtituitur. Et quemadmodum reſpiratio, & ſanguinis ex [k] dextro cordis uentriculo in ſiniſtrum aſſumptio (quantumuis interim hæc nobis ſit obſcuriſsima) cordi ad uitalis ſpiritus,caloriſq́; natiui repoſitionem faciunt:ſic pari ratione materia à ſiniſtro cordis uentriculo per arterias reliquo deducta corpori,aliarum partium ſpiritum & natiuum calorem recreat. Atque huius etiam occaſionis gratia idem pulſus & reſpirationis uſus cenſetur. quod enim inſpiratio materiei in ſiniſtro cordis uentriculo repoſitæ præſtat,id reliquis partibus in pulſu arteriarum dilatatio largitur:expiratio autem,arteriarum contractioni correſpondet. At quibus organis, incredibili diuinaq́; artificis ui fabricatis,hæc omnia perficiantur,quaq́; ratione hæc admiranda Naturæ opera compleantur, iam ordine enitar perſequi:ea interim non repetiturus,quæ in primo libro de thoracis oſsibus, & aſperæ arteriæ cartilaginibus,ac in ſecundo de eorundem muſculis,& in tertio de arteriarũ conſtructione neceſſariò perſecutus ſum. Quapropter ut in libro hunc præcedente,à peritonæo ſermonis cibi ac potus organorum initium opportunè inſtituimus:ita quoque & hic à tunica coſtas ſuccingente, non immeritò inſtrumenta aereæ ſubſtantiæ nutriendæ dedicata,auſpicabimur.

i 10 fi. A. 6 fig. O. & tota fi. cap. 12 lib. 3.

k Patet in 7 fi. & 8.

Reſpiratio nis & pulſus idem uſus.

DE MEMBRANA COSTAS SVCCINGENTE. Caput II.

QVANDOQVIDEM coſtas ſuccingens tunica,aliud nihil quàm membrana eſt, neque ita integrè à coſtis,ac peritonæum ab ipſi commiſſis muſculis,liberari poteſt:eius imaginem aliunde ſumere non licet, quàm ex figuris internam thoracis amplitudinem ſuperficiemq́; exprimentibus:cuiuſmodi in primis occurrit octaua muſculorum tabula,ac in oſsium figuris illæ,quibus omnia thoracis oſſa ſimul proponuntur,ut duæ priores Capitis deciminoni libri primi,& tres ultimæ eiuſdem libri figuræ.

TVNICAE membranæ ve coſtas ſuccingentis,ac ὑπεζωκὼς Græcis, uulgò antem pleuræ dictæ,ſitum,ipſius nomen indicat. hæc namque omnibus coſtis (præterquàm duodecimæ,à [a] ſepti tranſuerſi implantatione prorſus occupatæ) præterea & toti pectoris oſsi ſubtenſa:thoracis uerò uertebrarum corporibus,& ſuperiori ſepti parti, thoracis amplitudinem reſpicienti,obducta, figuram magnitudinemq́; totius thoracis cauitati correſpondentes adipiſcitur. Pertinet enim parte ipſius poſteriore, à prima thoracis uertebra deorſum ad undecimam uſque,è cuius regione ſepti pars arteriam [b] magnam tranſmittens, conſiſtit. anteriore autem ipſius parte,à iugulo ad humillimam uſque pectoris oſsis ſedem,cui ſeptum innaſcitur, deſcendit. In lateribus uerò,à prima coſta ad ſuperiorem ſepti ſuperficiem, quam thoracis cauitatem reſpicere diximus,fertur,hanc quoque uniuerſam,ut & reliquam thoracis cauitatem,ſublinens. Hæc itaque membrana,perinde atque thoracis cauitas,figura admodum uariat. Superiore enim parte, ut & thorax,anguſta eſt,ac uelut in acutum deſinit:inferiore uerò parte latior quàm ſuperiore exiſtit. at in laterib. thoracis quoque modo,latior quàm inferiore ſede uiſitur. Dein anteriore parte breuior eſt:poſteriore autem multo lõgior,ad obliqui ſitus ſepti rationem,exiſtit. nam à pectoris oſsis mucrone, ad undecimam thoracis uertebram obliquo admodum inceſſu pertingit. Rurſus anteriore parte,ut & in lateribus, membrana hæc exteriùs,quemadmodnm & thorax ipſe,gibba uiſitur:at poſteriore ſecundùm uniuerſam thoracis longitudinem,uelut ad internam ipſius amplitudinem,impreſsionem,thoracis ritu,obtinet, idq́; uertebrarum & radicum coſtarum ratione. Vertebrarum enim corpora in thoracis prominent cauitatem: ut & coſtarum radices,quæ à uertebrarum corporibus retrorſum tantiſper reflectuntur,donec denuò uerſus anteriora deorſum procedentes obliquentur. Interiùs omni ex parte læuis, & ueluti aqueo humore perfuſa eſt: præterquàm ubi proceſſus quoſdam membraneos exporrigit,ex quibus aut alias educit membranas, aut corpus aliquod ſibi colligat. Fit autem id præcipuè ſecundùm uniuerſam poſterioris ſuæ partis longitudinem, ad uertebrarum nimirum progreſſum,ubi [c] interſepientes thoracem producit membranas,& [d] aſperam arteriam, [e] ſtomachum, [f] magnam arteriam,& [g] ſine coniuge uenam firmat,& ſibijpſi uinculis cõnectit, illiſq́; aſcititias tunicas offert. Pariter ſe habet ſecundùm oſsis pectoris,& ſepti quoque à pectore ad dorſũ uſque ductum,ubi interſepientes thoracem membranæ illi continuantur. Nõnunquam,haud ſecus quàm peritonæo,internæ huius membranæ ſedi adeps durior adnaſcitur:idq́; præcipuè,ubi uertebris eſt propinquior,quaq́; ipſius inſigniores uenæ porriguntur. Quinetiam modò in uno,modò in altero latere membraneas fibras pulmoni applantat,quibus illum ſibi admodum ualidè in hominibus, aliter ferè quàm in canibus,ſuibus & ſimijs,adnectit. Hoc enim non ſemel obſeruàuimus,idq́; potiſsimùm in læuo latere,non quidem ad coſtas duntaxat,uerùm & ad ſepti quoque [h] partem pulmoni uicinam. Præterea in hominib. priuatim,quà hæc membrana thoracis cauitatem ſuccingens,ſepto obnaſcitur, cordis inuolucrum [i] magna amplitudine

a 7 muſc. tab. Δ.

b 7 muſc. tab. q.

c 1 fig. H. K. L. O. 2 fi. G. G. H. & I. I. K.

d 1 fi. cap. 38 lib. 1.

e 14. 15 fig. li. 5 A, B, C.

f figu. cap. 12 lib. 3 i.

g fig. cap. 6 li. 3 T. F.

h 1 fi. L. I ad V.

i 3 fig. 4 G ad.

Nomen & ſitus membrana coſtas ſuccingentis.

Magnitudo

Figura.

Membrana huius ſuperficies quales, quiſq́; earum ad alias partes nexus.

amplitudine ipſi coaleſcit, continuaturq́;, haud ſecus quàm ſi id hinc non minimam ſui initij partem duceret. Porrò hæc membrana ſuperficie externa, quòd undique adiacentibus partibus adnaſcatur, aſpera, inæqualisq́;, inuicem connexarum membranarum imagine uiſitur, uix aliqua tamen pinguedine inibi obducta. Quanquam interim non omnibus partibus æquè pertinaciter connata hæreat. ualidiùs namque coſtarum oſsibus ac cartilaginibus, membranæ peculiariter unamquamque coſtam inueſtientis (cuius mox meminero) interuentu adnaſcitur, quàm [*] internæ intercoſtalium muſculorum ſedi. Sic quoque ſepti carnoſæ parti longè remiſsius quàm neruoſæ committitur. Quà ſepto membrana hæc obducitur, [k] ternis foraminibus eſt peruia. uno quidem uenæ cauæ caudici parato: ſecundo autem, ſtomacho, ipſiq́; attenſis ſexti paris neruorum cerebri ramis: tertio uerò magnæ arteriæ, & uenæ pari carentis ſini. In iugulo, non unico amplo continuoq́; pertunditur foramine: uerùm quæ eam inibi perreptant uaſa, pluribus foraminibus cóplectitur, ipſisq́; adnaſcitur. Tranſmittit uerò hic uenæ cauæ & arteriæ magnæ [l] ramos, ad hæc [m] ſtomachum, [n] aſperam arteriam, & præcipuas ſexti paris neruorum cerebri [o] propagines, cum ſepti tranſuerſi [p] neruis. Poſtremò, ſecundùm poſterioris ſuæ ſedis longitudinem utrinque ordinata ſerie perforatur, [q] uenis ac [r] arterijs coſtarum interualla petentibus uiam præbens. Subſtantia conſtat membranea, dura ſcilicet, & tenui, alba, æquali, & robore nonnihil peritonæum ſuperante: uerùm ſimiliter ac ipſius quoque peritonæi, huius ſubſtantia ad dorſum durior quàm iuxta pectus ſentitur: quum ſcilicet ipſius origo à uertebrarum ligamentis, illarum corpora connectentibus, potiſsimùm pendeat. Porrò uenis ac arterijs & neruis quoque abundat. ac primùm quidem in poſteriore parte ipſi uena coniugis expers adnaſcitur: deinde & magna arteria. in lateribus uerò ſubtenſas habet longas, neque eas ualde graciles uenas & arterias, quæ ſingulis coſtis exporriguntur. Priore autem parte, [s] uaſa ipſi incumbunt, ſub pectoris oſſe deorſum ad abdominis ſuperiora prorepentia, & ramos in coſtarum cartilaginum interualla digerẽtia. Neruos quoque contingit quàm plurimos: quippe in iugulo tranſmittit maximas ſexti paris neruorum cerebri portiones, quæ in pulmonem, uentriculum & iecur diſtribuuntur, [t] neruosq́; recurrentes germinant. Deinde etiam ibidem iter, uti diximus, præbet ſepti [u] neruis, à quibus innumeras ſoboles membrana hæc mutuatur, quà ſeptum ſuccingit. Atque hos quidem neruos intus complectitur: exteriùs autem [x] magni, ijdemq́; una ſerie ad ſingula coſtarum interualla deducti, ſimul cum uenis arterijsq́; ipſi attenduntur. Præterea in poſteriori ſede utrinque illi ſubtenduntur ſexti paris neruorum [y] propagines, coſtarum radicibus exporrectæ, ac tandem in nutritionis organa diffuſæ. Cæterùm præter hanc membranam, coſtas thoracem ve ſuccingentem ſingulis coſtis [z] alia peculiaris obtigit, quam Græcos alteram ſuccingentem coſtas membranam uocaſſe reor. Tale enim quid in libro de Conſtitutione artis medicæ Galenus, morbi lateralis ſpecies ſubdiuidens, indicare uidetur. Eſt autem altera hæc ſuccingens coſtas membrana, inuolucrũ, quod omnibus propemodum oſsibus commune cenſetur: ea nimirum membrana, quam, quòd os ambit, circumoſſalem nuncupamus. Quemadmodum enim oſſa huiuſmodi membrana obcinguntur, ita quoque & ſingulæ coſtæ orbiculatim ipſas ambientem membranam obtinent, peculiare nihil ab eiuſmodi cæterorum oſsium membranis ſibi uendicantem: etſi Galenus interim externæ tantùm coſtarũ ſedi illam uideatur aſcribere, eamq́; non unicuique coſtæ peculiarem. Cæterùm thoracis cauitatem ſuccingens oblinensq́; membrana, omnibus quæ thorax continet, inuolucrum quoddam euaſit. unde etiam ab uſu tunica (uti à ſubſtãtia, membrana) diſſectionum peritis uocitatur. Ad hæc, ipſa quoque, ut & [a] peritonæum, ijs omnibus quæ amplectitur organis tunicas exporrigit, eademq́; firmata colligat. Quòd autem cum thorace diſtendatur, arcteturq́;, neminem ambigere arbitror. thoraci enim undique adnata, tali conſtat ſubſtantia, qualis & inuolucri loco habetur commoda, ac ſimul leuis ſequaxq́; eſt. His accedit, quòd præſens membrana ſepto tranſuerſo tenui, ſed robuſto interim, opportunè facto, non inefficax robur adiungat: & in ipſo, ut & in [b] intercoſtalibus muſculis, membranæ muſculorum uentrem ambientis uicem abundè gerat: quanquam & propriam membranam intercoſtales muſculi aliorum muſculorum modo obſcurè ſortiri uideantur. Cæterùm uenæ & arteriæ, & nerui, quibus hæc membrana committitur, etiamſi ad ipſius nutritionem & ſenſum uſui ſint: non tamen eius præcipuè gratia, ſed uicinarum partium, illi adeò frequentes attenduntur. unde etiam ipſi crebrior cum magna tenſione, punctiliq́; cruciatu, ut & cerebri membranis, inflammatio oboritur.

Membrana coſtas ſuccingentis foramina. — *Subſtantia.* — *Principium.* — *Singulis coſtis peculiaris membrana.* — *Membrana coſtas ſuccingentis uſus, & ipſius cõſtructionis ratio.*

[*] 8 muſc. ta. E. E. quæ obſcurè uiſuntur facile a coſtarum oſſibus. — *[k] 7 muſc. ta. primũ ſ. ſecundum r, tertium q.* — *[l] Pone hos ex ult. fi. li. 3.* — *[m] 7 muſc. tab. E.* — *[n] 7 tab. F.* — *[o] 6 fi. a, d.* — *[p] 3 fi. L, L.* — *[q] fi. cap. 6 lib. 3 G, G.* — *[r] fi. ca. 11 lib. 3 k, k.* — *[s] 2 fi. B, C, D, E.* — *[t] fig. capitis 9 li. 4 inſerta Q, Q. & S, S.* — *[u] 1 fi. l, l.* — *[x] ſpectantur 2 fi. ca. 11 lib. 4 ſecundùm coſtarum ductum.* — *[y] 2 fi. ca. 2 li. 4 altera b inſignitur.* — *[z] Hãc privatim nulli hi delineauimus, quum membrana ſit oſsi obducta, ex oſſiũ circumſcriptione petida ſit.* — *[a] 1 fi. li. 5 & 2 fi. li. 5 A, B, C, D.* — *[b] 8 muſc. tab. E, E.*

DE MEMBRANIS CAVITATEM THORACIS INTERSEPIENTIBUS. Caput III.

MEMBRANAS thoracis cauitatem interdiuidentes, non aliter oculis ſubijcere potuimus, quàm id prima & ſecunda figura præſtare conati ſumus.

MEMBRANA, quam ſuperiore deſcripſimus Capite, uniuerſam thoracis cauitatem, ſuccingit, ſublinitq́;. at [a] membranæ, quas Græci διαφράττοντας, nos uerò thoracem interſepientes, aut uulgò mediaſtinum nuncupamus, eandem cauitatẽ interdiuidunt, in duas præcipuas amplitudines eam diſtinguentes, unde & nomen ſuum meritò obtinent. Habentur autem in thoracis medio utrinque ſingulæ, ſecundùm ipſius longitudinem procedentes. à iugulo enim ad totam [b] ſepti tranſuerſi longitudinem pertingunt, & à tota pectoris oſsis longitudine ad thoracis uſque uertebrarum corpora exporriguntur. Atque his etiam terminis membranarum amplitudo circunſcribitur, quæ triangulum quodammodo ex inæqualibus & obliquis lateribus coſtis ve conformatum refert. una enim coſta, quæ & breuior eſt, à iugulo ſecundùm pectoris

Interſepientium mẽbranarum nomenclatura. — *Numerus.* — *Situs.* — *Forma.* — *Magnitudo.*

[a] 2 fi. dextra G, G, H. ſiniſtra I, I & K inſignitur. — *[b] 7 muſc. tab. Δ. et 1 fi. l, l.*

ris oſsis longitudinem ad eius uſque mucronem,& ſepti hic connexum fertur:ſecunda uerò hac longior,à iugulo ſecundùm dorſi ductum ad undecimam uſque thoracis uertebram procedit:tertia,longitudine inter illas media, ab oſſe pectoris ſecundùm ſepti longitudinem decliuis ad dorſum deſcendens, duas priores coſtas committit. Membranæ iſtæ in mutua diſtantia & coitu plurimum uariant.ſecundùm dorſi enim longitudinem,quà uertebris committuntur,inuicem contiguæ ſunt,& anguſtam ualde inter ſe cauitatem fibris membraneis oppletam efformant. Quà uerò pectoris oſsi committuntur,in homine quidem inuicem neutiquam contiguæ ſunt, ſed pro [c] oſsis pectoris latitudine mutuò [d] diſtant.Superiori enim parte,ubi id amplißimum eſt, ac clauiculas primamq; utriuſque lateris coſtam ſuſtinet,membranę etiam inuicem admodum abſcedũt:cauitatem nihilominus uniuerſam, quam inter ſe continent,fibroſis membraneisq; nexibus adimplentes. Vbi uerò pectoris oſsi ſecundæ coſtæ cartilago [e] inarticulatur,quemadmodum pectoris os illic arctius euaſit, ita quoque dextra membrana minus inibi à ſiniſtra remouetur. Hæc membranarum diſiunctio ſenſim ſecundùm oſsis pectoris longitudinem deſcendens,capacior redditur,& perinde ac os ipſum dilateſcit:adeò,ut tanta in homine hic membranarum conſurgat diſtantia,quanta undique pectoris oſsis cernitur latitudo. Cæterùm quà membranæ ſepto tranſuerſo [f] committuntur,omnium maximè inuicem abſcedunt, inibi tantam efformantes cauitatem, quanta ſepti tranſuerſi membranei circuli undique eſt [g] latitudo. Cauitas hæc in hominibus nihil prorſus complectitur,præter cordis [h] inuolucrum,ipſumq; cor,& uenam cauam ſeptum penetrantem: & dein in poſteriore inferioreq; ſede [i] ſtomachum,ſeſe hic à dextra corporum uertebrarum regione ſubleuantem,ac cũ attenſis ipſi neruis [k] per ſeptum tranſuerſum ad elatius uentriculi orificiũ contendentem. In canibus uerò,& reliquis animalibus,longius pectoris os,longioremq; thoracem poſsidentibus, cauitas hæc multo capacior uiſitur,nullis membraneis fibris obducta. Dein eius baſis à cordis inuolucri mucrone multum,ſecus quàm in hominib. diſtat.& illa quoq; in dictis animalibus pulmonis lobũ continet, qui ſubſterniculi & manus cuiuſdã inſtar cauã uenam hàc progredientẽ ſuffulcit. Hoc enim homines,quũ breuiori ductu ipſis uena quàm illis animalib. ducatur,carent. quanquã Galenus,ex ſimijs & canib. coniecturã faciens, hunc lobũ etiã hominib. tribuerit. Præter diſtantias,à mẽbranis,quà dorſo, pectori & ſepto committũtur, efformatas,alia occurrit illi quæ ſepto continua eſt,quodammodo communis, & ad cordis effigiem extructa. Præſentes enim membranæ in ipſarum medio cordis inuolucrum,& in ipſo cor,uti diximus, complectuntur,& pro huius mole formaq; dextra membrana à ſiniſtra in thoracis cauitatis latera [l] abſcedit. His in [m] medio nulla,niſi perquàm rarò, adnaſcitur pinguedo: [n] exteriùs uerò quà quæque ſuam thoracis reſpicit cauitatem,multo ſępe,ac præcipuè in hominibus, adipe abundant,adeò ut [o] omento quibuſdam partibus ſimiles,& pinguiores interdum uideantur. Pręter adipem, ipſis adnaſcitur [p] glandoſum corpus, uaſorum diſtributionibus in iugulo præfectum. [q] Venis quoque ac arterijs abundant,ſed tenuibus,ac illis quæ per omenti membranas digeruntur perquam ſimilibus. Venæ quidem non à caua, [r] ubi ſeptum permeat (quanquam ita Galenus docuit) initium ducunt, ſed potiſsimum ab [s] illis quæ deorſum à iugulo pectoris oſsi exporriguntur. Illæ enim uenæ ac arteriæ ſecundùm harum membranarum ad pectus connexum deſcendentes,in progreſſu ſurculos diſpergunt ex anterioribus in poſteriora pertinentes. Deinde aliquot ſoboles his membranis à [t] uena coniugis experte offeruntur. At pręter has plerunque, & potiſsimùm in hominibus, [u] alia notatu dignæ craſsitudinis à iugulo ſecundum utriuſque membranæ longitudinem deorſum ad ſeptum uſque deducitur uena, ſepti neruo concomitata. Septi enim tranſuerſi nerui externæ membranarum ſedi adnati, deorſum protenduntur, ęquali ferè interuallo à pectore & dorſo in progreſſu diſtantes. Atque hi ſolùm nerui cũ uaſis & adipe [x] externæ membranarũ regioni,quæ pulmonem reſpicit, adnaſcuntur, eaq; læuis quodammodo, & aqueo quaſi humore oblita uiſitur: interdum etiam aliqua ex parte pulmonem adnatum poſsidens. [y] Interna uerò membranarum ſedes undique aſpera eſt, tum propter fibras membraneas,quibus inuicem membranæ committuntur, tum eas quibus ualidiſsimè cordis inuolucro adnaſcuntur. Membranæ iſtæ ea mẽbrana qua coſtæ ſuccinguntur aliquantulo tenuiores exiſtunt, ab hac omnibus illis ſedibus quibus ipſi committuntur exortæ,primarioq; uſu in hoc creatæ, ut cordis inuolucrum,ac proinde ipſum quoque cor, ne deorſum ac retrorſum concidat, in ſua ſede contineant. id enim(& ſi ab alijs minimè animaduerſum fuerit) uiuorum & mortuorum ſectio luculẽtiſsimè (ſi animũ modò adhibueris) oſtendet, quacunque ratione has membranas aggreſſus fueris. Deinde ad uaſorum ſecuriorem ductum auxiliantur: & poſtremò ex uniuerſa thoracis amplitudine duas efficiunt cauitates, qui uſus haudquaquam minimus cenſeri debet: quandoquidem huius beneficio altera thoracis cauitate ex uulnere pertuſa,& pulmone hac ſede propter aerem per foramen ingredientem à motu ceſſante, altera cauitas adhuc illeſa animali ſamulatur,quemadmodum in uulneratis hominibus, & è uiuis brutorum ſectionibus frequenter diſcimus. Num autem ab his membranis, an uerò à membrana coſtas ſuccingente organa in thoracis cauitate repoſita, aſcititias tunicas inuolucraq; mutuentur, hic contentioſe haudquaquam diſceptandum duxerim: quum planè idem uſus,quod ad eiuſmodi tunicas uaſorumq; connexus ſpectat,inter ſepientium membranarum & membranæ coſtas ſuccingentis cenſendus ueniat. Præterea neutiquam inueſtigandum eſt, num præter membranas ſingulis coſtis perinde ac reliquis oſsibus orbiculatim circundatas,una tantum in uniuerſo thorace coſtas intus ſuccingens ſit membrana, quemadmodum eam deſcripſimus: num uerò duæ ſint ſtatuendæ: ut unà quidem dextra eſſet, ea ſcilicet quæ dextram thoracis cauitatẽ ſuccingeret, unà cum dextra interſepiente membrana: alia autem ſiniſtra, quæ ibidem thoracis cauitati obduceretur,& eius ſedis interdiuidentem membranam ſimul efformaret. quod prorſus non eſſet abſurdum,

HAC figura triangulus ille, quem hic deſcribimus, proponitur ſuas lineas ſeriatim numeri characteribus notatas exhibens.

Quo pacto interſepientes membranæ inuicem diſtent.

Quid inter membranas interſepientes reponatur.

Quæ interſepientiũ membranarũ cõſtitutionem ſubeant.

Tum alibi ſæpius, tum falſa in Ariſtotelis argumenta confingens,in 6 de Placitis Hipocr. & Plat.

Interſepientiũ membr. ſuperficies & connexus.

Ortus.

Vſus.

c 6, 7 fig. ca. 19 lib. 1
d 2 fi. G, G diſtant ab I I.
e 1 fi. cap. 19 lib. 1 D adh.
f 1 fi. K.
g ab n ad l 7 manſ. tab.
h 3 fig. C, D, E, F, G, de in qua habetur in B, 2 4 fig.
i 14, 15 fi. lib. 5 A, B, C, D. dem T, V. & huius li. 12 fi. A. A.
k 7 manſ. tab. r.
l 1 fi. L, 2 fi M, M.
m 2 fig. L, L.
n 2 fig. H, K.
o 2 fi. li. 5 Q, Q, Q & tota 4 fi. eiuſ. lib.
p 2 fi. F.
q 1 fig. O, O, & Q.
r iuxta B fi. cap. 6 li. 2. aut his 5 figura D.
s 1 fig. M, N. 2 fig. B, C, D, E.
t fi. cap 6 lib. 3 F, F.
u 1 fi. Q et uiſum P, P.
x 2 fig. H, K.
y 5 fi. L. L.

dum, eſſetq́; peculiaris differentia, qua ſuccingẽs coſtas membrana à peritonæo diſtingueretur, quum id unicum reuera ſit: illa autem tunc duplex haberetur, quemadmodum etiam Galenus libro ſeptimo de Adminiſtrandis ſectionibus utcunque manifeſtè cenſuit.

DE ASPERA ARTERIA. Caput IIII.

AD ſpectandam aſperæ arteriæ harmoniam in primis conducunt figuræ trigeſimioctaui Capitis libri primi, dein ea quæ uigeſimoprimo Capiti libri ſecundi præponuntur.

IN TERTIO libro, ubi a arteriarum è corde initium petentium complectebar ſeriem, traditum eſt, qui b arteria, cuius hiſtoriam modò aggredior, ſimpliciter quòd aerem cõtinet, arteria ueteribus primùm fuerit appellata, & qui temporis ſucceſſu, quum & uaſa uitalem ſpiritum ſanguinemq́; impetu ruentem ex corde deducentia, & in uenarum numero non amplius habita, arteriæ etiam nomine donarentur, hæc quidem uaſa læues arteriæ, illa uerò aſpera, ab inęquali qua conſtat ſubſtantia, ſint nuncupata. *Aſpera arteria nomen.* Atque ita eo nomine ad hunc uſque diem aſpera arteria nobis eſt obuia. quam non homines modò, uerùm & animalia quę pulmonem nanciſcuntur omnia, unicam habent longo ductu, inſtar caudicis cuiuſdam, ex faucibus *Situs.* deorſum protenſam, & dein frequenti ſobole per pulmonis ſubſtantiam excurrentem. In faucibus enim c duobus narium foraminibus in oris amplitudinem pertinentibus, d alia duo in humiliori faucium ſede correſpondent: quæ quidem non ſecundùm latus, ut illa, mutuò contermina, ſed unum altero prius cernuntur. Ac horum quidem poſterius ſtomachi ſeu uiæ cibum potumq́; ex ore in uentriculum deducentis initium exiſtit: anterius uerò aſperæ arteriæ principium eſt, quæ hinc deorſum rectà nuſquam in latus declinans, ſecundùm colli longitudinem ad quartam uſque thoracis uertebram ducitur, tota poſteriori ſede e ſubſtratum habens ſtomachum, uertebrarum corporibus, primoq́; dorſum mouentium muſculorum pari abſque alterius organi medio innitentem unde etiam aſpera arteria à uertebris tantum remouetur, quãta *Ipſi commiſſa corpora.* ſtomachi eſt craſsities. Porrò anteriori aſperæ arterię ſedi non eadem toto ductu prætenduntur. in elatiſsima nanque ſede, ubi oris ſpectat amplitudinem, f os υ imaginem referens cum ſuis muſculis & cute, ipſi prælocatur. Hinc uerò ad iugulum ac pectoris oſsis elatiorem uſque ſedem, præter cutem & illi g ſubditum ex carnoſa membrana muſculum, arteriæ aſperæ obtenditur * bifidus muſculus, qui à pectoris oſſe enatus, oſsis υ referentis anteriori parti inſeritur, & deinde h alij duo à pectoris quoque oſſe in humilliorem ſcutiformis cartilaginis partem pertingentes, proximè arteriæ hic incumbunt. Vbi uerò thoracem ingreditur, principia quoque i muſculorum ex clauiculis & pectoris oſſe ad k mamillares in capite proceſſus deductorum, tanquam propugnacula ipſi quoque prænguntur. In iugulo l glandium inibi uaſorum diſtributioni ſubſeruiens, & uaſa ipſa præter pectoris os illam obtegunt. Quod tamen ipſius corpori proximum eſt, in iugulo quidem eſt glandium, & paulo demiſsius in thoracis cauitate m ramus arteriæ magnæ in n ſoporales arterias præcipuè diſtributus, quæ unà cum ſexti paris cerebri o neruis, & p internis iugularibus, aſperæ arteriæ lateribus uicinè attenduntur. dein ad laryngis radicem utrinque q glanduloſum, ſed rubicans corpus (quod poſtea expreſsiùs deſcribemus) ipſi adnaſcitur. Quum primum uerò aſpera arteria ad quartæ thoracis uertebræ corpus uſque r deſcendit, in duos pares bipartita truncos, unum s dextris pulmonis lobis, alterum t ſiniſtris exporrigit, qui pulmonis ſubſtantia undique amplexi, parem cum pulmone ſedem occupant. *Aſperæ arteriæ forma.* Vnde etiam aſperæ arteriæ u imaginem nix ulli rectius quàm arbori à radicũ propaginibus liberatæ aſsimilaueris, cuius caudex in duos primùm diſciſſus ſit ramos, & hi rurſus in innumeras ſoboles diffuſi. Huius nanque caudicis initium, laryngi reſpondebit: totus autem caudex reliquæ aſperæ arteriæ parti à larynge, ad quartam uſque thoracis uertebram protenſæ conueniet: rami uerò, corundemq́; innumera ſoboles, arteriæ in pulmonem diductibus conferentur. Vt enim caudicis initium radices educens, uarium, neque pari undique conſtans forma uiſitur, ſic & larynx undique pugnantem diſsimilemq́; figuram obtinet. Superiore enim parte prout aut depreſſum aut erectum finxeris laryngis x operculum, acuta aut depreſſa obtuſaq́; eſt. Anterior autem laryngis pars, & latera quoque, anteriorem y primæ ipſius cartilaginis ſuperficiem commonſtrant, quæ ſecundùm ipſius longitudinem in medio extuberat, illinc lateribus obliquè in poſteriora extrorſum procedens. Ad hæc, ut huius cartilaginis ſuperior pars longè amplior inferiore exiſtit, ita etiam laryngis ſuperior ſedes hic latior inferiore cernitur. imò z humillima laryngis ſedes, quæ ſecunda ipſius conſtituitur cartilagine, amplitudinem latitudinem ve reliqui aſperæ arteriæ caudicis ductus adæquat. a Poſterior laryngis regio, præcipua ſua ſede quodammodo plana eſt, propter inſignem primæ cartilaginis ad poſteriora ſuis lateribus progreſſum aliàs enim hæc regio ſecundę ac b tertiæ cartilaginum laryngis gratia, paulo minus toro teres eſſet: uti ſanè eſt c humillima poſterioris regionis ſedes, occaſione ſecundæ cartilaginis humiliùs prima d procedentis. In poſteriori inſuper ſede, prout tertia cartilago in laryngis cauitatem contrahitur, aut retrorſum porrigitur, ita quoque elatiores ipſius apices in interiora exteriora ve magis prominent, laryngis figuram emutantes. Cæterùm reliquus aſperæ arteriæ caudex (ut & arborum caudices ferè ſolent) ad ramorum uſque dictributionem ſibi ſimilis eſt, non tamen abſolutè. Nam quum concidit arteria, neque aere diſtẽditur, anteriore quidem parte teres eſt: uerùm paulo uidetur latior ac depreſsior, hinc ad latera ſic orbiculatim ducta, ut in poſteriora procedens, reddatur anguſtior. Atque ita poſterior ſedes anteriore anguſtior eſt & plana, uerſusq́; internam ipſius amplitudinem nonnihil orbiculatim impreſſa. Quum autẽ arteria diſtenditur, ipſius poſterior pars æquè ac prior,

a 2 *fi. ca. 3⁹ li. 1 et 6 fi. ca. 21 li. 2.* b *6, 7, 9 fi. ca. 22 li. 2 l.* c *12, 13 fi. ca. 21 li. 2 k.* d *4, 5 fi. ca. 21 li. 2 i humilius conſiſtit quàm g.* &

a *fi. ca. 12 li. 3 et 2 fi. ca. 15 li. 3.* b *1, 2 fig. ca. 38 li. 1.* c *2 fi. cap. 32 li. 1 n, o. & 6 muſc. tab. utrinq; ad E.* d *Poſſis illa ferè petere ex 3 fi. cap. 21 lib. 2, ut numero eſſet inter L et l, alterum uero ipſum ſuperius H.* e *7 muſ. ta. E ſubijcitur ſtomachus, quod priuſquã praeſcinderetur incumbebat ſuper B & C, D.* f *1 fi. cap. 21 li. 2 A. aut 4 muſc. tab. P cũ R, Q, S, T, V.* g *3 muſc. tab. Γ.* * *4 muſcu. tab. S, T.* h *5 muſc. tab. alter P notatur, aut 1 fi. cap. 21 li. 2 G ang primaſ. aut 4 aut 5.* i *4 tab. Θ.* k *3, 4, 5 fi. ca. 6 li. 1 k.* l *2 fig. 8.* m *6 fig. A ſuper Y.* n *fi. capitis 9 li. 4 inſerta F, G, G.* o *Eiuſdem fi. N. & O.* *dem Q. Q. S, S.* p *fi. ca. 6 li. 3 S. aut ſpecta hic ultimã fi. lib. 3.* q *2, 3, 4, 5 fi. ca. 21 li. 2 M.* r *12 fig. B aut ſpecta; fi. ca. 38 li. 1.* s *12 fi. E, G* t *12 fi. F, H.* u *Hic ſolo lò ſpecta figuras 38 capitis lib. 1 & ca. 21 li. 2.* x *2, 3, 4 fi. ca. 21 lib. 2 L.* y *4, 5 fi. ca. 21 li. 2 g.* z *4, 5, 10 fi. ca. 21 li. 2 i.*

& magis quodammodo lateſcit,& in poſteriora tumens,orbic ularis tereſq;,ut illa, efficitur. Eandem formam ſeruant omnes aſperę arteriæ in pulmonem ſparſæ ſoboles,quæ arborum ramis aſsimilantur,& in omnes pulmonis partes frequentiſsimis germinibus,ut iam dictum fuit, excurrentes, uniuerſam ſeriem illius [e] imagini reſpondentem conficiunt. Externa aſperæ arteriæ ſuperficies præter dictam laryngis ſuperficiẽ inęqualis, ſed interim ordinata ſerie procedens uiſitur; ac quum arteria aere diſtenditur, à tergo quidem læuis inſtar continuæ cuiuſdam membranæ eſt, à lateribus uerò & anteriore regione inæqualis membrana ſcilicet, quæ cartilagines mediat, tunc ipſis cartilaginibus magis extuberante. contrà uerò, quum laxa concidit:nam tunc cartilagines membranea ſubſtantia eminentiores protuberant. Ad hęc, inſtar membranarum quæ alijs connaſcuntur partibus, externa arterię ſuperficies aſpera eſt. Poſteriore etenim ſede fibroſis aliquot nexibus ſtomacho committitur, & ſuperior laryngis regio, quum communem cum ſtomacho tunicam ſortiatur, ualidiſsimè illius tunicæ beneficio ipſi connaſcitur: quemadmodum & larynx ſtomacho firmiſsimè [f] muſculorum opera connectitur, qui ſtomachum amplectentes, primæ cartilaginis lateribus implantantur. Anterior aſperæ arteriæ pars & latera attenſis muſculis & uaſis, ac præcipuè [g] recurrentibus neruis connaſcuntur. Quinetiam ubi aſperæ arterię rami in pulmonem excurrunt, propter ipſis adnatã pulmonis ſubſtantiam minus lęues exiſtunt. Cęterùm interior ſuperficies etiãſi inæqualis pro cartilaginũ extuberantia ſemper ſit, læuis tamen, ac uelut unctuoſo humore perfuſa, neque ullis fibroſis explantationibus aſpera exiſtit. & talis quoque, quod ad læuitatem ſpectat, [h] interna laryngis eſt ſuperficies: quamuis interim neque orbicularis, teres ve ſit, neque tuberibus occurrat libera. In humillima enim parte, utcunque aut arctetur, aut diducatur, orbicularis ad muſsim patenſq; eodem ſemper modo, ob perfectum quem ſecunda cartilago efformat circulum, euadit. in medio uerò quum arctatur, penitus conniuet, non orbicularis quidem orificij ritu, uerùm rectæ inſtar lineæ ſeu rimæ ab anterioribus in poſteriora protenſę: quæ ſi dirimitur, aperiturq;, ab anteriore parte ſenſim in poſteriora tantiſper latior efficitur, donec laryngis interior ſuperficies tota quodammodo orbicularis tereſq; intus ſpectetur. Quando hęc rima arctatur, & conniuet, ipſaq; inferior laryngis pars neceſſariò teres permanet, utrinque ad rimæ illius latera una conſpicitur fouea, altiùs quodammodo quàm rimæ ſuperficies conſcendens, unde etiam hic cornuta ſuperficies ſub rima conſurgit. Superficies uerò laryngis ſupra rimam conſiſtens, prout hæc aut recluditur, aut comprimitur, etiam differt, nunquam tamen penitus eſt orbicularis, ſed pro rimæ compreſſu ex poſterioribus in priora magis minuſq; arctatur. Inferior laryngis operculi ſuperficies concaua, ſuperior autem connexa cernitur. Verùm ne longius in aſperæ arteriæ forma explicanda morer, ipſius aggredienda eſt ſubſtantia, quæ magna ex parte occurrit membranea & cartilaginea. [i] Larynx namque (uti primo libro explicatum eſt non perfunctoriè) tribus conſtat cartilaginibus. prima nimirum, quam diſſectionum periti ſcuto aſsimilarunt: ſecunda, quam quòd nomine deſtituitur, quaſi ſine nomine uocauerunt: tertia, quæ gemina eſt, quamq; uaſorum orificijs, quibus aquam manus lauaturis affundimus, reſpõdere arbitrati ſunt. Deinde laryngis operculum ipſius quoque conformationem ingreditur, ex cartilaginea membraneaq; & pingui ſubſtantia (quemadmodum & tertiæ cartilaginis ſuperior pars) conſtitutum. Reliquum aſperæ arteriæ corpus innumeris conformatur cartilaginibus, quæ ſingulæ circulo correſpondent, cui quarta pars ſit execta. Propius enim ad anuli circuli ve perfecti figuram, quàm nonnullis uiſum eſt accedunt, circumferentiam corporum uertebrarum thoracis & lumborum [k] referentes. Cartilagines hæ à C ſpecie σιγμοειδεῖς Græcis appellatæ, & βρογχίαι ab illis inſuper dictæ, quibus uniuerſa aſpera arteria βρόγχος nuncupabatur, in orbiculo arteriæ figuram imitantur: corpus tamen ipſorum teres non eſt, ſed quodammodo quadrangulare, multo interim latius quàm craſsius. Dein non eandem toto corpore ſeruant craſsitiem: in medio enim craſsiores ſunt quàm in extremis, quibus paulatim attenuantur, ac uelut in membranam degenerant. Neque arbitretur quiſpiam, illorum ſententia deluſus, qui à perfecti circuli figura cartilagines ſolum deſinere prodiderunt, ne arteria ſtomachum plus æquo comprimeret, eas hanc formam ſpeciemq; in caudice ipſius arteriæ duntaxat ſeruare, in pulmonis uerò ſubſtantia completos effici circulos. quum in pulmonis ſubſtantia perinde ac in caudice ſeſe habeant, continua ſerie æqualiterq; mutuò diſtantes in arteria [l] collocatæ, & hac denique ex parte quandam dorſi oſsium ſuis corporibus contextus [m] ſpeciem proponentes: in qua cartilagines quidem oſsibus ueniunt comparandæ, membranæ autem inter illas occurrentes, cartilagines ligamentis uertebrarum corpora colligantibus. Committuntur uerò hæ cartilagines, primùm propriæ cuiuſque cartilaginis mẽbranæ interuentu. Quemadmodũ enim omnibus ferè oſsibus ut & laryngis etiam cartilaginib. membrana quædã, eo quòd oſsiũ ſit inuolucrũ, circumoſſalis nuncupata [n] obducitur, pari quoque ratione circulares aſperæ arteriæ cartilagines ſimili mẽbrana integuntur, quæ ex demiſsioribus elatioribuſq; ſui partibus proceſſus exporrigens, illorum interuentu cartilagines inuicem connectit, uelut membraneum inter duas cartilagines ſeſe reſpicientes uinculum efformans. Neque ſolùm inter cartilagines, ubi ab inuicem æqualiter diſtant, eiuſmodi conſurgit uinculum: uerùm etiam ab extremis tenuiſſimiſq; cartilaginum partibus membranei proceſſus educuntur, partes eas ita colligantes, ut cartilagines unà cum ligamento à proceſsibus illis conflato cõtinuum ueluti efforment circulum. His cartilaginib. mẽbraniſq; aliæ duæ accedunt membranæ, ab uſu tunicæ non immeritò appellatæ. Atq; una quidẽ externam arteriæ ſuperficiem undecunque amplexatur, mẽbraneis illis cartilaginũ uinculis pertinaciſsimè connata. Hæc tenuis eſt, illiſq; tunicis par, quas peritonæũ & ſuccingens coſtas mẽbrana quæ ipſis affirmantur naſis præbent. Iſtius tunicę interuentu arteria conterminis partibus colligatur, ipſaq; in primis recurrentes neruos arteriæ quodammodo proprios ſecuriſsimè defert, uenulaſq; laryngem & arteriæ caudicem implicãtes aſſumit. Altera arteriæ tunica, internam totius arteriæ ſedem ſuccingit, & ad cartilaginum inter ſe colligationis

Marginal notes (left):

e Confer 1 figurã cap. 38 lib. 1 cũ 12, 13 fig. lib. 6.

f 2, 3, 5 fi. cap. 38 li. 1.

g fi. capiti 9 li. 4 inſertæ Q. Q. 5.

h 11. 12, 13 fi. ca. 21 lib. 1 quorũ indices ſpectabis.

i Si uiſum fuerit, ſerua uno ſpecta figuras cap. 38 lib. 1.

k cõfer 14 et 15 fi. ca. 38 lib. 1 cũ lumbaribus L. L. fi. ca. 14 li. 1.

l Spectantur id 1. 2 fig. ca. 38 li. 1.

m cõfer dictas fi. cum L, L & L, L fi. ca. 14 lib. 1.

n Quia eiuſmodi mẽbranarũ ac duarum tenuiũ tunicarũ ratio ea totius organi [illegible] ... mẽbrana [illegible] ſunt, eas uſq; ad [illegible].

Marginal notes (right):

Qualis aſpera arteria exterior ſuperficies.

Cur [illegible] aſpera arteria.

Interna aſperæ arteriæ ſuperficies qualis.

Aſperæ arteriæ ſubſtantia, quibus cartilaginibus conſtituatur.

Qui aſperæ arteriæ cartilagines inuicem colligentur.

Duarum aſperæ arteriæ tunicarum exterior.

Interior tunica.

ligationis robur plurimùm auxiliatur, exteriore tunica multo craſsior & ualidior, multisq; numeris di-
gnior, & interna ſuperficie læuis, pinguiq; quodammodo humore oblita. quamuis interim, non undecunq;
eandem ſeruet craſsitiem. quum enim linguæ, labrisq; & palato, & ipſi demum ſtomacho communis ſit, in
laryngis cauitate craſsior euaſit, & pinguedine inter cartilagines & externam ipſius ſuperficiem obducitur.
Vbi uerò rima lingula ve laryngis o conniuet, hæc tunica utrinque ad latera dura calloſaq; efficitur, ac cū *o 12 figu. cap. 21 lib.*
ſubſtantia colorem quoque immutat: ut enim hic tanquam à frequenti, dum ſpiritum retinemus, compreſ *2 f.*
ſu calloſior euadit, ita quoque magis ibidem candicat, albeſcitq;. Ea parte qua interior tunica ramos arte
riæ per pulmonis ſubſtantiam diffuſos ſuccingit, tenuior longè quàm in larynge uiſitur: in caudice uerò ar
teriæ, medio ſe habet modo. Per uniuerſæ tamen arteriæ cauitatem, hanc tunicam rectis fibris quodam-
Glandes laryngis radici adnatæ. modo intertextam eſſe, ex ſectione didicimus. Quæ etiam oſtendit p glandulas alterutra parte ſingulas *p 6 muſcu.*
ad laryngis radicem adnatas, quæ magnæ ſunt, & fungoſæ admodum, carnisq; propemodum coloris, ſed *tab. L. & 2*
Muſculi laryngis. magis nigricantes, & uenis ſatis conſpicuis obductæ: quarum in ſecundo etiam libro meminimus, quum *3.4.5 figu.*
laryngis proſequeremur q muſculos, hic rurſus neutiquam, ne prolixior ſim, repetendos. Aſpera itaque ar *cap. 21 lib. 2 M.*
Aſperæ arteriæ uſus, ipſiusq; conſtructionis ratio. teria omni prorſus ſanguine uacans, primariò ad aeris in reſpiratione tranſitum ductum ve animanti con- *q interere*
fert: deinde & uocis organum facile eſt præcipuum. quibus etiam uſibus uniuerſa ipſius congruit fabrica. *ſi. ca. 21 li.*
Aerem enim per nares aut os attractum, ex faucibus recta in pulmonem ducit, hunc per uniuerſum pulmo *2.*
nis corpus ita numeroſa ipſius ſerie diſtribuens, ut pulmonis ſubſtantia illum promptè alteret, ac cordis
Situs ratio. muneribus aptum efficiat. dein aſpera arteria rurſus omnem aerem cordi inutilem unà cum fuliginoſis ip-
ſius recrementis inter expirandum per os aut nares commodè, ita ut modò eſt locata, reddit. Ad quam ſa-
nè functionem, hanc inſtar membranei meatus, qui facilè inanitus concidere, atque rurſus oppletus diſten
di poſſet, extrui conducebat. Quod enim niſi fuga uacui magnopere replendum eſt, ac rurſus compreſsio-
Aſperā arteriam membranea ſubſtantia oportuiſſe extrui. nis duntaxat ui inaniendum, diſtendi comprimiq; aptum eſſe oportet. Quum itaque inſpirationem aeris
ve attractionem dilatati pulmonis beneficio fieri omnibus conceſſum ſit, pulmonisq; dilatatio aliud nihil
cenſeatur, quàm ſuorum uaſorum diſtentio, non quidem ſimpliciter omnium, ſed in primis aſperæ arteriæ
propaginum: quumq; expirationem fieri conſtet, quoties pulmo in ſe colligitur, concidit & arctatur, eaq;
ratione aerem in ſua cauitate (uidelicet in aſperæ arteriæ ramis) contentum exprimit, propellitq;, cuiuis
ratiocinari promptum eſt, aſperam arteriam, ut & diſtendi in inſpiratione & denuò comprimi in expiratio-
ne poſſet, debuiſſe fabrefieri. Verùm horum munium occaſione ſat erat hanc ex membranea quapiam ner
ueaq; ſubſtantia, ut uentriculum, ſtomachum, aut arterias ipſas & uenas conſtrui, neque eam illis quibus
abundat cartilaginibus donari erat neceſſe. adeò ſanè ut nunc fruſta, quòd ad aeris ratione uacui attractio
nem, & aſperæ arteriæ ex illo diſtentionem, & quòd ad aeris ob arctatam compreſſamq; aſperam arteriam,
expirationem attinet, uel aliquam cartilaginem rerum Opifex ipſi largitus uideatur. tantum abeſt, quòd il
li Opificis induſtriam oſtenderent, qui omnes aſperæ arteriæ ramos in pulmonis ſubſtantia diſtributos ex
cartilaginibus perfectos circulos conſtituentibus fabricatos finxerunt, & aliam inibi aſperæ arteriæ quàm
quà ſtomacho prætenditur conſtructionem enarrarunt: haud perpendentes, ſi aſpera arteria ita extruere-
tur, pulmonem neque diſtendi, neque laxari ita opportunè poſſe: aut ſaltem in longitudinem, uel breuita-
tem duntaxat, non autem in amplitudinem aſperæ arteriæ ramos proficere educi ve poſſe. Neque minus
illi hallucinantur, qui arteriam hanc apertam patentemq;, & non ſtomachi modo concidentem efforma-
tam aſſerunt, quo aeris liberior eſſet ingreſſus & egreſſus: quandoquidem hi præterquàm quòd laryngis
arctationem dilatationemq; ignorant, eò uenere ruditatis, ut ipſos lateat, ſi aſpera arteria cum omnibus
ſuis propaginibus ſemper æquè tenſa apertaq; eſſet, pulmonem neque unquam conſtringendum aut dila-
tandum, nihilq; uacui fuga in aſperam arteriam (ut quæ prius non concidiſſet) attrahendum. Nam hoc uel
ex follibus animaduertere debuerunt, quibus longè aliud artificium ad eam partem quæ aerem reddit,
quàm reliquæ follium amplitudini adhibetur. Hanc enim artifices diſtendi comprimiq; promptam red-
dunt, ut oppleri inanirìq; poſsit: non autem ita canalem, quem rigidum faciunt, & uiciſsim diſtendi com-
primiq; ineptum. cuius naturæ ſi totus follis eſſet, quis omnem ipſius uſum nos perdituros, ac inſtar lagenæ
uitreæ follem futurum ignorat? Atque huiuſmodi membraneæ ſubſtantiæ arteriam conſtituentis eſt ra-
Cur cartilago aſperæ arteriæ conſtitutionē ſubeat. tio, quæ hanc membraneam debuiſſe fieri commonſtrat. At cartilaginibus abundauit quoque, ut non mo-
dò reſpirationis, uerùm & uocis quoque, uti diximus, organum fieret. Quemadmodum enim aſperam arte
riam læuium arteriarum modò, reſpirationis nomine membraneam confici idoneum fuiſſet: ita quoque
ad uocem ampla, rigida, duraq; prorſus fiſtularum, tibiarum & cornuū ritu effingi debuerat. Quandoquidē
ut uox fiat, ſymmetriā quandā & robur eſſe oportet, aeris & ſubſtantiæ ab ipſo percuſſæ. Huiuſmodi ſanè
ſubſtantia eſt cartilago, ex qua uniuerſam arteriā ſolius ſoni gratia, tibię modò extrui ſine ligamētis & mē-
branis oportuiſſet. Verùm quū abſq; inſpiratione ac expiratione uox fieri nullo oportuerit modo, illęq; cō-
preſsione ac diſtentione neceſſariò indigeāt, meritò laudabimus ſummi rerū Opificis ſolertiā, qui aſperā
arteriā ſimul cōmodum reſpirationis & uocis organū molitus eſt. Imò tantā induſtriā in laryngis conſtru-
ctione oſtēdit, ut illa nūc magis, nūc minus claudi poſsit, & ſpiritū ex noſtro arbitratu ad magnos ſępe uſus
retinere ualeamus, & uocē nunc grauē, nunc leuem, prout rimā illam (quæ profectò uocis primarium eſt in
Laryngis rimæ uſus. ſtrumentū) arctamus uel laxamus. Hæc nanque illa eſt, quam tibicinarū coniunctis arundinum fruſtulis
cōparauimus: ac illi etiam rimæ reſpondet, quæ fiſtulis illis ineſt, quas labris amplectimur. Congruit etiam
uſu, quamuis non forma, cornuum & tubarum orificijs, quæ ori illa inflantes accommodamus. Deinde &
organorum quoque fiſtularū rimis, & illarum etiam fiſtularū foramini, quas tranſuerſim inflamus, laryngis
rima comparatur. At hæc interim longè omnium eiuſmodi foraminum aut rimarum in quibus ſonus ef-
ficitur,

ficitur,artificium uincit.ut quæ ita extructa ſit, ut modò minus, modò magis,uti paulo antè dicebatur, eã laxare, & uarias uoces, non autem unicam duntaxat edere ualeamus: & tanta demum thoraci uis inditur, ut ex noſtro arbitratu nunc multum, nunc parum aeris ad ſolam reſpirationem, aut ut etiam ſimul uoci, quam effingere lubet, aer inter expirandum ſufficiat, emittere queamus.

Vocis generatio.

Quàm uerò fuerit neceſſum ſecundam laryngis cartilaginem perfectum efformare circulum., & arteriam aſperam hic ad laryngis radicem haud poſſe comprimi, animaduertes, ſi diligenter uocis generationem ex aere ab ampla uia in ſtrictam, & hinc rurſus in latam impetu deducto, fieri didiceris: atque ſimul q gargareonem uocis plectrum & palatum inſtar rotundi ampliq; ſpacij conſtructum, & cauitatem ſuper id in narium r foraminibus apparentem, & utriuſque lateris s quarti maxillæ ſuperioris oſsis cauernas, ac dentes pariter & linguam, & labra rimatus fueris: ac demum muſica artificum inſtrumenta, illarumq; partium uſum his Naturæ operibus diligenter contuleris.

q 6 muſc. tab. E.
r 2 fi. cap. 12 lib. 1 n, o.
s 1,2 fi ca. 9 lib. 1 Γ.

Laryngis operculi uſus

Neque hic in nominum diſceptationem incidere uiſum eſt, rixoſe certando de rimæ huius & laryngis operculi nomine, quod falſo uocis proprium, præcipuumq; organum plerique recenſent: quandoquidem hoc nihil uoci, niſi fortaſsis ad illius aliquam modulationem accommodat, cibi interim & potus tranſglutientibus, in laryngem caſum (uti primo explicuimus libro) prohibens. Imò prætetquam quòd ſenſu id ad uocem nihil facere ex uera ſectione perſpectum habemus, ratione id alijs cognitum eſſe oportuerat. Nullus enim unquam, quo operculum id ageretur, muſculus, ab alijs deſcriptus eſt: neque etiam ullis mouetur, quàm ijs t quos ab oſſe υ referente in ipſum inſeri commemorauimus, quum interim reliqui laryngis muſculi ad unum omnes rimæ illi dilatandæ uel arctandæ ſubſeruiant. Vti etiam eius gratia omnem laryngis cartilaginum fabricam extructam eſſe, non ſine maxima uoluptate cognoſces, ſi aliquo ſaltem Naturæ operum cognoſcendi ſtudio ardens, uel bruti alicuius laryngem in manus ſumpſeris, artificumq; in muſicis inſtrumentis expenderis induſtriã, Naturæ opera proximè ſectantem.

t 2,3,4 fi. & 21 lit. a K.

Cartilaginum eo diminutionis ratio.

Reliquarum etiam aſperæ arteriæ cartilaginum in ipſius caudice ſitum non eſſe uulgarem, hinc ſanè conſtat, quòd craſſior mediaq; ipſarum pars in anteriore ſede iniurijs magis, quàm poſterior, occurrente ſpectetur: quodq; cartilagines ubi à perfecti circuli figura in caudice arteriæ neceſſariò propter inſpirationem deficiunt, opportunè ſtomachum reſpiciunt, quò minus illum comprimant, minusq; ipſius in ciborum aſſumptione diſtentionem præpediant.

Aſperæ arteria tunicas apiè extructas eſſe.

Tunicas etiam aſperæ arteriæ Natura non oſcitanter extruxit. externa enim cartilagines inſtar inuolucri munit, ipſiusq; interuentu arteria uicinis partibus colligata firmataq; ſecuriùs deorſum protepit. Interna uerò non ſolum cartilagines firmius connexura, ſed eaſdem quoq; ſuccinctura, & à grauioribus iniurijs munitura, craſsior externa euaſit. Sæpe enim aliquid pituitæ inutilis à capite per arteriã defluit, necnon potus aliquid & cibi inter deglutiendũ in illam illabitur. Præterea acris quędã qualitas, uel fumi, uel cineris, uel carbonum, uel alterius cuiuſdam facultatis medicamentoſæ, etiam inter reſpirandum attrahitur. Adde, pus tuſsi expectorandum quandoque eſſe malignum & erodens: dein alius quis humor, utpote flaua bilis, ac atra, aut pituita ſalſa intus putredinem experta, per aſperam arteriam interdum efferri debet: à quibus omnibus obducta cartilaginibus tunica, ne illæ radantur, & roſionem alterationeq; ab his non ſine graui ipſarum uitio ſentiant, præcauet. Atque ut larynx eiuſmodi noxijs (nimirum ori uicinior) magis ſubijcitur: ita quoque & tunicam hanc paulo craſsiorem obtinet, quàm extremi arteriæ ſurculi, in quibus tunica tenuior euaſit, ne plus æquo pulmonis ſubſtantiæ aerem cordi temperantis uim obtunderet, & aeris in u uenalis arteriæ germina aſſumptionem, & rurſus cordis fuliginoſorum in aſperæ ramos attractionem prohiberet.

u 2 fi. cap. 15 lib. 3.

Pinguedinis & glandularis laryngis ratio.

Cæterùm pinguedo inter tunicam hanc & cartilagines in laryngẽ potiſsimùm repoſita, ipſaq; etiam tunica hic pinguior ſimul cum uiſcido, quo undique oblinitur, humore, ad facilem aeris ductum conferre uidentur: atque etiam ne in magnis clamoribus, multisq; motibus exiccetur, uoxq; deficiat, plurimum accommodare. Huc quoque faciunt aſperæ arteriæ ad laryngis radicem utrinque appoſitæ glandes. humore ſiquidem meatum imbuunt, non fluido quidem, ſed uiſcido & pingui, quemadmodũ & ipſæ craſsiores ſpiſsioresq; cæteris humorem procreantibus glandulis ſunt. Quantus uerò eiuſce humoris ad uocem uſus ſit, indies fiſtulas humectante oleo inungi uidentes docemur. Neque profectò eiuſmodi humore procreando illæ tantum quas diximus glandes ſufficiunt, uerùm & aliæ laryngi accumbunt, quarum hiſtoriam priuato Capite ſubijciemus: ſimulatque hic inſuper admonuerimus, humorem illum à glandulis continuò paratum, ad mutuam quoque illam laryngis & ſtomachi eleuationem & detractionẽ, quæ in deglutientibus & reſpirantibus accidit, haud mediocriter ex uſu eſſe: perinde ac miris modis illi etiam opitulatur interioris aſperæ arteriæ, cum interiori tunica ſtomachi nexus & continuitas.

Laryngis et ſtomachi mutui aſcenſus & deſcenſus ratio.

Eius enim propemodum beneficio, quum ſtomachus cibum aut potum tranſglutit, ac trahẽdo ſeipſum quaſi deorſum uellit, larynx pulchrè aſſurgit, & ueluti in oris cauitatem ducta, poſteriori ſua ſede ſolida, & non ut reliqua poſterior aſperæ arteriæ pars membranea, accedens, illud ſtomachi munus haud impedit. quemadmodum etiam inſpirantibus, arteriaq; aſpera ueluti attractionem moliente, larynx deorſum fertur, fauciumq; anguſtia, quo minus ipſius rima commodè aperiri queat, non obſiſtit. Vnde etiam larynx (quæ expirantibus uocemq; modulantibus ſurſum fertur) tanto magis ex faucibus uerſus iugulum deſcendit, quo maiorem ipſius rimæ dilatationem molimur: huc ſanè opem ferentibus x muſculis, qui à pectoris oſſe pronati primam laryngis cartilaginem in ea functione deorſum protrahunt.

x 5 muſc. ta. P. & 1, 2 fi. cap. 28 lib. 2 G.

DE FAVCIVM GLANDVLIS. Caput V.

TRIPLEX glandium genus in faucibus repoſitum, uarijs ſpectatur figuris. Ac primum quidem genus ſexta

muſculorum tabula L inſignitur: & in ſecunda figura, tertia, quarta, quinta Capitis uigeſimiprimi, libri ſecundi M. Secundum uerò genus ſexta quoque muſculorum tabula F indicatur, & decimaquarta quinti libri figura E, E. Tertium autem in prima muſculorum tabula A notatur: & in quarta, inter G, Q, Z conſiſtit.

QVONIAM nonnullarum [a] glandium aſperam arteriam humectantium paulo antè mentio incidit, [b] aliæq; eiuſdem functionis gratia creatæ illis accumbunt, non inopportunè eas quoque hic ſimul, de nominibus interim haudquaquam anxiè diſceptaturi, proſequemur. Non minus enim modò, quàm aliàs, ingenti nominum pelago fluctuamus: ex quo ut emergamus, fauces nobis citra omnem contentionem uocari liceat uelim, uniuerſum ſpaciũ ab [c] inferiori maxilla intus circumſcriptum: illud dico, quod in profunditate ab interna mentis ſede ad ceruicis uſque uertebrarum corpora pertingit: in latitudine uerò, quicquid inter dextram inferioris maxillæ partem & ſiniſtram habetur. Hoc enim φάρυγγα ueteribus Græcis uocatum arbitror: quo nomine & laryngem, tanquam huius ſpacij digniſsimam partem, aliquando donarunt: Suidæ diſtinctionem parum obſeruantes, qua maſculini generis uocem laryngi accommodat, fœminini uerò faucibus. Eundem locum & ἰσθμὸν ab anguſtia nuncupaſſe uidentur, quòd nulla in uniuerſo corpore ſit regio æquè anguſta, & tot interim organis infarta. Hac enim ſede narium [d] foramina in os deſcendunt, [e] & hic reponuntur larynx uniuerſa, [f] ſtomachi initium, linguæ [g] radix cum oſſe υ imaginem exprimente, ac numeroſis illarum partium muſculis: præterea & muſculi maxillam mouentes, tum [h] qui ab oſsis cuneum imitantis [i] proceſsibus inſtar alarum efformatis originem ſumunt, tum [k] qui nonnihil huius etiam anguſtiæ cauſa in medio excarnes facti inferiorem maxillam deorſum uellunt. Adde præter tertij, ſexti, ſeptimi parium cerebri neruorum [l] propagines, [m] uenas iugulares, & [n] arterias ſoporales, & quas nunc lubens enarrarẽ glandulas hic contineri. Eſt aũt harum genus triplex: ac [o] unum quidem, quod iuxta laryngis radicem aſperę arterię lateribus adnatum, in præcedenti Capite recenſuimus. [p] Secundum uerò elatius laryngi apponitur: quippe in ſpacio quod nobis hiantibus medium inter narium foramina & laryngem apparet, utrinque in lateribus una reponitur glandula utcunque inſignis, & glandi forma perquàm ſimilis. Oblonga enim eſt hæc glandula, ac ſecundùm longitudinem ſurſum ac deorſum exporrigitur, communi oris tunica, ſed ea hic quàm alibi tenuiore fungoſioreq; ueſtita. Subſtantia conſtat alijs ferè glandibus ſimili, at impenſius rariore, in hocq; propria, ut ſaliuam procreet, ac aſperam arteriam & ſtomachum quoq; cum tota oris amplitudine humectet. unde etiam apud Hipprocratem quarto de Morbis uulgaribus libro, glandulæ iſtæ ſpongiarum nomen obtinuerunt. Vocantur autem inſuper Græcis παρίσθμια, fortaſsis non tã quòd his anguſtijs contineantur, ac quòd [q] gargareonis latera reſpiciant. Si enim hiantis oris cauitatem intuearis, atque foramina narium & gargareonem obſerues, quid aliud hic foramina quàm duo uelut maria, ipſe autem gargareo inſtar anguſtæ terræ inter illa deductæ apparebunt: adeò ut nihil obſtiterit, gargareonem ἰσθμὸν aliquando à Veteribus, qui pueros in cadauerum ſectionibus exercebant, nuncupatum fuiſſe arbitrari. Aliàs enim ſi ad loci anguſtiam, inſtrumentorumq; hac in ſede frequentiam, animum duntaxat adhibuerimus, glandes aſperæ arteriæ adnatæ, quum in maioribus anguſtijs, quàm ſecundùm hoc glandiũ genus reponantur, παρίσθμια uocitandæ forent. uerùm quum illas ab Anatomes profeſſorib. deſcriptas fuiſſe, hactenus non obſeruauerim, magis ſecundum genus (quod etiam nimis quàm oſcitanter alij enarrarunt) ita appellandum duxerim. Cæterùm ſecundum hoc glandularum genus amygdalis quoque aſsimilatum, Græci etiam ἀντιάδας, ab oppoſito ſibi inuicem forſan ſitu nuncupauerunt, quam uocem interpretes tonſillas & amygdalas uertunt. Quamuis hæc poſteriora nomina [r] tertio glandoſo huius ſedis generi quidam artribuiſſe uideantur, ignorantes interim cum primo genere ſecundum. Non tamen hic prætereundum eſt, Græcos, quum tumores præter naturam enarrant, glãdularum quę in faucium initio ſibi opponuntur, ac ſecundum glandularum genus conſtituunt, inflammationes ἀντιάδας uuncupaſſe, & παρίσθμια inflammationem glandularum, quæ in faucibus ſunt: non adijcientes, quæ nam illæ cenſeantur. Porrò tertium genus, [s] inguinum & axillarum glandibus reſpondet. numeroſum enim ſub aurium radicibus & uniuerſo ſpacio inferiori maxilla circumſcripto continetur, ac cauitates omnes exactè implet, uaſorumq; diductibus diſtributionibus ve præficitur, has partes quoque ſua humectandi ui imbuens. Hoc glandularum genus nullo peculiari donatum eſt nomine: uulgus tamen hic in ijs quibus ueſcimur animalibus, & potiſsimùm in ſylueſtribus porcis, ut & reliquas glandulas, in delicijs has quoque habet, ac Animellas ſeu Lacticinia (perinde ac [t] glandium in iugulo repoſitum) nuncupat. Num uerò & iſtas quoque Græci παρίσθμια appellauerint, ſciremus ſanè, niſi temporum iniuria Marini uiginti de Conſectionibus libri, cum Græcorum omnium qui quicquam in Anatome dignum præſtiterunt operibus, maxima ex parte intercidiſſent. quartus enim Marini liber inter cætera glandulas tractabat. Vtcunque uerò ſit, hoc tertium in faucibus glandularum genus non minus quàm cætera duo ob uarios quibus implicatur affectus, & ſcrophulas præcipuè, perpendendum uenit: hocq; in primis tempore, quando non id ſolum genus, uerùm & alia duo ſimul cum palato & gargareone Gallicus morbus miſerè exercet.

Fauces. — ἰσθμός. — Triplex in faucibus glãdiũ genus. — Primum. — Secundum. — παρίσθμια. — ἀντιάδες. — Tertium in faucibus poſitarum glãdiũ genus.

a 6 muſcu. tab. L. b 6 muſc. tab. 3. & 1 muſ. tab. A. c 1 fi. ultimarum li. 1 à G ad I. aut quod cõplectitur in effracta maxilla ſexta tab. muſcu. d Poſt E 6 muſ. tab. e figura ca pi. 21 li. 2. f 2, 3, 5 fi. ca. 21 libri 2 H. g 5 muſcu. tab. L, M. h 6 ta. D. i 3, 4, 5 fi. ca. 6 li. 1 P. k 5 ta. H, I. l 2 fi. ca. 2 li. 4 T, Y, e, g, n, v, w. m fi. ca. 6 lib. 3 S. n fi. ca. 12 li. 3 X ad a. aut ſpecta ultimam fi. lib. 3. o 6 muſc. tab. L. p 6 muſc. tab. F. q 6 muſc. tab. E. r 1 muſcu. ta. A. 4 ta. inter G, Z, Q. s 1 muſcu. tab. I. t 2 fi. 8.

DE GARGAREONE. Caput VI.

IN biante ore gargareonem citra diſſectionem uidere eſt, quanquam in ſexta muſculorum tabula E inſigniatur, in ſeptima uerò A.

ISTA

ISTA quoq; corporis particula pluribus donatur nominibus. gargar. n. gurguglio, garga-
reó, ſibilus ac tintinabulũ à uoce ac ſonitu nuncupatur. Quia oerò inſtar ouæ ſuperiùs an *Gargareo-*
guſta, inferiùs uerò globi inſtar rotooda aliquando, dum inflammatione corripitur, pro *nis nomina.*
pendet, Vua, ſen σταφυλὴ appellatur. Deinde quòd caudæ muris, aut columnæ modo ex-
tenſa interdom ex humorum affluxu particula hæc producatur, ut & affectus ille, κίων ac
colomnella dicitur. Porrò quooiam ſecundùm naturam ſe habens, ſuperiùs latior, infe-
riùs autem ſtrictior uiſitur, fundibulum aliqui eam uocaucrunt. at oomina ſonitus occaſione ipſi indita, à
a 2,3,4,5. multis toti laryngi, ab aliquibus uerò laryngis [a] tantum operculo, etiam accommodantur. Cæterùm gar
6 fi. cap. 21 gareonis (ita enim particula iſta in noſtris ſcholis frequentius appellatur) ſitus, forma, color, ac omnia fe-
lib. 1 L. rè huc pertinentia, non minus quàm externa unguiom ſuperficies euadent conſpicua, ſi alicuius hiantis os
inſpicere non piguerit. Vode etiam horum enarrationi prolixiùs quoque haud immorandum eſt. Oblon- *Gargareo-*
ga enim tunc ſpectantibus occurrit particula fungoſa & carnea à palati fioe, ubi narium foramina fauces *nis ſitus, for*
ſpectant, in oris amplitudinem propendens, ſuperiùs ubi palato continuatur latior, inferiùs pyramidis in- *ma, ſubſtan*
uerſæ inſtar acutior. Venulas quaſdam ex uaſis palati tuoicam adeuntib. in ipſius medio aſſomit: neruis ao- *tia.*
tem non admodum participat. Porrò gargareonis primarium uſum uocis modulatiooem eſſe, ac illum ho *Vſus.*
mini ad ſermonem plurimum opitulari, argumento ſunt, qui hunc præſectum alias ve deroſum habent: de
in quòd ſoli homines, auiumq; quædam tantum genera hoc donari uidentur. adeò ſanè, ut non immeritò
uelut quoddam uocis plectrum, ita ad cauum palatum pendens cenſeatur. Secundariò autem ad aeris attra
ctionem, ne ſcilicet nimium frigidus in pulmonem feratur, aliquid & bomini accommodare creditur, quũ
his quibus gargareo præſectus eſt, frigidus aer impenſius quàm cæteris noxius eſſe obſeruetur. Sic quoque
& ad aeris expurgationem nonnihil conducit. oam pulucrem ſibi applicat, qui alioquin in laryngem ſimul
cum aere erat aſſumendus. At hic uſus, quum cætera animalia ad terram magis quàm homo ſpirantia gar-
gareone deſtituantur, parui pendendus uidetur. Quamobrem uerò nonnulli gargareonem excremento-
rum à cerebro in os deſcendentium quoddam receptaculum eſſe tradiderint, non ſatis aſſequor, quum gar
gareon oullam, qua aptè aliquid ſuſcipiat, cauitatem nanciſcator: imò quoties humore imbuitur, laxatus
muris caudæ forma propeodet, aut alio quopiam ſibi grauiſsimo uitio, dom fluxionem ſuſcipit, conflicta-
tur. At nunc tempeſtiuum erit, pulmonis in quem acr per aſperam arteriam ducitur, conſtructionem
aggredi.

DE PVLMONE. Caput VII.

*PVLMONEM oſtendit maior præſentis libri figurarum pars, prima uidelicet ad characteres R, S, T, V. Se-
cunda ad N, O, P, Q. Tertia ad L, M, N, O. Quarta ad M, N, O, P. Quinta ad i, k, l, m. Duodecima E, F, G, H. Decima-
tertia ad B, C, D, E. Vaſa autem pulmonem implicantia partim exprimuntur prima figura Capitis trigeſimi octaui li
bri primi, partim duabus figuris Capitis decimiquinti libri tertij.*

a Vna ad SITVM pulmonis [a] duæ inſigniores thoracis indicant caoitates: in utraque enim ca- *Situs pulmo*
dextrum la uitate, inter coſtas & alteram thoracem interſepientinm [b] membranarum conſpicua, *nis.*
tus G, G. al- pulmo locatur, perinde ac cauitates illæ, geminus. Huius nanq; pars dextram cauitatem *Numerus.*
tera ad ſini occupans, illi quæ in ſiniſtra ſpectatur, propriæ pulmonis ſubſtaotiæ interuentu neque
ſtrum latus continua, neque etiam contigua eſt: quum ſcilicet ambæ interſepientium membranarũ
t. 12 fi. medio inuicem dirimantur, & [c] oaſorum ex uno caudice in dextram ac ſiniſtram pul-
b eadẽ fig. & qdé cha-racteres. monis partes digeſtorum duntaxat beneficio, inuicem ſint commiſſæ. Ac dextra quidem pulmonis pars
c 12 fi. B, dextram thoracis cauitatem, ſiniſtra autẽ læuam ita implent, ut nihil prorſus in uniuerſa thoracis amplitu
C, D. dine, pulmonis ſubſtantia non oppletum ſe offerat, præter uniuerſam regionem quam interſepientes mem
d Inter G, branas [d] in ſe complecti, ac in ipſorum medio conſtituere diximus. Verùm ut mediæ buins regionis ſe-
G & I, t fi. 2. dem, quæ ſupra [e] neruoſam ſepti tranſoerſi partem conſiſtit, longè aliam in bominibus, [f] quàm ſimijs
e 7 muſcu. & canibus occurrere nooimus: ita quoque hic uaria pulmonis obſeruatur ratio. Homini oamque in tota ea
12. k, l, m, n. regione nulla reponitur pulmonis portio, in canibus uerò & ſimijs cæteriſq; quadrupedibus longiorem bo
f Quæ omni mine thoraeem ſibi uendicantibus, ob idq; etiam inter ſeptum & inuolucri cordis mucronem notatu di-
ſunt pecu- gnam amplitudinem eauitatemq; in membranarum thoracem interſepientium medio demonſtrantibus,
liaria, ex ip pulmonis pars in ea amplitudine ſeſe offert, quæ cauam uenam hàc procedente peropportunè ſuffulcit &
ſius petes diſ ſectione. complectitur. Hæc enim pulmonis pars, præcipua ſua portione uenæ illi ſubſternitur, & ſinum inſuper ue-
næ conuexo admodum continuè reſpondentem, ſibi inſculptum gerit, quo manus ferè modo, nenam con-
tinet, ac neluti tutò deducit: ſuæ alioquin qua collocatur liberæ amplitudinis formam perinde exprimens,
ac dextra & ſiniſtra pulmonis partes, ſuas quibus continentur ſedes examuſsim referunt. Pulmo namque *Pulmonis*
nulla peculiari indigebat forma, ſed pro accumbentium corporum effigie, ut & iecur ipſum, efformatur, *forma.*
prorſus ſuarum quibus continetur cauitatum imaginem haud ſecus aſſumens, quàm ſi quis argilla his caui
g 13 figu- tatibus impreſſa, pulmonem conſtruxiſſet. Vbicunque enim cauitatum ſedes cõcauæ ſunt, inibi pulmo gib
ram im- boſus euaſit: ubi autem gibbæ extuberãteſq; uiſuntur, pulmo etiam caous redditur. Quapropter etiam fit,
miſſam ſin- dextram pulmonis partem ſiniſtra iunctam, bubuli, aot ceruini, aut alterius biſulci animalis calcibus, un-
gis 8 muſc. guibus ve ſimul commiſsis, rara quadam ſimilitodine correſpondere, aut alteram pulmonis partem unius
tabula tho-racis. unguis ſpeciem referre. Tota enim [g] poſterior pulmonis ſedes, lateraq;, anteriori nnguium regioni, ac

 lateribus

lateribus adamuſsim conueniunt. Quemadmodum enim ungues anteriori parte lineá impreſsioneq; inuicem dirimuntur: ita quoque & poſterior pulmonis ſedes huic lineæ ſimilem omnino impreſsionem, prominentium in thoracis cauitatem uertebrarum corporum occaſione, obtinet. Et ut impreſsio hæc, ſecundùm unguium longitudinem gibbumq; modicè obliquatur: ita quoque & pulmonis hac ſede impreſsio ſecundùm dorſi in exteriora incuruationem ducitur. Rurſus ut ungues anteriore parte magis quàm poſteriore, contigui uidentur: ita & pulmo ipſe, eo quòd interſepientes membranæ ab inuicé multo minus ubi dorſo committuntur diſtant, quàm ubi pectoris oſsi proximæ ſunt. Deinde reliqua pulmonis poſterior pars & latera, propter thoracis coſtarum inflexus, ut & ungues ipſi, gibba cernuntur. Porrò unguium parti quæ terræ innititur, pulmonis [h] regio ſeptum tranſuerſum ſpectans, exactiſsimè congruit. Hæc enim, quemadmodum & illa, ſubcaua uiſitur, propter [i] gibboſam ſepti hac in ſede imaginem. Cæterùm pulmonis [k] regio pectoris os reſpiciens, ipſius ve anterior pars, adamuſsim refert poſteriorem unguium ſedem uniuerſam, quæ terram non contingit. Vt enim illa utrinque orbicularis eſt, & amplo interſtitio dehiſcit, ita etiá hæc pulmonis regio: quæ tanto poſteriore etiam ſede breuior eſt, quanto poſterior unguium regio terram non contingens, longitudine ab anteriore uincitur. Cæterùm alia adbuc impreſsio hactenus non commemorata pulmoni illic accidit, [m] quà is lateribus interſepientium membranarum accumbit. Harum namque latera quum cor inibi contineatur, utrinque extuberant, [n] gibbumq; efficiunt, cui proportionatum ſinum pulmo ſibi uendicat, illi correſpondentem, quem inter ungues illic cernimus, ubi duriores pili in ipſarum medio occurrunt. Atque hæc de humano pulmone ſubaudita uelim, eoq; non flaccido, ſed ut ſecundùm naturam thoracem implet, diſtento. [o] Aliàs enim quum concidit, atque in lobos ſeu fibras inſigniter diſtinctus uiſitur, elegans hæc propriaq; pulmonis forma deperditur. [p] Vtræque enim pulmonis partes in duos diſtinguuntur lobos, mébraneis fibris in hominibus inuicem hærentes, neque ita inter reſecandum ſeparatu, ac in cane, promptos. Hoc loborum interſtitium obliqua perficitur linea, e regione propemodum quartæ thoracis uertebræ incipiente, & obliquè deorſum in priora, quaſi ad pectoris oſsis mucronem protenſa: ſic ut humilior lobus ſuperiore exiſtat longior. Neque etiam perpetuò in duos ſolum lobos pulmonis partes ſecantur, uerùm aliquando in tres, interdum in nullos, aut duos ita inuicē nexos, ut ſectionis potius nota, quàm reuera diſtinctio in quibuſdam hominibus uideatur. [q] Lobum autem qui in canibus ſimijsq; cauæ uenæ caudicem ſuffulcit, uti iá antea dixi, nunquá in homine obſeruaui, & hunc illo deſtitui certo certius ſcio. Quamuis interim Galeni locus in ſeptimo de Adminiſtrandis diſſectionibus, mihi memoria nó exciderit, quo inquit: quintú hunc pulmonis lobú eos non latere, qui rectè ſectioné adminiſtrant: innuens, Herophilo & Marino eiuſmodi lobum fuiſſe incognitum, uti ſanè fuit, quum illi hominum cadauera, non autem cum ipſo ſimiarum ac canum duntaxat aggrederentur, in quib. præſenti lobo nihil eſt manifeſtiùs: quemadmodú hominem ſecanti pulchrè etiam conſtat illum deeſſe, tum quòd id ſenſus indicet, tum quò[d] [r] uena ſeptum permeans ſimul cordis penetret [s] inuolucrum, neque aliquod prorſus ſit interuallum ductus cauæ inter ſeptum & inuolucrum, quale in canibus longiſsimum uiſitur: unde etiam in illo, uena caua meritò hoc quinto lobo tanquam a manu quapiam ſuffulciri amplectiq; debuit. Pulmo externa ſuperficie læuis undique eſt, & ueluti humore lento madidus. attamen in pleriſque hominibus non infrequenter hæc ſuperficies aſpera earum membranarú modò cóſpicitur, quæ inuicem conaſcuntur: quandoquidem in illis iam dextra pulmonis pars, iá ſiniſtra, iam utraq; etiá pertinaciſsimè thoracis lateribus fibroſarum nexuum interuentu colligatur, adeò ut id hominibus quodammodo peculiare eſſe uideatur, ut & fuſcus quidam, non autem candente rubore rubeus color, & quędam inſtar nubium oblineatio, ac in colore inæqualitas, in hominum pulmonibus conſpiciuntur: non quidem in laqueo ſuffocatis ſolum, aut aliquandiu mortuis, uerùm & in illis quibus adhuc uiuentibus cor exceatur: quamuis tamen ſenſim mortuis pulmones intenſius nigricent, concidantq;. In alijs itaque animalibus non niſi perquàm raró, pulmo ulli thoracis parti membranearum fibrarum medio hęret: connexus autem qui uaſorum ſit beneficio, illis perinde ac hominibus cenſetur communis. [t] Aſpera enim arteria dorſo colligata, & in pulmonem profecta, omnibus animalibus eum æquè dorſo alligat, & [u] uena quoque arterialis & [x] arteria uenalis ſimiliter illum cordi connectunt. Pulmonis ſubſtantia, caro eſt mollis, fungoſa, rara, leuis, aerea, ac uelut ex ſpumoſo ſanguine ſpuma ve ſanguinea concreta, multiſq; uaſorum germinibus ſcatens. Vaſa ſunt tria, ac primum quidem eſt [y] aſpera arteria, quam iuxta quartę thoracis uertebræ corpus in duos truncos diduci innuimus, quorum dextram pulmonis partem, ut ſiniſter in ſiniſtram, exporrigitur, & primòm in duos ramos ſectus, ac his rurſus in plures, hiſq; rurſus in alios diuiſis, multiplici ſobole pulmonem intertexit. Secundum uas uenalis eſt [z] arteria, tertium autem [a] uena arterialis, quarum in tertio libro cum reliquis uenis ac arterijs neceſſariò meminimus. Adeò ut de illis hic nihil planè amplius, donec ad cordis conſtructionem deueneri mus, repetendum ſit. Hæc uaſa ſimiliter ac aſpera arteria in pulmonem ea digeruntur ſerie, ut arterialis uenę rami, aſperæ arteriæ propaginum poſteriori ſedi attendantur, uenalis uerò arteriæ ſoboles anteriori. Atque hæc uaſorum digeſtio undecunque ad externam uſque pulmonis ſuperficiem adamuſsim ſeruatur, non ſitu modò ſemper ſibi ſimilis, uerùm & magnitudine etiam. Vt enim multo maior eſt arteriæ aſperæ truncus pulmoni inſertus, uenæ arterialis & uenalis arterię primis in pulmonem implantationibus: ita quoque uniuerſo per pulmonem progreſſu, totaq; ramorum ſerie, ſoboles aſperæ arteriæ ampliores, patentioreſq; uenarum & arteriarum ſurculis exiſtunt. Huic innumero uaſorum implexui, ea quam diximus pulmonis caro intertexitur, atque omnes uaſorum amplectens ſurculos pulmonem efformat: quemadmodum propria iecoris ſubſtantia, cum frequenti uenarum ſobole iecur conſtituit. Inſuper uniuerſum pulmonis corpus nó aliter ac iecoris, tenui quadam membraneaq; obducitur tunica, principium ab illis uaſorum inuolucris

Margin notes (left):

In quot lobos fibrasve pulmo diuidatur.

In homine nullum pulmonis lobú cauæ caudicem ſuffulcire.

Qualis pulmonis ſuperficies.

Pulmonis connexus.

Pulmonis ſubſtantia.

Vaſa.

Pulmonis tunica.

Margin notes (right):

h 14 fi. G, H.
i 1 fi. I, I.
k 2 fig. N, O, P, Q
m 1 fi. T, V.
n 1 fi. L 2 fi. M, M.
o Vt in 3 et 5 figuris.
p Singulis lobis ſinguli adhibui characteres in ijs figuris quibus pulmo ſe offert.
q Pete hūc ex aliquo quadrupedis pulmone.
r 5 fig. D. 6 fig. N.
s 4 fi. B, B.
t 6 fi. Y. 12 fig. A.
u 6 figu. L 12 fig. C.
x 6 fig. O 12 fi. D.
y 1 fi. cap. 38 li. 1. 12 fig. B.
z 2 fi. cap. 15 li. 3. 12 fig. D.
a 1 fi. cap. 15 li. 3. 12 fi. C.

uolucris ducens, quæ aſperæ arteriæ alijſq́; duobus pulmonis uaſis ab interſepientibus thoracem membranis, ſeu ea quæ coſtas ſuccingit, offeruntur. Quum primùm enim hæc uaſa in pulmonis ducuntur ſubſtantiam, ea tunicula à proprijs uaſorum tunicis abſcedens, in pulmonis tegmentum degenerat: cui [b] neruuli à ſexti paris neruis recurrentes neruos conſtituentibus, & poſtmodum in uentriculi ſuperius orificium diffuſis communicantur. Nulli autem, aut perquàm graciles in pulmonis ſubſtantiá ſenſu non admodum indigentem diſſeminantur. Pulmo enim in hoc præcipuè factus eſt, ut aerem cordi (quo potiſsimùm ad naturalis caloris non qualitatem ſolùm, ſed ſanè & ſubſtantiam indiguit) præpararet, ac demum cor, uiſcus aliquod ſibi appoſitum haberet, ex quo aerem ſuis functionibus aptum ſemper allicere poſſet: & ne quemuis ſtatim nos ambientem, eundemq́; aliter non immutatum aſſumere cogeretur, præcipuè quum Natura non ſolùm cordis occaſione quamplurima animalia reſpirare uoluerit, uerùm & uocis quoque gratia, ad commodam animalis uitam haud mediocriter neceſſariæ. Quod enim à pulmone inter expirandum redditur, uocis optima cenſetur materia. Vnde etiam maximè rerum Opifex uniuerſa reſpirationis organa in eũ modum exſtruxit, ut noſtro arbitratu aerem attrahamus, eumq́; rurſus nunc ualidè, nunc remiſsè uariaque copia expellamus, quum interim continuus indefeſſusq́; cordis motus ex noſtra uoluntate neutiquam pendeat. Quandoquidem uerò hæc quoque alibi, ac potiſsimùm in thoracis muſculorum hiſtoria, neceſſariò latius perſecuti ſumus, ad pulmonis conſtructionis rationem nunc ſermo accommodandus uenit. Pulmo itaque inſtar promptuarij cuiuſdam in aſperæ arteriæ ramos aerem aſſumit, ut deinde cor per arteriæ uenalis propagines ex aſperæ ramis, adeoq́; peculiari pulmonis ſubſtantia, illum ſibi alliciat: & rurſus quod cordi inutile eſt, per expirationem à pulmone reddatur. Quis igitur aſperæ arteriæ ſit uſus, neminem latet, quẽ admodum neque uenalis etiam arteriæ officium multis eſt incognitum: ſi quidem id præcipuum ſit, ut aerem cordi aptum in ſe pelliceat, huiusq́; interuentu cor eundem in ſiniſtrum ipſius uentriculum attrahat. Arterialis uena in hoc maximè facta creditur, ut pulmoni aptum ſuæ ſubſtantiæ alimentum ex dextro cordis uentriculo exporrigat, quod leue, aereum, ſpumoſumq́; eſſe oportuit, ſi modò pulmo facile cõprimi colligiq́;, & rurſus diſtendi, ſequaxq́; eſſe debuit. Ad quam functionem, uenalis quoque arteria pulmoni putatur eſſe utilis. nam & hæc illi ſanguinem ſuo nutrimento aptiſsimum defert: quo pulmo tum propter ipſius mollitiem, tum propter continuum motum, tum propter caloris copiam, quam ex cordis uicinia adipiſcitur, plurimo præ cæteris corporis partibus indiguit. Quòd autem pulmonis tunica ipſius ſubſtãtiæ, quæ forſitan non uulgarem, & quam modis omnibus à medicis grauiter expendi inquiriq́; optauerim, alterandi aeris uim poſsidet, ramorumq́; implexus firmat, inuolucri uice ſit, cuiuis perſpectum reor. Sic quoq; hanc iuſtiſsimè tenuem mollemq́;, ut promptè cum pulmone concideret, facileq́; dilataretur, factam eſſe, neminem decet ambigere.

Marginal notes: b 2 ſi. cap. 2 li. 4 q. & hu. ſi. 6 o. — *Nerui.* — *Pulmonis uſus, & conſtructionis ipſius ratio.*

DE CORDIS INVOLVCRO. Caput VIII.

HOC inuolucrum membranis thoracis amplitudinem interſepientibus liberum, nullaq́, ex parte diſſectum, tertia oſtenditur figura, ad characteres B, C, D, E, F, G: uti apertum ſpectatur in quarta figura ad A, B, B. Dein ipſius quoque portio in ultima tertij libri figura ad B occurrit.

MEMBRANAM uniuerſum cor cum ſuis auriculis & uaſorum initijs inſtar arculæ cuiuſdam aut thecę [a] inuoluentem, in medio thoracem [b] interſepientiũ membranarum collocari antea diximus. Verùm in præſentia huius inuolucri ſitum paulo altiùs reperituri, eius effigiem pineæ nucis formæ quàm ſimillimam eſſe dicemus. Quemadmodum enim ex orbiculari & non penitus depreſſa baſi, pinea nux in obtuſum, neq; impenſe prominẽtẽ conũ mucronẽ ve deſinit, omniq́; ex parte orbicularis quodãmodo ſecũdũ latitudinẽ uiſitur: ſic quoque & cordis inuolucrum orbicularem baſim, & obtuſum mucronem obtinet, pineãq; nucem proximè refert. Cæterùm inuolucri baſis haud continua eſt, ſed ut minimum quinque foraminibus peruia: ac primum quidem [c] cauę uenæ inter prębet. quà hæc ſeptum [d] perforat. ſecundum autem illud eſt, quo eadem uena [e] ſurſum à cordis baſi iugulum petit. tertium porrò foramen [f] uenam arterialem tranſmittit. quartum uerò [g] magnæ paratur arteriæ, & quintum [h] arteriæ uenali uiam offert. Atque id quodammodo duplex eſt, quòd arteria uenalis priuſquam ex inuolucro labitur, in duos truncos diſcinditur, bina in inuolucro foramina perpetuò ferè adeptos: quanquam & uenæ etiam arteriali duobus quodãmodo locis iter præbeatur. His uaſis preſens inuolucrum ualidiſsimè [i] obnaſcit, quodammodo ab ipſis principium ducens. uidetur namque tertia arteriæ magnæ & uenæ arterialis tunica, & ſecunda uenæ cauæ & uenalis arteriæ, cordis inuolucri principium ſtatuere. Vaſa etenim medio inter cor & ubi inuolucrum ipſis committitur ſpacio, eiuſmodi aſciticijs ſuis tunicis penitus deſtituuntur, notatuq́; dignum interuallum inter cordis baſim & inuolucri ad illa uaſa coalitum exiſtit: & inuolucrum non magis cordis baſim, quàm mucronem aut latera illius contingit. quod Galenus in ſeptimo de Adminiſtrandis ſectionibus libro longè rectiùs, quàm in ſexto de Partium uſu, expendit. Cæterùm hæc quæ modò enumerauimus foramina, inuolucri potiſsimùm baſis neceſſariò propter ipſam tranſeuntium uaſorum ſeriem obtinuit, ſeſe hic quàm maximè licuit rotundam efformans. Reliquum autem inuolucri corpus nihil tranſmittens, continnũ eſt, & ſibi undecunque, præterquàm in forma, quæ turbinis quodammodo ritu ex baſi, uti diximus, in obtuſum mucronem tendit, reſpondens. Baſis hæc ſummo apice paulo altiùs quintæ thoracis uertebræ corpore locatur, huic non penitus, ſed duntaxat e regionè incũbens. Baſis enim media eſt inter pectoris os, & quar-

Marginal notes: a Vt occurrit in 4 fig. ad A, B, B. — b 3 fig. G, G, L, L. — c 5 fig. D. F. — d 7 muſcu. tab. r. — e 4 fi. F. — f 6 fi. I. — g 6 fi. O. — h 6 fi. G. — i 3 fi. B. — *Forma inuolucri cordis* — *Quibus uaſis inuolucrum cordis uiã præbeat* — *Cordis inuolucri initium.* — *Inuolucri cordis ſitus*

tam quintamq́; thoracis uertebras,æqualiter ab utriſque,pectoris dico oſſe & uertebris, diſtans. Item baſis quoque a dextris ſiniſtriſq́; coſtis pariter remota pendet. In progreſſu uerò,deſcenſuq́; inuolucri ſitus uariatur.ac alijs quidem animalibus longiore pectoris oſſe quàm homines donatis; Inuolucrum id a dextris ac ſiniſtris pariter ferè ſeiūctum deſcendit,ſenſim in anteriora porrectum:adeò ut iam baſis poſterior, aut ſi animal reſupinum intellexeris,humilior ipſo mucrone conſpiciatur. In homine autem, cui anteriorem thoracis partem rerum Opifex breuiorem condidit,inuolucrum adeò antrorſum ſiniſtrorſumq́; protenditur,ut mucro magis deorſum quodammodo pertingat, quàm pectoris oſsis [k] pars,cui ſuperior maximeq́; antica ſepti tranſuerſi pars adnaſcitur:dein in ſiniſtrum adeò pertinet, ut dextrum mucronis latus nix thoracis medium attingat. In anteriora quoque adeò mucro procedit,ut ſiniſtrum pectoris oſsis latus, quæq́; huic coarticulantur cartilagines,contingat. [*Inuolucri cordis ſubſtantia.*] Inuolucrum hoc ſubſtantia conſtat membranea, inq́; ſimilarium partium numerum cum reliquis membranis reponenda. nullis enim fibris intertexta, ſed ſimplex eſt membrana,utcunque craſſa,& admodum dura,cauitatemq́; conſtituens,in qua cor facile dilatari conſtringiq́; queat. Cauitas hæc læuis omnino eſt,tenui quodam humore oblita, ac adipe penitus omni deſtituta. [*Superficies & nexus.*] Exterior quoque inuolucri ſuperficies adipe uacat. Quanquam ſecus arbitratus ſit Ariſtoteles,cordis inuolucrum pingue eſſe aſſerens: interſepiētibus thoracem membranis fortè deluſus,quæ huic inuolucro obnatæ,prępingues,idq́; potiſsimùm in hominibus,uiſuntur. Cæterùm exterior hæc inuolucri ſuperficies propter fibroſos nexus,perinde ac membranæ inuicem connatæ,aſpera cernitur. Inuolucri enim lateribus interſepientes membranæ quodammodo orbiculatim [l] obnaſcuntur. Anteriore parte, cui illæ membranæ non adnectuntur,fibræ membraneæ earum membranarum cauitatem implentes, cordis inuolucro adnaſcuntur. Poſterior ipſius pars uniuerſa interſepientes quoque membranas habet connatas. Cæterùm inuolucri mucro,& dextri ipſius lateris egregia portio ſepti tranſuerſi [m] nerueo circulo ualidiſsimè, amploq́; admodum ſpacio [n] connaſcitur,quod hominibus eſt peculiare. Simijs quippe & canibus & porcis inuolucrum à ſepto multum diſtat:tantum abeſt,ut ipſi magna ſui portione connecteretur. adeò ſanè, ut & hinc luce clarius conſtet, Galenum hominis uiſcera aut oſcitanter,aut neutiquam ſpectaſſe, ſimiaſq́; & canes nobis deſcribentem,immeritò ueteres arguiſſe. Præterea homini priuatim anterior mucronis pars membranæ coſtas ſuccingenti fibroſis nexibus hæret,ea ſede qua ſiniſtri lateris ſextæ & ſeptimæ coſtarum cartilagines pectoris oſsi coarctantur. ſed & is inuolucri nexus [o] inter thoracem interdiuidentes membranas perficitur: nullibi enim ex illarum medio inuolucrum cordis excedit, neque pulmonem ulla ex parte niſi illarum interuentu contingit. [*Quibus uaſis ac neruis inuolucrum implicetur.*] Hoc nullas ferè arterias in ſe diſperſas obtinet,neque etiam uenas, niſi perquàm [p] tenuiſsimas,ab illis ferè exortas, [q] quæ interſepientibus membranis tanquam in omentum digeruntur. quum enim cordis inuolucrum cauam traſmittit,ab illa uix aliquid mutuatur: quā autem ſepto in hominibus connaſcitur,communia cum ſepto uaſa ſibi uēdicat. [r] Neruos quoq; adipiſcitur nimis quàm obſcuros,ac ab illis diſſectos,à quibus [s] recurrentes nerui iam pullularunt. [*Inuolucri uſus & conſtructionis ratio.*] Quod uerò cordi id ſit quod dicitur,omnibus conſpicuum eſſe arbitror: quum inſtar domus & arculæ cuiuſdam ac thecæ cor luculentiſsimè amplecti,idq́; interſepientium membranarum beneficio ſuſtinere uideatur. Præterea ut leuius eſſet,& unà durius,ex ualida ipſum extrui membrana,neminem quoque ambigere putauerim. [*Cuiuſmodi aqua in inuolucro obſeruetur.*] Cæterùm an hominibus ſecundum naturam ſe habentibus inuolucrum id aquam contineat, quam ſeroſi humoris modo in ipſius cauitate inter diſſecandum repoſitam obſeruamus,mihi non admodum perſpectum eſt. Quamnis nullam ſanè humani cordis ſectionem unquam aggreſſus ſim,in qua non multam eiuſmodi aquæ quantitatem repererim:quocunque etiam mortis genere,ſiue paulo,ſiue multo antè homo interijſſet. etiam ſi adhuc maiorem copiam in mulieribus,quàm uiris animaduerterim: niſi illi natura admodum fuiſſent humida,aut aliàs ſeroſis abundaſſent ſuccis. Quinetiam minus ferè aquæ in nuper mortuis adinueni, quàm in his à quorum ſectione diutius temperaſſem. Is cui Bononiæ cor uiuo eximi ſpectauimus, aquam etiam in inuolucro continere uidebatur:uerùm id non admodum commodè,utcunque etiam nos tragœdiæ adiungeremus,expendere licuit. Patanij huius aquæ intuendæ cupidi, pulſans adhuc cor cū pulmone reliquiſq́; uiſceribus ilico atque ex his quos uiuos in quatuor partes diſſecant,exemptum erat,in proximam pharmacopolæ officinam interdum deſerti curauimus,ac in inuolucro aquam nonnullam reperimus. Viui canes, inuolucri cauitatem & cordis ſuperficiem humectas habēt,in hiſq́; nulla diffluentis aquæ obſeruatur quātitas:quum tamen notatu digna (etiamſi ferè ſemper mediocris) in aliquandiu mortuis canibus occurrat. In porcis uerò uiuentibus plus aquæ quàm in canibus ſpectatur:uti etiam porci iam diutius mortui, illam utcunque copioſam proponunt. Adeò ut de uiuorum aqua nihil aſſerere uelim:uerùm nullam penitus in illis contineri (ut hodie omnes ex ſpiritu in aquam poſt mortem conuerſo,hanc in mortuis reperiri contendētes affirmant) falſum eſſe noui. Quandoquidē(ut ſæpe antea monuimus) membranæ nullis partibus cōnatæ,neque inuicem hærentes,perpetuò madidæ ac lubricæ apparent,ut oculi palpebrarumq́; interior ſuperficies. Ad hunc quoque modum membranæ cerebrum inueſtientes,ubi mutuò inſternuntur, & interna coſtas ſuccingentis membranæ,& peritonæi ſuperficies,ac iecoris quoque & inteſtinorum, reliquarumq́; partium inuicem tantum accumbentium, non uerò connatarum ſuperficies madorem lubrici contactus gratia ſemper commonſtrant. Nunc autem quum cor in continuo uerſans motu, neque dum uiuit animal unquam uel momento in ipſius,quod alioquin non mouetur, inuolucro quieſcens, calidiſsimū uiſcus meritò cenſetur,cur minus non madorem duntaxat,ut reliqua omnia, ſed & aquam à Natura ipſi priuatim eiuſdem uſus gratia largitam nanciſcetur?

[k 2 fi. parum ſub 5.] [l Vti fit in 2 fi. & 1.] [m 7 maſc. ta. k, l, m, n.] [n 3 fi. à G ad F.] [o Inferius L inter G et L.] [p 3 fig. D, E.] [q 1 fig. O, O, Q.] [r 2 fi. cap. 2 lib. 4 r.] [s eiuſdem fi. m.]

DE

DE CORDIS SITV ET FORMA. Caput IX.

SITVM cordis in ſua proportione oſtendit ultima figura tertij libri: dein prima & ſecunda præſentis libri figuræ idem quoque oſtendunt, quamuis in illis cor ſuo inuolucro adhuc obtectum ſit, ac inter membranas thoracis cauitatem interſepientes contineatur. In prima itaque figura id ad L ſpectatur, in ſecunda autem ad inferius L & M, M. Porrò cordis formam ex quarta, quinta, & ſexta figuris petere licet.

a 3 fi. C, D, E, F, G. b 4 fig. C, D. c 4 fig. E. 6 fi. C.

Cordis figura.

CORDIS ſitum formamq́;, ipſius proximè enarratum commonſtrat [a] inuolucrum. Cor namque pyramidalis etiam turbinatæ ve quodammo figuræ uiſitur, nuci pineæ utcunque reſpondens, quum ſcilicet ex latiore [b] baſi in [c] mucronem (at paulo quàm nucis pineę acutiorem, ac ſiniſtrorſum ueluti detortum) ſenſim deſinat, multoq́; longius quàm craſſum ſpectantibus ſeſe offerat. Verùm interim humanum cor, quod ad externam ſuperficiem totam ve ipſius molem attinet, non undique ſecundùm orbem æqualiter craſſum occurrit. Sua enim latitudo profunditatem non ſecus excedit, quàm ſi quis cor in anteriore, poſterioreq́; ſedibus egregiè comprimi, ac in latera prominere aſtrueret: inſtar mediæ, ſeu quæ utrinque aliam nucem commiſſam habuit, caſtaneæ quodammodo nucis. Hæc compreſsio in dextra potiſsimùm ſede ita accidit inſigniter, ut cor ſecundùm totam ipſius longitudinem inibi acutam potius, quàm ſemiteretem ſuperficiē uideatur conſtituere. quum tamen auium & quadrupedum corda, non multo latiora quàm profunda ſpectentur, nuciſq́; pineæ aut turbinis imagini longè exactius, quàm humanum cor, accedant. Quod ſanè diſcrimen Galenus ſcribere neutiquam prætermiſſet, ſi modò hominis cor perinde, ac ſimiarum canumq́;, aggreſſus fuiſſet: hic non ſegniter Naturæ expendens induſtriam, qua, quum homini breuis, ſed latus, thorax neceſſariò obtigit, tot differentias molitur, quibus hominem in pectoris oſsis breuitate & amplitudine, & in pulmonis lobis, & uenæ cauæ ductu, & inuolucri cordis ad ſeptum tranſuerſum nexu & ſitu à quadrupedum fabrica differre oſteodimus: & qua hic rurſus humanum cor ſecundum proportionem multo ſimul latius & breuius, quàm in illis animalibus, peropportunè euaſit. & qua denique præter cætera non uulgaria paucaq́; diſcrimina, alium cordis ſitum in homine, quàm quadrupedibus longo arctoq́; thorace donatis, reperiri docebimus: ſimulatque ea adhuc ſermoni addiderimus, quæ de cordis forma inſuper commemoranda ueniunt. Tota itaque exterior cordis ſuperficies à baſi ad mucronis uſque extremum, impenſe læuis cernitur, nulli prorſus parti connata. [d] Coronalis tamen uenæ [e] propagines à cordis baſi ad mucronem uſque cum coniugibus ſuis arterijs excurrentes, paulo magis reliqua cordis ſuperficie extuberant, inæqualitatemq́; modicam efformant: quum ſcilicet non tota ſui corporis portione in cordis ſubſtantiam imprimantur. deinde & adeps, quo humanum cor plerunque abundat, aliquid etiam inæqualitatis adfert. Baſis, propter uaſorum egreſſum inæqualis utcunque cernitur. dextræ enim ipſius ſedi [f] dextra auricula ſimul cum [g] uena caua, & [h] arteriali uena committitur: in ſiniſtra autē ſede [i] læuam habet auriculam, & præter [k] arteriam uenalem, [l] magnæ quoque arteriæ initium. Porrò cordis auriculas, uaſa, ut & ipſorum orificia & membranulas, cordiſq́; uētriculos ſcorſin ordine perſequemur, cordis iam ſitum ſubnexuri, de quo diſſectionum profeſſores prolixè contendunt: his quidem id in ſiniſtrum thoracis latus collocatum innuentibus, illis autem in medio, quòd ad dextrum ac ſiniſtrum attinet. alijs uerò non ad hanc tantum poſitionis differentiam cor in medio eſſe placuit, uerùm & ſecundum thoracis anteriora & poſteriora, deinde & ſuperiora ac inferiora. alijs rurſus hæc quidem omnia toti cordis moli, alijs autem duntaxat baſi aſcribentibus. Quòd autem in præſentia thoracem omnes appellent [m] quicquid coſtis & pectoris oſſe, & duodecim thoracis uertebris intercluditur, manifeſtum eſſe arbitror: quum alioquin ſi uniuerſus corporis truncus cum Ariſtotele ipſis thorax hic appellaretur, plurimum in cordis ſitu explicando aberrarent, quamuis alioquin ad ueram ſitus deſcriptionem non ualde accedant. Quandoquidem quadrupedibus, non baſis ſolùm, ſed & cordis propemodum mucro in medio, quod ad dextrum & ſiniſtrum ſpectat, continetur. Dein ſecundùm dorſi longitudinem baſis uicinior longè eſt primæ thoracis uertebræ, quàm mucro ipſi duodecimæ. Inſuper magis ab elatiore pectoris oſsis ſede cordis baſis remouetur, quàm mucro a pectoris oſsis [n] cartilagine gladij imagini comparata. adeò ut hac dimenſione, quam in longitudine metimur, uniuerſum cor mediam ſedem nullis animalibus exactè occupet. Quod ad anteriora poſterioraq́; attinet, omnibus animantibus cordis baſis in medio ferè eius thoracis ſedis, quam ſibi uendicat, collocatur. Mucro autem in anteriora magis exporrigitur, non tamen pariter omnibus. Cæterùm hominis cor ſua baſi exactè, ut in reliquis animantibus, dextræ ſiniſtræq́; ſedis medium obtinet, atque quod ad anteriora poſterioraq́; ſpectat, pariter ſeſe habet. tantum enim à pectoris diſtat oſſe, quantum à uertebrarum corporibus abſcedit. In thoracis autem longitudine, quæ poſteriori ſede duodecim conſtituitur uertebris, quintæ uertebræ corpus reſpicit. In anteriori uerò thoracis ſede, quæ pectoris oſsis longitudine terminatur, elatior baſis pars ad amuſſim mediam ſedem ſibi uendicat, tantundem à iugulo remota, quantum ab ea oſsis pectoris ſede, cui ſeptum inſeritur. A baſi, reliquum cordis corpus ſenſim in anteriora, & in ſiniſtrum latus eouſque obliquè exporrigitur, ut mucronis poſterior pars magis ad pectus antrorſumq́; quàm ipſum baſis centrum uergat, utq́; dextra etiam mucronis pars in ſiniſtrum magis ipſo baſis centro protenſa, medium pectoris oſsis in ſiniſtrum excedat, ipſumq́; mucronis centrum ſextæ & ſeptimæ coſtarum ſiniſtri lateris cartilagines reſpiciat, quà pectoris oſſi coarctantur. Præſentibus terminis quibus cordis ſitus comprehenditur, illius quoque magnitudo innoteſcit: quæ ſanè homini, ut & cerebrum ac iecur, quàm cæteris animantibus ex proportione obtigit grandior. Neque id ſolùm homini peculiare eſt, uerùm & illi quoque cor ſepti tranſuerſi neruoſæ parti

Marginal notes: d 6 fi. D. e 6 fi. E. — Cordis ſuperficies qualis. — f 4 fig. 1. 5 fi. B. g 4 fi. F. 5 fig. C. h 4 fi. G. 6 fig. I. i 6 fi. F. k 6 fi. G. l 6 fi. O. m 1 & 2 fig. cap. 19 lib. 1. — Cordis ſitus — n 2 fi. S. — Cordis magnitudo.

ſæ parti in læuo latere, cui cordis inuolucrum magno ſpacio ° adnaſcitur, quàm proximè accedit: ſecus lõgè quàm canibus & ſimijs, quibus cor magno interuallo à ſepto remouetur: adeò ut Galeni de cordis ſitn ſententiæ canibus ac ſimijs, non uerò hominibus, conneniant: præcipuè quum cor in thoracis medio, contrà Veterum placita, repoſitum contendit. neq; eius omnino memor eſt, quod in ſeptimo de Adminiſtrandis ſectionibus, de cordis uertice prodidit.

° à 6 ad 3 fig.

DE CORDIS SVBSTANTIA. Caput X.

CORDIS ſubſtantia quoad fieri licuit, illis potiſsimùm figuris delineatur, quæ id quouis pacto diſſectum referunt: ut ſeptima, & quatuor illi proximè ſequentes.

Cordis caro

PRAECIPVA cordis ſubſtantia carne conſtat, muſculorum carne paulo minus rubra, & duritia ac denſitate fibrarumq; quo intertexitur genere ab illa plurimum diuerſa. Cordis enim caro longè durior exiſtit, & denſior, ac ueluti iniurijs ferendis pertinacior, & uario denique robuſtiſsimarum fibrarum genere donata. quum interim unius muſculorum ſedis caro unicam tantum fibrarum ferè ſpeciem, eamq; ſparſim ſatis diſſeminatam obtineat. Porrò ſpecies fibrarum, quæ cordis carne continentur (non enim de membranarum uenæ cauæ & uenalis arteriæ orificiorum [a] fibris modò agimus) haud æquè ac muſculorum conſpicua eſt: quandoquidem nullum prorſus inuenias muſculum, qui uel citra multam diſſectionem ilico atque detectus eſt, fibrarum ſuarum differentiam non aliquo ſaltem pacto demonſtret, eam inſuper accuratius proponens, ſi fortè coctus uel crudus unguibus aut cultro diſcerpitur: quum interim compactiſsimarũ cordis fibrarum ſitum & ſeriem coniectura potius quàm ſectione aſſequamur. Quouis enim modo cordis carnem aut elixam aut crudam rectis uel obliquis uel tranſuerſis ſectionibus aggrediaris, uel utcunque lubet eandem unguibus dilaceres, uix unquam cordis notatu dignam portionem ſecundùm unum duntaxat fibrarum genus diuelli poſſe obſeruabis, at omnem carnis partem diuerſis multiplicibusq; (ſed tranſuerſis potiſsimùm) fibris abundare aſtrues: non enim in corde, ut ſanè in ſtomacho, uentriculo, inteſtinis, & ipſo etiam diſtento ad fœtum utero, ſectionis beneficio fibrarum ſitum adinuenire integrum eſt. Quanquam interim triplex fibrarum genus à Natura cordi largitum eſſe, nobis perſuadeamus, quum ob uarium & rarum quem in illo uidemus fibrarum implexum, & nullum ſimplicem earundem ductum: tum etiam propter manifeſtam cordis functionem, quam fibrarum in primis, ut mox dicturi ſumus, auxilio perfici opinamur. Cæterùm etſi ratio fortaſsis ſuaderet rectas fibras, quibus attrahendi facultas tribuitur, intimas, & deinde his obliquas, quæ in alijs organis naturali motu agentibus retentioni præeſſe creduntur, poſitas eſſe, & extimam ſedem tranſuerſas ac orbiculares, quæ expellunt, obtinere: non tamen cordis fibris eum ſitum aſſcribere poſsimus, quum ſectio ipſa triplex hoc fibrarum genus inuicem commiſceri oſtendat, & nunc rectas, nunc obliquas, nunc tranſuerſas, & rurſus rectas & obliquas & tranſuerſas perinde ferè commonſtret, ac ſi tres priores differenriæ ſingulis uentriculis peculiares eſſent, poſteriores uerò toti cordi ambobusq; uentriculis ſimnl dedicarentur. Appello autem in corde rectas fibras, quas in eo perquàm elixato, ex ipſius baſi ad mucronis ipſius uſque centrum deduci, tam per cordis uentriculorum ſeptum, quàm reliquam ſedẽ conſpicimus. tranſuerſas autem, quæ orbiculatim & unà tranſuerſum cor uentriculosq; ambiunt: obliquas uerò, quæ quidem orbiculatim cor uentriculosq; amplectuntur, at obliquè ſecundùm cordis lõgitudinem procedunt. Suntq; hæ in duplici differentia. Aliquæ etenim in dextro cordis latere baſi ſunt uiciniores, in ſiniſtro ipſi mucroni: aliæ autem in dextro latere mucronem magis reſpiciunt, in læuo baſim. Atque his ſanè fibris pro cordis mole, ſi eam ſcilicet ad muſculum conferas, perquam numeroſis, & carne has continente amplexanteq;, potiſsima cordis ſubſtantia conſtituitur, cui eadem ferè cum muſculorum uentrium ſubſtantia accidit compoſitio. Vt enim fibræ in muſculis carnem undique habent circumpoſitam: ſic & cordis fibræ peculiari ipſis carne continẽtur, fulciunturq;. Quæ porrò per uniuerſum cor fibrarum & carnis ſimul ſit craſsities, ab alijs ſanè parum animaduerſa, tunc demum opportunè explicabitur, ubi cordis uentriculos oratione complexi fuerimus. In præſentia autem ſuffecerit, carnis fibrarumq; cordis uſum, quæq; inſuper adhuc ad cordis ſubſtantiam ſpectant, adijcere: ac pariter innuere, cordis carnem in mucrone, quàm in baſi ſpiſsiorem ſolidioremq; apparere. Non ob hoc ſanè (ut Galenus arbitratur) ne hic cor in ſuis contractionibus pectoris os accedens, facilius læderetur: uerùm quod ea cordis pars tenuis ſit, & quòd ad eam fibrarũ rectarum concurſus perficitur, qui carnem mucronis, & ſi aliàs à reliqua non differat, compactiorem commonſtrat, ad eum prorſus modum quo plerunque ſolidiorem carnem in muſculi capite, aut tendinis principio uidemus, quàm in muſculi uentris medio, ubi fibræ non adeò atque in illis locis compactæ, ab inuicem magis dirimuntur. Carnis itaque cordis non poſtremus uſus, cum muſculorum carnis uſu in fibrarum firmatione correſpondet. Quòd uerò propria peculiariq; ipſius ſecundùm iuſtitiam temperie, ac eſſentiali pariter forma, ad præcipuas cordis functiones, quæ in ſanguinis emutatione, & uitalis ſpiritus apparatu, potiſsimum conſiſtunt, opituletur, imò primarius harum functionum autor ſit, ex aliorum uiſcerum ſubſtantia ratiocinamur. Cæterùm cordis fibræ alteri ſubſeruiunt muneri, quo cor ſcilicet tantiſper dum uiuit animal, & dilatatur & contrahitur, & aliquandiu inter contractionem dilatationemq; quieſcit. Quemadmodum igitur cordis fibræ cum muſculorum fibris nõnulla in compoſitione ſortiuntur communia, ſic etiam ut & illæ motui famulantur, ſed prorſus diuerſo. Muſculorum enim motus arbitrarius eſt: cordis uerò naturalis, ac abſque laſsitudine, inſcrutabili rerum Opificis induſtria penè indefeſſus, arbitrioq; noſtro minimè ſubditus,

Cordis fibræ.

a 7 fig. N, membranarũ K.L.M. & 9 fig. G. G. membranarũ I.I.

Carnis cordis uſus.

Fibrarum uſus.

ſubditus,neque ex cerebri neruis,ut muſculorum motus,ulla ex parte dependens. Porrò cordis dilatationem,quæ mucronis ipſius ad baſis centrum eſt attractio,& omnium laterum cordis diſtẽtio,rectę efficiunt fibræ,mucronem uerſus baſim cõtrahentes.Quod ſanè ita perficitur,ac ſi uiminco circulo orbiculatim eademq; ſerie complurimas iuncorum ſcirporum ve radices connecteres,& mucronibus illorum ſimul collectis,uelut pyramidem quandam efformares,ac demum funiculum ex illius nerticis medio per circuli centrum dimitteres,quo deorſum tracto,pyramis breuior,intusq; multo capacior (iuncis nimirum in exteriora,ac in latera ab inuicem diremptis ac ſecedentibus) redderetur.Hinc ſiquidem cordis dilatationem con diſcere quàm optimè liceret:quippe uimen quodammodo cordis baſi reſponderet, iuncorum autem collectio cordis mucroni:deinde iunci ipſi & funiculus ille rectis fibris congruerent.iunci quidem illis reſponderent fibris,quæ in cordis lateribus & anteriùs & poſteriùs conſiſtunt:funiculus autem illis conferretur fibris,quæ in cordis carneo [b] ſepto inter duos ſinus poſito frequentiſsimæ habentur. quanquam quod omnimodam cum rectarum fibrarum motu ſimilitudinem obtineret,nihil confingere poſsimus. Tranſuerſarum autem ſeu circularium fibrarum actionem ad aliquid referre,facilius uidetur. hę enim cordis contractioni in primis præſunt,quæ mucronis ipſius à baſi eſt diſceſſus,& quædam cordis productio, quam illæ moliuntur fibræ,quoties laxatis rectis impenſiùs arctantur colligunturq;,haud ſecus quàm ſi prius contractum in pyramide illa funiculum iam laxes,ac manibus aut alio circulo in medio pyramidis iuncos introrſum comprimas,itaque illius cauitatem minuas,& interim tamen proceriorem reddas. Nunc uerò qui obliquæ fibrę quieti pręſint,hoc eſt aliquantiſper,prout cordis functionibus ex uſu cenſetur, ſimul cum alijs fibris ad contentas materias undiquaque ſe contrahant,imaginari non eſt arduum: præcipuè ſi diuerſos cordis pulſus in uiuo animali examinaueris.Quod ſanè facturus es iucundiſsimè ea adminiſtratione, qua ſeptimo libro totiq; adeò operi finis imponetur.Cæterùm cordis fibras interim non motuum cordis duntaxat opifices eſſe uulgo arbitramur,uerùm rectas ad attractionem,ad expulſionem tranſuerſas, & ad retentionem obliquas conducere,etiam nobis perſuademus.Præter cordis carnem & fibras, [g] uenæ ſubſtantiã ipſius enutrientes,& [h] arteriæ innatum ſuæ ſubſtantiæ calorem fouentes, hic etiam enumerandæ ueniũt: ipſa uidelicet coronalis uena,& duæ coronales arteriæ per cordis ſubſtantiam quaſi muſculorum uaſa diſtributæ.Quis uerò uenæ arteriarumq; coronalium ſit ortus ac ſeries,in tertio libro abundè complexi ſumus.Quare cordis [i] neruulo ſermoni quoque addito,ad cordis tunicam eſt accedendum: ac eum quidem neruulum in quarto libro à ſiniſtro ſexti paris cerebri [k] neruo depromi retulimus, quando ab illo,ubi ſiniſtri lateris recurrentem neruum conſtituit,ſobolem deriuari diximus,quæ cordis inuolucri baſim penetrans,& ſiniſtro [l] uenæ arterialis lateri poſteriorią; ſedi exporrecta,in cordis baſim (oppidò quàm obſcurè) pertinet. Verùm cordis,de qua hic agimus,tunica illi membranæ prorſus correſpondet, quæ muſculorum uentribus pertinaciter obnaſcitur,tenuiſsima nimirum membranula, quæ à muſculorum ſubſtantia plenè diuelli nequit.Einſmodi nanque membranula cordis extimæ ſuperficiei circumnaſcitur:& in hominibus,idq; præcipuè ad cordis baſim,durioris adipis copia huic adnutritur. aliquando etiam per reliquam cordis ſuperficiem ad mucronem uſque ſecundum uenarum & arteriarum per cordis ſuperficiem [m] progreſſum ipſi membranulæ adeps perinde adnaſcitur,ac [n] omentum & membranas thoracem interſepientes ſecundum ſuorum uaſorum potius ductum,quàm reliqua ſede, copioſiorem adipem proponere nouimus.Integrum modò eſſet & ad cordis ſubſtantiam referre [o] tres membranas uenæ cauæ orificio, & [p] duas arteriæ uenalis orificio præfectas,deinde & cordis [q] auriculas,& [r] quatuor ſua,præter ipſum circun uoluentes uenas arteriasq;,uaſa:niſi nunc tempeſtiuiùs foret, ſingula ſeorſum priuatis Capitibus recenſere.Pari quoque ratione,& cordis [s] os cartilaginoſa ve ipſius ſubſtantia hic eſſet recenſenda, niſi & hanc primo libro in reliqua oſsium cartilaginumq; hiſtoria eſſemus perſequuti.

b 8 fig. H. H. 9 fig. K. 11 fi. I, I inter H et G.

g 6 fi. D. 7 fi. G. & figu. 6 li. 3 E.
h 6 fig. D. 10 fi. E, E. & fi. 12 lib. 3 B, B.
i 6 fi. b.
k 6 fi. d. et Neruum fex. 5.
l 6 fi. L.

m 4 fi. L. 6 fi. E.
n In 2, 3, et 4 fi. li. 5.
o 7 fig. K, L, M.
p 9 fig. E, F.
q 4 fig. I. & K.
r 5 fi. c. de in 6 fi. N, I, G, O.
s 7 fig. ad D. D. 10 fi. ad S, S.

Cordis ſubſtantiæ peculiares uenæ & arteriæ.

Neruulus cordis.

Tunica cordis ſubſtantiæ obnata.

Cordis adeps.

Quæ inſuper ad cordis ſubſtantiam referuntur.

DE CORDIS SINIBVS, SEV VENTRICVLIS. Caput XI.

SEPTIMA figura & octaua dextrum cordis uentriculum apertum proponunt, nona autem & decima ſiniſtrum: undecima,quæ cor tranſuerſim diſſectum oculis ſubijcit, fabricæ uentriculorum etiam oſtendendæ plurimùm iuuat.

QVONAM pacto cordis uentriculi hominibus,ac proinde & reliquis animalibus pulmonem habentibus conformentur, quoq; conſtent numero, nunc ſubiungam, ſermonem à Galeni cum Ariſtotele de illorum copia diſceptatione omnino cohibens.Humanum itaque cor intus duas inſigniter amplas obtinet cauitates, ſecundùm cordis latera ſitas:unde etiam [a] unum uentriculum ſinum ve dextrum, [b] alterum ſiniſtrum meritò nuncupamus.Horum dexter ſiniſtrum amplitudine uincit, amboq; inuicem forma plurimùm uariant.Dexter nanque magis deorſum ad cordis [c] mucronem ipſo ſiniſtro deſcendens, [d] cauitatem inſtar creſcentis lunæ paratam adipiſcitur:quandoquidem dextro ipſius latere, anteriorią; & poſteriori ſede inſtar exterioris ſemicirculi,aut ita extructi camerati ſedis conuexa eſt,exteriori cordis in his regionibus ſuperficiei,quæ gibba eſt,reſpondens:in ſiniſtro autem latere huius dextri ſinus cauitas internæ fornicis aut ſemicirculi ſedis ritu,caua cernitur,propter cordis uentriculorum [e] ſeptum ſemiorbis modo dextra ipſius ſuperficie in dextri uentriculi amplitudinem protuberans.Perinde ac ſi creſcentis lunæ corpus ipſa eſſet cauitas,ac exterior quidem lunæ pars à dextro circumſcriberetur conſtitueretur ve cordis latere.interior autem eius lunæ pars ex cordis uentriculorum ſepto huc,uti diximus,protuberante, conſtaret. Atque hanc

a Patet in 7 & 8. & G, G in 11 fig.
b Patet in 9 & 10 et H. H in 11 fig.
c 4 fi. E. 6 fig. C.
d Hanc maxime oſtendit 11 fi. ad G, G.
e 11 fi. I, I, 8 fi. H, H.

Ventriculorum numerus et ſitus. Forma dextri.

hanc formam dexter cordis uentriculus à baſi ad mucronem uſque ſeruat, ſimul cum cordis effigie ex latiori baſi anguſtior redditus. *Forma ſiniſtri.* Siniſter uentriculus ampla incipit baſi, ſenſimq́; in arctum uerſus cordis mucronem deſinit, cauitatem inſtar coni, quod ad totam ſuperficiem ſpectat, orbicularem obtinens. Cordis namque uentriculorum [f] ſeptum [g] ſiniſtro ipſius latere, quo ſiniſtri uentriculi dextrum latus efformat, concauum, non uerò ut [h] dextro latere gibbum extuberansq́; uiſitur, & parem craſsitiem naturamq́; cum cordis [i] ſubſtantia ſiniſtrum latus & anteriorem poſterioremq́; ſiniſtri uentriculi ſedes conſtituente obtinet: itaque prorſus ſe habet, quaſi ſiniſtri uentriculi potiſsimùm gratia cor conſtitueretur, ac ut dexter uentriculus fieret, [k] tenuis quædam cordis ſubſtantia dextro ſepti lateri adnaſceretur. [l] Vniuerſa namque cordis ſubſtantia, præter uentriculorum ſeptum, dextri uentricoli amplitudinem conſtituens, tenuis admodum eſt: quæ autem ſiniſtrum uentriculum orbiculatim ambit efformatq́;, dextri uentriculi ſubſtantiam multis numeris craſsitie ſuperat, & undique æquè craſſa uiſitur, præterquam in ipſa baſi: ubi uaſorum illinc prodeuntium dehiſcentiumq́; gratia, cordis carnea ſubſtantia tanta amplitudine deficit, quanta orificiorum eſt amplitudo. *Ventriculorum ſuperficies.* Vtriuſque uentriculi [m] ſuperficies perquàm inæqualis eſt, & multis quaſi foueis in carneam ſubſtantiam penitius impreſsis obſita. Neque iſtæ ad latera tantum conſiſtunt, quibus dexter uentriculus ſiniſtrum reſpicit, uerùm (etſi interim ſecus cæteris omnibus Anatomen profitentibus uiſum ſit) per uniuerſam prorſus uentriculorum ſuperficiem, non ſolùm in nuper occiſis animantibus, ſed perpetuò, tantiſper dum cor ipſum ſeruare uolueris, apparentes, neque unquam uel in exiccato corde conniuentes. Vtcunque interim hæ foueæ ſint conſpicuæ, nullæ tamen, quod ſenſu comprehendi poteſt, ex dextro uentriculo in ſiniſtrum per eorundem uentriculorum ſeptum permeant: neque etiam mihi meatus uel obſcuriſsimi occurrunt, quibus uentriculorum ſeptum ſit peruium, quamuis illi à diſſectionum profeſſoribus enarrentur, quum ſanguinem ex dextro uentriculo in ſiniſtrum aſſumi perſuaſiſsimum habēt. Vnde etiam ſit, (quemadmodum quoque alicubi monebo apertius) de cordis hac in parte officio, me haud mediocriter ambigere. Cæterùm præter inæqualitatem quam foueæ in uentriculorū ſuperficiebus efformāt, quæq́; in ſiniſtro uentriculo nonnihil inſignior eſt, ambo [n] carneas quaſdam explantationes proceſſus ue intus nanciſcuntur, qui teretes ſunt, & graciles, & in [o] fibras membraneas ceſſant, humiliori ſedi [p] membranarum in ipſis uentriculis poſitarum continuas. Cernuntur autem carnei hi proceſſus potiſsimùm ad uentriculorum mucronem, humiliorem ue ſedem: eosq́; ad fibrarum quas continent robur facere oſtendam, quū ſecundo ab hoc Capite membranarum cordis orificiorum naturam perſequar. In utriſque enim uentriculis [q] duo habentur orificia, & totidem uaſa in eminentiori uentriculorum ſede, atque adeò in cordis baſi occurrentia: & ſubſtantia, quum unum quidem uenoſum, alterum autem arterioſum ſit, differentia. Deinde ambobus uentriculis [r] membranæ quædam inſunt, quas uaſorum orificijs paulo pòſt præfici commemorabimus. ac in dextro quidem uentriculo tres habentur, uenæ cauæ os ſpectantes: in ſiniſtro autē duæ, uenalis arteriæ origini connatæ, adeò ut & hinc uentriculis quædam exurgat differentia, quemadmodum etiam & ipſo uſu, & quam continent materia inter ſe differunt. Porrò uſum uentriculorum unà cum cordis uaſorum & orificiorum & membranarum & [s] aurium uſu, priuato Capite meritò pertractabimus, quòd hæc ſimul omnia cordis functionibus famulentur: quas, niſi harum partium conſtructione plenius deſcripta, recenſere abſurdum foret.

f 11 ſi. I, L.
g 10 ſi. R.
h 8 fig. H, H.
i 9 ſi. M, M 10 ſi. Q, Q.
k 7 fig. Q, R.
l Hæc è nulla ſi. ſpectabis melius, quàm ex undecima.
m Hæc illis figuris obuia eſt, quibus uentriculi ſpectantur.
n 7 fig. O, O. 9 ſi. H, H. 10 ſi. N.
o 7 ſi. N. 9 fig. G, G. 10 fig. M.
p 7 fig. K, L, M. 9 fig. E, F.
q 7 fig. C, C, C. 8 fig. C, D in dextro uentriculo. In ſiniſtro autē 9 fig. C, C, & 10 ſi. A.
r 7 fig. K, L, M, in dextro. In ſiniſtro E, F. ſigu. 9.
s 4 figu. I, K.

DE CORDIS VASIS, ET EORVNDEM ORIFICIIS. Caput XII.

CORDIS uaſis eorundemq́; orificijs ſpectandis pleræq́; conducunt figuræ: ac quinta quidem præcipuè uenā cauā proponit ad characteres C, D, F. Sexta autem uenā arterialē I inſignitam, & arteriā uenalē G notatam, & magnam arteriam O indicatam oſtendit. Cæterùm ſeptima cauæ uenæ commonſtrat orificium ad C, C, C. Octaua arterialis uenæ orificium ad C, D. Nona uenalis arteriæ orificium ad C, C. Decima magnæ arteriæ orificium ad A.

Cordis uaſa quot, & quæ. SVPERIORI Capite, quatuor cordis eſſe uaſa, & totidem orificia, obiter innuimus. Ac in uaſorum quidem numero ſunt, uena caua, uena arterialis, arteria uenalis, & magna arteria: quæ omnia ſingulis ad cordis uentriculos ſpectantibus donantur orificijs. *Vena caua.* [a] Vena igitur caua ad dextrum cordis latus dextrumq́; uentriculum refertur: num uerò ab illo in hominibus originem ducat, non admodum contentioſe friuolis quibuſdam propoſitis autorum ſuffragijs, aggrediendum duxi, quum ſectione (ut rationes ſubticeam) in natis hominibus nihil aliud quàm cauæ ortum à corde pendere (non ſecus ac reliquorum trium uaſorum) queam colligere. Atque idem de fœtibus, quoad hactenus illorum ſectioni incubui, fateri cogor: non interim Galeni ſententiæ paſsim mihi reclamantis ignarus. Quæ enim is de uenæ cauæ principio in ſexto de Hippocratis & Platonis dogmatibus contra Ariſtotelis placitum adducit, omnia in illum (ſi modò id quis propoſuiſſet) retorquere eſſet quàm facillimum. Niſi fortè illi cum Galeno conueniret, quod iecur ſanguificationis officinam eſſe, haud falſo enunciauerit. quanquam etiam Achillem hunc, præter quædam alia, arteriæ uenoſæ principium deturbaret. Ex dextro itaque latere dextri cordis uentriculi ad humiliorem ipſius baſis ſedem, uena caua [b] amplo patentiq́; admodum orificio exoritur, ac ilico ab exortu (qui totius uenæ capacitatem amplitudine multum ſuperat, ac uelut extuberans ad cordis ſubſtantiæ terminos, [c] circulus niſitur) ſurſum ad iugulum, & deorſum uerſus ſeptum [d] contendit: non autem, ut quiſpiam fortè arbitraretur, * uno caudice ab ipſius exortu aliquouſque dextrorſum incedens, in duos truncos magnæ arteriæ [e] modo dirimitur. quum dextro baſis cordis lateri inſtar recti pali attendatur, ac ſuo ueluti ſiniſtro

duntaxat

a Tota fig. cap. 6 lib. 3 hic autem 5 ſi. C, D, F.
b ſi. cap 6 li. 5 D. 7 ſi. C, C, C.
c 7 fig. H, H, H.
d 7 ſi. A, B. aut D, E.
* ut uel ſ gura earum quæ 6 ca. li. 3 inſeruntur.
e ut 6 ſi. O in P & R.

duntaxat latere uena ex dextro uentriculo enaſcatur, ac facilè citra aliã diuiſionem (quod interim arteriæ magnæ ex cordis baſis centro quodãmodo prodeunti negatum eſt) cordis inuolucrum permeet, ſurſumq́; & deorſum prorepat. Neque profectò alia cauæ exortus, aut ſi mauis cũ Galeno dicere, inſertionis eſt ſpecies, quàm originis trium reliquorũ uaſorum cordis uentriculos ſpectantium. Cæterùm quònã pacto toti anteriori cauę exortus ſedi ſecundùm illius lõgitudinẽ [f] dextra cordis auris adnaſcatur, in eo quod de cordis aurib. ſubnexuri ſumus Capite, audies. [g] Vena arterialis dextro etiã cordis uentriculo aſcribitur. eſtq́; ea uena, quam quidem quòd ſanguinem in pulmonem defert, uenæq́; prorſus uicem gerit, Venam: quòd uerò arteriæ corpus nanciſcitur, Arterialẽ appellari antea diximus. Hæc multo minori quàm caua [h] orificio ex dextri uentriculi baſis elatiſsima parte iuxta dextrum latus uentriculorum [i] ſepti enaſcitur, & magnæ [k] innitens arteriæ, ſiniſtroſumq́; nonnihil ſuo caudice inclinans, tandẽ in [l] duos truncos diſcinditur: quorum dexter ad ſiniſtrum latus caudicis magnæ arteriæ, poſterioremq́; eius caudicis ſedem dextrorſum reflexus, in [m] dextros pulmonis lobos digeritur, ſiniſter uerò in [n] ſiniſtros. Porrò [o] uenalis arteria, quam in tertio libro pariter cum arteriali uena perſequuti fuimus, atque etiã ab uſu, quòd aerem continet deducit ve, Arteriam: à ſubſtãtia autem, quòd uenarum corpori reſpondet, uenalem nuncupari retulimus: inter ſiniſtri cordis uentriculi uaſa connumeratur: ac ut uenarum corpus adipiſcitur, ita quoque ex molliori eius uentriculi ſede principium ducit. Ex ſiniſtro enim ſiniſtri uentriculi latere ad eiuſdem uentriculi baſis demiſsiorem partem, ſimili penitus modo quo caua ex dextro uentriculo, uenalis arteria [p] patenti admodum orbiculariq́; orificio enaſcitur, ac ſtatim etiam ab ortu, aut in ipſo potius ortu, in [q] duos truncos deriuatur: quorum dexter ſub cordis baſi productus, in dextram pulmonis ſedem diſpergitur, ſiniſtro interim in ſiniſtram pulmonis partem exporrecto. Qui nam uerò anteriori quoque exortus uenalis arteriæ ſedi [r] ſiniſtra cordis auricula committatur, ſecundo ab hoc Capite, diligenter cõmemorabimus. [s] Quartum uas, quod adhuc enarrationi deeſt, quartumq́; cordis conſtituit [t] orificium, magna cenſetur arteria, pari ratione ex ſiniſtro uentriculo, qua arterialis uena ex dextro, principium ducens. Ex dextro enim elatiſſimæ ſiniſtri uentriculi ſedis latere, & ex cordis baſis ueluti centro, arteria magna enaſcitur, aliquouſque recta [z] ſurſum ſub uenæ arteralis caudice tantiſper prorepens, donec cordis inuolucrum permeans, in duos diſcindatur truncos: quorum unus corporis ſuperiora, alter inferiora petit. Atque ita profectò durorum craſſorumq́; uaſorum, ipſius nimirum arterialis uenæ, ac arteriæ magnæ principia adeò inuicem correſpondent, ut ſiniſtrum arterialis uenæ latus dextro arteriæ magnæ lateri in ipſa originem adnatum ſit, amboq́; uaſa hic ex eminentiſsima cordis uentriculorum ſepti ſede commune principium radicemq́; poſsideant [t] quod euſque quibuſdam animalibus, quanquam non homini, indureſcit, ut id Galenus reuera os eſſe affirmet. Cæterùm [y] iſte in ſiniſtro cordis uentriculo ad ſepti eminentiſsimam ſedem, adeoq́; ad magnæ arteriæ orificium aſcenſus poſt dextram orificij uenalis arteriæ membranam inter diſſecandum latens conſcendensq́; [y] Ariſtoteli impoſuit, ut inibi tertium cordis uentriculum conſtituerit, illum arteriæ magnæ principium eſſe recenſens. quod ſanè multo minus incuſandum uenit, quàm quòd uentriculorum cordis numerum pro animalium mole uariari ſcripſerit. Quanquam non mediocriter quoque pendendum ueniat, Galenum in ſexto de Partium uſu libro, arteriæ magnæ orificium amplius eſſe uenalis arteriæ orificio, aſſeruiſſe: quum ſcilicet hoc illo longè amplius cernatur. Neque ſimpliciter Galenus magnæ arteriæ orificium, uenalis arteriæ contulit orificio: ſed id cæteris etiam omnibus cordis orificijs latius ampliusq́; eſſe contendit, adeò in Ariſtotelis dogmata incitatus, ut non animaduerterit uenæ cauæ orificium uel triplo amplius arteriæ magnæ orificio inueniri. Quandoquidem uerò [z] uenalis arteria mox in ipſo ortu bipartitur, ac nullo ferè ductu indiuiſa prodit, nonnulli diſſectionum profeſſores ipſius orificium tanquam geminum aliquod explicuiſſe, itaq́; plura quàm quatuor cordis orificia enumeraſſe uidentur. Vti etiam fortè orificiorum numerum illi inſuper auxerunt, quibus uera uenæ cauę [a] orificij uenęq́; cauæ mox in ortu diuiſionis conſtitit ratio. Eiuſmodi namque aliquid ex ſeptimo de Adminiſtrandis ſectionibus libro colligendum exiſtimo, quum Galenus Herophilum quidpiam illius Eraſiſtratiq́; ſententiæ repugnans, cenſuiſſe indicat. Niſi etiam forſan nonnulli ampliorem orificiorum numerum proponentes, nõ illi proximo orificijs ductui, aut uiciniſsimæ illi uaſorum bipartitioni animum adhibuerunt: uerùm ipſis cordis [b] auriculis, quarum una uenæ cauæ orificio, & altera arteriæ uenalis orificio adnaſcitur: ita ſingulis auriculis ſingula aſcribentes foramina ſeu orificia. utcunque interim [c] auriculæ extra orificij uaſorum circulum, atque adeò extra cordis uenticulorum cauitatem & amplitudinem conſiſtere, ipſiſq́; etiam auriculis ſinus cauitateſq́; potius quàm orificia aſcribi oportere, non multo pòſt docebitur.

Left margin: f 5 f. B. 7 figura F. — g 1 f. cap. 15 lib. 3. 6 f. L. 12 fig. C. — h 8 f. ſub E, F, G. — i 8 f. H. H. 10 f. E. — k 6 f. 1 ſuper O. — l 6 f. L. K. — m 3 f. L, M. 6 f. i, k. — n 6 f. l, m. — o 2 f. cap. 15 lib. 3. 6 fig. G. — p 9 fig. D. et 12 f. D. — q 2 f. cap. 15 li. 3 K, L. — r 6 fig. F. — s figu. cap. 12 lib. 3. 6 fig. O. — t 10 f. A. — u 10 f. S, S. — x 6 fig. O. ſub I. — y 9 fig. L ſub E. — z 2 f. cap. 15 lib. 3 H et K, L. — a 7 fig. C, C, C. — b 5 fig. B. & 6 fig. F. — c 7 f. F cõſiſtit extra H, H, H. Et in 9 f. I cõſiſtit extra D, D.

Right margin: *Vena arterialis.* — *Venalis arteria.* — *Magna arteria.* — *Lib. 7. de Admi. ſect.* — *Lib. 3. de Partibus animal. cap. 4.* — *In orificiorum numero recenſendo Anatomicos uariare.*

DE VNDECIM MEMBRANVLIS QVATVOR ORIficiorum cordis. Caput XIII.

HAE mẽbranæ ſeriatim in ſeptima, octaua, nona & decima figuris occurrunt. Setima nãq; tres proponit, uenæ cauæ orificio pfectas, ac K, L, M inſignitas. Octaua tres, in uenæ arterialis orificio poſitas, et E, F, G notatas. Nona duas uenalis arteriæ orificij, E & F indicatas. Magnæ autẽ arteriæ tres mẽbranæ, in decima B, C, D inſignitæ proponũtur.

EA CORPORA cordis membranas nuncupamus, quæ cordis uaſorum radicibus, ipſorum ve exortibus adnata, colore, ſubſtantia, craſsitie, prorſus membranæ exiſtunt, materierum regurgitationibus (quantum coniectura aſſequimur) præfectæ. Sunt porrò hæ omnes undecim numero: ac tres quidem ſingulis trium uaſorum orificijs, duæ autem duntaxat uni quarto ve orificio adnaſcuntur. Vena caua [a] ſuas membranas, ut modò

Left margin: a 7 fig. K, L, M.

Right margin: *Membranarum numerus.*

Caua mem brana.

ſubiungam, locatas obtinet. Ipſius initio, quod uelut extuberans in cordis ſubſtantia, ex qua prodit, [b] circulus eſt: [c] alius membraneus circulus proximè adnaſcitur, qui pari prorſus modo ac cauæ initium, ex cordis ſubſtantia principium ducit: & quemadmodum illa ab ortu extrorſum è cordis uentriculo fertur, ita quoque membraneus hic circulus introrſum, inq; dextri uentriculi amplitudinem procedit. Inſuper ut uena caua ilico à cordis ſubſtantia abſcedit, ſolo exortu (qui breuiſsimus eſt) illi adnata: ſic etiam membraneus iſte circulus minima amplitudine cordis ſubſtantiæ hic adnaſcitur, ilico ab illa abſcedens & exacta, & ſolida, citraq; inſignem craſsitiem ualida apparens membrana. Hæc in uentriculi cordis amplitudinem deorſum ducta, non procul à principio in [d] tres ueluti proceſſus membranulas ve ſcinditur, quæ ex ampla baſi in obtuſum mucronem deſinunt, à ſemicirculi conuexo uix differentes. Mucro autem harum membranularum paulo ſupra mediam uentriculi dextri longitudinem ceſſat: & ipſæ nulla ex parte, quàm circulari totius membranæ exortu, cordis ſubſtantiæ adnaſcuntur. Verùm ex tota inferiori tamen trium membranularum ſede (quæ reliquo ipſarum corpore nonnihil craſsior ualidiorq; efficitur) [e] fibræ quædam frequenti ſerie prodeunt: quæ deorſum per uentriculi amplitudinem ductæ, uentriculi lateribus iuxta ipſius mucronem adnaſcuntur: non quidem duntaxat, ut Galenus innuit, ad uentriculorum cordis [f] ſeptum, at etiã ad reliquam uentriculi mucronis (uti iam diximus) circunferentiam. Omnis namque inferior membranularum pars illi uentriculi mucronis ſedi fibra exporrigit, quæ ipſi è directo conſtituitur. Hæ fibræ, quà membranulis committuntur, excarnes ſunt, & cordis ſubſtantiæ ſuis lateribus minimè adnaſcuntur: uerum deorſum ad uentriculi mucronem uerticem ve perductæ, ſuis tantum finibus illi implantantur, prius aliquouſque [g] carnoſa ſubſtantia adauctæ, ſuffultæq;: ac non aliter profectò apparentes, quàm ſi carneæ in cordis uentriculo eſſent uirgulæ. Hęc itaque membrana, propter tres membraneos ab ipſa eductos proceſſus, trium uenæ cauæ orificij membranularum loco enumeratur. Quia autem proceſſus illi, quum clauduntur, & inuicem conniuent, ſpiculorum ſulcis ſtructura ſimiles exiſtunt, Græci τριγλώχινας, quaſi triſulcas diceres, eos appellauere. Quum enim tres membranei illius circuli proceſſus inuicem eregionè ſui centri coeũt, formam effingunt triangulari cuſpidi non abſimilem, illiq; potiſsimùm, quo in telis Turcæ utuntur, qui triangularem quidem efformant cuſpidem: ſed quo minus oblongum illud ferrum grauaret, utq; anguli acutiores redderentur, ipſi inter duos angulos ſulcum elimant: adeò ut cuſpis ex baſi in mucronem deſinens, ſimul tres angulos, & totidem ſulcos oſtendat. uti etiam hic in corde fieri animaduertes, dum inter diſſecandum, tres membraneos proceſſus inuicem ſuis mucronibus committes. Cæterùm ſi totius membranei corporis cum ipſius proceſsibus & fibris adaperti ſimilitudinem petis, eam ex coronæ forma quodammodo ſumes, quam regum capitibus antiquitatem inſculpſiſſe, in illis quæ Romæ effodiuntur imaginibus uidemus.

b 7 fig. H. H. H.
c Erit totum corpus K. L. M. inſiguium in 7 figura.
d 7 fig. K. L. M.
e 7 fig. M.
f 8 fig. H. H. H. 11 fi. I.
g 7 fig. O. O.

Venalis arteriæ membrana.

Porrò quemadmodum [h] uenalis arteria, uenæ cauæ tum corpore, tum intromittendis ad cor materijs, & ortu propemodum accedit: ita quoque uenalis arteriæ membranæ cum cauæ orificij membranis pleraque oſtendunt communia. Ad [i] radicem enim exortus uenalis arteriæ, [k] membraneus circulus ex cordis ſubſtantia enaſcitur, qui in ſiniſtri cordis uentriculi amplitudinem introrſum (ut [l] uenalis arteria extrorſum) ducitur, ſtatimq; ab exortu à cordis ſubſtantia abſcedit, uenæ cauæ orificij membraneo corpore hucuſque quàm ſimillimus. Verùm quum aliquantiſper membraneus hic circulus, ſeu membrana potius, in uentriculi amplitudinem deſcendit, in [m] duos tantùm membraneos proceſſus partitur: forma quidem [n] illis qui ad uenæ cauæ orificium pertinent, reſpondentes, ſed mole & robore ſuperiores. Ex ampla enim baſi in obtuſum mucronem finiunt longiùs in ſiniſtri uentriculi cauitatem, quàm cauæ orificij membranulæ in dextri, contingentes. Horum proceſſuum unus dextrum uentriculi ſiniſtri latus, alter ſiniſtrum reſpicit. Anteriùs enim & poſteriùs inuicem dehiſcunt. Secũdùm uniuerſam eorundem humiliorem ſedem (quæ etiam ut cauæ orificij membranularum, craſsior duriorq; exiſtit) [o] fibræ ſeriatim ex illis enaſcuntur, quæ deorſum porrectæ, tandem cordis ſubſtantiæ ad mucronis ſiniſtri uentriculi amplitudinem paſsim continuantur: & quemadmodum in dextro uentriculo fieri diximus, [p] carnea cordis ſubſtantia adaugentur, ſtabiliunturq;. Cæterùm quia membraneus uenalis arteriæ circulus in duos tantùm proceſſus dirimitur, diſſectionum proceres duas tantùm membranulas ipſius orificio præfici aſſerunt: quas mitræ epiſcopali non admodum ineptè contuleris, ſi modò partem caput amplectentem ipſi membraneo circulo, & huius proceſſus anteriori poſteriorıq; mitræ cacumini aſsimilaueris. quum enim duo tantùm hic cernantur proceſſus, utcunque eos inuicem conniuere fingas, τριγλώχινας cum Galeno ipſas appellare non poteris, quòd ſcilicet triangularis cuſpidis imaginem nunquam referant.

h 6 fi. G.
i 9 fig. D. D.
k Eſt is E, F proxime D. D. 9 fig.
l 9 fi. C. C.
m 9 fig. E, F. 10 fig. I. K.
n 7 fig. K. L. M.
o 9 fig. G. G. 10 fi. M ſub I. K.
p 9 fig. H. H. 10 fi. N.

Arterialis uenæ membrana.

Venæ arterialis [q] membranæ, dictorum modò orificiorum membranis neque ſitu, neque forma, neque etiam robore reſpondent. A uenæ enim arterialis exortu, hæ introrſum in cordis dextrum uentriculum haud pertingunt: ſed totę in eius uaſis caudice conſiſtunt, ita ab orificio extrorſum ductæ, ut commemoratæ prius membranulæ à ſuorum uaſorum orificijs introrſum pertinebant. Neque etiam his unus communisq; eſt circulus: uerùm tres diſtinctæ, & non admodum ualidę ſunt membranę, ſingulę ſemicirculi modo principium ducentes. Venæ enim arterialis orificium introrſum, atque in ſuam ipſius amplitudinem nonnihil in origine extuberans, ſuæ amplitudinis ſuperficiem in tres ſemicirculos extrorſum à corde latescentes diſtinctam obtinet: qui craſsiores redditi, in ipſam uaſis amplitudinem protuberant, ac ſuis tuberibus ueluti tres triangulos ita efformant, ut in puncto ſe contingentes circuli extra ſuam ſuperficiem, ſuprà infraq; contactus terminum, angulos conſtituunt. Ab his ſemicircularibus tuberibus membranæ tota ipſarum amplitudine, quaſi ſemiplenæ lunæ imaginem referentes, pronaſcuntur: nuſquam uaſi ipſi, præterquàm ad hæc tubera, adnatę. Harum membranarum latiſsima ſedes, quę extrorſum à corde magis reliquis membranarum partibus remouetur, & ſola membranarum latus eſt, uaſi ipſi haud connatum,

q 8 fi. E. F. G. & 1 fig. ca. 15 lib. 3 cha. 1, 2, 3.

non

non ita inſtar circuli diametri recta cernitur, ut ſingulæ membranæ dimidij circuli amplitudinem prorſus exprimant: uerùm ea ſedes, aut latus, modicè introrſum obliquatur, & non adeò altè extrorſum ve in medio conſcendit, atque terminis, quibus utrinque uaſi continuatur. Quum itaque id membranularum latus inſtar dimidiatæ parentheſis ad hunc modum (inflectitur, & ipſarum membranularum exortus, & ad uaſa connexus, ſemicirculum adamuſsim circunſcribit, Græci has membranulas σιγμοειδεῖς, ab illarum C imagine: nuncuparunt. Hiſtribus uenæ arterialis membranulis, r tres in arteriæ magnæ oſtiolo à Natura creatæ reſpondent, in nullo prorſus ab illis, quàm in magnitudine & robore differentes. Magnæ enim arteriæ membranulæ tanto grandiores ualidioreſq; arterialis uenę membranulis occurrunt, quanto eius uenæ corpus ab arteriæ corpore duritia amplitudineq; uincitur.

r 10 fi. B. C.D. & fi. ca. 2 inſer- tab. 3 cha- racteres 1. 2.3.

Arteriæ magnæ membranæ.

DE CORDIS AVRICVLIS. Caput XIIII.

CORDIS auriculas quarta figura proponit, I & K inſignitas, ut & ſexta M & F notatas. Verùm dextram auriculam inuerſam oſtendit ſeptima figura F, & octaua K. Siniſtram autem auriculam inuerſam offert nona figura I, & decima L.

AVRICVLAE cordis, diſſectionum profeſſoribus uocantur, appendices duo, baſi ipſius adnati. à ſimilitudine enim, quam illi in ſitu, non autem in uſu, cum propriè dictis auribus obtinent, aurium nomine donantur. a Dextra itaque auricula, dextro cordis baſis lateri attenditur, b toti anteriori exortus uenæ cauæ regioni ſecundùm illius longitudinem ita obducta, ut huius exortus ferè longitudini, dextræ cordis auriculæ baſis longitudo reſpondeat. Auriculæ enim effigies pyramidem quodammodo refert: exq; oblonga baſi in mucronem non ualde acutum, neque admodum ſupra cordis baſim protenſum deſinit. Baſis enim longitudo, ipſius auriculæ etiam inſigniter diſtentæ latitudinem ferè triplo excedit: & baſis quoque auriculæ longior multo eſt, quàm progreſſus à baſi ad ipſius mucronem pertinens. Porrigitur autem auricula à baſi ſurſum antrorſumq;: adeò, ut nulli auriculam forma, quod ad baſim mucronemq;, & deinde ad cauitatem ac compreſsionem diſtentionemq; attinet, exquiſitiùs contuleris, quàm coriaceis tuberibus utrinque Turcarum ſellis aſſutis, quæ equis fluuium tranſnataturi, ueſicarum pilarum ve inſtar magno uſu inflant. Exterior namque auriculæ ſuperficies pro illius repletione uariat: quum enim auricula in cordis conſtrictione turget, oppletaq; eſt, gibba undique & æqualis cernitur. At inanita concidenteq; auricula, ſuperficies hæc rugoſa, ac ueluti plicis obſita, ſpectantibus occurrit: interim tamen auricula exteriùs aqueo humore, ut & cordis ſuperficies, obducitur. Verùm quandoque, licet id rariùs, exterior diſtentæ etiam auriculæ ſuperficies inæqualis, propter adipem illi tunc obnatum, uiſitur. c Interior autem ſuperficies, quæ cauitatem auriculæ circunſcribit, uentriculorum cordis ſuperficiei quodammodo reſpondet. Vt enim hæc, ubi uaſa educit, læuis, tota uerò reliqua ſede aſpera, & foueis plena cernitur: ita quoque illa, ubi uenæ cauæ exortui adnaſcitur, læuis quidem eſt: reliqua autem amplitudine foueis ac fibroſis implexibus adeò ſcatet, ut cordis ſuperficiem propemodum inæqualitate uincat. Atque hæc cauitas in amplitudine, prout auriculæ corpus aut concidit, aut diſtenditur, uariat: foueæ autem nunquam penitus explicantur. Auriculæ huius ſubſtantia, triplici fibrarum genere, & modica, eaq; admudum dura, & quaſi cuticulari carne eas fibras amplectente conſtat: adeò ut auricula fibris cum cordis ſubſtantia reſpondeat, at carne (quæ, ut diximus, neruea magis, cuticulariſq;, & ſubnigricans eſt) à corde differat. Neque ab hoc fibrarum cum carne ea commixtione, quæ uix cutis craſsitiem ſuperat, aliud peculiare auricula in ſui conſtitutionem aſciſcit: non enim uenas arteriaſq; & neruos priuatim ipſi inſertos comprehendimus. Cæterùm auriculæ connexus propemodum ita ſe habet. ſiniſtrum ſui baſis latus extremu cordis ſubſtantiæ, ubi anterior uenæ cauæ in dextro cordis ſinu orificij regio conſiſtit, adnaſcitur, aut ueriùs ab illo extremo auricula prodit. Dextrum autem baſis latus, uenæ cauæ corpori ſecundùm ipſius exortus à corde longitudinem, & in anteriori illius ſede connaſcitur, ac ueluti cum uena commune corpus efficitur. tota reliqua parte auricula ab omni prorſus connexu libera eſt, & perinde ac cordis corpus, in inuolùcro quoque cordis continetur, nullis fibroſis nexibus illi commiſſa. d Siniſtra cordis auricula, pleraque cum dextra poſsidet communia: hæc namque in anteriori ſede e exortus uenalis arteriæ ſecundùm ipſius longitudinem conſiſtit. Deinde ex baſi in mucronem quoque ceſſat. uerùm is mucro (qui acutior dextræ auriculæ mucrone habetur) non adeò atque ille ſurſum, ſed in ſiniſtrũ magis, ac in latus exporrigitur. Inſuper ſiniſtra in prouectioribus ætate hominibus, dextræ auriculæ dimidiatæ etiam magnitudini cedit: ut & ipſum quoque uenalis arteriæ oſtiolum longè minus uenæ cauæ orificio niſitur. Quod ad externam internamq; attinet ſuperficies, auriculæ utcunque mutuò reſpondet: quanquam exterior ſiniſtræ ſuperficies rugoſior magis, multoq; inæqualior ſemper occurrat. Interior autem ipſius ſuperficies ſimiliter ac dextræ auriculæ, inæqualis, & foueis obſita cernitur. Subſtantia etiam ſimiles ſunt: uerùm ſiniſtra multu durior, ac minus in conſtrictione diſtentioneq; ſequax uiſitur. Quinetiam ſi illam dextræ conferas, uelut marcida exiccataq; ſpectabitur, adipe ſemper magis quàm dextra, exteriùs abundans. In connexu prorſus conueniunt. nam uti dextra uenæ cauæ, & dextro cordis lateri ſecundùm cauæ ortum adnaſcitur: ita quoque ſiniſtra dextro ſuæ baſis lateri, cordis ſubſtantiæ, ubi uenalis prodit arteria, connaſcitur: ſiniſtro autem latere, ipſi uenalis arteriæ corpori. Vſu, ut

Duæ cordis auriculæ.

Dextra auricula ſitu, forma.

a 4 fig. I. 5 fi. B.

b 5 fi. B ad C. aut potius 7 ſeptima fi. ad H proximum Q.

c 7 fi. F. 8 fi. K. ubi etiam cordis uentriculorum ſpectatur ſuperficies.

Dextræ auriculæ ſubſtantia.

Nexus auriculæ.

d 6 fig. F. 4 fi. K 9 fi. I. 10 fi. L.

e 6 fi. G. 9 fi. C. C.

Siniſtra cordis auricula

ſuo ordine paulo pòſt dicturi ſumus, parum admodum inter ſe differunt. Nunc enim omnium cordis particularum uſum & functionem ſeriatim ſubijcere enitemur: hic adhuc admonentes, in fœtibus & nuper natis animalibus auricularum molem longè maiorem ex proportione occurrere, quàm in ætate prouectioribus: ac inſuper in uiuorum ſectionibus anriculas deficiente cordis motu, etiam aliquandiu palpitare, moueriq́;.

CORDIS, IPSIVSQVE HACTENVS COMMEMOratarum partium functio & uſus, ipſarumq́; adeò conſtructionis ratio. Caput XV.

Cor cuius animæ ſedes

COR iraſcibilis, ſeu uindictę honorisq́; appetitricis animæ ſedem eſſe, Hippocrati, Platoni, Galeno, & Stoicis ac Peripateticis pariter omnibus conceſſum fuit. Verùm ad hęc Zeno, ipſiusq́; corroborarurus dogmata Chryſippus, Poſsidonius, cæteraq́; Stoicorum familia, & Ariſtoteles cum Theophraſto, reliquisq́; ipſius aſſeclis, cor principium fontemq́; eſſe uoluere, ooo nunc dictæ tantùm iraſcibilis facultatis, ſed etiam eius quæ ciborum, potuum, & uenereorum eſt concupiſcibilis: quam altricem Ariſtoteles, alij uerò naturalem, alij autem ſimpliciter concupiſcibilem appellare conſueuerunt. Deinde etiã Stoici unà cum peripateticis, rationis uim, &, ut ſemel dicam, animæ principatum in corde collocarunt, omnium id in animali functionum atque officiorum initium eſſe arbitrati. Quanquam interim ijdem inter ſe decretis pugnent. Ariſtoteles eoim, Theophraſtus, ac reliquus Peripateticorum chorus, & ex Stoicis Poſsidonius, iraſcibilem uim, ac concupiſcibilem, & rationalem unius quidem ſubſtantiæ è corde proficiſcentis facultates eſſe aſſerunt: animæ autem ſpecies partes ve eſſe inficiantur, neque eas diſtinguuot. Chryſippus uerò, Stoicorum non poſtremus, ſicut in unam ſubſtantiam, ita quoque in unam facultatem & iram & cupiditatem cum ratione coegit. At his omnibus refragatur, ex diuini atque inter medicos facilè primarij Hippocratis, & ioter philoſophos eminentiſsimi Platonis ſententia, Galenus, quum in alijs pleriſque locis, tum potiſsimùm in nouem libris, quos de Hippocratis & Platonis dogmatibus inſcripſit. Illis namque libris tres animæ ſpecies partes ve natura admodum inter ſe diſcrepantes docens firmiſsimis, & ſcientiam ſuo ipſius ſuffragio facientibus demõſtrationibus comprobat, iecur ciborum potuumq́; & ueoereorum concupiſcibilis aoimę, cerebrum autem rationalis ac principis locum eſſe, cor duntaxat iraſcibilis animæ ergaſtulum eſſe, concedens. Porrò ne hic forſitan in aliquem hæreſis cenſorem impingam, ab hac de animæ ſpeciebus, earundemq́; ſedibus diſceptatione, prorſus abſtinebo: quum tot hodie, ac potiſsimùm apud noſtrates, ueriſsimæ noſtræ religionis indices reperias: qui ſi quempiam, uel quum corporum reſectiones aggredimur, eiuſmodiq́; in primis ſcrutari oporteret, aut de Platonis, aut Ariſtotelis, ſuorum ve interpretum, aut Galeni de anima ſententijs, muſsitare audiuerint, ilico illum de fide ambigere, ac neſcio quid de animarum immortalitate hæſitare aſtruunt: noo perpendentes, neceſſe eſſe medicis (ſi modò non temerè ad artẽ accedere, neque inopportunè ægrotãti membro remedia inuenire, eademq́; applicare uoluerint) de ijs quæ nos gubernant facultatibus cooſiderare, & quot numero ſint generatim, & qualis quæque ſigillatim habeatur, quo ve in animalis membro ſingulæ conſtitutæ ſint, fomentumq́; recipiant: & præter hæc maximè (ſi modò id adipiſci mente poſſemus) quæ animæ ſubſtantia eſſentia ve ſit. Quaſi uerò ooo citra impietatem, oullamq́; prorſus fidei labem, quis de grauium illorum autorum decretis nihil proponere, aut etiam illorum rationes alijs nouis corroborare, aut friuola quorundam argumenta refellere poſſet: ac quaſi non multo aliter de ſaoctiſsima, quaq́; accedentibus pijs operibus fide ſaluamur, felicemq́; æternitatem hominum animæ adipiſcuntur, quàm de his autorum dogmatibus, ac quas imbecillis & humana ratio ſuppetit hoc in negocio opinionibus, loquendum interrogandumq́; foret. Nihilominus interim omni de animæ facultatibus, functionibus, ſubſtantia, natura, ſpeciebus, & earum ſedibus inueſtigatiooe remiſſa, liberè aſſeremus, cor facultatis, atque adeò ſpiritus uitalis fontem, & caloris natiui ſedem fomitemq́; exiſtere, ac pulſuum autorem eſſe, ſingulasq́; cordis partes illi ad calorem ſpiritumq́; ſpectanti uſui ſubſeruire commooſtrabimus.

Medico de animæ facultatibus ac ſede conſiderandum.

Cui functioni oẽs cordis partes famulentur.

Inuolucri uſus.

Situs cordis ratio.

Quis itaque cordis [a] inuolucri (ut ſingula ea ſerie, qua earuodem prius conſtructionem enarrauimus, perſequamur) ſit uſus, peculiare de inuolucro Caput utcunque pertractauit. Deinde & cordis ſitus, aotea commemaratus, in ipſo thorace eſt tutiſsimus, & ab omnibus quæ thoraci extrinſecus noxam inferre poſſunt, remotiſsimus. Præterea cor io pulmonis, id ſuis lobis ueluti digitis quibuſdam amplexantis, medio ita [b] conſiſtit, ut æqualem prorſus ex omnibus pulmonis partibus, aeris per [c] uenalem arteriam moliatur attractiooem, & rurſus fuliginoſorum recrementorum egeſtionem in pulmooem tentet, & iuſta etiam portione per uenalem arteriam & [d] uenam arterialem pulmoni ſanguinem porrigat. Ad hæc, cor non admodnm procul ab ore, per quod reſpirationẽ perfici neceſſum erat, locatum, eam corporis ſedem nihilominus obtinet, ex qua commodè per [e] arteriæ magnæ ramos toti corpori natiuum calorem, ſpirituumq́; uitalem offerre queat. Quamuis etiam, quod ad totum corpus attinet, à medijs partibus tantum ſuperiùs recedat, quantum à pubis oſsium [g] coalitus ſuperiori ſede diſtat. hæc enim erecti adultorum corporis exquiſitum ferè habetur medium: non autem umbilicus, quem Galenus, cordis ſitum enarrans, adamuſsim eſſe medium cenſebat. Quòd porrò propter baſim quam latam amplamq́; ob [h] quatuor grandium ab illa prodeuntium uaſorum initia eſſe oportuit, cor nõ exactè rotundum effectum ſit, etiamſi non dicatur, omnibus manifeſtum eſſe conijcio. Quanquam Natura interim cor ſphæricæ figuræ, iniurijs innoxiè ferendis omnium pertinaciſsimæ, & cæteris omnibus capaciori, adeò accedere uoluit, ut cor in maximis ipſius dilationibus prorſus ſphæricum appareat: quemadmodum

Li. 8 de Decretis Hipp. & Platon.

Forma cordis ratio.

a 3 fig. B, C, D, E, F, G, & 4 fig. B, B.
b Spectatur id 3, 4, 5, 6 figuris.
c 6 fig. G, & 2 fi. cap. 15 lib. 3.
d 6 fi. I, & 1 fi. cap. 15 lib. 3.
e fi. ca. 12 lib. 3.
g 1 fi. ultimarum lib. 1 fi.
h 5 fig. C, & in 6 fi. L, N, G, O.

modum in ipſius contractionibus oblongum,& pineæ nucis modo productum cernitur. Neque etiam alia ratione cor oblongum eſſe dicimus,quàm quòd id in mortuis concidens,productumq́; ſemper offenditur. Si enim id in mortuis ita diſtentum obſeruaretur,quemadmodum in uiuis ſectionibus id, quoties intenſè dilatatur,breuius quidem,ſed latius & profundius fieri ſpectamus:tunc meritò non oblongum, ſed rotundum,ac paulo minus toto ſphæricum eſſe cenſeremus.Quis autem cordis ſubſtantiæ ſit uſus, in decimo Capite,quando cordis cum muſculo communitatem,& rurſus differentiam proſequebamur, neceſſariò complexi ſumus:præcipuè tum explicantes,cui potiſsimùm muneri triplex fibrarum genus,cordis ſubſtantiam intertexens,dein & caro has amplectens & ſuffulciens,præficerentur. Cæterùm [i] uena,cordis baſim coronæ inſtar cingens,& ramos per externam cordis ſuperficiem deorſum à baſi exporrigens, cordi nutrimentum ſuppeditat:& [k] coronales arteriæ,eius quam perreptant cordis ſubſtantiæ natiuum calorem contemperant,magnamq́; Naturæ ſuorum ramorum diſtributione atteſtantur induſtriam, quum horum plures amplioresq́; ſecundùm anteriora & poſteriora & ſiniſtrum latus cordis porrigantur,quàm ad dextrum,ubi dexter cordis conſiſtit uentriculus,cordisq́; ſubſtantia multo quàm alibi occurrit [l] tenuior, minusq́; ob id uenis & arterijs indigens. Cæterùm [m] neruulus baſi cordis oblatus, triſtantium duntaxat ſenſus gratia,non autem motus,cordi largitur. Cordis cartilagineam, aut ſi uoles dicere oſſeam ſubſtantiam, uenæ arterialis & magnæ arteriæ [n] origini additam,aut ex qua potius illa uaſa originem ducunt, ad cordi fulcimentum facere,diſſectionis profeſſores arbitrantur.quamuis etiam ea ipſa ſubſtantia, nullum prorſus, cui inſiſtat,firmamentum habeat,niſi forſitan quatuor cordis uaſa, cordis inuolucrum penetrantia: quæ non magis tamen huic cartilagineæ ſubſtantiæ,quàm reliquæ cordis baſi (ſi quid modò ad ſtabilitatem conducerent) firmamento eſſent. Porrò cordis uentriculorum officium einſmodi ferè eſſe creditur. [o] Dexter, eo quòd ſanguinem præcipuè continet,ſanguinisq́; elaborationi potiſsimùm dedicatur, ſanguineus nuncupatur.is namque pulmonis duntaxat gratia,à ſummo rerum Opifice,inſigni iuſtitia cordi inſculptus putatur. Pulmo enim,qui inſtar promptuarij cordi circũponitur,ut id ab illo aerem perpetuò allicere queat, rarus,fungoſus,leuis,ac ad thoracis motus ſequaciſsimus fieri debuit.neque eiuſmodi profectò functionibus idoneo nutrimento ali potuit,niſi priuatim illi ſanguis ex eo quem caua continet,leuis,aereus, ſpumoſus,expurgatus,nihilq́; minus quàm fæculentus,ab alio organo præpararetur,atq; ita ipſi pulmoni ad opportunam nutritionem deduceretur. At nullum organum corde ipſo calidiſsimo, & pulmoni proximo uiſceri,ad id munus erat aptius:neque etiam aliud omnino iuſtius pulmoni hac in re famulari poterat. quandoquidem nimis quàm ingratum cor habendum foret,ſi pulmoni tam amicè aerem (quo,niſi ilico concidere [illegible] perpetuò indiget) ipſius nomine attrahenti,ac obſequentiſsimi famuli ritu præparanti, & illius potiſsimùm gratia fabricato,nullas uices referendas putaret:ac non modis omnibus cor, ut gratiã reponeret,pulmoni opportunum alimentum (quum id citra incommodum poſsit) conficere præparareq́; ſtuderet. Dexter itaque uentriculus,in animalibus quæ illo ſimul cum pulmone donantur, à [q] caua uena, quoties cor dilatatur ac diſtenditur,magnam ſanguinis uim attrahit,quem adnuantibus fortè ad hoc uentriculi foueis excoquit:ac ſuo calore attenuans,leuioremq́;,& qui aptius impetu poſtmodum per arterias ferri poſsit,reddens,maxima portione per uentriculorum cordis ſepti poros in ſiniſtrum uentriculum deſudare ſinit:reliquam autem eius ſanguinis partem,dum cor contrahitur arctaturq́;,per [r] uenam arterialem in pulmonem delegat. Cur uerò hæc inter reliquas corporis uenas,arteriæ [s] tunicas adipiſcatur,alibi obiter expreſsimus,quum eam craſſam ualidamq́; factam eſſe diceremus, tum propter continuos pulmonis & cordis motus:tum etiam,ne pulmo tenuis illius quem continet ſanguinis,plus quàm ad nutritionem ſufficere poſsit (etiamſi quàm plurimo indigeat) ſibi allicere:dein ut pulmo,continuo ipſius motu & calore ſanguinem in arteriali uena deductum ſibi magis excoqueret,ſpumoſioremq́; redderet. qualis is iam profectò eſt,qui per arteriam uenalem ex ſiniſtro cordis ſinu pulmoni offertur,quum is iam in utroque cordis ſinu elaboratus fuerit. Accedit huc,arterialem uenam,organum ſoli nutritioni opportuniſsimè ſubſeruiẽs, quodq́; ſecundum pulmonis compreſsionem & dilatationem quieſcere,atque quàm minimùm moueri oportuit,magna Naturæ prouidentia alijs corporis uenis impenſiùs rigidum,craſſumq́;, & compreſſu dilatatuq́; difficilius factum eſſe. Hac ſiquidem ratione uenæ arterialis propagines,arteriæ uenalis & aſperæ diſtentionem & dilatationem minus impediunt:quum interim,ſi illæ propagines ſequaces eſſent, atque leui occaſione diſtenderentur,magnam pulmonis amplitudinem illo dilatato implerent:& rurſus compreſſo pulmone,promptè ſubſideret.magnamq́; uim in aſperæ arteriæ propagines ex pulmonis compreſſu fieri prohiberent. Atque hinc ſanè,dum de uaſorum robore loquimur, [t] dextræ cordis auriculæ uſum forſitan petere poterimus. Quum enim cor ualido impetu diſtentum,ſanguinem in dextrum ipſius ſinum ex caua allicit,& quodammodo rapiens,eum abſorbet:quumq́; ipſa uena caua,ut ex illa in alias corporis partes ſanguis,non ita ac ille pulmonis tenuis,gratia nutritionis reſudaret,non adeò craſſo ualidoq́;, atque arteriæ,conſtat corpore:periclitaretur profectò uena in ualida illa cordis attractione,rumpi, niſi ſagax Natura dextram cordis auriculam creaſſet,quæ ad cordis motus ſequax,& ſanguine plena,quum cor dilatatur, ſanguinem eum quem continet,in dextrum uentriculum diffundere poſſet:ipſaq; quodammodo in uentriculum,attractionis impetum ſolutura,conuolueretur,cordiq́; inſtar promptuarij eſſet. Atque huic uſui auriculæ correſpondet cuticularis conſtructio,quæ leuis,& iniurijs interim perferendis contumax, & ad cordis motus ſequax eſt.caua autem uiſitur,ut continere materiam poſsit:& fibris conſtituitur, ut attractioni, retentioni & expulſioni ſubſeruiat. Neque etiam carne,quæ fibras illas amplectitur, deſtituta eſt: uerùm quod cordis ſubſtantiæ,ipſius auriculæ ſubſtantia adeò conuenit,uidetur oſtendere,& innata ſibi facultate ad ſanguinis leuem quãdam cordis uentriculo præparationem conducere. Cæterùm ne irrita cordis, dũ

Marginal notes (left): i 6 fi. D. — k 6 fig. D. 10 fi. E, F. & fi. ca. 12 lib. 3 D, F. — l Spectla fi. 11. — m 6 fig. h. — n circa S, S 10 fig. — o Patet in 7 & 8 fig. — q 7 fig. C, C, C. — r 8 fi. C, D — s 5 fi. cap. 15 lib. 3 B, C. — t 5 fi. B. 7 fig. 8.

Marginal notes (right): *Cordis ſubſtantiæ uſus* — *Coronalis uenæ & concomitantiũ illam arteriarũ uſus.* — *Cordis neruuli uſus.* — *Durioris cordis ſubſtantia.* — *Dextri cordis uentriculi uſus.* — *Venæ cauæ orificij cor pertinentis uſus.* — *Arterialis uenæ uſus et ipſius conſtructionis ratio.* — *Dextræ cordis auriculæ uſus,& ipſius conſtructionis ratio.*

dilatatur, in dextrum nentriculum ſanguinis ex caua uena fiat attractio, eodem ſcilicet rurſus, dum cor cō-
Membranularum cauæ orificio præfectarū uſus.
primeretur, per idem orificium Euripi ritu propulſo, u tres membranulas cauæ uenæ orificio Natura præ
u 7 fig. K, L, M.
poſuit, quæ quidem ſanguinem dilatato corde in uentriculum ex caua influere admittunt: at cōpreſſo cor-
de, ne idem in cauam refluat, prohibent. Quum enim dexter cordis uentriculus diſtenditur (quod fit, quo-
ties breuior redditus, in latitudinem profunditatemq; inſigniter proficit) tunc membranæ illæ laxiores fa
ctæ, ad eius uentriculi latera concidunt: ac ſanguini, recluſo cauæ uenæ orificio, aditum præbent. At uētri-
culo rurſus conſtricto, ſeu (ut in conſtrictione fit) longiore facto, & interim arctato, membranarum fibræ,
ipſæq; membranæ propter cordis mucronem ab ipſius baſi magis abſcedentem tenduntur. & quum uētri-
culi mucro in eum modum anguſtior efficiatur, membranularum quoq; fibræ mucroni uentriculi potiſſi-
mum adnatæ, inuicem colliguntur: ac proinde etiam eregionè centri uenæ cauæ orificij, ſuis extremis inui
cem accedentes, orificium id occludunt: & quo minus ſanguis rurſus in cauam profluat, obſtaculo ſunt. Ve
rùm & ad hanc actionem, ſanguis ipſe à uentriculi lateribus compreſſus, auxiliatur. is namque, quum uenæ
cauæ orificium petit, ad poſteriorem membranularum ſedem impetu ruit: eaſq; uerſus orificij centrū tunc
comprimens, ut illæ magis inuicem conniueant, autor eſt: ac ſibijpſi, ne hac illi aditus detur, obſtat: uenæq;
tunc arterialis orificium accedit, quod in cordis contractionibus patens, ſanguinem uerſus pulmonē tranſ
Membranarum arterialis uenæ orificij ratio.
mittit. at quo minus ſanguis rurſus, dilatato corde, in dextrum uentriculum regurgitet, x tres membranæ
x 8 fi. E, F, G.
arterialis uenæ orificio præfectæ cauent. Illæ etenim, quia principium cum uenæ arterialis origine ducunt,
ac ſurſum tenſæ, in uenæ cauitatem ceſſant, atque ad uenæ latera concidunt, ſanguinem in cordis contra-
ctionibus promptè in uenam fluere ſinunt. at quum is rurſus ob cordis dilatationem ad uentriculum uacui
fuga retractus, aut etiam in pulmonis compreſſione uerſus uenæ arterialis caudicem protruſus, ad cor im-
petu uergit, per uenæ latera deſcendens, inter uenæ corpus, & poſteriorem membranularum ſedem conci-
dit, ſpacium quod inter corpus uenæ ac membranas eſt, implens. Vnde etiam ſanguis neceſſariò membra-
nas deorſum protrudens ipſis, ut ad orificij uenæ arterialis centrum inuicem conniueant, orificiumq; clau
dant, occaſio eſt: adeò, ut quanto uehementiùs cor ſua dilatatione ſanguinem retrahit, ipſeq; pulmo inter
expirandum comprimitur, tanto exactiùs membranæ arterialis uenę orificium obturantes, ſanguinem in
cor refluere prohibent. quanquam non ita accuratè id præſtent, ut nihil prorſus ſanguinis in primo retra-
Siniſtri cordis uentriculi uſus & cōſtructionis ratio.
ctionis impetu in cor rurſus defluat. y Siniſter cordis uentriculus, quòd ſpiritum uitalem præcipuè conti-
y Patet in 9 & 10 figuris.
neat & conficiat, aeremq; amplectatur, diſſectionis profeſſoribus ſpirituoſus aereus ve nuncupatus eſt: ac
quemadmodum dexter ex caua ſanguinem trahit, ita quoque iſte aerem ex pulmone in a arteriam uena-
a 6 fig. G. & 9 fi. C, C.
lem attractum, ad ſe dilatato corde allicit, illoq; ad caloris innati refrigerationem, & ſubſtantiæ ipſius enu
tritionem, ſpiritumq; uitalem utitur, hunc aerem excoquens & præparans: ut is unà cum ſanguine, qui ex
dextro uentriculo in ſiniſtrum per uentriculorum ſeptum copioſus reſudare putatur, in magnam arteriam
totumq; adeò corpus delegari poſsit. Quòd autem eiuſmodi alterationibus, cordis caro præficiatur, quoad
Venalis arteriæ corporis ratio.
diuinam hominis fabricam cognoſcere poſsimus, fatemur. Cæterùm ſi quæ fuliginoſa recrementa ex hac
aeris in ſiniſtrum uentriculum attracti emutatione, ipſoq; innato calore producuntur, ea rurſus per arteriā
uenalem, conſtricto corde, in pulmonem excerni arbitramur. Atque hæc potiſsima arteriæ uenalis in tuni
cæ ipſius tenuitate conſtructionis eſt ratio. nam continuò indefeſſeq; aerem ex b aſperæ arteriæ ramis, ip-
b 1 fig. cap. 38 lib. 1.
ſoq; adeò pulmone, in ſe aſſumere debebat: & rurſus ſuis motibus cordis rhythmis correſpondentibus, fu-
liginoſas cordis reliquias in aſperæ arteriæ ramos propellere. quod ſanè difficulter admodum feciſſet, niſi
corpus tenuius rariuſq; alijs arterijs nacta fuiſſet. Nam etſi hæ cum reliquis partibus corporis uſum præ-
ſtent, in quo hæc cordi accommoda cenſetur, non tamen arteriæ pro ipſarum mole tantum aeris (qui illis
non per occultos meatus, ſed per patentes in ipſis cauitates à corde unà cum ſanguine offertur) aſſumere,
rurſuſq; propellere, ac arteria uenalis, debebant. adeò ſanè, ut hæc neceſſariò tenui & uenarum corpore tu
nica ve conformetur. Quanquam Natura interim adeò ſuæ ſecuritati, ac poſsibile fuit, prouiderit: quippe
longum ex ſiniſtro uentriculo ad pulmonem ductum (qui arteriæ uenali nocuus fuiſſet) præcauens, ſtatim
in ipſo ortu eam c diuiſit, atque breuiſsimo prorſus inceſſu illam in pulmonem digeſsit: ut hæc ilico pul-
c 5 fi. cap. 15 lib. 3 H in K, L.
monis ſubſtantia undique ſuffulta, implicitaq;, à ruptionis periculo redderetur ſecurior. Deinde & ex uena
lis arteriæ corporis tenuitate (quam Natura, niſi illa maximè indiguiſſet, facilè uitaſſet) alius accedit uſus,
pulmonis nutritioni accommodus. nam hæc arteria ſanguine tenui ac ſpirituoſo oppleta, etiam pulmoni
idoneum ſuppeditat ſanguinem, id pulmoni ſupplens, quod nimium ſenera rigidaque arterialis uena
ob corporis ſui craſsitiem, & ſanguinem minus quàm arteriæ uenalis ſanguis leuem aereumq;, pulmo-
Siniſtra cordis auriculæ uſus.
ni denegabat. Porrò d ſiniſtra cordis auricula, uenali arteriæ adnata, idem officium huic & ſiniſtro cor-
d 6 fig. B. 9 fi. L.
dis ſinui præſtat, quo cauæ uenæ & dextro cordis uentriculo dextram auriculam uſui eſſe diximus. & ſini-
ſtra auricula tanto minori donatur cauitate, quanto etiam arteriæ uenalis orificium, cauæ orificio angu-
ſtius uiſitur. Dein & aer ipſo ſanguine ſequacior eſt: adeò, ut & hac quoque occaſione ſiniſtra auricula
iurè minor dextra creetur. Nam quum aer ita promptè attrahatur, non tantum periculum erat ex attractio
nis impetu (qui potiſsimùm uacui fuga aerem trahit) uenoſæ arteriæ corpus, ita atque cauæ, cōuelli. Quòd
autem ſiniſtra auricula pro ipſius mole paulo carnoſior, ac etiam craſsior & pinguior, & ad motum minus
prompta, quàm dextra auricula occurrit, argumento quoque eſt, ad quandam materierum præparationem
Membranularum uenalis arteriæ & magnæ arteriæ uſus
auriculas cordi famulari, & auriculas ipſas proportionem quandam cum cordis ſinibus ſortiri. Porrò ut
auricularum par uſus eſt, ita etiam ſiniſtri uentriculi membranulæ uſu penitus cum dextri uentriculi
membranulis conueniunt. e Duæ enim uenalis arteriæ orificio commiſſæ, ac introrſum in cordis
e 6 fi. E, F.
uentriculum deductæ, corde quidem dilatato, aerem ex uenali arteria in uentriculum ferri admittunt, ip-
ſarum

ſarum fibris propter cordis mucronem uerſus baſim magis adductum laxatis, ipſisq́; membranulis ad uentriculi latera concidentibus. Quum autem cor conſtringitur, obſtaculo ſunt, ne aer rurſus in uenalem arteriam ruat, irritusq́; cordis labor efficiatur. quanquam interim credamus, has membranulas, quum duæ duntaxat ſint, ſuum orificium, cui præficiuntur, non ita adamuſsim obturare, ut fuliginoſis excrementis per uenalem arteriam exitum in cordis conſtrictione præpediant. Quinetiam magnæ arteriæ orificium occupantes [f] membranæ, ijs omnino functione correſpondent, quas in uenæ arterialis orificio haberi retulimus. Hæ ſiquidem in cordis contractione ſpiritum uitalem unà cum ſanguine, qui impetu ruit, in magnā arteriam profluere ſinunt. at corde rurſus dilatato, ſpirituq́; ac ſanguine denuò ad uētriculum tracto, illius regurgitationem in uentriculum prohibent, ſanguine nimirum eas uerſus magnæ arteriæ orificij centrum (ut in arteriali uena fieri nouimus) comprimente. In cordis itaque conſtructionis ratione, ipſiusq́; partium uſu recenſendis, magna ex parte Galeni dogmatibus ſermonem accommodaui: non ſanè, quòd undique hæc ueritati conſona exiſtimem, uerùm quòd in nouo paſsim partium uſu officioq́; referendo, adhuc mihi diffidam, neque ita pridem de medicorum principis Galeni ſententia uel latum unguem hic declinare auſus fuerim. Haud enim leuiter ſtudioſis expendendum eſt uentriculorum cordis [g] interſtitium, aut ſeptum, ipſum ve ſiniſtri uentriculi dextrum latus, quod ęquè craſſum compactumq́; ac denſum eſt, atque [h] reliqua cordis pars, ſiniſtrum uentriculum complectens. adeò ut ignorem (quicquid etiam de foueis hac in ſede commenter, & uenę portę ex uentriculo & inteſtinis ſuctionis non ſim immemor) qui per ſepti illius ſubſtantiam ex dextro uentriculo in ſiniſtrum uel minimū quid ſanguinis aſſumi poſsit: pręcipuè quū tam patentibus orificijs uaſa cordis in ſuorum uentriculorū amplitudinem dehiſcant: ut modò taceam uerum uenę cauę ex corde progreſſum. Atque quum hęc animo obuerſantur, ſimul ſeſe multa in arteriarum ſerie offerunt, de quibus non immeritò uenit ambigendum: nimirum nullam ferè uenam abſque comite arteria uentriculum ac inteſtina, lienemq́; adeò ipſum petere, & ferè totam portę uenam ſua ſerie comitē ſibi arteriam aſciſcere. Deinde renibus arterię tam grandes communicantur, ut neutiquam ad illorum calorem duntaxat temperandum, eas productas eſſe queamus affirmare: uti minus adhuc ſolius caloris natiui gratia tantas arterias uentriculo, inteſtinis, lieniq́; inſertas eſſe, poſsimus aſſerere. His accedit, quòd per uenas arteriasq́; mutuos materierum fluxus & refluxus eſſe, ac nihil prorſus grauitatem & pondus materierum in uenis arterijsq́; agere, plurimis argumentis oporteat fateri. Cordis inſuper membranulę, etſi dicto iam prius uſui ferè ſubſeruiant, non tamen omnem materierum regreſſum occupant. Quòd uerò aures, corde in uiuorum ſectionibus per tranſuerſum diſſecto, & cordis motu prorſus quieſcente, adhuc moueantur ac palpitent, quodq́; in fœtibus & nuper natis tam grandes occurrunt, cui non conſtare debet maioris alicuius beneficij occaſione, quàm uaſorum roboris gratia, eas efformari? Atque ita quoque longè alia (ne quid de orificij uenalis arteriæ ad magnæ arteriæ orificium collati amplitudine inſinuem) partium dextrum uentriculum & ſiniſtrum conſtituentium [i] diſcriminis in craſsitie eſt ratio, quàm materierum in uentriculis aſſeruatarum. Quinimò alia haud pauca undique hic ſeſe proponunt, quæ uulgata Anatomicorum placita in dubium uocant. quę quia omnia referre longius eſſet, ipſeq́; nihil priuatim innouare (quū ſimul in omnibus mihi haudquaquam ſatisfaciam) modò ſtatuerim, partium aereæ ſubſtantiæ reficiendæ fabricatarum hiſtoriæ nunc finem imponam: ipſarum adminiſtrandi rationem ea ſerie iam pertractaturus, qua proximè præcedente libro cibi potusq́; & generationis organorum ſectionem abſolui.

f 10 fi. B. C, D.

g 8 fig. H. H. 10 fi. R. 11 fi. L. L.
h 9 fig. M. M. 10 fi. P, Q.

i Ciſter Q. R fig. 7 cum M, M figura 9.

Vulgatæ Anatomicorum placitis non leuiter acquieſcendum.

CORDIS, PVLMONVM, RELIQVORVMQVE RESPIRATIONI ſeruientium organorum adminiſtrandi ratio. Caput XVI.

PRAESENS Caput, quo potiſsimùm earum quæ hoc libro traditæ ſunt partium reſectionem complecti ſtatuimus, in orationis ſerie, ultimo quinti libri Capiti nunc eſt ſubijciendum. quandoquidem hæc Capita cum penultimo ſeptimi libri Capite, eum in modum digerentur, ut ſingula partium quæ ſuis libris explicantur adminiſtrandi rationem proponant: & interim eum ordinem (quum ſcilicet paucis inſuper additis neceſſario alioquin ſermoni uerbis, id commodè præſtari poſsit) unà exhibeant, quo quis in corporum penuria, integram anatomen ſtudioſis demonſtrare queat, aut quo hi illam opportunè ſuo Marte aggrediantur. In eodem itaque corpore, quo ſuperiori libro uſus es, adminiſtrationem cōtinuaturus, illius ceruici fulcrum aliquod ſubijcies, cuius ope ea exporrigatur, caputq́; in poſteriora reclinatum, & fulcro non innitens, uerſus menſam dependeat. Mox, ut in ſecundo libro docui, faciem & uniuerſam anteriorem colli ſedem cute nudabis. ac primùm faciei [a] muſcolos, qui frontis cutem & palpebras, & buccas & labra, & narium alas mouent, aggredieris: in quorum etiam numero [b] ille eſt, quem labra & buccas mouentium primum recenſui. Quum igitur & illum quoque adminiſtraueris, [c] muſculum à pectoris oſſe & clauicula reſecabis, qui ſeptimi caput agentium paris alter habetur, ac in [d] mamillarem capitis proceſſum inſeritur, à quo illum nunc dependere ſines, & ad omnes ferè [e] muſculos oſsi υ imaginem referenti proprios, ſectionem conferes: unaq́; à pectoris oſſe [f] eos liberabis, qui ab illo pronati, primæ laryngis cartilagini inſerūtur. Deinde à pectoris oſſe, & clauicula, & coſtis, ad ſuam uſque inſertionem, [g] muſculum ſeparabis, brachium pectori adducentem. inſuper [h] illum à clauicula auferes, qui thoracem mouentium primus numeratur. & [i] eum à coſtis etiam diſſecabis, qui ſcapulam pectori admouet. hac interim obſeruata ratione, ut ſingulos muſculos ab inſertione hærere permittas, quò poſtmodum cum cæteris muſculis in examen uenire poſsint, qui adhuc ſecandi in illis ad quas ipſi referuntur partibus, ſunt reliqui. Atque hanc muſculorum

a 3 muſcu. ta. A. C. D. E. F. G. Γ et 4 ta. K. M. N.
b 3 muſcu. tab. Γ.
c 4 muſcu. tab. Θ.
d 3. 4 fig. cap. 6 lib. 1 k.
e 4 muſcu. tab. R. Q. S. T. V. V.
f 5 muſcu. ta. P ad N.
g 3 muſcu. tab. Δ.
h 4 muſc. tab. d.
i 5 muſcu. tab. Γ.

Muſculorū quorundam & naſorum adminiſtratio.

adminiſtrationem in uno latere moliri ſuffecerit: altero latere uenis, arterijs & neruis, qui ſub cute & ſecundùm muſculos repunt, inſpiciendis oſtendendis ve accommodato. quorum [k] ſeries, ſi forſan memoria exciderit, ex tertio libro & quarto eſt petenda. Hic enim ſermo in immenſum excreſceret, ſi illam quoque nunc totam recenſerem. Modò igitur à pectoris oſſe [l] clauiculas acutiori cultello liberare contendes, robuſta, quibus illæ pectoris oſsi colligantur, ligamenta diuidens: at interim accuratiſsimè cauens, ne cultello altiùs iniecto, quæ huic articulo ſubſunt uaſa uulneres. Atq; hic [m] cartilaginem examinabis, quæ clauiculam, pectoriſq; oſsis ſinum, præter alias articulorũ cartilagines intercedit: & aliquò reponenda eſt, ut illa poſtmodum in ſceleti connexu (ſi uiſum fuerit) uti queas. Liberatas autem clauiculas niteris ui à pectoris oſſe attollere, ac ab illo primaq; coſta in exteriora reflectere, ita enim primæ thoracis coſtæ cartilago, quà coſtæ oſsi continuatur, in conſpectum ueniet: quæ cultro non admodum craſſo a ſuo oſſe eſt, [n] liberanda: hic quoque mente adhibita, ne culter profundiùs demerſus, quicquam in iugulo uitiet. Vbi primæ coſtæ diſſecueris cartilaginem, deinceps ordine reliquas omnes à coſtarum oſsibus cultro dirimes, continuaq; linea intercoſtales hic muſculos ad thoracis uſque capacitatem [o] diuides. Separatas nunc cartilagines ſimul cum pectoris oſſe nonnihil attolles, eas modò in dextrum, modò in ſiniſtrum latus [p] deflectens, & thoracem interſepientes membranas, quà pectoris oſsi proximæ ſunt, unà cum cordis ſitu examinans. [q] Deinceps tranſuerſa ſectione [r] ſeptum tranſuerſum à pectoris oſſe, & commiſsis huic adhuc cartilaginibus, uenit adimendum: & pectoris oſſe ſua mucronata cartilagine ſurſum eleuato, membranæ thoracem interſepientes ab illo ſenſim ſunt diuellendæ. quod quum feceris, uerſus cadaueris caput pectoris os reflectes: moxq; iuxta [s] glandium, uenam & arteriam utrinque ſub ipſo prorepentes, retuſiore cultello inter membranulas inquires. quas ubi ſingulas uinculis interceperis, os pectoris cum ipſius ſimul uaſis a thorace auferes: ac mẽbranæ coſtas ſuccingentis ſpeciem, [t] intercoſtaliumq; muſculorum, qui inter cartilagines habentur, naturam perpendes. Aut muſculis illis non aliter examinatis, os pectoris aliquantiſper repones, dum thoracem mouentes muſculos ſimul omnes poſt cordis adminiſtrationem oſtendere uiſum erit. Quò autem ea quæ in thorace aggredienda ſuperſunt, commodiùs commonſtrarentur, conſueui primùm hamulo hinc inde coſtas ſuccingentem membranam auellere: & manibus pulmonem, ſi alicubi illi fibris cohæreret, ab ipſa dirimere: ac inſuper perforato coſtarum quopiam interuallo, cui pulmo adnexus eſt, demonſtrare, quo nam pacto hominis thorax ſubinde pertundatur: non abolita interim reſpiratione, neque motu pulmonis quieſcente. [u] Mox diuiſis intercoſtalibus muſculis, coſtas ad medium ferè longitudinis ipſarum frangere ſolitus ſum. quod paruo fit negocio, ſi ſingulæ ſeorſum manu fortiter apprehenſæ, ui euertantur, inflectantur ve. Verùm poſteaquàm facilem illam parandi ſceleti rationem adinueni, ut oſſa cadaueris illi compingendo ſubſeruiant, coſtas reſeruari malim integras, & manib. ſimul omnes coſtas, quantum licet, extrorſum retorqueri: & dein aliquouſque diuiſis intercoſtalibus muſculis, inuicem coſtas ſenſim dirimi. ita enim ſatis patens thoracis efficitur amplitudo, potiſsimùm ſi ſecundùm dorſi longitudinem, ac ad thoracis ferè medium, lapidem aut globum aliquem ſubieceris, cuius ui dorſi gibbus extra thoracis cauitatem prominens, intrò in thoracis cauitatem ducatur, grandiuſq; inter dextri ſiniſtriq; lateris coſtas fiat interſtitium. Coſtis itaque hoc modo diductis, aut illo modo diſruptis, pari ſemper ratione thoracis organa ſunt aggredienda. ac primùm à glandio ad ſepti tranſuerſi nerueam uſque ſedem [x] dextrum ipſius neruum à dextra thoracem interſepiente membrana cultello liberabis: deinde, ſi uoles ſiniſtrum quoque. quem ubi ſimul cum [y] uena à iugulo pronata exporrigi uideris, illum iuxta ſeptum rumpes: ac uerſus ceruicem, ut poſtea ipſos uideas [z] originem, reijcies. Mox membranas interſepientes, cultello ſecundùm thoracis longitudinem inuicem ſeiunges: atque à cordis [a] inuolucro liberatas, ipſarumq; ad ſeptum tranſuerſum connexu, & uenarum arteriarumq; in ipſis ſerie perpenſis, illas è thorace auferes: id duntaxat præcauens, ne uas aliquod inſignius lædatur. rami enim membranas interreptantes, & cordis inuolucro intertexti, etiamſi diuidantur, uix notatu dignum aliquod ſanguinis profluuium concitant. Iam tempeſtiuum eſt, ſolis manibus cor cum ſuo inuolucro hinc inde mouere, quiſq; ipſius ſitus formaq; inuolucri ſint, examinare. quanquam & ad id ſummopere conducit inſpectio, quam prius, eleuato modice pectoris oſſe, cordeq; adhuc immoto, membranarum interſepientium cauſa fieri uolui. Pulmonis quoque lobi manibus iam ſunt contrectandi, ut & ipſorum numerus, ſitus formaq; indagentur: ac tandem cognoſcas, nullam pulmonis partem uenæ cauæ, quà [b] inter ſeptum tranſuerſum & cor conſiſtit, in hominibus ſubſterni: imò uenam ſimul, citraq; interuallum aliquod, ſeptum & cordis inuolucrorum penetrare: & quà uena hàc ducitur, inuolucrum [c] magna amplitudine hominum ſepto priuatim connaſci. Quod ut ſpectes accuratiùs, inuolucrum cordis longa ſectione [d] diuidetur, & liquor ipſi innatans ſpongia extergebitur: ac demum à cordis uaſis inuolucrum reſecabitur, adhibito ſtudio, ne [e] ſiniſtri recurrentis nerui principium uitietur. Vt uerò cauæ uenæ per ſeptum tranſuerſum tranſitum, ac ipſius per thoracem ductum examines, ſectionem ſepto ad uenæ uſque caudicem induces: præcauens, ne duorum cauæ uenæ [f] propaginum in illud excurrentium radices ſimul uulneres: dein ſurſum paulatim conſcendens, qui [g] caua dextræ cordis auriculæ committatur, citra ullam ſectionem obſeruabis. Sic quoque ſupra cordis baſim, à cauæ dextro latere [h] uenam ſine coniuge enaſci inuenies: cuius ramos ductumq; melius diſces, ſi primùm dextram pulmonis partem uerſus ſiniſtrum latus eleuaueris, & poſtmodum ſiniſtram in dextrum latus reuolueris. hæc namque citra alicuius ſectionem, modò redduntur obuia: quanquam exempto corde & pulmone, illa licebit adhuc exactiùs intueri. Neque ſanè hæc obiter ſunt ſpectanda. at grauiter Naturæ artificium in uenæ coniuge carentis ductu principioq; indagandum eſt: diligenterq; obſeruandum, num, ut in agnis & porcis aliquando occurrit, uena quæpiam in ſiniſtrum quoque latus porrigatur, iuxta cauæ ad cor connexum pronata. Porrò

cauæ

Clauicularum à pectoris oſſe liberatio.

Coſtarum cartilaginum cum pectoris oſſe, ab ipſarum oſſibus liberatio.

Membranarum thoracis amplitudinem interſepientium examen.

Neruorum ſepti tranſuerſi examen.

Cordis inuolucri.

Cauæ uenæ diſtributionis per thoracem et iugulum examen.

k *Petenda eſt ex figuris 3 & 4 lib.*

l *4 muſc. tab. a ab l. ut in dextro latere 5 tabulæ factũ eſt.*

m *Maior pars 4 fig. ca. 11 li. 1.*

n *inter elaſiſmum B & A 1 fig. ca 19 li. 1.*

o *ut factũ eſt in 8 muſcul. tab.*

p *ut fit in 1 fig.*

q *ut ex 1 fi. facies ſecundam.*

r *1 fig. l. l. 2 fi R, R. et 7 muſ. tab. Δ.*

s *iuxta F 2 fi. requires B, C, D, E.*

t *ut ſpectatur in 8 muſcul. tab.*

u *ſeri ut factum eſt in 1 & 2 fig.*

x *ſiniſter in 1 fi. P, P inſignitur. in 3 autem fi. uterq; L.*

y *1 fig. Q. Q.*

z *2 fi. cap. 11 lib. 4 a b, c, m.*

a *3 fig. B, C, D, E, F, G.*

b *5 fig. inter D.*

c *3 fig. G, P.*

d *ut factũ eſt in 4 fi.*

e *6 fi. g. g eductæ ac.*

f *fi. cap. 6 lib. 3 C.*

g *5 fig. C ad D.*

h *5 fig. G. & fi. cap. 6 lib. 3 R.*

cauæ in iugulo [i] diſtributio, retuſiore cultello, quo incumbens illi [k] glandium adimetur, inquirenda eſt. neque ſanè alio tibi utendum eſt artificio, quàm ut noſtras ad manum habeas uenarum delineationes: mentemq́; ſumma cura accommodes, ne uenam aliquam pertundas. Vbi uerò cauę ſeriem adinueneris, utraq́; iugularis, & brachium accedens uenæ truncus, & deinde caua uena, ubi ſine pari promit uenam, uinculis intercipientur: ac quicquid uenarum inter uincula conſiſtet, è corpore adimetur: & deinceps abluto ſanguine, ilico ad arteriæ magnæ propagines, neruosq́; recurrentes adinueniendos, ſectio conuertetur. Corde itaque in manu aſſumpto, [l] uenę arterialis, & [m] arteriæ uenalis, ipſiusq́; [n] magnæ arterię radices, quà cordis baſi proximę ſunt, intueris: quod factu eſt facillimum, ſi cùm ipſarum coloribus, tum ſitui mentem adhibueris. Dextræ enim auriculę uicina eſt arterialis uena: & albicans, ac quodammodo ſiniſtrorſum proficiſcens uiſitur, & inter cordis uaſa eminet. Arteria autem uenalis, uenæ modo nigricat: & cæteris uaſis demiſſior, propter ſiniſtram auriculam latitat, ipſiusq́; progreſſus minimo interuallo ſe offert. Magna uerò arteria, in cordis baſis medio, ſub arteriali uena quodammodo occultata, occurrit. Hanc ubi primùm intuitus fueris, omnes ipſius ramos inquirito: quorum [o] ſuperiores, ac iugulo proximi, citra aliud opus iam ſunt cõſpicui, niſi fortaſsis glandij aliquot reliquiæ adhuc reſecandæ ſuperſint. [p] Truncus autem, qui ad dorſum retorquetur, non niſi ſiniſtra pulmonis parte in dextrum latus eleuata, commodè apparebit. Cæterùm ut recurrentes uideas neruos, poſtquam laryngis muſculos, [q] qui à pectoris oſsis elatiori ſede procedentes, infimæ ſcutum imitantis cartilaginis ſedi implãtantur, ad inſertionem uſque ab aſpera arteria diuulſeris, dextrum ſexti paris [r] neruum à ſoporali arteria cultello ſenſim liberabis: ac ubi thoraci appropinquaueris, huius nerui [s] ramulum, qui coſtarum radicibus exporrigitur, & quos hic muſculis ex pectoris oſsis ſummo enatis deriuabat ſurculos, perpendes. Simulatque uerò neruum ad [t] arteriam dextræ axillæ porrigendam deduxeris, [u] tres quos ad illam reflectit ſurculos (niſi [x] duo, aut unus tantùm ſit) quàm poteris ſtudioſè uicinis membranulis acutiore cultello dirimes: ne fortè retuſiore, membranulas interſcindendum trahẽs, ſurculos uioles: quanquam denuò, ne acuto ſurculos ſimul cum membranis incautè reſeces, cauendum ſit. Inuentis ſurculorum principijs, [y] neruum aſperæ arteriæ, lateri exporrectũ, à ſua cui nectitur membrana, ipſaq́; aſpera arteria, liberabis, lõga ſectione inter neruũ & aſperam arteriã acuto quoq́; cultello facta. Liberatũ hoc pacto neruũ, ſummis ſiniſtræ manus digitis apprehendes, illũ modicè ab aſpera arteria attollens: ſexti uerò paris truncum, quà ſoporariæ arteriæ exporrigitur, dextra manu eleuabis: ac manibus deinde mutuò nunc ſurſum, nunc deorſum ductis, nerui recurrentis reflexũ naturãq́; perquires. Ad eundẽ ſanè modum, poſteaquã [z] ſurculos quoſdã pulmoni cordisq́; inuolucro à dextro ſexti paris neruo dein diſtributos examinaueris, [a] ſiniſtrũ ſexti paris neruorũ cerebri truncũ à ſiniſtri lateris ſoporaria diuellere cõuenit: & ipſius ſurculos, quos muſculis a pectoris oſsis elatiori ſede enatis, & coſtarũ radicibus exporrigit, indagare: ac poſtmodũ [b] obſeruatis, quas pulmonis tunicæ deriuat, propaginibus, & eo [c] ſurculo, quẽ ſecundùm uenæ arterialis trunci ſiniſtrũ latus, cordis baſi offert, etiã accuratè perquiſito, ad magnæ uſq́; arteriæ [d] truncũ, qui ad dorſum reflectitur, ſexti paris huius lateris neruus eſt deducendus, & acuto ſimiliter cultello [e] ſoboles [f] recurrentẽ neruum hic efformantes ſunt adinueniendæ. Has ubi uideris, obtuſiorem ſtylum ſub eo arteriæ trunco uerſus ſiniſtrum aſperæ arteriæ latus protrudes: & leuato nonnihil ſtylo, truncum arteriæ à dorſo, cui firmiſsimè committitur, modicè dirimes. Deinde ab aſpera arteria, recurrentem neruum ad arteriæ magnæ uſque truncum liberabis: & utraque manu, mutuoq́; tractu, ipſius reflexum, ut in dextro latere, oſtendes. [g] Reliqua uerò ſexti paris neruorum ad ſtomachum ſeries, non niſi exempto pulmone aggredietur. ac proinde, ſi uiſum fuerit, foramine nunc inter aſperæ arteriæ cartilagines facto, illiq́; fiſtula quapiam indita, & aſpera arteria ſuper foramen compreſſa, pulmonem inflari curabis: inflatus ſiquidem ſuam formam manifeſtiùs commonſtrat, corq́; ex toto amplexatur. Demiſſo dein pulmone, cordi à dextræ auriculæ radice ad ipſius uſque mucronem, nouacula ſectionem [h] induces, in dextrum ipſius uentriculum uſque penetrantem. Mox uentriculo digitis diſtento, ſpongia ſanguinem ſemel atque iterum elues. Vena enim caua, & arterialis uena, ut ſanguis in uentriculum fluat, isq́; poſtmodum ſpongia exugatur, comprimendæ ſunt. Exterſo ſanguine, dextri uentriculi amplitudo eſt indaganda: deinde ſtylo [i] tres membranæ ori uenæ cauæ præfectæ, obiter ueniunt ſpectandæ. Vt uerò prorſus in conſpectum ueniant, cultello ex dextro uentriculo in cauam uenam intruſo, ſectionem à uentriculo per auris corpus in uenam uſque duces: qua diſtẽta, membranæ omnino uidebuntur & auris cauitas, naturaq́; ſi ipſam [k] inuerteris, facilè hac adminiſtratione cognoſcentur. Deinde quum uenæ cauæ expendes orificium, coronalis uenæ [l] origo etiam apparebit: cui ſi ſtylum ex molli plumbo indideris, quo nam pacto cordis baſim cingat, ramosq́; in illius corporis ſuperficiem deriuet, obſeruabis. Hic uelim quoque ex uenæ cauę amplitudine ſtylum in [m] uenam coniuge deſtitutam inderes, ipſius à caua originem, ridiculamq́; noſtrorum Aeſculapiorum rationem conſideraturus, qui in octo utriuſque lateris inferiorum coſtarum inflammatione, Hippocratem, non mittendum eſſe ſanguinem, aſſeruiſſe contendunt: quòd cor ex uena ſine pari ſanguinem adeò rapiat, ut nihil ſanguinis miſsione ex uena hac educi poſsit. Quaſi uerò nunc tibi ſecanti non longè eſſet clariſsimum, cor in ſanguinis miſsione, inflammatis octo inferioribus coſtarum interuallis, nihil obſtare, ac proinde ſanguinem tunc quoque mittendum: & Hippocratem non adeò fuiſſe ſtupidum, ut octo humiliores coſtas ſub ſepto tranſuerſo eſſe arbitratus fuerit, & inflammationem huius ſedis ad clauiculam uſque tenſionem etiam producere ignorauerit. Verùm hic ſermo, ne præter inſtitutum, ad meum de uena in laterali morbo ſecanda placitum longiùs expacietur, refrenandus uenit. quanquam mehercule nunquam magis hac de re ueritatem, quàm præſentibus uenis, indagandam arbitrer: non autem citra uenarum cognitionem, ſolis autorum diſtortis ſuffragijs eruendam. Porrò ſimulatque coniuge carenti uenæ ſtylum immiſeris, oblongus craſſusq́;

Left margin notes:

i Hic ſedulò circa H ſpectãs figu ram capi. 6 li. 3 aut poſtremã ultimã figurã lib 3 iuxta p.
k 2 fi. F.
l 6 fig. L.
m 6 fi. G.
n 6 fig. O.
o 6 fig R. Q, S, T, V, X.
p 6 fig P. & fi. ca. 12 lib. 3 i.
q 5 muſcu. ta. P et N.
r 6 fi à ſecundum V.
s 2 fi. ca. 2 lib. 4 h. deinde k, k.
t 6 fi. T.
u fi. cap 9 lib. 4 inſerta P ad E.
x 6 fi. B.
y fi. capiti 9 li. 4 inſerta Q. Q. & 6 fi. c.
z 2 fi. ca. 2 li. 4 q et r.
a 6 fi. d ab X.
b 6 fi. e.
c 6 fi. b.
d 6 fi. P.
e 6 fi. f.
f 6 fi. g. g.
g 14, 15 fi. lib. 5 T, V.
h ut factã eſt in 7 fi.
i 7 fig. K. L, M.
k ut F in 7 fig.
l 7 fi. G.
m 5 fi. G. & fi. cap. 6 lib. 3 F.

Right margin notes:

Arteriæ magnæ per thoracem & iugulum & collum diſtributionis examen.

Neruorum recurrentiũ

Pulmonis inflatio.

Dextri cordis uentriculi, & ipſius orificiorum membranarumq́; examen.

Cauæ uenæ ortus examen.

ſusq; baculus cauæ uenæ eſt [n] imponendus : quem quum abſque negocio rectà per cauam ad imum uſque uentrem protruſeris, quàm bellè Galeous & cæteri diſſectionum doctores hucuſque ballucinati ſint, diſces, qui cauam ex iecoris gibbo, uno caudice enatam, [o] ſimiliter ac magnam arteriam in duos truncos, quorú hic inferiora, ille uerò ſuperiora petit, diuidi cenſuerunt. Verùm hæc, qnum paulo pòſt iecur aggredieris, uiſurus explicatiùs. quanquam oihil prohibet modò, ſeptum tranſuerſum è corpore, quanrum poteris, reſecare : iecurq; in ſiniſtrum latus adcò reflectere, ut poſterior ipſius ſedes in conſpectum ueniat. Quum itaque baculum à uenæ cauæ ſede, quà cor ſpectat, ad eam uſque regionem qua renibus uenæ offeruntur, detruſum, aliquã diu in uena ſeruaueris, animaduerteriſq; iecoris ſubſtãtiã toti cauæ poſteriori ſedi nõ [p] obduci, cultello ſecundùm baculi longitudinem ducto cauam diuides, ac uenarum à caua iecori exporrectarum [q] ora ioueſtigabis. Dein ijs qui nimium pertinaciter in Galeni Anatomes profeſſorum primarij uerba iurauerunt appellatis, ſingula ipſius argumenta de uenarum ortu reſumes : atque ſtudioſos, ne ex commentarijs nauigare diſcant, hortaberis, unicam ueritatem, non uerò autoritatem commendans. Porrò ſectiooe ruſus ad cor conuerſa, digito aut ſtylo in elatiore dextri uentriculi ſede, arterialis uenæ orificium [r] inquires : & cultello illi intruſo, ex dextro uentriculo aliquonſque in arterialem uenam ſectionem duces. Qua facta, ſanguineq;, ſi quis inibi occurret, eluto, uiſui ſeſe arterialis uenæ orificium ſimul cum ſuis [s] membranis offert: quas, ut exactiùs contempleris, ſtylo attolles, eodemq; arterialis uenæ ductum in pulmooem examinabis. [t] Tunicæ etiam ipſius, ex quibus arteriæ inſtar conſormatur, facilè expenduotur, modò quis ductæ iam ſectionis lateribus labris ve animum adhibuerit. Siniſtrum cordis uentriculum ſimiliter longa ſectione à ſiniſtræ auris radice ad cordis uſque mucronem facta aperies, & ſauguinem perinde atq; in dextro exterges. Huius primùm intuebere amplitudinem, deinde cordis ſubſtantiæ in hac ſede [u] craſſitiem : poſtmodum ſtylo [x] duas arteriæ uenalis orificio præpoſitas membranas facilè adinuenies, ac qui inuicem in cordis conſtrictione conniueant, obſeruabis. Vt uerò exactiùs ſe offerant, cultello uenalis arteriæ ori immiſſo, ſectionem in ipſius uſque cauitatem [y] molieris : & adaperto diſtentoq; ore, membranas denuò contẽplabere, plũbeo ſtylo primas uenalis arteriæ in pulmonẽ diſtributiones inquirens. Magnæ autem arteriæ [z] orificium, & membranę ipſi præfectę inuenientur, ſi poſt [a] alteram arterialis uenæ membranam, quę cordis uentriculorum ſepto uicinor eſt, digitum in elatiſsimam ſiniſtri uentrieuli regionem protruſeris : is namque magnam ſubibit arteriam. & dein cultello ſecundùm digitum in arterię orificium intruſo, ex cordis uentriculo ſectionem in arterię amplitudinem duces. Quando eoim hanc tentaueris, & arterię magnę [b] membranas in ipſarũ ſede, quà uaſis corpori incũbunt, inſpexeris, coronalium arteriarum [c] ortus tibi occurret. adeò ut nunc nihil in corde ſpectandum ſit reliqui: niſi fortè illo nariè diſſecto, ipſius ſubſtantiam, & arterię magnæ, arterialiſq; uenę diſſectis radicibus, os inquirere ſtatueris, quod cordi priuatim ab Anatomes profeſſoribus aſcribitur. Si igitur nullum os, pręter cartilagineas dictorum modò uaſorum radices, in homine adinueneris, illas à reliqua cordis ſubſtantia reſecabis: ut ſimul cum cartilaginibus, clauicularum articulationibus, & alijs quibuſdam articulis peculiaribus, ad oſsium compoſitiooem reſeruari recondiq; ualeant. Corde nunc abiecto, aſperam arteriam (ſeruata interim larynge) examinabis: primùm quidem ipſius cartilagines, C imaginem exprimentes, & membranas, quibus illę inuicem colligãtur : & dein ipſius primam in pulmooem ſeriem. qua inuenta, aliquam pulmonis fibram ſeu lobum integrè à reliquo pulmone abſecabis : ac io uenę arterialis ramũ, & arterię uenalis & aſperę ramos, ſtylos intrudes: horumq; ramorum propagines, diſtributioniſq; naturam inueſtigabis. ad quod mirificè conduxerit undecunque rupta diuulſa ve lobi illius membrana, ipſum inter duos aſſeres adeò comprimere, ut pulmonis caro, ipſius ve peculiaris ſubſtantia, à ſuis quibus obnaſcitur uaſis abſcedat. Licebit modò, aſpera arteria ab ipſius capite diuiſa, eaque deorſum à ſtomacho tracta, pulmonem omnino è thorace auferre, & ſtomachi [d] progreſſum adinuenire : qui citra aliam ſectionem, pulmone reiecto, unà cum neruis ſexti paris illum amplexantibus, conſpectui ſeſe offeret. Tamen ut neruorum in uentriculi orificinm ſeriem intuearis, ſeptum tranſuerſum à ſtomacho liberandum eſt : ipſaq; inſertio, ſi fortè uentriculus adhuc in corpore aſſeruatus ſit, indaganda. Inſuper foramioe alicubi in ſtomacho, quà collum perreptat, facto, fiſtulaq; illi indita, uentriculum quàm poterit maximè inflari curabis : & deinde ſtomacho iuxta laryngis radicem diuiſo, illum cum uentriculo, aut ſolum, ſi prius ſcilicet uentriculum ademeris, è corpore trahes, [e] glandulis illis quæ in medio ipſius ferè ductu plurimùm conſiſtunt, ſimiliter examinatis. Iam quoque tempeſtiuum eſſet (ſi modò id antea non præſtiteris) iecur à ſepto tranſuerſo ſecernere, ac tandem ex corpore auferre. Quod ubi feceris, ipſiuſq; formam diligenter contemplatus fueris, cultello uenæ cauæ iam flaccidæ indito, hanc longa ſectione aperies, ut exacte pateat ipſius per iecoris ſubſtantiam tranſitus, deinde ramorum a caua in iecur ingreſſus. Vbi itaque duo præcipua illorum uideris orificia, alteri ſtylum quàm poteris penitiſsimè indes: & ablato uenæ portæ, quo iam antea eam intereepiſti, uinculo, illius quoque ramo ſecundùm nenæ cauæ rami, cui iam ſtylus ineſt, ductum in iecur procedenti, alterum ſtylum immittes, & poſtmodum obtuſo cultro iecoris ſubſtantiam ab illis ramis, qui ſtylos continent, niteris abradere : [f] ut nenarum per iecoris corpus ſeriem, ipſiuſq; ſubſtantiam diſcas, ac demum inter duos qui ſtylis diſtenduntur ramos, bilis ueſiculæ meatulos obſerues, & bilis ueſiculam à iecoris corpore eraſam iouertas, ſolamq; ſedulò, ſi adhuc fuerit aſſeruata, contempleris. Poſtremò, [g] uenæ ab umbilico in iecur deductæ ingreſſum inſertionemq; expendes, meote dein thoracis nertebrarum corporibus adhibita, ut cultello grandem arteriam ſecũdùm longitudinem aperias, [h] ramorum quos utrinque in coſtas ſpargit, uiſurus orificia. Ramis his diſſectis, arteriam ex corpore adimito, & uenæ coniuge carentis [i] propagines expendito, ut & hanc quoque à uertebrarum corporibus liberes. Quo in opere non parum conduxerit, expendere internam uenæ pari carentis in ſuo

Arterialis uenæ orificij ac membranarum examen.

Siniſtri cordis ſinus, ipſiuſq; uaſorum & membranarum examen.

Cartilaginea cordis ſubſtantia examen.

Aſpera arteria.

Pulmonis.

Stomachi.

Iecoris.

Bilis ueſicula.

Examen eorũ quæ uertebrarum corporibus exporriguntur.

n In D 7 fig. & figura cap. 6 lib. 3.

o ut O in P & R figura 6.

p ubi ſpectatur in 18 fig.

q ut uidere eſt in fi. 6 capiti libri 3 inſerta ad A.B.

r ex 7 fig. facturus octauam.

s 8 fig. E. F.G.

t 1 fi. cap. 15 libr. 3 B.C.

u 9 figura M, M.

x 9 fi. E, F.

y 9 figurã paraturus.

z 10 fi. A.

a ubi in 9 figura L latet ſub E.

b 10 fig. B.C.D.

c 10 fig. E, E.

d ut ſpectatur 14 & 15 fi lib. 5.

e 14. 15 fi. lib. 5. F.

f id uelut uiſuros, quod 23 fi. lib. 5 exprimitur ad X, Y, Z.

g 2 fi. lib. 5 F.G 12 fi. M ad N.

h fig. cap. 12 lib. 3 K, k.

i fig. ca. 6 lib. 3 G, G ab F.

in ſuo exortu ſuperficiem: uti & illorum ramorum, qui è caua uelut in iecur exporriguntur: quò proprij uenæ corporis membranea illic occurrat craſsities, roboris in uaſorum diductibus gratia efformata. Quanquam interim hic negligi nolim, ſtudioſorum nonnullos, quum de ſanguinis miſsione inter diſſecandum agere ſolemus, aliquando contendiſſe, membranea illa uaſorum eminentia, ſanguinis in cauæ caudicem truncum ue regreſſum penitus præpediri. Reſectis modò in thorace occurrentibus uenis & arterijs, in propatulo eſt utriuſque lateris ſexti paris neruorum cerebri [k] ramus, qui radicibus coſtarum exporrectus, ſub tunica coſtas ſuccingente ad organa à peritonæo circumplexa contendit. Ve uerò [l] neruulos cernas, quibus ramus ille adaugetur, à thoracis uertebris tunicam coſtas ſuccingentem detrahes: quam ubi & à coſtis quoque diuelles, dictas uenarũ arteriarumq; propagines, & neruos coſtis exporrectos, promptè obſeruabis: & cultelli mucrone ad coſtæ alicuius os proximè adacto, tunicam expendes, quæ priuatim ſingulis coſtis obuoluitur: eam dico, quam ſecundam coſtas ſuccingentem tunicam nonnulli diſſectionum periti nuncuparunt: quæq; membrana eſt, illis reſpondens, quas, quòd oſſa ambiunt, uulgò circumoſſales dicimus. Quanquam interim hic circa dorſi uertebrarum contextum, præcipuè obſeruandum ſit, num duæ coſtas ſuccingentes tunicæ ita ueniant conſtituendæ, ut una in dextro recenſeatur latere, cum dextera thoracem interdiuidente membrana: & altera in ſiniſtro latere, cum interdiuidente eius lateris membrana: quum & ita nonnulli (uti ſuo diximus loco) duas tunicas, coſtas ſuccingentes enumerauerint. Abſolutis hunc in modũ omnibus quæ peritonæo & tunica coſtas ſuccingente inuoluuntur, ſi uiſum fuerit, quàm poteris aptiſsimè coſtas in ſuas ſedes reponere conaberis: & [m] oſſe pectoris quoque cum cartilaginibus ipſi coarctatis aſſumpto, & clauiculis etiam in ſuam ſedem repoſitis, quàm licebit ſtudioſiſsimè muſculos eos, quos iam antea ab inſertione pendere ſinebas, ſuis locis ſituabis: [n] primum dico thoracem mouentiũ, [o] primum brachij motuum opificem, ſcapulæ motorum [p] primum, [q] eum qui à pectoris oſſe & clauicula in mamillarem capitis proceſſum fertur. Quod ubi præſtiteris, ea prorſus ſerie, quam in ſecundo libro docuimus, omnes brachium & ſcapulam mouentes muſculos ex altero latere aggredieris mox omnes qui thoracis motibus præſunt, & qui capitis, ac dein dorſi motibus famulantur: poſtremò [r] temporalem, & [s] maſſeterem. cubiti enim & brachialis, digitorumq; motibus ſubminiſtrantes muſculos, licebit etiam poſt cerebri anatomen diſſecare. Neque eſt quòd hic prolixè commemoratos muſculos, ſeriatim ac ſigillatim recenſeam, quum id diffuſe in ſecundo libro factum eſſe, minimè ignores. Cæterùm in altero cadaueris latere, uaſorum neruorumq; ſeriem licebit ſedulò exquirere: quum id factu ſit facillimum, ſi illorum deſcriptio te non lateat, in muſculorumq; ſectione probè uerſatus ſis. quanquam & ego manus uaſorum neruorumq; adminiſtrationem, utpute paulò difficiliorem, etiam poſtea perſequar. In præſenti autem os adeundũ eſt: & quãdoquidẽ iã faciei omnia extrinſecus perſecutus es, ut id aperias neceſſum eſt. quod nulla ratione perfeceris melius, [t] quàm robuſto cultro infimæ maxillæ inferioris ſedi appoſito: & poſtmodum huius, malleiq; opera, maxillæ inferioris oſſe diuiſo. Verùm ad eum modum oſſa, quæ ſceleto præparando alioquin apta eſſent, propter fractam inferiorem maxillam, uitias: & ſi illæſa maxilla, illam in altero latere in ſuo ad temporis os articulo diſſoluere conatus fueris, atque ita maxilla in alterum latus reflexa, quæ in ore ſunt adminiſtrare propoſueris, ſectionis claritati utcunque oberis. Quapropter diuiſo ad eum quem dixi modum, maxillæ oſſe, ipſius partes manibus extrorſum deorſumq; ui torquebis, osq; aperies. Inſuper è nariũ foraminib. obliquatũ inſtar ſyphonis ſtylum in oris uſque amplitudinẽ protrudes, [u] gargareonis naturã examinãs. Mox cultello à gargareonis radice ad inciſorios uſque dentes in oris tunica ſectionẽ duces, eã cutis alicuius modò uti nihil ab incũbẽtibus organis liberans. In hoc opere tertium [x] neruorũ cerebri par ſeſe offeret, quà linguæ & inferiori maxillæ deriuatur: dein [y] ſeptimũ cerebri neruorũ par [z] ſexto cõmiſſũ, unà cũ [a] ſoporali arteria, [b] interiorìq; iugulari uena. & ſi aliquãtulũ aſcẽderis, [c] quartũ quoq; neruorũ cerebri par, & [d] ramos quoſdã tertij paris & quinti paris, tẽporali exporrectos muſculo uidebis, ſi modò unũ organũ ab alio ſenſim ſeparare nõ piguerit. Ad hæc linguæ [e] muſculi, uti in ſecũdo docuimus libro, adinuenientur: in quorũ adminiſtratione, neruorũ in linguã excurrentiũ propagines, ac uenæ ſimul & arteriæ ſeſe offerẽt. Muſculi etiã inferioris maxillæ recõditi, hic paruo negocio occurrũt: [f] is uidelicet, qui in ore deliteſcens, cũ tẽporali & maſſetere maxillã ſurſum ducit: & [g] is qui à proceſſu ſtylum referente enatus, ad ſummũ mentum inferiori maxillæ implãtatur. Præterea [h] tonſillæ, [i] aliæq; glandes, uaſorum diſtributionibus in faucibus præfectæ, tibi hanc adminiſtrationẽ molienti pulchrè occurrent. Laryngis autem [k] muſculi, ita prorſus atq; in ſecundo monuimus libro, ſunt aggrediendi: ipſorumq; nerui, dum diſſecãtur, non perfunctoriè ueniũt animaduertendi. Ablato itaque nunc unà cum lingua, oſſe υ imaginem referente, laryngeq;, ac ſtomachi initio, inferiorẽ maxillã à ſuperiori prorſus liberabis, nõ neglectis interim peculiarib. hic repoſitis [l] cartilaginibus: quas perinde ac cartilagines clauicularũ cũ pectoris oſſe articulos intercedẽtes, ad ſceleti cõſtructionẽ aſſeruare nihil prohibet. Atq; ita etiã pari ratione os υ imaginẽ referens, & laryngis, naſiq; [m] alarũ cartilagines, cũ auris & palpebrarũ cartilaginibus, ad eũdẽ uſum aliquò repones. Nunc palati tunicã, & eã quæ nares ſuccingit, ab oſſe ſedulò in hoc abrades, ut mutuũ earũ tunicarũ diſcas nexũ. Si uerò, quũ caput dorſumq; mouẽtes muſculos aggrediebaris, [n] primũ dorſum agentiũ par ex ſententia nõ ſpectaueris, id modò, ablatis his quæ fauces occupabant. factu eſt facillimũ: adeò ut & capitis dorſiq; motib. præfectos muſculos, tãtiſper integros aſſeruare nihil prohibeat, quouſq; inferiorẽ maxillã, eaq; quæ faucib. cõtinẽtur, ſectionis ſerie ademeris. Quãquã hæc omnia ex ſecũdo libro cuiuis obuia eſſe debeãt: quemadmodũ quoq; ex primi libri calce diſcitur, qui coſtæ à uertebris ad ſceleti præparationẽ ſint auferẽdæ, pectoriſq; os, & cartilagines ipſi cõmiſſæ, ſeruandæ. Adeò ut nihil obſtet, in propoſito cadauer caput à prima uertebra nunc liberare, in illoq;, quæ ſequens liber enarrabit, cõdiſcere: in cuius penultimo Capite, omnia quæ in nobis propoſito cadauere adhuc uidenda ſunt reliqua, commemorabo.

LIBRI SEXTI FINIS.

ANDREAE

k 5 fi. cap. 2 lib. 4 b.
l eiuſdem fig. i.i.i.
m Eã per ſi, qua dextra manui ſubijcitur 8 muſc. tab.
n 4 tab. d.
o 3 ta. Δ.
p 5 ta. Γ.
q 4 ta. Θ.
r 4 tab. Γ.
s 4 tab. Δ.
t Vt factũ eſt in 6 mo ſcel. tab.
u 6 muſc. tab. E.
x 5 fi. cap. 2 lib. 4 S. T. V.
y 2 fi. cap. 5 lib. 4 V. et
z eiuſdem fig. e.
a fi. ca. 12 lib. 3 X, a.
b fig. cap. 6 lib. 3 S.
c 2 fi. cap. 2 lib. 4 Z.
d eiuſdem figur. Q, R, b, c.
e figura ca. 19 li. 2.
f 6 muſcu. tab. D.
g 5 ta. H, I.
h 6 ta. P.
i 1 tab. A, 6 tab. L.
k figura ca. 21 li. 2.
l figura in ſerie capiti 10 lib. 1.
m 4 muſc. tab. L.
n 8 muſc. tab. A, B.

Muſculorũ brachium, ſcapulã, thoracem, caput, dorſum, & mouentium examen.

Temporalis & maſſeteris.

Oris apertio, organorũq; in ſeu cibo poſitorum examen.

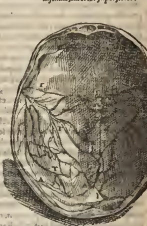
ANDREAE VESALII, DE CORPORIS HVMANI FABRICA LIBER SEPTIMVS,

CEREBRO PRINCIPIS ANIMALISQVE FACVLTATVM SEDI, ET SENSVVM ORGANIS DEDICATVS: MOXQVE IN INITIO omnes propemodum ipſius figuras, uti & duo proximè præcedentes libri, commonſtrans.

PRIMA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

SVPERIORIS CALVARIAE PARtis, quam a prima figura ſectionis ſerie diuiſimus, interior ſuperficies.

PRIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE CHARACTERVM INDEX.

PRIMA ſeptimi libri figura, humanum caput ita adaptatum exprimit, quemadmodum id cerebro oſtendendo, concinnè à collo inferioriq́; maxilla diſſecantibus liberatur. Præterea tantam caluariæ partem orbiculatim ſerra abſtulimus, quanta quoque omnium quæ in caluariæ continentur cauitate uidendorum gratia, auferri ſolet. Vt uerò eius ablatæ partis imago hic quoque occurreret, ſeptimam ſexti Capitis libri primi figuram præſenti figuræ ſubiecimus, quòd hæc interior illius caluariæ partis ſuperficies adamuſſim exprimatur: quæ uniuerſum id ante ſectionem integebat, amplectebaturq́;, quod prima figura potiſsimùm proponit. Hæc namque duram cerebri membranam adhuc illæſam, neque aliqua ex parte pertuſam, uulneratam ue, oculis ſubijcit: quamuis interim iſtius membranæ uincula diuulſimus, quæ per caluariæ ſuturas, membranæ illam exteriùs cingentis gratia efformandæ, porriguntur. Deinde cũ his fibris pariter uaſcula ſunt effracta, quæ per caluariæ foraminula & ſuturas deducta, ipſi duræ membranæ, ac illi quæ caluariam obcingit, communes cenſentur. Cæterùm duorum qui figuram ambire conſpiciuntur orbium humiliorem, cutis & membranæ ipſi ſubditæ conſtituunt, elatior autem ipſa eſt caluaria. Vniuerſum uerò hoc orbe complexum, multisq́; characteribus inſignitum, duram cerebri membranam refert.

A,A *Dextrum duræ cerebri membranæ latus, ſeu eius membranæ pars, dextram cerebri regionem ambiens.*

B,B *Siniſtrum duræ cerebri membranæ latus.*

C,C,C *Tertius duræ membranæ ſinus, ſecundùm capitis longitudinem exporrectus, & hic nulla ex parte per ſectionem adapertus.*

D,D,D *Duo inuicem appoſiti ductus, uenarum modo in duram cerebri membranam ſecundùm ipſius uniuerſum latus excurrentes.*

E *Venam referens duræ cerebri membranæ ductus, in quem ſexta caluariam ingrediens exhauritur uena.*

F,F,F *His characteribus uenulæ indicantur, à dura cerebri membrana per caluariæ foraminula ad capitis cutem, membranamq́; caluariam obcingentem, tranſmiſſæ, quarum frequentiores & craſſiores iuxta F maximè latitãtis ſedem plerunque obſeruantur.*

Portiuncula

G,G,G *Portiunculæ fibrarum, à dura cerebri membrana per coronalem ſuturam ad caluariam obeingentis membranæ conſtitutionem proſilientium.*

H,H *Portiunculæ fibrarum, quibus ſagittalis ſutura uiam offert.*

I,I *Sedes, à qua fibræ porriguntur per ſuturam Λ Græcorum ſimilem.*

K *Vnum duræ membranæ tuberculum eorum quæ inæqualibus caluariæ ſinibus, plerunque iuxta ſagittalis ſuturæ cũ coronali coitum obuijs, adnaſci ſolent. Caput, ex quo hanc primam depinximus figuram, tribus eius generis donabatur tuberibus, quorum unum K inſigniuimus, & utrinque ad anterius H unum quoque ſe offert.*

L *Cauitas frontis oſſi iuxta ſuperciliorum ſedem propria, quæ inter ſecandum ſubinde aperitur, ſi quando frontis os non procul à ſupercilijs ſerra diuiditur.*

SECVNDAE FIGVRæ (quam ſequens proponet pagina) eiuſdemque characterũ Index.

SECVNDA *figura, ſectionis ſerie primam ſubſequens, tertium duræ membranæ ſinum longa ſectione ſecundùm capitis longitudinem ducta, adapertum commõſtrat. Inſuper ad huius tertij ſinus latera, per capitis quoq; longitudinem duas deduxi ſectiones, utrinque nimirum ad ſinum ſingulas, quæ durã membranam duntaxat penetrarunt, & duræ membranæ latera ab eo membranæ ſepararunt proceſſu, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimit. Præter tres iam commemoratas ſectiones, in utroque latere aliã molitus ſum, quæ ab auris regione ad uerticem pertingens, ſolam quoque duram diuiſit membranam, ut illa poſtmodũ aptè à tenui mẽbrana poſſet diduci, deorſumq; (ut hic factum cernis) reflecti. Occurrit itaque hic tenuis cerebri membrana prorſus illæſa, cerebroq; proximè obducta, & uaſorum ipſius ſeriem in hactenus denudata regione eleganter commonſtrans.*

SECVNDA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

A,A,A *Elatior ſedes duræ membranæ proceſſus, dextram & ſiniſtram cerebri partes intercedentis, atque hæc ſedes A & A notata, tertij duræ membranæ ſinus coſta eſt, caluariam contingens, & hic per medium diſſecta.*

B,B *Hic tertij duræ membranæ ſinus cauitas eſt in propatulo.*

C,C *Orificia, uaſorumq; initia, ex tertio duræ membranæ ſinu in tenuem membranam pertinentia. Atque hic quidem uaſorum orificia in conſpicuo ſunt, à læuo huius ſinus latere in tenuis membranæ partem pertinentium, quæ ſiniſtræ cerebri ſedi obuoluitur. Orificia autem à dextro latere pronata, hic non conſpiciuntur: uerùm initia occurrunt uaſorũ in tenuem membranam, quà dextræ cerebri ſedi obuoluitur, propagatorum, ac D, D & D inſignitorum.*

D,D.

E,E, *&c. Tenuis membrana, cerebrum inueſtiens.*

F,F,F *Ductus, uaſa ve in tenui membrana ſecundùm cerebri inuolutionum ſeriem excurrentia.*

G,G,G *Propagines notantur à ductibus ſecundùm duræ membranæ latera excurrentibus, in tenuẽ membranã pertinentes.*

H,H,H *Duræ membranæ portiones, à tenui membrana diuulſæ, & deorſum reflexæ.*

TERTIAE FIGVRAE (QVAM SEQVENS PROPONET pagina) eiuſdemq; characterum Index.

IN tertia figura, à tota cerebri parte ſupra ſectionem conſiſtente (quam, id oſtenſuri, orbiculatim ſerra in caluaria molimur) utranque cerebri membranam, tenuem nimirum & duram, auulſimus: ac duræ membranæ proceſſum, dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimentem, & in ſecunda figura adhuc in ſua ſede ſeruatum, ab oſſeo diuiſimus ſepto, quo odoratus organorum ſinus diſtinguuntur. Dein proceſſum hunc, ut ipſius ſpectaretur effigies, ſuper ſiniſtram cerebri ſedem explicatum reliquimus, dextra & ſiniſtra cerebri partibus adeò ab inuicem manuum opera diductis, ut calloſi corporis ſuperior ſedes ſe hic ſpectandam offerat.

A,A A *Dextra cerebri pars.*

B,B,B *Siniſtra cerebri pars.*

C,C,C *Hic paßim cerebri conuolutiones, gyri & anfractus indicantur.*

D,D,D *Duræ cerebri membranæ proceſſus, dextrã cerebri partem & ſiniſtram intercedens, hicq́; ex ſua ſede ſuper ſiniſtram cerebri partem productus.*

E,E,E *Quum primùm diſſecantes, dextram cerebri partem à ſiniſtra diducere contendimus, tunc manu ea uaſa effringuntur, quæ ex tertio duræ membranæ ſinu in tenuem membranam utrobique pertinent. ac proinde quum in huius figuræ adminiſtratione id quoque nobis faciendum fuerit, effracta eorumq́; uaſorum initia hic oculis ſubijciuntur.*

F *Ductus, uenæ modo in humiliorem ſedem duræ membranæ proceſſus excurrẽs, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra diſterminat: atque hic ductus à quarto duræ membranæ ſinus anteriori ſede enaſcitur.*

G,G,G *Ductus iam antè F inſigniti propagines, in eundem duræ membranæ proceſſum aliquouſque ſurſum excurrentes.*

H,H,H *Surculi ab humiliori angulo tertij duræ membranæ ſinus propagati in duræ membranæ proceſſum, quo dextra cerebri pars à ſiniſtra dirimitur.*

I,I *Principia ſunt ductuum, qui à quarto duræ membranæ ſinu, uenarum prorſus modo in tenuem cerebri membranam ſecundùm ſuperiorem calloſi corporis regionem perferuntur, hicq́; unà cum tenui membrana ſunt auulſi.*

TERTIA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

K *Initium uaſis à quarti duræ membranæ ſinus termino pronati, & ſub eo cerebri corpore, quod teſtudini ſeu cameræ inſtar arcus conſtructæ aßimilamus, in tertium cerebri uentriculum, & dehinc ad plexus conſtitutionem excurrentis, quem ſecundæ ſeu fœtus inuolucris comparamus.*

L,L *Cerebri calloſum corpus.*

M,M *Sinus utrinque ad calloſi corporis latera in cerebro conſpicui: quos hic aliter quàm modò præſtitimus, exprimere nequeas, quum anguſti ſint, & anguſtiores rimas plurimùm referant.*

N *Duræ cerebri membranæ proceſſus, dextram cerebri partem à ſiniſtra interdiuidentis, portio, quæ ſepto ſeu octaui capitis oſſis proceſſui connaſcebatur, olfactus organorum ſinus dirimenti.*

O,O *Tenuis membranæ portiones, à cerebro diuulſæ.*

P,P *Duræ cerebri membranæ portiones, huc deorſum ex ſectionis ſerie deflexæ.*

QVARTA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

QVARTAE FIGVRAE, eiuſdemq́; characterum Index.

IN quarta figura omnes duræ tenuisq́; mẽbranarum partes, quæ in prioribus figuris occurrerunt, reſecuimus: ac dein dextram ſiniſtramq́; cerebri portionem ſectionis ſerie ita ademimus, ut iam cerebri uentriculi in conſpectum uenire incipiant. Primùm namque ſecũdùm dextrum calloſi corporis latus, ubi ſinus altero M in tertia figura notatus conſiſtit, lõgam moliti ſumus ſectionem, quæ per dextrum cerebri uentriculum ducta, dextræ cerebri partis eam portionẽ abſtulit, quæ ſupra ſectionem habebatur, quæ orbicu-

latim caluariam ſerra diuiſimus. Atque quum idem quoque in ſiniſtro latere abſoluimus, ſiniſtram cerebri partem ita hic repoſuimus, ut ſuperiorem ſiniſtri uentriculi ſedem aliqua ex parte commonſtret, calloſo interim corpore in capite adhuc ſeruato.

A, A, A *Cerebri adhuc in caluaria relicti pars dextra.*

B, B, B *Pars ſiniſtra cerebri adhuc in caluaria relicti.*

C, C, C *Portio cerebri ſiniſtra, quæ ſectionis ſerie a reliquo cerebro ablata, hic reſupina iacet.*

D, D D *Lineæ partim cerebri anfractus, & partim uarium cerebri ſubſtantiæ colorem commonſtrantes. quicquid enim extra lineas conſiſtit, quaſi luteum & ſubcinericium magis eſt: quicquid intra lineas habetur, adamuſſim album uiſitur.*

E, F. *Hac itaque ratione ſedes E & F inſignitæ, apparent luteæ. quibus uerò G & H inſcribuntur, prorſus alba ſunt,*

G, H. *& nonnunquam rubris maculis interſtinctæ.*

I, I, I *Calloſum corpus, utrinque à cerebri ſubſtantia, cui alioqui continuatur, ex ſectione liberum.*

K, K *Calloſi corporis portiuncula, adhuc ſiniſtræ cerebri parti, quæ adempta eſt, continua.*

L, L *Dexter cerebri uentriculus.*

M, M *Siniſter cerebri uentriculus.*

N, N *Siniſtri uentriculi ſuperioris ſedis portio.*

O, O *Plexus cerebri, ab imagine quam cum ſecundina ſeu fœtus inuolucris ſimilem obtinet, χοροειδὴς nuncupatus.*

P, P *Aranearum modo graciles uenæ, dextri & ſiniſtri uentriculorum ſubſtantiæ hoc in loco connatæ, ac ab illis diductæ uaſis, quæ nuper commemoratum plexum extruunt.*

Q *Venulæ à iam commemoratis uaſis plexum efformantibus, in tenuem cerebri membranam ſub calloſi corporis anteriori ſede huc excurrentes, & incerta ſerie (quemadmodum & uenulæ P notatæ) inter reſecandum ſe offerentes.*

QVINTAE FIGVRAE, EIVSDEMque characterum Index.

QVINTA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

QVINTA figura, quod ad relictam in caluaria cerebri portionem attinet, nulla ex parte cum præcedente figura uariat: atque id ſolum habet pro prium, quòd calloſum corpus hic anteriori ſua ſede à cerebro primùm liberauimus: ac dein eleuatum, in poſteriora reflexinus, ſeptum dextri ac ſiniſtri uentriculorum diuellentes, & corporis inſtar teſtudinis extructi ſuperiorem ſuperficiem ob oculos ponentes.

Ab A ad Q uſq;. *A, A, A itaque & B, B, B, ac dein D, D, D, & E & F, & G & H, eadem hic indicant, quæ in quarta figura Sic quoque & L, L, & M, M & O & P & Q eadem inſinuant.*

R; R; R *Notatur inferior calloſi corporis ſuperficies. eſt enim id ſua ſede motum, atque in poſteriora reflexũ.*

S, T, V *Superior corporis inſtar fornicis ſeu teſtudinis extructi ſuperficies, & ueluti ipſius triangularis circunſcriptio, quam ab S ad T, & à T ad V, & ab V ad S metimur.*

X, X *Dextrum uentriculum & ſiniſtrum intercedentis ſepti inferior pars, corpori teſtudinem referenti continua.*

Y, Y *Septi iam commemorati ſuperior pars, calloſo corpori continua. Hoc namque ſeptum non aliter quàm modò diſruptum eſt, depingi licuit. Et alia quoque parata fuit figura, in qua duæ manus (uti inter ſecandum facere conſueui) calloſum corpus nondum in anteriori ipſius ſede liberatum, modicè attollebant, quo ſpeculum ſeu ſeptum adhuc integrum oculis ſubijceretur. Verùm quum non adeò concinnè negotium in pictura, atque in ipſa ſectione, ſucceſſerit, eam figuram, ne fruſtra paginam obliteraret, reieci.*

SEXTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE CHARACTERVM INDEX.

HAEC figura, quod ad cerebri portionem in caluaria relictam ſpectat, etiam quartæ correſpondet: à quinta in hoc differens, quòd corpus teſtudinis modo fabricatum, anteriori ſua ſede à cerebri ſubſtantia liberauerimus, id ſurſum in poſteriora reflectentes, ut inferior ipſius ſuperficies in conſpectum ueniret, & uas illud etiam cerneretur, quod à quarto duræ membranæ ſinu pronatum, ſub corpore teſtudinis modo extructo fertur, & plexuum tandem non minimam partem conſtituit, quos ſecundarum imagini ueteres aſſimilarunt.

A, A, A *Corpus teſtudinis modo extructum, hic inferiori ipſius ſuperficie, qua tertij uentriculi ſuperiorem conſtituit ſe-*

SEXTA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

dem, conſpicuum.

B,B *Portio corporis inſtar teſtudinis efformati in dextro uentriculo, à cerebri ſubſtantia hic principium ducens.*

C *Portio corporis teſtudinem forma & uſu referentis, quæ ex ſiniſtro cerebri uentriculo pronaſcitur.*

D,D *Dexter cerebri uentriculus.*

E,E *Cerebri ſiniſter uentriculus.*

F *Arteria per inferiorem poſterioremq́; dextri uentriculi ſedem à dextræ ſoporalis arteriæ ramo, duram cerebri mēbranam perforante, huc in dextrū uētriculum conſcendens.*

G *Arteria in ſiniſtrum cerebri conſcendens uentriculum.*

H *Vas à quarto in duræ cerebri mēbranæ ſinu principiū ducens, ac ſub corpore inſtar teſtudinis efformato, in communem dextri & ſiniſtri uentriculorum cauitatem, ſeu tertium uentriculum properās, totoq́; inceſſu miris modis implexum.*

I *Vaſis H inſigniti in duas portiones diuiſio.*

K *Vaſis H inſigniti diuiſionis altera portio, dextrum cerebri petens uentriculum.*

L *Portio nuper commemorati uaſis, ſiniſtrum accedens cerebri uentriculū.*

M *Plexus dextri uentriculi, ſecundinarum imagini comparatus, atque ab arteria F inſignita, & uaſis H indicati portione, quam K notauimus, cōſtitutus.*

N. *Plexus ſiniſtrum cerebri uentriculum occupans, ac ex uaſis G & L inſignitis conflatus.*

SEPTIMA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

O,O *Huiuſmodi uenulæ cerebri ſubſtantiæ hic obnaſcuntur, ab illis producta uaſis, quæ K & L notauimus.*

P *A uenis quæ cerebri ſubſtantiæ hic offeruntur, ramuſculi extra uētriculorum amplitudinem hàc ad tenuem cerebri membranam pertinent.*

Q *Meatus ex communi cauitate dextri ac ſiniſtri uētriculorum, ſeu à tertio cerebri uentriculo rectà declinis pertinens uerſus peluim, quæ cerebri pituitam excipiens, eam infundibuli modo defert.*

R,S *Canales ſinus ve leuiter in uentriculorum ſubſtantia exculpti, & pituitam ad meatus nuper Q inſigniti orificium deducentes.*

SEPTIMAE FIGVRAE, eiuſdemq́; characterū Index.

PRAESENS *figura à tribus proximè præcedentibus plurimum uariat. in hac namque ea cerebri ſubſtātiæ, quam in illis adhuc ex ſectionis ſerie reliqueramus, pars ablata cernitur, quæ dextri ſiniſtriq́; uentriculorum ſedem in illis figuris conſpicuam efformabat. dein tota quoq; cerebri portio, quæ cerebello*

adhuc

adhuc imitebatur, hic quoque reſecta eſt: ut duræ membranæ occurreret proceſſus, cerebellum ac cerebrum intercedens. Inſuper duræ membranæ hic conſiſtentes ſinus, etiam hac figura aperuimus: & uas à quarto duræ membranæ ſinu in cerebri uentriculos pertinens, ex tertio cerebri uentriculo ſubleuatum, & à plexibus ſecũdinæ ſimilibus auulſum, in poſteriora reflexímus: ut tertij cerebri uentriculi, ſeu communis dextri ſiniſtriq; uentriculorum concauitatis ſedes in conſpectum melius ueniret, unà cum eius cauitatis meatibus.

A, A Cerebri ſubſtantiæ adhuc in caluaria reliqua dextra pars.

B, B Cerebri ſubſtantiæ adhuc in caluaria aſſeruatæ ſiniſtra pars.

C, C, C Lineæ hic paſſim obuiæ, illis correſpondent, quas tres modò præcedentes figuræ ſimiliter commõſtrarunt. Verùm quia huiuſmodi lineæ ſubſtantiæ ve cerebri diuerſitas ibi duntaxat conſiſtit, ubi cerebrum tenui membranæ uicinius eſt, præcedentes figuræ eam ſolùm in lateribus oſtenderunt: hæc autem, quum tantam cerebri portionẽ ablatam habeat, ut iam apparens ſuperficies in baſi non procul à tenui membrana diſtet, etiam hoc cerebri ſubſtantiæ in colore diſcri-

D, D. men, & dictæ nunc lineæ in baſi ſpectantur. Quod itaque lineis hic intercipitur, ac D, D, D inſignitur, ſubluteum eſt,

E, E, E. & ſubpallidum: quod uerò extra lineas conſiſtit, cuiq; E, E, E inſcribuntur, album eſt, prorſusq; candicans.

F Portio ſoporalis arteriæ, ſecundùm humiliorem anguſtioremq; dextri uentriculi ſedem ſurſum ad plexus ſecundinas imitantis conſtitutionem prorepens. Cæterùm ſi perpenderis, quà nam ſede hic F reponatur, & quà nam in ſexta figura occurrat, promptè obſeruabis, qui dexter cerebri uentriculus (quemadmodum & ſiniſter) ex poſteriori ſua ſede inſtar cornu arctatus, deorſum in anteriora per cerebri ſubſtantiam ducatur. Hic namque, ubi plus ſubſtantiæ cerebri, quàm in ſexta figura abſtulimus, præſens arteriæ portio F notata, antrorſum magis uergit, quàm F in ſexta, eandem quoque inſinuans arteriæ portionem, ubi iam poſteriorem uentriculi ſedem conſcendit. Atque id F & G ſubſequentis figuræ magis liquidò oſtendunt, in qua huius uẽtriculi ductus nomine, adhuc plus cerebri ſubſtantiæ, quàm in hac quæ ordine ſeptima eſt, abſtuli.

G Arteriæ ſoporalis portio, ſecundùm humiliorem poſterioremq; ſiniſtri uentriculi ſedem ſurſum prorepens.

H Humillima ſedes tertij uentriculi: quam, ut aptiùs cerneretur, nonnihil diſtentam finximus.

I Meatus rectà decliuis ex tertio cerebri uentriculo pertinens, cerebriq; pituitam ad peluim huic excipiendæ paratam deferens.

K Meatus ex tertio cerebri uentriculo inter cerebri teſtes nateſq; in cauitatem cerebello & dorſali medullæ communem pertinens.

L Glandula nuci pineæ non abſimilis, & uaſorum ex quarto duræ membranæ ſinu cerebrum petentium fulcrum.

M, N Hanc cerebri partem, tenui adhuc membrana cerebri obductam, teſtes & nates cerebri appellamus.

O, O, O Duræ cerebri membranæ proceſſus, portio ve, inter cerebellum & cerebrum repoſita. Quæ hanc accedunt, aut per ipſam excurrunt inſtar uenarum ductus, partim à primo ſecundoq; duræ membranæ ſinibus, partim uerò à quarto pronaſcuntur.

P, P Duræ cerebri membranæ dexter ſeu primus ſinus.

Q, Q Duræ cerebri membranæ ſiniſter ſeu ſecundus ſinus.

R Primi & ſecundi duræ membranæ ſinuum congreſsus, quem Græcorũ nonnulli ληνὸν, quod eſt torcular, appellarũt.

S Principium tertij duræ membranæ ſinus.

T Quartus duræ membranæ ſinus, ſimiliter atque alij hic per ſectionem adapertus.

V Vas à quarto ſinu duræ membranæ in cerebri uentriculos porrectum, hic autem in poſteriora ex ſua ſede reflexum.

X, X Hac ſede cerebellum dura cerebri membrana non obtectum, ſeſe offert.

Y Ductus, uenarum modo à quarto duræ cerebri membranæ ſinu in tenuem membranam pertinentes, quà cerebellum ipſumq; cerebri teſtes induuntur.

Z, Z Duræ membranæ ſedes, quæ oſſi omnium totius corporis oſsium duriſſimo, & auditus organum intus continenti, adnaſcitur. hanc namque caluariæ regionem incumbente ipſi cerebro deteximus.

OCTAVAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE CHARACTERVM INDEX.

OCTAVA figura à ſeptima in hoc uariat, quòd hic adhuc cerebri plus reſecuerimus, & cerebri teſtes longa ſectione in hoc diuiſerimus, ut meatus occurreret ex tertio uentriculo in quartum pertinens. Ad hæc, duræ membranæ portio cerebello obducta, hic diſſecta, atque in poſteriora reflexa cernitur. Quum itaque præſens figura pleraque

A uſq; ad H. cum ſeptima habeat communia, in hac A A, & B B, & C C, & D D, & E E, & F & G & H, idem quod in ſeptima, indicant. Verùm arteria F & G inſignita, tanto magis hic quàm in ſeptima antrorſum uergunt, quanto magis cerebrum uerſus baſim in ſeptima quàm in ſexta ablatum eſt.

I Meatus rectà decliuis deſcendens, cerebriq; pituitam ad peluim deferens.

K Meatus pituitæ deducendæ paratus, qui interdum ab illo deducitur meatu, qui ex tertio uẽtriculo inter teſtes in quartum uentriculum pertinet.

L Ne L in umbra prorſus latitaret, aut ſi ſuo poneretur loco, & eius nomine, quo in conſpectu eſſet, umbra ueniret exſculpenda, itaque delineatio hic omnino uitianda, id L ad anteriorem cerebelli partem repoſui, foramen meatumq; notaturus, qui ex tertio cerebri uentriculo in quartum fertur.

M Glandulam hic adhuc reliquimus, quæ pineæ nucis formam oſtendens, uaſorum ex quarto duræ membranæ ſinu in cerebri uentriculos pertinentium fulcrum efficitur.

N, O, P, Q Quatuor his characteribus corpus id indicatur, quod ante ſectionem unicum eſt, atque in ſeptima figura M & N inſignitur: hic uerò ex ſectionis ſerie diuiſum diductumq; occurrit. ac N & O eius corporis ſedes indicant, quibus teſtium nomen accommodatur. P uerò & Q, illas inſinuant ſedes, quas nates ferè nuncupamus.

R,R,R *Cerebellum, tenui adhuc obductum membrana.*

S,S,S *Vaſa, uenarum modo tenuem cerebelli membranam implicantia.*

T,T *Propagines uaſorum tenuem cerebelli membranam implicantium, ad eas producta arterias, quæ ſecundùm dextri & ſiniſtri uentriculorum cerebri poſteriora ſurſum conſcendunt, plexus efformaturæ, quos ſecundinæ diſſectionum proceres contulerunt.*

V,V *Duræ membranæ proceſſus, qui ſuperiorem cerebelli ſedem à cerebro dirimebat.*

X,X *Propagines notantur à uaſis, dictum nuper duræ membranæ proceſſum implicantibus, in tenuem membranam, quæ cerebellum ueſtitur, excurrentes.*

Z,Z *Idem hic Z & Z notant, quod in ſeptima figura; duram uidelicet cerebri membranam, oßi adnatam, in quod auditus organum reponitur.*

NONAE FIGVRAE,
eiuſdemq́; characterum Index.

IN hac figura, eadē cerebri portio, quæ in octaua, ſeruatur. uerùm præſens figura ia faciem prorſus repoſita, eum duræ membranæ proceſſum abſciſſum habet, qui cerebrum à cerebello dirimit. deinde cerebellum hic deorſum e ſua caluariæ ſede manibus protractum, ac deorſum modicè inuerſum propendet: ut ipſius regio, caluariæ aliâs cōtigua, oculis ſubijceretur, & dorſalis medullæ cauitas uideretur, alteram quarti uētriculi partem conſtituēs. Ad hæc, præter uenarum quarundā & neruorum progreſſus, etiam primus & ſecundus duræ membranæ ſinus hic aperti adamuſſim exprimuntur.

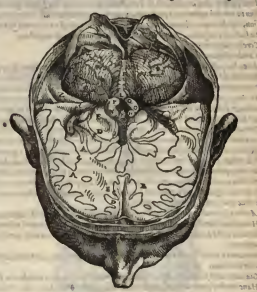
A,A *Cerebri portio adhuc in caluariæ amplitudine reliqua, & hic in ſua ſede adhuc aſſeruata.*

B,C,D *Tribus his characteribus cerebellum deorſum ex ſua ſede reflexum indicatur, tenui membrana adhuc inuolutum, ac dorſali medullæ connatum. Verùm B primarim cerebelli dextrā indicat ſedem, caluariæ ſinui P notando correſpondentem. D uerò ſiniſtrā, quæ illi caluariæ ſedi inſidet, cui R inſcribam. C autē cerebelli media pars inſignitur, uermi non abſimilis, et ſuis finibus eos cōſtituens proceſſus, quos uermium imagini comparamus.*

E *Poſterior terminus mediæ partis cerebelli, qui uermiformium proceſſum poſterior recenſebitur.*

F,G,H *Dorſalis medullæ pars, adhuc in caluaria conſiſtens. ac F & G huius*

OCTAVA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

NONA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

partis

partis ſeu dorſalis medullæ ſedes indicant, quibus cerebellum connaſcitur. H uerò ſedem dorſalis medullæ ſignificat, è caluariæ amplitudine procidentem.

I *Dorſalis medullæ ſinus, calami quo ſcribimus mucroni non abſimilis, ac mediam cauitatem conſtituens uentriculi medullæ dorſali & cerebello communis.*

K *Vaſa ſeu ductus uenis quàm ſimillimi, & hæc in cerebellum ab illis uaſis pertinentes: quæ in primum & ſecundum duræ membranæ ſinus exhauriuntur. atque ut hi ductus frequentes admodum ſunt, ita etiam non ſemper pari propagantur ſerie.*

L *Et hæc quoque ductus uenæ ſimilis in tenuem cerebelli membranam porrigitur, ab illis uaſis quæ hac in parte duram cerebri membranam intertexunt.*

M *Quintum cerebri neruorum par.*

N *Sextum cerebri neruorum par.*

O *Septimum par neruorum cerebri. atque hic uidere eſt, quot ſurculis duo poſtrema cerebri neruorum paria principium à dorſalis medullæ initio, nequaquam uerò à cerebello, ducant.*

P, Q, R *Sinus occipitis oſſis, quibus correſpondet cerebelli figura nam B cerebello inſcriptum, P congruit. C autem, Q. D uerò, R.*

S, S, S *Dexter ſeu primus duræ membranæ ſinus, hic cultelli mucrone adapertus.*

T, T, T *Siniſter, ſeu ſecundus duræ membranæ ſinus. In nulla autem cerebri delineationum, horum ſinuum inceſſus ita conſpicuè, ac in præſenti, oculis ſubijcitur.*

DECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

DECIMA SEPTIMI libri figura.

HAC figura eam cerebri portionem expreſſimus, qua dorſalis medullæ educit initium: dein cerebellum à dorſalis medulla hic conſpicua parte ademptum eſt: & cerebri teſtes, & nates, & glans, pineæ nucis imaginem referens. ac poſtremò cauitas ea dorſalis medullæ, quæ cum cerebelli cauitate quartum cerebri efformat uentriculũ, hic pariter exprimuntur.

A, A *Cerebri pars, dorſalem producens medullam, hicq; ex reliquo cerebro reſecta.*

B *Meatus ex tertio cerebri uentriculo in quartum ſub cerebri natibus tendens: cuius*

C. *terminum, in quartum pertinentem uentriculum, C inſigniui.*

D *Cerebri glans, nucis pineæ imagini à diſſectionis profeſſoribus aſſimilata.*

E, F, G, H *His characteribus, cerebri teſtes ac nates indicantur. uidentur namq; diſſectionis proceres grat. a lineæ inter E ac F, & inter G & H conſpicua, ſuperiora tubera E & G inſignita, ab inferioribus F & H notatis diſtinxiſſe: ac ſuperiora teſtes uocauiſſe, quòd illis glans, penis quaſi modo incumbit: inferiora autem, nates, quòd meatus ex tertio uentriculo in quartum pertinentis terminus, podici conferri poſſit.*

I, K *Sedes duæ, quibus dorſalis medullæ initium cerebello adnaſcitur.*

L, M, N, O *Cauitas dorſalis medullæ initij, alteram partem quarti uentriculi conſtituens, calamiq; cauitati aſſimilata, quã ſcribentes atramento intingimus. Sedes enim L inſignita, eius calami cauitatis parti reſpondet, quæ indici ſcribentis proxima eſt. M autem & N angulis illis aſſimilari poſſunt, quæ in cauitatis calami lateribus conſiſtunt. O uerò mucronem, quo characteres formamus, exprimit.*

P *Dorſalis medulla hic præſecta eſt, quà in uertebras procidens, caluariam egreditur.*

VNDECIMAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

VNDECIMA SEPTIMI libri figura.

HAC figura cerebellum à caluaria, ipſaq; adeò dorſali medulla auulſum & ſupinum iacet, humiliorem ſuam ſedem, quæ dorſalem ſpectat medullam, commonſtrans. Ac proinde regiones ipſius, quibus dorſali medullæ continuatur, ac ſinum inſuper oſtendit, qui alteram portionem efformat quarti uentriculi, cerebello & dorſali medullæ communis. Porrò ad humiliorem præſentis figuræ ſedem, tanquam ex alio quouis cerebello exſectos pinximus fines mediæ partis cerebelli, ut exactius proceſſuum uermis imaginem referentium natura conſpiceretur.

A *Dextra cerebelli pars, tenui membrana cerebellum inueſtienti liberum, uti etiam totum cerebellum hic ea membrana denudatum apparet.*

B *Siniſtra cerebelli pars.*

C, c *Media cerebelli pars. ac C notat huius partis anteriorem regionem, c uerò poſteriorem.*

D, d *Finis terminiq; mediæ partis cerebelli: quorum anteriorem D indicat, poſteriorem uerò d.*

E *Cerebelli ſinus, qui cum dorſalis medullæ ſinu quartum uentriculum conſtituit.*

G, G *His ſedibus cerebellum dorſali medullæ adnaſcitur.*

H *Anterior finis mediæ partis cerebelli hic, ac ſi ab alio cerebello is reſectus eſſet, expreſſus.*
I *Poſterior finis mediæ partis cerebelli, à quopiam cerebello exectus.*

DVODECIMA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

DVODECIMAE figuræ, eiuſdemq; characterum Index.

HAC figura caput à ſiniſtro latere exprimitur, dextro nonnihil ſubleuato. Ex caluariæ autem cauitate cerebellum hic euulſimus, ex tantùm cerebri relicta portione, quæ in octaua & nona figuris adhuc ſeruabatur. Verùm illa cerebri portio hic in ſua non conſiſtit ſede: ſed eleuata eſt, & in poſteriora ab ipſa caluariæ baſi aliquo uſque reflexa: ut tandem in conſpectum uenirent cerebri proceſſus, forma neruis non abſimiles, & olfactui ſubminiſtrantes: quorum ſiniſter è ſua ſede cum ipſo cerebro eleuatus eſt: dextro adhuc duræ cerebri membranæ, quà octauo capitis oſſi obducitur, connexo.

A, A *Cerebri pars dextra.*
B, B *Siniſtra cerebri pars, tenui membrana adhuc, quemadmodum & dextra pars, obuoluta.*
C *Dextrum olfactus organum, in ſua ſede adhuc ſeruatum.*
D *Siniſtrum olfactus organum, unà cum cerebro in poſteriora reflexum.*
E *Sedes, cui ſiniſtrum olfactus incumbit organum, eaq; regio duræ membranæ hic indicatur, quæ odoratus nomine hac in ſede multis, ſed exiguis foraminibus peruia cernitur.*
F *Vena caluariam petentium ſexta, hic in duram cerebri membranam aliquot ſurculis excurrens.*
G *Septum, ſedes olfactus organis inciſas interdiuidens.*
H *Duræ cerebri membranæ proceſſus portio, qui dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimit.*
I, I *Cerebrum, quod paſſim excauatæ ſibi in caluaria cauitati reſpondet, hic quoq; ad frontis oſſis regionem ſibi inſculptis cauernis congruit, & leuibus tuberibus prominet, quæ alij mamillares cerebri uocarunt proceſſus.*
K *Vena caluariam petentium quinta, cui iter præbet foramen ſecundo neruorum pari exſculptum.*
L *L, ut & ſubſequentes characteres, in umbra occipitij cauitatis latitat, & parui etiam eſt momenti: quandoquidem*
M. *caluariæ tantùm indicat ſinum, cui dextra cerebelli pars congruit. M ſedem, quæ mediam cerebelli partem reſpicit.*
N. O. *N ſinum, in quem ſiniſtra cerebelli pars reponitur. O uerò dextrum ſeu primum ſinum indicat dura membrana. P autem tertium. Q ſecundum, ſeu ſiniſtrum.*
P. Q.

DECIMAETERTIAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

HAEC figura occipitio prorſus innititur: uniuerſaq; cerebri ſubſtantia, quæ adhuc reliqua erat, in poſteriora deorſum deflexa pendet: ut olfactus organa, & coitus uiſoriorum neruorum, & maximi ſoporalis arteriæ rami, in conſpectum uenirent.

A, A *Dextra cerebri pars, quam adhuc tenuis cerebri obtegit membrana.*
B, B *Siniſtra cerebri pars.*
C, C *Cerebri tubera, à papillarum ſimilitudine mamillares proceſſus nuncupata.*
D, D *Sinus ſeu ſedes olfactus organis paratæ.*
E *Septum, olfactus organis paratas ſedes interdiuidens.*
F, F *Sinus caluariæ, quibus mamillares cerebri proceſſus C & C inſigniti congruunt.*
G, G *Vtrinque notatur uena caluariam ingredientium ſexta.*
H *Vena caluariam ingredientium quinta.*
I *Vas uenæ correſpondens, quod in tenuem cerebri membranam à naſis excurrit in dura membrana conſiſtentibus.*
K *Principium eorum ductuum, qui per duræ membranæ latus excurrunt, perinde ac ſi uenæ eſſent arterijs commiſſa.*
L, L *Olfactus organa, hic unà cum cerebro à dura membrana deorſum diuulſa.*

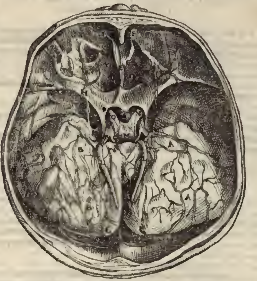
M *Neruorum uiſoriorum coitus.*
N *Viſorius neruus, dextrum petens oculum.*
O *Viſorius neruus, ſiniſtrum petens oculum.*
P *Soporalis arteriæ ramus, duram cerebri membranam perforans, ad latus glandis cerebri pituitam excipiẽtis.*
Q *Arteriæ P notatæ propago, dextrum accedens cerebri uentriculum.*
R *Arteriæ P notatæ propago, hic in tenuem cerebri membranam ſparſa.*
S *Portio peluis, cerebri pituitam excipientis.*

DECIMAE QVARTAE figuræ, eiuſdemq; characterum Index.

CAPVT hic in ſiniſtram aurem reclinatum iacet, caluariæ cauitatis baſim exprimens, dura cerebri membrana adhuc ſuccinctam. Atque tanta nunc duntaxat cerebri dorſaliſq; medullæ aſſeruatur portio, quanta cerebri neruorum paribus uidendis ſufficit. Viſoriorum porrò neruorum exortum coitumq; reſecui, ne peluis nimium lateret, quo cerebri pituita excipitur.

A, A *Modica cerebri portio, unà cum dorſalis medullæ initio.*
B, B *Nerui uiſorij, ea parte hic tãtum conſpicui, qua caluariæ cauitatem egrediuntur.*
C, C *Peluis, cerebri pituitam excipiens.*
D *Hic in peluim pertinet meatus, cerebri pituitam ex tertio uentriculo deducens.*
E *Dextræ ſoporalis arteriæ ramus, duram membranam ad latus dextrum glandis perforans, qua cerebri pituita excipitur.*
F *Siniſtræ ſoporalis arteriæ ramus, duram cerebri membranam perforans.*
G *Secundum cerebri neruorum par.*
H *Tertij paris neruorum cerebri gracilior radix.*
I *Tertij paris neruorum cerebri craſſior radix.*
K *Quartum neruorum cerebri par, tertij paris craſſiori radici conterminum.*
L *Minor radix quinti paris neruorum cerebri.*

DECIMATERTIA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

DECIMAQVARTA SEPTIMI LIBRI FIGVRA.

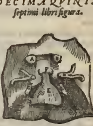

M *Quintum neruorum cerebri par, ſeu maior quinti paris radix.*
N *Sexti paris neruorum cerebri principia ac ſurculi.*
O *Septimi paris neruorum cerebri principia ac ſurculi.* *Si quid in hac figura ſpectandum ſit reliquum, id abſque characterum*

ralterum opera promptè,uel ex proximè præcedentibus figuris percipitur.

DECIMAEQVINTAE FIGVRAE, EIVSdemq́; characterum Index.

DECIMAQVINTA ſeptimi libri figura.

PRAESENTI figura portionem eam cauitatis caluariæ dura cerebri membrana adhuc ſuccinctam depinximus, quæ ſupra oßis cuneum imitantis medium habetur, unà cum modò indicandis organis. Abs re namque fuiſſet, integrum caput harum particularum gratia delineare.

A,B *Neruorum uiſoriorum portiones.*

C *Siniſtri lateris arteria, quæ duram membranam hic perforans, partim in tenuem cerebri membranam, partim uerò in dextrum cerebri uentriculum digeritur.*

D *Dextri lateris arteria.*

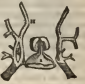
E *Hic peluis collecta, & à tenui membrana cerebri omnino diuulſa, propendet, qua cerebri pituita ex tertio illius defluens uentriculo excipitur.*

F *Foramen, quo peluis infundibuli modo extructæ finis glandem petit, cerebri pituitam excipientem.*

G,G *Secundi paris neruorum cerebri portiones.*

DECIMAESEXTAE FIGVRAE, EIVSDEMQVE characterum Index.

DECIMASEXTA ſeptimi libri figura.

HAC figura nudam depinximus glandem, qua cerebri pituita excipitur, unà cum pelui, ſeu infundibulo, quo pituita huc defertur, quodq́; hic flaccidum propendet. A lateribus uerò, arteriarum ſoporalium portiones, quæ reticularem plexum efformare dicuntur, ita hic expreßimus, uti nobis inter ſecandum occurrere. Atque ut eæ arteriarum portiones ſeſe uarie ſecantibus offerunt, ita quoque uariè eas delineauimus.

A *Glans, cerebri pituitam excipiens.*

B *Peluis, ſeu infundibulum, cerebri pituitam ſuper modò dictam glandem deferens.*

C,C *Arteriarum portio, quæ ſecundùm foraminis ipſius gratia in caluaria exculpti ductum obliquè fertur.*

D *Siniſtræ arteriæ ramus in duræ cerebri membranæ ſiniſtrum latus excurrens.*

E *Arteriæ ſiniſtræ portio, per proprium foramen ad narium uſque amplitudinem pertingens.*

F,F *His ſedibus diuerſam arteriarum ſedem delineauimus. ac dextrum quidem F arteriam notat ea ſerie ductam, ut hic in ramos non dirimatur. ſiniſtrum autem F arteriam hanc in duos ramos, qui mox in unum rurſus coeunt, diſſectam inſinuat.*

G *Arteriæ ſiniſtræ portio, duram cerebri perreptans membranam, ac partim in ſiniſtrum cerebri uentriculum, partim in tenuem membranam hic cerebri baſi obductam digeſta.*

H *Propago ſiniſtræ arteriæ, per foramen ſecundi paris neruorum cerebri caluariam egrediens, ac neruum dein uiſorium oculumq́; petens,*

DECIMASEPTIMA libri ſeptimi figura.

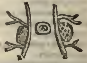
HAC figura reticularem plexum finximus, cuiuſmodi is eſſe deberet, qui Galeni
A,B. *deſcriptionibus conueniret Significat itaque A & B, arterias caluariam ſubeuntes,*
C,D. *moxq́; in mirabilẽ illum plexum diffuſas. C uerò & D ramos, in quos plexus illius propagines colliguntur, quiq́; illis prorſus arterijs magnitudine reſpondent, quas A & B indicauimus. Cæterùm E glandem notat, pituitam cerebri excipientem.*

PRAESENTI figura, arteriarum ad glandis cerebri pituitam admittentis latus reptantium ſeriem depinximus, quam in ouium ac boum capitib. ferè obſeruamus. Hanc autem proponere libuit, ne quis nos latere arbitraretur, quæ illorum animalium
A. *hic cum homine ſit differentia. Significat autem in hac figura A dictam iam ſæpius glã*
B,C. *dem: B & C arteriarum ſedem, qua primùm caluariam ingrediuntur.*

DECIMAOCTAVA ſeptimi libri figura.

PARVA hac figura erectam finximus peluim, ſeu cyathũ, quo cerebri pituita in glandem ipſi ſubditam diſtillat. ac dein hic finximus quatuor ductus, à glande pituitam per proxima glandi
A,B,C. *foramina deferentes. Indicet igitur A glandem, cui pituita inſtilla*
D,E,F. *tur. B peluim, qua hæc ducitur. C uerò & D, E, F meatus ad faciliorem pituitæ huc decumbentis egreſſum paratos. Porrò præter has ſeptimi libri figuras, ad eorum potißimùm cognitionem ſpectãtes, quæ in caluaria habentur cauitate, etiam huc faciunt duæ figuræ mox ad finem primi Capitis libri quarti additæ, & ſeptem parium neruorum cerebri delineationem exprimentes. quum uero illic earum indicem non admodum ſuccinctum neceſſariò complexi ſimus, abs re prorſus eſſet, eaſdem hic*

hic quoque reponere. Præterea figuræ, oculi conſtructionem exprimentes, etiamſi ad ſeptimum referantur librum: tamen Capiti decimoquarto, quod oculorum fabricæ dedicabitur, illas præponam, quum nulli alteri quàm illi famulentur Capiti.

SEPTIMI LIBRI FIGVRARVM, ET earundem Indicum finis.

CEREBRVM GRATIA PRINCIPIS ANIMAE, QVEMADMOdum & ſenſus quoque, ac motus ex noſtro arbitratu pendentis, extructum eſſe. Caput I.

INSTRVMENTA nutritioni famulantia, duobus proximè præcedentibus libris utcunque aggreſsi ſumus. Prior namque cibi & potus organa (in quorum præcipuo uiſcere concupiſcibilem animam reſidere diximus) enarrauit. Poſterior autem eas partes recenſuit, quibus aereæ ſubſtantiæ reficiendæ, ac innati caloris augendi recreandiq́; munus concreditur: in quorum primario uiſcere uim iraſcibilis animæ inſitam eſſe innuimus, inibi Stoicorum & Peripateticorū ſuffragijs non adeò acquieſcentes, ut & animæ principatum in corde collocari, nervosq́; ab illo originem ducere, donaremus. Quapropter quum ſenſus motusq́; arbitrarij, & principis animæ (cuius beneficio imaginamur, ratiocinamur & memoramus) fomes adhuc recenſenda ſuperſit, præſens liber illi opportunè conſecrabitur, cerebrum ipſiusq́; partes uniuerſas unà cum ſenſuum organis pertractaturus. Quemadmodum itaque cordis ſubſtantiæ, uitalis animæ uis, propriæq́; iecoris carni, naturalis animæ facultas induntur: ac ut iecur craſsiorem ſanguinem, naturalemq́; ſpiritum, & cor ſanguinem impetu per corpus ruentem, unà cum uitali ſpiritu conficiunt, & perinde atque hæc uiſcera per dedicatos ſibi canales omnibus corporis partibus ſuas exhibent materias: ſic quoque cerebrum in proprijs ſedibus, ſuoq́; muneri appoſitè ſubminiſtrantibus organis, animalem ſpiritum longè clariſsimum tenuiſsimumq́ue, & qualitatem ferè potius quàm corpus parat: quo ad diuinas principis animæ operationes partim utitur, partim autem ad ſenſuum motusq́; inſtrumenta, per neruos, tanquam per funiculos, continuò diſtribuit, ea nunquam ſpiritu, qui præcipuus eorum inſtrumentorum functionis autor cenſetur, deſtituens: non minus ſanè quàm iecur & cor nullas corporis partes ſuis quas illis impertiunt materijs (tantiſper dum ualet homo) indigas relinquunt, etiamſi non ſemper cùm qualitate, tum copia eaſdem diffundant. [a] Nerui igitur cerebro id præſtant, quod [b] magna arteria cordi, & [c] caua iecori, ut qui paratum a cerebro ſpiritum illis quibus hunc mandari oportet inſtrumentis deducant, diligenteſq́; cerebri ſatellites & nuncij cenſeantur. Cæterùm animali ſpiritui materiam ſuppetit uitalis ſpiritus, in arterijs numeroſa ſerie [d] duram membranam & [e] tenuem, quibus cerebrum inuoluitur accedentibus abundans: & dein aer quem uerſus cerebrum tum per foraminula priuatim odorum occaſione in [f] octauo capitis oſſe exſculpta, tum comprimis per ea caluariæ [g] foramina quæ palatum & fauces ſpectant, interſpirandum attrahi multo antè diximus. Ac aer quidem undequaque ubi aditum reperit, in cerebri [h] dextrum & [i] ſiniſtrum, & horum [k] medium uentriculos ſeſe inſinuat. Vitalis autem ſpiritus etſi copioſiſsimus in [l] omnibus cerebri membranarum uaſis ſinibus ve habeatur, attamen in dextrum & ſiniſtrum cerebri uentriculos plurimus à præcipuis arteriarum [m] ramis fertur, quæ ad [n] glandis cerebri pituitam excipientis latera porriguntur. Ab his namque non minimæ [o] ſoboles tenuis membranæ proceſsibus ſuffultæ, per humillimas dextri ſiniſtriq́; uentriculi ſedes ingrediuntur, tandem per totum uentriculorum progreſſum in illorum amplitudinem incedentes. Verùm præter has arterias, à [p] quarto duræ membranæ ſinu [q] uas quoddam ſub [r] corpore teſtudinis cameræ ve inſtar arcus extructæ imaginem referente, in anteriora cerebri per communem dextri ſiniſtriq́; uentriculi cauitatem contendit. quod poſt uarios implexus, in [s] duas tandem portiones bipartitum, una ad dextrum, altera ad ſiniſtrum uentriculum diffunditur, & eius loci arterijs commixtum, [t] rete efformat, quod fœtus inuolucrorum ſubſtantiæ potiſsimùm comparatur. Ab aere itaque in cerebrum ingreſſo, ac uitali illo ſpiritu ob frequentes ſanè anfractus ad cerebri uſus magis magisq́; adaptato, in cerebri dextro ſiniſtroq́; uentriculis, & ipſorum communi concauitate tertio ve uentriculo animalis ſpiritus à cerebri uirtute elaboratur. Huiusq́; portio ab eo cerebri [u] uentriculo per oblongum meatum inter [x] cerebri corpora quæ clunibus & teſtibus aſsimilantur porrectum, in cerebelli uentriculum fertur, quem partim cerebelli ſinus, partim dorſalis medullæ initij cauitas efformant. Ab hoc uentriculo in [y] dorſalem medullam, atque ita in neruos ab illa propagatos, animalis ſpiritus non mediocris portio digeritur. A reliquis autem cerebri uentriculis, ſpiritus in neruos ab illis proximè principium ducentes, ac ſic in ſenſuum motusq́; arbitrarij organa diſpenſatur. Verùm interim non admodum anxiè diſceptamus, num ſpiritus ille per aliquos neruorum meatus (ut uitalis per arterias) an ſecundùm nerui corporis latera luminis modo ad columnam dirigatur: an uerò neruorum duntaxat continuitate cerebri uis ad partes pertingat. Atque hactenus ſanè cerebri functiones in uiuorum animalium ſectionibus admodum probabiliter & uerè quodammodo poſſum aſſequi. Sed qui in imaginatione, ratiocinatione, cogitatione, memoria (ut quomodocunque aliter, neſcio quorū dogmatibus acquieſcens, principis animæ uires ſubdiuidere, aut enumerare uelis) cerebrum ſuo fungatur munere, haudquaquam

Quid quintus liber & ſextus pertractarint.

Septimi libri argumentum.

Cerebri functionum & partiū breuis enumeratio.

a 3 fi. ca. 2 & 2,3 fig. ca. 11 li. 4.
b fi. ca. 12 lib. 3.
c fig. ca. 6 lib. 3.
d Quicquid aceruatum est in 1 fig. & 2 fig. H.H.
e 1 fig. E, E.E.
f 8 fi. ca. 6 lib. 1. A, B, A.
g paſsim circa M fig. 5 cap. 12 lib. 1.
h 4. 5 fig. L.L.
i 4. 5 fig. M.M.
k 7 fig. H.
l Tota fig. ca. 14 li. 3.
m 16 fi. C c. ant fig. cap. 24 lib. 3 L.
n 16, 18 figura A.
o 14 fi. E.
p ant 6, 7. 8 fig. F, G.
p 7 fig. T.
q 7 fig. V, ant 6 figu. H.I.
r 6 fig. A, A, A.
s 6 fig. in K.L.
t 6 fi. M.N.
u 7, 8 fi. ab H per K in 1 fig. nona & E figu. undecima.
x 10 fi. E, F, G, H.
y 9 fig. H.

Brutorum cerebri conſtructionẽ ab hominis non differre.

quam ex ſententia apprehendo. neque quicquam inſuper ab Anatomico, uel theologorum omnem rationis uim ac totam ferè principis nobis uocatæ animæ facultatem brutis animalibus adimentium occaſione, indagandum puto: quum cerebri nimirum conſtructione ſimia, canis, equus, felis, & quadrupeda quæ hactenus uidi omnia, & aues etiam uniuerſæ, plurimaq́; piſcium genera, omni propemodum ex parte homini correſpondeant: neque ullum ſecanti occurrat diſcrimen, quod ſecus de hominis, quàm illorum animalium functionibus ſtatuendum eſſe præſcribat: niſi fortè quis meritò dicat cerebri molem homini, perfectiſsimo ſanè quod nouimus animali, obtigiſſe maximam, eiusq́; cerebrum etiam tribus boum cerebris grandius reperiri: & dein ſecundùm corporis proportionem mox ſimiæ, dein cani magnum quoque non ſecus obtingere cerebrum, quàm ſi animalia cerebri tantum præſtaterit mole, quanto principis animæ uiribus apertius uicinius ve donata uidentur. Verùm quo magis cordis, iecoris, teſtium, hisq́; ſubminiſtrantium organorum, quorum functiones (ne quid de generatione & corruptione dicam) nos cum multis animalibus certè communes obtinere non ambigimus, naturam examino, quantoq́; minus de principis animæ munijs aliter quàm ſanctiſsima ueriſsimaq́; noſtra docet religio, ſtatuendum mihi perſuadeo: tanto ſanè magis admiror, apud ſcholaſticos theologos perinde ac apud plebeios philoſophos legi, hominis cerebrum tribus donari uentriculis: ac horum primum frontiq́; conterminum, ſenſus communis uocari uentriculum: quòd ab hoc quinq; ſenſuum nerui ſuis inſtrumentis deferantur: quodq́; dein horum neruorum beneficio, odores, colores, ſapores, ſoni & tactiles qualitates in ipſum pertigant. Ac proinde, illi homines præcipuum primi uentriculi munus eſſe cenſent, ut obiecta quinque ſenſuum is recipiat, illaq́; meatu quodam in ſecundum uentriculum, in capitis medio repoſitum tranſmittat, ut iſte de obiectis imaginari, ratiocinari & cogitare poſsit. Secundo enim uentriculo cogitationem, ſeu rationem tribuunt: tertium (qui occipitium ſibi uendicat) memoriæ conſecrantes. In hunc namq;, ſecundum uentriculum omnia quæ ex obiectis illis, de quibus abundè ratiocinatus eſt, memoriæ mandari ſtatuit, commodè deponere aſtruunt. ſubijcientes dein, tertium uentriculum iſta, prout humidior ſiccior ve eſt, aut ocyus, aut tardius ſibi, uelut in ceram, uel contrà tanquam in lapidem duriorem, inſculpere: & pro ſculpturæ leuitate, aut difficultate, quæ ipſi delegantur, aut breuiori, aut longiori temporis interuallo aſſeruare. Cæterùm hunc tertium uentriculum illa non ſibi aut retinere aut inſculpere docent, ſed ſecundi uentriculi gratia: nimirum ut quoties hic de aliquo memoriæ ſinui concredito, ratiocionari inſtituit, ille ocyus hoc quicquid eſt, in ſecundum uentriculum mandet, ac ueluti in rationis officinam uerſandum exporrigat. Huiuſmodi ſanè opificis rerum Dei in corporum fabrica artificium nunquam inſpicientium, ſibiq́; liberas undique ſententias arrogantium ſunt figmenta, non abſque graui profectò impietate excogitata. quàm enim illi in cerebri conſtructione enarranda aberrent, ſequens ſermo oſtendet, eadem methodo qua in quinto & ſexto libris uſus ſum, poſt perfunctoriam hanc cerebri deſcriptionem, ipſius partes ſeorſum ſingulas unà cum omnibus ſenſuum inſtrumentis explicaturus.

Thomæ, Scoti, Alberti & eius cohortis ſcriptorum de cerebri uentriculis opinio.

DE DVRA MEMBRANA CEREBRVM AMBIENTE, ET MEMbranula ſub cute caluariam obcingente. Caput II.

DVRA cerebri membrana in multis occurrit figuris. in prima enim, externa ipſius exhibetur ſedes uniuerſa, ſupra ſciſſuram conſiſtens, qua cerebrum oſtenſuri, caluariam diuidere ſolemus. Secunda uerò, eam membranæ partem interna commonſtrat ſede. uti etiam nona, duodecima, decimatertia, & magis adhuc decimaquarta internam duræ membranæ ſedem illis regionibus proponunt, a quibus cerebrum aut cerebellum in illis figuris iam ſectionis ſerie euulſum eſt. Cæterùm membranæ proceſſum inter dextram & ſiniſtram cerebri partes deductum, refert tertia figura ad D, D. Illum autem qui cerebello inſternitur, ſeptima figura O, O, O. Atque in illis etiam figuris duræ membranæ occurrunt ſinus, uti etiam optimè figura Capitis decimiquarti libri tertij. Porrò membranam caluariæ exteriùs obductam nullibi priuatim delineauimus, quum tenuis ſit, ac oſsi undiq; circumdetur totaq́; ex oſsis circumſcriptione petenda ueniat.

QVEMADMODVM ſanè uniuerſam corporis trunci cauitatem ſub [a] ſepto tranſuerſo conſpicuam, [b] peritonæo contineri, idq; inſtar ſacci cuiuſdam omnia ipſi impoſita amplecti recenſuimus, ac pariter ut coſtas ſuccingentem membranam omnia quæ in thorace collocantur, ambire commemorauimus: ita etiam uniuerſa caluariæ [c] cauitas cerebro excipiendo adaptata, quadam ſubducitur [d] mẽbrana, quam propter craſsitiẽ qua cęteris, non cerebri modò, uerùm totius etiam corporis pręſtat membranis craſſam, & ab inſigni duritie duram, uti & cuticularem, nuncupamus. Hæc non minus quàm peritonæum, & coſtas ſuccingens membrana, unica continuaq́; uiſitur, adeò ut ipſius ſitam, & externę ſuę ſuperficiei formam magnitudinemq́;, oſsium cognitio eleganter edoceat. Nullum enim caluarię os priuati alicuius uſus gratia, in caluariæ cauitatem [e] extuberare ſcripſimus, cui hęc membrana non cedat, ſeq́; ab illo introrſum premi ſinat. Rurſus nullum in ea cauitate narrauimus [f] ſinum, quem hæc quoque membrana non impleat, præter cuneiformis oſsis [g] ſinum, cui [h] glans pituitam cerebri excipiens incumbit, & eos [i] ſinus, qui præcipuis ſoporarię arterię [k] propaginibus ad glandis illius latera excurrentibus cedunt, ad pituitæq́; defluxum cẽſentur accommodi. In horum namque ſinuum regione, dura membrana à caluaria abſcedit, & inter mẽbranãm & caluariam glans ea, dictęq́; arteriarum propagines conſiſtunt. quum interim per reliquam caluarię cauitatem, membrana oſsibus proximẽ, & citra alicuius corporis medium ſit attigua, eumq́; in modũ illi ferè

Duræ membranæ ſitus, numerus, magnitudo, & forma.

Duræ membranæ ad caluariam nexus, & externæ ipſius ſuperficiei ſpecies.

a 7 muſc. tab. Δ.
b 1, 2, & 3 fi. li. 5 A, B, C, D.
c Hæc occurrit ſimul in 6 & 7 figuris cap. 6 lib. 1.
d 1 fi. A, A. B, B, 2. fig. H, H. dein in tota caluariæ baſi in 14 figu.
e Quæ in cauitatẽ caluariæ extuberãt ſedes, in 6 & 7 figuris cap. 6 li. 1 ſpectantur.
f Sinus quoque in uniuerſũ occurrunt figuris.
g 6 fi. ca. 6 lib. 1 M.
h 16 fi. A.
i 6 fi. ca. 6 lib. 1 O, P.
k 16 fi. E. B.

illi ferè primùm committatur, quo inuicem accumbentes muſculi mutuò hærere connectiq́; ſolent. quanquam eo connexionis genere in capitis baſi membrana firmius, quàm in lateribus, & uertice, & fronte, & occipitio, oſsibus affirmetur. Deinde uniuerſis acurioribus in caluariæ cauitate deſcriptis [l] oſsium proceſſibus, uti & caluariæ [m] foraminum in hanc cauitatem ſpectantium orbibus, pertinaciſsimè non ſecus connaſcitur, quàm ſi ab ipſis originem duceret. Adhæc caluariæ etiam adnectitur ſuturis, at connexu non æquè ualido, atque is eſt, quem ad oſsium proceſſus molitur: quòd nimirum ille inſtar ſimplicis tantum lineæ, non autem notatu digna amplitudine, huius modo, accidat. Verùm interim dura membrana, non ſolum ſuturis connaſcitur, ſed tenues membraneasq́; fibras, etiam per illas uerſus capitis exteriora tranſmittit, quæ ſuperiori caluariæ parte à diſſecantibus abſtracta, in dura membrana ſimplicis inſtar lineæ [n] exuberant, ipſiusq́; ſuperficiem aſperam oſtendunt, ſuturarum ſitum in illa quoque referẽtes. Cæterùm præter fibras, externam duræ membranæ ſuperficiem minus etiã æqualem reddunt [o] tubercula quædam in uertice iuxta ſagittalis ſuturæ cum coronali [p] coitum, ſubinde inæqualiter prominentia, paresq́; ſibi in caluaria [q] ſinus obtinentia, quibus ualidè innaſcuntur. Vnde etiam hæc non obiter, neque per tranſennam expendenda ueniunt, ne minus cauti in cauteriorum adminiſtratione & capitis contuſionibus caluariã perforemus. etenim nulla horum tuberum habita ratione, membranam unà cum oſſe haud leui malo pertunderemus: quòd in his locis, uti in ſuturarum quoque regionibus, illa ab oſſe difficulter abſcedat, & non inſigniter ab externa caluariæ ſuperficie remoueatur. Præterea membranæ ad caluariam connexum, & exterioris ipſius ſuperficiei aſperitatem, [r] uenulæ quædam adaugent, per caluariæ ſuturas & quædam foraminula partim ex dura membrana ad caluariæ inuolucra, partim ab ipſis inuolucris ad duram membranam pertinentes. Porrò hæc non toto ſuo corpore, ad hunc quem diximus modum, caluariæ oſsibus eſt attigua, ſed [s] magnam ſui portionem inter cerebrum ac cerebellum inſinuat, quæ uniuerſam cerebelli ſuperiorem ſedem integens, cerebri regionem cerebello incumbentem ab illo interdiuidit, ac ueluti ſubleuat. Quinetiam à media ſede huius duræ membranæ portionis, ubi dextra cerebri pars ſiniſtram reſpicit, & ſecundum totam [t] tertij duræ membranæ ſinus (quem cum cæteris illius [u] uaſis in tertio libro recenſuimus) longitudinẽ, alia quoque duræ membranæ [x] portio proceſſus ve educitur, dextram cerebri partem à ſiniſtra dirimens. Hic proceſſus falcis meſſoriæ imagini aliqua ex parte accedit: nam poſterior ipſius ſedes illi duræ membranæ portioni continua, quæ cerebellum integit, falcis baſi correſpondet. [y] anterior uerò, quæ [z] ſepto ſinuum olfactus [a] organorum connaſcitur, falcis mucroni aſsimilari poteſt: is nanque membranæ duræ proceſſus à poſteriori capitis ſede antrorſum ductus, ſenſim falcis ritu arctatur. Deinde proceſſus huius pars tertio duræ membranæ ſinui continua, falcis dorſo non abſimilis ſecantibus occurrit. ſiquidem extrorſum curuatur, & tertij duræ membranæ ſinus occaſione craſsior uiſitur. Proceſſus autem pars [b] calloſum cerebri reſpiciens corpus intrò obliquatur, falcis aciei formam referens. Hi durioris membranæ proceſſus, nihil omnino à reliquo ipſius corpore, niſi una dũtaxat ſede in craſsitie duritiaq́; uariant. Vbi enim proceſſus cerebellum integens [c] natibus cerebri [d] proximus eſt, triplo ferè quàm in reliqua ſede craſsior duriorq́; & propemodum cartilaginea euadit, adeò ſanè, ut canes hoc loco os poſsideant ſuperiorem cerebelli regionem integens, cerebrumq́;, ne id cerebellum premat, ſuffulciens. Verùm interim neuter horum proceſſuũ (etſi Galenus rem parum expendes ſecus docuit) duplicatur, ſed uterque ſimplex eſt, quemadmodum & ipſa membrana, quà cerebri lateribus aut caluariæ attenditur. Nam etſi tertius duræ membranæ ſinus cultello per longitudinem [e] diſſectus, primo intuitu membranæ [f] proceſſum inter utraſque cerebri partes intercedentem geminum eſſe, ac ueluti duplicata membrana conſtare oſtendit, id tamen ſinus duntaxat occaſione uiſitur. Quantumuis namque inferiorem tertij ſinus angulum dirimere ſtudueris, membranam tamen extra ſinus amplitudinem nunquam in duas ſubdiuides. Cæterùm, ut tertius ſinus in hoc duræ membranæ proceſſu, nõ adamuſsim ſecanti imponit, ita quoq́; in [g] proceſſu cerebellũ a cerebro dirimẽte, [h] primus, & [i] ſecundus, & [k] quartus duræ mẽbranæ ſinus falſam duplicationis proponunt imaginem. Horum duræ membranæ proceſſuum ſuperficies ſpecie cum reliqua interiori totius membranæ ſuperficie congruit, qua uix inter omnes corporis ſuperficies aliam magis ſplendidam læuem ve, & (quod non obiter expendendũ uenit) omni adipe, quemadmodum & omnia quæ in caluariæ conſiſtunt cauitate, deſtitutam reperias. Quinetiam interior hæc ſuperficies aqueo humore longè magis quàm exterior perfunditur, & multo candidior apparet: & quum fibris omnibus quibus alteri parti adnaſceretur, uacet, impenſius lubrica terſaq́; quàm exterior ſuperficies conſpicitur. Porrò quemadmodum exterior ſuperficies oſſa caluariæ reſpicit, ita & interior tenuem cerebri ſpectat [l] membranam, cui nullius corporis interuentu, quàm [m] ductuum inſtar uenarum ab ipſa in tenuem membranam pronatorum ope cõmittitur. Quandoquidem ſi dura mẽbrana pari modo tenui mẽbranæ, ipſiq́; adeò cerebro, ut caluariæ cõnaſceretur, ipſa quo minus, tenuis mẽbranæ uaſa diſtendi contrahiq́; poſsint impedimento foret. quod præcauens Natura, duræ membranæ cauitatem, nonnihil ampliorem ipſa cerebri cum tenui membrana mole, produxit, non ſecus ac cordis [n] inuolucrum, ipſo corde inſigniter amplius uiſitur. Quanquam interim Natura duram membranam à tenui non adeò, atque cordis inuolucrum à corde, liberauerit, quum innumeros uenarum inſtar ductus dura mẽbrana tenui membranæ exporrigat, mirabili induſtria horum beneficio illam ſibi ita affirmans, ut ductus illi ſimul uenæ arteriæq́;, & uinculi etiam uices gerant. Cæterùm præſens ſermo nunc ſanè exigeret, ut [o] ſinuum uaſorumq́; duræ membranæ numerum, ſitum & naturam explicarem: ſed quum id in tertio libro unà cum reliquis totius corporis uenis ac arterijs haud obiter attentauerim, non abs re hic chartis pepercero, ac duræ etiam membranæ foraminum, quæ modò ſubiungenda eſt, enarratione, foramina illa, ſeu uias potius & ductus præteribo, quibus dura membrana uenas arteriasq́; in ſuas cauitates & ſinus, ue-

Sſ narum,

Marginal notes (left):

l Et hi quę quę ex fig. ca. 6. li. 1. ſunt petẽd.
m In eadē poſtſiemum figura.
n 1 fig. 6.
o . H, H. I, I.
o 1 fi. K. & ſub H proximum o.
p 1 fi. ubi H, H coincidit in G, G. aut 3. fi. ca. 6. li. 1. B
q 4 fig. ca. 12. li. 1 Ω Ω.
r 1 fi. F, F. & fi. ca. 14
s 3. X, X.
s 7 fig. O, O, O, O. & fig. V, V.
t 1 fig. C, C, C. 2. fig. B, B.
u tota fig. ca. 14. li. 3.
x 3. fi. D, D. D.
y 12 fi. 6, H.
z 6 fig. ca. 6 li. 1 n.
a 12. fi. C, D.
b 3. fig. L, L.
c 7. figura M, N.
d 7. fig. ad ſemicirculũ inter O, O. & X, X cõſiſtentem.
e V1 in 2. fig. B, B.
f 3. figura D, D.
g 7 fig. O, O. O.
h 7. figura P, P.
i 7. fig. Q, Q.
k 7 fig. T.
l 2. fig. E, E, E. 8. fig. R, R, R.
m 2. fi. D, D. 6, 6. 8 fig. X, X.
n 4 fi. lib. 6. B, B. circum C, D, E.
o potiſſimum occurrunt tota ſi gu. cap. 14. lib. 3.

Marginal notes (right):

Lib. 9. de Admin. diſſect.

Dura membrana interior ſuperficies qualis.

Dura membrana cum tenui connexa.

Ipſius uaſa.

narum & arteriarum uſum præbentes, aſſumit, & ex illis ſinibus uaſa non pauca hinc inde profert. Ceterùm uerorum foraminum, quibus dura cerebri membrana eſt peruia, inibi non [p] modica occurrunt, ubi hęc [q] octauo capitis connaſcitur oſsi. Quemadmodum enim id odorum gratia exiguis multisq; foraminibus donatur, ita pariter & dura quæ ipſi inſternitur membrana, cribri in modum eſt peruia. Dein ſeptem neruorum cerebri paribus ita uiam præbet, ut horum gratia in utroq; latere octo exhibeat foramina. horumq; [r] primum, primi paris alterum tranſmittit neruum [s] ſecundum foramen, alterum ſecundi paris emittit neruum: [t] tertium uerò minorem deducit radicem tertij paris, quæ in dura membrana (etſi ſecus in caluaria [u] accidat) cum ſecundo pari nõ procidit. [x] quarto foramine præcipua tertij paris radix cum quarto pari ducitur. [y] quintum neruulo paratur, qui iuxta quinti paris radicem enaſcitur, & quinto pari à nobis adnumeratur. [z] Sextum foramen præcipuæ quinti paris portioni cedit. [a] ſeptimum ſexti paris, & [b] octauum ſeptimi paris gratia exculpuntur. Adhæc, dura membrana [c] uno inconiugato & orbiculari ueroq; foramine pertunditur, quod [d] infundibulo cerebri pituitam excipienti uiam præbet. Inſuper iuxta huius foraminis latera [e] aliud utrinq; ſpectatur foramen, maximum arteriarum cerebrum petentium ramum tranſmittens. Adhæc, dura membrana [f] maximo, eodemq; pari carente foramine dorſalem dimittit medullã: cui perinde ac neruis ipſam tranſeuntib. proceſſum ac uelut inuolucrũ quoddã obducit, adeò ut dura mẽbrana neruos dorſaleq; medullã nõ ſecus ferè ac cerebrũ cõtineat, & inſtar tegminis & tunicæ illis euadat. Verùm dura mẽbrana etiã præcipuè extruitur, ut aptis quibuſdã ſinib. omnes caluariã petẽtes uenas, omnesq; (ſi [g] duos modò ramos dempſeris) arterias excipiat, ipſarumq; materiam in ſuos ſinus aſſumat, eam ita deducentes, ut hæc propaginibus inſtar uenarum ab illis ſinibus depromptis in tenuem membranam commodiſsimè deferatur, & dura membrana lagenam imitetur, ex qua tenuis membrana, & dein cerebrum materiam ſibi alliciant, in uenis & arterijs uerſus caput tranſmiſſam. Ad hæc, propagines à tertio duræ membranæ ſinu utrinque innumera ſerie in tenuem membranam deriuatæ, cerebrum ne deorſum cõcidat, uentriculiq; ipſius comprimantur, ſic ſuſpenſum ſuſtinent, ut dura membrana pariter cerebri inuolucrum & fulcrum euadat. Ad quod rurſus ſummopere conducunt fibræ per ſuturas à dura membrana prorepentes, quæ illam (quod alioquin, duriſsimo oſsi non ſatis connaſci poterat) caluariæ firmant, & quo minus cerebri grauitate tracta deorſum labatur, autores ſunt. Neque id ſanè præſtitiſſent, niſi Natura peculiare artificium extra caluariam moliretur: quod indies fabri imitantur, quoties clauorum acies, quando duos ſimul compingunt aſſeres, reflectunt, ne uno aſſere tracto, ex altero clauus promptè uellatur. Ipſa namque fibras has, non ſolùm per reflexos, & obliquitatis etiam nomine firmantes ductus tranſmiſit: uerùm tranſmiſſas rurſus dilatauit, auxit, atque in unum omnes adeò commiſcuit, ut in membranam quandã tenuem degenerent, quæ quòd caluarię obducitur, [illegible] Græcis nuncupatur. Quamuis interim hæc omnino non citra alterius corporis medium caluariæ adnaſcatur: ſub ipſa enim alia adhuc tenuis conſiſtit membrana, alijs, quoque omnibus propemodum oſsibus communis, ac ab amplexu quo oſſa ambit, [illegible] appellata. Inter reliquas autem oſsium ſedes membrana hac priuatas, caluariæ interna eſt cauitas, cerebro excipiendo adaptata: cui nuſquam, ubi duram membranam contingit, eiuſmodi membranula obnaſcitur, adeò ut tanta etiam huius cauitatis ſedes, quantæ dura membrana non connaſcitur, hac quoque membranula alijs oſsibus communi ſit obcincta. Viſitur autem illa ſedes [k] ubi duræ membranæ glandula cerebri pituitam excipiens, & maximi arteriarum cerebrum petentium rami ſubſternuntur.

Foramina.

Dura membrana uſus, & constructionis ratio.

Membrana exterius caluariam obcingentis creatio et uſus

p Ad E 13 fi. & 13 fi. D.D.
q 8 fi. ca. 6 lib. 1 A. B, A.
r 13 figu. quo excidit O, aut P.
s 14 figu. quo excidit G.
t 14 figu. quo excidit H.
u 3 fig. ca. 12. per uni cũ foramen G notatum.
x 14 figu. quo ſimul procidunt I & K.
y 14 figu. quo excidit L.
z 9, 14 figura M.
a 9, 14 figura N.
b 9, 14 figura O.
c 15 fi. F.
d 15 fi. E.
e 15 fi. C. aut D.
f 9 fig. quo procidit H.
g figu. 14. ca. li. 3. in altero latere o, p. alio quin abſorbentur C, D, E, K, F, r, G, H.
k Vbi ſub 15. fi. F, C, D, conſiſtis tota 16. fi.

DE TENVI CEREBRVM INVOLVENTE membrana. Caput III.

TENVIS membrana cerebro obducta in ſecunda quidem occurrit figura, auulſa autem in tertia. Atque ita etiam cerebello obuoluta ſpectatur in octaua.

TENVIS cerebri membrana, ſimiliter ac dura, unica duntaxat & ſibijpſi continua eſt: nullam ſiquidem prorſus ſuæ naturæ portionem aut ad cerebellum, aut ad utramque cerebri partem, aut in ipſis cerebri uentriculis anfractibusq;, ac ut ſemel dicam, tota cauitate, quam dura membrana conſtituit, inuenias, quæ non unius tenuis membranæ ad eũ modum ſit portio, quo in animalis cute iam à corpore detracta, partes quibus aures, pedes & cauda induebantur, reliquæ cuti continuas eſſe dicimus. Tenuis membranæ ſitus ex cerebri ac cerebelli cognitione deſumendus eſt. Nulla etenim [a] exterioris ſuperficiei cerebri & cerebelli & dorſalis medullæ & neruorum portiuncula conſpicitur, quam tenuis membrana uiciniſsimè, & citra alterius ſubſtantiæ interuentum non integat, ſi modò [b] ſuperiorem calloſi corporis ſuperficiem exceperis, quæ ſola eiuſmodi membrana, quum dura utcunque ſit, haud continetur. Præterea omnes cerebri ac cerebelli [c] anfractus, in quos tenuis membrana undicunque ſui partes proceſſus ve ingerit, eius ſitum oſtendunt, uti ſanè & ipſius quoque figuram & magnitudinem. Hæc membrana exteriori [d] ſuperficie uelut aqueo humore oblinitur, ſecundum partium quas ambit eminentias extuberans. ipſa namque uix alibi craſsitiem uariat, tenuiſsimæ ſemper membranæ innumeris uaſorum ductibus obſitæ imaginem commóſtrans. Quippe uaſorum potiſsimùm gratia illam rerum Opifex condidit, nimirum ut inſtar [e] meſenterij ferè & [f] humilioris membranæ omenti, ea uaſa tutò deduceret, ſuffulciretq;. Quinetiam cerebri & cerebelli eſt inuolucrum quod ipſorum ſubſtantiam proximè continet & firmat, non ſecus quàm caſeorum formæ lac paulo antè coagulatum ſuſtinent, & fingunt. His uſibus rerum Opifex hanc apprimè idoneam produxit. tam mollis enim tenuisq; & ſequax eſt, ut aptiſsimè omnibus anfractibus ſinibusq; ſeſe ad profundiſsima

Tenuis mẽbrana numerus.

Situs.

Exterior ſuperficies.

Vſus et conſtructionis ratio.

a Hanc ex figuris petere debes ſectionis ſeriæ ſeſe conſequentibus ut 2, 3, 8, 9, 11, 12, 13.
b 2 fi. L. L.
c 3 fig. C. C. C. et paſſim in ſuperficie 11. fi.
d In 2. fi. et in 8 et 9.
e Potiſsima pars 10 fi. lib. 5. & tota 11 fi.
f 2 fi. li. 5. e. e. e.

fundiſsima uſque ingerat:& quæcunque uaſa cerebrum expetebat,ea tutò deducere poſsit. Quinetiam adeò leuis cernitur,ut ſua grauitate neutiquam uim cerebro inferat:& tam ualida interim duraq; exiſtit, ut à dura cerebri membrana ſurſùm tracta non diuellatur:imò illum ſuſpenſionis impetum à frequenti numeroſaq; & continua g uaſorum ſerie inductum eleganter ſuſtinet, a pleriſque eo quòd uaſa cerebri inſtar h inuolucrorum fœtus complectitur, χοροειδὴς nuncupata. Quamuis interim i plexus quidem in dextro & ſiniſtro cerebri uentriculis,& magna quoque ex parte in media ipſorum cauitate repoſitus, eo etiam nomine douetur,non tam,quòd is ueluti in membranula quapiam uarias uenarum arteriarumq; contineat propagines,ac quòd carneam inſuper quandam commonſtret ſubſtantiam uaſis circũnatam, illiq; k carni ſimilem quam exteriori fœtus inuolucro obnaſci,uaſisq; ſuffulciendis & amplectẽdis idoneam eſſe ſcripſimus. adeò ut eius ſubſtantiæ gratia,plexus ille potius,quàm tenuis membrana ſecundinis fuerit ab illis comparatus,quos Galenus propemodum arguit,quum ſe mirari inquit,quamobrem nonnulli, omnes tenuis membranæ partes nolint χοροειδὴς uocari:ſic ſanè,ut ſi tenuis membranæ & plexus illius ſubſtantiæ diſcrimen accuratè expenderimus,ac dein fœtus inuolucrorum uera compoſitio nos non lateat, haud leuiter illorum autorum diligẽtiam exoſculabimur,quorum rationem Galenus ſibi ſcribit fuiſſe incognitam.

g ſi.ca.14 li.3 S.S.T.T.T. & 2. ſi. huius li. D.D. G.G. 8 ſi.X.X. h Exprimuntur ſi. 30 li.5. i 6 fig.H. M.N. k 1 tab.ſi. 30 lib.5 I.I.

Vnde ſ tenuis membrana etiã χοροειδὴς dicatur.

Lib. 8 de Vſu partiũ.

DE CEREBRI AC CEREBELLI NVMERO, SITV, FORMA, inuolutionibus & ſubſtantia. Caput IIII.

HIS quæ præſenti Capite pertractantur oſtendendis potiſſimum ſeruit tertia figura,ac dein omnes ferè ad decimã quartam uſque:ſed potiſsimùm prima figura Capitis ſecundi,libri quarti,baſim cerebri ac cerebelli cum dorſalis medullæ initio proponens.

DISSECTIONVM profeſſores, uniuerſum * cerebrum in a anterius, quod cerebrum,& in b poſterius,quod cerebellum uocant: deinde anterius in d dextrum & e ſiniſtrum diuidere ſolent.non quòd uniuerſum cerebrum omnino diuiſum, & non aliqua ſaltem ex parte ſibi continuum ſit:at quòd,ut unica manus in digitos,ita quoque id in diuerſas partes diſcretum uideatur. Quemadmodum enim priùs de tenui cerebri membrana retulimus,ſic f etiam dextra cerebri pars,& ſiniſtra,& cum his cerebellum, & dorſalis medulla,neruiq; ad unum omnes,inſuper & g nates teſteſq; cerebri, deinde h calloſum corpus, & i id quod inſtar teſtudinis effigiatum eſt:præterea dextri ſiniſtriq; uentriculorum k ſeptum, & l uermiformes cerebelli proceſſus,& ſi quid eſt eiuſmodi,inuicem continuæ partes exiſtunt,eademq; ſubſtantia conſtituuntur,in duritia ſolum coloreq; aliquantulum uariante. Inſuper omnia quæ modò recenſebam, ſitu, uſu,conformatione,magnitudine,& alijs quibuſdam in partium conſtructione expendẽdis,ita mutuò differunt,ut non aliter quàm ſi uariæ diſiunctæq; eſſent partes,pleriſque Veterum ſcripta euoluentibus turpiter impoſuerint. Cerebrum igitur quantumuis tota ſede, m quà cerebello incumbit, & n quà frontem ſpectat,penitus in duas partes diſſectum ſit,& eadem ſectio per totam cerebri longitudinem in ipſius elatiori regione admodum profundè ducatur,non tamen ob id in medio ipſius iuxta o baſim prorſus diuiſum cernitur. Quanta enim calloſi corporis eſt p longitudo,tanta quoque ſedes ſecundum cerebri longitudinem conſiſtit,qua dextra eius pars ſiniſtræ continuatur.atque ita uel huius corporis interuentu,& eius q quod inſtar teſtudinis extructum eſt,& r ſepti dextri ſiniſtriq; uentriculorum, ſupra communem illorum uentriculorum s cauitatem,tertium ue uentriculum duæ cerebri partes inuicem ſunt continuæ. Præterea in baſi eas quoque eſſe continuas oſtendit,cum magna & ſecundùm longitudinem & profunditatẽ qua continuantur regio,tum cerebri teſtes & nates,omniumq; maximè ex cerebri baſis medio pronaſcens dorſalis medullæ t initium,quod amplum craſſumq; eſt,& perinde ac illæ duæ cerebri partes hoc in loco continuum unumq;. Deinceps,etiamſi dextra ſiniſtraq; cerebri partes quà cerebellum integunt, nihil minus quàm cerebello continuæ ſint,tamen inferior cerebelli ſedes iam dicto dorſalis medullæ initio duobus locis u continuatur,quos perinde ac omnes paulo antè enumeratas partes, ſeorſum enarrabo. Quæ enim nunc præceſſere,hactenus complecti libuit,ne in cerebri numero quis illud modò diſſecturus, me unà cum alijs pleriſque hallucinatum arbitretur. Ac proinde nunc cerebri cerebelliq; ſitum opportunè aggrediar,quem ipſorum membranæ,& x interna caluariæ amplitudo cauitas ue docent. Quicquid enim eius cauitatis duabus cerebri membranis & y glande pituitam cerebri excipiente, & ramis quibuſdam maximarum caluariam ingredientium arteriarum non occupatur,id uniuerſum cerebro ac cerebello adimpletur. z Cerebellum decuplo aut undecuplo minus cerebro eſt, atque unà cum dorſalis medullæ principio eam caluariæ cauitatis ſedem ſibi uendicat,quæ poſteriori parte a tuberum in caluariæ cauitatem, auditus organorum cauſa prominentium,& deinde duobus occipitij oſsis b finibus circunſcribitur, qui ut dextro & ſiniſtro duræ membranæ c finibus,os cedat,caluariæ cauitati inſculpuntur. Hác enim inſtar circuli ductam circunſcriptionem,cerebellum nulla ipſius parte excedit: idq; hominibus in occipitium non adeò porrigitur,ut poſtrema cerebri pars in poſteriora nõ magis quàm ipſum cerebellum uergat, nobiſq; uocatum occipitium impleat. Quippe poſtrema & elatiſsima humani cerebelli pars uix eò uſque aſcendit, ubi infima occipitij partis muſculorum exortibus inſertionibuſq; liberæ d ſedes conſiſtit:adeò ut nullam

* Tota 1 & 2 ſi.ca.2.li.4. præter neruos. a 3 fig. A.A. & B.B. 2 ſi cap.2. li.4 A.A. b 8 fig. R.R.R. tota 11 ſi. & 1 ſi.ca 2.lib 4 B. d 3. figu A.A. e 3 figur. B.B. f Quicquid præter oſſa ult. ſi delineatur lib. 4. g 7 ſi. M. N. h 3 fig.L. L. i 6 fig. A. A.A. k 5 ſi. X. X. Y.Y. l 11 ſi. C. D. c.d. m 3 ſi. ab elatiori L. uerſ. K ſurſum. n 3 fig. ab inferiori L ad N deorſum. o Id ſpectatur in 8 fig.ca.2.li. 4. & hic in 7. 8 & 13 fig. p 3 fig. L. L. 4 fig. L. l.l. q 5 fig. S. T.V. r 5 fig. X. X.Y.Y. s 7.8 ſi.H t 8 ſi.ca.2 li.4 D. u 11 ſi.G. G committuntur l, K figuræ 10. h,h, & i,i.

Cerebri numerus.

Quibus ſedibus dextrà cerebri pars ſiniſtræ cõtinuetur.

Cerebellum qui cerebro ſit cõtinuũ.

Cerebelli ſitus & magnitudo.

x Hanc proponit 6 & 7 figura cap. 6 lib. 1. y tota 16 fig. z Hoc oſtendunt 8.9.11 figuræ. a 7.8 figu Z.Z. b 3 fig.cap.12 lib.1. c 9 figu.S.S & T.T. d 9 muſc. tab. E, F.

excarnem occipitij oſsis regionem digitis complecti liceat, quam cerebellum infarciat: etiamſi Anatomici illius ſitum ita recenſeant, ac ſi totam in occipitio prominulam regionem (ex cuius gibbo uulgus memoriæ ingenijq; uim metitur) cerebellum occuparet: imò elatiſsima ipſius portio ad mediam duntaxat [e] regionem eius interualli pertingit, quod à poſteriori ſede [f] foraminis dorſalem medullam tranſmittentis, ad ſuperiorem uſque ſuturæ Λ literam referentis [g] ſedem exporrigitur: quum interim permulti ad illam uſque ſedem, cerebellum conſcendere, ſuis bobus & aſinis & ouibus deluſi, tradiderint. quòd illis ſcilicet animalibus cerebellum ſuperiori regione rotundum acuminatumq; ſpectetur, non autem humani cerebelli inſtar planum quodammodo & depreſſum, minimumq; in ſui medio prominens. Caluariæ igitur ſedes cerebello dedicata, ipſius ſitum, circunſcriptionem, formam ac magnitudinẽ edocet. Cerebellum etenim, quemadmodum & ſua ſedes, latius eſt quàm longius aut profundius: & humiliori ipſius regione, idq; potiſſimùm iuxta ipſius poſteriora, latioris globi imaginem exprimit: in cuius medio acuta, neque admodum lata habetur [h] impreſsio, quam illi inducit [i] tuber inſtar craſsiſsimæ lineæ in occipitij oſſe prominens, eiuſq; oſsis robur inſigniter adaugens. Porrò in anteriori parte, [k] qua cerebellum ad cerebri nates exporrigitur, id quaſi in acutum fertur, undique ſuæ ſedis formam accuratè referens. Cæterùm cerebri formam ac magnitudinem, oſtendit reliqua caluariæ cauitas cerebello non oppletâ. Vnde etiam cerebrum in ſua [l] baſi admodum eſt inæquale & uarium. [m] Vbi enim oculorum ſedibus & olfactus organorum finibus innititur, ad ſinus illos antrorſum [n] extuberat: utrinque autem ad ſinuũ latera, propter oſsium in caluariæ cauitatem oculorum gratia extuberantium prominentiã, plana quaſi ſuperficie [o] comprimitur. Deinde opplet duas grandes [p] cauitates, quæ ad oſsis cuneum referentis [q] ſinus latera ſpectantur, quo glans cerebri pituitam excipiens ſuſtinetur. Vnde etiam cerebrum hic oſsis quo continetur formam, glebæ ritu, ſibi uendicans, utrinque in ipſius baſi [r] tuber inſtar medij globi prominens, conſtituit. In horum tuberum medio cerebrum [s] impreſſum cernitur, cuneiformis oſsis proceſſuum occaſione hic circum ſinus glandẽ eam continentis latera productorum. Quinetiam ſimili prorſus modo, baſis cerebri reliqua ipſius ſede, oſſium tuberibus auditus organa continentibus, & ſuperiori cerebelli regioni figura correſpondet, omnibus ſinib. ſeſe inſerens, & amicè admodũ tubera admittẽs. Atq; ita quoq; in laterib. & anteriore & poſteriore & ſuperiore ſedibus caluariæ cauitatis effigiem concinnè exprimit, inibi inſtar oblongæ ſphæræ utrobique uerſus anteriora propter temporum cauitatem depreſſæ, rotundum euadens, & in poſteriore parte multò quàm in anteriori latius redditum, ſicq; ut ſemel dicam formatum, ac ſi id & cerebellum nullam peculiarem exigerent formam: ac abundè ipſis eſſet, ſi propria illorum ſubſtantia magna mole, & ſimul quouis modo, ut in ſe ſinus uentriculos ve cerebri cerebelliq; functionibus aptos habere poſſet, collecta, in capite reponeretur. Eiuſmodi enim quid caluariæ baſis ſinus tuberaq; oſtendunt, & impreſsiones in temporibus [t] temporalium muſculorum gratia (ne quicquam interim de tam uarijs capitum adferam formis) conſpicuæ. Caluariæ igitur cauitas externæ cerebri ſuperficiei imaginem commonſtrat, ad quam [u] ſectio cerebrum diuidens, & innumeri quidam [x] gyri ac circumactus quoque referuntur. Vniuerſa enim cerebri ſedes illa ſectione diuiſa, atque ut biſulcorum pedes in duos quaſi ungues illius beneficio diſiuncta, extimæ cerebri ſuperficiei magna habetur pars, quamuis interim dictam cerebri formam parum interturbet, quũ ſcilicet dextra cerebri pars ſiniſtræ accumbat: neque recta illa linea diuiſę partes inuicem magis dehiſcãt, quàm quanta duræ cerebri membranę, & tenuis duplicatæ eſt craſsities. In homine etenim (ſecus quàm in oue) ſectionem hanc occupat duræ membranæ [y] portio proceſſus ve, duas cerebri partes ſepti ritu interſtinguens. dein utramque cerebri partem tenuis membrana ſeorſum ambit, & implicat. Cæterùm gyri ac inuolutiones cerebri, quas [z] tenuium inteſtinorum anfractibus Veteres pulchrè compararunt, per uniuerſam cerebri ſuperficiem undique eadem frequentia habentur. Sunt uerò inuolutiones illæ ſinus permulti penitius in cerebri ſubſtantiam penetrantes, & profectò imagine inteſtinorum tenuium inuolutionibus ſimillimi. Neque opinor illas alicui aptiùs quàm his, aut etiam nubibus quas rudes pictorum diſcipuli, aut in ſcholis pueri delineare ſolent, conferri poſſe: quanquam in ſimilitudine indaganda non admodum ſit laborandum, quandoquidem homo hos in cerebri ſubſtantia apparentes circumactus cum aſinis, bobus, & alijs quæ hactenus uidi animantibus communes obtineat. Niſi forſitan aliquis hinc differentiam aſſumere ſtatuiſſet, quod tanto profundiores homini illos gyros Natura inſinuauerit, quanto ipſius cerebri ſubſtãtia copioſior uiſitur. Porrò in illorum uſu recenſendo non medici modò, uerùm & philoſophi ſe excruciãt, contendentes, num ipſorum beneficio homines intelligant: quemadmodum Galenus contra Eraſiſtrati placitum pugnans, in hunc modum illos ad intelligendum nihil conducere cenſuit. Quum aſini etiam ad-
" modum multipliciter cerebrum habent complexum, quos deceret, quantum ad morum ruditatem attinet,
" omnifariam ſimplex, & minimè uarium nanciſci cerebrum. Melius autem arbitraretur bonam ſubſtantiæ
" temperiem corporis intelligentis (quodcunque hoc fuerit) prudentiam ſequi, & non uarietatem compo-
" ſitionis. Verùm Galenus hic ſibi dum maximè ipſius operam requirimus ſimilis, orationem uelut freno cohibens, aliò, quum inuolutionum uſum exprimere debuiſſet, illam reflectit: ſatis eſſe arbitratus, ſi eas intelligentiæ non præeſſe indicauerit. quòd ſanè non inficiamur, ſed interim ipſas non ob aliud quàm ad cerebri ſubſtantię enutritionem procreatas eſſe, à Galeno additum oportuit. Cerebri nanque ſubſtantia citra omnem membranoſarum fibrarum plexum continua, neutiquam adeò firma fuerat, ut per illam arteriæ uenæq; ut in reliquis corporis partibus, digeri poſſent: & tam multa craſſaq; eſt, ut uenæ & arteriæ in ſuperficie ipſius tantum excurrentes ipſi nutriendæ, illiuſq; inſito calore refocillãdo neutiquam ſufficerẽt. Quod præuidens Natura, ſinuoſos illos implexus paſsim cerebri ſubſtantiæ impreſsit, ut in hos [ſ] tenuis membrana frequentibus uaſis oppleta ſeſe inſinuaret, ita cerebri ſubſtantię alimentum appoſitiſsimẽ ſubminiſtratura.

Cerebelli forma.

Cerebri magnitudo & forma.

Cerebrũ ac cerebellum, uix propriã exegiſſe formã.

Sectio dextram nobis uocatam cerebri partẽ a ſiniſtra dirimens, et cerebri anfractus.

Cerebri anfractuũ uſus.

Lib. 8. de Vſu part.

e 3 fig. ca. 12 lib. 1. k
f eiuſ. fi. e.
g 3. 4 fig. ca. 6 li. 1. D.
h Supra medium R 8 fi. aut ad ſ 11. fig.
i 9 fig. Q.
k 7 fig. X.
x prope M. N. & ad C 11. fi.
l Spectatur optimè 2 fi. cap. 2. lib. 4.
m 1 fi. ca. 2. lib. 4. A. iuxta poſitum, & cerebro parte in 13. fig.
n 13 fi. C. C.
o 13 figu. A. A. B. B.
p ubi conſ ſinus H. Q. S. Σ. R. T. fi. 3 cap. 12
q Eiuſdem M.
r Supra e latius A & B fi. 13. & tuber inter A & A con ſiſtens fi. 8 ca. 2 lib. 4.
s Circa regionem H & ø eiuſ. fig.
t 4 muſc tab. Γ.
u Spectatur integra in 3 fig.
x 3 figu. C. C. C.
y 3 figu. D. D. D.
z 7 figu. lib. 5.
ſ 2 figu. E. E. E.

g 3 fig. A, A. & B, B.

Cerebri ſectionis ratio.

miniſtratura. Atque huius etiam nutrimenti potiſsimùm occaſione cerebrum in g duas partes diſſectum fuit, ut ſcilicet tenuis membrana ſeſe in ipſius medium implicaret: ac inibi in reflexus deducta, cerebri ſubſtantiam contenta in ſuis uaſis materia enutriret. Haud enim citra eiuſmodi cerebri diſſectionem, & profundiſsimas inuolutiones, illa cerebri ſedes, qua dextra ſiniſtram reſpicit, enutriri potuiſſet.

h Spectantur in 11. fig.
i 11 fi. E.
k 8 fig. R, R. 9 fi. A, B, C. & 11 fi. A, B & C, D, c, d.
l 9 fig. C. aut 11 fig. C, D, c, d.

Cerebelli implicatio, ratio et ſpecies.

Huic etiam ſententiæ ſuffragantur cerebelli h inuolutiones, quę neutiquam æquè ac cerebri inuolutiones altè penetrant, ſed paulo minùs quàm ſuperficiariæ, at frequētes interim admodumq́; continua ſerie deductę uiſuntur. ſuperficiariæ quidem, quòd exigua pars alenda ſit, quodq́; facile cerebellum à profundioribus anfractibus ad i uentriculum uſque ipſius perforaretur. frequentes autem, ut copia aliquantulum leuem illam penetrationem ſuppleat. Porrò harum ſeries quodammodo k triplex eſt, effigie cum cerebri inuolutionibus neutiquam conueniens. apparet nanque cerebellum ob ſuas inuolutiones & impreſſum illum, quem ab occipitis oſsis tubere in poſteriori ſede obtinet, tribus partibus efformari, dextra una, & alia ſiniſtra, & tertia media. ac dextra quidem ſiniſtraq́; cerebelli partes duos quodammodo globos inuicem appoſitos referunt, in quorum inani ſpacio, ubi ſcilicet globi ſeſe non contingerent, l tertia cerebelli pars reponitur, quæ ligni caſei ve uermem imagine exprimit, ob ſuas inuolutiones, quę tranſuerſim ſecundùm cerebelli longitudinem mutuò æquè diſtantes ducuntur. Partis huius apices uerſus inferiorem cerebelli ſedem reflexi, uermiformes cerebri m proceſſus ſuo loco efformare docebimus. Dextra porrò ſiniſtraq́; cerebelli pars in ſuperiore cerebelli ſede parallelas quoque, & ſecundùm cerebelli latitudinem ductas inuolutiones obtinēt, quæ deorſum n protenſæ, quaſi in centrum colliguntur, ad cerebelli o ſedem, dorſalis medullæ initio adnatam contendentes. Tres igitur hę cerebelli partes nequaquam inuicem diſcretæ ſunt, ſed inuicem continuæ unicum corpus, ipſum ſcilicet cerebellum conſtituunt. quod unicum, non autem cerebri modò geminum, Galenus à Natura extructum eſſe docet, quòd duo dorſa, neque totidem dorſales medullas, hominem habere minimè decuiſſet: quaſi ex cerebro (quod neceſſariò ueluti in duas partes diuiſum, & ſubſtantia non eſſe continuum aſſerit) p unica dorſalis medulla produci nequiuiſſet, ac proinde cerebellum ut corpus unicum neceſſariò procreatum fuiſſet, quo unicæ dorſali medullæ aptum redderetur principium.

m 11 fig. G, D & e, d. dein H, I.
n Ad A, B 11 fig.
o 11 fig. e, G.
p 1 fi. ca. 11 lib. 4.
q 1 fi cap. 2 lib. 4. D.
r 10 fi. L, M, N, O.
s 11 fi. E.
t G, e fig. 15 committuntur t & X 10 figu.
u Patet id in 9 fi. E.
x Patet id ad L 8 fig.
y Spectatur id in 1 figu. cap. 2. lib. 4.

Galeni rationem unitatis cerebelli parum apte aſsignaſſe.

Dorſalis medulla unitatem.

Verùm mehercule cerebrum in ſuę baſis medio unicum, & non ut in ſuperiori parte diuiſum, cernitur, & unicam dorſalem q producit medullam, in cuius ſuperiori ſede mox ab ipſius exortu, Natura r ſinum inſculpſit, qua mediam quarti cerebri uentriculi amplitudinem conſtitui dicemus s reliquam enim eius uentriculi amplitudinem, cerebellum ſupplet, quod utrinque duntaxat ad dorſalis medullæ ſinus latera quaſi duabus circularibus applantationibus dorſali t adnaſcitur, continuum cum ipſa corpus effectum. media nanque u poſterioris cerebelli ſedis pars, ut neque etiam x anterioris, dorſali medullæ continua, connata ve eſt, ſed tantum tenuis membranæ interuentu poſterior cerebelli pars dorſali medullæ committitur, & anterioris ſedis media pars dorſalem medullam ne contingit quidem. Nō aliter, mihi crede, quàm ſi Natura cerebellum condidiſſet, ut dorſali medullæ tranſmiſſum à cerebri ſinibus ſpiritum magis adaptaret, tueretúrq́;. A cerebello etenim, quantumuis in differentia ipſius duritiei à cerebro aſsignanda, & ratione cur id à cerebro diuiſum ſit expendenda ſolicitus fueris, nullius omnino uel minimi neruuli propaginem y oriri reperies. & profectò nulla eſt cerebri, quà frontem ſpectat, & qua in occipitium fertur, in duritie differentia: neque etiam adeò notatu dignum cerebelli, quum tenui membrana id liberatum cernitur, cum cerebro in duritia eſt diſcrimen.

In lib. 8 de Vſu part.

Cerebri ac cerebelli duritiesq́; neruorumq́; ortus.

At ut cerebri baſis, unde dorſalis medulla ortum ducit, cæteris omnibus cerebri partibus, & ipſo quoque cerebello durior uiſitur: ita quoque dorſalis ſuo principio ſenſim durior euadit, neque colore, neque duritia ſupernato ipſi cerebello correſpondens. Cerebellum enim magis flauum, cinericium ve eſt, perquàm paucis albeſcentibus lineis interſtinctum, & duntaxat in ſui z ſinus ſuperficie candicans. uniuerſum uerò dorſalis medullæ initium cerebello adhuc in capite ſubnatum albiſsimum eſt, ut & cerebri baſis ipſi originem præbens: quæ omni prorſus inuolutione ac anfractu, quibus cerebellum ſcatet, deſtituitur.

z 11 fi. E.

Cerebri, cerebelli, & dorſalis medulla color & ſubſtantia.

Cerebri ſubſtātia cum oſsium medulla diſcrimen.

Porrò quæ horum omnium ſit ſubſtantia, uel in menſa etiam ex uitulorum, aut leporum, aut auis alicuius cerebris diſcere integrum erit. eſt autem ſubſtantia quædam cum ſua eſſentiali forma peculiaris & propria, qualem in uniuerſo corpore ſimilem nullam reperias, ad ingenitas cerebro functiones idonea: non minus ſanè quàm cordis ſubſtantia, & pulmonis, & iecoris, & lienis, & renum, & teſtiū, ipſorumq́; adeò muſculorum, ſuis quibus præſunt munijs aptiſsima cenſentur. Cerebri ſubſtantia, quam alij capitis, alij albam medullam appellarunt, ab oſsium medulla differt, tum alijs pleriſque accidentibus, tum quòd liquefieri nequeat: neque inediæ tempore, aut alijs occaſionibus, ut reliqua corporis pinguedo, abſumatur, minuatur ve. a Hæc non uniuerſa candicat, uerùm quicquid b reuolutionibus proximū eſt, ſubflauum aut ſubcinericium eſt, æquali ſemper ab inuolutionis ſuperficie diſtantia. quanta nanque inuolutionis profunditas eſt, tanto quoque intima inuolutionis parte interuallo, in cerebri ſubſtantia, is quem diximus color obſeruatur: quaſi rurſus color ille in ſubſtantia, quòd ad colorem attinet, inuolutiones duplicaret. Quicquid autem cerebri non ita coloratum eſt, id albiſsimum & candidum prorſus uiſitur. Verùm ut permultæ cerebelli ſunt inuolutiones, ita quoque uniuerſum propemodum, uti paulo antè admonui, flauum occurrit. Quacunque igitur ex parte cerebri cerebelli ve ſubſtantiam tenui qua proximè continetur membrana detexeris, hanc ſubflauam ac uelut aqueo humore oblitam, & nunquam uenis implicitam adinuenies: etiamſi interdum rubra & ueluti ſanguinea puncta in illorum cerebri ſubſtantia potiſsimùm obſeruaturus ſis, qui phrenitide ante mortem laborarunt, & qui ſuſpendio perierunt. Verùm eiuſmodi puncta nullam uenæ exprimunt imaginem. Cerebrum nanque ex nullo uaſe alimentum aſſumit, quàm ex his quæ tenui membrana ſuffulta ipſi circundantur. ut autem illi frequentia uaſa undique obducerentur, cerebrum in tot quot diximus partes præcipuè diuiſum fuit: quanquam etiam diuiſiones illæ, ut & anfractus,

a Illud petes ex diſſecta cerebri ſubſtātia in 4, 5, 6, 7, 8 figuris.
b 3 fig. C, C, C.

Cerebri ſubſtantia uenarum, qualiter ſpectetur.

ad mollem cerebri ſubſtantiam ne concidat ſuſtinendam,æqualiterq́; ſuffulciendam, non mediocriter au
Lib. 8. de Vſu part. xilientur. Parum enim Galeni rationi,cur cerebrum diuiſum,aut,ut ipſe loquitur,geminum ſit,tribuo. in-
quit nanque,cerebrum hac occaſione geminum eſſe,ut quemadmodum uno oculo uitiato, aut uno teſte
execto,alterum ſeruamus:ita etiam dextro cerebri uentriculo læſo,ſiniſter adhuc ſuo munere fungeretur.
Hæc ſiquidem Galeni ratio aliquem in copia uentriculorum recenſenda locum ſortaſsis haberet, non au-
tem in enarranda cerebri diuiſione,quum id niſi ſupra uẽtriculos geminum diuiſum ve ſit. calloſum enim
nobis uocandum corpus,quod cerebri partium continuitatem commonſtrat, ad elatiſsimam dextri & ſi-
niſtri uentriculorum ſedem conſiſtit. Cæterùm nunc tempeſtiuum erit,calloſi eius corporis, ac uentriculo
rum cerebri hiſtoriam aggredi:atque ita internam cerebri ſuperficiem,quæq́; ipſius partes adhuc abſolu-
tius enarrandæ ſuperſunt,perſequi.

DE CALLOSO CEREBRI CORPORE, ET DEXTRI SINISTRIQVE cerebri uentriculorum ſepto. Caput V.

*SVPERIOREM calloſi corporis ſedem nulla ex parte diuulſam,eleganter proponit tertia figura characte-
ribus L,L. Inſuper hanc ſedem,ſed à cerebri ſubſtantia in lateribus liberam,oſtendit quarta ad I, I, I. Humiliorem
uerò calloſi corporis ſedem ſpectandam offert quinta,ad R,R,R. ubi etiam ad X,X, dein Y,Y, ſeptum ſpectatur hoc
Capite pertractandum.*

Calloſi corporis ſedes & nomen.

PAVLO antè,omnem cerebri cerebelliq́; ſubſtantiam exteriùs tenui membrana circun
datam,ea parte qua membranam reſpicit,ſubflauam & quaſi cinericiam eſſe retuli. At
quædam cerebri [a] pars in externa ipſius ſuperficie ſeſe offert, tenui membrana non ob- *a 3 fi. L,L.*
uoluta.uerùm intimæ cerebri ſubſtantiæ modo,externa ſuperficie candicans, albaq́; &
reliqua cerebri ſubſtantia ad ſuperficiem conſiſtente durior.unde etiã uetuſtiſsimi Græ-
corum partem hanc τυλλοειδῆ appellarunt: quos imitatus in orationis ſerie, eam partem
calloſum corpus ſemper nuncupaui.Deinde Græcorum nonnullis id etiam à forma, quòd [b] inferiori ſe- *b 5 fig. R,*
de duorum arcuum modò ſinuatum ſit,&ab uſu quòd ſuſtineat, ψαλλοειδῆ uocatur: quanquam in cerebro *R, R.*
aliud [c] corpus recenſebo,hoc nomine à pluribus magisq́; ex merito donatum. Cæterùm calloſum cor- *c 5 fig. S,*
pus in medio cerebri conſiſtit,ſi cerebri dextrum ſiniſtrumq́; & baſis cerebri medium in humiliori ipſius *T.V. 6 fig.*
ſede,& elatiſsimam cerebri in uertice regionem ſpectes,& quodammodo etiam ad priora poſterioraq́; at- *A,A, A.*
tendas.Calloſi enim corporis poſtrema pars anteriori cerebri ſedi paulo uicinior eſt,quàm antica poſterio *d Vti factum eſt in*
ri.In conſpectum autem ſecantibus uenit,dextra cerebri parte à ſiniſtra manibus [d] leuiter dirempta.quic *3 fig.*
quid enim ita diducto cerebro,partes ipſius unire committereq́; apparet,albũ & candicans uiſitur, ipſumq́;
adeò calloſum eſt corpus,longum quidem,ſed arctum.Præſens corpus illa ſuperficie,quæ primùm diducto
cerebro in conſpectum uenit,gibboſum cernitur:eo quaſi pacto,quo capitis uertex ſupra elatiſsimam fron
Calloſi corporis initiũ ſeu cũ reliqua cerebri ſubſtantia continuitas Sinus ad calloſi corporis latera obuq. tis & occipitij ſedem,& capitis latera protuberat.Quemadmodum uerò cerebrum ita ut dicebam dirdruem-
ptum,ſuperiorem calloſi corporis ſuperficiem egregiè læuem æqualemq́; oſtendit:ſic quoque indicat, cor
pus id communem cum cerebro partem eſſe,& non ex cerebri ſubſtantiæ ſuperficie quæ mollior & ſubfla
ua eſt,ſed ex intimiori ſubſtantia quæ durior & alba uiſitur,enaſci. Obſeruantur enim utrinque ad callo-
ſi corporis latera ſecundùm ipſius longitudinem ſinguli [e] ſinus in cerebri ſubſtantia, inſtar profundioris *e Ad M 3.*
lineæ inſculpti,ac cum ſuperiore calloſi corporis ſuperficie eo magis pateſcentes, quo cerebrum uehemen *fi.*
tius,quaſi id ſurſum in latera etiam acturus,ſeiunxeris. [f] Interior autem inferior ve ipſius ſuperficies non *f 5 figu. id corpus ſurſum & in*
niſi dextro ſiniſtroq́; cerebri uentriculo adaperto ſecantib.occurrit:quæ etſi per calloſi corporis longitudi- *poſteriora,*
nẽ quodãmodo ſinuetur,neq́; ut ſuperior gibba ſit,haud tamen ſimplex ſpectatur.nã ſecundũ ipſius longi *reflexũ eſt.*
tudinẽ [g] duæ inſtar quartæ circuli partis excauatæ ſuperficies ducũtur,& in illarũ medio tuberculũ quod *atq; ita hic*
dam inſtar lineæ exporrectum uiſitur,perinde ac ſi altero quidem extremo duas quartas circuli partes in *cernitur ad*
calloſi corporis medio iunctas,reliquo autem extremo ad latera ſurſum protenſas,intelligeres. Tuberculũ *R,R,R.*
hoc deorſum prominens,ſenſimq́; extenuatum, tandẽ dextri ſiniſtriq́; uentriculorum cerebri [h] ſeptum *g Vtrinq; unà ad Y,*
efficitur:& tota interna calloſi corporis ſuperficies,tanta dextri ſiniſtriq́; uentriculorũ eſt portio,quanta u- *Y 5 fi. qui-*
niuerſa eſt ſuperficies.ac dextra quidem ſuperficiei portio dextrum uentriculum; ſiniſtra autem ſiniſtrum *bus chara-*
Dextri ſiniſtriq́; uentriculorum ſepti hiſtoria. reſpicit. Porrò dextri & ſiniſtri uentriculorum ſeptum eadem cum cerebro conſtat ſubſtantia, ſed in me- *cteribus tu*
dio quod ad ſuperiora & inferiora attinet,adeò eſt tenue,ut quum clara luce diſſectionem adminiſtramus, *berculũ inſi*
aut in altero tantum latere candelam admouemus, ſplendor ipſius tanquam per uitrum aut ſpecularem *gnitur.*
lapidem pelluceat.Commodius tamen hanc ſepti regionem madidæ hoſtiæ, qualem ſacerdotes Miſſę ad- *h In 5 fi.*
hibere ſolent,quàm duris illis lapidibus comparaueris. In ſuperiore parte qua ſeptum toti corporis calloſi *diuulſũ eſt, et una pars,*
continuatur longitudini,& inferiore qua ſuperiori regioni eius cerebri corporis, quo fornici camerę ve ſi- *X, X inſi-*
millimum eſſe dicemus,unitur,ipſum craſsius quàm in media ſede exiſtit. humiliorem namque ſepti partẽ *gnitur.alte*
corpus teſtudinis modò effigiatum ex ſuperiori ſua regione educit: quemadmodum ſuperior ſepti pars ab *ra Y, Y.*
inferiori calloſi corporis regione enaſcitur,produciturq́;. Calloſum corpus unà cum ſepto nullis uenis, ut
neque etiam tenui membrana,uel aliqua etiam ex parte attextum eſt, ſed è uicinis ſedibus nutrimentum
aſſumit. Non enim adeò grandis,craſſaq́; cerebri eſt portio,ut priuatis uaſis indigeat,quamuis interim ma
Calloſi corporis ac ſepti uſus. gnum animanti uſum præſtet. Huius ſiquidem interuentu, dextra cerebri pars ſiniſtræ continuatur: dein
de dextri & ſiniſtri uentriculorum cerebri ſeptum producit,idq́; etiam [i] ſubleuat,ac demum illius medio
& auxilio

& auxilio corpus teſtudinis imagini potiſsimum comparatum attollit, quo minus id magna omnium cerebri functionum noxa, communem duorum cerebri uentriculorum [i] cauitatem compreſſurum delabatur. Cæterùm duo [k] ſinus in cerebri ſubſtantia inſtar profundioris lineæ ad ſuperiorem corporis calloſi ſuperficiem inciſi, præter hoc quòd extima ſuperficiariaq́; cerebri pars calloſo corpori producendo inepta ſit, idq́; ex penitiori adeoq́; duriori ſubſtantia enaſci debeat, ad pituitæ defluxum ex ſuperioribus cerebri partibus facere creduntur, quam excipientes per gibbam calloſi corporis ſuperficiem in anteriora profluere ſinunt. Verùm de pituitam expurgantibus meatibus ſuo loco agendum erit: nunc autem uentriculi opportunè pertractabuntur.

i 3 fi. L, L & 5 fi. R, R, R ſublenant Y, Y. X, X. eiuſ. fi & Y, X attollunt S, T, V eiuſd. figuræ, ne A, A, A 6 fig. premat H, L 6 fig. aut H 7 & 8 figuræ.
k 3 fig. M, M.

DE CEREBRI VENTRICVLIS. Caput VI.

DEXTRVM cerebri uentriculum oſtendunt quartæ & quintæ figuræ L, L, & ſextæ D, D. Siniſtrum autem quartæ & quintæ figuræ M, M, & priuatim quartæ N, N. dein ſextæ E, E. Communem uerò horum concauitatem ſeu tertium uentriculum exhibet ſeptimæ & octauæ figuræ H, cuius meatus ad quartum tendens uentriculum K inſignitur: ipſeq́; quartus uentriculus partim undecimæ figuræ E notatur, & partim nonæ I, & decimæ L, M, N, O.

VENTRICVLORVM cerebri numero is aſcribitur, qui cerebello dorſaliq́; medullæ communis eſt, ac quartus etiam uentriculus dicitur. tres nanque præter illum in cerebro, Herophilum imitati, enumeramus, unum quidem in dextra cerebri parte, alterum in ſiniſtra, & tertium in cerebri, ſeu duorum primorum uentriculorum medio recenſentes. [a] Dexter [b] ſiniſtro, prorſus ſitu, forma, magnitudine, alijsq́; omnibus quæ in partium conſtructione examinari ſolita ſunt, correſpondet: quare etiã ſingula quæ de dextro ſcribentur, de ſiniſtro quoque nos dixiſſe arbitrari conduxerit. In dextra itaque cerebri [c] parte ſecundùm ipſius longitudinem dexter conſiſtit uentriculus, tantum anteriori ſede à fronte, quantum maximè poſteriori ab occipitio, remotus: tantumq́; illis ſedibus ab externa cerebri ſuperficie ſeiunctus, quantum ipſius uentriculi dextrum, exterius ve latus à ſuperficie cerebri diſtat, ſuo caluariæ lateri contermina. Internum uerò dextri uentriculi latus ſecundùm [d] calloſi corporis longitudinem ſiniſtri uentriculi interno lateri proximum eſt: neque aliud interſtitium ambos ſeparat, quàm [e] tenuis quædam, & uelut, quod ad ſubtilitatem attinet, membranea cerebri portiuncula, quam ſeptum uocauimus. Verùm ubi uentriculi in ea cerebri parte conſiſtunt, quæ prorſus diuiditur, ut illa quæ cerebello incumbit, & quæ fronti proxima eſt, ibi ipſorum latera maximè dirimuntur inuicem: nam præter cerebri membranas hanc ſectionem ſubintrantes, etiam plurima cerebri ſubſtantia uentriculos ſeiungit, hacq́; ratione uentriculorum inceſſus [f] obliquitas quædam in lateribus ſeſe offert. Cæterùm [g] anterior uentriculi pars obtuſa eſt & rotunda, non uerò, etſi omnes mihi ſecus ſcribere uideantur, in acutum uerſus olfactus [h] organa, aut [i] uiſorios neruos deſinens. Neque etiam hac parte aliquem ductum meatum ve à ſe porrigit, niſi quod interno latere, ut mox dicam diffuſius, decliuis ad [k] tertium uentriculum pertingat. [l] Poſterior autem uentriculi regio occipitium reſpiciens, obtuſa quidem eſt & rotunda, ac deorſum ſenſim in cerebri ſubſtantiam uerſus priora paulatim cornu in modum arctata tantiſper [m] deſcendit, donec illuc perueniat, ubi olfactus organorum & uiſoriorum neruorum conſiſtit principium, & quà maximi ſoporalium arteriarum [n] rami in cerebrum feruntur. Cæterùm hic [o] ductus ſuo mucrone in ſui lateris olfactus organum & uiſorium neruum neutiquam ceſſat. multoq́; minus quadam continuitate illud olfactus organum perforat, uerùm in unam cerebri inuolutionum ibidem ad cerebri baſim [p] terminatur, & in ſe maximam cerebrum petentium [q] arteriam cum tenuis cerebri membranæ proceſſu illam ſuffulciente admittit, pituitæq́; portionem in ipſo collectam ad [r] infundibulum & cyathum defert, quem hac in ſede pituitam excipere transfundereq́; audies. Hæc quum dico, innumera Galeni dogmata mihi reclamare haud ambigo, quæ olfactus organa cerebri anteriores eſſe uentriculos uariè docent, & eoſdem uentriculos tenues ſenſim factos in uiſorios neruos ſuo mucrone finire: & quod longè alieniſsimum eſt, anteriores hos cerebri uentriculos uerſus [s] os cribri aut ſpongiæ modo in narium ſummo perforatum, pituitam per caua olfactus organa, tanquam per canalem, deducere atteſtatur: eiuſmodiq́; non pauca, quæ potius ex ſectione, quàm prolixa quapiam diſceptatione diſci conſuluerim. Vniuerſa uentriculi ſuperficies lubrica & aqueo humore oblita, & inter diſſecandum ſubinde eodem oppleta conſpicitur. Deinde uniuerſi [t] ductus uentriculi ſecundùm cerebri longitudinem incedentis ſuperior [u] pars, omnis inæqualitatis eſt expers. Inferiorem uerò eius [x] partem efficit inæqualem [y] ſinus quidam, ex poſterioris uentriculi ſedis externo latere antrorſum obliquè ad communem uentriculorum cauitatem prorepens, & ad leuiorem pituitæ defluxum paratus. Dein ad inæqualitatem facit ea uentriculi [z] pars, quæ deorſum è poſteriore uentriculi ſede prorepit. Ille nanque uentriculi reflexus unà cum ſinu illo in cauſa eſt, ut [a] monticulus quodammodo in anteriori poſterioriq́; inferioris ſedis uentriculi regionibus extuberet: qui à dextro latere decliuis ad ſiniſtrum latus, uerſusq́; communem uentriculorum cauitatem fertur. Inferiores enim uentriculi dextri & ſiniſtri partes, quæ tota calloſi corporis longitudine continuæ [b] uiſuntur, uerſus utriuſque medium communemq́; illam cauitatem deorſum inclinant, & non ut ſuperiores uentriculorum partes & latera, orbiculatæ, & ab inuicem ſepto aliquo dirempta

Ventriculorum numerus.

Dextri & ſiniſtri hiſtoria.

Permulta Galeni parũ uera dogmata hic nõ deſcribi.

Communis uentriculorum dextri & ſiniſtri concauitatis, ſeu tertij uentriculi hiſtoria.

a 4, 5 fig. L, L. 6 fig. D, D.
b 4, 5 fig. M, M 6 fig. E, E,
c 3 fi. A, A
d 5 fig. L, L 4 fi. L, L, L
e 5 fi. X, X. & Y, Y.
f Obliquitatem hanc oſtendit 4 fig. ab L ad L & ab M ad M et ab N ad N.
g 4 fi. inferius L & N.
h 13 fi. L, L.
i 13 figu. N, O.
k 5 fi. ſub S, T, V. & 6 figu. Vbi conſiſtit H, I. et 7 fi. H.
l ſuperius L et N 4 fi.
m Conſer F, G, 6, 7, 8 figurarum.
o 13 fi. P.
o Spectã figuram 3 capiti inſertã lib. 4.
p 1 fi. cap. 2 li. 4 char. 1 aut 3.
q 13 fi. Q. 6, 7, 8 F.
r 14 fi. C, C. 15 fi. E.
s 8 fi. cap. 6 lib. 1 A, B, A.
t 4 fig. ab L ad L, & ab N, ad N.
u 4 fig. N, N.
x 5 figuræ L, L.
y 6 figu. R aut S. & inter L & L figu. 4, 5.
z fig. cap. 3 lib. 4 inſerta B, C, D.
a 5 fig. L, L.
b Quaſi ab H ad P fig. 6.

quo dirempta ſpectantur. Neque profectò aliud eſt [c] communis uentriculorum caoitas, quàm inferiorũ dextri & ſiniſtri uentriculorum partium ſub [d] corpore teſtudinis imagini comparato deſcenſus concurſusq;, qui inferiori parte oblongam uallem duorum uicinorum montium exprimit, acutum ve per ſuam longitudinem angulum efformat. Superiori uerò ſede ad teſtudinem imitantis corporis effigiem cauitas illa ſecundùm concauum orbiculata, teres ve uiſitur. Cuiuſmodi uerò corpus illud ſit, ſequenti Capite explicabitur: nunc interim uentriculorum ſermone tantum inſtituto, quorum iam duos dextrum uidelicet & ſiniſtrum recenſuimus, & propemodum etiam tertium, qui communis amborum eſt cauitas, binos à ſe educens meatus, quorum [e] unus ex humiliori ipſius ſede, ubi acutum angulum per totam ſui longitudinem uallis cuiuſdam ritu exprimit, rectà deorſum uerſus cyathum cerebri pituitam excipientem porrigitur.

Meatus à tertio uentriculo educti.

[f] Alter autem meatus qui poſterior eſt, tertij uentriculi non minima pars cenſendus uenit, & inter cerebri [g] teſtes & nates, ac ſuper dorſalis medullæ initium decliuis, ad quartum uentriculum retrorſum pertinet. Meatus huius initium non adamuſſim orbiculare uiſitur, ſed quodammodò triangulare. ſeruat enim in inferiori ſede acutum ſuæ cauitatis, unde prodit, angulum: in ſuperiore uerò meatus parte, quæ [h] glandi uaſorum tertium cerebri uentriculum petentium diuiſioni præfectæ, proxima coſpicitur, tranſuerſa linea anguli illius latera connectit, ipſaq; cum illis alios duos angulos conſtituit. Atque huiuſmodi etiam meatus huius [i] orificium eſt, quo is quartum uentriculum ſub cerebri natibus reſpicit. Ex inferiori meatus iſtius angulo, quà primòm inter cerebri teſtes ferri incipit, [k] meatus alius raro educitur, qui per cerebri ſubſtantiam deorſum in priora proteolus, ad [l] finem eius meatus tandem ceſſat, quem ex humiliori tertij uentriculi ſede rectà deorſum duci, atque in cyathum terminare diximus, in quem ambos iſtos meatus, cerebri pituitam deferre audies.

Quarti uentriculi hiſtoria.

Cæterùm [m] quartus uentricolus, ex dorſalis medullæ & cerebelli finibus componitur, non ſecus quàm ſi utraque manu unam fingeres cauitatem. Dorſalis itaque medulla ex cerebro [n] prodit, ubi tertius uentriculus [o] meatum uerſus quartum uentriculum primùm porrigit, teſteſq; cerebri & nates dorſalis medullæ principio continuantur, ac mearum illum tertij uentriculi cum dorſalis medullæ initio æqualiter ſic deducunt, ut meatus ſuperior ſedes illis, inferior autem dorſali medullæ inciſa ſit. Poſtquam uerò meatus ille nates ſuperauit, eius portio quæ dorſali inciſa uidetur, dilatari incipit, ac [p] ſinum efformat uſque ad eum ferè dorſalis medullæ [q] locum, quà caluariam hæc egreſſura eſt, pertioentem. Sinum hunc Herophilus cauitati rectiſsimè aſsimilauit calami quo ſcribimus. nam ſi huic ſinui eam calami partem, quam atramẽto intingimus, comparaueris, animaduertes profectò calami orificium, ubi adhuc calamus teres eſt, & ſectioni uicinus, tertij uentriculi meatus [r] ſini reſpondere, ſub natibus prominenti: deinde cuſpidem quo literas fingimus, ſimilem obſeruabis infimæ ſinus parti, quà is in dorſalem medullam iam ex caluaria exciſuram, ueluti porum anguſtumq; meatum producit. duos autem calami angulos, quos inter mucronem & elatiſsimæ ſectionis initium fingimus, ipſiusque calami caoitatis latera, ſinus lateribus ſimillima offendes. Ad huius dorſalis medullæ ſinus cauitatisve latera, ubi anguli illi conſiſtunt, unus [s] utrobiq; dorſalis medullæ orbicularis proceſſus habetur, cui duntaxat cerebellum adoaſcitur, & ad quem id continuum cum dorſali medulla corpus efficitur. Huiuſmodi igitur dorſalis medullæ cauitas eſt, alteram quarti uentriculi partem conſtituens. Quæ autem in cerebello ſpectatur [t] cauitas, inter [u] duas orbiculares cerebelli ſedes, quib. dorſali medullæ continuatur, & inter eius cerebelli [x] partis quam ueluti tertiam ipſius portionem recenſuimus, & uermis imagini comparauimus [y] extrema, exculpitur, latior quàm longior, oon tamen admodum profuoda. Hæc alteram quarti uentriculi partem coſtituit, qui in anteriori & poſteriori ſede, quantum ad cerebri cerebelliq; ſubſtantiæ continuitatem ſpectat, dehiſcit, quum ſcilicet neque anterior, neque poſterior cerebelli pars dorſali medullæ adnaſcatur. quamuis interim uentriculus iſte tenui cerebri membrana, & anteriori & poſteriori parte, quodam modo occludatur. In [x] anteriori enim parte tenuis membrana, qua cerebellum cerebro & cerebri natibus committit, uentriculum obuoluit, [a] poſteriorem uerò illius ſedem obſtruit, tenuis membranæ portio cerebellum dorſali medullæ ibidem colligans.

Quid ſingulis inſit uentriculis.

Quartus uentriculus nihil in ſe præter aqueum humorem, qui io alijs uentriculis communis eſt, inter diſſecandum cootinere animaduertitur, quemadmodum neque meatus ex tertio cerebri ueotriculo in quartum pertioens. At dexter & ſiniſter uentriculi, pæter huiuſmodi humorem, etiam [b] plexum quendam in ſe continent, quem diſſectionum periti [c] ſecundinis fœtus ve iouolucris comparant. Tertius autem uentriculus [d] uenoſum illud uas deducit, quod multifariam complicatum plexus illius conſtituendi gratia à quarto duræ membranæ ſinu propagari, in tertio libro docuimus. Deinde anterior quoque horum uentriculorum pars ab illo uaſe [e] uenulas impenſe graciles interdũ aſſumit, illis quàm ſimillimas quibus [f] adhæreotem oculi tunicam exornari conſpicimus. atque huiuſmodi uenulæ uentriculorum ſuperficiei adnaſcuntur facilius, quòd durior & quaſi calloſior cerebri ſubſtantia in uentriculorum ſuperficie, quàm alibi, occurrat.

Tres primos cerebri uentriculos tenui mẽbrana non ſuccingi.

Cæterùm Galenum, cæteroſq; omnes qui poſt illum in Anatome nobis quicquam prodiderunt, miror ſcribere, trium primorum cerebri uentriculorum ſuperficiem tenui membrana, uti ipſum cerebrum, cingi obduciq;, quartum autem non ita: quum nulla prorſus alicuius uentriculi meatus ve ſuperficies tenui membrana obuoluatur. Quis enim, obſecro, diligenter humanæ fabricæ partes examinans, neque alicuius ſcriptis ſolùm addictus, non uel hinc conſpiciet, Galenum pleraque, & præcipuè in libris de Vſu partium, imaginatum fuiſſe? Arbitrabatur namque tam mollem cerebri eſſe ſubſtantiam, ut inciſi ipſi ueotriculi in ſe colligi debuiſſeot, ſi tenui membrana intus non ſuccingerentur. dein duriorem cerebello tribuens ſubſtantiam, ſibi perſuadebat, eius uentriculum citra membranæ, quæ ipſi fulcri loco eſſet, beneficium, poſſe contineri. Ego ſaoè arbitror Galenum, quum illos libros ſcriberet, apud Herophilum, aut Andream, aut Marinum, aut alium quempiam legiſſe, in tres cerebri uentri-

culos

c 6 fig. ſub H.I, 7.8 figura H.
d 5 fi. S.T. V. 6 fig. A. A.A.
e 7.8 fi. I.
f 7.8 fi. K. & octaua etiam L. 10 figu. B.C.
g 7 fig. M. N 8 fig. N. O.P.Q. 10 E.G.F, H.
h 7 fi. L. 10 fig. D.
i 10 figur. C. reſpondens autem hæc oriſicia ſuperiori triangulo fig. cap. 13 li. 3 inſerte.
k Vbi K eſt ſiſtis m 8 fig.
l 1 fi. ca. 2 l. 4 cha. 2 et fig. 14 D.
m 9 fig. L. 10 L.M.N. O cũ 11 fi. E conſtituit quartũ uentriculum.
n 1 fi. ca. 2 lib. 4 O.
o 7 8 fi. K. 10 fi. B.
p 10 fi. L. M.N.O.
q 9 fig. H.
r 10 fig. C.
s 10 fi. I.K
t 11 fi. E
u 11 fi. G G.
x 8 fig. medium R. 9 fig. C.
y 11 fig. C. D.c.d.
z 7 fig. X. X 10.11 M N.
a 9 fi. que fi E ad H cõ mitteret.
b 4.5 fi. O. O. 6 figura M.N.
c fig. 30 li. 5.
d 6 fi. H.I. & 7 fi. V eduſſam à T
e 4 fig. P. 6 fi. O, O.
f 2.8 fi. ...
14 ...

culos tenuis membranę proceſſus partes ve porrigi, non item uerò in quartum uentriculum. qua orationę illi uentriculos membrana quapiam ueluti peritonæo, aut tunica coſtis ſubducta ſuccingi non indicabant: uerùm tenuis membranæ g partes intelligebant, uaſa in uentriculos deducentes, à quibus ſecundarum modo efformati plexus fabricantur, cuiuſmodi pars in quartum uentriculum nulla exporrigitur. Quinetiā præter id quod uentriculi membranis neutiquam ſuccinguntur, illæ obſtaculo eſſent, quo minus cerebri ſubſtantia interſtitio quodam præpedita, materiam ſuis uentriculis oblatam, in animales ſpiritus emutaret. Cæterùm præſens Caput, ut uniuerſum uentriculorum uſum iam recenſerem, expeteret quidem: at quicquid propemodum adducere ſcriptisq; mandare auſus eſſem, in huius libri initio, ubi cerebri uſus obiter enarrandus erat, recenſui. Nihil enim in præſentia uentriculis aliud tribuere ſtatui, quàm illos cauitates ſinusq; eſſe, in quibus attractus per inſpirationem aer, uitalisq; ſpiritus a corde ipſis tranſmiſſus, priuatæ cerebri materiei formęq; ui in animalem ſpiritum emutatur. qui poſtmodum per neruos ad ſenſuum motusq; organa diſtribuitur, ut illa huius ſpiritus beneficio, & apta ſuis munijs conſtructione, peculiari fungantur officio, quo muſculi mouent, oculus uidet, olfactus organa olfaciunt, auditus organa ſonos percipiunt, & lingua ſapores dignoſcit, & demum omnis ferè pars cui neruus exporrigitur, tactiles qualitates dijudicat. Hunc itaque in gignendo animali ſpiritu uſum uentriculis aſcribere neutiquam uereor: at de principis animę facultatum in cerebro ſedibus nihil enarrandum duco. Quandoquidem omnes quibuſcum uiuimus, præcipuas principis animæ uires ſimijs, canibus, equis, eiusq; generis animantibus, ut & auibus & piſcibus omnino adimunt: & ut cæteras taceam, ſoli homini ratiocinandi facultatem, eamq; omnibus, quantum ab ipſis capere poſſum, parem tribuunt: quamuis interim homines nullo ſinu permulta animalia ſuperare inter diſſecandum conſpicimus: neque ſolum numerus idem eſt, at cætera omnia (ſi modò molę & temperamenti fortè ad iuſtitiam integritatem excipias) inter ſe ſunt ſimillima. Liceat itaque uel illorum hominum gratia me ab alio uentriculorum uſu inquirendo abſtinere: neque uel hic Galeni placiti meminiſſe, quod in tertio de Hippocratis & Platonis dogmatibus libro, medium uentriculum: in libris autem de Partium uſu poſtremum, principaliſsimum eſſe docet. Ac proinde Deo rerum omnium opifici hymnos canentes, gratias agamus, quòd nobis rationalem animam, quam cum angelis (ut Plato etiam malè tractatorum philoſophorum haud immemor innuebat) communem habemus, largitus fuerit: cuius beneficio, ſi modò fides adſit, æterna illa fœlicitate fruemur, quando animæ ſedem ac ſubſtantiam non corporum reſectione, aut noſtra corporeo adhuc uinculo obruta, & ex bona corporis ſanitate conſtitutioneq; pendente ratione inquirere neceſſum erit. nam is qui uera eſt ſapientia, nos nó hoc generabili & putreſcibili corpore amplius, ſed ſpirituali ſuoq; quàm ſimillimo conſtantes, edocebit.

Ventriculorum uſus.

Testudinis in modū formati corporis ſitus.

DE CEREBRI CORPORE, TESTVDINIS FORNICIS VE imagini comparato. Caput VII.

SVPERIOREM huius corporis ſedem oſtendit quinta figura S, T, V. quanquam & eius ſedis modicam partem etiam proponat quarta figura L, M. & ſexta figura B, C. ubi etiam inferior ſedes ſpectatur ad A, A, A.

FORNICIS ſeu teſtudinis modò, extructum corpus, in illarum cerebri partium numero reponitur, uel quarum etiam interuentu dextram cerebri partem ſiniſtræ eſſe continuam nequimus inficiari. Eſt itaq; id unicum, & in cerebri medio repoſitum, ac pariter utriſque cerebri partibus commune. Ex poſteriori enim dextri & ſiniſtri uentriculorum ſede, qua hæc deorſum in priora reflectitur, ſtatim in ipſo reflexu corpus hoc a enaſcitur, ſimilem prorſus ſubſtantiam cum cerebri uentriculorum ſubſtantia ſortitum, niſi quòd paulo quàm uentriculorum ſubſtantia candidior, & b calloſi corporis modo durior exiſtit, nullibi etiam tenui membrana cerebri obducta. Huius corporis c pars, quam dexter uentriculus educit, ei continua eſt, cuius principium ex ſiniſtro pendet: ac ſimul ambæ partes latum quoddam corpus efficiunt, quod ſtatim ab ortu à reliqua uentriculorum cerebri ſubſtantia abſcedit, ſenſimq; in acutum d deſinens, antrorſum perfertur, ad eum uſque cerebri locum pertingens, quo anterior tertij uentriculi pars e ceſſat. Ibidem nanque acuto quodam angulo corpus hoc ſubſtantiæ cerebri rurſus unitur, totoque ſuo ductu triangularem figuram inęqualibus lateribus conſtantem refert. cuius f primum latus, quod & breuiſsimum eſt, à poſteriori ſede dextri uentriculi ad poſteriorem ſiniſtri protenditur. g Alterum in dextro conſiſtit uentriculo, à poſteriori ipſius ſede uerſus interiora uſque ad priorem tertij uentriculi partem protenſum. h Tertium in ſiniſtro poſitum uentriculo, ſecundo lateri longitudine correſpondet. Atque ita corpus iſtud inferiore ipſius ſede unica donatur i ſuperficie, triangulari teſtudini fornici ve quàm ſimillima. unde etiā corpus hoc ab imagine, quemadmodum & ab uſu Græcis ψαλλιδοειδὲς & καμάριον nuncupatur. Cæterùm k ſuperior huius corporis ſedes, gibba, ac pro inferioris ſedis ſeu ſuperficiei cauitatis ratione conuexa uiſitur, non tamen ut illa ſimplex & continua. Superior nanque ſecundùm corporis huius longitudinem in ſui medio latioris inſtar lineę l extuberat, continuaq; cum dextri & ſiniſtri uentriculorum ſepto efficitur, adeò ut in utroque ſuperioris ſedis latere una haberi uideatur ſuperficies, quę in ipſo corporis ex poſteriori uentriculorum ſede exortu impenſe orbicularis, ac oblongæ ſphæræ ſuperficiei tam ſimilis conſpicitur, ut nonnullis hi m exortus eò uſque impoſuerit, ut illos cerebri nates à Veteribus appellatos eſſe exiſtimauerint. Tres itaque corporis teſtudinis modo conformati ſuperficies, quę leues omnino ſunt, & aqueo humore perfuſę, cerebri undique ſpectant uentriculos. tota enim inferior ipſius ſuperficies tertij uentriculi ſuperiorem ſedem

Subſtantia.

Nexus.

Inferior ſedes.

Superior ſedes.

g 6 fig. M, N, H, I.

a 4 fig. L, M ſuperiora 5 fig. S, T. 6 fig. B, C.
b 3 fig. L, L. 5 figur. R, R.
c 5 fig. S, citiauā eſt cum T. & 6 fig. B. A. cum A. C.
d 5 fig. S, T ad V. & 6 fig. B, C ad ſupremum A.
e Iuxta P 6 figura.
f 5 fig. ab S ad T. aut 6 fi. a B ad C.
g 5 fi. ab S ad V. aut 6 figu. à B ad ſupremū A.
h 5 fi. à T ad V. aut 6 fi. à C ad ſupremum A.
i 6 figura A, A, A.
k 10 5 fi. ſe occurrit,
l 5 fi. X, X qui characteres in ipſo tergo adhuc cerebro citiauā ſite ſunt Y, Y et iiſdem figure.
m 5 fig. S, T.

rem ſedem conficit,& ſub ipſa dextri ac ſiniſtri uentriculorum fit communio. dextra autem ſuperioris ſedis ſuperficies dextrum reſpicit uentriculum, ſiniſtra uerò ſiniſtrum. Natura igitur corpus iſtud eum in modum creanit,ut inſtar teſtudinis,ſuperiorum corporum impetum,quo minus illa corruant,ſuſtinentis, tertium cerebri uentriculum amplum ſeruet,ſeſeq; ipſum haud concidere ſinat. ad quem uſum, præter aptam conſtructionem,tres eius anguli quibus ſe tripodis modo ſuſtinet,auxiliantur. quinetiam ſeptum uentriculorum, calloſi corporis beneficio ſurſum tractum, hoc corpus quoque ſubleuat, & attollit. Quod inſuper [n] uas quoddam uariè implexum,& a quarto duræ membranæ ſinu pronatum,ac tandem in dextrum & ſiniſtrum cerebri uentriculos bipartitum,ſub ſe deduci ſinit,& quo minus id à cerebri illi incumbenti ſubſtantia prematur,continuè prohibet.

n 6 fig. H. I. aut 7 fig. V à T notum.

DE CEREBRI GLANDE NVCIS PINEAE IMAGINEM exprimente. Caput VIII.

OSTENDITVR hæc ſeptima figura L,& octaua M,& decima D.

Glandis pineæ nuci ſimilis ſitus, & conſtructio.

IVXTA poſteriorem teſtudinis modò formati [a] corporis ſedem, qua [b] uas uenoſum ex [c] quarto duræ membranæ ſinu in tertium cerebri uentriculum, primùm porrigi incipit, [d] glandulam Natura condidit nuci pineæ aut turbinatæ figuræ ſimilem, ac proinde κωνοειδῆ & κωνάριον à Græcis appellatam. Reponitur autem ſub uaſis illius initio, mucrone ſuo ſurſum ſpectans: baſi uerò incumbit cerebri ſubſtantiæ, paulo poſteriùs quàm [e] meatus uiſitur initium,qui ex tertio cerebri uentriculo in quartum procedit. Neq; profectò aliter huius glandis ſitum exprimere poſsim,niſi etiam eminentiſsimæ & anteriori [f] teſtium cerebri parti illam inniti adijcerem. Huic enim parti in homine,glans potius innititur, quàm ſubſtantiæ quadam communitate unitur:perinde ac ſi glans continua quæpiam cerebri ſubſtantiæ portiuncula haud eſſet cenſenda. In hominibus nanque cerebro uix hæret:frequentiſsimeq;,niſi quis mentem operi accommodet, in reſectione unà cum uenoſo cui ſubſternitur uaſe auelli conſueuit. In agno autem, aut prouectioris ætatis oue,non tantum cerebro hæret;uerùm etiam cerebri ſubſtantiæ quodammodo continua cernitur. Inſuper homo iam natu grandior,eam glandem minorem,quàm uel agnus,ſortitur. unde tum hanc ipſam,tum quę ſequenti Capite deſcribentur organa uiſurus,commodiſsimè agninum quoque cerebrum aggredieris. habebit enim id omnia proceriora,& ut opportunè alicui rei eadem aſsimiles, accuratius conficta. Galenus glandem hanc (quæ cerebri ſubſtantia durior,magiſq; ad glandis quàm ad cerebri naturam accedit) meatui à tertio cerebri uentriculo in quartum porrecto præeſſe,& (quod aliquibus diſſectionis uiſum erat profeſſoribus)glandem hanc meatum illum occludere,aperireq;, prorſus negat:non eundem huic glandi cum [g] glandoſo corpore uſum tribuens,quod ſub dextro uentriculi orificio, duodeno inteſtino connaſcitur, quodq; conſtructioni eius uentriculi orificij præeſſe arbitratus eſt. Verùm ut id illius muneris gratia haud fabricatum eſſe,ſuo loco oſtendimus:ſic etiam hic cum Galeno teſtamur,præſentem cerebri glandem eum quem diximus meatum nequaquam obturare,uel ob hoc præcipuè,quòd haudquaquam meatum adeò contingat,ut antè ipſius orificium conniuere poſſet. Verùm ob id factam opinor, ut quemadmodum aliæ corporis glandulæ permultæ,firmamentum eſſet [h] uaſi quod tertium cerebri uentriculum accedit, & ab ortu ſtatim in frequentes ramos tenui membrana contextos diuiditur,à præſentiq; glandula ſuffulcitur: ne dicti meatus principiò ſtatim ſuo in cerebri cauitatem ingreſſu,proximè incumbens,eum obſtrueret, animalemq; ſpiritum ex tertio cerebri uentriculo in quartum ferri prohiberet.

Præſentis glãdis uſus.

a 5 fig. S, T, V. 6 fig. A, A, A.
b 6 fi. H. I.
c 7 fig. T.
d 7 fi. L. 8 fig. M. 10 figura D.
e 7 fig. K. 10 fi. B.
f 7 fig. M. N. 10 figu. B, C.
g 15 fi. L.
ſi i. 15 fi. S.
h 6 fi. H.

DE TESTIBVS ET NATIBVS CEREBRI. Caput IX.

CEREBRI teſtes & nates primùm in ſeptima proponuntur figura ad M,N. dein in octaua ad N,O & P,Q. poſtremò in decima ad E,G & F,H.

Teſtium & natium cerebri numerus.

HANC quoque cerebri portionem ſedem ve illarum partium claſsi annumeramus, quæ [a] dextram cerebri partem [b] ſiniſtræ continuam eſſe arguunt. Sunt autem teſtes hi nateſq; aliud nihil prorſus,quàm quædam cerebri portio in hoc fabricata, ut [c] meatus ex tertio cerebri uentriculo quartum accedens,tutò citra aliquem à ſuperioribus cerebri partibus compreſſum deferretur:neq; etiam,etſi multitudinis nomine pars hæc donetur, ob id in plures diſiunctaſq; partes diuiſa eſt. nam unica cernitur, eleganter à quadam ſimilitudine,uti mox dicam,hæc nomina ſibi uendicans. [d] Reponitur enim inter anteriorem cerebelli ſedem, & poſteriorem tertij uentriculi regionem:deinde inferiori ſede ſpectat dorſalis medullæ [e] initium, ſuperiori eam cerebri partem quæ cerebello iam inniti incipit. Continuatur autem cerebro, aut (ut rectiùs dicam) à cerebro enaſcitur tota anteriore ſua ſede & inferiore. in lateribus uerò,& ſuperiore & poſteriore ipſius ſedibus,nulli particulæ cerebri continua eſt,ſed tantum tenui membrana ut reliqua cerebri ſuperficies obducitur. Subſtantia ipſius ſubflaua eſt,illiq; [f] ſubſtantiæ cerebri correſpondet,quæ proximè tenui membranæ accedit. In ſuperiori parte iuxta anteriora, ipſi [g] glandula incumbit, quam paulo antè [h] uaſis mirum in modum implexi deductui præfectam oſtendimus. Pars hæc,effigiem quandam exprimit,duabus ſibi commiſsis natibus quàm ſimillimam. Verùm quoniam [i] ſuperior ipſius regio teſtes magis, propter glandem

Situs.

Subſtantia.

Forma.

a 3 fig. A. A.
b 3 fig. B. B.
c 7, 8 fig. K. 10 figu. B, C.
d 7 fi. M. N poniutur in H, K & X. X.
e 1. fig. ad. 2 lib. 4. D. aut hic ad in 10 fi. habetur, ſub A. A. F. H.
f 7 fig. D. D.
g 7 fig. L. 10 fi. D.
h 6 fi. H. I. & 7 fig. V.
i 10 fi. E. G. quib. proximè eſt D.

dem illam quæ peni aſsimilatur,refert,ueteres qui pueros iure hæreditario domi in conſectionibus exercebant, δίδυμον eam appellauere. Nos itaque illos imitati,teſtes ipſam & gemellos nũcupamus. Cæterùm quia in [k] poſteriori inferioriq́; huius partis regione [l] orificium prominet [m] meatus, qui ex tertio uentriculo quartum petit,quodq́; id orificium ſpeciem ani referre uideatur,& in poſteriori huius cerebri partis regione [n] impreſsio quædam inſtar lineæ tranſuerſim feratur,ſuperiora quodammodo ab inferioribus diſtinguens.huic poſteriori inferioriq́; regioni γλουτίων nomen ueteres indidiſſe arbitror: nos autem natulas, aut clunes dicere poterimus. Cæterùm temporis ſucceſſu uidentur Græci hæc nomina confudiſſe, & partem hanc,quæ (uti diximus) meatum ex tertio uentriculo in quartum deducit,continetq́;, modò διδύμους, modò γλουτὰ appellauiſſe.

k 10 figu. F,H. l 10 fi.C. m 8 fi.K. n 10 fi. inter E,G & F,H. — *Vſus.*

DE CEREBELLI PROCESSIBVS VERMIS IMAGINEM EXPRIMENtibus, ac demum tendinibus illos continentibus. Caput X.

PROCESSVVM horum fabrica potiſſimum petitur ex undecimæ figuræ C,D,& c,d. ac dein ex H,I. Octaua uerò figura huc quoque confert,ad medium R uerſus L,& nonæ figuræ C,E.

SVPERIVS, quum cerebelli forma explicaretur,cuiuſmodi uermiformes cerebelli ſint proceſſus,innuimus.Dicebamus namque [a] unam quodammodo cerebelli partem à prioribus in poſteriora,ueluti in orbem duci,eamq́; talibus implexam inuolutionibus, ut uermis in ligno naſcentis effigiem appoſitiſsimè commonſtret.Duo itaque huius partis apices,proceſſus ve,quorum [b] hic anteriorem uentriculi cerebello & dorſali medullæ communis ſedem reſpicit, [c] ille uerò poſteriorem, à dicta nuper ſimilitudine Græcis σκωληκοειδεῖς nuncupabantur.At non ſatis ſcio,cur Galenus uermiformem proceſſum inferiori [d] meatus ex tertio uentriculo in quartum pertinentis [e] orificio præfectum eſſe tradiderit, ac uelut alterius tantum proceſſus apicis ve munus explicuerit.Quamuis etiam mihi haud conſtet, utrum ipſorum, anteriorem uidelicet an poſteriorem,indicauerit.Nam ſi priorem intelligit,is ſuo mucrone,ſi quando educeretur, ad meatus orificium nequaquam ſeſe poſſet producere:quum tunc retrorſum magis dirigeretur, [f] communem cerebelli & dorſalis medullæ uentriculum potius quàm illud meatus tertij uentriculi orificium occupaturus. Poſterior autem proceſſus ſeu apex,qui antrorſum ex poſterioribus protenditur, præterquàm quòd ſuo mucrone in cerebelli ſinus ſubſtantiam magis quàm prior confundi uideatur, neque ut ille promineat, neutiquam ad poſterius tertij uentriculi meatus orificium uſque produci poſſet Sed quorſum hæc commemoro? quum neminem ambigere exiſtimem,meatum illum nunquam debere occludi, quandoquidem nullum obſtructionis uſum (quicquid nobis confinxerimus) indagare ualeamus:quum interim, ut animalis ſpiritus continuò in dorſalem medullam confluat,illum meatum perpetuò patere conducat. Neque quenquam,niſi fortè ab Alberto,Thoma,Scoto,illiusq́; claſsis theologis edoctum,eſſe opinor,qui alterum uermium (nã utriuſq́; par uſus in unius orificij clauſione eſſe nequit) meatui huic præfectum eſſe ſibi perſuaderet,ut phantaſmata in memoriæ ſedem (quam illi in cerebello eſſe confingunt) ingredi ſineret:& rurſus fures, ut ſic dicam,in memoriæ carcere colligatos,in medium uentriculum (quem rationis ſedem eſſe aiunt) tranſmitteret. Siquidem fruſtra tunc rerum opifex Deus eiuſmodi uermiformes proceſſus cani,ouibus, & id genus animantibus,quibus illi nullam ratiocinandi uim aſcribunt,elargiretur.Sed unde,obſecro, huic (quiſquis tandem ille eſt) proceſſui iſte ex uoluntate ſua pendens motus obtingeret?Dein ſi aliquis fortè motus, peculiaris alicuius eſſentialis formæ,aut temperici ratione illi aſsignandus eſſet, non tamen uermis modo proceſſus is educi contrahiq́; poſſet,quum inuolutiones,quarum gratia proceſſus iſti uermibus comparantur,non orbiculatim ipſos ut uermium gyri ambiunt:quumq́; quo ſeſe proceſſus illi rependo firmarent, nihil aliud occurrat,quàm qua ſecundùm ipſorum etiam ductum,cerebelli ſubſtantiæ continui ſunt. Vtcunque ſit,mihi in præſentia ſat eſt,locum conſtructionemq́; horum proceſſuum indicauiſſe:illis interim nullum motum aut officium aliud tribuenti,quàm reliquæ cerebelli ſubſtantiæ.imò ſi quid confingere liberet, non unius tantum proceſſus,quem Galenus aliquando duntaxat cognouiſſe uidetur,ſed duorum,quos rurſus ſolo multitudinis nomine nonnunquam indicauit,uſum nugaciſsimè ementirer.aſſerens anteriorem quum elongatur,atque in poſteriora magis ducitur,ſeſe extenuare,principiumq́; quarti uentriculi, cuius ſuperiorem ſedem conſtituit,amplius apertiusq́; reddere. Poſteriorem uerò proceſſum ſimiliter in anteriora aliquando produci,& attenuari,ob idq́; [g] uiam aperire confingerem,quæ ex quarti uentriculi in dorſalis medullæ regionem,quæ modò ex caluaria procidit,inſtar meatus cuiuſdam terminatur. Atque ut proceſſus quoties extenuarentur,apertioni præeſſe dicerem:ita rurſus eoſdem collectos,ob idq́; incraſſatos,meatus illos,quibus præſunt,anguſtiores reddere affirmarem. At mihi non libet paruam aliquam, eamq́; falſam Creatoris induſtriam recenſere,& interim reliquum cerebri artificium propemodum uniuerſum deſtruere. Vnde etiam multo maximè Galenum miror,qui tenuis membranæ partes cerebellum cerebri teſtibus [h] colligantes, uincula & ueluti tendines appellauerit,qui utrinque latera uermiformis proceſſus complecterentur, ne fortè dum is mouetur,in obliquum declinet. Nihil enim aliud ſunt illi Galeni tendines, quàm nunc dictæ tenuis membranæ portiones. Mirum quoque eſt,eam tenuis membranæ [i] ſedem, quæ dorſali medullæ poſteriorem cerebelli partem,quà uermiforme cerebelli corpus intrò ac ad anteriora uerſus quartum uentriculum reflectitur,colligat,in tendinum numero Galenum non repoſuiſſe:quum illa membranæ portio poſteriorem eius corporis proceſſum exactiùs,quàm priorem ſuæ ſedis membranæ pars,dirigeret.

Left margin: *a 8 fi. medii R. 9 figura C. b 11 fi.C. D & H. c 11 fi. c,d & I. d 8 fig. K. e 10 fi.C. f 10 fi. I, M, N, O, in E 11 figu. g 10 fi.O. h Inter M, N, & X, X 7 fig. i Quæ oſſa ab E ad H 9 fig.*

Right margin: *Cuiuſmodi ſint uermiformes proceſſus.* — *Vermiformium proceſſuum uſus à Galeno in 8 lib. de uſu part. traditus.* — *Tendines quibus uermiformes proceſſus cõtinentur.*

DE

DE INFVNDIBVLO, ET GLANDVLA IN CALVARIAE CAVITATE ad cerebri pituitæ expurgationem paratis, & reliquis dein ductibus pituitæ excretioni famulantibus. Caput XI.

HVC primùm ſpectant tertiæ figuræ M, M ſinus notantia ad calloſi corporis latera ſuperiori in ſede poſitos. dein ſeptimæ & octaua figuræ I, meatum indicans, qui ex tertio cerebri uentriculo pituitam rectà deorſum ducit. Præterea K octaua figuræ, ad cuius internum latus meatus occurrit ex meatu è tertio uentriculo ad quartum producto initium ſumens, & obliquè ad eius meatus finem per cerebri ſubſtantiam ductus, qui rectà ex tertio uentriculo deſcendit, ac I inſignitur, inibiq; ceſſat, ubi in prima figura Capitis ſecundi libri quarti character s ſpectatur. in qua etiam characteres, 2, 2, terminos notant reflexuum quos dexter & ſiniſter uentriculi à poſterioribus ipſorum ſedibus moliuntur, quiq; huc pituitam quoque mandant ad cyathum ſeu infundibulum, quod exprimitur S decimætertiæ figuræ, & C, C decimæquartæ, & E decimæquintæ, & B decimæſextæ ac decimæoctauæ. Glans uerò in quã hæc dein defluit, notatur A decimæſextæ, & E decimæſeptimæ, & A etiam decimæoctauæ: ubi C, D, E, F obiter & quodammodo ductus notant, pituitam à glande deferentes. Foraminum autem & ſinuum per oſſa pituitam deducentium notæ, ex ſecunda & tertia figuris Cap. 13. lib. primi ueniunt petendæ.

CALVARIAE [a] ſuturas ad fuliginoſorum cerebri excrementorum tranſitum ſummoperè opitulari, primus liber, ubi illarum uſus recenſebatur, oſtendit. Præſens autem locus exigit, ut partes ſingulas pituitoſę (qua cerebrum propter ipſius molem, & ſubſtantię ſuæ à ſanguine diſcrimen, abundat) excretioni famulantes explicemus. Sunt uerò hæ potiſsimùm, duo in cerebri ſubſtantia inſculpti meatus, dein tenuis membranæ portio infundibuli inſtar efformata, poſtmodum glandula infundibuli huius mucronẽ excipiens, & meatus ac foramina à glandula hac ad palatum nariumq; cauitatem pituitam deducentia. Duos equidem cerebri meatus, quum tertium cerebri uentriculum proſequerer, antea recenſui. ac [b] unum quidem inſigni ſatis amplitudine ex media ipſius ſede rectà deorſum in cerebri ſubſtantia exculptum deſcendere dixi, ita ſanè, ut præſentis meatus finis e regione eius caluariæ [c] partis conſiſtat, quæ ſinum [d] glandulæ qua cerebri pituita excipitur reponendæ aptum, conſtituit. [e] Alter meatus, quem rariſsimè obſeruaui, quemq; Galenus etiam in nono de Adminiſtrandis ſectionibus libro præterijſſe uidetur, iam dicto longè arctior ſecantibus occurrit, ac ex [f] meatu illo progreditur, qui à tertio uentriculo in quartum per cerebri teſtes natesq; pertingit. quamprimum enim meatus is cerebri teſtes ſubire incipit, ex anteriori inferiori ve ipſius ſede, alter is pituitæ expurgandæ ſubſeruiens meatus educitur, ſenſim deorſum in anteriora tantiſper in cerebri ſubſtantia protenſus, dum in finem primi meatus terminetur, idemq; ex ambobus meatibus [g] orificium conſurgat. Ad huius orificij latera, tenuis membrana etiam hic cerebri baſim ſuccingens, orbiculatim à ſe educit ſui [h] portionem proceſſum ve, ſubſtantia prorſus cum reliqua tenui membrana ſimilem: niſi quòd gracilibus prorſus uenis, quanquam interim frequentibus, intertexitur. Præſentis proceſſus initium accuratè refert elatiſsimam regionem infundibuli, quo uinum in anguſtioris orificij lagenas infunditur. eſt enim amplum, & orbiculare: ac dein ab exortu ſenſim in arctum, infundibuli quoque modo cogitur, donec tandem ueluti in anguſtam oblongamq; fiſtulam ſimiliter atque infundibula finiat, quæ deorſum protenſa, per peculiare ſibi in dura cerebri membrana exciſum [i] foramen deſcendit, ſuo mucrone ad glandem qua cerebri pituita excipitur, deſinens. Adeò ut uniuerſum hoc membraneum corpus infundibulo, & imagine & uſu quàm ſimilimum cenſeri debeat, unde etiam Græcis χοάνη nuncupatur. quanquam etiam à ſcyphi, ſeu in qua in balneis lauamur conchæ forma (quam ſuperior huius corporis pars concinnè exprimit) πύελος appelletur. Nihilominus alibi à nominum impoſitoribus, humilior corporis huius pars infundibuli fiſtulæ non abſimilis, χοάνη dicta uidetur. reliqua autem pars ſuperior, quæ ſenſim uerſus inferiora in arctum deſinit, magnaq; ex parte uiſorijs neruis, quà illi inuicem coeunt, [k] ſubtenditur, πύελος. Rurſus integrum hoc membraneum corpus, πύελον nonnullis uocatum uideo: glandem autem in quam pituita diſtillat, χοάνην: quaſi forma quæpiam eſſet, in quam aliquid infunditur. Verùm ſi ueteres, qui ſuos pueros Anatomen docebant, id nomen glandi illi non attribuerint, eam inter omnes in caluariæ cauitate repoſitas partes ſolam priuato nomine indigam reliquiſſe uidebuntur. Locatur autem hæc glandula ſub dura cerebri membrana, in proprio ipſi in oſſe cuneum imitante exſculpto [l] ſinu, cuius etiam effigiem quodammodo exprimit, depreſſa nanque eſt, & in humiliori parte gibboſa, in ſuperiori autem concaua, & ſinu quodam inſinuata. deinde ſecundum orbem non prorſus circularis conſpicitur, uerùm paulo minùs tota quadrata. Subſtantia conſtat glanduloſa, ſed cæterarum glandium corporis ſubſtantia longè duriore ac compactiore. Omni ex parte tenui membrana obducitur, quæ aut ab infundibuli termino glandulæ ſinui innato exoritur, aut etiam à membrana caluariæ os tota illa ſede ſuccingente, qua in hac regione dura cerebri membrana à caluariæ oſsibus abſcedit, diſtatq;. Huius caluarię inibi obductæ membranę interuentu, glãdula oſsi firmatur, & etiam duabus inſignioribus ſoporalium arteriarum propaginibus adhęret, quę ad ipſius latera [m] prorepunt. Non ſecus profectò, quàm ſi & illarum propaginum gratia, hęc glandula effingeretur, ipſiſq; eum præberet uſum, quo reliquæ glandulæ uaſorum diſtributionibus diductibusq; firmandis & ſuffulciendis præſunt. Ad huius glandis latera deorſum utrinque [n] canales duo in oſſe cauati deſcendunt, ac unus quidem uerſus anteriora prorepit in [o] foramen deſinens, quod [p] ſecundum cerebri neruorum par deducit, quodq; contra Galeni placitum [q] foramine uiſorium neruum tranſmittente multo maius eſſe innuimus. Altero uerò in poſteriora magis deſcendit, & per inæquale aſperumq; foramen ſeu rimã ducitur,

Breuis enumeratio partium ad pituitæ deſluxum præcipuè famulantium.

Meatus ex tertio cerebri uentriculo educti.

Peluis ac cyathus, in quam cerebri pituita defluit.

Glandis pituitam excipientis hiſtoria.

Canales à glande deducti.

a Spectantur figuris ca. 6 li. 1.
b 7, 8 f. li.
c 3 f. c. 12 li. 1. M. aut hic ad D 14 f.
d 16, 18 figura A.
e Iuxta K 8 figura.
f 7, 8 f. K 10 f. 2. C. incedit per E, G, F, H.
g 14 f. D & 1 f. ca. 2 li. 4 cha. 2.
h 14 f. C. e. 15 f. E. 16, 18 f. B.
i 15 fig. F.
k 13 figu. S est sub M N. O.
l 3 f. ca. 12 li. 1 M.
m Id potes ex 16 f.
n 18 f. C. D & E. F.
o 3 f. ca. 12 li. 1 O. P.
o 1, 3 f. c. 12 li. 1 G.
p 14 f. G.
q 3 f. ca. 12 lib. 1 E.

r 2, 3 fig. ca. 12. lib. 1 X. s ultimæ fi gu. lib. 3. t 1 fi. ca. 2 lib. 4. char. 1, 3.

ducitur, quæ ad anteriorem ſedem lateraq; [r] foraminis quod ſoporalis arteriæ inſigniorem [s] ramum in caluariæ cauitatem tranſmittit, habetur. Atque hæc omnia pituitæ cerebri euacuandæ miniſtrant. quippe duo meatus, quos in cerebri ſubſtantia inciſos diximus, ex cerebri uentriculis humorem illum deferunt, ad infundibulumq; defluere ſinunt. Ipſum autem infundibulum ſuperiùs amplum latumq; extruitur, non horum duntaxat meatuum, qui in unum tandem orificium deſinunt, occaſione, uerùm etiam ut [t] ſines illos dextri ſiniſtriq; uentriculorum cerebri contineret, quos ex poſteriori uentriculorum ſede deorſum in anteriora reflexos, inter cerebri reuolutiones hic deſinere commemorauimus: quandoquidem & hi ſuæ ſedis pituitam deducunt, & in infundibulum exporrigunt. Præterea infundibulum ea conſtat amplitudine, ut ſi quid pituitæ ſuper [u] calloſum corpus & [x] ſinus illos colligeretur, quos ad calloſi corporis latera ſuperiori ſua in ſede, conſpici retulimus, idipſum in infundibulum tenuis membranæ beneficio procumberet. Siue enim eiuſmodi humor ab anteriori calloſi ac inſtar arcus protuberantis corporis ſede, ſiue à poſteriori deſcendat, ad tenuem membranam, cerebri baſim inueſtientem defluere, & hinc paulatim in infundibuli amplitudinem prolabi poteſt. Infundibulum uerò ab omnibus his ductibus pituitam excipiens, in anguſtum cogitur, ut tandem hanc per unicum & priuatim ſibi in dura membrana patens foramen ducat, innoxieq; in illius glandulæ centrum promanare ſinat. Glandula autem quadam ſubſtantiæ familiaritate defluxus impetum ſuſtinens, & quantum conijcere poſſum, os forſitan ab iniuria uindicans, pituitam hanc admittit, ſenſimq; citra ſtillicidium à lateribus ſuis eam undiquaque defluere ſinit, per omnia foramina hic in caluariæ baſi tū uenis tum arterijs tum neruis ipſis exculpta. Nō enim hic cū Galeno in nono de Vſu partium libro, in quo de cerebri excremētorum purgatione potiſsimum & ſerio agit, fateri queo capitis baſim cauernoſam, & pumicis in modum extructam, nullaq; continua ſquama obductam eſſe: hacq; ratione à frontis uerticis, occipitij & temporum cōpoſitione multū differre, ut per illam, ueluti per ſpongiam pituita longiori mora, & neſcio quo tandem raro & peculiari Naturæ artificio, tranſcolaretur: neque per patentia alioquin hic neceſſariò foramina, non amplius coaſſeruanda, rectà deflueret, uti in primo libro, quum oſsis cuneum referentis ſabricam perſequerer: diffuſe propter quoſdam ſcripſi, qui me cauernoſam illam & multis foraminib. ſpōgiæ in modū obſitam oſsis ſtruem, etiam nolle cōtueri fingunt: & propter alios quoſdam, qui uoce cribri aut coli in cunei uocem unico in loco tranſpoſita, aut immutata, Galenum non ſecus atque ego ſentio, de pituitæ per oſſa ductu, totaq; adeò oſsium compoſitione iudicaſſe colligunt. Decumbit itaq; pituita & in palatum per ea quæ palatum ſpectant foramina, & non minima profectò portione per foramen ſecundi paris neruorū ad oculorū ſedis radicem, hincq; per [y] amplum foramē cū alijs quāplurimis foraminib. cęteris ignotū Anatomicis in narium amplitudinē fertur. Verùm nō ambigo, aliquem & hic admiraturū, quamobrem nullus hactenus meatus pituitā ad olfactus [z] organorū [a] ſinus deducentes, cum Galeno in octauo potiſsimum & nono de Vſu partiū, enarrauerim: quod ſanè non ob aliud accidit, quàm quòd nullā prorſus pituitā per hos ſinus octauū ve capitis os expurgari autumē: mirerq; plurimū, Galenū per tenues illos ac neruis nō abſimiles cerebri proceſſus, quos olfactus organo tribuimus, ab anteriorib. cerebri [b] uētriculis pituitam qualitercunq; tandē excedentem ad nares deduci, ſcripſiſſe: quum nullus omnino in ipſis meatus ſit, neq; etiam in hominib. ea conſtent craſsitie, ut uel meatum quo pituita deduceretur, continere poſſent. Adde nullū prorſus pituitæ ductum ad olfactus organorū ſinus imaginari poſſe, niſi fortaſsis [c] anteriorē calloſi corporis regionem, quæ pituitam ſibi influentem in illam ſinuum olfactus organorum amplitudinē dimittere queat: uti fortaſsis accidit, ſi quando cerebrum nimia omnino pituita uexatur. unde etiam prorſus non naturalis per nares pituitæ fluxus tunc perficitur, & pruritus, calor, dolor & odorandi uirtutis noxa, eiusq; generis ſymptomata oboriuntur quàm plurima: quemadmodū indies in deſtillationib. quæ ad nariū ſumma pertinent, ac grauedines nuncupamus, accidere experimur. adeò ſanè, ut ſi adamuſsim ſingula perpenderimus, neceſſariò per olfactus organorū ſinus foraminula ve aut cribri aut ſpongiæ modò forata, quum lege naturæ homo diſpenſatur, nihil pituitæ defluere fatendum erit: & ſi fortè caſu defluit, longè magis præter naturā fluxū illum eſſe donabimus, quàm quū foramina quæ ad glandis cerebri pituitam excipientis ſculpuntur latera, totam pituitam non plenè deducunt, hæcq; deorſum uerſus [d] foramen dorſali medullæ tranſmittendæ paratum decumbit: ac cum dorſali prolabens, in dorſum, & dein ſecundùm neruorum ductum modò in brachia, modò in crura, modò in lumborum muſculos, modò aliò quouis promanat. ut nunc taceā, quàm grauiter Natura ueniret incuſanda, quæ tam patentes amploſq; expurgandæ pituitæ in cerebro & eiuſdem membranis, dum ſcilicet adhuc tenuis aqueaq; eſt, ductus feciſſet. adeò autem retortos anguſtoſq; & inflexos in [e] octauo capitis oſſe, aut etiam in cuneiformi oſſe produxiſſet.

u 3 fi. L, L. x 3 fig. M, M. y Quæritur ſub charactere ✠ in 12 ca. li. 1. z 13 fi. L, L. a 13 fi. D, G & D, G. b 6 fig. D, D, & E, E. c inferius L 3 fig. d Quo deducitur H 9 figura. e 8 fi. ca. 6 lib. 1 A, B, A.

Earum partium quas pituita expurganda, ſubſeruire hactenus diximus uſus, & conſtructionis ratio.

Pituitā per cuneiforme os longa mora & exiguis foraminibus nō colari.

Pituitā nullā ſecundum naturā excretioni per olfactus organorū ſedem octauū ve capitis os expurgari.

DE QVIBVSDAM VASORVM PLEXIBVS CEREBRO aſcriptis. Caput XII.

HVC facit tota ferè decimiquarti Capitis libri tertij figura, & huius libri figura quarta & quinta ad O, O: ſexta ad H, I, K, L, M, N: & dein uniuerſa propemodum decimaſexta, & decimaſeptima.

Hic ſpectabis 16 et 17 et ipſi proxi mā figuras.

QVANTVM Galeno diſſectionis profeſſorum facile principi à medicis illum ſecutis nonnunquam præter rationem attributum ſit, uel beatus ille & mirabilis plexus reticularis atteſtatur, quem is nullibi non in ſuis libris inculcat, quoq; nihil frequentius medici in ore habent: hunc, etiamſi illum nunquam uiderint, ex Galeni ſententia enarrantes. Nihil enim minus a ſoporalibus arterijs, quàm eiuſmodi reticularis plexus, quem Galenus recenſet, perficitur. multoq; minus arteriæ, foramen caluariæ, quod ipſe tra-

Nullum reticularē plexum ſub cerebro, ubi Galenus illum deſcribit, exiſtere.

dit, ingrediuntur, aut totæ etiam in plexum aliquem abſumuntur. Primùm enim [a] tota ſoporalis arteria dextra (eſt autem par utriuſque ratio) caluariam petens, per unum foramen indiuiſa, uti Galenus commemorat, non ingreditur, uerùm ubi ad caluariæ uſq; baſim conſcendit, inſignem ſui propaginem ad [b] foramen neruo [c] ſexti neruorum cerebri paris exculptum tranſmittit, quæ unà cum grandi [d] uena ſibi coniuge in dextrum, primum ve duræ cerebri membranæ ſinum exhauritur. Secundò, ſoporalis arteria nequaquam commune [e] foramen cum [f] tertio neruorum pari obtinet: uerùm longè maiori induſtria, quàm Galenus arbitrabatur, rerum Opifex uſus eſt. præcipuo nanq; ſoporalis arteriæ ramo obliquum & in oſſe diu procedens [g] foramen machinatus eſt: in cuius ductu id forſitan fieri noluit, ob quod Galenus plexum efformatum contendit. ut enim uitalis ſpiritus in multis gyris anfractibusq; arteriæ excoqueretur, aptaq; animali ſpiritu efficiendo materia redderetur, Galenus arteriam ilico atque in caluariæ cauitatem ingreſſa eſt, [h] in innumeros ramos diffundi dicebat, qui inuicem ita imponuntur commiſcentur ve, ut plexum efformare uideantur illi ſimilem, qualem in collecto piſcatorio reti fieri cernimus: aut illi plexui, qui ex plurib. inuicē incumbentib. retib. conſurgeret. Atq; hunc implexū inter os & durā cerebri membranā fieri aſſerit: interim tamē duræ mēbranæ portiuncula, quæ os ſuccingeret, plexui ſubſtrata. Deinde ut plexus ille ex uno uaſe, aut ſi Galenus dextrum ſiniſtro coniunctū fingit, ex duob. cōplicari incipit: ita quoq; plexus huius ſurculos poſt multam ſibiq; ſuccedentem in ramulos ſeriem, ſenſim colligi, ac tandem in duo rurſus uaſa deſinere atteſtatur, cerebri uentriculos petentia, & mole illis uaſis reſpondentia, quæ initio plexum efformare dicebantur. Quàm uerò hæc ab omni prorſus ueritate ſint aliena, quantamq; Naturæ oſcitantiam arguant, is demum percipit, qui ueram eius arteriæ ſoporalis rami ſeriem didicit, quem per oblongum illud oſsis foramen in caluariam penetrare diximus: & ut pleraque taceam, expendit pariter, quàm impoſsibile ſit uaſa æquè grandia cerebrum petere, atque in caluariam primùm pertingunt: quum tam inſignes [i] rami duræ membranæ latera, & per foramina ſecundi paris neruorum cerebri ad oculos, ac ad narium amplitudinem ab illis uaſis, priuſquam tenuem accedant cerebri membranam, diſpergātur. Cæterùm quæ horum uaſorum, ſoporalium ve arteriarum uera ſit ſeries, in tertio libro, dum cerebri uaſa non minus quàm reliquas totius corporis uenas & arterias perſequerer, adeò uerè & adamuſsim deſcribere conatus fui ut hic locus neutiquam eius ſeriei enarrationem expetat. Ac proinde etiam [k] plexus illius explicationi hic non eſt immorandum, quem aliorum animalium cerebra cum hominis cerebro prorſus commune, ac uelut eundem, in prioribus cerebri uentriculis oſtendunt, ab illis efformatum [l] arterijs, quæ infimas dextri & ſiniſtri uentriculorum [m] ſedes ſubeunt, quà illæ deorſum uerſus priora, atque adeò ad cerebri baſis ferè medium [n] pertingunt. dein ab illo [o] uaſe, quod à quarto duræ membranæ [p] ſinu in tertium cerebri uētriculum exporrigitur, admodum profectò uariè, uti & uniuerſus plexus, implicatum, membranæq; proponens ſpeciem, innumeris uaſis mutuò nunc coeuntibus, & nunc rurſus diremptis, intertextam, & carnea quadam ſubſtantia ita obſitam, ut Veteres raram hanc membranæ, uaſorum & carnis compoſitionem, fœtuum [q] inuolucris comparantes, hunc plexum ob id meritò χοροειδῆ quemadmodum & antea monuimus, appellauerint. Num uerò ipſi eundem plexum, retibus ſimul complicatis, inuolutisq;, ac, uti magna piſcatorum retia iam ſæpius quercus corticum decocto lota, apparere ſolent, rubentibus, etiam aſsimilauerint, & δικτυοειδὲς πλέγμα nuncupauerint, ex plexus colligendum eſt imagine, quæ dicto modo rubet, complicatiq; retis effigiem proponit: quum plexus nulla ex parte motus, in cerebri uentriculis inter ſecandum occurrit. Si quando uerò tunc expanditur, & ueluti explicatur, nihil æquè diducto reti conferre poteris, ac dictam uaſorum plexus ſeriem. quanquam interim nullam mihi de nominibus uelim eſſe contentionem, qui modò plexuum quoque obiter memini, ne quid fortè in cerebri constructione hoc libro præterijſſe uiderer. Atque quo minus id etiam fiat, ſingula ſenſuum organa ſeriatim nunc aggrediar.

Plexus in priorib. cerebri uentriculis occurrens.

DE OLFACTVS ORGANO. Caput XIII.

TERTIVM libri quarti Caput deſcribens, ac neceſſariò propter neruorum ſeriem, olfactus organi conſtructionem proſequens, arbitrabar me in præſentia prolixius uberiusq; de olfactus inſtrumento præcepturum, quàm illo Capite nudam ipſius conſtructionem enarrans, faciendum duxeram. Verùm quum aliud nihil certius mihi, ſtudioſe admodum odoratus organi naturam inquirenti, hactenus occurrerit, præſens Caput cum illo commune eſſe uelim. Præter [a] duos enim illos neruis non abſimiles cerebri proceſſus, qui in [b] octaui capitis oſsis ſinus pertingunt, & frontis oſsis [c] ſinus, & ſubſtantiam illis contentam, & duræ cerebri membranæ ac oſsium [d] foramina, hic penitus nihil recenſere poſſem. Nolo namque hoc loco de odoribus, & huius ſenſus medio, & dein temperie, aliquid pertractare: ne meus iſte conatus, qui præter opinionem iam excreuit, impenſiùs, atque adeò in immenſum creſcat.

a ſ. ca. 12 li. 3 Z. et ſi. ca. 14 lib. 3 a, quod diuiditur in F, G.
b x, 3 fig. cap. 12 lib. 1 c.
c 1, 2 fig. ca. 1 li. 4 e.
d ſ. ca. 14 lib. 3 C.
e 2, 3 fig. cap. 12 lib. 1 Q.
f 1, 2 fig. cap. 1 lib. 4 M.
g 2, 3 fig. cap. 12 lib. 1 X.
h Vt ſpectatur 17 fig.
i ſ. ca. 14 lib. 3 r, x, ſ.
k ſ. ca. 14 lib. 3 d. & hic 4, 5 fig. O. 6 fig. M, N.
l fig. ca. 14 lib. 3 y. hic autē 14 ſ. Q. 7, 8 fig. P, O.
m ſ. ca. 3 li. 4 inſerta C ad D.
n 1 ſ. cap. 2 lib. 4 characl. 1, 3.
o ſ. ca. 14 lib. 3 i, hic autem 6 ſi. H, I. & 7 ſigu. V.
p 7 fig. T.
q Poſt horum rationem ex tabulis figura 3 ol. ſ.

a 12 ſ. C, D. 13 figu. L, L.
b 8 ſ. cap. 6 lib. 1 A, B, A.
c 3, 4 fig. cap. 12 lib. 1 K.
d 13 ſ. D, D & 6, 6.

DE OCVLO VISVS INSTRVMENTO. Caput XIIII.

PRIMA DECIMI quarti capitis figura.

HAEC figura, earum quæ præſenti Capiti præponuntur prima, alteram oculi partem exprimit, unaque ſectioni ab anteriori ſede per poſteriorem, atq; ita per neruum uiſorium diuiſi: perinde ſcilicet, ac ſi quis diuiſæ ſecundùm longitudinem cepæ alteram partem ea ſuperficie delinearet, qua alteri parti connata continuaq; fuerat. Atq; hoc etiam modo cœlos, & quatuor elementa, in plano depingere ſolemus.

A *Humor cryſtallinus.*
B *Tunica anteriori humoris cryſtallini ſedi obducta, tenuiſsimaq; ceparum pellicula inſtar pellucida.*
C *Humor uitreus.*
D *Nerui uiſorij ſubſtantia.*
E *Tunica, quam reti aſsimilamus, quamque reſoluta dilatata ve uiſorij nerui efficit ſubſtantia.*
F *Tenuis cerebri membranæ portio, quæ neruo obducitur uiſorio.*
G *Vuea tunica, in quam tenuis uiſorium neruum induens membrana degenerat, ac expanditur.*
H *Hac ſede uuea tunica in poſteriora comprimitur, & corneam illi obductam non contingit tunicam.*
I *Pupilla, ſeu foramen, quo uuea eſt peruia.*
K *Tunica ab uuea initium ducens, & cilijs ſeu palpebrarum pilis imagine correſpondens, ac interſtitium pariter uitrei humoris ab aqueo.*
L *Duræ cerebri mēbranæ portio, neruum uiſorium obuoluens.*
M *Dura oculi tunica, quam dura cerebri membrana conſtituit.*
N *Duræ oculi tunicæ pars, quæ cornu inſtar pellucida uiſitur.*
O,O *Humor aqueus.*
P,P *Muſculi oculum mouentes.*
Q *Adhærens, alba ve oculi tunica.*

DECEM ET OCTO figurarum hic ſeriatim primam ſubſequētium, & earundem characterum Index.

SECVNDA figura cryſtallinum duntaxat humorem anteriori ſede ita exprimit, atq; is omnibus illum ambientibus partibus liberatus, è directo intuenti occurreret.

TERTIA figura nudum prorſus cryſtallinum humorem commonſtrat, ea ſede ſe oſtendentem, qua ex latere ab aliquo ſpectaretur.
R. *Verùm R aſperitatē ſedemq; cryſtallini humoris notat, cui oculi tunica, palpebrarumq; pilos referens, connaſcitur.*

QVARTA figura humorem uitreum ita effictum commonſtrat, quemadmodum is, ſi ſuam, quam in oculo obtinet, formam reſeruaret in
S. *anteriori ipſius ſede conſpicuus eſſet, quum cryſtallinus humor ex illo euulſus eſſet. S enim cauitatem ipſius indicat,*

in quam media cryſtallini humoris pars reponebatur.
QVINTA figura uitreum humorem eadem facie, quæ quarta, exprimit: uerùm adhuc ipſi cryſtallinus hu-
T. *mor T notatus innatat.*
V. *SEXTA uitreum humorem ex latere exprimit, unà cum cryſtallino, qui ipſi innatans, V notatur.*
SEPTIMA figura aqueum humorem (etſi aliàs fluidus ſit) ex latere ita exprimit, quemadmodum in ocu-
X. *lo conſiſtit, & adhuc anteriorẽ cryſtallini humoris ſedem integit. X namque cryſtallinum humorem in præſenti fi-*
Y. *gura notat. ac Y eam humoris aquei ſedem indicat, quæ uueæ tunicæ pars in ipſo (dum integer eſt oculus) conti-*
netur, quæ a cornea abſcedit, diſtatq́;.
a, b. *OCTAVA figura uitreum humorem a notatum, & aqueum b inſignitum, ſimul commonſtrat, ita inuicem*
diſſitos, quemadmodum ea dirimuntur tunica, quam palpebrarum pilis non perperàm in effigie aſſimilamus. Huius tu
c. *niculæ ſedes inter hos humores conſiſtens, c indicatur.*
NONA figura tunicam anteriori cryſtallini humoris ſedi obnatam, & inſigniter pellucidam, hicq́; ab ipſo hu
more liberatam, a latere exprimit.
DECIMA figura cryſtallinum humorem a latere oſtendit, adhuc ea tunicula intectum, quam nona figura ex-
d, e. *preſſit. atq; hic d tuniculam indicat. e uerò cryſtallini humoris partem inſinuat poſteriorem, & illa tunicula non*
obductam, ſed in uitreo humore, quum integer eſt oculus natitantem.
VNDECIMA figura anteriorem ſeu poſteriorem partem indicat tunicæ, quam uuea producit, quæq́; palpe-
g, g. *brarum pilis aſſimilatur. Cæterùm hæc circulo g & g notato ab uuea pronaſcitur: circulo autem f & f inſignito, hu-*
f, f. *mori cryſtallino inſeritur, adnaſcitur ve.*
h, h. *DVODECIMA figura tunicam, quam undecima oſtendit adhuc cryſtallino adnatam continet. h enim & h*
i. *tunicam notant: i uerò, humorem cryſtallinum.*
DECIMATERTIA figura tunicam oſtendit, quam reti diſſectionum periti comparant, quæq́; hic a latere
k. *exprimitur, unà cum nerui uiſorij ſubſtantia k inſignita, & cerebri membranis libera.*
DECIMAQVARTA figura uueæ tunicæ internam oſtendit ſuperficiem. hic enim ipſam euerſam, uti inter
l. *ſecandum nonnunquam inuoluitur, euertitur ve, delineauimus. l itaq; portiunculam notat tunicæ, in quam uiſorij ner-*
m. *ui ſubſtantia diſſoluitur. m ſedem, in qua anterior uueæ regio introrſum ſeu in poſteriora comprimitur.*
DECIMAQVINTA figura externam uueæ tunicæ ſuperficiem ex latere delineatam continet, unà cum ner
n. *ui uiſorij ſubſtantia, tenui adhuc membrana cerebri obducta. n enim nerui uiſorij ſubſtantiam notat, hic a tenui qua*
o. *inuoluitur membrana liberam. o tenuis notatur membrana, nerui uiſorij ſubſtantiam integens, & hic a dura mem-*
p, p. *brana, quæ ipſam quoq; ante ſectionem obuoluit denudata. p, p uenarum arteriarumq́; a dura oculi tunica in uueam*
q, q. *pertinentium ſunt portiunculæ, iam ex ſectionis ſerie effractæ. q, q ſedes, qua uuea tunica anteriori in parte comprimi-*
r. *tur, & à cornea abſcedit. r foramen, uueæ pupillam conſtituens.*
DECIMASEXTA figura duram oculi tunicam ex latere commonſtrat, tranſuerſa ſectione in hoc diuiſam,
ſ. *ut ſeries in conſpectum ueniret uaſorum ab ipſa in uueam pertinentium. Significet igitur ſ neruum uiſorium, unà cum*
t, t. *duabus illum inuoluentibus membranis abtruncatum, et uenis arterijsq́; concomitatum. t uerò & t uenas arteriasq́;*
u, u. *per duram oculi tunicam excurrentes. u autem & u uueam tunicam, hic propter duræ ſciſſionem, conſpicuam, & ra-*
x. *mulos duræ tunicæ uaſorum excipientem. Cæterùm x ſedem indicat, ubi dura oculi tunica inſtar cornu leuigatur, pel-*
y. *lucidaq́; cernitur. Sedi autem y notatæ, pupillæ reſpondet foramen.*
DECIMASEPTIMA figura integram nudamq́; duræ oculi tunicæ externam ſuperficiem ex latere exhi-
α. β. *bet, unà cum magna uiſorij nerui portione: in qua α notat ipſius ſubſtantiam, β uerò tenuem qua obducitur membra-*
γ. δ. *nam, γ autem duram cerebri membranam, δ uenas arteriasq́; neruum uiſorium concomitantes. Porrò x, & dein y,*
x, y. *idem hic atq; in decimaſexta indicant.*
DECIMAOCTAVA figura oculum a palpebris liberatum, atq; ex ſua in caluaria ſede erutum, unà cum ip
ε. ζ. ζ. *ſius muſculis nondum disiunctis, a latere exprimit. atq; ε neruum indicat uiſorium ζ & ζ muſculos oculum mouen-*
η, η, θ. *tes. η & η adhærentem oculi tunicam. θ maiorem oculi circulum, ſeu iridem, ubi adhærens membrana deſinit, cor-*
κ. *neæq́; tunicæ pertinaciſſimè adnaſcitur. κ autem ſedem notabit, e regione pupillæ ſeu minoris circuli conſiſtentem.*
DECIMANONA figura anteriorem oculi integri, & a palpebris tantùm liberi ſedem exprimit. atq; hic
λ. *λ carunculam inſinuat, in maiori oculi ſedis angulo repoſitam. η uerò, & θ & dein κ, idem hic ac in præcedente fi-*
η. θ. κ. *gura indicant. Cæterùm ſi alicui oculi enarrationem ab extimis ipſius partibus primùm perſequi uſum ſit, is inuerſo*
figurarum ordine decimamnonam ſecundæ loco habebit, & decimamoctauam tertiæ, atq; ita deinceps.

Oculorũ ſitus.

RATIONEM ſtructuræ capitis primo libro perquirentes, oculorum ſitum deſcripſimus. in ſecundo autem libro, eorundem numerum, & ipſos mouentes muſculos, uti & palpebrarum quoque naturam, neceſſariò tradidimus. In præſentia uero, oculi ſphæræ modo rotundi fabricam enarraturis, eam à centro, aut ab ultima extimave ipſius circumferentia auſpicari integrum erit: perinde ac ſi quis oui conſtructionem, ab ipſius luteo ad album, & dein ad tenuem membranulam albo obductam, & poſtea ad putamen cruſtam ve, aggrederetur: aut illam à cruſta ad tenuem membranulam, ac dein ad album, & hinc ad luteum enarraret: pari prorſus nimirum modo, quo mundi partes, uel à terra ad aquam, aerem, ignem, lunæ cœlũ, ac ſic deinceps ad extimum uſque cœlum, uel ab hoc cœlo uerſus mundi centrum, recenſeremus. Mundo namque & ouo, oculi fabrica, quod ad conſtructionem ſpectat, conferri poteſt. Quam, ut exactiùs tradatur, ac poſtmodum memoriæ firmiùs hæreat, à centro primùm ad extimam ſuperficiem, & poſtmodum ab

Oculi conſtructio qui enarranda.

hac ad

a 1 fig. A. & tota 2, 3 fig.

Humor cryſtallinus.

hae ad illud opportunè pertractabimus. Eſt itaque oculi centrum [a] humor, quem Græci κρυσταλλοειδῆ uocãt: uti & nos quoque, qui & glacialem illum nuncupamus, à ſimilitudine nimirum, quam cum lucidiſsima glacie & exactiſsimo cryſtallo obtinet, non quidem in conſiſtentia aut duritie, uerùm in colore, ſeu luce potius. Eſt enim is humor, optimi cryſtalli inſtar pellucidiſsimus, & omnia quibus iam exemptus, uitri alicuius modo imponitur, impenſe quorundam utrinque extuberantium ſpecillorum ritu adauget. Ea autem eſt conſiſtentia, ut à cæteris oculi partibus per ſectionem liberatus, humoris liquoris ve cuiuſdam modo non diffluat: ſed molliuſculæ inſtar ceræ, ſuam aſſeruet formam. quæ etſi rotunda appareat, non tamen globũ adamuſsim rotundum refert: ſed globi ſpeciem exprimit, qui anteriori & poſteriori parte non ſecus comprimeretur, quàm ſi ex lignei globi penitus exacteq́; rotundi medio, ſecundùm æquidiſtantes lineas orbẽ craſsiuſculum ſerra exemiſſes, dein duas globi partes denuò conglutinaſſes: adeò ut præſens humor in anteriora & poſteriora minus protuberet, quàm ſecundùm latera, & ſuperiùs & inferiùs, quodammodo ſcilicet ad lentis ſimilitudinem. unde etiam hunc humorem φακοειδῆ Græcis nuncupatum fuiſſe arbitror. Superficie conſtat læui, & inſigniter lubrica: uniuerſeq́; ipſius anteriori ſedi [b] tunicula obnaſcitur, inſtar tenuiſſimæ ceparum pelliculæ (quam inter craſsiores ceparum orbes reperimus) tenuis, exacteq́; pellucida, & trãſparens. Verùm hæc tunicula, eius generis ceparum pelliculis durior eſt, nulla parte [c] poſteriorem humoris cryſtallini ſedem contingens: ſed inibi ceſſans, ubi ille [d] ampliſsimus cernitur, ac ubi ipſius capaciſsimus conſiſteret circulus, ſi eum multis æquidiſtantibus circulis orbiculatim obuolutum fingeres. Huic tuniculæ nullum priuatim nomen inditum eſſe uidetur: niſi fortè à continuarum araneæ telarum imagine ipſam ἀραχνοειδῆ Græci uocauerint. reſpondet enim tenuitate, quamuis neutiquam robore & duritia, illis aranearum telis. Ego illam inter diſſecandum, uti iam dixi, ceparum tenuiſsimis membranulis confero: cornu etiam illam collaturus, ſi modò id in laminas diuiſum, & lucernis adhiberi ſolitum, tam tenue ac tranſparens & læue, atque hæc eſt tunicula, reddi poſſet. Huius enim ſubſtantia, à cornu ſubſtãtia nihil differt. Sit igitur ipſa ſecundum in oculi conſtructione nobis enarratum corpus: quod quum anteriori tantum centri, ſeu cryſtallini humoris ſedi obducitur, uelut ſemiglobus tantùm in oculi fabrica cenſendũ uenit. Cæterùm poſterior humoris cryſtallini ſedes, in alio cõtinetur [e] humore, qui uulgari quidẽ albo uitro iam refrigerato, colore ſeu luciditate correſpondet: ac non adeò lucidus eſt, atque cryſtallinus humor, aut exactiſsimũ cryſtallum. Conſiſtentia autem, humore cryſtallino longè mollior uiſitur: & ab oculo exemptus, ſuum terminum formam ve neutiquam retinet. quamuis interim aquæ modo non diffluat: ſed ita conſiſtat, quemadmodum uitrum in fornacibus fuſum, quodq́; ferreis canalibus, quibus id ab artificibus inflandum formandumq́; à fornace eximitur, obuolui cernimus. Huiuſmodi uitro hic humor conſiſtentia congruit: at non colore, quum humor, uti priùs dixi, refrigerato uitro luciditate ſimilis ſit: fuſum autem, liquefactumq́; uitrum, candenti ferro quàm ſimillimum occurat. Quando itaque præſens humor conſiſtentia fuſo uitro, luciditate autem refrigerato formatoq́; iam uitro reſpondet, ὑαλοειδὴς Græcis, nobis uerò uitreus meritò nuncupatur. Hic humor multis numeris molem cryſtallini humoris ſuperans, quum adhuc in oculo reponitur, ſemiglobum imagine refert: cuius plana ſuperficies, oculi anteriora ſpectat: rotunda autem, ſeu cõuexa, in poſteriora protendit. Anterioris ſedis, ſeu planæ ſuperficiei medio [f] ſinus imprimitur tantus, quãta poſterior eſt humoris cryſtallini pars. Is namque humori uitreo ita immittitur, ac ſi globum in aqua natantem ſpectares, cuius media pars in aquam prorſus mergitur, altera ſupra aquam conſpicua. utq́; inter eiuſmodi globum & aquam nihil mediat, ita quoque inter cryſtallinum & uitreum nihil omnino intercedit: neque illi humores inuicem ſecus committuntur, quàm globum aliquem in duriuſcula pulte complexum fingeres. Porrò reliquæ regioni ſedis anterioris uitrei humoris cryſtallino non occupatæ [g] tunicam quandam obduci, ſuo loco audies, quæ cilijs palpebrarum ve pilis aſsimilabitur, quæq́; orbiculatim lineæ tantum craſsitie (ut ſic dicam) cryſtallino humori, ubi is ampliſsimus eſt, [h] adnaſci docebitur. Nunc autem [i] inuolucrum mihi uenit enarrandum, quo poſterior uitrei humoris ſedes proximè continetur. [k] Neruus itaque uiſorius, tenui duraq́; cerebri membranis, & aliquot uenis arterijsq́; concomitatus, ad poſteriorem oculi ſedem fertur: ac illi nonnihil uerſus externum oculi latus inſertus, ſua ſubſtantia in enarrandum iam inuolucrum diſſoluitur. tenuis autem membrana, nerui ſubſtantiam obuoluens, in [l] aliam degenerat oculi tunicam, quę uuea uocabitur: & dura quoque membrana in [m] aliam ceſſat, quæ dura dicetur & uenæ pariter & arteriæ (uti ſeriatim enarrabo) oculi conſtructionem ſubintrant. Quum primùm igitur nerui uiſorij ſubſtantia in oculum mergitur, mollior reddita, dilatatur in latum quoddã inuolucrum, poſteriori uitrei humoris ſedi obductum, & nõ multum ultra mediam oculi ſedem in anteriora pertinens, & extremè gracilibus & obſcuris uenulis, ac item arterijs intertexta: quæ à tunicæ huius radice, ac ſede qua neruus primùm expanditur, ipſi exporriguntur. Galenus in decimo de Partium uſu innuit, hoc inuolucrum à pleriſque tunicæ nomine non dignari: forſitan quòd cæterarum tunicarum modo membranea non ſit, ſed mollis, & ueluti mucor aliquis ex naribus procidens. quum enim hoc inuolucrum ſecantibus in unum colligitur, & à ſua radice propendet, mucorem, aut cerebri ſubſtantiam aqua quapiam dilutam refert: non enim ita ſolidum craſſumq́; ac cerebri ſubſtantia uiſitur. Vtcunque uerò ſit, ſiue tunica nuncupandum ueniant, ſiue minus, conſtat Galenum quoque in libris de Hippocratis & Platonis decretis, & itẽ in octano de Partium uſu, hoc inuolucrum tunicam appellaſſe. Neque ego ſcio, quòd nomen illi aptius quàm inuolucri, aut tunicæ, indi poſsit: quum, uti diximus, toti poſteriori ſedi humoris uitrei proximè obducatur, illumq́; integat, perinde atque tenuem oui pelliculam, oui album tunc continere diceremus, quum dimidiã oui partem ab alia effractã, & adhuc oppletam, manib. ſeruaremus. Eſt enim hoc inuolucrũ forma dimidiato tantum oui putamini comparandum; aut minori piſcatorum reti, quod uni accommodatur baculo, &

b 1 fig. D. tota 9 fi. et 10 fig. d.
c 10 fig. e.
d 3 fig. h.

Tunicula cepæ pellicula modo pellucida, anteriorique humoris cryſtallini ſedi obnata.

e 1 fig. C. & deinde 4. 5. 6 fig. & 8 fig. a.

Vitreus humor.

f 4 fig. s.

g 1 fi. K et 11 et 12 fi.
h 12 fi. h, h adnaſcuntur i.
i 1 figu. E. & tota 13 fig. dein 1. 2 fig. cap. 2 lib. 4 l obductum ex G.
k 17 fig. α cum β, γ, δ. aut 1 fig. D cũ F & L.
l 1 figu. G. & tota 14. 15 fig.
m 1 fi. M. & tota ferè 16 et 17 fig.

Oculi inuolucrum ex nerui uiſorij ſubſtantia ſolutum, et reti comparatum.

culo, &

culo,& ex ampla baſi,dimidiati globi modo in obtuſum mucronē fertur. Ab huiuſmodi enim retis imagine arbitror inuolucrum iſtud Græcis ἀμφιβληστροειδὴς nuncupatum fuiſſe. nam retis formam, non autem plexum refert, quum undique ſibi ſit continuum. niſi etiam fortè uenulas & arterias ipſi uariè intertextas, quis reti aſsimilandas contenderet. Hactenus igitur quatuor oculi partes recenſui: duos nimirum humores, & totidem tunicas. ac proinde iam meritò n eam aggrediar, quę à tenui membrana, nerui uiſorij ſubſtantiam concomitante, producitur. Mox enim atque hæc membrana ſimul cum neruo oculum ſubit, in tunicam degenerat, non tantùm poſteriorem oculi ſedem, tunicæ quæ à nerui conſurgit ſubſtantia modo, occupantem, uerùm & anteriori etiam ſedi obductam. Hæc tota poſteriori oculi ſede tunicam proximè inueſtit, à nerui ſubſtantia pronatam: & in harum contactu nihil prorſus mediat, neque ambæ etiam inuicē aliquo nexu, pręterquàm accubitu, committuntur. quà autem tunica à tenui enaſcens membrana, anteriori oculi ſedi obtenditur, interna ſua ſuperficie undique o humorem contingit & complectitur, quem aqueū & albugineum paulo pòſt uocabimus. Externa uerò huius tunicæ ſuperficies p ea tunica obducitur, quam à dura membrana uiſorium induente pronaſci dicam. Verùm interim huic tunicę, quam tenuis profert membrana, priuatim accidit, quòd exacti globi modo non ſit prorſus rotunda: quum ſcilicet q anteriori regione nonnihil introrſum comprimatur, aliqua ſui parte planam ſuperficiem pro conuexa & rotunda commonſtrans. Quando enim hæc tunica ad eam uſque anterioris oculi ſedis regionem pertingit, ſecundùm quam r maior oculi ducitur circulus, quem iridem uocamus, aut quo album oculi (ut ita loquar) à nigro diſtinguitur, & s ea tunicæ a dura cerebri membrana pronatæ pars conſiſtit, quam cornu in luciditate & ſubſtantia quoque comparabimus, ipſa inquam ab hac abſcedit, quam dura procreat membrana: neque amplius illam contingens, inibi in poſteriora comprimitur, quà illius parti, quam cornu aſsimilamus, fuerat ſubducenda: ſi modò undique à tunica, quam dura producit membrana, æquè proximè obuolui cingiq; debuiſſet. Neque hac duntaxat compreſsione tunica à tenui membrana cerebri generata donatur: uerùm etiam in huius compreſsionis medio, t foramine quodam peruia eſt, quod u minorem in oculo apparentem efformat circulum, & pupilla nobis appellatur. adeò ut hæc tunica, uuæ folliculo, à quo pedunculus, quo is affirmatur, euulſus eſt, quàm ſimillima ſit: præſertim ſi uuam illic parum concidiſſe, & (uti etiam fit) uacuari intelligas, ubi pedunculum extraxeris. Totus enim uuæ folliculus tunicæ huic reſpondebit: ea autem concidentia illi aſsimilabitur compreſsioni, quam in anteriori parte hæc tunica ſibi uendicat; foramen uerò, quo pedunculus firmabatur, ipſi pupillæ comparabitur. Atque ab hac ſimilitudine Græci præſentem tunicam ῥαγοειδῆ & ῥῶγα, nos autem uueam appellamus. Quoniam uerò ipſa à tenui cerebri membrana, χοροειδὴς etiam dicta, conſtituitur, Græci illam quoque χοροειδῆ nuncuparunt. Quandoquidem uerò paſsim quà uuea tunica, illa obducitur, quam dura cerebri progenerat membrana, x uenarum arteriarumque ſurculi ab hac in uueam pertingunt, illi ita uueam exaſperant, ut hac quoque externa ipſius ſuperficie, internæ folliculi uuæ ſuperficiei accedat, quæ fibras illas continet, quibus uuæ caro & acini ſuſtinentur. Præterea quum ab ea tunica, quam dura cerebri membrana procreat, complures, uti iam diximus, uaſorum ſurculi ſparſim in uueam producantur, eorum quoque ſurculorum interuentu uuea illi tunicæ connaſcitur. Quà uerò uuea tunica ab illa ſecundùm iridis circulum abſcedit, introrſumq; premitur, uuea per totum circuli ductum ualidè ipſi adnaſcitur, & colorem euariat. Vuea namque tota ſuperficie, qua dura tunica proximè ſuccingitur, perpetuò nigra eſt, & modicè humecta: in anteriori autem ſuæ compreſsionis ſede uariè tingitur, eumq; ſemper exprimit colorē, qui in oculi iride, ſeu maiori circulo, ſanis hominibus occurrit, cuiuſq; gratia oculos nigros, aut cæſios, aut glaucos dicimus. Neutiquam enim is color ex oculi humorum copia, aut defectu, aut tenuitate, aut pupillæ etiam collectione uel dilatatione, aut oculi ueluti profunditate, aut tenuitate conſurgit, alicui ue conſimili cauſæ acceptus ferri debet. Quod etſi magnū illis fortè uidebitur paradoxum, qui integros libros de oculorum coloribus conſarciunt: non aliter tamen id probatum uelim, quàm eum qui ſingulis hominibus (quantumuis is uarius ſit, & ſibi in utriſque oculis, & in uno etiam oculo interdum diſsimilis) obtingit colorem, perpetuò eundem in uuea apparere, ſiue integro oculo, ſiue effluxis ex dimidio, aut in uniuerſum humoribus, ſiue ipſa uuea tunica per reſectionem à conterminis liberata, diuulſaq;, hanc examinaueris. adeò ut de oculorum coloribus haud ſecus diſputandum arbitrer, quàm de nigra, fuſca & alba, in ipſo etiam utero, hominibus data cute, ac rufis flauiſq; & nigris capillis: uti etiam parem ferè cutis & oculorum coloris in uarijs nationibus rationē obſeruari cernimus. Cæterùm interna uueæ ſuperficies diuerſis, ſed omnibus interim hominibus iiſdem, interſtinguitur coloribus. In poſteriori enim oculi ſede, qua hæc tunica primùm pronaſcitur, ſubalba eſt: mox uiridis, & dein cærulea iridis in modum efficitur. atque hos colores adhuc in poſteriori oculi ſede interna hæc ſuperficies poſsidet, in anteriori autem oculi ſede uniuerſa impenſe nigricat. & non adeò læuis hic atque in poſteriori ſede uiſitur: quòd illi potiſsimùm accidit propter proceſſus, quos à ſe hac in parte educit, y tunicam conſtituturos, quę anteriori uitrei humoris ſedi obducitur: & ueluti z interſtitium eſt uitrei, eiuſq; quem aqueum nominabimus. Hæc itaque tunica planis duntaxat donatur ſuperficieb. non autem concauis aut conuexis. Eam ſiquidem conſtitueres, ſi ex tenuiſsima araneæ tela tantū orbem excinderes, quanta eſt anterior ſedes uitrei humoris: ac dein in hoc orbe alium orbiculum excinderes, foramen facturus tam amplum, ac cryſtallini humoris eſt amplitudo. Huiuſmodi namque orbi præſentem tunicam conferre poſſes, ſi illum circulatim ab uuea tunica pronaſci, & ſuo foramine cryſtallino connaſci fingeres. Verùm hæc tunica tenuitate araneæ telas ferè ſuperat: & proceſſulis ab uuea pronatis talibus conſtat, ut nigra cilia, ſeu palpebrarum pilos forma inſigniter exprimat. Num autem tunica, aut aliter nuncupanda ſit, non admodum moror: modò qua nam ſede reponatur, & quibus committatur, quaq; ſit imagine & ſubſtantia, explicem. Neque mihi ullum occurrit nomen,

Tunica uuea, à tenui cerebri membrana ſeparata.

Pupilla.

Vueæ tunicæ colores.

Ex humorum aut ſpirituum copia oculorū colorem nō euariari.

Tunica ciliis & palpebrarū pilis comparata.

n 1 fig. O ab P educta & tota ferè 14, 15 fig.

o 1 fig. O, O. & 7 fi. Y. & 8 fi. b.

p 1 fig. N exortum ab L. ac 16 et 17 figura.

q 1 fig. H. 14 fig. m. 15 fig. q. q.

r 16, 17 figur. x. 18, 19 fi. ß.

s 1 fig. N.

t 1 fi. L. 14 figur. m. 15 fig. r.

u 16, 17 fi. y. 18, 19 fig. ß.

x 15 fi. p. p. 16 fig. n, n.

y 1 fig. K. & 11, 12 figura.

z 1 fig. K, inter C & O. & 8 fig. c inter a & b.

men,quod ipſi aptiùs indam,quàm tunicæ:aut,ſi uoles,interſtitij uel ſepti,inter uitreum humorē, & eũ quē albugineum aqueum ve nuncupabimus,repoſiti. Iam tempeſtiuum fuerit, [a] duram quoque oculi tunicam ſermone complecti,quam à dura cerebri membrana,uiſorium neruum inueſtiente,pronaſci ac diſſolui credimus. Quum primùm enim hæc membrana poſteriori oculi ſedi [b] applantatur,dilateſcit:& craſsior ac durior ipſa cerebri dura mēbrana euadēs,orbiculatim undiq; oculo obducitur,tã in anteriora quàm in poſteriora pertingens. quanquã interim nō paſsim ſibi ſimilis ſit,neque ſimplici donetur nomine. Quà enim poſteriorē oculi ſedē cōſtituit,& in anteriori ſede ad [c] maiorē oculi uſq; circulum pertingit,craſſa & dura eſt (unde & σκληρὸς nuncupatur) & dein duræ cerebri mēbranæ modo opaca,& minimè pellucida. [d] Ea uerò ſede,qua oculi nigrum conſiſtit,hæc tunica in cornu imaginem degenerat,quod exactè leuigatum, uitri alicuius loco lucernæ accommodatur. Neque hæc præſentis tunicæ pars,cornu in luciditate, qua id etiam ſuperat,ſolùm reſpondet,uerùm & ſubſtantia quoque:eſt enim hæc tunicæ pars cornu modo dura, & cornu inſtar in laminas diuidi radiq; poteſt,perinde ac ſi ex laminis aliquot ſeu ſquamis inuicem compactis conſtitueretur. Atque hinc eſt ea oculariorum medicorum cura,quæ ſenibus hanc tunicæ partem attenuari pręcipit:quam à tanta eum cornu ſimilitudine κερατοειδῆ Græci,nos uerò corneam nominamus. Quanquam uideantur Græcorum plerique non hanc tantùm duræ tunicæ partem ita appellaſſe, uerùm uniuerſam quoque (quum ipſa inſigniter cornu in modum dura ſit) tunicam. Interna huius ſuperficies, tota ea ſede, qua cornu modo non pellucet,uueam tunicam abſque alicuius ſubſtantiæ interuentu ſuccingit, ipſiq; [e] uenarum arteriarumq; beneficio,uti prius diximus,adnaſcitur:quemadmodum etiam illi pertinacisſimè ac orbiculatim adnectitur,ſecundùm maiorem oculi circulum,ſeu iridem. Porrò ea ſede, qua hæc tunica cornu inſtar pellucida cernitur,ipſa uueam non contingit:& tantiſper atque oculus ſanus eſt, ab uuea notabili interuallo inibi diſtat,quà uuea anteriori in ſede comprimitur. Hoc interuallum, & uniuerſum [f] ſpacium inter anteriorem cryſtallini humoris ſedem & pupillam conſiſtens, [g] humore illo adimpletur, qui adhuc enarrandus ſupereſt,ac uerus humor cenſetur. nam aquæ modo tenuis fluidusq; quodammodo ſecantibus & ſuffuſiones curantibus occurrit,& inſigniter aquæ modo pellucidus cernitur:unde etiam ὑδατοειδὴς Græcis, nobis uerò aqueus nominatur. quanquam plerique hunc albo oui humori comparantes, illum albugineum nuncupent:etiamſi arbitrer Græcos hunc humorem oui albo non contuliſſe,quum neutiquam æquè craſſus ſit,& multum illi accedat humori,quem ex recentibus integriſq; ouis igni appoſitis reſudare cernimus. Humor iſte,uueæ tunicæ partem corneæ in ſano oculo non contiguam ſuſtinet, & (uti dixi) in priore ac in poſteriore eius partibus continetur:& quum in oculo conſiſtit,terminoq; inibi alieno concluditur, uitrei humoris modo dimidium exprimit globum,cuius poſterior pars,quæ plana conſtat ſupeṙficie, tantum habet ſinum,quanta antrorſum protuberans cryſtallini humoris eſt pars. Anterior autem eius aquei humoris ſedes,gibba,dimidiatiq; globi inſtar ſecundùm oculi formam rotunda eſt. Cæterùm externa duræ tunicæ ſuperficies,tota ſede qua pellucida,ac reuera cornea exiſtit,admodum læuis eſt,& lubrica: uerùm cætera ſede ita aſpera inæqualiſq; uiſitur,quemadmodum inuicem connatæ membranæ ad mutuum contactum exaſperantur. Poſteriori enim duræ tunicæ ſedi,pręter [h] uenas & arterias ipſi implicitas, [i] muſculus inſeritur, quem muſculorum oculum mouentium ſeptimum numerauimus:deinde lateribus, ſuperioriq; ac inferiori externæ huius ſuperficiei ſedibus,neruoſę tenuitates muſculorum inſeruntur, quos ſex primos oculum mouentes recenſuimus. & deinde anteriori quoque duræ tunicæ parti ad iridem uſque [k] tunica obnaſcitur, quæ adhuc commemoranda ſupereſt,ac Græcis ἐπιπεφυκὼς,Latinis autem adhęrens,quòd oculo obnata, adnata ve,illum contineat,uiciniſq; partibus committat,alba etiam à colore quem poſſedit, nuncupata. Hæc membrana anteriori tantùm oculi ſedi ad iridem uſque obducta,tenuis eſt,illiq; continua, quæ internam palpebrarum ſedem inueſtit,oculiq; partium numero aſcribitur: quemadmodum & ipſæ palpebræ, ſi modò cui id uiſum ſit,his quoque partibus adijci poſſunt. Fuit itaque hæc oculi partium ſeries: [l] humor cryſtallinus: [m] tunicula,cepis pelliculæ tenuiſsimæ modo pellucida,anterioriq; cryſtallini humoris ſedi obnata: [n] humor uitreus,in poſteriori oculi ſede tantùm poſitus: [o] tunica,in quam uiſorij nerui ſubſtantia reſoluitur,& quæ poſteriorem humoris uitrei ſedem tantùm amplectitur: [p] tunica uuea, à tenui cerebri membrana principium ducens: [q] tunica ſeu orbis,araneæ telæ modo tenuis & nigricans,& interſtitium uitrei humoris ab aqueo: [r] tunica dura, quæ in anteriori oculi ſede cornu modo pellucida redditur: [s] aqueus humor: [t] ſeptem oculum mouentes muſculi: [u] tunica adhærens, ſeu alba, anteriori tantùm oculi ſedi ad iridem uſque obnata:palpebræ,& demum uenę ac arterię. Cæterùm ſi quis modò oculi constructionem ab extimis ad intima aggredi uelit,iam promptiſsimum eſt retrograda illum ſerie eas perſequi:& dein ſeparatim humores & tunicas commemorare. Ego autem nunc ea oculum enarratione perſecutus ſum, qua in ſcholis uti ſoleo. Verùm ut oculi fabricam adeò ſtudioſe demonſtrare conſueui,ut ſpectantium nemo in ipſa quicquam deſideraret:ita in ipſius partium uſu explicando hic prorſus obmuteſco,quòd mihi ipſi de primario uiſus inſtrumento non ſatisfaciam,atque hac in parte aliquid quod ſanum undique ſit, à me non adferri poſſe,mihi perſuadeam. Non ſanè quaſi cryſtallinum humorem, præcipuum uiſus inſtrumentum eſſe, & ut hic alatur,uitreum produci,& huius gratia oculi reliquas partes efformatas eſſe,quemadmodum Galenus in decimo de Partium uſu diffuſe perſequitur,commemorare,aut hic prolixè etiam ſcribere nequirem: ſed quòd mihi certò,qui uiſus fiat,non conſtet,hincq; reliqua oculi conſtructionis ratio dependeat,quodq; potiſsimùm de huiuſmodi philoſophorum & medicorum controuerſijs priuatim quædam aliquando mihi ſcribenda duxerim,hoc labore ad iuſtam nunc molem perducto.

Dura oculi tunica,a dura cerebri membrana edita.

Humor aqueus.

Adhærens alba ve oculi tunica.

Oculi partium uſus.

a 1 fig. M edu... ab L. & tota ferè 16,17.
b 16 fi. f.
c 18,19 figur. b.
d 1 fig. N. 16,17 fi. x ſimul & y.
e 16 figu. u, u.
f in 1 fig. à B ad L.
g 1 fig. O, O. tota ferè 7 fig. & 8. fi. b.
h 16 fi. t.
i 1 fi. P, P. aut potius muſculorū imagini pete a figuris capitis 11 lib. 2.
k 1 fig. Q. 18 fi. u, u.
l 1 fig. A.
m 1 fig. B.
n 1 fig. C.
o 1 fig. E.
p 1 fig. G, H.
q 1 fig. K.
r 1 fi. M, N
s 1 fig. O, O.
t 1 fig. P, P.
u 1 fig. Q.

DE AVDITVS INSTRVMENTO. Caput XV.

QVAE de auditus organi ſabrica modò enarranda eſſent, ſuperiùs in primo libro ita explicui, ut in præſentia, ſi inibi nihil commemoratum fuiſſet, ea pertractarem. In octauo enim eius libri Capite, [a] cauitatem auditus organi gratia in temporis oſſe exſculptam, paratamq́;, & deinde cauitatis illius foramina, membranas & oſsicula recenſui. In trigeſimoſexto autem Capite, auris cartilaginis, & reliquarum ipſius partium conſtructionem, uti tunc occurrit, modoq́; animo obuerſatur, perſecutus ſum. Nihil enim certius ac auditu, ſonituq́; percipiendo hic, quàm inibi, attexere poſſum: niſi etiam modò plus, quàm dum illa enarrabam, ambigem, mihiq́; longè minus ſatisfaciam: & non ſatis mirari queam, omnes de auditu, ipſiusq́; obiectis, tam prolixè citra organi ipſius uel maximè ſuperficiariam cognitionem ſcribere: ex quo tamen præcipuæ ad hanc diſceptationem demonſtrationes petendæ fuerant.

a Hæc omnia oſtēdit figur. cap. 8 lib. 1.

DE GVSTVS INSTRVMENTO. Caput XVI.

LINGVAM guſtus eſſe inſtrumentum, medicis iuxta & philoſophis conceſſum eſt omnibus. Quandoquidem uerò uniuerſam linguæ ſabricam, cæterarum corporis partium conſtructione mihi minus, ut uerum fatear, cognitam, ſuperioribus libris neceſſariò, ac ueluti quadam ſerie complexi ſumus, hæc modò prolixè haud eſt repetenda. In decimonono enim ſecundi libri Capite, [a] nouem linguæ muſculos, & uariam illam fibrarum & raræ ſubſtantiæ compoſitionisq́; in ipſius parte, quam hiante ore citra ſectionem conſpicimus, ſpeciem, unà cum illius inuolucris, ſeu tunicis, recenſuimus. & in tertio libro [b] uenarum [c] arteriarumq́; linguam petentium frequentiam deſcripſimus: in quarto libro ipſius neruos minimè negligentes, quorum [d] alter præcipua maioris tertij neruorum coniugij radicis numerabatur portio, guſtus potiſsimùm occaſione linguæ oblata: [e] alter uerò ſeptimi neruorum cerebri paris non minima propago, muſculorum cauſa linguam multis ſurculis implicans. adeò ut nihil exactiùs hic modò, quàm dictis nunc locis præſtitum eſt, commemorare queam: qui non magis hic de ſaporum differentijs & qualitatibus, quàm prius de odoratus, uiſus & auditus obiectis, ſermonem duxerim inſtituendum.

a Hi ubiq; ſunt in figuris cap. 19 lib. 2
b fig. cap. 6 lib. 3 ramuli ab X.
c fig. cap. 12 lib. 3 c.
d 2 fi. cap. 2 lib. 4 Y, Y,
e 2 fi. cap. 2 lib. 4 ramulo a π.

DE TACTVS INSTRVMENTO. Caput XVII.

ET tactus quoque inſtrumentum in quarti libri initio me perſecutum arbitror, quum nullum neruum tactus ſenſu non præditum, per corpus digeri aſſererem, & Naturæ ſcopos in neruorum diſtributione, quantum is locus exigebat, enarrarem: illorum ſubridens ſententiam, qui unam eiuſdem nerui portiunculam ſenſui, aliam motui abſque ſenſu præeſſe docuerunt. Ac proinde totius humanæ fabricæ partium enarratione pro mea uirili abſoluta, nunc ſupereſt, omnium partium quæ præſenti libro aggreſsi ſumus, ſectionis rationem perſcribere: & ſi alicuius partis in alijs libris traditæ ſecandi ratio non ſit expreſſa, etiam illam ad huius libri calcem ſeriatim ſubijcere, poſtremoq́; de uiuorum ſectione nonnulla proponere.

Quū abſoluta nunc partiū corporis deſcriptione, in ſequentibus Capitib. ſit preſtādum.

CEREBRI, AC OMNIVM QVAE PRAESENTI LIBRO TRADVNtur organorum adminiſtrandi ratio, unà cum uenarum & arteriarum ac neruorum denique brachia & crura perreptantium examine. Caput XVIII.

Qui caput ad cerebri inſpectionē parandum.

DVMMODO muſculos ceruicem occupantes, & neruos à ceruicis dorſali medulla proſilientes, in corpore quod nutritionis uitaliſq́; facultatis organis inſpiciendis hactenus ſubſeruiuit, aggreſſus fueris, ſuadeo nunc caput ita ut ad præcedentis libri finem recenſui, à reliquo corpore auſerri. Ablatum enim longè commodiùs, minoriq́; moleſtia attrectabis. unde etiam capita detruncatorum hominum ad hunc uſum ſunt accommodatiſsima: præcipuè quòd illa uix bene mortua, ſed interim (quod ad uaſorum in primis inſpectionem eſt incommodum) magna ex parte exanguia, ſtatim à ſumpto ſupplicio, minus moroſorum iudicum ac pręſectorum opera, obtineri poſſunt. Qualecunque igitur caput obtigerit, nouacula aut cultro in capitis cute ad os uſque orbicularem [a] molieris ſectionem, quæ pollicis latitudine elatiùs quam ſupercilia ſunt, non inopportunè auſpicabitur: & hinc per tempora ad eminentiſsimam maximeq́; poſticam occipitij ſedem, & illinc rurſus per tempora ad frontem perducetur. Dein ſerra, qua membris in gangrena auferendis uti conſueuimus, aut alia ab eburneorum pectinum artificibus petita, caluariam ſecundùm illam lineam diuides: ſtudioſe præcauens, ne altiùs quàm os ſit, ſerra deſcendat. In hoc opere conduxerit capitis crines nondum abraſos, neque etiam aures præſectas eſſe: quo leuiori negocio altera tua manu, & ſodalis utraque caput, ne ſerræ cedat, contineatur. Vbi caluariam orbiculatim diuiſeris, obtuſo cultelli mucrone ſecundùm ſectionē ducto, num aliqua oſsis pars adhuc diuidenda ſuperſit, examinabis, ut & eam quoque ſerra diuidas. Porrò ne ſectionis finem ipſius principio elatiorem demiſsioremve reddas, nihil obſtiterit, funiculum colore aliquo intinctum, caluariæ fortiter, illorum qui trabes in aſſeres diuidunt modo, circundare: ut color is orbicularem lineam, qua ſerram dirigas, caluariæ intingat. Funiculum hunc oſsi obuoluere conuenit, poſtquā iam

Caluaria ad cerebri anatomen qualiter aperienda.

a quemadmodum figura 7 ca. 6 lib. 1 ablata eſt à 6 figura einſ. cap. ac ut 1 fig. huius libri eſt parata.

am cutem orbiculatim diſſecuiſti: quippe cutis ſectio te manu ducere nequit, quum ipſius latera, dum ca-
put ualidè contineтur, hinc inde, abſcedente nimirum cute, diuellantur. Diuiſa ad hunc modum caluaria,
ſi à ceruice inferiorią; maxilla caput habueris liberum, illud ſua baſi menſæ impones: utrinque, ſi uiſum
fuerit, ne in làtera concidat, lapidem, aliud ve ſimile collocans. Si uerò caput reliquo corpori quauis tan-
dem ſectionis ratione adhuc hæreat, tot ceruici occipitioq; quadratos lapides, aut truncum aliquem ſubij
cies, ut caput in anteriora reflexum eleuatumq;, ac ſi baſi inniteretur, tibi aſſurgat. Inſuper ſectioni per cal
uariam factæ, ualidioris cultri dorſum tranſuerſim ad frontē primùm impones: & illo modicè ſurſum deor-
ſumq; acto, ſectionem aliquouſque dirimes. Idem quoque in occipitio temporibusq; tantiſper faciendum
eſt, quouſque ſuperiorem caluariæ partem à dura cerebri membrana liberam eſſe conieceris: tunc enim
uerticis crinibus apprehenſis, attrahentem manum os ſubſequetur. Adempto oſſe, cutem ſimul cum adipe
& carnea membrana ſolis manibus facilè diuelles: & deinde cultelli mucrone Græcis uocatum περικράνιον,
ipſumq; hac in ſede [illegible] indagabis: ut & [b] uenulas ex uerticis cute in caluariam uerſus duram cerebri,
membranam, aut ab hac in illam profectas. Iam dura cerebri membrana, aliqua ex parte cultello eſt per-
foranda: & calamo, fiſtula ve, aut quo in elicienda urina utimur ſyphone, foramini indito, ſectionis latera
ad illum digitis ſunt comprimenda: ut poſtmodum inflato ſyphone, quanto dura membrana cerebri mo-
le amplior ſit, condiſcas. Suffecerit autem in altero tantum latere eiuſmodi foramen fieri. nam copioſus
qui inflatur ſpiritus, undiquaque duram cerebri membranam diſtendit, inflatq;. Verùm ſi quum caluariam
ſerra diuideres, duram membranam alicubi oſcitanter diſſecueris, illa quoque ſectio, dum membrana infla
tur, ne aerem tranſmittat, opportunè comprimetur. [c] Dimiſſa modò, concidenteq;, ubi iam ſyphonem ex-
traxeris, membrana, acutioris cultelli mucronem tertio ipſius ſinui, per totam capitis longitudinem in ela-
tiſsima eius membranæ ſede procedenti intrudes, longaq; ſectione uniuerſum, quoad poteris, diuides: &
diſtento ſinu, ipſius formam, & [d] ramorum qui utrinque à ſuis lateribus, & ex inferiori eius ſede pullulant,
orificia inſpicies. Porrò ut cerebrum dura ipſius membrana nudes, iuxta frontis os eam ad dextrum tertij
illius ſinus latus perforabis: & deinde ſtylo in foramen indito, ſecundùm hunc cultello ad occipitis uſque
os continuò ad dextrum ſinus eius latus ſectionem deduces: ac dein rurſus duram membranam cultelli mu
crone propter aurem, quà oſsi proxima eſt, perforabis: hincq; rectà ſurſum uſque in ſectionem, ſecundùm
capitis longitudinem ductam, ſecando perges. Poſtremò in capitis uertice duos mutuò ſibi incidentium ſe
ctionum angulos unguibus attolles, & deorſum tractos à cerebro reflectes, habita ramorum ratione, qui
ex tertio duræ membranæ ſinu, & [e] ijs uaſis, quibus dextrum duræ membranæ latus implicatur, in tenuem
cerebri membranam pertinent. Poſteaquam uerò & in ſiniſtro duræ membranæ latere hæc præſtiteris, ac
dextram cerebri partem à ſiniſtra modicè manuum beneficio diduxeris, [f] ſeptum à dura membrana in-
ter utranque cerebri partem exporrectum, & ſoboles à tertio duræ membranæ ſinu utrinque in tenuem
membranam diffuſæ, quantum fieri poterit attollentur, ut qui illarum interuentu cerebrum erigatur, ut-
cunq; intuearis. ac dein acutiori cultello illis propaginibus à ſuo ſinu liberatis, ſeptū illud ab octaui capitis
oſsis [g] proceſſu in caluariæ cauitatem eminente diſcindas, ac ueluti ex cerebro eleuatum in poſteriora re
flectas, ſuo [h] ſinu qui uenæ inſtar toti inferiori ipſius ſedi exporrigitur inſpecto, [i] longisq; in tenui mem-
brana obſeruatis uaſorum ductibus, qui per capitis longitudinem in illam ex quarti duræ membranæ ſinus
termino hic inter duas cerebri partes incedunt. Horum ortus in præſentia curioſius non uenit inquirendus,
ne fortaſsis quum cerebrum nimium ſtudes diſiungere, aliquid incuria rumpas. Aliàs enim hortarer, ut utra
que cerebri parte quàm maximè in poſteriori ſede diſiuncta, duram membranam quà cerebri partes in
occipitio intercedere incipit, quàm poſſes proximè ab [k] illa duræ membranæ parte, quæ cerebellum ac ce
rebrum interuenit, acutioris cultelli mucrone diuideres. tunc enim [l] quartus tibi appareret ſinus, & quas
ille educit [m] propagines. Verùm hæc cerebri portione ablata inſpicere longè erit ſatius. ac proinde illis
ductibus qui ſecundùm capitis longitudinem in tenui membrana ſupra [n] calloſum corpus feruntur ex-
penſis, cultello aut unguibus alicubi tenuem membranam diuelles, ac deinde ſenſim à cerebro ipſiusq; [o]
anfractibus eā digitis detrahes. Cerebrū hac liberatum mēbrana ſuos oſtendit anfractus: argumētoq; eſt,
qui à tenui membrana cōtineatur: quum ſcilicet hac detracta, impenſe dilateſcat, & concidens prorſus,
quodammodo diffluat. Porrò cerebri anfractuum altitudo ac profunditas digitis aut ſtylo uenit indagan-
da. atq; ita etiā ſolo digitorū munere [p] elatior calloſi corporis ſedes, & qui utrinq; hic cōſiſtunt ſinus, inqui
rentur. Simulatque uerò hos inueneris, utrinq; magnā cerebri [q] auferes portionem, primùm magna & acu
tiori nouacula ſectionem per dextrum, qui ad calloſum corpus conſiſtit, ſinum deducens, quæ totam cere-
bri partem ſinu illo ſuperiorem, à fronte ad occipitiū uſque ſimul in dextro latere adimat. plurib. enim rei-
teratis ſectionibus, operatio turpiter uitiatur. Ademptam cerebri partem in menſam ita repones, ut elatior
dextri uentriculi ſedes in conſpectu ſit. ea enim quam fieri præcepimus ſectio, dextrum uentriculum diui-
dit, ſi modò rectè ſecundùm ſinum qui ad dextrū calloſi corporis latus uiſitur, adminiſtrata fuerit. Dextra
cerebri parte ad eum modum ablata, in ſiniſtra idem quoque (ut & ſiniſter pateat uentriculus) moliendum
eſt, per ſiniſtrum iuxta calloſum corpus conſiſtentem ſinū facta ſectione, calloſoq; corpore quàm fieri lice
bit maximè immoto, diuulſoq;. Id enim poſtquam ſiniſtrū quoque cerebri uentriculum inſpexeris, uiden
do uentriculorum [r] ſepto ſeu ſpeculo, ſenſim, & quàm accuratiſsimè ſummis utriuſque manus digitis mo
dicè æqualiterq; attollendum uenit. Septum namque, ſi ad eum modum calloſum corpus exeris, & dein
candelam contrario eius quod inſpicis lateri (niſi illi clarior dies obluceat) adhibendam curaueris, eua-
det conſpicuum. [s] Iam calloſum corpus [t] anteriori parte à cerebro liberabis, & ſurſum digitis attra-
ctū diuulſumq; in poſteriora reflectes. ita nāque [u] elatiorē ſepti uentriculorū ſedē calloſo corpori, [x] infe
riorem

b 1 fi. F, F.

c Ex prima figura faciem ſecundam.

d 2 fig. C, C. & D, D.

e 2 figura G G.

f 3 fig. D, D inter A, A & B, B.

g 3 figu. N. quę 6 fi. ca. 6 lib. 1. a.

h 3 fi. F & ſecundum O, O.

i fi. cap. 14 lib. 4 d e.

k 7 figura O, O, O.

l 7 fig. T.

m fi. ca. 14 lib. 3 Y, Y, a, a b, da, f, i.

n 3 fi. L, L.

o 3 figu. C, C, C.

p 3 fig. L. L & dein M, M.

q Parabimus 4 figuram, quam hoc ſedulo inſpicies.

r 5 fi. X, X & Y, Y.

s Ex qua 1a fig. nunc parabis quintam.

t Vbi inſignium 1 cō- ſiſtit in 4 figura.

u 5 fi. Y, Y.

x 5 fig. X, X.

Cutis adipis, membranæ carnoſæ, ac dein caluariæ tunicæ, illiq; ſubditæ adhuc membranæ examen.

Dura membranæ amplitudo quia examinanda.

Tenuis membranæ contectio.

Tenuis membranæ à cerebri tenuiſſimis anfract. auulſio.

Superioris calloſi corporis ſuperficiei examen.

Dextri & ſiniſtri uentriculorum apertio.

Dextri ſiniſtriq; uentriculorum ſepti examen.

riorem uerò illi cerebri parti quam teſtudini ac camerato aſsimilamus, connatam cernes. y Cameratum
autem (cuius nunc ſuperior ſedes undique obuia eſt) obtuſiori ſtylo uenit examinandum. ac primùm quidem ſtylus ad ſyphonis formam obliquatus, ſub camerato ex dextro uentriculo in ſiniſtrum mittetur: & camerati perpenſis lateribus, anterior ipſius pars cerebri ſubſtantiæ connata, cultello z diuidetur, & digitis deinde eleuata in poſteriora reflectetur, ut & ipſius inferior ſuperficies, quæ teſtudinis modo caua eſt, occurrat. Reflexo itaque camerato, qui id poſteriori ſua parte uelut ex dextro ſiniſtroꝗ; cerebri uentriculo enaſcatur, immiſsis ſtylis perueſtigabis & deinde id in priſtinam ipſius ſedem repoſitum longa ſectione diuides, aut potiùs cultello uniuerſum radicitus præſcindes. Conduxerit tamen priuſquam præſecetur, ſub ipſo ſtylum ad a eam uſque partem, qua ex quarto duræ membranæ ſinu b uaſa ductus ve, ad anteriores cerebri uentriculos ſub camerato pertinent ſubijcere, ac adamuſsim ipſius uſum constructioniſꝗ; rationem longè elegantiſsimam examinare. Statim uerò atque ademptum, longa ve ſectione diuiſum, ac poſtea utrinque diductum erit, attendes c plexui à ſecundarum imagine aut ſubſtantia potius χοροειδὴς Græcis dicto, & ductibus pariter à quarti duræ membranæ ſinus fine exporrectis. Ac proinde ſpectabis, qui per poſteriores dextri & ſiniſtri uentriculorum ſedes ex poſterioribus deorſum in priora deſcendentes, d arteriæ aſcendant, quæ antrorſum prorepentes, unà cum ductibus à quarto duræ membranæ ſinu proficiſcentibus eos plexus efformant: quos num retibus quoque comparare liceat, modò diſces. Cæterùm quum his ductibus animum accommodas, f illi quoque ſpectandi ſunt, qui tenui membranæ & humiliori duræ membranæ proceſſui dextram cerebri partem à ſiniſta interdiuidenti, à quarto ſinu offeruntur. Vbi enim hos expenderis, ductus qui à quarto ſinu in cerebri uentriculos pertinent, ea ſede cultello ſunt diuidendi, qua in uentriculos bipartiuntur. Hinc eleuati, in poſteriora leuiter reflectentur, ne g glandula nuci pineæ comparata ſimul auellatur. hæc ſiquidem illis ductibus ſua ſede remotis, in conſpectu iacet. Verùm hæc tentâti, ouillum cerebrum ad manum eſſe uelim, quòd id glandulam illam & cerebri h teſtes, nateſꝗ; apertiùs nonnihil quàm humanum caput commonſtret. Glandula hac in ſuum locum repoſita digitis i communem dextri ſiniſtriꝗ; cerebri uentriculorum cauitatem, quæ modò inſtar rimæ ſpectanti occurrit diſtendes, ac mox k meatum quo pituita uerſus l peluim ex tenui membrana extructam defertur, unà cum m meatus principio intueberis, qui ex tertio uentriculo communi ve hac concauitate in quartum uentriculum pertinet. quibus inſpectis, p totam cerebri portionem cerebello incumbentem tranſuerſa in cerebro ducta ſectione adimes, id duntaxat hic præcauens, ne q arterias per poſteriorem dextri ſiniſtriꝗ; cerebri uentriculorum regionem aſcendentes, unà diſſeces. Apparet modò duræ membranæ r proceſſus, cerebellum ab ipſi incumbente cerebri portione diuidens: & s ille pariter proceſſus, qui inter dextram cerebri partem & ſiniſtram ducitur. quapropter tempeſtiuum eſt, ut quatuor duræ membranæ ſinus ſimul examines. Tertio itaque duræ membranæ ſinui quem dudum per longitudinem t diſſecuiſti, plumbeum inſeres ſtylum, u quem facile in tres reliquos eius membranæ ſinus hinc protrudes: ſi modò utrinque ad latera primùm, ubi cerebelli elatior pars oſsi proxima eſt, illum impuleris. ita enim dextrum & ſiniſtrum, ſeu primum ac ſecundum inuenies. Deinde ſi ſub radice duræ membranæ proceſſus dextram ac ſiniſtram cerebri partem interuenientis ſtylum detruſeris, quartum ſinum comperies. Quo tamen eos uideas exactius, acutioris cultelli mucrone longis ſectionibus omnes ſunt aperiendi: & deinde cultello totus duræ membranæ proceſſus cerebello inſtratus, orbiculari ſectione ſecundū os ducta, uenit præſecandus, x aut ſectione ſecundùm longitudinē ducta diuidendus, retrorſumꝗ; reflectendus, ut cerebello obiter inſpecto, cerebrū denuò aggrediaris, cōmunē dextri ſiniſtriꝗ; uentriculi cauitatē diſtendens, exactiuſꝗ; pituitę ductū immiſſo ſtylo examinans. Vt uerò tertij cerebri uentriculi meatum in cerebelli cauitatem porrectum obſerues, obliquatum ſtylum meatui indes, leuiterꝗ; in cerebellum concidere ſines. Stylus enim grauior, ſyphoniſꝗ; modo in curuatus, etiam non impulſus ſecundùm meatus ductum, in cerebellum deuoluitur. Manēte adhuc in meatu ſtylo, digitis cerebellum nonnihil à cerebri teſtibus dirimes, quoad ſcilicet ſtylum inter cerebellum & teſtes ipſos intuearis. tunc enim (idꝗ; præcipuè in ouis cerebro) quæ pars y teſtibus, & quæ z natibus ſimilior ſit, diſces. Quod quum obſeruaueris, cultello teſtes ipſos nateſꝗ; ſecundùm ſtylum a diuides, ut meatus ille ex tertio uentriculo ad cerebellum porrectus, euadat conſpicuus: pauloꝗ; accuratiùs meatus obſeruetur à cerebro ad peluim hinc nonnunquam pertinens, pituitamꝗ; eò deducens. Poteris modò tenuem cerebelli membranam hamulo diſcerpere, & b uenam quæ ab illis ductibus in poſteriorem humilioremꝗ; anteriorum uentriculorum ſedem pertinet, examinare. Quippe hanc reperies facillimè, modò illam iuxta anticæ cerebelli partis cum cerebro connexum inquiſiueris, qui præſentis uenæ potiſsimùm fit interuentu. Vt autem c coalitum cerebelli cum dorſali medulla cognoſcas, caput quaſi in faciem d reclinandum eſt, & manu inter cerebellum & duram cerebri membranam occipitis oſsi commiſſam, impoſita, cerebellum in priora, deorſumꝗ; detrahi debet, quouſque uniuerſum à dorſali medulla liberatum decidat. in ea enim administratione nihil obſtabit, quo minus e uenulas ductus ve ex primi ſecundiꝗ; duræ membranæ ſinuum principijs: aut f uenis arterijſꝗ; per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus repentibus, in cerebellum porrigi uideas, ac dorſalis ex ipſo cerebro ortum, formam, & ſinum cum cerebelli ſinu g quartum efformantem uentriculum cernas. Deinde cerebello in h pronum conuerſo, ipſius intueberis ſinum, & partes ſedeſꝗ; quibus dorſali medullæ connaſcebatur, & præcipuè ipſius inuolutionum anfractuum ve pulchram imaginem. à quibus ilico uelut manu duceris ad duos inuolutionum i apices uermibus aſsimilatos, & ueluti reuolutionum per cerebelli medium ſecundùm ipſius longitudinem deductarum terminos. Atque id apparebit clariſsimè, ſi per eam longitudinem utrinque longa ſectione ad earum reuolutionum latera ducta, eas à reliqua cerebelli ſubſtantia liberaueris, exectaſꝗ; in menſam exporrexeris, ita nanque unus tibi

apparebit

Corporis teſtudinis modo efformati examen.

Dextri & ſiniſtri uentriculorum, & uaſorum in ipſis conſiſtentiū examen.

Glandulæ teſtibus incūbentis.

Tertij uentriculi, ipſiuſꝗ; meatuū.

Duræ membranæ ſinuū.

Cerebelli detectio.

Teſtium & natium examen.

Dorſalis medullæ cū cerebello coalitus.

Quarti uentriculi examen.

Vermiformium proceſſuum.

y 5 fi. S, T, V. & 6 fig. A, A, A.

x Ex quinta figura parabis ſeandā.

a 7 figu. V ex E.

b 6 fig. H, L.

c 4, 5 fig. O, O. 6 fig. N, N.

d 6, 7, 8 figu. F, G.

e 6 fig. H & 1 ſecantur in K, L.

f fi. ca. 1 4. H. 3 Y, Y. & b, a.

g 7 fig. L. 10 fig. D.

h 10 fi. E, G & F, H.

i 7 fig. H.

k 7, 8 fi. I.

l 14 fi. C. C. aut 15 figu. E.

m 7 fi. K. 8 fi. L.

p Parabis modo 7 fig.

q 6, 7, 8 fi. F, G.

r 7 fig. O, O.

s 3 fig. D, D.

t 2 fi. B, B.

u In 7 fig. ab S ac R ponis ſtylū modo in P, P modo in Q, Q et modo in T.

x Vti factum eſt in 8 fi.

y 10 fi. E, G.

z 10 fi. F, H.

a Vti factū eſt in 8 fig.

b 8 fig. T, T.

c 10 fig. I, K. ad 11 fi. G, G.

d Vti factū eſt in 9 fig.

e 9 fig. K.

f Vltima 3 lib. fig. f, f.

g 10 fi. L, M, N, O. & 11 fi. E.

h Vti factū in 11 figu.

i 11 fi. C, D, & c, d.

apparebit uermis, illis quàm ſimillimus, qui ueris tempore è ſalicibus decidere ſolent, aut bombicibus priuſ quam ſeſe folliculo includuut: & adhuc multo magis, quum iam aliquandiu iucluſi fuerunt, folliculum tamen nondum corroſere. At ſi uniuerſas illas cerebelli medias reuolutiones ſimul non abſtuleris, ſed duntaxat extrema execueris, duos poteris commonſtrare uermiformes cerebelli proceſſus: unum quidem priorem, poſteriorem uerò alterum. Porrò non ſolùm exectis ad hunc modum uermiformibus proceſsibus, ipſorum imago examiuanda uenit: uerùm etiam quando cerebellum à dorſalis medullæ initio auellitur, ipſorum uſum præcipuo ſtudio expendere conduxerit. Inſpectis itaque cerebelli partibus, neruorum paria coniugiaq; inueſtigabuntur. quod ut fiat ocyus, [k] manu inter cerebrum & frontis os inſerta, cerebrum ſenſim attolletur, ut primùm à plerìſque uocatos cerebri [l] mamillares proceſſus, & dein olfactus [m] organa quæ è ſuis finibus ſtylo quopiam aut digito ueniunt euellenda, & unà cum cerebro ſurſum in poſteriora flectenda: in quo opere caput non inutiliter in occipute [n] reclinabitur. ita enim reuolutum, eorum organorum initia pulchrè oſtendet. Atque hic pariter in conſpectum ueniet [o] uiſoriorum neruorum exortus, & eorundem congreſſus, & ſub illis [p] peluis pituitæ cerebri expurgandæ parata. Mox [q] & arteriarum in duræ membranæ amplitudinem ingreſſus occurret, quæ partim in tenuem abſumuntur membranam, & partim in dextrum & ſiniſtrum cerebri uentriculos properant. Vt uerò exactam earum ſpectes ſeriem, & hic quoque tenuem membranam à cerebro diuelles, & uentriculorum terminos inibi in reuolutiones, non autem in olfactus organa uiſorios ve neruos finire, nihilq; minus quàm a uentriculis in ea organa pituitam excerni, ac per illa uerſus [r] octauum capitis os deduci animaduertes. [s] Nunc uiſorios neruos à cerebro diuides, & totam ipſorum portionem in caluariæ cauitate tibi conſpicuam, ſtudioſe reſecabis, ne nuper dictam peluim ſimul auferas. ea nanque hac adminiſtratione tota occurit, pulchreq; cernitur, qui [t] meatus ex tertio uentriculo ad hanc pertinet, & qualiter illa iu [u] glandem ceſſet, quæ duræ membranæ ſubijcitur, facileq; iam proprio duræ membranæ dilatato [x] foramine ſpectabitur. Conduxerit tamen membranam inibi tantiſper illæſam ſeruare, dum reliquos cerebri neruos examinaueris. Capite igitur in ſiuiſtrum latus [y] reclinato, & cerebri parte quæ adhuc reliqua eſt, in ſuum locum utcunque repoſita, cerebrum poſtea in ſiniſtrum latus deorſumq; reflectes, & [z] ſecundi paris originem contemplaberis, perinde ac [a] minorem tertij paris radicem: qua diuulſa, cerebrum adhuc magis in ſiniſtrum deflectes, & mox [b] tertij & quarti paris exortum intueberis, inſuper & [c] quinti paris origo ſeſe offeret, quam ſimiliter diuidere competit, ut [d] neruulus occurrat, qui iuxta quinti paris radicem principium obtinens [e] temporali muſculo, & in ore [f] deliteſcenti, maxillamq; attollenti diſtribuitur. [g] Sextum quoque par & ſeptimum euadent conſpicua, ſi uarijs ipſorum quibus ortum ducunt propaginibus animum adhibueris. Cæterùm quum paria hæc perquiris, [h] ductus quoque uenarum modo ex duræ membranæ finibus in tenuem excurrentes obſeruandi ueniunt, & neruorum exortibus in ſiniſtro ſi uiſum erit latere, ſimiliter adinuentis, quicquid dorſalis medullę, aut cerebri iu capite reliquum eſt auferes, ut duram membranam quà cerebri baſi ſubiacet, adhuc integram uideas, & olfactus organorum ſinus foraminulis peruios, & undique egredientes neruos intuearis: quibus inſpectis, primi ac ſecundi duræ membranę ſinuum originem, & in illos ſubeuntia uaſa [i] examinabis, acutiori cultelli mucrone ipſos aperiens. [k] Ductus autem ſecundùm duræ membranæ latera, & in ipſius iuxta frontem baſi uenarum modo excurrentes, uel citra aliam ſectionem ſuut obuij. ut uerò glandulam, & quem diſſectionis profeſſores ementiuntur reticularem plexum uideas, animum adhibebis duræ membranæ [l] foramini peluis infundibili ve medium excipienti, & adhuc peluis portionem adnatam habenti: non negligens interim [m] arteriam, quę ad foraminis illius latera utrinque duram membranam penetrat. Vbi hæc obiter intuitus fueris, [n] acutioris cultelli mucrone ſectionem ex illo foramine utrinque ad arteriarum uſque tranſitum duces: & diſteutis ſectionum labris, glandula ſeſe offeret, unà cum arterijs ad ipſius latus ſtratis. Verùm hæ magis reddentur conſpicuæ, ſi hamulis & acutioris cultelli mucrone, quàm poteris maximè duram membranam hic liberaueris, aperueris ve, ac ab arteria duram penetrante membranam plumbeum ſtylum ad ſoporariam uſque arteriam in ceruicæ adhuc conſiſtentem, impellas. Id nanque in homine factu promptum eſt, ſi modò tuis oculis Galeni nomine fidem derogare nolueris. Hic enim, quàm pulchra de reticulari plexu in hominibus commenti ſint hactenus omnes, obſeruabis: potiſsimùm ſi ouillum aut bubulum cerebrum hic quoque ſectioni adhibueris. Præterea glandulam ſua ſede dimouens, ac ut duritiem ipſius experiaris eandem comprimens, perpendes quid Galeno in mente uenerit, quòd per craſsiſsimam oſsis cuneum referentis ſedem, (quam ſpongiæ modò peruiam & citra ſquamæ obductionem cauernoſam, & à uerticis oſsium fabrica diuerſam eſſe ſcribit) pituitam ad palatum longa mora colari cenſuerit. Relicta modò interiori caluarię ſede oculum aggredi conuenit, ad cuius ſectionem humauus, ſi recentius adhuc fuerit cadauer, ſuffecerit: alioqui enim bubulus quàm nanciſci poterit recentiſsimus, ſimul quoque operi adhibebitur. Primùm itaque [o] palpebrarum: & deinde [p] oculi muſculos, quemadmodum in ſecundo docuimus libro, inquires: in quo opere neruorum quoque & uenarum arteriarumq; per oculorũ ſedem ductuum habenda eſt ratio, [q] ſecundi dico neruorum cerebri paris, & [r] minoris radicis tertij paris, quorum ramulos facilè adinuenies, ſi eos in pinguedine oculi muſculis obducta perquiſiueris, & præcipuè ſi oſſa ad ſceleti conſtructionem integra reſeruare nolens, ſerra frontis os ſuperiorem oculi ſedem conſtituens, inſtar trianguli priùs execueris: & deinde primùm neruos illos, & poſtea extracto oculo ipſius muſculos indagaueris. aliàs enim oculus cum muſculis illæſo oſſe eſſet eruendus, acutiori cultro in oculi circuitu proximè ad os ductis ſectionibus, uſque ad nerui uiſorij è caluariæ cauitate qua cerebrum continetur egreſſum. Vtcunque uerò oculum euulſeris, conduxerit ſemper [s] adhæreſcentem membranam quàm licebit uiciniſsimè ab oſſe dirimere, imò etiam eius portionem qua internam palpebrarum efformat ſedem, oculo appenſam

Neruorum parium examen.

Eorum quæ in dura membrana baſi ſunt examen.

Glandis pituitam excipientis, ſpſiq; accumbentium arteriarum.

Li. 9. de Vſu part.

Oculi adminiſtratio.

k Vt ſi factū eſt in 12 ſi.
l 12 ſi. I, L. aut 13 figura C. C.
m 12 ſi. C, D. 13 ſi. L, L.
n Vt factū in 13 figu.
o 13 ſi. M, N, O.
p 13 ſi. S, aut 14 ſig. C. C.
q 13 ſi. B, 14 ſi. E. F.
r 8 ſi. ca 6 li. 1 A. B. A.
s Vt ſi factū eſt in 14 ſi.
t 14 ſi. D.
u 56 ſi. A.
x 15 ſi. F.
y Vt in 14 figura.
z 14 ſi G.
a 14 ſi. H.
b 14 ſi. I, K.
c 14 ſi M.
d 14 ſi. L.
e 4 muſcu. tab. Γ.
f 6 mu. ta. D.
g 14 ſi. N, dein O, aut potius ſeriatim ſpecta ſigu. cap. 2. lib 4.
h Apparet in 9 ſi. ad t, in 13 ad l.
i Vt factū eſt in 9 ſig.
k 13 ſi. H, K.
l 15 ſig. F.
m 15 ſi. C, D.
n Inſpectu aut 16 ſiguram.
o ſi. ca. 10 lib. 2.
p ſiguræ. 15 lib. 2.
q 2 ſi. ca. 2 lib. 4 K.
s eiuſ. ſi. L.
a 18 ſi. ca. 14 n. n.

appenſam ſeruare.ut interdum adhuc intactis oculi muſculis,cultello acutiore ad [t] iridem uſque ab oculo, *t 18.19 fi.*
ac ſi cutem à corpore auferres,illam excoriare,& deinde unde ortum duxit rimari poſsis. Aliquando uerò *cap. 14 ſ.*
ipſam membranam non niſi ablatis oculi muſculis aggredieris, perpendens ſemper hac totam anteriorem
oculi ſedem,præter corneam tunicam ſeu pellucentem duræ tunicæ partem amplecti:illis uerò,totam poſte
riorem. Cæterùm oculo & muſculis & adhæreſcente membrana [u] libero, [x] uiſorium contemplaberis ner *u Vt in 16*
uum,unà cum [y] uenis arterijsq́; ſecundùm ipſum ex cerebro in duram uſque tunicam exporrectis: deinde *& 14 fig.*
portionem uiſorij nerui longa ſectione diuides,& cultelli mucrone duræ cerebri membranæ,& tenuis mem *cap. 14.*
branæ portiones neruum inueſtientes,& poſtmodum nerui ſubſtantiam [z] inquires, ut uelut trium præci- *x 16 fi.ca. 14 S.*
puarum oculi tunicarum initia oſtendas, & inſuper uiſorium neruum ab oculo [a] diuidas, ut nihil præter *y 17 fi. ca.*
duram,ceu exactiſsima quæpiam ſphæra,appareat.Sphæram hanc ſummis digitis ſiniſtræ manus ita appre- *14 δ.*
hendes,ut pollex quidem pupillam,reliqui autem eam ſedem in quam uiſorius neruus implantatur compre *z 17 fi.ca.*
hendant,dein dextra manu acutiori nouacula ſectionem quàm poteris longiſsimam in dura oculi tunica *14 a. fi. y. a Vt in 16*
tranſuerſim duces,ut citra compreſsionem omnes oculi humores excidere poſsint. Hi enim hac ducta ſe- *fig. cap. 14.*
ctione,oculoq́; in dextram manum aſſumpto,in manus ſiniſtræ uolam ita ſunt demittendi, ut cryſtallinus
uitreo elatiorem locum habeat:negocium enim confuderis,ſi uitreus ſuper cryſtallinum reuoluatur. Atque
id ne fiat uitabis,ſi quum in uolam ex oculo humores prolabi ſinis,oculum non admodum à uola eleuatum
teneas,& poſterior oculi pars,qua uiſorius neruus inſeritur,uolam magis reſpiciat. Suſceptis ad hunc mo-
dum humoribus,& repoſita aliquandiu illa oculi parte ex qua humores prolapſi ſunt,manum leuiter modi-
ce ve inuertes,ut aqueus è uola ſiniſtræ manus profluat,ſolusq́; uitreus cum cryſtallino [b] reſeruetur. Mox *b Vt figura*
conſiderabis [c] tunicam palpebrarum pilis quàm ſimillimam,quæ orbiculatim cryſtallino humori conna- *12 cap. 14*
ta,anteriorem uitrei humoris ſedem inueſtit,integitq́;. Tunicam hanc cultelli mucrone à cryſtallino hu- *c 12 fi.ca.*
more primùm diuelles,& deinde à uitreo ſubleuatam,ſupra chartam aliquam, cui & reliquas oculi partes *14 h,h adi.*
ſeriatim adhibebis,extendes. Cryſtallinum humorem digitis ex uitreo quàm minimè compreſſum eximes: *ant tota 11*
& uitreo in ſuum locum in charta repoſito,illæſum humorem cryſtallinum ſcripturæ alicui primùm impo- *figura.*
nes,& deinde cultelli mucrone ipſius lateri modicè indito,ſcripturæ nunc altiùs nunc demiſsius accommo
dabis,qui omnia ſpecilli non excauati inſtar longè quàm ſint maiora reddat,conſideraturus. Porrò ipſius [d] *d 10 fi.ca.*
tunicam,quam tenuiſsimæ in cepis pelliculæ modò tenuem ac pellucidam,ſed duriorem eſſe diximus,ex ip *14 d & 10*
ſius primùm lateribus cultelli mucrone dirimere conuenit:& deinde unguibus ab humore auulſam, ad ſuũ *in 9 fig.*
in charta locum reponere. Vt uerò cryſtallini humoris diſcas duritiem,poteris illum inter digitos premen-
do confringere,&poſtmodum chartæ adhibere. Cæterùm ut tres adhuc reliquas contempleris tunicas, ocu
li partem ex qua humores deciderunt,ſuper ſiniſtrum pollicem euertes:& ilicò [e] quæ ex uiſorij nerui ſub- *e 15 fi.ca.*
ſtantia diſſoluitur tunica ſeſe offeret,aut extenſa adhuc,aut uti plerunque ſolet,inſtar muci collecta. qua- *14.*
propter tunc ſtylo rurſus uenit extendenda,& quantam habeat amplitudinem,cuiusq́; coloris & ſubſtantiæ
ſit,inquirendum. Deinde rurſus erit colligenda,ac denique à ſuo [f] principio ubi duntaxat firmatur abſe- *f 14 fi. ca.*
cta,in chartam reponenda. Iam interna uueæ tunicæ [g] ſedes undiquaque eſt conſpicua, in qua primùm ip *14 l.*
ſius intueberis colores,deinde hamulo uueam à dura diuellens, [h] uenarum ex dura in illam tranſitum, & *g tota ferè*
nigricantem ipſius colorem perpendes. quum uerò ad [i] iridem diuellendo pertigeris, ipſius hic contem- *14 fig. cap. 14.*
plaberis ad corneam firmiſsimum connexum,& [k] pupillam:cuiusq́; coloris uuea ſit. quà à cornea [l] abſce *h 15 fi.ca.*
dit,atque è corneæ regione conſiſtit. Vueam hoc modo diuulſam,& à ſuo exortu ubi firmiſsimè duræ tuni *14 p.p. &*
cæ committitur,diſſectam,in chartam repones, & ſolam iam duram tunicam cum pellucida ipſius inſtar *16 fig. n.n.*
cornu parte contemplaberis,ipſius examinans craſsitiem,& eam partem pellucidam. Vbi & hanc in ſuum *i 15 fi. ca.*
ordinem in charta locaueris,memoriæ omnia commendaturus,uelut ab oculi centro ad extimam uſque ſu *14 q.q. & 18 fig. θ.*
perficiem,& hinc rurſus ad centrum ſingula enumerabis:& poſtea,niſi moleſtum fuerit, ſiniſtrum aggredie *k 15 fi.ca.*
Alia oculi administratio. ris,à quo [*] adhærentem membranam,& [m] muſculos,ut in dextro adminiſtrabis. uerùm in duram quæ u- *14 r.*
ueam ſimul penetret,ſectionem nullam duces,ſed quàm minimè compreſſo oculo nouaculæ mucrone ſen- *l 25 fi. ca.*
ſim [n] ſectionem in dura molieris,non quæ primo iniectu eam diuidat,ſed quæ ſæpius iterata, ad uueam uſ *14 àq. ad q.*
que pertingat. ſectioni deinceps tenuem,ſed retuſum ſtylum inſeres;ac ſenſim uueam à dura dirimes, ut iã *m 18, 19 fi. ca. 14 o.*
commodè forpicula duræ tunicæ ſectionem,quæ orbiculatim oculum ambiat,illæſa interim uuea perficere *m 18 fi.ca.*
queas,ut uenarum ex dura in uueam tranſitum,& uuea poſtmodum diſſecta,humorum ſitum paulo melius *14 ζ. ζ.*
Auditus organi examen. contempleris. Abſoluta oculi anatome,auditus [o] organum,ſi oſſa reſeruanda minus duxeris, erit aggre- *n Vt ſecta tũ eſt in 16*
diendum. & primùm auris natura euadit conſpicua,ſi à cartilaginea qua conformatur ſubſtantia,cutis utrin *fig. cap. 14.*
que ſeparetur. At auditorij nerui proceſſus difficilius adinuenitur,ſerra tamen maxima oſsis portione, quæ *o Exprimi*
ſupra meatum habetur,& deinde cultro fortiori reliquo oſſe ad meatum uſque execto, membrana in quam *tur fig. cap.*
neruus degenerat,& huius organi oſsicula euadunt cõſpicua. Si enim ſerra meatũ tetigeris, omnia uitiabis, *8 lib. 1.*
& cultro etiam ſubinde nihil promouebis,quòd in anguſto & anfractuoſo meatu, mollis tenuisq́; neruus fa
cile cum oſsibus diuellatur,contundaturq́;. Omnia tamen mihi percommodè ſuccedunt, ſi ſerra totam oſ-
ſis partem,quę auditus organum continet,à reliqua caluaria libero, & deinde tranſuerſim ualidiori cultro
os uniuerſum impetu diſſeco. Conuenit autem ita ſectionem moliri, ut ea oſsis ſedes quæ neruũ à cerebro
procedentem primùm excipit,ab illa ſeparetur,cui auris connaſcitur. Imò, ſi in uno latere negotiũ parũ ex
ſententia ceſſerit,nihil ſanè prohibet alterum quoque aggredi,& brutorum caluarias,ut bouis & ouis, ope-
ri adhibere,quum illis animalibus organum auditus non multum ab hominis fabrica diſcrepet. Rurſus ſi
oſſa haud reſeruanda putas, ſuaſerim ut frontis os quà ſupercilia ſpectat, paſsim effringas, [p] ſinum illum
quem continet accuratè examinaturus. idem quoque in oſſe cuneum imitante moliendum eſt,ut ipſius quo *p 3.4 fi.c. 12 li. 1 K.*

que

que [q] antra crebro apparentia, & quę illis continetur materia in conſpicuo ſint, nihilq; ſeptimo hoc libro deſcriptum lateat. Cęterùm nunc aliquot muſculorum adminiſtratio (dummodo in uno corpore uniuerſam abſoluturus es anatomen) adhuc ſupereſt, quibus uidendis alterum latus ſuffecerit. Aggredieris itaque muſculos cubitum mouentes, & qui radium, & brachiale, & digitos mouent: mox tibiam mouentes, & qui femoris motuum autores cenſentur: deinde pedis & digitorum motuum opifices ita ſimul cum ligamentis reſecabis, quemadmodum in ſecundo libro iam multò antè commemorami. Prorſus enim abs re ducerem, ſi illos muſculos, eorundemq; adminiſtrandi rationem, uel obiter etiam hic pertractarem. Quod uerò ad brachij & cruris uenas, arteriasq; & neruos attinet, quum horum duntaxat adminiſtratio nondum expreſſa ſit, eam nunc aggrediar. Primùm itaque à ſummo humero ad pollicis uſque unguem in cute ſectionem adeò leuiter duces, ut carnoſam membranam non uulneres: deinde ſectionis labri inuicem diremptis, omni ſtudio laborisq; patientia cutem à carnea membrana ita auferes, ut adipem omnem membranæ adhęrere ſinas. ſtudioſeq; obſerues, ne uenam quampiam, aut neruulum cuti connexum ſinas. & ſi fortè aliqnem ramum cuti exporrectum negligentia diuiſeris, & cum cute aliquouſque à carnea membrana ſeiunxeris, illum à cute ſedulò reſeca, & carneæ membranæ ita ut prorepebat, obtẽdito, ac dein cutem quemadmodũ cœpiſti adimito, nullibi cutis aliquid, neq; in brachio, neq; in cubito, neq; in manu relinquẽs. Iam [r] uenulas & [s] neruulos obſeruabis, carnoſæ membranę quà brachium attollentem integit muſculum oblatos: dein [t] primum brachij neruum, qui carnoſæ membranæ aliquouſque in externa brachij ſede exporrigitur, inſuper [u] ramulum tertij nerui [x] inter muſculum brachium attollentem, & eum qui brachium pectori adducit, in carnoſam membranam hic in anteriori brachij ſede diſſeminarum. In poſteriori autem brachij ſede & inferiori regione externi lateris brachij [y] neruorum ſurculos expendes, carnoſæ membranæ a quarto neruo brachium ingrediente deriuatos, ſimul cum [z] ramo quem is externæ cubiti ſedi obliquè offert. Mox [*] ſexti brachium petentis nerui ſeriem uniuerſam expendes. ea enim tota carnoſæ membranæ duntaxat exporrigitur. Iam humerariæ ſecundùm internum latus muſculi brachium attollentis [a] egreſſum ſpectabis, & ramulos quos hinc inde, donec cubiti attingat articulum, diſpenſat. Ad cubiti autem articulum, [b] ramum obſeruabis obliquè deorſum ad communis uenę conſtitutionem, ab humeraria diffuſum: dein [c] eum qui ſecundùm radium in poſteriora cubiti ad paruum uſque fertur digitum, axillaris uenæ ramum ſibi aſciſcens. [d] Ramum uerò quem humeraria rarius ad articuli cubiti profundiora mittit, ſi modò adfuerit, etiam citra ſectionem expendes, axillaris uenę [e] portioni animum accommodans, quæ ſub media longitudine brachij carnoſam membranam ſubit. Hanc enim [f] ramum ad communis uenæ conſtitutionem promere cernes: dein [g] alios ipſius ramos ſecundùm ulnam, ſeu inferiorem cubiti regionem, ad brachiale ferri ſpectabis: & etiam animaduertes huius portionis ſoboles per interiorem cubiti ſedem uariè admodumq; implicitè ad brachiale uſque & manus uolam excurrentes. Dein [h] communis uenæ ſeriem uniuerſam quoque intueberis, ad ſecundi brachium petentis nerui [i] propagines animum dirigens, quæ ab illo producuntur, ſimulatque in cubiti articulo carneam membranam ex alto adit. adhæc [k] ramum quarti nerui etiam ſpectabis, qui per externam cubiti ſedem ad brachiale uſque ſpargitur. Neruos digitos implicantes, aliquo pacto etiam modò cernis. uerùm magis conduxerit, eos tum primùm expendere, quum radices ipſorum ad digitos uſque perduxeris. Poſtquam itaque hæc omnia non reſecta adhuc carnea membrana diligenter non ſine magno uſu ſpectaueris, illam unà cum ipſis annexis uenis & neruis à ſuccumbentibus muſculis auferes: ac mox [l] muſculum, cuius beneficio brachium pectori adducitur, ad ipſius uſque inſertionem ab illis quibus adnaſcitur partibus liberabis. idem & in [m] illo molieris, qui brachium attollit, & ijs quoque qui ſcapulam mouentium primus & ſecundus habentur: dein clauiculam à ſummo humero [q] reſecabis, & [r] muſculum auferes à pectoris oſſe & clauicula mamillari capitis proceſſui inſertum, & [s] eum qui a ſcapula oſsi υ referenti implantatur, & [t] eum quoque qui à prima pronatus, coſta, tranſuerſis proceſsibus ceruicis uertebrarum inſeritur. Cæterùm quum hos adimis muſculos, parum curandum eſt, num illos auferas illæſos, nonnihilq; uulneratos. hic enim non muſculorum, ſed uaſorum natura uenit diſcenda: & perpetuò cauendum eſt, ne uas, non autem muſculus uitietur. Si itaque ad hunc modum accuratè hos muſculos ademeris, in ceruicis uertebrarum latere neruorum [u] radices ſeriesq; eleganter occurrent, qui ab illis proſiliunt uertebris: atque ita etiam plexum neruorum in brachium excurrentium obſeruabis, à quo ſeriatim cuiuſque nerui digeſtionem perſequeris. Ac [x] primus occurrit, qui muſculo brachium attollenti præcipuè offertur: deinde [y] ſecundus, & [z] tertius. quorum ſeriem commodius ſpectabis, ſi capita [a] muſculi cubitum flectentium anterioris illinc unde prodeunt liberaueris, & muſculum à ſubdito illi [b] muſculo ad inſertionem uſque ipſius detraxeris. Mox enim ita præter ſecundi & tertij nerui ad brachium ingreſſum, etiam [c] quarti & quinti & ſexti nerui, & dein [d] arteriæ & [e] axillaris, & [f] humerariæ uenarum ingreſſum adinuenies, ſenſimq; ſingulorum diſtributionem ſequeris, quæ in ſecundo neruo obſeruatu eſt prompta: & tertij quoque nerui ſeries ad cubiti uſque articulum in propatulo eſt, uti etiam & quinti nerui & ſexti. Quartus autem neruus, quà ſecundum brachij os uerſus externum illius tuber retorquetur, non occurrit, niſi obliquè ſecundùm nerui ductum [g] muſculos cubiti extenſionis autores diſſecueris, neruiq; progreſſum ita uitiatis muſculis perſequutus fueris. Vbi autem hunc ad externum cubiti articuli latus uſque deduxeris, [h] ramosq; quos hactenus in progreſſu edidit examinaueris, [i] muſculis ab externo humeri tubere principium ducentibus, a ſua origine liberatis, ramos quarti nerui expendes, qui illis muſculis offeruntur: & eam ſequeris [k] propaginem, quæ tandem externæ pollicis regioni, ut & indicis quoque & medij ſurculos exhibet. hanc enim leui negocio reperies, ſi [l] muſculo attenderis bifido tendine

Muſculorũ in propoſito hactenus corpore non diſſectorum examen.

Venarum, arteriarum & neruorũ brachij examen.

q 1 ſi. ca. 6 lib. 1 C. D. e. r ſi. ca. 6 li. 3 d. s 2 ſi. c. 11 lib. 4 ξ, λ. t eiuſ. ſi. τ. u eiuſ. ſi. υ. x 3 muſ. ta. inter P & Δ. y 3 ſi. c. 11 lib. 4 Ω. & char. 32. de rinati à φ. z eiuſ. fig. char. 33. a 2 ſi. c. 11 lib 4 υ. à ſi. ca 6 li. 3 inferius a, dein e, 6. b eiuſ ſi. b ad a. c eiuſ. ſi. i. uerſus, ubi ſuſcipit a, u. d eiuſ. ſi. g. e eiuſ. ſi. v. f eiuſ. ſi. a. ad a. g eiuſ. ſi. u. x, y, Z. h eiuſ. ſi. a. β, γ, δ, &c. i 2 ſi. c. 11 lib. 4 Δ, Θ, Λ, Ξ, Γ, Σ. k eiuſ. fig. cha. 49. l 3 muſcu. tab. Δ. m 4 muſ. ta. Ξ. o 5 tab. Γ. p 9 1. Γ. Δ. q Vt in 5 muſc. tab. r 4 tab. Θ. 1 5 ta. R, S. t 9 tab. C. u Vt in 1 ſi. c. 11 li 4. et ultima figu. lib. 4. x 2 ſi. c. 11 lib. 4 f. y eiuſ. ſi. p. & ult. ſi. li. 4 S. z eiuſ. ſi. τ. & ult. ſi. T. a 6 tab. Θ. b 7 tab. P. c 2 ſi. c. 11 lib. 4 Φ, dein ●, dein u. d ſi. ca. 12 lib. 3 N. e fig. ca. 6 lib. 3 m. f eiuſ. ſi. a. g 9 muſc. tab S. T. h 3 ſi. c. 11 lib. 4 Ψ. Ω. & cha. 32.

i 9 tab. Z, Θ, Λ. k 3 fig. cap. 11 lib. 4 cha. 35. l 11 tab. A.

Vu brachiale

brachiale extendenti. Iam quarti nerui [m] propago ſimiliter inquirenda eſt, quæ ulnę exporrecta, ad brachiale uſq; excurrit, & [n] muſculis ab externa ulnæ ſede initium ducentibus ſurculos depromit. Vt uerò reliquum [o] tertij quintiq; nerui, & dein [p] reconditæ axillaris uenæ portionis, & [q] manus arteriæ in cubito & manu progreſſum uideas, [r] muſculorum ab interno humeri tubere originem ſumentium capita ueniunt liberanda: ita enim in anteriori cubiti articuli ſede uenæ & arteriæ, & tertij nerui in cubitum ingreſſus occurret: & [s] eleuato ſecundos quatuor digitorum articulos flectente muſculo, ipſorum ad brachiale uſque progreſſum etiam obſeruabis, unà cum quinti nerui (qui ſecundùm poſteriora interioris humeri tuberis in cubitum fertur) portione ulnæ exporrecta, & ſub medio longitudinis ulnæ [t] ramum ſpargente. qui in cubiti exteriora reflexus, externæ ſedi parui digiti & anularis & medij ſurculos offert: quem leui negocio, quũ in ſuperficie propemodum ducatur, adinuenies, reliquum uerò quinti nerui & tertij progreſſum reperies, ſi [u] tranſuerſum in interna brachialis ſede repoſitum ligamentum diuiſeris, ac dein exiguo cultello uenæ, arteriæ, & illorum neruorum ſeriem ad extremos uſque digitos perduxeris. Cæterùm priuſquam cruris neruos & uaſa inquires, etiam diligenter obſeruabis neruorum ex thoracis uertebrarum lateribus proſilientium [x] diſtributionem. quam tunc demum opportunè inuenies, quum ſedulò illorum diſtributione uel in his noſtris commentarijs perlecta, muſculorum diſſectionem perſpectiſsimam habes, qua hic non minus indiges, quàm ante muſculorum adminiſtrationem abſolutiſsima oſsium cognitione. Quum itaq; ad lumborum uſque uertebras deuentum erit, ab inguine ad pedis uſque pollicem, ſimiliter atq; in brachio, ſectionem duces, cutem ad carneam uſq; membranam diuidens: ut dein uniuerſam femoris, tibiæ & pedis cutem illæſa carnea membrana, & uenis & arterijs & neruis, inter hanc & cutem excurrentibus ad ipſam relictis, quoad licebit commodè, auferas: moxq; [y] quatuor neruorum crus petentium radicis exortusq; inquiras neruos è lumborum uertebris & ſacro oſſe proſilientes, ſecundùm ipſorum ſeriem ſubſequendo. Deductis uerò hunc in modum ſectionis ordine ad crus quatuor ipſius neruis, primi nerui [z] ſobolem expendes carneæ membranæ in externa femoris ſede exporrectam. dein ſecundi nerui [a] ſobolem in anteriori femoris ſede ad carneam membranam plerunque diffuſam. Hic [b] uenam quoque obſeruabis per femoris & tibiæ interiora ad pedis uſque ſummum, ſimul cum ſecundi nerui ſobole exporrectam. Tertij nerui [c] ſobolem carneæ membranæ oblatam inuenies, ſi inguini animum adhibueris. Vt autem quarti nerui [d] ramus in carneam membranam diffuſus occurrat, [e] primum femur mouentium muſculum ab ilium oſſe & ſacro, coccygeq; ad inſertionem uſque liberabis, moxq; quarti nerui truncum eumq; ramum ſpectabis. Quo inuento etiam [f] ramum quarti nerui in carneam membranam iuxta poplitem, femorisq; humiliora diffuſum inquires, & dein quarti nerui ramos tibiæ cuti multifariam ſimul cum uenis depromptos, in carnea membrana peruestigabis. & mox ad inguina reuerſus, primi nerui ſeriem in muſculis occultatã, cultello per muſculos quæres, quod & in ſecundo & tertio facies: quanquam cum tertio etiam arteriæ & uenæ [g] propagines inueniendæ ſint, quæ per pubis oſsis foramen in femur delabuntur. Venam autem & arteriam inſigniores femur petentes, diſſectis uitiatisq; muſculis ſenſim adinuenies: & obſeruatis ipſarum ramis, progreſſum eorundem ſequeris, quà ſecundùm femoris os retorquentur, ac poplitem unà cum quarto neruo adeunt. Vbi tria hæc, uenam ſcilicet, arteriam & neruum repereris, qui in poplite diuidantur peruestigabis, & muſculis ligamentisq; uariè diſſectis, uniuerſam ipſorum ſeriem diſces. Quo in opere quantum diligenti, & non ſemel tãtum repetita noſtrarum deſcriptionum lectione, & prompta imaginum ipſi reſectioni adhibitione iuuaberis, ipſo uſu facile experieris. Cæterùm ſi ex oſsibus, quæ iam ex præſenti corpore tibi ſunt reliqua, ſceletum efformare, aut alias illa ad oſsium doctrinam inſpectionemq; aſſeruare uiſum fuerit, noſtra parandorum oſſium cartilaginumq; uteris ratione, quam ad calcem primi libri tradidimus, itaque uniuerſæ mortuorum diſſectioni colophonem adhibebis.

Venarum, arteriarum & neruorũ cruris examen.

m 3 fi. ca. 11 li. 4 ch. 37. diffundens char. 38, 39, 41.
n 10 muſ. ta. Λ, Ξ, Π.
o 2 fi. c. 11 li. 4 ch. 43.
p fi. c. 6 li. 3 q. q.
q fi. ca 12 li. 3 N.
r 1 mu. ta. V, X, Y, Z.
s 5 mu. ta. Θ.
t 2 fi. c. 11 lib. 4 char. 46.
u 4 muſc. ta. ß.
x conſpiciũtur 2 & 3 fi. c 11 l. 4.
y 2 fi. c. 11 li. 4 chara. 57. 60, 66. 71.
z eiuſd. fi. cha. 58.
a eiuſ. fig. cha. 61.
b fi. c. 6 li. 3 Θ.
c 2 fi. c. 11 lib. 4 char. 68.
d eiuſ fig. cha. 72.
e 9 muſcu. tab. Π.
f 2 fi. ca. 11 lib. 4 char. 74. atque ita totã reliquã quarti nerui ſeriem unde pete.
g ulti. fig. lib. 3 i.

DE VIVORVM SECTIONE NONNVLLA. Caput XIX.

PERINDE ſanè ac mortuorum ſectio cuiuſque partis numerum, ſitum, figuram, ſubſtantiæ proprietatem & compoſitionem accuratiſsimè docet: ita quoque uiui animãtis ſectio interim functionem ipſam manifeſtò oſtendit, interim ad huius inuentionem ratiocinationes percommodè exhibet. quare etiam meritò in mortuis animantibus primùm ſtudioſi ueniunt exercitandi, ut poſtmodum actionem uſumq; partium inquiſituri, promptè niuum animal aggrediantur. Cæterùm quum corporis permultæ ſint particulæ, differentibus actionibus uſibusq; dicatæ: multiplices quoque uiuorum ſectiones eſſe, neminem decet ambigere. In oſsibus quippe, ut ſeriatim ſingula pertractemus, à uiuorum Anatome petimus, num corporis hæc optimũ fulcrum ac firmamentum ſint, numq; omnia his adnaſcantur, adſtabilianturq;. quum enim uiui animantis os aliquod ruptum cernimus, uniuerſum membrum fracturæ ſubiectum collabi, neque amplius firmari intuemur: quod quia crebrius caſu obuenit, in oſsium uſu indagando, uiuorum ſectionem non magnopere requirimus. Cartilagines quoque ſimili ratione quædam firmare, quum franguntur, diſcimus: in articuli uerò alicuius diſſectione, uidemus quid cartilago præſtet, etiam ſi hanc in uiuo animante non obeamus. atque ita etiam ligamenti oſſa colligantis uſus in mortuis quoque uiſitur, ut & ligamentorum etiam tranſuerſim tendinibus obductorum. dum enim [a] tranſuerſum in brachialis interna ſede poſitum ligamentum diuidimus, [b] muſculumq; digitorum ſecundos aut tertios articulos flectentem ad ſuum principium trahimus, id uidemus in hoc potiſsimùm factum, ut tendines, quo minus è ſua ſede exurgant, contineat. quanquam id in cane uiuo etiam licebit cernere, ſi obiter cutem à cubito & manu liberaueris, & cultello tranſuerſum in brachiale ligamentum, & [c] alia quæ in externa ulnæ & radij ſede ad brachiale habentur, diuiſeris. mox enim

Quid mortuorum ſectione, & quid uiuorum diſcatur.

Oſsium ac cartilaginum uſus uiuo animante qui uidẽdus.

Ligamentorum uſus.

a 4 muſc. ta. ß.
b 4 muſc. tab. fi. 5 ta. Θ.
c 2 muſ. ta. charactères 1, 2, 3, 4, 5, 6.

nim quum canis ſuo impetu digitos flectet,& extendet,tendines è ſuis ſinibus ſublenari cernes. In hac etiã administratione muſculorum actionem ſpeculabere,quum illos in ſe,ubi maximè ſunt carnei,colligi,craſſeſcereq́;,& rurſus produci graciléſq́; fieri uidebis,prout collecti partem attrahunt, aut remiſsi eductiq́; eã ab alio muſculo incontrarium uelli ſinunt,aut etiam alioquin ſuam collectionem non exercent. *Muſculorũ uſus & functio quo ſpectentur.* Neque id hic in cubito duntaxat eſt obſeruandum,uerùm altiùs ab eodem cane cutis eſt adimenda, ut brachiũ uniuerſum axillaq́; denudetur,& nerui per axillam in id prorepentes appareant: ex illiſq́; aliquem laqueo intercipias,cuius ſeriem in muſculos quoſdam pertinere cognoueris. Verùm quum canis neruorum numerus diſtributioq́; non admodũ cum homine conueniat,ſuaſerim,ut quum hanc ſectionem in uiuo cane obiturus es,mortuum quoque ad manũ habeas, in quo neruorũ per brachium & cubitum excurrentiũ ſeriẽ didiceris,atque ita neruũ aliquem inueneris,qui in muſculos quoſdam digeritur: uti ferè illi erunt,quorũ alter in homine [d] tertius eſt,ac ſecundùm anteriorẽ cubiti articuli ſedẽ in cubitũ fertur:alter uerò [e] quintus,ſecundùm poſteriorẽ interioris humeri tuberis regionẽ in cubitũ properans. *Nerui in muſculos uarſus.* Huiuſmodi enim nerui in cane etiam obſeruantur,& illis alicubi priuſquã ad cubiti articulũ pertingant ligatis, motus aboletur muſculorũ digitos & brachiale flectentium. unde ſi & illum neruũ etiam uinculo interceperis, qui in homine mihi [f] quartus numeratur,& ſecundùm humerum ad externum ipſius tuber porrigitur, etiam motus abolebitur muſculorum brachiale & digitos extendentium. Conduxerit autem huiuſmodi neruos laqueis intercipere, quo illis modò in hoc, modò in illo neruo ſoluris, muſculorum motum reſtitui obſerues. Iam muſculo alicui muris forma donato (quales hic in cubito occurrunt plurimi) longam ſectionem induces, quæ uentrem totum penetret, ut muſculi illius motum, huius ſectionis gratia non perdi expendas. Dum autem tranſuerſam ſectionem uentri induces,tantum muſculi motum aboleri uidebis, quanta erit ſectionis profunditas. Quum uerò uentrem prorſus diuides, muſculum ad inſertionem ipſius una parte, alia uerò ad exortum colligi retrahiq́; obſeruabis. Quòd ſi alterius alicuius muſculi tendinem præſcindes,muſculum uerſus exortum conuelli cernes. Item ſi caput diuiſeris, is ad inſertionem contrahetur. Si uerò inſertionem & caput unà abtruncaueris, muſculus ad ſuum uentrem ſedemq́; quà maximè carneus eſt conglobabitur: itaque muſculorum functio tibi hæc molienti erit obuia. Si autem priuatim nerui alicuius, aut peculiaris muſculi functionem inquirendam duxeris,cum neruum & muſculum, ut iam in brachio & cubito faciendum præcepi, aggredieris. Neque eſt quod hic prolixè commemorem, qualiter in his administrationibus canes aut eius generis animalia ligare conueniat,quum quiſque pro ſua induſtria,ſi modò in mortuorum ſectione adamuſsim uerſatus fuerit,hęc omnia rectiſsimè ſit obiturus. Adeò ut de uiua neruorum muſculorumq́; ſectione,nihil dicendũ ſuperſit,quanquã & de neruis recurrentibus paulo pòſt quędam noua ſeſe offerente occaſione ſubijciam. Vt autem uideas num [g] nerui ſubſtantia, aut membranæ illam induentes,animalem uim pręcipuè porrigant, opportunè feceris, ſi cutem femoris tibiæ & pedis auferas, ac [h] primo femur mouentium muſculo à ſuis exortibus liberato, [i] quartum femur petentem neruum inquiras: & huius membranis à nerui ſubſtantia detractis, expendas qui pedis digiti ipſeq́; pes adhuc moueantur,ipſeq́; neruus concreditum ſibi munus adhuc utcunque exerceat. *Neruorum uſus examen.* Verùm ſi quis medullæ dorſalis munus rimari ſtatuiſſet, uiſurus qui ea læſa, partes læſioni ſubditæ ſenſum motumq́; perdant, huic licebit canem ita aſſeri cuipiam aut trunco alligare,ut dorſum ceruicemq́; porrigat, quo dein grandiori cultro uertebrarum aliquot ſpinæ præſcindi queant,tandemq́; dorſalis medulla ea ſede nudari poſsit, qua illam quis ſecandam arbitrabitur. nihil enim facilius eſt,quàm tunc uidere motum ſenſumq́; ſubditarum ſectioni partium aboleri. *Dorſalis medulla.* Cæterùm in uenarum uſu inquirendo,uix quoque uiuorum ſectione opus eſt: quum in mortuis affatim diſcamus,eas ſanguinem per uniuerſum corpus deferre,& partem aliquam non nutriri, in qua inſignis uena in uulneribus pręſcinditur. *Venarum.* Item in arterijs, uiuorum ſectionem uix requirimus, quanquam licebit alicui [k] arteriam in inguina procedentem nudare,uinculoq́; intercipere,ac intueri, partem arteriæ uinculo ſubtenſam non amplius pulſare. Atque ita leui negotio obſeruatur in arterijs ſanguinem natura contineri,ſi quando arteriam in uiuis aperimus. *Arteriarũ.* Vt autem certiores fiamus,pulſandi uim non arterię ineſſe, aut contentam in arterijs materiam pulſuum opificem exiſtere,uerùm à corde eam uirtutem pendere, pręterquàm quòd arteriam uinculo interceptam non amplius ſub uinculo pulſare cernimus, licebit inguinis femoris ve arteriæ longam ſectionem inducere,& canaliculum ex arundine tam craſſum aſſumere, quanta arteriæ eſt capacitas: & ita illum ſectioni indere, ut ſuperior canalis pars altius in arteriæ cauitatem pertingat,quàm ſectionis ſuperior ſedes: & ita inferior quoque canalis pars, deorſum magis ipſa inferiori ſectionis parte protrudatur: ac dein uinculum arteriæ circundetur, quod ipſius corpus ſuper canalem ſtringat. Quum enim id fit, ſanguis quidem & ſpiritus per arteriam ad pedem uſque excurrit, uerùm tota arteriæ pars canali ſubdita non amplius pulſat. Soluto autem uinculo arteriæ pars canali ſuccedens, non minus quàm ſuperior pulſum oſtendit. Quanta uerò uis à corde per arterias cerebro deducatur, poſtea uidebimus: nunc Galeni uiuam in hac demonſtratione confectionem ſummopere mirantes, qua omnia præſcindi ſuadet quæ cerebro & cordi ſunt communia: ſemper omittens [l] arterias, quæ per tranſuerſos uertebrarum ceruicis proceſſus caput petunt,& etiam non mediocrem portionem uitalis ſpiritus in [m] primos duræ membranæ ſinus,atque ita etiam in cerebrum deferunt: adeò ut non mirum ſit, cerebrum diutius in illa adminiſtratione ſuo munere fungi,quàm commodè Galenus fieri arbitrabatur. reſpirat enim in hac ſectione diutiſsimè animal,& aliàs mouetur. ſi uerò currit,itaq́; multo ſpiritu indiget, non multo pòſt concidit: quanquam adhuc poſtea cerebrum animalis ſpiritus ſubſtantiam recipiat, ab illis arterijs quas per tranſuerſos ceruicis uertebrarum proceſſus caluariam petere recenſui. Cæterùm hoc loco,ubi de uiuorum

Vu 2 ſectione

d 2,3 fi.c. 11 li.4 T et eius lib. ult. figura T. e 2,3 fi.c. 11 li.4 et ult. fig. m. f 2,3 fi.ca. 11 li.4 et ult. fig. e.

g Intimã neruiſubſtã tiã, et duas illi obductas mẽbranas oſtēdit 17 fi.c. 24 huius libri a.ß.γ. h Vt in 10 muſ.ta.libe ratũ eſt ut & uidetur ζ. i 2,3 fi.c. 11 l.4 cha. 71 & ult. figure tab. k fi.ca.12 lib.3 φ.

l fi.ca.12 lib.3 F. m 7 fi. P, P et Q,Q. 9 fi. S,S & T,T.

ſum arteriæ uenalis truncum manu commodè apprehendas. In huiuſmodi quoque adminiſtratione non inutiliter cordis baſim amplecteris, unoq; uinculo uaſa ab ipſa prodeuntia ſimul & ocyus intercipies, ac dein ſub uinculo cor execabis, ſolutisq; quib. animal colligatum eſt laqueis, currere ſines. Vidimus enim ali quouſque etiam ita affectos canes, ſed præcipuè feles, cucurriſſe. Cæterùm cordis motus, ut & arteriarum, rectiùs ſpectabis, [r] ſi mox atq; canem aſſeri alligaueris, ſectionem à iugulo per coſtarum cartilagines, quà illæ oſsibus continuantur, in utroque latere acuto admodum cultro duces, ac mox ab unius ſectionis fine tranſuerſim ad finem alterius ſectionis, tertiam ſectionem in peritonæi uſque cauitatem molieris, & leuato pectoris oſſe cum ipſi coarctatis cartilaginibus, & ſepto tranſuerſo ab ijs liberato, pectoris os ad animalis caput ſurſum reflectes: ac mox diuiſo cordis inuolucro, una manu cor apprehendes, & alia arteriam magnam dorſo exporrectam continebis. Quanquam & hæc omnia melius obibis in ea uiua ſectione, quam inter alias ut pote uberiorem in ſcholis exhibere conſueui. atque hanc ideo, ſimulatque nonnulla de cerebro ſubiunxero, perſcribam prolixiùs, ut ab alijs leuiori negocio quoque aggrediatur. In cerebri igitur ipſiusq; partium examine, parum omnino in uiua ſectione uidendum eſt, quum hic uelimus nolimus, uel theologorum noſtratium cauſa, memoriam, rationem & cogitationem brutis animalibus adimere debeamus, utcunque illis cum homine eadem ſit conſtructio: atque ita Anatomes ſtudioſus, & in mortuorum ſectione uerſatus, nullaq; hæreſi infectus, probè intelligit, quàm malè mihi conſultum uelim, ſi quòd aliàs longè lubentiſsimè facerem, de cerebri uiua ſectione aliquid inſtituerem. Quòd tamen ad ſenſum & motum attinet, uidere eſt, cerebro ablato utrunque perire. Atque hic eadem indagandi eſt ratio, quam in neruorum adminiſtratione præcepimus. Num uerò cerebrum ſentiat, in homine uenit inueſtigandum: qui quum id ſcinditur, aut premitur, indicet num dolore afficiatur, num ve quo cerebrum alteratur, ſentiat: uti in capitis uulneribus indies experiri integrum eſt. Rurſus caluariam canis poſſe frangi, & cerebri uentriculum aut dextrum aut ſiniſtrum aperiri, ac qui animal motum perdat, illumq; denuò occluſo uentriculo recipiat, neminem ambigere arbitror. Porrò ſectionem quam me deſcripturum paulo antè pollicebar, in prægnante cane, aut ſue aggredieris: quanquam uocis occaſione ſuem accipere magis conueniat. canis enim aliquandiu ligatus, utcunque illum afficias, ſubinde neque latrat, neque ululat: itaq; uocis ablationem aut reſolutionem interdum expendere nequis. Primùm igitur animal ut ſupinum iaceat, anterioremq; colli ſedem, & liberum corporis truncum porrigat, aſſeri ita quàm poteris ualidiſsimè pro tua induſtra rerumq; copia, alligabis. Nõ enim arduũ eſt, aſſerem quempiam ſumere, cui foramina inſint ligandis cruribus apta: aut ſi nulla adſint foramina, promptè aſſeri duo baculi ſubijciũtur, illisq; crura aduinciuntur. Inter cętera autem, ſuperioris maxillæ præcipua habenda eſt ratio, ut illa ualidè aſſeri firmetur. quod feceris catenula, aut corda quapiam robuſtiore ante dentes caninos ligata, ac dein cuipiam aſſeris anulo, aut foramini, aut ut commodius duxeris commiſſa, ut ſcilicet collum exporrectum, caputq; immotum ſit, & interim animal liberè reſpiret clametq;. Priuſquam uerò animal ita uincitur, ſpectatoribus iam in mortuorum Anatome uerſatis recenſere ſoleo, quæ nam potiſsimùm præſenti ſectione ſint uidenda, ne prolixa inter ſecandum dein enarratio operi obſit, idq; forſitan dicendo interturbetur. Mox itaque longam in collo ſectionem acutiori nouacula duco, quę cutem & ſubiectos illi muſculos ad aſperam uſque arteriam diuidat: id cauens, ne ſectio in latus aberret, uenamq; notatu dignam uulneret. dein manibus arteriam aſperam comprehendo, & illam ab incumbentibus muſculis digitorum duntaxat opera detegens, ad huius latera ſoporales arterias, illiq; attenſos ſexti paris neruorum cerebri neruos perquiro. dein recurrentes neruos lateribus aſperæ arteriæ adnatos etiam obſeruo, quos interdum laqueis intercipio, interdum præſcindo: idq; primùm ex altero latere, ut neruo hic intercepto præſecto ve dilucidè obſeruetur, qui media uox pereat, totaq; ambobus neruis læſis intercidat: & ſi laqueos ſoluo, rurſus redeat. id enim citò & citra inſignem ſanguinis fluxum expenditur, ac pulchrè auditur, quàm ualidam efflationem animal citra uocem moliatur, recurrentibus neruis cultello diuiſis. Hinc ad abdomem uenio & acuta ualidaq; nouacula ſub ſpuriarum coſtarum cartilaginibus, mucronataq; pectoris oſsis ſede ſectionem inſtar ſemicirculi uno ductu ad peritonæi uſque cauitatem molior: ex cuius ſectionis medio ad pubem uſque aliam tento, quæ promptè ſuccedit, ſi cultrum aut nouaculam peritonæi cauitati indem, itaq; inteſtina & uterum fœtibus diſtentum duabus illis ſectionibus detegem, id ſedulò ſtudens, ut aſtantium quidam pollicem [a] uaſis obdat, quæ ſub pectoris oſſe deſcendetia abdomen petunt, illa enim ſola hactenus multum ſanguinis fundunt. Hic modò ſectioni uiciniores hortor, ut manu [b] ſepto tranſuerſo adhibita, ipſius motum experiantur: diſsitos aũt, ut uentriculi & iecoris ueluti in thoracis cauitatem aſſumptionem & dimiſsionem ſpectent. Interea in altero thoracis latere longam ſectionem ad coſtarum uſque oſſa duco, ad eam ferè regionem, qua coſtæ in cartilaginem [c] degenerant. & dein ſecundùm coſtarum oſſa tranſuerſas ſectiones molior, ut oſſa incumbentibus muſculis aliqua ex parte liberem: & inſuper ſi operoſiorem adminiſtrationem ſequi uiſum ſit, intercoſtales muſculos in duobus coſtarum interuallis a tunica coſtas ſuccingente auferam, ut dein mediam inter illa interualla coſtam ſolarum manuum auxilio à tunica coſtas ſuccingente auellam: illaq; à ſua cartilagine fracta, & deorſum in latus inflexa, magna tunicæ coſtas ſuccingentis appareat amplitudo, quæ pel-

HAC *figura ſuem aſſeri, quem uiuis ſectionibus adminiſtrandis parare ſolemus, ac ultimo primi libri capite cũ reliquis anatomicis inſtrumẽtis propoſuimus, alligatũ conſpicias, ac modus quo in noſtris ſcholis utimur, aliqua ex parte ſiet obuius.*

Marginal notes:

r Vti paratus eſt 2 ſi. lib. 6.

Cerebri, functionum examen.

Viua ſectio, quæ Anatome ſpeculationis in ſcholis colophon adhiberi ſolet.

Spectasſi uiſum fuerit figuram capiti 9 li. 4. impoſitam.

Neruorum recurrentiũ examen, uocisq; eorum ſectione abolitio.

a 6 muſcu. tab. a.

Septi tranſuerſi ſuaſibus examē.

b 7 muſc. tab. Δ.

c Inter T et S 6 muſ. ta.

Pulmonis motuum.

lucida pulmonis motum utcunque commonſtret. Hac poſtmodum pertuſa, uidetur qui huius lateris pulmo concidat, thorace interim æquè ut priùs moto. Vt uerò id magis reddatur conſpicuum, plura coſtarum oſſa à ſuis cartilaginibus libero, quàm poſſum maximè hoc thoracis latus [d] aperiens, ut commodè per membranas thoracem interſepientes, altera pulmonis pars, quæ in thoracis cauitate nondum læſa, pulchrè cum thorace mouetur, ſeſe offerat: ac deinceps illis membranis pertuſis, hæc quoque mox à perforatione concidere & collabi uideatur. [e] Nunc in altero etiam latere acutiori cultro, una ſectione coſtarum oſſa à cartilaginibus libero, & à cartilaginibus pectoriſq́; oſſe ſeptum tranſuerſum reſeco, ut cum cartilaginibus, os illud diuulſis thoracem interſepientibus membranis, ſurſum ad collum reflecti queat, cordiſq́; inuolucrum in cóſpectu ſit. quod ilico cultello aperiendum eſt, obſeruandumq́;, quantum aquę contineat, & qui cor agatur. Verùm cordis motui non diu animum adhibebis, quin potius animali iam ferè propter concidentem undique pulmonem ſuffocato ſuccurres: ut dein adamuſſim rurſus cor arteriaſq́;, & fœtus in utero contentos, quamdiu uiſum erit, examines. Hactenus enim ſanguinis fluxus parum incommodi animali intulit, ſi modò illa quæ ſub pectoris oſſe repunt [f] uaſa aſtans aliquis obturauerit, ac pectoris os iam ſurſum ad collum reflexum iaciat, itaq́; ob uaſorum obliquitatem illa nihil amplius fundant. quod & in uaſis coſtis ſingulis exporrectis fit, quum coſtæ effractæ deorſum euertuntur: ipſeq́;, dum ſectionem adminiſtras, uaſa tantiſper dum obliquentur occludere adniſus fueris. Vt uerò uita animali quodammodo reſtituatur, foramen in aſperæ arteriæ caudice tentandum eſt, cui canalis ex calamo aut arundine indetur, iſq́; inflabitur, ut pulmo aſſurgat, ipſumq́; animal quodammodo aerem ducat. leui enim inflatu in uiuo hoc animali pulmo tantum quanta thoracis erat cauitas intumet, corq́; uires denuò aſſumit, & motus ipſius differentia pulchrè euariat. Inflato igitur ſemel atque iterum pulmone, cordis motum uiſu tactuq́; quantum lubet examinas, & arteriæ magnæ caudicem dorſo explicatam, aut in thoracis cauitate, aut ad lumborum uertebras comprehendis, & ſpectas pariter: nihilq́; tibi manifeſtiùs occurrit, quàm cordis & arteriarum pulſuum rhythmus. quo aliquandiu obſeruato, pulmo rurſus inflandus eſt: hocq́; artificio, quo mihi gratius in Anatome nullum comperi, magna pulſuum differentiarum cognitio paranda uenit. Quum enim pulmo diu flaccidus concidit, undoſus, formicans, & uermicularis cordis arteriarumq́; pulſus, motus ve ſpectatur. inflato autem pulmone, magnus rurſus & uelox efficitur, miraſq́; inæqualitates proponit: &, ut ſemel dicam, hæc adminiſtratio eiuſmodi eſt, qua omnium optimè pulſuum naturam medicinæ candidatis proponere ſoleo. Verùm in horum examine fœtuum gratia nunc non diu hæreo, ſed in aliqua bicorni canis ſuis ve uteri ſede, ſectionem ſuper fœtum aliquem duco ad [g] exterius ipſius uſq; inuolucrum penetrantem: quo deinceps ab utero diuulſo, fœtum cum ſuis inuolucris eximo, & exteriori effracto inuolucro, per interius ualde pellucidum oſtendo, qui fœtus reſpirare conetur, quamq́; pulchrè interiori quoq; inuolucro fracto aerem ducat. Mox proximum fœtum, quantum poſſum detego, uterum nulla ex parte ab exteriori inuolucro diuellens, ut hic ita fœtus uaſorum natura examinetur, uti prius uiuam fœtuum diſſectionem faciendam præcepi. Quum hæc molior, per interuallaq́; pulmonem inflari curo, nondum cordis & arteriarum motus latet. uerùm longo admodum tempore animalis uitæ ſuccurritur, & cordis [h] auricularũ motus etiam promptè expenditur, perinde ac [i] arteriæ uenalis, & [k] uenæ arterialis: quas ſi non ſat ſit proximè ad cor tetigiſſe, in aliqua pulmonis fibra ipſius ſubſtantiam à uaſis unguibus diſcerpo, & quod hic animaduertendũ eſt, obſeruari ſino, [l] dextrum poſtea cordis aperiens uentriculum, quo conſtet, qui cor illo etiam patente, nihilominus moueatur. [m] Siniſtro inſuper uentriculo unà adaperto, aut media cordis parte tranſuerſa ſectione [n] ablata, ſpectatores moneo, ut auricularum cordis motum nondum quieſcere intueantur. Dein ſi animali ante ſectionem potum colore aliquo infectum porreximus, idq́; cibos uarios ſeriatim ingeſſerit, cuiuſmodi humor in pulmonis aſperę arterię ramis occurrat, quęq́; ciborum in uentriculo ſit ſeries, perquiro: hac diſſectione, toti Anatomicæ ſpeculationi colophonem in noſtris ſcholis perinde addens, atq; huic meæ de Humani Corporis Fabricæ hiſtorię nunc illa finem impono.

Aquæ in cordis inuolucro repoſitæ, & cordis motuum examen.

Num cordis & arteriarum par pulſus ſit, examen.

Fœtuum examen.

Arteriæ uenalis, & uenæ arterialis motuum examen.

d Quaſi pareretur 1 fig. li. 6.

e Quaſi 2 fi. li. 6. pareretur.

f 2 fi. li. 6 B.C.D.E.

g Spectâ ſimul tabellas 30. figuræ lib. 5.

h 4 fi. li. 6 I.K.

i 6. fig. lib. 6 G.

k 6. fi. lib. 6. I.

l patet in 7 fig. lib. 6.

m patet in 9. fi. lib. 6.

n uti factũ eſt in 11 fi. lib. 6.

SEPTIMI ET VLTIMI LIBRI FINIS.

RERVM ET VERBORVM IN PRAECEDENTIBVS DE HVMANI CORPORIS FABRICA LIBRIS MEMORABILIVM INDEX,

in quo literæ a & b numeris adiectæ, ſuperiorem & inferiorem paginæ partem ſignificant.

ABARTICVLAtio 9.b
Abdomen cur ſummus rerum Opifex oſſe deſtitutum neceſſariò creari uoluerit 215.a
Abdominis membrana 373.b
Abdominis muſculi 213.b
Abdominis muſculi tranſuerſi 214.b
Abdominis muſculi tranſuerſi a peritonæo ſeparatu difficiles. ibid.
Abdominis muſculorum adminiſtratio duplex 114.b prior, qui fit a muſculorũ exortu obliquè deſcendentis ibid.
Alter modus ab ipſorum terminis obliquè deſcendentis 215.b
Abdominis muſculorum altera adminiſtratio, uerſus ipſorum initia obliquè deſcendentis 216.a obliquè aſcendentis, recti & tranſuerſi ibid.
Abdominis muſculorum delineatio obliquè deſcendentis 136.a aſcendentis 135.b recti 142.a tranſuerſi ibid.
in Abdominis muſculorum deſcriptione uarius Galenus 215.a
Abdominis muſculorum functionem inepte medicorũ uulgus aſsignare 215.b
Abdominis muſculorum octo adminiſtratio 427.a
Abdominis muſculorum octo deſcriptio 213.b obliquè deſcendentis. ibid. aſcendentis 214.a rectorum deſcriptio. ibid.b tranſuerſorum 214.b
Abdominis octo muſculorum breuis enumeratio 213.b
Abdominis muſculorum uenæ, ac arteriæ 353.b
Abdominis muſculorum uſus 215.a
Abdominis muſculos ſolos nouiſſe uidetur medicorum uulgus 215.a
Abdominis recti muſculi adminiſtratio 216.a tranſuerſi ibid.
Abdominis recti muſculi pars, qua ſimiæ abundant, & canes 314.a
Abdominis ſectio 426.b
in Abdomine candidior linea 215.b
Abbaumos 126.b
Abbans os ibid.
A'zarda 126.a
Acceptabulum 8.a
Accolarum Alpium, quæ Stiriam ſpectant, deformitas 15.b
Acetabulum 8.a
Acetabulum femori articulando paratum 95.a
Acetabulum herba 418.b
Acetabulum in coxendicis oſſe & humero 418.a
Acetabuli nomen ad quæ tertiò fuerit deductum 419.a
Acetabula, quæ ſecundò à ueteribus fuerint appellata 419.a
Acetabulorum uteri examen 434.b
Acies digitorum quæ 127.a
A'κρόχειρ 85.b
A'κρώμιον 73.a 126.b
A'κρωμίου ὀςέον 126.b
Acuale os 122.b
Acus uariæ ſectionibus aptæ, cum earundem delineatione 121.b
Adaicon 127.a
Adami morſus os 126.a
Additamentum 5.b
Additamentum uocatum 127.a
Adeps ſeu pinguedo πιμελή 181.b
A'δὴν quid 277.b
A'δενοειδὴς παραςάτης 405.a
Adeps quid 181.b ubi ſit copioſior. ibid. quibus ſit copioſior ibid.
Adeps cur albeat ibid.
Adeps meſenterij 388.b
Adeps omenti 382.a eius uſus. ibid.b
Adeps inteſtinis obductus 386.b
Adipis adminiſtratio, ſiue reſectio. 182.b
Adipis copia quibus animalibus attributa 181.b
Adipis delineatio 181.b
Adipis uſus quis. 181.b
Adipem etiã carni paſsim attendi 172.b
Adipem in thoracis lateribus dorſoq́; occurrẽtem ne carnis loco habeamus, cauendum 204.b
Adipem reponi inter cutem et tendinem uolæ 130.b
Adhærens alba ue oculi tunica 499.b
Adiutorium brachij 126.b adnaſcentia. 56 adnatum, adnexus. ibid.
Adoleſcentem quendam iuris ſtudioſum apud Patauinos glandis duos obtinuiſſe meatus, quorum unus ſemini, alter uerò urinæ deſtinatus eſſet. 414.b
Adoren 122.a
Adſenaſcem 126.a
Aegyptiorum mos in uirginibus proximè nupturis obſeruatus 410.a
Aegyptiorum pudendi muliebris caruncalas amputandi mos 410.a
Aer qui in reſpiratione digeratur, cordisq́; & ipſius ſubminiſtrantium partium functionis enumeratio 440.b
Aereæ ſubſtantiæ reficiendæ quas partes natura fabrefecerit, & quæ priuatim uitali ſpiritui ſubminiſtrent. 440.b
Aetatem complentes dentes 126.a
Agis 127.a
Agit os 126.b
Alacharam ibid.
Alagas ibid.
Alæ naſi 110.b
Alarum naſi muſculus præſentis capitis in altero latere 5, aut omnium 9 & 10. 187.b in altero latere 6, aut omnium 11 & 12. ibid.
Albadaran oſsiculum 92.b
Albertus, Thomas, Scotus, utriuſq; claſſis Theologi, de uermiformium proceſſuum uſu notati 491.a
Alberti, Thomæ, Scoti, de cerebri uentriculis opinio qualis 480.a
Alberti Magni de ſecretis mulierum indoctiſsimus liber 417.b
Alchatin 126.b
Alfaick os ibid.
Algorab ibid.b
Albam ibid.
Albarta 127.a
Alboſos 126.b
A'λυδρομοιῶτες nerui 333.a
A'λλαντοειδὴς ſecundum fœtus inuolucrum ueteribus cur appellatum. 420.a 421.a
A'λώπεκες muſculi 226.a
Alraſafe 127.a
Alrip ibid.
Alfabad 126.b
Alſelameet 127.b
Alſelanuat ibid.
Alſemſeminia ibid.b
Alſochi ibid.
Alterati color in nutritione alteranti ſimilis 391.a
Alibanorat 127.a
A'μαρυγαὶ 182.b
A'μβωνες 8.b

Ἄμνειος ſeu ἄμνιος membrana cuiuſmodi et cur a ueteribus ita dicta. 420.a 421.a
Ἀμφιβληστροειδὴς inuolucra 498.a
Ἀμφιβληστροειδὴς tunica 329.a
Amygdalæ faucium quæ 448.b
Anatomes profeſſores ridiculè hactenus renum officium propoſuiſſe 431.b
Ad Anatomes ſtudium prouehendum, præfectorum Italicorum diligentia & amor 426.b
Ad Anatomen cuiuſmodi corpus adhiberi conueniat ibid.
In Anatome docenda, oſtendendaq́ue quis ordo ſeruandus 425.b
Anatomiæ hactenus obſeruata ratio inutilis 114.b
Anatomicorum de inteſtino cæco nugæ 384.b
Anatomicorum de pylori ſitu error 377.b
Anatomicorum de uenæ cauæ exortu, prolixam eſſe diſceptationem 287.a
Anatomicorum de uentriculi cellulis error 377.b
Anatomicorum de uentriculi exteriore tunica nimis in fundo carnoſa, error 378.a
Anatomicorum uulgatis placitis non leuiter acquieſcendum 463.a
Anatomicis ueteribus auditus oſsicula incognita fuiſſe 122.b
Anatomici operis & inchoandi & abſoluendi, qui nam Veſalio præcipui autores extiterint 27.b
Anatomicorum commentum, qui bilem in ſuam ueſiculam aſſeruari docēt, ut iecur à putredine uindicet 393.b
Anatomicorum de cordis oſſe lapſus 69.b
Anatomicorum inſtrumentorum delineatio 120.a
Anatomicos in orificiorum cordis numero recenſendo uariare 457.b
Anchæ os 127.a
Anchoræformis proceſſus 126.b
Ἀγκὼν 80.b 126.b
Ἀγκυροειδὴς proceſſus 72.a 126.b
Ioan. Andreæ Albij, Hippocraticæ medicinæ apud Bononienſes profeſſores clariſsimi, hoſpitalitas 57.b
de Animæ facultatibus ac ſede conſiderare, medici quoque officiū 460.b
Animarum immortalitatis atque euentus diſputationem ſolos Theologos ſibi uendicare 92.a
Ἄνθρων 127.a
Anima Galeno quid 440.b
Animæ ſpecies tres 460.b
Animali ſpiritu materiam uitalem ſuppeditare 479.a
Animellæ quæ 448.b
Annuli, quo Turcæ ſagittantes utuntur, effigies 112.b
Annulum aureum imprudenter a quodā deglutitum, eundemq́ue ſine noxa excretum, Galenus retulit 377.a
Ἄνω κοιλία 220.b
Ἀνώνυμον os 127.a
Anſæ oſsium temporum 126.a
Ἀνώνυμον os, ſacri oſsis lateribus commiſſum 93.b
Ἀντιάδες faucium glandulæ quæ 488.b
Ἀντικνήμιον 102.a & 103.a 127.a
Ἀντίχειρ ibid.a
Annulus 250.b
Anum referens in cerebro orificium 492.a
Ἀορτὴ dicta arteria 306.a
Ἀιδοῖα 9.b
Ἀπονεύρωσις id eſt eneruatio 170.b
Apoplectica arteria 303.a
Ἀπόφυσις 6.b
Ἀπόφυσιν cum ἐπιφύσει ſubinde ab alijs confundi 7.a
Appendix 5.b
Appendices in ætate prouectioribus pertinacius adhærere ibid.b
Appendices interdum oſsium capita Galeno dici 7.b
Appendices non ſolum grandioribus oſsibus contingere 6.a & quibus potiſsimum eod.
Appendices ſinuum medullam continentes, non eſſe opercula 6.b
Appendicum femoris, ilium oſsis, &c. delineatio 5.b
Applantatio 5.b
Appendicum & proceſſuum differentiæ 6.b
Ἀπευθυσμένον inteſtinum 385.b
Aqua in cordis inuolucro cuiuſmodi 425.a eiusq́ue cauſa ibid.
Aqua intercuti laborantis lien cuiuſmodi 394.b
Aquæ in cordis inuolucro repoſitæ, & cordis mutuum examen 510.a
Aquæ nouem libras in puellæ cerebri cauitate repertas 14.b
Aqueus humor 499.a
Arabes, tres in pene meatus, cum unus tantum ſit, falſo enumeraſſe 408.a
Arabum copia in confictione nominum improbata 281.a
Arabum doctrina, de muſculis uirilibus & muliebribus improbata 217.a
Ἀραχνοειδὴς dicta oculi tunica 47.a
Ἀρχὸς inteſtinum 395.b
Arcualia oſſa 122.b
Arcualis ſutura ibid.a
Areſfatu 127.b
Ariſtoteles de numero coſtarum in homine, notatus 66.a
Ariſtoteles quid ſub u rui nomine præcipuè intellexerit 12.a
Ariſtotelis de crurum in animalibus flexionis dogma 106.a
Ariſtotelis de auditorij organi meatib. lapſus 39.a
Ariſtotelis ſententia de dentium numero notata 34.b
Ariſtotelis locus de articulorum motu 51.a
Ariſtotelem, ubi de epiglottide agit, perperam ab interpretibus intellectum 113.b
Ariſtoteli omenti pars colon dorſo colligans, pro omento nō habita 381.b
Ariſtotelis de lienis uſu, ſententia expenſa 395.b
Ariſtotelis de poſtbrachialis oſsibus ſententia 88.a
Ariſtotelem falſò cordis inuolucro pinguedinem tribuiſſe 452.a
Ariſtotelis de quadrupedum genu articulo lapſus 106.a
Ariſtotelis de ſeminalibus arterijs ſanguine deſtitutis opinio reiecta 405.b
Ariſtotelis notata ſentētia de ſenſu cutis 180.b
Ariſtotelis de ſepto tranſuerſo ſententia 221.b
Ariſtotelis lapſus de futurarum in uiris ac mulieribus differentia, deq́ue canum caluarijs 19.b
Ariſtotelis de tertio cordis uentriculo lapſus 457.b. item de uentriculorum numero pro animalium mole uariare ſolito ibid.
Ariſtotelis nullam generandi ſeminis uim teſtibus tribuētis, ſentētia 406.b
Ariſtotelis de mamillarum τραχιαίου ſententia 423.b
Ariſtotelis de mamillarum ſitu ratio, nō omni ex parte uera 424.b
Ariſtotelis locus de oſsium per clauum connexu, et de ſitu tali 11.b
Ariſtotelis de thorace ſententia 65.b
Ariſtotelis de oſsium continuitate locus 12.a
Ariſtotelem homini octo coſtas tribuiſſe 66.a
Ariſtotelis libri de animalium hiſtoria ibid.
Ariſtotelem non eſſe audiendum, quum ab aure ad cerebrum nullum pendere meatum afferat 39.a
Armalia oſſa 122.b
Armus ſummus 126.b
Armi ſummi nomina ibid.a
Arquato laborantis lien cuiuſmodi 424.b
Arteria quid, & quis eius uſus 275.b
Arteria ad humiliorem meſenterij ſedem 309.b
Arteria ἀορτὴ Ariſtoteli quæ 306.a
Arteria dextri & ſiniſtri lateris ab umbilico in magnam exporrecta 353.b
Arteria dextrum brachiū petens 307.b

Arteria pubis oſsis foramen tranſiens 310.a
Arteria apoplectica, lethargica, ſomni ſubeteni, quæ 303.a
Arteria Hippocrati, Platoni & Ariſtoteli, quæ 275.b
Arteriæ ac uenæ in muſculorum fabrica uſus 170.b
Arteriæ ac uenæ, uentriculum petentes 378.b
Arteriæ ac uenæ gracilium inteſtinorũ 384.a
Arteriæ & uenæ coli & recti inteſtini 385.b
Arteriæ cauum iecoris, & bilis ueſiculam petentis figura 355.b
Arteria cur cauæ ſolum iecoris ſedi exporrecta 332.a
Arteriæ cur pluribus tunicis quàm uenæ, conformatæ 266.b
Arteria aſpera ex quibus conſtet 112.a
Arteria aſpera reſpirationis inſtrumentum, ac uocis principaliſs. organum 112.a
Arteria aſpera ueteribus cur primùm ſimpliciter fuerit appellata 444.a
Arteriæ aſperæ cartilagines quomodo inuicem colligentur 445.b
Arteriæ aſperæ cartilaginum coordinationis ratio 447.a
Arteriæ aſperæ commiſſa corpora 444.a
Arteriæ aſperæ connexus 445.a
Arteriæ aſperæ conſtitutionem cur cartilago ſubeat 446.b
Arteriæ aſperæ duræ tunicæ, exterior. 445.b interior ibid.
Arteriæ aſperæ, & ipſius cartilaginum figuræ 111.a
Arteriæ aſperæ examen 467.b
Arteriæ aſperæ exterior ſuperficies qualis 445.a item interna 445.a
Arteriæ aſperæ fabricæ conſtructionis neceſſitas 446.a
Arteriæ aſperæ appellatio quando cœpta 276.a
Arteriæ aſperæ figura. 111. a eiusq́; cartilaginũ deſcriptio 112. per totũ
Arteriæ aſperæ forma 444.b
Arteriæ aſperæ gratia datum homini collum 46.a
Arteriæ aſperæ membraneam ſubſtantiam oportuiſſe extru 446.a
Arteriæ aſperæ natura ubi pertractetur 112.a
Arteriæ aſperæ numerus ac ſitus 444.a
Arteriæ aſperæ pulmoni inſertæ delineatio 440.a
Arteriæ aſperæ ſubſtantia quib. cartilaginibus conſtituatur 445.b
Arteriæ aſperæ tunicas aptiſsimè extructas eſſe 447.a
Arteriæ aſperæ uſus præcipuus quis. 451.a
Arteriæ aſperæ uſus, ipſiusq́; conſtructionis ratio 446.a ſitus ratio ibi.
Arteriæ conſtructionis ratio 276.b
Arteriæ corpus quale, & duæ ipſius peculiares tunicæ 276.a
Arteriæ in femore ſeries 310.a
Arteria magna, eiusq́; ortus 457.a
Arteria magna unde principium ducat, & in quos ramos ipſius pars aſcendens digeratur 303.b
Arteria magna quartum cordis uas, eiusq́; orificium cuiuſmodi 457.a
Arteriæ magnæ membranæ cuiuſmodi 459.a
Arteriæ magnæ ortus diſceptationem apud medicos & philoſophos longè minorem eſſe, quàm de uenarum neruorumq́; principijs 305.b
Arteriæ magnæ ortus non controuerſus ibid.
Arteriæ magnæ per thoracem & iugulum & collum diſtributionis examen 465.a
Arteriæ magnæ caudicis bipartitio 306.a partis aſcendentis diſtributio, ac primum quæ ad ſiniſtri lateris primam coſtam obliquè tendit. ibid. quæ ſiniſtrã axillã petit. 307.a quæ dextrã ibi. maior portio ſuperiora corporis petens 387.b ſoporalis ſiniſtra. ibi. dextra. ib. ſoporalis ad caluariam ſeries ibid.
Arteriæ magnæ per uniuerſum corpus delineata diſtributio 304.a eiuſdemq́; in duos truncos bipartitio. 303. a aſcendentis partis delineatio. ibi. quæ axillam petit. ibi. ſoporariæ utriuſq; delineatio. ibid. caluariam petens ibid.b
Arteriæ partis deſcendentis diſtributio delineata. ibid. quæ ad inferiora coſtarum interualla, ſeptum, iecur, bilis ueſicam, uentriculum, lienem, duodenum, coliq; partem. 305.a b quæ ad renes utrinque ibid.
Arteriæ magnæ trunci amplioris deſcendentisq; in ſuos ramos ſeries 308.a
Arteriæ magnæ truncorum diuiſionis ſupra os ſacrum factæ ſeries 309.b
Arteriæ omenti 382.a
Arteriæ ortus 287.b
Arteriæ magnæ ſupra os ſacrum facta diuiſio, eiusq; ſupra cauam aſcenſus. 309.b partium huiuſce diuiſionis diſtributio ibi. quà pubis oſsis foramen tranſit 310. a per femur, tibiam & pedem diſtributio ibid.b
Arteriæ magnæ & cauæ uenæ diſtributionum ſub uſſe ſacro examen 432.b
Arteriæ magnæ ſuper cauam uenam aſcenſus, ambarumq́; ſupra ſacri oſsis initium diuiſio 309.b
Arteriæ magnæ ſeries in peritonæi amplitudine quomodo obſeruanda. 431.a
Arteriæ magnæ in meſenterium excurſus 388.a
Arteriæ magnæ ſeu arterialis uenæ radicis figura 69.a
Arteriæ magnæ cum corde ſitus delineatio. 438.b eiuſdem orificiũ 439.a
Arteriæ magnæ non idem cum ſtomacho per ſeptum foramen 375.b
Arteriæ partis deſcendentis diſtributio. 308.a quæ ad inferiora coſtarum interualla. ibid. ad ſeptum tranſuerſum 308.b quæ ad omentum iecur, bilis ueſiculam, uentriculum, lienem, duodenum, coliq; partem accedunt portiunculæ ibid. ad meſenteriũ & renes. 309.a ad partem meſenterij humiliorem, & ad lumborum uertebras, ad carnes abdominisq́; latera ibid.b
Arteriæ ortus ſedes 306.a
Arteria præcipua meſenterium accedens 309.a
Arteriæ ramis, cuius pulſum ante brachiale exploramus. 307.b eiuſdemq́; delineatio 304.a
Arteriam ſoporalem non ferri per idẽ foramen cum tertio & quarto neruorum pari 39.a
Arteriæ, in ueſicam diſtributæ ratio 400.a
Arteriæ neque à cerebro, neque ab extremis corporis partibus naſcuntur 306.a
Arteriæ tertiæ ſeries 314.b
Arteria uenalis, eiusq́; ortus 457.a
Arteria uenalis quid 316.a
Arteriæ uenalis appellatio, et deſcriptio eius, &c. 458.b
Arteriæ uenalis eiuſdemq́; orificij delineatio ubi quærenda 456.b
Arteriæ uenalis membranæ cuiuſmodi 458.b
Arteriæ uenalis & magnæ membranularum uſus 462.b
Arteriæ uenalis ad cordis baſim & pulmonem connexæ delineatio 437.b
Arteriæ uenalis pulmoni inſertæ delineatio 440.a
Arteriæ uitalem ſpiritum fœtui deferentes 400.a
Arteria uenalis pulmoni cur ſit utilis 451.a
Arteriæ uenalis in corpore ratio. 462.a eiuſdem uſus 431.a
Arteriæ uenalis, & uenæ arterialis motuum examen 510.b
Arteriæ ac inferiora coſtarum interualla 308. a ad ſeptum tranſuerſum

ſum ibid.
Arteriæ ad lumborum uertebras & carnes abdominisq; latera 309.b
Arteriæ coronales. 306.a earumq; deſcriptio & ortus ibid.
Arteriæ duæ 277.a
Arteriæ ac uenæ renibus ſublatæ. 309.b item ab umbilico 310.a arteriæ ſeminales. 309.a earundē delineatio 303.b
Arteriæ ſeminales quando in ortu obſeruandæ. 431.a
Arteriæ ſeminales, an ſanguine expertes. 405.b
Arteriæ ſupra ſacrum os diuiſio delineata. 305.a per crura diſtributio ibid.b
Arteriæ tunicæ peculiares binæ. 576.a tunicæ aſciticiæ ibi.b
Arteriæ tres ex altero latere caluariam ſubeuntes. 306.b quæ in primum duræ membranæ ſinū exhauriuntur. ibi. tertiæ caluariā petentis arteriæ ſeries. 315.a omnium delineatio 316.a
In Arteriarum ac uenarum natura artificium 277.a & b
Arteriarum Anatomes ratio 429.a
Arteriarum per abdominis muſculos repentium adminiſtratio 427.a
Arteriarum per brachium & manum tendentium examen. 505.a b per crura 506
Arteriarum diductibus ſubditæ glandulæ 492.b
Arteriarum in iecur excurrentium, ratio. 332.b
Arteriarum & uenarum in animali numerus 576.b
Arteriarum & uenarum cerebri delineatio. 311.a
Arteriarum & uenarum in inteſtinis ratio 383.a
Arteriarum examen 507.b
Arterias naturam recondere. 307.b
Arterias neq; à cerebro, neq; extremis corporis partib. naſci. 306.a
Arterialis uena, eiuſq; ortus. 457.a
Arterialis uena quid 316.a
Arterialis uenæ, ac arteriæ uenalis delineatio 316.a
Arterialis uenæ membranæ 458.b
Arterialis uenæ membranarum orificij ratio 462.a
Arterialis uenæ orificij ac membranarū examen 467.a
Arterialis uenæ uſus præcipuus. quis 451.a
Arterialis uenæ uſus, & ipſius conſtructionis ratio 461.b
Ἀρθρωδία ibid.
Arthrodiam quando conſtituerit natura. 10.b
Ἄρθρον 7.b 9.b 12.b
Ἄρθρωσις 9.b
Articulus 7.b 9.b.
Articulatio 9.b
Articuli capitis motibus parati 51.a
Articuli duplices quibus modis formentur 10.b
Articuli oſſa mutuò eſſe contingua, neque ab inuicem abſcedere. 61.a
Articulum Hippocrates et Galenus quid nominarint 7.b
Articuli 127.a
Articuli aſcendentibus et deſcentib. proceſſibus parati 43.b
Articuli cur diuerſa compoſitionis forma connectantur 9.b
Articulorum compoſitionis triplex forma 10.a
Articulorum maxillæ ligamenta 191.a
Articulorum motus non eadē ratio 9.b
Articulorum quibus digitorum oſſa inuicem, & conterminis oſsibus committuntur ratio 89.b
Articulos omnes non iiſdem agi motibus 9.b
Artuum capita, non rectè ἐπιφύσεις & κονδύλους à Galeno dici 7.b
Arundo maior cruris. 208.b minor cruris ibid.
Arundo maior & inferior brachij 126.b minor brachij 127.a
Ἀρύταινα, ἀρυταινοειδὴς cartilago 115.a
Aſaid 126.b
Aſcam 127.a
Aſeid 126.b
Aſeth ibid.
Aſaon 122.b
Aſſer os 156.b
Aſſeres uiuis ſectionibus accommodi 155.a
Aſſerum nexus 11.b
Ἀστράγαλος 206.a 127.b
Ἄσπιος ibid.
Athlas uertebra 156.a
Athlantis nomen à quibuſdam ſeptimæ duntaxat ceruicis uertebræ attribui ibid.
Αὐχὴν 8.a 126.a
Auditorius meatus 39.a
Auditus inſtrumentum 505.a idem anatomicis parum probè cognitum 328.b
Auditus organum examen 504.b
Auditus organi oſsicula quatuor 113.b
Auditus organi oſsiculorum uſus 57.b & harmonia ibid.
Auditus organo parata cauitas magna, & foramina ab ipſa educta, ac denū quinti paris neruorum in illam ſeries 26.b
Auditus organorum conſtitutio 27.b
Auguſtanæ mulieris textricis hiſtoria 394.b
Auditus ratio difficilior cognitu 25.b
Aures nonnullis hominibus moueri 186.b
Auricula ſiniſtra cordis 459.b
Auriculæ dextræ cordis ſubſtantia & nexus ibid.
Auris cartilago 110.a
Auris cartilaginis uſus ibid.
in Auris pinnulam cur nulla cartilaginis portio exporrigatur ibid.
Auris utriuſque cartilago 114.a
Aurium oſſa. 155.b ſitus 14.a
Aurium iecoris ſitus 386.b
Axillaris uenæ & humerariæ per brachium, cubitum, & manum ſeries 295.b
Axillaris uenæ in brachio conſiſtentis ſeries 596.a
Axillaris uenæ in duos truncos præcipua diſtributio 596.a
Axillaris uenæ portionis cutem ſubeuntis ſeries ibid.b
Ἄζυγον 51.b
Ἄζυγε dictæ uenæ ortus 290.b

B

Baliſtæ os, ſeu nux 157.b
Baſillare os, ſiue baxillare 152.b
Baſillare nomen, cuneiformi oſsi penitim inditum. ibid.
Βαθμίδες 8.b. qui Hippocrati dicantur. ibidem. & 77.b
Βάτος 174.b
Belgarum capita cur ſint oblonga 14.b
Belloarmati inſignis iuriſconſulti hiſtoria 395.a
Βελονοειδὴς proceſſus 23.a 152.b
Bilis flauæ meatus cur inteſtinis & non uentriculo implantetur 393.b
Bilis ſ. ſuæ natura & munus. ibid.a
Bilem flauam quò expurgari conduxerit 395.a
Bilis in inteſtina defluxus utilitas 394.a
Bilis meatuum in iecore ſitus ratio 391.b
Bilis ueſiculæ examen 467.b
Bilis ueſiculæ, eiuſdemq; meatuum delineatio 395.b
Bilis ueſiculæ in uentriculum meatus. 379.a in iecore 390.b eorūq; ſitus ratio ibid.b
Bilis ueſiculæ meatus cur duodeno inſertus .392.b
Bilis ueſiculæ meatus duodeno inſertus an propaginem uentriculo offerat ibid.
Bilis ueſiculæ meatus in iecore 390.b
Bilis ueſiculæ meatus portionem in uentriculum porrigi nullam uel minimam, præterquam in uno treuiriæ

pontificis

INDEX.

pontificis remigę, Veſalium animaduertiſſe 393.a
Bilis ueſiculæ ſitus, forma, ſubſtantia, uenæ, arteriæ & nerui 392.a
ex Bilis ueſicula meatum in uentriculum non ſemper deduci 393.a
Bilis ueſicula carentes quoſdam reperiri, ab Ariſtotele & Plinio memoriæ proditum 393.b
Bili excipiendæ & emittendæ meatus parati 392.b
Biliosis naturis quid ſit familiare 393.b
Biſpia 34.b
Boum ſcutiformis cartilago, ab hominis quantum uariet 112.a
Brabantis omentum plumæ nomine dici 378.b
Brachiale quid 127.a
Brachiale ab ulna diuidens cartilago 83.a
Brachiale mouentium muſculorum adminiſtratio 245.a primi & ſecundi 245.b tertij. 216.a quarti 247.a
Brachiale mouentium muſculorum deſcriptio 239.a primi ibid. ſecundi & tertij ibid. quarti 239.b muſculorum omnium munus ibid.
Brachiale mouentium muſculorum delineatio, primi 138.b ſecundi 135.b tertij 152.a quarti 155.b
Brachiale octo oſsibus conſtrui inter ſe forma differentibus 85.b
Brachiale proprio motu in ſupinum & pronum non agi 240.a
Brachialis cum radio articulatio 83.a
Brachialis cartilaginoſum os quodnam ueteribus dictum 86.b
Brachialis cur duo oſsium ordines 85.b
Brachialis primum os quot oſsibus conterminum ſit 86.b quot ſecundum & tertium ibid. quot quartum, quintum, ſextum, ſeptimum, & octauum 86.b & 87.a
Brachialis oſsis nomina 127.a
Brachialis oſſa, quibus ſedibus, ligamentis, & cartilagine obducantur 85.b
Brachialis oſſa quot alijs oſsibus contermina 86.b
Brachialis oſſa nectentium ligamentorum deſcriptio 243.b
Brachialis oſsium delineatio 84.a
Brachialis oſsium nomina 86.a
Brachialis quartum os, quæ ſibi peculiaria uendicet. 86.a cui oſsi committatur 86.b
Brachialis quartum os, cui ordini aſcribendum ueniat ibid.
Brachialis quinti oſsis proceſsus 87.b
Brachialis rectum os appellatum cuiuſmodi 86.a
Βραχίων, brachium 77.a 126.b
Βραχίονα quid appellet Hippocrates 73.b
Brachium paruum 126.b
Brachij parui nomina ibid.
Brachium totum, manus Hipp. & Galeno dictum 85.b
Brachij adintorium. 126.b canna. eod.
Brachij, cubiti & manus excoriatio 245.a
Brachij motus 9.b & quot 202.a
Brachij motorum muſculus quiſpiam à Galeno deſcriptus, quo ſimiæ & canes abundant, homines carent 203.a eiuſdemq́; deſcriptio. ibid. & adminiſtratio 204.b
Brachij motorum muſculus primus quo pacto duorũ loco haberi poſsit 201.a
Brachij motorum ſecundus muſculus perperam à Galeno in plures diuiſus 205.b
Brachij motorum quintus, circumuertentium primus, à Galeno non deſcriptus 208.a
Brachij os 77.a
Brachij os ſeu humeri in omnibus animalibus ſcapulæ inarticulari 71.a
Brachij oſsis nomina 126.b totius ligamentorum deſcriptio 243.a adminiſtratio 245.a ibid. b
Brachium ac ſcapulam mouentes muſculi, in quibus animalibus ab homine maximè uarient 20.b
Brachium attollens muſculus quis 202.a
Brachium attollentibus muſculis deſcribendis Galenus uarius. 202.b
Brachium circumagentes muſculi tres, atque torum ortus 204.a
Brachium deorſum trahens alius muſculus, quo ſimiæ, canes, & alij permulti quadrupedum abundant 203.b
Brachium mouens quiſpiam muſculus, malè à Galeno aſsignatus 201.b
Brachium mouentium primus muſculus unde 200.b
Brachium mouentium primi muſculi fibras uariare ibid.
Brachium mouentium ſecundi muſculi origo & functio 202.a
Brachium mouentium tertius muſculus, non rectè à Galeno inter circumuertentes brachium relatus 202.b & 205.a
Brachium mouentium quarti muſculi ortus ac functio non rectè à Galeno tradita 203.a
Brachium mouentium muſculorum adminiſtratio 204.b primi 305.a ſecundi ibid. tertij 206.a quarti 105.b quinti, ſexti & ſeptimi 206.a
Brachium mouentium muſculorum deſcriptio 200.a primi ibid. ſecundi 202.a tertij 202.b quarti. 203.a quinti 204.a ſexti ſeptimiq́; ibid.
Brachium petentes nerui 344.a
Brachium pectori adducens muſculus, quo ſimiæ abundant 201.a item alius muſculus, quo ſimiæ abundant, quem Galenus omnes qui illum præceſſerunt latuiſſe iactitat 203.b
Βρέγματος ὀστᾶ 122.b
Βρόγχος quid 445.b
Βρόγχια quæ ibid.
Brutorum cerebri conſtructionem ab hominis non differre 480.a
Buccas mouentium muſculorum delineatio, primi & ſecundi 135.a tertij & quarti 138.a quinti & ſexti 135.a ſeptimi & octaui 138.a
Buccas & labra mouentium muſculorũ deſcriptio 186.b primi & ſecundi. ibid. tertij & quarti 187.b & reliquorum quatuor. ibid. eorundem adminiſtratio. 188.a primi & ſecundi ibid. tertij & quarti ibid. b & reliquorum quatuor ibid. a & b
Buccella 8.a

C

Caecum foramen 38.b
Cæcum inteſtinum cuiuſmodi 384.b in cane, gliribus & ſciuris cuiuſmodi ibid.
Cæcum inteſtinum unde primum dictum 385.a unde principium ducat ibid.
Cæci inteſtini non unum, ſed duo ſibi proxima orificia eſſe, quomodo ſit intelligendum 384.b
Cæci inteſtini ortum in cane & homine uariare ibid. a
Cæco inteſtino cur natura appendicem formarit 385.a
Cælij Rhodigini lapſus 47.b
Calaminum os 122.b
Calamo aſsimilatus ab Herophilo cerebri ſinus 488.a
Calcar capitis 122.b
Calcar pedis 227.b
καλλικρέας quid 382.a
Calloſi corporis ac ſepti ſinus 486.b
Calloſi corporis initium, ſeu cum reliqua cerebri ſubſtantia continuitas 486.a ſedes & nomen. ibid. ſinus lateribus adiacentes ibid.
Calloſi corporis ſuperioris ſuperficiei examen 501.b
Calor ingenitus corpori, Galeno anima 440.b
Calua 122.a
Caluaria ibid.
Caluaria ad cerebri Anatomen qualiter aperienda 500.b
Caluaria cur nō ſolido oſſe conſtet 19.b

Caluaria cur pluribus oſsibus efformata 9.a
Caluaria, ueluti galea & murus immobilis cerebro circumpoſita 65.b
Caluaria canina 19.b
Caluariæ anterioris humanæ & caninæ figura. 37.b & ratio ibid. & 33.b
Caluariæ baſis interna ſedes 35.b
Caluariæ baſim palatumq; exprimens figura 28.a
Caluariæ figuræ 13.a
Caluariæ forma aptiſsima quæ 14.b
Caluariæ internæ ſedis pars ſuperior 35.b
Caluariæ nomina diuerſa 125.a
Caluariæ pars, in qua ſagittalis ſutura in coronalem incidit, cur ſit molliſsima, rariſsimaq; 22.b
Caluariæ pars ſuperior, quæ uocetur maxilla 29.a
Caluariæ ſedes lapidoſa 122.b
Caluariæ ſinus duræ membranæ uaſis cedentes 39.b
Caluariæ ſquamæ 15.b
Caluariæ cur ſuturæ 19.b
Caluariæ tam integræ quàm ſeiunctæ figura 15.b 16.a
Caluariæ uiginti oſſa 113.b
Caluariæ ſenum ſuturis deſtitutæ 20.a
Caluariæ tabulæ 15.b
Caluariam à quibuſdam eam capitis partem, quæ crinibus ornatur, uocari 122.b
Caluariam ſuccingentis membranæ externæ deſcriptio 481.a
Calx 127.a
Calcis anterior pars qualis. 107.b. eiuſdem internum latus quale ibid.a. externum quale ibid.
Calcis nomina 127.a
Calcis os ibid.
Calcis oſsis ſedes terrã ſpectans. 107.a eiuſdem ſuperior ſedes extra tibiæ rectitudinem retrorſum ducta ibid.
Calcis oſsis ſinus 106.b
Calcis oſsis figu. 106. b. et deſcriptio ibid.
Calces duæ 113.b
καμαρειον corpus 489.a
Canales à glande deducti 492.b
κάγχρος 126.a
Canis animal minimè pituitoſum, & exactiſsimo odoratu præditum 37.b
Canis caluariæ foramina. ibid.
Canis caluariæ interna ſuperficie ſecus quàm in hominis, latum tenueq; os ſpectari 25.a
Cani inteſtinum cæcum multo quàm homini eſſe amplius: neque ut in homine, omnino inane reperiri 384.b
Canum caluaria non abſq; ſuturis 19.b
Canum & ſimiarum caudatarum ſuturã in fronte & maxilla manifeſtiſsimã eſſe 31.b
Canum iecur quale 390.a
Canum renes cur altius ſiti 396.b
Canum iecoris ſitus 389.b
Canũ & hominũ colõ differe 385.b
Canum & hominum πάγκρεας coloris diuerſi. 382.b
Canum omenti ratio, & ad hominis diuerſitas 381.b
Canes colo & meſenterio ab hominibus differre 381.b
Canes non paucis partibus ab homine uariãtes in muſculis thoracis. 218.a 219.a 220.a & 223.a ibid.b
Canes, equos, boues in muſculis brachiũ mouentibus ab hominibus uariare 202.b
Canes & ſimias utrinque duobus thoracem mouentibus muſculis abundare 218.b
Canes uiuos inuolucri cauitatem, & cordis ſuperficiem humectas habere 452.b
Canibus macilẽtius obtigiſſe meſenteriũ 388.b
In Canibus nulla cum hominis oſsibus ſimilitudo 63.b
Canibus & ſimijs cor magno interuallo à ſepto remoueri 453.b
Canibus & ſimijs omentum uix colo cõnaſci 381.b
Canini capitis figura 28.a 359.b
Caninæ caluariæ figura ibid.
Canini dentes 34.a 126.a
Canini uteri delineatio 370.a
Canini & ſuilli uteri hiſtoria 417.a item uaccini aut caprini 416.a
Canini renis ad humanum differentia 398.a
Canna 126.b 127.a
Canna brachij 126.b
Canna maior & minor 127.a
Canulæ 122.a
Capitula occipitis oſsis primæ uertebræ inarticulantur 50.b
Capitula ſecundæ uertebræ 49 b
Capræ prægnantis uterus cuiuſmodi 419.a
Caput ad cerebri inſpectionem qui parandum 500.b
Caput humanum oculorum gratia formatum 13.b
Caput in oſsibus quid 7. a b. item capitulum ibid.
Caput Therſitæ φοξὸν. 14.b
Capitis figuræ aliquot non naturalẽs. ibid.
Capitis non naturalium figurarum ſuturæ 20.a
Capitis figurarum non naturalium cuiuſmodi ſuturæ. 19.b
Capitis figurarum uariarum exempla. 14.b
Capitis ligamentorum ad ceruicis primã ſecundamq; uertebram deſcriptio. 213.a adminiſtratio ibid. delineatio 212.b
Capitis motus proprius quiſpiam, contra Galeni ſententiam 210.a
Capitis motum Galenum non rectè aſsignaſſe 46.b
Capitis motum lateralem colli beneficio fieri 50.b
Capitis motus proprij duo ib.
Capitis motus proprij & ſecundarij 210.a
Capitis motus dupliciter fieri. 50.b
De Capitis motibus alia quàm Galeni ſententia 50.b
Capitis naturalis fig. quæ. 13.b 14.a
Capitis olla, teſta, ſcutella 122.a
Capitis oſſa qualibus ſuturis præcipuè compingantur 11.b
Capitis oſsibus, & alijs ſuturæ communes 21.a
Capitis ſtructuræ ratio, quotq; eiuſdem figuræ 13.a
Capitis ſuturæ figura 15.b
Capitis ſuturas etiam in interna caluariæ ſede conſpici 20.b
Capitis tabulæ 15.b
Capitis tota moles 122.b
Caput cur copioſiore euacuatione indigeat 19.b
Caput inſtar tecti domus calidæ. ibid.
Caput in oſsibus quid 7.a b
Caput mouentium muſculorum deſcriptio 210.a
Caput circumuertentium muſculorum deſcriptio. 192.a & b adminiſtratio 193.a
Caput mouentium muſculorum delineatio, paris primi 157.a b. ſecundi paris 161.a. tertij. 163.a quarti ibi. quinti ibi. ſexti ibi. ſeptimi paris 138.a
Caput mouentium muſculorum poſteriorum deſcriptio. 210.a par eorũ primum. ibid. par ſecundum. 210.b. et utriuſq; paris munus. 211.a par tertium. ibid. quartum. ib. quintum ac ſextum par ib. & horum functio ibid.
Caput mouentium muſculorum par ſecundum, in homine à Galeni deſcriptione diuerſum. 210.b
Caput mouentium muſculorum iuxta ſeptem parium ordinem, adminiſtratio 212.a
Caput mouentium, ſed motu nõ proprio, muſculorum traditionem totam quære ſub Dorſi motoribus, 4 paria prima, ratio
Caput mouentes muſculi anteriores, eorumq; deſcriptio. 211.b par omnium capitis motorum, ſeptimum. ibid. functio binis paribus poſteriorum oppoſita 211.a
Caput non potuiſſe ſupra primam uertebram in latus duci, neque etiam circum agi

cum agi 51.b
Caput ſupra ſecundam uertebram cum prima circumagi, neutiquam uerò flecti & reflecti ibid.
Caput non potuiſſe ſuper ſecundam uertebram flecti & reflecti, neque in latus inclinari 52.a
Caput ſupra primam uertebram flecti et reflecti motu proprio, non autem in latera, aut aliter duci 51.a
Caput ſupra primam uertebram circumagi nequaquam poſſe 51.b
Capita Belgarum cur ſint oblonga 14.b
Capita Genueuſium, Græcorum & Turcarum cur globi imaginem exprimāt .ibid.
Capita Germanorum cur lata, & compreſſo occipitio cernantur. ibid.
Capita ſuturis deſtituta 20.a
Capita oßium, cur etiam ἀποφύσεις ſeu appendices à Galeno uocata 7.b. item, an omnia appendice formentur ibid.
Capita uirorum à mulierum non multū uariare 19.b
Capitum in oßib. alia prominentia, alia depreſſa 7.a
Capitum in oßibus differentiæ ibid.b
Capitum in oßibus uſus. 8.a ac differentiæ ibid.
Carina hominis 126.a
de Carnea ſubſtantia manus internæ regioni ſuperſtrata, Arabum notata ſententia 231.a
Carnea ſubſtantia interiori digitorum regioni, ipſorumq; radicibus. & mediæ ſedi uolæ ſuperſtrata 230.b
Carneæ portiones decimo muſculo femoris mouentium attenſæ 260.b
Caro cur muſculis addita 170.b
Caro muſculorum, præcipuum motus organum 172.a
Caro, præcipua muſculi ſubſtantia ibid.
Carnis in muſculo uſus 170.b
Carnem illam, quam naſſs inter uterum, & exterius fœtus inuolucrum de nouo cum fœtu progenitum circumnaſci aſtabiliriq; cernimus. an rectè ab Hippocrate, acetabula fuiſſe nuncupata, quidam contenderint 419.b eadem in mulieribus continua, in animalibus autem ſparſa cernitur. ibid. eandem carnem Galenus ceruis & caprts falsò aſcribit ibid.
Carnoſæ mēbranæ adminiſtratio. 282.b
Carnoſæ membranæ in abdomine adminiſtratio 426.b
Carnoſæ cuiuſdam ſubſtantiæ exteriori fœtus inuolucro obnatæ neceßitas 421.a
καρωτὶς arteria 307.b
καρωτὶς quid 85.a & 127.a
Cartilago quid, eiusq; natura, uſus ac differentiæ 3.a
Cartilago, aut os in cerebro 25.a
Cartilago, χόνδρος 122.a
Cartilago brachiale ab ulna dirimens 83.a
Cartilago claiculæ articulationis cum pectoris oſſe peculiaris 74.b
Cartilago epiglottalis 69.a
Cartilago glutinis uicem ſubiens 3.b
Cartilago in articulis quibuſdam tertia ibid.
Cartilago inter uertebras iuxta Galen ſententiam, quid præſtet 228.b
Cartilago inter uertebras, triplex 229.a
Cartilago innominata quæ 114.a
Cartilago ligamentorum ſubſtantiam ingrediens 3.b
Cartilago mucronata, ſiue ξιφοειδὴς 69.a eius uſus ibid.
Cartilago omnibus articulis communis 33.a
Cartilago ſcapulæ ſinum frequenter augens 72.a
Cartilago ſpinarum apicibus obnata 44.a
Cartilaginis ſcapulæ ſinum adaugentis figura 72.a
Cartilaginis in maxillarum articulo peculiaris effigies 33.a
Cartilaginis in oßiū connexu uſus 12.a
Cartilaginis natura 3.a
Cartilaginis palpebrarum uſus 110.a
Cartilaginis temperies ibid.
Cartilaginis uſus in articulis 3.b
Cartilaginis uſum communi oßium uſui reſpondere 3.a
Cartilaginem oſſe promptius dilatari & conſtringi 3.b
Cartilagines aliquid continuò erigentes ibid.b
Cartilagines minorum natu, & ſenum quales 4.a
Cartilagines naſi. 110 b aſperæ arteriæ 111.a
Cartilagines nudis & extantibus particulis adnatæ 3.b
Cartilaginum aſperæ arteriæ à reliquis oßibus diſcrimen 3.b
Cartilaginum differentiæ 4.a
Cartilaginum coſtarum cum pectoris oſſe, ab ipſarum oßib. liberatio 464.a
Cartilaginum numerus 114.a
Cartilaginum oßium quæ partes, ſedesq; diuerſis nominibus appellari 5.b
Cartilagines oßium numerum longè excedere 114.a
Cartilaginum palpebrarum & aurium deſcriptio 110.a
Cartilaginum ſubſtantia 3.a
Cartilagines temporis ſucceſſu oſſeas fieri 4.a
Cartilaginea, quæ cordis baſi aſcribitur ſubſtantia, ſeu cordis os 69.a
Cartilaginea cordis ſubſtantia 124.b
Cartilagineæ cordis ſubſtantiæ examen 467.b
Cartilagineæ uaſorum radices quo pacto inquirendæ 69.b
Cartilagineum in uertebris ligamentum 42.b
Cartilaginoſum ligamentum 229.
Cartilaginoſum os brachialis quodnam ueteribus dictum 86.a
Caſſos os 126.b
κατακλεὶς quid 73.b 126.b
Caudæ os 126.b
Caudicis uena 288.b
Caua uena ibid.
Caua uena, eiusq; ortus 456.b
Caua uena à ſe tam grandem uenam cur depromſerit 290.b
Caua uena quomodo arteriæ magnæ ſupra ſacri oßis initium ſubijciatur, & ipſius ſeries 298.b
Caua uena quo pacto portæ committatur, & in iecur ramos diffundat, deſcripta 287.b
Cauæ uenæ ad iugulum inceſſus, & ipſius inibi diſtributio 292.b
Cauæ uenæ caudex in qua iecoris ſede conſiſtat, ramosq; primum proferat 289.a
Cauæ uenæ diſtributionis p thoracem & iugulum examen 464.b
Cauæ uenæ diſtributionis deſcriptionē, à iecore eſſe incipiendam 288.b
Cauæ, & arteriæ magnæ diſtributionum ſub oſſe ſacro examen 432.b
Cauæ uenæ & arteriæ magnæ ſeries in peritonæi amplitudi ne facta, quæ ob ſeruanda 431.a
Cauæ uenæ & arteriæ ad cordis baſim continuitas 437.a
Cauæ uenæ in iecore ſeries 288.b
Cauæ uenæ membranæ 458.a
Cauæ uenæ nomina 288.b
Cauæ uenæ orificio præfectarum membranularum uſus 462. a
Cauæ uenæ ortus à Galeno imbecilliter confirmatus, & quo pacto 292.b
Cauæ uenæ ortus apud autores controuerſus ibid.
Cauæ uenæ ortus examen 467.a
Cauæ uenæ partis eius quæ ſupra iecur conſiſtit, expoſita diſtributio 288.b
Cauæ uenæ partem ſeptum tranſeuntem, quæ ſub iecore ſita eſt, non eſſe arctiorem, contra Galenum 487. b 288.b
Cauæ uenæ per collum caputq; ſeries 293.b
Cauæ uenæ per ſeptū tranſitus, ac ipſius in ſeptum rami, & in cordis dextrum ſinum adapertio 290.a
Cauæ uenæ portionis ad partes infra ſe-

 pium

ptum tranſuerſum locatas diſtributæ ſeries 297.b ad renis inuolucrum, & ipſos renes ibid.
Cauæ uenæ rami lumborum uertebris carnibusq; oblati 298.b
Cauæ uenæ ramos caluariam ex altera parte ſubeuntes, ſex eſſe numero 312.a
Cauæ uenæ ſoboles in crus digeſtæ 300.a
Cauæ uenæ ſupra iecur partis diſtributionis ſeries 288.b
Cauæ uenæ ſupra os ſacrum bipertitæ delineatio 286.a
Cauilla. cauillæ 126.a 127.a
Cauitas auditus organo parata 26.b
Cauitatem inter duas ſquamas conſtituentes frontis os, cur nonnulli olfactus organum eſſe aſſerant 37.b
Cayſeles dentes 126.a
Cor. Celſi codex, ubi ceruicis explicat uertebras, uitiatus 51.a
Cor. Celſi de poſtbrachialis oſsibus ſententia 88.b
Cor. Celſi locus de primis colli uertebris uitiatus 51.a
Cor. Celſi de pectoris oſſe q; lunato ſententia 68.b
Cor. Celſus in iјs quæ ad Anatomen pertinent, ſæpe lapſus 113.a
Cor. Celſi de inferiori maxilla locus 33.a
Cor. Celſi de incerto brachialis oſsium numero ſententia. 85.b
Cor. Celſum laryngis operculum perperam lingulam appellaſſe. 113.a
κενεῶνες 213.b
κεφαλὴ. κεφάλαιον 7.a
κερατοειδὴς oculi tunica 499.a
κερκὶς 80.b 126.b
Cercopithecis eandem eſſe muſculi brachium attollentis ſpeciem cum hominum muſculo 202.b
Cerebellum qui cerebro ſit continuum 483.b
Cerebelli delineatio unde ſit petenda. ibid.
Cerebelli ſedes. 22.b
Cerebelli deſcriptio totius. 483.b ſitus ac magnitudo. ibi. forma 484.a implexuum ratio & ſpecies 485.a durities. ibid. color & ſubſtantia. ibi.b quo pacto continuum ſit cerebro. 483.b adminiſtratio 502.b
Cerebelli proceſſuum uermiformium deſcriptio. 491.a delineatio ubi ſpectanda 490.b
Cerebrum cur uniuerſum oſsibus ambiatur, & quamobrem illa uaria ſint, & ſuturis maxima ex parte commiſſa 19.a
Cerebrum rationalis ac principis animæ locus 460.a
Cerebrum cuius animæ facultatis ſedes 460.a
Cerebrum homini grãdius datum ex proportione 390.b
Cerebrum, neruorum principium 324.a
Cerebrum quo pacto mole in animalibus uariet 480.a
Cerebrum rationis ſedes, quale domicilium natura ſortitum 19.a
Cerebri arteriæ 313.a
Cerebri corpus calloſum. 486.a eius initium ſeu cum reliqua cerebri ſubſtantia continuitas. ibid.
Cerebri corpus teſtudinis fornicis ve imagini cõparatum, eiusq; deſcriptio. 489.b uſus 490.a delineatio unde petenda ſit 489.a adminiſtratio 501.a
Cerebri delineatio unde petenda ſit 489.a
Cerebri dura membrana 480.b adminiſtratio 502.a
Cerebri deſcriptio totius 483.b numerus ibid. magnitudo & forma 484.b anfractus, & eorundem uſus ibid.a partes, dextra ac ſiniſtra ib. cur ſic ſectum ibid. & quibus ſedibus continuetur 483.b duricies neruorumq; ortus 485.a color & ſubſtantia ibid.b quo pacto ab oſsium medulla differat ibid. nutritioni quo pacto proſpectũ ibid.
Cerebri, eiusq; partium omnium adminiſtratio 500.b
Cerebri excrementorum in os deſcendentium receptaculum an gargareon 449
Cerebri fabrica in brutis ab homine nõ differens 480.a
Cerebri figura 14.a 14.b cerebri galea 222.a
Cerebri glandis deſcriptio 490.b
Cerebri infundibulum, glandula, & pituitam excipientes ductus reliqui, deſcriptio omnium 492.b delineatio unde petenda ſit ibid.
Cerebri membranæ uenarum modo cauæ 312.b
Cerebri duræ membranæ ſinus cuiuſmodi ſint 313.a quatuor ſinuum cauitates quales 313.b uſus ſinuũ 312.b primi & ſecundi ſinus congreſſus 313.a tertius ibid. & quartus ſinus ibid. quæ à primo et ſecundo ſinu enaſcantur propagines ibid.b quæ à tertio ibid. à quarto 314.b proceſſus à quarto ſinu cerebri petens uentriculos ibid.b omnium delineatio 311.a
Cerebri membrana tenuis 482.a adminiſtratio 501.a
Cerebri neruorum partium aliquot examen 467.b
Cerebri neruorum quinq; ſurculi temporali muſculo oblati 25.b
Cerebri os cuiuſmodi à Galeno traditum 25.a
Cerebri partium ac functionum breuis enumeratio 479.a examen 509.a
Cerebri pituita ad palatum, per quos meatus eat 492.b 493.a & in narium amplitudinem ibid.
Cerebri pituitam per olfactus organa non expurgari 493.b
Cerebri plexus ſecundus referentis traditio 494.b
Cerebri plexuum reticularis, & ſecundarum plexib. ſimilis, deſcriptio 493.b delineatio ubi ſpectanda ibid.
Cerebri reuolutiones inteſtinorum anfractibus eleganter ab Eraſiſtrato collatæ 484.b
Cerebri ſubſtantia ab oſsium medulla quo pacto differat 485.b
Cerebri teſtium ac narium deſcriptio 490.b delineatio unde petenda ibi. adminiſtratio 502.b
Cerebri torcular quid 314.b
Cerebri uenæ 312.a 313.a
Cerebri uentriculi, ſeu ſinus qui 327.b
Cerebri uentriculorum anteriorum ductus 328.a delineatio ibid.
Cerebri ac cerebelli duricies, neruorũq; ortus 485.a
Cerebri, cerebelli & dorſalis medullæ color & ſubſtantia 485.b
Cerebri et cerebelli figura prima 325.b ſecunda 326.a unà cum earundem characterum indice. ibid. quæ cerebri & cerebelli formam commonſtrant.
Cerebri anfractuum uſus 484.b
Cerebri dextra pars quibus ſedibus ſiniſtræ continuetur 483.a
Cerebri dextram partẽ ſectio à ſiniſtra dirimens, et cerebri anfractus 484.b
Cerebri meatus pituitæ expurgandæ parati 37.b
Cerebri numerus 483.a
Cerebri oſsium frequens contextus ad quid conferat 19.b
Cerebri ſectionis ratio 484.b
Cerebri ſedes & partes in ſeptimo libro qui diſtinguantur 327.b
Cerebro quid attribuatur 479.a
Cerebrum & cerebellum uix propria exiguiſſe forma 484.b
Cerebrum oculorum gratia in capite locari, dein cerebri nomine & reliquos ſenſus 14.a
Ceruix 8.a 126.a
Ceruicis flexioni præfecti muſculi 212.a eorumq; adminiſtratio 225.a
Ceruicis motus alius peculiaris, alius dorſo communis ibid.a
Ceruicis motorum muſculorum deſcriptio.

ptio. 225.a uſus ibid.b admini-
ſtratio, et ſub iiſdẽ ratio 212.a 226.b
Ceruicis motuum differentiæ quæ. 210.a
Ceruicis uertebram primam ſecundæ ne ctentis ligamenti deſcriptio 213.a adminiſtratio ibid. delineatio 212.b
Ceruicis uertebræ ibid.
Cuiuſmodi 44.b
Earundem delineatio ibid.
Quot numero 46.b 113.b
Ceruicis uertebrarum primæ ac ſecundæ ad caput annexio, ligamentorumq́ deſcriptio 213.a adminiſtratio ib. delineatio 212.b
Ceruicis nomina 126.a
Ceruicis primæ & ſecundæ uertebræ cum dente & ligamentis figura 48.a
Ceruicis uteri os, muliebre pudendum uocari 410.b
Ceruices in oſsibus, qui potiſsimum dicantur 8.a
De Ceruini cordis oſſe medicorum error 69.b
Chabab 127.b
χαλκοειδῆ oſſa 108.a
Chames 373.b
χεῖλη 8.b
χεὶρ 85.a
χοάνη 492.a
χόριον cõmune inuolucrorũ nomẽ 420.a
χόριον & χόρημα quid ib.a
χοροειδὴς cerebri plexus cur ita dictus. 471.a
χοροειδὴς dicta membrana 483.a
χοροειδὴς oculi tunica 498.a
χοροειδὴς plexus 494.b 314.a et 315.b
Cibi attractionem, retentionem atq; expulſionem, non muſculis, ſed fibris uentriculi & inteſtinorum uerè aſcribendum eſſe 215.a
Cibo ac potui in corpore, concoquendis famulantia organa, earumq; ratio 373.a
Cibum potumq; uentriculo deferentis uiæ omnia 375.a
Ciceri aſsimilatum oſsiculum, ac mira eius uis 92.a
Ciceroni parum rectè meſenterium, medium inteſtinum dictum 387.b
Cilia 110.a
Ciliorum uſus ibid.
κιὼν cur pro gargareone 449.a
Κιρσοειδὴς παραστάτης 403.b 404.a 405.a
Circumuerſionis motus 9.b
Clauale os 122.b
Claues 116.b
Clauium oſſa ibid.
Claniculæ à ſcapula liberatio 209.b
Claniculæ ad ſuperiorem ſcapulæ proceſſum nexus 75.b
Claniculæ cum pectoris oſſe articulationis, priuata cartilago 75.a
Claniculæ mira curuitas ibid.
Claniculæ ſubſtantia, tubera, ac aſperitates, leuitates & foramina 75.b
Claniculæ ſuperioriſq; ſcapulæ proceſſus uſus 75.a
Claniculæ 126.b 127.b
Claniculæ duæ 113.b
Claniculæ tuberculi articulatio 73.a
Clanicularum ad pectoris os articulatio 74.b
Clanicularum à pectoris oſſe liberatio 464.a
Clanicularũ curuitas, earundemq; uſus 75.a
Clanicularum effigies 74.a
Clanicularum iuguli nomina 126.b
Clanicularum numerus 74.b
Κλεῖδες 116.b
Clinianæ Bacchidis hiſtoria 377.a
Κλειτοειδὴς 24.a
Κλειτορὶς 410.a
Clunes in cerebro 490.b
Clunium oſſa 126.b
Clypeus oris ſtomachi ibid. thoracis ibid.
Κνήμη 101.a 127.a
Coarticulatio 9.b
Κόκκυξ, coccyx os quid 59.b 126.a
Κόκκυγος appellatio unde 59.b 61.b
Coccyx auis, cuculus 59.b
Coccyx os in homine, à Galeno dedita opera eſſe omiſſum, quibus argumentis euerſores librorum eius confirmare nituntur 63.b
Coccygis canini deſcriptio 62.a
Eiuſdemq; foramina ibid.
Coccygis humani deſcriptio 61.a
Coccygis oſsis in parturientibus maximum momentum 96.a
Coccygis oſsis nomina 126.b
Coccygis oſsis oſſa quot 113.b
Κόκκυγος appellatio unde 59.a 61.b
Coccygis oſsis oſsicula quatuor 113.b
Κωδία 122.b
Cogitationis oſſa 122.b
Κολομεγάλη dicta uena 288.b
Κοιλία 376.a
Κοιλία cur dictus Græcis uentriculus ibid.
Colatorij os 122.b
Colon inteſtinum 385.b
Colon in hominibus non adamuſsim ut in canibus teres eſſe ibid.
Coli inteſtini à recto differentia ib.
Coli & recti uenæ, arteriæ, & nerui ibid.a
Colon excrementorum uelut promptuarium 386.b
Coli cellulæ 357.b
Coli in hominibus & canibus diſcrimen 385.a
Coli inteſtini circa tenuia ſitus 357.a & 385.b
Coli inteſtini uentriculi fundo exporrecti, &c. figura 355.a
Coli principium ubi 385.a
Coli ſitus ratio 386.b
Coli tunicæ ac fibræ cuiuſmodi 385.b uenæ & arteriæ ibid. nerui 386.a
Colo meſenterij uice eſſe inferiorem omenti membranam 381.b
Κώλων capita non rectè ἐπιφύσεις & κονδύλους à Galeno dici 7.b
Collum 8.a 126.a
Collum aſperæ arteriæ gratia datum homini ib.
Collum homini pulmonum gratia datum 46.a
Colli uertebrarum undecim figuræ 44.a
Collo carentia uocem non edere 46.a
Colla auium quadrupedumq; cur plurib. uertebris quàm homini extruantur 46.a
Columnella cur pro gargareone 449.a
Commiſſura inſtar unguium 10.b
Commiſſuræ temporum ſquamoſæ. 20.a
Commiſſurarum oſſa iungentium typus, & differentiæ 10.a
Communis dicta uena 296.b
Compago ſerra 10.b
Comploſa 122.b
Concupiſcibilis animæ ſedes iecur 389.a
Κόγχη 127.a
Κόγχος 122.a 127.b
Κόνδυλος. κόνδυλοι 8.a
Κονδύλους non rectè Galeno dici artuũ capita 7.b
Coniugalia oſſa 126.a
Connexum inſtar claui, ueteres etiam ad articulum contuliſſe. 11.b
Κωνοειδὴς glans, quæ & κωνάριον 490.a
κωνοειδὴς proceſſus 47.b
Conſtrictor 250.b
Contextus ſquamarum modo conmiſsi 122.b
Κορωνοειδὴς proceſſus 72.a 126.b
Cor cuius animæ ſedes 460.a
Cor calidiſsimum uiſcus merito cenſeri 453.a
Cor humanum uero eſſe deſtitui 69.a
Cor in thoracis medio Galenus contra ueterum placita repoſitum eſſe contendit 454.a
Cor iraſcibilis, animæ ergaſtulum 460.b
Cor iraſcibilis, ſeu uindictæ honorumq; appetitricis animæ ſedem eſſe

Hipp. Plat. Gal. Stoicis & Peripateticis conceſſum 460.a
cor, ſecundum Chryſippum, Poßidoniũ, & Theophraſtum, non modò iraſcibilis facultatis, ſed etiam eius quæ ciborum, potuum & uenereorum concupiſcibilis eſt, quam Ariſtot. altricem, alij naturalem, alij concupiſcibilem uocant, eſſe 460.a
cor arteriarum fons atque origo. 306.
cor neruorum principium non eſſe. 324.a
cor quatuor uaſorum ad conterminas ſedes connexu ſuſtineri 69.b
cordis adeps 455.a
cordis auricularum delineatio ubi quærenda 459.a
cordis auricularum ſitus ibid. dextræ ſitus & forma ibid. ſubſtantia, nexus: item ſiniſtræ ibid.b
Cordis auris dextra, & ſiniſtra 437.b
Cordis baſis ratio 460.b
Cordis baſim cingens uena 290.b
Cordis dextrum latus expreſſum 438.a item ſiniſtrum 437.b
Cordis & arteriarum pulſus num par ſit examen 510.b
Cordis auriculæ duæ 459.a
Cordis dextræ auriculæ ſitus & forma 459.a
Cordis dextræ auriculæ ſubſtãtia & nexus ibid.
Cordis dextræ auriculæ uſus, & ipſius conſtructionis ratio 461.b
Cordis ſiniſtra auricula 459.b
Cordis ſiniſtræ auriculæ uſus 462.b
Cordis caro 454.a fibræ ibid.
Cordis carnis uſus 454.b
Cordis carnem in mucrone quàm in baſi ſpißiorem ſolidioremq; apparere 454.b
Cordis cartilagineæ ſubſtantiæ examen 467.b
Cordis fibrarum uſus ibid.
Cordis rectæ fibræ quæ uocentur 454.a quæ tranſuerſæ & obliquæ ibid.
Cordis rectarum fibrarum uſus 454.b tranſuerſarum ſeu circularium et obliquarum uſus 455.a
Cordis dilatatio quid 455.a
Cordis figura 453.a
Cordis formæ ratio 460.b
Cordis inuolucrum quibus uaſis & neruis implicetur 452.a eiuſdem uſus & conſtructionis ratio ibid. item cuiuſmodi in illo aqua obſeruetur ibid.b
Cordis inuolucri delineatio ubi quærenda 451.b
Cordis cum ſuo inuolucro & pulmone delineatio 436.b
Cordis ab ipſius inuolucris prorſus liberi delineatio 437.b
Cordis inuolucri examen 464.b
Cordis inuolucri forma 451.b initiũ, ſitus ibid. ſubſtantia, ſuperficies, & nexus 452.a
Cordis inuolucri uſus 461.a
Cordis, ipſiq; ſubminiſtrantium partium examen 508.a
Cordis membranæ quæ uocentur 457.b
Cordis membranarum numerus ibid.
Cordis motum eſſe naturalem, muſculorum arbitrarium 454.b
Cordis mucronis ratio & uſus 460.b
Cordis neruulus 455.a eiuſdem uſus 461.a
Cordis omnes partes cui functioni famulentur ibid.
Cordis orificiorum membranulæ 457.b earumq; delineatio ubi quærenda 456.b
De Cordis orificijs Anatomicorum diuerſa placita 457.b
Cordis oſsis ſiue cartilaginoſæ ſubſtantiæ delineatio 439.a
Cordis ipſiusq; partium functio, & uſus, ipſarumq; cõſtructionis ratio 460.b
Cordis ipſiq; ſubminiſtrantium partium functionis enumeratio 440.b
Cordis à pulmone liberi, & dextri eiuſdem uentriculi adaperti delineatio 438.a ibid.b item ſiniſtri uentriculi 439.a
Cordis pulſus in nouo animali examen 455.a
Cordis ſitus ac formæ delineatio ubi quærenda 453.a
Cordis ſubſtantiæ delineatio ubi quærenda 454.a
Cordis ſubſtantiæ ſecundum ipſius uentriculos delineatio 439.b
Cordis per tranſuerſum diſſecti delineatio 439.b
Cordis uaſorum & orificiorum eorundẽ delineatio ubi quærenda 456.b
cordis uentriculus dexter cur ſanguineus dictus 461.a
cordis uentriculus ſiniſter cur ſpirituoſus ſiue aereus appellatus 462.b
cordis ſinuum ſeu uentriculorum delineatio ubi quærenda 455.b
cordis ſitus ratio 460.b
cordis ſitum medium eſſe, ut umbilicum, Galenus male aſsignat 460.b
cordis durioris ſeu oſſeæ ſubſtantiæ uſus ibid.
cordis ſubſtantiæ peculiares uenæ & arteriæ 455.a eidemq; tunica obnata ibid.
cordis ſubſtantiæ uſus 461.a
ad Cordis ſubſtantiam quæ inſuper referantur 455.b
cordis ſuperficies qualis 403.a ſitus ibid.b magnitudo ibid.
cordis uaſa quot, & quæ 456.b
cordis uentriculorum numerus 455.b & ſitus ibid. ſuperficies 456.a
cordis dextri uentriculi & ipſius orificiorum membranarumq; examen 465.b
cordis uentriculi dextri forma 455.b ſiniſtri forma 456.a
cordis dextri uentriculi uſus 461.a
cordis ſiniſtri uentriculi uſus, atque eius conſtructionis ratio 462.a
cordi quid attribuatur 479.a
cordi triplex fibrarum genus cur à natura tributum 454.a
cornea oculi tunica 499.a
cornix 7.a corona ibid.
coronale os 122.b
coronalis ſutura 19.b
coronalis uenæ, & concomitantium illam arteriarum uſus 461.a
Κορώνη, ſeu κορωνὶς, & κορωνὸν 7.a
Κορώνης appellatione quid Galenus intelligi uoluerit 51.b
corpus muſculorum ſectioni opportuniũ 188.b
corpus poſteriori ſua ſede, qua dorſalis incedit medulla, cur admodum excauetur 46.b
corporis partium deſcriptione abſoluta, quid in ſequentibus capitibus ſit præſtandum 500.b
corporis humani medium exactißimum quod 460.b
corporis humani oſſa & cartilagines quo artificio inſpectioni apparanda 114.b
corpus teſtudinis fornicisue imagini comparatum 489.b
corporis teſtudinis modo efformati examen 502.a
corporum ceruicis uertebrarum contextus 49.a
Κορωνῶν ſiue κορρῶν oſſa 123.b
corticales ſuturæ ibid.
Κορυφῆς oſſa ibid.
coſtæ νόθαι, q. d. ſpuriæ illegitimæq; cur ita uocentur 66.b
coſtæ ſpuriæ, nothæ, uel mendoſæ 126.b item ueræ ac legitimæ ibid.
coſtarum ſpuriarum cartilagines in acutum mucronem, uerarum non item, deſinere 66.b
coſtæ quomodo ſeriatim menſæ imponendæ 119.b
coſtæ uiginti quatuor 113.b
coſtarum ad uertebras inæqualis inarticulatio 67.a
coſtarum aſperum tuberculum ibid.
coſtarum ſinus ibid.
coſtarum ſuperiorum cartilago in ualde ſenibus, ſicut etiam in brutis

quibuſdam animantibus intus oſſea efficitur ibid.a
coſtarum cartilagineam ſubſtantiam non parem undiq; oſtendere ſpeciem 66.b
coſtarum cartilagines uigintiquatuor 114.a
coſtarum cartilaginum cum pectoris oſſe, ab ipſarum oſſibus liberatio 464.a
coſtarum cartilaginibus & oſſibus, quæ membrana communis 224.a
coſtarum ductus 69.a
coſtarum in compingendo ſceleto qualis obſeruanda ratio 117.b
coſtarum leuitas & aſperitas 67.a
coſtarum longitudo impar ibid.a nec par amplitudo ibid.
coſtarum numerus 66.a
In Coſtarum octo inferiorum inflammatione an mittendus etiam ſanguis 466.b
coſtarum oſſeæ ſubſtantiæ delineatio 64.a
coſtarum oſſea ſubſtantia, non ex omni parte ſibi ſimilis 66.b
coſtarum ſubſtantia & appendix ibid.
coſtis ſingulis peculiaris tunica 442.a
coſtas duobus nodis articulatas, duobus conſtare capitulis 67.a
coſtas illegitimas cur nonnulli χόνδρους uocent 66.b
coſtas octo homini Ariſtoteles attribuit ibid.a
coſtas ſuccingens tunica 441.b
Κοτύλη 8.a
Κοτύλη quid propriè uocetur 8.b
Κοτύλης καὶ γλήνης diſcrimen 8.a
Κοτυληδὼν 8.a
Κοτυληδὼν herba 418.b
Κοτυληδόνες cur uteri acetabula dicta 418.b
coxa 127.a
coxæ os 93.b
coxendix 93.a
coxendicis os 127.a
coxendicis oſſis acetabuli ad uteri acetabula collatio 419.a b
coxendicis oſſis acutus proceſſus 95.b
coxendicis oſſis appendix 95.b eiusq; figura 79.a
coxendicis oſſis appendix, quatuor educit muſculos, quorum uſus ſigillatim oſtenditur 95.b
coxendicis oſſis robori quomodo ſit proſpectum 95.a
coxendicis oſſis ſuperiori ſedi inſculptus ſinus 97.a eiuſdemq; tubera ibid.
Κράνιον 122.a
Κραντῆρες dentes 126.a
Craſſum inteſtinum in colon & rectum diuidi 385.b
Craſſi inteſtini ductus, ſitusq;. 385.a
Craſſorum inteſtinorum tunicæ ibid.b
Κρία 103.a
Κρεμαστῆρες dicti muſculi 217.a
Cribri modo pertuſum os 20.b
Cribratum os 126.a
Criſtatum os 126.a
Crocodilorum imagine, (non autem magnitudine & geniculatis caudæ tuberibus) lacertam repræſentare. 189.a
Crocodilis non idem motus maxillarũ, ut reliquis animantibus ibid.
κροταφίαι ſuturæ 122.b
κροταφῶν oſſa ibid.
Crus 127.a
Crus quid Celſo uocetur ibid.b
Cruris arundo maior & minor ibid.
Cruris domeſtica canna ibid.
Crurum in hominibus et quadrupedibus ſimilitudo 106.a
per Crura tendentium uenarum & arteriarum examen 505.a
Κρυσταλλοειδὴς humor 497.a
Κτείς 87.b 127.a
Κτένες 126.a
Κτένιον 87.b 127.a
Cubi 126.a
Cubiforme os 127.b
Cubitus 80.a 126.b
Cubiti flexus ratio 77b
Cubiti nomina 126.b
Cubiti oſſium figuræ 79.a
Cubiti ſedis internæ muſcul. numerus 244.b externæ ſedis ead.
in Cubiti ſede externa ligamẽtorũ tranſuerſorum adminiſtratio 246.a
cubito adiacentibus muſculis obnatæ membranæ adminiſtratio 245.a eadem quomodo ſit obſeruãda 246.a
cubitum mouẽtium adminiſtratio 247.a
cubitum brachiali nectentia ligamenta 244.a
cubitum flectentium muſculorum delineatio 144.a ſecundi 140.b extendentium itidem primi 155.b ſecundi 133.b
Cubitum mouentes muſculi in canibus 242.b
Cubitum mouentium muſculorum deſcriptio 241.a flectentium primus ibid. ſecundus ibid.b amborum functio 242.a extendentium primus b. ſecundus ibid. tertius ibid. adminiſtratio omnium 244.b
cubum referens os 108.a & 127. eiuſdem deſcriptio 105.a
cultralis cartilago 126.b
cultri buxei, aut è ligno Guaiaco confecti 121.b
cultri incuruati ac falcibus ſimiles, Anatomico reſpuendi 121.b
cultri parui quibus calami adaptantur 121.b
cultri uulgares 121.b
cuneiforme os 16.b 17.b 126.a
cuneiforme os, an ſit externulis obſitũ, uel citra ſquamæ leuis ne oſſis obductionem pumicis aut ſpongiæ ſpeciem referat 24.a
cuneiforme os cur πολύμορφον nuncupatum 23.b
cuneiformis oſſis circumſcriptio 21.a
cuneiformis oſſis foramen Anatomicis ignoratum hactenus 36.b
cuneiformis oſſis interior ſinus, quibus proceſſibus conſtet 240.a
cuneiformis oſſis medium neutiquam perforatum contra Galeni traditionem 38.a
cuneiformis oſſis media ſedes qualis 23.b
cuneiformis oſſis proceſſus ueſpertilionum alis aſſimilati, nomina. 126.a
cuneiformis oſſis proceſſus alis ſimiles 25.b
cuneiformis oſſis ſinus 40.b
cuneiformis oſſis ſutura 21.a quibus ſedibus occurrat. ibid. eiuſdem interuallum ibid.
curſoribus lienem eximi ſtultè perſuaſum uulgo 395.b
cutis quid ſit 180.a
cutis & membrana in fronte & pene, ſcortoq;, nullo adipe ſubſtrata cur 402.a
cutis in homine ἀνδρεῖα, aut ἀνδρεῖον dicta Herodoto 180.a
cutis, adipis, membranæ carnoſæ, ac dein caluariæ inuolucri, illiq; ſubditæ adhuc membranæ examen 501.a
cutis adminiſtratio 182.a
cutis, cuticulæ adipis & carnoſæ membranæ in abdomine adminiſtratio 426.b
cutis differentiæ ſex 180.a à connexu ibid. à neruorum copia ibid.b à mollicie ibid. à motu ibid. à pilis ibid. à foraminibus ibid.
cutis membrana carnoſa, cur ita dicatur 181.a
cutis quæ partes in homine moueantur 183.a
cutis ſubſtantia 180.a
cuti cur nonnulli ridiculè ſentiendi uim adimant 180.b
cuti per uniuerſum corpus ſubdita membrana carnoſa ibid.
cuti uenas & arterias ac neruos porrigi, ipſamq; ſenſus eſſe compotem. ibid.a
cutem Græcis δέρμα uocari 180.b
cutem homines quoſdam in thoracis regione & alibi etiam in corpore mouere poſſe, cur ſit uериſimile 181.a
cutem internam ſummæ manus cuiuſmo-

di parari decuit 230.a
cuticulæ quid 180.b
cuticulæ adminiſtratio 182.b delineatio ibid.
cuticulam Græcis ἐπιδερμίδα uocari ibi.
Κύβιτος 80.b 127.a
Κυβοειδὲς os 108.a 127.b
Κυμβαλῖτις & κύμβαλον herba 418.b
Cymbam referens os 127.a eiuſdem delineatio 104.b eiuſdem ſinus 207.b & ſedes ibid.
Cymbam referentis oſsis per medium diſſecti figura 104.b
Κυνόδοντες 226.a
Κότος 122.b

D

Δάκτυλοι 227.a
Δάρσις Herophilo quid ſit 182.a
Δαρτὸς 403.a
Dearticulatio 9.b
Δελτοειδὴς dictus muſculus 202.a
Dens proceſsus 45.b 48.a
Dens ſecundæ uertebræ tuber ſiue proceſſus 48.a
Dens ſecundæ uertebræ hominis canino aſsimulatur 47.b
Dentis dicti oſsis ligamentum 213.b
Dentis alicuius effracti ex caſu portionem in pueris nunquam eſſe eruendam 35.a
Dentis proceſſus cum prima uertebra, contextus 47.b
Dentes ὀδόντες, eorumq; nomina 126.a
Dentes quot 113.b
Dentes ætatem complentes 126.a
Dentes canini 34.a
Dentium caninorum nomina 126.a
Dentes cayſeles ibid.a
Dentes κραντῆρες ibid.
Dentes cur doleant 34.a
Dentes cur nudi conſpiciantur ibid.
Dentes genuini 34.b
Dentes genuinos Ciceronem molares uocaſſe 34.b
Dentes genuinos quos Cicero uocet 126.a
Dentes γόμφιοι ibid.
Dentes inciſorij 57.a 126.a
Dentium inciſoriorum nomina 126.a
Dentes maxillares ibid.
Dentes menſales ibid.
Dentes molares 57.b
Dentes μυλῖται 126.a
Dentium molarium nomina ibid.
Dentes mordentes ibid.
Dentes mordentes à quibuſdam etiam riſorios uocari ibid.
Dentes omnium oſsium cur duriſsimi 34.a
Dentes ὀψιγόνοι 126.a
Dentes paxillares ibid.
Dentes puerorum quales 35.a
Dentes quadrupli 226.a
Dentes quomodo maxillis inſigantur 34.b
Dentes radicibus inter ſe uariare ibi.
Dentes riſorij, à quibuſdam mordentes dicti 126.a eorundẽ nomina ibid.
Dentes ſenſu præditi 2.b 34.a
Dentes ſoli omnium oſsium nudi ibid.
Dentes ſenſus, ſapientiæ ac intellectus 126.a
Dentes ſerotini 126.a
Dentes ſoli cur uim ſentiendi obtineant 34.a
Dentes σωφρονιςῆρες 126.a
Dentes ut plurimum trigintaduo 113.b
Dentium à cæteris oſsibus differentia 34.a
Dentium alueoli 33.a
Dentium alueoli & foſſulæ 34.b
Dentium appendices 35.a
Dentium cauitas ibid.
Dentium dolori remedium optimum 34.b
Dentium exceſſus præſecandi aut exterendi mos 34.a
Dentium frequentiam uitæ longitudinem arguere 35.a
Dentium nomina 126.a & numerus 34.a
Dentium numerum aliquando uariare 34.b
Dentium pictura, qui maxillis inſiguntur 33.b
Dentium præſepiola 34.b
Dentium puerorum appendices quales 35.a
Dentium radicibus affixi neruuli 34.a
Dentium utriuſque maxillæ figura 33.b
Dentium uſus 35.a
Deo op. max. gratiæ agendæ, quòd nobis animam rationalem, quam cum angelis communem habemus, largitus ſit 489.a
Δέρμα, cutis dicta 180.b
Deſtructum 226.b
Διάφραγμα 220.b
Διαφράττοντες membranæ quæ 442.b
Διχασῆρες dentes 126.a
Δικτυοειδὲς πλέγμα 494.b
Δίδυμοι cur dicti in cerebro 491.a
Δίδυμοι cur teſtes dicti 402.b
Digitus annularis 127.a
Digitus auricularis ibid.
Digitus cordis ibid.
Digitus impudicus ibid.
Digitus infamis ibid.
Digitus magnus ibid.
Digitus medius ibid.
Digiti medij nomina ibid.
Digitus medicus ibid.
Digitus minimus ibid.
Digitus paruus ibid.
Digitus paruus cuius beneficio potiſsimum extendatur 83.b
Digiti quarti nomina 227.a
Digiti quinti nomina ibid.
Digiti, δάκτυλοι ibid.
Digiti cur inæquales 90.b
Digiti cur unguibus donati 209.a
Digitorum acies & agmina quæ 127.a
in Digitorum articulis naturæ ſcopi 90.b
Digitorum κόνδυλοι qui 227.a
Digitorum decens moles 89.a
Digitorum manus cuti internæ neruoſa tenuitate ſubnati muſculi deſcriptio 230.a adminiſtratio 244.b
Digitorum manus oſſa quot 113.a pedis ibid.
Digitorum manus oſsium articulationis ratio & forma 89.b
Digitorum manus oſsiũ delineatio 89.a
Digitorum motus 231.b
Digitorum nomina 127.a
Digitorum oſsa 7.b
Digitorum oſſa Galenus perperàm medulla prorſus carere ſenſit 89.b
Digitorum oſſa in utroq; pede quatuordecim 113.b
Digitorum oſſa perperàm Galeno ſolida conſtituta 2.b
Digitorum oſſa qui ſuprà & infrà ab integris digitis forma uarient, & cuiuſmodi oſsium ſit ſubſtantia 89.b
Digitorum oſſa triginta 89.a
Digitorum oſſa Veſalius quindecim enumerat 88.a
Digitorum oſsium interna ſedes cuiuſmodi ſecundum longitudinem 90.b
Digitorum oſsiũ latera cuiuſmodi 91.a
Digitorum oſsium magnitudo & forma decentiſsima 89.a
Digitorum oſsium tendines 90.b
Digitorum pedis figura 4.b
Digitorum pedis oſſa, eorumq; deſcriptio 91.a
Digitorum pedis ratio 109.a
Digitorum φάλαγγες quæ 227.a
Digitorum σκυταλίδες quæ ibid.
Digitorum ſecundi & tertij quatuor articuli qui 90.a
Digitorum tendinum inſertiones 238.a
Digitorum tertij oſsis extremum et apex cuiuſmodi 190.b
Digitos flectentium muſculi ſecundi tendinum per primi tendines tranſitus 232.b
Digitos mouentes muſculi 231.b
Digitos ſingulos tribus oſsibus meritò eſſormari 89.a
Diploe 25.b
Direzan 122.a
Diſſectionum profeſſores de colo cur ſe tam miſere torqueant 386.b

Diſſectionum profeſſores de iecoris forma, ac fibris, quas Græci λόβους appellitant, commentationes ſuas unde ſumpſerint. 390.a
Δωδεκαδάκτυλον inteſtinum 383.b
Domeſtica cruris 127.a
Dorſalis medulla, cerebrum longum uocatur 339.b
Dorſalis medulla, eius, que deſcriptio ibid. ab oßium medulla quo pacto differat ibid. quæ ſint illi cum cerebro communia, quæ peculiaria ibi. cur ſit unica 340.a cur ſit facta ibid. munienda quo pacto in oßibus & membraneis inuolucris ibid.
Dorſalis medulla, & neruorum ab ipſa prodeuntium numerus 339.b
Dorſalis medulla ubi ueluti è multis funiculis compingatur 340.a
Dorſalis medullæ delineatio 334.a
Dorſalis medullæ cum cerebello coalitus examen 502.b
Dorſalis medullæ examen 507.b
Dorſalis medullæ principium 327.b
Dorſalis medullæ neruorũ octaui paris, ſeu thoracis pariũ primi ſeries 342.b
Dorſalis medullæ procreandi neceßitas 339.b
Dorſalis medullæ terminus ex oſſe prodiens ſacro, inter neruos non cenſentur 340.b
Dorſalis medullariæ proportio 43.b
Dorſum 94.b
Dorſum cur ſit extructum 42.b
Dorſum homini quanta induſtria Naturæ creauerit ibid.
Dorſum quot motibus agatur 224.b
Dorſum mouentium muſculorum delineatio, paris primi 146.b ſecundi ibi. tertij 161.a quarti 163.a quinti 146.b ſexti 161.b ſeptimi 163.a
Dorſum mouentium muſculorum deſcriptio 224.b
Dorſum mouentium muſculorum iuxta ſingulorum parium ordinem adminiſtratio 227.b parium quatuor priorum ibid. quatuor poſtremorum, nempe quinti 228.a trium ſequentium ibid.
Dorſum mouentium muſculorum iuxta octo ipſorum paria ſigillatim expoſitus uſus 224.b 225.a b ibid.b paris primi 225.a ſecundi & tertij parium uſus ibid. quarti, quinti, ſexti ibid. ſeptimi, octaui 225.b
Dorſum mouentium muſculorum par primum Galeno parum aptè in plures diuiſum 225.a uſus non rectè aßignatus ibid.
Dorſum mouentium muſculorum par quintum à Galeno non rectè deſcriptum. 226.a
Dorſi ligamenta ualida quædam, & eorum uſus 229.a ligamenta in ſpinarum interuallis poſita ibid.
Dorſi nomina 126.a
Dorſi oßium copiæ cauſa 42.b & quot conſtet oßibus ibid.
Dorſi oßium impar magnitudo 43.a
Dorſi oßium ſpinæ, ſeu poſteriores proceſſus 44.a
Dorſi pars thoraci reſpondens, proprios flexionis muſculos cur non habeat 226.b
Dorſi uertebræ 126.a earundem appendices 6.a
Dorſi uertebrarum ligamenta, iuxta Galeni placitũ, eiusq; improbatio 229.b
Dorſi uertebrarum ligamenta, νευροχονδρώδη συνδεσμα dicta ibid.
Dorſi uertebrarum ligamenti ſpecies calubus propria 229.a
Dorſi uertebras nectentium ligamentorum deſcriptio 228.b adminiſtratio 229.b
Duales dentes 126.a
Duodeno inteſtino cur nulli anfractus 386.b
Duræ membranæ ad caluariam nexus, & externæ ipſius ſuperficiei ſpecies 480.b
Duræ membranæ amplitudo qui examinanda 501.a
Duræ membranæ interior ſuperficies qualis 481.b cum tenui connexus ibid. ipſiusq; uaſa ibid. & foramina eiuſdem 482.a
Duræ membranæ ſinuũ examen 502.b
Duræ membranæ ſitus, numerus, magnitudo & forma 480.b
Duræ membranæ uſus, & conſtructionis ratio 482.a
Dura oſſa 122.b

E

Ἐκφύσεις 6.b
Elephantiaſi morbo affectorum color qualis 394.b
Elephantiaſi laborantis lien maior 394.b
ἐμφύσεις 239.a
Emulgentes uenæ cur dictæ 298.a
Enarthroſis quando in ſimplici articulo 10.a
Ἐνάρθρωσις ibid.
Enſiformis cartilago 126.b
Ἔντερα 382.b
Ἐπιδιδυμὶς 410.a
Ἐπιδίδυμις tunica quæ 402.b
Epiglottalis cartilago 126.b cur ita nocetur 69.a
Ἐπιγλωττὶς & γλωττὶς inter ſe quid differant 197.b
Ἐπιγλωττίδος delineatio 196.a
Ἐπιγλωττὶς quid 113.a 197.b
Ἐπιγλωττίδος uſus 113.b
Ἐπιγλωττίδα lingulam Theodorus Gaza in Ariſtotele malè uertit, cum Ariſtoteles laryngis operculum intelligat ibid.
Ἐπιγονατὶς 103.b 127.a
Ἐπιμυλὶς 127.a
Ἐπινώτιον 126.b
Ἐπιπεφυκὼς 499.b
Ἐπιπλοκομισταὶ 380.b
Ἐπίπλοος, ἐπίπλουν, &c. 380.a
Ἐπίφυσις 5.b
Ἐπίφυσιν cum ἀποφύσει ab Anatomicis ſubinde confundi 7.a
Ἐπιφύσεις, ſeu appendices, cur oßium capita Galenus uocarit 7.b
Ἐπιστροφεὺς 51.b
Ἐπωμὶς 75.a 126.b
Ἐπωμὶς dictus muſculus 202.a
Ἐπωμὶς dictus maximus ſcapulæ muſculus 73.a
Equos, boues, & cætera animalia, quæ clauiculis carent, plurimum in brachium & ſcapulam mouentibus muſculis, à ſimijs uariare 205.b
Eraſiſtrati de ſeminalibus arterijs ſanguine deſtitutis, opinio reiecta 405.b
Eraßiſtrati & Ariſtotelis opinio, qui ſeminales arterias ſanguine uacuas eſſe dixerunt, reiecta ibid.
Eraſmum Rot. cum Plinio malleolos in hominibus talos perperàm dixiſſe 102.b
Ἐρυθροειδὴς inuolucrum 402.b ἐλύτρου nomine antea uocatum. ibid.
Eudemi de poſtbrachialis oßibus ſententia 88.a
Eugion 410.a
Exortus, cur duodenum inteſtinum appellatum 377.a
Exortus, uenæ cauæ qui 459.a
Expiratio naturalis et uiolenta 222.b
Expiratio quibus muſculis perficiatur 223.a
Expirationis uſus 441.a
Expirationem naturalem cur citra muſculorum opem perfici Galenus cenſeat 222.b

F

Faucem, Haly abbatis interpres quid priuatim uocet 126.a
Fauces quid 448.a
Faucium glandulæ trium generũ 447.b
Faucium organorum examen 467.a
Femen 127.a
Femur ibid.
Femur mouentis muſculi deſcriptio 226.a

Femur mouentes muſculi quot conſtituendi 260.b
Femur mouentium muſculorum decem administratio ordine expoſita 261.a
Femur mouentium muſculorum delineatio, primi 152.a *ſecundi* 153.a *tertij* 158.b *quarti ibid. quinti* 161.b *ſexti, ſeptimi & octaui* 149.b & 144.b *noni, decimi* 158.b
Femur mouentium muſculorum deſcriptio 257.b *primi* 258.a *ſecundi ibid. tertij, quarti, quinti ibid. munus omniũ* 259.a *ſexti, ſeptimi octaui* 260.a *noni, decimi ibi. decimo appẽſæ carneæ portiones* 260.b
Femur mouentium muſculorum quintus, totius corporis mole maximus 258.b
Femoris ad coxendicis os ligamenta 267.b
Femoris appendices 5.b *eorundem delineatio* 4.b
Femoris capita 4.b 5.a
Femoris duo inferiora capita, eorundemq́; ſinus 97.b
Femoris capita inferiora cur retrorſum producantur ibid.
Femoris humiliora capita quid commodi præſtent ibid.
Femoris ceruix cur ſtatim à coxendicis articulo foras porrigatur 99.a
Femoris ductus cur non recto tramite ferantur 99.a
Femoris figuræ 96.a
Femoris motus 9.b 10.a 258.b *proceſſus, rotatores* 27.a
Femoris duo proceſſus, ſeu rotatores 98.a
Femoris exterioris proceſſus nomina 127.a
Femoris proceſſus externus cur γλουτὸς *uocatus* 98.a
Femoris duorum proceſſuum uſus ibid.
Femoris os magnitudine cunctis humanæ fabricæ oſſibus præſtare 97.a
Femoris os, ſed ualde perperam 127.a
Femoris oſsis capitum latera cur multis cæcis foraminulis oppleantur 98.a
Femoris oſsis nomina 127.a
Femoris oſsis, unà cum tibiæ oſſe, & fibula, quibus ea ligamenta adhuc connata hærent, figura 166.a
Femoris poſterior pars cur ſima cauaq́; uiſatur, anterior autem gibba 99.a
Femoris ſecundum ipſius longitudinem forma 98.a
Femoris ſuperius caput 97.a
Femori articulando acetabulum paratum 95.b
Femora duo 113.b
Feneſtratum os 227.a
Fibræ uenarum 274.b
Fibræ rectæ, obliquæ, circulares, tranſuerſæ 275.a
Fibrarum cordis & muſculorum ratio quatenus eadem aut diuerſa 454.b
Fibrarum in fronte ſeries 183.a
Fibrarum in inteſtinis ratio 387.a
Fibrarum per ſuturas à dura membrana prorepentium uſus 482.a
Fibrarum, quæ naturali motui præſunt, ab ijs quæ arbitrario famulantur, differentia 274.a
Fibrarum motibus naturalibus ſeruientium ſpecies & functio 274.b
Fibrarũ ſtomachi motus duplices 215.b
Fibrarum in ueſica, uentriculo, & bilis ueſicula ratio 399.b
Fibrarum uſus 461.a
Fibras non tantum ad uentriculorum cordis ſeptum, ſed etiam ad reliquam uentriculi mucronis circumferentiam adnaſci, contra Galenum 458.a
Fibula 101. *quid Veſalio propriè uocetur* ibid. & 127.b
Fibula quid à ſura differat 101.a
Fibula ſecundum ipſius longitudinem triangula 102.b
Fibulæ ad tibiæ os nexus 101.a *in qua parte de his dicat* 102.b
Fibulæ appendix 102.a
Fibulæ cum talo articulatio 102.b
Fibulæ excarnis pars 102.b
Fibulæ duæ 113.b
Filum ſectioni aptum 121.b
Focile maius & minus 127.a
Focilis maioris et minoris nomina ibid.
Focile maius brachij 126.b *minus brachij* ibid.
Fœtus bubali inuolucrorum figura 372.a
Fœtus canini exterioris inuolucri delineatio 372.a
Fœtus humani tunicarum ſeu inuolucrorum expreſsio 371.a
Fœtus inuolucrum primum ac extimum cuiuſmodi 420.a *& quali ſubſtantia* ibid.
Fœtus inuolucrum ſecundum, ἀλλαντοειδὴς *ob farciminis ſpeciẽ dictũ* 420.a & 421.b *tertium* ἄμνιον, *ob mollitiem candoremq́; ab agno nomen mutuatum* ibid.
Fœtus inuolucri extimi nomina 420.a
Fœtus inuolucra à mulieribus exuri uel defodi, ab animalibus uerò ſurſum deuorari 422.a
Fœtus qui ſe habeant inuolucra, plurib. ſimul exiſtentibus fœtibus 422.b
Fœtus inuolucrorum examen 422.a
Fœtus in utero ſitus 371.a
Fœtus ſudor, ac dein reliqua excrementa ubi coaceruentur 422.a
Fœtus urinæ meatus 400.a 421.b *cur* οὐραχὸς *appelletur.* ibid. *item quæ ſit ipſius ratio* ibid. & *quomodo inquirendus* 434.b
Fœtus urina & recremento uteri ceruicem irrigari, atque diſtendi, ad faciliorem partum 422.a
Fœtui uitalem ſpiritum deferentes arteriæ 400.a
Fœtum humanum & caninum & bubalum duobus ambiri inuolucris: ac deinquis exterioris inuolucri ad uterũ ſit nexus, quis ve uſus 420.a
Fœtum inuoluens membrana à quibuſdã exiccata, cur aſſeruari ſoleat, eiuſq́; diuerſa nomina. 422.b
Fœtum inuoluens membrana falſò non omnibus pueris cõmunis habita. deq́; eo mulierum ſuperſtitiones ibid.
Fœtuum examen 508.a & 510.a
Foramen ad excolandam in nare pituitam præcipuè paratum 37.a
Foramen cæcum 39.a
Foramen dorſali medullæ paratum 60.a
Foramen, quo dorſali medullæ aptum paratur iter 42.b
Foramen in oculi ſede omnium maximũ quod ſit 36.b *quis ue eius uſus* ibid.
Foramen orbiculare cur in ſedis oculi radice elatiſsimũ, & in cuneiformi oſſe inciſum ibid.
Foramen primæ uertebræ, dorſalem trãſmittens medullam 46.b
Foramen, ſecundum par dorſalis medullæ neruorum in poſteriora tranſmittens 48.a
Foraminis dextræ oculi ſedis effigies 37.a
Foraminis maximo ſiniſtræ ſoporalis arteriæ ramo parati effigies 38.b *eiuſq́; uſus* ibid.
Foramina auditus organi cauitatem ingredientia 39.a
Foramina cæca in uertebrarum corporibus 53.b
Foramina in poſteriori ſacri oſsis ſede, cur minora quàm in anteriori ſpectẽtur 61.a
Foramina neruis emittẽdis parata 43.b
Foramina neruos tranſmittentia, in dorſi oſsibus etiam celari ibid.
Foramina octaui oſsis capitis, & ſedes, quibus olfactus organa reponuntur, in hominibus et canibus uariari 37.b
Foraminum capitis, ſiue caluariæ deſcriptio 35.a
Foraminũ octaui oſsis capitis uſus 37.a *& figura* ibid.
Foramina ſacri oſsis ad neruorum emiſſionem deſtinata. 60.b
Foraminum in uertebris neruos in latera tranſmittentium natura 40.b
Foraminula per caluariæ ſuperficiem ſparſim obuia 40.a
Forficula 122.a
Fornicis ſeu teſtudinis in modum formati

mati corporis ſitus 489.b ſubſtantia, nexus, inferior ſedes 490.a uſus ibid.
Frontis muſculoſa ſubſtantia 183.a
Frontis muſculoſæ ſubſtantiæ adminiſtratio duplex ibid. prioris ibid. poſterioris. ibid.
Frontis cutem mouentis muſculi delineatio ubi ſpectanda 135.a
Frontis muſculi ibid.
Frontis os 12.b eiusq; circunſcriptio 124.b & forma ibid.
Frontis os cum uerticis oſſe iunctum, cur ibi ſit craßius 22.a
Frontis oßis nomina 122.b
Frontem tranſuerſis ſectionibus non eſſe tentandam 183.a
Fulcrum 126.a
Furcula pectoris oßis 68.a
Furcula ſuperior 126.b item humilior ibid. inferioris medium ibid.
Furculæ 126.b inferiores ibid.
Fuſi oſſa 126 a

G

Galea, fœtum inuoluens mēbrana, quibuſdam dicta 422.a
Galenus ad ginglymon tribus oßibus opus eſſe non animaduertit 11.a
Galenus coccygis oſſa à ſacri oßibus perité, admodumq; anatomicè ex ſimiarum canumq; fabrica diſtinxit 63.a
Galenus cordis ſitum medium eſſe, ut umbilicum, malè aßignat 460.b
Galenus cur de uena pari carente tam uariè ſcripſerit 291.b 292.a
Galenus cur omentum modicis & laxis nexibus, idq; ad dextrum tantum latus colo inteſtino committi prodiderit 381.b
Galenus de ceruicis ueſicæ muſculo notatus 249.b
Galenus de laterali capitis ſupra primā uertebram motu refutatus 51.a
Galenus de penis neruis notatus 408.a
Galenus de pituitæ in cuneiformi oſſe tranſcolatione defenſus 24.a
Galenus de pituitæ tranſcolatione notatus 493.a
Galenus de uentriculorum cerebri præſtantia uarius 489.a
Galenus de proceßibus cerebri notatus 481.a
Galenus de reticulari plexu ſub cerebro notatus 494.a
Galenus de ſoporalis arteriæ dextræ per unum foramen in caluariam ingreſſu notatus 493.a neque, ut ipſe ſentit, commune eſſe foramen cur tertio pari neruorum ibid.
Galenus de tibiam mouentibus muſculis notatus 251.b
Galenus de tranſuerſis thoracis proceßibus confutatus 54.b
Galenus de uenæ meatu notatus 401.a
Galenus de uenis meſenterij explicatus 388.a b
Galenus de uenis omenti notatus 381.b
Galenus de uētriculi ſitu notatus 376.a
Galenus de uermiformibus proceßibus notatus 491.b
Galenus de umbilici uena notatus 302.a
Galenus diſſectionis ſtudioſorum facilè præcipuus 491.a
Galenus diſſectionum profeſſorum facilè princeps 500.a
Galenus dorſi motores muſculos quatuor poſtremos ignorans 226.b
Galenus duo brachij ligamenta ignorauit 170.b
Galenus eximium naturæ miraculum, artificiumq; 194.a
Galenus ex ſimijs & canibus coniecturam faciens, etiam hominibus hunc lobum pulmonis, quo tamen deſtituuntur, attribuit 443.a
Galenus in boum diſſectione deluſus 315.b
Galenus in ceruicis uertebrarum hiſtoria confutatus 50.a
Galenus in deſcribendis brachium attollentibus muſculis uarius 204.b
Galenus in deſcriptione dorſi muſculorum notatus 224.b
Galenus in deſcriptione oßis ſacri & coccygis notatus ac refutatus 61.b
Galenus in deſcriptione uenarum humerariæ & axillaris partim uerus, partim falſus, & quo pacto 295.b
Galenus in lumborum muſculorum ſeu carnis enarratione, ab hominis compoſitione, ſuis ſimijs delectatus, aberrauit. 259.b
Galenus in Pindaro irridendo magis, quàm ſpectandis oßibus occupatus 106.a
Galenus in traditione muſculorum intercoſtalium uarius 222.b
Galenus in uaſorum mamillas petentium diſtributionis uſu explicando cur ſit admodum diffuſus 425.a
Galenus malè ſenſit, quòd parem quaſi articulationem thoracis uertebris tribuerit 53.a
Galenus maxillam non unicum eſſe os aſſerens, refutatus 33.a
Galenus meatum alterum ex cerebri tertio uentriculo eductum præterijt 492.a
Galenus naturæ ſummus admirator 385.a
Galenus nimium fauens ſimijs, futuras frontis & maxillæ homini ſimiles eſſe, plus ſatis ſibi perſuaſit 32.a
Galenus omnes coſtas duobus internodijs articulari, malè ſenſit 54 b
Galenus penis muſculos non probè aſſecutus 408.a
Galenum per obliquum motum quid intelligat 83.a
Galenus quomodo ſacrum os & coccygis deſcripſerit 61.b
Galenus ſimiarum uenas, ex profeſſo dicens, hominum uenas non perſequitur 280.b
Galenus tertium cordis ſinum, cui Ariſtoteles arteriarum originem tribuit, ad dextrum cordis uentriculum malè retulit 306.a
Galenus tertium uſum peritonæi, quo id ſicci alimenti ſuperflua ſepti tranſuerſi accedente opera, propellere aſſerit, malè aßignat 374.b
Galenus uertebrarum contextum ad ginglymon malè retulit 21.a
Galeni anatomica demōſtratio, qua glandoſum corpus ſemini parando non præeſſe, confitetur 406.a
Galeni ſententia de adipe inter cutem manus internæ & tendinem illi ſubnatum, notata 230.a
Galeni de tribus animæ ſpecieb. aut partibus inter ſe natura diuerſis, ſententia 343.a
Galeni de arteriæ magnæ & uenoſæ orificijs lapſus 457.a
Galeni locus de arteriæ ortu 306.a
Galeni ſententia de aſtragali ſitu notata 11.a
Galeni ſententia de proprio brachialis motu improbata 240.a
Galeni ſententia de motu brachialis in pronum & ſupinum notata 167.b
Galeni locus de capitis motu in latus ſuper prima uertebra improbatus. 51.a & deinceps.
Galeni de capitis motibus ſententia refutata 50.b
Galeni de cæco inteſtino ſentētia 384.b
Galeni deſcriptio de cæco inteſtino, cani rectius quàm ſimiæ accōmodari poſſe 384.b
Galeni de cerebelli duplicitate ſententia improbata 485.a
Galeni uana ratio de cerebelli ſimplicitate 486.a & 340.a
Galeni ratio de cerebri diuiſione notata 486.a
Galeni ſententia de cerebri reuolutionibus improbata 484.b
Galeni de cerebri torculari appellatio ambigua 314.b
Galeni ſententia de cerebri uentriculorū ſuperficie, tenui membrana cincta, eiusq; improbatio 488.b

Galeni dogmata non pauca de cerebri uentriculis notata, alia omiſſa 487.b
Galeni erratum de tribus primis cerebri uentriculis, quos tenui membrana ſuccingi aſſerit, exponitur 488.b
Galeni permulta dogmata de cerebri uentriculis parum eſſe uera 487.b
Galeni ſententia, κώλων ſeu artuum capita ἐπιφύσεις & κονδύλους uocari docentis, reiecta 7.b
Galeni de cordis oſſe ſententia 69.a
Galeni de coſtarum articulatione notata ſententia 67.b
Galeni de coſtarum cartilaginibus ſententia 66.a
Galeni loca, quibus inter cutem & tendinem adipem reponi negat, notata 230.b
Galeni defenſores de coccyge oſſe, à Veſalio refutantur 63.b
Galeni defenſorum impudentia taxatur, quòd eum homines magis quàm ſimias deſcripſiſſe contendant 61.b
Galeni opinio, de fibrarum, muſculorũ, buccarum, labrorum, & naſi alarum ortu, notata 186.a
Galeni de fibris ad uentriculorum cordis ſeptum adnatis erratum 458.a
Galeni de fœtus inuolucris dogmata quatenus cum ueritate conſentiãt 422.a
Galeni de humeri tuberculo interiore et exteriore ſententia falſa 78.a
Galeni de humero poſt femur omnibus oſſibus grandiore, ſententia 77.a
Galeni opinio de laryngis operculi uſu, notata 200.a
Galeni liber de Oſſibus, cum Syluij editus commentarijs, qualis ſit 63.a
Galeni libri de Adminiſtrandis ſectionibus partem, in qua linguæ muſculos recenſuit, unà cum libris de Muſculorum reſectione, abſque dubio interijſſe 194.a
Galeni de Vſu partium libri notati 240.a
Galeni librorum euerſores notantur 63.b
Galeni & aliorum philoſophorum de mamillarum ſitu ratio non omni ex parte uera 424.b
Galeni locus de maſſeteribus muſculis notatur 189.b
Galeni locus de maxillæ ſuperioris ſuturis explicatur 189.b alius de eorundem oſſium conſtitutione ibid.
Galeni loca aliquot de maxillæ ſuperioris oſſium numero, ſuturis, refutata 31.b 90.a & deinceps.
Galeni locus de membranis proceſſus uermiformes continentibus notatur 167.a
Galeni opinionem eſſe falſam, qua ſtatuit ſecundi muſculi mouentium digitos tendinem in primo internodio dilatari 232.b
Galeni locus, muſculum inter ligamenta & neruum ponentis eſſe medium, improbatur 170.b ibid.
Galeni locus de muſculo brachium attollente notatus 201.b 202.a
Galeni de quarto brachij motorum muſculo notata ſententia 202.b
Galeni ſuper muſculo quopiam brachij motore, in hominibus autem non reperto, notata ſententia 203.b
Galeni ſententia de muſculo tanquam brachium circumuertente notata 202.b
Galeni de muſculo quopiam tanquam brachij motore notata ſententia 201.b
Galeni ſententia de muſculo primo flectentium cubitum notata 241.a
Galeni ſuper cartilagine inter uertebras dorſi repoſita, notata ſententia 228.b
Galeni ratio, qua cerebellum ſimplex eſſe docet, uaria 340.a
Galeni de cordis oſſe ſententia 69.a
Galeni de crurum in animalibus flexione, &c. dogma 106.a
Galeni ſententia de cubiti flexionibus planè imaginaria, notata 242.a eiuſdem in enumerandis muſculis harum autoribus uarietas ibid.
Galeni in cuneiformis oſſis deſcriptione lapſus 24.a
Galeni de digitorũ forma ſententia 89.b & articulatione ibid. item, an ſint medullæ expertia digitorum oſſa ibi.
Galeni placitis de dorſi motibus ſententia contraria 56.a
Galeni de femoris ad coxendicis os motu lapſus 97.b
Galeni de fœtus inuolucris, atque eius formatione dogmata, quatenus uera 422.b
Galeni ſententia de foraminis ſecundum neruorum cerebri par tranſmittentis magnitudine improbata 37.a
Galeni ſententia de foraminibus cribrũ referentibus, ac pituitam cerebri expurgantibus, ficticia 493.a
Galeni de glandulosa carne ad inferius uentriculi orificium ſententia 377.a
Galeni de muſculo quopiam tanquam ſcapulã mouente, notata ſententia ibi.
Galeni ſententia, de muſculo neruoſa ſua exilitate mediæ uolæ & internæ digitorum ſedis cuti ſubnato, improbata 230.a
Galeni ſententia de quarto thoracis muſculo notata 222.b
Galeni ſuper primo tibiam mouentium muſculo notata ſententia 252.a ſuper ſecundo ibid.b ſuper tertio ibid. ſuper quarto 253.a & ibid.b ſuper quinto 254.a ſuper ſexto, quem perfunctoriè tantum attigit ibid.b ſuper nono 255.b ſuper tendinibus tibiæ muſculorum 256.a
Galeni de quinto muſculo tibiam mouentium ſententia 254.a
Galeni in 2. de Adminiſtr. ſect. ſententia cum uera muſculorum deſcriptione enarratur 251.b
Galeni locus de numero muſculorum digitos mouentium, reſtitutus 235.b
Galeni ſuper muſculorum dorſum mouentium pari primo notata ſententia 225.a
Galeni & Ariſtotelis de mamillarum ſitu rationem non omni ex parte ueram eſſe 424.b
Galeni ſententia de tribus meſenterijs an ſit ueritati conformis 387.b & cuiuſmodi 388.a
Galeni de muſculi in poplite latitantis functione notata ſententia 257.b
Galeni de muſculorum caput mouentiũ pari ſecundo notata ſententia 210.b
Galeni de quarto muſculorum pari, oſſi hyoidi propriorum, notata ſententia 192.b
Galeni in deſcribẽdo quinto dorſum mouentium muſculorum pari notata ſententia 226.b
Galeni in deſcribendo ſexto dorſum mouentium muſculorum pari notata ſententia ibid.
Galeni opinio de muſculorum fibris notata 176.a
galeni de muſculorũ intercoſtalium functione notata ſententia 220.b
galeni ſententia de primo radium mouentium muſculo notata 240.a
galeni in muſculorum ſcapulam mouentium traditione notata ſententia 209.a
galeni locus de muſculorum tendinibus notatus 177.a
galeni ſententia de muſculorum thoracẽ mouentium numero expoſita 218.a b
galeni notata ſententia, qua muſculos, quibus oſſa mouentur, tendinibus carere ſtatuit 177.a
galeni in deſcribendis abdominis muſculis uarietas reprehenſa 215.a
galeni de muſculis cubitum mouentibus figmenta. 241.a
galeni loca pugnantia de muſculis manus digitos mouentibus notata 232.a b ibid.b 233.a b 234.a 235.a & 236.b
galeni locus de muſculis labra mouentibus notatus 186.b & 187.a
galeni ſententia de muſculis pollici præfectis notata 238.a
galeni ſermonem de muſculis pedem mouentibus,

INDEX

uentibus, ſimiarum fabricæ, non hominis conuenire 265.b

Galeni ſententia de muſculis primis pedem mouentibus notata 163.b de quarto muſculo 164.a de quinto 164.b de octauo 265.b de muſculis pedis digitos mouentibus 267.b

Galeni locus de naturali expiratione, quam citra muſculorum opem perfici aſſerit, declaratus 222.a

Galeni de ſecundo pari neruorum brachium ſubeunte ſententia erronea 344.b

Galeni error notatus, quòd peculiaria oſſa, quibus inciſorij dentes inſigniuntur, in homine conſtituerit 32.a

Galeni loca de oßium inter ſe commiſſura, à ueritate diſcrepantia, è multis aliqua enumerata 12.a b

Galeni de ſynarthroſi oßium pectoris erratum diluitur 67.b

Galeni orationem in ſecundo de Adminiſtrandis ſectionibus obſcuram atque imperfectam eſſe, nec undique ſuis in tertio de Partium uſu placitis reſpondere 262.a

galeni ſententia de oßis cuneiformis conſtitutione ac uſu notata 24 b

galeni ſententia de oſſe cuneiformi tanquam perforato inſtar ſpongiæ, improbata 38.a & quod pituita illac non coletur ibid.

galeni locus de oſſe inter cerebrum ac cerebellum in canibus poſito, explicatus 25.b

galeni de oſſe maxillæ inferioris tanquã gemino, notata ſententia 31.a

galeni de tertio quodam oſſe in ſummi humeri cum clauicula nexu ſententia 73.a

galeni ſententia, quòd oſſa digitorum medullæ ſint expertia, improbata 89.b

galeni loca de oßium inter ſe ſtructura, à ueritate aliena, è multis aliqua enumerata 12.a

galeni ſententia de oßibus digitorum tanquam ſolidis improbata 2.b

galeni de patellæ cartilagine lapſus 103.b

galeni de pedis & manus oßium pari numero lapſus 109.a

galeni de pituita cerebri per olfactus canales educenda lapſus 328.a

galeni de portæ uena, ut ſanguinem conficiente, ſententia uaria 271.b

galeni de primo pollicis oſſe lapſus 108.b

galeni de acuto ulnæ proceſſu, quem ſtylo comparamus, ſententia 83.a

galeni ſententia de proceſſu primæ ceruicis uertebræ anteriori notata 46.b

galeni ſententia de proceſſuum in cerebro uermiformium uſu notata 493.b

galeni ſententia de proceßibus duræ mẽbranæ tanquam duplicatis notata 481.b

galeni de quinto pulmonis in homine lobo error 450.a

galeni ſententia de quinto pulmonis lobo, cauam uenam ſuſtinente, notata 291.b

galeni de quadrupedum genu articulo lapſus 101.b

galeni ratio de renum ſitu minimè approbanda 397.a

galeni reticularis plexus nuſquam inuentus 494.a ſuperq; eo locus è libro De uenarum & arteriarum ſectione ibid.

galeni de reticulari in caluaria plexu lapſus 403.b

galeni de ſacro oſſe & coccyge ſententia notata 61.a 62.b 63.a

galeni de ſeminalium uenarum ortu & ductu ſententia 403.a

galeni de ſimiarum ad hominem differentia, notata ſententia 262.a

galeni notata ſententia de ſinibus in dura cerebri membrana conſtitutis 312.b

galeni de ſtomachi cum arteria inceſſu ſententia 375.b

galeni ſententia de tendine lato, qui plantæ cuti ſubnaſcitur, notata 263.b

galeni ſententia de tendinibus XVII muſculi digitos mouentium notata 236.b

galeni opinio de tẽdinibus proceſſus uermiformes continentib. notata 491.b

Galeni notata ſententia de tibiæ motuum differentijs 252.a

galeni de tibiæ oßis ſinibus ſententia notata 101.a

galeni ſententia de neruo paris tertij notata 330.b

galeni exploſa ſententia, quòd neruorum alij ſenſui, alij motui præſint 347.b

galeni ſententia de neruorum opticorum foraminibus 329.b

galeni in neruorum traditione notata ſententia 348.b

galeni locus de neruis è primo de Locis affectis notatus 344.a eiuſdem locus alter è libro 3. de Adminiſtrationibus anatom. ibid.

galeni locus de oculi tunica, è decimo de Vſu partium 497.b

galeni de omenti membrana, colon dorſo colligante, ſententia. 381.b

galeni ſententia de acutis oßium proceſſibus notata 7.a

galeni placitis quæ potißimum repugnẽt 12.a

galeni de poſtbrachialis oßibus ſententia 88.a

galeni ratio de renum ſitu, qua dextrum ſiniſtro editiorem eſſe docet, improbata 397.a

galeni ſententia in tradendo ſcapulæ motorum primo, ſecundo & quarto muſculo, notata 209.a b

galeni ſcripta in ſolis ferè Anatomicis interpretem quàm maximè deſiderare, cum ſibi non ſint undique conſona 419.b

galeni locus de tendinum in digitos manus inſertione notatus 338 a contraria de his docens 238.b

galeni de uenæ ſine pari ortu ſententia 291.b

galeni de uenæ cauæ per crus ſerie deſcriptiones uariæ, & parum uenæ 301.b

galeni irrefutabilis demonſtratio de cauæ uenæ ortu confutata 288.a

galeni argumenta de uenæ cauæ exortu in Ariſtotelem, non omnia ex tripode dicta 287.a

galeni de ortu uenæ ſine pari ſententias ſibi neutiquam conſtare 291.b

galeni ſententia, qua cauam uenam, ubi iecoris gibbo connectitur, amplißimam eſſe ſtatuit, refutata 289.b 288.a

galeni, dogma, quo uenam cauam ex corde prodire inficiatur, omnino reſpuendum eſſe 287.b

galeni locus, à uena caua, priuſquam ad cor pertingat, uenas in membranas thoracem intercipientes deduci ac diſtribui docens, reiectus 291.b eiuſdem alius de uenæ arterialis ortu notatus ibid.

galeni de uenarum ortu commentaria ſic eſſe legenda, ut magis ueritas, quàm ipſius in illis autoritas ſpectetur 467.a

galeni de tuberculo primæ ceruicis uertebræ attributo, notata ſententia 46.b

galeni de numero proceſſuum uertebrarum ceruicis erratum 49.b

galeni de cauæ uenæ in omentum ductu error 381.b

galeni de cauæ uenæ ortu irrefutabilis demonſtratio confutata 288.a

galeni de cauæ uenæ principio ſententia exploſa 456.b

galeni de uena caua uentriculo ſubſtrata opinio 378.b

galeni de uena pari carẽte ſententia cur ſit tam uaria 292.b

galeni de uenis meſenterij ac inteſtinorũ lapſus 388.a

galeni de umbilico corporis medio ſententia 376.a

galeni de uteri cornibus notata ſententia 217.b

galeni de uteri uenis in mamillas ſeſe exonerantibus

nerantibus ſententia 425.b

galeni in aßignatione aliquot in lumbis uertebrarum uarietas notata 58.a eiuſdem ſententia, lumborum uertebris proceſſum affingentis, ad imitationem ſimiarum ac canum, improbata 57.b

galeni proceſſum, lumborum uertebris aſcriptum, in hominibus Veſalium nunquam reperiſſe ibid.

galeni ſententia de nexu corporum thoracis uertebrarum notata 58.a item de foraminibus uertebrarum neruos tranſmittentibus 53.a item de coſtarum ad uertebras articulatione 54.a item de transuerſis inſimarum thoracis uertebrarum proceßibus ibid. & 56.b

galeno ignota uenæ axillaris diuiſio quædam 295.b

galeno in humani corporis fabricæ cognitione nimium à pleriſque tribui 419.a

galeno quid teſtis caput appellatum 402.b

galeno uaccinus caninus ue uterus, non muliebris diſſectus atque deſcriptus 416.a

galeno umbilicus non rectè corporis medium conſtitutus 282.a

galeno ignota non pauca capitis foramina 38.a

galeno non eſſe credendum, quòd, utcunque internum humeri tuber grande ſit id externo grandius eſſe prodiderit. 78.a

galeno minimè aſſentiendum, quòd maxillam ſuperiorem medullæ expertē, duriſq; oßibus, nec leuitate indigentibus efformatam doceat 29.b

galeno præteritus muſculus inter brachij motores quintus 238.a

galeno quid ſit peculiare 221.b

galeno tres ſecundum pollicis os flectentes muſculi ignorati 235.b

galeno ſacrum os, & coccygis os, ut in ſimia ſe habent, deſcripta 62.b

galeno uenæ axillaris, diuiſio ignota 292.a

galenum in abdominis deſcriptione uarium eſſe 215.a

galenum Ariſtoteli impoſuiſſe, quòd tres uentriculos cordis conſtituerit 457.a

galenum axillaris uenæ diuiſionem integram latuiſſe 295.a

galenum in brutorum animalium ſectione potius, quàm hominum uerſatum eſſe 394.a

galenum canum inteſtina magis quàm hominum inſpexiſſe 384.a

galenum de capitis ſupra primam uertebram, & primæ ſupra ſecundam, & dein reliquarum ceruicis uertebrarum motibus, longè ſecus quàm Veſalium, ſentire 50.a

galenum rationem unitatis cerebelli parum aptè deſignaſſe 485.a

galenum mirabilem illum reticularem cerebri plexum ſua imaginatione in hominibus confinxiſſet. 38.b

galenum, cor in medio repoſitum eſſe, contra ueterum placita contendere 453.b

galenum diſſectionibus mirificè oblectatum eſſe 262.a

galenum, diligentem & eruditum ſolertemq; & induſtrium auditorem requirere, qui ea quæ de capitis motibus in 12 de Vſupartium libro pertractarit, capere poßit 50.a

galenum foramen ſiniſtræ ſoporali arteriæ paratum latuiſſe 38.b

galenum de foramine dextræ oculi ſedis, aliter quàm Veſalium, ſenſiſſe 37.a

galenum & genu cartilaginibus ligamentorum nomen indidiſſe 167.b

galenum de glandis cerebri non rectè ſentire 493.a

galenum, Hippocratem in Anatomicis nunquam eſſe lapſum, nimium audacter teſtari 390.a

galenum hominis anatomiam nunquam aggreſſum eſſe 291.b

galenum hominis pedem nunquam diſſecuiſſe 261.b

galenum non hominis cor, ſed ſimiarum & canum aggreſſum eſſe 453.a

galenum non hominum, ſed ſimiarum muſculos deſcripſiſſe 259.a

galenum pro hominum anatome, ſimiarium nobis obtruſiſſe 264.a

galenum humani corporis anatomiam nunquam eſſe aggreſſum, unde Veſalius coniÿciat 295.b

galenum neruorum recurrentium inuentorem ac ſummum admiratorem fuiſſe 333.a

galenum parem integrorum digitorum ac eorundem oßium formam minus rectè propoſuiſſe 91.a

galenum quædam oſſa ipſi non uiſa, tanquam in humano eſſent corpore, recenſere 25.a

galenum ſubinde dorſum & ſpinam, in tibiam mouentium muſculorum deſcriptione confundere 167.a

galenum ueterum de homine deſcriptiones ſuis ſimijs accommodaſſe 63.a

galenum uiſcera hominis oſcitanter, aut neutiquam ſpectaſſe: ſimiaſq; & canes deſcribentem, immeritò ueteres arguiſſe 452.a

galenum humani penis fabricam nunquam ſpectaſſe 407.a

galenum falsò humerum exterius gibbum, interius ſimum, &c. ſtatuiſſe 78.a

galenum inuolucrorum hiſtoriam non uerè propoſuiſſe 422.b

galenum ut minimum duo ligamenta, anulorum modo tendines continentia, latuiſſe 243.b

galenum neque 11, neque 12 muſculorum dorſum mouentium doctrinam rectè tradidiſſe 226.b

galenum in lumborum muſculorum, ſeu carnium enarratione, ab hominum compoſitione aberraſſe 259.a

galenum omnes teretes tibiam mouentiū muſculorum tendines, ac ſi lati ampliq; eſſent, deſcripſiſſe 256.a

galenum duos muſculos laryngis operculi latuiſſe 199.a

galenum non ex omni parte ſibi conſentire 251.a

galenum os tertium in ſuperioris ſcapulæ proceſſu nunquam uidiſſe 73.b

galenum uſcum oßium articulorum ſedem finxiſſe, cum ſint potius mutuò contigua 52.a

galenum penis corporum originem non rectè aſſecutum eſſe 249.a

galenum in proceßibus ſcapulæ non undique ſibi conſtare 74.a

galenum ſibi haud conformia dicere 267.b

galenum ſimiarum conſtructionem, non hominum deſcripſiſſe 201.b

galenum ſimiarum, non hominum Anatomiam aggreſſum eſſe 450.a

galenum ſimiarum uenas, non hominum, perſecutum eſſe 280.b

galenum unicum tantum tendinem tribus pollicis oßibus communem cognouiſſe 237.b

galenum in quarundam uteri partium ſcriptione eſſe ualde ancipitem, ſibiq; parum fidere 417.b ſcilicet in uteri formæ explicatione, muſculorum, cornium, acetabulorum, uenarum & arteriarum ibid. item uaſorum ſemen deferentium 418.a

galenum muliebrem uterum neq; diſſecuiſſe, neque deſcripſiſſe 416.a

galenum, non muliebrem, ſed uaccinum caprinum ue uterum deſcripſiſſe 217.b

galenum de uenarum arteriarumque ſectione ſibi neutiquam reſpondere 311.a

galenum errare, quòd uenas membranarum interſepientium à caua, ubi ſeptum permeet, initium ducere, aſſerat 443.b

galli ſacerdotis Bononiæ aqua intercutem in xenodochio mortui hiſtoria. 394.b

gallicus morbus quæ loca, hominis potißimum

tiſsimum infeſtet 448.b
Γαγγαμὸν 382.a
gargar 449.a
gargareon ibid. b cur ἰσθμὸς à ueteribus Græcis nuncupatus 448.a
gargareonis nomina 449.a eiuſdemq́ ſitus, forma, ſubſtantia, uſus ibid.
gargareonis præſectio ſeu deroſio, quid incommodi pariat ibid.
gargareoni Gallicus morbus infeſtus 448.b
gargareonem temerè à quibuſdam excrementorum cerebri receptaculum eſſe, confictum 449.a
gargareonem ſoli inter animantia homini, & quibuſdam auibus obtigiſſe 449.a
Γαστὴρ unde dictus Græcis uentriculus 376.a
Γαστροκνημία 101.a
Γελασῖνοι dentes 126.a
gemelli dicti in cerebro 491.a
generationis organorum examen 508
Γένυς 126.a
genu rotula 127.b oculus ibid.
genu utrinſque duæ cartilagines 114.b
gennenſium, Græcorum & Turcarum capita, cur globi imaginem repreſentent 14.b
genuini dentes 34.b
geminos dentes Ciceronem molares uocaſſe 34.b
germanorum capita cur lata, et compreſſo occipitio cernantur 14.b
gibberus ſiue gibbus ulnæ proceſſus 81.b 127.a
Γίγγλυμος 10.b
Γιγγλυμοειδὴς humeri orbita 77.b
glandis pineæ nucis ſimilis, ſitus & conſtructio 490.a uſus ibid.
glandis pituitam excipientis hiſtoria 492.b
glandis cerebri pituitam excipientis, ipſiq́ accumbentium arteriarum examen, ſeu adminiſtratio 503.b
glandes hominis quarum loco in bobus ſunt muſculi 199.b
glandes inteſtinorum 384.b
glandes laryngis radici adnatæ 446.a
glandes non omnes uaſorum diſtributioni accommodas, huic tantum muneri ſubſeruire 277.b
glandium genus ſecundum Hippocratem ſpongiarum nomen cur obtinuerit 448.a
glandium in faucibus triplex genus ibid. b
glandium in faucibus poſitarum tertium genus 448.b
glandium 292.b
glandulæ cerebri teſtula incumbentis adminiſtratio 502.a eiuſdem hiſtoria 492.b delineatio unde ſpectanda 492.a canales ab ea ducti 492.b
glandulæ, cui pituita influit, unà cum pelui & quatuor ductibus à glande aut ſinu potius, pituitam deducentibus, effigies 37.b
glandulæ cur, & quando uaſorum diſtributionibus immittantur 277.a
glandulæ faucium cur παρίσθμια uocatæ 448.a
glandulæ ſub aurium radice ad poſteriorem inferioris maxillæ ſedem repoſitæ 130.a
glandularum in mamillis ratio diuerſa 423.a
glandularum & pinguedinis laryngis ratio 447.b
glandulæ teſtibus incumbentes 502.a
glandulæ uaſorum diductibus roboris gratia immiſſæ adnexæq́ 277.a
glandularum quæ in faucium initio ſibi opponuntur, ac ſecundum genus conſtituunt, inflammationes, Græcos αὐτιδάς, quæ uerò in faucib. παρίσθμια appellaſſe 448.b
glandularum ſtomacho crebrò adnatarum uſus 376.a
glandularum quæ uaſorum diſtributionibus immittuntur deſcriptio 277.a nomina ead. uſus 278.a
glandulis faucium infeſtus morbus Gallicus 448.b
glandulas frequentes ubi natura potiſſimum circumpoſuerit 300.a
glandes ſiue glandoſum corpus meſenterio cur natura addiderit 388.b
glandoſum corpus uaſorum ſemen deferentium inſertionē excipiens 405.a
glandoſum omenti corpus 382.a
glandoſi corporis ueſicæ collo adnati uſus 406.a
glandoſum corpus ad ueſicæ ceruicem in uiris poſitum, etſi uaſorum inibi uariæ partitioni opem ferat, excipiendis tamen uaſis ſeminarijs, & peculiari humore procreando, potiſsimum famulari 278.a
glanduloſi corporis in ipſa uaſorum diſtributione poſiti delineatio 358.a
glanduloſa caro non procul ab inferiori orificio diſtans 377.a
Γλήνη 8.a
Γλήνη quid propriè uocetur 8.b
Γλήνης & κοτύλης diſcrimen 8.a
Γληνοειδὴς ſinus 47.b
glires atq́ ſciuros cæcum inteſtinum adeò amplum ſæpe nactos eſſe, ut amplitudini ipſorum uentriculi facilè reſpondeant: fecibusq́ turgidum in ſectione obſeruetur 385.a
Γλωττὶς quid 113.a 197.b ἐπιγλωττὶς ibid.
Γλωττὶς qualiter ſpectanda adminiſtranti 200.a
Γλωττίδος etymologiæ ratio 113.a
Γλωττίδα et ἐπιγλωττίδα differre. 200.a
Γλουτια dicta in cerebro 491.a
Γλουτοὶ 127.a
Γομφιοι dentes 126.a
Γόμφωσις 11.a
græcos διδύμους & γλούτια nomina confudiſſe 491.a
granatum malum, cartilago epiglottalis 116.b
granatum malum teſticulorum 127.a
grandinoſum os 108.a 127.b
Γραφοειδὴς proceſſus 23.a 81.b 125.a
gula 375.b
gulæ appellatio quibuſdam pro ſtomacho ibid. a
guloſis atq; timidis maius iecur datum 390.b
gurgulio quid 449.a
guſtus inſtrumentum 500.a
gutturis os 126.a
gutturnium 112.b

H

HAemorroidum fluxus par ratio cum mēſtruo ſanguine 415.a
Hæmorrhoidum modus 272.a
Hæmorrhoidum ſanguis unde profluat 415.a
Hamuli 121.b
Hamulos unde Veſalius parare conſueuerit ibid. b
Ἁρμονία 11.b
Harmoniarum coitus cuiuſmodi 11.b
Ἥβης os 127.a
Hector ab Achille circum Troiam tractus quo pacto 264.a
Ἡπατικὴ dicta uena 288.b
ἱερὰ σύριγξ 42.b 126.a
ἱερὸν os 126.b unde uocetur 59.b
Hippocrates in Aphoriſmis, quid ſub acetabuli nomine intellexerit 419.a
Hippocratis locus de ſecundo ceruicis uertebræ nomine 47.b
Hippocratis ſententia, de phlebotomia in pleuritide quæ 292.b
Hippocratis ſententia de ſepto tranſuerſo, notata 221.b
Hippocratis de ſtomachi inceſſu, ſententia notata 375.b
Hippocratis de ſummo humero locus 73.a
Hippocratis de temporalibus plagis locus 25.b
Hippocrati quæ uocentur acetabula 419.a
Hippocrati qui dicantur βαθμίδες 8.b
Hiſpani cuiuſdam in fallendo meretrices

ualliditas 377.a
Hiſtrionis Tridentini in dentibus, mira- culoſum robur 390.b item cuiuſ- dam hiſtrionis Turci & Mantuani ibid.
Homo quibus locis à ſimia differre Ga- leno perſpectus 407.a
Homo cur reſpiret 218.a
Hominis glandes, quarum loco in bobus ſunt muſculi 199.b
Hominis maxillæ cur ſinus & caui- tates medulla infarctæ attribuantur 31.b
Hominis maxillam cur duram eſſe opor tuit ibid.
Homini maxillam ferè unico oſſe extrui ibid.
Homini maxillam inferiorem eſſe bre- uiſsimam ibid.
Hominis ueſica diſſectionum rudibus cur ita imponat 427.b
Hominis uiſcera ad ipſorum fabricam diſcendam haud inutiliter coqui 394.b
Hominem pluribus oſsibus quàm reli- qua animantia, motus gratia conſta- re 9.a
Hominem producere immortalem materiæ occaſione non licuiſſe 401.a
Hominem pulmonis occaſione collo do nari 46.b
Hominem ut augeretur, diutiusq; uiue- ret, inſtrumentis eguiſſe uariæ nutri- tioni famulantibus: ac demum quæ inſtrumenta nutritioni circa cibos potusq; uerſanti priuatim ſint extru cta 372.b
Homines frontis & maxillæ ſutura de- ſtitui 31.b
Homines quoſdam ueſicula bilis carere, ut Ariſtoteles & Plinius cum alijs enarrant, Veſalius hactenus ſe com- periſſe negat. 393.b
Hominum & canum ῥαγοειδὴς diuerſi coloris 382.b
Hominum fabricæ ratio 401.a
Hominibus breuior thorax quàm qua- drupedibus à natura datus 290.b
Humanæ et caninæ anterioris caluariæ figura 28.a
Humani alimenti ad plantarum nutri- tiuam uim differentia 379.b
Humanum caput oculorum gratia for- matum 13.b
Humerales muſculi ſex 78.a
Humeraria uena 294.a
Humerariæ uenæ iuxta cubiti articulum ſeries 295.b
Humerariæ uenæ ortus, & priuſquam brachium ſubeat, ſeries 294.a
Humerus quid 77.a 126.b
Humerus ſeu brachij os 126.b
Humerus ſummus ibid. b eiusq; uſus 74.a
Humeri appendix 5.a
Humeri articulus 72.b cur à coſtis remoueatur 75.b
Humeri caput 7.b
Humeri in anteriori ſede aſperitas ad quid parata 78.b
Humeri externum tuber cui radius arti- culatur 78.a
Ab Humeri externo tubere ſex muſculos enaſci ibid.a
Humeri figuræ & deſcriptio 76.a
Humeri foramina in quibus locis appa reant, & quis eorum uſus 78.b
Humeri inferioris ſedis internum tuber 78.a
Humeri inferioribus proceſsibus nulli ap pendices 6.b
Humeri orbita Hippocrati γιγγλυμοειδὴς dicta 77.b
Humeri oſsis figura 2.a 4.a
Humeri partis ſuperioris deſcriptio 77. a. inferioris humeri partis deſcriptio 77.b item mediarum partium de- ſcriptio 78.b
Humeri tuberculum externũ ibi.a in- ternum ead.
Humerum ſcapulæ nectentium ligamen- torum deſcriptio 206.b admini- ſtratio b
Humeri 126.b
Humerorum ſcapulis in ſceleto coniun- gendorum ratio 520.a
Humero excipiendo paratus ſinus 72.b
Humeri motus 10.a
Humeri orbita, cui ulna articulatur 77.a
In Humeri orbitæ, ſeu rotulæ ſuperiori ſede, cur natura duos ſinus exculpſe- rit ibid.
Humerum poſt femur non eſſe omnium oſsium grandiorem 77.a
Humeri duo 113.b
Humeri 126.b
Humor cryſtallinus 497.a
Ὑαλοειδὴς dictus oculi humor 497.b
Ἥβαιος 127.a
Ὑδατοειδὴς humor 499.b
Hydrocephalus 14.b
Ὑμὴν 181.a 410.a
Hymen puellarum uenulæ conſtituentes 410.a
Ὑοειδέος 41.a 69.b 126.a
Hyodis oſsis figura 40.b eiusq; ſitus & nomina ibid.
Hyoidis oſsis formatio & uſus 41.b
Hyodis oſsis medium oſsiculum 41.b la tera humiliora eiuſdem ibid. item ſuperiora, & commiſſa ipſius oſsicula ibid.
Hyoidis oſsis quot oſsicula 113.b
Hyoides os quomodo formetur 41.b eiusq; uſus ibid.
Hyoidis latera ſuperiora, & commiſſa ipſis oſsicula ibid.a
Ὑπήνη 187.b
Ὑποζωκὸς quid 441.b
Hypſili 122.a

I

Iacobus Niger pater eius Genuenſis, iuris peritiſſ. 66.a
Ianitor uentriculi orificiũ 376.a
Ἰατρικὸς 127.a
Iecoraria dicta uena quæ 288.a
Iecur quid 389.a
Iecur an crapula abſumatur 390.b
Iecur anteriori peritonæi ſedi cuius be- neficio connectatur 391.a
Iecur ciborum potuumque & uene- reorum concupiſcibilis animæ locus 460.a
Iecur cuius facultatis animæ ſedes. ibid.
Iecoris caui delineatio 359.a
Iecur homini grandius, & quibus maius obtigerit 390.b
Iecur humanum cur maiorem ſui portio- nem in dextro latere extenſam habeat 389.a
Iecur in fibras aliquo pacto diuiſum, nunquam Veſalium inſpexiſſe. 390.a
Iecur magnum & craſſum organum fie- ri cur fuerit neceſſarium 389.b
Iecur maxima ex parte coſtis ſuccingi, munirique 389.b
Iecur nulla peculiari eguiſſe forma 389.b
Iecur quare ſanguine nutriatur craſsiori 391.b
Iecur ſepto connectentium præcipuum ligamentum 353.a
Iecur ſanguinis officina 389.a 390.a
Iecur, uentriculus, lien, prius ueluti in thoracis cauitatem tracta, quo mo do deorſum decumbere poſsint. 429.a
Iecoris, aut renum, aut lienis, aut ueſicæ officium in uiuorum ſectione uix me- lius quàm in mortuorum intueri poſſe 508.a
Iecoris carnis, propriæ ue ſubſtantiæ ra tio 391.b uenarũ ſeriei ratio ibid.
Iecoris examen 467.b
Iecoris fibrarum ridicula quorundam ef ficta nomina 390.a
Iecoris fibrarum uentriculum appre- hendentium figmentum unde enatum 395.b
Iecoris focus 390.a

Iecoris

Iecoris forma uaria 389.b
Iecoris gibba, poſteriorisq; ſedis delineatio 361.b cauæ 362.a
Iecoris gibbus 354.a
Iecoris humani formam à canum et porcorum & ſimiarum iecoribus uariare 390.a
Iecoris ligamenta, & ex illis pronaſcẽs tunica 391.a
Iecoris nerui 391.a
Iugula 126.b
Iecoris neruorum tunicæ, & uinculorum ratio 391.b
Iecoris officium, ipſiusq; ſtructuræ ratio 391.a
Iecoris ſignificatio quomodo perficiatur 391.b
Iecoris ſedis figura 362.a
Iecoris ſitus 389.b eiuſdem ſitus ratio ibidem. & examen 428.b
Iecoris ſubſtantia 390.b
Iecoris ſubſtantia uaſis circunfuſa 391.a
Iecori quid attribuatur 479.a
Ieiunum & ileum cur medium uentris iuſtiſſimè occupent 386.b
Ieiunum inteſtinum quare cremorem ocyus tranſmittat 387.b
Ieiunum inteſtinum quid 383.b
Ieiunum ab ileo nihilo minus quàm inanitione dirimendum 383.b
Ieiuni inteſtini finis ubi conſtituendus 384.a
Ieiuni inteſtini uenæ & arteriæ ibid.
Ileon inteſtinum cuiuſmodi 383.b
Ileum inteſtinum in craſſi inteſtini principium deſinere ibid.
Ἴλεος ibid.
Ilei & ieiuni inteſtinorum nerui 384.a
Ilei inteſtini initium ubi ſtatuendum ſit, Veſalius conijcere ſatis nequit ibid.
Ilium, mare, fames, &c. apud poetas cur ſacri nomine uocentur 59.b
Ilium os 93.b 127.a
Ilium oſsis appendix 94.a
Ilium oſsis appendix quibus muſculis occupetur ibid. b quibus interna eius amplitudo ead.
Ilium oſsis figura 2.a & 4.a
Ilium oſsis ſedes ſacro oſsi commiſſa qualis 94.a
Ilium oſsis pars retrorſum magis quàm ſacri oſsis tranſuerſi proceſſus exporrecta 94.b
Ilium oſsis ſedes, ſacro oſsi cõmiſſa qualis. 94.a
Ilium oſſa cur in mulieribus ampliora 95.b
Ilium oſſa, cum oſſe ſacro nectentium ligamentorum deſcriptio 269.b ad miniſtratio 270.b
Imperitia quorundam in dinoſcendis partibus ſimilaribus, taxata 204.b
Inciſorij dentes 34.a
Incudi comparatum oſsiculum 16.b ipſius figura 26. index 127.a eiuſdem nomina ibi.a
Induſium quibuſdam dicta fœtum inuoluens membrana 422.b
Ἶνες 274.b
Ἰνίου os 122.b
Innominata cartilago quæ 112.b
Inſpiratio quibus muſculis fiat 222.b
Inſpiratio naturalis & uiolenta. ibi.b
Inſpirationis & expirationis neceſsitas atque uſus 218.a
Inſtrumenti cuiuſdam figura, quo duriora oſſa leui negotio perforantur 118.a
Inſtrumenta connectendis oſsibus idonea 122.a
Inſtrumentorum Anatomicorum delineatio 121.a
Inſtrumentorum triplicium nutritioni ſubſeruientium neceſsitas 372.b
Intercoſtales muſculi utrinque triginta quatuor 220.a externi ibi. interni ibid.b
Intercoſtalium muſculorum deſcriptio & adminiſtratio 220.b externi ead. interni ead.
Intercoſtalium muſculorum munus. ibid.
Intercoſtalium muſculorum uerorum ſex tantum eſſe numero ibid.a
Internodia 127.a
Interſcalpilij uertebræ 126.b
Inteſtinum ἀπευθυσμένον 385.b ἀρχὸν ibid.
Inteſtinum cæcum à Galeno alicubi inter craſsiora referri 384.b
Inteſtinum cæcum, canibus multo quàm hominibus eſſe amplius, neque ut in hominibus omnino inane reperiri 384.b
Inteſtinum cæcum cuiuſmodi ibidem
Inteſtinum cæcum hominis unde principium ducat 385.a
Inteſtinum cæcum unde primùm dictum ibid.
Inteſtini cæci, non unum, ſed duo ſibi proxima orificia eſſe, quomodo ſit intelligendum 384.b
Inteſtini cæci, coli, rectiq; imago & ductus 357.a
Inteſtino cæco appendicem cur natura formarit 384.a
Inteſtinum colon ibid.
Inteſtinum colon ab hominibus non ad amuſsim, ut in canibus, teres eſſe ibid.
Inteſtini coli à recto differentia ibidem
Inteſtini coli & recti uenæ atque arteriæ 385.a. nerui ibid.
Inteſtinum craſſum in colon & rectum diuidi 385.b 386.a
Inteſtini craſsi ductus ſitusq; ibid.a
Inteſtinorum craſſorum exterior tunica, cur ſit graciliorum interiori durior 390.a
Inteſtinorum craſſorum hiſtoria 384.b
Inteſtinorum craſſorum tunicæ 385.a
Inteſtinis craſsis cur ſit magna amplitudo 387.a
Inteſtinum δωδεκαδάκτυλον 383.b
Inteſtinum duodenum 357.b
Inteſtinum duodenum à quibuſdam ἔκφυσιν, id eſt, exortum ſeu proceſſum, non inteſtinum uocari 383.b
Inteſtinum duodenum cur in nullo anfractus ducatur 386.b
Inteſtinum duodenum neruos, quos habet, à quib. aſciſcat 384.b
Inteſtini gracilis ductus forma 384.a ſubſtantia ibid. tunicæ duæ ibid. eiuſdemq; in tria diuiſio 383.b
Inteſtina gracilia cur ſint anguſta 386.b
Inteſtinorum gracilium interior tunica cur ſit interiori uentriculi tunica mollior 387.a exterior, cur ſit exteriori uentriculi tunica minus carnoſa ibid.
Inteſtinorum gracilium uenæ & arteriæ 384.a
Inteſtinum ieiunum 383.b
Inteſtinum ἴλεον 357.a 383.b
Inteſtinum longaon 385.b
Inteſtinum rectum ibid.b princeps ibid.
Inteſtini recti muſculi 191.a 386.a
Inteſtini recti portionis cum ſuis muſculis figura, eiusq; characterum index 191.a
Inteſtini recti ſitus ratio 387.a
Inteſtina à meſenterio quomodo reſecãda, & à corpore auferenda 430.a
Inteſtina continuum quidem eſſe corpus, ſed pluralitatis numero uarijs nominibus diuerſas ob cauſas donari 383.a
Inteſtina cur forma tereti creata 387.a
Inteſtinorum à uentriculo exortus, & gracilis ductus ſeu ſitus 383.a
Inteſtinorum anfractus cur à natura comparati 386.b
Inteſtinorũ caua pars Anatomicis quæ dicatur 384.a
Inteſtinorũ conſtructionis ratio 386.b item ſitus ratio ibid. item ſubſtantiæ & tunicarum uenarum ac arteriarum, item fibrarum, item neruorum 387.a
Inteſtinorum craſſorum tunicæ 385.b
Inteſtinum medium an rectè à Cicerone uerſum pro meſenterio 387.b
Inteſtinum princeps quod nam 383.b

Inteſtini recti anularis muſculi delineatio 248.b
Inteſtini recti muſculorũ examẽ 433.a
Inteſtinorum formæ ratio 387.a
Inteſtinorum glandes 384.b
Inteſtinorum hiſtoriæ breuis enumeratio 383.a
Inteſtinorum ductus longitudo quanta 430.a
Inteſtinorum munus 386.a ac eorundem conſtructionis ratio & ſitus 386.b
Inteſtinorum nomina quæ Veſalius complectatur 382.b
Inteſtinorum pars caua quæ dicatur Anatomicis 384.a
Inteſtinorum in ſcortũ deſcenſus 380.a
Inteſtinorum ſedis figura 357.a
Inteſtinorum primum, quo duodecim digitorum eſt longitudine, cur plerique exortum nominent 377.a
Inteſtinorum ſitus examen 428.a eiuſdem ratio 430.a
Inteſtinorum ſubſtantia 387.a tunicæ duplices ibid.
Inteſtinorum tenuium præcipuum munus 386.b
Inteſtinorum tunicæ cur partim tranſuerſas, partim rectas fibras ſortiantur 387.a
Inteſtinorum tunicam interiorem aliquãdo in ægris putreſcere, exteriore ſalua 387.a
Inteſtinorum tunicæ 357.b
Inteſtinorum tunicæ qui examinandæ 383.b
Inteſtinis adeps obnatus 386.a
Inteſtinis cur ſint tunicæ à natura attributæ 387.a
Inteſtinis nullas uenas propagari à caua, contrà quàm Galenus tradit 387.b
Introductorij ſeu Medici autor alius à Galeno 12.a
Inuerecundum os 122.b
Inuolucrum cordis quibus uaſis ac neruis implicetur 452.a
Inuolucrũ fœtus interius 421.a cur Latinis agnina, & amiculum ueteribus ſit nuncupata ibidem.
Inuolucri fœtus exterioris ad uterum nexus in mulieribus alius quàm in cane: & alius adhuc in bubula aut uacca, quàm in muliere & cane ſpectatur 420.b
Inuolucri uſus, & conſtructionis ratio 452.a
Inuolucrum uteri exterius qui à farciminis ſpecie nomen obtinuerit 421.a
Inuolucro cuiuſmodi aqua obſeruetur 452.b
Inuolucra, quæ fœtum mox cum ſanguinis quodam ob abſcedentia uaſa defluxum ſubſequuntur, mulieres ſale aſperſo ferè exurere, aut aliquò defodere: bruta uerò permulta, niſi ab aſtantibus præripiantur, deuorare 422.a
Inuolucrorum ueram hiſtoriam à Galeni placitis multum eſſe remotam 422.b
Ioachimi Rœdlans primarij apud Mechlinienſes medici inuentio 415.a
Ioannes Centurio patricius Genuenſis, iuris periti ſsimus 66.a
Ioannes Paulus Guducius Vrbinas Veſalio amiciſsimus 34.b
Ioannis Andreæ Albij commendatio 57.b
Iraſcibili ſeu uindictæ honoriſq́; appetitricis animæ ſedes, cor 460.a
Iris oculis circulus, quis 185.a
Ἰγνύα 127.a 269.b
Ἰσθμὸς cur pro faucibus 448.a
Ἴτυες 8.b
Italiæ circumſcriptionem referens os 21.b
Iugale os 25.b
Iugale os cur à Græcis ζύγωμα nuncupatum 25.b
Iugale os ex quibus conſtet ibid.
Iugalis oſsis uſus ibid.
Iugulum pectoris oſsis 68.a
Ἰξύος uertebræ 126.b

L

LAbra 8.b
Labra mouentes muſculi 186.a eorundem adminiſtratio 188.a
Labrorum conſtitutio, dein quatuor muſculi labris proprij, ſeu in altero latere tertius, & poſtea quartus, uel omnium 5.6.7. 287.b
Labrorum fungoſa ſubſtantia 188.b
Lac nõnullis uiris per pubem exprimi, & per ſuctum frequentiorem, crebramq́; ac multam contrectationem prodiiſſe Ariſtoteles aſſerit: quod etiam Veſalius ſæpe uidiſſe ſe teſtatur 424.a
Lactis in mamillis generatio, eiuſq́; ratio 424.b 425.a
Lactes an rectè pro meſenterio, Gaza uerterit 387.b
Lacticinia quæ 448.b
Λαγόνες 213.b
Λαγόνων os 127.a
Λαμβδοειδὲς os 41.a
Λαμβδοειδὴς ſutura 19.b 225.a
Lambdoidis nomina 122.a eiuſdem ſuturæ additamenta 21.b
Lapidoſa caluariæ ſedes 126.a
Larynx aſperæ arteriæ caput 112.a
Larynx cur pluribus cartilaginibus conſtet 197.b
Larynx etiam φάρυγξ dicta 448.a
Larynx quibus cartilaginibus conſtet 445.b
Laryngis ac totius aſperæ arteriæ cartilaginum delineatio 111.a
Laryngis bini muſculi 198.b deſcriptio ibid.
Laryngis prima cartilago 111.a ſecunda cartilago ibid. tertia cartilago 112.b
Laryngis tres cartilagines 114.a
Laryngis cartilaginum baſes 112.b
Laryngis cartilaginum coordinationis ratio 447.b
Laryngis cartilaginum motores muſculos eſſe 197.b
Laryngis cartilaginum ſinus proceſſus ac tubera 112.b
Laryngis cartilaginum unà cum muſculis 13 figuræ, & deſcriptio, earundemq́; characterum index 196.a b
Laryngis & ſtomachi mutui aſcenſus et deſcenſus ratio 447.b
Laryngis glandes radici adnatæ 446.a
Laryngis γλωττὶς quomodo ſpectanda 199.b
Laryngis ligamenta 199.a
Laryngis lingula, ſeu rima, et præcipuũ uocis organum 113.a
Laryngis muſculi 446.a
Laryngis muſculorum adminiſtratio 199.b ſex communium ordine ibi. propriorum duodecim ordine 200.a
Laryngis muſculorum delineatio 196.a communium primi & ſecundi 197.b tertij & quarti ibi. quinti & ſexti ibid. propriorum delineatio ibidem. & deinceps
Laryngis muſculorum alios proprios, alios communes eſſe. prioprioꝝrum numero 12. deſcriptio & functio 198.b commonium, qui ſex ſunt, deſcriptio & functio 199.b 200.a.
Laryngis muſculorum deſcriptio 297.b examen 467.b
Laryngis muſculos duodecim proprios eſſe, communes octo 197.b
Laryngis operculum 113.a
Laryngis operculum non eſſe uocis principaliſſ. organum, contra Galenum 199.b
Laryngis operculum, trianguli, aut ſecundum Hipp. hederæ folij imaginẽ exprimere 113.a
Laryngis operculum unde oriatur. ibid.
Laryngis operculi duo muſculi Galeno ignorati 199.a

Laryngis

Laryngis operculi duorum muſculorum adminiſtratio, qui è communibus non habentur ibid.b
Laryngis operculi muſculorum delineatio 197.a deſcriptio 193.a
Laryngis operculi ſubſtantia 113.a
Laryngis operculi ſuperficies inferior concaua, ſuperior conuexa 445.a
Laryngis operculi uſus 447.a
Laryngis pinguedinis & glandularum ratio 447.b
Laryngis rimæ uſus 447.a
Laryngis rimula ſeu lingula, quomodo ſpectanda 199.b
Laryngi appoſitæ glandulæ ibid.
Laryngem ſuccingens tunica, ſeu membrana 199.a
Laryngem tribus cartilaginibus conſtitui 112.a
in Laterali morbo quæ uena ſecanda 282.a
Latum os 226.b
Lambda 122.b
Lambde os ibid.b
Lazarus Hebræus de Frigeis ibid.
Ληνὸς 314.b
Ληνὸς, ſeu torcular cerebri 314.b
Leopardorum pelles 420.b
Λαμβδοειδῆ oſſa 122.b
Λαμβδοειδῆ παραναπληρώματα 20.b
Λαμβδοειδοῦς ſuturæ 122.a
Lethargica arteria 303.a
Λαχανὸς 127.a
Lien cur linguoſum uiſcus appelletur 395.a
Lien cur riſus autor uulgò habeatur 396.a
Lien quid in uentriculum eructet, quoue meatu 396.a
Lienis beneficio, an cor refrigeretur 396.b
Lienis eximendi ratio 430.b
Lienis nutritio, eiuſdemq́; ratio 373.a
Lienis omenti membrana adhuc tecti figura 355.a
Lienis omni ex parte conſpicui figura 361.b
Lienis ſitus forma, ſuperficies, color 394.a
Lienis ſubſtantia 394.b
παρέγχυμα ibid.
Lienis tunica 395.b ipſius nexus ib.
Lienis tunica qui obſeruanda, ſimul cum ipſius ad uentriculum nexu & ſubſtantia 430.b
Lienis, uenarum, arteriarum & neruorum ſeries 354.b
Lienis uaſorum ſeries 394.b
Lienis uenæ, arteriæ & nerui unde ducantur 395.a
Lienis uſus ac functio 395.b
Lienis uſum, ad uentriculi uim appetitricem incitandam, uanũ eſſe 396.a
Lienem curſoribus eximi ſtultè Eraſiſtrato ex uulgi opinione perſuaſum 395.b
Lienem hominis ab animalium differre 394.a
Lienem non abdominis quaſi medium anterioraq́; prominere, neque etiam tactu admodum deprehendi poſſe 394.a
Lienem ſuo calore innato ac frequentibus qui illum interſepiunt arterijs uẽtriculi concoctionem fouere 396.a
Ligamen ab interiori ſcapulæ proceſſu in ſuperiorem pertinens 212.b
Ligamentum capitis tranſuerſi denti obductum 213.a
Ligamentum cartilaginoſum 62.b
Ligamentum cartilagineum corpora uertebrarum intercedens 43.b
Ligamentum, Græcis σύνδεσμος, quid 166.b
Ligamentum ceruicis uertebrãm primã ſecundæ annectens 233.a deſcriptio ibid. adminiſtratio ibid. delineatio 212.b
Ligamentum inter ulnam & radium 244.a
Ligamentum linguam faucibus colligans 195.b
Ligamentum oſsis dentis dicti 313.a
Ligamentum primam uertebram capiti committens ibid.a ſecundam uertebram ibid. primam ſecundæ colligans ibid.b
Ligamentum ſecundum linguæ longitudinem oſsis uicem præſtans 195.b
Ligamenti deſcriptio, quæ oſtenditur, caput ſuper uertebram ſecundam ad anteriora poſteriora ue non moueri 213.a
Ligamenti & nerui in muſculo neceſsitas 170.a
Ligamenti & nerui in muſculis conſtituendis permixtio ibid.
Ligamenti in tendinibus continendis uſus 166.b
Ligamenti lateſcentis tendinis uicem ſubeuntis 271.b
Ligamenti ſubſtantia 166.b
Ligamenti ab humeri cum ſcapula articulo ad extremam uſque digitorum aciem conſiſtentia 243.a
Ligamenta alijs ſedibus quàm ad corpora uertebrarum poſita 229.a
Ligamenta annulorum modo tendines continentia 243.a
Ligamenta articulorum maxillæ 191.a
Ligamenta aut membranæ ſinibus obductæ ad quos muſculi reflectuntur 167.b
Ligamenta caput humeri ſcapulæ annectentia 204.b eorundem deſcriptio ibid.
Ligamenta capitis, & primæ ſecundæq́; ceruicis uertebrarum 212.a
Ligamenta claviculæ ad pectoris os 223.a
Ligamenta digitorum manus 243.b
Ligamenta dorſi uertebrarum 229.a
Ligamenta ἐγκάρσια, id eſt tranſuerſa, ſeu anularia 167.a
Ligamenta femoris ad coxendicis os 269.b
Ligamenta fibulam tibiæ oſsi committentia 270.b
Ligamenta genu articuli 271.a
Ligamenta humerum ſcapulæ connectentia 207.a cæteris articulis commune ligamentum. ibid. tria propria ibid.
Ligamenta laryngis 199.b
Ligamenta muſculorum manus conſtitutionem ſubeuntia 244.b
Ligamenta nerui nomine uocitata. 229.a
Ligamenta χονδρώδη σύνδεσμα, id eſt, ligamenta cartilaginea dicta 168.b
Ligamenta oſſa colligantia 166.b tendines in ſuis ſinibus continentia ibid.
Ligamenta oſſa inuicem committentia 244.a
Ligamenta oſsium acetabula augentia 267.b
Ligamenta oſsium ſinus ſuccingentia 167.b propugnaculi uicem præſtantia ibid. b quæ interſtitij loco ſunt ibid. muſculi conſtructionem ſubeuntia ibid.
Ligamenta pedis alia, quibus oſſa tantum committuntur 270.b
Ligamenta pedis tranſuerſa ibid.
Ligamenta propria canum 229.b
Ligamenta quibus unicus tantum uſus, & quibus multiplex attribuitur 168.a
Ligamenta ſacri oſsis, & ipſi adnexorũ oſsium 269.a
Ligamentum, tendines & proceſſus cerebri dorſalisq́; medullæ, neruos generatim uocari 323.a
Ligamenta thoracis 224.a
Ligamenta uertebrarum corpora committentia 228.b
Ligamentorum ab uſu deſumptæ differentiæ quinq; 166.b à prima ibid. ſecunda ibid. tertia 163.a quarta ibid. quinta 168.a
Ligamentorum adminiſtratio 207.a
Ligamentorum adhuc reliquorum adminiſtratio 271.b
Ligamentorum breuis enumeratio 167.b
Ligamentorum capitis adminiſtratio 213.a
Ligamentorum capitis ad ceruicis uerte-

bram primam & ſecundam deſcriptio ibid. adminiſtratio ibid. b delineatio 212.b
Ligamentorum differentiæ uariæ & ab ortu 168.a item à partibus quas connectunt ibid. à partibus quibus committuntur ibid. à ſubſtantia ibi. à ſitu ibi. à forma ibid.
Ligamentorum dorſi adminiſtratio 229.b
Ligamentorum in brachio, cubito & manu occurrentium, quæ inſtar inuolucrorum habeantur 243.a
Ligamentorum in digitis adminiſtratio 247.a
Ligamentorum in externa & interna cubiti ſede adminiſtratio 244.b
Ligamentorum maxillam inferiorem ſuperiori nectentium adminiſtratio 191.a
Ligamentorum os ſacrum cæteris annectentium adminiſtratio 256.b
Ligamentorum os ſacrum ilium oßibus colligantium deſcriptio 193.a & adminiſtratio 195.b
Ligamentorum quorundam inſpectio 262.a
Ligamentorum ſubſtantiam ingrediens cartilago 3.b
Ligamentorum thoracis deſcriptio et adminiſtratio 224.a
Ligamentorum tranſuerſorum ad digitos flectentium muſculorum tendines uſus 234.b
Ligamentorum tranſuerſorum in externa cubiti ſede adminiſtratio 246.a
Ligamentorum uiſcidus humor 169.a
Ligamentorum uſus 506.b
Ligamentorum uarius uſus 166.b
Ligamentorum uſus in colligando præcipuus ibid.a
Ligamentorum uſus, quæ inſtar interſtitij ſunt 167.b item quæ inſtar propugnaculi ſunt 167.b
Ligamentorum uſus, quæ muſculi conſtructionem ſubeunt 168.a
Ligamentis communia 169.a
Ligamentis tranſuerſis aſcribendæ membranæ 167.b
Ligamentis oßium & cartilaginum articulos colligari atque teneri 166.b
Ligamentoſæ cartilagines 167.b
Ligures ἐπλάτανδροι ueteribus dicti 66.b
Ligures nauali terreſtriq; pugna ſtrenui ibid.
in Liguribus corporum ſymmetria opt. ibid.
Lumborum uaria inſuitio 11.b
Lingua cur muſculis egeat 194.a
Lingua guſtatorum organum cuius beneficio efficiatur ibid.
Linguæ cum ſuis muſculis figuræ tres 193.b earundemq; characterum index ibid.b
Linguæ fibrarum delineatio 193.b officia 195.b
Linguæ in muſculis quid rarum obtigerit 199.a
Linguæ ligamentum 295.b oßis uicem præſtans ibid.
Linguæ magnitudinem iuſtam eſſe, illamq; muſculis egere, quorum cognitio perdifficilis eſt 194.a
Linguæ motus in libris de uſu partium qualiter à Galeno tractetur ibid.b
Linguæ muſculi 193.b
Linguæ muſculorum cognitio cui ſit difficilis 194.a
Linguæ muſculorum examen 467.b
Linguæ muſculorum nouem euidentium deſcriptio ordine 194.b item eorundem adminiſtratio ordine 195.b
Linguæ nouem muſculorum natura ac ſitus delineatus 194.a
Linguæ muſculorum ſectio apud Galenum interiJt ibid.
Linguæ os 126.a
Linguæ pars ante ſectionem conſpicua, quibus particulis conſtet 194.a
Linguæ reliqui corporis adminiſtratio 194.b
Linguam faucibus alligans ligamentum quale ibid.
Linguam mouentium muſculorum delineatio 193.b
Λαμβδῆ oſſa 26.b 122.b
Lumbare os 127.a
Lumborum uertebræ numero quot, 57.a
Lumborum uertebræ quinque 113.b 127.b
Lumborum uertebræ quomodo foraminibus à ceruicis uertebris uarient 49.b
Lumborum uertebrarum delineatio 56.b
Lumborum uertebræ quomodo mutuò dearticulentur 55.b
Lumborum uertebrarum corpora cuiuſmodi ſint 57.a
Lumborum uertebrarum foramina 57.a
Lumborum uertebrarum aſcendentes ac deſcendentes proceſſus 57.a
Lumborum uertebrarum proceſſus quales 55.a
Lumborum uertebrarum tranſuerſi proceſſus 57.a
Lumborum uertebrarum uariæ figuræ, & delineationes 56.b
Lutetiæ, à diui Iacobi porta, ad eam uſque quæ ſancti Martini dicitur, iter ſexies nomen ſuum euariare 383.a
Loculi extimum fœtus inuolucrum 420.a
Longaon inteſtinum 335.b

M

Magorum & occultæ philoſophiæ ſectatorum, de oßiculo Albadaran ſuperſtitio 93.a
Malleolus interior 102.a exterior ibid.
Malleoli exterioris & interioris figura & deſcriptio 100.b
Malleolo non dißimile oßiculum 27.a
Malleolum ab Anatomicis perperàm pro talo uſurpari 102.a
Malleoli 127.a
Malleolorum nomina ibid.
Malleus 122.a
Mallei in auditus organo delineatio 26.a
Malum granatum 126.b
Malum granatum pectoris oßis cartilago cur uocetur 169.a item teſticulorum 127.a 122.b
Mamillaris capitis proceſſus 23.a
Mamillæ an ex deuorato à muliere pilo uexari τριχίασιν poßint 423.b
Mamillæ cur homini elatius, cæteris animalibus demißius poſitæ 424.b
Mamillarum cum genitalibus affinitas, & utero 425.a
Mamillarum examen 433.b
Mamillarum forma 423.a ſubſtantia ibid. & ſitus ibid.
Mamillarum formæ ratio 424.b
Mamillarum munus, & conſtructionis ratio 424.a ſitus ratio ibid.
Mamillarum ſitus ratio, forma, ſubſtantia, &c. 423.a
Mamillarum nerui unde ducantur 424.a
Mamillas homini elatius, reliquis uerò animantibus humilius reponi ex Ariſtotelis, Galeni, philoſophorũ & medicorum ſuffragio, non omnino uerum eſſe, Veſalius declarat 424.b
Mamillas petentium uenarum ſeries 423.b
Manchar 126.b
Mandibula ibidem.a
Manus colliculorum ſiue montium apud chiromantas fabrica 230.b
Manus interior cutis cur ſit depilis. 230.b
Manus delineatio 84.a
Manus digitorum lateribus addita, ſubſtantia carnea cur 231.b
Manus digitorum oſſa cuiuſmodi, & quot ſingulorum 89.a eorundem tendines 90.a
Manus digitorum regioni internæ ſuperſtrata ſubſtantia carnea ibidem.

INDEX.

Manus digitos flectentium muſculorum adminiſtratio 245.b primi ibidem. ſecundi, & tertij 246.a octo ſequentium ibid.b quinque ſequentum ibidem. decimiſeptimi & decimioctaui 246.b reliquorum ad uigeſimumtertium 247.a ſex ultimorum ibidem.

Manus digitos mouentium muſculorum delineatio, primi 145.a ſecundi 147.a tertij ibidem. octo quatuor digitorum primos articulos flectentium 149.a maioris primum pollicis os flectentium 138.b minoris 144.b decimiſeptimi omnium 152.a decimioctaui ibidem. deciminoni ibid. uigeſimi 131.a ſecundi & tertij 140.a

Pollicem maximè abducentis 131.a adducentis ibidem. quatuor muſculorum digitos quatuor pollici adducentium 153.b

Manus digitos mouentium muſculorum deſcriptio 231.b numerus ibidem. primus ibidem. functio ibidem. ſecundus 232.a tertius 233.a functio amborum 235.a octo ſequentes primis quatuor digitorum oßibus præfecti 274.b duo ſequentes pollicis oßi primo præfecti 235.a qui ſecundo, tres rurſus alij ibidem. functio quę ibidē. decimus ſeptimus 236.a decimuſoctauus, & decimuſnonus ibidem. functio omnium 237.a uigeſimus ibidem. uigeſimus primus, ſecundus ibidem. functio utriuſq; ibidem. uigeſimus tertius ibidem. ſex reliqui, quorum duo pollici ibidem. reliqui quatuor digitis præfecti 238.a

Manus digitos mouentium muſculorum inſertiones ſimul collectæ 238.b

Manus diuiſio 85.b

Manus extremæ oſſa quot 103.a

Manus ligamentorum deſcriptio 243 b. quæ tendines continent annulorum modo. ibidem. quæ oſſa conuertūt. 244.a quæ muſculorum conſtitutionem ſubeunt ibidem.

Manus nomine quid Hippocrates & Galenus intelligant 85.b

Manus oßicula ſeſamina cuiuſmodi 91.b

Manus pecten & pectus 127.a

Manus ſummæ adnata caro, quid præſtet ibidem. b

Manus ſummæ cutem internam qualem parari decuit 230.a

Manus uolæ mediæ neruoſa tenuitate ſua ſubnati muſculi deſcriptio. 362 a adminiſtratio 231.a

Manus utriuſque oſſa 114.a

Marcum Antonium Genuam, & Vuolfgangum Heruuort, operis Anatomici & inchoandi & abſoluendi præcipuos autores Veſalio extitiſſe 27.b

Marini quartum librum Anatomiæ ſuæ inter cætera glandulas tractaſſe 448.b

Maſſeter, ſeu manſorius muſculus 190.a

Maſſeteris adminiſtratio 191.b

Maſſeteres duos Hippocratem conſtituiſſe 190.a

Maſſeteres tres, cur à nonnullis conſtituantur ibid.

μαστοειδὴς proceſſus 23.a 122.b

Maxilla ſuperior cur pluribus oßibus conſtet, hiſq; cauis & leuibus 29.b

Maxilla inferior nullos appendices obtinet 7.b

Maxillæ alterius lateris primus muſculus, ſeu temporalis 189.a

Maxillæ duo utriuque proceſſus 33.a

Maxillæ foramina ibid.

Maxillæ inferioris figura 4.a item ceruix 8.a

Maxillæ inferioris binæ figuræ 32.a

Maxillæ inferioris motus, quos octo cōplent muſculi 189.a

Maxillæ inferioris ſecundus muſculus, maſſeter ibid.b

Maxillæ inferioris os unicum 113.b

Maxillam inferiorem homini breuißimam obtigiße 32.b

Maxillam inferiorem ſuperiore quieſcente moueri 189.a

Maxillæ in poſteriori ſede amplitudo, tenuitas, ſinus, aſperitates 33.a

Maxillæ oßium breuis enumeratio 49.b

Maxillæ primi oßis hiſtoria ibid.b

Maxillæ ſecundum os. 30.a tertium os. ibid. quartum os 30.b quintum os. 31.a ſextum os ibid.

Maxillæ ſuperioris nomina 126.a

Maxillæ ſuperioris uniuerſa oſſa eſſe duodecim 31.b 32.a

Maxillæ hominis cur ſinus & cauitates medulla infarctæ attribuantur 32.b

Maxillam alterius lateris mouentium quartus muſculus, aut omnium 7 et 8 290.b

Maxillam hominis cur duram eſſe oportuit 32.b

Maxillam homini ferè unico oſſe extrui ibid.

Maxillis quomodo dentes infigantur 33.b

Maxillares dentes 126.a

Meatus ex tertio cerebri uentriculo educti 488.a 492.a

Meatus fœtus urinam educens, & fœtus peculiares arteriæ ueſicæ commiſſæ 400.a

Meatus urinam fœtus inter duo ipſius inuolūcra perferens 421.b

Meatus urinæ feminiſq; communis 407.a

Meatuum urinam è renibus in ueſicam deducentium hiſtoria & eorundem artificioſa inſertio 400.a

Meatuum alterum ex tertio cerebri uentriculo eductum, Galenum præteriiſſe 492.a

Medianum pro meſenterio 387.b

Mediaſtinum uulgò quid 441.b

Medico de animæ facultatibus ac ſede, ad media opportunè ægrotis inueniēda, conſiderandum 460.a

Medicorum de urinæ excolatione commentum duabus figuris expreſſum 397.b

Medicorum error, de curatione dentium notatus 34.b

Medicorum & philoſophorum de cerebri anfractuum uſu, contentiones 484.b

Medicorum quorundam in ſectione uenarum ridicula contentio 297.a

Medulla, oßium nutrimentum proprium 2.b

Medulla, qua oßium parte reponatur 2.b

Mlyas 127.a

Melancholicum ſuccum per portæ ramos purgari 282.a

Membrana 274.a

Membrana altera coſtas ſuccingens quid 442.a

Membrana carnoſa quæ 181.b cur ſic dicta ibid.a

Membrana cerebri tenuis unde etiam χοροειδὴς dicta 483.a

Membrana circumoſſalis 229.a

Membrana pubis oßis foramen occupans 269.b

Membrana muſculis obnata 243.b

Membrana ſeu tunica coſtas ſuccingens 441.a

Membrana ſingulis coſtis peculiaris 442.a

Membranæ cerebri tenuis numerus. 482.b ſitus, exterior ſuperficies, uſus & conſtructionis ratio ibid.

Membranæ coſtas ſuccingentis foramina 442.a ſubſtantia ibid. principium ibid.

Membranæ coſtæ ſuccingentis nomen & ſitus 441.a magnitudo, figura ibid.

Membranæ coſtis ſuccingentis ſuperficies, quales, quiſq; earum ad alias partes nexus 441.b

Membranæ coſtas ſuccingentis uſus, & ipſius conſtructionis ratio 441.b

Membranæ exterius caluariam obcingentis creatio & uſus 482.a

Mēbranæ præter carnoſam muſculis in cubito obnatæ adminiſtratio 245.a

Membranæ interſepientes. 442.b & quo pacto inuicem diſtent ibid.
Membranarum arterialis uenæ orificij ratio 462.a
Membranarum cauitatem thoracis interſepientium nomenclatura 442.b
Membranarum interſepientium conſtitutionem quæ ſubeant 443.a
Membranarum interſepientium numerus, ſitus, forma, magnitudo 442.b
Membranarum interſepientium ſuperficies, & connexus 443.b ortus atque uſus ibid.
Membranarum thoracis amplitudinem interſepientium examen 464.a
Membranarum uenalis & magnæ arteriæ uſus 462.b
inter membranas interſepientes quid reponatur 445.a
Membraneæ ueſicæ figura, quæ quum fœtus urina inter illius inuolucra uagans non defluit, ex meatu urinam per umbilicum deferente expanditur 421.b
Memoriæ os 122.b
Mendoſa oſſa ibid.
Mendoſæ ſuturæ ibid.
Menſales dentes 126.a
Menſtruæ purgationes qui coaceruentur, & unde fluant 454.b
Μηρὸν 97.a 127.a
Meri 375.a
Meſenterium, an rectè medium inteſtinũ Cicero uerterint 388.b
Μεσεντέριον & μεσάραιον ibid.b
Meſenterij adeps 388.b glandes ibid.
Meſenterij binæ membranæ, cur in canibus difficilius quàm in hominibus expendantur 388.b
Meſenterij natura qui indaganda 429.b
Meſenterij nomina 387.b
Meſenterij ſitus. ibid. ſubſtantia. ibid. forma & ortus ibid.
Meſenterij ſubſtantiæ ratio ac uſus 388.a
Meſenterij uenæ, arteriæ & nerui ibid.b
Meſenteria tria Gal. poſuiſſe 387.b
Μέσον 127.a
Μετακάρπιον 87.b 127.a
Μετάφρενον uertebra 127.b
Μετάταρσος 127.b
Μετώπου os 122.b
Michael Scotus inepti ſ. 418.b
Μηρὸς 127.a
Mola 303.b 127.a
Molares dentes 34.b 127.a
Montiſſelis ſuſpenſi hiſtoria. 394.b
Mordentes dentes 126.a
Mortuorum ſectione quid diſcatur, quid item uiuorum 506.b
Mucoſarum membranarum uſus 234.b
Mucronata pectoris cartilago 126.b
Mucronatæ pectoris cartilaginis, cuſi comparatæ, nomina 126.b
Mucronatæ cartilaginis uſus. 69.a
Muliebris uterus an ſeptem cellulas ſeu loculos, ut quidam ineptè confingũt, obtineat 417.b
Mulierum quæ ſit ſuperſtitio, ubi fœtus aliqua ex parte obuolutus, in lucem, egrediatur 422.b
Mulierum teſtes 412.a
Muliebres teſtes uirilibus multo minores eſſe 412.b
Muliebrium teſtium forma 412.a
Muliebrium teſtium inuolucra 412.b
Muliebrium teſtium ſinus, & in illis contentus humor ibid.
Mulieribus ſeminaria uaſa cuiuſmodi ſint 413.a
Mulieribus utero gerentibus quomodo natura proſpexerit. 96.a
Muſculus quid 169.b item quæ ſit eius compoſitionis ratio, ſecũdum aliorum Anatomicorum ſententiam 170.a
Muſculus, neruoſa ſua exilitate, uolæ & internorum digitorum ſedis cuti ſubnatus 230.a
Muſculus alarum naſi præſentis capitis in altero latere 5, aut omnium 9 & 10. 187.b item in altero latere 6, aut omnium 11 & 12 188.a
Muſculus brachium attollens quis 202.a
Muſculus brachium pectori adducens, quo ſimia abundat 208.a
Muſculus quiſpiam brachium mouens, malè à Galeno aſsignatus 201.b
Muſculus motorum brachij à Galeno adſcriptus, quo ſimia et canes abundãt, homines carent 203.b eiuſdem muſculi deſcriptio in ſimia, cane & bobus ibid. & adminiſtratio 204.a
Muſculus primus brachij motorum, quo pacto duorum loco habeatur 201.a
Muſculus primus brachium mouentium, unde 200.b ſecundus unde, et quæ eius functio 202.a
Muſculus brachium attollens ſecundus ibid.
Muſculus alius brachium deorſum trahens, quo ſimiæ & canes unà cum alijs quadrupedibus quàm plurimus abundant 203.b
Muſculus quintus brachium circumagens, unde oriatur ibid. quæ ſit eius ſubſtantia ibid. & quæ forma 204.a
Muſculus brachij motorum quintus, circumuertentium primus, à Galeno non deſcriptus ibid.
Muſculus δελτοειδὴς dictus 202.a
Muſculus digitos mouentium decimus ſeptimus 236.a
Muſculus digitos mouentium decimus octauus 236.a decimus nonus ibid. uigeſimus 237.a uigeſimus primus ibid. uigeſimus ſecundus & uigeſimus tertius ibid.
Muſculus dorſum mouens decimus tertius & decimus quartus 227.a decimus quintus & decimus ſextus ibi.b
Muſculus ὠμιαῖε 202.a
Muſculus orbiculatim inteſtino obductus 250.b
Muſculus primus alterius lateris faciei, uel ſimul omnium primus ac ſecundus 186.b
Muſculus ſecundus alterius lateris faciei, uel omnium tertius & quartus 187.a
Muſculus in ſuperiori pedis ſede locatus, et pollicẽ, treſq; ipſi proximos digitos extrorſum abducens, & numero 16 268.b
Muſculus in poplite occultatus, qui non rectè à Galeno præcipuus tibiæ flexionis habetur 257.a
Muſculus inter ſcapulam attollentes à Galeno perperam deſcriptus 209.a
Muſculus ſcapulam attollens, quo ſimiæ, abundat 208.b
Muſculus tertius ſimiæ ſcapulam attollens ibid.
Muſculus quartus ſcapulam attollentiũ, quem ſimiæ ſibi priuatim, ſecus quàm homines, uendicant 208.b
Muſculus primus in altero latere thoracem mouentium 258.a ſecundus canum thoracem mouentium, quo homines deſtituuntur 258.b tertius hominis, qui canum & ſimiarum, quartus eſt. ibid. quintus canum, quo humanus thorax deſtituitur ibi.b hominis quartus, ſimiarum ſextus 219.a hominis quintus, ſimiarum ſeptimus, ibid.b hominis ſextus, ſimiarum octauus ibi.b
Muſculus tibiam mouentium primus 252.a ſecundus ibid. tertius 256.b quartus ibid.b quintus 253.b ſextus 254.b ſeptimus 255.a octauus ibid. nonus ibid.b
Muſculus ueſicæ uirilis 249.a muliebris ibid. eorumq; uſus ibid.
Muſculus ceruicis ueſicæ 249.a
Muſculi caput 170.a
Muſculi caput tendine non ſemper tenuius eſſe 177.a
Muſculi ex carne caput tendine non ſemper eſſe tenuius 171.b
Muſculi finis ſeu cauda & tendo 170.b
Muſculi membrana ibid.b
Muſculi nomen unde deductum 174.a
Muſculi ſtructuræ depicta ratio 159.a

INDEX

Muſculi uenter 170.b
Muſculi uenter deſignatus 169.a
Muſculi uenter ubi reponendus propriè 176.b
Muſculi uirilis adminiſtratio item muliebris 217.b
Muſculi primi brachium mouentium adminiſtratio 205.a
Muſculi primi brachium mouentium fibras uariari 200.b
Muſculi ſecundi brachium mouentium adminiſtratio. 205.b
Muſculi primi & ſecundi brachiale mouentium adminiſtratio 245.b primi digitos mouentiũ ibi. ſecundi ibi.b tertij digitos mouentium 246.a
Muſculi tertij brachiale mouentium adminiſtratio 246.b decimioctaui & 17 digitos mouentium adminiſtratio ibid. decimінoni adminiſtratio ibid. 21 & 22 digitos mouentiũ. & dein eius qui in illorum deſcriptione 23 numeratur 247.a quarti brachiale mouentium adminiſtratio ibid.
muſculi tertij brachium mouentium ſubſtantia, forma, ortus, atque functio 202.b
muſculi quarti brachium mouentium ortus ac functio, nõ rectè à Galeno tradita 203.a
muſculi quarti brachium mouentium, ortus, ſubſtantia atque officium 203.a eiuſdem non eſſe ſimplicem motum, ſed uarium, pro fibrarum diſcrimine ibid.
muſculi quinti brachium circumagentis, Galenum non meminiſſe 204.a
muſculi ſexti brachium mouentium ſubſtantia atque origo ibid.
muſculi ſeptimi brachium mouentium ſubſtantia, origo atque peculiare munus ibid.b
muſculi primi ac ſecundi parium capitis, officium 211.a
muſculi prima 4 digitorum oſſa, & primum ſecundumq́; pollicis flectentes, tredecim numero 234.b
muſculi digitos mouentium 23 munus, non ad digitos pertinens 237.b
muſculi 3.4. 5.6. dorſum mouentis munus 225.b 226.a
muſculi maſſeteris adminiſtratio 191.b eiuſdem deſcriptio 189.b
muſculi maxillam deorſum trahentis, ac tribus illis ſuperadditi, quartiq́; deſcriptio 191.a
muſculi in ore deliteſcentis adminiſtratio 190.a eiuſdem deſcriptio 190.b
muſculi tertij in ore latitantis, origo 190.a
muſculi penis parum à Galeno animaduerſi 249.a
muſculi in poplite latitantis 266.a ſecundi & tertij digitos mouentium ibid.
muſculi, quem carnoſa membrana in ſimiarum & canum axillis conſtituit, examen 204.b
muſculi recti abdominis adminiſtratio. 216.a tranſuerſi ibid.
muſculi primi ſcapulam muentium adminiſtratio 209.b ſecundi, tertij, quarti ibid.
muſculi ſecundi ſcapulam mouentium adminiſtratio, ut reliquos brachij ſcitè aggrediaris 205.a
muſculi temporalis adminiſtratio 191.a
muſculi temporalis robur maximum, ex hiſtoria 190.b
muſculi primi thoracem mouentis adminiſtratio 223.a ſecundi ibid. tertij canis muſculi adminiſtratio ibid. tertij hominis, quarti canis ibid. quinti hominis, 7 canis ibid. quinti canis 223.b quarti hominis, 6 canis ibid. ſexti hominis, octaui canis ibid.
muſculi ueſicæ ceruicis, ipſiusq́; ueſicæ fundi & ceruicis examen 433.a
muſculum natura inter ligamentum & neruum eſſe medium 170.a
muſculum inter ligamentum & neruum natura non eſſe medium 172.a
muſculum non æquè nerui ac ligamenti natura participare 170.b
muſculum primum oſſi u referenti commiſſum, cæteris omnibus ualidiorem, & craſsiorem atque bifidum eſſe 191.b
muſculum, qui ſcapulam antrorſum agit, à Galeno malè pro brachij motore haberi 201.b
muſculum, quo brachium detrahitur, ſcapulam non mouere 209.a
muſculum uolæ ſuo tendine lateſcentem non ſemel deeſſe 230.b
muſculi abdominis 213.a
muſculi articulorum motores primi, ſuperficiei proximi 175.b
muſculi primos articulos flectentes, qui tertio muſculo in numero ſuccedunt, ac decem à Veſalio enumerantur 268.a
muſculi brachium circumagentes tres, eorumq́; ortus 205.a
muſculi brachium mouentes 311.a
muſculi mouentes brachium atque ſcapulam in quibus animalibus ab homine quàm maximè uarient 205.b
muſculi motuum brachialis opifices 239.a brachiale mouentium primus ibid. ſecundus ibid. tertius. ibid.b quartus ibid.b
muſculi quarti brachium mouentium adminiſtratio 205.b item ſeptimi. quinti & ſexti 206.a
muſculi buccarum, labrorum, & naſi alarum 186.b
muſculi caput mouentes 210.a
muſculi ſolius ceruicis motibus præfecti 212.a
muſculi κρεμαςῆρες dicti, nullum ſortiuntur muſculum contrarium 217.a
muſculi in interna cubiti ſede 244.b in externa ibid. in brachio ibid.
muſculi cubitum flectentes & extendentes 241.a primus flectentium ibi. ſecundus, ſeu flectentium poſterior ibid.b primi & ſecundi muſculorum munus 242.a extendentium primus ibid. b carnoſa pars qua primus extendentium augetur, qua ſecundum conſtituere licet ibid. b tertius extendentium ibid. quomodo in canibus cubitum agentes muſculi habent ibid.
muſculi digitos mouentes uigintiocto 221.b primus ibid. ſecundus 232.a ſecundi muſculi tendinum per primi tendines tranſitus ibid.b tertius muſculus ibid.
muſculi ſex digitos mouentes adhuc reliqui 237.b
muſculi manus digitos mouentes 231.b
muſculi quatuor digitos quatuor pollici adducentes, ſeu 19, 20, 21, 22 269.a
muſculi dorſum mouentes 224.a
muſculi dorſum mouentes ſedecim 224.b primus ac ſecundus, ſeu primum par ibid. tertius & quartus 225.a quintus & ſextus ibid. ſeptimus & octauus ibid.b nonus & decimus 226.a undecimus & duodecimus ibid.b decimustertius & decimuſquartus 227.a decimuſquintus & decimusſextus ibid.b
muſculi femur mouentes 257.b primus femur mouentium 258. ſecundus. ibid. tertius, quartus, quintus ibid.b ſextus, ſeptimus octauus ibi. nonus & decimus 259.b
muſculi femur mouentes quot nam conſtitui poſsint 260.b
muſculi an aliqui ſecundariò femur flectant 260.a
muſculi recti inteſtini 296.a
muſculi in anteriori lumborum ſerie qui nam occurrant 226.a
muſculi in manu quot 244.b
muſculi os aperientes qui 190.b
muſculi in ore deliteſcentes qui 190.b
muſculi à pectoris oſſe & clauiculis in caput inſerti, atque in huius capitis numero 13 & 14 211.b
muſculi pedis digitorum 1, 2 & 3 in ſimijs quomodo ſe habeant 267.b

Muſculi pedis digitos mouentes 166.a primus pedis digitos mouentium, item ſecundus & tertius ibid.b decimuſquartus 268.b decimusquintus ibid.
Muſculi primi & ſecundi, & tertij pedē mouentium 271. quarti, item primi digitos mouentium, decimiſeptimi, item decimioctaui 272.a
Muſculi pedem mouentes 263.a primus pedem mouentium ibid. ſecundus, & tertius ibid.b quartus & quintus 264.a ſextus, & ſeptimus ibi.b octauus 265.b nonus ibid.
Muſculi primi duo penis 248.b tertius & quartus ibid.
Muſculi peni peculiares 247.b
Muſculi duo, qui pollicis primo oſsi famulantur 235.a tres qui ſecundo pollicis oſsi famulantur ibid.
Muſculi tres, pollicis os flectentes Galeno ignorati 235.b
Muſculi radium in pronum & ſupinum agentes 240.a
Muſculi quatuor radium peculiariter agentes ibid. primus ibid. ſecundus ibi.b tertius ibid. quartus ibid.
Muſculi ſcapulam hominis mouentes quatuor 207.a primus ibid. ſecundus & tertius ibi.b quartus ibid.
Muſculi ſedem attollentes 250.b
Muſculi temporum malè affecti, quas uoxas inferant 25.b
Muſculi tendinibus deſtituti, & undique carnoſi 172.b
Muſculi thoracem mouentes 218.a
Muſculi tibiam mouentes 251.b
Muſculi in poſteriori tibiæ ſede quot cōſiſtant 271.a item quot in anteriori tibiæ ſede ibid.b item quot in pede ibi.b
Muſculi in tabulis depicti, quomodo intueri debeant 128.b
Muſculi latescentem tendinem educentes 245.a
Muſculi quo ordine à Galeno tradantur 230.a
Muſculi ſuum munus qualiter obeant 172.a
Muſculi ueteribus, ac potiſsimum Ariſtoteli, carnis nomine appellati 12.a
Muſculi muliebris uteri 217.b
Muſculorum abdominis adminiſtratio duplex 215.b prior, qui fit ab exortu muſculorum, obliquè deſcendentis ibid. alter modus ab ipſorum terminis, obliquè aſcendentis ibid.
Muſculorum abdominis functionem medicorum uulgus ineptè aſsignare 215.b
Muſculorum abdominis uſus 215.a
Muſculorum tertij & quarti brachiale mouentium munus 240.a
Muſculorum brachium mouentium adminiſtratio 204.b primi 205.a ſecundi, ibid. tertij & quarti ibi.b quinti, ſexti & ſeptimi 206.b
Muſculorum brachium, ſcapulam, thoracem, caput, dorſumq; mouentium examen 467.a
Muſculorum buccas, labra & naſi alas mouentium adminiſtratio 188.a
Muſculorum caput mouentium adminiſtratio 212.a primi paris adminiſtratio ibid.
Muſculorum caput mouentium ſecundum par, impenſe uarium 210.b tertium, quartum, quintum & ſextum par 211.a & b
Muſculorum capitis 13 & 14 munus 211.b
Muſculorum capita maximè carnis expertia non minus quàm tendinem ſentire 172.a
Muſculorum capita cæſa conuulſioni eſſe obnoxia ibid.
Muſculorum primum par, aut caput, aut primam uertebram mouentium 210.a
Muſculorum omnium capitibus neruos non inſeri, aut alioquin attendi, etiāſi aliàs ipſorum ſubſtantiæ neruus inſeratur 171.a
muſculorum carni adipem intexi, contrà quàm alij affirmarunt 172.b
muſculorum etiam carni, non carni ſimpliciter, adipem intexi, boum Brabanticorum exemplo oſtenditur 172.b & mulierum quoque obeſarum ibid.
muſculorum colli ueſicæ & ani adminiſtratio 251.a eorundem in mulieribus adminiſtratio ibid.
muſculorū differentiæ quindecim 173.a à ſubſtantia ibid. ab ortu ibid. ab inſertione ibid.b ab ea quæ mouetur particula 174.a ab inſertione & ortu ſimul ibid. à forma ibid. à foraminibus 175.a à magnitudine ibid. à colore ibid. à ſitu 126.a à fibrarum genere ibid. à fibrarū genere et compactione 176.a ab ipſorum capitibus ibid. à uentribus. ibi.b à tendinibus 177.a à mutua muſculorum in officio oppoſitione 178.a à munere ibid.
muſculorum uariæ differentiæ unde petantur 273.a
muſculorum digitos mouentium 22 & 23 munus 237.b
muſculorum digitos mouentium, inſertionum collectio 238.b
muſculorum tres digitos pollici adducētium, & prima quinque digitorū oſſa flectentium 272.a quinti pedem mouentium, item ſexti pedem mouentium ibi.b 14 digitos mouentium, unà & noni pedem mouentium ibid. decimi quinti ibid.
muſculorum dorſum mouentium adminiſtratio 227.b primi & ſecundi ibi. tertij, 4, 9 & 10. ibi. 5 & 6 228.a 7 & 8, 11 & 12. ibid. 13, 14, 15 & 16 ibid.
muſculorum effigies cur Veſalius in integras tabulas digeſſerit 118.b
muſculorum & ligamentorum brachiū, cubitum & manum occupantium adminiſtratio 244.b
muſculorum fabricæ expoſitio totius 169.b eiuſdemq; delineatio ibid.
muſculorum fabricæ quid præſtet ligamentum, item quid neruus 170.a
muſculorum femur mouentium adminiſtratio 261.a primi muſculi adminiſtratio ibid. ſecundi, tertij, quarti, quinti, ſexti, ſeptimi, octaui, noni et decimi ibid.b
muſculorum femur mouentium, quem ordinem Gal. inſtituerit 261.a
muſculorum quinque primorum femorū munus 259.a
muſculorum humeri, ſeu brachij os, et cubiti oſſa commonſtrans, ſecunda figura 169.a
muſculorum impreſsiones 177.a
muſc. recti inteſtini examen. 433.a
muſculorum labrorum, &c. 5, 6, 7, 8 adminiſtratio 188.b item 9 & 10 adminiſtratio ibid. item 11 & 12, item 3 & 4 189.a
muſculorum laryngis alios proprios eſſe alios communes propriorum numero 12 deſcriptio ordine 197.b 198.a functio ibi. communium, qui ſex ſunt, deſcriptio 198.b functio ibid.
muſculorum linguæ ſectionem apud Galenum interijſſe 194.a
muſculorum linguæ cognitio cur ſit perdifficilis ibid.
muſculorum mouentium linguam delineatio 193.a
Muſculorum nouem euidentium linguæ natura & ſitus 294.a deſcriptio. ibid.b adminiſtratio 195.b
Muſculorum manum occupantium adminiſtratio 247.a
muſculorum inferiorem maxillam mouētium adminiſtratio 191.a
Muſculorum motum eſſe arbitrarium, cordis uerò naturalem 454.a
Muſculorum neruea pars 175.b liuida pars ibid. carnea pars ibid.
Muſculorum numerus cur ab alijs diuerſus ſtatuatur 178.a
Muſculorum numerus unde petendus. 178.b ut à fibris, ab impreſsionibus à capitibus ibid. à tendinibus, à mu-

mutuo connexu, à concurſu 179.a
Muſculorum numerum non promptè poſſe definiri 178.b
Muſculorum oculi adminiſtratio 187.b
Muſculorum ortus omnium iuxta Galenum, ab oſſe 173.a
Muſculorum oßis υ deſcriptio 193.a
Muſculorum oßis υ propriorum paria quatuor 191.b & deinceps non propriorum aßignatio ibid. 192.b adminiſtratio unde petenda 193.a
Muſculorum oßis υ propriorum iuxta quatuor paria adminiſtratio 193.a b eorundemq; functio 192.a
Muſculorum oßis υ par quartum ſcapularum motibus non ſubſeruire ut Galenus ſenſit 192.b
Muſculorum oßis υ referentis par quartum quid peculiare ſibi uendicet 192.b
Muſculorum oſſa mouentium non pauci tendinibus carent, contrà quàm Galenus 177.a
Muſculorum palpebras mouentium adminiſtratio 184.b
Muſculorum nouem pedem mouentium munus 266.b
Muſculorum penis officium 248.b adminiſtratio ibid.
Muſculorum quamlibet corporis partem mouẽtium hiſtoriam, ſub cuiuſq; partium earum elemento initiali reperies: uelut eorum qui frontis cutem, qui palpebras, oculos, buccas, labra naſi alas, maxillam inferiorem, linguam, larynga, brachium, ſcapulam, caput, abdomen, teſtes uiriles, muliebrem uterum, thoracem, dorſum, manus, pedes, &c. 128.a
Muſculorum, qui à coxendicis oßis appendice enaſcitur 256.b
Muſculorum quorundam uaſorum adminiſtratio 463.b
Muſculorum ſcapulam mouentium adminiſtratio 209.b
Muſculorum ſecandi ratio 182.b
Muſculorum tendines qualiter differant 177.a
Muſculorum teſtium adminiſtratio 217.b
Muſculorum thoracem mouentium adminiſtratio 225.a
Muſculorum mouentium thoracem numerus ac neceßitas 218.a
Muſculorum thoracem mouentium enumeratio, & quando illi ſuo fungantur munere 222.b
Muſculorum in tibia & pede ſedem obtinentium, & ligamentorum omnium quæ hactenus non reſecta ſunt, adminiſtrandi ratio 271.a
Muſculorum tres radices ab ulnæ longitudine procedentes, quarum tertiæ decimusnonus muſculus ſit pars 236.b
Muſculorum uſus & functio quiſpectentur 507.a
Muſculis cur addita caro 170.b
Muſculis cur additæ uenæ & arteriæ 170.b
Muſculis nerui non omnibus in capitis exortu inſeruntur, & quomodo 171.a
Muſculis quid nerui uerè præſtent 172.a
Muſculis non omnibus neruum miſceri, quibus 171.a & 173.a
Muſculis omnibus unum tantum fibrarũ genus Galenus attribuit 176.a
Muſculis quando tendines annectantur 172.b
Muſculis temporalibus natura quomodo proſpexerit 25.b
Muſculos non æquas portiones & nerui & ligamenti recipere, & quomodo 170.b
Muſculos non omnes ab oßibus procreari 173.b
Muſculos omnes à ſcapula in humeros uſque porrectos, Galenum in quinto de Adminiſtrandis ſectionibus mirè confudiſſe 204.b
Muſculos oßi υ referenti commiſſos, partim ipſi, partim alijs ſubſeruire partibus 191.b
Muſculos per animalem ſpiritum ſuis fungi munijs 172.a
Muſculos tres cur natura ſecundo pollicis oßi attribuerit 234.b
Muſculoſa frontis cutem mouens ſubſtãtia 183.b
Muſculoſæ frontis ſubſtantiæ duplex adminiſtratio ibid.
Muſtacem Latinos labri quandam portionem uocare 187.b
Μυλακρὺς 127.a
Μύλη 503.b 127.a
Μυλῖται dentes 126.a
Μύρτον quid 410.a

N

NAnged 126.a
Naſi alæ 110.b
Naſi cartilagines 110.b
duæ 114.b
Naſi cartilaginum motus tantum uoluntarius 110.b
Natis 122.a
Natulæ in cerebro 491.a
Naturæ in neruis digerendis ſcopus 324.b
Naturæ prouidentia in collocatione teſtium 432.a
Naturæ ſolertia in ſtructura uertebrarũ colli 48.a
Naturam arterias recondere 307.b
Naturam propagandæ ſpeciei prouidiſſe 401.a
Nauiculare os 527.a
Nauicularia oſſa duo 113.b
Nauicularis oßis anterior ſedes, & tres ipſius planæ ſuperficies 107.b
Nauicularis oßis ſinus ibid.
Nauiforme os 127.a
Negne gidi 126.a
Nerdi 127.a
Nerualia oſſa 522.b
Nerualis ſutura ibid.a
Neruus dexter ſexti paris recurrens ſeu reuerſiuus 332.b ſiniſter recurrẽs ibid.b
Neruus iuxta quinti paris radicem principium ducens 331.b
Neruus primus brachium ſubiens 344.a ſecundi nerui ingreſſus ibid.b ſecundi cum tertio congreſſus ibid. reliqua ſecundi ſeries 345.a
Neruus quibus partibus conſtet 323.b
Nerui in muſculis uſus 507.a
Nerui nomen, quibus corporis partibus tribuatur, & quid propriè neruus uocetur, unà cum ipſius differentia & uſu 323.a
Nerui nomine quid ueteres ſubaudierint 12.a
Nerui tertij ad cubiti uſque flexum progreſſus 345.b
Nerui quarti in brachium ingreſſus, ipſiusq; ſeries ibid.
Nerui quinti in brachium ingreſſus, ipſiusq; ſeries cum tertio 346.a
Nerui ſexti brachium ingreſſus, ac ſeries 347.b
Neruum nullum tactus ſenſu non præditum eſſe 500.b
Neruum ſingulis muſculis, ita ut alijs diſſectionum profeſſoribus uiſum fuit, non miſceri 171.a
Nerui in brachium à quibus paribus ducantur 344.a
Nerui muſculis quid uerè præbeant 272.b
Nerui papillam petentes 343.b
Nerui quatuor crus petentes 248.b primi nerui ſeries 349.a ſecundi ſeries ibid. tertij ſeries ibi.b quarti ſeries ibid. quartus neruus, qui ueluti pluribus funiculis conſtare uideatur ibid.
Nerui reuerſiui cur facti credantur 333.a
Nerui uentriculi 379.a
Neruorum à dorſali medulla prodeuntiũ nudam ſeriem figura oſtendens 335.a
Neruorum cerebri initium unde 327.b
Neruorum cerebri quot paria ibid.
Neruorum cerebri ſecundum par 330.a tertium par ibid.
Neruorum cerebri quinti paris ſeries & ortus

ortus 331.a
Neruorum cerebri ſextum par 331.b
Neruorum cerebri ſeptimum par 334.a
Neruorum cerebri ſurculos duos Veſalium, præter tres Anatomicis notos, adinueniſſe 25.b
Neruorum cur alius mollior aut durior reddatur 324.b
Neruorum congreſſus ratio 323.b
Neruorum craßities 347.b
Neruorum delineatio quæ ſeptem pariũ neruorum, qui à cerebro & dorſalis medullæ initio pronaſcuntur, ortus demonſtrans, & diſtributionem ſeriẽq; omnium parium quæ à dorſali medulla in dorſi oßibus complexa originem ducunt, pulcherrimè referens 351.a
Neruorum differentia ab originis forma 324.b
Neruorum differentia à cauitate nulla ibid.b
Neruorum differentia à ſerie 325.a
Neruorum differentia triplex 323.a
Neruorum diſcrimen à mollitie & duritie 316.b
Neruorum ſemur, tibiam & pedem adeũtium diſtributionis ratio 348.b
Neruorum implexus brachium adeuntium 344.a
Neruorum in brachium ſeries quomodo citra ſectionem experiri poßit 347.b
Neruorum in duræ membranæ baſi exiſtentium examen 503.b
Neruorum ortus à cerebro, non è dura eius membrana, nec à corde 323.b
Neruorum ortus, partim à cerebro, partim à dorſali medulla 323.a
Neruorum paria, Græcis συζυγίας uocari 327.b
Neruorum paria, quot nam à cerebro & dorſalis medullæ parte adhuc in caluaria conſiſtente, originem ſumãt 327.b
Neruorum paria quot à dorſali diſcindantur 340.a
Neruorum parium examen 503.a
Neruorum quinque parium è lumborum uertebris prodeuntium ſeries 347.b
è ſacro oſſe proſilientium ſeries 348.a
Neruorum duodecim parium dorſalis medullæ, thoracis complexæ uertebris, ſeries 342.b
Neruorum 30 parium, quæ à dorſali medulla dorſi oßibus contenta originem ducunt, nuda delineatio 335.a
Neruorum parium ſeptem è ceruicis uertebris proſilientium ſeries 340.b
Neruorum primi paris ortus 329.a
Neruorum primi paris in oculum ingreſſus, & in tunicam, quam reti comparamus, dilatatio 329.a
Neruorum primi paris uia, dorſalis medulla 47.a
Neruorum primi paris inceſſus 329.a
Neruorum primo pari quam uiam natura parauerit 340.b
Neruorum ſecundi paris egreſſus & ſeries 340.b item tertij 341.a quarti ibid. quinti ibid.b ſexti, & ſeptimi 342.a
Neruorum tertij paris tenuioris radicis ortus ac ſeries ibid. b craßioris radicis origo, & diſtributionis ſeries 330.b
Neruorum tertij paris utrinque duplex radix 330.a
Neruorum quarti paris ortus 205.b
Neruorum quinti paris ad auditus organum ſeries 26.b
Neruorum ſexti paris in thoracis amplitudine reliqua ſeries 333.b
Neruorum ſexti paris in nutritionis organa ſeries ibid.
Neruorum noni paris ſeries 343.a
Neruorum parium reliquorum à thoracis uertebris proſilientium ſeries ibid.
Neruorum reliquum anterioris rami quinti paris 341.b
Neruorum per brachium, cubitum, & manum ſeries 343.b
Neruorum propagines temporali muſculo quot nam offerantur 331.b
Neruorum recurrentium examen, uocisq; eorum ſectione abolitio 509.a
Neruorum recurrentium liberatio 465.a
Neruorum ſepti tranſuerſi examen 464.b
Neruorum ſepti tranſuerſi conſtitutio 341.b
Neruorum, uenarum & arteriarum uteri ratio 414.b
Neruorum uentriculi uſus 379.b
Neruorum uiſoriorum coitus, cui ſinui innitatur 37.a
Neruorum uſus examen 507.b
Neruis unde ſpiritus animalis præbeatur 324.a
Neruos à corde, ut Ariſtoteles opinatus eſt, nequaquam ortum trahere 323.a
Neruos à dorſali medulla ortos, ipſa cute duriores eſſe 280.b
Neruos cerebro id præſtare, quod cordi arteria magna, & iecori caua uena 479.b
Neruos coniugatim enaſci 325.a
Neruos cutem ſubeuntes, non eandem ſemper proponere ſeriem 344.a
Neruos non è dura cerebri membrana, ut Eraſiſtratus uoluit, oriri 323.b
Νῆστις quid 383.b
Νευροχονδρώδη σύνδεσμα 219.a
Νευρομήτρας muſculi 226.a
Νεῦρος unde 323.a
Nexus neruoſæ tenuitatis obliquè aſcendentis muſculi cum tranſuerſo 216.a
Nodus 7.b
Νόθαι, ſiue ſpuriæ & illegitimæ coſtæ, cur uocentur 66.b
Νῶτον 42.b
Νώτου uertebræ 126.b
Nouaculæ 321.a
Nutritionis inſtituendæ præcipuæ cauſæ 372.b
Νυμφὰ quid 300.a

O

Ὀβελιαία ſutura 19.b 122.a
Occipitis os, ſeu occipitij 22.b 122.b
Occipitis os cur præter læuitatem, etiam ſit aſperum & inæquale 23.a
Occipitis os primæ uertebræ cur duplici articulo nectatur 11.a
Occipitis os ubi craßißimum 22.b
Occipitis oßis capitula quæ primæ uertebræ articulentur 46.b
Occipitis oßis circumſcriptio 22.b
Occipitis oßis nomina 122.b
Oculus è caluaria quomodo eximendus 185.b
Oculus genu 127.b
Oculi adeps muſculis interpoſitus. 185.b
Oculi adminiſtratio 503.b alia eiuſdem adminiſtratio 504.a
Oculi conſtructio qui enarranda 496.b
Oculi inuolucrum ex nerui uiſorij ſubſtantia ſolutum, & reti comparatum 497.b
Oculi muſculorum adminiſtratio 185.b
Oculi partium uſus 499.b
Oculum mouentes primi quatuor muſculi 185.a
Oculi quintus & ſextus muſculus. 185.a
Oculi ſeptimus muſculus ibi.b & eius officium ibid.
Oculi muſculorum prima figura & ſecunda 184.b
Oculi cur alta ſede eguerunt 13.b
Oculorum colores ex humorum aut ſpirituum copia non euariari 499.b
Oculorum figuræ nouendecim expreſſæ 495.a
Oculorum gratia caput efformatum 13.b
Oculorum gratia cerebrum in capite locari, dein cerebri nomine & reliquos ſenſus ib.
Oculorum ſitus ibid.a 496.b
Oculos motu uoluntario moueri 185.a

INDEX.

Oculos qui muniuerit natura 13.b
Ὀδόντες 126.a
Ὀδοντοειδῆ & ὀδόντα Iulius Pollux, & Cælius Rhodiginus, diſſectionum imperiti, malè primam uertebram nuncuparunt 47.b
Ὀδοὺς & ὀδοντοειδὴς ſecundæ uertebræ tuber 47.b
Οἰσόφαγος 375.a
Ὠλέκρανον 80.b
Ὠλέκρανος 127.a
Ὠλένη 126.b
Ὠλένος ibid.
Olfactus organum 328.a
de Olfactus organo multiplices ſententiæ ibid.
Olfactus organa unde 24.a
Omentum 379.a
Omentum canibus & ſimijs colo uix connaſci 381.b
Omentum qui diuellendum, ipſiusq; ortus inueſtigandus, unà cum uaſis illo ſuffultis 428.b
Omenti arteriæ 382.a nerui ibid. adeps ibid. glandulosum corpus ibid.b uſus ibid.
Omenti cum colo nexus 381.b
Omenti fabricam ſuis uſibus reſpondere 382.a
Omenti ortus ac nexus 381.a
Omenti ſitus 380.a figura ibid.b
Omenti ſitus obſeruatio 427.b
Omenti ſubſtantiæ breuis enumeratio 380.b
Ὠμοπλάται 126.b
Ὦμος 73.b 126.b 202.a
Ὄρχεις 8.b
Opifex rerum quas partes aereæ ſubſtantiæ reficiendæ fabrefecerit, & quæ priuatim ſpiritui uitali ſubminiſtrent 440.b
Opifex rerum ſummus in quem modum uniuerſa reſpirationis organa extruxerit 451.a
Opificis rerum in ſtructura aſperæ arteriæ ſolertia 446.b
Opificis rerum in thorace creando induſtria 65.b
Ὀψίγονοι dentes 226.a
Ordo in docenda oſtendendaq; Anatome quis ſeruandus 425.b
Ordo in reliquorum adhuc muſculorum tractatione obſeruandus 262.a
Organum nerui nomine priuatim nuncupatum 323.a
Organa in caua iecoris ſede poſita quomodo ſpectanda 429.a
Organis iecori famulantibus cur non tale ſeptum, ſicut thoraci, circumpoſitum 65.b
Oris apertio, organorumq; in faucibus poſitorum examen 467.b
Ὀρροπύγιον 61.b 126.b
Oſamium os ibid.
Oſanum os ibid.
Oßiculū adnexum quarti poſtbrachialis oßis cum brachiali repoſitum 87.b
Oßiculum albadaran 92.b
Oßiculum incudi aut molari denti comparatum 27.a
Oßiculum interius duorum, quæ ad primum pollicis pedis ſpectantur articulum omnia magnitudine & duritie uincere 92.a
Oßiculum malleolo non admodum dißimile 27.a
Oßiculum medium oßis υ referentis 40.b
Oßiculum incudi, aut molari denti comparatum 27.a item malleolo non admodum dißimile ibid.
Oßiculum magis & occultæ philoſophiæ ſectatoribus obſeruatum, quale 92.a
Oßiculi ſecundi ad femoris os comparatio 27.a
Oßicula auditus organi 26.a
Oßicula auditus organi quatuor 113.b
Oßiculorum auditus organi uſus 27.a
Oßicula in ſimia & cane ſub ſacro oſſe cuiuſmodi occurrant, adeoq; ipſorum coccygis oßis deſcriptio 62.a
Oßicula ſeſamina σησαμοειδῆ. 83.a
Oßicula ſeſamina pedis 105.b
Oßicula ſeſamina quibus ſedibus reponantur 91.b in manu 91.b in pede ibid.
Oßicula ſeſamina quot 113.b
Oßicula ſeſamina cuiuſmodi ſint 91.b & cuiuſmodi adnumerari poßint ibi.
Oßiculorum quæ ſeſamo ſemini comparantur effigies 91.a
Oßiculorum ſeſaminum nomina 127.a
Oßium ſeſaminum manus adminiſtratio 247.a
Oßium ſeſaminorum uſus 1.b
Os ἀνώνυμον, ſacri oßis lateribus commiſſum 93.b
Os baſillare & baxillare 122.b
Os brachialis cartilaginoſum quodnam ueteribus dictum 86.a
Os brachialis rectum appellatum, cuiuſmodi ibid.
Os primum brachialis quot oßibus conterminum ſit 86.b quot ſecundum ibid. quot tertium ibid. quot quartum ibid. quot quintum, ſextum, ſeptimum & octauum 87.b
Os quartum brachialis, quæ ſibi peculiaria uendicet 76.a cui oßi committatur ibid. item cui ordini aſcribendum ueniat ibid.
Os calcis 127.b
Os caudæ 126.b
Os coxæ 93.a 127.a
Os coxendicis 93.a
Os coccyx 126.b
Os cribratum 126.a
Os criſtatum 116.a
Os cubiforme 127.b
Os κυβοειδὲς ibid.
Os cuneiforme 122.b
Os cubum teſſeram ue referens 127.b
Os cuneiforme an cauernulis obſitum ſit, uel citra ſquamæ leuis ue oßis obductionem pumicis aut ſpongiæ ſpeciem referat 24.a
Os cuneiforme cur πολύμορφον nuncupatum 23.b
Os ἠθμοειδὲς 226.a
Os femoris in homine cunctis alijs magnitudine præſtare 97.a
Os frontis cum uerticis oſſe iunctum, cur ibi ſit craßius 22.b
Os genu articulo præpoſitum 86.a
Os grandinoſum, uarium 127.b
Os gutturis 126.a
Os ἱερὸν unde uocetur 59.b
Os ὑοειδὲς 41.a λαμβδοειδὲς ibid.
Os hyodes quomodo formetur 41.b eiusq; uſus ibid.
Os ὑψιλοειδὲς 41.a
Os ilium 93.b
Os in cerebro à Galeno traditum, quale 25.a
Os iugale ibid.b
Os iugale ex quibus conſtet ibid.
Os iugale cur à Græcis ζύγωμα nuncupatum ibid.
Os latum 126.b
Os laude 122.b 116.a
Os linguæ 126.a
Os lumbare ibid.b
Os maxillæ ſecundum 30.a tertium, quartum 30.b quintum 31.a
Os morſus Adami 126.a
Os occipitis 23.a
Os occipitis cur ſit cum leuitate ſimul aſperum & inæquales 23.a
Os occipitis ubi craßißimum 22.b
Os palati 122.b
Os pectoris 65.b
Os pectoris utrinque lunatum 68.b
Os πλατὺ 59.b 126.b
Os proræ 122.b
Os pubis 93.b
Os pubis cur maximo foramine peruium, & dein ipſius ſinus & tubera 96.a
Os pubis in uiris cur teres craßumq; ſit ibid.b
Os pyxis 122.b
Os quadratum 127.b
Os ſacrum 126.b
Os ſacrum ſeu amplum quid 59.b
Os σκαφοειδὲς 127.b
Os σφηνοειδὲς 21.a
Os στυγγοειδὲς 126.a
Os tertium à Galeno in ſuperioris ſcapulæ proceſſus cum clauicula nexu receſeri 73.b

Os tertium in ſuperioris ſcapulæ proceſſu, Galenum nunquam uidiſſe 73.b
Os tibiæ 101.a
Os tibiæ cur ſpina appellatum 103.a
Os tribus in ſimijs & canibus efformatũ oſsibus, quod ſacrũ uocamus 62.a
Os u referens rarò liberum 71.b
Oſsis coccygis deſcriptio 65.a
Oſsis coxendicis acutus proceſſ. 95.b
Oſsis coxendicis appendix, & muſculorum ipſius quatuor, uſus ibid.b
Oſsis coxendicis robori quomodo ſit proſpectum ibid.
Oſsis coxendicis ſinus ſuperiori ſedi inſculptus 95.a eiuſdemq; tubera ibi.
Oſsis cubi formam referentis nomina 127.b
Oſsis cuneiformis circumſcriptio 21.a item interior ſinus quibus proceſsibus conſtet 24.a eiuſdem nomina 122.b
Oſsis cuneiformis media ſedes qualis 23.b
Oſsis cuneiformis proceſſus alis ſimiles 41.b
Oſsis cymbam referentis nomina 127.b
Oſsis cymbam referentis ſinus 107.b
Oſsis cymbam referentis ſuperior ſedes 107.b item inferior ibid.
Oſsis frontis circumſcriptio 22.a forma ibid.
Oſsis frontis nomina 122.b
Oſsis ilium appendix quibus 94.b
Oſsis ilium dorſi lineæ, & quibus id muſculis occupetur 94.b
Oſsis ilium interna amplitudo quibus muſculis occupetur ibid.
Oſsis ilium pars retrorſum magis quàm ſacri oſsis tranſuerſi proceſſus exporrecta ibid.a
Oſsis ilium ſedes, ſacro oſsi commiſſa, qualis 94.a
Oſsis iugalis uſus 25.b
Oſsis linguæ nomina 126.a
Oſsis natura 1.a
Oſsis nauicularis anterior ſedes, & tres ipſius planæ ſuperficies 107.b
Oſsis nauicularis ſinus ibid.
Oſsis occipitis capitula 23.a
Oſsis occipitis circumſcriptio 22.b
Oſsis octaui capitis cribro aut colo aut ſpongiæ comparati nomina 126.a
Oſsis pectoris humani deſcriptio 68.a
Oſsis pectoris ad enſem comparatio 68.b
Oſsis pectoris ſubſtantia ibid.
Oſsis pectoris uſus ibid.
Oſsis penis nomina 127.a
Oſsis poſtbrachialis nomina ibid.
Oſsis primi maxillæ hiſtoria 29.b
Oſsis primi ipſius pollicis & poſtbrachialis oſsium ad brachiale contextus 86.b
Oſsis pubis foramen cur θυρεοειδὲς uocatum 96.a
Oſsis pubis hiſtoria 95.b
Oſsis ſacri anterior ſedes cuiuſmodi 60.b
Oſsis ſacri deſcriptio 59.a
Oſsis ſacri foramina neruis emittendis parata 60.b
Oſsis ſacri latera cuiuſmodi 60.a
Oſsis ſacri poſterior ſedes cuiuſmodi ibi. item cur inſigniter aſpera ſit, ac ueluti carioſa ibid.
Oſsis ſacri ſex oſſa 113.b
Oſsis ſacri ſpinas omnes deorſum ſpectare ibid.
Oſsis ſacri ſuperior ſedes cuiuſmodi, itẽ inferior 60.a
Oſsis temporis proceſſus ſtyli acus ue imaginem referendis nomina 126.b item uberis papillam repræſentantis nomina 122.b
Oſsis tibiæ ſecundum ipſius longitudinẽ figura 103.a
Oſsis tibiæ ſinus & tubera, quibus talo articulantur 102.a
Os u aut Λ imaginem exprimens 126.a
Oſsis u referentis duæ figuræ 41.a ſitus & nomina ibid. item latera humiliora ibid.
Oſsis u referentis nomina 126.a
Oſsis u referentis oſsicula ferè undecim 113.b
Oſsi ſacro quinque oſsibus tantum extructo, quid eueniat 61.a
Oſſa ad diſciplinam utiliſsima quæ habeantur 117.b
Oſſa artualia 122.b
Oſſa articulis mutuò eſſe contigua, neque ab inuicem abſcedere 52.a
Oſſa brachialis quibus ſedibus, ligamentis, & cartilagine obducantur 85.b
Oſſa brachialium ſedecim 113.b
Oſſa caluariæ uiginti 113.b
Oſſa capitis qualibus ſuturis magna ex parte compingantur 11.b
Oſſa χαλκοειδῆ 127.b
Oſſa coniugalia 126.a
Oſſa corporis humani poſteriori facie propoſita 122.a
Oſſa cur circa connexum molliora 5.b
Oſſa decem ſub lumborum uertebris, quibus reliqua dorſi pars à lumbis ad anum pertinens conſtituitur 59.b
Oſſa digitorum 7.b
Oſſa digitorum in utroque pede quatuordecim 113.b
Oſſa digitorum perperam Galeno ſolida conſtituta 2.a
Oſſa digitorum triginta 113.b
Oſſa duo cur natura interdum pluribus articulis commiſerit 10.a
Oſſa emundata quomodo iungenda 118.a
Oſſa inter ſe omnia contigua 9.a
Oſſa lapidea, ſiue lapidoſa 122.b
Oſſa λιθοειδῆ 25.b 122.b
Oſſa lateribus ſacri oſsis commiſſa in pueris tribus oſsibus formari 11.b
Oſſa λεπιδοειδῆ 122.b
Oſſa manus utriuſque octo 113.b
Oſſa maxillæ ſuperioris duodecim 31.b 32.a
Oſſa omnia præter dentes tacta 2.b
Oſſa paria, ſiue paris 126.a
Oſſa parietalia ibid.
Oſſa pectoris humani in adultis qualia 68.a
Oſſa pectoris humani ſeptena Veſalio nunquam occurriſſe. ibid. nec ſemper eodem numero cerni ibid.
Oſſa pectoris tria ſimul inuenta, manubrij alicuius gladij imaginem referre 68.b
Oſſa poſtbrachialis quatuor à Veſalio enumerãtur, ab alijs plura 87.b 88.a
Oſſa poſtbrachialis quatuor cuiuſmodi ſint 88.a item in appendicibus, & mutuo nexu ibid.
Oſſa poſtbrachialis qui muſculis cedãt, & adaptentur 88.b
Oſſa poſtbrachialium octo 115.b
Oſſa præruptæ rupi ſimilia 25.b
Oſſa, quibus commiſſurarum differentijs inter ſe iungantur, & quæ harum motum edant 9.b
Oſſa quomodo ſentiant 3.a
Oſſa quorum beneficio inuicem connectantur 51.b
Oſſa raſetæ pedis 127.a
Oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa duo 113.b
Oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa inuicem in pube coaleſcere 113.b
Oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, in puerulis trib. efformari oſsib. 96.b
Oſſa tarſi in utroque pede quatuor 113.b
Oſſa tympanum 122.b
Oſſa thoracis 65.b
Oſſa tibiarum duo 113.b
Oſſa temporum 122.b
Oſſa uerticis utcunque mollia, cur duris temporum oſsibus committantur 9.a
Oſsium brachialis cur duo ordines 85.b
Oſsium brachialis delineatio 84.a
Oſsium brachialis nomina 86.a
Oſsium capitis & maxillæ ſuperioris foraminũ deſcriptio cur inſtituta 35.a
Oſsiũ capitis pleraq; ſine appendice 7.b
Oſsium cartilaginumq; inter ſe ſtructura & contextus 9.a
Oſsium cerebri frequens contextus ad quid conferat 19.b
Oſsium commiſſuræ, earumq; cartilagines 3.ab
Oſsium craſſorum ſubſtantiæ cur uaſorum

rum ſurculi inſinuentur 53.a
Oſsium differentia ab uſu 1.a item à magnitudine & forma 1.b item ab appendicibus proceſsibus, capitibus, & alijs quibuſdam 2.a item à foraminibus 2.b
Oſsium digitorum tendines 90.b
Oſsium dorſi ſpinæ, ſeu poſteriores proceſſus 44.a
Oſsium dorſi contextum poſteriori facie, & uniuerſam dorſalis medullæ neruorum ſeriem commonſtrans figura 336.a eiuſdemq; characterum index 334.a
Oſsium dorſi impar magnitudo 43.a
Oſsium dorſi tranſuerſi proceſsus 44.a
Oſsium & cartilaginum articulos ligamentis colligari atque teneri 166.b
Oſsium & cartilaginum uſus in uiuo animante qui uidendus 506.b
Oſsium humani corporis ex latere delineatio 124.a
Oſsium humani corporis ſimul compactorum anterior facies 12.a
Oſsium in calce macerandorum, ac dein in flumine emũdandorũ ratio 114.b
Oſsium in uniuerſum numerus 113.b
Oſsium iugalium nomina 126.a
Oſsium liber, præ cæteris anatomicis libris Galeno tribuendus 63.b
Oſsium maxillæ breuis enumeratio 29.a
Oſsium mutui contextus duplex ratio 10.a.
Oſsium naturalis compoſitio cur facta 9.b
Oſsium numerus 113.b
Oſsium nutrimentum proprium, medulla 2.b
Oſsium partes, ſedesq; diuerſis nominib. appellari 5.b
Oſsium pectoris in canibus & ſimijs cuiuſmodi ratio 67.b
Oſsium pedis dextri delineatio 4.b
Oſsium pedis figuræ 104.b 105.a
Oſsium per coctionem parandi modus 115.a
Oſsium poſtbrachialis interualla 88.b
Oſsium proceſſus 6.b
Oſsium pubis anterior ſedes cur ſit aſpera 96.a
Oſsium pubis ſuperior pars, quæ inuicem committuntur, cur ex aſperetur ibid.
Oſsium quibuſdam ſedibus perinde ac ſi undique circumſcriberentur, nomina imponi 25.b
Oſsium ſacri oſsis inter ſe connexus. 59.b
Oſsium ſacri oſsis lateribus commiſſorũ effigies 92.b
Oſsium ſacri oſsis lateribus commiſſorũ uſus 93.b
Oſsium ſacro oſsi nexorum, in uiris & mulieribus differentia 95.b
Oſsium ſinus & capita cur conſtituta 8.b
Oſsium temporum anſæ 122.b
Oſsium temporum circumſcriptio 23.a
Oſsium temporum nomina 122.b
Oſsium tibiæ figuræ 99.b
Oſsium uerticis circumſcriptio 22.a forma ibid.
Oſsibus non ſolum grandioribus appendices contingere 6.a
Ὄχεον quid 402.a
Ὀσφύος uertebræ 126.b
Ὀρέον os 122.b
Ὀρίον τῶν ἀκρωμίων 126.b
Ὀστοῦν κατὰ τὸν ὑπερῴαν, Galeno, σφηνοειδὲς os circumſcribitur 122.b
Οὐρητῆρες à Celſo propter uenarũ ſimilitudinẽ, albas uenas nuncupari 400.a
Οὐρητῆρες meatus, qui et οὐραχοὶ, οὐρητικοὶ πόροι dicuntur 406.a
Ouis prægnãtis uterus cuiuſmodi 419.a
Ὀξύβαφον 8.a
Ὀξυκέφαλος 14.b

P

Palati os 122.b
Palato infeſtus morbus Gallicus 448.a
Palma 87.b 127.a
Palpebra inferior immobilis. 184.a
Palpebræ duo muſculi 183.b
Palpebræ ſuperioris & inferioris figura 110.a
Palpebræ ſuperioris uſus ibid.
Palpebræ utriuſque una cartilago ibid.
Palpebrarum ſuperiorem cur moueri oportuerit 183.b
Palpebrarum muſculi ibid.a conſtitutio ibid.
Palpebras mouentium muſculorum difficilem eſſe cognitionem 184.a
Palpebras muſculorum mouentium delineatio unde petenda 183.b adminiſtratio 184.b deſcript. 183.b
Παγγλίας quid 382.b
Panniculus carnoſus 181.a
Panniculus carnoſus an ſint octo abdominis muſculi ibid.
Papilla, θήλη 423.a
Papilla cur ſit tenera & prominens 425.b cur ſenſu exactiore, & neruorum ſurculis abundet ibid. cur ſit ſubſtantia earum glandulosa ibid.
Papillæ conſtructionis, & totius ſubſtantiæ eiuſdem ratio 424.b
Papillæ ſubſtantia 423.b
Παρακνήμιον 127.a
Παραμήριος ibid.a
Παραφύσις 239.a
Παραπήχιον 126.b
Παρωτίς 220.b
Παρασφαγὶς 75.a
Παραστάται 41.a 126.a
Παραστάται κιρσοειδεῖς 41.a ἀδενοειδεῖς ibid.
Παρέγχυμα quid 391.a eiuſq; uſus. ibid. παρέγχυμα lienis 394.b
Paris, ſiue paria oſſa 126.a
Parietalia oſſa ibid.
Παρίσθμια, faucium glandulæ cur 448.a
Partium dictarũ adminiſtratio in uiris, cuiuſmodi ſit in muliere 433.b
Partium ad pituitæ defluxum præcipuè famulantium, breuis enumeratio 492.a
Partium pituitæ expurgandæ ſubſeruientium uſus, & conſtructionis ratio 493.a
Partium functiones naturales aliæ per fibras fiunt, aliæ abſque illis 274.b
Parturientibus non recludi pubis oſſa 96.a
Partium generationi ſubſeruientium breuis enumeratio 401.a
Patauini cuiuſdam hiſtoria 394.b
Patella 103.b 127.b
Patella qui femoris oſsi connectatur 103.b
Patellæ figuræ & deſcriptio 103.b ſitus & forma 103.b
Patellæ nomina 127.a
Patellæ ſubſtantia 104.a uſus ibid.
Patellæ duæ 113.b
Patellam cartilaginoſum os malè dici 104.a
Patellam non eſſe cartilaginoſam, ut Galenus atque Marinus ſenſerunt ibid.
Paxillares dentes 126.a
Paxillum 126.a
Πῆχυς 80.b 126.b
Pecten 109.b 127.a b
Pectinis os 127.a
Pectus 65.b 127.b
Pectus, & pectus τὸ μετακάρπιον quibuſdam 87.b
Pectus manus 127.a & pecten pedis ibid.b
Pectoris cartilago enſi comparata 126.b
Pectoris humani oſsis deſcriptio 68.a
Pectoris humani oſſa in adultis qualia ibid.b
Pectoris humani oſſa non eodem ſemper numero cerni ibid.
Pectoris humani ſeptena oſſa Veſalio nũquam occuriſſe ibid.
Pectoris inferiorem partem à quibuſdã cũbos uocari 126.b
Pectoris mucronata cartilago 68.a & 126.b
Pectoris mucronatæ cartilaginis nomina ibid.
Pectoris os 65.b 126.b quale quadrupedibus

dibus 66.b eiuſdem ſynarthroſis ibid.
Pectoris os utrinque lunatum 68.b
Pectoris oſsis ad enſem comparatio ibid.a
Pectoris oſsis à cartilaginibus coſtarum liberi delineatio 64.b
Pectoris oſsis cum cartilaginibus, &c. adminiſtratio 463.b
Pectoris oſsis unà cùm ipſi coarctatis cartilaginibus interior ſuperficies expreſſa 436.a
Pectoris oſsis cartilago, cur malum granatum uocetur 69.a
Pectoris oſsis furcula, iugulum, σφαγὴ 68.a
Pectoris oſsis nomina 126.b
Pectoris oſsis ſubſtantia 68.b & uſus ibid.
Pectoris oſsis ſuperiorem duntaxat partem à nonnullis ςέρνον dici 126.b
Pectoris oſsis quot oſſa 113.b
Pectoris oſsium in canibus & ſimijs cuiuſmodi ratio 68.a
Pectoris tria oſſa ſimul iuncta, manubij alicuius gladij imaginẽ referre 68.b
Pectoris ſcutum 126.b
Pectoris uertebræ ibid.
Πεδίον 108.b 127.b
Pedij ad digitos articulatio 109.b
Pedij ad tarſum coarticulatio 108.b
Pedij deſcriptio ibid.
Pedij hiſtoria ibid.
Pedij oſsis nomina 127.b
Pedij oſſa in utroque pede quinque 113.b
Pedij oſſa quot ibid. eorundem appendix 5.a capita 7.b
Pedij oſsium interualla 109.a
Pedij oſsium figura & deſcriptio 4.b
Pedium quinque oſsibus conſtare 108.b
Pedij pecten 108.b
Pedis dextri oſsium delineatio 4.b
Pedis digiti 109.a 127.a
Pedis digitorum figura 4.b motus 25.a 266.b
Pedis amplitudinem ſubeuntis ligamenti deſcriptio 262.b adminiſtratio 271.b
Pedis ac digitorum motibus famulantium muſculorum alij in tibiæ ſede anteriore conſiſtunt. 271.b alij in poſteriori ibid. alij, in pede ibid. & quot ſigillatim ibid.
Pedis calcar 127.a
Pedis cruris cauitas, per quam traiecto fune Hector ab Achille circum mœnia Troiæ actus 26.a
Pedis digitorum motus 266.a
Pedis digitorum mouentium muſculorũ numerus 269.a
Pedis digitorum ratio 108.a
Pedis digitos muſculorum mouentium adminiſtratio 271.b primi, ſecundi, tertij, quarti, ibid. & 272.a & b decimiſeptimi & decimioctaui ibid. decimiquarti et decimiquinti, itẽ decimiſexti ibi.b reliquorũ quatuor ibid.
Pedis digitos mouentium muſculorum delineatio primi 164.a ſecundi. ibid. tertij ibid. eorum qui primos digitorum articulos flectunt, & ſunt decem 164.b 165.a decimiquarti 140.a decimiquinti 143.b decimiſexti ibid. decimiſeptimi 235.b decimioctaui 234.b quatuor muſculorũ digitos quatuor pollici adducentium 163.b 164.a
Pedis digitos mouentium muſculorum deſcriptio 266.a primus, ſecundus, & tertius ibid.b qualiter in ſimijs ſeſe habeant 267.b decem ſequentes primis digitorum articulis præfecti 268.a decimusquartus et quintus ibid.b decimusſextus pollicem ac tres proximos digitos abducens ibid. decimusſeptimus & octauus 269.a reliqui ad 22.uſque digitos quatuor pollici adducentes ibid.
Pedis ligamentorum tranſuerſorum deſcriptio 270.b alia oſſa pedis cõmittentia ibid. adminiſtratio ibid.
Pedis motus 263.a
Pedis oſsium figuræ 104.b 105.a
Pedis oſsium numerus 109.a
Pedis oſsium delineatio 104.b 105.a
Pedis oſsium quibus in manu nullum reſpondeat 108.a
Pedis ςῆθος 108.b
Pedis unius ſeſamina oſsicula duodecim 113.b
Pedem à manu uno oſſe, contra Galeni placitum, ſuperari 109.a
Pedis plantæ cuti ſubnati tendinis lati deſcriptio 262.b
Pedem mouentium muſculorum adminiſtratio 271.a primi & ſecundi & tertij ibid.b quarti, quinti, & 272.a b & octaui ibid. noni ibid. decimiſeptimi & decimioctaui 272.a decimiquarti & decimiquinti ibid. b decimiſexti ibid.
Pedem mouentium muſculorum deſcriptio 263.a primus ead. ſecundus, tertius ibid.b quartus, & quintus 264.a ſextus ibid. ſeptimus & octauus 265.a b nonus ibid. munus omnium 266.a
Pedes ac digitos mouentium muſculorũ traditio apud Galenum obſcura & imperfecta 262.a
Pedum petentes nerui 348.b
Pedum ac manuum digitorum fabricæ ratio 109.b
Pedum in quadrupedibus & hominibus ſimilitudo 106.a
Pelopis ſententiam de uenarum, arteriarum & neruorum exortu, falſam eſſe 305.b
Peluis aut cyathus, in quam cerebri pituita defluit 491.a
Penis conſtitutio 248.b
Penis conſtructionem ſubeuntia 407.a
Penis corporum examen 433.b
Penis corporum ortus, & uenarum, arteriarum & neruorum huc pertinentium examen 432.a
Penis cutis carnea membrana & muſculi 407.b
Penis fabricæ totius delineatio 247.b
Penis figuræ, & quæ ipſi adiuncta, quartæ figuræ cum earundem characterũ indice 247.b & 248.a
Penis glans 407.b
Penis ipſius duo præcipua corpora 407.a
Penis muſculi parum à Galeno animaduerſi 249.a
Penis muſculorum examen 432.a
Penis muſculorum officium 248.b adminiſtratio ibid.
Penis os à barbaris ſubinde femoris os appellari 127.a
Penis oſsis nomina ibid.
Penis potiſsima ſubſtantia 406.b
Penis ſitus 407.a
Penis ſtructuræ ratio ibid.
Penis uenæ, arteriæ & nerui ibid.
Penis unum tantum eſſe meatum, non tres, ut Arabes imaginantur 408.a
Περικράνιος membrana 482.a
Περιγραφαὶ 177.a
Περίδρομος 122.a
Περιόστεον 3.a 224.a
Περιόστεος membrana 482.b
Περιτόναιον 373.b
Περιτόναιος ibid.
Peritonæum non undique æqualiter craſſum 374.a
Peritonæum quibus partibus peruium ſit ibid.b
Peritonæum quibus uaſis ac neruis implicetur ibid.
Peritonæum tactus ſenſu etiam præditum ibid.
Peritonæum tranſuerſis abdominis muſculis pertinaciter adhærere 214.b
Περιτόναιον σκέπασμα 373.b
Περιτόναιος ὑμὴν ibid.
Περιτόναιος χιτὼν ibid.
Peritonei à partibus extrinſecus ipſis commiſsis liberatio 427.a
Peritonei ad ueſicæ fundum nexus 353.a

Peritonei apertio, & unà uaſorum umbilici adminiſtratio 427.b
Peritonei figura 353.a & deſcriptio 354.a
Peritonei laterum uenæ 280.b
Peritonei magnitudo & ſitus 373.b connexus, ortus, forma, ſuperficies & uſus 374.a
Peritonei nomina 373.b
Peritonei ortus examen 432.b
Peritonei uſus 374.b
Peritonæo medicos ridiculè admodum tactus ſenſum adimere ibid.
peritonæo quæ continentur functionum examen 508.a
Peritonæo contenta quomodo ſint reſecanda 217.b
Peritonæum in ſimilarium partium eſſe numero 375.b
Περόνη quid 101.b 127.b
Πέζα 127.a
Petroſorum oßium appellatio unde 26.a
φακοειδὴς dictus humor 497.a
φαρύγγεθρον 41.a 126.a
φάρυγξ ueteribus quid uocatum 448.a
φάτνια 34.b
φεζὸν 14.b
φρένες 220.b
Φῶς in mamillis quid 423.b
Πῆχυς 80.b 127.b
Pinguedinis humanæ uſus 116.a
Piſcis muſculi, quem & mytulum uocãt, forma 174.a
Pituita in palatum per quæ foramina decumbat 493.a
Pituita leuißima cur foraminulis octaui oßis capitis excolatur 37.a
Pituitæ cerebri purgandæ parati meatus 24.a
Pituitam cerebri excipientes ductus 492.a
Pituitam nulla ſecundum naturam excretione per olfactus organorum ſedem, octauum ue capitis os expurgari 493.a
Pituitam per cuneiforme os longa mora, & exiguis foraminibus non colari 493.a
Pixis os 127.a
Planta pedis 108.b 127.b
Plantæ appellatio 108.a
Plantæ cuti ſubnatus lateſcens tendo 262.a
Planum pedis 108.b 127.b
Πλάτη 126.b
Platonis de generationis amore à Deo nobis ingenito, ſententia 401.b
Platonis de ſepto tranſuerſo ſententia 221.b
Platonem & Ariſtotelem muſculorum rationem penitus latuiſſe 172.a
Πλατὺ os 59.b 116.b
Πλάται 126.b
Plexus in prioribus cerebri uentriculis occurrens 494.b
Plexus in prioribus cerebri uentriculis conſtitutio 315.b
Plexus reticularis Galeni quid ibid.
Πλῆκτρον 23.a 122.b
Plinij in appellatione tali lapſus 102.b
Plinij de menſtrui ſanguinis prauitate & graueolentia error 415.a
Plumæ nomine omentum apud Bruxellenſes uocari 382.b
Pollex 127.a
Pollicis nomina ibid.
Pollicis primi oßis & poſtbrachialis oſſium ad brachiale contextus 86.b
Pollicis os flectentes muſculi tres, Galeno ignorati 235.b
Pollicis os ſecundum, uix extra rectam lineam extendi 90.a
Pollicis oßis primi ad brachiale contextus 89.b
Pollicis ſecundum os, qui tertio articuletur ibid.
Pollicis ſecundo oßi cur tres muſculos natura attribuerit 234.a
Polus 127.b
Πολύμορφον dictũ cuneiforme os 108.a
Πολύμορφον dictum os cuneo comparatum 122.b
Πολύμορφον os 127.b
Poplitis utriuſque ſeſamina oßicula duo 113.b
Porcorum iecur quale 390.a
Porcinum roſtrum 126.b
Παρὰ ὀπλινοὶ 392.a
Portæ ad bilis ueſiculam ibid. ad uentriculi humilius orificium ibid.
Portæ caudicis extra iecur diſtributio 279.a
Portæ caudicis in duos præcipuos truncos ſectio ibid.b ad dextram uentriculi fundi ſedem, & ipſi proximã omenti partem ibid. ad duodenum inteſtinum 280.a
Portæ dextri caudicis trunci ſeries 281.a
Portæ uenæ diſtributionis gratia 281.b
Portæ uenæ integra delineatio 179.a
Portæ nomina 281.b
Portæ uenæ nudæ delineatio, & eiuſdẽ characterum index 278.b
Portæ uenæ officium 391.b
Portæ uenæ omenti membrana fultæ figura 355.b
Portæ uenæ rami unà cum arterijs & neruis illis attenſis, qui examinandi 429.a
Portæ uenæ ramorum officium 373.a
Portæ uenæ propagines in inteſtina cur inſertæ 387.b
Portæ uenæ propaginum ſeries 278.a
Portæ uenæ rami, unà cum arterijs & neruis illis attenſis quomodo examinandi 429.a
Portæ ramorum in iecoris ſubſtantia ſeries 279.b
Portæ uenæ ramos priuſquam iecori ſucculentum id porrigant, rudem aliquam ſanguinis formam, ut Galenus opinatur, nequaquam conferre. 391.a
Portæ ſiniſtri trunci ſeries 280.a
Portæ uenam ſanguinem non conficere 282.a
Poſtbrachiale 87.b 127.a
Poſtbrachialis oßis nomina ibid.
Poſtbrachialis oſſa nectentia ligamenta 88.a
Poſtbrachialium oſſa octo 113.b
Poſtbrachialis oſſa quatuor cuiuſmodi ſint 88.a item in appencidibus & mutuo nexu ibid.
Poſtbrachialis oſſa qui muſculis cedant & adaptentur 88.b
Poſtbrachialis oſſa Veſalius quatuor enumerat ibid.a
Poſtbrachialis oßium & primi pollicis oßis ad brachiale connexus 86.b
Poſtbrachialis oßium interualla 88.b
Poſtbrachialis uoce utendum 87.b
Præcordia dicta quæ 220.b
Prægnantis uaccæ, capræ, ceruæ, aut ouis uterus cuiuſmodi 419.a
Prægnantium uterus cuiuſmodi 410.a
Prægnantibus uteri os quale ibid.
Præputium 407.b
Præſepiola dentium 34.b
Princeps inteſtinum 385.a
Principia hominem diſpenſantia tria eſſe 65.a
Proceſſus 6.b
Proceſſus à quarto ſinu cerebri uentriculos petens 314.a
Proceſſus κωνοειδὴς 47.b
Proceſſus ſecundæ uertebræ dens appellatus 46.b
Proceſſus mamillaris 23.a μαστοειδὴς ſcriptorio ſtylo ſimilis, γραφοειδὴς, στυλοειδὴς, βελονοειδὴς, ibid. itẽ, temporis oßis portionẽ iugalis oßis conſtituens ibid.b uertebrarum 6.b
Proceſſus oßium ibid.b
Proceſſus, quẽ Galenus ex abundanti lũborum uertebris aſcribit 57.b
Proceſſus ſuperioris ſeu ſummi humeri diligens deſcriptio 73.a
Proceſſus à peritonæo enati 374.a
Proceßus appendicibus donati alij, alij non 6.b
Proceſſus gallorũ criſtæ cõparati 25.a
Proceſſus tranſuerſi colli uertebrarum in animalibus quales 55.a
Proceſſus tranſuerſi primæ uertebræ 47.a

Proceſſus tranſuerſi uertebrarum ſuperiorum thoracis nouem 55.a
Proceſſus ueſpertilionum alis comparati 25.a 122.b
Proceſſuum aſcendentium & deſcendentium natura 49.a
Proceſſuum differentia 6.b
Proceſſuum femoris, maxillæ, & aliorum delineatio 4.a
Proceſſuum numerus 49.b
Proceſſuum, qui aut olfactus organum ſunt, aut ipſi præcipuè ſubminiſtrant, ortus 328.b
Proceſſum ſecundæ uertebræ dentem appellari 46.b
Proceſſuum tranſuerſorum ceruicis uertebrarum natura 48.b
Proceſſuum tranſuerſorum colli uertebrarum ductus 55.a
Proceſſuum tranſuerſorum foramen 48.b
Proceſſuum uſus 7.a
Προκνήμιον 127.b
Promanus ibid.a
Προμετωπίδιον 182.b
Propagines à 1 & 2 ſinibus duræ membranæ enatæ 313.b à tertio ibid. à quarto 314.a
Proræ os 122.b
Proræ ſuturæ ibid.a
Προσκολλήματα λεπιδοειδῆ 20.b
Proſperi Marcelli obitus 395.a
Ψαλλιδοειδὴς corpus 489.b
Ψαλλοειδὴς cerebri ſubſtantia cur ita uocata 486.a
Ψόαι muſculi 226.a
Ψοιῶν uertebræ 126.b
Πτέρνα 107.a 127.b
Πτερυγοειδεῖς proceſſus 25.a
Pubis os 93.b 127.a
Pubis os cur maximo foramine peruium & dein ipſius ſinus & tubera 96.a
Pubis os in uiris, cur teres craſſiúsq; ſit ibid.b
Pubis oſsis foramen cur θυροειδὴς uocatum 96.a
Pubis oſsis hiſtoria 95.b
Pubis oſſa qui dirimenda 432.b
Pubis oſsium anterior ſedes cur ſit aſpera 96.b
Pubis oſſa an uſquam puellis nuper natis diſiungantur, facilioris partus gratia ibid.a
Pubis oſſa mulieribus in partu non recludi 96.a
Pubis oſsium pars ſuperior, quæ inuicem committuntur, cur ex aſperetur 96.a
Pudibundum os 127.a
Puellarum duarum non uulgariter nobilium hiſtoria 412.b
Puellis cur uteri fundus multo minor quàm prægnantibus, & qui iam diu coierunt, uel aliquando uterum geſſerunt 411.b
Puerorum dentes quales 35.a
Pueris quomodo dentes eruendi 35.a
Pueros domi ſeduló diſsecandi rationem ueteres olim docuiſſe 5.b
Pulmo cur inſtar promptuarij cordi circumponatur 461.a
Pulmo in quot lobos ſeu fibras diuidatur 450.a
Pulmonis anterioris ſedis delineatio 440.b item poſterioris ibid.
Pulmonis cauſa hominem collo donari 46.a
Pulmonis cordi inuoluti delineatio 436.b
Pulmonis ſuperficies quales, item connexus 450.b ſubſtantia, uaſa, tunica, nerui ibid.
Pulmonis examen 464.b
Pulmonis fibrarum ſeu loborum delineatio 437.a 440.b
Pulmonis lobum in homine nullum cauæ caudicem ſuffulcire 450.a
Pulmonis uaſorum ratio 450.b
Pulmone carentia animalia etiam dextro cordis uentriculo carere 461.b
Pulmonis dilatatio quid 446.a
Pulmonis examen 467.b
Pulmonis forma 449.b
Pulmonis flaccidi forma 450.a
Pulmonis in homine nullum lobum cauæ caudicem ſuffulcire 450.a
Pulmonis inflatio 465.b
Pulmonis motuum examen 510.a
Pulmonis ſitus, numerus 449.b
Pulmonis uſus, & conſtructionis ipſius ratio 451.a
Pulmonem thoracis ſequi figuram, non thoracem pulmonis 66.a
Pulmonum gratia homini collum datum 46.a
Pulſuum autor cor. 460.a
Pupilla 498.a
Puppis capitis os 122.b
Puppis ſutura ibid.a
Πύγον 126.b
Πύελος 495.a
Πύλωρος 376.a
Πύρηνος & πυρηνοειδὴς proceſsus. 47.b
Pyxis os 122.b

Q

QVadratum os cuiuſmodi 127.b
Quadrupedum cum hominis cruribus ac pedibus ſimilitudo 106.a
Quadrupli dentes 126.a
Quaterij dentes ibid.
Quatrio tali tuber cur dicatur 106.b

R

RAbinos ſaccoſos cæcosq́;, amplum illud coli inteſtini initium, ſaccum, uel ut ipſi loquuntur, orbum & monoculum neutiquam eſſe, turpiſs. contendere 384.b
Radius 80.b 126.b
Radius, cur motu laterali deſtitutus 10.a
Radij ad humerum articulatio 81.a
Radij ad ulnam articulatio 82.b
Radij cum ulna & humero motus 10.a
Radij duo 113.b
Radij & brachialis externa ſedes qualis 83.b
Radij & brachialis externæ ſedi cur multi & uarij ſinus inſculpti 83.b
Radij inferioris hiſtoria 82.b
Radij nomina 126.b
Radij obliquitas 82.a
Radij per ipſius longitudinem læuitas et aſperitas 82.b
Radij ſinus deducendis locandisq́; muſculis, & ipſorum tendinibus apti 83.b
Radium ab ulna in hominibus & animalibus brutis multum diſtare 82.b
Radium brachiali nectentia ligamenta ibid.
Radium cum humero nectentia ligamenta 244.a
Radium in pronum ac ſupinum mouentium muſculorum deſcriptio 240.a primus ibid. ſecundus & tertius ibid.b quartus ibid.
Radium pronum & ſupinum conſtituentium muſculorum delineatio: primi 146.b ſecundi 144.b tertij 146.b quarti 161.a
Radium mouentium muſculorum adminiſtratio 246.b
Raia piſcis 174.b
Ramices molles, quos carnoſos uulgus appellitat, ex omenti prolapſu incrementoq́; potiſsimum progigni 380.b
Raſcha 127.a
Raſeta ibid.
Raſeta pedis 127.b
Raſetæ oſſa 127.a
Raſga 127.b
Rationis oſſa 122.b
Rationis ſedes cerebrum 460.a
Rectum inteſtinum 385.b
Rectum inteſtinum attollentibus muſculis nullus opponitur 250.a
Rectum inteſtinum quod, & cuiuſmodi 385.b
Recti inteſtini a colo differentia. ibid.
Recti inteſtini tunicæ ac fibræ uenæ & arteriæ, & nerui ibi.
Recti inteſtini ſitus ratio 386.b
Recti inteſtini muſculorum deſcriptio. 250.a

250.a ſedem attollentium ibid.b orbicularis & adminiſtratio ibidem. delineatio ibid.a
Recti inteſtini muſculi 386.a
Recti inteſtini muſculorum examen. 433.a
Recrementum duplex in iecoris ſanguifi cattone 391.b
Renis canini et caprini ad humanum dif ferentia 398.a
Renum arteriæ 309.a
Renum cur alter altero elatior 396.b
Renum fabrica negligentius ab Anato mes profeſſoribus expenſa 397.b
Renum forma 397.b
Renum in internis ſedibus conformatio 397.b
Renum magnitudo, & ſubſtantia 397.b
Renum munus 398.b
Renum numerus, ſitus, & uſus 396.b
Renum ſinus cuiuſmodi 398.a
de Renum ſinibus falſa quorundam per ſuaſio 397.b 398.a
Renum ſitum eſſe plerunque uarium. 297.b
Renum tunicæ ac nerui 398.b
Renum tunicarum, totiusq; adeo eorun dem fabricæ examen 431.a
Renum uertebræ 126.b
Renibus oblatæ uenæ & arteriæ 397.a
Reſpiratio naturalis quomodo fiat. 440.b
Reſpiratio non naturalis uulgò quæ uo cetur ibid.
Reſpirationis, & pulſus idem uſus. 441.a
Reſpirationem homini cur ſummus re rum Opifex conceſſerit 218.a
Rete & reticulum 382.a
Reticularem plexum ſub cerebro, uti Ga lenus illum deſcribit, nullum eſſe. 493.b
Retorta 184.a
Ῥαβδοειδὴς ſutura 122.b
Ῥαγοειδὴς tunica 498.a
Ῥάχις 41.b 126.a
Ῥαφὴ 11.a
Ῥωὰ 126.b
Ῥὼξ, oculi tunica 498.a
Riſorij dentes 126.a
Riſus autor cur lien uulgò dicatur. 396.a
Roſtrum porcinum 126.b
Rotator proceſſus 127.b
Rotatores femoris proceſſus 6.b 27.a
Rotula genu 227.b

S

SAcrum os, ἱερὸν 126.b
Sacri nomine cur poetæ Ilium, mare, famem, etc. uocent. 59.b
Sacrum ſeu amplum os quid ibid.
Sacri oſsis anterior ſedes cuiuſmodi 60.b
Sacri oſsis appellatio 63.b
Sacri oſsis conſtitutio 43.a 44.a de ſcriptio 59.b
Sacri oſsis & coccygis figuræ 58.b 59.a
Sacri oſsis, & ipſi adnexorum ligamenta 269.a
Sacri oſsis foramina neruis emittendis parata 60.b
Sacri oſsis latera cuiuſmodi 60.a item ſuperior & inferior ſedes cuiuſmodi ibid.
Sacri oſsis lateribus commiſſa oſſa, in pue ris tribus oſsibus formari 11.b
Sacri oſsis lateribus oſſa commiſſa, inui cem in pube coaleſcere ibid.
Sacri oſsis oſsium inter ſe connexus 59.b
Sacri oſsis poſterior ſedes cuiuſmodi 60.b
Sacri oſsis poſterior ſedes cur inſigniter aſpera ſit, ac ueluti carioſa ibid.
Sacri oſsis ſex oſsa 114.a
Sacri oſsis ſpinas omnes deorſum ſpecta re 60.b
Sacro oſſe quinque oſsibus tantum extru cto, quid eueniat 61.a
Sacrum os et coccygis quomodo Galenus deſcripſerit 61.b
Σαγήνη 382.a
Sagittale os 122.b
Sagittalis ſutura 222.b
Sagittalis ſuturæ nominà ibid.
Sanguificationis in iecore modus ac ra tio 373.a 391.b
Sanguinis in iecore generatio cuiuſmodi 373.a
Sanguificationis organum primarium iecur 391.b
Sanguineus cordis uentriculus dexter cur appellatus 461.a
Σκάφιον 122.a
Σκαφοειδὲς os 107.b 127.b
Scapula 126.b
Scapulæ anguli tres, ac laterum eius ple nior deſcriptio 71.b
Scapulæ anterior, ſeu coſtis proxima ſe des 72.b
Scapulæ baſis 71.a
Scapulæ baſis appendices ibid.
Scapulæ baſis cartilago ibid.
Scapulæ utriuſque baſis cartilago 114.a
Scapulæ baſis quà appendicibus decora tur, ſubſtantia 74.a
Scapulæ caput 126.b ceruix 71.b
Scapulæ ceruicis longitudo 71.b
Scapulæ forma triangularis 71.a
Scapulæ interioris & inferioris proceſ ſus nomina 126.b
Scapulæ nomina ibid.
Scapulæ oculus ibid.
Scapulæ poſterior ſedes, ſeu dorſum 72.b
Scapulæ ſpina 73.a & 126.b
Scapulæ ſinus cur non admodum celetur: nec eius longitudo & amplitudo, hu meri capitis longitudini & amplitu dini reſpondeat 71.a
Scapulæ ſuperior proceſſus, qui ſummus humerus dicitur, quibus tantum ani malibus obtigerit 73.b
Scapulæ ſuperioris inferiorisq; laterum differentia 71.b
Scapulam in hominibus, & quæ clauicu lis donantur animalibus, ligamento rum auxilio clauiculæ contexi 71.a
Scapulæ duæ 113.b
Scapularum quatuor figuræ 70.a 70.b deſcriptio ibid. item ſitus & nexus 71.a earundem uarius uſus ibid.
Σκάλος Galeno quid dicatur 127.a
Σκληρότης oculi tunica 499.a
Σκωληκοειδοῦς cerebri proceſſus 491.b
Scoptula 126.b
Scoptulum opertum ibid.
Scriptorio ſtylo ſimilis proceſſus 23.a
Scrotum ſiue ſcortum quid 402.a
Scutiforme os 127.b
Scutiformis cartilago 112.a
Scutiformem cartilaginem, in uiris præ ſertim, geminam obſeruari ibid.a
Scutum 126.b
Scutum cordis ibid.b pectoris ibid.
Sectionis inter cutem & carnoſam mem branam diſcrimen, & dein inter car noſam et ſubditos illi muſculos 182.b
Sectionis ordinem pro cadauerum oppor tunitate eſſe uariandum 426.b
Secunda, ſeu ſecundina quid 420.a
Sedes caluariæ, lapidoſa dicta 122.b
Sedes, cui femur ad tibiam articulatur 101.a
Sedes inferior 126.b
Semen muliebre cur ſit humidius atque frigidius uirili 414.b
Seminis inuoluntario fluxu laborantes, qua ſede ulceribus potiſsimum infe ſtentur 407.b
Seminales arteriæ 309.a
Seminales arteriæ qui in ortu obſeruan dæ 431.a
Seminalium dextram uenam à dextri re nis uena, ſiniſtram ex caua caudice nequaquam enaſci 403.b
Seminalium uaſorum in muliere examen 433.b
Seminalium uenarum in uiris & mulieri bus ſeries 298.a
Seminaria uaſa mulieribus cuiuſmodi 413.a
Senan 122.a
Senaſem 126.a
Senes cur minus dorſum mouentes & ex tendentes, adeò incuruentur 50.a

Senum caluariæ ſuturis deſtitutæ 20.a
Senſus communis os 122.b
Senſus ac ſapientiæ & intellectus dentes 126.a
Senſus ogana, cur mollioribus neruis opus habeant: reliqua uerò, quæ moueri neceſſum eſt, durioribus 324.b
Senſum ſeruato motu perire, & contra 347.b
Septum, eiusq; foraminum, non eſſe obſtaculo, quo minus cibus è uentriculo ſuperiora repetat 375.b
Septum tranſuerſum, ſeu muſculus utrique lateri communis 220.b
Septi tranſuerſi figura qualis 174.b
Septi tranſuerſi foramina 221.a
Septi foramina Galenus ex Hippocratis ſententia duo, Veſalius autem tria ſtatuit 221.b
Septi trãſuerſi functionis examẽ 509.b
Septi tranſuerſi munus 221.b
Serotini dentes 126.a
Serra 122.a
Serrata compago 11.a
Σισαμοειδῆ oßicula 127.b
Seſaminis oßicula cuiuſmodi adnumerari poßunt 92.a
Seſamina oßicula in ſingulis manibus ut minimum duodecim occurrere 113.b
Seſamina oßicula cuiuſmodi ſint 91.b quot in manu occurrant ibid. quot in pede obſeruentur ibid.
Seſaminis oßibus in tendinibus digitos pedis & manus extendentibus reſpondentium ſedium examen 372.b ſeptimi & 8. pedem mouentium ibid. decimiſexti digitos mouentium ibid.
Σιάγον 126.a
Sibilus pro gargareone 449.a
Σιγματοειδὴς proceſſus 72.a
Σιγμοειδὴς proceſſus 126.b ſinus 81.a
Σιγμοειδῆς cartilagines quæ 445.b
Simiæ ab homine in tendine pedi ſubnato differentia 262.b
Simiæ ad hominem differentia ibid.a
Simiæ caudatæ lumborum uertebram dextra facie expreſſam habent 57.b
Simiæ ſceleton Veſalius Ioanni Andreæ Albio Bononiæ confecit 57.b
Simiarum & canum oſſa ſub lumborum uertebris repoſita, deſcribuntur, ut Galenum bruta potius quàm homines ſecuiſſe pateſiat 62.b
Simijs & canibus pauciores quinque in lumbis eſſe uertebras 47.a
Simijs nullum adipem, ſicut hominibus, inter membranam & cutem interuenire 181.b
Similares & inſtrumentariæ corporis partes cuiuſmodi 426.a
Siminea 126.a
Sinus, ad quem decimus femur mouentium muſculus uoluitur 95.b
Sinus humero excipiendo paratus 71.b
Sinus inter anteriorem & poſteriorem coxendicis regionem, quo craßißimus corporis neruus fertur 95.b
Sinus inter tali cum calce commiſſuras apparens 107.a
Sinus oßibus quibuſdam peculiaris 2.a
Sinus, ceruicisq; ſcapulæ ſuperior pars, cur procerius quàm inferior extuberet 121.b
Sinus articulationis cauſa nõ parati 9.a
Sinus ad calloſi corporis latera obuij 486.b
Sinus & capita oßium articulorum cauſa conſtitui 8.b
Sinus in thoracis uertebris quales 59.b in lumborum uertebris quales ibid. in ceruicis uertebris quales ibid.
Sinus primæ uertebræ, capitula ſecundæ excipientes 58.a
Sinus quibus coſtæ ad uertebrarum articulantur corpora 53.b
Sinus quibus occipitis os inarticulatur 46.b
Sinus ſeu acetabula in oßibus quæ 8.a
Sinus uertebrarum impares 49.b
Sinum in oßibus uſus 8.b ac differentiæ ibid.
Sinuum medullam continentes appendices, non eſſe opercula 6.a
Σωφρονιστῆρες dentes 126.a
Soporalem arteriam commune foramen cum tertio pari neruorum nequaquam obtinere 494.a
Soporalem arteriam dextram caluariam petentem, per unum foramen indiuiſam non ingredi 494.a
Spatula 126.b
Σπερματικὸς πόρος 404.b
Σφηνοειδὲς os 21.a 122.b
Σφιγκτὴρ 250.b
Σφυρὰ 102.b 227.b
Σφυρὰν malleum, τὰ σφυρὰ talos ab Anatomicis uocari 127.b
Spina 94.b. 126.a
Spina cur appellatum tibiæ os 103.a
Spina uertebrarum lumborum qualis 57.b
Spinarum & tranſuerſorum proceſſuum ductu cur animalia ab homine diſcrepent 55.a
Σπονδύλιον 126.b
Σπόνδυλος 7.b
Σπόνδυλοι 126.a
Σπογγοειδὲς 25.a
Σπογγοειδὲς os 126.a
Squamam anteriorem frontis oßis Gallico morbo eroſam, aut uulnere perfractam, ex cauitate ſua tantum aeris emittere, ut candelæ lumen extinguat 37.b
Squamæformes ſuturæ 122.b
Squamoſæ conglutinationes cur potius in temporibus quàm ſuturæ occurrant 20.b
Squamoſæ temporum commiſſuræ 20.a
Σταφυλὴ cur pro gargareone 449.a
Στελεχιαῖα dicta uena 288.b
Στεφάνη 122.a
Στεφανιαῖα ibid.a
Στέρνον 65.b 126.b
Στῆθος 65.b 87.b 126.b 127.a
Στῆθος pedis 108.b
Στοιβὰς 181.b
Στόμαχος 375.a
Stomachus cur duabus tantum fibrarum differentijs, ſcilicet rectis atque tranſuerſis, indiguerit ibid.
Stomachus cur non obliquis fibris indigeat ibid.
Stomachus cur non dextram ſepti ſedem perforet, rectáq; in uentriculum ex dextro dorſi latere porrigatur. ibid. b
Stomachus iuxta quintam thoracis uertebram, cur potius ad dextra arteriæ quàm ad ſiniſtra explicetur ibid.b
Stomachi examen 466.a
Stomachi anterior facies 360.a poſteriori facies ibid.
Stomachi fibræ cur duplices ſolum. 375.a
Stomachi ſitus & inceſſus ibid.b
Stomachi obliquus ductus, cur neruis etiam accommodus ſit 376.a
Stomachi oris clypeus 126.b
Stomachi ſubſtantia, forma & tunica 385.a
Stomacho cur glandulæ crebrò adnatæ 376.a
Stomachum non eodem cum arteria magna uti foramine ſepti 375.b
Stomachum non eſſe anguſtiorem, quà uentriculo continuatur, quàm in ceruice 376.a
Styli 121.b
Στυλοειδὴς proceſſus 23.a 81.b 122.b 127.a
Supercilia 8.b
Supercilia in coxendicis oßis ſinu cur altißima, & maximè prominentia conſpiciantur ibid.
Sura quid 101.a 127.b
Sura tibiæ uenter ibid.
Suis uiuæ aſſeri alligatæ ſectio 509.b
Sues & boues lienem magis albicantem habere, homines uerò nigricantem, canes denique ſplendidius ipſo iecore rubentem 394.b
Summus humerus 126.b
Summi humeri appellatio 72.b 74.a & uſus ibid.
Suram conſtituentes muſculorum uentres 263.a
Suſpenſi cuiuſdam Patauij hiſtoria 404.b

Sutura 11.a
Sutura coronalis 19.b 122.b *lambdoides, &c.* ibid.
Sutura cuneiforme os circumſcribens, quibus ſedibus occurrat 21.a *eiuſdem interuallum* ibid.b
Sutura frontis & maxillæ homines deſtitui 31.b
Sutura, frontis os à maxillæ oßibus dirimens 21.b
Suturæ inſtar teli, ueru, aut uirgæ, ſecundum capitis longitudinem prorepens 122.b
Sutura ὀβελιαῖα 19.b
Suturæ capitis figura 15.b
Suturæ interuallum cuneiformi & frontis oßi commune 21.b
Suturæ nomina 122.b
Suturæ non naturalium capitis figurarum 20.a
Suturam frontis & maxillæ in canibus caudatisq́; ſimijs manifeſtißimam eſſe 31.b
Suturam inter dentium præſepiola in canibus aut ſimijs ductam, à ſuperciliorum medio deorſum continuo progreſſu minimè ferri ibid.
Suturæ capitis oßibus & alijs communes 21.a
Suturæ Λ imitantis additamenta ibid.
Suturæ octauum capitis os circumſcribentes ibid.
Suturæ ραφαὶ 122.a *eorumq́; nomina* ibid.
Suturarum capitis delineatio 17.b 18.a *ratio* 9.a
Suturarum coitus qualis 11.b
Suturarum ſquamæformium nomina 122.b
Suturarum uoce pleroſque etiam harmonias complecti 11.b 20.a
Suturarum uſus 19.b
Suturis capita quædam deſtitui 20.a
Suturas capitis etiam in interna caluariæ ſede conſpici ibid.b
Suturas & harmonias nullius corporis interuentu committi 12.a
Σύμφυσις ibid.a
Συνάρθρωσις 9.b 12.b
Synarthroſis motus qualis 12.b
Synarthroſeos uocem quomodo Galenus acceperit ibid.
Συγχόνδρωσις 12.a
Syncipitis oſſa 122.b
Συννεύρωσις 12.a
Συσσάρκωσις ibid.
Syphones 121.b
Σύριγξ ἱερὰ 42.b
Συζυγαδῆ 126.a

T

TActus cur toto corpore æqualiter fuſus 14.a
Tactus instrumentũ 501.b
Talus, ἀστράγαλος, et ἄστριος 122.b 127.b
Talus appendice caret 7.b
Tali ad calcem contextus 106.b
Tali ceruix 5.a
Tali cum calce commiſſurarum ſinus 107.a
Tali cum oſſe cymbam referente articulus ibid.
Tali delineatio 4.a
Tali hominis tuber cur πλησίον noceetur 106.b
Tali hominis ſitus, ac ipſius cum tibiæ oſſe et fibula articulationis ratio ibi.
Tali nomina 127.b
Tali poſterioris ſinus, quibus tendines deducit 106.b
Tali ſinus, quibus à tibiæ oſſe & fibula ligamenta aſſumit. 106.b
Talum ante ſectionem tactui non occurrere 102.a
Talum falsò appellari à quibuſdam exteriorem malleolum ibid.
Tali duo 113.b
Tarſus 108.a 127.b
Tarſi deſcriptio 108.a
Tarſus cur non ſit mollis, perinde ac reliqua palpebra 184.a
Tarſi ad brachialis conſtructionẽ proportio 108.a
Tarſi nomine quid Græci intelligant ibid.
Tarſi nomina 127.b
Tarſi oſſa in utroq; pede quatuor 113.b
Tarſi tria oſſa interiora 108.a
Tarſi oßium formam & quantitatem uariam eſſe ibid.
Tarſi oßium ſtruem, Latini plantam minus propriè appellarunt. ibid.
Tarſi quartum & extimum os ibid.
Ταρσῶν appellatio 110.a
Temporalis et maſſeteris examen 467.a
Temporalis muſculi adminiſtratio. 191.a
Temporales plagæ cur ſoporiferæ Hippocrati dictæ 25.b
Temporales ſuturæ 122.b
Temporalium muſculorum læſione quæ mala inducantur 25.b
Temporalibus muſculis quomodo Natura proſpexerit ibid.
Temporis oßis cauitas 23.a
Temporis oßis proceſſus, iugalis oßis portionem conſtituens 23.b *proceſſus ſtyli acus ue imaginem referentis nomina* 122.b *proceſſus uberis papillam referentis nomina* ibid.
Temporum muſculi malè affecti, quas noxas inferant 25.b
Temporum oſſa 122.b *eorumq́; circumſcriptio* 23.a
Temporum oſſa qualia eſſe oportuerit. 20.b
Temporum oßium anſæ 122.b *& nomina* ibid.
Tendo lateſcens, cuti plantæ ſubnatus 262.a
Tendinem capite muſculi cur nonnulli craßiorem eſſe dicant 171.b
Tendinem ligamento, non autem neruo reſpondere ibid.a
Tendines & eneruationes quando muſculis dentur 172.b
Tendines, quibus uermiformes proceſſus continentur 491.b
Tendines uermiformium proceſſuum apud Galenum nihil aliud eſſe, niſi tenuis membranæ portiones ibid.
Tendinum digitorũ inſertiones 238.a
Tenon uertebra 126.a
Tenuis membranæ in cerebri reuolutionibus auulſio 501.b
Tenuis membranæ detectio 501.a
Tergum 126.a
Teſticulorum malum granatum 127.b
Teſtis caput quid Galeno 402.b
Teſtis inuolucrum intimum cuiuſmodi 402.b
Teſtis muſculus exteriori ipſius inuolucro innatus ibid.
Teſtis neruulus 403.b
Teſtis tunicæ exterioris apertio, uaſorumq́; ſeminalium detectio 432.b
Teſtem interdum unum tantum, interdum tres in homine reperiri 401.b
Teſtem ſiniſtrum petentium uaſorum examen 432.a
Teſtes ouorum nomen, & præcipuè ab Arabibus inueniſſe 401.b
Teſtes mulierum cuiuſmodi 411.a
Teſtes muliebres, uirorum multo minores eſſe 412.b
Teſtium conſtructionis ad iecur collatio 405.a
Teſtium mulicbrium ſitus delineatio 367.a
Teſtium in mulieribus muſculorũ deſcriptio 217.a *& adminiſtratio* 218.a
Teſtium cum ſuis muſculis delineatio 364.a
Teſtium ſingulorum priuata inuolucra 402.a
Teſtium ſubſtantiæ inſertæ uenulæ 401.b
Teſtium uaſa duplicia cuiuſmodi 401.a
Teſtium & uaſorum ſeminalium examen 432.a
Teſtium uenæ cuiuſmodi, earumq́; ortus 403.a *& cum arteria connexus* ibid.b

Teſtium in uiris muſculorum deſcriptio 217.a eorum uſus ibid. admini ſtratio ibid.b
Teſtium uirilium ratio 401.a
Teſtium muliebrium & uaſorum ſeminalium ratio 414.b
Teſtium muliebrium forma 412.b et inuolucra ibid.
Teſtium muliebrium ſinus, & in illis contentus humor ibid.
Teſtium & natium cerebri examen 502.b
Teſtium & natium cerebri numerus, ſitus, ſubſtantia, forma, uſus 490.b
Teſtium & penis à ſuis inuolucris detectio 432.a
Teſtium inuolucra utriſq; teſtib. communia 402.a priuata utrinſq; ibid.
Teſtium muſculorum adminiſtratio 217.b
Teſtium partium conſtructionis ratio 405.a
Teſtium ſitus ac numerus 401.b forma & ſubſtantia ibid.
Teſtium ſubſtantia an ſeminis facultate ſibi ingenita ſit procreatrix 405.a
Teſtium ſitus examen 432.a
Teſtibus ſanguinem ac ſpiritum deferentium uaſorum numerus & ortus 403.a
Teſtudinis cameræ ue in modum formatum corpus quid 489.b eiuſdem ſitus, ſubſtantia, uexus, inferior ſedes ibid. ſuperior ſedes et uſus 490.a
Teſtudinis modo efformati corporis examen 502.a
Τιγροπος tali tuber cur uocetur 196.b
Tharuca 127.b
Therſitæ caput φοξὸν cur 14.b
Thorax quid 65.b
Thorax cur tot oſsibus conſtet 66.b
Thoracis clypeus & ſcutum 126.b
in Thoracis fabrica rerum Opificem ad quatuor potiſsimum ſcopos attendere oportuit 66.a
Thoracis figura oualis ibid.
Thoracis figuram ſequi pulmonem, non thoracem pulmonis ibid.
Thoracis ligamenta 224.a corumq; adminiſtratio ibid.b
Thoracis motus cauſa 66.a
Thoracis motum iure arbitrarium eſſe 218.b
Thoracis nomine quæ ſignificentur 453.b
Thoracis oſsium neceſsitatem teſtudines pulcherrimè edocent 66.a
Thoracis oſſa ibid.a
Thoracis oſsium uariæ figuræ 64.a
Thoracis prima uertebra cum 11 et 12 quid habeat proprium 53.b
Thoracis ſitum cur elatiorem eſſe quàm ſtomachi oportuerit 375.a
Thoracis uertebræ XII 113.b 126.b
Thoracis uertebrarum corpora quomodo inter ſe diſcripent 59.b
Thoracis uertebrarum corporibus quid commune ibid.b
Thoracis uertebrarum corporibus etiã ſubſtantiæ ratione quandam accedere differentiam 53.b
Thoracis motum an muſculi brachium aut ſcapulã mouẽtes adiuuent 222.b
Thoracis motorum muſculorum deſcriptio 218.a primus in altero latere thoracem mouentium ibid. ſecundus ibid.b tertius canum thoracem mouentium, quo homines deſtituũtur ibid. item tertius hominis, qui canum & ſimiarum quartus eſt ibid. quartus hominis, ſimiarum ſextus 219.a quintus hominis, ſimiarum ſeptimus ibid.b item quintus canum, quo humanus thorax deſtituitur 219.a ſextus hominis, ſimiarum octauus ibid.b
Thoracis muſculi intercoſtales 220.a
Thoracis muſculis ſeptum quoque adnumeratur, & eius traditio tota 220.b
Thoracis uertebrarum foramina 49.b
Thoracis uertebrarum figuræ 52.b itẽ, quot numero plerunq; 53.a 55.b
Thoracis uertebrarum proceſſuum numerus 56.a
Thoracis uertebris tranſuerſi proceſſus cuiuſmodi 54.a
Thoraci cur muſculi interponantur 66.a
Thoracem mouentium muſculorum adminiſtratio 223.a eorundem delineatio: primi 142.a ſecundi 150.b tertij 156.a quarti ibid.b quinti ibid. ſexti 150.a intercoſtalium muſculorum delineatio 152.b
Thoracem mouentium muſculorum numerus ac neceſsitas 218.b
Thoracem, ut Ariſtoteles dixit, non eſſe uniuerſum corporis truncum, quẽ à iugulo ad pubem uſque metimur 65.b
Thoracem mouentes muſculi neceſſariò ad thoracis dilatationem & compreſsionem facti, & eorundem ratio 218.b
Thoracem mouentium muſculorum enumeratio, & quando illi ſuo funguntur munere 222.b
Thoracem mouentium muſculorum numerus uniuerſus ibid. & quando ſinguli functionem obeant ibid.
Thoracem mouentium muſculorum ſex, non intercoſtalium functio 218.a primi, ſecundi, tertij ibid. quarti 219.a quinti, ſexti ibid.b
Θυμὸς 192.b
Θυρεοειδὲς cartilago 112.a
Tibia 101.a 127.a
Tibiæ appendix 102.b
Tibiæ motus quot 251.a
Tibiæ os 101.a
Tibiæ os cur ſpina appellatum 103.a
Tibiæ os quid Veſalio propriè uocetur 101.a
Tibiæ os quomodo femori articuletur 101.b
Tibiæ oſsis & fibulæ appendices ibid.a
Tibiæ oſsis ſecundum ipſius longitudinem figura 103.a
Tibiæ oſsis ſinus & tubera, quibus talo articulantur 102.a
Tibiæ oſsium figuræ 39.b
Tibiæ uenter, ſura 101.a
Tibiam mouentium muſculorum adminiſtratio 256.a primi ſecundi ibid. tertij, quarti, quinti, ſexti ibid.b ſeptimi octaui & noni ibid.b Eorundem delineatio: primi 137.a ſecundi 120.a tertij 153.b quarti & quinti ibid. ſexti 137.a ſeptimus 144.b octaui. ibid. noni 140.a
Tibiam mouentium muſculorum deſcriptio 251.b primus 252.a ſecundus ibid.b tertius ibid. quartus 253.a quintus ibi.b quintus iuxta Galeni ſententiã 254. iuxta ueritatẽ ibid. ſextus ibid.b ſeptimus, octauus & nonus 255.a b
de Tibiam mouentibus muſculis Galeni ſententia uaria 254.a
Tibiarum oſſa duo 113.b
Tintinnabulum pro gargareone 447.a
Τομεῖς dentes 126.a
Τόνος unde 223.b
Tonſillæ, earumq; uſus 376.a
Tonſillæ faucium quæ 448.b
Tonſillarum examen 467.b
Torcular 473.b
Torcular cerebri quid 314.b
Trachametra maior 127.b
Τράχηλος 8.a 126.a
Τριγλώχινες proceſſus 458.a
Τριχίασις, id eſt pilaris morbus mamillarum, cur parum rectè ab Ariſtotele ſit aſsignata 423.b
Τροχαντὴρ μέγας 127.b
Τροχαντῆρες femoris proceſſus 98.a
Tubercula illa, quæ ſubflaua, & dimidiatæ piſæ ſimilia ſunt, in muliebri aut à ſinæ utero nulla reperiri, ſed in uaccino, & alijs quibuſdã animalib. 419.a
Tunica cilijs & palpebrarum pilis comparata 498.b
Tunica coſtas ſuccingens quid 441.b eiuſdẽ nomẽ, ſitus, magnitudo, figura ibid. ſuperficies qualis, quisq; earũ ad alias partes nexus ibid.

Tunica

Tunicæ ſuccingentis coſtas foramina 442.a ſubſtantia ibid.
Tunica coſtas ſuccingens altera ueteribus dicta quæ 442.a
Tunicæ coſtas ſuccingentis ſecundæ examen 467.a
Tunicæ coſtas ſuccingentis uſus, eiuſdemq; conſtructionis ratio 442.b
Tunica oculi adhærens, albane 499.b
Tunica oculi dura, à cerebri dura membrana educta 499.a
Tunicula, cepis pelliculæ modo pellucida, anteriorią; humoris cryſtallini ſedi obnata 497.a
Turdulorum gentis quoſdam Ariſtoteles ſeptenis coſtis creari dixit 66.a
Τύλη 423.a
Τυλλοειδὲς cerebri ſubſtantia 486.a
Tymparum oſſa 122.b
Τυφλὸν foramen 39.a
Τυφλὸν inteſtinum cuiuſmodi 384.b

V

Vaccæ prægnantis uterus cuiuſmodi 417.a
Vaccini aut caprini uteri hiſtoria 416.a
Varum os 127.b
Vas ſemen deferens, Herophilum σπερματικὸν πόρον appellaſſe 404.b
Vaſis ſemen à teſte ad ueſicæ ceruicem deferentis hiſtoria 404.a
Vaſis ſemen deferentis ſtructuræ ratio 405.b
Vaſa & nerui, quibus peritonæum implicatur 374.b
Vaſorum corporis robori quomodo natura proſpexerit 277.b
Vaſorum per lienis corpus ſeries 394.b
Vaſorum ſeminalium circa teſtem, ac ipſius adeò teſtis examen 432.b
Vaſorum ſeminalium ſiniſtrum teſtem petentium ortus examen 431.b
Vaſorum teſti materiam deducentium ortus ratio 405.a
Vaſorum teſtibus ſanguinem ac ſpiritum deferentum numerus et ortus 403.a
Vaſorum ad teſtes ductus 403.a
Venalis arteria cur ſit pulmoni utilis 451.b
Venalis arteria, eiusq; ortus 457.a
Venalis arteriæ corporis ratio 462.a
Venalis arteriæ & magnæ arteriæ membranarum uſus 462.b
Vena quid 274.b & qualiter à mẽbrana corpus eius differat ibid.
Vena ab umbilico iecori deducta, qua fœtus nutrimentum accipit, quæq; poſt partum exanguis inutilisq; efficitur 379.b
Vena abſque coniuge, & paris expers dicta 290.b
Vena arterialis, eiusq; ortus 457.a
Vena axillaris 285.b
Venæ axillaris diuerſa nomina à medicis poni 286.a
Venæ axillaris & humerariæ per brachium cubitumq; & manum ſeries 295.b
Venæ axillaris in brachio conſiſtentis ſeries 296.a
Venæ axillaris in duos truncos præcipua diſtributio 296.b
Venæ axillam adeuntis ortus 222.b
Venæ axillaris portionis cutem ſubeuntis ſeries 296.b
Venam axillam petentem, priuſquàm brachium ſubeat, aliquot ramos ſpargere 293.a
Vena ἄζυγος dicta 290.b
Vena per pubis oßis foramen femur petens 299.b
Vena ſuperiora coſtarum interualla petens 292.b
Venarum quæ per brachium diſtribuuntur appellationes uariæ 284.b axillaris & aſellaris, auris, baſilica, capitis uena, & cephalica, & communis, corporalis, cubiti interior & exterior, funis brachij, humeraria, iecoraria, linearia, media, mediana, nigra, obliquæ dictæ uenæ, ὠμιαῖα, ocularis ſaluatella, & ſalubris, ſpatularis, ſplen 285.a b & deinceps
Vena caua 288.b
Vena caua, eiusq; ortus 456.b
Vena caua quomodo arteriæ magnæ ſupra ſacri oßis initium ſubijciatur, & ipſius ſeries 298.b
Venæ cauæ ad iugulum inceſſus, et ipſius inibi bipartitio 292.b
Venæ cauæ caudex in qua iecoris ſede conſiſtat, ramosq; primum proferat 289.a
Vena caua quo pacto portæ committatur, & in iecur ramos diffundat, deſcripta 287.b
Venæ cauæ diſtributionis deſcriptionem à iecore incipiendam eſſe 288.b
Venæ cauæ exortum, & ad iecoris gibbum in duos truncos diſtributione, ridiculè & nugaciter hactenus à quibuſdam Anatomicis, literis proditam eſſe 390.b
Venæ cauæ in iecore ſeries 288.b
Venæ cauæ libere ab omnibus partibus & integra delineatio 283.a
Venæ cauæ membranæ nomina 288.b 458.a
Venæ cauæ orificij in cor pertinentis uſus 461.a
Venæ cauæ ortus apud authores controuerſus 285.b
Venæ cauæ ortum è iecore eſſe imbecilliter à Galeno confirmatum ibid. & quo pacto deinceps
Venæ cauæ partis, quæ ſupra iecur conſiſtit, diſtributionis ſeries 289.b
Venæ cauæ partis eius quæ ſupra iecur conſiſtit, expoſita diſtributio 289.b
Venæ cauæ partem ſeptum tranſeuntem, illa quæ ſub iecore conſiſtit, non arctiorem eſſe ibid. contra Galenum 287.b
Venæ cauæ per collum caputq; ſeries 293.b
Venæ cauæ per ſeptum tranſitus, ac ipſius in ſeptum rami, & in cordis dextrum ſinum adapertio 290.a
Venæ cauæ portio expreſſa 275.a
Venæ cauæ portionis ad partes infra ſeptum tranſuerſum locatas, diſtributæ ſeries 297.b ad renis inuolucrum ibid. ad renes ipſos ibid.
Venæ cauæ rami, lumborum uertebris carnibusq; oblati 298.b
Venæ cauæ ramos caluariam ex altera parte ſubeuntes, ſex eſſe numero 312.a
Venæ cauæ ſoboles in crus digeſtæ 300.a
Venæ cauæ ſoboles quo pacto in iecoris ſubſtantia portæ uenæ propaginibus committantur, quaq; ratione uena caua iecori eas ſoboles offerat 287.b
Venæ cauæ ſupra os ſacrum bipartitæ delineatio 286.a
Venæ cauæ totius characterum delineationis index 282.b
Vena caudicis 288.b
Venas cerebri ſubſtantiæ non innaſci, ſed ipſius membranis implicari, membranasq; uenarum modo cauari 312.b
Venæ communis ſeries 297.a
Venæ compoſitionis uſus 275.a
Venam coniugis expertem quo pacto à caua educi e portueri 290.a
Vena cordis baſim cinges ibid.
Vena coronalis 291.b
Venæ corpus in quo nam a membrana differat 274.a
Vena craſſa 285.b
Vena craſſa dicta Hipprocati 285.b
Venæ emulgentes cur dictæ 298.a
Venæ cum arteria commixtio & implexus 403.b
Venæ & arteriæ in muſculo neceßitas 170.a
Venæ & arteriæ in primum duræ membranæ ſinum exhauſtæ, ipſiusq; ſinus ſeries 313.a
Venæ ac arteriæ in teſtis ſubſtantiam, ipſiusq; proximum inuolucrum inſertio 404.a
Venam cauam idem præſtare iecori, quod magna arteriæ cordi, nerui cerebro

bro 297.b
Venæ humerariæ. iuxta cubiti articulum ſeries 295.b
Venæ humerariæ ortus, & priuſquam brachium ſubeat, ſeries 294.a
Vena iecoraria 287.b
Vena inferiori abdominis ſedi exporrecta 299.b
Vena iugularis interior, eiusq; ſeries 293.b exterioris ortus atque ſeries ibid.
Vena iugularis interna quibuſdam falsò dicta 294.b
Vena magna 281.a 288.b
Venæ maioris femoris ſeries 300.a
Vena mediana ſeu media, cur communis uocetur 296.b
Venam non unam, ſed plures, à liene in ſuperius uentriculi orificium perferri 379.a
Venæ omentum implicantes 381.b
Venæ pari carentis uaria ſeries 290.b
Venæ pari rarētis ſeries expreſſa 291.a
Venam pari carentem unde enaſci oportuerit 292.a
Venæ portæ deſcriptio 279.a ramorum in iecoris ſubſtantia ſeries ibi.b extra iecur diſtributio ibid. ad bilis ueſicam ibid. ad uentriculi humilius orificium ibid. ad inteſtinū duodenum 280.a in duos præcipuos truncos ſectio 297.b ad dextram fundi ſedem, & ipſi proximam omenti partem ibid. trunci ſiniſtri ſeries 280.a dextri caudicis portæ trunci ſeries 281.a diſtributionis totius ratio ibid.
Venæ portæ integra delineatio 279.a
Venæ portæ nudæ delineatio, eiuſdemq; characterum index 278.b
Venæ portæ propaginum ſeries 277.b
Venæ quatuor in maximum numerum redactæ 276.b
Venæ ſub pectoris oſſe deorſum repentes 292.b
Venæ tertiæ caluariam petentis ſeries 314.b
Venæ, è quibus falsò uirginib. menſtruæ purgationes manare creduntur 299.a
Venæ tunica 274.b
Venæ tunica aſciticia, & non peculiaris 275.b
Venæ ſeminales an à renum uenis orian tur 403.a earumq; ductus ibid.
Venarum cerebri delineatio 311.a
Venarum per abdominis regionem inter cutem & carneam membranam excurrentium adminiſtratio 427.a
Venarum arteriarumq; omnium integra delineatio 316.a
Venarum arteriarumq; ſimul commiſſarum ſeriem octo figuræ commonſtrantes ibid.
Venarum & arteriarum ſimul aut citra conſortium excurrentium hiſtoria unde ſit petenda 316.a
Venarum, arteriarum, & neruorum brachij examen 505.a
Venarum arteriarumq; cerebri ſeries 311.a
Venarum, arteriarum, & neruorum cruris examen 506.a
Venarum, arteriarum, & neruorum per abdominis muſculos repentium adminiſtratio 427.a
Venarum, & arteriarum in inteſtinis ratio 387.a neruorum ratio ibid.
Venarum, arteriarum & neruorum, quibus membrana coſtas ſuccingens cōmittitur, uſus 442.b
Venarum et arteriarum numerus 277.b
Venarum brachij, cubiti & manus cutē perreptantium uaria nomina 285.a
Venarum examen 507.b
Venarum iecoris ſeries 390.b
Venarum mamillam petentium ſeries 423.b
Venarum manus cutem implicantium uariam eſſe ſeriem 297.a
Venarum, quæ inter pollicem & indicem, inter annularem & minimum habentur, ignorata ſeries apud medicos ibid.
Venarum quintæ ac ſextæ caluariam petentium ſeries 315.a
Venarum radices quot femur petant 300.a
Venarum ſeriei ratio, & uteri cum nonnullis conſortium 415.a
Venarum ſeriem crebrò uariare 297.a
Venarum ſex caluariam ingredientium deſcriptio 312.a earum quæ in primum duræ membranæ ſinum unà cum arterijs exhauriuntur ibid.b tertiæ uenæ ſeries 314.b quintæ ac ſextæ ibid. omnium delineatio 311.a
Venarum ſeminalium ſeries in uiris 298.a ſiniſtræ & dextræ ibid.b in mulieribus ibid.
Venarum ueſicæ diſtributarum ratio 399.b
Venarum uentriculi munus 379.a
Venarum uſus 275.b
Venarum uteri fundi humiliorem ſedem & ceruicem petentium 433.b
Veneris hortus, ſeu umbilicus herba 418.b
Venter. 376.a
Ventris mappa 380.a
Ventriculus cur γαστὴρ & κοιλία Græcis 376.a
Ventriculus cur ſit rotundus & oblongus 376.b
Ventriculus, lien, omentum & meſenterium qui ſimul eximenda, & quæ in eo opere obſeruanda 430.b
Ventriculus ſub thorace locatus 375.a
Ventriculi arteriarum munus 377.b
Ventriculi capacitas maxima 431.a
Ventriculi capacitatis & tunicarum examen ibid.
Ventriculi cauitatem reſpiciens interior tunicæ pars cur pluribus rectis fibris donetur 378.a
Ventriculi anteriorem ſedem omento nequaquam integi 380.a
Ventriculi exteriorem tunicam in fundo nō eſſe impenſè carnoſam 378.a
Ventriculi concoquendi facultas quib. auxilijs roboretur 380.a
Ventriculi forma 376.b ſitus 376.a
Ventriculi hiſtoria ibid.
Ventriculi munijs quomodo ſubſeruiant partes ipſi accumbentes, atque ita illius ad alias partes contactus 379.b
Ventriculi nerui 379.a eorumq; uſus ibid.b
Ventriculi orificia duo 376.b
Ventriculi inferius orificium cur ſuperiore ſit arctius 377.a
Ventriculi orificiorum non par amplitudo ibid.
Ventriculi in orificijs protuberans ſubſtantia 377.b
Ventriculi os inferius ſeu dextrum 376.b
Ventriculi ſubſtantia quibus tunicis formetur 377.b
Ventriculi ſuperficies ibid. quantitas ibid.
Ventriculi ſuperiorem partem carnoſiorem eſſe inferiore 378.b
Ventriculi totius munera 379.b
Ventriculo interiori cur etiam obliquæ fibræ additæ 378.b
Ventriculi cerebri Galeno nunc medius, nunc poſtremus præſtantior dictus 489.a
Ventriculi cerebri anteriores non ſunt olfactus organa, ut putabat Galenus, & quædam alia 487.b
Ventriculorum cerebri adminiſtratio, primorum 500.a tertij ibidem.b quarti 502.b
Ventriculorum cerebri delineatio ubi quærenda 487.a
Ventriculorum cerebri deſcriptio. 487.a eorundemque numerus. 487.a dexter & ſiniſter ibidem. communis amborum concauitas, quæ tertij uentriculi nomen obtinuit. 487.b quarti uentriculi hiſtoria 488.a meatus a tertio uentriculo ductus ibid. quid ſingulis inſit uentriculis 488.b quis ſit uſus 489.a tres priores cerebri uentriculos tenui membrana non ſuccingi ibid.

Ventricu-

INDEX

Ventriculorum cerebri ſeptum 488. a eiuſdem deſcriptio ibid. uſus ibid.
Ventriculorum & ſinuum cerebri numero, animantia bruta homines non modò æquare, ſed etiam cætera omnia cum ipſis habere ſimillima 489.a & 480.a
de Ventriculis cerebri confutata recentium opinio 479.b
Ventriculum cur natura proximè ori ſubiunxerit 375.a
Ventriculum petentes uenæ & arteriæ 378.b
Ventriculi cerebri anteriorem partem obtuſam & rotundam eſſe 487.b
Ventriculi tertij ipſius cerebri cum meatibus examen 502.b
Ventriculi quarti ipſius cerebri hiſtoria 488.b
Ventriculi quarti cerebri examē 503.a
Ventriculorum cerebri dextri & ſiniſtri apertio 501.b
Ventriculi dextri cordis forma 455.b ſiniſtri forma 456.a
Ventriculorum cordis numerus & ſitus 455.b
Ventriculorum cordis ſuperficies 456.a
Ventriculi dextri cordis uſus 461.a
Ventriculus cordis dexter cur ſanguineus appellatus 461.a
Ventriculus cordis ſiniſter, cur ſpirituoſus aereus ue appellatus ibid.a
Ventriculus cordis dexter unde ſanguinem trahat, & ſiniſter unde aerem hauriat ibid.a
Ventriculi iecoris & lienis ſitus examen 428.b
Ventriculorum cerebri numerus 487.a
Ventriculorum dextri ſiniſtriq; ſepti hiſtoria ibid.a
Ventriculorum dextri, & ſiniſtri ſepti examen 501.b
Ventriculorum dextri & ſiniſtri & uaſorum in ipſis conſiſtentium examen 503.a
Vermiformes proceſſus cuiuſmodi ſint 491.a
Vermiformium proceſſuum examen 502.b
Vermiformium proceſſuum uſus qui à Galeno in 8 de Vſu partium traditus 491.a
Verpus 127.a
Vertebra, uertebrum 7.b
Vertebræ nomine quid ueteres intelligi uoluerint 51.b
Vertebræ alicuius ceruicis undecim proceſſus à Galeno aſsignantur, quibus à Veſalio adhuc duo adiecti 47.b
Vertebrarum appendices 6.a 50.a
Vertebrarum colli proceſſus tranſuerſi in animalibus quales 55.a
Vertebrarum colli proceſſuum tranſuerſorum ductus ibid.
Vertebrarum colli undecim figuræ 44.b
Vertebrarum corpora, & quis eorundem uſus 43.b
Vertebrarum corporibus quæ exporriguntur examen 466.b
Vertebram in pueris pluribus conſtare oſsibus 50.a
Vertebrarum in ſenibus nexus ibid.
Vertebrarum ligamenta 228.b
Vertebræ lumborum numero quot 57.a
Vertebrarum lumborum corpora cuiuſmodi ſint ibid.
Vertebrarum lumborum delineationes ibid.
Vertebrarum lumborum uariæ figuræ 56.b
Vertebrarum lumborum foramina 57.a
Vertebrarum lumborum proceſſus quales 55.a
Vertebrarum lumborum aſcendentes proceſſus 57.b deſcendentes proceſſus ibid.
Vertebræ lumborū quomodo mutuò dearticulentur 55.b
Vertebrarum lumborum ſpina qualis 57.b
Vertebrarum lumborum tranſuerſi proceſſus 57.a
Vertebrarum nexus uarius 11.a
Vertebrarum omnium quæ ſupra ſacrum os habentur, articulationum, quæ iſtis conſtent proceſsibus, quæ ſit ratio 55.a
Vertebra prima in ſuo corpore excauata, cur proceſſu quodam, & tuberculo anteriori ſede augeatur 46.b
Vertebra prima ſpina caret ibid.
Vertebra prima thoracis cum 11, et 12, quid habeat proprium 53.b
Vertebræ primæ cum capite articulationes quales 51.a
Vertebræ primæ foramen, dorſalem trāſmittens medullam 46.b
Vertebræ primæ tranſuerſi proceſſus 47.a
Vertebram primam cum capite ſupra ſecundam duntaxat circumagi, contra Galenum 11.a
Vertebræ ψοιῶν 126.b
Vertebræ renum ibid.
Vertebræ ſecundæ proceſſum dentem appellari 46.b
Vertebræ ſecundæ dens 47.b
Vertebrarum proceſſus 6.b
Vertebrarum thoracis corpora quomodo inter ſe diſcrepent 53.a
Vertebrarum thoracis corporibus etiam ſubſtantiæ ratione quandam accedere differentiam 53.b
Vertebrarum thoracis corporibus quid commune 53.b
Vertebrarum thoracis figura 52.a item, quot numero plerunq; 53.a 54.a
Vertebrarum ſuperiorum thoracis proceſſus tranſuerſi nouem 55.a
Vertebrarum thoracis proceſſuum numerus 56.a
Vertebris thoracis tranſuerſi proceſſus cuiuſmodi 54.a
Vertebrarum thoracis ſpinæ 54.a
Vertebris quibus natura motum lateralem conceſſerit 52.a
Vertebram unam in dorſi medio cur utrinque ſuſcipi oportuerit 56.a
Verticis oſsis nomina 122.b
Verticis oſſa utcunque mollia cur duris temporum oſsibus committantur 9.a
Verticis oſsium circumſcriptio 22.a forma ibid.
Ventriculum 7.b
Ventriculi 126.a
Ventriculorum oſsibus fuſorum, quæ in poſteriori ſede acutum educunt proceſſum, nomina ibid.
Veſalius in oue, quæ non ita diu uterum geſſerat, quid uerè ſint uteri acetabula, primùm inſpexit 418.b
Veſalius in uentriculo ſiniſtro cordis alicuius uiri nobiliſs. atque doctiſs. duas glandulosæ carnis, & ſubnigricantis, libras reperit 15.a
Veſalius quas mulieres ſecuerit 415.b
Veſalij annotationes in Galeni anatomica 243.a
Veſalium non ſatis aſſequi poſſe, quid ſibi Gale. uelit, quòd inteſtinis, ipſiq; adeò meſenterio uenas efferri teſtetur. 388.b
Veſcuet 375.a
Veſica cur membraneo nerueo ue corpore conſtet 399.b
Veſica urinæ receptaculum 399.a
Veſicæ ceruix 400.b
Veſicæ cur muſculus orbiculatim circumducatur 400.b
Veſicæ forma, ſubſtantia ac fibræ 399.a
Veſicæ meatus licet uiris ac mulieribus idem ſit, uiris tamen ad ſeminis quoque eiaculationem ſubſeruire 401.a
Veſicæ ſitus 399.a
Veſicæ tunica cur durior 399.b
Veſicæ uenæ, arteriæ ac nerui ibid.
Veſicam cur ſua eminentiore parte oblongiorem rerum opifex extruxerit. 399.b
Veſicam ex triplici fibrarum genere intertextam eſſe ibid.
Veſicula bilis, homines quoſdam carere, ut Ariſtoteles & Plinius cum alijs aſſerunt, Veſalius hactenus nondum comperit 393.b
Veſiculæ bilis meatus, cur duodeno inſertus 392.b
Veſiculæ bilis meatus inſertionis in duodenum ratio 387.b

Veſiculæ bilis meatum in uentriculo rariſſimum eſſe 379.a
Veſtigium 108.b 122.b
Veteres pueris domi Anatomen propoſuiſſe 420.a
Veterum pleroſque, perinde ac Galenum, multorum animalium anatomiam confuſam propoſuiſſe 25.a
Via cur pro gargareone 449.a
Viæ uentriculo cibum potumq́; deferentis nomina 377.a
Virginibus proximè nupturis, prominulas in ceruicis orificio carunculas, ne longius exerantur atque propendeant, amputare Aegyptios conſueuiſſe 410.a
Virginum carnea membrana, inſerta collo ueſicæ, interius hymen & eugion appellata 408.b cur mulieribus frangatur, & aboleatur ibid.
Virorum capita à mulierum non multum uariare 19.b
Viris ac mulieribus idem coſtarum numerus 66.a
Viris an mulieribus plures dentes rectè aſsignentur 35.a
Virilis mēbri penis ue ſtructura 406.b
Virilis muſculi adminiſtratio 217.b
Virilis teſtis muſculus unde enatus 217.a
Virilium teſtium muſculi ibid.
Vis ratiocinandi an ſoli homini rectè tribuatur 473.b
Viſorij nerui num ſint perforati 329.a
Viſoriorum neruorum à cerebro diuiſio 503.a
Viſoriorum neruorum coitus cui ſinui innitatur 37.a
Vitreus humor 497.a
Viua ſectio, qua Anatomes ſpeculationi in ſcholis colophon adhiberi ſolet 509.a
Vitalis ſpiritus in quibus cerebri uentriculis copioſiſsimus habeatur, & quomodo in ipſis feratur 479.a
Vitalem ſpiritum, animali ſpiritui materiam ſuppeditare ibid.a
Vlna 80.b 126.a
Vlnæ ad brachiale ductus, & inferioris ipſius ſedis hiſtoria 81.b
Vlnæ oſsis nomina 127.a
Vlnæ proceſſuum & ſinus deſcriptio 80.b
Vlnæ ſecundum ipſius longitudinem forma, & utilitas 82.a
Vlnæ & radio, cur nulla foraminula notatu digna, obtigerint 84.a
Vlnæ duæ 113.b
Vmbilici uaſorum examen 434.b
Vmbilici uaſorum præſectio 428.a
Vmbilici uena quid appelletur 302.a
Vmbilici arteriarum ſeries 302.b
Vmbilici uenæ initium unde exurgat, quæ ne ſit ipſius ſeries 302.b
Voluulus 383.b
Vox qualiter fiat 446.b 447.a
Οὐραχὸς & οὐρατὸς meatus quid 421.b
Vrinæ peculiare inter duo inuolucra fœtus receptaculum 421.b
Vrinæ, ſudoriſq́;, ac inuolucrorum cuiuſmodi in partu egreſſus 422.a
Vrinarij meatus initium unde pendeat 398.b
Vrinariorum meatuum ad ueſicam, & uaſorum ſemen deferentium ad glandoſum ueſicæ corpus uſque examen 433.b
Vrinariorum meatuum examen 434.a
Vtendi appetitus, generationis organis adiectus 401.b
Vterus qualis in non prægnantibus 408 in prægnatibus qualis 409.a
Vterus muliebris et aſinæ, acetabulorum expers 419.a
Vterus quibus partibus adnaſcatur, & quas ſolum tangat 413. b in quem modum à peritonæo ligatus pendeat 411.b
Vteri ac ueſicæ ſitus qui obſeruandus 433.b
Vteri acetabula quid uerè ſint, & quæ primum ita fuerint nūcupata 418.b
Vteri arteriæ & uenæ 413.b
Vteri canini & ſuilli hiſtoria 417.a
Vteri canis non prægnantis expreſsio 370.a
Vteri ceruix in puellari ætate cur ſit reliquis mollior 411.a
Vteri ceruix quibus de cauſis induretur ibid.
Vteri ceruicis cauitas, nullibi neque uirginibus neque mulieribus coitu exercitatis anguſtior, ſed æquè capax, quà fundo continuatur, & quà in pudendum ceſſat 410.b
Vteri ceruicis internæ ſuperficiei laterū ad inuicem nullum eſſe in uirginibus connexum 410.b
Vteri ceruicis ratione diſtenſionis non eadem latitudo 411.a
Vteri interna ceruicis ſuperficies 409.b externa ibid.
In Vteri ceruicis orificio prominulæ caruncule 410.a
Vteri ceruicis ratio 414.b
Vteri ceruicis ſubſtantiæ 412.a
Vteri ceruicem pro mulieris libidine turgidiorem, anguſtiorem et directiorem effici 411.a
Vteri diuiſio in fundum & ceruicem 408.b
Vteri forma 409.a
Vteri formæ ratio 414.a item magnitudinis, ſubſtantiæ, fibrarum, ſuperficiei, & nexui orificij fundi ibid.
Vteri fundus cur puellis multo minor, quàm prægnantibus, & qui iam diu coierunt, uel aliquando uterum geſſerunt 411.a
Vteri fundi orificium 410.b prægnantium quale ibid.
Vteri fundi orificium quoties dehiſcit, orbiculare, ut & ceruicis orificium, reddi 410.b
Vteri fundi orificium ſi ita ut ceruicis orificium ex mulieris arbitratu aperiri poſſet, quæ noxa inde conſequeretur 410.b
Vteri fundi ceruiciſq́; parem in non prægnantibus longitudinem ſtatuere, abſurdiſsimum eſſe 411.a
Vteri fundus cur leui opera deorſum ac ſurſum agi poſsit 408.b
Vteri fundi ſinus 411.a cuiuſmodi, ibid.
Vteri fundi ſubſtantia 411.b
Vteri fundi tunica ubi ſit craſsiſsima 411.b
Vteri fundi interior tunica ibid.
Vteri muliebris magnitudo 411.a b. item à corpore exempti, figura 369.a
Vteri nerui 413.b
Vteri officium, ipſiuſq́; conformationis ratio 414.a ſitus ratio ibid.
Vteri orificium in coitu non ſemper aperiri, neque penem eo excipi 411.a
Vteri os, num ſecundum Hippocratis ſententiam, omento in admodum obeſis ita comprimi poſsit, ut conceptum impediat 380.b 409.b
Vteri os prægnantibus quale 410.b
Vteri os quibus de cauſis aperiatur. 411.a
Vteri ſitus, & cum accumbentibus ipſi partibus contractus 408.b
Vteri ipſius ſcrobes, & ueſicæ colli in illum inſertio 410.a
Vteri duarum tunicarum exterior unde principium ducat 411.b
Vteri unà cum illum peritonæo alligantibus membranis à corpore exſecti, delineatio 369.a
Vtero, leuius gerendo, & facilius etiam pariendo, quomodo natura proſpexerit 96.a
Vterum ad generationis appetitum, ad penis ſummū tanquā animal quoddā, ex Platonis ſententia, hiare 411.a
Vterum humanum nunquam ſpectaſſe, Galenum, nedum diſſecuiſſe, quibus rationibus probari poſsit 416.a b & 417.a b
Vterorum atq́; inuolucrorum animaliū magnam eſſe differentiam 372.a
Vua ſeu σταφυλὴ cur pro gargareone 49.a
Vuea tunica à tenui cerebri membrana paria 498.a

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EM.

Vueæ tunicæ colores 498.b
VVOLFGANGI HERVVORT patricij Auguſtani laus 27.b

X

Xιφοειδὴς in pectore locatum os 68.b
Ξιφοειδὴς cartilago 126.b
Ξιφοειδὴς cartilago ab infima pectoris oßis ſede educta 68.b

Y

Ὑαλοειδὴς dictus humor 497.b
Ὑδατοειδὴς, Latinis aqueus, uel albugineus dictus humor. 499.a
Υ referentis oſsis figura 41.a 126.a
Ὑοειδὲς os ibid.b
Ὑπύνη 187.b
Ὑποζωκὼς tunica Græcis dicta, quæ. 441.b
Ὑψιλοειδὲς os 41.a 126.a
Ὑψιλοειδὴς ſutura 122.b

Z

Zeudech 122.b
Ziphac & Zimphac 373.b
Zirbus 380.a
Ζυγοειδῆ oſſa 126.a
Ζυγώδη ibid.b
Ζυγώματα ibid.b

FINIS.

SERIES CHARTARVM.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Omnes ſunt terniones: præter Zz quaternionem.

BIB[illegible]A NAZ.
ROMA
V[illegible]RIO EMA[illegible]

Digitized by Google